Broj 1. U Trstu 2. ženara 1890. Godina XXI.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po 5 nč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja uz pogodbe sa upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“. Ime, prezime i najbliža pošta valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se i tiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 3 for. na godinu. Razmjerno for. 3 , i 2 za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 3 novč.

Uredničtvo i administracija nalazi se u Via Carintia br. 25

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari“. Nar. Pos.

Poziv na predplatu.

Ovim brojem počela je predplata na „Našu Slogu“ za godinu 1890. Tom prilikom pozivljemo sve naše čitatelje, da se iznova i na vrieme na naš list predplate, da tako uzmognemo već na početku godine znati na čemu smo.

Sve one, koji nisu još do sada s nami poravnali svoga računa, molimo najozbiljnije, da to čim prije učiniti izvole.

Ufamo se, da će nam ostati vjerni svi dosadašnji predplatnici, koji su nas u našem težkom poduzeću svojski podupirali. Oni, koji nisu voljni točno lista plaćati, neka nam to odmah jave, da njim list obustavimo, da tako nebude kasnije neprilikah nam ni njim.

„Naša Sloga“ stoji na godinu za imućnije for. 5 a za seljake for. 2. Na pol godine polovicu gornjih ciena.

Izpod ove ciene nemožemo dati nikomu lista. Tko je više zaostao izplatom neće više dobiti lista.

Uprava „Naše Sloge“.

Na početku 1890.

U zadnjem broju „Naše Sloge“ priobćili smo na prvom mjestu proglas od godine 1870. na čitatelje mlade „Naše Sloge“. U onih kratkih potezih naertan jest program našega lista. Tekom dvadeset godina držao se naš list triezno i ozbiljno svoga programa neodstupiv od istoga niti za dlaku, u koliko isti zasieca u naš narodni život.

Na početku svake godine obriču uredničtva pojedinih časopisa, da će ići ovim il onim pravcem, da će zastupati ova il ona načela. Nama toga obećanja netreba. Dasadašnji pravac lista, dosadašnji naš rad jest program našega lista. Prosvjeta i sloboda istarskih Slavena jest prva i posliednja točka našega programa.

Da pako tu svrhu postignuti uzmognemo, treba nam neobhodno:

1. Točnih i redovitih predplatnika.
2. Rodoljubnih i požrtvovnih suradnika.

Što se se tiče prvoga to je materijalne ili glavne pomoći, to se nadamo, da nas dosadašnji predplatnici ostaviti neće. Tko pojmi i uvažuje našu narodnu borbu u Istri, tko shvaća naš težki položaj u ovoj zapuščenoj slavenskoj pokrajini, taj nam materijalne pomoći zaniekati nesmije.

U dvadesetgodišnjoj borbi dokazali smo, da imademo životne snage i volje, da uzradimo za naš biedni narod sve, što u naših slabašnih silah stoji. Ako nebijaše naš uspjeh bolji i veći nego li bijahu želje i nade onih, koji nas pri tom svojski podupriješe, krivnja jest svakako veća u odnošajih, u kojih živimo, negoli na nas. Nama nije nikada uzmanjkalo dobre volje i potrebite uztrajnosti, no sila pogodjaja nadjačala je često naša najbolja nastojanja. Mi predvidjamo i za budućnost zaprieke i kojekakve nezgode, nu sile neima na svietu, koja bi nas makla niti za dlaku od našega narodnoga programa.

Od naših sumišljenika i prijatelja očekujemo jošte i drugu pomoć. List naš imade stalnoga urednika, koji je dužan posvetiti sve svoje sile narodnoj stvari. U koliko je u tom smjeru odgovorio svojoj zadaći, nije naša, da o tom sudimo. Narod je tuj, da svoju reče.

Bio taj sud za nas i najnepovoljniji, mi mu se neotimljemo, niti ćemo na ikoga radi nenspjeha našu krivnju sprtiti. No, priznavajuć svoje slaboće, nemožemo od manje a da neiztaknemo mljohavost i nemar naših istomišljenika do našega lista. Urednik, pa bio i najsposobniji i najmarljiviji, iztrošiti će se tekom vremena, bude li ostavljen sam sebi. Njemu treba ne samo poticala već i pomoći iz vana. Danas, Bogu hvala, imademo i u samoj našoj pokrajini muževa, koji vladaju perom na svakom polju ljudskoga znanja.

Imademo svećenika, odvjetnika, učitelja, trgovaca i gospodara, koji su kadri svaki u svojoj struci napisati članaka, koji bi bili svakomu listu na ures. Od takovih muževa očekujemo u nastavšoj godini svestranu pomoć.

Jedna struka i to valjda ponajglavnija za naše čitatelje bila je do sada žalibože vrlo slabo obradjivana. Tuj mislimo naime razne grane narodnoga gospodarstva. Naš puk u Istri bavi se osobito sa poljodjelstvom, a onaj, koji ga u tom poduči ili savjetuje, biti će mu najveći dobročinitelj. Naši svećenici, osobito pako pučki učitelji, pozvani su u prvom redu, da predjače i u tom nevoljnomu narodu. Ovi posliedniji proučavaju teoretički i praktički kroz četiri godine na učiteljišću razne grane gospodarstva. I kasnije kano učitelji imadu prigodu, da se usavrše u toj struci na gospodarstvenih zavodih u Poreču ili u Gorici. Narod imade podpuno pravo, da od njih zahtjeva, da s njim podiele sve ono, što su dobra i koristna u toj struci naučili. Putem našega lista mogu priobćiti svoje nazore i uspjehe svoga mara i rada. To su dužni oni svojoj saviesti i svomu zvanju.

Treba nam dakle materijalne i duševne pomoći. U izobilju neima doduše ni jedne ni druge u našoj pokrajini, no toliki bogci nismo, a da nebismo mogli i u buduće uzdržati jedini list za istarske Hrvate.

Svatko neka učini svoju dužnost, tko kesom tko perom, a evo naše poštene rieči, da ćemo učiniti sve moguće, da izvršimo svoju najsvetiju dužnost napram čitateljem našega lista.

Govor

narodnoga zastupnika dra. Dinka Vitezića, izrečen dne 16. decembra u carevinskom vieću prigodom razprave o pomorskom pravilniku.

(Dalje.)

Nadalje predložio sam, da se ustanove III. članka „Pomorske službene knjižice i vježbe“ ograniče na brodove duge plovitbe, te da nevriede za brodove druge i kratke obalne plovitbe, jer prouzrokuju velike i nepotrebne potežkoće, a tim prieče razvitku toga brodarstva. Predlog taj nebijaše žalibože prihvaćen. Staviti ću dakle u smislu opazaka g. zastupnika za Split u podrobnoj razpravi kod § 3. predlog, da se nostromi i pilote uvrsti medju podčastnike. Obzirom na usposobljenje mornara kratke obalne plovitbe biti ću takodjer slobodan staviti predlog kod § 8.

U drugih točkah išao je po mojem sudu g. zastupnik grada Splita predaleko. Tako je uztvrdio, da nebijahu o zakonskoj osnovi saslušane trgovačke komore i lučki kapetani. No kao što nam je njegova preuzvišenost g. ministar za trgovinu razumačio, bijaše prva osnova predložena trgovačkim komoram, da se o njoj izraze, a obzirom na drugu osnovu bijaše sazvan odbor strukovnjaka iz obijuh pola države, koj je osnovu točno proučio i razpravio. Taj prigovor čini mi se dakle netemeljit, kao što i onaj, da nije u osnovi dosta jasan odnošaj kapetana napram brodovlastniku, te oznaka rieči „mornar“. Ovaj predmet spada u privatno pomorsko pravo, koje nije jošte izašlo, al se na njem radi. G. zastupnik za Split ustvrdio je takodjer, da je mornar zapovjedniku žrtvovan. Pohvalno je i vrlo čovjekoljubivo, što se je g. zastupnik zauzeo za slabijega, nu kod toga valja biti veoma oprezan, jer prednost, koju se daje jednoj stranci, pada na teret drugoj.

Treba dakle nastojati, da se postigne pravu sredinu, a po mojem sudu pazilo se prilično u ovoj zakonskoj osnovi na

PODLISTAK.

Tajnik.

Iz bodulskoga života.

I.

Šijor Bepo, taj suhonjavi starčić, što se neprestano hihoće, tare si ruke i žmiga očima, velika je glava na Boduliji. Upitaj samo mješčane i evo moje glave, ako ti to svi nepotvrde. Al i dalje poznat je Bepo sa svoje učenosti — ta takva škrivana neima ciela sretna Istra, nego što velju Istra, možda ni ciela prosvetljena Europa. Treba reći istinu — Bepo je u tom kruhu ostario. A uz sav taj ogroman posao, koji mu leži na plećih, kako samo jeftino služi — ta niti prije četrdeset i osme nebi ga bio jeftinije našao. Sretne li občine, kojoj je Bog dao takva čovjeka uživati!

— Netreba nam odvjetnika, govore ljudi. Treba li ti savjeta ili kakve pisarije, idi samo k Bepu i on će ti to učiniti kao po svetom pismu.

— Drago volje, hi, hi, hi! odvraća Bepo. Pomoć ću vam prijatelju i pošto si mu strar razložio, stavi na papir, što bi očenaš izmolio.

— Moja dužnost? pitaj ga.

— Malenkost, kao vama forint!

Mučno ti se čini za tako malo posla dati forint, al ga ipak bez prigovora daješ, jer si osvjedočen, da ga neima pod božjim suncem, koj bi ti to bolje učinio.

— Hvala lepa! Gledat ću Vas se još čimgod spomenuti.

— Tako, tako! i odprati te do vratiju, taruć si zadovoljno ruke.

Treba održati rieč i još ga se čimgod sjetiti, jer još možeš od njega imati potrebu. Jedna kokoš, dva pilića, kakav englezki vrčić ili što tomu slično, bit će dosta.

Dok nije bilo tog nesretnog mladjeg naraštaja, koji škole polazi, išlo je to kao po loju, al on će tim smušenjakom, tim usijanim glavam pokazati svoju moć. Da mu otimlju privatnu pisariju, ajde de, proti tomu se neda, al da imadu i u njegov ured nos zabadati, to je ipak previše.

— Kakvi smo to mi Hrvati! govori načelniku. Mi smo Boduli i govorimo po bodulsku, a oni smušenjaci, kad će biti Hrvati nek idu pod Hrvatsku, prosto im bilo. —

— Da, da! potvrdjuje načelnik.

— Još bi bjela ta deričćad, nas iz-kusne ljude učiti pameti. Al ja ću im zasoliti, opisat ću ih sve kao buntovnike.

— Nu i naša su djeca takva! hoće načelnik.

— To je sve škola od njih učinila. Kamo sreće, da ih nismo nigda u školu ni poslali. Al ja ću ih već pameti naučiti!

— Prekasno moj Bepo, njih već nitko neokrene.

— Da barem imadu kakve koristi od te njihove hrvaščine, al aješto trditi bez koristi, ludo je, kao što su ludi i oni. Ja se uvjek držim one: Viva la Spanja, dove ke si munja.

— Tako, tako! nemojte se ljutiti, mirio ga načelnik, videć da se je ovaj sve to više puranio.

Načelnik je dobričina. Što Bepo uradi, sve je dobro, jer tko bi to znao bolje od njega. Njemu je dosta, da stavi pod spis svoj križ, pak će već biti dobro, što je gore napisano. Al ni to nije potrebno, čemu da ga za taj blaženi križ uvjek bantuje, tá on se dade lahko napraviti i bez načelnika. Nu u devetnajstom vieku grdo je, da načelnik neznade pisati, pak se dade i tomu pomoći. Ta pečat s imenom nestoji mnogo, dajmo ga dakle napraviti, pak mjesto, da ga načelnik sam drži, metnimo ga u Bepov stol, da mu uvjek bude pri ruci. Još nješto. Neugodno je to u ured polaziti, pa ga radje prenesimo u Bepovu sobu, za ljude je to napokon svejedno — daljina ostaje ista. Pa načelniku je odatle ipak njekakva korist, jer se još kad što popije kod tajnika po koji žmuljić, a u uredu bi to bilo već teže. A družtvo! Toga je u Bepa uvjek u izobilju, jer ga je Bog djecom i unuci prilično obdario. Škoda da u mjestu neizlaze kakve novine, te da se nesmesti uredničtvo u Bepovu kuhinju, jer bi stupci mjestnih novosti bili uvjek puni.

— Ajde opomenuti načelnika i zastupnike, da večeras imademo sjednicu, zapovjedi jedno popodne Bepo občinskomu poslužniku, koj bje došao na „urdini“.

— Valje, valje šijer! uzvrpoljio se stari Zvanić i odleti.

Sjednicu nećemo držati u Bepovoj sobi, jer bi se ipak moralo na posliedku zastupnike nječim ponuditi, pak kad je već občinska zgrada tu, nek služi barem za nješto. Stupimo unutar! Šijor Bepo vrti se s dugačkom lulom u ustijuh medju zastupnici i razlaže im, da treba završiti stare račune i učiniti novi proračun. Ovi nebudi lieni, zapalili i oni svoje čozote, al malo slušaju Bepa, već radje veseloga Zvanića, smijuć se njegovim dosjetkam. Sveća polako žmiri u tom dimu, al tim jači je smjeh kad Zvanić štogod smočnijega reče. —

— Već će biti dobro! veli načelnik tajniku. Prestanite s timi računi, tá mi se u Vas pouzdajemo!

— Da, da! potvrdjuju ostali.

Sad je i Bepo stao pripovjedati, te tako im prošao večer u ugodnu razgovoru, a on će već zapisnik sutra po laznu sastaviti.

II.

Kod šijor Bepa buktila je velika vatra, Debeo kolj, koj je već njekoliko dana uz ognj tinjao, razplamsao se večeras, da je milota, pri čem se cakle gospodareve oči,

pravu sredinu. Prigovorio je nadalje proti ustanovam § 44., po kojem može vlastnik jednostrano obaliti plaću ako spozna, da nije mornar sposoban za službu, za koju se je pogodio. Ali ja mislim, da je dostatno za to postarano proti zloporabi u § 129., po kojem je priznato mornaru pravo kod pomorskog ureda, kojemu se najprije približi, pritužiti se, te će ovaj o tom lučiti. Ostaje u ostalom gosp. zastupniku slobodno, da kod podrobne razprave proti ovoj ustanovi glasuje.

To vriedi obzirom na ustanove §. 50, po kojem neimaju prava mornari na dio plaće onoga druga, koji je iz službe utekao. I ovdje je slobodno g. zastupniku, da glasuje proti ovom paragrafu.

Što se tiče pogrebnih troškova, o kojih govori §. 60, to se je on pritužio i proti tomu, premda neima tuj razloga, pošto je odbor u njegovom smislu taj paragraf promjenio.

Ja sudim, da očstoji oprieka izmedju glasovanja, kakovo je g. zastupnik želio, te izmedju njegovih izjava, učinjenih na početku njegova govora.

Gospodin je zastupnik naime rekao (čita): „Već odavna čutila se potreba pomorskog pravilnika, koj bi odgovarao zahtjevom napredka i stanju naše trgovačke mornarice. Već god. 1844. priznade c. kr. dvorska komora svojim dekretom na c. kr. namjestničtvo Primorja od dne 1. septembra br. 32150/1071 to pomanjkanje. Od tada je prošlo žalibože 45 godina; jedna vlada dolazila je za drugom, a ipak se nije tomu zlu doskočilo. Pa dočim je većina pomorskih država svoje zakonike, te njim odgovarjuće naredbe, za trgovačku mornaricu objelodanila, mora se Austro-Ugarska jedina i danas u poslovih pomorskog redarstva i pomorskog prava oslanjati na zakone, koji bijahu izdani prije sto godina".

Ako želi toliko g. zastupnik, da se stvori u tom pogledu neka jednostavnost i sustavni red izakonskog gradiva, to se mora svakako znuzeti svojim glasom za to, da stupi u život ovaj zakon, te nesmije tako rekuć s puškom medju žito.

Gdje se nemože sačuvati cielina, mora se zadovoljiti i sa jednim dielom, jer bi se inače izgubilo s držalom i sjekiru. Ja mislim, da neizkazuje mornarom nikakva dobročinstva tim ako glasuje proti tako potrebitomu zakonu. U ostalom glasovao je — ako se nevaram — u odboru, za prelaz u podrobnu razpravu.

Da vam dokažem kolikom čežnjom očekuju pomorci ovaj zakon, pročitati ću dozvolom g. predsjednika nekoja kratka, mjesta iz jednoga pisma, što no ga kapetan bark-broda „Forza" pisao na Rieku svomu prijatelju, koji ga je meni odstupio.

(Konac sliedi.)

DOPISI.

Iz Poreščine koncem decembra 1889. Hotio sam i ja koju reći o zadnjih izborih za zemaljsko naše zastupstvo, nu kad sam jur sjedio za stolom s perom u ruci, pomislih: nebi-li bilo bolje, da čekaš svršetak prvoga zasjedanja sabora i poslije stopram sramotu pred oči stavišonim zasljepljencem, koji su prodali svoje glasove, te birali talijansko predloženike. I mislim, da sam dobro učinio, budući da bi ponašanje talijanske većine u saboru moralo oči odprieti i sliepim.

Najprvo dakle dopustite mi, gospodine uredniče, da odgovorim na sliedeće pitanje: Zašto smo propali na Poreščini i u obće u porečkom kotaru? To valja, da znamo, budući da liečnik samo onda može pravo liečiti, kad pozna naroke bolesti.

Puno bih lako toga napisao, nu znam, da mi prostor Vašega lista to ne dopušća, i s toga bit ću kratak. Propali smo: 1. Jer puk oudašnji je u ovom pogledu stado bez pastira. 2. Jer su nekadašnja benetska kao i sadašnja gospoda ne samo zvali narod naš i zovu ga „šćavom", nego takovim ga i smatrali i još smatraju a kao sa takovim i postupaju; a puk priučio se, žalibože, ne samo tom mrzkom imenu, nego i istom imenu odgovarajućemu jarmu. I zato je 3. naravski, da čovjek obiknut na robstvo, misli, da bez silnika nad sobom obstojati nemože; te zato od istoga ne samo zapaviedi, nego i materijalnu pomoć za svoje uzdržavanje očekiva. Faktum jest, da neima jednoga od sto, koji nebi bio uglavljen, da bez svoga „merkatanta" (trgovca) živiti nemože; a iz toga sliedi lienost, zanemarenje svojih stvarih, nikakovo računanje sa razmjerom medju dohodci i potrošci. Ovo račune učini njegov „merktant" za se i za njega, on nikad sam ne računa, ter je vendar njegov „merkatanat" najpoštenija duša na svietu; tko bi se dakle u njega neuzdao i mu ne vjerovao! A da se on kod toga omršavi, „merkantant" da se otovi, toga on ne opazuje. Opazuje pak to „merkatant", te osobito gruntovne knjige svoga dužnika dobro i marljivo proučava. Neizpusti ga iz rukuh, dok ima kaplje krvi u njemu. Drži ga tiesno u svojih pandjah, tà to mu donašx korist materijalnu a vrieme izborah valja da dužnik plješe, kako mu „merkatant" svira. Propali smo napokon 4. jer u odviesnom čovjeku, ako nije stalan u sv. vjeri, ako ne pozna straha božjega, te ne postoji prisvojiti si čim više krščanskih kriepostih, pojave se najlaglje i najružnije protivne mane, kao: himbenost, podmuklost, lakomost, izdajstvo. Odatle u vrieme izbora u našemu narodu toliko gadnih izdajicah i nesramnih prodanacah. Istina je to žalostna, al valja ju spoznati i javno koriti. To vrlo dobro razumiju naši protivnici i zato plaše naš narod od crkve i svećenika. U porečkoj občini prodavali su se u ljetošnih izborih po dva forinta i za malo mrcine; a pošto su se naderali, udri po popu i po svakomu, koji ih na dobro, na poštenje, za njihovu pravu korist nagovara i napućuje. Komu ne bi srce od tuge popucalo, kad vidi, da čovjek zaboravi, da je čovjek, te se ponizi pod isto blago!

O braćo moja, dok ne poštujete Vi samih sebe, neće Vas ni drugi poštovati! A tko može poštovati čovjeka, koji sam sebe prodaje? Vjerujte, da Vas prezire i onaj, koji Vas je kupio. Vi tim škodite ne samo sebi, nego i drugim, koji radi prodanih Vaših glasovah valja da pate.

Da, prokletstvo najhuje doći mora vrhu izdajicah!

Prije izbora Kamalić Vam je dolazio u pohode, s Vami se rukovao, Vas zvao: „caro amico"; na dan izbora Vam došao kočijom na susret, to Vas pratio do Poreča i gledao i pazio, da se nebi tko od Vas spotakao, te zlo si učinio. Poslije izbora nije Vas pratio kući. Mislio si onu poznatu: „Rob je svoju dužnost učinio, rob neka se nosi". Pak, što mislite, zašto su gospoda prije izbora trčali od sela do sela, od kuće do kuće i lovili ljude, te bacali novce kao blato? Mislite li, da su sve to činili iz ljubavi do Vas. Da bi Vas podigli iz Vaše nevolje? Da bi Vas učinili ljude neodvisne? Ili zar nisu tim delali za se, za svoje dobro i korist, te za Vašu propast? Doista, na to nije težko odgovoriti, i sliepi morali bi već progledati!

Ugledajte se u vrle i junačke Varaždince!

Medju ostalimi obećanji, s kojimi bijahu naši protivnici u vrieme izborah nezmjerno bogati, bilo i ovo: „Ako birate nas, priskrbiti ćemo Vam školu, koju nemate". Reklo se je onda od naše strane našim ljudem: „Ne vjerujte gospodi, oni neće, da se Vi štogod naučite. I ako bi Vam i dali školu, biti će ista talijanska, Vam tudja, u kojoj se nećete i nemožete što naučiti". Poslušali ste protivnika, a zabacili savjet prijatelja. Birali ste talijanske predloženike, a bacali blato na hrvatske zastupnike. Nu sad poslušajte!

Dne 6. novembra t. l. — dakle jedva 4 mjeseca poslije talijanskog obećanja za školu — što se dogodi u dvorani zemaljskog našeg sabora u Poreču? Čujte! Hrvatski naši zastupnici predložili su sabor neka odluči: da se priskrbe školske sgrade, gdje ih nima; da se djeca u istih podučavaju u materinskom jeziku, na temelju kojega jedino je moguće naučiti kasnije i druge jezike; i da se za školske potrebe odredjeni novci upotrebljuju jedino za te i ne za druge potrebe. To su predložili, opetujem, hrvatski naši zastupnici, koji nisu svojim biračem izvan svoga poštenja ništar obećivali ni nudili. A talijanski zastupnici? Talijanski svi, dakle i oni, koje ste Vi za porečki kotar izabrali, glasovali su proti tomu predlogu, dakle proti svomu obećanju, svečano Vam zadancmu. Sad sudite sami!

I to je samo jedna med toliko drugih stvarih, koje bi morale svakomu, koji želi viditi, već jednoč oči odprieti. Iz ljubavi dakle do naroda svoga pokazati ću drugi put, ako mi veleučeni gospodine uredniče, to u „Slogi" dopustite, i na druge stvari. *)

*) Samo izvolite. Op. Ured.

Pogled po svietu.

Trst, dne 1. jenara 1890.

Ni ovoga čedna neimamo zabilježiti osobitih dogodjaja u politici pošto traju još uviek božićni praznici.

Za koji dan sastati će se u Beču prvaci češke i njemačke stranke, da opet jednom pokušaju nebi li došlo do sporazumka izmedju obijuh narodnostih u Českoj. Konferencijam predsjedati će sam ministar predsjednik grof Taaffe, odakle sljedi koliku važnost poleže vlada na to, da pomiri obje stranke. Vlada kani učiniti Niemcem velike koncesije pa ipak mnogi dvoje o tom, da bi moglo doći do sporazumka. Mladočeski listovi zahtjevaju, da budu pozvani i njihovi prvaci k tim konferencijam, a taj zahtjev čini nam se u toliko opravdan, što Mladočesi zastupaju dobar dio pučanstva kraljevine Češke.

U novoizabranom zastupstvu glavnoga grada kraljevine Hrvatske, bieloga Zagreba, došlo je jur do živahnih prizora. Na dnevnom redu zadnje sjednice bijaše i verifikacija novoizabranih zastupnika. Dotični odbor predložio je, da se odobre svi izbori; gradski zastupnik dr. Frank predloži pako, da se uniši izbor vladinoga pristaše židova Weissa, koji nepozna hrvatskoga jezika. Predlog taj bijaše prihvaćen poslije burne razprave, no gradski nadnačelni izjavi, da sistira zaključak i da će stvar vladi izručiti.

Srbija: U narodnoj skupštini razpravlja se mirno i trezno o zemaljskom proračunu. Ovih dana vršili se izbori za gradsko zastupstvo u Biogradu. Birača nije došlo ni trećina. Dne 18. pr. mj. sklopljen je privremeno sporazumak izmedju srbske vlede i zastupnika anglo-banke u pitanju monopola soli.

Bugarska: Dne 26. decembra zatvorio je knez Ferdinand narodnu skupštinu naglasiv njezin uspješan i plodonosan rad. Na upit člana opozicije, kako li stoji pitanje o priznanju kneza Ferdinanda od strane vlastih, odgovorio je član vlade, da se e u tom pitanju učinilo što bijaše moguće, no da svega nemože očitovati.

Njemačka: Iz Berlina javljaju, da će knez Bismark opet tražiti novaca od sabora za vojničke svrhe. Taj novac da se neće upotrebiti za nove puške il topove, već za nabavu nove odjeće za vojsku. Tako Bismarkova glasila, al tko će tomu vjerovati? —

Franina i Jurina

Fr. Da j' bil nekakav konšilj va Lovrane.
Jur. Ma da ja!
Fr. Pak, kako j' pasalo?
Jur. Komišion da j' šal na lice mesta, da su ju zeli na protokol i oprtili njoj lepo 20 soldi multi.
Fr. A kemu to i zač?
Jur. Neka kravica, da se j' na place potanečila.
Fr. Ter bi mogli uplest koš pak . . .
Jur. Pravo je, ma ki bi ga ponašal i privezeval?
Fr. Jumane pul, onako študeh muži, bi se našal jedan al drugi.

* * *

Fr. Je bilo ča dobre riki?
Jur. Ha, ruk je bilo sakakeh, lego flik je malo.
Fr. Beše ti poć va Pul k onemu deputatu, ki . . .
Jur. Ja, da su kakove balotacijoni.

* * *

Fr. Kamo, Jurino, tako hitro?
Jur. Ravno, kume, va naš glavni grad, va Poreč.
Fr. Ča si pozvan i ti va „dijetu?"
Jur. Ne, jer se je i tako jur zaprla; nego me zovu za svidoka . . .
Fr. Ča od onih stotin, s kim su kupovali ljude, da glasuju talijanske kandidate?
Jur. Vero si uganjal; a najveć me napastuju, da jim moram povidat kako su birali onoga maloga „duhtora" iz Poreča.
Fr. Poboštrića, to je bia pravi moral — porečke-pazinske politike.

Različite viesti.

† **Josip Batel.** Iz Barbana pišu nam 30. decembra 1889. Dne 28. t. m. umro je ovdje u Barbanu g. Josip Batel, vrli Hrvat i poštenjak. Bilo mu 63 godine. — Škola visokih nije polazio, doli nekoliko tečaja na jednoj gimnaziji u Italiji. Riedkom marljivošću i nekom osobitom ljubavju do povjestnih nauka postao je osobito marljiv sakupljač gradiva za povjest ovih stranah. Ostavio je četiri debela svezka u rukopisu. Pred deset godina, kad je baš bio počeo u red stavljati sabrano gradivo i pripravljati za tisak, zgubi sasvim očinji vid. Bio je vatren rodoljub. S početka bavio se talijanskom knjigom, za hrvatstvo niti je sanjao. Često je kazivao, da kad je počela izlaziti „Naša Sloga", da bi ju prezirno čitao, nu

---

kojimi neprestano miga, kao u miša. Njegova debela polovica posjela se u drugi kut. U ruci joj žezlo, podulja željezna puhaljka, kojom neprestano brče oganj. Ostali prostor oko ognjišća zapremljen je što ženskadijom što muškarci. Bepovimi kćermi i njihovimi muževi. Žene njeke pletu, njeke predu, dočim muškarci iz svojih kratkih lulica puše, pljuckajuć neprestano u oganj. Stara se na to ljuti, a Bepo svakiput slegne ramenima, pogledav bojazljivo na njezino žezlo. Razgovor teče prilično živo, te kadšto frcaju sve iskre kad gospodarica udari od ljutosti puhalicom po ognju.

— To nesmije biti, da se u starosti pustiš poniziti! veli ljutito žena. Ti i načelnik morate svakako ostati!

— Lahko to reći, odgovori bojazljivo muž, al oni su sve sile napeli, da me sruše.

— Tako je! nastavi zet Ante. Vele, da načelnik radi što ćete Vi.

— I mora! zakriešti stara. Što bi onaj bedak bez tebe.

— U pripravi imadu već drugog pisara, primjeti drugi zet.

— Zar onog djaka? upita stara. Liepog mi tajnika, tà on se neznade ni prekrižiti.

— Nu vele, da će mu s početka pomagati dok se uvježba, hoće opet prvi zet.

— To je sve župnikovu maslo, koj se je pustio od one deričadi naputiti, uzdahne Bepo.

— Samo da i njemu skupa s njima neprosjede, zagrozi se stara.

— Svemu je kriva ta nesretna hrvaščina, oglasi se zet Niko, koj je do sada šutio. Da vi ćaća znadete hrvatski pisati, sjegurno nebi do toga došlo.

— Pod starost neidem se više učiti. Pak napokon talijanski piše cieli naobraženi svieta, a i višim osobam je to posve po volji.

— Slabo, budeš li se u više osobe pouzdavao, ljutito će mu žena. Tu zapo vieda načelnik i koga on odabere dobro je odabran, s toga treba da sami radimo. Ja sam već stvar promozgala. Oni zahtjevaju, da budu u zastupstvu svi novi; dobro nek bude na njihovu, jedino nek ostane stari načelnik. Za njega je većina. Mi ćemo medjutim razrubiti, da ti više nebudeš pod nijednu cienu tajnikom. Kad pak bude zastupstvo i načelnik odabran, tad će nam biti već lakše. Za zastupnike se neskrbi, kojigod budu, ti će biti s nami. Idi ti Petre k njima, oni su sjegurno sakupljeni kod Perića, tog mutikaše i kaži im, da mi odustajemo od borbe.

— Spasi me ženo, ti si uvjek bila moj spasitelj, jer ako ostanem vani, tad smo propali.

— Uz svu tvoju učenost, ti si ipak bluna, češće će žena. Da sam ja na tvojem mjestu, išlo bi sve drugčije.

— Tà ništa neučinim bez tvoga znanja!

— I nesmiješ! Sutra si sjeguran.

(Konac sliedi).

Broj 2. U Trstu 9. jenara 1890. Godina XXI.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po 5 nvč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja uz pogodbe sa upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“ Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu mala stvari, a nesloga sve pokvari“. Nar. Pos.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se i netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 2 for. na godinu. Inozemne for. 2½, i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalazi se u Via Carintia br. 25

Poziv na predplatu.

Ovim mjesecom počela je predplata na „Našu Slogu“ za godinu 1890. Tom prilikom pozivljemo sve naše čitatelje, da se iznova i na vrieme na naš list predplate, da tako uzmognemo već na početku godine znati na čemu smo.

Sve one, koji nisu još do sada s nami poravnali svoga računa, molimo najozbiljnije, da to čim prije učiniti izvole.

Ufamo se, da će nam ostati vierni svi dosadašnji predplatnici, koji su nas u našem težkom poduzeću svojski podupirali. Oni, koji nisu voljni točno lista plaćati, neka nam to odmah jave, da njim list obustavimo, da tako nebude kasnije neprilikah nam ni njim.

„Naša Sloga“ stoji na godinu za imućnije for. 5 a za seljake for. 2. Na pol godine polovicu gornjih ciena.

Izpod ove ciene nemožemo dati nikomu lista. Tko je više zaostao izplatom neće više dobiti lista.

Uprava „Naše Sloge“.

Instalacija tršćanskoga načelnika.

Dne 4. t. mj. obavila se svečana instalacija tršćanskoga načelnika dra. Bazzoni-a. Na instalaciju došao je sam c. i kr. namjestnik vitez Rinaldini. Tom prigodom pregovorio je najprije namjestnik, zatim načelnik i napokon prvi podnačelnik dr. Luzzato. Evo nekoje opazke na govore prve dvojice:

C. i kr. namjestnik osvrnuo se glavno na materijalne interese grada Trsta, koje da imade novo zabrano zastupstvo, napose gospodin načelnik štititi i promicati. Izrazio je nadu, da će gradsko zastupstvo ostati uvjek vierno i odano vladajućoj kući, a u toj nadi, da ga kriepi činjenica, što imade on medju zastupnici mnogo starih znanaca. U svom govoru, za koj kažu službene novine, da bijaše savršen, nije gosp. namjestnik niti spomenuo dobre trećine tršćanskih občinara — Slavena, za koje znade vrlo dobro, da su zanemareni, zapušćeni i tlačeni od danas vladajuće stranke u Trstu, kojoj bijahu do sada na milost i nemilost izručeni.

Novi načelnik, odgovarajuć namjestniku, uvjeravao ga o odanosti i vjernosti gradjanstva napram vladajućemu domu; no tako se je i do sada više puta sa načelničke stolice u Trstu govorilo, a koliko odgovaraju činjenice takovim riečim, pokazuje nam nedaleka prošlost.

G. Bazzoni sjetio se milostivo i tršćanskih Slavena t. j naše braće Slovenaca u okolici, s kojimi da žele Talijani u slogi i miru živiti, kako se to dolikuje pripadnikom jedne te iste občine. Ali blagohotno tobož priznanje gosp. načelnika, da je tršćanska okolica slovenska, nenadje odziva na galerijah gradske dvorane, pak udari gosp. načelnik odmah u druge strune. Izjavi naime, da će Talijani štovati i ljubiti suobćinare Slovence samo tako dugo, dok se budu slicpo pokoravali nalogom i željam liberalne tobož gospode, no jao si ga njima tada, ako bi se dali zavesti od „drzovitih agitatora i buntovnika“, koji bi nastojali poremetiti mir i slogu medju gradom i okolicom. Dogodili se to — reče načelnik — tada će Talijani podignuti štit, da ohrane svoju latinsku kulturu!

Mi, koji smo vični slušati slične bombastične govore naših susjeda talijana u Istri, znademo vrlo dobro što razumjevaju ta gospoda pod nazivom „agitatori i buntovnici“ pa nas neiznenadjuje nipošto izjava tršćanskoga načelnika, koji se grozi umišljenim agitatorom i buntovnikom. Po njegovom bo sudu jest svaki sviestan Slaven u Trstu i okolici agitator i buntovnik, počamši od državnoga zastupnika g. Nabergoja do najzadnjega radnika. Svatko, koji se zauzimije za nevoljnoga okoličana, bio svećenik il činovnik, učitelj il trgovac, obrtnik il novinar, svi ti jesu po mnienju tršćanskih laži-liberalaca buntovnici i agitatori. Takove muževe nesmije biedni Slovenac naše okolice slušati ili slieditи neće li, da izgubi milost potomaka latinske kulture?! Zatajiti mora Slovenac svoj materinski jezik, zabaciti vjeru svojih djedova, izbrisati svoju prošlost, odreći se budućnosti, on se mora odnarodit i hoće li, da uživa milost liberalnih tobož Talijana.

Do toga neće doći jer još bdije i nad nami božja desnica a i državni zakoni su tuj, koji moraju jednoč i za nas u život stupiti.

Kako rekosmo s početka neiznenadjuje nas nimalo govor g. načelnika, jer ga odavna poznamo i jer znamo, da pripada onoj stranci, koja bi najradje izbrisala s lica zemlje sve što nije u Trstu i okolici talijansko. No nemilo nas se je dojmilo što nije c. i kr. namjestnik našao niti jedne rieči za 49.000 Slovenaca okolice i negovoreć ob ostalih Slavenih u samom gradu. Iznenadilo nas je to tim neugodnije što je g. vitez Rinaldini c. i kr. namjestnikom i za Goričku i Istru, gdje se je i do sada zaboravljalo sa namjestničke stolice na Slavene onih pokrajina. Ako misle zbilja visoka gospoda, da je dostatno zadovoljiti vladajućim strankam — pa bile to i u manjini u pojedinih pokrajinah — da se uzdrži mir i red — tad njim poručamo, da su na krivom putu

Govor

narodnoga zastupnika dra. Dinka Vitezića, izrečen dne 16. decembra u carevinskom vieću prigodom razprave o pomorskom pravilniku.

(Konac).

Pismo to dolazi iz Kadiksa, a pisano je 25. jenara t. g. talijanski. Priobćiti ć

u točnom prevodu dotična mjesta. Na početku pisma kaže (čita):

„Ti si dosta mora omlatio, vidio si napredak naše trgovačke mornarice, motrio si kako je dotjerala do najvišega vrhunca, a sada vidiš, kao što i mi svi, njezinu propast, kako pada u najdublji raspad, čemu će nevolja u našoj domovini i selitba u tudjinu neizbježivo slieditи. Nedade se dodušo tajiti, da se glavni uzroci toga pada protežu na sve trgovačke mornarice. Dolazi to od sadašnjeg stanja svietske trgovine i od premnogih sredstva za prenos, što no je stvorišе narodi, koji nam u tjeranju pomorske trgovine na daleko predmnače. Nu, ako su ipak ostale trgovačke mornarice došlo iz ovih i drugih razloga, koje nisam pozvan da pobliže istražujem, do propasti, to je zadalo pomanjkanje pomorskoga pravilnika, koj uredjuje pravne odnošaje izmedju mornara i broda pravednim načinom, propadanju naše trgovačke mornarice silan udarac“.

Da podkriepi ovu svoju tvrdnju, pripovieda sliedeći slučaj, koj se je njemu dogodio. Koncem oktobra prošle godine doplovio je u Buenos-Ayres. Jedva tamo stigav odbjegoše mu dva mornara. Ove je najmio na Ricci za 18 mjeseci.

Plaća je iznašala za prvih dvanaest mjeseci for. 21 u zlatu, za ostalih šest mjeseci for. 23 u zlatu. Manjkalo je još deset mjeseci, da izteče pogodba. Kad su utekli uzeše sobom sve svoje stvari. Po postojećih zakonih imala bi preostala još plaća pripasti zakladi za podporu mornara. Ovdje valja mi spomenuti, da je kapetan, komu odbjegoše dva mornara, morao za izkrcivanje tereta druge radnike uzeti, te njim za taj posao 150 dolara platiti; da je nadalje na povratku morao uzeti druga dva mornara i platiti svakomu mjesečno pet funti sterlinga. Pošto je pako usljed toga kapetanu pomanjkalo novca, to se je obratio na našega konzula u Buenos-Ayres molbom, da bi mu se spomenutu svotu bar kao zajam pripustilo, da ju može za svoje potrebe porabiti, te da će u Kadiksu brod nakrcati i gornju svotu povratiti. Nije li pako to moguće, tada moli, da se izdade na brodovlastnika mjenicu mjesto uplate; brodovlastnik da će svotu tada poslati. No nebijaše mu ni jedno ni drugo dozvoljeno, već mu dapače zaplieniše papire od broda. Kao što je naravski, kapetan se nadje u najvećoj neprilici. Mislio je već, da mu neće drugo preostati nego učiniti brodovni zalog. On je to zamolio

PODLISTAK.

Tajnik.

Iz boduliskoga života.

II.

(Konac).

Izbori su. Sve ide kao po loju mirno i složno. Obe stranke nagodile se pod pogodbom, da se čakle izabere sve novo zastupstvo osim načelnika, koj mora dakako promjeniti tajnika. Bepo se samo u sebi smijucka i misli svoju. Poslje četrnajst dana obavio se isto tako u miru i izbor načelnika. Sad poče hrvatska stranka odprto zahtjevati, da stari tajnik odstupi.

— Drage volje, drage volje! govori u sjednici Bepo.

Niko Balić, novo predloženi tajnik, svršio je četvrtu gimnaziju i ostao kod kuće, da vodi gospodarstvo. Otac pristao mu, da se prihvati tajničtva, ne toliko iz osvjedočenja, koliko po nagovoru tih mladih, koji su mu kao novajlji obećali pomagati. Nu prošao poslije izbora i mjesec, a tajnik je još uvjek Bepo, s toga još veća graja proti njemu.

Jednog dana dodje k župniku Nikolin otac s njekakvim spisom, veleć, da mu ga je občinski poslužnik izručio na podpis. Župnik pročitav spis, udari ljutito rukom o stol, te reče:

— Vidi lije, kako znade šarati!

— Što je na stvari?

— Pogodba za tajničtvo na tri godine glede tvoga sina. Sastavio ju je Bepo, prepisao Zvanić, da toliko neudari u oči, a podpisao načelnik.

— Pak što sadržaje?

— Budući da tvoj sin još nije punoljetan, s toga je upravljena na te i glasi: 1. Novi tajnik služiti će uz istu cienu kao i stari t. j. uz godišnjih 100 for. 2. Svaku globu, kojoj bi podpala občina radi njegovoga lošega uredovanja, platiti će njegov otac. 3. U vrieme uredovnih sati nije dopušćeno nikomu u ured dolaziti, niti on smije spise iz ureda van nositi.

— Ja na to neću pristati! razzestio se Nikolin otac.

— Dakako da ne, mirio ga župnik, al naći ćemo i tomu lieka.

Bila je sazvana sjednica. Prije iste raztrubio je po mjestu Zvanić, kako će občina plaćati silne globe, jer da je novi tajnik još nevješt, zatim, da će biti sve zapušćeno, pak nije čudo, da su i njekoji občinski zastupnici u to povjerovali. Na sjednici potvrdio im to i načelnik, veleć, da za staroga znadu kakav je, dočim, da bi ih novi mogo upropastiti, k tomu da kad bi svatko mogao u ured, tad bi svi znali za njihove poslove, a popi nek se staraju za crkvu, a ne za občinu. Nikolin otac, koj je takodjer bio zastupnikom, uvriedio se je na takve izjave, te javno očitova, da njegov sin nepotrebuje takve milosti i da odustaje od tajničtva. Za tim je baš načelnik išao. Sad je trebalo izabrati dvojicu, koji će ići moliti Bepa, da opet preuzme službu, i tako mjesto ponižiti ga, još su ga uzvisili. Najviše bučio je proti tomu Perić, dočim su njegovi drugovi kimali glavami, veleć: Kakav je, da je, ipak nam je potrebit!

— Jesam li ti kazala, da će izaći na moju, rekla mu žena, kad su ona dva zastupnika otišla, koji su ga bili došli moliti, da opet preuzme službu. On se je silno nećkao i jedva na veliko nagovaranje obeća im, da će to uzeti više radi občinske koristi, nego li radi svoje.

III.

— Znate li potcita, da imademo doskora pokrajinske izbore, reče jednom Bepo načelniku.

— Što će to nama?

— Ni to što će to, već mornmo raditi. Pišu mi, da se čvrsto držimo.

— Ja se u to nerazumijem!

— Stvar se ima ovako. Popovi bi htjeli, da dodjemo pod Hrvatsku, gdje bi oni imali dobre plaće i gdje bi se mogli ženiti, a nam bi tad, čim bi nam se koje mužko diete narodilo, došla puška u kuću. Mi im s toga moramo pokazati, da toga nećemo, već da želimo ostati na Boduliji. Oni nek se brigaju za crkvu i molitvu, a nas neka ostave na miru.

— Pravo, pravo! potvrdjivao načelnik.

— Gledajte to ljudem raztumačiti i pruži mu desetaču.

Načelnik spravi zadovoljno novce, nepitajuć odakle to njemu i obeća, da će raditi što bude mogao.

— Još nješto! Oni mutikaše zahtjevaju, da izručim občinsku blagajnu i da se imenuje posebnog blagajnika. Dobro, posla manje, ja ću to drage volje učiniti. Koga bi vi dakle predložili za blagajnika?

— Vaš zet Ante biti će po mojem mnienju najbolji.

— Nek

Bepo.

su htjeli

čovjeka

kod konzulata te mu na to privoliše. Ali mi znademo, kako je s ogromnimi troškovi spojen takav brodovni zalog. Ipak je našao napokon u najvećoj nevolji znanca, koji mu je posudio novac. Tako je mogao iz Kadiksa odploviti.

Nadalje piše isti kapetan svomu prijatelju (čita):

„Brod „Forza“ bijaše, kako vidiš, od c. kr. konzulata u Buenos-Ayres radi bjega dvojice svojih mornara, koji prekršiše zakon, svom strogošću kažnjen. Tkogod ob ovom ili sličnom događaju štogod začuje, biti će prinukan, da pomisli, da se je kapetan, nipošto pako mornar ogriešio na zakonu“.

„Strožiji zapt napram mornarici na austrijskih trgovačkih brodovih i svrhi shodni zakonski propisi za slučaj bjega, nemogu doduše sami po sebi dignuti našu trgovačku mornaricu, nu takove bi mjere djelovale ipak u toliko, da potiču kapetane na to, da svoje prištedoje u brodove ulože, te da svoje sinove potaknu na to, da se posvete pomorstvu u nadi, da neće biti oni žrtvovani neprestanomu zadirkivanju mornara, kao što bijahu njihovi oci“.

Kao što vidite, gospodo moja, potrebita je opreznost, da se stvori ustanove, koje nebi bile odviše u prilog mornarom niti kapetanom.

Eto me i na drugi prigovor štovanoga g. zastupnika za Split, i to na prigovor, da ova zakonska osnova nije ništa drugo nego nesretan prepis njemačkog pomorskog pravilnika.

Priznati moram, da bi bio i ja želio, da se je ova osnova više oslonila na talijanski nego li na njemački zakon.

Naša trgovačka mornarica jest u neprekidnom doticaju sa talijanskom; običaji obijuh jesu slični, dočim nestojimo sa njemačkom mornaricom u nikakvom sličnom odnošaju. Radi toga bilo bi želiti, da se je više obaziralo na talijanski zakon. No tvrdnja, da osnova nije ništa drugo nego puki prepis, jest svakako pretjerana. Imade mnogo paragrafa — to moram priznati — koje se je doslovno iz njemačkoga pravilnika uzelo, no većina ustanova potiče iz prvašnjih naredaba, osobito iz „političkoga razglasa o plovitbi“.

Da se neće dogoditi u buduće slični slučajevi, kao što je netom spomenuti sa bark-brodom „Forza“ proizlazi iz 4. stavka §. 99., koji ustanovljuje, da jamči za pokriće troškova i šteta, nastavših bjegom, dotada zaslužena plaća i na brodu ostavljene stvari mornara bjegunca. Odatle sliedi, da može zapovjednik izaći bez škode. Valja još spomenuti dapače, da bijaše posliednji stavak rečenoga paragrafa, usljed kojeg ima eventualno pravo na naknadu prije država negoli brodovlastnik, po mojem u odboru učinjenom predlogu posve izpušćen, što je naravski na veliku korist brodovlastnika.

Moramo promisliti, gospodo moja, da je ovo skupni zakon, te da mora radi toga za obje pole države valjati. Da je težko takove zakone stvarati, jest Vam gospodo predobro poznato; Vi znate kako dugo smo se kod ovakvih zakonskih osnova zadržali.

Pa pošto je g. zastupnik na početku svoga govora izjavio, da je trebalo 45 godina, da se ovu osnovu sastavi, tada bi, da se ju zabaci, prošle možda još drugih, 10 ili 15 godina, dok bi se stvorilo zakon. Naravski je, da se mora njegove želje dielomice potlačiti, da se bar jedan dio spasi.

Ovoga mnienja bijaše upravo i gosp. zastupnik Masovčić, koji je dalmatinac, dakle primorac, a tako je sudio i g. zastupnik vitez Stalitz, koji zastupa ovdje tršćansku trgovačku komoru, a ova gospoda jesu bez dvojbe točno i saviestno izpitala i uvažila, da li će ovaj zakon biti na korist trgovačke mornarice. Da su bili protivnoga mnienja, to se nebi bili zaista izjavili za prelaz u podrobnu razpravu.

Pošto je dakle — kao što je umjestno u odborovom izviešću opaženo — pre inaka našega pomorskoga prava neizbježiva i silno potrebita, koja bijaše odavna od svega primorskoga pučanstva i od svih onih, koji sudjeluju ili se zanimaju za pomorsku trgovinu, punim pravom željena i tražena“, i budući da se ovom zakonskom osnovom izpunjuje u tom pogledu veliku prazninu; i jer su sve prosvjetljene države Europe takove zakonske ustanove poprimile, to nemožemo ni mi u tom pogledu za timi državami zaostati; te pošto će — kao što sam dokazao — ako ne izravna to ipak neizravna korist za trgovačku mornaricu odatle nastati, to ću ja glasovati za to, da se predje na podrobnu razpravu ob ovom zakonu (dobro!)

Dozvoljujem si jošte njekoliko rieči na jednu opazku njegove preuzvišenosti ministra za trgovinu, koju je učinio u sjednici od dne 10. t. mj. obzirom na oporezovanje trgovačke mornarice. Njegova preuzvišenost kazala je naime sliedeće (čita):

„Poznato mora biti g. zastupniku, da se kod oporezovanja trgovačkih brodova kod nas nemože postupati kano u Ugarskoj, jer se takav postupak neslaže sa načeli naših poreznih zakona, koji obterećuju izravni gospodarstveni prihod porezom U ostalom mogu Vas uvjeriti, da će se brodovlastnikom dati najobširnije, zakonom dozvoljene polakšice kod oporezovanja brodova. Srećom se sjećam, da bijaše usljed jedne predstavke brodovlastnikah sa Pelješca porez na 17 trgovačkih brodova na polovicu snižen“.

U tom pogledu uslobadjam se opaziti, da su, po mojem sudu, glavna načela dohodarine i privrede u Ugarskoj ista kano i u ovoj poli državi, te da ako bijaše moguće u Ugarskoj takove odredbe i iznimke od glavnih načela u tom obziru provesti, to neće biti nemoguće isto i u Austriji učiniti.

Neradi se toliko o svoti, već mnogo više o načinu odmjerivanja poreza i ogromnih neprilikah, kojim su brodovlastnici kod odmjerivanja i nadzora izvrženi. Ja sam već opetovno govorio u ovoj visokoj kući ob ovom predmetu, no to bijaše žalibože uzaludno. Štetne posliedice toga, što se nije obaziralo na moje savjete, jesu jasne, jer su veoma mnogi brodovlastnici, napose sa liburnijske obale, da izbjegnu spomenutim neprilikam, prihvatili ugarsko podaničtvo, čim su njihovi brodovi postali od austrijskih. ugarski. Tim se je državi nanesio i u materijalnom pogledu veliku škodu. Polažem dakle njegovoj preuzvišenosti ministru trgovine na srce, da ovaj predmet jošte temeljito prouči, jer je to od najveće važnosti. U Ugarskoj digli su dapače — kako sam čuo — utjeriranje toga poreza za njekoliko godina, a to pritežе k sebi brodovlastnike naše državne pole. U ostalom dokazuje netom spomenuta po g. ministru trgovine okolnost, da bijaše naime usljed predstavke brodovlastnikah sa Pelješca porez na 17 trgovačkih brodova na polovicu snižen, okolnost ta dokazuje naime, da je u mnogih slučajevih porez previsoko odmjeren, te mora to upravo radi toga na razvitak trgovačke mornarice škodljivo djelovati.

Na koncu stavljam jošte na visoku vladu jedan upit. Čitalo se naime u javnih glasilih, da je zasjedao u Washingtonu medjunarodni kongres — a kako mi se čini zasjeda jošte, — da utanači medjunarodne ustanove o provadjanju trgovačkoga pomorstva.

Na tom kongresu sudjeluje i naša država po jednom odaslaniku.

Program toga kongresa nije mi poznat, a nije mi poznato ni kakvim uspjehom i dali još zasjeda.

Radi toga molim visoku vladu, da izjavi, da li se program toga kongresa dotiče budi kojim načinom predmeta, koji je ovdje na razpravi i da li se može od toga kongresa kakav uspjeh očekivati. Jer ako stoje slučajno predmeti, koji se tamo pretresuju, u kakvom odnošaju sa ovom zakonskom osnovom, tada bi bilo naravski najshodnije, da se prekine razpravu i čeka uspjehe kongresa; nebude li to, tada ću ja — kao što jur spomenuh — glasovati za prelaz u podrobnu razpravu, ipak si pridržajem pravo, da stavim kod pojedinih paragrafa predloge, da se u koliko je moguće, jedna ili druga ustanova promjeni. (Dobro! dobro! na desnici).

---

prolazili kroz Bepove ruke, a blagajnik metnuo bi u blagajnu ono, što bi mu tast poslao. Za namire nije se tu pitalo, ta tako je bilo od starine. Napokon dosta je, da občina neima duga, — za višak malo tko pita.

Biralo se je fiducijare. I tu je vladao podpuni mir, jer osim samih zastupnika, kako je to već tamo običaj, nije nitko k izboru pristupio. Načelnik i prvi savjetnici jesu fiducijari, čemu bi dakle ljude buntovao. Mladi nehtjeli praviti smutnje, nadajuć se, da ako su već kod kuće kakvi takvi, to se valjda ipak neće pred svietom osramotiti, već će glasovati s drugimi Boduli za narodne predložnike. To su im ovi bez znanja Bepova i obećali. I zbilja održaše riječ. Bepo je u potaji mrmljao, al ga tješila žena:

— Čemu bi pravio smutnju? Najbolje će biti, da ćutiš, ta ti si napokon dobio svoje.

— Al što će kazati oni, koji su me platili?

— Ta oni su drugo. Piši im, da si radio što si mogao al da se nije dalo, da

[illegible] nebi
[illegible]ak nosi.
[illegible] izka-
[illegible]sti

Tako je Bepo i učinio. Zvanić razglasio je potajno, da je tajnik najviše uplivao na fiducijare, da glasuju za naše. Bilo ih je dosta i med istimi Hrvati, koji su tomu povjerovali. Njekoji su dapače govorili: Pustimo ga, da upravlja jezikom kojim znade, samo da nam nije pri vanjskih izborih protivan.

Kod ponovljenih občinskih izbora, ostao je Bepo i nadalje tajnikom. Znao se on držati, da bude vuk sit i ovca cela t. j. na oko nije naginjao nijednoj stranci, jer nije bio stalan, koja će predobiti. Izišlo na njegovu. Načelnika se je istinabog promjenile, al se opet učinilo takova, kojim upravlja Bepo. I sada bučio je, da neće više preuzeti tajničtvo, samo da mu se opet poklone. Protukandidata nije ovaj put imao, jer je Niko Bulić opet nastavio nauke, s toga još veći prkos. U toj će službi valjda i umrieti, jer kod nas je svega, samo malo odlučnosti i uztrajnosti. Svemu su ponajveć krive te blažene osobnosti, na koje se više pazi neg na obće dobro. Zvanić dakako neprestano okolo prodiče, kako imadu on i tajnik pune ruke posla, a plaće malo, zato je ovo na javnost i iznesao, nebi li se koja dobra duša smilovala, te predložila, da im se poveća plaća.

Zvanić.

Pogled po svietu.

Trst, dne 8. jenara 1890.

Austro-Ugarska: U subotu dne 4. t. mj. sastali su se u predsjedničtvu ministarstva u Beču zastupnici češke i njemačke stranke iz kraljevine Češke te zastupnici vlade pod predsjedničtvom grofa Taaffe-a, da vjećaju o česko-njemačkom sporazumku. O zaključcih i u obće o tečaju tih dogovora nedolazi ništa na javnost. Niemci stavljaju kao uvjet izmirenju, da se prizna i proglasi njemački jezik kao državni za svu Austriju, da se ustroji posebno vrhovno sudište za Niemce u Českoj, da budu samo njemački sudovi u čisto njemačkih občinah i da se ukine poznata naredba ministra Pražaka o ravnopravnosti českoga i njemačkoga jezika. Kako javljaju iz Praga, nije moguće, da će češki pouzdanici pristati na sve te zahtjeve neće li, da izgube svako povjerenje u narodu.

Izviešće odbora carevinskoga vieća o novom kaznenom zakonu nalazi se jur u rukuh državnih zastupnika.

Delegacije sastati će se polovicom svibnja i to ovaj put u Pešti.

Dne 7. t. mj. bio je madjarski ministar predsjednik Tisza u audienciji kod cesara i kralja. Madjarske opozicijonalne novine navaljuju žestoko na Tiszu radi njegovih izjava prigodom mladoga ljeta o Košutu.

Srbija: Narodna skupština prihvatila je državni proračun i odobrila odkupnu pogodbu, koju je vlada sklopila u prilog državnih željeznica.

Rusija: Nekoje petrogradske novine javljaju, da je franzezka vlada predala ruskomu ministarstvu rata milijun i pol pušaka, te da je osim toga istomu priobćila tajnu o svojem prahu bez dima.

Italija: Turinski list „Gazzetta del popolo“ piše, da je gospodarstveno stanje Italije upravno užasno. Nevolja i bieda raste danomice u svih krajevih zemlje a vlada troši silan novac na vojsku i razne ekspedicije, što da ubija svaki napredak i svako blagostanje.

Njemačka: Jučer prominula je u Berlinu cesarica Augusta, udova pokojnoga cesara Vilima I. baka sadašnjemu cesaru. Njemačka vlada kani uvesti u svoju vojsku novo tamnije odielo jer da je dosadašnje, usljed uvedenja bezdimnoga praha, odviše svietlo, te da su čete radi toga neprijatelju odviše izložene.

PRIGODOM ZLATNE MISE

veleèastnoga gospodina popa

ANTUNA KIRINČIĆA STARIJ.

župnika dobrinjskoga

dne 6. siečnja 1890.

Dobrinj-grade, uzore hrvatstva!
Malen si nam izmedj braće svoje,
Al u tebi osvanula zviezda,
Koja eto jur pedeset ljeta,
Živim kriesom, kog joj Višnji poda,
Sja vrh neba crkve i naroda!
Pedeset je na izmaku ljeta,
Odkad tvojim zaorio hramom,
Iz grudiju mladjana ti sine,
Prvi „Slava Bogu u visina“!
Mnoge tada uztreptale grudi,
Mnogo srce svetim planu plamom —
Plamom vruće molitve i želje,
Da im bratac živi na veselje!
I gle, Višnji uslišao moibe!
Pô je eto na izmaku vieka,
Što svedj bratac Bogu slavu pjeva,
I u bratska srdaèca ulieva
Sveto kaplje božanskoga lieka.
Kao junak ponosan i hrabar,
Oboružan nebeskim oružjem:
Bistrim umom i junaèkom snagom,
Čvrsto svedjer na bojištu stoji —
Na bojištu, na kô mlad se poda:
Branit vjeru i pravice roda!
Oj župniče, naš brate, naš oče,
Crkve, roda, divni branioče!
Dugo još nam srdaèca ugriovô
Svetom iskrom ognja nebeskoga!
Spomen, koj ćeš ostaviti ovdje,
Bit će krunom zahvalnih srdaca
Dokgod bude Trojih Dobrinjaca!

Štovatelji.

Franina i Jurina

Fr. Biš znal, Jure, povidat zač se gorička „židovka“ srdi na svojga „frlana“ va našoj Istroj.

Jur. A ki zlodjej bi ti ugenil jade goričke poganke? Kô ne da je juštu to, da po njiju premalo tlači istarske Hrvate!

Fr. Bit će to to, aè mu *prili* s „fraikartom“. . . . . .

Jur. A ki će prit na njegovo misto?

Fr. Ves ti ga zlodjej, moja „pipica“ ne dosiže do tamo; ali gorička „židovka“ trdi, da te priti neki „*incubu pesante*“. . . . . .

Jur. A Bog nas sačuvaj, ka nesriča je to?

Fr. Uh, ma kratko vidiš; ča ni poručala poganka „goričke“, da treba stavit hrvatskim popom još veći konop za vrat . . . .

Jur. Kapio!

Pozdrav

FRANU POPU VOLARIĆU,

prigodom mlade mise

prikazane u Vrbniku dne 7. siečnja 1890.

Mlad misniče zdrav da si nam!
Ulazeći sad u hram,
Gdje ćeš Bogu u visinam
Svetu žrtvu prinjet sam
Po prvi put.

Spasitelj Te odabrao
Za pastira stadu svom
Mjesto njega Ti je dao
Da ih paseš istinom
Za vieka svog.

u kratko uviđiv ujezino pošteno nastojanje, prečobi ga, posta njeziniu stalnim predbrojnikom i dopisnikom. Bijaše predbrojen na razne hrvatske listove. Dopisivao je sa pok. Kukuljevićem, komu je, nije ni leto dana, bio poslao 50 glagoljskih nadpisa, uzetih sa stjenah crkve Sv. Antona u Barbanu. — Batel bio je jako obljubljen od ovog puka. U mjestnom občinskom zastopstvu bio je glava hrvatske stranke, a strah protivnika. Imao je mnogo neprijatelja u talijanaškoj stranci, koji su ga na svaki način sumnjičili i vriedjali. Evo jednog primjera. Pred 5 ili 6 godina pisao je jedan talijanski svećenik Babinomu Marku: „Onorevole Signor Redatore! . . . . . gia dissi e scrissi a Batel di Barbana che è un rinnegato; e che dovrebbe ritornare allo studio de suoi classici — (e forse . . . . forse — come ebbi a parlare col S. e C. si potrebbe acquistarlo con poco — però ad manus — visita — una cinquantina basterebbe al Venite adoremus. Cio seconda me — Pagherei viaggi — pranzi e spese . . . E sarebbe un gran fatto — giacchè ha in pronto una Storia Istriana comprovante che la razza Istriana è perduta in Istria. Un bel canpion dell' avita coltura.

Na počast narodnim zastupnikom. Pod tim naslovom pišu nam iz Kastva dne 28. decembra 1889. Članovi „hrvatske čitaonice“ u Kastvu priredišo na Stjepanje na počast kod kneza bivarećim narodnim zastupnikom u „Narodnom domu“ svečanu večeru, kod koje se našlo do 50 članova. Od narodnih zastupnika bijahu prisutni gg. dr. Dukić i Spinčić, dočim se je g. dr. Laginja radi prehlade izpričao. Našim dičnim zastupnikom nazdravi prvi velečastni župnik-dekan Ante Turak, izraziv radost što imademo u našoj sredini naše zagovornike i braniteljo naših svetinja. Na zdravici zahvališe se prisutni zastupnici toplimi riečmi naglasiv obojica važnost Kastva grada i občine u našem narodnom pokretu, te izjavivši koli se vazda i svuda ponosno priznavaju počastnimi gradjani drevnog Kastva. Sliedilo je i više drugih zdravica, koje izmjenjivahu naše krasne pjesme, pjevane po domaćem muževom i mješovitom zboru pod ravnanjem neutrudivoga zborovodje gosp. M. Grosmana. Najnovija „Istarska himna“ dopala se prisutnim tako, da ju moradoše vriedni pjevači opetovati. Uz hrvatsku pjesmu te uz rodoljubne zdravice pozabavilo se liepo društvo, koje su riesile domaće krasotice, do daleko poslije pol noći.

Na razjašnjenje. Nekoji naši čitatelji pročitav prvi članak „Mili rode“ u zadnjem broju „Naše Sloge“ nisu opazili, da je ono pretiskano iz prvog broja „Naše Sloge“ od god. 1870, te su nekoji tako stvar razumili kao da će izlaziti od sada „Naša Sloga“ sa prilogom, drugi opet da će stojati unapred samo for. 1 ili čak same 20 nvč. Javljavljamo dakle svim onim, koji su nam u tom smislu predplatu poslali ili za ubaviest zamolili, da će „Naša Sloga“ izlaziti kano i dosada i za istu cienu t. j. za imućnije for. 5 a za kmeta for. 2 na godinu.

Za oprost od častitanja prigodom promjene godine darovaše „Bratovštini“ sliedeći: N. N u Trstu 2 for., dr. Stanger Andrija 5 for. i Zamlič Vinko 2 for. u Voloskom, Šepić Matej u Kastvu 1 forint. —

Kultura naših protivnika. Iz Pazina nam pišu, da se mladji Talijanaši neznajuć, kamo bi izleli svoj jad radi občinskih izbora, pokazuju u pravom svom svetlu. Pošto se nikad skoro iz Pazina udaljili nisu, to nije jim zamjeriti, što se ugladjenosti nisu mogli priučiti. Čovjek se pokazuje onakov kakav je. Dne 22. decembra prošle godine prispjeli su drcjica naših mladomisnika u družtvu rodjaka željezničara u Pazin. U Cerovlju pridruži jim se družba kakvih deset po odjeći reć bi naobražanih muževa i mladića. Odmah se upoznalo kakvoga je roda i jezika ova družba, jer se čulo „porchi preti“ itd. Toj čestitoj družbi htjelo se pokazati svoju ugladjenu kultrru i izvan vlaka te je proganjala naše vriedne svećenike i njihove rodjake od kolodvora sve do mjesta Pazin i to na takav način, da je tetke jednoga svećenika od straha pala u nesviest. Bog zna, što bi se bilo dogodilo, da nije c. kr. žandarmerija pritekla, pred kojom su naši junaci podbrusili pete. Toliko da znadete s kakvimi ljudi imamo ovdje posla, a javiti Vam još moramo, da je već podignuta kaznena prijava na c. kr. državno odvjetničtvo u Rovinju radi javnoga nasilja i radi uvrede poštenja.

Ženski odelek delalskega podpornega družtva u Trstu priredjuje za dne 4. t. m. u dvorani „Tersicore“ (Via Chiozza br. 5) svoj godišnji ples. Na programu nalazi se i hrvatsko „Kolo“. Početak u 8 sati; ulaznina 50 nvč. za osobu.

U Gradišku odpeljali su ovih dana Marka Stefanutti-a, koj bijaše od tršćanske pirote radi umorstva, počinjena na gosp. Poščiću u Voloskem, odsudjen na smrt a kasnije pomilovan od cesara. Mjesto smrti sudjeno je Stefanutti-u da odsjedi 20 godina u Gradišci.

Tržaško podporno in bralno družtvo imati će u nedjelju dne 5. t. m. družtveni „Veliki ples“ u redutnoj dvorani „Politeama Rossetti“. Igrati će vojnička glazba. Ulaznina 50 nvč. za osobu. Početak u 8½ sati na večer.

Mjesto občinskoga tajnika. Iz Lovrana javljaju nam, da je tamošnje občinsko glavarstvo razpisalo natječaj za mjesto občinskoga tajnika, koji mora dokazati, da je sposoban voditi občinske poslove i da poznaje dobro hrvatski i talijanski, a po mogućnosti i njemački jezik.

Godišnja plaća iznaša for. 500 koje će dobivati u mjesečnih obrocih. Rok za natječaj traje četiri tjedna. Molbe valja poslati občinskomu glavarstvu u Lovranu (Istra).

Narodna čitaonica u Kopru obdržavala je dne 21. decembra za prvi put u svojih novih krasnih prostorijah, to jest u nekadanjoj prvoj koparskoj gostioni „Radecki“, svoju redovitu godišnju glavnu skupščinu sa sliedećim dnevnim redom: 1. Pozdravni govor predsjednikov. 2. Izvješće blagajnikovo. 3. Izvješće tajnikovo. 4. Na koje novine da se družtvo predbroji za godinu 1890. 5. Slobodni predlozi. 6. Izbor novoga upravnoga odbora. (Molimo štogod pobliže o toj skupščini. Op. Ured).

Iz Ročke župe pišu nam 30. pr. mj. Naš veleč. g. župnik nakanio je dogovorno sa pukom nabaviti zvonove za župnu crkvu u Roču. U tu svrhu sabire milodare. U ime puka obratio se on i na svietlu krunu, te Vam radostno javljamo, da nam je Njeg. Veličanstvo cesar i kralj Franc Josip I. milostivo darovao for. 200. Iz zahvalnosti bila je dne 29. pr. mj. u župnoj crkvi svečana sv. misa sa „Tebe Boga hvalimo“ za prejasnoga vladara i za svu njegovu kuću. Iztičem ovdje, da je naš pobožni puk mnogobrojno posjetio onog dana božju kuću, da te iskreno pomolio za sve članove slavne vladajuće doma.

Dne 5. pr. mj. pokopasmo u Roču občinskoga načelnika g. Petra Fermegliu. Iz Buzeta došlo je k pogrebu do 50 Talijanaša, da izkažu svomu pristaši zadnju počast. Neki g. Grossich (čitaj Grozić) čitao je nadgrobno slovo, talijanski sastavljeno.

Pokojnik radio je za života odlučno i bezobzirno za istarske Talijane a proti nam Hrvatom.

No poslije groba prestaje sve, pak mu i mi kličemo: Neka mu Bog oprosti kao što mu mi prašćamo.

Izpiti usposobljenja na koparskom učiteljišću. Tečajem minuloga mjeseca novembra održavali su se u Kopru izpiti usposobljenja za obće pučke i gradjanske škole s učevnim jezikom hrvatskim, slovenskim i talijanskim. To su bili prvi izpiti, obavljeni pred izpitnim povjerenstvom, što ga je c. kr. ministarstvo mjeseca septembra imenovalo za trogodišnju periodu 1889-1892.

To povjerenstvo sačinjavaju sliedeća gospoda: Ivan vitez Revelante, ravnatelj c. kr. učiteljišća u Kopru, predsjednik izpitnoga povjerenstva; Ivan Markulj, c. kr. školski nadzornik za kotar koparski, podpredsjednik; profesori c. kr. učiteljišća u Kopru gg. Bellussich Josip, Bennati Ivan, Frankoviđ Fran, Kožuh Josip i Kristan Josip, te učitelji c. kr. vježbaonice gg. Marincovich Antun i Orbanich Antun.

Evo vam u kratko uspjeha tih izpita.

Gospodin Weiss usposobljen je iz poviesti, zemljopisa i talijanskoga jezika za gradjanske škole s učevnim jezikom talijanskim.

Gospodin Pošćić i gospodja ud. Vlah proglašeni su usposobljeni za obće pučke škole s učevnim jezikom hrvatskim i talijanskim.

Nadalje su proglašeni usposobljenimi za pučke škole s učevnim jezikom slovenskim gg. Bajt, Dekleva, Dominko (s odlikom), Germek, Jereb, Šušmelj i gospodjica Kociančić; za obće pučke škole s učevnim jezikom talijanskim: gospodin Albisser i gospodjice Barzelin, Corubolo, Gentilomo i Marina.

Povrh toga usposobljeni su gg. Pošćić i Germek, da mogu, prvi u hrvatskih, drugi u slovenskih pučkih školah, podučavati talijanski jezik kao predmet, a gg. Dekleva, Dominko i Albisser, da mogu podučavati njemački jezik kao predmet i to prva drojica u slovenskih, a ovaj potonji u talijanskih pučkih školah.

Gospodin Turco i gospodjica Ceconi usposobili su se, da mogu u slučaje potrebe, podučavati u pučkih i gradjanskih školah vjeronauk s učevnim jezikom talijanskim.

Jedna se je kandidatinja podvrgla izpitu za gradjanske škole s učevnim jezikom talijanskim i to iz matematično-prirodopisne skupine, ali je za vrieme izpita odstupila. Bez uspjeha podvrgao se je izpitu iz talijanskoga kao učevnoga jezika jedan kandidat, koji je bio usposobljen za slov. pučke škole. Ni jednomu usposobljenomu već učitelju za hrvatske pučke škole nije pošao za rukom izpit iz talijanskoga jezika kao predmeta. Tako nije s izpitom uspjela ni jedna kandidatinja, koja se je htjela usposobiti za podučavanje njemačkega jezika u hrvatskih pučkih školah.

Kandidat jedan, doktor filozofije, htio se je usposobiti, da može podučavati francezki jezik u gradjanski školah talijanskih, ali je po dovršenom pismenom izpitu od izpita odustao.

Berseč koncem godine 1889. U nekoliko brojeva „L' Istrie“ čitasmo, kako ju babin Marko „M. T.“ puni sa „lettere“ iz Liburnije. Pročitasmo sve pazljivo, te možemo sada i mi svoj sud o tomu izreći. Poznat nam je već ujezin zanat i znamo, da nije breja u kom se nebi izsmjehivala naša narodnost t. j. da mi nismo Hrvati, već Liburni itd. E pa neka i unapried tjera svoj zanat, nu mi ipak njezinoga savjeta neprimamo, već ćemo biti vazda ono, što jesmo i kažemo odriešito, da se već nedamo varati i tajiti naše dično ime i da ćemo se uviek držati polag onih stiha našeg neumrlog pjesnika: „Svojim glasom materinim odlikuj se medju inim“. A sada da idemo na stvar. Nećemo braniti ostale dielove Liburnije već samo naše mjesto puštajuć svakomu slobodno polje, da odgovori i očisti ono, što je nevaljano. Mnogo ljudi posjetilo je naše mjesto i to ljudi različitoga stališa, koji su izjavili, da im više dopada ovo mjesto, nego ono drugo, više dopada ovo mjesto, nego ono drugo, nego ono treće. Nu ipak „L' Istria“ u svojih „letterah“ pripovjeda, da u Moščenicah svršuje liepota Liburnije, a unapried da je sve zlo i naopako. Ovdje njoj dajemo donekle pravo jer znamo, da je njezin urednik putovao parobrodom, dakle po moru, a tako bi bili njezinoga mnienja i mnogi drugi, koji bi na isti način putovali, te bi se pitali kako ovi ljudi žive?

A mi mislimo, da koji želi štogod znamenitijega u javnost iznjeti, treba, da se osvjedoči ob onom o čem će pisati. Njemu doista nebijaše na pameti: Nije sve zlato, što se suncem sja, a nije sve istinito, što oči nevide.

I tako taj dopisnik, ako je želio štogod na javnost iznieti, morao bi bio kopnom putovati, kašto je putovao i po ostalih dielovih naše krasne Liburnije. Da je on kopnom putovao, uvidio bi bio, da nije onako, kako je pisao, a još manje, da je putovao u mjesecu svibnju, kad je sva priroda probudjena. Rekao bi za stalno: prevarih se kad onako po moru sudih; vidio bi kad bi došao do crkvice sv. Jelene, te krenuo južno carskom cestom, da tuj imade liepih ravnica, koje rode žitom, vinovom lozom, maslinom, voćem itd. Osviedočio bi se bio, da pod onimi gorami, štono se imenuju Goluš i Sisol, imade liepih oulaca; vidio bi bio da na ejeverozapadnoj strani mjesta imade dugačka ravnica sa raznim drvećem, liepo uredjeno zemljište; opazio bi bio ovdje i ondje poveća sela, koja imadu više ili manje bielih i snažnih kuća, vidio bi bio, da imade krasnoga drveća, možda više nego li u mnogih mjestih Liburnije; osviedočio bi se bio još bolje, da je mjestance na visokom brežuljku, od kad je krasan pogled na sve strane; vidio bi bio kako je mjestance čisto, koje imade liep „Predgrad“ mnogo liepši, nego u mnogih istarskih gradićih kako je narod radin i marljiv itd.

I zima ima svojih krasota, tako isto i one visoke stiene, te nije badava kazao neki barun koji je mnogo dana one strane risao: „Vi neznadete cieniti, što je liepo, što je krasno“. Toliko dopisniku na odgovor, a i gradiva pruženo, da može stalnije svoju kuću graditi.

Hrvatska čitaonica u Lindaru. Prvih dana prošloga oktobra dovršilo se šest godina, što se je naša „Hrvatska čitaonica“ svečanim načinom preselila u zadašnje prostorije. Kako je početkom crpala, poznato je dičnim Vašim čitateljem; nu tomu nebijaše tako kasnije kad su lažinarodnjaci skinuli krinku sa obraza, a prvi med njimi bivši predsjednik iste. Nastojalo se teškom vremena podkopati joj sam temelj sijeći med članove razdor i nemar do družtva. Sve se to dogadjalo na oči nekojih članova, koji nebi biti što slična smieli trpiti. Nadošlo i doba skorog mutvila i razpada. Ali hvala svietli mladih sila, koje bez obzira na osobe, družtva toli potrebitog, toli važnog za naš narodni pokret, ono se pridiglo. Na izvanredno sjednici od 29. prošlog septembra pokazao je mladji naš naraštaj, da mu na srcu leži čast družtva, da on nesmije i neće doživiti sramotne propasti njegove. Članovi domaći prisutni u podpunom broju izabraše u odbor gosp. župnika Vitezića, Frana Gojtana i Frana Židarića jednoglasno. Prvih dana novembra preselila se preobražena čitaonica u kuću Stihovića. Da se novi odbor zbilja svojski zauzimlje za družtvo, dokazao je sjajno nenadanom domaćom veselicom od 12. novembra. Od osme ure na večer sakupio se dostatan broj članova sa gostovi u prostorijah u raščenih liepimi slikami i zastavicami, med kojimi naša mila trobojnica. Za tombolo izigrale se nekoliko korisnih knjiga i kućnih sprava. Sve se baš liepo zabavljalo i napeto čekalo hoće li ga dopasti kakva uspomena na tombolu. Poslije igre započe pjevanje najljepših hrvatskih pjesama, a svi smo najvećom naslađom slušali i uno koju narodnu lindarsku. Napose nam je i tom prigodom pohvaliti naš djevojački spol, koji je opet pokazao čemu se možemo nadati, kakav će bit budući naraštaj. Medjutim pripravi kućegazda dobar zalogaj, kojim si okriepismo mlohavo tielo. Kod skupne večere po hrvatskom običaju zaredale zdravice. Prvi se oglasi predsjednik družtva, mnogočastni župnik Vitezić, koji se zahvali liepimi riečmi gospodigostovom, koji počastiše čitaonicu; na prvom mjestu vrlom predsjedniku čitaonice u Gračišću, g. župniku Gabrieliću. Velikom napetošću slušasmo preliepi govor župnika Gabrielića, koji se je zahvalio na zdravici gostovom. Opaža, na žalost svoju, da se broj članova umanjio, ali ga u veliko veselj, što se je družtvo preporodilo. Sa geslom dične „Naše Sloge“ preporuči bratsku slogu, te obeća pomoć svoju i svega družtva, komu je predsjednikom. Tim je reče, moramo biti složni u skupnom radu, jer se moramo boriti sa jakim i složnim protivnikom. Govornik zaključi uzklikom: Gospod: ako nas je i malen broj, ali budimo junaci! U to ime dižem čašu u Vaše zdravlje i skupnu slogu!! Glasnimi živiokliei bi pozdravljen vrli govornik.

Vrhunac veselja nastade kada je počeo član G. opisivati znamenitost rada dvih istarskih velikana, blage uspomene pokojnoga oca-biskupa Jurja dra. Dobrile i dičnog zastupnika g. Dinka dra. Vitezića. Osvrnuv se na djelovanje našega zastupnika, reče, da je ono takove, da mu se mora svaki nepristran čovjek divit, a svaki istarski Hrvat mu do vieka zahvalan biti. Čim stariji godinami i slabiji tielom sve većom vještinom zagovara naša prava, naše duševno i materijalno dobrostanje. Muž takav, reče, zaslužuje naše podpuno povjerenje; zaslužuje, da bude našeg družtva počastnim članom; zaslužuje, da mu iz dna srca kliknemo: „Živio nam Bog još mnogo godina diku našu, Dinka Vitezića, zastupnika i našeg počastnog člana! a „Slava“ uspomeni pokojnog Dobrile!“ Neopisivo nasta veselje a iz svih grla zaori: „Slava Dobrili! Živio Vitezić!“ Kada se je klicanje slegle, kratkim al zanosnim govorom preporuči član M. učitelj. da se gosp. Viteziću brzojavno izrazi zahvala i povjerenje, što bi burnim povladjivanjem odobreno. Jer se je već bližnja kasna ura, pol noći je odbilo, razidje se družtvo svojim kućam noseć sobom uspomenu liepe zabave, još liepših riečl.

Kroz cielu večer vladala liepa sloga i mir; što nam je dokazom, da čitaonica obstoji, da joj je obstanak osiguran. Slavnomu odboru liepa hvala na požrtvovnosti i preporuka, da nam i u buduće prireli sličnih veselica.

Gospodi izvanjskim članovom polažemo na srce našu čitaonicu, jer ona nemože računat nego na pomoć svojih članova. Podupirajuć toli plemenito poduzeće, steći će si u narodu priznanje i zahvalu, a niti plaća ih neće minuti.

Član.

Starinarsko Kninsko družtvo, koje od nazad tri godine velikom požtvovnošću nastoji o potraživanju, izkapanju i sačuvanju hrvatskih spomenika u kraljevini Dalmaciji, na svojoj zadnjoj godišnjoj skupštini obdržanoj 3. pr. mj. provelo je velevažnih zaključaka za tajne unapredjenje družtva. Izmedju važnih zaključaka jest: osnova družtvene knjižnice. Jer bi pako za družtvenu arkeologično-[illegible] narodnu knjižnicu, trebalo [illegible] sredstva za to neima to i

lučila, da se uprava obrati molbom na razna znanstvena društva, strukovne i patrijotične listove u našoj domovini, da ju svojimi dieli ili listovi blagohotno podupriети izvole. Uvjereni smo, da će se znanstvena naša društva, nakladnici i uredničtva dragovoljno odazvati rodoljubnoj molbi slavne uprave velevažnog „Starinarskoga društva".

Nov humoristično-satirički list. U Beču izlaziti će počam od nove godine tri puta na mjesec humoristično-satirički list „Komarac". List biti će bogato ilustrovan i pružati će čitaocem zdravu i pristojnu šalu te oštru satiru proti svemu što je u našoj domovini zlo, ma dolazilo to od koje mu drago strane. List je providjen bogatom glavnicom, te mu je izdanje na dulje vrieme osigurano. Na čelu tomo poduzeća stoji g. J. Kerhin, a suradničtvo obećalo je mnogi naši stariji i mladji književnici. — Uredničtvo i uprava nalaze se: Beč, Wieden IV. Waaggasse 15. I. 10.

Književnost.

Treća glavna skupština „Kninskoga starinarskoga društva", obdržava se u Kninu dne 3. studenoga 1889. U Zagrebu, tisak dioničke tiskare 1889. Tako se zove izvješće o trećoj glavnoj skupštini Kninskoga starinarskoga društva komu je zadaća kopati i sačuvati historičke starine u kraljevini Dalmaciji. Izvješće dobivaju članovi društva badava.

Dopisnica uredničtva.

G. M. B. Brgudac. Hvala na priposlanom; brojeva ćete dobiti, ciena odvisi od veličine i debljino knjige. Da ste zdravo!

G. S. Vašega dopisa proti C. d. G. o kojem nam danas pišete, neprimismo. Izvolite dakle reklamirati pismo ako bijaše preporučeno. Hvala na čestitci i srdačan pozdrav

G. T. R. Rieka. Izvolite pročitati viest pod naslovom: „Na razjašnjenje". 20 nov upisasmo na dalnji Vaš račun Prijateljski Vam pozdrav.

G. I. Dorić Meja-Zlobin; Čitajte: „Na razjašnjenje" pak nam javite da li Vam imademo slati list.

Prijateljem i znancem, koji nam čestitaše novoj godini — srdačna hvala! Srevišnji uslišao Vaše i naše želje!

Dopisnica upravničtva

Primili smo uadalje od 21. dec.: Zora Opatija za oglas for. 1. V. G. Trst za 89 i 90 for. 10. Kot. 3. vieće za oglas for 3. M dr. F. Trst 10 for. Glavarstvo Veprinac oglas for. 2·50. Čit. Vrbnik oglas for. 1·50. B Fr. Bistrica do 30. junija 90 2·50. B. F. Riebenburg do 30. junija 90 for. 2·50 S. F. Malinska za 89 for. 2. C. S K Lošinj za 90 for. 5. M. A. Knežići for. 2. Šumsko moć Pazin za oglas 5 for. Čit. Delnice do 31 marca 90 for. 1·30. Leseverein Vinkovce do 31. marca 90 for. 1·25. G. I. Pićan do 30. junija 90 for. 2·50 /ostalo Bratovšćini,. H. dr. J. Karlovac za 1·0 5 for. F F. Buzet za oglas 2 for. Čit. Bakovar do 30. junija 90 for. 2·50. F. Š. Rukavac za oglas 2 for V. A. Gračišće 2 for. M. F. Grdoselo 2 for. K. J. Ospo 5 for. J. S. Opatija 2 for. M. I. Rošići 1 for. S. A. Frančići 2 for. M. Fr. Rukavac za 90 2 for. P. A. Rukavac for. 2 (za sobe i čitatelje). G. I. Rukavac za 90 5 for. P. O Trst za 89 i 89 10 for. E. I. Brezovica for. 2.50 K I. Pazin for. 5. Čit. Gorica for. 2·50 T. C. Krk za 90 2 for. Čit. Baška for. 5·50. Čit Požega za 90 for. 5. A H. Lošinj za 90 for. 5. I. dr P. Senj za sebe i dva čitatelja for. 9 (Bog Vam plati!) S. V Prozid za 90 for. 5. Dr. I F. Poreč za I. teč. 90 for. 2·50 Čit. Lošinj za pol. 90 for. 2·50. I C. Tur za polg. za 2 izt for. 3·50. I. G. Crnivrh za 90 for. 2. O. R. Sušak za 90 for. 2. Fr. P Kopar za 90 for. 5. (Srdačan odzdrav!) F.R. Bliberk za 90 for. 2. (Bila i Vam sretna! Nar. dom Bakar for. 2. I. P. Bakar za g. Fr M. Iquique for. 6. F S. Vižinjan for. 3·50. Čit. Rieka za pol. 90 for. 2.50 Dr. I. Ž M. Bistrica za 90 for. 5. [Sliedi.]

Lutrijski brojevi

Dne 28. decembra.

Trst	57	72	5	9	87
Linc	35	20	28	82	40
Budapest	87	31	45	62	11

Dne 31. decembra.

Prag	55	75	25	1	79
Brno	72	63	12	32	15
Hermannstadt	52	28	57	10	31

Javna zahvala.

Podpisana uprava zahvaljuje se najtoplije štovanoj gospodi i rodoljubom Ivanu Grgurini te Franu Šepić-Tometov, ovdješnjim posjednikom i trgovcem, koji nabaviše krasan križni put u vriednosti od 520 for. za crkvu sv. Luke u Rukavcu.

Bog njim naplatio stostruko!

U ime svega puka:

Za upravu crkve Sv. Luke

Rukavac, 28. decembra 1889.

Antun Puž,
kapelan.

Br. 781/K. š. v.

Natječaj.

U tom kotaru imaju se popuniti dva mjesta učiteljice III. vrsti na dvorazrednih pučkih školah u Jelšanah i u Klani, od kojih prva sa slovenskim, zadnja s hrvatskim učevnim jezikom.

Sa ovimi službami je sklopčana plaća po 320 for. i uživanje stanova u naravi.

Molitelji neka svoje obožene prosbenice po prilici putem ureda do 4. tjedna ovamo predlože.

C. K. kotarsko školsko vieće
Volosko, 28. Decembra 1889.

Br. 772 2—2

Razpis natječaja.

Za šume občine Veprinac (Politički kotar Volosko u Istri) ima se popuniti novo sistemizovano mjesto

Občinskoga šumara

sa godišnjom plaćom od 400 forinti i pravom na 4 metra goriva bukova drva.

Natjecatelji za to mjesto, imaju podnesti vlastoručno pisane molbenice Glavarstvu Občine Veprinac (Pošta Frančići-Istra) do konca jenara 1890. i dokazati:

1. Dobu i stališ,
2. Austrijsko državljanstvo,
3. Dovršene nauke,
4. Da su sa dobrim uspjehom položili izpit kao šumsko-tekničko pomoćno osobje, u smislu minister. naredbe od 16. jenara 1850 (D. ž L. 63) i 11 febrara 1889. (D. Ž. L. 23) i
5. Da u govoru i pismu poznaju hrvatski (ili slovenski) i njemački jezik.

Glavarstvo občine
Veprinac 15 decembra 1889.

Pošilja blago dobro spravljeno in poštnino prosto!

Teodor Slabanja

srebrar v Gorici, ulica Morelli št. 17,

priporoča se vljudno pri visoko častiti duhovščini v napravo cerkvenih posod in orodja najnavejše oblike, kot: monstranc, kelihov itd. itd. po najnižji ceni.

Stare reči popravi, ter jih v ognji pozlati in posrebri. Na blagovoljno vprašanje radovoljno odgovarja. 19—

Pošilja blago dobro spravljeno in poštnino prosto!

Marijaceljske želodčne kapljice

i zvrstno zdravilo pri vseh boleznih na želodcu.

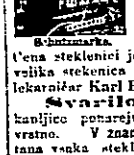

c-k. štetnamarka.

Neprecenljive dobrote je posebno vpliv njihov pri neteč-nosti, slabosti želodca, ako z gris smrdi, napenjanju, kislem pehanju, koliki, želodčnem kataru, gorečiško (rzavci) pri preobilnej produkciji slin, ra menici, blavanju in gnjusu glavobolu, (ako je bol želodca) kže v želodcu, zabasanji, preobilnosti jedi in pijač v želodcu.

Cena steklenici je z nakazom vred samo 40 nov. velika stekenica samo 70 nov Glavni zalog ima lekarničar Karl Brandy, Kremsier, (Moravija).

Svarilo! Pristno Marijaceljsko želodčne kapljice ponarejujejo in posnemajo se mnogovrstno. V znamenje pristnosti mora biti zamotana vsaka steklenica v rdeč omot, providen z gornjo varnostno znamko ter mora biti na vsakem priloženem poduku za vporabo razun tega opomnjeno, da je bil isti tiskan v tiskarni g. Gusek-a i Kremericah (Kremsier). 14—13

Marijaceljske pilule proti začepljenju.

Ove više godina sa najboljim uspjehom rabljene pilule proti začepljenju tiela potvore se mnogo. Neka se tazi dakle na gornja zaštitna marka i na podpis lieknrnika C. Brady, u Kremsiru. Ciena kutijici 20 kr. Zahoji sa 6 kutija I for. Ako se novac unapred pošalje stoji jedan zaboj for 1.20, dva rabaja for. 2.20.

Marijaceljske želodčne kapljice niso tajno sredstvo. Doli, iz katerih obstoji, označeni so na vanjoj steklenici priloženemu poduku za vporabo.

Prave marijaceljske želodčne kapljice i marijaceljske pilule proti začepljenju dobivaju se prave u:

V Trstu u Lekarnah: pl. Leitenburg all' Ercole trionfante; de Leitenburg, Eduard alla Salute; A. Praxmayer al due Mori; Prendini Pietro, alla fontana imperiale; Benedetto Saraval all' Amazone Trionfante: Antonio Suttina, Batt. al Camello; Benedetto Vlah-Minussi, dvorska lekarna; dr. Vittorio Serravallo al Redentore (glavno skladišče); Biazoletto, al' orso nero. — U Senju u lekarni: Filipa Ritschela, kao što i u svih ostalih ljekarnah.

Tiskalice (preše) za zelenu krmu

Blantov patent za sačuvanje svih vrsti krme, t. j. da se sačuva zelena i sladka piča od trave, djeteline, kuruze, repnice itd.

To je jedno od najljepših izmišljotina nove dobe,

prokušano

poradom, te daju vrlo veliku korist gospodarstvu,

prokušano

prodajom, koju smo mi do sada postigli, i mnogimi sjajnimi izjava mi i svjedočbami oblastih i prokušanih gospodara.

predali smo u 1 godini u Njemačkoj i Austro-Ugarskoj

700

komada. Najbolji dokaz da je ta sprava vrlo koristna i znamenita.

Nemojte a da neupregnete krmu osobito

repnicu,

jer su svi dokazi posliednjih godina potvrdili, da je repnica

izvrstna piča za zimu.

Upute o porabi, koja sigurno uspije, preglede, mnenja, svjedočbe, šalje badava i franko:

PH. MAYFAHRT & C., Tvornica poljodjelskih spravah **WIEN, II.,** Taborstrasse 76,
Frankfurt a. M. i Berlin N.

jedini ovlašteni tvorničari samotvornih neprestano radečih preša za polagom, patent Blunt.

Trgovcem

i prekupljačem divljadi!

Podpisani treba u svojem poslu razne divljadi kano srna, zeceva, kljunaća, orebica, malenih i velikih fazana itd. itd., te pozivlje gospodu trgovce prekupljače i lovce, da mu blagovole poslati svoje cienike, il da mu dojave kakovu vrst divljadi, koliko je i pod koju cienu mogu mu kroz dulje vremena slati.

Ponude prima:

Volosko (Istra). **Rafe Kundić,**

5—3 trgovac.

BRNSKA TVRDKA
za razpošiljatve finega suknenega blaga
Bernhard Ticho

20 - 19 **Brünn,** Krautmarkt 18, — pošilja proti povzetji:

Sukna za gospe deset metrov, sama volna v vseh modernih barvah dvojna širokost gl. 8.	**Niegorskega valjanega sukna** 10 met., sama volna, najnovejše blago za jesensko in zimsko obleko dvojne širine gl. 4.50
Črni Terno saksonski izvod dvostroko širok, za celo obleko, 10 metrov gld. 4.50	**Ragusa moderno sukno** dvostroko široko, za ko- umu. v vseh bar. ah. tudi progasto in p sano 10 met. gld. 9
Valarijno flanele deset metrov najboljše baže, 60 centim. gld. 3.50	**Dublé-Velour-sukno** ¾ kompletno, 1 komad gld. 3.50
Barsena za obleko deset metrov, krasni vzorci gld 3.	**Kalnuka** deset m., najboljše vrsti, 60 cent. širok g. 2.70
Životi „Jersey" za gospe (jopice) z svilnatimi gumbi, v vseh barvah kompletne, velike: 1 komad gld. 1.30	**Jedno zimsko ogrinjalo** ¾ veliko gladko in karirano gld. 2
Jute zaster turški vzorek; podpolni gld. 2.30	**Garnitura iz jute** 2 posteljne pogrinjale, in namizna prta s čipkami gld. 3.50
Košulje za delalce iz rumburškega oksforda velike, 3 komade gld. 2	**Garnitura iz ripsa** šestoječa iz 3 posteljnih pregrinjal in namiznega prta se svilnatimi čipkami gld. 4
Normalne košulje in hlače kompletne velike. 1 komad gld 1.50	**Holandsko dolgo prepreče (ostanki)** 10 - 12 metrov dolge, 1 ostanek gld. 3.60
Ženske košulje iz močnega platna čipkami 6 komadov gld. 2.25	**Domače platno** 1 komad, 30 vatlov ¾ gld. 4.50 1 „ 30 „ 1/1 „ 5.50
Košulje za gospode, lastno delo belo ali barvane 1 komad I.a gld. 1.80 II.a gld. 1.20	**King-Webe** boljše nego platno 1 komad ¾ širok, 30 vatlov gld. 6
Kanevas 1 komad 30 vatlov lila gld. 1.80 1 „ 30 „ rudeč „ 1.20	**Konjska plahta** jako dobra, 190 ctm. dolga, 130 ctm. široka gld 1.50
Kanevas iz niti 1 komad 30 vatlov lila in rudeč gld. 6	**Odoje za fijakerje** 190 ctm. dolga, 130 ctm. široka gld. 2.50
Oksford se more prati, dobra vrsta, 1 kom. 30 vatlov gld 4.50	**Šifon** 1 komad, 30 vatlov, I.a gld. 5.50. najboljše vrste gld. 6.50

Tovarno skladišče suknega blaga

Ostanki Brnskega sukna Ostanek za podpodno možko obleko 3 10 m. dolgo gld. 3	**Blago za zimsko sukno** ostanek 2.10 metra za popolno zimsko suknjo rjavo in višnjeno gld. 5.50
Priložnost za kupovanje! BRNSKI OSTANKI SUKNA. 1 ostanek za 1 kompl. možko obleko 3.10 m. dolgo g. 3.25	**Blago za površnja suknje** njfinejše vrste, 2.10 met. za celo površnjo gld. 7

Vzorki brezplačno in franco. Za dobro blago in točno pošiljatev se jamči.
Elegantno izvedena zbirka uzorcev z 400 znamkam g. krojačem zafrankovano.

...mi urednik M. Mandić.

Tiskara Dolenc.

Radi Tebe sjaju sada
Suzne oči vjerniku
Od radosti, što Te mlada
Kod oltara gledaju,
Gdje žrtvuješ.

Pobožnici dohitili
Odasvud na zvona glas
E bi tako zadobili
Za duše si lakši spas
Tvoj blagoslov.

Nit prekida što tišine
Do li šapat usnica —
Molba za Te što se vine
Gore preko oblakâ
Svevišnjemu.

Da Te Njegva prati ruka
I stado, što budeš past,
Da svog otac budeš puka
A cielome rodu čast
I ponos naš.

I vile su Tebi sklone
I od njih Ti žićâ dar,
O daj neka zarumene
Širom doma svikadar
U milozuj.

Kad Istrana srce bije
Što je srećan svoj u svom
I kad tužan suze lije
Jer ga snašo jadâ grom —
I nećeš human!

Različite viesti.

Zemaljski prisjednik g. prof. Spinčić bio je desetak dana u Poreču, no vraća se za koji dan u Gorican, gdje će čekati imenovanje svoga namjestnika za ovu školsku godinu.

Diocezanske viesti. Mnogoč. g. Josip Grašić, duh. pomoćnik u Pićnu imenovan je župnikom u Bermu; mnogoč g. Josip Kompare, župe-upravitelj u Ospu imenovan je župnikom u istom mjestu. Čestitamo jednomu i drugomu, napose njihovu stadu!

Dne 22. pr. mj. podielio je presvj. g. biskup dr. J. Glavina niže redove sliedećoj gg. bogoslovom tršćansko-koparske biskupije: A. Budin. J. Buttignoni, S. Frulić, A. Furlan, J. Kožir, A. Luxich, J. Marchio, V. Masten, O. Pretner, A. v. Reya i R. Valensitz.

G. Ivan Kociper duh. pomoćnik u Mošćenicah imenovan je župe upraviteljem u Munah.

Dne 18. pr. mj. preminuo je veleč. g. Marko Andolšek, župnik u Munah. Počivao u miru!

Aleksander Mrak župnik u Završju preminuo je dne 30. decembra pr. godine providjem sv. Otajstvi. Rodjen u Pazinu god. 1816. promisio god. 1840. službovao je u samom Završju preko 30 godina. Počivao u miru!

Dinko Čavlović umirovljeni župnik u Šumbregu preminuo je dne 30. decembra pr. godine, nakon podulje bolesti. Uživao vječni pokoj!

Občinska deputacija iz Tinjana kod c. i kr. namjestnika u Trstu. Danas se poklonila občinska deputacija sa g. načelnikom iz Tinjana novomu g. namjestniku vitezu Rinaldini-u.

Koliko nam je poznato bila je jur u tu svrhu kod g. namjestnika deputacija iz Podgrada i jedan zastupnik občine Kastav.

Dar „Bratovščini hrvatskih ljudi u Istri". Putem presvjetloga g. Dragutina Pogledića, umirovljenoga odjelnoga predstojnika i velikoga župana u Zagrebu poslala nam je blagorodna gospodja Josipa Vancaš iz Zagreba 50 for. i to 25, da ju upišemo kano utemeljiteljicu naše „Bratovščine", a 25 for. na dar istoj. Liepu tu svotu odposlasmo odboru „Bratovščine", a plemenitoj darovateljici, jednoj izmedju najboljih hrvatskih domorodkinja, koja svako domorodno poduzeće plemenito podupire i koja je — kako nam je poznato — utemeljiteljica svih zagrebačkih družtva — izričemo ovim u ime naše sirotinje najsrdačniju zahvalu. Bog Vam stostruko nadoknadio i umnožile nam se takove dobročiniteljice!

Velocimetar g. profesora Belušića. Naši će se čitatelji sjećati, da je prošle godine izumio profesor Belušić velocimetar ili stroj, kojim se kontrolira kretnja kočije ili fijakera. O tomu bijaše govora opetovno u našem listu, jer smo se i sami osvjedočili o točnom djelovanju stroja vozeći se dulje vremena u kočiji s rečenim strojem.

Profesor Belušić podjo sa svojim velocimetrom na **izložbu u Pariz, gdje je** doznao, da je municipij pariški razpisao natječaj za slične aparate, da uredi pitanje o odnošaju izmedju pučanstva, kočijaša i vlastnika kočija, o čemu se radi već preko 20 godina.

Aparat Belušićev, premda bijaše nagradjen na izložbi, nije odgovarao uvjetom natječaja. Radi toga usavrši ga tako, da odgovara svim posve zahtjevom toga natječaja. Za natječaj oglasilo se preko 120 raziličitih aparata. Komisija, odabrana za to, da prouči sve te aparate, zadrža samo tri, dočim je sve ostale zabacila. Izmedju trijuh najboljih aparata nalazi se i onaj prof. Belušića. Municipij pariški izručio je ta tri aparata kroz dva mjeseca na praktične pokuse, te će tada tekar spomenuta jur komisija izreći konačni sud, koji li je aparat najbolji. O pokusih s timi aparati pišu najprve pariške novine donoseć nacrte i podatke o tom najnovijem izumu na polju elektriciteta.

Profesor Belušić imade jur od kompetentne strane takovih svjedočba o valjanosti svoga aparata, da neima dvojbe, da će njegov izum biti proglašen kano najboljі.

Iz Škofjeloke — Kranjska — pišu nam 7. t. mj., da je tamo odčitao prvu sv. misu na mlado ljeto bogoslov tršćansko-koparske biskupije g. Rajko Logar. Crkva da bijaše krasno uredjena, a pobožna puka toliko, da je jedva u crkvi stajao. Mladomisniku prodikao je domaći župnik ocrtav u krasnom govoru uzvišeno zvanje i dužnosti svećenika. Poslije sv. čina bijaše svečana gostba, kod koje se sastali rodjaci i prijatelji mladomisnika, komu se je po običaju nazdravljalo želeći mu, da ga Svevišnji dugo poživi na čast sv. crkve i na korist hrvatsko-slovenskoga puka u Istri, gdje mu bude u vinogradu Gospodnjem djelovati.

Izpravak. U zadnjem broju podkrala nam se pogrieška u viesti o izpitu usposobljenja na koparskom učiteljišću, te ju ovim izpravljamo kako sliedi: Gospodin Pošćić proglašen je usposobljen za obće pučke škole s učevnim jezikom hrvatskim — a gosp. Andrija Mihić s učevnim jezikom hrvatskim i talijanskim, i dalje, da je g. Pošćić usposobljen, da može podučavati talijanski jezik kao predmet u hrvatskih pučkih školah, nipošto pako, da je usposobljen za talijanske i hrvatske pučke škole.

Iz Pazinščine pišu nam 1. t. mj. Javilo se već jedan put u dičnoj „Našoj Slogi" o junačkom činu, kojega je počinio pićanski gradjan g. F. Lupetina nad učenikom Ivanom Sfić, kad ga je, metnuvši mu konop za vrat, potegnuo u svoj dućan. Vodila se radi toga sudbena iztraga. Prva razprava (26. julija t. g.) kod c. kr. tribunala u Rovinju pod predsjedničtvom savjetnika g. Flegara — odgodila se na 26. novembra t. g., na kojoj bijaše obtuženi F. L. oslobodjen, budući se cielo stvar prikazala — kao za šalu. Sud je rekao svoju i proti tomu neimamo ništa, no želimo samo dometnuti sliedeće: faktum je — posvjedočen pred sudom — da je F. L. rekao: hrvatski prasci — šenčivi; faktum je, da je učeniku J. S. metnuo konop za vrat, te ga povukao u svoj dućan; faktum je, da je označeni za tim obolio na vratu; faktum je konačno, da je F. L. neposredno prije prve sudbene razprave u Rovinju otcu spomenutog učenika u prisutnosti jamčitelja Šimona Bačac Periuić obećao 50 for. (petdeset forinta), da mu pred sudcem oprosti — što se zbilja zgodilo, a Ant. Sfić još danas čeka obećanu „kupnu cinuć". Da je bila sva stvar onako uedužna, kao što trubi pićanski dopisnik — žalostne prošlosti — u glasovitoj „Istriji", netrebalo bi toga. Dozvoljujemo si jošte obratiti se na c. kr. školsku oblast u Pazinu, da F. L. oduzme razprodaju školskih knjiga, te ga time oslobodi eventualnih neprilika u budućnosti.

Za oprost od čestitanja prigodom nove godine darovaše „Bratovščini" sliedeća p. n. gg.: Defar Šime u Tinjanu for. 1., Bassa Ernest u Buzetu for. 1., Luznik Jakov u Klani for. 1., Miklavčić Karlo u Žminju for 1., Vanik Josip kap. u Žminju for. 1., Jenko Slavoj u Podgradu for. 1., Flego Petar for. 2.

Iz Munah—občina Podgrad — pišu nam 8. t. mj. Prošlo je tekar 15 dana, da izgubismo vriednoga župnika veleč. g. Marka Andolšeka, koga nam nemila smrt ote, te se pobojasno, jer bijaše upravo pred božićnimi blagdana, da ćemo ostati za te velike blagdane bez službe božje. No hvala prečastnomu biskupskomu Ordinarijatu u Trstu, da nam je poslao na vrieme čestitoga svećenika i rodoljuba g. Janka Kociper a, koji upravlja našom župom i za koga se nadamo, da će ostati dulje vremena medju nami, te da će nas učiti i voditi po pravom putu kao vriedan svećenik i požrtvovan rodoljub.

Za pogorelce kod Spadići na Poreščini priposlao nam je veleč. g. Jure Živković, župnik iz Sv. Lovreča na Labinščini f. 1.40. koje mu je izručila jedna plemenita osoba, koja neželi biti imenovana. U istu svrhu primili smo od g. V. S. for 2. Ukupno for. 3.40, koje smo poslali prijatelju u Poreč, koji će je izručiti pogorelcem.

„Influenca" širi se žalibože sve to više. Iz europejskih glavnih gradova prešla je i u pojedine pokrajine, gradiće, mjesta, sela itd. itd., tako da se može kazati, da je imade po svih krajevih Europe. Ordje u Tratu neima valjda obitelji, koje nebi bila ta neugodna bolest posjetila, no Bogu hvala neima do sada slabih posliedica. Čuvati se valja prehlade i neumjerenoga života a kad se ju već dobije, treba ostati koji dan u toploj postelji.

Medju onimi, koje je ovdje posjetila ta bolest, jest i obitelj zemaljskoga nadzornika presvj. g. Antona viteza Klodića, koji se nalazi i sam u postelji.

† **Njemačka cesarica** Augusta preminula je dne 7. t. mj. nakon kratke ali težke bolesti u Berlinu. Pokojna cesarica rodjena 1811. bijaše supruga pokojnoga njemačkoga cesara Vilima I. za koga se je udala godine 1829. Pokojnicu hvale kao ženu visoko naobraženu, dobra i plemenita srca, što da je osobito pokazala u vrieme zadnjih njemačkih ratova njegujuć ranjene vojnike i skrbeći se za njihovu siročad.

† **Knez Karlo Auersperg.** U Pragu preminuo je dne 4. t. mj. bivši vodja njemačkih liberalaca u Češkoj knez Karlo Auersperg, koji je igrao za vrieme prednjašnjih ministarstva u Austriji, osobito u Češkoj veliku ulogu. Bio je odlučan protivnik Slavena.

Razpisana učiteljska mjesta. Službeni list javlja, da su otvorena sliedeća učiteljska mjesta: mjesto učitelja na Unijah; podučitelja u Dobrinju i Omišlju i mjesto ravnajućega učitelja u Buzetu. Prošnje valja poslati c. kr. zemaljskomu školskomu vieću za Istru u roku od 4 čedna.

Hrvatska čitaonica „Zora" u Opatiji priredjuje u subotu dne 11. t. mj. u vlastitih prostorijah zabavu sliedećim programom: 1. „Braća" od P. Preradovića, deklamuju gg. J. M. i A. J. 2. „Put za zdravlje" šaloigra u jed. činu. Osobe: Marko, posjednik, g. A. Jurković. Eugen, g. J. Miranović, Niko, g. V. Jaričević, Vinko, g. A. Pravdičić, Kofanar, g. A. J. 3. „Luda", deklamacija. 4. Tombola 5. Ples. Ulaznina za osobu for. 1., za obitelj for. 1. i 50 nvč. Darovi se primaju sa zahvalnošću. Početak u 8 sati na večer.

Iz Rieke piše nam prijatelj dne 4. t. mj. „Tri kralji jahahu" i „tri kralji nam dari nose" itd., čulo se je pjevati ovih dana, kako je to stara navada po našem starom gradu ponešto i u novom, jer smo vidili te kralje zalaziti u nekoje kuće kod mora, gdje stanuju gospoda. Evo kako se kod nas kralji prikažu: Skupi se ih trojica, obuku se, kako bolje mogu na kraljevsku, nataknu na glavu svaki zlatnu (!?) krunu, svi tri bradati idu impozantno za jednim, koji zviezdu nosi; imaju sobom tamjan i podkure kuću ili krčmu, u koju dodju, te počmu glasno i liepo pjevati. Za njima se sakupi hrpa djece, da se nagledaju tolika veličanstva, da njim se čuće i da njun pomognu pjevati. Dobro je poznato, da je glavna svrha tomu pjevanju dobitak i zabava, dakako ima i nešto religioznoga ćućenja u tomu, ali bilo kako bilo, s tim se po sebi pokazuje našim istarskim kruhoborcem, da smo još Riečani, a ne samo Fiumani, kako bi oni htjeli.

Evo ovih se dana seli čitaonica u prostorije bivšega kazina, kako znate u kuću, koju su kupili nekoji članovi toga našega družtva. Ima dosta u kući popravaka, zato neznamo pravo kada će biti prvi ples, a čim budemo za to doznali, ćemo Vam javiti i obširnije opisati.

Četiri mjesta u gradskom zastupstvu imaju se popuniti ovaj mjesec, a nekoji slute, da će ovoga puta biti borbe. Istarski se šarenjaci muče kako bi prodrli ljudi njihove okomite zelene boje, dočim većini Riečana to nije po ćudi. Taj istarski upliv počeo je većini puka biti nesnosan, a nekoji mniju, da ga i vlada prekim okom gleda; došli smo bo do toga, da lista konservativaca ima i jednoga Hrvata. Poznato je, da se taj Hrvat nije nigda zauzimao mnogo za narodnu stvar, ali se znade, da on kao čovjek pošten i inteligentan gledati će bar po mogućnosti, ako nam ne bude koristio, da nam ne škodi. Ako se pak bude ponašao kako i drugi, ćemo manje zamjeriti njemu plemiću i konservativcu, nego li nekojim delijam, koji su nosili barjak u raznih pravaških družtvih, ždrali Madjare itd., a sada njim se pokorni i ponizni do crne zemlje klanjaju.

Više puta čude se stranci i domaći zašto ordje na Rieci neima jedne pristojnije i udobnije željezničke postaje. O tomu su se već puta i novine bavile, ali zaludo. Zadnje doba počelo se u Pešti za to govoriti, te je na jednom vlada odlučila, da sagradi postaju, odredivši za taj trošak s a m i h 120 tisuća forinta! Imala se je novom godinom početi i gradnja, ali budući, da su se novine opet javile kritizirajuć tu odluku, reć bi, da na novo razmišljaju, hoće li ili neće početi radnju. I vlada valjda uvidja, da je sramota, da u gradu, u komu se stiču i sviržavaju dvije željezničke pruge, gradi tako malenu i neudobnu postaju bez krova za vlake, koji dolaze i odlaze. Do vidova!

B r a j d a r.

Književnost.

„D a n i c a" ili bunjevačko-šokački kalendar za prostu godinu 1890. Ciena 30 novčića. Izdaje Josip Bitterman u Subotici (Ugarska). Svake preporuke vriedan je taj koledar naše braće u Ugarskoj.

* * *

L a u b n e r o v zidni koledar za godinu 1890. Sadržaje koledarske viesti, brzojavni cienik, biljegovne pristojbe, pristojbe za pisma s novcima za voznu poštu itd. itd.

L i s t n i c a u p r a v n i č t v a.

Primili smo nadalje od 28. pr. mj. C. T. Krk for. 2. M. Gj. Otočac 2.50. K. F. Pula za 90 for. 5. D. T. Selca za 90 for 5. Hrv. S. Selca for. 2.50. I. M. Kastav za 3 br. for. 10. T. I. Opatija za 90 for. 5. G. M. Medulin za 89 for. 2. Č. dr. VI. Sisak za 90 for. 5. (Srdačan odzdrav!) Bratimstvo Volosko za 90 for. 5. P. I. Grižane for. 5. M. M. Mošćenice za 87, 88, 89 for. 6 Hrv. šted. Zagreb za 90 for. 5 S. I. I. Djakovo za 90 for. 5. M. F. Mošćenice za pol 90 for. 10. (Liepa Vam hvala!) M. I. Dicmo for. 2 Poštni Urad sv. Matej za 89. for 4. R. E. Komen za pol 90 for. 2.50 „Zora" Opatija za pol 90 for. 2.50. P. T. Tiesno za pol 89 for. 1. P. A. Trebinje do 30 junija 1890 for. 2. S. Iv. Vrgorac for 2. „Lička Vila" Gospić za četrt 90 for. 2 Ob zadruga Senj for. 2. Z. P. Bribir for. 2. Glav. Kastav za oglase for. 6. I. I. Opatija za 90 for. 5. S. S. Tinjan za 89 for. 2. H. M. Djakovo za 90 for 5. S. Lj. Sušak za 90 for. 5. (Sliedi).

Objava.

U subotu 11. t. m. odkriti će se spomenik pokoj. učitelju J o s i p u V l a h u Viciću na groblju sv. Lucije u Kastvu, i odčitati sv. misa za pokojnoga istoga dana o 11 uri.

Ovoliko javlja se sudrugovom i prijateljem, molbom, da upisavši prinos za rečeni spomenik, koji nisu poslali, blagoizvole amo dostaviti, a na svoje vrieme dati se hoće točan račun.

U Kastvu, 5. siečnja 1890.

Za odbor
N. Butković.

Br. 3468.

Oglas natječaja.

U smislu pokrajinskog zdravstvenog zakona od 18. marča 1874 odtvara se ovim natječaj na mjesto občinskoga liečnika u Pazinu.

Za ovo liečničko mjesto ustanovljena je godišnja plaća od for. 1200 iz občinske blagajne izplativa u mjesečnih predplatnih obrocih.

Liečnik će biti dužan liečiti bezplatno siromašne bolestnike i voditi občinsko zdravstveno uredovanje. Za pohode bolestnih siromaka izvan Pazina pako, i za druga osobita občinska poslanstva nadoknadjivat će mu občina putne (vozne) troškove.

Nadalje će liečniku pripadati i zakonom ustanovljene pristojbe za izvršivanje radnjah, koje mu bude država ili pokrajina povjeravala, n. pr. u slučaju pošasti, sudbenih komisijah i. dr.

Službena pogodba bit će sklopljena za tri godine, a zatim će ostajati samo od godine do godine valjana sve dotle, dok se jedna ili druga stran tri mjeseca unapried neodreče.

Prošnje, obložene poveljom (diplomom) sveobćeg liečničtva i svjedočbama dokazujućim poznavanje hrvatskog ili slovenskog i talijanskog jezika i Austrijsko državljanstvo, i drugimi možebitnimi dokaznicami, imaju biti podnešene podpisanomu do konca mjeseca jenara 1890.

Glavarstvo občine Pazin
31. decembra 1889.

3—1 **Glavar: J. Fabris v. r.**

Plovitba parobroda M. SVERLJUGA i drugovi

Vozni red
najbrže pruge
RIEKA-ZADAR-SPLIT-METKOVIĆ i natrag
novim i brzim parobrodom
„FIUME“

ODLAZAK			DOLAZAK		
ODLAZAK	svakog	u	ODLAZAK	svakog	u
Rieka	četvrtak	½ jutro	Zadar	četvrtak	9½ jutro
Zadar	„	11½ jutro	Split	„	6 po podne
Split	„	12 noću	Metković	petak	7 jutro
POVRATAK			POVRATAK		
Metković	subote	9½ u jutro	Trapan	subote	11½ jutro
Trapan	„	1 po podne	Split	„	6 po podne
Split	nedelje	3 u jutro	Zadar	nedelje	10 jutro
Zadar	„	10½ u jutro	Rieka	„	7 po podne

Zimski vozni red
na pruge
RIEKA-PULA i natrag
tiču: Lovran, Mošćenice, Berseč Rabac i Cres
od 1 oktobra do daljoje odredbe

Odlazak iz Rieke, u 6½ sati u jutro
Svakoga ponedeljka tičuć Lovran, Mošćenice, Berseč, Cres, i Pulu
Svake srede tičuć Lovran, Mošćenice, Berseč, Rabac, i Pulu
Svakoga petka tičuć Lovran, Mošćenice, Berseč, Cres, i Pulu

Odlazak iz Pule 6½ sati u jutro
Svakoga utorka tičuć Cres, Mošćenice, Lovran, i Rieku
Svakoga četvrtku tičuć Rabac, Berseč, Mošćenice, Lovran, i Rieku
Svake subote tičuć Cres, Berseč, Mošćenice, Lovran, i Rieku

Zimski vozni red
na pruge
LOVRAN, IKA, OPATIJA, VOLOSKO, RIEKA i natrag

Odlazak iz Ike tičuć sve luke danomice u 7 sati u jutro,
„ „ Opatije ravno na Rieku danomice 12 o podne.
„ „ „ ravno na Rieku danomice u 4½ po podne
Odlazak iz Rieke za Opatiju tičuć danomice u 10 sati u jutro.
„ „ „ tičuć sve luke danomice u 2 sata po podne.
„ „ „ ravno u Opatiju danomice u 3 sata po podne (izuzete su nedelje i blagdani).

Zimski vozni red
na pruge
RIEKA-KRK i natrag
tičuć Omišalj, Malinsku, i Šmerag
od 15 septembra 1889 do nove odredbe — **Odlazak iz Rieke** svake nedelje utorka i petka

ODLAZAK iz	u	DOLAZAK u	u
Rieke	10 jutro	Omišalj	11 jutro
Omišalj	11.10 „	Malinsku	12.5 o podne
Malinska	12.15 o podne	Krk	1.45 po podne
Krk	2.5 po podne	Smerag	2.45 „
Smerag	2.55 „	Krk	3.45 „

Odlazak iz Krka svakoga ponedeljka, srede i subote

ODLAZAK iz	u	DOLAZAK	u
Krk	7 jutro	Smerag	7.45 jutro
Smerag	7.55 „	Malinska	9.35 „
Malinska	9.45 „	Omišalj	10.40 „
Omišalj	10.45 „	Rieka	11.45 „

Zimski vozni red
na pruge
Rieka - Šibenik - Trogir - Split - Milna - Starigrad - Dubrovnik
i natrag parobrodom
„DALMAZIA“
od 3 Oktobra 1889 do nove promjene

Odlazak

Rieka	odlazak	3, 13 i 23	svakoga mjeseca u sata	3 po podne.
Šibenik	dolazak	4, 14 i 24	„ „	7 jutro
	odlazak	4, 14 i 24	„ „	9 jutro
Trogir	dolazak	4, 14 i 24	„ „	1½ po podne
	odlazak	4, 14 i 24	„ „	3 „
Split	dolazak	4, 14 i 24	„ „	4½ „
	odlazak	5, 15 i 25	„ „	10 „ u jutro
Milna	dolazak	5, 15 i 25	„ „	11½ „ „
	odlazak	5, 15 i 25	„ „	1 po podne
Starigrad	dolazak	5, 15 i 25	„ „	3 „
	odlazak	5, 15 i 25	„ „	5 „
Dubrovnik	dolazak	6, 16 i 26	„ „	6 u jutro

Povratak

Dubrovnik	odlazak	6, 16 i 26	svakoga mjeseca u sata	4 po podne
	dolazak	7, 17 i 27	„ „	7 u jutro
Starigrad	odlazak	7, 17 i 27	„ „	8½ „ „
	dolazak	7, 17 i 27	„ „	10½ „ „
Milna	odlazak	7, 17 i 27	„ „	12 o podne
	dolazak	7, 17 i 27	„ „	1½ po podne
Split	odlazak	8, 18 i 28	„ „	6 u jutro
	dolazak	8, 18 i 28	„ „	7½ „ „
Trogir	odlazak	8, 18 i 28	„ „	8½ „ „
	dolazak	8, 18 i 28	„ „	½ po podne
Šibenik	odlazak	8, 18 i 28	„ „	2 „
Rieka	dolazak	9, 19 i 29	„ „	5 u jutro

Za ukrcat robu valja se oglasit kapetanu ili na Rieci ravnateljstvu.

RAVNATELJSTVO.

Lutrijski brojevi:

Dne 4. januara.

Beč	9	31	12	3	61
Gradec	18	17	1	35	16
Innsbruck	26	57	11	57	8
Temesvar	28	84	13	55	31

Dne 7. januara.

Brno	19	59	79	72	86

Marijaceljske želodčne kapljice
i zvrstno zdravilo pri vseh boleznih na želodcu.

Schutzmarke.

Neprecenljive dobrote je posebno vpliv njihov pri nečistnosti, slabosti želodca, ako z grla zmrdi, napenjanje, kislem pehanju, koliki, želodečnem kataru, goreče (vzarci) pri preobilnej produkciji slin, razmenici, bluvanju in gnjusu glavobolu, (ako je bol želodca) krč v želodcu, zabasanji, preobilnosti jedi in pijač v želodcu. Cena steklenici je z nakazom vred samo 40 nov. velika steklenica samo 70 nov. Glavni zalog ima lekarničar **Karl Brandy, Kremsier, (Moravija).**

Na vsako pošiljatev 2 Pristne Marijaceljske želodčne kapljice ponarejujejo in ponemajo se mnogovrstno. V znamenje pristnosti mora biti zamotana vsaka steklenica v rdeč omot, providen z gorujo varovalno znamko ter mora biti na vsakem priloženem poduku za vporabo razun tega opomnjeno, da je bil isti tiskan v tiskarni g. Gasek-a i Kremericah (Kremsier). 15—43

Marijaceljske pilule proti začepljenju.

Oro više godina za najboljim uspiehom rabljene pilule proti **začepljenju** tiča **patrore se** mnogo. Neka se pari dalje na gornju zaštitnu marku i na podpis lekarnika C. Brady, u Kremsiru. Ciena kutijici 20 kr. Zahoji sa 6 kutija 1 for. Ako se novac unapred pošalje stoji jedan zaboj for. 1.20, dva zaboja for. 2.20.

Marijaceljske želodčne kapljice niso tajno sredstvo. Deli. iz katerih obstoji, označeni so na vsakej steklenici priloženemu poduku za vporabo.

Prave **marijaceljske želsdačne kapljice** i marijaceljske pilule proti začepljenju dobivaju se prave u:

V Trstu u Lekarnah: pl. Leitenburg all' Ercole trionfante; de Leitenburg, Edoard alla Salute; A. Praxmayer al due Mori; Prendini Pietro, alla fontana imp-riale; Benedetto Saraval all' Amazone Triotante; Antonio Sattina, Batt. al Camello; Benedetto Vlah-Minussi, dvorska lekarna; dr. Vittorio Serravallo al Redentore (glavno skladišče); Biazoletto, al' orso nero. — U Sežani u lekarni: Filipa Ritschela, kao što i u svih ostalih ljekarnah.

FILIJALKA
c. kr. priv. avstr. kreditnega zavoda
za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vrečn. papirjih za	V napoleonih za
4-dnevni odkaz 3%	30-dnevni odkaz 2%
8- „ 3½%	3-mesečni „ 2½%
30- „ 3½%	6- „ 2½%

Vrednostnim papirjem, glasečim na napoleone, kateri se nahajajo v okrogu priporoma se nove boresma tarifa na temelju odpovedi od 17. novembra, 21. novembra in 15 decembra.

Okrožni oddel.

V vreda. papirjih 2% na vsako stroto.
V napoleonih brez obresti

Nakazmice

za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Reko, kakor za Zagreb, Arad, Bozen, Gradec, Hermanstadt, Inomost, Celovec, in Ljubljano— brez troškova

Kupnja in prodaja

vrednostij, divis, kakor tudi vnovčenje kuponov 24—1 pri odbitku 1‰ provizije.

Predujmi.

Na jamčevne listine pogoji po dogovoru. Z odprtjem kredita v Londonu ali Parizu, Berlinu ali v drugih mestih — provizija po pogodbi.

Na vrednostni obresti po pogodbi.

Uložki v pohrano.

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, zlat ali srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.

Trst, 13. novembra 1888. 1—24

Pošilja blago dobro spravljeno in poštnine prosto!

Teodor Slabanja
srebrar v Gorici, ulica Morelli št. 17,
priporoča se vljudno pri visoko častiti duhovščini v napravo cerkvenih posod in orodja najnovejše oblike, kot: monstranc, kelihov itd. itd. po najnižji ceni.

Stare reči popravi, ter jih v ognji pozlati in posrebri. Na blagovoljno vprašanje radovoljno odgovarja. 20—2

Pošilja blago dobro spravljeno in poštnine prosto!

BRNSKA TVRDKA
za razpošiljatve finega suknenega blaga
Bernhard Ticho
20 29 **Brünn**, Krautmarkt 18, — pošilja proti povzetji:

Sukna za gospe
deset metrov, sama volna v vseh modernih barvah dvojna širokost gl. 8.

Črni Terno
saksonski izvod. dvostroko širok, za celo obleko, 10 metrov gld. 4.50

Valarijne flanele
deset metrov najboljše baže, 60 centim. gld. 3.50

Baršena za obleke
deset metrov, krasni vzorci gld 3.

Životi „Jersey“ za gospe
(jopice) z svilnatimi gumbi, v vseh barvah kompletne, velike; 1 komad gld. 1.20

Jute zaster
turški vzorek; podpolni gld. 2.30

Košulje za delalce
iz rumburškega oksforda velič 9, 3 komade gld. 2

Normalne košulje in hlače
kompletne, velike, 1 komad gld 1.50

Ženske košulje
iz močnega platna s čipkami 6 komadov gld. 3.25

Košulje za gospode, lastno delo
bele ali barvane 1 komad I.a gld. 1.80
II.a gld. 1.20

Kanevas
1 komad 30 vatlov lila gld. 1.80
1 „ 30 „ rudeč „ 2.20
Kanevas iz niti
1 komad 30 vatlov. lila in rudeč gld. 6

Oksford
se more prati, dobra vrsta, 1 kom. 20 vatlov gld 4.50

Niegerskega valjanega sukna
10 met., sama volna, najnovejše blago za jesensko in zimsko obleko dvojne širine gl. 4.50

Ragusa moderno sukno
dvostroko široko, za kostume, v vseh barvah, tudi progasto in pisano 10 met. gld. 9

Duble-Velour-sukno
$^{3}/_{4}$ kompletno, 1 komad gld. 3.50

Kalnuka
deset m., najboljše vrsti, 60 cent. širok g. 2.70

Zadno zimsko ogrinjalo
$^{3}/_{4}$ veliko gladko in karirano gld. 2

Garnitura iz jute
2 posteljno pogrinjalo, in 1 umivno prta s čipkami gld. 3.50

Garnitura iz ripsa
sostoječa iz 3 posteljnih pregrinjal in namiznega prta se svilnatimi čipkami gld. 4

Holandske dolge preproge (ostanki)
10 - 12 metrov dolge, 1 ostanek gld. 3.60

Domače platno
1 komad, 30 vatlov $^{3}/_{4}$ gld. 4.50
1 „ 30 „ $^{5}/_{4}$ „ 5.50

King-Webe
boljše nego platno
1 komad $^{5}/_{4}$ širok, 30 vatlov gld. 8

Konjska plahta
jako dobra, 190 ctm. dolga, 130 ctm. široka gld 1.50

Odeje za fijakerje
190 ctm. dolga, 130 ctm. široka gld. 2.50

Šifon
1 komad, 30 vatlov, I.a gld. 5.50, najboljše vrste gld. 6.50

Tovarno skladišče suknega blaga

Ostanki Brnskega sukna
Ostanek za podpodno moško obleko 3.10 m. dolgo gld. 5

Blago za zimsko sukno
ostanek 2.10 metra za popolno zimsko sukenjo rjavo in vlinjeno gld. 5.50

Priložnost za kupovanje!
BRNSKI OSTANKI SUKNA, 1 ostanek za 1 kompl. moško obleko 3.10 m. dolgo g. 3.25

Blago za površnje suknje
njunejše vrste, 2.10 met. za celo suknjo gld. 9

Vzorki brezplačno in franco. Za dobro blago in točno pošiljatev se jamči.
Elegantno izvedena zbirka uzorcev z 400 znamkam g. krojačem natrankovano.

Izdavatelj i odgovorni urednik M. Mandić.

Tiskara Dolenc.

Broj 3. U Trstu 16. jenara 1890. Godina XXI.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Pripošlana se pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 5 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja uz pogodbe za upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“ Ime, prezime i najbližu pošta valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se i netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½, i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalazi se u Via Caritata br. 25

„Slogom raste mala stvari, a zatoga sve pokvari“. Nar. Pos.

Poziv na predplatu.

Ovim mjesecom počela je predplata na „Našu Slogu“ za godinu 1890. Tom prilikom pozivljemo sve naše čitatelje, da se iznova i na vrieme na naš list predplate, da tako uzmognemo već na početku godine znati na čemu smo.

Sve one, koji nisu još do sada s nami poravnali svoga računa, molimo najozbiljnije, da to čim prije učiniti izvole.

Ufamo se, da će nam ostati vjerni svi dosadašnji predplatnici, koji su nas u našem težkom poduzeću svojski podupirali. Oni, koji nisu voljni točno lista plaćati, neka nam to odmah jave, da njim list obustavimo, da tako nebude kasnije neprilikah nam ni njim.

„Naša Sloga“ stoji na godinu za imućnije for. 5 a za seljake for. 2. Na pol godine polovicu gornjih ciena.

Izpod ove ciene nemožemo dati nikomu lista. Tko je više zaostao iza platom neće više dobiti lista.

Uprava „Naše Sloge“.

Česko-njemački dogovori.

Dne 4. t. mj. sastali se u Beču na poziv ministra predsjednika grofa Taaffe-a pouzdanici českoga i njemačkoga naroda iz kraljevine Češke, da predlože svaki svoje tegobe i težnje, te da se izmire. Već se je do sada opetovno kušalo u Pragu izmiriti obe narodnosti stanujuće u drevnoj kraljevini Českoj, no svi pokušaji i sva popuštanja s češke strane razbila se o tvrdokornost njemačkih liberalaca. Sada je preuzeo ulogu izmirenja sam ministar predsjednik, i to, kako se kaže, na želju samoga cesara i kralja Fruna Josipa.

Kako je poznato, izstupili su zastupnici njemačkoga naroda iz domaćega sabora u predzadnjem zasjedanju, a birani iznova prošle godine, nehtjedoše više stupiti u sabor. To je dalo povoda bečkoj vladi, da pokuša pod neposrednim uplivom ministra predsjednika, nebili joj pošlo za rukom izmiriti dvie narodnosti najbogatije kraljevine austrijske.

Dogovori traju već desetak dana, no da li je postignuto kakvo sporazumljenje i u čemu, nije nam poznato, jer se sve drži vrlo tajno. Toliko je ipak poznato, da stavljaju Niemci kano glavne uvjete izmirenja: 1. da se proglasi njemački jezik kao poslovni i državni jezik, 2. da se ustroji posebno vrhovno sudište za Niemce u Češkoj, 3. da se uvede čisto njemačka sudišta u njemačkih kotarih i da se ukine poznatu naredbu ministra Pražaka o ravnopravnosti českoga jezika sa njemačkim. Kako je razvidno iz ovih zahtjeva, traže Niemci, da njim se povrate sve one povlastice, koje su uživali pod ustavovjernimi ministarstvi; oni zahtjevaju dapače i novih povlastica, oni hoće, da se Čehom oduzme i ono malo mrvica, koje si izvojevaše težkom borbom odkad stupiše u carevinsko vieće.

Nastaje pitanje: hoće li vlada, mogu li Česi pristati na te neopravdane zahtjeve njemačkih kolovodja u Českoj? Samoj vladi bilo bi valjda povoljno, da se izmire obe narodnosti bilo pod kojimi uvjeti, jer neima dvojbe, da je ona više sklona Niemcem nego li Čehom, premda ju ovi do sada u domaćem saboru i na carevinskom vieću požrtvovno i samozatajno podupiraše. Al što će na to pouzdanici českoga naroda? Ovi su u veoma težkom položaju. Na dogovorih nesudjeluju naime Mladočesi, koji zastupaju u domaćem saboru većinu seoskoga pučanstva. Na dogovore došli su dakle sami Staročesi i to, kako njim punim pravom predbacuju mladočeski listovi, bez ikakvoga narodnoga programa. Mladočesi bili bi naime zahtjevali, da se na tih dogovorih razpravlja o českom državnom pravu; o sjedinjenju Češke sa Moravskom i Šlezijom, o autonomiji kraljevine Češke, o krunisanju českoga kralja itd., a sve to napustili su Staročesi, da prokrče put željenomu izmirenju. Česi odrekoše se dakle svojih životnih pitanja, a Niemci traže, da njim se otme i ono malo, što uživaju. Hoće li dakle oni i dalje poći pa predati se Niemcem na milost i nemilost? Iskreno govoreć, mi se bojimo, da Staročesi neće imati toliko sile i odvažnosti, a da bi se mogli uspješno oprieti pritiskom mjerodavnih krugova, a to tim manje, što se Niemci groze, da će izstupiti i iz carevinskoga vieća ostanu li ovi dogovori bez uspjeha.

Staročeski prvaci stoje dakle pred vrlo ozbiljnom alternativom: popustiti do skrajnosti, zadovoljiti naime Niemcem, vladi i mjerodavnim krugovom, ili vratiti se kući neobavljenim poslom. U prvom slučaju postali bi za svaki dalnji javni rad kod kuće nemogući, jer bi njim Mladočesi podkopali još i ono malo ugleda, što ga u narodu uživaju, te bi sav narod uz mlade pristao; u drugom pako slučaju pokazali bi, prem su imali najbolju nakanu za izmirenje žrtvujuć u tu svrhu životne interese českoga naroda, da nemogu ipak za volju mira i sloge žrtvovati svoj narod i sami sebe.

Hoće li dakle u takvih okolnostih uspjeti rečeni dogovori? Mi sudimo, da neće.

Iz carevinskoga vieća.

U zadnjih brojevih priobćismo govor narodnoga zastupnika dra. Dinka Vitezića, izrečen u carevinskom vieću dne 16. decembra pr. godine prigodom glavne razprave o vladinoj osnovi „o pomorskom pravilniku“, a danas donašamo predloge i izpravke podnešene k pojedinim paragrafom od istoga zastupnika prigodom podrobne razprave o istom predmetu.

Tako je zastupnik dr. Vitezić kod § 3. obrazložio i stavio sliedeći svoj predlog:

„Kako što sam već imao čast spomenuti u glavnoj razpravi, jesam toga mnienja, da nostromi nespadaju medju častnike. Naprotivno bi se po mojem sudu pomorsko kadete medju častnike uvrstiti. Nadalje moram primjetiti, da naime u § 3. spomene o pilotih. Pravo je doduše, da se ove uzimlje samo u potrebi, no imade brodova, koji ih neprestano trebaju, to su Loydovi parobrodi. Radi toga je svakako potrebito, da se nostromu, ako i biva samo privremeno namješćen, dosudi stanovito mjesto. Stavljam dakle k § 3. sliedeći izpravak“ (čita):

U trećem redku poslije rieči „častnici broda“ neka se umetne rieč „podčastnici broda“; u trećem redku odozdo ima se mjesto rieči „nostromi“ metnuti rieči „kadeti“, napokon neka se paragrafu dometnu rieči: „podčastnici broda jesu nostromi i piloti“ § 3. glasio bi usljed toga ovako (čita):

„U smislu toga zakona spadaju k momčadi broda izuzam kapetana i častnici broda (podčastnici broda) i sve ostale osobe, koje valja po § 26. zakona od dne 7. maja 1879. o registraciji trgovačkih brodova D. Z. I. br. 65 u rolu upisati:

I. Častnici broda jesu: krmilari (tenenti), kadeti, mašinisti broda, liečnici broda.

II. Podčastnici broda jesu: nostromi, piloti“.

Pošto su govorili proti tomu predlogu: vladin zastupnik Becher i zastupnik dr. Klaić, reče opet zastupnik Vitezić na obranu svoga predloga sliedeće:

„Da obrazložim kako nije moj predlog tako neosnovan, svraćam pozornost gospode na § 66. talijanskoga pomorskoga prava, u kojem se navadja nostrome i pilote kao podčastnike broda. Pošto se pako nalazi naša mornarica u najužem doticaju sa talijanskom, uveden je taj običaj običnito i kod nas, te bijaše svrha moga predloga samo ta, da se ono uzakoni, što je jur u običaju. To sam hotio očitovati“.

Kod § 7. vladine osnove o pomorskom pravilniku reče zastupnik dr. Vitezić:

„Obzirom na red usposobljenja, što no bi se imao kod polaganja izpita zadobiti, da se postigne čast zapovjednika daleke obalne plovitbe, ili krmilara, ili zapovjednika daleke plovitbe ili mašiniste broda, jesu u vladinoj osnovi razni izrazi navedeni. Tako n. pr. glasi u § 9. slovo *b*: „konačni izpit položili su“. Kod slova *c* stoji: „zadovoljavajuće položenje izpita“.

U § 10. slovo *b* stoji: „po položenom konačnom izpitu“. Kod slova *d* istoga paragrafa stoji: „dobrim uspjehom položen izpit krmilara“. U § 11. stoji: „zadovoljavajuće položenje izpita“, isto tako u § 12. slovo *c*.

U odboru nastala bijaše dvojba, dali je potrebita različita kvalifikacija ako se već rabi toli različite klasifikacije. Da se izbjegne toj dvojbi, bijaše ustanovljeno, da se metne u sve te paragrafe jednostavno: „sa uspjehom položen izpit“.

No kad se je to dogodilo, bijaše jur glasovano o § 7. gdje se spominju svojstva kadeta; tamo stoji (čita):

„Da se postigne svojstva kadeta, potrebito je položiti konačni izpit na kojoj nautičkoj školi, koja izdaje za državu valjane svjedočbe“.

Da se uvedu u suglasje sve te ustanove, predlažem, da se promjeni § 7. te da glasi ovako (čita):

„Za postignutje svojstva kadeta potrebito je položenje konačnoga izpita sa uspjehom na kojoj nautičkoj školi, koja je ovlašćena po državi izdavati svjedočbe“. (Dobro! na desnici).

(Pošto je preporučio ovu promjenu § 7. isti izviestitelj baron Nadherny, bijaše većinom glasova prihvaćena).

(Sliediti će).

Pogled po svietu.

Trst, dne 15. jenara 1890.

Austro-Ugarska: Carevinsko vieće sastati će se okolo 25. t. mj. da nastavi svoje sjednice prekinute pred božićnimi blagdani.

Česko-njemački dogovori u Beču napreduju vrlo sporo. Koliko se čuje, nisu njemački pouzdanici zadovoljni s dosadašnjim uspjehom u pitanju jezika. Vlada da se drži stanovišta svoje naredbe o jeziku od god. 1880, a sve što su Niemci proti njoj naveli, oprovrgnuto da je najodlučnije od ministra pravosudja.

Češki zemaljski sabor sastati će se opet na kratko zasjedanje, da dozvoli zemaljskomu odboru kredit za buduću zemaljsku izložbu, koja će se obdržavati god. 1891.

Dne 13. t. mj. nastavio je madjarski sabor razpravu o proračunu, koju je bio prekinuo pred božićnimi blagdani. Opozicijonalne novine predvidjaju burnih i sablaznivih prizora prigodom podrobne razprave o proračunu, jer će opozicija navaliti na vladu, napose na ministra predsjednika Tiszu radi njegove izjave proti Košutu prigodom nove godine.

Hrvatski sabor imao se sastati dne 20. t. mj. no kako javljuju zagrebački listovi, neće se toga dana otvoriti, razlog da je tomu bolest

Srbija: Kralj Aleksander obolio je na influenci. Srbska vlada umirovila je množtvo činovnika, koji bi jahu imenovani od naprednjačkog ministarstva. Troškovi srbskoga proračuna za god. 1890 iznašaju 46 198 864 dinara. Manjak iznosi 2 milijuna dinara, koj će se pokriti povišenimi dohodci od željeznica i od monopola soli.

Bugarska: Vladi kneza Ferdinanda pošlo je za rukom sklopiti veći zajam, za kog je založila bugarske željeznice. Proti tomu zajmu prigovorila je ruska vlada, jer da sadašnja bugarska vlada nebijaše ovlašćena po berlinskom ugovoru, da podloži za ikakav zajam bugarske željeznice.

Rusija: Njemačke novine pišu, da raste u Rusiji sve to više ogorčenje proti Njemačkoj, koja da igra dvojbenu ulogu u balkanskom pitanju.

Francezka: Odnošaji izmedju Francezke i sv. stolice, da su se znatno poboljšali. Prigodom nove godine izmienila su se srdačna čestitanja medju sv. Otcem i predsjednikom republike Carnotom. Ovaj da je uvjerio sv. Otca, da će stranačka trvenja u Francezkoj prestati, a tim da će se religiozni mir povratiti.

Portugalska: Medju ovom kraljevinom te englezkom vladom nastao je prepir radi posjeda u Afriki. Portugalci posjeduju naime u Africi dvie pokrajine, koje nisu združene, a Englezka zabila je svoj klin medju te dvie pokrajine, naseliv tuj sebi odano pleme Makololos. Ovo pleme potukao je portugalski zapovjednik a odatle velik razpor medju jednom i drugom kraljevinom.

Njemačka: Cesar Vilim izrazio je želju, da budu izključeni iz vojničkih kasarna i vojničkih družtva tri protuvladina lista. Vladine novine zahtjevaju pako, da se pojača topničtvo najmanje za petdeset baterija.

Franina i Jurina

Fr. Va Kanfanare, da cvatu sada nike tartufe.

Jur. A ča će to reć?

Fr. Čoravi i slipi govore, da je to nika sorta višinadskega kostanja.

Jur. Od kega si pak to dozna?

Fr. Borme, niki dan je štacer gonia tovara, pak se je blago ponesnažilo a on udri po ujem kričeć: Erisa tartufo!

Jur. A, tako ti meni reci.

* * *

Fr. Si čul kako tuli osalski prešident?

Jur. Veseli se, da je saki dan bliže marač.

Fr. Ma mu se bliža i črni petak.

Jur. Neznam kamo već črneji lego mu je sadašnji.

* * *

Fr. Znaš, da išću opeta va Kanfanare babicu?

Jur. Ter ju vaik išću.

Fr. Ma ja bin njim ov put svetoval, da zamu kega domaćega babuha za ta posal.

Jur. Ča bi reć?

Fr. E, da te se tamo za ki mesec izbori rodit, pak da te slabo prez babuha.

Jur. Će njim ga benj poslat pazinska pulitika.

* * *

Fr. Ha! ha! ha!

Jur. Ča će to reć?

Fr. Baš njim pravo stoji!

Jur. A kemu?

Fr. Vološćakom i Lovrancem.

Jur. Zač?

Fr. Ča nisi čul kako njim se „babin" Marko ruga?

Jur. Za Boga zač?

Fr. Da neznaju talijanski a da se sile po toškansku, pak jih vadi gramatiku.

Jur. Baš ću i ja s tobom reć, da stoji njim i sakemu pravo, ki pitomo zapušća a divlje lovi.

Različite viesti.

Zlatna misa. Dne 1. t. mj. slavio je biskup krčki presvj. gospodin Fran Anijanski Feretić posve skromno petdesetgodišnjicu svoga misničtva, te je rečenoga dana čitao zlatnu tihu sv. misu. Presvjetlomu gospodinu podielio Svevišnji svoj sv. blagoslov i čvrsto zdravlje, da bi uzmogao dočekati i dijamantnu sv. misu!

Crnogorski konzul u Trstu. Knez Nikola imenovao je crnogorskim konzulom u Trstu poznatoga trgovca i rodoljuba g. Dušana Ristića.

Predsjedničtvo „Slavjanske čitalnice" u Trstu javlja nam, da je određeno za subotu najavljeno posjelo radi veselice, koju priređuju istoga dana okoličanska pjevačka družtva u kazalištu „Fenice".

Zlatna misa u Dobrinju. Eto me g. urednice, da Vas po mojih slabih silah izviestim o slavlju, što ga je Dobrinj na s v. t r i k r a l j a slavio. Taj dan je naime, kao što je bilo u dičnoj „Slogi" javljeno, pjevao svoju zlatnu misu naš velezaslužni starina župnik pop Antun K i r i n č i ć stariji. Moje je pero nedostatno, da tu svečanost opiše, jer to je trebalo vidjeti, pak se diviti. Već u predvečerje toga dana, poslje blagoslova vode, navješćivaše glas zvonova i tutnjava mužara, da svečanost počimlje. U čas bio je sav Dobrinj u plamenu. Prozori svi razsvietljeni, na mnogih bili su transparenti sa svakojakimi napisi u slavu svetčara. Osobito krasan prizor pružao je zvonik, koj je bio sav u ognju, tako da su okolna mjesta zbilja mislila, da se je Dobrinj užgao. I užgao se bje, ne naravskom vatrom, već vatrom svete ljubavi do svoga obljubljenoga pastira. Mladost sa lieposa okićenim mjestom (zeleno drvo narieleno vrpcami, svilenimi rubci itd.) i sa bačljami, zatim mnoštna puka, dočekali su svetčara pred crkvenimi vrati urešenim slavolukom. Kad se je častni starina na vratih pokazao iz hiljadu grla zagri gromki „živio" i povorka se uputi pred njim, da ga odprati kući. Na trgu, kuć je imao proći, bila su podignuta dva krasna slavoluka, sjajno razsvietljena. Tu klicanju nebje kraja ni konca. Starac još posve čil i zdrav, stupao je izmedju oduševljene svietine lijuć suze radostnice, pozdravljajuć na sve strane. Sam je kazao, da bi ga tri takve večeri u grob spravile, jer to se je sve učinilo bez njegova znanja. Pred njegovimi vrati zagre opet živioklici, a školska mu mladež odpjeva „Ljubimo te naša diko".

Sutra dan t. j. na sv. tri kralja već u rano jutro vrvio je pobožni puk iz svih strana prostrane plovanije, a došlo je i prilično stranaca, da se nagledaju dičnoga starca i da prime njegov sveti blagoslov. Grad bio je nakićen trobojnicami, da je bila milota pogledati. Oko 10 sati uz grunjanje mužara i milozvučno razlieganje zvonova, uputi se svećenstvo, školska mladež sa okićenimi grančicami masline i silesija puka, dignuti svečara u njegov stan. I sad se orili svuda živioklici. U katrpanoj crkvi, u kojoj nebi bilo ni zrno prosa palo, odpjeva svečar čvrstim i milim glasom najprvo „Pridi duše sveti", iza česa sliedila je svečana služba božja. Prigodno slovo držao je mnogočastni J. V. u kojem je u kratko ocrtao petdesetgodišnji rad svečarov i to s početka skoro 10 godina kao kapelana, a već preko 40 godina kao župnika. Osobito je naglasio, kako je on krox sve to vrieme bio uvjek pastirom dobrim. Al osim duhovnog dobra, učinio je on mnogo i svietovnog; tako je on u gladnih godinah mnogih i mnogih od smrti spasio, pomažuć i više nego su mu sile dopuščale. On je prvi otvorio u Dobrinju učionu i to s početka privatno u svojoj kući, bez ikakve plaće. A kakav je bio učitelj, to najbolje svjedoče njegovi tadanji učenici, koji su i sada mnogi na diku i ponos svoga roda. Napokon je prodikač umolio Višnjega, da nam ga još mnogo i mnogo godina uzdrži čila i zdrava, te da se budemo mogli i pri njegovoj dijamantnoj misi veseliti. Mnoge se je oko porosilo, mnoga se vrućа molitva uzdigla k Bogu, da te rieči uslиši.

Poslje mise bio je blagoslov i pjevalo se „Tebe Boga hvalimo", a zatim se opet sva povorka odputila da sprovede svečara kući. Putem vladalo je opet veliko oduševljenje. Pred njegovimi vrati pozdravio ga je jedan dječak prigodnom pjesmicom, a jedna mu djevojčica izručila kitu cvieća. Opet zagrio trokratni „živio" i sad zaredale čestitke. Najprvo ga pozdravi jedan izmedj svećenika u ime svećenstva, zatim načelnik sa savjetnici u ime občine, učitelj u ime škol., a i mnogi drugi privatno. Stiglo mu je i mnogo pismenih čestitaka. Bile su natiskane takodjer i dvie prigodne pjesme, koje mu se uručilo.

U večer bila je opet razsvieta kao i prvi večer i kad je svečar na trg izašo, klicalo se i pjevalo u njegova slavu. I samo nebo se tomu veselilo, jer akoprem doba zimno, podielilo nam bje vrieme ljetno, da se ljepšega nije moglo ni zahtjevati.

Ovoliko može ljubav puka, pak ružili nam protivnici svećenike koliko im drago. Na koncu kličemo i mi: Živio naš častni starino za mnogo i mnogo godina na diku i na radost tvoga stada, a i svega nam milog roda!

Zadušnice za pokojnoga Dobrila. Dne 13. t. mj. prošlo je osam godina, da je preminuo naš nezaboravni biskup Juraj D o b r i l a. Dne 14. t. mj. obdržavao je ovdašnji stolni kaptol svečane zadušnice t. j. u 9½ sati oficij, a u 10 pjevanu sv. misu, kojoj je prisustvovao izvanredno velik broj pobožnih Tršćana.

Odatle je razvidno koliko znadu vriedni Tršćani štovati uspomenu našega velikoga biskupa a prije i svoga plovana. Ufamo se, da su se toga dana sjetili nezaboravnoga J u r j a svi oni, kojim je u svoje vrieme mnogo dobra učinio, napose pako omladina u biskupskom konviktu i na raznih učiliščih, koja uživa i sada plod milosrdne ruke našega J u r j a, komu neka bude Svevišnji milostiv!

Sastanak narodnih zastupnika iz Koruške, Štajerske, Kranjske i Primorja u Ljubljani biti će oko o Uskrsa. Za sada nebijaše moguće sazvati narodne zastupnike spomenutih pokrajina jer će se za kratko otvoriti carevinsko vieće i jer se vode — kako je poznato — češko-njemački dogovori u Beču, o uspjeha kojih odvisi takodjer položaj slavenskih stranaka u Austriji.

Hrvatski jezik u Istri. Pod tim naslovom čitamo u zagrebačkom „Obzoru" sliedeću zanimivu viest:

„Trgovačko obrtnička komora u Zagrebu razsalala je na sve strane i poglavarstva, gdje se može prevom predmnievati poznavanje jezika hrvatskoga, okružnicu, tičuću se njenog organa „Obrtnika". Takova okružnica bijaše odaslata takodjer na poglavarstvo u Poreču, nu stigne, kao i sličan dopis prije godinu dana, natrag, neotvoren i providjen jedino uvriedljivom opazkom: „respinto". Komora obratila se je povodom tim izravno na novoimenovanoga načelnika vlade u Trstu predstavkom, u kojoj se ističe taj neumjestni i neosnovani postupak poglavarstva porečkoga, te traži zadovoljštinu time, da se prisili rečeno poglavarstvo na primitak pomenute okružnice, koja bje ujedno predstavki priložena.

Ta predstavka komore bila je od uspjeha, jer joj je jučer stignuo sliedeći talijanski dopis poglavarstva porečkoga:

„In relazione alla Circolare 1. Decembre 1889 Nr. 6048 di codesta spettabile Camera di commercio ed industria, lo scrivente dopo presa cognizione del contenuto dell' annessovi foglio illustrato a mezzo di traduzione corrispondente, non è al caso di venire incontro all' invito d' Essa spettabile Camera, poichè in tutte le scuole del comune, alle quali viene raccomandato il foglio, s' ignora la lingua dello stampato. — Dal municipio di Parenzo 4./1. 1890.

U kratko hrvatski: „Nemože se udovoljiti zamolnici, jer sve občinske učione, kojim se je list preporučio, nepoznavaju toga jezika".

Tako „Obzor" a mi dodajemo, da bi se našoj gospodi u Istri lahko odbilo predugačke rogove i privelo jih na put zakona i pravice kad bi samo na pravom mjestu bilo dobre volje i odlučnosti.

Iz Vrbnika piše nam prijatelj 12. t. m. Dne 4. jenara ostavi nas mnogočastni g. Jakov D m i n i ć, koji je ovdje službovao kao duhovni pomoćnik više od četiri godine. Iskreno žalimo što se od nas dieli, jer je vriedan svećenik, pun božjega duha, čestit otačbenik i prijatelj puka, kao takodjer skrbni uzgojitelj mladeži. U Valun, novo njegovo obitalište, prati ga naša iskrena zahvalnost, naša srdačna želja, da ga dobri Bog uzdrži čila i zdrava, eda bi mogao postojano vršiti tegotnu i svetu svoju pastiraku službu na duševnu i tjelesnu korist svoju i povjerena mu stada! Drugi dan po bogojavljenju odpjevao je ovdje svoju prvu sv. misu naš vrli domorodac Fran V o l a r i ć. Tom se prilikom sakupi u skromnom al viteškom domu našem liepa kita gostova iz bliza i daleka; sretni smo bili vidjeti i našu diku, naš ponos i slavu, drevna zatočnika slobode i prava naših, presvjetloga gosp. dr. Dinka V i t e z i ć a. Pri svečanom sv. činu progovorio liepo sgodno slovo o uzvišenoj zadaći svećeničkoj mnogoč. gosp. Niko G r š k o v i ć, katehet u Bakru. Poslije dovršene službe božje sastaše se uzvanici kod gostoljubna stola, gdje su zaredsio liepo i zgodne zdravice. Najviše njih bje namienjeno našem čestitom mladomisniku, na kojih se on zahvali izabranim govorom punim pjesničkog duha i zanosa, punim svetih nadahnuća i radosti. Na večer razstali se gostovi ponieviši sobom jednu od najljepših uspomena na ovaj veseli i svečani dan. Završujemo vrućom molitvom: neka Svemogući poživi na mnoga lieta vriednog mladomisnika! Dao Bog izpunile se vruće njegove želje! Radio neumorno dugo čisla godina u vinogradu Gospodnjem na spas i dobrobit svoju i cieloga našega naroda!

Za pogorelce u Špadićih kraj Poreča primili smo nadalje od g. M. G. u Trstu for. 2.

Natječaj za četiri štipendije. Zemaljski odbor u Poreču razpisao je natječaj za četiri štipendije za svečilišne djake, koji će liečničtvo. Svaka štipendija je od 400 for. Pravo na iste imadu slušatelji medicine rodom iz Istre. Svi, koji budu uživali ove štipendije, morati će se obvezati (oni i njihovi otci il zakoniti zastupnici), da će po dovršenih naucih služiti kao liečnici bar šest godina u pokrajini ili povratiti istoj uživani novac od štipendije. Molbe valja poslati do konca tekućega mjeseca zemaljskomu odboru u Poreču. Dokazati treba siromaštvo, da je molitelj upisan na kojem sveučilištu kano slušatelj medicine, gdje je rodjen itd.

Iz Zagreba piše nam prijatelj dne 13. t. mj. Čitajuć svakdanje izvještaje o „ruskoj bolesti ili „influenci" sjetih se jedne priče, koju već odavna čitah u njekakvoj knjizi t. j. priče o „krtu i o mravincu". Krt posvadio se sa mravcima; preziruć ih pogazi njekoliko tih slabića ni nesluteć da bi mu se mogli jednom kruto osvetiti. Al se prevario! Jednog liepog dana sakupi se četa mrava, pa udri na oholog krta! Taj napadaj bio bi ga i života stojao, da slučajno nedodju onamo dva druga krta, rasprše mrave te tako spase jadnog brata. I tom bolešću šalili se s početka i liečnici i občinstvo; dà, došlo je bilo skoro u modu biti bolestan od influence. Al ona nehtje, da zna za šalu; protegne svoje mršave duge prstine, pa zakvači pol svieta, koj stenje pod njezinim pritiskom. Tako dovukao se ta najnoviji crni gost i u naš Zagreb. Pol Europe leži već ko snoplje kao ojezin pljen, a u Zagrebu nije se je poznavalo nego po imenu; kad na jednom nahrupi preko gradskih zidina i udari svom svojom silom na mlado i staro, na siromaka i bogata. Po ulicama ugovori se nego o influenci; gotovo nenadješ dva prijatelja, od kojih nebi barem jedan izgledao kao da bi ga izvukli iz groba. Ni samu visoku gg. odjelne predstojnike Stankovića i Kleina nepoštedi, te moraju i oni uz silu drugih vladinih savjetnika i raznih činovnika čuvati krevet. I medju školskom mladeži preotela silni mah, te danas bit će konferencija strukovnjaka, koji će o tome viećati, kakve da se mjere poduzmu, da se stane na put širenju bolesti, i da li se imaju škole pozatvoriti ili ne. Dosada iznosi broj bolestnih po prilici 8000. —

Dne 13. o. mj. slavio je praliečnik kraljevine Hrvatske i Slavonije dr. K a l l i v o d a svoju 70 godišnjicu. Liečničko družtvo, da izkaže svoje štovanje napram svome velezaslužnome glavaru, darovalo mu njegovu sliku narisanu po prof. Baueru uz liepu adresu, na što je svečar toplimi riečmi zahvalio. Kod „Cara Austrijanskoga" prirodi mu družtvo sjajan objed, komu prisustvovaše i ban. Zaredale zdravice, medju kojima je posebna spomena vriedna ona, kojom je dr. Jiruš nazdravio banu, te izrekao nadu, da će on ustrojiti medicinski fakultet na našem sveučilištu; na tu zdravicu zahvali se ban, te reče, da liečnici su prvi pozvani, da krče put ustrojenju istog fakulteta!

Dne 4. o. mj. preminuo je ovdje od kapi g. G u i d o P o n g r a t z, ravnatelj hrvatske eskomptne banke. Rodom iz Slov. Bistrice, dodje negdje okolo god. 1854. u Hrvatsku, te se baci odmah na velika poduzeća. Izgradi mnogo željeznica, cesta, veličanstvenih mostova; otvori na vlastito troške rudokopje u Slavoniji, te sagradi zato i lokalnu željeznicu Ruma-Vrdnik, jedina željeznica, koja ima svoju upravu u Hrvatskoj i to u Zagrebu. Osim toga stekao si je mnogo zasluga za druga trgovačka i obrtnička poduzeća; bio je predsjednikom plinskog družtva, eskomptne banke itd. itd. Kako je bio veoma popularan, pohrli na njegov sprovod skoro cio Zagreb; ciciom Mesničkom ulicom, Ilicom i Jelačićevim trgom vrvilo od silne množine svieta. Po svih ulicah, kuda je prolazio sprovod, gorile su svjetiljke zaodjenute crnim velom. Pred liesom koracahu čitavi regimenti njegovih radnika a za njim nepregledan broj rodjaka, prijatelja i inog občinstva. Tri kola prenatrpana skupocienim viencima svjedočiše o njegovom silno razgranjenom poznanstvu, a barjaci raznih družtava lepršahu po zraku jagmeć se, tko da mu bolje izkaže zadnju počast. Bio je to sprovod, kakvog nije Zagreb vidio valjda od sprovoda neumrlog našeg Preradovića. (Konac sliedi).

Očitujemo istini za volju, da nam posliednju viest iz Bosne o gradnji tranjevačkog odgojiteljišća u Visokom, podpisanu „B o s a n s k i H r v a t" č. Božić fra Josip Dobroslav priposlao nije. Ur. „Naše Sloge".

Dignuće slobodne luke u Trstu. Ovdje se sastala posebna komisija, sastojeća od odaslanika ministarstva, zastupnika trgovačke komore i financijalnoga ravnateljstva, da opredieli prostor, na kojem će se izkrcavati roba slobodna od carine. Koliko se govori, potegnuti će zid do Barkovljah, koji će ograničiti prostor slobodan od carine.

Postanak influence. Englezke novine „Times" sude, da je postala ta najnovija bolest uslied velikih povodnja u Kini god. 1888. i 1889.

Nove forinatče biti će za kratko dogotovljene i razposlane u svieta. Papir za nove forinte da je svietliji i gladji od do-

---

* Jedna bijaše tiskana u zadnjem broju zadnjega lista. Op. Urod.

sadašnjega a tisak mnogo čitljiviji. I slike na novih forintah, da će biti točnije, napose glava cesara i kralja da će biti izrazitija i jasnija.

Amerikanski Eiffelov toranj. U sjevernoj Americi u New-Yorku priređuju godine 1892. u spomen 400-godišnjice otkrića Amerike svietsku izložbu. Za tu izložbu sagradit će toranj, koji će daleko nadkriliti Eiffelov toranj. Amerikanski graditelj Hinadale hoće da izvede ovo djelo. Taj toranj biti će takav, da će pod njegovimi dolnjimi lukovi stajati sve izložbene zgrade. Toranj će stajati 50 milijuna franaka. Na vrhuncu biti će ogromna kupola sa kipom Kristofa Kolumba, koji će biti okrenut prama iztoku. Na podnožju tornja stajati će četiri skupine kipova, koji će predstavljati sve četiri strane svieta. U prvom katu tornja biti će prostor za 300.000 ljudi! Visina će biti 760 metara.

Crkva i škola u vlaku. Kako veliki ruski narod čezne za prosvjetom i naobrazbom, služi nam primjerom zaključak upravitelistva zakavkažke željeznice. U zakavkažkoj ruskoj nedaleko crnoga mora ne imade naime još dovoljan broj škola. Činovnici na željeznicah ondešnjih ipak bi radi, da se njihova djeca uče, pa su s toga zaključili, da se željeznici njihovoj pripoje još dva vagona. U jednom tih vagona biti će crkva, u drugom škola. Uz školu biti će i sobe za prebivanje učitelja i druge potrebite stvari. Ova dva voza vozit će se svu godinu od mjesta do mjesta i ustavljat će se ondje, gdje djeca željezničkih činovnika ne budu imala u blizini škole.

Književnost.

„Popotnikov" koledar za slovenske učitelje za l. 1890. s podpunim šematizmom školskih oblastih, učiteljstva po Južnoštajerskoj, Kranjskoj, Primorju i slovenskom dielu Koruške po sianju početkom školske godine 1889-90 IV. leto. Sestavil in založil Mihael J. Nerat, nadučitelj in Popotnikov urednik v Mariboru. Tiskarna sv. Cirila v Mariboru. Ciena s poštarinom u elegantnom vezu for. 1.25. Bez ovoga krasnoga koledara nebi smio biti nijedan naš učitelj.

* * *

Osječki ilustrovani „Koledar" za prostu godinu 1890. U Osieku, naklada Dragutina Laubnera. Osim običnih koledarskih viesti, imade u ovom koledaru liepe pouke i zabave a uz to više dobrih ilustracija. Ciena mu 30 nvč.

* * *

Hrvatski Katolički Popovjednik. Tako sa zove list, koji izlazi u Varaždinu jednom na mjesec, t. j. u 12 svezkah na godinu, a stoji 4 forinta. List je dobro uredjen: sadržaje pučke propovjedi za sve nedelje i blagdane kroz godinu, a jezik je gladak i lahko shvatljiv i za one, koji još nisu dobro upućeni u našem hrvatskomu jeziku. S toga scienim da je gornji „Propovjednik" svake preporuke vriedan. Doživio je jurve I. tečaj, te novom godinom stupa u drugi. Sada stoji do čč. gg. svećenstva, da su obilno nanj predplati, to svojski podupre taj plemeniti i velevažni podhvat.

X. Dušobrižnik.

* * *

„Vrhbosna" glasilo prvostolnoga kaptola u Sarajevu, izvrstno uredjivano po preč. g. dru. A. Jagatiću, kanoniku sarajevskoga kaptola pozivlje staro i nove čitatelje na predplatu uz opazku, da će „Vrhbosna" u prvih brojevih budućega tečaja donieti hrvatski prievod knjižice: „Istine o rimskom pitanju", koju je sv. Otac papa Lav XIII. toplo preporučio katolikom cieloga svieta. „Vrhbosna" stoji for. 3.50 na godinu, za mladež i bogoslove for. 2.

Narodno gospodarstvo.

Zapisnik

glavne skupčine: „Gospodarske zadruge u Krku" držane u Omišlju dne 30. decembra 1889.

Usljed poziva 4. decembra 1889. br. 64. objavljenog u broju 50. „Naše Sloge" dne 12. decembra 1889. sakupilo se u Omišlju 18 članova i više gostova.

Predsjednik g. dr. Dinko Vitezić otvara sjednicu, pozdravljajuć nadošlu gospodu članove i goste. Spominje zatim tronutim glasom smrt dvajuh članova, naime popa Mata Harbića i popa Petra Čubranića.

Skupčinari u znak štovanja se uzdignu kličuć: „Slava njim!"

Predsjednik iza toga objavljuje dnevni red i prelazi k točki:

1. Izviešće o glavnoj skupčini „pokrajinskog gospodarskog vieća".

Predsjednik ističe kako je to izviešće bilo obširno objavljeno u „Našoj Slogi", te bi prestajala nuždа, da se odulje o istom predmetu govori. Pripominje ipak kako je preporučio, da se gospodarsko vieće u svojem dopisivanju služi hrvatskim jezikom sa zadrugami, koje u tom jeziku dopisuju, te da se takodjer u tom jeziku drže predavanja u gospodarskom zavodu, a ne samo u talijanskom. Ističe kako je zemaljski kapetan dr. Campitelli, valjda s nepoznavanja odnošaja u Istri, na to primietio, da svaki Istran poznaje i mora poznati talijanski jezik. Pripominje nadalje kako je preporučio, da se nabavi za našu zadrugu stroj za sušenje povrtlja i voća, te još jednog bika iz onog dobavljenog. Ovom zgodom obaviešćuje takodjer, kako bik opredieljen za ovaj otok nije stigao samo, jer tko ga bio uzeo, našao je poteškoća u prenosu.

Pri govoru o izložbi u Beču pripominje, da je predlagao, nek se najmi posebnu ložu za prodaju vina, kao i druge pokrajine, ali obzirom na slabu vrst ovogodišnjeg vina, prouzročenu peronosporom, bio je odklonjen taj predlog.

Obaviešćuje, kako je član gospodarskog vieća g. Venier bio postavio predlog, da se oduzmu novci od globa onim zadrugam, koje je neupotrebljuju, te da predsjedničtvo vieća razpolaže po svojoj volji timi iznosi i odluči kojoj da se zadrugi oduzmu.

Govornik se protivio tomu predlogu, jer nije u smislu zakona; jer bi zadruge bile tim ograničene u slobodi rada.

Konačno pripominje, kako je na njegov predlog bila usvojena resolucija, da se umoli dozvolu sijanja duhana za sve krajeve u Istri zaražene trsnim ušencem, a ne samo za dva okraja, kako je to predlagao izviestitelj gospodarskog vieća.

Iza toga izviešćuje u kratko o drugoj skupščini gospodarskog vieća, držanoj u svrhu, da se ustanovi način sudjelovanja pokrajine pri izložbi u Beču. Razlaže, kako se sastavio izvršujući odbor, kako su na pobudu g. dra. Laginje bili uvršteni u isti svi 4 zastupnici na carevinskom vieću, kako su na govornikov predlog bili promjenjeni predloženi povjerenici na otoku i mjesto istih imenovani gg. pop Antun Kirinčić, duhovni pomoćnik u Dobrinju, Juraj Čubranić, načelnik u Baški i dr. Dinko Trinajstić kao tajnik zadruge u Krku. Završuje živom preporukom na prisutne, da se zauzmu, nek naš otok bude dostojno zastupan na izložbi, te prelazi k točki:

2. Tajnikovo izviešće.

Dobiv rieč tajnik g. dr. Dinko Trinajstić pročita sliedeće izviešće o djelovanju krške gospodarske zadruge od 26. septembra 1888. do 30. decembra 1889.

Usljed zaključka stvorenog u glavnoj skupščini dne 26. novembra 1889. visoko c. kr. namjestničtvo podielilo je potvrdu dodatne pravilom, kojim se ovlašćuje zadruga, da utemeljuje voćarske podružnice u pojedinih občinah na otoku i s njimi upravlja. Tim je zadruga razširila si širi djelokrug i omogućila veći razvoj voćarstva na otoku. Odbor je već dao tiskat pravila za voćarske podružnice i pred malo dana jih razaslao na slavna ravnateljstva pučkih učiona uz molbu, da se zauzmu oko ustrojenja tih podružnica u svom području. Bude li zadruga od te strane živo podupirta, nije dvojbe, da će se do malo godina pobuditi u pučanstvu na otoku sve veće zanimanje za dosad zanemareno voćarstvo.

Već se lanjske godine iztaklo poteškoće, kojima je skopčana dobava zadružnog vrtla. Ponajglavnija je pomanjkanje sredstva, a odkad je zadruga upućena u tu svrhu samo na svoju blagajnu, sila je bila za čas odkloniti tu misao. Poteškoće traju i dandanas, te će samo u gori pomenutih voćarskih podružnicah stati, da nam barem djelomično pokriju tu nestašicu.

U smislu podjeljenog naloga odbor je dobavio i ove godine 296 oplemenjenih voćaka, te jih razprodao među članove za polovičnu cienu. Opazilo se, da voćke iz pazinskog voćnjaka dolaze u Krk prevelik kasno, jer stoje više vremena po putu, te je možda i to uzrok, što jih poprečno 50% pogine. Usljed toga se ove godine odbor obratio gospodarskoj zadrugi u Kastvu, nebi li ona ustupila oplemenjenih voćaka iz svojeg voćnjaka u Klani. Netom stigne odgovor, dojavit će se to gospodi članovom kroz mjestne odbornike.

Pri pohodu pizanskog klaštrioca maslina odbor ga je preporučao občinskim odborom i svojim povjerenikom. Akoprem se ove godine imalo samo jednu silu, a uz to bilo vrieme većinom neporoljno, ipak su bili pročišćeni svi lanjski uzorci i priređeni u većem broju novi. Izviešća povjerenika su bila uz male iznimke površna, te se nije moglo ustanoviti koliko je novih uzoraka priređeno. Ovdje nam se zahvaliti g. Ačimu Tončiću, učitelju, koji akoprem nije član zadruge, primio je čast povjerenika za sv. Vid i zdušno ovršio svoju zadaću. Žaliti je što se nije dobilo od gg. odbornika izviešća o prirodu lanjske godine oklaštrenih maslina, kako se bilo preporučilo na lanjskoj glavnoj skupščini. U koliko ipak pojedini pripotjedaju, pučanstvo se sve više osvjedočava o prednosti pizanskog klaštrenja. Usljed toga umolilo se gospodarsko vieće, da dojduće godine pošalje posebnog klaštrioca samo za naš otok. Na taj način bi se klaštrioc mogao u svakom mjestu podulje vremena zadržati.

Ove je godine pokrajinsko gospodarsko vieće obdarilo zadrugu ručnim strojem za mlenje kukuruza, amerikanskim plugom, plugom okopačem kukuruza i plugom-motikom. Usljed odborskog zaključka bio je stroj za muleuje predan za ovu godinu na uporabu članovom u Omišlju, amerikanski plug onim u Dobrinju, plug okopač onim u Dubašnici, a plug-motika je neuporabljiv za dosadanji način sjetve na otoku. U Dobrinju i Dubašnici reć bi takodjer, da se s neznanja nisu okoristili podanimi njim plugovi.

Podarilo je takodjer gospodarsko pokrajinsko vieće zadrugi sedmero prazi i jednim bikom. Od praza jedan je crknuo putem, jedan je bio jednomud, a ostala petorica bila su podjeljena u Poljice, Krk, Dragu, Vrbnik, Omišalj. Uzdržavanje bika bio preuzeo Niko Crnčić iz Hlape, ali kad je otišao ponj u Volosko, odustao od svoje namjere, bojeć se neprilike u prevožnji. S tog uzroka je bik bio predan podgradskoj zadrugi. Taj bik je bio obdaren prvom nagradom u bujskoj izložbi goveda, te je šteta za naš otok, što se izgubilo priliku dobiti ga.

(Slieditć će.)

Mili rodoljubi i braćo Omišljani!

Ej nije drugo, moram u Ameriku, jer ovdje nemogu dalje, viču od neko doba naši na sva usta. Ženo! Majko! Idi, posudi 100 for., založi dva, tri komada zemljišta, ja idem. Tamo nakupiti ću žutih lira, pak ću se vratiti. Tad bit ćemo sretni. Ja ću bit Merikan. — Pa krd tamo, kuku lele! Isto sunce sija, koje i kod nas, pod istim nebom ljudi zemlju obradjuju, a ti si sretan, ako dodješ do kakve motike, kojom ti kopati tudju zemlju tudjem gospodaru, a za kukavnu plaću.

Djeca medjutim kod kuće viču: Majko kruha! Al kruha neima. Pa idi, traži, posudjuj, zalaži dalje, da od glada neposkapaš. I tako prolaze dnevi, mjeseci, dok nedodje iz Amerike kakva svotica, koja ni iz daleka neće dostati, da podmiriš dugove.

Koliko ih već tamo zalutalo, pak zahvali Bogu, ako si se pokunjen kući vratio, da se sa starim drugom, dugom pobratimiš, koj će te zaplesti u pravde i nova zalaganja-zemljišta, da zadovoljiš braniteljem, odvjetnikom.

Narod nam se odnarodjuje, te mu je svejedno, da-li mu je domovina sretna ili u verigah robskih zapletena. Rob je i robstvu priviknut, nepojima blagodati slobode.

Braćo! To je zdvojno, to je kukavština, kojoj treba na put stati. Mi to možemo, samo ako hoćemo.

Pogledajmo koliko imade kod nas pusta, trnjem i korovom obrašćena zemljišta, koje bi moglo roditi rujnim vincem i plemenitim voćem, ćesa kod nas ni za liek neima. Zar nije to žalostno, da naš narod tudjinca u tudjini svojim znojem obogaćuje i oplemenjuje, a naša zemlja u svojoj domovini ko sinja kukavna udovica u crno zavita u nebo vapije: Čovječe, smiluj mi se, obradjuj me!

Na rad mili Omišljani u svojoj Ameriki, kod svoje mile majke za svojim ognjištem.

Mi, koji smo kroz ovo posliednjih dvadesetak godina nikli iz Vaše sredine, mi, koji smo se popeli do nešto višega stepena kulture, pozvani smo, da Vas upućujemo, da Vas rukovodimo. Složimo se u bratsko kolo na zajednički rad. Domovina nas zove, sveta nas dužnost veže, da svojemu narodu, da svojoj braći bezodvlačno moralno i materijelno pripomognemo.

Braćo! Slavni odbor gospodarske zadruge u Krku hoće, da se po krčkih občinah ustroje podružnice pod imenom „Voćarske zadruge", kojim bi bili članovi iz iste občine pak je za takvu već i shodna pravila priuredio.

Omišljani mili! Mi, koji ćutimo najveću potrieu na otoku takve voćarske zadruge, dajmo, složimo se pa bacimo svaki što veći temeljni kamen na kom ćemo ako i lagano ali stalno dogradjivati moći našu miljenicu „Voćarsku zadrugu u Omišlju". Podupirajuć istu, upućujuć svog seljaka na marljiviji rad i valjanije gospodarstvo, jedini nam je put, kojim ćemo se žudjenom cilju približiti. Na noge se i Bog je s nami.

Gospoda, koja ćele stupiti u zadrugu, nek se izvole prijaviti podpisanomu vodji u Omišlju. *

Kotarska gospodarska zadruga
Krk, 8. jenara 1890.

Dr. Dinko Vitezić,
predsjednik.

Za voćarsku zadrugu
Omišalj, 9. jenara 1890.

N. Jedrlinić,
vodja.

*) Pravila voćarske zadruge tiskati ćemo u budućem broju jer nam toga danas prostor u listu dopustio nije. Op. Ured.

Listnica uredničtva.

Veleč. P. A. V. M. Nemožemo Vam naznačiti ordešnjega lista u onom jeziku, a načela naših, er ga neima. Poznate naš „Diritto Croato", koj izlazi u Puli? I drugi puljski list „Eco di Pola" nije baš prenspet. Inače smo Vam srdačno zahvalni.

S. B. Klenovica. Nemožemo za 1 for. slati ciela godinu, jer nas biljege stoje više. Najmanja predplata 2 for.

G. A. M. u B. Sada, poš. je odstranjen kamen Vaše smutnje, plemenitije jest, da na nj zaboravite i da ga pustite u miru. Srdačan oddzdrav!

G. J. M. Biti ćemo Vam vrlo zahvalni ako nam pošaljete ono o gospodarstvu. Srdačan Vam oddzdrav!

G. N. V. u D. Čekamo obećano o gospodarstvu. Da ste nam zdravo.

G. J. R. Žalimo što nemožemo priobćiti onoga što nam poslaste jer zandara odviše po osobnostih. Biti će nam uviek dobro došle viesti občenitog interesa, napose o napredku Vaše občine. Živili!

G. R. P. u P. Za danas prekasno — dakle za drugi broj; da ste nam zdravo!

Listnica upravničtva.

Primili smo nedalje od 28. pr. mj. Dvorana Varaždin I. teč. 90 for. 2.50. Čitaonica Jezera I. teč. 90 for. 2.50. Čitaonica Kraljevica for. 1.50. Čitaonica Senj for. 1.25. Int. Zsit B. Zagreb for. 2.50 R. T. Rieka for. 2.20. Čitalnica Ljubljana for. 5. M. E. Zadar for. 5. S. J. Pićan for. 5. P. J. N. Varaždin for. 5. D. S. Tinjan for. 5. J. J. Premuda za 89 for. 2. Čitalnica Postojna for. 2.50. Čitaonica Crikvenica for. 1.25. S. G. Nerezine za 17 izt. za 89 for. 13.75. V. M. Sinj for. 2. B. S. Nevalja for. 1. V. G. za 89 for. 1. Blagajna Karlovac for. 5. K. P Kalinovac for. 1. P. E. Karojba za 3 izt. for. 4.50. Čitaonica Novi for 2.50. S. N. sv. Lovreč. P. za 89. nvč. 34. Trg. komora Zagreb za oglas for. 6 M. K Fužine for 1. Bralno i podp. družtvo Gorica for. 2. M Fr. Kopar za sebe i brata for 7. O. B. Lj. Rieka for. 2. Čitaonica V. Gorica for. 1.25. L. S. Lovran for. 2. Čitaonica Kastav za 2 izt. I. teč. 90 for. 5. L. E. Lovran for. 2. R. E. Mošnica for. 2. B. M. Brgudac forinti 3. V. J. Jušići for 2. L. T. Tinjan for. 1. V. J. Mune for. 2. B. F. Zagreb for 5. K. J. Celj for. 1. A. J. Karlovac for 5. K. S Rieka for. 1. Čitalnica Sežana for. 2.50. V. J. Pazin for. 1. Slav. Čitalnica Trst for 5. S J. Trst for. 1. V. G. Ika for. 2. D. S. Ika for. 2. Čitaonica Kopar for. 5. K. P. Rukavac za 89 for. 2. M. K. Čavle for. 2. Čitalnica Celj for. 2.50. L. J. Trst for. 2 50. Čitaonica Pregrada for. 1.50. C. P. Delnice nvč. 50. S. dr. F. Beč for 1.25. R R Trst for. 1.20. J. J. Markovišćina for. 1. R. M. Cres za g. A i za sebe for. 5. R. br. Rieka for. 5. A. O. S. Rieka for. 2.50. Š. A. Lovran for. 2. P. M. Pula for 2. Plovanija Žbandaji for. 2. D. E. Gorenjavas for. 2. K. A. Roč for. 2. G. Th. Pula for. 1.25. G. dr. A. Gorica for. 2.50. K. J. Sv. Petar for. 2. M. J. Kopar for. 2.50. F. F. Kopar for. 5. S. J. Trst for. 5. S. P. Kanfanar for. 2.50. B. J. Pazin for. 5 V. J. Vrh for. 10. S. A. Zagreb for. 5. Čitaonica Gjurgjevica for. 2. M. S. for. 1. K. D. P. Blata for. 2. P. S. Čakatarn for. 1. I. F. Lokve for. 2. P. D. Zagreb for. 2.50. N. A. Pićan for. 2.50. R. N. Sunger for. 2. F. P. Trst za 89 i 90 for. 10. S. G. Novaki f. 10. (Sliedi.)

Lutrijski brojevi

Dne 8. jenara.

Trst	6	21	49	73	83
Budapest	37	11	18	78	74
Linc	85	46	5	65	72

Dne 15. jenara.

Prag	31	4	44	26	49
Lavov	9	15	60	29	4
Hermannstadt	87	24	66	50	51
Innsbruck	65	29	27	13	57

Protuizjava.[1]

Prosimo Vas, veleštovani g. uredniče, da izvolite uvrstiti u Vaš velecienjeni list „Naša Sloga“ sliedeću našu protuizjavu:

Čita se u glasilu „Il Giovine Pensiero di Pola“ od dne 12. t. m. br. 11. glasovita izjava našega novoizabranoga načelnika g. Ivana Turcich-a, te da bude slavnija, podpisom potalijančenim debelimi slovi napisana.

Po toj njegovoj izjavi, te iz izjave dopisnika, vidimo, da on bez svakog obzira na nas podpisane občinske zastupnike, kani občinom upravljati i to starom t. j. talijanskom pripomoćju svoga kuma Tonicich-a. Kad bi to u istinu imalo biti, kako on i kum njegov izjavljuje, tad bi pobrojeni bili dnevi njegove mirne načelničke uprave, kako su bili kratkotrajni njegovoga predšastnika g. Pera Bogovich-a, koj se načelničtva odrekao, jer nije mogao dvim gospodarom služiti.

Gospodin Turcich svojom izjavom sramotio je sebe, osramotio je nas zastupnike i svu občinu, jer hoće da pokaže tim, da je on Talijan, da smo mi Talijani, da je naša občina talijanska. Kakovim duhom g. Turcich diše, hrvatskim ili talijanskim, to mi nezmamo, no mi znamo, da je odojen i izgojen od matere hrvatske; znamo, ča je njegov obiteljski jezik hrvatski; znamo, da talijanski ništa nezna, osim koje rieči po krčku; to znamo svi mi, to zna on, to znaju svi, koji ga poznaju. Kako bi mogao dakle takav za Talijana u širokih „bragešah“ se izdavati i uzdržavati talijanšćinu u našoj občini?!

Da smo pak mi Talijani zastupnici občinski 16 izmedju 24, to se vara on, a vara se i njegov kum. Proti njegovomu kumu radi onog glasovitog pisma, radi one sramote, od koje se isti gospodin nastoji pod tudjimi imeni opravdati i oprati, mi smo prosviedovali na javnoj občinskoj sjednici dne 24. prošlog rujna i dokazali, da mi razumimo i znamo što smo, t. j. da smo Hrvati nipošto Talijani, pak zato i odlučismo na istoj sjednici, da od onda do pol godine ima se razpisati natječaj za tajnika sposobna voditi občinski ured u našem hrvatskom jeziku, bilo to po volji ali ne gg. načelniku i Toncich-u. A to će načelnik morati na 24. ožujka 1890. i ovršiti. Onda moći će se dopisnik „Pensierov“ osvjedočiti, da nisu odluke naše puste „corbelerie“ i da u zastupstvu nisu samo dva, nego koliko nas podpisano „Alla Don Bukovec di Pisino“, kojemu priznajemo i mi kao narodnomu borioću čast i slavu.

Napokon, da nije ni pučanstvo naše občine talijansko, nego da su čisti i pravi Hrvati, netreba nam dokazivati.

Nećemo dalje samo još sporučujemo g. načelniku Turčiću, da mi ga hoćemo štovati i cieniti dok bude on štovao nas i što je naše, te da ćemo se u upravi občine vazda s njim slagati u svemu, što bude pravedno i koristno i za občinu i njezinu hrvatsku narodnost.

Dvim gospodarom nemože se služiti.

Dubašnica, 23 prosinca 1889.

Občinski zastupnici: Skarpa Ive, Osip Ljutić, Pero Hrzić, Jure Hrzić, Petar Turčić, Ivan Milovčić, Petar Bogović Ivov, Antun Linardić, Mate Zgombić, Osip Brozić, Miko Buić, Mate Bojčić, Ivan Rušin savjetnik, Anton Marot. Gaudo Linardić, Mate Nenadić.

*) Za stvari pod ovim naslovom neodgovara Uredničtvo.

Javna zahvala.

Prilikom moje zlatne sv. mise dne 6. t. mj. proslavljene, neizmjerno velik broj domaćih mojih župljana i ne malen iz drugih župa na ovom otoku, osobno mi na tom čestitao, dočim su drugi prijatelji iz Krka, Raba, Vrbnika, Gorice, Zagreba, Rieke, Kraljevice, Grubnika, Vinodola itd. pismeno to učinili, a iz daljega kao iz Rima, Hvara itd. i brzojavno mene se sjetili.

Da mi nije svakomu napose, evo putem „Naše Sloge“ ovim se svim na srdačnih njihovih čestitkah najsrdačnije javno zahvaljujem.

Dobrinj, 8. jenara 1890.

A. Kiriačić,
župnik.

Javna zahvala.

Svim milim, mnogobrojnim prijateljem, koji me se, prigodom mojeg najsvečanijeg dana, sjetiše svojimi iskrenimi čestitkami, izričem ovim najsmjerniju hvalu. Dala višnja providnost, izpunile se njihove uzvišene želje!

Vrbnik, 9. jenara 1890.

Fran Velarić,
mladomisnik.

Br. 1247

Oglas.

Otvoren je natječaj za policajnoga stražara za občinu Opatiju, godišnjom plaćom od 420 for., koj će se plaćati u postecipatnih mjesečnih obrocih, te uniforma u naravi.

Natjecatelji moraju dokazati: poznavanje talijanskoga, hrvatskoga i njemačkoga jezika; da znadu čitati i pisati, i njihovo neporočno ponašanje.

Dotične molbe imadu se predložiti ovomu obć. glavarstvu do 10. febrara 1890.

Glavarstvo občine Volosko,
dne 10. jenara 1890.

Raicich, glavar.

FILIJALKA
c. kr. priv. avstr. kreditnoga zavoda
za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplašila.

V vrsta. papirjih na		V napoleonih na	
4-dnevni odkaz	3%	30-dnevni odkaz	2%
8- „	3½%	3-mesečni „	2½%
30- „	3½%	6- „	2½%

Vrednostnim papirjem, glasečim na napoleone, kateri so nahajajo v okrogu priporoza se nove borzetna tarifa na temelju odporedi od 17. novembra, 21. novembra in 13 decembra.

Okrožni oddel.

V vrsta. papirjih 2% na vsako svoto.
V napoleonih brez obresti

Nakaznice

za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Reko, kakor za Zagreb, Arad, Bozen, Gradec, Hermanstadt, Inomost, Celovec, in Ljubljano— brez troškova

Kupnja in prodaja

vrednostij, diviz, kakor tudi vsevršenje kuponov pri odbitku 1% provizije.

Predujmi.

Na jamčevne listine pogoji po dogovoru. Z odprtjem kredita v Londonu ali Parizu, Berlinu ali v drugih mestih — provizija po pogodbi.

Na vrednostni obresti po pogodbi.

Uložki v pohrano.

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, zlat ali srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.

Trst, 13. novembra 1883. 1—24

Br. 3463.

Oglas natječaja.

U smislu pokrajinskog zdravstvenog zakona od 18. marča 1874 odtvara se ovim natječaj na mjesto občinskoga liečnika u Pazinu.

Za ovo liečničko mjesto ustanovljena je godišnja plaća od for. 1200 iz občinske blagajne izplaćiva u mjesečnih predplatnih obrocih.

Liečnik će biti dužan liečiti bezplatno siromašne bolestnike i voditi občinsko zdravstveno uredovanje. Za pohode bolestnih siromaka izvan Pazina pako, i za druga osobita občinska poslanstva nadoknadjivat će mu občina putne (vozne) troškove.

Nadalje će liečniku pripadati i zakonom ustanovljene pristojbe za izvršivanje radnjah, koje mu bude država ili pokrajina povjeravala, n. pr. u slučaju pošasti, sudbenih komisijah i. dr.

Službena pogodba bit će skloplјena za tri godine, a zatim će ostajati samo od godine do godine valjana sve dotle, dok se jedna ili druga stran tri mjeseca unapried neodreče.

Prošnje, obložene poveljom (diplomom) sveučbćeg liečničtva i svjedočbama dokazujućim poznavanje hrvatskog ili slovenskog i talijanskog jezika i Austrijsko državljanstvo, i drugimi možebitnimi dokaznicami, imaju biti podnešeno podpisanomu do konca mjeseca jenara 1890.

Glavarstvo občine Pazin
31. decembra 1889.

3—2 Glavar: **J. Fabris** v. r.

Pošilja blago dobro spravljeno in poštnine prosto!

Teodor Slabanja

srebrar v Gorici, ulica Morelli št. 17,

priporoča se vljudno pri **visoko častiti duhovščini** v napravo **cerkvenih posod** in **orodja** najnovejše oblike, kot: **monstranc, kelihov itd. itd.** po najnižji ceni.

Stare reči popravi, ter jih **v ognji pozlati in posrebri.** Na blagovoljno vprašanje radovoljno odgovarja. 21—2

Pošilja blago dobro spravljeno in poštnine prosto!

LEOPOLD MORODER,

kipar

od sv. Ulricha, Gröden na Tirolskem

se priporoča v izdelovanje

jaslic, kipov, svetnikov, križnih potov, Christus-Corpusov s križem ali brez njega.

Christus v grobu

tudi z jamico iv druzimi podobami, Lurdška Mati Božja tudi z deklico. Bernardotte in jama večernice (Marija z mrtvim Jezusom v naročju). Vse to v vsakej velikosti in slogi, fino izdelano gravirano **po skromnih cenah.**

Altarji, lece spovednice, stoli za altarje, stojala za na steno ali za prenašati.

Cenik ali fotografije se pošiljajo brezplačno. Jamči se za dobro delo.

Priznalna pisma pošiljam rad na ogled.

Tiskalice (preše) za zelenu krmu

Bluntov patent za sačuvanje svih vrsti krma, t. j. da se sačuva zelena i sladka pića od **trave, djeteline, kukuruze, repnica** itd.

10—3

To je jedno od najljepših izumšaća nove dobe,

prokušano

porabom, te daju vrlo veliku korist gospodarstvu,

prokušano

prodajom, koju smo mi do sada postigli, i mnogimi sjajnimi izjavami i svjedočbami oblastih i prokušanih gospouara.

predali smo u 1 godini u Njemačkoj i Austro-Ugarskoj

700

komada. Najbolji dokaz da je ta sprava vrlo koristna i znamenita.

Nemojte a da neuprešate krmu osobito

repnicu,

jer su svi dokazi posliednjih godina potvrdili, da je repnica

izvrstna pića za zimu.

Upute o porabi, koja sigurno uspije, preglede, mnenja, svjedočbe, šalje badava i franko:

PH. MAYFAHRT & C., Tvornica poljodjeljskih sprava **WIEN, II.,** Taborstrasse 76,
Frankfurt a. M. i Berlin N.

jedini ovlašteni tvorničari samotvornih neprestano radećih preša za polugom, patent Blunt.

Trgovcem

i prekupljačem divljadi!

Podpisani treba u svojem poslu razne divljadi kano srna, zeceva, kljunača, orebica, malenih i velikih fazana itd. itd., te pozivlje gospodu trgovce prekupljače i lovce, da mu blagovole poslati svoje cienike, il da mu dojave kakovu vrst divljadi, koliko je i pod koju cienu mogu mu kroz dulje vremena slati.

Ponude prima:

Volosko (Istra). **Rafe Kundić,**
5—4 trgovac.

Marijaceljske želodečne kapljice

i zvrstno zdravilo pri vseh boleznih na želodcu.

Sobotanska.

Neprecenljive dobrote je posebno vpliv njihov pri netečnosti, slabosti želodca, ako z grla smrdi, napenjanju, kislem pehanju, koliki, želodečnem kataru, goreče (vzavci) pri preobilnej produkciji slin, ruenici, bluvanju in gnjusu, glavobolu, (ako je bol želodca) krč v želodcu, zaslanosti, preobilnosti jedi in pijač v želodcu. Cena steklenici je z nakazom vred samo 40 nov. velika steklenica samo 70 nov Glavni zalog ima lekarničar Karl Brandy, Kremsier, (Moravija).

Svarilo! Pristne Marijaceljske želodčne kapljice posarejujejo in ponemajo se mnogovrstno. V znamenje pristnosti mora biti zamotana vsaka steklenica v rdeč omot, providen z gornjo varstveno znamko ter mora biti na vsakem priloženem poduku za vporabo razun tega opomnjeno, da je bil isti tiskan v tiskarni g. Gusek-a i Kremericah (Kremsier). 18—13

Marijaceljske pilule proti začepljenju.

Ove više godina za najboljim uspjehom rabljene pilule proti začepljenju tiela patvore se mnogo. Neka se pazi dakle na gornju zaštitnu marku i na podpis liekarnika C. Brady, u Kremsiru. Ciena kutijici 20 kr. Zahoji sa 6 kutija 1 for. Ako se novac unapred pošalje stoji jedan zaboj for. 1.20, dva zaboja for. 2.20.

Marijaceljske želodčne kapljice niso tajno sredstvo. Deli, iz katerih obstoji, oznanjeni so na vsakej steklenici priloženem poduku za vporabo.

Prave **marijaceljske želodčne kapljice** i **marijaceljske pilule proti začepljenju** dobivaju se prave u:

V Trstu u Lekarnah: pl. Leitenburg all' Ercole trifante; de Leitenburg, Eduard alla Salute; A. Praxmayer al due Mori; Prendini Pietro, alla fontana imperiale; Benedetto Saraval all' Amazone Triotante; Antonio Suttina, Batt. al Camello; Benedetto Vlah-Minussi, dvorska lekarna; dr. Vittorio Serravallo al Redentore (glavno skladišče); Biazoletto, al' orso nero. — **U Sežani** u lekarni: Filipa Ritschela, kao što i u svih ostalih lekarnah.

KMETIJSKO BERILO

za nadaljevalne tečaje ljudskih šol in gospodarjem v pouk, dobiva se v tiskarni

DOLENC

Ulica Carlatis broj 28.

po 40 kr., trdo vezan 60 kr.

Izdavatelj i odgovorni urednik M. Mandić. Tiskara Dolenc.

Broj 4. U Trstu 23. jenara 1890. Godina XXI.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 50 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja po pogodbe sa upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“ Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Koga list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se i netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½, i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalazi se u Via Carintia br. 25

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari“. Nar. Pos.

Poziv na predplatu.

Ovim mjesecom počela je predplata na „Našu Slogu“ za godinu 1890. Tom prilikom pozivljemo sve naše čitatelje, da se iznova i na vrieme na naš list predplate, da tako uzmogneme već na početku godine znati na čemu smo.

Sve one, koji nisu još do sada s nami poravnali svoga računa, molimo najozbiljnije, da to čim prije učiniti izvole.

Ufamo se, da će nam ostati vjerni svi dosadašnji predplatnici, koji su nas u našem težkom poduzeću svojski podupirali. Oni, koji nisu voljni točno lista plaćati, neka nam to odmah jave, da njim list obustavimo, da tako nebude kasnije neprilikah nam ni njim.

„Naša Sloga“ stoji na godinu za imućnije for. 5 a za seljake for. 2. Na pol godine polovicu gornjih ciena.

Izpod ove ciene nemožemo dati nikomu lista. Tko je više zaostao iza platom neće više dobiti lista.

Uprava „Naše Sloge“.

Pogled po svietu.

Trst, dne 22. jenara 1890.

Austro-Ugarska: Mnogo je veselja u Izraelu, jer da su se izmirili Česi i Njemci kraljevine Češke. Na koncu dogovora zahvalio se je glavom ministar-predsjednik grof Taaffe prvakom obiju strana i izkazao svoje veselje rad pomirbe.

Nezna se još točno, što su utanačili za jednu, što li za drugu stranu, nu kako je prvak njemačke stranke, Plener, očitovao, reć bi, da su Njemci zadovoljni i da se nadaju mnogim zakonom i naredbam u njihovu korist. Tako bi moglo biti da i u sabor češki stupe zastupnici njemačkoga puka te kraljevine, koji se već od više vremena drže daleko od sabora. A taj sabor otvara se baš danas na nekoliko dana. Talijanska poslovica kaže: ako budu ruže, procvasti će. Naša je misao ova: Glave su se možda izmirile, ali sva uda, to jest, puk češki i njemački težko će na to pristati.

Ako puk njemački nesluša prvake, pak nepristane na dogovorenu pomirbu, onda se je izigrao Plener; ako li ne pristane na pomirbu puk češki, onda će Njemci žešće udariti po Taaffu, pak bi on mogao gubitkom ministarske stolice platiti neuspjeh.

Dne 3. febrara sastati će se opeta carevinsko vieće, to je veliki državni sabor, u Beču, pak će se po držanju raznih stranaka znati na čem smo.

Ugarski ministar trgovine naručio je parobrodarskom družtvu "Adrija„ na Rieci, neka prouči bi li se dalo svezati dobro u trgovinu sa parobrodi poglavita pristaništa po Italiji i nešto grčkih strana, jer bi onda povećali broj parobroda, te bi na rieci nastao neki mali Lloyd. Dobra jim sreća!

Gradsko vieće u Trstu, ujedno zemaljski sabor za Trst s okolicom, odlučilo je ovih dana, da ima občina dati prenesti ostanke pjesnika Josipa Revere, rodom tršćanina, koj je umro pred par mjeseci u Rimu, a bio je oduševljen Talijan; nadalje, da mu se ima postaviti spomen-ploča. Pa kako je c. kr. namjestničtvo već prije zabranilo prenos tih kostih u Trst, tako je gradsko vieće odlučilo, da občina ima učiniti utok proti toj odredbi.

Kako se vidi . . . . . dalje nesmijemo govoriti. Kako tko prostre, onako i spava.

Njemačka: Pripravljaju se tamo za izbore u sabor. Tri se poglavite stranke bore, a meči od dviju tih stranaka složeni su u stranku pod imenom k a r t e l, poglavito, da odole socialistom i strogim katolikom. Čudno se čini, da se je, kako pišu novine, umješala u izbornu borbu sama kruna nekim očitovanjem njemačkoga cesara u prilog kartela; jer nije običaj, da se vladari umješaju ravno u takove poslove.

Rusija: Prigodom starovjerske nove godine, da je car ruski očitovao zadovoljstvom kako se njegova država krepi i jača, te da je izjavio želju, da će biti mir u Europi takodjer ove godine.

Italija: Umro je ovih dana u Turinu princip Amedeo, brat kralja Umberta. Ulovila ga se je ova nesretna pošast, influenza, što je obašla skoro čitavu Europu, pak su mu se upalila pluća i u malo dana pogibe u muževnoj dobi od 45 godina.

Bio je tek pred niti dvie godine po drugi put oženjen. U vojski je služio kao vrhovni zapovjednik konjice. Pred 20 godina bili su ga Španjolci izabrali za kralja, ali nakon malo mjeseci kraljevanja, videć, da je jaka stranka za republiku, nije htio činiti narodu neprilike, te se je odrekao krune dobrovoljno i povratio kući.

Hvale ga, da je bio valjan čovjek. Sveti Otac poslao mu je na samrtnu uru svoj blagoslov. Žali ga ciela Italija, a i svi vladarski dvori da su poslali svoje sažalnice kralju Umbertu.

Sveti Otac proglasio je ovih dana novu encikliku, to jest, pismo za cieli svjet. Uči narode, da nije grieh ljubiti svoju domovinu i raditi za nju, nego opominje, da samo dobar katolik može biti ujedno dobar rodoljub. Zakon naravi uči toliko ljubiti svoju domovinu, da i život daš za nju u potrebi. Ali kadgod je zakon svjetovni protivan zakonu vjere, tada uvjek treba pokoriti se prije Bogu, nego li ljudem. Dužnost kršćana jest nastojati da vladatelji budu dobri kršćani. Ovaj papa, Lav XIII. slovi svietom za vrlo mudru glavu i za krepostna čovjeka.

Talijanska vlada predložila je saboru zakon, da se zaklade dobročinstva oduzmu upravi crkvenoj i podlože upravi svjetovne vlasti.

Katolici se tomu opiru i imaju pravo.

Portugal i Španjolska: Portugal morao je popustiti zahtjevom Inglezke u razpri o posjedih Afrikanskih. Sila Boga nemoli, Inglez je jak na moru, te se ne šali. Ali naći će se po vremenu tkogod, koj bi Inglezkoj mogao reći: dosta je te sile, i onda će biti jao i pomagaj na oba kraja.

I u Španjolskoj i u Portugalu promienili su se ovih dana ministarstva. Mladi španjolski kralj, nejako diete, za koje vlada majka kraljica Kristina, bio je opasno obolio, a sada javljaju, da posve ozdravlja.

Iz carevinskoga vieća.

Sjednica od 17. decembra 1889.

Razpravlja se §. 8 pom. koga pravilnika, koj glasi, da se od t. odara male obalne plovitbe zahtjeva doba od barem 30 godina, i trogodišnja vježba na jedrenjacih. Manjina odbora i naš zastupnik dr. V i t e z i ć želi, da za usposobljenje treba takodjer neki mali praktični izpit.

U tom poslu govorio je d. Vitezić ovo (po stenografičnom zapisniku): Prije svega utvrdjujem zadovoljstvom, da je gospodin neposredni predgovornik (dr. Weeber) potvrdio, što sam ja naveo u mojem jučeranjem govoru, da sam naime početnik toga predloga (o izpitih). Što sam porabio besjedu plagiât, to je bilo više kao od šale i nisam mislio tim objediti manjinu kakovim nepravednim činom.

U stvari samoj opažam, da sam u načelu sa predlogom manjine, jer sam i sâm takov predlog postavio; ali kako je i u samom odboru i u ovoj visokoj kući vrst i način usposobljenja točno izražen, to želim, da i ovaj predlog manjine bude u tom obliku stilizan:

Predlog manjine glasi: „c) da je dovoljan izpit položio za brodara male obalne plovitbe“.

Mislim, da će manjina biti sporazumna, ako predložim sljedeću stilizaciju. „c) da je uspješno položio izpit za brodara male obalne plovitbe“.

Tako će i ta ostavka biti suglasna sa onimi, koje smo odlučili u §§ 7, 9, 10, 11 i 12.

Što se tiče potrebe dokaza usposobljenja, posve sam sporazuman s onim što je govorio gosp. neposredni predgovornik, pak buduć se je u ovoj visokoj kući o tom već mnogo govorilo, mislim da nemoram reći drugo.

Ipak za slučaj, da ne bude primljen predlog manjine, slobodan sam postaviti

PODLISTAK.

Poštenjak.

(Crtica iz gradskog života).

„Veselo! Danas ćemo se malko razigrati; šta treba da uviek radimo! Nek počiva nakovalo i kladivo bar na tusti četvrtak“. Tako govoraše kovač Jure svomu pomoćniku. — „Svakako je bolje gledat krabulje pred gradom“. — „A ti Mate“, stupiv k susjedu u radionicu tik svoje, „zar nećeš jošte zatvorit kovačije?“

„Šta je zapovjedani blagdan?“

„Nije, ali dobro stoji, da se čovjek malko proveseli“.

„Toga ne mogu razumjeti. Ta hvala Bogu dosta se proveselimo i nedjeljom; a opet treba mi dovršiti posao, jer sam već tako obećao i dokle imam radnje, neću lienarit“.

„Dakle nećeš poć vidit niti jedne krabulje?“

„Ta i ovuda će one prolaziti, pa napokon to su bedastoće, za koje pametan čovjek niti najmanje ne mari. Meni je drago vidjeti čovjeka u lice, pak i onda, kad se šali“.

„O gledajte mudraca, govori kao iz knjige! Pred koju godinu bili smo skupa naučnici, ali onda nisi tako mislio, dragi brate“.

„Bolje opametit se ikad, nego nikad. Meni kao mužu, koji ima obitelj, dolikuje, da budem razboran i skrban“.

„A zar se ja ne brinem za svoju obitelj, kako dolikuje mužu?“

„Toga ne velim, ali gledaj! Obojica bili smo naučnici sa istom plaćom; zatim počesmo istodobno tjerati zanat svaki na svoju ruku. Sada imaš ti samo jednoga djetića (pomoćnika), a ja imam četiri. Imam i veću obitelj od tvoje, obskrbljujem ju pristojno i dotječe mi, hvala Bogu uviek štogod više“.

„Što ćeš, da ti rečem? Ti si sretniji od mene. Dobivaš naručbina svaki dan sve to više“.

„To ti je s toga, dragi moj prijatelju, što ja, izuzam nedjelje i blagdane uviek radim. Ne dolazim već u ona njegdanja družtva, gdje se ništa drugo ne čini već pijančuje, troši težko zasluženo novac, gdje se vriedja Boga i očito sablaznjuje ljude. Opametih se. Pa dragi Jure, već smo i dobni; bolje je bit u radionici čim dulje, bolje za dušu i za tielo“.

„A šta ćeš držat cieli dan u kovačnici te tvoje mladiće?“

„Ja ih ne silim. Ako hoće mogu i pustit djelo“.

Mladići se zadovoljno smješili izpod brka, veselo radili, a njetko je bogme primjetio:

„Svakako ću radje slušati svoga gospodara. Bolje je ponieti jednu liepu forintaću svojoj majci, nego li vidit makar stotinu krabulja“. — „Znaš, kako je?“ opet će Jure: „Idem pred grad, čeka me žena. — O gledaj, gledaj samo moga Pera! kako se liepo okrabuljao. Što ti se čini? Ej delijo, poznam te! Reci majci, da dolazim. — S Bogom Mate, dobru zabavu želim!“

„S Bogom! — Ala dječki, danas će nam rad donieti dvostruku zaslužbu. — Biedni Jure, baš hoće, da se upropasti, nego najgore još je to, da i svoga sina već priučava lienosti“.

Na ulici se nije čulo drugo do udaranja batića, šum mjeha kovača Mata i njegove družine.

Uru zatim doleti sa svom hitnjom jedan sluga njekog trgovca tražeć majstora Juru, nu nadje zatvorenu djelaonicu.

„Htjedoh govoriti sa majstorom Jurom“, reče isti Matu, „traži ga moj gospodar, ali danas reć bi, da je pošao zabavljat se; njegova škoda! Dodjite vi, majstore Mate, u vas imam povjerenja. Moj gospodar želi prenačinit njekoje ključeve. Ako imate vremena, uzmite orudje, pa odmah podjite samnom, jer je stvar prešna“.

„Hvala liepa; ne želim uzeti to djelo iz ruku moga prijatelja. Znam kamo je pošao; poslat ću ga tražit“.

„Ne, dragi moj! Gospodar ne može čekati; već sutra odlazi. Ako vaš drug za jedan put izgubi djelo, neće bit velikoga zla. Ta mogao je ostati u kovačiji. Ako, podjete, ugodit ćete mi — a nećete li — potražit ću drugog“.

„Kad je tako, evo me s vami. Radit ću za Jura“.

„Dobro. Samo uzmite valjano orudje, jer su ključanice veoma izkvarcane“.

još jedan eventualni predlog o tom, da za ladje do 20 tonelada zahtjevi za brodara budu kako jesu u § 8., a da se barem za brodare ladja od preko 20 tonelada, za takozvane trabakule i tramine, koji su ipak veći i nadalje putuju, zahtjeva bud kakov dokaz sposobnosti.

Taj moj eventualni predlog ide dakle za tim, da se mjesto posledn je stavke predloga odborova, postavi ovo: (čita)

„Od brodara ladje koja ima preko 20 tonelada zahtjeva se ipak, da s uspješnom položili izpit brodara male obalne plovitbe, a za vodjenje parobroda te vrsti zahtjeva se svojstva barem brodara velike obalne plovitbe".

Kako rekoh ti brodovi putuju na daleko, pak je naravski vrlo pogibeljno, ako se dopušta takova duga putovanja ljudem od kojih se nezahtjeva niti da znaju čitati i pisati, pa bez ikakova izpita.

Preporučam od svoje strane visokoj kući najtoplije, da prihvati takodjer resoluciju, koja se ovim povodom predlaže (naime o malih nautičkih školah).

Već pred više godina silio sam na to, da se u Primorju i u Dalmaciji na zgodnih mjestih u pučkih školah podučaje temeljna naćela nautike.

Bio sam kod visokoga ministarstva za bogoštovje i nauke, te mi se je jur pred 7 ili 8 godina obećalo, da će se u Baški na otoku Krku, gdje je skoro cielo pučanstvo mornar, podignuti takova mala nautička škola.

Na žalost, to se do sada nije obistinilo. Što je znam, samo je u Silbi takova škola. Trošak je vrlo malen. Kad se za sve druge znanste podižu obrtne škole, bilo bi posve potrebito, da se skrbi za tako znamenit zanat kao što je mornarski. Ako dakle visoka kuća prihvati resoluciju, preporučam visokomu ministarstvu za bogoštvoje i nauke, da ta resolucija nebude mrtvo slovo, nego da se u istinu izvede.

(Slieditи će.)

Luca i Mara.

Luce. Mare, ča se je ono kuričal čera tvoj Franina?

Marc. Sagumantal je, Luce moja draga, kot nor, pak da bi zač, leh da mu na komune nisu još platili, ča je ono lane jedan dan bel'l.

Luce. Reci mu, Mare, da još neki tako beli za puno komuni, i za tvojga Franinu skupa s njimi, pa ga pitaj je l' on od svoje strani platil temu nekemu, ne jenu, leh onulike lanjske žurnadi.

Mare. A kemu *to*, no!

Luce. Onemu. Mare moja, ki kartu i tintu kupuje i ki slova sklada, pak „Našu Slogu" štampa za seh nas, da nebudemo već zapućeni, kako smo bili. Pak kuliko je naših Franin i Jurin, ki Sloge za vas lanjski trošak nisu još ni soldina poslali.

Mare. Tako bi i nan reć, da bi nan brageši obuć, kada su muži tak ove babe!

* * *

Luce. Je l' se ča jadila Kacalica, da smo se od nje pogovarale va Sloge!

Mare. Zlodeja se je ona jadila, još je rekla, da i onu velu gospu stavimo va Slogu, zač da nijena onako lepo hervaski negovori kako ona, a na nju nebogu staru da se jadi, da je Hervatinka.

Luce. Bog ju videl, neka reče, da je Ilirka, samo neka ov naš materin zajik pod nogi ne meće. Ter smo nekada pripevali, da još Hervaska ni propala, i da mi smo bratja ilirska, tako to je bilo se jeno.

Marc. A je, Luce moja, leh neken ljuden to ti ne gre va glavu. A to ti je ovako: Nekada su ovuda bivali Ilirci, ma ta svet nij govoril našega zajika. Pak potle da su naši stareji prišli va ovi kraji. Dunko ako ti prideš bivat va jenu kuću, kû se j' prvo zvala Belićeva i od ke je rod izumerl, a ti se pišeš Crnićeva, ti si vavek ona ista, al ti reku, da si Belićeva, ale Crnićeva. Tako i mi; al nam reku da emo bratja Ilirska, al da smo bratja Hervaska, pridemo na sve jeno.

Luce. Tako zač neki vole reć da smo Ilirci, leh da smo Hervati.

Mare. Zač od Ilirci već ni nijenega živege, pak mi ki hervaski govorimo i ki smo živi, imamo pravo pitat, da sve čagod bude drugačije. Viš zato nete neki rado, da smo Hervati!

Luce. Ta zlodej bi znal bit, zač je jur moj Jurina neč tako mljaskal.

Mare. Luce Bog!

Luce. Bog Mare, Bog. Pozdravi Kacalicu i onu gospu i neka se niš nejade jena na drugu, svi smo po Bogu bratja!

Milom pobratimu

Franu Volariću,

prigodom njegove prve nekrvne žrtve

Višnjemu prikazano dne 7. siečnja 1890.

Čuj pobratime! — prosti što sam rada
Čas k umu dozvat dane naših jada,
Kad razstali se bjesmo s ovim svietom
I mantijom se zaodjeli svetom;
Tih dana za to pobratim te sjeća,
Da iz njih radost sad prosine veća
Baš kû žarći sinu sunca traci
Čim tmurniji su bili prê oblaci.
U naponu smo mladosti tad bili,
Kad mlade grudi srce vatrom pali,
A duh na smjelih leti maše krilih
Za neznanimi njekud ideali.
Umišljasmo si, da smo druzi boli,
Da oni zidi sjemeništa tmasti
Zatvaraju nam ovog svieta slasti.
I čeznusmo za suznom ovom dôli;
I lutasmo po hodnicih kû ludi,
Kû onaj koj u podzemlju zabludi.
Dà, pobratime; . . . a kad ja na šetnji
Rug derana za sobom čuh u smetnji,
O pokladah kad proziruć kroz puči,
Zamjetih vrevu, začuh svieta buku,
Na smjeli u sviet korak se odlučih,
I veseo na pozdrav dah ti ruku.
Mnieh: svjetske mi se slasti otvaraju. —
O puste slasti, tek da gorke niste: —
Ti tad si, brate, ostô u očaju,
Al' za to pjevaš: slava tebi, Christe!
O pjevaj Christu! ta on ti je sam
U srcu užgô svećenički plam!
Svemogućа mu vjera ti ugnuši
Zemaljskih slasti želju ti u duši.
Pobjedio si; pobjeću ti čitam
Na vedrom čelu — — i dalje ne pitam.
Stan', pobratime! u trom oku vrije
Kô biser-suza; budi radostaica!
Tá tebi danas žarko sunce sije,
A s Christovoga božanskoga lica.
Bud sretan! — kad ti kušnje dodju dani,
Kô dosle uztraj, te se ne prepani!
U srcu tvom pjesàma vrije česma,
Nek u tih danih iz nje nikne pjesma;
Ta tješi viekom kad su jadi stisli:
Koj pjesme pjeva, onaj zlo ne misli.
Poj' pjesme vjeri, jer je vjera prava
Kud slavnija nô svega svieta slava;
Jer ona ti je zakon svega svieta,
Jer ona ti je pravednа i sveta.
Ovjenčaj pjesmom dom si i junake,
U borbi za nj što dopanuli rake;
Žigósi pjesmom dušmanske mu tlàke,
I bit ćeš sretan, bit ćeš svjesti lake.
Jer zna da bit će, što od tebe želi.
Brat žrtvi tvojoj pjesmom se veseli.

A. A.

Različite viesti.

Knez-Nadbiskup Bečki. Vrhovni vojeni svećenik dr. Anton Gruscha, apostolski vikar, imenovan je bečkim knez-nadbiskupom.

† **Dr. Josip Horvat.** Iz Karlovca stiže nam tužna viest, da je jučer preminuo dr. Josip Horvat, umir. štopski liečnik. Viest ova gorko će raztužiti mnogobrojne prijatelje i znance pokojnikove u Hrvatskoj i Bosni, medju gradjanstvom i vojničtvom, tim više, što je pokojnik bio još u podpunoj muževnoj snazi, uviek čil i veseo. Prije svoga umirovljenja služio je dr. Horvat u Plevlju kao šef saniteta, te se je koncem godine 1888 stalno nastanio u Karlovcu, gdje je još iz krajiške dobe kao liečnik slunjske pukovnije, ostao u liepoj uspomeni. Već onda bijaše Karlovac njemu, a on Karlovcu tako omilio da se je zavjerio, čim se nadje prilika, da će se u Karlovcu nastaniti, u Karlovcu živiti i umrieti. Dr. Horvat bio je požrtvovan liečnik i prijatelj bolestnu i zdravu, ubogu i bogatu jednako. Dr. Horvat bio je podupiratelj svakoga narodnoga kulturnoga podhvata. Nikad nije zatajio svoga hrvatskoga osjećaja, te je dokazao, da čovjek, koji je na svom mjestu, može biti i dobar zvaničnik i dobar Hrvat. Pokoj mu duši! Tako „Obzor" od 20. o. mj. A mi se pridružujemo žaliti tako vratna rodoljuba, i od mnogo godina požrtovna podupiratelja našega lista.

† **Mate Rosić.** Pišu nam iz Bakra: Umro je dne 15. o. mj. Mate Rosić trgovac i posjednik u Skrljevu, u 38. godini svoje dobe; dne 17. ukopasmo ga na župnom groblju u Kukuljanovu. Marljiv trgovac, bio je pokojnik uzor domorodca, sina i prijatelja. Sprovod je bio veličanstven, kakova se od davna ne pamti u ovih krajevih. Zastupano je bilo pučanstvo Bakra, Krasice, Hreljina i Drage. Ganutljivi govor izrekao je u crkvi preč. gospodin župnik Pobor, a na groblju govorio je gosp. Trohar pravnik iz Bakra. Pjevačko družtvo Sklad izpjevalo je tužaljku. Tako nam je eto nestalo jednoga od boljih. Rosića Mate, razcviljeni nada tvojim preranim grobom, kličemo da Ti bude lahka hrvatska zemljica, koja Te krije, a prijateljem i raztuženoj obitelji želimo da se utješi okrepnimi naukami naše svete vjere.

Tršćanski „Sokol" priredjuje u nedjelju dne 26. ov. mj. u redutnoj dvorani kazališta „Politeama Rosaetti" godišnji veliki ples. Ulaznina je odmjerena ovako: Članovi u družtvenoj obleci prosti su ulaznine. Članovi u civilnoj obleci plaćaju for. 1 ulaznine, a nečlanovi koji su na taj ples pozvani plaćaju for. 1.50. Početak je u 9 sati u večer. Plesovi „Sokola" su obično najlepši u Trstu, a mislimo, da neće ni ovaj zaostati za onimi prošlih godinah.

Nesreća na moru. Prošli utorak parobrod „Adriana" upućen iz Pule za Trst, nakon malo puta morao je sustati rad nekog kvara na stroju. Žavukao ga je natrag u Pulu drugi parobrod „Aida". „Aida" prosljedila je put prema Trstu, ali baš kad je bila na vidiku gradu Rovinju, dogodi se u jedan mah groxna nesreća. Mladić kod stroja, Petar Spangher, Piranac od 17 godina, čisteć štapom razne dielove stroja ili makine, uhitio se je odielom o makinu i u titi čas od njega nije bilo nego kup kostih i komadah mesa. Bilo je pobrati tako izrušene ostanke nesretnika u vreću i predati jih sudu u Rovinju, gdje je odmah dakako sastavljen zapisnik o činu. Neku dobu po podne, kad je parobrod dolazio u Trst, sakupila se je silna množina ljudstva, ali dakako nije mogla vidjeti što je htjela.

Naše c. kr. pošte. Ovih dana vraćen nam je omotak našega lista sa pitanjem **wo** (gdje?) Naša se je adresa glasila: Gosp. N. N. Malo Grablje, Otok Hvar, Dalmacija. Mislimo, da se nemože bistrije pisati i kao gradjani, koji stoje pod zakonom i plaćaju porez od svoga poduzeća, pitamo od slavnog ravnateljstva pošte, da takovim nepodobštinam jednom već stane na put.

„Hrvatska čitaonica" u Kastvu priredjuje u nedjelju dne 26. jenara t. g. u vlastitih prostorijah „Narodnoga Doma" zabavu sa sljedećim razporedom: 1. „Slavjanka", mješani zbor od Carlija. 2. Deklamacija. 3. „Bog se smiluj", vesela igra u jednom činu u kastavskom nariččju. 4. „Predobri Bože", nova istarska himna, uglazbio Matko Brajša. 5. Tumbola. 6. Ples. — Glazba, sekstet riečke gradjanske glazbe.

Hrvatska čitaonica „Bratimstvo" u Voloskom priredila je u sriedu dne 22. t. m. u prostorijah družtva „Zoro" u Opatiji zabavu sliedećim programom: 1. Putnik, deklamacija. 2. Tombola. 3. Ples. Glasba pukovnije grofa Jelačića br. 79.

Pazin-Pro Patria. Silne priprave mili Bože. Mnogobrojni oglasi, obnasme, obećanja. Na 12. jenara godine Gospodinove, znajte narodi, da će u Pazinu biti ples Pro Patrie, i za tim plesom s Bogom Vam Hrvatom za uvjek. Izbrisani ste sa lica zemlje.

Poskočim i ja do tamo, da se pokažem, kako sam odjevena u zamamno ruho, i dobijem, kao najljepša, barem jednu od onih silnih obećanih nagrada.

Kada tamo, pleše se kao svagdje, veseli se, možda još manje nego drugdje; kada dodje doba večere, pije i jede možda više nego drugdje — dieca se darovi, i . . . vidi nesreće, nikomu ne pade ni vlas iz glave; svi ščavuni živi i zdravi, osim onih, koji boluju od inficence.

Dà diele se darovi, ali kako. Ja sam mislila, da će to biti po običaju odmah za odmora, pače bojah se, da sam preknasno došla. Ali darova neima i neima. Kažu mi, da jih je negdje okolo 2 ure po ponoći neki gospodin izrgnuo iz rukuh odbora i bacio na tla. Bog zna koji je tomu razlog? Ili su preksasno ili prerano za Pazin bili na podieljenje oni darovi. Bog zna je l' istina, da su vredili oba skupa ciela četiri forinta, i da jih je poslje drugi, treći dan onaj gospodin podpuno platio, a ja sirota ostala praznih ruku!

A što je meni stalo, da se mnogi propatriaši srdo na taj ples; meni je za me i za nikoga drugoga; jadne meno bez onoga silnoga dara!

Tješit ću se čitajuć talijanske naše novine, kako je ples bio sjajan, kako je na njem bilo preko 400 ljudi (jedna nulla više, ništa ne škodi!), kako su izigrani darovi za preko 20 forinti, i tolike druge stvari; zaklopit ću oči i snivati ću koliko je u svem tom istine, i zapisati ću među moje kritične dane 12. jenara 1890! Falbima pravo! Maškarica iz Trsta.

Broj 133. lista „Corriere di Gorizia" od prošloga mjeseca osvrće se na premještenje nekoga našega svećenika i rodoljuba. Taj list, kojega urednjuje jedna židovka, biti će većini čitaoca dične „Naše Sloge" neporznat, jer mu je leglo samo po ovećih gradovih, gdje židovi svoj zanat najbolje tjerati mogu. Da pak i takav list dousa premještenje jednoga našega svećenika, kada bi to činio pristojno, to mu nebi mogao nijedan u grieh upisati; ali kada to čini na onakav upravo poganski način, scienim, da u tomu smradnomu postupanju nebi mu smjeli niti njegovo **ž i d o v s k e** pristaše povladjivat, da što više, nebi se imali udostojiti niti primiti u ruke tako poganski list. Gornji broj toga lista donaša dakle premještenje jednoga našega vrloga svećenika iz Fontane kraj Poreća u Štinjan kraj grada Pule. Dopisnik je iz Pule, a podpisao se je — kao što to i često čini — pod anonimnim imenom „fra Galdino". Taj bezimeni pulski dopisnik riše gorespomenutoga našega svećenika — kojega po imenu neimenuje — baš prostački, krsteć ga kao „prete arrabiato" itd. Ma bravo „fra Galdino!" Zar nisi barem napisao „cane arrabiato?" To bi barem najbolje odavalo tvoju fragaldinsku, pasju sliku! Baš si po „pasju" izrigao tvoju žuč u miljenici svojoj go-

---

„Drago bi mi bilo ugodit vam, ako pak ne budem mogao, ćete tražit drugoga".

„Tako govore poštenjaci; ali su obično najbolji oni radnici, koji se ne hvastaju".

„Hajdmo dakle! Dječki radite! Vratit ću ne doskora".

Majstor Mate živo se poprimi posla; radio je do kasno u noć, a gospodin trgovac bijaše posvema zadovoljan s njegovim djelom, tako, da mu je ponudio jedan dukat. Dao bi mu bio još i drugih radnja mjesto Juru, ali on reče: „Oprostite, meni savjest neda; nebih ltio nikomu uzeti kruha. Ako vas Jure nije danas mogao poslužiti, budite uvjereni, da se to u buduće neće više dogoditi".

„Imate pravo. Mili mi se vaše poštenje. Ali je ovdje njeki tudjinac, koji traži valjana kovača, da mu povjeri mnogo naručbina. Preporučit ću mu vas, pošto sam stalan, da ćete ga dobro poslužit".

„Učinit ću, što budem bolje mogao. Hvalim liepo!"

Sljedećeg dana, kad majstor Mato otvori svoju kovačiju, podje k susjedu Juru, koji je još bio pospan i sakrt što od pila, što od nesanice. „Kako je? Kako si se zabavljao?"

„Ej, ostavi me, ne mogu ni dahnut. A što je još gore: osušio mi žep do dna. O sretna li mene, da sam to jučer poslušao! Skoro da mi nije sin ostao pod koli, silno se prestrašio, trese se, bojim se, da mi ne oboli. Moja žena razderala novo odjelo, a meni se neda nikako na djelo. Još bi najbolje bilo, da se malo prošećem, da me prodje ova kisela bolest".

„Šta bi još htio ludovati? Dušu u se! Svemu ima lieka! Upri snažno! Jedna sedmica marljivog rada izpravit će sve. A medjutim — dodji amo! Vidiš ovaj žutak? Tvoj je: sinoć sam ga dobio za te, radio sam kod jednoga trgovca, koji te je poslao tražiti. Obećao, da će mi dati naručbina za jednoga tudjinca, pak ćemo moći prenzeti svaki polovicu radnje".

Majstor Juro zagrli svoga dobroga prijatelja, ne htjede primiti žutak, ali konačno ga uze. Odlučí čvrsto, da neće više zapuštati djelo radi škodljivih i tašth zabavah i pijankah i vjerno izpuni učinjeni zavjet.

T. S.

ričkoj „Meduzi“, koja, čini se, da to je po sotonsku občinila! Ali barem, da si tom prigodom na svjetlo dao i troje „fratarsko“ ime, koje, bi reć, korektnije bi glasilo „prete Galdino“; a moglo bi se, kako kažu, bez pogriješke staviti i „mons... prete Galdino!“ Iz toga židovskoga „krasa“ mogao bi se pak nadalje izleći i kakvi „krnjelski“ don .... pa evo iz daleka cienjenim čitateljem „Naše Sloge“ slika „bjesnoga“ krnjela pod „fratarskom“ koprenom. Da Talijani mrze sve što nije talijansko, ili talijanaško, to je gotova činjenica — pa skrivali se oni po „židovsku“ koliko jim drago, da jim kakav „bezazleni“ u dušu nevidi; da se pak isti odvažuju i u javnih glasilih „gnjusno“ napadati i na muževe, koji jih kruha nepitaju, to ipak nadmašuje svaku bezobraznu drzovitost. A što polučuju tim postupanjem naša častna talijanska gospoda makar bila od oltara? Tim stalno siju mržnju i razdor i med istom svećeničkom braćom —: sve na škodu same crkve. Dosta je zavirit u gore napomenuti puljski dopis, pa će se svatko osvjedočiti, da talijanska strast ne poznaje granice, te udara na sve, što joj se slijepo nepokorava. Isti list, koj se inače uvjek laskavo izrazuje o biskupu Flappu, ovaj put obraća njeg. presvjetlosti ledja .... Što to dakle znači?! „Naša Sloga“ je jur prorekla „koještu“, a ja nenamjeravam to ovdje opetovati; naglasiti mi je pak osobito to, da zbog nekore'ma postupanja nekojih poglavara ..... mora vjera da trpi, mora crkva katolička da trpi, o čemu smo jur imali prigode osvjedočiti se i o čemu će nas za stalno još bolje osvjedočiti nedaleka budućnost. Žalostno doduše, ali se neda poreći gotove činjenice! To izvolite, velecienjeni g. uredniče, ako Vam sa rači, dati na znanje cienjenim čitateljem „Naše Sloge“; ako pak „fra Galdino“ — ili kako se inače zove — bude i nadalje gnjusno napadao na naše požrtvovne muževe, vjere mi naoštriti ću još bolje pero, samo ako mi ustupite g. uredniče malo mjesta u dičnoj „Našoj Slogi“.[1])

Iz porečko-puljske biskupije. X.

Iz Rieke piše nam prijatelj 20. t. mj. Za nas riečke Hrvate najlieplja viest je ta, da se je ovih dana „Hrvatska čitaonica“ preselila u svoje nove prostorije. Kažem u „svoje“ jer se je i ona do sada potucala po tudjih kućah neimajuć svojeg doma, no od sada biti će svoja u svojem. Prostorije te su Vam upravo divne i kano stvorene za našu čitaonicu. Velika ili plesna dvorana čini ti se da je vilin etan. Odkada se preselismo u svoje prostorije, polaze je naši sučlanovi mnogobrojnije nego li prije te je sve njekako živahnije i oduševljenije pak se ufamo, da neće imati u budće ni Vaš „Pepić“. šta prigovoriti. Povrh toga nadamo se, da će naša čitaonica biti pravim zastupnicom hrvatstva na Rieci, da će se dignuti poput klisure u sred mora te prkositi na onom mjestu protivniku, gdje je nekoč vladala „Filarmonico-drammatica“, taj glavni stup ovdešnjeg talijanstva. Svaki Hrvat, i izvan Rieke, mora njoj iskreno želiti, da cvate i napreduje i da bude pravim ognjištem hrvatskoga duha i jezika na Rieci. Ovdje nesmijemo zaboraviti pako onih, koji su došli na vrlo sretnu misao i oživotvorili ju t. j. oni, koji su kupili prekrasne prostorije za našu čitaonicu. Imena gg. R. L. Bačića, S. Kopajtića, A. Pajkurića, Ružića, Vranicany-a i drugih spominjati će riečki Hrvati i poslije njihove smrti, jer su ovi najviše tomu doprinesli, da se bani „Hrvatska Čitaonica“ na Rieci u svojih divnih prostorijah. Živili i ugledali se u njihovu požrtvovnost i drugi mogućnici širom hrvatske domovine.

Iz Zagreba. (Konac). Kako svake godine, tako je naše narodno kazalište i ove proslavilo uspomenu na rodjendan našeg najvećeg pjesnika iz staro doba, Ivana Fr. Gundulića (rod. 8. siečnja 1588., umro 1638.) predstavom njegove krasne drame: „Dubravka“. Akoprem je komad zagrebačkom občinstvu već dobro poznat, to je ipak ono na 9. o. mj. a posebno na 11. o. mj. redom pohrlilo u hram naše Talije, da se nasiti one žive naravske poezije, koja proviruje iz svakog redka „Dubravke“. Kako je to sviet iz naše hrvatske književnosti, stvoren po jednom od naših najvećih pjesnika svih vjekova, mislim, da ću ugoditi čitateljima „Naše Sloge“, ako jim o njemu malo podulje prosborim.

Sadržaj je po prilici ovaj: U Dubrovniku vladao je liepi običaj, da se svake godine na dan sv. Vlaha proslavi slobodu dubrovačke republike, te da je tom zgodom vienca najljepša djevojka za najljepšim momkom. U oči tog dana dodje u Dubrovnik starac iz mletačke Dalmacije te zaprosi starešine, da ga uzmu pod svoju zaštitu, što oni veledušno i učine. U zadnje vrieme počela se bila i u Dubrovniku širiti razkošnost i poblepa za uživanjem; tako se dogodi, da bude najlepša djevojka Dubravka, iztrgnuta iz razgrljaja svog ljubovnika Miljenka, te predana gadnomu Grdanu, koji je bio sudce silnim novcem podmitio. Ali malo prije, nego je imalo doći do vjenčanja, učini bog ljubavi, Lero, silnih čudesa, te bude Dubravka po sveobćoj želji naroda dana opet Miljenku, koji se uz veliku slavu i prinašanje darova božici slobode sdruži za uvjek sa svojom Dubravkom ..... — Nježni otisak proizveden krasnim, početnim stihovima: „Objavi, danice, jasni zrak objavi, — Čuj tihe vjetrice u ovoj Dubravi itd., uosbilji se prikazom starca ribara Dalmatinca, koji sav izmučen, pun bjede i nevolje, uteče iz pandža mletačkog lava pod blago okrilje dubrovačke slobode; ali ta ozbiljnost razvedri se brzo dolaskom Miljenka gdje sav plamteć od ljubavi do Dubravke, najkrasnije izmedju pastirica, zaklinje se, da mora skončati ili svoj život, ili život svog gadnog suparnika Grdana; a malo zatim dolazkom same Dubravke, gdje u družtvu svojih drugarica, koje ju slave kao najlieplju medju svima, nariče za svojim zlatom Miljenkom, ali uzalud! Ti nježno-ozbiljni prizori izmjene se, te eto na pozornici dvijuh satira, koji već svojom izvanjštinom pobude u občinstvu silan smieh. Medju ostalimi prizori, kao natjecanje obijuh satira u sviranju na diplah i na mješini, primi občinstvo posebno ono „veselo“ narodnog plesa „Kola“, koje se plesalo od sijaset satira i satirkinja radi veselja, što je Divjak našao svoju ljepušnu ljubovcu, tolikim uzhitom, da se moralo uz silno pljeskanje na sveobće zahtievanje opetovati. Krunu pako ciele predstave predstavlja nam konac drame, kad Dubravka i Miljenko, svladavši sve poteškoće, kroče grlić i milujuć se na čelu duge povorke svatova za svećenikom u hram Lera, boga ljubavi, da ondje nadju svoju plaću za pretrpljele muke i da sjedine jednom svoja srdca, koja se toli silno volila. Sa visokog mjesta blagoslovi svećenik mladence, a onda uz velebno pjevanje i veličanje zlatne slobode izpusti dvie ptice iz krletke na slobodu, a svi ostali polažahu razne darove na žrtvenik Slobode. Krasni napjevi, izmamljeni po našem slavnom Zajcu pjevalačkom geniju našeg naroda, prodirahu ti veličajno u dušu; srsi prolazili ko munja cielim tielom te sav raznježen mislio si, da vidiš zbilja pred sobom slobodne gradjane slobodnog Dubrovnika, gdje ponosni sa svoje starodrevne slobode slave svećanost sv. Vlaha, zaštitnika dubrovačke republike. Krasni stihovi:

„O liepa, o draga, o sladka slobodo,
Dare, u kom sva blaga višnji nam bog je dô,
Uzroče istini od naše sve slave,
Uresu jedini od ove dubrave,
Sva srebra, sva zlata, svi ljudski životi
Nemogu bit' plata tvôj čistoj ljepoti!“

zaodjenuti zanosnimi zvukovima, bijahu zadnji, koji se razljegahu po dvorani. Zastor padne, a silni slava-klici Gundulića i živio-klici slobodi izpremješani burnim pljeskanjem orili se na dugo kazalištem.

Milan.

[1]) Samo izvolite. Op. ur.

Narodno gospodarstvo.

Zapisnik

glavne skupščine: „Gospodarske zadruge u Krku“ držane u Omišlju dne 30. decembra 1889.

(Dalje.)

Nadalje je pokrajinsko gospodarsko vieće na molbu odbora odaslalo zadrugi raznog povrtnog i livadnog sjemenja, koje je bilo podeljeno članovom, koji se prijavili.

Kako se izvjestilo lanjske godine, visok. c. kr. ministarstvo za poljodjelstvo bilo se izkazalo pripravnim, da podade podporu, dvim trim mladićem iz ovih strana, koji bi bili voljni pohadjati gospodarski zavod u Gruži. Odbor uvaživ razlika podnebja i daljinu do Gruža, a usljed toga poteškoću, da bi se koji mladić podao u one krajeve, zahvalio se ministarstvu na ponudi, a mjesto toga umolio, da na otoku ustroji gospodarski tečaj za hrvatskim naukovnim jezikom. Usljed te molbe visoko je c. kr. ministarstvo odredilo, da putujući učitelj poljodjelstva pohodi triput go dimice otok, zadržav se za mjesec dana, a ujedno mu dopitao na razpolaganje neku svotu novaca, da dobavi oruđje nuždno kod predavanja. Iza toga bio putujući učitelj poljodjelstva g. Vjekoslav Cotič već dvaput na otoku, trseći se, da riečju činom uputi naše gospodare navlastito u voćarstvu i vinogradarstvu. Njemu imamo zahvaliti, što se gdjegdje pojavilo veće zanimanje za racijonalnim gospodarstvom. Sredstvi koje mu je vlada stavila na razpolaganje nabavio je raznog vrtlarskog oruđja, kojim je nešto obdario svoje najmarljivije slušaoce u pojedinih mjestih, a ostalo izručio zadrugi. Nadalje je isto tako nabavio za zadrugu raznog povrtnog sjemenja, divljaka, ciepova i 2000 loza „Rizling“ i „Modra Frankinja“, što je sve bilo podjeljeno medju članove, koji se prijavili. Dobavio je takodjer i poklonio zadrugi 2 kropilnice proti milderu i nešto modre galice. Pokazno je u raznih mjestih uporabu tih kropilnica, te je takvih već više i od usebnika dobavljeno. Napokon je njegovim posredovanjem dobavila vlada za zadrugu i jedno mastilo grožđju. Mastilo je za oru godinu prekasno stiglo, naime iza kako je trgatva bila već obavljena, te se nije moglo uporabiti.

Ovom ćemo prilikom iztaknuti, kako je ono buhačeva sjemenje, štono ga se lanjske godine dobavilo, sasvim izdalo plod, premda ga se je na više strana pokušalo. To se ima pripisati svakako slaboj vrsti sjemenja, jer se dokazalo, da pod našim podnebjem i na našem tlu buhač bi ipak izvrstno napjevao. Tako ga goje u Krku odvjetnik dr. Bolmarčić, koji je bezplatno ustupio zadrugi nešto sjemenja, u Vrbniku ga goji g. Anton Bagatella, a u Dobrinju g. Ivan Kremenić. Kod pohoda u Vrbnik putujući učitelj g. Cotič imao je prilike ogledati i buhačnjak g. Bagatelle, te je izviestio vladu. Na to je vlada putem zadruge izkazala se pripravnom dobaviti buhačeva sjemenja za ordješnje gospodare uz 50% popusta na cieni, a ujedno ponudila g. Bagatelli-u podporu, ako je voljan ustupiti sjemenja drugim i podučiti jih u gojenju. On je ponudu prihvatio, ali stavio pretjerane uvjete, te je vlada odustala. Medjutim tko želi buhačeva sjemenja uz obećani 50% popust na cieni, nek se prijavi zadružnom odboru, koji će se pak obratiti vladi.

Drugi pastuh englezke pasmine, štono je bio dobavljen za naš otok, žalibože nije stigao amo, jer se još uvjek nije našlo tko bi ga nastanio pod postavljenimi uvjeti.

Na molbu vrbničkog občinskog odbora zadružni je odbor pribavio za onu občinu badava od vlade 4000 borića, kojimi je pak zasadila pusti neki predjel.

Na razne natječaje za nagrade, razpisane po pokrajinskom gospodarskom vieću, iz ovog se otoka nije nitko prijavio. Gospodarsko se vieće pritužilo rad toga i upitalo zadružni odbor za uzrok. Odbor je bio mnienja, da je svemu tomu krivo to, što se malo razašilje dotičnih razglasa i što su ovi sastavljeni jedino u talijanskom jeziku, te usljed toga za veći dio pučanstva ovog otoka nerazumljivi. U tom smislu je odbor i odgovorio gospodarskom vieću, te molio, da razglasi natječaje u hrvatskom jeziku. Odvratilo je gospodarsko vieće, da se ne smatra uredom za prevadjanje u razne jezike. U svom odgovoru na to, naglasio je odbor, da ni zadruga sa svoje strane nije pozvana da prevadja spise, koji njoj dolaze od raznih strana, jer nema k tomu dovoljnih sredstava i jer to nespada u njezin djelokrug, te usljed toga nek se gospodarsko vieće pobrine, da dobije u svoj ured ljudih vještih i hrvatskom jeziku, želili viditi dobrog uspjeha od svog rada.

Radi istog uzroka, jer su naime bile dotične izkaznice tiskane jedino u talijanskom jeziku, odbor nije mogao pribaviti gospodarskom vieću nekoje statističke podatke o ovogodišnjoj ljetini. Sa raznih stranah bile su te izkaznice nepopunjene povraćene odboru uz molbu, da jih pošalje u hrvatskom jeziku. Odbor je na to preveo na hrvatski jezik takvu jednu izkaznicu i poslao ju gospodarskom vieću, umoliv ga, da ju dade tiskati i nekoliko iztiska poslati amo. Ni tu se nije gospodarsko vieće odazvalo odborovoj molbi; ali to je krivo što nije dobilo željene statističke podatke iz svih krajeva ovoga otoka.

Niti na nagradu u oranju nije se nitko natjecao iz otoka, ali zato se prijavila trojica iz Dobrinja, koji su bili voljni ići u Poreč, da se izvježbaju u oranju sa boljimi plugovi. Gospodarsko je vieće pripustilo dvojicu, koji su i otišli u Poreč, ali radi kišovitog vremena nisu postigli svoje svrhe.

(Konac sliedi.)

Pravila voćarske zadruge

u Omišlju.

1. Zadaća voćarske zadruge u Omišlju jest, da unapredjuje voćarstvo u obće, a napose, da usposobi zato svoje članove. To će postići radom članovah, novčanimi prinosi i poukom.

2. Sjedište voćarske zadruge jest u Omišlju.

3. Članovi voćarske zadruge jesu izvršujući ili podupirajući.

Izvršujućimi članovi mogu biti:

a) djaci, koji su svršili opetovnicu;

b) svi ostali mladići i muževi od 14 do 30 godinah, koji se nalaze doma.

Podupirajućim članom može biti tko se obveže plaćati godišnji prinos od 20 novčića.

4. Svaki izvršujući član dužan je:

a) promicati u svojem okolišu voćarstvo uputom i dobrim primjerom;

b) sabrati godimice $^1/_4$ kilegrama raznoga voćnoga sjemenja za cjepilnjak školski, slučajno zadružni;

c) slušati vodju i na njegovu odredbu, dolaziti u školski i zadružni vrt, kada to voćarski radovi zahtjevaju;

d) imati svoje najpotrebitije orudje, kao lopatu, motiku i vrtni nož;

e) oplemeniti godimice u svojem ili svojih roditelja zemljištu u omišaljskom okolišu 10 voćaka, s kojimi može razpolagati;

f) sastati se za pouku, kada i gdje zadružni vodja naloži.

5. Podupirajući član nema druge dužnosti do plaćanja godišnjeg prinosa.

6. Prava izvršujućih članovah jesu:

a) biti dionikom svih probitaka, koji mogu nastati bilo radom i prinosi članova, bilo blagohotnom namjenom občine, korporacija ili pojedinaca;

b) služiti se voćarskimi spisi i knjigami iz knjižnice „Gospodarske zadruge za krčki sudbeni kotar“;

c) pitati za svoju porabu od zadružnog cjepilnjaka mladih divljaka, ako jih ima razpoloživih, i ako to vodja shodnim pronadje;

d) biti nagradjen godišnjom nagradom u novcu ili u gospodarskom orudju, što bude opredjeljena za najmarljivije članove.

7. Prava podupirajućih članovah jesu ona navedene u točkah *a*) i *b*), članka 6. i pravo pitati za svoju porabu od zadružnog cjepiljajka ne samo mladih divljaka, nego i mladih oplemenjenih voćaka, ako jih ima razpoloživih i ako to vodja shodnim pronadje.

8. Voćarska zadruga podvržena je u svemu gospodarskoj zadruzi za sudbeni kotar krčki, te upravni odbor druge jest ujedno upravni odbor prve.

9. Za nadzor i vodjenje rada članova i za pobiranje novčanih prinosah, imenuje odbor od godine do godine jednog vodju.

Ovaj se mora ravnati po naputcih, što jih budo od odbora primio od puta do puta, ili jednom za uvjek.

Čast vodje jest besplatna, ali troškovi učinjeni za zadrugu, biti će mu od iste naknadjeni.

10. Vodja će na zahtjev izvjestiti o radu voćarske zadruge i o novčanom stanju odbor, a ovaj će godimice podnesti podpuno izvješće na glavnu skupščinu gospodarske zadruge, koja će o njem odlučivati. Ovoj skupščini može prisustvovati svaki član voćarske zadruge i učiniti svoje opazke izvješću o njezinom radu i novčanom stanju i staviti shodne predloge.

11. Upravni odbor riešiti će neprizivno družtvene priepore članova voćarske zadruge, i u koliko nije ovdje što odredjeno, vladati će se u svemu po pravilih gospodarske zadruge.

12. Voćarsku zadrugu zastupa predsjednik gospodarske, a kad on nemože podpredsjednik iste.

13. Voćarska zadruga prestane kad neima više od 8 izvršujućih članova i kad prestane gospodarska zadruga u Krku. U ovih slučajevih, ili kad bi drugče bila ukinuta, njezin imetak pripasti će omišaljskoj pučkoj učioni.

Lutrijski brojevi

Dne 18. jenara.

Beč	47	87	1	18	46
Graz	14	81	76	26	74
Temesvar	81	10	75	41	60

Dne 22. jenara.

Brno	32	17	21	34	9

Listnica uredničtva.

G. R. K. Rieka. Hvala na pripošlanom, koje ćemo priobćiti čim dodje na red. Zdravo!

G. R. V. Kastav. Što vriedi i za Vas. Živili!

Gg. dopisnikom iz Baške, Kastanara itd. strpite se, doći će i na Vas red.

Listnica upravničtva.

Primili smo nadalje od 28. pr. mj.: B. A. Rieka za 90 for. 5. Café Europa, Rieka do 30. junija 89. for. 2.50. S. M. Rieka za 90 for. 5. K. Z. Rieka za 90 for. 5. S. A. Rieka for. 10. T. A. Trst za 90 for. 5. T. I. Zagreb za 90 for. 5. F. dr. A. Zagreb za 90 for. 5. D. br. E. Karlovac for. 2. T. V. Karlovac za 90 for. 5. F. Š. Dubravčak za 90 for. 2. Čit. Ogulin do 30. junija 90 for. 5. Č. J. Sušak for. 2. Čit. Omišalj za 90 for. 5. D. p. J. Valun do 30. junija 90. for. 2.50. Z. F. Lindar za 90 for. 2. J. A. Sinj do 30. junija 89 for. 4, a za J. A. for. 1. G. I. Sinj, for. 5. N. o. H. Pazin for. 3. O. p. A. Punat za 89 for. 2.50. Z. M. Orlec za 89 for. 5. L. A. Pula za 89 i 90 for. 4. I. A. Ljubljana za 90 for. 5. a za prij. S. for. 6. J. J. Dolina za 90 for. 5. B. I. av. Martin do 1. aprila 90 for. 5. G. M. Hum for. 2. F. J. Šušnjevica za 90 for. 5. Š. V. Boljun for. 5. J. I. Fošknlin for 2. J. M. isto. za 89. K. F. Pazin do 30. junija 90 for. 2.20. M. T. av. Lovreč do 30. junija 90 for. 1. P. I. av. Lovreč za 89 for. 2. M. D. Crikvenica za 90 for. 2. Pogl. grada Petrovaradin za 90 for. 5. V. M. Rakovica do 1. aprila 90 for. 1.25. G. p. N. Omišalj za 90 for. 5. D. A. Krk, for. 1. R. I. Osiek za 90 for. 5. Čit. Meja, Hrelijin for. 2. B. I. Dubravica for. 2. M. p. M. Beli do 30. junija 90 for. 2.50. K. p. I. do 30. junija 90 for. 2.50. J. N. Omišalj do 30. junija 90 for. 2.50. Glav. Kastav za 2 ist. za 90 for. 10. (sliedi).

Br. 3468.

Oglas natječaja.

U smislu pokrajinskog zdravstvenog zakona od 18. marča 1874 odtvara se ovim natječaj na mjesto občinskoga liečnika u Pazinu.

Za ovo liečničko mjesto ustanovljena je godišnja plaća od for. 1200 iz občinske blagajne izplativa u mjesečnih predplatnih obrocih.

Liečnik će biti dužan liečiti bezplatno siromašne bolestnike i voditi občinsko zdravstveno uredovanje. Za pohode bolestnih siromaka izvan Pazina pako, i za druga osobita občinska poslanstva nadoknadjivat će mu občina putne (vozne) troškove.

Nadalje će liečniku pripadati i zakonom ustanovljene pristojbe za izvršivanje radnjah, koje mu bude država ili pokrajina povjeravala, n. pr. u slučaju pošasti, sudbenih komisijah i. dr.

Službena pogodba bit će sklopljena za tri godine, a zatim će ostajati sam od godine do godine valjana sve dotle, dok se jedna ili druga stran tri mjeseca unapried neodreče.

Prošnje, obložene poveljom (diplomom) sveobćeg liečničtva i svjedočbama dokazujućim poznavanje hrvatskog ili slovenskog i talijanskog jezika i Austrijsko državljanstvo, i drugimi možebitnimi dokaznicami, imaju biti podnešene podpisanomu do konca mjeseca jenara 1890.

Glavarstvo občine Pazin
31. decembra 1889.

3—3 Glavar: **J. Fabris** v. r.

Marijaceljske želodečne kapljice

i zvrstno zdravilo pri vseh bolezneh na želodcu.

Schutzmarke.

Neprecenljive dobrote je posebno vpliv njihov pri netočnosti, slabosti želodca, ako z grla smrdi, napenjanju, kislem pehanju, koliki, želodečnem katru, goreče (rzavci) pri prevbilnej produkciji slin, ru mezici, blavanju in gojusu, glavobolu, (ako je bol želodca) krč v želodcu, zabasanji, prevbilnosti jedi in pijač v želodcu. Cena steklenici je z nakazom vred samo 40 nov. velika stekenica samo 70 nov. Glavni zalog ima lekarničar Karl Brandy, Kremsier, (Moravija).

Svarilo! Pristne Marijaceljske želodčne kapljice ponarejujejo in posnemajo se mnogovrstno. V **znamenje pristnosti** mora biti zamotana vsaka steklenica v rdeč omot, proviđen z gornje **varstveno znamko** ter mora biti na vsakem priloženem poduku za vporabo razun tega opomnjeno, da je bil isti tiskan v tiskarni g. Gusek-a v Kremsirah (Kremsier). 17—43

Marijaceljske pilule proti začepljenju.

Ove više godina sa najboljim uspjehom rabljene pilule proti **začepljenju** tiela **patvore se** mnogo. Neka se pazi dakle na gornju zaštitnu marku i na podpis liekarnika C. Brady, u Kremsiru. Ciena kutijici 20 kr. Zahoji za 6 kutija 1 for. Ako se novac unapred pošalje stoji jedan zaboj for. 1.20, dva zaboja for. 2.20.

Marijaceljske želodčne kapljice niso tajno sredstvo. Deli, iz katerih obstoji, oznanjeni so na vsakoj steklenici priloženem poduku za vporabo.

Prave **marijaceljske želodčne kapljice** i marijaceljske pilule proti začepljenju dobivaju se prave u:

V Trstu u Lekarnah: pl. Leitenburg all' Ercole trionfante; de Leitenburg, Eduard alla Salute; A. Praxmayer al due Mori; Prendini Pietro, alla fontana imperiale; Benedetto Saraval all' Amazone Trionfante; Antonio Suttina, Batt. al Camello; Benedetto Vlah-Minussi, dvorska liekarna; dr. Vittorio Serravallo al Redentore (glavno skladiščе); Biazoletto, all' orso nero. — U Sežani u lekarni: Filipa Eitchela, kao što i u svih ostalih ljekarnah.

Pošilja blago dobro spravljeno in poštnine prosto!

Teodor Slabanja

srebrar v Gorici, ulica Morelli št. 17.

priporoča se vljudno pri **visoko častiti duhovščini** v napravo **cerkvenih posod** in **orodja** najnovejše oblike, kot: **monstranc, kelihov itd. itd.** po najnižji ceni.

Stare reči popravi, ter jih **v ogni pozlati** in **posrebri**. Na blagovoljno vprašanje radovoljno odgovarja. 21—4

Pošilja blago dobro spravljeno in poštnine prosto!

KMETIJSKO BERILO

za nadaljevalne tečaje ljudskih šol in gospodarjem v pouk, dobiva se v tiskarni

DOLENC

Ulica Cariatia broj 28.

po 40 kr, trdo vezan 69 kr.

Trgovcem

i prekupljačem divljadi!

Podpisani treba u svojem poslu razne divljadi kano srna, zeceva, kljunača, orebica, malenih i velikih fazana itd. itd., te pozivlje gospodu trgovce prekupljače i lovce, da mu blagovole poslati svoje cienike, il da mu dojave kakovu vrst divljadi, koliko je i pod koju cienu mogu mu kroz dulje vremena slati.

Ponude prima:

Volosko (Istra). **Rafe Kundić,**

5—5 trgovac.

Tiskarna Dolenc

ima u zalihi svo potrebito tiskanico za sastavu crkvenih računah u hrvatskom jeziku i za knjigo podnesakah. Onda u latinskom jeziku potrebite tiskanico za krčenje, ženitbu i za slučej smrti. Tiska po naručbi uz povoljnu cienu listko za sv. izpovied i pričest itd.

sloven. Pelaz

Za vsako gospodnjo!

ktera želi dobro kavo pripraviti!

Pazite dobro na to, da so razširjeni **zaboji & zavitki,** kteri **niso pravi „Franck'ovi," ampak**

goljufivo ponarejeni! —

Hočete li okusno pijačo in tečno kavo imeti, zahtevajte **pravo „Franck'ovo"** kavo, ktera pa je **le prava** s temi registriranimi markami:

varstvena znamka. varstvena znamka. varstvena znamka.

D. 2039 S. 9 III. J. V. I

in s tim podpisom:

Heinrich Franck Söhne
Linz. Ludwigsburg.

Toraj: *Previdnost pri kupovanji!*

Krivo je misliti, da se „dobra kava" le iz samih kavinih zrnc pripravlja, ne — kajti **dober pristavek povikša** kavino moč, njeno barvo in njen okus. —

To je resnično, prepričajte se blagovoljno z poskusom

prave Franck'ove kave.

Za črno kavo: s 4 žličami kavinih zrnc - 1 žlico Franck'ove kava.
„ mlečno „: „ 3 „ „ „ - 1 „ Franck'ove „

Izdavatelj i odgovorni urednik **M. Mandić.**

Tiskara Dolenc.

Broj 5. U Trstu 30. jenara 1890. Godina XXI.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po 5 nč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju spetovanja za pogodbo na upravom. Novci se šilju poštarskom zapisnicom (asegno postale) na administraciju „Naše Sloge“. Ime, prezime i najbliže pošte valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtva u otvorenom pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana zapiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se i netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½, i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarine.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalazi se u Via Carintia br. 25

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari“. Nar. Pos.

Rovinj-Pula.

Tršćanski dnevnik „Mattino“ od 23. o. mj. ima velik dopis iz Pule a proti Rovinju. Govori od prilike ovako:

Pula, negda znamenita za rimske dobe Pietas Julie, a kasnije neznatno mjestance, leglo groznice, danas je znamenit grad, kcj se je podigao u ovo malo zadnjih godina, odkad je učinjen za luku ratnoga brodovlja.

Austrija je svakomu gradiću Istre nešto dala: Kopar ima kamice i srednje škole, Poreč ima sabor i zemaljske oblasti, Rovinj ima sudište (tribunal), Pazin opet gimnaziju.

Ali nije više pravo, da u Rovinju budo tribunal, trebalo bi ga premjestiti u Pulu, gdje je i sudbenih poslova više, gdje se i sudci i porotnici mogu narednije smjestiti, gdje će evo biti gimnazija, pak sudbeni činovnici mogu lasnije i malim troškom odgajati djecu.

Tako, od prilike, piše rečeni list, koj bi reći, da nije zlo vidjen od vladnih ljudi a možda i koji mig dobije od jednoga ili drugoga.

Pita se, što bi na to dodali mi?

Mi bi dodali toliko, da želimo neka Bog jako razavjetli pamet onim, koji imaju reći svoju u takovih stvarih, te ako već učine koju promjenu, neka je učine tako, da budu u istinu koristna cieloj pokrajini.

Rovinj je doista gradić mnogo napučen; imati će preko 10.000 duša, ali nije prikladan za sjedište tribunala, jer, recimo pravo, ni sgodno ne leži, niti nije prečist, ni neima nikakove škole, osim obične pučke škole.

Pula je danas, rekli bismo, posvema moderni grad; velik, prometan, liep, sgodno položen, dobro vezan od mora parobrodi, a od kopna željeznicom, koja od kraj Krasa sieče baš sredinu Istre. I Rovinj ima doduše i parobrodarsku i željezničku svezu, ali je nešto s kraja, nije na glavnoj pruzi. Poslovi sudbeni bez dvojbe su mnogo veći u koturu grada Pule, nego li u koturu grada Rovinja; naredbenosti u Puli mnogo veće, nego li u Rovinju. Zato bi i za činovnike i za narod bilo sgodnije, da sudište ili tribunal podje iz Rovinja u Pulu.

Nego, to nam nebi dosta. Na tribunalu sudi se o zločinih; tamo se mnogo puta sude težke parnice pred porotom. Obtuženi brani se i mnogi svjedoci svjedoče samo u hrvatskom jeziku, a porotnici (jurati) mnogo puta ili barem mnogi, nerazumiju hrvatski. I još se ima obraza reći: da je porota u nas pučki sud. Dakle za naš puk hoće se porotnike, koji a v i znaju hrvatski i samo one sudoe, koji posve dobro znaju hrvatski. To je poglaviti zahtjev pravice, da te dobro razumije onaj, koji ima izreći, jesi li kriv ili si nedužan, a ne, da on to osvjedočenje dobiva samo od govora državnog prokuratora, ili odvjetnika, ili predsjednika sudišta, ili makar od svih tih.

Ako se dakle ima prenesti tribunal u Pulu, onda se zajedno ima zadovoljiti temeljnomu zahtjevu pravice, da za hrvatski puk Istre bude obstojala posebna hrvatska porota.

Još je nešto u Rovinju, što nespada onamo, a to je trgovačka komora za Istru. Te je smješno. Rovinj je skoro posve samo poljodjelski i ribarski grad, pak u njem, da bude trgovačka komora! Kako će oni ljudi, koji tim ravnaju, moći valjano zastupati interese cielo jedne pokrajine, kada s njom tek malene svakdanje poslovne sveze imaju?

Istina je, da se izpod zvonika rovinjske svete Eufemije daleko vidi. Ali što: more, pusto more; a promet, trgovina, to ima druge puteve, to se Rovinja ne tiče. —

Trgovačka komora imala bi biti prenesena u veći grad Istre, u grad sa današnjim načinom života, sa današnjimi prometi i trgovinom, u grad mnogo jače vezan sa Rieckom i Trstom i sa otoci i sa cielom Istrom, nego li je to Rovinj; u grad, gdje se laglje sastanu i na dogovor ljudi tih struka, gdje se laglje izmjene misli, gdje se laglje napreduje.

Dakle sve oteti Rovinju, je li?

Ne, Rovinju ništa neoteti, već samo ono, što zahtjeva korist cielo pokrajine.

Rovinju ostaje tvornica duhana, koja hrani dosta čeljadi. Rovinju ostaju prostrana zemljišta sa lozom i uljikom, liepo more, na kojem je to latinsko plemo dobrahno tržilo na maleno.

To ostaje i to neka goji Rovinj, a trgovačku komoru neka se proncse onamo, gdje će se znati za nju bolje, da obstoji!

Iz carevinskoga vieća.

Sjednica od 17. decembra 1889.

(Konec).

Kod § 8. osnove pomorskoga pravilnika odgovorio je zastupnik dr. Vitezić vladinomu zastupniku Becher-u sliedeće: Tumačenja g. vladinoga zastupnika vrlo su me razočarala. Po njegovom sudu imale bi stvari ostali kako bijahu i do sada i kakove bijahu prije sto godina. Pričinilo mi se je kao da je hotio uztvrditi kao da bi bila teoretička vježba i usposobljenje u nautici više škodljivo negoli koristno. Ja mislim, da ako imade koji mladić teoretičkog znanja, to će si mnogo laglje pribaviti i praktično znanje. Da su naši primorci vrstni pomorci, o tom neima dvojbe, oni su kao takovi od čitave Europe priznati, nu oni bi bili još vrstniji, da se teoretički i praktički za svoje znanje naobraze. Poznato mi je, da mnogi za tim teže, da bi mogli u koju nautičku školu. Za takovom školom čezne oni, no do sada ipak nemogoše ju dobiti.

Što se tiče tvrdnje g. predgovornika, da bi se našemu brodarstvu tim nanesla škoda, kad bi se zahtjevalo od onih, koji se kane posvetiti brodarstvu, nautičko znanje, to držim, da je takova tvrdnja posve netemeljita; jer ako se zahtjeva takovo znanje, to se predpostavlja ustrojenje nautičkih škola, a da se ove ustroje, biti će već takovoga znanja.

Ja kanim u ostalom postaviti dodatni predlog i to kod § 137, gdje se radi o prolaznih ustanovah, da se dade lučkim kapetanom punomoć, da nezahtjevaju u roku od deset godina nikakva izpita. Tim postaje, po mojem sudu, onaj strah netemeljit, da bi za sadašnje brodare nastala odatle škoda, kad bi se od njih tražilo izpit. Ja ću dakle glasovati za predlog manjine, a nebude li taj primljen, za svoj eventualni predlog, po kojem bi bilo potrebito položenje izpita bar obzirom na brodove od 20 tonelada. Taj izpit predpostavlja naravski neku nauku, te bi tim neizravno vladu prisilio, da ustroji takove nautičke škole. Ako je ona ustrojila školo za druge obrtne struke, pravo je i prištojno, da ustroji i nekoliko nautičkih škola.

* * *

Kod § 60. istu osnove rekao je dr. Vitezić koliko sliedi. U §. 60. dolazi stavak (čita): „ako je brodar kod obrane broda u pogibelji rata ili proti gusarom ubijen, tada je dužan brodovlastnik primjerenu nagradu platiti, koju odmjeri, poštivajuć pravne ustanove, pomorska oblast“.

Meni se čini, da bi bolje glasilo mjesto u „pogibelji rata“ u ratu“, jer nitko ne pade u pogibelji rata, već samo u ratu.

* * *

Kod § 79. reče zastupnik dr. Vitezić: Ovim paragrafom nalaže se austrijskim trgovačkim brodovom dužnost, da odvezu potrebno domaće mornare u njihovu domovinu, dakako uz odštetu; nije li pako moguće u domovinu, to bar u najbližu luku. Ali mi smo nedavno ovdje sklopili ugovore sa Španjolskom i Italijom, u kojih je obostrano dogovoreno, da se ima potrebne mornare dotičnih naroda, ako su u tudjini, a bijahu na naših brodovih ukrcani, podupirieti, a pod tom podporom razumjeva se hranu, odielo, liečničku pomoć, liekove, putne troškove, te za slučaj smrti, pogrebne troškove. Ako se sada u ovom zakonu neustanovi, da budu takodjer inozemski mornari, koji se nalaze u sličnih okolnostih, u njihovu domovinu ili bar u najbližu luku od brodova doveženi, to bi se mogao svaki brodar tomu protiviti, a mi nebismo bili u stanju izpuniti ovu obvezu, za koju smo se napram drugim državam obvezali. I druge države poprimile su takovu ustanovu, te spominjem samo njemački državni zakon od 27. decembra 1872. usljed kojeg imadu i inozemski pomorci pravo tražiti, da jih njemački brodovi dovezu u njihovu domovinu. Bilo bi dakle dobro, da se uvrsti sličnu ustanovu i u ovaj naš zakon. Uvidjam doduše, da bi se možda tim odviše napram drugim državam obvezali, sa kojimi nismo osobitimi ugovori vezani, no takova ustanova mogla bi se ograničiti za slučaj reciprociteta (jednako postupanje). Obzirom pako na sudbinu mojih dosadašnjih predloga, nestavljam ovdje nikakva predloga.

* * *

Kod §. 111 reče opet zastupnik dr. Vitezić sliedeće: §. 111. govori o roku zastare. U drugom stavku istoga stoji (čita): „Rok zastare počimlje onim danom, kojim brod, komu pripada prekrši-

PODLISTAK.

Slušajte starce!

(Uzgojna crtica).

„Liepo ste ga naučili! Pravo vam je to tepče! Već se srami svoga skromnoga roda. Držite ga na uzdi sada, dok je još manji. Ako ima dara božjega, ne odnemarite ga njegovati, ali pazite, da ne izgubi dužno štovanje prema starijim. Inače će postat drzovit, neće vas počitavat, početi će vas prezirat, a konačno i kudit vas!“

Tako govoraše stari djed svojoj nevjesti, koja je obožavala miljenče si jedinca, dvanajstgodišnjega dječaka zle ćudi, izkvarena srca.

„Vi ste mu protivni, žao vam je, što ne vidite siromašnog djećaka kako je pod težkom radnjom okriljavio. Htjeli biste, da bude stolar, kao što je bio vaš djed, vaš otac, vi i vaš sin, dok mi nastojimo, da se posveti liepšemu životu“.

„Ja, da sam mu neprijatelj? Da vam ja branim izobraziti vaše dieto, da postane odvjetnik, svećenik, sudac, mjernik ili možda kapetan? Toga nisam ni sanjao. Ono, što vam preporučam jest, da ga odgojite tako, nek se nauči poštivati i ljubiti svoje roditelje, za koje do sada take slabe mari, koje već i neprištojnimi riečmi grdi i psuje“.

„Zar ne otče“, umješa se u razgovor Ivan, otac malog razuzdanca, „recite istinu, težko vam je, zar ne, da mali Antun neće bit ono, što smo mi dvojica?“

„Pa niti Ivane! Starci bolje vide; ovaj dječak je izkvaren, a kriv si ti i tvoja žena; sve što zahtjeva dobije, sve što hoće uradi; sve njegove željice bivaju izpunjene. Za te već i ne mari, koliko nit za odrpani postol, a majkom se ruga, a o sebi neću ni da govorim“.

Ovo bi bio obični svagdanji razgovor. Starac bi nagovarao roditelje, da bolje odgajaju svoga „maznika“, a nevjesta, sin, pače isti unuk gledali bi ga grdim okom, nadjevali mu svakojake neliepe izraze kao: brbljavac, sulud, prodikač, zloguk, a on bi samo trpio, te tako mnogo pelina pregutao. To je i pospješilo njegovu smrt. Videći djed, da je već na rubu groba, nije mogao preminuti s svoga svieta, a da nebi još zadnji put ozbiljno opomenuo svoga sina, da si dieta nagoji u strahu božjemu, nek bude štovalo i ljubilo svoje roditelje, a to nukajuć ga k dobru, budeć u njem plemenita čuvstva riečmi, karanjem, a kad ustreba i kaznami.

„Spomeni se“, govoraše starac na samrtnoj uri, „da pijanac čim više pije, tim više žedja. Tako je i s našimi željami. Danas češ zadovoljiti jednoj, a sutra već nikna dvie, zatim četiri; ali istodobno ne imaš sredstva, da ih izpuniš. S toga budi strog i ozbiljan sa tvojim Antunom, jer će nagoućem, štono već razbujaše u opakom mu srcu, uzslieditи zloba i nezahvalnost prema njegovim roditeljem. Ako ga ne povedeš na vrieme, da krene pravim putem, ako ga prepustiš njegovoj razuzdanoj strasti, da radi što hoće, dogodit će se ono, čega ti nepredvidjaš: tvoje neznanje i neznanje tvoje žene uznosit će ga, da se bude smatrao višim bićem od vas; vaši običaji i način života neće se sudarati sa onimi, što ih imaju ljudi tobož visoko naobraženi, a to će ga navesti, da će se početi sramit svoga roda, svojih roditelja, te sam Bog znade, kako će jednom sve ovo dokončati. Promozgaj dakle zrielo . . . . Dao Bog, vidjeli se opet u nebu!“

Prvih dana, dapače i prvih tjedana poslije smrti dobrog svog roditelja, otac Antunov razmišljao bi više puta ozbiljno o posliednjih riečih čestitog starca, te bi ga uviek pri tom nekao neki nutrnji glas: Sveta nek ti budu opomene vriednog otca, vrši je!

Ali žena ponosna svojim nitkovićem, koji je imao veoma dobre sposobnosti, da može danas sutra postati čestitim čovjekom, zanovietala bi neprestano svomu supruga, nek zadovolji želji njenoj, nek uzgoji dieto, kako hoće njena sliepa ljubav i na toliko dosadila mu, da je konačno popustio predavši uzde svojoj vjernoj polovici, da ona po volji upravlja sudbinom njegovog djeteta. Uvidjev i sam djećak ova promjenu, postaše još razkalašenijim, još bezobraznijim, te u kratko vrieme na toliko se promienile stvari, da u kući Miličevoj nije zapoviedao nitko osim njega.

„Istina, opak je, ali nas voli i opet uči veoma dobro“, govorila bi majka“.

„A kad postane naučen, će se i promienit, bit će pametniji“, odgovarao bi otac. —

Tako su ove dvie priproste, nerazumne duše snivale o sve ljepšoj svojoj budućnosti, kad bude njihov jedinac postao „velikim gospodinom“, koga će sve obožavati, komu će se sve klanjati, te njih kao roditelje mu na strani njegovoj čeka vedra i sretna starost, zadovoljna smrt. U to su tekle godine, a Antun rastao i za čudo dobrim napredovao u naucih.

Više puta došle bi otcu na pamet rieči djedove glede ponašanja mladićeva, nu svaki put bi je ovaj odbacio od sebe kao suvišne, kao dosadne.

Antun je navršio i svoju šestnajstu godinu, a s njom su došli na red i prvi zahtjevi.

„Moji se sunčenici mnogo ljepše odievaju. Kad me vide onake obučena, rugaju mi se, pa vele: A šta ćete? stolarov je sin! I jednu uru treba, da mi kupite, jer te imaju već svi; ja jedini moram biti zadnji!“

Otac bi zadovoljavao ovim željicam; kupio bi akuplje odielo, kupio bi sreberan

telj, doplovi u luku, gdje se nalazi pomorska oblast".

Što se tiče prekršaja, sadržanih u VII poglavju, to mi se vidi naravski, da imade početi zastara onim danom, kojim dostigne dotični brod pomorsku oblast, jer su upravo pomorske oblasti zvane, da kazne takove prekršaje. Što se tiče pako disciplinarnih prekršaja, to mi se čini nepravo, da počimlju i ove zastariti tekar onda, kada dodje brod do koje pomorske oblasti. Ovi bo bivaju kažnjeni smjesta od brodara, nipošto pako od pomorskih oblastih, nerazumijem dakle, zašto se manje prekršaje obzirom na zastaru strožije kazni negoli čine, koji podpadaju pod strožiju pedepsu, nego li naime one prekršaje, koji podpadaju pod kaznenu moć pomorskih oblastih.

Radi toga uslobodjam se postaviti predlog (čita):

Drugi stavak §. 111 neka ovako glasi:

„Doba zastare počimlje obzirom na kažnjive čine navedene u poglavju VII onim danom, kojim dodje brod, komu je prekršitelj pripadao u vrieme prekršaja, do koje pomorske oblasti; obzirom pako na disciplinarne prekršaje onim danom, kad bijaše prekršaj počinjen".

Pogled po svietu.

Trst, dne 29. jenara 1890.

Austro - Ugarska: Carevinsko vieće otvara se, kako je sada ustanovljeno dne 3. febrara t. g. Carevinsko vieće promjeniti će sada ponešto svoje lice pošto su uspjeli dogovori izmedju Čeha i Niemaca iz kraljevine Češke, te neće valjda biti izmedju njih i od sada one napetosti il bolje rekuć mržnje, koja bijaše poslije pada ministra Auersperga u Češkoj koren uhvatila. Sve novine Austro-Ugarske, bez razlike stranaka razpravljaju o nagodi izmedju Čeha i Niemaca kao o činjenici od velikoga zamašaja. Jedni misle, da će taj mir dugo trajati, te da će biti od neizmjerne koristi ne samo za kraljevinu Češku već i za čitavu Austriju, dočim drže drugi, da će biti to pomirenje kratko trajno i da neće imati željena ploda. Bilo kako mu drago uspjeh je to velik za ministra predsjednika grofa Taaffe-a komu je pošlo za rukom — makar i za kratko — pomiriti one dvie narodnosti drevne kraljevine Češke. Glavne točke toga izmirenja jesu: preustrojstvo zemaljskoga školskoga vieća; ustrojenje škola za manjine pučanstva u pojedinih kotarih; ustrojenje dvih odielah zemaljskoga kulturnoga vieća; podignuće jedne trgovačke komore u iztočnoj Češkoj; revizija izbornoga reda za trgovačke komore; opredieljenje sudbenih kotara; uredjenje prizivnoga suda u Pragu; popunjenje sudova I. molbe; revizija naredbe za zemaljske jezike; zakon o porabi zemaljskih jezika kod autonomnih oblastih i reforma saborskoga izbornoga reda.

Crnagora: Ministar vanjskih posala polazi ovih dana u Biograd, usljed čega natucaju nekoji, da će Crnagora i Srbija sklopiti obranbeni i napadni savez.

Srbija: Iz Biograda javljaju, da je ministar rata zatražio veći zajam, da utvrdi nekoja važnija mjesta na srbsko-bugarskoj granici. Tako se govori, da će biti Zajčar utvrdjen a osim njega i nekoja druga mjesta.

Francezka: Kako se glasa počela se i sadašnjemu francezkomu ministarstvu zemlja izpod nogu tresti. U ministarstvu da neima pravoga jedinstva a opozicija, da upotrebljuje svaku zgodu kako bi srušila nesložno ministarstvo.

Njemačka: Njemački sabor bijaše ovih dana zatvoren; u zadnjoj sjednici bijaše kod trećega čitanja zabučen zakon proti socijalistom. Nu pošto je Bizmark svemoguć v Njemačkoj, neima dvojbe da će on ipak i taj zakon provesti.

Englezka nije zadovoljna, da se predloži posebnomu povjerenstvu na razpravu njezina razmirica sa Portugalskom. Ona je naime silnija pak hoće, da pokori slabijega.

Franina i Jurina

Fr. Ča deš onemu kokodakanju naših žen va zadnjeh brojeh?
Jur. Ter kokodačo i kokoš kada jaje znese.
Fr. Ma one nisu niš znesle.
Jur. Aj su punu vreću besed.
Fr. Nete već tako brzo ne.
Jur. Ča bi reć?
Fr. Zač ima moja Luca fruencu.
Jur. A s čem ju lečiš?
Fr. Stirs! sam ju va postelju; nejl na pun prćuh, više put kapić juhi, saki dan barem jedno tè od lipice a dobrem rumom al rakijom, pak neka se poti.
Jur. Će malo zač ni leg kost i koža.
Fr. Ala neće zajičinu zipotit, ne.
Jur. Je pak kade ča novega?
Fr. Ha, Podgradom da dele šumu al umejki pak bi se mogal kakov solad zaslužit.
Jur. Ja, da smo od komišiona.

Pozdrav istarskim Hrvatom.

Zdravo, braćo, Istre krčne,
Vrli sinci roda svoga,
Što za narod vojujete
A uz pomoć višnjeg Boga!
Ne dajte se braćo draga —
Bran'te svoja sveta prava,
Dok je u vas krvi bratske,
Dok desnica vam je zdrava!

Zdravo, braćo, što ste stali,
Da svoj domak podignete
Iz te tmine, iz tih zala,
Što vam svedjer još'te prieto.
Složno tako stieg uz bratski
Podjte dalje, braćo draga —
Čuvajte si blago svoje
Hrvatskoga svetog praga!

Zdravo da ste, sokolovi,
Vodje roda istarskoga;
Vrli sinci, vrle glave,
Dika, ures roda svega.
Štujte ove, braćo mila,
Kao oca pravi sini;
Samo oni će vas spasti —
Ugrabiti crnoj tmini!

Oni će vas osokolit,
Vas sudbini otet kletoj,
K boljku privest žudjenome,
K istini vas privest svetoj.
Štujte ove, što vas vazda
Zborom, tvorom svojim brane;
Što su radi vašem žiću
Da razvedre crne dane.

Sretni ćete biti, sretni,
Dani će vam sinut zlati;
Dušom, tielom biti ćete
Istarski mi tad Hrvati.
Nadajte se tada, braćo,
Od istoka rujnoj zori;
Lovor slave zadobije,
Ko se za svoj narod bori!

Oblaka tad gustih nestat
S obzorja će tvoga, Istro;
Dani će ti biti sjajni,
Tvoje sinje nebo bistro!
Glas zaorit troj će svietom,
Javit trojoj unučadi
Kako Hrvat Istre krčne
Slobodici hram sagradi!

Vladan Slavomil Bjelovarac.

Različite viesti.

Izlet na Rieku. Nekoji ovdašnji rodoljubi Hrvati i Slovenci nakanili su u petak na večer na Rieku, da prisustvuju svečanom otvorenju prekrasnih prostorijah „Hrvatske čitaonice" na Rieci. Veseli nas što su se na to odlučili naši prijatelji, koji će tim ponovno pokazati, da ako nas i diele vode i brdine, da smo ipak bar duševno jedni. Srctno!

Veliki ples „Delalskega podpornega društva" u Trstu biti će u subotu dne 1. febrara t. g. u svečano urešenom kazalištu „Fenice". Nadamo se, da će tu liepu svečanost naših radnika posjetiti sve što narodno čuti u Trstu i okolici, jer je upravo radnički stališ u Trstu onaj, na kojem si možemo sagraditi liepšu budućnost.

Iz Oprtlja. Mnogo je već proteklo vremena što se nečita u „Našoj Slogi" ništa nova iz Oprtlja. Molim Vas, da ustupite meni malo prostora u Vašem cienjenom listu, da obaviestim u kratko istarski narod o svečanosti, koja se nedogadja svakog dana. Nakon 50 godina sabra se 6. o. mj. naš puk opeta u crkvi, da prisustvuje nekrvnoj žrtvi, koju Bogu prinese taj dan prvi put g. Ivan Vranjac u rodnom si mjestu. Crkva bijaše toga dana dubkom puna pobožnog puka, mnogi dapače moradoše ostati na prostom. Mladomisnika sprovadjahu do crkve rodjaci, glasba i občinsko zastupstvo, njim na čelu gosp. načelnik. Mladomisniku prodikao je domaći g. župnik. Ocrtav u krasnom govoru uzvišenu dužnost i zvanje svećenika, opomene puk, koliko štovanja mora gojiti naprama svećeniku. Kod mise pomagahu č. gg. župe-upravitelji iz Šterne i Topolovca i jedan bogoslov. Poslje sv. mise bijaše u kući svečara svečana gostba, kod koje se sastala rodbina i prijatelji istoga. Kod gostbe se je pjevalo, a medju drugim iztičahu se pjesme, koje odpjevahu mala braća mladomisnikova tako, da je prisutnim igralo srce od veselja. Po običaju zaredahu i zdravice u čast svečaru, med kojimi se iztakla jezgrovitim i krasnim govorom osobito zdravica gospodina župe-upravitelja iz Topolovca. Poslje gostbe razidjoše se rodbina i prijatelji, pridržav u srcu milu uspomenu na taj svečani dan. Od siromašnih roditelja postao je gosp. Ivan Vranjac svećenikom, te će danas sutra njegovati narod na duši i tielu. Ugledali se i drugi roditelji u roditelje imenovanog, te dali u školu svoju djecu! Narode, ako nebudeš imao svojih, badava ti sav trud i napor; jer od protivnika neimaš ništa očekivati, već uzdaj se samo u Boga pak u sebe!

Iz Borseča piše nam 25. t. mj. Kako svake, tako smo se i ove godine i to dne 14. t. mj. sjetili našega nezaboravnoga biskupa i rodoljuba pokojnoga Jurja Dobrile prieđiv mu u župnoj crkvi zadušnice, kojim je prisustvovao liep broj pobožnih župljana. Tim je naš puk i ovom zgodom pokazao, da nezaboravlja ni poslije groba svojih dobročiniteljа i prosvietitelja, kakav je bio veliki naš biskup. — Prošli petak dne 17. t. mj. okolo 5 sati poslije podne mogli smo krasan meteor, koji je letio od sjevera napram jugu a činilo se, da je pao u more. Inače ovdje ništa nova van, da čekamo neustrpljivo nakadne zemaljske izbore, da pokažemo joštе jednom poručkoj gospodi, da se nije šta s nami šaliti.

Zabava „Bratimstva" u Opatiji. Kako bijaše javljeno u zadnjem broju našega lista, pripravilo je družtvo „Bratimstvo" u Volosk om za dne 22. t. mj. zabavu u prostorijah družtva „Zore" u Opatiji. Zabava ta obdržavala se na uručeni dan, a kako čitamo u jednom njemačkom časopisu, bijaše veoma dobro posjećena ne samo od Vološćana i Opatijaca, već takodjer od naših rodoljuba iz Kastva, Rieke, Veprinca, Ike, Lovrana itd. Sve točke programa da bijahu izvrstno izvedene a u vrieme odmora, da je vladalo zanosno oduševljenje, poticano domoljubnom pjesmom i vatrenimi napitnicami.

Iz Buzeta nam piše prijatelj, da će tamošnja rodoljubna mladež pripraviti negdje početkom febrara veselicu i to u domoljubnom našem Šterpedu. Prva te vrsti veselica izpala je vrlo krasno, te neima dvojbe, da će si i ovoga puta čestita naša mladež iz Buzeta i Šterpeda osvietlati lice. Program veselice priobćiti ćemo već valjda u budućem broju.

Odkritje spomenika pokoinomu učitelju Josipu V l a h u. Kako bijaše javljeno u dičnoj „Slogi" imao se odkriti spomenik vrlomu učitelju i otačeniku g. Josipu Vlahu na groblju u Kastvu. To se obavilo u subotu 11. tek. mjeseca t. j. na godišnjicu njegove prerane smrti. Na 11 zati služio sv. misu častni g. Niko Butković uz prisustvovanje školske mladeži. Pohrlilo u crkvicu na groblje i njegovo rodbine i štovatelja, da se pomole Svevišnjemu za dušu pokojnika. Poslije mise krenuo sprevod k grobu njegovu, gdje je bio postavljen spomenik, pokriven cruinom. Nakon krasna govora, što ga je rekao g. Butković, pomolismo se još jednom za dušu milog pokojnika, roseć svesrdne molitve iskrenimi suzami, kao ono pred godinu, kad ga ondje sahranismo. Iza toga odkrili spomenik. Liep je to spomenik, što mu ga postaviše sudruzi i štovatelji, da nam bude viernim zrcalom poštene duše, pravog domoljuba. O Josipe! Moli se Stvorcu za ovaj mukotrpni narod, kogasi toli ljubio! Moli se nebi li i njemu sinulo jednom sunce bolje sreće, a mi nemožemo od manje a da Ti nezakličemo: slava ti! Vriedno je ovom prilikom pohvaliti, a i preporučiti g. Antunna Pešćiću kljesara, koji je toli liepo izradio spomenik iz domaćeg. kastavskog kamena, da je upravo na ures kastavskomu groblju.

Narodna čitaonica na Rieci priredjuje za dne 1. febrara tek. god. sjajan ples u spomen premještenja u svoje nove prostorije, na koju svečanost upravljajući odbor najuljudnije poziv|je gg. članove i prijatelje družtva. Početak u 9 sati.

Gospodarska zadruga u Kastvu. Uprava te zadruge poziva ovim putem gospodu, koja su u okružju zadruge imenovana za povjerenike, da izvole čim prije pobrati zaostalu i tekuću članarinu i sabrati čim više novih članova pak novce uručiti blagajniku gosp. Ližiju Jelušiću, gostioničaru u Kastvu, jer se bliža vrieme redovite godišnje skupštine.

Ujedno se oglašuje, da će obračun za godinu 1889 i proračun za 1890. biti svakomu na ogled kod rečenoga gospodina, počamši od 15. f e b r a r a o. g.

Veselica „hrvatske čitaonice" u Kastvu obdržavala se dne 26. t. mj. po jur objavljenom programu u prostorijah „Narodnoga Doma" u Kastvu. Kano obično sakupilo se u liepih prostorijah „Nar. Doma" sve što imade sviestnijega iz Kastva te bližnje i dalnje okolice. Ni obični gosti ne zaboraviše braće Kastavaca. Nadošla je naime liepa kita prijatelja naše narodne stvari i iz odaljenijih mjesta kano iz Rieke, Bakra, Voloskog, Opatije, Bistrice, a pojedinci iz Veprinca te čak iz Buzeta. Uzmeli se k tomu u obzir, da bijaše vrieme nepovoljno, to su doista naši mili gostijasno pokazali, koliko nas vole i ljube i koliko njim na srcu leži svaki naš napredak. Srdačna njim hvala svim, napose nježnom spolu, koga nije prestrašila ni kiša ni blato, čega su se valjda preplašili nekoji šišmiši. O samoj zabavi pako evo samo par rieči. Domaći pjevački zbor pod vještim ravnanjem g. M. Grosmana odpjevao je pjesme programa kano i obično točno i precizno, a nova istarska himna „Predobri Bože" bijaše na barno odobravanjo i na obći zahtjev ponovana. Svaka dakle čast g. zborovodji i gg. pjevačem, napose pako onim nježnijim glasićem. U veseloj igri u domaćem narječju „Bog se smilnj" odlikovao se osobito g. B. Dubrović, koji je imao glavnu ulogu, koju je odigrao tako liepo, da mu nemože biti

---

uricu sa lancem, a sve to za „marljivog sinčića".

„Moji kolege imaju uviek novaca; moji kolege polaze kazališta, jer je to potrebito za mladića, koj će biti naobražen, uče ples i muziku".

A otac mu daje novaca za ove bezazlene željice; plaća kazalište, školu za ples, muzike, gimnastike itd., jer je sve to ne samo liepo, već je pače potrebito fino ugladjenomu gimnazijalcu.

Nadodje i vrieme izpita; treba podarovati profesore B., profesora C., dobru ruku školskomu poslužniku D., onomu F. i kad so sve ovo liepo obavilo, jedan dar Antunu, da je dobrim uspjehom položio izpit zrelosti, te će moći na sveučilišće. Sretan otac ovom prilikom pripravi i veliku gostbu, te pozva rodjake, znance i prijatelje, da uz bogati stol svetkuju veleradostni obiteljski zgodjaj.

Novci padali kao iz rukava. Pa šta za to? kad Antun bude odvjetnikom, sam Bog znade, koliko će stotinjaća svake nove godine osvanuti u kući Miličevoj.

Nadošlo i doba, da podje naš mazunik na sveučilišće; novi troškovi, nove neprilike!

Sad se počela obistinjati proročanstva starog djeda, a tužni otac postade zabrinut videć, kako se razsipava njegova težko stečena prištedja tolikih godina, te promišljavaše, kako bi sve to na bolje pokrenulo bilo, da je za vremena znao zauzdati svoga sina.

(Konac slieđi.)

prigovore. Uz njega držale se junački prigovore. Defranceschi i Jelušić te g. V. Rubeša, koji su svojom vještom igrom usavršili predstavu. Srdašan smjeha bijaše u izobilju kroz čitavu predstavu, a na konca zadari zahvalno občinstvo u živahno odobravanje i pleskanje vriednim predstavljačem, koji su to podpuno zavriedili. Po odigranoj tomboli sliedio je ples. Za odmora ponamjestilo se veselo družtvo u raznih sobah „Nar. Doma“ gdje je vladalo iskreno i neprisiljeno veselje. Poslije odmora dala se radoljubna mladež na ples, koj je potrajao do biele zore.

Čujemo, da će zabavni odbor pripraviti zadnjih dana mesopusta opet veselicu, kojoj se članovi čitaonice i njezini prijatelji bez dvojbe unapred vesele.

Hrvatskom pripomoćnom družtvu u Beču priposlala je sl. občina Opuzen 10 for., a Tone Pavelić medicinar sakupio u Gospiću 25 for. 54 nvč. Živili!

Izvoz suhih šljiva. Poznato je, da zemlje u kojih žive hrvatski narod, navlastito Slavonija i Bosna, prodavaju u inozemstvo mnogo suhih šljiva (češpe).

Prošle godine ta je trgovina bila nešto slabija, nego li prijašnjih godina. Ipak izvozilo se je god. 1889 iz Rieke i Trsta preko 15.000 metričnih centa te robe. A znamenit pojav jest, da Rieka i u toj trgovini kao i u izvozu dužica malo preotimlje mah na štetu Trsta.

Izkaz velikodušnih darova i prinosa hrvatskom pripomoćnom družtvu u Beču od 1. novembra do 31. decembra 1889.: Dr. Josip Laudenbah u Vukovaru 10 fr. Dr. Božo Peričić u Šibeniku 5 for. Dr. Milan Amruš, nar. zastupnik, Zagreb 10 for. Marko Bahovec, nar. zastupnik 10 for. Dr. Ignjat Brlić, nar. zast. 5 for. Petar Bučar, župnik, nar. zast. 5 for. Pavle Karić podpuk. u miru, Zagreb 5 for. Julijo Miran, učitelj Opatija 3 for. Slavna občina Trogir 20 for. Dr. Aug. Mazovčić, zastupna carev. vieću 5 for. — Stjepan Popović veter. sakupio u Zagrebu, a darovaše: Uzoriti kardinal nadbiskup Josip Mihalović 50 for. Nikola Horvat, kanonik 2 for. Fr. Budicki i dr. Mart. Matunci, kanonici po 1 for. — Pavle Topalović med. sakupio u Ošieku, a darovaše: Dr. Vinter, N. N. (gornji grad), Petar Kulundžić, kapelan, J. Firinger, župnik (donji grad), Ljudevit Franal, trgovac, Stjepan Masper, župnik u tvrdjavi, V. Ambrinac, upravitelj bolnice; svi po 1 for. — Lacko Križ sakupio u Trstu, a darovaše: Mate Pollich 2 for. Gjuro Vučković, M. Mandić, L. K. po 1 for. — Martin Juranović med. sakupio, a darovaše: Stjepan Latković, župnik u Novoj Kapeli 5 for. Mijo Zveglić, župnik u Petrovom Selu 2 for. — Juraj Biankini urednik u Zadru sakupio, a darovaše: Slavna občina Imotsko 100 for. Stjep. Dragoni, obć. tajnik Imotsko, prof. Mato Nekić u Zadru, Juraj Kapić, učitelj Jesenice, po 5 for. Mate Jankov u Spljetu 2 for. — Niko Baljkas med. sakupio u Šibeniku, a darovaše: Dr. Niko Katnić 5 for. Dr. Juraj Borović 3 for. Martin conte Viscovich 2 for. Krelje O. Kosto 2 for. Josip Bitanga 1 for. — Pravi članovi u Beču: Bajlon Ante, Benevoli Joso, Bibica Baldo, Brzović Ante, Bučić Petar, Buzolić Joso, Depolo Fiko, Ferri Gjuro, Grgurević Ivo, Klaić Ljubo, Manger Dušan, Ožbold Joso, Rendić Ante, Ruvarac Vaso, Smolčić Filip, Šišić Ferdo, Verona Mirko, Zanki Vinko, svaki po 2 for. Ukupno 322 for. Od prije 1182 for. 63 nvč. Sveukupno 1504 for. 63 nvč.

Narodno gospodarstvo.

Zapisnik

glavne skupščine: „Gospodarske zadruge u Krku“ držane u Omišlju dne 30. decembra 1889.

(Konac).

Obzirom na sve više šireći se trsni ušenac odbor je bio zaključio, da se dobavi sjemenja američkih loza, te da ga se ovud posije, ali iza obavijesti dobivenih, da se naime gojenjem iz sjemenja gubi odveć vremena, da se može uz manje truda i potroška dobaviti gotovih američkih rozgva iz neokuženih krajeva, odustalo se od dobave sjemenja. Zadruga žalibože nema svojeg vrta, da uzgaja američkanske loze, nu želi li koji za svoju porabu jih dobiti, odbor će biti pripravan, da mu isti posreduje.

Ove će se godine prije zaključka skupščine izdrebati među članove, koji su uplatili svoj godišnji prinos, petero škara za rešanje vočka i troje, 3 kosira za čišćenje maslina i 10 ručnih mulila za kukuruzovih glavica.

Članova brojila je zadruga ove godine 79, dakle 11 više nego lani. Krez godina nam ipak smrt ugrabila dva člana, te sad broji zadruga 77 članova. Kako vidimo, brojno napredujemo, a prednjači svima baš naš dični Omišalj, koji daje zadrugi u članove razmjerno broj domaćih ljudi. Budemo li se pak bolje međusobno upoznali, a ujedno pronikuli zadatak našeg udruženja, tad neće odbor biti upućen samo na svoje sile, nego podupri svimi članovi moći će se s boljim uspjehom nastojati o napredku našeg gospodarstva.

Tom željom svršujem ovo izvješće.

Pročitav to izvješće, g. predsjednik pita, da li tko ima kakovu opazku.

Odbornik g. Niko Albanežе, dobiv rieč veli, da su ovnoti dobivani na dar od gospodarskog vieća manji i slabiji od domaćih, te dvoji, da će se naši pastiri jegmiti, da se istimi križaju domaća pasmina. Nadalje ističe prieka nužda dvijuh bikova za naš otok.

Gosp. učitelj Niko Jedrlinić preporuča u ime više njih, da zadruga dobavi dobra buhačeva sjemenja. Što se tiče pak voćarskih podružnica mnije, da bi se odbor imao obratiti občinam, nek svuda ustroje školske vrtove.

Gosp. dr. Mate Trinajstić dobiv rieč, veli, da on nije proti tomu, da se ustroje školski vrtovi, ali ipak mnije, da voćarske podružnice mogu i bez tih vrtova obstajati, što je i u pravilih predvidjeno.

Predsjednik izjavlja, da prima na znanje izrečene prepornke, te da će nastojati, da njim se udovolji.

Nejaviv se drugi za rieč predsjednik prelazi k točki:

3. Izviešće blagajnikovo.

Pošto blagajnik dr. Fran Volarić nije prisutan, predsjednik umoljava tajnika, da ga zamjeni.

Tajnik pročita račun, iz kojeg proizlazi, da je godine 1889. bilo for. 447.02½ dohodka, a for. 211.34 razhoda, te koncem godine ostaje viška for. 235.68½.

Skupščina prima na znanje i odobrava predloženi račun.

Prelazi se k točki:

4. Proračun za godinu 1890.

Umoljen od predsjednika, tajnik pročita i skupščina prihvati sliedeći proračun

Prihod:

1. Ostatak u blagajni . . .	f.	235.68½
2. Članarine za godinu 1890.	„	92.—
3. Globe, pristojbe i ini dohodci	„	100.—
4. Zastale članarine . . .	„	17.50
5. Na dugu za vočke . . .	„	2.30
Ukupno . .		447.48½

Razhod:

1. Pisarna	f.	20.—
2. Dobava knjiga gospodarstva	„	40.—
3. Dobava gospodar. orudja .	„	60.—
4. Nagrade i darovi . . .	„	100.—
5. Zaklada za dobavu većih stvorova ili vrtla . . .	f.	170.—
6. Ini troškovi	„	27.48½
7. Dobava voćaka	„	30.—
Ukupno . .		447.48½

Predsjednik otvara razpravu k točki 5. jesu li za napredak narodnog gospodarstva koristniji putujući učitelji ili podpore mladićem za pohadjanje koje ratarske škole?

Dobi rieč g. Jedrlinić, koji mnije, da bi bolje bilo, kad bi iz svake občine koji mladić dobio podporu i izučio se u poljodjeljstvu, jer bi tako u svakoj občini imali uvjek pred očima živi primjer razboritog obdjelavanja zemlje, dočim izkustvo uči, da putujući učitelj obično ima veoma malo slušaoca, a i ovi akoprem osvjedočeni o predavanju, ipak se ne okoriste.

O. Benko Žgombić, dobiv rieč, veli, da po njegovom mnienju putujući učitelji poljodjelstva imaju namjenu podučavati samo mjestne školske učitelje, a ovi da bi imali upućivati pučanstvo.

Umoli za rieč g. Ačim Tončić učitelj te podupire mnienje g. Jedrlinića, jer da se pučanstvo predavanji ne okoriščuje.

Dobi rieč g. dr. Mate Trinajstić, koji opaža, da mi nismo u položaju suditi, da biramo, hoćemo li putujućeg učitelja ili podpore, nego dapače, da bi imali nastojati, da postignemo i jedno i drugo. Ovom prilikom priponinje, da se baš pred malo daná izjavilo ravnateljstvo ratarske škole u Gorici pripravnim uzeti nekoliko mladića odavle uz nevelike zahtjeve, pak preporuča, da se koji odazove. Konačno izjavlja, da kad bi imao birati izmedju putujućeg učitelja i podpora, on bi ztao za prvog, jer putujući učitelj je uvjek u tečaju sa napredci u gospodarstvu, pak uz nove boljesti, koje nastaju navlastito i na trsu, znade dati i potrebne upute, što se uvjek ne događa kod mladića, koji su bili u ratarskih školah, dapače ovi drže obično svoje znanje za sebe.

Predsjednik se pridružuje mnenju predgovornika. Iztiče želju, da bi se ustrojio u Krku gospodarski tečaj, kako je odbor pitao i preporuča prisutnim, da budu na ruku putujućem učitelju, pribavljajuć mu harno slušateljstvo, tim više što sadanji putujući učitelj pokazuje znanja i volje, da unapredi naše gospodarstvo.

4. Ini predlozi.

Na predsjednikovu pobudu povede se rieč o izložbi u Beču, te se pripomenu više izložaka, koje bi se moglo iz otoka poslati.

O. Benko Žgombić obaviešćuje, da su u Novom vinodolskom dobavili egipatsku nekakvu pasminu ovaca, te da bi mogla i zadruga pribaviti si kojega ovna. Nadalje preporuča odboru, da dobavi za zadrugu sito za sjemenje djeteline, jer da jedino tako ga se može očistiti od zavijače.

Gosp. Niko Jedrlinić preporuča, da odbor nastoji, kako da se olahkoti dobavu modre galice; da se upita, koja vrst kropilke najbolje se uzdrži proti hrdji i koja njoj ciena. Predlaže napokon, da zadruga dobavi za članove amerikanskih loza.

Predsjednik izjavlja, da prima na znanje želje izražene po predgovornicih. Što se tiče modre galice opaža, da će zakonom biti olahkočena dobava za vinogradare. Zadruga pak nemože držati zaliho amerikanskih loza, jer nema svog vrta, ali da odbor je pripravan posredovati za one, koji jih žele dobaviti.

Gosp. Niko Jedrlinić predlaže, da se izraxi zahvala gg. predsjednikom i odbornikom za njihovo nastojanje, što prisutni prihvaćaju sa „živio-klici“.

Pošto se nitko više nije javio za rieč, prešlo se k ždriebanju darova.

Napisav na listićih broj odgovarajući članovom, koji su izplatili članarinu za godinu 1889. i spraviv jih u šešir pop Niko Turato izždrieba kako sliedi:

Gospoda dr. Dinko Vitezić, Tomašić Miho-Prelac i Volarić Niko, svaki po jedan kosir. Fabjanić Mate pok. Iva, Čubranić Juraj, Bon Frane, Mihalić Mihovil i Bogović Petar Ivov iz Bogović, svaki po jedne škare. Bafo Niko, Kos Niko, Brusić Mate, Kumbatović Niko, Matanić Petar, samostan trećoredaca u Krku, Spanjol Ivan, Zahija pop Mate, Grković Ivan i Kraljić Mate pok. Tome, svaki po jedno mulilo.

Iza toga predsjednik zatvori skupščinu pozdraviv iz nova prisutne.

Dr. Dinko Vitezić, Dr. D. Trinajstić,
predsjednik. tajnik.

Listnica upravničtva.

Gosp. G. G. Ivan. Vižjan Stvari stoje ovako:

Imamo ubilježeno, da ste platili,	
februra 1888	f. 1.—
februra 1889	f. 2.40
a ovih danah	f. 2.95
Skupa	f. 6.35
A Sloga stoji:	
za 1887, 1888 i 1889	f. 6.—
i oglas	f. 1.50
Skupa	f. 7.50

Imali biste dakle još dati do konca prošle godine . . . . . f. 1.15

Razbistrite slobodno, jer imamo u knjigah još ljudi Vašega prezimena, pak bi lahko, da se pometnja dogodi. Zdravi! — Platili su nadalje: P. N. Berseč za se I p. 90 for. 2.50, za Čit za 90 for. 5. V. A. Dobrinj za poi 90 for. 1. T. N. Krk za 90 i uvrstbu for. 1.50. Bibliot. Algarotti, Krk za pol 90 for 2.50. O. J. Pazin za pol 90 for. 2.50. B. O. Kuin za II p. 89 for 2.50. K. T. Skradin za 89 for. 2. R. I. Rad. Pazin za pol 90 for. 1. N. D. Sarajevo za 90 for. 5. B. M. Klenovica za pol 90 for. 1. M. J. Skrad za 89 for. 2. R. bar. J. Belec. za 90 for. 5. K. K. Materija za pol 90 for. 2.50. F. A. Rovinj za 90 for. 5. H. I. Ljubljana za 90 for. 5. S. N. Krk za 90 for. 5. C. I. Kanfanar za pol 90 for. 2.50. M. Š. Pazin ukupno for. 17. G. U. Tomaj do 30. junija 90 for. 5 Š. F Bačve za 1 čit. for. 1. B. J Gjurgjevac do 30. junija 90 for. 2.50. P. J. Zlobin za 90 for. 5. B. G. Meja za pol 90 for. 1.25 Z. bar. Rieka za 90 for. 5. K. dr. Ivan Varaždin za pol 90 for 2.50. K. A. Lipa za 90 for. 2. G. dr. A. Rab za 89 for. 1, na račun 90 for. 2. D. o. F. Split za 90 for. 2. G. J. J. Osor za se i čitat. for. 9. D. fr. Kastav za razprodane for. 9.28. V. p. J. Vrana, dvojica za 90 for. 7. M. M. Cres za 90 for. 2. M. M. Kanfanar za 90 for. 2 P. Theresienstadt za pol 90 for. 2.50. Š. M. Selca za 90 for. 5. P. P. Milna za 90 for. 2. M. p. Šime. Dubašnica za pol 90 for. 2.50. V. A. Dubašnica za pol 90 for. 1 J. A. Mošćenice za pol 90 for. 2.50. K. A. Trst for. 5. D Kan. J. Trst za pol 90 for. 2.50. K. J. za V. M. Lišnjan za 89 for. 2. P. F. Kastelir 5 izt. do 30. junija 90 for. 5. V. A. Zagreb za 90 for. 5. S. J. Mogil-Poreč for. 1. S. F. Pregarje II teč. 89 for 2.50. Gračišće Čit. Hrv. za pol 90 for. 2.50. K. J. Jelšane za pol 90 for. 2.50. S. M. Repentabor za pol 90 for. 2.50. F. K. Trst za 89 i 90 for. 10. B. S. Klenovica Satoš for. 1. P. J. Z. Dubrovnik for. 2. V. J. Starigrad za 89 for. 2. Spljet Slav. Napredak for. 2.50. B. Fr. Trviž 5 istic. za 90 for. 13. D e. Pazin za 90 for. 2. B. A. M. Pula for. 10. B. Vj. Černica za 90 for. 5. Zadar Čit. nar. za pol 90 for. 2.50. S. p. I. Predolčica do 30. junija 90 for. 5. M. J. Kubed za 90 for. 5. C. A. Zdrnsj for. 5. S. L. Salvere do 30. junija 90 for. 5. C. v. A. Pula za 90 for. 5. M. d. M. Kaščerga za 90 for. 5. C. I. Opatija for. 2. G. N. Frančići-Rakovac do 31. decembra 90 for. 10. B. A. Kraljevica za pol 90 for. 1. V. p. A. Mariacell for. 10. Čit. Klanjec do 31. marta 90 for. 125. O. p. M. Cres za pol 90 for. 2.50, a za I. V. isto for. 2.50. D. F. Pazin for. 10. T. dr. D. Krk za se for. 5, za dr. M. Buzet for. 5. za T. I. for 2. Zadruga gospod. Krk za 90 for. 10. K. S. Lovran za pol 90 for. 2.50. Č. F. Trst za pol 90 for. 2.50 M. A. Beram za 90 for. 2. J. M. Grobnik za 89 for. 2. T. D. Grabšje za 90 for. 2. B. P. Ivov, Malinska za 90 for. 2. [Dalje sliedi].

Lutrijski brojevi

Dne 25. jenara.

Trst	64	16	12	90	75
Linc	71	52	1	72	16
Budapest	10	37	38	26	35
Innsbruck	67	86	80	66	48

Dne 29. jenara.

Prag	30	70	23	3	54
Lavor	61	38	65	87	15
Hermannstadt	18	68	13	8	19

Svim prijateljem na otoku Krku, koje nisam mogao osobno pozdraviti, dovikujem ovim srdačno: da ste mi zdravo!

Buzet, 29. jenara 1890.

Dr. M. Trinajstić.

Zahvala.

Svim darovateljem i prinosnikom izričemo najsrdačniju hvalu u ime oskudne u Beču učeće se hrvatske mladeži; osobitu hvalu izrazujemo revnim sakupiteljem g. Juraju Biankini-u, uredniku u Zadru; Lacku Križu u Trstu, svenčiličnim gradjanom u Beču, Stjepanu Popoviću veterinaru, Pavle Topalović medicinaru, Martinu Juranoviću medicinaru i Niko Baljkasu medicinaru, koji neumornim trudom znatne svote za naše družtvo sakupiše.

Beč, 31. decembra 1889.

Hrvatsko pripomoćno družtvo u Beču.

Franjo Vahčić, tajnik. **Dr. K. Kozlć** predsjednik.

Josip pop Sasso, blagajnik.

Br. 50

Razpis natječaja.

U smislu zaključka občinskoga ovoga zastupstva od 20. o. mj. otvoreno je mjesto redara za mjestnu občinu Vrbnik sa godišnjom plaćom od for. 200, koje će primati poplatno u mjesečnih obrocih iz občinske blagajne.

Molitelji imaju podnesti svoje molbenice s dokazom, da poznavaju hrvatski jezik u rieči i pismu i s drugimi sposobnosti do 15. febrara t. g. podpisanomu.

Posebnu nagodbu učiniti će s ovim glavarstvom.

Glavarstvo občine

Vrbnik, 21. jenara 1890.

A. Feretić, načelnik.

P. n. gospodi članovom „Matice Hrvatske“.

Čast mi je upozoriti p. n. gg. povjerenike i članove „Matice Hrvatske, da će „Matičine“ knjige za g. 1889, za kratko vrieme gotove biti i da se iste ukusno vezane mogu kod mene i ove godine naručiti.

Vezovi „Matičinih“ knjiga su kao i dosad vrlo ukusni i originalni. Upotrebio sam bo za iste najnovije Cliché-e, s toga sam uvjeren, da će i ove godine svim zahtjevom p. n. gg. članova „Matice“ podpuno zadovoljiti.

Ciene vezanih knjiga:

Klipatić: Iz bilinskoga svieta Knjiga III.		
elegantno vezano	80	nvč.
Rabar: Poviest rimskih careva Knjiga II.		
elegantno vezano	60	„
Maretić: Slaveni u davnini eleg. vezano	40	„
Šenoa: Sabrane pripoviesti, Svezak II.		
elegantno vezano	40	„
Šandečić: Izabrane pjesme eleg. vezano	60	„
Kumičić: Teodora „ „	30	„
Vojnović: Psyho „ „	30	„
Novak: Podgorske pripovijetke „ „	30	„
Harambašić: Pjesničke pripoviesti „	30	„
Ukupno for. 4.—		

Prievodi grčkih i rimskih klasika:

Sedmi zvezak. Tacit Kornelije: Manja djela, elegantno vezano . . . . . 40 nvč.

Slobodan sam također upozoriti p. n. gg. članove „Matice Hrvatske“, da se kod mene mogu dobiti i originalne korice svih dosada izašlih „Matičinih“ knjiga.

Pošto mi je slavni odbor „Matice Hrvatske“ povjerio i ove godine odpremu „Matičinih knjiga“, to ću naručene uvezane knjige zajedno sa drugimi knjigami p. n. gg. povjerenikom „Matice“ priposlati i tako gg. članovom na najkraći i najjeftiniji način dostaviti, kao i dosele.

Stoga p. n. gg. članove „Matice“ najuljudnije molim, da mi svoje cienjene naručbe kao što i odpadajuću svotu poštanskom doznačnicom čim prije priposlati blagoizvole.

U ZAGREBU, mjeseca siečnja 1890.

IVAN SCHNEIDER,
knjigovezа „Matice Hrvatske“.
Frankopanska ulica br. 4.

Javna zahvala.

Dana 26. jenara t. g. obdržavala se je u prostorijah „Narodnoga Doma“ (Hrvatskoj čitaonici) u Kastvu, prva ovogodišnja zabava, koje čisti dohod po polovici bijaše namjenjen „Bratovšćini i hrvatskoj čitaonici“.

Ovom zgodom zapriečeni pristupiti k veselici poslaše dobrovoljne milodare sliedeća gospoda: Vjekoslav Spinčić narodni zastupnik, asesor kod zemlj. odbora i profesor 5 for., Janc Josip kapelan u Opatiji 1 for., Puž Anton kapelan u Rukavcu 1 for., Tomašić N. blagajnik čitaonice „Zora“ u Opatiji 2 for., Jelušić Ludovika udova u Kastvu 1 for., Gržetić Andre iz Rukavca 1 for., Diraka Andre iz Kastva 1 for., Steidl Franjo gradski viećnik u Sisku 2 for., Mezek Jakov kapelan u Begudu 1 for., Munić udova Vicenca u Kastvu 1 for. Prisutni gostovi preplatiše ulaznino, dakle darovaše u namjenjene dobrotvorne svrhe, i to: g. Ivić Bukarčić iz Rieke 4 for., g. Blaž Bačić 4 for. Ukupno 24 for. Podpisati odbor koli u ime „Bratovšćine“ toli i „Hrvatske čitaonice“, časti se evo javnim putem, izreći najsrdačnija i najtiepšu zahvalu p. n, gg. za priposlane i osobno izručene darove kao i posjetiteljem narodne naše zabave.

U Kastvu dne 27. jenara 1890.

ODBOR
„Bratovšćine“ i „Hrvatske čitaonice“.

Poštilja blago dobro spravljeno in poštnine prosto!

Teodor Slabanja

srebrar v Gorici, ulica Morelli št. 17.

priporoča se vljudno pri visoke častiti duhovščini v napravo cerkvenih posod in orodja najnovejše oblike, kot: monstranc, kelihov itd. itd. po najnižji ceni.

Stare reči popravi, ter jih v ognji pozlati in posrebri. Na blagovoljno vprašanje radovoljno odgovarja. 23—4

Pošilja blago dobro spravljeno in poštnine prosto!

KMETIJSKO BERILO

za nadaljevalne tečaje ljudskih šol in gospodarjem v pouk, dobiva se v tiskarni

DOLENC

Ulica Carintia broj 28.

po 40 kr, trdo vezana 60 kr.

LEOPOLD MORODER,

kipar

od sv. Ulricha, Gröden na Tirolskem

se priporoča v izdelovanje

jaslic, kipov, svetnikov, križnih potov, Christus-Corpusov s križem ali brez njega.

Christus v grobu

tudi z jamico iv druzimi podobami, Lurdška Mati Božja tudi z dekico. Bernardotte in jama večernice (Marija z mrtvim Jezusom v naročju). Vse to v vsakej velikosti in slogi, fino izdelano gravirano po skrenših cenah.

Altarji, lece spovednice, stoli za altarje, stojala za na steno ali za prenašati.

Cenik ali fotografije se pošiljajo brezplačno. Jamči se za dobro delo. Primalava pisma pošiljam rad na ogled.

Tiskalne (prše) za zeleno krmo

Bluntov patent za ohranjanje svih vrsti krme, t. j. da se ohrani zelena i sladka pića od trave, djetelne, kukuruza, repnice itd.

To je jedno od najljepših iznašašca nove dobe, prokušano

proizvedeno u 1 godini u Njemačkoj i Austro-Ugarskoj

700

komada. Najbolji dokaz da je to

Broj 6. U Trstu 6. febrara 1890. Godina XXI.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja po pogodbe sa upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“. Ime, prezime i najbližu pošta valja točno označiti.

Koma list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtva u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se primaju ako se i tiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 3 for. na godinu. Razmjerno for. 2½, i 1½ za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalazi se u Via Carintia br. 25

„Slogom raste malo stvari, a nesloga sve pokvari“. Nar. Pos.

Česko-Njemačka nagodba.

U trećem broju ovogodišnjeg lista priobćili smo na uvodnom mjestu svoje misli i nazore o česko-njemačkih dogovorih, koji su se tada vodili podpredsjedničtvom ministra predsjednika grofa Taaffe-a u Beču.

Dogovori ti uspjeli su i danas je nagodba izmedju Čeha i Njemaca sklopljena, te skoro i prihvaćena od svih, izuzam od Mladočeha, koji nisu još o njoj svoj sud izrekli.

Neodvisno novinstvo u i izvan države preticalo je slab uspjeh rečenim dogovorom, a istinu govoreć, ogromna većina slavenskih novina stvorila si bijaše unapried sud, da će, uspiju li ti dogovori, to biti na štetu Čeha a tim i ostalih Slavena u Austro-Ugarskoj. Službene novine pišu doduše, da neima tuj pobjeditelja ni pobjedjenika, već da je pobjedila državnička mudrost Čeha i Njemaca, nu ako se uvaži, da su se Česi odrekli — bar za sada — narodnih ideala: českog državnog prava, autonomije kraljevine Češke, sjedinjenja sa sjednimi, jednokrvnimi pokrajinami, krunisanja českoga kralja itd. tad neima dvojbe, da imade tuj i pobjedjenika i pobjeditelja i da su prvo Česi a drugo Niemci. U tom nas podkriepljuje i potajno veselje, koje je nastalo u njemačko-liberalnih krugovih, koji se valjda nadaju, da će do mala opet zavladati državom. Bilo kako mu drago, usljed nagodbe nastali su drugi politički odnošaji ne samo u Českoj već i u samom državnom saboru.

Prvi plod nagodbe bijaše taj, što njemački zastupnici iz Češke stupaju u domaći sabor, kojemu su se za dvih posliednjih zasjedanja stranili. Neima dvojbe, da će se promjeniti i u carevinskom vieću odnošaji izmedju pojedinih stranaka, a opravdana je žalibože bojazan Slavena, napose južnih, da njim to neće biti na korist niti u prilog.

Medjutim čekamo, da vidimo šta će kazati o nagodbi klub mladočeških zastupnika, koji imadu u narodu veliku stranku i koji bi, odsudivši nagodbu, mogli pokopati Staročehe i nagodbu.

Znajuć, da ćemo zadovoljiti čitateljem ako ih izviestimo pobliže o pojedinih točkah nagodbe, donašamo eto u cielosti zapisnik o zaključcih, podpisan od pouzdanika staročeške i njemačke stranke:

Nagodbeni zapisnik sadržaje sliedeći ugovor:

Učestnici konferencije, koju je ministar-predsjednik pozvao, obvezuju se, da će odlučno raditi kod svojih političkih miljenika, a da se prihvate sliedeće točke ugovora, koje sačinjavaju cjelinu, te ih je vlada odobrila, a osobito obvezuju se njemački članovi konferencije, na temelju ove nagodbe i za slučaj, da istu prihvate sve stranke zastupane na konferenciji, da će predložiti svojim drugovom, da opet stupe u sabor. Čim budu politički sudrugovi učestnika konferencije prihvatili ovu nagodbu, biti će obvezna za sve stranke, pa i za vladu.

1. **Zemaljsko školsko vieće** sastojati će se iz dvijuh odiela, koji će u svom djelokrugu samostalno odlučivati. Jednomu od ovih odiela pripadaju poslovi njemačkih, a drugom českih školskih kotara. Plenarnomu većanju preostaju svi poslovi, koji su zajednički svim školam Češke kao što i ustrojenje škola za manjine. Poslije ustrojenja pripadati će poslovi ovih škola jednom ili drugom odielu, polag nastavnoga jezika.

2. **Škole za manjinu.** Školski zakon za Česku od 19. febrara 1870. ima se u toliko promjeniti, što se imade § 1. toga zakona pridodati sliedeće: „Postoji li u školskih občinah sa njemačkim i češkim pučanstvom, u kojih obstoje obće pučke škole samo njemačkim ili samo českim nastavnim jezikom, potreba obuke sredstvom drugoga zemaljskoga jezika, tad se imade u dotičnom mjestu toj potrebi priskočiti osnovanjem samostalnih javnih obćih pučkih škola sa tim nastavnim jezikom. Ta se potreba ima smatrati dokazanom ako imade najmanje 40 na školu obvezane djece, kojih roditelji tri godine tamo stanuju. Narodnost ima biti službeno i po pismenom izpravom dokazana. Što se više bude trošilo za ove škole biti će obćini nahnadjeno iz zemaljske zaklade. To vriedi i za dosele podignute škole za manjine.

3. **Zemaljsko kulturno vieće** imade se sastojati iz českog i iz njemačkog odiela, te iz jednog presidijalnog kolegija za zajedničke poslove. Svaki odiel sastoji se iz jednoga sbora delegata i odielnoga odbora. Ovi odieli obarljaju svaki za sebe poslove, koje im naredi presidijalni kolegij. Svaki odiel ima svoj posebni ured, podignut po presidijalnom kolegiju, imenuje činovnike toga ureda i patujuće učitelje te vrši disciplinarnu moć nad njima.

4. **Podignuće jedne trgovačke komore u iztočnoj Češkoj.** Pronašlo se je, da je toli praško koli libersko trgovačko okružje odviše veliko, te da je potrebito više trgovačko-komorskih kotara. Iz obijuh napomenutih kotara izlučiti će se porezna okružja i stvoriti novi trgovačko-komorski kotar. U isto vrieme će se odlučiti, da li se imadu posebni kotari urediti u postojećih područjih. Nova trgovačka komora imati će takodjer novo zastupstvo u carevinskom vieću i u saboru, a tim neće biti povriedjeno dosadanje zastupanje postojećih trgovačkih komora u oba parlamentarna sbora.

5. Prigodom ove teritorijalne promjene postojećih područja - trgovačkih komora, imade se obaviti takodjer revizija izbornoga reda onih trgovačkih komora, koje su tom promjenom taknute.

6. **Opredieljenje sudbenih kotara.** Područje okružnih i kotarskih sudova biti će obzirom na želje dotičnoga pučanstva, na odnošaje teritorijalne, komunikacijonalne i prometne promienjeno tako, da će područja sudova u koliko bude moguće obuhvaćati samo obćine jedne te iste narodnosti. Vlada će u slučaju potrebe za postignuće te svrhe pomnožati okružne i kotarske sudove, u koliko će to dopustiti financijalni položaj. Izradba tog operata predana će biti povjerenstvu kod praškoga prizivnoga zemaljskoga sudišta, u kojem će povjerenstvu biti pouzdanici. Operat biti će po mogućnosti predložen saboru, da ga raspravlja u prvom zasjedanju. Iz promjena sudačke organizacije sliediti će dalnje posljedice obzirom na kotarska zastupstva i na izborne kotare. Opredieljenje ima se obaviti, u koliko je moguće, po narodnosti.

7. **Uredjenje kod prizivnoga zemaljskoga sudišta u Pragu.** Kod popunjenja 41 mjesta savjetnika, što no su sistemizirana za prizivno sudište, zahtjevati će se poznavanje obijuh zemaljskih jezika samo za 26 mjesta, a za ostalih 15 mjesta neće se mariti za to da dotičnici poznavaju češki jezik, i prama tomu biti će takodjer raxpisan natječaj. Iz svake od ovih dviju grupa imade se sastavati personalno i disciplinarno povjerenstvo, svakomu od kojih će pripadati dotični dielovi zemlje.

8. **Popunjenje sudova I. molbe.** Ovdje se nemože ustanoviti stalno pravilo. Sudbena uprava imati će i nadalje postupati kod imenovanja sudbenih činovnika i onih državnog odvjetničtva, pisarskog osoblja i poslužnika, od slučaja do slučaja sa briižljivim procienjivanjem i po eventualnoj službenoj potrebi, nadalje obzirom na opravdane zahtjeve natjecatelja.

9. **Revizija naredbe za jezike.** Čim budu izvedene preduzete promjene u opredieljenju sudbenih područja, imade se naredba od 19. aprila 1880, tičuća se uporabe zemaljskih jezika u obćenju sudačkih oblasti u Českoj sa strankami i autonomnimi oblastmi podvrgnuti reviziji. Obje će se stranke držati pri dotičnih razpravah svoga temeljnoga stanovišta.

10. **Zakon o uporabi zemaljskih jezika kod autonomnih oblasti.** Vlada izjavljuje, da neće dobiti previšnju sankciju dotična zakonska osnova, prihvaćena po českom saboru. Ta će se zakonska osnova podvrći budućem saborskom zasjedanju za novo raspravljanje, te će se stranke složiti osobito u tom, da osim u Pragu, u svakom gradu, koj ima svoj statut, bude tako kao i u svih drugih občinah.

11. **Reforma saborskoga izbornoga reda i ustanovljenje narodnih kurija.** Preduzeti će se reforma saborskoga izbornoga reda prvednim procjenjivanjem svih mjerodavnih momenata, jednakim obzirom za obadvie narodnosti. Pogledom na zastupnike velikoga posjeda poradieliti će se izborni sborovi allodijalne grupe na više izbornih sborova po teritorijalnom opredieljenju.

Vlada će u budućem zasjedanju podnieti predlog glede promjene izbornoga

PODLISTAK.

Slušajte starce!

(Uzgojna crtica).

(Konac.)

„Prije nego li Antun bude mogao steći zaslužbu, minuti će još najmanje deset godina! A u to vrieme izpraznit će se do dna moja kesa, dapače bit ću prisiljen i na veće troškove. A nakon svega toga? Hoće li se on spomenuti, koliko sam ja za nj pregorio, koliko li potrošio?“

„Da, da, spomenut će se! Postat će boljim, ljubeznijim, zahvalnim prema nam! Vidjet ćeš; samo te molim dragi Ivane, ne misli uviek na zlo“, primjetila bi mu supruga.

„Dao Bog, ne obistinile se moje tužne slutnje!“ uzdahnuo bi Ivan. komu još nisu bile posve izčezle iz pameti opomene pokojnog starog otca, osobito onda, kad bi mu sin prigovarao:

„Ti ne možeš razumiti tih stvari! Ti govori jedino o prozorih i stolih; samo nemoj, da se moram zasramiti pred svojimi sančenici, kad počneš govoriti kojekakve bedastoće. Svaki put, kad otvoriš usta, rečeš kakovugod ludoriju“.

Ovo su bili svagdanji prigovori kod stola.

U kratko se vrieme priči noćnom klatarenju poput drugih svojih pokvarenih sudrugova. te ako je početkom samo kadkad u noći kasno došao kući, doskora je to bilo očekivati skoro svakog dana.

Ako bi ga roditelji zbog toga pokarali, Antun bi im odgovorio:

„Sa kokošami idu spavat samo prostaci i kmeti. A mladić, koji hoće da upozna svieta, treba da polazi gospodska učena društva, da se oplemeni, razvije“.

„A pustimo ga!“ rekao bi tada Ivan.

„Zar ne želiš, da postane valjanim, savršenim mladićem?“ prišaptnula bi dobra mamica, koja je vazda kroz prste gledala svomu mezimčetu.

„Samo da mi nebi uviek zvonile u ušijuh rieči moga dobroga otca!“ govoraše Ivan sam sobom, kad bi, zaokupljen težkimi misli, bio kod svoga stolarskoga posla.

Sve veći bi sliedili zahtjevi, pa prem je otac njeko vrieme i zadovoljavao tim sinovljim zahtjevom, to ipak nije mogao, a da već jednom se prekine svoju težku šutnju, te „gospodičića“ već kada tada ozbiljno ne opomene, da počme umjerenije živiti, jer će inače doskora zakopati sebe i roditelje u prerani grob.

A što Antun? Pun jeda, pun žuči srdito odsječe nesretnomu otcu:

„Ako ste već nakanili bili držat mi prodike, trebali ste najprije pomisliti, da vas ja nisam nikad molio, da me dadete u školu, a niti da me privežete uz blanju i pilu. Tko vas je silio, da mi odaberete stališ, koji nije sličan vašemu i za kojega niste znali kakve potrebe i dužnosti ima? Da ste me dali učit stolaratvo, danas bih se bio već mogao sam hraniti, te vam nebih bio više na plećih. Ali vi ste htjeli, da postanem velikim gospodinom, a niste znali, da je taj stališ posve različit od kmetskoga, da ima tisuću drugih zahtjeva, koje ne pozna seljak ni zanatlija. Zato vas pitam kakovim pravom možete karati moje ponašanje?“

Rieči pokojnog djeda obistinile se na dlaku, izrekao bo ih sam Antun.

„Pazi“, govoraše vriedni starac, „uzgojiš li ga za stališ, koji nije ni tvoj ni njegov, dogodit će se onu, česa ti ne predvidjaš; a bit će na me to, da će neznanstvo tvoje i neznanstvo tvoje žene, dovesti ga tako daleko, te će se podići nad vami; vaše navade, vaši običaji, koji nisu jednaki sa onimi tako zvanih gospodskih društva, dati će mu povoda, da se srami svoga otca i svoje majke, pa sam Bog znade, kako će se sve to jednom dokončati!“

Šta je mogao na ovo odgovoriti ili u čemu je mogao protusloviti svomu sinu nesretni Ivan?

Ništa nije mogao odgovoriti, u ničem protusloviti; neostade mu drugo, već metnuti ruku na prsa i sa gorkošću uzdahnuti sam sobom: moj grieh!

Antun konačno dobije i doktorsku diplomu, a kad navrši svoju praksu, bude upisan u odvjetničku listu grada T. Sposoban kako je bio u svojem poslu, izadje doskora na glas kao valjani odvjetnik. Sada je Ivan mislio, da će mu jedinac uzdržavati njega i majku, da će ih paziti i ljubiti kako se pristoji pravomu sinu, za koga su oni sve žrtvovali. Ali se ljute prevario; sada su tekar osyanuli za otca i majku crni dani.

Trebalo je urediti novu pisarnu, koja bi bila na čast mladomu odvjetniku, a buduć je ta čast zahtjevala, da otac takovog gospodina ne smije piliti dasaka niti slagati prozora, to je trebalo i opet novih i velikih troškova.

I da vam dokrajčim ovu tužnu pripoviest, znate li kako se sve svršilo?

Postao glasovitim odvjetnikom, oženi se Antun sa bogatom kćerju njekoga bankira; sramio se svoga otca, svoje majke, sramio se svoga nizkoga roda, te nagovorom ohole i ponosne si žene protjera iz kuće roditelje svoje davši im kukavnu mjesečnu podporu, koja im jedva jedvice toliko dostajala, da nisu poginuli od gladi;

reda za alleodijalno veleposjedstvo i pri tom će izjaviti, da će čim prije moguće podnjeti predlog ob općenitoj reformi izbornoga reda.

Na mjesto dosadanjih kurija saborskih zastupnika gradskih i vanjskih kotara dolaze, uz dalnje podržavanje kurije za veleposjednike, dvie nove kurije: kurija zastupnika českih i kurija zastupnika njemačkih izbornih kotara.

Obadvie ove kurije ustrojiti će se po imenici, koja se ima sastaviti na temelju faktičnoga posjedovnoga stanja, uz dalnje pravilo, da zastupnici trgovačkih komora moraju kod nastupa u sabor izjaviti, kojoj od obijuh kurija hoće da pripadaju. Sve će kurije imati obavljati iste funkcije obzirom na izbore, koje su obavljale dosadanje kurije, i u tu svrhu imade se u budućem zasjedanju predložiti zakonska osnova. Drugim zakonom, koji će zajedno se izbornom reformom u život stupiti, svaka od trijah kurija imati će pravo veta za zaključke glede promjena zemaljskoga reda i saborskoga reda i saborskoga izbornoga reda, kao takodjer glede pitanja, koja se tiču uporabe jezika u javnom životu kod autonomnih oblasti i kod takih učevnih zavodah, koji nisu posvećeni isključivo jednoj narodnosti, u koliko je sabor glede tih pitanja kompetentan.

DOPISI.

U Kanfanaru, koncem jenara 1890. Naše občinsko zatupstvo, koje se ravna po volji dvojice naših narodnih protivnika, biti će na vrhu zadovoljnosti i veselja postignuvši sve ono, što spomenute dvie osobe željahu, naime: odaljenje bivšega občinskoga tajnika Valeša starijega, odaljenje odobrene občinske primalje Buzzin-a, te dignutje orguljaše, našega vriednoga učitelja g. Valeša ml.

Danas nam je red baviti se o samomu učitelju, a o drugih dvih osobah u dojdućem dopisu.

Svim ovdje poznati su uzroci radi kojih spomenuta gospoda nemilo proganjanje našega čestitoga učitelja, toli javno lažnimi i klevetnimi priobćenji u novinah, avrhom, da bude preziran i necienjen od njegove vlasti, koli moralno i materijalno, da mu prikrate život.

Namjera njihova jest prisiliti našega učitelja, da si sam traži drugo mjesto, te da ide iz Kanfanara. Ali uvjerite se ljudi božji, da to neće biti, nego da će on vam na prkos ovdjo ostati.

Prigodom odlazka našega učitelja u Poreč mjeseca oktobra godine 1889. kamo bijaše pošao s drugimi učitelji iz Istre na poljodjelski jesenski tečaj, ovdašnji jedan občinski savjetnik izrazio se, dakako namjerom, da ga kod puka ocrni, da je naš učitelj usljed utoka od njih učiojenog na zemaljski odbor, od istoga pozvan, da bude ukoren i premještćen. Dali nisu to laži? Srce nas boli znajući za sve krivice našemu učitelju nanešene, te se čudimo, da nije klonno duhom; ali ga valjda utjeha njegove obitelji i iskrenih prijatelja obrabrila, a mi se radujemo s njim, da ga vidimo čila i vesela. Medjutim evo nekoliko dokaza o zlobi naših i njegovih protivnika.

Ponajprije nastojahu, da mu onemaje naknadu za stanarinu, no domaviši za to učitelj, potaži se c. kr. kotarskomu školskomu vieću i tako zla namjera zlobnih ljudi neuspije.

Nezadovoljni porazom prvoga pokusa, tražili su drugo, htjedoše ga naime lišiti prava uživanja muravah, što su bile posadjene od prvih učitelja za učiteljsku porabu, zatim školske konobe, koja je rabila za poljodjelsko orudje školskomu vrtu pripadajuće; stvari ove su u školskom imovniku od prvoga učitelja popisane. Ima tomu mnoge mjesecih, da se je učitelj i radi toga potužio, ali do sada neima riešenja i tako glavarstvo, akoprem mu naloženo bijaše od strane kotarske vlasti, da pusti učitelju na porabu murve i konobu, nedozvoli jednoga ni drugoga.

Nu to nebijaše sve, jer se jedan od njih u javnoj občinskoj sjednici izrazio proti učitelju, da nezna igrati na orgulje da je „miscredente", zato da valja naći drugog orguljaša.

Većina zastupstva, da zadovolji želji dvojice il trojice, pristade na taj predlog i tako naš učitelj bude odpušćen, a u sjednici občinskoga zastupstva, držanoj dne 11. septembra bude imenovan neki Zoilo Filipich iz Vižinade orguljašem, tajnikom i blagajnikom.

Kanfanarci, osim župnika i kapelana, nisu u stanju suditi niti učitelja niti ikoga drugoga, dali znade ili neznade igrati na orgulje; ali nepristrane osobe iz Rovinja, Pule i iz inih mjesta, koje znadu što će reći orgulje, prigodom njihovog dolazka u Kanfanar na sajam i koje prisustvovahu svetoj misi kada je učitelj svirao, izjaviše se, da je orguljaš dobar, ali da pjevači nevaljaju. Tko je tomu kriv, da pjevači nisu znali pjevati? Kada ih je učitelj hotio učiti, čekao ih je svaku večer uzalud u školi. Tko zna od koga bijahu na to napućeni?!

I u jednom talijanskom listu dopisnik iz Kanfanara tuži učitelja, da nezna igrati. Laže Vam duša i Bogu ćete dati račun za sve Vaše zloće njemu i njegovoj nevinoj obitelji učinjene. Znajte, da Bog ne plaća svake subote.

Sada Vas pitamo, kada ćemo opet čuti one milozvučne crkvene pjesme, što su ih školska djeca onako skladno kod prve mise pjevala? A tu djecu naučio je velikim trudom g. učitelj, za mu bijasmo svi na tomu zahvalni — osim dakako onih, kojim smrdi kuća božja i rieč hrvatska, bez koje bi poginuli.

O novom orguljašu nemožemo izreći suda, jer se u taj posao nerazumijemo, no toliko znademo, da se govori općenito, da nije u tom poslu dorasao niti do pasa g. učitelju.

Neka se znade i ta, da on nezna niti rieči hrvatskoga jezika. Ali možda njekoja gospoda misle, da će promjeniti naš mili jezik u crkvi, koj nije znate talijanski, nego naš hrvatski ili po Vašu „slavoistriano", jezik, kojega govori sav puk, osim 3 ili 4 obitelji u Kanfanaru.

Znajte i to, da puk plaća i da puk hoće i zahtjeva, da njegov jezik i običaji njegovi budu štovani, pridržani nepromienjeni. Puk hoće, da se pjeva u crkvi hrvatski sve ono što se je do sada pjevalo hrvatski. Ako orguljaš toga nezna, puk neće da znade za to. Mi občinari plaćamo ga kano tajnika-blagajnika i orguljaša, pak imademo pravo — budući da nismo Talijani, da obći s nami u našem jeziku, a pošto ga on nepoznaš, krivaju pada na naše poglavare što namjestiše čovjeka, koji nije za ono mjesto. Do vidova!

Iz Baške koncem jenara 1890. Koncem prošle godine donio je tršćanski list „Il Mattino" dopis odavle, a mi odgovaramo na nj tekar sada, jer nam je nedavno slučajno u ruke došao.

Ponajprije naše mu čestitke što ubraja med svoje dopisnike i „un bescanovese di sangue veneziano!" Izvieščuju li ga i ostali dopisnici onako točno, kao što gori imenovani, to može slobodno podati svoju nejunačku desnicu poreč.oj krezubi i njezinom sinovcu puljskom.

Istina je, da ima i u Baški njekoliko praznih tikava, branećih onu svoju, koja njim je pripomogla izrabiti občinu u nečiste i sebične svoje svrhe, nu po onom što kaže lanjski „Bescano", a sada već „di sangue veneziano" čitatelj, koji nepozna Baške, sudio bi, da je u tom gradiću ne samo stranka, koja brani kozare, nego i zbilja rodjenih Talijana.

Nu da pretresemo malko redom te nedostizive laži našega bašćanskoga Mletčanina. Po treći put, kao što sam kaže, šalje svoje laži „da questa travagliata terra bagnata dal Quarnero" istomu časopisu. I sad kao i u posliednjih dopisih tuži se na občinsku upravu i nemože zakriti mržnje proti g. načelniku. Njemu je srce radostnije kucalo, kadno je na kormilu občine bio pl. Dessantich, koji je tako sviestno upravljao, da je dobivši putnu torbu, pustio ovoj onda presretnoj občini 4000 for. duga, a u blagajni ogromnu svotu od 1 for. 25 novč., a povrh toga „gli atti in disordine". Takovi ljudi jesu tebi i tvojim jednakomišljenikom mili, jer dovedu na rub propasti vama mrzke hrvatske občine. To je stara šarenjačka politika, nu kojoj se dandanas malo vjeruje, a u Baški baš ništa. Pisao je prošle godine slavni „Bescano", da žele malne svi Bašćani iznova Dessanticha. Dopisniku tomu odgovorila je ova ista ruka u „N. Slogi", da laže, a sad je očevidno, da sam pogodio. Valjda su mu poznati zadnji občinski izbori u Baški, u onoj istoj Baški, koja po njegovom sudu goji u sebi toliko talijanskih srdaca! A gdje je bila ta tvoja slavna svojta ili ti goli Talijani, koji će s tobom na čelu osloboditi Baška od njezinih Hrvata? Gdje je ona Baška, koja se je, kao što kažeš, jednom dičila, da pripada Istri i da duboko čuti njezinu talijansku narodnost? Valjda se utopila onda, kadno je onaj parobrodić nasrnuo na njeki ostrv u Istri, što je valjda i tebi dobro poznato. I ti si možda bio ondje, nu mletački zaljev poklonio ti je život, da ga upotriebiš na propast „di quei maledetti croati". Poznato ti je valjda kako su Bašćani glasovali svi za narodne predloženike, to kako ovi jednoglasno izabraše občinskim načelnikom Jurja Čubranića onoga naime, kojega biš ti — iz silne ljubavi — utopio u žlici vode. Ala su ti Bašćani ludi, pomisliti hoćeš u tvojoj mletačkoj tikvi. Grizi se, grizi, mili moj junače, nu ipak ostane ona nama mila, a tebi kruta istina, da je načelnikom bio izabran „quell' oste de' piu burberi e d' una coltura quasi nulla". Vidi se, da ne bivaš u Baški, jer biš inače znao, da nijedna krčma nonosi ime Jurja Čubranića.

Želio bih, da mi odgovoriš što ono znači „un panslavista della piu bella acqua". Odgovoriš li, hoću te još podvoriti, inače držati ću te papigom, jer opetuješ rieči, koje nerazumiješ.

(Konac sliedi.)

Pogled po svietu.

Trst, dne 5. febrara 1890.

Austro-Ugarska: Carevinsko vieće otvorilo se opet dne 3. t. mj. te će ovoga mjeseca razpraviti nekoje vladine zakonske osnove manje važnosti. Mjeseca marča i aprila razpraviti će se državni proračun a početkom maja da će se sastati českí sabor na polmjesečno zasjedanje, da razpravi vladin predlog o razdiobi školstva u Českoj.

Poznati českí zastupnik dr. Matuš položio je mandat za carevinsko vieće jer bijaše izabran ravnateljem banke u Pragu. Njim gubi českí klub vrlo odlična člana.

O česko-njemačkoj nagodbi piše se još neprestano. Neima dvojbe, da će nagodba izmedju Čeha i Njemaca preobraziti i lice carevinskoga vieća, nu dvojimo, da će to biti na korist nas Slavena. Govori se, da će se od desnice odcijepiti njemački konservativci, jer da neimaju nade, da bi u sadašnjih okolnostih prodrli poznatim predlogom o konfesionalnih školah.

Vlada je razpustila česko-moravsko gospodarsko družtvo u Olomucu, koje bijaše u rukuh Mladočeha, koji da su jur bili počeli raditi za buduće zemaljske izbore.

Medju poljskimi djaci u Krakovu vladaju nemiri jer njim bijaše radikalni list „Ognjisko" opetovano zaplienjen i napokon zabranjen. Došlo je izmedju djaka i redarstva i do okršaja, a rektorat otjera nekolicinu djaka sa domaćeg sveučilišta.

Na drugom mjestu govorimo o izboru gradskoga načelnika u Zagrebu. Taj izbor je i političke važnosti, jer se je prigodom izbora pokazala opozicija složnom, što biva žalibože inače vrlo riedko. Manjina gradskoga zastupstva — vladini pristaše — kane smetati većini u budućem radu na boljak hrvatske priestolnice.

Crnagora: Knez Nikola poslao je u Biograd posebnoga poslanika g. Vukovića, da se zahvali srbskoj vladi na bratskom susretanju sa crnogorskimi izseljenici u Srbiju. Tom prigodom izručio je Vuković srbskim regentom crnogorska odlikovanja.

Srbija: Boravak crnogorskoga poslanika Vukovića u Biogradu neda mirovati madjarsko-njemačkim židovom, koji naziru u tom gotov savez izmedju bratskih država — Srbije i Crnegore. Vuković bijaše u Biogradu vrlo odlikovan i liepo pažen. Kralj ga je pozvao na gostbu, kod koje je zapio na zdravlje „svomu bratu i prijatelju knezu Nikoli". Protuslavenski listovi naziru u tom posjetu pogibelj za vladajuću kuću Obrenovića, jer da se snuju medju Crnogorom i Srbijom spletke proti kralju Aleksandru. Ali tko da tim listovom još vjeruje!

Bugarska: Iz Sofije brzojavljaju, da je tamo odkrivena urota proti knezu Koburgu i ministru predsjedniku Stambulovu. Uhićeno da je više častnika, novinara i trgovaca. Uroti da bijaše cilj umoriti kneza i protjerati sadašnju vladu.

Francezka: Ministarstvo republike razpravlja pitanje kako bi se na put stalo vjekovitim izgredom prigodom izbornih skupštinah u Parizu. Općenito se sudi, da će vlada poduzeti strožije mjere proti boulanžistom. Dne 15. t. mj. obaviti će se u Francezkoj naknadni izbori za parlamenat. U ministarstvu da je nastao razdor, te da će se ono preustrojiti po dovršenih izborih.

Italija: Sveučilištni djaci u Rimu i Napulju pobunili se proti političkim oblastim, što je gradski predstojnik u Napulju poslao vojničtvo pred medicinsku školu. U tem mjestu potukoše se djaci sa pulicijom. Rimski djaci demonstriraju u prilog svojih napuljskih drugova.

Njemačka: Cesar Vilim dignuo je — kako kažu — na vlastitu molbu kneza Bismarka sa časti ministra trgovine, jer da mu bolest i starost nedopuščaju, da se bavi i tim poslom. Ovih dana da je primio cesar oficire u Audienciju te njim preporučio, da postupaju mirno i uljudno sa vojnici, od kojih da se nemože zahtjevati više nego li mogu podnesti.

---

tako se potanko izpunila proročanstva starog djeda.

Pope se Antun i do visoke časti u Beču, a u to mu stiže glas, da njegov umirući otac vruće želi viditi ga prije no izdahne.

Izpriča se ovoj za njega težkoj neprilici: kratkim telegramom, što ga upravi žalostnoj svojoj majci, oduži se najsvetijoj dužnosti, najiskrenijoj ljubavi valjanog sina:

„Važni državni poslovi prieče mi otići iz Beča. Izpričajte me kod ljubljenog roditelja".

Tužnom otcu i opet prostrieli nova bol žalostno srce; posliednja vruća mu želja ostade neizpunjena . . . . Primajuć ovo kao zadovoljštinu za grieho svoje uztrpljivo preminu. Doskora sliedila ga i drugarica. Uvidjela i ona svoju pogriešku, nu bilo je prekasno. Sve liepe nade, koje je gojila, ostadoše tek snom zlatne vile, samo crna nezahvalnost obožavanog joj miljenika parala danomice raztuženo i razočarano majčino srce. Ostavljena sama sebi, bez druga, bez pomoći, bez utjehe i radosti u težkih dnevih starosti i nemoći tražila okrepe jedino u Bogu strpljivo noseć križ pokore. Kucnuo i njoj zadnji čas. Smiriv se s Bogom želila još jednom zagliti jedinca si, za koga je sve žrtvovala, htjela mu očitovati kako ga uza svu njegovu nezahvalnost još neprestance ljubi, kako za nj još silno bije njezino srce (ta tko nepozna to dobro, milostivo, ljubezno majčino srce!?), ali se neharni sin ne odazove vrućoj želji svoje zapuščene roditeljice. Sve što je mogla od njega dobiti, bilo je njekoliko forinta — mislio je valjda nezahvalnik, da se žarka materinja ljubav plaća srebrom il zlatom. U ovih trenih gorke žalosti dodje i smrt, taj anglieo mironosnik nevoljnim dušam, te ju ponese u onaj blaženi kraj, gdje ne ima ni muka ni patnja.

A što je s našim Antunom? Njega pored sve slave, pored svega bogatstva grize ljuti crv savjesti, spočitujuć mu crnu nezahvalnost prema roditeljem. Dao Bog, bilo u korist njegovoj duši!

* * *

Vi pako, dragi roditelji, pazite na mudre savjete staraca, neka vam budu vazda svete njihove opomene, uzgajajte svoju djecu tako, da ne očutite u starosti težke posliedice sliepe ljubavi vaše, već da vam budu djeca ponos i radost, podpora i obrana u dnevih starosti i nemoći vaše. A vi, mila djeco, ljubite, štujte i pomagajte svoje roditelje, neizbrisivimi slovi mile uspomene upišite u zahvalnom srcu svojem žarku ljubav, kojom vas podigoše skrbni roditelji i zahvalno se sjećajte uviek velikih žrtava, priegora i muka, koje oni podnieše, da vas valjano uzgoje. Tako će vam biti savjest čista i dobri će vas Bog nadariti.

M. B.

Franina i Jurina

Fr. Govore, da nisu jeni ni drugi potešti kuntenti.

Jur. Za jeneh se zna, nego zač su ga oni drugi zibrali?

Fr. Zač da Mučeći ni otel tega zet a drugega svojga muža da nimaju za ta posal.

Jur. Kada ni muži, su mogli žensku stavit, ter bi vero neke ter neke rado to breme oprtile.

Fr. Ja, ja; ma se nebimo smeli ni na ceste pokazat, da brhani zapovedaju.

Različite viesti.

† **Franjo pl. Žigrović-Pretočki.** Dne 24. pr. mj. preselio se u bolji život jedan od najboljih sinova Hrvatske. Toga dana preminu naime u 76. godini života gosp. Franjo. pl. Žigrović-Pretočki, član one danas već riedke čete hrvatskih buditelja, koji su probudili iz sna hrvatski narod i osnovali njegovu književnost. Mladićem, pridruži se zanosno zastavi vatrenih Ilirca prigrliv svom dušom ideju preporoda svoga naroda. Na književnom polju okuša svoje umne sile ponajprije u „Danici Ilirskoj", a kano vrstan pravnik i vrlo cienjen rodoljub postade godine 1848. prabilježnikom kraljevine Hrvatske. Godine 1861. postade Žigrović hrvatskim podkancelarom u Beču, a godine 1865. bude na vlastitu molbu umirovljen, te se preseli u bieli Zagreb, gdje se podade opet književnomu radu. Tuj napisa dvie izvorne glume a prevede „Don Carlosa" od Schillera i „Prababu" od Grillpazera za narodno kazalište stvoriv njedno narodnu operetu, iz koje se god. 1870. porodila hrvatska opera. Kasnije izdade svoje pjesme i nekoje prevode, a uza to napisa više knjižica i brošura, kojimi je zagovarao i branio samostalnost hrvatske kraljevine. Od početka svoga javnoga rada pa sve do same smrti očuvao je pokojni Žigrović čist i pošten obraz ističuć se svuda svojim neokaljanim značajem i vatrenim rodoljubjem. Vječna mu uspomena u hrvatskom narodu!

† **Davorin Trstenjak** slavni slovenski spisatelj i župnik u Starom Trgu umro je dne 9. t. m. poslije podne u 73. godini života. Vrli pokojnik je pisao hrvatski i slovenski, a svoje je spise priobćivao u „Danici Ilirskoj", u „Zori dalmatinskoj", u „Novicah", u „Slovenskom glasniku", u Bleiweisovom „Koledarčku", u „Slov. Narodu", u „Drobtinicah", u „Slov. Prijatelju", u celovskom „Slovencu", u ljetopisih „Matice Slovenske", u „Zori", u „Viestniku", u „Kresu" itd. Sve svoje duševne i tjelesne sile žrtvovao je crkvi, školi i knjizi. Pokoj mu rodoljubnoj duši, a vječna mu uspomena u bratskom i našem narodu.

Prijateljem i štovateljem našega umjetnika g. Ivana Rendića, koji nas pitaju za njegovo zdravlje, javljamo ovim s radošću, da mu je pogibeljna bolest krenula na bolje, te da se sada Bogu hvala nalazi skoro izvan pogibelji.

Barun Metel Ožegović. Pišu iz Beča, da je čestiti hrvatski rodoljub g. barun Metel Ožegović opasno obolio.

Izbor gradskoga načelnika u Zagrebu. Na 29. pr. mj. obdržavala se u gradskoj viećnici u Zagrebu prva sjednica novoizabranoga gradskoga zastupstva. K skupštini dodjoše svi zastupnici. Prisustvovalo je dakle 39 zastupnika. Galerije su prilično pune gradjanstva. Zastupnici su svi u crnini. Od poglavarstva prisustvovaše sjednici upravitelj Hudovski, senatori Deželić, Zorac, Malin i perovodja Šrepel. Gradsko poglavarstvo predlaže, da se ostane kod dojakošnje plaće načelniku, što je i uvršteno u proračun. Plaća iznosi 4000 for. — Predlog se jednoglasno prima. Prelazi se na izbor gradonačelnika. Za skrutatore izabrani su gg. Folnegović i Czernkovich. G. načelnik Sieber proglas iovaj posljedak izbora. Predano je 39 glasovnica. Od tih dobio je kandidat opozicije 21 glas, dočim su ostale glasovnice, njih 18, bile prazne. Time je izabran za načelnika glavnoga grada g. dr. Amruš. Čim je to prog'ašeno nasta živahno i burno kliéanje: Živio dr. Amruš! Zastupnici opozicije i galerije plješću. Prelazi se odmah na zaklietvu načelnika. Za to je zamjenikom bana imenovan g. Sieber. Čita se zavjernica. Gosp. dru. Amrušu čestita najprije Sieber, a zatim polaže prisegu. Gosp. dr. Amruš zauzimlje stolicu načelnika. Dr. Amruš izreče ovaj govor: „Slavno zastupstvo! Ponajprije mi je čast zahvaliti se na povjerenju, kojim me je izabralo za načelnika. Nemogu razviti detailno program svoga rada. Ja ću sve i sva učiniti na razcvat miloga nam glavnoga grada Hrvatske. Uzdam se i nadam, da ću naći podporu, koja je zato potrebita kod čitavog zastupstva. Nadam se, da će i vlada ovaj naš rad oko boljka prestolnice naše podpomagati. Tomu se tim više nadam, jer će kod svog djelovanja paziti na vrieme postojećih propisa. Ja ću gledati, da bude gospodarsko stanje bolje, da se dohodak grada upotriebi što više na investicije, jer ima poslova, koji su prešni. To moramo izpuniti bez pomoći kredita. Treba grad učiniti sanitarno što zdravijim. Treba izvesti gradnju triemova. Jednom riečju, ja ću sve i sva učiniti, da nam dika naša, ova hrvatska prestolnica procvate, da svatko s ponosom može uzkliknuti: Neka živi ovaj liepi grad, ja sam Hrvat, moja prestolnica je Zagreb!" (Živio! Živio!) Na to se je prešlo na izbor podnačelnika. Kod glasovanja dobio je g. Milan Stanković 20 glasova, jedan glas dobio je g. Grahor, a 18 glasovnica bile su prazne. Uspjeh glasovanja primljen je sa poklicom: Živio!

Odlikovanje. Njeg. Veličanstvo cesar i kralj Franjo Josip I. podielio je predsjedniku tršćanskoga tribunala g. A. Mozetigu križ Leopoldovoga reda, a predsjednika trgovačko-pomorskoga suda u Trstu g. J. Zencovich-a imenovao je dvorskim savjetnikom.

Zabava u Senju. Odbor njekolicine diletanta u Senju poslao nam je poziv na predstavu s plesom, koja se je imala obdržavati dne 1. veljače 1890. u prostorijah „Glasbenog društva" sliedećim programom: 1. Mora da laže, vesela igra u 3 čina, francezki napisao P. Peron, pohrvatio Hugo Badalić. Anatol Froslemont, G. K. M. Harambašić. Diana njegova supruga, Gdja. J. Rukavina. Angjelika njihova pokćerka, Gdčna. M. Horvat. Begnard Froslemont, G. C. Akačić. Dr. Anastasius Linair, G. Z. Tkalec. Fleuret, G. D. Vlahović. Mietta, dvorkinjica, Gdčna. M. Rukavina. Jean podvornik, „*„ Čin se zbiva u kući Anatola Froslemonta na njegovom imanju u Vendei. Vrieme sadašnjost. 2. Ples. Čisti dohodak ove zabave namjenjen je za ošumljenje senjskoga krasa. Ulaznina za osobu 40 nč., ejedalo 20 nč., loža 80 nč. — Djaci plaćaju polovicu. — Lože i sjedala dobivaju se u ljekarni g. D Accurtia. Predplate primaju se sa zahvalnošću. Početak točno u 8 sati.

Veliki ples „Delalskega podpornega društva" u Trstu, obdržavan prošle subote u kazalištu „Fenice", izpao je vrlo liepo te se može tim ponositi naš radnički stališ, kojemu žalibože necvatu ni ovdje ruže, dapače su ovaj put zaboravili na njega nekoji krugovi, koji valjda zaboraviše, da su sinovi istoga naroda, kojeg i naši vriedni i čestiti radnici.

Sjajan ples priredjuje za subota dne 8. t. mj. ovdašnja „Slovanska čitalnica". Neima dvojbe, da će se, kako i svake druge godine, sastati toga dana u našoj čitaonici većina slavenske inteligencije Trsta i okolice.

Iz Rieke piše nam redoviti dopisnik dne 4. t. mj. Biváši nadvojvoda Ivan toskanski, koji je prošle godine položio ovdje izpit za pomorskoga kapetana, imao je još prošle godine Yacht, koj mu je služio za zabavu. Zapovjednikom te ladje bijaše Kostrenjanin g. Vranić. Koncem prošle godine odrekao se je — kako je poznato — nadvojvoda Ivan svih častih i naslova poprimiv skromno ime Ivana Orth. Tada je prodao njedno i svoj Yacht, a kapetan vranić preuze zapovjed na Kožulićevom brodu, da zamjeni bolestnoga svoga svaka. Ivan Orth otišav iz Austrije uputi se u inozemstvo i kao osobiti prijatelj pomorstva, kupi u Dunkerk-u veliki trgovački željezni brod od 2100 tonelad. Odatle brzojavi svomu bivšemu kapetanu Vraniću, da se odmah dade na put za rečeno mjesto. Svak g. Vranića, kapetan Vjekoslav Sodić znajuć o čemu se radi i videći, da je Vranić u tudjini, dojavi g. Orthu, da je on pripravan stupiti u njegovu službu. Gosp. Orth ebavieetiv se svakako prije o sposobnostih i značaju g. Sodića, odgovori mu nakon dulje vremena, da može slobodno doći i preuzeti kao kapetan zapovjedničtvo njegova broda. U pismu na Sodića kaže medju ostalim gosp. Orth, da će on kano biváli vojnik, sada kao pomorski podkapetan na vlastitom brodu znati i htjeti štovati i poslušati svoga predpostavljenoga. — Iznašamo na javnost ovu krasnu crticu g. Orth a, koji, upoznav u naših prevriednih kapetanih iz Kvarnera izvrstne i nenadkrilive pomorce, uze jednoga izmedju njih u svoju službu odlikovav ujedno tim i sve ostale. Uvjereni smo, da će čestiti kapetan i iskreni Hrvat g. Sodić podpuno opravdati veliko pouzdanje svoga gospodara i ujedno podčinjenoga.

Buzetski rodoljubi razašilju poziv na veselicu, koja će se držati u Fontani (sv. Ivan) u prostorijah gosp. Ivana Cerovca u nedjelju dne 9. febrara t. g. po sliedećem razporedu: 1. „Istrane dragi", pjeva sbor. 2. „Norci za diplomu". Šaloigra u jednom činu. 3. „Četiri vjeka", pjeva sbor. 4. „Jedan i dva". Iakrdije. 5. Deklamacija. 6. Ples. Ulaznina za osobu 30 nvč.; — za obitelj 50 nvč. — Početak ob 8. uri na večer.

Škola u Pazinu. U posliednjoj sjednici občinskoga zastupstva obdržavanoj dne 23. prošloga mjeseca pročitan bi odpis c. kr. zemaljskoga školskoga vieća, polag kojega ustrojava se u gradu Pazinu samostalna hrvatska pučka škola. Za sada imaju se razpisati dva mjesta i to jedno mjesto ravnajućega učitelja I. reda i mjesto III. reda za jednu učiteljicu. Na hrvatskoj pučkoj školi predavat će se kao slobodan predmet talijanski jezik, isto tako na talijanskoj pučkoj školi hrvatski jezik. U 4. razredu hrvatske pučke škole podučavat će se i njemački jezik. Pošto je već školske godine polovica iztekla, to će se nova hrvatska škola otvoriti stopram budućega mjeseca septembra.

Naknadni izbori za gradsko zastupstvo na Rieci. Kako smo Vam jur javili za predposliednji broj, imali su se obaviti naknadni izbori za gradsko zastupstvo na Rieci. Izbori ti obavili se dne 29. pr. mj. Biralo se trojicu novih zastupnika. Na izboru stajahu dvie protivne stranke t. j. stranka talijanska pod madjarskim plaštem, koju je predvodio dr. Dall' Asta i neodvisno-slobodnumna sa L. Osojnakom na čelu, a kandidirala je medju ostalimi i jednoga Hrvata t. j. baruna Simu Vraniczany-a, kao muža neodvisna, imućna i inteligentna. Talijanaški kandidati — mlada gospoda — bijahu izabrani većinom glasova nakon žestoke borbe. Slobodoumna stranka uzela je u svoju listu baruna Vraniczany-a nakanom, da će on, imajuć dosta slobodna vremena, baviti se občinskimi poslovi i pomoći iste urediti, te da ga možda u svoje vrieme postavi kano protukandidata dru. Dall' Asti za mjesto načelnika. Govori se, da je bila obećala riečka vlada slobodoumnoj stranci, da će ju poduprieti, za u zadnji čas, da je dobila nalog, da podupre Talijanaše, što je i učinila davši nalog svim podredjenim činovnikom, da glasuju za mladu talijansku gospodu. Brajdar.

Hrvatska Čitaonica „Zora" u Opatiji i Hrvatska Čitaonica „Bratimstvo" u Veloskom priredjuju dana 12. febrara u prostorijah društva „Zore" u Opatiji „Plesnu zabavu", na koju razašilje skupni odbor vrlo ugledne pozive. Gospodje umoljavaju se da dodju po mogućnosti u kostumu. Ulaznina za osobu 1 for.; za obitelj 1 for. 50 nvč. Glasba pukovnije grofa Jellačića. — Početak u 8 sati na večer.

Hrvatske akad. družtve „Zvonimir" u Beču priredjuje dne 13. veljače 1890 u prostorijah „Hôtel goldenes Kreuz". VI. Mariahilferstrasse 99 koncert s plesom uz dobrovoljno sudjelovanje nekojih članova „slavjanskoga pjevačkoga društva u Beču" slovenskog-akademičkog društva „Slovenije", gdjiceBlaženke Kernic i gospodina Vulakovića, sliedećim programom: Pozdrav predsjednikov. 1. Iv. pl. Zajc: „Himna hrvatskog akadem. družtva „Zvonimira" pjeva sbor. 2. Iv. pl. Zajc: a) „Romanca Jelene" iz opere „Zrinski". b) „Ljubica", pjeva gdjica Blaženka Kernic. 3. K. Jeboda: „Vienac čeških i slovačkih narodnih pjesama", udara tamburaški sbor. 4. Mendelssohn: „Pjesma gondoljera", pjeva g. M. pl. Vulaković. 5. „*„ pjeva sbor. 6. Sl. Katkić: „Karišik" iz opere „Zrinski", udara tamburaški sbor. Početak točno u 8. sati — Poslie koncerta ples. Glasba pukovnije br. 86. Pozivnica vriedi kao ulaznica. Dobrovoljni se prinosi primaju za zahvalnošću, a čisti prihod je namienjen „Bratovšćini hrvatskih ljudi u Istri".

Sjajni ples „Hrvatske čitaonice" na Rieci. Eto što nam javlja naš izvanredni izviestitelj, koji je prisustvovao tomu plesu. Točno u 9¼ sati na večer krenuh iz hotel „Europa" kočijom (inače nebi bilo nobel) u zgradu čitaonice. Kočije ulaze kroz jedna, a izlaze kroz druga vrata. Stube su ukrašene zelenim tropičkim drvetjem i drugim zelenilom; po mehkanom sagu koracah na prvi pod. Ulazim u garderobe. Tu imaju odbornici pune ruke posla primajuć gostove i uvadjajuć gospodje. U dvorani prima ulazeće g. baron Gjuro Vraniczany, predsjednik čitaonice. Gospodja mu činjaše prirodjenom njoj uljudnošću i elegancijom honeure. Malo po malo punila se dvorana. U 9¾ „Monsieur Celebrini" plesovodja dade znak glasbi te otvori ples barunica Irma Vraniczany sa: Polonaise. Gospodje su dobile plesni red vrlo umjetno izradjen. Po tom se je mladenačkom živahnošću plesalo. U četvorci bila su 44 para, uprav priklidan broj za dvoranu. Plesovodja vodio je četvorku izvrstno dobrim i ugodnim glasom, no glasba bijaše ponešto premočna za dvoranu, pak ga je kadgod nadkrilila. Kod četvorke može se najbolje prosuditi uspjeh plesa. Motrio sam krasne toilette — dakako prosudjivao sam i ljepotu plesačicah. Neću da iztičem imena pojedinih krasotica, već kažem, da je to bila u ojelini krasna kita ružica. Toilette dostojne svakog visokog družtva — osobito one gospodjah bile su bogate, prekrasne, a osobito ukusne. Ovdje mi valja iztaknuti po alfabetu one gospodjah: Gorup, Kiseljak, Ružić, Šabec, Gjuro i Šime Vraniczany-a, profesora N. itd. itd. — žaleći da po imenu svih ostalih nepoznam. Toilette gospodjicah bijahu vrlo ljepe no jednostavne. Vladajuća boja u njih je bila biela. Muški spol u fraku i bieloj ovratnici. Zastupana je bila sva inteligencija riečka: plemstvo, školstvo, trgovina, obrt, častničtvo sa generalom Cattinellijem na čelu itd. itd. Svim si na licu čitao veselje i zadovoljstvo, te mogu bez pretjerivanja kazati, da ples bijaše sjajan u pravom smislu riečí; u svakom pogledu bijaše sve uzorno predvidjeno i uredjeno — zato čast i slava neutrudljivomu odboru. Tu se je pokazalo što je hrvatstvo u Rieci, što može sloga, dosljednost i uzstrajnost. Prvi ples bijaše pravim tumačem osjećaja pučanstva Rieke, kako bi po Bogu i zakonu moralo svuda drugud biti. — O polnoći bijaše odmor. U trih salonih poredalo se krasno družtvo na skupnu večeru. Odvjetnik Barčić, na molbu prijatelja, progovori malo riečí svojim uvjek mladenačkim zanosom. Zahvali i nazdravi pridošlim gostovom iz Trsta, Zagreba, Voloskog, Pulje, Kastva itd. Zahvali onim muževom, koji su plemenitu ideu — nabavu sadašnje čitaoničke zgrade — potakli, te oživotvorili. Zaključi, da će čitaonica, sada pomladjena i ojačana, biti središće našega družtvenoga života i našega jezika. Na to se u kratko u ime gostova zahvali g. Jakić iz Pule. Glasba udari na novo, a svaki skoči k svojoj plesačici, da se počme prekrasni Cotillon. Izpunio bih sve stupce dične „Sloge", da Vam opišem sve šaljive igre i prizore toga plesa. Tuj bijaše u izobilju kitica cvieća, redova, križeva itd., budi Vam dosta kad Vam kažem, da je Cotillon stajao 500 forinti. Plesalo se do 5 sati u jutro, a tad se Vaš izviestitelj oprostio od zadovoljne družine. Čitaonica i u obće Hrvati mogu biti ponosni na svoje prostorije, kakovih niti u Trstu nijedno družtvo neima. Mnogobrojno prisustvovanje odličnih osoba i obitelji na plesu nam je dokazom, da su dostojne prostorije jedan od glavnih zahtjeva za ovakva družtva pak neima dvojbe, da će čitaonica mudro rukovodjena kao i do sada — postati vrlo obljubljeno družtvo za riečke obitelji. Kapelnik Millier posvietio je čitaonici mazurku „Ljepa Primorka". Ta mazurka je više koncertni komad nego li plesni, s toga nevuče baš noge na ples — ali je od ljepe glasbene vriednosti i originalnosti. Hvala na tom gospodinu kapelniku Millier-u.

Iz Buzešćine piše nam prijatelj početkom febrara t. g. Mjeseca maja lanjske godine donio je poznati tršćanski „Il Mattino" viest iz Buzešćine, da je naš vriedni občinski zastupnik g. Ivan Sirotić Matiša iz Sovinjskoga polja obtužen radi krive prisege, te da će dopisnik rečenoga lista obaviestiti uredničtvo o uspjehu tužbe. Da se osvjedoče još bolje Vaši čitatelji kako su talijanaški listovi Primorja nepristrani i naprama nam pravedni, eto Vam gosp. uredničke par redaka, da je uvrstite u Vaš velecienjeni list. G. Sirotić bio je tužen doduše od g. Josipa Brnšića radi krive prisege, no pred rovinjskim sudom dokaza nepobitnimi dokazi, da je pravo i pravedno prisegao, te bijaše osudom istoga

sudu od dne 13. julija 1889. br. 98/1674 nekrivim proglašen i tako obtužbe riešen. To bijaše na Buzeščini općenito poznato, a doznao je bez dvojbe zato i piskar tršćanskoga lista „Il Mattino", no u svojoj pravednosti i nepristranosti zašuti mudro tu riešitbu, jer njoj se jadan nije nadao. Očekivao je naime, da će biti g. Sirotić odsudjen, a tad bi bio taj dični dopisnik putem „Mattina" raztrubio na sve četiri strane svieta kako je bio odsudjen „il nostro egregio consigliere (!) comunale". Istina i pravo pobjedilo je i ovaj put, a slavni piskar sakrio se u svoj gnjusni brlog.

„Matica hrvatska" dotiskat će za g. 1889. opredieljenih i već oglašenih devet knjiga za koji dan, te će se ove knjige i odmah medju članove početi dieliti, dotično razašiljati. Pošto se je dosele posve neznatan broj članova „Matice" prijavio i svoje prinose uplatio, to se umoljavaju gg. članovi „Matice Hrvatske", da svoje godišnje prinose čim prije gg. družtvenim povjerenikom uplate, a ovi posledniji neka je odmah amo dostave, da se uzmognu dotiskane godišnje knjige za g. 1889. bez zapreke i što prije razposlati.

Od: „Prevoda grčkih i latinskih klasika" dotiskan je sedmi svezak, koji sadržaje Tacitova manja djela (Razgovor o govornicih Agrikoli i Germaniju) u prevodu dra. Milivoja Šrepela, te stoji za članove „Matice Hrvatske" petdeset nvč., a razposlat će se članovom „Matice" sa gorujimi godišnjimi knjigami. Posebne predbrojne arke na ovaj sedmi svezak: „Prevoda grčkih i latinskih klasika" neće se razašiljati, nego budi jošte znano i gg. članovom i povjerenikom „Matice", da svih dosele izašlih sedam svezaka: „Prevoda grčkih i latinskih klasika" zajedno stoji za članove „Matice" i za učenike srednjih ućiona (mjesto 5 for. 90 nvč.) samo četiri for.

Dalnje svezke: „Knjižnice za hrvatske trgovce" dati će „Matica Hrvatska" u tisak, kako se gore spomenute godišnje knjige posve dotiskaju. Gvožje u Trstu valja se oglasiti za knjige u čitaonici.

Listnica upravničtva.

G. grec Andro Čukovec. Šaljemo Vam list zatvoren kao svakomu drugomu; neracunajemo Vas dakle, kako da Vam inače list unapried zatvoren šaljemo. Prijateljski odzdrav!

Platili su nadalje: Čitaonica Kostrena, Sv. Lucija za pol 90. f. 2.50. K. F. Premantura for 2.50. H. J. Jaska for. 2. H. N. Grižane for 2. M. J. Berseč for. 10.50. P. J. Kaldir for. 8. I. J. Karkavce for. 350. M. D. sv. Fuška for 7. J. M. Malinska for 2.50. B. dr. J. Karlovac for. 5. L. F. Rukavac for. 2. B. J. Čadjavica for. 2. Kredit Trst for. 9 G. A. Tinjan f. 12.50. S. A. Dobrinj for. 8. Z. P. Vrbnik for. 1.20. S. P. Lošinj for. 2.50. R. J. Skradin for. 2. Čitaonica Otočac f. 2.50 K. A. Dobrinj f. 4.50. Leseverein Austria u P. for. 2.50. P. D. Plomin for. 5. B. I. Pula for 5 F. J. Opatija for. 5. G. M Roč for. 4. D. A. Kastav for. 5. T V. Volosko for. 5. R. V. Trst for. 2. D. B. Beram for. 2.50. A. N. Omišalj for. 3. S. M. Pazin for. 5. H. M. Zagreb for. 5. B. A. Pazin for. 12 50. L. Fr. Trst for. 2.50. R. N Losinj for. 2. I S. Krapje for. 1. M. K. Žminj for. 14. P. A. Rukavac for. 9. I. R. Berseč for. 13.50. P. J. Foškalin for. 2.50. S. M. Samobor fo . 2. M. S. Ilovik for. 5. (Sliedi).

Marijaceljske želodčne kapljice
i zvrstno zdravilo pri vseh boleznih na želodcu.

Schutzmarke.

Neprecenljivo dobrota je posebno vpliv njihov pri neteč-nosti, slabosti želodca, ako z grla smrdi, napenjanju, kislem pehanju, koliki, želodčnem kataru, goreče (rzavci) pri prebitnej produkciji slin, rumenici, bljuvanju in gnjusu, glavobolu, (ako je bol želodca) krč v želodcu, zabasanji, preobilnosti jedi in pijač v želodcu. Cena steklenici je z nakazom vred samo 40 nov. velika stekenica samo 70 nov Glavni zalog ima lekarničar **Karl Brandy, Kremsier, (Moravija).**

Svarilo! Pristne Marijaceljske želodčne kapljice ponarejujejo in ponemajo se mnogovrstno. – V znamenje pristnosti mora biti zamotana vsaka steklenica v rdeč omot, providen z gornjo **varstvene znamke** ter mora biti na vsakem priloženem poduku za vporabo razun tega opomenjeno, da je bil isti tiskan v tiskarni g. Gzsek-a i Kremerican (Kremsier). 19—13

Marijaceljske pilule proti začepljenju.

Ove više godina sa najboljim uspjehom rabljene pilule proti **začepljenje** tiela **patvore** se mnogo. Neka se pazi dakle na gornju zaštitnu marku i na podpis liekarnika C. Bradý, u Kremsiru. Ciena kutijici 20 kr. Zahoji sa 6 kutija 1 for. Ako se novac unapred pošalje stoji jedan zabej for. 1.20, dva zaboja for. 2.20.

Marijaceljske želodčne kapljice nisu tajno sredstvo. Deli, iz katerih obstoji, oznanjeni so na vsakej steklenici priloženemu poduku za vporabo.

Prave **marijaceljske želodčne kapljice** i marijaceljske pilule proti začepljenja dobivaju se prave u:

V Trstu u Lekarnah: pl. Leitenburg all' Ercole trifasate; de Leitenburg, Eduard alla Salute; A. Praxmayer al due Mori; Prandini Pietro, alla fontana imperiale; Benedetto Saraval all' Amazone Tristante; Antonio Suttina, Patt. al Camello; Benedetto Vlah-Minussi, dvorska liekarna; dr. Vittorio Serravallo al Redentore (glavno skladišče); Biazoletto, al' orso nero. — **U Senjani u Iskarni:** Filipa Ritschela, kao što i u svih ostalih ljekarnah.

Pošilja blago dobro spravljano in poštnine prosto!

Teodor Slabanja

srebrar v Gorici, ulica Morelli št. 17,

priporoča se vljudno pri **visoke častiti duhovščini** v napravo **cerkvenih posod** in **orodja** najnovejše oblike, kot: **monstranc, kelihov itd. itd.** po najnižji ceni.

Stare reči popravi, ter jih **v ognji pozlati in posrebri.** Na blagovoljno vprašanje radovoljno odgovarja. 24—6

Pošilja blago dobro spravljano in poštnine prosto!

Preporučam mojem nakladom izašlu, krasnu svesbčc pohvaljenu elegrafišku sliku:

Valentin Vodnik
prvi slovenski pjesnik.

Slika je bez okvira 63 široka a 79 ctm. visoka. Ciena joj je skupa sa lepo pozlačenom 12 ctm. širokom izuntra ovalnom okviru, loko Zagreb za gotovo sa pouzećem for. 23 a uz obročno odplaćivanje for. 25.

Odličnim poštovanjem

S. Kočonda, Zagreb
nakladnik.

KMETIJSKO BERILO

za nadaljevalne tečaje ljudskih šol in gospodarjem v pouk, dobiva se v tiskarni

DOLENC

Ulica Caristia broj 28.
po **40 kr.**, trdo vezan **60 kr.**

Suknene tvari

razašilje za gotovo ili pouzetjem za jako jeftine ciene i samo dobre vrsti

3.10	m.	za	1	odielo samo	for. 3.30
3.10	„	„	„	„	„ 4.60
3.10	„	„	„	„	„ 6.80
3.10	„	„	„	fino	„ 12.—
3.10	„	„	„	vrlo fino	„ 15.—
2.10	„	„	„	za kaput fino	„ 6.—
2.10	„	„	„	vrlo fino	„ 9 —
1.00	„	darovac			for. 2.20—3.20
6.30	„	kangura za prati			for. 2.60

Tvornica i skladište sukna

E. Flusser u Brnu

Dominikanski trg 8.
Uzorci badava i franko.
20—1

Kako se može za vrieme unapried znati?

Jedino putom „**Hygrometra**", t. j. vegetabilnim dobnikom o vremenu. Taj označuje vrieme za 24 sata unapried. Pripravljaju se doduše i drugud slična kazala vremena, no pravi su samo Hygrometri, koje razašilje **Vereins-Centrale u Frauendorfu** pošta Vilshofen u Bavarskoj. Ova imade oblik malene ure za zid te stoji tako za ure u sobah. Ciena za komad jest vrlo niska t. j. samo 2 marke. Ista ura sa liepim drvenim okolpom i staklenim poklopcem 4 marke.

Tiskarna Dolenc

ima u zalihi svo potrebito tiskanice za sastavu crkvenih računah u hrvatskom jeziku i za knjige podunašah. Onda u latinskom jeziku potrebito tiskanice za krščenje, ženitbu i za slučaj smrti. Tiska po narudžbi uz povoljnu otomu lieku za sv. izpovied i pričest itd.

3—5

slovan. Pelaz

Za vsako gospodnjo!

ktera želi dobro kavo pripraviti!

Pazite dobro na to, da so razširjeni **zaboji & zavitki,** kteri niso pravi „**Franck'**ovi," ampak

goljufivo ponarejeni! –

Hočete li okusno pijačo in tečno kavo imeti, zahtevajte pravo „**Franck'ovo**" kavo, ktera pa je le prava s temi registriranimi markami:

varstvena znamka. varstvena znamka. varstvena znamka.

D. 263 S. 9 III. J. W. I.

in s tim podpisom:

Heinrich Franck Söhne
Linz. Ludwigsburg.

Toraj: *Previdnost pri kupovanji!*

Krivo je misliti, da se „dobra kava" le iz samih kavinih zrnc pripravlja, ne — kajti **dober pristavek povikša** kavino moč, njeno barvo in njen okus. —

To je resnično, prepričajte se blagovoljno z poskusom

prave **Franck'ove** kave.

Za črno kavo: z 4 žlicami kavinih zrnc – 1 žlico Franck'ove kave.
„ mlečno „: „ 3 „ „ „ – 1 „ Franck'ove „

Izdavatelj i odgovorni urednik **M. Mandić.**

Tiskara Dolenc.

Broj 7. U Trstu 13. febrara 1890. Godina XXI.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Pripošlana se pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja uz pogodbe sa upravom. Novci se šilju poštarskim naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“. Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtva u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se i netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 2 for. na godinu. Razsrovno for. 2½, i 3 za pol godine. Izvan carevina više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalazi se u Via Carintia br. 25

„Slogom ratu malo stvari, a nesloga sve pokvari“. Nar. Pos.

Nešto o naših poštah.

Po temeljnih državnih zakonih imade u Austriji svaki narod pravo, da se služi, sa bilo kojim c. kr. uredom, svojim materinskim jezikom. Amo spadaju dakle sve javne c. kr. oblasti počam od ministarstva pak do najnižeg ureda. Brojimo dakle amo i c. kr. poštarske urede, bili oni u rukuh c. kr. činovnika ili u privatnih rukuh.

Što se tiče porabe hrvatskoga, dotično slovenskoga jezika u našem Primorju u obće, napose u Istri, to se upravo kod c. i kr. poštarskih ureda najmanje pazi na te, da se zadovolji pravici i želji ogromne većine pučanstva naše pokrajine, dotično da se poštuju i vrše državni temeljni zakoni.

Nutarnji ili službeni jezik tih ureda jest njemački ili talijanski, većinom ovaj posliednji. Oni dopisuju sa ravnateljstvom pošta i brzojava, sa svimi ostalimi oblastmi, dapače i sa strankami u jednom od spomenutih jezika. U našoj pokrajini neima valjda poštarskog ureda, koji bi u tom činio iznimku. Pa ako se i dade opravdati takovo postupanje obzirom na nutarnji jezik tih ureda sa c. i kr. oblastmi, nemože se toga nikako odobriti u koliko se to tiče stranaka, občina itd. Narodne občine i pojedinci — u koliko imadu posla sa poštarskimi uredi — primaju spise jedino u talijanskom ili njemačkom jeziku kano da hrvatskomu i neima traga u Istri. Gdje da vrazimo toj nepravdi uzrok? Ponajprije u tom, što ravnateljstvo pošta i brzojava mimoilazi samo državne temeljne zakone, a to isto dozvoljava i podredjenom činovničtvu il osobiju, koje većinom nepoznaje našega jezika. Drugi razlog jest pako u tom, što su u pokrajini skoro svi takozvani pošta meštri Talijani ili njihovi pristaše. Oni nepoznaju naš jezik, ili ako ga možda i poznaju, neće da se njim služo, il da mu dadu i u uredu mjesto, koje ga po pravici i zakonu ide. Na ovu nepravdu nadovezati nam je i mnoge druge.

Sve tiskanice poštarskih ureda, kao što primnice, teretni listovi, dopisnice, nakaznice itd. tiskane su u talijanskom il njemačkom jeziku, il što je još češće u obih, samo nikada u jeziku većine pučanstva, u hrvatskom naime ili slovenskom. Dogodilo se često, da su stranke ili pojedinci zahtjevali, da njim se dada spomenute tiskanice u narodnom jeziku, no takav opravdan zahtjev nebijaše uslišan, jer se obično činovnik ili upravitelj tim izgovori, da takovih tiskanica neima. Vjerujemo rado, da tiskanice takove neće same od sebe doći u nijedan poštarski ured, no da imade i hrvatskih tiskanica kod ministarstva, znademo pod izviestno, jer se takove rabe u novije doba u posestrimoj Dalmaciji, u kojoj bijahu još nedavno tužaljke proti poštarskim uredom i proti zapostavljanju hrvatskoga jezika na dnevnom redu. Htjelo bi se dakle nešto više dobre volje, više obzira napram narodu i mara do zakona, pak se nebismo morali tužiti na urede i činovnike, koji su tuj radi naroda, nipošto pako ovaj radi njih.

Dalnji razlog našim tužaljkam nalazimo i u tem, što su u svih poštarskih uredih u našoj pokrajini svi oglasi, objave, uputе itd. samo talijanske il njemačke, kao da smo svi sami Talijani ili Niemci.

Koliko je nam poznato objelodanjuju se i izviešaju takove tiskanice ili spisi za one, koji dolaze po poslu u poštu; ili koji traže poduke u poštarskih poslovih, pa medju timi imade bez dvojbe i ljudih našega jezika, koji nepoznaju ili nisu dužni poznati tudjih jezika. No na žalost sl. poštarske oblasti mimoilaze i pri tom državni temeljni zakon, koji nedaje nijednomu prednost ili nadvladu nad drugim.

Kao što je sa tiskanicami tako il još lošije stojimo sa poštarskimi pečati. Osim dva ili tri poštarska ureda, počam od sl. ravnateljstva u Trstu pa do najnižega ureda u pokrajini, imadu svi izključivo talijanske ili njemačke pečate. Pravica, utemeljena na državnom temeljnom zakonu, zahtjeva, da se u hrvatskih mjestih Istre rabi hrvatske a u mješovitih hrvatske i talijanske pečate, no kod nas, reć bi, da je dotičnoj gospodi zakon i pravica deveta briga.

Da se toj nepravdi na put stane podneslo je prošle godine političko družtvo „Edinost“ peticiju na ministarstvo trgovine tražeć, da se i kod pošta uvede ravnopravnost jezika u Primorju. Korak taj našega družtva ostao je do sada neuvažen. No to nas nebi imalo prestrašiti, nit bismo smieli sbog toga klonuti duhom. Narodne občine i sviestniji naši muževi morali bi odlučno tražiti od ministarstva, ravnateljstva pošta i od poštarskih ureda u pokrajini, da se zakonu zadovolji. Svatko imade dužnost tražiti svoje pravo neće li, da izigra sebe i svoje pravo.

Pozivljemo indi naše občine i naše prvake u pokrajini, da to pravo odlučno traže, jer zakon je tuj i njemu se mora pokoriti svatko, koji je na nj položio prisegu Bogu i vladaru.

Hrvatsko pitanje i jedna talijanska žena.

Naš puljski drug „Il diritto croato“ donosi u svojem broju 17. ove godine članak, koj mi evo radi njegove osobite važnosti u cielosti u prevodu donašamo:

Iskreno odobravanje i pohvala, kojom je jedna talijanska žena naš list popratila, njezine tople simpatije i velikodušno zaučešće za hrvatsko pitanje, koje mi branimo, u velike je začudilo naše neprijatelje. Njihov list, davši oduška tom začudjenju, ili kaže, da su ti plemeniti osjećaji, nama posvećeni od dražestne gospodjice iz Verone, puko izmišljenje naše bujne fantazije, ili vjeruju, da su potekli iz pera talijanske žene, te teatralno viču nekim dramatičkim sgražanjem, veleći: To nije prava, dostojna kći Italije.

Tim oduškom, punim nevjere i zgražanja, naši protivnici neuvidjaju, da proti sebi izriču groznu osudu: oni se tim priznaju, da su nedostojni sinovi Italije, s kojim imenom toliko se ponose, jer tim zaniečuju one idejale, koji svakom iskrenom talijanskom srcu mora da budu sveti — bivaju odmetnici onih velikih načela, iz kojih se uzkrisi i razvi nova Italija.

Baš ovim idejalom, ovim načelom povladjivala je talijanska žena, koja hvaleći borioce pravog hrvatskog narodnog pitanja, sada pobudjuje začudjenje i zgražanje u malodušnih preiju nekih izrodjenih Talijana Austrije. Ona, koja je očutila, kako se sva mladost gane čitajuć vruće listove narodnih talijanskih aspiracija, ona je u stanju razumjeti — jednako kao svaki pošteni Talijan, kojem su još u pameti slavne bitke za ujedinjenje domovine — svetost borbe, za koju se Hrvati bore. Okolnosti, u kojih se naš narod bori za svoja prava, mnogo su različite od onih, u kojih se Talijani borijahu; a različita su i sredstva za tu borbu; no ipak jedno te isto načelo nadahnulo je i nadahnjuje jedne i druge — naime načelo narodnosti i narodne slobode, koje svuda mora da je sveto: toli u krasnoj zemlji Apenina, koli medju ledom sjevera, i kod naroda, koji već postigoše vrhunce napredka, i u onih, koji koracaju na stazi prosvjete.

PODLISTAK.

Parni stroj i parobrodarska družtva.

Izum ili iznašašće onog stroja (makine), koji se kreće silom pare, mnogo je stariji nego se u obće misli.

Sadašnje stoletje može se punim pravom zvati parni viek, jer se samo u ovom stoletju počelo sa uspjehom upotrebljivati tu silu. Počelo se vrtiti mlinove bez vode i vietra, tjerati brodove bez jedara, kočije bez konja itd. A tečajem vremena su učenjaci tako usavršili i razvili tu silu, da sada daje veličanstvene uspjehe osobito u trgovini i obrtničtvu.

Bilo je još 1540. godine kada je Blasco de Garay španjolac izumio i napravio nješto, šta se je kretalo silom pare, koju daje vruća voda kada je posve zatvorena, ali taj njegov pokušaj nije mu nimalo koristio, jer u ona vremena tko mu je mogao vjerovati? Ljudi nisu se na to ni osvrtali, jer se to smatrali ludorijom!

Opet nakon trideset ili četrdeset godina pojavljali se pojedinci, koji su gomno istraživali tu silnu moć, koju para daje, a posliedni je bio Denis Papin, koji je bio već 1707. godine na Vezeru sagradio brod i u njega položio parostroj, koji ga je imao tjerati, ali prije nego je iz rieke izašao, razjareni mornari skočiše i polomiše i brod i stroj. Ti ljudi su se već onda bojali konkurencije. U ono doba pojavio se je Newcomen iz Škotske, koji napravi parnu makinu bolju nego druge, ali mu nije dala koristi kako ni njegovim predšastnikom.

Rodio se James Vatt u Škotskoj godine 1736. Još kako dieteće bavio se parom, koja je pirila iz kotlića kod ognja, a rastuć djećak neprestance je istraživao tu parnu moć i nakon toliko muke i diela napravio je makinu mnogo bolju i dvostruko koristniju nego li bijahu prvašnje; tim je parostroju osigurao budućnost.

Robert Fulton Amerikanac iz Pensilvanie dodje 1786. godine u Pariz i ondje počeo učiti i glavu mutiti kako bi mu za rukom pošlo, da napravi brod, koji bi para tjerala na mjesto vietra. Novčanom pomoću amerikanskoga poslanika sagradi brod i parostroj, koji je vrtio dva kola na lopate i godine 1806. učini prvi pokus na Seini kod Pariza.

Narod je to motrio ali tomu nije vjerovao. Bila su tada ratna vremena, a nikomu nebi bilo na um palo, da će to silno još i u ratu služiti. Fulton je taj izum ponudio velikomu Napoleonu, ali i on, premda vrlo mudar izjavio se, da je to prava šarlatanarija. Fulton se tada vrati u Ameriku, no nit tuj mu neprocvale ruže; njegovi zemljaci izsmiehavali ga, ali on znajuć šta čini, nije mario za smieh i za rug svojih sugradjana, te sagradi parobrod komu dade ime Clermont. S njim je počeo ploviti po Hudsanis na veliko čudo svieta, koji ga je izsmiehavao, pak nakon srećnog uspjeha oni isti ljudi Fultona počeše hvaliti i uzdizati do neba, ponoseći se, da je njihov zemljak izumio brod, koji ide bez jedara kuda hoće.

U isto doba bijaše pokušaja u Clydu u Škotskoj i drugdje, te se pomalo počela ta parna plovitba razvijati najprvo po riekah, pak na mjestih plovitbah kod obale, a vremenom na širokom moru, pak preko oceana. Sve su države imale po koji parobrod, nu uzprkos tomu većina ljudi je taj izum držala za nekakvu igralku; našlo se ipak i takovih, koji su ozbiljno mislili te pretresivali taj izum, jer su u tom predvidjali velike koristi, premda nisu ni iz daleka ni sanjati mogli, da će ta parna moć toliki preokret učiniti u svietu i da će parobrodarstvo doći do toga stepena, te je mal da ne posve uništilo brodove na jedra, a s tim žalibože upropastilo mnoga mjesta i u našem Primorju.

Napredak ne gleda na propast pojedinaca. Počela se sakupljati družtva za gradjenje parobrodah. Englezka, koja je obkoljena morem i koja ima silna bogatstva, napravila je onda kako i sada više parobroda neg sve skupno druge države.

Novi jedan izum je pripravio još veći preokret u parobrodih. Kolesa na parobrodu, kakva su tada svi imali, nebijahu dosta sigurna t. j. za velika mora bijahu odviše izložena, da valovi po njima lupaju, a kadgod je i polome, dočim je u ratno doba neprijateljsko zrno mogo lakko kolesa uništiti. Izumili su vijak (elice) t. j. kolo nalik svedru izpod vode na krmi broda. Ressel rodom Čeh izumio vijak, a već 1829. godine činio je pokuse svojim parobrodom u tršćanskoj luci, no budući da su bili Francezi i Englezi nešto takvoga izumili, nije sva slava ostala Resselu i nije se najmanje materijalno okoristio, kako je siromah mučno zaslužio.

Gradili se parobrodi, sastala se družtva svuda naime u velikih pomorskih državah, a rado priznajemo, da nije ni naša država bila u tom baš najzadnja. Već god. 1828. englez William Mosgan u Trstu dobi povlasticu za nekoliko godina od vlade za plovitbu medju Trstom i Mletcima. On je započeo ploviti ali budući da bijaše brod malen i sa malo brzine, to mu nije posao valjao, a valjda i ljudi nisu imali pouzdanja u parnu silu.

Godine 1835. ustrojilo se privilegirano družtvo austrijskoga „Lloyda“, koje je počelo ploviti svojimi parobrodi u Mletke, Istru i Dalmaciju, ali jako na redko; za Dalmaciju svakih petnajst dana; nešto kasnije počeli su putovati u Grčku, Carigrad i po drugih krajevih svieta, te je doista mnogo godina ovo družtvo sjajno obdržavalo prvenstvo u istoku osobito u Carigradu. Obstojala su i onda družtva engleska, francezka, kasnije i turska, ali Levantinci, osobito Turci, najvoljeli su putovati austrijskimi parobrodi. Turčin bi čekao koji dan ali bi hotio putovati sa Niemca bapur (tako i danas zovu austrijski parobrod); na njemu su bili posve zadovoljni, a reć bi, da i danas ga vole.

Najuglednji i najprosvjetljeniji muževi Italije znadoše stoga u razna razdoblja pružiti iskreno saučešće štovanja i simpatije i Hrvatom i Slavenom u obće. Dosta da napomenemo imena Cavour-a, Tonca-e i Mazzini-a.

Proti onima, koji su Hrvatom predbacivali, da su reakcionarci, koji se bore proti madjarskoj silovitosti, Cavour se je digao i otvoreno ih branio u parlamentu subalpinskom, te je očitovao, da barjak pod kojim Hrvati vojevahu, bijaše barjak narodnosti, a ne reakcije.

Tonca od nas više puta citovan, priznavao je misiji slavenskih naroda karakter oslobodjenja. Oni — pisao je on — imadu da zaborave prošlost, dugu dobu sužanjstva i nepravde da od sebe streznu, proti kojoj danas se diže njihova svieat.

Mazzini, u svojih „Lettere slave“ (Slavenska pisma), objelodanjenih u dnevniku „L' Italia del popolo“ godine 1857., kojim bijaše zadaćom, da upozna većinu Talijana sa pravimi i zdravimi aspiracijami južnih Slavena, govori medju ostalim s velikom ljubavju o političkom pokretu i napretku narodne misli u Hrvatskoj, Dalmaciji, Slavoniji, Kranjskoj i južnoj Štajerskoj, te osobitim poštovanjem spominje Ljudevita Gaja i njegove „Horvatske novine“, kao takodjer grofa Draškovića i družtvo po njemu osnovano u Zagrebu: „Maticu iliruku“. U prvom pismu Mazzini je pisao: „Slavenske aspiracije nisu prolazno vrienje, prouzrokovano od prolaznih uzroka, nego nasuprot naravski plod dugih historičkih tradicija“; — zatim upućivaše na „karaktere slavenskog plemena, dosada niemoga — da rabimo izraz Kollara o Europi, koja će novih aktivnih elemenata cielom čovječanstvu doprinieti“. U drugom pismu opažívaše: „Prve crte talijanske politike, kad Italija bude sjedinjena, moraju imati slavensko-helensku tendenciju“. A četvrto pismo zaključi smionim i velikodušnim uzklikom: „Kad se Italija uzkrisi, ona će se uzkrisiti u ime jednog načela, uzkrisit će se kao sestra svih onih plemena, koja kao i ona imadu pravo postati državami“.

U nekih člancih, kašnje objelodanjenih u dnevniku „La Roma del popolo“ godine 1871. Mazzini govoreć o probudjenju „Slavenske agitacije“ pisao je: „Slavensko gibanje nastalo je kao i naše, svojevoljno iz nagona i pravednog ponosa naroda, iz zametaka budućnosti, sadržanih u historičkih tradicijah i narodnih pjesmah, iz primjera drugih naroda, iz probudjenih ideja, koje tražiše ali ne nadjoše slobodan odušak, iz svjestne savjesti za misiju, koja mora da se dovrši, i koja je upisana u božanstvenom narisu, što je Europu odredio za čine uzajamna napredka“. Isti članak sadržavao je i ove znamenite rieči: „Pravi objektiv medjunarodne Italije, put najkraći za njezinu veliku budućnost, stoji malo više, naime tu, gdje se danas najvitalnije pitanje Europe razvija u bratimstvu sa ogromnim jakim elementom, koji je pozvan ili da ulije novog duha u zajednicu narodah, ili da ju naruši, ako sbog nepromišljenog nepouzdanja zabasa, te od tuda započmu duga ratovanja i opasnosti: dočim je mir u savezu sa slavenskimi plemeni“.

Tako pravi Talijani shvatiše narodni pokret našega naroda i drugih naših braća ti. Neći pako uvjeren, da mnogi tvoje misli pokopati, jer Baška je za tebe propala, kao što raj za rogatoga kralja Belzebuba. Žuhka je to pilula za tvoj miletački želudac moj lažidopisniče, ali što ćeš! Hrvati su pregledali, te si nemoguć utuć u glavu tvoje lude misli.

Bašćanin bosanske hrv.

Franina i Jurina

Fr. Danas me niš nezadržuj zač mi ni lazno.

Jur. Ča ti krov gori?

Fr. Aj ne hvala Boga nego grem Beramcem meštra iskat, kega njim nisu bili vredni dat paznski Telijanaši, ni pitat njihove podrepnice iz Berma.

Jur. Dobro, dobro, ter ni ni meni lazno, zač su mi Kanfanarski šarenjaki naručili, da njim babicu najdem.

Fr. Tako Bog!

Jur. Bog i Marija!

Pogled po svietu.

Trst, dne 12. febrara 1890.

Austro-Ugarska: Položaj stranaka carevinskoga vieća nakon češko-njemačke nagodbe nije se jošte u ničem razjasnio. Općenito se pako drži, da će se grof Taaffe od sada još manje obazirati na pravedne želje nenjemačkih narodnostih u Austriji, pošto će ga u glavnjih pitanjih podupirati njemački liberalci, na koje se do sada nemogaše osloniti. Pišuć zadnji put o toj nagodbi, rekosmo, da su Česi žrtvovali nagadjajuć se sa Niemci životna svoja pitanja, te da je opravdano veselje, koje vlada u židovsko-liberalnom novinstvu. Naše nazore potvrdjuju ne samo izjave njemačkih liberalnih novina, već dapače i najradikalniji Niemci iz Češke. Ovi su naime držali dne 9. t. mj. skupštinu u Teplicu i tuj dali svomu veselju i zadovoljstvu tim oduška, da su se brzojavno zahvalili ministru predsjedniku, da je nagodio Niemce su Česi. Ta zahvala svjedoči nam najsjajnije, da je nagodbom zadovoljeno Niemcem, dočim su Česi žrtvovali vlastite interese i one svoje braće u monarkiji.

Srbija: Dogovori izmedju Srbije i Bugarske u poslu trgovačkom razbili se. Srbska je naime vlada zahtjevala, da podpiše trgovački ugovor bugarsko ministarstvo, nipošto knez Ferdinand, na što bugarska vlada nehtjede pristati. Tim zahtjevom pokazala je srbska vlada, da nepriznaje princa Ferdinanda bugarskim knezom.

Bugarska: Kako smo javili zadnji put odkrivena je u Sofiji urota, kojoj bijaše na čelu poznati bugarski major Panica. Urotnici bijahu odlučili odvesti princa Ferdinanda iz Bugarske, a prvake njegove stranke, napose ministre pozatvoriti. Zatvoreno je više častnika, trgovaca i novinara. Protivnici Bugarske i Slavenstva naziru u toj uroti ruske rublje, premda se znade, da je kolovodja urote, major Panica, odlučan protivnik Rusije. Bugarskoj vladi posrećilo se dakle na vrieme odkriti urotu i pohvatati njezine kolovodje, no već sam čin, da je do urote došlo, pokazuje nam kako su u nesretnoj kneževini nestalni i razklimani odnošaji. Princu Ferdinandu i njegovoj vladi necvatu doista ruže na podnožju Balkana.

Francezka: Vojvoda orleanski Filip, član nekoć vladajuće obitelji u Francezkoj i pretendent na francezko prieatolje, došao je ovih dana u Paris, da odsluži tri godine kao prosti vojnik u svojoj domovini. No pošto su izagnani iz Francezke svi članovi nekoć vladajućih obitelji, bijaše vojvoda uhvaćen i zatvoren, te će biti valjda i na tamnicu odsudjen, jer se je proti zakonu povratio u domovinu.

DOPISI.

Iz Baške koncem jenara. (Konac). Eto konačno još par rieči toj „babi“, kojoj su mudrija ona gospoda, koja u toliko godina uprave, nisu bila kadra za Baško išta učiniti. Moj delijo, ti znadeš dobro, premda Bašćanin mletačke krvi, da u vrieme vladanja tvojega propalog kandidata, nije se kod nas popravljalo ni puta ni staze. Rekao sam ti već prošle godine, da nisu marila ona zaboravljena gospoda, ni pripraviti si put do onde, gdje se već ne tusti trbuh tudjimi žuljevi. Znadeš dobro, da med štetonosna djela, što su ih učinila ta gospoda, Bašćani nemogu si izbiti iz svojih bodulskih glavah ono, što se je gori spomenuta Signoria stavila sa crkvom u pravdu, koja nam je doniela dosti škode. A gledaj, ako ti služi još vid, kako je u svemu drugčije dan današnji. U pokopalište možeš ići liepom cestom. Občinska kuća je malne sva izplaćena, jer od 4000 for. duga, izplaćenih je već 3000 for. Još koješta se popravilo, nu tvoje oči, zaslieplјene mržnjom proti Hrvatom, neće da vide napredka pod narodnom upravom.

Što se učione i učitelja tiče, to ću u kratko odgovoriti, jer nisam strukovnjak, te stoga nemogu prosuditi metodu ovdašnjega učitelja. Nu, da se i on bavi hrvatskom politikom, nemogu vjerovati, jer znadem, da je došao do današnj. časti pomoćju kumovah, koji su Hrvatom nanieli dosta škode. No, da si ga spomenuo sbog što drugoga, bio bi i ja što kazao — ali tako ništa. Jedino mogu kazati, da je politika njemu deveta briga. Čudim se pako, da nisi spomenuo i učiteljicu, njegovu ženu, koja mislim, da ti je dobro poznata. A sad prije nego zaključim, evo ti jedne opomene: Budući da si Bašćanin, i ako jesu tvoji djedovi ili čak pradjedovi potekli od miletačke krvi, znaj, da su se tvoji roditelji rodili med Hrvati, koji su jih i branili. A možda si i ti jednom više ljubio hrvatski jezik i da niesi tada mislio na miletačku krv, koja ti je već kasno pomutila možjane. Ali i ako hoćeš biti Miletčanicom, budi, ali pamti, da u Baški jih neima nego kad si ti tuj. Možda bi ti se mišlju sdružila dva tri opojena prekomorskim duhom, nu ipak su rodjena ili u Baški il gdje drugdje u kršnoj Bodulji. Dakle, jer Bašćanin, bodul si i ti kao i ja, razlikom, da se ja nesramim bodulskog imena kao što

Različite viesti.

† **Barun Metel Ožeković.** Javili smo u zadnjem broju, da je opasno obolio poznati hrvatski velikaš i rodoljub g. barun Metel Ožeković Barlabašević i Belski, a danas nam stigla iz Hietzinga kod Beča žalostna viest, da je taj čestiti starina nakon kratke bolesti preminuo.

Pokojni barun Ožeković stupio je na javnost već god. 1842. te je od tada živom riečju i oštrim perom branio i zagovarao prava hrvatskoga naroda i samostalnost kraljevine Hrvatske. Kano vatreni ilirac prionu živo burne godine 1848. uz preporoditelje hrvatskoga naroda, te bijaše jedan od glavnih pomagača Jelačića bana. Izticao se i kasnije u saborih koli u Zagrebu toli u Pešti braneći postojano i neustrašivo prava svoga naroda.

U njemu gubi Hrvatska poštenjaka i značajnika, kakovih njoj žalibože danas mnogo treba, pak je doista opravdana njezina žalost za toli čestitim sinom, komu kličemo i mi iz dubine srca: Vječni Ti pokoj plemenitoj duši!

Obiteljska nesreća. Dne 10. t. mj. stigla je poslovodju naše tiskarne gosp. Frana Polića grdna obiteljska nesreća. Umro mu naime naglom smrću krasni trogodišnji jedinac Milan, veselje i utjeha roditeljem. Naše njim iskreno sućutje!

Iz Graca nam šalje žalostnu viest hrvatsko akademičko družtvo „Hrvatska“ da je družtveni član Petar Dabčević, doktorand medicine prošlog mjeseca nakon kratke bolesti u 23. god. života s ovoga svieta preminuo. Svečane zadušnice obsluživale se u ponedeljak dne 10. febrara u 9 sati prije podne u stolnoj i dvorskoj crkvi.

Dr. Antun Gruscha kneznadbiskup. Bečka nadbiskupija smrću nadbis. kard. Gangelbauera obudovjela, dobila je vriedna glavara, vojničkog vikara biskupa dra. Antuna Gruschu, a ovoga je nasliedio dr. Laurenz Mayer, dvorski župnik Nj. Veličanstva i vrhovni ravnatelj zavoda za viši uzgoj svećenika u Beču.

Diecezanske viesti. Dne 16. pr. mj. blagoslovio je presvj. gosp. biskup dr. J. Glavina tri zvona za župnu crkvu u Roču. — Mjeseca agusta pr. g. sastao se ovdje u Trstu posebni odbor pobožnih muževa, koji sabire milodare za gradnju nove župne crkve u Trstu. — Dne 7. pr. mj. preminuo je g. Josip Cergol, umirovljeni kapelan u Orehku, a dne 22. listoga mjeseca gosp. Dragutin Podobnik, umirovljeni župnik u Bujah. Vječni njim pokoj! — Na izpražnjenu župu u Završju razpisan je natječaj do 28. t. mj.

Posjelo. Danas 13. t. mj. priredjuje „Sv. ovanska čitalnica“ svojim članovom zadnje mesopustno posjelo. Početak u 8 sati na večer.

Krabuljni ples „Tržaškega Sokola“ biti će dne 18. t. mj. u redutnoj dvorani kazališta „Politeama Rosaetti“. Ulaz imati će samo članovi i po njih upeljani gosti. Priprave za taj ples čine naši dični „Sokolaši“ veliko te neima dvojbe, da će to biti jedna od najliepših mesopustnih veselica za Slavene Trsta i okolice.

K velikomu koncertu akademičkoga družtva „Zvonimir“ u Beču piše nam naknadno od tamo prijatelj: „Kao svake tako i ove godine priredjuje hrvatsko akademijsko družtvo „Zvonimir“ u Beču veliki koncerat sa plesom dne 13. o. mj. Čisti prihod koncerta namienjen je „Braći našini hrvat. ljudi u Istri“. Ovom prilikom razposlao je odbor „Zvonimira“ nekoliko stotina pozivnica na zaslužne i rodoljubne muževe i družtva u domovini. Radi sveto i plemenite svrhe, za koju je odredjen čisti prihod zabave, može se vrli odbor nadati, da će ga gg. iz svih hrvatskih pokrajina obilato podpomoći. Time milodari što jih pripošalju družtvu pripomoći će takodjer siromašnom djaku iz hrvatske Istre!

Oko lo 1850. počeo se jedva Resselov izum pravo razvijati, a k tomu se je dodao drugi važni izum, to jest gradjenje parobrodah od samoga željeza. Ova dva izuma izrekoše buduću sudbinu nad drvenimi jedrenjaci, upropastiv tim skoro sva mjesta naše obale. Od onda parobrodi nisu se vozili samo putnici i dragocjena roba, nego i svakojake terete. Iza krimskoga rata (kremije) zaplovilo je i ruako družtvo iz crnoga mora po raznih strana svieta. Za njima dodjoše i Talijani, Španjolci, a u novije doba počela su i družtva Grčka. Sada ima svaka pomorska država parobroda veliki broj, koji premišaju svakojake terete, neograničujuć se više na terete velike vriednosti. Sada većim dielom parobrodi nose žito i kameni ugalj (karbun), les, željeznu rudu, sve što mogu dobiti. U Engleskoj osobito ima parobroda za svaku porabu; ima jih za ribanje, za prevoz stoke, guoja, blata, smetja i svega što se može pomisliti. Imadu oni i veličanstvenih parobroda, koji brzinom devetnajst milja na uru ocean proputuju, a na njima je svaka potreba, svaka udobnost, koju mogu najveća gospoda zaželjeti, kao u velikih hotelih u najvećih gradovih; imaju do stotine ljudi, koji se bave kuhanjem i službom putnika. Ovakov jedan parobrod vriedi mnogo više nego sva družtva parobrodarska, koja po Adrijatiku plove.

Dakle u prosvetljenom svietu imade danas svaka država više ili manje svoje parobrode, ako ne baš za dugu plovitbu, to ima za mjestne potrebe, za svoje obale.

U našem adrijatičkom moru bio je sam Lloyd, koji je plovio ali za malene plovitbe on nije mario niti mari, jer mu valjda nije to koristilo. Znamo pako, da se već 1853. godine našao u Trstu veletržac i brodovlastnik Špiro Gopčević iz Boke, koji je dobavio dva željezna parobroda „Stirbej“ i „Karadjordjević“ i s njima u brk Lloydova velikoga družtva otvorio plovitbu med Trstom i Mletcima, da nije taj izvanredni poduzetni čovjek u svojoj ogromnoj trgovini propeo radi krimskoga rata, za stalno naše obale bile bi providjene parobrodi bar dvadeset godina prije nego su bile.

Okolo 1862. godine brodograditelj g. Strudthoff u sv. Roku kod Miljah poče rabiti jedan parobrodić za svoju porabu i tim se je otvorila plovitba med Miljami i Trstom. Nakon par godina nekoja gospoda u Trstu i okolici sagradiše pomalo parobrodiće za Kopar, Piran itd.

U ono doba bijaše ustrojeno senjsko brodarsko družtvo. Ovo družtvo uvidi potrebu plovitbe po svojih obala, te bez oklevanja odluči graditi parobrod za plovitbu medju Senjom i Riekom.

(Konac sliedi).

Novi načelnik grada Zagreba g. dr. Milan Amruš rodio se je godine 1848. u **Brodu** na Savi. Gimnaziju (latinsku školu) učio je u Vinkovcih i u Zagrebu uz najbolju odliku. Svršiv ovu školu, podje u Beč, gdje se posveti liječništvu, te kao takav postade g. 1872. vojnim liječnikom u Zagrebu. Kad je god. 1878. Austrija zaposjela Bosnu i Hercegovinu, ode dr. Amruš sa vojskom u Bosnu, gdje je svojim marom i obširnim znanjem veoma pomagao nesamo vojništvu, već i drugim ljudem. Osobite si je zasluge stekao za ugušenje marvinske kuge, koja je maru po Bosnoj neprestano haračila a i k nama od onud prelazila. — Svojih zasluga radi postao je god. 1879. zdravstvenim savjetnikom u Sarajevu, a već sliedeće godine povjerenikom bosanske vlade u občinskih poslovih grada Sarajeva. G. 1881. dobi red Franje Josipa I. za zasluge. Nu sve to nije ga spriečilo, da se zahvali god. 1883. na svojoj službi, i časti, pa da zamieni svoj visoki položaj s djačtvom. Ode u Beč, da sluša pravničke nauke, koje je takodjer svršio s najboljom odlikom. Godine 1888. položio je u Beču sve stroge juridičke izpite s izvrstnim uspjehom i tad se vratio natrag u domovinu, gdje je odmah postao saborskim zastupnikom naroda za vrpoljački kotar, kog zastupa i danas u saboru na čast sebi, a na korist i ponos svog kotara i cielog hrvatskog naroda. Mi mu želimo, da i ovu težku zadaću srieli na korist prieštolnog nam grada Hrvatske onako, kako to njegova plemenita duša snuje. —

O posveti novoga spljetskoga biskupa presvj. g. Nakića pišu iz Zadra „Narodu“ sliedeće: „Jučer biskupova posveta svečano obavljena. Na 10 sati prije podne iz nadbiskupske palače pošlo svečeništvo, kaptol, zastupnici spljetske i makarske crkve, biskup Nakić među biskupima Poškom i Pavlovićem, za njima nadbiskup Maupas. Pontifikalnim odjelom, procesijonalno kroz zeleni trg uputiše se k stolnoj crkvi pjevajući Benedictus. Pratilo ih veliko množtvo puka. Sagovim narečene nadbiskupske palače, ojemeništa, obližnje kuće. Crkva nakićena, razsvietljena, dubokom puna. Preko cielo svečanosti prisustvovali u uniformi u presbiteriumu n. pr. namjestnik Blažeković, savjetnici Kutschig, Budisavljević, Truxa, kotarski poglavari Fekete i Nardelli i občinsko zastupstvo. Nakić pravom pobožnošću svakoga zadivio. Kad mu bi postavljena mitra i u ruke predan pastoral, izmedju dva biskupa krenu blagoslivati puk. Ganuće do suza, svak se klanjaše pobožno pred novim biskupom, da primi blagoslov. Svečanost svrši na 12½ po podne. Značaj svečanosti skroz crkveni. Na 2 sata objed kod nadbiskupa, bilo je 36 pozvanih; izim svećenika i rodbine, bješe prisutni: poglavar Nardelli i zadarski načelnik. Zdravica ganuta nadbiskupa novom biskupu, iztaknu njegove riedke vrline i zasluge, to se raduje, da su želje Spljećana uspjele njegovim izborom na stolicu, gdje će razviti svoj rad na slavu božju i spas duša. Nakićev dugi, liepi, čutljivi, religiozni odgovor ganu prisutne. Najdublje zahvali otčinskoj nadbiskupovoj njegi, odkad unidje u malo sjemenište, a napose, za nepretrgnutih 28 godina odkad je na njegovoj osobnoj službi. Ufa se, da mu neće ni unapried uzkratiti svoju zaštitu. Za tim odmah novi biskup napi oduševljeno cesaru i papi. Kanonik Dvornik, zastupnik spljetskog kaptola, zahvali što je spljetska crkva dobila pastira, kakav joj se hotio, krstovim duhom nadahnuta, koji će svojom obširnom znanošću, duhokom pobožnošću, evangjelskom ljubavi, apoštolskom revnošću, nosim sjajem obasjati drevnu i slavnu Dujmovu stolicu, te oživjeti neizbrisivu uspomenu najvećih spljetskih nadbiskupa. Zahvali nadbiskupu što je on, Spljećanin, novoga biskupa hotio posvetiti ovdje, jer tim dokaza, da mu na srcu leži koli Zadar toli Spljet, koja se dva grada ovim svečanim činom opet spajaju u jedinstvu vjere, ljubavi prama crkvi, nepokolebivom privrženošću prama cesaru i ljubavlju kršćanske rimske provjete. Biskup Pavlović na ime Makarke zahvali nadbiskupu najsrdačnije. Raduje se izboru novoga pastira, kojemu obećaje podpunu privrženost i pomoć u svemu. Nadbiskup Maupas odgovori, da su ga rieči spljetskoga kanonika ganule i da je svedjer naklon pomoći Spljetu, koji iskreno ljubi. Zahvaljuje Pavloviću i stalno se uzda, da će novomu biskupu olakotiti težki jaram pomoć sdušnih svećenika. Objed svrši na 4 sata.

Hrvatska čitaonica u Kastvu priredjuje u nedjelju dne 16. febrara t. g. u vlastitih prostorijah „Narodnoga doma“ zabavu sa sliedećim programom: 1. Sbor. 2. Deklamacija. 3. Opetuje se na obću želju: „Bog se smiluj!“ Vesela igra u jednom činu u kastavskom narječju. — Lica: Jurič Jurinov, postolar, gosp. Boško Dubrović. Mara, njegova žena, gdjica. Ema Defranceschi. Miholja, kmet, kum gornjih, gosp. Vinko Rubeša. Luce, njegova žena, gdjica. Ljubica Jelušićeva. Jožić, postolarski naučnik, g. Bruno Jurinčić. 4. Solo „Lastavicam“, pjeva gdjica. Ida Kormüller uz pratnju glasovira po g. Miroslavu Grosmanu. 5. Sbor. 6. Tombola. 7. Ples. Svirati će sekstet riečke gradjanske glasbe. Ulazninа za osobu 1 for., za obitelj 1 for. 50 nvč. Darovi se sa zahvalnošću primaju. Početak ob 3. uri na večer. — Slobodno je doći u kostumu.

Promjena u uredničtvu „Hrvatske“. Čitamo u 31. broju zagrebačke „Hrvatske“, glasila stranke prava, da je g. M. Lovrenčević prestao podpisivati „Hrvatsku“ kao odgovorni urednik dočim je preuzeo uredničtvo g. Vjekoslav Fleišer. Glavnim suradnikom lista postao je naš velecienjeni prijatelj i dični hrvatski pjesnik August Harambašić, komu stoje uz bok prvaci stranke prava, gg. dr. Ante Starčević i Fran Folnegović, mladi književnici Nikola Kokotović i Stjepan pl. Miletić, te dosadašnji urednik g. M. Lovrenčević. Sretno!

K izvješću o sjajnom plesu hrvatske čitaonice na Rieci, koje priobćismo u zadnjem broju, imademo nješto izpraviti, što je našemu izvanrednomu izvjestitelju izbjeglo t. j. da je plesa otvorila supruga predsjednika čitaonice, gospodja naime baruna Gjure Vraniczany-a, nipošto pako gospodja Irma Vraniczany — kako bijaše pogriešno tiskano.

Zabava u Buzetu. Od tamo piše nam prijatelj 10. t. mj. Jučer na večer, kako bijaše već javljeno u Vašem cienjenom listu, priredili su naši mladi rodoljubi veselicu kod „Fontane“ (sv. Ivan) u prostorijah g. J. Cerovca. Nesreća je htjela, da je ravno okolo 8 sati na večer buknula vatra na imanju g. Jakova Negri, občinskoga savjetnika i to u Malakuba kraj Sitpeda. Staro i mlado pohitilo je tamo, da pomogne vatru ugasiti, ali njim to do polnoći ne podje za rukom. S tog razloga nemogahu mnogi prisustvovati veselici. Gostovah bijaše iz Vodicah, Munsh, Danah itd. Okolo 8½ zapjeva sbor liepu narodnu himnu „Letrane dragi“, pak se predstavljala šaloigra u 1 činu: „Novci za diplomu“. Izvrstan Čvičić bio je gosp. V. C., koji je svoju ulogu baš krasno odigrao. Veoma dobar bijaše i g. E. B. u osobi Vinka; gg. Podreka, P. Flego, A. Flego odigrali su posve dobro svoje uloge, te se ufamo, da će vremenom biti na diku naših diletanta. Poslije igre zapjeva sbor krasnu pjesmu: „Četiri vjeka“, a iza toga predstavljala se šaloalica „Jedan i dva“ u kojoj je opet g. V. C. odigrao svoju ulogu, kao da bi bio svaki dan u tom poslu. Na koncu deklamirao je isti „Klevetnikom Hrvata“, a plješkanju nebijaše konca ni kraja. S tim se je svršila ova ljepa veselica, te je bez dvojbe svatko otišao zadovoljan kući. Ufamo se, da će nam do mala naša dična mladež opet prirediti ovakvu zabavu, koja budi i kriepi narodnu sviest, a k tomu oplemenjuje duh i srce. Imao bih Vam još štogoder javiti, ali za danas moram pustiti jer ćutim prve znakove influence; no čim ozdravim, bude li božja volja, javiti ću Vam se opet. —

Buzećan.

Iz Zagreba piše nam redoviti izvjestitelj: Prino mesopust sjedi već skoro mjesec dana na svojem prieštolju. Jedva se pokazao, eto gdje svjetina zamamljena njegovim raskošnim čarom, hrli hrpimice pred njega, da mu služi i da mu žrtvuje dosta novca, a po koji i dragocieno zdravlje. Njekakav duh uvukao se u mlado i staro, te neodoljivom silom tjera ih u vrtlog bučnog mesopustnog života. Od malog, otrcanog djačarka, koji već svojom izvanštinom predstavlja njeku vrst „maškare“, pak sve do najcifrastijeg ćifirića, koji namazanom kosom raznimi pomadami pilji drzovito u mimoprolazeće djevojke; od fine gospodjice, koja krije svoje dražestno lice pod skupocienom krabuljom, da može tim slobodnije pasti svoje liepe oči na prolazeće, do ostarele gospodje, koja sjećajuć se svojih zaludih dana, hoće, da se još jednom naužije tog liepog svieta; ave to hoće, da dade oduška svojim gorućim željam, da zadovolji svojim neodoljivim strastima. Svako družtvo, svaki zavod hoće, da priredi svoj „sijajni“ ples; a gradska strieljana, ili sgrada „Sokola“, „Kola“ ili glasbenog zavoda, koje sve plamte u sjaju plinskih i električnih svietiljka, svake su večeri središće raznih razreda zagrebačkog občinstva. U gostionah, u krčmah, u zakutcih, sve vrvi i vrti se uz maču deraču, koje harmonike ili kakvog razlupanog glasovira.

I sveučilištne gradjane spopala je nakon četiri godine i opet želja, da na svaki način i pod svaku cienu prirede svoj „sijajni ples sveučilištne mladeži“. Ali pošto se radi njega uzvitlala na sveučilištu silna bura, koja još sveudilj brije ružičaste nose njekoliko židovskih i njim sličnih „ćifirića“ i „frkalasa“, te se još o njegovom uspjehu ništa nezna, to si pridržajem dužnost, da Vas kasnije o njem obširnije izvjestim.

Veliko veselje, kakva Zagreb nije doživio, već njekoliko godina, razdragalo je zagrebačko občinstvo dne 29. pr. mj. Kako Vam onomadne javih, izabralo je zagrebačko sviestno gradjanstvo u gradsko zastupstvo većinom opozicijonalne kandidate. To gradsko zastupstvo držalo je dne 29. pr. mj. svoju drugu sjednicu, u kojoj se je konstituiralo i izabralo svog novog načelnika u osobi g. dra. Milana Amruša, poznatog opozicijonalnog govornika i braniteljа hrvatskog državnog prava na saboru u Zagrebu. Stolica zagrebačkog načelničtva bila je, hvala velikoj brigi naše madjaronske vlade, izpražnjena kroz pune dvie godine, uslied čega se u gradsko poglavarstvo uvukao nered, a i najvažniji poslovi ostali su neriešeni. Dosta je napomenut samo uredjenje kanalizacije grada Zagreba, koja je sa zdravstvenog gledišta toli potrebna; onda pitanje tramwaja, koje se je tek ovih dana približalo konačnomu riešenju, i mnogo drugih važnih pitanja.

U takovih okolnostih pozdravilo je neodvisno zagrebačko gradjanstvo ovaj sretni izbor, neobičnim veseljem. Sve strane, bez razlike programa, nazrievaju u dr. Amrušu vrlo umnoga, naobraženoga i finoga čovjeka, koji ima sve sposobnosti, da uredi pomršene odnošaje i da dovede gradsko poglavarstvo na čvrstu podlogu, na kojoj će moći svestrano zadovoljiti svojim raznovrstnim, težkim zadaćam. Jedno od najvažnijih pitanja po Zagreb jest uredjenje zdravstva. U svom govoru, kojim se novi načelnik zahvalio zastupstvu za izbor, reče medju ostalim, da „Zagreb mora postati pravi sanatorium“, a on kao izvrstna liječnička sila, znati će sigurno bolje nego ikoji drugi odstraniti sve zaprieke, koje stoje tomu na putu. Druga glavna točka njegovog programa jest razvitak Zagreba. Zagreb nesmije nazadovati; on mora na financijalnom i prosvjetnom polju napredovati, tako da svaki Hrvat može njekakvim ponosom kazati na svoju priestolnicu, koja mora da bude avierda provodnica svega hrvatskoga naroda, komu pripada i naša žalibože od matere zemlje već rano odtrgnuta Istra. U novoizabranog načelnika polaže zagrebačko gradjanstvo u obće najlieplje nade, a i Hrvati po svih hrvatskih pokrajinah pozdraviti će njegov izbor neprikrijenim izrazom veselja, a za svimi neće po gotovo zaostati ni Hrvati Istre, već licem okrenjeni napram istoku, jer od istoka dopire svietlo, kliknuti će mu, čestitajuć našem liepom Zagrebu na izboru, srdačni: „Živio dr. Amruš, dika naših načelnika i Živila Hrvatska“! Milan.

Iz Sovinjaka piše nam prijatelj 10. t. mj. Poznate su Vašim čitateljem komedije zbišše se ovdje još godine 1884. kad no je ono naših šarenjakom odzvonilo u ovoj občini. Videći oni, da nam se inače nemogu osvetiti, utekoše se u crkvu. Kad je došao amo sadašnji župnik nagovorili ga, da promjeni naš stariuski crkveni jezik, da zamjeni molitve i pjevanje hrvatsko za latinskim i talijanskim. On se žalibože dao nagovoriti. Prije se n. pr. molilo po sv. misi „Angjeo Gospodnji“, a sada „Angelus Domini“; prije se pjevalo „Budi hvaljeno“, a sada ništa; prije bijaše kršćanski nauk pred blagoslovom za odraščene, a sada ništa; pjevalo se „Častimo Te“ sada „Vi adoro“; litanije B. D. Marije pjevane prije hrvatski, pjevaju se sada latinski. Kad je nastala ta promjena u crkvenom jeziku, zavladalo je izmedju naših šarenjaka veliko veselje, jer su valjda mislili, da su tim izkorenili hrvatski jezik iz crkve. Da se još bolje narugaju s nami, porukoše se naši šarenjaci sa klupa na orgulje — gdje orgulja ni neima — te počeše tuj pjevat (dočim se nije prije tuj pjevalo), bacat odzgor prah i smrad na narod u crkvi. U izpražnjene tim klupe, gdje se je prije pjevalo, počeli zalaziti drugi ljudi, a medju timi i neki starac od preko 70 godina, koji je u svojoj mladosti uvjek tuj pjevao, a od svih poštenjaka vazda cienjen bio, jer je obnašao preko 45 godina čast župana ili občinskega savjetnika pak je i sada član občinskoga upravnoga vieća. U istu klupu dolazio je često starčev sin i jedan unuk, no budući je ta obitelj tra u šarenjačkoj peti, trpili su naši kulturonosci kako bi ih iz klupe otjerali. Vratili se naime kroz 4—5 nedelja opet u klupe, te počeli tuj opet pjevati. No naš starac se nemiče više iz klupe. Razjareni radi toga šarenjaci nehtjedoše dalje pjevati ni u klupah ni na orguljah. Utekoše se napokon k gospodinu župniku moleći ga, da iztjera iz klupe starca i njegovu djecu. Župnik ih zbilja uslieša, te odpravi jednu nedjelju starca i njegove iz klupe riečmi: da je ono mjesto za pjevače, a ne za ostali narod. Izpunila se dakle želja naših protivnika. No varao bi se tko bi mislio, da su oni odtada tu zadovoljni bili. Pjevali su bo još dvie nedelje u klupi pak se opet povratili na orgulje.

Sada neka nam svatko nepristrana reče: nije li to zbijati komediju u svetom mjestu, gdje smo evi jednaki i gdje se nebi smjelo dopustiti, da nekolicina njih radi kako i što njoj se svidi.

O sličnih komedijah, koje se ovdje vrše odpotle imademo čestitoga učitelja, izvjestiti ćemo Vas drugi put.

Družtvo „Slavjanski napredak“ u Splitu priredjuje na 15. febrara t. g. u 7½ sati na večer u Dvorani „Diana“ veliki družtveni ples na koji se pozivlje gg. članove i prijatelje družtva.

Neuka nauka.

Čišćenje kore na stablih u voćnjacih. Stupili smo u doba godišta, gdje će trebati nastojati oko toga, da se podupre rast i razvitak drva kod voćaka. Najpoglavitiji zadatak ovoga nastojanja jeste čišćenje i izcielivanje kore.

Kod staroga drveća ovaj rad stoji u tom, da se ostruže kora, da se oprosti mahovine te se otvori pristup zraku do likovine, kroz koju biva izpara i srkanje zraka. Mjesto da se stružе kora, poliučuje se ista svrha i tim, ako se stablo maže vapnenom raztopinom, kojoj je moći dodati korrosivnih tvari: pepeljike (potaše), sode, mistina itd.

Tko ne će, da obieli stabalje, jer mu možda ne godi oku ona svjetla bjelina, može mjesto vapna uzeti vapnenoga chlorira po 1 kilogram na 20 lit. vode.

Francezki „Revue horticole“ preporučuje raztopinu: 500 gr. sodiuma ili morske soli ili pako vapnena chlorira na 20 lit. vode, pak veli, da svaka ova raztopina ne samo što čisti koru, već ubija jajašca, ličinke i crviće. Da bude insekticidna snaga raztopine jošte veća, preporuča malen dodatak modre galice.

Još nam valja dodati, da je dobro u svaku raztopinu, što smo ju ugotovili za mazanje stabla, umiešati nešto crna sapuna, koji razstavlja smolu i druge mastne i smolne tvari, što razstvaraju pore drva; ovako biva drvo pristupnije blagotvornim uticajem zraka i vlage. G. L.

Listnica uredničtva.

G. Rumunj. Na anonimna pisma nemožemo odgovoriti.

Javna zahvala.

Kod mnogih prilika pokazao je naš velevriedni dr. Venceslav Kornmüler, liečnik u Kastvu, osobito znanje i vještinu u liečenju različitih bolestih.

Srce puno zahvalnosti naprama gori rečenomu sili me, da mu ovim javno zahvalim za trud i njegu, štono upotriebi za vriemo težke bolesti moje drage supruge Marije, koja pred šest godina bolovaše na upali hrbtenjače, a pred ovo malo dana na upali u plućih. To su svakako dvie vrlo težke bolestih, al ipak naš požrtvovni g. liečnik, svojim znanjem i vještinom izliečii koli prvu toli drugu bolest. Sretan se ćutim, što mogu i ovom prilikom izreći našemu vrlomu g. liečniku: „Srdačna hvala!“

Rukavac, dne 10. veljače 1890.

Frane Kinkela-Lovrinov
trgovac.

Pošilja blago dobre spravljeno in poštnine proste!

Teodor Slabanja

srebrar v Gorici, ulica Morelli št. 17,
priporoča se vljudno pri visoko častiti duhovščini v naprav cerkvenih posod in orodja najnovejše oblike, kor: monstrance, kelihov itd. itd. po najnižji ceni.

Stare reči popravi, ter jih v ognji pozlati in posrebri. Na blagovoljno vprašanje radovoljno odgovarja. 25—6

Pošilja blago dobre spravljeno in poštnine proste!

FILIJALKA
c. kr. priv. avstr. kreditnega zavoda
za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vrednih papirjih za		V napoleonih za	
4-dnevni odkaz	3%	30-dnevni odkaz	2%
8- „	3½%	3-mesečni „	2½%
30- „	3¾%	6- „	2¾%

Vrednostnim papirjem, glasečim na napoleone, kateri se nahajajo v okrogu pripoza se nove borostna tarifa na temelju odpovedi od 17. novembra. 21. novembra in 13 decembra.

Okrožni oddel.

V vredn. papirjih 2% na vsako sveto.
V napoleonih brez obresti.

Nakaznice

na Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Reko, kakor za Zagrob, Arad, Bozen, Gradec, Hermanstadt, Inomost, Celovec, in Ljubljano— brez troškova

Kupnja in prodaja

vrednostij, diviz, kakor tudi vnovčenje kuponov 24—3 pri odbitku 1% provizije.

Predujmi.

Na jamčevne listine pogoji po dogovoru. Z odprtjem kredita v Londonu ali Parizu, Berlinu ali v drugih mestih — provizija po pogodbi.

Na vrednosti obresti po pogodbi.

Uložki v pohrano.

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, zlat ali srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.

Trst, 13. novembra 1888. 3-24

Lutrijski brojevi

Dne 8. febrara.

Trst	73	89	14	87	51
Line	29	79	84	49	17
Budapest	67	33	49	86	1

Dne 12. febrara.

Prag	8	5	12	81	15
Lavov	11	46	65	36	74
Hermanstadt	51	56	73	89	55

Suknene tvari

razašilje za gotovo ili pouzetjem za jako jeftine cene i samo dobre vrsti

3.10	m. za 1 odielo samo	for.	3.30
3.10	„ „ „ „	„	4.60
3.10	„ „ „ „	„	6.80
3.10	„ „ „ fino	„	12.—
3.10	„ „ „ vrlo fino	„	15.—
2.10	„ „ „ za kaput fino	„	6.—
2.10	„ „ „ vrlo fino	„	9.—
1.00	„ darovac	for.	2.20—3.20
6.30	„ kangura za prati	for.	2.80

Tvornica i skladište sukna

E. Flusser u Brnu

Dominikanski trg 8.

Uzorci badava i franko.

20—2

LEOPOLD MORODER,

kipar

od sv. Ulricha, Gröden na Tirolskem

se priporoča v izdelovanje

jaslic, kipov, svetnikov, križnih potov, Christus-Corpusov s križem ali brez njega.

Christus v grobu

tudi z jamico iv druzimi podobami, Lurdska Mati Božja tudi z deklico. Bernardotte in jama večernice (Marija z mrtvim Jezusom v naročju). Vse to v vsakej velikosti in slogi, fino izdelano gravirano po skromnih cenah.

Altarji, lece spovednice, stoli za altarje, stojala za na steno ali za prenašati.

Cenik ali fotografije se pošiljajo brezplačno. Jamči se za dobro delo.

Priznalna pisma pošiljam rad na ogled.

Tiskalice (preše) za zeleno krmo

Bluntov patent za sakuvanje svih vrsti krme, t. j. da se sadura zelena i sladka pića od trave, djeteline, kukuruza, repnice itd.

10—5

To je jedno od najljepših izmišljotina nove dobe,

prokušano

porabom, te daje vrlo veliku korist gospodarstvu,

prokušano

prodajom, koju smo mi do sada postigli, i mnogimi sjajnimi izjavami i svjedočbami obćenitih i prokušanih gospodara.

Upute o porabi, koje ujedno sadrže, pregledno, mnogo, svjedočbe, šalju badava i franko:

PH. MAYFART & C.,

Tvornica poljodjelskih strojeva

WIEN, II., Taborstrasse 76,

Frankfurt a. M. i Berlin N.

Jedini ovlašteni tvornički zastupnici samotvornih neprestano radećih preša sa polugom, patent Blunt.

Marijaceljske želodečne kapljice

i zvrstno zdravilo pri vseh boleznih na želodcu.

Zaštitna marka.

Neprecenljive dobrote je posebno vpliv njihov pri netečnosti, slabosti želodca, ako z grla zmrdi, napenjanja, kislem pehanju, koliki, želodečnem kataru, goreče (rzavci) pri preobilnej produkciji slin, rumenici, bljuvanju in gnjusa glavobolu, (ako je bol želodca) krč v. želodcu, zabasanji, preobilnosti jedi in pijač v želodcu.

Cena stekleniei je 1 nakazom vred samo 40 nov. velika stekenica samo 70 nov Glavni zalog ima lekarničar Karl Brandy, Kremsier, (Moravija).

Svarilo! Pristno Marijaceljske želodčne kapljice ponarejujejo in posnemajo se mnogovrstno. — **V znamenje pristnosti** mora biti zamotana vsaka steklenica v rdeč omot, providen z gornjo varovalno znamko ter mora biti na vsakem priloženem poduku za vporabo razun tega opomnjeno, da je bil isti tiskan v tiskarni g. Gasek-a i Kremeričah (Kremsier). 20—13

Marijaceljske pilule proti začepljenju.

Ove vlše godina sa najboljim uspjehom rabljene pilule proti začepljenju tiela pazvore se mnogo Neka se pazi dakle na gornju zaštitnu marku i na podpis liekarnika C. Brady, u Kremsiru. Cieua kutijici 20 kr. Zaboji sa 6 kutija 1 for. Ako se novac unapred pošalje stoji jedan zaboj for. 1.20, dva zaboja for. 2.20.

Marijaceljske želodčne kapljice niso tajno sredstvo. Deli, iz katerih obstoji, oznanjeni so na vsakej steklenici priloženemu poduku za vporabo

Prave marijaceljske želudčne kapljice i marijaceljske pilule proti začepljenja dobivaju se prave u:

V Trstu u Lekarnah: pl. Leitenburg All' Ercole trionfante; de Leitenburg, Edoard alla Salute: A. Praxmayer ai due Mori; Prendini Pietro, alla fontana imperiale; Benedetto Saraval All' amazone Triotante; Antonio Suttina, Balt. al Camello; Benedetto Vlah-Minussi, dvorska lekarna; dr. Vittorio Serravallo al Redentore (glavno skladište); Biazoletto, all' orso nero. — **U Senju** u lekarni: Filipa Ritschela, kao što i u vih ostalih lekarnah.

Tiskarna Doleno

ima u zalihi svo potrobito tiskanico za sastavu crkvenih računah u hrvatskom jeziku i za knjigo podnošnah. Onda u latinskom jeziku potrobito tisknico za kršćenje, ženitbu i za slučaj smrti. Tiska po naručbi uz povoljnu cienu listko za sv. ispovjed i pričest itd.

4—5

---

slovca. Pelar

Za vsako gospodnjo!

ktera želi dobro kavo pripraviti!

Pazite dobro na to, da so razširjeni **zaboji & zavitki,** kteri niso pravi „**Franck**'ovi," ampak

goljufivo ponarejeni! —

Hočete li okusno pijačo in tečno kavo imeti, zahtevajte pravo „**Franck**'ovo" kavo, ktera pa je le prava s temi registriranimi markami:

varstvena znamka. varstvena znamka. varstvena znamka.

D. 2939 S. 9 III. J. W. I.

in s tim podpisom:

Heinrich Franck Söhne

Linz. Ludwigshurg.

Toraj: *Previdnost pri kupovanji!*

Krivo je misliti, da se „dobra kava" le iz samih kavinih zrnc pripravlja, ne — kajti dober pristavek **poviksa** kavino moč, njeno barvo in njen okus. —

To je resnično, prepričajte se blagovoljno z poskusom

prave **Franck**'ove kave.

Za črno kavo: 4 žličami kavinih zrnc - 1 žlico Franck'ove kave:
„ mlečno „: 3 „ „ „ - 1 „ Franck'ove „

Izdavatelj i odgovorni urednik M. Mandić. Tiskara Uskoc.

Broj 8. U Trstu 20. febraga 1890. Godina XXI.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Pripošlana se pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 5 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja za pogodbe sa upravom. Novci se šilju poštarskom napotnicom (vaglia postale) na administraciju „Naše Sloge“. Ime, prezime i najbližu pošt u valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se i netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji ½ for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½ i 1 za pol godine. Izvan carevina više poštarine.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalazi se u Via Cariatia br. 25.

„Slogom raste mala stvari, a nesloga sve pokvari“. Nar. Pos.

Svećenička kongrua.

Uvaženi hrvatski list iz Zadra „Katolička Dalmacija“ imade u zadnjem broju na uvodnom mjestu važan dopis iz Beča pod naslovom „Nova naredba o kongrui“ koj će bez dvojbe zanimati i naše rodoljubno a zapostavljeno svećenstvo, te ga eto uz neznatne promjene niže tiskamo:

Danas je izašla u zviezde kovana nova naredba o kongrui. Ovom se novom naredbom od 20. t. mj. sasvim ukida stara naredba od 2. julija 1885. Dakle odsada ne vriedi nego samo nova naredba. Tim pako nije rečeno, da nova naredba sadrži skroz nove odredbe, jer je većim dielom stara naredba u novu prešla.

Najvažnije promjene su u dvih prvih paragrafih nove naredbe, koji nadomješćuju §§ i. stare naredbe.

U novom § 1. izpale su one izreke, iz kojih je ključ kongrue postao i iz kojih se praksa izvadjala, da se svakojaki ostatak župničkih dohodaka upotrebi za pomaganje svećenstva. Takodjer izpala je zakonu protusloveća klausula, da se mora osvrtati samo na dušobrižničke štacije, koje su utemeljene državnim odobrenjem. Naredba govori samo u obće o „dušobrižnicih“ (Seelsorgegeistlichen).

Sasvim važnu promjenu naredjuje § 2. — Dok po starom § 1. fasije morahu se podnieti kotarskom poglavarstvu, po novom § 2. odsada se moraju predstaviti zemaljskoj oblasti putem ordinariata. Odluke dakako pripadaju zemaljskoj oblasti, a rješitbe dolaze od kotarskoga poglavarstva. Sada se mora istodobno ordinarjatu priobćiti prepis odluka, dočim dosad ordinariati primahu popis pripoznatih „popunitba obskrbe“ (Dotations-Ergänzungen). Dalje mora se odsada glede utoka na ministarstvo bogoštovlja primati i izjave ordinariata i njega takodjer izvieštiti o odlukah (§. 8.) Kotarska poglavarstva sada u svemu poslu nemaju više ništa „opaziti“, dočim do sada sve fasije morahu biti popraćene njihovimi opazkami. Nešto je neobična, zašto idu stvari upravo tomu na kotarsko poglavarstvo, koje nema ništa reći, a nemoraju se kao i fasije takodjer na ordinariat upraviti.

Glede fasija samih osjetiše bitnu promjenu one odredbe, koje se odnose na dužnosti župnika prama pomoćnikom.

Stigla je promjena i u tom, kako se je vladati sa prihodi misa župničkih upravitelja.

U formularu župničke fasije opazit je, da, mjesto „troškova“ za uzdržanje drugoga pomoćnika“, sada glasi prosto: „Za uzdržanje pomoćnika“. Na dalje vidjet je da fasija pomoćnika sada nije više kao dodatak župničkoj fasiji, ali po sebi i ne glasi više: „vlastiti prihod prvoga mjesta pomoćnika“, već plaće skopčane sa službom pomoćnika .... u ....

Rieči nove naredbe jesu sliedeće: Naredba ministarstva za bogoštovje i nastavu i ministarstva financije od 20. jenara 1890, kojom ukinuvši naredbu od 2. julija 1885 (D. Z. L. Br. 99). daju se nove odredbe za ovršbu zakona od 19. aprila (D. Z. L. Br. 47) glede provizornoga poboljšanja obskrbe katoličkoga dušobrižničtva.

§. 1. Predlog fasija odnosećih se na odredbe §. 3 zakona od 19. aprila 1885 za plaće skopčane s duhovnimi službami mora se podnieti od dušobrižnika, koji primaju beneficij ili kakav drugi mjestni prihod i koji zahtjevaju kakvu dopunitbu kongrue iz religijozne zaklade.

Fasije moraju se prediožiti pri preuzimanju službe ili naredbom ministra za bogoštovlje.

Dušobrižniki, koji ne primaju beneficija ili drugoga mjestnoga prihoda kongrua mora se po izjavi ordinarata od početka službe računati.

§. 2. Fasije moraju se predstaviti zemaljskoj oblasti putem ordinariata.

U slučaju početka službe ovaj predlog mora se podnieti kroz dva mjeseca.

Molbe za produljenje ovoga roka moraju se predstaviti četrnaest dana prije izmaka istoga zemaljskoj oblasti, koja, ako postoje važni uzroci, može dozvoliti i produljenje na druge četiri nedjelje.

§. 3. Fasije po ukopljenih obrazcih (A, odnosno B), moraju sadržati u dvih glavnih rubrikah prihode i troškove dušobrižnika.

Kakvo slučajno potrebito dokazivanje pojedinih mjesta, mora se staviti u sporednoj rubrici: „Opazke“.

Fasiju mora podpisati dotični dušobrižnik. Ako koji župnik mora od svoga prihodka plaćati pomoćnika, tada prvi mora ujedno spraviti fasiju pomoćnika kao dotični dokaz.

§ 4. Fasije moraju se predati u dva diela, u prvomu od kojih mora se primetnuti inventarij prehende, specifični izkaz svih plaća župnika iz religijozne zaklade, tako i takodjer priložiti niže navedene dokaze.

Odnosno na pojedina mjesta dohodaka i troškova i dokaze istih, mora se paziti na sliedeće.

(Slieditć će.)

DOPISI.

Iz Kanfanarščine početkom febrara. Dugo je vrieme, da pazim pozornim okom što se zgadja u našem Kanfanaru, ali čekao sam, da stvari prije dobro dozriju, misleć, da će se koji vještiji od mene pobrinuti, da ih na vidjelo iznese. No, pošto se nije nitko toga posla latio, učinit ću ja to i to tako, da me svaki i najprostiji kmet razumiti može. Odkad su se ovdje obavili izbori za sabor, biesni sve više i više duh „pazinskoga političkoga družtva“ na moralnu i materijalnu štetu ovoga pučanstva. Da u kratko dokažem ovu žalostnu istinu, držat ću se poglavitih točakah. Nekoliko mjeseca nazad bijahu u občinskom uredu dva pisara; potrošilo se je liepih novacah, što držim, da nebijaše potrebno kano ni vozu peto kolo. Medjutim razpisan bijaše natječaj za stalnoga pisara sa 600 for. godišnje plaće. kano da se ga za 500 ili 450 for. nebi moglo imati, ili kao da naša blagajna ima u izobilju novaca. Našao se je čovjek po njihovoj želji nepoznajući našega jezika i primio mjesto uz nekakovu čudnu šestgodišnju pogodbu, s kojom se obvezao, da polaže 1200 for. kaucije, koju da mu je izgubiti ako nebudo znao svoj posao obavljati; a u slučaju, da bi se ga iz službe odpustilo, da mu občina mora platiti 1200 for. Liepe li pogodbe, je li? Sada stavimo, da bi on bio takav čovjek, da čini što mu drago u občini i da bi se ga onda moralo iz službe odpustiti, moralo bi mu se dati liepih 1200 for. Pak zar nisu mudre glave naši ljudi?! Vrhu toga dalo mu se je, da i orgulje u crkvi svira, čim si zasluži 120 for. na ljeto; to bijaše dakako velika škoda i uvriedа za učitelja uzevši mu ovaj zaslužak, pošto je taj posao od starine pripadao učiteljem. To nam pako svjedoči, da nije dosta talijanašem što zapovjedaju na občini, već bi htjeli i u crkvi zapovjedati. Sa plaćom od 720 for. t. mj. bez drugih incertah može se u Kanfanaru gospodski živiti. Ali jadan puk kao da valjda nezna, da su oni, koji su toliku plaću odlučili, sami botegari i učitari, te čim on ima tašću plaću, biti će koristnije njima. Do sada ide sve liepo i gladko kao po loju, nego reć bi, da se kaucije još ne vidi, pošto glavar još uvjek upravlja blagajnom; opreznost je vazda hvalevriedna!

Ovdje se pred nekoliko vremena ljude lovile, da čine križe, da svoju djecu upišu u talijansku paralelku i taj posao se je tako nečisto vodio, da su dobili liepi broj djece. Iz toga se vidi, da tu Talijana baš nema, jer onda čemu tolika agitacija? To je učinilo neugodan i nemoralan utisak na pučanstvo. Čim su ovdje postigli svoju nečistu svrhu, nastoje da isto postignu i u rovinjskom selu; radi toga spravlja se već odavna naš Muhamed tamo sa nekejšimi odličnimi osobami iz Rovinja, gdje da te onaj dan pripraviti veliku juzinu. Da se valjda laglje do željene svrhe dodje, naputilo se je jednu osobu, da učini dvie tužbe proti g. Žiži, tamošnjemu učitelju; jednu na sud, a drugu na kotarsko školsko vieće, da njoj je sina stukao, radi česa da je u nesviest pao; ali i ovdje učinili su „fiasco“ pošto se je dokazalo, da mu nije dao nego dvie ili tri šibe. Dragi roditelji, nedajte se varati! Vaša djeca u talijanskoj paralelki neće se ništa naučiti, jer ona neće razumiti učitelja, pošto bi on morao s njima samo talijanski govoriti. Pučke škole neimaju tu svrhu, da se jezike uči; to se čini samo u velikih školah. U pučkoj školi mora biti nauk u materinjem jeziku, a što se drugačije radi, je sve nenaravno i neumjestno. Bližaju se občinski izbori, zato sada se razglabaju stara prijateljstva i nova čine, daju ostavke župani i občinski poslužnici, a to nije nego manovra, jer znamo dobro, da bi nekoji i taksu platili, samo da ne ostanu vani.

Pozor dakle vriedni Kanfanaroi, da nas protivnici neprevare, kao što nas prevariše uvjek do sada.

Iz Beča, 16. febrara 1890. Cienjenim čitaocem dične „Naše Sloge“ bit će još iz predzadnjeg broja poznato, da je hrvatsko akademičko družtvo „Zvonimir“ zaključilo, da priredi veliki družtveni koncert, a čisti prihod da se namjeni „Bratovščini hrv. ljudi u Istri“. Javljam im pako sada, da se je dne 13. t. m. u istini priredio i to uz malu promjenu prije razposlanog programa. Po ovomu imao je sudjelovati uz nekoje čla-

PODLISTAK.

Parni stroj i parobrodarska družtva.

(Dalje.)

Kako odlučiše tako učiniše sagraditi 1871. godine na Rieci parobrod, kojemu dadoše pristojno ime „Hrvat“. Bio je dakle „Hrvat“ prvi parobrod, koji je ponosno med Senjom i Riekom ploviti počeo.

Dobra su onda bila vremena za brodovlje u obće, a to je probudilo nekoje bogataše u Trstu, te ustrojiše parobrodarsko družtvo na akcije pod imenom „Adria“, te kupiše odmah tri velika teretna parobroda, koji su nosili više od 1500 tonelada svaki. Plovili su ovi parobrodi u Ameriku i u Crnomore i to prve četiri godine sa vrlo dobrim uspjehom. Izgubivši kasnije jedan parobrod, ne posve osiguran, dobitci počeše padati; k tomu postane družtvu nesnosan silni porez, kojim su obterećena družtva na akcije. Kako se kaže zadnje godine su dobili 19.000 for., a platili poreza 20.000 for. Nekoji govore, da bijaše uprava težak teret, te se je radi mnogo razloga odlučilo likvidirati, a Lloyd je vrlo rado kupio ostanke.

Otvorio je u isto doba g. Cesare iz Trsta plovitbu med Trstom i Palom; na toj pruzi ima i poštu. Na Dubrovačkom otvorio plovitbu med Dubrovnikom i Metkovićem.

Bila se dogovorila i nekoja riečka gospoda, da sagrade parobrod, što i učiniše; ali budući gradjen skoro jedino za terete, taj parobrod bijaše malen, a tim se je na Rieci pokazala vrlo mala sklonost za parobrode. Nije ni čudo; imali su tada liep broj jedrenjaka, koji su davali dobre postotke. Njihov „Liburno“ nije odgovarao, svrsi t. j. nije davao dobre dividende, za oni ga prodaše Puljivom.

Godine 1873. bijaše i u Bakru sagradjen parobrod, koji i sada plovi medju Riekom i Bakrom, a 1875. družtvo senjsko sagradi „Vinodolca“.

Godine 1878. zaposjednućem Hercegovine niknuše nova družtva. Braća Rismondo iz Makarske otvoriše plovitbu med Trstom i Metkovićem i Spljetom, što je isto družtvo kasnije dobilo subvenciju i sada ima pet parobroda.

Godine 1881. Dubrovčani otvoriše plovitbu med svojom lukom i Trstom sa družtvenim parobrodom „Dubrovnik“.

Godine 1882. Madjari ustrojiše parobrodarsko družtvo pod imenom „Adria“, te sagradiše i kupiše u prve dvie godine sedam velikih teretnih parobroda svaki po 1500 tonelada, a tečajem vremena dodaše tri veća od 2500 ton. Oni plove iz Rieke navadno u Francezku, Englezku, Belgiju i Brazil.

Družtvo obstoji jer ima veliku subvenciju od vlade; vlastitimi dobitci nebi se moglo održati jer ravnateljstvo, uprava itd. trebaju velike troškove, budući je sve naslađeno na gospodsku. Kada se je družtvo ustrojilo, dobitak mu nije bila glavna svrha, nego neki ponos, da se budu pomogle otvoriti komunikacije za madjarski proizvod sa takozvanimi madjarskimi parobrodi. Stalno je, da dok bude vladalo kako mogla, neće pustit družtvo propast, platio to tko mu drago.

Rieki ne škodi „Adria“ jer su mnogi našli službu kod nje; ima dosta kapetana, makinista i mornara. Poznato je, da će se s vremenom nastojat, da budu prva mjesta popunjena s Madjari, jer su do sada samo dva zapovjednika iz Madjarske, koji govore, da uloženi novac jest madjarski. Bilo kako mu drago, velika većina osobja na parobrodih biti će kvarnerolci, a naime iz hrvatskoga Primorja, koje Madjari „tengere“ zovu.

Godine 1883. Švarc iz Zagreba otvorio je plovitbu med Riekom i Piranom jednim parobrodom, pak kasnije kupi drugoga i dobi subvenciju za plovitbu med Mletci i Riekom. Godine 1884. senjsko družtvo pod imenom „Krajač i drugovi“ sagradi parobrod „Nehaj“ za plovitbu subvencijoniranu do Karlobaga, a netom lani sagradi „Velebit“ za produljenje pruge do Zadra.

Kako smo gori napomenuli, hrvatski parobrodi brodili su po iztočnoj strani našega Kvarnera već mnogo godina. Svi narodi su imali po svojih mjestnih obalah svoje parobrode, ali u iztočnoj Istri u našoj Liburniji, gdje su Niemci našli ohodne krajeve, da stvore novu Nizzu, ondje, baš ondje se je narod vladao posve kako i u srednjem vieku. Starci mornari su vozili i vozili takozvani „trget“ medju Liburnijom i Riekom. U trgetu bijahu obično putnici strpani medju brente črešanja i šljiva, a koji je hotio prištediti brodarinu, primio je za veslo, ako ga je dopalo, pak vozio. U jutro rano netom bi zora zarudila na Velebitu čuo se iz male luke lovranske dva tri puta krepak glas, koji bi zaorio kroz brda i doline: „Ala v' Reku v' Reku oooo!“ i taj bi glas ponuka okoličane, da se požure na trget i da se smjeste med brente, kako boije mogu. Kada bi se iz male luke otisnuli i ako nije bilo nikakva vjetra, onda vozi, vozi stari mornaru, a pomogli bi njim i seljaci

nove slavenskog pjevačkog družtva i vrli pitomac ovdješnjega konservatorija Hrvat Vulaković. Nu pošto je ovaj bio zapriečen, morala se je njemu namjenjena uloga predati drugomu, a ove se blagohotno poprimi izvrstai pjevač Slovenac Fr. Bučar. Ovoj promjeni nemamo ništa da prigovorimo, pošto znadosmo još prije, kako je i g. Bučar vješt pjevač. Ali druga nas je okolnost upravo nemilo iznenadila, da uprav ogorčala. Imala se naime odpjevati uz himnu „Zvonimira“ i druga rodoljubna pjesma „Ustaj rode“. Premda po sadržaju nevina, te je ona ipak povriedila najtanju žilicu redarstva, koje ju zabrani u najzadnjem trenutku postaviv isključenje iste kao uvjet, bez kojeg se ne dozvoljava priredjenje koncerta. Po svoj prilici, da zabrana nebi bila uzeljedila, kad bi toj oblasti bile pale u oči na mjesto rieči „Ustaj rode“ početna slova poznate njemačke pjesme „Die Wacht am Rhein“, koju mogu njemački buršì na bečkom sveučilištu posve „nevino“ pjevati, bilo na ulici bilo u zatvorenih prostorijah. E, šta ćemo — quod licet . . . . . Žalostno, istinito. U ostalom time ne bje zabava ni malo pomućena, te se svrši u najlipšem veselju.

Oko osam sati stalo se sakupljati občinstvo u ukusne prostorije hotela k „Zlatnomu križu“ i za pol sata napuni se koncertna dvorana, što no rieč, dubkom. Bio je tuj zastupan ux svojstvenije ličnosti svaki sloj hrvatske kolonije u Beču. Da su i drugi Slaveni bili zastupani u ogromnom broju, to se razumije. Iztakoše se osobito braća Srbi, Česi, Slovenci. Od gg. narodnih zastupnika imali smo u našem kolu našega dičnoga dr. Dinka Vitezića i veleuč. prof. Perića. Kao što uvjek kod ovakvih prilikà, zabavu okruni nježni spol najsjajnom krunom. Vidilo se liepih Češkinjah, crnookih Srbkinjah, najviše pako živih, vatrenih plavuša Hrvaticah, zaista kadre, da te svojim posve naravnim, milozvučnim čavrljanjem posve osvoje i začaraju. Nisu to bili stvorovi, koji bi se u javnosti stidili svoga materinjega sbora (kako ih ima možda drugdje, gdje se podnipošto nebi imala očekivati druga rieč, nego li hrvatska), već prave pravcate, rodoljubne i žilave Hrvatice.

Oko 8½ započne zabava. Predsjednik „Zvonimira“ g. Dražić stupi na uzvišeno mjesto, te pozdraviv kratkim ali jezgrovitim govorom gg. posjetitelje koncerta, iztaknu zanosnimi i žarkim patriotizmom nadahnutimi riečmi odluku „Zvonimira“ da se namjeni čisti prihod „Bratovšićini hrvatskih ljudi u Istri“. Time ne kani se nikako priskočiti u pomoć hrvatskoj istarskoj učećoj se mladeži Bog zna kako izdašnom podporom materijalnom, nego želi se izkazati naklonost cielokupne hrvatske mladeži prema omiljeloj „Bratovšićini“, koja u svojoj plemenitoj svrsi podupire uboge djeke, da mogu jednom mukotrpnoj Istri stostruko naplatiti blagodat, što je uživaju od nje. Na koncu zahvali se g. predsjednik slavnomu občinstvu na odzivu i zaželi svima najbolji užitak.

Predaleko bi išao kad bi htio potanko opisati izvedbu svake pojedine točke programa. Velim samo u kratko, da je svaka podpuno uspjela uz burno i sveobće povladjivanje sa Živio-klici i uz opetovano izazivanje pleskanjem ruku. Najživahnije postade odobravanje ipak kad se pojavi predraženstna Hrvatica gdjica Blažena Kerničéva. Svojim umiljatim i divnim glasom prenesla je svakoga upravo u nebeske visine, kadno pjevaše romancu Jelene iz opere „Zrinski“ od našega glasovitoga skladatelja Iv. pl. Zajca. Družtveni tamburaški sbor odlikovao se kao uvjek probudiv u slušaocih najveću duševnu slast udaranjem u tanke žice milozvučne tamburice. Osobito se svidjele te izazva burno odobravanje narodne „Kole“.

Poslije koncerta, koj svrši oko polnoći, sliedio je kratak odmor, a za tim uhvatiše se mladenci u kolo, a starci i starice zasjedoše stolove, da se malko okriepe. Plesalo se uz obične plesove i narodno „kolo“ po dva puta u najljepšem redu. Zabava trajala je do biele zore. Svako se uputi kući noseći u sebi neizbrisivu uspomenu na takvu ljepu domaću jer narodnu zabavu u austrijskoj prieslonici. Na koncert stiglo je brzojavno više čestitakah iz svih krajevah mile nam domovine, medju ostalimi poslalo je i slavno uredničtvo „Naše Sloge“ ljepi telegram.

Kada „Zora dalmatinska“
Na obzoru nam zarudi
Pjesmicama Ti nas svojim
Davorine, tad pozudi!
Budio si uspavane
Oda ona tad naše strane!

Svojim umom, svojim srcem
Podpomagò Ti si tada
Narodnu nam knjigu dragu,
Kad joj bila klica mlada.
Knjige zlatnu gojio si,
Što nam liepi plod sad nosi.

Vječni s tog Ti spomen bio
Med Hrvati, Davorine,
Kojima si vience vio
Varda na čast domovine.
Hrvat vruće suze lije,
Što Te više živa nije!

Kada naša liepa knjiga
Postić bude slave krunu,
Kad zasine divna, slavna
Jednom sjaju u podpunu
Tad i Tvoje spominjati
Ime će se med Hrvati!

Jer si i Ti nama bio
Sjajna zviezda preporoda;
S tog' i Ti ćeš živjet uvjek
Hrvatskog u srcu roda!
Pored drugih slavni glava
Bila i Tebi vječna slava!

Vladan Slavomir Bjelovarac.

Pogled po svietu.

Trst, dne 19. febrara 1890.

Austro-Ugarska: Djelovanje carevinskoga vieća napreduje vrlo sporo jer se pojedini odbori odviše nežure, da obave u kratko izručene njim poslove. Vlada želi, da bi carevinsko vieće svršilo svoje zasjedanje bar do konca aprila, te je u tu svrhu isto zasjedalo i zadnjih mesopustnih dana, no mnogo zastupnika odalečilo se iz Beča, tako da se je preostale skoro silomice tjeralo na sjednice.

U sjednici od dne 14. t. mj. predložila je vlada ugovor sa zemaljskim odborom Galicije, tičući se poravnanja odnošaja izmedju države i ezonera u iztočnoj i zapadnoj Galiciji. Taj ugovor jest za onu pokrajinu vrlo važan jer ju država oslobadja duga od preko 100 milijuna for. Kako je poznato isto su predložili u lanjskom zasjedanju i naši zastupnici u poreckom saboru glede duga i zaostataka ezonera u Istri, no premda bijaše predložena svota vrlo malena — napram onoj u Galiciji — talijanska većina istarskoga sabora zabaci predlog hrvatske manjine navedši kano razlog, da vlada nebi pristala na takav predlog, dotično molbu sabora.

Slovenski zastupnici na državnom saboru bijahu prošlih dana kod ministra pravosudja, kojemu su izručili spomenicu o svojih željah i težnjah. Ministar da njim je obećao, da će nastojati, da se izpune sve njihove opravdane želje. Bilo bi tomu već skrajno doba.

Iz Voloskoga raznio je jučer brzojav viest, da je tamo preminuo nekadanji austrijski ministar izvanjskih posalah, a još prije ministar predsjednik u Madjarskoj, grof Julij Andrassy. Pokojnik bijaše odlučan Madjar, no ujedno velik protivnik Slavena.

U madjarskom saboru bijaše prikvačena zakonska osnova, kojom se ustanovljuje razširenje kolodvora u Zagrebu. Prigodom razprave o toj osnovi kazao je ministar Baross, da Hrvatska mora imati materijalnih sredstva, da materijalno napreduje, a u tu svrhu da njoj treba u Zagrebu i veći kolodvor. Žaliti je pri tom samo, da se gospoda Madjari riedko sjete svoje ravnopravne družice — Hrvatske, koja nosi silne terete za skupne troškove, dočim njoj se od toga samo kad i kad odkine kakvu mrvicu.

Crnagora: Židovsko liberalni listovi trube u svjet, da je junački knez Nikola znao za urotu u Bugarskoj te da je dapače ista njegovim odobrenjem zasnovana, jer da je kanio on zasjesti na bugarski priestol, čim bi bio odstranjen princ Ferdinand. Netreba nam doista tekar dokazivati kako su infamne slične viesti tobožnjih naših liberalaca.

Srbija: Narodna skupščina prihvatila je vladin predlog, da kraljevina sklopi ugovor o željezničkom zajmu u iznosu od 26 milijuna dinara. Nadalje primila je sporazumak vlade sa englezkom bankom glede odkupa monopola soli.

Bugarska: Vladi princa Ferdinanda pošlo je doduše za rukom u zametku ugušiti urotu, no jedva će njoj poći za rukom, da mu osigura za dugo priestol. Urota da bijaše mnogo veća nego li se je s početka mislilo. Mnogo urotnika da je na vrieme uteklo u Srbiju i Rumunjsku. Oni koji su pohvatani, nebijahu jošte odsudjeni.

Italija: Prigodom smrti kardinala Pecci-a, brata sv. Otca Lava XIII. stiglo je ovomu srdačnih sažalnica sa svih strana svieta. Medju prvimi bijaše Njeg. Vel. cesar i kralj Fran Josip I., koji je sv. Otcu brzojavno svoje sažalno sučutje izrazio.

Luce i Mare.

Luce: Mare, je l' bilo će ljudi na čistu sredu va crekve?

Mare: Je, Luce moja, ma najmanje su onisti popela zeli, ki su pasanega pusta najviše svojega zgoreli.

Hrvati na grobu Davorina Trstenjaka.

Zbogom ostaj vjerni druže —
K vječnom Bogu Ti nam ode;
Ljubitelju roda svoga.
Vjere, knjige i slobode!
Hrvatska k Tvom grobu kreće.
Na nj da stavi spomen-cvieće!

I naš Ti si uvick bio
Sve do zadnjeg daha svoga;
Ljubio Te Hrvat svaki
Ko brat brata rodjenoga.
S Tebe snašla tuga, brate,
Tvoju braću i Hrvate.

Na Tvom grobu jošte svježem
Oba roda tugujemo;
Istu žalost, istu tugu
Zajedno mi dielit ćemo.
Narod dviju domovina
Oplakuje svoga sina.

Različite viesti.

Vjenčao se ovdje u subotu dne 15. t. mj. učitelj na pripravnici u Kastvu i vrli rodoljub g. Ivan Bunc sa dražestnom gospodjicom i nemanjom rodoljubkinjom Ivankom Kalistrovom. Bilo sretno prevriedni prijatelji!

Iz Poreča javlja nam prijatelj prežalostnu viest, da su se naime dne 16. t. mj. preselili u vječnost vrlo čestiti svećenici i rodoljubi gg. Pelhan Fran župnik u Kaštelu i Rošić Josip župnik u sv. Ivanu od Šterne. Težak je to udarac za naš biedni narod na Poreščini, komu nestaje eto danomice narodnih svećenika, dočim se zanj uzgaja mladež u čisto talijanskom duhu u zlosretnom konviktu u Kopru. Počivali u miru dični naši pokojnici i dugotrajna Vam uspomena u narodu!

Pastirski list za tršćansko-koparsku biskupiju razposlan je ovih dana na svećenstvo ove biskupije, da ga priobći i protumači svim vjernikom. Uvodnim stihom Izaije proroka: „Tražite gospodina dok se može naći, prizivajte ga dokle je blizu“ tumači krasno taj list nepobitnu istinu naše sv. vjere kako se Boga može naći uviek, posvudi od svih, al da je ipak za to najprikladnije sv. korizmeno vrieme, u kojem siplje Bog tako rekuć svoju milost na čovječanstvo. Korizmeno doba da je vrieme najbolje i vrieme spasa, jer dočim se u mesopustno doba izlaže sviet duševnim i tjelesnim pogibeljim, nudja mu sv. crkva u korizmeno doba ljekove za duševno i tjelesno zdravlje, koje, da si očuva naš puk širom mile nam Istre, želimo i mi vruće sa presvjetlim našim nadpastirom. Na koncu lista nalazi se sliedeći postni red:

I. Dnevi posta i nemrsitbe, to jest, u kojih je dopušćeno do sita jesti samo jedan put, jesu:

1. Svaki dan u korizmi, ako i je zapovjedani blagdan, izuzete su samo nedjelje.
2. Kvatrne sriede, petki i subote.
3. Sriede i petki u došašću Gospodinovom.
4. Preddnevi (vilije) duhova, sv. apostola Petra i Pavla, velike Gospe, svih Svetih, prečistoga začetja Bl. D. M. i na badnjak.

Dopušća se pako mrsiti, nu samo kod objeda, svaki dan u korizmi, izuzamši sve petke, pepelnicu, kvaternu sriedu i subotu, i zadnje tri dane velikoga tjedna.

Nisu obvezani postiti se:

a) mladi izpod 21 godine i stari preko 60 godina;

b) bolestni;

c) oni, koji su kroz dan prisiljeni na težki rad s tjelom.

Svim ovim je dozvoljeno, da mrse i više puta, kad im je drago, u dnevih, u kojih je postećim se slobodno mrsiti kod samoga objeda.

II. Dnevi samo nemrsitbe su svi petki okolo ljeta, koji nisu gori spomenuti.

Nemrsiti su dužni svi pravovjerni, čim su do razuma došli, samo ako s težkoga uzroka boli ili čera drugoga, nije im moguće ovu zapovjed vršiti.

---

i tako bi nakon tri ili četiri ure prispjeli na Rieku. Čim bi se dotaknuli riečke obale, skočili bi na kraj putnici i svaki bi za svojim poslom. Kada je nadošla poslije podne doba odlazka, onda nasadio bi se glasnik na zid na rtu riečkoga mula pak bi opet njekoliko puta zaorio: „Ala Lovran, Lovran oooo! Tko bi obavio svoje poslove bi se vratio sa trgetom, a drugčije bi išli pješice. Sa malom promjenom dobe odlazka ovaj primjer valja za Opatiju i Volosko, jer su vladali isti odnošaji.

Njekoji naši rodoljubi iz Liburnije videći, da su njihovi gradići, što se komunikacije tiče, silno zaostali i znajući, da već trinajst godina hrvatski parobrodi plove na iztočnoj strani Rieke, probudiše se iz onog mrtvila i sabrav se odlučiše ustrojiti parobrodarsko družtvo na Rieci.

Ovi naši ljudi želeći dielili zlo i dobro sa svojimi sugradjani ponudiše dionice družtva i tako svanim talijanašem, te njekoji umjereniji i primiše ponudu; ali ona tri il četiri mudraca, naučni zapovjedati po miloj volji u občinah, odlučno odbiše ponudu Hrvata, izpričavajuć se, da parobrod nije za naše mjesta, da neimamo luke ni pristaništa i tražili su Bog zna kakve sve razloge i svakovrstne poteškoće samo, da se družtvo ne oživotvori. Onda se naši obratili domorodcem u Bakru, Kostrenoj i na Rieci, te naši tuj ljudi, koji njim skočiše na pomoć, jer svog svoga nezapuša, te svi zajedno ustrojiše družtvo „M. Šverljuga & Co.“ Ovi sagradiše 1884. godine parobrod u Trstu, koga su nazvali „Abbazia“, dočim su oni drugi nosom zavijali, jer tako zvani prosvetljeni naprednjaci volili su, da hrvatski trget po Kvarneru vozi nego da hrvatski parobrod po njemu zvižda i kuri. Kakva želja takvi ljudi!

Tudje ime na domaćem parobrodu nepovoljno je dirnulo sve domorodce i većinu dioničara; ali kako smo doznali, mogući faktori bijahu tako čvrsti, da je družtvo podleglo „influenci!“ Tomu su punim pravom prigovorili njekoji hrvatski listovi, ali uz svu tu popustljivost istarskorieški talijanaši smatraju ono družtvo kako njekakvo gnjezdo „steklišа“, te nastoje svakako, ako je samo moguće, družtvu naškoditi. Svaki znade, da je obala iztočne Istre jedina u hrvatskom Primorju, koja neima luke ni pravog pristaništa za brodove, nu novo družtvo se toga nije prestrašilo. Sagradilo je u Iki naime na svoje troškove drveni mul (paladu), koj mu je kasnije vlada izplatila. Od tada mogu se parobrodi uz mul vezati, kreati i izkrcavati putnike i razne trgovinu i ukrcavati voće, koje se proizvadja dostatno u Liburniji.

(Konac sliedi).

Na od ove zapovjedi nemrsitbe opraćamo za sve dneve, izuzamši samo pepelnicu, veliki petak i badnjak:

a) težake u tvornicah i splošno u obrtnih i prometnih zavodih;
b) vozce (konduktere) na željeznicah;
c) putnike, koji su prisiljeni hranu uzimati u gostionicah;
d) u gradovih, sve one, koji su prisiljeni hranu uzimati u gostionicah, ako ne mogu dobiti postnih jedi;
e) sve one, koji s itinitoga zdravstvenoga uzroka pohadjaju lječionice ili kupališta;
f) napokon bez nikakove utege (to jest svaki dan) ave, koji su istinito ubogi te moraju uživati, što im drugi pružaju; a isto tako i služinčad odvisnu od gospodarove volje.

Opazke. U korizmenih nedjeljah, u kojih, kako je već zgora rečeno, nije post zapovjedan, može se mrsiti po volji.

2. Oštro je zabranjeno mješati meso i ribe kod istoga obroka u svih postnih dnevih med ljetom, a tako i u korizmenih nedjeljah. — To vriedi i za one, koji radi starosti, truda, boli itd., nisu obvezani na post.

3. Jaječna i mlječna hrana je dopuščena kod svakoga obroka toli u korizmi koli med ljetom.

4. Zabieliti salom i slaninom je dopuščeno svaki dan, samo ne u kvaternih petkih, na pepelnicu, veliki petak i badnjak.

5. Budući spadaju ove godine u petak blagdan uznešenja bl. D. Marije (velika Gospodja) i blagdan sv. Stjepana, dopuščamo tih dana mrsiti u sjedinjenih biskupijah.

6. Toga se dopuščenja mogu poslužiti i samostanski redovi obojega spola, ako nisu posebnim zavjetom na oštriji post vezani.

7. Jer je važno, da onaj, koji ne može u podpunoj mjeri vršiti zapovjed o postu i nemrsitbi, da ju vrši barem u duhu i namjeni crkve, koja ju je izdala, odredjujemo da svaki moli tri puta: Otče naš, Zdravo Marijo i Slava Otcu u onih dnevih, u kojih se bude ovoga dopuščenja poslužio.

Pastirski list za porečko-puljsku biskupiju. Kao svake godine u ovo doba tako je i sada izdan po presvj. g. biskupu dru. Iv. Flappu pastirski list na podredjeno svećenstvo i na sveukupno stado one biskupije. U tom listu razpravlja presvj. biskup o važnosti korizme i posta kano najvaljanije priprave, da svi pravovjerni uzmognu dostojno primiti vazmensku pričest, u kojoj nam se daje sam Sin božji. Ovim sv. Otajstvom nije nam Bog mogao dati većega dara, jer on nam se sam daruje. Preporuča nadalje svomu stadu, da se češće pričešćuje, ne pravu sablazan počini onaj, koj se bar o vazmu nepričesti. Prije pako sv. pričesti moramo marljivo izpitati svoju saviest, da vidimo jesmoli dostojni primiti pod svoj krov Sina božjega. Na koncu preporuča poslub sv. crkvi i njezinoj glavi sv. Otcu te zaključuje su željom, da se svi pravovjerni kršćani neprestano utiču vrućom molitvom Otcu nebeskomu. Pastirskomu listu dodan je sliedeći postni red: 1. Kroz sve dane i blagdane zapovjedane u korizmeno doba je post zapovjedan, izuzevši samo nedjelje. 2. Kroz svu korizmu dopuščeno je na obedu jesti meso, a u nedjeljah i na večeri. Izuzeti pak jesu sliedeći dani: a) petki i subote; b) čista srieda i kvatrena srieda; c) vilija sv. Josipa (18. ožujka); d) vilija navješćenja Bl. Dj. Marije (24 ožujka), e) veliki četvrtak. 3. Dopuščeno je jesti meso u svakoj suboti, koja ne dolazi u korizmi i u kojoj nije post zapovjedan. Izuzeta jest ove godine subota na viliju duhovah (24 svibnja) i na viliju sv. apostola Petra i Pavla (28 lipnja). 4. Ostali postni dani i u kojih je zabranjeno jesti meso, ove godine jesu: a) Kvatrene sriede, kvatreni petki i kvatrene subote; b) sriede i petki kroz došašće Gospodnje; c) vilija uznešenja (uzlaza) Bl. Dj. Marije (14. kolovoza). vilija svih svetih (31. listopada), vilja božićna i vilija pokroviteljа biskupije (Porečke dne 20. studenoga, a Puljske dne 20. prosinca). 5. Dopuščena jesu jaja i mlieko u postnih dnevih kroz svu godinu, izuzevši samo: čistu sriedu, veliki petak i božićnu viliju. Za zabilj dopuščena je slanina i mast, izuzevši ta tri malo prije rečena dana, a isto tako zadnja dva dana velike sedmice i sve sriede, petke i subote kvatrene. 6. Kroz sve postne dane i nedjelje korizmene je sasvim zabranjeno jesti skupa meso i ribu kod istoga jela. Svaki pak neka po mogućnosti uznastoji, da nadoplati obilnost ovoga odpusta sve većim vježbanjem u kršćanskih kriepostih, bilo dielć siromahom milostinju, bilo češćom molitvom, ili drugimi dobrimi djeli duševnimi i tjelesnimi.

Iz Poreča javljaju nam, da će biti napokon povraćeni sv. ostanci porečkih patrona sv. Maura i Eleuterija onoj župnoj crkvi. Godine 1354, 14 agusta bijahu naime ti sv. ostanci od talijanskoga generala Pagana d'Oria iz Poreča odneseni u Genovu i postavljeni u crkvici sv. Mateja, pripadajućoj obitelji d'Oria. Nakon poduljeg dopisivanja i ugovaranja pošlo je na rukom porečkom kapitolu, da te sv. ostanke natrag dobije, čemu se bez dvojbe veseli ne samo grad Poreč već takodjer sva porečko-puljska biskupija.

Iz Volosko-Opatije pišu nam 13. febrara 1890. — Plesna zabava, koju priredilo jučer na večer družtva „Bratimstvo“ iz Voloskoga i „Zora“ iz Opatije u prostorijah ovog posliednjega, izpala je nad svako očekivanje sjajno. — Može se slobodno reći, da onako ljepe zabave nije još Opatija vidila. Što je mladoga i naraslo ga iz Voloskoga, Kastva i Veprinca pohrlilo je one večeri u Opatiju i bez dvojbe ponio je sobom svaki najljepšu uspomenu.

Zabava počela oko 8 sati na večer i trajala do 5 u jutro. Glasba pukovnije grofa Jelačića, četrnajst muževa, igrala je uprav divno. Do dvadesetak gospodja i gospodjica došlo u kostimu. Bilo tu Dalmatinkah iz Pelješca i Splita, Otočankah, Slovenkah, Istrankah, Crnogorkah i jedan ženski mefisto, sve jedna ljepša od druge. Nešto prije polnoći bijaše porazdieljeno među plesačice množtvo cvieća, ponajviše kamelija, koje su cielo družtvo osobito razveselile. Bilo uprav ugodno pogledati one krasne djevojčice sa punimi rukami kitah cvieća, a osobito one mile poglede, koje su iste bacale sad na svoje plesače sad na cvieće. Za čitave zabave vladalo je neprisiljeno veselje i zadovoljstvo potičuće bez dvojbe najviše iz obiteljskog duha, koji je bio proniknuo cielo družtvo. — Oko deset sati došao je na zabavu takodjer gosp. vitez Jettmar sa svojom prevriednom gospodjom, te se nisu mogli donahvaliti ljepoga uspjeha zabave. — Za vrieme odmora napunile se prostrane prostorije na prvom podu kuće a mnoge njih moralo je ostati i u plesnoj dvorani. Kod večere progovoriše predsjednici obijuh družtva i gosp. Fr. Dubrović, prigodnu riec a gosp. Fiamin predsjednik „Zore“ spomenu takodjer kako je onim danom izbrisano sa tablicah života Voloskoga i Opatije i zadnji trag onoga jala, koji je negda med ovimi mjestanci vladao. Vološčani i Opatijci su odsada jedni. Poslije svakoga govora i napitnice zaorila je pjesma, radi česa ide svakako prva zasluga i pohvala dične Kastavke i Kastavce, kojih se je velik broj na zabavi našao.

Osobita pohvalu, da je zabava onako ljepo izpala, zaslužio je svakako plesni odbor a na čelu mu neutrudivi g. Dorčić, koji nije pri tom žalio ni zdravlja ni truda.

Tom zabavom naše su Čitaonice za ovu godinu zaključile svoje mesopustne zabave, a svatko si za stalno zaželio, da se do godine opet u ovako ljepom družtvu nadje. — Dao Bog!

Iz Zagreba piše nam prijatelj dne 11. t. mj. Već je šestnajst godina, što naše svenčilišće šalje svoje sinove diljem naše prostrane domovine u redove poborника za naša prava već je šestnajst godina, što se na našem najvišem naučnom zavodu gojila prava, sloboda; ona čista, neokaljana sloboda, što je jedina kadra da dovede i naš potlačeni narod do sreće i blagostanja. A dne 10 t. mj. pala je prva nečista sjena na taj naš zavod: šačica naime nesvjestnih, magjarskim duhom opojenih „fićfirića i gigerla“ odielila se od svoje braće i svojih kolega, te bezrazložno i uz zaštitu visokih patrona priredila ples i pozvala na njega najveće neprijatelje Hrvatske; učinila atentat na naše sveučilišće i u obće na svu našu mladež. Uzalud se tomu opirala ostala ogromna većina sveučilišne omladine. Nikakvi razlozi, da se sazove nova sveučilišna skupščina nevaljahu; svikoliki savjeti i pretnje bijahu uzaludne; a rektor Marjanović koji je do sada uživao sveobće štovanje, od jučer postao je predmetom sažaljenja i podsmjeha sviestne sveučilišne mladeži. — Ali sasvim tim sviestna mladež nedade si mira; ako i nije mogla više da osujeti ples, a to je htjela barem da pokaže gospodi na Markovom trgu i svemu narodu hrvatskomu, da u njoj još ne bije srdce vruće za domovinu, da se ona nije prodala svojim najgorim neprijateljem. Dan prije plesa došlo je u Ilici, gdje se sastaje cviet cielog zagrebačkog občinstva, do takvih prizora, koji su dobro karakterizovali „sjajni sveučilištni ples“. Ma da su i trojica pala žrtvom svog domorodnog ponosa u ruke raznih „špicela“ i detektiva, to je ipak njekolicina odbornika za ples dobila već svoje „cotillone“ u što će se jih za dulje vremena sjećati.

Dne 10. na večer pako sastalo se okolo osamdeset sveučilištnih gradjana, da priredi malu preturabavu, dok su se ostali tobož reprezentanti sveučilišta, kojih je bilo osim odbora za priredjivanje plesa, u svemu tri, vrtili valjda uz madjarski čardaš po dvoranah „Sokola“. Družtvo počastiše svojim posjetom gg. dr. Mile Starčević, brat našeg rodoljuba dr. Davida Starčevića i nečak najvećeg hrvatskog političkog apostola dr. Antuna Starčevića, naš slavni pjesnik „Slobodarka, Ružmarinka itd.“ August Harambašić i više drugih. Družtvo bilo je vrlo animirano, a na one „fićfiriće“ dobrahno ogorčeno. Zdravica nizala se za zdravicom, u kojih se jednoglasno odavdjivao izdajnički korak ostale sveuč. omladine. Iste noći bijahu polupani prozori glasovitoga magjarona Czernkovicha, trećega protektora plesa.

Po polnoći razišlo se družtvo dogovorivši se prije o našem postupanju naprama „izgubljenim ovčicam“ i izabrav odbor od tri lica, koji će 10 svakog mjeseca sazivati sastanke na uspomenu žalostnoglasovitog 10. veljače. — Medjutim izpao taj „sjajni“ ples vrlo nesjajno. Ako Vam kažem, da je bila oko sgrade „Kola i Sokola“ koncentriran veći dio zagrebačke pulicije, to je dosta jasno, zašto su svi pošteni gradjani ostali radje kod kuće i pustili odbornike i njekoliko komandiranih činovnika, da se na plesu dogočase. A i graf Khuen Hedervary osjetio je toliko njihov poziv, da je još u nedjelju otišao njekamo iz Zagreba; jedni govore u Slavoniju, a drugi u Budimpeštu.

Tako, hvala Bogu, svršio i taj ples, a većina, ogromna većina sveučilišne mladeži, čito je i pred cielim svietom pokazala za koga njoj bije mladjahno srce.

Milan.

Mesopustne veselice slavenskih družtva u Tratu i okolici bijahu zaključene utorak na večer krabuljnim plesom našega poletnoga „Sokola“. Ako se može odčenito kazati, da su se prošloga mesopusta krasno, ugodno i pristojno zabavljali ovdašnji Slaveni — od najviših do najnižih razreda pučanstva, to nezaostaje zadnji Sokolov krabuljni ples živahnošću i neprisiljenim veseljem za nijednom od prediducih zabava, te može biti sl. odbor posve zadovoljan, što je dostojno zaključio čisto slavenske veselice prošloga mesopusta.

Nesreća. Iz Doline piše nam prijatelj, da je dne 17. t. m. tamošnjega načelnika čestitoga g. Ivana Slavca zadela nenadana nesreća. Onoga dana vozio se naime na volovih na polje. Volovi se najednom poplašili, a g. načelnik pade toli nesretno sa voza, da je ostao dulje vremena onesviešćen. Ranio se težko na glavi, te je morao u krevet, iz kojega će, ako Bog dade, za koji čedan zdrav ustati.

Ubio medveda 17godišnji dečka. Dne 11. jenara t. g. podje u šumu „Krasnica“ ogulinske imovne občine mladić od kakvih 17 godina, oboružan sa sjekirom, da razgleda jedan medvedji brlog, kojeg je još u ljetu našao. Sobom poveo je i pastirskog psa. Naravski, da nije išao u nakani, da se sastane s medvjedom — kako on to tvrdi — već jedino, da vidi je li u ležaju medvjed, i u slučaju ako ga nadje, da javi lovcem u Plaškom, koji bi se išli s njime mjeriti. Dan bijaše zaista krasan, kao usried proljeća, a u šumi još je bilo malo sniega. Naš mladić Miloš Šumonja — tako se zove — hodaše putem do ležaja sasvim hladnokrvno, ni ne misleći, da bi među tamo našao. Kad se približio ležaju na kakovih 20 koračaja, pseto je već tamo bilo i počelo neobično lajati, začudjen pohiti brže do njesta, a kad tamo, imao je što i vidjeti, medvjed već provukao glavu iz stare jele i da će van. Priznaje, da mu nije bilo tad lahko pri duši, nu uza sve to sakupi sve sile, te ne čekajući okrene ušice (tupi kraj sjekire i opali nekoliko puta po glavi medvedu, na što se ovaj izvali iz jele, postavi se na zadnje noge, te da će na napadača; Miloš napne i zadnje svoje sile, jer život ili smrt, okrene oštricu sjekire pa udri po njemu, dok ga napokon sretno srnši na zemlju; tad izmoren i malo ustrašen, sjede kraj svoga ubijenog medvjeda. „H.“

Novim zakonom o poboljšanju kongrue rimo-katoličkih izloženih pomoćnika, prikazanim zastupničkoj kući u Beču odredjuje se u prvom i glavnom § da: Najmanji dohodak ustanovljen u obrazcu Lom pridruženom §-u 2 zakona 19. aprila 1885. broj 47 D. Z. L. za pomoćnike, biti će povišen za 100 forinta glede onih sistemiziranih pomoćnika, kojim je povjereno dušobriništvo u kakvoj crkvi nalazećoj se izvan župe i kod koje imadu oni svoje uredovno sjedište (neodvisni župnici, izloženi kapelani, expositi). Ovo povišenje uživati će one ekspositure, koje, nakon što ovaj zakon bude krepostan, budu ustanovljene privolom države.

Kratka uputa u tamburanje po kajdah. G. Milutin Farkaš (Zagreb, Prilaz br. 4) šalje nam sliedeću viest: Čast mi je javiti Vam, da je izašlo drugo, popravljeno izdanje „kratke upute u tamburanje po kajdah“, za koje nisam žalio ni truda ni troška, samo da bude što bolje i koristnije odgovaralo svrsi. Knjižica je tiskana, te obasiže tri arka a u prilogu providjena je jasnimi ilustracijami za bolje razumjevanje tekste. Ciena je knjižici 1 for. 20 novč. a šalje se ili kriožopletom (per Kreuzband) ako se novac unapried pošalje, ili poštanskim pouzećem.

Influenca. Ova zarazna bolest, o kojoj smo i mi već pisali, zavladala je ove zime cielom Evropom. To je dalo povoda mnogim liečnikom, da proučavaju tu bolest. Najeretniji je bio po svoj prilici u tom istraživanju bečki liečnik dr. Jolles, koji je pronašao životinjicu (bacil) ove bolesti, te ju prozvao latinskim imenom „bacillus influenzae“. Ova sitna životinjica, koju prostim okom nevidimo, uvuče se disanjem u naša pluća i krv, a onda u čitavo tielo, koje postane uslied toga tromo i bolestno, kako je to svaki bolestnik od ove bolesti očutio. Čitava bolest traje nekoliko dana i dade se izliečiti veoma lahko, ali i kod nje, kao kod svake druge bolesti, valja se osobito dobro čuvati.

Prodavanje vina po težini. Ugarski ministar trgovine u Budimpešti g. Baross već dulje vremena radi na tom, da uvede kupovanje i prodavanje vina po težini. Nedavno zaključila je to isto i trgovačko-obrtnička komora u Osieku, te je već podniela kr. ministarstvu izjavu, da se čim prije uvede trgovina vina po težini.

Neuku nauka.

Peronospora u godini 1890. Bilo bi veoma drzovito nadati se, da se peronospora ove godine neće pojaviti ili da će se pojaviti tako kasno i tako polako, a da ćemo se od nje lahno braniti. I lani su mnogi tako mislili, pa na jedan put jaoh i pomagaj. Nebismo htjeli biti zločesti proroci, ali, pamtite, da peronospora ostavlja na rozgvah trus, koji odoli svakoj nepogodi vremena, a iz tog trusa pramaljećem nikne peronospora. Tih trusova ima tim više na lozi, čim je prošaste godine bilo više peronospore. Promislimo koliko će ih biti sada. Ustanovimo dakle već danas kako ćemo ju svladati. A da počmemo dobro. nekasnimo ni jednog časa, već odmah nabavimo modri kamen, jer svatko, koji ima malo soli u glavi, liečiti će lozu modrim kamenom. Danas se mal da ne svi slažu u tom, da se najbolji uspjeh dobije kad se modri kamen pomješa sa vapnom, praveć tako zvanu bordulešku kašu. S toga ux modri kamen treba nabaviti i vapno, koje nek bude mastno, pa ga se mora ugasiti prije nego će se pridodati modroj galici. Sbog trusova peronospore, o kojih smo rekli, da se sad nalaze na rozgvah, bit će veoma koristno, netom je vinograd bio klaštren, svakako prije nego li pup nabrekne, da se namaže panj sa gustom raztopinom modre galice i vapna.

Neki preporučuju, da se namaže panj za 100 litara vode, 14 kilgr. modrog kamena, 20 klgr. zelene galice i 20 klgr. mastna vapna. Tajna velika, kojom se predobije peronospora, sastoji se u tom, da treba rano liečiti lozu. Ne valja čekati da loza cvate, već ju poškropiti netom se otvorio pup. Treba dobro ovo pamtiti; peronospora se nemože nijednim do sada poznatim sredstvom uništiti, već ju se može posve lako predusresti. Kad se je već pojavila na lozi, urjek je štetna. pa i ako se tad uspješno rabe sredstva, tim se suzbijaju veće štete, koje bi mogle nastati. Prvih dana mjeseca maja treba dakle škropiti. Raztopit ćemo dva kila modrog kamena u 8 litara vruće vode, te ćemo istodobno baciti 2 kila gašena vapna u 5 kila vode. Kad se je raztopina modre galice sasvim ohladila, tad se u ovu, a nipošto obratno ulije raztopina vapna, mješajuć sve dobro drvenom šibom. Pridodaje se 87 litara vode, i na taj način imat ćemo 100 litara vode u kojoj će biti raztopljeno 2 kila kamena i 2 kila vapna. Osobitim se škropilom lieva ova raztopina po lozi. Škropilo mora da škropi gustom i sitnom maglom. Ako se je dobro poškropilo prvi put cieli list, on je sačuvan od peronospore. Nu tad loza nema puno lišća, pomalja se neprestano novih, mladice

se zelene, grozd raste, vilice se razviju, treba dakle ponoviti škropljenje osobito ako je vrieme vruće i vlažno i ako je puno peronospore, drugi se put škropi mjesec dana iza prvoga. Mjeseca julija i augusta i ako je loza zelena i bujna, treba misliti na mladice za dojdućo godinu, jer ako ove ostaju bez lišća, slabo i naopako. Valja sada opet škropiti. Nesmije se zapustiti ni mladi nasad. I mlade loze treba škropiti. Pamtimo dakle: 1. da je peronospora takovo zlo proti kojemu se valja na vrieme boriti. 2. Da treba predusresti peronosporu, t. j. poškropiti lozu, prije nego se je bolest pojavila. 3. Da je modri kamen liek proti peronospori, ali da ga treba pomješati za vapnom, a da treba na vrieme nabaviti i modri kamen i vapno. 4. Da valja nabaviti dobro škropilo. 5. Da valja 3 puta škropiti vinograd. G. L.

Listnica upravničtva.

Platili su nadalje: G. M. Osjek for. 5. G. I. Vinjan for 2.95. D. A. Sušak for. 2 Kastelanska Sloga for. 2.50. I. M. Lindar for. 2. B. K. Sušak for. 2. V. dr A. Djakovo for 2. V. I. Sibenik for. 3.75. Ž. F. Gorica for 3. D. M. Zvoneća for. 1. B. I. Krk i za dr. I. C. for. 10. S I. Pula za se i za F. for. 2 M. I. Bakar for. 1. S F. Sisak for 5. Čitaonica Križevci for 2.50. 2 I Zagreb for. 3. Ž S. Luka for. 2 P. I. Sušak for 2.50. D. M. Urana forintov 2. H K. Zagreb f 2.50. [Srdačan odadrav!] R I dr. Zagreb for 5. N. G Desinić for. 10 Dr. D. V. Krk za 4 ist. for. 20. J. S. Podgrad fr. 10 O. V Rakotole fr 17. L. O G. Hvar fr. 4. A. A. Rab fr. 1. M A. Plase fr. 2. Z. J. Grablje fr. 3.65. K. A. Dobrinj fr. 1. Č. M Komin fr. 2. D. K Sežana fr. 5 M. S. Sušak for. 2 D. F. Gorica fr. 5 S. F. Boljun for. 1. R. L Trst fr 5 J. M. Trst fr 2 Š. Fr Rukavac fr. 2 O. J. Korte fr. 2.50. [Sliedi]

Zahvala

Slavnim slavenskim družtvom, velecienjenim gospodjam i gospodičnam kano i veleštovanoj gospodi i premilim prijateljem. koji nam prirediše dne 13. t. mj. u prostorijah „Slovanske čitalnice“ u Trstu prekrasan i nezaboravan večer, i napokon izvrstnomu kvartetu „Slovanske čitalnice“ na prijaznom dokazu prijateljstva, koje nam je izkaza milogla snim pjevom u predvečer našega vjenčanja, izričemo ovim putem srdačnu zahvalu i vječnu harnost.

U Kastvu 18. febrara 1890.

Ivanka i Ivan Bunc.

Javna zahvala.

Veleučenomu gospodinu **Vaclavu Koramülleru**, občinskomu liečniku u Kastvu.

Prigodom težke bolesti naše majke, odnosno supruge, izkazali ste, veleučeni gospodine, osobiti mar, trud i požrtvovnost oko nje, dà, podlegav i sami bolesti težkoj, trsili ste se posredno, da ju riešite iz naručaja smrti, što Vam je i pošlo sretno za rukom.

S toga podpisani zahvaljuje Vam što toplije ovim u svojih i svoje ime. Bog Vam platio!

Kastav, febrara 1890.

Ljudevit Rubeša.

Marijaceljsko želodčne kapljice

i zvrstno zdravilo pri vseh boleznih na želodcu.

Schutzmarke.

Neprecenljive dobrote je posebno vpliv njihov pri nateženosti, slabosti želodca, ako z grla smrdi, napenjanje, kislem pehanje, koliki, želodčnem kataru, gorečiče (zvezi) pri prochilnej produkciji slin, rumenici, bluvanju in gnjusu, glavobolu, (ako je bol želodca) krč v želodcu, zabasanji, prebilnosti jedi in pijač v želodcu. Cena steklenici je z nakazom vred samo 40 nov. velika stekenica samo 70 nov Glavni zalog ima lekarničar **Karl Brandy, Kremsier, (Moravija).**

Svarilo! Pristne Marijaceljske želodčne kapljice ponarejujejo in posnemajo se mnogovrstno. – **V znamenje pristnosti** mora biti zamotana vsaka steklenica v rdeč omot, providen z gornjo **varnostno znamko** ter mora biti na vsakem priloženem podaku za vporabo razun tega opomnjeno, da je bil isti tiskan v tiskarni g. Gusek-a i Kremsericah (Kremsier). 21—13

Marijaceljske pilule proti začepljenju.

Over 16 let so najboljim uspjehom rabljene pilule proti **začepljenja** tiela **potvore se** mnogo Neka se pazi dakle na gornju zaštitnu marku i na podpis lie arnika C. Brady, u Kremsiru. Ciena kutijici 40 kr. Zahoji se 6 kutija 1 for. Ako se novac unapred pošalje stoji jedan zaboj for. 1.20, dva zaboja for. 2.20.

Marijaceljske želodčne kapljice niso tajno sredstvo Deli, iz katerih obstoji, oznanjeni so na vsakej steklenici priloženemu poduku za vporabo

Prave **marijaceljske želudčne kapljice** i marijaceljske pilule proti začepljenja dobivaju se prave u:

V Trstu u Lekarnah: pl. Leitenburg All' Ercole trionfante; de Leitenburg, Eduard alla Salute: A. Praxmayer ai due Mori; Prendini Pietro, alla fontana imperiale; Benedetto Scaval All' amazone Tristante; Antonio Sattina, Batt. al Camello: Benedetto Vlah-Minussi, dvorska liekarna; dr. Vittorio Serravallo al Redentore (glavno skladiše); Biazoletto, all' orso nero. — U Sežani u lekarni: Filipa Ritschela, kao što i u vih ostalih lekarnah.

Razpis natječaja.

Ovim razpisuje podpisani odbor natječaj na podpore za g. 1890. Molitelji, koji na temelju družtvenih pravila imadu pravo, da traže, neka izvole svoje molbenice, obložene svjedočbom siromaštva i onom prvog polugodišta ili kolokvija, najdalje do 10. ožujka t. g. kroz dotično ravnateljstvo amo na odbor priposlati.

U Kastvu 18. veljače 1890.

Odbor „Bratovaćine hrv. ljudi u Istri“

Predsjednik: **Ante Turak.**

Pošilja blago dobro spravljeno in poštnine prosto!

Teodor Slabanja

srebrar v Gorici, ulica Morelli št. 17.

priporoča se vljudno pri **visoke častiti duhovščini** v napravo **cerkvenih posod** in **orodja** najnovejše oblike, kot: **monstranc, kelihov itd. itd.** po najnižji ceni.

Stare reči popravi, ter jih v **ogenji pozlati** in **posrebri.** Na blagovoljno vprašanje radovoljno odgovarja. 26—8

Pošilja blago dobro spravljeno in poštnine prosto!

Lutrijski brojevi

Dne 15. febrara.

Beč	67	56	4	16	45
Graz	54	67	84	33	7
Temesvar	28	79	27	90	24
Innsbruck	57	3	70	84	17

Dne 19. febrara.

Brno	16	61	74	85	77

Suknene tvari

razašilje za gotovo ili poneretjem za jako jeftine cene i samo dobre vrsti

2.10	m	za 1 odielo samo	for. 3.30
3.10	„	„ „ „	„ 4.60
3.10	„	„ „ „	„ 6.80
3.10	„	„ fino	„ 12.—
3.10	„	„ vrlo fino	„ 15.—
2.10	„	za kaput fino	„ 6.—
2.10	„	„ vrlo fino	„ 9.—
1.00	„	darovac	for. 2.20–3.20
6.30	„	kamgara za prati	for. 2.60

Tvornica i skladišće sukna

E. Flusser u Brnu

Dominikanski trg 8.

Uzorci badava i franko.

20—3

BRÜNNER TUCHSTOFFE

Vincenz Novak, u Brnu

Krautmarkt N. 18.

Izvanredno sukno za kapute

Ljudsko kamenje kolje i

Cina Pazvlake i dodatak za sitnenje odilo 3.25 metra od for. 10.— naprej.

Tiskarna Dolenc

tima u zalibi svu potrebitu tiskanicu za sastavu crkvenih računah u hrvatskom jeziku i za knjige podnesakah. Onda u latinskom jeziku potrebito tiskanice za krčanje, ženitbu i za slučaj smrti. Tiska po naručbi uz povoljnu cienu listke za sv. izpovjed i pričest itd.

5—8

slovca. Polaz

Za vsako gospodnjo!

ktera želi dobro kavo pripraviti!

Pazite dobro na to, da so razširjeni **zaboji & zavitki,** kteri niso pravi **„Franck'ovi,“ ampak**

goljufivo ponarejeni!

Hočete li okusno pijačo in tečno kavo imeti, zahtevajte pravo **„Franck'ovo“** kavo, ktera pa je le prava s temi registriranimi markami:

varstvena znamka. varstvena znamka. varstvena znamka.

D. 2939 S. 9 III. J. W. I.

in s tim podpisom:

Heinrich Franck Söhne

Linz. Ludwigsburg.

Toraj: *Previdnost pri kupovanji!*

Krivo je misliti, da se „dobra kava“ le iz samih kavinih zrnc pripravlja, ne — kajti **dober pristavek povikša** kavino moč, njeno barvo in njen okus. —

To je resnično, prepričajte se blagovoljno z poskusom

prave **Franck'ove** kave.

Za črno kavo: s 4 žlicami kavinih zrnc – 1 žlico Franck'ove kave.

„ mlečno „: „ 3 „ „ „ – 1 „ Franck'ove „

Izdavatelj i odgovorni urednik **M. Mandić.**

Tiskara Dolenc.

Broj 9. U Trstu 27. februara 1890. Godina XIX.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redakcija stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč., ili u slučaju opetovanja uz pogodbe na upravom. Novci se šilju poštarskom napotnicom (vaglia postale) na administraciju „Naše Sloge“. Ime, prezime i najbližu pošta valja točno označiti.

Komu list nedodja na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se i netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom steji 5 for., za seljake 3 for. na godinu. Razmjerno (3 f., 1½, i 1 za pol godine. Izvan carev. više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalazi se u Via Carintia br. 25

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom raste male stvari, a nesloga sve pokvari“. Nar. Pos.

Slaveni austrijskog Primorja godine 1889.

Ljubljanski „Slovanski Svet“ donio je početkom ove godine vrlo ljepe članke o stanju Slavena u obće i napose o Slavenih u Austriji za prošle godine. Na te članke osvrnuli se većinom svi slavenski časopisi Austro-Ugarske. Temeljito i nepristrano opisuje „Sl. Sv.“ stanje Slavena južnih i sjevernih, iztočnih i zapadnih, iztičući u koliko je jedno ili drugo slavensko pleme kulturno-politički napredovalo il nazadovalo.

Radi premalena prostora nemožemo donieti tih članaka — prem bi to inače vrlo rado učinili — već donašamo za danas u prevodu dodatke i tumačenje k tim člankom našega čestitoga druga iz Pule „Il Diritto Croato“ izjavljujuć ujedno, da se i u tom podpunoma s njim slažemo. Poradi navedenog jur razloga moramo se ograničiti samo na jedan dio hvaljenog članka i to na primorske Slavene, medju kojimi živimo i s kojimi nam je dieliti dobro i zlo. Eto kako sudi dakle puljski drug o stanju primorskih Slavena godine 1889:

„Istarski Slaveni, Hrvati i Slovenci kroz lanjsku godinu znatno napredovaše, poglavito prigodom zadnjih pokrajinskih izbora, prouzrokujuć njihovim dušmanom mnogo neugodnih iznenadjenja. Sve slavensko novinstvo pozdravilo je najvećim zadovoljstvom te stečevine, kojimi istarski Hrvati i Slovenci pružiše dokaze njihove probudjene sviesti na narodnomu polju. Osim toga dobiše tri zastupničke stolice više u saboru; oni pobjediše na više mjestah i pri občinskih izborih, zasnovaše čitaonicah, i u više prigodah imali su rodoljubne sastanke: sredstva, koja u velike pomažu probudjenju pretežitog slavenskog življa u Istri, i sve više obaraju tvrdjave protivničke stranke, koja nezna, ili neće da se nadahne na slobodoumnih i poštenih načelih, kako je to dužnost svih onih, koji se bore za pravedan stvar.

Poglavitu zaslugu na probudjenju narodne sviesti u Istri pripisati je značajnosti i rodoljubnoj postojanosti tamošnjih narodnih kolovodja, koliko svećeničkog toliko svjetovnog stališa; kao što ljubavi napram svomu jeziku, koja se sve to življe uzbadjuje u srcu istarskog kmeta. Istarski seljak nezavadja se više za spletkami i nagovori narodnih protivnikah, niti ga straše prietnje, kojimi su se Talijani služili, da gospoduju i kvare narod u zemlji. Istarski puk sviestan svojih narodnih pravah, odlučno i složno pristupa na biralište, povjeriv svoje interese ljudem izkušana rodoljublja, dostojnim njegova povjerenja. Na taj način malo po malo ruše se jednom nepredobitne tvrdjave talijanstva, a protivnici se potiskuju u njihove naravne granice.

U Goričkom, medju Slovenci nakon zadnjih izbora nastade žalostnih razmirica. Te razmirice potakli su nadahnitelji stare „Soče“, koja izlazi u Gorici. Ti ljudi stadoše širiti neki oportunizam, koji kad bi zavladao, mogao bi štetovati slovenskomu životu, pretežnu u pokrajini. Rodoljubi, koji bolje shvaćaju prava i interese slovenskoga naroda u Goričkoj, sada objelodanjuju novo glasilo pod imenom „Nova Soča“. Uz načela, koja zagovara ovo glasilo, pristaje većina Slovenaca, te neima sumnje, da će konačno pobjediti. Tako će biti sačuvano sve ono, što su Gorički rodoljubi uz velike muke i požrtvovanja sagradili kroz ovo zadnjih 20 godina.

U Trstu ima odličnih i radišnih slovenskih rodoljuba, koji zamjernom srčanosti i plemenitim pregorom brane prava njihovih sunarodnjaka u gradu i okolici proti pritisku talijanskog življa, koji se tamo razmahao. Borba, koju podržavaju Slovenci u Trstu, nije razmjerna; no tad će istom biti uspješna, kad u svojih naporih budu podpomagani od braće Hrvata i Srba tamo nastanjenih; kad Slovenci drugih pokrajina budu ih podupirali izdašnije, i kad vlada, odlučiv se jednom, da bude pravedna prama svim narodnostim, bude stala zadovoljavati pravedne zahtjeve slovenskog življa.

Svećenička kongrua.

(Dalje.)

a) Čisti prihod zemljišta, koje je na vlastničtvo župničkoga ureda ili na užitak župnika, mora se dokazati po arku posjeda od poreznog ureda;

b) prihod iz postotka iznajmljenih sgrada mora takodjer biti dokazan svjedočbom poreznoga ureda;

c) prihod od glavnicah sa jednim izkazom, gdje se vidi brojna njihova vriednost, mjera dobiti, moraju se navesti uz ostale znakove starih dugova;

d) prihod iz koristnih prava (pivo, drva, pašnjaci, ribarije itd.), iz obrta, iz obskrbe prirodnih plodova, mora se navesti i dokazati starimi dokumenti (pogodbe obstanka, ciene sajma, ili svjedočbe prociene itd.), kojimi se dade potvrditi navedene brojke iznosa od dušobrižnika, koji moraju biti priznati.

Ako je ovaj iznos očit iz glavnih knjiga poreznoga ureda, tada je brojka iznosa pravilna i dotična izjava poreznoga ureda mora se priložiti fasiji.

Kakvigod zahtjevi za kakvo odbijanje glavnica ili dohodaka u smislu §. 3, 1 slovo *d*) drugi dio zakona, moraju se dokazati u rubrici: „Opazke“ i samo tada će se na njih osvrnuti, ako budu potrebite i pravilne radi posebnih, važnih, mjestnih okolnostih.

e) Plaće iz ostataka mjestnoga crkvenoga imetka moraju se dokazati uredovnim odobrenjem i ostalimi dokazi, na kojih se oni utemeljuju;

f) glede pristojba štole mora se pridodati fasiji kao temelj za paušal (u smislu §. 3. 1 slovo f. zakona) dokazom dekanskog ureda o činih, koji pripadaju dužnostim štole, kroz zadnjih šest godina, razdieljenih po klasah i u tu pripadajućih pristojbah, kao takodjer se mora priložiti i broj i količina neutjerivih pristojba, budi radi siromaštva budi s drugih razloga.

Medjutim župnik mora u fasiji staviti (po zakonu od 19. aprila 1885. D. Z. L. Br. 47) svotu pripoznatu u staroj pravo učinjenoj fasiji, a da slučajno je nema, tada neka se stavi brojka istinito utjerivanih pristojba kroz šest zadnjih godina odbitkom iznosa 30 for.

Konačna brojka uračunanih pristojba štole mora se potvrditi od zemaljske oblasti u sporazumljenju sa diocezanskim biskupom; u slučaju, da sporazum ne uspije, tada mora ju ustanoviti ministar bogoštovja.

Ako postoji kakva fasija uprav u shodnosti sa zakonom 19. aprila 1885. (D. Z. L. 47), tada za deset godina, od časa ove izprave, predlog gore napomenutih sredstva može izostati, u koliko zemaljska oblast ne bi našia shodnim zahtjevati ih radi posebnih nastavših okolnostih.

g) Dohodak svih prije 15. junija 1885. utemeljenih plaća za mise i ustanova za božju službu sa odredjenim prihodom, bez razlike, je li utemeljena zakladnica ili ne, mora se navesti s kazalom, u kojem se pokazuje način i broj utemeljenih funkcija; dan njihova obavljanja, osiguranje utemeljene glavnice, plod i prihod, napokon dieljenje ovoga zadnjega obzirom na stare dokaze glede ustava utemeljenja.

PODLISTAK.

Parni stroj i parobrodarska družtva.

(Konac).

Godine 1885. sagradilo je družtvo drugi parobrod „Iku“ za subvencijuiranu plovitbu za Lovran, Mošćenice, Berseč, Rabac, Cres i Pulu. U isto doba kupilo je družtvo parobrodić „Sibil“ to jest Yaht crnogorskoga kneza i to onda za privatnu porabu gospode u Opatiji.

Godine 1886. sagradiše u Englezkoj parobrod od 250 tonelada za subvencijoniranu plovitbu iz Rieke za Spljet, Metković, Trpanj i Dubrovnik, a taj parobrod po zakonu već spomenute „influence“ nosi ime „Dalmazia“.

Lanjske godine je isto družtvo u Njemačkoj sagradilo parobrod „Fiume“. Ovaj nosi 400 tonelada; ima pristojno mjesto za putnike i služi za bitru plovitbu med Riekom, Zadrom, Spljetom, Metkovićem i Trpnjom. Opet nekoje hrvatske novine izraziše svoje negodovanje radi prevedenja svojih imena u tudji jezik; ali zaludo kad vlada „influenca!“ Istom lanjske godine pružila se družtvu prilika te kupi parobrod „Senj“ baš u doba kadno se bijahu sa vladom pogodili za prenos pošte iz Rieke. Omišlja, Malinske, Žurga i Krka.

Podulje smo se bavili ovim družtvom jer je naše, domaće, niknulo iz naše Liburnije, te našemu puku pružilo zgodu, da se uz prilično nizku cienu vozi po našem Kvarneru.

U dolnjoj Istri, kako smo spomenuli, od Trsta do Pule, imao je paroplovitbu Cesare pod imenom „Navigazione a vapore Istriana“, ali budući sam na onoj pruzi, našlo se je Istrana, koji su tu njegovu samoću prekim okom gledali. On je imao, kako oni kažu, ciene previsoke, pak zato i Bog zna radi kojih drugih razloga, kupili jedan parobrod i dva nova sagradili te ustrojili družtvo: „Società Istria-Trieste“ i timi su parobrodi pred četiri godine počeli plovitbu uz staro družtvo Cesara. Ali ovaj bogat i svojeglav snizio cienu, te snizili i oni, no se u svemu tomu poslu kruto prevariše, jer on (imajuć subvenciju za poštu) snizio opet ciene za robu, a putnike u trećem razredu vozio je iz Trsta do Pule za samih deset novčićah. Opozicija, uzdajuć se u nekakav patrijotizam, nije izprva htjela toliko cienu sniziti, nu bila je na to prisiljena, a to traje skoro četiri godine. Jedna i druga strana strašno štetuje: svake godine se zaključi račune sa deset do dvadeset hiljada gubitka, ali neće da jedan drugomu popusti. Puk u dolnjoj Istri imao je jeftinu brodarinu po čitavoj obali.

Obje strane željne su mira, jer njim je dosadilo gubiti novce radi prkosa; sada nastoje, da se izmire, a nekoji tvrde, da su se medju sobom jur pogodili, a tim su dobro za sebe i učinili. Nažlo se je i drugdje više puta takvih borbah, ali da su toliko trajale, to nepamtimo.

U Dubrovniku, kako bijaše rečeno, plovilo je družtvo dubrovačko do lani u Trst sa jednim parobrodom, nu i ondje radi osobnih razloga drugo družtvo dovelo je iz inozemstva jedan parobrod, te radi toga snizili cienu. Tada staro družtvo sagradi novi parobrod, a opozicija opet novoga, a sada doznajemo, da staro družtvo gradi u Trstu trećega i tu se boj bije ali ne baš onako žestoko kako je bio u dolnjoj Istri. U tom pogledu držimo Dubrovčane sviestnijimi nego su bili Istrani-Talijani.

Evo sada već drugi lošinjski parobrod za plovitbu medju Trstom i Zadrom; ovi se punim pravom mogu zvati lošinjski parobrodi, jer su u Lošinju sagradjeni. Gdje se je gradilo na stotine drvenih brodova, evo sada se grade željezni brodovi na jedra i na paru. Znamo, da još nemaju potrebita sredstva, da bi i strojeve (makine) u Lošinju graditi mogli, nu pomalo i dobrom voljom doći će se i do toga, te će se opet uzdignuti onaj grad, koji je najviše štetovao propadnućem brodovah na jedro.

Ima još drugih parobroda, što su je Lošinjani kupili za velike plovitbe; ima manjih parobrodića, koji služe kod gradnje luke u Trstu i na Rieci i vazda se koji gradi, ali smo još jako daleko, da se nadoknadi gubitak, koga je naše Primorje pretrpilo propaštju brodovah.

Austrijski Lloyd, veliko i staro družtvo, koje obstoji već 55 godina, koje je punim pravom spadalo u prva europejska družtva, sada je zaostalo za drugimi i nemože se uvrstiti niti u treći razred velikih inozemskih parobrodarskih družtvah. Ova bo neprestano naprieđ koracaju, a naš Lloyd zaostaje motreć reć bi tudji napredak. Ovo veliko družtvo, koje od mnogo godina ima više od osamdeset parobroda, koje posjeduje veličanstven arsenal, komu bi se težko para našlo, ipak je zaostalo u napredku za ostalimi družtvi. Lloydovo ponosno družtvo, koje ima velikih kućah za radnike i sjajnu poput carske palaču za svoju porabu, koje broji na hiljade radnika i činovnika, koje ima liep broj valjanih kapetana i mornara, ipak je zaostalo za drugimi!

To je svima zagonetka ali je faktum! Ovo družtvo je nasadjeno od postanka na gospodsku; tu se je vazda dobivalo i trošilo u izobilju. Vlade mu nedavaju u razmjerju dovoljnu subvenciju. Austrijska vlada bi možda i dala, ali madjarska se tomu opire iz principa, da se u svaćemu odieli od Austrije.

Vlade krive ravnateljstvo i upravu; ove bacaju krivnju Bog zna na koga; jedan drugoga krive, a nitko nije zadovoljan, dočim dok se je mnogo dobivalo bez ozbiljne konkurencije, tada su svi bili zadovoljni. Kapetan, kada je dobio službu kod družtva, držao se je sigurnim kao da je u cesarskoj službi, ali sada, u one jednom ponosne Lloydove kapetane, zabila se nekakva (možda i neopravdana) bojazan za budućnost. Ako se vlade ne smiluju, ako ne odrede još milijuna, može se dogodit, što nitko nepredvidja osim mogućnih židovah, u kojih se rukuh, kako vele, većinom sada dionice nalaze. Obćenito je mnienje u Trstu, da će vlade još nešto žrtvovati i da će se gledat, da starac Lloyd još koju godinu poživi, ali svi priznaju, da je star. Chi vivrà vedrà.

Liburnijanin.

U koliko uračunanja prihoda kakva utemeljenja protustoji kakva odredba zakladnice, tada zakladnica mora se priključiti fasiji, odnosno gori napomenutomu kazalu.

Ako već predstoji fasija uprave učinjena po zakonu od 19. aprila 1885. (D. Z. L. Br. 47), tada mogu se upoznati i obaviestiti se o predlogu gori napomenutih sredstva i mogu se umetnuti u fasiju prihodi mimih plaća i zaklada za pri zadnjoj izpravi pripoznani prihodi.

(Konac sliedi).

Pogled po svietu.

Trst, dne 26. febrara 1890.

Austro-Ugarska: U školskom odboru carevinskoga vieća zagovarala je većina odbornika predlog, da se snizi školarina na srednjih školah, jer da je previsoka, osobito za siromašnije djake. Ministar Gautsch, odgovarajuć raznim odbornikom, reče, da će se vlada obazirati na taj predlog, premda mu se čini, da nije posve opravdan, jer da se i onako obzir uzimlje na siromašne djake srednjih školah ako dokažu, da su zbilja siromašni i vriedni, da se jih oslobodi od školarine.

Financijalni proračunski pododbor prihvatio je vladin predlog, da se odpusti Galiciji dug za ezoner, o čemu bijaše govor na ovom mjestu u zadnjem broju.

U sjednici proračunskoga odbora od 24. t. mj. obećao je ministar trgovine, da će do mala izdati nove marke za pisma, veće i čvrstije dopisnice i da će utemeljiti poštarski muzej.

U sjednici carevinskoga vieća od dne 25. t. mj. interpelirao je vladu medju ostalimi i zastupnik de Franceschi radi pristranosti kotarskoga suda u Pazinu. U budućem broju kazati ćemo pobliže sadržaj interpelacije.

Jučer vršili se naknadni izbori u Moravskoj Svitavi za carevinsko vieće. Niemici postaviše dva kandidata a Česi jednoga. Izabran nebijaše nitko jer se glasovi razciepkali. Biti će užji izbor izmedju dvojice njemačkih kandita.

Staročeska stranka kandidira za carevinsko vieće na mjesto odstupivšega dr. Matuša u Mladoj Boleslavi ravnatelja Tonera, koji je jur pripadao mladočeskoj stranci.

Prigodom pogreba grofa Andrassy-a pokazali su Madjari ponovno kako znadu štovati i cieniti svoje narodne velikane. Sprovodu prisustvovaše silno množtvo naroda bez razlike stranaka i stališa. U madjarskom saboru došlo je jučer do burnih prizorah, jer je predsjednik podielio ukor zastupniku opozicije Abrany-u, te pošto nehtjede na zahtjev opozicije ukor natrag povući, zače ova silno bučiti i larmati kano da je u krčmi.

Hrvatski sabor, koji bijaše za mjesec dana zatvoren, sastao se opet dne 20. t. mj. Prvoj sjednici prisustvovalo je vrlo malo zastupnika. Predsjednik najavi na početku sjednice saboru, da su nedavno umrla dva saborska člana, grofovi Drašković i Khuen, a na koncu sjetio se umrvšeg madjarskog državnika i tobožnjeg prijatelja Hrvatske — Andrasy-a. Čim je predsjednik spomenuo ime toga muža, koji bi bio da je mogao Hrvate i sve Slavene u žlici vode utopio, ostavi opozicija demonstrativno sabornicu. Žalostni su svakako odnošaji u hrvatskoj sabornici kad se slavi u njoj ime narodnoga protivnika a niti se nespomene nedavno umrvšeg rodoljuba i velikaša barona Ožegovića!

Crnagora: Ministar Vuković, koji bijaše nedavno u posebnom poslanstvu na biogradskom dvoru, uputio se je takodjer po nalogu svoga kneza u Carigrad. Premda su protuslavenske novine trubile, da sultan neće dati Vukoviću audiencije, bijaše on ipak od sultana svečano primljen, dapače i odlikovan visokim turskim redom.

Srbija: Iz Biograda brzojavljaju 24. t, mj., da bijaše ministar Taušanović, kad je izašao iz radikalnoga kluba, da podje u ministarstvo, napadnut kamenjem. Veli se, da je napadač došao naročito u Biograd, da umori ministra. Taušanović nebijaše ranjen a napadače zatvoriše odmah.

Bugarska: Iz Sofije dolazi viest, da je vlada opunomoćila bugarsku narodnu banku, da odmah izplati Rusiji zaostale obroke okupacionog duga u iznosu od 3,600.000 rubalja. Po drugih viestih imao bi biti taj dug mnogo viši.

Francezka: U francezkom parlamentu bijaše zabačen predlog dne 25. t. mj., da se pomiluje radnike, koji bijahu prošle godine odsudjeni radi radničkih pobunah. Istoga dana odpratiše dva policajna agenta vojvodu Orleanskoga iz parižke tamnice u državnu tamnicu u Clairvaux. Francezka vojska u Senegaliji bijaše napadnuta od kralja Dahomeya, koji bijaše suzbijen.

Italija: U talijankom saboru dao je radikalni zastupnik Imbriani opet ovih danah svomu iredentističkomu mišljenju oduška. Interpelirao je naime vladu zbog toga, što je razpustila iredentističko družtvo, kojemu bijaše zadaća odtrgnuti od Austrije Trst i Trient, što je priznao i ministar Crispi odgovarajuć interpelantu.

Njemačka: Izbori za njemački sabor, koji se vrše ovih danah, izpasti će po vladu vrlo nepevoljno. Koliko je do sada poznato ojačati će sve stranke, samo vladinovci izaći će operušani. Najviše će ojačati socijaldemokrati, koji zadaju knezu Bismarku trista jada, križajuć mu njegovu gospodarstvenu i socijalnu politiku.

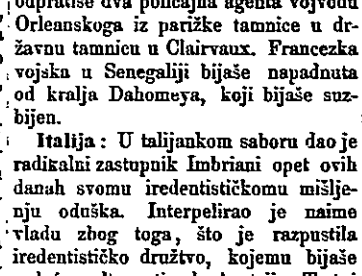

Franina i Jurina

Fr. Spamećuješ se Jurino lanjskeh izbori va Labinje?

Jur. Ča kada su ono nekega nažega popa Talijanaši po svoju počastili?

Fr. Ma jušto to.

Jur. Pak?

Fr. Da će poć neki va hlad za nekoliko vremena.

Jur. Dobro mu stoji, će barem moć malo bolje proštudijat onu talijansko-mačju muziku.

* * *

Fr. Si čul, ča j' umrl na Volosken neki bogati Andrašić?

Jur. Je njim pak ča pustil?

Fr. Da su mogli poć za njim hodeć do Matulj.

Jur. Niš drugo?

Fr. Ne, zač da j' bil Majar.

Jur. Blaze njim da j' bil Ilirac!

Fr. Ja, bi bili mogli poć za nji valje do Bistrca.

Različite viesti.

† **Giacomin Antun.** Iz Tinjana javljaju nam, da je preminuo dne 20. t. mj. tamošnji župnik g. Giacomin Antun jošte u krepkoj dobi od 46 godina. Vječni mu pokoj!

Slavjanskij dolazi i u Trst. Kako javljaju ovdašnji listovi doći će prvoga marca poznati ruski zborovodje g. Slavjanskij svojim glasovitim zborom u Trst, da dade nekoliko koncerta u najrećem ovdašnjem kazalištu „Politeama Rossetti". Zbor g. Slavjanskoga sastoji od preko 60 muških i ženskih članova. Taj zbor stekao si svietski glas svojimi koncerti, danih u svih većih europejskih gradovih. Kako čitamo na oglasih dati će Slavjanski ovdje tri koncerta t. j. 1., 2. i 3. marca.

Podružnica družbe sv. Cirila i Metoda za Greti kod Trsta javlja nam, da će obdržavati u nedelju dne 2. marca t. g. 5. sati popodne u prostorijah gostione „pri Ferlugi" na Greti drugu glavnu skupščinu sliedećim dnevnim redom: 1. Nagovor predsjednika. 2. Izviešće tajnika. 3. Izviešće blagajnika. 4. Upisivanje novih članova. 5. Predlozi i želje. 6. Izbor novega odbora.

Iz Pule pišu nam, da će se ondje buduće školske godine otvoriti p r v i i d r u g i r a z r e d novo ustrojene državne njemačke gimnazije. Iz pazinske gimnazije, koja se koncem ove školske godine ztvara, polaze u Pulj 3 profesora, ostali bit će dodeljeni kamo drugamo na službovanje ili će bit umirovljeni. Razpisano je za novu puljsku gimnaziju ravnateljsko mjesto te mjesta za prirodopis i slobodno risanje. Kako se čuje, profesor hrvatskoga jezika neide u Pulu, dakle taj jezik se neće podučavati!

Posljedice izborne agitacije na Poreščini. Iz Rovinja doznajemo, da bijaše od tamošnjega tribunala na razpravi dne 31. jenara t. g. od obtužbe radi uvriede poštenja riešen g. Josip Ptašinski, župe upravitelj u Foškulinu, dočim bijaše odsudjena dvojica talijanaških pristaša iz Fontane, koji su se osobito za posliednjih zemaljskih izbora za talijanašku stranku borili i nemire izazivali. G. Ptašinskoga tužio je bio vlastelin Fontanski Conte Borisi, koji bijaše na čelu protivnoj nam stranci.

Razpisano mjesto občinkoga liečnika. Občinsko glavarstvo u Pazinu razpisuje na novo natječaj za mjesto liečnika za onu občinu. Godišnja plaća iznosi 1200 for. Za pohode bolestnika izvan Pazina i za druga osobita občinska poslanstva biti će mu nadoknadjeni putni troškovi. Nadalje uživati će pristojbe za izvršivanje radoja, koje mu bude država ili občina povjerila kano u slučaju pošasti, komisije itd. Osim toga može preuzeti službu liečnika na jednom komadu državne željeznice.

Prošnje valja poslati občinskomu glavarstvu u Pazinu do 20. marča t. g. Molitelj mora dokazati, da poznaje hrvatski il slovenski i talijanski jezik.

Luka u Opatiji. Čitamo u Zagrebačkih novinah, da je cesarska vlada nakanila proširiti u našoj Opatiji sadašnju luku, koja da je prenatrpana parobrodi i drugimi ladjami. Luka ona je doista malena ako se uvaži broj parobroda i manjih ladja, koje tuj danomice pristaju. Neima dakle dvojbe, da će družtvo, koje u Opatiji toliko gradi i dogradjuje, izposlovati od cesarske vlade, da produži luku te ju učini prikladnom za veće ladje i za veći broj parobroda.

Zabava u puljskoj čitaonici. O tom javljaju nam iz Pule koliko sliedi: Kano svake godine, tako je i ove naša „Čitaonica" priredila svojim članovom i prijateljem dne 15. t. mj. u prostorijah „Al l'Apollo" vrlo sjajan ples. Prostrane prostorije bijahu dubkom pune članova i pozvanika, medju kojimi vidismo i c. kr. kotarskoga glavara viteza Conti-a, načelnika dra. Rizzi-a, c. kr. sudca Prenza itd. Prvoga od ove trojice pozdravila je kod dolazka slovenka gospodična Grumova, kojoj se je g. glavar srdačno zahvalio. Uspjeh, koli moralni toli materijalni toga krasnoga plesa, nadkrilio je sve dosadašnje a to nam je najbolji dokaz, da se Slaveni Pule osviešćuju i sabiru okolo naravskoga središća naše mile „Čitaonice". Svaka čast na toli krasnom uspjehu zabavnomu odboru, napose predsjedniku g. Zlobcu.

Iz občine lovranske piše nam prijatelj 20. febrara. Dne 12. o. mj. obdržavala se občinska sjednica u Lovranu. Iza pročitanoga zapisnika posljednje sjednice prigovori g. Frane Skalamera istomu, jer bijaše u posljednjoj sjednici zaključeno, da se ima razpisati natječaj za novog tajnika u trih novinah, naime u „Našoj Slogi", „L' Osservatore Triestino" i „L' Istria", no to se nije dogodilo, jer u „Našoj Slogi" nebijaše natječaja. Gospodin načelnik odgovori, da je poslao natječaj takodjer i „Našoj Slogi" pisan talijanskim jezikom, a „Naša Sloga" da ga nije htjela tiskati, jer je bio talijanski. Mi neznamo jeste li poslali* natječaj „Našoj Slogi" ili ne, ako ste znate dobro, da se „Naša Sloga" tiska u hrvatskom jeziku, dakle ste njoj hrvatski mogli i pisati.

Na drugoj točki dnevnog reda bijaše čitanje molba natjecateljah za občinskog tajnika. Kod ove točke razvila se burna razprava. Dva su natjecatelja, jedan je sadanji tajnik u Boljuna a drugi u Dubašnici. Najprije se čita molba onoga iz Dubašnice. On zna njemački, talijanski i „slavo". Kad se je došlo čitajuć do izraza „slavo", jedan zastupnik zapita čitatelja: „koji li je to jezik „slavenski", možda poljski il ruski?" Nakon čitanja rečene molbe g. Jure Barković predloži, da onaj, koji je to razumio, neka izvoli ustati. Zastupnici svi sjede, a to bijaše znak, da nije nijedan čitanoga razumio, jer se je čitalo talijanski, osim g. načelnika i par njegovih pouzdanika. Po tom se je čitala molba onoga iz Boljuna. On je rodom iz staroga Pazina, imade u Boljunu samo 170 for. plaće; bio je podoficir u c. i kr. ratnoj mornarici, znade njemački, talijanski i „slavo istriano". Hrvatska stranka neće jednoga ni drugoga, jer u svojih molbah nisu naveli, da poznadu u pismu i govoru jezik, koga izključivo govori vas puk prostrane občine lovranske, a taj jest hrvatski; tajnik, koji hrvatski dobro nezna, nije za občinu lovransku, jer akoprem je za sada uredovni jezik talijanski, ipak se mora zastupnikom sve hrvatski tumačiti, jer većina njih neima niti pojma o talijanskom jeziku, a takovih je većina i u protivničkoj stranci. Napokon manjina predloži, da se opet razpiše natječaj za tajnika, koji da mora poznati u pismu i govoru hrvatski i talijanski, a po mogućnosti i njemački. Na to se ustane g. Jure Zupar, te poče nabrajati kao obično hrvatski: „da on nijedne rieči hrvatski nerazume nego „naški"; mi da negovorimo hrvatski nego naški (smijte se ljudi božji). Zastupnici mu dovikuju: „nije istina, da mi negovorimo hrvatski, ta i vi sada hrvatski govorite, majka vas je tomu naučila, jer drugčije nije niti znala". Na to se g. Jorjo uhvati rukom za čelo, uzme svoj šešir i otidje iz občinske dvorane, kamo se nije više vratio. Napokon odluči većina, da još ostane i nadalje stari tajnik g. Perrisutti uz plaću od 500 for. na godinu, ali da mora još jednoga naći, koji će mu u uredu pomoći, i od ove plaće da će on dotičnika sam plaćati. Gospodin Perrisutti obeća, da pristaje na to. Hrvatska stranka nije tim zadovoljna te zahtjeva, da se opet razpiše natječaj, jer ako občina ima plaćati 500 for. na godinu za tajnika, plaćati će ih čovjeku, koji je sposoban za tu službu i koji će ju vršiti u redu. Načelnik se ovomu protivio riečmi, da je on vrhu svih gospodar imenovati tajnika, koga njega volja. Zastupnici viču: „onda zašto ste nas simo zvali kad i bez nas možete učiniti što Vas volja". Napokon manjina videći, da se skoro dva sata kod ove točke uzalud bori i s razloga, što je prije zahtjevala, da se njezin predlog na glasovanje stavi, a toga nije se htjelo, jer gospoda su se bojala, da će i njihovi vanjski sa Hrvati glasovati, tada manjina, 11 ih uz protest jedan za drugim izadje iz občinske dvorane i time bijaše sjednica svršena, jer ostali nisu mogli po zakonu dalje razpravljati, pošto ih nebijaše dovoljan broj.

Mi se čudimo g. agentu iz Mošćenicah, da ide na sjednice. On tuj uvjek sjedi u jednom kutu, te nikad iz njega nije rieči, kano da ga tuj i nije. Boji se valjda reći, koju u prilog Mošćeničanom, da ne pade u nemilost, onim velemožnim bradašem, jer onda s Bogom službica. On je lanjske godine izdavao u Mošćenicah po 20 nvč. certifikate. Ove godine ono domaće zastupstvo uvidiv, da nije pravedno, da se uzima za svaki certifikat 20 nvč. i k tomu da se nezna kamo ovi novci idu, ustanovi prigodom sjednice obdržavane u Lovranu dne 21. decembra 1889. poseban zapisnik, da se ima naime ove godine uzimati za svaki certifikat kao i u Lovranu 5 nvč. i ovi novčići da imadu pripadati občinskoj blagajni i nikomu drugomu. Pa znate, da taj gospodin ove godine neće nijednomu učiniti certifikata, nego jednostavno ljude odbija, izpričajuć se, da on neima oblasti to činiti, te ljude šalje u Lovran, i tako se često put ljudi u neprilici nadju, jer u Lovran je daleko i nije vriedno, da

* Si glavarstvo poslalo nam je talijanski sastavljeni natječaj, u kojem se zahtjevalo na prvom mjestu poznavanje talijanskoga, na drugom poznavanje njemačkoga, a tekar na trećem mjestu po mogućnosti poznavanje slavenskoga jezika, kojim se služi puk okolice Lovranske. Naravno je, da takova nemogosmo tiskati. Op. Ured.

siromah čovjek za jednu malenkost skoro čitav dan irgubi, kad se može to doma učiniti. A zašto se je prvik godinah doma činilo, a sada ne? Zato, jer g. agent je od svakoga 20 nvč. utjerao a sada kad je korist svemu puku, neće da to čini. Nu brzo ćemo razviditi odakle ta oblast g. agentu. Do vidova! Občinar.

Piše nam iz Kastva dne 20. febrara. „Hrvatska čitaonica“ u Kastvu priredila je dne 16. o. mj. u vlastitih prostorijah „Narodnoga doma“ zabavu sa plesom. Uz ljepo vrieme, kakovo je bilo onaj dan, očekivalo se gostiva iz bližega i daljega; al da će ih doći onoliko, tomu se nije nitko nadao, to je dapače svakoga iznenadilo. I tom se je prigodom osjećala tiesnoća dosadašnjih prostorija i nuždnom pokazala namisao, da se iste razšire. Zabavu posjetilo je i ovaj put mnogo odlične gospode iz Voloskoga, Opatije, Rieke, Sušaka, Lokava, Veprinca i Mošćenica, a pojedinci čak iz sriednje Istre. Medju ostalimi počastio je zabavu svojom prisutnošću, poglaviti g. H. Bačić, načelnik Sušački. Nu najviše razveselilo je svakoga, što je mogao opaziti razmjerno mnogo naših okoličana s lieva i desna, premda bijaše na taj dan (mesopustna nedjelja) svagdje u okolici plesova i inih zabava. Osobito izkazali su se i došli u velikom broju sv. Matejci i Rukavčani. S druge strane neugodno nas dirnulo, što izbjegava šačica izškolane — al reć bi neprosvietljene gospode čitaoničke zabave, te i ovaj put brilirahu svojom odsutnošću. Sveto neka bude svačije osvjedočenje, al hire na stranu.

Iza osme započela veselica. Prva točka programa bio je mješoviti sbor „U boj“. Bile to štogod! Uz one krupne glasove čuo si prodirati i one nježne glasiće, nježne ko ona nježna grlca, iz kojih su prodirali, gdje im je zametak. Iza toga sliedila deklamacija. Deklamirala gdjica E. Grosman Vukelićevu „Domovini“, čime je izazvala burno pljeskanje i odobravanje. Treća točka programa bila je **šaljiva igra**: „Bog se smiluj!“ što se na obću želju morala opetovati i na ovoj veselici. Nebje smiehu kraja ni konca. Kuma Luce (gdjica E. Defranceschi) pozove kuma Miholju (g. V. Ruheša) iz Zvoneće u pohode a on nebudi lien dodje odma drugi dan. Već je kod njih deset dana pa još nemili, kad će odputovati. To ju ljutilo nju, a i muža joj Jurića (g. B. Dubrović), jer budi mimogred rečeno, izjest će ih. „naš je dobreh ust, očuvaj nas sveti Anton“. Oni varali, šarali, nagovarali, al kum ostaje kum. Neće da ode. Kad im pako reče, da misli kod njih ostati još dva, tri čedna, čisto da nisu skočili iz kože. A i ženi mu pisao je Jurić, da se je muž joj zaljubio u jednu djevojku, nakanom tom, da će ga pozvati kući i tim se ga oni otresti. A da. Još i ona dodje, da ostane kod njih kakvih četrnajst dana, da se osvjedočiti može o čem joj kum pisao. Sve od zla na gore. Konačno pukne Juriću sretna misao, zamoli kuma, da mu posudi par forinta. Sad ga pogodio u žilicu. Neda mu se više boraviti kod kuma, pa odluči kući, tim više, što mu i ženi nješto nije dobro. Tako se otresli tog dosadnog kuma. Kad im sva šaranja i spletke nisu pomogle, pomogło im ovo zadnje.

Iza igre sliedilo je solo-pjevanje Zajčeve „Lastavicam“. Pjevala je gdjica Ida Fornmüller, koju je pratio na glasoviru M. Grosman. Gospodjica vrlo liepo se odužila. Pjevala je točno, precizno, kako smo se od nje i nadali. Kada je svršila, pozdravilo ju občinstvo pleskanjem i živioklici. Čestitamo mladoj gospodjici, čestitamo i g. Miroslavu Grosmanu, komu imamo najviše zahvaliti, da se u prostorijah „Narodnoga doma“ češće naužijemo skladnog pjevanja. Nemožemo od manje, a da neizrečemo i javnu pohvalu g. J. Bakarčiću, koji rădi neumorno kad se radi o tom, da si osvietlamo lice: Živio! Na želju njekolicine gostova, koji još nisu čuli pjevati istarske himne „Predobri Bože“, zapjevao je mješoviti sbor tu pjesmu, a zatim je sliedila tombola i ples. O polnoći bio je kratak odmor. Šteta, što čitaonica nemа prikladnog mjesta, gdje bi se moglo više njih na okupu okolo stolova sastati, jer bi tako bilo mnogo živahnije. Ovako se gostovi moraju razdieliti i smjestiti u više sobah, a gdjekoji mora i čekati dok se drugi posluže. Iza večere plesalo se opet živo i veselo sve do zore; pjevalo se ili kod čašice vina, razgovaralo itd. u obće svatko se je zabavljao i veselio na svoj način i po svojoj želji, no svima si čitao zadovoljstvo na licu.

Prigodom ove veselice sastalo se ovdje sedamnajst učitelja, sve negdašnjih učenika velevriednog g. Grosmana. To su svi učitelji razsijani krugom Istre. Svima bilo milo pri srcu, što vide u svojoj sredini bivšeg svog učitelja, a sada svoga kolegu, pa digнuv ga na sriedi plesnome na svoja ramena, zaore mu trikrat „živio!“ K njim se pridružila i petorica učiteljica.

Na pepelnicu sastalo se više čitaonična i drugih gostova, na tradicionalni „bakalar“. Tom zgodom imadosmo čast imati po prvi put u sredini našoj vrlu rodoljubkinju, čestitu gospodju Ivanku Banc. Čim su zaredale zdravice, nazdravi ju kićenim govorom g. Bakarčić. stoloravnatelj, predstaviv ju čitavom stolu, kao vriednu gospodju, požrtvovnu rodoljubkinju. Bilo tu i više zdravica narodnim zastupnikom, a poimence našim prvakom našto prisutni dignu čaše, gromko zaoriv trokratni „živili!“

Kasno u noć razide se družtvo u najljepšoj slogi.

Pronevjerenje na pošti. Iz Buzeta donesu tršćanski listovi, da je na tamošnjoj pošti pronevjerio ekspeditor E. B. oko 700 for. Utekav iz Buzeta bijaše uhvaćen u Dekanih i predan kotarskomu sudu u Kopru. Erar negubi ni novčića jer jemči za pronevjerenu svotu pošte meštar g. Cerovac.

Petardisti odsudjeni. Prošloga čedna obdržavala se ovdje kod zemaljskoga tribunala razprava sa četvoricom mladića, koji bijahu obtuženi, da su sgotavljali i bacali po Trstu petarde. Državno odvjetničtvo tužilo je naime Domenika Sacca (talijanskoga podanika). Alfieri Rascovicha tršćana, Atilia Clementini, tršćana i Kamila de Franceschi, istrana, da su u stanu prvoga pripravljali petarde te ove pri raznih patrijotičkih prigodah na raznih mjestih grada bacali. Lanjske godine bacili su petarde prigodom trih patrijotičkih svečanostih t. j. kod odkrića spomenika pred postajom, gdje se je slavilo savez Trsta sa Austrijom, prigodom porinuća cesarske ladje „Fran Josip I.“ i u predvečerje rodjendana cesara i kralja Franа Josipa I. Jednom od tih zgoda bijaše petardom težko ranjen jedan redarstveni činovnik. Redarstvo je našlo i nerazpuknutih petarda na ulici, a jednu gotovu u stanu Sacca, koji je i odao svoje drugove — petardiste. Strukovnjaci dokazaše, da bijahu sve petarde iste vrsti i od istih rukuh dogotovljene. Sud, komu je predsjedao sam predsjednik tribunala g. Mosetig, odsudio je na temelju dielomičnog priznanja, izjava svjedoka i strukovnjaka, svu četvoricu obtuženih i to Sacca, Rascovicha i Clementini na godinu i pol, a de Franceschi-a na dvie godine tamnice. Tim je zadovoljeno zakonu i pravici, no drugo je pitanje hoće li se ti mladići u tamnici pokajati te popravljeni i poboljšani opet medju poštene ljude stupiti. Imademo razloga o tomu podvojiti. U tom nas podkriepljuje ponašanje njih samih prigodom razprave, zatim držanje njihove svojte, prijatelja i jednomišljenika i napokon pisanje ovdašnje štampe za razprave, napose poslije izrečene osude. U jednu riec slavilo se one nesretnike javno kano mučenike preporučujuć njim riečju i tiskom srčanost i uztrajnost, kano da su Bog zna kakvo junačko il plemenito djelo počinili, za koje njim valja sada trpiti. Još jednu.

Medju odsudjenimi nalazi se i jedan Istran talijanske narodnosti, sin naime talijanskoga povjestničara gospoda Karla de Franceschi-a posjednika iz Gologorice (po njegovu Moncalvo) občine Pazin. Otca nemože doduše nitko odsuditi radi krivnje sina premda bi se moglo možda štošta slabu odgoju pripisati, al jedno ipak nemožemo ovom zgodom zamučati. Talijanaški listovi Istre pitaju danomice svoje čitatelje bajkami i lažmi o nekakvom umišljenom panslavizmu ili rusizmu, koje da šire naši prvaci i rodoljubi po pokrajini. Dokaza tomu dakako nenavedoše nikada, jer ga nemože biti al oni ipak neprestaju crniti i klevetati naše ljude. Mi bismo rekli, da se ti laži-piskari vladaju pri tom po onoj poznatoj: **reci mu, da ti ne reče.** Znadu naime, da imadu u svojih redovih. medju prijatelji i znanci muževa i mladića, koji teže za prekomorskim kraljestvom, koji su ljuti neprijatelji Austrije i svega što njim je na putu k postignuću njihove težnje i svrhe. Medju takove ugrijance spada i netom odsudjeni mladić de Franceschi a da on nije takav u Istri sam, svjedoči sam pečat sa naslovom „**Circolo Garibaldi sezione Pisino**“, koji je došao na vidjelo prigodom ove razprave. Mi smo dapače posve osvjedočeni, da imade njegovih jednomišljenika i u drugih talijanskih gnjezdih Istre, al mi ih nećemo niti marimo tražiti. Ovoliko na znanje i ravnanje slavnoj porečkoj babi i njezinim laži-drugovom: „**Altroche russofili e panslaviati!**“

Radje njemački nego li hrvatski. Doznajemo iz izvieśća zemaljskoga odbora u Poreču, da je podobčina Dragući (občina Buzet) zamolila sl. zemaljski odbor, da bude čim prije imenovan učitelj u Dragući. da bude talijanski nastavni jezik u školi i da se uvede **mjesto hrvatskoga njemački jezik** kao predmet. Zemaljski odbor odstupio je molbu zemaljskomu školskomu vieću, koje će bez dvojbe glede promjene jezika zadovoljiti mudre Dragućane, koji su, osim šačice ćarenjaka, sve sgoljai Hrvati.

Mi smo očekivali, da će se Dragućani opametiti poslije smrti onoga, koji je u duši mrzio sve što nebijaše talijansko, premda je on potekao iz hrvatske krvi, no kako nam pokazuje gornja molba, nedaju se, reć oi, krstiti. Da znadu nekoji izmedju njih uprav majstorski kosjem repove rezati, znali smo odavna, no da su takovi zagriženci proti svemu što je hrvatsko — dakle i njihove, — znademo tekar sada.

Prosvjed italijanskih biskupa. Cielokupni talijanski episkopat prosvjedovao je u okružnici upravljenoj na kler i vjernike proti zakonskoj osnovi o pobožnih zakladah, kojom se posjed i upravljanje istih skroz oduzimlje crkvi i njezinim službenikom. Taj sjajni dokaz složnosti talijanskih biskupa živo pokazuje kako je spomenuta zakonska osnova protivna vjeri i svakoj pravednosti. Osnova ta primljena je već u zastupničkoj kući, nu prije nego postane zakonom, mora jošte biti predložena senatu na pretresivanje. Nego slaba je nada, da bi ju senat zabacio.

Nagodili se. Čitamo u ovdašnjih listovih, da se je istarsko parobrodarsko družtvo „La Società di navigazione Istria — Trieste“ nagodilo sa vlastnikom više parobroda Cesare, koji je plovio svojimi parobrodi na istoj pruzi na kojoj i spomenuto družtvo. Od skoro četiri godine amo vodio se izmedju njih ljuti boj, pri kojem štetovaše silno jedni i drugi, dočim su putnici i trgovci odatle svoju korist vukli. Vožnja na tih parobrodih stojala je primjerice za III razred izmedju Pule i Trsta i obratno samo 10 nvč. a trgovačka roba prevažala se skoro badava. Pokušaše jur do sada više puta, da bi se nagodili, no to njim nepodje do ovih dana za rukom. Istarsko parobrodarsko družtvo trpilo je osobito jako pa bi reć, da je i obećalo veliku odštete g. Cesaru, da odustane od dalnje konkurence. Ravnateljstvo toga družtva sazivlje za dne 8. marča skupščinu dioničara u Pulu, gdje će njim predložiti uvjete nagodbe. Govori se, da će to družtvo medju ostalim preuzeti i nekoje parobrode g. Cesara te će u buduće samo ploviti izmedju Trsta i Pule. Tim će se valjda družtvo ojačati al će ujedno putnici i trgovci očutiti posljedice nagodbe.

Neuku nauka.

Novi način pranja rubenine. Za rubeninu, koju može izbrljati (zamazati) 5 osoba kroz 8 dana, uzimlju ½ zdjele benzina (po prilici ⅛ litre). Rubeninu postave u večer močiti u vodu, kojoj doliju ⅛ litre benzina. Sliedećeg jutra doliju opet vode ⅛ litre čistog benzina i onda izpiru rubeninu, kao što se obično pere. Rubenina postane u čas čista i biela, jer benzin raztopi svu nečist, a time uštedi i pralji mnogo vremena. Sr. N.

* * *

Gdje prezimuje crv loze. Crv loze, koji u nekih naših predjelih hara nemilo vinograd, to je malešna životinja, crljenkasta tiela. mrke glave, koji se iz početka nalazi na cvietu groždja, a zatim u samih jagodah. Ovaj crv preživi u godinu dana dva poriekla, a početkom jeseni, kad je dobrano natovljen sokom zrela groždja, traži zgodno mjesto, gdje će zapresti čahurice i prezimiti.

Dosad se je znalo, da je ovaj crv tražio pukotine kolaca i vilica; brazgotine razpuknuta panja, pa i mezgu pruća odrezanih i ostavljenih na zemlji. Nu sad se opazilo sasvim nov pojav. Bebke (čahurice) crva preziмuju u vrhu pruća, i u tolikom množtvu, da su ljudi nabrojili do 35 bebaka u jednom prutu, pa uz to ne našli ni ciglog pruta, u kojemu nebijaše po nekoliko bebaka.

Ovo je takova stvar proti kojoj nesmijemo ostati prekrštenih ruku, pa valja znati, da će se iz svake bebke izleći po jedan leptir, koji će nesti do 40 jaja, a da će se iz ovih 40 jaja, izgnisti 40 malih crvića, koji će gristi groždje. Studen će istinabog poubijati mnoge bebke sakrite u pruća, ali će mnoge i ostati, a proti onima treba da se na vrieme latimo posla. Pri rezanju loze, valja dobro paziti svaku razgru, te gledati, da li one, koje ostaju na lozi imadu kao neku prašinu, ili cvietić, od jednog milimetra promjera. Nazočnost ovog cvjetića, siguran je znak, da je onuda prošao crv, i da se je onđje nastanio. Svaki i najmanji prut mora se odsleći od vinograda i odma izgoriti. Ne smije se podnipošto niti ostaviti pruće na hrpe blizu vinograda niti ga zakopati. jer će se u aprilu mali crvići izleći na velika jata i opustošiti vinograd.

Ona prašina, o kojoj smo prije govorili pokrije malu rupicu, koja je ponešto izbočita. Rupe se nalaze jedna ciko druge, namješćene uzduž pruta i uvjek na onom dielu pruta, koji je prama zemlji, naime na onoj, koja je manje izložena suncu. U okomitih prutovih nema nikada crva; svi se zaklanjaju u pruće koje raste koso.

Evo, dakle, vinogradaru nove radnje, ali takove, koja ne iziskuje nikakva troška. Treba pri rezanju loza dobro otvoriti oči i paziti, ima li, nema li, na pruću uzdužnih rupica; u njima je bebka. Uz to se nesmije ostavljati pruće u vinogradu, već ga odma upaliti.

Nu stvar je sasvim naravita, da bude li ovo samo Petar radio, neće imati nikakve koristi. Valja da svi listom rade, pa im je i korist osigurana. Na taj će način težak prištediti mnogo posla u ljetno doba, pa će i spasiti mnogo groždja od ovog ubitačnog crva, od kojega valja da se puno plašimo, i da svi složno ustanemo proti ovomu biču, koji će se moć jedino onda svladati, kad se ne bude čekalo, da se ljeti pojavi, već budu li se pri rezanju loze poduzele one mjere, kojima ćemo osloboditi lozu tog nemilog gosta. G. L.

Listnica uredničtva.

Gosp. I. Č. Nemožemo tiskati onoga „F r. I J u r.“ jer zadire odviše u osobnosti

---

Lutrijski brojevi

Dne 22. febrara.

Trst	36	90	86	50	52
Linc	38	78	75	28	27
Budapest	71	54	1	37	44

Dne 26. febrara.

Prag	58	62	3	33	85
Lavor	86	88	46	54	75
Hermannstadt	33	20	25	51	68
Innsbruck	71	11	8	7	14

Javna zahvala.

P. n. gospodi, koja nemogaše prisustvovati zabavi „Hrvatske čitaonice“ dne 16. t. mj., a poslaše za ulaznino i to: Dr. Dinko Vitezić for. 5, dr. Bachman for. 2, župnik Zamlić for. 1, Puž kapelan for. 1, Kundić for. 1, gospodja Vicenca udova Munić for. 1, Galzigna učitelj fr. 1, Ferd. Karlevaris for. 1; — kao i onoj p. n. gospodi, koja preplatiše ulaznino i to: Gosp. H. Bačić, načelnik Sušak fr. 5, V. Tomičić, Volosko for. 5, Pipp, Jelšane for. 3, Luginja župnik, Veprinac for. 3, Riko Stipković for. 2, Viko Dukić for. 2; ovim budi izrečena najsrdačnija hvala.

Kastav, dne 20. febrara 1890.

Odbor „Hrvatske čitaonice“.

Dukić v. r., predsjednik.

Oglas.

Dne 6. marča 1890. u 9 sati u jutro obdržavati će se u Mošćenicah

Glavna skupščina „gospodarske zadruge Opatija“

sliedećim dnevnim redom:

1. Izvieśće o djelovanju zadruge prošle godine.
2. Obračun za godinu 1889.
3. Proračun za godinu 1890.
4. Što tko predloži.

Volosko, 20. febrara 1890.

Viktor Tomičić,
predsjednik.

Poziv

k redovitoj **glavnoj skupščini „posojilnice in hranilnice u Kopru“**, koja će se obdržavati u Kopru 9. marča t. l. na 10 sati prije podne sa sliedećim dnevnim redom:

1. Izvieśće tajnikovo o poslovanju zadruge u godini 1889.
2. Izvieśće nadzorstva o računih za gočinu 1889.
3. Izbor odbora.
4. Izbor nadzorstva.
5. Slobodni predlozi.

U Kopru. 20. febrara 1890.

Odbor „posojilnice in hranilnice“.

Marijaceljske želodčne kapljice

i zvrstno zdravilo pri vseh boleznih za želodcu.

Neprecenljive dobrote je posebno vpliv njihov pri neteč-nosti, slabosti želodca, ako s grita smrti, napenjanja, kislem peharju, koliki, želodečnem kata-u, vorečiče (vzvrči) pri preobilnej produkciji slin, rumenici, bljuvanju in gnjusu glavobol., (ako je bol želodca) krč v želodcu, zabasanji, pre-obilnosti jedi in pijač v želodcu.

Cena steklenici je z nakazom vred samo 40 nov. velika stekenica samo 70 nov Glavni zalog ima lekarničar **Karl Brandy, Kremsier, (Moravija).**

Svarilo! Pristne Marijaceljske želodčne kapljice ponarejujejo in posnemajo se mnogovrstno. **V zameno je pristesti** mora biti zamotana vsaka steklenica v rdeč omot, providen z gornjo **varstvu znamko** ter mora biti na vsakem priloženem poduku za vporabo razun tega opomnjeno, da je bil isti tiskan **v tiskarni g. Gusek-a v Kremericah (Kremsier).** 22—13

Marijaceljske pilule proti začepljenju.

Over 5 vše godina sa najboljim uspjehom rabljene pilule proti **začepljenju** tiča gatvore se mnogo Neka se pazi dakle na gornju zaštitnu marku i na podpis lie-arnika C. Brady, u Kremsiru. Ciena kutijici z) kr. Zahoji sa 6 kutija 1 for. Ako se novac unapred pošalje stoji jedan zaboj for. 1.20, dva zaboja for. 2.20.

Marijaceljske želodčne kapljice niso tajno sredstvo. Deli, iz katerih obstoji, oznanjeni so na vsaki steklenici priloženemu poduku za vporabo

Prave **marijaceljske želudčne kapljice** i marijaceljske pilule proti začepljenju dobivaju se prave u:

V Trstu u Lekarnah: pl. Leitenburg All' Ercole trionfante; de Leitenburg, Eduard alla Salute; A. Praxmayer ai due Mori; Prendini Pietro, alla fontana imperiale; Benedetto Saraval All' amazone Triotante; Antonio Suttina, Batt. al Camello; Benedetto Vlah-Minussi, dvorska lekarna; dr. Vittorio Serravallo al Redentore (glavno skladišče); Blazoletto, all' orso zero. — **U Sežani** u lekarni: Filipa Ritschela, kao što i u svih ostalih lekarnah.

Suknene tvari

razsilje za gotovo ili pouzetjem za jako jeftine ciene i samo dobre vrsti:

3.10	m. za 1 odielo samo	for.	3.30
3.10	„ „ „ „ „	„	4.60
3.10	„ „ „ „ „	„	6.80
3.10	„ „ „ „ fino	„	12.—
3.10	„ „ „ „ vrlo fino	„	15.—
2.10	„ „ „ „ za kaput fino	„	6.—
2.10	„ „ „ „ vrlo fine	„	9.—
1.00	„ darovac	for.	2.20—3.20
6.30	„ kamgarn za prati	for.	2.80

Tvornica i skladište sukna

E. Flusser u Brnu

Dominikanski trg 8.

Uzorci badava i franko.

20—4

Snovij za obleke.

Peruvien in Dosking za višje duhovenstvo predpisane snovij za **uniforme c. kr. uradnikov**, tudi za **veterane, gasilna društva, teloveske, livreje,**

Sukna za biljarde in **igralne mize, loden** tudi nepromočljiv **za lovske sukinje; pralne** snovij, v pleidi za **potovanje** odgl. 4 12 itd. Vse to se dobi ceneje nego kje drugod in najboljše, trpežne kvalitete.

Joh. Stikarofski v Brnu (Brünn)

Največja zaloga Avstro-Ogerske. Vzorci franko. Za gospode krojače **knjige z najraznovrstnejšimi in najlepšimi** vzorci Pošiljatve s povzetjem čez 10 gld. franco. Pri moji stalnej zalogi v vrednosti 200.000 gl. in pri moji **svetovnej kapčiji se razume** ob sebi, da mi ostane mnogo **odrezkov**; ker pa ne morem razpošiljati vzorcev, vzamem take naročene **odrezke rad nazaj**, ali jih zamenjam z drugimi, ali pa vrnem denar. Batro, dolgost in ceno treba je napovedati kadar se naroča take ostanke.

Korespondencija v nemškem, madjarskem, češkem, poljskem, italijanskem in francozkem jeziku. 3—20 - 1

Grlena bol, kašalj, hripavica, promuklost, sapa zadavica, rcza, zapala sušijak itd.

mogu se u kratko vrieme izlieciti rabljenjem

NADARENIH

Prendinijevih sladkišah

(PASTIGLIE PRENDINI)

što jih **gotovi** Prendini, lučar i ljekarnar u Trstu

Veoma pomaža učiteljem, propovjednikom itd. Prebdjevih kašljuć noćih, navadne jetranje hreputavice i grlenih zapalah i restaje kao za čudo uzimanjem ovih sladkišah.

Opazka. Valja se paziti od varalicah, koji je ponačinjaju. Zato treba uvjek zahtjevati Prendinijeve sladkiše (Pastiglie Prendini) te gledati, da bude na omotu katijice (kutule) moj podpis. Svaki komad tih sladkišah ima utisnuto na jednoj Strani „Pastiglie", na drugoj „Prendini".

Ciena 30 nč. kutijici zajedno sa naputkom.

Prodaju se u Prendinijevoj ljekarni u Trstu (Farmarcia Prendini in Trieste) i u glavnijih ljekarnah svieta. 1—43

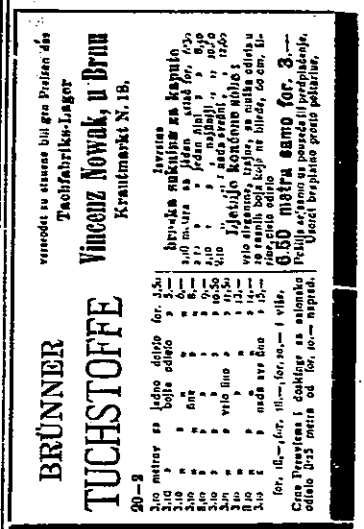

Pošilja blago dobre spravljeno in poštnine prosto!

Teodor Slabanja

srebrar v Gorici, ulica Morelli št. 17.

priporoča se vljudno pri visoko častiti duhovščini v napravo cerkvenih posod in orodja najnovejše oblike, kot: monstranc, kelihov itd. itd. po najnižji ceni.

Staro reči popravi, ter jih v ogaji pozlati in posrebri. Na blagovoljno vprašanje radovoljno odgovarja. 27—8

Pošilja blago dobre spravljeno in poštnine prosto!

FILIJALKA
c. kr. priv. avstr. kreditnega zavoda

za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vrsta. papirjih na		V napoleonih na	
4-dnevni odkaz	2%	30-dnevni odkaz	2%
8- „	2½ %	3-mesečni „	2½ %
30- „	3% „	6- „	2½ %

Vrednostnim papirjem, glasečim na napoleone, kateri se nakajajo v okrogu. priporna se nove boreatna tarifa na temelju odpovedi z 17. novembra, zl. novembra in 13 decembra.

Okrožni oddel.

V vrsta. papirjih 2% na vsako svoto.
V napoleonih brez obresti

Nakazuice

za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Tropavo, Reko, kakor za Zagreb, Arad, Bozen, Gradec, Hermanstadt, Innsbruck, Celovec, in Ljubljano— **brez troškova**

Kupnja in prodaja

vrednostij, diviz, kakor tudi vnovčenje kuponov 24—4 pri odbitku 1% provizije.

Predujmi.

Na jamčevne listine pogoji po dogovoru. Z odprtjem kredita v Londonu ali Parizu. Berlinu ali v drugih mestih — provizija po pogodbi.

Na vrednostni obresti po pogodbi.

Uložki v pohrano.

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, slat ali srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.

Trst, 17. februvarja 1890. 4 24

Tiskalice (preše) za zelenu krmu

Bluntov patent za sačuvanje svih vrsti krme, t. j. da se sačuva zelena i sladka pića 10—6 od **trave, djeteline, kuruze, repnice** itd.

To je jedno od najljepših izna-šašća nove dobe,

prokušano

porabom, te daju vrlo veliku korist gospodarstvu,

prokušano

prodajom, koju smo mi do sada postigli, i mnogimi sjajnimi izjavami i svjedočbami oblastih i prokušanih gospouara.

predali smo u 1 godini u Njemačkoj i Austro-Ugarskoj

700

komada. Najbolji dokaz da je ta sprava vrlo koristna i znamenita.

Nemojte a da neupreišate krmu osobito

repnicu,

jer su svi dokazi posliednjih godina potvrdili, da je repnica

izvrstna pića za zimu.

Upute o porabi, koja sigurno uspije, preglede, mnenja, svjedočbe, šalje badava i franko:

PH. MAYFAHRT & C., Tvornica poljodjeljskih spravah **WIEN, II.,** Taborstrasse 76,

Frankfurt a. M. i Berlin N.

jedini ovlašteni tvorničari samotvornih neprestano radečih preša sa polugom, patent Blunt.

J. PSERHOFER's

Apotheke zum „goldenen Reichsapfel"

WIEN — Singerstrasse N. 15 — WIEN.

Kričistilne, nekdaj imenovane **univerzalne krogljice**, zaslužijo po vsej pravici to poslednje ime, kajti obilo je bolezni, pri katerih so pokazale te krogljice svoj izvrstni učinek.

Desetletja sem razširile so se te krogljice na vse strani. zapisujejo jih zdravniki in gotovo je malo družin, v katerih ne bi bilo male zaloge tega domačega pripomočka.

Jedna škatljica z 15 krogljicami stane 21 kr., jeden zavitek šestih škatljic 1 gld. 5 kr., pri nefrankovani pošiljatvi po povzetju 1 gld. 10 kr.

Ako se denar naprej pošlje, ni treba plačati porto, in stane: 1 zavitek krogljic 1 gld 25 kr , 2 zavitka 2 gld. 80 kr., 3 zavitki 3 gld. 35 kr.; 4 zavitki 4 gld. 40 kr., 5 zavitkov 5 gld 20 kr.. 10 zavitkov 9 gld. 20 kr. (Manj, kot jeden zavitek se ne pošilja).

Prosimo, da se izrečno zahteva

„J. Pserhoferjeve kričistilne krogljice"

in paziti je, da ima pokrov vsake škatljice isti podpis J. Pserhofer v rdečih pismenih, katorega je videti na navodilu za porabo.

Balzam za ozebline J. Pserhoferja 1 posodca 40 kr., prosto poštnine 65 kr.

Trpotčev sok, proti kataru, hripavosti, krčnemu kašlju itd. 50 kr.

Amerikansko mazilo za trganje 1 gld. 20 kr.

Prah proti potenju nog, škatljica 50 kr., poštnine prosto 75 kr.

Balzam za goltanec, 1 steklenica 40 kr., poštnine prosto 65 kr.

Življenska esenca (Praške kapljice) proti pokvarjenemu želodcu, slabemu prebavljenju. stekleničica 22 kr

Angležki čudežni balzam, steklenica 50 kr., mala stekleničica 12 kr.

Fijakerski prašek, proti kašlju itd. 1 škatljica 35 kr., poštnine prosto 60 kr.

Tanokininska pomada J. Pserhoferja, pospešujo rast las, škatljica 2 gld.

Univerzalni plašter prof. Steudela, domače sredstvo proti ranam., alesom itd., posodica 50 kr., poštnine prosto 75 kr.

Univerzalna čistilna sol A. W. Ballricka, izvrstno domače sredstvo proti posledicam slabe prebave, 1 zavitek 1 gld.

Razven imenovanih izdelkov dobivajo se še druge farmaceutične specijalitete, ki so bile po vsih avstrijskih časopisih oznanjene. 3—12

Razpošiljanja po pošti se točno odpravljajo proti gotovem ali povzetju.

Pri dopošiljatvi denarja po poštnej nakaznici, stane porto desti manj kakor po povzetju. 1—12

BRNSKA TVRDKA

za razpošiljatve finega suknenega blaga

Bernhard Ticho

20 - 1 **Brünn,** Krautmarkt 18, — pošilja proti povzetji:

Sukna za gospe
deset metrov, sama volna v vseh modernih barvah dvojna širokost gl. 8.

Črni Terno
saksonski izvod. dvostroko širok, za celo obleko. 10 metrov gld. 4.50

Valarijne flanele
deset metrov najboljše baže, 60 centim. gld. 3.50

Baršena za obleke
deset metrov, krasni vzorci gld 3.

Životi „Jersey" za gospe
(jopice) z svilnatimi gumbi, v vseh barvah kompletne, velike; 1 komad gld. 1.30

Jute zastor
turški vzorek; podpolni gld. 2.30

Košulje za delalce
iz rumburškega oksforda velike, 3 komade gld. 2

Normalne košulje in hlače
kompletne velike, 1 komad gld 1.50

Ženske košulje
iz močnega platna ščipkami 6 komadov gld. 2.25

Košulje za gospode, fino delo
belo ali barvane 1 komad I.a gld. 1.60 II.a gld. 1.20

Kanevas
1 komad 30 vatlov lila gld. 4.50
1 „ 30 „ rudeč „ 5.20

Kanevas iz niti
1 komad 30 vatlov. lila in rudeč gld. 6

Oksford
se more prati, dobra vrsta, 1 kom. 30 vatlov gld 4.50

Niegerskega valjanega sukna
10 met., sama volna, najnovejše blage za jesenske in zimske obleke dvojne širine gl. 4.50

Ragusa moderno sukno
dvostroko široko, za kostume, v vseh barvah, tudi progasto in p.sano 10 met. gld. 9.

Duble-Velour-sukno
$^{6}/_{4}$ kompletno, 1 komad gld. 3.50

Kalnuka
deset m., najboljše vrsti, 60 cent. širok g. 2.70

Jedno zimsko ogrinjalo
$^{6}/_{4}$ veliko gladko in kariranо gld. 2

Garnitura iz jute
2 posteljne pogrinjale, in 1 namizna prta s čipkami gld. 3.50

Garnitura iz ripsa
sestoječa iz 3 posteljnih pregrinjal in namiznega prta sè svilnatimi čipkami gld. 4

Holandske dolge preproge (ostanki)
10 12 metrov dolge, 1 ostanek gld. 3.60

Domače platno
1 komad, 30 vatlov $^{4}/_{4}$ gld. 4.50
1 „ 30 „ $^{6}/_{4}$ „ 5.50

Xing-Webe
boljše nego platno
1 komad $^{6}/_{4}$ širok, 30 vatlov gld. 6

Konjska planta
jako dobra, 190 ctm. dolga, 130 ctm. široka gld 1.50

Odeje za fijakerje
190 ctm. dolga, 130 ctm. široka gld. 2.50

Šifon
1 komad, 30 vatlov, I.a gld. 5.50. najboljše vrste gld. 6.50

Tovarno skladišče suknega blaga

Ostanki Brnskega sukna
Ostanek za podpodno možko obleko 3.10 m. dolgo gld. 5

Priložnost za kupovanje!
BRNSKI OSTANKI SUKNA, 1 ostanek za 1 kompl. možko obleko 3.10 m. dolgo g. 3.75

Blago za zimske sukne
ostanek 2.10 metra za popolno zimsko suknjo rjavo in vlinjeno gld. 5.50

Blago za površnje suknje
njižnejše vrste, 2.10 met. za celo suknjo gld. 7

Vzorki brezplačno in franco. Za dobro blago in točno pošiljatev se jamči.

Elegantne izvedena zbirka vzorcev z 400 znamkam g. krojačem zafrankovano.

Izdavatelj i odgovorni urednik M. Mandič.

Tiskara Dolenc.

Broj 10. U Trstu 6. marča 1890. Godina XII.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 9 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja uz pogodbe sa upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (asegno pustale) na administraciju „Naše Sloge“. Ime, prezime i najbližu pošta vrlo točno označiti.

Komu list nedodje u vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na osmerci arka.

Dopisi se nevraćaju ako se i netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½, i 1 za pol godine. Izvan carevina više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Carintia br. 25

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari“. Nar. Pov.

Dmitrij Slavjanskij u Trstu.

Glasovito pjevačko rusko družtvo pod vodstvom umjetnika Dmitrije Slavjanskoga Agrenjeva svratilo se na svojem umjetničkom putovanju i u Trst, da pokaže i ovdašnjemu občinstvu svu krasotu ruske narodne pjesme.

Dmitrij Slavjanskij putuje sada devet mjeseci Europom svraćajuć se u sve poveće gradove i žanjuć svuda najveću pohvalu i najživlje priznanje. Cio slavenski svieat, dapače čitavu Europu i dio Amerike začara njegova vokalna kapela ruskimi i u obće slavenskimi pjesmami, bogatimi djevičanskom krasotom i divnim milozvučjem. U njegovom zboru od 50 članova, mužkog i ženskog spola, imade takovo obilje krasnih glasova, da njim se baš pokloniti valja.

Za vrieme zadnje svietske izložbe u Parizu, nemogoše Francezi dosta donahvaliti umjetnika i njegov zbor a kritike, ti strogi i priznati sudije u pjevu i glasbi, izjaviše prošlog mjeseca jednodušno, da je Slavjanskoga pjevačko družtvo nedostizivo. Koliko vriedi takav sud bečke kritike, protivnice inače Rusije i svega što je slavensko, netreba nam tekar izticati. Istotako pohvalno izraziše se Madjari u glavnom gradu Pešti i drugud, gdje je ovaj zbor pjevao. Uvažili se pako ovo, te da su upravo Madjari najljući protivnici Rusije, tada je doista njihova pohvala i priznanje najbolja, ako možda i nenajsrdačnija, svjedočba ruskim pjevačem.

Za sve te pohvale, za sva priznanja i sjajne ovacije ruskim pjevačem u tudjini izkazane doznala su i ostala slavenska plemena. Doznasmo zato i mi južni Slaveni i veselismo se od srca slavi sjeverne braće i pobjedi slavenske narodne pjesme.

Nije dakle čudo, što je i nama življe zakucalo srce kad doznasmo, da će i u naše krajeve slavenski umjetnici, da ćemo se i mi nasladjivati čistom, prostonarodnom a k tomu vrlo drevnom slavenskom pjesmom. Veselismo se sa susjednom braćom što će i u naših središčih zaoriti pobratimska pjesma, koja nam crta i više život najvećeg slavenskog plemena sjećajuć nas svojim miloglasjem, jednostavnošću i naravskom krasotom našega duševnoga zajedničtva Timi osjećaji očekivasmo i mi u Trstu željno dolazak pjevačkoga družtva Dmitrije Slavjanskoga. On dodje i pobjedi! Sve što smo o njegovom umjetničkom djelovanju čuli i čitali obistinilo se na dlaku, dapače možemo kazati bez pretjerivanja, da nemože biti nepokvarene slavenske duše, koju nebi takvo pjevanje diglo nebu pod oblake.

Ovdje je priredio Slavjanskij četiri koncerta i to dne 1., 2., 3. i 5. marča u najvećem kazalištu „Politeama Rossetti“. Za njegov dolazak doznasmo mi u gradu tekar koji dan prije prvoga koncerta a izvanjsko občinstvo dapače i kasnije.

Tršćanski listovi — malom izimkom — oglasiše dolazak umjetničke družbe sasvim jednostavno bez obične vike i krike. Občinstvo nebijaše dakle poučeno o valjanosti i uspjesih ruskih pjevača a još manje pripravljeno, da iste kako valja shvati i ocieni. Uzev u obzir sve to pa neobično nepovoljno vrieme, koje vlada skoro mjesec dana u Trstu, to nebijaše doista posve bezrazložna bojazan naših rodoljuba, da bi mogli ruski umjetnici mjesto slave žeti u Trstu — buru. No bojazan ta bijaše na radost našu ovdje neumjestna. Talijani Trsta poveli se doduše za svojimi časopisi ostavši naime kod kuće il zabavljajuć se na kojekakvih ludorijah u manjih kazalištih, nu to nas nije nimalo smelo. Tobož liberalnu štampu posluhnulo je i nazovi liberalno talijansko pučanstvo Trsta. Koli ta štampa toli ovdašnji Talijani pokazaše i ovom zgodom, da je u njih zasliepljenost i strast veća negoli u ikojeg drugog prosvietljenog naroda.

Na mržnju proti Slavenstvu, na koju zaboraviše bar za časak tvrdi Niemci i oholi Madjari, nemogoše zaboraviti naši liberalni (!) Talijani. Umjetnost, koja nepita za jezik il za narodnost, koja je sveobća, koja nepoznaje kod naobraženog svieta politike, toj umjetnosti nebijaše mjesta u okorjelih srcih liberalnih vikača. Njihovi listovi šutili su stranom i poslije pojedinog koncerta il su zlorado uspjeh istih — uz neslane šale i opazke — priznati morali, no šutnja njihova il makar i dielomično priznanje od veće je za nas važnosti nego li kad bi bili Bog zna kakve hvalospjeve izpjevali. Istini za volju priznati nam valja, da ovdašnji njemački list čini u tom iznimku pišuć o svih četirih koncertih kao što se trieznu i ozbiljnu listu dolikuje.

A što da rečemo mi o tom pjevu? Mjesto nas odgovorilo je svake večeri mnogobrojno občinstvo, koje se bogato nasladjivalo kod svih četirih koncerta. Občenit sud jest taj, da takova pjevanja nebijaše i neće valjda tako brzo biti u Trstu. Veće točnosti, ljepših melodijah i krasnijeg izvadjanja neda se valjda niti pomisliti. Očarali nas upravo vilinski glasovi koli pjevačica toli oni drobne dječice, dočim su nas silni i duboki glasovi mužkaraca do dna duše potresli.

Kad se pako svi ti mješoviti glasovi slože u skladan pjev, pomislismo nehotice, da više nismo na zemlji već u nebeskih dvorovih, gdje se ore anđeoske pjesme.

Koje dakle čudo ako je oduševljeno i uznešeno občinstvo, sastojeće od 90 po sto Slavena takovomu pjevu pljeskalo bez konca i kraja? Da, Slaveni Trsta i okolice pa iz susjednih pokrajinah Goričke te Istre pokazali su i kroz ova četiri večera, da znadu dostojno uvažiti i ocieniti nedostizivu vještinu pjevača i nenadkriljivu ljepotu slavenske pjesme. Tomu osjećaju, priznanju i zadovoljstvu dali su oni dovoljna oduška i dokaza nesamo obilnim odobravanjem, već i tim, što su ljepo odlikovali slavenske umjetnike podariv njim skupocienih vienaca, prekrasnih kita cviećа i drugih darova.

S takovim sjajnim i vidljivim uspjehom bijahu bez dvojbe posve zadovoljni naši mili gosti a zahvalno njim občinstvo naše neće doista nikada zaboraviti na slasti, koje je uživalo u Trstu prvih dana mjeseca marča 1890. godine.

Svećenička kongrua.

II.

(Konac).

a) Državni porezi, zemaljski kotarski i občinski porezi i ostali prinosi za ine javne svrhe, neka se navedu po dotičnih poreznih knjigah ili svjedočbami, nalozi plaćanja itd.

b) Glede pisarničkih troškova za matrikule ondje, gdje se ne podmiruje iz crkvenog imetka, vriedi ministerijalna naredba od 8. decembra 1885. (D. Z. L. Br. 170), a glede troškova za obavljanje i uzdržanje dekanskoga ureda, ministerijalna naredba od 19. junija 1886. (D. Z. L. Br. 107).

c) Gradjevni troškovi za iznajmljenje zgrada obzirom na §. 3. slovo *b)* zakona ne mogu se u obzir primati.

Podieljivanje odobrenja za dogodivše se izvanredne troškove n. pr. osiguranje proti potrebi vode u smislu predzadnje alinee § 3. zakona, pripada ministru bogoštovlja.

§. 5. Ordinarijat odpravlja primljene fasije zemaljskoj oblasti, a po mogućnosti istodobnom izjavom o količini pristojba štole.

§. 6. Glede pristojba štole zemaljska oblast, u koliko ona ne nalazi, da dade pravo dotičnumu predlogu diocezanskog biskupa, mora upozoriti ordinarijat o iznosu paušala, donešenu na vidik sa dotičnimi spisi ministru bogoštovlja za konačno riešenje.

§. 7. Riešitba dopunitbe kongrue putem kotarskoga poglavarstva mora se uputiti dotičnomu dušobrižniku, a istodobno mora se odaslati prepis ordinarijatu. Drugi prepis fasije ostaje kod zemaljske oblasti.

§. 8. Proti odluci zemaljske oblasti dotični dušobrižnik može se uteći kroz rok od dva mjeseca, poslje što je dobio natrag fasiju, na ministarstvo bogoštovlja, ali utok mora se prikazati poglavarstvu.

Utoku mora se prikljućiti nepovoljna riešitba sa fasijom i sa svimi natrag povraćenimi prilozi.

Poglavarstvo mora utok poslati ordinarijatu, da se o tom izrazi; zatim tom izjavom i drugimi prilozi odabravajući podnesak utoka, što prije mora se predstaviti utok ministarstvu za bogoštovlje i nastavu.

Ministerijalna odluka o tom šalje se dotičnomu dušobrižniku od poglavarstva, a istodobno šalje se prepis ordinarijatu.

§. 9. Promjena i pregledba fasije izpravljene mora se učiniti uviek uredovno.

§. 10. Promjene u bitnosti imetka, odnosno mjestnih prihoda, koje uplivaju na dopunitbu kongrue iz religijozne zaklade, moraju se od dotičnih dušobrižnika putem ordinarijata upraviti zemaljskoj vlasti najdalje kroz tri mjeseca od časa, odkad su se promjene te pojavile.

Propuštenje obznana kakve promjene, koja dokazuje umanjivanje dopunitbe kongrue, vodi sobom posljedice §. 4. alinea 1. zakona 19. aprila 1885. (D. Z. L. Br. 47).

§. 11. U slučajevih nastupa dvojbe §. 4 alinea 1. zakona, mora se dotično ukorno uredovanje iztraživati od kotarskog poglavarstva pod objavom zakonskom putem utoka.

§. 12. Doznaka i izplata dopunitbe obskrbe sliedi dosadašnjim običajnim načinom, pomoćnikom ondje, gdje i do sada, kod njima predstavljenoga župnika.

Prošnjom kakva novo imenovanog župnika mogu mu od početka službe unapried teći one plaće, koje su bile uživane od njegovih predšastnika doznakom njegove konačno ustanovljene dopunitbe kongrue.

Ako se u roku opredeljenom i u §. 2 fasija ne predade, tada se mora umetnuti buduće izplaćivanje ovih plaća i radi naklade već izplaćenih prinosa potrebito popraviti.

§. 13. Ako je ovdje ili pri poravnanju sa konačno pripoznatom dopunitbom kongrue jedna naklada viša od dvadeset forinta za religioznu zakladu, tada moraju se izplatiti u dva mjesečna roka.

§. 14. Provizori, kojim je povjerena uprava vremenitih župničkih posjeda, ovlašteni su uzeti dotičnu svoju plaću od dohodaka plodova, i istu staviti u trošak interkalarnog računa.

Ovim mjerilom ostaje se glede obračuna prihoda i troškova plodova (interkalarni račun) kod dojakošnjih propisa.

Utemeljene mise imaju se računati po cieniku diocezе.

Ako njihova plaća ne dosiže nego 30 forinta, zato ipak moraju oni utemeljene mise čitati po cieniku diocezanskom.

Nagrada provizorom, koji služe u više župa, mora se ustanoviti u smislu §. 5, alinea 3 zakona, obzirom na udaljenost, broj župljana u izpražnjenih štacijah od zemaljske vlasti uz saslušanje ordinarijata.

§. 15. Za osiguranje mirovinskih plaća župnika, koji se moraju staviti u mirovinu, ima se podnieti ujedno i suvišni dohodak plodova, koji su bili u njihovu upravljanju pri njihovu primanju u mirovinu.

Ako glede dohodaka plodova nepostoji upravo sastavljena fasije po načelih zakona od 19. aprila 1885. (D. Z. L. Br. 47), tada dotični prosioc mirovine može uz molbenicu putem ordinarijata dostaviti zemaljskoj oblasti i fasiju sastavljenu po načelih ovoga zakona za predtečno osiguranje, da bude primljen u mirovinu, a tim se mora konstatovati obstoji li kakav razpoloživ suvišak plodova, a za izpravu toga upotrebljuju se gori rečeni propisi.

§. 16. Ova naredba stupa u kriepost 1. febrara 1890., a istim danom ne vriede više odredbe ministerijalne naredbe od 2. julija 1885. (D. Z. L. Br. 99).

Gautsch, s. r. **Dunajevski**, s. r.

Pogled po svietu.

Trst, dne 5. marča 1890.

Austro-Ugarska: Kako javljaju bečki listovi imali bi se obaviti naknadni izbori za pojedine zemaljske sabore početkom mjeseca junija. Pošto ćemo imati i u našoj pokrajini četiri naknadna izbora t. j. za izvanjske občine političkoga kotara Volosko dva, jednoga za gradove u istom kotaru, te napokon jednoga za gradove Pulu i Vodnjan. preporučamo našim prvakom u jednom i drugom kotaru, da se dadu na rad na vrieme.

Spomenusmo na ovom mjestu u zadnjem broju, da je istarski zastupnik de Franceschi interpelirao ministra pravosudja radi tobož pristrana postupanja sudbenoga pristava g. Okretića u Pazinu prigodom sudbene iztrage proti dvojici Talijana iz Pićna. Znatiželjni smo kako će odgovoriti mini-

star na tu reč bi neosnovanu interpelaciju. O tomu govorimo potanje medju raznimi viestmi.

Češki listovi pišu da će se sastati češki sabor mjeseca svibnja na kratko zasjedanje, da prihvati češko-njemačku nagodbu.

Prošloga petka govorio je u sjednici carevinskoga vieća zastupnik Kronawetter proti zakonskoj osnovi o svećeničkoj kongrui iztičuć, da se neimadu državna sredstva trošiti u crkvene svrhe.

Liberalni njemački listovi pišu, da neima nade, da bi došla zakonska osnova o promjeni školskoga zakona tako brzo na dnevni red. Tomu da je razlog njemačko-češka nagodba a i Poljaci, da bi proti promjeni glasovali sa liberalci, koji su njim obećali, da će glasovati za predlog, da se briše dug državi za ezoner u Galiciji.

Zemaljski sud u Pragu potvrdio je zapljenu mladočeske izjave proti česko-njemačkoj nagodbi.

U Moravskoj nadjaju konservativni veleposjednici kompromis liberalcem i umjerenoj stranci u zemaljskom saboru, no neima mnogo nade, da bi posljednji pristali na ikakav kompromis, koj njim uduzimlje više mjesta u saboru.

U Madjarskom saboru jesu na dnevnom redu sablaznivi prizori. Umjerena i skrajna opozicija udara bezobzirno na vladu, navlastito na ministra predsjednika Tiszu. Govori se dapače iznova, da će ministar predsjednik napokon odstupiti.

Srbija: Srbski poslanik Pašić, koji boravi sada u Petrogradu, imade tamo obaviti važnu političku zadaću. On da će najprije izviestiti ministra Giersa o srbsko-crnogorskom savezu, zatim da će mu dati nekoja razjašnjenja srbske vlade o nekojih pitanjih, koja se imadu riešiti izmedju Rusije i Srbije i napokon, da mu je izjaviti čuvstva najvjernije odanosti srbskoga naroda napram ruskomu caru.

Bugarska: Namjera ministra Stambulova, da prisili velevlasti na priznanje princa Koburga bugarskim knezom povodom Paničine urote, splavati će po Dunaju: Austrijska vlada, da mu je jur odgovorila, da ona toga pitanja nemože prva potaknuti već da to spada na Tursku. Ova pako neima volje ni sile, da to zaspalo pitanje probudi i rieši.

Francezka: Ministar nutarnjih posala Constans dao je ostavku a na njegovo mjesto stupi zastupnik Bourgeois. U prvoj sjednici parlamenta, kadno se je novi ministar predstavio zastupstvu, razvi svoj radikalni program, usljed čega bijaše vladi glasovano povjerenje sa 249 proti 200 glasova. Umjereni republikanci naziru u imenovanju novoga ministra pobjedu radikalne stranke. Kano uzrok Constansovoga odstupa navadja se i to, što je on bio protivan, da bude Francezka zastupana na berlinskoj radničkoj konferenciji.

Italija: Dne 2. t. mj. slavio je sv. Otac osamdesetgodišnjicu te mu tom prigodom čestitali svi vladari. Na čestitku kardinala odgovorio je sv. Otac, da su njegovi dani odbrojeni, budućnost da je tamna, on da će se od sada baviti poglavito socijalnim pitanjem, kod čijega riešenja da moraju sudjelovati svi oni, koji imadu moć u ruci.

Njemačka: Kod užih izbora dne 2. t. mj. bijaše opet izabrana većina opozicijonalnih zastupnika. U novom saboru igrati će glavnu ulogu liberalci i socijalisti, koji posljednji jesu pravi trn u peti kneza Bismarka.

Franina i Jurina

Fr. Ča da su oteli v Reko Hrvata za potoštu?

Jur. Zač nebi, ter ga imaju i Vološćaci kade j' gola Talija.

Fr. Bog se smiluj, ter on ni još Hrvat.

Jur. Tako neden drugo, san mislel onega ki je za njim.

Fr. Ma ni ni on, koliko znam jas.

Jur. Vejsega zlodej je ni ne, ma le uzeva va Skradinje i na taśće „Još Hrvatska ni propala" zabugarit.

Fr. To mu j' trebeda ostalo od mladosti.

* * *

Fr. Ala ma se neki razkrgal va mladem „šumieru" na tinjanskega glavara.

Jur. Muči no, ni ga dela brez plaće, tako te i tinjanski krnjeli svoj parat dobit.

Različite viesti.

Imenovanje. Gospodska ili gornja kuća u Beču imenovala je predsjednika prizivnoga suda u Trstu preuzvišenega g. dra. Josipa Defacisa članom državnoga sudišta.

Vjenčali se. Iz Omišlja javlja nam prijatelj, da su se tamo vjenčali dne 17. pr. mj. dva naša vriedna učitelja i čestita rodoljuba za dvie ljepotice sestre iz rodoljubne obitelji Lesica. G. Ivan Mahulja, učitelj u Dobrinju uze gčnu. Katicu, a g. Ante Turato, učitelj u Omišlju gčnu. Maricu. Bilo sretno mladim parovom!

Diocezanske viesti. Veleč. g. Antun Urbanaz, župnik u Momjanu imenovan je župnikom u Miljah. — G. Fran Albertini imenovan je župe-upraviteljem u Momjanu. — Dne 25. t. mj. preminu nakon dulje teške bolesti duhovni pomoćnik kod sv. Antona novoga u Trstu g. Ivan Scabar. Počivao u miru!

Dmitrij Slavjanskij Agrenjev. Na prvom mjestu današnjega broja govorimo obćenito o krasoti ruske narodne pjesme i o uspjesih, koje no je postigao g. Slavjanskij u četirih koncertih, priredjenih dne 1., 2., 3. i 5. t. mj. u kazalištu „Politeama Rossetti" u Trstu. Da rečemo još koju pobliže o tih koncertih. Kako je jur rečeno bijaše kazalište usupor protivšćine naših Talijana i uzprkos nepovoljnu vremenu svake večeri neočekivano dobro posjećeno. To vriedi osobito za treću večer kadno bijaše urečen posliednji koncert. Sve prostorije ogromnoga kazališta bijahu našim občinstvom zaposjednute. Rekosmo našim občinstvom i to punim pravom, jer Talijani izostaše demonstrativno, te bijaše uz Slavene samo ponješto Njemaca i Grka.

Pjevačka družina Slavjanskoga broji 50 osoba: 12 gospodja, 18 djećaka (soprani, alti) i 20 odraslih (tenori, bassi). Solistica gdjica Nadina Slavjanskij Agrenjeva; solista (tenor) ravnatelj pjevačke družine g. Dmitrij Slavjanskij Agrenjev. Ciela pjevačka družina nosi na koncertih bogatu, zlatom i dragim kamenjem urešenu, pravu staro-rusku nošnju iz XVI. i XVII. vieka. Na koncertih pjevali su ponajviše ruske narodne pjesme i to: 1. *a)* Epske pjesme počam od IX. vieka o glasovitih bajoslovnih orijaših, pa poznije pjesme o pokrštenju Rusa za dobe kneza Vladimira; *b)* drevne priče sliepaca i bogalja; *c)* pjesme o staroruskih svećanostih i običajih, pjesme ljubovne i svatovne; *d)* povjestne pjesme i *e)* vescle i žalostne pjesme svih vjekova. U svakom koncertu posvetili su posebni dio i ruskoj crkvenoj glasbi, te je sbor odraslih i djećaka pjevao „a capella" razne crkvene pjesme.

Izvadjanje pojedinih pjesama bijaše upravo savršeno. Mi sudimo — prem nestrukovnjaci — da je Slavjanskij svojom družbom nenadkriljiv. To ćutismo slušajuć ono skladno i miloglasno pjevanje na koje nam se slavensko naše srce punilo veseljem i ponosom. U tom bo se pjevu zrcali čitavo bitje, čisto srce i svieži slavenski život. Dodajmo tomu, da se prostonarodno pjevanje spaja u najljepšem suglasju sa milozavučnim i uzvišenim crkvenim pjevom, koji te uznosi u nebeske visine, te ti se pričini, da slušaš poj nebeskih bića.

Poslije svake odpjevane točke zasta u svih prostorijah gromovito odobravanje te moradoše dični umjetnici vrlo često po koju pjesmu izvan programa pjevati. Treće večeri bijaše tako burnog i sveobćeg odobravanja, da se većeg i oduševljenijeg jedva pomisliti može. Iste večeri i posliednje bijaše u izobilju prekrasnih vienaca i kita crieća sa raznobojnimi vrpcami sa hrvatskimi i slovenskimi napisi. Zadnje večeri bijahu podarovani ne samo prvaci družbe već i sav ženski sbor te ravnatelj glasbe i ista djećica. Slaveni Trsta pokazali su i ovom zgodom, da ih imade i u samom gradu mnogo više nego li to protivnici misle, pa se je bez dvojbe svakomu od njih punilo srce osobitim veseljem slušajuć slavensku pjesmu od umjetnika svietskoga glasa. Slavenska pjesma sakupila nas u ogromno bratsko kolo, pa premda čovrljasmo u raznih slavenskih nariečjih, stopismo ipak naša čuvstva, složismo naše misli i osjećaje u jedno: da smo svi zelene grane velikoga slavenskoga stabla, koje unaša divnom pjesmom novi život u zapadni sviet.

Ovu činjenicu uvidjaju i naši narodni protivnici pa odatle njihova neumjestna demonstracija. Al pravo učiniše što se sakriše ti malodušni šišmiši, protivnici svietla, slobode i napredka.

Političko družtvo „Edinost". Predsjedničtvo političkoga družtva „Edinost" pozivlje gg. odbornike i zamjenike za nedelju dne 9. t. mj. u 10½ sati u jutro k redovitoj sjednici u prostorije „Delavskoga podpornoga družtva" (Via Molin piccolo br. 1). Na razpravi biti će osim nekojih predloga i sastavak programa za buduću glavnu skupšćinu.

Koncert „Tršćaškoga Sokola" biti će u nedelju dne 16. t. mj. u hotelu „Europa". Sudjelovati će tamburaški zbor i dramatički odiel istoga družtva.

Novoimenovani splitsko-makarski biskup presvj. g. Nakić zasjesti će — kako se glasa — biskupsku stolicu u Splitu dne 6. t. mj. Spljćani i u obće njegovi novi biskupljani pripravljaju mu srdačne ovacije. Bilo sretno po crkvu i narod.

Iz biskupskoga konvikta ovdje šalje nam prijatelj sliedeću žalostnu tužaljku. Zadnjeg dana prošloga mjeseca izgubio je naš konvikt jeknoga od najčestitijih mladića, koji polaze ovdje državnu gimnaziju. Toga dana preminu nam četvrtošolac Ivan Flegar, rodom iz Novakih kod Pazina uzor mladića u svakom pogledu. Bijaše mu tekar 16 godina al je svojim umom, marljivošću i ponašanjem nadkriljivao sve svoje sužnjenike. Prerana smrt ugrabi nam uzor-pitomca, djaka i druga a razovijenim roditeljem nenadoknadiva sina. U subotu poslije podne bijaše mu krasan sprovod, kod kojeg sudjelovaše profesori gimnazije sa g. ravnateljem na čelu, gimnazijalna mladež, više kanonika i drugih svećenika. Još nebijaše zatvoren prerani grob nezaboravnomu Flegaru eto nam iznova nemilo smrti. U nedelju u jutro pokosi ta nemilosrdnica iznenada drugi mladi život t. j. Petra Grbca petoškolca, rodom iz Lanišća, diku i nadu obitelji i našega naroda. Eto u jednom ćednu izgubismo dvie mlade grančice, koje bi bile danas sutra na utjehu i korist njihovoj svojti i hrvatskomu rodu tužne Istre.

Počivali u miru čestiti mladići i ugledali se u Vas Vaši raztuženi drugovi.

Glavne skupšćine. Muška i ženska podružnica sv. Cirila i Metoda u Trstu imati će tekom ovoga mjeseca svoje redovite glavne skupšćine i to prva dne 16. t. mj., a posljednja dne 23. t. mj. Programe tih skupšćina donieti ćemo u budućih brojevih.

Paziaski c. kr. sud došao je ovo posliednje vrieme na glas. U sjednici bečkoga sabora postavili su zastupnici Defranceschi i drugovi upit na ministra pravosudja, gdje ga pitaju, dali mu je poznato, kako je iztražni sudac g. Ivan Okretić dao zatvoriti Josipa Bradicicha i Karla Lupetinu iz Pićna. Kaže se zadalje u interpelaciji, da je navedeni c. kr. adjunkt slavenskih osjećaja i da je bezobzirno i strogo postupao, te djelovao na izkaz svjedoka, koji da su osumnjičili Bradicicha i Lupetinu glede paleža sena pripadajućega g. Jakovu viteru Starihi, dekanu u Pićnu. Ističe se pak, da su Bradicich i Lupetina pristaše talijanske stranke. Nije naša namisao uzeti ovime u obranu g. Okretića, koji će znati pred predpostavljenimi oblasti opravdati svoj postupak, te dokazati, kako je obrazloženje interpelacije neosnovano, nam je samo iztaknuti činjenicu, kako se odmah diže talijanska stranka, kad tko od njihovih podpadne pod jaram pravice kao da bi se s njimi moralo njekako drugćije postupati nego s našim nevoljnim pukom. Znakovi su to, da se bližaju vremena, kada budemo i u Istri svi jednaki pred zakonom, bili bogati, ili siromasi, bili ove ili one narodnosti. Nadalje imamo istaknuti, da je Josip Bradicich iz Pićna bio prijavljen sudu, da je huckao proti tamošnjemu dekanu, te čujemo, da je usljed toga u posliednje vrieme podignuta proti njemu od c. kr. državnoga odvjetničtva u Rovinju obtužba radi prestupka ex 305 kaznenoga zakona.

Samostalne i neodvisne činovnike valja prijaviti, da se prestraše, jer kamo će doći talijanska stvar, ako budu činovnici slavenske krvi nepristrani i po zakonu postupali!? Ako bi se tko imao tužiti na strogost, to je naš narod. Pošto su nam protivnici pokazali put, to nećemo ni mi uzmanjkati javljati višim oblastim pojedine čine. —

Nerado dotakli smo se ovoga predmeta, nu pošto su naši protivnici iznieli na tapet jedan čin sbivši se kod ovoga c. kr. suda, to jim poručamo, da bi bili mnogo bolje učinili, da pitaju ministra pravosudja, dali su mu poznate neurednosti, što ih je odkrio prošloga mjeseca kod ovoga suda g. dr. Fiocchi, ces. kr. predsjednik rovinjskoga tribunala; nemarnosti takve, da je karnostni sud ces. kr. prizivnoga suda u Trstu odmah suspendirao od službe c. kr. kotarskoga sudca g. Antoniazza te upravu suda povjerio g. Markulinu, dosada c. kr. adjunktu u Kopru. Bolje bi bili učinili, da pitaju g. ministra, kako dolazi, da stranke nemogu kod ovoga suda dobiti riešenja na svoje podneske nego stopram poslije osam, deset i više mjeseci. Bolje bi bili učinili, da pitaju g. ministra, kako dolazi, da se zakonski propisi o jeziku kod ovoga suda nepoštuju; kako se izdavaju na hrvatske podneske talijanske odluke i kako se hrvatske molbe za gruntovnu knjigu unašaju talijanski. Mogli su još mnogo toga pitati, što bi se kod ovoga suda popraviti moglo, a naročito, kako se ima tumačiti činjenica, da su napisi kod ovoge ces. kr. suda izključivo talijanski, premda je pučanstvo cieloga sudbenoga kotara izključivo hrvatske narodnosti.

Nu ni ova interpelacija nije došla u slabi čas. Ona neka bude porukom našim rodoljubom cieloga pazinskoga kotara, da bezobzirno zahtjevaju svoje pravice. Dosada imali su odviše obzira na Petra il Pavla, odsada pako neka se vrši zakon pa mirna Bosna!

Iz blažene zemlje. Kako se je silno razmahalo bezvjerstvo i protivšćina do svega što se tiče naše sv. vjere u kraljevini Italiji, svjedoći nam sliedeći dogodjaj: Koncem prošloga mjeseca nosio je neki svećenik u Rimu sv. Otajstvo jednomu umirajućemu. Najednom obkole svećenika na ulici okrabuljani nitkovi te ga počmu izamjehivati, zlostavljati i bacše ga napokon sa sv. sakramentom na zemlju. Jedan od tih bezbožnika htjede dapače svećenika nožem probosti, no na sreću dodje policija i oslobodi od tih lupeža nevoljna svećenika. To se je dogodilo u glavnom gradu Italije, u vječnom Rimu, gdje gospodare po miloj volji talijanski liberalci. Zar ne — istarski „italianissimi" — da moraju biti krasni odnošaji u Vašoj obećanoj zemlji!?

Iz zlatnog Praga piše nam prijatelj početkom marca: Nagodba, sklopljena izmedju Staročeha i Njemaca razdražila je pučanstvo naše starodavne kraljevine i više nego li se u inozemstvu o tom znade. Staročesi uvidjaju već i sami, da su ih Niemci pomoćju bečkih prijatelja na tanak led napeljali. Radi toga i nastoje sada prvaci njihovi Rieger i Matuš opravdati svoje popuštanje, al njim težko vjeruju i oni, koji ih inače slieno sliede. Niemci — osim najbiesnijih — taru si ruke smijuć se izpod brka, jer su postigli ono, za čim su davno težili t. j. razdieljenje kraljevine Češke po narodnostih, priznanje njemačkoga jezika kao državnoga i poriuće u zakutak češkoga državnoga prava. Posljedice svoga popuštanja ućutiti će bez dvojbe Staročesi već kod budućih državnih izbora.

Slušatelji češke tehnike obdržavali su prošlog ćednu u jednoj dvorani tehnik skupšćinu. Prisustvovalo je do 300 djak ujekoliko profesora i rektor tehnike. Na dnevnom redu bijaše medju ostalim predlog, da se podnese ministarstvu nauke molba, da bi tehničari poslije drugoga državnoga izpita dobili naslov doktora i ona politička prava, koja uživaju doktori prava. Predlog bijaše nakon ozbiljnog i strienog razpravljanja skoro jednoglasno prihvaćen. Izabrana bijaše četvorica tehničara, koji će taj predlog zagovarati pa

občenitoj skupščini tabačara, koja će se sastati tekom ove godine u Beču.

Drugi predmet dnevnoga reda, da se naime podieli rektorom politehnike mjesto u zemaljskih saborih, bijaše na predlog prisutnoga rektora skinut sa dnevnoga reda. Rektor je naime spomenuo, da će se tim pitanjem baviti zemaljsko zastupstvo, te da je pristojnije, da se riešenje istoga njemu prepusti.

Prošle subote bijaše ovdje svečano proslavljen 60. rodjendan naše glasovite rodoljubkinje i pisateljice Karoline Svetlе. Narodni pisci uručiše njoj krasan album sa umjetnički izradjenimi slikami iz njezinoga rodnoga kraja.

Naša školska Matica, koja imade istu svrhu kano i Vaša družba sv. Cirila i Metoda, t. j. uzgoj mladeži u narodnom duhu i jeziku u onih krajevih, gdje njoj najviše prieti odnarodjenje, sabrala je prošle godine 147.000 for. milodara i dohodaka. Zaista liepa svota ako se pomisli, da se i kod nas uviek sabire u narodne i plemenite svrhe.

Buduće godine imati ćemo u našoj „zlatoj Prahy“ zemaljsku izložbu, na koju će pohrliti bez dvojbe i ostala pobratimska slavenska plemena. U tu svrhu biti će priredjeni izleti posebnimi vlakovi iz svih slavenskih zemalja. Onom zgodom nada se stisnuti i Vama, g. uredniče, poslije toliko godina prijateljski ruku Vaš iskreni

Ladislav.

Talijanaško pravoljubije. Zadnja „L'Istria“ se tuži, da su njekoji mladići kod Pazina vikali „živio“ kad je prolazila kočija dra. Egidija Mraka. Zašto se nije tužila, kad su njezini „bravi Pisinotti“ onako prosinački napali u večer dne 22. decembra 1889. naše mladomisnike na kolodvoru u Pazinu? Za onaj divljački čin nije imala rieči, jer su ga počinili naobraženi mladići, muževi, a sada kad su se krabulje na pustni ponedeljak malko pošalile, valja ih odmah pribiti na križ. Gdje je tu pravica?

Iz Lovranščine piše nam prijatelj koncem febrara. Dne 24. febrara obdržavala se opet občinska sjednica u Lovranu sa istim dnevnim redom kao i dne 12. istoga mjeseca. Kako sam Vam u zadnjem dopisu javio, bijaše druga točka dnevnog reda: čitanje molbah natjecateljah za občinskog tajnika. Načelnik bi rado g. Josipa Fiorentina sadanjega tajnika u Dubašnici, te predloži, da koji je za njega, neka izvoli ustati. Nijedan zastupnik nije glasovao za predlog g. načelnika, a to je znak, da g. J. Fiorentina ne mare, a neće ga zato, što nezna hrvatskog jezika u pismu i govoru, kojim se izključivo služe svi občinari občine lovranske. Gosp. načelnik reče, da g. Fiorentin (ma proprio fiorentin!) zna i hrvatski. Zastupnici odgovore, da nemaju razloga vjerovati g. načelniku, jer je g. Fiorentin u svojoj molbi naveo, da izmedju ostalih jezika zna i nekakovo „slavo“, dakle ne hrvatski. Odatle se nezna, koji jezik slavenski on razumije, dali ruski ili češki, poljski ili bugarski. Ako razumije koga od ovih, onda nije za občinu lovransku. Iza propalog predloga g. načelnika hrvatska stranka predloži, da se opet raspiše natječaj za tajnika, koji da mora poznati hrvatski i talijanski u pismu i govoru, a po mogućnosti i njemački. Predlog taj stavljen na glasovanje bijaše primljen sa 24 proti 5 glasovah. I tako će se opet razpisati natječaj u četiri novine, naime u „Našoj Slogi“, „Narodnom listu“, „L'Osservatore Triestino“ i „L'Istria“. Napokon gospoda izjaviše, da su već do grla siti opozicije, t. j. mošćeničkih i bersečkih zastupnikah i da će se čim skorije gledati odciepiti od podobćinah Mošćenice i Bersečć. Mi njim rado priznajemo, da su opozicije „štufi“, ali su mogli odmah znati kad se je konštituiralo današnje občinsko zastupstvo, da treba računati sa ovako jakom i složnom opozicijom, a oni su ju prezirali kao da je i neima, neizabravši nijednog občinskog savjetnika od njezine strane. Napokon hrvatska stranka nezahtjeva ni više ni manje, nego da se zakon vrši i da se zastupnikom govori i piše kako oni razumiju, t. j. hrvatski, pak mirna Bosna.

Pri glasovanju o predlogu hrvatske stranke ustao se je bio i g. upravitelj mošćeničke podobćine, ali čim je opazio, da se gospoda nisu ustala, bogme i on se odmah natrag posjedne. U ostalom ufamo se, da će mu gospoda oprostiti ovu nehotice napram njim učinjenu pogriešku. Ovaj čovjek kao upravitelj one podobćine godine 1887. nije metnuo u račun buletine od domaće soli, t. j. 4 novčića od svakoga što pripadaju občinskoj blagajni i nekoliko njih od godine 1886. Sada je sveto na koncu prošle godine u račun metnuo. Znatiželjni smo, kako je bio ovo gosp. upravitelj „pogriešio?“

Na sjednici je bio i kotarski komesar g. Rainer. Mi želimo, da uvjek na sjednice dojde, ako se kani doći do kakvog valjanog zaključka.

Prije nekoliko vremena domaće bersečko i mošćeničko občinsko zastupstvo zaključi jednoglasno, videći, da nije moguće u občini napredovati gdje se dvie stranke medju sobom prepiru, te da je ovo prepiranje uvjek na štetu občine, da će na prvo pokrajinsko saborsko zasjedanje podastrieti molbu, da se odcieepe od mjestne občine Lovrana, te da se ustroji novu občinu sa sjelom u Mošćenicah. Mošćenička podobćina imade liep dohodak, a nije dužna niti novčića; dapače sada imade svojih novacah u občinskoj blagajni u Lovranu okolo 700 forinti i 337 forintih u državnih obveznicah. Sa bersečkom podobćinom nova buduća občina će se moći uzdržati i liepo napredovati, jer će biti složne, u gdje je sloge tu je i napredka. Sa novom občinom nestati će takodjer i šačice domaćih izrodah i rušitelјah mira i sloge, jer će onda ovaj pošteni narod imati još liepu priliku odsuditi ih, skoprem ih je već do sada odsudio. Lovranska občina imala je troška do sada za tajnika, blagajnika i načelnika 500 forinti na godinu. Za ovu svotu su plaćale podobćine rečene 110 forinti. Dodajmo k ovoj svoti još plaću od mošćeničkog agenta 80 forinti, a sada pošto je občina lovranska povisila tajničku plaću za 200 for., morati će na ovu svotu podobćine bersečka i mošćenička odsada plaćati 130 forinti na godinu. Dakle od sada ove podobćine imati će troška na godinu 540 for. Za ovu svotu kad budu imali občinu u Mošćenicah, imati će tajnika, koji će ujedno biti i blagajnik i načelnika, dakle neće ništa više troška imati nego ga imaju sada, a občinu će imati svoju, koja će mnogo koristiti Mošćeničanom i Bersečanom.

Občinar.

Tamburaški zbor hrv. akad. zab. lit. družtva „Hrvatska“ priredjuje dne 7. marča t. g. u prostorijah „Hôtel Daniel“ tamburaški večer sliedećim programom: I. dio. 1. A. Remec: „Djačka poputnica.“ 2. M. Majer: „Hrvatski napjevi.“ 3. V. Novak: „Uspavanka.“ 4. V. Košćica: „Vienac slavenskih napjeva.“ 5. M. Majer: „Cavatina“ iz opere „Robert djavao.“ 6. V. Sviglin: „Slavjanska koračnica.“ II. dio. 1. Mozart: „Četverogudje“, br. VI., C-dur.“ 2. a) Wilchelmy: „Romanca“, b) Wieniawsky: „Legenda“; gudi g. drd. med. A. Kuhar, prati na glasoviru g. med. F. Ivkanec. 3. prati na glasoviru g. med. F. Ivkanec. a) Tri quintetta za brač solo. b) Tri quintetta za brač i bisernicu. 4. Haydn: „Četverogudje“, br. XI., G-dur. III. dio. 1. F. Bosiljevac: Poputnica „Hrvatske.“ 2. M. Majer: „Hrvatsko prelo.“ 3. J. Fljorsić: „Žicam.“ 4. D. pl. Barac: „Tam gdje stoji.“ 5. Sl. Katkić: „Dunavski vali.“ 6. Sl. Katkić: „Oj Banovci!“ Tamburaškim zborom upravlja g. drd. med. A. Kuhar. — Početak točno u 8 sati na večer.

Kačičev spomenik. Naši će se čitatelji sjećati kako je imao biti prošle godine odkrit spomenik našemu neumrlomu pjesniku Andriji Kačiću u Makarskoj u Dalmaciji. Spomenik taj izradio je naš umjetnik Ivan Rendić okrasiv podnožje istoga grbovi slavenskih plemena, o kojih je neumrli Milovan pjevao. Dalmatinsko namjestničtvo zadelo se o te grbove, kojimi da se hoće tobož tjerati politiku, te zabrani odkrilje spomenika sa rečenimi grbovi. Dotični odbor podnio je utok proti zabrani i na samo ministarstvo a sada doznajemo iz hrvatskih listova iz Dalmacije, da je dignuta zabrana, te da će se napokon odkriti spomenik 26. agusta tekuće godine u Makarskoj. Istoga dana biti će izleti u Brist, rodno mjesto velikoga pjesnika, gdje će biti odkrivena spomen-ploča, te u Zaostrog, gdje počivaju kosti njegove i gdje će se odkriti poprsje starcu Milovanu.

Iz Zagreba piše nam prijatelj 28. pr. m. Dozvolite mi, da još par rieči nadovežem na zadnji moj izvještaj o takozvanom sveučilištnom plesu. Poslje komersa razidje se družtvo veoma ogorčeno, a njekolicina najvatrenijih zaputi se pod prokolicina najvatrenijih zaputi se pod prokolicina najvatrenijih zaputi se pod prok

4. Kumičić Evgenij: Teodora. Pripoviest. (Zabavna knjižnica CXV.—CXVII) 8na. 212 str.

5. Šenoa August: Sabrane pripovietsi. Svezak drugi, 8na. 268 str.

6. Vojnović Ivo: Psyche. Komedija u tri čina. (Zabavna knjižnica CXVIII do CXIX) 8na, Sa 132 str.

7. Sundečić Jovan: Izabrane pjesme. Uvodom i bilješkama popratio Hugo Badalić. Sa slikom pjesnikovom. 8na. XVIII. 272 str.

8. Novak Vjenceslav: Podgorske pripovijetke. (Zabavna knjižnica CXX do CXXI). 124 str.

9. Harambašić August: Pjesničke pripoviesti. (Zabavna knjižnica CXXII do CXXIII). 8na. 168 str.

10. Tacit Kornelije: Manja djela: Razgovor o govornicima: Agrikola i Germanija. Preveo, uvod napisao i bilježke dodao Milivoj Šrepel. (Prievoda grčkih i latinskih klasika svezak 7.) 8na. XXIV. 120 str.

Prvih devet knjiga dobivaju članovi „Matice“ uz obični godišnji prinos, a desetu kao „naknadninu“ „Matice“ uz cienu od petdeset novčića.

Lutrijski brojevi

Dne 1. marča.

Beč	90	85	54	35	12
Grac	58	74	27	46	11
Temesvar	47	55	87	62	70

Dne 5. marča.

Brno	60	59	8	22	34

Priposlano.*)

Broj 18. od 11. febrara mjeseca t. g. lista „Il Giovine Pensiero“, koj izlazi u Puli, donaša o meni sasvim neistinitu viest, da sam pustio tobož umrieti bez Svetootajstva umirućih nekoga „G. R.“ iz Premanture, dakle svoga župljana. Budući da sam pako providio sa svimi svetimi Otajstvi umirućih (izpoviedio sam ga dva puta, dušu preporučio takodjer dva puta) gore navedenoga pokojnika „G. R.“, s toga pozivljem dotičnoga dopisnika lista „Il Giovine Pensiero“, da se potrudi svietu točku po točku točno dokazati, da li sam ja zbilja pustio umrieti bez Svetootajstva umirućih, ma bilo ikoga od mojih župljana Premanturskih i to u vrieme od osam dana — i ako hoće za vrieme svega moga boravljenja u Premanturi. Inače ću ga smatrati kao čovjeka, koj se pred svietom nežnca izvrći ruglu tudje poštenje i to lažnimi dopisi, kada mu drugčije nemože naškoditi.

Premantura, 3. marča 1890.

Fr. Krušnik,
župe-upravitelj.

*) Za stvari pod ovim naslovom neodgovara Uredničtvo.

Marijaceljske želodčne kapljice

i zvrstno zdravilo pri vseh boleznih na želodcu.

Schutzmarke.

Neprecenljivo dobroto je posebno vpliv njihov pri neteènosti, slabosti želodca, ako s grla zmrdi, napenjanju, kislem pehanju, koliki, želodčnem kataru, goreèiče (rzavci) pri preobilnej produkciji slin, ru menici, bluvanju in gnjusu glavobolu, (ako je bol želodčá) krč v želodcu, zabasanji, preobilnosti jedi in pijač v želodcu.

Cena steklenici je z nakazom vred samo 40 nov. velika stekenica samo 70 nov. Glavni zalog ima lekarničar Karl Brandy, Kremsier, (Moravija)

Svarilo! Pristne Marijaceljske želodčne kapljice ponarejujejo in posnemajo se mnogovrstno. V zagotovljenje pristnosti mora biti zamotana vsaka steklenica v rdeč omot, proviđen z gornjo varovalno znamko ter mora biti na vsakem priloženem poduku za vporabo razun tega opomnjeno, da je bil isti tiskan v tiskarni g. Gasek-a v Kremeričah (Kremsier). 23—43

Marijaceljske pilule proti začepljenju.

Overovljše godina za najboljim uspjehom rabljene pilule proti začepljenju tiela patvore se mnogo. Neka se pazi dakle na gornju zaštitno marku i na podpis lekarnika C. Brady-a u Kremsiru. Ciena kutijici 20 kr. Zahoji se 6 kutija 1 for. Ako se novac unapred pošalje stoji jedan zaboj for. 1.20, dva zaboja for. 2.20.

Marijaceljske želodčne kapljice niso tajno sredstvo. Deli, iz katerih obstoji, označeni so na vsakej steklenici priloženemu poduku za vporabo.

Prave marijaceljske želodčne kapljice i marijaceljske pilule proti začepljenju dobivaju se prave u:

V Trstu u Lekarnah: pl. Leitenburg All' Ercole trionfante; de Leitenburg, Eduard alla Salute; A. Praxmayer ai due Mori; Prendini Pietro, alla fontana imperiale; Benedetto Saravl All' amazone Triotante; Antonio Suttina, Batt. al Camello; Benedetto Vlah-Minussi, dvorska lekarna; dr. Vittorio Serravallo al Redentore (glavno skladišče); Biazoletto, all' orso nero. — U Sežani u lekarni: Filipa Ritschela, kao što i u svih ostalih lekarnah.

Traži mjesto.

Mladi hrvatski književnik, suradnik raznih naših listova, koji govori i piše i u više tudjih jezika, traži mjesto kod narodnoga odvjetnika ili kod koje narodne občine u Istri.

Pobliže kod uprave „Naše Sloge“.

Suknene tvari

razašilje za gotovo ili povzetjem za jako jeftine cene i samo dobre vrsti

3.10 m	za 1 odielo	samo	for. 3.30
3.10 „	„ „ „	„	„ 4.60
3.10 „	„ „ „	„	„ 6.50
3.10 „	„ „ „	fino	„ 12.—
3.10 „	„ „ „	vrlo fino	„ 15.—
2.10 „	„ „ „	za kaput fino	„ 6.—
2.10 „	„ „ „	vrlo fino	„ 9.—
1.00 „	darovac		for. 2.20—3.20
6.30 „	kamgara za prati		for. 2.80

Tvornica i skladište sukna

E. Flusser u Brnu

Dominikanski trg 8.

Uzorci badava i franko.

20—5

Pošilja blago dobro spravljeno in poštnine prosto!

Teodor Slabanja

srebrar v Gorici, ulica Morelli št. 17,

priporoča se vljudno pri visoko častiti duhovščini v napravo cerkvenih posod in orodja najnovejše oblike, kot: monstranc, kelihov itd. itd. po najnižji ceni.

Stare reči popravi, ter jih v ognji pozlati in posrebri. Na blagovoljno vprašanje radovoljno odgovarja. 21—10

Pošilja blago dobro spravljeno in poštnine prosto!

Snovij za obleke.

Peruvien in Doaking za višje duhovenstvo predpisane snovij za uniforme c. kr. uradnikov, tudi za veterane, gasilna društva, telovadce, livreje,

Sukna za biljarde in igralne mize, loden tudi nepromočljiv za lovske suknje; pralne snovij, v plaidi za potovanje od gl. 4 12 itd. Vse to se dobi ceneje nego kje drugod in najboljše, trpežne kvalitete.

Joh. Stikarofski v Brnu (Brünn)

Največja zaloga Avstro-Ogerske. Vzorci franko. Za gospode krojače knjige z najraznovrstnejšimi in najlepšimi vzorci Pošiljatve s povzetjem čez 10 gld. franco. Pri mojej stalnej žalogi v vrednosti 200.000 gl. in pri mojej svetovnej kupčiji se razume ob sebi, da mi ostano mnogo odrezkov; ker pa ne morem razpošiljati uzorcev, vzamem take naročene odrezke rad nazaj, ali jih zamenjam z drugimi, ali pa vrnem denar. Barvo, dolgost in ceno treba je naporedati kadar se naroča take ostanke.

Korespondencija v nemškem, madjarskem, češkem, polskem, itzlijanskem in francozkem jeziku. 5—20 2

Grlena bol, kašalj, hreptavica, promuklost, ozeb zaklenjen, rocq, zapala notijah itd.

mogu se u kratko vrieme izliečiti rabljenjem

NADARENIH

Prendinijevih sladkišah

(PASTIGLIE PRENDINI)

što ih gotovi Prendini, lečnar i ljekarnar u Trstu

Veoma pomažu učiteljem, propovjednikom itd Prebdjenih kašljuć nocih, navadne jutranje hreptavice i grlenih zapalah nestaje kao za čudo uzimanjem ovih sladkišah.

Opazka. Valja se paziti od varalicah koji je poznčinjaju. Zato treba uvjek zahtjevati Prendinijeve sladkiše (Pastiglie Prendini) te gledati, da bude na omotu kutijice (škatule) moj podpis. Svaki komad tih sladkišah ima ntisnuto na jednoj Strani „Pastiglie“, na drugoj „Prendini“.

Ciena 30 nč. kutijici zajedno sa naputkom.

Prodaju se u Prendinijevoj ljekarni u Trstu (Farmarcia Prendini in Trieste) i u glavnijih ljekarnah svieta. 2—43

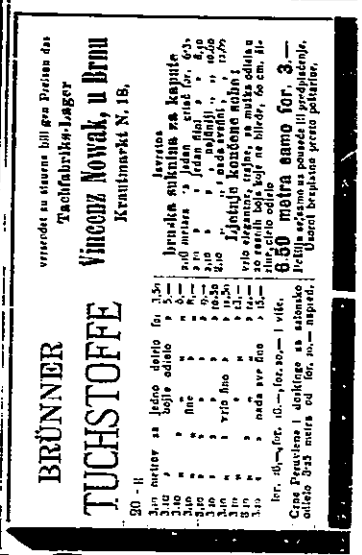

J. PSERHOFER's

Apotheke zum „goldenen Reichsapfel“

WIEN — Singerstrasse N. 15 — WIEN.

Kričistilne, nekdaj imenovane **univerzalne krogljice**, zaslužijo po vsej pravici to poslednje ime, kajti obilo je bolezni, pri katerih so pokazale te krogljice svoj izvrstni učinek. Desetletja sem razširile so se te krogljice na vse strani, zapisujejo jih zdravniki in gotovo je malo družin, v katerih ne bi bilo male zaloge tega domačega pripomočka.

Jedna škatljica z 15 krogljicami stane 21 kr., jeden zavitek šestih škatljic 1 gld. 5 kr., pri nefrankovani pošiljatvi po povzetju 1 gld. 10 kr.

Ako se denar naprej pošlje, ni treba plačati porto, in stane: 1 zavitek krogljic 1 gld 25 kr., 2 zavitka 2 gld. 30 kr., 3 zavitki 3 gld. 35 kr.; 4 zavitki 4 gld. 40 kr., 5 zavitkov 5 gld 20 kr., 10 zavitkov 9 gld. 20 kr. (Manj, kot jeden zavitek se ne pošilja).

Prosimo, da se izrečno zahteva

„J. Pserhoferjeve kričistilne krogljice“

in pazíti je, da ima pokrov vsake škatljice isti podpis J. Pserhofer v rdečih pismenih, katerega je videti na navodilu za porabo.

Balzam za ozebline J. Pserhoferja 1 posodca 40 kr., prosto poštnine 65 kr.

Trpotčev sok, proti kataru, hripavosti, krčnemu kašlju itd. 50 kr.

Amerikansko mazilo za trganje 1 gld. 20 kr.

Prah proti potenju nog, škatljica 50 kr., poštnine prosto 75 kr.

Balzam za goltanec, 1 stcklenica 40 kr., poštnine prosto 65 kr.

Življenska esenca (Pražke kapljice) proti pokvarjenemu želodcu, slabemu prebavljenju. stekleničica 22 kr

Angležki čudežni balzam, steklenica 50 kr., mala stekleničica 12 kr.

Fijakerski prašek, proti kašlju itd. 1 škatljica 35 kr., poštnine prosto 60 kr

Tanokininska pomada J. Pserhoferja, pospešuje rast las, škatljica 2 gld.

Univerzalni plašter prof. Steudela, domače sredstvo proti ranam., ulesom itd., posodica 50 kr., poštnine prosto 75 kr.

Univerzalna čistilna sol A. W. Bullricha, izvrstno domače sredstvo proti posledicam slabe prebave. 1 zavitek 1 gld.

Razven imenovanih izdelkov dobivajo se še druge farmaceutične specijalitete, ki so bile po vsih avstrijskih časopisih oznanjene. 4—12

Razpošiljanja po pošti se točno odpravijajo proti gotovem ali povzetju.

Pri dopošiljatvi denarja po poštnej nakaznici, stane porto dosti manj kakor po povzetju. 2—12

BRNSKA TVRDKA

za razpošiljatve finega suknenega blaga

Bernhard Ticho

20-2 **Brünn,** Krautmarkt 18, — pošilja proti povzetji:

Sukna za gospe
deset metrov, sama volna v vseh modernih barvah drojna širokost gl. 6.

Črni Terno
saksonski izvod. dvostroko širok, za celo obleko, 10 metrov gld. 4.50

Valarijne flanele
deset metrov najboljše baže, 60 centim. gld. 3.50

Baršena za obleke
deset metrov, krasni vzorci gld 3.

Životi „Jersey“ za gospe
(jopice) z svilnatimi gumbi, v vseh barvah kompletne, velike; 1 komad gld. 1.30

Jute zastor
turški vzorek; podpolni gld. 2.30

Košulje za delalce
iz rumburškega oksforda velike. 3 komade gld. 2

Normalne košulje in hlače
kompletne velike, 1 komad gld 1.50

Ženske košulje
iz močnega platna ščipkami 6 komadov gld. 3.25

Košulje za gospode, lastno delo
bele ali barvane 1 komad I.a gld. 1.80
II.a gld. 1.20

Kanevas
1 komad 30 vatlov lila gld. 4.80
1 „ 30 „ rudeč „ 5.20

Kanevas iz niti
1 komad 30 vatlov. lila in rudeč gld. 6

Oksford
se more prati, dobra vrsta, 1 kom. 30 vatlov gld 4.50

Niegerskega valjanega sukna
10 met., sama volna, najnovejše blago za jesenske in zimske obleke dvojne širine gl. 4.50

Ragusa moderno sukno
dvostroko široko, za kostume, v vseh barvah, tudi progasto in p sano 10 met. gld. 9

Dublé-Velour-sukno
¾ kompletno, 1 komad gld. 3.50

Kalmuka
deset m., najboljše vrsti, 60 cent širok g. 3.30

Jedno zimsko ogrinjalo
¾ veliko gladko in karirano gld. 2

Garnitura iz jute
2 postéljne pogrinjale, in namizna prta s čipkami gld. 3.50

Garnitura iz ripsa
sestoječa iz 3 posteljnih pregrinjal in namiznega prta sè svilnatimi čipkami gld. 3

Holandske dolge preproge (ostanki)
10 12 metrov dolge, 1 ostanek gld. 3.60

Domače platno
1 komad, 30 vatlov ¾ gld. 4.50
1 „ 30 „ ¾ „ 5.50

King-Webe
boljše nego platno
1 komad ¾ širok, 30 vatlov gld. 6

Konjska plahta
jako dobra, 190 ctm. dolga, 130 ctm. široka gld 1.50

Odeje za fijakerje
190 ctm. dolga, 130 ctm. široka gld. 2.50

Šifon
1 komad, 30 vatlov, I.a gld. 5.50 najboljše vrste gld. 6.50

Tovarno skladišče suknega blaga

Ostanki Srnskega sukna
Ostanek za podpodno možko obleko 3.10 m. dolgo gld. 5

Blago za zimske sukne
ostanek 2.10 metra za popolno zimsko suknjo rjavo in višnjeno gld. 5.50

Prilčnost za kupovanje!
BRNSKI OSTANKI SUKNA, 1 ostanek za 1 kompl. možko obleko 3.10 m. dolgo g. 3.75

Blago za površnje suknje
njfinejše vrste, 2.10 met. za celo suknjo gld. 9

Vzorci brezplačno in franco. Za dobro blago in točno pošiljatev se jamči.

Elegantno izvedena zbirka uzorcev z 400 znamkam g. krojačem nefrankovano.

Izdavatelj i odgovorni urednik M. Mandić.

Tiskara Dolenc.

Broj II. U Trstu 13. marča 1890. Godina X

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opstovanja uz pogodbe sa upravom. Novci se šilju poštarskom zapatnicom (vaglia postale) na administraciju „Naše Sloge“. Ime, prezime i mjesto pošta valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka za [illegible] arku.

Dopisi se nevraćaju ako se i netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½ i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalazi se u Via Carintia br. 25

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari“. Nar. Pos.

Sačuvajmo narodno blago

(pjesme, običaje itd.)

„Slavjani nisu se dali
Slavjani nedajmo se
Slavjani nećemo se dati!“

I narod zaboravlja! Sadanji naraštaj ima nove skrbi, nove želje i pritužbe. Naš puk slavenski u Istri zaboravlja odviše vesele i tužne dobe svojih predjah; starinske pjesme i običaji gube se po malo. Ljepe pjesme narodne i junačke, koje su se jur prije Kačića orile po čitavoj Istri, odlietaju kako i ptice selice od nas; od mnogih ćuje se sad još samo prvi stih. A kako iščezavaju medju našim pukom ljepe narodne pjesme, kojimi se možemo ponositi pred cielim izobraženim svietom, tako se zaboravlja i na ljepe starinske običaje il navade, igre i zabave.

Puk naš u nekih stranah žalibože odbacuje sve više od sebe svoju narodnu nošnju, te se odjeva u tudje ruho, u duh „tudjinstva“ gubeći tako svoj narodni značaj i svoj jezik. A ipak samo onaj narod nedaje se prodati, koj sebe dobro poznaje; pa dokle ima svoju pjesmu, pripoviest i običaje, neće se pogubiti. Pripoviest, pjesma i narodni običaji su najbolja slika i pravo zrcalo dobre i plemenite ćudi i značaja slavenskoga puka, u kojih se javlja čitava njegova osebujnost (individualita) narodna.

Da se dakle sačuva, što se još sačuvati dade i na svietlo iznese ono neizcrpivo bogatstvo narodnih pjesama i običaja slavenskoga puka u Istri, prije nego sadanji „liberalni“ svjet u ovoj dobi pare, željeznica i telegrafa uništi i posliednji trag pjesničtva iz našega puka, to je zadaća svakoga pravoga rodoljuba. Koli važno i koristno polje otvara se ovdje marljivim rukam naših rodoljuba, osobito pako našim narodnim svećenikom i učiteljem! Od kolike važnosti će biti našemu narodu, ako se sve njegove pjesme, pripoviesti i običaji sakupe u jednu knjigu, koja bi se kao „narodna spomenica“ slavenskoga puka u Istri sačuvala našim potomkom, u koj bi oni vidjeli naslikan svoj narodni život, u kojoj bi se mogli gledati kao u zrcalu i polag toga se upravljati. Ovakva knjiga bi ujedno kazala našim narodnim protivnikom, da Slaveni Istre, koji imaju od starine svoju ljepu pjesmu i krasnu pripoviest nisu „barbari, ladroni, pastori erranti“ (Prof. Paolo Tedeschi u „Sentimento nazionale“), nego da su i oni grana velike matere „Slave“, koja ima slavnu prošlost, te kojoj se otvara velika budućnost.

Prvi korak k tomu važnomu djelu narodnomu učinili su prije malo godina naši rodoljubi i svećenici osobito gg. Košara, Laginja, Fabris, Volčić itd., kada su počeli sakupljati medju našim pukom narodne pjesme, koje je pak tiskom izdalo uredničtvo „Naše Sloge“ pod naslovom „Hrvatske narodne pjesme u Istri i na kvarnerskih otocih“. Kakvu ljepu kitu narodnih pjesama imamo samo u tom! Ova knjižica nebi smjela manjkati u nijednoj obitelji našoj kako ni Kačića „Razgovori slovinskoda naroda“ ni Dobrile „Otče budi volja tvoja“.

Tim pako bio je učinjen samo početak, pošto je još neizcrpivo blago ljubavnih i junačkih pjesma, pravih to historičkih to liričnih bisera, sakriveno medju našim pukom.

Drugi korak k upoznanju našega puka u Istri učinili su gg. prof. Vjek. Spinčić i dr. M. Laginja. Prvi je naslikao za djelo, zasnovano pok. kraljevićem Rudolfom „Austro-Ugarskau rieči i slici“, pučki život Slavena u Istri. Drugi je izdao knjižicu „Občina Kastav“, gdje čitamo u predgovoru sliedeći hvalevriedni poziv na naše rodoljube: „Da se kojom srećom dodje do toga, da za menom dodje drugi, te svaka poveća občina Istre bude potanko popisana, mnogo bi to koristilo hrvatskomu puku u Istri“.

Nesmijemo zaboraviti niti na djelo sada pokojnoga J. Batela u Barbanu „O poviesti istarskoj“, te se nadamo, da će se naći koj bi njegovo djelo tiskom na svietlo izdao.

Nego uz pjesme i poviest bilo bi od velike važnosti i potrebe za naš narod, da se sakupi i popiše javni i domaći život našega hrvatskoga i slovenskoga puka u Istri, njegove narodne, gospodarske i kulturne odnošaje, njegove običaje, ili u kratko, trebalo bi sastaviti „Ethnografiju“ slavenskoga puka u Istri.

Gradivo za to velevažno ali i mučno djelo počeo je sabirati jedan čestiti narodni svećenik rodom Čeh jur prije dvie godine, kaneći ga izdati tiskom jezikom češkim pak hrvatskim. On živi već nekoliko godina medju našim pukom, te je sakupio doduše ljepoga gradiva i posrećilo mu se je zadobiti mnogo slika narodne nošnje i nekojih mjestah istarskih, ali neimajući sredstva, da propatuje cielu Istru i kvarnerske otoke i da spozna sa svijuh strana naš slavenski puk, te da bude djelo čim podpunije, obraćamo se ovim u ime svoje i njegovo na sve naše rodoljube, osobito pak na gospodu narodne svećenike i učitelje, proseći jih, da bi njemu i nam u prospjeh narodne stvari k ovomu važnomu nu posve mučnomu djelu svoju pomoćnu ruku pružili. Bez njihove pomoći i savjeta bilo bi težko podpuno zadovoljiti ovoj važnoj zadaći, buduć da je još mnogo historičkih listova, opazaka, glagoljskih napisah sakriveno u župnih i občinskih arkivih, u crkvah, rakvah, koje sve pročitati i progledati nemoguće je pojedincu. A što još više vriedi to je, da svećenik i učitelj, živući medju našim pukom, znade najbolje njegove običaje, njegove tuge i radosti. Komu će otvoriti naš kmet radje svoje srce nego svomu svećeniku, učitelju, svojim rukovoditeljem? Ujedno pak ima tu svaki rodoljub poučne i koristne zabave u prosto vrieme.

S toga, da bi svatko makar nješto priposlao na uredničtvo „Naše Sloge“ jur je učinio dobro djelo za narodnu stvar. Svaki će znati štogod o nošnji, poviesti, praznovjerju, starih običajih itd. „Zrno do zrna pogača, kamen do kamena palača“. Svaki i najmanji prinos primiti će se zahvalnošću i i zabilježiti ime prinosnika. Viribus unitis — sdruženimi silami i dobrom voljom mnogo se može!

(Slieditće).

Interpelacija

narodnoga zastupnika dra. Dinka Vitezića i drugova na gospodu ministre unutarnjih posala, financijah i zemaljske obrane.

Iz interpelacije zemaljskoga zastupnika dra. Volarića i drugova mu, pročitane dne 7. novembra 1889. u sjednici zemaljskoga sabora u Poreču, proizlazi, da bijahu prigodom zadnjih zemaljskih izbora u političkom kotaru Lošinjskom počinjene velike nezakonitosti od tamo naznačenih političkih i poreznih činovnika.

Pošto bijaše rečena interpelacija po pročitanju izručena vladinomu zastupniku, mora biti usljed toga visokoj vladi poznat njezin sadržaj, te drže podpisani, da njim ga netreba ovdje iznova navadjati. No valja pak upravo radi sadržaja spomenute interpelacije ovdje iztaknuti, da je občinski načelnik u Krku svojimi dopisi od dne 22. marča i 22. julija 1889. br. 4 i 6

PODLISTAK.

Uzorna kuća

napisao R. Katalinić-Jeretov.

U cielom selu Bregu neima bolje obitelji od Ivićeve. Pitajte kog mu drago seljuka, svaki će Vam reći: čast i poštenje svakomu, al starom Iviću treba kapu skinuti. Stari Ivić ne polazi krčme, da se opije, van da se uz „mericu“ prijateljski i pametno porazgovori sa seljaci, da ih pouči, da im razjasni, šta je u svietu dobra naučio. A on to sve razlaže ozbiljno i lagano, pa ako mu koji što ne odobri, on ne psuje i ne grdi, već mu mirno opet stvar tumači. Stari Ivić bio po svietu svuda i svakuda; prebrodio sva mora, proputovao silu krajeva, al se svom narodu i jeziku ne otudjio. On govori uvjek svojim materinskim hrvatskim jezikom, akoprem zna taljanski i englezki; jer on mudro kaže: „Tko svoj jezik ne čuva, taj ne poštuje uspomene svojih starijih, taj je davno zaboravio na vlastitu majku!“ „Jezik i vjera“ kaže starac „to su dva čvrsta temelja svake sreće i blagostanja“. Takov je starac Ivić. A njegova žena Mare? Eto Vam prave uzorne žene. Marljiva, radjna i pametna gospodarica ona se ne brine za tudje poslove, ona pazi na svoju kuću. mete pred svojim pragom. Djecu odgaja u božjem strahu i drži tri ogla od kuće, štono rieč u narodu. Ne brine se — rekoh — za tudje poslove, al treba li bližnjemu pomoći, eto pripravne stare Ivićke, gdje ieći, gdje pomaže sborom i tvorom, pa po mogućnosti i milodarom.

U nje je kćerka Pavica, liepa ko ruža, blaga i mila kano bielo janje. Pavica zna čitati i pisati, pa umije i razna finija ručna djela. Kad ide na misu ponese sobom svoj „Otče budi volja Tvoja“, pa iz njega skrušeno i pobožno čita, a ima toli liepa štiva u toj knjizi, a gdje i nebi, kad ju je sastavio nezaboravni biskup Dobrila. Ona ne gleda po crkvi i ne ogovara ponašanja drugih djevojaka. Pavica pazi na sebe, a za drugo se ne brine — prava majka. Blago onom, za kog ona podje, jer će s njom u kuću blagoslov i sreća!

U Ivićevih je i sin Miro. Liep je to mlad i visok momak a uči već velike škole u Beču. Kad čodje Miro kući na praznike (vakance) ne drži se oholo, već se razgovara sa kmeti, pa im pripovieda na blagdan pred crkvom o tudjih zemljah i običajih. On sakuplja rado oko sebe i malu dobru djecu, te ju uči čitati i pisati, pa tko da ne ljubi takvog momka, ele nije čudo, da bi cielo selo za njega u vatru i u vodu. To on i zaslužuje, jer on gleda podučiti narod, otvorit mu oči i pokazati mu tko mu je prijatelj, a tko neprijatelj. Čujte ovu. U selu htjeli zamoliti školske oblasti, da se otvori škola. Neki šarenjak napunio seljakom glavu, nek zamole, da se otvori taljanska, jer da se hrvatskim tobože jezikom ne može nikud, a taljanskim svuda i svakuda. Nekoji malovjerni seljaci povjerovali riečim doteplice, al tih razbistrio Miro:

„Ljudi moji, pogledajte druge narode; svaki od tih išće i nadje prvu naobrazbu u svom jeziku. Reći će te mi vi: Al mi ne govorimo pravo hrvatski; pa dobro. ni Taljan ne govori kod kuće pravo taljanski, dapače njegov se govor razlikuje mnogo više od čistoga talijanskoga govora, nego naš govor od pravoga hrvatskoga; al zato ipak uči on u školi pravi i čisti taljanski jezik, a ne traži iz početka, da mu diete nauči koji stranjski jezik. Učinimo i mi kao što rade svi pametni narodi. Prva nauka il naobrazba budi nam u našem jeziku. Kašnje podju li nam djeca u veće škole, naučit će se već tamo druge jezike i to tim lakše, jer će imati pravi temelj u materinskom govoru. Mi valjda nećemo za volju raznih dotepuha učiniti drugačije neg što pametni narodi rade. Tko dodje u našu zemlju, nek uči naš jezik. Kad znade jesti naš kruh, nek se brine, da i naš govor nauči. Podjemo li mi u tudji kraj, morat ćemo to isto učiniti. Budemo li puštali, da nam tudjin poduke daje, obistinit će se ona stara: dolli su bućani iztjerali su kućane. Zapamtite si dobro: tko neće brata za brata, hoće tudjinca za gospodara, pa Vam sad slobodno birati jednu il drugu školu. Nu što mislite, što učiniše oni seljaci? Svi su složno zamolili, nek im dadu hrvatsku školu; pa ju i dobili a djeca napreduju u njoj vrlo dobro.

Uzorna kuća može mnogo pomoći u selu, što nam pokazuje Ivićeva u Bregu, a naša je vruća želja, da se ugledaju svi u nju.

Tužibaba i lakomac.

(Iz dnevnika jedne dobre majke)

Moj sinčić Pere, učenik 4. razreda pučke škole, došao je nekog dana snuždjen iz škole. Pitam ga što mu je. On šuti, jer i onako riedko o školskih dogodjajih i o svojih prijateljih što pripovieda. Al zato mladji Stjepko, pravi cvrčak, doleti k meni te reče: „Tužio ga prijatelj Ivo učitelju jer je ponio u školu zabranjene igračke“. Ivo mu je drug odkako školu počeše polaziti, a ove zadnje godine, čini se, da ih veže veliko prijateljstvo. Jedan do drugoga neda ništa kazati, a ako je od potrebe, će se jedan za drugoga i potući. Indi začudjena malko zovnuh Peru bliže, da mi potanko kaže kako se to zbilo. On mi opetova što i Stjepko, koji je pomno slušao i jedva čekao, da dovrši, da on još koju uzmogne dodati, „Majko“ — poče mali brbljavac — „Pere je tužan, al kad su iz škole išli, dao mu Ivo slad-

res. gospodina upravitelja financijalnoga ravnateljstva za Primorje obaviestio o protuzakonitom i ugled občinskoga načelnika vriedjajućem postapanju rečenih poreznih činovnika, moleći ujedno, da se tomu na put stane.

Do sada nebijaše odgovoreno na onu interpelaciju niti bijahu riešena izvješća občinskoga načelnika.

Pošto je pako spomenutim protuzakonitim postupanjem c. kr. činovnika ugled i čast koli državnih toli autonomnih službenika do skrajnosti povriedjena;

pošto se je nadalje bojati, da će se — ostanu li rečene nezakonitosti nekažnjene — kod budućih izbora iste još u većoj mjeri ponoviti, stavljaju podpisani sliedeće upite:

1. Koje li su mjere gospoda ministri unutarnjih posala, financijah i zemaljske obrane usljed spomenute interpelacije već poduzeli ili poduzeti kane?

2. Hoće li visoko c. kr. ministarstvo financijah usljed navedenih činjenicah u rečenih izvještajih občinskoga načelnika u Krku potrebite izvide učiniti, te dokazu li se ove temeljitimi, koje li kani korake poduzeti, da se u buduće slični izgredi neopetuju?

U Beču, 4. marča 1890.

Dr. Vitezić, dr. Engel, dr. Blažek, Dürich, Penk, Fabian, dr. Dostal, Styrcea, dr. Špelina, dr. Riegor, Schneeberg. Jabn, dr. Rapp, Spaur, Hovera, Vošnjak, Perić, Klun, Gasser, Adamek, dr. Kaunic, dr. Neuner, Sternbach, dr. Ferjančić. Šuklje, Stejskal, dr. Špaček, Lupul, dr. Ebenhoch, Skopalik, Vesely, Šulc. dr. Poklukar, Pleva, dr. Fišera, Borčić, Gojan, dr. Gregorec.

Ruska glasba.[1])

Neće biti neumjestno ako upravo sada — kadno se toliko govori i piše o putujućem pjevačkom družtvu Rusa Slavjanskoga — navedemo sud Niemca, koji je proputovao Rusiju, o ruskoj glasbi. Rečeni putnik i pisac piše pod gornjim naslovom ovako:

I.

„Rusi ljube glasbu nada sve. U Samarkandu pripoviedaše mi sliedeće: Njeki smrtno ranjeni častnik pozove k sebi glasbu, da, slušajuć njezine zvuke, daleko od domovine izpusti dušu.

U svako doba nalazimo vrućih ežnja i želja za glasbom kano tješiteljicom na skrajnoj uri, da se riešimo zemaljskih ostanaka uz zvuk strune i pjesme, te da se oslobodjena duša, praćena sladkimi milozvuci, uznese u nebeske visine, tamo gore k svomu Stvoritelju.

II.

Po čitavoj Rusiji mogao sam opažati kako se rusko občinstvo neobično vlada prigodom glasbenih produkcija. Posvemašnja tišina vlada takodjer izmedju pojedinih pauza, te jedva da se usudi jedan drugomu jednu rieč prišapnuti. Na koncu povoljno primljene produkcije zagrmi u občinstvu frenetičko odobravanje i pleskanje.

III.

Skoro sve ruske pjesme, koje sam slušao, bijahu mekanoga, turobnoga značaja; njekoje, kao popatnice, odzvanjahu posve naravski i živahno u tihoj noći. Rusija imade svoju vlastitu narodnu glasbu, imade mnoštvo u narodu udomaćenih pjesama, koje pjevaju cigani uz Volgu i u Moskvi u zabavnih prostorijah, što je svakako prirodnije nego li pjevanje nerazumljivih i raskalašenih francezkih pjesama. Naravsku krasotu melodije pjesama uzvisuju krasni glasovi (pjevanje u ruskih crkvah jest na osietakom glasu) te silno razvit ukus za dinamičko nuanciranje. Nije moguće primjerice pomisliti nježnijega „pianissima".

Sjetimo li se kako su upravo mnoge ruske pjesme u njihovoj pučkoj jasnoći Beethovena oduševile na duhovite variacije ili na pune šalon četverospjeve, dapače i starijega Beethovena u jednom od njegovih posliednjih kvarteta za gusle uzvisile (ter da se je u svoje doba občenito pjevalo: „krasna Mirka tjera tada krojku, crveni Sarafan") to će se doista priznati, da mora okružavati njeki posebni, unutarnji čar ove nepokvarene izražaje glasbene duše ruskoga naroda. Rusi imadu istu glasbenu žilu kao i ostala slavenska plemena. U njih opažamo posebnu nježnost, koja se protivi bizarnosti pojedinih skladatelja i njihovoj školi.

IV.

Mnogo najkrasnijih pjesama Rubinsteinovih niklo je posve na ruskom narodnom tlu, te Rubinstein, koji je u obće u svemu što imade u pjesmi impulzivnoga nenadkriljiv, pretočio je njekoje pučke pjesme duhovito — kao što je i sam — u klasičku glasbu, te onaj osebujni kolorit — polu slavenski polu iztočni — majstorski pogodio. Sve ruske skladatelje pjesama, a tih imade više, nadkrilio je velikan Rubinstein, u kojega se duhu, a napose u igri, zrcali čudnovata sarmatska prvotna sila. Kod njega nalazimo uz silno bučeću moć skoro dietinski mekanu — čisto rusku nježnost".

[1]) Ovaj izvadak ustupio nam blagohotno prijatelj našega lista g. N. N. koj je to crpio iz obširna djela Niemca dra viteza Maksa Proskowetza pod naslovom: „Von Nevastrande nach Samarkand", na čemu liepa mu hvala. Op. Ured.

Pogled po svietu.

Trst, dne 12. marča 1890.

Austro-Ugarska: Posljedice češko-njemačke nagodbe proviruju danomice sve to većma na dan. Ne samo, da je nagodbom većina českoga naroda nezadovoljna, već će, kako se čini, ta nagodba razkinuti i onaj tanahni vez, koj je do sada sapinjao pojedine klubove većine carevinskoga vieća. Poznato je, da traže njemački konservativci već dulje vremena, da se promjeni državni školski zakon tako, da bude mladež u pučkoj školi odgajana većma u vjerskom duhu nego li se ju odgajalo do sada. Oni predlažu preinaku zakona za vjersku ili konfesijonalnu školu. Tomu se dakako opiru njemački liberalci i Mladočesi. Sada pako, pošto je sklopljena češko-njemačka nagodba, porinuto je pitanje o vjerskoj školi u zakutak a tim su njemački konservativci silno ogorčeni. Sada njim se pako pruža prilika, da se osvete svojim drugovom na desnici, napose Poljakom i samomu ministarstvu, koje nije oduševljeno za promjenu školskoga zakona. Vlada je naime predložila zakonsku osnovu, kojom bi se imalo brisati do 70 milijuna for. duga, što no ga duguje Galicija državi za ezoner ili zemljištnu razteretninu. Većina desnice jest za to brisauje, no protive mu se njemački konservativci, bez kojih nemože biti za sada prihvaćena rečena zakonska osnova. Poljaci traže pomoći medju njemačkimi liberalci za osnovu, koja bi ih oslobodila toli ogromna duga. Pristanu li liberalci na ponude Poljaka, ili ako ostanu njemački konservativci nepopustljivi, tad je odzvonilo desnici ili većini carevinskoga vieća, za kojom ćemo imati doista mi primorski Slaveni najmanje razloga „lakati.

Kako javljaju nekoje bečke novine kani vlada premjestiti rovinjsko sudište u Pulu, gdje mu je najnaravnije sjedište. Proti premještenju opirati će se dakako živo naši Talijani, kojim nije do pogodnostih puka, koji imade posla sa onim sudištem, već do toga, da se zadovolji pučanstvu talijanskoga grada.

U Madjarskoj došlo je napokon do onoga, što se je davno predvidjalo. Ministar-predsjednik Tisza mora odstupiti, te će za koji dan izručiti listnicu ministarsku drugim rukam. Njega je prisililo na odstup občenito nezadovoljstvo u Madjarskoj, napose pako to, što se je bio obvezao, da će promjeniti zakon o pripadnosti u prilog Košutu, a toga nemože izvesti. Kako javljaju iz Pešte sastaviti će novo ministarstvo grof Szapary, koji će preuzeti predsjedničtvo i listnicu ministra unutarnjih posala Novo ministarstvo imalo bi se predstaviti saboru već budućeg ponedeljka. Ministar predsjednik, da će naglasiti u svojem govoru, da politika vlade i većine ostaje nepromjenjena.

Dne 10. t. mj. izstupila je hrvatska umjerena opozicija iz sabora i to radi uvriedljiva govora bana Hedervarya. Interpelirao je naime vladu dr. Brlić radi toga, što se je pučkim učiteljem porazdielilo odviše bubina sjemenja, te da će školska djeca morati učiteljem kod odgoja buba pomagati. Na interpelaciju odgovorio je ban odmah i to vrlo uvriedljivim načinom. Pošto je zastupnik Brlić zahtjevao od predsjednika, da ukori bana, te budući da je to predsjednik zanickao, ostavi opozicija sabornicu izjaviv, da već neće sudjelovati kod razprava u saboru.

Srbija: Predsjednik srbske skupštine, koji boravi sada u Petrogradu, dobio je od ruskoga cara red Stanislava prvoga reda. Ovim odlikovanjem počašćen je sav srbski narod a ujedno je to priznanje valjanosti sadašnje srbske politike.

Bugarska: Poslanstvo Vulovića u Carigrad ostati će, kako bijaše predviditi, bez uspjeha. Turska vlada nemari naime za želje i težnje bugarskih vlastodržaca, te nekani potaknuti pitanje, da velevlasti priznadu princa Koburga bugarskim knezom.

Italija: U talijanskom saboru uspao je zastupnik Imbriani ministra Crispi-a, što je zabranio obdržavanje svečanostih na čast Oberdanka.

Franina i Jurina

Fr. Dokle, ako Bog dâ?
Jur. Malo do Porcća.
Fr. Pozdravi mi „babina" Marka.
Jur. Morem ako ću, zač grem baš do njega.
Fr. Ča mu greš platit „babu"?
Jur. Ajbo! idem mu povidat, da su i Pemci ili Čehi Slavi ili Slavljani.
Fr. Vero ča tega nezna?
Jur. Štij zadnju babu.
Fr. Ako je tako, onda si moral zet sobom i peščicu semena od repice.
Jur. Bi bolje pest škrebuta al brŝljana.

Različite viesti.

Franjo Pohar s nadimkom Batica umro je prošloga tjedna u Puli u 73. godini dobe svoje. U svom živiljenju štedio je, rekli bi pretjerano, i prištedio ljep imetak, i to za druge, za učeću se mladež. Svoju kuću i sbrambu na Voloskom, gdje je ugledao svietlo božje, svoju kuću u Puli, gdje je dulje vremena stanovao, svoj novac, što ga je imao uložen u štedionici na Rieci, u obće sve svoje pustio je za dva ili tri ili takodjer više štipendija, i to za učenike u prvom redu potičuće od njegovih roditelja, u drugom redu za učenike grada Volosko. Svojim oskrbnikom ostavio velemožnoga gosp. puljskoga načelnika dra. Rizzi, a izvršitelji oporuke župnika, kamerare i načelnika voloskoga. Štipendije ima urediti zemaljski odbor, koj ima činiti predloge za podieljivanje istih, dočim jih ima podieljivati zemaljski sabor. Tim si je metnuo vječni spomenik, rad kojega će ga mnogi blagoslivljati, a mi mu kličemo: Lahka Ti zemljica!

† **Gjuro Galac.** Uredničtvo „Obzora" poslalo nam je osmrtnicu, kojom javlja preranu smrt svoga suradnika i bivšega urednika g. Gjure Galca. Pokojniku bijahu tekar 32 godine, ali se je i za toli kratka života dosta namučio i napatio. Još djakom počeo se baviti književnošću, no osobitu ljubav osjećao je k novinarskomu zvanju, kojemu se bijaše posliednjih godina sasvim posvietio. Najviše je pisao o književnosti i kazališne kritike za političke i poučno-zabavne časopise.

Zagrebačka inteligencija popratila je njegove kosti mnogobrojno do hladna groba, nad kojim mu je izrekao kratko ali krasno slovo urednik „Hrvatske" s kojim kličemo i mi čestitomu pokojniku: Vječni Ti pokoj plemenita dušo!

Zapljena. Predzadnji broj „Edinosti" t. j. od dne 8. t. mj. zaplienilo je državno odvjetničtvo radi uvodnoga članka „Slavjanskij v Trstu".

Koncert „Tržaškega Sokola" biti će u nedelju dne 16. t. mj. u prostorijah „Hotel Europa". Sudjelovati će dramatički odio te tamburaški i pjevački zborovi. Eto programa: 1. J. K. Jahoda: „Tamburaška koračnica" udara tamburaški zbor. 2. Dr. B. Ipavic: „Mi vstajamo", pjeva zbor. 3. Dekleva-Abram: „Potpouri slovenskih narodnih pjesama" udara tamburaški zbor. 4. „Doktor i njegov sluga", šaloigra izvadja dramatični odio. 5. „Jeka iz Slavonije" udara tamburaški zbor. 6. M. pl. Farkaš: „Sretan imendan", mazurka, udara tamburaški zbor. 7. Vilhar: „Ne Velebitu", pjeva zbor. 8. Sl. Katkić: „Oj banovci" udara tamburaški zbor. — Početak u 8 sati na večer. Ulaznina za članove „Sokola" 20 nvč., za nečlanove 40 nvč., a za obitelj 1 for.

Slavjanskij u Zagrebu slavi, kako je bilo predviditi, prave triumfe. Njegovi koncerti jesu tako dobro posjećeni kao do sada nijednoga umjetnika, a oduševljenju neima konca ni kraja. Svake večeri jesu sva mjesta razprodana, te je umjetnik nakanio prirediti još dva koncerta premda bijahu već četiri. Slavjanskoga i njegovu družinu slave i časte svi razredi pučanstva prieatelnice hrvatske, a pjevačka i tamburaška družtva upravo se natječu, da prirede braći i umjetnikom što ugodnije

kiša, te su se izmirili. Još sam ih ja molio, nu sve sami pojedoše". Pero se zacrveni i htjede na Stjepka navaliti, vičuć razjareno: „Da, ja sam sladkiš pojeo, nu mi već nemožemo biti dobri. Ivo me je i pred dvie godine tužio al onda još nismo bili tako veliki prijatelji". „A sladkiš je bio dobar?" zaleti se Štjepko. Pero se pokunji. Pogledavši ga čvrsto rekoh mu: „Ja ću ti dati još mnogo više kolača, od onog sladkiša, da se smiriš i lakše zaboraviš na uvredu". Pero briznu u plač: „Ja bi rado onaj sladkiš vratio". „Vratiti pojedeno, ljudi jeste li to kad čuli!" klikutsо opet Štjepko.

Prošlo više vremena. Pero i Ivo se negledaju više. Zapitam jednog dana Peru: „Zar se u istinu nećeš s njime izmiriti?" „Ne nikada, ja nisam ljut na njega, ja ga neću tući, nit tužiti" i prisloniv zažarenu glavicu na moju grud, tiho nastavi: „Samo onaj sladkiš, neznam kako, reci mi Ti što bi . . . . . nu ne pred nikim, ni Stjepkom, ja mu se zagrozih, da mi već nesmije o tom govoriti . . . ."

Sebično dobročinstvo.

Jedna stranka u mojoj kući, inače veoma točna u plaćanju stanarine, na jednom osiromaši tako, da otac obitelji nije mogao prirediti za svakdanji hlieb, kud i kamo za krov i druge potrebeće. Mjesec za mjesecom prolazio, a oni mi ostajaše vazda dužni. Osiguraše me napokon svojimi vriednostmi i pokućtvom, te mogoh opet koje vrieme mirno spavati. Medjutim glava obitelji očajan odluči u sviet i ode. Neimajući sredstva nemogaše sobom svoje družine povesti; a tko da njim od nas toliko posudi, koji više ili manje bijasmo česti njihovi gosti, prijatelji i štovatelji! Svi imamo svojih briga i dužnosti, a napokon sami su si krivi; bilo njim štediti za svaku moguću nesreću. Tako umovasmo mi tobožnji njihovi prijatelji! Teda negda potakne me ipak bojazan, da će okljevanjem nastati još veći tereti za mene i ublažena donekle tom svojom sebičnosti, dadoh i ostalim za put. Kolikom važnošću pružih nesretnoj majci ono nekoliko papirića! Doista činilo mi se, kao da zemaljsku kuglu u ruci držim i kao da živo svih o meni ovisi. I tako ostavivši sve svoje, a da ih samo nesvukob, odoše stiskajuć mi ruke i zahvaljivajući se nekako ovako: Drugi bi nas već davno bio bacio na ulicu, kako ste humanitarna, Bog će Vas nagraditi . . . .

Zastidih se i u mjesto odgovora bolno ironički se nasmiješih. Ta nagradjena bijah već sažalnicama nad mojim slučajnim možda gubitkom i hvalospjevi nad uzmpljivošću od većine njihovih štovatelja, koji bi ih bez dvojbe kad bi se mogli od svoje kuće odkinuti gojekad posjetili, da si po koju suzu otaru i tobož iskreno proplaču, a njima, nad njihovim težkim udesom . . .

boravak u Zagrebu. Evo što donosi „Hrvatska“ o pošasti, koju prirediše dne 10. t. mj. pjevačko društvo „Kolo“ i tamburaški zbor ruskim umjetnikom: Jučer u šest sati poslije podne svirao je tamburaški zbor „Kola“ pred g. Slavjanskim i njegovom družbom. Tom zgodom pozdravio ga je predsjednik „Kola“ g. Arnold liepim kratkim govorom, a tajnik „Kola“ g. Zeininger predao je gdji Slavjanskoj liepu kitu cvieća. Predsjednik „Kola“ predstavio je g. Slavjanskomu našega maestra Zajca i g. Gjuru Eisenhuta i zborovodju tamburaškoga zbora g. Katkića, a zatim je tamburaški zbor stao udarati. G. Slavjanski i njegova družba oduševljeni su najvećom napetošću njekoliko komada narodnih pjesama, a kad su naši tamburaši odsvirali „karičik iz Zrinjskoga“, pošao je do maestra Zajca i poljubio ga u lice. Krasno je bilo vidjeti, gdje se dva umjetnika ljube. Iza toga je g. Farkaš odsvirao na braću dva kratka komada, od kojih je ruska pjesma, što ju je odsvirao, pobudila medju Slavjanskovom družbom silno oduševljenje. Slavjanski se je zahvalio g. Farkašu i g. Katkiću, a gdčna Nada Slavjanska obećala je, da će sama učiti brać, pak da će nas, kad nauči, posjetiti u Zagrebu i svirati na koncertu. Čitava družina nagradila je naše vrle tamburaše burnim pljeskom, a sam g. Slavjanski izjavio se je o tamburaškom zboru osobito pohvalno. Gdja Slavjanska i prekrasna joj kćerka Nada bile su upravo oduševljene.

Slavjanskij u Ljubljani. Prošloga četvrtka i petka dao je g. Slavjanskij dva koncerta u bieloj Ljubljani, gdje je izazvao onakvo odobravanje i ono oduševljenje, kakvomu bijasmo svjedoci ovdje u Trstu. I tuj bijaše pleskanja, živio i slava-klika, vienaca i kita cvieća kano i kod nas. Sve što je iole moglo sgrnuto se ona dva večera u prostorije redutne dvorane. Poslije zadnjeg koncerta priredišе nekoji ljubljanski rodoljubi g. Slavjanskomu i njegovoj obitelji prijateljsku večeru, kod koje zaredaše zdravice u slovenskom, ruskom, češkom i hrvatskom jeziku. U ime Hrvata govorio je urednik „Il Diritto Croato“ g. Jakić, u ime Slovenaca g. A. Trstenjak, u ime Srba g. V. Petričić, a ruski napio je proslavljenoj obitelji poznati slovenski rodoljub g. Ivan Hribar.

Iz **Poreča** pišu nam, da je imenovan g. Josip Ptašinski, dosadašnji župe-upravitelj u Foškulinu, župe-upraviteljem u sv. Ivanu od Šterne. Upravljati će ujedno neko vrieme i župom u Sanvičentu mjesto bolnoga župnika g. Veniera.

Iz **Kaštelira** javlja nam prijatelj svršetkom febrara koliko sliedi: Mesopustni dan bio nam je letos, g. uredniče, na mjesto dan veselja, dan žalosti. Toga dana bio je naime pogreb našega velevriednoga starine, preč. g. župnika Frana Pelhana. Veliko mnoštvo ljudi, koje je pratilo njegove mrtve ostanke na vječni pokoj, pokazalo je, koliko je bio ljubljen i štovan vriedni pokojnik. A kako i nebi? Ta on bijaše svojemu stadu ne samo duhovni pastir, već štono rieč, upravo i otac i majka. Njegova uspomena ostati će neizbrisiva u srcu kaštelirskoga puka, radi svakojakih dobročinstva, koja nam je činio na sve strane. Vječni Ti pokoj, čestiti svećeniče, a duša Ti se neutila rajskoga blaženstva! — Pokojnik bio je kriepke naravi, te mislim, da nisam na krivom putu, ako uztvrdim, da je mogao još koju godinicu proživjeti, da se nije pod stare godine morao toliko truditi, a još k tomu i bolestan. Često je običavao reći, da služba za nj više nije, te da će morati stupiti u mir, ali radi straha, da bi mu stado ostalo bez pastira sporadi velike nestašice našega svećenstva, koja težko čuti osobito hrvatski živalj ove biskupije, bude žrtvom svoga svećeničkoga zvanja, te se preseli za nas prerano u vječnost. Bila nam blaga Tvoja duša zagovornicom pred božjim prestoljem, da se Bog i našem zapuščenomu puku smili, pa da nadahne naše poglavare, da nam pošalju nasljednika Tebe vriedna, a to ne samo nam, koji neviljeni za Tobom kukamo i naričemo, već i ostalim župam, koje se nalaze poput nas u ovakovom žalostnom stanju. A to će se sbiti onda, kada bude Svevišnji poslao Duha svetoga na one, kojim je izručena sudbina naša, to jest na naše crkvene i svietske poglavare, kojim jest dužnost, da se napokon . . . . i za nas istarske Hrvate štogod učini. Kamo li sreće, kada bi našemu puku bio otvoren put, da može dati svoju djecu na nauke? Naš puk imao bi u dostatnom broju svojih domaćih svećenika, domaćih lječnika, sudaca, odvjetnika itd. Al da! Neide to u glavu nekim poglavarom . . . a ti jadni puče trpi i plačaj, pa muči! Dokle će još trajati ta u nebo vapijuća nepravda?! Dakako, neki poglavari bi nam dali rado nekakvu . . . . školu. Kažemo nekakvu, jer takova škola imala bi biti posve drugčija, nego da odgovara svojoj svrhi, t. j. imala bi biti sredstvom, da se puk odnarodi.

Nekoji poglavari skrbe takodjer i za uzgoj svećenika za našu biskupiju. Ali kakav je taj uzgoj? Zar odgovara uzvišenoj svećeničkoj svrhi onakav zavod, gdje djeca moraju svoju pamet tudjimi jezici tupiti, na mjesto da jim se uzgoj već u mladjahnoj dobi daje u materinskom jeziku? Pa zašto se tako postupa i sa talijanskom mladeži, zašto se ju neuzgaja u hrvatskom jeziku?! Talijani imadu i tuj „privilegium“ na zator hrvatskoga puka ove biskupije! Tako ti je sudjeno istarski patniče, da trpiš i ćutiš! — Nu ako se i je sve to do sada zgadjalo, ipak unapred imalo bi biti drugčije, samo da je u nekih poglavara malo pravdoljublja, i manje političkoga egoizma . . . . — U Puli otvara se gimnazija; ta gimnazija imala bi se ustrojiti tako, da sinovom hrvatskoga pučanstva ove biskupije bude put do nje otvoren, i tako da i naša djeca mogu biti i u bogoslovnom sjemeništu, i na drugih višjih zavodih. Tá nemora valjda naš hrvatski puk u Istri na vjeke bluditi u tmini neznanstva! Pazi dakle moj puče, kakovo li se „kolo“ stobom igra; nebudu li unapred tvoji poglavari za tebe marili, a ti si onda išći sam lieka i pomoći. —

Još nešto. Kako je u svakoj pšenici ljulja, tako nismo ni mi, g. uredniče, bez njega. Puk kaže, da je pokojni g. župnik pustio oporuku (teštament), ali da ju nije moguće naći; o tomu se svaša naklapa. pa budući da se o tomu ništa čista neznade, zato hoću, da o tomu šutim, budući da je c. kr. sud pozvan, da tu stvar uredi. Govorka se, da neki ovdašnji dobro poznati šarenjak škilji za ostavštinom pokojnoga župnika, da bi tim ustrojio talijansku (!!) školu u hrvatskom Kašteliru sa žuljevi pokojnoga starine. Bog mu prosvietlio pamet!

Kaštelirac.

Iz **Foškulina** pišu nam dne 9. marča. Poslije smrti preč. gosp. župnika Jakova Senčara mnogo koraka smo morali učiniti i češće moljakati dok nam se je dalo redovnika za sjelom u našem mjestu. Jačva smo se bili malo primirili, kad evo reć bi iznova nemila nas sudbina proganja, jer upravo u ovo sveto korizmeno doba digla nam crkvena oblast obće ljubljenoga župnika župnika, da bi tim ustrojio talijansku (!!) školu u hrvatskom Kašteliru sa žuljevi pokojnoga starine. Bog mu prosvietlio pamet!

Kaštelirac.

Iz **Foškulina** pišu nam dne 9. marča. Poslije smrti preč. gosp. župnika Jakova Senčara mnogo koraka smo morali učiniti i češće moljakati dok nam se je dalo redovnika za sjelom u našem mjestu. Jačva smo se bili malo primirili, kad evo reć bi iznova nemila nas sudbina proganja, jer upravo u ovo sveto korizmeno doba digla nam crkvena oblast obće ljubljenoga župe-upravitelja, veleč. g. Josipa Ptašinskoga premjestiv ga drugamo. Ako je u svako doba slabo po ovce bez pastira, to je stalno po nje kud i kamo gorje, kada su zapuštene od njega u kakvom važnom trenutku; a to se sgadja i nami, budući da smo u ovo sveto doba korizme ostali zapušćeni. Crkvena oblast u Poreču odredila nam u istinu drugoga župe-upravitelja, ali ne sa sjelom u mjestu i to č. g. Frana Grunta, župe-upravitelja u Fontani, koj odanle ima nastojati i ovu sada zapuščenu plovaniju. Vel. g. Grunt jest pravi redovnik, pa mi nemožemo imati ništa proti njemu, ali i sa svom dobrom voljom neće nas moći služiti iz Fontane onako, kako budu to naše potrebe zahtjevale, osobito sada, kada je sveta korizma i kada se približuje sveta Vazam, u koje vrieme imade svaki župnik mnogo posla u svojoj plovaniji, jer puk stupa k primanju svetih Otajstva. Nebi bio primio ni sada pero u ruke, g. uredniče, jer mi je ruka težka od svakdašnjeg truda, pa i onako neimadem za to dosta nauke (zato izvolite Vi popraviti ono, što nemože ovako hrapavo u sviet) ali sila kola lomi. Nadodati ću još i to, da bi sada i nami svećenik iz Češke ali Moravske dobro došao, jer Česi i Moravci, kada dodju med puk, brzo se nauče naš hrvatski jezik i jesu na svojem mjestu. Nu čini se, da Talijani ne vide dobrim okom u Istri našu braću iz Češke i Moravske, jer neimaju nade, da bi njim ti svećenici služili kao sliepo orudje u njihove političke svrhe, da nas lakše i prije potalijanče. Tako se imade tumačiti ona buka i vika, koja je nastala pred par godina, kada se je sa talijanske strane doznalo, da češki i moravski mladići kane stupiti u službu u ovu biskupiju. Iz svega pak se zaključuje, da siromasi hrvatski puk u Istri mora na vjeke trpiti i to radi nezasitnoga talijanskoga Moloha, koj svojimi pandžami sve više tišti ovaj siromašni puk, kojemu je odlučeno ili stupiti u talijanski tor, ili trpiti pa . . . poginuti. Zato nije čudo, ako naš puk neimade više povjerenja u zemaljske spletkare, već čeka pomoći od nebeskih visina, samo od pravde božje.

Foškulinac.

Natječaj za mjesta u pomorskoj akademiji na Rieci. Početkom budućе školske godine (16. septembra 1890.) izprazniti će se na c. kr. pomorskoj akademiji na Rieci 36 bezplatnih mjesta za mladiće, koji se kane posvetiti vojno-pomorskom stališu. Molbe valja poslati na c. kr. vojno ministarstvo (pomorski odio) u Beču.

Slavenske narodnosti u Parizu. „Česka Corespondence“ priobćuje vrlo zanimiv članak o Slavenih u Parizu. U tom se članku najprije opisuje ugled, što ga uživaju Rusi. Od njih ima mnogo plemića i djaka. Poljaci obnašaju viseke francezke službe i mnogi su na velikom glasu kao učenjaci ili strukovnjaci. Južni Slaveni imadu uviek otvoreno utočište kod profesora Legera. Česi imadu „Besedu“, koja je već 25-godišnjicu slavila. Poljsko družtvo „Polonia“ priredilo je prošlih pokladah ples, na kom bijahu svi Slaveni, tako, da je Pariz i za Slavene stjecište, gdje se slavenska uzajamnost najljepše manifestira.

Trgovačka komora u Trstu poslala je ministarstvu i carevinskom vieću spomenicu, u kojoj su iztaknute ove 4 točke: 1) konkurencija novih željezničkih balkanskih sveza, koje oduzimlju Trstu dobar dio njegove trgovine na iztoku; 2) konkurencija sjevernih luka, koje prieteoduzeti Trstu veći dio prevo- robe u Češku i Njemačku; 3) konkurencija Gottarda, odnosno Genove i Miletaka, koja se uviek povećaje i prieti interesom Trsta; 4) konkurencija Rieke, koja na svaki način nastoji prisvojiti si tršćansku trgovinu i to ne samo trgovinu sa zemljami ugarske krune nego i prevoz robe za Austriju i pogranične krajeve.

Svaka od ovih točaka čini za sebe jedan zadatak s dugačkim člankom, koji bi se mogao razviti na široku, a providjen je statističkimi podatci i proračunom. Glede novih balkanskih željeznica dokazalo se je, da one pružaju mogo veće probitke, nego li sporiji pomorski put preko Trsta i da tršćanska luka neće moći drugače spasiti niti jedan dielak prometa na iztoku, ako li ne sniži prekomjerno svoje cienike. Konkurencija sjevernih luka, naime Hamburga, Bremena i Hannovera uzrujava još najviše tršćanske trgovačke krugove, te pobudjuje žalostne posliedice za interese tršćanskoga trgovišća.

Sjeverne luke, providjene u izobilju izvrstnimi zavodi i savršenim obskrbljenjem, što je djelom dugačkih godina, imadu uz to još i tu blagodat, što su na sve strane izravno spojene željezničkimi mrežami, plovidbenim putem preko raznih rieka i širokimi linijami prekomorske plovitbe. One su koje priete liiti Trst najbolje njegovo trgovine i takme se silno sa Trstom, koli na prostranom polju carevine u Češkoj i u Moravskoj, toli na udaljenih obalah Indije. Statistike označuju podizanje luka na sjeveru, su sve drugo prije nego li utješljive po Trst.

Trgovina s pamukom, koja je dosele tako rekuć pokrivala obale tršćanska luke, prieti preći sasma na drugu stranu na korist sjevernih luka, a mjesto Trsta biti će Hannover i Hamburg, koji će obskrbljivati pamukom, što dolazi iz Indije, tvornice Švajcarske, Prederalske, Češke i Moravske. Paće i isto kameno ulje, koje je bilo prije nekoliko godina glavnim prometom grada Trsta, sada je već počelo opadati usljed Bremena, koji prieti sasvim ga iztisnuti. A ne manje važni, ne manje zamašni su po Trst trgovinski odnošaji Genove i Miletaka.

„Uspjeh — veli se u spomenici — što ga imadu zahvaliti poboljšanju službe na talijanskih željeznicah, većem razgranjenju pomorskih komunikacija, ali i polakšicami cienika na kopnenom i pomorskom putu, predstavlja već danas opasnu pogibelj za promet grada Trsta, a za budućnost spprema se Trstu još ozbiljnija borba, pošto je preko talijanskih luka kraći put u Švajcarsku i u južnu Njemačku, koje su se dosele i kod uvoza i kod izvoza služile tršćanskom lukom.

Grad Trst moći će se ipak takmiti i sa dvim glavnim talijanskim lukama samo tada, ako mu budu pružena pripravna i radikalna sredstva, nove izpravne željezničke komunikacije, sniženje cienika i sve drugo polakšice, koje mogu doprinieti k procvatu naše luke“.

Dio, koji se odnosi na Rieku za Hrvate je najzanimivi, te ćemo ga u posebnom članku ekscerpirati. „Ob.“

Srbski izvoz vina. Negotinsko vino poznato je kao najbolji srbski proizvod u vinu. Boja mu je crno tamna tako, da ga narod pravom krsti imenom crno vino. Prošle godine bilo ga je 300.000 oka (1 oka je 54 litara). Cieni stajala je od 6 na 8 dinara, u prorezu dakle 7 dinara. Tvrdjava lanjske proizvodnje prešla je već u ruke francezkih kupaca, a nešto odpremiše njemački i švicarski kupci. Do sada ostaviše kupci u zemlji preko milijun dinara, što za vino što za posude i odpremničke troškove.

Neuku nauka.

Hoćeš li da saznaš gdje je kokoš jaje sakrila, a ti joj dan prije, nego li drugo jaje snesti ima, namaži stražnji dio tiela ćutljivo solju, pa će onda odmah bježati na ono mjesto, kamo je dosele jaja snašala.

* * *

Krava će ti obilno dojiti ako telici, prije nego se prvi put oteli, krez tri mjeseca, svaki dan po dva put podaš šaku skuhanoga lanenoga sjemena.

* * *

Sjeme djeteline. Je li sjeme djeteline dobro, osvjedočit ćeš se, ako ga nasiplješ na vruće željezo ili žlicu. Dobro sjeme puca i odskakuje, dočim se staro i nevaljano ni ne makne.

* * *

Kako se golubovi pitaju? Kada su golubovi 20 dana stari, izvadi ih iz gujezda i metni u škaf, koji je tako pokriven, da u nj malo svietla, a dosta zraka ulazi. Uzmi zatim kukuruze, prije omočene 24 sata u slanoj vodi, te mu svako jutro i večer spusti zrno po zrno opreznu u grlo. Svaki put mu daj po prilici 50 do 60 zrna. Za 12 dana imati ćeš mastno pečenku.

Lutrijski brojevi

Dne 8. marča.

Trst	75	73	43	34	23
Linc	47	63	77	5	73
Budapest	80	70	88	5	46
Innsbruck	24	41	8	45	47

Dne 12. marča.

Prag	23	55	34	11	47
Lavov	62	17	83	1	29
Hermannstadt	30	47	48	24	78

Očitovanje.

U broju 3. od 17. jenara 1889. „Naše Sloge“ tiskali smo razgovor „Jurine i Franine“, u kojem je bila i pjesmica na slavu „Bepića, Paklića i Dolfića“.

Gospoda Anton Bigatto, Josip Agapito i Adolf Clarici iz Buzeta, podigli su radi toga proti uredniku našega lista tužbu za uvriedu poštenja, od koje su tužbe tekom mjeseca febrara o. g. odustali.

Istini za volju podpisano izjavlja ovim na svoju poštenu rieč, da nije znalo, da se gore rečena pjesma odnosi na gospodu Bigatta, Agapita i Clarici, dokle god ta gospoda nisu sama to priznala podignuvši tužbu.

Trst, 11. marča 1890.

Uredničtvo „Naše Sloge“.

Javna zahvala.

P. n. svećenstva, popu Pavlu Milovčiću i velećastnomu g. provincijalu otcu Benediktu Žgombiću, koji, prem malko odaljen, nije žalio truda, da prisustvuje i sudjeluje kod aprovoda naše nezaboravne majke

Mare Radić,

preminuvše dne 6. t. mj. u 70. godini svoje dobe, te mnogočastnomu gosp. popu Tomi Bogoviću, koji u kratkoj njezinoj bolesti tješio ju i kriepio Svetootajstvi umirujućih, kao takodjer svim bez razlike p. n. občinarom, koji su ju sproveli do hladnog groba, izriče ovdje svoju najtopliju i najodličniju zahvalu

Malinska, 8. marča 1890.

Ucviljeni sin

Mihovil Radić za se i za svu obitelj.

Molimo gospodu naše naručnike, koji nam kane dati popraviti mlatilnice, neka nam je pošalju čim prije, da budu još na vrieme gotove. Svim poljodjelcem preporučamo naše mlatilnice, koje su priznate kao najbolje, tako i naše veonice ili čistilnice žita.

Preporučamo, da se na vrieme naruče na naše škropilnice Candeova sustava proti peronospori, jer nije izvjestno, da li ćemo moć ovršiti naručbe, koje nam dodju prekasno, pošto se ove godine veoma živo traže ove škropilnice, koje mogu služiti i u druge svrhe, po vrtovih za uništavanje gusjenica itd. itd.

Na skladištu imademo i sisaljka svake vrsti, gospodarskih i obrtnijskih strojeva itd. itd.

Schivitz & Comp. (Živic i dr.)
1—3 Ulica Zonta br. 5.

Marijaceljske želodčne kapljice

zvrstno zdravilo pri vseh boleznih na želodcu.

Schutzmarke.

Neprecenljive dobrote je posebno vpliv njihov pri neteč-nosti, slabosti želodca, ako s grla smrdi, napenjanju, kislem pehanju, koliki, želodčnem kataru, gorečiče (rzavci) pri preobilnej produkciji sline, ru-menici, bljuvanju in gnjusu glavobolu, (ako je bol želodca) krč v želodcu, zabasanji, pro-obilnosti jedi in pijač v želodcu.

Cena steklenici je z nakazom vred samo 40 nov. velika steklenica samo 70 nov Glavni zalog ima lekarničar **Karl Brandy, Kremsier, (Moravija)**

Svarilo! Pristne Marijaceljske želodčne kapljice ponarejnjejo in posnemajo se mnogovrstno. — **V znamenje pristnosti** mora biti zamotana vsaka steklenica v rdeč omot, providen z gornjo **varovalno znamko** ter mora biti na vsakem priloženem poduku za vporabo razun tega opomenjeno, da je bil isti tiskan **v tiskarni g. Gasek-a i Kremericah (Kremsier).** 24—43

Marijaceljske pilule proti začepljenju.

Ove više godina sa najboljim uspjehom rabljene pilule proti **začepljenju** tiela patvore se mnogo Neka se pazi dakle na gornju zaštitnu marku i na podpis lekarnika C. Brady, u Kremsiru. Ciena kutijici 20 kr. Zahoji sa 6 kutijic 1 for. Ako se novac unapred pošalje stoji jedan zaboj for. 1.20, dva zaboja for. 2.20.

Marijaceljske želodčne kapljice niso tajno sredstvo. Deli, iz katerih obstoji, oznanjeni so na vsakej steklenici priloženemu poduku za vporabo

Prave **marijaceljske** čudačne **kapljice** i marijaceljske pilule proti začepljenju dobivaju se prave u:

V Trstu u Lekarnah: pl. Leitenburg All' Ercole trionfante; de Leitenburg, Eduard alla Salute: A. Praxmayer ai due Mori; Prendini Pietro, alla fontana imperiale; Benedetto Saraval All' amazone Triotante; Antonio Suttina, Batt. al Camello: Benedetto Vlah-Minussi, dvorska lekarna; dr. Vittorio Serravallo al Redentore (glavno skladišče); Biazoletto, all' orso nero. — **U Se-žani** u lekarni: Filipa Ritschela, kao što i u svih ostalih lekarnah.

Poziv.

Pošto se nije 9. t. mj. sastao po §. 31. družtvenih pravila potrebit broj članova, pozivlju se gg. zadrugari k glavnoj skupščini, koja će se u smislu istoga §. i sa istim dnevnim redom obdržavati u Kopru dne 23. marča t. g. u 10 sati prije podne.

U Kopru, 10. marča 1890.

Odbor „posojilnice in hranilnice".

Traži službu.

Mladić izučio trgovinu, govori hrvatski, talijanski i njemački, želi biti namješten kod koje tvornice ili trgovačke tvrdke. Primio bi i službu kod koje občinske uprave, kojoj je vješt. Ponude priposlati pod: **A. B.** na uredničtvo „Naše Sloge".

Snovij za obleke.

Peruvien in Dosking za više duhovenstvo predpisane snovij za **uniforme c. kr. uradnikov**, tudi za **veterane, gasilna društva, telovadce, livreje,**

Sukna za **biljarde in igralne mize, loden** tudi nepromočljiv **za lovske sukanje; pralne** snovij, v **plaidi za potovanje** od gl. 4 12 itd. Vse to se dobi ceneje nego kjo drugod in najboljše, trpežne kvalitete.

Joh. Stikarofski v Brnu (Brünn)

Največja zaloga Avstro-Ogerske. Vzorci franko. Za gospode krojače **knjige z najraznovrstnejšimi in najlepšimi vzorci** Pošiljatve s povzetjem čez 10 gld franco. Pri mojej stalnej zalogi v vrednosti 200.000 gl. in pri mojej **svetovnej kupčiji se razume** ob sebi, da mi ostane mnogo **odrezkov;** ker pa ne morem razpošiljati uzorcev, vzamem take naročene **odrezke rad nazaj,** ali jih zamenjam z drugimi, ali pa vrnem donar. Barvo, dolgost in ceno treba je naprvedati kadar se naroča take ostanke.

Korespondencija v nemikem, madjarskem, češkem, polskem, italijanskem in francozkem jeziku. 7—20 3

Daje se u najam kuća i vrt 1—2

koja se nalazi u **Buzetu** blizu sudbene sgrade. Koji bi želio tu kuću u najam uzeti, neka se obrati na Jakova Preloga na Barakah blizu Buzeta.

Suknene tvari

razsilje za gotovo ili povzetjem za jako jeftine ceno i samo dobre vrsti

3.10 m	za 1 odielo samo	for. 3.30
3.10	„ „ „ „ „	„ 4.60
3.10	„ „ „ „ „	„ 6.80
3.10	„ „ „ fino	„ 12.—
3.10	„ „ „ vrlo fino	„ 15.—
2.10	„ „ „ za kaput fino	„ 6.—
2.10	„ „ „ vrlo fino	„ 9.—
1.00	„ darovac	for. 2.20—3.20
6.30	„ kamgara za prati	for. 2.60

Tvornica i skladišče sukna

E. Flusser u Brnu

Dominikanski trg 8.

Uzorci badava i franko.

20—6

Pošilja blago dobre spravljeno in poštnine prosto!

Teodor Šlabanja

srebrar v Gorici, ulica Morelli št. 17,

priporoča se vljudno pri **visoko častiti duhovščini** v napravo **cerkvenih posod** in **orudja** najnovejše oblike, kot: **monstranc, kelihov itd. itd.** po najnižji ceni.

Stare reči popravi, ter jih **v ognji pozlati** in **posrebri.** Na blagovoljno vprašanje radovoljno odgovarja. 22—11

Pošilja blago dobre spravljeno in poštnine prosto!

FILIJALKA
c. kr. priv. avstr. kreditnega zavoda

za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vrednih papirjih za	V napoleonih za
4-mesečni odkaz 2½%	30-dnevni odkaz 2%
6- „ 2¾%	3-mesečni „ 2½%
30- „ 3% „	6- „ „ 2½%

Vrednostnim papirjem, glasečim na napoleone, katerí se nahajajo v okrogu pripozna se nove borestna tarifa za temelju odpovedi od 17. novembra, 21. novembra in 13 decembra.

Okrožni oddel.

V vrednih papirjih 2% na vsako svoto.

V napoleonih brez obresti.

Nakaznice

za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Tropavo, Reko, kakor za Zagreb, Arad, Bozen, Gradec, Hermanstadt, Inomost, Celovec, in Ljubljano— **brez troškova**

Kupanja in prodaja

vrednostij, divis, kakor tudi vnovčenje kuponov 24—5 pri odbitku 1% provizije.

Predujmi.

Na jamčevne listine pogoji po dogovoru. Z odprtjem kredita v Londonu ali Parizu, Berlinu ali v dragih mestih — provizija po pogodbi.

Na vredností obresti po pogodbi.

Uložki v pohrano.

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, zlat ali srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.

Trst, 17. febravarja 1890. 5—24

Grlena bol, kašalj, hrapavost, promuklost, nazeb zadavica, rana, zapala usiljuh itd.

mogu se u kratko vrieme izlječiti rabljenjem

NADARENIH

Prendinijevih sladkišah

(PASTIGLIE PRENDINI)

što jih gotovi Prendini, lečkar i ljekarnar u Trstu

Veoma pomažu učiteljem, propovjednikom itd Prebdjenih kašljuć noćih, navadne jutranje kreputavice i grlenih zapalah nestaje kao za čudo uzimanjem ovih sladkišah.

Opazka. Valja se paziti od varalicah, koji je ponačinjaju. Zato treba uvjek zahtjevati Prendinijeve sladkiše (Pastiglie Prendini) te gledati, da bude na omotu kutijice (škatule) moj podpis. Svaki komad tih sladkišah ima utisnuto na jednoj strani „Pastiglie", na drugoj „Prendini".

Cisna 30 nč. kutijici zajedno sa naputkom.

Prodaju se u Prendinijevoj ljekarni u Trstu (Farmarcia Prendini in Trieste) i u glavnijih ljekarnah svieta. 3—43

Tiskalice (preše) za zelenu krmu

Bluntov patent za sačuvanje svih vrsti krme, t. j. da se sačuva zelena i sladka pića 10—7 od **trave, djeteline, kuruze, repnice** itd.

To je jedno od najljepših izmašća nove dobe,

prokušano

porabom, što doju vrlo veliku korist gospodarstvu,

prokušano

prodajom, koju smo mi do sada postigli, i mnogimi ejajnimi izjavami i svjedočbami oblastih i prokušanih gospovars.

predali smo u 1 godini u Njemačkoj i Austro-Ugarskoj

700

komada. Najbolji dokaz da je ta sprava vrlo koristna i znamenita.

Nemojte a da neupriešate krmu osobito

repnicu,

jer su svi dokazi posliednjih godina potvrdili, da je repnica

izvrstna pića za zimu.

Upute o porabi, koja sigurno uspije, preglede, mnenja, svjedočbe, šalje badava i franko:

PH. MAYFAHRT & C., Tvornica poljodjelskih spravah **WIEN, II.,** Taborstrasse 76,

Frankfurt a. M. i Berlin N.

jedini ovlašteni tvorničari samotvornih neprestano radečih preša sa polugom, patent Blunt.

J. PSERHOFER's

Apotheke zum „goldenen Reichsapfel"

WIEN — Singerstrasse N. 15 — WIEN.

Krićistilne, nekdaj imenovane univerzalne krogljice, zaslužijo po vsej pravici to poslednje ime, kajti obilo je bolezni, pri katerih so pokazale te krogljice svoj izvrstni učinek. Desetletja sem razširile so se te krogljice na vse strani, zapisujejo jih zdravniki in gotovo je malo družin, v katerih ne bi bilo male zaloge tega domačega pripomočka.

Jedna škatljica z 15 krogljicami stane 21 kr., jeden zavitek šestih škatljic 1 gld. 5 kr., pri nefrankovani pošiljatvi po povzetju 1 gld. 10 kr.

Ako se denar naprej pošlje, ni treba plačati porto, in stane: 1 zavitek krogljic 1 gld 25 kr., 2 zavitka 2 gld. 30 kr., 3 zavitki 3 gld. 35 kr.; 4 zavitki 4 gld. 40 kr., 5 zavitkov 5 gld. 20 kr., 10 zavitkov 9 gld. 20 kr. (Manj, kot jeden zavitek se ne pošilja).

Prosimo, da se izrečno zahteva

„J. Pserhoferjeve krićistilne krogljice"

in paziti je, da ima pokrov vsake škatljice isti podpis J. Pserhofer v rdečih pismenih, katerega je videti na navodilu za porabo.

Balzam za ozebline J. Pserhoferja 1 posodca 40 kr., prosto poštnine 65 kr.

Trpotčev sok, proti kataru, hripavosti, krčnemu kašlju itd. 50 kr.

Amerikansko mazilo za trganje 1 gld. 20 kr

Prah proti potenju nog, škatljica 50 kr., poštnine prosto 75 kr.

Balzam za goltanec, 1 steklenica 40 kr., poštnine prosto 65 kr.

Življenska esenca (Pražke kapljice) proti pokvarjenemu želodcu, slabemu prebavljenju. steklenička 22 kr

Angležki čudežni balzam, steklenica 50 kr., mala steklenička 12 kr.

Fijakerski prašek, proti kašlju itd. 1 škatljica 35 kr., poštnine prosto 60 kr

Tanokininska pomada J. Pserhoferja, pospešuje rast las, škatljica 2 gld.

Univerzalni plašter prof. Steudela, domače sredstvo proti raznim ulesom itd., posodica 50 kr., poštnine prosto 75 kr.

Univerzalna čistilna sol A. W. Bullricha, izvrstno domače sredstvo proti posledicam slabe prebave, 1 zavitek 1 gld.

Razven imenovanih izdelkov dobivajo se še druge farmaceutične specijalitete, ki so bile po vsih avstrijskih časopisih oznanjene. 5—12

Razpošiljanja po pošti se točno odpravljajo proti gotovem ali povzetju.

Pri dopošiljatvi denarja po poštnej nakaznici, stane porto desti manj kakor po povzetju. 3—12

BRNSKA TVRDKA

za razpošiljatve finega suknenega blaga

Bernhard Ticho

20—3 **Brünn,** Krautmarkt 18, — pošilja proti povzetji:

Sukna za gospe deset metrov, sama volna v vseh modernih barvah drojza širokosti gl. 8.	**Niegerskega valjanega sukna** 10 met., sama volna, najnovejše blago za jesenske in zimske obleke dvojne širine gl. 4.50
Črni Terno saksonski izvod. dvostroko širok. za celo obleko, 10 metrov gld. 3.50	**Ragusa moderno sukno** dvostroko široko, za kostume, v vseh barvah, tudi progasto in pisano 10 met. gld. 2
Valarijne flanele deset metrov najboljše baže, 60 centim. gld. 3.50	**Dublé-Velour-sukno** ¾ kompletno, 1 komad gld. 3.50
Baršena za obleke deset metrov, krasni vzorci gld 3.	**Kalnuka** deset m., najboljše vrsti, 60 cent. širok g. 2.20
Životi „Jersey" za gospe (jopice) z svilnatimi gumbi, v vseh barvah kompletne, veliko; 1 komad gld. 1.30	**Jedno zimsko ogrinjalo** ¾ veliko gladko in karirano gld. 2
Jute zaster turški vzorek; podpolni gld. 2.30	**Garnitura iz jute** 2 posteljne pogrinjale, in namizna prta s čipkami gld. 3.50
Košulje za delalce iz rumburškega oksforda velike, 3 komade gld. 2	**Garnitura iz ripsa** sestoječa iz 3 posteljnih pregrinjal in namiznega prta sè svilnatimi čipkami gld. 4
Normalne košulje in hlače kompletne velike. 1 komad gld 1.50	**Holandske dolge preproge (ostanki)** 10—12 metrov dolgo, 1 ostanek gld. 3.60
Ženske košulje iz močnega platna sčipkami ù komadov gld. 3.25	**Domače platno** 1 komad, 30 vatlov ¾ gld. 4.50 1 „ 30 „ ½ „ 5.50
Košulje za gospode, lastno delo bele ali barvane 1 komad I.a gld. 1.80 II.a gld. 1.20	**King-Webe** boljše nego platno 1 komad ⅝ širok, 30 vatlov gld. 6
Kanevas 1 komad 30 vatlov lila gld. 4.80 1 „ 30 „ rudeč „ 5.20	**Konjska plahta** jako dobra, 190 ctm. dolga, 130 ctm. široka gld 1.50
Kanevas iz niti 1 komad 30 vatlov. lila in rudeč gld. 6	**Odeje za fijakerje** 190 ctm. dolge, 130 ctm. široka gld. 2.50
Oksford se more prati, dobra vrsta, 1 kom. 30 vatlov gld 4.50	**Šifon** 1 komad 30 vatlov, I.a gld. 5.50. najboljše vrste gld. 6.50

Tovarno skladišče suknega blaga

Ostanki Brnskega sukna. Ostanek za podpodno moško obleko 3.10 m. dolgo gld. 3	**Blago za zimske sukne** ostanek 2.10 metra za popolno zimsko suknjo rjavo in višnjeno gld. 5.50
Priložnost za kupovanje! BRNSKI OSTANKI SUKNA, 1 ostanek za 1 kompl. moško obleko 3.10 m. dolgo g. 3.25	**Blago za površnje suknje** najfinejše vrste, 2.10 met. za celo sknjo gld. 9

Vzorki brezplačno in franco. Za dobro blago in točno pošiljatev se jamči.

Elegantno izvešena zbirka uzorcev z 400 znamkam g. krojačem nefrankovano.

Izdavatelj i odgovorni urednik M. Mandić.

Tiskara Dolenc.

Broj 12. U Trstu 20. marča 1890. Godina XXI.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redakat stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja uz pogodbe sa upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“ Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se i netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½, i 3 za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Carintia br. 25

„Slogom raste male stvari, a nesloga sve pokvari“. Nar. Pos.

Sačuvajmo narodno blago

(pjesme, običaje itd.)

(Dalje.)

Ovdje podajemo nekoja pravila i napotke, kojih se valja kod sabiranja narodnoga blaga držati.

Pripovjedanja starijih ljudih su vriednija, jer su više izvorna nego li mladjih.

Svaki prinos neka je izvoran bez promjena, s onimi provincializmi, idiotizmi, variantami i naričjem kako ga je pripovjedaoc pripovjedao. Mnoga stvar, formom i sadržajem jako slaba, može sadržavati u sebi ljepu poslovicu, frazu ili imati temelj mitologičan. Dalnje občenito pravilo je: Bolje sakupiti manje, nu dobrih prinosa, nego mnogo načinom plitkim.

Posebna pravila pako za pobirati to gradivo jesu:

1. Popis zemlje, mjesta i sela; opis kuće i pokućstva. Osobito je znamenito zabilježiti, dali su u mjestu kakve starinske ili historičke sgrade, kipi, nadpisi ili staroslavjansko groblje.

2. Narav, značaj, stas puka, njegova nošnja kod mužkih i ženskih, zimi i ljeti.

3. Običenite navade, običaje i praznovjerje u različitih dobah života od koljevke do groba, kod krsta, zakona i pokopa, kod svečanostih i blagdana svaku godinu se opetujućih. Osobito je vriedno zabilježiti molitve, pjesme, dječje igre.

4. Naobraženost i zanimanje puka. Kako se javlja duševni život puka u vjerskom obziru, u govoru, pjesmi, plesu i igri; kako se uzajemno pozdravlja, koliko je naobraženih, koliko samoukah, glasbarah ili sviračah, na koja glasbila, koliko je zanatnika i kakvih. Dali si gospodari sami grade kuće, izradjuju pokućstvo, što izradjuju žene? Dali čitaju knjige i listove, što jedu na delavnik i što na blagdan i kako se ovih dana zabavljaju.

5. Priče, pripoviesti i poslovice. Mnoge su priče ili pripoviesti iste u mnogih variantah. Tu je potreba pisati točno i izvorno bez dodatakah; osobito pak neka se naznači točno mjesto i vrieme, u kojem se je ono što se pripovjeda dogodilo, budući da stare izvorne pripoviesti mogu mnogo koristiti za razsvietljenje historičkoga gradiva. U poslovicah narodnih sadržano je sve izkustvo puka u svakom vremenu života njegova; njegova mnienja o svietu i životu, u kratko, u poslovicah narodnih je sva mudrost puka kao u kakvu zrcalu naslikana. Mnogo poslovica ima veliku vriednost za povjest, etimologiju ili mitologiju.

6. Pjesma i ples imaju u životu puka veliku važnost; one su kao ljepo cvieće na livadi svakoga naroda. Imamo tu pjesme dječje, junačke, ljubavne, svatovske, pobožne, pjesme naricaljke kod pokopa, napitnice, koledve itd., koje se pjevaju medju pukom u različitih dobah života. Pjesme neka se tako napišu i pogrieškami i provincializmi, kako jih puk pjeva i neka se zabilježi kod kojih prilika se pjevaju. Kod plesnih pjesama neka se točno izkaže vrst i način plesa.

Premda imaju narodne pjesme veliku vriednost, ipak su one nesavršene ako njim manjka napjev (melodija). Napjevom se pjesma usavršuje, iz napjeva izvira čuvstvo i misao, veselje ili žalost, u kratko razpoloženje duše. Osobito je vriedno zabilježiti, da se je u Istri sačuvao stari način melanholičkoga bugarenja, iz kojega izvira tuga i žalost našega puka, kao da bi ćutio te izrazivao, da je dosad bio podjarmljivan i progonjan I zato svaki, koj pobira pjesme, nek nastoji, da uz rieči dobije i napjeve, te jih zabilježi u notah. Koj sam nije vješt u glasbi, lahko nadje pomoćnika vješta glasbi i pjevanju osobito učitelja.

7. Mitologia, simbolika, prostonarodna patologia i terapia. Jako važna stvar je poznati mitička i staropoganska bitja, kaošto su vještice, rukodlaci itd.; kako si jih predstavljaju, što o njih pripovjedaju. I mnoge poslovice, zagonetke, tumačenje sna, i svakojako praznovjerje našega puka u Istri imaju već puta dublji smisao simbolički, nego li kod druge braće slavske, gdje se je već to zaboravilo.

Kako si predstavlja i misli naš puk nebo, sunce, mjesec i zviezde, prikaze naravi n. pr. striele, grom, dugu, drveće, cvieće i vriela. Što misli o duši poslije smrti, osim onoga što ga vjera uči? Napokon važno ali težko je saznati štrigarije, načinanja, ljekarije i zaklinanja kod svakojakih vrsti bolesti, kod uročenja, kod svinutja itd.

(Konac sliedi).

DOPISI.

U Tinjanu polovicom marča 1890. Iza nekoliko vremena šutnje oglasio se opet tinjanski lažidopisnik u „Giovine Pensiero“ zlobnom nakanom, da smuti bistru vodu mira i reda, koju je naš občeobljubljeni glavar sa nemalimi žrtvami u Tinjanu uzpostavio. Nije doista vriedno osvrćati se na tako lude članke, nu da si nebi možda koji od naših stvorio krivi pojam gledeonog, o čemu hoće da našeg glavara pred svietom ocrni, nakanio sam ovim predočiti vjerno stvar.

Počimlje kratkimi hvalospjevi pokojnomu župniku, kako je on bio naklon njihovoj stranki, t. j. stranki pravde i reda (!?) žigosajuć glavara, koj da nije iz „hrvatske“ mržnje dozvolio, da pok. župniku treće zvono zvoni.

Hvala Bogu! Ovdje nam netreba nabrajati pojedinih svjedoka, da se dokaže izričnu izjavu i odluku pok. župnika, već pozivljemu sav tinjanski puk, koj je čuo sa propovjedaonice od njega sljedeće rieči: „Mnogi me prosili, da bi za svakoga mrtvoga sva tri zvona zvonila, ali ja ovdje izjavljujem, da neće treće zvono zvoniti za nijednog pokojnika, ni za župana ni za plovana, a ni za biskupa, nego samo kad umre sv. otac papa i cesar, i to je dosti.“

Ova izjava nije bila za stalno nijednom župljanu po volji, jer se čulo na sve strane mrmljati puk, da zašto se je nabavilo i treće zvono kad neće za svakog zvoniti.

Isto bi u sjednici občinskoga zastupstva dne 15. oktobra 1885. još pod talijanskom upravom zaključeno, da se imade zvoniti za pokojne jednako za sve, bilo za siromahe ili bogate.

Sve ovo znadu dobro tinjanski velmože i lažidopisnik, ali trebalo mu, da sa ovim počme, kad druge krivice nemože naći u našem glavaru. On bo, držeć se u svakoj stvari točno propisa zakona i odluka, naloži zvonarom, da se neimade učiniti nikakve promjene u zvonenju dok preč. gosp. prošt ovamo nedodje, te da će o tom s njim sporazumno odlučiti. Na to uzdigoše silni vihar proti glavaru, pri čemu su dakako njekoje šarenjačke „babe“ glavnu ulogu igrale, ali osobno se nije nitko odvažio, da dodje što prigovoriti glavaru. G. glavar javio to odmah preč. gosp. proštu u Pazin, molbom, da bi se on čim prije ovamo svratio, da se nješto, kako gori rekoh, odluči. Mora se napomenuti, da nije bilo nit na upit glavarov dojavljeno istomu kad će se držati pogreb, što je on tekar po drugih saznao, da može zastupstvo na dobu k sprovodu pozvati. Dakako, to je častno ljepo i nepristrano!

Na dan pogreba, kad je došao gosp. prošt stvar se odmah javno pred pukom odlučilo t. j. glavar očitova želju, da bi pok. župniku sva tri zvona zvonila, ali to isto da bi se unapried za svo jednako činilo, a za župnika nek još i zvonovi sv. Križa zvone. Preč. gosp. prošt radovoljno pristade na to priznav javno opravdanje glavarovo, što su i prisutni tinjanski velmože čuli, ako jim nebijahu uši slamom zatvorene.

Opisujuć nadalje porogljivim načinom osobu našega glavara, prišiva mu, da ga je kod kojegod pogreba viditi uz svećenika,

PODLISTAK.

Prodaničeva kći.

Crtica iz Istre, piše Fr. S-č-ć. Graljinski

Poznavali se od mlada; il na paši il u šumi, bud na polju, bud kod kuće, svuda bili skupa. A i u očima svieta nisu bili drugo, vam brat i sestra! Zato bi i naš Franjo, čim bi snieg okopnio, uviek ubrao prve ljubice, pa saviv jih u kiticu, doneo svojoj Katici, koja bi ga već dočekala zahvalnim smieškom, a u nedelju, kad bi išla u svečanom narodnom ruhu u crkvu, zadjenula bi jih o svoje mladjahne grudi, te bi išla smjerno, oborenih očijuh, put crkve. — Tako prolazili prvi dani sretne mladosti! Nu došlo doba, gdje se iz pupoljka razcvala bujna ruža, iz djevojčice razvila se vita djevojka, a mladića obasuli cveni brkovi; došlo doba, gdje prosci pokucali na vrata, al na ljutu žalost Katice, nemili prosci! Otac njezin dolazio bi redomice svaki dan kasno u noć iz krčme kući, a više puta našla ga zora uz varavelarte u zadimljenoj od tabaka sobi i vračajućega se krvavih očiju istom drugi dan u jutro kući. Al zato je i bio upisan u „crnoj knjizi“ Talijana Sachetti-a, koj mu je, kako bar sviet kazivaše, posudjivao novca svote na svote. Naš Talijan znao je u obće crpiti korist od svojih dužnika, pa s toga je i naš Mato Prodanić bio mrtvim orudjem u rukuh ovoga pridošlice. Bili ma kakvi izbori, naš Mato dobio samo poziv od svoga vjerovnika, te je morao hoćeš nećeš dati svoj glas Talijanu.

Naravno, da je bilo žalibože u tomu mjestu i više takovih Prodanića i tako je Talijan Sachetti postao glavarom Topolovca, rodnog mjesta Prodaničeve Katice. Da, takvim orudjem služe se Talijani u Istri! Al ne samo to, već se najednom i Talijanašu prohtjelo ženitbe. Jedva se izravnao humak nad grobom pokojne mu žene, već mu se jagmile oči za drugom, a nesreća htjedne, te su mu upravo pale na Prodaničevu kćer, koja bijaše već, košto prije vidjesmo, srasla dušom i tielom sa Franjom, kog je volila nada sve na svietu. Al šta će jadna! Franjo je siromašan sin udovice Mare, koj jedva prehranjuje sebe i svoju staricu majku, a takmac mu je Sachetti, koji je i neobazirući se na to, što je imao sasvim u šakah otca njezina, bogat, otmen, a bogme i uplivan. —

To je znala dobro mlada djevojka, koja eno tamo sjedi u predvečerje prekrštenih rukuh, suznih očiju pred vratima. One njene sanjarske liepe oči bludile tom veličanstvenom, tihom noći u daljinu, kao da nekoga traže, a iz djevojačkih grudih vinuo bi se samo kad i kad po koji bolni, težki uzdisaj. Iz daljine čuli se zamiruć glasovi skladne pjesme, koju odpjevala veseta miačež, vračajuć se s polja kući, a nedaleko nje prebiralo na frulu veselo pastirče, goneći svoje stado s paše kući. Al sve to činilo se kan da žalostnu djevojku ništa nezanima.

Najednom zašušti nešto, djevojka se prene iz svog snatrenja, a dvie krupne ruke prikriju joj oči. Bio je to Franjo, koga djevojka namah upozna, al niz oči krale joj se sveudilj gorke suze, suze jada i čemera.

— Ta neplači Katice! tješio mladić raztuženo djevojče. Bit će bolje nego li se sama nadaš. Pa šta je zato, ako te je otac i obećao tudjincu Talijanu, ta znaš i sama, da tvoja majka neće da unesreći tebe, svoju jedinu kćer, koju ljubi nada sve na svietu. U ostalom budućnost svih nas jest u rukuh božjih.

— Znam ja to dobro, odgovori suznim okom djevojka, al ti nepoznaš mojeg otca, pa šta ćeš jadnik i on je . . . .

— Nu ostavimo te tužaljke na stranu, reče mladić djevojci. Katice! budi jaka i strpljena i vidit ćeš, da nas dobri Bog zapustiti neće.

— A šta će pak biti, dragi Franjo, ako te sutra unovače? zaplače u sav glas djevojka.

— Oh, neboj se Katice, to bi bio prvi slučaj, da uzmu u vojnike jedinca udovice, koji je k tomu jedina njezina podpora i uporište.

— A ipak ti nepoznaš, nadoveže djevojka, onu zmiju Sachettia, koji je nesrećom ujedno glavar našeg mjesta, on bi mogao, kakav je, dati oblasti slab izvještaj o tebi i ti si propao.

— Neplaši se djevojko, to su samo slutnje. Ja ću se već sutra o podne vratiti slobodan od vojničtva kući, a onda ti si, draga moja Kate, već o proljeću moja, završi mladić, stisnuv vatreno ruku djevojci.

— Tvoja il ničija! odgovori odlučno ljepa Kata, a tihi vjetrić zalovorio i odnesao ove rieči širom svieta i položio je u grlo slavulj-ptice, koja je u obližnjem zelen-gaju opjevala u stotinu napjeva.

Drugi dan još prije podne prosu se Topolovcem glas, da je Franjo, sin udovice Mare, unovačen.

Kao grom iz neba pala je ta viest medju pučanstvo, koje se je križalo od čuda, što je eto unovačen jedinac udovice, jedina podpora stare majke.

— Maslo je to našega prokletoga glavara! govorahu jedni.

— A i Prodanić, crna mu duša, morao je u tom imati svoje prste! dodali drugi.

gdjo mu pomaže pjevati i pratiti pokojnika do zadnjeg počinka. Zar je to sramotno, pitam te bezsramni dopisniče? Il nije to dužnost svakog pravog kršćanina? Malo prije rekao si, da se iz osvete nije dalo zvoniti sva zvona i da su se Hrvati nemalo veselili smrti pokojnika, a sada sam sebi protusloviš, kad veliš, da je glavar uz svećenika pjevao, što je dokaz ljubavi a ne mržnje i osvete.

Pokazali ste pokojniku doista baš pravu ljubav i po njegovoj smrti, što ćete drugom prigodom čuti.

Obsipavate glavara porugljivo raznimi naslovi, pričivajuć mu, Vam na sramotu a njemu na čast, ime živodera. Bijaste pravi živoderi našeg naroda dok nam nije naš veiezaslužni glavar otvorio oči, pa ga radi toga možemo punim pravom nazvati našim otcem. Zar mu zavidjate, što je njegovo ponašanje čisto, pravo kršćansko, uzorno i od svih pravednih i poštenih muževah pohvaljeno? Znademo, da Vam je težko pri srdcu, kad jedan kmetski sin znade dosti mudro i na sveobće zadovoljstvo ravneti trimi občinami. Kaše nadalje slavni taj dopisnik, da jedini posao, za koj bi bio sposoban naš glavar, jest posao oskristana. A mi pitamo njega i njegovu svojtu, koliko je puta došao Vam poklonit se, da mu što pokažete, da ga podučite il izpravite? Rdjav Vam je posao, uzaludan trud, da mu naškodite.

O klobasicah pok. župnika drugom prigodom. Do vidjenja!

Franina i Jurina

Dragi Tončić!

Primija sam tvoje milo pismo i veseli me da jesi zdrav. Pozdravija sam u tvoje ime i tvoga strica Jurinu. On ti lipo odzdravlja. Nemorem se dosta načuditi kada vidim natiskano na tvojoj svidočbi, da učiš na toj vašoj školi niki jezik „slavo". Ter za Boga miloga, kakvi jezik učiš? To si mi imao spomenuti u listu i razložiti kakvi je to jezik „slavo", koj se na toj gimnaziji uči. Učiš li se morebit češki ali poljski, aliti ruski ali kakvi drugi slavenski jezik? Ja sam mislija, da češ se učiti tamo u Kopru i svoj materinski hrvatski jezik, a kad tamo, ti se učiš „slavo". Barem, da znam, kakova je to babilonija! S jedne strane učiš talijanski, s druge „slavo", tako ti mili sinko češ mi se vratit kući na svršetku lita, pa nećeš razumiti ni svoju hrvatsku mater. Da vas Bog čuva od te neprilike!

Kako bi teške suze ronila tvoja majka od žalosti, kada nebi mogla razumiti tebe, svoga miloga Tončića. Ja se ufam da onaj „slavo" je samo štamparska pogriška, pa kada gosp. ravnatelj gimnazije ili gosp. školski nadzornik bude uvidija tu pogrišku, da će ju dati popraviti, jer drugačije bi se imalo reći, da znanost dobiva težke „pljuske" od one strane, od kuda to nebi imalo bit. . . . . Nadam se, da u školi nije mista za politiku, pa to će se jur sve poravnat. Dakle, mili moj sinko, uči lipo svoj materinski hrvatski jezik. Ako pak u Kopru se nemči hrvatski jezik, nego taj nesrećni „slavo", onda piši tvomu ćaći, pa će on po te doći i odvesti će te drugamo, da si u Kopru s krivim naukom nekvariš i dušu i možjane. Neću reć, da bi bia protivan, da se učiš i druge jezike, ali najprvi je jezik materinski, pa kada budeš zria, onda češ moći učiti i druge jezike.

Lipo te pozdravlja tvoja sladka majčica i tvoj ljubeći te ćaća

Franina.

* * *

Fr. Si vidija, Jurino, kako se je premanturski „Kalibardi" razkokodaka u puljskom „šomeru"?

Jur. A pusti ga, neka mrči . . . . ter i onako bi mu bile duge zimske noći.

Fr. Ko bi reka, da zna onako šarat . . .

Jur. Ča ga nisi vidija kako je bija šar kada se je vratija iz . . . .

Fr. Jo, ma se je napinja!

Jur. Da, imaš pravo; mislija je brižan, da je viši od našega turnja na brdu.

Fr. Prava škoda, da se takova glava gubi s nami . . . injoranti.

Jur. Nimaš krivo.

Pogled po svietu.

Trst, dne 19. marča 1890.

Austro-Ugarska: Dne 14. t. m. razpravljalo je carevinsko vieće o privremenom proračunu za mjesece april i maj. Njemački liberalci nesudjelovaše kod ove razprave. Od Mladočeha govorio je žestoko proti vladi i proti Staročehom zastupnik dr. Vašaty odsudiv djelovanje sadašnjega ministarstva, napose pako česko-njemačku nagodbu, koja da je samo u korist Niemaca i koja da će biti vrlo kratkotrajna, jer nenaravna i nepravedna. Staročehom predbaci govornik, da su izdali interese českoga naroda, koji će njim suditi kod budućih izbora za carevinsko vieće.

Ovoga čedna počima razprava o državnom proračunu, te će se pokazati tom prigodom, da li kane njemački konservativci uztrajati u opoziciji proti vladi ili će popustiti u pitanju vjerske škole, te čekati zgodnije vrieme. Držimo, da će se dogoditi ovo posliednje, jer njim može povoljno riešiti pitanje o vjerskoj školi jedino sadašnja većina carevinskoga vieća, dočim bi liberalci — kad bi došli do većine — to pitanje duboko zakopali. Konservativci će dakle po svoj prilici popustiti Poljakom u pitanju odpusta duga zemljištne razteretnine, ili će se ovo pitanje odložiti za kasnija vremena. Svakako je najprobitačnije, da će ostati na okupu sadašnja većina državnoga sabora do konca svoga šestgodišća, a novi izbori preobraziti će bez dvojbe sadašnje državno zastupstvo.

U Moravskoj postignut je sporazumak medju liberalnimi zastupnici i srednjom strankom moravskoga veleposjeda, na čemu da imade glavnu zaslugu knez Schönburg, koji je posredovao i medju Česi i Niemci u Českoj, na čemu mu je český narod vrlo malo zahvalan.

U Madjarskoj dobiše napokon novo ministarstvo pod predsjedničtvom grofa Szapary-a. U novom ministarstvu ostaju dosadašnji ministri osim Tisze, koji je odstupio i Betlema, koji je novoimenovan. Odstupivšemu ministru predsjedniku Tiszi poslalo je Njeg. Vel. cesar i kralj vrlo laskavo pismo, u kojem mu priznaje vanredne zasluge u 15 godišnjem djelovanju na korist Ugarske i ciele monarhije. Novo ministarstvo slieditć će program staroga, te se je, reć bi, samo u toliko promjenilo, što imade novoga predsjednika.

Zastupnici stranke prava na hrvatskom saboru izjaviše, da nemogu pristati uz svoje drugove od umjerene opozicije u pitanju nesudjelovanja kod saborskih razprava radi uvriede nanešene zastupniku dr. Briću od strane bana, jer da je imao zastupnik tražiti od bana zadovoljštinu kad ga nije saborski predsjednik radi uvriede na red pozvao.

Srbija: Prvih dana ovoga čedna boravio je u Biogradu talijanski prestolonasliednik, koji potuje po iztoku. Kraljeviću priredišе srbski djaci bakljadu a u kraljevskom dvoru bijaše njemu na čast svečana gostba. Narodna skupščina izabrala je novi državni savjet sastojeći od 24 člana, i to samo radikalce i liberalce.

Bugarska: Knez Ferdinand odlikovao je prigodom svoga rodjendana svoje vierne zlatimi i srebrnimi medaljami za zasluge. Koncem aprila biti će u kneževini izbori za narodnu skupščinu. Budu li ti izbori slobodni, pokazati će njih uspjeh koliko imade knez Ferdinand privržcnika u nesretnoj kneževini. Opozicija, vodjena od Cankova, nada se zadobiti većinu zastupnika u budućoj skupščini.

Rusija: Budućim vojničkim vježbam, koje će se obdržavati na jesen, pripisuju veliku važnost radi velikoga broja četa, koje će kod vježbah sudjelovati i zbog toga, što će se držati vježbe neposredno na galičkoj granici. Ruski časopisi kažu, da se Rusija nebi bila odazvala pozivu Njemačke na radničku konferenciju u Berlin, jer da ona neželi preuzeti pokroviteljstva nad socijalizmom.

Francezka: Republikanci francezki čute jur posljedice berlinske konferencije. Ministri nemogoše se naime u tom složiti, da se odašalje posebno odaslanstvo u Berlin na radničku konferenciju, pa pošto bijaše ipak zaključeno, da bude i Francezka u Berlinu zastupana, nasta u ministarstvu kriza, te je ministar Freycinet dobio nalog, da sastavi novo ministarstvo.

Različite viesti.

Istarski Hrvat slikar na glasu. Poznato će biti našim čitateljem kako je došao jur do sada mladi istarski Hrvat g. Pavačić, rodom iz Omišlja na otoku Krku, koji se je posvetio slikarstvu, do ljepa glasa kano vrstan slikar. A evo što čitamo o njem u riečkom listu „La voce del Popolo": U izlozih ukusnog salona gosp. Braisacha vidjesmo izložene dvie uljene slike, koje je naslikao mladi slikar, g. Pavačić, koji sada boravi u Italiji. To su dvie ženske glave, jedna crnka, druga plavka, dvie umjetničke glave, koje prikazuju najčišći talijanski tip. U tima se slikama povodi Pavačić za modernom školom, koja je preotela u kratko vrieme mah. Nu premda ovaj novi način slikanja ima velikih potežkoća, ipak je znao gosp. Pavačić vještom rukom svladati sve te potežkoće, pa nam je stvorio dvie savršene slike, i što se tiče kolorita i zasjenjivanja. Gosp. Pavačić, koji se je pod blagim talijanskim nebom svom strašću podao slikarstvu, izložio je u Rimu i u Napulju nekoja svoja djela, a talijanski časopisi izjaviše se o njima veoma pohvalno. Spomenut ćemo za sada sud samo jednoga od najpouzdanijih talijanskih časopisa „La Capitale", koji piše o tim slikama ovo: „Mladi slavenski slikar stvorio je upravo umjetnički nekoliko savršenih slika, po kojih se može suditi, da ga čeka krasna budućnost. Motiv, što ga je uzeo po istini iz Serpentare i glava mlade gospodje, koja je plavušna kao zlato i veličanstvena po-put Junone, odaju u gosp. Pavačića slikara, koga osvaja duboko čuvstvo za istinom, a ovo je spojeno sa najtočnijom izradbom. To su slike, koje ti se čine réveries".

Novi odbor muške podružnice „sv. Cirila i Metoda" u Trstu. U nedelju dne 16. t. mj. bijaše obdržavana godišnja redovita glavna skupščina muške podružnice „sv. Cirila i Metoda", na kojoj bje izabran medju ostalim aklamacijom stari odbor, u kojem su sliedeća gospoda: načelnik M. Mandić, zamjenik mu dr. Tuma, tajnik L. Furlani, blagajnik J. Gorup, odbornici S. Bartelj i Fr. Žitko.

Slavjanskij u Puli. Kad je netko izrazio Slavjanskomu svoje začudjenje, kako njegova družba nagloi jednoga grada u drugi ide, odgovorio je on zadovoljno se smiehljajuć: Mi Rusi vriedni smo podnieti sve. I skoro da ima pravo. Još se ni nečita viest, da je njegova družba bila u jednom gradu, već ona daje koncert u drugom, često jako odaljenom, tako da se skoro nevjerojatno čini, kako je mogla tamo dospjeti. Tako nevjerojatno naglo došla je i u Pulu. Dne 13. u večer koncertovala je u riečkoj čitaonici, a 14. na večer u kazalištu u Puli, da pak 15. koncertuje na Sušaku. U Pulu došla je navlastnim parobrodom „Velebit" dne 14. poslije podne. Koncert oglašali su veliki plakati po svih ulicah i trgih. Već o 7. uri počelo se je občinstvo sabirati u kazalištu. Do 8. sabralo se ga je mnogo i to sve što je odličnijega, otmenijega u gradu, tako, da se bez pretjerivanja može reći, da kazalište Puljsko „Ciscutti" nije još imalo toliko i tako otmenoga občinstva. U ložah, koje su bile uz svu visoku cienu sve razprodane i pune, bilo je viditi medju ostalim nadvojvodkinju Mariju Terezu, veliku knjeginju toskansku sa sinom si Leopoldom i kćerju Alojzijom, podadmirala barona Pittnera i suprugu, kontraadmirala Buchtu i Rohrachei-a, višega župnika vojničkoga monsignora Račića sa dva vojnička kapelana, kotarskoga glavara vit. Conti-a, občinskoga načelnika Rizzi-a. Sve občinstvo čekalo je nekom nestrpljivošću početak koncerta. Znatiželjno gledalo je članove družbe kad su dolazili na pozornicu: mužkarci, djeca, djevojke, gospodja pak sam Slavjanskij. Sve se je divilo njihovoj dostojanstvenosti, opravi, pa i ljepoti. Neka gospodja Niemica rekla je, da je gospodja Slavjanskij krasna kao kakav višji stvor, djevojke kao starinske božice, a djeca ko angjelići. A kako su se divili kod izvadjanja različitih pjesama! Uz avu množinu občinstva vladala je nepopisiva tišina; da muha proleti i nju bi se bilc čulo. Kao zapanjeno, uznešeno u neki drugi sviet, jedva dišuć slušalo se je svaki komad, a na svrsi svakoga uzdahlo se jače i pljeskalo obćenito, oduševljeno, zanosno. Više komada je družba na obći zahtjev opetovala ili pjevala koju pjesmicu izvan programa, medju ostalim i jednu hrvatsku, kojoj se je živo odobravalo. Prema svršetku prvoga diela programa dobio je Slavjanskij lovor-vienac s trakovi slavenskih boja i sa napisom: „Slavjani u Puli Slavjanskomu"; njegova supruga i njegova kćerka krasne kite cvieća, koje su cieli večer radostno pogledavale i podišavale. „Da bi ova kita mogla dugo ovakva potrajati", uzkliknula je gospodja poslije svršena koncerta, „pa da bi ju mogla i u Rusiji kazati!" Bila je zadovoljna i kćerka njoj i Slavjanskij, na koga je občinstvo najbolji utisak učinilo, i sva družba. Bilo je zadovoljno občinstvo, što je kazalo tečajem cieloga koncerta i pak na svrsi, čineć opetovati i zadnji komad i neumirlv se dok se nije na svrsi još posebice pokazao Slavjanskij sa suprugom i kćerju. Mnogi su žalili drugi dan, što nisu došli, mnogi žalili, da bi dali još koj koncert, a najvéći protivnici morali su priznat, da je koncert bio okrunjen najsjajnijim uspjehom. Nam je veoma drago, što se je g. Slavjanskij pokazao u Puli i što su se uz druge i visoke osobe, izkazali Slaveni u Puli, vele zahvalni smo onom, koji se je najviše trudio, da je Slavjanskij u Pulu došao. Ja pak sam čutio istinitost rieči, koje mi je pisao prijatelj biviši kod koncerta Slavjanskijeva u Trstu: „Škoda, tisućera škoda, da nisi čuo toga nebeskoga pjeva. Nijedna opera neima u sebi što tako uzvišena, dovršena i ljepa kako to rusko narodno-crkveno pjevanje. Tako čistih i ugodnih glasova, bilo tenor ili bas, neima na cielom svietu. Bez nota u ruci, bez toliko maestra i udaranja takta, pjevali su ti slavulji bez pogrieške, savršeno, nebeski. Glas, obraz, nošnja, dostojanstveno držanje, dubok duh, sve, kazalo je posvemašnji slavenski značaj. Sad sam vidio i čuo, da bijaše narodno pjevanje u Ruskoj prije 1000 godina umjetnije nego li sadanje opere talijanske".

Bilo kako mu drago, Franjo morade za nekoliko mjeseci u Pulu. Zaman ridala udovica majka, zaman čupala si kosu krasna djevojka, mladiću bilo je poći. Žalostnim i razcviljenim srcem razstao se mladić od svoje majke i od svoje Katice, koja mu se na razstanku toli povjerljivo ovjesila oko vrata, pa mu kroz suze šaptnula: Nezaboravi na svoje dvie sirotice, na jadnu ti majku i mene nesretnu!

Minulo više mjeseca, što je Franjo otišao od kuće, nu u onom, čemu se on toli sladko nadao, pismu drage mu Katice — iznevjerila ga nada! Briživa majka pisala je svome jedincu češće, nu ona, koja mu i u tudjini lebdila pred očima, onaj sladki uzor njegove duše, nešla je samo jedan put par redaka za njega. A on joj je ipak već više puta pisao. Sam nije znao, kako da si protumači tu njenu dugotrajnu šutnju. On se je više puta latio pera, da piše majci, da joj odkrije tu svoju ljubav, pa da ju upita za razlog, al mladenački ponos prevlada i on je šutio. Dok ga najedanput, ko grom iz vedra neba, nesaleti pismo majčino, koja mu medju inim szmac u kratko javlja, da su u Topolovcu prošlog tjedna imali veliku svečanost, jer da se je Talijan Sachetti, glavar mjesta, vjenčao sa Prodaničevom Katom, o kojoj da su u ostalom kolali u posliednje doba kojekakvi glasovi.

(Konac sliedi).

Biskup Nakić u Splitu. Dočeka novog biskupa presvj. g. Filipa Nakića bio je baš veličanstven. Na obali stalo je do pet hiljada duša, uz svečenstvo predvođeno pomoćnim biskupom Makarskim Pavlovićem, uz poglavice raznih vlasti i zastupnike. Načelnik dr. Bulat na čelu cielog občinskog vieća, prvi izreče dobrodošlicu novom pastiru. Naravno, hrvatskim jezikom, a i tim jezikom novi biskup srdačno odvrati načelniku i svemu pučanstvu. Praćen udaranjem občinske glasbe, pucanjem mužara i slavljenjem zvona, novi biskup uđje u grad divno nakićen zagovi, kraljevskimi zastavami i hrvatskimi trobojnicami. Svečana povorka dopratí ga do stolne crkve S. Duje, gdje se pomoli, pa do stana na Lućcu. Za dojduću nedjelju spravljaju se velike svečanosti, kad će novi biskup svečano zasjesti na svoju stolicu. Spravlja se i velika razsvieta grada sa vatrometom. Sa raznih krajeva biskupije, iz Kaštela i sa obližnjih otoka, mnogo svieta se spravlja, da dodje viditi ustoličenje novog biskupa. Bože bilo sretno!

Sv. Ivan od Šterne polovicom marča. Skoro nikad nije, gosp. uredniče, u dičnoj „Našoj Slogi“ o nami glasa, kao da nas i nije živih pod vedrim nebom, ili kao da mi u „masla“ plivamo, pa da nam ništa ne fali. Za slabimi godinami, koje nas redomice biju, ovoga leta pohodila nas neka vrst bolesti, koja u svomu početku nije opasna, ali ipak, ako se čovjek ne čuva, ta nesreća hita ili na bodavac ili na plućnu bolest. Pa i pomor se je ove zime kod nas podvostručio, a med ostalim pokosila nam je smrt — što je za nas i još teži udarac — i nezaboravnoga g. župnika, preč. Josipa Rošića. Nenadoknadiv je za našu plovaniju prerani gubitak našega prečastnoga duhovnoga pastira, jer nam je gledao pomoći lievo i desno, samo ako je mogao. Vječni ti pokoj, čestiti župniče, pa moli se i za nas kod gospodina Boga, da ovomu tužnomu puku svoju zaštitu neuzkrati. Od mala imenovan je za ovu župu novi župe upravitelj u osobi g. Josipa Ptašinskoga. Tomu imenovanju mi smo se radovali u nadi, da u ovo sveto korizmeno doba nećemo biti kao ovce bez pastira. Ali i ta nada nas je prevarila, jer nas je g. Ptašinski morao privremeno zapustiti, te odputovati u Sanvinčentu, gdje da zamjeni u duhovnoj pastvi za koji tjedan tamošnjega bolestnoga g. župnika. U istinu za nas skrbi u skrajnoj potrebi g. župnik Josip Lilek iz Muntrilja. Ali iskreno valja kazati, da jedna glava nemože toliko podnieti, a još manje sada, kada ova zloesretna bolest ljudstvo bezobzirno obara. Zato nam je ove korizme najgore, jer ne samo da mi odrasli nećujemo nikakove utjehe, nego će i naša mladež ostati bez kršćanskoga nauka, te će rasti poput divljega stabla, koje ne donosi zdrava ploda. Težko nami, g. uredniče, jer čujemo, da se i drugo ljudstvo tuži sporadi pomanjkanja svečenstva. A kako da si mi sami pomožemo, kada su nam posvud ruke vezane? Kako da damo izškolati našu djecu, kada su njoj puti do škole zatvoreni? Do koga je da se doskoči toj nevolji, koja nam prieti sa svih strana, neka se miče. Neka nam se dragi Bog smiluje, jer drugčije zlo po nas i naopako.

Koncert „Tržaškega Sokola“ obdržavan u nedelju dne 16. t. mj. u prostorijah „Hotel Europa“ nije zaostao u ničem za svojimi predšastnici, dapače nadkrilio je u koječem sve dosadašnje. To vriedi napose glede produkcije tamburaškoga zbora, koji je bio središče krasne zabave stekav si i ovaj put novi lovor vienac. Svaka točka, koju su odigrali naši marljivi tamburaši, bijaše na burno odobravanje opetovana, a prekrasna pjesma „Ej uhnem“ što no nam ju ostavišе u miloj uspomeni ruski umjetnici Slavjanskoga zbora, bijaše do tri puta odigrana. Pjevački zbor odpjevao je kano i obično vrlo točno tri krasne pjesme, a dramatički odio našega „Sokola“ pozabavio nas vrlo ljepo šaloigrom „Doktor i njegov sluga“.

Pjevački zbor „delalskega podpornega društva“ u Trstu priredjuje dne 30. marča o. g. u dvorani „Hôtel Europa“ veliki koncert, kod kojega sudjeluje i naš vrli tamburaški zbor. Polovica čistoga prihoda namienjena je družbi sv. Cirila i Metoda u Trstu. Program toga zanimivoga koncerta doniet ćemo u budućem broju.

Slavjanskij u Zagrebu. O četvrtom koncertu družbe g. Slavjanskoga piše „Obzor“ od dne 12. t. m. ovako: Sinoć nas je Slavjanski poveo još jedan put — i na radost nije zadnji — u carstvo vila, gdje je njegova gospodja kraljicom.

Sinoć je dvorana „Sokola“ tako bila dabkom puna, da zrno prosa nebi više bilo našlo mjesta. Na galerijama je bilo toliko svieta, da se je obustavila svaka dalnja prodaja ulaznica.

Kad se je družtvo prikazalo, iz dvie hiljade grla zaori Živio! Živili! Živile!

Gospodja Slavjanskijeva imala je u ruci veliki bouquet, što joj je na ime gradjanstva dala gospodja Mazzura. Imale su po kitu cvieća gospodjice Slavjanskove Olga, Ina i Jelva, te svaka pjevačica. Te kite im predaše u ime gradjana gospodjice Haffner, Kopačeve, Vidrić i Vojnovićeve.

Kad se je Slavjanskij uzpeo na podium, dr. Mazzura mu u ime gradjana preda velik srebrni lovor-vienac u crvenoj kutiji, pravoslavna občina preda mu vienac od srebra u modroj kutiji. Na ime „Sokola“ g. Živojnović vienac od svježa cvieća sa monogramom. G. Knapp na ime hrvatskih svenčilištnih gradjana velik vienac, a gospodji bouquet.

Dok se je to predavalo, občinstvo je oduševljeno pleskalo i klicalo — a u jedan čas poče sa galerija prava kiša malih kitica, kojih je palo preko hiljade.

Izpovjedamo, da naše pero nije kadro opisati oduševljenje, kojim je za ciele večeri občinstvo pozdravljalo i slavilo umjetčeri občinstvo pozdravljalo i slavilo umjetnika i brata, te njegovo nebesko pjevanje.

Sinoć smo vidili svieta, koji je došao sa svih strana Hrvatske, da čuje Slavjanskoga.

Občinstvo se je razišlo u živoj želji, da opeta čuje ono, što nije moguće nigdje na svietu čuti — već iz grla i iz duša slavenskih, pod ravnanjem i vodstvom jednog Slavena. Slavjanskij, ime ti je Slaven i Slava!

Na Slavjanskoga su najbolji utisak učinile tambure, tako, da razmišlja kako bi ih on u svoje pjevanje uveo. Tamburaši i pjevači „Kola“ darovali su njegovoj kćerki gospodjici Olgi tamburicu brač.

Slavjanskij vračajuć se iz Rieke, ostaje još dva dana u Zagrebu i dati će dva koncerta sa posve novimi programi, dne 17. i 18. marča.

K natječaju na mjesto občinskoga lječnika u Pazinu dodajemo, da je c. i kr. promjetno ravnateljstvo državne željeznice u Trstu razpisalo posebni natječaj za lječnika, koji bi uz občinu Pazin preuzeo i službu željezničkoga lječnika na pruzi državne željeznice izmedju sv. Petra u šumi i Rakitovića. Rečeno ravnateljstvo nudja lječniku 600 for. godišnjih a občina Pazin for. 1100, ukupno for. 1800 uz ostalo prihode, koji bijahu navedeni u natječaju občinskoga glavarstva u Pazinu.

Iz Rieke javlja nam prijatelj, da je priredila dne 13. t. m. pjevačka družina g. Dmitra Slavjanskoga sjajan koncert u prostorijah „Hrvatske čitaonice“. Prostorijah „Hrvatske čitaonice“. Prostrana dvorana čitaonice napunila se dubokom najotmenijim občinstvom grada Rieke. Čim se pokazaše premili slavenski umjetnici i gosti, bijahu pozdravljeni burnim pljeskom i živioklici. Oduševljeno odobravanje sliedilo je za svakom točkom, a kod divne pjesme „Ej uhnem“ zaoriše živio i slava klici, da se je upravo dvorana tresla. Mnogobrojno občinstvo, koje se sakupilo izpod naše čitaonice, prestravljeno slušalo je taj silni pjesak i nečuveno odobravanje. Ovdje je ostavio zbor g. Slavjanskoga neizbrisivu uspomenu, na čemu smo duboko zahvalni ne samo umjetnikom već i onoj gg. čitaoničarom, koji doprinesoše i novčanih žrtva, da zadovolje i usreće — bar za čas — riečke Hrvate.

Doznajemo naknadno, da su hrvatski rodoljubi susjednog Sušaka sve moguće učinili, da predobiju g. Slavjanskoga za jedan koncert na Sušaku, te da njim je to i obećano. Tako ćemo imati opet prigodu, da se naužijemo divnog pjeva, nebeske pjesme, koja nas podiže iz zemaljskog smrada u nebeske dvorove, gdjeno pjevaju božji odabranici pred licem svoga Stvoritelja. Uvjereni smo, da će pohrliti Stvoritelja. Uvjereni smo, da će pohrliti ne samo riečki Hrvati, već i naša braća iz kršnog Primorja, da se poklone slavenskim umjetnikom i da se naužiju tako rekuć nadzemaljskih slastih.

Plemeniti dar. U zagrebačkih novinah čitamo, da je g. Pave Karić, podpukovnik u miru, sjećajuć se prigodom godišnjice neočekivane smrti nezaboravne svoje supruge Ljube Karić rodj. Vidaković, predao pruge Ljube Karić rodj. Vidaković, predao upravi „Obzora“ 25 for. kao utemeljiteljni prinos družtvu „Bratovštine hrvatskih ljudi u Istri“. Bog mu platio!

Ženska podružnica sv. Cirila i Metoda u Trstu imati će u nedelju dne 23. marča u prostorijah „Slavenske čitalnice“ četvrtu glavnu skupščinu sliedećim dnevnim redom: 1. Nagovor načelnice. 2. Izviešće tajnice. 3. Izviešće blagajnice. 4. Izviešće revizorice. 5. Predlozi i želje. 6. Izbor novoga odbora. 7. Upisivanje novih družtvenica.

Istarske-tršćanski petardisti bijahu odpeljani koncem prošloga čedna u državne zatvore u Gradišku. Bezdušne mladiće dovezoše na ovdašnji kolodvor u kočijah uz pratnju redarstvenih stražara te krenuše poslije podne željeznicom u Gradišku. Na kolodvoru nije bilo sve čana raznatuka, jer nebijaše valjda našim irredentistom poznat odlazak mladih junaka, koji se na kolodvoru ponašaše kano da idu na pir. Imena tih mladih delija jesu, kako je jur javljeno: Rascovich, Sacco, Clementini i će Franceschi. Ovaj zadnji jest sin slavnoga (!) talijanskoga porjestničara iz Gologorice (novopečene: Moncalvo) nedaleko Pazina.

Slavjanskij u Karlovcu. U „Srjetlu“ čitamo ove viesti o boravku Slavjanskoga u Karlovcu: Gospodin Slavjanskij stigao je u Karlovac zagrebačkim opoldanjim vlakom. Na kolodvoru bilo se davno prije sakupilo sila občinstva, da pozdrave naše mile goste. Svi razredi, od najodličnijeg do najprostijeg gradjana pohrliše na stanicu, da ih vide; kola za koli pojuriše Banijom, dovozeći sve brojnije občinstvo. Kad je vlak stao, izadje g. Slavjanskij iz kupeja, a prvi ga pozdravi g. Vilko Reiner u ime I. hrvatskog pjev. družtva „Zore“ usrdnom dobrodošlicom, što je občinstvo popratilo uzklici: „Živio Slavjanskij!“, a zatim g. Jovan Barako ruskim jezikom. Gosp. Slavjanskij u kratko se zahvali, na što mu se nekoje druge ličnosti predstavišo i povorka privatnih kočija i fijakera stade se redati, da podje u grad. G. Slavjanskij odsjede kod g. Sliepčevića sa svojom obitelju, a i gg. braća Barako pozvaše nekoliko umjetnika k sebi na objed. G. Slavjanskij iza odmora i ručka u kući g. Sliepčevića odveze se u posjete presv. gospodji Iviki barunici Vranyczany. Prigodom dolazka družine g. Slavjanskoga, koja se je vozila u grad na privatnih elegantnih kočija, bijahu sve ulice pune občinstva, koje je simpatične goste pozdravljalo, a tako i čitav poslije podne činjaše ti se da je svečani dan. Na koncert sam već pred pol sedam pohrlilo je občinstvo, a vidjesmo upravo mnogo posjetnika iz okolice. Na početku koncerta preda g. Reiner kao predsjednik gdji. Slavjanskovoj prekrasnu kitu cvieća s hrvatskom trobojnicom u ime družtva „Zora“, a g. Dušan Sliepčević gdjici Olgi kiticu ljubica s narodnom vrpcom u ime karlovačke omladine. Kad su odpjevane crkvene pjesme, stupi napred pred g. Slavjanskoga učenica više djevojačke učione Stevanka Borčićeva, te ga odulim govorom pozdravi i preda mu umjetno izradjen štapić za takt u ime pravoslavnih.

Hrvatske akademičke družtvo „Zvonimir“ u Beču na četvrtoj redovitoj glavnoj sjednici izabralo je novi odbor kako sliedi: Predsjednik: Vladoje d' Elia drd. jur. Podpredsjednik: Gjuro Ferri stud. med. Prvi tajnik: Antun Tresić Pavičić stud. phil. Drugi tajnik: Filip Smolčić stud. med. Blagajnik: Pavao Topalović stud. med. Knjižničar: Sime Kajapić stud. jur. Novinar: Rudolf Wagner stud. med. Zamjenici odbora: Ljubo Klaić i Joso Ožbolt stud. med.

Knjige „Matice Hrvatske“ za Trst i okolicu stigle su ovih dana, te je mogu gg. predplatnici diguati kod čuvara „Slavenske čitalnice“ (Via Campanile br. 4). Javljamo ujedno, da se tamo primaju i nove naručbe na „Matičine“ knjige, bez kojih nebi smio biti nitko, koji ikako smaže 3 for.

Izvoz šljiva preko Rieke i Trsta. U prošloj godini, napose u vrieme glavnog prometa sa sušimi šljivami, dakle od 1. oktobra do konca decembra 1889. pošlo je putem Rieke i Trsta u svemu 104.000 kvintala i to upravo polovica preko Rieke a druga polovica preko Trsta. Prema predprošloj godini podvostručio se je promet riečki, a tršćanski je pao znatno.

Sučut psa. Bio sam u lovu polovicom mjeseca novembra prošle godine, te sam tom prilikom vidio liep primjer ljubavi psa naprama svojem drugu, odnosno naprema svojoj materi. Bilo je to u šumi Matijevici petrovaradinske občine. Poslije poduljeg lova uputih se kući. Laju psi a ja stojim na raskršću puteva i čekam. Nešto kroz cestu šušti, a ja čekam znatiželjan, što je; dok ne opazim lovačku kuju, koja se lieno meni približila i ejela baš na raskršće puta, te sluša lajanje pasa. Ta kuja bila je skotna. Nije potrajao niti jedan čas, najednom se kuja izvali na ledja, protegne se nekoliko puta i crkne. Ona je imala i para u lovu psa, njezino štene. Poslje ovoga slučaja već smo se vračali kući šumom. Putem opazismo, da su nam svi psi došli samo kujinog para nema. Vabili smo i pucali ali uzalud. Svi smo naslućivali: „da nije kod kuje“? Tako morade gazda istog pas ići tražiti ga, te ga i zbilja nakon poduljeg zabljenja dovabi. Dovede ga drvarskoj kolibi, gdje smo se svi zastali. Odavle se opet pas iznenada izgubio, ali sad nismo znali gdje je. Već se noć približavala i mi se moradosmo razstati. Poslije dva dana čujem, da isti pas nije još došao kući. Jedva poslje četiri dana doznam kako je bilo. Pas je ležao dva dana i dvie noći na sniegu kod mrtve kuje-majke, te se nije htio od nje udaljiti, dok ga ne svlada glad, te dodje rečenoj drvarskoj kolibi, gdje su ga drvari upoznali i nahranili, jer su znali, da nam se je u lovu izgubio. Kad su ga nahranili, opet je pas otišao u šumu. Gospodar psa već ga je držao izgubljenim, ali kad je sad čuo, da je u šumi, uputi se upravo na ono mjesto, gdje je mrtva kuja ležala i tu nadje psa, gdje leži kod mrtve. Uhvati psa i odvede ga kući. Ovdje nije ništa drugo nagonilo psa, da ostane kod mrtve kuje, nego sigurno neko osjećanje naprama materi, a i ljubav te nagnuće naprama svojem lovačkom drugu, s kojim od mladosti lovi. Ova ljubav nadvladala je onu za kućom, jer tko zna, ne bi li tako pas poginuo od gladi, da ne bijaše u blizini drvarske kolibe. „Šum. list.“

Produkcija vina u Austriji (Cislajtaniji). Neima sumnje, da se bečko poljodjelsko ministarstvo daleko više brine za vinogradarstvo nego li zemaljske vlade. Dokazom je i to, što već danas možemo priobćiti statističke podatke o produkciji vina zemalja zastupanih na carevinskom vieću, za godinu 1889. Evo dakle koliko je urodilo vina god. 1889 i 1888 u pokrajinah, s ove strane Litave.

		god. 1889		god. 1888
Dolnja Austrija	hktl.	1,315.000	hktl.	361.730
Štajerska	„	315.000	„	486.410
Koruška	„	637	„	80
Kranjska	„	135.000	„	207.460
Češka	„	9.164	„	7.660
Moravska	„	264.000	„	154.110
Bukovina	„	508	„	—
Istra i Primorje	„	340.597	„	597.190
Tirol i Vorarlberg	„	339.280	„	294.520
Dalmacija	„	1,172.041	„	1,743.580
Ukupno	hktl.	4,191.827	hktl.	4,154.700

Iz ovih brojeva vidimo, da je naša Dalmacija medju najvinorodnijimi pokrajinami Cislajtanije, premda je god. 1889 uslied prekonospore za preko 500.000 hktl. manje vina imala, nego li god. 1888. Dolnja Austrija odmah dolazi u drugom redu, zatim Istra i Primorje, pa Štajerska, Tirol i Moravska, a napokon Kranjska, Češka, Koruška i Bukovina. U koliko znamo Bukovina nije prije imala vinograda, nego su ih tek pred 4 godine počeli saditi, te sada počimlju ploda nositi.

Brzojav „Našoj Slogi“.

Iz Zagreba brzojavio nam jučer prijatelj o poslednjem koncertu g. Slavjanskoga sliedeće:

Zagreb dne 19. marča: Sinoćni oprostni koncert Slavjanskoga izveden uz neopisivo oduševljenje, uz najburnije ovacije Slavjanskomu i ruskomu narodu. Sveučilištni gradjani razpregli kočiju, te uz pjev davorija odvezli Slavjanskoga u hotel, gdje odpjevaše: „Liepa naša domovina“.

Milan.

Listnica uredničtva.

Gosp. J. J. Stiglo za današnji broj prekasno, strpite se dakle za osam dana. Prijateljski Vam odzdrav.

Listnica upravničtva.

Gosp. M. G. Hum. Vaša predplata stigla 6. jenara t. g. kako bijaše jur oglašeno.

Platili su nadalje od 2 febrara do 1. marča 1890 I. A. Beč for. 5. Ž. I. Sovinjak for. 5. G. dr. I. Buzet for. 5. C. I. Pula for. 1. I. A. Čukovec for. 2. A. I. Lošinj for. 2. Samostan Trsat for. 5. I. I. Opatija for. 2. B. P. Lošinj for. 6. B. T. Pula for. 2. M. M. Zagreb for. 5. Sch. H. Beč za oglas for. 7. Č. I. Lokve for. 1. I. C. Novalja for. 2. M. I. Vrana for. 2. K. F. Katinara for. 5. B. A. Sv. Vid for. 5. Glav. Obć. Pazin for. 5. M. A. Rab for 1. B. A. Altura for. 8. P. P. Dolenjavas for. 5.50. M. J. Lanišće for. 3. K. Š. Zagreb za M. R. for. 10. F. F. Buzet za čitatelje for. 30. V. V. Trst for. 2. M. I. Brgud for. 2.50. K. B. Rieka for. 1.25. K. A. Dobrinj za stojim na raskršću puteva i čekam. Nešto kroz cestu šušti, a ja čekam znatiželjan, što je; dok ne opazim lovačku kuju, koja se lieno meni približila i ejela baš na raskršće puta, te sluša lajanje pasa. Ta kuja bila je skotna. Nije potrajao niti jedan čas, najednom se kuja izvali na ledja, protegne se nekoliko puta i crkne. Ona je imala i para u lovu psa, njezino štene. Poslje ovoga slučaja već smo se vračali kući šumom. Putem opazismo, da su nam svi psi došli samo kujinog para nema. Vabili smo i pucali ali uzalud. Svi smo naslućivali: „da nije kod kuje“? Tako morade gazda istog pas ići tražiti ga, te ga i zbilja nakon poduljeg zabljenja dovabi. Dovede ga drvarskoj kolibi, gdje

Lutrijski brojevi

Dne 15. marča.

Beč	71	2	43	21	1
Grac	2	6	15	62	52
Temešvar	36	74	10	33	83

Dne 16. marča.

Innsbruck	59	18	17	56	58

Molimo gospodu naše naručnike, koji nam kane dati popraviti mlatilnice, neka nam je pošalju čim prije, da budu još na vrieme gotove. Svim poljodjelcem preporučamo naše mlatilnice, koje se priznate kao najbolje, tako i naše veonice ili čistilnice žita.

Preporučamo, da se na vrieme naruče na naše škropilnice Candeova sustava proti peronospori, jer nije izviestno, da li ćemo moć ovršiti naručbe, koje nam dodju prekasno, pošto se ove godine veoma živo traže ove škropilnice, koje mogu služiti i u druge svrhe, po vrtovih za uništavanje gusjenica itd. itd.

Na skladištu imademo i sisaljka svake vrsti, gospodarskih i obrtnijekih strojeva itd. itd.

Schivitz & Comp.i (Živic i dr.)
2—3 Ulica Zonta br. 5.

Marijaceljske želodečne kapljice

zvrstno zdravilo pri vseh bolezzih na želodcu.

Schutzmarke.

Neprecenljive dobrote je posebno vpliv njihov pri neteč-nosti, slabosti želodca, ako z grla smrdi, napenjanju, kislem pekanju, kolika, želodečnem kataru, gorečiče (rzavci) pri preobilnej produkciji slin, rumenici, bliranju in gnjusu glavobolu, (ako je bol želodca) krč v želodcu, zabasanji, preobilnosti jedi in pijač v želodcu. Cena steklenci je z nakazom vred samo 40 nov. velika steklenica samo 70 nov Glavni zalog ima lekarničar Karl Brandy, Kremsier, (Moravija)

Svarilo! Pristne Marijaceljsko želodčne kapljice ponarejujejo in posnemajo se mnogovratno. — **V znamenje pristnosti** mora biti zamotana vsaka steklenica v rdeč omot, providen z gornjo **varnostno znamko** ter mora biti na vsakem priloženem poduku za vporabo razun tega opomnjeno, da je bil isti tiskan **v tiskarni g. Gusek-a i Kremsiru (Kremsier).** 25—43

Marijaceljske pilule proti začepljenju.

Ove više godina na najboljim uspjehom rabljene pilule proti **začepljenje** tiela **potvore se** mnogo Neka se vazi dakle na gornja zaštitna marku i na podpis lie'arnika C. B r a d y, u Kremsiru. Ciena kutijici 20 kr. Zahoji sa 6 kutija 1 for. Ako se novac unapred pošalje stoji jedan zaboj for. 1.20, dva zaboja for. 2.20.

Marijaceljske želodčne kapljice niso tajno sredstvo. Deli, iz katerih obstoji, oznanjeni so na vsakej steklenici priloženemu poduku za vporabo

Prave marijaceljske želudačne kapljice i marijaceljske pilule proti začepljenju dobivaju se prave u:

V Brnu u Lekarnah: pl. Leitenburg All' Ercole trionfante; de Leitenburg, Eduard alla Salute: A. Praxmayer ai due Mori; Prendini Pietro, alla fontana imperiale; Benedetto Saraval All' amazone Triotante; Antonio Suttina, Batt. al Camello; Benedetto Vlah-Minussi dvorska lekarna; dr. Vittorio Serravallo al Redentore (glavno skladište); Biazoletto, all' orso nero. — **U Sežani** u lekarni: Filipa Ritschela, kao što i u svih ostalih lekarnah.

FILIJALKA

c. kr. priv. avstr. kreditnoga zavoda

za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vredn. papirjih za		V zapestenih za	
4-dnevni odkaz	2%	30-dnevni odkaz	2%
8- „	2½%	3-mesečni „	2½%
30- „	3% „	6- „ „	2½%

Vrednostnim papirjem, glasečim na napoleone, kateri se nahajajo v okrogu, pripozna se nova borestna tarifa na temelju odpovedi od 17. novembra, 21. novembra in 13 decembra.

Okrožni oddel.

V vredn. papirjih 2% na vsako svoto.
V zapestenih brez obresti.

Nakazmice

za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Tropavo, Reko, takor za Zagreb, Arad, Bozen, Gradec, Hermanstadt, Inomost, Celovec, in Ljubljano— **brez troškova.**

Kupnja in prodaja

vrednostij, diviz, kakor tudi vnovčenje kuponov 24—6 pri odbitku 1% provizije.

Predujmi.

Na jamčevne listine pogoji po dogovora. Z odprtjem kredita v Londonu ali Parizu, Berlinu ali v drugih mestih — provizija po pogodbi.

Na vrednostni obresti po pogodbi.

Uložki v pohrano.

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, zlat ali srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.

Trst, 17. februvarja 1890. 6—24

Snovi za obleke.

Peruvien in Doaking za više duhovenstvo predpisane snovij za **uniforme c. kr. uradnikov**, tudi za veterane, **gasilna društva**, telovadce, livreje,

Sukna za biljarde in igralne mize, loden tudi nepromočljiv za lovske suknje; pralne snovij, v plaidi za potovanje od gl. 4 12 itd. Vse to se dobi ceneje nego kje drugod in najboljše, trpežne kvalitete.

Joh. Stikarofski v Brnu (Brünn)

Najvećja zaloga Avstro-Ogorske. Vzorci franko. Za gospode krojače **knjige z najraznovrstnejšimi in najlepšimi vzorci** Pošiljatve s povzetjem čez 10 gld. franco. Pri mojej stalnej zalogi v vrednosti 200.000 gl. in pri mojej **svetovnej kupčiji se razume** ob sebi, da mi ostane mnogo **odrezkov**; ker pa ne morem razpošiljati uzorcev, vzamem take naročene **odrezke rad nazaj**, ali jih zamenjam z drugimi, ali pa vrnem denar. Barvo, dolgost in ceno treba je napovedati kadar se naroča take ostanke.

Korespondencija v nemškem, madjarskem, češkem, polskem, italijanskem in francozkem jeziku. 9—20—4

Pošilja blago dobro spravljeno in poštnine prosto!

Teodor Slabanja

srebrar v Gorici, ulica Morelli št. 17.

priporoča se vljudno pri **visoko častiti duhovščini** v napravo **cerkvenih posod** in **orudja** najnovejše oblike, kot: **monstranc, kelihov itd. itd.** po najnižji ceni.

Stare reči popravi, ter jih **v eguji pozlati in posrebri.** Na blagovoljno vprašanje radovoljno odgovarja. 23—12

Pošilja blago dobro spravljeno in poštnine prosto!

Daje se u najam kuća i vrt 2—2

koja se nalazi u **Buzetu** blizu sudbene sgrade. Koji bi želio tu kuću u najam uzeti, neka se obrati na Jakova **Preloga** na Barakah blizu Buzeta.

Suknene tvari

razašilje za gotovo ili pouzetjem za jako jeftine ciene i samo dobre vrsti

3.10 m	za 1 odielo	samo	for. 3.30
3.10 „	„ „ „	„	„ 4.60
3.10 „	„ „ „	„	„ 6.80
3.10 „	„ fino	„	„ 12.—
3.10 „	„ vrlo fino	„	„ 15.—
2.10 „	„ za kaput fino	„	„ 6.—
2.10 „	„ vrlo fino	„	„ 9.—
1.50 „	darovac	for.	2.20—3.20
6.30 „	kamgarn za prati	for.	2.60

Tvornica i skladište sukna

E. Flusser u Brnu

Dominikanski trg 8.

Uzorci badava i franko.

20—7

Grlena bol, kašalj, krepuvatica, promuklost, suzavka zatvorica, rana, zapala ustijoh itd.

mogu se u kratko vrieme izliečiti rabljenjem

NADARENIH

Prendinijevih sladkišah

(PASTIGLIE PRENDINI)

što jih gotavi Prendini. ljekar i ljekarnar u Trstu

Veoma pomažu učiteljem, proporjednikom itd Prebdjevih kašljuć nočih, naravno jutranjé hrapavice i grlenih zapalah nestaje kao za čudo uzimanjem ovih sladkišah.

Opazka. Valja se paziti od varalicah, koji je ponačinjaju. Zato treba uvjek zahtjevati Prendinijeve sladkiše (Pastiglie Prendini) te gledati, da bude na omotu kutijice (škatale) moj podpis. Svaki komad tih sladkišah ima utisnuto na jednoj Strani „Pastiglie", na drugoj „Prendini"

Ciena 30 nč. kutijici zajedno sa naputkom.

Prodaju se u **Prendinijevej ljekarni u Trstu** (Farmarcia Prendini in Trieste) i u glavnijih ljekarnah svieta. 4—43

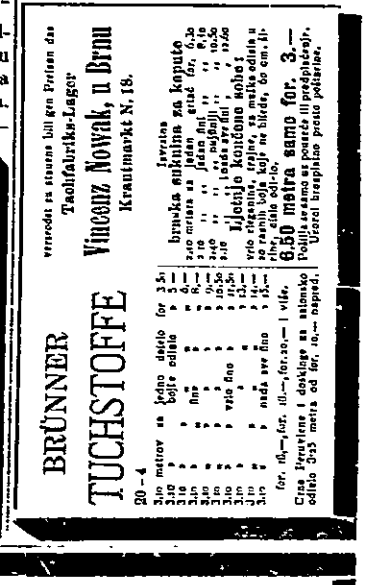

BRNSKA TVRDKA

za razpošiljatve finega suknenega blaga

Bernhard Ticho

20—4 **Brünn**, Krautmarkt 18, — pošilja proti povzetji:

Sukna za gospode deset metrov, sama volna v vseh modernih barvah dvojna širokost gl. 8.	**Niegerskega valjanega sukna** 10 met., sama volna, najnovejše blago za jesenske in zimske obleke dvojne širine gl. 4.50
Črni Terno saksonski izvod, dvostroko širok, za celo obleko, 10 metrov gld. 3.50	**Ragana moderne sukno** dvostroko široko, za kostume, v vseh barvah, tudi progasto in pisano 10 met. gld. 9.
Valarijne flanele deset metrov najboljše baže, 60 centim. gld. 3.50	**Dublé-Velour-sukno** ¾ kompletno, 1 komad gld. 3.50
Baršena za obleke deset metrov, krasni vzorci gld 3.	**Kalnuka** deset m., najboljše vrsti, 60 cent. širok g. 2.10
Životi „Jersey" za gospe (jopice) z svilnatimi gumbi, v vseh barvah kompletne, velike; 1 komad gld. 2.20	**Jedno zimsko ogrinjalo** ¾ veliko gladko in karirano gld. 2
Jute zastor turški vzorek; podpolsi gld. 2.30	**Garnitura iz jute** 2 posteljne pogrinjale, in 1 zamizna prta s čipkami gld. 3.50
Košulje za delalce iz rumburškega oksforda velike, 3 komade gld. 2	**Garnitura iz ripsa** sestoječa iz 3 posteljnih pregrinjal in namiznega prta sè svilnatimi čipkami gld. 4
Normalne košulje in hlače kompletne velike. 1 komad gld 1.50	**Holandske dolge preproge (ostanki)** 10 - 12 metrov dolge, 1 ostanek gld. 3.60
Ženske košulje iz močnega platna sčipkami 6 komadov gld. 3.25	**Domače platno** 1 komad, 30 vatlov ¾ gld. 4.50 1 „ 30 „ ⅝ „ 5.50
Košulje za gospode, lastno delo bele ali barvane 1 komad I.a gld. 1.80 II.a gld. 1.20	**King-Webe** boljše nego platno 1 komad ¾ širok, 30 vatlov gld. 6
Kanevas 1 komad 30 vatlov lila gld. 4.80 1 „ 30 „ rudeč „ 5.20	**Konjska plahta** jako dobra, 190 ctm. dolga, 130 ctm. široka gld 1.50
Kanevas iz niti 1 komad 30 vatlov. lila in rudeč gld. 6	**Odeje za fijakerje** 190 ctm. dolga, 130 ctm. široka gld. 2.50
Oksford se more prati, dobra vrsta, 1 kom. 20 vatlov gld 4.50	**Šifon** 1 komad, 30 vatlov, I.a gld. 3.50. najboljše vrste gld. 6.50

Tovarno skladišče suknega blaga

Ostanki Brnskega sukna Ostanek za podpodno moško obleko 3.10 m. dolgo gld. 5	**Blago za zimske sukne** ostanek 2.10 metra za popolno zimsko suknjo rjavo in višnjeno gld. 3.50
Priložnost za kupovanje! BRNSKI OSTANKI SUKNA, 1 ostanek za 1 kompl. moško obleko 3.10 m. dolgo g. 2.75	**Blago za površnje suknje** njfinejše vrste, 2.10 met. za celo suknjo gld. 7

Vzorki brezplačno in franco. Za dobro blago in točno pošiljatev se jamči.
Elegantno izvedena zbirka uzorcev s 400 znamkam g. krojačem nefrankovano.

J. PSERHOFER's

Apotheke zum „goldenen Reichsapfel"

WIEN — Singerstrasse N. 15 — WIEN.

Kričistilne, nekdaj imenovane **univerzalne krogljice**, zaslužijo po vsej pravici to poslednje ime, kajti obilo je bolezni, pri katerih so pokazale te krogljice svoj izvrstni učinek.

Desetletja sem razširile so se te krogljice na vse strani. zapisujejo jih zdravniki in gotovo je malo družin, v katerih ne bi bilo male zaloge tega domačega pripomočka.

Jedna škatljica z 45 krogljicami stane 21 kr., jeden zavitek šestih škatljic 1 gld. 5 kr., p . nefrankovani pošiljatvi po povzetju 1 gld. 10 kr.

Ako se denar naprej pošlje, ni treba plačati porto, in stane: 1 zavitek krogljic 1 gld 25 kr , 2 zavitka 2 gld. 30 kr., 3 zavitki 3 gld. 35 kr.; 4 zavitki 4 gld. 40 kr., 5 zavitkov 5 gld 20 kr . 10 zavitkov 9 gld. 20 kr. (Manj, kot jeden zavitek se ne pošilja).

Prosimo, da se izrečno zahteva

„J. Pserhoferjeve kričistilne krogljice"

in paziti je. da ima pokrov vsake škatljice isti podpis J. Pserhofer v rdečih pismenih, katerega je videti na navodilu za porabo.

Balzam za ozebline J. Pserhoferja 1 posodica 40 kr., prosto poštnine 65 kr.

Trpotčev sok, proti kataru, hripavosti, krčnemu kašlju itd. 50 kr.

Amerikansko mazilo za trganje 1 gld. 20 kr.

Prah proti potenju nog, škatljica 50 kr., poštnine prosto 75 kr.

Balzam za goltanec, 1 steklenica 40 kr., poštnine prosto 65 kr.

Življenska esenca (Pražko kapljice) proti pokvarjenemu želodcu, slabemu prebavljenju. stekleničica 22 kr

Angležki čudežni balzam, steklenica 50 kr., mala stekleničica 12 kr.

Fijakerski prašek, proti kašlju itd. 1 škatljica 35 kr., poštnine prosto 60 kr.

Tanokininska pomada J. Pserhoferja, pospešuje rast las, škatljica 2 gld.

Univerzalni plašter prof. Steudela, domače sredstvo proti ranam., ulesom itd. posodica 50 kr., poštnine prosto 75 kr.

Univerzalna čistilna sol A. W. Bullricha, izvrstno domače sredstvo proti posledicam slabe prebave, 1 zavitek 1 gld.

Razven imenovanih izdelkov dobivajo se še druge farmaceutične specijalitete, ki so bile po vseh avstrijskih časopisih oznanjene. 6—12

Razpošiljanja po pošti se točno odpravljajo proti gotovem ali povzetju.

Pri dopošiljatvi denarja po poštnej nakaznici, stane porto desti manj kakor po povzetju. 4—12

Izdavatelj i odgovorni urednik M. Mandić.

Tiskara Dolenc.

Broj 13. U Trstu 27. marča 1890. Godina X

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po 5 nč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja po pogodbe za upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“. Ime, prezime i najbliža pošta valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rasta male stvari, a nesloga sve pokvari“. Nar. Pos.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se i netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½, i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Carintia br. 25.

Sačuvajmo narodno blago

(pjesme, običaje itd.)

(Konac).

8. Pravo pučko sakupljati posve je važna stvar, ali zajedno i najteža, osobito onomu, koj nije pročitao kakvu knjigu o tom. Koj bi imao dakle volju pobirati posebno pučko pravo, tomu će naše uredničtvo dragovoljno točnije odnosne naputke podati. Najviše je potreba doznati, da li to pravo još obstoji i da li se polag njega upravlja, ili se samo pripovjeda da je negda tako bilo

Glavna pučka prava jesu:

I. Pravo posebno i to:

a) pravo obiteljsko n. pr. kada i kako se vjenčanja obavljaju i pod kojimi uvjeti? Kakva prava i dužnosti ima muž, žena, djeveri, kumi i djeca, i koja su prava, osobito kod baštinstva itd.? Koliko ima pravne kreposti vjeritba, obećanje, koje pravo ima prevarena djevojka itd.

Kada i kako se obećaju mladoženje za ženitbu i koje obrede i običaje čini se kod toga zakona (pira)? Koja prava valjaju „za vieno“ mladoženjah? Čuvaju li mladići u svojem selu djevojke pred tudjimi sporad ženitbe? Koja prava, dužnosti i poslove ima muž radi žene i obratno? Koju oblast i dokle imaju roditelji na svoju djecu, primljenu (adoptovanu) i nezakonitu? Kod kojih svečanostih obitelji sakupljaju se prijatelji i rodbina i kako jih svetkuju? Koja imena jesu za rodbinu, kume i rodjake?

Koja prava i običaji obstoje za „oporuku“ i „baštinstvo“, te koga izbiraju obično za „tutora“?

Kako se čine obveze i ugovori kod prodaja i kupovanja, te koji su kod toga obredi, formule i simboli? Koje svjedoke (priče) uzimaju i koliko?

Koji su uzroci, da se kmeti naši medju sobom „sude“ (na pravicu gone) i za koje stvari najviše?

Koja prava i dužnosti ima kmet, sočal i hlapac; gospodar napram čeljadi i kakva je plaća (mito); pod kojimi uvjeti ide jedan drugomu pomoći s ljudmi ili sa živinom? Obstoji li još „robota“ i za koje stvari?

b) pravo stvarno kod kupovanja i drugih pogodba (kontrakta), posudjivanja i prodavanja. Koje su ovdje obveze i formule?

Kako narod bilježi brojeve na palicu ili rovaš? Koje su mjere i utezi još u običaju pri pogodbah? Kolika je gdje palica sukna, libra sira, kvarta ulja, star pšenice, kadnjic itd.?

II. Pravo obćenito i to:

a) pravo nutarnje u občini, uprava občinskoga imetka i občinskih stvari. Koj je u občini sudac, župan; njihova oblast naprama občini i občinarom itd. Kako narod misli o porabi komunala? Kako umišlja položaj cesara-kralja, ministra, sudca u državi?

Občine kao vlastnice:

Koji imetak ima občina? Koji zapovjeda najviše u selu i občini; jesu li još zadruge, stani ovčarski, starešine i župani, njihova oblast i vlastitosti? Kako prima občina medju sebe ljude tudje? Stoji li još i u kojoj mjeri gostoljubnost i koje navade jesu kod iste? Ima li gdje u bogata kmeta predjel kuće, koj bi se zvao „Gostinjac“ ili tomu slično?

b) pravo kazneno. Koji su obični zločini i prekršaji medju pukom i koji su polag mnienja puka najgori?

Občine kao suci:

Koj biva u občini ili selu poglavar, sudac i pomiritelj, te koje bijahu pedepse ili jesu još? Koja prava imaju žene kod ovih sudovah? Jesu li kod občin. suda branioci, koliko i koji jesu pripušteni za svjedoke? Koliko vrsti poznaje puk prisege, što kaže o krivoj prisegi i koje dokaze i za kojimi obredi se čine iste (zaklinjanjem, skušnjom itd.) Kako se čini odsuda i koje formule ima ista? Koju odsudu puk ima za malu. te koju za veliku i sramotnu? U čem puk vidi posve veliku, a u čem neznatnu povredu prava?

Što misli puk za druge tudje narode i zemlje; koje pripovjesti, poslovice i pjesme ima za iste? Razlikuje li iste i dieli više po jeziku ili po vjeri?

Što kaže puk o ratu s tudjim narodom, koje mnenje ima za vojnike itd. Kako poredjuje države po jakosti i veličini onaj, koj nije bio u školah.

Napokon je potrieba znati dali obstoji još medju pukom svojta (svojština) zadruga, župa, pleme i občina i kako je naredjena?

III. Pravo medjunarodno. Koji pojam i sud ima puk o drugih narodih i kakve pripovjesti pripovjeda o njih. Što misli o vojnicih, ratu itd.

Imena vrhovah, ogradah, grobljah itd., što puk pripovjeda o istih, jesu li novci zakopani nutra ili zakleta crkva ili vojnici, n. pr.: Divić-grad, Dvi gradje, Picuge, Klenovac itd.

Jezik puka i narječje (provincijalizmi), kako nazivlje stvari u naravi, gospodarstvu, kod kuće osobito pak fraze i izraze starinske ili različite od jezika književnoga n. pr.: pir (ženitba), mlad (proljetje), badnji dan, kriesnice, buzdohan itd.

Simbolična i mitična imena n. pr. Kraljević Marko, Gavan, Skanderbeg, Sibinjanin Janko itd., pak dalje što puk pripovjeda o vilah, vještičah, strigi, môri, vukodlaku, jedogenje, rise, repce, zelence, sreću, duhe, kuge, smrt itd. Što kaže o kopanju novacah i koji zna zakletve u bolestih itd.

Ovo su dakle u kratko pitanja o gradivu za etnografiju Istre. Svaki rodoljub, koj ljubi svoj rod i svoju otačbinu, imao bi se odazvati makar koliko toliko. Snaga, sloga i dobra volja je potrebita, da se štogod učini.

Pogled po svietu.

Trst, dne 26. marča 1890.

Austro-Ugarska: Proračunska razprava u carevinskom vieću imala bi započeti tekar poslije uskrsa premda je vlada želila, da bi se proračun čim prije razpravio. Uskrsni praznici trajati će od 28. t. mj. pa do polovice budućega.

U sjednici od dne 21. t. mj. bijaše prihvaćen vladin predlog za državnu podporu Galiciji, koja je nastradala prošle godine radi nerodice. Primljena bijaše takodjer resolucija k zakonu o kućarini, kojom se pozivlje vladu, da bi kod preustrojstva izravnog poreza snizila porez na kućarinu. Dne 24. t. mj. zaključilo je carevinsko vieće, da se podrobno razpravi zakon o promjeni dohodarine za grad Beč. Prošloga čedna obavili se izbori za gradsko zastupstvo u Beču. U nekojih kotarih podlegoše njemački liberalci antisemitom t. j. konservativnim Niemcem, koji vojuju proti židovom. Sada imadu antisemiti u bečkom gradskom zastupstvu 36 zastupnika, što čini više od četvrtine občinskoga zastupstva. Bečki židovski i drugi liberalni listovi u Austriji nemogu nikako zaboraviti te pobjede antisemita srdeć se na bečko pučanstvo, koje da je tobož pod noge bacilo svaki napredak i slobodu. Tko da se nečudi toj drzovitosti židovskoj, kao da su oni ikada bili prijatelji il promicatelji napredka i slobode!

U hrvatskom saboru imadu se popuniti dva zastupnička mjesta i to

PODLISTAK.

Prodaničeva kći.

Crtica iz Istre, piše Fr. S-č-ć. Gradinski

(Konac.)

Pročitav Franjo tresući se majčin list, problieđi, sgnječi nedužni papir te huknu poput ranjena lava: „prokleta nevjero!“

Treća godina vojničtva primicala se koncu, a izsluženi vojnici vraćali se iz Pule veselo kući. Jedini naš Franjo bio je mrk i ljutit, pa niti ista krivušija čorda, niti „kapralija“ do koje se dočepao, nije ga mogla razveseliti. Mladić se žalostan primicao roditeljskoj kući, a srce poraslo mu se od boli. Pred očima mu svedjer lebdila nevjernica Kata.

— Al šta je tebi, dragi sinko? upita zabrinuta udovica svog jedinca Franju, iza kako se prva čuvstva dolazka utaložiše.

— Ti si mi se Franjo, odkad si pošao od kuće, jako promjenio, šta ti se dogodilo u Puli?

Neimadem razloga, draga majko, tužiti se na Pulu, već me taru drugi jadi, odgovori mladić težko uzdahnuv.

— Al opameti se, sinko; gle, ja sam već ostarjela, trebalo bi mi pomoćnice-ruke, a i za to bi bilo bolje, da si nadješ drugaricu. Ta valjda ne kaniš ostati vječnim neženjom? Gle, u selu nema nijedne, koja bi ti se odrekla, a nevjernu Katu izbij si iz glave. Saznala sam slučajno za tu tvoju ljubav. Svjet govori koješta o njoj . . . . a oni niti ne žive sretno u braku!

— Ne! ne! ja moram prije da govorim s njom, da joj pogledam u one izdajničke oči, vidjet ću, je li će nevjernica moći odoljeti momu pogledu? Pitat ću ju — — — moram saznati sve — —

Prošlo je istom nekoliko dana, što se Franjo vratio iz Pule kući, a selom se prosuo glas, da se je prošle noći vratio Talijan Sachetti već kasno u noć pijan kući, pa da je do polumrtva izbio ženu si Katu, pa niti diete u koljevci nije divljak poštedio. Zatim da ga je nestalo iz Topolovca, kano da ga je zemlja proždrla, za kako si je natrpao džepove novcem iz občinske blagajne — težkimi žuljevi jadnoga kmeta.

Grozno djelovala ta viest na čitavo mjesto, a najviše na našeg Franju, koji pohiti u kuću Sacchetti-a, da vidi šta je u stvari. Al je imao i šta da vidi. U kutu jedne sobe stajala razkuštrane kose, sva ranjena žena, a u koljevci već diete polumrtvo. Mozag mu stinu, ko vatra mu zaplamsale oči, a srce mu htjelo od boli probiti grudi. Kata, koja je drhtala od straha, bojeć se još i sad svoga nemilosrdnoga supruga, okrene se k pridošlomu, nu upoznavši u njemu svoga nekadanjega ljubovnika Franju, vrelo suze joj zaliju oči, a ustne joj stale bolno jecati . . .

— Franjo oprosti, ja ti se nisam svoje volje iznevjerila, kriv je tomu moj otac i i nesretni mi suprug. Mučili me danju i noćju dok me neprisiliše na grdno izdajstvo. Oh Bože! jadno moje diete! . . .

Franjo, smućen i slomljen od boli i srčbe, poče nakon podulje stanke miriti Katu, prem je njegovo bolno i raztrgano srce, trebalo i samo najviše utjehe.

Umiri se, nesretna Kato, Bog će i tebi biti milostiv; ta znao sam ja to i prije, srce mi govorilo, da ti nisi kriva, da tuj mora biti neka prokleta spletka, jer inače ti nebi bila pošla za toga krvopija i klateža talijanskoga. Al umiri se ženo i njemu će doći crni petak i njega čeka težka pedepsa na ovom il na onom svietu. Budi srčana i s Bogom!

* * *

Minuli dani, prolazile godine u zaborav ostavljajuć za sobom komu gorke komu sladke uspomene. Naš Topolovac ljepo je napredovao pod novom narodnom upravom. Množilo mu se pučanstvo prem se i njegovo groblje povećavalo mnogimi novimi grobovi, medju kojimi odlikovao se jedan osobito tim, što su na njemu svake godine procvale ljubice, što jih bližnja ruka nečija za rana proljeća, čim bi snieg okopnio, pomno sadila i njegovala. Bio to nadgrobni humak Prodaničeve Katice, kojoj je bezdušni suprug otvorio prerani grob.

Nje se je već malo tko sjećao u Topolovcu; ta novi pokojnici iztisnuli joj uspomenu i iz srdacah onih, kojim je bliže stajala. A ipak je još jedna duša, koja se je i danas živo sjeća, košto i pred dvadeset godina, koja i danas kleči na njenom grobu, šiljuć vruću molitvu pred prestolje Višnjega. U toj osobi upoznajemo namah našega Franju, na čijem je licu bol i dugotrajna tuga dodnje zarila dublje brazde, a na čelu nabrala šire nabore, nu ipak to je on — stari neženja Franjo. Od onda je već mnogo oluja prohujilo nad njegovom glavom, a i crni grob mu već odavna sakrio staricu majku, koja je toli vruće želila nositi na rukuh čedo svoga sina. Nu ipak toga joj Višnji dosudio nije, ona je zaklopila oči, prije no se nadala, a Franjo nehtjede čuti o ženitbi ni poslije njezine smrti. Mirno njegovo oko bulji danas s nekim čudnim zadovoljstvom u grob nesudjene mu žene. Ustne mu se miču, dočim tihano šapću: Nek počivaju u miru, Kato, tvoje mlade kosti, jer ja sam se jur umirio. Čitavih dvadeset godina očekivah onoga, koji je uzrok tvoje nesreće, a i moje. Nu danas već stoji on pred licem božjim. Kako je radio tako uživa,

za Svrački izborni kotar i za kotar donji Miholjac. Za prvi kotar kandidira stranka prava jednoga najvrednijih pristaša svojih, naime poznatoga rodoljuba Frana Folnegovića, kojemu se još nezna za protukandidata. Za miholjački kotar kandidira vladina stranka osječkoga odvjetnika dra. Riffera, dočim se nije tuj još za sada opozicija za svoga kandidata pobrinula.

Crnagora: Obitelj junačkoga kneza Nikole stigla je prošloga ćednа grdna domaća nesreća. Umrla mu je naime najstarija kćerka Zorka udata za kneza Petra Karadjodjevića. Obiteljsku tugu s vladajućom kućom na Cetinju dieli iskreno svako pošteno slavensko srce.

Srbija: Medju Srbijom i bugarskom nastadoše ozbiljne razmirice i to — kako se čini — sbog macedonskih mladića, koji bijahu odgajani u Biogradskoj svetosavskoj školi, i koje da je na bjeg iz Biograda nagovorio bugarski zastupnik u Biogradu g. Minčević. Radi toga nagovora i bjega interpelirala je srbska vlada bugarsku zahtjevajuć odlučno, do svoga agenta iz Biograda natrag pozove. Tomu da se opire bugarska vlada a odatle da je zavladala napetost izmedju obiju vlada.

Bugarska: Razprava proti majoru Panici, koji je bio zasnovao — kako vladini listovi tvrde — urotu proti knezu Ferdinandu — zavlači se sve to više pod izlikom novih odkrića. No čini se, da bugarski vlastodržci neimaju pravoga razloga, da majora odsude, jer je po svoj prilici sva ta tobožnja urota, izmišljotina ministra Stambulova.

Italija: Prigodom odstupa kneza Bismarka brzojavio je ovomu ministar Crispi izraziv mu svoje sažaljenje, povjerenje i neograničenu odanost, te iztaknuo vriednost dragocienа mira koj je knez Njemačkoj i Europi sačuvao. U talijanskom parlamentu bijaše ovih dana prihvaćen vladin predlog, da se izruči sudu opozicijonalnoga zastupnika Costu, komu spočitnuše vladini govornici, da je socijalist, bez domovine.

Njemačka: Odstup kneza Bismarka presenetio je ne samo njemačke časopise, već dapače i mnoge druge, koji su držali, da je knez svemoguć i jedini, koji je kadar upravljati sudbinom Njemačke a dielomice i Europe. Kano glavni uzrok tomu odstupu pripisuju nesporazumljenje izmedju cesara Vilima i kneza, koji da nije mogao dalje trpiti što ga je cesar u svih važnijih pitanjih mimoilazio radeć na svoju ruku.

---

kako je živio tako je i umro. Nesretnik nije hotio okajati svoga grieha na ovom svietu, pa će ga okajati na drugom. Zaglavio je u pijanstvu, u težkom griehu; moli se za njega, Bog mu bio milostiv!

Jednog zimskog dana zapištala silna bura i zavijala ko u procjepu guja ljuta, prigibljuć vrhove omorika i visokih topola, te prietila i samim krovovom slamnatih kolibica i slabih zidanica. Svietse u Topolovcu zgražavao, za cielog života nije još ter doživio takva nevremena, te je i nagadjao kojeśta.

— Sjegurno se koji od naših na moru utopio! govorili jedni.

— Valjda se koji objosio? nagadjali drugi, dok nakon nekoliko dana nenadjoše četvrt sata izvan Topolovca u jednoj drazici raztreskanu ladju i razmrcvarenu lješinu nesretnoga Franje, kojega bijaše jedva poznati. On se bijaše naime svojom ladjicom loveć ribu odviše odaljio od kraja, te ga nesretnika iznenada ulovi silna bura te razstreskav mu more o hridine ladju, proguta napokon i njega izbaciv ga kasnije sa ostanci ladje u spomenutu drazicu. Njegovi suobćinari priredišе mu ljep sprovod, jer bijaše obćenito štovan i ljubljen radi svoga poštenja i dobrote. Sve ga je žalilo, sve se za uj vruće Bogu molilo, a nezaboravišе mnogi ni na nesretnu Katu, koja je pala žrtvom talijanskomu dotepuhu.

Franina i Jurina

Dragi moj ćaća!

Vam davam na znanje, da sam primio Vaše pismo i da mi je jako drago, što ste svi zdravi i veseli kao što sam i ja. Na Vaše pitanje, koji li to mi slavski jezik učimo ovdje na gimnaziji, odgovaram Vam, da je to hrvatski jezik i da je naš učitelj pravi prijatelj našega jezika, a on sam istarski Hrvat. Nije ono u svjedočbi pogrieška, gdje je tiskano „lingua slava“ nego, kako znate, naši Talijani i prijatelji njim Niemci neće da priznaju, da je naš jezik hrvatski, pak ga krste „lingua slava“ samo da mu nedaju pravoga imena. Mi se tomu smijemo premda smo još djeca, a drago nam je, da se tomu čudite i Vi, premda niste derali gaće po visokih školah. Eto dakle čemu se djeca smiju a seljaci čude, to je za našu visoku i učenu gospodu mudro i pametno! Al neka bude i tako. Prije nismo bili ni „Slavi“ a sada nas već bar za Slavene priznaju, pak će morati do mala, ako Bog dade, i za Hrvate, bilo njim to drago ili ne.

Pozdravite mi ljepo dobroga strica Jurinu, a braću, majčicu i Vas cieluje u duhu Vaš

Tančić.

* * *

Fr. Jurino moj čuj ovistu.
Jur. Ala hitro.
Fr. Zadnja „baba“ se tuži, da su na dan zadnjeh izbori va Pazine nekemu žarenjačkemu kmetu pulića obesili.
Jur. Jel'pak to istina?
Fr. Dragi ti, gospoda pazinska su mu ga dobro platili onda neć skuhali neć spekli pak njim ga je pomogal skončat.
Jur. Tako zač se „baba“ ripi?
Fr. Žal njoj je, da njoj nisu pečanju poslali.
Jur. Ter te još bit izbori.
Fr. Ja, ma ono ča je pasalo, onega ni.

Supruzima:

Franu dru. Bachmanu,

Franjici Pavlini rodj. Battestin

prigodom

dvadesetpetgodišnjice njihovog vjenčanja.

Iz českih Ribnovskijeh šuma
— A već je davno braćo moja mila —
U naše kraje doletio soko:
Ognjevito mu sjalo oko
A brčno perje kitilo mu krila. —
Pred njegovim klikom i vatrenim zorom
U mračne špilje
Sovuljage se noćne skrile. —
Nad Kastvom klik je njegov jeknuo
I probudio Kastavske sokole
U boj ih zoveć na prožderne ptice — —
Oj liepo tad je bilo pogledati
Kad jasna zora na istoku planu,
U rujnom žaru vrh zasijnu Učki
Navješčujući ljepše dni Istranu . . .
Kad Kastav složnim zagrmio glasom:
„Hrvati smo i — smrt svim krvosasom!“
Svom Istrom jeknuo klik gromorni
Istranski Hrvat oda ona se prenu
Te rosnom zjenom
U pozdrav kliknu ogrannlom danu!
Od golemoga čuda snebivô se:
U mladom ruhu pred njim narav blista,
Ko ave da živi, sbori, čini mu se:
I vali mora Jadranskoga
Uz skladni žubor ptica,
I tih šapat hrasta istranskoga
Uz sladki miris ljubičica,
I kukca zuk,
I vihra huk
Kâ glasom tajnin sve mu progovara:
„Ne driemlji više oj Istrane mili,
Iz dna se duše opri kletoj sili,
Sa ruku stresi željezne okove,
Pa pogledaj na Kastavske sokole
Nad Učkom gdje sa vodjom krila viju
I slasti zlatne slobodice piju —
Kâ oni pregni svojski za slobodom
Sramota bit je za čovjeka robom“ . . . .
I Istrane-Hrvat pregnu za slobodom . . . .
Na prizor ovaj českí kliknu soko:
„Nad Istrom noć se širi više krila,
Pred svjetlom noćne pobjegoše ptice,
U Istri ljudi i zarav oživu,
Nad njom se vedro osmijava nebo.
U inu neće mi se poći zemlju,
Za Istrom uvjek moje srce čezne,
Gdje Hrvat sokol mom se odzva glasu
Tuj moje srce nadje srce srodno,
Tuj sokolica druga moja živi,
Tuj nadje, ljubav i sva sreća moja —
U kraju tome vlek svoj izvit želim“.
I doletela sokolica krasna
Iz biele Rieke primorskoga grada
Na grudi pade českome sokolu
I morem dragosti poplavi mu srce . . .
U ubavome Bistričkome polju
Ljubljeni par si svoje gnjezdo savi
I neostaše sami — —
Kâ rajski stvori sokolići mladi
Okôl njih klikćuć oblietaše divni
U slast im stopiv roditeljsko srce . . .
Al trajne sreće na tom svietu nema . . .
Kad mladim brčno ponaraslo perja
Iz svoga gnjezda digoše se k nebu:
U rajsku svjetlost ptičad se uzviuu,
Jer rajska svjetlost angjelima prija —
U plač i tugu roditelje rinu . . .
Al vjera sveta stiša roditelje.
Sa očiu gorke obrisali suze
Pa okol sebe pogledali milo
Gdje kitno kolo istranskih mladića
Mladića krasnih, ukoženjih ruke
Pram njima šire i za pomoć prose.
U sokolova naših — braćo mila —
Slavjansko kuca milostivo srce
Slavjanska blaga struji krvca . . .
U mjesto svoje odlećele djece
Pod svoja krila Istrančad primiše
I dobrim otcem, majkom bješe svima —
Tko nas bi moga prebrojiti suze,
Što siromašnim otrše sa lica?
Tko gladne, što ih založiše hljebom?
Tko žedne, što ih napojiše pilom?
Tko tužne, što im razvedriše dušu?
Taj českí sokol, moja braćo draga,
Fran Bachman sladkim imenom se viče
A njegva druga sokolica mila
To Franjica je znanog roda Battestinâ. —
Već četvrt vieka vremena proteklo
U hramu božjem što si vjeru daše
Do groba da će vjerni si ostati.
U to si vrieme podigoše goru
Od suha zlata i od srebra dražu:
Visoku goru: dobrih, slavnih djela.
Ta gora braćo! vrškom nebo tiče.
Na vrhu onom iznad zlobe ljudske
U sjajnoj slavi Bachmanovi stoje;
Priznanje vruće Istranskih Hrvata
Neumrli im vienac harno vije
A nebo vedro što se nad njim smije
Unapried platu svoju im obriče. —
Oj tako braćo! bezsmrtnost se stiče!*)

Istranski Hrvati.

---

*) Dne 22. agusta godine 1888. slavili su supruzi Bachman u Bistrici svoj srebrni pir. Tom prigodom izpjevao je svećarom jedan naš prijatelj krasnu pjesmu, kojoj je vjerno ocrtao život i rad prevriednih svećara. Obećasmo već tada, da ćemo pjesmu čim prije priobćiti, al pošto nam se bijaše zametnula, tiskamo ju sada poslije smrti dičnoga rajega Frana. Op. Ured.

Različite viesti.

† Frane Bachman.

Prošle subote zaplakasmo u iliraskoj Bistrici nad svježim grobom uzor rodoljuba, poštenjaka i premilog nam pobratima g. Frana Bachmana, zemaljskoga kotarskoga liječnika, koji je izdahnuo svoju plemenitu dušu u četvrtak dne 20. t. mj. nakon počulje bolesti providjen svetimi otajstvi za umirajuće. Ime Bachmanovo poznato bijaše na daleko a spominjao ga svatko, koj ga je samo jednom čuo il vidio, njekim osobitim pietetom, čuvstvom ljubavi i poštovanja. O njem bijaše jur pisano u „Našoj Slogi“ god. 1886. i 1888. Ovdje spominjemo samo sliedeće podatke: Pokojni Fran rodio se god. 1831 u Richnovu u zapadnoj Češkoj od poštenih kmetskih roditelja. Svršivši pučke i srednje škole u domovini posveti se liječničkim naukam stupivši u bečki Terezijanum, odakle izadje kao vojnički liječnik. Njeko vrieme službovaše kod cesarske mornarice, no u brzo mu dosadi vojnički život te preuze okolo god. 1863. službu občinskoga liječnika u Kastvu. Tuj se pokaza naš Fran u svoj svojoj veličini kano liječnik i rodoljub. Radio je marljivo i neumorno oko njege bolestnika krčeć si tim put u srca onoga čestitoga puka. Nemanje uvpješno bijaše njegovo djelovanje na narodnom polju. Stupiv odmah u kolo tadašnjih kastavskih prvaka pomogne njim ustrojiti čitaonicu a i za boljak občine uzradi toliko, da ga kasnije i čitaonica imenova počastnim članom a občina počastnim gradjanom.

Preselivši se okolo god. 1870 u Bistricu nezaboravi ni ta ni kastavske občine ni hrvatskoga naroda u Istri, što bi najbolje mogla posvjedočiti naša „Bratovščica“. U svakoj prilici izkazao se on kao da bi bio rodjen istarski Hrvat i nepropustiv nikad dolaziti k izboram za zemaljski sabor il carevinsko vieće. Nezadovoljan onim što je učinio za živa, htjede uzraditi za prosvjetu istarskih Hrvata i Slovenaca i poslije smrti, jer kako se čuje pustio je sve svojoj suprugi uz uvjet, da ona po svojoj smrti sve svoje namre „Bratovščini“. Poznajuć pako nju i njezino plemenito srce nedvojimo nimalo, da će se ona želji nezaboravnoga supruga podpuno odazvati, želeć njoj inače što dulji i koliko moguće sretniji život.

Kakvu ljubav i poštovanje uživaše nezaboravni naš Fran, pokazalo se najljepše prigodom njegove smrti i pogreba. U toj obiteljskoj nesreći bijahu razcviljenoj udovi na osobitu uslugu: gospodjica Olga Balzar, koja je odmah poslije smrti Bachmanove kćerke Ljudmile nadomještala kao prava kći svu izgubljenu djecu, te u vrieme bolesti skrbno njegovala pokojnika i pomagala njegovoj gospodji; g. sudbeni pristav dr. Kladva, gdja Valenčić i načelnik postaje g. Kovač.

Kod pogreba uz mnoštvo domaćih učestnika svakoga stališa, školsku mladež i sve mjestne oblasti, opazili smo medju ostalimi: gospodju Balzar iz Ljubljane; sudca iz Ribnice g. Višnikara; liječnika iz Logatca g. dra. Stergara; liječnika iz Sežane dra. Zenkovića; pošte meštra iz Solkana g. Pezdića, g. M. Mandića iz Trsta; g. Vič. Spinčića iz Poreča; obitelj Jenko-Šabec, viteza Viko i učitelja Nekerman iz Podgrada; liječnika dra. Tamaro iz Voloskog; g. Kresnika ravnatelja gimnazije na Rieci; deputacije občine, čitaonice i Bratovščine iz Kastva kao takodjer drugu raznu gospodu i gospodje. Razni tih donesoše krasne vience a drugi ih poslaše. Ovdje spominjemo samo njekoje, koje smo mogli opaziti: Supruga; Občina Kastav, Bratovščina, Čitaonica i prijatelji Kastavci; obitelj Jechel iz Rieke; obitelj Jenko-Šabec iz Podgrada; obitelj Koch iz Trsta; obitelj Balzar iz Ljubljane; družtvo liječnika Kranjskih; obitelj Radež iz Bistrice; obitelj Kaučić iz Ljubljane.

Poslije svećane službe božje u župnoj crkvi u Trnovom i blagoslova na grobu odpjevao je pjevački zbor nadgrobnu tužaljku „Blagor mu“ a g. Mandić rekao nadgrobno slovo, kojim je iztaknuo izvanredne svakoga nasledovanja vriedne vrline pokojnika kao supruga, otca, prijatelja i rodoljuba te mu preporuči na koncu, da bi na onom svietu molio za napredak i slobodu naroda, kao što je na ovom za nj neumorno radio. Govornika su svi prisutni slušali nadgrobnom tišinom i kliknuli za njim: vječni Ti pokoj — Franjo!

Kod skupnoga prijateljskoga objeda razgovaralo se samo o blagom pokojniku i njegovih djelih, koje je posebice krasno iztaknuo drd. Frane Dubrović, osobiti poštovatelj pokojnika a kod večere u užem krugu posjednik g. Bakarčić iz Kastva nazdravio gospodji udovi uvjeravajuć ju, da će onu ljubav, koju su do sada gojili naprama obojici, prenieti od sada na nju i na spomenutu gospodjicu Olgu, s kojimi dielimo iskreno sućutje kličuć njim: zdrave bile, a nezaboravnomu pobratimu: lahka Ti bila zemljica neizbrisiv spomen medju nami!

Novi odbor ženske podružnice sv. Cirila i Metoda u Trstu. Na glavnoj skupščini naše ženske podružnice, obdržavanoj prošle nedelje, bijahu izabrane sliedeće gospodje i gospodjice u novi odbor: načelnica gospodja Natalija Truden, namjestnica gospodjica Justina Michelli; tajnica gospodjica Marica Nadlišková, namjestnica gospodjica Josipa Delkin; blagajnica gospodjica Ljudmila Mankoč, namjestnica gospodja Ana Ščuka.

Dionićari „Narodnega Doma“ u Kastvu pozivlju se za uskrsni ponedeljak dne 7. aprila u 3 sata poslije podne u Kastav na dogovor o pregradnji družtvenih prostorija.

Preuzvišeni biskup Strossmayer obratio se svojim pismom od 10. t. mj. na sve biskupe hrvatske katoličke metropolije u svrhu, da bi nastojali doprinieti i pokupiti svaki u svojoj diocezi prinesaka za zgradu kapele, koja bi se po inicijativi lauretanskog biskupa imala podignuti u lauretanskoj crkvi na čast svetih slavenskih apoštola Cirila i Metoda, i koja bi imala stajati dvadeset i šest hiljada talijanskih lira. Sam lauretanski biskup, povladjen

po S. O. Leona XIII., obratio se na naš. biskupa i molio ga je, da bi se on stavio na čelo toga bogoljubnoga poduzeća. Djakovački biskup kaže u tom listu, kako nema mjesta prikladnijega za tu kapelu od bazilike lauretanske, gdje se čuva sveta kuća, u kojoj je Bogorodici bilo navješteno upućenje Sina božjega, i koja je na hrvatskom Trsatu nad Rijekom ležala prije, nego je po božjoj promisli čudotvorno prenesena u Loreto, mjesto po svom južnom položaju svim nama pristupno, i kamo idu često u hodočašće Slaveni raznih plemena. Biskup je u tu svrhu doprineo svotu od dvie tisuće forinti, i moli braću svoju u episkopatu, da bi se kod svoga stada starali, e da bi ovo sudjelovalo u tako bogoljubnom uznositom djelu, koje je slavni vrhovni pastir katoličke crkve blagoslovio, i koje ide na polučenje onoga svetoga jedinstva u vjeri, koje je bilo zadaća naših slavenskih apoštola. Preuzvišeni biskup će se obratiti i na ostale slavenske biskupe naše monarkije, pošto iz pisma njemu upravljena po kard. tajniku Rampoli, vidi se, da mu je Sv. Otac povjerio tu uzvišenu zadaću kod svih Slavena.

Namjestnik u Poreču. Pošto je novoimenovani g. namjestnik vitez Rinaldini učinio svoj službeni posjet u Puli i u Gorici, očekivalo se ga je od tjedna do tjedna, od dana do dana i u Poreču, sadanjem sjelu biskupa porečko-puljskoga i zemaljskoga odbora. Konačno došao je petak dne 21. t. m. poslije 2 po podne kočijom iz Pazina, kamo se je istoga dana bio dovezao željeznicom, sa svojim tajnikom conte Manzano. Dočekali ga na gradskih vratih zemaljski, kotarski i gradski glavari. Odsjeo je kod ovoga posliednjega, pak posjetio presvj. biskupa, gdje se je dulje vremena zadržao, zemaljski odbor i gradskoga načelnika. U prostorijah c. kr. kotarskoga glavarstva primao je posjete svih oblastih crkvenih i svietovnih kao takodjer gradskoga učiteljstva. Iza toga je još posjetio škole, pak se podao u gostionu „alla città di Trieste“, gdje je zemaljski glavar priredio njemu na čast banket i k istomu pozvao članove zemaljskoga odbora i članove sabora stanujuće u Poreču, te načelnike svih duhovnih i svietovnih oblastih. G. namjestniku nazdravio je zemaljski kapetan izraziv radost svih trih pokrajina Primorja, osobito pako svih „Istrana“ na njegovu imenovanju, te zahvalnost, što se je odazvao njegovu pozivu k banketu. G. namjestnik se je na zdravici odmah zahvalio i nazdravio zemaljskomu glavaru. Namjestniku je još nazdravio gradski načelnik u ime grada Poreča, koji je već imao mnogo dobrota od Njeg. Veličanstva. On se nada, da će se gosp. namjestnik zauzeti na najvišem mjestu, da bude grad i na dalje uživao previšnju blagonaklonost. G. namjestnik odgovori, da će učiniti koliko je u njegovih silah i nazdravi gradu Poreču i njegovu načelniku. Sva družina se je za tim podala k gradskomu načelniku, pozvana na čaj. Tu se je zabavila skoro dvie ure dočim je glasba filarmoničnoga družtva svirala razne komade, poč v i svršiv sa austrijskom himnom. Sliedeći dan u jutro odputio se je gosp. namjestnik sa rečenim tajnikom do Kanfanara kočijom, a onda željeznicom u Rovinj.

Pjevački sbor „delalskega podpornega družtva“ u Trstu priredjuje za dne 30. marča t. l. uz sudjelovanje tamburaškoga zbora u dvorani „Hotel Europa“ (Piazza della Caserma) veliki koncert. — Polovica čistoga dohodka namienjena je podružnici družbe sv. Cirila i Metoda u Trstu. — Podpisani odsjek časti se pozvati poštovano občinstvo na taj koncert i nada se, da će isto u obilnoj mjeri počastiti slavensku pjesmu svojom prisutnošću. — Jer je koncert namienjen i u dobrotvornu svrhu, to će se preplata sa zahvalnošću primati. — Ulaznina za osobu 40 novčića. — Početak u 8 sati na večer.

Program: 1. J. K. Jahoda: „Tamburaška koračnica“, udara tamburaški zbor. 2. M. Brajša: „Istarska koračnica“ (novo), zbor. 3. J. Stritar: „Mojemu narodu“, deklamira gdčna Marija Majcon. 4. Gj. Eisenhut: „Na Savi“ (novo), valček, zbor. 5. M. Vilhar: „Nezakonska mati“, samospjev, pjeva gdčna Ana Umek. 6. Mayer: „Ptičica gozdna“, osmerospjev. 7. Narodna ruska: „Ej uhnem“, udara tamburaški zbor. 8. Fr. Cegnar: „Kosa“, deklamuje gdčna Marija Hvala. 9. M. Vilhar: „Mornar“, samospjev, pjeva gospodin V. Košir. 10. Gj. Eisenhut: „Svibanjska“ (novo), zbor. 11. Kocijančič: „Venec narodnih pesmi“, zbor. 12. V. Lisinski: „Tam gdje stoji“, udara tamburaški zbor.

Pjevački odsjek.

Iz Veprinca piše nam prijatelj 22. marča. Dugo je već tomu, što Vam nije odavle ništa javljeno, a to s toga, što nije bilo ništa važna. Ako Vam se pako sada javljamo, nije to Bog zna radi kako važne stvari za Vaše cienjene čitatelje, no za nas Veprinčane imade ipak nešto važnosti. Nastojanjem našega m. č. g. župnika M. Laginje, izpunila se naša davna želja, što bijahu postavljene nove orgulje u župnoj crkvi sv. Marka Ev., koje su i bile na blagdan sv. Josipa blagoslovljene po velečastnom i velezaslužnom nam g. Antunu Turku, nadžupniku u Kastvu. Tom prilikom izrekao je velečastni krasan prigodni govor. Orgulje igrao je taj dan pod službom božjom velecienjeni gosp. Miroslav Grosman, učitelj i orguljaš u Kastvu, te se izrazio veoma povoljno, koli o samoj radnji, toli o glasu istih. Orgulje postavila je dobro poznata tvrdka braće Župan iz Kamenegorice, kod Krope na Gorenjskom, po najnovijem sistemu. Orgulje imadu mjehove na stožce, sa upadajućimi zatvorci. Mjeh, koji daje u izobilju sape, sastavljen je od dviju siralika i jednog vedoravnog regulatora po francezkoj metodi; goni se tako lahko, da je kod podpunog igranja dostaton dečko od 10 godina. Igraonik je jako ukusno i priručno priredjen, tako da promjeni, klavijature, sbiracnici i svezници rade velikim uspjehom i to lahko, tiho, bez svakoga najmanjega ropotanja. Mehanika je posvema jednostavna i veoma točno izradjena; sastavljena iz dobrih tvari: mjedi, željeza i drva, te po svih kukovih, oko kojih se vrti, giblje i suče, djelom kožom, djelom dobrim platnom obložena. Sva unutarnja sastavina je tako uredjena, da se do svake i najmanje stvari može lahko doći. Glas punih orgulja je veličanstven i mogućan; posebni promjeni su karakteristično uglasbeni, osobito znamenitи su ugodni soloregistri „Salicional i Dolce“, koji zasebice i sdruženo ugodno i miloglasno zvuče. Dispozicija orgulja: Glasovni obseg od *C—F*, 54 tipke; svaki promjen prepjeva cielu klaviaturu. Tu ima sliedećih registra: 1. Pedal-Coppel. 2. Principal 8'. 3. Bourdon 8'. 4. Salicional 8'. 5. Spitzflöte 4'. 6. Dolce 4'. 7. Mixtur 2⅔, trostruk. 8. Octavbass 8'. 9. Subbass 16'. 10. Octaven-Coppel. 11. Mezzo-Forte. 12. Piano. 13. Forte. — Ovo je 26 djelo od godine 1880. cienjene braće Župan, te kano što su bili drugi posve zadovoljni njihovimi prvimi radnjami, postavljenimi u raznih crkvah, tako smo podpunoma i ovom učinjenom na Veprincu. Braća Župan jesu ne samo vrlo sposobni u toj struci, nego vriedni i čestiti u svakom obziru. Kod pogodbe vrlo umjereni, a u izradbi zdušni i tučni. Čestitamo slovenskoj braći i Veprinčanom! . . . i . . .

Iz sv. Vida-Malinske piše nam prijatelj polovicom marča. Smatram si dužnošću priobćiti Vam, velecučeni g. uredniče, da se teda nega i naša stolna crkva već dovršila i blagoslovila; velim blagoslovila, jer će posveta iste istom kašnje, kad se bude presvjetlomu svidjelo, uzslieditи. — Čedna Vam je to crkvica, sagradjena, nevaram li se, u rimsko-bizantinskom štilu, pod poduzećem i sudjelovanjem naših vrlih Omišljana, koji, ako i nisu mnogo dobili, ali su zato ljepo i saviestno radili. Med onim što je ljepo ističe se tu nada sve mletački granitni tarac — prava ljepa osobitost u tom pogledu na otoku Krku. Nego želimo li, da se ovako uzdrži, morati ćemo i na čistoću nještо više paziti. Blagoslov crkve svršio je, uz veliko sudjelovanje domaćih i okoličana, te uz pucnjavu mužara, naš zaslužni kurat g. pop Mate Justinić prošle nedjelje t. j. na 9. tekućeg mjeseca, izrekav sa prodikaonice kratku ali ljepu prigodnu besjedu u kojoj je med ostalim sjetio vjernike na dužnosti i poništenje u hramu Gospodnjem. U crkvi još mnogo toga fali; ona bo je skromno siromašno djevojče, upućeno na blagodarnosti i velikodušje mogućnika; ali da se je za onaj dan kojeśta priredilo, imenito pako klupe, valja takodjer zahvaliti brizi i nastojanju euseljana g. Mata Spiejarića, lučkog činovnika. Vrieme je bilo prilično ljepo, pak je i puka bilo u velikom broju, komu se iza blagoslova čitalo na licu neko tajno veselje i zadovoljstvo izazvano onim svečanim činom, koji se u istoj župi samo nakon stoljeća obavlja.

Iz Zagreba piše nam prijatelj 22. t. mjes. Ljepi dani Slavjanskijevih koncerata u našem Zagrebu prodjoše; kao čarobni san lebde nam još pred očima ona divna lica sjevernih kćeri, a kao zamamni glas sirene zuje nam u ušima oni rajski zvuci ruske pjesme. Da, Zagreb nije još nikad krio u sebi takvih bogonadahnutih pjevačica i pjevača, al ni nikad još nije bio svjedokom tolikih ovacija i demonstracija kao prošli i ovaj tjedan. Zagreb zaboravio je za to vrieme na sva ina javna i privatna pitanja, te sljedeć jedino glas svoga srca, podao se sasma u naručaj čarobnih užitaka, koje mu priredjuje njegova jednokrvna ruska braća. Za vrieme tog božanstvenog pjevanja utaloižise se sve stranačke strasti, sve osobne zadjevice te svi bez iznimke stališa i stranaka, složiše se u jednoj stvari: Takva šta uho naše još čulo nit ćutilo nije. Akcprem nam je gosp. Slavjanskij dao ništa manje nego šest koncerata, dakle razmjerno više nego u nijednom drugom gradu naše monarkije; akoprem su bile ciene, osobito prvih četirih večeri, prilično visoke, to ipak velika dvorana „Hrv. Sokola“ nije mogla, da za svimi svojimi galerijami ponamjesti sa svih strana hrleće občinstvo. Svake večeri dohrlilo do više tisuća ljudi, da se dive tome dosada jedinome pojavu; ali oprostni koncert zadnje večeri, priredjen dne 18. o. mj. nadkrilio je sve prijašnje. Stišnjeno občinstvo neopisivom je nestrpljivošću očekivalo svoje omiljele goste; sve je već uprlo oči spram strani, odkuda imadu doći pjevačice i pjevači; sve se gura i tura, da priskrbi svojim željnim očima čim šire obzorje; sve se topi od silne vrućine; nestrpljivost i napetost dostigoše već vrhunac, kad al eto mladog Rusa, gdje ponosno koraca uz svog rudastog druga napram pozornici, a za njimi na par i ostala družina. Kao da silan potres podrma kućom, udare sve ruke u pljesak, a svako grlo u klice: „Živili Rusi! Živio Slavjanskij! a kad se pomoliše ona svježa djevičanska lica, od silnog pljeskanja, vike i žamora po gotovo nisi više znao, gdje da si; sve tvoje misli bile su koncentrovane jedino na divnim pjevačicama, a sve ostalo nije momentalno ni obstojalo za te. Dostojanstvenim korakom, ozbiljan, u dragim kamenjem i zlatom izvezenom staroruskom boljarskom odielu stupi g. Slavjanskij na obćni podij, da započme svoje pjevanje; al oduševljenje bilo je toliko, da je morao za njekoliko časaka pričekati. Koncert otvori sa krasnom baladom iz X. vieka o narodnom junaku. Ah, kakve li milote slušati te nenadkriljive pjesme. Oni tužaljno-nježni napjevi, onaj svježi kolorit pjesme, obuzme ti sasma srce, ugrije ti maštu, te uz neopisive slasti prenio te u one idealne davne davnine, kad su svi Slavjani bili još jednom velikom obitelji, nasladjivali se istim pjesmama, te dieleć zajedno sve slasti i muke života sprovadjali u blagom miru svoje dane. Te pjesme sjećaju te neprisiljeno onih pjesama, koje si čuo iz sladkog majčinog grla toliko i toliko puta, te kojima si i sam nasladjivao si svoje mladjahne dane; te pjesme sjećaju te svih tvojih zavičajnih gora i dolina, gdje si uz svoje mile češće kratio si vrieme pjevanjem takvih pjesama; upravo onako, kako su naši oci i djedovi pred tisuće i tisuće godina.

(Konac sliedi).

Novi parobrod. Prošloga ponedeljka počeo je ploviti između Rieke i Pule novi parobrod družtva M. Švrljuga i drug. Ime mu je „Pola“. Dug je 121 engleaku stopu, vitak i tanak kano djevojka, vrlo elegantno sagradjen i ukusno uredjen. Djelo složi na čast družtvu i ovdašnjemu: „Stabilimento tecnico“. Ako smo dobro obavješćeni, kani isto družtvo čim prije sagraditi nova dva velika parobroda za plovitbu po sredozemnom moru, čemu želimo sretan uspjeh!

„Jugoslavenska Smotra“ (Südslavische Revue). Pod tim naslovom kane izdavati u Beču gg. Zajčić i Dokuzović novi list, u koju svrhu priposlaše i nam sliedeći poziv: „Danas se sveobće priznaje, da južnoslavenska plemena igraju u današnjim velevažnim političkim pitanjima veliku i prevažnu, skoro odlučujuću ulogu. Zato se i sav naobražen politički svieat zanima vrlo toplo za nacijonalne, političke i kulturne odnošaje južnoslovenskih naroda. No isto vrieme neda se poreći, da se upravo u onim krugovima i kod onih naroda, kojima bi moralo mnogo do toga biti, da točno i vierno poznavaju južnoslovjenske prilike, nailazi na ogromno nepoznavanje naših odnošaja, ne često puta hotimično izvrćanje pravoga stanja na slovjenskom jugu. Zato se već dulje vremena ćuti prieka potreba lista na njemačkom jeziku, koji će narodnosne i kulturne odnošaje, težnje i nastojanja južnih Slovjena prikazivati širem občinstvu u pravom svietlu; koji će zastupati njihove interese odlučno i bezobzirno i koji će biti vjerno ogledalo naših političkih i kulturnih prilika i svega, što se kod nas dogadja. Mi smo si već osigurali suradničtvo mnogih hrvatskih, srbskih, bugarskih, slovenskih publicista, pa se nadamo, da će toj zadaći moći da zadovolji „Südslavische Revue“ mjesečna smotra, koja će početkom mjeseca aprila izlaziti u 3—4 tiskana arka u Beču. „Südslavische Revue“ svratiće naći odziva u tudjini, a nemamo dvojbe, da će si kod kuće osigurati izdašne podpore, da tim lagljе uzmogne svojoj zadaći zadovoljiti. Prvi svezak „Südslavische Revue“ izaći će koncem marča, a stajati će do konca god. 1890. za Austro-Ugarsku i Crnugoru for. 6. za Srbiju i Bugarsku 14 franaka (dinara ili leva).

Uprava i uredničtvo: Beč, IV. Waaggasse 15, kamo se šalju pisma i preplatnina. —

Kamillo Zajčić-Todoroff i M. A. Dokuzović.

Prilog. Današnjemu broju dodasmo kao prilog „Okružnicu“ ljekarnika g. Piccoli iz Ljubljane, koju preporučamo našim čitateljem,

Listnica upravničtva.

Nadalje platili su: M. M. Rieka for. 1. S. J. Zabiće for. 2. Obć. glav. Volosko za oglas for. 4. Gosp. zadruga Opatija for. 10. B. A. Pazin for. 5. G. L. Solin for. 2. Z. Fr. Poljane for. 5.50. H. A. Kaščerga for. 2. J. P. Dobrinj for. 1. Čitaonica Mrkopalj for. 2.50. S. I. Brno za oglas for. 7.50. I. dr. J. Trst for. 7. J. L. Rieka for. 2.50. Š. A. Rukavac for. 2. R. J. Sišan for. 5. R. A. Kis Sebes for. 2. P. V. Boršt for. 5. A. A. Lošinj for. 4. Z. A. Zvonečа for. 2. R. M. Plemenitas for. 1. B. A. Sušak for. 1. Ox. postaja Volosko for. 1. T. L. Trst for. 5. S. M. Trst for. 2. A. A. Gorica for. 2. P. A. Hreljin for. 5.20. M. S. Pazin for. 1. M. D. Vrana for. 10. C. I. Omaha dolar 1. V. A. Rieka for. 5. R. C. Zagreb for. 5. Ž. Urud for. 1. M. D. Vrana for. 10. C. I. Omaha dolar 1. V. A. Rieka for. 5. O. dr. A. Krk for. 8. Š. M. Šumsv. Vital for. 5. O. dr. A. Krk for. 8. Š. M. Šumbreg for. 10. Čitaonica Dubrovnik for. 2.50. Ž. I. Punat for. 1. M. N. Punat for. 1. Dr. L. Poreč for. 5. N. I. Povir for. 5. F. T. Dekani for. 2.50. M. A. Osor for. 2. M. D. Osor for. 2. I. P. Buzet za oglas for. 2. (Dalje).

Lutrijski brojevi

Dne 22. marča.

Trst	35	14	28	53	61
Linc	71	27	26	30	44
Budapest	11	68	74	2	51

Dne 26. marča.

Prag	61	75	87	58	52
Lavov	43	37	84	3	36
Hermannstadt	42	77	45	88	89

Priposlano. *)

Uvjeren i osvjedočen, da će moći svaki od onih, koji su s menom prosili za Tinjansku župu, koristiti onomu puku kako i ja i više nego li ja, povukno sam svoju molbu dne 24. o. mj. natrag, a to bez ičijega il ikakvoga upliva.

U Trstu, 25. marča 1890.

P. Jos. Bottegaro.

*) Za stvari pod ovim naslovom neodgovara Uredničtvo.

Javna zahvala.

Cestitim Omišljanom, podčastnikom c. kr. mornarice u Puli: Filip Kumbatović, Niko Pavačić, Em. Brechler, Niko Jedrlinić, Niko Dapčić, Niko Marčić i Ant. Ilić, koji se začlaniše i među sobom sakupiše iznos od 10 for. 40 nvč. sve na korist voćarske zadruge u Omišlju, podpisani se u ime iste p. n. gg. sa radošću ovim najsrdačnije javno zahvaljuje. Živili!

Omišalj, 21. marča 1890.

Jedrlinić, vodja.

Javna zahvala.

Potrtim srcem radi nenaknadiva gubitka, što me je sùgao smrtju nezaboravnoga i preljubljenoga mi supruga

Frana Bachmana

ljećnika u Bistrici

izričem ovim najsrdačniju zahvalu mnogobrojnim prijateljem, znancem i štovateljem pokojnikovim, koji nastojahu brzojavno, pismeno il ustmeno moju duboku bol ublažiti, koji položiše na njegov lies prekrasnih vienaca i koji ga onako mnogobrojno do hladna groba sprovedoše. Bog njim platio!

Ilirska Bistrica, 23. marča 1890.

Franjica Pavlina ud. Bachman.

B-. 163

Razpis natječaja

na mjesto občinskoga tajnika u Lovranu sa godišnjom plaćom od for. 500 (petsto). Od molitelja zahtjeva se poznavanje občinske uprave, te jezika talijanskoga kao uredovnoga i jezika njemačkoga i hrvatskoga. Rok, do kojega treba poslati molbe, ustanovljen je na četiri čedna.

Lovran (Istra) 20. marča 1890.

A. Gollatich v. r.

Molimo gospodu naše naručnike, koji nam kane dati popraviti mlatilnice, neka nam je pošalju čim prije, da budu još na vrieme gotove. Svim poljodjelcem preporučamo naše mlatilnice, koje su priznate kao najbolje, tako i naše veonice ili čistilnice žita.

Preporučamo, da se na vrieme naruče na naše škropilnice Candeova sustava proti peronospori, jer nije izviestno, da li ćemo moć ovršiti naručbe, koje nam dodju prekasno, pošto se ove godine veoma živo traže ove škropilnice, koje mogu služiti i u druge svrhe, po vrtovih za uništavanje gusjenica itd. itd.

Na skladištu imademo i sisaljka svake vrsti, gospodarskih i obrtnjskih strojeva itd. itd.

Schlvitz & Comp.i (Živic i dr.)
3—3 Ulica Zonta br. 5.

Pošilja blago dobro spravljeno in poštnine prosto

Teodor Slabanja

srebrar v Gorici, ulica Morelli št. 17.

priporoča se vljudno pri visoko častiti duhovščini v napravo cerkvanih posod in orodja najnovejše oblike, kot: monstranc, kelihov itd. itd. po najnižji ceni.

Stare reči popravi, ter jih v ognji pozlati in posrebri. Na blagovoljno vprašanje radovoljno odgovarja. 24—13

Pošilja blago dobro spravljeno in poštnine prosto!

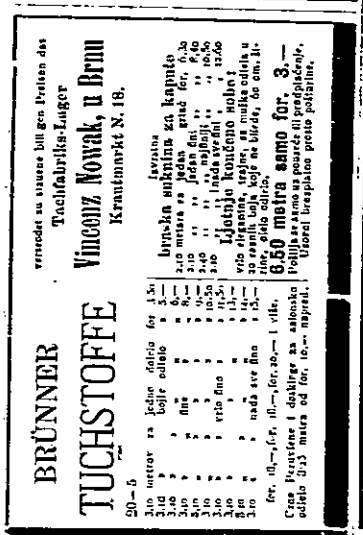

Grlena bol, kašalj, kreputavica, promuklost, nazeb zadavica, rera, zapala ustijeh itd.

mogu se u kratko vrieme izliečiti rabljenjem

NADARENIH

Prendinijevih sladkišah

(PASTIGLIE PRENDINI)

što jih gotovi Prendini, lučkar i ljekarnar u Trstu

Veoma pomažu učiteljem, proporjedalkom itd. Prebdjenih kašljač noćih, navadne jutranje hreputavice i grlenih zapalah nestaje kao za čudo uzimanjem ovih sladkišah.

Opazka. Valja se paziti od varalicah, koji je ponačinjaju. Zato treba uvjek zahtjevati Prendinijere sladkiše (Pastiglie Prendini) te gledati, da bude na omotu kutijice (škatule) moj podpis. Svaki komad tih sladkišah ima utisnuto na jednoj strani „Pastiglie", na drugoj „Prendini".

Ciena 30 nč. kutijici zajedno sa naputkom.

Prodaju se u Prendinijevoj ljekarni u Trstu (Farmarcia Prendini in Trieste) i u glavnijih ljekarnah svieta. 5—43

Snovii za obleke.

Peruvien in Dosking za više duhovenstvo predpisane snovi za uniforme c. kr. mornarskih, tudi za veterane, gasilna društva, telovadce, livreje,

Sukna za biljarde in igralne mize, loden tudi nepromočljiv za lovske suknje; prazne snovij, v plaidi za potovanje od gl. 4·12 itd. Vse to se dobi ceneje nego kje drugod in najboljše, trpežne kvalitete.

Joh. Stikarofski v Brnu (Brünn)

Največja zaloga Avstro-Ogarske. Vzorci franko. Za gospode krojače knjige z najraznovrstnejšimi in najlepšimi vzorci Pošiljatve s povzetjem čez 10 gld. franco. Pri mojej stalnej zalogi v vrednosti 200.000 gl. in pri mojej svetovnej kupčiji se razume ob sebi, da mi ostane mnogo odrezkov; ker pa ne morem razpošiljati vzorcev, vzamem take naročene odrezke rad nazaj, ali jih zamenjam z drugimi, ali pa vrnem denar. Barve, dolgost in ceno treba je napovedati kadar se naroča take ostanke.

Korespondencija v nemškem, madjarskem, češkem, polskem, italijanskem in francozkom jeziku. 11—20—5

Suknene tvari

razašiljo za gotovo ili povzetjem za jako jeftine cijene i samo dobre vrsti

3.10 m	za 1 odielo samo	for.	3·30
3.10 „	„ „ „ „	„	4.60
3.10 „	„ „ „ „	„	6.80
3.10 „	„ „ „ fino	„	12.—
3.10 „	„ „ „ vrlo fino	„	15.—
2.10 „	„ „ „ za kaput fine	„	6.—
2.10 „	„ „ „ vrlo fino	„	9 —
1.00 „	darovac	for.	2·20—3.20
6.30 „	kamgarn za prati	for.	2·80

Tvornica i skladište sukna

E. Flusser u Brnu

Dominikanski trg 8.

Uzorci badava i franko.

20—8

Ljekarna i drogerija
E. Tomaja

u Zagrebu ulica 12

preporuča osobito prokušane ljekarije:

Maxilo proti kostobolji ili proti rheumatizmu, kalanju i trganju u kostih, ukočenosti ili grčevom u žilah, boli u kukovih i križicah, probadanju. Ciena 80 nvč.

Sladka voda za kašalj i za prsa ili katar u prsih i plućih, težko disanje, promuklost u grlu. Ciena 80 nvč.

Pojačeni željezoviti sirup proti slabosti bljedoći, škrofuloznosti, nemoći. Ciena 1 f

Svedska životna tinktura (Lebensessenz) ili Svedske kaplje. Ovim se glasovitim sredstvom očišćuje *krv i želudac* popravlja i okrepljuje želudac i ublažuje glavna bol. olakšava teginja ili mučnina, tjera vjetre, odkianja se bol u žlički želudačne grčeve, žulica, zimnica, zavijanje ili grizanja u trbuhu. Tko ove toli hasnovite Švedsku tinkturu višepota uzima sačuvat će si zdravlje, tjelesna snaga i zapriečiti razne bolesti i poteškoće. Ciena 50 novč.

Prah za blago ili za marvu svakomu gospodaru vrlo potreban za konjski kek i za kašalj, za koje, volove, krave i svinje zalagano čišćenje, za obljačivanje želudca i probave, kada se blago napuhuje i neće rado žderati. Krave davaju od njega više mlieka, konji postaju jači i vatreniji. Ciena omotu 45 novč.

Antiseptična voda za usta i zube, s kojem se sačuvanja zubi od kvarenja, zapriečuje i ublažuje zubobolju, učvršćuje meso oko zubi, razkrilkuju usta uklanja neugodna duha. 1 fiala 60 novč.

Obširne cienike šaljem svakomu bezplatno Naručbe izvana obavljeju u poštom brzo i pomno. *The naručuje šar za tri forinta šamo plaćam sam poštarinu.* V mojoj se ljekarni dobivaju sve po novinah oglašene medicinske specijalitete *mineralne vode; razne sprave, bandaže ili pojasi za rane, podpažnji.*

Edo Tomaj,

ljekarnik i drogista u Zagrebu, Ilica 12. 1—10

Tiskalice (preše) za zelenu krmu

Bluntov patent za sačuvanje svih vrsti krme, t. j. da se sačuva zelena i sladka pića od trave, djeteline, lucerne, repnice itd. 10—8

Ta je jedna od najnovijih izmišljača nove dobe,

prokušane

porabom, te daju vrlo veliku korist gospodarstva,

prokušane

prodajom, koja smo mi do sada postigli, i mnogimi sjajnimi izjavami i svjedočbami oblastih i prokušanih gospodara.

prešali smo u 1 godini u Njemačkoj i Austro-Ugarskoj

700

komada. Najbolji dokaz da je ta sprava vrlo koristna i neumenita.

Upute o porabi, koja sigurno uspije; preglede, uzorje, svjedočbe, šalje badava i franko:

Nemojte a da nepregledate krmu osobito

repnicu,

jer su svi dokazi posljednjih godina posvedočili, da je repnica

izvrstna pića za zimu.

PH. MAYFARTH & C., Tvornica poljoprivrednih sprava **WIEN, II.,** Taborstrasse 76,

Frankfurt a. M. i Berlin N.

jedini ovlašteni tvorničari samotvorivih neprestano radećih preša sa polugom, patent Blunt.

J. PSERHOFER'S

Apotheke zum „goldenen Reichsapfel"

WIEN — Singerstrasse N. 15 — WIEN.

Kričistilne, zadaj imenovane **univerzalne krogljice**, zaslužijo po vsej pravici to poslednje ime, kajti obilo je bolezni, pri katerih so pokazale te krogljice svoj izvrstni učinek.

Desetletja sem razširile so se te krogljice na vse strani, zapisujejo jih zdravniki in gotovo je malo družin, v katerih ne bi bilo malo zaloge tega domačega pripomočka.

Jedna škatljica z 15 krogljicami stane 21 kr., jeden zavitek šestih škatljic 1 gld. 5 kr., pri nofrankovani pošiljatvi po povzetju 1 gld. 10 kr.

Ako se denar naprej pošlje, ni treba plačati porto, in stane: 1 zavitek krogljic 1 gld 25 kr, 2 zavitka 2 gld. 30 kr., 3 zavitki 3 gld. 35 kr.; 4 zavitki 4 gld. 40 kr., 5 zavitkov 5 gld 20 kr., 10 zavitkov 9 gld. 20 kr. (Mali, kot jeden zavitek se ne pošilja).

Prosimo, da se izrečno zahteva

„J. Pserhoferjeve kričistilne krogljice"

in paziti je, da ima pokrov vsako škatljice lasti podpis J. Pserhofer v rdečih pismenih, katerega je videti na navodilu za porabo.

Balzam za ozebline J. Pserhoferja 1 posodica 40 kr., prosto poštnine 65 kr.

Trpotčev sok, proti kataru, hripavosti, krčnemu kašlju itd. 50 kr.

Amerikansko mazilo za trganje 1 gld. 20 kr.

Prah proti potenju nog, škatljica 50 kr., poštnine prosto 75 kr.

Balzam za goltanec, 1 steklenica 40 kr., poštnine prosto 65 kr.

Življenska esenca (Pražke kapljice) proti pokvarjenemu želodcu, slabemu prebavljenju, stekleničica 22 kr

Angležki čudežni balzam, steklenica 50 kr., mala stekleničica 12 kr.

Fijakerski prašek, proti kašlju itd. 1 škatljica 25 kr., poštnine prosto 60 kr.

Tanokininska pomada J. Pserhoferja, pospešuje rast las, škatljica 2 gld.

Univerzalni plašter prof. Steudela, domače sredstvo proti ranam., ulesom itd., posodica 50 kr., poštnine prosto 75 kr.

Univerzalna čistilna sol A. W. Bullricha, izvrstno domače sredstvo proti posledicam slabe prebave, 1 zavitek 1 gld.

Razven imenovanih izdelkov dobivajo se še druge farmaceutične specijalitete, ki se bile pri vsih avstrijskih časopisih oznanjene. 7—12

Razpošiljanja po pošti se točno odpravljajo proti gotovem ali povzetju.

Pri dopošiljatvi denarja po poštnoj nakaznici, stane porto dosti manj kakor po povzetju. 5—12

BRNSKA TVRDKA.

za razpošiljatve finega suknenega blaga

Bernhard Ticho

20-5 **Brünn,** Krautmarkt 18, — pošilja proti povzetju:

Sukna za gospe
deset metrov, sama volna v vseh modernih barvah dvojna širokost gl. 8.

Črni Tarno
saksonski izvod. drostroko širok, za celo obleko, 10 metrov gld. 4.50

Valarijne flanele
deset metrov najboljše baže, 60 centim. gld. 3.50

Baršunk za obleke
deset metrov, krasni vzorci gld 3:

Životi „Jersey" za gospe
(jopice) z svilnatimi gumbi, v vseh barvah kompletne, velike; 1 komad gld. 1.20

Jute zastor
turški vzorek; podpolni gld. 2.20

Košulje za delalce
iz ramburškega oksforda velike, 3 komade gld. 2

Normalne košulje in hlače
kompletne velike. 1 komad gld 2.50

Ženske košulje
iz močnega platna ščipkami 6 komadov gld. 3.25

Košulje za gospode, lastno delo
bele ali barvane 1 komad I.a gld. 1.80 II.a gld. 1.20

Kanevas
1 komad 30 vatlov lila gld. 4.80
1 „ 30 „ rudeč „ 5.20

Kanevas iz niti
1 komad 30 vatlov. lila in rudeč gld. 6

Oksford
se more prati, dobra vrsta, 1 kosa. 30 vatlov gld 4.50

Flagerskega valjanega sukna
10 met. sama volna, najnovejše blago za jesenske in zimske obleke drojne širine gl. 4.50

Ragusa moderno sukno
drostroko široko, za kostume, v vseh barvah, tudi progasto in pisano 10 met. gld. 9.

Dublé-Velour-sukno
$^{3}/_{4}$ kompletno, 1 komad gld. 3.50

Kalmuka
deset m. najboljše vrsti, 60cent. širok g. 2.70

Jedno zimsko ogrinjalo
$^{3}/_{4}$ veliko gladko in karirano gld. 2

Garnitura iz jute
2 postoljno pogrinjalo, in namizna prta s čipkami gld. 3.50

Garnitura iz ripsa
sestoječa iz 3 postoljnih pregrinjala in namiznega prta sa svilnatimi čipkami gld. 4

Holandske dolge preproge (ostanki)
10 12 metrov dolge, 1 ostanek gld. 2.60

Domače platno
1 komad, 30 vatlov $^{4}/_{4}$ gld. 4.50
1 „ 30 „ $^{8}/_{4}$ „ 5.50

King-Webo
boljše nego platno
1 komad $^{4}/_{4}$ širok, 30 vatlov gld. 6

Konjska plahta
jako dobra, 190 ctm. dolga, 130 ctm. široka gld 1.50

Odeje za fijakerje
190 ctm. dolga, 130 ctm. široka gld. 2.50

Šifon
1 komad, 30 vatlov, I.a gld. 5.50. najboljše vrste gld. 6.50

Tovarno skladišče suknega blaga

Ostanki Brnskega sukna
Ostanek za podpodno moško obleko 3·10 m. dolgo gld. 5

Priličnost za kupovanje!
BRNSKI OSTANKI SUKNA. 1 ostanek za 1 kompl. moško obleko 3.10 m. dolgo g. 3.75

Blago za zimske sukne
ostanek 2.10 metra za popolno zimsko suknjo rjavo in višnjeno gld. 3.50

Blago za površnje suknje
najnejše vrste, 2.10 met. za celo suknjo gld. 2

Vzorki brezplačno in franco. Za dobro blago in točno pošiljatev se jamči.

Elegantno izvedena zbirka vzorcev z 400 znamkam g. krojačem nefrankovano.

Izdavatelj i odgovorni urednik M. Mandić.

Tiskara Dulenc.

Broj 14. U Trstu 3. aprila 1890. Godina XXI.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po 5 nvč. svaki redak. Oglasi od 8 redaka stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja uz pogodbu sa upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“ Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na osmoj arka.

Dopisi se nevraćaju ako se i netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplat. s poštarinom stoji 4 for., za seljake 3 for. na godinu. Razsrocano for. 2½, i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Carintia br. 25.

„Slogom raztu mále stvari, a nesloga sve pokvari“. Nar. Pos.

Odstup kneza Bismarka.

Najveći živući državnik, državni kancelar i predsjednik ministarstva, oživotvoritelj njemačkoga jedinstva, knez Bismark zahvalio se prošloga ćedna na svih svojih službah davši svomu vladaru ostavku, koju je ovaj i prihvatio. Viest ova, premda je kroz dulje vremena kolala, iznenadila je svakoga, koji znade što je Bismark učinio za Njemačku i koliko je njegov glas il upliv vredio ne samo u njegovoj domovini, već i u svoj ostaloj Europi.

Čim je zasjeo današji mladi njemački cesar na prestolje svojih otaca moglo se je opaziti, kako njegov nemirni duh teži za samostalnošću, kako hoće, da radi i ravna svojim umom i svojom glavom neobazirući se niti na svoga prvoga savjetnika, kneza Bismarka, kojemu se inače klanjahu mnoge okrunjene glave.

Ime željeznoga kancelara smatrao je sviet tako uzko spojeno s njemačkom državom i s njezinom poviešću, da je bez dvojbe svakomu čudnovato kako se je mogao razstati s političkim životom onaj muž, koji je do jučer predstavljao jedinstvo i moć njemačke države, ravnajuć ujedno sudbinom skoro čitave Europe. Utemeljitelj i začetnik njemačkoga jedinstva, narodne jakosti i slave, glavni stup njemačkoga naroda, njegov dapače najveći ljubimac, morao je odstupiti jer je došao u sukob sa svojim vladarom, koji se, premda godinami, vladanjem i izkustvom vrlo mlad, nemogaše složiti sa najvećim državnikom, privržnikom i dobročiniteljem njemačke vladajuće kuće.

O uzrocih Bismarkova odstupa nagadja se koješta, pa akoprem se nemože izviestno kazati što li ga je na taj korak prisililo, toliko stoji, da moraju biti veliki i težki razlozi po sriedi. Bismark je bio dao i pod pokojnim cesarom Vilimom I. jednom ostavku, ali mu je vladar tada odlučno odgovorio, da ostavke neće primiti nikada, dočim njegov unuk, mlad i neizkusan, prima ostavku svoga prvoga savjetnika, dapače i njegova sina, koji je imao naslieditи svoga otca u službi njemačkoga naroda. Ako se jošte uvaži, da su najuplivniji državnici u Njemačkoj i izvan nje upotrebili sav svoj upliv, da cesara i kneza slože i pomire, pa da njim to ipak nije pošlo za rukom, to je doista posve vjerojatna ona viest, koja tvrdi, da se cesar Vilim II. i knez Bismark nerazstaše u najljepšem sporazumku, te da je izmedju obitelji Bismarkove i njemačke dinastije nastao ozbiljan razdor, koji bi mogao imati za njemačku državu težkih posljedica.

Odstup kneza Bismarka žali bez dvojbe sav njemački narod, koji nemože zaboraviti njegovih velikih zasluga za dinastiju i za sav njemački narod.

U dvih posliednjih ratovih, koje je Bismark izazvao i rukovodio, naime god. 1866. proti Austriji i god. 1870. proti Francezkoj, razširio je granice njemačke države, ujedinio njemački narod i učvrstio narodnu dinastiju popev se do vrhunca moći, slave i obljubljenosti u svojoj domovini. Od tada radio je neprestano i neumorno, da učvrsti i osigura stečevine onih dvih ratova, koji su pozobali ogromne svote novca a popili potoke ljudske krvi. Tražio je saveznike lievo i desno, sklapao ugovore i sa državami, kojim je malo prije radio o glavi, oboružao njemački narod do zubih prouzročiv tim i oboružanje ostalih državah Europe — a to sve pod izlikom mira — dočim ga nije u istinu pri tom ništa drugo vodilo van strah, da mu tkogod neotme ono, što je on u spomenutih ratovih svojim susjedom ugrabio.

Pa kaošto žale Niemci za odlazećim knezom tako neima razloga da žali za njim nijedan prijatelj slobode i napredka. Poznato je obćenito kako nije taj silnik birao nikada sredstva, da postigne svoje svrhe, kako mu nebijaše ništa sveto smatrajuć ljude, vjerska i svietska načela prostim oruđjem, kojim se je služio dok ga je iztrošio. Dosta je da spomenemo njegovo nasilno postupanje sa Francezi u Elzasu i Lotringiji, u pokrajinah, koje bijahu u ratu od god. 1870. od Francezke odtrgnute i Njemačkoj pripojene. Poznato je takodjer svemu svietu kako je nemilice proganjao nevoljne Poljake u Poznanju tjerajuć sa ognjišća svakoga, koji se nije mogao il hotio njegovoj volji sliepo pokoriti. A tko se jošte živo nesjeća njegove ničim opravdane i nasilne borbe proti njemačkim katolikom i proti istoj glavi katoličke crkve? Sve i sva upotrebio je taj željezni muž, da pokori katoličku crkvu, da ju skuči pod njemačke državne zakone, da mu služi i robuje. Al to mu lje nepodje za rukom, jer je rečeno: „da ju vrata paklena neće nadvladati.“

Bismark je učvrstio njemačku državu stvorivši od nje vojnički logor, sačuvao je Europi mir pomoćju milijuna bajuneta i sada odlazi s političkoga obzorja u zabit, gdje ga čeka možda gorka sudbina, da vidi na svoje oči kako naglo propada ono ogromno njegovo djelo, kojemu bijaše posvetio sve svoje izvanredno velike sposobnosti. Bismark ode — na nesreću možda njemačkoga cesarstva, svakako pako na korist slobode i napredka.

Škola u Mihotićih.

Zakon cesarski propisuje, da se imaju po mogućnosti graditi škole gdje je barem 40 djece sposobne za školu i da se ima namestiti još jedan učitelj, gdje je više od 80 djece.

Buduć se je u školi Rukavačkoj (za 6 županijah) kroz više godinah pokazalo, da je broj djece mnogo veći nego li ide po zakonu na jednoga učitelja, to su više oblasti već pred desetak godinah zahtievale, da se ima otvoriti još jedna škola za drugoga učitelja. Občinsko poglavarstvo u Kastvu bilo je opetovano siljeno, da providi za to, ali do gradnje nije došlo, najviše iz razloga, jer je puk cele okolice morao doprinašati mnogo za gradnju nove crkve sv. Luke. Nije ostalo drugo nego da se uzme privremeno na fit jedna školska soba kod Šegljić i na to su više oblasti pristale, ali samo za vreme od tri leta, to jest od leta 1885. do 1889., jer prvo svega onaj prostor neodgovara zakonu niti je pristojan za onoliku školsku djecu, a občina mora plaćati za fit 96 forinti na leto, a to je nerazmerno mnogo.

Ta su tri leta prošla, a od cesarskih oblastih dolaze na občinsko poglavarstvo u Kastav gusti pozivi, da se mora graditi škola, koja odgovora zakonu, dapače moglo se je predviditi, da bi više oblasti same odlučile i izvršile gradnju škole, ako nebi občinsko poglavarstvo toj dužnosti zadovoljilo.

Dakle neka nitko ne krivi ni Petra ni Pavla, ni župana ni zastupnika. Da se škola za ove županije graditi mora, o tom nije pitanja, jer to zahtievaju više oblasti na temelju zakona.

Občinsko zastupstvo u Kastvu moralo je prošloga leta odlučiti, da se škola ima graditi i to na mestu, gdje se obnadje, da je najnarednije.

Posebna komisija cesarskih i občinskih oblastih poslana na lice zemlje, obnašla je, da je najshodnije, da se gradi škola kod cesarske ceste u Mihotićih, jer je to središće za tri županije: Perenići, Pobri i Bregi.

Tako bi imala u staroj školi u Rukavcu ostati djeca iz trih županijah (Kućeli, dolnji i gornji Rukavac) a u ovoj novoj školi u Mihotićih opet djeca iz trih županijah: Perenići, Bregi i Pobri.

Broj muške djece gore i dole bio bi po prilici jednak.

Naređčina za školsku djecu ovih trih dolnjih županijah zahteva, da se gradi škola na pristupnom mestu u sredini, blizu cesarske ceste u Mihotićih. Upravo udaljenost i nepriličnost mesta sadašnje škole u Rukavcu kriva je, da je velik broj školske djece ovih trih županijah izostajao i zanemarivao školu ili polazio druge škole n. pr. u Voloskom, Opatiji i Veprincu. Ove škole primale su do sada djecu iz ovih županijah občine Kastavske, reć bi iz smilovanja videć, da njim je domaća škola u Rukavcu predaleko i jer su do sada imale toliko prostora; ali i kod onih školah broj djece raste i pravo je, da svaka občina troši za djecu svoju, a ne tudju.

Proti gori rečenoj odluki, da se škola radi naređčine školske djece ima graditi u Mihotićih, pojavlja se mnogo protivščine, ali netemeljite. Evo zašto.

Glavni razlog protivščine je taj, što je netko (ime mu se zna) razširio lažni glas, da će škola stojati više od 40 for. svakoga kuće gospodara. Koledvači, neznamo po kojem dopuščenju, išli su od kuće do kuće nagovarajuć ljude na protivščinu proti gradnji škole veleć, da će biti po kućnom broju troška preko 40 for. To će reći govoriti u vetar bez računa, te će reći buniti il smućivati puk bez potrebe, pak bi se mogao još kojigod za to ljuto pokajat. Da vidite, da je to lažan glas, mi svojom glavom računamo ovako:

I škola u Poljanah i škola u Bergudu i škola u Brezih koštala je po prilici 5000 for. ukupno t. j. stan učitelja i škola — dakle nebi više od 5000 for. — ni kod Mihotić koštala.

Dalje. Buduć je lanjskega leta občinska blagajna u Kastvu dala 1000 for. pripomoći za gradnju škole u Pužih, gdje je samo 135 kućnih brojevah, može se razložno nadati, da će ista občinska blagajna i za ovu školu dati pripomoć od svojih 2000 for. jer bi to bila pripomoć ne za jednu, nego za šest županijah, brojećih 460 kućnih brojevah, dakle skoro tri puta više nego u Pužih.

Tu pripomoć od 2000 forintih bi mogla dati občina Kastav i zato, jer ju sada stan učitelja i fit kod Šegljić stoji godišnjih 150 forinti, što dakle odgovara barem kapitalu od 2000 forinti. Dakle ostalo bi za pokrit občinarom za školu u Mihotićih samo 3000 forinti. Uzmimo, da taj trošak imaju nositi samo tri županije ovamo uškolane, to jest Perenići, Bregi i Pobri, koje broje skupa 226. kućnih brojevah, to bi došlo poprečno 14 forinti na svaki kućni broj, ili ako se uzmu dva reporta, polag premoženja, platila bi polovica kućnih brojevah po 10 for. — a polovica po 18 forinti po kućnom broju.

Občina Kastav bi pak imala utjerati taj report u više godinah, i to najmanje u 5 godinah, jer su leta slaba, tako, da bi siromašniji mogli laglje platit na leto 2 ili 3 forinta, nego sve na jedanput.

Pravo bi pak bilo, da občinsko zastupstvo odluči, da i Rukavčani doprinesu za tu školu barem malo, to jest, da svaki Rukavčan plati barem jedan treći del od onoga, što bi morao platit, da se gore u Rukavcu gradi škola. Proračunane je, da bi gradnja škole u Rukavcu došla stojati preko 6000. forinti, pak bi računajuć pomoć občine od for. 2060, trebalo pokriti 4000 forinti od svih šest županijah, to jest od okolo 450 kućnih brojevah, tako, da bi na svaki kućnih broj došlo okolo 10 forinti poprečno.

Rukavčani bi bili dakle, da daju za školu u Mihotićih po 3—4 forinti poprečno, svakako na koristi za 6 forinti, a imali bi u školi Rukavačkoj dosta prostora.

Ako bi Rukavčani tu malu pripomoć dali, kako bi pravo bilo već i stoga razloga, što je ona škola učinjena skupnim troškom, onda nebi škola u Mihotićih stojala nego sama po 10 forinti svaki kućni broj onih trih dolnjih županijah. U najhujem slučaju, to jest, da Rukavčani nedaju nikakove pomoći, stojala bi škola u Mihotićih po 14 forinti poprečno na svaki kućni broj onih trih županijah.

Neka svaki promisli, da se škola ili u Rukavcu ili u Mihotićih zidati mora, pak mislimo, da će svaki pametan radje potrošiti 5 forinti za imati bolju naređčinu, jer će svaki toliko prišparati na obući, odeći i zdravlju jednoga dieteta u jednoj godini — a škola je za večna vremena.

DOPISI.

Iz Premanture mjeseca marča. Vrlo se riedko čita u „Našoj Slogi“ što iz ovog sela. Nu koliko puta su štovani čitatelji opazili kakav redak iz Premanture, to se nije o drugom pisalo, nego o crkvi, župniku, dotično župe-upravitelju il učitelju i to namjerom, da se tu trojicu obrani proti lažnim napadajem „babe“ Istre ili koje slične blebetuše. I ovaj put, premda nerado, laćamo se pera, da maiko operušamo onog babjeg sinovca „Giovine somiero“, što no ima svoje leglo u Puli. Čini se u istinu, da si je taj nedostiživi laži-majstor poduzeo šarenjačko plemenitu svrhu crniti pred svietom sve, što so krsti hrvatskim ili u obće slavjanskim imenom. U tu svrhu pako trebalo mu je pronaći vriednih pomoćnika, što mu je dakako lahko išlo za rukom, jer kako je u svakoj pšenici ljulja, tako imade med poštenimi i nepoštenih. Takovih imade i u ovom našem selu kao i drugdje u Istri, a to su sami Premanturci, djeca dakle dalmatinskoga poriekla. S ovima hoćemo najprije, da se ozbiljno porazgovorimo.

Treća je već eto godina, što crna zemlja krije nezaboravnog župnika ovog sela g. Frana D'Elin. Kakav je to bio

svećenik? Netreba nam odgovarati na to pitanje, jer je bio dobro poznat. Svojim plemenitim srcem i čvrstim značajem izkazao se takovim pastirom, da mu treba iskati premca. Nu, jer je kao riečki Hrvat branio junački svoj materinski jezik, mrzili su ga neznačajni Taljani i prozvali ga: „Il generale delle elezioni". Slava mu! Ali na žalost u istom ovom selu, u kojem je mnogo dobra učinio bud duševno bud tjelesno, da u istom selu imao je ljutih neprijatelja, koji nemarećе za dobra, što bi od njega primili, kopali mu jamu. U tom su se osobito odlikovale dvie ili tri obitelji, koje su i dan današ valjda krive, da su Premanturci smatrani nemirujaci i smutljivci, što u istini nisu, izuzam šačicu zlokobnih duša. Ocrnjivali su ga što su bolje mogli, al on se je njima često osvetio upravo kako kaže naš Spasitelj: Oni njega kamenom, a on njih hljebom.

Poslije smrti nezaboravnog Frana dodje amo iz Poreča veleč. Šime Semelić kao župe-upravitelj. Premda rodom iz Premanture, izkusio je i on gnjev tih praznih tikava. Bućili su i pisali proti njemu, a onda bacili krivnju na poštene Premanturce, što ga je biskup pozvao natrag u Poreč. Što Vam je on učinio? Kao i prvi — kriv je bio, što je sisao hrvatsko mljeko.

Za njim dodje veleč. Franjo Krušnik, rodom iz Moravčah u Kranjskoj. Isprva se šutilo, nu do mala se otvorila njeka paklenska usta, iz kojih se sipale i siplju još dandanas baš paklenske rieči proti ovomu vriednomu župe-upravitelju. I njega nenavidiše šarenjaci sbog toga, što nepuše u njihov rog. Zamrziše na nj dvojica ili trojica onih, koji premda rodjeni Premanturci, ljube koljena gospodi, dočim se sami šepire kao paun, nu odmah opaziš gospodina bez gospodskog lica. Ala jadne Vam majka! Neznate li više kakva krv teče u Vaših žilah? Hrvatska Dalmacija Vam je svima zibka, a Vi hoćete, da budete uz one, koji bi utopili — da bi mogli — sve Hrvate u žlici vode. Ljepih mi Taljana u šielih sukuenih gaćah i crven-kapom ili narodnim klobučićem.

(Konac sliedi).

Pogled po svietu.

Trst, dne 2. aprila 1890.

Austro-Ugarska: Carevinsko vieće razstalo se dne 28. pr. mj. na uskrsne praznike, te će se opet sastati polovicom tekućega mjeseca, pa će odmah početi razpravljati o državnom proračunu.

Njegovo Vel. cesar i kralj Fran Josip odlikovao je ministra predsjednika grofa Taaffe-a tim, što ga je imenovao kancelarom Leopoldovoga reda. Odlikovanje ovo nije bez političke važnosti, jer se njim na najvišem mjestu priznaje dosadašnje djelovanje prvoga savjetnika krune. Govori se, da je to odlikovanje sliedilo usljed uspjela dogovora izmedju Čeha i Njemaca u Českoj. Sada pozivlje vlada članove češkse-njemačke nagodbene konferencije na sastanak u Beč za 14. t. mj.

Vlada će predložiti povjerenikom českoga i njemačkoga naroda, dotično ugovarateljem nagodbe, izradjene zakonske osnove o provedenju nagodbe, da izreku o njima svoje mnienje. Kasnije će biti te osnove predložene českomu saboru na razpravu i odobrenje. Tom prigodom uniči će i njemački zastupnici u českoj sabor, pa radi toga želi vlada, da se prije izjave pouzdanici jednoga i drugoga naroda o tih osnovah, da tim sigurnije prodjc u saboru.

Ovogodišnja sjedidba delegacija biti će koncem maja u Budimpešti. Radi toga da će madjarski sabor požuriti svoje radnje, da budu mogli zastupnici sudjelovati kod razpravah delegacije. Službene novine bečke vlade donašaju cesarsko ručno pismo, kojim se sazivlje moravski zemaljski sabor za dne 9. aprila. Razpravljati će o zajmu, što no se imade učiniti za pokritje duga zemljištne razteretnine.

Tečajem ove godine imali bi se sastati austrijski biskupi u Lincu na konferenciju, da razpravljaju o nekojih crkvenih pitanjih, napose pako o vjerskom pitanju u školah.

Kod naknadnih izbora za hrvatski sabor u izbornom kotaru Švarci izabran je opozicijonalni kandidat, član stranke prava i odličnі rodoljub g. Fran Folnegović. Vladina stranka upotrebila je kano obično sva moguća sredstva, no sviestni birači nedadoše se prestrašiti niti zasliepiti, te izabraše većinom od 120 glasova opozicijonalca.

Srbija: Novo srbsko ministarstvo da će se do mala preustrojiti, jer imade više ministra po dvie listnice. Radikalci da žele viditi predsjednika skupščine ministrom predsjednikom, nu tomu da se opiru regenti. Narodna skupščina prihvatila je velikim oduševljenjem srbsko-rumunjski trgovački ugovor.

Bugarska: Iz Sofije javljaju, da će bugarska vlada za volju mira i da zadovolji želji srbske vlade odazvati bugarskoga zastupnika na srbskom dvoru g. Minčevića. Novoga zastupnika da neće imenovati u Biogradu dok Srbija nepopuni mjesto svoga zastupnika u Bugarskoj, koje je jur dvie godine prazno.

Rusija: Službeni list ministarstva financija donosi izvieśće o državnih dohodcih i potrošcih za god. 1889. Redoviti dohodci iznašaju 922 milijuna i pol rubalja i to skoro 58 milijuna više nego li bijaše proračunano. Ukupni redoviti izdatci iznose skoro 868 milijuna rubalja. Cielokupni proračun za god. 1889 pokazuje višak skoro 14 milijuna rubalja.

Francezka: U velikih francezkih rudokopih i obrtnjskih poduzećih ostavili su radnici radnju, usljed čega je zavladala velika uzrujanost u narodu.

Italija: Ministarstvu Crispi-a reć bi da su odbrojeni dani. Proti njemu diže se silna agitacija po čitavoj kraljevini, te se drži kao stalno, da će morati odstupiti sadašnje ministarstvo, s kojim nije narod zadovoljan radi njegove izvanjske politike, osobito pako radi neuspjele ekspedicije u Africi.

Njemačka: Knez Bismark povukao se jur u zabit u Friedrichsruhe, kamo bijaše svečano izpraćen i sjajno dočekan. S njim je odstupio i sin mu Herbert, koji ga je imao naslieditи u službi.

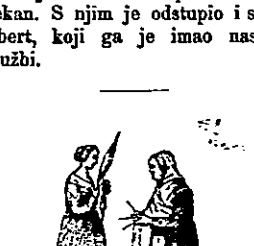

Luca i Mare.

Luca: Mare, je l' ti se ča umirit Jurina?
Mare: A je zlodeja, još mi je neki dan umel zabrusit, da su bolje materi leh ženi dan današnji.
Luca: A zač?
Mare: Zač da ga je mat vadila Boga molit, a žena da ga vadi leh kljet.
Luca: A zlomar te nezel, bolja mu budi.

Različite viesti.

† **Kanonik Ivan Dukić Orhan** usnuo je u Gospodinu danas dne 2. aprila 1890. u 6 ura u jutro. U broju od 12. decembra 1889. oglasili smo čitateljem „Naše Sloge" kako je na Lucijinu iste godine taj vriedni starac imao proslaviti i proslavio je u krugu nekolikih prijatelja svoju petdesetgodišnjicu djelovanja u vinogradu Gospodnjem, a evo danas tužna nam je dužnost javiti njegovu smrt. Doista je pokojnik već bio mali starac od 81 godine, jer rodjen godine 1809., dakle po zakonih, koje je Svevišnji postavio krhkoj naravi ljudskoj, bio je red na njem. Ali sreo je naše žalostno kad pomislimo, kako su timi starimi korenі pogibaja takodjer stare kreposti. Kanonik Dukić, negda župnik u Buzetu, pak u Levranu i napokon kanonik školastik pri sv. Justa u Trstu, bio je od onih redkih ljudi, koji su bez buke i srjetske hvale milostivo dielili bližnjemu i daljnjemu rodu, i mnogo puti nije znala lieva što čini desna. Njegova dobrostiva ruka pomogla je izškolati nekoje bližnje rodjake, a neki je još u školah do zadnjeg časa uživao njegovu milost i dobrotu. Kao svaki čovjek, imao je i pokojnik u životu gorkih časova, ali ostao je svietla obraza! Dao Bog, da Kastavščina još odgoji dobrotvora i mirnih radnika, kakov je bio pokojnik! Mir njegovomu praku!

Odlikovanje. Pariška akademija za iznašašća priposlala je g. Josipu Belušiću, profesoru na koparskom učiteljišću vrlo laskavo pismo, kojim mu javlja, da ga je radi njegovog praktičnog izuma (velocimetra) imenovala počastnim dopisujućim članom, te mu ujedno šalje diplomu sa velikom zlatnom medaljom. Čestitamo srdačno g. profesoru i prijatelju na krasnom odlikovanju!

Diocezanske viesti. Tršćansko-koparski biskup presvj. g. dr. Ivan Glavina obaći će kanonički tekom mjeseca aprila i maja sliedeće župe: dne 27. aprila Gračišće, dne 28. Lindar, dne 29. Grdoselo, dne 30. Novake, dne 1. maja Roč a 4. Sočergu.

Zapljena. Jučerašnji broj „Edinosti" bijaše zapljenjen radi viesti o porotnoj razpravi proti trgovcu sa liesom Hauseru. Uredničtvo je pripravilo odmah drugo idanje.

Glavna skupščina političkoga družtva „Edinost" uručena je za nedelju dne 13. t. mj. u 10 sati u jutro u prostorijah „Delalskoga podpornoga družtva" (Via Molin piccolo br. 1). sa sliedećim dnevnim redom: 1. Nagovor predsjednika, 2. izviešće tajnika, 3. izviešće blagajnika; 4. predlozi i interpelacije i 5. izbor novoga odbora. Tko želi odbor interpelirati bilo o čemu, valja da to predsjedničtvu prijavi 3 dana prije skupščine.

Koncert pjevačkoga zbora „delavskoga podpornoga družtva" u Trstu, obdržavan prošle nedelje u prostorijah „Hotel Europa" služi svakako na čast onomu zboru i njegovim pomagačem. To su u prvom redu naši dični tamburaši, koji pokažu kod svakog novog nastupa novi, sjajni napredak. Sve svoje točke u programu i mnogo izvan programa odigrao je tamburaški zbor toli precizno i krasno, da nebijaše odobravanju konca ni kraja. Sa tamburaši natjecao se ljepo pjevački zbor, koji je također većinu pjesama opetovati morao. Mnogo se dopala „Istarska koračnica" uglasbena od g. M. Brajše. Na obći zahtjev bijaše opetovana. Gčne. deklamatorke Hvalova i Majcenova bijahu burnim pljeskom nagradjene; isto tako i gčna. Umekova, koja je krasno pjevala jedan samospjev. Občinstva bijaše u dvorani toliko, da se je upravo gnječilo. Polovica čistoga prihoda pripala je blagajni pjevačkoga zbora, a druga polovica podružnici sv. Cirila i Metoda. Ljep bijaše doista materijalni uspjeh, no svakako još ljepši moralni.

Iz Pazina piše nam prijatelj koncem marča. Nedavno donio je ljubljanski „Slovenec" odavle viest, da je ovdje naglo preminuo od kapi poznati slovenski slikar i rodoljub g. Ivan Gosar. Neznamo da li se netko hotio grdno našaliti sa g. slikarom ili namadjariti uredničtvo „Slovenca" jer je Bogu hvala gosp. Gosa posve zdrav i veseo, te izradjuje upravo sada božji grob u Grdomselu, dočim je do sada radio u crkvah u Pazinu, Novakih, Trvižu, sv. Petru u šumi, te za obćine Pazin, Žminj, Tinjan itd. i to svuda na obće zadovoljstvo dotičnih oblastih, koje ga mogu mirne duše svakomu preporučiti.

Iz Zagreba (Konac). Ove pjesme nam najbolje dokazuju, koliko smo si mi Slaveni jedan drugomu blizu, sinovi jedne majke, majke Slave, koju bi svi, Hrvati, Srbi, Slovenci, Česi, Rusi itd. svi, koliko nas imade, istom ljubavi ljubiti, istom milinom griliti morali! Pjesma svrši i opet nastane gromovito pljeskanje i klicanje. U obće ciela večer nije bila nego jedna silna ovacija, u kojoj se istaknu jedan osobiti prizor, kakvim se mogu valjda samo stoljeća podičiti. Iza divno odpjevanih crkvenih i drugih narodnih pjesama, zapjeva ruski zbor našu veličanstvenu hrvatsku himnu: „Lijepa naša domovina". Kao da bi kakav nebeski duh obuzeo duše slušatelja, zajedanput zagrmi iz tisuća i tisuća grla urnebesni: „Živio Slajanski! Živila Olga! Živili Rusi!" Na tisuće šešira i rubaca poče lepršiti po zraku, a gusta kiša nježnih ljubica i inog mirisnog cvieća spasti se sa svih strana na krasne glavice lepih Ruskinja. Slavjanski morao prestati te duboke dirnut promatrati ono oduševljenje, koje nemože a da ostane bez traga. Napokon se občinstvo utišalo i svečano slušale, gdje se božanstveni zvuci hrvatske himne razliežu prostorijama. „Hrvatskoga Sokola" odpjevani njeinim grlima ruskih „diva". Izpjevaše sve kitice, al to nebijaše dosta. Opet nastane frenetičko klicanje i pljeskanje; naša se himna morala opetovati. Po sveobćem sudu još nikad nisu Hrvati čuli toli divno odpjevati svoje narodne himne; tek brat Rus morao ih poučiti, kako se ona mora pjevati, a zato biti će mu i navjek zahvalni. Koncert bje pod neprestanim odobravanjem nastavljen. Konac se približavao; dva puta se opetovala jedna krasna poljska i zadnja ruska pjesma. Slavjanski i družina spremaju se, da idu, al oduševljenje je toliko, te moraju, da opetuju po treći put „Lijepa naša domovina". Divnog li prizora!! . . . .

Još dugo iza kad bi svršeno pjevanje i zbor se povukao u svoje posebne odaje, odjekivalo je pljeskanje i klicanje širokom dvoranom i galerijama. Slavjanski bje pet puta izazvan na pozorniću! Občinstvo izprazni napokon prostorije, al još činilo mu se, da nije dovoljno proslavilo slavnog umjetnika. Te večeri morala odigrati se scena, kakva se u Hrvatskoj nije valjda već odavna odigrala. Mnoštvo mladeži, koja se je brojila na stotine i stotine, dogovorila se u jednom trenutku i svi kao jedan sporazumni, pripraviše elegantnu kočiju za krasnu kćerku Slavjanskijevu, gospodicu Olgu, dočim od kočije u kojoj se imao odvesti Slavjanski sa vriednom si suprugom Olgom razpregoše konje, te uz neopisivo oduševljenje i silno klicanje u prilog Slavjanskomu i njegovoj družini, uz pjevanje hrvatskih narodnih i umjetnih pjesama, odvezoše Slavjanskoga sa suprugom po Kukuvićevoj, Preradovićevoj ulici, a onda po Ilici u svratište k Prukneru. Svi prozori po ulicami raztvoriše se, te stotine ljudi, koji su bili već sladko usnuli, digoše se, da se dive prizoru, kakvog nisu valjda za svog vieka vidili; iz svih krčmah i gostionah nahrupi silan narod na ulicu, te se pridruži oduševljenoj mladeži u klicanju i pjevanju. Dospjev pred svratište, odpjevaše još jednom „Lijepa naša domovina", a onda uz urnebesne živio-klice razidje se silno občinstvo na sve strane.

Tako svrši oprostni Slavjanskijev koncert. Još nikada nije nijedan pjevački zbor priredio Hrvatom toliko zabave i duševne naslade; a ni Hrvati nisu valjda ono od godine 1848., kad je sve bilo od oduševljenja za bolju budućnost „Lijepe naše domovine", bili tako uzhićeni i ćutili se toliko Hrvatima kao one večeri. Hrvati pozdravili su Slavjanskoga kao brata, izkazali mu svoje velepočitanje kao članu slavenske države, a diviti mu se i počastiti ga kao proslavljenog umjetnika, komu se cio svieti klanja. Od krasnih i skupocienih vienaca, koje je dobio za svog koncertovanja u Zagrebu, spomenut ćemo samo sliedeće: Gradjanstvo grada Zagreba poklonilo mu po dru. S. Mazzuri ljepu kutiju sa srebrnim lovor-viencem, „Hrv. Sokol" po g. Živojnoviću srebrni vienac i drugi ogromni vienac od svježeg cvieća složen u slovo S; sveučilištni gradjani po gosp. Knappu, pravniku, prekrasnu kitu cvieća i veliki vienac u vriednosti od 55 for.; srbska akademička mladež u Zagrebu lovor-vienac od svježeg cvieća; zagrebačke Srbkinje gdji i gdjici Olgi dvie prekrasne kite cvieća, a srbsko pjevačko družtvo u Zagrebu vienac sa zlatnim zrajem i trobojnicom g. Slavjanskomu.

* * *

U četvrtak u jutro, dne 20. marča odputova Slavjanski sa svojim zborom u Varaždin. Ni tu zgodu nepropustiše Zagrebčani, te bezbrojno gradjanstvo iz najviših i najnižih krugova pohrli na kolodvor, da mu još jednom izkaže svoje tople simpatije. Po cielom kolodvoru sve vrvilo i turalo se, da si još jednom ogleda ona simpatična lica, a osobito dostojanstvenog Slavjanskoga i dražestnu mu kćerku Olgu, koja se toli ljubko smiešila i zahvaljivala iz željezničkih kola oduševljenomu občinstvu. Prije odlazka predadoše joj krasnu kitu cvieća, a kad se vlak počeo micati, nastane silno klicanje; šeširi i rubci vijali se po zraku, a burni živio-klici odjekivali kolodvorskom okolicom; sve dok vlak neizčezne tamo iza zagrebačke gore.

Sada putuje slavni Slavjanski po svih ovećih gradovih Hrvatske i Slavonije pri-

redljavo posvuda toli slavljene koncerte, a dočim se naša braća naslađuju njegovim pjevanjem, čujemo već po Zagrebu sva mladeži ruske narodne napjeve; gospodjice igraju jih na svojih glasovirih, a vojnička glazba ih takodjer primila u svoj repertoir. Tà, kamo će suza nego na oko! A Tebi, Dmitrij Slavjanskij i Tvojoj vriednoj družini, hvala najtoplije. Putuj sretno i slavno i nadalje, a kadno se vratiš pun ubranih lovorika u Tvoju moćnu i slavnu Rusiju, onda sjeti se i nas, te kaži Tvome narodu, da imade i tuj na jugu bratski narod, komu srce bije za sve što je krasno i plemenito.

„Posojilnica in hranilnica" u Kopru poslala nam je svoj letni račun za šestu upravnu godinu 1889. Iz toga računa vadimo, da je bilo koncem godine 1889. 246 članova. Medju godinom pristupio je 31 novi član. Dionice po 5 for. dignulo je 7 članova. Dionice odkazali su 4. Dohodka bilo je 6870 for. 25 nvč. Izdatka 6505 fr. 92 nv., gotovoga je ostalo 364 fr. 33 nv. Bilanca kaže 24.029 for. 38 nv. imetka i ravno toliko duga. Službujući dan te posujilnice i hranilnice je svake nedelje od 9 do 12 sati prije podne.

„Klub Strossmayer" u Americi. Hrvati, stanujući u Chicagu, ustrojili su nedavno narodno družtvo, koje okrstiše na čast slavnomu biskupu Strossmayeru „Klub Strossmayer". Prigodom imendana preuzvišenoga biskupa t. j. na Josipovo čestitaše vladiki članovi kluba poduljim pismom, u kojem govore medju ostalim: „Neoprostiv bi bio grieh ne samo za Hrvata nego i za svakog Slavena, koji se nebi sjetio dana, na kojeg je božjom voljom ugledao za prvi put svjetlost sunca apoštol hrvatski, ili bolje rekuć apoštol svih plemenitih stvari. S toga ovi ovdašnji Hrvati velikim zanosom sudjeluju kod svetkovine Vašeg imendana, jer se mi naslednici imena, za kojega naši pradjedovi potoke krvi proliše, možemo sada u ovoj toli žalostnoj dobi za premilu domovinu, malne prezrienu od cieloga svieta, ipak ponositi pred ovimi tudjimi i različitimi narodi sa toli plemenitim i zaslužnim rodoljubom, kao ste Vi, dični biskupe".

Nadalje javljaju članovi kluba biskupu, da su u proslavu njegova imena ustrojili „Klub Strossmayer" te ga mole, da blagovoli prenzeti pokroviteljstvo nad družtvom. Pismo je datirano u Chicagu 28. febrara 1890. a podpisali ga članovi kluba rodjeni većinom u hrvatskom Primorju i Dalmaciji, a medju njimi nalazi se i Fran Mavrović iz Kastavčine t. j. iz županije Perenići, občine Kastva, a to nam je vrlo milo, da se je i on uhvatio u bratsko hrvatsko kolo u dalekoj tudjini. U budućem broju donieti ćemo krasan odgovor preuzvišenoga biskupa.

Hrvatski jezik u službenom listu primorske vlade „L' Osservatore Triestino". U tom listu čitamo češće takovih hrvatskih ili slovenskih službenih sastavaka, da njim se glede pravilnosti i čistoće jezika upravo diviti moramo. Tako nalazimo primjerice i u 69. broju rečenoga lista „Izrok" ces. kr. kotarskoga suda u Krku, iz kojega vadimo sliedeće poveće pogrieške: dotično (mjesto dotično), njegovih (njegovih), baština (baštinika), nepakretnine (nepokretnine), sačinjavaju će (sačinjavajuće), občine (občine), Gorice (Garice), na ime ovršenike (ovršenika), drugoza (drugoga), jamčevinu (jamčevinu), prenzeti (preuzeti), terere (terete), nepokratninah (nepokretninah), gruntovni izradak (izvadak), došbači (?), uvjeti leža (teže), u pisaroi (pisarni) itd. Tko želi naučiti hrvatski neka čita zadnju stranicu „L' Osservatore Triestino".

Novo dramatičko djelo istarskoga Hrvata. Radostno javljamo, da je naš prijatelj i zemljak g. Evgenij Kumičić (Jenio Sisolski) napisao dramatičko djelo pod naslovom „Sestre", te isto jur predao upravi narodnoga kazališta u Zagrebu, gdje će se do mala predstavljati. Predmet svojoj književnoj radnji uzeo je g. pisac iz primorskoga života, pa nema dvojbe, da ga je onako živo i vierno opisao i predočio kao što ga nalazimo u većini njegovih romana i pripovjedaka, s kojimi si je stekao častno ime i upoznao i Ne-Istrane sa družtvenimi i političkimi prilikami svoje uže domovine.

Čestitamo unapried vriednomu drugu i prijatelju, želeći mu iskreno bar onakav uspjeh na dramatičkom polju, kakva je postigao s romanom i pripovjedkom!

Hrvatska Čitaonica na Trsatu priredjuje dana 7. t. m. u 9 sati na večer plesnu zabavu na korist „Medicinskog fakulteta" u Zagrebu, za koju razašilje pozive svojim članovom i prijateljem družtva. Ulaznina: člani plaćaju: pojedinci 50 novč., za obitelju for. 1.; ne članovi plaćaju: pojedinci for. 1., za obitelju for. 2. Predplatne se primaju sa zahvalnošću.

Kozica na Munak. Već koncem prošle godine bijaše njekoliko slučajeva kozica u Munak, podobčini spadajućoj k občini i sudbenomu kotaru Podgrad. Ti slučajevi bijahu doduše vrlo riedki, no na žalost bijahu ipak do danas prestala. Dapače bolest ta nije ni do danas prestala. Dapače — kako nam se od tamo javlja — postaje sve to pogibeljnijom. Do polovice marča 1890. obolilo bi po dvie do tri osobe na čedan, od kojih bi malo koja umrla, no od 17. istoga mjeseca oboli i do deset osoba na dan, od kojih umru tri do četire. Čujemo, da je politička i občinska uprava učinila potrebito, do se toj nesreći na put stane a Bog dao pošlo njim to čim prije za rukom, da nenastrada odviše onaj čestiti puk.

Parobrodarsko družtvo „M. Šverljuga i drug" na Rieci izdalo je novi vozni red za ljetno doba za plovitbu izmedju Rieke-Pule i natrag, Rieke-Krka i natrag, te iz-medju Ike, Opatije i Rieke te natrag. U budućem broju donieti ćemo taj vozni red u cielosti, jer nam danas nedostaje prostora.

Interpelacija u pitanju spomenika neumrlomu našemu pjesniku fra. Andriji Kačiću. Naši će se čitatelji sjećati, da je bila dalmatinska vlada zabranila odkriće spomenika hrvatskomu pjesniku Kačiću u Makarskoj u Dalmaciji. Radi te zabrane upravio je hrvatski zastupnik iz Dalmacije gosp. Perić na carevinskom vieću u Beču sliedeću interpelaciju na vladu: Po zaključku vidjenijih rodoljuba političkog kotara Makarskog, pred nekoliko godina bi hrvatski narod pozvan na dobrovoljne prinoske, neka bi svom najpopularnijem i za hrvatsku knjigu veoma zaslužnom pjesniku O. A. Kačiću podignuo se spomenik. Potrebita svota bila je sabrana i spomenik se poče raditi. Da bi se ideja, koja je temeljem podignuću spomenika, simbolično izrazila, odbor odluči, da se na ploči izpod spomenika slave grbovi Stare Srbije, Rašije, Bosne, Albanije itd. t. j. onih slavjanskih zemalja, kojih je naš Andrija junake proslavio, a da bi ovaj simbol potpun bio, nek se stavi i grb albanskog junaka Kastriotića, kojeg je djela Kačić opjevao. Iz ovog očevidno je, da je odbor namjera imao ovako upriličiti spomenik jedino iz harnosti naprama Kačiću, bez ikakve političke tendencije. Kad stadoše postavljati spomenik, ces. kr. kotarski poglavar makarski obustavi radnju, a na to sliedila je naredba vis. c. kr. ministarstva, da se odstrane grbovi svih onih zemalja, koje danas ne spadaju Austriji, a onaj „trojedne kraljevine", da se razstavi i austrijski grb da se umetne.

Podpisani misle, da ovom naredbom istom spomeniku se je dao značaj politički, što odbor nije ni na kraj pameti imao. Prvašnji nacrt spomenika odgovarao je ideji, t. j. da je podignut isključivo na čast Kačića, a nipošto kakvoj krivoj svrhi i namjeri. Odluka visokog ministarstva oslanja se na današnje stanje našeg carstva, ali je pravi anakronizam sa vremenom, kad je Kačić živio i pjevao, jer u to doba, žalibože, Dalmacija još nije pripadala državi austrijskoj. Po ovom razloženju, ako se neće, da ošteti samu zamisao, trebalo bi spomenik cjelovito po odluci odbora uzpostaviti. Povrh grba „trojedne kraljevine" stoji hrvatsko-ugarska kruna, koja na glavi svete osobe obljubljenog našeg monarke sjaje, a orao austrijski duboko je nerazan u srce svakog Hrvata, ali mu ovdje nije mjesta, jer bi tim, kako je spomenuto, dao se spomeniku pojam, koji se ne može osloniti niti na literarni rad Kačića, niti na doba u koje je živio. Podpisani s toga pitaju N. P. ministra-predsjednika i nutrašnjih posala: 1. protivili se kakovu zakonu, da se stavi na podnožje spomenika Kačića ploča sa grbovim svih onih zemalja, kojih je Kačić junake opjevao? Ako ne 2. je li N. P. sklona, kad ovaj spomenik ne ide za političkim ciljem, živoj želji hrvatskog naroda udovoljiti i naredbu o prelnaci rečenog spomenika opozvati, te u isto doba dopustiti, da se izvede po prvašnjem nacrtu.

Beč, 19. marča 1890.

Perić. Dr. Klaić. Dr. Bulat. Borčić. Dr. Masovčić. Šupuk. Wurm. Dr. Rapp. Dr. Kathrein. Vošnjak. Ferjančić. Dr. Vitezić. Dr. Gregorec. Klun. Nabergoj. Mathon. Hren.

„Dante Alighieri" narodno talijansko družtvo, kojemu je zadaća širiti i podupirati talijanštinu izvan Italije, napose u našem Primorju t. j. u Istri, Trstu i na Goričkom, držalo je u Rimu dne 24. pr. mj. svoju prvu glavnu skupštinu. Načelnik grada Rima pozdravio je družtvo u ime grada, iz kojega je, kako on reče, rimski orao u staro doba razapinjao preko cieloga svieta svoja možna krila. „Rimski genij, pod pokroviteljstvom kojega družtvo započimlje svoje djelovanje, neka pomogne, da se oživotvore plemeniti ciljevi družtva na dobrobit i slavu talijanskog naroda". Skupštinu je otvorio Ruggero Bonghi govorom, u kojemu je ocrtao zadaću družtva, i koja da će, ako se izpuni, zapriečiti, da propadne zemljište, na koje Talijani po narodnom načelu imadu pravo (!?) Dante je svojim svjetlom razpršio sredovječne tmine, a dao Bog, da pod njegovim imenom uspije ono družtvo, koje ima da štiti talijansku kulturu i talijanski jezik proti tudjinskoj poplavi (?!?) Još se je jasnije izrazio prof. Giacomo Venezian u jednom članku u družtvenom listu „La nazione italiana". „Dok mi" — piše on — prekrštenih ruku gledamo borbu, koja se svagdje vodi proti našemu jeziku, Francezka i Brazilija snuju zakone, kojima da liše talijanske izseljenike njihove narodnosti, a ista im sudbina prieti i u sjevernoj Americi, gdje bi mogli osnovati lahko drugu svoju domovinu. U Carigradu, Solunu, Siriji, Egiptu i Tunisu zametnula je „Alliance française" s nama zametnuta ljutu borbu. Uz to njemački „Schulvereine" razprostiru svoj jezik do južnih obronaka Alpa, a u Trentu podižu jednom staronjemačkom pjesniku spomenik, u znak izzivanja. Sa venecijanske obale Dalmacije čuje se klika pobjednika Srba i Hrvata, koji nisu dali, da se najvećemu Dalmatincu Nikoli Tommaseu podigne spomenik u njegovom rodnom gradu. (Zabranila je bila to vlada. Op. Ur.) Slovenci pako gledaju pohlepno na friulsku zemlju i njihovi apoštoli po propovjedaonicama i po ulicama propoviedaju rat proti talijanskim zemljacima (!?) Narodno družtvo „Dante Alighieri" zove Talijane, da ustanu na obranu. Svatko, tko ljubi svoju domovinu, biti će uz nas. Italija mora da pomogne Talijanima, koji se bore za najsvetije dobro; naša pomoć nesmije da pobudi nikakove sumnje, jer je obrana naših prava proti nasilju tudjih naroda podpuno opravdana i nije pogibeljna ni za unutarnji red ni za ciolokupnost države". — Dr Bajamonti, zamoljen od spomenutog lista za pomoć družtvu, piše: „Očajno je stanje Talijana u Dalmaciji. Od svih ostavljeni nepreostaje im drugo, nego da neslavno polože bojno koplje. U borbi za svoj obstanak, koju oni vode od toliko vremena u granicama zakona, ništa ih nije toliko razočaralo, kao ravnodušnost Italije".

Polazak viseških škola u Austriji. Po jednomu popisu, što ga je priobćilo ministarstvo prosvjete, imadu razna sveučilišta u Austriji sliedeći broj slušatelja: Bečko sveučilište 4996, koji broj se je do konca semestra po običaju naknadnom upisninom har za 20 procenata povećao (juridički fakultet ima 1556, medicinski 2598, mudroslovni 615 i bogoslovni 236 slušatelja); sveučilište u Insbrucku ima 869, u Gracu 1327, u Pragu njemačko sveučilište 1441, češko 2110 slušatelja, u Lavovu 1039, u Krakovu 1225 i u Cernovicah 271 slušatelj; tehnička visoka škola u Beču ima 788 slušatelja, u Pragu njemačka 167, češka 337, u Brnu 148, u Gracu 157 i u Lavovu 158 slušatelja; evangelički fakultet ima 42, a katolički fakulteti u Solnogradu i Olomucu 350 slušatelja.

„Duhovna govorenja na sve zapovjedne svetkovine u godini". Pod tim naslovom kani izdati g. Ivan Becić, profesor u sjemeništu u Djakovu, svećane prodike za svu godinu u jednoj svezci od 15—20 tiskanih araka. U tu svrhu obraća se na hrvatsko katoličko sveđenstvo molbom, da ga blagohotno predbrojbom podupriteti izvoli. Knjiga ta neće izaći dok si pisac neosigura štamparske troškove, radi toga moli one svećenike, koji se kane predbrojiti, da mu to dopisnicom javiti izvole. Ciena knjizi neće biti veća od 1 for. 50 nvč.

Matica Hrvatska razasla je jurve svoj onoj gospodi družtvenim povjerenikom i članovom „Matice", koji su se dosele prijavili, svoje netom za god. 1889. izdane knjige. Nu pošto se još jedna čitava četvrtina i gg. družtvenih povjerenika i članova „Matice" glede ovih knjiga nije niti oglasila a niti prinose dostavila, to se i gg. povjerenici i članovi najučtivije umoljavaju, da se svakako tečajem prvih dana tekućeg mjeseca travnja prijave i svoje prinose amo pripošalju, da im se uzmognu i knjige dostaviti, a njedno da i odbor „Matice Hrvatske" uzmogne prema prodji ovih knjiga „Matice" za god. 1889. ustanoviti nakladu budućim knjigam „Matice" za god. 1890., koje bi se svakako morale naskoro podati u tisak, da se uzmogne oko Božića tek. god. med članove poraz-dieliti. Uprava „Matice Hrvatske".

Neuku nauka.

Dali je konje podkivati svakoga mesecа? Konj se mora svaki put na novo podkovati, kada je kopito, koje brani podkova preveć izraslo napram veličini konja. — Kopito izraste obično nešto u 2 nedelje dana, pa stoga svakih pet nedjelja valja na novo podkivati. Ako se s nova ne podkuje konj, kada je kopito izraslo, onda trpi kopito. Samo se onda kopito redovito razvija i raste, kada mesni dio ne trpi ni najmanje, te je kolanje krvi u njem redovito. I najbolje podkovano kopito neima naravne pružitosti, nemože da se redovito steže i razteže, jer mu to prieči podkova, a čim dulje ista podkova ostane na kopitu, tim više prieči pružitost. Konje mehka kopita valja češće podkivati, jer inače lahko da podkova bude gujećila rožinu.

Listnica uredničtva.

Gosp. F. Z. Zadar. Izvolite poslati da vidimo, pak ćemo Vam obširnije odgovoriti. Prijateljski odzdrav!

Priposlano. *)

Ljubljanski „Slovenec" od dne 14. marča 1890 broj 61. donesao je viest o mojoj smrti. Ta viest oprovrgavam ovim kao neistinitu i golu laž. Ja sam hvala Svevišnjemu živ i podpuno zdrav. Znam pako dobro, da nije po volji ovdješnjim Talijanom, recte šarenjakam i kranjskim njemčkutarom i krchoborcem, da se nalazim u podpunom zdravlju, — jer ne pušem u njihov rog, kako bi oni htjeli. Dobro znadem takodjer, da nije bila namjera mene živa pokopati „Slovencu" nego njegovom lažnjivom dopisniku, koji je taj list grdno namadjario.

Preporučam se napokon slavnomu občinstvu, napose pako velečastnom svećenstvu uvjeravajuć svakoga, da ću učiniti sve moguće, da svaku radnju na obće zadovoljstvo izvedem.

Pazin, 29. marča 1890.

Ivan Gosar,
slikar i kipar.

*) Za stvari pod ovim naslovom neodgovara Uredničtvo.
Vidi današnju viest iz Pazina. Op. Ured.

Javna zahvala.

Velečastnoj gospodi svećenikom, učiteljem, prijateljem, znancem, susjedom i svim onim, koji su nam do hladnoga groba spravili premiloga i nezaboravnoga supruga, dotično otca i djeda, te nam tim nastojali oblažiti našu tugu, izričemo ovim najsrdačniju hvalu.

Rukavac 30. marča. 1890.

U ime svih, rastuženi sin
Antun Puž, kapelan,

Pošilja blago dobro spravljeno in poštnine prosto!

Teodor Slabanja

srebrar v Gorici, ulica Morelli št. 17,

priporoča se vljudno pri visoko častiti duhovščini v napravo cerkvenih posod in orodja najnovejše oblike, kot: monstranc, kelihov itd. itd. po najnižji ceni.

Stare reči popravi, ter jih v ognji pozlati in posrebri. Na blagovoljno vprašanje radovoljno odgovarja. 24—14

Pošilja blago dobro spravljeno in poštnine prosto!

Snovii za obleke.

Peruvien in Doskin za više duhovenstvo predpisane snovij za uniforme c. kr. uradnikov, tudi za veterane, gasilna družtva, telovadce, livreje,

Sukna za biljarde in igralne mize, loden tudi nepromočljiv za lovske suknje; pralne snovij, v plaidi za potovanje od gl. 4 12 itd. Vse to se dobi cenejo nego kje dru od in najboljše, trpežne kvalitete.

Joh. Stikarofski v Brnu (Brünn)

Največja zaloga Avstro-Ogerske. Vzorci franko. Za gospode krojače knjige z najraznovrstnejšimi in najlepšimi vzorci Pošiljatve s povzetjem čez 10 gld franco. Pri mojej stalnej zalogi v vrednosti 200.000 gl. in pri mojej svetovnej kupčiji se razume ob sebi, da mi ostane mnogo odrezkov; ker pa ne morem razpošiljati vzorcev, vzamem take naročene odrezke rad nazaj, ali jih zamenjam z drugimi, ali pa vrnem denar. Barvo, dolgost in ceno treba je napovedati kadar se naroča take ostanke.

Korespondencija v nemškem, madjarskem, češkem, polskem, italijanskem in francozkem jeziku. 13—20 5

Lutrijski brojevi

Dne 29. marca.

Beč	62	85	43	20	51
Grac	75	62	16	61	59
Innsbruck	17	29	8	4	87
Temešvar	19	28	10	61	52

Dne 2. aprila.

Brno	13	36	7	2	5

Suknene tvari

razpošilje za gotovo ili pouzetjem za jako jeftine cene i samo dobre vrsti

3.10 m za 1 odielo samo for. 3.30
3.10 „ „ „ „ „ „ 4.60
3.10 „ „ „ „ „ „ 6.80
3.10 „ „ „ „ fino „ 12.—
3.10 „ „ „ „ vrlo fino „ 15.—
2.10 „ „ „ „ za kaput fino „ 6.—
2.10 „ „ „ „ vrlo fino „ 9.—
1.00 „ darovac for. 2.20—3.20
6.30 „ kamgarn za prati for. 2.80

Tvornica i skladište sukna

E. Flusser u Brnu

Dominikanski trg 8.

Uzorci badava i franko.

1—20—9

FILIJALKA
c. kr. priv. austr. kreditnog zavoda

za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vred. papirjih na		V zapečatenih na	
4-dnevni odkaz	2½%	30-dnevni odkaz	2%
8- „	2¾%	3-mesečni „	2½%
30- „	3%	6- „	2½%

Vrednostnim papirjem, glasečim na zapečatene, kateri se nahajajo v ozirom, pripezna se nove borsetna tarifa na temelju odpovedi od 17. novembra, 21. novembra in 13 decembra.

Okrožni oddel.

V vred. papirjih 2% na vsako svoto.
V zapečatenih brez obresti

Nakaznice

za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Tropave, Reko, kakor za Zagreb, Arad, Bezen, Gradec, Hermanstadt, Incmost, Celovec, in Ljubljano— brez troškova

Kupuje in prodaje

vrednostij, divize, kakor tudi vnovčenje kuponov 24—7 pri odbitku 1% provizije.

Predujmi.

Na jasnejše štalne pogoji po dogovoru. Z odprtjem kredita v Londonu ali Parizu, Berlinu ali v drugih mestih — provizija po pogodbi.

Na vrednostni obresti po pogodbi.

Uložki v pohrano.

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, zlat ali srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.

Trst. 17. februvarja 1890. 6—24

Grlene bol, kašalj, hropotavica, prestudenost, nazeb zadavica, rana, zapalk sužljah itd.

mogu se u kratko vrieme izlječiti rabljenjem

NADARENIH

Prendinijevih sladkišah

(PASTIGLIE PRENDINI)

što ih gotovi Prendini, lučkar i ljekarnar u Trstu

Veoma pomažu učiteljem, propovjednikom itd Prebdjenih kašljuć noćih, navadne jutranje hreputavice i grlenih zapalah nestaje kao za čudo uzimanjem ovih sladkišah.

Opazka. Valja se paziti od varalicah, koji ie ponačinjaju. Zato treba uvjek zahtjevati Prendinijeve sladkiše (Pastiglie Prendini) te gledati, da bude na omotu kutijice (škatale) moj podpis. Svaki komad tih sladkišah ima otisnuto na jednoj Strani „Pastiglie", na drugoj „Prendini".

Cieua 30 nč. kutijici zajedno sa naputkom.

Prodaja se u Prendinijevoj ljekarni u Trstu (Farmarcia Prendini in Trieste) i u glavnijih ljekarnah svieta. 6—43

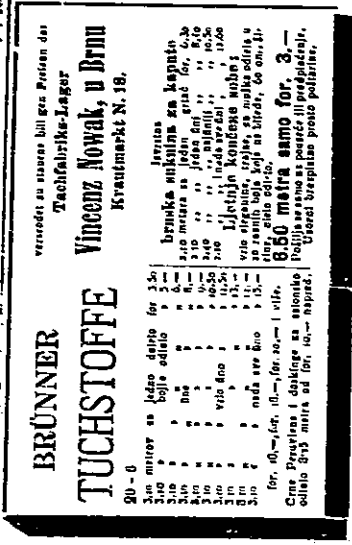

Marijaceljske želodečne kapljice

zvratno zdravilo pri vseh boleznih na želodcu.

Schutzmarke.

Neprecenljive dobrote je posebno vpliv njihov pri neredčenosti, slabosti želodca, ako z grla izvdi, napenjanju, kislem pekanju, koliki, želodečnem katare, garečiče (trzavti) pri preobilnej prodakciji slin, rumenici, hlavanju in gnjusu, glavobolu, (ako je bol želodca) krč v želodcu, zabasanji, preobilnosti jedi in pijač v želodcu.

Cena steklenici je z nakazom vred samo 40 nov. velika steklenica samo 70 nov Glavni zalog ima lekarničar Karl Brandy, Kremsier, (Moravija)

Svarilo! Pristne Marijaceljske želodčne kapljice penarejujejo in poznamajo se mnogovrstno. — V znamenje pristnosti mora biti zamotana vsaka steklenica v rdeč omot, pravilen z gorujo varovalno znamka ter mora biti na vsakem priloženem poduku za vporabo razun tega opomnjeno, da je bil isti tiskan v tiskarni g. Gasek-a v Kremsierah (Kremsier). 2—43

Marijaceljske pilule proti začepljenju.

Ove vlše godina sa najboljim uspiehom rabljene pilule proti začepljenje tiela potvore se mnogo Neka se pari dakle na gornja zaštitna marka i na podpis lie'arnika C. Brady, u Kremsiru. Ciena kutijici 80 kr. Zakoji sa 6 kutija 1 for. Ako se novac unapred pošalje stoji jedan zaboj for. 1.20, dva zaboja for. 2.20.

Marijaceljske želodčne kapljice nisu tajno sredstvo. Deli, iz katerih obstoji, oznanjeni so na vsakej steklenici priloženemu poduku za vporabo

Prave marijaceljske želodčne kapljice i marijaceljske pilule proti začepljenju dobivaju se prave u:

V Avstriji: u Lekarnah: pl. Leitenburg All' Ercole trionfante; de Leitenburg, Eduard alla Salute: A. Praxmayer al due Mori; Prendini Pietro, alla fontana imperiale; Benedetto Saraval All' amazone Triotante; Antonio Suttina, Batt. al Camello; Benedatto Vlah-Minzasi, dvorska lekarna; dr. Vittorio Serravallo al Redentore (glavno skladište); Biazoletto, all' orso nero. — U Sežani u lekarni: Filipa Ritschela, kao što i u svih ostalih lekarnah.

KMETIJSKO BERILO

za nadaljevalne tečaje ljudskih šol in gospodarjem v pouk, dobiva se v tiskarni

DOLENC

Ulica Carlstia broj 28.

po 40 kr, trdo vezan 60 kr.

Ljekarna i drogerija
E. Tomaja
u Zagrebu Ilica 12

preporuča osobito prokušane ljekarije:

Mazilo proti kostobolji ili proti rheumatizmu, kalanju i trganju u kostih, okočenosti ili grčevom u žilah, boli u kukovih i križicah, probadanju. Ciena 80 nvč.

Sladka voda za kašalj i za prsa ili katar u prsih i plućih, teško disanje, promuklost u grlu. Ciena 80 nvč.

Pojačeni železoviti sirup proti slabosti bljedoći, škrofulaznosti, nemoći. Ciena 1 f

Švedska životna tinktura (Lebenseasenz) ili Švedske kaplje. Ovim se glasovitim sredstvom očišćuje *krv i zlatenica* popravlja i okrepljuje želudac i ublažuje glavna bol. olakšava teginja ili mučnina, tjera vjetre, odklanja se bol u žlicici želudačne grčeve, žulics, zimnica, zavijanje ili grižnja u trbuhu. Tko ovu toli hasnovitu Švedsku tinkturu višeputa uzima sačuvat će si zdravlje, tjelesnu snagu i zapriečiti razne bolesti i potežkoće. Ciena 50 novč.

Prah za blago ili za marva svakomu gospodaru vrlo potreban za konjski keh i za kašalj, za konje, volove, krave i svinje zalagano čišćenje, za objačivanje želudca i probave, kada se blago napuhuje i neće rado žderati. Krave davaju od njega više mlieka, konji postaju jači i vatreniji. Ciena omotu 45 novč

Antiseptična voda za usta i zube, s kojom se sačuvanja zubi od kvarenja, zapriečuje i ublažuje zubobolju, učvršćuje meso oko zubi, razkrižkuju usta uklanja neugodna duha. i fiaša 60 novč

Obširne cienike šaljem svakomu bezplatno Naručbe izvana obavljaju s poštom brzo i pomno. *Tko naručuje bar z tri forinte tanu plaćam sam poštarina.* V mojoj se ljekarni dobivaju sve po novinah oglašene medicinske specijalitete *mineralne vode; razne sprave, brnčače ili povoji za rane, podpažnji.*

Edo Tomaj,

ljekarnik i drogista u Zagrebu,
Ilica 12. 2—10

J. PSERHOFER's

Apotheke zum „goldenen Reichsapfel"

WIEN — Singerstrasse N. 15 — WIEN.

Kričistilne, nekdaj imenovane **universalne krogljice**, zaslužijo po vsej pravici to poslednje ime, kajti obilo je bolezni, pri katerih so pokazale te krogljice svoj izvrstni učinek.

Desetletja sem razširile so se te krogljice na vse strani, zapisujejo jih zdravniki in gotovo je malo družin, v katerih ne bi bilo male zaloge tega domačega pripomočka.

Jedna škatljica z 15 krogljicami stane 21 kr., jeden zavitek šestih škatljic 1 gld. 5 kr., pri nefrankovani pošiljatvi po povzetju 1 gld. 10 kr.

Ako se denar naprej pošlje, ni treba plačati porto, in stane: 1 zavitek krogljic 1 gld 25 kr , 2 zavitka 2 gld. 30 kr., 3 zavitki 3 gld. 35 kr.; 4 zavitki 4 gld. 40 kr., 5 zavitkov 5 gld. 20 kr.. 10 zavitkov 9 gld. 20 kr. (Manj, kot jeden zavitek se ne pošilja).

Prosimo, da se izrečno zahteva

„J. Pserhoferjeve kričistilne krogljice"

in paziti je, da ima pokrov vsake škatljice isti podpis J. Pserhofer v rdečih pismenih, katerega je videti na navodilu za porabo.

Balzam za ozebline J. Pserhoferja 1 posodica 40 kr., prosto poštnine 65 kr.

Trpotčev sok, proti kataru, hripavosti, krčnemu kašlju itd. 50 kr.

Amerikansko mazilo za trganje 1 gld. 20 kr.

Prah proti potenju nog, škatljica 50 kr., poštnine prosto 75 kr.

Balzam za goltanec, 1 steklenica 40 kr., poštnine prosto 65 kr.

Življenska esenca (Pražke kapljice) proti pokvarjenemu želodcu, slabemu prebavljenju. steklenička 22 kr

Angležki čudežni balzam, steklenica 50 kr., mala steklenička 12 kr.

Fijakerski prašek, proti kašlju itd. 1 škatljica 35 kr., poštnino prosto 60 kr.

Tanokininska pomada J. Pserhoferja, pospešuje rast las, škatljica 2 gld.

Univerzalni plašter prof. Steudela, Domače sredstvo proti ranam., ulesom itd., posodica 50 kr., poštnine prosto 75 kr.

Univerzalna čistilna sol A. W. Ballrichs, izvrstno domače sredstvo proti posledicam slabe prebave, 1 zavitek 1 gld.

Razven imenovanih izdelkov dobivajo se še druge farmaceutične specijalitete, ki so bile po vsih avstrijskih časopisih oznanjene. 8—12

Razpošiljanja po pošti se točno odpravljajo proti gotovem ali povzetju.

Pri dopošiljatvi denarja po poštnej nakaznici, stane porto dosti manj kakor po povzetju. 6—12

BRNSKA TVRDKA

za razpošiljatve finega suknenega blaga

Bernhard Ticho

20 - 6 Brünn, Krautmarkt 18, — pošilja proti povzetji:

Sukna za gospe
deset metrov, sama volna v vseh modernih barvah dvojna širokost gl. 6.

Črni Terno
saksonski izvod. dvostroko širok. za celo obleko, 10 metrov gld. 4.50

Valarijne flanele
deset metrov najboljše baže, 60 centim. gld. 3.50

Baršena za obleke
deset metrov, krasni vzorci gld 3.

Životi „Jersey" za gospe
(jopice) z svilnatimi gumbi, v vseh barvah kompletne, velike; 1 komad gld. 1.20

Jute zastor
turški vzorek; podpolni gld. 2.20

Košulje za delalce
iz rumburškega okaforda velike, 3 komade gld. 2

Normalne košulje in hlače
kompletne, velike. 1 komad gld 1.50

Ženske košulje
iz močnega platna ščipkami 6 komadov gld. 2.25

Košulje za gospode, lastno delo
bele ali barvane 1 komad I.a gld. 1.80
II.a gld. 1.20

Kanevas
1 komad 30 vatlov lila gld. 4.80
1 „ 30 „ rudeč „ 5.20

Kanevas iz niti
1 komad 25 vatlov lila in rudeč gld. 6

Oksford
se more prati, dobra vrsta, 1 kom. 50 vatlov gld 4.50

Niegerskega valjanega sukna
10 met., sama volna, najnovejše blago za jesenske in zimske obleke dvojne širine gl. 4.50

Ragusa moderno sukno
dvostroko široko, za kostume, v vseh barvah, tudi progasto in pisano 10 met. gld. 9

Dubla-Velour-sukno
¾ kompletno, 1 komad gld. 3.50

Kalmuka
deset m., najboljše vrsti, 60 cent. širok g. 2.70

Jedno zimsko ogrinjalo
¾ veliko gladko in karirano gld. 2

Garnitura iz jute
2 posteljne pogrinjale, in namizna prta s čipkami gld. 3.50

Garnitura iz ripsa
sestoječa iz 3 posteljnih pregrinjal in namiznega prta sè svilnatimi čipkami gld. 4

Holandske dolge preproge (ostanki)
10 12 metrov dolge, 1 ostanek gld. 3.60

Domače platno
1 komad, 30 vatlov ¾ gld. 4.50
1 „ 30 „ ¾ „ 5.50

King-Webe
boljše nego platno
1 komad ¾ širok, 30 vatlov gld. 6

Konjska plahta
jako dobra, 190 ctm. dolga, 130 ctm. široka gld 1.50

Odeje za fijakerje
190 ctm. dolga, 130 ctm. široka gld. 2.50

Šifon
1 komad, 30 vatlov, I.a gld. 5.50. najboljše vrste gld. 6.50

Tovarno skladišče suknega blaga

Ostanki Brnskega sukna
Ostanek za podpodno moško obleko 3.10 m. dolgo gld. 5

Blago za zimske sukne
ostanek 2.10 metra za popolno zimsko suknjo rjavo in vijnjeno gld. 5.50

Priložnost za kupovanje!
BRNSKI OSTANKI SUKNA, 1 ostanek za 1 kompl. moško obleko 3.10 m. dolgo g. 3.75

Blago za površne suknje
njinejše vrste, 2.10 met. za celo suknjo gld. 7

Vzorki brezplačno in franco. Za dobro blago in točno pošiljatev se jamči.

Elegantno izvedena zbirka uzorcev z 400 znamkam g. krojačem nefrankovano.

Izdavatelj i odgovorni urednik M. Mandić.

Tiskara Dolenc.

Broj 15. U Trstu 10. aprila 1890. Godina XX.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Pripošlana se pisma tiskaju po 5 nč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja po pogodbe sa upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i najbližu pošta valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom raste malo stvari, a nesloga sve pokvari". Nar. Pos.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se i netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 3 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½, i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Carintia br. 25.

Iredentizam.

Pod tim naslovom donaša naš zagrebački drug „Obzor" u svojem 73. broju od 29. pr. mj. vrlo zanimiv članak, koj se tiče ponajviše i naše kože, te ga upravo radi toga eto niže u cielosti donašamo:

Ruggero Bonghi broji se u najumjerenije elemente Italije. Od stare konservativne škole, koja je toliko dopriniela današnjem položaju Italije i koja je Italiji dala toliko zaslužnih muževa, kao što su bili Sella, Minghetti, Lanza, Visconti-Venosta i drugi — Bonghi je još, može se reći, jedini, koji se ističe i koji djeluje u starom duhu, pod starom zastavom. Čovjek dobro vidjen na dvoru, učitelj kraljice u poviesti i u grčkom jeziku, nemože se reći, da je odviše popularan; al u obće štuju njegov talenat i njegovu kulturu, koja se proteže na mnogovrstne grane ljudskoga znanja, te je u najboljih odnošajih sa aristokracijom uma i duha, ne samo u Italiji nego i van Italije. Predsjednik znamenitoga novinarskoga družtva u Rimu, sasvim da većina nedieli njegove političke nazore, Bonghi je od najproduktivnijih publicista Italije. Neima pitanja, koje se u svietu pojavi, a da Bonghi o njemu svoju nereče u člancima, koji, i ako se neodlikuju osobitom elegancijom i lahkoćom sloga, odlikuju se jezgrovitošću misli i odaju čovjeka, koji znade misliti. U zadnje doba napisao je sija... članaka u prilog imirenju medju Italijom i svetom Stolicom. Što on dospjeva, da se bavi s tolikimi i raznimi predmeti, to je osobito pripisati njegovoj neobičnoj marljivosti i nekoj osobitoj metodi, po kojoj znade upotrebiti najmanje odlomke vremena. Onaj dan, kad je kao ministar pao, u času kad se je razpravljalo o zakonu, koji ga je bacio sa ministarske stolice, Bonghi je na toj stolici pisao i spremao za štampu prevod Platona.

To je čovjek, koji je govorio u družtvu „Dante Alighieri" onako, kako smo u zadnjem broju kratko natuknuli. A kako je govorio taj čovjek, koji u razporedjenju talijanskih stranaka zastupa skrajnu desnicu? Govorio je onako, kako bi govorio, kako pače govori Imbriani, koji zastupa skrajnu ljevicu. A što to znači? Znači, da u Italiji svi misle o iredentizmu na isti način: bili na desnici, bili na ljevici bili u središtu, svi smatraju neke zemlje u Austriji kao neoslobodjene, kao zemlje, na koje Italija ima pravo po narodnom pravu. Jedan može biti oprezniji od drugoga u govoru, u izboru fraza, ali glede misli i glede čuvstva, neima nijedne razlike izmedju Bonghia, Nicoteria, Cavalottia, Imbriania i kako se zvali svi ti talijanski državnici. — Nije tomu mnogo godina — ako dobro pamtimo, prvom polovicom god. 1884 — listu „Nuova Antologia" pisao je Bruniatti, da su i Dalmacija i Istra i Trst voća, koja Italija ima ubrati: čekati joj je samo da budu zrela.

U tom stanju stvari mi nećemo sada izpitivati koliko je mudra i razborita politika, po kojoj je Austrija dobra saveznica Italije, ali što smijemo pitati, to je: koliko je mudra, koliko je razborita politika, koja podupire talijanstvo u zemljah, na koje Talijani misle da imadu neko pravo?

Dok po školah i uredih istarskih gospoduje talijanski jezik; dok se na čelo zemlje stavljaju ljudi, koji se više ili manje razumiju sa zagovarateljima talijanšćine; dok se predsjednikom sabora imenuje muž, koji se drugim ne ističe, već intoleracijom i talijanaškim stračarenjem; dok se koketira sa talijanskim elementom u Trstu, a Hrvatom u gradu i po zemlji se nieču najelementarnije pravice; dok se uzdrži zadarska gimnazija, pravo ognjišće talijanske propagande i otežе se sa pohrvaćenjem ureda u Dalmaciji; dok biskupi dalmatinski govore narodu talijanski — dotlen Italija ima pravo smatrati i Istru i Dalmaciju talijanskimi zemljami. Jer dok ih kao talijanske zemlje smatra Austrija — koja bi imala interesa ne smatrati ih — čemu da ih kao takove ne smatra Italija?

Bilo je momenata, u kojima se je moglo misliti, da Austrija kani stati na kraj krivoj politici, koju je sliedila; ali kako? Novom pogriešком — njemačkom politikom. Htjelo bi se talijanšćinu ugušiti novom nenaravnom i absurdnom agitacijom: ujemačkom. Sve se hoće, sve se kuša, samo ne ono, što je naravno, što je pravedno i što bi jedino uspješno bilo.

Istra i Dalmacija su hrvatske zemlje. Radite prama toj činjenici, prama toj svetoj, neoborivoj istini, a tada će nestati iredentizma; ili, ako ga neće nestati, nećete imati razloga, da ga se bojite. — Vi možete podići nasip proti svakoj navali ujediniv Hrvatsku — ali nećete baš zato, da ugodite onima, koji rade u prilog iredentizmu. Može li se što užasnijega pomisliti? A ipak je tako.

Mi se iredentizma ne bojimo: što se dogodilo, nitko neće ubiti našu narodnu sviest, našu narodnost i naš jezik. Mi ćemo ostati ono što jesmo, mi ćemo znati kako da se branimo. Ali nek gledaju dobro oni — proti kojim je iredentizam naperen, jer je i zdravom razumu hrvatskom dodijalo upozorivati „treće" na pogibelj, koja im prieti i za njih govoriti u pustinji!

DOPISI.

Iz Premanture mjeseca marca. (Konac). Ta svi znamo, da je jedan od vas do nedavno nosio takove gaće i krožat, a pokrivao glavu crven-kapom, pa da se odmala nosi po gospodsku. Slobodno mu je kad se je obogatio. Nu on ostaje uvjek sin onih pradjedova, koji su pred tristo godina dojedrili iz kršne Dalmacije u ove krajeve. Nek nezaboravi, da je svoje žepove pokrpao na carskih brodovih sa žuljevi naših vojnika, a ne samo svojom vještinom. Mogao se je po svietu naučiti, kako svaki pošten čovjek brani svoj jezik, dočim sad on brani tudjega. A vas šačica ga u tom sliedi! Sram vas bilo! Kojim ste jezikom progovorili i kojim govorite s vašom djecom? Još većma griešite tim, što druge njeke nevoljnike vučete u vaše kolo i to nješto milom nješto silom. Nu zusjte, da će i vama doći crni petak, kako je već kojemu god došao. Onda vi, koji svoje pastire crnite, ćete se sjetiti istih i prije nego se vaše duše presele Onomu, koji nepoxna prijateljstva, možda, da pozovete k svojoj smrtnoj postelji jednoga od tih ocrnjenih.

U vrieme od niti mjesec dana dvaput je njeki lažo-sijač ocrnio ovog gosp. župe-upravitelja u glasovitom „Giovine somiero", što no ga uređuje čovjek rodom iz Lošinja, komu je mrzak onaj jezik, kojim su se služili njegovi roditelji. Barem da si jednu istinu kazao o babini sinovče! Ali baš ni traga istini. Eto ti dokaza:

U broju 18. od 11. febrara t. g. kažeš, da bijaše ovomjestni župe-upravitelj pozvan 2. febrara k umirajućemu G. R., nu da premda tekar u 8¼ sati na večer, nehtjede ići, izgovarajuć se, da će doći sutradan, a bolnik da je poslije pol sata izpustio dušu. To ti je prva laž. Isti dan, naime 2. febrara u 4½ poslije podne došla je njeka ženska pozvati g. upravitelja, da ide gori spomenutomu bolestniku preporučiti dušu, što velečastni odmah i učini. Kako oni od obitelji kažu, jedva je drugi dan u večer njeki od njih kucao na vratima župe-upravitelja. Nu kad se ne čuje, nemoguće je ikomu želju izpuniti. Tako i pozvani, kad nije čuo, budući već u postelji, nije mogao ići. Još nam treba dodati, kako je župe-upravitelj (curto di comprendonio!) dvaput izpovjedio, jedan put pričestio i dvaput preporučio dušu istomu G. R. u vrieme njegove zadnje bolesti.

Nu da razvidimo sad laži sadržane u dopisu od 27. febrara t. g. br. 25. Tu obznanuje svojim malobrojnim čitateljem dvie novosti, u kojih takodjer neimade ni traga istini. Ponajprije spominje kako njeki M. R. (jedan od onih, koji kaže bielo a misli crno) bivši težko bolestan, pošalje sina i zeta po dušobrižnika. Nu da ovaj nije hotio doći, s toga da su ona dvojica molila dušobrižnika iz Pomera, koji se i odazvao njihovoj molbi. Eto paklenske laži! Istina, da su sin i zet gori imenovanoga pozvali župe-upravitelja, nu

PODLISTAK.

Mrvice.

Piše Vinko Rubeša.

I.

Biednica.

Šećuć ulicom omanjeg gradića, dođem njekakvo urlikanje. Kao ono gladnih vukova u gori sniežnoj. Podjem odkud je glas dolazio. Dodjem do jedne potleušice. Nad vratima imala napis: „Rakijašnica". Iz kuće čuo se žamor, vika, tulenje. Kao u paklu. Unidjem. Kad stupih unutar, mal da se ne uduših. Miris rakije, onaj dim, pa vrazka toplina, da ti duša na jezik skoči. Odvažim se. Sjednuv u kut naručim si čašicu slivovice. Kad si na plesu, valja plesati . . .

Bila to nizka, tamna soba. Pod nabijen, stiene zamazane, vlažne; stolovi trošni, izpucani, a stolice klimave i polomljene. O stropu visila čadjava svietiljka. Slabo svjetlo jedva probijalo debele oblake dima, što se smjestili pod štropom.

Za stolom do mene igrala četvorica „briškula". Bili to iztrošeni stvorovi, propala lica, upalih očiju. Uz svakoga stajao četvrt dropovice (trappe), pa gucali i igrali, kleli i svadjali se.

Kod drugoga stola sjedila četvorica mamurnih mladića. Glave im kuštrave, oči maglene, odielo zamazano.

— Cantemo . . . . završe onaj krživljavih brkova, poprativ svoj predlog odurnom kletvom, pošme neku smradnu talijansku pjesmu zadreči što ga grlo nosilo. Drugi mu pomogli.

Kakva pjesma! Kakvo pjevanje!

Tamo kod trećega stola driemala dvojica, a treći hrkao pod stolom. Mogla mu biti trideseta.

Baš oni dopjevali, a u rakijašnicu stupi mlada žena. Mlada, liepa al uvela kao cviet, kad ga odbaciš i baciš. Odielo joj gradsko al iznošeno.

Čim uoči onoga pod stolom zalama rukama. Bio joj to suprug.

— Antune, biedni moj Antune! i poleti k njemu. A ona dvojica joj se smijala.

Kako li ju to moralo raniti! Ta ljubila ga, kao onog crvića, što ga ostavila kod kuće i gladna i žedna, oko koga cielu noć tetošila i milo pjevala. Da, pjevala je, a srce joj se ciepalo. Pa evo, našla svog muža pod nogama izmeta ljudskoga.

— Čuješ Antune! Ustani! uze ga nježno buditi. Daj rano moja. Poslušaj svoju ženu.

— Tko me to buni? izlanu pijanac, okrenuv se na drugi bok.

— Ja sam. Tvoja žena. Ustani. Ne čini mi te sramote!

— A žena! . . . . i izreče bezsramnu kletvu. Ostali se na sav glas zaihohotali.

— Nemoj tako, dragi. Nemoj, da ti se drugi smiju. Obriše dvie debele suze.

— Jesi li svršila? upita pijanac, pogledav je onima uvenima očima. Ili baš hoćeš, da te bacim van odavle.

— Ah Antune, Antune! reče plačnim glasom, dižuć ga. Poslušaj svoju Ivanu.

— Čekaj ti samo, vražja . . . i sune ju u prsa, da je zateturala medju onu petoricu.

— Evo, kako me voli! reče onaj garava lica. Baš bacila mi se u naručaj. I poljubi ju u suzno lice.

— Pusti me, skote! zajauknu kao ranjena lavica. Tužna ja sirota, nemila! pa pobježe.

Antun sjedne k onoj dvojici. Zatraži četvrt „petešа", koga izkapi u dva maha.

— Liepu mi ženu imadeš, koja se pred tobom baca drugim u naručaj, počeo ga peckati drug, prosiede kose, crvena nosa.

— Tko ti to reče, ništarijo! ustane Antun, dignuv šaku.

— E, valjda nismo bili sliepi, nastavi onaj mirno. Dakako. Simo nije htjela, nego tamo, medju mladiće . . .

Šuti! Inače razmrskat ću ti glavu! zakriči Antun, pograbiv bocu. Takva nije moja žena!

Ipak branio svoju ženu!

— Šta? Ti ćeš moga kuma? zakriči treći, primiv ga za grlo.

— Neka šuti! Pa šta imam ja s tobom! . . .

Priskoče drugi. Njetko utrne svieću. Savili se u živo klupko. Stolovi štropotaju, stolice pucaju.

Pobjegnem dok imam cielu glavu.

Antuna na mrtvo izprebijali. Izbol ga njetko nožem.

Dva dana kašnje ostavi udovicu crnu i slabašno diete, a on ode Bogu na račun. Ona obija danas tudje pragove. Živi o milosti drugih. A žrtvovala je bogati miraz (dotu) što joj ga mati spremila, da podje za nedraga.

Ljubila je uviek muža, a diete uči poštenu životu.

budući ovaj tada bolestan na sveobćoj influenci, nemogaše pješke 1¼ sata. Ipak reče onoj dvojici, da idu Rosandi (to Vam je naš velezaslužni i velepoštovani delegat ili gospodar), te da bi ga ovaj odvezao svojom kočijom. Nu kočije nije bilo u Premanturi, a druge neimade. S toga njim dade pisamce za župe-upravitelja iz Pomera, kojim ga zmoli, da bi išao bolniku M. R., što ovaj i učini. Ovo je svakako nješto drugo nego li ono što je „Somiero“ načrčkao.

Drugi dio istoga dopisa jest pako prava lažimajstorija. Ona L. R. je u istinu imala dieta sa svojim ljubovnikom M. S. M. nu kad je otac dieteta došao u župnički ured sa dvima svjedocima, ovaj ga je svojim priznao, čega dopisnik nepriznaje. Nije istina, da je župe-upravitelj onaj, koji je sudjelovao da uzmu u redovitu službu spomenitoga M. S. M. Pitaj njegovu majku i ona će ti otvoreno kazati, kako je sama molila, da njoj tog starijeg sina uzmu u vojničku službu, a mladjega da joj puste kući, jer da ju prvi neposluša u ničem, osobito što bi se htjeo vjenčati sa pomenutom L. R. I zbilja starijega pozoru u redoviru službu, dočim mladjega puste kući kao podporu udovici majci. Već vojnikom dodje taj M. S. M. sa svojom Lucom župe-upravitelju, da bi jih pozakonio. Ovaj pako znajuć, da vojnik nemože bez dozvole stupiti u ženitbeni zakon, a k tomu još nepunoljetan, sastavi mu molbenicu i pozove k sebi majku njegovu. Nu ni vojnička oblast ni majka nepristadoše na molbu. A ti delijo kažeš, da župe-upravitelj nehtjede pozakoniti mladi par.

Nadalje čitamo u tom dielu kako rečena L. R., bolestna od silne žalosti, pozove k sebi dušobrižnika, koji da nije hotio doći. A mi ti kažemo pravu istinu, da se je župe-upravitelj Fr. K. pozvan poslije devete u jutro k toj bolestnici, odmah pozivu odazvao. Izpovjediv bolestnicu, reče mu ova, da će se sutradan pričestiti. I njemu i drugim se činilo, da bolestnici nebude zla, te naloživ, da ga u potrebi pozovu, otidje. Pozvan malo poslje, da je bolestnici naglo otežčala bolest, otidje sa sv. uljem, nu Bog pozvao ju k sebi prije nego je svećenik k njoj prispio. Nevjeruješ li nam, a ti pitaj njezinu majku i mnoge druge.

Napokon kleveće na župe-upravitelja iz Premanture, da se bavi dušom i tjelom hrvatskom politikom. Lažeš! Slovenac rodom ljubi svoj rod, nu o politici neima s njim govora. Pred kratko vrieme ovdje se izabiralo občinsko zastupstvo. On nehtjede doći i tim je prouzročio, da je u prvom tielu narodna stranka ostala u manjini za jedan glas.

Ako ti nije strast izpila oči i pamet, moraš opaziti kakovu vrieću laži si izsipao proti ovomu župe-upravitelju. Svršujemo molbom, da presv. biskup, koji znade kako stvari stoje, uzme u obranu nevino obtuženoga, čim će zadovoljiti svećenstvu i svim poštenim Premanturcem.

Istinović.

Sa Creskoga otoka početkom aprila. Eto nam pred vrati občinski izbori! Listine su već izložene a izbornici se pozivlju, da umetnu ili izprave svoja imena, koja su tamo možda izpuščena ili krivo napisana. Biti će toga po navadi zabašureno mnogo. Neznam, kako da počmem govoriti o creskih izborih? Srce me boli kada pomislim na upravu občinske imovine i maćuhinsko postupanje sadašnjih vlastodržaca prama kopaću i seljaku. I sam glavar govori „noli me tangere“ (pusti me u miru, meni nije zlo). Nu ipak moram tužnim srcem progovoriti:

Creska občina izgleda poput stare, iztrošene postelje, a vanjsko joj je lice sa oko pokriveno bielom plahtom. To već znade i doktor Andrija Petriš, vodja protu-stranke, koji je dobro upoznao kod Junte, kako se u Cresu upravlja. Možda tom svrhom i nastoji njegova stranka odkriti i protresti staru postelju vladajuće gospode. U to ime pozivlje on kopače i vanjske, neka mu budu na pomoć. Ali nas nije mar za njegov poziv i ulagivanje, jer doktor Andrija, kao što i vladajući ljudi, jednaki su protivnici hrvatskoga puka. Nu ipak želimo izmedju dva zla manje zlo; volimo, da budu današnji vladari maknuti sa občinske uprave. Neimamo se za sada mnogomu nadati, ali za to ne zdvajajmo. Žalostno je stanje po Cresu, kao nigdje u našej pokrajini. Ovdje gospoda vlastela od davnine zapoviedaju kopačem. Još pokojni plovan creski blage uspomene pop Mate Volarić gledao je izliečiti ovu rak-ranu na creskom puku. Pusti se otvoreno, pošteno i junački u borbu sa gospodom creskom, ali žalibože njegovo poduzetje nije koncu privedeno. 1. što nije tada našao dovoljno srborilaca oko sebe i 2. što ga prerano smrt pokosi. Borba zapre, ali se ne ugasi iskra ljubavi i poštenja pokojnoga popa Mata, vazda oplakivanoga plovana creskoga, u prsih svoga puka i njegovih štovatelja. Misli Volarićeve dobro shvatiše njegova braća u Isusu, a sinovi domaći — t. j. svećenici krčke biskupije. Oni sada nastavljaju borbu pok. plovana sa našimi gospodari. Evala im zato! Bog im platio za plemenito djelo! Nu kao što je bio nepravedno napadan pok. plovan od crnih kukavica i nadute gospode, tako isto nije ni njihova sudbina mnogo bolja. Pokojni plovan živ i sada u uspomeni creskih kopača a velikašem i oholicam taštim čita se i sada u njihovih djelih neralјanština. I sada se ruši, napada, ocrnjuje svećenike vriedne i uzorne samo zato, jer su prijatelji puka. Ali pazite gospodo creska, da vas već dobro poznaju svuda što ste i kamo smjerate. Da vas pako upoznadu i cienjeni čitatelji „Naše Sloge“, evo ćemo vas prikazati u vaših djelih — t. j. orisati ćemo kukavno stanje vaše uprave i brige u creskoj občini — tomu zrcalu i uzoru vašega domoljubja.

I. Škole: Creska občina, koja brcji po prilici 9.300 duša, imado samo jednu pučku školu (u gradu Cresu na 6000 duša). Ostale podobćine, koje sačinjavaju preko 3.300 duša, jesu bez škola! Sada pomislite pravednost i ljubav creske gospode, koja se seljanom približuju samo u vrieme izbora, da ih izrabe u svoje sebične svrhe. Doktore Staniću, pogledaj na zapušćeni puk creski, komu znadeš mnogo obećivati u vrieme izbora. Izprosi im škole. Ali briga tebe za njih!

(Konac sliedi).

Pogled po svietu.

Trst, dne 9. aprila 1890.

Austro-Ugarska: Radi uskrsnih blagdana neimamo ništa važna zabilježiti iz političkoga svieta. Državni zastupnici uživaju sada medju svojimi birači ili medju rodbinom uskrsni mir; no pravoga duševnoga mira nemože biti ondje, gdje je narod nezadovoljan, potišten il zapostavljen. Tako biva našemu narodu i njegovim zastupnikom, koji su došli i pred uskrsnimi blagdani praznih ruku medju svoje birače, premda njim se nemože tajiti dobre volje i nastojanja, da se poboljša tužno stanje našega naroda u ovih južnih stranah.

Carevinsko vieće sastaje se polovicom aprila. Kako se govori biti će i ovoga puta proračunska razprava živahna a valjda i burna. Kod glavne razprave govoriti će u ime njemačkih liberalaca njihovi prvaci dr. Herbst i dr. Plener; od strane Mladočeha dr. Gregr, koji će valjda podvrći oštroj kritici česko-njemačku nagodbu. Mladočesi i nekoji od njemačkih konservativaca da će glasovati za to, da se vladi nedozvoli proračun. Česi iz Moravske, Rusini i Slovenci, da će kod te razprave zahtjevati, da se provede nagodba, slična onoj izmedju Čeha i Niemaca, takodjer u drugih pokrajinah sa mješovitim pučanstvom kao što je Moravska, Šlezija, Galicija, Štajerska i Koruška. Za Slavene Primorja t. j. Istre, Trsta i Gorice nečuje se ništa kao da su najzadovoljniji medju svimi narodi Austrije i kao da netreba da se i njih izjednači sa vladajućim talijanskim življem.

Jošte se nezna za stalno hoće li njemački konservativci glasovati za to, da se briše Galiciji dug za zemljištnu razteretninu, a ako se ih nepredobije za tu želju Poljaka, težko da će letos doći to pitanje na razpravu.

U Beču i Pragu zapustili su ovih dana mnogi radnici djelo. Medju timi jesu najmnogobrojniji zidari. Na radničkih skupštinah u Beču i Pragu bijaše zaključeno, da se praznikuje prvoga maja.

Madjarski ministar-predsjednik Szapary bijaše primljen od cesara i nekojih nadvojvoda dne 6. t. mj. u Beču na audienciju.

Izbori za srbski crkveni kongres započeli su 8. t. mj. Pravoslavni u Hrvatskoj birati će po svoj prilici neodvisne muževe, koji odsudjuju rad i ponašanje pravoslavnih zastupnika u hrvatskom saboru. Iz Karlovca javljaju, da su tamo izabrani opozicijonalci Gavela, Medaković i Grbić.

Srbija: U Biogradu i po ostaloj kraljevini proslaviše Srbi svečano dne 8. t. mj. godišnjicu oslobodjenja Srbije. Tom prigodom podielio je kralj Aleksander ruskim diplomatom Giersu i Višnjegradskomu visoke redove. U Srbiji preustrojilo se radikalno ministarstvo, kojemu je na čelu bivši ministar-predsjednik general Gruić.

Rusija: Njemačko-madjarske liberalne novine trubile su u sviet, da će se ruska carska obitelj za uskrsne blagdane preseliti iz Petrograda — gdje tobože nije sjegurna — u Gačinu. Po viestih iz Petrograda neće se ta želja liberalnih židova izpuniti, jer carski dvor ostaje i preko pravoslavnih uskrsnih blagdana u Petrogradu. Nadalje javljaju iz Petrograda, da ide knez Lobanov za poslanika u Berlin a Nelidov da dolazi iz Carigrada u Beč za poslanika.

Italija: Liberalni časopisi iz čitave kraljevine pišu, da će talijanski konservativci ili dobri katolici živo sudjelovati kod budućih zemaljskih izbora, pak da njim se treba odlučno suprotstaviti. Tko pozna moderne liberalce, znati će kakvimi se oni služe sredstvi proti svakomu, koji ne puše u njihov rog. Ministarstvo Crispi-a razklimano je tako, da mora do mala pasti.

Njemačka: Iz Berlina javljaju, da je knez Bismark pogibeljno obolio a uzrok tomu da su najnoviji dogadjaji izmedju njega i cesara. Vilim. II. izdao je nedavno za vojsku odredbu, u kojoj kaže, da se od sada neima paziti kod primanja mladića u častničke škole samo na plemeniće i velikaše, već i na čestite gradjanske sinove, koji su dobri kršćani, vjerni cesaru i domovini.

Franina i Jurina

Fr. Si ča čul, da je bilo v Reke pred blagdani sapuna po niš?

Jur. Varamente nisam niš za to čul.

Fr. Puli vaporića, ki dimi za Volosko, da je neki mići gospodin starejega osapunal tako, da ga ni treba lužit već do drugega vazma.

Jur. A čaj na to ta stareji?

Fr. Neč je brbljal i pretil pak se je ofužil kako i deca.

Jur. Ma, ako pozove na sud?

Fr. Joh neće ne, zač ni koristi iskat onega česa ni. On će se najbrže zadovoljit s onom: ki ga abù ga abù.

Jur. Poznaš pak ti te pravdaše?

Fr. Za starejega su mi fakini rekli, da je to neki Staklarić.

Jur. Aha, poznam ga poznam, ma je brate zaludu njega sapunat, zač da je onakove kože.

Fr. Tako bi ga trebe ostrgat al zblanjat.

Jur. Težko da bi ni to koristilo.

Različite viesti.

Uskrsni blagdani. Otvogodišnje uskrsne blagdane pratilo je i u naših stranah toli krasno vrieme, da si ljepšega niti nemogasmo poželiti. Sama narav htjela je uzveličiti i onako veličanstvene uskrsne blagdane. Koliko nam je do danas poznato proslavio je naš puk širom naše Istre što svečanije prekrasne ove blagdane, koji nam predočuju najuzvišeniji dogodjaj u životu naše sv. crkve t. j. uskrsnuće Spasiteljevo, na što nas sjeća i sama priroda, koja se budi od duga zimskoga sna na novi, bujniji život.

Novi urednik. Od prvoga tekućega mjeseca preuzeo je uredničtvo naše čestite drugarice „Edinosti“ g. M. Ćotić, koji sudjeluje jur dulje vremena kod istoga lista. Bilo sretno!

Uredničtvo našega druga u Puli „Il Diritto Croato“ javlja nam, da broj, koji je imao izaći u sriedu dne 9. t. mj. nije mogao izaći stranom radi uskrsnih blagdana a stranom radi nekoga nepredvidljivog posla u tiskarni. Budući broj izaći će dakle u sriedu dne 16. t. mj.

Iz Opatije piše nam prijatelj, da bijaše ovih uskrsnih blagdana više tudjinaca nego li ikad do sada. Svi hoteli bijahu puni a ni u privatnih kućah nebijaše lahko naći stana. Ti gosti dolažahu većinom radi zabave t. j. na izlete te bijahu dakle prolazni, no imade i stalnih toliko, da svenjimi vrti. Za zabavu je prilično dobro proskrbljeno a uz to krasota našega gnjezdaška uzveličana divnim upravo vremenom, činila je svakomu boravak mio i ugodan. Medju tudjinci imade Njemaca, Madjara, Slavena, a najmanje Talijana.

Dogradja „Narodnoga Doma“ u Kastvu. U ponedeljak sastaše se skoro svi dionićari „Narodnoga Doma“ u Kastvu na dogovor o dogradnji družtvenih prostorijah, za koje se pokazalo kod posliednjih zabava, da su prenzke i nedostatne. Pregledani bijahu i odobreni družtveni računi, razbistren odnošaj „Narodnoga Doma“ napram „Hrvatskoj Čitaonici“ koja imade u njem svoje prostorije i napokon izabran odbor, koji imade izraditi nacrt i troškovnik za pregradnju, dotično dogradnju „Narodnoga Doma“.

Veseli nas, da je došlo do takova zaključka, jer držimo, da ćemo imati do mala krasne i prostrane prostorije „Narodnoga Doma“ koje će služiti na čast Kastvu i gg. dioničarom.

Odgovor preuzvišenoga biskupa Strossmayera Hrvatom u Americi na njihovu pouzdanicu iz Chicaga od dne 28. mjeseca febrara t. g. U zadnjem broju obećasmo, da ćemo donieti vrlo krasno pismo hrvatskoga vladike Strossmayera kao odgovor Hrvatom u Chicagu, koji mu čestitaše k imendanu ustrojivši družtvo prozvano njegovim imenom. Rečeno pismo glasi:

Velecienjene i velemile moje domorodke i domorodci!

Hvala Vam liepa na čestitci povodom moga imendana. Ne mogu izkazati, koliko me je obradovalo, da se Vi u tolikoj daljini od naše domovine na mene sjećate. Znak je to, da plemenitomu srdcu i pravoj ljubavi nikakvi prostor na putu ne stoji, da srdce i ljubav od najskrajnijih do najskrajnijih granica zemlje bez ikakve opreke dopire i dosiže. Hvala Vam liepa na uspomeni i ljubavi; Bog i Vas sve blagoslovio i svakom svojom srećom obilno nadario!

Naši su praotci zaisto sto i sto put domovinu svoju krvlju svojom natopili i ime hrvatsko svuda po svietu proslavili; naše je tu svetu baštinu čistu, častnu, slobodnu i slavnu uzdržati i imenom se bratskim uviek i svagdje ponositi. Ljubav prama domovini svakomu je čestitomu čovjeku prirodjena; nju je sam Bog čovjeku u srdce usadio i sa ljubavlju prama samomu sebi spojio. Čestit i svjestan čovjek rado sve, pak i sam život svoj za domovinu svoju, za njezino pravo, slobodu i slavu žrtvuje; a samo skrajni sebičnjak i hudi razvratnik domovinu svoju izdaje i tudjim se jarmom, te sramotom svoga vlastitoga naroda, ponosi.

Take izdajice domovine i grobare časti i slobode naroda svoga sav pošteni sviet prezire i prokletstvom vječitim od sebe odbija. Bog pako tu pravednu osudu prije ili poslije pečatom svojim potvrdjuje; jer zna, da onaj, koji domovinu svoju, u kojoj se je rodio, u kojoj živi i djelujo; da onaj, koji narod svoj, s kojim u svagdanjem odnošaju stoji, prezire, zameće, izdaje i svojoj hudoj strasti i poblepi žrtvuje, izdaje takodjer, zameće, prezire i svojoj strasti i požudi žrtvuje i vječitu domovinu svoju i Onoga, koji nebo i zemlju u ruci svojoj drži, i koji je jednom rekao: tko neljubi brata i sunarodnika svoga, s kojim

živi i u svagdanjem odnošaju stoji, taj lje naljubi ni Boga, taj poput Jude Iškariota sa narodom svojim izdaje i Boga svoga.

Vami velecienjene i velemile domorodke i domorodci na vječitu čast služi, što i u tolikoj daljini domovinu i narod svoj tako žarko ljubite. Krasna naša domovina i čestiti narod naš, koji je toliko krvi prolio za „krst častni i slobodu zlatnu“, zaslužuje svu ljubav i privrženost našu. Vi u novome svietu uživate u podpunoj mjeri jedno od najuzvišenijih dobara ovoga svieta; za kojim svako plemenitije srdce čezne, to jest: pravu i živu slobodu. Vaše plemenito srdce želi, da se ta prava i živa sloboda čim prije preseli u domovinu Vašu i u narod Vaš, koga Vi toliko ljubite. U starom svietu, kao što Vi to sami dobro znadete, često i često put čuje se sveto ime slobode, često i često put nudja se neka sjena slobode, kad tamo, a to ništa drugo nije, nego utvora neka, pretvaranje puko i licumjerstvo, pod kojim se ste i sto zala krije. U takih okolnostih, da što, da pravi domorodci, da pravi ljubitelji naroda svega i njegovoga prava, njegove slobode i časti štošta pretrpit moraju; jer strast i zloba sa svih strana na nje navaljuje i iz pokvarenoga i podivljaloga srdca svoga svakojake klevete, pctvore, muke i nevolje na nje nabacuje; ele kao što se zlato u vatri, tako se čestit čovjek u borbi u svem svom ajaju pokazuje. Čestitomu čovjeku mili se, da što raditi, poslovati i znojiti se za svoj narod, za njegovu slobodu i za njegov napredak; ali on nepreda ni pred mukom, progonstvom ni patnjom, jer pogledom na otajstvo svetoga križa zna, da čovjek nigda domovini i narodu svomu koristniji i spasonosniji nije, nego kad za svetu stvar slobode i napredka naroda svoga nevin i neđužan trpi.

Poslije svetoga križa neima prizora divnijega, Boga samoga i svega čestitoga svieta vriednijega, nego li vidjeti čovjeka puna vjere u Boga, puna ljubavi prema narodu svomu, kako nevin i neđužan uztrpljivo trpi i svako zlo podnaša za slobodu, prosvjetu, čast i slavu naroda svoga. Takvi je prizor obično poročanstvo Božje skorašnjega spasa i slobode.

To je moja vjera, to moje osvjedočenje, po kom sam se ja do sada ravnao i ravnati ću se, ako Bog da, do viek vieka.

Kada je pako tomu tako, samo se po sebi razumije, da ja sa osobitom čašću i sa osobitim ponosom primam Vašu prijateljsku ponudu, to jest: pokroviteljstvo Vašega domorodnoga družtva, želeć iz sve duše i iz svega srdca, da to Vaše krasno družtvo postane svetim ognjiščem, na kom se vazda i vazda srdca domorodkinja i domorodaca naših na svetu vjeru prema Bogu i na ljubav prama domovini i narodu našemu razžaruju i razplamćuju.

Još jedan put: hvala iz svega srdca a preporučujem se i za buduće Vašemu prijateljstvu, Vašoj ljubavi i Vašoj molitvi.

U Djakovu 24. marča 1890.

Josip Juraj Strossmayer s. r.
biskup bosanski i sriemski.

K gradnji i blagoslovu crkve u sv. Vidu na otoku Krku piše nam naknadno prijatelj koliko sliedi: Crkvu dao je sazidati tamošnji pobožni puk pripomoćju jedne trećine troškova od strane vlade. Do sada je morao onaj puk stiskati se u skromnoj domaćoj crkvici ili još prije poslaziti župnu crkvu u Miholjicah, a toga svega mu sada netreba. Nova crkva jest dosta prostrana i ljepo gradjena, a stoji okolo deset tiljada forinti. Osnovu ili nacrt učinio je gosp. Sandri, zidarsko djelo izvedoše radnici iz hrvatskoga primorja — Crikveničani, dočim su stolarsku radnju obavili domaći meštri gg. Albanese i Feretić rodom iz Omišlja. Radnici su jedni i drugi čestiti i pošteni pa možemo svakoga osvjedočiti, da se je i ovdje obistinila naša sterineka: **djelo meštra hvali**. Neka bude sve to na slavu božju a na čast našim vriednim otočanom.

Dalmacija na bečkoj izložbi. Kako smo jednom bili javili, pokrajinsko gospodarsko vieće odlučilo je po Dalmaciji pokupiti primjeraka proizvoda zemlje i domaćeg obrta, te ih skupa prikazati na ovogodišnjoj poljodjelskoj izložbi u Beču. Uzimlje na se i odnosne troškove. U rečenu svrhu decembra se je mjeseca obratilo vidjenijim ljudem, ponajviše načelnikom, pozivljuć ih, da se za stvar zauzmu, jer bi moglo biti i koristno za pokrajinu. Kad je vidilo, da se neodazivlju prvom pozivu mnogi, tu neki dan je ponovilo poziv, pa čujemo, da je počelo nešto se sakupljati. Kako čujemo dobilo je gospodarsko vieće do sada: ulja iz Dubrovnika, iz Makarske i Primorja; vina iz Pago, Novigrada, Vodica, Drniša i Primorja gornjega: kvasine iz Dubrovnika: rakije iz Paga i iz Primorja; meda iz Šibenika i iz Paga; suhih smokava iz Primorja i iz Hvara, maslina u rasoli iz Šibenika; sira iz Paga i Silbe; preliepih tkaninah iz Vrlike, veziva iz Paga i radja od aloe; zumaradova ulja iz Hvara; suhe ribe iz Metkovića. — Obećaju još poslati raznih stvarih, više vrsta mrežica, baš ukusno napravljenih iz Rieke dubrovačke, iz Blata na Korčuli, Zadra, Bola, Sutivana, Jelse, Murtera, Omiša i Rake. Začudno nam je čuti, da nema odziva iz vinorodnih strana Splitskih, Trogirskih, Kaštelanskih, Viških, pa donekle i Bračkih. Želiti bi bilo, da koji rodoljub iz Kninske, Sinjske i Vrgorske krajine pošalje narodnih tkanina i drvenih rukotvora izrezanih. L. N.

Školsko pitanje u Austriji. Našim će čitateljem biti poznato kolika se vodi borba katolika austrijskih za školu. Školsko je pitanje sad stupilo opet na površje. Dne 12. marča podnesli su u posebnoj komisiji gornje kuće o pučkoj školi kardinal i nadbiskup praški Schönborn, te biskupi Zverger i Missija u ime cielog episkopata očitovanje, koje sadržaje zahtjeve episkopata o pučkoj školi. U glavnom se sastoje zahtjevi u ovom: Za katoličku djecu zahtjevaju katoličke javne pučke škole. Za ovu svrhu zahtjevaju: 1. Obće pučke škole valja tako udesiti, da ih katolička djeca mogu polaziti nepomješana sa djecom drugih konfesija. 2. Na katol. javnih pučkih školah imadu svi učitelji pripadati crkvi katoličkoj te biti odgojeni u katol. učiteljskih škola i usposobljeni za obuku iz vjeronauka. 3. Kod namještenja učitelja na katol. pučkih školah imade se oblastim katol. crkve zajamčiti takav utjecaj, da se mogu uvjeriti o uspješnom djelovanju onoga, koji će se namjestiti. 4. Vjerska obuka ima se uz pripomoć učitelja razširiti, a i sva obuka i učila imadu biti takva, da ne samo neće obuhvatiti ništa sablažnjiva za katol. djecu, već moraju biti skladna s katol. značajem škole. 5. Što se tiče nadzora katol. pučkih i učiteljskih škola, mora se crkvi dati prilika, da može po svojih redovitih zastupnicih uspješno i u svakom pravcu konfesijonalni karakter njihov čuvati i njegovati. Na ovoj osnovi izjavljaju podpisani, da su spremni s vladom o potankostih razpravljati. Kad je ovaj podnesak pročitan, zatražio je ministar nastave Gautsch, iztaknuv važnost ove izjave, neka bi odbor odgodio svoje sjednice, dok bude on mogao priobćiti odgovor vlade. Na predlog predsjednika kneza Czartoryskoga odgodjene su sjednice. Židovsko novinstvo udarilo je radi ovog očitovanja u krik i upravo prostačko napadaje na biskupe.

O dokinuću slobodnih luka u Trstu i na Rieci. Trgovačkim komoram u Trstu i na Rieci priobćilo je austrijsko, odnosno ugarsko ministarstvo trgovine osnovu provedbenoga zakona, o kojoj se obje vlade sporazumješe, u pogledu dokinuća slobodnih luka Trsta i Rieke, koje ima uzsliediti dne 1. julija 1891., a to u tu svrhu, da uzmognu upitne korporacije, eventualno svojim opravdanim željam obzirom na promjenu pojedinih odredba provedbenoga zakona na nadležnom mjestu izraza dati. Kako čujemo, trgovačka je komora riečka zaključila, da zamoli u madjarskog ministarstva trgovine rogne modifikacije provedbenoga zakona. Što se tiče trgovačke komore u Trstu, to ona u toj stvari još nije stvorila nikakvog konačnoga zaključka; dapače se je ona sdružila sa drugimi krugovi, za interese kojih je dokinuće slobodne luke od važnosti, i to u prvom redu sa tršćanskom občinom, a odbor, koji je izabran od interesenta, da vieća o zakonskoj osnovi nije dosele svojih predloga trgovačkoj komori podnio. Ali sudeć po stanju stvari, ne treba dvojiti, da će se nova razprava ob upitnom provedbenom zakonu nuždnom pokazati, a budući da će oba parlamenta doskora svoja viećanja zaključiti, to će po svoj prilici provedbeni zakon o dokinuću slobodnih luka u Trstu i na Rieci istom ove jeseni predložen biti. Pošto dokinuće obijuh slobodnih luka, kao što je spomenuto, imade tek 1. julija 1891. uzsliediti, te time neće nastati nikakve neprilike, što će se odgoditi riešenje provadbenoga zakona, a i razprave izmedju obijuh vlada po svem sudeć jedva da će naići na kakve ozbiljne poteškoće, pošto obje trgovačke komore mole za modifikacije u provedbenom zakonu. Ob.

Najveći kolodvor na cielom svietu je u Frankfurtu na Majni. Sgrade pokrivaju prostor od 31.248 četv. metara. Daleko iza njega dodje tek glasoviti kolodvor St. Pankrac postaje u Londri sa 15.500 četv. metara, zatim onaj šlezke željeznice u Berlinu od 12.100 četv. metara.

Neuku nauka.

Sumpor je lijek od difterije (opasno grlobolje). Englezki liečnik Knepf tvrdi, da se ta opasna bolest sumporom lieči. Bolestniku zaduhne se sumporni cviet na bolestno mjesto u grlu, ili se grlo izpari sumpornom tekućinom, ili se pomješa sumpor sa čokoladom, te ga tako bolestnik guta. Knepf kaže, da je ovako sumporom liečio 75 bolestnika, pa su svi ozdravili. — Američki liečnik Gartoyski opet kaže, da je jako dobar lijek od te hude bolesti citrona, koja se ili siše, ili olupljena jede kao naranča, ili joj se sok izcidi, te se pije kao limonada. Taj doktor pače tvrdi, da se citronom dade i predusresti toj bolesti.

Književnost.

1. **Vojna i mir**, roman L. Tolstoja s ruskoga preveo August Harambašić. Naklada i tisak Scholza i Kralja u Zagrebu. Svezak 25. Ciena svakomu svezku 25 nvč.

* * *

2. **Las ceremonias y fiestas** nupciales entre los morlacos da la Dalmacia. Por el dr. Vladimire Pappafava, abogado de Zara. Traducion espanola del doctor D. Antonio Balbin de Unquera, abogado del colegio de Madrid. 2. Edicion. Madrid, Gaceta del notariado 1890.

* * *

3. **Službovnik** (Dienst-Reglement) za cesarsko in kraljevo vojsko. Tretji del. Pehota in lovska četa. Poslovenil in založil Andrej Comel plemeniti Sočebran, c. in kr. major v. p. Drugi natis službovnika z leta 1876. Ljubljana, založil pisatelj. Tiskala „Narodna tiskarna“.

* * *

4. **Knjižnica družbe „sv. Cirila in Metoda“.** Na svetlo daje in zalag družba. VI. zvezek. „Junaki“ 1. knjižica. V Ljubljani. Tisek I. Blaznikovih naslednikov. 1889. str. 88. Ciena 25 nvč; dobiva se i kod našega uredničtva.

* * *

5. **Popis hrvatskih i srbskih knjiga**, nalazećih se na skladištu u knjižari dioničke tiskare u Zagrebu str. 72.

Listnica uredničtva.

G. A. N. K. Vašu pjesmu tužaljicu „Žalost srca“ spravismo mirna srca u koš.

Br. 265.

Razpis natječaja.

Razpisuje se natječaj za mjesto občinskog tajnika-blagajnika s hrvatskim uredovnim jezikom za občinu Bašku na otoku Krku uz godišnju plaću od **for. 500**, koju će u odnosnih obrocih koncem svakoga mjeseca brati iz občinske blagajne.

Vrh plaće može računati na znatne pripadke od posebnika.

Natjecatelji imaju do **1. maja t. g.** podnieti podpisanomu svoje molbe podkriepljene svjedočbami sposobnosti, neporočnog ponašenja, podpuno poznavanje hrvatskoga uredovnoga jezika a po mogućnosti i poznavanje talijanskog i njemačkog jezika.

Izabrani imati će stupiti u službu već polovicom maja.

Baška, 3. aprila 1890.

Od občinskog odbora.

Načelnik: **Gjuro Čubranić.**

Br. 175.

Oglas natječaja.

U smislu pokrajinskog zakona od 19. marča godine 1874. i na temelju zaključka občinskog zastupstva razpisuje se natječaj na mjesto diplomirane občinske primalje, imajuće se popuniti u ovoj mjestnoj občini sa sjedištem u Dobrinju, godišnjom plaćom od **80 for.** u mjesečnih obrocih.

Natjecateljica imat će dokazati austrijansko državljanstvo, usposobljenje za praktično primaljstvo i poznavanje hrvatskog jezika, po mogućnosti taljanskog i krstnim listom dali je neudata ili udata.

Molbe imaju se podnesti podpisanomu glavarstvu do 30. t. mj.

Od občinskog poglavarstva Dobrinj
1. travnja 1890.

Načelnik: **Perović.**

Grlena bol, kašalj, hrapavica, promuklost, zarad zrnivica, rana, zapala ustijah itd.
mogu se u kratko vriemo izliečiti rabljenjem
NADARENIH
Prendinijevih sladkišah
(PASTIGLIE PRENDINI)
što ih gotovi Prendini, liečnar i ljekarnar u Trstu

Veoma pomažu učiteljem, proporjednikom itd. Prebdjenih kašljanočih, navadne jetranje hreputavice i grlenih zapalah rastaje kao za čudo uzimanjem ovih sladkišah.

Opazka. Valja se paziti od varalicah, koji je ponačinjaju. Zato treba uviek zahtjevati Prendinijeve sladkiše (Pastiglie Prendini) te gledati, da bude na omotu kutijice (škatule) moj podpis. Svaki komad tih sladkišah ima otisnuto na jednoj Strani „Pastiglie“, na drugoj „Prendini“.

Ciena 30 nč. kutijici zajedno sa naputkom

Prodaju se u Prendinijevoj ljekarni u Trstu (Farmacia Prendini in Trieste) i u glavnijih ljekarnah svieta. 7—43

Suknene tvari

razsiljje za gotovo ili pouzetjem za jako jeftine ciene i samo dobre vrsti

3.10	m. za 1 odielo samo	for.	3.30
3.10	„ „ „ „ „	„	4.60
3.10	„ „ „ „ „	„	6.80
3.10	„ „ „ „ fino	„	12.—
3.10	„ „ „ „ vrlo fino	„	15.—
3.10	„ „ „ „ za kaput fino	„	6.—
2.10	„ „ „ „ vrlo fino	„	9.—
1.00	darovac	for.	2.20—3.30
6.30	kamgarn za prati	for.	2.30

Tvornica i skladište sukna
E. Flusser u Brnu
Dominikanski trg 8.
Uzorci badava i franko.
3—20—10

Marijaceljske želudačne kapljice
zvrstno zdravilo pri vseh boleznih na želodcu.

Schutzmarke.

Neprecenljive dobrote je pasebno njihov pri neteč-nosti, slabosti želodca, ako z grla smrdi, napenjanju, kislem pehanju, koliki, želodečnem kataru, goreče (trzavci) ori preobilnej produkciji slin, rumenici, bluvanju in gnjusa, glavobolu, (ako je bol želodca) krč v želodcu, zabasanji, preobilnosti jedi in pijač v želodcu.

Cena steklenici je z nakazom vred samo 40 nov. velika steklenica samo 70 nov. Glavni zalog ima lekarničar Karl Brandy, Kremsier, (Moravija)

Svarilo! Pristne Marijaceljske želodčne kapljice ponarejujejo in posnemajo se mnogovratno. — V znamenje pristnosti mora biti zamotana vsaka steklenica v rdeč omot, providen z gornjo varovalno znamko ter mora biti na vsakem priloženem poduku za vporabo razun tega opomnjeno, da je bil isti tiskan v tiskarni g. Gasek-a i Kremsierah (Kremsier). 27—40

Marijaceljske piluje proti začepljenju.

Ove vlče godina sa najboljim uspjehom rabljene pilule proti začepljenju tiela potvore se mnogo Neka se pazi dakle na gornju zaštitnu marku i na podpis lie-arnika C. Brady, u Kremsiru. Ciena kutijici 40 kr. Zahoji se 6 kutija 1 for. Ako se novac unapred pošalju stoji jedan zaboj for. 1.20, dva zaboja for. 2.20.

Marijaceljske želodčne kapljice niso tajno sredstvo. Deli, iz katerih obstoji, oznanjeni so na vsakej steklenici priloženemu poduku za vporabo

Prave marijaceljske želudačne kapljice i marijaceljsko piluje proti začepljenju dobivaju se prave u:

V ča rostu u Lekarnah: pl. Leitenburg All' Ercolo trionfante; de Leitenburg, Eduard alla Salute: A. Praxmayer ai due Mori; Prendini Pietro, alla fontana imperiale; Benedetto Saraval All' amazone Triotante; Aptonio Suttina, Batt. al Camello; Benedetto Vlah-Minussi, dvorska lekarna; dr. Vittorio Serravallo al Redentore (glavno skladišče); Biazoletto, all' orso nero. — U Sežani u lekarni: Filipa Ritschela, kao što i u svih ostalih lekarnah.

BRÜNNER TUCHSTOFFE
versendet an steuerm bill gra Preisen das Tuchfabrik-Lager
Vincenz Nowak, u Brnu
Krautmarkt N. 18.

250 metra samo for. 3.—
Pošilja se samo za pozetje ili predplatenje. Ostroci bezplatno prosi pošlanje.

Lutrijski brojevi

Dne 5. aprila.

Trst	2	69	18	70	81
Budapest	62	58	42	46	65
Linc	80	50	37	38	53

Dne 9. aprila.

Prag	23	13	41	85	14
Lavov	69	24	51	12	23
Hermannstadt	45	35	59	60	58
Innsbruck	39	2	52	27	40

Pošilja blago dobro spravljeno in poštnina prosto!

Teodor Slabanja

srebrar v Gorici, ulica Morelli št. 17.

priporoča se vljudno pri **visoko častiti duhovščini** v napravo **cerkvenih posod** in **orodja** najnovejše oblike, kot: **monstranc, kelihov itd.** po najnižji ceni.

Stare reči popravi, ter jih **v ognji pozlati** in **posrebri.** Na blagovoljno vprašanje radovoljno odgovarja. 25—15

Pošilja blago dobro spravljeno in poštnine prosto!

Snovji za obleke.

Peruvien in Docking za višje duhovenstvo predpisane snovij za uniforme c. kr. uradnikov, tudi za veterane, gasilna društva, telovadce, livreje,

Sukna za biljarde in igralne mize, **loden** tudi nepromočljiv za lovske sukanje; **pralne snovij**, v plaidi za potovanje od gl. 4 12 itd. Vse to se dobi ceneje nego kje drugod in najboljše, trpežne kvalitete.

Joh. Stikarofski v Brnu (Brünn)

Največja zaloga Avstro-Ogerske. Vzorci franko. Za gospode krojače **kajige z najraznovrstnejšimi in najlepšimi vzorci** Pošiljatve s povzetjem čez 10 gld. franco. Pri mojej stalnej zalogi v vrednosti 200.000 gl. in pri mojej **svetovnej kupčiji se razume** ob sebi, da mi ostane mnogo **odrezkov**; ker pa ne morem razpošiljati uzorcev, vzemem take naročene **odrezke rad nazaj**, ali jih zamenjam z drugimi, ali pa vrnem denar. Barvo, dolgost in ceno treba je zapovedati kadar se naroča take ostanke.

Korespondencija v nemškem, madjarskem, češkem, poljskem, italijanskem in francozkem jeziku. 15—20—7

Ljekarna i drogerija
E. Tomaja
u Zagrebu Ilica 12

preporuča osobito prokušane ljekarije:

Mazilo proti kostobolji ili proti rheumatizmu, kalanju i trganju u kostih, ukočenosti ili grčevom u žilah, boli u kukovih i križicah, probadanju. Ciena 80 novč.

Sladka voda za kašalj i za prsa ili katar u prsih i plućih, teško disanje, promuklost u grlu. Ciena 50 novč.

Pojačeni željezoviti sirup proti slabosti bljedoći, škrofuluznosti, nemoći. Ciena 1 f

Švedska životna tinktura (Lebensessenz) ili Švedske kaplje. Orim se glasovitim sredstvom očišćuje *krv i zlatenica* popravlja i okrepljuje želudac i ublažuje glavna bol, olakšava teginja ili mučnina, tjera vjetre, odklanja se bol u žlički želudačne grčeve, žulica, zimnica, zavijanje ili grižaja u trbuhu. Tko ova toli hasnovitu Švedsku tinkturu višeputa uzima sačuvat će si zdravlje, tjelesnu snagu i zapriečiti razne bolesti i poteškoće. Ciena 50 novč.

Prah za blago ili za marvu svakomu gospodaru vrlo potreban za konjski keh i za kašalj, za konje, volove, krave i svinje zalagano čišćenje, za objačivanje želudca i probave, kada se blago napuhuje i neće rado žderati. Krave davaju od njega više mlieka, konji postaju jači i vatreniji. Ciena omotu 45 novč

Antiseptična voda za usta i zube, a kojom se sačuvanja zubi od kvarenja, zapriečuje i ublažuje zubobolja, učvršćuje meso oko zubi, razfriškuju usta uklanja neugodna duha. 1 fiala 60 novč

Obširne cienike šaljem svakomu bezplatno Naručbe izvana obavljeju s poštom brzo i pomno. *Tko naručuje bar z tri fiorista tomu plaćam sam poštarinu.* V mojoj se ljekarni dobivaju sve po novinah oglašene medicinske specijalitete *mineralne vode; razne sprave, bandaže ili pojasi za rane, podpažanji.*

Edo Tomaj,
ljekarnik i drogista u Zagrebu,
Ilica 12. 3—10

Parobrodarsko družtvo M. Švrljuga i drug. na Rieci

Ljetni vozni red
počam od 1. aprila t. g. do nove odredbe
(ako vrieme dopusti).

Pruga RIEKA-PULA i natrag

Odlazak iz Rieke u 6 sati u jutro.	Odlazak iz Rieke u 6 sati u jutro.
Ponedeljak za Opatiju, Lovran, Moščenice, Berseč, Rabac, Cres i Pula.	Utorak za Cres, Rabac, Berseč, Moščenice Lovran, Opatija, i Rieku.
Srieda . . . za Opatiju, Lovran, Moščenice, Berseč, Cres i Pulu.	Četvrtak za Cres, Berseč, Moščenice, Lovran Opatija i Reku.
Petak . . . za Opatiju, Lovran, Moščenice, Berseč, Rabac, Cres i Pulu.	Subota za Cres, Rabac, Berseč, Moščenice, Lovran, Opatiju i Rieku.

Pruga RIEKA-KRK i natrag

Odlazak iz Rieke: nedelja, utorak, petak.

Odlazak iz	u satih	Dolazak u	u satih
Rieke . . .	10 jut.	Omišalj . .	11 jut.
Omišlja . .	11.10 „	Malinska . .	12-45 op.
Malinska . .	12-15 „	Krk . . .	1-45 po p.
Krka . . .	2-05 po p.	Žmerag . .	2-50 „
Žmerga . .	3- „	Krk . . .	3-45 „

Odlazak iz Krka: ponedeljak, sriedu i subotu.

Odlazak iz	u satih	Dolazak u	u satih
Krka . . .	5 jut.	Žmerag . .	5-45 jut.
Žmerga . .	5-55 „	Malinske . .	7-35 „
Malinska . .	7-45 „	Omišalj . .	8-40 „
Omišlja . .	8-45 „	Rieku . . .	9-45 „

Pruga IKA-OPATIJA-RIEKA i natrag

Odlazak iz Ike, svaki dan u jutro u 6 ½ sati za Lovran, Opatiju, Volosko i Rieku.

Odlazak iz Opatije, svaki dan u 12 sati o podne ravno za Rieku.

Odlazak iz Opatije, svaki dan u 6 sati po po podne ravno na Rieku.

Odlazak iz Rieke, svaki dan u 10 sati u jutro za Opatiju, tičuć Volosko.

Odlazak iz Rieke, svaki dan u 2½ po podne za Volosko, Opatiju, Iku i Lovran.

Odlazak iz Rieke, svaki dan (izuzam svetka) u 4 sata po podne ravno u Opatiju.

Za kreat robu valja se obratit na kapetana.

Rieka, mjeseca marča 1890.

Ravnateljstvo.

J. PSERHOFER's

Apotheke zum „goldenen Reichsapfel"

WIEN — Singerstrasse N. 15 — WIEN.

Kričistilne, nekdaj imenovane univerzalne **krogljice**, zaslužijo po vsej pravici to poslednje ime, kajti obilo je bolezni, pri katerih so pokazale te krogljico svoj izvrstni učinek. Desetletja sem razširile so se te krogljice na vse strani, zapisujejo jih zdravniki in gotovo je malo družin, v katerih ne bi bilo male zaloge tega domačega pripomočka.

Jedna škatljica z 15 krogljicami stane 21 kr., jeden zavitek šestih škatljic 1 gld. 5 kr., pri nefrankovani pošiljatvi po povzetju 1 gld. 10 kr.

Ako se denar naprej pošlje, ni treba plačati porto, in stane: 1 zavitek krogljic 1 gld 25 kr., 2 zavitka 2 gld. 30 kr., 3 zavitki 3 gld. 35 kr.; 4 zavitki 4 gld. 40 kr., 5 zavitkov 5 gld. 20 kr., 10 zavitkov 9 gld. 20 kr. (Manj, kot jeden zavitek se ne pošilja).

Prosimo, da se izrečno zahteva

„J. Pserhoferjeve kričistilne krogljice"

in paziti je, da ima pokrov vsake škatljice isti podpis J. Pserhofer v rdečih pismenih, katerega je videti na navodilu za porabo.

Balzam za ozebline J. Pserhoferja 1 posodca 40 kr., prosto poštnine 65 kr.

Trpotčev sok, proti kataru, hripavosti, krčnemu kašlju itd. 50 kr.

Amerikansko mazilo za trganje 1 gld. 20 kr.

Prah proti potenju nog, škatljica 50 kr., poštnine prosto 75 kr.

Balzam za goltanec, 1 steklenica 40 kr., poštnine prosto 65 kr.

Življenska esenca (Pražke kapljice) proti pokvarjenemu želodcu, slabemu prebavljenju, steklenička 22 kr

Angležki čudežni balzam, steklenica 50 kr., mala steklenička 12 kr.

Fijakerski prašek, proti kašlju itd. 1 škatljica 25 kr., poštnine prosto 60 kr

Tanokininska pomada J. Pserhoferja, pospešuje rast las, škatljica 2 gld.

Univerzalni plašter prof. Stendela, domače sredstvo proti ranam., ulesom itd., posodica 50 kr., poštnine prosto 75 kr.

Univerzalna čistilna sol A. W. Bullricha, izvrstno domače sredstvo proti posledicam slabe prebave, 1 zavitek 1 gld.

Razven imenovanih izdelkov dobivajo se še druge farmaceutične specijalitete, ki so bile po vsih avstrijskih časopisih oznanjene. 9—12

Razpošiljanja po pošti se točno odpravljajo proti gotovam ali povzetju.

Pri dopošiljatvi denarja po poštnej nakaznici, stane porto desti manj kakor po povzetju. 7—12

Tiskalice (preše) za zelenu krmu

Blantov patent za sačuvanje svih vrsti krme, t. j. da se sačuva zelena i sladka pića 10—9 od trave, djeteline, kuruze, repnice itd.

To je jedno od najljepših izmišljaća nove dobe,

prokušano

porabom, te daju vrlo veliku korist gospodarstvu,

prokušano

prodajom, koju smo mi do sada postigli, i mnogimi sjajnimi izjavami i svjedočbami oblastih i prokušanih gospodara.

predali smo u 1 godini u Njemačkoj i Austro-Ugarskoj

700

komada. Najbolji dokaz da je ta sprava vrlo korisna i znamenita.

Nemojte a da neprešate krmu osobito

repnicu,

jer su svi dokazi posliednjih godina potvrdili, da je repnica

izvrstna pića za zimu.

Upute o porabi, koja sigurno uspije, preglede, mnenja, svjedočbe, šalje badava i franko:

PH. MAYFAHRT & C., Tvornica poljodjeljskih sprava **WIEN, II.,** Taborstrasse 76,
Frankfurt a. M. i Berlin N.

jedini ovlašteni tvorničari samotvornih neprestano radečih preša za polugom, patent Blant.

BRNSKA TVRDKA
za razpošiljatve finega suknenega blaga
Bernhard Ticho

20—7 **Brünn**, Krautmarkt 18, — pošilja proti povzetji:

Sukna za gospe
deset metrov, sama volna v vseh modernih barvah dvojna širokost gl. 8.

Črni Turno
saksonski izvod. dvosroko širok, za celo obleko, 10 metrov gld. 4.50

Valarijne flanele
deset metrov najboljše baže, 60 centim. gld. 3.50

Barsena za oblake
deset metrov, krasni vzorci gld 3.

Životi „Jersey" za gospe
(jopice) z svilnatimi gumbi, v vseh barvah kompletne, velike; 1 komad gld. 1.30

Jute zastor
turški vzorek; podpolni gld. 2.20

Košulje za delalce
iz rumburškega oksforda velike, 3 komade gld. 2

Normalne košulje in hlače
kompletne, velike, 1 komad gld 1.50

Žensko košulje
iz močnega platna ščipkami 6 komadov gld. 2.25

Košulje za gospode, lastno delo
belo ali barvane 1 komad I.a gld. 1.80 II.a gld. 1.20

Kanevas
1 komad 30 vatlov lila gld. 1.80
1 „ 30 „ rudeč „ 3.20

Kanevas iz niti
1 komad 30 vatlov lila in rudeč gld. 6

Oksford
so more prati, dobra vrsta, 1 kom. 10 vatlov gld 4.50

Niegerskega valjanega sukna
10 met., sama volna, najnovejše blago za jesenske in zimsko obleke dvojne širine gl. 4.50

Ragusa moderno sukno
dvostroko široko, za kostume, v vseh barvah, tudi progasto in pisano 10 met. gld. 9.

Dublé-Velour-sukno
⅘ kompletno, 1 komad gld. 2.50

Kalnuka
deset m., najboljše vrsti, 60 cent. širok g. 2.70

Jedno zimsko ogrinjalo
¾ veliko gladko in karirano gld. 2

Garnitura iz jute
2 posteljne pogrinjale, in 1 namizna prta s čipkami gld. 3.50

Garnitura iz ripsa
sestoječa iz 3 posteljnih pregrinjal in namiznega prta sè svilnatimi čipkami gld. 4

Holandske dolge preproge (ostanki)
10 - 12 metrov dolge, 1 ostanek gld. 2.60

Domače platno
1 komad, 30 vatlov ¾ gld. 4.50
1 „ 30 „ ⅘ „ 5.50

King-Webe
boljše nego platno
1 komad ¾ širok, 30 vatlov gld. 6

Konjska plahta
jako dobra, 190 ctm. dolga, 130 ctm. široka gld 1.50

Odeje za fijakerje
190 ctm. dolga, 130 ctm. široka gld. 2.50

Šifon
1 komad, 30 vatlov, I.a gld. 5.50, najboljše vrste gld. 6.50

Tovarno skladišče suknega blaga

Ostanki Brnskega sukna
Ostanek za podpodno moško obleko 3 10 m. dolga gld. 5

Blago za zimske sukne
ostanek 2.10 metra za popolno zimsko suknjo rjavo in višnjeno gld. 5.50

Priložnost za kupovanje!
BRNSKI OSTANKI SUKNA. 1 ostanek za 1 kompl. moško obleko 3.10 m. dolgo g. 2.75

Blago za površnje suknje
njihnejše vrste, 2.10 met. za celo suknjo gld. 7

Vzorci brezplačno in franco. Za dobro blago in točno pošiljatev se jamči.
Elegantno izvedena zbirka uzorcev s 400 znamkam g. krojačem nefrankovano.

Izdavatelj i odgovorni urednik **M. Mandić.**

Tiskara Dolenc.

Broj 16. U Trstu 17. aprila 1890. Godina XI

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po 5 nvč. svaki redak. Oglasi od 8 redaka stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja uz pogodbe sa upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“. Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cijelu arku.

Dopisi se nevraćaju ako se i netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½ i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Carintia br. 25.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari“. Nar. Pos.

Talijansko sveučilište u Trstu.

Talijani još uvjek misle na svoju prekrojiti evropejsku kartu, kao da nije već 15 vjekova prošlo od kada su Slaveni i Germani srušili rimsko gospodstvo, te u negdašnjih zemljah toga pustoga i okrutnoga carstva, stvorili nove narodnosti, nove države, drugojake uredbe, nego li su latinske.

U mnogih krajevih, kuda su Rimljani gospodovali i Boga se moli hrvatski. Narodi, koji su što predobili, neće zapustiti lahke ruke ono, zašto su potoke krvi proljevali, a najmanje za neku slabo shvaćenu ljubav ili prijateljstvo ili makar savez sa bližnjimi susjedi.

Za ciele dobe, što je Venecija oko hitala za našom obalom i htjela ju posve poda se spraviti, vidimo povjestničke čine, koji se tomu protive. I patrijarki oglejski i knezovi goričći, te isti municipiji ovoga Primorja, dok je u njih bilo sile i ljubavi za slobodom, kratili su Veneciji gospodstvo na ovih stranah.

Kad je Karlo V. hotio ovo svoje Primorje pridružiti Italiji, stališi kranjski uzkrátili su posluh i podaničtvo bratu mu Ferdinandu, i ona se je nakana za uvjek razbila o tvrdu volju tadanjih predstavnika naroda.

Velimo „za uvjek“, jer onda je samo Ljubljana čutila potrebu, da vrata na Primorju, kao Trst i ostali okoliš, budu pod istom vlasti, a sada tu potrebu čute bezdvojbeno više i Beč i zlatni Prag.

Za vreme Karla V. imali su govoriti samo stališi zemaljski, to jest gospoda i visoki dostojanstvenici, a sada u ime naroda imaju govoriti ne samo oni, nego i cieli narod.

A taj narod hrvatsko-slovenski, koj dalje na sjever i iztok ima nepregledne krajine, gdje stanuju njegova braća Slovenci i Hrvati, taj narod, koj čuti svoju moć i počima razumjevati, da i on ima pravo živiti, taj narod ima da budnim okom gleda na prekomorske namišljaje, koji su še njegda očitovali u trgovačkih avezah, a drugda u krvavih navalah Venecije, a danas se očituju pod plaštem tobožnje obrane talijanske narodnosti i kulture.

Gdje nije napadaja, tu nesmije biti govora o obrani, inače se obrana sama izvrže u napadaj.

Mi Slaveni jesmo na Primorju u većini, makar da je posljednji popis bio učinjen čudnovatim načinom, ne na temelju narodnoga, nego na temelju občevnoga jezika.

Slaveni se laglje nauče tudji jezik, ali ako ga sa susjedi rabe, to nesmije biti temelj za brojenje njihove narodnosti.“—

Na to imali bi misliti naši odlučujući krugovi, jer mi braneć svoju kožu, branimo i njihovu.

Na te opazke ponukao nas je nedavni nastupni govor inače vrlo zaslužnoga profesora Tullia Martella u Bolonji.

On je u tom nastupnom govoru sjajno razložio povjest klasičnih nauka i postanak i znamenitost sveučilišta, i to takodjer njihovu znamenitost u političkom životu naroda.

I tu je govorio o našoj koži: „I Austrija“ kaže on, „daje univerzam toliku znamenitost, da nikad nije htjela osnovati jedne u Trstu, premda ju na to silio od svih stranah narod (?) u Goričkom, na Soči, u Istri, u Trentinu. Austrija zna posve dobro, da ničim drugim koliko ognjištem viših nauka, nebi brže izgubila talijanske pokrajine (čujte!) podvržene njeziномu olovnomu žezlu, jer bi se tako po samoj naravi stvarih premoglo i upliv slavenski i njemački, kolikogod bio jak, i svaku obvezu talijanskoga saveza, kolikogod ga poštovali i zahtjevali, da se poštuje“.

Ta očita izpovjed talijanskoga profesora mnogo je znamenita ne samo za nas Sloveno-Hrvate, koji smo pod namjestničtvom trščanskim, nego i za ostale Slavene a i za Njemce u državi. Jer i oni bi izgubili more, da se obistine želje Talijana, kad bi se rimsko gospodstvo proteglo na julske planine.

Talijani rade na tom pojednako, nekoji očito, nekoji tajno.

Po tom mjerilu imamo omjeriti i zahtjev trentinske „Pro Patria“ za talijansko sveučilište u Trstu, koje nema nikakova razloga obstanku, jer ako ti se baš hoće nauke u talijanskom jeziku, ima u Italiji takovih škola na desetke. Ako li ti se hoće nauke za službu u Austriji, tad valja, da znaš i njemački i hrvatski i češki, već kako je koja zemlja.

A sveučilišta za izbijanje komedija, za izgrede, za agitacije talijanske u zemlji napučenoj pretežno slavenskim pukom, netreba i nesmije biti.

Mi smo profesoru Martellu zahvalni, da je očito govorio; zato njemu i njegovim sumišljenikom očito odgovaramo. A to ne radi njegovoga „olovnoga žezla“, nego radi našega obstanka, radi pravice, koja neda, da talijanski živalj na nas navaljuje pod krinkom obrane, i da on u manjini za se zahtjeva sveučilište, dočim mi, većina puka neimamo dosta ni pučkih škola.

U ostalom mi se tih nakana toliko nebojimo, jer smo osvjedočeni, da će narod u bližnjoj kraljevini do mala svoje usrećitelje glasno pitati **kruha za se, a ne škola za „nespašenu braću!“**

Dr. Holub o naših Primorcih, nalazećih se u Africi.

Glasoviti liečnik dr. Emil Holub, rodjen Čeh, zaputio se je do tri puta u neke nepoznate jošte krajeve južne Afrike, da tamo prouči zemlju, ljude i narav onih predjela, u kojih još nikada nijedan Europejac nije bio.

Njegovo zadnje putovanje trajalo je od godine 1883—1887., a bila je uzaoj i njegova mlada supruga Roza, rodjena Bečkinja. Glavna svrha ovoga poslednjega Holubova putovanja bila je ta, da od Capstadta prodre u zemlju Mašukulumba, za koje se znade, da su najdivlja od svih dosada nam poznatih afrikanskih plemena. Što su sve Holub, supruga mu i njihova služinčad na tom znanstvenom putovanju pretrpjeli, neda se niti približno opisati. Čovjeka upravo srsi prolaze, kada čita knjigu, u kojoj Holub opisuje sve, što je tamo vidio, čuo i našao, a osobito kada spominje boli, patnje, muke, glad, žedju, mrzlinu i vrućinu i sve ine potežkoće, što su ih ti srčani putnici na svom putovanju podnesti morali. Najviše su dakako pretrpjeli u zemlji tih divljih Mašukulumba, te je upravo čudo božje, što nisu tamo ostavili svoje kosti svi, kao što je i veći dio njihove služinčadi. Goli i bosi jedva da su nekako Holub, žena njegova i samo tri sluge težkom mukom i bježeć na stotine milja daleko, napokon iznesli živu glavu iz tih nepristupnih Mašukulumbskih strana.

Sve potrebite mnogobrojne stvari, što su za to težko putovanje uza se imali, sve je to palo u ruke tih ljudoždera Mašukulumbskih. Neizmjerno je velika škoda za znanost, što su ti krvoloci oteli Holubu vrlo bogatu zbirku životinjah, bilinah, rudah, obrtninah i svega onoga, što je on uz najveću muku i novac bio već sabrao u onih nam nepoznatih krajevih, da ponese sa sobom u Europu, pa da se i mi Europejci možemo nagledati svega toga, čega još nikada vidjeli nismo. Pa da bude škoda još veća, zaplienili su mu i spise, u kojih je bio potanko zabilježio sve, što je tamo vidio i doživio. Da sav njegov preveliki, dapače nadčovječji trud ne ostane brez ikakve koristi, dao se je Holub, čim je utekao iz te nepristupne Mašukulumske zemlje u pitomije južnije krajeve Afrikanske, ne to, da brzo napiše sve, što je tamo vidio i našao, pa čega se već sam nije dobro sjećao, sjećala se njegova žena i njihovi sluge. Na taj način pošlo je Holubu za rukom, da barem donekle nadoknadi gubitak usljed divljega napadaja Mašukulumba, a nam je pružio priliku, da se ponešto upoznamo sa tom nepoznatom dosad zemljom, s njezinimi divljaci i njezinom bujnom naravlju.

Pod konac godine 1887. ti neustrašiv putnici ili bolje jedan samo dio njih, to jest Holub, njegova žena i samo tri sluge, jer oni ostali ostavili su u Africi svoje

---

PODLISTAK.

Mrvice.

Piše Vinko Rubeša.

(Konac.)

II.

Ocvala ruža.

Bila tada kao ružin pupoljak, što se istom otvarati počeo.

Šaroliki leptiri lepršali oko nje, da se nadive njezine krasote, da usrknu sa njenih rujnih latica sladkoga soka. Al ona sklopila latice — nedala se usvojiti.

Uzdavala se previše u krasotu svoju. Danas vam je ocvala ruža.

Rumene latice požućele, mirisa nestalo. Razgalila srce. Badava. Leptir dopršio, pa odprši. Nejma sladkoga soka, nejma one bujne sviežosti, pa čemu da joj sjedne u krilo?

Svi ju ostavili, pa ni isti „smrdljivi Martin“ neće joj u naručaj, jer je „ocvala ruža“.

III.

Dosljednost.

Šetao sam cestom. Uzput susretim dvoje djece, gdje se nješto svadjaju. Da čujem o čemu prepirka, zaustavim se, tobože promatrajuć jedan cviet.

— Ako mi nedaš cielu jabuku, nikad neću više s tobom igrati — prietio manji.

— O ne. Ciele ti nedam. Hoćeš polovicu?

— Neću! otrese se onaj mali, pa odtrči.

Slučaj htjede, pa drugi dan nabasam upravo na njih dvoje.

— Daj mi dakle polovicu jabuke, pa prijatelji kao prije, upita manji.

— Neimam je više. Pojio sam cielu. Zar se odrasli od djece uče dosljednosti?

IV.

U gradu.

Mala Idica ode u grad rodu u pohode. Kad se iza mjesec dana vratila, reče jednog dana majci:

— Čuješ mamo! Negovori samnom više hrvatski. Sada znadem samo talijanski. U gradu sam hrvatski zaboravila. —

Nerade li tako i odrasli?

V.

Na groblju.

Bilo na dušni dan. Podjem na groblje. Sjever brijao sa snježnih gora, što se digle selu na sjeveru. Nabrekla i prozebla zemlja škripala i pucala pod nogama.

Lipe trepetale na onom slabom, studenom vjetru, a požućelo suho lišće šumilo tajinstveno, žalostno, kao ono zvonce, što se sa groblja glasi.

Uzput susretah pognute starce, slabe starice, žene i djecu sa sviećicami u modrikastim ručicam. Nosovi im modro-crveni. Vesela su. Tà gorit će u crkvi sviećice. A stariji idu pognute glave, zamišljeni. Jedva da koju prozbore.

Dodjoh na groblje — na seosko groblje. Trnje i suha trava zastrla tragove grobova. Ovdje, ondje viri komad križa. Na sriedi groblja malena je crkvica. Naheren krov zarašten je mahovinom, pocrnjele stiene popucane.

Nedaleko crkve kopao grobar njekomu mjesto. Uz njega bio već jedan grob izkopan. Podjem k njemu.

— Tko tu umrie? upitam grobara.

— Onaj, koji neće više. Sada znadete, otrese se, a da me nije ni pogledao, pa nagne iz čuture. A vi ste to, gospodičiću? Oprostite, što vam onako odgovorih. Ma, dvadeset puta sam već rekao, tko da je umro, pa me to ljuti. I najzadnji musavac htio bi znati, komu kopam. Bogami, čovjek zasiti se i odgovarati. Al da. Kopam jednomu seljaku iz Puži. Jednoga prekopat, drugoga zakopat. Tako je na tom biednom svietu. Kad se jedan naleži, ustupi mjesto drugomu.

Tako govoreć izlazio je iz groba.

— Baš sada prebacih kosti bogatoga Stanića. Imao je svega, ma i ptičjega mlieka. Evo njegove tikve — i odrine je nogom.

Pogledam ju. One šuplje oči buljile u me strašno, užasno. Lecnuh se. To su dakle one oči, za kojima su ludile žene?

— Evo je! reče grobar, pošto je napunio lulicu; jednaka je kao i Prosjaka Ivana. Dapače, čini mi se ružnijom. A kakav je bio! Kao rumena ruža. Ma pisao bi mu bio na obrazu. A Ivan? Rugoba ljudska! Pa eto! Sada su jednake.

Tako je! Ljepota i bogatstvo prate samo do groba, a tko dalje?

kosti, poslje neopisivih muka i boli napokon su se vratili u Beč. Čim se je taj proslavljeni putnik Holub maiko oporavio, dao se je na to, da uredi i popuni svoje doživljaje na tom mukotrpnom putovanju, da ih za štampu priredi i napokon objelodani. I njegovo se je djelo u istinu tečajem prošle godine na njemačkom jeziku u svezcih štampalo, pa je ovih dana izašao posljenji to jest 36. svezak. Još nije bila doštampana njegova knjiga na njemačkom jeziku i već je počela izlaziti u svezcih prevedena na talijanski jezik, a sjegurno će se naskoro prevesti i na sve ostale izobražene europejske jezike.

Kada smo čitajući tu knjigu, koja nosi naslov: „Od Capstadta u zemlju Mašukulumba“, putovanja dra. Emila Holuba u južnoj Africi od godine 1883.—1887.“, došli do svezka 35. i 36. ugodno nas je iznenadio onaj dio toga putopisa, gdje nam Holub pripoviedа, kako su on i njegovi suputnici, bježeći na vrat na nos, goli i bosi više mrtvi nego li živi, stigli napokon u predjele Kimberleyskih poljana, te što su i koga su tamo našli.

Vriednim čitateljem „Naše Sloge“ je poznato, da u Kimberley-u imade mnogo naših Istrana-Hrvata, koji su se tamo zaputili, da poštenim svojim trudom i radom u tih dijamantnih rudokopih zasluže koju svoticu novca, što je u istinu mnogim, kako čujemo i za rukom pošlo. Kako dakle izmedju mnogih radnika drugih narodnosti imade i liepi broj naših čestitih Primoraca Hrvata, a osobito onih iz Istre, to mislimo, da ćemo samo svoju dužnost učiniti, a vriednim čitateljem „Naše Sloge“ ugoditi, ako njim u „Slogi“ na hrvatskom jeziku izpripoviedimo, što o tih naših ljudih, njihovoj ćudi i stanju sudi i piše na njemačkom jeziku dr. Emil Holub.

Dr. E. Holub premda rodjen Čeh, naš bližnji dakle brat, ipak se čuti više Niemac nego li Čeh. Pa ako on sve to ovako pohvalno i ljepo piše o naših Istranih u tih dalekih afrikanskih krajevih, to nam se njegove rieči tim vjeroatnije čine a srcu našemu tim više gode.

Evo dakle sada što i kako piše u XXXI. poglavlju svoje spomenute već knjige:

„Požrtvovnoj skrbi gosp. Iv. Pama i prijaznoj susretljivosti predstojnikâ svih rudokopnih družtva, imamo zahvaliti, što nam je naš četrnaestdnevni boravak u Kimberleyu bio toliko ugodan, koliko je samo moguće bilo. Moja se je supruga naskoro čutila sretnom u družtvu ljubeznivih gospodja, koje su na sve moguće načine nastojale, da zaboravi pretrpjele muke, da ju utješe i što više razdobrovolje; ja sam pako cielo to vrieme upotrebio na to, da razgledam dijamantne rudnike. Pri tom su mi gosp. Pam, predsjednik a i cieli odbor patriotičkoga austro-ugarskoga podpornoga družtva i riečju i činom bili na ruku. Ja smatram za svoju dužnost, da na ovom mjestu svoj ovoj gospodi — za ljubav i dobrotu, koju su u tako dalekih krajevih svojim zemljakom izkazali, (— kao što i gosp. načelniku I. Greveru) za to najsrdačnije zahvalim. Dobrohotni čitatelji neka mi dozvole, da progovorim ovdje nekoliko rieči o austro-ugarskom pripomoćnom družtvu i njegovu utemeljenju. Bili su osobiti uzroci, radi kojih se je to družtvo oživotvorilo. U Kimberley-u i u okolišnih dijamantnih rudokopih nalazi se najmnogobrojnije austro-ugarska naselbina u cieloj južnoj Africi. Inteligenciju naših zemljaka — Niemci i Ugri — sačinjavalo je nekoliko trgovaca dijamanti, dočim je ostala množina sastojala od radnikâ Hrvata, Niemaca i Talijana, koji su radili u rudokopih, ili su pak nadzirali crnce, koji su radili u rudokopih, mrvili i izpirali dijamantnu zemlju.

(Konac sliedi).

DOPISI.

Sa Creskoga otoka početkom aprila. (Konac). A kakva je pako ta škola u Cresu? Bolje bi bilo za creski puk, da je nije, nego da je onakva. Proti zakonom naravskim i božjim, proti svakomu zakonu školskomu i proti svim pravilom uzgojoslovja (pedagogije) ubijaju se duševne sposobnosti creske djece tudjim nastavnim jezikom. Ali ne čudimo se tomu, jerbo poznajemo naše gospodare. Već se čudimo našoj duhovnoj oblasti, nižjoj i višjoj, što pušta, da se tumači creskoj kopačkoj djeci u školi vjeronauk u nerazumljivom jeziku; velim onoj kopačkoj djeci, koja nezna drugačije Boga moliti nego hrvatski, kako ju je doma mati naučila. Frane Anijane reci odvažno i bezobzirno sa pokojnim splitskim: ja, vaš biskup znadem, da se tamo govori hrvatski; zato naredjujem, da se u tomu jeziku ništa sjeme evangjeoskoga nauka u srdca maljahne djece.

II. Liečnik. Creska občina imade dva liečnika; jedan za grad a drugi za sela. Pustimo onoga za grad, premda bi se i tuj dalo prigovoriti. Recimo dvie o liečniku za vanjske. Ako sam dobro obaviešćen, vuče g. liečnik 1200 for. za sela. Taj naš liečnik imao bi po savjesti za ovih 1200 for. zalaziti često u sela, da upozna zdravstveno stanje povjerena mu puka, no on nezalazi nego kad je pozvan.

III. Putevi. Priznati moramo, da je naš otok bregovit, te se ne dadu po njemu izvadjati ljepe i široke ceste kao po ravninah. Ali mi takvih cesta ne tražimo. Mi tražimo, da se načine putevi po naših podobćinah, da nije čovjek po putu u pogibelji života, a obterećeno živinče, da se ne posklizne i slama si kosti. Skoro nevjerojatno je ovo ali istinito, da mi ne imademo ni komadića dobra puta, već razderane i razrovane staze, kakve nam nerad poklanja.

Još bih imao nabrojiti sto nepravda. Škola ne imademo, a trećine od bratovštćina neznamo kamo idu, koje su namienjene pouci. Našim vanjskim siromahom se ništa ne daje od „kase ubozih“. Po razmjeru pučanstva moralo bi sjediti u občinskom zastupstvu $^1/_3$ vanjskih zastupnika, koji bi potrebe svojih sela u sjednicah tumačili. Ali gospoda neće nego jednoga ili dvojicu, koji na svaki njihov mig i besjedu odgovaraju „šorši“. Za ancijane se imenuju ljudi nepismeni, odviani od gospode, bež proti volji i želji svega puka. Takvi ancijani moradu teći sa pismenimi talijanskimi ordini (naredbami) od jednoga do drugoga, ako hoće da znade, što mu občina piše.

Puče moj creski! Ovako se je do sada tebe zapostavljalo. A Tvoja gospoda bi htjela igrati se tvojimi pravi (diriti). Sada su te počela gospoda dozivljati k sebi, da ih pomogneš posaditi na udobna mjesta. Oni će ti obećavati svega i svašta, a ništa ti neće dati. Njim je do svoje premoći i gospodstva, a ti vilane slušaj i plaćaj. Složi se i gledaj se od njih odcijepiti. Ti imadeš svojih zaklada, odakle češ namirivati tvoje troškove. Najbolje, da budeš svoj gospodar u svojoj kući. U to ime budi Bog s nami.

Biljka iz tvoga vrta.

Pogled po svietu.

Trst, dne 16. aprila 1890.

Austro-Ugarska: Prekjučer sakupiše se u predsjedničtvu ministarskoga vieća u Beču učestnici konferencije o nagodbi. Viećalo se je o predlozima, koje je vlada izradila na osnovu nagodbenih stipulacija za sabor. Razpravljati će se takodjer o nekim razlikama nazora. Najvažnija je od tih, kako je poznato, promjena saborskog izbornog reda za alodijalni veleposjed, a tiče se osobito broja ustrojiti se imajućih izbornih kotara i tim suvisla broja zastupnika, koji se imadu svakako osigurati ustavovjernoj manjini veleposjednika. Dalnje su se nesuglasnice pokazale u pogledu podredjenosti pisarničkih sudbenih činovnika i bilježnika pod narodni senat pražkoga vrhovnoga sudišta, te napokon glede pitanja, da li se imade elaborat povjerenstva, postavljenoga kod vrhovnoga sudišta u Pragu, predložiti na mnienje češkomu zemaljskomu odboru. U oči tih potežkoća potrajati će po svoj prilici razprave konferencije o nagodbi više dana.

Izbori za pravoslavni crkveni sabor, koji će se sastati u Karlovcih. vršili su se prošloga tjedna, pak su većinom izabrani ljudi, koji se ističu, kao protivnici današnje ugarske i hrvatske vlade. Neznamo koliko će ti ljudi htjeti i moći dobro po narod zaključiti; nu već iz imenovanja komisara i najavljivanja po stanovitih novinah, kao patrijaršijskog kandidata biskupa Brankovića, vidi se put, kojim će stvari u tom saboru teći.

Srbija: Javlja se da Milan neće u Srbiju dokle nebude skupština odgodjena. Srbska vlada odlikovala je više ruskih zvaničnih osoba sa visokimi redovi, znak da se sve više Rusiji približava, a to je i narodova želja.

Ovih dana uhvaćen je u ministarstvu izvanjskih posala neki sukuar Horak iz Trutnova, koji se je grozio, da će probosti bodežem ministra, jer da su njemu naručili sukno za srbsku vojsku, a dobavlja se od drugoga. Kod njega nadjena je velika svota novacah.

Bugarska: Gospodin Stambulov najavio je srbskoj vladi, valjda da vidi kakav će napraviti efekt, da će odposlati u Biograd na mjesto dosadanjega njegovoga zastupnika, drugoga gospodina.

Rusija: Javlja se opet nova viest, da su u Gačini odkriveni lagumi, koji su imali to carevo letovalište dignuti u zrak. I to će biti nova laž, jer se već neda pisati o silnih nemirih i revolucijah na svih ruskih sveučilištih — s toga su sad našli ovu.

Njemačka: Odkako se je morao odseliti stari lisac, nije iz carstva božjega straha tolikih novostih i slavospjeva čuti. Sada tamo najveću ulogu igraju radnički kolovodje, koji su ojačani postupkom cesara, koji se je radnikom prijazniji pokazao, u stranih državah na te Vilhelmove reforme mrko gledaju.

Francezka: Predsjednik republike odišao je na put po južnoj Francezkoj; na putu ga prate dva ministra. Izbori u gradsko zastupstvo u Parizu biti će skorih danah, te se u tu svrhu sve stranke pripravljaju, i jedna drugu nadmudruju u sredstvih za reklamu.

Španjolska: Sagastino ministarstvo ima svaki čas novih neprilikah; nije još dobro poravnalo zadjevicu sa generalom Dabana, a već dodjoše na površinu nemiri u Valenciji, koji su dali povoda svakojakim upitom i predlogom u komori. Dvojbe je, dali će se Sagasta iz svih tih poteškoća čitav izvući.

Franina i Jurina

Fr. Si bil Jurino va Buzetu na talijanskem triatro?

Jur. Kako ćeš da grem ja mej onu gospodu, kada nimam više puti ni za libricu soli.

Fr. Ter da j' bilo sve à maka.

Jur. Je je, dokle se j' nutra prišlo te ni niš nijedan pital, ma kada su se za tobom vrata zaprla: paga pantalon!

Fr. Ča j' temu tako?

Jur. Ma baš tako.

Fr. Onda je lahko kumedijat.

Različite viesti.

† **Dr. Frane Pilepić** odvjetnik na Rieci umro je dne 13. aprila u 52. godini svoje dobe nakon duže bolesti. Pokojnik bio je čestit otac obitelji, vatren rodoljub i odličan član hrvatske stranke prava, i kao rodjen Riečan, ne vikač, ali odlučan branitelj hrvatske stvari na Rieci. Jur za mlada bavio se je s drom. Derenčinom pravnom književnosti, i od njega imamo pred znamenitoga Ungerovog djela „Razprava ostavštinah u Austriji“. Prije nekoliko godina pisao je pokojnik temeljitu kritiku velikoga riečnika što ga izdaje akademija znanosti i umjetnosti u Zagrebu. Kao odvjetnik bio je dr. Pilepić na dobru glasu, počuševan, a kadgod i na svoju štetu milosrdan. Ugledali se mladji u toga zaslužnoga rodoljuba, a njemu, našem milom Franu neka je vječni pokoj, i obitelji utjeha, da sa tjelesnom smrću neizgiba sve!

Glavna skupščina političkoga družtva „Edinost“ obdržavala se u nedelju pod predsjedničtvom državnoga zastupnika g. Ivana Nabergoja i uz prisustvovanje ljepoga broja članova, medju kojimi bijaše i naš velezaslužni zastupnik dr. Dinko Vitezić. Poslije nagovora g. predsjednika, bijahu pročitana i odobrena izviešća tajnika i blagajnika, pak se prešlo na predloge, koji su išli svi za tim, da se političko družtvo i narodni zastupnici živo zauzmu za narodnu ravnopravnost koli u školi toli u c. kr. uredih Primorja. Izmjenjene bijahu razne misli a gg. državni zastupnici predočiše skupščinarom politički položaj i odnošaj medju pojedinimi strankami carevinskoga vieća, gdje se kroje zakoni za svu državu i odkuda bi moralo sunce grijati jednako sve narode Austrije. Nakon toga prešlo se na izbor novoga odbor, u koj bijahu izabrani jednoglasno sliedeći članovi: Predsjednik: Ivan Nabergoj. Odbornici: Cotić Maks, Kljun I. M., Mandić Matko, Mankoč Ivan, Škabar Ante, Turk Josip, Truden Ante, Vatovec I. M. i Živic V. M. Zamjenici: Hrvatin Miha, Martelanc Ivan, Martelanc Dragutin, Nadlišek Stjepan, Negode Josip, Požar Josip, Prelc Stjepan, Sancin Anton i Žitko Franjo. Po dovršenom zborovanju konstituirao se odbor kako sliedi: I. podpredsjednik g. M. Mandić; II. podpredsjednik g. I. M. Vatovec; tajnik g. M. Cotić a blagajnik g. A. Škabar.

Novi odvjetnik. Iz Dekanih (Pasjavas) javljaju nam, da je g. dr. Eduard pl. Förster, financijalni savjetnik u miru 12. t. mj. otvorio odvjetničku pisarnu u Kopru sa filijalkom u Dekanih [1])

Iz Voloskoga kotara. Na vazmeni ponedeljak imali smo u Opatiji u velikom Stefanijinom salonu koncerat, koj su izvadjale dvie rodjene Hrvatice, gospojice Mara Kiseljak i Zora Čordašić. Bilo je nazočno kakovih 70 glava odabranog občinstva. Čordašićeva uderala je u glasovir, a Kiseljakova pjevala je. Obe je slušateljstvo obsipalo hvalom i vienci; u istinu pjevala je Kiseljakova majstorski, a ona druga ljepotica jednako vještački igrala na glasovir. Ali nemožemo a da neopazimo nešto: muzika neima narodnosti, je li? Pak ako je tomu tako, kako se slaže s tim, da naša gospojica Mara pred Hrvati, Česi i Madjari (Niemca je bilo najmanje) pjeva samo njemačkim jezikom, a ne štogod i u drugih jezicih. Nije smjela bojati se i hrvatski jedan napjev u hrvatskom jeziku izpjevati, jer da je n. pr. oglasila takov koncerat i da ga je dala u dvorani „Zore“, evo moje glave, ako nebi bilo i više slušateljstva i većega oduševljenja. Nedvojimo, da će nam gospojica tu ljubav izkazati, kad budemo imali na primjer veliki koncerat u koriet „Bratovšćine“.

Novinarska nam je dužnost opomenuti čestito parobrodarsko družtvo Šverljuga & C., na neke pritužbe, o kojih neznamo jesu li osnovane, ali ako jesu, trebalo bi tomu pomoći. Pogovara se naime, da ako u blagdan ide čovjek odavle na Rieku, plati za tamo navadnu vozarinu, a natrag mora platiti mnogo višu, jer je zabavna vožnja ili „gita“. To ne valja. Ljudi, koji idu na Rieku uz običnu cienu, morali bi se u toliku cienu i povratiti. Zato bi pravo, da družtvo uvede povratne karte (retour-karte) ako jih neima i da te povratna karta vriedi za cieli onaj dan.

Dogodile su se neke promjene na našem sudu. Pristav g. Maldoner premješten je na svoju molbu u Trst, a prislušnik g. Cotić (čini nam se, da se piše Zottig) imenovan je za pristava u Motovunu, ali sa službovanjem u Voloskom. G. Maldonera javno nam je pohvaliti radi velike marljivosti, kojom je on, Niemac iz Tirola, naučio hrvatski jezik toliko, da ga bez potežkoće rabi u govoru i pismu. Nadamo se, da će toliko postignuti i g. Cotić, kojemu ime kaže, da je rodjen od slovinske krvi; od njega to dakle pita ne samo korist službe i naše pravo, nego i narodnost njegove porodice.

Umro je prošloga čedna sudbeni dvornik Josip Rauh, bivši njegda žandar. Takove smrti neoglasuju se obično u novinah. Ali s ovim imenom spojen je komadić kulturne povjesti našega hrvatskoga puka u Istri. Nije naime tomu ni deset godina, što se je pokojni sudac dr. Zupan, ili po njegovom Supan, živo opirao svakomu slovcu,

[1]) Neznamo kako je g. savjetnik mogao otvoriti odvjetničku filijalku u Dekanih pošto znademo, da toga zakon nedozvoljava. Op. Ured.

koje bi u hrvatskom jeziku na sud došlo, premda je svaki dan morao govoriti hrvatski s narodom. Ali po njegovoj misli smjelo se je pisati samo u Zagrebu hrvatski. U tih težkih vremenih po naš jezik i narodnost, pokojni Rauh učinio je što je mogao, te je na sudbene spise, koje bi imao uručiti strankam, mnogoput napisao: Uručil dne..... Osipe Rauch c. kr. sudbeni služabnik. Jedini, ako i nehotični protest ix one dobe! Koliko se je stvar u pogledu jezika na sudu poboljšala, toliko se je pogoršala na kapitanatu. Imate znati, da u izključivo hrvatskim pukom napučenom kotaru Voloskom može biti politički činovnik ako nezna ni beknuti hrvatski. I prema toj aramoti muče občine i župni uredi i pojedinci i svi... No svaka sila do vremena, a to vreme reć bi, da se ipak bliža svojemu zadnjem kraju!

Iz Rovinja javljaju tršćanskim novinam, da tamo občinske stvari idu dosta lošo. Radi razmirica, koje su se porodile, jer bi jedni htjeli, da se učini ovo i ono što je od velike potrebe, a drugi bi htjeli, da je svega, samo ne troška, nahodi se tuj iza Pule najveći grad u Istri, u velikoj neprilici. Zahvalili su se neki gradski zastupnici, pak neki savjetnik, a konačno i sam načelnik. Čudno nam je, kako se za dobro občine nemogu složiti u gradu, koj od samoga jednoga plese zna sakupiti za „Pro patria“ okolo 500 forinti, a ljudi piju vodu iz kalužine, ili ako je koliko bolje, skupo ju plaćaju!

Iz sv. Fuška na otoku Krku pišu nam 15. t. mj. Za ovdašnji puk, živeć jednostavno po kmetsku i neželeć izpasati na veliki bubanj svoje jade i nevolje, malo se il ništa doznaje, no ovaj put ako Vam se glasimo činimo to u nadi, da će nam se s poznane strane pomoći, držeći se one sv. pisma: tko kuca, otvori mu se, tko pita, daje mu se.

Boraveć na uskrsnih praznicih doznao sam za nemio slučaj što se dogodio među našimi susjedi Poličani i talijanskimi Čozoti. Kô što nam je svim poznato, naš Kvarnerol i susjedna luka bakarska obiluju svakovrstnom ribom. Evo zašto nas gladni prekomorci pohađaju godimice i jesu nam nemilimi gosti od sviju Svetih pa ća do Uzkrsa. Tako je bilo i ove godine: a da nam se što ljepše na gostoljubivosti zahvale, namislili su nam ostaviti evoju trajnu uspomenu.

Na veliku sriedu posije podne dokučila se dva bragoca u luku „Čavlena“ te izkrcala dvojicu mornara, da razvide drva za prodaju (faše), što je izvoze creski brodovi. Srećom vezala je tuj faše njeka ženska, koja, opazivši kamo šiba ona dvojica, javi u večer u bližnjem selu što je vidjela. Odmah dvojica seljakâ, uzev jedan pušku, drugi „rankun“, odoše put mora. Kada su došli, bijahu već ona dva bragoca pod „rivom“ kreata drva. Naši ljudi uhvate dvojicu, koji su jošte na kraju bili, jer im ne bijaše dosta, pa hajde ž njimi u Krk na sud. Što je na to sud odlučio i kako je sudio to ne znam, niti sam o tom išta čuo. Mislim samo, da bi visoka gospoda morala otvoriti oči i tomu zlu doskočiti. Znam, da, kada su Čozoti počeli ribovati po našem moru, sve je ustalo, što je imalo glasa, i vikalo: „Nećemo ih, nećemo ih“! Ali su onda Čozoti imali novaca, te umirili gospodu, a ova naše seljake, obećavajući im godišnju korist od toga lova. Do sada vidjelo se koristi veoma malo, a štete veoma puno! Bolja riba ide dakako na Rieku, jer oni tim promiču trgovinu, što naši ljudi ne bi bili vriedni učiniti?! „Ljusture“ pako i „gljiste“ daviju našim seljakom i to pešticu za veliko brieme drva. Odtuda svakidanje kradnje; odtuda bezposlice, odtuda naše šume posječene, odtuda naši ljudi, pri svem svojem bogastvu ribâ, željni traka hobotnice!!!

Odbijen utok. Iz Pazina javljaju nam, da je c. kr. namjestničtvo u Trstu odbilo utok talijanske gospode u Pazinu proti zadnjim izborom za poreznu občinu Pazin kod kojih je, kako je poznato, sjajno pobjedila u sva tri tjela hrvatska stranka. Naši talijanaši morati će se napokon uvjeriti, da su prošla ona za njih zlatna vremena, kad no je samo svaka njihova morala valjati, te da se je počelo dieliti i nam pravicu po jasnom slovu zakona, pred kojim nesmije biti razlike izmedju gospodina i kmeta.

Vojničke posade ili garnizone u Vodnjanu i Kopru prestaju obstojati danom 1. maja prihodećega. Tako se glasi nedavna cesarska naredba. Razloga neznamo, niti ga se u vojničkih stvarih pita; ali držimo, da ćešenim dvim gradićem neće biti bolje, jer gube dosta znamenitu zaslužbu od troška, što ga troši vojska.

Iz Rieka piše nam prijatelj 13. t. m. Prošlo je nekoliko tjedana odkada vam se nisam javio ix ove naše posebne državice, ali dok se je prilično poslovalo, dok su stranjski parobrodi štropotali u našoj luci, dok su ljudi svi bili u poslu oko natovarenoga vazmenoga janjca i mnogo drugih potreba za želudačnu bezdan, dok je svjetina vrtila sa četirih strana mjestnimi i senjskimi parobrodi, bio sam se zatelebio u tako veliku množinu ljudi i pričinjao mi se je grad mnogo veći, jer je bio živahniji, a ja sam od dana do dana odgadjao odluku, da Vam štogod napišem. Kako su pak bure prestale i proljeća se milo prikazalo prošlih blagdana, kako su sada kiše nastale, toga Vam neću opisivati, jer naše podneblje nije Bog zna kako daleko ni različito od Vašega, nego treba, da spomenem, da je ono, čega smo se bojali, ipak došlo, t. j. da sve žešće ćutimo posljedice slabe lanjske ljetine u Banatu i Madjarskoj. Sada se ne izvaža nego sami les i toga malo. Prošla su skoro dva tjedna, da nemamo parobroda u luci, osim redovitih Lloydovih. Nekoliko jedrenjaka vezano je u luci, ali kada su amo prispjeli, bijahu puni nade, dočim njim se sada svaki dan ružnija piše. Manjega izvoza sve to više nestaje, a pomorci predvidjaju krizu, sličnu onoj, koja je pred dvie godine skoro uništila brodovlje naše obale. Sreća, da se nova luka gradi, bar imadu vozari nekakav dobitak, a to valja u nješto boljoj mjeri i za barke, koje iz raznih kamenoloma voze kamenje za nasipe.

Sviet u trgovini vrlo ćuti nestašicu prometa, a ipak kada se unidje u glavne kavane i restaurante, nečuje se drugog razgovora, nego o zabavah, kazalištu itd. Ovdje bijahu pogodjene četiri opere za ovu sezonu; dvie su već pjevane, ali nisu zadovoljile občinstva; dapače druga bijaše izfućkana, a radi toga pade opera. Kada se je to dogodilo, naš „impressario“ naumio je bio bankrotirat, no naša občina, majka milosrdna, uzela je na svoja pleća njegove novčane griehe. Sada su novi pokušaji, da se drugimi operami izvan programa ta nesrećna sezona zaključi. U ostalom možda je i svršila, jer nekoji predlažu, da se kazalište dobro zatvori. Još nije o tom, reć bi, ništa odlučeno, nu bilo kako mu drago, gradska će blagajna sve i svakomu gubitke nadoknaditi. Sta se sposobnosti pjevača tiče, nemogu da nješta odlučna kažem, ali toliko mogu reći, da odkad imamo novo sjajno kazalište, nisu nam nijedni pjevači po volji; ništa nas ne zadovoljava, htjeli bismo se takmiti sa Vašim „Comunale“. Ali zaludo, gdje su nam novci? Prezir Madjara na sve, što je izvan (tako zvane) granice, upilio se je duboko u neke naše glavurine, da bi rado žrtvovali dosta novca (občinskoga dakako) samo da se izvanjskim sjajem Rieka pokaže bar jednaka Trstu. U tu svrhu kolala je ove zime nekakva subskripcija, da se pjeva „Útello“ na našem pozorištu i to kako su govorili „per lustro edecoro del paese“. Ovim je ljudem potrošak u stvari tako male važnosti najveća zadovoljština. Dakako, lišta je kolala bez uspjeha, jer hvala Bogu ohole glavurine su u velikoj manjini kod ljudi, koji drže ložu u kazalištu; a k tomu smo vidili, da pučanstvo, koje obično najviše posjećuje kazalište, ove sezone se je držalo jako daleko, držeći se one: da valja prije zaslužiti, a tada tekar trošiti.

Brajdar.

Slavjanskij odlikovan. Srpsko kr. namestništvo odlikovalo je gosp. Dimitrija Slavjanskog Agrenjeva ordenom sv. Save III. reda. U subotu u veče pre no što je koncerat otpočet, predao je ministar pravde dr. Mih. Kr. Gjorgjević kao zastupnik ministra prosvete i crkvenih dela odličje sa diplomom Slavjanskome, koji je po tom sa sv. Savskim ordenom ukrašen izašao pred publikum i otpočeo koncerat srpskom narodnom himnom: „Bože pravde“. Prisutna publika slušala je stojeći divno pevanje srpske narodne himne a tako isto i ruske narodne himne: „Bože carja hrani“, kojom je uz burno klicanje završen koncerat. I ovom drugom koncertu prisustvovao je kralj Aleksander.

Radnički nemiri u Beču. Prošloga ćedna pokazalo se, da imade i u glavnom austrijskom gradu medju radničkimi razredi dosta nezadovoljnika, a još više nemirnjaka. Najprije ostavili su zidari radnju, jer da su odviše obterećeni, a lošo plaćeni. Zidarom pridružilo se mnogo drugih radnika, a najviše onih, koji rado u mutnom love t. j. nemirnjaka il kako jih zovu socijalista i revolucijonaraca. U nekojih bečkih predgradjih došlo je do velikih izgreda. Tuj bijaše ozbiljnih okršaja izmedju nemirnjaka i redarstva, te je jedva vojničtvu pošlo za rukom raztjerati buntovnike i uzpostaviti red. Radnici i njihovi drugovi polupaše mnoge dućane, osobito rakijašnice, zatim više vozova od tramvaja, gospodskih kočijah, a najviše pretrpiše prozori na stanovih. Mnogo je ranjenih i razbitih glava koli na strani nemirnjaka toli medju redarstvenici.

„Tamburaške partiture“. G. Milutin pl. Farkaš javlja nam, da je izašao prvi svezak njegovih „tamburaških partitura“ sa sliedećim sadržajem: 1. Poputnica „Hrvatske“ od Š. Bosiljevca. 2. „Svraćanje“ (Misli moje) od V. Klaića. 3. „Polka tramblanka“ od Gj. Rožića. 4. „Domovini i ljubavi“ (brač solo), od I. pl. Zajca. 5. „Karišik hrv. narodnih popievaka“ od M. Farkaša. 6. „Ruska narodna četvorka“ (usponene na Slavjanskoga) od M. Farkaša. 7. Oj Banovci! (poputnica) od Brixe. 8. U boj, u boj! od Iv. pl. Zajca. 9. Ljepa naša domovina! od M. Farkaša. — Ciena pojedinomu svezku jest 3 for. a. v., a dobiva se kod Milutina pl. Farkaša, Zagreb, Prilaz 4.

Hrvatsko pripomoćno družtvo u Beču držalo je 9. marča t. g. svoju 4tu glavnu skupštinu. Predsjednik dr. Kozić otvoriv skupštinu, pozdravi nazočne i zahvali se mnogobrojnom odazivu Hrvata u Beču, koji dodjoše, da se osvjedoče o radu družtva u minuloj godini; napose pozdravi presv. g. dvorskog savjetnika Ivana Bartolovića; zastupnika za carevinskom vieću dr. Dinka Vitezića; veletrica Karla Voršaka itd. Radostju konštatira, da družtvo napreduje — da je isto i ove godine izdašno podupro od naroda hrvatskoga — uništio bo 1500 f. prinosa i darova. Iz izvještja razabrat će slavna skupština rad družtveni i da je svojoj zadaći podupiranje siromašne učeće se mladeži prema sredstvima odgovaralo. Pošto bi pročitan zapisnik III. glavne skupštine, pročita tajnik izvještaj za god. 1889. koji bijaše na koncu burnim odobravanjem prihvaćen. (Žalimo što nemožemo radi malenog prostora donieti spomenuto izvieśće u cielosti). — Zatim pročita blagajnik račun i izkaz imovine družtva iz kojeg je razvidno, da je družtvo tekom god. 1889 i materijalno krasno napredovalo. Dr. Brlić izvjesti u ime revizionalnog odbora, da su računi i blagajnu u redu pronašli, te moli da slavna skupština dade odboru absolutorij — što se jednoglasno primi. Prešlo se na treću točku dnevnog reda i to na izbor novog odbora. G. Dražić predlaže, da se stari odbor per acclamationen opet izabere. G. Kataliníć izjavlja, da nemože više primiti odboraku čast; g. Brlić predlaže pošto i g. dr. Zbierzchorski skoro Beč ostavlja s g. dr. Marković takodjer se odselio, da se mjesto ovih u odbor izaberu gg. M. pl. Čačković i B. Mažuranić a u revizionalni g. Tomo Burcar; pošto nije ni g. B. Mažuranić mogao odborsku čast primiti kandidira g. Brlić kao odbornik a Mažuranić kao revizor. Kod glasovanja budu izabrani u novi odbor: dr. Kozić, dr. Biankini, Josip pop Sasso, M. pl. Čačković, dr. Brlić i F. Vahčić; u revizionalni: Karlo Voršak, Tomo Burcar i B. Mažuranić. Pošto je izbor obavljen i nitko se više za rieč ne javi, zahvali se predsjednik jošte. jednom na mnogobrojnom učestvovanju i preporuči družtvo što toplije svakom pojedincu kao i svemu narodu hrvatskomu, zaključi 4tu glavnu skupštinu. Poslje glavne skupštine konštituiro se odbor izabrav si dr. Kozića predsjednikom, dr. Biankinia podpredsjednikom, Josipa popa Sassa blagajnikom i F. Vahčića tajnikom. Prinesi i darovi neke se kao i do sada šalju družtvenom tajniku F. Vahčiću, VIII. Langegasse 48. Thüre 33 u Beču.

Neuku nauka.

Kako treba vinograde braniti od peronospore. Već prošle godine bijaše u listu naputak, kako se imadu vinogradi braniti proti peronospori, pa jer je lani bilo još mnogo vinogradara, koji nisu velike važnosti pripisivali toj bolesti, a žalibože imali su prilike lanjske godine osvjedočiti se, koliko štete može počiniti peronospora (hr. medljika), te ne uništuje samo liśće, nego i prieči, da ne može dozrieti grožđje kao i rozga, koja onda vrlo lako preko zime pozebe. Pošto se a mnogih strana pojavila želja, da se i ove godine objelodani naputak, kako se imadu vinogradi čuvati od peronospore, zato se ovim člankom odazivljemo želji naših vinogradara.

Što se tiče samoga sredstva, koje se proti peronospori rabi, preporučujemo našim vinogradarom onu smjesu modre galice i vapna, koja je u Francezkoj poslje mnogih pokusa kao najbolja pronadjena, te se danas u svih vinorodnih predjelih općenito kao najbolje sredstvo rabi.

Premda je peronospora svim vinogradarom poznata, ipak ćemo ovdje spomenuti, kako se ta bolest pozna, koju štetu može počiniti, koja sredstva, kada i kako imadu se proti njoj rabiti.

1. Kakva je peronospora i kako se pozna. Peronospora je nametnik i gljivica, koja se ne hrani sama nego živi na trošak druge biline, te se razplodjuje za ljetnog vremena ljetnimi trusovi ili konodijami. Te gljivice pojavljuju se na gornjoj površini liśća, gdje se mogu vrlo brzo širiti i množiti, ako imadu dovoljno topline i ako je na liśću dovoljno vlage. Dakle širi se poglavito u ljetu, jer za svoj brzi razvitak trebaju do 20° C. topline i treba da je na liśću mnogo rose ili da je ljeto kišovito. Za suhog vremena, kada ne ima na liśću dovoljno vode, u kojoj se gljivice najlakše šire, peronospora se ne množi, te ne može počiniti tolike štete, pa zato se za suhih ljetnih godina riedko gdje pojavljuje. Kada te gljivice dodju na gornju stranu liśća, gdje ima dovoljno vlage, počmu se množiti, te ujedno šire i vaku medju stanice u unutarnjost liśća, odakle oduzimlju sok tako dugo, dok liśće ne propane i ne osuši se. Kada se gljivice po liśću poput sitnog konca (mycelium) šire, prečju kroz list na donju stranu (na naličje), gdje onda oni konci izgledaju kao biele pjege, te više puta prepletu donju stranu tako, da izgleda kao finom paučinom ili sitnim bielim praškom obvijena.

Vanjski znakovi, po kojih se peronospora najlakše pozna, jesu, da se na gornjoj strani liśća pojave s početka zeleno-žutkaste pjege (a ne bradavice), koje onda sve više rastu, te postanu crvenkaste, a zatim hrdjave boje, pa se je medjutim i liśće počelo sušiti. Na donjoj strani liśća opaze se biele mrlje kao fina paučina i kao sitni prašak poput običnoga pliesna. Te biele mrlje najviše se nalaze uz rebarca lista, premda se i dalje šire. Vjetar može veliku množinu tih gljivica prenieti na zdravo liśće i tako okužiti druge vinograde.

(Slieditiće).

Lutrijski brojevi

Dne 12. aprila.

Beč	17	80	82	5	25
Grac	81	11	40	36	60
Temešvar	17	84	65	86	39

Dne 16. aprila.

Brno	77	30	28	44	17

Br. 265.

Razpis natječaja.

Razpisuje se natječaj za mjesto občinskog tajnika-blagajnika s hrvatskim uredovnim jezikom za občinu Baška na otoku Krku uz godišnju plaću od for. 500, koju će u odnosnih obrocih koncem svakoga mjeseca brati iz občinske blagajne.

Vrh plaće može računati na znatne pripadke od posebnika.

Natjecatelji imaju do 1. maja t. g. podnieti podpisanomu svoje molbe podkriepljene svjedočbami sposobnosti, neporočnog ponašenja, podpuno poznavanje hrvatskoga uredovnoga jezika a po mogućnosti i poznavanje talijanskog i njemačkog jezika.

Izabrani imati će stupiti u službu već polovicom maja.

Baška, 3. aprila 1890.

Od občinskog odbora.

2—3 Načelnik: Gjuro Čubranić.

Snovij za obleke.

Peruvien in Doeking za višje duhovenstvo predpisane snovij za uniforme c. kr. uradnikov, tudi za veterane, gasilna društva, telovadce, livreje,

Sukna za biljarde in igralne mize, loden tudi nepremočljiv za lovske suknje; pralne morlij, v plaidi za potovanje od gl. 4 · 12 itd. Vse to se dobi ceneje nego kje drugod in najboljše, trpežne kvalitete.

Joh. Stikarofski v Brnu (Brünn)

Največja zaloga Avstro-Ogerske. Vzorci franko. Za gospode krojače knjige z najraznovrstnejšimi in najlepšimi vzorci Pošiljatve s povzetjem čez 10 gld. franco. Pri mojej stalnej zalogi v vrednosti 200,000 gl. in pri mojej svetovnej kupčiji se razume ob sebi, da mi ostane mnogo odrezkov; ker pa ne morem razpošiljati uzorcev, vzamem iske naročene odrezke rad nazaj, ali jih zamenjam z drugimi, ali pa vrnem denar. Barvo, dolgost in ceno treba je naporedati kadar se naroča take ostanke.

Korespondencija v nemškem, madjarskem, češkem, polskem, italijanskem in francozkem jeziku. 17—20 8

Priposlano. *)

Svim mojim prijateljem i neprijateljem, znancem i neznancem, osobito rodbini i domorodcem iz Vrbnika, koji kane u buduće na mene upraviti bilo kakva pisma, neka to čine pod oznakom „Poste restante“ na pošti u Kanfanaru ni-pošto na poštu u Žminju. 1—4

U Žminju 10. aprila 1890.

Niko Butković.
obć. tajnik.

*) Za stvari pod ovim naslovom neodgovara Uredničtvo.

Br. 175.

Oglas natječaja.

U smislu pokrajinskog zakona od 19. marča godine 1874. i na temelju zaključka občinskog zastupstva razpisuje se natječaj na mjesto diplomirane občinske primalje, imajuće se popuniti u ovoj mjestnoj občini sa sjedištem u Dobrinju, godišnjom plaćom od **80 for.** u mjesečnih obrocih.

Natjecateljica imat će dokazati austrijansko državljanstvo, usposobljenje za praktično primaljstvo i poznavanje hrvatskog jezika, po mogućnosti taljanskog i krstnim listom dali je neudata ili udata.

Molbe imaju se podnesti podpisanomu glavarstvu do 30. t. mj.

Od občinskog poglavarstva Dobrinj
1. travnja 1890.

2—3 Načelnik: **Perović.**

Suknene tvari

razasilje za gotovo ili pouzetjem za jako jeftine cijene i samo dobre vrsti

3.10 m	za 1 odielo samo	for.	3.30
3.10 „	„ „ „ „	„	4.60
3.10 „	„ „ „ „	„	6.80
3.10 „	„ „ „ fino	„	12.—
3.10 „	„ „ „ vrlo fino	„	15.—
2.10 „	„ „ „ za kaput fino	„	6.—
2.10 „	„ „ „ vrlo fino	„	9.—
1.60 „	darovac	for.	2.20—3.20
6.30 „	kamgarn za prati	for.	2.60

Tvornica i skladište sukna

E. Flusser u Brnu

Dominikanski trg 8.

Uzorci badava i franko.

5—29—11

Grlena bol, kašalj, hreptavica, promuklost, suzna zadavica, rezanje, zapala sustijeh itd.

mogu se u kratko vrieme izliečiti rabljenjem

NADARENIH

Prendinijevih sladkišah

(PASTIGLIE PRENDINI)

što ih gotovi Preuzišni. ljekar i ljekarnar u Trstu

Veoma pomažu učiteljem, proporvjednikom itd. Prebdjenih kašljuć noćih, navadne jutranje hreptavice i grlenih zapalah nestaje kao za čudo uzimanjem ovih sladkišah.

Opazka. Valja se paziti od varalicah, koji je ponečinjaju. Zato treba uviek zahtjevati Prendinijeve sladkiše (Pastiglie Prendini) te gledati, da bude na omotu kutijice (škatule) moj podpis. Svaki komad tih sladkišah ima otisnuto na jednoj Strani „Pastiglie“, na drugoj „Prendini“.

Ciena 30 nč. kutijici zajedno sa naputkom.

Prodaje se u Preuzišnjevoj ljekarni u Trstu (Farmarcia Prendini in Trieste) i u glavnijih ljekarnah svieta. 3—43

Pošilja blago dobro spravljeno in poštnino prosto!

Teodor Slabanja

srebrar v Gorici, ulica Morelli št. 17.

priporoča se vljudno pri visoko častiti duhovščini v napravo cerkvenih posod in orodja najnovejše oblike, kot: monstranc, kelihov itd. itd. po najnižji ceni.

Stare reči popravi, ter jih v ogniji pozlati in posrebri. Na blagovoljno vprašanje radovoljno odgovarja. 26—16

Pošilja blago dobro spravljeno in poštnine prosto!

Marijaceljske želudačne kapljice

izvrstno zdravilo pri vseh boleznih za želodca.

Schutzmarke.

Nepreciencljive dobrote je posebno vpliv njihov pri netečnosti, slabosti želodca, ako z grla sazdi, napenjanju, kislem pehanju, koliki, želodočnem kataru, goreče (trzavci) pri preobilnej produkciji slin, ru menici, bluvanju in gujusa glavobolu, (ako je bol želodca) krč v želodcu, zabasanji, preobilnosti jedi in pijač v želodcu. Cena steklenici je z nakazom vred samo 40 nov. velika stekenica samo 70 nov Glavni zalog ima lekarničar Karl Brandy, Krems er, (Morav ja)

Svarilo! Pristne Marijaceljske želodčne kapljice ponarejujejo in posnemajo se mnogovrstno. — V znamenje pristnosti mora biti zamotana vsaka steklenica v rdeč omot, proviđen z gornjo varovalno znamko ter mora biti na vsakem priloženem poduku za vporabo razun tega opomnjeno, da je bil isti tiskan v tiskarni g. Gasek-a i Kremsericah (Kremsier). 28—43

Marijaceljske pilule proti začepljenju.

Ove vile godina sa najboljim uspjehom rabljene pilule proti **začepljenju tiela pazvore** se mnogo Neka se pazi dakle na gornju zaštitnu marku i na podpis lekarnika C. Brady, u Kremsiru. Cena kutijici 20 kr. Zahoji se 6 kutija 1 for. Ako se novac unapred pošalje stoji jedan zaboj for. 1.20, dva zaboja for. 2.20.

Marijaceljske želodčne kapljice niso tajno sredstvo. Deli, iz katerih obstoji, omanjeni so na vsakej steklenici priloženemu poduku za vporabo

Prave **marijaceljske želudačne kapljice** i marijaceljske pilule proti začepljenju dobivaju se prave u:

V e n e c i j i u Lekarnah: dr. Vittorio Serravallo al Redentore (glavno skladište); pl. Leitenburg All' Ercole trionfante; de Leitenburg Eduard, alla Salute: A. Praxmayer ai due Mori; Prendini Pietro, alla fontana imperiale; Benedetto Saraval All' amazone Triofante; Antonio Suttina, Estt. al Camollo: Benedetto Vlah-Pinussi, dvorska lekarna; Biazoletto, all' orso nero. — U **S e ž a n i** u lekarni: Filipa Ritschela, kao što i u svih ostalih lekarnah.

Ljekarna i drogerija
E. Tomaja
u Zagrebu ulica 12
preporuča osobito prokušane ljekarije:

Mazilo proti kostobolji ili proti rheumatizmu, kalanju i trganju u kostih, ukočenosti ili grčevom u žilah, boli u kukovih i križicah, probadanju. Ciena 80 nvč.

Sladka voda za kašalj i za prsa ili katar u prsih i plućih, težko disanje, promuklost u grlu. Ciena 80 nvč.

Pojačeni željezoviti sirup proti slabosti bljedoći, škrofuluznosti, nemoći. Ciena 1 f

Švedska životna tinktura (Lebensessenz) ili Svedske kaplje. Ovim se glasovitim sredstvom očišćuje *krv i želudca* popravlja i okrepljuje želudac i ublažuje glavna bol, olakšava *neginja* ili mučnina, tjera vjetre, odklanja se bol u žlicici želudačne grčeve, žulica, *zimica*, zarijanje ili grižnja u trbuhu. Tko ovu toli kasnovitu Švedsku tinkturu višeputa zimi sačuvat će si zdravlje, tjelesnu snagu i zaprieciti razne bolesti i potežkoće. Ciena 50 nvč.

Prah za blago ili za marvu svakomu gospodaru vrlo potreban za konjski keh i za kašalj, za konje, volove, krave i svinje zalagano čišćenje, za objačivanje želudca i probave, kada se blago napuhuje i neće rado ždrati. Krave davaju od njega više mlieka, konji postaju jači i vatreniji. Ciena omotu 45 novč

Antiseptična voda za usta i zube, s kojom se sačuvanja zubi od kvarenja, zaprieče uje i ublažuje zubobolja, učvršćuje meso oko zubi, razfrišćuju usta uklanja neugodna duha. 1 flaša 60 novč

Obširne cienike šaljem svakomu bezplatno Naručbe izvana obavljeju s poštom brzo i pomno. *Tko naručuje bar za tri forinta tamu plaćam sam poštarinu.* V mojoj se ljekarni dobivaju sve po novinah oglašene medicinske specijalitete *mineralne code; razne spravce, bandaže ili poroji za rane, podpašanji.*

Edo Tomaj,
ljekarnik i drogista u Zagrebu,
ulica 12. 4—10

BRNSKA TVRDKA
za razpošiljatve finega suknenega blaga
Bernhard Ticho
20 - 8 **Brünn**, Krautmarkt 18, — pošilja proti povzetji:

Sukna za gospe deset metrov, sama volna v vseh modernih barvah drojna širokosz gl. 8.	**Niegerskoga valjanega sukna** 10 met., sama volna, najnovejše blage za jesenske in zimske obleke drojne širine gl. 4.50
Črni Terno saksonski izvod. drostroko širok, za celo obleko, 10 metrov gld. 3.50	**Ragusa moderno sukno** drostroko široko, za kostume, v vseh barvah, tudi pregasto in pisano 10 met. gld. 9.
Valarijne flanele deset metrov najboljše baže, 60 centim. gld. 2.50	**Dublé-Velour-sukno** ¾ kompletno, 1 komad gld. 3.50
Baršena za obleke deset metrov, krasni vzorci gld 3.	**Kalnuka** deset m., najboljše vrsti, 60 cent. širok g. 2.70
Životi „Jersey“ za gospe (jopice) z svilnatimi gumbi, v vseh barvah kompletne, velike: 1 komad gld. 1.30	**Jedno zimsko ogrinjalo** ¾ veliko gladko in karirauo gld. 2
Jute zastor turški vzorek; podpolni gld. 2.30	**Garnitura iz jute** 2 posteljne pogrinjale, in 1 namizna prta s čipkami gld. 3.50
Košulje za delalce iz rumburškega oksforda velike, 3 komade gld. 2	**Garnitura iz ripsa** sestojeća iz 3 posteljnih pregrinjal in namiznega prta se svilnatimi čipkami gld. 4
Normalne košulje in hlače kompletne, velike, 1 komad gld 1.50	**Holandske dolge preproge (ostanki)** 10—12 metrov dolge, 1 ostanek gld. 3.60
Ženske košulje iz močnega platna čipkami 6 komadov gld. 3.25	**Domače platno** 1 komad, 20 vatlov ¾ gld. 4.50 1 „ „ „ ¾ „ 5.50
Košulje za gospode, lastno delo bele ali barvane 1 komad I.a gld. 1.80 II.a gld. 1.20	**King-Webe** boljše nego platno 1 komad ¾ širok, 30 vatlov gld. 6
Kanevas 1 komad 30 vatlov lila gld. 4.80 1 „ 30 „ rudeč „ 5.20	**Konjska plahta** jako dobra, 190 ctm. dolga, 130 ctm. široka gld 1.50
Kanevas iz niti 1 komad 20 vatlov. lila in rudeč gld. 6	**Odeje za fijakerje** 190 ctm. dolga, 130 ctm. široka gld. 2.50
Oksford se more prati, dobra vrsta, 1 kom. 20 vatlov gld 4.50	**Šifon** 1 komad, 30 vatlov, I.a gld. 5.50. najboljše vrste gld. 6.50

Tovarno skladišče suknega blaga

Ostanki Srnskega sukna Ostanek za podpodno možko obleko 3.10 m. dolgo gld. 5	**Blago za zimske sukne** ostanek 2.10 metra za popolno zimsko suknjo rjavo in višnjeno gld. 5.50
Priložnost za kupovanje! BRNSKI OSTANKI SUKNA. 1 ostanek za 1 kompl. možko obleko 3.10 m. dolgo g. 3.75	**Blago za površnje suknje** zjfinejše vrste, 2.10 met. za celo aknjo gld. 7

Vzorki brezplačno in franco. Za dobro blago in točno pošiljatev se jamči.
Elegantno izvedena zbirka uzorcev z 400 znamkam g. krojačem zafrankovano.

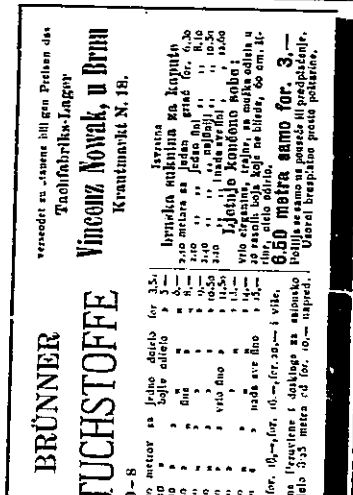
BRÜNNER
TUCHSTOFFE
Tuchfabriks-Lager
Vincenz Nowak, u Brnu
Krautmarkt N. 18.
Izvrstna
brneška sukanina na kapute
2.10 metara za
jedan
2.10 „
2.10 „
2.10 „
2.10 „
3.10 „
3.10 „
3

Broj 17. U Trstu 24. aprila 1890. Godina XX.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Pripošlana pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redaka stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja po pogodbe za upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (vaglia postale) na administraciju „Naše Sloge“. Ime, prezime i najbližu pošta valja točno označiti.

Kraj list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na arke.

Dopisi se nevraćaju ako se i netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½, i 1 za pol godine. Izvan careviue više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalazi se u Via Carintia br. 25

„Slogom raste malo stvari, a nesloga sve pokvari“. Nar. Pos.

Hrvatska Lipa i talijanski Rovinj.

Kad je ono general Nugent (Lužan-generale) potisnuo Franceze od Rieke i istarkoga Krasa, a Lazarić sa vazda odanimi Hrvati razbio francezku vojsku kod Pazina, sastale se starešine hrvatskoga puka gornje Istre u selu L i p i, podgradskoga kotara, tada znamenitoj stanici na putu izmedju Rieke i Ljubljane.

Prije nego li je novi austrijski guverner Lattermann izdao organizacioni statut za opeta predobljene južne pokrajine, naši oci, na skupščini u kući „kralja“ Teraša uvedoše, bolje rekuć potvrdiše, vrstu starinskoga u s t a v a.

Ž u p a n a sa dva d o b r a muža bira narod, to jest svi kuće gospodari, posjednici seoskoga gospodarstva ili k m e t i j e.

Taj župan sa dva dobra muža jest upravitelj imetka občinskoga ili zadružnoga; odluke koje se tiču većih stvari čine svi „kmeti“ na „sboru“, navadno pod sjenom starinske lipe, ili ako je već neima, na drugom sgodnom mjestu.

S a v j e p o s t u p a k u s t m e n, riedko se je štogod bilježilo ili na rovaš ili na papir, a što je odlučeno, izvadja se bez milosti.

Župan i njegov policajni službenik p o d ž u p imaju uživati „župnice“ to jest zemlje, koje su od starine dane na uživanje tim ljudem, koji troše vrieme i drugo u ime cieloga sela.

To je tako išlo do godine 1849., godine smutnja i nemira, koja nam je doniela prvi tobože slobodoumni zakon o upravi občina.

Ona uredba, što smo ju netom spomenuli, bila je tako po volji, da je moćno djelovala i na one občine, koje su od starine imale skupni imetak za više plemenskih občinah ili malih županija, kao na primjer Kastavska.

Te občine župani i po dva dobra muža (po Lattermann-ovu: delegati) sastali se godine 1818. u skupščinu i svečano uztvrdili proti novoj uredbi, da ipak imovina občine kastavske ostaje skupna, nepodieljena.

Onaj gore spomenuti ustav bijaše za male naše plemenske občine, bolje rekuć za zadruge kmetova, prava blagodat prema onomu, što su donesli kasniji zakoni.

Godine 1863. a zatim godine 1868. kad je tobože uveden ustav, sastavila je talijanska većina sabora istarskoga občine tako, da je obično sva velika okolica pala pod malo kakovo gnjezdo budi koliko od starine na glasu.

Ti gradići, većinom napučeni talijanskim ili potalijančenim našim narodom, dobili su neku znamenitost.

Zadatak te nove uredbe, hoćeš nećeš, bio je potisnuti u kut hrvatski puk, a podignuti iz istinite manjine umišljenu većinu Talijana u Istri.

Tako kad čitate, da talijanska občina Albona (Labin) ima recimo 7 tisuća duša, Portole (Oprtalj) recimo 3 tisuće, Montona (Motovun) recimo 6 tisuća, Cherso (Cres) recimo 10 tisuća, itd., treba da znate, da u tih občinah žive ako ne tri četvrtine, barem više od polovice hrvatskoga puka.

Nadošle su silne pisarije, država je občinam naprtila bremena, da jih već nikako nemogu podnašati.

Uzmite k tomu, da je uza skoro nepojmivu slobodu na papiru, kotarski predstojnik po zakonu vlastan obustaviti izvršenje bud koje odluke občinske, koja se njemu nečini prava, i da on isti izviešćuje višu oblast kako on vidi, a ne kako drugi vide, možda i cieli puk one občine, — pak Vam je bistro, da naša občinska takozvana samouprava treba danas silnih popravaka.

Bogatstvo kmetova gornje Istre, ili ako ne bogatstvo a ono barem vrelo dohodka za svakdanji živež, bile su zadružne ili „komunske“ šume. Velimo „komunske“, jer negdašnje gospoštije u istinu vrlo su slabo uticale u tu granu narodnoga imetka, osim u neke predjele, koje je i narod priznavao nepreporno njihovimi.

Kako se je upravljalo?

Priprosto ako čete, ali dosta dobro, jer što imamo šume, to se je onda sačuvalo.

Doduše nisu imali „šumskih osnova“ ali su imali pamet u glavi, pak bi neke godine sjekli u jednom kraju svi, i kad bi ga posjekli, zabranili bi ga sami sebi, a onda išli u drugu sječu, i tako redom, dok se nebi očredalo opeta do prve sječe.

Tko bi ipak radio proti, bio je u pogibelji, da mu bez okolišanja, pisarije i rekursa, komun oduzme voz i kola i proda sve skupa.

Tko se je tako oparo jednom, prošla mu je volja protiviti se naredbi, makar da su mu i samo drvo uzeli, jer je vidio, da je sjekao i vozio utaman.

Svećenika bilo je više, pak su držali školu. Roditelji su slali tko je htio, ali onda su i sami pazili, da se djeca nešto nauče; a sada su žalibože mnogi roditelji na to zaboravili, pak šalju djecu u školu jer m o r a j u, a ne jer žele, d a j i m s e d j e c a štogod nauče. —

Medju občinami Istre, koje su želile, da nebudu ovisne od kotarskoga glavarstva, nego da paće i obavljaju one same, što bi inače pristojalo kotarskomu glavarstvu, bila je občina Rovinj, grad po broju puka i po sgodnom položaju dosta znamenit. Tako je Rovinj došao do posebnoga štatuta, te ima veće slobode nego li drugo upravne občine u Istri.

Mi smo se čuvali i čuvamo se iznašati male domaće zadjevice naših suplemenika Talijana u Istri, jer se pri tom držimo njihove vrlo mudre poslovice, da se blatno rublje doma pere.

Ali stanje grada Rovinja nije više samo njegova stvar, nego stvar skupna za Istru, ako ne radi drugoga, to radi poduke nam, i radi pojedinaca, koji utiču u gojenje i liečenje onih odnošaja, koji po priznanju samih Talijana nisu ni malo utješljivi.

Nu o tom drugi put.

Dr. Holub o našim Primorcih, nalazećih se u Africi.

(Konac).

Sada ima u tih dijamantnih poljanah nešto manje naših ljudi nego li ih je prije bilo, jer ih je jedan dio otišao u Transwalske zlatokopne rudnike nadajući se, da će tamo bolju zaslužbu naći.

Mnogi ti radnici došli su na domaćih brodovih kao mornari u južnu Afriku, pa došav tamo izkrcali su se, da si u tih toliko hvaljenih poljanah dijamantnih potraže bolju sreću.

Da su naši Primorci jako radini i štedljivi, to je već skoro cielomu svietu poznato, pa su ux dobru zaslužbu i sbilja liepoga novca prihranili. Bogatstvo dijamantnih poljana, a najviše upravo sjajno drago kamenje, već je mnoge u napast dovelo, pa tako i mnoge upropastilo. Tako su žalibože i nekoji od naših postradali, al ne toliko radi toga, što bi bili dijamante upravo ukrali, nego više zaradi toga, što su ukradene dijamante kupovali ili pali žrtvom „Trapping-sistema“ podlegav velikim postavljenim im kušnjam.

Dogodilo se je, da su nekoji takovi slučaji u kratko vrieme jedan za drugim pred sud došli i krivci bili su odsudjeni na dugi gubitak slobode i na mučnu radnju na cestah, u lukah i tvornicah opeka.

U tamnicah u Kimberleyu imade zaradi ovih prekršaja ljudi svih mogućih na-

---

PODLISTAK.

Put u Egipat.

II. dio.

U Port-Saidu.

Napisao **Vlatko Krajačić.***)

1 Prvi dan u Port-Saidu.

Prve časove svoga boravka u Port-Saidu posvetih počitku, to će reći, da sam večinom spavao ili ličario. Ah! koli je sladka domaća posteljica! Kako da opišem sve one sladke utiske, koje učini na mene pogled na onaj krevet, što mi ga pripravi više mile majčine ruke! Većinom bijah sam u sobi. U kući bilo sve tiho. Iza svakoga najmanjega nemira čuo bi se tihi majčin šapat, opominjujući ovoga ili onoga, da — kakono ona reče — ne dela „šerbura“, da me tobože ne probude.

O dobre majke, sladki naši anjeli čuvari, tko da naplati svu onu pažnju i ljubav, koju vi gojite prama vazoj djeci!

Snivao sam prvih dana ćešće kako su me Beduini mučili ili ćak živoga proždrli. Možete si sami pomisliti, koliko je bilo moje veselje, kad se probudih svakog puta živ i zdrav, al ne u beduinskom želudcu, već na mekanoj posteljici.

Odpočinuv prvog dana približih se balkonu. Mili Bože, koje li krasote! Kuća u kojoj smo stanovali, nalazila se na skrajnoj točki grada, tako da se je sa njezinih prozora mogao vidjeti liepi dio Port-Saida.

Pogled mi zape ponajprije o zapad. Tamo se žarilo sjajno sunce, koje se primicaše k cilju svoga svagdanjega puta. Još koji čas, pa će utonuti u neizmjerne dubine onoga, reć bi, bezkrajnoga mora, što se tamo daleko daleko s vedrim i plavetnim nebom ljubi. Nedaleko mene pružilo se divno jezerce, obkoljeno nebrojenimi prudovi sitna pjeska, koje je vrieme združilo u uzaheo pješčanu obalu, što sa zapada dieli krasno to jezerce od ogromnoga i nemirnoga mora. Tik jezera iztoka nalazi se groblje, a nedaleko njega, uviek prama iztočnoj strani, nagomilalo se nekoliko kuća, nad kojimi se diže ne odveć visoki minaret. Koliko puta za svoga boravka u Port-Saidu začuh uprav s toga, reć bi, dimnika nesgodan i pištaći glas mujezina, koji je zvao vjerne sljedbenike velikoga proroka Muhameda na molitvu. Da bi im tkogod natakmio na onom vrhu kakvo električno svono, pa da im na jednom počne brencati, mili Bože, ita bi počinili, da utišaju silni jer svoga Muhameda. Koliko svetogrdje, pomislih i nasmijah se od srca svomu „mudrovanju“.

Pogledam na protivnu stranu, pa tamo visoke i veličanstvene zgrade, liepi dućani, krasan gradski vrt, privremeni zvonik privremene katoličke crkve; ljudi što su onuda prolazili, jezici u kojih su govorili, pjevanje, glasba, sve mi je to kazivalo, da me sudbina ipak nije htjela odtrgnuti od onoga diela svieta, komu pripadam; sve me je to sjećalo stare Europe, koju sam tek za kratko vrieme ostavio. Motrio sam dugo onaj skup svakojakih kuća, gradjenih u različitih slogovih, u kojih su stanovali ljudi različitoga roda i jezika. U gradu sve veselo i živo. Njetko pjeva, njetko viče, prijatelji se sastaju, pozdravljaju se i razgovaraju Bog si ga znao u kojem jeziku. Eto hrpa Arapa, koji se vraćaju s mora. Idu veličanstvenim korakom dižuć oholo svoje glave u vis, a Bog zna, dali su krox cielo vrieme, što su zajedno, progovorili deset rieči. Eno druge hrpe ljudi što prolaze podamnom. Grci su to, poznajem ih po govoru. Eto ondje nekoliko Franceza, a ondjo opet dva tri Talijana, pa opet hrpa Arapa, Grka, Židova itd.

U prvom trenu mogao bi čovjek pomisliti, da se nalazi u židovskom Babilonu. Tako razmišljajuć kraj prozora opazih, da je jur sunce zašlo. Mrak je trajao tek kratko, a za njim je odmah sliedila noć, noć iztočna, najdivnija i najveličanstvenija, što si ju ljudsko srce i oko želiti može.

U gradu sve se umirilo. Riedko se gdjekoga vidi. Srce se upravo topi od milinja, a grudi se silno šire i pohlepno sišu onaj sladki noćni zrak, što nas tuj okružava. Čovjek bi mogao čitave sate tako ux prozor snatriti, da neima hladna vjetrića s morske strane, koj premda je ugodan, ipak nije za svakoga. Htjedoh se dakle udaljiti, sladki glasovi dolazeći sa ulice prikovaše me k prozoru. Ti milozvučni glasovi bili su . . . . hrvatski, oni glasovi, koje čovjek tekar u tudjini ciieni i ljubiti znade. Okom pratih nepoznate mi suplemenike dok mi ih crna noć nesakrije i tada se tekar udaljih od prozora sliedeći majčin poziv: čeka te večera.

2. Europejski predjel.

Port-Said sastoji se iz trih predjela, naime iz europejskoga, arapskoga i grčkoga. Europejski predjel obuzima najveći dio grada. Presieca ga duga al ne odveć široka ulica, koju p a z a r o m zovu. Na obijuh stranah pazara redaju se stolovi i klupe, na kojih je razgrnuto svega i svašta, što trebaju dobre port-saidske gospodarice za svoje domaće potrebe. Tuj imade na prodaju mesa, kruha, različitoga povrća i svakojakoga voća, da ti na prvi pogled zazubice narastu. Trgovci su većim dielom Arapi, al imade tuj trgovaca i drugih narodnostih, kao Grka, Talijana, Židova itd.

(Sliediti će.)

*) Prošle godine priobćismo putne crtice istega pisca pod naslovom: „Put u Egipat I. dio“, a sada eto donašamo II. dio, koj je mnogo zanimiv. Op. Ur.

rednosti, koji su od godine 1869. došli u te dijamantne poljane, da se dočepaju svoje sreće. Dobrostivi čitatelj ne smije dakle misliti, da je pohlepa za dijamanti obuhvatila samo naše ljude. U vrieme, kada je više puta jedno za drugim pravica stigla naše zemljake, dogodilo se je nešto nečuvena, da se je neki sudac kod jedne sudbene razprave tako bezobzirno zaletio, da je izrekao nekoliko jako uvriedljivih rieči o časti austrijskih podanika, a ta je uvrieda bila dvostruko veća, jer je potekla iz ustiju jednoga sudca.

Ja ću hotomice zamučati uvriedljive rieči, koje su tomu sucu iz ustiju pobjegle, samo ću spomenuti početak njegova govora, koji je ovako glasio:

„I opet jedan Austrijanac itd.“

Te su njegove rieči ljuto dirnule sve, koji su ih čuli, ali još najviše naše zemljake Primorce.

Na jednoj skupščini, koju su ponajviše hrvatski radnici bili sazvali, odbio je s prezirom neki od odkrića dijamantnih poljana tamo nastanjeni češki Niemac, g. Iv. Pem, te uvriedljive sudčeve rieči i liepimi riečmi nastojao, da u naših zemljacih probudi što više čustvo poštenja. Da uzmognu i unapried bolje čuvati svoju narodnu čast, odlučili su na toj skupščini, da se utemelji rodoljubno družtvo, u kojem bi imali prilike češće se sastajati, jedan drugoga podpomagati, ljubav prama domovini čim više buditi i samosviest što više jačiti.

Na toj istoj skupščini obećali su učeniji i bolje stojeći članovi, da će podpomagati, braniti i na dobro putiti sve one siromašnije članove družtva, koji će njihove pomoći trebati. Skupščinari su izabrali odbor od deset osoba a za predsjednika gosp. Iv. Pama. Od toga vremena nije se više niti jedan put dogodilo, da bi koji od naših ljudi počinio budi kakav prekršaj, ili da bi ikada sa sudom kakova posla imao. Da družtvo što sjegurnije svoj cilj postigne, nastojao je družtveni odbor na sve moguće liepe načine, da po pravom putu vodi priprostije i duševno zapuštenije članove družtva.

Predaleko bih zašao, kada bih htio obširnije govoriti o tom plemenitom i koristnom nastojanju odborovu. Hoću samo da spomenem jedan od družtvenih zaključaka. Kako veći dio tih naših zemljaka u Kimberley-u potiče sa obala jadranskoga mora, a poznato je, da su svi skroz i skroz pobožni ljudi, i da se kod kuće rado pokoravaju riečim i savjetom svojih duhovnih pastira, to se je odbor njihova družtva odputio k nadpastiru, po papinskoj stolici novo utemeljene biskupije Griqualand-West, to jest k biskupu Gangbran-u, rodjenom Ircu, te ga je zamolio, da bi on uznastojao, kako bi njegovo svećenstvo što bolje i ljepše duševne hrane, to jest što veće nauke našim ljudem sa propovjedaonice podavalo. Osim toga zamolio je odbor biskupa, da bi on sam preuzeo pokroviteljstvo nad spomenutim družtvom. Vrlo prijaznim načinom odazvao se je biskup toj prošnji i družtvo je veoma liepo napredovalo.

Njegovo Veličanstvo, naš milostivi car, podielio je gosp. Iv. Pamu čast austro-ugarskoga konzula za cielo okružje Kimberleysko. Uz liepe osobne vrline gosp. Iv. Pama i uz njegovo veliko znanje i izkustvo u trgovačkih stvarih, smijemo se pouzdano nadati, da će on znati dostojno zastupati čast naše domovine u onih dalekih krajevih svieta, i da će tamošnje austro-ugarsko pripomoćno družtvo pod njegovim vodstvom i okriljem što ljepše uspjevati, što mu i ja iz svega srca želim.“

Pogled po svietu.

Trst, dne 23. aprila 1890.

Austro-Ugarska: U carevinskom vieću započela je ovoga čedna podrobna razprava o državnom proračunu za god. 1891. U glavnoj razpravi govorio je medju ostalimi i slovenski zastupnik g. profesor Šuklje, koji se je izjavio za česko njemačku nagodbu, dočim je odlučno odsudio vladinu politiku u Primorju, gdje se zanemaruje i zapostavlja Talijanom Slavene, koji su jedini pravi oslon države na jugu. Kod podrobne razprave govorili su do sada zastupnici dr. Gregorec, dr. Ferijančić i dr. Vitezić, od kojih se prva dvojica letimice osvrnula i na naše odnošaje, dočim je posliednji govorio jedino o stanju Slavena Istre. Cim nam prostor lista dopusti osvrnuti ćemo se na drugom mjestu na te govore.

Za podrobnu razpravu o proračunu upisalo se je 512 govornika za proračun a 992 proti, ukupno dakle 1504 govornika. K tomu treba dodati govore ministra, izviestitelja, razne izpravke itd. No svi upisani govornici neće doći do rieči, jer bi inače trajala razprava skoro pol godine. Govoriti će dakle njekoliko govornika s jedne i s druge strane, a preostali birati će izmedju sebe glavne govornike, koji će govoriti i u ime njihovih istomišljenika.

Vodja njemačko-liberalne stranke carevinskoga vieća dr. Plener izjavio se prigodom glavne razprave o državnom proračunu, da česko-njemačka nagodba nije za Niemce nego prvi korak, da dodju opet do vlasti. Ova izjava ozlovoljila je liste Staročehe, koji su žrtvovali radi tobožnjeg mira il sporazumka sa Niemci životne interese českoga naroda. U Mladoj Boleslavi pobjedila je prigodom naknadnoga izbora za državni sabor Mladočeska stranka, što pripisuju nezadovoljstvu birača radi česko-njemačke nagodbe. Tako ogorčuju stanje Staročeha s jedne strane Niemci s druge pako Mladočesi, koji neće mirovati dok nedoju do vlasti u svojoj kraljevini.

Sutra sastaje se u Karlovcih srbski narodno-crkveni kongres, komu je prva zadaća, da bira srbskoga patrijarhu. Kandidata za tu najvišu crkvenu čast imade više, no najviše nade, da budu izabrani, imadu episkopi Stojković il Branković.

Srbija: Razkralj Milan, da je jur javio regentom, da će okolo prvoga maja u Biograd, da posjeti svoga sina kralja Aleksandra. Usljed toga sastali se prvaci radikalne stranke, da se posavjetuju kako njim se je ponašati prigodom dolazka razkralja Milena, koji je izgubio sav svoj ugled i upliv u Srbiji.

Bugarska: U Sofiji da su vrlo zadovoljni vladajući krugovi, što je izjavio talijanski ministar predsjednik Crispi, da je knez Ferdinand umio vladati mudro i trezno sa Bugarskom u težkih vremenih. Ako se gospoda u Sofiji zadovoljavaju sličnimi izjavami, tada se u istini i s malim zadovoljiti znadu, jer takove izjave neškode inače niti koriste ikomu.

Francezka: Predsjednik republike Carnot putuje po južnih pokrajinah Francezke, gdje ga narod oduševljeno pozdravlja i prima. Tako je stigao dne 21. t. mj. u Ajacio na Korziki, gdje ga pozdravište svi poglavari i silno množtvo puka neobično svečano.

Italija: Dne 21. t. mj. primio je sv. Otac u audienciju 6000 Talijana, koje je pozdravio duljim govorom iztaknuv kako ga boli nesretan položaj crkve u Italiji. Nadalje spomenu Lav XIII. silne nepravde, koje trpi papinska stolica od strane talijanske vlade i koje nisu drugo nego nastavak „rata proti crkvi“. U Italiji, reče papa, jesu još samo dva tabora: oni, koji su s papom i biskupi i oni, koji su proti njima. Svaki, koji nestoji uz njega, pa i stajao izmedju ta dva tabora, za papa da je jednostavno neprijatelj.

Njemačka: Umirovljeni knez Bismark kani stupiti u opoziciju proti svomu nasljedniku državnomu kancelaru Caprivi. Prekjučer prispio je cesar Vilim u Bremen, gje je položio temeljni kamen Vilimovu spomeniku, te kod svečanoga objeda izjavio, da se nada, da će se uzdržati europejski mir, za koga da će on sve svoje sile uložiti.

Luca i Mare.

Luca: Piša P'ča Jurina?

Mare: Ne, leh oštar za njega!

Luca: To slabo kaže!

Mare: A joh mu ne budi, on bi rekal, da nekaže slabo, leh da kad bude saki svoje pital, onput neće kazat dobro.

* * *

Luca: Dejd, da te prit neke škropilnice s kemi se trsje škropi, da ga pal neponišti.

Mare: Ja, ma da ljudi nemare za tu novotariju.

Luca: Ter puno od njih nemari ni za crekvenu kropilnicu, ka je dosta stara, ma osalska trubeca . . . .

Mare: Deju, da negredu v nebesa . . .

Različite viesti.

Papinsko odlikovanje. Njeg. Vel. cesar i kralj Fran Josip I. dozvolio je preč. g. dru. Franu Volariću, kanoniku u Krku i narodnomu zastupniku na istarskom saboru, da može nositi počastni križ reda „za crkvu i papu“ čim ga je sv. Otac prošle godine odlikovao.

Inštalacija. Kako doznajemo bijahu dne 23. t. m. ovdje u Trstu inštalirani za župnike sliedeća gospoda svećenici: g. Ivan Bersenda za župnika-dekana u Pićnu; g. Josip Bottegaro za župnika u Završju; g. Josip Grašić za župnika u Bermu i g. Anton Urbanaz za župnika u Miljah.

Govor narodnoga zastupnika dra. Dinka Vitezića. U sjednici carevinskoga vieća dne 21. t. mj. govorio je naš dični zastupnik u podrobnoj razpravi o državnom proračunu. Govornik upozorio je vladu na pogibelj talijanskih, koboš prosvjetnih družtva, za naše Primorje; na postupanje c. kr. činovnika prigodom zadnjih zemaljskih izbora i napokon na ponašanje talijanske većine u istarskom saboru prigodom verifikacije pojedinih naših zastupnika. Govor taj, koji pokazuje u jasnom svietlu žalostne odnošaje u našoj Istri, donieti ćemo po stenografičkom protokolu u hrvatskom prevodu u budućem broju.

Iz carevinskoga vieća. Prigodom glavne i podrobne razprave o državnom proračunu za godinu 1891. progovorili su o naših odnošajih medju ostalimi i slovenski zastupnici gg. Šuklje, dr. Gregorec i dr. Ferijančić. U koliko se osvrnuše gospoda govornici na izključivo istarske odnošaje, donieti ćemo u budućih brojevih u izvadku njihove govore. Od talijanskih zastupnikah nije jošte progovorio nitko, a valjda niti neće, kano da teče u Istri sve sam med i mlieko. Tá njim je dosti, da njihove novine rogobore, grde i psuju one, koji se svakom prigodom zauzimlju za poboljšanje stanja našega puka u našoj pokrajini. —

Dar sv. Otca nadvojvodkinji Mariji Valeriji. Iz Rima javljaju, da je dao papa Lav XIII. izraditi kod njekoga draguljara u Rimu vrlo skupocien dar za nadvojvodkinju Mariju Valeriju, kćerku Njih. Veličanstva, kojim će ju podariti prigodom njezinog vjenčanja. Taj osobiti dar donieti će u Beč posebni papinski poslanik, kojeg će pratiti jedan član papinske plemičke garde.

Veliki koncert, što ga priređuju muška i ženska podružnica sv. Cirila i Metoda u Trstu u nedelju dne 27. t. mj. u kazalištu „Armonia“ biti će, sudeć po izvanrednih pripravah i bogatom programu, vrlo sjajan. Sudjelovati će poznati operni pjevač i čestit slovenski rodoljub g. N o l i, koji je u svoje vrieme pjevao na zagrebačkom kazalištu, a poslije i na najvećih kazalištih Italije. Kano uvjek osvietlati će si bez dvojbe i ovoga puta svoja poštena lica naši vriedni tamburaši, zatim pjevači i dramatički predstavljači. Program je vrlo bogat i raznolik, pa će one sudjelujuće stiše privući za stalno u kazalište sve što u Trstu i okolici slavenski misli i čuti. Medjutim eto programa: 1. Dekleva-Abram: „Potpourri slovenskih narodnih pjesama“, udara tamburaški zbor. — 2. M. Brajša: „Istarska himna“, pjeva zbor. — 3. Ivan pl. Zajc: Arija iz opere „Nikola Subić Zrinski“, pjeva operni pjevač gosp. Josip Noli. — 4. „Blazinica v prvem načstropji“, vesela igra u jednom činu. Češki napisao F. Šamberk, poslovenio Josip Staré. — Odmor. — 5. J. Abram: „Spomini na Slovjanskega“, vienac ruskih narodnih pjesama, udara tamburaški zbor. — 6. *a*) F. S. Vilhar: „Kam?“ i *b*) Gjuro Eisenhut: Arija iz opere „Sejslav ljuti“ pjeva oboje operni pjevač g. Josip Noli. — 7. I. Kocjančič: „Njega ni“, zbor s bariton solo, pjeva zbor. — 8. M. pl. Farkaš: „Vienac hrvatskih narodnih popievaka“, udara tamburaški zbor. — Čisti dohodak namienjen je družbi sv. Cirila i Metoda. — Početak u 7½ sati na večer. — Ulaznina u prizemlje i lože za osobu 50 novč. Lože u I. i II. redu po 3 for., u III. redu 2 for., u IV. redu 1 for.; sjedala u prvih tri redovih 40 nvč., u ostalih po 20 novč., na galeriju 30 nvč. — Obzirom na uzvišenu svrhu, milodari primat će se zahvalom.

Blagoslovljenje kapelice. Prošle subote blagoslovio je preuzv. biskup dr. Iv. Glavina kapelicu sv. Josipa kod sv. Ane. Svetomu obredu prisustvovao je c. kr. namjestnik, nekoji viši činovnici namjestničtva i ovdašnje gospodje, koje su sabirale milodare za rečenu kapelicu.

Sjajan uspjeh hrvatske drame „Sestre“ našega suzemljaka g. Evgenija Kumičića rodom iz Brseča. Javili smo nedavno, da je napisao hrvatski romanopisac i naš čestiti prijatelj g. E. Kumičić novu dramu iz primorskoga života, koju je okrstio ljepim imenom „Sestre“. Drama ta bijaše predstavljana prvi put dne 19. t. mj. na hrvatskom kazalištu u Zagrebu i to, kako nam je prijatelj od tamo brzojavio, vrlo sjajnim uspjehom. Kasnije čitasmo kritiku zagrebačkih časopisa o samoj drami i o prvom uspjehu predstave, te izjaviše jednoglasno, da je g. Kumičić i na dramatičkom polju krasno uspio, čemu se mi kao Hrvati i njegovi suzemljaci iz puna srca veselimo.

Otvorena učiteljska mjesta. Službeni list primorske vlade „L' Osservatore Triestino“ donaša razpis natječaja na dva učiteljska mjesta na dvorazrednoj mješovitoj pučkoj školi na Šušku (Sansig), i to na mjesto ravnajućega učitelja III. reda i učiteljice istoga reda sa hrvatskim i talijanskim naukovnim jezikom. Dotične molbe valja poslati putem predpostavljene oblasti u roku od četirih čedna c. kr. kotarskomu školskomu vieću u Malom Lošinju.

Glavna skupščina „delalskega podpornega družtva“ u Trstu uručena je za dne 4. maja t. g. Ljetos se zategnulo s tom skupščinom, jer je odbor čekao da se obnovi družtvena uprava na temelju novih pravila, koja se nalaze kod ministarstva i za koja se nada, da će biti do glavne skupščine potvrdjena. Družtveni računi jesu izloženi svakomu članu na uvid u družtvenih prostorijah.

Slovensko učiteljsko družtvo za koparski kotar sastaje se dne 8. maja u 9 sati u jutro na skupščinu u pučkoj učioni u Dekanih, sa sliedećim dnevnim redom: 1. Pozdrav. 2. izviešće predsjednika o zajedničkom radu odbora. 3. izviešće tajnika. 4. izviešće blagajnika. 5. izviešće (izviešćuje g. Finšgar). 6. promjena družtvenih pravila po predlogu odbora. 7. izbor odbora. 8. predlozi članova. — K skupščini pozivlje svu gg. članove i prijatelje

ODBOR.

Tršćansko katoličko družtvo priređuje za dne 27. t. m. svečan obhod ili procesiju k sv. Josipu (Ricmanje), gdje će biti svečana služba božja i propovied.

Dvie hrvatske popievke. Častni pop M i j o Č u r k o v i ć u Diklu kraj Zadra latio se je krasnoga i rodoljubivoga posla, da naime izdade 20 svojih popjevaka, što ih je liepo za piev i glasovir udesio. Popjevke su odabrane, kako možemo prosuditi po onih, koje su dosada izašle. Već prije dobismo prve dvie: „O ti dušo moje duše“ i „Ne poznam te, bajno ime“, a sad smo primili treću i četvrtu: „Stani, stani, lipa dievo“ i „Oj, brodaru sinjeg mora“, te ih hrvatskomu občinstvu tim toplije preporučamo, što se čestiti skladatelj u „Katoličkoj Dalmaciji“ žalibože tuži, da mu se občinstvo dosada nije baš najbolje odazvalo. Bila bi doista vječna šteta, da s našega staroga nehaja zapne ovo toli liepo podušeće, i za to neka ga podupre svatko i svagdje, gdje se divna hrvatska pjesma ori.

Prvi članovi novo ustrojene češke akademije znanosti i umjetnosti. Po pravilih novo ustrojene češke akademije pripada cesaru pravo imenovati prvu trećinu članova. 19 na broju. Službeni list bečke vlade donosi imena novoimenovanih članova

i to povjestničare: Tomeka, Emlera i Kolaušeka; pravnike: Raudu i Otta; matematičare: Veyra i Studničku; fizičara: Zengera; geologa: Koržišku; botaničara: Čelakovskoga; filologa: Kvičalu; slavistu: Gebauera; moravskoga zemaljskoga arhivara: Brandla; gimnazijalnog ravnatelja: Bartoša; pjesnika: Vrchlickoga; glazbenika: Dvořaka; kipara: Myslbeka; slikara: Brožika i gradjevnoga savjetnika: Hlavku.

„Bratovščina hrvatskih ljudi u Istri". Uplatili kao utemeljitelji: Gospodja Josipa udova Vancaš u Zagrebu sa 50 for. i to 25 for. kao utemeljiteljnu svotu, a 25 for. na dar. — Brozović Vjekoslav, kapelan u Crnici 25 for. — Karić Pavao, umirovljeni podpukovnik u Zagrebu 25 for.

Doplatili utemeljiteljnu svotu II. obrok: dr. Derenčin Josip, kr. podžup. liečnik u Križevcih sa 20 for. — Crnja Blaž, odvjetnički pisar u Pazinu 15 for. — Gržetić Andrija, trgovac i posjednik u Rukavcu 15 for.

U ime godišnjega prinosa sakupio povjerenik Kirac Jakov u Medulinu od sliedećih: Lazarić Luka 50 nvč. Grakalić Mikula 30 nvč. Cukon Ivan 30 nvč. Demarin Mikula 30 nvč. Mikalević Šante 30 nvč., Urti Petar 30 nvč. Demarin Antun 30 nvč. Radošević Petar 30 nvč. Lorencin Mate 30 nvč. Privrat Mikula 30 nvč. Lorencin Jakov 30 nvč., Radošević Antun 30 nvč. Vojak Tome 30 nvč. Zec Franjo 1 for. Kirac Jakov 1 for. Kirac Anton 1 for. Kirac Josip 1 for. Grakalić Antun 1 for. Kirac Ivan 1 for. Kirac Jakov pok. Mata 1 for. Lorencin Grgo 1 for. Lorencin Antun, Premantura 1 for. Privrat Jakov 30 nvč.

Iz Kopra: Turak Antun 1 for. Baf Franjo 40 nvč. Trošt Antun 40 nvč. Žmak Antun 30 nvč. Diminić Mate 30 nvč. Marčelja Jakov 30 nvč. Tomažić Lovro 40 nvč. Radić Miho 50 nvč.

Butković Niko predao od sliedećih: Uravić Antun i Uravić Niko iz Dobrinja svaki po 40 nvč. Španjol Ivan Gostinjac 30 nvč. Malečić Mate, Gostinjac 40 nvč. Butković Ivan, Vrbnik 40 nvč. Jurinović Mate, Baška 40 nvč. Pindulić Dinko, Omišalj 40 nvč. Kirinčić Niko, Arbanasi 40 nvč. N. N. iz Zadra kroz N. Butkovića 5 for. 60 nvč.

Buršić Mijo sakupio u sv. Petru u Šumi od sliedećih: Buršić Mijo 1 for. Banovac Šime 30 nvč. Macuka Franjo 30 nvč. Lazarić Mate 30 nvč. Ljubičić Vid 30 nvč. Banovac Josip 30 nvč. Lazar Franjo 60 nvč. Bratulić Mate 50 nvč. Ujčić Ivan 50 nvč.

Povjerenik Jelušić Rajmund sakupio u Berseču od sliedećih: Pajalić Niko 1 for. Galović Ivan 50 nvč. Maurović Josip 30 nvč. Barković Ivan 40 nvč. Rubinić Marija 50 nvč. Valentin Franjo Ika 1 for. Jurković ud. Eliz. Opatija 50 nvč. Letis Feliks Opatija 1 for. Prčić Ivan Volosko 40 nvč. Marčelja Benedikt Volosko 40 nvč.

Povjerenik Laginja Mijo u Veprincu sakupio: Laginja Mijo 2 for. 50 nvč. Tancabel Ivan 50 nvč. Žiganto Ivan 50 nvč. Žiganto Josip 50 nvč. Aničić Josip 50 nvč. Iskra Antun 1 for. Blagar Ivan 50 novčićev.

Povjerenik Matanić A. u Vrbniku sakupio: Bozanić Ivan 50 nvč. Polonio ud. Kate 30 nvč. Volarić Dinko 30 nvč. Volarić Ivan 30 nvč. Stasić Bare 1 for. Volarić Niko 50 nvč. Volarić Josip 50 nvč. Fugošić Josip 30 nvč. Vitezić Andre 30 nvč. Diminić P. Jakov 1 for. Diminić Ivan 50 nvč. Papić Josip 30 nvč. Volarić Mate 50 nvč. Volarić Petar 30 nvč.

(Konac sliedi).

Bogatstvo Englezke. Čuveni statistik Robert Giffen držao je u Royal Society u Londonu predavanje o nagomilanju glavnica u Englezkoj. Po njegovimi, veoma pomno sastavljenimi podatci, imala je Englezka u godini 1885. imetak od 10·037 milijuna lira t. j. 13¼ puta toliko, koliko iznaša sav državni dug Englezke. Na zemljišta odpada od te glavnice 1691 milijuna lira, na državne i druge vriednote izvan državnog duga 527 mil. lira, na glavnice u inozemstvu uložene 500 mil. lira. Od godine 1865. na godinu 1875. pomnožalo se je bogatstvo zemlje za 40%, a od 1875. do 1885. za 17½ postotaka.

Ocielni pločnik. U Americi čine pokuse sa novim pločnikom iz ocieli, koji da je jeftiniji i trajniji od granitnog pločnika. Pločnik taj sastoji iz ocielnih tračnica 6 cm. širokih i 25 cm. debelih. Ove tračnice providjene su na svojoj površini, t. j. na strani prometu izvrženoj, u nakrst sastavljenimi sponami, udaljenimi jedna od druge po prilici 15 cm. Jedan metar ovih tračnica teži 5·45 g. Te tračnice stavljaju se u daljini od 12 i pol cm. od jedne do druge strane poprieko ceste, a da se nemiče postrance, vežu se medjusobno sa svornjaci, pričvršćenimi na podložnih gredah. Cieli pločnik počiva na pieskovitoj podlozi, medju tračnice dodje smiesa asfalta i cimenta, koja izpunjuje posvema prazninu i čini da je površina posvuda jednako gladka.

Europejska princeza. U Europi ima sada do 40 princesa, koje su zrele za udaju. Dvie pripadaju pravoslavnom vjeroizpoviedanju, kći crnogorskoga kneza i kći grčkoga Kralja, a osamnaest katoličkom vjeroizpoviedanju, i to: četiri iz bavarske, tri iz belgijske, pet iz bourbonske, šest iz austrijske, jedna iz saske i jedna iz virtemberške kuće. Protestantskomu vjeroizpovjedanju pripadaju: dvie kćeri princa Waleskoga, pruske princese, Viktorija i Margarita, jedna heska i jedna holsteinska, jedna meklemburška, po jedna iz saskoweimarske i anhaltske kuće, i još nekoliko ih iz manjih kneževskih njemačkih kuća.

Neuku nauka.

Kako treba vinograde braniti od peronospore. (Dalje).

Više puta opaža se peronospora i na jagodah grožđa, osobito ako se je vrlo rano pojavila. Na grozdu počimlje bolest od petlje prama jagodi, gdje se opaža modra boja, pa se jagode skrvče a kasnije odpadaju.

Gljivice ne šire se samo u ljetu konodijami ili ljetnimi trusovi, nego ima i zimskih trusova, koji nastanu oplodjivanjem muških i ženskih organa. Ti se u velikoj množini radjaju u jesen, i to uviek u lišću, gdje mogu i prezimiti, te ih na proljeće može vjetar iz posušenog lišća raznjeti po vinogradu i tako iznova trs okužiti. Po tom se vidi, kako je koristno, da se okuženo odpalo lišće u jesen spali, kao i rozge u proljeće odrezane, jer se time zimski trusovi uništaju.

2. Koja sredstva i kako se rabe proti peronospori. Proti peronospori kušala su se razna sredstva, koja malo ne sva osnivaju se na raznih pripravah modre galice (Kupfervitriol). Nu od svih sredstava pokazalo se je najboljim smjesa modre galice i vapna, kojim sredstvom služilo se je lanjske godine mnogo naših vinogradara i osvjedočilo se o vrlo povoljnom uspjehu.

Ta smjesa načini se od 100 litara vode, 2 klgr. modre galice i 2 do 3 klgr. negašenoga vapna. Pripravlja se ovako: Najprije se za svakih 100 litara vode uzmu 2 klgr. čiste modre galice *) koja se posve u prah stuče i tako stučena raztopi u 10 litara tople vode. Te tekućine može se i više pripraviti, pa ostaviti u miru i po potrebi rabiti. Zatim uzme se za svakih 100 litara vode 2 do 3 klgr. negašenoga vapna, koje se onda u nekoliko litara vode ugasi. Kada je vapno ugašeno prociedi se krox sitno rešeto, da ne bude u njemu pieska i smeća. Neobhodno je potrebito ciediti ga onda, ako se ima trs strojem škropiti, da ne bi piesak i smeće začepilo lukpijce škropilu. Na tako priredjeno vapno ulije se onda toliko vode, da bude svega skupa 90 litara tekućine. Tu vapnenu vodu treba neprestano miešati, pa za to vrieme polagano ulievati u nju modru galicu, koja je prije raztopljena u 10 litara tople vode. Tako dobijemo 100 litara smjese, kojom onda možemo škropiti.

Ako se bojimo, da bi ta množina modre galice mogla naškoditi lišću, sažgati ga naime, onda treba ostaviti svu tekućinu neko vrieme, da se usjedne. Ako je tekućina, kada se usjedne, ozgor posve čista, onda je znak, da je u njoj dovoljno vapna; ako je pako tekućina modre boje, onda je znak, da je u njoj previše modre galice, a premalo vapna, pa treba još nesto vapna dodati.

Crvenim lakmus-papirom, kog se može dobiti u svakoj lekarni, lahko je saznati, da li je smjesa vapna i modre galice prava, i to tako, da se crveni lakmus-papir stavi u tekućinu, pa ako je papir pomodrio, onda je znak, da je valjan razmjer vapna i modre galice; ako pako lakmus-papir ostane crven, onda se mora još vapna dometnuti. Svaki puta, prije nego se ta tekućina rabi, mora se dobro promiešati, da ne ostane nikakog taloga u posudi, u kojoj je smjesa priredjena.

To sredstvo poznato je dosada kao najbolje i najjednostavnije. Budući se peronospora, kako je već rečeno, pojavljuje ponajviše na lišču, mora se lišće tim sredstvom škropiti, i to može se kropiti prije nego li se je peronospora pojavila, da se bolest zaprieči, ili se škropi onda, kad se je bolest već pojavila, da se uništi i da se posljedice ublaže.

3. Kada i koliko puta se moraju vinogradi škropiti? Peronospora treba za svoj razvitak dovoljno topline i takodjer vlage, pa zato se peronospora u toplijih krajevih pojavljuje ranije, nego u hladnijih, za vlažnijih godina više, nego za suhih. Kod nas se je dosada počela pojavljivati sredinom julija, te je najviše napredovala u mjesecu agustu i septembru. Ove godine, gdje smo imali tako blagu zimu i gdje izgleda, da će proljeće rano doći, biti će i zračna temperatura veća, pa bude li u proljeće dovoljno vlage, pečeti će se i peronospora prije razvijati. Zato svakako mudno će biti, da se vinogradi prvi puta škrope već prije cvieta, pa da se peronospora i ne pojavi, jer će se time zapriečiti, da i ako se kasnije pojavi, lišća tako jako uništiti ne može. Tako se radi u čitavoj Francezkoj, gdje tim uviek najbolji uspjeh polučuju. Za prvo škropljenje prije cvieta neka se upotrebi na 100 litara vode 1½ klgr. modre galice i 2 do 2 i pol kilograma negašenog vapna. Drugi put neka se vinogradi škrope 4—5 nedelja poslije prvoga škropljenja, a to bi bilo kod nas početkom kolovoza. Za drugo škropljenje neka se uzme na 100 litara vode 2 klgr. modre galice i do 3 klgr. ne gašenoga vapna.

(Konac sliedi).

*) Čista modra galica ne ima u sebi željeza, pa je vrlo lieve modre boje, dočim je nečista vrlo modro-zelenkasta.

Listnica upravničtva.

Priposlali nam nadalje predplata od 15 marča: K. I. Tinjan for. 2. B. M. Biograd for. 2. R. M. Škrljevo for. 5. I. M. Volosko for. 2. V. H. Trst for. 5. M. A. Laništće for. 5. L. M. Veprinac for. 16.70. B. R. Frančići for. 2. K. A. Trst for. 5. Čitaonica Delnice for. 1.30. P. I. Vižinada for. 2. S. B. T. sv. Ivan Sterna for. 2. F. J. Grablje for. 2. Čit. Vel. Gorica for. 1.25. M. V. Labinj for. 2.50. Fraak sinovi za oglas for. 15. Čitaonica Pula for. 2.50. K. V. Rukavac for. 4. Čit. Makarska for. 2.50. Čit L. Vila for. 2. Čitaonica Pregrada for. 1.50. Čitaonica for. 1.25. B. A. Trst for. 5. G. T. Pula for. 1.25. B. F. Opatija for. 4. M. J. Mlaka for. 4. Sch dr. F. Beč for. 1.25. H M. S. Rieka for. 1. Abgeordnetenhaus Beč nvč. 50. V. M. Rakovica for. 1.25. Čitaonica Klanjec for. 1.25. K. I. Cetinje za sebe i brata for. 10. R. M. Malinska (oglas) for. 2. Čitaonica Kraljevica for. 1.25. Š. I. Frančići for. 4. Bratovščina hrv. lj. Kastav (oglas) for. 2. M. L. Bribir for. 2. Čitaonica Jelšane for. 5. Glav. obć. Pazin (oglasi) for. 10. L. A. Pula for. 2. D. I. Pula for. 1. S F. Drenova for. 2. M. A. Drenova for. 2.

Lutrijski brojevi

Dne 19. aprila.

Trst	21	65	23	90	11
Linc	52	41	31	42	75
Innsbruck	46	39	33	74	37
Budapest	44	56	31	64	76

Dne 23 aprila.

Prag	10	66	65	56	3
Lavov	42	20	43	31	17
Hermannstadt	85	9	73	17	7

Priposlano. *)

Od pamtivieka, g. urednične, sačinjavaju sela Valkarin, Mošaliž, Vrvari, Veliki i Mali Maj, Červar, dio porečke plovanije, t. j. ta sela jesu od starine sastavine rečene porečke plovanije. Od davne davnine mi imademo svoju plovanijsku oblast u Poreču, a sv. misa i rieč božja govori nam se uviek u Poreču i dandanas u starodavnoj našoj crkvi od Majke božje od angjelah, koju mi drugčije zovemo „Svetica". Prije imali jesmo u našoj „Svetici" i ženitbene „napovjedi" i isti sv. sakramenat od „zakona" podieljivao se je u našoj „Svetici". Sada pako riedko se „napovjeda" u Svetici, a još riedje se u toj crkvi obavljaju „zakoni". Zašto je pak tako i gorje, što dalje idemo — to nije naša stvar; zato neka odgovara pred Bogom onaj, koga možda za nas neboli glava.

Rekli smo, g. urednične, da što dalje idemo, da je za nas sve to gore i dodnje jest tako. U nas je običaj starodavni, da imademo u naših selih i to po kućah, sveti blagoslov pred sveti Vazam; taj običaj je kod nas od tako velike važnosti, da ako neimademo toga blagoslova po naših kućah, čini nam se, kako da nebi bilo sveto Uzkrsnuće. Drugimi rieči, ako neimamo sv. blagoslov, nam je, kako da nas se je zanemarilo kako neumno blago. I to g. urednične, dogodilo se nam ovoga leta. Zašto nam se to dogodilo, to mi neznamo, ali javljeno nam bilo iz oltara u Svetici, da će biti „sveti blagoslov i ovoga leta po staroj navadi". Kako nam je bilo javljeno za svetoga oltara, mi jesmo očekivali, da ćemo imati — kako po običaju — sveti blagoslov. Ali na veliku našu žalost, to se letos ne sbude. Mi nismo znali, kako da to tumačimo. Ponajprije smo popitali, dali je možda koji svećenik bolan u Poreču, ili što bi bilo moglo biti uzrok, da nismo imali sveta blagoslova. Pitaj simo, pitaj tamo, od svih izpitivanja došli jesmo do zaključka, da stvari stoje kakono lani — a lani sveti blagoslov jesmo imali, kako i druga leta — t. j. da svi porečki popi jesu zdravi kako i „zdrave jabuke".

Nećemo se upuštati, g. urednične, u potankosti, jer nećemo, da nas tko osudi, da ovo par redaka pišemo iz same osvete; nećemo priobćiti niti naš razgovor, što smo držali o tom predmetu sa prečastnim g. plovanom Deperis-om; nećemo se niti u to upuščati, da dokažemo, da smo mogli imati lahko i ove godine sv. blagoslov, kako je to bilo pod biskupim Peteani, Dobrila, Glavina i Zorn, a do letos i pod našim presvjetlim biskupom Flappom; sve to dakle hoćemo, da pred javnosti „za ovaj put" prešutimo i to zato, da nebi komu kratkoumnomu skočilo u glavu urtvrditi, da mi, t. j. pučanstvo hrvatske narodnosti, jesmo možda prevelik „tvrdoglavi" ili „ostinati" kako se je naspram nam neka „duhovna osoba" izrazila.

Što pak putem javnosti iećemo za sada jest to, da zahtjevamo, da se naše starinske, svete i vjeru Isukrstovu uzdržavajuće običaje ne baca pod noge. Dosta i predosta jesmo zapuščeni od svake strane; ako pak nam se krati i svete stvari, kamo ćemo tim korakom? Koga se imade onda kriviti, da propada vjera Isukrstova?!!...

Godine 1886. prosili jesmo, da nam se dade u „Svetici" poslije sv. mise i sv. blagoslov i to s toga razloga, jer ovaj raztrešeni puk nemože doći tako lahko i poslije podne na večernice. Te milosti pak nismo bili tako srećni, da dobijemo, jer s biskupskim dekretom od 26. oktobra 1886. br. 1139 odgovorilo nam se je, da to bi bila „novotarija", a „novotarije" da se neće uvadjat. Nećemo sada razglabat, da li bi bila takova „novotarija", kao što je sv. blagoslov poslije sv. mise, škodna po crkvu i puk, nego jednostavno hoćemo opaziti samo, da kada već jednom neće se uvadjat u crkvi „novotarije" zašto pak nam se ukida dosadašnje starinske običaje? Nije li i to možda „novotarija" i to škodna po crkvu i puk? Negubi li puk na taj način vjeru svetu, na mjesto da se puk sve više u vjeri jači? I tim ovdje svršujemo uz dodatak, da se ufamo, da će sadašnji presvjetli biskup stvar dobro razviditi, i da neće više dopustiti, da nam se barem naše crkvene pravice krate.

Iz Porečke plovanije, 10. aprila 1890.

Antun Budetić-Sakranon, Tome Lindi, Marko Ćurko, Stipe Radolović, Antun Pauletić, Mate Pauletić, Antun Skropeta, Juraj Skušnić: porečki župljani.

Priposlano. *)

Svim mojim prijateljem i neprijateljem, znancem i neznancem, osobito rodbini i domorodcem iz Vrbnika, koji kane u buduće na mene upraviti bilo kakva pisma, neka to čine pod oznakom „Poste restante" na pošti u Kanfanaru, nipošto na poštu u Žminju. 2—4

U Žminju 10. aprila 1890.

Niko Butković,
obć. tajnik.

*) Za stvari pod ovim naslovom neodgovara Uredničtvo.

Oglas.

Subotu dne 3. maja o. g. biti će redovita godišnja skupščina „Gospodarske zadruge Kastavske" ovaj put u Sv. Mateju.

Početak najkasnije u 9 ura.

Razpored:

1. Primanje novih članova, koji bi želili pristupiti.
2. Izviešće o djelovanju u g. 1889.
3. Obračun za godinu 1889. i proračun za godinu 1890.
4. Predlog o promjeni štatuta, da se ukine upisnina, a članarina da bude 1 for. na godinu i da se uvedu utemeljitelji sa 20 for. uplate jednom za uvjek.
5. Pouka o škropljenju loze proti peronospori i drugoj pali, prikazanje raznih sprava za to.
6. Podieljenje raznoga gospodarskoga orudja i štiva medju članove.

Umoljavaju se gospoda ponudnici družtva, da do onoga dana urede račune s blagajnikom.

Kastav, 24. aprila 1890.

Odbor.

*) Za članke pod ovim naslovom neodgovara uredničtvo.

Razpis natječaja.

U smislu pokrajinskog zakona od 19. marča 1874. i na temelju zaključka občinskoga zastupstva dne 8. aprila t. g. razpisuje se natječaj na mjesto diplomirane primalje, imajuće se popuniti u ovomjestnoj občini sa sjedištem u Baški uz godišnju plaću od 60 for. u mjesečnih obrocih.

Natjecateljica imati će dokazati austrijansko državljanstvo, usposobljenje za praktično primaljstvo i poznavanje hrvatskog jezika po mogućnosti talijanskog i krstnim listom dali je udata ili neudata.

Molbe imaju se podnieti podpisanom poglavarstvu do 15. maja t. g.

Od občinskog poglavarstva

U Baški 17. aprila 1890.

Gjuro Čubranić,
načelnik.

Br. 175. 3—3

Oglas natječaja.

U smislu pokrajinskog zakona od 19. marča godine 1874. i na temelju zaključka občinskog zastupstva razpisuje se natječaj na mjesto diplomirane občinske primalje, imajuće se popuniti u ovoj mjestnoj občini sa sjedištem u Dobrinju, godišnjom plaćom od **80 for.** u mjesečnih obrocih.

Natjecateljica imat će dokazati austrijansko državljanstvo, usposobljenje za praktično primaljstvo i poznavanje hrvatskog jezika, po mogućnosti taljanskog i krstnim listom dali je neudata ili udata.

Molbe imaju se podnesti podpisanomu glavarstvu do 30. t. mj.

Od občinskog poglavarstva Dobrinj
1. travnja 1890.

Načelnik: **Perović.**

Br. 265.

Razpis natječaja.

Razpisuje se natječaj za mjesto občinskog tajnika-blagajnika s hrvatskim uredovnim jezikom za občinu Baška na otoku Krku uz godišnju plaću od **for. 500,** koju će u odnosnih obrocih koncem svakoga mjeseca brati iz občinske blagajne.

Vrh pluće može računati na znatne pripadke od posebnika.

Natjecatelji imaju do **1. maja t. g.** podnieti podpisanomu svoje molbe podkriepljene svjedočbami sposobnosti, neporočnog ponašenja, podpuno poznavanje hrvatskoga uredovnoga jezika a po mogućnosti i poznavanje talijanskog i njemačkog jezika.

Izabrani imati će stupiti u službu već polovicom maja.

Baška, 3. aprila 1890.

Od občinskog odbora.

3—3 Načelnik: **Gjuro Čubranić.**

Luigia Ruggier

u Trstu.

Ulica Stari Lazaret br. 28.

1—6

Prima naručbe za svake vrsti

Zastava (barjaka), signala, itd. itd.

Izvršuje točno i jeftino, te se preporuča osobito p. n. občinstvu iz **Istre, Primorja i Dalmacije.**

Suknene tvari

razašilje za gotovo ili povrstjem za jako jeftine ciene i samo dobre vrsti

3.10 m	za 1 odielo samo	for.	3.20
3.10	„ „ „ „	„	4.80
3.10	„ „ „ „	„	6.80
3.10	„ „ „ fino	„	12.—
3.10	„ „ „ vrlo fino	„	15.—
2.10	„ „ „ za kaput fino	„	6.—
2.10	„ „ „ vrlo fino	„	9.—
1.00	„ darovac	for.	2.20—3.20
6.30	„ kamgarn za prati	for.	2.60

Tvornica i skladište sukna

E. Flusser u Brnu

Dominikanski trg 8.

Uzorci badava i franko.

7—21—12

Snovij za obleke.

Peravien in Doking za višje duhovenstvo predpisane snovij za uniforme c. kr. uradnikov, tudi za veterane, gasilna društva, telovadce, livreje,

Sukna za biljarde in igralne mize, loden tudi nepremočljiv za lovske sukanje; pralne snovij, v plaidi za potovanje odgl. 4 12 itd. Vse to se dobi cenejše nego kje dru od in najboljše, trpežne kvalitete.

Joh. Stikarofski v Brnu (Brünn)

Največja zaloga Avstro-Ogerske. Vzorci franko. Za gospode krojače **knjige z najraznovrstnejšimi in najlepšimi** vzorci. Pošiljatve s povzetjem čez 10 gld franco. Pri mojej stalnej zalogi v vrednosti 200.000 gl. in pri mojej **svetovnej** kupčiji se razume ob sebi, da mi ostane mnogo **odrezkov**; ker pa se morem razpošiljati uzorcev, vzamem take naročene **odrezke rad nazaj**, ali jih zamenjam z drugimi, ali pa vrnem donar. Barvo, dolgost in ceno treba je napovedati ksdar se naroča take ostanke.

Korespondencija v nemškem, madjarskem, češkem, polskem, italijanskem in francozkem jeziku. 19—20—9

Grlena bol, kašelj, hrapavica, promuklost, nazeb, zaduhica, rana, zapala ustljak itd.

mogu se u kratko vrieme izliečiti rabljenjem

NADARENIH

Prendinijevih sladkišah

(PASTIGLIE PRENDINI)

što ih gotovi Prendini, lučkar i ljekarnar u Trstu

Veoma pomažu učiteljem, propovjednikom itd. Prebdjenih kašljuć nočih, navadne jutranje hrapavice i grlenih zapalah nestaje kao za čudo uzimanjem ovih sladkišah.

Opazka. Valja se paziti od varalicah, koji je ponačinjaju. Zato treba uvjek zahtjevati Prendinijeve sladkiše (Pastiglie Prendini) te gledati, da bude na omotu kutijice (škatale) moj podpis. Svaki komad tih sladkišah ima utisnuto na jednoj strani „Pastiglie", na drugoj „Prendini".

Ciena 30 nč. kutijici zajedno sa napotkom.

Prodaja se u **Prendinijevoj ljekarni u Trstu** (Farmarcia Prendini in Trieste) i u glavnijih ljekarnah svieta. 9—43

Pošilja blago dobro spravljeno in poštnine prosto!

Teodor Slabanja

srebrar v Gorici, ulica Morelli št. 17.

priporoča se vljudno pri **visoko častiti duhovščini** v napravo **cerkvenih posod** in **orodja** najnovejše oblike, kot: **monstranc, kelihov itd. itd.** po najnižji ceni.

Staro reči popravi, ter jih v **ognji pozlati in posrebri.** Na blagovoljno vprašanje radovoljno odgovarja. 27—17

Pošilja blago dobro spravljeno in poštnine prosto!

Marijaceljske želudačne kapljice

zvrstno zdravilo pri vseh boleznih za želodcu.

Sobstvenatska.

Neprecenljive dobrote je posebno vpliv njihov pri **nečistosti, slabosti želodca, ako z grla zmrdi, napenjanju, kislem pehanju, koliki, želodečnem kataru, gorečiče** (rzavci) pri preobilnej produkciji alin, rumenici, bluvanju in gnjusu, glavobolu, (ako je bol želodca) krč v želodcu, zabasanji, preobilnosti jedi in pijač v želodcu.

Cena steklenici je z nakazom vred samo 40 nov. velika stekenica samo 70 nov. Glavni zalog ima lekarničar Karl Brandy, Kremsier, (Moravija)

Svarilo! Pristne Marijaceljske želodčne kapljice ponarejujejo in posnemajo se mnogovrstno. — **V znamenje pristnosti** mora biti zamotana vsaka steklenica v rdeč omot, proviđen z gornjo **varnostno znamke** ter mora biti na vsakem priloženem poduku za vporabo razun tega opomnjeno, da je bil isti **tiskan v tiskarni g. Gazek-a i Kromerican (Kremsier).** 29—13

Marijaceljske pilule proti začepljenju.

Ove više godina sa najboljim uspjehom rabljene pilule proti **začepljenju tiela patvore se** mnogo Neka se pazi dakle na gornju zaštitnu marku i na podpis lie'arnika **C. Brady, u** Krem-iru. Ciena kutijici **40 kr.** Zahoji sa 6 kutija 1 for. Ako se novac unapred pošalje stoji jedan zaboj for. 1.20, dva zaboja for. 2.20.

Marijaceljske želodčne kapljice niso tajno sredstvo. Deli, iz katerih obstoji, oznanjeni so na vsakej steklenici priloženem poduku za vporabo

Prave **marijaceljske želudačne kapljice** i marijaceljske pilule proti začepljenju dobivaju se prave u:

V e n e d i g u u Lekarnah: dr. Vittorio Serravallo al Redentore (glavno skladišče); pl. Leitenburg All' Ercole trionfante; de Leitenburg Eduard, alla Salute; A. Praxmayer ai due Mori; Prendini Pietro, alla fontana imp.riale; Benedetto Sarava All' amazone Trionfante; Antonio Suttina, Batt. al Camello; Benedetto Vlah-Minassi, dvorska lieknarna; Biazoletto, all' orso nero. — **U Sežani** u lekarni: Filipa Ritschela, kao što i u svih ostalih lekarnah.

Tiskalice (preše) za zelenu krmu

Bluntov patent za sačuvanje svih vrsti krme, t. j. da se sačuva zelena i sladka piča od **trave, djeteline, kuruze, repnice** itd. 10—9

To je jedno od najljepših izmišljača nove dobe,

prokušano

porabom, te daju vrlo veliku korist gospodarstvu,

prokušano

prodajom, koju smo mi do sada postigli, i mnogimi sjajnimi izjavami i svjedočbami oblastih i prokušanih gospouara.

predali smo u 1 godini u Njemačkoj i Austro-Ugarskoj

700

komada. Najbolji dokaz da je ta sprava vrlo koristna i znamenita.

Nemojte a da neupreišate krmu osobito

repnicu,

jer su svi dokazi posliedjih godina potvrdili, da je repnica

izvrstna piča za zimu.

Upute o porabi, koja sigurno uspije, pregledne, mnenja, svjedočbe, šalje badava i franko:

PH. MAYFAHRT & C., Tvornica poljodjelskih sprava **WIEN, II.,** Taborstrasse 76,

Frankfurt a. M. i Berlin N.

jedini ovlašteni tvorničari samotvornih neprestano radečih preša sa polugom, patent Blunt.

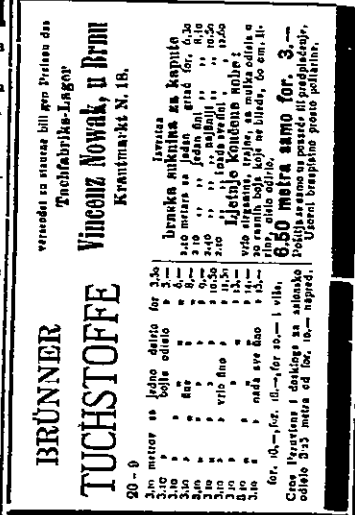

J. PSERHOFER's

Apotheke zum „goldenen Reichsapfel"

WIEN — Singerstrasse N. 15 — WIEN.

Kričistilne, nekdaj imenovane **universalne krogljice,** zaslužijo po vsej pravici to poslednje ime, kajti obilo je bolezni, pri katerih so pokazale te krogljice svoj izvrstni učinek.

Desetletja sem razširile so se te krogljice na vse strani, zapisujejo jih zdravniki za gotovo je malo družin, v katerih ne bi bilo male zaloge tega domačega pripomočka.

Jedna škatljica z 15 krogljicami stane 21 kr., jeden zavitek šestih škatljic 1 gld. 5 kr., pri nefrankovani pošiljatvi po povzetju 1 gld. 10 kr.

Ako se denar naprej pošlje, ni treba plačati porto, in sicer: 1 zavitek krogljic 1 gld 25 kr., 2 zavitka 2 gld. 30 kr., 3 zavitki 3 gld. 35 kr.; 4 zavitki 4 gld. 40 kr., 5 zavitkov 5 gld. 20 kr., 10 zavitkov 9 gld. 20 kr. (Manj, kot jeden zavitek se ne pošilja).

Prosimo, da se izrečno zahteva

„J. Pserhoferjeve kričistilne krogljice"

in paziti je, da ima pokrov vsake škatljice isti podpis **J. Pserhofer** v rdečih pismenih, katerega je videti na navodilu za porabo.

Balzam za ozebline J. Pserhoferja 1 posodca 40 kr., prosto poštnine 65 kr.

Trpotčev sok, proti kataru, hripavosti, krčnemu kašlju itd. 50 kr.

Amerikansko mazilo za trganje 1 gld. 20 kr.

Prah proti potenju nog, škatljica 50 kr., poštnine prosto 75 kr.

Balzam za goltanec, 1 steklenica 40 kr., poštnine prosto 65 kr.

Življenska esenca (Praške kapljice) proti pokvarjenemu želodcu, slabemu prebavljenju. stekleničica 22 kr

Angležki čudežni balzam, steklenica 50 kr., mala stekleničica 12 kr.

Fijakerski prašek, proti kašlju itd. 1 škatljica 35 kr., poštnino prosto 60 kr.

Tanokininska pomada J. Pserhoferja, pospešuje rast las, škatljica 2 gld.

Univerzalni plašter prof. Steudela, domače sredstvo proti ranam, ulesom itd., posodica 50 kr., poštnine prosto 75 kr.

Univerzalna čistilna sol A. W. Ballrícha, izvrstno domače sredstvo proti posledicam slabe prebave, 1 zavitek 1 gld.

Razven imenovanih izdelkov dobivajo se še druge farmaceutične specijalitete, ki so bile po vseh avstrijskih časopisih oznanjene. 11—12

Razpošiljanja po pošti se točno odpravljajo proti gotovem ali povzetju.

Pri dopošiljatvi denarja po poštnej nakaznici, stane porto dosti manj kakor po povzetju. 9—12

Ljekarna i drogerija
E. Tomaja
u Zagrebu Ilica 12

preporuča osobito prokušane ljekarije:

Mazilo proti kostobolji ili proti rkeumatizmu, kalanju i trganju u kostih, okočenosti ili grčevom u žilah, boli u kukovih i križicah, probadanju. Ciena 80 novč.

Sladka voda za kašalj i za prsa ili katar u prsih i plućih, teško disanje, promuklost u grlu. Ciena 80 novč.

Pojačani željezoviti sirup proti slabosti bljedoći, škrofulasnosti, nemoći. Ciena 1 f

Švedska životna tinktura (Lebenselixir) ili Švedske kaplje. Ovim se glasovitim sredstvom očišćuje *krv i zlatnica* popravlja i okrepljuje želudac i ublažuje glavna bol, olakšava teginja ili mučnina, tjera vjetre, odklanja se bol u žlicici želudačne grčeve, žulica, zimnica, zavijanje ili grižnja u trbuhu. Tko ovu toli hasnovitu Švedsku tinkturu višeputa uzima sačuvat će si zdravlje, tjelesnu snagu i zapriečiti razne bolesti i poteškoće. Ciena 50 novč.

Prah za blago ili za marvu svakomu gospodaru vrlo potreban za konjski keh i za kašalj, za konje, volove, krave i svinje zalagano čišćenje, za obćišnanje želudca i probave, kada se blago napuhuje i neće rado žderati. Krave davaju od njega više mlieka, konji postaju jači i vatreniji. Ciena omotu 45 novč.

Antiseptična voda za usta i zube, s kojom se sačuvanja zubi od kvarenja, zapriečuje i ublažuje zubobolja, učvršćuje meso oko zubi, razfrižkuju usta uklanja neugodna duha. 1 fiaša 60 novč

Obširne cienike šaljem svakomu besplatno Naručbe izvana obavljaju s poštom brzo i pomno. *Tko naručuje bar za tri forinta tomu plaćam sam poštarinu* V mojoj se ljekarni dobivaju sve po novinah oglašene medicinske specijaliteto *mineralne vode; razne sprave, bandaže ili pomoći za rane, podpaznji.*

Edo Tomaj,
ljekarnik i drogista u Zagrebu,
Ilica 12. 5—10

Izdavatelj i odgovorni urednik **M. Mandić.**

Tiskara **Dolenc.**

Broj 18. U Trstu 1. maja 1890. Godina X

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlane se pisma tiskaju po 5 nč. svaki redak. Oglasi od 8 redaka stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja po pogodbe sa upravom. Novci se šilju poštarskom napunicom (vaglia postale) na administraciju „Naše Sloge“ Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodjo na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom raztu male stvari, a nesloga sve pokvari“. Nar. Pos.

Izlazi svakog četvrtka za sledeći broj.

Dopisi se nevraćaju ako će i netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½, i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Carintia br. 25

Hrvatska Lipa i talijanski Rovinj.

II.

Rovinj ima desetak tisuća duša. Oni su skoro svi Latini, govora sličnoga nekim južnijim Talijanom. Grad je na vrlo ugodnu položaju na moru, ima prostrane drage, zaklonjene otoci. Pučarstvo bavi se velikom većinom obdjelovanjem polja, pak malom trgovinom, napose ribarstvom.

Dok su obstojale u davnih vjekovih slobodne komune gradske, neka mješanica staroselaca i rimskih naseljenika, Rovinj bijaše veleznamenit. Kasnije pade pod Mletke.

Kad je Austrija pred 70 godina od prilike zadobila i onaj dio Istre, što je bio pokoran Veneciji, dala je svakom gradu po nešto. Bilo je kao kad nevjesta dariva djecu svoga djevora u čiju kuću dodje. Ako nije nadarila odmah, učinila je kasnije u svakoj sgodi. Naša vlada polazila je pri tom od pogrešne misli, da je Rovinj nešto, Piran nešto, Kopar nešto i tako dalje, a zaboravljala je, da je Istra nešto mnogo većega i po državu znamenitijega, nego li pojedini gradići Istre.

Ali o tom biti će sgode još govoriti. Vratimo se k Rovinju.

Neumornim nastojanjem čovjeka, koj je do sada sav svoj život posvetio svomu rodnomu gradu, Rovinj je dobio tvornicu duhana (tabaka), gdje se prehrani mnoga sirota; dobio je i tračak željeznice od Kanfanara, dakle pravi spoj iz Trsta i Beča. I prije i poslje država je potrošila silne novce na uredjenje morske obale u pravu luku; mule i rive ljepota je viditi. Dodajmo k tomu, da je od mnogo godina u Rovinju sielo okružnoga sudišta ili tribunala, koje i silom i milom vabi tamo tudjince i da je posliednjih godina podignuto u blizini lječilište ili hospicij za djecu, kojoj su žalvi (škrofule), pak eto možemo suditi, da su djeverova djeca od nevjestice Austrije dobila liepih, preliepih darova. Ali ne sva! Zapadna obala upravo vrvi umjetnimi lukami. Dočim Ika, Lovran, Mošćenička draga i mnoga druga mjesta neimaju kamo tako rekuć ni male ladje dobro spraviti.

Takov grad, sa izvrstnom lukom, dosta dobrim poljem barem za dobro vino i ulje, ribarstvom, oblastmi i slobodom većom od drugih občina, morao bi bio napredovati u svakom dobru.

Ali žalibože nije tako.

Njegovi sinovi, mjesto da o boljku svoga grada svakim mogućim načinom nastoje, bacaju krivnju jedan na drugoga, uzimaju srce jedan drugomu i tako, mjesto da napreduju, nazaduju vrlo, brzo, nepovratno.

Dva, tri dokaza o tom našim čitateljem, ne iz naše glave, nego iz istih talijanskih novina.

Pred nekoliko mjesecih pisale su novine „Il Mattino“ članaka iz Rovinja, da Ti se koža ježi: javne zgrade zapuščene, groblje (na što Talijani osobito paze) obraščeno, tiesno posve u neredu, a na najnezgodnijem položaju, smrdež od nošnje nekih stvari k moru kada tko hoće, silna prazna vjera u puku, nemar za bud koju žrtvu u javno dobro i — tko bi sve nabrojio?

Obično se zaboravlja što je tko učinio dobra, a ostaje u pameti ono, što nije učinio, jer nije znao ili nije mogao, pak mu se to u grieh upisuje.

Tako je bilo i u Rovinju. Mnogogodišnji načelnik starac Campitelli, komu se neda poreći dobra volja i neomedjašena ljubav za svoj Rovinj, morao je napokon izručiti upravu mladjim ljudem.

Došao je na vladu občinskih stvarih mladić učen, bogat, ugledan: Alviše Rismondo, noter, koj i u višim krugovih uživa neko pouzdanje. O bok njemu sve po izbor junaci.

Ne prodju ni dvie godine dana, eto zlovolje veće nego li prvo. „Il Giovine Pensiero“, list koj se štampa u Puli, a proti Puli brani interese Rovinja, ovako je prisiljen pisati (dajemo samo izvadak, jer je članak dug): Dne 9. aprila gradska sjednica. Sve napeto, jer se ima razpraviti ostavka delegata dra. Marka Costantini i ostavka savjetnika Josipa Quarantotto. —

Za sjednice prijavlja načelnik dalnje ostavke, onu Ivana Benussi i onu Ivana Sponze.

Dr. Marko Costantini obrazloži svoju ostavku. Kaže, da vlada veliko nezadovoljstvo. On bi bio rado, da se popravi, što je od prije vrlo zamareno. Ali je mučno. Delegati imaju premalo moći (drugimi rieči: glavar čini što ga je volja). On, Costantini, da nemože više zapuščati svojih poslova za občinske i zato odstupa.

Dr. Campitelli (zemaljski kapetan) bodri te mlade otce domovine, neka se neprestraše prvog maha. Novine pišu svašta; na to netreba gledati.

Costantini mu zahvaljuje, ali ostaje tvrd pri svojoj nakani.

Načelnik pobija točku po točku razloge, što jih je napisao Quarantotto za svoju ostavku i napokon kaže: Kad budete birali nove mjesto ovih, onda ćete birati i načelnika. Kamo sreće, da sam opravljao samo svoje posle. Dakle i on hoće, da odstupi!

Sjednica se završila bez konačne odluke!

„L'Indipendente“ od 18. aprila ima izjavu Quarantotta. Vadimo iz nje ovo: „Koliko je bilo veselje prigodom poslednjih izbora? Recite mi sada, koliko li nismo razočarani sada gledajuć naše občinske posle. Kudgod pogledaš, svagdje vidiš nered, povećanje troškova, gubitak i bezvladje u zakladah, koje ovise od občine. S toga smo se tužili na prijašnju upravu; nu i sada nam neima pomoći, jer nam naša gradska uprava neda niti prilike pritužbi; kako znate, prodje po više mjeseci, da nismo ni u skupščinu sazvani. Načelnik Rismondo krivo je tumačio moje razloge; iz njih se nemože zaključiti, da je on čovjek o k r u t a n“.

Treba čitati talijanski tu izjavu i onda tek pozna se, koliko je u njoj žuči. —

Tako je dakle u gradu iza Pule najvećem u Istri; tako je u gradu, koj se nije zadovoljio običnom slobodom austrijanskih občina, nego je htio imati svoj „statuto“, jer je to zamamljiva rieč. Tako je u gradu, kojim je mnogo godina upravljao čovjek danas postavljen na čelo zemaljske uprave, dobroga srca koliko hoćete, ali premalo sretan u izvadjanju svojih osnova.

Mi neznamo za stalno, je li istina, da grad Rovinj nekih godina nije imao ni dobro vodjenog uručbenog zapisnika. Mi neznamo za stalno, ali reć bi, da je istina, da se u gradu Rovinju vidi nećistoće velike, da se u ljeti voda plaća svaki kabal nekoliko novčića, da neima dobrih škola, da neima prave policije, da neima čovjeka, koj bi željeznom rukom uveo zdrave odnošaje u svih granah javne uprave, kada to neide za rukom jednomu Rismondu. Ali iz svega znamo, da Rovinj grozno propada, niti ćemo mi podublje iztraživati tomu razloge. A što znamo za stalno, to je, da je Austrija Rovinj mnogimi darovi obdarila, a Lipi nije ništa dala; pače i ona cesta iz Rieke na Lipu, negdašnja poštarska državna cesta napuščena je narodu, da ju svojimi žuljevi uzdržava posebnim nametom, ili da ju zapusti, kako ga je volja!

I evo čuda! Dočim obdareni talijanski Rovinj propada, zapuščena hrvatska Lipa cvate. U negdašnjoj Teraševoj palači sakupljaju se hrvatska dječica na nauku božju i ljudsku. Hvala Ti vriedni mladiću, koj u onom tihom

PODLISTAK.

Put u Egipat.

II. dio.

U Port-Saidu.

Napisao **Vladko Krajanin.**

2. Europejski predjel.

(Dalje.)

Sve je živo na tom pazaru i to od jutra do mraka. Čestite gospodarice nagadjaju se i cigane s Arapi, koji nepopuštaju rado od svoje ciene. Tuj češ naći uviek mnoštvo ljudi, a buka i vika slegne se malko samo o podnevu, al dakako samo za kratak čas. Diljem pazara diže se po koja oveća kuća, inače su sve same onizki štacuni, u koje trgovci prenesu u večer sva svoju trgovinu. Takav vam je port-saidski pazar.

Al ne mojte misliti, da je to najljepša i najznamenitija ulica u Port-Saidu. Najljepša bo je ona, koja vodi po prilici sa sredine pazara k luci. Dakako, da se ju ne može uzporediti s našimi velegradskimi ulicami, al za Port-Said nema njoj prigovora. S obijuh strana ulice stere se uzahni pločnici, a inače je sve goli pjesak. S jedne i druge strane ulice dižu se visoke kuće, u kojih imade dobro obskrbljenih dućana i skladišta, u kojih su zastupane i iztočne i zapadne obrtnine. Pred pojedinimi skladišti namještene su ogromne posude iz japanske porculane, kitajski bojadisani suncobrani, štapovi, raznobojno slikane lepeze, te svakojake rezbarije, koje su Židovi donieli iz Palestine, kao krasne križiće, krunice i drugo.

Iduć s pazara tom ulicom, opaža se na desnoj strani iste krasan trg, kraj kojega se diže ogroman „Hotel de France et de Louvre“. Nedaleko toga trga, iduć prama kanalu, nalazi se pošta, a napreti hotelu dižu se ovisoke kuće, u kojih stanuje većina konzula, a odmah kraj luke na onizkoj kući vije se Lloydov stieg, znak, da je tuj egencija toga družtva.

Ostavljeno za sada taj krasni trg i vratimo se opet u prvašnju ulicu. Učinimo još njekoliko koračaja, prodjimo njekoliko dućana, pred kojimi su izložene slike grada Port-Saida i bližnjih egipatskih krajeva, prodjimo uz „New-Hotel“, pa eto nas kraj port-saidske luke, na tako zvanoj „Marini“.

Port-saidska luka imade dva ulaza. Kroz jednoga ulazi se u istu sa strane sredozemnoga mora, dočim se kroz drugoga ulazi u sueški prokop, tako, da je pravi početak kanala upravo gradska luka. Na ulazu u luku diže se visok svetionik, koji pokazuje ladjam po noći put u prokop. Vele, da su na svemu svietu još samo dva takva svetionika, i to jedan u Londonu, a drugi u New-Jorku u Americi. Sagradio da ih je isti inžinir.

Na ušću kanala diže se drugi al niži svetionik od prvoga. Ulazeć u luku opazi se s desna na obali dugi niz liepih kuća. Tu je egipatska mitnica, razni konzulati i njekoliko kavana, kao „Caffé au Commerces“ „au Paradies“ itd. Pred kavanami namješteni su malne sve do mora stolovi za sjedali. Tuj sam aproveo često po čitave sate poslije podne čitajuć evropejske i egipatske novine, razgovarajuć se s prijateljima, razmišljujuć po onom, što sam kroz dan vidio il čuo, te znatreć kad nisam imao drugoga posla. Kad mi sve to nije bilo dosta, tad bi svrnuo okom na luku i stao motriti one gorostasne tjelesine, što se micahu polagano i veličanstveno prostranom onom lukom. Vidio sam tuj ogromne parobrode družtva „Peninsulair“ i francezke „Messagerie“. Veličinom parobroda ne zaostaje ni naš Lloyd, a nit rasko „Odeško družtvo“.

Imao sam više puta priliku vidjeti englezkih, talijanskih i njemačkih ratnih brodova, od kojih su prvi polazili u Indiju, drugi u Abisiniju a posliednji ako se ne varam u Zanzibar, ne da medju onimi narodi šiju i vjeru prosvjetu, već da ih silom oružja podjarme i uniše, da im otmu sve, dom i slobodu, a najposlije i život, samo da mogu zadovoljiti onoj strasti, koja ih tjera za tudjom imovinom. To je čovjekoljubje, to su ti tobožnji liberalni principi, koje izpoviedaju „najprosvjetljeniji“ narodi, koji idu samo zatim, da ljudstvo „usreće“. Oni nastoje okoristiti se neznanjem, neslogom i divljačtvom onih naroda, proti kojim su digli svoje oružje. Al što vidimo? Oni narodi nemare za one, koji dolaze k njim u ime slobode i napredka noseć im u istinu robstvo. Kroz vjekove opirali su se i opirat će se ti nevoljnici, te žrtve tudje strasti i pohlepe, da opirat će se uviek proti silnikom svojim, tiranom i osvojačem.

U Indiji sve kipi proti silniku Englezu. Obćenito je mnienje, da će se i ta zemlja izbaviti robstva, kao što je to učinila u prošlom stoletju sjeverna Amerika. Abisinci zadaju dosta jada svomu krvniku Talijanu, koji je došao tamo, da te mirne i slobodne domorodce potlači i okuje u robske verige. Al Italija će dugo vremena pamtiti i čutiti silne poraze, što ih njena vojska doživi u onoj slobodnoj zemlji. Niemac ne prolazi sigdje bolje. Francezi vladaju triezno i razborito svojimi naseobami. Al najbolje

secu dostojno vršiš rodoljubni i kulturni svoj zadatak. I Ti i svi Tvoji vrstnici pokažite, da su zakoni i uredbe, bile dobre bile zle, samo oblik, a glavna stvar je život!

Tko bude htio pomladiti Istru, biti će prisiljen s nami računati, jer je zakon života jači od zakona, koje stvaraju pojedinci! Gdje nije života, nepomažu ni „štatuti“.

Govor

narodnoga zastupnika dra. Dinka Vitezića, izrečen prigodom rasprave o državnom proračunu u sjednici carevinskoga vieća dne 21. aprila t. g.

Visoka kuco! Upozorio sam opetovno u ovoj visokoj kući na pogibelj, koja prieti državi radi politike, koja se provadja u južnom dielu monarhije, one politike, koja talijanski živalj toli jako podupire dočim potiskava slavenski živalj u zakutak. Ovoga pitanja dotaknuo se samo letimice drugi glavni govornik kod glavne rasprave, a meni je kao poslaniku onoga diela monarhije dužnost, da o tomu potanje progovorim. U sjednici 8. marča prošle godine rekao sam medju ostalim i sliedeće (čita): „Slavenski živalj sačinjava, što mora svatko priznati, koji poznade ikoliko odnošaje Primorja, najčvršći bedem proti težnjam zapadnih susjeda. Imalo bi se ipak već jednom odustati od politike, kojoj je reć bi zadaća: samoubojno taj bedem porušiti“.

Dokazao sam doista koli onim govorom toli kod drugih prigoda množtvom činjenica, da su državni činovnici, bilo i neznajuć, talijanski živalj tako rekuć umjetno njegovali i uzgojili.

Što se tiče spomenute jur pogibelji, neka mi bude dozvoljeno upozoriti Vas na članak, što no je nedavno izašao pod naslovom „Irredentizam“ u jednom hrvatskom časopisu, naime u Zagrebu izlazećem „Obzoru“. U tom se članku navadja najprije, kako je talijanski bivši ministar Ruggero Bonghi, premda pripada kano parlamentarac najskrajnijoj desnici, govorio ipak prigodom otvorenja narodnoga družtva „Dante Alighieri“ u Rimu tako, kao što bi govorio zastupnik najskrajnije ljevice. Na pitanje što bi imalo to značiti, dajo pisac rečenoga članka sliedeći sgodni odgovor (čita):

„To znači, da su u Italiji u pogledu irredentizma svi jedne misli, pripadali oni desnici, ljevici ili središću. Svi smatraju kao nespašene nekoje austrijske pokrajine, kao zemlje, koje svojata Italija na temelju narodnostnoga načela. Jedni mogu biti u izboru izraza i načinu govora oprezniji od drugih, no glede čuvstva i težnja neima nikakve razlike izmedju jednoga Bonghia, jednoga Cavalotti-a, jednoga Imbriani-a, i kako se već svi ti talijanski državnici zovu“.

Spomenuto narodno družtvo „Dante Alighieri“ bijaše otvoreno što svečanije u Rimu na 24. marča ove godine. Grad Rim zastupao je kod toga načelnik, koji je izrekao tom zgodom vrlo oduševljen govor. Pozdravio je naroduo družtvo u ime grada, u kojem je — kako re reče — latinski orao u prošlo doba svoja silna krila pružio, da polieti širom svieta. Rekao je (čita):

„Genij Rima, pod čijim okriljem započimlje družtvo svoj rad, neka promiče, oživotvoruje njegovu plemenitu svrhu na korist i slavu talijanskoga naroda“.

Kod otvorenja toga družtva progovori Ruggero Bonghi o njegovih zadaćah, koje su samo moralnoga i družtvenoga značaja, koje ako se ovrše, zabraniti će, da se posuši zemljište, na kojem se može — bilo kad mu drago — politička prava pravomočno osnivati. „Dante Alighieri“ probio je svojim svietlom sredovječnu tminu. Tako neka blagoslovi i sada svojim imenom djelo, kojim imaju biti talijanski jezik i prosvjeta u njihovoj sadašnjoj vlasti od tudjeg nametničtva štićeni“.

Iz ovih ćete rieči, gospodo moja, razabrati, kako je Ruggero Bonghi vrlo diplomatički govorio.

Označio je naime kano zadaću družtva samo obranu, dočim nije u družtvenih pravilih hotomice ništa o tomu rečeno; no razvidno je iz njegovog, sliedećega dana držanog govora, kako nije zadaća toga družtva, da se brani već da navaljuje.

Jasnije nego li Bonghi izjavljuje se u družtvenom časopisu „La nationе italiana“ jednim člankom profesor Giacomo Venezian. „Dočim motrimo mi“ — piše profesor — „prekriženih ruku obćeniti boj proti našemu jeziku, snuju Franczeska i Brazilija zakone, kojimi se ide za tim, da se talijanske izseljenike liši njihove narodnosti, a ista pogibelj prieti njim i u sjevernoj Americi, gdje bi si mogli ustrojiti novu domovinu. U Carigradu i Solunu, Siriji, Egiptu i Tunisu bori se žestoko s nami za suvlastničtvo „Alliance francaise“. Dočim se pako to dogadja, pružaju njemačka školska družtva svoja krila sve do južnih obronaka Alpa, te podigoše u najskrajnijoj dolini Trienta veličanstven spomenik staronjemačkomu pjesniku kano bojni znak. Sa venecijanskih obala Dalmacije odzvanja amo pobjedna vika Srba i Hrvata, koji nedozvoliše, da se postavi najslavnijemu sinu one zemlje Nikoli Tomaseo počastnu uspomenu u njegovom rodnom mjestu. Slovenci pako škilje požudno na furlansku pokrajinu, te njihovi apostoli navješćuju u crkvi i na trgovih rat proti talijanskim suxemljakom. Narodno družtvo „Dante Alighieri“ pozivlje Talijane na obranu. Svatko, komu bije srce za domovinu, pomoći će nam. Italija mora pružiti ruku svojoj braći, borećoj se za svoje svetinje; njezina pomoć nesmije pako izazvati nikakve sumnje, jer je zastupanje naših narodnih prava proti nasilnomu prisvajanju tudjih plemena moralno opravdano, te nepogibeljno nutarnjomu poredku ili cielovitosti tudjeg državnog posjeda“. — Na ove drzovite izjave valja mi nešto opaziti. Što se tiče počastne uspomene Nikole Tomasea, koju je Venezian spomenuo, moram izjaviti, da je samo u toliko istinita, što je politička oblast zabranila postaviti spomenploču na Tomaseovu rodnu kuću, no gospodi je takodjer poznato, da bijaše u ovoj visokoj kući podnesena interpelacija obzirom na tu zabranu, a znate li, gospodo moja, tko li je ono podpisao onu interpelaciju? Srbi i Hrvati iz Dalmacije a i meni bijaše čast podpisati ju premda sam razvikan kao jedan od najvećih protivnika Italije. No Talijani, koji sjede u ovoj visokoj kući, nisu podpisali ono interpelacije. (Zastupnik pl. Burgstaller: Mi nebijasmo za to upitani.) Molim, to stoji, da su onu interpelaciju podpisali samo Srbi, Hrvati i nekoji Slovenci.

Ako se je uztvrdilo, da se nasilno prisvaja prava Talijana, to ću nastojati tečajem mog govora dokazati, da se to prisvajanja nedogadjaju od strane Slavena već od strane Talijana na štetu Slavena. Što se tiče napokon opazke, da je to družtvo neduzno, to ću navesti nekoje kratke stavke iz govora, koji bijahu držani dva dana iza toga u Rimu prigodom svečane gostbe.

Dne 26. marča t. g. imali su poslanici toga narodnoga družtva svečanu gostbu, kojoj prisustvovahu zastupnici obćine Como i mnogo zastupnika, kojim bijaše na čelu Ruggero Bonghi. Kao predsjednik družtva napije najprvi Bonghi svojim suradnikom na zdravlje. Ovi pripadaju svim strankam. To svjedoči — reče on — da svi teže k višemu cilju. Započeto djelo nastaviti će se neutrudljivo, a mladjega naraštaja osobita jest dužnost isto promicati oprezno i ustrajno, a bude li trebalo — čujte gospodo moja — takodjer silom. Nekoji članovi ove visoke kuće, koji bijahu ovdje već za prošloga zasjedanja, sjećati će se kako sam u svojem govoru dne 14. marča 1884. govorio o spisu, što no ga je izdao Paolo Fambri godine 1880. pod naslovom: „La Venezia Giulia“.

U toj knjizi obrazložio je Fambri, kako su granice, stvorene za zadnjega mira izmedju Austrije i Italije, za Italiju pogibeljne, te da iste valja izpraviti. — Fambri je priznao, da pripada srednjoj stranci, koja ide za tim, da izpravi te granice mirnim putem, a kad to nebi išlo, onda silom. Bonghi nasuprot, koji je na upit Fambriev ovomu jedno pismo uprario, koje bijaše takodjer kao uvod knjige tiskano, izjavio se otvoreno za pristašu umjerene stranke, koja želi jedino putem prijateljske nagodbe rečene granice izpraviti. On se je izrazio, da želi doduše, da se poprave granice Italije prikljućenjem Primorja, no nipošto silom već dobrim sporazumkom.

Sada ste mogli uviditi iz kratkog izvadka njegova govora, izrečenoga nekoliko godina iza toga, da je svoja temeljna načela posve promjenio, te da hoće te granice u slučaju potrebe i oružjem izpraviti. Čuditi ćete se radi preobraćenja toga državnika; no ja držim, da se stvar dade vrlo lahko protumačiti, pošto su upravo javni činovnici Austrije sami djelovanje Bonghievo i njegovih istomišljenika promicali; jer ako smatraju sami austrijski državnici uvedenjem talijanskoga poslovnoga jezika u uredih koli Istre toli Dalmacije, ove pokrajine kao talijanske, zašto nebi iste smatrali za takove talijanski državnici na temelju narodnostnoga načela?

Zastupnik Solimbergo napio je takodjer tom prigodom cilju narodnoga družtva, koj nije sadržan doduše u pravilih, ali kojeg ahvaća sva Italija. Što se imade ovdje razumjeti pod nazivom „sva Italija“ nije težko pogoditi, jer spada amo za sada po sudu govornika u koliko se to Austrije tiče, Dalmacija, Primorje i Tirol.

Ferdinando Martini podignu čašu u slavu pjesnika Prati i Revere, koji bijahu — kako je poznato, po rodu Austrijci. Prati se je rodio naime u južnom Tirolu a Revere u Trstu. On je napio ovim pjesnikom „koji su čeznećim pogledom na domovinu nepokolebivost zakona zajedničtva zemlje i plemena proslavili“.

Iz ovih kratkih stavaka možete razviditi, velepoštovana gospodo, da nije cilj tomu družtvu tako nedužan, kao što bijaše prigodom prve sjednice predstavljen. Dopustit ćete mi, da učinim posve malenu opazku, koja se tiče moje malenkosti.

U jednom bečkom časopisu, mislim u „Tagblattu“, bijaše rečeno, da je moje umirovljenje u savezu sa mojim govorom od dne 14. marča 1884. Obrazloženo bijaše tuj kako sam bio umirovljen — služio sam naime kao prokurator kod dalmatinske financijalne prokure — usljed pritužbe talijanske vlade, koja da se je ćutila nekojimi stavci moga govora uvriedjenom. Neznam, da li je ta tvrdnja istinita ili ne; jer u dekretu o umirovljenju nebijaše ta stroga mjera nikakvom rieči utemeljena. Tim pretrpljena škoda bijaše za mene razmjerno velika, jer da sam služio još 2½ godine, nebi bio prikraćen za osminu mirovine i za jedan kvinkvenij, što iznaša godimice ukupno 800 for., to je svota, koju se nemože omalovažiti. Odatle možete, gospodo moja, razviditi, kako je potrebito, da se već jednom u ovoj visokoj kući uredi pitanje o službenoj pragmatici državnih činovnika, jer da imademo takovu pragmatiku, nebi se mogli dogadjati ovakvi slučajevi.

Gospodo moja! Si hoc fit in viridi ligno, quid fiet in arido?*

Ako se postupa samnom kano zastupnikom i to zastupnikom većine tako, možete si lahko misliti kako se može postupati ili se postupa sa podredjenimi i nezaštićenimi činovnici.

Pitat ćete me, zašto govorim tekar sada o tom predmetu. Govorim o tom jedva sada, jer sam mislio, da će visoko ministarstvo, obaviešćeno o mojoj nevinosti, stvar izpraviti. No, pošto se to do sada dogodilo nije, to držim, da sam morao ovo u ovoj visokoj kući spomenuti. Nećete mi, gospodo moja, zamjeriti što sam se za kratko svratio na pitanje čisto osobne naravi.

(Slieditі će).

* Ako se tako dogadja zelenomu drvetju, što će biti sa suhim? Op. Ur.

---

uspjeva u tom obziru ogromna slavenska država Rusija i to zato, jer ona znade štovati imanje, slobodu, vjeru, jezik i običaje onih naroda, koje uzme pod svoje okrilje.

Položaj „Marine“ je zbilja krasan. Kad se po podneru sunce iza mjesta sakrije, tada pokrije malne svu Marinu hlad, koji biva tim ugodniji, što u to doba piri i hladan vjetrić s morske strane. U to doba dolazi na Marinu množtvo stanovnika, da se tuj naužiju svježa zraka, kakva bi drugdje uzalud tražili. Čim sjedeš tuj pred koju kavanu, doleti pred tebe dječak sa škatuljom i četkom u ruci. Klekne namah pred tebe, te položi kraj tvojih nogu onu škatulju, a ti onda makar i proti svojoj volji moraš položiti na nju jednu pak drugu nogu, da ti osvietla obuvalo. Kad svrši svoj posao, dadeš mu jedan „sou“, koji vriedi toliko, koliko i naša dva novčića. Od toga „sou-a“ ide polovica vladi, a drugu polovicu, naime naš jedan novčić, razdiele medju sobom poduzetnik i dječak, tako da ovomu posljednjemu ostane samo polovica novčića. A koliko čušaka dobije ono jadno dieteod onih, kojim čisti postole! Al on to sve uztrpljivo podnaša, jer ga čeka kod kuće gazda, a često i njegova siromašna svojta.

(Slieditі će.)

Pogled po svietu.

Trst, dne 30. aprila 1890.

Austro-Ugarska: U carevinskom vieću teče rasprava o državnom proračunu prilično mirno i triezno. Zastupnici pojedinih stranaka upotrebljuju ovu prigodu, da iznesu pred cesarsku vladu svoje tegobe i težnje, a vlada obećaje po običaju lievo i desno držeći se one naše poznate: od obećanja do danja jest daleko. Ovoga puta razbistrili su dostatno naši zastupnici iz Primorja, Kranjske i Štajerske političko i gospodarstveno stanje naših južnih pokrajina, te se cesarska vlada nemože izgovarati, da nezna čega trebamo il da nisu možda naše želje i težnje izvedive i opravdane. Nebude li se niti od sada cesarska vlada obazirala na savjete i molbe naših zastupnika, tada zbilja neznamo kako bi ju oni mogli i nadalje podupirati.

Carevinsko vieće prekinuti će svoje sjedniee 14. maja jer se otvara 17. maja češki zemaljski sabor. Vlada se nada, da će carevinsko vieće do tada razpraviti proračun i ostale važnije predmete, a nedogodi li se to, tad bi sazvala carevinsko vieće opet sredinom julija pošto budu delegacije svršile svoj posao.

Mladočeski zastupnici i privrženici u Moravskoj držali su nedavno u Brnu sastanak, na kojem bijaše izradjen program, kojega će se držati kod budućih zemaljskih izbora.

Carevinsko vieće zabacilo je predlog českoga zastupnika Jahna, da se provede predstojeći popis pučanstva na temelju obćevnoga jezika i na temelju narodnosti. Proti predlogu glasovali su njemački liberalci i konservativci, zatim Poljaci, koji se boje, da bi takovim popisom narasao broj njihovih suzemljaka Rusina. Popisati će se dakle i ovoga puta pučanstvo Austrije samo na temelju obćevnog jezika, a kako je takav popis nepouzdan i nepravičan, znademo mi u Istri najbolje.

Radničko pitanje zadaje trista jada skoro svim europejskim vladam. Dne 1. maja namjeravaju radnici u svih povećih gradovih i obrtnijskih mjestih držati blagdan, radi česa su pojedine vlade poduzele obširne mjere, da proprieče nemire i demonstracije.

Na crkvenom saboru u Karlovcih razpravlja se o ovjerovljenju pojedinih zastupnika. Zastupnici podieliše se u tri stranke. Kako brzojavljaju od tamo biti će izabran patrijarhom vladika Živković il Branković.

Bugarska: Iz Sofije dolazi viest, da su po kneževini ustrojene malene čete sa prijašujimi bugarskimi častnici na čelu. Te čete da kane podrieti u nutarnju Bugarsku te dignuti obći ustanak. Vlada da je pojačala posadu u Sofiji i u svih bugarskih gradovih na obali Dunava.

Francezka: Ovoga ćedna birali su u Parizu 80 gradskih zastupnika. Pociepanost stranaka bijaše tolika, da se je izabralo jedva 21 zastupnika te će morati ostalih 59 zastupnika naknadno birati. Republikanske novine pišu, da su boulanžisti pretrpili prigodom tih izbora veliki poraz u Parizu, gdje da njim je počela zviezda tamniti,

Italija: Radi lošeg gospodarstvenog stanja Italije ciepaju se stare političke stranke sve to većma, jer se u svakoj nadje nezadovoljnika, koji se slažu i ujedinjuju u opoziciju proti vladi, koja da upropašćuje narod nesretnom politikom.

Njemačka: Knez Bismark poručа njemačkomu narodu iz svoga zatišja, da će i nadalje sudjelovati kod političkoga rada Njemačke. Rekao

je naime hamburžkim trgovcem, da će doći u pruski sabor i da će se dati birati u njemački državni sabor. Odatle sude njegovi protivnici, da će on stupiti u opoziciju proti svomu nasljedniku, dotično proti mladomu cesaru, koji da ga je prisilio, da se odreče političkoga djelovanja.

Franina i Jurina

Fr. Ča biš reká Jure, ča čeka saki dan on jerac na Kanfanarskem štacione?

Jur. Valjada kozu s Poreča.

Fr. Neće bit, zač škilji vaik va Rovinj.

Jur. Misli trebeda, da će mu prit od tamo železnicom „Propatria".

Fr. Dobro bi ko bi donesla puno beči, da pak love š njimi neme kmete, ki veruju i slipem kad njim govore, da po zraku osal leti.

Jur. Za takove nisu beči nego bič i trava.

Nad svježim grobom

Ivana opata Fiamina,

umrvšeg na Rieci dne 24. aprila 1890.

Mentora nam učeniče vrli
I ti ode iz našega kruga
A dom s nova obuze nam tuga,
Što te semlja toli rano grli.

Za mladosti duh Tvoj jur pohrli
Da od ovieča iz hrvatskog luga
Svije kitu, kojom obasu ga
I glas sebi steče neumrli.

Snivaj sladko krčne Istre sine
Vrh Rieke što ju plaču vali
Odmetnice, koja nas ucvili,
A duh sjaj ti s nebeske visine
Uz umnike, što su rodu cvali
Nebi l' k sreći kašiput mu bili!

V. P.

Različite viesti.

† **Ivan Fiamin.** Sborni kaptol riečki javlja nam smrt jednoga od najboljih Hrvata na Rieci. Dne 25. aprila preminuo je naime tamo prečastni g. Ivan Fiamin, opat sv. Jakova ad Palum (Opatija), prepošt i kanonik sbornoga kaptola riečkoga, arhidjakon riečki, prisjednik duhovnoga stola, prosinodalni izpitatelj i župnik grada Rieke, poznati hrvatski rodoljub i književnik.

Pokojni Fiamin jest sin naše Istre, krasne naše Opatije, odakle se je za rana odselio na Rieku, gdje je izučio gimnaziju pod učiteljevanjem nezaboravnoga profesora Frana Kurelca, komu je bio jedan od najmilijih i najodličnijih djaka. Pokojni biskup senjski barun Ožegović pošalje odličena mladića na bogoslovne nauke na bečko sveučiliše, odakle ga kasnije pozvao i namjestio kao profesora bogoslovja u senjskom sjemeništu. Pod istim biskupom bijaše kasnije imenovan župnikom grada Rieke, gdje je župnikovao kroz dvadeset i osam godina. Pokojni Fiamin bijaše tra u peti riečkih prevrtljivaca, koji su u njemu, kao uzoran svećenika i odlučnu Hrvatu, naxirali vrlo pogibeljna njim protivnika. S Fiaminom ugrabila je nemila smrt Hrvatom na Rieci jednoga od najčestitijih suborioca koli na crkvenom toli na narodnom polju. I u najtežih po hrvatstvo vremenih na Rieci stojao je pokojni Fiamin neustrašiv na svojem mjestu suzbijajuć junački i odriešito sve navale podkupljene svietine na hrvatsku crkvu i narodnost na Rieci. Njegovi i narodni najodrešitiji protivnici moradoše ipak u njemu poštovati čelik značaj, uzorno ponašanje i neobične duševne vrline. To mu i sada poslije njegove smrti riečke prodane i neodvisne novine priznaju. Za njim puče i hrvatska knjiga, koju je od mladosti njegovao i obogatio krasnimi prevodi i izvornimi spisi.

Mi kao Hrvati i kao suzemljaci pokojnoga Fiamina imademo dvostruki razlog, da žalimo za toli čestitim mužem, koji bijaše na čast i diku svemu hrvatskomu narodu i komu kličemo iz dna bolne duše: Vječni Ti pokoj prevriedni svećeniče, rodoljube i suzemljače!

Viseki gosti. Prošloga ponedeljka stigoše amo parobrodom iz Dalmacije tiedki i mili nam gosti presvj. gg. Šime Milinović nadbiskup barski za tajnikom i pomoći narodni pjesnik Jovan Sundečić. Prva dvojica odputovaše utorak u Rim dočim boravi naš slavni pjesnik još neđje nami. Ponedeljak na večer posjetiše ti slavni muževi našu čitaonicu, gdje se u prijateljskom krugu dobrahno dugo poznaviše.

Novi odvjetnik. Dne 25. t. mj. unešen je u listu odvjetnika tršćanske komore sa sjelom u Puli naš prijatelj i narodni zastupnik g. dr. Matko Laginja. Ovlašteni smo izjaviti, da će g. dr. Laginja čim prije mu bude moguće preseliti se u Pulu, a medjutim će češće ipak dolaziti tamo.

Imenovanje. Pravni vježbenik kod ovdašnjega tribunala g. dr. Otokar Ribař imenovan je pravnim prislušnikom kod istoga tribunala.

Diocezanske viesti. Presvj. biskup dr. Ivan Glavina dielit će sakramenat sv. berme dne 11. t. m. u Barkovljah, a dne 18. u Rojanu kraj Trsta. — Veleč. gosp. Blaž Dekleva, župe-upravitelj u Bermu, pošao je upravljat župom u Cerovlje. — Veleč. g. Fran Nachtigall, dosadašnji upravitelj župe u Šterni otišao je u biskupije. — Otvoren je natječaj do 31. maja t. g. na mjesto kanonika školnika kod stolnoga kaptola u Trstu.

Posjelo u „Slovanskoj čitalnici" u Trstu. Kako nam javlja sl. odbor naše čitalnice biti će u subotu dne 3. maja u 8 sati na večer posjelo (jour fixe) i pogovor članova gle sastavka novoga odbora, koj se imade izabrati dne 10. maja u glavnoj skupščini. Pozivlju se gg. članovi, da se mnogobrojno dostave rečenoga dana u naše ljepo družtvo.

Govor narodnoga zastupnika g. Ivana Nabergoja. U sjednici carevinskoga vieća dne 28. aprila govorio je g. Nabergoj o slovenskom školstvu u tršćanskoj okolici i o pomanjkanju slovenskih pučkih škola u gradu Trstu. Govornik predložio je zastupničkoj kući resoluciju, koja ide za tim, da se vlada pobrine naredbenim putem za ustrojenje slovenskih pučkih škola u Trstu dok se štvori novi zakon za pučke škole u Trstu i okolici.

Veliki koncert podružnicah „sv. Cirila i Metoda" u Trstu, obdržavan prošle nedelje u kazalištu „Armonia" izpao je nad svako očekivanje. Sve prostorije krasnoga kazališta bijahu dubkom pune. Sve točke bogatoga programa bijahu upravo majstorski izvedene. Kruna toj veselici bijaše divan pjev slavnoga našega kazališnoga pjevača gospodina Josipa Nolli-a, koji je odpjevao kao pravi umjetnik ne samo svoje točke iz poznatoga jur programa, već je morao dodati i novih na burno povladjivanje. Slavni pjevač dobi krasan lovorvienac sa modrom vrpcom, na kojoj bijaše napis: „Slavnemu umetniku Slovani Trsta". Njemu stojahu junački uz bok naši prevrieđni tamburaši zatim dramutički odsjek našega „Sokola" i pjevački zbor.

Odobravanju ne bijaše kod pojedinih točkah konca ni kraja, što vriedi osobito za g. Nolli-a i tamburaški zbor, koji je morao svaki put nješto nova dodati. I pjevači opetovali su oba zbora na burno zahtjevanje.

Bijaše to sjajna narodna svečanost, koja služi na čast Slavenom Trsta. Odbori pako naših podružnicah moraju biti tim zadovoljniji, što je i materijalan uspjeh neočekivano krasan. Podpun daklе uspjeh moralan i materijalan.

Glavna skupščina „Slovanske čitalnice" u Trstu biti će u subotu dne 10. maja u 8 sati na večer u družtvenih prostorijah, sa sliedećim dnevnim redom:

1. Govor predsjednika;
2. izviešće tajnika o družtvenom djelovanju minule godine;
3. izviešće blagajnika;
4. izviešće revizora družtvenih računa;
5. predlozi i interpelacije;
6. izbor predsjednika i odbora;
7. izbor trojice revizora.

U sjednici ravinjskoga zastupstva dne 9. ov. mj. pročitan bi odpis zemaljske junte u Poreču, polag kojega zemaljska junta dozvoljava gradu Rovinju bezkamatni zajam od 4500 for. za popravak občinske zgrade. Ovo neka znadu i naše občine, kad budu što trebale za popravak ili gradnju, da se znadu kamo obratiti, gdje će dobiti zajam bez interesa.

S otoka Cresa piše nam prijatelj dne 26. aprila. Dopisnik s creskog otoka u br. 15. i 16. „Naše Sloge" piše odveć blago o creskoi občini. Vidi se, da nije točno obavješćen o naših odnošajih, premda „biljka iz ovog vrta" dakle rodjen Cresanin. Tako kaže, da u občinskom zastupstvu ipak ejedi po koji, jedan il dva vanjska zastupnika, dočim nesjedi niti jedan jedinacati. Nadalje veli, da naš občinski tiečnik za vanjske neholazi u sela nego poxvan. Eh da bi i tako bilo, al gospodin dr. Jure, premda ga mi vanjski plaćamo, nepride kadagod niti onda kad ga xovemo. Dokaxe imamo uviek pripravne. U obće ponavljamo, da gospodin dopisnik riše preveć blago naše občinske odnošaje. Nego svakako mi smo mu i na tom zahvalni, jer u gradu Cresu — skoro čisto hrvatskom gradu — na prste možeš pobrojiti duše, koje bi se zauxele za naše žalibože pogažene hrvatske pravice. Mi vanjski, da bismo sve i najsitnije riečі prebrali po svih riečacih, još nebismo jih našli toliko, koliko bismo radi, da izuesemo na vidjelo zlu upravu naše občine, da oživotnemo njezino ponašanje prama nam vanjskim! . . . . Al će i tomu doći zgodan čas. Čućimo se dopisniku, da nije niti najmanje uputio naš hrvatski puk, kako mu se je ponašat u ovih občinskih izborih. Mogao je reći barem par riečі. Doznali smo i mi, da su gospoda zamislila protujenu na občini; paće glasa se, da su sada tako dobra i milostiva, te kane izabrati i nekoliko vanjskih u zastupstvo. Što više. Oni isti, barem nekoji od njih, koji su do sada s občinom držali, nju hvalili, sad su brate ustali, da viču na sva usta proti dosadašnjoj slaboj upravi. To je samo njihova „manovra". Od njih se može reći ono, što je rečeno u evanđjelju o Irudu i Pilatu. Ova dva bila su svadjena sve do dneva kad su Isusa mučili. Ta dan, kad se je odlučilo Isusa propeti, Irud i Pilat sprijateljiše se! Razumijete li kamo ovo vodi?

Naši vanjski vec takovim ljudem, koji su na vladanju, nevjeruju; njim je svejedno bio jim načelnik Petar ili Pavao, kad su mu obojica neprijatelji. Kažu, da je načelnik, koji ima biti sada izabran, čovjek dobroga srca, pravedan, bogat i nepristran. Ako je to istina, mi se tomu radujemo; neka samo bude istinito ono, da je pravedan. Nova občina s novim načelnikom obećivaju svega i svačesa. Sasvim tim vanjski se neće pažati u ove izbore, jer kako rekosmo, već nevjeruju nikomu. Neka nam jedan put pokažu ne besjedom nego djelom, da se i za nas skrbe, pa onda ćemo jih hvaliti — a za sada svršujemo s talijanskom rečenicom: „Se son rose, fioriranno". Javljamo vam, da su izbori određeni za dan 2. 3 i 5. dojdućega maja, svako tielo svoj dan. Srećno! Pisat ćemo Vam još ob ovom. (Biti ćemo Vam zahvalni. Op. Ured.)

Pozivi k vojničkim vježbam. Tuže nam se iz kotara Voloskoga, da se tamo razašilju pozivi k vojničkim vježbam domaćim domobrancem jedino u njemačkom i talijanskom jeziku. Opravdana je bez dvojbe ova tužaljka ako se uvaži, da je onaj kotar napučen skoro izključivo Hrvati i Slovenci, da ono pučanstvo neposa skoro ništa talijanskoga a posve ništa njemačkoga jezika, pa da su naši mladići radi tih poziva u tudjem njim jeziku u velikoj neprilici. Neka nam se ne reče, da je njemački jezik, jezik vojske, jer kad može stati uz njemački poziv i poziv talijanski, mogao bi a po prava morao bi stati uz jezik vojske i jezik dotičnoga naroda, u ovom dakle slučaju uz njemački jezik i jezik hrvatski, dotično slovenski. Na ovo upozorujemo vojničke oblasti, koje su dužne, da ida na ruku i našim vojnikom, koji su vazda pripravni proljeti krv za svoga vrhovnoga vojskovodju i za domovinu.

„Bratovščina hrvatskih ljudi u Istri". Povjerenik Mandić Matko u Trstu sakupio od sliedećih: Sebrano u Citanici u Trstu dne 7. jenara god. 1890. 7 for. 80 novč. Dr. Kalčić Ivan Varaždin 2 for. 50 nvč. Kalac Ante Buzet 1 for. Dobrović O. Franc Split 1 for. Frankola Franjo i Antonac Andjeo u Trstu po 40 nvč. Klodić vitez Sabladovski Trst 3 for. Brosović Vjek. u Crnici 10 for. Sajovec Jakov u Račicah 2 for. Tolstovršnik Alojzija u Kastvu 1 for. Gospodična iz Berseča po N. Pajalića 10 for. Kajapić Šime i Koraca Gjuro u Beču po 50 nvč.

Povjerenik Pikulić Petar sakupio: Pikulić Petar Dolenjavas 1 for. Matičić Franjo 1 for. Požar Antun 1 for. Flegar Josip Sunjevica 1. for. Novljan Antun Boljun 60 nvč. Glavić Stepan 30 nvč. Franćetić Franjo 30 nvč. Gujtan Josip sakupio na zabavi „hrvatske čitaonice" u Lindaru 2 for. Stihović Josip Lindar 50 nvč. — Bakarčić Josip predao polovicu čistog prihoda zabave „Hrv. čitaonice" u Kastvu, — obdržavane dne 26. jenara t. g. 22 for. 65 nvč. istom prigodom sakupila gospodja Marija Pip u veselu družtvu 13 for. 52 nvč. darovao taj dan Sirola Mato Johanin 5 for.

Poslaše god. prinose: Stefanutti Franjo u Topolovcu za Stip. Dobrila 2 for. Letis Ivan Opatija 50 nvč. Bakarčić Josip Kastav 1 for. Rutar Toma Rieka 1 for. Defar Šime Tinjan 1 for. Bassa Ernest Buzet 1 for. Jenko Slavoj Podgrad 2 for. Črnja Blaž Pazin 2 for. Gojtan Jos. Novaki oprost od čest. 2 for. M. Šumberac Šote za nov. čl. N. Mošćenice 1 for. Turčinović Antun i Dajčić Jos. iz sv. Petra u Šumi po 50 nvč. Janc Josip Opatija 1 for. Babić Jos. i Supljina Franjo Rieka po 50 nvč. Grašić I. Nežić Ant. Kurelić Sim. i Zidarić Vinko u Pićnu svaki po 1 for. Juračić Mih. Kopar 50 nvč. Čioti Dragutin Rieka 50 nvč. Čioti Jos. i Čioti Marija sv. Matej po 1 for. Iskra Mate Lisac 1 for. Mavar Fr. u Beču 50 nvč. Dr. Bachman Franjo Bistrica 2 for. Marčelja Franjo Klana 1 for. Mandić Kažimir Rieka 40 nvč. Puž Ant. u Rukavcu 2 for. Đukić Ant. u Kastvu 1 for. Dubrović Vicko u Kastvu 1 for. Turak Antun u Kastvu 2 for. Uravić Ant., Širola Ivan i Sušanj Josip u Kastvu po 30 nvč. Podreka Dragutin i Vjekoslav Vlah u Trstu po 50 nvč. Benigar Andrija Altura 1 for.

Dr. M. Trinajstić sakupio u skupu Buzetskih rodoljuba 10 for. 10 nvč.

Pojerenik dra. Gajo Švalba sakupio u Beču: Zavrašćan 1 for. Engelhardt Drag. 1 for. dr. A. Biankini 2 for. Švalba Gajo 1 for. Stajduhar Pavle 1 for. Čučković Mil. 1 for. Krstelj Ivo 1 for. Juranović M. 1 for. Müller Adolf 1 for. Bučar 50 nvč. Bartulić Jose 1 for. Dražić Mat. 1 for. Mravak Stevo 1 for. Türk 2 for. Paleček 1 for. Zimmermann Stevo 1 for. Marković 50 nvč. Rieden M. 1 for. Koetschet Teofil 1 for. Bergwald 1 for. Abjanić Ilija 1 for. Dr. Zbierzcowski Fr. 1 for. Križ Lujo 1 for. Brusić Jos. 1 for. Deszathy 1 for. Gtalio 1 for. Bothe 1 for. Grünhut G. 2 for. Vinović N. 1 for.

Drd. Med. u Gracu Erminio Martinis sakupio u Kotoru 18 for. — Svimi: Srdačna hvala i „živili"!

Kastav 10. aprila 1890.

„Uprava Bratovščine hrv. ljudi u Istri".

M. Grosman,
blagajnik.

Neuku nauka.

Kako treba vinograde braniti od peronospore. (Konac)

Ta smjesa načini se od 100 litara vode, uzmu 2 klgr. modre galice i 2 do 3 klgr. vapna. Pripravlja se: za svakih 100 litara vode uzmu 2 klgr. čiste modre galice, koja se posve u prah stuče i tako stučena raztopi u 10 litara tople vode. Te tekućine može se i više pripraviti, pa ostaviti u miru i po potrebi rabiti. Zatim uzme se za svakih 100 litara vode 2—3 klgr. negašenoga vapna, koje se onda u nekoliko litara vode ugasi. Kada je vapno ugašeno, procijedi se kroz sitno rešeto, da ne bude u njemu pieska i smeća. Neobhodno je potrebito ciediti ga onda, ako se ima tra strojem škropiti, da ne bi piesak i smeće začepilo luknjice škropila. Na tako priređeno vapno ulije se onda toliko vode, da bude svega skupa 90 litara tekućine. Tu vapnenu vodu treba neprestano mješati, pa za to vrieme polagano ulievati u nju modru galicu, koja je prije raztopljena u 10 litara tople vode. Tako dobijemo 100 litara smjese, kojom onda možemo škropiti. Za vrieme cvietanja neka se tra ne škropi. Tko nije škropio prije cvieta, neka to svakako učini odmah poslje cvietanja, jer čim peronospora preuzme previše maha, te se na lišću odviše razširi, neće se škropljenjem onaj isti uspjeh postignuti, kao kada se škropi u pravo vrieme. Ako bi vrieme bio vrlo kišovito, nuždno bi bilo škropiti i po treći put i to 3—4 nedelje poslije drugoga škropljenja, pa se za to rabi također 1 i pol klgr. modre galice i 2 do 2 i pol klgr. negašenog vapna, kao što se je rabilo za prvo škropljenje. Ne bude li kišovito vrieme, biti će dovoljno dvokratno škropljenje.

Za jedan ral treba za dva puta škropiti 10 kila modre galice i 13—15 kila negašenog vapna. Uzme li se gašeno vapno, treba ga 25% više.

4. Koji strojevi upotrebljuju se za škropljenje vinograda? Za škropljenje rabe se razni strojevi. Po dosadašnjimi izkustvi

najbolje može se to učiniti za to priredjenimi strojevi, koji su tako ustrojeni, da ih jedan radnik može napunjene tekućinom okolo nositi i pomoću cievi lišće škropiti. U stroju je mekanizam sa zračnim tlakom, da tekućina što bolje iz stroja ide i da se što bolje škropi. Stroj je ozgor poklopcem poklopljen, da tekućina ne izhlapljuje. U stroj može stati najviše 10 do 15 litara tekućine, te teži 6 do 8 klgr. Strojevi su od željeza ili od bakra. Bakreni su svakako mnogo bolji, osobito ako su posve od bakra, jer željezne strojeve modra galica brzo izjeda, te već za koju godinu ne mogu se rabiti. Makar stroj bio od drva, željeza ili od bakra, neohhodno je nuždno, da se svaki puta poslje svake porabe dobro očisti i opere, makar radnik samo za nekoliko sati prestane raditi, jer inače vrlo brzo, osobito željezni stroj, od modre galice zahrdja, te malo vremena traje.

Kao najbolju dosele prokušanu štrcaljku možemo preporučiti stroj od Fratelli Hallier, stabilimento meccanico u Trientu (Tirol), koji stoji iz lima 17 for., pocinjen 19 for., a bakren 21 for.*)

Dobre štrcaljke, koje se mogu takodjer preporučiti, načinjene od domaćeg obrtnika iz drva, prodaje tvrdka M. Drucker (prije Bothe) u Zagrebu po 15 for. 80 novčića komad.

Mjesto stroja može se vrlo dobro rabiti i metlica. Radnik naime priredi škafiću napunjenu tekućinom tako, da ju može o vrat objesiti, pa ide od trsa do trsa i umačuć metlicu u tekućinu, škropi lišće. Takve metlice dobivaju se po 10 do 20 nvč. u trgovinah, u kojih se prodavaju rešeta.

Da se tekućina odviše ne raztrese, neka se metlica kad se u tekućinu umoči, svaki put u škafiću otrese, prije nego li se trs škropi. Metlice bit će onda bolje sitne i manje će se potrositi tekućine.

Mi toplo preporučamo našim vinogradarom, da ove godine u pravo vrieme počnu škropiti svoje trsove opisanim ovdje načinom, jer je bolje i lakše bolest zapriečiti, nego li liečiti. Lanjskim žalostnim iskustvom mogli su se na žalost uvjeriti o vrlo štetnih posljedicah peronospore, pa mislimo, da je to dovoljno razloga i poticala, da svim marom i svimi načini uznastoje oko liečenja te po naše vinogradare toli pogibeljne i pogubne bolesti.

„Gosp. list".

*) Ako budemo još za koje bolje i jeftinije strojeve saznali, priobćit ćemo. Fr. Kuralt.

Listnica uredničtva.

Prijatelju na otoku Cresu. Iskrena hvala na priposlanom. Na spomenutom dopisu moralo se koješta oštrijega oklaštriti, jer se lahko napiše a težko za to odgovara. Zahvaljujem Ti unapried za obećano. Najsrdačniji oduzdrav!

Lutrijski brojevi

Dne 26. aprila.

Beč	48	12	10	51	78
Grac	12	42	7	29	88
Temešvar	86	2	52	42	51

Dne 30. aprila.

Brno	63	7	4	82	9
Innsbruck	73	66	74	38	24

Oglas.

Skupščina „Gospodarske zadruge" Kastavske neće biti u subotu, kao što je oglašeno u prošlom broju nego u n e d e l j u 4. m a j a t. g. odmah poslije večernice, dakako u sv. Mateju ODBOR.

Priposlano. *)

Svim mojim prijateljem i neprijateljem, znancem i neznancem, osobito rodbini i domorodcem iz Vrbnika, koji kane u buduće na mene upraviti bilo kakva pisma, neka te čine pod oznakom „Poste restante" na pošti u K a n f a n a r u, nipošto na poštu u Žminju. 3—4

U Žminju 10. aprila 1890.

Niko Butković,
obć. tajnik.

*) Za stvari pod ovim naslovom neodgovara Uredničtvo.

Snovij za obleke.

Peruvien in Docking za višje duhovenstvo predpisane snovij za uniforme c. kr. uradnikov, tudi za veterane, gasilna društva, telovadce, livreje,

Sukna za biljarde in igralne mize, loden tudi nepremočljiv za lovske sukanje; pralne snovij, v plaidi za potovanje od gl. 4 12 itd. Vse to se dobi ceneje nego kje dru. od in najboljše, trpežne kvalitete.

Joh. Stikarofski v Brnu (Brünn)

Največja zaloga Avstro-Ogerske. Vzorci franko. Za gospode krojače knjigo z najrazmovrstnejšimi in najlepšimi vzorci. Pošiljatve s povzetjem čez 10 gld. franco. Pri mojej stalnej zalogi v vrednosti 200.000 gl. in pri mojej svetovnej kupčiji se razume ob sebi, da mi ostane mnogo odrezkov; ker pa ne morem razpošiljati uzorcev, vzamem take naročene odrezke rad nazaj, ali jih zamenjam z drugimi, ali pa vrnem denar. Barvo, dolgost in ceno treba je napovedati kadar se naroča take ostanke.

Korespondancija v nemškem, madjarskem, češkem, polskem, italijanskem in francozkem jeziku. 20—20 10

Suknene tvari

razašilje za gotovo ili pouzetjem za jako jeftine cene i samo dobre vrsti

3.10 m	za 1 odielo samo	for. 3·30
3.10 „	„ „ „ „	„ 4.60
3.10 „	„ „ „ „	„ 6.80
3.10 „	„ „ „ fino	„ 12.—
3.10 „	„ „ „ vrlo fino	„ 15.—
2.10 „	„ „ „ za kaput fino	„ 6.—
2.10 „	„ „ „ vrlo fino	„ 9.—
1.00 „	darovac	for. 2·20—3·20
6.30 „	kamgarn za prati	for. 2·80

Tvornica i skladište sukna

E. Flusser u Brnu

Dominikanski trg 8.

Uzorci badava i franko.

9—20—13

Crieva bol, kašalj, krepuzvica, promuklost, nazeb zadavica, rana, zapala sisljaka itd. mogu se u kratko vrieme izliečiti rabljenjem

NADARENIH

Prendinijevih sladkišah

(PASTIGLIE PRENDINI)

što jih gotovi Prendini, lačkar i ljekarnar u Trstu

Veome pomažu učiteljem, propovjednikom itd. Prebdjenih kašljač noćih, navadne jutranje krepuvice i grlenih zapalah nestaje kao za čudo uzimanjem ovih sladkišah.

Opazka. Valja se paziti od varalicah, koji je ponačinjaju. Zato treba uvjek zahtjevati Prendinijeve sladkiše (Pastiglie Prendini) te gledati, da bude na omotu kutijice (škatule) moj podpis. Svaki komad tih sladkišah ima otisnuto na jednoj Strani „Pastiglie", na drugoj „Prendini".

Ciena 30 nč. kutijici zajedno sa uputkom.

Prodaju se u Prendinijevoj ljekarni u Trstu (Farmarcia Prendini in Trieste) i u glavnijih ljekarnah svieta. 10—43

Pošilja blago dobro spravljeno in poštnine prosto!

Teodor Slabanja

srebrar v Gorici, ulica Morelli št. 17.

priporoča se vljudno pri **visoke častiti duhovščini** v napravo **cerkvenih posod** in **orodja** najnovejše oblike, kot: **monstranc, kelihov itd. itd.** po najnižji ceni.

Stare reči popravi, ter jih **v ogniji pozlati** in **posrebri**. Na blagovoljno vprašanje radovoljno odgovarja. 28—18

Pošilja blago dobro spravljeno in poštnine prosto!

BRÜNNER TUCHSTOFFE

versendet an Private zu Fabrikspreisen das Tuchfabriks-Lager

Vincenz Nowak, u Brnu

Krautmarkt N. 18.

| | | | | |

Broj 19. U Trstu 8. maja 1890. Godina XA

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po 5 nč. svaki redak. Oglasi od 8 redaka stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja po pogodbe sa upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“. Ime, prezime i najbliža pošta valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielom 1 arku.

Dopisi se zevraćaju ako se i netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno far. 2½ i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarine.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nala z se u Via Carintia br. 25

„Slogom rasta male stvari, a zasloga sve pokvari“. Nar. Pos.

Razborito podučavanje.

I.

Pod tim naslovom doniela je „L' Istria“ članak u svojem 434. broju od 5. pr. mj. Njen izviestitelj o razpravah pred porotom u Rovinju da ističe u svojem jednom izvještaju („L' Istria“ br. 431) izražaje državne prokure radi čestih krvnih činah, koji se dogadjaju od neko doba u naših selih, zaključujuć nadom, da će „razborito podučavanje“ u školah u mladom naraštaju podignuti žalostno moralno stanje istih selah. Razborite rieči, vele čestita želja! I temeljni školski zakon temelji se na presvetih načelih. Pučkoj školi je zadaća, da odgaja djecu moralno i religijozno, i da udari temelje odgoju vriednih ljudih i državljanah! Kliče „L' Istria“ pak nastavlja: Od godine 1869. ustrojilo se mnogo školah, al se moralno stanje u naših selih razmjerno nije pridiglo; škola nije doniela onih plodovah, koje se je očekivalo. Sve je površno. Okružnice idu iz Beča kroz sve oblasti do učitelja na selu, koji najveće puta ili jih nečita, ili nerazumije ili neizvršuje. Nam se n. pr. čini mnogo ako broj školske djece svakih par godinah za petdesetak naraste, a nitko se nepita, kakvi ljudi, kakvi državljani će biti dječaci, koji se u školah odgajaju. Moralna načela jih se neuči. Nitko negleda iz bliza što se dogadja u školah, imenito u onih na selih. Školski nadzornici su .... što su, onakvi, kakve je više zastupnikah u saboru svake godine naslikalo. Učitelji pako, kojim je povjerena budućnost mladoga naraštaja u naših selih, goje čustva, u osamdeset na sto slučajevah, veoma malo prijazna jednomu dielu, ne malenomu, naše pokrajine, gradjanskomu. U školskom izvještaju sve je birokracija. Zastupnici u saboru viču proti tomu svake godine, al poslije svršene dotične sjednice sve se zaboravlja. S česa dolazi, da su nam škole dale pokrajinu, koje karakteristika je buna, nesloga i narodnostna mržnja. To su plodovi škole uz neke iznimke. Podučavanje dakle bijaše, al ne razborito, ne uzgojno, i odtud zla na koja se tuži. Zakona ima i razboritih, al nekoriste. Materijalno napredujemo, al nije dvojbe, da moralno nazadujemo. Zlo je takvo, da se dvoji o pomoći. „U naših selih, govorimo jasno, siju se dandanas klice mržnje, zavisti, ljubomora i sablazni više nego li ljubavi, snosivosti, radnje, štednje i štovanja do sebe i drugih“. Kad je tako, podučavanje neće nikad doseći svrhe, koju želi državni prokurator u Rovinju, pošto je poduka dandanas rabljena kao oružje političke stranke, narodnoga uznešenja, a ne kao sredstvo prave izobrazbe i uzgoja.

Mi smo ovdje dosta obširno izcrpili navedeni članak lista vladajuće talijanske stranke u Istri, ne radi njegove vrednosti, nego da se vidi način, kako ta stranka sudi i postupa.

One rieči, što da jih je rekao državni prokurator u Rovinju, po samu izvjestitelju „Istrije“, nisu uprav onakve, kako jih „Istrija“ navadja. Dopisnik taj veli u svojem dopisu 9. marča („L' Istria“ br. 431), opisav razpravu o jednom ubojstvu, da nemože a da nespomene, da je to drugi krvni čin, koj se je dogodio u „sudbenom kotaru p o r e č k o m“ i razpravio u tom zasjedanju, radi česa da i on zajedno sa državnim odvjetnikom žali, da neima zasjedanja već mnogo vremena, u kojem nebi se razpravljalo o kakvom krvnom činu u v a š e m (p o r e č k o m) kotaru.

Ono što je rekao državni odvjetnik i opetovao dopisnik „Istrije“ o p o r e č k o m s u d b e n o m k o t a r u protegla je „Istrija“ na cielu Istru, pače točnije govoreć, na sela (campagna) u Istri, što će reći na istarske Hrvate, te onda na nje, na njihove učitelje, na nadzornike, na zemaljsko školsko vieće, koje sastavlja školska izvješća, udarila. Tako njoj je bolje išlo u njezinih zlobnih, crnih, paklenskih namjerah, naperenih proti Hrvatom.

Da se je držala riečih državnoga odvjetnika, odnosno svoga izvjestitelja, morala bi bila udariti na talijanske učitelje i nadzornike, a toga nije mogla učiniti njena „čista“ duša napram svojim miljenikom; ili pako bi bila morala zahtjevati od školskih oblastih, bud da se preurede prema jedino pravim uzgojnim načelom obstojeće škole u porečkom sudbenom kotaru, bud da se jih ustroji tamo gdje jih do sada neima — što njoj pak opet nije dalo njezino „plemenito“ srce, njezina „čovjekoljubna“ i „nepristrana“ sklonost napram Hrvatom toga kotara.

Rieči državnoga odvjetnika i „Istrijina“ dopisnika protežu se u prvom redu na dva stanovita krvna čina, počinjena u porečkom kotaru, u drugom redu i na druge krvne čine počinjene u istom kotaru, no o tomu drugi put.

Govor

narodnoga zastupnika dra. Dinka Vitezića, izrečen prigodom razprave o državnom proračunu u sjednici carevinskoga vieća dne 21. aprila t. g.

(Dalje.)

Sada se vraćam na predmet svoga govora. Oko polovice godine 1884. pisac B r u n a t i izraxio je u listu „Nuova Antologia“ misao, da su Dalmacija, Istra i Trst voćke, koje Italija mora ubrati; ona samo mora čekati, dok one dozriju. „U tom stanju stvari — piše „Obzor“ u već spomenutom članku, mi nećemo izpitivati, koliko je mudra i razborita politika, po kojoj je Austrija dobra saveznica Italije; ali što zmijemo pitati i što nam je pitati, to je: koliko je mudra, koliko je razborita politika, koja podupire talijanstvo u zemljah, na koje Talijani misle, da imadu neko pravo“?

U istinu, svaki razboriti čovjek morao bi misliti, da će austrijski državnici odustati od politike, koja je toli pogibeljna za državu i da će biti prama slavenskom življu, koji sačinjava većinu u zemlji, prijazniji i susretljiviji nego li su dosada bili, tim više, što su kroz to vrieme nastupili takovi odnošaji, koji su pripravili takovu promjenu politike.

Kroz ovo vrieme umro je naime bivši zemaljski predsjednik dr. Vidulich i umirovljen je tršćanski namjestnik barun de Pretis.

Ova dva muža, poznato je, bijahu glavni zatočnici protuslavenske politike (Sasvim dobro! na desnici), oni bijahu dakle najvećom zaprekom za promjenu politike u pravcu, koji sam sada naznačio. Pošto je njih nestalo sa političkog polja, morali su se Slaveni nadati, da će ovoga puta nastati kakva promjena.

Nego što se je medjutim dogodilo? Ako se stanje nije pogoršalo, nije se ni poboljšalo.

Na mjesto baruna de Pretisa došao je Teodor vitez Rinaldini. Prekratko je vrieme, što je primio u svoje ruke upravu zemlje, a da bih mogao izreći odlučan sud, koju će politiku tjerati, a osobito kako će se ponašati prama Slavenom.

Ipak moram već sada spomenuti, da on nepoznaje nijedan od zemaljskih slavenskih jerika. Čudnovata je takodjer izjava, koju, da je učinio barun de Pretis glede svoga nasljednika, kada se je opraštao od svojih činovnika u Trstu.

Kažu naime, da je rekao, da mu je milo, što je opredieljen za njegova nasljednika Rinaldini, o kojemu da je urjeren, da će, što se politike tiče, hoditi za njegovimi stopami.

Kroz to vrieme, kako je poznato, obavili su se novi izbori gradskog zastupstva, tršćanskog magistrata, i opeta je izabran bivši tršćanski gradonačelnik. U govoru, što ga je namjestnik izrekao prigodom načelnikova potvrdjenja, čudnovato, nije nijednom rieči spomenuo veliki broj slovenskoga pučanstva, koje je ipak najbrojnije u Trstu, nego je govorio samo o talijanskom pučanstvu, kao da u Trstu nema Slavenah. Ovo je bilo tim čudnovatije, što je u govoru spomenuo i Dalmaciju, koja je ipak slavenska zemlja, a Trst nije. Ovo je bilo tim čudnovatije, što je u govoru spomenuo i Dalmaciju, koja je ipak slavenska zemlja, a Trst nije.

PODLISTAK.

Put u Egipat.

II. dio.

U Port-Saidu.

Napisao **Vladko Krajanin.**

3. Sueški prokop.

(Dalje.)

Njekoga krasnoga jutra uputim se k luci, da razgledam malko pobliže ušće sueškoga kanala. U tu svrhu skočih u najbližu ladjicu i naznačih dječaku Arapinu, da zavesla prama ušću.

Doista veličanstvena je ta luka! Prostrana i sjegurna, da joj na blizu neima ravne. Pa koliko parobroda unidje danomice u tu luku, a koliko ih izadje iz nje. Plovili smo izmedju plutača, koje se u dvih vrstah istosmjerno protežu sve do Sueca. Na svakoj plutači diže se omalen svetionik, u kojem neprestano gori plin, kojim su plutače uviek napunjene. Svetionici na desnoj vrsti plutača bojadisani su zelenom, a oni na lievoj vrsti crvenom bojom. Veliki parobrodi mogu ploviti samo medju onimi redovi plutača, jer je ondje more najdublje, a zeleno i crveno svietlo služi provodičem parobroda za ravnanje. Inače bi se u tamnoj noći mogli lasno sukobiti s drugim kojim parobrodom ili čak mogli bi se i nasukati.

Doplovismo do ušća kanala. Naznačih veslaču, da digne veslo, što on i učini. Promatrao sam dugo onaj dio prokopa, što sam ga odanle mogao vidjeti. Činilo mi se, da se nalazim pred ušćem koje rieke. Rado bih bio uljezao u prokop, al to nije bilo dozvoljeno.

Prokop taj je ono velebno djelo, komu se sviet divi i kojim se može ovaj viek zbilja ponositi. Čast vještaku Lessepsu, koji ga je izveo i onim, koji ga podpomogoše. Neprocienjiva je korist za trgovinu i obrt, koja se je stekla otvorenjem toga kanala.

Već u staro doba bila je iztočna Indija poznata tadašnjemu svietu kano izvor najdragocienijih prirodnina. Još u srednjem vieku morali su evropejski trgovci putovati uz strašne nepogode i neprilike kopnenim putem u tu zemlju. Drugoga puta, naime pomorskoga, nisu još tada poznavali. Tek koncem srednjega vieka i to oko godine 1486. odkrio je Portugiz Bartolomej Diaz na južnoj točki Afrike glavinu ili rt, koj dobričina Ivan II. tadanji portugizki kralj okrsti „glavinom dobre nade“. Bartolomej Diaz bio bi joj nadjenuo sasvim drugo ime, radi nepovoljnih vremena i strašnih olaja, koje su ga tuj snašle. Tek slavni Vasco de Gama zakrenuo je jedanaest godina kasnije tu glavinu, a time je bio odkriven pomorski put u bogatu Indiju. Al koliko se je kraj toga rta dogodilo nesreća! Koliko brodoloma, koliko ljudskih žrtva nenadje tu svoj grob! Pa koliko li se je vremena bludilo morem prije nego li se je dospjelo u onu blaženu zemlju? Kraćega pomorskoga puta nije bilo, a za silu moralo se držati toga.

Nu napokon oživotvorila se ipak prastara misao o spojenju dvijuh mora: sredozemnoga sa crvenim.

Već Sethosov sin Ramses II. egipatski kralj, koji je vladao negdje oko g. 1350. prije narodjenja Isukrstova, bio je naumio prekopati sueču prevlaku i time spojiti oba mora. Nu on nije uspio. Psamtikov sin Neko II. oko g. 600 pr. Isusa, takodjer egipatski kralj, bio je nakanio Ramsesov naum privesti kraju. Al ni ujemu ne podje to za rukom. Ako dakle rekoh, da je spojenje dvijuh mora bila već prastara misao, mislim, da nisam u ničem pretjerivao. Kasnije se je o tom slabo marilo, mogli bismo reći skoro ništa. Tek početkom druge polovice našega vieka, naime 1869. godine izveo je Francez Lesseps one, što je u predkršćansko doba bilo uplašilo smione graditelje gorostasnih piramida, kojim se i dandanas sviet još divi. Malne sve evropejske vlasti složiše se u jedno, da s ogromnimi svotami novaca budu u pomoći slavnomu francezkomu inžinir. Sueška je prevlaka ipak prekopana, a sad se radi samo o tom, kako bi se ju što više razširilo, da se time olahkoti plovitbu po kanalu.

To je dakle to velebno djelo!

Vječna slava onim, koji ga proizvedoše. A kad se sjetih, da je i hrvatska desnica pripomogla k izvedenju toga veličanstvenoga poduzetja, zakuca mi srce živahnije. Biedni moj narode, svagdje te je naći, gdjegod se izvadja štogod velika, neobična, al tebi ostaju obično kosti a drugi izjede meso.

Tom prilikom pregledah i omanju lučicu kraj arsenala, gdje bijaše ogromna jedna englezka oklopnjača, pak se za kratko približismo obali. Tu mi se je nješto dogodilo, što mi se nije baš najugodnije dojmilo srca i što nikako nemogu zamučati. Kad je čamac, u kojem sam se vozio, pristao uz obalu, uzeh novčarku i izvadih iz nje dvoštestak, koj podadoh onomu dječarcu. Odmah zatim skočih na suho i popostah za časak na obali, da pogledam za sat. Kad al iznenada stvori se predamnom dječak Arapin i počme u svojem jeziku prigovarati koješta, čega ja dakako nisam mogao razumjeti. Videći, da ga ne razumijem, baci pred mene na zemlju dvoštestak što sam mu ga malko prije podao bio. A tada nastavi brbljati velikom brzinom, koja je mislim jedino Arapom prirodjena. Ni cigle mu nisam razumio. Znao sam, da traži od mene novaca, al koliko toga nisam znao.

(Sliediti će).

skih stanovnika u gradu i u okolici, dočim je ipak gradonačelnik, koji pripada, kako je poznato, stranci progressa, umetnuo u svoj govor jedan passus u prilog Slovencem i ako nekako kao u zaporkah.

Značajna je i ova okolnost. U oktobru godine 1888. podnio sam ovdje u kući interpelaciju o jednoj noti tršćanskog redarstvenog ravnateljstva glede kaznenog postupanja proti uredniku hrvatskog lista, koji izlazi u Trstu, „Naša Sloga“. U toj noti jako je nepovoljno osuđeno rodoljublje svih Slavena monarkije.

U noti označena je „Naša Sloga“ kao organ biskupa Strossmayera, a njezin urednik kao vjeran njegov pristaša, što je njemu bilo upisano u zločin, a bilo mu je dapače prišiveno, da za političko držanje svoga lista prima subvencije iz vana.

Na ovu moju interpelaciju, premda sam ju podnio pred godinu dana i pol, nije mi se do sada nijednom rieči odgovorilo, dapače, što je još čudnovatije, redarstveno ravnateljstvo, povodom jednog novog kaznenog postupanja proti istomu uredniku, upravilo je na tršćansko sudište notu, koja je u istom smislu sastavljena, dapače u nekih starkah mal ne doslovce i prepisana. U obih ovih notah ističe se velika nenaklonost prama slavenskom elementu. U drugoj noti opeta se kaže, da je urednik vatren obožavatelj „poznatog političara biskupa Strosamayera“. Ovaj nedužni crkveni glavar, koji je toli zaslužan za kulturo hrvatskog naroda i uživa veliki ugled u cieloj prosvietljenoj Europi, kojim se mi Slaveni pravom ponosimo, daje, kako se čini, slavnom tršćanskom redarstvenom ravnateljstvu premnoge brige i skrbi, pošto se tako često njega sjeća. Nego, mislim, zato si on neće trti glave.

Cienio sam, da mi je navesti ovu okolnost, da dokažem, da ni u ovom pogledu pod novom upravom namjestničtva u Primorju nije nastupila nikakova promjena na bolje.

Poznato je, da su se prošle godine obavili u Istri izbori za pokrajinski sabor. Prigodom ovih novih izbora politički činovnici u nekih kotarih uzeli su pod svoju zaštitu odlučne kandidate talijanske stranke.

Ja si pridržavam, da kasnije potanje govorim o nepravilnostih, koje su se dogodile prigodom ovih izbora, ali moram već sada spomenuti, da je tršćanska pomorska oblast na viši mig zapovjedila lučkom kapetanu u Lošinju, da talijanske izbornike iz Cresa i Lošinja preveze u Krk, gdje su se izbori obavljali, da stignu tamo u pravo doba. Jasno je sasvim, da je to strančarstvo u prilog Talijanom proti Slavenom.

Pošto su bili obavljeni izbori, očekivalo se je velikom napetošću imenovanje novoga zemaljskoga kapetana. Po svemu, što se bijaše dogodilo u predzadnjem saborskom zasiedanju, u kojemu je, kako sam jur spomenuo u govoru, na koji sam se s početka pozvao, bivši saborski predsjednik doveo vladu u toliko neprilika, poslije svega toga moglo se je očekivati, da će na ovo mjesto biti pozvan čovjek, koji će se strogo držati državnih temeljnih zakona.

Mi Slaveni težko smo se prevarili u ovom očekivanju, jer je na ovo mjesto pozvan čovjek, koji neznade ni rieči nijednog zemaljskeg slavenskog jezika i koji se je kroz dugo vrieme, što je bio saborski zastupnik, pokazao kao najveći neprijatelj Slavena. I kako ću tečajem svoga govora dokazati, on nije odustao od tog svog načela ni pošto je postao saborskim predsjednikom. Istina ju, da je njegovim zamjenikom imenovan jedan zastupnik slavenske manjine. Nego to za nas Slavene znači sasvim malo ili dapače ništa, jer predsjednik ravna i tada saborskimi razpravami, kada koji slavenski zastupnik govori u svom materinskom jeziku, mjesto da bi tada, jer nepoznaje jezika, ustupio svoje mjesto zamjeniku; tako se je dogodilo, da ovaj zadnji za cielog zasjedanja nije nikada ravnao raspravom.

S druge strane vlada i nije mogla inače uraditi, pošto je, usprkos velikom pritisku pri izborih, ipak izabrano devet zastupnika slavenske stranke i tako je ne po strogih, nego običnih ustavnih načelih vlada naravno morala izabrati za podpredsjednika jednoga člana manjine. Spomenuti izbor zemaljskog kapetana mora se dakle smatrati jako nesretnim.

Svoju izreku, da politički činovnici pod upravom novoga namjestnika gospodare isto, kao što su i pod prvašnjim zemaljskim šefom, nastojat ću, da drugimi nekojimi činjenicami dokažem, koje su se dogodile za zadnjih saborskih izbora u političkom lošinjskom kotaru.

Ovi izbori bili su predmetom jedne interpelacije u porečkom saboru, i pošto se na nju nije ništa odgovorilo, ja i moji sumišljenici pošurili smo stvar u ovoj visokoj kući, ali na žalost nije jošte odgovoreno ni na ovu interpelaciju.

Ja ću se ovom prilikom ograničiti samo na bitne okolnosti, pošto se je o dotičnih dogodjajih i bez toga govorilo u interpelaciji.

U izbornom mjestu Baški, na otoku Krku, za izbornog čina bio je kao zastupnik vlade kotarski komesar Lasciak. Taj je, premda je već izborna listina bila potvrdjena od kotarskog poglavara, ipak u listinu umetnuo 36 novih birača (Na desnici: čujte! čujte!), koji nipošto neimadjahu pravo glasa, ili jer su bili za zadnjih občinskih izbora uvršteni u treće izborno tielo, ili jer neimadjahu izborno pravo, što su se tekar nastanili u Baški, ili jer nisu plaćali porez, koji se zahtjeva za izborno pravo. On nije dao izbornom povjerenstvu, da pregleda prosvjede i izborne listine. On je zavlačio zaključak izbornog čina za 3 sata i pol, pošto su već svi prisutni glasovali. On nije dao članovom izbornog odbora, koji su bili priznati od nadležne vlasti, da stupe u izbornu dvoranu, i nije puštao, da birači ostanu u dvorani. Članovom izbornog povjerenstva nije dozvoljavao, da se udalje iz dvorane, da nebi došli u dodir sa vanjskim svietom, dočim je puštao biračem protivne stranke i onim, koji nebijahu birači, da slobodno ulaze i izlaze iz dvorane. Župnom upravitelju u Baški, koji bijaše došao čim je prvi put njegovo ime pročitano u izbornoj listini, i koji hotijaše čekati u dvorani dok se nezapočme drugo čitanje, zapovjedi, da odmah glasuje i da se udalji iz izborne dvorane.

Da imponira pučanstvu, pozove sve žandare otoka, pa i financijalni stražari moradjahu mu biti pri ruci pri ovom izbornom činu.

Mnogi birači bez dozvole povjerenstva, dapače proti njegovu zaključku, nebijahu pripušteni k izboru i on je dapače svojevoljno izbrisao iz listine tri svećenika, koji bijahu već glasovali.

U Dubašnici, također na otoku Krku, gdje je on upravljao izbornim činom i gdje nije došao na glasovanje ni jedan jedini birač protivne stranke, zaključio je izbor u 12 sati, premda je bilo objavljeno, da će se zaključiti tekar u 2 sata, a to je učinio, da dade protivničkoj stranci povod, da može prosvjedovati proti izboru, što se je također i dogodilo.

U Cresu je vodio izborni čin sam kotarski poglavar. Neobazrievši se na molbu petorice birača, da se poprave izborne listine, u kojih bijahu krivo napisana njihova imena, on ih je jednostavno izključio, kao i još 20 birača, pod izlikom, da nisu poznati izbornom povjerenstvu. Naprotiv pripustio je k izboru nekoga Velčića, koji je glasovao mjesto svoga otca. (Zastupnik Klun: čujte! čujte!)

Gradjanom dozvolio je pristup u dvoranu, premda se je tu radilo o izboru izvanjskih občina, a dozvolio je pristup također i sudcu, samo da imponira biračem. Biračem prietio je, da će ih zatvoriti ako budu prosvjedovali, što se jedan ili drugi, za koga oni držahu, da nema pravo glasa, pripušta k izboru.

Izmedju pet izbornika izabrani su tri gradjana i njihov je izbor potvrdjen, što se očevidno protivi izbornom redu, jer gradjani nemogu biti izabrani kao izbornici za seoske občine.

Iz ovih i mnogih činjenica, koje mogu tim više mimoići, pošto su, kako rekoh, navedene u spomenutoj interpelaciji, lahko je uvidjeti, da su se ces. kr. politički činovnici, mjesto da bdiju, da se pri izborih obdržavaju zakoni, sasvim očito postavili na stranu talijanske stranke.

No ne samo spomenuti politički činovnici, nego i porezni činovnici i žandari u lošinjskom političkom kotaru tako su se umješali u izbornu agitaciju, da se je činilo, kako je u interpelaciji sasvim dobro opaženo, kao da su ces. kr. činovnici vodili izbornu agitaciju. Dapače je kotarski poglavar onoga dana, kada je morao potvrditi izbor u Baški, uvjerio svoje prijatelje i sumišljenike, da taj izbor neće biti priznat u Poreču i da će se morati obaviti novi izbori.

Žandari u Baški pili su i jeli na dan izbora ujedno sa pristašami talijanske stranke, a te pijaske platio je talijanski kandidat; žandarski stražmeštar u Krku nije se samo javno izjavio za talijansku stranku, nego je i javno poticao i dražio birače proti svećenstvu poziviuć ih, da glasuju proti slavenskim kandidatom; kontrolor poreznog ureda u Krku bez obzira je agitirao za kandidate talijanske stranke. on je dapače u tu svrhu i dielio medju birače i novac. A mislite li, gospodo moja, da su svi ti izgredi bili kažnjeni? Nipošto! Dapače je lošinjskom žandarskom stražmeštru, koji bijaše došao u Krk, da iztraži tužbe podignute proti krčkom stražmeštru, podieljen ukor, jer je u svom izvještaju rekao istinu. Pristav poreznog ureda medjutim je pako pronašast i na oprostnoj gostbi, koju su njemu na čast priredili talijanski pristaše, javno se je čepirio i rekao, da slavenski zastupnici mogu interpelirati koliko ih volja, da ih se on ne boji, dapače, da mu se mili i da mu to nosi koristi, dočim je on preskočio četiri činovnika, koji poznadu slavenski jezik.

(Slieditи će).

Pogled po svietu.

Trst, dne 7. maja 1890.

Austro-Ugarska: Predsjednik carevinskoga vieća dr. Smolka zapriečen je radi bolesti predsjedati carevinskomu vieću, te ga zamjenjuju u tom poslu oba podpredsjednika. Carevinsko vieće odgoditi će svoje sjednice budućega čedna, jer se odmah za tim sastaje češki sabor, a iza toga delegacije.

U sjednici dne 30. aprila govorio je u ime većine kod razprave o proračunu ministra bogoštovja i nastave gorički zastupnik dr. Tonkli. Potužio se je medju ostalim i na to, što moraju slavenski i talijanski djaci srednjih škola u Primorju polaziti njemačke škole. Iztaknuo je nadalje potrebu, da se na gimnazijah u Mariboru, Celju, Gorici i Trstu osnuju slovenske paralelke, a glede Pazina preporuči vladi, da tuj ustroji nižu gimnaziju s hrvatskim naukovnim jezikom i napokon izrazi želju, da bi visoka vlada opet oživila gimnaziju u Kranju.

U kraljevini Češkoj razvila se živahna agitacija proti vodji staročeske stranke dr. Riegeru, kano prvaku stranke, koja je sklopila poznatu češko-njemačko nagodbu. Mnogo odličnih birača Riegerova izbornoga kotara poslalo mu je radi toga nepouzdanicu. Njegov istomišljenik dr. Matuš govorio je dne 6. t. mj. u Pragu u gradskom družtvu za česko-njemačku nagodbu braneći Riegera i njegovu stranku. Na njegov predlog bijaše prihvaćena resolucija proti mladočeskoj nepouzdanici dr. Riegeru, u kojoj se ističe, da može biti njegov izborni kotar ponosan, što imade takva zastupnika.

U ministarskoj sjednici od dne 5. t. mj. bijaše prihvaćen zajednički austro-ugarski proračun za god. 1891. Vojni troškovi iznašati će 114 milijuna.

Ugarski ministar trgovine predložiti će doskora saboru zakonsku osnovu o nedjeljnom počinku.

Iz Bosne-Hercegovine javljaju, da su se počeli muhamedanci opet seliti, i to većinom imućni il bogati gospodari. Većina njih da se kani nastaniti u maloj Aziji.

Srbija: Narodna skupščina bijaše zaključena koncem prošloga čedna priestolnim govorom, u kojem se ističe požrtvovno i rodoljubno djelovanje narodnoga zastupstva. Srbski vojni poslanik na bečkom dvoru pukovnik Milovanović odazvan je, te se njegovo mjesto neće više popuniti.

Crnagora: Petrogradsko dobrotvorno družtvo poslalo je opet veću svotu novca za stradajuće Crnogorce. Do sada odposlano je milodara iz Rusije u Crnugoru okolo 400.000 franaka.

Bugarska: Parnica proti majoru Panici započeti će dne 15. t. mj. Parnica da će biti po želji ministarstva javna, o čemu se vrlo dvoji.

Rusija: Većina ruskih časopisa ističe osobito povjerenja u politiku novoga njemačkoga kancelara generala Caprivi, koji, da će biti samo orudje viših njemačkih krugova. Proti Slavenom započeto je jur svoje djelovanje tim, što je odredio, da se i poznanjskih škola izključi učenje poljske književnosti.

Francezka: Izbori za gradsko vieće u Parizu jesu pravi poraz boulanžista. Gradsko vieće sastojati će se od sada od 65 republikanaca, 13 konservativaca i samo 2 boulanžista. Sami boulanžistički časopisi pišu, da njim valja položiti oružje.

Njemačka: Dne 6. t. mj. otvorio je njemački cesar državni sabor priestolnim govorom, u kojem je naglasio, da će nastaviti mirnu politiku i nastojati i kod drugih vlada, da se mir uzdrži. Oglasio je također, da će doći pred sabor vojnički predlog i zekonska osnova o zaštiti radnika.

Franina i Jurina

Fr. Si ga videl v Reko?
Jur. Sam čuda njih.
Fr. Znam, ma onega, ki gleda na nas drugeh spod klobuka kako i pas na palicu.
Jur. Ter ga j' posvuda nać kako i stari groš.
Fr. Ma da će tužit.
Jur. Ajbo!
Fr. Da jako straši.
Jur. Ajboo!!
Fr. Da je kako izvan sebe.
Jur. Ajboo!!!
Fr. Tako čemu j' to svoje?
Jur. On brižan rezmišlja kako će se braniť, zač da mu j' neki drugi teplu kašu skuhal.
Fr. Neka puše.
Jur. Če morat najbrže, ja.

Različite viesti.

Počastnim občinarom imenovalo je občinsko zastupstvo občine Dornberg-Prvačina dne 27. pr. mj. zemaljskoga prisjednika i profesora g. Vjekoslava Spinčića. Imenovanje to znači — kako ljepo opaža „Nova Soča“ — da nisu poznate zasluge za narodni napredak g. Spinčića samo u susjednoj Istri, već također i na Goričkoj. Čestitamo srdačno prijatelju g. Spinčiću i sviestnomu občinskomu zastupstvu občine Dornberg-Prvačina!

Gosp. Ivan Karabaić, tajnik kod ces. kr. namjestničtva u Trstu, imenovan je c. kr. kotarskim kapetanom za Dalmaciju. To čitamo u službenom talijanskom listu za Primorje, i iztičemo samo ovo: Prije 10—15 godinah savjetovao je jako ugledan muž, hrvatski domoljub i austrijski patriota, da bi se naših mladićah čim više posvetilo političkoj službi. Taj savjet slušao je jedini gosp. Ivan Karabaić, rodjen istarski Hrvat. On je u političkoj službi napravio u kratko vrieme od kakvih 12 godinah ljepu karieru, napredujuć u naslovi kao politički činovnik Primorja sve do tajnika kod namjestničtva i postav sada kotarskim kapetanom u Dalmaciji; te bivši u to vrieme odlikovan redovi austrijskim i crnogorskim. Njemu se nemože nego čestitati. Al da se pita, što je to sve narodu koristilo, i dali se ovomu može čestitati, drugo je pitanje. On je samo par godinah služio u Primorju, a obće u Austriji; cielo ostalo vrieme bio je kod austrijskoga poslaničtva na Cetinju u Crnojgori. Dok je još bio po imenu kod c. kr. namjestničtva u Trstu, nadat se je mogao, da će teda negda doći u Primorje i u istini. Sad kao da moramo gubit i tu nadu. On već nije činovnik Primorja, on je kapetan Dalmacije. Nit jednoga istarskoga Hrvata

političkoga činovnika neće se kao takova porabiti u Istri nit u obće u Primorju. Pak se posvećuj političkoj službi! Pak nek se još reče: dali bi Vam ljude, koji hrvatski znadu, al jih neimamo!

Imenovanje. Ministar bogoštovja i nastave imenovao je g. dra. Franju Swida, profesora na c. kr. realci u Trstu, ravnateljem novoustrojene gimnazije u Puli.

Zahvala. Predsjedničtvo političkoga družtva „Edinost“ poslalo je dne 4. t. mj. zahvalu onim slovenskim i hrvatskim zastupnikom na carevinskom vieću, koji se kod prorašunske razprave toplo zauzeše za nevoljno stanje Slavena Primorja. Medju timi jesu napose spomenuti zastupnici gg. dr. Vitezić, Nabergoj, dr. Ferjančić, dr. Gregorec, dr. Tonkli, Šuklje i Klun.

Novi odbor „Delalskoga podpornoga družtva“ u Trstu. Na glavnoj skupščini našega radničkoga družtva, obdržavanoj u nedelju, dne 4. t. mj. bijahu izabrana i to većinom jednoglasno u novi odbor sliedeća gg. članovi: Predsjednik M. Mandić; tajnici V. Kalister i Fr. Polić; blagajnik K. Schmidt; odbornici: M. V. Živic, I. Macher, M. Hervatin, J. Gorup, J. Perhavec, Fr. Žitko, Fr. Loviček, Fr. Fabjan, I. Krapež, J. Novak, A. Klun, Fr. Indihar, G. Lotrič, A. Vrtovec, A. Slajko, Fr. Čarga, J. Prelc i V. Lavrenčić; zamjenici: J. Pegan, I. Kikel, I. Besednjak, A. Rep, I. Čuk, I. Kalister; revizori: I. Pitamic, V. Kosovel i Lj. Furlani. Izabrano bijaše nadalje 39 nadzornika i 14. odbornica, zamjenica i revizorica. Glasovalo je preko 500 članova.

Sjajan uspjeh zadnjega koncerta tršćanskih podružnica sv. Cirila i Metoda. U zadnjem broju rekosmo, da bijaše materijalni i moralni uspjeh koncerta ženske i muške podružnice sv. Cirla i Metoda, obdržavan dne 27. pr. mj. u kazalištu „Armonia“ vrlo povoljan, no ipak neočekivasmo, da će biti čistoga dobitka onoliko, koliko ga u istinu imade. Ukupnoga prihoda bijaše 719 for. 85 nvč. troškovi iznašaju 212 for. 14. nvč. te je po tomu preostalo čistoga prihoda for. 507 i 21 nvč. što je za onako maleno kazalište svakako ljepa svota.

Glavna skupščina „Hrvatske čitaonice“ u sv. Petru u Šumi urečena je za nedjelju dne 11. t. mj. u 3 sata poslje podne u družtvenih prostorijah sa sliedećim dnevnim redom: 1. Nagovor predsjednika; 2. izvješće tajnika; 3. izvješće blagajnika; 4. predlozi članova; 5. izbor novoga odbora. Pozivlju se p. n. gg. članovi, da dodju mnogobrojno k glavnoj skupščini.

Pogreb pokojnoga Ivana Fiamina. U ponedeljak dne 28. aprila u 10 sati prije podne započe sprovod Fiaminov. Da će se ovom prilikom pokazati, kakov je ugled uživao pokojnik u gradu, znadjasmo unapred, tek smo ipak mislili, da neće sudjelovati onoliko ogromno množtvo ljudi, koliko ih sbilja vidjesmo. Pošto su mrtvo tielo, koje je svojim preobraženjem svjedočilo, da je Fiamin mnogo trpio prije nego je izdahnuo, zatvorili u lies, poče se micati silno ljudstvo, kojemu je bilo težko uhvatiti početak i kraj. Izpred liesa stupahu razne bratovštine, učitelji i učenici svih školskih zavoda riečkih, pučkih i srednjih, a za liesom kapucini, fratri i preko 40 svećenika, kapelana, župnika, kanonika, prepošta iz svega Primorja i iz susjedne Istre. Sprovod je vodio senjski preprošt Bedini, a za njim koracaše turobna lica senjski biskup preuv. gosp. Posilović, osobiti prijatelj pokojnikov. Na to se započe micati silna povorka, koja je bila, kada se ciela razvila, duža od jednog kilometra, jer je sprovod obašao cieli Corso. Težko bi bilo spomenuti samo glavnije i svjetlije osobe, koje su došle. Bili su tu predstojnici svih državnih i gradskih oblasti, medju njimi načelnik Ciotta; častnici zajedničke vojske, domobranaca i pomorske akademije s generalom Catinellijem; odbor i članovi hrvatske čitaonice s predsjednikom barunom Gjurom Vranicanyem; zastupnici ravnih občina iz hrvatskog primorja i iz Istre (iz Opatije-Voloskoga odvjetnik dr. Stanger i župnik Zamlić); zastupnici „Matice Hrvatske“ i t. d. U povorci je moglo biti uzeti do 8000 ljudi, a mnogo je veći broj ljudi pravio špalir. Posledjih godina bila su dva sjajna sprovoda na Rieci: onaj baruna Zmajića i podnačelnika Tierry-a, ali ih je brojem učestnika nadkrilio sprovod Fiaminov. Brodovi usidreni u riečkoj luci, pripadajući dobrim dielom Hrvatom iz hrvatskog Primorja, Istre i iz Dalmacije, spustiše u znak žalosti na pol stiega državne i trobojne zastave. Na liesu pokojnikovu, koji su nosili občini ljudi, vidio se samo jedan vienac, jer pokojnik nije želio nikakova sjaja. Oko liesa stupaše dvanaest osmoškolaca hrvatske gimnazije, noseći goruće duplire. Dok je sprovod došao u župnu crkvu, trebaše jedan sat. U crkvi se služila svečana misa, a na svakom pobočnom žrtveniku tiha misa. Oko 11¾ sati svršeno je opielo u crkvi dabko punoj občinstva, a onda krenu povorka na groblje, pa premda je ono dosta daleko i počela kiša tiho škropiti, odpratilo je onamo ostanke Fiaminove ipak blizu 500 ljudi. Kako nad grobom izrekoše svećenici kratku molitvu, spustiše lies u jednostavni grob kraj pokojnikove majke, kako je sam htio, te je nedavno kupio zemljište za oba groba. Prisutni, mnogi sa suzami na očima, uzeše po grudicu zemlje i bacše je u grob Fiaminov, želeći, da bude njemu počtenjaku, rodoljubu i značaju laka zemljica. I doista na Fiaminova grobu može napisati narod i crkva rieči: „Ordje počiva moj svećenik pravi!“

Fiamin je oporučno zapisao: družtvu „Sv. Jeronima“ 1000 for., „Matici Hrvatskoj“ 1000 for. „Jugoslavenskoj akademiji“ 500 for., zakladi za medicinski fakultet 500 for., „Bratovščini hrvatskih ljudi u Kastvu“ 100 for., onda raznim crkvenim i humanitarnim zavodom na Rieci i Senju oko 4001 for. Sve će se te svote namaknuti prodajom jedne pokojnikove kuće na Rieci, ostatak ima pripasti riečkim srednjim školam: hrvatskoj i talijanskoj madjarskoj gimnaziji, trgovačkoj akademiji i pomorskoj školi. Svaki će od tih zavoda dobiti oko 2000 forinti. Ostali imetak (druga kuća) pripada pokojnikovu bratu, postolaru na Rieci i njegovoj djeci. Ovršiteljem oporuke imenova pokojnik katekету hrvatske gimnazije g. M. Marušića, koga je biskup odlikovao nedavno crvenim pojasom, pridielivši mu privremeno uz kanonika Fulvi-a i neke župničke poslove.

N. N.

Iz carevinskoga vieća. U sjednici carevinskoga vieća od dne 30. aprila t. g. prigodom proračunske razprave o ministarstvu bogoštovja i nauke govorio je opet narodni zastupnik g. dr. Dinko Vitežić i to kod rubrike „Nautičke škole“ preporučiv vladi, da ustroji čim prije u našem Primorju i u Dalmaciji nautičkih škola. Govor taj donieti ćemo u cielosti čim budemo gotovi sa prvim govorom istoga zastupnika.

Iz Zagreba, koncem aprila 1890. Najskranji ogranak hrvatski, naša tužna Istra, spavala je stoljeća i stoljeća tvrdi san, dopustiv tako, da joj nemili tudjinac otme sve njezine dragocienosti i bogatstva, da ju duševno i tjelesno oslabi te učini nesposobnom za svaki plemeniti rad. Kroz cielo to dugo, dugo vrieme jedva se tu i tamo našla po koja izabrana duša, koja bi ju sjetila njezine slavne majke, koja je sve okolo sinjega jadranskog mora gospodovala na strah i trepet svojih dušmana; jedva se koji odvažniji duh našao, koji bi se suprostavio našim nemilim gospodarom, dok nezaduva polovicom našega vieka i preko Velebita i Učke onaj spasonosni, oživljući dah, koji po prvi put donie pozdrav braće iz bielog Zagreba braći u krasnoj Istri. Od to doba hrvatska se sviest stala ljepo buditi; odlični muževi, od kojih dosta da spomenemo našeg velikog i nezaboravnog biskupa Dobrilu, kojega ime mora da bude svakomu istarskomu Hrvatu sveto, stupiše na čelo tog novog pokreta uzgajajuć mladež u narodnom duhu, i pripravljajuć ju na težki rad, koji ju je čakao u skoroj budućnosti. Naša Istra do mala uvidi, da nije na svietu osamljenna, da je samo jedan dio naše zajedničke domovine; hrvatska se Istra počela bratiti sa ostalom svojom braćom, nalazećom se pod sjajnim žezlom habsburške kuće, sa milom braćom cv-i sa kraj Velebita i Učke.

Ma i nedali protivnici doći do zajedničtva, mi se ćutimo ipak jedni s Vami znajuć, da nije ni kod Vas drugčije, te da je ovdje Vaše srce. Ovdje imade liepi broj istarskih sinova, koji se preselise ovamo, ili da posvete svoje sile ovome dielu naše domovine, ili pako što ih otjerahe žalostne okolnosti iz ujže domovine. Medju te hrvatske sinove naše krasne Istre obrajamo i našeg proslavljenog romanopisca gosp. Eugena Kumičića. Neću da oriešem njegov dosadanji burni život, niti da se upuščam u ocienjivanje njegovog dosadanjeg vecma plodnog književničkog rada, jer niti ćutim se tomu dorastlim, niti bi to spadalo u jednostavni dopis, nego ću, da samo dvie tri kašem o njegovoj najnovijoj radnji, o drami „Sestre“ i o prvoj predstavi istih u našem narodnom kazalištu dne 19. aprila t. g. — Kao u većini njegovih pripovjestih i romana, podao nam je Kumičić i u ovoj drami jedan crtu iz istarskog života, kojeg je on već toliko puti majstorskim upravo načinom opisao u svojih ovećih romanih, kao: Začudjeni svatovi, Jelkin bosiljak, Preko mora, Teodora itd. Mislim, da ću ugoditi cienjenim čitateljem „Naše Sloge“ ako im ovdje u kratko izpriporjedam sadržaj te hrvatske drame iz Vašeg narodnog života.

Marinić Antun, brodovlastnik i pomorski kapetan u Banji (Volosko), imao je od svoje pokojne žene drie hćerko Ivku i Tonku. Po smrti prve si supruge, uzme u svoju kuću kao odgojiteljicu njeku tudjinku Vilhelminu, koju kašnje i ćeni. Kćeri mu bile medjutim porasle, te se Ivka uda za šarenjačkog Ernesta, a mladja Tonka obeća ruku i srce Niki Rubiniću, sinu njegdašnjeg prijatelja Marinićeva, Marka Rubinića. Antun Marinić preuze opet zapovjed na brodu, te odplovi u daleki sviet. Kad se vraćao, saznade u Trstu, da mu se je Vilhelmina iznevjerila, i postala majkom nezakonita djeteta. Odluči, da će čim prije kući, da se osvieti nevjernoj ženi i njezinom zavodniku; al prije neg će on dospjeti u Banju, Vilhelmina baci se sa novorodjenčetom u zdenac, a zavodnik ostane neposnat. Težki dani dodju na jadnog Marinića, kad osim te nesreće doču još, da onaj nitkov od zeta neće da se nimalo poboljša, nego danomice postaja gori, a njegova Ivka očevidno od pretrpljenih duševnih muka gine. Taj raxsipnik protepao je već sav bogati mirax, koga mu doniela Ivka, a sad gramzi mu vuče srce i za ostalim imetkom svoga tasta. On hoće, da se pod svaku cienu dočepa liepih Mariničevih hiljadarka, a da tim lakše poluči svoj cilj, obiedi prisegav na život svoje žene i svoje djece, nedužnog Niku, koji je pun liepih nada, da će se jednom za uvjek sdružiti sa svojom obožavanom Tonkom, odputovao u Ameriku, da je on zavodnik Vilhelmine! Marinić pobiesni kano ranjeni lav kod te izpovjedi, te plane svom mržnjom svoje duše na Rubinića otca i sina. „Moja kćerka ljubi zavodnika moje žene! Ah crne li sudbine!!“ Ernesto nije ni sa ovom paklenskom klevetom zadovoljan; on treba uvjek novaca i opet novaca, te krivotvori ime svoga tasta na njekih mjenicah. Kad je upravo borzvio u Banji, vrati se Niko sa svog šestmjesečnog puta sretno kući, te saznav za sotonsku objedu, pohrli Mariniću, da se opere od grdne ljage. Tonka znala je već odavna, da je Ernesto zavodnik Vilhelmine, al nehtjede ga izdati otcu samo da poštedi svoju nesretnu sestru Ivku. Al vidiv, da sada ovisi o njezinoj izpovjedi i život njezinog Nika, odvaži se, stupi pred otca, te odkri mu groznu istinu. Vidiv Ernesto, gdje se sad radi o njegovoj koži, sune mu druga sotonska misao u glavu. Marinić ode na Rieku, da ga prijavi sudu, al tekar došao onamo, podmiti Ernesto zidara Bruna Maldonia i ovaj zakrabuljan navali u njegovu sobu, te ga nožem probode i pobjegne. Ernesto sav blažen mislio jur, da je već na konca svojih gnjusnih osnova, te gizdavo šetao po svojoj sobi, kad na jednom stupi na prag sudbeni povjerenik sa dvojicom stražara. Smrtni znoj poli ga, pobjegne u susjednu sobu i ispali si u glavu — revolver. Tako se skonča ovaj izrod ljudski, a žena mu Ivka oborena ovim zadnjim udarcem, izpusti malo za tim svoju mukotrpnu dušu u naručju svoje sestre Tonke i zaručnika joj Nika, zaokružena svojom nestašnom djecom Julijem i Elvirom. To dvoje siročadi ostane na brigu Tonke i Nika, koji će doskora stupiti pred svećenika, da blagoslovi njihova vjernost, te da im obriše suze s tužne prošlosti!

(Konac sliedi).

Iz Kanfanara pišu nam početkom t. mj. Ovdje je zavladala u novije doba pogibeljna bolest „Italomanija“ nazvana. Širu ju poznati Vam krajevi i šarenjaci. Ti naši usrećitelji i negovore o dragom nego o „Pro patriji“ o talijanskih školah, o potalijančenju svih Hrvata Istre itd. itd. pa nam se čini da i nismo više u Austriji, već u blaženoj zemlji, gdje narod pogiba od glada i pelagre.

Nemože se zamjeriti tim talijanašom što sabiru novac tobož za škole, no pametnije učinili bi svakako, da tim novcem zagrade pokrajinsku ludnicu, u koju bi morali doći kao najprvi naši nespašenci i njim slične ugrijane glave poučenih moždjana.

Kano osobit uspjeh ističu ti naši junaci osnutje „Pro patrie“ u Kanfanaru, jer su ulovili u svoju mrežu i nekoliciku ludih kmetova, koji svoj krvavo zasluženi novac bacaju u nezasitnu vreću krnjelošarenjačku.

Neukomu seljaku rekoše „Propatrioti“ da će tim novcem dati izškolati jednoga kanfanarskoga mladića, dočim dokazuju drugim, da valja otvoriti na troškove slavne „Pro patrie“ talijanske škole u Kanfanaru i Selu rovinjskom, jer da sadašnje neodgovaraju njihovoj želji.

Proti našim školam, a osobito proti učiteljem ruju i snuju neprestance nebi li ih pred pukom onemogućili il njim u toliko dodijali, da izgube svaku želju i ljubav do škole i naroda i povjerene im djece. U ostalom uzaludan im posao. Moći će doduše privremeno zavesti koju suluđu orcu, no učitelji naši i pametniji seljaci ostati će čvrsti i nepomični napram svim krnjelsko-šarenjačkim spletkam.

Svi znamo, da se za naše „Propatriote“ radi i novac sabire u kraljevini Italiji, gdje su ustrojena družtva kao „Dante Alighieri“ i slična, kojim je svrha širiti i podupirati talijanstvo u Austriji. Ali ako svi to znamo, nezna svatko toga, da su u Italiji na čelu tim družtvom sami neznabožci, bezvjernici i buntovnici, koji neće da išta znaju za Boga, našu sv. vjeru, za kralja il vladara, niti za druge crkvene ili svietovne oblasti. Pa budući da su s takovimi ljudi naši krnjeli, talijanaši i šarenjaci u savezu, moramo se mi svi, koji samo rodjeni kršćani i odgojeni u katoličkoj crkvi daleko držati takovih ljudi i njihovih družtva. U Italiji imade od 30 milijuna stanovnika preko 18 milijuna naroda, koji nezna čitati ni pisati i koji pogiba od gladi pa neka Talijani doma otvaraju škole i domaće neka podupiru siromahe, da se nebudu morali klatiti svake godine kao i skakavci po cielom svietu, da prehrane sebe i rodbinu. Tamo neka radi „Pro patria“ a nas austrijske podanike i članove katoličke crkve neka pusti u miru. Mi nećemo u savez sa bezbožci i buntovnici, a koji teži za njimi, neka se seli u „blaženu“ zemlju, gdje vlada najveća bieda i nevolja.

Iz službene torbice. U jednom od posliednjih brojeva pokazali smo našim čitateljem kakvim se jezikom služe službene osobe u službenom listu „L' Osservatore Triestino“, pak je isto učinila kasnije i naša vriedna družica „Edinost“, ali ave to ništa nepomože, jer se u istom listu i nadalje priobćuju službeni oglasi istim načinom. Mi ćemo i unapried donašati iz „službene torbice“ izvadka u hrvatskom tobož jeziku, nebi li se naši jezikoslovci odatle čemu naučili. Za danas neka se zadovolje sliedećom pisanicom:

Broj 97. „L' Osservatore Triestino“ od 29. aprila 1890.

Br. 1691 **Izrok.**

Obznanjuje se odsutnomu Mihu Dujmovi in pok. Petra iz Baške, da je dinko Palatić Nikov iz Baške, podigao proti njemu i Kati ženi Santa Dujmovića, Antonu i Petru Dujmoviću Mihovim tužbi de pres. 1. Aprila 1890. Br. 1691 za plotež for. 268.41, o kojoj bijaše uređeno ročište za razpravu dne 16 šviboja 1890 u 9 satih u jutro, i da um bi ješe imenovano posebnim Skrbnikom Dinko de Dežanšić iz Baške, radi česa je ou dusan, ili doći osobno na uređenu ročište, ili na koji drugi način priobćiti imenovanomu skrbniku svoje nuždne naputke, ili napokon izabrati si drugoga punomoćnika, jer u protivnoni slučaju morati će sam sebi pripisati posliedice svojega nemara.

C. kr. Kotarzki Sud

Krk dne 3· aprila 1890.

Krzmanje. (štrajkovanje) radnika u rudnicih krapanskih kod Labina. Radnici, koji kopaju kameno ugljevje u Krapanu, ostavili su ovih dana radnju, te zahtjevaju — kako doznajemo — da se snizi doba radnje na 8 sati na dan i da im se poboljša plaća. Doznajemo nadalje, da su radnici ugovarali sa upraviteljem rudnika glede spomenutih zahtjevah, no da se nemogoše nagoditi. Neznamo u koliko su opravdani gornji zahtjevi radnika, al rečeno nam bijaše od dobro obaviešćene osobe, da je stanje radnika u krapanskom rudniku xbilja žalostno, te da je neobhodno potrebito, da se nevoljnim radnikom to stanje olakša. Ako je tomu tako, tada nedvojimo, da će uprava rudnika popustiti svojim radnikom, te da će se za ove posliednje svojski zauzeti i politička kotarska oblast, kojoj je na čelu, vrstan, ozbiljan i nepristran činovnik.

Krasna ime. U englezkoj službenoj „Gazette“ čitalo se je pred nedavno, da je kraljica engleska imenovala članom ceylonskog zakonodavnog sbora nekoga gospodina: „Panabokke Samastanvikrama Karunatilake Abheyawardene Buwanaiéra Jayahundara Mudiyanselage Tikiri Banda Ratemanatmeya“. „Ceylon gazette“, koja izlazi u Colombo, odmah je obaviestila gorespomenutoga gospodina, da će ona kadgod bude morala o njemu pisati, spomenuti samo prvu rieč njegova imena, jer da ona mora, da špekulira sa prostorom. Cielo ime zastoji se od 109 slova.

Listnica uredničtva.

Gosp. „Milanu“ u Z. Hvala za priposlanom i preporuka za buduće, samo molimo da imate pred očima naše čitatelje i naše okolnosti te da pišete u buduće samo na jednoj strani papira. Ovo neka izvole uvažiti i ostali naši dopisnici.

Listnica upravničtva.

Sl. čitaonica Lokve. Sve u redu do konca godine.

Lutrijski brojevi

Dne 3. maja.

Trst	85	79	81	68	27
Linc	53	70	61	15	67
Budapest	57	82	14	6	9

Dne 7. maja.

Prag	35	74	48	70	55
Lavov	59	72	12	16	40
Hermannstadt	2	1	50	6	18

Priposlano. *)

Svim mojim prijateljem i neprijateljem, znancem i neznancem, osobito rodbini i domorodcem iz Vrbnika, koji kane u buduće na mene upraviti bilo kakva pisma, neka to čine pod oznakom „Poste restante“ na pošti u Kanfanaru, nipošto na poštu u Žminju. 3—4

U Žminju 10. aprila 1890.

Niko Butković,
obć. tajnik.

*) Za stvari pod ovim naslovom neodgovara Uredničtvo.

Snovij za obleke.

Peruvien in Dosking za višje duhovenstvo predpisane snovij za uniforme c. kr. uradnikov, tudi za veterane, gasilna društva, telovadce, livreje,

Sukna za biljarde in igralne mize, loden tudi nepromočliv za lovske sukanje; pralne snovij, v plaidi za potovanje odgl. 4 12 itd. Vse to se dobi ceneje nego kje drugod in najboljše, trpežne kvalitete.

Joh. Stikarofski v Brnu (Brünn)

Največja zaloga Avstro-Ogerske. Vzorci franko. Za gospode krojače knjige z najraznovrstnejšimi in najlepšimi vzorci. Pošiljatve s povzetjem čez 10 gld. franca. Pri mojej stalnej zalogi v vrednosti 200.000 gl. in pri mojej svetovnej kupčiji se razume ob sebi, da mi ostane mnogo odrezkov; ker pa ne morem razpošiljati uzorcev, vzamem take naročene odrezke rad nazaj, ali jih zamenjam z drugimi, ali pa vrnem denar. Barvo, dolgost in ceno treba je naporedati kadar se naroča take ostanke.

Korespondencija v nemškem, madjarskem, češkem, poljskem, italijanskem in francozkem jeziku. 20—20—11

FILIJALKA
c. kr. priv. avstr. kreditnoga zavoda
za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vred. papirjih za		V napoleonih za	
4-dnevni odkaz	2⅞%	30-dnevni odkaz	2%
8- „	2⅞%	3-mesečni „	2½%
30- „	3%	6- „	2½%

Vrednostnim papirjem, glasečim za napoleone, kateri se nahajajo v okrogu, pripozna se nove borastna tarifa na temelju odpovedi od 17 novembra, 21. novembra in 13 decembra.

Okrožni oddel.
V vred. papirjih 2% na vsake sveta.
V napoleonih brez obresti

Nakaznice
za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Tropavo, Reko, kakor za Zagreb, Arad, Bozen, Gradec, Hermannstadt, Inomost, Celovec, in Ljubljano— brez troškova

Kupnja in prodaja
vrednostij, diviz, kakor tudi vnovčenje kuponov 24—8 pri odbitku 1% provizije.

Predujmi.
Na izmenične listine pogoji po dogovoru. Z odprtjem kredita v Londonu ali Parizu, Berlinu ali v drugih mestih — provizija po pogodbi.
Na vrednostni obresti po pogodbi.

Uložki v pokrano.
Sprejemajo se v pokrano vrednostni papirji, zlat ali srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.
Trst, 17. februvarja 1890. 9—24

Grizna bol, kašalj, krepetavica, promuklost, suzeb zadavica, rana, zapala sušljiva itd.
mogu se u kratko vrieme izliečiti rabljenjem
NADARENIH
Prendinijevih sladkišah
(PASTIGLIE PRENDINI)
što ih gotovi Prendini, lučar i ljekarnar u Trstu

Veoma pomažu učiteljem, propovjednikom itd. Prebdjenih kašljuć noćih, nazadne jutrenje hreputavice i grlenih zapalah nestaje kao za čudo uzimanjem ovih sladkišah.

Opazka. Valja se paziti od varalicah, koji je ponačinjaju. Zato treba uvjek zahtjevati Prendinijeve sladkiše (Pastiglie Prendini) te gledati, da bude na omotu kutijice (škatule) moj podpis. Svaki komad tih sladkišah ima utisnuto na jednoj Strani „Pastiglie“, na drugoj „Prendini“.

Cieni 30 nč. kutijici zajedno sa naputkom.
Prodaja se u Prendinijevoj ljekarni u Trstu (Farmarcia Prendini in Trieste) i u glavnijih ljekarnah svieta. 11—43

Šalilja blagodobro spravljeno in poštnine prosto!

Teodor Slabanja

srebrar v Gorici, ulica Morelli št. 17,
priporoča se vljudno pri visoko častiti duhovščini v napravo cerkvenih posod in oredja najnovejše oblike, kot: monstranc, kelihov itd. itd. po najnižji ceni.
Stare reči popravi, ter jih v ogenj pozlati in posrebri. Na blagovoljno vprašanje radovoljno odgovarja. 29—19

Šalilja blago dobro spravljeno in poštnine prosto!

Luigia Ruggier
u Trstu.
Ulica Stari Lazaret br. 28.
3—6

Prima naručbe za svake vrsti
Zastava (barjaka), signala, itd. itd.

Izvršuje točno i jeftino, te se preporuča osobito p. n. občinstvu iz Istre, Primorja i Dalmacije.

Marijaceljske želudačne kapljice

izvrstno zdravilo pri vseh boleznih na želodcu.

Schutzmarke.

Neprecenljive dobrote je posebno vpliv njihov pri nečetčnosti, slabosti želodca, ako z grla smrdi, napenjanje, kislem pehanju, koliki, želodečnem kataru, gorečiče (srazci) pri preobilnej produkciji slin, ruženici, bluvanju in gnjusu, glavobolu, (ako je bol želodca) krč v želodcu, zabasanji, preobilnosti jedi in pijač v želodcu.

Cena steklenici je z naknzom vred samo 40 nov. velika stekenica samo 70 nov Glavni zalog ima lekarničar Karl Brandy, Kremsier, (Moravija)

Svarilo! Pristne Marijaceljske želodčne kapljice ponarejujejo in posnemajo se mnogovrstno. — V zaznamenje pristnosti mora biti zamotana vsaka steklenica v rdeč omot, proviđen z gornjo varstveno znamko ter mora biti na vsakem priloženem poduku za vporabo razun tega opomnjeno, da je bil isti tiskan v tiskarni p. Gesek-a i Kremsirah (Kremsier). 51—43

Marijaceljske pilule proti začepljenju.

Ove više godina sa najboljim uspjehom rabljene pilule proti začepljenju tiela potvore se mnogo Neka se pazi dakle na gornju zaštitnu marku i na podpis lieènika C. Brady, u Kremsiru. Ciena kutijici 20 kr. Zahoji za 6 kutija 1 for. Ako se novac unapred pošalje stoji jedan zaboj for. 1.20, dva zaboja for. 2.20.

Marijaceljske želodčne kapljice nisu tajno sredstvo. Deli, iz katerih obstoji, oznanjeni so na vsakej steklenici priloženemu poduku za vporabo

Prave marijaceljske želudačne kapljice i marijaceljske pilule proti začepljenju dobivaju se prave u:

V Trstu u Lekarnah: dr. Vittorio Serravallo al Redentore (glavno skladište); pl. Leitenburg All' Ercole trionfante; de Leitenburg Eduard, alla Salute: A. Praxmayer ai due Mori; Frendini Pietro, alla fontana imperiale; Benedetto Saraval All' amazone Trionfante; Antonio Suttina, Batt. al Camello; Benedetto Vlah-Minuzi, dvorska lieèarna; Biazoletto, all' orso nero. — **U Senjanj** u lekarni: Filipa Ritschela, kao što i u svih ostalih lekarnah.

Suknene tvari

razašilje za gotovo ili povzetjem za jako jeftine cene i samo dobre vrsti

3.10	m. za 1 odielo samo	for.	3.30
3.10	„ „ „ „ „	„	4.80
3.10	„ „ „ „ „	„	6.80
3.10	„ „ „ fino	„	12.—
3.10	„ „ „ „ vrlo fino	„	15.—
2.10	„ „ „ „ za kaput fino	„	6.—
2.10	„ „ „ „ vrlo fino	„	9.—
2.00	„ darovne	for.	2.20—3.20
6.30	„ kamgarn za prati	for.	2.80

Tvornica i skladište sukna
E. Flusser u Brnu
Dominikanski trg 8.
Uzorci badava i franko.
11—20—14

BRÜNNER TUCHSTOFFE
Tuchfabriks-Lager
Vincenz Nowak, u Brnu
Krautmarkt N. 18.

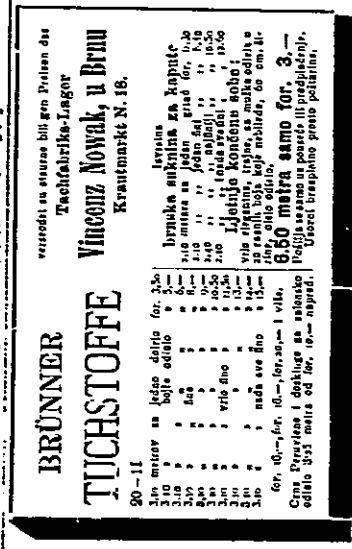

Broj 20. U Trstu 15. maja 1890. Godina

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Pripošlani se pisma tiskaju po 5 nč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč., ili u slučaju opetovanja: iz pogodbe sa upravom. Novci se šalju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administracija „Naše Sloge“. Ime, prezime i najbližu pošlu valja točno označiti.

Koga list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izhaja svakog četvrtka [illegible] arka.

Dopisi se nevraćaju ako se i netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½, i 3 za pol godine. Izvan carevine više poštarina

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nala z se u Via Cariatia br. 25

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari“. Nar. Pos.

Razborito podučavanje.

II.

Prvi čin je opisan u dopisu iz Rovinja 3. marča („L' Istria“ br. 430). Ubojstvo dogodilo se je u Taru. Ubojica bijaše dvadesetitrigodišnji Ivan Pace „Jure“ iz Tara; ubijen Ivan Cocinaccich-Stasse, mladić takodjer iz Tara. Drugi čin opisan je u 431. broju „Istrije“. Ubojstvo sbilo se je u Novojvasi kod Poreča. Ubojica je pedesetgodišnji Franjo Barbich iz Novevasi; ubijen dvadesetgodišnji mladić Anton Devalentinis, takodjer od tamo.

Tar i Novavas su sela u porečkom sudbenom kotaru, od Poreča nit jedno nit drugo niti dvie ure odaljeno. Jedno i drugo selo ima pučku školu, prvo dvorazrednu, drugo jednorazrednu. obje sa talijanskim naukovnim jezikom, sa talijanskimi učitelji, odnosno i učiteljicom; pače — vriedno je i to spomenuti — do nedavna bio je učiteljem u Taru čovjek na kojega nije „L' Istria“ nikad napadala, kojega stranku je uzimala u razpri sa župnikom, a ovoga grdila na sve načine.

U koliko bi škole mogle bile uplivati, da se rečena dva ubojstva nedogode, u koliko bi bili moralnomu propadanju u Istri, osobito na selih, krivi učitelji, nadzornici, zemaljsko školsko vieće, to su talijanske škole, talijanski učitelji, Talijan nadzornik, to nije hrvatsko školsko vieće. U koliko bi se širilo sve ono zlo mjesto svega dobra u naših selih, u toliko se to čini u talijanskih školah. U koliko bi bila poduka oružje političke stranke, narodnoga uznešenja, to je talijanske stranke i talijanskoga uznešenja. U koliko bi se okružnice iz Beča nečitale, nerazumjele, neizvršivale, to se dogadja od strane talijanskih učitelja. U koliko bi čustva učitelja na selih bila neprijazna gradjanskom dielu pokrajine, to su talijanski. U koliko viču zastupnici u saboru proti školstvu i što se njega tiče, to je sve proti talijanskom školstvu.

Da, to su zaključci, koji bi se imali stvoriti po umovanju „Istrije“ na temelju riečih državnoga odvjetnika i njezinoga dopisnika, obzirom na dva navedena ubojstva. Ako bi jih škola bila mogla zabraniti, a nije, tad su tomu krivi ili dotični učitelji ili uredba školah. Ako učitelji. tad bi jih prognati; ako uredba školah, tad bi jih valjalo preurediti. Glede školah u obih rečenih mjestih iztičemo da se u obih podučaje talijanskim jezikom, prem većina djece obijuh školskih okružja govori hrvatski.

Ako se pak one rieči protegnu i na druga ubojstva, počinjena u porečkom sudbenom kotaru, tad je dovoljno iztaknuti, da neima u cielom tom kotaru nijedne hrvatske škole, da gdje obstoje i na selih, su talijanske uz par hrvatsko-talijanskih, pak da nikakvu zlu što se dogadja i što vlada u tom kotaru, nisu krivi ni hrvatski učitelji, jer jih neima, nit nadzornici Slaveni, jer nadzornik porečkoga kotara je Talijan.

Kad bi „Istrija“ bila uzela rieči državnoga odvjetnika onako, kako jih je on izrekao. kad bi htjela raditi prema razboritim riečim i čestitim željam, kad bi njoj išlo za moralni napredak cielega pučanstva Istre, osobito onoga u selih, tad bi bila pozvala gospodu, koja joj nisu daleko, da dadu preurediti škole u Taru i u Novojvasi i sve njim slične, da dadu i drugud po kotaru ustanoviti školah i sve po načelih pravoga uzgoja urediti, da u obće gledaju, da promaknu moralni napredak pučanstva i šire medju njim pravi uzgoj i pravu naobrazbu. Al ona za svim tim neide, njoj je svrha potalijančenje Istre, prema kojoj radi u svakoj prilici i svakim sredstvom, pa i onom mješanicom, koju je napisala u rečenom članku, i iz koje viri „mržnja, zavist, ljubomor i sablazan“, i kojom hoće, da okleveće hrvatske, odnosno slovenske učitelje i nadzornike! Bunu, nesložu i narodnostnu mržnju, u koliko obstoji, razširila je najveć ona i njezina stranka, nehoteća, da se oživotvore prava Hrvata Istre.

Govor

narodnoga zastupnika dra. Dinka Vitazića, izrečen prigodom razprave o državnom proračunu u sjednici carevinskoga vieća dne 21. aprila t. g.

(Konac).

Oba ova činovnika, kontrolor naime i pristav, primili su dapače pred malo mjeseci od više vlasti nagradu za svoje usluge.

A sada dolazim na novog zemaljskog kapetana.

U svojem već spomenutom govoru od 8. marča prošle godine rekao sam, da je občina Vrbnik upravila na zemaljski odbor jedan podnesak u hrvatskom jeziku, da je zemaljski odbor poslao podnesak občini natrag primjetbom, da se imade sastaviti na talijanskom jeziku ili da mu se priloži talijanski prievod; da se je občina na to obratila na državno sudište i da je ovo odpisom od 5. jenara g. 1888. br. 5. to postupanje odsudilo kao povredu XIX. članka državnog temeljnog zakona. Budući pako da je dotični odgovor bio sastavljen na talijanskom jeziku, obratila se je ista občina na zemaljski odbor molbom, da ga sastavi u jeziku, u kojem je sastavljen i podnesak t. j. u hrvatskom jeziku. Pošto je zemaljski odbor odbio ovu molbu, obratila se je občina opeta na državno sudište, koje je svojim riešenjem od 3. julija godine 1888. br. 111 tužbu priznalo opravdanom.

Občina je sada zahtjevala, da se riešenje napiše u hrvatskom jeziku, kako je naredilo državno sudište. Kada je njezina molba opeta odbijena, obratila se je občina na temelju §. 32. poslovnog reda za zemaljski odbor na namjestnika molbom, da bi on izposlovao, da se zadovolji zakonu i odpisu državnoga sudišta. Do sada ipak nije riešena ova molba.

Pod upraviteljstvom novog zemaljskog predsjednika vlada ono isto načelo, koje je tako javno priznato nezakonitim. Za dokaz svoje tvrdnje mogao bih navesti mnogo slučajeva, ali ograničiti ću se samo na jedan, koji se je nedavno dogodio. Cestovni odbor u Buzetu obratio se je na zemaljski odbor molbom radi jednog zajma za cestovne gradnje pošto nebijaše taj čas novca u blagajni. Budući da je občina najvećim dielom napučena Slaveni i budući da je poslovni jezik cestovnog odbora hrvatski, molba je bila sastavljena u hrvatskom jeziku.

Zemaljski odbor dekretom od 12. t. m. br. 1169. poslao je molbu odboru natrag i naložio mu, da pridodade talijanski prievod pod prietnjom globe od 20 for. To se je dogodilo premda je zemaljski odbor znao, da se je isti cestovni odbor u jednom prvašnjem slučaju obratio na Nj. Veličanstvo, da traži pomoć proti tako jasnoj povriedi zakona.

Sada prelazim na nečuveno postupanje novog zemaljskog predsjednika za zadnjeg saborskog zasjedanja. To postupanje nemože se kvalificirati. (Na desnici: čujte! čujte!) U već spomenutom govoru od 8. marča prošle godine dokazao sam, da pokojni zemaljski predsjednik dr. Vidulich nije hotio primati interpelacije sastavljene u hrvatskom i slovenskom jeziku i da je uslied toga zaplienjeno 6 interpelacija na slavenskom jeziku, upravljenih na vladu i jedna na zemaljski odbor takodjer na slavenskom jeziku sastavljena. Premda je ovo postupanje vlada odsudila kao netemeljito i protuzakonito, novi zemaljski predsjednik ipak je mislio, da mora postupati na isti način.

U svom govoru, što ga je izrekao prigodom otvorenja sabora, rekao je doduše, da će se strogo držati državnih temeljnih i zemaljskih zakona, ali u očitom protuslovju sa ovom izjavom, rekao je odmah zatim, da je za objektivno i uspješno poslovanje neobhodno nuždno, da se pri tom upotrebljuje talijanski jezik, glede kojega postavio je krivu tvrdnju, da ga razumiju i da njim govore svi zastupnici, i da je uviek bio poslovnim jezikom u saboru. Čudnovato je pri tom, da je zamjenik zemaljskog kapetana pri otvorenju sabora držao govor u hrvatskom jeziku, a zastupnik vlade, svojem talijanskom govoru pridodao je i jednu stavku u hrvatskom jeziku, i izrazito je rekao, da vlada priznaje podpunu ravnopravnost svih zastupnika, bez razlike narodnosti, kojoj pripadaju, ili jezika, kojim se mogu slobodno u saboru služiti.

Što da čovjek misli pri ovomu protuslovju izmedju nazora vlade i novog zemaljskog predsjednika? Kakav sud da se izreče? Jedno od dvojega jeste pravo; ili je cielo to ponašanje i popuštanje dogovoreno izmedju vlade i novog zemaljskog predsjednika, da se obsjene obje stranke, ili pako novi predsjednik nije održao obećanja, koje je zadao namjestniku, da će se držati državnih temeljnih zakona. Mislim, da tu nemože biti šta trećega, i ja neimam predpostave, da se izjavim za jedno ili drugo. To medjutim stoji, da je položaj po nas Slavene u Istri nesnosljiv.

U sečmoj sjednici sabora od 26. oktobra pr. god. opetovao se je slučaj, koji se je dogodio u predzadnjem saborskom zasjedanju pod pokojnim drom. Vidulichem, kada su zastupnici Volarić i Mandić podnieli po jednu interpelaciju u hrvatskom jeziku. Novi saborski predsjednik kao i njegov predšastnik nije hotio primiti interpelacija.

On je izjavio, da ih bez talijanskog prevoda nemože iznieti na raspravu, a to je očevidno protivi zakonu. Slavenska masse očevidno protivi zakonu. Slavenska masnjina prosvjedovala je proti ovoj samovolji i ujedno je izjavila, da će ona učiniti korake, da se u buduće ne prekoračuje zakona. Netrebam primjetiti, da je tom prigodom došlo u sabora do burna prizora. §. 20. saborskog poslovnog reda zahtjeva, da svaki zastupnik, koji želi podnieti vladi kakove interpelacije, mora prije sjednice predati predsjedniku dotičnu interpelaciju podpisanu barem od petorice zastupnika, i da se zatim mora pročitati u saboru i predati visokoj vladi na odgovor.

Zastupnici manjine strogo su se držali ovih zakonskih propisa, te je neraznumljivo, zašto predsjednik nije dao ove interpelacije pročitati u saboru i predati ih vladi na odgovor. Zakon nepropisuje i nije mogao propisati, na kojem jeziku mora da bude sastavljena interpelacija, pošto je u državnom temeljnom zakonu zajamčena ravnopravnost svih zemaljskih jezika u javnom životu. Kako smo vidjeli i visoka vlada držala se je stanovišta, da postoji ravnopravnost izmedju slovenskog ili hrvatskog sa talijanskim jezikom u Istri.

Zemaljski kapetan nije mogao uz sve te činjenice ostati naravno pri svom nezakonitom stanovištu, nego je morao u jednoj od sliedećih sjednica dozvoliti, da se spomenute interpelacije u saboru pročitaju. Na jedan od tih interpelacija već je i odgovoreno, dočim na drugu, kako sam već opazio, neimade još odgovora.

Moram takodjer spomenuti, da je zemaljski kapetan svaki put, kada bi hotio koji slovenski ili hrvatski zastupnik da govori u svom materinskom jeziku, od istoga zahtjevao, da govori talijanski. Zastupnici se naravno nisu osvrtali na takav zahtjev, jer se protivi zakonu. Nego posljedica toga bijaše, da njihovi govori nisu uneseni u stenografski zapisnik, jer zemaljski predsjednik nije hotio, da nabavi i slavenske stenografe. (Zastupnik Ferjančić: čujte! čujte!)

Na taj se način u saborskih poslovih neuzimlje nikakav obzir na slovenske i hrvatske stanovnike, koji ipak sačinjavaju većinu zemlje.

Ja ću si još uzeti slobodu, da govorim o postupanju pri verifikaciji izbora novih zastupnika u saboru. Najprije moram da u kratko izpriopviedim, kako se čudnovato u saboru vode razprave. Ako je koji odbor o kojem predmetu razpravljao, nediele se nikakva izvješća o tomu izmedju zastupnika, barem ne izmedju slavenskih zastupnika. Ovi dolaze obično na razpravu sasma nepripravljeni. Iz samog čitanja izvještaja težko je zapamtiti smisao, a još teže je o tomu govoriti. Možete si dakle, gospodo moja, predstaviti, u kako težkom položaju se nalaze naši zastupnici i u tom pogledu. Tako se lahko razumije, da većina potvrdjuje svoj gospodujući položaj u zemlji. U nas neima govora o ustavnom životu; sva se ustavna prava nogama gaze, to je izključena svaka mogućnost zajedničkog djelovanja.

U drugoj sjednici od 7. oktobra primljen je od većine predlog, da se izborni spisi vanjskih občina Voloskog i Kopra predaču verifikacijonalnomu odboru, premda proti tim izborom nije uložen nikakav prosvjed. Tim postupanjem, koje se očito protivi jasnoj ustanovi zemaljskog reda, a osobito paragrafu 3. istoga, ostavljeno je viseć priznanje svih izbora slavenskih zastupnika. Da opravda ovo postupanje, izjavio je zemaljski predsjednik, da on misli, da kad koji zastupnik predlaže, da se izborni spisi predadu verifikacijonalnomu odboru, da se već tim prigovara i izboru.

U spomenutoj pako drugoj sjednici jedan zastupnik manjine učinio je isti predlog glede izbora gradova malog i velikog Lošinja i glede veleposjednika, ali ovaj predlog nije bio primljen. Kada se je to započelo saborskom predsjedniku u 6-oj sjednici, on je odgovorio, da on neprima lekcija od nijednoga zastupnika. Tako se je u istinu lahko izvaditi iz škripca, ali da li je to ustavno, ja puštam visokoj kući, da ona to prosudi.

U šestoj sjednici, u kojoj se je razpravljalo o verifikaciji izbora dvojice zastupnika koparskih seoskih občina, predložio je zemaljski predsjednik, da se za svakoga zastupnika glasuje napose. Zaludu je proti tome prosvjedovala manjina, zaludu je ona rekla, da se to protivi običaju, koji je

do sada vladao u istarskom kao i u svih ostalih saborih i ovdje u carevinskom vieću. Zaludu je ona rekla, da se tu radi samo o jednom izbornom činu, da je o njemu samo jedno izvješće podnešeno, da su oba zastupnika ili zakonito ili nezakonito izabrana i da se s toga mora za oba ujedno glasovati.

Uzprkos svih ovih tako jasnih razloga izjavio je predsjednik, da se glasovanje imade obaviti napose, što se je sbilja i dogodilo, premda je manjina, kao i pri verifikaciji izbora seoskih občina Lošinj i Pazin, koja je odmah za tim uzkliedila, prosvjedovala proti ovomu načinu glasovanja.

Većina poslužila se je ovom lukavošću, da izvede svoju namjeru, koju je već u začetku zamislila, da osujeti naime izbor zastupnika Mandića, o kojemu se je već u ovoj visokoj kući govorilo i o kojemu ću i ja sada govoriti.

Na drugi način nebi joj to bilo pošlo za rukom, nego samo ovom očitom povriedom prava.

O verifikaciji spomenutog izbora govorio je g. zastupnik Gregorec i g. zastupnik Šuklje, ali budući da nijedan od njih nije govorio o nekih važnih okolnostih, koje su se pri tomu dogodile, držim da je nuždno, da ja učinim o njima neke primjetbe.

U spomenutom izbornom kotaru seoskih občina Volosko birani su načelnik Podgrada Jenko i urednik „Naše Sloge“ Mandić.

Izbor izbornika kao i zastupnika bio je jednoglasan, i nije bio proti njemu uložen nikakav prosvjed. Pošto je uzprkos jasnoj naredbi zakona izbor predan verifikacijonalnomu odboru, ovaj nije mogao na ino a da nedade svoj glas za ovjerovljenje izbora. Kada je ovaj predmet došao na dnevni red, predsjednik je predložio, da se glasuje za izbor dvaju zastupnika napose. Jedan član većine postavio je takodjer isti predlog, dočim je jedan član manjine predložio, da se za obojicu ujedno glasuje.

A da oba ova predloga i nije dao na glasovanje, predsjednik je naložio, da se najprije glasuje za izbor zastupnika Jenka, a tada za izbor g. Mandića.

Na to je zastupnik Jenko predložio, da se za izbor Mandića glasuje imenice. Ali nije došao na glasovanje ni prvi ni drugi predlog, premda su oba bila poduprta od dovoljna broja zastupnika, i tako se je glasovalo na obični način za oba izbora. Uspjeh glasovanja bio je, da je izbor zastupnika Jenka odobren, a izbor g. Mandića zabačen sa 14 proti 8 glasova. Proti odobrenju izbora glasovala su četiri zastupnika, koji bijahu u odboru, i koji su tu glasovali za ovjerovljenje. Izmedju te četvorice zastupnika bijaše i jedan zastupnik ove visoke kuće, koji već pet godina sjedi u ovoj visokoj kući, a da nije ovjerovljen njegov izbor. [1] (Na desnici: čujte!) Mislim, da se je on u takovoj prigodi morao sasvim drugačije ponašati.

Takav slučaj još se nije u ustavnom životu nikada dogodio, da bi bio ništetan izbor jednoglasno obavljen i sa strane birača i sa strane izbornika. Dapače je i sam verifikacijonalni odbor priznao izbor, ali ga je uništila većina, koja znade, da može činiti u Istri, što ju je volja, te da nije dužna nikomu i za ništa odgovarati. Sada pitam ja g. profesora Veneziana, tko komu napada na prava? Napadaju li Slaveni ili Talijani? Jenko je izjavio, da on, pošto nije odobren izbor Mandića, odbija milost i polaže mandat. Zatim se je udaljio iz dvorane.

I predsjednik slavenskog kluba prosvjedovao je proti postupanju većine, pa i on ostavi dvoranu sa svimi zastupnici manjine. Oni su odmah javili slučaj Nj. preuzvišenosti ministru predsjedniku i poslali saborskom predsjedniku pismenu izjavu, u kojoj su razložili zašto su ostavili sabor.

Čudnovato je, što saborski predsjednik nije hotio znati za položenje mandata Jenka, jer je to izjavio slovenskim jezikom. Poslije je odustao od te svoje čudne namisli.

Većina je zatim nakon kratkog razpravljanja primila predlog o proračunu zemaljske zaklade i time ujedno, da se plaća saborskog predsjednika povisi od 3000 na 3600 for. (Na desnici: čujte!) i saborskih prisjednika od 2000 na 2500 for. (Zastupnik Klun: U tako siromašnoj zemlji!) U siromašnoj zemlji, kao što je Istra, to nebijaše nikako umjestno!

U Kranjskoj imade saborski predsjednik samo 3000 for. i članovi zemaljskog odbora 1400 for., u gornjoj Austriji članovi zemaljskog odbora 1200 a u Bukovini samo 1000 for. Ni sa ovimi ni sa drugimi pokrajinami, koje neću spomenuti, nemože se Istra glede blagostanja niti prispodobiti, jer su one mnogo bogatije; naprotiv imade u Istri jako malo i slabo uredjenih pučkih škola; u Istri neima ni jedne zemaljske bolnice, dočim su u Dalmaciji četiri, u Istri neima ludnice, neima zavoda za gluhonieme i sliepce, neima zavoda za poboljšanje kažnjenika, neima utočišta za zapuštenike i jako je slabo providjeno za dostatnu i zdravu pitku vodu za ljude i za životinje.

Za sve to se, gospodo moja, nebrine većina saborskih zastupnika; ona diže plaću na visinu, do koje jedva dolaze i u drugih zemljah, u kojih je dobro providjeno za ove tako nuždne zahtjeve.

Jedan trišćanski list radikalne stranke nazvao je uništenje Mandićeva izbora triumfom moralnosti.

U drugih političkih i nepolitičkih listovih bez obzira se nabacuju svakojake pogrde i rugobe proti nam Slavenom. U jednom dosta dugom članku, koji je sastavio jedan poznati talijanski pisac iz Istre, zove on nas Slavene: barbari, ladroni (razbojnici). (Na desnici: čujte! čujte!) pastori erranti. (Na desnici: čujte!) Naša najsvetija prava gaze se nogama i nieče nam se u obće politička ekseistencija. Naša je uztrpljivost time doista postavljena na skrajnu kušnju, i, kao što je nekoć Ciceron doviknuo Catilini, moramo i mi doviknuti ovim zanešenjakom talijanske stranke: „Quousque tandem abutere Catilina patientia nostra“. [2])

Na koncu još jednu stavku, kojom se zaključuje članak „Obzora“, što sam ga spomenuo u početku (čita):

„Mi se iredentizma nebojimo, što se god dogodilo, nitko neće ubiti našu narodnu sviest, našu narodnost i naš jezik. Mi ćemo ostati ono što jesmo, mi ćemo znati, kako da se branimo. Ali nek se gledaju dobro oni — proti kojim je iredentizam neposredno naperen, jer je i zdravom razumu hrvatskom dodijalo upozorivati „treće“ na pogibelj, koja im prieti i za njih govoriti u pustinji“.

Dixi et salvavi animam meam! [3]) (Odobravanje na desnici).

Pogled po svietu.

Trst, dne 14. maja 1890.

Austro-Ugarska: U sjednici carevinskoga vieća dne 9. t. mj. govorio je kao glavni govornik gosp. dr. Dinko Vitezić kod razprave o proračunu ministra poljodjelstva, iztaknuv kako se vlada bečka a još manje autonomna brine za poboljšanje gospodarstvenog stanja pokrajine Istre.

Ministar predsjednik javio je pismeno carevinskomu vieću, da izabere članove zastupstva u delegacije, koje će se sastati dne 1. junija t. g. u Budimpešti.

Carevinsko vieće zaključiti će svoje sjednice koncem ovoga čedna. Nije jošte poznato, da li će se još u ovom zasjedanju razpraviti zakonska osnova o odpisu gališkoga razteretnoga duga, jer se je mnogo govornika upisalo za razpravu državnoga proračuna.

Češki sabor sastati će se na kratko zasjedanje dne 19. t. mj. da razpravi osnove zakona o češko-njemačkoj nagodbi. U tom saboru doći će bez dvojbe do burnih sjednica, jer će Mladočesi sve poduzeti, da se neprihvati rečene nagodba.

Početkom mjeseca septembra stići će cesar i kralj Fran Josip I. u Lavov, gdje će boraviti tri dana kod vojničkih vježba lavovskoga vojnoga zbora.

U Pragu i okolici vladaju veliki radnički nemiri te je moralo i vojničtvo posredovati, da se uzpostavi mir. —

Srbija: Raznaša se viest, da je razkralj Milan duševno obolio. Službene novine pobijaju tu viest kano neistinitu, dočim ju opozicijonalne novine tvrdokorno brane. Izbor patrijarhe Brankovića potvrdio je cesar te bijaše usljed toga u Karlovcih sjajno ustoličenje novoga patrijarhe. Prisustvovali su toj svečanosti svi zastupnici na crkvenom saboru i mnogo puka iz bližnje okolice.

Bugarska: Ovih dana počimlje razprava proti majoru Panici i njegovim drugovom. Obtužnica da je vrlo obširna a priloga da imade vrlo mnogo, kojimi se dokazuje krivnju Panici i drugovom.

Rusija: Iz Varšave javljaju, da kane sveslavjanski odbori u Petrogradu, Odesi i Kijevu sazvati slavjanski kongres, koji bi se imao baviti pitanjem o izboru jednoga slavenskoga jezika kao posredovnoga za sva slavenska plemena. Zadnji njemački priestolni govor, da je izazvao u ruskih vladinih krugovih nepovoljan utisak, te da mu se uzprkos njegovoj miroljubivoj formi pripisuje ratoborno znamenovanje.

Italija: Iz Rima javljaju, da je sv. Otac upravio upit na blizu 100 biskupa u raznih zemljah, da li drže zgodnim, da se proglasi kao dogma svjetovnu vlast pape. Većina upitanih biskupa, da se je izjavila za proglašenje.

Francezka: Svi republikanski listovi priznaju vladi zaslugu, što je znala uzdržati red i mir prigodom radničke svečanosti dne 1. maja, kadno se je očekivalo, da će radnici počiniti Bog zna kakovih demonštracijah.

Njemačka: U njemačkom državnom saboru izjavio je dne 13. t. mj. novi državni kancelar Caprivi, da nije prijatelj dosadašnje kolonijalne politike, koja da je za Njemačku pogibeljna. No uzmicati da ipak nemogu od dosadašnjeg pravca, jer da to zahtjeva čast i potrošen novac u kolonijalne ekspedicije. Socijal-demokratički zastupnik Vollmar doviknuo je vladi, da uviek govori o oslobodjenju robova Afrike, no da on i njegovi žele, da se oslobodjenjem najprije doma započme.

Franina i Jurina

Fr. Baba porečka kokodače va zadnjem broje kako da je deset jaj snesla.

Jur. A ča njoj se je to travinjalo?

Fr. Naši zastupniki va Beče su nju i njije patrone do nega svukli, pak jih svetu pokazali kakovi su brez muškari i brez cifrarije.

Jur. Ter ima i ona svoji zastupniki va Beče, pak zač se nebrane?

Fr. Ima, ima tri tamo, ma njim je dosta, da klupi teple pak puste, da njiha „baba“ mesto njih va Poreče kokodače.

Jur. Ja, ma temu ni pravo mesto Poreč nego Beč.

Različite viesti.

Ovacija biskupu Strossmajeru u Ljubljani. „Slov. Narod“ od petka dne 9. t. m. piše: „Biskup Strossmajer vozio se je danas na svom putovanju u Rim kroz Ljubljanu. Tu zgodu upotriebili su ljubljanski rodoljubi, te su priredili jugoslavenskomu mecenu vrlo srdačnu ovaciju. Gosp. Ivan Hriber i C. Dolenec pohrlili su mu u susret do Litije i prispjevši s poštanskim vlakom u 1 sat i 10 čas. poslje podne u Ljubljanu, dočekala ga je na peronu deputacija ljubljanskih narodnih dama, gospodje Gerbić, Hribar, Jenko, Tavčar, Zupančić i gospodjice Arić, Daneš i Lozar, zatim više grad. odbornika i ostalih rodoljuba. U ime dama pozdravila ga je gospodjica Daneševa i poklonila mu je prekrasnu kiticu cviećа, a u ime gospode pozdravio ga je gosp. Vaso Petričić hrvatskim jezikom. Biskup Strossmajer zahvalio se je, očevidno ganut od tih pozdrava, osobito spram damam, vrlo laskavimi riečmi, pružio je svakoj od predstavljenih mu dama i svakomu od gospode prijazno ruku, te je u to kratko vrieme razgovarao sa svakom njima toli ljubezno, da se je taj trenutak svima utisnuo duboko u srce. Vlak se je zaustavio u Ljubljani tek nekoliko časaka i kašnje odvezao je slavnoga biskupa, kogasmo pri dolazku, tako i pri odlazku pozdravili s oduševljenimi živio-klici! U pratnji biskupa Strossmajera nalazi se i dr. Rački.

Vjenčanje. Dne 10. t. mj. vjenčao se ovdje u Trstu urednik „Edinosti“, naš čestiti drug g. Maks Cotić sa gospodičnom Katarinom Duša. Čestitajuć najsrdačnije novovjenčanim, kličemo njim: Bog blagoslovio!

Počastnimi občinari izabralo je občinsko zastupstvo u Buzetu u svojoj sjednici dne 1. t. mj. g. dra. K. Trinajstića, odvjetnika u Buzetu i g. Nika Matejčića. O toj važnoj sjednici donieti ćemo drugi put obširnije izvješće, danas pako šaljemo iskrene čestitke novim občinarom i sviestnomu občinskomu zastupstvu.

Odlikovanje hrvatskoga umjetnika. Prošle godine izložio je naš slavni kipar g. Ivan Rendić mramorno poprsje crnogorskoga kneza Nikole na umjetničkoj izložbi u Petrogradu. Kasnije pokloni on to poprsje ruskomu caru Aleksandru III. koji da bijaše tim umjetničkim darom veoma ugodno iznenadjen. Kao uzdarje poslao je ruski car g. Rendiću prošloga čedna veoma krasan prsten sa diamantima u vriednosti od 1600 rubalja.

Našemu dičnomu umjetniku i čestitomu prijatelju naša srdačna čestitka!

Požar. U utorak dne 13. t. mj. zapalila se je na Ricci tvornica za ljuštenje (čišćenje) riže. Vatrogasci borili se dugo proti biesnomu elementu, al pošto je puhala jaka bura, pretežak njim bijaše posao.

Dok ovo pišemo neznamo koliko je u tvornici škode.

Neobična svečanost. Kako čitamo u bečkih novinah bijaše dne 10. t. mj. na bečkom sveučilištu promaknut na čast doktora prava zagrebački načelnik g. dr. Milan Amruš, koji je već 15—20 godina doktor medicine. Za vrieme bosanske okupacije i poslije nje djelovao je u Bosni kao lječnik i kao upravitelj zdravstva za Bosnu-Hercegovinu. Kasnije se preseli u Hrvatsku, gdje se podade svom dušom političkomu životu boreći se u redovih opozicije na hrvatskom saboru za prava svoga naroda. Premda imućan i neodvisan poče u novije doba privatno učiti pravo znajuć, da će kao vrstan pravnik najbolje koristiti svomu narodu. Dogadja se bezdvojbe vrlo riedko, da se načelnik jednoga grada, muž samostalan i k tomu doktor ukupnoga lječničtva, podaje daljnim težkim nankom, koji nezasiecaju u njegovu struku. Glavni grad kraljevine Hrvatske, bieli naš Zagreb može se ponositi što imade načelnikom muža, koji je odlično svršio medicinske i pravoslovne nauke, te nosi danas čast doktora medicine i doktora prava. Čestitamo srdačno!

Novi odbor „slavenske čitaonice“ u Trstu. Na glavnoj skupščini naše čitaonice, obdržavanoj u subotu dne 10. t. mj. bijahu izabrana u novi odbor sliedeća gg. članovi: Predsjednik Ante Truden; odbornici: Ivan Abram, Ivan Maher, Ivan Mankoč, M. Polić, dr. Rybař Ot., dr. M. Truden, Vučković Gj. i H. Viličić; zamjenici gg.: dr. Fr. Mandić, Lj. Furlani i Kavčić J. U prvoj odborovoj sjednici dne 12. t. m. konstituirao se novoizabrani odbor ovako: podpredsjednik g. Mankoč; tajnik-knjižničar g. dr. Rybař; blagajnik-gospodar g. Viličić. Godišnje račune zaključio je odstupajući odbor sa viškom od 380 for. te neima dvojbe, da će i nova uprava naše čitaonice sve sile uložiti u to, da bude ona moralno i materijalno što bolje napredovala.

Konštituiranje odbora „del. podpor. društva“ u Trstu. Kod prve sjednice dne 8. t. m. konštituirao se novoizabrani odbor naše radničkoga družtva kako sliedi: I. podpredsjednik inžinir g. M. V. Živic; II. podpredsjednik gosp. Miho Hervatin; knjižničar g. J. Novak; knjigovodja g. J. Gorup; gospodari gg. Fr. Žitko, Fr. Lovišček, J. Perhavec, A. Slajko; načelnik zabavnoga odiela g. Fr. Čarga. Odbornice ženskoga odiela izabrale si načelnicom gospodju Terezu Metlikovié.

[1] Zastupnik Defranceschi. Op. Ured.

[2] Dokle će se zlorabiti naša uztrpljivost? Op. Uredništva.

[3] Rekoh i spasena je duša moja. Op. Ured.

Govor narodnoga zastupnika dra. Dinka Fitzića. U sjednici carevinskoga vieća od dne 9. t. mj. govorio je naš narodni zastupnik kao glavni govornik većine kod razprave o proračunu ministarstva poljodjeljstva. I taj govor donieti ćemo po stenografičkom zapisniku u hrvatskom prevodu.

Iz **Zagreba.** (Konac). To Vam je u kratko sadržaj! Kako već spomenuh, predstavljala je ova drama u našem narodnom kazalištu prvi put dne 19. sprila. Kako se i očekivalo, pohrli sve što imade iole smisla za liepo, ove večeri u kazalište, da prisustvuje prvoj predstavi komada omiljelog romanopisca. Ponajbolje sile uložile su trud i brigu, da protumače u živome ono, što je pisac toli krasno napisao. Naš Fijan odigrao je ulogu lopova Ernesta tako savršeno, da si u svakoj kretnji zbilja mislio, da imaš pred sobom prefriganog tršćanskog „scartozzetta“ ili vucibatinu, kojemu svaka izuščena rieč nije nego oskvrnuće čovječjeg dostojanstva, gadna lea. objeda, kleveta; kojega sav rad sastoji u razbojničkih zločinih, u samih spletkah i varkah. U ravnatelju Mandroviću, koji je predstavljao ostarielog nesretnog kapetana Marinića svojom poznatom vještinom, našli smo podpunog primorskog kapetana, dobrog srca i plemenite duše, al i kipećega strašću, koja se poput biesneće oluje na moru obori na svog zlotvornog protivnika — pravi primorski tip. Uz ovu dvojicu iztakli su se još osobito P. Brani kao Marko Rubinić, koji svom gorčinom svog hrvatskog srca navaljuje na talijanaše ili šarenjake, koji su još pred malo godina govorili u otčevoj kući jedino svojom liepom hrvaštinom, a tek poviriv u svier, iznevjerili se već svome narodu. Odlikovao se i Freudenreich, koji je svojom humorističnom žicom prekrasno predstavljao zidara Maldonie, naručenog ubojicu Marinića. Od ženskih iztaknuti ćemo poznatu gospoju Ružičku-Strozzi, koja se je i ove večeri izkazala vriedna naziva „prve glumice na slavenskom jugu“, protumačiv nam u srce dirajućim načinom sve neizrecive tuge i boli, koje je imala da pretrpi Ivka sa svojim lopovskim suprugom Ernestom. Mislim, da nije bilo nijednog u kazalištu, koga nije do dna duše potresao onaj prizor, gdje ona čuteć u sebi blizi konac svoga života, oprašta se sa „svojim morem, divnim morem“ i sa svojom nekadašnjom sirotčadi! Dražestna gospodica Lierka Šramova umiela je također vrlo točno predstaviti nam Ivkinu sestru Tonku, koja vruće ljubi nesretnu sestru, a s druge strane i prieziru Ernestove zločine i to sve za ljubav do svoje sestre. Sva drama bijaše najvećom napetošću slušana, a vrstni predstavljači prekidani burnim pljeskanjem i čestim izazivanjem. Al jednu okolnost moram da posebno spomenem, koja se nije valjda već odavna dogodila u našem kazalištu. Sve je občinstvo već s početka veoma simpatično pozdravilo dramu Kumičićevu, a ova je simpatija stopimice rasla i pretvarala se u neodoljivo oduševljenje dok nije na koncu prvog čina občinstvo počelo vikati: živio Kumičić, koji su živioklici tek onda prestali, kad se je naš Kumičić morao tri puta pokazati na pozornici. Ista scena odigrala se i na koncu drugog čina, samo što se ovaj put nije moglo zadovoljiti zahtjevanju občinstva radi odsutnosti pisca. Na koncu pako predstave zaorili opet cielim kazalištem upravo frenetički živio-klici na čast Kumičića, koji je bio 5 ili 6 puta izazvan na pozornicu. Ovi živio-klici neutišale se niti onda, kad se kazalište ispraznilo; kad je Kumičić došao na ulicu, zagrmi opet iz stotine grla o. tievljene mladeži: živio Kumičić, koji se klici pretvoriše u veličajnu ovaciju. Tu zgodu nepropusti ni naša „Istarska kolonija“ u Zagrebu, te podje najprva g. Kumičiću, da mu čestita u ime njegovo i naše Istre, na što se on vrlo srdačno i liepo zahvalio. Druga predstava bje u četvrtak dne 24. sprila kod koje se iste ovacije g. Kumičiću opetovale. Nadamo se, da će uprava našeg kazališta uzeti „Sestre“ u svoj stalni repertoir, te nam prireditи ćešće takvih uživatka, kao ove dvie večeri. Milan.

Akademičko literarno družtvo „Hrvatska“ u Gracu. Predsjedničtvo toga družtva javlja nam, da je hrvat. akadem zabavno-literarno družtvo „Hrvatska“ u Gracu na glavnom sielu dne 3. maja t. g. izabralo za ljetni semestar školske godine 1890. ovaj odbor: Mato Jelača, predsjednik; Josip Mladinov, podpredsjednik; Tomislav Diklić, tajnik; Ivan Toriser, blagajnik; Vladimir Skočić, knjižničar; Adolf Antolak, Vinko Forenbaher, revizori; svi stud. med.

Iz **Dragatuša** — na Dolenskem — javlja prijatelj našega lista, da je poznati slovenski slikar g. Ivan Gosar tamo započeo dne 11. t. mj. slikati župnu crkvu sv. Ivana kratitelja, u kojoj će imati mnogo posla. Uvjereni smo, da će g. Gosar posve zadovoljiti svojoj obveni, te da će njegova radnja služiti Bogu na slavu a njemu na čast: Bog daj dobar početak a još bolji svršetak!

Krzmanje (štrajkovanje) u Krapanu kod Labinja svršilo je na obće zadovoljstvo. Glavno ravnateljstvo rudokopa uslišalo je zahtjev svojih radnika, te jim je za nekoliko povišalo dosadanju dosta nizku plaću. Najveći dio nezadovoljnih radnika ljudi su naše krvi i jezika, rodjeni u onom kraju. Rudokopni propisi su jako strogi i zamršeni, a pošto neima kod uprave ljudi, koji bi dobro poznavali hrvatski jezik to više puta nastanu razmirice, koje se neki porodile, kad bi se znalo ljudem u njihovom jeziku sve raztumačiti. Gospoda u Labinju opisivali su taj narod kao da pripada talijanskoj narodnosti, kad tamo svi su naši ljudi. Polag dopisa, što smo ih čitali u tršćanskom „Indipendente“, gospodi labinjskoj nije bilo pravo, što je c. kr. kotarski kapetan g. Simzig odviše ljubezno s našimi ljudmi postupao, te s njima hrvatskim jezikom obćio. Prolaze polagano vremena „ććava“, a neće urjek ni u labinjskom kotaru vladati današnje nesnosno stanje.

Dramatičko-deklamaterna zabava u hrvatskoj čitaonici u Kastvu. Poznati slovenski predstavljač i ravnatelj slovenskih predstava u Ljubljani g. Ignacij Borštnik priredjuje sa svojom suprugom, isto na glasu predstavljačicom, gospodjom Borštnik-Zvonarovom u četvrtak dne 22. maja na „Jeleninu“ u prostorijah hrvatske čitaonice „Narodni Dom“ u Kastvu dramatičko-deklamatornu večer, kod koje će sudjelovati i članovi čitaonice. Program te zabave jest sliedeći:

I. Tko se smije posliedanji. Gluma u jednom činu, napisala ju Knanfova, preveo Iv. Kalan. Osobe: Gdja pl. Podgorska, mlada udovica, Borštnik-Zvonarova. Henrijeta njezina sobarica, gospodična **. Karol pl. Trnovski, posjednik, Ig. Borštnik. Konobar **. Čini se zbiva u Baden-Badenu.

II. Povodni muž. Češki složio K. Jaromir Erben, preveo Fr. Gestrin. Dramatički predaje Ign. Borštnik.

III. Ni moj ukus. Dramatička šala, napisao ju Ign. Borštnik. Osobe: Ljudmila Malinova, udovica, Borštnik-Zvonarova. Jaroslav Pokorny, Ign. Borštnik. Konobar, **. Čin se zbiva u Beču.

Upozorujemo već danas naše prijatelje u Lurniji na ovu zabavu, kod koje će sudjelovati dva prvaka ljubljanskoga dramatičkoga družtva, i koja će izpasti bez dvojbe na čast slovenskim umjetnikom i dičnoj čitaonici u našem drevnom Kastvu.

Iz **Pazina** nam javljaju, da su dne 11. ovoga mjeseca izložene izborne listine za predstojeću obnovu občinskoga zastupstva. Izborne listine ležati će svakomu na uvid četiri tjedna, a rok za reklamacije ustanovljen je do 25. tekućega mjeseca. Oprezni se čine svi rodoljubi, da se na dobu izvole uvjeriti, dali su svi birači uneseni i dali treba kakvu pogriešku ispraviti. Občinskim liečnikom imenovan je dr. Venceslav Svoboda, dosadanji ces. kr. fregatni liečnik mornarice. Novi liečnik sin je bratskoga nam naroda českoga.

Našim vinogradarom. Čitamo u gospodarskih listovih, da se je jur u nekih pokrajinah pojavila na trsju (lozah) peronospora (mildev, pal, pâle) čemu se nije čuditi ako se pomisli, da su neprestane kiše najbolje promicalo toga biča božjega. Čujemo dapače, da se je pojavila i u okolici tršćanskoj peronospora, a neima dvojbe, da će je ljetos biti u izobilju potraje li i nadalje ovo kišovito vrieme. Trpiti će kao navadno najviše trsje u nizinah, u dolovih, gdje je veća vlaga. Upozorujemo dakle na to ovim opetovano naše seljake il vinogradare, da se dadu na posao neće li, da njim ostane trsje bez liška, a tim i bez grozdja. O lieku proti toj bolesti govorili smo u trih posliedajih brojevih obširno i razumljivo i nitko se neće moći izpričati, da si nije znao pomoći. Izpričati bi se mogli možda jedino oni, koji nemaju novca za vitriol il za štrcaljku. No i tomu bi se dalo pomoći uz nešto dobre volje. Vitrijola netreba mnogo, a nije niti jako skup, jer se dobiva kilogram za 35—40 novčića. Treba ga za 100 litara vode samo 2 klgr., a sa 100 litara vode može se prilično toga poškropiti. Glede sprave za škropljenje ili štrcaljke mogu si pomoći siromašniji naši seljaci tim, da se ih više siromašniji po Dalmaciji ovčjom ili kozjom mješinom. Napunili bi naime mjeh za tekućinom, te privezali na otvor nogu maleau škropilnicu ili gusto probušenu limenu spravicu, kroz koju su na liše štrcali tekućinu. Prijatelj iz Pomjanšćine (vidi viest iz Pomjanšćine) pomogao si je još jednostavnijim načinom, što preporučamo i drugim. Valja dakle sve što se može učiniti, da spasimo glavni proizvod naše zemlje. Tko se ne bude na vrieme maknuo, uzaludno će na jesen kukati i uzdisati.

Glavna skupščina „Tržaškoga Sokola“. Upozorujemo naše prijatelje u Trstu i okolici, da neučine od manje doći k glavnoj skupščini našeg čilog „Sokola“, koja će se obdržavati dne 17. t. mj. u 9. sati na večer u dvorani hotela „Europa“. Poslije glavne skupščine biti će zabava, kod koje će sudjelovati vrli naši tamburaši i dramatički odsjek „Sokola“.

Iz **Matovuna** javlja nam prijatelj, da se je tamo obdržavala občinska sjednica dne 28. marča, kod koje su opet pokazali tamošnji talijanaši, da nije moguće s njimi živiti u miru i slogi.

G. načelnik dr. Šuran služi se kod razprava i hrvatskim jezikom, jer ga nebi inače većina zastupstva razumila. Tako je bilo i kod zadnje sjednice. Dok je g. načelnik hrvatski govorio zastupstvu prekidao ga je zastupnik dr. Corazza zahtjevajuć od njega, da govori talijanski, jer da hrvatski nerazumije. G. načelnik odgovori oštro i odlučno tomu Talijanu, da je u sjednicah on gospodar, da on nebrani nikomu govoriti talijanski ili hrvatski, da on pozna oba jezika, da imadu Hrvati pravo služiti se svojim jezikom kao i Talijani svojim, a on kao načelnik da je dužan zastupnikom raztumačiti ono, o čemu se razpravlja. Uboden tim odgovorom pogrbi g. Corazza svoj klobuk pak bješ iz dvorane. Eto, tako postupaju naši Talijani sa čovjekom, koji hoće, da se vrši pravica i zakon, koji nastoji, da se pravica kroji istom mjerom svim občinarom, bili oni gospoda ili seljaci.

Dne 1. maja bijaše sazvana občinska deputacija radi otvorenja natječaja za mjesto liječnika za ovu občinu. Natječaj bijaše do nedavna otvoren, no pošto se nije nitko prijavio, opunomoći zastupstvo deputaciju, da sprovidi za liječnika.

Doznajemo, da kano zamoliti privatnim putem g. Dra. Corazzu, liječnika u Trstu, da bi on preuzeo mjesto občinskoga liječnika u Motovunu. Govori se dapače, da misle sakupljati podpise, te sve prioböiti u talijanskih novinah i tim prinukati g. Dra Corazzu, da amo dodje.

Mi poznamo dobro toga g. liječnika i to kao žestoka našega narodnoga protivnika. Sjećamo se dobro kako se, dok je ovdja boravio, mješao kod raznih izbora, radeć uvjek proti izvanjskomu puku. Toga dakle kod nas nemože nikako preporučiti, jer nam je poznat kao ljuti protivnik.

Gledo pučkoga školstva stojimo u ovoj občini vrlo loše, jer premda sačinjavamo mi Hrvati veliku većinu občinara, neimamo nijedne javne pučke škole. Neki naši zastupnici — kao oni iz Novaka i Karojbe zamoliše, da bi se u spomenutih mjestih ustrojile hrvatske pučke škole, te bijahu u to ime izabrani i odbori, no do sada nije se još nitko makao, da se zadovolji i toj pravednoj želji našega puka.

Napokon Vam javljamo, da bijaše već prije 5 mjeseci odlučeno, da se objese u pojedinih podobčinah tabele sa hrvatskim i talijanskim napisom, no do danas se ništa niti o tomu ne čuje. Znamo, da bi bile tabele sa hrvatskim napisom trn u talijanaškoj peti, no nas neboli zbog toga glava, te zahtjevamo odlučno, da se zaključci zastupstva ili deputacije vrše. Očekujemo od pravednosti g. načelnika, da će tomu pravednomu zahtjevu zadovoljiti.

Spomenik Petru Kanavelića. Iz Dubrovnika, Makarske i Šibenika hoće i pitoma Korčula, da podigne spomenik jednomu svomu odličnomu mužu. Već godine 1881. odčinsko vieće korčulansko, usljed predloga odličnog rodoljuba Rafa Arneria, imevalo je odbor za podignuće spomenika slavnomu hrvatskomu pjesniku, Korčulaninu Petru Kanavelića, a nalogom, da stane kupiti priloge u tu svrhu. Nego se od te nakane za čas odustalo, a to u pohvalnoj i rodoljubivoj namjeri, da se ne prejudicira sabiranju priloga za spomenike Kačića i Gundulića, za koje je občina Korčulanska doprinieła liepe svote, i to 100 forinti za prvoga, a 60 za drugoga.

Sada pak, kad je gore spomenuti razlog prestao, odbor je zapitao i dobio dopust od c. kr. namjestničtva, da kupi milodare za Kanavelića. Taj se dopust dobio za samu Dalmaciju, no će odbor nastojati, da ga dobije i za dalje.

Središnji odbor u Korčuli već je imenovao do 80 povjerenika po raznih mjestih Dalmacije, a da mu budu na ruku u ovom poslu. Obznanjena o tom i „Naša Sloga“ smatra svojom dužnošću, da preporuči ovu svetu stvar svim rodoljubom, a da se odazovu plemenitomu podhvatu, koji, uspije li, kao što se sigurno nadamo, služiti će na čast cielomu našemu narodu, koji će tim još jednom dokazati, kako ne žali ni troška ni požrtvovanja, kako i od ustiju zna odkidati, kad se radi o pohvalnom djelu o narodnom ponosu.

Iz **Pomjanšćine** piše nam prijatelj 12. t. mj. Dali ste nam, g. uredniče, ljepu poduku kako da se branimo proti nesretnoj peronospori (mildevu) nu žalostno je što najljepša poduka malo koristi ako narod za nju nemari ili ako se njom nezna poslužiti. Mnogo ih imade, koji bi sliedili Vašu poduku, al šta ćete kad neimaju ni toliko sredstva, da si nabave vitrijol i vapno, a kamo li će štrcaljku, koja stoji 12—15 for. Poznavajuć dakle s jedne strane nemar ovdašnjega puka s druge pako njegovo siromaštvo, smišljao sam dugo nebi li se dala upotrebiti kakva druga sprava za škropljenje mjesto štrcaljke, koja je za nas preskupa. Po Vašoj preporuci kušao sam škropiti sa metlicom, no ora se brzo nasiti tekućinom, te baca velike kaplje, čim se gubi mnogo tekućine i mnogo vremena. Dao sam si dakle napraviti u Kopru od limara škropilnicu od kotlovine nješto veću nego li ju rabe svećenici u crkvi. Kruglja je iz dvih komada, jedna polovica je sva probušena kao glava na zalievalniku, dočim je na drugoj pričvršćeno držalo, koje se može nataknuti na veće ili kraće drveno držalo. Kad se hoće škropiti, otvori se kruglju i metne se u istu komad spužve pa se ju zatvori. U kakvoj običnoj drvenoj posudi imadem tekućinu, u koju umačem kruglju i tada škropim. Posao mi taj ide dobro i negubim mnogo tekućine. Ovakva škropilnica stoji najviše 1. for. te si ju može i siromah dobaviti.

Po vlastitom izkustvu preporučam našim seljakom ovaj način škropljenja.

„Matica Hrvatska“ razaslala je svim svojim članovom pripadajuće im knjige za god. 1889. Ako pometnjom koj vanjski član nije ipak primio ove knjige, neka ih u smislu naputka „Matice Hrvatske“ točke 7 kod dotičnog družtvenog povjerenika potraže, do uključivo 31. maja t. g. Tko u ovo vrieme sebi pripadajuće knjige „Matice“ za god. 1889. nepotraži, neima ih u smislu družtvenoga naputka točke 7. prava iza toga vremena više tražiti, i kasnije potrašbe neće se moći od strane „Matice“ više uvažiti.

Pošto „Matica“ imade još toliku preostalu zalihu za god. 1889. izdanih knjiga, koliku još nijedno od prvanjih godina, to se članovi „Matice“ za god. 1889. još svoudilj primaju, a veliki broj prošlogodišnjih još neprijavljenih članova „Matice“ naročito poziva, da se dotičnim „Matičinim“ povjerenikom prijave i svoj prinos uplate; gg. družtveni poverjenici (napose oni, u kojih kotarih je ove godine broj članova „Matice“ manji od prošle godine) se ujedno najučtivije umoljavaju, da o preostaloj još zalihi „Matičinih“ knjiga u svojih povjereničkih kotarih prijatelje hrvatske knjige obavieste, te svimi silami nastoje, da „Matica“ i ove godine još preostale joj knjige što prije razpača, te prema prodji ovih knjiga uzmogne konačno i visinu naklade knjiga „Matice“ za god. 1890. ustanoviti a i sa samim tiskom ovih knjiga što prije započeti.

Umoljavaju se najučtivije svi oni članovi „Matice“ — utemeljitelji i prinosnici — koji su zaostali s uplatom družtvenih prinosa za g. 1888., da te prinose što prije uplate, kao takodjer i gg. družtveni povjerenici, koji još prinosa svih svojih članova za god. 1889. blagajniku „Matice“ dostavili nisu, da to svakako do polovine budućega mjeseca (15. maja) t. g. učine, jer Matica taj novac i vele nuždno treba, a i dok ga nesabere, nemože družtveno računе za upravnu godinu 1889. zaključiti, a ni tiskanjem „Matičinih“ knjiga za god. 1890 osbiljno započeti. Nadalje se umoljavaju gg. družtveni povjerenici, koji još nisu imenika članova svoga kotara za god. 1889. u obće ili nepodpuno družtvenoma blagajniku dostavili, da i nanj nezaborave, da se uzmogne što prije i godišnje izvješće „Matice“ i imenik članova za godinu 1889. tiskati. —

U Zagrebu, dne 26. sprila 1890.

Uprava „Matice Hrvatske“.

Lutrijski brojevi

Dne 10. maja.

Beč	77	56	30	82	60
Grac	31	54	67	43	14
Innsbruck	64	9	69	22	33
Temešvar	38	9	34	55	51

Dne 14. maja.

Brno	72	60	34	25	52

Javna zahvala.

Čestitoj gospođi udovi pokojnog dra. Frana Bachmana podpisani svesrdno zahvaljuje na poslanih knjigah, koje je dielom sama a dielom još njezin blagopokojni suprug „Hrvatskoj čitaonici“ u Kastvu darovati blagoizvolio.

Odbor „Hrvatske čitaonice“.

Kastav, 20. aprila 1890.

Predsjednik:
Dukić.

Priposlano. *)

Svim mojim prijateljem i neprijateljem, znancem i neznancem, osobito rodbini i domorodcem iz Vrbnika, koji kane u buduće na mene upraviti bilo kakva pisma, neka to čine pod oznakom „Poste restante“ na pošti u Kanfanaru, nipošto na poštu u Žminju. 4—4

U Žminju 10. aprila 1890.

Niko Butković,
obć. tajnik.

*) Za stvari pod ovim naslovom neodgovara Uredničtvo.

Pošilja blago dobro spravljeno in poštnine prosto!

Teodor Slabanja

srebrar v Gorici, ulica Morelli št. 17,

priporoča se vljudno pri **visoke častiti duhovščini** v napravo **cerkvenih posod** in **orodja** najnovejše oblike, kot: **monstranc, kelihov itd. itd.** po najnižji ceni.

Stare reči popravi, ter jih **v ogni pozlati in posrebri.** Na blagovoljno vprašanje radovoljno odgovarja. 30—20

Pošilja blago dobro spravljeno in poštnine prosto!

Griena bol, kašalj. hreptavica, promuklost. sazeb zadavica, rana, zapala ustiljak itd.

mogu se u kratko vrieme izliečiti rabljenjem

NADARENIH

Prendinijevih sladkišah

(PASTIGLIE PRENDINI)

što jih gotovi Prendini. ljekar i ljekarar u Trstu

Veoma pomažu učiteljem, proporjednikom itd Prebdjenih kašljać noćih, zanadno jutranje hreptavice i grlenih zapalah nestaje kao za čudo uzimanjem ovih sladkišah.

Opazka. Valja se paziti od varalicah, koji je ponačinjaju. Zato treba uvjek zahtjevati Prendinijeve sladkiše (Pastiglie Prendini) te gledati, da bude na omotu kutijice (škatule) moj podpis. Svaki komad tih sladkišah ima ntisnuto na jednoj Strani „Pastiglie“, na drugoj „Prendini“.

Ciena 30 nč. kutijici zajedno sa naputkom.

Prodaju se u Prendinijevoj ljekarni u Trstu (Farmercia Prendini in Trieste) i u glavnijih ljekarnah svieta. 12—43

Velika gospodarstvena izložba

14 maja do 15 oktobra
10 sati u jutro do 10 na večer

šumarstvena, umjetnička i obrtnička-

Fontane lumineuse
Park i rotunda
večer električno razsvietljeno

Rotunda

Ulaznica 40 nov. — U nedeljah i svetcih 30 nov. — Ulaznice za djecu 20 nov.

Suknene tvari

razašilje za gotovo ili pouzetjem za jako jeftine cieno i samo dobre vrsti

3.10	m	za 1 odielo samo	for.	3.30
3.10	„	„ „ „	„	4.60
3.10	„	„ „ „	„	6.80
3.10	„	„ „ fino	„	12.—
3.10	„	„ „ vrlo fino	„	15.—
2.10	„	„ „ za kaput fino	„	6.—
2.10	„	„ „ vrlo fino	„	9.—
1.00	„	darovac	for.	2.20—3.20
6.30	„	kamgarn za prati	for.	2.60

Tvornica i skladište sukna

E. Flusser u Brnu

Dominikanski trg 8.

Uzorci badava i franko.

13—20—15

Luigia Ruggier

u Trstu.

Ulica Stari Lazaret br. 28.

4—6

Prima naručbe na svake vrsti

Zastava (barjaka), signala, itd. itd.

Izvršuje točno i jeftino, te se preporuča osobito p. n. občinstvu iz Istre, Primorja i Dalmacije.

Snovij za obleke.

Peruvien in Dosking za više duhovenstvo, predpisane snovij za uniforme c. kr. uradnikov, tudi za veterane, gasilna društva, telovadce, livreje,

Sukna za biljarde in igralne mize, lodca tudi nepromočljiv za lovske suknje; pralne snovij, v plaidi za potovanje od gl. 4 12 nd. Vse to se dobi ceneje nego kje dru. od in najboljše, trpežne kvalitete.

Joh. Stikarofski v Brnu (Brünn)

Najvećja zaloga Avstro-Ogerske. Vzorci franko. Za gospode krojače knjige z najraznovrstnejšimi in najlepšimi vzorci Pošiljatve s povzetjem čez 10 gld. franco. Pri mojej stalnej zalogi v vrednosti 200.000 gl. in pri mojej svetovnej kupčiji se razume ob sebi, da mi ostane mnogo odrezkov; ker pa ne morem razpošiljati uzorcev, vzamem take naročene odrezke rad nazaj, ali jih zamenjam z drugimi, ali pa vrzem donar. Barvo, dolgost in ceno treba je napovedati kadar se naroča take ostanke.

Korespondencija v nemškem, madjarskem, češkem, polskem, italijanskem in francozkem jeziku. 20—20 12

Marijaceljske želudačne kapljice

izvrstno zdravilo pri vseh boleznih na želucu.

Schutzmarke.

Neprecenljive dobrote je posebno vpliv njihov pri nečestnosti, slabosti želodca, ako z grla smrdi, napenjanja, kislem pehanju, koliki, želodečnem kataru, gorečiče (trzavci) pri preobilnej produkciji slin, ramenici, bljuvanju in gujanu glavobolja, (ako je bol želodca) krč v želodcu, zabasanji, preobilnosti jedi in pijač v želodcu.

Cena steklenici je z nakazom vred samo 40 nov. velika stekenica samo 70 nov Glavni zalog ima lekarničar **Karl Brandy, Kremsier, (Moravja)**

Svarilo! Pristne Marijaceljske želodčne kapljice ponarejujejo in poznamajo se mnogovrstno. — **V znamenje pristnosti** mora biti zamotana vsaka steklenica v rdeč omot, proviđen z gornjo **varnostno znamko** ter mora biti na vsakem priloženem poduku za vporabo razun tega opomnjeno, da je bil isti tiskan **v tiskarni g. Gasek-a i Kremsericah (Kremsier).** 32—43

Marijaceljske pilule proti začepljenju.

Ove više godina sa najboljim uspjehom rabljene pilule proti **začepljenje tieka potvrde se** mnogo Neka se pazi dakle na gornju zaštitnu marku i na podpis lieènika C. Brady, u Kremsiru. Ciena kutijici 50 kr. Zahoji za 6 kutija 1 for. Ako se novac unaprid pošalje stoji jedan zaboj for. 1.20, dva zaboja for. 2.20.

Marijaceljske želodčne kapljice niso tajno sredstvo. Beli, iz katerih obstoji, označeni so na vsakej steklenici priloženemu podaku za vporabo

Prave **marijaceljske želodčne kapljice** i **marijaceljske pilule proti začepljenju** dobivaju se prave u:

V Trstu u Lekarnah: dr. Vittorio Serravallo al Redentore (glavno skladište); pl. Leitenburg All' Ercole trionfante; de Leitenburg Eduard, alla Salute; A. Praxmayer ai due Mori; Prendini Pietro, alla fontana imperiale; Benedetto Sarraval All' amazone Triofante; Antonio Suttina, Batt. al Camello; Benedetto Vlah-Minussi, dvorska lieèarna; Biazoletto, all' orso nero. — U Sežani u lekarni: Filipa Ritschela, kao što i u svih ostalih lekarnah.

FILIJALKA

c. kr. priv. avstr. kreditnoga zavoda

za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vrede. papirjih za		V napoleonih za	
4-dnevni odkaz	2¾%	30-dnevni odkaz	2%
8- „	2¼%	3-mesečni „	2½%
30- „	3%	6- „ „	2½%

Vrednostnim papirjem, glaseèim na napoleone, kateri se nahajajo v okrogu pripezna se nove borestna tarifa na temelju odpovedi od 17 novembra, 21. novembra in 13 decembra.

Okrožni oddel.

V vrede. papirjih 2% na vsako svoto.
V napoleonih brez obresti

Nakazuje

za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Tropavo, Reko, kakor za Zagreb, Arad, Bozen, Gradec, Hermanstadt, Inomost, Celovec, in Ljubljano— **brez troškova**

Kupuja in prodaja

vrednostij, divis, kakor tudi vnovčenje kuponov 24—9 pri odbitku 1% provizije.

Predujmi.

Na jamčevne listine pogoji po dogovora. Z odprtjem kredita v Londonu ali Parizu, Berlinu ali v drugih mestih — provizija po pogodbi.

Na vrednostni obresti po pogodbi.

Uložki v pohrano.

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, zlat ali srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.

Trst, 17. februvarja 1890. 9-24

BRÜNNER TUCHSTOFFE

Tuchfabriks-Lager

Vincenz Nowak, u Brnu

Krautmarkt N. 18.

versendet an unsere bill. geehrten Abnehmer

6.50 metra samo for. 3.—

Pošiljamo samo na pouzeće ili predplatu.
Uzorci besplatno prosto poštarine.

| | | | | |

Broj 21. U Trstu 22. maja 1890. Godina

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po 5 nč. svaki redak. Oglasi od 8 redaka stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja po pogodbe sa upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) za administraciju „Naše Sloge“. Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacije“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielu arku.

Dopisi se nevraćaju ako se i netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji za for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½, i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Carintia br. 25

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari“. Nar. Pos.

Govor

narodnoga zastupnika dra. **Dinka Vitezića**, izrečen prigodom rasprave o državnom proračunu ministarstva prosvjete u sjednici carevinskoga vieća dne 30. aprila t. g.

Uslobadjam se učiniti nekoje kratke opazke na §. 4. naslova „Nautičke škole“.

U 357. sjednici ove visoke kuće dne 17. decembra prošle godine razpravljalo se o §. 8. pomorskoga pravilnika. U tom se paragrafu ustanovljuju zahtjevi za postignutje sposobnostih brodara kratke plovitbe.

U vladinoj osnovi zahtjevalo se samo dobu od 20 godina, te trogodišnju službu na budi kojem brodu. Odbor pridodao je tomu — jer mu se je to premalo činilo — osobito obzirom na vodiče parobroda, da se imade zahtjevati sposobnosti brodara daleke obalne plovitke. Manjina predloži doduše, da se traži od ovdje spomenutih brodara položenje posebna izpita; ovaj predlog, komu se i ja priključih, bijaše pako zabačen; zabačen bijaše isto tako i moj eventualni predlog, da se naime zahtjeva barem od zapovjednika brodova, nosećih preko 20 bačava takav izpit. U toj sjednici bijaše pako primljena r e s o l u c i j a, koja glasi (čita): „Pozivlje se visoku vladu, da ustroji na shodnih mjestih Primorja i Dalmacije škole za poduku u temeljnih početeih nautike“.

Gospodo moja! Poznato Vam je kako je nisko spalo naše brodarstvo. Držim dakle, da bi morala visoka vlada sve moguće učiniti, da isto pridigne. Medju različita, preporuke vriedna sredstva, možemo svakako ubrojiti i ustrojenje nautičkih škola spomenute vrsti.

Za obrtnijsku poduku utvrđena je i netom primljena svota od blizu dva milijuna t. j. 1,855.390 for. No što se tiče obrtnijskih škola postupa se koli sa Istrom toli s Dalmacijom u tom pogledu vrlo maćuhinski. Od sve te naime nemalene svote spada na Istru i Dalmaciju ukupno jedva 10.000 for. Pošto je pako brodarstvo i s njim uzko spojeno ribarstvo za primorsko pučanstvo od najveće važnosti, moram visokoj vladi što toplije preporučiti, da provede što prije rečenu resoluciju, te da poduzme čim prije sve potrebito za otvorenje spomenutih škola. (Na desnici: dobro!)

Govorio sam opetovno za otvorenje nautičke škole niže vrsti u Novoj Baški na otoku Krku, no do sada nije u tom ništa učinjeno. Koliko mi je poznato postoji jedna takva škola u Silbi. Ali visoka kuća neznade kako je ustrojena takova škola, da li napreduje ili ne, te bi bilo želiti, da nam visoka vlada dade kakvo razjašnjenje o toj školi. Na svaki način polažem visokoj vladi to na srce, da otvori čim prije bude moguće u smislu spomenute resolucije nautičke škole na shodnih mjestih Primorja i Dalmacije.

Govor

narodnoga zastupnika dra. **Dinka Vitezića**, izrečen prigodom rasprave o državnom proračunu u 407. sjednici carevinskoga vieća dne 13. maja t. g.

Visoka kućo! Prije svega zahvaljujem se svoj onoj gospodi, koja mi izkazaše tim čast, što me izabrahe glavnim govornikom. Pošto mi nije nitko od te gospode svojih želja izjavio, to se mogu držati glavno onoga, o čem sam si preduzeo govoriti. Nemogu ipak od manje, a da se posve u kratko nedotaknem onoga, o čemu je moj neposredni g. predgovornik razglabao. Držim bo naime, da se ovdje radi kao što je i sam kazao, o čisto teoretičkom pitanju, te da nije ovdje mjesto ovakvoj razpravi na toli praktičnom polju.

Čudim se takodjer što nije g. predgovornika predsjedničtvo poxvalo na red; da sam je onako govorio, to bi me bilo bez dvojbe poxvalo na red. (Na desnici: posve dobro!)

S druge strane sudim, da bijaše ono pitanje osobnosti, a mene nevežе dužnost, da uzmem u obranu gospodina ministra poljodjelstva. Što mogu ja, a i svi oni, koji su čuli govor gospodina ministra poljodjelstva, potvrditi, jest to, da gospodin ministar poljodjelstva nije govorio proti kapitalu. (Na desnici: Posve dobro! tako jest!) te da je govorio u čisto konservativnom, nipošto pako u revolucijonarnom duhu, kao što je gospodin predgovornik uztvrditi izvolio. (Na desnici: Posve dobro!)

Sada se uslobadjam vratiti na ono, o čemu je govorio prvi govornik za predmet, koji je izrazio nekoliko želja obzirom na Kranjsku. Kao što su odnošaji u Kranjskoj tako su ovim slični i u Istri, a to mi daje povoda, da se priključim njegovu govoru. Gospodin zastupnik izrazio je želju, da bi se na učiteljskih pripravnicah mladići više podučavali u poljodjelstvu. Ako je to potrebito za Kranjsku, to je u toliko potrebitije za Istru, pošto je tamo poduka u poljodjelstvu obzirom na slavensko pučanstvo na tako nizkom stepenu, da nižje nemože biti, što ću nastojati kasnije pobliže dokazati. Zamolio bi dakle njegovu preuzvišenost ministra poljodjelstva, da bi takodjer na pripravnici u Kopru postavio izvrstna učitelja za poljodjelstvo, da bi uzmogli mladići bolju poduku u toj struci dobivati.

Gospodin zastupnik govorio je takodjer o pošumljenju. Što se toga tiče, to postoji zakon od dne 7. maja 1886. D. Z. L. br. 32 o pošumljenju kraša u markgrofoviji Istri. Na tom zakonu jest to čudnovato, da su kvarnerski otoci iz njegova djelokruga posve izpušćeni. To je dakle ojekakva nemila povlastica, za koju nebijaše nikakva temelja, pošto imade i tamo kršnoga tla kao što i na kopnu. Jedino gledе Lošinja učinilo se izimku, komu se daje od godine do godine za pošumljenje poporu; za otoke Krk i Cres ne čini se u tom pogledu ništa, te preporučam radi toga visokoj vladi, da uznastoji popraviti tu pogrieška tim, da povuče i kvarnerske otoke pod onaj zakon.

Gospodin zastupnik govorio je i o konjogojstvu. Na otoku Krku bijaše jednoč izvrstna pasmina konja, koja je pako od 20 do 30 godina amo silno nazadovala. Ova okolnost bijaše poznata visokoj vladi, te je i odredila, da se je posliednjih godina dovelo tamo pastuha za razplod. Pred kratko vrieme postajao je tamo jedan takav pastuh, a tomu imade 3 ili 4 mjeseca pa se ipak nije ništa poduzelo. Preporučam dakle njegovoj preuzvišenosti, da se dokoči i tomu pomanjkanju čim prije, pošto je to vrlo potrebito.

Gospodin zastupnik preporučio je takodjer, da se podieli medju pučanstvo Kranjske modra galica badava ili bar uz obsljenu cienu.

Poznato Vam je, da je Istra odlučno vinogradarstvena zemlja. Tamo je peronospora zadnjih godina naniela silne škode, te ako je ona prošnja za Kranjsku opravčana, to je doista opravdanija za Istru, pošto imade u njoj vinogradarstvo mnogo veću važnost nego li u Kranjskoj.

Isto treba da kažem i glede podieljenja američanske loze, koju je gospodin zastupnik kano uztuk filokseri preporučio. Molim takodjer njegovu preuzvišenost, da uznastoji, da bi se ova vrst loze u Istri, gdje su jur kotari Lošinjski i Piranski od ove bolesti zaraženi, većma razširilo, da bi se tako pučanstvo oboružalo proti tomu zlu, jer je poznato, da se ono od godine do godine sve to više širi.

Sjećam takodjer njegovu preuzvišenost na molbu podnešenu ministarstvu od istarskoga kulturnoga vieća, koja ide za tim, da bi se dozvolilo saditi tabak u filokserom zaraženih krajevih. Kako je poznato, uspjeva tabak u Dalmaciji vrlo dobro, a pošto se odnošaji tla Istre nerazlikuju mnogo od onih Dalmacije, to držim stalno, da bi isto tako dobro i u Istri uspjevao. Radi se tuj osobito ob onih krajevih, koji su poradi filoksere pretrpili velike štete, te koji nisu osobito veliki. Preporučam dakle tu molbu njegovoj preuzvišenosti što toplije.

Eto jošte samo njekoliko riečih o zakladi za poboljšanja, o čemu je govorio takodjer gospodin zastupnik iz Kranjske. Za tu zakladu izdalo se do sada na milijune, no nije mi žalibože poznato, da bi se bila kakva svota od toga i za Istru potrošila. Koliko mi je poznato, pripravlja se tekar nekakva radja, inače nije ništa učinjeno.

Zavisi naravno od sabora, da učini pripravne korake, da se za opredieljenu radnju nješto iz te zaklade izdade. Nu poznato je kakvi su odnošaji u tamošnjem saboru; talijanska stranka je tamo u većini, pa ako se ova za stvar nebrine, to naravno nepada krivnja na Slavene.

To su prošnje, koje preporučam njegovoj preuzvišenosti gospodinu ministru obzirom na razglabanja prvoga govornika za taj predmet.

Dolazim napokon na ono, o čemu sam si preduzeo govoriti.

Gospodo moja! U mojoj domovini tjera se i ondje politika, gdje njoj neima mjesta i gdje se o njoj niti govoriti nebi imalo. Iz zemaljskoga kulturnoga vieća stvorili su političko orudje. Tamo zahtjevaju od nas Hrvata, da govorimo talijanski ili njemački, pa ako ćemo i kinezki, samo ne hrvatski — našim materinskim jezikom. Protivimo li se tomu, te kažemo li, da je to proti pravici, tada nam se odgovara: vi ste Rusi, panslavisti, ili kad hoće da budu umjereni, kažu nam: vi tjerate politiku. Neznam u istinu tjera li više politiku onaj, koji hoće, da se služi najsvetijimi ljudskimi pravi, da govori naime materinskim jezikom, ili onaj, koji hoće, da to zabrani. Pri tom hoće naime, da nas preteku, radeć tako, kano da bi oni, koji se služe materinskim jezikom, proti zakonu radili.

Kano u svih drugih strukah, to smo mi Hrvati i u poljodjelstvu Talijanom, koji su, kako je poznato, u manjini, posve zapostavljeni. Ovu tvrdnju dokazati ću nepobitno. Pri tom govoriti ću slobodno i lojalno, te me neće smetati protivne mi izjave nekoje gospode protivnika u ovoj visokoj kući, niti one talijanskih novina Primorja. Običnimi frazami neide se napried. Pozivljem svakoga od gospode nek mi kaže nisam li dokazao sve ono, što sam ovdje rekao. Tako se uslobadjam činjenicami dokazati ono, što sam prije uztvrdio, da smo naime mi u narodno-gospodarskoj, u poljodjelskoj struci od talijanskoga življa posve u zakutak zatlačeni.

Na temelju državnoga zakona od dne 15. novembra 1867. br. 134 bijaše izdan, kano i za sve druge pokrajine tako i za Istru, zemaljski zakon za ustrojenje zemaljskoga kulturnoga vieća i za kotarske gospodarske zadruge. Ovaj zakon potiče od 8. septembra god. 1884. br. 38. Kano u mnogih drugih sudbenih kotarih, tako se ustrojila gospodarska zadruga i za sudbeni kotar krčki. Da postoji zakonito priznalo je namjestničtvo svojim dekretom od dne 5. jenara 1886. br. 19776. Zadruga konštituirala se odmah izabrav si predsjedničtvo i prijaviv to naravski zemaljskomu kulturnomu vieću. Nu zemaljsko kulturno vieće ignoriralo je tu činjenicu sve do polovice agusta 1887. premda mu bijaše spomenuto prijavljeno početkom jenara 1886.

A znadete li zašto, veleštovana gospodo? Jedino zato, što je ova zadruga u hrvatskom jeziku pisala. Tekar nakon opetovanih pritnžba došlo njoj je za rukom, da ju je zemaljsko kulturno vieće priznalo. Ova zadruga imala je kod konštituiranja 55 članova, od kojih su samo dvojica pripadali talijanskomu plemenu, dočim bijahu svi ostali Hrvati. Posve bijaše dakle naravno, da je morao biti njezin občevni jezik hrvatski, jer se inače nebi bili članovi medjusobno razumili; ovim jezikom moralo se dapače tim više razpravljati, pošto i ona dvojica talijanskoga plemena hrvatski razumije i govori.

Ovo unutarnje pravo moralo je vriediti i napram izvanjskim, te je radi toga predsjednik dopisivao u službenom jeziku zadruge, naime u hrvatskom. Ali predsjednik nije išao tako daleko, da bi se bio držao izključivo samo toga načela, već je pisao doduše privatnim osobam i družtvom, a tako i zemaljskomu kulturnomu vieću službenim hrvatskim jezikom; na upite pako zemaljskoga kulturnoga vieća odgovarao je talijanskim jezikom — ne iz dužnosti, već iz uljudnosti.

Zemaljsko kulturno vieće nije se pako tim zadovoljilo, već je sliedilo primjer istarskoga zemaljskoga odbora, kod kojeg se je — kao što znate, i kao što sam u drugih zgodah pokazao, uvriežila zloporaba, da, ako mu se šalju hrvatski ili slovenski spisi — kojim se jezikom, pamtite dobro, većina pučanstva služi — iste na stranu baci, ili neučini li toga, držeć, da je neobhodno potrebito, da o tom razpravlja, šalje je jednostavno natrag sa zahtjevom, da se piše talijanski ili neka se priloži talijanski prevod. Premda je takovo postupanje jur dva puta od državnoga suda kao protuzakonito priznato, ipak je držalo zemaljsko kulturno vieće, da mora taj liepi primjer slieditи. Ono je naime svojim odpisom od dne 30. oktobra 1887. br. 573 na kotarsku gospodarsku zadrugu u Krku, koja je tomu vieću hrvatski pisala, od iste zahtjevalo, da podnese isti spis u talijanskom jeziku ili da mu priloži talijanski ili njemački prevod. (Zastupnik dr. Steinwender: grozno!) Da, imate pravo, jer je to u istinu grozno. Morate bo znati, da neima kod zemaljskoga kulturnoga vieća nikoga, koji bi njemački razumio, pa ipak hoće njegov predsjednik radje prevod u njemačkom jeziku nego li spis u hrvatskom jeziku, koj je jezik većine pučanstva pokrajine. Ako nije ovo grozota u pravom smislu rieči, tada nebi znao što bi drugo moglo biti. Želio bih, da bi se što takova Vam dogodilo, tada nebiste se zaista smijali. (Zastupnik Steinwender: Ali to nespada na ministarstvo poljodjelstva!) Spada upravo na to ministarstvo, jer se je ono dogodilo u njegovom djelokrugu. Obrazložili su svoje postupanje tim, da neimaju nijednoga činovnika, koji bi razumio hrvatski. Odgovarajuć na taj dopis izjavila je zadruga svojim podneskom od dne 5. novembra 1887. br. 37 svoje začudjenje, što neima nijednoga činovnika, koji razumije hrvatski ono družtvo, koje treba, da se brine za gospodarstveni napredak Istre, gdje govore bar tri petine stanovnika tim jezikom. Dodalo je dapače tomu, da se na taj način neće za stalno postignuti svrha, koju je imao pred očima zakon o ustrojenju zemaljskoga kulturnoga vieća i kotarskih gospodarskih zadruga. Napokon zaključi sa izjavom, da mora ono iz navedenih razloga i nadalje ostati kod svojega načela. Naravski, ta to načelo odgovara posvema državnom temeljnom zakonu od dne 21. decembra 1867. br. 142 napose pako čl. 19. istoga zakona. Zemaljsko kulturno vieće pako, koje se inače pričiaja kao da nebi ništa hrvatskoga ili slovenskoga razumilo, ovaj put razumilo je ipak onaj podnesak, te se obratilo pritužbom na namjestničtvo, da nemože preuzeti nikakve odgovornosti, ako hrvatski ili slovenski podnešeni spisi ostanu neriešeni. Članak 19. spomenutoga državnoga temeljnoga zakona jest posve jasan. Tamo je pravo

porabe u zemlji običajnih jezika u uredu i školi zajamčeno i općenito priznato. To pravo nemože biti iz obzira oportuniteta — kao što je baš državno sudište češće izjavilo — nikomu uzkraćeno. Kako može takovo družtvo išta dobra učiniti za pokrajinu, koje je seljačtvo, može se reći, skoro isključivo slavensko — jer talijansko pučanstvo stanuje većinom u gradovih — dakle ono družtvo, kojo niti govori niti nerazumije jezika toga seljačtva?

(Sliediti će).

DOPISI.

Iz Medulina, polovicom maja.

Niti se nespominjem kad je bilo glasa iz ovog našeg sela u dičnoj „Našoj Slogi". Tako dugo se nije našao nijedan, koji bi štogod kazao svietu o medulinskih odnošajih, da čovjek mora pomisliti: „tamo sjegurno ruže cvatu, tamo sve ide dobro". Ali zbilja, u čemu da se i piše iz jednog sela? Skromni život siromašnih seljaka nedaje tomu povoda! Nu čini mi se, da baš sada ima prilike, te se i ostaloj našoj braći prikažu njekoje zanimive stvari iz ovog zakutka tužne nam Istre; a to kako se obično dogadja i drugdje o svećeniku i crkvenih stvarih.

Kroz više od petdeset godina uživasmo u Medulinu blagodati, kojimi nas obsipaše za svojega župnikovanja sada umirovljeni župnik g. Jadre Legović, ili po njegovu Legovich. Taj gospodin rodjen u Istri u hrvatskom Kašteliru, od hrvatskih roditelja izuči škole u talijanskoj Veneciji, gdje zabornvi na svoje porieklo, a poslije stupi u službu te prionu uz naše narodne protivnike. Dakako, nesjećajući se hrvatskog mlieka, koje bje usisao, nezauze se nikada za poštenu hrvatsku stvar, te napokon izpoviedi, da on nije ni Hrvat ni Talijan. On se nemože ponositi činom, koji bi njemu služio na slavu a Medulinu na korist. Stara plovanija nam se ruši, crkva će nam sutra prekostra pasti na glavu, groblje nam izgleda kao svaka najslabija njiva, a to je sve zasluga njegova. Ali šta je to prama moralnomu nazadku Medulinaca! Jao! siromašni puče, kamo si došao! Samo kletva, samo smutnja, samo grieh!

Nu ostavimo sve takve i drugčije mnogobrojne stvari, koje žalošću napunjuju svako pošteno srce i utješimo se malo.

Još u Božiću dobili smo novog svećenika kao župe-upravitelja u osobi častnog gospodina Jadre Bilice, vriednog svećenika rodom Poljaka. Kolika radost u svem puku medulinskom, kad nakon toliko vremena sluša s oltara riec božju, koju mu od srca propovjeda novodošli svećenik! Kolika sreća za ovce zapuštene, kad nadjoše dobrog pastira! Milota je vidjeti kako sve hrli u crkvu, makar bila stara i mala, kako svi i starci i mladi i muško i žensko, roditelji i djeca više od ustiju redovnika, koji ih tješi kršćanskim naukom i pita nebeskom hranom rieči Isukrstove. Negleda on na troškove, neima on obzira na svoje tielo, nisu mu na putu ni dolovi ni gore, nezaustavlja ga ni dan ni noć, ni dažd ni bura, samo da se božja zapovjed vrši, da se ljudi dignu iz dubokog ponora u koji su propali. I sve te neprilike mora on zbilja svladati jer stanuje u Pomeru, tri četvrta sata od Medulina; jedno što ga biekup prije onamo postavi, a drugo što u Medulinu nema još gotove kuće, u kojoj bi stanovao.

U ostalom, kao rodjeni Poljak, čestit je svećenik i rod ljub, što dokazuje riečju i dielom; a kao takav ljubi i brani nas, svoju braću i opominje nas, da i mi ljubimo i branimo svoj rod i jezik, jer kaže, tko nema čustva za dom svoj i jezik, taj ga neima ni za vjeru ni za Boga i obratno.

Nu što su cienjeni čitatelji „Naše Slogo" čuli o Premanturi, njezinom svećeniku i o zlobnicih, koji hoće, da ga ocrne pred pukom, ono isto bi se moglo opetovati za Medulin. Ima ovdje kojekakva zmija, koja bi se rado omotala svakomu oko nogu i ruku, samo da može s njim vladati; ima ljudi, kojih je zadaća samo mutiti vodu, da pak u njoj ulove najtušće ribe. Kad gospodin župe-upravitelj udara nesmiljeno od oltara po svakom griehu, kad kara za nepoštena djela, kad predoči bludnikom i licumjercem strašne kazne, koje ih čekaju, nikad neizsajući svoje misli na griešniku, već lih na griehu, tada on pade u nemilost tih [illegible] nitkovića. Dakako! Srce im je do sada mirovalo, ali sada ih smjest peče kad čuju ta litaniju; a kako i neće, kad bi svašta učinili, samo da im u žep teče. Sliedi očade, da ti vrsti proždrljivci govore koješta ludog o čestitom duhovniku, crne ga pred svietom, a još k tomu i u oči mu ih reku kano lude bez duše. Niti je bilo dosta nekojim, da reku i učine svašta, da bi mogli s njim vladati kako hoće; niti se zadovoljuju drugi, da se izderu na nj biesnim klevetanjem; prohtjelo se grdobam ići u sam Pomer, u kuću njegovu i ondje ponesti se kao nerazumno blago. Što će ražalošćen dušobrižnik ako s njim tako postupaju sinovi njegovi? Ako ga ne samo van kuće, u krčmi i na putu sramote i žaloste, nego još i u kući njegovoj vlastitoj mora pred njima sakriti se, da mu u biesnom stanju nerane možda i tielo, kako su mu ranili dušu? „Puče moj! ja tebe hranim manom nebeskom, a ti mene . . . . . ?" Ne! nemoj tako dični naš pastiru! Puk troj zadovoljan je s tobom: željno te očekivao i radostno te je primio. Dvie, tri zabludjene ovce nesačinjavaju cielo stado!

Jednom je bilo slobodno njekojim reći i učiniti štogod su htjeli; vući za nos svakoga, koji im se dao u mrežu; zamrsiti poslove kako im je korisnije bilo; ali sada i sliepi vide kakovo je srce takvih ljudi; svatko se zna čuvati od njih, kamo li neće jedan naučeni svećenik. Mi tim mutikašam, ne tudjeg roda ni plemena, nego gačarom pravim, poručujemo, da puste u miru poštenog nam pastira, da nas može učiti božje stvari, voditi po pravom putu, prikazati nam očevidno dobro i zlo, da bismo jednom po njegovoj rieči vratili se na dobru stazu, s koje smo sašli zbog tudjeg nemara.

Svi dobromisleći.

Pogled po svietu.

Trst, dne 21. maja 1890.

Austro-Ugarska: Pošto je carevinsko vieće razpravilo državni proračun za god. 1891. te vladinu zakonsku osnovu, kojom se odpisuje Galiciji dug zemljorazteretnine u iznosu od preko 90 milijuna i pošto bijahu izabrani zastupnici za delegaciju, bijahu sjednice na neopredieljeno vrieme odročene. Za odpis duga u Galiciji glasovala je sva desnica, zatim nekoji Mladočesi te pojedini članovi kluba Coronini. Gospodska kuća primila je takodjer gornje zakonske osnove skoro bez razprave, pa izabravši članove za delegaciju, bijaše po ministru predsjedniku grofu Taaffe-u u ime cesara zatvorena.

U sjednici carevinskoga vieća od dne 15. t. mj. odgovorio je ministar pravosudja na poznatu interpelaciju talijanskoga zastupnika iz Istre Defranceschi-a radi postupanja iztražnoga suca u Pazinu proti dvojici Talijana iz Pićna. Ministar reče medju ostalim, da je dao povesti strogu iztragu proti rečenomu sucu, no iz iztrage da se je pokazalo, da je sudac c. kr. pristav Okretić u Pazinu posve zakonito postupao, pa da se radi toga nemože proti njemu disciplinarno postupati. Gospodin interpelant ostao je dugim nosom a isto tako i njegovi istomišljenici u Istri, koji su držali u pesti, da će g. Okretić Bog zna kakvoj kazni podpasti.

Dne 17. t. mj. bijaše posliednja sjednica pošto bijaše riešena zadnja zakonska osnova o filokseri.

U delegaciju izabran je za Istru zastupnik Rizzi a njegovim zamjenikom Defranceschi.

Dne 19. t. mj. sastao se češki sabor, koji imade razpraviti poznatu česko-njemačku nagodbu i zakonsku osnovu o preustrojstvu izbornoga reda za veliki posjed. Po toj osnovi dieli se veliki posjed u šest okružja. Osim toga javila je vlada, da će podnieti saboru novi obćeniti izborni red. Otvarajuć prvu sjednicu reče vrhovni maršal knez Lobković medju ostalim, da je saboru prva zadaća, da privede u život one zakone, kojimi treba ublažiti narodne protivnosti. Izrazi ujedno veselje, što su prisutni svi njemački zastupnici, u čemu nezire on odlučujući korak k sporazumku. Za vrieme sjednice dogovoriše se vodje Staro- i Mladočeha gliede izbora u kurije i pojedine odbore. Mladočesi podnesoše predsjedničtvu preko 800 molba proti nagodbi. Govori se, da će desetak Staročeha glasovati proti nagodbi dočim kane drugi stupiti u mladočeski klub. Obćenito se drži, da dvoje isti Staročesi o uspjehu nagodbe, te da su vrlo pokunjeni.

U madjarskom saboru započela je dne 19. t. mj. razprava o zavičajnosti.

Galički zemaljski sabor sastati će se polovicom mjeseca junija, da razpravi netom prihvaćenu osnovu o odpustu duga zemljištne razteretnine.

Srbija: Kralj Milan stigao je u Biograd posve jednostavno bez ikakvih ovacija ili demonstracija. On da neće da stupi u dogovor sa kraljicom Natalijem u pogledu njezinih dalnjih odnošaja prema sinu i kralju Aleksandru. Viada da čini sve moguće, da bi razkralja nagovorile na to, da se u tom pogledu dogovori sa kraljicom.

Bugarska: Jučer je započela razprava u Sofiji proti majoru Panici i drugovom uz množtvo znatiželjnoga občinstva. Tajnici poslaničtva austro-ugarskoga, englezkoga, njemačkoga, talijanskoga, rumunjskoga i srbskoga bijahu prisutni u prvi dan razprave. Branitelji oporicače sudu pravo kompetencije, no vojno sudišće izjavi, da je taj sud kompetentan, da sudi obtužnicima.

Rusija: Uvaženiji ruski časopisi govore o nedavno izrečenoj zdravici njemačkoga cesara u pruskom Kraljevcu, te ističu, da se je mladi cesar zagrozio Rusiji, koja da se njega ni njegove vojske neboji. Njegova zdravica da je doduše nepojmiva ali nimalo pogibeljna za Rusiju.

Franina i Jurina

Fr. Porečka „baba" prijela se je svojim puljskim pastorkom za vlasi, kako da nisu svejedne raci.

Jur. Ča njoj je morda ča zafrigal tovarčić?

Fr. Govore, da bi rad i on prišal k jaslom, zač da mora doma samo gložje i slamu grizkat.

Jur. Dobro bi jih složit, pak da skupa misle i delaju za „patrijn" kà njim je obedvem dva peda izpod bradi.

Fr. Kade biš našal toliko korito?

Jur. Neka za to njihovi „paroni" misle.

Različite viesti.

Pravišnji dar. Njeg. Velič. cesar i kralj Fran Josip I. darovao je iz privatne svoje blagajne crkvenoj upravi u Riemanjih (sv. Josip) 100 for. kao prinos za popravak tamošnje crkve.

Upit narodnoga zastupnika na carevinskom vieću g. dra. Dinka Vitezića na predsjednika verifikacijonalnoga odbora zastupničke kuće. U 410. sjednici carevinskoga vieća dne 13. maja t. g. upravio je g. dr. Vitezić na rečenoga predsjednika sliedeći upit: Uslobadjam se upitati gospodina predsjednika verifikacijonalnoga odbora kako stojimo sa izbornimi spisi za izbor izvanjskih občina u zapadnom dielu Istre. Imao sam opetovno čast, da to pitanje pospješim, no nisam žalibože vidio, da bi bili ti spisi došli na razpravu niti u samom odboru, premda su već skoro za sve izbore dotična izviešća podnešena. Obično se kaže na onoj (lievoj) strani, da se zatečeno jedino sa izbornimi spisi ove (desne) strane. A sada eto, vidite gospodo, da se to dogadja i sa izbori a one strane. Molim dakle vrlo liepo gospodina predsjednika, da mi izvoli kazati, da li imade nade, da će doći rečeno izviešće bar još tečajem ovoga zasjedanja na dnevni red. — Na taj upit odgovorio je predsjednik odbora i zastupnik grof Salm sliedeće:

Na interpelaciju gospodina zastupnika dra. Vitezića mogu samo toliko odgovoriti, da je izjavio izviestitelj, koji je prenio izviešće o izboru zastupnika Defranceschi-a, da će čim prije podnieti o tom svoje izviešće.

Naravski, da je to nemoguće učiniti za ono tri il četiri dana, što ćemo još ovdje biti, te se ima razumiti pod onim „čim prije", da će to biti tada, kad se opet ovdje sastanemo.

(Zaista vrlo liepi odnošaji vladaju u carevinskom vieću, kad može tamo sjediti tobožnji zastupnik punih pet godina a da njegov izbor — proti komu imade vrlo temeljitih prosvjeda — nije ovjerovljen!! Op. Ured.)

Govor narodnoga zastupnika g. dra. Dinka Vitezića. U sjednici carevinskoga vieća dne 13. t. mj. govorio je opet naš dični zastupnik i to prigodom razprave o proračunu ministarstva pravosudja. Čim svršimo priobćiti danas započeti govor, donieti ćemo i ovaj najnoviji u hrvatskom prevodu.

Iz carevinskoga vieća. Obećali smo, da ćemo donieti iz govora pojedinih zastupnika na carevinskom vieću sve što se tiče naših južnih strana, osobito naše Istre. Osvrnuti ćemo se osobito na pojedine govore slavenskih zastupnika, koji se toplo zauzeše i za nas prigodom proračunske razprave i kojim je u to ime političko družtvo „Edinost" poslalo zahvalnicu.

U sjednici dne 8. t. mj. primljen je predlog hrvatskoga zastupnika iz Dalmacije g. Borčića, da se za dojduće desetgodišće uvrsti u državni proračun paušalna svota od 3 do 4 stotine biljada forinti za izvedenje pomanjih lučkih radnja u našem Primorju i Dalmaciji.

Zastupnik Vojnović podnesao je predlog, da se pozove vlada, da predloži zastupničkoj kući zakonsku osnovu za podignuće trgovačke mornarice. I ovaj predlog bijaše primljen.

Občinski tajnik s Lovrana. Javljaju nam od tamo 21. t. m. da je občinsko zastupstvo u sjednici dne 17. t. mj. izabralo novog občinskog tajnika u osobi g. Tome Golubovića iz Orebića u Dalmaciji. (Molimo tamošnjega g. dopisnika, da nas izvoli izviestiti o teku sjednice. Obćenito pako molimo naše izviestitelje, da nas na vrieme obavieste o pojedinih občinskih sjednica, da puk čuje i znade što i kako se radi i zaključuje. Op. Ured.)

Iz Doline piše nam prijatelj 20. t. m. Kako Vam je poznato ustrojila se je i ovdje gospodarska zadruga, koja nastoji, da promiče i pomaže svoje članove u gospodarstvu, osobito u vinogradarstvu. Neimajuć za to dostatna sredstva obratilo se njezino predsjedničtvo na zemaljsko kulturno vieće u Poreču, da bi i njoj priteklo malenom novčanom svotom na pomoć, kao što pritiče talijanskim gospodarskim zadrugam u pokrajini, od kojih nekoje niti nepotrše tih podpora.

Prosili smo jednom, molili drugi put, prosili treći put, moli četvrti put, dva puta u slovenskom jeziku, a dva u talijanskom — pak na sve te prošnje, na sva naša moljakanja nismo dobili niti odgovora. Nije li to Bogu plakati? Neće li takovo postupanje družtva, koje neima s politikom nikakva posla, i najmirnijega čovjeka ugrijati, razsrditi i ozlovoljiti?

Naši zadrugari razpaljeni i uvriedjeni takvim postupanjem izabrašе izmedju sebe deputaciju, koja će se predstaviti i potužiti c. kr. namjestniku u Trstu, od kojega se nadamo, da će stati na rep talijanaškoj gospodi kod kulturnoga vieća u Poreču, te istoj strogo naložiti, da se drži zakona i najprimitivnije pristojnosti. Toliko naš izviestitelj, a mi dodajemo, da je zbilja bila danas (21. t. mj.) deputacija zadrugara kod g. namjestnika, no neznamo jošte što je opravila.

Opozorujemo naše čitatelje, da prispodobe ovu viest sa razglabanjem narodnoga zastupnika dra. Viteziča o zemaljskom kulturnom vieću za Istru (Vidi današnji njegov govor) pak će lahko svatko uviditi, da je naš zastupnik preblago sudio i odsudio upravu onoga vieća, koje je ustrojeno — reć bi samo za istarske Talijane, i koje se bavi — kako se čini, više poli-

tikom nego li narodnim gospodarstvom radi kojeg bijaše ustrojeno i u koju svrhu dobiva zemaljsku i državnu subvenciju.

Iz Buzeta piše nam prijatelj 8. t. mj. Naše občinsko zastupstvo držalo je 1. tekućega maja svoju redovitu sjednicu sa obširnim dnevnim redom. Na toj sjednici donešeni su za odobrenje i občinski računi godine 1889., što se za vladanja gospodina Clarici-a kroz devet (9) godinah dogodilo nije. Eh, šta će se, gosp. Clarici-u nisu valjda išli računi, a gosp. Flegu idu i jerbo mu idu, izlaže ih svake godine na uvid svakomu občinaru kroz četrnajst dana bez svakog obzira prama sebi i drugim! Gosp. načelnik Flego drži se uvjek one stare: čiati račnni, veliko prijateljstvo i zato čast mu. Kad čovjek tudjim imetkom upravlja, kad barata tudjim novcem, najljepše i najpoštenije je od njega, da koncem upravne godine svoj račun položi, da ga predoči onomu, koji imade pravo, da znade, kako ide sa njegovim imetkom, da bude odobren, a onda sahranjen u računarskom arhivu.

Flegovo načelnikovanje je sada na izmaku, jer će koncem ovoga mjeseca biti upravo tri godine, što je Flega zapala ova težka občinska čast; ali njemu ne treba, da dovrši ovo trogodišće u bojazni pred budi kojimi prigovori obzirom na njegovo vladanje i upravljanje; ne, njemu se ne treba bojati, već ponosnim i otvorenim čelom može predati — uztreba li — ovu mjestnu občinu svojemu nasljedniku, te svečanim korekom preći preko buzetskog trga, na kojem se je mnogošta počinilo proti našoj stranci, te na kojem se je javno i glasno govorilo, da občina mora propast, kad si je izabrala svojim glavarom: „Un semplice contadino da Sterpet". Ne, gospodinu Flegu se ne treba bojati nijednog prigovora, ni sa strane carskih oblastih, ni sa strane zemaljskog odbora, ni sa strane občinara, jer je on točno i sdušno vršio i vrši svoje dužnosti prama jednomu, drugomu i trećemu.

Kad je ono ex-načelnik gosp. Clarici primio — ako se ne varam — g. 1883. kroz c. kr. kapetanat iz Kopra od Njeg. Veličanstva cara i kralja Franc Josipa I., u ime podpore for. 300 (tri sto) za občinu Sočergu, je li ih on odmah predao onomu, komu su bili namienjeni po volji i milosti previšnjeg vladara? Ne, novac je potrošen bio u druge svrhe . . . . . a občina Sočerga morala je čekati na ovaj previšnji dar do tamo negdje godine 1886., kad ih je predsjednik prestalog občinskog odbora, g. Bigatto, usljed silnih pretnjah kapetanata, kao što i usljed napraćenog troška radi odaslanja kapetanatskog tajnika u Sočergu (da vidi i čuje, što je sa novcem) morao izplatiti.

Gospodin načelnik Flego pako primio je g. 1888. kroz istu oblast od Njegovog Veličanstva for. 300, da ih razdieli među najsiromašnije Sočeržane, ali on ih nije potrošio u druge svrhe i nije čekao tri godine, da novac uruči siromahu, komu ga je previšnja milost namienila, već ih je odmah i sve razdielio među najpotrebnije občinare Sočerge, koji su — primajuć novac — plakali od veselja i zahvaljivali od srca predobromu vladaru i skrbnomu načelniku na tolikoj milosti. Prizor bijaše to, koji znade potresti tielom i dušom čovjeka, ako mu u obće nije tielo traljavo a duša pogana . . . . !

Tko je vršio u nazočnom slučaju svoje dužnosti, a tko ne? Flego da, Clarici ne.

Tko je vršio zapovjed predobrog vladara i slavnih njegovih oblastih? Flego da, Clarici ne.

Tko je izkazao skrb i ljubav do svog siromašnog puka? Flego da, Clarici ne.

Ajdmo napred.

Kako rekoh, Clarici nije položio obćiuske račune kroz cielo vrieme svog devetgodišnjeg načelnikovanja i time nije nikako vršio zakona, po kojem ga i zemaljski odbor mora silili, da takva šta učini. On se je dakle protivio zakonu, protivio se je zemaljskomu odboru (ako ga je na polaganje računa tjerao), protivio se je volji i želji puka, protivio se je duševnosti, protivio se je istini, protivio se je dakle Bogu i ljudem.

A kako sa Flegom? Njega ne treba, da nitko sili na polaganje računa; on ih polaže od godine do godine, dajuć ovako prilike svakomu, oblastim i občinarom, da zavire u njegovo poslovanje, te da sude o njegovom upravljanju. On hoće, da točno vrši svoje dužosti, pa bio i „semplice contadino da Sterpet" i neće podnipošto, da mu se predbaci nemarnost ili sliepurija ni u tom obziru.

(Konac sliedi).

Prinos k talijanskoj kužuri u glavnom gradu pokrajine Istre — u slavnom **Poreču.** Prošloga čedna dovezao je jedan naš seljak (I. M.) vino u Poreč. Izprazniv vozove, pripravljao se da će natrag kući. U to se približi dvojica porečkih mladića, te mu otešu sa voza dvie postranske grede i počeše bježati. Naš čovjek skoči dice i počeše bježati. Naš čovjek skoči za njima, te ošine jednoga od budućih naših usrećitelja bičem a obojici istrgne silomice svoje gredice. Videći to nekoji radnici i fakini skočiše na jadnoga seljaka pesovkami, grdenjem a zatim blatom i kamenjem te ga gonjahu sve od mula pa do Svetice. Naš Ive pobrao pete zadovoljan što je iznio živu glavu pred porečkimi nosioci starodavne i slavne svoje kulture?!

Rotschild u Opatiji. Zagrebačke novine doznaju, da kani silni bečki bogataš Rotschild kupiti komad zemljišta u našoj Opatiji, ter na istom sagraditi sjajnu palaču, koja da će svojim sjajem, graditeljskom umjetnošću i bogatstvom nadkriliti sve ostale palače krasne Opatije. Milijunaš Rotschild da namjerava stanovati u svojoj budućoj palači sa svojom porodicom veći dio godine.

Naknadni izbori za občinsko zastupstvo u Gorici. Prošloga čedna vršili se u sva tri tiela naknadni občinski izbori u susjednoj Gorici. Do sada su i tamo — kao što i u istarskih gujezdih — samovoljno i bezobzirno vladali i gospodovali talijanski lažl-liberalci ako-patrijotična stranka u sva tri tiela svoje kandidate, te su ovi sa liepom većinom glasova prodrli. U gradskom zastupstvu imati će doduše i nadalje rečeni liberalci (?!) većinu, no uspjeh naknadnih izbora jamči nam, da bi se i u Gorici nespašencem na rep stalo kad bi bilo samo više odlučnosti i dobre volje u onih, kojim je povjerena sudbina pojedinih naših gradova i svega našega Primorja.

Svoji k svojim. Krasno ovo geslo preporučamo svim obrtnikom i poljodjelcem, koji trebaju raznih strojeva, te njim savjetujemo, da se služe kod trgovačke tvrdke Schivitz et Comp. u Trstu, koje vlastnik jest u Trstu dobro poznati slovenski rodoljub i inžinir gosp. M. V. Živic. Solidnost ove tvrdke poznata je ne samo u Trstu već takodjer i preko granice. Tko se je jednom kod iste poslužio, vratio se opet, jer imade na skladišću samo dobru robu.

G. Živic i drug dobivaju strojeve za trgovinu iz najboljih tvornica austrijskih, njemačkih, francezkih, engleških i američkanskih, traseći se, da naručiteljem što bolje posluživati uzmogne.

Prodavaju takodjer škropilnice proti peronospori (mildevu), kakovih razašlase do sada na stotine blizu i daleko. Ove škropilnice priznate su kao najbolje, jednostavne, čvrste i jeftine. Šalju ih prosto od carine. Smatramo za svoju dužnost preporučiti našim čitateljem ovu slovensku trgovačku tvrdku, jer smo osvjedočeni, da će ih naš čovjek bolje posluživati nego li tudjinci, u koje se naši ljudi odviše pouzdaju. Ostavimo dakle tudjince i držimo se svojih po onoj našoj: svoji k svojim!

Zadušnice za hrvatske narodne velikane. U ponedeljak dne 19. t. mj. odslužene su u Zagrebu u crkvi čestnih oo. Franjevaca zadušnice za blagopokojnog Mihovila Pavlinovića, bivšeg dalmatinskog prvaka, koji je preminuo prije tri godine u Makarskoj. Zadušnicam prisustvovaše sveučilištni profesori i djaci, napose oni iz Dalmacije a bilo je i drugog občinstva.

Dne 20. t. mj. služene bijahu u crkvi sv. Marka zadušnice za pok. Jelačića bana.

Dne 23. t. mj. biti će pako u crkvi sv. Katarine zadušnice za neumrlog hrvatskog pjesnika Petra Preradovića, koji počiva na skupnom groblju grada Zagreba, gdje mu je postavio zahvalni narod po našem Rendiću krasno izdelan spomenik.

Velika pučka svečanost u Zagrebu. Odbor za svibanjsku svečanost „Hrvat. Sokola" priredjuje za Duhove u nedelju 25. t. mj. uz prijazno sudjelovanje odličnih gospodja i gospodjica te svih zagrebačkih pjevačkih i tamburaških družtva i četiriju podpunih vojničkih glazba veliku pučku svečanost u Maksimiru kraj Zagreba. Čisti prihod ove svečanosti namienjen je: polovica za nabavu Sokolske zastave, a polovica zakladi za udove i sirotčad c. i k. vojnih kapelnika. Program: I. U 1 sat poslje podne: Polazak družtva od Sokolske sgrade pod vodstvom Sokolašah i uz svirku sokolskih trubljača. II. U 2 sata poslje podne: Početak zabave koncertiranjem glasba, pjevačkih i tamburaških družtva na raznih mjestih perivoja. III. Velika javna tjelovježba Sokolaša. IV. Velika javna tjelovježba Sokolskoga kluba biciklista. V. Monstre-koncert svih četiriju vojničkih glazba i to c. i k. pješačkih pukovnija: br. 16 iz Beča, br. 96 iz Karlovca, br. 53 i 101 tovara, br. 96 iz Karlovca, br. 53 i 101 iz Zagreba; u svemu će svirati zajedničkih do 300 glasbenika te izvadjati ove piece: 1. Suppé: Koncert-ouvertura. 2. Dvořak: „Slavenski plesovi" br. III. 3. Iv. pl. Zajc: „Istočna zora". 4. Schinzl: „Fantazija iz Slavjanskieh napjeva". VI. U večer velika razsvjeta perivoja i veličanstven vatromet, koji će se svršiti s ogromnim vulkanom (puštanjem preko 500 različitih raketa na jedanput). — Na jezeru upriličit će se istodobno sjajna mletačka večer a na dan svečanosti dolazit će u Zagreb izmedju 12 i 2 sata poslje podne, a odlazit će poslje ponoći.

Ženski tamburaški zbor u Beču. Početkom ove godine ustrojio se u Beču ženski tamburaški zbor na poticaj i uz kumovanje dične sveučilište mladeži hrvatskoga družtva „Zvonimir" u Beču. U tom zboru sudjeluju većinom mlade bečke Hrvatice, zatim družice njim i sestre Slovenke i nekoje Češkinje. O tom ženskom tamburaškom zboru pišu „N. L." dne 12. t. mj. iz Beča sliedeće: Naše tamburašice u Beču sudjelovati će za prvi put na 30 tekućega velikom koncertu „Slavenske besede" u ovoj priestolnici. Nek uz to znade naš sviet u domovini, da se je ženski tamburaški zbor u Beču ustrojio jedino iniciativom i pokroviteljstvom našeg zaslužnog družtva „Zvonimira", te da je njegova i nekojih pojedinih rodoljuba zasluga, ako liepo napreduje. Nek se naše Hrvatice ugledaju u Slavenkinje bečke, i nek nauče kako se mora gojit narodna glazba i duševno oplemenjivat svoj narod. Evo vam imena vriednih tamburašica. Gospodične: Dite Marta, Francelova Zdenka, Francelova Boženа, Meisselova Mara, Meisselova Vilima, Meisselova Leonija, Petrašekova Ida, Petrakova Cecilja, Hofmanova Sida, Mahorčičeva Micika, Ribareva Olga, Skacelikova Marа, Srpekova Boženа, Srpekova Zdenka, Šilhava Ružica, Šindlerova Mila i Tomšičeva Ljubica.

Broj slušatelja na sveučilištih u Austriji. Po jednom popisu, što ga je nedavno priobćilo ministarstvo prosvjete, imadu razna sveučilišta u Austriji sliedeći broj slušatelja: Bečko sveučilište 4936, broj će se do konca semestra po običaju naknadnom upisninom bar za 20 postotaka povećati (juridički fakultet ima 1556, medicinski 3598, mudroslovni 615, i bogoslovni 246 slušatelja); sveučilište u Inspruck ima 869, u Gracu 1327, u Pragu njemačko sveučilište 1441, češko 2110 slušatelja, u Lavovu 1039, u Krakovu 1225 i u Černovicah 271 slušatelj; tehnička visoka škola u Beču ima 788 slušatelja, u Pragu njemačka 167, češka 337, u Brnu 148, u Gracu 157 i u Lavovu 158 slušatelja; evangelički fakultet u Beču ima 42, a katolički fakultet u Solnogradu i Olomuću 350 slušatelja.

Neobično velika starost. U ruskom gradiću Samari umrla je nedavno neka Agata Prigunkova 126 godina stara. Pokojnica bila je do smrti zdrava i dosta krepka. Ostavila je sina u 96. godini, koji je takodjer vrlo zdrav i prilično krepak.

Muzeje krava, koje se na sajam tjeraju. U Šlesvig-Holsteinskom listu „Landwirthschaftliches Wochenblatt" pozvao je predstojnik marvogojaca ove, da u svojih okrugovih pomno paze, kako bi se prekrivale velika zloporaba, koja je u tome, što se krave, koje se dotjeraju na sajam ili k izložbi, prije no pomozu. Tim se želi zavaravati, da se naime krave pokažu kao osobito dobre muzare. Nu taj postupak nije drugo, nego mučenje životinja, jer ako krave moraju dulje vremena mlieko uzdržavati, to ih znatno boli, te se od toga lako mogu pogibeljne i dugotrajne bolesti u vimenu poroditi.

Najveći gradovi. U Europi ima danas 117 gradova, koji imaju preko 100.000 stanovnika. Najveći je grad London sa 4,767.000 stanovnika, zatim Pariz sa 2,500.000, Berlin 1,454.000, Beč 1.252.000 Carigrad 1,174.000, Petrograd 860.000, Moskva 754.000, Glasgov 674.000, Liverpul 607.000, Manchester 596.000, Hamburg 520.000, Napulj 512.000, Madrid 480.000, Bruselj 472.000, Birlimgham 454.000, Varšava 454.001, Budimpešta 453.000, Lijon 402.000, Rim 401.000, Amsterdam 400.000, Marsilj 376.000, Lid 357.000, Dublin 353.000, Edinburg 328.000, Prag 310.000, Turin 306.000, Odesa 304.000. Za tim ima 18 gradova sa stanovničtvom izmedju 200 i 300 hiljada i 68 gradova sa stanovničtvom izmedju 100 i 200 hiljada duša.

Uzgoj i prosvjeta u Europi. Osoba, koje ne znaju ni čitati ni pisati, imade u Ruskoj, Rumunjskoj i Srbiji 80%, u Španjelskoj 63%, u Italiji 58%, u Austriji 39%, u Irskoj 21%, u Francezkoj i Belgiji 15%, u Engleskoj 13%, u Nizozemskoj 10%, u Škotskoj 7%, u Švicarskoj 2½%, u Švedskoj, Danskoj i Njemačkoj 1%.

Koliko ima časopisa na svietu. Kako američke novine javljaju, izlazi na zemlji 23.000 časopisa, a više od polovice od toga broja, naime 16 319, u samih sdruženih sjevernih državah američkih.

Književnost.

Šumske grmlje i drveće u Hrvatskoj i Slavoniji. Opisao Josip Ettinger. Nagradilo hrvatsko-slavonsko šumarsko družtvo. Sa 52 slike. U Zagrebu, knjižara dioničke tiskare 1890. Ciena for. 1.80.

Preporučamo ovo krasno djelo svim prijateljem prirode, osobito pako onim, koji se bave šumarstvom i gospodarstvom.

* * *

Nova hrvatska pjesmarica. Sa 22 slike. Treće izdanje. Ciena 15 nvč. Tisak i naklada knjižare Lav. Hartmana (Kugli i Deutsch). U Zagrebu 1890. Ova pjesmarica jest najsgodnija sbirka omiljenih pjesama, koje se u hrvatskom družtvu najradje pjevaju. U ovu pjesmaricu uvrštene su 44 otačbeničke pjesme, zatim 75 ljubovnih. 18 napitnica, 25 raznih pjesama i koračnice svih hrvatskih pjevačkih družtva. Nova hrvatska pjesmarica obuhvaća 222 strane, a posvećena je hrvatskim mučenikom: najvećemu junaku svojega doba Petru banu Šubić-Zrinskomu i šuri mu Franu Krsti Frankopanu, poginulim u Bečkom Novom mjestu dne 30. travnja 1671. Nakladnici su sgodno učinili, što su ovu pjesmaricu uresili sa likovi naših ponajboljih pjesnika. Kako je ova pjesmarica omilila hrvatskomu narodu, svjedoči najbolje okolnost, da je u kratko vrieme doživila treće izdanje. Mi ju i ovaj put toplo preporučamo našemu občinstvu.

* * *

Novi uzor-listar i kućni savjetnik za sve družtvene prilike u poslovnom i domaćem životu. Sastavio Nikola Kokotović. Tisak i naklada knjižare L. Hartmana (Kugli i Deutsch) u Zagrebu. — To je naslov omašne, sitno tiskane knjige, koju smo nedavno primili. Koliko smo ovaj najnoviji pismovnik na brzu ruku pregledali, možemo uztrditi, da se odlikuje raznolikim i obilnim sadržajem. Tuj se tumači o jeziku u obće, onda o hrvatskom pravopisu; zatim se govori o sastavljanju pisama, pa se navode liepi primjeri valjano sastavljenih listova. G. sastavljač dobro je učinio, što je u ovaj „Novi uzor-listar" uvrstio neke listove od ponajboljih hrvatskih književnika, kao što su: Budisavljević, Kurelac, Perkovac, Strossmayer, A. Šenoa, Šulek, Trnski, Utješenović, Ostrožinski, Vraz, Veber, Vukelić, Vukasović itd. Iz ovih primjera razabrat će oni, koji se uče pisati pisma, kako da se pišu valjani i uzorni listovi. — U prva dva odsjeka govori se o sadržaju pisama, o vanjskom obliku pisama, zatim o naslovih, o pismih obćega sadržaja, a onda o listovih posebnoga sadržaja. U trećem odsjeku dolaze trgovačka pisma, a mjenice i naputnice. U četvrtom odsjeku nalazimo poslovne sastavke, i to jednostavne izprave (poruke, namire, priznanice, svjedočbe, odpovjedi) onda ugovori ili pogodbe. Ova dva odsjeka sastavio je dr. Virgil Devčić. U petom odsjeku kano dodatku pismovnika, razpravlja dr. Lobmayer o zdravoslovju i prvoj pomoći kada tko nastrada. A u šestom odsjeku piše župnik Ivan Jagić o kućanstvu i gospodarstvu. Iz ovoga kratkoga sadržaja, što smo ga naveli, uvidja čitatelj, da je „Novi uzor-listar" knjiga svoje vrsti, kakve još nismo imali. Prostor lista nam ne dopušta, da se potanje bavimo svakim odsjekom, al toliko možemo reći, da su sastavljači nastojali, da svaki svoj dio, što ljepše, razumljivije i savjestnije izvede, a njihovo nastojanje pošlo im je ze rukom. Ovomu se ima zahvaliti, da će „Novim uzor-listarom" moći služiti pogotovo i sastavljanju raznih čestitaka, izvještaja, opisa itd., a krasotice će se koristiti tim, što će naći liepih uzoraka, kako da imadu papiru povjeriti sladke osjećaje

svoga srdca. Poslovni sastavci doći će opet dobro ljudem posla i ozbiljnoga rada. Razpravice dr. Lobmayera i župnika Jagića poslužit će svakomu, a najpače našim domaćicam. Konačno nam je istaknuti, da je „Novi uzor-listar“ pisan liepom i razumljivom hrvaštinom. Knjiga ova opremljena je krasno, a tiskana vrlo ukusno; u svemu zaprema 288 strana velike osmine, a sadržaje preko 400 uzoraka. Ciena joj je for. 1.50 nč. Mi ovaj „Novi uzor-listar“ toplo preporučamo našim čitateljem.

* * *

Prijateljem ruskoga jezika. Ovdašnje „Slovjensko Družtvo“ naumilo je izdavati po novoj i posebnoj osnovi zgodne, jeftine rječnike s ruskoga na ostale slovjenske jezike i obratno. Rječnik rusko-slovački već se tiska, rječnici rusko-hrvatski (srbski), — slovenski, — bugarski i češki pripravljaju se. Rusko-hrvatski rječnik, sastajati će iz tri dieia 1) mala prispodobna slovnica ruskega jezika; 2) rječnik svih ruskih rieči Hrvatu nerazumljivih; spisak svih rieči jednakih u oba jezika. Osobita pažnja posvetiti će se naglasku i osebinam ruskoga jezka. Knjižica obuhvaćati će od 12—15 tiskanih araka, izaći će koncem ove godine i neće stojati više od 80 nvč. Da se uzmogne opredieliti od prilike količina od naklade i oprema same knjige, a u drugu ruku, da se unapred dokaže potreba takove knjige, molimo sve one, koji kane rječnik kupiti, da nam to ovamo dopisnicom (5 nvč.) jave. Želi li tkogodj, da se hrvatske rieči tiskaju latinicom, neka to naročito spomene, pa bude li dovoljan broj takovih dopisnika, štampati će se i takovo izdanje.

Petrograd, mjes. travnja 1890.

Komisionari „Slavjanskago Obščestva“
Heruc i Došeu.
(Rusko slavjanskij književnij sklad.)
Nevskij 74.

Neuku nauka.

Čišćenje petrolejskih bačva može se najbolje provesti, ako se svježe gašeno vapno pomieša vodom i to mljačnom i tada bačva izpere.

* * *

Da cvieće u loncih upravno raste. Poznato je, da kad se goji cvieće po stanovih, da se ono izkrivi obično u onom pravcu odklen dolazi svjetlo. Takove krive, nagnute i ne jednako razvijene biline nę mile se, a opet je težko po stanovih moći razpoložiti cvieće na takav način, da mu svjetlo dolazi sa svih strana. Tomu se zlu može doskočiti, ako se lonci svakog drugog ili trećeg dana okreću, ali tako, da svakog puta dolaze novim licem prama svjetlu. Na taj način uzgoji se pravilno uzraslih bilina, da je baš divota.

G. P.

* * *

Kako se ima rabiti lišće ili stelja iz šume? *a)* Za konje razstre se izpod njih sloj od 10 do 15 cm. stelje. Blato i od mokraće ovlažene djelove stelje valja svakoga dana barem jedanput odstraniti. S druge strane valja svakog dana donamjestiti uprav toliko stelje, koliko se je izbrljalo, odnosno odstranilo. Svaki dan valja stelju prekopati ili porahliti, i to jednog dana s desnog kraja prama lievom a drugog dana s lieva prama desnom kraju. Nakon 3 ili 4 nedjelje dana promieni se stelja, jer je već izrabljena. Na ovaj način imadu uvjek konji izpod sebe mehku postelju, prilično svježu, i bez neugodna vonja. U ovakoj stelji uzdrže kopita svoju svježost i svoju gibivost. Lišću može se primješavati i nešto slame, u kojem slučaju računaju se 2½ klg. slame na dan za svakoga konja; *b)* Za goveda: za goveda hoće se malo više stelje, te se obično računa 2·8 klg. do 3 klg. na dan i glavu. Govedam meće se šumska stelja više napram stražnjoj strani tiela, a dobro je, da stelje ima i u kanalu za odvadnju osoke. Sve što je brljavo mienja se svakog dana, ali je još najbolje svakog dana promjeniti svu stelju, koja je otrag goveda, i koja je obično najviše izbrljana; *c)* Za svinje razastre se najprije za svaku glavu 2·5 klg. stelje od lišća, a onda se svakog dana iznova posiplje za svaku glavu ¼ klg. Stelja mienja se nakon četiri nedjelje, a nevalja je sipat blizu jasala ili korita; *d)* u ovčijih stajah je stelja od šumskog lišća najizvrstnija stelja, jer kako je poznato, ovce ne mokre preveć. Još je bolja, te posve mehka i čista, akoljse nad lišćem razastre malo slame. G. P.

Listnica uredničtva.

G. dopisniku iz K. Vaše pripošlano nemožemo niti uz plaću tiskati, jer je odviše osobne naravi i čisto obiteljska stvar

Listnica upravničtva.

Uplatili su nadalje od 22. aprila do 20. maja sliedeći predbrojnici: F. A. Krk for. 10. L. J. Klana for. 5. U. A. Rovinj. selo for. 2. Poš. ured. sv Matej for. 3. T. A. Kastav za sebe i brata for. 3.50. K. Fr. Premantura for. 5. S. V. Matulje for. 2. R. L. Trst (oglas) for. 3. B. J. Završje for. 3.50. S. J. Predloka for. 2.50. S. J. Rieka for. 2. M. Ph. Beč (oglas) for. 6. P. E. Trst (oglasi) for. 50. L. M. Kaldir for. 3. K. B. Rieka for. 2. Š. A. Krbune for. 2.50. K. J. Medulin for. 2. V. I. Jaroslav for. 5. M. A. Labinjce f. 5. J. N. Omišalj f. 2.50 S. M. Malinska f. 1 Citaon. Lokve for. 3. S. J. Trst for. 5. V. F. Gorica (oglas) for. 2. R. I. Meja for. 2. P. M. Salkan for. 2.50 G. M. Fužine for. 7.50 J. P. Bogomolje for. 1. B. A. Pula for 4. K. M. Franičići (oglasi) for. 10. M. F. Mošćenice for. 5. F. J. Omaha for. 7. K. L. Barbana for. 5. S. M. Pazarište for 3. Ž. J. sv. Ivan for 1. B. I. Pula for. 2. B. J. Pula for 1. Sverljuga i dr. Rieka (oglas) for. 10.

Lutrijski brojevi

Due 17. maja.					
Trst	6	5	10	4	60
Linc	46	8	80	31	14
Budapest	43	23	73	64	79
Due 21. maja.					
Prag	37	35	62	24	72
Lavov	35	63	9	71	8
Hermannstadt	73	62	1	74	87
Innsbruck	1	47	21	34	40

Podpisani imadu na svojem skladišću — u Trstu, ulica Zonta br. 5 — svakovrstne strojeve za gospodarstvo i svaku drugu porabu. Osobito preporučuju sisaljke (pumpe) za vodnjake i cievi, mlatilnice i čistilnice žita, mrvilnice kuruze, stiskalnice (preše) mastilnice grožđja itd. Prodavaju izvrstnu domaću i izvanjsku robu uz nizke ciene te ju razpošilju prosto od carine, tako da nije uz svu carinu skuplja nego li je drugdje.

Postarati će se, da njim neuzmanjka škropilnicah Candeo proti peronosperi, kojim daju svi vinogradari prvenstvo pred drugimi, tako da će moći svim naručbam zadovoljiti **Schivitz e Comp.**

Luigia Ruggier

u Trstu.

Ulica Stari Lazaret br. 28.

5—6

Prima naručbe na svake vrsti

Zastava (barjaka), signala, itd. itd.

Izvršuje točno i jeftino, te se preporuča osobito p. n. občinstvu iz **Istre, Primorja i Dalmacije.**

Ljekarna i drogerija
E. Tomaja
u Zagrebu ulica 12
preporuča osobito prokušane ljekarije:

Mazilo proti kostobolji ili proti rheumatizmu, kalanju i trganju u kostih, ukočenosti ili grčevom u žilah, boli u kukovih i križicah, probadanju. Ciena 80 nvč.

Sladka voda za kašalj i za prsa ili katar u prsih i plućih, težko disanje, promuklost u grlu. Ciena 80 nvč.

Pajačeni željezoviti sirup proti slabosti bljedoći, ikrofuluznosti, nemoći. Ciena 1 f

Svedska životna tinktura (Lebensessenz) ili Švedske kapljе. Ovim se glasovitim sredstvom čišćuje *krv i zlatenica* popravlja i okrepljuje želudac i ublažuje glavna bol. olakšava teginja ili mučnina, tjera vjetre, odklanja se bol u žličici želudačno grčevo, žulica, zimnica, zavijanje ili grižnja u trbuhu. Tko ove toli hasmovitu Švedsku tinkturu višeputa uzima sačuvat će si zdravlje, tjelesnu snagu i zapriečiti razne bolesti i poteškoće. Ciena 50 novč.

Prah za blago ili za marvu svakoga gospodara vrlo potreban za konjski keh i za kašalj, za konje, volove, krave i svinje zalagano žiškenje, za objačivanje želudca i probave, kada se blago napuhuje i neće rado žderati. Krave davaju od njega više mlieka, konji postaju jači i vatreniji. Ciena omotu 45 novč

Antiseptična voda za usta i zube, s kojom se sačuvanja zubi od kvarenja, zapriečuje i ublažuje zubobolja, očvršćuje meso oko zubi, razfriškuju usta uklanja neugodna duha. 1 flaša 60 novč

Obširne cienike šaljem svakomu besplatno Naručbe izvana obavljaju s poštom brzo i pomno. *Tko naručuje bar tri fiorinta tomu plaćam sam poštarinu.* V mojoj se ljekarni dobivaju ave po novinah oglašene medicinske specijalitete *mineralne vode; razne spruce, bandaže ili povoji za rane, podpaženji.*

Edo Tomaj,
ljekarnik i drogista u Zagrebu,
Ilica 12. 9—10

BRÜNNER TUCHSTOFFE

versendet zu etwas bill gen Preisen das Tuchfabrik-Lager
Vincenz Nowak, u Brnu
Krautmarkt N. 18.

Izvrstna sukanina za kaputo
3·10 metra za jedan dolje odielo for. 3.50
3·10 " " " fino " " 4.50
3·10 " " " najbolje " " 5.50
3·10 " " " londra vrsti " " 6.50
Ljetnje kondene robe i vrlo elegantne, trajne, za muške odiela a po izvrsnih boja koje rabljedi, 45 cm. široke 3·10 metra for. 3.50
Sve samo za 3.— 650 mora samo for.
Pošilja se samo uz pouzde ili predplatenje.
Uzorci besplatno prosto poštarine.

Cena Prusovina i dokolica za salonske odielo 3·25 metra od for. 10.— naprieda. for. 16.— fust. 18.— for. 20.— i više.

20 — 13

Marijaceljske želudačne kapljice

zvrstno zdravilo pri vseh boleznih na želodca.

Schutzmarke.

Neprecenljive dobrote je posebno vpliv njihov pri nečuvnosti, slabosti želodca, ako z grla smrdi, napenjanju, kislem pehanju, koliki, želodčnem kataru, gorečiče (rzavci) pri preobilnej produkciji slin, rumenici, bluvanju in gajnsu glavobolu, (ako je bol želodca) krč v želodcu, zabasanji, preobilnosti jedi in pijač v želodcu. Cena steklenici je z nakazom vrod samo 40 nov. velika steklenica samo 70 nov Glavni zalog ima lekarničar **Karl Brandy, Kremsier, (Moravija)**

Svarilo! Pristne Marijaceljsko želodčne kapljice ponarejujejo in posnemajo se mnogovrstno. – V znamenje pristnosti mora biti zamotana vsaka steklenica v rdeč omot. pravidan z gornjo varovalno znamko ter mora biti na vsakem priloženem poduku za vporabo razun tega opomnjeno, da je bil isti tiskan v tiskarni g. Gusek-a i Kremericah (Kremsier). 33—43

Marijaceljske pilule proti začepljenju.

Ove više godina sa najboljim uspjehom rabljene pilule proti začepljenju tiela gatvore se mnogo Neka se pazi dakle na gornju zaštitnu marku i na podpis lekarnika C. Brady, u Kremsieru. Cena kutijici 50 kr. Zahoji se 6 kutija 1 for. Ako se novac unapred pošalje stoji jedan zaboj for. 1.20, dva zaboja for. 2.20.

Marijaceljske želodčne kapljice niso tajno sredstvo. Deli, iz katerih obstoji, oznanjeni so na vsakej steklenici priloženemu poduku za vporabo

Prave marijaceljske želudačne kapljice i marijaceljske pilule proti začepljenju dobivaju se pravo u:

V Trstu u Lekarnah: dr. Vittorio Serravallo al Redentore (glavno skladište); pl. Leitenburg All' Ercole trionfante; do Leitenburg Eduard, alla Salute: A. Praxmayer al due Mori; Prondini Pietro, alla fontana imperiale; Benedetto Sarraval All' amazone Triofante; Antonio Sattina, Batt. al Camello: Benedetto Vlah-Minussi, dvorska lekarna; Biazoletto, all' orso nero. — U Senjani u lekarni: Filipa Ritschela, kao što i u svih ostalih lekarnah.

Griesa bol, kašalj, hreputavica, promuklost, nazeb zaušavica, rana. zapala ustijah itd.
mogu se u kratko vrieme izliečiti rabljenjem
NADARENIH
Prendinijevih sladkišah
(PASTIGLIE PRENDINI)
što ih gotovi Prendini. lučkar i ljekarnar u Trstu

Veoma pomažu učiteljem, propovjednikom itd Prebdjenih kašljuć noćih, navadno jutranje hreputavice i grlenih zapalah nestaje kao za čudo uzimanjem ovih sladkišah.

Opazka. Valja se paziti od varalicah, koji je ponačinjaju. Zato treba uvjek zahtjevati Prendinijeve sladkiše (Pastiglie Prendini) te gledati, da bude na omotu kutijice (škatule) moj podpis. Svaki komad tih sladkišah ima otisnuto na jednoj strani „Pastiglie“, na drugoj „Prendini“.

Ciena 30 nč. kutijici zajedno sa naputkom.
Prodaju se u **Prendinijevej ljekarni u Trstu** (Farmarcia Prendini in Trieste) i u glavnijih ljekarnah svieta. 13—43

Pošilja blago dobro spravljeno in poštnine prosto!

Teodor Slabanja

srebrar v Gorici, ulica Morelli št. 17.

priporoča se vljudno pri **visoko častiti duhovščini** v napravo **cerkvenih posod** in **orodja** najnovejše oblike, kot: **monstranc, kelihov itd. itd.** po najnižji ceni.

Stare reči popravi, ter jih **v ognji pozlati in posrebri.** Na blagovoljno vprašanje radovoljno odgovarja. 31—21

Pošilja blago dobro spravljeno in poštnina prosto!

Snovij za obleke.

Peruvien in Dosking za višje duhovenstvo predpisane snovij za uniforme c. kr. uradnikov, tudi za veterane, gasilna društva, telovadce, livreje,

Sukna za biljarde in igralne mize, loden tudi nepremočljiv za lovske suknje; pralne snovij, v plaidi za potovanje od gl. 4 12 itd. Vse to se dobi ceneje nego kje drugod in najboljše, trpežne kvalitete.

Joh. Stikarofski v Brnu (Brünn)

Največja zaloga Avstro-Ogerske. **Vzorci** franko. Za gospode krojače **knjige z najraznovrstnejšimi in najlepšimi vzorci** Pošiljatve s povzetjem čez 10 gld. franco. Pri mojej stalnej zalogi v vrednosti 200.000 gl. in pri mojej **svetovnej kupčiji se razume** ob sebi, da mi ostane mnogo odrezkov; ker pa ne morem razpošiljati uzorcev, vzamem take naročene odrezke rad nazaj, ali jih zamenjam z drugimi. ali pa vrnem donar. Barvo. dolgost in ceno treba je napovedati kadar se naroča take ostanke.

Korespondencija v nemškem, madjarskem, češkem, poljskem, italijanskem in francozkem jeziku. 20—20 13

Suknene tvari

razašilje za gotovo ili pouzetjem za jako jeftine ciene i samo dobre vrsti

3.10 m	za 1 odielo	samo	for. 3·30
3.10 „	„ „	„	„ 4.60
3.10 „	„ „	„	„ 6.80
3.10 „	„ „	fino	„ 12.—
3.10 „	„ „	vrlo fino	„ 15.—
2.10 „	„ „	za kaput fino	„ 6.—
2.10 „	„ „	vrlo fino	„ 9.—
1.00 „	darovac		for. 2·20—3·20
6.30 „	kamgarn za pruti		for. 2·80

Tvornica i skladište sukna

E. Flusser u Brnu

Dominikanski trg 8.

Uzorci badava i franžo.

15—20—16

Velika gospodarstvena zložba Beč

14 maja do 15 oktobra
10 sati u jutro do 10 na večer

šumarstvena, umjetnička i obrtnička-

Fontane Inmineuse
Park i ratuša
večer električno razsvietljeno

Rotunda

Ulaznica 40 novč. — U nedeljah i svetcih 30 novč. — Ulaznice za djecu 20 novč.

Izdavatelj i odgovorni urednik **M. Mandić.** Tiskara **Belenc.**

Broj 22. U Trstu 29. maja 1890. Godina XXI.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po 5 nč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja uz pogodbe sa upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“ Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se i netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½, i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 nč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Carintia br. 35

„Slogom rastu mala stvari, a nesloga sve pokvari“. Nar. Pos.

Govor

narodnoga zastupnika dra. **Dinka Vitezića**, izrečen prigodom razprave o državnom proračunu u 407. sjednici carevinskoga vieća dne 15. maja t. g.

(Konac).

Naravno, da dobiva zemaljsko kulturno vieće ne baš maleenu podporu od strane države; država može dakle i zahtjevati da se ta podpora upotriebi u svrhu, za koju je odredjena.

Mi smo dakle očekivali, da će namjestničtvo odrediti, da se bar jedan činovnik postavi, koji razumije oba slavenska zemaljska jezika. Nu dogodilo se obratno; namjestničtvo je odpisom od 8. decembra 1887. br. 17.425 naložilo družtvu, da se, ako ne taljanskim, to njemačkim jezikom posluži, što je i samo zemaljsko kulturno vieće označilo sredstvom za medjusobno sporazumljenje.

Sad ne govori, u koliko ja znam, kod zemaljskog kulturnog vieća nitko njemački, pa da se ima tim jezikom dopisivati! Nije li to smiešno? To se ne može drugče nazvati; rieč možda nije posve parlamentarna, nu ja mislim, da je težko drugi izraz zato naći.

Moramo se tim više čuditi takvom odpisu namjestničtva, jer je baš malo prije ministarstvo unutarnjih posala i ministarstvo pravosudja izdalo naredbu — to je ona naredba od 21. novembra 1887. na dalmatinske oblasti, gdje, kaošto je poznato, slični odnošaji u pogledu zemaljskih jezika postoje kaošto u Istri — koja naredba išla je za tim, da imaju napomenute oblasti obćiti sa autonomnimi oblastmi u jeziku svih posljednjih oblasti.

Biti će namjestničtvo po svoj prilici toga mnienja, da je možda slovensko i hrvatsko pučanstvo u Istri toj radi zemaljskog kulturnog vieća ili radi njegova ureda. Nu ja držim, da je to baš protivno, te bi bilo već i doba, da se takvim nespodobštinam već jednom na put stane. (Glasovi na desnici: protuzakonitost!)

Nu gospodo, zadruga se je i na ministarstvo obratila, pa znate li što je ono odgovorilo? S dopisom od 19. aprila 1888. br. 8130 odgovorilo njoj se, da ministarstvo poljodjelstva ne može na ino, nego da i od svoje strane preporuči kotarskoj zadrugi, da se razmirica mirnim putem, uvaživši obstojeće odnošaje i praktične potrebe, poravna.

Gospodo! Ministarstvo veli, da se uvaženjem obstojećih odnošaja i praktičnih potreba ima odstraniti razmirica. Al za Boga, koji su to u Istri obstojeći odnošaji? Ta ti postoje baš u tom, da je većina stanovnika slavenska, da tamo neima Niemaca. A nisu li praktične potrebe te, da se rabi jezik jedan, koji stanovničtvo zemlje razumije?

Ja dakle nesbvaćam, kako se je mogla izdati takva naredba. Ja scienim, da se samo tada postupa zakonitim putem, ako li se prema državnom temeljnom zakonu postupa sa hrvatskim i slovenskim jezikom kao ravnopravnim talijanskomu jezku. Na ovakov i samo na ovakov način uvažilo bi se obstojeće odnošaje i praktične potrebe. Polazi li se s protivnog stanovišta, onda će se naići posvuda samo na potežkoće i na zaprieke, kako dokazuje sliedeće razjašnjenje.

Zemaljsko kulturno vieće razpisuje godimice natječaje, ili za podjeljivanje nagrada onim, koji se u jednoj ili drugoj poljodjelstvenoj struci odlikuju, ili za podjeljivanje biljka, sjemenja itd. Ovi natječaji razpisuju se samo u talijanskom jeziku, te se oglasuju samo u talijanskom časopisu, koji izlazi u Poreču, u tjedniku L'Istria“.

Kad natječaj izteče ili se nejavlja nitko, ili vrlo maleni broj natjecatelja. Jer, ako se ti natječaji neoglasuju u jeziku, kojim govori narod, neznadu ljudi ništa za to. Zemaljsko kulturno vieće obratilo se je okružnicom na sve kotarske zadruge s upitom, što bi se imalo činiti i kakva promjena bi se imala preuzeti kod oglašivanja, da se bolji uspjeh postigne.

Na to je kotarska zadruga u Krku podielila savjet, da bi se oglasi imali u obih zemaljskih jezicih proglašivati, što mora svakomu djetetu biti onda jasno, i to ne samo u talijanskom listu, nego i u „Našoj Slogi“, koji list se u Trstu hrvatskim jezikom izdaje.

Taj savjet, u koliko je on bio pošten i dobar, nije bio prihvaćen, nego paće vrlo oštrimi riečmi odbijen, pošto se je na zadrugu posumnjalo, da ju nisu tobože vodile stvarne i svrsi družtva odgovarajuće namjere, nego tendencija, da u poslovih, koji se tiču poljodjelstva, čisto političko pitanje izbija. To je odgovor, što ga je dalo zemaljsko kulturno vieće. (Zastupnik Jahn: To je krasno zemaljsko kulturno vieće!)

Na to se je predsjednik zadruge u svom odgovoru proti prigovoru subjektivnosti ogradio.

On je naime pisao (čita):

„Kad bi bila svrha zadruge upotrebiti poljodjelsko pitanje, da odtale izbije politički kapital, to ne bi, oponašajuć primjer mnogih ostalih zemaljskih činovnika, onih 1500 Talijana priznalo, koji uz 18.000 Hrvata na otoku živu“ — naime na otoku Krku — „baš tako kao što su posljednji nepriznati na ostalih mjestih. Zadruga pako neće, da to iz pravnog čuvstva čini“.

Sa strane zemaljskog kulturnog vieća ističe se u imenovanom odpisu mnienje, da bi zadruge imale prievadjati podneske, dakle koliko ima zadruga, toliko bi se moralo izraditi prievoda za svaki podnesak, umjesto da zemaljsko kulturno vieće napravi jedan prievod, pa da ga onda podieli na razne slavenske zadruge. S obzirom na to izjavila je zadruga, da nije zadaća poljodjelskih zadruga stvoriti prievodni ured za podneske, koji proizlaze od zemaljskog kulturnog vieća, pošto zemaljsko kulturno vieće, kao organ, koji je opredieljen za čitavu zemlju, ima poznati sve jezike, koji se rabe u zemlji. Isto tako zadruga je tog mnienja, da za imenovani rad po zakonu nepripada zadrugam nikakva nagrada.

U odpisu zemaljskog kulturnog vieća reklo se nadalje, da je to pitanje tek nuzgrednom stvarju. Na to je odgovila zadruga (čita).

„Cienjenom predsjedničtvu stoji na volju, da pitanje o potrebi, da ga razumiju, smatra nuzgrednim pitanjem, uspjeh ipak dokazuje jasno i dokazivati će sve to jasnije, da to baš nije nuzgredno pitanje“.

Ja mislim, da je odgovor bio sasma na mjestu.

Dolazim sada na poljodjelsku poduku, kakva u Istri postoji. U Poreču obstoji poljodjelstvena škola; u njoj neima ni jedne osobe, koja bi djeci mogla protumačiti naukovne predmete. (Čujte! na desnici.) Naukovni je jezik, naravno, izključivo talijanski, premda 164.000 Hrvata i Slovenaca doprinašaju za školu. To je, naravno, abnormalnost u zemlji, gdje bi na temelju državnih temeljnih zakona imala u jezikoslovnom obziru vladati podpuna ravnopravnost u uredu i u školi, pa to je očita nepravednost. Dočim je Talijanom prošena zgoda, da se odmah u predmetu sami podučavati mogu, moraju Slaveni najprije talijanski učiti, pa mogu tek onda, iza kako su naučili taj jezik, imati neku korist od poduke. To je naravno dvo- i tro-struki posao.

Kad no se je zatim obratilo na zemaljski odbor, da bude na tom zavodu namješten učitelj, koji slavenske jezike pokrajine poznaje, odgovorilo se je odlučno ne, jer zemaljski odbor je kazao: u Istri moraju govoriti svi talijanski. (Zastupnik Jahn: „moraju“! čujte!) Da tomu zbilja nije tako, je svakomu, koji poznaje slavenske odnošaje u Istri, posve jasno: jer u zapadnom dielu zemlje je pučanstvo skoro izključivo slavensko, tim pako više u iztočnom dielu, gdje Slaveni s Talijani još manje u doticaj dolaze.

Neobazirući se pak na to, ako bi i slavenski mladići donekle talijanski znali, je li bi to riešilo zemaljski odbor od dužnosti, da podigne škole u jeziku, kojim govori velika većina pučanstva? To ja vrlo dvojim.

Kotarska zadruga u Krku obratila se je, da doskoči tomu zlu, na visoko ministarstvo poljodjelstva, koje je s odpisom od 6. junija 1888. broj 6517 odgovorilo, da mora riešenje jezičnoga pitanja na zemaljskom gospodarskom zavodu u Poreču prepustiti sasma saboru, u ostalom, da će kod razprave o uporabi dotacije godine 1889. uvažiti to, da li se može zadovoljiti molbi poljodjelske zadruge u Krku podieljenjem dviju ili triju štipendija istarskim mladićem za polazak poljodjelske škole, koja je ustrojena u Gružu sa hrvatskim naukovnim jezikom, ako li budu natjecatelji na to polagali važnost.

Na to je zadruga odgovorila visokomu ministarstvu, da što se tiče prve točke, riešenje jezičnoga pitanja, nespada izključivo u kompetenciju sabora, te nesmije sa postojećimi zakoni u skladu, pošto po ovih zakonih pripada najviše vodstvo škola državi i država ima prema tomu tim veće pravo nadzora, jer ona izdaje za uzdržavanje škola znatne godišnje podpore.

Što se pak druge točke tiče, da se naime kani ustrojiti štipendija za polazak poljodjelske škole u Gružu, izrazilo se je visokomu ministarstvu najdublju hvalu na izkazanoj susretljivosti. Nu opazilo se je ujedno, da bi se težko našao koji natjecatelj, pošto su prvo poljodjelstveni odnošaji izmedju Gruža i Istre ipak različiti, a zatim s toga, pošto bi kod velike udaljenosti Gruža putni troškovi veći dio podpore izjeli i neobazirući se na pogibelji, kojim bi se mladići izložili uz tako dalcki morski put. U tom izvješću na ministarstvo pridodalo se je još te, da je skrajna nužda, da se tamošnjem seljačkom staležu priskoči u pomoć, da se poboljša njegovo materijalno stanje, pa da se priuči na umno gospodarenje; tu nuždu shvaća svatko, koji je bio u stanju motriti način gospodarenja kod zemljišta, kod marvogojstva, kod obradjivanja surovina.

I jedno i drugo nalazi se na najnižem stepenu. Da se tomu doskoči, molilo se je, da se podigne posebna poljodjelsko-strukovna škola na otoku Krku, podkriepivši tu molbu time, da bi se na takav način davala obuka u širem obsegu, nego li ju daje putujući učitelj. Ujedno omogućilo bi se to, da ne bi samo mladi ljudi imali korist od obuke, nego i odrasli. Nadalje dodalo se je još te, da bi se takva škola dovoljno polazila, pošto na otoku, osim nekolicine činovnika, svećenika i obrtnika, mornara i brodara, samo takvi ljudi žive, koji pripadaju seljačkom staležu.

Putujući učitelj za poljodjelsku poduku posjećuje otoke samo vrlo riedko kada i samo za kratko vrieme. Osim toga mogu okoristiti se njegovom podukom samo takvi, koji imadu već neko predznanje u poljodjelstvu i u umnom gospodarstvu, a takvih imade na otoku vrlo malo.

Sjelo zavoda imalo bi biti u gradu Krku, pošto je on i po susjedne otoke Krk i Lošinj lahko pristupan.

Napokon se je savjetovalo, da bude naukovni jezik hrvatski, pošto je to materinji jezik osam devetina pučanstva. Izmedju izdataka za dvie ili tri štipendije, koje je ministarstvo ponudilo i izmedju troškova za uzdržavanje jedne škole, za koju bi se zahtjevala samo jedna učevna sila, nebi smjela biti znatna razlika.

Korist nasuprot, koju bi stanovnici ovog i susjednih otoka imali od toga, bila bi mnogo unosnija.

Ova toli temeljita molba nije bila takodjer uslišana, već se je s okružnicom političke ekspoziture u Krku od 6. marča 1889, br. 287 obaviestilo obćine na otoku, da će uslied dozvole ministarstva poljodjelstva tekom godine 1889. i to mjeseca marča, maja, junija, septembra i oktobra držati putujući učitelj predavanja o poljodjelstvu s praktičnim pokazivanjem. Putujući učitelj držao je jedan ili dva puta takve tečaje, tad ga pako nije više bilo, kako ja mislim, radi bolesti.

To, što sam vam ja, cienjena gospodo, imao čast, da obrazložim, dokazuje, koli su žalostni odnošaji slavenskog pučanstva u Istri, prem ima njezino podneblje i sastav tla sve zahtjeve za blagostanje. Slavenskomu pučanstvu, koje je prepušteno samo sebi, oduzeta je svaka mogućnost, da uspješno napreduje, pa s toga ne smijemo čuditi se zahvaća li bjeda sve to više okolo sebe.

Odatle mogli ste i razabrati, da se većim dielom ima pripisati povod ovim jadnim odnošajem mržnji i neprijaznosti autonomnih zemaljskih oblastih proti slavenskomu pučanstvu, koje oblasti i najskromnije molbe Slavena odbijaju. Da se dakle priskoči u pomoć u tom pogledu, ja mislim, a i hoću u tom obziru predložiti resoluciju, da se zemaljsko kulturno vieće u Istri podieli u dva odsieka, naime u odjel hrvatsko-slovenski i u talijanski. Gospodo moja! Ako li su Niemci u Češkoj da se zaštite proti tobožnjim napadnjem češkog pučanstva, postavili takve zahtjeve, to imamo mi Slaveni u Istri sto puta većeg i jačeg povoda zahtjevati takvo podjeljenje. (Zastupnik dr. Russ: si duo faciunt idem, non est idem!)[1] Ja vas nisam dobro shvatio, ali molim, da me se ne prekida. Ja moram ipak ovdje spomenuti to, pošto bi razdioba zemaljskoga kulturnoga vieća u malenoj zemlji, kaošto je baš Istra, bila skopčana sa odviše velikimi troškovi, a s druge strane, pošto zemljištni odnošaji u Primorju nisu vrlo raznoliki, ne bi li bilo možda shodno, ustrojiti za čitavo Primorje samo jedno zemaljsko vieće i podieliti ga tada na hrvatsko-slovenski i talijanski odjel.

Bit ću tako slobodan, da pročitam ovu resoluciju. Ona glasi (čita):

„Pozivlje se c. kr. vlada, da poduzme shodna, da se zemaljsko kulturno vieće u Istri, da zadovolji praktičnim potrebam zemlje, podieli u dva odjela, naime u slovensko-hrvatski i talijanski, al da se ipak prije uvaži, da li nebi u svrhu prištednje, i obzirom na tu okolnost, da gledje etnografskih, klimatičnih i zemljištnih odnošaja u Primorju neima bitne razlike, bilo shodno za cielu zemlju ustrojiti jedno zemaljsko kulturno vieće sa naznačenim podielenjem.“

Preporučam ovu resoluciju visokoj kući, da ju prihvati. (Bravo! Bravo! na desnici).

[1] Ako dvojica začinjavaju isto, nije isto. Op. Ured.

Pogled po svietu.

Trst, dne 28. maja 1890.

Austro-Ugarska: Jučer bijaše obdržavana ministarska sjednica u Beču, kojoj je predsjedao cesar i kralj a prisustvovaše većina austrijskih ministra.

Glavno dnevno pitanje jest sada bez dvojbe česko-njemačka nagodba, o kojoj se razpravlja u češkom saboru. Općenito se drži, da će se češki sabor odgoditi prije nego li započmu svoj rad delegacije, i to valjda bez ikakva važna zaključka. Mladočesi pobijaju u odboru oštro nagodbu, te njim

već sada isti protivnici proriču pobjedu. Mladočeski zastupnici predali su saboru 2000 peticija, sa 150.000 podpisa, da bi se odbila nagodba. Staročesi da su pokušali prirediti protupeticije, no stvar da njim nije uspjela. Dade se dakle predvidjati, da će česko-njemačka nagodba ostati na vrbi svirala, pak se već sada razpravlja, što će na to Staročesi a što Niemci. Ob ovih posliednih govori se jur, da će opet ostaviti domaći sabor, a tim će se jošte većma zaoštriti narodnostni prepiri u Českoj. Dogodili se to, tad neima dvojbe, da su i Staročesi izigrali svoju ulogu.

Delegacije sastati će se dne 4. junija u Budimpešti. Dne 7. junija primiti će oboje delegacije Njeg. Veličanstvo. Jučer donio je službeni list bečke vlade carsko ručno pismo, kojim se razpuščaju zemaljski sabori Bukovine, Moravske, Gornje Austrije, Šlezke, Solnograda, Koruške, Štajerske i Predarelske. Novi izbori obaviti će se u tih pokrajinah kroz šest nedjelja.

Austrijski ratni ministar izdao je naredbu, da se obskrbi petnaest vojnih sborova puščanim prahom bez dima. Radi toga tražiti će on od delegacija veći zajam.

Galički namjestnik Badeni boravi sada u Beču, da se dogovori sa ministarstvom o sazovu galičkoga sabora.

Crnagora: Iz Carigrada javlja crnogorski poslanik svojoj vladi, da je sultan odobrio osnovu o uredjenju rieke Bojane.

Srbija: Novoimenovani ministar prosvjete Gjaja izdao je na podredjene činovnike odriešit nalog, da se svatko odreče službe, koji se neslaže s programom današnje vlade. Kralj Milan bijaše na svečanom objedu kod regenta Ristića. Tuj su se našla i ostala dva regenta, te ruski poslanik Persiani. Govori se, da se je tuj razpravljalo i o odnošaju razkralja Milana napram kraljici Natalij.

Bugarska: Novi bugarski agent na srbskom dvoru g. Dimitrov predao je svoju vjerodajnicu ministru Gruiću, komu je očitovao, da Bugarska goji prijateljske odnošaje napram Srbiji. Razprava proti majoru Panici i drugovom traje već skoro čedan dana. Državni odvjetnik predlaže, da sud odsudi Panicu, poručnika Rizova i Arnendova na smrt, dočim je odustao od tužbe proti četvorici suobtuženika.

Rusija: Dne 23. t. mj. bila je skupština slavenskoga dobrotvornoga družtva u Petrogradu. Prvi je govorio profesor akademije Filević iztaknuv tisućgodišnju borbu Slavena proti Niemcem. Reče medju ostalim, da je ravnica izmedju Labe i Visle slavensko groblje, u koje su Niemci pokopali zapadne Slavene.

Francezka: Predsjednik republike Carnot obilazi južnom Francezkom, gdje ga svuda narod oduševljeno dočekuje. U gradu Belfortu dočekalo ga i više tisuća njemačkih podanika francezkog porieklа iz Elzasa i Lotaringije, čega njim neće Niemci tako lahko zaboraviti.

Italija: Nedavno upitao je zastupnik Cavalotti ministra Crispi-a radi izgona dvojice dopisnika izvanjskih novina. On je napao u družtvu sa poznatim vikačem Imbriani-em žestoko Austriju, koja da nastoji još više posvaditi Italiju sa Francezkom.

Njemačka: Vojni ministar obrazložio je u odborovoj sjednici državnoga sabora mnienje vlade, kako bi se imala preustrojiti njemačka armada t. j. da bi morao svatko, koji je iole sposoban, postati vojnikom.

Franina i Jurina

Fr. Babin „Marko“ nam sporuča, da bi rad da se razdelimo.

Jur. A kako to misli?

Fr. Njemu koza a nam kozjo runo.

Jur. Aj, neka mariš i to drži, će mu još rabit sé zimi.

* * *

Fr. Šijor prešident da j' opet po osalsku zatulil.

Jur. Ča mu j' ki na kopito stal?

Fr. Da su ga va Beče slabo podkovali.

Jur. Će mu benj pasat.

Evgeniju Kumičiću

Po „Slučaju“ mi spozna domovina,
Da Tebe naša posestrila vila,
„Bosiljkom Jele“ grud Ti zakitila,
Da njim se krasi „Olga pa i Lina“.

Upoznali se pokraj čaše vina
„Primorci“ snažni našeg kraja mila,
A silnu buku zatim počinila
Nesretna žena — „Gospodja Sabina“.

„Sirota“ biedna zaplakala sama,
Zakukala je izpod rodnih gora;
Al utješio glas ju „Preko mora“,

I ljubka djeva dobra „Teodora“
U oto kolo i „Sestre“ su stale,
I stazu slave Tebi pokazale!

R. Katalinić-Jeretov.

Različite viesti.

Premještenje. Komesar kod političkoga glavarstva u Poreču g. dr. Laharnar premješćen je iz Poreča u Sežanu, gdje mu je izručena uprava onoga glavarstva pošto je tamošnji bezirski glavar umirovljen.

Novoimenovani liječnik u ilirskoj Bistrici. Čitamo u ljubljanskih novinah, da je imenovao zemaljski odbor za Kranjsku g. dra. Dušana Perišića okružnim liječnikom u ilirskoj Bistrici, gdje je do nedavna službovao blagopokojni i nezaboravni naš dr. Bachman.

Obiteljske nesreće. Iz Kopra piše nam prijatelj 28. t. m. Čitateljem „Naše Sloge“ bit će već valjda poznato, da je pomor ljudstva u Kopru prema broju njegova stanovništva u istinu prevelik. Neumoljivi brojevi statistike potvrdjuju nam tu žalostnu istinu. Uza sve to, što se naime rodi u Kopru dosta velik broj djece, ipak se broj pučanstva u gradu kroz zadnjih 100 godina nije povećao onoliko, koliko bi uz iole povoljnije zdravstvene okolnosti bio morao. Svake se godine javljaju kojekakve više ili manje kužne bolesti, koje nemilo kose osobito djecu koparsku. Nu ovih zadnjih dana kao da se natječu škrlatina, angina, difteritis, meningitis i neznam još kakovo ave bolesti, koje da više te nevoljne djece u prerani grob povale. Nije skoro obitelji, koje ne bi te pogibeljne bolesti pohodile bile.

Izmedju mnogih nesretnih roditelja, koji plaču za svojom drobnom nevinom djećicom, pohodila je žalibože ta nemila pošast i vriedne i čestite obitelji gospodina Matka Kristofića, učitelja u c. kr. kaznioni i gosp. Josipa Kristana, profesora na c. kr. učiteljištu.

Ona prva plače prerano otsut svojega miloga i dobroga anđelka, petgodišnjega sinka Mirka, a dosta već nesretni i ožalošćeni gosp. Kristan izgubio je jedinoga sinčića, dvogodišnjega Bogdana.

Težke li su Vaše tuge, nesretni naši prijatelji; krvave, neizlječive su Vaše rane; tko i kako da Vam neizrecive boli ublaži; tko i kako da Vas utješi?! Suze Vaših mnogih prijatelja i znanaca, koji skupa s Vami plaču Vaše mile i drage sinčiće, znamo, da Vam ne mogu utišati ucviljena srca. Dignite oči prema Onomu, koji vedri i oblači; On Vam jedini može dati snage, da taj težki udarac prebolite!! (Razveljenoj gospodi i prijateljem i naše najiskrenije sažalenje. Op. Ured.)

Predsjedničtvo političkoga družtva „Edinost“ poziva gg. odbornike i zamjenike u nedelju dne 1. junija u 10 sati u jutro k redovitoj sjednici u prostorije „Del. podpornega družtva“. Na dnevnom redu biti će imenovanje povjerenika i nekoji drugi važni predmeti.

Izpiti usposobljenja na pripravnici u Kopru. Od 19—24. t. mj. obdržavali su se pred c. kr. izpitnim povjerenstvom u Kopru izpiti usposobljenja za obće pučke škole s naukovnim jezikom hrvatskim, slovenskim i talijanskim. Izpitu se je u svem prijavilo 8 kandidata i 3 kandidatinje i to sliedećim uspjehom. Gospodjica Majer-ova Marijana, učiteljica u Kanfanaru usposobljena je za obće pučke škole s naukovnim jezikom hrvatskim a osim toga položila je izpit iz talijanskoga i njemačkoga jezika kao naukovnih predmeta.

Gospoda Rubeša Vinko, učitelj u Kastvu i Tončić Lovro, učitelj u Munah, proglašeni su usposobljeni za obće pučke škole s naukovnim jezikom hrvatskim. Gospodin Marki Marijan, učitelj u Lindaru, odprije već usposobljen za pučke škole s naukovnim jezikom hrvatskim, usposobio se je sada da može biti učiteljem i u talijanskih pučkih školah. Gospodin Bolonić Petar, izpitani već učitelj za hrvatske pučke škole, položio izpit iz talijanskoga jezika kao naukovnoga predmeta u hrvatskih pučkih školah.

Gospodjica Hromčeva Ivana i gospodin Leban Fran proglašeni su usposobljeni za obće pučke škole s naukovnim jezikom slovenskim, a izpitani već učitelj za slovenske pučke škole Jezeršek Dragutin popunio je svoj izpit tim, da je proglašen sposobnim za pomoćno poučavanje vjeronauka u slovenskih pučkih školah.

Gospodjica Costantini Hedviga, gg. Derè Albert i Rizzi Petar, proglašeni su sposobnimi, da mogu poučavati u pučkih školah s naukovnim jezikom talijanskim.

Slavenske pjevačko družtvo u Trstu. Naši rodoljubi odlučiše oživotvoriti slavensko pjevačko družtvo u gradu Trstu, da neznostanu ni u tom za našom okolicom, u kojoj krasno napreduju razna pjevačka družtva. Sada imademo pjevački sbor radničkoga družtva i čitaoničke pjevače, a nakana naših rodoljuba jest, da se osnuje ovdje čvrsto i jako pjevačko družtvo. U tu svrhu sazivlju sve naše pjevače i prijatelje narodne pjesme na dogovor, koj će biti dne 7. junija u 9 sati na večer u prostorijah našega radničkoga družtva. Bilo sretno!

K družtvu „Bratovščina hrvatskih ljudi u Istri“, kojemu je svrha pomagati mladiće iz Istre i kvarnerskih otoke, učeće se na budi kojoj javnoj školi, pristupila su sliedeća gospoda kao utemeljitelji: Franjo Arnold, kr. javni bilježnik u Zagrebu, Miroslov grof Kulmer, vlastelin u Šestinah, Ljudevit barun Vranyczany, vlastelin u Oroslavju i Vladimir barun Vranyczany, vlastelin u Laduču. Živili! ugledali se i drugi u njihov primjer, jer se ovo družtvo nemože dosta toplo preporučiti onim, koji mogu i hoće podupirati naš narod u Istri, vodeći težku borbu za svoju narodnost.

Ob.

Burna sjednica gradskoga zastupstva u Trstu. Prošle subote imalo je gradsko zastupstvo redovitu sjednicu. Kod izvješća školskoga odbora, da se uredi stan ravnatelju pučke škole u Škednju i da se tamo otvori četvrti talijanski razred, napado bezobrazno zastupnik d' Angeli državnoga i zemaljskoga (dotično gradskoga) zastupnika g. Nabergoja, što je ovaj u carevinskom vieću oštro ali pravedno odsudio talijansku vladajuću gospodu grada Trsta što nedadu tiljadam Slovenaca ovdje u gradu niti jedno pučke škole. Zastupnik Nabergoj odgovorio je napadaču kako valja izjaviv, da nije odgovoran gradskomu zastupstvu za svoje djelovanje na carevinskom vieću već jedino svojim biračem. Njega podupriješe drugovi mu gg. Nadlišek i Martelanc dočim je uzeo u obranu g. Pahor naše svećenstvo, na koje je napao židovski zastupnik Spadoni.

Kad je napokon navalio na g. Nabergoja i sam predsjednik židov Luzzatto predbaciv mu prostačtvo, odreže mu g. Nabergoj podignutim glasom: zar je to predsjedničtvo, je li to talijanska kultura, te nastade u dvorani i na galeriji takova vika i buka, kakve nebijaše jur odavna u gradskoj viećnici.

Prispodobimo li ovaj prizor sa postupanje Talijana Istre u saboru ili u ob- činskih zastupstvih, pak neće biti težko doći do zaključka, da su svi jednaki.

Upozorujemo naše čitatelje u Istri, da se čuvaju dvojice mladića, koji se dokla tiše iz Italije te nudjaju širom Istre varavu svoju robu na prodaju. Svakomu od njih biti će okol. 24 godine, srednjeg su stasa, tankoviti. Jedan kaže, da je iz Milana i da se zove Rajmundi Giuseppe, a drugi da je iz Firence. Nose sobom neke bočice različite veličine, a u njima neka voda, koja nešto pobieli kad smućkaš malo biele taložine, što je na dnu bočice. Ovu vodu pošteni oni mladići okrstiše „galvanoplastico“. Predstave se najprvo kao izaslanici trgovačke kuće braće Bertarelli iz Milana (ponudjaju i svieće). Pa onaj što kaže, da je iz Milana, bez zapličat jezikom, kao patentirani carlatan, raztumači moć one vode; da naime i svako diete u malo časa njom može posrebrnit stari bilo mjedene, bilo od druge koje rudenine — od kojih mnoge i nabroji. Zamoli i dade mu se jedna od takovih tvarina. On ju jednom krpicom zamočenom u onoj vodi iztare i sbilja ova dobije odmah srebrnu svietlost, koja po carlatanovoj tvrdnji ima trajat dvie godine. Utisne ti koju od onih bočica uz prilično debelu cienu; izmame ti posjetnicu ili listić preporuke, s kojim će laglje prevarit druge, pa brzo u drugo mjesto (i to najviše svećenikom za posrebrnjivat crkvene predmete). Kad tamo, ono što su bili posrebrnili na ogled, još onoga istoga dana povrati se u prvašnje stanje ne ostavljajuć ni traga natjerane srebrne svietlosti. Eto vam dvie godine! Mogla bi Italija držat doma takove poštenjake ako joj je do časti.

S stoka Cresa piše nam prijatelj 25. t. mj. Izbori za novo občinsko zastupstvo, kako Vam javih u 19. broju „Naše Sloge“, obavili se dne 2. 3. i 5. t. mj. Ovoga puta prošli mirno, tiho bez ikakove borbe. Nije to zato, što je uprava naše občine u redu, već baš protivne; mislim, da nije občine, koja bi više i gore zapustila svoje občinare, koja bi više gazila naše pravice, koja bi dakle manje marila za nas; ipak pri ovih izborih nebilo, rekoh, baš nikakove borbe. Creskoga kopača, koji sačinjava ogromnu većinu grada Cresa, njega se niti ne računa; on je mnogo „zapuđeniji“ nego li su seljaci; kopač creski niti neznašto su to izbori. Za primjer budi Vam ovo: Kad smo lane mi vanjski dne 4. junija birali u gradu Cresu svoje fiducijare, koji su pak imali sa ostalimi fiducijari cieloga našega kotara birati u Krku dva zastupnika za porečki sabor, neki creski kopači, kako su nam kašnje govorili, mislili su, da smo onaj dan došli „obirat deputata do šanitadi“. Mimogred budi rečeno, da ta skrajna zapuštenost creskoga kopača, kako ćemo s vremenom dokazat, doneklo je na uhar njegovomu hrvatstvu. — Creski dakle kopač nije se pačao u ove izbore, a mi vanjski još manje, jer, kako Vam zadnji put pisah, mi već občinskoj vlasteli nevjerujemo, jer do sada bilo jih je svake vrsti na občinskom vladanju, pak za nas nije se nitko občinski skrbio; nam su svi bili do sada politički neprijatelji. — I tako izabrali su u zastupstvo sve same svoje predloženike. — Né pače, poreć mi se je: ovoga puta su gospoda bila tako milostiva prema nam vanjskim, da su nam darovala ništa drugo nego, kako čujemo, dva vanjska zastupnika — dakle seljaka. Al u tom su gospoda baš jasno dokazala, da. kako no su do sada za nas marila, tako će i od sada! Pomislite si: na 5500 stanovnika grada Cresa izabrali 28 zastupnika, a na 3500 po prilici duša, koje bivaju po selih u creskoj občini, dali nam dvojicu! Nije li to pravo ruglo? Pače nije to ruglo, nego to je i prkos i sramota, jer, kažu nam, da su izabrali dva seljaka, koja da su uviek do sada nam seljakom protivna bila, koja su uviek sa občinom u isti rog puhala. Tim su eto dakle dali nam razumiti, da će nas i unapred tlačiti, da će nas posvema zapustit, da će gazit naš hrvatski jezik, da će samo nas sisat a ništa nam nedavat. Dao Bog, da bismo bili krivi proroci!

Prošle subote dne 17. t. mj. bio je izabran načelnikom občine creske, kako smo to već svi predvidjali, g. Andrija dr. Petriš, biviš ave do lane zastupnik i prisjednik zemaljskog odbora u Poreču. Kao takav bio nam je on uviek naš politički protivnik, pa da istinu rečemo, mi seljačinismo do sada ni znali, da on obavlja takovu visoku čast i onu službu, već samo potom, što nam je rečeno, da se nije nikad slagao s našimi zastupnici, već s Talijanci i Talijanaši.

Kakav će bit on načelnik, mi toga neznamo; vrieme će, ako Bog dâ, i to dokazati. Spomenuli smo zadnji put, da je on, kako ljudi govore, veliki gospodin,

čovjek bogat, dobroga srca i pravedan. Mi od njega i drugo nepitamo, nego da nam bude pravedan. — Danas, kako čujemo, moramo je stari načelnik Cherseich izručiti uredovnu načelniku dru. Petriću. Mislimo, da će se dr. Petrić već put spopasti za vlasc, kad bude zavirio u občinske račune! Jadan Cherseich, eto i njegova je sviezda utonula. Čudom se čudimo i križem križamo kako je došlo do toga, da je on ostavio načelničku „kadeglu“ (stolicu), kad se dominalimo, kako se je on u svoje vrieme i zubi i nohti branio, da ga ta stolica nemine; kad se spomenemo, da je u to ime vukao mastnu plaću i da su s tom čašću bili skopčani još i drugi dohodci, za koje on najbolje znade. — Neki kažu, da ga je prestrašio občinski dug; drugi opet, da ga je glava počela bolet kad je razmišljao odkuda će nam vanjskim izplatiti ono skoro 12 tisuća forinti dužnih našim školskim zakladam. Pak da se otrese svih tih nesnosnih briga, izručio bogme „podeštariju“, tim radje, kad se već dobro pomagao, ili kako bi neki htjeli, kad je svega svojoje dobro osiguro. Mi vanjski nemožemo se ako ne sa užasom spominjati njegovoga načelnikovanja, a ipak budući smo krščani i dobroga srca, kadagod ćemo za nj izmolit po koji „Pokoj večni“.

S vremenom, ako dovolite gospodine uredniče,*) iznesti ćemo u miloj „Našoj Slogi“ sve naše občinske tegote, i to one, koje nas najviše tlače, a ta zato neka za njih dozna i sav naš hrvatski narod u Istri, a nešto i radi toga nebili za njih doznalo i novo občinsko zastupstvo, te nastojalo, da jim doskoči, da za cieli rane, koje nam je zadao skrajni nemar bivše naše občine.

Iz Buzeta. (Konac). Kako vidimo, g. Clariciu ne ide računi i zato nije mogao zadovoljiti nikomu u tom pogledu. Ali moguće, da je zadovoljavao i koristio drugčije. Kako? Moguće plaćajuć dugove, umanjujuć pristojbe ili takse, gradeć ili popravljajuć puteve i tako dalje. Čujte! Gospodin Clarici nije plaćao dugove, već ih je pravio, da se Bogu smili. Kad je sadanjemu načelniku bila predana uprava občinska, predano mu bijaše silno breme dugova, koji su većinoma poticali od vladanja Clarici-eva, te koji još dandanas prieče u upravi dobar napredak. Dosta je znati ovo, da osim dugova prama erara, pokrajini, bolnicam i drugim privatnikom, bilo je i duga prama samim občinskim činovnikom u nevjerojatnom iznosu od for. 1600 (tisuću šest sto) i preko, što je sadanji načelnik Flego liepo izplatio, i to u razmjerno vrlo kratkom vremenu.

Pa šta da g. Clarici nije ništa utjerao za vrieme svog vladanja? Eh, iskssiro je, da i te kako, ali uprava bila mu je loša do skrajnosti.

Je li pako g. Clarici umanjivao pristojbe? Jok!

Ovdje nalazimo njegov pravi „forte!“ Od Buzeta u Laniće, da prisustvuje otvorenju škole, uzeo je u ime pristojbe do for. 24, od Buzeta u sv. Ivan, sv. Martin, Počekaj, Štrped od 5 do 10 for., od Buzeta u Trst, Pulu, Poreč od 40 do 50 for. itd. itd. To su okrugli brojevi, koji mogu biti pobliže označeni, a pristojbe su — rekao bih skoro — ministra jednog, nipošto pako jednog občinskog glavara.

Koje pristojbe uzimlje pako današnji načelnik Flego? Najveće pristojbe su one za Poreč, Trst i Kopar te iznašaju 12 for., 8 for., ostale su dakako još manje. Velika razlika, je li? Clarici je dobivao za put do Poreča do 28 forintih više od načelnika Flega! Ali Clarici nije iz Štrpeda, već iz Buzeta i miljenik porečko-paziuske gospode. Jeli Clarici gradio ili popravljao puteve? Eh, da, vrlo lahko, ali na koji način? Mjerio je neprestano sve moguće putove, jer ga nadjemo uviek i svuda na komisijah, koje su občinu toliko stojale, da bi bio s tim mnogokoji put sagradjen i popravljen!

A što je uradio g. Flego? Učinio je novu stazu kraticu od Fontane u Buzet, popravio ulaz na male vrata u grad, popravio put do sv. Martina, a prosjekao novi put od sv. Martina prama Počekaju, podigao jedan most u sv. Ivanu, uzpostavio ljepo put za Merliće itd. itd.

Tko je dakle vriedni glavar? Flego da, Clarici ne.

Da, Flegu čast i poštenje, a njegovim pomagačem vječna hvala. Dobro djelo Flega mora priznati svatko, da i protivna stranka talijanska, pa makar i ne baš dobre volje.

Kako je pako predsjednikovao gosp. Bigatto za vrieme vladanja občinskog odbora? O tomu pisati ću drugi put obširnije, a za sada ću samo navesti jednu činjenicu, koja će dovoljno razjasniti njegov rad. Kad je naime bio pitan, hoće li biti članom privremenog občinskog odbora bez nagrade (remuneracije), on je odgovorio, da hoće, te je dodao rieči: Senza compenso (bez nagrade). Postao je indi članom, dapače predsjednikom, pa šta se dogodilo? Dao si je glasovati mjesečnu nagradu od for. 45. Je li to u redu? Radi li se tako? Odgovor je lahak. No, kako rekoh, više drugi put.

U istoj sjednici predložilo je zastupstvo po drugi put g. Jakova Jakca na prvo mjesto za učitelja na novoustrojenoj hrvatskoj školi u Buzetu. Neka znadu Vaši cienjeni čitatelji, da se občinari buzetski bore za ovu školu do 10 godinah i jošte ju neimaju. Pravdo božja i ljudska, gdje si? Na koncu sjednice osvjetljalo si je ovo občinsko zastupstvo i opet svoje lice, pokazav svietu u koliko štuje sebe i narod, od koga je poteklo, kako i koliko štuje i zaslužne narodne muževe. Na predlog g. Ivana Ziganta iz Sovinjaka — iza glasovane prešnosti — bijahu izabrani jednoglasno uz veliko oduševljenje počastnimi gradjani občine buzetske gosp. odvjetnik dr. Matko Trinajstić i velešt. g. Niko Matejčić. Živilo zastupstvo! Živili počastni gradjani. I time za danas svršavam.

Pravica.

Iz občine lovranske pišu nam 26. t. m. Dne 17. tekućega mjeseca obdržavala se je občinska sjednica u Lovranu sa prilično obširnim dnevnim redom. Iza pročitana zapisnika posljednje sjednice, prigovoriše istomu nekoji zastupnici od hrvatske stranke, jer bijaše u posljednjoj sjednici zaključeno, da se razpiše natječaj za novog tajnika, koji mora poznati u pismu i vog tajnika, koji mora poznati u pismu i govoru hrvatski i talijanski a po mogućnosti i njemački, dočim u zapisniku stoji, da ima poznati talijanski i njemački, a tek najzada hrvatski, te ovako se je i natječaj razpisao, a morao bi se bio razpisati kako je zaključeno. Gospodin tajnik, upitan zašto nije u zapisnik zapisao kako je bilo zaključeno, ne odgovori ni biele ni crne, nego sav zapanjen buljio u jedno mjesto, pak mirna Bosna. Napokom se prešlo na dnevni red. Nakon prilično burne razprave, bijaše zaključeno, da se ima otvoriti početkom školske godine 1890/91 nova pučka škola u Lovranu. Sada će Lovran grad imati tri pučke škole: dvie muške i jednu žensku. Zar nebi bilo bolje, da se ova treća škola otvori na vanjščini za izvanjski puk, jer je djeci izvana predaleko ići u Lovran u školu, osobito kada je velika vrućina il zima. U predposljednjoj sjednici su izvanjski zastupnici zahtjevali, da se treća škola otvori u sv. Roku na vanjščini, (kao što je i pravo, jer su Lovranu grado dosta dvie škole) i donjekle su se čvrsto držali svoje odluke. Gospoda toga nisu bila zadovoljna, te se jedan ustane sa svoje stolice i podje k njima, i prilično dugo nješto im govorio dok ih nije napokon sklonuo, da glasuju, da se škola otvori u Lovranu. I na ovoj sjednici su izvanjski zahtjevali, da se škola otvori kod sv. Roka, ali prisutni kotarski školski nadzornik g. Uršić im reče, da to nije moguće, pošto su u posljednjoj sjednici zaključili, da se otvori u Lovranu, te da bi bilo smiešno što se već jednoć zaključi, poslje oprovrći; nego da ako baš žele imati školu na vanjščini, da će jedan dan on doći viditi ako imadu koju kuću prikladnu za školu, te da će im se želji zadovoljiti. Zašto se gospoda lovranska protive školi na vanjščini? Zato, jer nebi rado, da se seljak nauči pisati i čitati; oni hoće, da im uvjek robuje, jer rob čim ga više šibaš, tim ti je odaniji. Evo kako se je jedan od njih grije njekoliko vremena izrazio: „Ovako (bez škole) njih (vanjske) nemožemo trpiti, a kad bismo njim školu dali, onda bi nam zapovjedali“. Eto, gospodine uredniče, zašto se gospoda protive seljačkoj naobrazbi, jer su uvjereni, da kad bi se puk što naučio, da bi njima odzvonilo. Nadalje bijaše primljeno, da se ima otvoriti nova pučka škola u občinski kući u Dragi moščeničkoj, ali pošto ova kuća neodgovara za školu po novom školskom zakonu, stoga će se dotičnaa zgrada 2 metra dignuti, te će se čim skorije otvoriti škola.

Kod pete točke dnevnog reda bijaše čitanje molbah natjecateljah za novog obć. tajnika. Dva su natjecatelja, jedan iz Orebića u Dalmaciji i to g. Golubović, a drugi iz Punta na otoku Krku. Ovaj posljednji je sastavio molbu u hrvatskom jeziku, ali pošto dotična molba nije bila sa nikakvom svjedočbom podupirta, s toga naravski zastupstvo ga nije izabralo. Druga se čitala molba onoga iz Orebića, sastavljena u talijanskom jeziku podupirta svimi potrebnimi svjedočbami. Gospodin načelnik, skoprem se je do sada izrazio, da g. Perricutti neće moći vršiti svoje tajničke dužnosti, jer da je odviše „star“, ipak sada reče, da bi rado da i nadalje ostane stari tajnik. Zar se je od mala pomladio, g. načelniče? Na to ustane g. Franc Škalamera i predloži, da koji je za g. Golubovića neka izvoli ustati. Većinom glasova bijaše primljen njegov predlog, i tako bijaše izabran g. Tomo Golubović, koji ima čim skorije nastupiti službu, koji će prva tri mjeseca služiti privremeno, a bude li se u ovo vrieme vidjelo, da je marljiv i sposoban za svoje dužnosti, onda će se ga imenovati stalno i povjeriti će mu se i bjagajna. Tim bijaše izcrpljen dnevni red.

Kako sam prije spomenuo, na sjednici je bio i kotarski školski nadzornik gosp. Uršić, koji je morao paziti na red u govorani, ako je htio govoriti, jer se ovdje na trgu, tako da svakoj sjednici buči kao na trgu, nije ništa razumjeti. Gospodin načelnik uznadze valjda što mu nalaže § 44. občinskog zakona, jer da bi to znao, ejegurno bi bolje pazio na red u sjednicah.

Naš dični g. Jorjo nije došao na sjednicu. I dobro je učinio. Ondje se sve govori hrvatski, a on ne razumije nego „naški“, pa čemu ondje gubiti vrieme.

Čemu se ondje prepirati kad se nemože ništa postići, a kad koju reče, odmah oni „neotesani“ Hrvati na nj navale i pobiju ga tako, da je morao češće uteći iz obć. dvorane. Ah moj šijor Jorjo! evo što doživismo „in questa inespugnabile città di Lovrana!“

Slovensko akad. društvo „Triglav“ u Gracu priredjuje u nedelju dne 1. junija izlet u Središće slaveć zajedno svečanost blagoslovljenja svoje zastave. U tu svrhu razsilje poziunice i priobćuje program svečanosti: 1. junija odlazak iz Graca u 5. sati 40 min. — U 9. sati ručak na Preggerskom. — Dolazak u Središće u 11. sati 10 min. — U 11¾ sv. misa i blagoslovljenje zastave. — Popodne u 2. sata banket. — U 6. sati na večer koncert. 2. junija u 6. sati u jutro izlet u Vsražđin. Koncertne točke jesu: 1. Pozdrav došlih gostova. 2. J. pl. Zajc: Djaška, muški zbor. 3. S. Katkić: Šumi marica, udara tamburaški zbor. 4. Svečan govor. 5. A. Schwab: Triglavanov zastava, muški zbor s bariton-solo. 6. S. Katkić: Noćni stražari, tamburaški zbor. 7. L. Hudovernik: Naša zvezda, zbor s bariton-solo. 8. A. Šenoa: Hrvatska četvorka, tamburaški zbor. 9. J. pl. Zajc: Himna Zvonimira, muški zbor. 10. A. Remue: Djačka poputnica, tamburaški zbor. Prosta zabava i ples. Ulaznina k koncertu 30 nvč. Dame badava. Sudjelovati će pjevači iz Središća i tamburaški zbor akadem. društva „Hrvatska“ iz Graca.

Tuča skoje Borseča. Od tamo javlja nam prijatelj koliko sliedi: Imam Vam javiti tužnu viest, da nas je već zadesila ove godine elementarna nesreća i to dne 25. o. m. po podne. Oblak se popeo nad Golušom te izpustio se nad ovim mjestancem donoseć sobom nemilu tuču pomješanu sa kišom. Komadi toga bića bijahu debeli kao orašići, te se ljudi nesjećaju, da su takovih ikada vidjeli. Sreća što je malo vremena trajalo, i što nije bilo vjetra, inače jao si ga nam. Škode je ponajvećma okolo grada, ali se to već do sada nemože točno opredieliti dok nezagrije toplo sunce. Više nego ovdje morala je učiniti škode na otoku Cresu i to od Fažežine gori do Šiša uzmši amo i selo Dragozetići, gdje se sve bielilo od guste tuče. Jadan narod!

Morske kupelji na Sušaku. Pišu nam iz Rieke: Neželimo nipošto umanjiti vriednost ostalih morskih kupelji diljem našega krčnoga Primorja, ako rečemo, da morske kupelji na Sušaku pružaju takovu udobnost, kakovu si ostale morske kupelji tek stvarati moraju. Pristup u kupelji na Sušaku kroz krasan perivoj gosp. G. Ružića vabi te k bistrom moru, iz kojega prozire bieli pjesak poput bieloga čilima, po kojem se po volji prošetati možeš. Velegradske kuće na Sušaku za dobrimi gostionami mogu te obskrbiti stanom i hranom. Jesi li potrebau liečničke pomoći, imadeš pri ruci na izbor vještih liječnika. Hoćeš li zabave, naći ćes je u bližnjoj Rieci, koju samo most preko Riečine od Sušaka dieli. Ako si voljan provesti se kuda i pohoditi krasne prediele po Primorju i Istri, za to imadeš željeznicu, parobrode i kočije. Komu je dakle do pogodnosti, tomu preporučamo morske kupelji gosp. Gjure Ružića na Sušaku. Ob.

U burnoj sjednici gradskoga zastupstva, o kojoj govorimo na drugom mjestu, zagroziše se njekoji „otci domovine“ g. Nabergoju žakami radi rieči, koje njim je uvriedjen dobacio. Medju ovimi spomenuše talijanski listovi i zastupnika gosp. Karla Ottavia Fontanu, al je on tu viest dao oprovrći izjaviv, da se nije niti približio k stolici g. Nabergoja.

Ruska fregata „Vladimir Monomah“ u našoj luci. U petak doplovila je amo ruska fregata „Vladimir Monomah“, kojom zapovjeda kapetan Dombasov i na kojoj imade 542 momka i 20 topova. Sa kaštela i sa cesarskog broda „Laudon“ pozdravište fregatu sa topovi. Na 27. o. m. bijaše čitana svečana služba božja na fregati — kao na spomendan krunitbe cara Aleksandra III. Sa fregate i sa kaštela bijahu izbačena 42 hitca iz topa.

Iz blažene zemlje, za kojom toliko uzdišu naši nespašenci, pošlo je već tečajem ove godine 28.166 radnika tražiti zaslužbe držeć se one poznate: trbuhom za kruhom. Neima naroda u Europi, koj bi se u tolikom broju selio u tudje krajeve kao što su Talijani, a kad govoriš sa našimi Talijančići mislio biš, da tamo teče čist med i gusto mlieko, a kad tamo neima većega siromaštva i veće nevolje nego li je u toj blaženoj zemlji.

Neuku nauka.

Kad se čovjek poroše, mora da mu je prva i glavna briga, da mu rana što brže i podpunijo zacieli. To će lahko postići, ako po mjestu, gdje se je porezao, pospe u prah sameljene smole, pa onda obvije mehkom krpom, te svako često moći studenom vodom. Na ovaj način ne samo da se zaprieči, da se rane upali, ali ona zarase nevjerojatno brzo.

G. P.

* * *

Odjeća i kišobrani prave se nepromočni ako se postupa kako sliedi. Raztopi se jedan dio parafina u deset djelova benzina, pa se u ovoj raztopini namoči odjeća ili kišobran. Ovo sredstvo neškodi tkanini, dapače ju kriepi, a kad je tkanina dobro namočena u rečenoj raztopini pa prosušena, ne probije ju kiša pa da deset dana zasebice po njoj kiši.

G. P.

* * *

O priveživanju stabala. Duša zaboli čovjeka kad vidi mladih i snažnih stabala, koje su krive i čveraste, te nose tako već na sebi klicu svoje buduće smrti. — Ako se iztražuje odklen te čvoraste otekline na mladom stablu, daznati će se odmah, da je to odtud, što su stabla oslediena, jer slabo privezana.

Mnogi za priveživanja stiskaju deblo za kolac, a drugi ga priveživaju tako, da vez u obliku 8 spaja deblo sa kolcem. I jedan i drugi od ovih načina priveziavanja ne valja, dapače je uzrokom, da se kora na deblu ozledi, o čem se svak može uvjeriti ako gleda stablo kad ima vjetra; vjetar ga niše desno i lievo a ono struže u kolac.

Ako se želi, da se kora neizstruže u kolac, valja napose omotati kolac, a napose deblo, pa jedno s drugim privezati.

Jednoč privezano deblo nesmije da ostane za uvjek vezano, jer onda prieči kolanje sokova, pa izpod veza i nad vezom deblo odeblja, dočim gdje je vez ostane tanje. Na takovu se mjestu deblo lahko prelomi, a i zareznici se lahko gnjezde i kote.

Vez valja svake godine premještati, i to jedne godine prama krušnji, a druge godine prama nemlji, jer se samo tim postupanjem mogu izbjeći zle posljedice, koje proizticu, ako je deblo vezano uvjek na jednom mjestu.

Kolac valja zasaditi tik panja, tako da stoji nešto 4 do 6 prsta odaljen od debla, i huće se da je čvrsto zasadjen. Kolac nesmje biti dulji od debla, nego radje nešto kraći. Ako je kolac dulji od debla, onda zalazi u krošnju, pa lahko da tamo ozledi grane i grančice.

G. P.

* * *

Uši na životinjah. Sve životinje, ali osobito kozjad, podvržene su ušim, koje se često tako razkote, da ih se neznadeš riešiti. Razna se sredstva preporučaju protiva ušim, od kojih su neka dapače i otrovna. Jedno izvrstno i jeftino sredstvo protiva ušim jest voda u kojoj su krompiri izkuhani. Dosti je samo jedan put izprati dotičnu životinju sa vodom u kojoj su krompiri izkuhani, a da se utamane sve uši. Nego bud ostane leglo, odnosno gnjide, puno je bolje opetovati stvar 2 do 3 puta nakon 4 ili 5 dana, jer se tim načinom poubijaju sve uši, koje se izvale iz gnjida. Što voda, u kojoj je izkuhan krompir ima svojstvo, da ubija uši, biva to po prilici od toga, što u njoj ostane solanin, koji sadržaju sirovi krompiri.

G. P.

*) Otvorimo za Vas vazda naši stupci. Op. Ur.

Listnica uredničtva.

Gosp. F. Z. u Z. Čim dospijemo pročitati, javit ćemo Vam se. Prijateljski odzrav!

Lutrijski brojevi

Dne 24. maja.

Beč	5	7	62	32	24
Grac	86	33	43	36	26
Temešvar	73	3	30	68	65

Dne 28. maja.

Brno	7	63	33	58	2

Javna zahvala.

Hrv. akad. družtvo „Zvonimir“ čuti se u dužnosti, da izkaže svoju zahvalnost svoj onoj plemenitoj gospodi, koja su svojimi prinosi dopriniela uspjehu ovogodišnjeg koncerta. Poimence gg.: G. Figatner 1 for., G. Moser 1 for., zastupnik Perić 10 for., Dubković 1 for., Sipuš 5 for., Fr. Müller 2 for., M. Niezner 1 for., Razum 1 for., Alexander 1 for., Antolković 1 for., Petrak 5 for., Navratil 3 for., Dubković 3 for., A. Stein 3 for., dr. Laginja i prof. Spinčić 4 for., Jakov Rendić 1 for., savjetnik German 2 for., kapetan Krajčević 2 for., Jahoda 7 for., Severinski 10 for., narodni zastupnici Ferjančić, Mažuranić i Bulat po 5 for., dr. Linardić 10 for., Ostoić 10 for., Bajić 7 for., N. N. 3 for., Gutunić 2 for., Škalkun 2 for., Djite 3 for., N. N. 3 for., Simonelli 2 for., Horak 2 for., Hadžiristić Rista 10 for., obitelj Gusel 2 fr., gdja Josifović 5 f., Dudikievič 3 f., dr. Jagić 15 for. Bahorić 2 for., Bajić 1 for., N. N. 2 for., dr. Brunschmidt 2 for., dr. Jahoda 1 for., N. N. 3 for., Tomsić 3 for., redakcija „Komarca“ 2 f., kapetan Sarkotić 5 for., Fromen 1 for., Jovanović 1 for., Dembar 1 for., Köller 1 for., dr. Pasternek 5 f., Bouchal 8 for., gdja Beloberk 5 f., dr. Zbierchowski 3 for., vel. g. opat Pajc Müller 5 for., Novak, Mečar Ante 2 for., Bučar 1 for., Kokštein 1 for., Panić 1 for. Frenzel 3 for., Volski 3 for., Protojerej Nikolajewski 10 for., Anenkoff 3 for., Homan 1 for., N. N. 1 for. Stjep. Ganaff 2 for., J. Požeg 1 for., kapetan Panić 2 for., N. N. 5 for., Franjo Orešković Perušić 2 for., Vlad. Tripković 1 for., Aibar Ivan 5 for.. Panac 1 for., Hečet 3 for., gdja Marija Dubek 10 for., Sišić 1 for. Osim toga bi sakupljeno među članovi „Zvonimira“ 120 for. Čisti prihod od 29 for. 84 novč. priposlan je „Bratovšćini hrvatskih ljudi u Istri“. Žao nam je, da nam nije izpalo poduprieti plemenitu svrhu „Bratovšćine“ ovećom svotom ali je srdce vrlo i ako su sredstva slaba.

Beč, 8. maja 1890.

Za odbor
F. I. Smolčić, tajnik.

Br. 382.

Natječaj.

Razpisuje se služba ravnajućega učitelja III. vrsti na jednorazredno mješovitoj pučkoj učioni u Šišanu sa talijanskim i hrvatskim nastavnim jezikom.

Prosioci moraju biti usposobljeni i za naknadno poučavanje u vjeronauku.

Plaća je ustanovljena u zem. zak. od 3. novembra 1874. br. 54. k. m. od i 14. decembra 1888. br. 15. k. m. od. 1889.

Molbe neka se zakonitim putem ulože u roku 4 tjedna podpisanomu školskomu vieću.

Pula 18. maja 1890.

Conti v. r.,
predsjednik.

Snovij za obleke.

Peruvien in Dosking za višje duhovenstvo predpisane snovij za uniforme c. kr. uradnikov, tudi za veterane, gasilna družtva, telovadce, livreje,

Sukna za biljarde in igralne mize, loden tudi nepromočljiv za lovske suknje; pralne snovij, v plaidi za potovanje od gl. 4 12 itd. Vse to se dobi ceneje nego kje drugod in najboljše, trpežne kvalitete.

Joh. Stikarofski v Brnu (Brünn)

Največja zaloga Avstro-Ogerske. Vzorci franko. Za gospode krojače **kajige z najraznovrstnejšimi in najlepšimi vzorci** Pošiljatve s povzetjem čez 10 gld franco. Pri mojej stalnej zalogi v vrednosti 200.000 gl. in pri mojej svetovnej kupčiji se razume ob sebi, da mi ostane mnogo odrezkov; ker pa ne morem razpošiljati uzorcev, vzamem take naročene odrezke rad nazaj, ali jih zamenjam z drugimi, ali pa vrnem denar. Barvo. dolgost in ceno treba je napovedati kadar se naroča take ostanke.

Korespondencija v nemškem, madjarskem, češkem, poljskem, italijanskem in francozkem jeziku. 20—20 14

Velika gospodarstvena zložba Beč

14 maja do 15 oktobra
10 sati u jutro do 10 na večer

Šumarstvena, umjetnička i obrtnička-

Fontane lumineuse
Park i rotunda
rečet električno razsvietljeno

Rotunda

Ulaznica 40 novč. — U nedeljah i svetcih 30 novč. — Ulaznice za djecu 20 novč.

Obbrežno kopalište FONTANA,

ob nasipu mola Santa Teresa.

Posebni oddelki. terase in toilettes za gospe in gospode.

Posebno pripravljena krpelj za otroke, s katerimi lahko vstopijo tudi gospe.

Douchi od vodovoda „Aurisina“.
GORKE KOPELI IN GORKI DOUCHI.

Telefon *je brezplačno na razpolaganje občinstvu.*

Restavracija in kavarna se skupne teraso. Notranje in zunanje galerije.

Kopališče se odpre
z dnem 1. junija

Naročila za dobo do 15. septembra t. l.:

Za vsakdanje kopanje	f. 10.—
Jedna kopel za odrašene	—.30
„ „ otroke	—.20
Gorka kopel	—.80
„ „ z douchem	1.—

Gospodje naročniki, kateri dobe posebne marke, imajo prost vstop k slavnostnim koncertom, kateri se bodo prirejali po dnevu v dobi kopanja.

Proti sredi meseca junija bode zavod električno razsvitljen z 6 obočnimi in 20 žarnimi svetilkami.

Informacije dobivajo se v mestnej pisarni gledališča Polytheama na Korzu in sicer od 10 ure zjutraj do 1 ure popoludne in od 3 do 5 ure popoludne; tam se tudi vprejemajo naročila.

Radi znižanja cen naročilom za obitelji, kakor tudi za gospode državne in mestne uradnike, se je obrniti do lastnika samega (Via del Pesce 2), s katerim se more govoriti vsaki dan od 9. do 11. ure predpoludnem.

1—9 **Nadzorstvo.**

Naročila vzprejemajo se le do 31. maja.
1—5

Ljekarna i drogerija E. Tomaja

u Zagrebu ulica 12

preporuča osobito prokušane ljekarije:

Mazilo proti kostobolji ili proti rheumarizmu, kalanju i trganje u kostih, ukočenosti ili grčevom u žilah, boli u kukovih i križicah, probadanju. Ciena 80 novč.

Sladka voda za kašalj i za prsa ili katar u prsih i plućih, težko disanje, promuklost u grlu. Ciena 80 novč.

Pojačeni željezoviti sirup proti slabosti, bljedoći, škrofulaznosti, nemoći. Ciena 1 f

Švedska životna tinktura (Lebenessenz) ili Švedske kaplje. Ovim se glasovitim sredstvom očišćuje *krv i zlatenica* popravlja i okrepljuje želudac i ublažuje glavna bol. olakšava teginja ili mučnina, tjera vjetre, odkljanja se bol u ližici želudačne grčeve, žulice, zimnica, zavijanje ili grizinja u trbuhu. Tko ovu toli hasnovitu Švedsku tinkturu rieseputa uzima sačuvat će si zdravlje, tjelesnu snagu i zapriečiti razne bolesti i poteškoće. Ciena 50 novč.

Prah za blago ili za marvu svakomu gospodaru vrlo potreban za konjski keh i za kašalj, za konje, volove, krave i svinje zalagano čišćenje, za objačivanje želudca i prohave, kada se blago napuhuje i neće rado žderati. Krave davaju od njega više mlieke, konji postaju jači i vatreniji. Ciena omotu 45 novč.

Antiseptična voda za usta i zube, a kojom se sačuvanja zubi od kvarenja, zapriečuje i ublažuje zubobolja, učvršćuje meso oko zubi, razfriškuju usta uklanja neugodna daha. 1 flaša 60 novč

Obširne cienike šaljem svakomu bezplatno Naručbe izvana obavljeju s poštom brzo i pomno. *Tko naručuje bar s tri forinta šaljem plačnu sam poštarinu.* V mojoj se ljekarni dobivaju ave po novinah oglašene medicinske specijalitete *mineralne vode; razne sprave, bandaže ili pojasi za rane, podpažanji.*

Edo Tomaj,
ljekarnik i drogista u Zagrebu,
Ilica 12. 10—10

Luigia Ruggier

u Trstu.

Ulica Stari Lazaret br. 28.

7—6

Prima naručbe na svake vrsti

Zastava (barjaka), signala, itd. itd.

Izvršuje točno i jeftino. te se preporuča osobito p. n. občinstvu iz Istre, Primorja i Dalmacije.

BRÜNNER TUCHSTOFFE

verschleiß en gros & en detail bei der Fabrik des Tuchfabriks-Lager **Vincenz Nowak, u Brnu** Krautmarkt N. 18.

| 20—14 | | | | |

Broj 23. U Trstu 5. junija 1890. Godina XX.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Pripošlana se pisma tiskaju po 5 nč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja po pogodbe sa upravom. Novci se šalju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i najbliža pošta valja točno označiti.

Koga list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koje se ne plaća pristarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se i netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½, i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Carintia br. 25

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Nar. Pos.

Slavenski kongres.

Nerado pišemo o pitanjih svietskoga zamašaja, jer znamo, da naš glas nedopire daleko i jer imademo kod kuće prečijega posla, da naime učimo, putimo, savjetujemo i bodrimo Slavene Istre i Primorja i da jih, kad treba, zagovaramo pred svietom il branimo od mogućnoga i nesmiljenoga susjeda. Ako odstupamo danas od toga načela, činimo to jedino radi toga, što se pitanje o slavenskom kongresu razpravlja i prevrće ne samo u velikih svietskih časopisih, već se za nj zadela i talijanska glasila naše pokrajine. Obćenito se dakle pretresa namisao nekolicine prvaka ruskoga naroda, da se naime sazove slavenski kongres bilo u Rusiji ili izvan nje.

Prvi je spružio misao o sazivu slavenskoga kongresa odeski rodoljub i ruski pisac Aleksandrović Kricov, koji se je obratio na predsjednika petrogradskoga dobrotvornoga družtva grofa Nikolu Pavloviča Ignatijeva pismom, u kojemu mu dokazuje potrebu slavenskoga kongresa, na kojem bi se razpravljalo pitanje o jednom sveslavenskom literarnom jeziku i o uvedenju cirililskoga pisma za sva slavenska plemena. Radilo bi se dakle o tomu, da Slaveni, čuvajuć svaki svoj jezik i svoju narodnost, poprime kako sredstvo sporazumka, kao zajednički simbol, ruski jezik.

Od godine 1848. sastadoše se zastupnici raznih slavenskih plemena dva puta na sličnom kongresu: jednom u Pragu drugič u Moskvi. Razpravljalo se oba puta o raznih zajedničkih težnjah i težnjah, nu drugih praktičnih posljedica nije bilo, van što su se zastupnici rečenih plemena upoznali i duševno približili.

Većina slavenskih novina pozdravlja s veseljem misao o slavenskom kongresu, od kojega očekuju spasonosnih uspjeha, dočim ga neslavenske novine, osobito židovsko-njemačke, madjarske i talijanske unapried odsudju predstavljajuć ga kao prostu demonstraciju ili kao strašilo panslavizma ili panrusizma. Čemu se dakle jedni nadaju i vesele, toga se drugi plaše, držeći se valjda i ovdje one poznate: tvoja nesreća, moja sreća.

Mi neznamo hoće li namisao ruskih rodoljuba ostati samo puka želja i ništa više, i dali bi — kad bi se ta namisno oživotvorila — imala praktične vriednosti il blagotvornih posljedica za pojedina slavenska plemena i za svu veliku slavensku obitelj, nit si želimo radi toga trti glave, zbog razloga, na uvodu ovoga članka navedenih, već smo htjeli u prvom redu, da u kratko predočimo našim čitateljem postanak namisli o sazivu slavenskoga kongresa i pitanje, koje bi imao razpravljati; u drugoj vrsti pako, da i mi s naše strane odlučno odbijemo ona izvrćanja, one laži i klevete, kojimi naši narodni protivnici takav kongres unapried obasipljju.

Poznato je svemu svietu kako se godimice sastaju njemački i talijanski pjevači, gombalači, strielci itd.; jedni u Berlinu, Hamburgu itd. a drugi u Rimu, Bologni, Padovi itd. itd. Na te sastanke šalju austrijski podanici, talijanske i njemačke narodnosti svoje zastupnike, a ovi govore i naziravljaju tuj slogi, zajednici i pobratimstvu sa braćom tudjeg vladara, pa nikomu ništa. To nije nikomu pogibeljno, proti tomu nitko neviče. Gdje je tuj dosliednost a gdje pravda? Protivnikom je nepoznata Spasiteljeva: nečini drugomu, što nije tebi drago, da on tebi učini. Ili zar mislite, da itko vjeruje u nevinost vaših skupština il sastanaka? Neznadete li, da bi Slaveni istim, ako ne većim, pravom mogli prišiti pangermanske i panlatinske ili iredentske težnje vašim sastankom kao što vi krstite panslavizmom ili panrusizmom nješto, što se jedva snuje, što je tekar u začetku i do česa težko da će ni doći? No vama je stalo jedino do toga, da crneć i odkrivajuć drugoga, pokrijete svoju smradnu golotinju. Znajuć, da ste sami smradni i okljani, hoćete da nas svietu kano takove predstavite. Ali mi se vaše klevete nebojimo. Obraz nam je čist a saviest mirna. Nijedno slavensko pleme izvan Rusije, a tim manje mi austrijski Slaveni nećemo, da se pretvorimo u Ruse. Svi težimo za tim, da si obezbiedimo narodni obstanak pod okriljem habsburške dinastije, ali mi svi znamo i ćutimo, da pripadamo slavenskomu plemenu kao što i Rusi. Ako je to grieh il zločin, eto vam kamen.

Govor

narodnoga zastupnika dra. **Dinka Vitezića**, izrečen u carevinskom vieću dne 13. maja 1890. prigodom razprave o državnom proračunu.

Uslobadjam se osvrnuti na očitovanje, učinjeno u proračunskom odboru od jednoga gospodina vladina zastupnika obzirom na naselbine za kaznjenike. Učiniti ću ponajprije njekoje opazke obćenite naravi o naselbinah za kaznjenike.

Mnogim od gospode biti će poznato izvrstno djelo Franc pl. Holzendorffa, koji je taj predmet vrlo temeljito i obširno obradio. Polag njega razumjeva se pod naselbinami za kaznjenike ona okružja i ustave u prekomorskih kolonijalnih posjedih ili odaljenih od domovine stranah, u kojih su radi kazne zločinci nastanjeni. Pojam naselbine za kaznjenike obuhvaća svakako uvjek one pokrajine, koje su od domovine jako daleko i to s dvajuh razloga. To proizlazi iz same njihove svrhe; njihova bo svrha jest u prvoj vrsti, da se otegoti zločincem bjeg, i drugo, da se zločinci poprave; jer ako dodju zločinci u krajeve, gdje nije stanovnikom njihov prošli život poznat, lahko se dogodi, da će se u njima dobre ćut probuditi, a tim ih i na poboljšanje pobuditi.

U novije doba nastojalo se putem naselbina za kaznjenike i narodno-gospodarstvenu svrhu postignuti. Šalju naime odsudjenike u neobradjene i slabo napučene krajeve, da te krajeve obradjuju ili se ih šalje takodjer u rudokope, u kojih je radnja osobito težka. Dočim se je u staro doba, napose za rimskih careva, imalo pred očima samo nečnu svrhu, da se je prognanstvom naime služilo kao jednostavnom kaznom, osobito proti političkim zločincem, ide se u novije doba za raznimi spomenutimi jur svrhami.

Kao što sam čitao u izvješću sjednice proračunskoga odbora od dne 8. marča, odgovorio je gospodin vladin zastupnik na jedan upit gospodina zastupnika dra. Heilsberga sliedeće (čita):

„Što se tiče naselbinah za kaznjenike, to nije pravosudna uprava pustila s vida ustrojenje takovih naselbina, te se sada razpravlja o tom obzirom na otok Krk. Upitalo se namjestničtvo u Trstu, da izviesti, da li bi bio taj otok shodan za naseljenje zločinaca opetovno kaznjenih, ali do sada nemа nikakva odgovora".

Meni nije poznato, da li je i što je namjestničtvo u Trstu visokomu ministarstvu odgovorilo; isto tako neznam, da li je i kakvu odluku visoko ministarstvo o tom predmetu stvorilo. Moram ipak već sada izjaviti, da bi se morao, kad bi pravosudna uprava zbilja namjeravala ustanoviti naselbinu zločinaca na otoku Krku, u ime stanovnika onog otoka, koje se častim ovdje zastupati, što odlučnije proti tomu ograditi, jer bih ja to smatrao za veliku nesreću stanovnika toga otoka. Ja nerazumijem u obće, kako se je moglo doći na tu misao, da se ustroji na otoku Krku naselbinu za kaznjenike. Otok taj je najbliži medju svimi ostalimi otoci kopnu; na jednom mjestu — u kanalu „Maltempo" — jest tako blizu kopnu, da će dobar plivač sa otoka do kopna preplivati. (Na desnici: čujte!)

Usljed toga odpale bi one dvie po meni navedene svrhe posve t. j. otežanje bjega i poboljšanje zločinaca. No nebi se postigla ni treća svrha, naime narodno-gospodarstvena. Otok taj jest razmjerno dobro napučen; to je razviđno odatle, što se narod godimice u Ameriku i u druge krajeve seli. Nemože se dakle reći, da bi

PODLISTAK.

Put u Egipat.

II. dio.

U Port-Saidu.

Napisao **Vladko Krajanin.**

3. Sueški prokop.

(Dalje. Vidi br. 19.)

U to se je sgrnulo mnogo svieta nedaleko mjesta, gdje se je orio glas moga Arapa, glas „vapijućega u pustinji". Da se uzbavim čim prije te neprilike, dadoh mu još jedan dvošestak. I ovoga stigne ista sudbina kao i onog prijašnjeg, i ovaj se dokotrlja pred moje noge na zemlju. Budući mi je ta komedija bila već dobrahno dosadila, okrenuh se, da se udaljim. Bilo je prekasno. Sa svih strana obkolilo me isto arapsko dječurlje. Moj deran stao sada kazivati „braći" sve što se je dogodilo. Razumjeh to po kretanju njegovih ruku. Oni kimali glavom i potvrdjivali mu svaku.

Videći se u neprilici, htjedoh im uteći, al me u to jedan od njih odrine tolikom silom od sebe, da bih bio skoro išao kuda, da li je i u Egiptu more slano. Svi se na to grohotom nasmiju.

— Brima bagare! (prije plati) vikne mi jedan od njih.

Podignuh oči. Sviet nas gledao naokolo smijuć nam se baš od srca. Pa da ne svisneš!

— Quanto bagare? bies vas odnio, viknuh srdito.

— Tarifa! viknu njetko.

— Kolika je ta tarifa?

Sad počme onaj isti brojiti: Od tuda do tuda toliko, pa do tuda toliko itd. Napokon mi kaza svotu. Ne riečam se više koliko je bilo svega toga. Al tad se istom sjetih, da neznadem za vriednost onih novaca, što sam ih imao u novčarki. Dadoh onomu deranu franak. Bio je talijanski, odbio ga. Dadoh mu drugoga. Bio je franczki, uzeo ga. Uzdahnuh duboko i htjedoh već otići.

— Ma fiš! vikne mi onaj deran.

— Un frango bocco! (franak je premalo).

Bilo mi je, da pobiesnim. Pri sebi imao sam tanki „štapić" onako ala „fićfirić". Kako da se riešim te dječurlije? A koli rado bih bio izlemao one derane!

— Još toliko i toliko, reče mi.

Vriednost piastre nisam poznavao. Dadoh mu jednu.

— Ma fiš!

Još ni dosta. Bio sam sit svega toga. Izpraznih novce na dlan ruke. Tada pristupi k meni najstariji izmedju njih i poče sasvim nehajno brojiti novce, što su mi bili na dlanu.

— Quest o e questo e questo.

Dosta. Tresao sam se ko šiba na vodi. Ostavio mi dvie piastre i onaj neseretni talijanski franak, a ostalo mi sve pobro. Na njegov znak pustiše me, da prodjem. Čim bijah izvan onoga „kruga", da se malko osvetim, doviknuh im, da je Muhamed bio nitković. Na to se oni razpale, te počeše nješto vikati za menom.

— Ala vas liepo komplementiraju, reče mi smješeći se njeki znanac, koji je slučajno onuda prolazio.

— Što vele? upitah ga.

— Vele, da bi milostivi Alah izvolio izpeći vašega otca.

— Peklo ih trista . . . . rekoh ljućito i udaljih se vrlo zlovoljan, guječeć grčevitom rukom svoju „praznu kesu".

4. Grčki i arapski predjel.

Pošto sam kušao, da vas bar ponješto upoznam s najvećim predjelom u Port-Saidu, naime sa evropejskim, to mi preostaje jošte, da rečem koju o ostalih dvijuh predjelih, naime o grčkom i arapskom. Grčki predjel ne pruža nam ništa osobita, što bi nas zanimati moglo. Njekoliko onizkih kućica, koje većim dielom pripadaju družtvu kanala, a na čelu tim kućicam crkva s onizkim zvonikom; eto vam u kratko opisa grčkoga predjela. Kuća u kojoj smo stanovali, nalazila se nedaleko toga gradskoga predjela.

Iza ovoga prostire se široka ulica koja dieli grčki predjel od arapskoga. U ovom predjelu su ulice većim dielom uzke a kuće onizke, iz kojih dolazi njekakav čudan, neugodan vonj. Ovdje ondje vidiš po kojega starca Arapa, koji sjedeć pred kućom, razmišlja valjda o budućnosti svojoj i svoga naroda. Iz uzka prozorčića proviruje kadkada glavica mlade Arapkinje, al dakako samo za čas, jer čim te opazi, odmah se sakrije, kao da je u tebi vidjela Bog zna kakvo strašilo. Glupi fanatizam! Po ulicah klati se i koje psето, ružno i mršavo, da mu sva rebra prebrojiti možeš. Ovakvo tucari se timi ulicami dok ga glad neprisili, da gdjegod neodpošne i tuj svoje „papke" za navicko pruži. Strvina leži na ulici, a nitko se ne brine, da ju kamo odnese, dok ne dohrli rulja gladnih pasa, koji se tada natječu medju sobom, tko da ugrabi veći komad kostih pogiuloga si druga. Kuda kreneš okom, svuda vlada sama liepost i tromost. Inače ne vidiš ništa, što bi te zanimalo, ni što bi tvoju pozornost na sebe privuklo. Sama bieda i nevolja. Žalostno al ipak istinito!

5. Kakav je život u Port-Saidu?

Mislim, da neću pogriešiti, budem li vam natuknuo makar samo lietimice koju o tom, kako se životari u Port-Saidu. Razgledajmo ponajprije stanove.

bilo na boljak onoga otoka ako bi se broj stanovnika pomnožio; s druge strane nasrala bi za stanovnike otoka velika pogibelj u čudorednom pogledu radi takvog zločinačkog življa.

Stanovnici otoka Krka molili su opetovno za nižu gimnaziju, a mjesto toga nudja njim se naselbinu za kaznjenike. (Na desnici: veselost); to je doista vrlo ljubezno postupanje, za koje se ono stanovničtvo najuljudnije zahvaljuje.

Reklo mi se je, da je onaj, koji je učinio taj čudnovati predlog, išao za političkom svrhom poniemčenja. (Na desnici: čujte!) Tomu se nebih ni malo čudio, jer inuade mnogo takvih, koji nam hoće njemačku kulturu na sve moguće i najčudnovatije načine narinuti. Nemogu paku nikako slutiti, da će visoka vlada posegnuti za toli nevaljanim sredstvom, da postigne spomenutu svrhu. Stanovnici onoga otoka posložili bi se svakako svimi zakonitimi sredstvi, da odvale od sebe nesreću tolikog zamašaja; oni neće nikada dopustiti, da se njihovomu otoku, koj se ponosi toli slavnom prošlošću, nanese takovu sramotu. Tim zaključujem. (Na desnici: dobro! dobro!)

Pogled po svietu.

Trst, dne 4. junija 1890.

Austro-Ugarska: Jučer je posjetilo Njeg. Veličanstvo cesar i kralj Fran Josip I. u pratnji nadvojvode Vilima vojnički tabor u Bruku, gdje je nazirao vojne vježbe. Tim vježbam prisustvovahu i vojnički zastupnici razuih država.

Dne 30. pr. mj. započela je u češkom saboru razprava o česko-njemačkoj nagodbi. Na dnevni red došao je članak nagodbe o upravi i razdieljenju školstva u Češkoj. Mladočesi predložiše, da se predje preko vladinog predloga na dnevni red, što bijaše sa 167 proti 52 glasa zabačeno. Za mladočeski predlog glasovalo je 38 mladočeskih zastupnika, 10 Staročeha i 4 zastupnika izvan klubova. Zatim se je prešlo na podrobnu razpravu, kod koje sudjelovahu neobičnim oduševljenjem Mladočesi. Jučer bijaše ta točka česko-njemačke nagodbe primljena, a zatim, pošto je još sabor dopitao zemaljskomu odboru 2 milijuna forinti za uredjene Vltave, zatvori namjestnik saborsko zasjedanje. Tako je sretno pod krov spravljena samo jedna točka česko-njemačke nagodbe, jer nebijaše izgleda, da bi u današnjih okolnostih i ostale točke nagodbe sretno prošle.

Iz Beča pišu poljskim listovom, da će vlada svimi dopuštenimi sredstvi na put stati mladočeskoj agitaciji, pa uztrebali, da će i češki sabor razpustiti, o čemu veoma dvojimo, jer bi to Mladočesi vrlo radostno pozdravili. Ono preko dvie hiljade peticija na sabor proti rečenoj nagodbi, svjedoči najbolje, da je većina češkoga naroda uz Mladočehe, te će vlada doista dobro stvar promisliti prije negoli razpusti sabor, jer bi se novimi izbori bez dvojbe broj mladočeskih zastupnika povećao.

Danas se sastaju u Budimpešti delegacije, od kojih se ovaj put neočekuje nikakve zanimivosti, pošto neće biti važnih upita niti izvanrednih razjašnjenja o izvanjskoj politici.

Madjarski sabor prihvatio je zakonsku osnovu o domovinskom pravu, kako ju vlada predložila. Tim je izgubio poznati revolucijonarac Košut ugarsko državljanstvo. premda nastojahu njegovi pristaše svimi silami, da mu to pravo spase.

Hrvatski sabor imao bi se sastati mjeseca oktobra, te zasjedati sve do Božića.

Srbija: Iz Biograda javljaju, da su Turci navalili na kršćansko stanovničtvo okolo Kosova. Sasječeno da je do 40 kršćana dočim su mnoge kršćanske obitelji pobjegle u goru. Ako su njemačke viesti iz Biograda istinite, to je nastalo izmedju metropolite Mihajla i srbske vlade njekakvo nesporazumljenje.

Bugarska: Zastupnik odsudjenoga na smrt Panice, a zatim pomilovana na 20 godina tamnice, uložio je utok proti prvoj osudi. Občenito se govori, da će Panica prije nego li odsjedi svoju pedepsu, doći na slobodu.

Rusija: Važniji ruski časopisi pobijaju odlučno narivavanja njemačkih časopisa o rusko-njemačkom prijateljstvu. Dok traje trojni savez — kažu oni — koj je skopljen najviše radi i protiv Rusije, nemože biti govora o rusko-njemačkom prijateljstvu. Tako odlučno pisanje ruskih časopisa pokazuje, da se Rusija neplaši trojnoga saveza i da njoj netreba njemačkoga prijateljstva.

Francezka: Iz Pariza javljaju, da će vlada za koji dan pomilovati vojvodu orleanskoga, koji sjedi — kako je poznato — u tamnici zbog toga, što se je kao pregnanik vratio u Francezku, da odsluži vojničke godine.

Italija: Mladi talijanski kraljević svratio se na svojem putovanju po istoku, takodjer u Rusiju. U Petrogradu primiše ga vrlo svečano, premda se nalazi talijanska vlada posliednjih godina na strani protivnika Rusije. Kraljeviću na čast priredišе u Petrogradu razne svečanosti i sjajne gostbe, te ga je i car odlikovao visokim ruskim redom.

Kuće grade ponajviše iz drva, jer se kamenje mora dovažati iz drugih oddaljenih krajeva. Potrebito kamenje za temelje i zidove dovaža se ponajviše iz Malte, a da to stoji liepih novaca, netreba nam dokazivati. Kuće su većinom jedno i dvokatnice, no naći ćeš takodjer i po koju trokatnicu. Oko svakoga pojedinoga kata imadu malne sve kuće jedan veliki ili više omanjih shodova. Na krovu svake kuće nalaze se jedna ili dvie zatavanke, na kojih se pere i suši rubenina. Sa zatavanke naše kuće imali smo vidik na dvie trećine grada. Stube u kućah jesu iz drva, a isto tako hodnici. Razumije se samo po sebi, da u takvih kućah neda se šaliti s ognjem. Najmanja iskra imade često strašnih posljedica. Ulazi u kuće nisu po noći razsvjetljeni, što nije baš najugodnije za one, koji ostaju do kasne noći izvan kuće. Imade naime mnogo slučajeva, da su zločinci u jednom ili drugom kutu dvorišta noćju vrebali na izvan kuće nalazeće se osobe, te ih u tmini, kad se kući vraćaše, iz zasjede usmrtiše i porobiše. O kakvoj šumi u okolici nema ni govora. Što da se gori onda? Za gorivo uporabljuju ponajviše ugljevlje. Isto tako nema ni traga kakvoj zemlji u okolici grada; sve i svuda jest gol pjesak. Radi toga dobiva se iz vana zelenina, voće i drugi proizvodi zemlje, zašto se brinu trgovci pazara.

(Slieditі će).

Fr. Sam čul, da je neko zastupstvo va Istroj dalo nagradu jednomu občinskemu činovniku.

Jur. Pak?

Fr. Sam te otel pitat, da morda znaš temu za uzrok?

Jur. Bože moj! rabilo mu je bečі.

Različite viesti.

Ovacija narodnomu zastupniku g. Iv. Nabergoju. Prošle subote bijaše opet sjednica zastupstva grada Trsta. Čim je stupio g. Nabergoj u občinsku dvoranu, pozdravi ga mnogobrojno občinstvo na galeriji živahnim pleskanjem i burnimi živio-klici. Židovska omladina htjela je tu ovaciju na galeriji preprieći ili umanjiti, nu to njoj nepodje za rukom. I židovsko-liberalni zastupnici vrtili se nezadovoljno u dvorani na svojih stolicah, no sve njim to ništa nepomože, jer kako je dozvoljeno i slobodno njihovim pristašem demonstrirati proti našim rodoljubom, istim pravom služe se i pristaše g. Nabergoja, da mu izkažu svoju zahvalnost, ljubav i odanost pa bilo to trščanskim židovom pravo ili ne.

Diocezanske viesti. Presvietli g. dr. Ivan Glavina, tršćansko-koparski biskup, dieliti će sakramenat sv. berme dne 15. junija u župi Šmarje, dne 17. u kuraciji sv. Antona, a dne 22. u župnoj crkvi u Kopru.

Veleč. g. Anton Ulcigrai, duhovni pomoćnik kod sv. Antona staroga u Trstu, premješćen je u stolnu crkvu sv. Justa kao duhovni pomoćnik i koralni vikar.

Preč. g. Feliks Sikić, nadpop u Piranu i počastni kanonik sustolnoga kaptola u Kopru, odlikovan je viteškim redom Frana Josipa I.

Za izpražnjenu župu u Tinjanu razpisan je bio natječaj do konca maja. Do 15. t. mj. razpisan je natječaj na izpražnjena župnička mjesta u Humu, Kašćergi i Novakih, te za kuracije u Karesigi i Salvoru.

Novi odbor „Tršaškoga Sokola". Na glavnoj skupščini našega „Sokola" dne 31. pr. mj. bijahu izabrana sliedeća gospoda članovi u novi odbor: M. Cotić, starosta; Lj. Furlani, dr. K. Janežić, V. Kalister, A. Lampe, A. Bone, Fr. Inamo, I. Prelog i Sr. Bartelj, odbornici; M. Kerže, I. Kukar i I. Zelen, zamjenici; Gr. Stepančić, Fr. Polić i A. Žiberna, revizori.

Učiteljska mjesta. Oglasom 19. maja 1890. br. 26. razpisuje ces. kr. kotarsko školsko vieće u Pazinu mjesta na pučkih školah III. reda, gdje je učitelju povjerena i uprava škole, i to u K r i n g i, sv. Petru u Š u m i i G o l o j g o r i c i sa učevnim hrvatskim jezikom i talijanskim kao predmetom. Mjesto učitelja u L i n d a r u, gdje je učevni jezik hrvatski i talijanski. Natjecatelji imaju se izkazati, da mogu poučavati i vjeronauk. Rok od 4 tjedna teče od 24. maja, kad je prvi put tiskan oglas u službenom listu.

Glavna skupščina „Delalskega podpornega družtva" u Tratu biti će u nedelju dne 8. t. mj. u družtvenih prostorijah. Na dnevnom redu jest jedina točka t. j. nekoje promjene novih družtvenih pravila.

Hrvatska škola u Pazinu nakon velikih poteškoća i zaprieka otvorit će se budućega septembra. Polag ministarske odluke djeca dobiti će temeljnu naobrazbu u svojem materinjem jeziku, a istodobno odlučeno je, da se imaju polagano upoznati sa talijanskim i u višib razredih sa njemačkim jezikom. Na ovaj način djeca, koja budu polazila ovu školu, imati će bolju budućnost pred sobom, jer će se već u ranoj dobi upoznati sa jezici, koji im m gu danas sutra rabiti, jer je već svakomu poznato, da u istarskoj pokrajini nemože ništa postići onaj, koji poznaje samo talijanski jezik. Velike je borbe trebalo dok se je ova škola izvojevala, sada je na našemu puku, da pošalje u nju svoju djecu, jer jedino u ovakovoj školi mogu naša djeca napredovati.

U posliednjem broju poreške „Istre" čitamo takodjer nješto o pazinskoj školi, što bi moglo čovjeka zavesti, kad se nebi znalo, kako je tekla stvar.

U zemaljskom školskom vieću odlučeno bi, da se ima na talijanskoj školi učiti kao slobodan predmet hrvatski jezik, a na hrvatskoj školi talijanski jezik kao predmet. Kod sjednice zemalj. školskoga vieća bila su prisutna dva člana zemaljskoga odbora, koji nisu ništa prigovorili. Njekoliko dana poslije podnesao je zemaljski odbor reklam proti zaključku zem. školskoga vieća, gdje se protivi, da se na talijanskoj školi predaje kao predmet h r v a t s k i, a na hrvatskoj talijanski jezik.

Ovo nam je svjedočanstvo, kako s zemaljski odbor protivi, da se djeca, koj polaze talijansku školu, nauče hrvatski, p r o t i v i s e, da se djeca, koja polaz hrvatsku školu, nauče t a l i j a n s k i. — Orim reklamom mislio je zemaljski odbo u Poreču, da će zategnuti otvorenje h vatske škole, nu prevario se je. „Istra" piše dodušе, kao da je zemaljski odbo reklamom uspio, nu u i s t i n u nije.

Kad je zemaljsko školsko vieće vidilo da se zem. odbor u Poreču protivi, da s Talijani uče hrvatski jezik, popustio je, nu odlučno je zahtjevalo zem. školsk vieće, da se hrvatskoj djeci pruži mogućnost, da nauče talijanski i njemački jezik. Visoko ministarstvo nauke u Beču odlučil je indi u riešenju reklamu, da se na tal janskoj školi neima učiti hrvatski, nu d se na hrvatskoj školi ima učiti talijansk jezik kao predmet. Ako zemaljski odbo u Poreču neće, da se talijanska djec nauče hrvatski, to mi proti tomu neimam ništa prigovoriti, dapače skoro nam je drago, jer će morati po svietu iči, da s zasluže kruha. U Italiji gotovo neć naći kruha, jer se Talijani na sve strane sele, što nemogu kod kuće živiti.

C. kr. kot. školsko vieće u Pazinu oglasom 28. maja 1890. razpisuje sliedeća učiteljska mjesta u gradu Pazinu: 1. Mjesto upravitelja i nadučitelja I. reda na obstojećoj talijanskoj četverorazrednoj muškoj pučkoj školi sa naukovnim talijanskim jezikom i kao predmet njemački jezik. — 2. Mjesto upravitelja i nadučitelja I. reda na novoustrojenoj mješovitoj dvorazrednoj hrvatskoj školi sa naukovnim hrvatskim jezikom i kao predmet njemački jezik. — 3. Mjesto učiteljice III. reda kod mješovite dvorazredne hrvatske škole sa naukovnim jezikom hrvatskim i kao predmet talijanski jezik. — Natjecatelji pod 1 i 2 imaju dokazati, da mogu u potrebi poučavati i vjeronauk. Rok od 4 tjedna počimše teći od 30. maja 1890. kad je bio natječaj prvi put oglašen u službenom listu.

Naredba glede svečeničke kongrue. Službeni list tršćansko-koparskoga ordinarijata „Curia Episcopalis" za mjesec maj donosi na čelu naredbu ministarstva bogoštovja i nastave i ministarstva financije od 20. jenara 1890., kojom se obezkrieplјuje naredba od dne 2. julija 1885. (D. Z. L. br. 99) i uvadjaju nove ustanove za provedbu zakona od dne 19. aprila 1885 (D. Z. L. br. 47) tičuće se privremenog poboljšanja dotacije katoličkog dušobrižničtva.

Spomenutu naredbu priobćuje „Curia" u njemačkom jeziku, jer da neima još autentičnog prievoda u jezicih naše pokrajine.

Hrvatska škola u Šumbregu. Doznajemo, da je visoko ministarstvo u Beču proti predlogu zemaljskoga odbora u Poreču odlučilo, da se ima otvoriti hrvatska pučka škola u Šumbregu.

Iz Kastva nam pišu, da je umro u Spinčićih g. Frane Marotti, bivši zemaljski zastupnik i načelnik obćine Kastav. Pogreb bio mu je utorak dne 3. t. mj. Nebijaše sretne ruke za obćinu kao načelnik niti za narod kao zemaljski zastupnik, premda bijaše vrlo bistra uma, dostatna znanja i neobično velika izkustva. Posliednjih 15 godina živio je samo za obitelj svoju. Počivao u miru!

Divlja politička strast. Pjevačko družtvo „Adrija" u Barkovljah kraj Trsta naznanilo je prije 14 dana sl. magistratu grada Trsta, da priredjuje u nedelju dne 1. junija u prostorijah „Al Risorgimento" u Barkovljah pjevačko-deklamatornu zabavu ili koncert sa predstavom, priloživši prijavi ili molbi program zabave. Uprava toga družtva, nesluteći ništa zla, naručі glasbu, izvježba pjevače i predstavljače, okiti prostorije gostione, razasla pozive, jednom rieči: pripravi sve potrebito, da bude družtvena zabava na ponos i korist družtva a na radost i užitak posjetiteljem. No „Adrija" snuje a slovni tršćanski magistrat boguje. U nedelju u jutro, dakle na dan uređen za zabavu, dobije naime predsjednik „Adrije" g. Dragutin Martelanc dopis sl. magistrata, podpisan od g. upravitelja G a n d u s i o, kojim mu se obznanjuje, da je svaka zabava zabranjena jer ju „Adrija" priredjuje u tudjih prostorijah i to uz plaćninu. Ako nisu ovo temeljiti i nepobitni razlozi, onda je težko čvršćijih i temeljitijih naći!!?

Mi se nesjećamo, da smo ikada čitali niti čuli, da bi igdje i ikojemu družtvu zabranjena bila kakva zabava jedino radi toga, jer ju nepriredjuje badava i u vlastitih prostorijah. Taj „u n i c u m" medju zabranami morao je poteći od sl. tršćanskoga magistrata, te mi savjetujemo predsjedničtvu dične naše „Adrije" da pokloni tu glasovitu „zabranu" starinarskomu mu-

Franina i Jarina

Fr. Porečki jastari se tuže, da neznaju kade je Kringa va Istroj.

Jur. Ter neznaju najbrže ni kade njim je glava.

Fr. A ča bi reć?

Jur. Zvodnili su njim se možjani.

Fr. Tako već nisu za drugo nego za žerilo.

Jur. Samo za korito.

* * *

zeju grada Trsta na vječnu slavu i diku naših ultra liberalnih (!) Talijana. Eto, kako daleko zavede naše gospodare divlja politička strast, koja ih tako zaslijepi, da nevide pravice, zakona ni oblasti; da u toj zaslijepljenosti mlate lievo i desno nepitajuć jel to pravo i Bogu drago. A kako i nebi, kad njima svaka dobro prodje dok gaze i tlače biednoga sugradjana slavenske krvi, kao da je ovaj stvoren jedino radi njih i da smije plaćati porez u novcu i krvi, blažen i sretan, što nema za njegovu zaštitu pravde ni zakona.

Nova gradska uprava u Pazinu. Mjeseca decembra prošle godine izabrano je novo upravno vieće za grad Pazin. Naša stranka pobiedila je u sva tri tiela, te je izabrano 12 naših zastupnika, koji sačinjavaju upravno vieće za poreznu občinu Pazin. Kaošto smo u svoje vrieme javili, proti izborom podniela je protivna stranka utok, koji je nakon duljeg vremena bio odbijen.

Danas možemo javiti, da se je prošloga utorka dne 3. ovoga mjeseca konštituiralo novo vieće izabrav opet jednoglasno svojim predsjednikom g. Antona Bertoša, trgovca u Pazinu. Ovom prigodom moramo iztaknuti, kako se je kratkim nu liepim govorom zahvalio novi predsjednik mu povjerenju, što su ga občinari u njega postavili, pozdravio prisutnoga vladinoga zastupnika, kotarskoga kapetana g. Ivana Simzig-a te obećao, da će i unapried sve sile uložit na boljak i korist puka. Govor je zaključio pozvav vieće, da povičo „živio“ Njegovomu Veličanstvu cesaru i kralju.

Govorio je kratko i jezgrovito član vieća g. Stjepan Načinović. Osobito zanimiv bijaše hrvatski govor kotarskoga kapetana Simzig-a, gdje je toplimi riečmi iztaknuo dosadanji uspješni rad upravnog vieća, izjaviv, da je politička oblast bila tim radom zadovoljna, te da će c. kr. vlada sa svoje strane i u buduće podupriet djelovanje novoga vieća, koje bude smjeralo na obću korist i dobrobit.

Sada preporučamo novomu vieću složan rad.

Novi izbori za obnovu zastupstva ciele mjestne občine Pazin sliedit će još ovoga mjesecа, pušto nije bilo nikakova utoka proti izbornim listinam. Izbor početi će u posljednjem tjednu ovoga mjeseca. Razumijeva se, da će za treće i drugo tielo biti odredjeno više dana.

U budućem broju javit ćemo pobliže dnove kad se ima birati, a danas preporučamo svim i svakomu, da bude pripravan poći na biralište, kada bude pozvan. Svaki birač dobiti će pozivnicu, na kojoj će biti neznačeno tielo i dan kada ima birati. Ovo zastupstvo započelo je obziljni i koristni rad, sada valja nastojat, da novo zastupstvo nastavi djelo započeto te vidljivim načinom pokaže puku, da se je nješto za njega učinilo. Svaki rodoljub neka bude na oprezu.

Iz Zagreba piše nam prijatelj 1. t. m. Ako me nije pretekao Vaš redoviti izvještitelj, izvolite uvrstiti u premilu „Našu Slogu“ ovo njekoliko redaka:

Čitali ste bez dvojbe kako nam je nemila smrt ugrabila dne 30. maja mlada doduše al vrlo čestita muža, Vašega pobratima g. Stjepana Jakčina. Pokojnik jest sin vrlo čestite i ugledne hrvatske obitelji g. Andrije Jakčina i brat narodnoga zastupnika g. Jurice Jakčina. Bilo se mu tekar 34 godine, a bio je neobično temeljito naobražen, čist i čvrst značaj, pun ljubavi i mara za svoj mili mu narod. Prijanjao je svom dušom uz načela stranke prava, kojoj bi bio danas sutra, da ga je Bog poživio, na diku i ponos. Bolovao je dulje vremena na sušici, tražio lieka smo i tamo, te borzvio njeko vrieme i u Vašoj Opatiji, al sve mu siroti ništa nepomože. Za njim žale sjedi roditelji, biedna mlada udova, jedini mu brat Gjuro i svi oni, koji su ikada s njim došli u doticaj. Žalimo i mi iskreno za mužem, koji bi bio po svom nezavisnom položaju, dubokim znanjem, vatrenom ljubavi za hrvatski narod, ponajviše pako čistim značajem i neokaljanim poštenjem danas sutra od velike koristi narodu svomu Vječni Ti pokoj čestiti Stjepane a razcriljenoj Ti svojti podielio Svevišnji jakost, da uzmogneš strpljivo podnesti taj silni udarac.

Prošloga petka priredio je naš glasbeni zavod prvi vokalni koncert poput onih nezaboravnoga Slavjanskoga. Sudjelovaše okolo dvie stotine pjevača: gospode, gospodjica i djece a uz te izvrstne glasbe, u kojoj su najbolje naše glasbene sile. Uspjeh bijaše upravo sjajan, na čemu imade glavnu zaslugu naš neumorni i požrtvovni skladatelj gosp. prof. Kuhač, koji je po čitavom slavenskom jugu marijivošću pčele sabrao i potomstvu sačuvao naše pučke popjevke, koje su naši glasbenici gg. Zajc, Klaić itd. vješto instrumentirali i tim omogućili rečeni koncert, a nam neobičan užitak pripravili. Sutra dne 2. t. mj. biti će drugi koncert (uz ulazninu, dočim je bio prvi za članove glasbenoga zavoda bezplatan) te će tom zgodom biti naš slavni Zajc nagradjen velikim srebrnim a g. prof. Klaić lovorovim vienccm. Mi se unapried iskreno veselimo tomu koncertu, veselimo se dapače namienjenomu odlikovanju gg. Zajca i Klaića, ali žalimo ujedno, da se je zaboravilo na prezaslužnoga g. prof. Kuhača, najzaslužnijega muža za hrvatsku pučku glasbu.

Naknadno primismo s druge ruke sliedeće redke iz Zagreba: Prošlo je već više godina, što je naš velezaslužni glasbenik g. Kuhač sabirao širom svih naših južnih pokrajina narodne popjevke. Kakav mu je bio uspjeh, to svaki Hrvat znade. Njega ide neumrla slava što nam je sačuvao od gotove propasti neprocienjivo narodno blago, pri čemu je ne samo svoje najbolje sile iztrošio nego i svoj imetak skoro posve žrtvovao. A kakova mu nagrada? Ne izpitujmo toga, da neizvrgnemo sami sebe ruglu; dosta je napomenuti, da se naš otačbenik nalazi u takvome stanju, da ni svoga djela izdati ne može. Kad da ri svoga djela izdati ne može. Kad prvi zvuci ruskih pjesama iz sna probudiše prijatelje narodne glasbe, počelo se o tom raditi, da se priredi i ovdje nekoliko koncerata poput Slavjanskijevih, pa se svom silom i snagom dalo na posao, da se čim prije to izvede. Na čelu ovog pokreta stavili se muževi, kao što su gg.: Zajc, Klaić, Stöckl itd. od kojih se je bilo nadati, da će preuzetu zadaću majstorski izvršiti.

Dne 30. svibnja bio je prvi a 2. lipnja drugi koncert u glasbenom zavodu. Na pozorištu pokazale se do dvie stotine pjevača i pjevačica, koji su uz pratnju orkestra, harmoniuma i glasovira prekrasno odpjevali dvanajst narodnih pjesama iz Hrvatske, Slavonije i Bosne. Tko je čuo pjevanje Slavjanskoga i njegove družbe, mogao je suditi, dali je i kakva razlika izmedju jednih i drugih pjevača. Toli liepog, točnog i savršenog pjevanja još se u Zagrebu čulo nije. Kod drugog koncerta poklonjena su dva vienca, i to srebrni g. Zajcu a lovor vienac g. Klaiću. Nu kao što sve kod nas tako se bojim, da se i ovomu poduzeću naše občinstvo neće onako odazvati, kao što bi moralo, jer je već kod drugog koncerta bilo mnogo manje občinstva nego li kod prvog; s kojeg uzroka, neznam. Ali da je toli mala briga občinstva za rad i nastojanje muževa, koji su si već slavu stekli i kojih požrtvovnosti zahvaliti imademo, da se je taj koncert izvesti mogao, nepojmimo. Dičino je i vriedno što su naši glasbeni prvaci odlikovani vienci, no nije prava, što zaboraviše na velikana Kuhača, koji žrtvovav sav svoj imetak za svoje poduzeće, sad se boriti mora sa obstanak a veliko djelo leži u rukopisu nedovršeno. Reć bi, da nas nije ničemu podučila žalostna sudbina slavnog našeg Lisinskoga! Ivanov.

Iz Beča piše nam prijatelj koncem maja t. g. Zanimati će bez dvojbe Vaše čitatelje, ako njim koju priobćite o životu, smrti i pogrebu slavnoga hrvatskoga generala baruna Gavre Rodića, koga pokopasmo ovdje vrlo svečano dne 23. t. m. Pokojnik se rodio u hrvatskoj granici godine 1812. te je kao častnički sin stupio za rana medju vojnike. Napredovao je vrlo naglo u časti, jer ga nalazimo u 46. godini njegova života kao generala. Kao mnogim drugim Hrvatom bijaše i njemu godine 1848. dana prigoda, da se odlikuje na bojnom polju uz Jelačića bana. Još većima odlikovno se godine 1859. i 1866. u Italiji, gdje postade podmaršalom i gdje mu bijahu podieljena najviša vojnička odlikovanja. Godine 1869. umirio je kao vojni zapovjednik pobunjene Krivošijane, a godinu kasnije postade namjestnikom u Dalmaciji. Kao takav stekao si je velikih zasluga za onu kraljevinu; navlastito pohrvaćenje školstva i občina, uredjenje zemaljske uprave itd. izvelo se pod njegovom upravom. Barun Rodić podje na vlastitu molbu godine 1881. uz priznanje priznanja za zasluge u mir. Od tada živio je neprestance u Beču, gdje ga snadje dne 21. t. m. smrt nakon poduljeg poboljevanja. S njim je legao u grob jedan od najboljih hrvatskih generala-vojskovodja, koji se je svojom marljivošću, umom i junačtvom dočepao najviše vojničke časti. Bio je muž riedkih umnih sposobnosti, uztrajne, gvozdene volje, državnik u miru, junak u ratu. On je najbolje karakterizirao naš tradicijonalni tip hrvatskoga generala, koji je na isti način spravan umrieti na bojnom polju, kao što u miru doba ne poznaje žrtava ni poteškoća, da pokaže svoju nepokolebivu odanost svomu zakonitomu vladaru, da uskori sreću i napredak svoje domovine. Dne 23. t. mj. bio je barunu Rodiću veličanstven sprovod, komu prisustvova Njeg. Veličanstvo cesar i kralj Fran Josip I., zatim više nadvojvoda, najviši dvorski dostojanstvenici, ministri, svi generali i mnogo drugog občinstva. Koliko bijaše barun Rodić cienjen i štovan na dvoru pokazalo se kod njegova pogreba, a i poslije toga tim, što je cesar i kralj izraziо udovici i njezinoj djeci svoje sažaljenje, a slavni vojskovodja nadvojvoda Albrecht brzojavio je udovici iz Češke, da žali duboko, da toga hrabroga i vjernoga vojnika nije vidio više prije njegove smrti. Udovici je došlo i od drugud mnoštvo sažalnica, a medju timi odlikuju se osobito one iz krške naše Dalmacije, gdje je slavni hrvatski general ostavio neizbrisivu uspomenu.

Kako Talijani razumiju Talijana sviedoči nam sliedeći slučaj, što se je dogodio posliednjih dana prošloga mjeseca u okolici grada Bergama goruje Italije. U občini Oltre il Colle namješćen je za liečnika Pavao Gennari, rodom iz Toskane. Pozvan u kuću seljaka Manenti, da liječi djevojčicu Valentinu, 14 godina staru, propisao je, da ju taru. raztopinom (soluzione) joda i raztumačio majci bolestne djevojke, kako mora paziti, da nedodje komu drugomu u ruke propisani liek, jer sadržaje otrov u sebi. Liečnik govorio je u čisto talijanskom (toskanskom) nariečju. Majka nije liečniku rekla, da ga nije ništa razumila, nego pošla je u ljekarnu po liek. Povrativ se kući dala je popiti svojoj bolestnoj kćerki propisani liek, a ova je bila odmah zatim spopadnuta od silnih boli, te je biedna za njekoliko ura u najvećih mukah preminula. Nesvoljna majka mjesto da sa kupljenim liekom tare izvana na tielu svoju kćer, dala joj ga je popiti, te je tako nehotijuć otrovala svoju kćer. Usljed toga zatrorili su majku, al ova sva potrta od silne boli i plača kaže, da nije razumila, što joj je naložio liečnik, jer da je govorio talijanski! Dokazalo se je, da je tomu tako i da se je ova nesreća jedino radi toga dogodila, što nije majka liečnika razumila.

Ovo neka bude dobra škola našim ljudem, kada nam naši protivnici predbacuju, da se medju sobom nerazumijemo i da govorimo Bog zna koliko jezika! Nevjerujte jim nego izpripovjedajte jim gornji slučaj, iz kojega jasno sliedi, da Talijan Talijana nerazumije, ako jedan od ovih govori čisti jezik.

Je li našoj vladi u prilog talijanština? Od neko doba, svaki čas, iz namjestničke palače pomaljaju se spisi u talijanskom jeziku. Takav jedan, upravljen jednom svećeniku, baš ovih dana došao mi je pod ruku, a na njem je podpisan podpredsjednik Pavić. Ne ćemo sad pitati vladu: slaže li se to sa pravom našega naroda, nit sa voljom našega vladara, nit sa načelom današnjega ministarstva, no ćemo samo pitati vladu: je li to državi u prilog? . . Naša vlada, kad tako postupa, odgovara nam sa: da; jer ona sama ne zna, što već svak znade t. j. što žele, kud ciljaju naši Talijani. Oni ciljaju i svoje oči upiru na drugu stranu, gdje ih braća razkriljenih ruku čekaju; ta to su oni sjajno u više prigoda i dokazali. Izgled nam Istra i Trst, sa svojim bombama, petardama i spomenicima; izgledi nam neki spljetski prigodom Viške bitke itd. Irredenti jedva čekaju dan, kad će se opet pojaviti na našim obalama talijansko brodovlje, predvodjeno kakvim novim Persanom bolje sreće. Da pako braća, s one strane ja dranskoga mora, ne misle drugčije, o tom ne služi govoriti; vlada je to mogla razabrati i iz raznih govora istarskog zastupnika vrloga g. dr. Vitezića. Hoće li sebi dobra, ne smije podizati svoje neprijatelje“.

Tako splitski „Narod“ a mi podpisujemo drage volje i uporavljamo na naše odnošaje.

Mjesec juni. Dne 21. t. mj. stupiti će sunce u znak raka, te počme u 1 sat istoga dana ljeto. Istoga dana jest najveći dan, a noć najkraća. Toga mjeseca naraste dan samo za 17 časova, a do konca mjeseca skrati se za 3 časa. Mlaj nastupi 25. t. mj. u 2 sata i 59 časova poslije podne. Ove godine dolazi u ovom mjesecu tri vieća svetka t. j. sv. Trojica, Tielovo i sv. Petar i Pavao.

Novi časopis. Dne 30. pr. mjeseca izašao je u Gorici kano prilog „Novoj Soči“ novi časopis pod imenom „Gorica“. Časopis taj baviti će se većinom narodnim gospodarstvom, trgovinom i obrtom grada Gorice, goričke pokrajine i susjednih zemalja. Prvi broj jest vrlo liepo uredjen, ima članaka i vieština, te se već samo tim što bolje preporuča.

Obilat ribolov. U subotu dne 17. prošlog mjeseca u noći ribarska ladja Gracije Simovića iz Muta kraj Kotora podje da zametne u uvali Ljute malu mrežu, tako zvanu polandaru. Kad će mreža na kraj, eto u njoj takva sila ribe, da se nitko ne spominje sličnoj. Pomislite, da jedanput izteglu na kraj do 5000 glava polanda, a da ipak nepodere mrežu! Stari ribari kažu, da su mogli spominjati 2000 glava, ali više u našem zalivu nikad. Dobri gospodar mreže, osim liepog priloga crkvi, razdieli dosta ribe siromašnim obiteljim mjesta, a ostalo rasproda u manje od dvie ure i to po 10 novčića glavu, (amo polande se obično prodavaju po 60 do 80 novč. kilo). U samom Kotoru, premda je bila nedelja te mrsni dan, u jednu uru rasproda se do preko 1800 glava, jer svak je želio okusiti od ove znamenite ribe, a kroz grad nisi čuo nego „ovo je čudo blaženog Gracije“. Što je prosti puk javno i oglasno ovaj dogodjaj nazivao čudom nije se čuditi, ali isto si čuo iz usta najozbiljnijih i izobraženih osoba. Taj dan se je slavila svečanost u slavu blaženoga Gracija. „K. Dalm“.

Što vriedi jedno ptičje gnjezdo? Kod nas vlada zao običaj, da djeca vade jaja iz ptičjih gnjezda. Kolika se šteta čini time, vidi se iz ovoga. Uzmimo, da se uništi gnjezdo, u kojem ima pet jaja. Kad bi se iz njih izleglo pet malih ptica, to svaki ovaj ptić treba na dan poprečno 50 gusjenica, koje mu stare donesu. To čini na dan 250 gusjenica. Uzmimo, da hranjenje traje samo 30 dana, to pojede tih pet ptića svega 7500 gusjenica. Izkustvo nas uči, da je gusjenica velik neprijatelj našem voću, da svaka gusjenica pojede na dan toliko lišća i cvieća, koliko je sama težka. Pa neka je medju tim lišćem samo jedan cvietak i neka gusjenica raste takodjer 30 dana, to ovih 7500 gusjenica pojede 225.000 voćnih cvietaka, što ne bi bilo, da je gnjezdo cielo ostalo. I od tih cvietaka mjesto da dobijemo voća, ne rodi ništa. Evo kolika je to šteta, ako se uniši samo jedno gnjezdo, pa zato neka roditelji i stariji po selu nastoje, da im djeca ne vade ptičjih jaja. H.

Najveće novine na svietu. U nizu riedkostih Achenskoga muzeja nalazi se i novina, koja je izašla u New-Yorku godine 1859. pod naslovom „Illuminated Quadruple Constellation“. Ona mjeri u visini 8¼ stopa, a 6 u širini, te je njen format velik ko obični biljard. Ovo se je novinarsko čudo-pojavilo na dan svetkovanja amerikanske nezavisnosti. Iznosi 8 stranica po 13 stupaca u svakoj, a svaki stupac imade 66 redaka. Novina se tiska svakih sto godina jedanput. Papir, na kojem se tiska, vrlo je tvrd i odporan. Taj list je slagalo 18 ljudi kroz 8 dana. Svaki broj stoji nešto preko 30 novčića. Ova je novina bila tiskana u 28.000 iztisaka, nu danas ih već ne ima mnogo. Sadržaj jednoga broja iznosio bi knjigu srednjega obsjema u četvrtini. Začajno jest, što u tom broju ne ima ni jedne reklame. Kao oprieka ističe se uz ovu novinu i vrlo malena novina „El Telegrama“, koja se u istom muzeju nalazi, izdana u Gvadavajari (u Meksiku). Ova je novinica za 200 puta manja od spomenutog gorostasnog broja.

Neuku nauka.

Ružična voda. Gospodje, da budu bjelije i rumenije, rado se umivaju u ružičnoj vodi. — Pošto kod nas obiluje mirisnimi ružami, nije sgorega da se navede, kako se priredjiva ta ružična voda. Uzme se 4 diela svježih ruža stolistih ili 6 djelova posoljenih ruža stolistih, pa im se dolije toliko vode, da ih oblije. Metne se ova smjesa u kotlić, pa se prekapi ili distilira Prekapljina, koju se dobije, jeste glasovita ružična voda. G. P.

* * *

Mrlje od kolomaza i druge mastne mrlje čiste se izvratno na sliedeći način: Najprije se izpere omrljano mjesto vinovicom (dobrom rakijom ili alkoholom). Kad se izpralo pusti se 2 do 3 sata vremena, da se suši, pa onda se dotično mjesto dobro natare žutancem od jaja, onda se izpere vodom, pa utije (pegla) i posao je gotov. G. P.

* * *

Voda u pčelarstvu. Pčele trebaju mnogo vode. Ako pokraj uliišta neima vode, one lete daleko do banara, da uzmu potrebitu im vodu. Nego ako im nije lakko do vode, odnosno ako im fali vode, onda one stradaju. Pčele trebaju vode, toli za

priredjivanje hrane, koli za raztapljanje kandis sladora iz satja i za sasititi vlastitu žedju. U ljetno doba vide se često pčele, kako poslje kiše nalitaju na lišće i sakupljaju one kapljice vode, koje su tamo ostale, pa lete kući. Istu radnju obavljaju one svakog rosnog jutra, pa bilo da je rosa pala samo po nizkih travicah. — Kad nema kiša i rosa, kako rekosmo, pčele nalitaju do rieka, bunara i mlaka, pa mnoge i mnoge zaglave. Osobito mnogo pčela zagtavi u proljeće, ako fali vode, a te je tim štetnije po gospodara, što se baš u proljeće hoće u roju puno pčela, ako će da se uzgoji puno pomladka, jer je leglo uvjek u razmjeru sa brojem pčela u rojištu. Najviše trpe one pčele, koje u satju imadu u proljeće puno kandis sladora, jer une trebaju puno vode, kako što i one, koje nerazmjerno uzgajaju puno pomladka.

Vode nestaje u košnici, ako je zaliha u satju od tvrda ili zrnasta meda, ili ako se pčele u proljeće hrane sladorom u komadu ili kandis sladorom. Vode može se pružiti pčelam, ako se blizu ulišta drži korito puno vode, u koje se metne nekoliko komadića pluta, da se pčele budu imale na što nasloniti, ili se pak napuni vrč posladjenom vodom, pa se priveže krpom i prevrne na vrh košnice ili na jednoj ploči blizu ulišta. U proljeće, kako smo već rekli, radi priredjivanja hrane za pomladak, trebaju pčele najviše vode. Taljanski pčelari u rano proljeće prirede korita za vodu, da se pčele odmah priuče. Ta korita su obično od kamena, a u njih ima mahovine i kamena, da pčele budu mogle na sigurno stati. Korito napunjaju svaki dan vodom, a lieti 2 do 3 puta na dan. — G. P.

* * *

Kako se suši govedje meso na dimu. Friško govedje meso, dok je još toplo po klanju natare se dobro ili se dobro izvalja u smjesi od 1 diela salitrovine u prah smrvljene i 32 diela kuhinjske soli, pa se onda pospe ražnjimi mekinjami doklen god se mekinje hvataju mesa. Sad se svaki komad mesa omota sa komad čiste hartije, te ovjesi u dimnjaku, da se suši na dimu. Hartija brani od nečisti, a ražene mekinje brane, da se meso naglo ne osuši, te da ne prodru do mesa smrdljivi djelovi dima. Ovako posušeno meso bude teka dobra i čista. G. P.

* * *

Petrolej protiv svih insekta. Profesor Riley u Washingtonu preporučuje uporabu petroleja protiv svih insekta. Valja dva diela petroleja čistoga, rafinovanoga pomiešati sa dva diela kisela mlieka, te tu smjesu tući upravo kako se mješa vrhnje, kad od njega gotovimo maslo. Pošto je smjesa dobro izpremiešana, ulieva se u bocu pak se zataknuta pohranjuje do porabe. Služeć se ovim sredstvom kao bubomorom, valja ga pomiešati vodom i to većom ili manjom množinom, prema tomu jesu li insekti sitniji i slabiji ili krupniji i jači. U toploj vodi ovaka se smjesa savršenije pomješava te djeluje veoma energično. H.

Književnost.

„Vienac" br. 22. izašao je s ovim sadržajem: Pretorijanac. Historička pripoviest iz 16. vieka. Piše Eugen Tomić (Nastavak.) — Marica. Spjevao Mosarski Gustav. — Mladi dani. Napisao François Coppée. (Nastavak.) — Chateaubriand. (Svršetak.) Sastavio A. Dukat. — O hipnotizmu. Piše dr. Vatroslav Horvat. (Svršetak.) — „Čovjeka tragedija". Pjesničko djelo Imbra Mladača, preveo Zmaj Jovan Jovanović. — Listak: K slikam. Književnost. Umjetnost. Svaštice. — Slika: Crkvice u Boci kotorskoj. — „Vienac" izlazi svake subote na dva arka. Ciena mu je na četvrt godine 1 for. 50 nč., poštom 1 for 75 nč. — Svi do sada izašli brojevi mogu se dobiti.

* * *

Maričon, pripoviest Ljuba Babić (Gjalski). U Zagrebu, knjižara dioničke tiskare 1890. Krasna ova pripoviest, koju posvećuje g. pisac svojim roditeljem, protištampana je iz „Vienca" od god. 1884, a stoji samo 30 nvč, te ju toplo preporučamo prijateljem naše liepe knjige.

* * *

Kreutzerova sonata, pripoviest grofa Lava Nikolajevića Tolstoja, preveo M. Herzog. Zagreb 1890, tisak i naklada Schoiza i kralja.

Izraelićani i vršenje patronatskoga prava, napisao dr. Šandor Brestyenszky (preštampano iz „Katol. Lista"). U Zagrebu, knjigotiskara i litografija C. Albrechta 1880. Ciena 15 nvč.

Listnica uredničtva.

Gg. Balandrovića i Učkara strpite se, stiglo za danas prekasno; doći će u budući broj. Srdačan odzdrav!

Listnica upravničtva.

G. M. R. u M. Pravo je kako nam pisaste 31. maja t. g. — Gosp. F. P. u P. Primismo kako pišete za 1889. nu za 1887. i 1888. nezalazimo ništa ubilježeno. List okreuusmo na druga pošta. Da ste nam zdravo!

Lutrijski brojevi

Dne 31. maja.

Trst	32	25	57	11	45
Linc	20	40	67	77	12
Budapest	75	48	34	82	47
Innsbruck	61	7	60	52	18

Dne 4 junija.

Prag	21	13	33	63	77
Lavor	84	49	85	19	39
Hermannstadt	9	86	42	4	26

Podpisani imadu na svojem skladišću — u Trstu, ulica Zonta br. 5 — svakovrstne strojeve za gospodarstvo i svaku drugu porabu. Osobito preporučuju sisaljke (pumpe) za vodnjake i cievi, mlatilnice i čistilnice žita, mrvilnice kuruze, stiskalnice (preše) mastilnice grožđja itd. Prodavaju izvrstnu domaću i izvanjsku robu uz nizke ciene te ju razpošilju prosto od carine, tako da nije uz svu carinu skuplja nego li je drugdje. 2

Postarati će se, da njim neuzmanjka škropilnicah Candeo proti peronospori, kojim daju svi vinogradari prvenstvo pred drugimi, tako da će moći svim naručbam zadovoljiti **Schivitz e Comp.**

Luigia Ruggier

u Trstu.

Ulica Stari Lazaret br. 28.

7—7

Prima naručbe na svake vrsti

Zastava (barjaka), signala, itd. itd.

Izvršuje točno i jeftino, te se preporuča osobito p. n. občinstvu iz Istre, Primorja i Dalmacije.

FILIJALKA

c. kr. priv. avstr. kreditnoga zaroda

za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vreda. papirjih za		V napovednih na	
4-dnevni odkaz	2½%	30-dnevni odkaz	2½%
3- „	2¼%	3-mesečni „	2¼%
30- „	3%	6- „ „	2½%

Vrednostnim papirjem, glasečim na napoleone, kateri se nahajajo v okrogu, pripozna se nova borestna tarifa na temelju odpovedi od 17 novembra, 21. novembra in 13 decembra.

Okrožni oddel.

V vreda. papirjih 2% na vsako svoto.
V napoleonih brez obresti

Nakaznice

za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Tropavo, Reko, kakor za Zagreb, Arad, Borzo. Gradec, Hermannstadt, Inomost, Celovec, in Ljubljano — brez troškova

Kupnja in prodaja

vrednostij, diviz, kakor tudi vnovčenje kuponov 24—11 pri odbitku 1% provizije.

Predujmi.

Na jamčevne listine pogoji po dogovoru. Z odprtjem kredita v Londonu ali Parizu, Berlinu ali v drugih mestih — provizija po pogodbi.

Na vrednostni obresti po pogodbi.

Uložki v pohrano.

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, zlat ali srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.

Trst, 17. februvarja 1890. 11 - 24

Suknene tvari

razašilje za gotovo ili pouzetjem za jako jeftino ciene i samo dobre vrsti

3.10 m	za 1 odielo	samo	for. 3.30
3.10 „	„ „	„	„ 4.60
3.10 „	„ „	„	„ 6.80
3.10 „	„ „	fino	„ 12.—
3.10 „	„ „	vrlo fino	„ 15.—
2.10 „	„ „	za kaput fino	„ 6.—
2.10 „	„ „	vrlo fino	„ 9.—
1.00 „	darovac		for. 2.80—3.20
6.30 „	kamgara za prati		for. 2.80

Tvornica i skladište sukna

E. Flusser u Brnu

Dominikanski trg 8.

Uzorci badava i franko.

18—20—19

Grlena bol, kašalj, hreputavica, promuklost, nazeb zadavica, rera, zapala ustiljen itd.

mogu se u kratko vrieme izliečiti rabljenjem

NADARENIH

Prendinijevih sladkišah

(PASTIGLIE PRENDINI)

što ih gotavi Presdial. ljekar i ljekarner u Trstu

Veoma pomažu učiteljem, propovjednikom itd Prebdjenih kašljuć nočih, navadne jutranje hreputavice i grlenih zapalah nestaje kao za čudo uzimanjem ovih sladkišah.

Opazka. Valja se paziti od varalicah, koji je ponačinjaju. Zato treba uvjek zahtjevati Prendinijeve sladkiše (Pastiglie Prendini) te gledati, da bude na omotu kutijice (škatule) moj podpis. Svaki komad tih sladkišah ima utisnuto na jednoj strani „Pastiglie", na drugoj „Prendini".

Ciena 30 nč. kutijici zajedno sa naputkom.

Prodaja se u Prendinijevoj ljekarni u Trstu (Farmarcia Prendini in Trieste) i u glavnijih ljekarnah svieta. 15—43

Snovij za obleke.

Peruvien in Doeking za više duhovenstvo predpisane snovij za uniforme c. kr. uradnikov, tudi za veterane, gasilna društva, telovadce, livreje,

Sukna za biljarde in igralne mize, lodena tudi nepromočljiv za lovske sukanje; pralne snovij, v plaidi za potovanje od gl. 4 12 itd. Vse to se dobi ceneje nego kje drugod in najboljše, trpežne kvalitete.

Joh. Stikarofski v Brnu (Brünn)

Največja zaloga Avstro-Ogerske. Vzorci franko. Za gospode krojače knjige z najraznovrstnejšimi in najlepšimi vzorci Pošiljatve s povzetjem čez 10 gld. franco. Pri mojej stalnej zalogi v vrednosti 200.000 gl. in pri mojej svetovnej kupčiji se razume ob sebi, da mi ostane mnogo odrezkov; ker pa ne morem razpošiljati uzorcev, vzamem take naročene odrezke rad nazaj, ali jih zamenjam z drugimi, ali pa vrnem denar. Barvo, dolgost in ceno treba je napovedati kadar se naroča take ostanke.

Korespondencija v nemškem, madjarskem, češkem, polskem, italijanskem in francozkem jeziku. 20—20—15

Pošilja blago dobro spravljeno in poštnine prosto!

Teodor Slabanja

srebrar v Gorici, ulica Morelli št. 17.

priporoča se vljudno pri visoko častiti duhovščini v napravo **cerkvenih** posod in orodja najnovejše oblike, kot: monstranc, kelihov itd. itd. po najnižji ceni.

Stare reči popravi, ter jih v cgnji pozlati in posrebri. Na blagovoljno vprašanje radovoljno odgovarja. 33—23

Pošilja blago dobro spravljeno in poštnine prosto!

Obbrežno kopališče

FONTANA,

ob nasipu mola Santa Teresa.

Posebni oddelki, terase in toilettes za gospe in gospode.

Posebno pripravljena kopelj za otroke, s katerimi lahko vstopijo tudi gospe.

Douchi od vodovoda „Aurisina".

GORKE KOPELI IN GORKI DOUCHI.

Telefon *je brezplačno na razpolaganje občinstvu.*

Restavracija in kavarna se skupno terase. Notranje in zunanje galerije.

Kopališče se je odprlo

z dnem 1. junija

Jedna kopel za odrašene . . . . . f. —.80
„ „ „ otroke . . . . . —.20
Gorka kopel . . . . . „ —.80
„ „ z douchem . . . . . „ 1.—

Proti sredi meseca junija bode zavod električne razsvitljave z 6 obočnimi in 20 žarnimi svetilkami.

Informacije dobivajo se v mestnej pisarni gledališča Polytheama na Korzu in sicer od 10 ure zjutraj do 1 ure popoludne in od 3 do 5 ure popoludne; tam se tudi vsprejemajo naročila.

Radi zniženja cen naročilom za obitelji, kakor tudi za gospode državne in mestne uradnike, se je obvestil do lastnika samega (Via del Pesce 2), s katerim se more govoriti vsaki dan od 9. do 11. ure predpoludnem.

2—9 **Nadzorstvo.** 2—5

Marijaceljske želudačne kapljice

zvrstno zdravilo pri vseh boleznih na želodcu.

Dahnbrunnerka.

Neprecenljivo dobrote je posebno vpliv njihov pri neteč-nosti, slabosti želodca, ako z grla smrdi, napenjanju, kislem pehanju, koliki, želodčnem katara, gorečiče (rzavci) pri preobilnej produkciji slin, rumenici, bluvanju in gnjusu čla vobolu, (ako je bol želodca) krč v želodcu, zabasanji, preobilnosti jedi in pijač v želodcu. Cena steklenici je z nakazom vrod samo 40 nov. velika stekenica samo 70 nov Glavni zalog ima lekarničar **Karl Brandy, Krems'er, (Moravja)**

Svarilo! Pristno Marijaceljske želudčne kapljice ponarejujejo in posnemajo se mnogovrstno. — V znamenje pristnosti mora biti zamotana vsaka steklenica v rdeč omot, providen z gornjo varnostno znamko ter mora biti na vsakem priloženem poduku za vporabo razun tega opomnjeno, da je bil isti tiskan v tiskarni g. Gusek-a i Kremericah (Kremsier). 35—13

Marijaceljske pilule proti začepljenju.

Ove više godina sa najboljim uspjehom rabljene pilule proti **začepljenje** tiela potvrdu se mnogo Neka se pazi dakle na gornju zaštitnu marku i na podpis lie'arnika C. Brady, u Krem-iru. Ciena kutijici 20 kr. Zahoji sa 6 kutija 1 for. Ako se novac unapred pošalje stoji jedan zaboj for. 1.20, dva zaboja for. 2.20.

Marijaceljske želudčne kapljice niso tajno sredstvo. Deli, iz katerih obstoji, oznanjeni so na vsakoj steklenici priloženemu poduku za vporabo

Prave **marijaceljske želudačne kapljice** i marijaceljske pilule proti začepljenju dobivaju se pravo u:

V Trstu u Lekarnah: dr. Vittorio Serravallo al Redentore (glavno skladište); pl. Leitenburg All' Ercole trionfante; de Leitenburg Eduard, alla Salute; A. Praxmayer ai due Mori; Prendini Pietro, alla fontana imperiale; Benedetto Saraval All' amazone Trionfante; Antonio Suttina, Batt. al Camello; Benedetto Vlak-Mimussi, dvorska lekarna; Biazoletto, all' orso nero. — U Sežani u lekarni: Filipa Ritschela, kao što i u svih ostalih lekarnah.

BRÜNNER TUCHSTOFFE

Vinzenz Nowak, u Brnu

Kreuzmarkt N. 18.

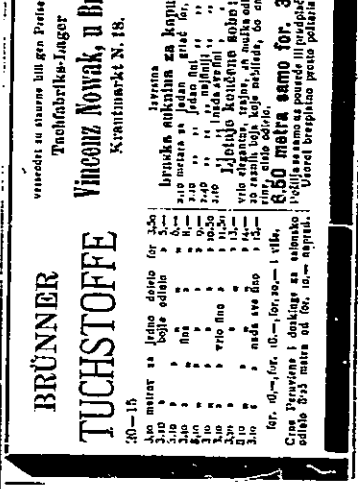

Velika gospodarstvena izložba Beč

14 maja do 15 oktobra

10 sati u jutro do 10 na večer

šumarstvena, umjetnička i obrtnička-

Fontane lumineuse

Park i rotunda

večer električno razsvietljeno

Rotunda

Ulaznica 40 novč. — U nedeljak i svetcih 30 novč. — Ulaznice za djecu 20 novč.

Izdavatelj i odgovorni urednik M. Mandić.

Tiskara Dolenc.

Broj 24. U Trstu 12. junija 1890. Godina XXI.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po 5 nč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja za pogodbe sa upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i najbliža pošta valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cieli arka.

Dopisi se nevraćaju ako se i netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½ i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Carintia br. 25

„Slogom zrasta mala stvari, a nesloga sve pokvari". Nar. Pos.

Poziv na predplatu.

Koncem ovoga mjeseca iztiče mnogim našim čitateljem predplata na prvo polugodišće 1890. godine. Imade žalibože i takovih, koji nam duguju predplatu za jednu i više godina. Molimo dakle jedne i druge, da učine svoju dužnost, da nebude poslije njim i nam neprilika. Izdavanje lista neodvisna stoji velikih žrtava i dosta novca. Svaki prijatelj naše svete stvari dužan je, da nam olakša posao oko izdavanja ovog jedinog glasila za hrvatski puk Istre.

Novce molimo, da nam se šalje poštarskom naputnicom. „Naša Sloga" stoji na godinu za imućnije 5 fr. a za seljake 2 for. Na pol godine polovicu gornjih ciena.

Uprava „N. Sloge".

Propadanje gospodarstva na Puljšćini.

Kao nigdje u Istri, pokazuju se upravo na našoj Puljšćini slabe posljedice i loš upliv grada na bližnju okolicu. Nekanimo danas govoriti o tom uplivu s čudorednog gledišta, prem bi se dalo i o tomu dosta pisati, već o neugodnom uplivu grada Pule na naše izvanjsko pučanstvo obzirom na njegovo materijalno stanje.

Jedan od glavnih uzroka što hrvatski puk na Puljšćini u gospodarstvu nazaduje, zanemarujuć svoja polja i vinograde, svoju krasnu narodnu nošnju i običaje, a ponešto i svoj jezik, jest njeko osobito gramzenje za novcem, težnja za svakidanjim dobitkom.

Grad Pula i najbliža okolica pružaju mu najbolju prigodu, da toj težnji ili lakomosti zadovolji. U samom gradu, napose u carskom arsenalu nadju mnoge prokušane radničke sile dostatne zaslužbe, dočim se u okolici godimice grade, popravljaju ili utvrdjuju tvrdjave i druge velike gradjevine u vojničke svrhe. Dodajmo tomu, da je mnogo naših gospodara danomice u raznih kamenolomih, s kojih je Puljšćina odavna na glasu, tada mora biti svakomu jasno, kako moraju sve to više postajati pustimi ledinami ona plodonosna polja i oranice, one bujne livade i vinogradi. Od Fazane do Medulina muči se i znoji danomice naš seljak oko crarskih gradnja, dočim mu kod kuće samo za silu i vrlo površno obradjuju starinu slabe žene i starci il nedorasla djeca. Jutrom hrle u grad i okolicu hrpimice naši seljaci iz Alture, Ližnjana, Medulina, Premanture, Pomera itd. te se večerom vraćaju utrudjeni k svojim kućam, da odpočinu a sliedećeg dana da nastave svoju svakdanju radnju. Koje dakle čudo ako ostaju neobradjena polja, puste livade i sjenokoše, dračjem i travom zarašćeni vinogradi?

Naši gospodari na Puljšćini, koji su još prije desetak, petnaest godina u vrieme žetve punili kuće pšenicom i drugim žitom, a na jesen žutim kuruzom i izvrstnim vinom, danas nepridjelaju ni toliko, što bi ih za pol godine prehraniti mogli. U prijašnje doba vidjalo se u gospodarskih kućah kamenice ulja, pune skrinje il ormare svakojakog mesa, velike bednjeve kisele repe i kupuza, pante natrpane sirom i skutom, a dandanas nabavlja si sve to većina gospodara gotovim novcem u gradu Puli. A gdje su danas oni parovi ugojenih volova, ponosnih konja, stada mehkorunih ovaca, podpitanih svinja, jata svakojake letuće?

Sve je to iščezlo, svega je nestalo radi nemara i nerada jedino kod razumnijih i bogatijih naći ćes jošte kukavne ostanke bolje i sretnije prošlosti.

Ljudi božji! tako nesmije dalje ići. Vaše mudrovanje nevalja. Vi se morate ostavit dosadašnjeg načina rada i života hoćete li, da Vam nepropadnu i zadnji ostanci Vaše nekuć bogate i krasne starine. Vi stariji i mudriji sjećati ćete se bez dvojbe kako se je prije, dok bijaše u Vaših kuća manje novca a više blagoslova božjega i ploda rukuh Vaših, bolje i sretnije živilo nego li danas. Sjetite se na nekoć žitom i sočivom pune podove Vaše, na konobe Vaše, koje prepliće danas paučina, a u kojih su se do nedavna redale pune bačve sladkoga vina; na dvorove i staje Vaše, koje danas zijaju puste i prazne.

Znademo i sami, da se danas bez zaslužbe, bez novca nemože nikud i nikamo. Cesarske, pokrajinske i občinske poreze il namete valja plaćati. Krsti, ženitbe, bolesti, pogrebi itd. stoje novaca. Imade danas i drugih potreboća, kojih nisu poznavali naši stariji. Novaca dakle treba danomice, vriedno i pravo je, da se ide za njimi, no nije pravo ni pošteno, da se zapušća pitomo a lovi divlje.

Uprimo dakle svimi silami, da sačuvamo ono malo starine, što no nam je jošte preostalo. Tko je suvišan u obitelji, il bez koga se može kako treba obraditi polja i vinograde, neka ide u ime božje za dobitkom. Nije li Vam to moguće — osobito u vrieme velikih poljskih radnja — a Vi dajte se svi složno na domaći posao, pa kad ga dovršite, tada i samo tada potražite zaslužbu.

Nepromišljena i nerazborita hlepnja za novcem spraviti će Vas na prosjačku palicu. Novac taj zadovoljava Vas samo privremeno, traje Vam malo a težnja i pohlepa za njim ubija Vas duševno i tjelesno. Radi novca zanemarujete Vašu starinu, Vašu porodicu, kvarite si zdravlje, prikraćujete si život a postajete orudjem tudjinaca, robovi talijanske gospode, koji grade svoju sreću na Vašoj propasti.

Odgovor

vladina zastupnika na upit narodnoga zastupnika dra. Dinka Vitezića glede kaznjeničke naselbine na otoku Krku.

Vladin zastupnik u carevinskom vieću, ministerijalni savjetnik vitez Pichs odgovorio je u sjednici od dne 13. maja t. g. na poznati jur upit našega zastupnika o kaznjeničkoj naselbini na otoku Krku, koliko sliedi:

Gospodin zastupnik dr. Vitezić upravio je upit na vladu kako li su daleko dospieli dogovori obzirom na otok Krk. Nisam, da mogu za njegovo umirenje kazati, da timi dogovori nije se došlo do nikakva uspjeha (Zastupnik dr. Vitezić: dobro!)

Otok Krk imade, kao što javlja namjestničtvo u Trstu, 20.000 stanovnika, a obsjeg zemljišta nedotješe, da prebrani 20.000 stanovnika, tako da se — što je i sam gospodin zastupnik naglasio — mnogo stanovnika godimice seli u druge pokrajine carstva, tražeći tuj dobitka. Izključeno je dakle posve, da bi se na toli jako napučenom otoku ustrojilo naselbinu za kaznjenike, jer smo si do sada predstavljali takovu kaznjeničku naselbinu, koja se imade ustrojiti u prekomorskih pokrajinah u savezu sa slobodnim naseljivanjem. (Zastupnik dr. Vitezić: tako je!)

U prijašnje doba predstavljalo se kaznjeničke naselbine posve inače. Mislilo se je naime, da se može upotrebiti osobito dalmatinske i istarske kaznjenike, koji nisu sposobni za zanatlijski posao, za obradjivanje zemlje, kod vrtlarstva i vinogradarstva. Nu tih kaznjenika imade najviše 300 do 400, te se je radi toga u obzir uzimalo i obale i otoke jadranskoga mora.

Kako stvari sada stoje, nastoji se, da se opetovno kaznjene zločince odvede daleko od domovine. Tuj valja u obzir uzeti 2000 do 3000 opetovno kaznjenih. Nu takovoga otoka neimamo, te moramo dalje posegnuti.

Stvarajam dakle uvjeravajuć Vas, da obraća vlada neprestano svoju pozornost na to, da pronadje mjesto za ustrojenje kaznjeničkih naselbina, no jadranski otoci nisu za to shodni. (Na desnici: dobro!)

Hrvatska mladeži!

Jadne i nevoljne prilike zavladale su cielom našom hrvatskom domovinom; samo jedan kraj nešto se više do sada bijaše

PODLISTAK.

Put u Egipat.

II. dio.

U Port-Saidu.

Napisao **Vladko Krajanin.**

5. Kakav je život u Port-Saidu?

(Dalje.)

U Port-Said dovažaju jedrenjače i parobrodi živež iz raznih krajeva, kano iz Palestine, Grčke, Turske, Italije, Male Azije itd. Voće dolazi ponajviše iz Palestine i Male Azije, a vino iz Francezke i Grčke. Vino nije skupo, jer se ga dobije po 18, 20 novčića litar. Al meni se nije dopalo. Naša vina su mnogo bolja, jer su nepokvarena i neimaju u sebi Bog zna kakvih primjesa.

Kako se iz tih poteza vidi, u Port-Saidu mora se sve nabavljati iz tudjine. Iz toga sliedi, da je u tom gradu živež mnogo skuplji nego li kod nas, gdje hvala Bogu imamo svega po malo, samo ako nas „ljetina" ne prevari. Meso dolazi ponajviše iz Carigrada. Prepelica imade toliko, da ih čak mrežom love.

Mlieko im daju koze. Te nesretne životinje idu od ulice do ulice, da si traže hranu, dakako ako je štogod ostalo psom. Jadne životinje! A kakvo pak daju mlieko?! — —

Ah! koliko puta videći tu biedu, uzdisah za svojom milom Istrom, gdje baš nije toliko zlo, a bilo bi dakako mnogo bolje, kad nebi bilo naših krvopija i dušmana, koji bi našu skromnu al milu domovinu upropastili, samo da zadovolje strasti i svojim požudam.

Nu zdvajati nesmijemo, biti će ako Bog dade i nama bolje. Tà dobri narod je poćeo dizati svoju glavicu, i on je poćeo uvidjati, da se tim načinom neda napried. Dobar je to znak. Vidjet ćemo, dade li Bog plod sadašnjeg rada, ako ne mi, a to sigurno naša djeca. — — —

A **voda?** Od kud voda, kad okolo Port-Saida ne romone ni potoci ni rieke. Možda pade jedan put u godini kakva malena ploha, al koja korist od nje, kad ne traje ni pet časaka. Što onda?

Težko da će se naći koji izmedju čitatelja, koji nebi znao budi štogod pripovriedati o starcu Mojsiju Izraelcu, što je živio mnogo, mnogo godina prije narodjenja Isukrstova. Težko da bi ikoji g. župnik kod nas pustio k sv. pričesti diete, koje nebi znalo, kako je u starom zavjetu židovska mati imala krasno mužko diete, te ga je unprkos strogoj Faraunovoj zabrani skrivala u svojoj kući, a kad ga nije više mogla sakriti, postavila ga u košaru i položila ga medju gromje, što je strašilo iznad rieke, koja se i dan danas jošte zove — rieka Nil. Ele, djeco moja, ja koji vam pripovriedam, imao sam osobitu sreću i čast piti vode iz te znamenite rieke. A to bogme nije mala stvar. Nil je velika egipatska rieka, koja izvire iz polutničkih jezera, a utiče u sredozemno more, razdieliv se prije u dva rukava, od kojih so jedan sliva u more kod Damiette a drugi kod Rosette. Rosetta i Damietta jesu dva omalena gradića, koji se nalaze medju Aleksandrijom i Port-Saidom.

U Port-Said dovadja se voda iz Nila, i to kroz veoma široke cievi. Vodu skupljaju u posebno skladiśće, koje se nalazi oskraj arapskoga prečjela tik jezerca, što sam ga bio spomenuo već na početku. Sad, tko želi imati vode, valja da se potrudi do onoga ogromnoga kladenca, a ako to nemože sam, valja da pošalje Arapina, koji će mu je donieti u ogromnoj mješini. Nama nije bilo od potrebe, da nikoga šaljemo po vodu, budući bijaše napeljana u kuću kroz cievi.

Al kakva je ta voda? Kaljuža — — dà, prava kaljužina.

Komu je poznato, da se Nil svake godine u srpnju (juliju) razlije po cieloj egipatskoj nizini, neće se tomu nimalo čuditi. Ta poplava rieke Nila prouzročena je silnimi kišami, koje liovaju u to doba na abisinskih gorah. Al već u rujnu (septembru) mjesecu vrati se voda u svoje naravno korito.

One godine, kad sam se ja nalazio u Egiptu, bio je Nil nabujao mnogo jače nego li je običavao drugih godina.

Za egipatske urodjenike bilo bi vrlo zlo, kad se nebi ta poplava ponavljala svake godine. Kad se naime voda povrati u svoje korito, ostavi za sobom mastan mulj, koji zemlju vrlo dobre ognoji. Takva zemlja radja tada obilnim piodom.

Al vratimo se k vodi. Ne samo što je izgledala, kako rekoh, kao prava kaljužina, nego je bila osim toga vruća, kao da je pod njom plamćeo silni oganj. Tu vodu valja procieditи pa zatim napuniti njom njekoliko zemljenih posuda, koje se u večer postave na vjetar, da se voda u njih ohladi. Koliko puta sam uzdisao za svojom bistrom i hladnom istarskom vodicom! — —

(Sliediti će.)

očuvao od nesretne sudbine; zdravija nego drugi krajevi ostala bijaše dosada kršna i junačka naša Dalmacija, ona liepa zemlja, koja bi mogla da bude podnica narodnomu nadanju i razsadnica zdrave hrvatske misli; koja, plodna zdravim narodom i neiztrošena još te u borbi, može, i ako Bog da, hoće da bude iskra, iz koje će se jednom razpaliti rodoljubni plamen, da razšeže srca Hrvatâ i da ih skupi oko jednoga svoga ognjišta. Nego i te naše dične zemlje zahvatio se u zadnje doba pogubni mrtvi duh i udarilo se u nazadak, te se je bojati, da ne propademo u gore nego što smo u početku bili.

U mrtvilo pao je cieli narod, a najžalostnije je nehajstvo mladeži, koja je u svakom narodu duša njegovih najživljih osjećaja. Tom mrtvilu razlog je taj, što u zadnje doba mjesto da se ravno stupa prema cilju, skrenulo se s prave staze i udarilo u grdne stranputice; cilj se izgubio i nastala pomućenost, a u toj mutnoj vodi lukavim glavama najlakše lude ribe hvatati. Ne znadu ljudi u nas ni tko su, ni što su: naši Srbi, kano u ludilu, protiv rodjenog brata jate se nebratski s dušmaninom, komu ne može da bude mjesta u našoj zemlji i svoju sramotu kliču svojom slavom; a oni, koji se hrvatskim imenom krste, i protiv sebe i protiv svojih rade.

Talijaniština, taj gadni korov, poduprta novom srbskom idejom, širi se u nas neprestano, te nije dosta to, već je u zadnje doba u modu došla i nenaravna nam njemština po gradovima, uredima, pa i po školama. Tudjih grdoba u nas sila: izgrdiše nam liepu našu zemlju tudjom izvanjštinom, a mi sve to mirne duše podnosimo, mi koji bi morali živo planuti na svaku uvredu narodu nanešenu od tudjina i prestati oponašanjem tudjinaca svoje ime i sebe same grditi i vriedjati.

Da to prestane treba nam, braćo, spoznanja i sloge, treba nam sporazumka za složan rad. Evo, braćo mlada, liepe prilike da se sastanemo, spoznamo i podžarimo. — Kolovoza mjeseca u rodoljubnoj Makarskoj odkriva se spomenik, što ga zahvalan narod diže svome slavnome pjesniku Andriji Kačiću Miošiću. Pri grobnici onoga, koji je odgojio i neprestano odgaja naš narod, uz grob onog drugog velikog Hrvata, koji je njegov apoštolski rad nastavio; gdje sgodnije, braćo, nego da tu na hrvatskome Primorju sebe domovini zavjetujemo, da se složno dogovorimo i potaknemo na rad, jer je zadnji čas, prije nego propadnemo sasvim.

Narod, spomenikom što ga diže, tek se odužuje velikome svome sinu — a mi, mladež, daj da mu se odužimo kako jedino moramo i možemo, a to radeći za onaj narod, komu je naš pjesnik svoj život posvjetio, za svoj hrvatski narod. Ne nadajmo se i ne čekajmo časa, već ga sami domaknimo.

Malo nas je, koji smo na ovu misao došli, ali smo sigurni, da će nam se naša mlada braća sa svih strana odazvati.

Braću i drugove na sveučilištu u Beču, Gracu i drugdje, gdje ih ima, pozivamo, da nam pripomognu, pak da prije zaključka školske godine ob ovoj misli medjusobno dogovore i obavieste oni nas, kao što ćemo i mi njih o načinu i vremenu, kada ćemo se sastati. — Naša mladež po Dalmaciji neka nastoji, da iz svih gradova i sela dodje što više mladih Hrvata svakog stališa na ovu svečanost. Ovu svoju odluku stavljamo na srce svim rodoljubima po Dalmaciji, neka pristanu uz ovu misao i pomognu nam; navlastito nadamo se, da će slavni odbor za podizanje Kačićeva spomenika u Makarskoj ustrojiti kakav pododbor, koji će nas pričekivati i sve u jedno kolo svadjati.

Pozivamo i ostalu hrvatsku mladež iz Banovine, Slovenije, Bosne, Hercegovine i Istre, navlastito naše drugove sveučilištne gradjane, da svaki, kome je Bog dao te može, dodje k nama na tu narodnu slavu i iz bratskoga ognjišta raznese luč žive hrvatske vjere po svoj hrvatskoj domovini.

U Zagrebu, 6. lipnja 1890.

Hrvatska sveučilištna mladež
iz Dalmacije.

DOPISI.

Sa podnožja Učke, početkom mjeseca junija 1890. Riedki su u Istri krajevi, gdje se može uživati toliko proljetnih ugodnosti, koliko u mojem pustom mjestu, na samom podnožju Učke gore. Ona jurve pliva u podpunom svojem zelenilu, da ja je milota pogledati. Pred sobom vidimo boljunsko polje, prikazujuć nam se u svojoj djevojačkoj ljepoti, narešeno pramaljetnom krasotom i zaojem marljivih seljaka. Slabi dunuju poljetarci, kojim snagu oduzimlju bedemi sve na okolo uzdizajućih se brdâ; tiho, slabim tokom vijuga poljem Boljunčica. Sve to čini ove predjele u ovo doba ugodnimi i zdravimi. Daleko smo pako od gradova; ne ruši dakle mira ovdješnjeg puka upliv nemirnoga gradskoga života. Samo ovaj blagi, mirni život smućaje za čudo naš nesretni Boljun. Što li se sve ne dogadja u tom velezapuštenom mjestancu! Tu samo niče sjeme nesloge, nemira, nenavisti i zlobe; medju sobom nemože se ni dvojica vidjeti ni trpjeti. Neima vam, rekao bi, dvie obitelji, koje bi svedjer dane u prijateljstvu i ljubavi sprovadjale; radi toga ona vječita ogovaranja, ocrnjivanja i tužbe. Ne dogadja se sve ovo samo u susjedstvu, već medju rodjenom braćom, sinom i otcem itd., tako imade slučajeva, gdje se članovi iste porodice ne gledaju, a kamo li da bi se bratski pogovorili il radili u ljubavi za svoje dobro. I u Sodomi našlo se njekoliko pravednika, više ih neće biti ni u ovom gnjezdu; ovima čast i naše priznanje.

Gdje je pako izvor tim smutnjam i toj nesloji? Za stalno tražit ga treba u naših bahatih odpadnicih, nadahnutih kulturom istarskih Talijana i krajelskih dotepuha, opojenih prosvjetom, koja ide samo za — žepom i mržnjom svega, što je slavjansko. Tko nije posvema odan, bolje podložan ovim našim nazovi — Talijanom, taj je mržen i proganjan; traže mu slamicu u oku, samo da mu oduzmu dobar glas il ako je moguće, da ga i upropaste. Je li dakle čudo, što „L'Istria" u svojem 444. broju pod naslovom: „Agitazione inconsulta" zlobno napada na tamošnjega učitelja? Ocrnjivanje osoba u ovakvih mjestih nije ništa nova, pa mislim a toga, da neće gosp. učitelju ma ni jedan vlas osiedititi.

Naši poljanci ne gledaju se ž njima baš najmilije, a čini se usuprot, da se odnošaji medju Poljem i Boljunom sve to više zaoštruju. Čuditi se nije tomu, kad znademo, da gradska „siromašna" gospoda posprdnim okom gledaju našega kmeta, nazivajuć ga „ščavom" i drugimi nečastnimi nasloví. Ah, da mogu ti odpadnici doma i jezika ovoga mirnoga kmeta izbrisati sa površja zemlje, na lopatah tih — „nespašenaca" letio bi Hrvat u more. Uprav oni u Boljunu, koji najveć glavu dižu proti Hrvatom, proti našim čestitim seljakom, za čudo, ti isti krvavo potrebuju pomoć seljačkih žuljeva. Pa još ih griditi! Takova je zahvalnost ovih naših nazovi — Talijana.

Radi toga pozivljemo naše čestite Boljunčane, da skoče na noge, te da obrane svoj jezik i svoju krv od onih nesretnjaka, koji jih zatiru, prezirajuć i mrzeć sve što je njihovo, sve što je hrvatsko. Nastojeć, da vam iz crkve te iz škole oduzmu rieč hrvatsku, žele vas i vašu drobnu dječicu otudjiti od crkve, od vaših duševnih pastira i od liepoga vašega hrvatskoga jezika. Ne družite se s onimi i ne vjerujte onim, kojim je još pred desetak godina bio najsladji jezik onaj, kojim se vi služite, jezik hrvatski. A sada — sada tlače ono, što im bijaše prije milo i sveto. Je-li to pravo i pošteno, da li se može ovakvim odpadnikom ljudskoga pokoljenja vjerovati!

Nad sve ino nek vam bude sveto: vjera i jezik vaših djedova, koji vam jedno i drugo pustiše čisto i slavno prolievajuć krvcu stoljeća i stoljeća proti neprijateljem vjere i doma.

Neka bude ovo mojih par rieči dokazom, da je u mjestancu Boljunu od strane „pazinske gospode", sve i svašta moguće: piriti nemir, oškodjivati i craiti njima nemile osobe; budi ovo istodobno odgovor poročkoj „babi", koja u spomenutom članku nazivlje Boljun uzor-mjestom, lažuć bezstidno, da je tobože hrvatska stranka rušiteljica mira. Ja tvrdim pako, što može posvjedočiti svatko, koji si je samo jednom postolć zamazao smradom te „borgate", da neima nemirnijih i zlobnijih ljudi nego li su ovdje, izuzev njeke riedke iznimke, u cieloj Istri.

Kad je tomu tako, najlagje si je raztumačiti napadaje Istri-jinog mašikarte u spomenutom jur dopisu proti g. učitelju, proti kojemu od nas seljaka nije niti nemože biti prigovora ni tužajke.

Toliko za danas a kada se bolje obaviestim, ob onom što tvrdi rečeni listić, bit ću tako slobodan, gospodine uredniče, priposlat Vama koju o tom.*)

Dakle do vidjenja, Vaš odani

Učkar.

Iz Visnjanščine, dne 6. junija 1890. Molim Vas, g. uredniče, da biste ustupili malo prostora u dičnoj „N. S." ovim redkom, da uvide cienjeni njeni čitatelji, da smo još živi, jer zaista tako se riedko čuje glas iz ovoga kraja naše mile Istre, da bi čovjek malne pomislio ili da nas nije više na ovoj točki zemaljske kore ili pako da nam ide sve kao po loju. Medjutim mi jesmo još tuj i božjom pomoćju tuj ćemo ostati, dok bude svieta i vieka, ma radili naši protivnici što i kako jim drago, pa bili njima u težkih prilikah na pomoć i njihovi patroni — makar iz samoga slavnoga Poreča.

Da se hrvatsko zastupstvo neboji niti najjačega službenoga i neslužbenoga, na parlamentarni ili na neparlamentarni način provedenoga upliva i pritiska, pokazalo je dne 2. t. m. Toga bje naime dana obdržavana občinska sjednica, koju sazva teda negda nakon 6½ mjeseca naš premilostivi načelnik g. Decolle. Nesmije se naime zaboraviti, da bi naš g. občinski glavar vrlo rado sam upravljao, te htio, da mu nitko od savjetnika, a nit zastupstvo ne pomaže kod riešavanja važnih občinskih stvari. Reć bi, da i slavna kotarska politička oblast slabo za to mari, da li nebi umjestnije bilo, da se češće drže obć. sjednice. Sjednici prisustvovahu oh strane političke oblasti sam poglavar g. vitez Elueschegg u podpunoj službenoj paradi, a od strane zemaljskog odbora g. dr. Gambini. Čemu ti visoki gosti? pitati će tkogod. E, dragi čitatelji, bit će da je kojemu štićeniku došla voda do grla, pa mu treba čvrste ruke, da mu priteče u pomoć i da ga po mogućnosti štiti i spasi od gotove propasti. Da Vam pako stvar bude jasnija, pomislite si, da smo u Istri, na Poreščini, pak u Višnjanu, gdje bje ustrojeno i družtvo „Pro Patria" te da je oko toga najviše radio naš obć. lječnik g. Volpi; znajte na dalje, da se je toga dana radilo i o tom, da se tomu doktoru daje putni list ili pašaport, da može drugamo, jer sadašnje hrvatsko zastupstvo bilo je uvjek toga mnienja, da bi se lječnik morao više baviti svojimi lječničkimi poslovi a ne širiti talijansko-dalmatinsko-autonomaška načela u kraju i medju pukom, koj je vjerno odan svomu cesaru i kralju. Lječnik, koj mrzi na sve što je hrvatsko, koj bi sve, što se hrvatskim imenom krsti, u žlici vode utopio, nemože nimalo, da si prisvoji povjerenje puka, paće ovaj će se posvema od njega odvratiti, a nikakvo čudo onda, ako se čuje glasova, da će tkogod radje umrieti bez lječnika nego li da pozove takvoga, u kojega neima povjerenja. Nu o tomu na svojem mjestu, a sada evo me kod dnevnoga reda sjednice. Imala je 12 točaka. Prva obuhvaća kako po običaju čitanje zapisnika. Nakon male primjetbe g. kapetana, zašto da načelnik ne šalje u svoje vrieme zapisnik na kompetentno mjesto za odobrenje, bje odobren od zastupstva.

(Konac sliedi).

*) Samo izvolite. Op. Ured.

Pogled po svietu.

Trst, dne 11. junija 1890.

Austro-Ugarska: Prošloga čedna sastaše se u Budimpešti obje delegacije.

Austrijska delegacija imala je svoju prvu sjednicu u utorak u 1 sat poslije podne. — Otvorio ju je najstariji član delegacije knez Konstatin Czartoriski. Bio je sjednici prisutan 41 delegat. Predsjednikom bijaše izabran knez Juraj Czartoriski.

Ovaj, pošto se zahvalio na pouzdanju, reče, da neće držati političkoga govora. Nije zadaća predsjednika — nadodavši — da dade pravac politici ukupne monarkije, već je delegacija pozvana, da izpita predloge zajedničke vlade i da zaključi u koliko se stavljeni zahtjevi mogu dovesti u sklad sa poreznom snagom naših zemalja. Ona će tu zadaću izvršiti u instiktivnom patriotičkom savezu sa zastupnicima zemalja ugarske krune. Jedno ipak — reče — ja ću se osuditi iztaći, jer sam uvjeren, da ću se time dotaći strune, koja će odzvoniti u svim srcima, a to je, da uz podpuno sačuvanje ugleda monarkije prama inozemstvu i intaktne njezine sposobnosti obrane, mi svi želimo prije svega uzdržanje mira.

Isti je dan ugarska delegacija imala svoju prvu sjednicu u 3 sata poslije podne. Otvorio ju je najstariji član delegacije grof Franjo Zichy.

Odmah se je prešlo na izbor predsjednika i podpredsjednika. Oba su birana jednoglasno. Predsjednikom grof Ljudevit Tisza, a podpredsjednikom grof Franjo Zichy.

Zahtjevi za godinu 1891. iznašaju for. 135,634.237 — prama for. 132,224,339 prošle godine. Na redovite potrebe odpada for. 119,231.898 — na vanredne for. 16,402.339. — Ukupni zahtjevi iznašaju fr. 3,409.898 više od prošle godine. Viastiti dohodci iznašaju for. 2,708.360 (164.281 for. manje od prošle godine). Po tom netto-zahtjevi iznašaju fr. 132,925.887 (lani for. 129,351.708). Na redovite potrebe odpada for. 116,523.548, na vanredne 16,402.339.

Na ministarstvo vanjskih posala trošiti će se for. 4,861.100 — na ministarstvo rata for. 128.634.817 — na zajedničko ministarstvo financija fr. 172.610 — na mirovine 2,011.610.

Dne 7. t. mj. primilo je Njeg. Veličanstvo delegacije. Nj. Velič. je reklo: „Pravim zadovoljstvom primam izjave vjerne odanosti, koje ste mi vi sada izrazili. Na istim primite moju kraljevsku zahvalu.

U občem političkom položaju i u odnošajih balkanskih država, koje su nam toli blizu, nije se prošle godine dogodila nijedna bitna promjena.

Prijateljski odnošaji, u kojima se mi nalazimo prama svim vlastim, učvršćuju u mene nadu, da će se blagoslovi mira i unapred uzdržati.

U snažnom sporazumku sa našimi savezници, u uzajamnoj, punoj nade djelatnosti za zajedničke ciljeve mira, vidim ja i u buduće već pribavljeno jamstvo za sigurnost mojih težnja, upravljenih na blagostanje i napredak mojih naroda. Neprestano razvijanje naše oružane snage nuždno je, da bude čim više moguće u suglasju s važnim položajem, koji Austro-Ugarska mora da učvrsti uz svoje saveznike u Europi.

Kod ustanovljenja ukupnih potreba za vojsku i za vojnu mornaricu moja se je vlada znala ograničiti na ono, što je najnuždnije, izpitav savjestno financijalne odnošaje monarkije, i prem će biti neuklonivo imati obzira na prosliedjenje vojničkih opreznih mjera, kao što na napredak tehnike na polju oružja za pucanje i utvrde. Napredujući razvitak, koji se ukazuje u Bosni i Hercegovini u gospodarskoj struci, omogućuje, da i ove godine troškovi uprave budu pokriti vlastitimi dohodci ouih zemalja. Dok ja preporučujem predloge, vama podnešene, vašoj uviek dokazanoj patriotičkoj uvidjavnosti, računam na to, da ćete vi podupriti moju vladu vašim sudjelovanjem punim pouzdanja, ter vam od srca dajem dobrodošlicu".

Poslije nagovora razgovarao je cesar i kralj s pojedinimi članovi delegacijah. Razgovarajuć sa vodjami českoga i njemačkoga naroda u Českoj sa Riegerom i Plenerom, naglasio je vladar opetovno da mora zastupstvo kraljevine Češke prihvatiti češko-njemačku nagodbu. Bečkim listovom brzojavljuju iz Praga, da će dr. Rieger zamoliti vladu, da sazove još jednom članove konferencije na vieće. Tom prilikom da će on zahtjevati, da se uvede u nutranje službovanje ureda češki jezik. Nezpuni li se ovaj zahtjev, tada da će Rieger odkloniti svaku odgovornost za provedbu još neprihvaćenih točaka nagodbe.

U Zagrebu bio je ovih dana zatvoren urednik „Obzora" g. Pečnjak, jer da se je „Obzor" nepristojno izrazio o osobi bana opisujuć tielovski

obhod. U
vedena p
čene viest
Srbi
nila ustr
srbske k
odustala
ministarst
neima srb
potrebe,
lati. U
glavu n
kadanji o
Na sveč
kralj M
točaka
no da s
srbski n
Ru
ljaju pi
francezk
stajala
mačko-r
ove dvi
čeni lis
bi u je
mačka
Fr
like Ca
nika, k
kod rad
anskoga
stražara
tiše ka
malenk
It
sjetio j
svečano
jahu p
Fr. Bi
Bo
po
Jur. K
Fr. Ha
Jur. Je
in
ke
z
te
la
Fr. On
Jur. Za
ri
Fr. Po
i
Jur.
p
N
nastan
avim
gove
O
telj
Puli g
nom z
h
nakon
Burick
se u
ljački
još te
kao
Vječn
K
smo u
su nje

obhod. U uredničtvu lista bijaše provedena premetačina, no rukopis rečene viesti nebijaše nadjen.

Srbija: Srbska vlada da je kanila ustrojiti u Sarajevu i Mostaru srbske konzulate, no da je od toga odustala na primjetbu austro-ugarskoga ministarstva, da u Bosni-Hercegovini neima srbskih podanika, zato da neima potrebe, da budu ondje srbski konzulati. U Srbiji je počela opet dizati glavu naprednjačka stranka, taj nekadanji oslon nesretne Milanove vlade. Na svečanosti u Šabcu kazao je razkralj Milan, da vidi mnogo crnih točaka na srbskom političkom nebu, no da se ipak uzda u regenciju i u srbski narod.

Rusija: Ruski časopisi razpravljaju pitanje o budućem njemačko-francezkom ratu, u kojem bi Rusija stajala na francezkoj strani i o njemačko-ruskom ratu, u kojem bi se ove dvie velevlasti same borile. Rečeni listovi dolaze do zaključka, da bi u jednom i drugom slučaju Njemačka imala veliku premoć proti sebi.

Francezka: Predsjednik republike Carnot pomilovao je mnogo radnika, koji sudjelovaše mjeseca maja kod radničkih nemira. Vojvodu Orleanskoga dopratiše do granice dva stražara i četiri novinara, koji izvieštiše kasnije svoje listove o svakoj malenkosti svoga putovanja.

Italija: Kraljević talijanski posjetio je i njemački dvor, gdje bijaše svečano dočekan. Njemu na čast bijahu priređene obične sjajne gostbe.

Franina i Jurina

Fr. Siš veroval, da su naši ljudi nejde va Boljune zabugarili, da svi krajeli vraga pojeli, pojte s vragom iz vaše zemlje?

Jur. Ki ti ju je prišil?

Fr. Ha, tako poveda porečka „baba“.

Jur. Jel kada ku istinitu poredala? Tec znaš i sam, da naši ljudi nemoru reć krnjelom: pojte van iz vaše zemlje, zač ni ovo krnjelska zemlja, ter znamo svi odkuda su simo došli lačni i žejni, goli i bosi.

Fr. Onda kako more tako debelo lagat.

Jur. Zač ju je nalagal on, ki je pohajal s černem libričem od oštarije do oštarije, da zapiše ča naši ljudi govore.

Fr. Pak ga je trebeda patušina od vina i dima omutila.

Jur. To će bit ja, pak se je onakov va porečkoj „babe“ ponesnažil.

Različite viesti.

Novi odvjetnik g. dr. Matko Laginja nastanio se je jurve u Puli, što javljamo svim onim, koji bi u pravnih poslovih njegove pomoći ili savjeta trebali.

Osobne viesti. Novoimenovani ravnatelj novoustrojene državne gimnazije u Puli g. dr. Fran Swida imenovan je članom zemaljskoga školskoga vieća za Istru.

Iz Rovinja pišu nam, da je tamo umro nakon kratke ali težke bolesti gosp. Ivan Burich, savjetnik okružnoga suda. Rodio se u selu Burići na Kanfanarčini od seljačkih roditelja, te mu, ako se nevaramo, još tamo mladji brat živi. Pokojnika hvale kao čestita, blaga i nepristrana sudca. Vječni mu pokoj!

Kazmena razprava u Pazinu. Javili smo u svoje doba našim čitateljem, kako su njekoja starija i mladja gospoda iz Pazina dne 22. decembra 1889. na večer u željezničkom vagonu na putu izmedju Cerovlja i Pazina prostačkim načinom vriedjali novomisnika g. Eduarda Gržetića iz Zarečja, koji je u družtvu svojih rodjaka dolazio u kolo svoje obitelji na božične blagdane. Prostačko napadanje nastavljeno bi i od pazinskoga kolodvora do samoga grada, dok nije žandarmerija u bjeg natjerala onu finu gospodu.

Gosp. Eduard Gržetić, na obranu svoje časti, prijavio je cieli dogodjaj c. kr. državnomu odvjetničtvu u Rovinju podignuv istodobno tužbu radi uvriede poštenja. Usljed provedene iztrage c. kr. državno odvjetničtvo u Rovinju ustupilo je cielu stvar pazinskom sudu podignuv obtužbu radi prekršaja predvidjena u §. 516. k. z. (povrieda čudorednosti, prouzrokujuća javnu sablazan). Dne 4. t. mj. obdržavala se je glavna razprava pred c. kr. kot. sudom u Pazinu radi prekršaja §. 516. i radi uvriede poštenja ex §. 496. k. z.

Nakon razprave, koja je trajala preko 3 sata, proglasio je c. kr. sud osudu, kojom su **Josip Camus** stariji, **Josip Camus** mladji, **Ruggero Camus, Dr. Konstantin Costantini, Ettore Costantini, Josip Prinz i Viktor Mrach** pronadjeni kao krivci prekršaja uvriede poštenja, te odsudjen svaki od njih na 15 for. globe, odnosno 3 dana zatvora. Odsudjeni prijavili su proti osudi utok.

Prošlih godina su velikim zadovoljstvom javljale svojoj publici talijanske novine u Istri i Trstu, kad je koji od naših seljaka odsudjen bio radi kakovoga prekršaja. Sad je došao red i na njihove pristaše, i to na gospodu, pa neka to i sada jave svojoj publici, kako se njihovi prvaci, velikani i miljenici znadu uljudno ponašati! Bog neplaća svake subote!

Iz sv. Petra u Šumi javljaju nam, da je poznati krnjel ružno napao u glasovitom puljskom „Somieru“ na čestitoga načelnika one občine, na g. S. Defara iz Tinjana. Junak taj prišiva poruglivo akromnomu doduše seljačkomu sinu al vriednomu načelniku naslov „magnifico“ kao da je potekao od talijanaško-krnjelske krvi. Pak da bi zašto? Bode ga naime silno što g. načelnik zagovara i brani naša mjestna i narodna prava nedajuć svakomu, da se ovdje širi i šepiri kao da je on sam gospodar. Nije mu ni to pravo, što je ovdje naša crkva i što ju marljivo polazimo, kao da nije ovdje nas i naše crkve prije bilo nego li kojekakvih dotepuha, novopečene gospode, njihovih „restauranta“ itd. Gosp. načelnik je tomu deliji nasilnik (despota) jer brani i štiti red i zakon i jer nedovoljava, da nekoja gospoda nemogu više nad supetarskim pukom nasilno zapovjedati i neljudski postupati. Što toga više činiti nemogu, nije krivnja načelnikova, već onih, koji nisu htjeli s pukom kako valja postupati. Svi znamo kako je bio jučjedjaji načelnik g. Depiera zabranio prolaz kočijom pred ovdašnjom crkvom u nedeljah i blagdanih, no toga mu nije nikada nitko spočitnuo, ali sada, kad to isto zabranjuje naš čovjek, načelnik naše krvi i našega jezika, toga mu glavni piskar oprostiti nemože. U ostalom slobodno mu i nadalje nabacivati se na poštene i čestite ljude blatom, koje će vazda padati na njegovo nečisto lice. Grditi, psovati i crniti mu je lahko, jer znade, da se ga nemože na odgovornost pozvati ako ne pred rovinjskom porotom, gdje se je jur branitelj obtuženika Talijana pozivao na patriotizam gospode porotnika — Talijana.

Iz Pomjanščine pišu nam 10. t. mj. Nemilo nas je iznenadio dopis sa ovih strana u cienjenoj „Edinosti“ od dne 27. maja t. g. Žalimo vrlo što je g. urednik, nepoznavajuć valjda naših okolnostih niti svoga dopisnika, primio onaj dopis, iz kojega proviruje lisičavost i spletkarenje rečenoga dopisnika. Pišuć o predstojećih izborih u ovoj občini, nastoji rečeni dopisnik pomutiti još više našu mutnu vodu, da budu pak tim lagje mogli u njoj loviti naši ljuti narodni protivnici. Ako je naša narodna stranka učinila utok — čemu se dopisnik „Edinosti“ čudi — učinila je to s razloga, da već naime jednom prestane tlačenje i proganjanje biednoga naroda od strane poznatih naših paša.

Nebude li imao nikakve uspjeha naš utok, a to će biti barem taj, da ćemo se dati na živahniji i ustrajniji rad, da skinemo sa sebe težki jaram, štono nam ga naprtiše talijanaške podrepnice i njim sličai lizavci.

Kod budućih izbora — nadamo se u pravdu božju i u svjest naroda — pokazati ćemo našim protivnikom, da već nismo robovi il neumno blago, koje se dade za nos voditi od bilo kojega. Kod toga koraka voditi će nas svetа dužnost, da si pomognemo sami. Kad nam odmažu i oni, koji bi nam po svojoj časti, zvanju i dostojanstvu pomoći morali. Silni neredi u uredu, u mjestu i u okolici sile nas, da napnemo sve sile, te da tomu zlu na rep stanemo.

Čudimo se spomenutomu dopisniku, što se je dao na onako rdjav posao, znajuć, da će svojim dopisom jedino narodnim protivnikom pomoći. Ako je pošten, ako mu je do časti, boljka i spasa svog nevoljnog naroda, morao bi odlučno stupiti u redove naše, te pomoći nam, da se oslobodimo ljutog protivnika. Neće li nam pako pomoći, jer nemože ili neznade, tad ga kunemo božjom pravdom, da se kani grdna šaranja i spletkarenja, te neka se zavuče u svoj zakutak, pa neka odatle motri ljutu borbu izmedju pravde i sile, s jedne, te nasilja, zlobe i divljačtva s druge strane. Imade li u njemu srca i poštenja, mora posluhnuti naš savjet.

Hrvatsko akadem. zabavno literarno družtvo „Hrvatska“ u Gracu priredjuje dne 13. o. mj. u 8 satih u večer u prostorijah „Steinfelder Bierhalle“ svečanu sjednicu u slavu imendana svog prvog počastnog člana g. dra. Antuna Starčevića. Sjednicu će otvoriti družtveni predsjednik pozdravnim govorom, u kome će ocrtati život i djela svečara. U zabavnom će se dielu izmjenice pjevati i tamburati. Čisti je prihod družtvo namienilo „Bratovšćini hrvatskih ljudi u Istri“. Dobrovoljni se prinosi primaju zahvalnošću.

Občinski izbori za obnovu zastupstva ciele mjestne občine Pazin razpisani su za sliedeće dane:

Birati će izbornici **III. tiela** dne 23., 25., 26., 27. i 28. tekućega mjeseca junija;

izbornici **II. tiela** dne 30. junija, 1. i 2. julija;

izbornici **I. tiela** dne 3. julija.

Svaki izbornik dobiti će pozivnicu, na kojoj je naznačeno tielo, kojemu pripada, dan i ura, kada ima doći na glasovanje.

Izbori su dakle pred vrati, svaki rodoljub neka čini sada svoju rodoljubnu dužnost, bilo savjetom bilo podukom, da budu opet izabrani u zastupstvo muževi, koji su voljni uložiti sve svoje sile na boljak ove prostrane občine, koja neka služi izgledom ostalim našim občinam Istre. Osobni obziri i strasti imaju mirovati, gdje se radi o složnom radu cielokupnoga pučanstva. Sav naš narod, gdjegod on bio, pomnjivo prati naše odnošaje, pokažimo njemu i ostalomu svietu sasvim jasno i otvoreno, što jesmo i što hoćemo. Želimo i hoćemo biti sami gospodari u svojoj kući. U to ime pomozi nam Bog!

Iz Rieke piše nam prijatelj 8. t. mj. Premda su ovdašnji listovi u načelu složni glede njihove posebne narodnosti, ipak se za municipalne, a osobito za osobne stvari dobrahno med sobom kolju. Doista to uznemiruje tetku „Bilancia“, koja nije bila tomu nimalo naučna. Dvadeset je godina paževala i nitko njoj nije prigovarao, neg ju vazda pustili, da se tusti sa svojim gazdom. Kako sam vam jur javio: „kako skoro sav sviet zna“, ovdje vladajući krugovi vazda snuju kako bi ovaj naš grad prividno podigli do neba, da se o njemu piše bar koliko se piše i govori o Trstu. Od davna su počeli govoriti o tramvaju, ali se to po naravnom tečaju stvari nemože još ovdje oživotvoriti, jer je grad još malen. Znamo bo, da je Trst kada je dobio tramvaj, bio četiri ili pet puta veći nego naša Rieka, a obće je poznato, koliko se je godina htjelo, dok je onaj troušak počeo jedva davati koji postotak interesa, i to otvorenjem kupališta u Barkovljah. Uzprkos svemu tomu našlo se je jedno tudje družtvo, koje je ponudilo ovdje učiniti tramvaj sa povlasticom od 70 godina. No budući da bijaše ovo družtvo preporučeno od strane „Bilancie“ i njezinog odvjetnika, skočilo je opozicijonalno glasilce proti tomu, tražeći u tom sramotu, da nam tudjinci ovamo dolazu i sramotu, da nam tudjinci ovamo dolazu i sramotu, da nam tudjinci ovamo dolazu i odmah se je ustanovilo domaće družtvo, koje, budući domaće, zahtjeva za sebe prednost, što odvažno zagovara zastupnik Osojnak.

To postupanje opozicije je pohvalno, ali u istinu ciela je ta stvar umjetna, jer naš tramvaj nebi bio samo za prevoz putnika, kako je inače svuda, nego po njemu da će voziti raznu robu, kao ves, žito, mutku itd., jer svatko uvidja, da se tramvaj za putnike same nebi mogao ovdje održati. Grad, koji još nije imao niti javnog omnibusa po ulicah (osim onih u nedjelju za Cecilinovo) nemože uspjeti sa tramvajem.

Da se zadovolji pohlepnosti za izvanjskim sjajem i veličanstvom, naši će zapustici žrtvovati i vozove i vozare a sebi neće koristiti, niti trgovcem, već će trubiti po novinah, kako se je svečano tramvaj otvorio (kada to bude).

Tako se je pred njekoliko godina po svietu trubilo, kako se je sjajno kazalište otvorilo, koje je sada zatvoreno i koje će se jako teško otvarati, jer ne odgovara svrhi, a postalo je rak-rana u gradskoj blagajni, a k tomu neima zastupnika, koji bi se hotio primiti ravnateljstva!

Naš grad se je liepo podigao i napredovao u zadnjih deset godina, ali je još daleko da bude mogao imati udobnosti, koje nalazimo u velikih gradovih. Ova je istina vrlo žuhka i neugodna nekojim našim zastupnikom, i zato pod svaku cienu treba, da se sagradi tramvaj. Pučanstvo neće žaliti, ako se tu novost uvede, premda znade, da toga netrebamo.

Kada se bude znalo komu je povlast podieljena, onda ću Vam to javiti.

* * *

Gornju stran gradskog tornja sada ruše, da pak naprave novu. Onaj orao, što je na vrhu stajao i za koga svi u Kvarneru znaju, spušten je pred grad na zemlju, a svjetina se okolo njega sakuplja, da ga dobro prouči, jer ga iz bliza nije poznavala. Vrlo je stara ona ptičurina, jer njoj je na jeziku zarezana godina 1754.; dusta je bure pretrpjela na onome vrhu; gledala je na Franceze i Engleze, vidila je i svoje uljest u grad, ona znade šta se je i poslije dogadjalo, i stoga je svoju zaduću nakon 136 godina prebivanja na vrhu tornja pošteno riešila, a tim dostojnu mirovinu u budućem muzeju zaslužila.

* * *

Na Tielovo bijaše ovdje izleta na razne strane po starom običaju. Parobrod „Ika“ vraćao se iz Liburnije u grad iza osme ure u večer; iskrcao tuj putnike, pak se prazan odputio put Ike na svoje svagdanje mjesto. Parobrod „Sybil“ vraćao se istodobno iz Bakra sa 120 putnika ploveć u luku; nesrećom se sretiše pred mulom „Zichy“ ova dva parobroda, te je manji „Sibyl“ udario „Iku“ u zlo mjesto presjekav ju skoro do mora. Putnici su počeli vikati od straha, a na to skočili ljudi od kraja sa ladjicami, te izletnike prevezli na kopno. Dalnje nesreće nebijaše.

Ovaj udarac ili sraz je mogao prouzročiti groznu nesreću, zato preporučamo našemu parobrodarskomu družtvu „Sverljuga i dr.“, neka pazi i bdije nad svojimi kapetani, da se više što slična nedogodi. Govori se, da vodi pomorska oblast iztragu i da će kazniti kako valja krivce. „Sibyl“ je opet na svoju ploviti za Krk, dočim će „Ika“ ovdje više dana boraviti dok si rebra izliječi. Do vidova!

Brajdar.

O hrvatskoj pučkoj školi u Pazinu primamo od prijateljske ruke još sliedeću crticu:

Dična „Naša Sloga“ često je pisala o hrvatskoj pučkoj školi, koja se imade otvoriti u našem gradu. Već godine 1876. zamišlje ovdašnji: Hrvati — videći i znajući, da bez zdrave, dobre nauke i pouke u materinskom jeziku, neima nikakova napredka — slavno c. k. zemalj-ko školsko vieće, da i njima dade pravo, što ih po Bogu i zakonu ide t. j. hrvatsku pučku školu, jer od postojeće talijanske neimaju baš nikakve koristi. Al molbenica ova ostade kao glas vapijućega u pustinji, bez ikakova uspjeha. Hrvati videći, da ih odonud led bije, odkud bi ih moralo sunce grijati, nipošto ne zdvojiše, već opetuju svoju prošnju, živo zahtjevajuć, da se i njima dade prilika, da se mogu izobraziti, jer i oni plaćaju porez u krvi i u novcima. Al i ova opetovana molba žalibože nebije uvažena. Hrvati ni sada ne zdvoje, već drže se one zlatne: „kucaj i otvorit će ti se“, opet i opet zahtjevaju svoje, zakonom im zajamčeno pravo, naime hrvatsku pučku školu. Viša oblast, videć napokon čeličnu uztrajnost naših ljudi, sazove lani junija mjeseca roditelje, imajuće za školu sposobnu djecu, da se sami izjave, hoće li zbilja hrvatsku pučku školu. Uredjenog dana dodjoše roditelji u velikom broju zahtjevajući jasno i glasno, neka im se djeca podučavaju u materinskom, to jest u hrvatskom jeziku, jer da drugoga jezika ne razumiju. Nakon tolika napora dodje napokon lani mjeseca decembra od više oblasti naredba, da se imade u našem gradu otvoriti hrvatska pučka škola. Mi radostno pozdravismo ovu viest, u nadi, da će se čim prije, toliko godina željno očekivana hrvatska škola otvoriti. Al na naše veliko čudo opazismo, da to njekomu nije po volji. I doista nismo se prevarili! Slavni zemaljski odbor, brineć se svojski za našu naobrazbu (?) uloži utok proti naredbi sl. zemaljskog školskog vieća. A ovih dana tekar dobismo po sl. kot. škol-

vieću odiuku visokoga ministarstva u Beču, koja naredjuje, da se ima hrvatska pučka škola već buduće školske god. 1890-91. u Pazinu otvoriti. Zajedno otvori c. kr. kotarsko školsko vieće natječaj za mjesto ravnajućega učitelja 1. reda i za učiteljicu 3. reda na našoj dvorazrednoj hrvatskoj pučkoj školi. Poleg naredbe vis. ministarstva podučavat će se i talijanski, drugi zemaljski jezik, kao obvezan predmet, i to od druge školske godine napried, tako da će se moći naša djeca i talijanski naučiti s jezik njemački biti će neobvezan predmet. Sada eto imat će djeca naša barem priliku, da se štogod potrebna i koristna za život u školi nauče, jer će se podučavati u materinskom, hrvatskom jeziku, ter neće više vrieme gubiti kao dosele, jer nemogoše uz najbolju volju napredovati u tudjem jeziku, kog nisu razumjeli.

Evo, koliko nas je stojala truda i napora hrvatska pučka škola u Pazinu!

Istinabog, time nam se nije nikakova milost ili povlastica podielila, niti posebna pogača spekla, nego dalo nam se naše pravo, carskim zakonom nam zajamčeno, koje prije il kasnije mora svaki narod da zadobije, budući junački uztrajao u pravednom, zakonitom svojem zahtjevanju. To je opet mali korak na bolje u našem gradu, kojemu se od srca radujemo, i to tim više, jer se toliko i tako dugo moradosmo boriti, i jer svladavši sve zaprieke, nadvladavši silne protivnike, vidimo, da pravo i pravica napokon mora da pobjedi. Natječaj je, kako rekoh, već otvoren, a od viših oblastih se stalno nadamo, da će imenovati takve učitelje, kojima ćemo moći mirne duše povjeriti svoje miljenike, koji će isto u strogo vierskom duhu u hrvatskom jeziku podučavati, da budu vremenito i vjekovito sretni.

U našem obširnom političkom kotaru imade još mnogo, mnogo hrvatske djece, koja kao i naša trebaju nauke kao ozebao sunca, te za koju će viša oblast skrbiti, da se u njoj danas sutra škola hrvatska otvori. Vriednim Berancem će se naskoro njihova, već toliko godina gojena vruća želja izpuniti, te škola otvoriti, a djecu će im podučavati njihov od svega puka ljubljeni, prevriedni župnik, velečastni gospodin Josip Grašić. Al o toj i o drugih školah našega kotara drugom prilikom.

Tuča u Istri. Doznajemo, da je u utorak poslije podne tuča potukla Bertonigla i Novuvas, te da je uništila usjeve i mnogo škode prouzročila u vinogradih. Javljaju nam nadalje, da je ta nesreća posjetila Lindarščinu i jedan dio Kastavšćine.

Državna željeznica od Divače do Pule i od Trsta do Hrpelja potrebuje polag financijalnoga zakona za svoje potrebuće tekom 1890. godine 598.160 for. Od toga odpada 498.500 na redovite a 99.660 for. na izvanredne troškove. Dohodci ovih dvih pruga proračunani su za ovu godinu sa 429.220 for. i to odpada 425.100 for. na redovite, a 4.180 for. na vanredne dohodke. Iz ovoga sliedi, da su ove dvie pruge za tekuću godinu pasivne sa for. 168.940 fr., ili ako se izvanredne izdatke neračuna, to ostaju ipak pasivne sa for. 73.400.

Ovo valja imati pred očima i nama u Istri, jer je i zemaljskomu saboru u Poreču predložen nacrt za gradnju željeznice iz Trsta u Poreč.

Trgovačko-obrtnička komora u Rovinju razpisuje natječaj na sliedeća mjesta mešetara (sensala): U Kopru 2; u Buzetu 1; u Miljah 1; u Izoli 2; u Poreču 1; u Bujah 1; u Čitanovi 1; u Umagu 1; u Motovunu 2; u Vižinadi 1; u sv. Lovreču pazenatičkom 1; u Volosku 1; u Puli 3; u Vodnjanu 1; u Rovinju 3; u malom Lošinju 1; u velom Lošinju 1; u Cresu 1; u Krku 2; u Pazinu 1; u Pićnu 1. — Molitelji imaju poslati svoje molbe (trgov.-obrtničkoj komori u Rovinju) podkriepljene sliedećimi svjedočbami 1) o austrijskom podaničtvu 2) o dobi od najmanje 24 god. 3) o neporočnom ponašanju 4) o slobodnom upravljanju svojih dobara i 5) o mešetarskom izpitu.

Državni proračun za godinu 1890. Polag zakona 19. maja 1890. D. Z. br. 83 potrebuju kraljevine i zemlje zastupane u carevinskom vieću (Cislajtaniji) za pokriće ovogodišnjih potreba 546.303.035 for. Dohodci za ovu godinu proračunani su sa 548,820.006 for.

Filoksera (trsni učenac) na američkom i domaćem trsju (lozi). Do sada držalo se općenito, da filoksera neškodi američkom trsju, te se je radi toga u novije vrieme počelo saditi svuda američko trsje, gdje se filoksera domaće trsje uništila. No tako javlja zagrebački „Gospodarski List" nije tomu žalibože tako. Rečeni list piše naime u najnovijem broju pod naslovom: „Filoksera na američkom trsju i na našoj lozi" sliedeće:

„Piše nam prijatelj iz okolice zagrebačke, da je već sada (dne 2. lipnja) našao u američkom lozištu občine sesvetske puno šiškastih filoksera, i to na listovima dvogodišnje „Viale". Na drugim vrstima američke loze neima još šiška (Gallen).

Na evropskej lozi, gdje je bilo prošle godine šiška na tisuće, ove godine neima još traga filokseri.

Kolobari filoksorine zaraze počinju se jur razprostranjivati, te na brdinah Svetošimunskih počinje ginuti mnogi trs, koji je bio potjerao list i grozde".

Nazadovanje Rima. Po izkazu službenih statističkih podataka imade sada u Rimu, glavnom gradu „ujedinjene Italije" nastanjenih 4000 kuća, u koje bi se moglo smjestiti 20.000 stranaka. Ovi brojevi dokazuju, da se je broj stanovnika rimskih znamenito umanjio odkada je začela zadanja kriza, jer je za posljednju tri godine sagrađeno samo 20 novih kuća. Povrh toga došlo je u. pr. još prošle godine o pokladah u Rim do 100.000 stranaca na pokladne zabave; ove pak ih godine bilo jedva 5 do 6 hiljada. Sve ovo prikazuje, kako je slabo utješljiv položaj sadanjega Rima. —

„Vienac" broj 23. izašao je s ovim sadržajem: Nove pjesme. Spjevao August Harambašić. — Pretorijanac. Historička pripoviest iz 18. vieka. Piše Josip Eugen Tomić. (Nastavak.) — Brat Marko i sestra Jeka. Istinit događaj. Pripovijetka Jovana Sundečića. — Mladi dani. Napisao François Coppée. (Nastavak.) — Čovjekova tragedija". Pjesničko djelo Imbra Madača, preveo Zmaj Jovan Jovanović. (Svršetak.) Od M. Š. — Prvi vokalni koncerat u narodnom zem. glazb. zavodu. Od V. Novaka. — Listak: K slikam. Književnost. Svaštice — Slike: Treat. Nacrtao K. Liebscher. Ius proriče razor grada Jerusolima. — „Vienac" izlazi svake subote na dva arka. Ciena mu je na četvrt godine 1 for. 50 nvč., poštom 1 for. 75 nč. — Svi do sada izašli brojevi mogu se dobiti.

Pošalice.

(Nebo il pakao). Upitao biskup župnika: koliko vam unaša župa? Odgovori ovaj: isto koliko vami biskupija vaša, nebo ili pakao, kako već upotrebimo udieljene darove.

* * *

(Gubitak). Umrla trgovcu supruga, pa će ga ovako tješiti prijatelj: težki vas je stigao udarac radi gubitka tolike žene. — Jest, odvrati onaj težkim uzdahom: vagala je do blizu tri centa.

* * *

(Neopreznost). Sluga: dajte mi masti. — Ljekarnik: hoćete li flastar za uha? — Sluga: oh toga još od poštenoga čovjeka nisam čuo.

* * *

(Izprika). Mati: Vinko, ti si i opet danas u izbi nješto oblizao. — Vinko: nisam. — Mati: ne laži, ja ti čitam u očima. — Vinko: e, al to stoji upisano u očima mi još od jučer.

Listnica uredničtva.

Gosp. M. R. Vist dobismo od vrlo pouzdane osobe, no nemožemo Vam kazati koga se tiče, al mislimo, da ne one osobe, za koju Vi držite. Prijateljski odzdrav!

Listnica uprave.

Uplatili su nadalje od 25. maja do 10. t. mj. za „N. Sl.": M. J. Baška for. 5; J. P. za J. J. Vodnjan for 2. G. M. Stinjan for. 1 F. P. Pićan for. 3. M. D. Gorazda for. 2. S. G. Topolovac for. 1 B. P. Bistrica for. 2. Posojilnica Kopar (oglas) for. 3. S. M. Rieka (oglasi) for. 15. Čitalnica Postojna for. 2·50. Glavarstvo Baška (oglasi) for. 9. Dr. M. L. za gosp. zad. for. 10·-. P. J. Šterna for. 5. M. M. Dragući for. 5. Glavarstvo Dobrinj (oglas) for. 6. G. J. Pazin (oglas) for. 2. C. P. Delnice for. 1. J. N. Omišalj (oglas) for. 1. B. G. Lanišće for. 3. B. J. Kastav (oglas) for. 1·50. D. S. Tinjan for. 5. P. J. Tinjan for 2. M. J. Klana f. 2. K. V. Praputnik for 2. Gosp. P. C. Delnice. Primismo for. 1 još se hoće do konca ove godine 50 nvč. Da ste nam zdravi!

Lutrijski brojevi

Dne 7. junija.

Beč	46	83	63	69	32
Grac	66	33	20	45	56
Temešvar	34	44	60	83	61

Dne 11. junija.

Brno	68	2	5	75	82
Innsbruck	5	32	62	46	44

Javna zahvala.

Svoj gospodi, znancem, rodbini i prijateljem, a osobito gosp. občinskomu glavaru i občinskom zastupstvu, kao i učiteljskom zboru ovdješnjih učionah, koji su sproveli do hladna groba mrtve ostanke moga nezaboravnoga strica gosp. **Frana Marotti-a**, bivšega glavara občine Kastav i pokrajinskoga zastupnika, izričem ovime najsrdačniju zahvalnost.

Spinčići 5. junija 1890.

Josip Marotti
netjak.

BRÜNNER TUCHSTOFFE

versendet an Jedermann billigst franco das Tuchfabrik-Lager

Vincenz Novak, u Brnu

Krautmarkt N. 18.

Izvanja bijelog sukna za kapute

Jedan metar za jedno platno 120 cm. široko za kaput dug 130 cm. 6.30
" " " " " " " 140 " " " " 7.20
" " " " " " " 150 " " " " 8.10
" " " " " " " 160 " " " " 9.00

Izbojite konačne cene!

Ovo sukno je vrlo elegantno, trajno, za malu odiću a za razne boje koje želite, 66 cm. široko

6.30 metra samo for. 3.—

Pošilja se samo za pouzeće ili predplatje. Uzorci brezplatno pošlu se.

Cene: Prevrstne 1 dobitnje sa sukonsko odielo 6·30 metra od for. 18.— naprej. — for. 40.— for. 30.— for. 20.— 1 vlo. 20—16

Grlena bol, kašalj, krepetavica, promuklost, nazeb zaušnica, rana, zapala ustijeh itd.

mogu se u kratko vrieme izliečiti rabljenjem

NADARENIH

Prendinijevih sladkišah

(PASTIGLIE PRENDINI)

što ih gotovi Prendini, ljekar i ljekarnar u Trstu

Veoma pomažu učitejem, prepovjednikom itd. Prebdjenih kašljač noćih, navadne jutranje krepatavice i grlenih zapalah nestaje kao za čudo uzimanjem ovih sladkišah.

Opazka. Valja se paziti od varalicah, koji je ponačinjaju. Zato treba uvjek zahtjevati Prendinijeve sladkiše (Pastiglie Prendini) te gledati, da bude na omotu katijice (škatule) moj podpis. Svaki komad tih sladkišah ima otisnuto na jednoj Strani „Pastiglie", na drugoj „Prendini"

Ciena 30 nč. kutijici zajedno sa napuškom.

Prodaju se u **Prendinijevoj ljekarni u Trstu** (Farmarcia Prendini in Trieste) i u glavnijih ljekarnah svieta. 16—43

Snovij za obleke.

Peruvien in Doaking za više duhovenstvo predpisane snovij za uniforme c. kr. uradnikov, tudi za veterane, gasilna društva, teloradce, livreje,

Sukna za biljarde in igralne mize, loden tudi nepromočljiv za lovske sakeje; pralne snovij, v plaidi za potovanje od gl. 4 12 itd. Vse to se dobi ceneje nego kje drugod in najboljše, trpežne kvalitete.

Joh. Stikarofski v Brnu (Brünn)

Največja zaloga Avstro-Ogerske. Vzorci franko. Za gospode krojače knjige z najrazvrstnejšimi in najlepšimi vzorci Pošiljatve s povzetjem čez 10 gld. franco. Pri mojej stalnej zalogi v vrednosti 200.000 gl. in pri mojej svetovnej kupčiji se razume ob sebi, da mi ostane mnogo odrezkov; ker pa ne morem razpošiljati uzorcev, vzamem take naročene odrezke rad nazaj, ali jih zamenjam z drugimi, ali pa vrnem denar. Barvo, dolgost in ceno treba je naznanoti kadar se naroča take ostanke.

Korespondencija v nemškem, madjarskem, češkem, poljskem, italijanskem in francozkem jeziku. 20-20-16

Pošilja blago dobro spravljeno in poštnino prosto!

Teodor Slabanja

srebrar v Gorici, ulica Morelli št. 17.

priporoča se vljudno pri visoko častiti duhovščini v napravo cerkvenih posod in orodja najnovejše oblike, kot: monstranc, kelihov itd. itd. po najnižji ceni.

Staro reči popravi, ter jih v ognji pozlati in posrebri. Na blagovoljno vprašanje radovoljno odgovarja. 34—24

Pošilja blago dobro spravljeno in poštnine prosto!

Obbrežno kopališče

FONTANA,

ob nasipu mola Santa Teresa.

Posebni oddelki, terase in toilettes za gospe in gospode.

Posebno pripravljena kopelj za otroke, s katerimi lahko vstopijo tudi gospe.

Douchi od vodovoda „Aurisina". GORKE KOPELI IN GORKI DOUCHI.

Telefon *je brezplačno na razpolaganje občinstvu.*

Restavracija in kavarna se skupno terase. Notranje in zunanje galerije.

Kopališče se je odprlo

z dnem 1. junija

Jedna kopel za odraslene	f. —.30
" otroke	—.20
Gorka kopel	" —.80
" z douchem	" 1.—

Proti sredi meseca junija bode zavod električne razsvitljave z 6 obočnimi in 20 žarnimi svetilkami.

Informacije dobivajo se v mestnej pisarni gledališča Polytheama na Korzu in sicer od 10 ure zjutraj do 1 ure popoludne in od 3 do 5 ure popoludne; tam se tudi vzprejemajo naročila.

Radi zniženja cen naročilom za obitelji, kakor tudi za gospode državne in mestne uradnike, se je obrnili do lastnika zamega (Via del Pesce 2), s katerim se more govoriti vsaki dan od 9. do 11. ure predpoludnem.

4—9 **Nadzorstvo.** 3—5

Marijaceljske želudačne kapljice

zvrstno zdravilo pri vseh boleznih na želodcu.

Neprecenljive dobrote je posebno vpliv njihov pri neteženosti, slabosti želodca, ako z grla smrdi, napenjanju, kislem pehanju, koliki, želodečnem kataru, gorečiče (rzavci) pri preobilnej produkciji slin, ramenici, bluvanju in gnjusu, glavobolu, (ako je bol želodca) krč v želodcu, zabasanji, preobilnosti jedi in pijač v želodcu.

Cena steklenici je z nakazom vred samo 40 nov. velika steklenica samo 70 nov. Glavni zalog ima lekarničar Karl Brandy, Kremsier, (Moravja)

Svarilo! Pristne Marijaceljsko želodčne kapljice ponarejajejo in posnemajo se mnogovrstno. — V **zanesenje pristnosti** mora biti zamotana vsaka steklenica v rdeč omot, providen z gornjo **varovalno znamko** ter mora biti na vsakem priloženem poduku za vporabo razun tega opomnjeno, da je bil isti tiskan v tiskarni g. Gasek-a i Kremericah (Kremsier). 36—13

Marijaceljske pilule proti začepljenju.

Ove više godina sa najboljim uspjehom rabljene pilule proti **začepljenju** tiela **patvore se** mnogo Neka se pazi dakle na gornju zaštitnu marku i na podpis lieènika C. Brady, u Kremsiru. Ciena kutijici 50 kr. Zahoji se 6 kutija 1 for. Ako se novac unapred pošalje stoji jedan zaboj for. 1.20, dva zaboja for. 2.20.

Marijaceljske želodčne kapljice niso tajno sredstvo. Deli, iz katerih obstoji, oznanjeni so na vsakej steklenici priloženem poduku za vporabo

Prave **marijaceljske želodčne kapljice** i marijaceljske pilule, proti začepljenju dobivaju se pravo u:

V Trstu u Lekarnah: dr. Vittorio Serravallo al Redentore (glavno skladište); pl. Leitenburg All' Ercole trionfante; da Leitenburg Edvard, alla Salute; A. Praxmayer al due Mori; Prendini Pietro, alla fontana imperiale; Benedetto Saraval All' amazone Trionfante; Antonio Suttina, Batt. al Camello: Benedetto Vlah-Minussi, dvorska lekarna; Biazoletto, all' orso nero. — U Senjani u lekarni: Filipa Ritschela, kao što i u svih ostalih lekarnah.

Velika gospodarstvena izložba u Beču

14 maja do 15 oktobra

10 sati u jutro do 10 na večer

šumarstvena, umjetnička i obrtnička-

Fontane lumineuse

Park i rotunda

večer električno razsvietljeno

Ulaznica 40 novč. — U nedeljah i svetcih 30 novč. — Ulaznice za djecu 20 novč.

Izdavatelj i odgovorni urednik **M. Mandić.**

Tiskara **Delenc.**

Broj 25. U Trstu 19. junija 1890. Godina

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po 5 nč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja uz pogodbe sa upravom. Novce se šilja poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarino, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka [illegible] arka.

Dopisi se nevraćaju ak[illegible] netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 4 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno (4 for. 2½, i 2 za pol godine. Izvan carevine više poštarine.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nala[illegible] se u Via Carintia br. 25

„Slogom raste mala stvari, a nesloga sve pokvari". Nar. Pos.

Poziv na predplatu.

Koncem ovoga mjeseca iztiče mnogim našim čitateljem predplata na prvo polugodišće 1890. godine. Imade žalibože i takovih, koji nam duguju predplatu za jednu i više godina. Molimo dakle jedne i druge, da učine svoju dužnost, da nebude poslije njim i nam neprilika. Izdavanje lista neodvisna stoji velikih žrtava i dosta novca. Svaki prijatelj naše svete stvari dužan je, da nam olakša posao oko izdavanja ovog jedinog glasila za hrvatski puk Istre.

Novce molimo, da nam se šalje poštarskom naputnicom. „Naša Sloga" stoji na godinu za imućnije 5 fr. a za seljake 2 for. Na pol godine polovicu gornjih ciena.

Uprava „N. Sloge".

Občinski izbori u Pazinu.

Mjeseca febrara tekuće godine minule su tri godine odkad je sadašnje zastupstvo mjestne občine Pazin preuzelo občinsku upravu iz talijanskih rukuh. Svladavši narodne protivnike u ljutoj dvogodišnjoj borbi, stupiše na čelo one občine muževi hrvatske stranke.

Mjestna občina sa gradom Pazinom jest bez dvojbe jedna od najvažnijih točaka ciele Istre. Tu važnost priznali su njoj i naši narodni protivnici udarivši u njoj svoj logor, iz kojega se kroz desetke godina dielilo zapovjedi i naloge širom sve Istre. U Pazinu sticahu se sve niti talijanskoga rada u Istri. Tuj bijaše glavno zapovjedničtvo talijanske stranke a i danas jošte jest tuj sjelo talijanskomu političkomu družtvu, kojemu su za poslie njih trih godina dobrahno krila pala. U Pazinu plele se spletke i kovalo oružje na zator istarskih Slavena a na spas Talijana.

Opravdan bijaše dakle s talijanske stranke onaj užasni krik kadno je prije tri godine hrvatska stranka nakon težke borbe porušila tu talijanašku tvrdjavu, te na njoj zasadila hrvatsku zastavu. Sve što nam je u Istri protivno uzkomešalo se onom zgodom zagroziv nam se osvetom — grdnom osvetom! A kako njim se odgovorilo s hrvatske strane? Trieznim i ozbiljnim radom.

Naši muževi, stupivši na čelo uprave, uvažise naš prijateljski savjet. „Hrvatska stranka" — poručismo njim dne 25. novembra 1886. — „poluciv sjajan uspjeh, znati će zasiguro mudrom i pravednom upravom talijanaške griehe u občini izpraviti, te tim izbornu pobjedu sebi i narodu na čast novim lovor-vincem ovjenčati."

Mi se neprevarismo. Naši prvaci na Pazinščini posluhnuše dobar savjet sebi na čast a narodu na korist. Ti muževi odstupaju ovih dana s občinske uprave nakon trogodišnjeg rada, mirne i čiste savjesti i čvrstim osvjedočenjem, da su riešili svoju težku zadaću po svojih najboljih silah na korist one občine a na ponos hrvatskoga roda Istre. Svietao njim obraz!

Dne 23. t. mj. početi će novi izbori za onu občinu, te će trajati za sva tri tiela do 3. julija t. g. Izborne listine, na novo sastavljene, bijahu izložene svakomu na uvid — kako to zakon zahtjeva. Pozivi su razaslani na sve občinare imajuće pravo glasa. Sve je dakle pripravno i uredjeno strogo po zakonu. Nebijaše tuj zatezanja sa izbori, kako su to činili naši narodni protivnici dok bijahu na upravi; neima tuj mjesta spletkam ni varkam kako to biva u občinah, u kojih vladaju naši protivnici.

Občinari pazinski! U ime stranke, kojoj služimo i koju zastupamo, pozivljemo Vas, da pohrlite na dan izbora svi, koji imate pravo birati, na občinu i da tuj izaberete muževe Vaše krvi i Vašeg jezika, suobćinare Vaše, koji će Vam polagati vierno i točno račun o svojem dielovanju. Šarati će po svoj prilici i ovoga puta Vaši protivnici okolo Vas, nu Vi ih dobro poznate, pa se ih lahko i oslobodite. Nedajte se prevariti ili zasliepiti. Pazinska gospoda kušati će valjda jošte jednom svoju sreću, no od Vas će zavisiti, da to bude za zadnji put. Oni znadu, da njim je u toj občini odzvonilo, al njim se je težko razstati sa občinom, za koju su do nedavno držali, da njim neće nikada izbjeći. Pokažite njim dakle, da njim je tuj uzaludan sav trud i bezuzpješna svaka borba. Recite njim, da se Hrvati občine Pazin neće dati više nikada pod talijanaški jaram.

Glasujte dakle svi složno za one i onakove muževe, koji su zadnjih trih godina postavili Vašu občinu na čvrste narodne noge, koji su upravljali Vašom občinom tako mudro, triezno i nesebično, da njim isti protivnici u tom prigovoriti nemogu.

Birajte takove muževe i to složno i jednoglasno, bez straha i bez obzira na ikoga.

Iz carevinskoga vieća.

Vrše će svoje obećanje počimljemo današnjim brojem donašat pojedine važnije dielove govora narodnih zastupnika na carevinskom vieću, izrečene prigodom proračunske rasprave i tiće će se takodjer naše kože. Ograničujemo se na pojedine izvadke, jer nam prostor lista nedopušća obširnije pisati. Eto za danas važnijih mjesta iz govora štajerskoga zastupnika g. dra. Gregorca. Govoreć o češko-njemačkoj nagodbi, prispodobi narodnostne odnošaje u Češkoj sa onimi u austrijskih južnih pokrajinah, te predoči koliko trpe Slaveni u tih pokrajinah. Medju ostalim reče on:

Austrijski južni Slaveni neimaju nijedne visoke škole, jer zagrebačko sveučilište smatra se kao inozemsko. Na gradačkom sveučilištu nestalo je slavenske stolice, koja je postojala prije, za toli važne pravne predmete. Hrvatske srednje škole su samo u Dalmaciji, dočim hrvatska većina u Istri neima nijedne srednje škole. U Trstu i u Gorici su još uviek njemačke gimnazije, dočim slovenskih neima.

Hrvatskoj većini u Istri posrećilo se lani proturati jednoga od svojih pristaša u zemaljski odbor, dočim mi u Štajerskoj i Koruškoj neimamo niti jednoga zastupnika u zemaljskom odboru i u zemaljskom školskom vieću. Tu vladaju i gospodare Niemci po svojoj volji. Članak XIX. državnoga temeljnoga zakona nepostoji za tu gospodu.

Žao mi je, što moram konštatovati i to, da se narodni boj državnih služhenika i službenika autonomnih jošte pooštruje. Tako je zemaljski kapetan u Koruškoj nedavno postario slovenskoga rodoljuba i zemaljskoga zastupnika Einspielera pod redarstveni nadzor. (Čujte, čujte! na desnici). To je ipak nedostojan postupak. Ako ima zemaljski kapetan koruški povoda dvojiti o lojalnosti toga zastupnika slovenskoga naroda, ima zato na razpolaganje državno nadodvjetničtvo. Neka dakle ga tuži samo, da gosp. Einspieler ima zgodu dokazati nevinost svoju. U Kranjskoj i u Ljutomiru u Štajerskoj su još uviek kotarski poglavari, koji slovenskim glavarom sve moguće neprilike prave kad zahtjevaju, da jim se na slovenske dopise šalje slovenske odgovore.

Talijanska većina u istarskom zemaljskom saboru nehtjede da potvrdi izbor zastupnika Mandića, ma da je bio jednoglasno izabran, a proti njemu se nije uložio nikakav prosvjed. (Čujte! čujte! na desnici). Njegovog izbora nisu htjoli zato potvrditi, jer je on po rodu i po mišljenju Hrvat. (Tako je! na desnici). Takvi su odnošaji u austrijskih pokrajinah, u kojih stanuju južni Slaveni. Mi neimamo onđje nikakvo jamstvo za našu

PODLISTAK.

Put u Egipat.

II. dio.

U Port-Saidu.

Napisao **Vladko Krajanin.**

6. Večer u „Casino Grand".

(Dalje.)

U Port-Saidu imadu i njekoliko prostorija za zabavu. Imadu takodjer i kazalište, nu ono je bilo u to doba godine zatvoreno. Od spomenutih prostorija navesti ću samo dvie, i to „Casino Grand" i „Eldorado". Obje prostorije nalaze se u onoj ulici, koja vodi od pazara k luci. Nu već sada mogu reći, da je „Eldorado" mnogo ljepše i pristojnije mjesto, nego li je to „Casino Grand". Ali čovjek putnik mora zaviriti u sve kuteve onih krajeva, u koje ga je dovela sudba. Ništa mu nesmije izbjeći; putnik valja da sve dobro razgleda i prouči, hoće li se okoristiti svojim putovanjem. Žao mi je, što se nisam odmah u početku držao toga načela. Njeke večeri podjoh i ja sa svojim prijateljem u „Casino Grand" u nadi, da ću se uz čašu pive zbilja malko pozabaviti. Stupiv unutra opazim na desnoj strani dvorane pozornicu, a kraj nje nješto više na lievo nalazi se malko uzdignuto mjesto za glasbu. Tu se je obično i predstavljalo, al one večeri bila je pozornica pusta. Pred njekoliko dana bili su otišli glumci. Svirača je bilo okolo deset, a sviračica preko dvadeset. Bile su to same Niemice.

U onom času kad unidjosmo izvadjao je taj orkestar njeki komad iz nepoznate mi opere. Čim odigraše komad ostaviše sviračice svoja mjesta, pa poplave cielu dvoranu, prolazeći mimo stolova, gdje su sjedili muškarci. Mili bože, kamo češ veće bezobraznosti! Šuljale se sve od jednoga do drugoga stola, nebi li im tko ponudio stolicu, da sjednu i da si žedju ugase čašicom ovoga ili onoga pića, koje bi dakako morao plaćati onaj nesretnik uz koga bi sjele.

Približile se dvie i nama, jer je jednu poznavao moj drug. Drzovite kao što bijahu stale se hvastati svojom niemštinom praznoć pri tom čašu za čašom piva, što njim ga je moj drug plaćo. Poče jedna od njih govoriti Slavene, napose Čehe, koji da su nenaobraženi, surovi i gruopadni. Meni se nije taj posao svidjao, te sam bezobraznici dao dosta jasno razumiti, da je ona nevaljanka i neotesanka. Jedino tako riešismo se tih „kulturträgerica", koje prodavaju sebe i svoju dvojbenu umjetnost za srebro i zlato.

Kad ostasmo sami zapitah prijatelja, kako je došlo do toga, da te „Švabice" toliko mrze na Slavene, pogotovo na Čehe. Moj mi drug lakonično i suho odgovori: „Niemac je jednak u Berlinu, u Beču i Egiptu". Dà, nastavih ja, mi bismo morali izbjegavati taj narod kano i nečistoga, jer on ide vazda za tim, da se drugomu, najpače nam Slavenom, nametne. Česi imadu sjajnu prošlost kao što i mi Hrvati, a da nedodjemo do bolje budućnosti, krivi su najviše Niemci, koji nas nastoje danomice sve to više otudjiti našoj narodnosti i našemu sladkomu jeziku. No ufajmo se u Boga i u vlastite sile, to njim lje više za rukom poći neće. Uzaludan će biti od sada posao i Niemcu i Talijanu, da nas još više odnarode nego li su do sada. Stisnuti ćemo se u svoje granice, te tuj utvrditi naš položaj iz nutra i iz vana, pak neka jurišaju na nas ujedinjenimi silami, al mi nećemo natrag niti za vlas. Svoju kuću, svoju postojbinu i svoj mili jezik dužni smo braniti zubima i noktima, pa bilo i proti vragu, al odstupiti il popustiti nesmijemo niti ikakvoj sili.

Moj me drug zapanjeno gledao dok sam ja razdražen i ogrijan sve to glasnije govorio.

— Nemoj se srditi prijatelju, reče mi on. Ta nevriedi gubiti niti rieči radi onih ništarija.

— Bilo kako mu drago, ja sam svoju ulogu stakako bolje i ljepše odigrao. Platih svoj račun i zavjerih se, da neću nikad više prekoračiti praga one dvorane.

7. Francezi i Niemci.

Sasvim drugčije zabavljah se u „Eldoradu". Polazio bih tamo često puta u večer, da čujem koji liepi glasbeni komad, pjesmu koju ili čak i operetu. — „Eldorado" je velika dvorana, za dva puta prostranija od susjednog joj „Casina". Na protivnoj strani glavnoga ulaza diže se liepa i velika pozornica. Pred njom opredieljeno je mjesto za sviraće. I tuj su žene u večini, al nije im dozvoljeno šuljati se oko stolova i okolo občinstva. U „Eldoradu" predstavljalo se i pjevalo u ono vrieme francezki. Srake večeri je ta dvorana dubkom puna, a dodje li u Port-Said kakav ratni brod, tad češ gotovo u njoj težko naći mjesta.

Njeke večeri podjoh s prijateljem Istraninom u „Eldorado". On je znao po koju natuknuti i po njemački, što je kod vojničtva naučio, pak si je mislio jadnik, da je pravi pravcati Niemac, dakako austrijski Niemac. Više puta došlo bi medju nama do ostrih prepirakа, koje bi ipak uvjek svršile sa pomirbom.

I te večeri iduć u „Eldorado" porječkasmo se življe nego li obično. Sutekši stupismo u dobro razsvietljeni dvoranu i posjedosmo za omalen okrugli stol. U dvorani bilo mnogo Franceza i liepa kita gospodja i gospodjica.

One večeri imala se pjevati njekakva

narodnost i naš jezik, kako bi ga morali imati po državnom temeljnom zakonu. Nastojanja posvuda, tako, kako slavenska većina u Češkoj nije nikada zatirala njemačke manjine. Vlasti se je ipak prohtjelo, da posreduje u Češkoj, a ja bi ju samo zamolio, da bi to isto učinila u južnih pokrajinah. To bi bilo u interesu pravednosti, narodnog mira, a takodjer i u državnom interesu.

Sad hoću, da kažem, kako bi se moglo doći do narodnog mira u ovih južnih pokrajinah. Analogno po češkoj nagodbi nebi se moglo nikako do njega doći, jer liberalni talijanski i njemački mogućnici nebi se poveli za slavenskom većinom u Češkoj. (Zast. Vošnjak: Žalibože nebi!) — Nastaje pitanje: Što da učini vlada? Ona može doduše mnogo učiniti, ali ne sve. Po sadanjoj metodi, putem naredaba narodni se mir neće polučiti. Na ovaj način može ona doduše malo ublažiti narodnostnu borbu, ali ne odstraniti je. U njezinoj moći stoji, da odstrani nepoćudnoga namjestnika, kotarskog poglavara, činovnika, koji ne pozna zemaljskih jezika, te da ih namjesti drugamo; može lasno da odpravi ravnatelje i profesore, koji umalovažavaju i mrze domaći narod, koji ne postupaju pravedno sa djecom u školi, u obće, ona može često, da provadja narodnu jednopravnost u uredu, u školi i u javnom životu. Osobita njezina je dužnost, da osujeti protuzakonite zaključke i naredbe autonomnoga zastupstva, da se obazire na razne pritužbe, koje joj dolaze, te da jim pomože. Samo mora se žaliti, što neće da to učini.

Tako mole koruški i tršćanski Slovenci već od nekoliko godina slovenske škole, al uzalud. Slovenski zastupnici zahtjevali su već opetovno od gospodina našega ministra, da stavi izvan kreposti famoznu njemačku odluku štajerskoga zemaljskoga školskoga vieća; ali do sada sve uzalud. A svakako zlo po nas, ako budemo samo vladi prepuštali izvadjanje državnih zakona. Često manjka joj dobre volje, a kadkad i uvidjavnosti, ustrajnosti i razuma. Ta često dogadja se, da se i najmanji korak, što ga vlada tu i tam učini u prilog kojemu slavenskomu narodu razviče, kao da nam je kakvu ogromnu koncesiju učinila, kao uspjeh tajnih pogodaba, ili odioznoga baratanja. A kad tamo, te toli razvikane koncesije nisu drugo, nego mrvice, koje nas moraju više razžalostiti, nego obradovati! Mi Slaveni ćutimo se veoma zadovoljni, ako nam se nakon dugih i dugih odgadjanja kao milost baci nešto, na što imademo puno pravo; a kod takvih se koncesija Niemci samo razdraže. Na taj način neće vlada nikad uzpostaviti narodnostni mir. — Zato imade samo jedan lek, a taj je, da se XIX. članak državnoga temeljnoga zakona tumači po njegovu duhu.

Vojnički list „Reichswehr“ preporučivao je u uvodnom članku, kad no je Depretis bio umirovljen, neka se u Trst pošalje namjestnika, koji će učiniti konac tamošnjim razmiricam i ukrotiti iredentu, čija bahatost se je osobito u posliednje vrieme povećala. U svoje doba smatralo se Talijane kulturonosicima za Slavene, pa jim se stoga svuda davala prednost. Na to se pojaviše žalostni pojavi: odobrila se iredentska agitacija, iz koje su mimogredce talijanski zastupnik Imbriani i sudrugovi mu u parlamentu izvadjali pravo Italije nad Trstom i Primorjem. List veli, da se tomu zlu mora doskočiti, kako se je doskočilo u svoje doba u Dalmaciji. I ondje je takodjer gospodovao talijanski živalj, posljedica tomu bila je ta, da su u Beču za vrieme rata 1859. i 1866. bili u velikoj brizi za budućnost Dalmacije. Pa tada su poslali generala Rodića u Zadar, koji se je oslanjao na lojalnu hrvatsku većinu i stvari su doskora se promjenile. Danas već nit ne misli talijanska iredenta na to, da ondje uživi aspiracije Garibaldijeve 1859. godine. S toga se i preporuča taj liek za Trst i za Primorje, gdje bi se imalo slavenskoj većini dati sva njezina prava i staviti ju u onaj položaj, koji ju po pravu ide. „Tko bi sačinjavao u Trstu i Primorju, da dodje do kakvih zapletaja, elemenat, na koga bi se dalo računati?“ Na to odgovara dotični list: „Mi znademo, da će Slaveni ostati za cielo lojalni, jer oni neimadu kamo težiti, ter moraju ostati u Austriji, gdje jim još razmjerno najbolje ide“. List završava svoje opazke sliedećim riečima: „Izjavismo odlučno svoje mnienje, jer ostavljajući na stranu sva politična i narodna pitanja, imademo samo državni interes pred očima“.

Tako piše vojnički strukovni časopis. Tomu časopisu čini se ugnjetovanje jugoslavenskoga naroda političkim bezumljem, pa zahtjeva, da se promieni sistem, zahtjeva, da se i mjerodavni krugovi osvrću na slavensku većinu i sve to u državnom interesu. To bi se htjelo reći time: Austrija bi time dobila pravi nasip proti navalam iredente. Jasno je pako to, da će se taj nasip pretvoriti u močnu tvrdjavu, ako Austrija primorske Hrvate i Slovene ujedini s kranjskim, koruškim i štajerskim Slovencima u jedan upravni kotar. Time bi aspiracije talijanske iredente izgubile svaku važnost, pa bi Austrija bila mirna u tih krajevih.

Toli važno je pitanje slovenskoga upravnoga kotara. Naresti imam k tomu još jedan momenat.

Reklo se je, da je češka nagodba definitivno poduzela česko državno pravo. Tomu pak prigovaraju konservativci i liberalni Česi, jer neće, da se odreču nade, da se jednom ostvari njihovo državno pravo.

Mi južni Slaveni biti ćemo prvi, koji ćemo čestitati tome, al samo onda, ako se bude XIX. članak državnih zakona proveo u pravome smislu, pa ako se bude državno pravo protegnulo na sve pokrajine češke krune; jer mi ćemo samo po tome suditi, da se je zasnovao na sgveru močan, živi nasip proti težnjam onih, koji su godine 1866. znali toli lazkavo govoriti o kraljevini Češkoj kod politike, koja je imala Austriji turiti mač u srce. Mi bi se tome tim više radovali, pošto i mi austrijski Jugoslaveni želimo osnovati sličan nasip u interesu države. Uslove za to već imamo; jer Srbi imadu već uslied carskih privelegija, koje jim je podielio car Leopold, svoju narodnu autonomiju. Hrvati imadu svoje državno pravo, s kojim stoje u državnopravnoj svezi sa pokrajinami, u kojih obitavaju Slovenci. i to uslied pragmatičke sankcije, koju je prihvatio hrvatski sabor godine 1712, dakle osam godina prije od ugarskoga sabora. U imenovanoj sankciji veli se, da se onaj ogranak habsburžkoga roda priznaje legitimnim kraljem Hrvatske, Dalmacije i Slavonije, koji je u isto vrieme gospodarom Štajerskoj, Kranjskoj i Koruškoj. Pučanstvo Bosne i Hercegovine je takodjer izključivo srbsko-hrvatsko, te njegovo pridruženje bilo bi tek pitanje vremena. Uslove za jugoslavensku upravnu skupinu dakle imamo. Time bi pako bio udaren početak nagodbe u Ugarskoj, koje pitanje je jamačno važno; jer odnošaji, o kojima 2½ milijuna Slovaka i Rusina. 3 milijuna Rumuna neimadu nikakvoga zastupnika u državnom saboru, odnošaji, gdje se slavenski i rumunjski domoljubi proganjaju, tuže i zatvaraju, odnošaji, gdje se misli, da su Niemci i Madjari u svojem neprijateljstvu proti Slavenom najsposobniji za vodstvo uprave Bosne i Hercegovine, neće se dati zaštititi, te su ex sadanje okolnosti naravno opasni.

DOPISI.

Iz Visnjanščine dne 6. junija. (Konac). Kod druge točke razpravljalo se je o tužbi obć. savjetnika i blagajnika gosp. Dellosta i drugova u stvari občinskoga interesa, podnešenoj proti načelniku gosp. Decollu. Radi se naime tuj o razmirici medju ovom dvojicom. Reć bi, da medju njima vlada od pamtivieka neka osobna protimba, koju su oni prenesli i na polje uprave občinskoga novca. U ovo zadnje doba pooštrili se i službeni odnošaji medju njima. Do prave katastrofe došlo je 29. pr. m. kad je kasir na zahtjev načelnika, da mu uruči ključ od blagajne, da položi u nju svotu novaca, uzkratio mu ga predati, izjavivši, da će to učiniti jedino u prisustvu još jednoga savjetnika. Na to se gosp. načelnik tako razljutio, da ga je proglasio uapšenim u občinskom uredu, a občinskoga pandura svrgnutim, pošto je izjavio, da nemože silom oteti ključ blagajniku. Uslied toga g. Delloste podnese tužbu na kompetentno mjesto. Pošto je stvar jako zamršena, nemogu se upuštati u kojekakvo nagadjanje, nu u svoje vrieme, kad bude sve izašlo na čisto, neću propustiti priliku i Vašem dozvolom, gosp. uredniče, priobćit ću sve u „N. S.“ te pokazati i jednoga i drugoga u pravom svietlu. Za sada javljamo još jedino to o toj stvari, da je zastupstvo jednoglasno izreklo povjerenje g. Dellostu na predlog savjetnika g. Gašparina.

Pošto je g. kapetan izjavio, da nemože slati žandare u Višnjan, zastupstvo zaključi, da se imade uzpostaviti bivši občinski pandur na svoje mjesto, o čemu si g. kapetan izričnо pridrža pravo odobrenja. Kod ove točke dnevnoga reda bijaše izabran i odbor za popis siromaha, kojim se ima dieliti podpora, kao što i revizionalni odbor od pet članova (i to gg.: Bl. Dekleva, Marko Žiković, Pavao Prhat, N. Fabac, Fran Škerjanc, župnik bačvanski).

Sad dodje na red pitanje o lječniku. Zastupnik Žiković kaže, da je lječnik Volpi odviše zanešen za protivnu narodnu stranku, da je uzkratio više puta svoju pomoć, te da puk neima povjerenja u njega i predlaže, da mu se odkaže služba. Na to pokroči lječnik vidljivo uzrujan usred dvorane, te zamoli zastupstvo za riec, koja mu u ostalom ne bje dozvoljena. Sada uze riec gosp. kapetan te iztaknuv svrhu, radi koje je došao naime: „per intervenire, sorvegliare ed anche imporre“ stade čitat kakovih pet minuta odpis političke oblasti na občinsko glavarstvo prigodom sklopljenja pogodbe medju občinom i drom. Volpi-em (zastupstvo sluša, a lice mu kaže, da razumije jako malo čistu talijanštinu). Nakon toga ustade savjetnik A. Radoš, dodaje riečim Žikovića, da se dr. Volpi ne drži pogodbe, da ne drži u Višnjanu farmaceutički ormar i predlaže, da se razpiše natječaj za lječnika sa godišnjom plaćom od 1000 for. Sad spusti g. kapetan silu filipiku u prilog lječnika i to na način, koj bi bez dvojbe više dolikovao sudbenom branitelju nego li kotar. kapetanu. Predbacuje gosp. Radošu, da navede „fatti, fatti e non ćakole“. Tu ga poslušiše gg. zastupnici Legović i Žiković navedši mu i fakata. On brani ter brani svoga klienta toplimi riečmi, a zastupstvo sluša mirno, sviestno što mu je raditi. Napokon svrši. Predlog A. Radoša podupira P. Radoš a stavljen na glasovanje, lječniku odzvonilo. Na to uloži g. kapetan svoj „veto“ proti ovomu zaključku, te dignuv se srdito izadje iz dvorane. Za njim polete lječnik i neki Tita Delloste, dobro poznati naš prijatelj (?!) Ostale točke dnevnoga reda razpravljale se posve mirno, te sjednica bje zaključena oko 3 sata poslije podne, a bijaše započela oko 8½ u jutro. Naši se zastupnici razštrkaše po krčmah, a lječnik i drugovi, medju njimi i c. kr. kot. kapetan, imali su banket u gostioni „All' Alleanza“.

Iz Labinjščine 17. junija. (Hrvatska pučka škola u Šumbregu). Velikom radosti čitasmo u predzadnjem broju dične „Naše Sloge“, da je visoko ministarstvo u Beču proti predlogu zemaljskoga odbora odlučilo, da se ima otvoriti hrvatska pučka škola u bližnjem Šumbregu. Ova viest, kako rekoh, nas je u velike razveselila, videći, da ipak, nakon tolika ruda i muke od strane Šumberaca, nakon toliko zaprieka silnih njihovih talijanskih protivnika u Labinju i Poreču, zadobiše Šumbrci svoje pravo, carskim zakonom im zajamčeno: hrvatsku pučku školu. Više od 15 godina neima onđašnji narod škole, premda i on nauke živo treba kao ozebao sunca. Služba učitelja, istina, bila je često razpisana, al natjecatelja nije bilo. Tomu se mi niti ne čudimo, jer škola bila je talijanska, a djeca hrvatska. Kako će sdušan učitelj pitati onakovo mjesto, znajući, da ni uz najbolju volju, nebi mogao nimalo uspjeti, jer djeca nebi ga razumjela kad bi jim u talijanskom, neposnatom nerazumljivom jeziku tumačio, ter bi mu vrieme gubila, a ničesa se ne naučila. Bi dakle uzalud sav trud i sva muka! A sada, hvala Bogu, imat će Šumbr. školu, gdje će im se djeca podučavati njihovu materinskom, hrvatskom jeziku, tako imat će barem priliku što koristna potrebna za život naučiti. Natječaj je već razpisan, i mi se stalno nadamo, da će i školska oblast poslati učitelja, kojemu će moći roditelji mirnom dušom svoj naraštaj povjeriti.

Podačavat će se polag naredbe visokog ministarstva od 2. školske godine drugi zemaljski jezik, talijanski, kao obvezan predmet.

A vi dragi Šumbrci, kojim se je izpunila već davno gojena vruća želja, okoristite se školom, šaljite redovito u istu svoju djecu, i vidjet ćete, kako liepo će Vam napredovati u naucih, koji njim se budu tumačili u našem milom hrvatskom jeziku!

Tako eto bit će buduće školske godine 1890—1891 dvie hrvatske pučke škole otvorene u pazinskom kotaru! Slavnim višjim oblastim polažemo na srce, da se i za nas neuke pobrinu, — ta i mi plaćamo porez u krvi i novcima — da i nama čim prije otvore hrvatsku pučku školu! U to ime B'g pomozi!

Balandrović.

Pogled po svietu.

Trst, dne 18. junija 1890.

Austro-Ugarska: Kako se je općenito predvidjalo, nebijaše do sadanjednje važnije izjave u delegacijah. Miroljubivi priestolni govor učinio je najpovoljniji utisak ne samo na narode naše države, već i na naše bližnje i dalnje susjede. No s miroljubivim glasom toga govora neslažu se žalibože neočekivani zahtjevi ministra rata, koji traži od delegacijah mnogo veće svote nego li će je mislilo. Radi toga bijaše on opetovno upitan, koli u austrijskoj toli u madjarskoj delegaciji, zašto toliki zahtjevi, kad državi neprieti od nikud pogibelj i kad teže sve velevlasti za uzdržanjem mira. Ministar opravdava svoj zahtjev tim, što se naoružavaju sve to više susjedne vlasti, pak da treba, da budemo i mi za svaki slučaj dobro pripravni. Sve više i uzdiše za mirom, svi govore, da neima nikakve pogibelji, al se uza sve to svatko na rat pripravlja, te se može punim pravom okrstiti taj mir — oružanim mirom.

Usljed razpusta poznatih pokrajinskih sabora, nastala je jur u dotičnih pokrajinah živahna izborna agitacija. Naša braća štajerski Slovenci izdali su proglas na birače i listu kandidata, koje preporučuju kano zastupnike za štajerski sabor. I koruški Slovenci proglasili su narodne kandidate, koji bi ih imali zastupati u koruškom saboru.

U Moravskoj biti će ljuta borba izmedju Čeha i Niemaca, koje da podupiraju već sada oblasti i činovnici. Moravski Česi groze se Niemcem i vladi, da će, nebude li se pravednije s njimi postupalo, posegnuti za najskrajnijim sredstvom, što se tumači tako, da će njihovi zastupnici stupiti iz sabora, kao što su učinili pred dvie godine njemački zastupnici u Českoj.

U Českoj snuje zastupnik Adamek novu stranku, kojoj da će se pridružiti svi oni zastupnici, koji su proti česko-njemačkoj nagodbi.

Austrijski biskupi upravili su na sve pripadnike katoličkih biskupijah u državi pastirski list, u kojem zahtjevaju konfesijonalnu školu.

Srbija: Razkralj Milan da će se nastaniti u Biogradu, da nadzire tobož odgoj svoga sina. Ta odluka Milanova uznemiruje radikalnu vladu, koja nevjeruje bivšemu kralju boječi

---

opereta. Kad se svršio drugi čin, nahrupi u dvoranu hrpa njemačkih častnika. Bili su se izkrcali sa njemačkoga ratnoga broda, koji je plovio, čini mi se, u Zanzibar. Posjedoše za stolove nedaleko nas, ponašajuć se kao da su u kasarni. Vikali su onako „po domaću“, a to je davalo njihovom i onako milozvučnom jeziku još veću nježnost i dražest . . . .

Razumio sam, da se rugaju Francezom. Često izgovarahe riec „Sedan“, a svaki put kad bi ju spomenuli, popratili bi ju grohotnim smiehom. Započme treći čin. Oni umuknuše za časak i zagledaše se u pozornicu, nu odmah iza toga nastaviše prvašnju buku.

— Moli se gospodu, da bi izvoljela malko potiše razgovarati se dok se predstava svrši, opomenu ih liepim i uljudnim načinom starac Francez, komu je sieda brada sizala do prsijuh. Oni se pogledaše i udariše u grohot. Franceze to silno uvriedi. Svi se okrenuše. Prisutni francezki častnici bijahu kao na žeravici, nu Niemci za to mare i nemare. Predstava se svrši. Občinstvo stade povladjivati umjetnikom, dočim su Niemci udarili u groznu viku i psikot.

Francezi ne mogoše se dulje uzdržati. Dodjše ne htjedoše zametnuti kavge s onimi neotesanci, već se obratiše na ravnatelja orkestra, da zaigra „Marsellaisu“. Kad to začuše Niemci, zahtjevaše odlučno prusku himnu.

(Slieditи će.)

se njegovih spletaka. Naprednjačka i liberalna stranka sklopiše nagodbu za predstojeće izbore za narodnu skupštinu.

Bugarska: U kneževini pripravljaju se takodjer na izbore za narodno sobranije. Sva Bugarska jest podieljena na 91 izborni kotar, a na svakih 10.000 stanovnika dolazi jedan zastupnik. U bugarskom ministarstvu nastala je kriza, te su dva ministra položila svoju čast.

Rusija: Car Aleksander odlikovao je francezkoga ministra unutarnjih posala g. Constansa podieliv mu veliki kordun reda sv. Ane. Prijatelji rusko-francezkoga saveza raduju se tomu odlikovanju, jer naziru u tom znak brzog sporazumka.

Francezka: Glava orleanske stranke parižki grof pozvao je u London na sastanak sve svoje pristaše, te njim je tuj preporučio svoga sina Filipa, koji je nedavno izašao iz Francezke tamnice, što se je kao prognanik povratio u Francezku. Drugi pretendent, i to bonapartist princ Victor, pozvao je svoje prijatelje u Bruselj, nu ovi da mu se odazvaše u malenom broju.

Italija: I u talijanskom saboru nisu zadovoljni sa velikimi zahtjevi ministra rata. Poznati vikač Imbriani govorio je u saboru proti talijanskim častnikom, koji su nedavno u Udinah gostoljubivo primili austrijske častnike. Gradjani da su vidili neželjeni prizor t. j. austrijsku uniformu u svojoj sredini, pa da su radi toga pjevali poznatu Garibaldinsku pjesmu, naperenu proti Austriji.

Franina i Jurina

Fr. Ča je Jure novega na Sovinjščini?

Jur. Na Sovinjščini bome neki po polju delaju, a neki nutra u Sovinjaku piju svaki večer i kantaju kako da je pust.

Fr. Ki jim daje pit?

Jur. Kada se trata da onako lepo zakantaju, ne fali pit ne, ako drugi neda nijedan, rekli su sami, da jim daje kuharica plovenova i neka sirotica.

Fr. Jel' pak lep ta kanat?

Jur. Je po navade, kako vadi talijanska kultura u Istri: „colle teste dei croati giogheremo a borelle Vittorio Emanuele metteremo per balin".

Fr. Ča ni tamo kakovega policaja?

Jur. Ni ne, al bi bilo pametno, da kaki put dodje onamo žendarmerija, nego zanemare oblasti, da zapreče nerede, pa kad se što dogodi, onda izpitivaju kako oni, koji po tući idu zvonit.

Fr. Jel ki na rep stal tim kanturom?

Jur. Su bili pozvani dne 31. maja u občinu u Buzet; neznam kako su prošli, nego kad su izašli iz občinske kuće, odmah su zatulili po navadi.

Fr. Jel pak istina, da su ti kantadori u Sovinjaku otvorili tvornicu nekih vreten?

Jur. Je, kako su kazali sveduki i tako da su i sami kazali na debatimentu va podeštariji u Buzetu.

Fr. Kamo će s tom trgovinom? Morda va Taliju?

Jur. He moj dragi, su sretni, jer da je prva vretena kupila kuharica plovanova.

Fr. Dakle zna dobro presti?

Jur. Kad vretena kupuje, valjda ja.

* * *

Fr. Ma ča bi reć, da se Supetarski krnjeli na tinjanskoga glavara jade?

Jur. To ti je lahko uganat; jade se zač tinjanski glavar brani i zagovara ono ča je pravo i pošteno i neće izdat svoj puk za krnjelom ugodit, kako je to bila prvo navadba.

Fr. Ja sam se skoro bojal, da će ga krnjeli na svoju ruku obrnut, zač se svakom prigodom s njimi lipo razgovara, ali sada vidim, da je bil moj strah brez potrebe.

Jur. Bogme on se nešali i pravo je, zač skoro da nisu smeli Supetarci va crikvi Boga molit i se pred crikvom u blagdanih i nedeljah razgovarat; jer su gospoda gonila konje i karoce kroz puk kako da je plac njihov.

Fr. A ča ćeš, bili su tako navadni, ali sad pivamo i mi brez straha: „Još Hrvatska ni propala".

Jur. Borme moremo zapivat, da je krnjelstvo propalo na Tinjančini i težko da se bude ikad stalo.

Fr. Amen!

Prigodom imendana

pogl. gospodina

Vjekoslava Spinčića,

profesora i zemaljskoga prisjednika

dne 21. junija.

I.

Da! neka ore da se svemir trese,
Ko vulkan star ruše posred graje,
Nek zbiju led sa lomne Himalaje,
Il jala tisuć na nas nek se snese.

Al rod će moj — i jadan dokle traje
U pomoć zvati sasme božje trjese,
Da čedu svome gromki pozdrav nese,
Ko harau rod ga harnu sinku daje:

Oj zdravo da si majčin sine zlati,
Domaja naša ponosno Te zrije,
I s tisuć želja imendan Ti prati!

A kalpak Tvoj svedj neokaljan, svjetli,
Ti ždralovijem čarnim perjem vije,
Ko srebren pâs na daleko nek svjetli!

II.

Oh bilo tako! — bilo puta duga . . .
Životom mnijuć ko da Te rastaju —
Al pjesma njiha bližala se kraju
Ko odziv jeke sa duboka luga.

Zagušit sam im rodni zrak, oh znaju,
Sam genij roda smjelo im se ruga;
A zlatna pravda ko Egida druga
I bjednu jednom zaštitit će raju.

Pa tuj Te opet svojim klikću druzi,
A čeljad mlada Tobom se ponosi:
Ko zavičajni ponose se luzi.

Sa sjajnim blistom sunca veličajne,
Ko Ivanj-dane o bisernoj rosi.
A rajske čete s božjeg trunu sjajna!

III.

Siromašak čim narod da Te kiti?
Od milja mu se s oka suza toči!
Ta s njegovim se zlatom drugi koći,
I lovor sâm počupati mu hiti.

Nut dobre Učke! — njene sa istoči
Ti ime klješe a o tvrde liti.
Dok Učke bude, ime tuj će biti,
Sa sjajnim da se s jutra suncem roći.

Ko predhodnica zv'jezda nek se diže,
Da trajnom slavom u grudim nam lista,
Od roda da se na roč pozni niže.

Nek metom bude domovinskog žara,
Ko ljubav Višnjeg velebna i čista,
I živ uzorče brige, muke, mara!

Silvan Štrkov.

Različite viesti.

† **Ognjeslav Utješenović-Ostrožinski**, slavni hrvatski pjesnik i pisac, preminuo je dne 8. t. mj. u Zagrebu u 73. godini. Pokojnik rodio se godine 1817. u Ostrožinu u bivšoj vojničkoj granici od siromašne obitelji. Svojom marljivošću i uztrajnošću dotjerao je do visokih časnih postarši velikim županom, vitezom reda Leopoldova i Franje Josipa, tajnim savjetnikom itd. Kao pjesnik odlikovao se osobito krasnom pjesmom „Jeka od Balkana", zatim „Nedjelkom", „Potresom" itd. Napisao je više knjižica i brošura političkog i upravnog sadržaja, iz kojih proviruje ljubav do naroda i do istine. S njim pade u grob jedan od najzaslužnijih veterana hrvatske knjige, koju je zavolio na početku hrvatskoga preporoda. Vječna mu spomen u narodu!

Razpisano je za popunjenje mjesto c. kr. savjetnika kod c. k. okružnoga suda u Rovinju, izpražnjeno usljed smrti savjetnika Burić-a, koji je nedavno preminuo — kako javismo u zadnjem broju.

Učiteljska mjesta. C. kr. kot. školsko vieće u Pazinu razpisuje oglasom 6. ovoga mjeseca sliedeća učiteljska mjesta: 1. mjesto učitelja II. reda na muškoj talijanskoj pučkoj školi u Pazinu sa naukovnim jezikom talijanskim i njemačkim kao predmet; 2. mjesto upravitelja i učitelja III. reda na novoustrojenoj pučkoj školi u Šumbregu sa naukovnim jezikom hrvatskim i kao predmet talijanski. Rok 4 tjedana počimlje teći sa 14. ovoga mjeseca, kada je oglas prvi put oglašen u službenom listu.

Spomenik talijanskomu pjesniku Danteu u Trentu. Bečke novine, a osobito službene i poluslužbene, ljute se na najnoviju demonstraciju talijanaša u Trientu. Ondje se je naime stvorio odbor, komu je zadaća, da podigne spomenik talijanskom pjesniku Danteu. Odbor je izdao okružnicu, u kojoj se veli izmedju inoga, „da je prošlo doba pukih rieči, pa da sada treba raditi". Za spomenik doprinašaju i pojedinci i občine. Jedne novine pišu o toj stvari ovo: „Da god. 1890. ne donese nikakovog drugog ploda do li ovoga znaka narodnog jedinstva trentinskoga puka, to neće biti izgubljenom u povjesti ove zemlje. Ovaj spomenik bit će uviek znak iskrenoga mišljenja jednoga naroda, koji se nije nikada dao skučiti, te je u svakoj prilici čuvao svoju narodnu osebujnost. Podignućem spomenika Danteu postavio se je Trentino, kao i pri utemeljenju družtva „Pro Patria", na čelo narodnoga pokreta Talijana Austrije".

Pozivu trentinskih Talijana odazvale se i nekoje talijanske občine Istre prinoseć iz občinskog novca za spomenik talijanskomu pjesniku. Čitamo naime u istarskih talijanskih novinah sline hvalospjeve občinam Kopru, Piranu, Labinju, Bujam itd. što su doprinele svoj darak na žrtvenik talijanskog „zajedničtva, prosvjete i bratimstva".

Da se podižu spomenici zaslužnim muževom dobrovoljnimi darovi i prinosi naroda ili pojedinaca, jest hvalevriedno, al da se pri tom posiže i u tudji žep, nit je liepo nit dostojno. Nekoje talijanske občine Istre čine tako, jer se razbacuju občinskim novcem, što no ga je težkom mukom pomogla namaknuti i težka ruka hrvatskoga seljaka.

Občinski izbori u Pazinu počimlju budućega ponedeljka. Obzirom na veliki broj izbornika odredjeno je za III. tielo 5 dana, za II. 3 dana, a za I. jedan dan. Naša narodna stranka sastavila je listu kandidata tako, da su u obzir uzete po mogućnosti sve porezne občine. Ako se nije moglo jednomu il drugomu zadovoljiti, to neka se nemisli, da se radi o osobnostih, nego valja držati na pameti, da se ovdje radi o načelih, pred kojimi izčezavaju osobnosti. Svim neka bude pred očima napredak ove prostrane občine, koja je bila do sada dosta zapuščena u svakom pogledu. Svako tielo bira 10 zastupnika i 5 zamjenika. Na djelo dakle, birajte složno predložene vam muževe.

Razpušćeno občinsko zastupstvo. Izviestili smo nedavno o neslogi i neradu občinskoga zastupstva u gradu Rovinju, koje bijaše lanjske godine obnovljeno i kojemu su talijanske novine Istre unapried sjajne uspjehe proricale. U rovinjskom zastupstvu sjedili su sami Talijani n a j č i š ć e krvi, bez ikakve opozicije iz vana, sve sami p a t r i o t i zauzeti za napredak grada i talijanstva Istre, pak su dotjerali tako daleko, da jih je vlada poslala doma prije nego li je iztekla doba njihovoj vladavini. Imenovani su kao privremeni upravitelji gg. Rismondo, Benussi i Costantini. Tuj barem nebijahu s l a v e n s k i p r s t i.

Povećanje političkih činovnika. Carevinsko vieće u Beču dozvolilo je u ovogodišnjem proračunu potrebite svote za povećanje političkih činovnika u svih kraljevinah i zemljah zastupanih u carevinskom vieću. Usljed toga predsjedničtvo ces. kr. namjestničtva u Trstu razpisuje natječaj za popunjenje jednoga tajničkoga mjesta, četirih mjesta ces. kr. kotarskih komesara i pet mjesta za koncipiste. U natječaju zahtjeva osim njemačkoga jezika poznavanje u govoru i pismu bud talijanskoga bud kojega od južno-slavenskih jezika.

Iz Kastva pišu nam 15. t. mj. Dolazimo malko kasno, g. urednič̆e, da Vas obaviestimo o predstavi, što no ju prirediše pod konac prošloga mjeseca slovenski umjetnici i z L j u b l j a n e gg. supruzi B o r š t n i k u u našem „Narodnom Domu". Nu ako je ponješto i kasno, ipak je bolje i k a d n e g o l i n i k a d. Program zabave bijaše priobćen u svoje vrieme u dičnoj „Našoj Slogi" pa nam ga netreba opetovati. Slavnim umjetnikom pomogoše domaći diletanti i to g.đna nadučiteljica D e f r a n č e s k i i g. I. B u n c. Odigrana bijahu tri komada i to: „Tko se posljednji smije", „Povodni muž" i „Nije moj ukus". Igralo se izvrstno, osobito pako supruzi Borštnik, koje je mnogobrojno občinstvo oduševljenim odobravanjem odlikovalo.

Uspjeh bijaše dakle sjajan, najpače u moralnom pogledu, jer je naše občinstvo imalo zgodu, da vidi i čuje prave umjetnike, te se je uprav krasno zabavljalo. Svaka čast gg. predstavljačem a iskrena hvala upravi naše čitaonice, što nam je pružila zgodu, da se naučijemo prave umjetnosti.

U broju 22. „Naše Sloge" upozoriste čitatelje, da se čuvaju dvojice talijanskih mladića, koji se klate Istrom nudjajuć na prodaju robu dvojbene vriednosti. Dne 1. t. mj. prosjetiše ti klateži i naš grad, te počeše i ovdje nuditi njekakvu vodu za galvanoplastiku. Naša občinska oblast učinila s njima kratak račun. Pozove ih naime na občinu, a pošto nisu imali redovite i valjane potnice, izruči ih kotarskomu glavarstvu u Volovskom, da postupa s njimi po zakon. Jedan se je izdao za Ivana Martinelli iz Firence a drugi za Enea Pierantoni iz Bolonje. Sretan im put; šteta što ih nisu istarski Talijani gdjegod pridržali kao „braću" iz kraljevine. — Pokojnoga g. Frana Marutti-a sprovelo je do zadnjeg počinka naše občinsko zastupstvo, koje je onog dana obdržavalo občinsku sjednicu. Bilo je i ostalog naroda na sprovodu.

Blagdan „Tielovo" proslavismo dne 5. t. mj. u Kastvu a dne 8. t. mj. u sv. Mateju i Rukavcu, po starom običaju svečano. Igrala je kod obhoda glasba; puka bijaše na toj veličanstvenoj svečanosti veoma mnogo, čemu je pripomoglo i krasno vrieme. — U subotu dne 7. t. mj. posjetila nas je nemila tuča od J u š i ć e v e strane pa sve do preko K a s t v a grada. Padala je srećom sa dažjem, no škode će biti itako. Očuvao nas Bog tog nepozvanog gosta!

Dne 10. t. mj. počastio je svojim posjetom drevni naš Kastav karlovački senator g. M a k s o T u š k a n, rodjak poznatomu hrvatskomu rodoljubu g. dru. G r g i T u š k a n u. Cbašao je sav grad, koji mu se vrlo dopao radi krasnog položaja i zbog narodne sviesti njegovih stanovnika. Dobro nam došli ovakovi gosti!

Uzorna občina. Jedna od najuzornijih občina Istre biti će valjda občina Grižajan, kojom upravljaju sve po izbor Talijani. Tuj je na dnevnom redu prepir i nesloga izmedju zastupstva, načelnika, činovnika i občinara. Neprestane tužbe, utoci i prijave lete na c. kr. namjestničtvo, na zemaljski odbor i na političku oblast. U jednoj jedinoj sjednici (11. marča 1890.) imao je zemaljski odbor u Poreču p e t t o č a k a na dnevnom redu, tičućih se uprave one občine. Opetujemo, da su na občinskoj upravi sami Talijani, kojim nesmeta kod „požrtvovnog" rada naš izvanjski puk. Nevaramo li se pomaže kod te uzor-uprave i naš stari znanac g. C u d e r.

Politički nezreli. Naši susjedi, koji su „patent" uzeli na svietsku prosvjetu i na čovječanski napredak i koji imadu u svojih rukuh sav politički i gospodarski rad u pokrajini prije i poslije uvedenja ustava, priznaju i proglasuju putem svog glasila porečke naime „L' I s t r i e" da su politički n e z r e l i i da radi toga nejma u narodu sloge, jedinstva ni uzajamnosti. Sve to da se najsjajnije pokazalo u radu i životu talijanskoga političkoga družtva za Istru, kojemu prieti propast nepostavili se na druge temelje i nebude li boljih članova.

Tako jadikuje glasilo sl. zemaljskoga odbora i talijanskih prvaka Istre u svojem predzadnjem broju. Nas veseli toli iskreno priznanje o radu i uspjesih družtva, koje bijaše ustrojeno, da rukovodi poitalijančenje ili uništenje Slavena Istre. Veseli nas tim više, što je u tom družtvu cviet talijanstva Istre, a na čelu mu po izbor prvaci, naši najljući narodni protivnici. Gdje da tražimo uzrok tomu nazadovanju ili neuspjehu talijanaškog družtva? U cilju samoga družtva, koje bijaše ustanovljeno u nečudoredne svrhe, t. j da duševno uniši svoga susjeda, da ga odnarodi, da ga učini svojim duševnim robom, a takova svrha nemože imati božjega blagoslova, takovo poduzeće nemože i nesmije napredovati.

Ti silni naprednjaci, bogataši na kesi i na duhu, nemogu si pomoći sami, nezanadu kako da probude svoje pospano družtvo, pak se utiču pod okrilje tršćanskih Talijana, da im oni pomognu, da ih oni spase. Jedan puljski odvjetnik sazivlje

vjernu „braću“ iz Trsta i Istre za dne 22. t. mj. u Trst, da se porazgovore, posavjetuju i poduče kako će probuditi drieмajuće političko družtvo, kako će mu ulieti nove, bujne krvi u stare i mljohave žile, pak da skoči na junačke noge, te da pomogne do zrelosti svim onim Talijanom Istre, koje je porečki listić nazvao nezrelimi. Bog daj sreću, junački Marko!

Tuča u Istri. Iz Poreščine nam javljaju, da je i tamo prošloga čedna bilo tuče. U občini pr..ečkoj pretrpila su najviše škode sela Žbandaj, Vrvari i Mošalež. Tuča da je tamo padala pol sata, a debela da bijaše kao orasi. Njekoga mladića da je ranio jedan komad leda do krvi. Nadalje bilo je tuče u Balah, u Mompadermi, sv. Lovreču pazenatičkom i u sv. Nedelji, a kako doznajemo i na Vodnjanšćini. Jadnoga li naroda! Preporučamo tamošnjim prijateljem, da poduče puk neka prijavi štetu poreznomu uredu, da bar nebude morao plaćati poreza od onoga, što mu je nesretna tuča uništila.

Hrvatska škola u Pazinu. U predzadnjem broju javili smo, da je medju ostalim razpisano mjesto upravitelja i učitelja I. reda na novo ustrojenoj hrvatskoj pučkoj školi u Pazinu. Ovaj razpis temelji se na naredbi c. kr. ministarstva nauke, koji je izdan nakon što su se tečajem više godina vodile razprave za ustroj ove škole. Pošto je dakle konačno odlučeno, da se ova škola ima otvoriti, to je zemaljski odbor u Poreču nakon toliko godina za shodno pronašao izjaviti ces. kr. zemaljskomu školskomu vieću, da mjesto upravitelja nemože biti I. nego II. reda! Zapamtit ćemo si i ovo i nećemo svega toga šaranja zaboraviti. C. kr. zemaljsko školsko vieće, nehtijuć se valjda upuštati u dalnju prepirku sa zemalj. odborom u Poreču, da nezategne otvorenje škole, naredilo je, da se natječaj ima izpraviti, da su razpisana na novo ustrojenoj hrvatskoj pučkoj školi u Pazinu mjesto upravitelja i učitelja II. reda i mjesto učiteljice III. reda. Ostali uvjeti ostaju nepromienjeni. Ovo stavljamo do znanja onim učiteljem, koji kane moliti mjesto upravitelja hrvatske škole u Pazinu, da tako udese svoje molbe. U slučaju pako, da su već molbu podnieli, neka naknadno propisanim putem pismeno izjave, da njihova molba vriedi i za mjesto upravitelja i učitelja II. reda.

Pojasni cienik. Dne 16. t. mj. uvela je uprava austrijskih državnih željeznica takozvani pojasni cienik, po kojem se plaća vožnju po kilometrih. Pod taj cienik dolazi i istarska državna željeznica t. j. iz Trsta na Hrpelje za Pulu ili Rovinj. Vozni listovi stojati će po kilometru za I. razred 3 nvč., za II. razred 2 nvč., a za III. razred 1 novč. Daljine jesu podieljene u stalne pojase od svake postaje. Putnici će moći putovanje na pojedinih postajah prekinuti. Od sada će se pako plaćati za prtljagu i to za svakih 10 klgr. po kilometru $^3/_{10}$ novč. Najniža pojasna cienа za vožnju jest 10 nvč. Glavno ravnateljstvo državnih željeznica izdalo je povodom te promjene kratak naputak u malenoj knjižici, koja stoji 5 nvč. Vožnja biti će od sada na državnih željeznica prilično jeftinija.

Pomrčina sunca. U utorak o jutro imali smo pomrčinu sunca i to mi u Europi, naši susjedi u Africi i jedan dio onih, koji se nalaze u Aziji. Pomrčina je počela ovdje oko 9. te je svršila oko 11½. Najveća bijaše oko 10½ sati. U Europi bijaše samo dielomična, a vrst pomrčine kolutasta. Kad bijaše najveća, tada nam se prikazao sunčani šolut zastrt nešto više od polovice, svietlo bijaše nešto blažije ali izgled zemlje nije se u ničem promjenio. Dielomične pomrčine sunca nisu toliko znamenite niti imaju tolike važnosti za znanost. Pomrčinu ovu prouzročio je mjesec, koji je dielomice sakrio sunce, a odatle je nastala kolutasta pomrčina.

Stare forintače. Državne note od 1 for. a. vr. izdane 1. jenara 1882. primaju se do 30. junija t. g. samo kod državnih blagajna i ureda. Od 1. julija 1890. do 30. junija 1892. primati će se stare forintače samo kod državne centralne blagajne u Beču, kod zemaljskih glavnih blagajna te kod zemaljskih financijalnih blagajna. Od 1. julija 1892. do konca decembra 1893. mienjati će se rečene forintače samo uz posebnu molbenicu na državno financijalno ministarstvo u Beču. Poslije 31. decembra 1893. neće se više mienjati forintače od 1. jenara 1882.

Bilijun. Kratku rieč bilijun izgovorimo lahko u dva hipa a napišemo ju u deset hipova, nu izbrojiti jedan do bilijuna nemože jedan čovjek. Eto zašto ne: U jednom času (minuti) može se nabrojiti 160—170 najviše do 200. U jednom satu može se dakle nabrojiti do 12.000 a u jednom danu 288.000, u jednoj godini (u 365 dana) do 106.120.000. Da je naš praotac Adam počeo odmah na početku svoga života brojiti od jedan do bilijuna, nebi bio svršio toga u čitavom svom životu. Tko bi hotio izbrojiti od broja jedan do bilijuna trebao bi za taj posao 9511 godina, 34 dana, 8 sati i 40 časova. H.

Listnica uprave.

Gosp. F. K. u R. Ono što je na čelu, vriedi za obične oglase, nipošto pako za priposlane, javne zahvale itd. Prijateljski odzdrav!

Lutrijski brojevi

Dne 14. junija.

Trst	38	49	88	64	11
Budapest	25	12	20	83	42
Linc	77	61	85	22	38

Dne 18. junija.

Prag	18	26	11	6	51
Lavov	58	24	55	90	4
Hermannstadt	43	72	35	78	13

Izjava.*)

Dne 1. maja t. g. obdržavalo je občinsko zastupstvo u Buzetu občinsku sjednicu. Članom toga zastupstva sam i ja podpisani, nu jer me nebijaše rečenoga dana na spomenutoj sjednici, govorka se, da nisam hotio prisustvovati sjednici radi nekojih točka dnevnoga reda i da se tobož nezamjerim Petru il Paulu.

Jer pako tomu nije tako, izjavljujem:

1. prem stasom malen, nebojim se, kad mi je vršiti moje dužnosti, nikoga;

2. poziv k sjednici stigao mi je dne 1. maja u 8½ sati u jutro, u doba dakle kad bi već bio morao biti u Buzetu, što mi bijaše nemoguće, pa da sam ptica lastavica.

Neka dakle po ovom sudi slavno občinstvo jesam li mogao prisustvovati rečenoj obć. sjednici.

Dane, na Krasu, dne 15. junija 1890.

Mate Sankević,
obć. savjetnik.

*) Za članke pod ovim naslovom neodgovara Uredničtvo.

Podpisani imadu na svojem skladištu — u Trstu, ulica Zonta br. 5 — svakovrstne strojeve za gospodarstvo i svaku drugu porabu. Osobito preporučuju sisaljke (pumpe) za vodjake i cievi, mlatilnice i čistilnice žita, mrvilnice kuruze, stiskalnice (preše) mastilnice gvozdja itd. Prodavaju izvrstnu domaću i izvanjsku rob. uz nizke cione te ju razpošilju prosto od carine, tako da nije uz svu carinu skuplja nego li je drugdje. 3

Postarati će se, da njim neuzmanjka škropilnicah Candeo proti peronospori, kojim daju svi vinogradari prvenstvo pred drugimi, tako da će moći svim naručbam zadovoljiti **Schivitz e Comp.**

vrsnoći za staviene kuli gre Poziva das
Tvorničke-fabrike-Lager
Vincenz Nowak, u Brnu
Krautmarkt N. 18.
BRÜNNER TUCHSTOFFE
50—17

Br. 412

Oglas.

Podpisano občinsko glavarstvo pozivlje sve vlastnike vrbničkog polja na javnu skupštinu, koja će se obdržavati u Vrbniku dana 16. julija 1890 u 8 sati u jutro sa sliedećim dnevnim redom;

I. Razprava da li se ima ustrojiti zadrugu za odtok vode vrbničkog polja.
II. Razprava i odobrenje pravila.
III. Razprava i odobrenje katastra.
IV. Izbor odbornika, zamjenika i pregledača računa.
V. Razni eventualni predlozi.

Svakomu učestniku slobodno je u običnih uredovnih satih pregledati u ovom občinskom uredu osnovu pravila, nacrt, i imenik vlastnika sa katastrom.

Glavarstvo občine Vrbnik
16. junija 1890.
3—1 Načelnik: **A. Feratić.**

Pošilja blago dobro spravljeno in poštnine prosto!

Teodor Slabanja

srebrar v Gorici, ulica Morelli št. 17.

priporoča se vljudno pri **visoko častiti duhovščini** v napravo **cerkvenih posod** in **orodja** najnovejše oblike, kot: **monstranc, kelihov itd. itd.** po najnižji ceni.

Stare reči popravi, ter jih **v ogni pozlati in posrebri.** Na blagovoljno vprašanje radovoljno odgovarja. 35—25

Pošilja blago dobro spravljeno in poštnine prosto!

Obbrežno kopališče
FONTANA,
ob nasipu mola Santa Teresa.

Posebni oddelki. terase in toilettes za gospe in gospode.
Posebno pripravljena kopelj za otroke, s katerimi lahko vstopijo tudi gospe.
Douchi od vodovoda „Aurisina“.
GORKE KOPELI IN GORKI DOUCHI.
Telefon *je brezplačno na razpolaganje občinstvu.*
Restavracija in kavarna se skupno teraso. Notranje in zunanje galerije.
Kopališče se je odprlo z dnem 1. junija
Jedna kopel za odrašene . . . . . f. —.30
„ „ „ otroke . . . . . „ —.20
Gorka kopel . . . . . „ —.80
„ „ z douchem . . . . . „ 1.—
Proti sredi meseca junija bode zavod električno razsvitljen x 6 obočnimi in 20 žarnimi svetilkami.
Informacije dobivajo se v mestnej pisarni gledališča Polytheama na Korzu in sicer od 10 ure zjutraj do 1 ure popoludne in od 3 do 5 ure popoludne; tam se tudi vsprejemajo naročila.
Radi znižanja cen naročilom za obielji, kakor tudi za gospode državne in mestne uradnike, se obvišti do lastnika samega (Via del Pesce 2), s katerim se more govoriti vsaki dan od 9. do 11. ure predpoludnem.
6—9 **Nadzorstvo.**
4—5

Grlena bol, kašalj, hreputavica. promuklost, nazeb zadavica, rora. zapala ustijah itd.
mogu se u kratko vrieme izliečiti rabljenjem
NADARENIH
Prendinijevih sladkišah
(PASTIGLIE PRENDINI)
što ih gotavi Prendini. lužbar i ljekarnar u Trstu
Veoma pomažu učiteljem, propovjednikom itd. Prebdjenih kašljač noćih, navadno jutranje hreputavice i grlenih zapalah. nestaje kao za čudo uzimanjem ovih sladkišah.
Opazka. Valja se paziti od varalicah. koji je ponačinjaju. Zato treba uvjek zahtjevati Prendinijeve sladkišе (Pastiglie Prendini) te gledati, da bude na omota kutijice (škatule) moj podpis. Svaki komad tih sladkišah ima utisnuto na jednoj strani „Pastiglie“, na drugoj „Prendini“.
Ciena 30 nč. kutijici zajedno sa naputkom.
Prodaju se u Prendinijevoj ljekarni u Trstu (Farmacia Prendini in Trieste) i u glavnjih ljekarnah svieta. 17—43

FILIJALKA
c. kr. priv. avstr. kreditnega zavoda
za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vrečah. papirjih za 6-dnevni odkaz 2½%, 30-dnevni odkaz 2½%
„ „ „ 3-mesečni „ 2½%
„ „ „ 6- „ „ 2½%

Vrednostnim papirjem, glasečim za napoleone, kateri se nahajajo v okrogu priporna se nove borsetna tarifa na temelju odpovedi od 17. novembra, 21. novembra in 13 decembra.

Okrožni oddel.

V vrečah. papirjih 2% na vsako svoto.
V napoleonih brez obresti

Nakaznice

za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Tropavo, Lioko, kakor za Zagreb, Arad, Bozen, Gradec, Hermannstadt, Inomost, Celovec, in Ljubljano— brez troškova

Kupnja in prodaja

vrednostnih papirjev, diviz, kakor tudi vnovčenje kuponov 24—12 pri odbitku 1% provizije.

Predujmi.

Na jamčevne listine pogoji po dogovoru. Z odprtjem kredita v Londonu ali Parizu, Berlinu ali v drugih mestih — provizija po pogodbi.
Na vrednostni obresti po pogodbi.

Uložki v pohrano.

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, zlat ali srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.

Trst. 17. februvarja 1890. 12 24

Snovij za obleke.

Prevzeli in Dosking za višje duhovenstvo predpisane snovij za uniforme c. kr. uradnikov, tudi za veterane, gasilna družtva, telovadce, livreje,

Sukna za biljarde in igralne mize, lodena tudi nepromočljiv za lovske suknje; pralne snovij, v plaidi za potovanje od gl. 4 12 itd. Vse to se dobi ceneje nego kjo dru. od in najboljše, trpežne kvalitete.

Joh. Stikarofski v Brnu (Brünn)

Največja zaloga Avstro-Ogerske. Vzorci franko. Za gospode krojače knjige z najrazvrstnejšimi in najlepšimi vzorci Pošiljatve s povzetjem čez 10 gld franco. Pri mojej stalnej zalogi v vrednosti 200.000 gl. in pri mojej sretovnej kupčiji se razume ob sebi. da mi ostane mnogo odrezkov; ker pa ne morem razpošiljati uzorcev. vzamem take naročene odrezke rad nazaj. ali jih zamenjam z drugimi, ali pa vrnem denar. Barvo. dolgost in ceno treba je napovedati kadar se naroča take ostanke.

Korespondencija v nemškem, madjarskem, češkem, poljskem, italijanskem in francozkem jeziku. 20—20—17

Marijaceljske želudačne kapljice

zvrstno zdravilo pri vseh boleznih na želodcu.

Schutzmarke.

Neprecenljive dobrote je posebno vpliv njihov pri neteč-nosti, slabosti želodca, ako s grla smrdi, napenjanju, kislom pehanju, koliki, želodčnem kataru, gorečiče (zgavci) pri preobilnoj produkciji slin, ru monici, bljuvanju in gnjusu glavobolu, (ako je bol želodca) krč v želodcu, zaprtosti preobilnosti jedi in pijač v želodcu.

Cena steklenici je z naknadnim vred samo 40 nov. velika stekenica samo 70 nov. Glavni zalog ima lekarničar Karl Brandy, Kremsier, (Moravija)

Svarilo! Pristno Marijaceljsko želodčne kapljice ponarejajejo in posnemajo se mnogovrstno. — V znamenje pristnosti mora biti zamotana vsaka steklenica v rdeč omot. providen z gornjo varnostno znamko ter mora biti na vsakem priloženem podaku za vporabo razun tega opomnjeno, da je bil isti tiskan v tiskarni g. Gusek-a i Kreme ricah (Kremsier). 37—43

Marijaceljske pilule proti začepljenju.

Ove više godina sa najboljim uspjehom rabljene pilule proti začepljenju tiela patvore se mnogo Neka se pazi dakle na gornju zaštitnu marku i na podpis lekarnika C. Brady, u Kremsiru. Ciena kutijici 20 kr. Zahoji sa 6 kutija 1 for. Ako se novac unapred pošalje stoji jedan zaboj for. 1.20, dva zaboja for. 2.20.

Marijaceljske želodčne kapljice sino tajno sred-tvo. Deli, iz katerih obstoji, označeni so na vsakej steklenici priloženemu podaku za vporabo

Prave marijaceljske želadačne kapljice i marijaceljske pilule proti začepljenju dobivajo se prave u:

V Gorici u Lekarnah: dr. Vittorio Serravallo al Redentore (glavno skladišče); pl. Leitenburg All' Ercole trionfante; de Leitenburg Eduard, alla Salute; A. Praxmayer ai due Mori; Prendini Pietro, alla fontana imperiale; Benedetto Sanval All' amazone Trionfante; Antonio Suttina, Datt. al Camello: Benedetto Vlah-Minussi, dvorska lekarna; Biazoletto, all' orso nero. — U Sežani u lekarni: Filipa Ritzchela, kao što i u svih ostalih lekarnah.

Velika gospodarstvena | zložba | Beč

14 maja do 15 oktobra
10 sati u jutro do 10 na večer

šumarstvena, umjetnička i obrtnička-

Fontane lumineuse
Park i rotunda
večer električno razsvietljeno

Rotunda

Ulaznica 40 novč. — U nedeljah i svetcih 30 novč. — Ulaznice za djecu 20 novč.

Izdavatelj i odgovorni urednik **M. Mandić.** Tiskara **Defenc.**

Broj 26. U Trstu 26. junija 1890. Godina XX.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Pripošlana se pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 5 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanje uz pogodbe sa upravom. Novci se šilju poštarskim naputnicom (vaglia postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i najbližu pošta valja točno označiti.

Koga list nedodje na vrieme, neka će javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka sa cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se i netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½, i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Carintia br. 25

„Slogom rastu mala stvari, a zavadom sve pokvari". Nar. Pos.

Poziv na predplatu.

Koncem ovoga mjeseca ističe mnogim našim čitateljem predplata na prvo polugodišće 1890. godine. Imade žalibože i takovih, koji nam duguju predplatu za jednu i više godina. Molimo dakle jedne i druge, da učine svoju dužnost, da nebude poslije njim i nam neprilika. Izdavanje lista neodvisna stoji velikih žrtava i dosta novca. Svaki prijatelj naše svete stvari dužan je, da nam olakša posao oko izdavanja ovog jedinog glasila za hrvatski puk Istre.

Novce molimo, da nam se šalje poštarskom naputnicom. „Naša Sloga" stoji na godinu za imućnije 5 fr. a za seljake 2 for. Na pol godine polovicu gornjih ciena.

Uprava „N. Sloge".

Pastirski list o izborih.

Početkom tekućega mjeseca izdao je presvietli g. dr. Bauer, biskup u Brnu, pastirski list na svoje svečenstvo obzirom na predstojeće zemaljske izbore u Moravskoj. Taj list bijaše javno pročitan u svih crkvah brnske biskupije, a u mnogih crkvah propoviedali su dušobrižnici o važnosti i značenju zemaljskih izbora. U ovo doba, kad no se sa lažiliberalne strane grdno napada na katoličko svećenstvo, koje se iole pača u izborne poslove, vriedi mnogo glas katoličkoga nadpastira na podredjeno si svećenstvo, koje uči i upućuje kako mu se je kod izbora vladati i koga mu je birati. Ako takav glas vriedi u obće mnogo, tim je od veće ciene za nas u južnih strana države, gdje niže svećenstvo nedobiva nikakvih uputa, il gdje mu se dapače od nadpastira strogo zabranjuje mješati se bilo u kakve izbore i gdje se napokon na uj navaljuje od naših narodnih protivnika najbrutalnijim oružjem ako se prigodom izbora ikoliko zauzme za zanemarenoga i potlačenoga birača. Ugoditi ćemo dakle bez dvojbe i našemu rodoljubnomu svećenstvu i svemu našem puku ako priobćimo u vjernom prevodu pastirski list brnskoga biskupa savjetujuć jednim i drugim, da se ga prigodom svake izborne borbe točno drže i polag njega strogo vladaju.

Spomenuti pastirski list glasi:

„Saviestno izpunjivanje saboru postavljene zadaće jest već samo po sebi dosta mučno, te ga mogu izpuniti jedino oprezni i pošteni muževi, imajući potrebita znanja i izkustva. Izpunjivanje to jest tim mučnije u našoj zemlji, gdje se postavlja nepristranost i pravičnost zastupnika na strogu kušnju kad valja zadovoljiti dvim narodnostim.

Vrlo je mučno takodjer i puno odgovornosti takovo izpunjivanje u škakljivu položaju našega vremena, kad no opaki ljudi drmaju i sa temelji obćega dobrostanja, koje je gospodin Bog usadio u čovječja srca, Mojsija oglasio u deset zapovieda božjih a Isukrst sastavio u dvie zapovieda ljubavi i predao ih na čuvanje crkvi, koju je On ustanovio. Po sudu takovih ljudi neima biti više na drugom svietu težiće čovječega života, niti čovjek biti slika svoga Stvoritelja. I samo se kaže, da se u takovu društvu ne sluša glas crkve; crkva može takovim još biti samo predmetom poruge i pogrda. Žalibože ponešto je i naša mila domovina, a ne bez škode, zanešena u vrtlog takovih osnova, i navlastilo u ovo zadnje vriemе neka očajna lica, koja se nikakva sredstva ne lecaju, po njoj se šire, da u svoje mreže taše i kratkovide ljude zapletu, te da ih mutežu love. Ma koliko ovi pojavi i izgledi žalostni bili, još bi žalostnije bilo, da mi izgubimo ufanje u bolju budućnost, te bez hrabrosti i djelatnosti prekršenih ruku ostanemo, ako je baš povoljni uspjeh koliko mu drago još dalek.

Tko nevjeruje u Boga i u božji sud, toga ne birajte; on je sliepac, koji ne razabrati što se Vama hoće. Tko je neprijatelj Vaše majke svete katoličke crkve, tko čini ono, što ona zabranjuje, toga ne birajte; taj ne može biti povjerenik katoličkih birača. Tko ne stoji vjerno uz cara i domovinu, nego izdajički škilji onamo za granicu carevine, toga ne birajte; taj bi bio i Vaš izdajica. Tko Vašoj djeci u nauku hoće, da zanijeće podlogu Vaše svete vjere, toga ne birajte; taj bi bio lož graditelj njihove i Vaše sreće. Tko svojim sugradjanom hoće da uskrati ravnopravnost, koja pristoji pripadnikom druge narodnosti, toga ne birajte; taj ne može Vama zajamčiti, da će u obće Vaša prava braniti. Tko svoje vlastite domaće posle upravlja s občimi poslovi. Tko se bez potrebita znanja i izkustva ili iz nečistih razloga ili nepoštenimi sredstvi Vama nameće, toga ne birajte; taj Vam ne može biti ni na diku ni na korist. Tko sablažnjivo živi, tko je nepoudane ćudi, tko Vam obećava više nego može održati, toga ne birajte; brzo biste se pokajali, da ste ga izabrali. Nadjete li čovjeka, koji vjerno uz gospodina našega Isukrsta i uza svetu njegovu crkvu stoji, koji iskreno ljubi cara i domovinu, koji za dobrostanje zemlje i svojih sugradjana bez razlike narodnosti bistro oko i goruće srce ima, koji se odlikuje svojim znanjem i svojim izkustvom, možda se i prije u javnom životu koristno istakao: toga birajte jednoglasno i vi ćete pred Bogom i pred svietom učiniti veliko dobro djelo".

Iz carevinskoga vieća.

Trgovačka mornarica, koja bi uz poljodjelstvo imala bit u nas glavni izvor dobrobiti, poznato je, na koje je nizke grane spala, a poznato je takodjer koli se slabo zauzimlje za nju naša vlada. Prigodom zadnjeg zasjedanja, na ovu našu ranu osvrnuo se je zastupnik Vojnović. Rekao je što sliedi:

„Ja sam u prijašnjih zasjedanjih ponovno upozorivao visoku vladu na neprekidno propadanje naše mornarice, te sam ju opominjao, da pridigne mornaricu i da podnese jednom zakonske osnove, koje su već od nekoliko godina najavljene.

Ja neću danas ponoviti mojih govora ili bolje rekav mojih tužaljka, al moram ipak sa zadovoljstvom iztaknuti, da je visoka vlada u ovom zasjedanju i baš u posljedaje dane podniela zakonsku osnovu, koja je jučer u drugom i u trećem čitanju prihvaćena, s kojom se dozvoljava privremeni oprost obrtarine i dohodarine za plovitbeni promet na moru s parobrodi i sa željeznimi ili ocielnimi jedrenjačami, koje su se u ovozemstvu sagradile.

Nu to je, velim sasma otvoreno, odveć malo, da se pridigne naš promet na moru, pa podje li tako napred, svanuti će skoro doba, kad više nebudemo imali baš nikakve mornarice. Da rasvietlim tu svoju tvrdnju, da je naša mornarica preobterećena pristojbami, navesti ću slučaj, koji je bio posljednjih dana predmetom tužbe kod visokoga ministarstva trgovine. Slučaj je sliedeći:

Austro-ugarski parobrod „Arrigo", parobrodić, koji sadržaje samo 337 bačava, platio je od 7. septembra 1889. do 14. aprila 1890., dakle u razdoblju od jedva sedam mjeseca, sliedeće pristojbe: Austrijskim konsularnim uredom u Italiji kao konsularne pristojbe 2295 franaka, to jest 1080 for., kao pristojbe luke u Austriji 1731 for., dakle u sve 2811 for. To je nečta zbilja nečuvena. Tako visoke pristojbe plaćaju se samo kod nas u Austriji, dočim sve druge države, u prvom redu Italija i Francuska, doprinašaju vrlo mnogo nagradami i drugim kojim načinom za svoju mornaricu; žalibože moram iztaknuti, da se kod nas u tom pogledu vrlo malo čini.

U Italiji postoji tako zvana predbrojba za pristojbe luke, ušled koje brod u istom razdoblju od sedam mjeseca, u kojem austrijski brod mora platiti 1731 for., ima platiti samo 385 for., to jest petinu. Zašto da se dakle već jednom i kod nas neuvede taj sistem predbrojbe, koji postoji u Italiji? To bi bez dvojbe olahkotilo teret našoj mornarici.

Pozivljuć se na svoja razlaganja u prijašnjih govorih, neću da zadržavam dulje ovu visoku kuću, već preporučam joj sliedeću resoluciju na prihvat (čita):

„Umoljava se ponovno c. kr. vlada, da podastre već jednom carevinskom vieću sgodne zakonske predloge, za podignuće

PODLISTAK.

Put u Egipat.

II. dio.

U Port-Saidu.

Napisao **Vladko Krajanin.**

7. Francezi i Niemci.

(Dalje.)

Kapelnik, Niemac, pogleda svoje zemljake i ostade za časak neodlučan.

— Jonez la Marsellaise! zaoriše Francezi u jedan glas.

— Ne Marsellaisu, već pruku himnu, prusku himnu hoćemo čuti, vikahu oni ko izvan sebe.

U tom trenu pristupi k njima vlastnik „Eldorada" odlučan Francez i reče im:

— Gospodo moja! oprostite mi, al ja sam tuj gospodar, u ovoj dvorani čini se samo ono, što ja hoću. Zatim se okrene prama orkestri i vikne jakim glasom: Jonez la Marsellaise!

Čas zatim razliegoše se dvoranom zanosni zvuci francezke bojne pjesme. Pjesma svrši. Tad nasta burno pljeskanje i udaranje štapova u pod. Mužkarcem pridružiše se i francezkinje, koje bijahu u dvorani nehoteći ostati za njimi u patriotičkom zanosu.

— Vive la France! povikne onaj starac, što je bio opomenuo Niemce.

— Vive la France! Vive la France! Vive la France! odazvalo se starcu sve što je bilo francezkoga u onoj dvorani. Vive la France! ponavljahu oduševljeno vatrene Francezkinje. Niemci se digoše bliedi poput krpe. Videći to Francezi, zaore po deseti put svojim rodoljubnim usklikom, kojim popratiše odlazeće Niemce dok se za njima nezatvoriše vrata.

U dvorani nasta vesela i iskrena zabava, a svakomu si čitao na licu zadovoljstvo, što je i on pomogao dati dobru lekciju nadutomu Niemcu. Tekar oko polnoći ostavismo sa drugom dvoranu „Eldorada".

8 Pučanstvo.

Recimo ponajprije koju o Arapih. Oni obavljaju svakojake poslove, a valja priznati, da pri radnji ne gube mnogo vremena. Dakako, da su u mnogih poslovih nespretni, ali naskoro oriuče se svemu, te su baš oni najtrčaniji i najrevniji radnici. Ali sudbina je nemilostiva prama tomu narodu.

Arapin nije više čovjek, on je rob tudjinca. Na svoje vlastite oči vidio sam na port-saidskom pazaru, gdje je mlad, usudut Europejac toli nemilo lamao slabašna starca Arapina, da sam se upravo zgražao nad tim žalostnim prizorom. Al starac je sve to mirno podnašao, kao da svakidanji kruh. Drugom zgodom vidio sam Europejca, koji je lupao i gurao njekoga slabašnoga arapskoga dječaka tako dugo, dok se je jadno, izpreplašeno sirotče bez sviesti srušilo na zemlju. Bijano sirotče bez sviesti srušilo na zemlju. Ostali Arapi gledaju sve to mirnim, reć bi nehajnim okom. Davno su već tomu vikli. Da se uzprotive, da se tudjincu osvete, da ga raznesu na komade? Koja korist od toga? Oni nisu slobodni, robovi su, a živu od milosti svoga gospodara — tudjinca!! Oni trpe grozno . . . da, užasno. Samo kada sunce zadje i kada se na divnom južnom nebištu pomoli sjajan mjesec i neizmjerni broj iskrećih se zvieszda, samo tada vidiš sieda Arapa, gdje sjedeći na krmi privezanoga čamca, zuri nepomično u mjesec i zviezde, ko da ih pita: Oj mjesece! vjekoviti svjedoče negdašnje naše slave i moći, a sadašnje biede i nevolje; vi mile zviezde, kažite gdje je ona naša slava sada? gdje li moć? hoće li se ikada vratiti? Kažite mi to vi sjajne zviezde, a i ti divni moj mjesece! I on stoji, ko odsudjenik, koji u očijuh svojih sudaca traži milost ili smrt.

Al mjesec šuti, šute i zviezde, a neveljnomu Arapinu glava na prsa klone. Tad se osovi u ladjici popu: kakve utvore i sgrčiv piesti i diže ih proti onim, koji mu zlostavljaju tužnu braću; al ruka klone, a iznemogao se starac sruši na tvrde daske čamca, tražeći u snu onaj mir, koji mu silomice tudjinac ote.

Eto, našto je spala negdašnja velika arapska moć i slava! A Osmanlije? nije li i njih stigao isti udes? Nije li i njihova moć propala, a slava potamnjela? A tko je tomu kriv? Oni sami i njihova nasilja, koje je i nevoljni Hrvat tečajem dugih vjekova podnašati morao. Al sad Hrvat diže svoju glavu i bliža se sve to više ljepšoj i boljoj budućnosti, dočim njegovi bivši tlačitelji propadaju sve to dublje i to koli duševno toli tjeleseno, a time će pasti u mrtvilo, iz kojega težko da se ikada probude . . .

Ova očevidna propast negdašnjega ogromnoga otomanskoga carstva pruža nam očit primjer, kakvih nam svietska poviest i za druge narode pruža, a dušmani neći bi ih dobro proučili morali, da se osvjedoče o istini, koju izriče hrvatska poslovica: „Svaka sila za vremena, a Bog sudac do vieka". Ovo vriedi osobito za naše susjede, koji bi izmedju inoga morali zapamtiti i to, da budućnost naša nezavisi od njih, već od Boga i volje naroda.

Sueški prokop nalazi se pod francezkom upravom, a toga nije nikakvo čudo, ako u Port-Saidu imade takodjer i mnogo Franceza. Osim Franceza i Arapa imade tuj prilično Grka, Engleza, Talijana, Židova, nješto Niemaca i drugih. Većina tudjinaca je u službi „Sveobćega družtva sueckoga kanala".

Nu u Port-Saidu imade i prilično liep broj Hrvata, koje ostavih kao posljednje, da mogu koju više o njih reći. Akoprem je moje nastojanje oko toga, da saznam

austrijske mornarice, na ustavno razpravljanje".

Ova je resolucija upućena financijalnomu odboru.

DOPISI.

U Malom selu dne 24. junija 1890. Minula je već treća godina odkad, usljed nastojanja glasovitog jednog lječnika bečkog sveučilišća, dolaze k nami gostovi, da pod blažim podnebjem prožive zimu, a mnogi, da si oporave poremećeno zdravlje. Ove zime bilo ih u povećem broju, od kojih koncem maja otidjoše zadnji, podpuno zadovoljni postignutim uspjehom. Može se već uztvrditi, da bi osigurano bilo oživotvorenje namisli, naime da Lošinj postane kraj Opatije drugo lječilište, ako od strane onih faktora, koji su prvi pozvani, da nastoje o tom, nebude se ništa zanemarilo, ili čak suprotivilo postignuću svrhe. Kažemo to, jer nam se čini, da bi se zbilja imalo mnogo prigovoriti ponašanju dotičnih osoba ove zime. S jedne se strane kaže, da se je zauzeto zato, kako da se ustanovi ovdje to blaženo lječilište; s druge se pako strane ne samo ne preduzimlju shodne mjere, već se zanemaruje svaštu; nikakvu susretljivost se ne pokaže napram željam gostova, tako da se je bojati, da se ovi ozlovoljeni napokon ne samo neće vratiti po drugi put, nego da budu odvraćali i druge, da ovamo krenu.

Da sadanji občinski lječnik nenavidnim okom gleda kako se razvija ovo poduzeće, te da se stao protiviti istomu, nije čudo, bojeći se s razlogom, da neće njemu biti dobitka već gubitka kod istoga, jer puko izticanje talijanske tobože zvoje narodnosti i kulture ne nadomješćuje vještinu, znanje, marljivost, koju mora da ima, ili pouzdanje, koje mora da si pribavi ili steće jedan lječnik. Zato dragi Bepo, kani se jalovog posla; ne muči one bližne milosrdnice u bolnici, ako mole Boga kako mi svi hrvatski; ne kori ih ako ne pjevaju latinski litanije, to nije tvoj posao i nevjeruj onim, koji ti kažu, da će te tim radje imati i da će ti plaćati dobre posjete — biedni Joso!

Občinska uprava u tom pogledu zanemaruje mnogo, a ne poduzima niti onoliko, koliko bi bar učiniti mogla bez većih troškova. Osobito bilo je tužaba gledo doxvoie njekog dućana „bakalara", gledo čistaće puteva i cesta — prigovori, kojih nebi smielo biti, ako njoj zbilja leži na srcu napredak i boljak mjesta.

A politička oblast, čemu ona, pitat će tko? Djelatnost naše političke oblasti, da drugo ne kažemo, jest nerazumljiva, nepojmljiva; ako se misli, da ona je tu samo da vrši zakon i stoji nad strankami.

Činilo se iz početka, da će ona svim mogućim sredstvim podupirati nastojanje ovog pučanstva, kako da se ovdje ustanovi lječilište. Znala je prigovarati sa jedne sad drugo, i uvjek imala šta kritizirati, da se zanemaruje sad čistoću sad razsvietu grada, i Bog si ga zna šta. Ali kad se od nje tražilo ne samo rieči, nego i djela, počela ona u sasvim druge diple svirati.

Potuži se jedan odlični gost, koj već treće godine boravi kod nas, da mu jedan dućan bakalara, otvoren ovo zime na glavnoj cesti u sred grada, odava ogavan smrdež, te zamoliv, da bi se odstranio, odgovorilo mu se porugljivo, da „miris" bakalara nije zdravlju škodan; isti upozori ujedno oblast, da je nečistoća zavladala po ulicah kako nikad prije, reklo se, da zar bi možda htio, da bude puti čisti kako kakav stol? I tako dalje.

Nego postupajuć tako napred sile se je bojati, da će doći napokon svaka na vidjelo; ajde dakle poduzmi štogod, da ti se nemože punim pravom reći, da stojiš skrstenim rukama.

U toj namjeri počeo se politički pogla var baviti predlogom, podastrtim godinu prije od turističkog kluba, da se osnuje u mjestu jedan lječilištni odbor. Namisao bijaše hvale vriedna i „mora ju se podupriet, ali u rukama naših poglavara driemala je, i pričinja se, kako da se je uzkrsnulo taj predmet zato: ut aliquid fecisse videatur.

Osvojivši kot. politički kapetan taj predlog, ustrojio je novi odbor, u kom, mjesto da se obazire na predlegatelje, pozvao je druge osobe, za koje se znalo, da ili nisu sposobne, ili da će se protiviti dotičnoj osnovi. Rasprave su se vodile na način, da glavni promicatelj tog predloga E. Jelčić, c. kr. ravnatelj nautičke škole, uvidiv kamo se smjera, digao je svoj glas, e da se nebi povrh ili okolo njega samo prividno šta radilo a ozbiljnijega podhrata neizvelo. Mjesto obazrieti se na opravdane njegove opazke, jednostavno nije se ga više pozvalo u odbor, i tim se polučilo, da bijaše jedan izmedju najmarljivih radiša u odboru iz istoga izključen, a s druge strane ostalo otvoreno polje protivnikom poduzeća, koji su zadovoljni samo da se ništa ne radi, kako i biva. U pet mjeseca držalo se samo tri sjednice — (eto vam ogromnoga rada) — u kojih se nije došlo do nikakvog valjanog zaključka, te može se reći, da je sve zaspalo i zakopano.

(Konac sliedi).

Pogled po svietu.

Trst, dne 25. junija 1890.

Austro-Ugarska: Delegacije su ponješto zategnule svoj posao, te će jedva prije subote svršiti svoje sjednice. Tomu je nješto kriva bolest ministra Kalnoky-a, a nješto i to, što se obje delegacije nemogoše složiti u svih točkah skupnoga prorača na. Potužili smo se onomadne, kako igraju žalostnu ulogu slavenski delegati odobravajuć mučke sve, što drugi reknu i prihvaćajuć predloge vlade, Niemaca i Madjara, kao da se to njih i neтiče. Nu ovih dana oglasiše se napokon i slavenski delegati. Od Čeha govorio je podulje dr. Rieger od Hrvata dr. Klaić. Ni jedan ni drugi nije zauzeo čisto slavensko stanovište; i jedan i drugi prihvaća trojni savez, premda netaje, da bi po našu državu bilo koristnije kad bi sklepila savez sa Rusijom, koja njoj nije otela nikada pedlja zemljišta, niti prolila kaplju njezine krvi, dočim su sadašnje njezine saveznice na nju do nedavna navaljivale i grabile na sjeveru i jugu njezine pokrajine.

Prekjučer dalo je Njeg. Veličanstvo delegatom sjajnu gostbu, poslije koje je s pojedinimi delegati razgovaralo izjaviv napram većini svoje zadovoljstvo, što su obje delegacije pristale na izvanredne troškove u vojničke svrhe.

Izborna agitacija za predstojeće zemaljske izbore u Štajerskoj, Koruškoj, Moravskoj itd. biva danomice sve to živahnija. Slovenska politička družtva za Štajersku i Koruško priredjuju sastanke i skupščine, kojim su glavna zadaća izbori za zemaljski sabor.

U Moravskoj stati će u raznih izbornih kotarih Mladočesi proti Staročehom, pak će po svoj prilici propasti i jedni i drugi, a pobiediti Niemci. Mladočesi postaviti će trinajst kandidata u izvanjskih občinah. Tirolski namjestnik barun Widmann lišen je svoje časti — kako vele — na svoju prošnju. On je pripadao liberalnoj stranci, te je pod njegovom vladom digla irredenta glavu, kako i kod nas pod vladavinom bivšega namjestnika Depretisa.

Srbija: Iz Biograda javljaju, da će ostati uzaludna sva nastojanja raz-kralja Milana, da okrene pravac sadašnjoj slavenskoj politiki, koju vodi radikalna vlada. Milan da imade doduše moguće zaštitnike izvan Srbije, no njegove spletke, da mu neće ipak uspjeti.

Italija: Dne 22. t. mj. držao je sv. Otac konsistorium, u kojem je medju ostalim imenovao sliedeće kardinale, papinskoga poslanika u Lisaboni Vanutellia, ravenskoga nadbiskupa Galeatia, genevskoga biskupa Mermillada i krakovskoga biskupa Dunajevskoga.

Njemačka: U Berlinu vesele se što njim je Englezka odstupila Helgoland, proti čemu se je u Englezkoj silno protivila liberalna stranka. U Berlinu misle, da je Rusija radila o tom, da nebi došlo do ugovora izmedju Englezke i Njemačke.

Franina i Jurina

Fr. Znaš morda ti ča su operali gospoda od istarske talijanske politike prošle nedilje u Trstu?

Jur. Dogodilo njim se je kako govori ona naša starinska: Martin va Zagreb, Martin iz Zagreba.

Fr. Ča j' bilo onda treba toliko štrmorat?

Jur. Ter znaš, da kada čuda grmi, da malo daži.

Različite viesti.

† **Bartol Križaj.** Iz Kopra nam javljaju tužnu viest, da je preminuo dne 19. t. m. nakon kratke bolesti veleč. gosp. Bartol Križaj, župnik sv. Antona na Koparščini. Pokojnik se rodio god. 1838. u Orehku u Kranjskoj, a redjen bijaše za svećenika godine 1866. Bijaše vrlo inteligentan, miroljubiv i čestit svećenik i rodoljub. Bavio se je također literaturom i to pod imenom „Severjev". Naužívao se rajske slave!

Politički razgovori. U zadnjem samo broju javili, da će se sastati dne 22. t. mj. talijanski prvaci i njihovi prijatelji iz Istre u Trstu na dogovor, kako da probude pospano istarsko talijansko političko družtvo. U tu svrhu razaslaše širom Istre pozive na sve osobe „koje talijanski čute, misle i rade". Rečenoga dana sastašo se spomenuta gospoda i njihovi ovdašnji prijatelji u dvorani „Minerve". Sazivač skupščine, puljski odvjetnik gosp. Baseggio pozdravi nadošle, te njim priobći, da je uporedio i tršćansko redarstvo na taj sastanak u nadi, da ono neće odposlati svoga zastupnika. Al na žalost njegovu, eto prisutna redarstvenoga komesara, koji kani po nalogu svojih predpostavljenih prisustvovati „nevinomu" razgovoru nudoše gospode. Gospodin odvjetnik prosvjeduje doduše proti takvom tumačenju zakona o sastajanju, no redarstveni komesar se nemiče sa svoga mjesta, već se jednostavno gospodi ukloni. Kako da si pomognu gospoda iz te neprilike? Ostati i „nevino" se pogovoriti ili otići. Oni odabraše ovo posliednje bojeći se valjda, da nebi redarstveni komesar dozvao za njihove tajne osnove, kojimi kane širiti i štititi jezik i narodnost talijanaku u Istri. Mi smo zadnji put gospodi ražalili dobru sreću poreselivši se, što će ovdje naći savjeta i poduke, kako da čim prije politički uzore, pa eto slavno redarstvo pokvarilo nam veselje, te ćemo i nadalje imati u Istri politički nezrelih protivnika.

P. S. Kad bijaše gornja viest složena, javio nam je prijatelj, koji dolazi u doticaj sa tršćanskimi liberalci (!?), da su istarski Talijani dne 22. t. mj. odigrali u dvorani „Minerva" malu komediju. Sastalo se ih je naime tako malo iz Istre, a iz Trsta samo dvojica il trojica, pa nezna|uć, kako da se radi premalenu broja došavših iz škripca izkopaju, bacihe krivnju na redarstvenoga činovnika, pred kojim da nemogu tobož razpravljati. Znatiželjni smo, kako će porečki listić taj silni „fiasco" oprati.

Blagdan sv. Cirila i Metoda. Dne 5. budućega mjeseca srpkovati će slavenski svieat blagdan svojih apoštola sveto braće Cirila i Metoda. Nekoji rodoljubni naši dušobrižnici proslave sa svojim stadom svake godine taj blagdan: gdje skromnije, gdje svečanije, kako već to okolnosti mjesta i puka dopuščaju. Osvjedočeni smo, da će oni i ljetos učiniti svoju svetu dužnost, no želili bismo, da se njim pridruže i mnogi drugi, koji do sada toga učiniti nisu običavali. Gdje je moguće sabrati više pobožnoga puka na svečanost, tuj bi mu valjalo u kratko predočiti život i djelovanjo naših svetih blagovjestnika, a gdje to neide, moglo bi se možda u sliečećoj nedelji pod kršćanskim naukom raztumačiti viernikom život i rad naših apoštola. Nadamo se, da će naši prijatelji i istomišljenici širom Istre naš iskreni savjet uvažiti.

Občinski izbori u Pazinu započeli su — kako je poznato — u ponedeljak dne 23. t. mj. Toga dana započelo je birati III. tjelo, te je glasovao 161 birač i to s v i za hrvatske predloženike. U utorak nije se biralo, a o uspjehu izbora od srede, nadamo se, da će nam doći glas prije nego li bude list dotiskan. Medjutim slavan našim dičnim biračem na Pazinščini!

Zadnji čas stigla nam je ova viest:

Drugi dan izbora za III. tielo glasovalo 128 hrvatskih birača. Talijanašem ni traga.

U nedjelju došla iz Pule u Pazin glasba radi tombole. Tuj se zadržala i u ponedeljak — prvi dan izbora — te svirala veselo pazinskimi ulicami. Došla i pred občinsku kuću, gdje se obavljao izbor, te i taj zaigrala par komada. — Talijanaši mislili valjda, da će glasbu izborna komisija potjerati — ali ojok — izborna komisija privoli na svirku, a svirači videć, da se nitko neda izazvati, otidjoše. Tako je eto puljska talijanska glasba po nalogu pazinskih Talijomana igrala hrvatskoj izbornoj pohodi.

Iz Mališke javljaju nam, da je tamo otvoren dne 23. brzojavni ured, koj je spojen sa dosadašnjim poštarskim uredom. Tim je zadovoljeno davnoj želji tamošnjega pučanstva, koje se je do sada moralo u nuždi uticati u Krk, kad je htjelo koma brzojaviti.

Iz Oprtlja nam pišu 24. t. mj. Dne 21. t. mj. bila je školska komisija u poreznoj občini Ždrenja, da pregleda i ustanovi mjesto za talijansku školu, koju kani gradit i otvorit talijanško družtvo „Pro patria". U komisiji bijahu: obć. načelnik Zonta, obć. tajnik Rinaldi i predsjednik podružnice „Pro patrie" Crevato. Toj komisiji pridružilo se u Ždrenji 5—6 šarenjaka, koji se dali na talijanski liepak, te rade sada složno s talijanskim gospodom iz Oprtlja.

Proti gradnji i otvorenju talijanaške škole u čisto hrvatskom selu izjavio se odlučno naš čestiti kmet Mešo Cekin, uz kojeg je pristalo sve, što je u Ždrenji neodvisno i pošteno. Naši vriedni Ždrenjci neće da išta znaju za talijanašku školu u svojem mjestu i učiniti će sve, što njim zakon dopušća, da se suprotive takovoj školi. Na dan, kad se je tamo sastala komisija, protestirali su jasno i glasno proti talijanskim paklenskim osnovam, dapače zagrozile se komisiji, da nešto dozvoliti, da se škola gradi na občinskom tlu niti će odstupiti pedalj svoga zemljišta za gradnju krnjelsko-šarenjačke škole. Mi preporučamo tamošnjim prijateljem, da nastoje prepriečiti svimi zakonitimi sredstvi gradnju škole, koja bi bila na zator i propast našega puka. Ako će gospoda graditi školu za Talijane, neka ju grade medju Talijani, nipošto pako medju Hrvati, da ih odnarode — potalijanče, što bi bilo nečisto i nepoiteno.

Iz Bologa na otoku Cresu pišu nam dne 20. t. mj. Čim je bojna žeđa i dugotrajnija, tim je pobjeda ugodnija i slavnija. Naš prečastni biskupski ordinarijat otvorio je natječaj na ovu našu izpražnjenu plovaniju još 23. julija 1883., bit će dakle

---

za točan broj Hrvata stanujućih u Port-Saidu, bilo uzaludno, to mogu ipak uztvrditi, da ih imade dobra biljadica, ako ne i više. I oni su većim dielom u službi sučkoga družtva.

Imade u Port-Saidu Hrvata, koji dodjoše tamo prije 1869. godine, te uza sve to, što ne znadoše mnogi ni čitati ni pisati, ipak dotjeraše do najboljih služba.

I zbilja! Tko pozna najbolje sučki prokop? Tko će ti najbolje i najsjegurnije voditi ladju krozanj? Tko drugi, nego li hrvatski pilot?

Drugi pako dotjeraše svojom radinošću i bistroumljem do toga, da od neznatnih radnika postadoše nadziratelji pojedinih odiela u družtvenom arsenalu. Jednom riečju, gdjegod je koja častnija i važnija služba, naći ćeš pokraj Franceza takodjer i Hrvata. Zato i živu Hrvati u slozi i prijateljskih odnošajih s Francezi. Nikad nisam čuo, da bi koji Francez zlo postupao s kojim Hrvatom, te ružio mu jezik ili narodnost. Ne, oni ljubu Hrvate, kao što i Hrvati njih, u liepo je vidjeti, kako pripadnici tih dvaju naroda medju sobom prijateljski obće. Al to se može od Franceza i očekivati, jer se oni badava nenazivlju prvim kulturnim narodom na svietu. Imade i drugih, koji hoće, da si pod silu prisvoje taj častni naslov, akoprem riečju i činom pokazuju, da baš oni trebaju najviše ugladjenosti i kulture.

(Sliediti će.)

tomu sad na sedam godina. U koliko smo bili doznali, jedan se je samo svećenik natjecao za tu župu, a to je naš obljubljeni upravitelj. Valja znati, da naš puk beljski je uviek rad birao svoga plovana, zato mi smo očekivali već prve godine iza otvorenoga natječaja, da ćemo biti po staro-davnom običaju pozvani na glasovanje; al nebilo tako. Doznali smo naime na veliko naše čudo, da je občina creska, kojoj smo mi pridruženi, jer posebne občine mi neimamo, premda smo ju lani zaiskali, odlučila, da pošto po to osnjeti il zaprieći imenovanje našega upravitelja beljskim plovanom. Zašto, to vam možemo a vremenom priobćiti, al ćeto se i sami domisliti. Sada Vam samo oznanujemo, da su poglavari občine creske najprije rovali proti samoj osobi, ocrnjujuć našega upravitelja svakojako, opisujuć ga navlastito kao zakova buntovnika. Al što mrko laje, zato mjesec nebaje. Njihove laži izplivaše. Dokazalo se, da sva ta napadanja načelnika grada Cresa i neke plemenite gospode nisu drugo nego proste, gole i podle klevete. Nu oni se tada latili drugoga oružja. Počeli nam poricati pravo predlaganja i izbora plovana nam kmetom, a prisvajali ga za občinsko zastupstvo u Cresu, nadom, da će tim putem stanovito dostignuti svrhu, da će naime občinsko zastupstvo, sastavljeno izključivo od samih gradjana, odbiti našega upravitelja, te ga prisiliti, da se odavle makne. Zato se borili ciele tri godine kao biesomučni.

Nepristrani pako ces. kr. kotarski kapetan u Lošinju, iza cielih 4 godina, napokon godine 1887. priznade pravo predlaganja kuće glavarom, a ne občinskomu zastupstvu grada Cresa. Na tu odredbu ciknuo občinski odbor u Cresu popet ljutice zmije, te odmah uložio utok, sasuv na našega nezaboravnoga ces. kr. kotarskoga kapetana i na našega upravitelja crni oblak najgadnijih uvreda. Al vis. c. kr. namjestničtvo odbilo utok. Ciersich nesustano, pa pozovi se on i na vis. c. kr. ministarstvo, al i ovo ga neuslišalo. Tko da ranu preboli? Uteci se on jadan i proti odluci drżavi, al da znate kako! Nu već onim posprdnim, uvredljivim tonom, već umiljenimi riečmi, reć bi cvileć i plačuć, jaučuć i naričuć. Izjavio u tom poslednjem utoku, da će občina biti napokon zadovoljna nek ostane slobodno u Belom i ovaj svećenik — dočim je u utoku na namjestničtvo vikao, da kad bi on bio imenovan plovanom u Belom, to bi bila skrajna, najveća, neopisivo grozna nesreća, gotova propast za onaj miroljubivi, pobožni, dobri puk, a prije skupina neznalica (massa de ignoranti) — al neka ostane upraviteljem . . . jer da i tako ide dobro . . . samo da nebude plovan!

Al mudrije glave, moj nebore, nego li je Chersicheva, odlučile drugačije. Najviši sud, upravno sudište u Beču uvidilo prevejanost cresko občine, te odbilo njezin utok kao posvema neosnovan. Dobro njoj stoji, bilo njoj stat doma, a nas pustit u miru! I to nije još najveće zlo; za njihovu veću muku upravno sudište odlučilo je dne 18. decembra 1889. da sada neće birati nego samo kuće gospodari, koji žive i bivaju u plovaniji. Imate znati, da u našoj plovaniji posjeduju mnogo neka creska vlastela i još po koji stranac iz Predošćice i iz Dragozetić, koji su u poslednjem predloženju plovana beljskoga pred 48 godina glasovali. Sada su svi ti izključeni, odstranjeni. Habaj, to ti glasoviti Predošćane-Buškaroniću, koji se hvastao, da će pri glasovanju polovicu trsmantane za sobom povući — sada puši! Ovakova odluka očinula neke kako grom iz vedra neba. „Mehaju“ i „Pelatiću“ nebilo nego da svisnu i puknu. Česa da se sada lati creska občina? Načelnik Chersich pomi-li još na nešto — utopljenik se i slamčice hvata. „Puk će dakle beljski sam birati“, razgovaraju se neki u gradu Cresu, „dobro je, to je još tračak nade . . . kada, kad . . . bi se moglo izposlovati, da puk beljski glasuje proti natjecatelju“, sune nekomu u glavu. „Divno“, zaplešću rukami drugi, „tu treba navalit, tu je Ahilova peta“. „Nu“, primjeti netko iz kuta, da puk i proti njemu glasuje, što pak onda?“ Sve opet to krasno društvo u jednu smisli, te izlaze: „Tad će se natjecaj morat na nove otvorit, a nam netreba drugo, nego naći drugoga popa“. Zato najprije ponudili našu plovaniju onomu, koga su u utoku na namjestničtvo u zviezde kovali, al on uvidjavnjii od njih, podla ponudu odbio; ponudili drugomu, za koga su znali, da neće biti nikad plovan u Belom, pa ovaj . . . u zao čas ponudu primio!

Nego kad su ti dobri ljudi mislili, da su na konju, to se oni u jedan mah našli svi skupa na tlih nosom prama zemlji. Mi smo svi uviek mučali, mi se uviek čudili uztrpljivosti našega upravitelja, koji da bi uztrpljivosti našega upravitelja, koji da bi uztrpljivosti našega upravitelja, koji da bi

neki ugledni činovnik, pa da ima bar nekakav dokaz o ljubavi svoje zaručnice, zamolio ju je neka svoju ljubav i činom pokaže, neka jedan svetak bude cieli dan u sobi, neka nikamo ne izlazi. Ona mu je naravski obećala, da će izpuniti njegovu želju i bila je cieli dan zatvorena u svojoj sobici, tek pod večer joj nešto sunulo u glavu, te je izašla na jedan čas u dvorište, da se malo prošeće. Ali eto nesreće, njezin mladoženja je saznao drugi dan za to, pa kad je vidio, da njegova budućа pratilica života nije pripravna za malenu žrtvu njemu za ljubav podnesti, podvojio je o njezinoj ljubavi i vjernosti, te nije htjeo da ju ženi, što je na mladu djevojku tako djelovalo, da je odlučila sama sebe kazniti time, što neće više nikada iz sobe izlaziti. Ona je u istinu održala svoju riеč i nije za cieloga svoga života izlazila iz sobe, dok ju nisu drugi odnesli na vječni počinak, kamo moramo svi poći. Koliko bi se našlo djevojaka, koje bi znale svoju održati kao ona?

Borba u vagonu. U Kulmbachu dogodila se je nedavno grozna borba izmedju dvaju uznika i dvaju oružnika. Ovi pratili su dva uznika sa sudbene rasprave željeznicom natrag u tamnicu. Uznikom bijaše samo jedna ruka skopčana, a drugom rukom mogli su slobodno gibati. Uznici si negdje pribaviše nož i komad oštrog lima i navališe na oružnike, koje teško izraniše u vrat. Oružnici razdrobiše jednomu glavu, a drugog teško raniše. Pošto na vagonu nije bilo smješteno javljalo za pogibelj, nisu uružnici nikoga mogli prizvati te tako, kad je vlak stao, nadjoše četiri teško izranjena čovjeka, gdje leže u krvi.

Neuku nauka.

Jeli koristi davati cielu i sirovu krmu ili pripravljenu? Poznato je, da jedna te ista hrana sasvim drugačije djeluje i koristi napram tomu kako se podaje blagu, jer se krma može podavati cielu, izsječkana, samljevena, prokuhana, poparena i prevrela.

Napram tomu, kako se hrana podaje, ona je laglje ili teže probaviva, te prouzrokuje više ili manje hranivog učinka, odnosno ima gospodar od nje više ili manje koristi.

Obće je mnienje, da se priugotovljena hrana laglje probavlja, jer se priugotovljena ne samo hrana izmrvi, nego se i ovlaži, a i mnogi se topivi dio raztopi.

Učenjak H. Raley pravio je u tom pogledu mnogo i mnogo kušnja, pa je te svoje kušnje priobćio u jednoj zlata vriednoj knjižici. Po njemu: 100 klgr. graška, bobice ili grahorice samljevene, hrani toliko, koliko 300 klgr. istog sočiva, ako se za krmu podaju ciela zrna.

Jednoga konja 100 klgr. krupice hrani isto toliko, koliko 170 do 190 klgr. ciele zobi, samo što krupici od zobi valja primiešati dovoljnu količinu izsječkane slame ili siena, da se konj prisili da žvače.

100 klgr. izsječkana siena, hrani kao 130 do 140 klgr. cielog siena.

100 klgr. prokuhana krumpira hrani kao 160 do 180 klgr. sirovog krumpira, ali kuhanom krumpiru valja dodati izsječkane slame.

100 klgr. siena prokuhana na pari hrani kao 170 klgr. sirovog siena.

100 klgr. prokuhane zobi hrani kao 300 klgr. sirove zobi.

Ove brojke govore jasno, pa smo uvjereni, da će i naši gospodari u napred priredjivati hranu za blago. H.

Pošalice.

(Slažu). U čemu slažu se lizavac i ogovaratelj? Oba otvaraju usta na škodu drugomu.

* * *

(Otišao). Odvjetnik saobćio smrt svoga prijatelja „otišao je u nebo". Ako tako, odgovori mu drugi, onda ga već nikad nećete vidjeti. — E ali — reče odvjetnik — vas ne bude tamo sigurno, da ćete se moći o tom osvjedočiti.

* * *

(Sa željeznice). kondukter: kako ste smjeli s biletom trećega razreda u vagon prvoga razreda — hajde van. Seljak: e vidite — gosp. kondukter, imam jednu košaru sira, koj malko smrdi, pa sam si mislio, ovdje nema nikoga u vagonu, ovdje neće nikomu smrditi.

Listnica uredničtva:

Prijatelju na otoku Cresu. Liepa hvala na priposlanom. Crtica će ugledat svietlo čim istekne zadnjaji podlistak. Što je sa obećanim o šaranju creske gospode? Srdačan odzdrav! — G. F. Z. Vaš članak nebi vidio bolje svanca, ma da ga još bolje oklaštrimo. Izvolite nas češće obaviešćivati o važnijih dogodjajih u pokrajini, bilo u formi viesti ili dopisa. Prijateljski odzdrav! — **Gosp dopisniku iz Lošinja:** Liepa hvala na priposlanom i na prijateljskom sokolenju. Vaše viesti biti će zam uviek dobro došle. Vam i prijateljem srdačan pozdrav!

Listnica uprave.

Uplatili nadalje za „N. Sl." od 9. junija do 23. junija sliedeći predplatnici: K. F. Rakavac (oglas) for. 2. D. I. Tinjan for. 2 P. S. Rieka for. 5. M. I. Kestenje for. 1. Občina Vrsinac (oglas) for. 6. M. I. Spinčići (oglas) for. 2. R. N. Žminj for. 4 Čitaonica Stubica for. 1 50. T. E. Zagreb (oglas) for. 8. R. M. Trnike for. 5. S. M. Dane for. 2. G. M. Trst for. 5. L. T. Tinjan for. 1. R. D. for. 5. K. S. Lovran for. 2.50. V. M. B. Kuna for. 2. P. M. Pula for. 2. M. A. Roč for. 5 Hr. esk. banka Zagreb for. 2.50. Čitaonica Belovar for. 2.50. Opelik Beč (oglasi) for. 21.90 Dr. A. D. Pazin for. 2.50. Glavarstvo Obć. Lovran (oglas) for. 4. B. A. Sukak for. 1. M. S. Rieka for. 1. B. I. Kostrena for. 2. L. J. Vrgorac for. 2. G. M. Kastav for. 20. L. J. Mlaka for. 2. Čitaonica Split for. 2. K. J. Rakavac for. 2. R. F. Kraljevica for. 1. R. L. Plemenitaš for. 1. D. K. Varaždin for. 2.50.

Lutrijski brojevi

Dne 21. junija.

Beč	12	19	56	50	82
Grac	56	42	70	46	72
Temešvar	70	28	32	89	56
Innsbruck	5	60	44	47	37

Dne 25 junija.

Brno	49	59	25	80	88

Javna zahvala.

Svim, koji se pojedince ili u družtvu sjetiše mene prilikom mog imendana, ja se ovim najsrdačnije zahvaljujem.

U Poreču 22. junija 1890.

Vjek. Spinčić.

Br. 412

Oglas.

Podpisano občinsko glavarstvo pozivlje sve vlastnike vrbničkog polja na javnu skupštinu, koja će se obdržavati u Vrbniku dana 16. julija 1890 u 8 sati u jutro sa sliedećim dnevnim redom;

I. Razprava da li se ima ustrojiti zadrugu za odtok vode vrbničkog polja.
II. Razprava i odobrenje pravila.
III. Razprava i odubrenje katastra.
IV. Izbor odbornika, zamjenika i pregledača računa.
V. Razni eventualni predloxi.

Svakomu učestniku slobodno je u običnim uredovnih satih pregledati a ovom občinskom uredu osnovu pravila, nacrt, i imenik vlastnika sa katastrom.

Glavarstvo občine Vrbnik
16. junija 1890.

3—2 Načelnik: **A. Feretić.**

Obbrežno kopališče

FONTANA,

ob mestnem molu **Santa Teresa.**

Posebni oddelki, terase in toilettes za gospe in gospode.

Posebno pripravljena kopelj za otroke, a katerimi lahko vstopijo tudi gospe.

Douchi od vodovoda „Aurisina".

GORKE KOPELI IN GORKI DOUCHI.

Telefon *je brezplačno na razpolaganje občinstvu.*

Restavracija in kavarna se skupne terase. Notranje in zunanje galerije.

Kopališče se je odprlo z dnem 1. junija

Jedna kopel za odraslene . . . . . f. —.30
„ „ „ otroke . . . . . „ —.20
Gorka kopel . . . . . „ —.80
„ „ z douchem . . . . . „ 1.—

Proti uredi meseca junija bode zavod **električne razsvitljen** z 6 obočnimi in 20 žarnimi svetilkami.

Informacije dobivajo se v mestnej pisarni gledališča Polytheama na Korzu in sicer od 10 ure zjutraj do 1 ure popoludne in od 3 do 5 ure popoludne; tam se tudi vsprejemajo naročila.

Radi zaščitanja cen naročilom za obitelji, kakor tudi za gospode državne in mestne uradnike, se je obvezil do lastnika zamega (Via del Pesce 2), z katerim se more goreriti vsaki dan od 9. do 11. ure predpoludnem.

8—9 **Nadzorstvo.**

5—5

Pošilja blago dobro spravljeno in poštnino prosto!

Teodor Slabanja

srebrar v Gorici, ulica Morelli št. 17,

priporoča se vljudno pri **visoke častiti duhovščini** v napravo **cerkvenih posod** in **orodja** najnovejše oblike, kot: **monstranc, kelihov itd. itd.** po najnižji ceni.

— Stare reči popravi, ter jih v **ogenji pozlati in posrebri.** Na blagovoljno vprašanje radovoljno odgovarja. 36—26

Pošilja blago dobro spravljeno in poštnine prosto!

Grizna bol, kašalj, krupavica, promukłost, nazeb zadavica, rcca, zapala sutijeh itd.

mogu se u kratko vrieme izliečiti rabljenjem

NADARENIH

Prendinijevih sladkišah

(PASTIGLIE PRENDINI)

što ih gotovi Prendini. lečbar i ljekarnar u Trstu

Veoma pomažu učiteljem, propovjedaikom itd Prebdjevnih kašljnć noćih, zavadne jutranje hreputavice i grlenih zapalah nestaje kao za čudo nzimanjem ovih sladkišah.

Opazka. Valja se paziti od varalicah, koji je ponačinjaju. Zato treba uvjek zahtjevati Prendinijeve sladkise (Pastiglie Prendini) te gledati, da bude na omotu kutijice (škatule) moj podpis. Svaki komad tih sladkišah ima utisnuto na jednoj strani „Pastiglie", na drugoj „Prendini".

Ciena 30 nč. kutijici zajedno sa naputkom.

Prodaja se u **Prendinijevoj ljekarni u Trstu** (Farmarcia Prendini in Trieste) i u glavnijih ljekarnah svieta. 18—43

Snovij za obleke.

Peruzien in Docking za višje duhovenstvo predpisane snovij za uniforme c. kr. uradnikov, tudi za veterane, gasilna društva, telovadce, livreje,

Sukna za biljarde in igralne mize, lodeni tudi nepremočljivi za lovske suknje; pralne snovij, v plaidi za potovanje odgl. i. t. d. itd. Vse to se dobi cenejе nego kjo dru od in najboljše, trpežne kvalitete.

Joh. Stikarofski v Brnu (Brünn)

Največja zaloga Avstro-Ogerske. Vzorci franko. Za gospode krojače knjige z najraznovrstnejšimi in najlepšimi vzorci Pošiljatve s povzetjem čez 10 gld. franco. Pri mojej stalnej zalogi v vrednosti 200.000 gl. in pri mojej svetovnej kupčiji se razume ob sebi, da mi ostane mogoče odrekvar; kar pa ne morem razpošiljati uzorcev, vzamem take naročene odrekbo rad nazaj, ali jih zamenjam z drugimi, ali pa vrnem denar. Barvo, dolgost in ceno treba je napovedati kadar se naroča take ostanke.

Korespondencija v nemškem, madjarskem, češkem, poljskem, italijanskem in francozkem jeziku . . . . . 20—20

Marijaceljske želudačne kapljice

zvrstne zdravile pri vseh boleznih na želodcu.

Nepreciezljive dobrote je posebno vpliv njihov pri nečednosti, slabosti želodca, ako z grla smrdi, napenjanju, kislem pehanju, koliki, želodečnem kataru, goročiče (trzavci) pri preobilnej produkciji slin, ramenici, bluvanju in gujusu, glavobolu, (ako je bol želodca) krč v želodcu, zabasanji, preobilnosti jodi in pijač v želodcu.

Cena steklenici je z nakazom vred samo 40 nov. velika stekenica samo 70 nov. Glavni zalog ima lekarničar **Karl Brandy, Kremsier, (Moravija)**

Svarilo! Pristne Marijaceljske želodčne kapljice pozarejajejo in ponemanjo se mnogovratno. — V znamenje pristnosti mora biti zamotana vsaka steklenica v rdeč omot, pravidan z gornje varnostne znamke ter mora biti na vsakem priloženem poduku za vporabe razun tega opomnjeno, da je bil isti tiskan v tiskarni g. Gazeka i Kremsirah (Kremsier). 33—13

Marijaceljske pilule proti začepljenju.

Ove više godina se najboljim uspjehom rabljene pilule proti **začepljenju** tiela **potvore se** mnogo Neka se pazi dakle na gornju zaštitnu marku i na podpis lekarnika C. Brady, u Kremsiru. Ciena kutijici **20 kr.** Zahoji sa 6 kutija 1 for. Ako se novac unapred pošalje stoji jedan zaboj for. 1.20, dva zaboja for. 2.20.

Marijaceljsko želodčne kapljice nisó tajno sredstvo. Deli, iz katerih obstoji, oznanjeni so na vsaki steklenici priloženem poduku za vporabo

Pravo **marijaceljske želudačne kapljice** i marijaceljsko pilulo proti začepljenju dobivaju se pravo u:

V Trstu u Lekarnah: dr. Vittorio Serravallo al Redentore (glavno skladišče); pl. Leitenburg All' Ercole trionfante; de Leitenburg Eduard, alla Salute: A. Praxmayer ai due Mori; Prendini Pietro, alla fontana imp-riale; Benedetto Saraval All' amazone Trionfante; Antonio Suttina, Batt. al Camello: Benedetto Vlah-Minussi, dvorska lekarna; Blazoletto, all' orso nero. — **U Sežani** u lekarni: Vilipa Ritschela. kao što i u svih ostalih lekarnah.

KMETIJSKO BERILO

za nadaljevalne tečaje ljudskih šol in gospodarjem v pouk, dobiva se v tiskarni

DOLENC

Ulica Cerlatia broj 28.

po **40 kr**, trdo vezan **60 kr.**

BRÜNNER TUCHSTOFFE

versendet an Jedermann Proben des Tuchfabriks-Lagers **Vincenz Nowak, in Brünn** Krautmarkt N. 18.

Ihrzahn. Einzahn. Ihrzahn. Einzahn. Ihrzahn. Einzahn.

20 – 18	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	0.50	0.50	0.60	0.60	0.70	0.70	0.80	0.80	0.90	0.90	1.—
	1.—	1.—	1.20	1.20	1.40	1.40	1.60	1.60	1.80	1.80	2.—
	1.50	1.50	1.80	1.80	2.10	2.10	2.40	2.40	2.70	2.70	3.—
	2.—	2.—	2.40	2.40	2.80	2.80	3.20	3.20	3.60	3.60	4.—
	2.50	2.50	3.—	3.—	3.50	3.50	4.—	4.—	4.50	4.50	5.—
	3.—	3.—	3.60	3.60	4.20	4.20	4.80	4.80	5.40	5.40	6.—
	3.50	3.50	4.20	4.20	4.90	4.90	5.60	5.60	6.30	6.30	7.—
	4.—	4.—	4.80	4.80	5.60	5.60	6.40	6.40	7.20	7.20	8.—
	4.50	4.50	5.40	5.40	6.30	6.30	7.20	7.20	8.10	8.10	9.—
	5.—	5.—	6.—	6.—	7.—	7.—	8.—	8.—	9.—	9.—	10.—

jedno odielo za kabanicu ili haljinu | dvoje odielo za kabanicu i haljinu | troje odielo za kabanicu i haljinu | četvero odielo za kabanicu i haljinu | 1 vlat. for. 10.— — naprcd.

6.50 metra samo for. 3.—

Pošilja se samo za poruke ili predplatnje. Uzorci besplatno prosto pošiljatve.

Ciene Pazrelane i dokinge se salonske odielo 3½3 metra od for. 10.— naprcd.

Srečke Dunajske razstave po 1 gl.

16—2 **Vsaka srečka je veljavna za obojna žrebanja.**

Seznamek dobitkov za obojna žrebanja. 1 8

Prvo žrebanje 14. avgusta 1890. Drugo žrebanje 15. oktobra 1890.

1	dobitek vreden	50000	gld.	1	dobitek vreden	50000	gld.
1	„ „	5000	„	1	„ „	5000	„
1	„ „	2000	„	1	„ „	2000	„
1	„ „	1000	„	1	„ „	1000	„
2	dobitka vredna vsak	500	„	2	dobitka vredna vsak	500	„
5	dobitkov vredni	200	„	5	dobitkov vredni	200	„
10	„ „	100	„	10	„ „	100	„
20	„ „	50	„	20	„ „	50	„
50	„ „	20	„	50	„ „	20	„
200	„ po	10	sreč. razst.	200	„ „	10	„
2000	„ „	5	„ „	2000	„ „	5	„

Srečke po 1 gld. V TRSTU pri: **Gius. Bolaffio, Alessandro Levi.**

Velika gospodarstvena zložba Beč

14 maja do 15 oktobra 10 sati u jutro do 10 na več-r

šumarstvena, umjetnička i obrtnička-

Fontane Luminense Park i rotunda večer električno razsvietljeno

Fortuna

Ulaznica 40 novč. — U nedeljak i svetcih 30 novč. — Ulaznice za djecu 20 novč.

Izdavatelj i odgovorni uredaik **M. Mandić.** Tiskara **Dolenc.**

Broj 27. U Trstu 3. julija 1890. Godina XX

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redaka stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja uz pogodbo sa upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i najbližu pošta valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielu arka.

Dopisi se nevraćaju ako se i netiskaju.

Nabiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji ā for., za seljake 2 for. za godinu. Razmjerno for. 2½, i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija sala z se u Via Cariatis br. 25

„Slogom rastu mala stvari, a nesloga sve pokvari". Nar. Pos.

Poziv na predplatu.

Početkom ovoga mjeseca iztekla je mnogim našim čitateljem predplata na prvo polugodišće 1890. godine. Imade žalibože i takovih, koji nam duguju predplatu za jednu i više godina. Molimo dakle jedne i druge, da učine svoju dužnost, da nebude poslije njim i nam neprilika. Izdavanje lista neodvisna stoji velikih žrtava i dosta novca. Svaki prijatelj naše svete stvari dužan je, da nam olakša posao oko izdavanja ovog jedinog glasila za hrvatski puk Istre.

Novce molimo, da nam se šalje poštarskom naputnicom. „Naša Sloga" stoji na godinu za imućnije 5 fr. a za seljake 2 for. Na pol godine polovicu gornjih ciena.

Uprava „N. Sloge".

Slava Pazincem!

Dok ovo pišemo nije nam doduše poznat konačni uspjeh občinskih izbora u Pazinu za sva tri izborna tiela, no na temelju dosadašnjeg uspjeha u trećem i drugom tielu, možemo vesele duše uzkliknuti: slava Pazincem!

Treće tielo počelo je birati: dne 23. a svršilo je dne 28. prošloga mjeseca; biralo je u svemu pet dana. Naši prvaci na Pazinščini razdielili su izborne dane i sate u pojedinih izbornih tielih tako, da je svatko znao kad mu je birati i da se je vrlo malo dangubilo, što je od velike važnosti u ovo doba godine za birače seljačke ruke. U svemu biralo je u trećem tielu u svih pet dana 519 birača, koji glasovaše svi za hrvatske predloženike. Narodni protivnici neusudiše se niti pokazati u izbornoj dvorani a kamo li zametnuti boj proti sviestnim i složnim hrvatskim biračem. Toliko stotina složnih i sviestnih birača moralo zadati strah i trepet još ljućemu i silnijemu protivniku nego li su šarenjaci, krnjeli i talijanaši na Pazinščini. Takovoj jednodušnoj volji naroda mora se ukloniti s puta sve što je nezdravo il mljohavo, umjetno il tudje. Naši birači trećega tiela pokazali su, prem većinom mali gospodari, obvezani jednomu il drugomu od narodnih protivnika, da se neplaše nikakva strahovanja kad im je vršiti najsvetije državljansko pravo.

Za njimi nemogoše zaostati birači drugoga tiela, imućniji gospodari il posjednici. Ovi su stupili na biralište dne 30. junija a svršili birati dne 2. julija. Glasovalo ih je u sva tri dana 362. Od ovih nisu dobili protivnici niti jednoga glasa. Svi glasovaše kao jeden muž za hrvatsku listu. I u tom izbornom tielu povukoše se dakle naši protivnici u svoje tajne i nečiste brloge, kamo nedospjeva sunce pravde il istine.

Preostaje dakle još izbor u prvom tielu. Tuj bi mogli pokušati naši protivnici izbornu sreću, nu kažemo njim unapried, da će izaći iz boja poraženi, uništeni. Prvo tielo bira tekar sutra u četvrtak, no za uspjeh doznati ćemo valjda prije, nego li bude dotiskan list. Bilo kako mu drago, mi smo sjegurni, da će hrvatska stranka slaviti pobjedu i u tom tielu. Pobjeda dakle na čitavoj liniji i najvažnijoj občini Istre, u srcu pokrajine, u gradu, za koj je pred pet godina pisalo glasilo talijanske stranke u Istri „una cittadella inespugnabile" — nepredobiva tvrdjava talijanstva. Al da se vratimo na izbor u prvom tielu. Rekosmo, da bi mogli protivnici tuj kušati izbornu sreću. Sudeć tako oslanjamo se na činjenica, da bijahu prvaci talijanske stranke kod ces. kr. kot. kapetana u Pazinu moljakati za pomoć, za kompromis sa hrvatskom strankom u prvom tielu. Kapetanov odgovor — vriedan čestitoga činovnika — naći će čitatelji na drugom mjestu. Glava talijanske stranke u Istri bio je u Pazinu kod službenih i neslužbenih osoba u poslu izbora pa neopraviv valjda tamo ništa, došao je amo u Trst, po svoj prilici u istom poslu.

Neznamo što je ovdje odpravio, ni što mu bijaše rečeno, al toliko znamo, da se naši prvaci na Pazinščini nebi sliepo pokorili nikakvoj komandi, došla ona iz Trsta ili Beča. Gdje se radi o narodnom načelu, o narodnoj časti i poštenju, tuj se ne smije na sliepo trgovati. Kad bi naši pristali na Pazinščini na kompromis, tad bismo mi pravo imali isto zahtjevati od Talijana u Rovinju, Piranu, Kopru itd. čemu bi se oni zaista sladko nasmijali. Izpao dakle sutra izbor u prvom tielu jednoglasno ili samo većinom glasova za nas, malo će promieniti na stvari. Častniji biti će doduše za našu stranku bude li jednoglasan — a sramotniji za protivnike — nu na konačnoj, općenitoj našoj pobjedi neće mienjati ništa. Pazinska občina jest i ostati će, dok bude u njoj ovako sviestnih Hrvata, hrvatska.

Na tom ide glavna zasluga naše požrtvovne i nesebične prvake na Pazinščini, u drugom pako redu naše sviestne i neustrašive birače, kojim kličemo u ime hrvatskoga puka Istre iz dubine vesela srca: **Občinari pazinski**, čast i slava Vam!

Iz carevinskoga vieća.

Goriški zastupnik g. dr. Tonkli rekao je u carevinskom vieću dne 30. aprila t. g. govoreć o školstvu na jugu, sliedeće o Istri:

„Što se tiče Pazina, spomenuo sam jur često poznatu naredbu ministra prosvjete Conrada. Taj ministar izdao je naime naredbu, da se otvore na gimnaziji u Pazinu paralelke s hrvratskim naukovnim jezikom.

Ova ministaraka naredba nije još opozvana, te je još u vriednosti. Da se toj naredbi zadovolji, zahtjevao sam već u javnom govoru.

Zašto se nije tamo ustrojilo paralelke? Jedino radi toga, što je izviestilo zemaljsko školsko vieće, da neima za paralelke potrebitoga prostora (Na desnici: čujte! čujte!) Od tada je prošlo jur više godina, pa mislim, da bi se bilo već našlo potrebite prostore za paralelke, da je g. ministar prosvjete ozbiljno mislio osnovati paralelke.

Njeg. preuzvišenost upozorujem još na nješto. Iz Pazina prenaša se gimnaziju u Pulu. Jučer sam već čitao imenovanje novoga ravnatelja.

Ako se prenese gimnaziju iz Pazina u Pulu, ostati će prazni svi oni prostori. Nestati će i zadnjeg razloga, koj se postavljalo proti ustrojenju paralelka s hrvatskim naukovnim jezikom na gimnaziji u Pazinu. Njeg. preuzvišenost g. ministar prosvjete kazati će dakako: ako odpada ciela gimnazija, nije moguće ustrojiti paralelke. Ali tada tražim od Njeg. preuzvišenosti, da ustroji za hrvatsko i slovensko pučanstvo samostalnu nižu gimnaziju. To je svakako najskromnija molba i naš zahtjev, posve opravdan.

Tim će se zadovoljiti i molbi občine, koju je poslala ministarstvu prosvjete. Priznajem ono, što je jur prije kazao govornik s ove (desne) strane, da neprigovaramo ako se vlada brine, da se u Puli odgajaju djeca činovnika i vojničkih častnika. Isti razlozi i ista prava govore takodjer za ogromnu većinu hrvatsko-slovenskoga pučanstva Istre (Na desnici: istina je!)

To pučanstvo neima do sada nijedne srednje škole, a kad se premjesti gimnaziju u Pulu, uvjeren sam, da će malo djaka iz Pazina u Pulu, pošto je u ovom gradu stanarina, hrana i obskrba vrlo skupa.

Neće preostati dakle drugo, nego da hrvatsko pučanstvo pridrži svoju djecu doma, što neće zaista pospješiti narodnu prosvjetu, već obratno. A ipak postavila si je uprava nauke zadaćom, da neće nigdje priečiti naobraxbu. Ovdje je najlieplja prigoda, da se to učini, i to ne samo riečmi, nego u istinu i djelom, te upozorujem Njeg.

PODLISTAK.

Put u Egipat.

II. dio.

U Port-Saidu.

Napisao **Vladko Krajanin.**

8. Pučanstvo.

(Dalje.)

Port-saidski Hrvati većim su dielom rodom iz Dalmacije, Hrvatske i Istre.

Premda odaljeni od svoje domovine, ljube ju oni ipak žarko, a nijednom prilikom ne taje svoje porieklo. To pokazuju i time, što rado čitaju hrvatske knjige i novine, premda valja da priznajem, da ove posliednje samo njekolicina njih prima. Nu al ovi rado posuđuju hrvatske listove onim, koji ih neimaju.

Dalmatinci imadu takodjer u svojih rukuh njekoliko dućana, koji su za dobre port-saidske gospodarice od velike važnosti. Želiš li komad izvrstne butine, čašu „dalmatinca" ili koješta drugoga, to valja da se potrudiš do Hrvata, koji će te liepo i dobro poslužiti.

Prava je milota slušati naše ljude, kad sakupljeni po raznih dalmatinskih dućanih, pjevaju divne naše narodne i umjetne pjesme. Dakako, da bez starca „Milovana" neima ni govora o pjevanju. U Port-Saidu imade takodjer i više stalno nastanjenih hrvatskih obitelji. Svoju djecu šalju u francezke škole, da bi se tuj naučili onomu, što će im u životu trebati.

Čast Francezom, kao i njihovomu jeziku, ali nebi ipak smjeli zaboraviti ti naši Hrvati, da će im djeca danas sutra postati muževi, a kao takvi manje ili više uplivati i na sudbinu našega naroda. Zar nebi oni mogli poput onih Hrvata u Americi ustrojiti školu, u kojoj bi se mogla njihova djeca uzgajati u materinskom jeziku? Ta eno njim kod tamošnjih Franjevaca redovnik, koji bi drage volje podučavao njihovu djecu u hrvatskom jeziku. Pa zar nebi mogao koji port-saidski Hrvat poslati svoga sina u koje hrvatsko učiteljište u domovinu, da se tamo izobrazi i usposobi za učitelja, pa da se vrati u Port-Said, gdje bi mogao otvoriti hrvatsku školu? A Hrvati bi tada mogli uzdržavati svoju školu, pa se tako nebi zanemarivao naš mili i krasni jezik, a djeca nebi se morala gušiti tudjinštinom. To je vrlo žalostno, al žalibože istinito. Ali znaj rode, da ti, koji si vrli zdrava i bistra uma, ti koji se znadeš uzhititi i oduševiti za sve ono, što je dobro, liepo i plemenito, da ti ipak nisi još uzljubio svoj prekrasan jezik, te mu u svojem srcu još nisi dao ono mjesto, koje ga ide.

9. Vjeroizpovjesti.

Uz različite narodnosti zastupane su u Port-Saidu takodjer i razne vjeroizpovjesti. Netreba mi ni spomenuti, da su Arapi vjerni sljedbenici proroka Muhamedа. Ali ipak ne svi. U Port-Saidu imade Arapa, koji pripadaju takodjer katoličkoj vjeroizpovjesti. Ostavimo te „nevjernike" kako ih ostali Arapi zovu, a vratimo se k onim, koji bi se dali radje raznesti na komade, nego li u čem povriediti svomu velikomu svetcu Muhamedu i gospodaru svega vidivoga i nevidivoga svieta — mogućnomu Alahu. Koliko su Arapi oduševljeni za svoju vjeru, a osobito pako za svoga proroka, nemoguće je opisati. Al zato i vrše oni danomice točno i pobožno svoje dužnosti naprama svomu bogu i njegovomu proroku — Muhamedu.

Nu kao što svako pravilo imade iznimaka, tako naći će se ih takodjer i medju Arapi. Te iznimke bile su u početku riedke, al sve što dalje, to i njihov broj sve više raste. Počelo se već naime opažati, da mnogi ne mare već toliko za svoju vjeru, da im je koran deveta briga, ća ne vrše svagdanje molitve, da ne polaze često džamije i da „odviše" prijateljuju s „nevjernicima". Osvjedočiv se o tom, sjetih se i nekotice onih stihova Preradovićeva „Mujezina", gdje se starac mujezin za munare tuži Alahu:

„Odkada ti služim kao mujezin,
Vidim propadati naš prekrasni din,
Hoj! istinu strašnu i tu moram srest,
Da na svietu samo stalna mjena jest".

Svaki petak je u njih svečan dan, kao kod nas nedjelja. Jedan od najvećih blagdana muhamedanskih jest tako zvani „Bairam". Tada neće Arapin da radi, makar se ga sililo kojim mu drago načinom, te je radi toga uprava kanala prisiljena zaustaviti njekoje radnje za vrieme dok te svečanosti traju. Oni imadu i drugih blagdana, kao „Ramoden", nu osobitim načinom slave oni onaj dan, kad se hodočastnici vraćaju iz Meke. Tad ih vidiš gdje u obhodu sa zastavami obilaze njekoje gradske ulice. Pri tom „bogoslužnom" činu krieste i deru se, da se sve ori. Kad ne mogu više vikati, tada udaraju u bubanj ponavljajući glasno njekoje „molitve" iz korana. Na čelu čitave takove rulje ide njekoliko svirača, koji sa svojimi frulami i svirali čine takvu buku, da ako imaš samo malko osjetljive živce, moraš daleko uteći pred tom paklenskom „svirkom".

Rimo-katolici imadu svoju privremenu crkvu nedaleko pazara uz franjevački samostan, kraj kojega se gradi krasna velika crkva. Svake nedjelje i blagdana vije se nad njom jeruzolimska zastava.

Za katolici dolaze grčko-iztočnjaci, a za ovimi Sirci i Mojsijevci. Svaka vjeroizpovjest imade i svoj hram.

preuzvišenost, da prouči ozbiljno ovo pitanje, te da ustroji do mala u Pazinu samostalnu nižu gimnaziju s hrvatskim naukovnim jezikom a naglasujem, da se moraju djaci učiti takodjer njemački na temelju materinskoga jezika i da bude niemština obvezan predmet. Kasnije će moći djaci iz te gimnazije lahko stupiti u višu gimnaziju u Puli ili u Trstu.

No i druga se ovdje sakriva pogibelj ako se tuj neustroji nižu gimnaziju s hrvatskim naukovnim jezikom. Oni roditelji, koji budu uzmogli, poslati će svoju djecu ne u Pulu, već u Kopar, gdje je jur talijanska gimnazija. Kakve bi pako posliedice to imalo, neću da izpitujem. Drugi opet slati će svoju djecu na Rieku, a od kakvih posliedica bi to bilo,*) neka si svatko sam pomisli (Zastupnik dr. Vitezić: baš od dobrih posliedica!)

U državnom je dakle i u političkom interesu, da se ustroji tuj niža gimnazija s hrvatskim naukovnim jezikom, te da se štogod učini takodjer za hrvatsko pučanstvo. — Sada evo me, da koju rečem i o Trstu. I tuj je dosta slovenskih djaka na njemačkoj gimnaziji. Takodjer tuj preporučam, da se to pitanje ozbiljno pretrese, te učini potrebite korake, da bi se takodjer u Trstu podučavalo djake u njihovom materinskom jeziku. **)

DOPISI.

U Malom selu dne 24. junija. (Konac). Kod takvoga razpoloženja jeli čudo ako su se u obće ovogodišnji gosti ozlovoljili i tužili na sve strane; jeli čudo ako se pripisuje i oblastim krivnju. da ove neidu napred kako se bilo počelo, te se pojavljuje bojazan, da bi novi ovaj izvor očekivanih dohodaka mogao usljed navedenih razloga sasvim izčeznuti?

Da bi se barem na drugom polju šta ozbiljna radilo i da se nebi zatvarao put svakomu podhvatu! Ali ovih zadnjih godina svuda hoće naša politička oblast, da mješa svoje prste, upliću se svagdje ovi naši činovnici, kako da hoće zapriečiti svaki blagotvorni rad.

Nakon naporna rada bi i u ovom sudbenom kotaru oživotvorena kotarska gospodarska zadruga. Kod ovakvog družtva zakon prepušća mnogo upliva političkoj oblasti i nam bilo bi drago kad bi politička oblast nadzirala bolje ovo družtvo, ali da se nebi uplićala, gdje ju zakon ne ovlašćuje. Nego kao da biva sasvim protivno. Kad je bilo birati odbor, nije se žacao jedan politički činovnik nagovarati ljude i nastojati kod raznih osoba, da se učlanuju, te da odaberu u odbor poznate ličnosti, njemu po ćudi.

Malo je njega stalo leži li dotičnim na srcu svrha družtva, ili do njihove sposobnosti i tako dalje — to je njemu deveta briga; više se pazilo na političko mišljenje nego li na sve ostalo.

Bi dakle biran odbor, izabran i namješten predsjednik, a poslije kako da je i ovo družtvo umrlo. Njegovomu radu ni traga ni glasa.

Da bi to valjalo od naše gospodarske zadruge, mogao bi se reći, da je zato najbolja, jer ju nitko nit nespominje. Ali ako je to od poštene žene dobro, nije od gospodarske zadruge, koja nije zato osnovana, da bude kakva „sine cura" jednog predsjednika, već da potiče i unapredjuje razborito i umno gospodarenje u dotičnom kotaru. Kad čitamo izvješća krčke ili kastavske gospodarske zadruge, pa njihov rad prispodobimo s našim, kuko da ne pocrvenimo od stida il da ne ožalostimo od tuge?

Kod naše gospodarske zadruge obćih sastanaka nije bilo nego dva puta; zapisnika se ne vodi nikakvoga; još danas se nezna jesu li bili pobrani prinosi od petdeset zadrugara; jeli ih ima još u tom broju i koji su; kako bijahu upotrebljene vladine, dotično pokrajinske podpore; koliko je unišlo novaca; kakvi su bili izdatci, jer odkad obstoji naša kotarska gospodarska zadruga, a tomu teče već treća godina — **nisu ještar do danas od strane odbora bili podastrti nikakvi računi**, niti se razpravljalo o kakvom proračunu. Dužnost jest po pravilih družtva predsjednika naše zadruge svake godine sazvati dvakrat glavni sastanak; dužnost mu je nadalje jedan krat na godinu predati račune, razpravljati o proračunu i utanačiti godišnji prinos članova; dužnost mu je napokon javiti kotarskoj oblasti držanje svake glavne sjednice i ako su zadrugari spali izpod broja 20 članova.

Kako nije gospodin predsjednik, izvan dvijuh sastanaka, u kojih se o sasvim drugih stvarih razpravljalo, ništa od toga obavio, bijaše upozoren g. kotarski poglavar na to i zamoljen, da bi ponukao predsjednika zadruge na vršenje dužnosti, ali g. kapetan čini se, da ne nahadja u zakonih paragrafa po kojem bi on imao takvo pravo.

Pitamo dakle ovim g. poglavara zašto je tuj? Zar ne pozna §. 7. pokrajinskog zakona 8. septembra 1884., §. 4. istog zakona, koj mu nalaže, da je dužnost pol. oblasti nastojati, da se ustroje takva družtva? Zar misli mirnim okom gledati kako propada ono, što su njegovi predšastnici neumornim radom i težkim trudom sagradili i oživotvorili? I ako izrično nije sve propisano, nezna li on stvarati posljedice i zaključke od kakvih propisah, nezna li što mu u ovoj stvari nalaže moralna dužnost? Za sad ovo na opomenu, a do malo ćemo opeta štogod na vid iznesti, ako nam budete g. uredniče blagoizvolili dati malko prostora u Vašem cienjenom listu. *)

Pogled po svietu.

Trst, dne 2. julija 1890.

Austro-Ugarska: Dne 27. prošloga mjeseca dovršile su obje delegacije svoj rad. Predsjednici jedne i druge delegacije izrazišе delegatom svoje zadovoljstvo i vladarevu zahvalu, što su toli požrtvovno radili i dopitali vladi velike svote u vojničke svrhe, da se uzmognu čete povećati i oboružati kako valja za svaki mogući slučaj.

Naša braća u Štajerskoj zadovoljna su sa uspjehom izbora u izvanjskih občinah za zemaljski sabor. Izabrani bijahu u izvanjskih kotarih sliedeći slovenski rodoljubi: U Mariboru posjednik Fran Robić i bilježnik dr. Fran Radey; u Ljutomeru mladi rodoljub gosp. dr. Ivan Dečko proti kojemu je osobito radio kotarski kapetan; u Brežici savjetnik Josip Jerman, u Slovenjigracu župnik dr. Lipold; u Ptuju odvjetnik dr. Jurtela; u Celju odvjetnik dr. Josip Sernec i državni zastupnik Mihovil Vošnjak. Uspjeh taj jest vrlo častan za štajerske Slovence, koji se pomalo oslobadjaju njemačkoga jarma. Za gradove i trgovišta biralo se dne 30. t. mj. te su tuj Niemci održali svoja stara mjesta.

U Moravskoj oduzeli su kod izbora za zemaljski sabor Mladočesi Staročehom osam izbornih kotara, što dokazuje, da nisu ni u Moravskoj zadovoljni sa političkim pravcem Staročeha. Medju propalimi nalazi se i vodja moravskih Staročeha vitez Mezník, koji je zagovarao česko-njemačku nagodbu. U izborih za gradove prošli su lošo Česi u Moravskoj. Izgubili su naime Česi četiri izborna kotara usljed nesloge, koja je zavladala u češkom taboru. Radi toga došlo je u bieloj Crkvi u Ostravi do izgreda, te je moralo konjaničtvo uzpostaviti red.

Crnagora: Knez Nikola imenovao je Gavru Vukovića ministrom izvanjskih posala a Niku Matanića ministrom financija.

Srbija: Razkralj Milan zadaje već sada srbskoj vladi trista jada. Onomadne izjavio se je kod neke gostbe proti radikalnoj vladi, koja da je kriva svemu zlu u Srbiji. Po najnovijih viestih kazao je Milan regentu Ristiću, da namjerava samo izpuniti svoje otčinske dužnosti, da će braniti prava i budućnost svoga sina, pa ako bude trebalo za obranu ovoga, da će raditi i odlučno. Kako je razvidno iz ovih riečih, Milan se čuti već dosta jakim, da prkosi vladi i regentom, koji mu dozvoliše na škodu naroda i na svoju sramotu, da je došao do tolike vlasti.

Bugarska: Ono čemu se je malo tko nadao, dogodilo se prošloga čedna u Sofiji. Knez Ferdinand podpisao je naime smrtnu osudu majoru Panici a ovaj bijaše usljed toga ustreljen. Ova činjenica pobudila je obću senzaciju, te se isti prijatelji kneza i njegove vlade plaše posliedica, koje bi odatle nastati mogle. Knez Ferdinand odputovao je u inozemstvo čim je podpisao smrtnu osudu, čim je pokazao, da nebijaše baš siguran za svoj život u Sofiji.

Rusija: Onomadne tvrdili su ruski listovi, da sadržaje englezko-njemački ugovor ob iztočnoj Africi i Helgolandu neku tajnu klauzulu, u kojoj se Englezka i Njemačka obvezuju na uzajemni savez za slučaj rata. Englezki časopisi pobijaju odlučno tu tvrdnju navadjajuć, da njihova vlada nije uzela na sebe usljed ugovora nikakve obveze.

Franczeska: Prošloga čedna svetkovahu članovi francezko-talijanskoga saveza uspomenu na bitku kod Solferina, gdje su se borili Francezi i Talijani proti Austriji. Predsjednik svečanosti, bivši francezki minister Heredi izjavio je u svečanom govoru. da članovi saveza rade o tom, da se sporazumiju i sprijatelje obadva latinska plemena.

Englezka: Ministar Salisbury izjavio je na jedan upit u gornjoj kući, da on nezna ništa o tom, da se kani preseliti stanovniko pripojenoga Helgolanda u druge krajeve države, niti da nezne hoće li Helgolandci biti zadovoljni sa odstupom otoka. On se nada, da će Njemačka sve učiniti kako bi Helgolandce sprijateljila sa ugovorom i odstupom.

Franina i Jurina

Fr. Ča bi reć, da j' ovi dni stari barba Mate s Poreča po Pazine i po Trste plehutal?

Jur. Ča neće, kada mu njegovi va Pazine va fojbu leté.

Fr. Tako ih je otel spasit.

Jur. Ma ja.

Fr. Pak?

Jur. Dogodilo mu se je kako i pul njegoveh va Rovinje, il kako bi rekal babin **Marko**: storil je „fiaško".

Različite viesti.

Počastni građjanin grada Ljubljane. U sjednici gradskoga zastupstva biele Ljubljane od dne 29. pr. mj., bijaše na predlog gradskoga načelnika gosp. Grasselli gradski zastupnik gosp. **Ivan Hribar** izabran **jednoglasno** počastnim građjanom grada Ljubljane. Povod tomu dala je dogradnja vodovoda, koju je rukovodio kao predsjednik vodovodnog odbora gosp. Hribar i sretno koncu priveo. Ta gradnja ispala je na obće zadovoljstvo, te se sada ponosi glavni grad susjedne Kranjske krasnim vodovodom. Glavna zasluga na tom ide g. Ivana Hribara, koji radi neumorno kao gradski i zemaljski zastupnik i kao odličan slovenski rodoljub za dobro svoga naroda i za slogu nas južnih Slavena. Njekoji tršćanski rodoljubi poslaše odlikovanomu jučer brzojavnu čestitku, kojoj se mi i ovdje iskreno pridružujemo želeći vruće, da Bog blagoslovi požrtvovno i nesebično djelovanje slovenskoga rodoljuba za napredak i slobodu Slovenaca i Hrvata, koje on jednakom ljubavi ljubi.

Občinski izbori u Pazinu vrše se u posvemašnjem miru i redu. Neimamo riečih, da opiešmo veselje, kojim naši birači hrle na izbor, znadu bo, da ovi izbori neimaju samo lokalnu vriednost, nego da su vidljiv znak narodnoga našega pokreta u Istri. Protivnici, koji su tako silni, kad pišu članke po svojih novinah, nisu se usudili niti stupiti u borbu, jer bi se bili još više osramotili.

Uspjeh izbora III. tiela bio je ovaj:

dne 23. junija	glasovalo je			128	naših birača
„ 25.	„	„	„	97	„
„ 26.	„	„	„	67	„
„ 27.	„	„	„	67	„
„ 28.	„	„	„	66	„
			Ukupno	519	birača

Još bi bilo naših birača u većem broju pristupilo, da je bila potreba. Nu pošto su vidili, da neima protivnika, to ih je poslednjih dana mnogo ostalo kod kuće, jer je sada mnogo posla na polju. Za zastupnike i zamjenike u III. tielu izabrana su sliedeća gospoda:

Zastupnici: Bertoša Ante pok. Nikole, Brajković Ivan pok. Josipa, Bukovec Frane, župnik, Dukić dr. Antun, Ivić Ivan pok. Ivana, Ivić Antun pok. Ivana Lukačić, Lukež Ivan Nep., Matejčić Sime, župnik, Moborović Ivan pok. Josipa i Pucić Ivan.

Zamjenici: Drndić Liberat, Fabris Ivan pok. Andjela, Milotić Josip Pindre, Monas Antun pok. Frana i Ujčić Frane Mateša.

Dne 30. pr. mj. počeo je izbor za II. tielo. Glasovalo je 142 birača i to svi za hrvatsku listu. 1. t. mj. biralo je drugi dan II. tielo. Glasovalo je u svemu 115 birača i to **svi** za hrvatske predloženike. Danas dne 2. t. mj. svršiti će izbor za II. tielo, te se ufamo, da ćemo sutra, prije nego li će list pod tisak ići, saznati konačni uspjeh u II. i I. tielu. Kod II. tiela nisu do danas sudjelovali naši narodni protivnici, niti neće valjda, jer se boje sramotne propasti. U zadnji čas doznajemo, da je glasovalo naših 105.

Evo imenah gospode predloženika hrvatske stranke za II. tielo:

Zastupnici: Gabrielić Ivan, župnik, Grašić Josip, župnik, Hervatin Pave pok. Toma, Jedreičić-Miličić Frane, Lovrić Antun, Lukež-Rimanić Blaž pok. Ivana, Opatić Antun pok. Toma, Rabac Ivan pok. Ivana, Saina Marin i Velan Josip pok. Josipa.

Zamjenici: Branko Anton od Ivana, Ferenčić Ivan pok. Mata, Rusac Mate pok. Antona Simon, Sironić Ivan pok. Frana i Valković Frane pok. Mata.

U I. tielu imadu naši takodjer osiguranu većinu, te je dvojbeno, da li će ni tuj sudjelovati pazinska gospoda.

U I. tielu jesu sliedeća gospoda kao predloženici hrvatske stranke:

Zastupnici: Gržević Antun pok. Antuna, Gustin Josip pok. Antuna Žudig, Ujčić Josip pok. Martina, Jugovac Marin, Načinović Stjepan, Kišić Mate pok. Mateta, Smoković-Boloban Frane, Vretenar Jakomić Jakov pok. Jureta, Starčić Ivan pok. Antuna i Bačac Ivan pok. Ivana.

Zamjenici: Ivan Marečić pok. Josipa, Sajković Frane pok. Šime, Ladavac Antun pok. Šime Rogović, Bazon Sante Bartulić i Lovrinić Josip pok. Ivana.

Doznajemo u zadnji čas, da slavna gospoda traže lievo i desno milost za I. tielo. Utekoše se naime c. kr. kot. kapetanu preporučivši mu toplo svoju listu kandidata za rečeno tielo i umolivši ga za pomoć. Gospodin kapetan kao pravi činovnik, odgovorio gospodi, **da može svaki činovnik glasovati kako ga je volja, jer da je njegova želja, da vlada u tom najveća sloboda.** Kako su eto nizko spala slavna pazinska gospoda! Utiču se k političkomu poglavaru, koga mrze iz dna duše i proti komu su za posliednjih zemaljskih izbora digli nebo i pakao, a on njim sada veli-

*) Žalimo što se nije gosp. vitez jasnije izrazilo, jer ovako neznamo je li hotio pohvalit riečku gimnaziju ili denuncirati ju; ako je ovo posliednje, tada protestiramo proti tomu najodlučnije u ime hrvatske inteligencije iz Istre, ave skoro samih djaka riečke gimnazije. Op. Ured.

**) Gosp. vitez govorio je zatim obširno o slovenskih paralelkah na gimnaziji u Gorici, o ukinutju gimnazije u Kranju, o ustrojenju drage gimnazije u Ljubljani itd. što je od njega veoma hvalevriedno, ali što dokazuje njedno. da svojimi predlozi ozbiljno nemisli ili da njegov glas nevriedi uprav ništa u odlučujućih krugovih, jer opetuje istu stvar skoro svake godine, pa na mjesto, da bude zadovoljan, čini vlada upravo protivno onomu, što on predlaže. Prenos gimnazije, primjerice, iz Pazina u Pulu jest gotova stvar: u Pazinu bijaše za Hrvate hrvatski jezik obligatan predmet a u Puli je i to odpalo kao „suvišno", što se lasno valjda pripisati u zasluge našim zagovarateljem. Op. Ured

*) Samo izvolite. Op. ured.

kodušno odgovara: moji činovnici neka biraju kako i koga žele, u tom su svakomu slobodne ruke.

Redjenj. Ovih dana redio je trščanski biskup presvietli g. dr. Ivan Glavina 12 bogoslova četvrte godine za svećenike. Toliko ih je jur do sada redjeno za ovu biskupiju iz četvrte godine.

Svečanost „sv. Cirila i Metoda“ obaviti će se u slovenskoj pučkoj školi i otročjem vrtu kod sv. Jakova u Trstu dne 5. t. mj. U 9 sati biti će svečana sv. misa, kod koje će pjevati djeca iz II. razreda a poslije sv. mise biti će u školskom vrtu kratka zabava, kod koje će sudjelovati dječica iz otročjega vrta te iz obih razreda pučke škole. Program sastoji iz molitve, pjevanja i deklamacija. Pozivljemo ovim sve čestitelje naših sv. apoštola i prijatelje naše školske mladeži, da prisustvuju crkvenoj svečanosti i djačkoj zabavi.

Izlet „Tržaškega Sokola“. U nedelju dne 6. t. mj. priredjuje naš čili „Sokol“ izlet u susjedni Škedenj. Članovi „Sokola“ i njegovi prijatelji sabiru se kod crkve sv. Jakova, odakle će svi zajedno poslije 3. sata put Škednja. Kod „Rotunde“ sastati će se „Sokolaši“ sa drugimi izletnici te će odatle svi skupa u vrt g. Josipa Saucina-Nemca u Škedenj, gdje će biti družtvena zabava.

Dogodjaji kod c. kr. suda u Pazinu. Javili smo u svoje doba, da je ces. kr. kotarski sudac Antoniazzo dignut iz službe, te da je početkom marca upravu suda preuzeo g. Markulin, ces. kr. pristav u Kopru. Danas možemo javiti našim čitateljem, da je ces. kr. državni nadodvjetnik kod prizivnoga suda u Trstu podigao obtužbu kod c. kr. disciplinarnoga suda u Trstu ne samo proti g. Antoniazzu nego i proti ces. kr. pristavu Harabagli i to radi službenih prekršaja. — Dne 16. prošloga mjeseca obdržavana je kod ces. kr. prizivnoga suda u Trstu glavna razprava proti obojici, a uspjeh iste bijaše, da je ces. kr. kotarski sudac Antoniazzo umirovljen, te mu dopitane samo dvie trećine mirovine, koja ga ide polag godina službe. C. kr. pristavu Harabagli podieljen je ukor. Ove dogodjaje javljamo stoga, jer naši protivnici iznašaju na vidjelo i najmanje malenkosti, kad se tiče c. kr. sudbenih činovnika slavenske narodnosti. Neka sada jave svojoj publici, da je ces. kr. disciplinarni sud u Trstu kaznio gg. Antoniazza i Harabagliu, koje su naši protivnici uvjek nazivali „i bravi impiegati“.

Nova čitaonica. Čitaonice u Istri dobilo su mladu družicu. Rodoljubi buzetski, sastav se prošloga marca na prijateljski dogovor, odlučiše ustrojiti u svojem kraju hrvatsku čitaonicu, popriniše pravila i povjeriše posebnom odboru zadaću, da provede njezino ustanovljenje. Vlada njim je jedan put odbila pravila, jer nije u njih bilo kazano o čem će se baviti ponka, koja je postavljena kao jedna od družtvenih svrha; jer se je uvrstilo, da počastnimi članovi mogu biti imenovani i muževi zaslužni po narod. I jer nije bila priložena izjava „Bratovšćine hrv. ljudi u Istri“, da prima družtveni imetak za slučaj razpusta čitaonice. Odbor je zadovoljio vladinim željam, kako je bolje znao, podnio pravila opet na odobrenje i napokon prošloga mjeseca dobio jih natrag sa potvrdom. Sada je pozvao prijavljene članove na prvu glavnu skupščinu, koja će biti 6. t. mj. u 6 sati poslje podne, da izaberu odbor i da odluče, na koje će se novine predplatiti. Iza toga imati će skupnu večeru, da u prijateljskom razgovoru i u veselju prodju onaj dan, gdje će i njihov kraj dobiti svoju čitaonicu, to sjemenište plemenitih misli i otačbeničkog pregnuća. Buzećani su prokušani rodoljubi i mi smo uvjereni, da će u njihovoj sredini čitaonica cvasti i dobrim plodom radjati. Bože daj!

Prigodom občinskih izbora u Pazinu imali bismo zabilježiti više pojava, koji su najrečitijim dokazom, kako je naša narodna misao u ovoj občini liepo napredovala.

Nepristrana občinska uprava izdala je pozivnice za izbore u hrvatskom jeziku za naše birače, a talijanske pozive onim, za koje je mislila, da neće s nama glasovati. Takova dva talijanska poziva uručena bijahu dvojici birača u poreznoj občini Gračišće, koji su dosad uvjek držali sa talijanaškom strankom. Ova dvojica nebijahu tim zadovoljna, nego su se proti našim rodoljubom skoro urvieđeni izjavili, da tko je ovlastio njih dvojica držati za Talijane i da će oni radi toga proti izboram rekurirat. Dobri su to znakovi po nas i našu stvar.

Kako se dele štipendije u Istri? U zadnjem zasjedanju zemaljskoga sabora u Poreču bijaše prihvaćen predlog zemaljskoga odbora, da se ustanove četiri nove štipendije za istarske mladiće, koji uče liječničtvo. Zemaljski odbor obrazložio je svoj predlog tim, da je u pokrajini veliko pomanjkanje liječnikah, osobito na selih, pa da se tomu želi doskočiti novimi štipendijami. Uživatelji tih štipendija moraju se obvezati, da će poslije dovršenih nauka barem 6 godina u pokrajini služiti.

Sada čitamo u glasilu zemaljskoga odbora, u porečkoj „L' Istria“ od dne 28. pr. mj., da je zemaljski odbor podielio u svojoj sjednici od 13. marča t. g. sva četiri štipendija četvorici mladića, koji uče liječničtvo. Sva četvorica jesu Talijani i sva četvorica uživali su već do sada na sveučiliščju zemaljske štipendije.

No kao da tim nebijahu dostatno nagradjeni talijanski mladići Istre, podielio je isti zemaljski odbor u istoj sjednici još sedmorici talijanskih mladića podporu svakomu po 100 forinti.

Pa neka nam tko rekne, da naš slavni zem. odbor nepostupa pravedno kod podielivanja zemaljskih štipendija, kad je u jednoj te istoj sjednici podielio jednanajstorici talijanskih mladića štipendije ili podpore.

Naši mladiči, bilo na sveučilišćih ili srednjih školah, koji su svi bez razlike siromasi, djeca seljačkih roditelja, i koji nezaostaju u nauci za talijanskom djecom, kubure boreći se svakojako, da se prehrane i da napreduju, dočim njihovi drugovi — većinom imućnih i bogatih roditelja — uživaju mastne štipendije ili podpore, koje su ustanovljene i od žuljeva hrvatskoga pučanstva Istre. Al da to se dogadja kod nas u Istri!

Iz Cresa pišu nam 1. t. mj.: Kako Vam bijaše javljeno sa ovoga otoka zadnjih dana prošloga mjeseca, imao se obaviti 29. pr. mj. izbor župnika na Belomu, gdje je uzalud čekao ono mjesto kroz više godina velezaslužni i obljubljeni naš upravitelj, veleč. g. Mijo Mužina. Spletke creske gospode proti njemu su Vam poznate. Ali kao svemu, tako je došao i njihovim spletkam jednom kraj. Dne 28. pr. mj. došao je u Beli kotarski kapetan iz Lošinja, da prisustvuje sliedećega dana izboru novoga župnika. Izbor se zategnuo i sliedećeg dana, a izabran bijaše jednoglasno naš dični Mužina, naš ponos i naša dika. Veće ćuške nemogoše dobiti creski smutljivci, nego li njim ju dadoše sviestni i neustrašivi Beljani, koje neka nam Bog dugo uzdrži čile i sviestne sa prevriednim župnikom, veleč. Mužinom na prevriednim župnikom, veleč. Mužinom na čelu. O samom izboru izviestit će Vas valjda Vaš redoviti dopisnik.

Dne 30. junija stigao nam je iz Cresa sliedeći brzojav: „Od prekjučer ovdje kotarski kapetan radi izbora plovana. — Izabran jednoglasno Mužina. Pravda uspjela, laži izplivale, dužmani pokunjeni. Razsvjeta kaštela, veselje neopisivo. Beljani“.

Občenitom veselju rodoljubnih Beljana pridružujemo se i mi, čestitajuć srdačno njim i dičnomu župniku, veleč. g. Mužini.

Sveučilišni gradjani u Zagrebu — gosp. prof. Spinčić u. Na dan sv. Vjekoslava, na imendan čestitoga našega prijatelja i rodoljuba gosp. Vjekoslava Spinčića, odaslaše mu sveučilišni djaci, pristaše stranke prava, na hrvatskom sveučilištu u Zagrebu ovu brzojavnu čestitku: „Velecienomu gospodinu Vjekoslavu Spinčiću, profesoru u Poreču, Istra. — Sviestni gradjani hrvatskog sveučilišta, gojeći u srcu svetu ljubav prema neustrašivim poborničkom hrvatskoga naroda, kliču oduševljeno vrlom govorniku i odvažnom braniteju biedne, ali predrage naše braće Hrvata u Istri: Živio! Bog i Hrvati!“. (Ova viest izostala nam je pometnjom od zadnjega broja. Op. ured.)

Jedno mjesto u gospodarskom zavodu u Poreču. Ravnateljstvo zemaljskoga gospodarskoga zavoda u Poreču razpisuje natječaj za jedno bezplatno mjesto u gospodarskom konviktu u Poreču za g. 1890. i 1891. Natječaj je otvoren do 15. julija. Natjecatelji moraju dokazati:

1. da pripadaju seljačkim posjednikom;
2. da su dostatno čvrsti i zdravi;
3. da su Istrani (krstni list);
4. da znadu čitati i pisati.

Radi ove posliednje točke želili bismo, da nam se kaže u kojem jeziku valja da znadu molitelji čitati i pisati, jer nam je poznato da nema osobe kod gospodarskoga zavoda, koja bi hrvatski znala, te nezamo, je li je dostatno, da znadu natjecatelji čitati i pisati hrvatski ili su možda ovi isključeni, te je ono mjesto samo za Talijane razpisano.

Najnovija slika našega suzemljaka g. Pavačića. U riečkom listu „La voce del popolo“ čitamo o najnovijoj slici g. Pavačića koliko sliedi: „O mladomu slikaru Pavačiću, koji boravi više godina pod blagim i divnim nebom napuljskim i rimskim, gdje se usavršuje u velikoj umjetnosti Raffaella, govorili smo jur do sada, i to kad no je na više puta izložio u našem gradu svoja djela, te smo donesli dobrohotan i laskav sud talijanske štampe svaki put kad je mladi slikar povjerio uspjeh svoje nauke sudu javnosti.

Ovih dana izložio je nanovo g. Pavačić svoje djelo u izlogu salona za cvietje g. Breisaka. To je slika na ulju prilično velikog obsjega, predstavljajuća morsku obalu. Vrlo je to krasna „marina“ i velikog efekta. Dva ribara i jedna žena potežu na kraj ribarsku ladju. More je nemirno te se bieli valovi razbijaju pjeneći se o obalu. Daleko, daleko prikazuje nam se olovno nebo zastrto oblaci. Njekoliko jedrenjaka jurí površinom mora. Malo koračaja od kraja preko dvih pečinah prelievaju se valovi dižuć u zraku kristalnu pjenu. Ribari goli sve od pasa, crnomanjasta i žilava tiela, utvrdjena težkom radnjom proti nevjernom vodenom elementu i pomrnjena vrućimi zrakami sunca, odrazuju se divno na onom tamnomodrom tlu.

Boje ove slike jesu veoma dobro pogodjene; one jasno tamne, premda riedke boje, jesu posve na svom mjestu, što dokazuje, da Pavačić nije više početnik il diletant u slikarstvu, već da je vrstan slikar, koji obećaje, da će stupati pravim putem u uzvišenoj umjetnosti Tiziana i Raffaella.

Mi nemožemo od manje a da nečestitamo mladomu Pavačiću na naglom napredku, što no ga čini od dana do dana u slikarstvu“.

I naše iskrene čestitke mladomu hrvatskomu umjetniku iz Istre.

Glavna skupščina čitaonice u Puli. Kako nam javljaju od tamo, obdržavati će puljska čitaonica u nedelju dne 6. t. mj. svoju redovitu glavnu skupščinu, na kojoj će se medju ostalim birati i novi odbor, radi čega je želiti, da istoj gg. članovi mnogobrojno prisustvuju.

Vodovod na Cetinju. Čitamo u „Glasu Crnagorca“: „Da pri sunčanoj žegi, u mjesecima srpnju i kolovozu, dobrom i svježom vodom ne oskudjevamo, liepšeg, ugodnijeg i prijatnijeg ljetnjeg boravišta, no što je na našem Cetinju — na daleko neima. Ovoj prieko nuždi, kao da će se skorim doskočiti. Po najvišoj zapovjedi, došao je prošli ponedeljak iz Triešća strukovni inžinir g. M. Živic, rodom Sloven. (Gosp. Živic jest naš sugradjanin i poznat slovenski rodoljub. Op. Ured.) da prouči na licu mjesta i spremi projekt za vodovod. Voda će se dovesti iz Obzovice, daleko, pri brzu, od Cetinja 10—12 hiljada metara. Strukovnjaci uvjeravaju nas, da je ta voda najljepša, svježa i zdrava. Količina vode, koja se namjerava dovesti kroz gvozdene cievi biti će 360 hiljada litara u 24 sata. U pratnji g. vojvode Maša Vrbice i gradskog upravitelja g. S. Popovića, pošao je g. Živic, prošli utorak na Obzovicu, gdje je u glavnome pronašao i pregledao sve potrebito za ovo veoma nuždno poduzeće. Velikih potežkoća g. Živic nije našao. Po njegovu mnenju cieli ovaj rad s dotičnim česmama na Cetinje, zapasti će 70 do 80 hiljada forinti troška“.

Jubilarna izložba hrvatskog i gospodarskog družtva u Zagrebu. Kako čujemo, odobrila je vlada dojakošnje zaključke središnjeg odbora te izložbe, te će se doskora objelodaniti i razaslati poziv na sudjelovanje. Ova izložba, koja žalibože nije zemaljska, ima sasvim tim pružiti dokaz, kako sva Hrvatska i Slavonija priznavaju Zagreb svojim duševnim središćem, pa s toga treba, da svi pozvani faktori složno rade na tom, da izložba postane uresom, koji će hiljade i hiljade stranaca u Zagreb privući. Smatrajuć, da je poljodjelstvo temelj u našoj domovini, gospodarsko će družtvo povzati sve gospodare i šumare, da iza dugog vremena od 26 godina opet jednom izložbom u Zagrebu pokažu svoju vrstnoću i od onda postignuti napredak. Uspjeh ove izložbe neka bude poticalom zaostalim gospodarom, koji ne stupaju putem novovjekog gospodarstva, te koji ne rabe nova sredstva i nove strojeve. Mi želimo, da izložba bude dokaz, da kraj svih nevolja, koje narod tiše i koje ga u napredovanju prieče, dokaže, kako se je okoristio napredkom, koji je u zadnjih godinah na gospodarskom polju u napredniem svietu postignut. Sv.

Odlikovan pas. Parižko družtvo za zaštitu životinjà odlikovalo je pred nekoliko vrieme počastnom kolajnom psa, koji se zove klasičnim imenom „Bachus“. Taj pas služi parižkoj policiji ustavljajući poplašene konje. Kad naime spazi, da ulicom trče poplašeni konji, nagne za njimi bježati i lajući skače tako dugo oko njih, dok mu nepodje za rukom, da im svoje oštre zube zabode u nozdrve. Makar ga konji i dva tri puta na zemlju bace, on se ipak neda uplašiti te nemiruje, dok konja neustavi.

Razbojnički grad u Italiji. U Italiji svraća na sebe pozornost velika parnica, koja se vodi zbog razbojstva proti svim stanovnikom grada Artene. Taj grad i njegovo stanovničtvo već se kroz stoljeća ne bavi drugim, nego razbojstvom. Već papa Pavao IV. izdao je nalog, da se grad poruši, a stanovničtvo preseli. Medjutim uplivni ljudi izprosiše pomilovanje pa da ostane bar nešto od papine odredbe, to je grad dobio svoje današnje ime Artene, a prije se zvao Montefortino. Mnoge parnice proti tamošnjim razbojnikom morale su se obustaviti, jer se ne mogu pronaći obterećujući svjedoci. Svi stanovnici su medjusobno u dogovoru i neće da svjedoče. Sada je parnica proti njim podignuta, jer su sav kolodvor i kolodvorsku blagajnu orobili. Glavni je krivac neka ženska Beppa de Furlani sa 34 sukrivaca. Svi dokazuju, da su nekrivi, jer da su za vrieme razbojstva bili kod kuće, što dakako drugi stanovnici toga čestitoga grada potvrdjuju.

Neuku nauka.

Bačve od crnoga za bielo vino može se rabiti, ako se s njima postupa kako sliedi: U 100 litara vode izkuha se 5 klgr. ledičaste (kristalizirane) sode, pa se ovu raztopinu dok je još vrela ulije u bačvu, koju se svako često provalja, a drži se u bačvi dok se ohladi. Ova radnja opetuje se tri puta, a bačva postane čista, da se u nju može slobodno lievati bielo vino. — Stare bačve u kojih je dugo vremena stalo crno vino, težko je posve izčistiti, jer boja prodre daleko u drvo. U takove bačve lieva se prvi put mlado bielo vino slabe vrsti, jer ono poprimi malo crljene boje, koju pak vremenom izgubi, ili se to malo crljenila može digniuti, ako se vino pročisti hladetinom ili bjelancem od jaja. G. P.

* * *

Da orudje ne hrdja. Poljsko orudje i strojevi posve lahko hrdjaju. Tim hrdjanjem s jedne strane gube vriednost, a s druge strane doista propadaju. Mašću i smolom može se posve dobro prepriečiti hrdjanje orudja. Raztopi se u tri diela sala ili masti jedan dio smole, pa se ovom raztopinom pomoću kista ili krpe namažu gvozdeni djelovi orudja i strojeva. G. P.

Književnost.

Tri mušketira, historički roman Alekxandra Dumasa. S Francezkoga preveo M. Lovrenčević. Zagreb, tisak i naklada Scholza i Kralja. 1890. Svezak 1. Ciena 30 nvč. Preporučamo ovo najnovije djelo poduzetnih nakladnika gg. Scholza i Kralja.

* * *

Opančar i opančarija. (Gradja za obrtno nazivoslovje). Napisao Ferdo Hefele, učitelj više pučke škole u Sisku, dopis. član pedag. književ. sbora, sabirač narod. obrtnog nazivlja. Sadržaj:

1. Nazivlje i opis opančarske meštrije, orudja (alata) sprema i gotove robe.
2. Napredni opančar — izvorna pripovjiest.
3. Prijegled majstora po Hrvatskoj i Slavoniji.
4. Rječnik.

Drugo popravljeno izdanje, Zagreb 1890. Naklada pičćeva. Na prodaju u knjižari Dioničke tiskare. Ciena 30 nvč.

* * *

Poziv na predbrojbu. Naš suzemljak g. Kazimir Štefanić, rodom iz Vrbnika na otoku Krku a sada gradjanski učitelj u Kostajnici (Hrvatska) poslao nam je sliedeći „poziv na predbrojbu“ Mathewa Fontaine Maury-a Fizikalni Zemljopis, koji nisam s nepredvidivih zapreka mogao izdati sve do danas, izaći će skorih dana u hrvatskom prevodu sa 2 litografirane slike, a udarit će mu se skroz nizka ciena od 60 nč. po primjerku.

U koliko je to djelo samo po sebi vrstno i znamenito, mjerodavni su se faktori, a i nepristrana kritika, izjavili najpovoljnije, pa ne preostaje, nego da vještaci

u svoje vrieme kažu svoju o prevodu, koji sam nastojao, da prilagodim sasvim duhu hrvatskoga jezika.

S toga molim sve prijatelje knjige hrvatske, a i svoje, da uznastoje to djelo čim više razširiti medju hrvatskim čitalačkim svietom.

P. n. gg., koja bi bila voljna na ovo se djelo predbrojiti, a ne dodju do upisnih araka, neka izvole što moguće u kraćem roku prijaviti se pismeno kod podpisanoga, odnosno kod uredničtva onih hrvatskih časopisa, u kojih bude ovaj poziv uvršten. — U Kostajnici dne 20. lipnja 1890. Kazimir Stefanić.

Preporučamo našim čitateljem toplo djelo g. Stefanića, komu i onako necvatu ruže pod današnjimi okolnostmi u Hrvatskoj.

Pošalice.

(Čudnovata rodbinska zapletenja ili kako čovjek može u jednoj osobi biti djed i unuk). U njekom društvu pripovjedaše stari šaljivdjija sliedeću zgodu: Spoznavši se sa liepom njekom i mladom udovicom, koja je u istoj kući stanovala sa svojom ćdraslom pastorkinjom, odlučih se te ju oženim. Moj otac, koji je imao više putah prilike našu pastorkinju vidjeti, zaljubi se u nju i uzme ju za suprugu. Tim postade moja supruga punicom svoga tasta, a moja pastorka, bude kroz to moja maćuha, a ja kao očuh bivše moje pastorke, pretvorio sam se u pravoga pastorka iste. Ova moja maćuha, pastorkinja moje supruge rodila je sina, a time sam dobio ja po krvi brata, jer je to diete sin moga otca i moje maćuhe. Nu buduć je to diete takodjer sin naše pastorkinje, to je moja supruga njegova babica, a ja sam djed moga po krvi brata.

Moja supruga obdari me takodjer s jednim sinom. Sada je moja maćuha, kao polusestra po bivšoj svojoj maćuhi moga sina, time postala njegovom babicom, jer je moje diete sin njezinoga pastorka, dakle po meni, a moj otac, postao je šogorom moga sina, jer je polusestra moga sina, bivša moja pastorka, supruga njegova. — Pošto je moj sin po ženitbi moga otca, unuk prave svoje majke (moje supruge, koja je meni maćuhinska babica). to sam ja po toj ženitbi polubrat moga vlastitoga sina. Time sam ja postao šogorom moje majke, moja supruga je tetka svoga vlastitoga sina — moj sin je unuk moga otca, a ja sam kroz to moj vlastiti djed!

* * *

Vječna uspomena. Neki ravnatelj pisarne reče mladomu činovniku: „Vi ste veoma vriedan i čestit mladić; svatko Vas zaista mora štovati. Ja bi Vam rad dao štogod za uspomenu; izaberite si jednu od mojih kćerka".

Listnica uredničtva:

Gg. F. K. i L. M. u P. drugi put; da ste nam Zdravo!

Listnica uprave.

Uplatili su nadalje za „N. Sl." od 24. do 30. junija: B. A. Brda for. 1. B. J. Brda for. 1. P. Z. S. Brda for. 1 M. M. Košljun za sebe i drugove for. 9 Zora Opatija for. 2.50. S. P. Kanfanar for. 2.50. Hrv. Čitaonica Buzet for. 1.50. Hrv. Čitaonica Lošinj for. 2.50. Čitaonica Zadar for. 2.50. D. A. Krk for. 1. Čitaonica Vel. Gorica for. 1.25. B. M. Klenovice for. 4. Čitalnica Gorica for. 2.50. M. A. Lopar for. 1. K. J. Tar for. 4. B. A. Altura for. 8. Čitaonica Delnice for. 1.30. Čitaonica Pula for. 2.50. J. M. Kastav for. 5. Int. Zeit. biro Zagreb 2.25. R. M. Malinska for. 2. Kreditb. Trst (oglas) for. 12. S. J. Trst for. 1. S. S. V. Pula for. 2. Piccoli Ljubljana (oglas) for. 10. Čitaonica Senj for. 1.25. V. A. Dobrinj for. 1. R. R. Trnat for. 1. L. A. Krian for. 5. Čitaonica Mrkopalj for. 2.50. Dr. I. F. Poreč for 2.50. Čitaonica Križovci for. 2.56. M. J. Novalja for. 5 G. A. Rakalj for. 5.

Podpisani imadu na svojem skladištu — u Trstu, ulica Zonta br. 5 — svakovrstne strojeve za gospodarstvo i svaku drugu porabu. Osobito preporučuju sisaljke (pumpe) za vodnjake i cievi, mlatilnice i čistilnice žita, mrvilnice kukuruze, stiskalnice (preše) mastilnice grožđja itd. Prodavaju izvrstnu domaću i izvanjsku robu uz nizke ciene te ju razpošilju prosto od carine. tako da nije uz svu carinu skuplja nego li je drugdje. 4

Postarati će se, da njim neuzmanjka škropilnicah Candeo proti peronospori, kojim daju svi vinogradari prvenstvo pred drugimi, tako da će moći svim naručbam zadovoljiti. Schivitz e Comp.

Lutrijski brojevi

Dne 23. junija.

Trst	69	32	16	59	62
Budapest	53	15	28	64	20
Linc	19	36	49	75	20

Dne 2. julija.

Innsbruck	6	52	42	89	27
Prag	12	22	65	82	53
Lavor	63	57	12	26	54
Hermannstadt	42	40	49	74	19

Br. 333.

Oglas natječaja.

U smislu pokrajinskog zakona od 19. marča godine 1874. i na temelju zaključka občinskog zastupstva razpisuje se natječaj na mjesto diplomirane občinske primalje, imajući se popuniti u ovoj mjestnoj občini sa sjedištem u Dobrinju, godišnjom plaćom od 100 for. u mjesečnih obrocih.

Natjecateljice imat će dokazati austrijansko državljanstvo, usposobljenje za praktično primaljstvo i poznavanje hrvatskog jezika, po mogućnosti i talijanskoga i kratnim listom dali je udata ili ne.

Molbe imaju se podnesti podpisanomu do 20. julija t. g.

Občinsko poglavarstvo
Dobrinj, 25. junija 1890.
A. Barbalić, načelnik.

Br. 412

Oglas.

Podpisano občinsko glavarstvo pozivlje sve vlastnike vrbničkog polja na javnu skupštinu, koja će se obdržavati u Vrbniku dana 16. julija 1890 u 8 sati u jutro sa sliedećim dnevnim redom;

I. Razprava da li se ima ustrojiti zadrugu za odtok vode vrbničkog polja.
II. Razprava i odobrenje pravila.
III. Razprava i odobrenje katastra.
IV. Izbor odbornika, zamjenika i pregledača računa.
V. Razni eventualni predlozi.

Svakomu učestniku slobodno je u običnih uredovnih satih pregledati u ovom občinskom uredu osnovu pravila, nacrt, i imenik vlastnika sa katastrom.

Glavarstvo občine Vrbnik
16. junija 1890.
3—3 Načelnik: A. Feretić.

Marijaceljske želudačne kapljice

zvratno zdravilo pri svih bolestih na želudcu.

Zaštitarska marka.

Neprecaljivo dobro je pošebno vpliv njihov pri nevoljnosti, slabosti želudca, ako s grla sardi, napenjanje, kiselom pehanju, kolici, želodečnem katara, goreče (rzavci) pri preobilnej produkciji slin, rumenici, blivanja in gnjusu, glavobolu, (ako je bol želodca) krč v želudcu, zabasanji, preobilnosti jedi in pijač v želodcu. Cena steklenci je z nakazom vred samo 40 nov. velika stekenica samo 70 nov. Glavni zalog ima lekarničar Karl Brandy, Kremsier, (Moravija)

Svarilo! Pristne Marijaceljske želodčne kapljice ponarejujejo in poznemajo se mnogovrstno. — V znamenje pristnosti mora biti zamotana vsaka stekleničica v rdeč omot, provišen z gorajo varnostno znamko ter mora biti na vsakem priloženem podaku za vporabo razen tega opomnjeno, da je bil isti tiskan v tiskarni g. Gasek-a i Kremsiricah (Kremsier). 39—13

Marijaceljske pilule proti začepljenju.

Ove vise godina sa najboljim uspjehom rabljene pilule proti začepljenju tiela patvore se mnogo Neka se pazi dakle na gorajo zaštitnu marku i na podpis lekarnika C. Brady, u Kremsiru. Cieno kutijici 20 kr. Zahoji se 6 kutija 1 for. Ako se novac unaprid pošalje stoji jedan zaboj for. 1.20, dva zaboja for. 2.20.

Marijaceljske želodčne kapljice niso zajao sredstvo. Deli, iz katerih obstoji, oznanjeni so na vsakej steklenici priloženemu podaku za vporabo

Prave marijaceljske želodčne kapljice i marijaceljske pilule proti začepljenju dobivaju se prave u:

V Trstu u Lekarnah: dr. Vittorio Serravallo al Redentore (glavno skladište); pl. Leitenburg All' Ercole trionfante; de Leitenburg Eduard, alla Salute: A. Praxmayer al due Mori; Premšak Pietro, alla fontana imperiale; Benedetto Saraval All' amazone Trionfante; Antonio Suttina, Batt. al Cerasello: Benedetto Vish-Minussi, dvorska lekarna; Biazoletto, all' orso nero. — U Sežani u lekarni: Filipa Ritschela, kao što i u svih ostalih lekarnah.

Br. 407./K. š. v.

Natječaj.

U ovom političkom kotaru imaju se popuniti sliedeća učiteljska mjesta:

1. Tri mjesta učitelja III. vrsti (ravnatelja) na mješovitih jednorazrednicah u Tatrah, Manah i Brezcah, eventualno mjesto podučitelja u Rukavcu, prvo sa slovenskim, zadnja dva s hrvatskim učevnim jezikom.

2. Mjesta učiteljicah III. vrsti na mješovitih dvorazrednicah u Klani s hrvatskim i u Jelšanah sa slovenskim učevnim jezikom.

3. Mjesto podučitelja na četverorazrednici u Kastvu s hrvatskim učevnim jezikom.

4. Mjesto podučiteljice na mješovitoj trorazrednici u Sv. Mateju s hrvatskim učevnim jezikom.

Natjecatelji za učiteljska mjesta u Tatrah i Brezcah valja da su usposobljeni za poučavanje katoličkoga vjeronauka.

Plaće i užitci skopčani s timi službami izvidni su u pokrajinskih zakonih 3. novembra 1874. zem. zak. br. 30, odnosno 14. decembra 1888. zem. zak. br. 15.

Molitelji neka svoje obložene molbenice eventualno službenim putem do četirih tjedanah ovamo ulože.

C. k. kotarsko školsko vieće Veloske
27. junija 1890.

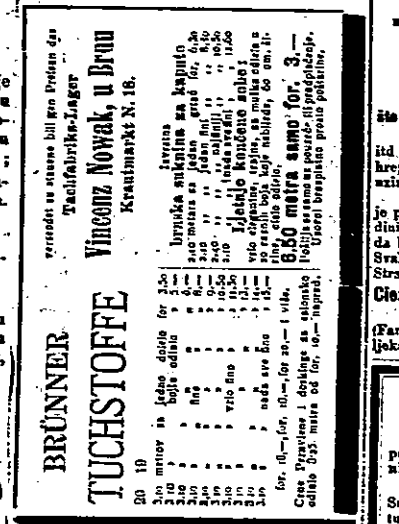

Pošilja blago dobro spravljeno in poštnine prosto!

Teodor Slabanja

srebrar v Gorici, ulica Morelli št. 17, priporoča se vljudno pri viseke častiti duhovščini v napravo cerkvenih posod in orodja najnovejše oblike, kot: monstrance, kolihov itd. itd. po najnižji ceni.

Staro reči popravi, ter jih v ogoji pozlati in posrebri. Na blagovoljno vprašanje radovoljno odgovarja. 37—27

Pošilja blago dobro spravljeno in poštnine prosto!

FILIJALKA
c. kr. priv. avstr. kreditnega zavoda
za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vrednostnim papirjih na	V napoleonih na
4-dnevni odkaz 2½%	30-dnevni odkaz 2%
8- „ 2¾%	3-mesečni „ 2½%
30- „ 3%	6- „ „ 2¾%

Vrednostnim papirjem, glasečim na napoleone, kateri se nahajajo v okrogu, priporoča se nato borestna tarifa na temelju odpovedi od 17. novembra, 21. novembra in 13 decembra.

Okrožni oddel.

V vrednostnih papirjih 2% na vsako svoto.
V napoleonih brez obresti

Nakaznice

za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Tropavo, kako, kakor za Zagreb, Arad, Bozen, Gradec, Hermannstadt, Inomost, Celovec, in Ljubljano— brez troškova

Kupnja in prodaja

vrednostij, divis, kakor tudi vnovčenje kuponov 24—13 pri odbitku 1‰ provizije.

Predujmi.

Na jamčevne listine pogoji po dogovoru. Z odprtjem kredita v Londonu ali Parizu, Berlinu ali v drugih mestih — provizija po pogodbi.

Na vrednostni obresti po pogodbi.

Uložki v pohrano.

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, zlat ali srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.

Trst, 17. februvarja 1890. 18—24

Grinem bol, kašalj, hropotavica, prsnokatst, sarah zadavica, rcca, zapala ustijah itd.
mogu se u kratko vrieme izliečiti rabljenjem
NADARENIH
Prendinijevih sladkišah
(PASTIGLIE PRENDINI)
što jih gotovi Prendini, lečnar i ljekarnar u Trstu

Veoma pomažu učiteljem, propovjedaikom itd. Prečišćuju kašljač noćik, navadne jutranje hreptavice i grlenih zapalah nestaje kao za čudo uzimanjem ovih sladkišah.

Opazka. Valja se paziti od varalicah, koji je ponačinjaju. Zato treba uvjek zahtjevati Prendinijeve sladkiše (Pastiglie Prendini) te gledati, da bude na omotu kutijice (škatulje) moj podpis. Svaki komad tih sladkišah ima utisnuto na jednoj Strani „Pastiglie", na drugoj „Prendini".

Ciena 30 nč. kutijici zajedno sa napotkom.

Prodaju se u Prendinijevej ljekarni u Trstu (Farmarcia Prendini in Trieste) i u glavnijih ljekarnah svieta. 19—43

Snovij za obleke.

Peruvian in Doskin za više duhovenstvo predpisane snovij za uniforme c. kr. uradnikov, tudi za veterane, gasilna društva, telovadce, livreje,

Sukna za biljarde in igralne mize, leden tudi nepremočljiv, za levake sukanje; pralne snovij, v plaidt za potovanje od gl. 4 12 itd. Vse to se dobi ceneje nego kje dru od in najboljše, trpežne kvalitete.

Joh. Stikarofski v Brnu (Brünn)

Največja zaloga Avstro-Ogerske. Vzorci franko. Za gospode krojače knjige z najraznovrstnejšimi in najlepšimi vzorci Pošiljatve s povzetjem čez 10 gld franco. Pri mojej stalnej zalogi v vrednosti 200.000 gl. in pri mojej sveteruej kupčiji se razume ob sebi, da mi ostane mnogo odrezkor; ker pa ne morem razpošiljati uzorcev, vzamem take naročene odrezke rad nazaj. ali jih zamenjam z druzimi, ali pa vrnem denar. Barvo, dolgost in ceno treba je uspovedati kadar se naroča take ostanke.

Korespondencija v nemškam, madjarskem, češkem, polskem, italijanskem in francozkem jeziku. 20—20 19

Srečke Dunajske razstave po 1 gl.

16—4 Vsaka srečka je veljavna za obojna žrebanja.

Seznamek dobitkov za obojna žrebanja. 2—8

Prve žrebanje 14. avgusta 1890.			Druge žrebanje 15. oktobra 1890.		
1 dobitek vreden	50000	gld.	1 dobitek vreden	50000	gld.
1 „ „	5000	„	1 „ „	5000	„
1 „ „	2000	„	1 „ „	2000	„
1 „ „	1000	„	1 „ „	1000	„
2 dobitka vredna vsak	500	„	2 dobitka vredna vsak	500	„
5 dobitkov vredni	200	„	5 dobitkov vredni	200	„
10 „ „	100	„	10 „ „	100	„
20 „ „	50	„	20 „ „	50	„
50 „ „	20	„	50 „ „	20	„
200 „ po	10	sreč. razst.	200 „ „	10	„
2000 „ „	5	„	2000 „ „	5	„

Srečke po 1 gld. V TRSTU pri: Dan. Levy & C, Morpurgo & C.

Velika gospodarstvena izložba Beč

14 maja do 15 oktobra
10 sati u jutro do 10 na večer

šumarstvena, umjetnička i obrtnička-

Fontane Iuminense
Park i rotunda
večer električno razsvietljeno

Rotunda

Ulaznica 40 novč. — U nedeljah i svetcih 30 novč. — Ulaznice za djecu 20 novč.

Izdavatelj i odgovorni urednik M. Mandić. Tiskara Dolenc.

Broj 28. U Trstu 10. julija 1890. Godina XXI.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 5 redaka stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja po pogodbe sa upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Koma list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Izlazi svakog četvrtka na [illegible] arka.

Dopisi se nevraćaju ako netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½, i za pol godine. Izvan carovine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nala[illegible] se u Via Caristia br. 25

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Nar. Pos.

Poziv na predplatu.

Početkom ovoga mjeseca iztekla je mnogim našim čitateljem predplata na prvo polugodišće 1890. godine. Imade žalibože i takovih, koji nam duguju predplatu za jednu i više godina. Molimo dakle jedne i druge, da učine svoju dužnost, da nebude poslije njim i nam neprilika. Izdavanje lista neodvisna stoji velikih žrtava i dosta novca. Svaki prijatelj naše svete stvari dužan je, da nam olakša posao oko izdavanja ovog jedinog glasila za hrvatski puk Istre.

Novce molimo, da nam se šalje poštarskom naputnicom. „Naša Sloga" stoji na godinu za imućnije 5 fr. a za seljake 2 for. Na pol godine polovicu gornjih ciena.

Uprava „N. Sloge".

Izborna borba u Pazinu.

Izbor I. tiela mjestne občine Pazin obavljen je dne 3. ovoga mjeseca, nu pod sasvim drugimi okolnostmi nego li izbor u III. i II. tielu. Iz početka nisu valjda protivnici kanili ni u I. tielu sudjelovati, jer su predvidili, da će jim posao uzaludan biti. Nu poticanja izvana, te putovanja zemaljskoga kapetana g. dra. Campitelli-a u Pazin, gdje se je sastao sa ces. kr. kotarskim kapetanom, i u Trst, gdje je večao sa namjestnikom, uzbudila novi pokretaj kod talijanaške stranke, koja je na brzu ruku sastavila listu kandidata za I. tielo, te ju donieli takodjer c. kr. političkoj oblasti na uvid. Nesamo da su protivnici donieli listu na uvid, nego dali su razdieliti med c. kr. političke činovnike i listiće kandidata uz potvrdu primitka. Iz ovih činjenica možemo zaključiti, da je putovanje g. dra. Campitellia-a ipak nješto postiglo, jer drugčije nebi si znali tumačiti, kako je došlo do toga, da se je lista protivničkih kandidata podastrla političkoj oblasti skoro na odobrenje. Naša stranka nije moljakala nikakove milosti niti je priobćila svoje kandidate do znanja političkoj oblasti, jer na ovu to podnipošto nespada.

Bilo sada kako mu drago, protivna stranka tražila je saveznike na sve strane za izbor I. tiela. Kad je dne 2. ovoga mjeseca zaključen izborni čin za II. tielo, izjavi načelnik Inocent Fabris četvorici naših fiducijara, koji su sačinjavali izbornu komisiju, da ih odpušća, jer da neima povjerenja u nje, te da će za sutrašnji izbor I. tiela pozvati druge pouzdane nu osobe u komisiju. Ovdje valja odmah primjetiti, da se dosadanji načelnik Inocent Fabris nije nalazio med našimi kandidati za zastupstvo. Kad se je indi doculo, da je načelnik odpustio fiducijare, koje je bio dekretom imenovao kao članove komisije za cieli izborni čin, to je naša stranka predvidjala, da će se prigodom izbora I. tiela štogod neobična dogoditi. Uz sve to nije zdvojila, jer je imala uz sebe većinu. Osvane 3. julija. Oko 8 sati u jutro bili su već birači sakupljeni u občinskoj dvorani. Načelnik pozove u komisiju četiri člana talijanske stranke i to gg.: dra. Egida Mracha, Josipa Camusa, dra. Kost. Costantina i Josipa Ghersetticha. Naša stranka bila na sve pripravna. Nakon običnih formalnosti započe biranje uz sveobću napetost. Od strane vlade bio je prisutan ces. kr. kotarski kapetan g. Ivan Simzig. Komisija, kako gore rečeno, sastavljena pod predsjedanjem načelnika Inocenta Fabrisa, više puta podvrgla je naše birače seljačkoga stališa strogomu izpitu želeć doznati, tko im je uručio listu kandidata, dali ih poznaju itd., sve stvari, koje zakon nepropisuje, jer ovaj zahtjeva jedino, da birač izjavi, da želi za zastupnike muževe naznačene na cedulji. Punim pravom prigovorio je vladin povjerenik proti ovakovom postupku, koji se protivi zakonskim propisom. Svaka punomoć donešena od naših birača bila, je podvrgnuta najstrožijoj kontroli, te se je njekoliko punomoći odbilo, tobož da su pisane od jedne ruke. Birači, koji su glasovali za protivničku listu, nisu bili ništa izpitavani i njihove punomoći bile su sve u redu.

Da nam se nereče, da govorimo samo občenite nenavedši nikakve činjenice, to ćemo navesti imena svih onih naših birača, koje je komisija odbila, prem smo mi osvjedočeni, da su morali biti pripušćeni k glasovanju. Istotako navesti ćemo imena onih birača protivne stranke, koji su bili pripušćeni k glasovanju proti jasnomu zakonskomu propisu. Za občinske izbore zakon ustanovljuje reklame proti listinam, koje su četiri tjedna izložene. Tako se je radilo i ovdje. Njekoji reklami su podnešeni i povoljno riešeni. Svi birači, koji su u listini, imaju indi pravo glasa. Zakon nadalje nalaže, da suposjednici nekretnina imaju ovlastiti jednoga od suposjednika, da za nje glasuje. Isto valja i za suvlastnike, koji osim toga imaju glasovati po svojih zakonitih zastupnicih, ako su maloljetni. Za crkvena dobra i beneficija glasuju oni, koji po zakonu upravljaju timi dobri ili uživaju dotični beneficij.

Ovo predpostaviv, navadjamo imena naših birača, koji su bili odbiti.

1. Anton Požar upravitelj župe u Golojgorici, jer da neima župnika u Golojgorici, a njemu kao župniku u Pazu, da nepripada pravo glasa za župu Gologoricu, kojom upravlja.

2. Ivan Sisonić pok. Martina iz Trviža, jer da neplaća sam poreza i da su svi drugi subaštinici.

3. Anton Flegar pok. Antona iz Novaki, jer da mu nije još uručena baština pokojnoga mu otca.

4. Anton i Mate Čulo pok. Antona iz Gračišća, jer da nije valjana punomoć, prem su svjedoci, što su podpisali punomoć, bili prisutni u dvorani i potvrdili, da je suposjednik pred njimi ovlastio suposjednika, da glasuje.

5. Anton Brenko od Ivana iz Pićna, jer je bilo na pozivu označeno ime Anton Brenko Ivanov, a to da nije ista osoba! Uzalud su bili svi prosvjedi.

6. Anton Baćac pok. Antona iz Pićna, jer da se on zove takodjer Belušić, prem nije nitko dvojio o identitetu osobe.

7. Beneficij Gašprotić u Pićnu. Ovaj beneficij uživa Pravdoslav Filiplić, kapelan u Pićnu. Izkazav se sa dekretom prečastnoga ordinarijata u Trstu, da je beneficijat, al uzalud, odbijen bi.

8. Župna crkva sv. Mohora i Fortunata u Lindaru. Prikazao se župnik Bartol Vitezić sa dvima crkvenima starešinama, da glasuju, al je bio odbit, jer da je već glasovao, a da se samo jedanput može glasovati sa punomoćju. Prem se je dokazivalo, da se ta zakonska ustanova nemože upotrebiti na predležeći slučaj, gdje crkvena uprava glasuje za sebe, a ne za kojega trećega, nije ništa hasnilo. Sam ces. kr. kotarski kapetan Simzig zaklinjao je komisiju, da nečini toga, nu komisija odluči ipak, da se odbije.

9. Juraj Brečević iz Trviža je odbit, jer da mu nije ostavina još unešena.

10. Stipe i Ivan Ukotić iz Grdogsela odbiti, jer da su materijalno razdieljeni. Prigovaralo se, da to nije odlučno, jer da je porez nerazdieljen, nu nije ništa prudilo.

12. Prije podne nije komisija

PODLISTAK.

Put u Egipat.

II. dio.

U Port-Saidu.

Napisao **Vladko Krajanin.**

9. Vjeroizpovjesti.

(Dalje.)

Recimo koju takodjer o nošnji. Kao što svagdje na svietu, tako ovisi i u Port-Saidu nošnja pojedinih osoba od kese. Arapska nošnja neima ništa osobita u sebi. Djeca do 12. godine većim su dielom u samih košuljah, a isto tako i mladići, koji teže poslove obavljaju. Drugi imadu na sebi lahko odielo, pričvršćeno o pojasu kakvom vrpcom. Odielo to spušta im se do tla, nu njekoji mjesto toga nose hlače do koljena, a prsa pokrivaju kratkom košuljom, koju spuščaju preko hlača sve do koljena. Na glavi nose obično bieli „saruk" obavit oko „fesa" ili pak sam fes bez saruka.

Odličniji Arapi poprimili su većim dielom nošnju Europejaca. I njihove žene odievaju se sasvim jednostavno. Lahko, ponajčešće modro odielo spušta im se do tla, a lice im je po muhamedanskom običaju krinkom zastrto. Dekako, da to nije nimalo po volji našim mladim Europejcem, a vjerujte mi, da nebijaše to ni meni pravo. Jednom prilikom zapodjenuh s odličnijim Arapinom razgovor o arapskih žena.

— One zbilja izpunjuju sve dužnosti, što im ih nalaže vjera . . . rekoh tomu znancu i pogledah ga, da vidim što će on na to.

Trznuo se, otvorio dva puta usta, ko da će nješto važna reći, a napokon stane vikati prekidanim glasom:

— Što . . . . kakva vjera! . . Ništa da — ništa. Jadne djevojke . . . da, da to se je prohćele onoj ludi, onomu . . . Muhamedu, da se jadne djevojke moraju pred svietom kriti . . . To je ružno, da ružno, glupo ako hoćemo . . . a da mi je Muhamed ovdje, ja bih ga zadavio . . . . na ovako . . . i sgrčiv piesti, izlanuo toli grdnu psovku, da bi i sam Muhamed čuvši ju, bio morao zadrhtati, kad nebi bio u svojem „raju" zabavljen drugimi poslovi.

— A židovke? upitah ga.

— A to je sasma druga stvar, odvratio on smiriv se malko. židovke? One kose, one oči, oni nosići, oni zubići, one, one . . jabučice, onaj glasić, onaj stas, ono drže . . . .

— Dosta, dosta, a muškarci? upitah.

— Iškarioti brate, Jude Iškarioti, lopovi, žedni naše krvi, krvoloci . . .

U tom obziru nije pretjerivao. Za vrieme moga boravka u Port-Saidu dogodilo se tri ili četiri puta, da je pomanjkalo koje kršćansko diete. Drugi ili treći dan našlo bi ga tjedarstvo na tavanu koga židova. Jadno diete! U njegovih žilah nije se moglo naći ni kap krvi, svu mu je izvadio onaj krvolok. Kako mogoh čuti i u drugih mjestih, gdje imade tih nesretnih stvorova, takvi slučaji nisu nimalo redki. Što čine oni s kršćanskom krvi? Tajna . .

Njekoji vele, da ju prodavaju po sinagogah, ove da ju šire medju židove, koji borave u onom gradu, u kojem se nalazi takva sinagoga. Negdje okolo Uskrsa, da ti krvopije umaču kruh u kršćansku krv, pa ga onda takva pojedu. To da čine zato, da njekako ublaže na sudnjem danu srčbu božju, budući da niru ipak stalni jeli zbilja bio ono sin božji, koga su oni na križ razpeli, ili ne.

Bilo kako mu drago, svakako tvrdi se kao istinito, da židovi kupuju za skupe novce kršćansku krv.

Na grobliu.

Divna li bijaše večer, večer koja te sasma očara i koja te tajnstvenim svojim velom toli silno obujmi, da neznaš ni sam bili zatvorio oči, da te velikim svojim sjajem odviše ne razdraža, ili bi se uljuljao u slatko snatrenje zureći u nju.

Tišinu, koja je vladala gradom, prekidalo je kadkada pjevanje nestašnih djevojčica, nu to je trajalo tek kratko, a Port-Saidom zavlada opet grobna tišina.

Te večeri sjedio sam na balkonu sam samcat upirući svoj pogled o groblje, mjesečinom obasjano. Svoje oči povlačio sam od jednoga do drugoga križa, nebi li iz daleka mogao prepoznati onaj humak, koji krije pod sobom kosti jednoga između mladjih a najvaljanijih i najčestitijih sinova, što ih rodi tužna naša Istra. Ondje, medju onimi grobovi, koji kriju ostanke pripadnika raznih naroda, nalazi se takodjer grob i mladoga Hrvata-Istranina Ivana Korića. Rodio se u kršnoj našoj Liburniji, u mjestu Poljane občini Veprinac. Položiv dobrim uspjehom učiteljski izpit pokojni Korić bje namješten za učitelja u Premanturi. Sve što ga je poznavalo, ljubilo ga i štovalo, jer je bio čestit i valjan mladić, a svoje dužnosti vršio je kao malo tko, uviek točno i revno.

Al već iza prve godine svega službovanja pade mladi učitelj u ljutu bolest.

Nesretni njegov otac boravio je tada u Port-Saidu kao pilot kanala, a čuvši da

pripustila k glasovanju Frana i Antona Miandrušić-Madalenčića, jer da nije panomoć u redu. Pošto su se poslije podne oba brata prikazala, to ih je ipak komisija k izboru pripustila.

(Konac sliedi).

Pastirski list

austrijskih biskupa.

Javili smo nedavno, da su izdali svi austrijski nadbiskupi i biskupi skupni pastirski list o vrlo važnom pitanju, o kršćanskom naime uzgoju u naših pučkih školah, pa ga radi toga eto u cielosti donašamo:

Austrijski nadbiskupi i biskupi

svim pravovjernim svojih biskupija

mir, pozdrav i blagoslov u Isusu Kratu gospodinu našemu.

Gotovo Vam je, predragi u Isusu, došlo do znanja, da smo mi austrijski biskupi, po dužnosti svojoj pred Bogom i pred svietom, dne 28. febrara i 12. marča t. g. na mjestu, kamo nas uputi državni ustav t. j. u školskom odboru Gosposke kuće, izrazili potrebu, da se promjene obstojeći školski zakoni. Tuj zabtjevasmo, da se javna pučka škola za katoličku djecu uredi prama naukam svete naše vjere. Al eto, jedva taj korak učinismo i na nas se stalo s mnogih strana i svom žestinom navaljivati i naš postupak u slabom predstavljati svjetlu, krivo ga tumačeć i izvraćajuć našu pravu i jedinu namjeru. Čutismo s toga dužnost spram Vas, spram sebe i spram svih državljana u obće, da se u zajedničkom pastirskom listu otvoreno i bez okolišanja izjavimo, pa time zapriečimo barem kod dobro i pravedno mislećih svaku pometnju i dvojbu glede naših nauma i težnja.

Mi zahtjevamo katoličke javne pučke škole; mi hoćemo, da se katoličku djecu takodjer u javnih pučkih školah prema temeljnim zakonom njihove svete vjere ravna, podučava i uzgaja, da se dakle ciela uprava i sva djelatnost škole na vjeri osniva i da ju duh svete naše vjere oživljuje. Pa jeli taj zahtjev toli nečuven, da ga je slobodno toli smjelo napadati, kako to eto vidismo? Zar mi nješto nova tražimo? Il nismo jur pred toliko godina isto zahtjevali i sami neprestance nastojali i trudili se, da ti naši zahtjevi prodru i da se oživotvore? Il možda time iznašamo samo naše želje i naše težnje? Ne, predragi! Vi znadete, da nismo mi sami, koji to zahtjevamo, već da to moraju biti želje i zahtjevi svakog pravog katolika.

Glede tih zahtjeva prije svega u podpunom smo suglasju s naukom i mišljenjem glave svete naše crkve, svetog Otca Pape Lava XIII., kako se svatko uvjeriti može ne samo iz njegovih okružnica, nego i pisama na biskupe pojedinih zemalja. Čujte samo opomene, koje on u najnovijoj okružnici od 20. jenara t. g.: „O najvažnijih kršćanskih dužnostih“ [1]) na roditelje cielog kršćanskog svieta upravlja i nauke, koje je još prije dao biskupom franceskim, ugarskim i bavarskim. U onoj okružnici ovako opominje sveti Otac: „Roditelji imadu od naravi pravo, da podučavaju svoju djecu, a u isto vrieme i dužnost, da uzgoj i obuku djece prama onoj svrhi udese, za koju im božja blagodat nakloni porod. Nuždno je s toga, da se roditelji trse i da nastoje, kako će odlučno suzbiti svaki napadaj na to svoje pravo; oni ne smiju na nijedan način zanemariti pravo kršćanskoga uzgoja svoje djece, koje im pripada, a koje im dakle i tu dužnost nalaže. Poglavito moraju oni djecu svoju od onih škola udaljiti, gdje je pogibelj, da se okuže otrovom bezboštva. Gdje se radi o valjanom uzgoju mladeži, tuj nikakav uloženi trud i rad nije tolik, a da se još više poduzeti nebi moralo“.

Na francezke pak biskupe piše sveti Otac dne 8. febrara 1884. med ostalim ovako [1]): „Od najveće je važnosti po obitelj, da se djeca iz kršćanskog zakona jur sa rana u vjeri poduče, te da su vjerskim duhom proniknute one naučne grane, u kojih se obično mladost izobražuje. Cieputi i dieliti jednu od druge nije nego nastojanje, da njezna dječija srdašca hladnokrvna i ravnodušna postanu obzirom na njihove dužnosti spram Bogu. Takav način uzgoja je pogrešan i u nježnoj dječijoj dobi posve pogubau, jer u istinu dovadja k bezboštvu i vrata zatvara vjeri. Valjani roditelji moraju svim marom nastojati, da njihova djeca, čim dodju k razumu, nauče zapovjedi sv. vjere, te da u školi ničesa ne bude, što bi moglo čistoću bud vjere bud čudorednosti povrieditl. Tu skrb kod obuke djece nalaže zakon božji i naravski, od koga nemogu biti oprošteni roditelji nikad i s nikakvog razloga. Crkva pako, ovlaštena od svoga božanskog utemeljitelja, da sve narode dovadja kršćanskoj mudrosti i brižljivo pazi, u kojih li se nanclh njezina mladež podučaje, odsudila je uviek i otvoreno takozvane neutralne ili bezvjerske, mješovite ili svjetovne škole, te nepreslance opominje otce obitelji, da budu na oprezu u toli važnoj zadaći“. — A biskupe ugarske upozori zabrinuti sv. Otac god. 1886. ovimi riečmi [2]): „Dub današnjeg vremena i življenja jest žalibog taj, da premnogi svom silom snuju i rade, kako da odtrgnu školsku mladež pazki i spasonosnom uplivu sv. crkve. Prečesto se podupiraju i zahtjevaju tako zvane neutralne (bezvjerske), mješovite ili svjetovne škole, a to jedino u namjeri, da se mladež uzgoji i da ponaraste u čim većem neznanju najsvetijih stvari i bez ikakve skrbi za vjeru. Pa budući je to zlo razširenije i veće, nego li je svaki uzruk i svaki protuliek, opažamo eto naraštaj, koji za duševna bogatstva ne mari, mladost bez vjere i bezbožnu. To uzasno zlo odalečajte, častna braćo, svim žarom i svim trudom od Vaše Ugarske . . . . Mi bo, duboko proniknuti važnošću same stvari, želimo i hoćemo, da su crkvi slobodne ruke kod javne obuke mladeži, jer tad samo može će ona vršiti dužnost, koju joj Bog naloži. Vas pako živo zaklinjemo, da u tom smislu marljivo i neutrudljivo radite. Medjutim pak opet i opet nagovarajte otce obitelji, da ne šalju svoje djece u one škole, gdje je opravdana bojazan, da mladost svoju kršćansku vjeru izgubi, i ujedno Vi skrbite za škole, koje se budu same preporučivale i čistoćom nauka i dobrim ponašanjem svojih učitelja, i koje budete vodili Vi svojim ugledom i pažljivim svojim svećenstvom“. — A god. 1887. tuži se sveti Otac u pismu na biskupe bavarske ovako [3]): „Pravi ima sad crkva razlog da plače i da jauče, jer mora gledati, kako joj se jur u ranoj i nježnoj dobi odkida mladež, pa se istu sili u škole, u kojih se Bog ili nit ne spominje ili pak vrlo malo i to po krivih naukah“. Zato ih opominje, da bdiju i da skrbe, da mladež ne izgubi katoličku vjeru i da se čudoredno ne pokvari u onih školah, koje su posve il djelomice odrekle posluh crkvi.

(Slieditl će).

DOPISI.

Sa otoka Lošinja početkom julija. Dvie godine nazad boravio je ovdje putujući gospodarski učitelj g. Volpi i držao njekoliko predavanja u občinskoj dvorani u Malomselu, kojim prisustvovaše, neznamo jeli dva seljaka, ostali sve sami kaputaši. Nećemo za sad izpitivati kakva je bila ili može biti korist takvih predavanja, al toliko priznajemo, da nitko ne žali ako ih neima. Istom sgodom pohodio je gosp. Volpi i Veloselo, da tamo pouči kmetove o razboritom gospodarenju, ali i ondje malo mu se koji odazvao zato, jer ga nitko nije razumio, pošto je on samo talijanski tumačio. Kud te prigode obašao on i okolicu, da pregleda vinograde, te odkrio trsnu uš ili filokseru u mnogih vinogradih.

Dična „Sloga“ je već o tomu pisala, kako su bili brižni Veloselci, koju godinu prije dolazka g. Volpia, poslali njekoliko trsova u Poreč, da se tamo izrase o bolesti, koja se bijaše pojavila na njihovoj lozi i o odgovoru što su dobili Veloselci, da to nije naime trsna uš, već neka druga bolest, sasvim nova, koju se neda pobliže označiti.

Bilo kako mu drago, to stoji, da nas je g. Volpi prvi upozorio pred dvie godine dane, da je na našem otoku trsna uš počela harati, da nam je dokazao, gdje je ima u veloselskih predjelih i da nas je stao nagovarati nek se latimo sredstva, kako bismo zapriečili, da se dalje neširi.

Po navadi, kotarska politička oblast imenova odmah odbor naznačiv mu njegov djelokrug, a izda k tomu proglas za ovaj kotar, koji bijaše tiskan u „Osservatore Triestino“. Odbor taj uzeo je ozbiljno stvar, te se latio posla i u malo dana želio je izviestiti o svojem radu. Ali kad je htio predati svoje izvješće, odgovorilo mu se, da to tako neide, jer da se obaviesti glede filoksere imadu dati u posebnih tiskanicah, za koje da se je jur pisalo. To bijaše dvie godine nazad. Čekasmo do konca 1888. godine, čekasmo kroz cielu 1889. godinu, čekali smo tekuće godine do polovice junija, dok napokon nedobismo viest, da su te toliko očekivane tiskanice glede filoksere stigle na občinski ured, koji je ovih dana sazvao u njednicu odbor.

Čitavo to vrieme uz najbolju volju odbor nije mogao opraviti ništa, jer nebijaše u njegovoj vlasti išta poduzeti, i jer je on ovlašćen samo na to, da stavi po koj predlog i da izviešćuje kotarsku političku oblast, na koju spada odrediti sve što je potrebito u tom pogledu.

Opisano Vam bijaše već koliko si truda daje poglaviti kotarski politički poglavar e da Lošinj postane zimskim lječilištem; koliko si brige daje u nadziranju kotarske gospodarske zadruge, a eto Vam sad dokazano, koliko se toga učinilo, da se širenju trsne uši stane na put. Ona jedina odredba, što je obielodanjena prije dvie godine, ostala je mrtvo slovo, a nitko se nije na svietu više sjećao, da je ikad bila izdana; tako se je na vrieme toga propisa slabo pazilo! Izim toga nije se ništa poduzelo za slučaj, da bi se trsna uš razširila u ove krajeve, te uništila ljepe i bujne vinograde, ili da se bar zaprieči, da se neprenese na Susak, na Unije ili ti na Srakane. Medjutim dok je odbor čekao na te toli važne upitne tiskanice u pitanju filoksere, trsni učenac nije čekao na nas, nego je iz veloselskih predjela poletio na Kofranu, Čunsko, Nerezine i na Jilovik, gdje je traje početo venuti, a po koja loza je već usahnula.

Sad ne preostaje drugo tomu znamenitomu odboru već da se osviedoči, da je trsna uš zarazila sav lošinjski otok.

(Konac sliedi).

Pogled po svietu.

Trst, dne 9. julija 1890.

Austro-Ugarska: Uspjeh izbora u Šleziji neda mira židovsko-liberalnoj štampi. Pobjeda tamošnjih Slavena t. j. Čeha i Poljaka porazila je liberalne (!) Niemce, koji krive radi svog poraza vladu i umjerene Niemce. Slaveni u Šleziji imsdu sada većinu u izvanjskih občina i tako će izabrati kod prvog zasjedanja jednoga svoga člana u zemaljski odbor.

U Solnogradjskoj birale su izvanjske občine u zemaljski sabor sve osim jednoga, umjerene Niemce, koji su osim toga odlični branitelje naše crkve.

Česko namjestničtvo je razpustilo mladočesko seljačko družtvo sbog jedne resolucije proti zakonu o nadzoru pučkih škola, jer da je tim prekoračilo svoj djelokrug. Dne 6. t. mj. držao je vodja mladočeske stranke dr. Eduard Gregr u staročeskom gradu Turnovu govor proti česko-njemačkoj nagodbi, koja da je mnogo gora od nagodbe izmedju Hrvata i Madjara. Govornik je svršio svoj govor sa uzklikom: „dolje s bečkom nagodbom“, čemu je skupščina burno odobravala.

Kano prvi uspjeh česko-njemačke nagodbe ističu mladočeski listovi i tu činjenicu, što je austrijski ministar trgovine pohodio njemačke krajeve u Českoj, dočim je mimoišao češka mjesta. Takav postupak ministra, da će još više ogorčati duhove češkoga naroda.

Crnagora: Ovih dana bijaše iz zasjede ustrieljen rodjak knezu Nikole i zapovjednik na Cetinju g. Božo Martinović. Razlog tomu zločinu, da je osveta. Zločinca — Savu Počeku — uhvatilo je občinstvo, te mu samo sudilo izprebijav ga do smrti. To nedjelo izazvalo je na Cetinju silno negodovanje.

Srbija: Iz Biograda javljaju, da se tamo smatra postupak razkralja Miłana kao da je u dogovoru sa regencijom proti radikalnoj stranci i samomu ministarstvu. Milan da je u dogovoru i sa častničtvom, koje da će mu pomoći u stanovitoj prigodi pozatvarati sve ministre. Regenti Belimarković i Protić da podupiraju u tom razkralja. U Prištini bijaše umoren srbski konzul Marinković od nepoznate do sad ruke. To se dogodilo večer na ulici. Srbi misle, da su umorstvo počinili Bugari ili njihov plaćenik. Turska vlada naložila je usljed srbske note strogu istragu.

Bugarska: Poslije smaknutja majora Panice bijaše pozatvarano više častnika i prijatelja pokojnikovih, za koje drže bugarski vlastodržci, da bijahu sa pokojnikom u savezu. Kako je danas nesigurno stanje u Bugarskoj, svjedoči nam činjenica, da je dala vlada proglasiti u većih mjestih obsadno stanje. Ovo nam pokazuje takodjer, da se ćuti vlada kneza Koburga vrlo nesjegurnom.

Italija: Vladine novine pišu opetovno, da će se tekom budućega mjeseca sastati prvi savjetnici vladara: Italije, Austro-Ugarske, Njemačke i Englezke. Francezke i ruske novine pišu, da se neboje toga sastanka, premda će isti biti naperen glavno proti tim velevlastim.

Englezka: Iz Londona javljaju, da se je dne 8. t. mj. momčad granadirskog bataljuna uzprotivila inšpekciji, te se pozatvarala u svoje sobe. Pukovnika da je primila momčad sa žviždanjem. Osim toga imadu u Londonu štrajk redara, koji neće vršiti službe, jer da su slabo plaćeni i težka da njim je služba. Poradi štrajka odpustio je zapovjednik redarstva 50 redara iz službe.

---

[1]) Sapientiae christianae.

[2]) Nobilissima Galiorum gens.

[3]) Quod multum diuque, od dne 22. agusta

---

mu sin silno boluje, povrati se u svoj zavičaj, i odluči svoga sina povesti sobom u Port-Said, nebi li mu promjena zraka i blažije podnebje koristilo.

Prije nego li otidoše iz domovine, razgovarao sam s pokojnikovim otcem.

— Nedao Bog, da mi umre, reče mi on medju ostalim, a suze mu poliše zabrinuto i tužno lice. Oh! za sjegurno, reče, nebi dugo vremena za njim poživio.

— Nadajte se u Boga, rekoh ganut, koji dieli i uzimlje. On će Vašemu sinu vratiti prijašnje zdravlje.

— Dao Bog! bilo tako, završi nesretni otac.

Otac i sin odputovaše u Port-Said. Početkom bivalo je mladomu učitelju nješto bolje, nu do mala počeo ave to jače opadati i ginuti, dok ga napokon ljuta bolest sasvim ne shrva. a on u najljepših godina izdahne plemenitu svoju dušu daleko od domovine u naručaju svoga nesretnoga otca. I tako krije našega prevriednoga Ivana tudja gruda egipatske zemlje na port-saidskom groblju, a ja mu tako blizu, pa da mu nerečem jošte jednom srdačni s Bogom? Odlučih dakle, da što prije posjetim groblje, u koje sam iz daleka zurio i koje je u meni probudilo sijaset gorkih i žalostnih uspomena. Da se otmem silnoj sjeti, koja mi je bila zaokupila dušu, ostavih balkon i podjoh u sobu, u kojoj su svi moji sakupljeni bili. Sutradan podjoh na groblje. Pratio me dječak, koji je znao gdje se nalazi Koričev grob. Kad ga nadjosmo, dječak me ostavi, a ja ostah sam kraj groba mladoga Hrvata. Zavezoh se u težke misli.

— Zar je sbilja sudjeno, govorah u sebi, da baš oni, koji bi najradje poimogli našoj jadnoj domovini, moraju leći u rani grob. . . . Oj! Istro premila, koli si mi nevoljna. Koli si nesretna u svojoj djeci! Jedni te ostavljaju i hrle u naručaj dušmanina tvoga, pa u zajednici s njimi bodu ti oštrim izdajničkim nožem izmučene tvoje grudi. Drugi pako, koji žele, da ti budu štitom pred neprijateljem, nemogu ti pomoći, jer ih mlade i čile nemila smrt pokosi i strovali u prerani grob. A eto jednoga takvoga, komu nebijaše sudjeno niti odpočinuti u tvojem krilu. Ah! Ivane rano naša, kud nam ti ode? I ti si se odielio od nas i od svoje mile domovine, koju si toli žarko ljubio. Pa kad nisi mogao naći počinka u domaćoj grudi — već ovdje — daleko od svojte i prijatelja, roda i domovine, eto mene nad tvojim humkom, da ti u ime svojih i tvojih zemljaka izkažem posljednju počast, da ti izrazim iskrenu zahvalu za svu onu ljubav, koju si ti izkazivao prama svojemu narodu.

(Slieditl će).

[1]) Officio sanctissimo adducti, od 22. decembra.

Franina i Jurina

Fr. Ča da j' bila tombula va Pazine?
Jur. I kakova!
Fr. Ki ju j' pak storil?
Jur. Dragi ti, ča to pitaš, ki drugi lego krnjeli i šarenjaki.
Fr. Pasje noge, al su srećni!
Jur. Ma ja, pak još se tuže.
Fr. Morda bi bili radi i cinkvinu.

Različite viesti.

Imenovanje političkih činovnika za Primorje. Kotarskimi komesari za Primorje imenovani su medju ostalimi i sliedeća gospoda: Alfred Manussi pl. Montesole, Teodor Princig, Ernest Gironcoli i Franjo Renner. Osim ovih imenovano je više njih koncepisti.

Imenovanja u trgovačkej mornarici. Pomorska vlada na Rieci imenovala je pomorskimi trgovačkimi kapetani duge plovitbe gg.: Nikolu Kozulića iz Malog Lošinja, Ladislava Kardosa iz Jazapati, Dušana Kovačevića iz Kotora i Franju Bašića iz Poljanab. Zatim imenovani su trgovačkimi poručnici: Antun Kolombis iz Cresa, Josip-Kosović iz Dobrote, Šimun Kuzulić iz Malog Lošinja i Irenej Šnaus iz Bakra.

G. Ivo Karabaić. O našem suxemljaku, kotarskomu kapetanu Karabaiću čitamo, u zadnjem broju „Glasa Crnogorca" od 16. (28) junija: „G. Ivo Karabaić, koji je evo već 10 godina kao tajnik namjestničtva zadarskog, (nije, već tršćanskog. Op. Ured.) bio pridjelen ovdašnjem c. i kr. austro-ugarskom poslanstvu, postavljen je nedavno za kotarskog prestojnika u Knin, a na njegovo je mjesto odredjen g. Budisavljević, koji je ovdje došao prošle nedjelje. G. Karabaić krenuo je jutros na mjesto svoga opredjeljenja, ostavljajući na Cetinju liepo uspomene. Čestitamo kninskomu kotaru na takom upravniku".

Političke družtva „Edinost". Predsjedničtvo toga družtva poziva gg. odbornike, namjenike i pouzdanike za nedelju dne 13. t. mj. u 10 sati u jutro k redovitoj sjednici i to u prostorije „Delavskoga podp. družtva" (Via Molin piccolo br. 1). Na dnevnom redu biti će vrlo važan predmet, te su radi toga zamoljena spomenuta gospoda, da se svakako sjednici dostaviti izvole.

Bakljadu i serenadu prirediti će gombalačko družtvo „Sokol" u Ljubljani na čast novoizabranom počastnom gradjaninu g. Ivanu Hribaru danas dne 10. u 9 sati na večer. Kod serenade pjevati će pjevački sbor čitaonice. Nakon serenade prirediti će se svečana „sokolaška večer" uz svirku vojničke glasbe u vrtu čitaonice.

Broj birača, što su glasovali kod občinskih izbora u Pazinu koncem prošloga i početkom ovoga mjeseca.

III. Tielo:

Dne 23.	junija	161
Dne 25.	„	128
Dne 26.	„	97
Dne 27.	„	67
Dne 28.	„	66
	Ukupno	519

II. Tielo:

Dne 30.	junija	142
Dne 1.	julija	115
Dne 2.	julija	105
	Ukupno	362

I. Tielo dne 3. julija:

a)	naših	113
b)	protivničkih	80
	Ukupno	193

Ovoliki broj birača nije još nikada pristupio k izboru.

Ovdje sliedi broj izbornika, kojim pripada pravo glasa kod občinskih izbora u Pazinu:

III. Tielo: Birača 1862.
II. Tielo: Birača 711.
I. Tielo: Birača 294.

Naknadni izbori za zemaljski sabor u Poreču. Nekoji talijanski listovi Primorja donieše viest, da će se obaviti naknadni izbori za istarski sabor koncem tekućega mjeseca. Dvojimo, da će biti ta viest istinita, jer bi se o tom već i više moralo znati, da se pojedine občine i gradovi pripraviti uxmogu. No zatezati se neće već dugo moći, pa ako se ti izbori neobave tekom ovoga mjeseca, obaviti će se bez dvojbe mjeseca sgusta. Bilo jedno il drugo, nije nam već daleko ni jedno ni drugo, pa s toga preporučamo našim prvakom u onih izbornih kotarih, gdje se imadu izbori obaviti, da se dadu na rad, da ih izbori nepripravne nezateku. Kako je poznato, imadu se obaviti naknadni izbori u izvanjskih občinah političkoga kotara Volosko (2 zastupnika) te u gradovih toga kotara (1 zastupnik) i u gradovih Pula-Vodnjan (1 zastupnik). Dakle na posao birači!

Otvorenje „Hrvatske čitaonice" u Bazu obavilo se prošle nedjelje vrlo svečano. Gostova i članova nadošlo je ne samo iz čitave one prostrane občine, već takodjer iz susjednih občina pa čak iz Trsta. Brzojava i pismenih čestitaka stiglo je iz raznih krajeva Istre, iz Trsta, Gorice, Rieke, Zagreba itd. O toj krasnoj narodnoj svečanosti imaćemo obširan opis, nu moradosmo ga radi preobilnosti drugog gradiva do budućeg broja izostaviti.

Dioničarom „Narodnega doma" u Kastvu. Budući se je odlučilo odmah graditi novu dvoranu u „Narodnom domu", umoljavaju se najuljudnije ona gospoda, koja su od strane podpisanog dobila okružnicu glede dvorane iste, a nisu se još oglasila, da se u stvari izvole izjaviti najdulje u roku od 8 dana.

Upravni odbor „Narodnoga doma"
Kastav, 8. julija 1890.

Uzajemno osjeguravajući zavod „Unio Catholica". Pred pol godine ustrojio se u Beču uzajemno osjeguravajući zavod „Unio Catholica", komu je glavna svrha, da izpodrine medju katoličkim pučanstvom Austrije židovsko-liberalna osjeguravajuća družtva, ustrojena većinom na dionice.

„Unio Chatholica" jest zavod, koji neide za dobitkom, već za tim, da olakša breme osjeguravanja čim više je to moguće. Dan današnji osjegura se komu je ikle moguće na život, a prof. ognju i drugim nezgodam osjegurano je medju naprednimi narodi sve, što posjeduju. Osjeguravajuća družtva jesu u Austriji malom izminkom u židovskih il liberalnih rukuh, koje si pune žepove ponajviše žuljevi državljanah katoličke vjere. Tomu zlu hoće da doskoči novoustrojeni zavod „Unio Catholica", kojemu su na čelu visoki crkveni dostojanstvenici i katolički plemići. Ovaj zavod stupio je u savez sa najstarijimi uzajemno osjeguravajućimi se družtvi, koja imadu na upravi čestite katolike i vriedne držav'jane. Radi toga pruža „Unio" više sjegurnosti nego li ikoje drugo osjeguravajuće družtvo na dionice.

Nukanam toga zavoda odazvalo se već do sada pučanstvo raznih pokrajinah država a neima dvojbe, da će mu se odazvati svuda, čim ga bude više svećenstvo preporučilo svojim vjernikom, što će zaista sliediti. Pošto je u susjednoj Kranjskoj počeo raditi taj zavod liepim uspjehom, ustanovilo je glavno ravnateljstvo u Beču glavno zastupstvo i za naše južne pokrajine imenovav za iste urednika našega lista glavnim zastupnikom. On će zastupati taj zavod u Primorju (Gorica, Trst i Istra) i Dalmaciji, kamo će poslati svoje zastupnike, koje već sada našim prijateljem, osobito rodoljubnom svećenstvu i učiteljstvu toplo preporučamo.

Tko bi želio preuzeti u pojedinih kotarih, občinah ili gradovih zastupstvo toga zavoda, neka se obrati na urednika našega lista. —

Iz oglasa na četvrtoj stranici lista razvidno je kako i u kojih strukah radi taj zavod.

Iz Pule pišu nam 5. t. mj. Kako u svih većih gradovih tako se i kod nas prodiče u crkvi svaki dan u mjesecu maju kod pobožnosti na čast Bl. D. Marije. Mali radniku nebijaše moguće zalaziti u kuću božju svakog dana, nu išao sam vazda kad mi je to posao dopuštao. Prodikao je njeki tudjinac, vazda iz Italije — dakako u talijanskom jeziku. Kod jedne prodike potužio se taj prodikač — i punim pravom, da ga srce boli što naši gradjani nemare za crkvu niti za rieč božju i što su toli neharni naprama ovoj krasnoj pobožnosti. Velevriednomu prodikaču darovao sam a dajem i danas posve pravo, jer ga je moralo boliti i žalostiti, što se je mučio i trudio — pa za koga? za prazne većinom klape. Ali dajuć njemu pravo moram ću odlučno odsuditi one naše crkvene pogiare, koji znadu, da nemare naši sugradjani talijansk. jezika za ovakve pobožnosti, pa ipak naručuju dobre prodikače, da se oni kine i muče u praznoj crkvi. Naši crkveni poglavari znadu nadalje, da bi se ked ovakve pobožnosti crkva napunila — kad bi se prodikalo u hrvatskom jeziku. Oni znadu, da je bilo u prijašnja vremena kod hrvatske prodike uviek dosta pobožna puka, da smo mi Hrvati i u obće Slaveni vrlo rado zalazili u crkvu slušati rieč božju po nedeljah i blagdanih, nu uza sve to oni ipak neće, da zadovolje svojoj najsvetijoj dužnosti i našoj najpravednijoj želji. Oni il mrze i preziru nas i naš jezik, pa njim je milije, da bude crkva prazna nego li puna, ili nevrše hotomice svoju dužnosti, da mogu trubiti u židovsko-liberalnih novinah, da Slavena u Puli neima i da njim netreba hrvatske prodike. Mi smo odavna zaprosili presvietloga biskupa, da nam se dade prodikača, koji znade govoriti hrvatski, da se naučijemo i mi rieči božje u svojem materinskom jeziku, ali dobismo na žalost našu i na štetu svete vjere: kamen mjesto hleba!

Iz Žminja nam pišu, da su se zastupnici I. tiela zahvalili na svojoj časti, da je ostavka primljena od občinske deputacije na znanje i da je već shodno naredjeno, da se na temelju posliednje izborne liste izaberu novi zastupnici I. tiela, te je izbor određen za dne 21. t. mj. Kao što će biti poznato našim čitateljem, kod posliednjih občinskih izbora prodrli su u I. tielu protivnici. Obće je poznata stvar, da se je već jednom ova zapuščena občina počela oporavljati i to pod upravom našega zastupstva. Protivnička manjina neznajuć što da čini, zahtjevala je od političke oblasti ništa manje, nego da se sadanji občinski tajnik odstrani. Pošto nije politička oblast mogla takvomu zahtjevu zadovoljiti, to se je manjina zahvalila. U dobar čas! Nastojte Žminjci, da izaberete u I. tielu sviestne naše muževe, da vas tako nebude nitko smetao u radu za obće dobro.

Iz Moščenica pišu nam dne 7. t. m. Imam Vam javiti veoma tužnu viest iz ovih strana. Jučer nas je zadesila velika elementarna nesreća. U predvečerje se crni oblaci navukli nad Moščenicami tako, da je bilo predvidjeti, da će se kakva nesreća dogoditi. Žalibože to se i dogodilo. U večer na 10 sati pučela padati tuča, te je dobar dio Moščeništine skoro sasvim uništila, a što je preostalo tuči, smlatio je vjetar. Najviše štete je pretrpila občina Kalac, jer su tri diela usjevah, grožđa itd. sasvim uništena, dočim je okolo grada uništen jedan dio, pošto je tuča tuj padala pomješana sa kišom. Brsešćine je takodjer dobar dio potučen. Njekoliko godinah skoro redomice nas taj nemili gost pohadja. Jadan narod, čitavu godinu se muči, a eto u pol sata njegov je trud uništen. U ovakvih okolnostih sirota narod mora da zdvoji.

Iz „Gornjeg kraja" u Velomselu na Lošinju, pišu nam 5. t. mj. da je ondješnji dušobrižnik velečasni Ante Petrina na dan sv. Vjekoslava odpjevao svetu misu na uspomenu dvadesetpetgodišnjice svoga mističtva. Služba je bila obavljena sjajno po crkvenom obredu, a množina puka u taj dan pohodi svećara, zaželiv mu svako dobro. Puk, pa i odličnije osobe dobro poznaju don Antona, kao poštena, ljubezna i iskrena svećenika i rodoljuba. Živio nam još dugo taj čestiti sin našega naroda i bio nam i nadalje na koriet duševnu i tjelesnu.

Proti koleri. Glavarstvo občine Kastav izdalo je na občinaro sliedeći oglas kako se imadu ravnati proti koleri: „U Španjolskoj pojavila se je kolera. Dokazano je, da se kužne bolesti najlaglje šire ondje, gdje nije čistoće. Cesarska i kraljevska vlada odredila je pomorsku zaprtiju ili kvarantinu za ljude i robu, što dolazi iz okuženih mjestah. Zajedno je naredjeno, da se u svakoj občini odstrani svr, što bi moglo biti uzrok, da se strašna bolest razširi, ako bi se, nedaj Bože, u našem kraju pojavila. Zato vam se svim za vlastitu korist preporuča: 1. da svaki u svojem stanju pazite, koliko je više moguće na čistoću tjela i odjeće svoje i svoje obitelji; 2. da se po mogućnosti nehranite hranom, koja nije posve zriela, navlastito čuvajte djecu od nezrela voća (kira); 3. da nepijete naglo vode trudni, dok niste malo odpočinuli i da se čuvate piti vodu ležeću i blatnu; 4. da nesjedite dugo vremena i mnogo vas u zat vorenih sobah po oštarijah, nego radje ostanite vani na čistu zraku. Zapoveda se pak svim i svakom pod zakonitu pedepsu: 1. sve gomile i gnojaice imaju se u vremće od svam dan-u iscistiti, nemre gnoj odpeljati dalje od stana u njive ili u drugo prilično mjesto i tamo ga zemljom pokriti. Kod poglavarstva občine moći će svaki u malu cenu dobaviti vitriola i razmočiti ga u vodi, ter mjesto, gdje je bila gomila, razlopom polijati, da se tako razkuži. 2. zahodi ili proraže imaju se u isto doba očistiti, gnoj odpeljati i pogrnuti dalje od stana; pak proraže višeput razkužiti. 3. Gdje puk mora vodu uzimati na kalih za kućnu porabu, ondje se nesmije živina pustit u nutar na napoj, nego se mora vani napajati kablom. 4. kanale do privatnih i občinskih šternah i kali imaju njihovi gospodari ili bližnje selo očistiti svako malo. 5. gospodari, kojim bi se našla osobito zapuščena i blatna kuća, štala, kotac, biti će strogo pedepsani. 6. zabranjena je oštro prodaja mesa, ako nije posve dobro pečen i prodaja nefriške ribe i nezreloga žita. Što se takovoga nadje, biti će uzeto i uništeno. 7. klaonice i mesnice imaju se neprestano držati čiste. 8. Svaki občinar, navlastito župan, dužan je tudjemu klateću i petljaru javiti, neka se nosi iz občine, jer koga se prime, biti će pod šub oteran na svoj dom. 9. svaka sumnjiva smrt ima biti dojavljena občinskomu poglavarstvu. 10. svaki župan i svaki član občinsko zdravstveno komisije ovlašćen je ovim oglasom, da po ovoj naredbi postupa kako občinski glavar i da neposlušnoga prijavi glavarstvu občine radi pedepse. Ufamo se, da će svaki znati obsluširi ove savjete i naredbe za svoju i občenitu korist.

Iz Zadra pišu nam 30. junija t. g. Ovdje se je danas dogodila grozna nesreća. Pobožni stanovnici sela Ugljana, na istoimenom otoku (blizu Zadra) došli jutros u Zadar, da otvore „Sveca" (arku sv. Šimuna.) U četiri sata poslije podne ukrcalo se oko dvadeset njih (što mužkaraca i ženskih) u brodić, s kojim su došli, i odputili se kući. U pol kanala susretne ih jedan talijanski brod. Barka se zamota u konop, kojim je bio vezan kajić talijanskoga broda, te se prevrne. Nesretnici utopiše se svi, osim trojice, koje su ovdješnji ljudi spasili i doveli amo u Zadar. Jedan je od njih umro, a dvojica su pod ljećničkom brigom. Nezna se jošte za točan broj utopljenika, o čem će se redaretvo obaviestiti kod istih seljana. Čim se bude znalo za točnije viesti, javiti ću Vam.

Nauku nauka.

Ne valja žeti krumpirove zeleni (nati). U okolici zagrebačkoj, osobito u prigorskoj strani, seljaci s težkom mukom dočekuju, kad će se krumpirova zelen podići, da ju mogu požeti za hranu svinjam.

Misle ubogi, da može krumpir rasti i sazrieliti bez vanjske zeleni; nu to je naopako mnienje, pa se o opasnosti takova postupka nesmie svatko sam uvjeriti. Da i ne gledamo na to, da je krumpirova zelen štetna zdravlju, moramo osuditi običaj, da se žanje zelen krumpirova. Tá svaka bilina crpi moć ne samo iz tla već takodjer iz zraka te bezuvjetno ne može koren biljke, da se do kraja razvije bez surada vanjskih česti biljke. Krumpir, kojemu je prerano odsječena zelen, neće se ni u komori kroz zimu držati, već će gnjiliti.

Neka štioc iz ovoga našega razlaganja prosudi, koliko je naopak običaj, da se zelen krumpirova žanje.

U nas goji se krumpir bilo za direktnu hranu čovjeka, bilo za destilaciju šeste ili špirita. Za hranivo neima biti krumpir voden, već brašnat, a za tvorbu šeste valja da bude u njem što više škroba; jer se inače ne bi izplatilo, da iz njega žeženo šestu. S toga valja, da gleda poljodjelac, kako će proizvesti krampir, koji obiluje škrobom. Hoće li pako, da ga za kuću ima, za razno ljudsko hranivo (juhu, varivo, uz meso itd.) tad mu ne vriedi krumpir, ako nije brašnat, što ne može da bude, ako nije podpuno dozrio. Nu kako postaje škrob u krompiru? Škrob, kao i slador, spada u ugljične hydrate; on zastoji od tri počela: ugljika, vodika i kiselika. Prvi prima krumpir iz zraka i vode (kiše, rose) i to posvemito pomoću svoje izvanjske zeleni. U chlorophylu vlasovite vrieže, što vise u gomolja, ne pomažu ništa za njegov rast ni za dozrievanje. One crpe iz tla nekoje soli i nekoje druge tvari, što ih gomolja treba. Kiseline ugljične ove vrieže ne uzimaju; ona dolazi iz zraka u lišće pak se u njem pomoću chlorophyla pretvara u škrob. Zeleno lišće možemo prispodobiti plućima u životinje i čovjeka, ipak s tom razlikom, što pluća ugljičnu kiselinu izdišu, dočim ju lišće udiše.

Da to bolje razumijemo, neka nam je dozvoljeno kojn natuknuti o življenju biljke u obće. Velika je razlika izmedju življenja biljke i životinje. Ta je razlika osnovana na tom, što bilina nema organa, kojimi bi neprobavljene česti onoga hraniva, što ga je primila bud iz zraka bud iz zemlje, odstranjivala, kao što čovjek i životinja odstranjuju neprobavljene česti hrane u izmetinah t. j. u ekskrementih. Bilina prima hranu na cieloj površini svoga tiela tako zvanom tkaninom svoga staničevlja, kroz koju mogu u nju dopirati samo plinovito sastojine i tekućine.

Životinja prima hranu posebnim jedačim ustrojem, dočim bilina čitavim svojim ustrojem prima ugljičnu kiselinu i vodu, te ju s mjesta pretvara u škrob, pri čem u isti čas odstranjuje i u zrak izdiše kiselik, što ga je bilo u tom njezinom zračnom i žitkom hranivu. Bilini jeste zadatak, da ugljičnu kiselinu, što ju odbiše iz svoga organizma ljudi i životinja, usišo i u svoj ustroj prima. U tom smjeru jesto bilje u istinu uzdržavatelj života ljudskoga i životinjskoga; jer bi bez ove funkcije bilja, da na ime troši ugljičnu kiselinu, bio zrak prepun ugljične kiseline, u kojoj ne može životinja da živi.

Dakle, žanjuć zelen krumpirovu, uzimaju se biljci najvažniji organi, bez kojih se ne može gotoviti škrob, a opet bez ovoga krumpirovo gomolje neima hranive vriednosti. G. L.

Listnica uprave.

P. A. Trebinje. Dne 23. decembra 1889. primismo for. 2, i to od 1. jenara do 30. junija 1890. i dne 8. julija for. 1.

Lutrijski brojevi

Dne 5. julija.

Beč	57	6	48	44	21
Grac	77	74	48	73	13
Temešvar	11	57	78	86	54

Dne 9 julija.

Brno	74	51	8	27	15

Objava.

Ovdješnja pučka učiona završuje škol. godinu dneva 14. tek. julija sa službom božjom, pjevanjem i dielenjem nagradah onim marljivim učenikom, koji su navršili 12 godinah.

Upisivanje i prijamni izpiti slieditiće 30. i 31. augusta, a svetčani otvor 1. septembra t. g.

Ravnateljstvo pučke muzke učione.

U Kastvu, 5. julija 1890.

N. Butković, nadučitelj.

Zahvala

Slavnim družtvom: Slovanska Čitalnica u Trstu, Koparska Čitaonica, Puljska Čitaonica, Vrbnička Čitaonica, Sežanska Čitalnica, Delal. podp. družtvo u Trstu, slavnomu uredničtvu „Edinosti“, vrlim krčkim Hrvatom, p. n. gg. prof. Frankoviću i pravniku A. Podreki, koji se brzojavno sjetiše otvorenja naše „Hrv. Čitaonice“, te, p. n. gg. prof. i prisjed. Vjek. Spinčiću župniku A. Mikiši, učitelju B. Bekaru, Ivanu Zmaku, Ivanu Buždonu Lukinu, Jakovu Buždonu, Iv. Buždonu županu, Matu i Grgu Buždonu Šimunovu, koji nas pismeno pozdraviše, svim ovim se podpisani u ime ove „Hrv. Čitaonice“ srdačno zahvaljuje. Njihova sućut biti će nam poticalom na rad; njihove želje biti će nam mjerilom rada. Bog dao, ostvarile se ove doskora širom ciele naše mile Istre!

Buzet, 7. julija 1890.

Dr. Mate Trinajstić,
predsjednik.

Br. 333.

Oglas natječaja.

U smislu pokrajinskog zakona od 19. marča godine 1874. i na temelju zaključka občinskog zastupstva razpisuje se natječaj na mjesto diplomirane občinske primalje, imajući se popuniti u ovoj mjestnoj občini sa sjedištem u Dobrinju, godišnjom plaćom od 100 for. u mjesečnih obrocih.

Natjecateljice imat će dokazati austrijansko državljanstvo, uspusobljenje za praktično primaljstvo i poznavanje hrvatskog jezika, po mogućnosti i talijanskoga i krstnim listom dali je udata ili no.

Molbe imaju se podnesti podpisanomu do 20. julija t. g.

Občinsko poglavarstvo

Dobrinj, 25. junija 1890.

2—3 A. Barbalić,
načelnik.

C. kr. austrijske državne željeznice.

Mjestni vozni red.

Dava se do obćeg znanja, da će od 6. julija do 30. septembra t. g. na pruzi Trst-Sv. Andrej-Boršt, osim vlakova proglašenih u glavnom voznom redu, obćiti još te svake nedjelje i svakog praznika sliedeći mjestni vlakovi:

ODLAZAK

vlak 122 iz Trsta-Sv.Andrej u 2.12 pop.
„ 128 „ „ „ „ 4.21 „
„ 130 „ „ „ „ 5.10 „
„ 136 „ „ „ „ 8.50 večer

DOLAZAK

vlak 122 u Boršt u 3.9 popodne
„ 128 „ „ „ 4.46 „
„ 130 „ „ „ 5.35 „
„ 136 „ „ „ 9.15 večer.

ODLAZAK

vlak 129 iz Boršta u 7.21 večer
„ 132 „ „ „ 8.16 „
„ 135 „ „ „ 9.46 „
„ 121 „ „ „ 3.36 popodne
„ 123 „ „ „ 4.17 „

DOLAZAK

vlak 129 u Trst-Sv. Andrej u 7.46 večer
„ 132 „ „ „ 9.12 „
„ 135 „ „ „ 10.11 „
„ 121 „ „ „ 4.2 popop.
„ 123 „ „ „ 4.43 „

ODLAZAK

vlak 121 iz Trsta-Sv. Andrej u 2.55 pop.
„ 126 „ „ „ 3.40 „

DOLAZAK

vlak 121 u Boršt u 3.22 popodne
„ 126 „ „ „ 4.8 „

ODLAZAK

vlak 125 iz Boršta u 7.32 večer

DOLAZAK

vlak 125 u Trst-Sv. Andrej u 7.59 večer

jesu sadržani u glavnom voznom redu.

C. kr. željezničko prometno ravnateljstvo u Trstu.

Trst, julija 1890.

Ponatis se ne nenagradja.

Marijaceljske želudačne kapljice

zvrstno zdravilo pri vseh boleznih na želodcu.

Neprecenljive dobrote je posebno vpliv njihov pri neteč-nosti, slabosti želodca, ako z grla zaudi, napenjanje, kislem pehanju, koliki, želodčnem kataru, gorečiče (srsavi) pri preobilnej produkciji slu, rumenici, blavanje in gnjusu, glavobolu, (ako je bol želodca) krč v želodcu, zabasanji, preobilnosti jedi in pijač v želodcu.

Steklenica.

Cena steklenici je z nakazom vred samo 40 nov. velika stekenica samo 70 nov. Glavni zalog ima lekarničar Karl Brandy, Kremsier, (Moravija)

Svarilo! Pristne Marijaceljske želodčne kapljice ponarejujejo in posnemajo se mnogovrstno. — V znamenje pristnosti mora biti zamotana vsaka steklenica v rdeč omot, providen z gornjo varstveno znamko ter mora biti na vsakem priloženem poduku za vporabo razun tega opomujeno, da je bil isti tiskan v tiskarni g. Gasek-a v Kremeričah (Kremsier). 40—43

Marijaceljske pilule proti začepljenju.

Ove više godina sa najboljim uspjehom rabljeno pilule proti začepljenju tiela potvore se mnogo. Neka se pazi dakle na gornju zaštitnu marku i na podpis lekarnika C. Brady, u Kremsiru. Ciena kutijici 40 kr. Zahoji se 6 kutija 1 for. Ako se novac unaprid pošalje stoji jedan zaboj for. 1.20, dva zaboja for. 2.20.

Marijaceljske želodčne kapljice niso tajno sredstvo. Deli, iz katerih obstoji, oznanjeni so na vsakej steklenici priloženemu poduku za vporabo.

Pravo marijaceljske želudačne kapljice i marijaceljsko pilule proti začepljenju dobivaju se pravo u:

V Trstu u Lekarnah: dr. Vittorio Serravallo al Redentore (glavno skladište); pl. Leitenburg All' Ercole trionfante; de Leitenburg Eduard, alla Salute: A. Praxmayer ai due Mori; Prendini Pietro, alla fontana imperiale; Benedetto Saraval: All' amazone Trionfante: Antonio Suttina, Batt. al Camello: Benedetto Vlah-Minussi, dvorska lieharna; Biazoletto, all' orso nero. — U Selžani u lekarni: Filipa Ritschela, kao što i u svih ostalih lekarnah.

Pošilja blago dobro spravljeno in poštnino prosto!

Teodor Slabanja

srebrar v Gorici, ulica Morelli št. 17.

priporoča se vljudno pri visoke častiti duhovščini v napravo cerkvenih posod in orodja najnovejše oblike, kot: monstranc, kelihov itd. itd. po najnižji ceni.

Stare reči popravi, ter jih v ogenj pozlati in posrebri. Na blagovoljno vprašanje radovoljno odgovarja. 38—28

Pošilja blago dobro spravljeno in poštnino prosto!

BRÜNNER TUCHSTOFFE

vorrathig zu ziehen bei gen Preisen das Tuchfabriks-Lager

Vincenz Nowak, u Brnu

Krautmarkt N. 18.

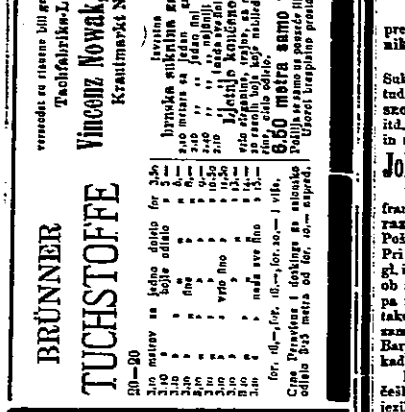

Izvrstna turska sikativa za kapsulo 3.50 metara za 1 for. 6.50 metra samo for. 3.— Ljubezniva naročila se prosijo do prejemanje. Ustreči bo vsaki naročbi, da ni zadovoljno prosto poštnine.

Cene Prevelene i doskinge za odsek odlaka 0·15 metra od for. 10.— naprid.

Snovij za obleke.

Peruvien in Dosking za višje duhovenstvo predpisane snovij za uniforme c. kr. uradnikov, tudi za veterane, gasilna družtva, telovadce, livreje,

Sukna za biljarde in igralne mize, lodena tudi napromočljiv za lovske sukanje; pralne snovij, v plaidi za potovanje od gl. 4 12 itd. Vse to se dobi cenejše nego kjo drugod in najboljše, trpežne kvalitete.

Joh. Stikarofski v Brnu (Brünn)

Največja zaloga Avstro-Ogerske. Vzorci franko. Za gospode krojače knjige z najraznovrstnejšimi in najlepšimi vzorci Pošiljatve s povzetjem čez 10 gld franco. Pri mojej stalnej zalogi v vrednosti 200.000 gl. in pri mojej svetovnej kupčiji se razume ob sebi, da mi ostane mnogo odrezkov; ker pa ne morem razpošiljati vzorcev, vzamem take naročene odrezke rad nazaj, ali jih zamenjam z drugimi, ali pa vrnem donar. Barvo, dolgost in ceno treba je naprvedati kadar se naroča take ostanke.

Korespondencija v nemškem, madjarskem, češkem, poljskem, italijanskem in francozkem jeziku. 23-20 20

Grlena bol, kašalj, hrepetavica, prenaklast, nazeb znakvica, roca, zapala ustijah itd.

mogu se u kratko vrieme izliečiti rabljenjem

NADARENIH

Prendinijevih sladkišah

(PASTIGLIE PRENDINI)

što ih gotovi Prendini, lječar i ljekarnar u Trstu

Veoma pomaža učiteljem, propovjednikom itd Prebdjenih kašljuć nocih, navadne jutranje hrepatavice i grlenih zapalah nestaje kao za čudo uzimanjem ovih sladkišah.

Opazka. Valja se paziti od varalicah, koji je ponačinjaju. Zato treba uvjek zahtjevati Prendinijeve sladkiše (Pastiglie Prendini) te gledati, da bude na omotu kutijice (škatule) moj podpis. Svaki komad tih sladkišah ima utisnuto na jednoj Strani „Pastiglie“, na drugoj „Prendini“.

Ciena 30 nč. kutijici zajedno sa naputkom.

Prodaju se u Prendinijevoj ljekarni u Trstu (Farmacia Prendini in Trieste) i u glavnijih ljekarnah svieta. 20—45

Unio catholica

zavod za uzajemno osiguranje škoda, u Beču (I. Bückerstrasse 14)

dozvoljen ministarskom naredbom od dne 28. frbrara 1889.

Zavod osjegurava:

Gibljiv i negibljiv posjed proti škodam od požara, striele i eksplozije. Za takovo osjeguranje jamče uzajemno prvi uzajemno osjeguravajući zavodi, koji su članovi dielitborag družtva uzajemnih osjeguravajućih družtva Usljed saveza sa uzajemno osjeguravajućimi zavodi može „UNIO“ poduzeti osjeguranja u najvećoj vriednosti, te daje na temelju toga saveza osjeguranim najveće jamstvo i sjegurnost Svakogodišnji višak razdieliti će se medju osjegurane.

Ovaj zavod uveo je takodjer novu, do sada neporznatu struku osjeguranja t. j.:

Osjeguranje crkvenih zvonova proti razbilju ili razpuknutju. U ovu struku spadaju one škode, kojih nisu posliedice požari, već koji nastaju usljed bilo kojih drugih razloga. K sudjelovanju kod te nove osjeguratelne struke pozvani su ponajprije gg. crkveni predstojnici.

Posreduje „UNIO“ takodjer kod prvih uzajemnih osjeguravajućih družtva:

osjeguranje na život i proti nezgodam.

U poslu osjeguranja neka se izvoli občinstvo obratiti na glavno zastupstvo u Trstu ili na pojedine njegove zastupnike koji će biti imenovani u gradovih i občinah.

Zastupanje u pokrajini izrača se poštenim i pouzdanim osobam, koje neka se ustmeno ili pismeno obrate na podpisane glavno zastupstvo.

TRST, mjeseca julija 1890.

Glavno zastupstvo zavoda „UNIO CATHOLICA“ u Trstu za Primorje (Istra, Trst i Gorica) **i Dalmaciju.**

M. MANDIĆ.

Srečke Dunajske razstave po 1 gl.

16—6 Vsaka srečka je veljavna za obojna žrebanja.

Seznamek dobitkov za obojna žrebanja. 3 8

Prvo žrebanje 14. avgusta 1890.				Drugo žrebanje 15. oktobra 1890.			
1	dobitek vreden	50000	gld.	1	dobitek vreden	50000	gld.
1	„ „	5000	„	1	„ „	5000	„
1	„ „	2000	„	1	„ „	2000	„
1	„ „	1000	„	1	„ „	1000	„
2	dobitka vredna vsak	500	„	2	dobitka vredna vsak	500	„
5	dobitkov vredni	200	„	5	dobitkov vredni	200	„
10	„ „	100	„	10	„ „	100	„
20	„ „	50	„	20	„ „	50	„
50	„ „	20	„	50	„ „	20	„
200	„ po	10 sreč. razst.		200	„ „	10	„
2000	„ „	„ „		2000	„ „	5	„

Srecke po 1 gld. V TRSTU pri: Enrico Schiffmann.

Velika gospodarstvena izložba Beč

14 maja do 15 oktobra
10 sati u jutro do 10 na večer

šumarstvena, umjetnička i obrtnička-

Fontane lumineuse
Park i rotunda
večer električno razsvietljeno

Rotunda

Ulaznica 40 novč. — U nedeljah i svetcih 30 novč. — Ulaznice za djecu 20 novč.

Izdavatelj i odgovorni urednik M. Mandić. Tiskara Dolenc.

Broj 29. U Trstu 17. julija 1890. Godina XI.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana pisma tiskaju po 5 nč. svaki redak. Oglasi od 8 redaka stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja po pogodbe se upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i najbližu pošta valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list

Izlazi svakog četvrtka na [illegible] arka.

Dopisi se nevraćaju ako se [illegible] netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½, i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nala[illegible] se u Via Carintia br. 25

„Slogom rastu mala stvari, a nesloga sve pokvari". Nar. Pos.

Poziv na predplatu.

Početkom ovoga mjeseca, iztekla je mnogim našim čitateljem predplata na prvo polugódišče 1890. godine. Imade žalibože i takovih, koji nam duguju predplatu za jednu i više godina. Molimo dakle jedne i druge, da učine svoju dužnost, da nebude poslije njim i nam neprilika. Izdavanje lista neodvisna stoji velikih žrtava i dosta novca. Svaki prijatelj naše svete stvari dužan je, da nam olakša posao oko izdavanja ovog jedinog glasila za hrvatski puk Istre.

Novce molimo, da nam se šalje poštarskom naputnicom. „Naša Sloga" stoji na godinu za imućnije 5 fr. a za seljake 2 for. Na pol godine polovicu gornjih ciena.

Uprava „N. Sloge".

Izborna borba u Pazinu.[1])

(Konac).

Sada navesti ćemo imena onih birača protivne stranke, koji su pripušćeni k glasovanju, prem su po našem nazoru imali biti odbiti:

1. Anton i Vjekoslav Ortis iz Novaki. Vjekoslav Ortis je pred više vremena umro. Anton Ortis nije dakle mogao glasovati i to tim manje, jer se nije ničim izkazao, da je nasliedio svojega brata. Osim toga valja spomenuti, da je već pred više vremena prodan na javnoj dražbi imetak obih Ortis-a.

2. Baštinici Frana Coverlizze imali su sami glasovati, ili ako maloljetni, po svojih zakonitih zastupnicih. Unatoč tomu pripušćen je k glasovanju Ivan Margetić, koji se izkazao kao punomoćnik.

3. Moise Penso stanujući u Trstu, ovaj je pripušćen k glasovanju prem je prodao kuću, te time izgubio izborno pravo.

4. Fran i Eugen Baćac iz Pićna pripušćeni protuzakonito k glasovanju, jer je za nje glasovao Fortunato Lupetina sa punomoćju.

5. Baštinici Antona Bastianutti. Za ove je protuzakonito odao glas Šime Curellich iz Pićna, koji se je izkazao sa punomoćju.

6. Fran, Ferdinand i Vjekoslava Dragovina te Karolina Zanka. Ovi morali su koga izmedju sebe opunomoćiti. Toga nisu učinili već je za nje glasovao kovač Dobrila, dakle protuzakonito.

7. Fran Palman pok. Ivana iz Gologorice neposjeduje ništa, ipak pripušćen je k glasovanju.

8. Josip Dequal baštinik Dequal Vicka. Za ovoga je protuzakonito pripušćen k glasovanju Anton Runko.

Naši birači, videć postupak izborne komisije, počeli su se sgražati te prosvjedovati, nu naši uvidjavniji muževi umirili su ih, jer bi svaki nemir bio izpao na korist protivničku. Med članovi komisije, koji su se osobito oblikovali za izključiti naše birače, bio je Inocent Fabris, koji se je prvi ustajao. Istini za volju moramo iztaknuti, da član komisije g. dr. Egid Mrach nije glasovao za izključenje, gdje se je to jasnomu slovu zakona protivilo. Ostala četiri člana komisije bijahu uvjek složna. Izborni čin trajao je od 8 sati u jutro do 12½, pak od 2 do 7 sati na večer. Protivnici imali su do podne jednaki broj glasova, te su se već nadali, da će pobjediti. Razaslali na sve strane občine kočije, da dovedu birače, nu nisu nego par njih doveli iz Gologorice. Kaže se, da su jednomu našemu biraču iz Gologorice nudjali 50 for. za njegov glas, što je ipak dotičnik odbio. Poslije podne dolazili su na red naši birači, tako da je uvjek naš broj rastao. Kod drugoga čitanja imenika birača pristupili opet njekoji birači protivne stranke, ili bolje rekuć oni, koji su došli sa punomoćju za druge glasovati. Oko 6½ sati zapitani su birači, dali su već svi glasovali, te pošto se nitko već prijavio nije, zaključen bi izbor, te se prešlo na brojenje glasova. Uspjeh brojenja bio jest taj, da je za naše predloženike glasovalo 113 njih, za protivničke 80, tako da je naša stranka pobjedila i u I. tielu sa 33 glasa većine.

Ako pak dodamo k našim glasovom i onih 12, što su bili neopravdano izključeni, to je naših glasovalo 125. Odbiv od protivničkih 8 neopravdanih glasova, ostaje 72, dakle protivnici ostali su u velikoj manjini. Opaziti pako moramo, da med ova 72 glasa ima se računati 12 glasova odanih od naših seljaka, 7 glasova činovnika i učitelja, 6 birača, što stanuju izvan mjestne občine i nekoliko ženskih glasova tako, da se broj birača talijanske neodvisne stranke, što stanuju u občini, svadja na 40 glasova. Ako se ovaj broj prispodobi sa našimi biraći, koji broje na biljade, tada je sasvim jasno, da nemože kod sviestnih muževa onako malena talijanska manjina imati nikakova upliva, jer izčezava pred ogromnom većinom.

Uspjeh izbora djelovao je silno na protivnike, koji su se mirno udaljili, dočim su naši birači sa veselimi „živio-klici" popratili proglašenje uspjeha u sva tri izborna tiela. Birači izpratili su sa oduševljenimi „živio-klici" g. kotarskoga kapetana do njegovoga stana i pjevajuć razišli se svaki svojoj kući. Na večer vidilo se više kresova u pazinskoj okolici. Time svršili su se občinski izbori u Pazinu u najvećem miru i redu tako, da se za cielih 9 dana izbora nije vidjelo niti jednoga c. kr. žandara. Najbolji je to dokaz, kako se naš narod znade uzorno ponašati, kad ga nitko neizazivlje.

Da je kod izbora u I. tielu sudjelovala komisija sastavljena od pouzdanika naše stranke, tada bi bili protivnici svraćali svaku krivnju na nju, jer da je tobože pripustila naše a odbila protivnike. Pošto su voljom načelnika bili protivnici u komisiji, to neznamo što će sada navesti za uzrok svojoj propasti. Osvjedočit su se pako morali, da se naša stranka neboji ni protivničke komisije, jer naša stranka sačinjava malom iznimkom cielo pučanstvo ove prostrane občine.

Mi s naše strane nemožemo ni danas zaključiti, a da nedoviknemo svim našim biračem, kojih su njekoji po 4 sata daleko potekli na izbor: Bog Vas poživio i hvala Vam, što ste osvietlali Vaše pošteno lice! Muževi, koje ste izabrali, jamče, da će raditi vazda na korist Vaše velike občine. Živili!

[1]) Iz zadnjega broja izpalo je krivnjom slagara pod br. 10. da su Stipe i Ivan Ukotić iz Kašćerge nipošte iz Grdoselа, a pod br. 11. da su Toma i Mate Belašić iz Grdoselа odbiti, jer da su materijalno razdieljeni. prigovorilo se, da to naodlučuje, jer da je porez nerazdieljen, no sve nije ništa pomoglo. Op. Ured.

Pastirski list

austrijskih biskupa.

(Dalje).

Eto dakle, predragi u Isusu, to je sud, to su bojazni, to su opomene i zahtjevi sv. Otca glede bezvjerskih škola; u tih školah uvidja on groznu nesreću za ljudski rod, u njih opaža on mladost, koja ne poznavajuć straha božjeg, neće podnašati nikakvih granica ćudoredja, i buduć ne zna i nemože ništa odreći svojim željam i poždudam, lahko se daje zavadjati k političkim prevratom[1]). Taj sud sv. Otca, i tu njegovu bojazan podkriepljuje žalibog i opravdava žalostno izkustvo, koje i mi sami imademo; njegove dakle opomene vriede i za nas.

Zahtjevamo pak katoličke javne pučke škole i radi toga, jer znamo, da su to i Vaše vlastite želje, predragi u Isusu. Zar Vam se nebi na žao dalo. kad bi mi o Vami mislili, da Vam je svejedno, da li je školski uzgoj za djecu Vašu od vremenite i vječne sreće il nesreće? Oh da! mi nasuprot za cielo držimo, da je bio glas Vaše savjesti, kad ste ono jur davno u katoličkih skupščinah i bezbrojnimi dopisi i molbami zahtjevali katoličke škole za Vašu djecu. I dotični zaključci drugog obćeg austrijskog katoličkog sbora mjeseca aprila i maja prošle godine, zar nisu i oni pravi odjek te Vaše srdačne želje?

U tom katoličkom sboru naime svi su prisutni jednoglasno i med živim odobravanjem, a i u podpunom suglasju s onimi, koji zapriečeni ne mogoše prisustvovati — kako to svjedoče mnoge pouzdanice — ovako izjavili:

„obzirom na to, da roditelji imadu nepovriedivo, pače najsvetije pravo na uzgoj svoje djece;

„obzirom na to, da je obitelj nako spojena s crkvom;

„obzirom na to, da je crkvi od Boga namienjena zadaća, da narode podučaje i uzgaja i da ona sama, kako niiko drugi, imade za to potrebnu vlast i sredstva;

„uvažujuć nadalje, da usljed družtvenih naših odnošaja daleko ogromnija većina pučanstva treba pomoć pučke škole za potrebni uzgoj i naobrazbu djece, da je dakle pučka škola od najveće, pače odlučne važnosti za obitelj za crkvu i za državu;

„obzirom napokon i na to, da su djeca zakonom prisiljena polaziti školu: dužni su katolici po svojoj savjesti, a po tom imadu i pravo zahtjevati kao najsvetije svoje pravo od državne vlasti ono jamstvo za vjerski odgoj mladeži, koje je usljed postojećih okolnosti potrebno, i kojo se dade postići jedino onda, ako se opet uvede vjerska škola".

Eto, predragi u Isusu, u toj izjavi navedeni su svi razlozi, koji Vam ne samo nalažu dužnost, već koji Vas i ovlašćuju, da zahtjevate vjersku školu. Vi roditelji katolički, Vi ste pravi i prvi odgojitelji i učitelji Vaše djece; božji zakon i red naravi namienjuju Vam to mjesto sa svimi njegovimi dužnostmi i pravi. Neima vlasti na svietu, koja bi Vas oslobodila od dužnosti uzgoja djece Vaše, a isto tako i neima je, koja bi Vam mogla to pravo uzkratiti. O izpunjenju te dužnosti odgovarati ćete jednom pred sudom božjim; tu odgovornost ne možete prenieti na drugoga. Vi sami dobiti ćete za izpunjenje te dužnosti vječnu nagradu, a i Vi sami i nikoji drugi, bi morali nositi vječnu kazan, kad bi tu dužnost zanemarili.

Nu škola je već po svojoj zadaći pozvana, da roditeljem preuzme dio dužnosti uzgoja djece. S toga moradu roditelji neprestance zahtjevati, da im budu djeca u školi onako uzgojena, kako to oni žele t. j. u katoličkom duhu, jer tako bi ih oni kod kuće uzgajali. Gdje su dakle katolički roditelji, tuj ne može i ne smije škola djecu odgajati drugačije nego po želji roditelja t. j. na katolički.

Neda se, predragi u Isusu, poreći, da i država imade svoj dio kod uzgoja djece i da tuj i ona imade svoja prava. Mi joj ta prava nećemo ni krnjiti ni niekati, al nasuprot odriešito prosvjedujemo proti svakom sumnjičenju, kojim se izvrće naša namjera. Rado priznajemo, da je usljed današnjih okolnosti skoro neobhodno nuždno, da država upotriebi svoju moć i na školu. Nu imala prava kod škole koliko mu drago, ona nikad ne ima pravo, da odgoji katoličko djete proti volji i dužnosti katoličkih roditelja; to pravo si ona nikad neće moći dokazati, a još manje moći će se s njime poslužiti, bez da povriedi naravno pravo roditelja.

Sudite dakle sami, predragi u Isusu! Ako je uzgoj Vaše djece pravo pravcato Vaše pravo, ako Vi kao katolički roditelji ne možete i ne smijete Vašu djecu drugčije uzgajati nego na katoličku, ako Vi Vaše pravo i Vašu dužnost uzgoja dielomice školi prepuštate i školu si zamjenicom stvarate: što onda morate zahtjevati od škole? Ništa manje, nego da se Vašu djecu u školi u katoličkoj vjeri uzgaja, t. j. da se ju uvadja u katoličko-vjersko življenje, da se ju potiče i priuči ka katoličkom mišljenju i djelovanju, jednom rieči: da se ju uzgoji na katoličku. A to smijete tim više tražiti, pošto ste dužni djecu Vašu slati u školu, koje po zakonu Vi sami morate uzdržavati.

Nije s toga ni dostojan nit pravedan prigovor, da Vam je po zakonu slobodno dizati katoličke privatne (vlastite) škole. Jer čemu Vas siliti, da dvostruko breme preuzmete, kad Vam je često i jedno preteško? Žar nije dostojnije i pravednije, da oni, koji žele bezvjersku školu, i sami si ju uzdržavaju?

Mi dakle za svojim zahtjevom i Vaše pravo zastupamo i branimo. U Vašem imenu, u imenu crkve, kojoj djeca Vaša usljed sv. krsta pripadaju, u svojem vlastitom imenu, pošto su neumrle duše povjerene našoj pastirskoj skrbi, zahtjevamo katoličke škole. Time vršimo najsvetiju svoju dužnost, koju nam božanski spasitelj naloži prema Vam i Vašoj djeci riečmi: „Idite i učite sve narode . . . . da drže sve, što sam Vam zapovjedao".[1])

[1]) Navedeno pismo francezkim biskupom.

[1]) Mat. 28. 19. 20.

DOPISI.

Sa otoka Lošinja početkom julija. (Konac). Gospodin Volpi bio je obećao, čim je kod nas odkrio filokseru, da će donieti ili poslati amo amerikanske vinove loze, a mislilo se, da će se i kotarska gospodarska zadruga za to pobrinuti.

Ali veleselski seljaci, koji su za amerikanske loze jednom zapitali kotarsku oblast, bijahu odpravljeni na takav način, da se nisu po drugi put već usudili doći za te loze ni moliti, a od strane gospodina predsjednika kotarske gospodarske zadruge nebijaše nikad nikakve objave, da je stiglo amerikanskog traja.

Sad se tekar doznalo, da je u ovo vrieme gospodin predsjednik kotarske gospodarske zadruge nasadio na „Križu" na svojem vlastitom polju okolo šest tisuća amerikanskih loza. Jeli taj glas služi na razjasnjenje one zagonetke, koju čitasmo u „babinomu" izvješću lanjske godine o sjednicah pokrajinskog gospodarskog vieća, gdje se kaže, da je ravnateljstvo iste odobrilo pokuse pravljene amerikanskom lozom od naše kotarske gospodarske zadruge i troškove iste, ili je naš gospodin predsjednik gdje drugdje pravio pokuse tom lozom? Ovdje bo živa duša nezna za te pokuse, kako u obće se nezna, jeli još obstoji ta gospodarska zadruga.

Valja znati, da je „Križ" oko 10 kilometara (od strane bure) preko mora odaljen od otoka Lošinja na Creskom, te da s toga nije lahko odvesti se tamo, da se pregleda taj vinograd. Kakva dakle korist nama ako se tamo sadi amerikanska loza?

Neznamo pako hoće li gospodin predsjednik kotarske gospodarske zadruge dozvoliti presadjivanje loza iz njegovog vinograda i dali će dieliti rezanice ili lozje kad ga bude. Bojimo se, da nam se ne dogodi kako i Veloselcem kad su došli jadni prositi po koju amerikansku lozu! Sad se pita, što će odbor poduzeti proti filokseri?

Nadamo se, da će svakako do koje godine nestati na našem otoku tog zlokobnog kukca, a to kad budu poginule sve naše loze.

Možda će se do tada sadanji gospodin predsjednik kotarske gospodarske zadruge, kao pouzdanik našega kotarskoga poglavara, odostojati izvjestiti nas o troškovih skopčanih sa gojenjem amerikanske loze i o uspjehu njegovih pokusa. A tada ćemo mi, sretni ljudi, moći odmah bez straha nasaditi dotle opustošene naše vinograde, te obilatan plod očekivati od naše tad već posve očišćene zemlje!!

Iz Buzeta, 14. julija. Čim se je početkom ove godine g. dr. Mate Trinajstić nastanio u našem drevnom Buzetu, stalo se odmah živo o tom raditi, kako bi se i kod nas oživotvorila „Hrv. Čitaonica", o kojoj se već i prije govorilo i kakvih već imade više u miloj našoj Istri.

Već 6. marča bili su pozvani svi rodoljubi iz mjesta i okolice na prijateljski sastanak, da se medju sobom dogovore o ustrojenju čitaonice, u kojoj će se sastajati svi oni, kojim leži na srcu dobrobit i sreća našega potištenoga naroda.

Pošto su družtvena pravila nakon puna tri mjeseca potvrdjena bila, odredi promicateljni odbor, a na čelu mu dični naš g. dr. Trinajstić, da će se čitaonica otvoriti dne 6. julija.

U predvečerje toga dana bila se sabrala u stanu gosp. dra. Trinajstića liepa kita po izbor rodoljuba. Došlo ih sa svih strana naše prostrane občine, kano iz Sovinjaka, Vrha, Štrpeda, Draguća, Dana, Vodica, Počekaja, pa iz drugih okoliśnih sela. Preugodno iznenadio nas je dolazak g. Matka Mandića, dičnoga urednika „Naše Sloge" i vrloga slovenskoga rodoljuba g. Frana Žitka. Kad bijasmo svi na okupu, posjedosmo za stolove i upriesmo svoje oči u g. dra. Trinajstića, koji je krasnim govorom pozdravio gostove, a zatim nam razjasnio zašto se je na toliko otegnulo otvorenjem naše čitaonice. Uzrok tomu bio je taj, što je vlada odbila pravila radi trijuh točaka. Kazao je medju ostalim, da su pravila njeke druge čitaonice sadržavala one isto tri točke, pa da su ipak bila potvrdjena.

Prešlo se zatim na izbor odbora. Izabrana bijahu jednoglasno sliedeća gospoda: dr. Mate Trinajstić, predsjednikom, A. Kalac, dekan, podpredsjednikom, Fran Flego, načelnik, tajnikom i blagajnikom; Matko Brajša i Anton Flego odbornicima; zamjenici: Petar Cerovac i Ivan Vranić, župnik na Vrhu.

Iza toga prešlo se na izbor novina na koje će se družtvo predbrojiti. Kad bje izcrpljena i posljednja točka dnevnoga reda, naime slučajnosti, digne g. predsjednik sjednicu, a odmah iza nje sliedila je skupna večera. Čim su se ljudi malko okriepili zaredaše zdravice, koje ne prestaše sve do posljednjega časa.

Ponajprije nazdravi g. dr. Trinajstić domovini. Iza zanosnoga govora zapjeva zbor premilu nam pjesmu: „Liepa naša domovina". Koli liepo i točno izvedoše vrli naši pjevači prekrasnu tu pjesmu! Te večeri osvjetlaše si pošteno lice pokazav se vriednimi svoga učitelja g. Matka Brajše, vrloga rodoljuba i našega skladatelja.

Gosp. dr. Trinajstić nazdravio je zatim uredniku, našem dičnom g. M. Mandiću, koji mu je vratio milo za drago nazdraviv uzornim rodoljubom na Buzešćini. Nazdravljalo se zatim pojedincem, družtvom i raznim stališem. Od važnijih nazdravica spomenut ćemo onu g. dru. Dinku Vitezića, g. A. Kalcu, g. Vj. Spinčiću, gosp. Franu Flegu, zemaljskim zastupnikom, pa svećeničkom i učiteljskom stališu itd.

Malne iza svake nazdravice sliedila je pjesma, koju su naši vrli pjevači baš vješťački izveli. „Istarska himna" (Predobri Bože . . .) od Matka Brajše morala se ponoviti one večeri četiri puta, što je svakako najbolji dokaz, koliko je ta pjesma omiljela svima. Najiskrenije čestitke gosp. Brajši s naše strane, a vruće želimo, da nas doskora razveseli i obraduje novim kojim glasbotvorom. Samo naprieđ! Dvojica gg. učitelja iznenadi nas krasnimi deklamacijami hrvatskih pjesama, kojim se veselo družtvo gromkim odobravanjem zahvalilo. Pjevala se krasna istarska koračnica „Istrane dragi", pa „Na vojsku!" „Četiri vieka to je dosti", „Bože živi" itd. A sve se to izvelo točno i prekrasno. Čast našim vrlim pjevačem i njihovom učitelju, a preporučamo im što toplije, da i nadalje goje krasnu hrvatsku pjesmu, zašto imadu i dara i glasa. No nješto drugo, čega nikako ne možemo mimoići, ugodno nas iznenadilo te večeri. Gosp. dr. Trinajstić nabavio si pred njekoliko mjeseci hrvatsko narodno glasbalo — brać. Uz pratnju g. Brajše, koji ga je pratio kitarom — odigrale njekoliko krasnih hrvatskih pjesama. Poslije svake pjesme nastalo je u dvorani burno pljeskanje i živo odobravanje. Divni zvuci narodnoga glasbala oduševiše i uzhitiše i onako razigrano družtvo.

Ugodne li večeri! Cviet inteligencije naše občine sabrao se one večeri u stanu obljubljenoga muža, da proslavi što ljepše ovaj znameniti dan. Na svih licih lebdio je izraz najpodpunijega zadovoljstva i sreće; iskreno i neprisiljeno veselje vladalo je ciele te večeri u čitavom družtvu, pak je bez dvojbe svaka odnio najsladju uspomenu. Eto čestitaka, pismenih brzojavnih, koje stigoše iz raznih strana Istre i iz vana i koje bijahu pročitane uz veselo klicanje:

Želimo iz srca, da bude nova sestra krepka slovanska tvrdjava u Istri, pod koje stiegom da bude bratski hrvatski narod postignuo podpunu pobjedu.

Slovanska Čitaonica, Trst.

Koparska čitaonica pozdravlja srdačno mladu družicu.

Braća slavjanske **Puljske čitaonice**, sakupljena u obći zbor, pridružuju se duhom pri svečanom otvoru hrvatske čitaonice i kliču: naprej, slava podignuću narodnosti naše u Buzetu.

Predstražu hrvatsku na sjevernoj Istri pozdravlja posestrima

Vrbnička čitaonica.

Srčni pozdrav najmlajšoj posestrimi na Istarskem Krasu. Slava probuditeljem!

Sežanska Čitalnica.

Navdušeno pozdravljamo slavnostno odprtje novega zavetišča naše narodnosti v Istri in mu želimo, da se krepko razvije in blagotvorno deluje. Živila vzajemnost!

Delalsko podporno družtvo (Trst).

Uredništvo „Edinosti" pozdravlja prisrčno Vaše novo družtvo.

Buditeljici naroda, širiteljici hrvatske misli, vele sretan uspjeh. **krčki Hrvati**, kliču gromovito živili sjedinjeni buzetski Hrvati.

Kopar: Radujući se svakom napredku mile pomajke občine Buzetske, današnjem se njenom slavlju oduševljenim: živila občina buzetska, živila čitaonica i njeni osnivači pridružuje zahvalni posinak buzetski

Frankević.

Zagreb: Kao harni sin milog mi zavičaja pridružujem se u duhu svečanom otvoreniu hrvatske čitaonice, koja počima svoje djelovanje pod moćnom zaštitom hrvatskih apostola Cirila i Metoda. Slava buzetskim Hrvatom. Vaš **Ante** (Podreka).

Slavni odbore!

Koli je taj slavni odbor veseo, što su pravila hrvatske čitaonice u Buzetu potvrdjena, toli sam veseo ja, što se hrvatska čitaonica u Buzetu otvara.

Žaleć, što nemoga prisustvovati prvoj glavnoj skupščini toga znamenitoga družtva, nit proslavi njegovog utemeljenja, ja ga ovim iz sve duše pozdravljam.

Hrvatska čitaonica u Buzetu bila ne samo potvrdom narodne hrvatske svieti u toj prostranoj obćini zapadne Istre, nego i ognjištem, koje uzdržaje sveti žar domoljubje; svjetlom, koje neka sjaje poput zviezde predhodnice bolje budućnosti; učionicom, koja neka uzgaja u svem dobru i plemenitu.

Čast i hvala članovom utemeljiteljnoga odbora, slava članovom hrvatske čitaonice!

Živili svjestni domoljubi — Hrvati buzetski! U duhu s Vami

Poreč, na dan sv. Cirila i Metoda 1890.

Vjek. Spinčić.

Još su pismeno čestitala gg. Mikša, Bekar, Ivan Žmak, Ivan Buždon Lukin, Ivan Buždon župan, Jakov Buždon, Mate i Grga Buždon Simunov itd.

Pogled po svietu.

Trst, dne 16. julija 1890.

Austro-Ugarska: Prošloga čedna biralo je gradsko zastupstvo u zlatnom Pragu dvojicu svojih članova u zemaljsko školsko vieće. Izabran bijaše jedan Čeh i umjereni Niemac ravnatelj Heinrich. Češki Niemci očekivahu, da će gradsko zastupstvo izabrati jednoga odlučnoga ili liberalnoga Niemca, koji bi zastupao u zemaljskom školskom vieću nazore nepomirljivih Niemaca. Iznenadjeni ovim izborom rogobore silno, i to ne samo Niemci iz Češke, već i njihovi istomišljenici po čitavoj državi. Njemački liberalni časopisi groze se dapače, da će taj izbor prekinuti dalnja dogovaranja izmedju Čeha i Niemaca i da je tim pokopana česko-njemačka nagodba. Imade dapače i tako ugrijanih glava, koje proriču izstup Niemaca iz češkoga i iz državnoga sabora. Češke novine primaju vrlo hladno takove njemačke grožnje, a mladočeski listovi predvidjaju, da će se Niemci kod dalnjih pogadjanja radi rečenoga izbora osvetiti češkomu narodu.

Izbori u Solnogradu za zemaljski sabor izpali su nepovoljno za katoličku stranku, pošto su izabrani većinom liberalci i konservativci, koji su zajednički radili proti katolikom.

U Hrvatskoj ustrojio se odbor, koji priredjuje pod nadzorstvom hrvatskoga gospodarskoga družtva za godinu 1891. jubilarnu gospodarsko-šumarsku izložbu, koja će se obdržavati u Zagrebu u proslavu petdesetgodišnjeg obstanka hrvatskoga gospodarskoga družtva. Izložbi toj biti će glavna svrha, da upozna domaći i tudji sviet sa gospodarskimi i šumarskimi proizvodi, pa da se tim podigne i unapriedi gospodarstvo naroda.

Srbija: Kraljevska vlada imenovala je gosp. Stejića diplomatičkim agentom za Bugarsku, čim se je obnovila redovita diplomatička sveza izmedju kraljevine i kneževine. Tim se poradja nada, da će nastati od sada prijateljski odnošaji izmedju tih dvih državica, što bi bilo bez dvojbe na korist jedne i druge. Razkralj Milan, da će pratiti svoga sina i kralja Aleksandra u Niš u vojnički tabor, što zadaje ministarstvu i radikalnoj stranci velike brige, jer se boje, da će Milan buniti častničtvo proti sadašnjoj vladi.

Bugarska: Knez Ferdinand odmara se u kupeljih, gdje ga posjećuju rodjaci i pristaše. Govori se, da ga jedni nagovaraju, da se odreče bugarskog priestolja, koje mu je trnjem posuto, dočim ga drugi sokole na uztrajnost do skrajnosti. Medju ove posliednje spada i kneževa mati, koja da će ga pratiti u Bugarsku, i koja želi valjda viditi kraljevsku krunu na mladoj i neizkusnoj glavi svoga miljenika.

Rusija: Francezke novine pišu, da je očitovao ruski poslanik Nelidov, da Rusija neće priznati nikada princa Koburžkoga knezom Bugarska; ako bi ga pako takovim priznale druge velevlasti, Rusija da bi to smatrala kao razvrgnutje berlinskoga ugovora, čim bi ona zadobila proste ruke, da radi kako to njezini probitci zahtjevaju.

Njemačka: Knez Bismark poduzeo je težku borbu proti njemačkim časopisom, koji neće više, da mu sliepo služe, kako je to bivalo, dok je bio svemogućim kancelarom. Isti vladini časopisi udaraju žestoko na kneza, koji da podkapa politiku svoga nasljednika i istoga vladara.

Fraina i Jurina

Fr. Si jih videl kako se krče i svijaju?
Jur. A vero ki?
Fr. Ča neznaš, pazinski krajceli i šarenjaki.
Jur. Ča njim je huje?
Fr. Da njim se je vero tako va čreveh od straha zapeklo, da njim ne more operat ni ona pirula, ča njim ju je stari s Poreča prnesal.
Jur. Ter imaju dosta špicijeri i duhtori.
Fr. Mooo, ma to da je pasja boł, koju samo carlatani leče.

Različite viesti.

Odlikovanje. Poznati rodoljub i posjednik u našem Podgradu gosp. vitez A. Vicco imenovan bijaše od veteranskoga družtva na Rieci početnim članom i kapetanom rečenoga družtva. Gg. Derenčinović, kao predsjednik i Polonio, kao podpredsjednik veteranskoga družtva na Rieci izručiše gospodinu vitezu osobno u Podgradu vrlo krasno izradjenu diplomu. Čestitamo od srca onomu zbilja plemenitomu mužu!

Diocezanske viesti. Biskup tršćansko-koparski presv. g. dr. Ivan Glavine imenovao je sliedeću gg. mladomisnike duh. pomoćnici: Slavoljuba Gržetića koralnim vikarom kod sv. Justa u Trstu i spiritualom u biskupskom sjemeništu; Rajmunda Revelante u Oprtlju; Ivana Vranjca u Pazinu; Antuna Zidarića kod sv. Antona staroga u Trstu; Josipa Jurzu u Skednju.

Ostali mladomisnici biti će namješćeni najdalje početkom mjeseca agusta. — U Žamasku (dekanat Pazin) preminuo je ovih dana tamošnji župnik veleč. g. Ivan Valle nakon kratko bolesti. Vječni mu pokoj!

Imenovanja i premještenja sudaca u Primorju. Ministar pravosudja imenovao je, dotično premjestio, sliedeće sudce i pristave: kotarski sudac g. Diminich premješten je iz Bolca u Kormin; kot. sudac pl. Kuhačević ide iz Podgrada u Lošinj; kot. sudac g. Czermak u Buzetu ide u Červinjan; sudbeni pristav g. Gandusio imenovan je kotarskim sudcem u Buzetu; sudbeni pristav g. Gabrielčić imenovan je sudcem u Podgradu; sudbeni pristav u Kormínu g. Mestron dobio je naslov savjetničkoga tajnika; sudbeni pristav u Gorici gosp. Fran Dukić imenovan je kotarskim sudcem u Bolcu. Slovenski časopisi u Gorici čestitaju svojoj braći u Bolcu, što će naći u osobi g. Dukića ne samo odličnoga sudca već takodjer vrloga rodoljuba istarskoga Hrvata, koji nečini nikakve razlike izmedju Slovenaca i Hrvata. I mi se veselimo promaknutju našega suzemljaka i prijatelja.

al nemožemo od manje, a da ne izrazimo svoju bol i nezadovoljstvo, što se ono ma'o pravnika Hrvata iz Istre daleko izvan Istre namještaje; dočim se imenuje u Istri za pristave i sudce muževe, koji nepoznaju nikoliko ili vrlo malo hrvatski ili slovenski jezik, pak nam se predbacuje, da neimamo svojih sudbenih činovnika, te da se nemože zadovoljiti našemu pravednomu zahtjevu i želji većine pučanstva Istre. Tako su primjerice sudci Hrvati iz Istre u Cirknom i Bolcu a sudbeni pristavi u Komenu i Sežani, a u Istri skoro sve sami Talijani il, promjene radi, Niemci. Kad će već jednom i naši ljudi moći biti od koristi svomu narodu!?

Mlada misa u Lindaru. Dne 13. t. mj. čitao je prvu sv. misu u krčnom Lindaru mladomisnik g. Josip Velhartický rodom Čeh. Crkvenoj svečanosti prisustvovalo je silno mnoštvo pobožnog puka premda bijaše neugodno vrieme. Mladomisniku prodikao je njegov suučenik g. Rajmund Revelante a svečanu gostbu priredio mu g. Jakov Šumberac Šote. Kod stola sakupilo se više svečenika i domaćih rodoljuba pak je bilo vesela pjeva i domoljubnih zdravica. Mladomisniku na čast izpjevao je starac g. Vitezić prigodnu pjesmu, koja bijaše kod stola pročitana. Tom zgodom sjetiše se naši rodoljubi i mile naše „Bratovštine" sabrav za istu preko 11 for.

Novi odbor narodne čitaonice u Puli. U zadnjoj glavnoj skupštini puljske čitaonice bijahu izabrana sliedeća gospoda članovi u novi odbor: Vilim Grum, predsjednik; Ivan Petrić, podpredsjednik; Marko Bole, tajnik; Mate Fajdiga, blagajnik; Stjepan Križnić, Ivan Spik i Josip Hećimović, odbornici. U dobar čas!

Razpuščeno družtvo „Pro Patria". U službenom listu ces. kr. namjestničtva u Trstu „L' Osservatore Triestino" od dne 16. t. mj. čitamo naredbu čes. kr. ministarstva nutarnjih posala od dne 10. t. m. br. 2897, kojom se razpušća na temelju §. 24. zakona 15. novembra 1867. br. 134 D. Z. L. talijansko družtvo „Pro Patria". Pošto je pako razpušćeno glavno družtvo ili matica, razpušća ces. kr. namjestničtvo ujedno sve podružnice Primorja dakle i sliedeće podružnice: u Kopru, Miljah, Buzetu, Izoli, Poreču, Bujah, Oprtlju, Vrsaru, Umagu, Brtonigli, Grižnjanu, Motovunu, Višnjanu, sv. Lovreču pazenatičkom, Puli, Vodnjanu, Kanfanaru, Cresu, Pazinu, Pičnu, Labinu i Rovinju.

Utok proti občinskim izborom u Pazinu. Iz Pazina nam pišu, da je četvorica pazinskih občinara — Talijana — podnesla na c. kr. namjestničtvo utok proti zadnjim občinskim izborom. Medju rečenom četvoricom nalazi se i načelnik labinski g. Tonetti Mate.

Doista neznamo što imadu prigovoriti pazinska gospoda proti onim izborom. Tà III i II tielo biralo je jednoglasno a u I imadu hrvatski predloženici, izabrani u prisutstvu c. kr. kot. glavara i pod čisto talijanaškom komisijom, 33 glasa većine, neračunav one glasove naše, koji bijahu protuzakonito zabačeni i one, koje je komisija kao svoje protuzakonito pustila glasovati. Možda prigovaraju gospoda toj komisiji? Ali zašto? Tà tu komisiju sačinjavahu sve sami čistokrvni Talijani! Nè, gospodi toj nije stalo do ničesa, već da produlje službu za koji čedan sadanjemu načelniku, g. Inocentu Fabrisu. No i to će svršit.

Odkritje Kačićeva spomenika u Makarskoj. Na drugom mjestu donašamo program svečanosti, koje će se vršiti prigodom odkritja spomenika neumrlomu narodnomu pjesniku, starcu „Milovanu", a ovdje pozivljemo naše prijatelje i rodoljube širom Istre, da se — komu je ikako moguće — odazovu pozivu odbora za podignutje spomenika, te da pohrle u našu milu posestrinu, u krčnu Dalmaciju, te da se pridruže veselje i svečanosti, kojim će sav hrvatski narod proslaviti svoga najobljubljenijega pjesnika. — Sve one rodoljube iz Istre, koji kane tom zgodom u Dalmaciju, molimo, da nam to radi važnog uzroka prijaviti izvole.

Iz Zagreba pišu nam 12. t. mj. Primiče se eto konac školskoj godini. Množtvo učeće se mladeži ostaviti će bieli naš Zagreb, da odpočine od deset mjesečnog truda i napora, pak da se nakon dva mjeseca praznika opet ovdje sakupi i nauku zastavi. Na našem najvišem naukovnom zavodu, na hrvatskom sveučilišću, izabran je rektorom za buduću školsku godinu g. prof. Nadko Nodilo, a gg. profesori dr. Ivan Bujanović za dekana bogoslovnoga fakulteta, dr. Janko Čakanić za dekana pravoslovnoga fakulteta i dr. Gjuro Pilar za dekana mudroslovnoga fakulteta. Prve nedjelje poslije blagdana sv. Cirila in Metoda bila je u crkvi sv. Katarine svečana služba božja na čast sv. Cirilu in Metodu. Pontifikalnu sv. misu odslužio je presv. g. kanonik dr. Rački, a propovied je rekao župnik sv. Marka dr. Stjepan Boroša. Prečastnik gevorio je o nuždnom osnovu povjednik gevorio je o nuždnom osnovu jedinstva crkve — sv. apostolskoj stolici — bez koje ne može biti niti jedinstva družtvenoga u pravoj crkvi Kristovoj, pak je i iz života sv. apostola slavenskih pokazao, kako su i oni apostolsku — papinsku stolicu — priznavali temeljem sv. crkve Kristove. Na koru pjevalo je pjevačko družtvo „Sloga" Mi bi samo željeli, da ova svečanost nailazi na mnogo obćenitije učestvovanje občinstva, nego li što to na žalost biva.

„L' Istria" i pazinski občinski izbori. Porečki listić udostojao se napokon progovoriti o uspjehu pazinskih izbora. Gorka govoriti o uspjehu pazinskih izbora. Gorka bijaše to pilula, al nebijaše pomoći, morao ju je pogutnuti. Nu da nebude toli žuhka, pospala ju dična „baba" sladorom, koji njoj se raztopio u ustih prije negoli je pilula u grlo.

Uništena porazom talijanaške stranke u Pazinu, pripisuje ona uzrok tomu popazu c. kr. činovnikom, koji da su tobož spasili hrvatsku stranku, te istoj pomogli izvojevati pobjedu. No varaš se slavna „tabo". U lažima kratke noge. Eto ti dokaza. U III. i II. tielu izabrali su Hrvati jednoglasno svoje zastupnike bez pomoći ikojeg činovnika. Glede I tiela čitaj ono što napisasmo na uvodnom mjestu danas osam dana i danas. Ako ti to nije dosta, čuj nas dalje. U I. tielu glasovalo je za hrvatsku listu pet činovnika i tri učitelja a za talijanašku stranku pet činovnika i to: suspendirani sudac gosp. Nikola Antoniazzo, c. kr. gradjevni adjunkt g. Ivan Sandri; c. kr. umirovljeni prijamnik g. Josip Filinich, c. kr. umirovljeni pol. komesar g. Klement Orlich i c. kr. umirovljeni kancelista gosp. Ermin Giacich. Uz ove glasovala je za naše protivnike dvojica učitelja, i to jedan u službi a drugi umirovljen.

Sada reci slobodno, da su Hrvatom pomogli do pobjede c. kr. činovnici i tješi se tom varavom mišlju — čemu ti mi, vjeruj nam, nimalo nezavidjamo.

Tuča na Buzeščini. Dne 7. t. m. sasula se silna tuča po većem dielu prostrane buzetske občine. Potučena jesu skoro posve sliedeća mjesta: Rakitović, Movraž, Cruica, Mlun, a posve uništeni su poljski proizvodi u Šterpedu i u okolici. Prijatelj nam od tamo javlja, da su se toj nesreći veselili nekoji tamošnji talijanski zlobnici rugajuć se našim rodoljubom, da je tuču prouzročila hrvatska čitaonica, koja bijaše dan prije svečano otvorena. Mi se nećudimo nimalo toj skrajnoj zlobi pače medju talijanskim svećenstvom naših protivnika, koji su iste misli sa buzetskimi uništarijami i koji se nestide toga javno kazati. Dokaze tomu imademo u ruci upravo o buzetskoj nesreći. Ti jadnici neće da znadu, da kad tuča udara, nepita je li to hrvatsko il talijansko i da posjeduje baš ove godine i Hrvate i Talijane, pak da se tomu jedino pokvareno i razstrovano srce veseliti može. Mi kažemo, a s vatko premetan s nami: Bog nas očuvao tuče, glada i vojske, a razsvietlio pomućene moždjane našim narodnim protivnikom.

Iz Voloskoga nam pišu, da je ondje dne 6. t. m. preminuo nakon kratke ali težke bolesti g. Vinko März pl. Märzthal. Pokojnik bio vrlo zauzet za narodnu hrvatsku stvar u Voloskom. Bio je občinski zastupnik i kano takav takodjer vrlo se hrinco za dobrobit obćine. Osobito se je običavao ugrijati kad bi vidio, da se od strane občinske oblasti ne postupa prama svim občinarom na jednaki način. Bio je čovjek imućan i neodvisan, te je znao svakomu reći što ga je išlo. Za dobru upravu občinsku sve bi bio pripravan žrtvovati. Hrvatska je stranka njegovom smrću očutila težak udarac. U Voloskom uživao je veliko štovanje, što se opazilo takodjer kod njegova pogreba, koji bijaše vrlo sjajan i ganutljiv. Neka bude barem sućut, izkazana po velikoj većini Vološćakah za vrieme njegove bolesti i prigodom pogreba, kolikim tolikim ublažilom tugujućoj obitelji. Čestiti Vinko! Dao ti dobri Bog pokoj vječni!

Slavonsko gospodarske družtvo u Osieku, što za obćine, što za posjednike nabavilo je 10.000 kg. modre galice i 50 sprava za škropljenje protiva mildewu. Ovo družtvo razdielilo je prošletos 5000 divljaka voćnih i 7500 oplemenjenih voćnih stabala, te 50.000 plemenitih šibica. Sve ovo je vriedno najmanje 2500 for.

Dalmatinska vlada je nabavila modre galice i sprava za škropljenje protiva mildewu. Modrom galicom obakrbila su se poje dina kotarska poglavarstva, pa su oni vinogradari, koji su trebovali modre galice, mogli iste nabaviti kod svojih kotarskih poglavarstva.

Za jubilarnu izložbu hrvatsko slavonskog gospodarskog družtva, koja će se obdržavati u Zagrebu od 15. agusta do konca septembra 1891. izabran je centralni odbor i eksekutivni odbor. Centralni odbor izabrao je predsjednikom Juru grofa Jelačića, a podpredsjedničim biskupa F. Gašparića i A. Jakčina. Eksekutivni odbor izabrao je za predsjednika L. pl. Vukotinovića, a za podpredsjednika M. grofa Kulmera.

Matica Hrvatska držati će svoju ovogodišnju glavnu skupščinu u nedelju dne 27. julija 1890. u 10. sati prije podne u „Matičinih" družtvenih prostorijah (Matičina ulica br. 2 razi zemlje). Dnevni red: 1. Govor predsjednika. 2 Izvješće tajnika 3. Razprava o raznih predložih. 4. Izbor u smisle §§. 16. i 18. družtvenih pravila: družtvenoga blagajnika, petorice odbornika i četvorice odborničkih zamjenika.

Za putovanje u Dalmaciju. Podpisani odbor, dobivši sve potrebite viesti glede putovanja u Dalmaciju i glede slavlja u Makarskoj, evo što imade da javi na ravnanje onuj gospodi, koja su nakana pridružiti se ovomu putovanju:

Budući je slavlje odkrivenja Kačićeva spomenika u Makarskoj dne 26. agusta, to će se putovati sliedećim redom: 22. agusta do večeri moraju se svi putnici naći na Rieci i prijaviti se svaki odboru, koji će naknadno javiti svoj stan; 23. agusta ranim jutrom odlazak iz Rieke preko Senja, gdje se ustavlja za ručak, i pod večer dolazak u Zadar, gdje se povečera i proboravi nekoliko sati; 24. agusta za rana odlazak put Šibenika, gdje se ostaje do podna, a iza podna preko Trogira u Spljet; 25. agusta ostaje se cio dan u Spljetu; 26. i 27. u Makarskoj na slavlju, a 28. agusta povratak na Rieku. — Sav ovaj put posebnim parobrodom uzdržavanjem kroz svih šest dana može po osobi stajati kojih 20 for. Prema tome može svaki proračunati koliko će ga stajati put do Rieke i natrag u mjesto odakle dotični putuje. Podpisani odbor brine se za to, da u svakom mjestu putnici budu čim ljepše dočekani. Tamburaški sbor „Kola" priredjivati će uz put po većim mjestima koncerte, da tako razglasi i po Dalmaciji taj naš hrvatski instrumenat. Podpisani odbor pozivlje sve one, koji su nakani putovati, da se najdalje do 8. agusta odboru prijave za put i ujedno polože 4 for. a. v. za parobrod, koji se more unapred platiti. Po onome što se dosele znade putnika će biti dosta, osobito se dosele znade putnika će biti dosta, navlastito hrvatskih djaka. Nu ne samo djacima, već i drugim rodoljubom, osobito hrvatskoj mladeži svako ruke stavljamo na srce, da se za ovo putovanje i sastanak zauzmu, pa se svaki tko može odazove i uznastoji, da još koga potakne.

Neka nitko ne oklieva i ne čeka zadnjega časa, već se čim prije najavi. — (Marovska ulica br. 28, II. kat, lievo).

Jubilarna gospodarsko-šumarska izložba u Zagrebu godine 1891. Petdeseta godina obstanka hrv.-slav. gospodarskog družtva sviava se buduće godine 1891., jer upravo prije 50 godina, naime 24. studenoga 1941., prioboći tadanji zagrebački biskup, a kasnije nadbiskup i kardinal, Juraj Haulik, ugledomu saboru od 147 gospodara, da su pravila hrv.-slav. gospodarskoga družtva potvrdjena. Družtvo se je tom zgodom odmah i konstituiralo, izabrav si predsjednikom biskupa Jurja Haulika, podpredsjednici Lavuslava grofa Nugenta i velikoga župana Nikolu pl. Zdenčaja, te povjerivi tajničke poslove kapetanu Klingräfu i Dragutinu Rakovcu. Hrvatsko-slavonsko gospodarsko družtvo osnovano je dakle u vrieme preporoda naroda hrvatskoga. Žarki rodoljubi i prijatelji obćega boljka dobro su pojimali, da će se svjetli državnoga i narodnoga života sigurnije učvrstiti, bude li narod ekonomički napredan, a u ekonomiji, kao danas tako i onda, prvo mjesto davalo se poljodjelsko-šumarskoj privredi. Prvi predsjednik družtva i neumorni njegov poslovodja kretač, biskup Juraj Haulik, prelieno je to izrasio u svom govoru, otvarajuć prvu glavnu skupštinu hrv.-slav. gospodarskoga družtva: „Već je veliki Sully poljodjelsko-šumarskoj privredi. Prvi predgospodarstvo imenovao dojkinjom države. Dobro uredjeno poljodjelstvo siguran je temelj države, a marljiv i razborit gospodar njezin je utemeljitelj. Broj stanovnika u državi i s njim njezina snaga povećava se napredovanjem obrazovanja. U njoj poljsko gospodarstvo zauzima uzvišeno mjesto i blago onoj državi, koja na njem temelj svoje sreće polaže".

Od onoga vremena, pa do danas povriest hrv.-slav. gospodarskoga družtva bilježi mnogo neprilika, zaprieka i poteškoća, tužnih i radostnih dneva u životu toga družtva, ali ne spominje, da bi bila malaksala vjera u napredak i u bolju budućnost njegovu. Imajuć malen broj članova i tek nekoliko podružnica, gospodarsko družtvo broji danas tisuće članova, a uz to radi 50 ujegovih podružnica.

Kako je već rečeno, petdeset godina obstanka hrv.-slav. gospodarskoga družtva sviava se buduće godine 1891. Tu znamenitu periodu u svome životu želi družtvo proslaviti gospodarsko-šumarskom izložbom, koja će početi 15. agusta, a završiti 29. septembra 1891. Glavna skupščina hrv.-slav. gospodarskoga družtva odobrila je tu namisao upravljajućega odbora, a sabor kralj. Hrvatske, Slavonije i Dalmacije i zemaljska vlada poduprieše ju sa svoje strane, dozvoliv podporu od 10.000 forinti. Odbori središnji i eksekutivni živo se latiše posla, da što ljepše dovrše zasnovano djelo prema glavnom programu, koji potanje razlaže sve, što se tiče izložbe. — Jedva bi se sgodnije dala proslaviti petdesetgodišnjica družtvenoga obstanka, jer ne samo da takva izložba ovakovu družtvu pristaje, nego ona upravo spada medju njegove najvažnije zadaće. K tomu od godine 1864. ovamo ne bijaše u Zagrebu nikakve oveće izložbe. Dakle poslije 26 godina eto Vam sgode, gospodari i šumari, da omjerite svoju snagu i po tom gospodarsku snagu zemlje, da kao u ogledalu razaberete i stranom svietu pokažete, što je u našem gospodarstvu dobra, koristna i napredna. Uspjeh te izložbe stajati će samo do složnoga rada svih slojeva našega naroda, pa zato se obraćamo svim pojedinim gospodarom, svim gospodarskim podružnicam, kao najvjernijoj podpori, da što vrstnijimi plodovi svoga truda i rada ukrase našu izložbu, da se ne ustručavaju prinjeti i žrtava za obće, ali i vlastito dobro. Po gospodarskom družtvu izabrani središnji i eksekutivni odbor neće žaliti truda, da uspije djelo koristno i nikakova truda, da uspije djelo koristno i dostojno; ali se ujedno tvrdo nada, da će se i svi slojevi našega naroda latiti posla, da nam djelo što ljepše uspije, pa da ta izložba bude nedvojbenim dokazom našega nastojanja i napredka u minulih godinah, a u jedno prema stečenom izkustvu ponuka novomu pregnuću i gospodarskom napredku hrvatskoga naroda.

Novo kupalište. Morsko kupalište „Lišanj" u Novom Vinodolskom otvoreno je dne 29. pr. mjeseca i predano občinstvu na uporabu. Do kupališća sagradjena je pristupna i liepa cesta, a kupalište samo ima do sada tek 11 kabina, koje će se vremenom pomnožati. Pošto su klimatični odnošaji tamo vrlo povoljni, a u ljetno doba nema nikakvih naglih promjena u zraku, može ovo novo kupalište imati liepu budućnost.

Čuvajte se cigana. U „Obzoru" čitamo sliedeći zločin. Strašan prizor odigrao se je nedavno na samnju u Török-Becse. Okolo podne sjedili su neki seljaci i seljakinje u ejeni jednog šatora, kad jim se približi jato prosjačećih cigana, koji su vodili sobom slieno djevojče, komu je bilo kakvih 5 godina. Neka seljakinja izrazila je svoje sažaljenje nad jadnim djetotom, kojega lice je odavalo neku neizrecivu bol. Začuvši jadno diete glas ove žene, zajauče u sav glas i povikavši dvaput „majko! majko!" baci joj se pred noge. Žena se prestraši; prije godinu dana nestalo joj malene kćerke, koju je već ona držala mrtvom. Ali u ovoj maloj, sliepoj djevojčici nije nikako mogla prepoznati svoju kćer, pošto joj je lice bilo strašno izgrdjeno. U najvećoj uzrujanosti razgrnu haljine na prsih 5-godišnje djevojčice, te opazi na njezinom tielu znak, što ga je imala od poroda njezina kći. Sad istom uvidi jadna majka, da je to njezina kćerka, koju joj je ovaj ciganski čopor oteo i da si s djevojkom zasluže krub, proboli su joj obje oči. Cigana je već na početku ovog prizora nestalo, nu ljudi jih brzo uhvatiše i bili bi jih na mjestu ubili, da jih nije nadošlo uzmućnično predalo u ruke pravde.

Listnica uredničtva:

Sl. c. kr. kot. glavarstvo Lošinj. „Izpravak smo pripravni tiskati kad bude odgovaralo § 20 zakona o tisku od dne 17. prosinca 1862. br. 6. D. Z. L.

Gg. dopisnikom iz: Buzeta, Žminja, Medulina, Cresa, Oprtlja, Rieke itd. strpite se, doći će sve na red Ovom zgodom ponavljamo molbu na naše dopisnike, da nepišu na obih strana pole, jer se teško izpravlja i slaže; i često nam radje češće pak kraće dopise šalju, jer se dugačke dopise teško na jednom priobćenje, neće li se drugim krivo učiniti.

Listnica uprave.

Uplatili su nadalje od 1. julija: K. J. Jelšava for. 2.50. Čitaonica Šibenik for. 5. P. I. Gradina for. 2. S. M. Žrnova for. 2. R. E. Komen for. 2.50. Dvorana Varaždin for. 2.50. B. J. Boljun for. 2. V. A. Gračišće for. 1. G. J. Beram for. 2.50. M. I. Kopar for. 2.50. K. R. Rieka for. 1.75. Čitaonica Gospić for. 2. Dr. S. F. Beč for. 1.25. Čitaonica Kraljevica for. 1.25. Čitaonica Ogurgjevac for. 2. M. I. Loborika for. 2. S. F. Bačve for. 9.50. Nar. dom Bakar for. 4. Z. F. Poljane for. 3.50. Čitaonica Rieka for. 2.50. K. I. Šoštanj for. 1. P. D. Zagreb for. 2.50. Austria Pazin for. 2.50 N. A. Pičan for. 2.50. M. V. Skitača for. 2.50. D. M. Zvonéća for. 1. G. I. Višnjada for. 1. D. A. Čepić for. 1. Z. L. Jesenac for. 1. D. J. Valun for. 2.50. M. J. Brgud for. 2.50. M. K. Zminj for. 2.50. J. M. Malinska for. 2.50. A. A. S. Rieka for. 2.50. K. A. Dobrinj for. 2.50. C. A. Dobrinj for. 1. K. I. Gostinj for. 1.

Lutrijski brojevi

Dne 12. julija.					
Trst	53	21	52	10	41
Budapest	33	48	41	85	90
Linc	4	29	15	55	52
Innsbruck	18	62	12	38	5
Dne 16. julija.					
Prag	48	10	22	49	65
Lavov	9	29	69	42	15
Hermannstadt	28	35	14	88	63

Poziv na predbrojku na popularno medicinsko djelo

„voda u zdravlju“

ili kako valja čovjeku rabiti vodu, da podpuno zdrav bude, dasi sačuva zdravlje i da visoku starost zdravi i kriepak doživi“.

Kad sam prije pet godina izdao popularno medicinsko djelo moje pod naslovom „Vrač itd.“ uvjerio sam se, da u nekim jugoslavenskim pokrajinama p. n. občinstvo malo mari za knjige zdravlju koristne, makar što je od našeg preuzvišenog mecena kranja ocjena o „Vraču“ u „Obzoru“ izašla bila i „Vrača“ najtoplije preporučila; nakon što su naša javna glasila pohvalnu ocjenu o „Vraču“ donašala; i makar što je visoka kr. Hrvatsko Slavonska vlada u Zagrebu zvanično preporučila „Vrača“ svim občinam, da bi ga nabavile za školske knjižnice. Medju svim jugoslavenskim pokrajinama, što se tiče nabava „Vrača“, odlikovala se Dalmacija, a osobito visoko ces. kralj. dalmatinsko namjestničtvo u Zadru, koje je dozvolom preuzvišenog ministarstva u Beču, naručilo 486 knjiga „Vrača“, za da ga bezplatno podijeli svim župskim uredima obiju vjeroizpovijesti u Dalmaciji. Poslie Dalmacije slijedi naša posestrima Istra, zatijem Hrvatska, Bosna i Hercegovina, moja liepa Slavonija, Ugarska i čak Češka.

Pošto sam napisao gore oglašeno popularno medicinsko djelo „Voda u zdravlju itd.“, koje ću dati tiskati, da bih se mogao ravnati glede količine naklade istog djela, pozivam p. n. občinstvo na predbrojku toga djela, koje će sigurno koncem rujna t. g. svjetlo ugledati.

Upozorujem p. n. občinstvo, da se u što većem broju predbroji na ovo djelo, jer ću skorim izdati djelo pod naslovom „Voda u bolesti“, koje potonje kad bi tko naučio, a ne bi imao knjigu „Voda u zdravlju“, neće mu razumljiva biti knjiga „Voda u bolesti“.

Mnogogodišnjom praksom mojom skoro u svim jugoslavenskim pokrajinama, nailazio sam na velike mane glede čuvanja i podupiranja zdravlja, osobito što se tiče rabljenjem vode, koja je vrlo važan činbenik za sačuvat si i unaprediti zdravlje, počam od poroda pa do visoke starosti.

U pogledu toga našao sam najveću nemarnost i stravu od vode u jednoj jugoslavenskoj pokrajini; jer čim se dijete rodi, samo ga ma kažvom krpom osuše i poviju a od kupanja nikada ni razgovora. U toj pokrajini čine to, na žalost, i izučene primalje. Ima matera, koje bi moj savjet primile, pa bi im djeca bila lijepa kao jabuka; One matere pako, koje se vode plaše, imadu ponajviše djecu podbuhlu, blijedu i krživu. Zato mnogo djece i umiru, koja bi inace živila, da su im roditelji znali, koliku važnost naša koža imade osobito u djeteta, i koliko vrijedi voda za sačuvanje i unapredjenje zdravlja To isto biva i kod odraslih osoba.

Pošto naša koža, voda i rabljenje vode, kako za piće, tako s polja na kožu valja da imade najglavnije mjesto u zdravosloju da bi čovjek duže živio nego što živi i da nebi prije reda snagom malaksao i ostario, napisah djelo pod nalovom „Voda u zdravlju itd.“. Držeć se ja moga djela „Voda u zdravlju“, i hvala bogu i mnogi, ja sam danas zdrav i krepak, da se ne bih smienjao s mnogim mladićima, kad bi to išlo; premda je liječnikovo zvanje, osobito u Dalmaciji, sa najvećim tegotama i neuredjosti života skopčano.

Mnogi p. n. čitatelji začudit će se i pitati: što se toga toliko napisati imade o čovjekovoj koži, o vodi; i o rabljenju vode? Ali mnogi, pročitavši djelo „Voda u zdravlju“, počesat će se za ušima i reći će, hvala Bogu, što je još živ. Tko se ovog djela držao bude, još se može nadobro povratiti i pomladiti. Zato se nadam, da će moj poziv na predbrojbu odziva naći. Predbrojbe neka se meni doli podpisatom šalju do konca srpnja t. g. Naslov p. n. predbrojnika, obitavalište zadnja pošta i podkrajina neka bude čitljivo napisano.

Mr. Šišman Sojtory
vitez kr. srpskog Takovskog reda i općinski liječnik u Metkoviću (Dalmacija)

Javna zahvala.

Svoj onoj gospodi rodjakom, prijateljem i znancem, koji su za vrieme teške bolesti i prigodom pogreba našega nezaboravnoga supruga, odnosno otca gosp.

Vinka März pl. Märzthala

ma na koji način nastojali, da ublaže bol bolestnomu i tugu nam preostalim, izrazujemo ovim doboko ganuti najtoplije hvalu.

Volosko, dne 10. julija 1890.

Tugujuća obitelj.

Br. 333.

Oglas natječaja.

U smislu pokrajinskog zakona od 19. marča godine 1874. i na temelju zaključka občinskog zastupstva razpisuje se natječaj na mjestu diplomirane občinske primalje, imajući se popuniti u ovoj mjestnoj občini sa sjedištem u Dobrinju, godišnjom plaćom od 100 for. u mjesečnih obrocih.

Natjeceteljice imat će dokazati austrijansko državljanstvo, usposobljenje za praktičnu primaljstvo i poznavanje hrvatskog jezika, po mogućnosti i talijanskoga i kratnim listom dali je udata ili ne.

Molbo imaju se podnesti podpisanomu do 20. julija t. g.

Občinsko poglavarstvo
Dobrinj, 25. junija 1890.

3—3 A. Barbalić, načelnik.

Živic i drug. u Trstu

imadu u svojem skladištu, ulica Zonta br. 5. svakovrstnih strojeva za gospodarstvo te za svaku drugu porabu, kano i sve ostalo što spada na strojeve. Osobito preporučaju se njihove sisaljke (pumpe) za vadjenje vode, pretakanje vina, gašenje vatre, škropljenje trta i bilja; cievi za vodovode te za svaku drugu porabu iz lievanoga i kovanoga željeza, kositra, kaučuka i lena; mlatilnice i čistilnice žita, trebionice kuruze, slamoreznice, tiskalnice, mastionice grozdja itd.

Prodavaju samo prokušanu izvrstnu izvanjsku i domaću garantiranu robu uz niske ciene šaljuć ju svuda prostu od carine.

Za sada preporučamo osobito mlatilnice i čistilnice žita sa opazkom, da naše strojeve također sami popravljamo.

1 Schivitz & Comp.i

Grlena bolkašalj, kreputavica, promukliest, nazeb, zadavica, rora, zapala ustijeh itd. mogu se u kratko vriemo izliečiti rabljenjem

NADARENIH

Prendinijevih sladkišah

(PASTIGLIE PRENDINI)

što jih gotovi Prendini, ljekarnar i ljekarnar u Trstu

Veoma pomaža učiteljem, proporjedsiokom itd Prebdjenih kašljač noćih, navadno jutranje krepatavice i grlenih zapalah nestaje kao za čudo uzimanjem ovih sladkišah.

Opazka. Valja se paziti od varalicah, koji je ponačinjaju. Zato treba uvjek zahtjevati Prendinijevo sladkišo (Pastiglie Prendini) te gledati, da bude na omota kutijice (škatule) moj podpis. Svaki komad tih sladkišah ima otisnuto na jednoj Strani „Pastiglie“, na drugoj „Prendini“.

Ciena 30 nč. kutijici zajedno sa napotkom.

Prodaju se u Prendinijevoj ljekarni u Trstu (Farmarcia Prendini in Trieste) i u glavnijih ljekarnah. svietz. 21—43

Pošilja blago dobro spravljeno in poštnino prosto!

Teodor Slabanja

srebrar v Gorici, ulica Morelli št. 17,

priporoča se vljudno pri visoko častiti duhovščini v napravo cerkvenih potrebščin in orodja najnovejše oblike, kot: monstranc, kelihov itd. itd. po najnižji ceni.

Stare reči popravi, ter jih v mnogih pozlati in posrebri. Na blagovoljno vprašanje radovoljno odgovarja. 39—29

Pošilja blago dobro spravljeno in poštnino prosto!

FILIJALKA
c. kr. priv. avstr. kreditnoga zavoda

za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vrsta. papirjih za		V napoleonih za	
4-dnevni odkaz	2½%	30-dnevni odkaz	2%
8- „	2¾%	3-mesečni „	2½%
30- „	3% „	6- „ „	2¾%

Vrednostnim papirjem, glasečim na napoleone, kazni se nahajajo v okrogu, pripasna se nova borsetna tarifa na temelju odpovedi od 17 novembra, 21. novembra in 13 decembra.

Okrožni oddel.

V vrsta. papirjih 2% na vsako svoto.
V napoleonih brez obresti

Nakaznice

za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Tropavo, Reko, kakor za Zagreb, Arad, Bozen, Gradec, Hermannstadt, Inomost, Celovec, in Ljubljano— brez troškova

Kupnja in prodaja

vrednostij, diviz, kakor tudi vnovčenje kuponov 24—14 pri odbitku 1% provizije.

Predujmi.

Na jamčevne listine pogoji po dogovoru. Z odprtjem kredita v Londonu ali Parizu, Berlinu ali v drugih mestih — provizija po pogodbi.

Na vrednostni obresti po pogodbi.

Uložki v pohrano.

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, zlat ali srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.

Trst, 17. februvarja 1890. 15—24

Marijaceljsko želudačno kapljice

zvrstno zdravilo pri vseh boleznih na želodcu.

Odobravanje.

Neprecenljive dobrote je posebno vpliv njihov pri motečnosti, slabosti želodca, ako z grla smrdi, napenjanju, kislem pehanju, koliki, želodečnem kataru, goreče (vzarci) pri preobilnej produkciji slin, rezmenici, hlavanju in gnjusu, glavobolu, (ako je bol želodca) krč v želodcu, zabasanji, preobilnosti jedi in pijač v želodcu.

Cena steklenici je z nakazom vred samo 40 nov. velika steklenica samo 70 nov. Glavni zalog ima lekarničar Karl Brandy, Kremsier, (Moravija)

Svarilo! Pristne Marijaceljske želodčne kapljice ponarejujejo in poznamenje se mnogovrstno. — V znamenje pristnosti mora biti zamotana vsaka steklenica v rdeč omot, previdena z gornjo varovalno znamko ter mora biti na vsakem priloženem pozduku za vporabo razun tega opomnjeno, da je bil isti tiskan v tiskarni g. Gasek-a v Kremerizah (Kremsier). 41—13

Marijaceljske pilule proti začepljenju.

Ove više godina su najboljim napjehom rabljene pilule proti zabopljenje čela pativa se mnogo Neka se pazi dakle na gornje zaštitno marku i na podpis lekarnika C. Brady, u Kremsieru. Ciena kutijici 20 kr. Zaboji sa 6 kutija 1 for. Ako se morao unapred poslalo stoji jedan zaboj for. 1.20, dva zaboja for. 2.20.

Marijaceljsko želodčne kapljice nisu tajno sredstvo. Deli, iz katerih obstoji, oznanjeni so na vsakej steklenici priloženem pozduku za vporabo

Prave marijaceljske želodčne kapljice i marijaceljske pilule proti začepljenju dobivaju se prave u:

V Trstu u Lekarnah: dr. Vittorio Serravallo al Redentore (glavno skladište); pl. Leitenberg All' Ercole trionfante; de Leitenberg Eduard, alla Salata; A. Praxmayer ai due Mori; Prandini Pietro, alla fontana imperiale; Benedetto Saraval All' amazone Trionfante; Antonio Suttina, Batt. al Camello; Benedetto Vlak-Minussi, dvorska lekarna; Biazoletto, all' orso nero. — U Sežani u lekarni: Filipa Ritschela, kao što i u svih ostalih lekarnah.

Unio catholica

zavod za uzajemno osjeguranje škoda, u Beču (I. Bäckerstrasse 14)
dozvoljen ministarskom naredbom od dne 28. frbrara 1889.

Zavod osjegurava:

Pokretan i nepokretan posjed proti škodam od požara, stricle i eksplozije. Za takovo osjeguranje jamče uzajemno prvi uzajemno osjeguravajući zavodi, koji su članovi dielitbenog društva uzajemnih osjeguravajućih društva Usljed saveza sa uzajemno osjeguravajućimi zavodi može „UNIO“ podueseti osjeguranja u najvećoj vriednosti, te daje na temelju toga saveza osjeguranim najveće jamstvo i sjeguranost Svakogodišnji višak razdieliti će se medju osjeguranc.

Ovaj zavod ureo je također novu, do sada nepoznatu struku osjeguranja t. j.:

Osjeguranje crkvenih zvonova proti razbitju ili razpukutju. U ovu struku spadaju one škode, kojih nisu posliedice požari, već koji nastaju usljed bilo kojih drugih razloga. K sadjelovanju kod te nove osjegurateljne struke pozvani su ponajprije gg. crkveni predstojnici.

Posredaje „UNIO“ također kod prvih uzajemnih osjeguravajućih društva:

osjeguranje na život i proti nezgodam.

U posla osjeguranja neka se izvoli občinstvo obratiti na glavno zastupstvo u Trstu ili na pojedine njegove zastupnike koji će biti imenovani u gradovih i občinah.

Zastupanje u pokrajini izrsča se poštenim i pouzdanim osobam, koje neka se ustmeno ili pismeno obrate na podpisano glavno zastupstvo.

TRST, mjeseca julija 1890.

Glavno zastupstvo zavoda „UNIO CATHOLICA“ u Trstu
za Primorje (Istra, Trst i Gorica) **i Dalmaciju.**

M. MANDIĆ.

Srečke Dunajske razstave po 1 gl.

16—8 Vsaka srečka je veljavna za obojna žrebanja.

Seznamek dobitkov za obojna žrebanja. 4 8

Prvo žrebanje 14. avgusta 1890.			Drugo žrebanje 15. oktobra 1890.		
1 dobitek vreden	50000	gld.	1 dobitek vreden	50000	gld.
1 „ „	5000	„	1 „ „	5000	„
1 „ „	2000	„	1 „ „	2000	„
1 „ „	1000	„	1 „ „	1000	„
2 dobitka vredna vsak	500	„	2 dobitka vredna vsak	500	„
5 dobitkov vredni	200	„	5 dobitkov vredni	200	„
10 „ „	100	„	10 „ „	100	„
20 „ „	50	„	20 „ „	50	„
50 „ „	20	„	50 „ „	20	„
200 „ po	10 sreč. razst.		200 „ „	10	„
2000 „ „	5 „ „		2000 „ „	5	„

Srečke po 1 gld. V TRSTU pri: Gius. Bolaffio, Alessandro Levi.

Velika gospodarstvena izložba Beč

14 maja do 15 oktobra
10 sati u jutro do 10 na večer

šumarstvena, umjetnička i obrtnička-

Fontane luminense
Park i rotunda
večer ejektrično razsvietljeno

Ulaznica 40 novč. — U nedeljah i svetcih 30 novč. — Ulaznice za djecu 20 novč.

Izdavatelj i odgovorni urednik M. Mandić.

Tiskara Dolenc.

Broj 30. U Trstu 24. julija 1890. Godina XX

Izlazi svakog četvrtka na [illegible] arka.

Dopisi se nevraćaju ako [illegible] netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 4 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2.[illegible] i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nala[illegible] se u Via Carintia br. 25

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po 5 avč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 50 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja uz pogodbe sa upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i najbliža pošta valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom raste mala stvari, a nesloga sve pokvari". Nar. Pos.

Poziv na predplatu.

Početkom ovoga mjeseca iztekla je mnogim našim čitateljem predplata na prvo polugodište 1890. godine. Imade žalibože i takovih, koji nam duguju predplatu za jednu i više godina. Molimo dakle jedne i druge, da učine svoju dužnost, da nebude poslije njim i nam neprilika. Izdavanje lista neodvisna stoji velikih žrtava i dosta novca. Svaki prijatelj naše svete stvari dužan je, da nam olakša posao oko izdavanja ovog jedinog glasila za hrvatski puk Istre.

Novce molimo, da nam se šalje poštarskom naputnicom. „Naša Sloga" stoji na godinu za imućnije 5 fr. a za seljake 2 for. Na pol godine polovicu gornjih ciena.

Uprava „N. Sloge".

„Pro Patria" razpuščena!

Iznenada kao grom iz vedra neba doljetela amo iz Beča prošle sriede viest, da je ministarstvo unutarnjih posela razpustilo talijansko družtvo „Pro Patria", kojemu se nalazi sada sjelo ili predsjedničtvo u Trstu. Taj glas razširio se brzinom striele po svih pokrajinah države, a i izvan njezinih granica. Na viest o razpustu „Pro Patria" čula se dva posve protivna krika. Krik užasa i razočaranja i krik veselja i nade. Austrijski Talijani, osobito takozvani liberalci, podigoše silnu buru nezadovoljstva vičuć iz punih pluća na nepravdu i zlobu, koje da njim pokopaše omiljelo njim družtvo. Oni pako, proti kojim bijaše napereno čitavo djelovanje družtva „Pro Patria" odahnuše malko na prvi glas o razpustu družtva naziruć u tom prvi korak cesarske vlade, da se stane na put nepatriotičkim i nečovječkim težnjam naših narodnih protivnika. Danas već, nakon osam dana, nestalo je onog prvog utiska koli s talijanske toli s protivne njim strane. Talijani, sabrav se s neočekivana udarca, snuju i rade jur kako da si zaciele onu ranu, kako da stvore novo, slično prvomu družtvo i kako da sprave ostavšcinu „Pro Patria" u prave ruke, a neima dvojbe, da će njim poći za rukom jedno i drugo. Slaveni pako Primorja i Dalmacije, proti kojim bijaše „Pro Patria" glavno oživotvorena, uvidjaju već sada, da se neimadu čemu veseliti, jer će jamačno do mala niknuti novo talijansko družtvo na osnovi razpuščenoga i sa istom težnjom. Nu posriedi je i drugi razlog, s kojeg se otriezniše i oni naši rodoljubi, koji su u razpustu talijanskoga družtva nazrievali stalnu odluku bečke vlade, da preprieči nasilno potalijančenje slavenskih državljana na jugu.

Kako je poznato, zibka razpuščene „Pro Patria" nalazi se u talijanskom dielu Tirola — u Trentu. U Tirolu riblju i bore se medjusobno dva plemena, naime Talijani i Niemci. Koli jedni toli drugi bijahu podpomagani u toj borbi svojimi školskimi družtvi „Pro Patria" i „Schulverein". Jedni i drugi dobivahu novčanu pomoć ne samo iz raznih strana države, već dapače i od njihovih suplemenika izvan države — iz Njemačke i Italije. U Tirolu rade si jedan drugomu o glavi Niemci i Talijani; radi se dakle tuj o koži Niemaca i Talijana. Niemci hladniji i oprezniji izvadjaju triezno i ozbiljno, bez vike i krike svoj program na obranu i raširenje njemačkoga jezika u Tirolu. Talijani suprotstavili njim se odvažno i odlučno, al taj rad pratili oni bukom i demonstracijami, koje njim napokon pokopaše družtvo.

Družtvo „Pro Patria" bijaše dakle razpuščeno jedno što je demonstriralo u protiaustrijskom duhu i drugo — što nam se čini glavnije — što je s dobrim uspjehom odbijalo širenje njemačkoga jezika u južnom Tirolu.

Družtvo ovo dakle nije razpuščeno radi naših narodnih interesa, radi naše kože, pošto se je imalo do sada sto i sto prigoda, da se brani i zagovara proti Talijanom naše i državne probitke ovdje na jugu, no toga se nije do sada učinilo puštajuć našim nespašenčem proste ruke, da ruju proti svemu i truju sve, što je slavensko.

Cesarska vlada urjerila se napokon samo, da su bar ovdje sve težnje toga družtva nezakonite i nepravedne, da je njihova borba nizka i neplemenita, da nebraue svoje, već da navaljuju na tudje, da se u toj borbi služe svimi dopuštenimi i nedopuštenimi sredstvi i napokon, da je „Pro Patria" samo sredstvo k postignutju cilja, koji je skroz protivan njemačkim težnjam u Tirolu. Sve to primuknalo je dakle visoko ministarstvo, da prekine naglo nit života družtvu, koje bijaše doista opasno državi i njezinim notalijanskim podanikom. Kako je to izvelo ministarstvo nutarnjih posala, vidit ćemo drugi put.

Hrvatski narode! *)

Željeni dan odkrića Milovana spomenika već je na pragu.

Daleko čuveni naš umjetnik Rendić, ako i kroz jadikove klance, narodnom pouzdanju liepo je odgovorio.

Na 26. agusta o. g. u gradu Makarskoj — dan svečanog moći odkrića — narod će harnim okom moći razgledati krasno rukodjelo, a srce će mu se oduševljeno uznieti na pomišljaj, da se je častno odužio dragoj uspomeni svog omiljelog pjesnika.

Posebni gradski odbor oglasit će program tog narodnog pira, a podpisani samo vrši svoju dužnost, kad ovim pozivlje cio narod, da se zarana postara, kako će sebi na ponos a Milovanu na diku taj riedki dan proslaviti.

Dvadeset i šest agusta, dan je u kom se hoće, da hrvatski narod svojim prirodjenim oduševljenjem i veselim licem kaže, kako poštuje uspomenu svog pučkog miljenika. Onoga miljenika, koji mu je krvavu poviest pribrao i u kitu junačke pjesme sabrao, te mu ostavio spomen starog junačtva, žive vjere i žarkog rodoljubja.

Da, hrvatski narode, hvala starcu Milovanu, ti možeš ponosno zaviriti u svoju prošlost, a po njoj ravnjuć sadašnjost, pouzdano čekati sretniju i bolju budućnost.

Na 27. istoga agusta podpisani odbor udesit će, iz Makarske, narodni izlet sa više parobroda u Brist, rodno selo Milovanovo, gdje će se odkriti spomen-ploča na pučkoj učioni, koju je naš sabor sagradio, na uspomenu pučkog poučnika. Potom će se zavesti na grob u Zaostrog, gdje će se odkriti nadgrobna ploča i poprsje istog Milovana. Do njega su prerano zatrnule kosti tvog dragog miljenika tvojih vila, tvog dragog Despeta, kog vajme! u cvietu smrt pozoba; te i njemu na uspomenu prijatelji i rodoljubi odkriti će grob i poprsje. Na povratku predostojno je, da narodna suza kane na samotni grob, u Sutikli, preporoditelja hrvatske misli, slavnog podgorskog pustinjaka Pavlinovića.

Hrvatski narode! Kakono si veledušan svoj milodar prinio, da se odužiš sladkoj uspomeni slavnog Milovana, tako se ukaži plemenit i pregoran pri odkriću njegova spomenika u Makarskoj, a istodobno dvjestoljetnoj proslavi njegova rodjendana.

*) Sve rodoljubne novine u Dalmaciji, Bosni, Hercegovini i Istri, umoljene su pretiskat ovi proglas.

PODLISTAK.

Put u Egipat.

II. dio.

U Port-Saidu.

Napisao **Vlaćko Krajanin.**

10. Na groblju.

(Dalje.)

Tihu molitvu šaputahu mi usta, vruću molitvu, u kojoj sam molio Svevišnjega, da se sjeti dobre duše plemenitoga Hrvata. Kad al na jednom pričini mi se kao da čujem njeke tajne glasove — glasove hrvatske, a u prvi mah činilo mi se, kao da dolaze iz groba. Protrnuh! Obazrieh se naokolo. Njekoliko koračaja odaljeno od mene bila se zaustavila povorka ljudi s mrtvačkim liesom. Oprostivši se s Koričevim grobom, podjoh do one povorke odakle mišljah, da su oni glasovi doprli do mene.

I u istinu nisam se varao. Pristupih bliže.

— Oj otče mili . . . mili moj otče! — ricaše ljepušan mladić klečeć pred liesom, koji mu je krio preljubljenoga roditelja.

Opet dakle jedan Hrvat u hladan grob, što mu ga tudja zemlja podaje, pomislih i snuždih se.

Napokon spustiše lies u grob. Pokojnik bio je rodom, kako saznah kasnije, iz hrvatskoga Primorja.

Ni tebi nije bilo sudjeno počivati u rodjenoj zemlji, uzdahnuh baciv grudu zemlje na njegov lies.

Vraćajući se u grad osjetih silnu tugu, koja mi bijaše pritisla bolno srce.

11. Odlazak.

Školski praznici bijahu jurve na izmaku, a bližalo se vrieme, da sam morao ostaviti Port-Said i vratiti se u domovinu, da nastavim nauke. Nadodje dan odlazka. Bijaše to u petak, dne 9. septembra. U jutro toga dana, negdje oko 8 sati, doplovi u Port-Saidsku luku Lloydov parobrod „Daphne". Dolazio je iz Carigrada, a imao se je zaustaviti u luci do 5 sati poslije podne. Iz Port-Saida valjalo mu krenuti u Aleksandriju, da tuj izkrca svoj teret na drugi Lloydov parobrod „Euterpe", koji je imao tek u utorak odploviti put Trsta.

To je onaj dulji put, koji sam morao i ja prevaliti, budući da nije onih dana nijedan parobrod dolazio iz iztočnih strana. Oni Lloydovi parobrodi, koji dolaze iz iztoka, zaustave se njekoliko sati u Port-Saidu, a tada krenu ravno put Trsta, je kod Vas u Istri? kamo dospiju u šest dana, a njekoji i prije.

Kad je parobrod ulazio u luku, šetao sam „Marinom" čekajući na dolazak podkonzula, koji je imao doći u ured okolo devet sati. Kod njega nalazio se moj putni list, što sam mu ga bio izručio odmah iza moga dolazka u Port-Said.

Točno u devet sati otvori podkonzul vrata svoga ureda. Ja za njim. Pozdravih ga hrvatski, jer sam znao već od prije, da je rodom Hrvat. Umolih ga, da mi vrati putni list, što on odmah i učini.

— Sjednite časak, reče mi on, ponudiv mi stolicu.

Sjedoh pak zametnusmo razgovor o Port Saidu, o mojem boravku tuj, o domovini, o strankah u Hrvatskoj itd. itd. Bio je rodom Graničar, žarki rodoljub i vrlo čestit čovjek.

— Čast i poštenje onoj stranci, koju Vi zagovarate, reče mi medju ostalim, al svakako morat će te priznati, da ipak kadkada pretjerava malko . . . .

— Oprostite, gospodine, al onu stranku riesi postojanost, uztrajnost, odvažnost, a što je još najviše, čistoća i poštenje ljudi i njezina programa, čega svega neimaju ostale stranke.

— Dobro, neka Vam bude, a kako

— Svakojako, ponajviše naopako, odgovorih sjetnim glasom.

— Dobro Vam svakako nije, al ne treba zato zdvajati. Nesebičan i požrtvovan rad roda i Vaših prvaka pripravit će Vam bolju budućnost. Ta eno i kod nas u Krajini . . . . znajte u Krajini bili su uveli po školah njemački jezik, da će nas tobož ponjemčiti. Al su napokon odustali od toga jer su uvidili, da se narod toli lasno odnaroditi neda. Mogu se doduše tri, četiri kukavca i odtudjiti, al cieli narod?! . . . Tako je i s Vama. Muče i progone Vas i htjeli bi Vas odnaroditi, pa da kasnije postanete njihovimi lutkami, nu Vi branite svoje, a ponajpače narodne svetinje, pa se nebojte, budućnost će bit Vaša.

— Dao Bog, dao Bog rekoh. Izpunile se gospodine Vaše rieči ne samo kod nas, nego i u drugih zemljah, gdje imade Hrvata. Jer napokon što nam hasni, ako je — recimo — trupina zdrava i zadovoljna, a pojedina uda boljuju i kukaju, a to vriedi i obratno. Svim nam se hoće boljega života nego li je sadašnji, a do toga možemo doći uztrajnim radom, nesebičnim i požrtvovnim djelom za pojedina uda i za čitavo tielo.

Oprostivši se najsrdačnije s ljubaznim gospodinom, vratih se kući.

(Konac sliedi).

Istina, svak nemože pohrliti k spomeniku, al tvoje perjanice nesmiju izostati, te svak može u svom mjestu, na svom domu harno se sjetiti svog miljenika i obnoviti se u duhu naših vitezova, naših pradjedova.

U to ime liepo te pozdravlja i drago te čeka na taj tvoj narodni pir

Gradac u Primorju 1. julija 1890.

Odbor za Kačićev spomenik.

Petar Andrijašević, predsjednik.
Jure Vežić p. Pavla, tajnik.

Pastirski list
austrijskih biskupa.

(Dalje).

Dočim pak zahtjevamo katoličke škole, mi nit sižemo u prošlost nit iztičemo potrebu kakvog novog temelja, već tražimo katoličku školu, jer mislimo, da ju smijemo tražiti i na temelju postojećih zakona. Pa ako nas tko sumnjiči, da kanimo opet uvesti stanje starije dobe, koja nije razpolagala s današnjimi sredstvi, to nas proti tomu opravdava prvi vanjski povod k našemu postupku. Vlada naime Njeg. Veličanstva, premilostivog našeg vladara, smatrala je nuždnim, da carevinskom vieću predloži njekoje promjene u postojećih školskih zakonih, a potaklo ju na to i vlastito izkustvo, i sud strukovnjaka i želje sa raznih stranah izražene. Zar dakle tuj ne bijaše prava prilika, da i mi biskupi sudjelujemo kod razprave? I nas je dovoljno podučilo 20godišnje izkustvo sa novom školom, i mi scienimo, da smo glede čudoredno-vjerskog uzgoja punim pravom sposobni za strukovnjački sud, mi, koji danomice slušamo glasne i silne vapaje katolika. Zar dakle da ne smijemo tom zgodom i mi izjaviti svoje izkustvo, svoj sud, želje svoje i Vaše? Pa ako to učinismo i zgodom se okoristismo, zar time zaslužujemo priekor, kao da lahkoumno duhove dražimo i uznemirujemo?

Nego i Vi sami ste stvar zrielo promislili i prosudili, kad ste ono u Vaših sastancih i prošojah, a isto tako i u katoličkom sboru prošle godine kod tadašnjih zasjedanja i zaključaka izrekli, da se „čitavo i temeljito riešenje školskog pitanja jedino zakonodavnim putem postići može“. To osvjedočenje vodilo je i nas. Poslužiti se hoćemo jedino pravom, koje ima svaki državljanin, držati se hoćemo puta, kojeg nam zakon propisuje. Proučismo s toga promjene, koje c. kr. vlada predlaže, pa nadjosmo, da te nisu dorasle nit izkustvu, nit strukovnjačkomu sudu, niti da odgovaraju željam Vašim i našim, pa s toga smatrasmo se i dužnimi na predlog, da se te promjene vrše u širem obsegu, te se uvaže svi pravedni zahtjevi.

A jeli to kakvo čudo? Zar su pretjerani ti naši predlozi i ne umjereni, kako nam se veli? Što bo zahtjevamo mi i Vi s nami, predragi u Isusu? Zahtjevamo uvedenje katoličkih škola za katoličku djecu, škola, u kojih imadu podučavati vjerom proniknuti katolički učitelji, te njegovati i promicati uzgoj i obuku polag nauka sv. naše vjere. Ta eto i zakon sam nalaže školi dužnost, da djecu odgaja u vjersko-nabožnom duhu. A što to znače rieči „u vjersko-nabožnom duhu?“ Ako išta, a to ne drugo, nego da sav upliv škole na djecu bude vjerom zadahnut, da učitelji sami budu pobožni i dobrog ponašanja, da oni sami moraću prosudjivati svoju učiteljsku dužnost sa vjerskog stanovišta, da napokon školske knjige budu tako napisane i zastavljene, te služe i upućuju k nabožno-vjerskom uzgoju. Sam školski red, pridodan školskomu zakonu, izrično priznaje temeljnim načelom obuke, da pojedini školski predmeti budu u jedinstvenoj medjusobnoj svezi. A to ne znači drugo, nego da i nauk vjere bude uvjek i uzko spojen s ostalimi učnimi predmeti, te da ostala obuka ne protuslovi nauku vjere.

Tako bi moralo biti. A dali se pak u istini izpunjava to, što nalaže sam školski zakon i red? Evo Vam u kratko pravo stanje naše današnje škole. Vjera nije glavni temelj i pravilo današnje naše škole, nego se jedino smatra kao jedan izmed mnogih učnih predmeta, a to još bez potrebnog broja školskih ura. Drugi školski predmeti nisu u nikakvoj svezi sa vjeronaukom, pače ti se žalibog preče to dadu posve lahko predavati na način, koji ni malo ne pospješuje vjersko-nabožni uzgoj. Za vjerski uzgoj školske mladeži ustanovljeno je toli malo duhovnih vježba i pobožnosti, da se s njimi, akoprem imadu djeca nježno i mehko srce, ipak ne dade probuditi živo čuvstvo pobožnosti. Crkvi nije dopušteno, da slobodno nadzire vjersku obuku i duhovne vježbe, već to konačno podpada pod odlučni sud svjetske oblasti. Crkva ne ima tako rekuć nikakvog upliva na naobrazbu učitelja, ona je posve isključena kod njihovog namještenja i tako se dogadja, da katoličku djecu često poučavaju i uzgajaju osobe, koje nisu ni malo sklone katoličkoj vjeri, koje su joj čak i protivne, a takvi ljudi ne mogu uzgajati u katoličkom duhu.

Koješta bi još mogli navesti, al i to, što smo natuknuli jest dovoljno, da razumači plodove, kojimi radja takova škola. Štovanje do crkve, ljubav do vjere, pojavi vjerskog življenja sve to više se gube i izčezavaju, tim više pak rastu nadutost i oholost, lahkomišljenost i površnost, prezir prama svakoj, božjoj i čovječjoj oblasti. A zar je što kakvo čudo, može li i biti drugčije? Jer ako se vjeroučitelj kroz odmjerena mu 2 sata na tjedan koli mu drago i trudi, da djeci čim jasnije predoči strah božji i vjeru u rieč božju, da im uciepi kršćansku kriepost, to nasuprot drugi kroz više no 20satnu obuku na tjedan tako mogu djelovati na djecu, da ne samo ne podkfiepe i ne učvrste vjersko spoznanje i vjersko življenje, već ga — bilo hotice il nehotice — još podkapaju i ruše. Oh! predragi u Isusu, našu go-ku žalost, koju svaki put čutimo, kad te okolnosti promišljamo, mi ne možemo podpuno i jasno izreći; neće nam se takodjer nit pobijati sve silne napadaje, kojimi se mnogi nabacuju na nas i naše vjerno svećenstvo, pa imademo i odvaže štovanja do Vaše djece, a da bi htjeli rušiti u njihovih srcih vriednost njihovih učitelja. Al to ste mogli uponzati iz naših rieči, da mi ne možemo zajamčiti katoličkim roditeljem katolički uzgoj njihove djece u takovoj školi, kakva je danas, a još manje Vam možemo reći, da smijete biti mirni glede težke Vaše dužnosti i stroge odgovornosti pred Bogom.

(Konac sliedi).

Pogled po svietu.

Trst, dne 23. julija 1890.

Austro-Ugarska: Budućega četna slaviti će naša vladajuća obitelj a s njom i svi vierni njoj narodi vjenčanje nadvojvodkinje Marije Valerije, kćerke Njih. Veličanstva Frana Josipa I. i Jelisave sa nadvojvodom Franon Salvatorom. Njeg. Veličanstvo cesar i kralj, koji rado izbjegava bučne svečanosti, izrazio je želju, da se taj važni dogodjaj u cesarskoj obitelji obavi posve skromno i na tiho.

O mogućem odstupu vodje staročeske stranke g. dr. Riegera razpravljaju još uviek ne samo češke, već i druge novine. Mladočesko glasilo „Narodni Listy“ pišu o tom pitanju, da će Rieger odstupiti još prije dojdućeg saborskog zasjedanja ili u obće neće odstupiti. Jedno i drugo, da odvisi o tom, kako će se razviti pitanje o češko-njemačkoj nagodbi. Odstupi li prije nego li se sastane sabor, biti će to znak, da neima nade, da bi ga stranka podupirala u svih pitanjih nagodbe. Ostane li i nadalje na svojem mjestu, to će biti jedino radi toga, da brani pojedine točke nagodbe u saboru, i da izpuni zadanu obvezu vladi i njemačkim članovom nagodbene komisije. U jednom i drugom slučaju zadati će staročeskoj stranci, napose samu klubu, smrtni udarac, te neima dvojbe, da će se rečeni klub razpasti.

Glasila staročeske stranke pišu, da bijaše Riegerovo pismo na uredničtvo moravskoga „Pozora“ privatne naravi, te da je pismo došlo na javnost proti volji Riegera. Tim da se je htjelo njega prisiliti, da odstupi, nu on da će ostati na svojem mjestu i zauzeti se u češkom saboru, da se provede nagodba.

Bivši namjestnik u našem Primorju a sadašnji zemaljski predsjednik Bukovine barun Pino dao je ostavku radi poremećena zdravlja.

U dolnjoj Austriji pripravljaju se živahno na izbornu borbu njemački liberalci i konservativci premda nisu još izbori razpisani. Katolički prvaci dolnje Austrije izdali su jur preglas na birače, u kojem njim preporučuju, da biraju čestite državljane i prave katolike.

Izbori ftducijara u Koruškoj vrše se povoljno za našu braću koruške Slovence. U više mjesta izabrani su većinom slovenski ftducijari, koji će birati u zemaljski sabor svoje prvake.

Srbija: Ustanovljeno je napokon, da će razkralj Milan pratiti kralja Aleksandra u vojnički logor u Niš, gdje će zajedno proboraviti dulje vremena. Neima dvojbe, da će radikalna vlada strogo paziti na razkralja, da njoj nebi pravio neprilika medju častnici. U Biogradu sastali se srbski crkveni dostojanstvenici, da razpravljaju o razvodu braka kraljevskoga para, te su priznali, da je bio taj razvod posve zakonit.

Bugarska: Turska vlada imenovala je na molbu bugarskog ministarstva četvoricu biskupa za Macedoniju. Predsjednik ministarstva Stambulov, da se je pismeno zahvalio turskoj vladi, što je tim uredila biskupsko pitanje u Macedoniji. Bugarsko ministarstvo, da će se preustrojiti tako, da će u nj stupiti nekoji članovi Radoslavove stranke.

Italija: Radi razpusta družtva „Pro Patria“, o čemu govorimo na drugom mjestu, uznemirili se duhovi u susjednoj kraljevini tako silno, da se čini kako da bi htjeli naviestiti austrijskoj vladi rat radi toga razpusta. Poznati vikači i prvaci iredentističkih družtva Italije spremaju se, da se obore svom žestinom u saboru na Avstriju, kao da je ova njim odgovorna za svoja djela i unutar austrijskih granica. Čudni li su ti talijanski diplomati! Oni misle, da se talijanska vlada može i mora pačati u posiove austrijske vlade, kao da je ova namjestnica talijanskoga kralja. Tim potvrdjuju poznatu rečenicu, da je od smješnoga do ludoga samo jedan korak.

Franina i Jurina

Fr. Tako je šla „Patria“.

Jur. Ma da ja.

Fr. Ki zna ča te sada naši krnjeli i šarenjaki.

Jur. Malo te hukat i proklinjat pak će sve pasat.

Fr. San čul, da je neki plovan va Istroj iz tuge za „Patriom“ černa maša rekal na 5. tega miseca.

Jur. Kamo greš, ter se onda ni još nia znalo kako će finit ta kumedija.

Fr. Ma vero, da je on mašil proti prepisu i zakonu, kako san reka.

Jur. Je, je, nu se za „Patriu“ nego zač je bil blagdan naših apustol sv. Cirila i Metoda.

Fr. Aha, otel je pokazat, da mu je žal, da su umrli.

Jur. Tako ča!

Različite viesti.

Vjenčanje u cesarskoj obitelji. Dne 31. t. mj. vjenčati će se kćerka Njih. Veličanstva Frana Josipa I. i Jelisave, nadvojvodkinja Marija Valerija sa nadvojvodom Franom Salvatorom u Išlu. Cesar želi, da se obavi taj svečani čin skromno, te neće biti onega dana u Išlu onih sjajnih svečanostih, koje su običajne kod vladajućih dvorova u sličnih zgodah. Austrijski narodi svetkovati će sa vladajućom kućom onaj dan skromno al iskreno vjenčanje miljenice cesarske kuće moleći se za božji blagoslov i sreću novovjenčanim.

Mio gest. U utorak boravio je ovdje u poslu izleta u Makarsku k odkriću spomenika neumrlomu Kačiću, poznati rodoljub i zastupnik na hrvatskom saboru g. Fran Folnegović.

Imenovanje profesora za državnu gimnaziju u Puli. U svoje vrieme javismo, da je imenovan ravnateljem novoustrojene gimnazije u Puli g. dr. Swida. Kako čitamo u raznih novinah imenovani su do sada za istu gimnaziju sliedeća gg. profesori: Sowa do sada u Trstu, namjestni učitelj, Schletterer, do sada namjestni učitelj u Beču, Benedetti i Kalberg, do sada profesori u Pazinu. Hrvatskomu jeziku neće biti — kako je poznato — na toj c. kr. gimnaziji mjesta. Pa i čemu, neka Hrvati Istre uče njemački ili talijanski, a neće li toga, eno njim motike i pastirske palice.

Temeljni kamen za novu crkvu. Prošle subote blagoslovio je biskup tršćansko-koparski presv. g. dr. J. Glavina uz sjajnu svećeničku asistenciju i u prisutnosti poglavica svietskih i vojničkih oblasti temeljni kamen za šestu župnu crkvu u Trstu. Svetomu činu prisustvovalo je silno množtvo naroda, osobito iz naše okolice. Nova župna crkva, za koju sakuplja posebni odbor dobrovoljne prinose i milodare, biti će posvećena sv. Vinku.

Naknadni občinski izbori u Žminju. Javili smo u br. 28 „Naše Sloge“, da su se talijanski (!?) občinski zastupnici Ltiela zahvalili na svojoj časti, da je ostavka primljena i da su uređeni naknadni izbori za 21. t. mj. Rečenoga dana obavio se naknadni izbor u prisutnosti g. kot. glavara Ivana Simzига kako sliedi: Pošto se je u dvorani sakupio liepi broj birača, razloži g. načelnik dotični paragraf izbornoga reda upozoriv prisutne na važnost toga čina. Od 125 upisanih (imajućih pravo glasa) birača prisustvovalo ih je 38 i glasovalo jednoglasno za sliedeće naradne predloženike: Peteh Jakov p. Iva. Krajcar Ivan p. Martina. Vitulić Anton p. Blaža. Pamić Antončić Toma p. Mata. Pačić Franjo p. Iva. Zohil Franjo p. Iva. Križanac Anton p. Pera. Modrušan Mate p. Vicka. Kuhar Žavor Andre. Tomišić Anton p. Jakova. Zamjenici: Tanković Anton p. Mata. Orbanić Santo p. Marina. Hrelja Anton p. Martina. Ivinić Anton i Sufić Martin p. Antona Mengić. — Pošto bijaše pročitana ciela lista i pošto su svi prisutni glasovali, kako bijaše vidivo iz glavne liste i protuliste o glasovanju, g. načelnik zaključi glasovanje i javi goraji uspjeh. — Tako sjedi sada u občinskom zastupstvu 30 hrvatskih zastupnika dočim bijaše dosada 20 Hrvata i 10 Talijana. Tim se očistilo občinsko zastupstvo od talijanske primjese, na čemu se imademo zahvaliti i onoj desetorici naših protivnika, koji su „velikodušno“ položili čast občinskih zastupnika! Kao znak našeg napredka u ovoj občini spominjemo činjenicu, da je pred dvie godine glasovalo u prvom tielu 27 naših birača, a sada već 38, što nam jamči, da će se malo po malo otresti svi naši birači talijanaškog jarma. Živili naši sviestni birači!

Iz Pična pišu nam 20. t. m. Eto Vam, g. uredniče, novi prinos kulturi naših nespašenjaka. Neima tomu dugo što je naš mjestni župan dao izvjesiti po nalogu občinske oblasti na zid nad ulazom gradskih vrata tabelu sa hrvatskim i talijanskim napisom. Ovakve tabele nalaze se u svih podobćinah naše prostrane mjestne občine Pazin. Pod talijanšakom upravom bijahu te tabele jedino u talijanskom jeziku, no narodna uprava dala je izpraviti napise, da bude pravo Hrvatom i Talijanom. Al da, tko da zadovolji naše krnjele i šarenjake! Hrvatski napis na tabeli ubo ih tako u „talijansko“ oko, te napeli sve sile, da ga sa tabele nestane. Tabelu razbit nemogoše tako lahko, jer je željezna, nu što neće sve izmisliti stvorovi opojeni „djedovskom“ kulturom! Dne 15. t. mj. u noći od utorka na sriedu zamazali su naši „nespašeni“ junaci hrvatski napis na tabeli crnom uljenom bojom tako, da je napisa posve nestalo, a tabela se bliešti na pomazanom mjestu kao valjda i oči naših protivnika od veselja rad toli junačkog čina. — Dan pred tim „svietskim“ dogodjajem dopeljao je amo jedan čovjek na svojih kolih jednoga svećenika, koji je došao svomu drugu u pohode. Vlastnik

kola raspregao konja i odsjeo u gostioni, da odpočine on i blago i da štogod založi. Kad njim se bilo večer vratiti odavle put Pazina, opazi kočijaš, da mu je nestalo žavle, kojim je ruda spojena sa koli i da mu je na zudi prema razbita. Pomogao si siromah kako je mogao i putnici sretno odputovali. Mi svi ovdje znademo, da su to djavolsko djelo počinili ovdašnji šarenjački nemirnjaci nakanom, da unesreće vozara i svećenika. Ti bezdušnici radovali se bez dvojbe unapried kako će svećenik Hrvat skočiti preko ceste i tuj zaglaviti ili barem dobro se raniti, da se bude sjećao za života pićanskih junaka. Smradna nada nije njim se, Bogu hvala, izpunila, a oni su opet jednom dokazali, da su od pete do glave — divljaci.

K spomeniku Kačića. Da čim mnogobrojnije i čim dostojnije bude hrvatsko hodočašće na grob i k spomeniku neumrloga starca Milovana, podpisani odbor pozivlje ovim iz nova Hrvate, a navlastito hrvatsku mladež, da ne izostane od ove narodne slave tko može. Javljamo ujedno sve ono, što svaki putnik treba da znade glede putovanja u Makarsku. Budući je slava odkrića spomenika dana 26. agusta, to će se putovati ovim redom:

Dne 22. agusta na večer moraju se svi putnici naći na Rieci i tu se prijaviti odboru za putovanje u „Hôtel Continental" na Sušaku.

Dne 23. ranim jutrom odlazak s Rieke, preko Kraljevice, Novoga i Vrbnika u Senj. — Ona gospoda putnici iz hrvatskoga Primorja, kojima je nesgodno doći na Rieku, neka izvole pričekati parobrod u kojem od ovih mjesta i tu se ukrcati. — U Senju se ostaje do podne, a iza podne prosliedjuje se put Zadra, gdje će se ostati cielu večer.

Dne 24. za rana put Šibenika. Do podne pregledati će se Šibenik i posjetiti krasne slapove rieke Krke, iza podne preko Trogira kroz župni Kaštelanski zaliev prispjeva se u Split još ište isti večer.

Dne 25. ostaje se u Spljetu, da se pregledaju njegove znamenitosti u gradu i okolici.

Dne 26. put u Makarsku, tako da se tamo rano u jutro prispije. U Makarskoj ostaje se takodjer dne 27., a 28. agusta povratak preko Spljeta i Zadra na Rieku.

Putovanjem ravna odbor, a na raznim stanicama u Dalmaciji ustrojit će se pododbori za pričekivanje gostova. U Makarskoj će sam odbor Kačićeva spomenika pobrinuti se, da liepo pričeka i smjesti hrvatske gostove. Što se tiče hrane, to će podpisani odbor za sve putnike unapried naručivati po raznim mjestima, da nam tako na dolazku spravno bude. Putuje se posebnim parobrodom, koji za ovo šest dana stoji putnikom na razpoloženje. Ciena parobrodu bit će po osobi najviše 5—6 for. za cieli put, te prema tome može cielo putovanje stojati po osobi kojih 20 do 25 for. a. vr.

Tko hoće da se pridruži putovanju, mora se javiti najdulje do **8. agusta** i priložiti unapried za parobrod **4 for.** Novac i prijave neka se šalju na **uredničtvo „Hrvatske"** u Zagrebu (Nikolićeva ulica br. 14), gdje će se onoj gospodi, koja se osobno prijave, izdavati namire, a tko poštom pošalje, neka izvoli pridržati poštansku primnicu. Za obavieštenja neka se takodjer gospoda putnici izvole obratiti na uredničtvo „Hrvatsko", s kojim odbor složno radi. Glede samog slavlja upućujemo gospodu putnike na program, što će ga do koji dan u svih hrvatskih novina izdati sam odbor za podizanje Kačićeva spomenika. Podpisani odbor nada se, da će mu čestiti rodoljubi u Dalmaciji biti u svemu pri ruci, te da će se hrvatska družtva osobito pobrinuti, da čim ljepše budu u svakom mjestu dočekani hrvatski gostovi iz zemalja-posestrimâ.

Još jednom pozivljući Hrvate, neka se ne skanjivaju i ne propuste liepu priliku, da se odluže sjeni najvećega Hrvata O. Andrije Kačića-Miošića, te preporučujući im, da ne čekaju zadnjeg časa, nego se čim prije najave za put, kličemo: Do vidjenja na grobu starca Milovana!

Zagreb, 18. julija 1890.

Odbor za putovanje hrvatske mladeži u Dalmaciju.

Iz Vrbnika pišu nam 18. julija. Kako je već bilo javljeno u Vašem dičnom glasilu, da će se obdržavati 16. t. mj. javna skupčina glede ustrojenja zadruge za odtok našeg polja, skupčina bijaše obdržavana, ali nama nije još poznat zaključak. Pošto je uredjenje spomenutog polja od velike potrebe po naše pučanstvo, to bi bilo veoma željeti, da se već jedared štogod učini za konačno uredjenje tog diela zemljišta, kojemu voda skoro svake godine nanaša velike štete.

Javljam Vam ujedno radostnu viest, da se kani i ovdje sagraditi „Narodni dom", koji će biti dika i ponos cielom krškom otoku. Dakako, tuj će biti velike požrtvovnosti sa strane naših čelik-rodoljuba, ali oni pregorjeti će sve i svaku, da poluče toli uzvišenu i plemenitu svrhu. — Prošlo nedjelje imali smo sreću čuti za prvi put liepu i milu propovied iz usta našeg svećenika popa Mata Oršića, koji boravi ovdje već nekoliko nedjelja. Čuli smo već i drugdje o njegovoj proporjedničkoj sposobnosti velepohvalno govoriti, pa dostojno i pravedno bilo je, da njegov liepi i blagozvučni glas zaori i u zavičajnoj mu crkvi.

K izletu u Makarsku. Kako je poznato pripravljaju se hrvatski djaci, da pohode krčnu Dalmaciju prigodom odkrića spomenika velikomu pjesniku Kačiću u Makarskoj. U tu svrhu najmiti će parobrod na Rieci, odakle će krenuti 22. agusta put Dalmacije. Nekoji hrvatski rodoljubi ugovaraju sa ravnateljstvom tršćanskoga Lloyda, da njim prepusti za 9—10 dana jedan od većih parobroda, kojim bi obašli sva glavna mjesta i predjele Dalmacije. Na tom parobrodu imali bi putnici hranu, noćište i u obće sve pogodnosti, koje se na putu imati može. Ovoliko javljamo za danas našim prijateljem i rodoljubom, koji kane posjetiti našu krasnu Dalmaciju prigodom odkrića spomenika starcu „Milovanu". Čim doznamo o tom više, javiti ćemo putem našeg lista.

Nered na naših poštah. Pod tim naslovom potužismo se u 26. broju „Naše Sloge" na nered zbiršen na otoku Krku tim, što je neki poštarski činovnik poslao pismo sa hrvatskim naslovom mjesto u Pazin, u Opazuu u Hrvatsku. Na našu pismenu pritužbu na ovdašnje ravnateljstvo pošta i brzojava primili smo ovih dana odgovor, da je „usljed pomutnje dotičnog činovnika poslano pismo u Opazuu mjesto u Pazin". Nadalje opaža slavno ravnateljstvo „da će biti umjestno i u interesu odposlanika, da se u slučajih, gdje ima mjesto ime u dvih jezicih, isto napiše u obih jezicih. Odgovor slavnoga ravnateljstva nemožemo mukom primiti do znanja, a da neopazimo i mi: 1) da se u Istri dogadjaju često neredi na poštah usljed tih nesretnih „pomutnja"; 2) da je to vrlo gruba „pomutnja" ako se šalje list u Opazuu (Hrvatska) mjesto u Pazin — koji bijaše dotičnomu činovniku pred nosom i napokon 3) da nebi smjelo biti u Istri činovnika niti eksperditora, koji nebi znao što je i gdje je Pazin. Ako imadu gg. činovnici u svojih „kazalih" uz talijanski naziv mjesta i hrvatski, tada bi se bar toliko imali potrudiši, da potraže sami dotično mjesto il da se popitaju pak se nebi dogadjale ovako debele „pomutnje".

Iz Rieke nam piše redoviti dopisnik 18. t. mj. Po krovovih nekojih naših kućah opažamo ovih dana široke stubice, pomoćju kojih natežu i učvršćuju telefonske žice. Svak bi rekao, da se veru i penju po i okolo tih stubicah ženske, dočim su to ave sami čisto krvni madjarski muškarci. Crni su Vam to i bosonogi ljudi, kojim gaće izgledaju kako ženske svite i zato stranci, kojih imamo ovdje na parobrodih, začudjeni motre te osobe po krovih i križaju se, što se nježni spol šalje na pogibeljnu radnju na vrh kućah pa uz ovu vrućinu. Madjari hoće, da dokažu svemu svietu kako je Madjarska sve do mora i da se ona sentimentalna odiećа nosi i na samoj Rieci. Zato mislimo, da je vlada poslala ovamo te ljude iz puste, da nam nasade novi znak prosvjete i napredka. Nemislimo tim ništa reći proti telefonu, jer nismo protivni napredku, nu ipak ima ljudi ovdje, koji misle, da je naš grad još malen za njeke vrsti udobnosti. No kada se hoće, nek se čini, pa bilo sretno! Ovo poduzeće ima bar nješto dobra u sebi t. j. da trošak za stvar podnaša samo onaj, koji ju uživa, te nije, kako za njekoje druge troškove, koji padaju bez razlike na svakoga. Mi znamo n. pr. koliko, makar i zatvoreno naše kazalište, proždere občinskoga novca, pa komu odatle korist? — Planinska talijanska družtva držala su ovih dana veću skupčinu u Rimu; na istu su pozvali dakako i „uspašene" planince, a ravnateljstvo planinskog riečkog družtva, ubrajajuć i sebe medju Talijane, odazvalo se pozivu i odlučilo poći u Rim k miloj si braći. Našli su poduzetnika, koji je dobavio „hrvatski" parobrod do Jakina. Plakate se vidjelo svuda po grada sa ogromnim „Roma". Pravi Talijani i talijanaši trčali i sakupljali podpise. Trči, pitaj, moli, prosi, desno i lievo, al se ne nađe u takozvanom talijanskom gradu sa svimi podanici talijanskimi nego samo dvadeset i četiri osobe, a medju ovimi i neplaninci, dočim je poduzetnik zahtjevao šezdeset osoba. Činili su, što no reč „Conto senza l'osto". — Nastanilo se je u našem gradu njekoliko i poštenih Talijanaca, ali doteplo se je samo i dosta kruhoboraca, iredentaša, da se gladni prehrane. Ovi su puni cerkutanja po krčmah i novinah, ali kesa na žalost njim je prazna. Videći sada, da su učinili podpun „fiasco" sa izletom u Rim, pisati će koješta o tom u blaženu prekomorsku zemlju, a nebismo se nimalo čudili, kad bi „Secolo" donio „važnu" viest, da je tobož vlada naša zabranila izlet u Rim. Jedan prijatelj iz Lovrana kazao nam je, da su se ovi „Planinci" mogli obratiti na Liburniju; ima bo ondje možda desetak talijanaša, med kojima jest i bivših „Planinaca" iz „Kali", „Vedeja", „Frančićih" itd., koji bi se bili vrlo rado pridružili onim nespašencem. Ali su ih žalibože riečki planinci zanemarili i tako ostali svi kod kuće. Do vidova!

Brajdar.

Prijateljem, koji nas pitaju kako stoje osiguravajuća družtva „Slavija" i „Unio catholica" jedno napram drugomu, javljamo, da rade oba družtva u nekojih strukah zajednički, te si neprave jedno drugomu konkurence.

Izlet primorskoga planinskoga družtva sjelom na Sušaku. U nedelju dne 27. t. m. priredjuje primorsko planinsko družtvo s parobrodom senjskog parobrodarskog družtva „Hrvatom" izlet u Punat na otoku Krku. Posebni odbor gg. Krčana uredio je ovaj razpored zabave: Družtvo će najprije razgledati Punat i krasni otočić Košljun sa glasovitim samostanom. Po tom će Puntari plesati narodni ples, onda će biti regata Puntarskih ladja. — Zajednička večera će biti u gajiću na Košljunu, a odbor se pobrinuo za dobro a jeftino jelo i pilo. Odlazak iz Rieke s Adamičeva gata točno u 1 sat po podne; odlazak iz Punta u 8 sati, a dolazak na Rieku oko 10 sati u noći. Osoba plaća 50 nvč. u ime vožnje, djeca članova do 10. godine ništa. Ulaznice se dobivaju kod družtvenog blagajnika g. E. Tuškana, ljekarnika na Sušaku. Umoljavaju se gospoda, koja misle učestvovati, da se izvole prijaviti radi večere do 10 sati u nedjelju prije podne kod družtvenog blagajnika, jer odbor mora unapried javiti broj učestnika. Gospoda članovi neka izvole ponieti svoje znakove, a koji ih neimaju, mogu ih dobiti kod g. blagajnika. Gospoda učestnici treba da pokažu kod ulaza u parobrod ulaznicu ili pozivnicu.

Odbor.

„Bratovčini hrv. ljudi u Istri" pristupiše nadalje kao utemeljitelji: dr. S. A. u V. sa 25 for. Dr. Arnold Franjo, kr. javni bilježnik u Zagrebu sa 25 for. Miroslav grof Kulmer, vlastelin u Šestinah sa 25 for. Ljudevit baron Vranyczany, vlastelin u Oroslavju sa 50 for. — Darovatelji: „Hrv. akad. družtvo „Zvonimir" u Beču čisti prihod koncerta obdržavanog dne 13. febrara t. g. u korist „Bratovčćine" svotu od 29 for. 85 nvč. Pop Niko Grković sakupio u Bakru u kući g. Antuna Antića, trgovca svotu od 5 for. 60 nvč. Marnšić M., katehet na kr. hrv. gimnaziji na Rieci poslao svotu od 100 for. ostavljenu od pokojnoga opata Fismina. Dr. S. A. u V. kao dar „Bratovčćini" namienjen zgodnom prigodom for. 10. N. N. u Kastvu 50 nvč. Ivan Brusić, svećenik u Krku slao po nalogu prečastnoga dra. Iv. Črnčića nadpopa u Slovinskom sv. Jerolimu u Rimu na dar „Bratovčćini" svotu od 50 for. Pokojni kanonik Ivan Dukić Orban u Trstu ostavio oporukom „Bratovčćini" jednu državnu obveznicu u nominalnoj vriednosti 100 for. Petar Žic, bogoslov u Gorici poslao svotu od 23 for., koja se sakupila u tamošnjem sjemeništu kao prinosi složne braće: Hrvata, Čeha i Slovenaca. — Uplatili kao godišnji prinos: Zec Antun pok. Ivana 50 nvč. Mužina Miho, svećenik 1 for., Kraljić pop Ivo 1 for. Vinodolac ud. Mare 30 nvč., Bortulin Dinko 30 nvč. Bon Andre 30 nvč. svi u Beli-Cres. Klodič Antun vitez Sabladoski u Trstu 3 for. Čiković Ivan Rubeši 50 nvč. Munić Vjekoslav u Port-Saidu 1 for.

Nova parobrodarska svaza sa Trstom. Pišu nam iz Senja, da tamošnji veletržac i posjednik gosp. Frau vitez Olivieri namjerava kupiti od nekog družtva parobrod, koji bi pod imenom „Vitez" plovio medju Senjom-Rieko m i Trstom jedan put na tjedan, a započeo tu plovitbu već koncem ovog mjeseca. Ako se ta viest obistini, biti će davnoj želji tršćanskih i senjskih trgovaca udovoljeno; jer će promet sa Trstom opet oživjeti, a robi iz Trsta u susjednu nam Bosnu otvoriti će se opet starinski najkraći i najjeftiniji put preko Senja u Bšće.

Morski pas u hrvatskom moru. Pod tim naslovom ima zagrebačka „Hrvatska" dopis iz Rieke, u kome se oprovrgavaju viesti, koje su se u potonje doba proniele o morskom psu u našem moru. U mnogih listovih bilo je onomadne govora o nekom učitelju plivanja, komu je morski pas odgrizao nogu, a koju viest bacše u svietnaši protivnici. Nu pošto dopisnik „Hrvatske", koji je Riečan, smatra te glasove pukom klevetom, koja je nikla iz švabsko-madjarskih moždjana, samo da se naškodi glasu kupališta, koja su se stala podizati u hrvat. Primorju, izjavljamo ovim, da je viest bila neistinita i da o morskome psu u našem moru neima govora.

Izvoz dužica preko Rieke i Trsta. Prošloga mjeseca bio je izvoz dužica preko Rieke i Trsta dosta nepovoljan, jer je preko obje luke izvezeno samo 2·16 milijuna komada, dočim je prošle godine u istom mjesecu izvezeno 7.02 milijuna komada. Tomu su glavnim razlogom: velike zaliho u Francezkoj i umanjena potreba u Italiji. Cielokupni promet dužica u prvom semestru zadjih trijuh godina iznosio je (u milijunih komada) i to: 1890. god. 12.56, 1889. godine 30.32, 1888. godine 21.84. Izvezeno je od toga u Francezku prve spomenute godine (prve godine) 18.72, druge 24.83, treće 17.71, a u Italiju (istim redom) 1.81, 4.11, 2.87. U drugo zemlje — Algir, Španiju, Portugal i Britaniju — izvažano je gotovo svake godine jednako. Osobito je osjetljiva znatno umanjena potreba dužica u Italiju, što će biti valjda prolazan pojav, koji je u srezi s općimi financ. prilikami te države u ovo doba. Mora se još dodati, da je i pretjerana špekulacija prošle godine onemogućila znatniji posao ove godine. „Ob."

Biskupski jubilej papa. Dne 19. febrara godine 1893. navršiti će se biskupski jubilej pape Leona XIII. Glavno predjedničtvo katoličkih družtvah u Italiji zaključilo je, da bi se što svečanije proslavila ta izvanredna zgoda. U tu svrhu izdan je od spomenutoga predsjedničtva preglas na katolike cieloga svieta. Kardinal, državni tajnik Rampolla pisao je predsjedniku komanderu Paganuzziu o tom sliedeće: „Zaista sv. Otac ne može biti nećutljiv, videći toliku revnost odbora, da se vjernici priprave, kako bi proslavili njegov jubilej biskupski, ako se Gospodinu sviđi produžiti mu za toliko život. Istina, on običaje odnositi na vječnoga Pastira crkve svaku čast, koja mu se izkazuje kao njegovom namjestniku, ali ujedno dobro vidi, koli je potrebno, osobito u ovo doba, da se sve više stegnu oni vezovi ljubavi i štovanja, što spajaju dobre vjernike sa zajedničkim Otcem".

Papa i katolici Belgijski. Neda se poreći, da sviet katolički hoće odriešito, da vidi papu slobodnoga i neodvisnoga, jerbo u toj slobodi i neodvisnosti upravo vidi najveći probitak za svoju vjeru. Zaista ne mine dan, a da ne bi prispjeli papi proviedi proti onim, što gaze njegova prava, i svečane izjave, izrične i ugledne, da se izvojuje sv. Otcu ona vremenita vlast, bez koje djelovanje njegovo duhovno biva zaprečeno. — Nije tomu davno što je obdržana u Burgesu, u Belgiji, katolička skupčina, u kojoj se je mons. Cartuyvels, podrektor sveučilišća katoličkoga, ovako izrazio: „Flandrija dala je za stvar crkve, za sv. Otca, svoje zlato, svoju molitvu, krv svojih sinova. Ona želi vidjeti okruženoga slavljem onoga, koji je potlačen. Narodi, koji su trpjeli, znadu gojiti sućut nad plemenitimi patnjami; odvažnost napunja udivljenjem hrabre. Je li bilo kada zakonitijega poštovanja, nego li to, što ga Flandrija hoće da izkaže sv. Otcu? On je najviše veličanstvo na zemlji, namjesnik Isusa Krista, otac naših duša, vjeran prijatelj naše domovine." I spomenuv čuvstva ljubavi papine prema Belgiji, i koliko su veledušno doprinieli Belgijci novčiću sv. Petra, prešao je monsignor Cartuyvels da govori o dobročinstvih papinstva i o nesnosnom položaju, položaju, u kojem se nalazi sv. Stolica, „koja uviek predstavlja vjeru, postojanost, plodovitu djelatnost, slobodu". Skupčini prisustvovahu kardinal nadbiskup Malinski i biskupi Brugeski i Namurski.

K. L.

Neuku nauka.

Protinadmu. Goveda često trpe od nadma, a mnogi gospodar nezna, kako da im na brzu ruku pomogne. U tu svrhu uzme se jaje, i odrubi mu se vrh, te se izvadi bjelanac, pa se prostor gdje je bio bjelanac izpuni trpentinskim uljem, a onda se otvor na jajetu začepi sa kruhom.

Kad je govedo obolilo od nadmu, otvore mu se silom usta, i turi se jaje u grkljan, koje se istodobno samo izgnječi, pa ga govedo proguta. G. P.

* * *

Kako da nam kokoši nesu puno i velikih jaja? U prikladno doba godine pokupi se u šumi jedaćih, ali ne otrovnih gljiva, pa se posuše i smrve u prah. Kad se ima hraniti kokoši uzme se lanenih komina, te raženo i ječmeno plievi pa se umjesi sa nešto mlake ili hladne vode. Ovoj kašici doda se dvaputipol toliko prašine od gljiva i smrvljenih žirova, koliko se je primješalo lanenih komina. Sva se dobro umjesi, pa se svakoga dana podaje svakoj kokoši par komada kolik lješnjak. G. P.

Listnica uredničtva.

G. dopisniku, koji nam je poslao jednu viest „Col vapore dalla Dalmazie ed Istria“ jarljamo, da onoga tiskati nemožemo, jer je pismo bez podpisa.

Nekoju gg. dopisnike molimo, da se ustrpe jer nam no dostaje prostora.

Listnica uprave.

Gosp. A. D. u P. Za god. 1888. od 1. aprila primismo for. 1·25, t. j. do 30. junija 88 od tada pa do konca tek. godine dugujete nam for. 12·50. Prijateljski oddrav!

Lutrijski brojevi

Dne 19. julija.

Beč	90	35	1	37	65
Grac	16	13	86	10	28
Temešvar	1	74	67	81	69

Dne 23. julija.

Brno	43	47	23	12	75
Innsbruck	82	33	31	39	58

Poziv na predbrojku na popularno medicinsko djelo

„voda u zdravlju“

ili kako valja čovjeku rabiti vodu, da podpuno zdrav bude, dasi sačuva zdravljeida visoku starost zdravi kriepak doživi“.

Kad sam prije pet godina izdao popularno medicinsko djelo moje pod naslovom „Vrač itd.“ uvjerio sam se, da u nekim jugoslavenskim pokrajinama p. n. občinstvo malo mari za knjige zdravlju korisne, makar što je od našeg preuzvišenog mecene krasna ocjena o „Vraču“ u „Obzoru“ izašla bila i „Vrača“ najtoplije preporučila; nakon što se naša javna glasila pohvalnu ocjenu o „Vraču“ donašala; i makar što je visoka kr. Hrvatsko Slavonska vlada u Zagrebu zvanično preporučila „Vrača“ svim občinam, da bi ga nabavile za školske knjižnice. Medju svim jugoslavenskim pokrajinama, što se tiče nabava „Vrača“, odlikovala se Dalmacija, a osobito visoko ces. kralj. dalmatinsko namjestničtvo u Zadru, koje je dozvolom preuzvišenog ministarstva u Beču, naručilo 486 knjiga „Vrača“, za da ga bezplatno podijeli svim župskim uredima obiju vjeroizpovjesti u Dalmaciji. Poslie Dalmacije slijedi naša posestrima Istra, zatijem Hrvatska, Bosna i Hercegovina, moja liepa Slavonija, Ugarska i čak Češka.

Pošto sam napisao gore oglašeno popularno medicinsko djelo „Voda u zdravlju itd.“, koje ću dati tiskati, da bih se mogao ravnati gledu količine naklade istog djela, pozivam p. n. općinstvo na predbrojku toga djela, koje će sigurno kuncem rujna t. g. svjetlo ugledati.

Upozorujem p. n. občinstvo, da se u što većen broju predbroji na ovo djelo, jer ću skorim izdati djelo pod naslovom „Voda u bolesti“, koje potonje kad bi tko naučio, a ne bi imao knjigu „Voda u zdravlju“, neće mu razumljiva biti knjiga „Voda u bolesti“.

Mnogogodišnjom praksom mojom skoro u svim jugoslavenskim pokrajinama, nailazio sam na velike mane glede čuvanja i podupiranja zdravlja, osobito što se tiče rabljenjem vode, koja je vrlo važan činbenik za sačuvat si i unaprediti zdravlje, počam od poroda pa do visoke starosti.

U pogledu toga našao sam najveću nemarnost i stravu od vode u jednoj jugoslavenskoj pokrajini; jer čim se dijete rodi, samo ga ma kakvom krpom osuše i poviju a od kupanja nikada ni razgovora. U toj pokrajini čine to, na žalost, i izučene primalje. Ima matera, koje bi moj savjet primile, pa bi im djeca bila lijepa kao jabuka; one matere pako, koje se vode plaše, imadu ponajviše djecu podbuhlu, blijedu i krživjavu. Zato mnogo djece i umire, koja bi inače živila, da su im roditelji znali koliku važnost naša koža imade osobito u djeteta, i kolike vrijedi voda za sačuvanje i unapredjenje zdravlja. To isto biva i kod odraslih osoba.

Pošto naša koža, voda i rabljenje vode, kako za piće, tako s polja na kožu valja da imade najglavnije mjesto u zdravosloju, da bi čovjek duže živio nego što živi i da nebi prije reda snagom malaksao i ostario, napisah djelo pod naslovom „Voda u zdravlju itd.“ Držeć se ja moga djela „Voda u zdravlju“ hvala bogu i narodu, ja sam danas zdrav i krepak, da se ne bih umienjao s mnogimi mladići, kad bi to išlo; premda je liječnikovo zvanje, osobito u Dalmaciji, sa najvećim tegotama i neurednosti života skopčano.

Mnogi p. n. čitatelji začudit će u se i pitati: što se toga toliko napisati imade o čovječoj koži, o vodi i o rabljenju vode? Ali mnogi, pročitavši djelo „Voda u zdravlju“ požesat će se za ušima i reći će, hvala Bogu, što je još živ. Tko se ovog djela držao bude, još se može nadobro povratiti i pomladiti. Zato se nadam, da će moj poziv na predbrojbu odziva naći. Predbrojbe neka se meni doli podpisatom šalju do konca srpnja t. g. Naslov p. n. predbrojnika, obitavalište, zadnja pošta i podkrajina neka bude čitljivo napisano.

Mr. Šišman Sójtóry
vitez kr. srpskog Takovskog reda i občinski liječnik u Metkoviću (Dalmacija).

Mejnarodni promet
prve Primorske družbe za prevažanje möblev
KONRAD EXNER
via Squero Nuovo št. 7, skladišča via Ferriera št. 9 (Telefon št. 265) v **Trstu.**

Podružnice v Pulji, Gorici, na Reki in v Opatiji
Zavod za shranjevanje möblev in efektov.
Prevažanje möblev vzprejemlje se na vse strani. — Razpošiljajo in vzprejemljejo se v varstvo korčegi, zaboji, koši itd.
Trgovinsku agentura državnih železnic. — Spedicijski bureau c. kr. južne železnice v OPATIJI.
Redna dovažanja in odvažanja do in od paraikov. — Nakladanja in razpošiljanja na vse strani. — Zastopniki v vseh mestih doma in v inozemstvu. Služba za poštne in bitre pošiljatve in pošiljatve 3—5 priljage.
Glavna agentura paroplovnih družb za Istro in Dalmacijo.
NB. Prazni vozovi za prevažanje möblov odpošiljajo se točno na vse postaje. Informacije točne in gratis. Vprašanja je stavljati direktno na centralo v Trstu. 1—8

Marijaceljske želudačne kapljice
zvrstno zdravilo pri vseh boleznih za želudce.

Schutzmarke.

Neprecenljive dobrote je posebno vpliv njihov pri neteč nosti, slabosti želodca, ako z grla smrdi, napenjanja, kislem pehanju, koliki, želodečnem kataru, goreče (trzavci) pri preobilnej produkciji slin, ramenici, bluvanju in gujsa glavobolu, (ako je bol želodca) krč v želodcu, zabasanji, preobilnosti jedi in pijač v želodcu. Cena steklenici je z nakazom vred samo 40 nov. velika stekenica samo 70 nov. Glavni zalog ima lekarničar Karl Brandy, Kremsier, (Moravija)

Svarilo! Pristne Marijaceljske želodčne kapljice ponarejujejo in posnemajo se mnogovrstno. - **V zaznanje pristseti** mora biti zamotana vsaka steklenica v rdeč omot, providen z gornjo **varastno znamko** ter mora biti na vsakem priloženem poduku za vporabo razun tega opomnjeno, da je bil isti tiskan v tiskarni g. Gasek-a i Kremericah (Kremsier). 42—43

Marijaceljske pilule proti začepljenju.

Ove više godina sa najboljim uspjehom rabljene pilule proti **začepljenje tiela patvore se** mnogo Neka se pazi dakle na gornju zaštitnu marku i na podpis lekarnika C. Brady, u Kremsiru. Cena kutijici 20 kr. Zahoji sa 6 kutija 1 for. Ako se novac unapred pošalje stoji jedan zaboj for. 1.20, dva zaboja for. 2.20.

Marijaceljske želodčne kapljice niso tajno sredstvo. Deli, iz katerih obstoji, oznanjeni so na vsakej steklenici priloženem poduku za vporabo

Prave marijaceljske želudačne kapljice i marijaceljske pilule proti začepljenju dobivaju se prave u:

V Trstu u Lekarnah: dr. Vittorio Serravallo al Redentore (glavno skladišče); pl. Leitenburg All' Ercole trionfante; de Leitenburg Eduard, alla Salute: A. Praxmayer al due Mori; Prendini Pietro, alla fontana imperiale; Benedetto Sarnval All' amazone Trionfante; Antonio Sattina, Batt. al Camello; Benedetto Vlak-Minussi, dvorska lekarna; Biazoletto, all' orso nero. — U Sežani u lekarni: Filipa Ritschela, kao što i u svih ostalih lekarnah.

Živic i drug. u Trstu
imadu u svojem skladišću, **ulica Zonta br. 5.** svakovrstnih strojeva za gospodarstvo te za svaku drugu porabu, kano i sve ostalo štc spada na strojeve. Osobito preporučaju se njihove **sisaljke (pumpe)** za vadjenje vode, prešakanje vina, gašenje vatre, škropljenje trta i bilja; cievi za vodovode te za svaku drugu porabu iz lieranoga i kovanoga želiеza, kositra, kaučuka i lana; mlatilnice i čistilnice žita, trebionice kuruze, slamoreznice, tiskalnice, mastionice grozdja itd.

Prodavaju samo prokušanu izvrstnu izvanjsku i domaću garantiranu robu uz nizke ciene šaljuć ju svuda prosto od carine.

Za sada preporučamo osobito **mlatilnice i čistilnice** žita sa opazkom, da naše strojeve takodjer sami popravljamo.

2 **Schivitz & Compi**

Pošilja blago dobro spravljeno in poštnino prosto!

Teodor Slabanja

srebrar v Gorici, ulica Morelli št. 17,
priporoča se vljudno pri **visoke častiti duhovščini** v napravo **cerkvenih posod** in **orodja** najnovejše oblike, kot: **monstranc, kelihov itd. itd.** po najnižji ceni.

Stare reči popravi, ter jih **v ognji pozlati in posrebri.** Na blagovoljno vprašanje radovoljno odgovarja. 40—30

Pošilja blago dobro spravljeno in poštnine prosto!

100 do 150

goldinarjev in tudi več morejo si na mesec prislužiti dostojne osebe, katere se nočejo s pridnostjo poprijeti prodajanja po oblastvih dovoljenih srečk in državnih papirjev. Kapitala ni treba. Rizika tudi ni. Onim osebam katere bi v kratkem dosegle povoljen vspeh, dovolila bi se, poleg pristojne provizije, tudi stalna plača. Poprašati je pri **J. z Gwy, Szakhaus, Budapest, Hatvanergasse 17.** 3—10 - 1

Grčeva bolikašalj, krepatavica, promuklost, sazeb, zadavica, rana, zapala ustiljak itd.
mogu se u kratko vrieme izliečiti rabljenjem
NADARENIH
Prendinijevih sladkišah
(PASTIGLIE PRENDINI)
što ih gotovi Prendini, lečnar i ljekarnar u Trstu

Veoma pomaju učiteljem, propovjednikom itd 'Prebdjenih ščaljač nočih, navadne jutranje krepatavice i grlenih zapalah nestaje kao za čudo uzimajem ovih sladkišah.

Opazka. Valja se paziti od varalicah, koji je pazačinjaju. Zato treba uvjek zahtjevati Prendinijeve sladkiše (Pastiglie Prendini) te glodati, da bude na omotu kutijice (škatule) znoj podpis. Svaki komad tih sladkišah ima ntisnuto na jednoj Strani „Pastiglie“, na dragoj „Prendini“.

Ciena 30 nč. kutijici zajedno za naputkom.

Prodaja se u Prendinijevoj ljekarni u Trstu (Farmaceia Prendini in Trieste) i a glavnijih ljekarnah svieta. 22—43

Unio catholica

zavod za uzajemno osjeguranje škoda, u Beču (I. Bäckerstrasse 14)
dozvoljen ministarskom naredbom od dne 28. frbrara 1889.

Zavod osjegurava:

Pokretna i nepokretna poljeđ proti škodam od požara, eksplozije. Za takovo osjeguranje jamče uzajemno prvi uzajemno osjeguravajući zavodi, koji su članovi dielitbenog družtva uzajemnih osjeguravajućih družtva. Uuljed saveza za uzajemno osjeguravajućimi zavodi može „UNIO“ poduzeti osjeguranja u najvećoj vriednosti, te daje na temelju toga saveza osjeguranim najveće jamstvo i sjegurnost Svakogodišnji višak razdieliti će se medju osjegurane.

Ovaj zavod uveo je takodjer nova do zada nepoznata struku osjeguranja t. j.:

Osjeguranje crkvenih zvonova proti razbitje ili razpukavtja. U ova struku spadaju one škode, kojih nisu posliedice požari, već koji nastaju uslied bilo kojih drugih razloga. K sudjelovanja kod te nove osjeguratelјce struke pozvani su ponajprije gg. crkveni predstojnici.

Posreduje „UNIO“ takodjer kod prvih uzajemnih osjeguravajućih družtva:

osjeguranje na život i proti nezgodam.

U poslu osjeguranja neka se izvoli občinstvo obvrtiti na glavno zastupstvo u Trstu ili na pojedine njegove zastupnike koji će biti imenovani u gradovih i občinah.

Zastupanje u pokrajini izvrše se poštenim i pouzdanim osobam, koje neka se ustmeno ili pismeno obrate na podpisano glavno zastupstvo.

TRST, mjeseca julija 1890.

Glavno zastupstvo zavoda „UNIO CATHOLICA“ u Trstu za Primorje (Istra, Trst i Gorica) i Dalmaciju.

M. MANDIĆ.

Prvo žrebanje, **14. avgusta** | **SAMO 1 gold.** | Prvo žrebanje, **14. avgusta**

Srečke dunajske razstave

2 glavna dobitka vsaki v vrednosti **50.000** gld. a. vr.

1—7—1

Vsaka srečka velja za obojno žrebanje

Drugo žrebanje 15. oktobra

Srečke po 1 gold.

V Trstu pri: Giuseppe Bolaffio, Alessandro Levi, Daniel Levy i drug., Morpurgo i drug., Ign. Neumann, Enrico Schiffmann in Marco Nigris.

Izdavatelj i odgovorni urednik **M. Mandić.** Tiskara **Delonc.**

Broj 31. U Trstu 31. julija 1890. Godina X

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Pripošlana se plaća tiskaju po 5 nč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja po pogodbe sa upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“. Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka zvečera.

Dopisi se nevraćaju ako nezatraže.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji za for. za seljake 2 for. na godina. Razmjerno for. 2·50, i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarine.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Carintia br. 25

„Sloga malo stvari, a nesloga sve pokvari“. Nar. Pos.

Poziv na predplatu.

Početkom ovoga mjeseca iztekla je mnogim našim čitateljem predplata na prvo polugodišče 1890. godine. Imade žalibože i takovih, koji nam duguju predplatu za jednu i više godina. Molimo dakle jedne i druge, da učine svoju dužnost, da nebude poslije njim i nam neprilika. Izdavanje lista neodvisna stoji velikih žrtava i dosta novca. Svaki prijatelj naše svete stvari dužan je, da nam olakša posao oko izdavanja ovog jedinog glasila za hrvatski puk Istre.

Novce molimo, da nam se šalje poštarskom naputnicom. „Naša Sloga“ stoji na godinu za imućnije 5 fr. a za seljake 2 for. Na pol godine polovicu gornjih ciena.

Uprava „N. Sloge“.

„Pro Patria“ razpušćena.

Odbor talijanskoga družtva sazvao je svake godine svoje članove na redovitu glavnu skupščinu. Prošle godine obdržavala se glavna skupščina ovdje u Trstu, te su i onom zgodom gg. članovi demonstrirali u protiaustrijskom duhu, čemu je — osobito u ovdašnjem kazalištu — zavedena svietina burno odobravala.

Koncem prošloga mjeseca obdržavalo je družtvo „Pro Patria“ glavnu skupščinu u Trentu. Tuj se sastalo zastupnika talijanskih iz svih pokrajina, gdje imade Talijana. Skoro sve podružnice poslaše svoje zastupnike. Posebni odbor brinuo se, da se ukrasi grad, da gostovom ništa neuzmanjka, da svečanost bude što svečanija. Kad je odbor predložio političkoj oblasti program svečanosti, zahtjevala je ova, da se na pristojnom mjestu grada izviesi bar jedna austrijska zastava. Svečanostni odbor nehtjede zadovoljiti toj posve opravdanoj želji, već se radje razidje negoli, da izvjesi na austrijskom zemljištu austrijsku zastavu. Sav grad imao se obući u najsvečanije ruho, okititi stotinami zastava i svakojakim uresom, no austrijskoj zastavi nije se htjelo dati mjesta u austrijskom gradu. Al to nebijaše dosta. Poslije glavne skupščine, kod svečanoga objeda ustade predsjednik trentinske podružnice „Pro Patrie“ te dignuv času predloži uz burno odobravanje, da se odašalje u Rim brzojavna pouzdanica i najiskrenija čestitka družtvu „Dante Alighieri.

Ovo družtvo pako, osnovano u političke svrhe, pokazuje očito neprijateljstvo proti Austriji. Družtvo „Dante Alighieri“ sabire u Italiji novac, kojim podržaje živahnu agitaciju proti Austriji — ono je čisto iredentističko družtvo.

Austrijska dakle zastava i brzojavna čestitka napuniše do vrha mjeru ustrpljivosti cesarskih oblastih, koje žalibože sve do tada mirnim okom promatraše djavolske spletke rečenoga družtva. Poslije tih demonstrativnih izkaza, ustala je napokon cesarska vlada doviknuv nemirnjakom i buntovnikom: Stojte, ni makac dalje!

Dne 10. t. mj. uručilo je mjestno redarstvo u Trstu sadašnjemu predsjedniku družtva prepis naredbe ministarstva, kojom razpušća družtvo „Pro Patria“ sa svimi podružnicami. Nu čujmo samu naredbu ministarstva, koja nam navadja dosta jasno razloge, radi kojih se je napokon odlučilo, da razpusti talijansko družtvo:

„Nepolitičko družtvo „Pro Patria“, koje radi svojimi podružnicami u Trentu Primorju i Dalmaciji, zaključilo je dne 29. junija na glavnoj skupščini u Trentu na predlog dra. Karla Dordi-a jednoglasno i uz živahno adobravanje, da se brzojavno izrazi podpuno priznanje i najiskrenije čestita družtvu „Dante Alighieri“ u Rimu.

Pošto je pako občenito poznato, da družtvo „Dante Alighieri“ u Rimu goji neprijateljske nakane proti austro-ugarskoj državi a opetovne izjave talijanskih časopisa dokazuju, da su težnje toga družtva naperene upravo proti austrijskim državnim interesom, to je družtvo „Pro Patria“ spomenutim jur zaključkom pokazalo, da imade uz školske svrhe i druge i to političke težnje.

Takove nelojalne i nerodoljubne težnje družtva „Pro Patria“ došle su na vidjelo upravo i tim, da je svečanostni odbor, kojemu bijaše na čelu dr. Karlo Dordi, predsjednik trentinske podružnice od nakanjene i uredno prijavljene okrase grada sa zastavami odustao, jer je tamošnji redarstveni komesarijat dozvolio okrasu jedino pod tim uvjetom, da se razvije ujedno na pristojnom mjestu zastava u austrijskih državnih boja.“

To su eto razlozi, zbog kojih je visoko ministarstvo razpustilo družtvo „Pro Patria“ koje bijaše zahvatilo duboko korenje u Trentu i u našem Primorju.

Naredba visokoga ministarstva jest bez dvojbe stroga ali i pravedna. Državni interes, komu je podkapalo temelje družtvo „Pro Patria“ i ovomu prijateljsko il bratsko družtvo „Dante Alighieri“ u Rimu, zahtjevao je odlučno, da cesarska vlada onako strogo i odvažno postupa neće li, da žrtvuje nezasitnomu susjedu ponajliepše pokrajine na našem jugu.

Hrvatske pobjede u Istri.

Pod ovim naslovom donosi vriedni naš zadarski drug „Narodni List“ o pobjedi u Pazinu na uvodnom mjestu u 52. broju sliedeći članak:

„Iz posestrime Istre dolaze nam radostni glasovi, da pri zadnjih občinskih izborih u Pazinu, toj dosad nepredobivoj tvrdjavici talijanstva, pobiedi hrvatska stranka. I tako naša braća istarski Hrvati i Slovenci svojim marom i požrtvovnosti pedalj po pedalj otimlju svoju otčevinu iz dušmanskih ruku. Tim više nas vesele pobjede naše istarske braće, što su posljedice, ne kakovih spleteka i nezakonitosti, kojim se jedino znadu služiti njihovi protivnici taljanaši, nego razbudjene sviesti i njihovog rodoljubnog žara i samopregora. A stranke i narodi kad uz takove plemenite uvjete stupaju u borbu, njihova je pobjeda sigurna i trajna.

Uhvamo se, da naša istarska braća neće se dati uspavati na dosad stečenih lovor-vienčih, no da će podvostručiti svoje sile, te neustrašivo i nadalje koracati novim pobjedam, dok iz dušmanskih ruku neotmu i zadnji meteriz, za koji se zakloniše, da održe ono, što su nepravedno i nezakonito prisvojili.

Nego da se to poluči, hoće se postojana i sustavna rada, hoće se stege i sporazuma, hoće se sloge, hoće se, da narod bude imao neograničenu pouzdanja u svoje vodje, a da pak ovi požrtvovno i nesebično djeluju za narodne interese, jer su to jedini uvjeti, koji vode k uspjehu pri narodnim i političkim borbam.

Istarski Hrvati i Slovenci imaju sreću, da su im na čelu njihova pokreta ljudi rodoljubni, zdravih političkih načela, ljudi spravni na svake žrtve, koji pojme svoju plemenitu zadaću, i prama njoj udesuju prikladna sredstva. Oni uz to imaju svoja politička glasila, koja mnogo doprinieše razbudjevnosti narodne sviesti, prokrciviši put hrvatskoj misli i slavenskoj zajednici medju uspavanim istarskim kmetom. Nebi opet s gorega bilo, da neka od tih glasila, [1]) mjesto se baviti o općim pitanjim, nešto višu pažnju svrnu na posebne istarske potrebe, da se, naravno u granicam trjezvenosti i pristojnosti, bave nešto više domaćim pitanjim, ne samo političke nego i administrativne naravi; jer bi tu mogli naći dovoljna gradiva, da oslabe svoje protivnike pred javnim mnienjem naroda. Pri političkim borbam na uspjeh neodlučuju samo vlastite vrline i prednost načelâ, nego i pogrješke protivnikâ. Takove pogrješke negdašnjih dalmatinskih taljanaša, mnogo doprinišće pobjedi hrvatske stranke u Dalmaciji.

[1]) Ovo nije doista nam namienjeno. Op. Ured.

PODLISTAK.

Put u Egipat.

II. dio.

U Port-Saidu.

Napisao **Vladko Krajanin.**

11. Odlazak

(Konac).

Svatko si lahko sam pomisli kako mi bijaše sladko i ugodno pri srcu kad sam opet unišao pod roditeljski krov, nu sjetiv se, da ću ga za par sati za uviek valjda ostaviti, raztuži mi gorko dušu. Ta tko nije u svojem vieku očutio tugu i bol dočim se je raszstavljao sa roditelji, braćom, drugovi, prijatelji il bilo s kojim, koji mu bijaše mio i drag?

Snuždjen i neveseo sjedio sam dulje vremena sam uz prozor, a pred menom redali se svi prizori, svi mili i ugodni trenutci što jih doživih u Port-Saidu. Tako sastreć zaboravih skoro, da se bliža zadnji čas momu odlazku i razstanku sa milom mi svojtom. Na jednom me probudi iz toga poluna majka približiv mi se suznima čima i sjetiv me, da valja ići.

S majkom i s ostalimi rodjaci oprostih se kod kuće. Da je tuj bilo suza i onih briživljivih „čuvaj se“, „piši nam“, i odviše, ne treba mi, ni da spomenem. Iza mnogih vrućih cielova odtrgnuv se težkim srcem od majke i rodjaka, krenuh s otcem i bratom put parobroda.

„Daphne“ je jošte krcao. Bilo je već devet sati. Otac i brat upućivahu me dugo vremena, kako da se vladam na putu. Zatim se razstadosmo.

Oni skočiše u čamac a ja ostah na parobrodu sam zaokružen nepoznatimi ljudmi. Dugo gledah za otcem i bratom, koji su se u daljini sve to više gubili. A kad ih nemogoh više vidjeti, zaplakah gorko i razna čuvstva zaokupiše mi turobnu dušu. Ta Bog zna hoću li ih više ikad vidjeti! U takvih slučajevih čovjek pomisli na sve, što, često i ne gorje nego li imade doći. Sjedio sam na pramcu pošto sam se ponješto smirio. Nedaleko mene sjedila mlada žena, njeka supatnica. Svietlo svetionika, što se je nedaleko nas dizao, razsvjetljivalo joj bliedo i nujno lice. Svaki čas pogledala bi na obalu i povlačila po njoj vlažne svoje oči, al odmah zatim srušila bi se na kovčeg i zastrla lice rukama. Ona je njekoga valjda čekala, al taj njekoji nije se jošte vraćao. Parobrod je jošte krcao, nu mornari počeše se već vrćeti oko strojeva na pramcu, što je značilo, da ćemo naskoro odploviti. Videći to ona mlada žena, udari u plač, koji su često prekidale rieči: Vajmeh! Vajmeh! Njekoji putnici zgrnuli se oko nje, pitajuć ju, što da joj je. Teda negda doznah, da ta mlada žena dolazi iz Carigrada i da putuje do Aleksandrije, odkud da će nastaviti svoj put do Grčke.

— Nu, al zašto plače? upitah jednoga, koji mi je najbliže bio.

— Muž da joj je išao u grad, da nješto kupi. Već su tri sata prošla odkad je otišao, a njega jošte neima, odvrati mi moj suputnik.

Ona je neprestano plakala, a bolni onaj „vajmeh“ opetovala je preko stotine puta. Bojala se, da ju je suprug ostavio.

Kad su se pako prazne splavi odtisnule od parobroda, a kapetan zapovjedio, da se digne kotva, htjela je jadnica gotovo pomahnitati. Da ju mornari ne zadržaše, bila bi za sjegurno skočila u more. Zahtjevala je, da joj dopuste otići iz parobroda. Kapetan dade mašinisti znak, da pazi na zapovjed. Mlada žena bila je u tom času kano izvan sebe. Udarala se po glavi, čupala si kosu, plakala, vikala, molila, a najposlie klone iznemogla na palubu. U istom trenu dopuzi do parobroda arapska ladjica, a iz nje skoči na parobrod mlad, ovisok čovjek. Čim ga iznemogla žena opazi, krikne radostno i skočivši na noge, objesi mu se oko vrata, i obaspe mu lice vrućimi cielovi

Medjutim počeo se parobrod micati. Oh! koli težko se razstajah s onim milim gradićem.

S Bogom Port-Saide, kliknuh, ostaj mi s Bogom! Časove, što sam ih sproveo u tebi, brojiti ću medju najsretnije moga života. Port-Saide s Bogom! Još jednom pogledah prama onoj strani, gdje se je nalazio stan mojih roditelja, još jednom zaokupih pogledom sav grad, koji se je medjutim u daljini sve više gubio. Ah! koli mi je bilo težko u tom času!

Sutradan u večer stigoh u Aleksandriju. U ucorak dne 13. septembra u 10 sati u jutro ukrcah se na parobrod „Euterpe“, s kojim sam se vratio poslije pet dana u Trst. Odavle podjoh u K. gdje me prijatelji dočekaše razširenih ruku.

— Ti mi izgledaš ko pravi Beduin, reče mi od njih jedan.

— Zašto to? upitah ga u čudu.

— E Boga mi, odvrati mi on, ocrnio si, kao da si godinu dana četao ubavom Saharom.

— E ništa zato, rekoh, to ti je brate najbolji dokaz, da sam došao iz „Levanta“.

...Istarski rodoljubi, da izvojuju konačnu pobjedu, imaju se još boriti sa svakovrstnim mučnošcam. Proti njima danas je i neuklonost službenih organa, koji uz poznate sustave, znadu kad što osujetiti i najdalečnija narodna pregnuća; njima se je boriti proti stoljetnim predsudam narodu otudjena elemenata, ko što i proti novijim izdajničkim pokušajim taljanskog družtva „Pro Patria", komu je cilj, da se opre pravednim zahtjevima Hrvatů i Slovenacá!

Nego sve to dade se svladati i ako ne napречac, a to malo po malo postojanošću i odlučnosti. Neka uz to istarski rodoljubi ustraju pravcem, kojim su započeli; nek se uvjek drže složni i solidarni; nek se i na njima neizkali stara slavenska kletva nesloga; te sutra, kad božjom pomoći, stupe u većinu, nek se nestanu medjusobno ciepati, nek Hrvati i Slovenci u Istri istovjetuju svoje interese; jer je to jedini uvjet, uz koji se mogu nadati sigurnoj pobjedi, i konačno osigurati svoje stečevine. Sloga i solidarnost izmedju Hrvatá i Slovenacá, nek bude politički program istarskih rodoljuba u njihovim borbam i nek se tog programa neodreknu, ni onda, kad konačno pobjede svoga zajedničkog protivnika; jer inače težko bi mogli uzdržati stečeno.

Hrvatska i slovenska zajednica u Istri, bila predtečom one širje zajednice izmedju Hrvatá i Slovenaca, koja, Bože daj, i politički ujedinila ta dva srodna plemena, na korist jednih i drugih! U to ime pozdravljamo i najnoviju pobjedu naše istarske braće, a da uzajemnim radom, svak za sad u svomu krugu i na svomu zemljištu, okupimo razsjegana uda obće nam hrvatske domovine; te ujedinjeni budemo složno radili za našu narodnu budućnost".

Pastirski list

austrijskih biskupa.

(Konac.)

Pa nas koji mu drago krivio, da smo tobož protivnici pučke naobrazbe, da želimo razširiti vjersku obuku na štetu ostale te zapuštati znanost i znanje pojedinca. Jer lasan nam je na to odgovor. Slobodno i otvoreno javljamo našim protivnikom: ne, gospodo, vi ne imate pravo, vi se varate. Prosto vam odgajati djecu, da budu mudra i naučena i puna znanja i to kolikogod hoćete i možete, al nastojte samo, da ona budu i čudoredna i vjerom proniknuta, pobožna i kriepostna. Mi nit iz daleka ne mislimo stezati i manjiti naobrazbu i znanje kod djece, ne podnipošto, nego mi se jedino tresemo pred polovičnom naobrazbom t. j. bez vjerske podloge; tim se bo uzgajaju samo oholice, udvorice, ljudi nezasitljivih težnja i nezadovoljnici. Baš zato zahtjevamo katoličku školu, jer ona jedina podaje sigurno jamstvo, da će djecu uzgojiti u čudoredno-vjerskom duhu, a takva samo djeca moći će s vremenom u pravu korist obratiti stečeno znanje i upotriebiti ga za sebe i za druge, i to na način, koji posve odgovara čovječjem odredjenju na ovom i na drugom svietu.

Al mi zahtjevamo katoličku školu također na temelju vjerske slobode, zajamčene u samom državnom ustavu. Članak bo XIV. drž. tem. zakona od 21. decembra 1867. glasi: „Svakomu je zajamčena podpuna sloboda vjere i savjesti". Pa zar tomu odgovara današnja škola? Evo katolički roditelji primorani su, da povjere svoju djecu školam, u kojih osim nekoliko sati na tjedan, posve se zanemaruje vjera katolička. Kod toga pak ostali svi predmeti posve neodvisnimi su proglašeni od crkvenog upliva, što nam se na neki način i žalibog pričinja kao poticalo učitelju, da on slobodno uredi podučavanje polag vlastitog osvjedočenja ne mareć, da li se time i onako maleni upliv crkve na djecu još više smanjuje i slabi i da li on triebi iz njihovog srca i življenja Bogom objavljene istine. Nu, ni bezvjerska ni mješovita (interconfessiolna) škola (za sve vjere zajedno) ne odgovaraju načelu slobode vjere i savjesti, već budući su u našoj državi razne vjeroizpovjedi i zakonom priznate jedna uz drugu živu, valja, da su i škole takove, koje odgovaraju osebinam pojedinih vjera. Spajanje svih tih vjeroizpovjesti u jednu te istu školu, protivi se pravu svijuh vjeroizpovjesti. Jedino tad je možno dati svakoj što joj ide, kad se luči i dieli škole polag vjere, i kad se ustroje posebne škole za svaku vjeroizpovjest. Zar nije po tom ne podnosivo nasilje sa strane političkih stranaka, kad one djecu u škole sile, koje su u oprieci sa vjerskim načelom i sa vjerskim osvjedočenjem roditelja? Il ima samo bezvjerstvo uživati blagodati slobode, da se tim laglje vjeru podkapa i uništi?

Mi jedino zahtjevamo pravu slobodu za vjeru i vjeroizpovjest, pa ne možemo pojmiti, kako ljudi, koji inače visoko i živimi riečmi slave slobodu i slobodne naredbe, ne mogu uzpeti se do tog višeg stanovišta, već nizko zapadaju do fanatičnosti (prenapetosti) i zatiranja, kad je samo govora o vjeri i o vjeroizpovjesti. Mi s toga dovikujemo svim, koji u Austriji u istinu pravu ljubе slobodu: Ne kratite dulje pravo katoličkim roditeljem, da svoju djecu dadu uzgojiti polag svog vjerskog osvjedočenja! Ne mojte zatirati slobodu, zapuštajuć u prilog bezvjerstva!

Mi zahtjevamo katoličke škole za katoličku djecu! Vi znate, predragi u Isusu, da nam se s toga predbacilo, da zahtjevamo posvud uvedenje jedino katoličkih škola. Jeli smo dužni braniti se proti toj osvadi? Mi smo katolički biskupi, mi zastupamo prava katoličke crkve, mi izjavljamo želje katoličkih roditelja; pa zar smo mi, katolički biskupi, pozvani i ovlašteni, da zastupamo zahtjeve i želje takodjer i ne katoličkih naših sugradjana? I opet, zar nije jasno, da se ne može uvesti vjerska škola jedino za katolike bez da se takve ne ustroje ujedno i za ne katolike?

Želio bi bio možda kojigod, da smo se dotakli i drugih pitanja, koja se u savez dovadjaju sa školskimi zakoni. Mi doduše ni ta pitanja ne puštamo iz vida, i ne možemo tajiti nikom od njih vlastitu mu opravdanost, al ih ne ćemo upličati u naše strogo crkvene zahtjeve. Mi sliedimo opomenu božanskog našeg učitelja: „Tražite najprije carstvo božje i pravdu njegovu, i ovo će vam se sve dodati" [1]) i kao katolički biskupi čvrsto stojimo uz načelo, koje uči svjetski Apoštol sveti Pavao: „Neima Židova, ne ima Grka, već su svi jedno u Isusu Kristu". [2]) Mi zastupamo crkvu, pa moramo politiku onim prepustiti, kojim je ona zanimanje. Mi jedino ovo Vas molimo i ovo Vam preporučamo: Razilazila se Vaša mnienja u svjetskih stvarih koliko mu drago, makar bilo Vaše osvjedočenje i Vaše želje i težnje i različite, to Vi ipak, dragi katolički roditelji, ne stavljajte s toga u pogibelj vjerski uzgoj djece Vaše! To molimo Vas u ime ljubavi Vaše do Vaše djece, u ime ljubavi do Vaše crkve, u ime ljubavi do Vaše domovine!

To su, predragi u Isusu, pojasnjenja i preporuke, koje Vam za sad glede pučke škole dati moradosmo. Skrb, koju imademo za svoju vlastitu dušu, sili nas, da Vam tako govorimo! Na to nas vežu rieči Apoštola: „Zaklinjem te pred Bogom i Gospodinom našim Isusom Kristom, koji će suditi živim i mrtvim; propovjedaj rieč, nastoj u dobro vrieme i nevrieme, pokaraj, zaprieti, umoli sa svakim snošenjem i učenjem; jer će doći vrieme, kad zdrave nauke neće slušati, nego će po svojih željah nakupiti sebi učitelje, kao što ih uši svrbe i odvratiti će uši od istine i okrienuti će se ka gatalicam. A ti budi triezan u svačemu, trpi zlo, učini djelo evangjeliste, službu svoju vrši". [3]) Sveta naša služba zahtjeva, da ne mučimo, gdje je dužnost govoriti; tu dužnost nam donaša pogibelj, koja prieti sv. vjeri. Mi uzdižemo ruke k nebu i svjedočimo pred svimi ljudmi: Mi ne ćemo i ne možemo biti mirni motrioci zapadanja vjerskog duha, razsulu dobrog ponašanja, izčezavanju najdragocjenijih i neprecjenjivih dobara u katoličkom narodu u Austriji.

Nego i Vi takodjer, predragi u Isusu, valja da izpunite strogu i ozbiljnu dužnost; i Vi morate sudjelovati, da postignete taj cilj t. j. katoličke škole za djecu Vašu. To se pak mogu postići jedino zakonodavnim putem, kako izjavi kat. sbor prošle godine, i koji na to nadoveza živu opomenu svim katoličkim sugradjanom, da svatko izpuni svoju izbornu dužnost, da sudjeluje kod izbora u zakonodavna tjela i nastoji, da budu sami takvi muževi izabrani, koji davaju dovoljno jamstvo, da će svom silom raditi oko uvedenja vjerske škole.

Netreba drago, nego sjetiti Vas na tu opomenu; suvišno bi bilo svako tumačenje. Samo ju poprimite i sliedite! Nad svaki obzir nek Vam bude skrb za dobrobit Vaše djece i budite sjedinjeni u izboru samo takovih pouzdanih muževa za Vaše zastupnike, koji će svojom prvom i najprieč čijom dužnošću smatrati, da rade svom silom oko oživotvorenja i uvedenja vjersko-naobožne obuke u školu.

Milost Gospodina našeg Isusa Krsta, i ljubav Boga Otca i zajednica Duha Svetoga sa svimi Vami. Amen

Dano na Duhovo, godine spasa 1890.

Ovu poslanicu podpisali su svi austrijski nadbiskupi i biskupi, a medju njimi i: Alojzij Matija Zorn, knez-nadbiskup gorički; Ivan Nep. Glavina, biskup tršćansko-koparski; Franjo Feretić, biskup krčki; Ivan Krst. Flapp, biskup porečko-puljski.

---

[1]) Mat. 6, 33.
[2]) Gal. 3, 28.
[3]) II. Tim. 4, 1—5.

DOPISI.

Iz Belega na Cresu polovicom julija

Drago nam je, da ste u broju 26. dične „Naše Sloge" otisnuli ono njekoliko rieči o glasovitoj razmirici izmed creske občine i našega puka, tko da izabire našega plovana. Ondje smo rekli, da ćemo Vam uspjeh izbora prijaviti. I prijavili smo ga žicom, al samo u kratko, u glavnih crtah. Budući da će biti ova naša pobjeda za naš puk bez dvojbe od znamenitih posljedica, dopustite nam, da Vam opišemo naše slavlje, da si damo oduška svojoj radosti.

U oglasu, pribijenom na crkvenih vratih, čitalo se, da će glasovanje voditi ili sam c. kr. kotarski kapetan ili njegov ovlašteni. Nu nekoliko dana pred Petrovu puče glas, da će sam g. kapetan doći u Beli, što je svih nas vanredno obradovalo. Nismo znali hoće li k nam krajem ili morem; k tomu nismo znali niti dneva niti ure; kadno na post Petrove ugledasmo gdje se iz Glavotoka odtisnula plavčica, te se k nam približuje. „To je", rekosmo si. Šteta, što je to bilo u uru, kad su naši Beljani, težaci, bili skoro svi po svojem poslu. Ipak brže bolje sabralo se jih njekoliko. Hitac odjekne u znak, da je g. kapetan stupio iz plavčice na žal.

Naša dva svećenika, ono njekoliko muževa, a dakako uz cielo jato radoznale djece i ženskadije, zastavom napred pošli u susret g. kapetanu, te ga dočekali pred kaštelom na „Poljanah". Tu stupi predanj g. upravitelj, te ga oslovi dakako hrvatski po prilici ovako: „Meni je osobita čast, da Vas presvjetli gospodine kapetane u ime nas dvojice svećenika, a navlastito u ime ovoga puka pozdravim kao poglavara ovoga našega političkog kotara. Prava je to redkost, da u starodavni Beli, u naše skromno mjestance dolazi tako visoka osoba. Zato nam je vrlo drago, da Vas jednom i u našoj sredini vidimo. Budite uvjereni, da Vas mi primamo otvorenim srcem ne samo kao svoga političkoga poglavara, nego i kao vanrednoga našega gosta. U to ime mi Vam najsrdačnije nazivljemo: Dobro nam došli presvjetli gospodine kapetane! Gosp. kapetan odvrati hrvatski: Hvala, hvala liepa, i tad rukujuć se s prisutnimi, nastavi govor talijanski, te krene u Beli. Najprije ode u pohode g. upravitelju, gdje zadrže se kratak čas, svrati se u kuću gosp. Nikole Petriša pl. de Dollamare, koji je navlas došao zato u Beli, da primi na konak gosp. kapetana. Ta bo obitelj reć bi, da ima u sebi „silu privlačivosti". Neima činovnika, koji je služio po ovih naših mjestih, a da ga naši Petriši-Konjići k sebi neprimane. Neka se borme znade tko su to plemeniti de Dollamare!

Valja sada znati, da je ovaj naš beljski puk nazad kakovih 10—12 godina bio pao u težku kušnju. Njeke podle duše oklevetale nas pri političkih c. kr. oblastih, kao smutljivce, buntovnike, nas koji nebismo niti mraveu naudili! Radilo se o ječnji občinske šume. U tu svrhu došao bio k nam sam onovremeni kapetan gosp. Ellusceg, da razvidi što je u stvari, ili bolje, da nas tobože pokori. Zato nedošao amo kao ljubezni otac, a kao takav bi bio morao doći, nego kao strogi, grozni, nemiloljivi sudac! Znamo, da ga nahuckale proti nam njeke stanovite osobe, koje da su mogle, bile bi nas zatrle, u žlici vode utopile; al politički poglavari moraju biti nad strankami, pa kad hoće, da što prosude, moraju slušati obadvie stranke. Nečini tako g. Ellusceg. Kad je bio sabrao puk pred crkvom, ovako najprije zagrmi: „Prvi tko progovori, čuti ću ga odmah vezati od žandarmerije". Pomislite si! To su ti brate kapetani! Oj da naš milostivi vladar znade kakove ima on gdjegod činovnike! Vi znate kako su naši otočani ljudi plašljivi i dobroćudni. Na onakve rieči naši Beljani mramorkom zašutili, pridušili svoj pravedni gnjev; al zato od onoga vremena stvorili si mi o kapetanu slabo mnenje; predstavljali si ga mi kao takvo strašilo, a takovim se onaj gospodin i pokazao.

Sad ćete lahko razumiti odkuda tolika počast sadašnjemu g. kapetanu, kad se on prema nam pokazao posvema ljubeznivim i prijaznim. Ako smo i znali, da je sadašnji g. kapetan donekle i naš politički protivnik, mi smo ovih dana smetnuli s uma svaku politiku, te htjeli pokazati svim našim protivnikom, da mi Beljani nismo smutljivci, kao što to jesu baš oni, koji su nas takovimi opisivali (vidi creske iredentaše), već, da smo vierni podanici našega milostivoga cesara i kralja, te znamo častiti njegove vriedne činovnike; da mi nismo „massa d'ignoranti" zapućenci, već, da takove imadu naša gospoda u Cresu u svojoj sredini; htjeli smo pokazat nadalje, da u nas ima više političke sviesti, više ugladjenosti nego li u naših protivnika; da u nas, ako i siromašnih težaka, ima više gostoljubivosti nego li u onih, koji nas neotesanci nazivlju — ta potomci smo drevnih Hrvata. Zato smo dali maha i oduška našemu mehkomu srcu prigodom trodnevnog boravka medju nami našega pol. poglavara g. kapetana Zuecha.

U subotu pucalo se o podne, o večernji i u prvi mrak u njegovu počast. Poslije podne razvile se zastave, a u večer priredili smo razsvietu kaštela. Na 9½ u večer po ruzariju hitao odjekne na „Skrižadi", a naš kaštel (tako Beljani od vajkada zovu svoje mjesto) bljesne u čas sve u jednom plamenu. Prizor bio divan, čaran, u nas još nevidjen. Svake godine, kad vrieme dopusti, razsvjetimo naše kuće na večer veloga petka prigodom obhoda s presvetim Tielom, al samo onuda, kuda obhod prolazi, dočim one večeri svjetlost sinula po svih kućah. Još bi bio prizor čarobniji, da nije mjesečina nešto svjetlost premagala. Svakako bilo krasno: svi prozori, sve strehe, svi zidčići, sve ulice, placa, Skrižada, Podanak, Klanica, Karstipul, a navlastito Predcrekav, sve plamsalo, sve gorilo. dočim naši mladići pjevali pučke hrvatske pjesme. Tu bilo svieća, sviećica, baklja, kriesova — sve živi plamen — doista prava, a raznolika razsvieta.

Mi smo pozvali g. kapetana, da se kaštelom prošeće, čemu se on rado i odazove. Naša prosta al iskrena i srdačna „svetljava" iznenadila g. kapetana, pa on bio vanredno veseo, da, baš dirnut i ganut. Neka znadu c. kr. oblasti, a i neka slavna creska gospoda, koja su toliko proti nam bila, da u nas ima čuvstva za sve što je liepo i dobro, ako smo i težačke ruke.

Tronutim glasom zahvali nam gosp. kapetan na vanrednom, neočekivanom tom izkazu, te ode u našu pratnju na počinak, a za njim pošli smo i mi svi — mi svi nestrpljivo očekujuć Petrov dan!

Petrova 1890. ostati će uklesana u pameti nešoj i naših potomaka dokle bude roda i vieka.

(Konac sliedi).

Pogled po svietu.

Trst, dne 30. julija 1890.

Austro-Ugarska: Sutra stupiti će pred božji žrtvenik mladja kćerka Njih Veličanstva, nadvojvodkinja Marija Valerija, da se vienča sa nadvojvodom Franom Salvatorom. U Išlu čine se radi toga velike priprave. Sudeć po brzojavnih viestih, sakupiti će se u to krasno kupališno mjesto silno množtvo naroda, koji će se veseliti iskrenim srcem sa cesarskom obitelji, koja će tuj biti mnogobrojno zastupana. Njih. Veličanstva nalaze se jur dulje vremena sa zaručnici u Išlu a ostali članovi cesarske obitelji, bližnji i dalnji rodjaci, počeli se već prvih dana ovoga ćedna tamo sakupljati. Svečanosti toj pridružiti će se i ostali narodi države u duhu a medju ovimi neće biti zadnji naš hrvatski narod.

U Českoj postaje položaj za Staročehe i za njihovu nagodbu sa Niemci danomice pogibeljnijim. Ne samo, da njim taj pol žaj otežčuju mladočeski zastupnici, koji predočuju narodu u izborničkih sastancih pogibeljne posliedice česko-njemačke nagodbe, već se dapače isti neodvisniji Staročesi i staročeski izborni kotari odlučno izjavljaju proti nagodbi. Tako je bila

primjerice u nedjelju izbornička skupština u izbornom kotaru vodje staročeske stranke — dr. Riegera, kojoj je prisustvovalo okolo 6000 osoba i na kojoj su govorili mladočeski zastupnici i koja je prihvatila jednoglasno resoluciju, u kojoj pozivlju dra. Riegera, da položi svoj mandat.

U nedelju imali su prvaci njemačkoga naroda u Českoj sastanak, na kojem bijaše prihvaćen zaključak, kojim odsudjuju postupanje pražkoga gradskoga zastupstva, što je izabralo u zemaljsko šolsko vieće umjerena Niemca.

Srbija: O razkralju Milanu pišu radikalne novine, da je postao nepogiboljnim za Srbiju, jer da neuživa nikakva ugleda kod naroda. Medju častnici, da imade jošte pristaša, al nebi ovi u nijednom slučaju poveli za sobom srbske čete na korist razkralja Milana.

Bugarska: U novinah traje još uviek prepirka hoće li se knez Ferdinand povratiti u Bugarsku ili ne. Njegovi pristaši tvrde, da će se povratiti i to čim prije, a ima i takovih, koji predvidjaju, da će se knez Ferdinand proglasiti kraljem Bugarske. Pitanje o imenovanju trojice bugarskih biskupa u Macedoniji zapelo je usljed note ruske vlade, koja se je turskoj zagrozila ako imenuje spomenute biskupe.

Italija: Nesretno družtvo „Pro Patria“ neda još uviek mira našim nespašencem i njihovoj braći v talijanskom kraljestvu. Za prve se nečudimo no smješni su oni zadnji, koji se drže kao da se tuj radi o kakvom njihovom unutarnjem pitanju ili kao da bijaše razpušteno koje družtvo u talijanskoj kraljevini. Umjerene i radikalne novine udaraju na Austriju kao da je ova njim odgovorna za svoje čine.

Amerika: U Americi prolieva se u ovaj par krv podanika dviju malenih državica koje vode medjusobom rat. Uhvatile se naime u koštac čete države Guatemala i one Sansalvadora. U Buenos-Ayresu umirili su ustanak, koji je bio zahvatio velik objem.

Franina i Jurina

Fr. Ča da j' neki jaslar va Poreče pokazal kako ima dugi prsti?

Jur. Vero, da su mu je već zmerili na place va hlade.

Fr. Pak?

Jur. Da su mu tako dugi, da more s jednom rukom karat za preko 80 tisuć forinti nosit.

Fr. Ča j' morda storil već provu?

Jur. Da je sel va zemaljskoj kase kako i doma vrednosti za 82 tisuće forinti.

Fr. Blaze njemu barem je sada bogat.

Jur. Je, je, ma češ i ti zato znat.

Različite viesti.

K zarukam nadvojvodkinje Marije Valerije sa nadvojvodom Franom Salvatorom. Kako javismo u zadnjem broju vjenčati će se danas dne 31. t. mj. u kupališnom mjestu Išlu kćerka Njih. Veličanstva nadvojvodkinja Marija Valerija sa nadvojvodom Franom Salvatorom. Tim povodom biti će u svih krajevih naše države patriotičkih izjava i svečanostih. I u Trstu proslavit će sva patrijotička družtva taj veseli dogodjaj u obitelji našega prejasnoga vladara svečanim načinom. Jučer — kao u predvečerje vjenčanog dana — bile su razsvietljene kuće i stanovi svih onih gradjana, kojim nije utrnula i zadnja iskra austrijskog patriotizma. Danas biti će svečana služba božja.

Naknadni izbori za zemaljski sabor u Poreču. C. kr. namjestničtvo u Trstu izdalo je „Oglas“ za naknadne izbore za pokrajinu Istru. Birati će se naime sliedećih dana:

1. dvojicu zastupnika u izbornom kotaru Volosko-Podgrad za izvanjske občine birati će se dne 25. agusta 1890. Izborno središče jest u Voloskom.

2. izbor jednoga zastupnika: *a*) u izbornom kotaru gradova Volosko, Kastav, Lovran i Mošćenice sa izbornim središčem u Voloskom; *b*) u izbornom kotaru gradova Vodnjan-Pula sa izbornim središčem u Vodnjanu obaviti će se dne 30. agusta 1890.

Izlet u Dalmaciju. Odbor hrv. planinskoga družtva u Zagrebu držao je 27. julija sjednicu i zaključio prirediti zajedno sa primorskim planinskim družtvom izlet u Dalmaciju. Svrha je izletu, upoznati u što kraćem vremenu, a udobnim te ne skupim putovanjem znamenitosti posestrime Dalmacije, a ujedno omogućiti izletnikom, da prisustvuju u Makarskoj i svečanosti odkrića Kačićeva spomenika. Izletu moći će se osim članova obijuh družtva priključiti i gosti. Sve ostalo proglasit će se posebnim proglasom. Spomenuti nam je danas samo toliko, da će se putovati udobnim Lloydovim parobrodom uz umjerenu cienu i da će se putem razviditi Zadar, Šibenik (sa slapovi Krke), Trogir, Kaštel, Spljet sa Solinom, Makarska sa Podgorom i Zaostrogom, Korčula, Hvar, Špilja kod Visa, Dubrovnik, Lokrum, Boka kotorska.

Izviešće velike gimnazije na Rieci. Školska godina u kr. velikoj gimnaziji na Rieci zaključila se dne 29. o. mj. običnim svečanim načinom. U tom velevažnom hrv. naučnom zavodu poučavalo je ove godine u obligatnih predmetih 17 učitelja, i to ravnatelj, 11 profesora, 1 pravi, 3 izp. namj. i 1 namjestni učitelj. Ove godine bilo je u-tom zavodu 326 javnih i 2 priv. učenika, za 45 više nego lani. Po vjeri ih je 318 katolika, 7 pravoslavnih i 1 izraelićanin; po zavičaju 218 iz Hrvatske, 3 iz Slavonije, 3 iz Dalmacije, 90 iz Istre, 6 iz Kranjske itd. Samo 70 učenika imadu roditelje na Rieci. Po stališu roditelja bilo je 58 sinovah obrtnika i trgovaca, 25 drž. i zem. a 43 obć. činovnika, 29 vojnika i mornara, 66 seljaka, 67 sluga i nadničara itd. Bila su 54 učenika, kojim se žive otac. Svjedočbu I. reda s odlikom dobila su 34 učenika, I. reda 199 drugog reda 28, trećeg reda 18, popravak 44, nerazredjenih je 5. Stipendista je bio 31, a podpornika 29. Družtvo za podporu siromašnih učenika ima 3325·34 for. U izvješću je priobćen članak „O roberva u Hemera“ od A. Jakovčića.

Mjesto poslužnika na c. kr. gimnaziji u Puli. U službenom listu primorske vlade razpisan je natječaj za mjesto poslužnika na novoustrojenoj državnoj gimnaziji u Puli. S tim mjestom skopčana je plaća od for. 250 i for. 62 kao godišnji doplatak. Prvenstvo na to mjesto imadu c. kr. podčastnici stalne vojske, domobranstva i ratne mornarice. Od molitelja zahtjeva se medju ostalim austrijsko državljanstvo i poznavanje u govoru i pismu njemačkog i talijanskog jezika.

O hrvatskom jeziku nečima dakako ni govora, pa i čemu, ta dotičnik će služiti u Istri, gdje imade samo dvie trećine pučanstva hrvatskoga jezika.

Glavna skupščina talijanskoga političkoga družtva za Istru obdržavala se nakon tolikoga bubnjanja u nedelju dne 27. t. m. u Trebinju (Rovinj). Gospoda odabraše si taj grad od strahu, da se ih nebi u nijednom drugom gradu Istre moglo sastati toliko, da bi se mogla obdržavati glavna skupščina. Najveći talijanski grad Istre — Trebinje, morao je spasiti čast i dostojanstvo naše političke „nezriele“ gospode. Nakon običnih uzklika poslije svake točke dnevnoga reda, bijaše izabran novi odbor, komu je na čelu g. dr. S. Venier odvjetnik u Bujah i zemaljski zastupnik. Odbor je doista nov, jer sjede u njem sve nova lica, što nam je dokazom, da su stari „patrioti“ dobili pakračku dekret.

Iz Rieke piše nam prijatelj 28. t. m. Još se ovdje pretresa stvar za tramvaj i stalno mislimo, da će se doć do gradnje, ali prije toga mnogo će vode proteć našom Riečinom, a to je posve naravno, jer nitko ozbiljno tramvaj ne smatra nuždnim, osim oficijozne bahatosti. Tramvajsko pitanje je došlo na dnevni red, jer su nekakvi Talijani došli dati ponudu, a občinski zastupnik Ossoinach protivnik unoga, koji je Talijance podupirao, digao se, te izjavio, da je sramota, da mi dajemo svako poduzeće u tudje ruke, zapalio je naše bogataše i ovi odlučiše konkurirati u nadi, da će imati prednost pred tudjincem. Nijedan od naših neće se ubijati, da se to brzo oživotvori, jer nitko nevidi bar za dvadeset godina dobitka od toga, a zato će svaka eventualna zaprieka biti dobre došla.

Kod tolikog napredka i prosvjete, više manje dvojbene koristi, evo vam javljam jednu, koja je ozbiljna i pokvalc vriedna. Naši bogataši se na poziv istoga Ossoinacha sakupili, da sagrade ili dobave jedan velik teretni parobrod od 3500 bačava za putovanje u Indiju. Novci za ovoga su izbrojeni, te se dalje smuje, da bi se takvih učinilo za sada do šest. Dakako, da su tražili podporu od vlade, a ova je sklona nešto učiniti, jer je naš Ossoinach (koji se ipak ne broji med naše) persona grata u Pešti. Bilo kako mu drago ovi dioničari bi i bez vlade to oživotvorili, a njima svaka čast, jer su tim učinili prvi ozbiljni korak, da se starodavna pomorska Rieka opet stavi u kolo pomorskih gradova; promienila se vremena mienjao se je i materijal, ako u Lošinju imaju skoro šest teretnih parobroda, zašto da ih nebi imala njekoliko i Rieka?

Brajdar.

Program svečanosti za odkriće Kačićeva spomenika u Makarskoj glasi: I. Dne 25. agusta podvečer doček gostiju, odmor u čitaonici, pred čitaonicom glasba. — II. dne 26. agusta u 9 sati predpodne povorka iz „Občinskog doma“ k spomeniku, blagoslov, odkriće i predaja spomenika, svetčana sv. misa, u večer razsvieta i glasbena zabava. — III. Dne 27. agusta u 5 sati u jutro izlet na parobrodih iz Makarske, zaustavlja se na Sutikli pri grobu don Mihe Pavlinovića, u Bristu (rodnom mjestu Kačića) odkriće spomenploče na učionici, u Zaostrugu odkriće poprsja i ploče na grobu Kačića, poprsja na grobu Despota, misa, u podne gostba pod stoljetnim hrastovim, popodne narodno veselje i kolo, u 5 sati popodne povratak na Makarsku.

Pronevjerenje kod pokrajinske blagajne u Poreču. Kako suha tuča pohara polja i vinograde, tako je suha viest poročkoga listića o izgubljenju ili odnešenju založnih papira iz pokrajinske blagajne istarske porazila čitajuće občinstvo. Pisali su o tom kasnije i drugi listovi imenito tršćanski. Iz njih i iz onoga, što smo čuli, razabiremo, da ti papiri nisu ni izgubljeni ni odnešeni onako, kako se je u prvi mah sudilo, već da jih je pronevjerio pokrajinski blagajnik Gregor Rigo Porečanin. Taj gospodin kazao je već dulje vremena slabo zdravlje, osobito na živcih, koje je dolazio češće liečiti ovamo u Trst. Početkom prošloga tjedna opazilo se je, da je postao posve pozabljiv, pače umom krenut. Zatvorilo mu se je vrata blagajne i u obće ureda, te izručilo njegovu blagajničku službu drugomu činovniku pokrajinskoga računovodstva g. Radoicovichu. Kod izručivanja blagajne opazilo se je, da manjkaju 82 založna papira po 1000 forintih, dakle vriednost 82.000 forintih. i to po prilici polovica zemaljske zaklade, a polovica zemaljskoga vjeresijskoga zavoda istrijanskoga. Tko jih je i kada odnesao, kamo i kada su se zamele? pitao se je svatko, a nitko nije ni iz daleka pomislio, da bi jih Rigo bio pronevjerio i to jedno s toga, što da se u cielo njegovo 27godišnje službovanje (14godišnje kao blagajnik) nije opazilo nikakva pomanjkanja, drugo s toga, što se je pregledalo blagajnu 31. marča t. g. i napokon s toga, što se je dne 3. julija tekućega odrezalo odrezke (tagliande, kupone) svih založnih papira i onih 82, koje se nije našlo. Sudilo se je stalnošću, da su se zameli ili da jih je netko odnesao poslije 3. julija. Pošto se jih je po dvaput uzalud tražilo po svih prostorijah blagajne, moralo se je misliti, da jih je netko odnesao, pa se je za taj slučaj dne 26. julija, subotu prijavilo stvar c. kr. kotarskomu sudu u Poreču, molilo ces. kr. pokrajinski sud u Rovinju, da izdade edikt za amortizaciju nestalih založnih papira, i poslalo jednoga činovnika u Trst, drugoga u Pulju, da razvide pomoćju policije razne banke.

Sudac istražitelj, gosp. dr. Perišić, prizvao je bezodvlačno blagajnika Rigo i njegova pomoćnika, saslušao obojicu, te pomoćnika pustio, a Riga u zatvoru zadržao, gdje i sjedi i sjedit će valjda dugo. Koliko se je moglo doznati, on je izpovjedio, da je sva 82 založna papira iz blagajne uzeo, te na nje posudio 62.000 forintih kod trgovačke banke (banca commerciale) u Trstu, i to na više puta, dielomice sam dielomice putem bankira Mandela u Trstu. To je potvrdio i činovnik odaslan u Trst, gdje se je već u nedelju u jutro putem policije izkazalo, da su svi nestali založni papiri založeni od Riga kod rečene trgovačke banke i to na više puta, prvi put 4. novembra 1887., zadnji put čine 24. febrara 1890. Kako to tumačiti uz obstojnost, da se je blagajnu od godine 1887. češće, zadnji put 31. marča t. g. pregledalo, i da se je dne 3. julija tekućega i kupone nestalih založnih papira realiziralo? Reć bi tako, da je Rigo kod pregledavanja blagajne donašao iz željezne škrinje u blagajničku sobu najprije založne papire zemaljske zaklade, onda ove odnesao i išao po one zemaljskoga vjeresijskoga zavoda, nadopunjivao broj jednih sa papiri drugoga. Pregledaoci blagajne brojili su samo papire i našli podpun broj koli onih zemaljske zaklade toli one vjeresijskoga zavoda. Odrezke ili kupone pako slala je trgovačka banka, najbrže najviše putem gosp. Mandela, svake pol godine g. Rigu, koj je s njim tako radio, kao da bi imao i dotične založne papire. Kako se misli, postupat će se i proti g. Mandelu. Eto tako po prilici stoji stvar po onom što smo čitali i što smo čuli od prijatelje. Onaj nam je također reko, da se je kod g. Riga našlo kakvih 10.000 for. vriednosti, što u novcu, što u založnih lutrijskih papirih. Ove posliednje je valjda za to kupovao, da možda kad zadene pak popravi grieh. Oni su bili njegova jedina nada i bit će kako sve kaže jedina nada zemaljske zaklade i vjeresijskoga zavoda, da si nadoknade štetu svaki od kakvih 25.000 forintih. — Uzdržujemo se za danas od svakoga komentara, da si medjutim svaki sud stvori.

Riedka prva sv. misa. Karlo Schweitzer, sin štovanoga već god. 1874. umrlog kapelnika Gjure Schweitzera, služio je 27. o. mj. prvu sv. misu u župnoj crkvi župe Rottenegg kod Špitala na Semeringu u Štajerskoj uz asistenciju trojice svoje starije braće, na ime župnika Fr. Schweitzera u Rotteneggu i kapelana Valentina i Friedrika u prisutnosti starice majke.

Slovenski abiturijenti (svršeni osmoškolci priredjuju dne 4. agusta na večer u ljubljanskoj čitaonici „besedo“ na korist zaklade visokih škola u Beču i u Gracu sliedećim programom: Djački život u slikah sa vojničkom glasbom i pies. Ulaznina plaća se na večer kod blagajne. Svaka osoba plaća 30 nvč. Dobrovoljne prinose prima se sa zahvalnošću. Kod blagajne dieliti će se i programe.

„Matica Hrvatska“ imala je u nedelju dne 27. julija prije podne svoju ovogodišnju glavnu skupščinu. Pridošlo je bilo na skupščinu liep broj članova, medju kojima vidjesmo dostatan broj napose sveučilištnih služlatelja. Predsjednik profesor Smičiklas otvori skupščinu liepim govorom, razpravljajuć o zadatku „Matice Hrvatske“. Iza predsjednikova govora izvie-tio je članove družtveni tajnik i blagajnik g. Ivan Kostrenčić o književnom i gospodarstvenom radu u posljednjih šest mjeseci, pošto je „Matica“ sad u pol godine svršila posao od jedne godine, da uzmogne napokon „Matičino“ poslovanje doći u sklad i sa sunčanom godinom. Uspjeh, koji je „Matica“ u kratko vrieme postigla, je u svakom obziru krasan, te služi na čast odboru „Matice“ što je i za kratko vrieme znao toli liep napredak učiniti. Knjige „Matice“ za tekuću godinu 1890. se već štampaju i tajnik „Matice“ nam je već naviestio, da će članovi „Matice“ dobiti medju ostalim na uzdarje: Hoićevih slika iz obćega zemljopisa drugu knjigu, koja razpravlja o Francezkoj, Belgiji, Holandiji, Švicarskoj i Englezkoj. Nadalje izdati će ove godine „Matica“ novo izdanje „Preradovićevih pjesama“, a u „zabavnoj knjižici“ izaći će „odabrane crtice i pripoviesti“ pokojnog Nikole Tordinca, pripoviesti „Iz primorskoga života“ Sime Matavulja, jedna komedija i vesela igra gospodje Hermine Tomićeve, povelika pripoviest: „Na rodjenoj grudi“ od Ks. Šandora-Gjalskoga. Članova „Matice“ je bilo i ove prošle godine preko sedam tisuća, a prihod družtva bio je preko 25.000 for., od kojega se je 21.000 for. potrošila za izdanje knjiga, a ostalo je uloženo u družtvenu glavnicu. Iza izvješća tajnika i blagajnika, koje su članovi pozorno i velikim odobravanjem saslušali, bje odboru „Matice“ i blagajniku podieljen absolutorij za prošlogodišnje račune i novi revizionalni odbor od članova utemeljitelja izabran, i to: podpukovnik P. Karić, gradski zastupnik

i trgovac Il. Guteša i profesor Cvjetko Rubetić. Pošto još tajnik saobći skupštini zakladni list o novoj „Matičinoj“ zakladi Adolfa Vebera-Tkalčevića, koji bje od članova jednoglasno primljen do znanja i nebilo sa strane članova nikakova predloga glede družtvenoga poslovanja, pristupilo se k izboru novih odbornika, te bjehu jednoglasno iznovice izstupivši odbornici i družtveni blagajnik, izabrani. Član Ilija Guteša zahvali se iza izbora odboru „Matice“ za njegov uspješni trud, a predsjednik zatvori ovogodišnju glavnu skupštinu „Matice“. „Ob.“

Književni natječaj. „Matica Hrvatska“ razpisuje u smislu zakladnice iz zaklade Adolfa Vebera Tkalčevića književnu nagradu za g. 1890. od tri sto (300) for. a. vr. i to za književno djelo „poučnog“ ili „zabavnog“ sadržaja, koje obsiže barem deset tiskanih araka, a odgovara sadržajem, smjerom i oblikom književnim publikacijam „Matice Hrvatske“. U slučaju, ako od „Matice Hrvatske“ iz zaklade Veber-Tkalčevićeve nagradjeno književno djelo inaša obsegom više od deset tiskanih araka, to će ga „Matica Hrvatska“ primjereno još i iz svojeg tekućeg dohodka nagraditi. Natječaj traje do konca mjeseca ožujka god. 1891., da kojega roka imadu se rukopisi u običnoj formi podnieti „Matici Hrvatskoj“ na ruke njezina tajnika. Po odboru „Matice Hrvatske“ nagradjeno djelo postaje vlastničtvom „Matice Hrvatske“, koja ga je u smislu zaklađnice dužna tiskati tečajem godine dana, pošto je nagrada dopitana.

Zagreb, 28. julija 1890.

Odbor „Matice Hrvatske“.

Napadaj na talijanskog kraljeviča. Iz Napulja javljaju, da je talijanski kraljević ovih dana kod Monze bio napadnut od četirih nepoznatih osoba. Kraljević se je vozio na šetnju, kad ona četvorica zaustaviše kola, te djelotvorno kraljeviča zlostaviše. Iztraga je povedena.

Dvoboji u Talijanskoj. Za posljednjih 10 godina, kako javlja kraljevski talijanski statistički ured, bilo je u Italiji 2759 dvoboja. Od tih dvoboja 90 ih je bilo na bodeže, 2489 na mačeve, 179 na pištolje, a samo jedan dvoboj je bio s revolverom. Od duelanta ih je bilo 50 ubitih ili smrtno ranjenih, 1060 težko ranjenih, 1400 lahko ranjenih, a 1141 dvoboj se je svršio s neznatnimi ozledami. Što se tiče uzroka i povoda dvobojem to je u 974 slučaja bio uzrok novinarska polemika, u 730 slučajeva uvriede, u 359 slučajeva politika, u 278 slučajeva kojekakovi čini, u 29 slučajeva religiozna pitanja, u 19 karte i igra, u 183 tajni razdori, u 162 dvoboja dali su povod nepoznati uzroci. Najviše dvoboja u Italiji se počinja mjeseca agusta (328); a najmanje u decembru 62. Po zanimanju bilo je 1888. godine duelanta 165 njih novinara, 156 častnika, 64 odvjetnika, 14 zastupnika, 14 inžinira, 6 osoba od suda, 14 profesora, 3 učitelja mačevanja, 3 bankira, 2 dramatička pisca dapače jedan pjevač i 20 bez stalna zanimanja.

Nov most preko Hudsona. Amerikanci kane sagraditi ogromnu željeznički most preko Hudsona, koji će biti dva i pol kilometra dug, a dvanajst metara širok, te će i pješaci moći preko njega prelaziti. Most će se podići na 600 ogromnih željeznih stupova, te će stajati 80 milijuna dolara.

Književnost.

Poziv na predplatu. „Voda u zdravlju“ g. Š. Söjtörija popunjujemo ovim, da ciena knjizi neće prekoračiti 1 for. a. vr., kad bude pako oglašeno djelo svjetlo ugledalo, ogiasit će to gosp. pisac u novinah i tada valja, da p. n. predbrojnici pošalju novac za knjigu.

* * *

Poziv na predplatu. Medju nami Jugoslaveni ima dosta redovnika i redovnica, a i mi još u našem jeziku neimademo djela, koje bi se izravno, neposredno i izključivo bavilo znanstvenim načinom o redovničkih dužnostih i pravih, nego se služimo djeli u tudjih jezicih, koje većinom neodgovaraju našem svestranom položaju. Zato sam ja pomnjivo izradio: „Tumač redovničkih dužnostih u juridično-moralnih i asketičnih razlaganjih“, kog mi je nadležno stareišinstvo odobrilo i sadržaj mu hvalevriednim proglasilo, te ovim smjerno pozivljem na predbrojbu — i to na prvom mjestu Franjevce, buduć se djelo najizravnije o njima bavi. Pozivljem i sve druge redovnike i redovnice, jer mi nije poznato ni u tudjih jezicih kakovo djelo, koje zahvaća tako sistematično, potanko i jasno redovničke dužnosti u širem i užem smislu po najvjerodostojnijih izvorih. Pozivljem u obće svećenstvo kao i ostale naše krščane, jer su pravila krieposti, za sve nas jednaka, a tih u mom djelu ima mnogo. Djelo će ovo iznositi preko dvadeset i pet tiskanih araka od 16 strana u osmini. Ciena je djelu 2 for. Tko se želi na nj predbrojiti, neka me što skorije izviesti dopisnicom, da mogu stalnu nakladu mom djelu udariti i čim prije ga u štampu predati. Knjiga biti će doštampana najdulje do konca mjeseca decembra.

Banjaluka (Bosna), 1. julija 1890.

O. Krunoslav Kosta Bralić,
Lector filosof i teolog.

Pošalice.

Žena mužu: Sram te bilo! Uviek dolaziš kući pijan, a uz to si jošte nepristojan.

Muž ženi: Sramuj se i ti! Je li možda to pristojno, da se uviek oko pol noći sa pijanim čovjekom u kući pravdaš?

Lutrijski brojevi

Dne 26. julija.

Trst	11	15	34	64	47
Budapest	22	44	69	77	34
Linc	1	56	57	4	59

Dne 30. julija.

Prag	80	37	13	62	61
Lavor	7	19	52	67	6
Hermannstadt	52	9	82	32	90

Izjava.*)

Podpisani izjavlja, da je uviek redovito i točno primao prinose ili milodare od gdje Adeline kontese del Mestre, bivajuće sada na Voloskom u svrhu „Živuće krunice sv. srca Isusova“.

U Trstu dne 30. julija 1890.

O. Arcangelo di Camerino,
kapucin.

*) Za članke pod ovim naslovom neodgovara Uredničtvo.

Gotov zaslužek.

Vsak priden mož more si na jako dostojen način na dan prislužiti 5 do 10 guldenarjev, ako prevzame lukrativno zastopstvo za novi porsodi vdomačen artikel.

Agentje nastavljajo se po vseh mestih monarhije in ako so rabljivi, dobe tudi stalno plačo.

Ponudbe je pošiljati: 5—10—2

J. Löwy, Budapest, Hatvanergasse.

Marijaceljske želudačne kapljice

zvrstno zdravilo pri vseh boleznih na želodca.

Neprecenljivo dobrote je posebno vpliv njihov pri neteČnosti, slabosti želodca, ako z grla smrdi, napenjanju, kislem pehanju, koliki, želodečnem kataru, gorečiče (rzavci) pri preobilnej pročunkciji slin, ra menici, bluvanju in gujanu glavobolu, (ako je bol želodca) krč v želodcu, zabasanji, preobilnosti jedi in pijač v želodcu. Cena steklenici je z nakazom vred samo 40 nov. velika stekenica samo 70 nov. Glavni zalog ima lekarničar **Karl Brandy, Kremsier, (Moravija)**

Svarilo! Pristne Marijaceljske želodčne kapljice ponarejujejo in posnemajo se mnogovrstno. — V zmesnje pristnosti mora biti zamotana vsaka steklenica v rdeč omot, providen z gornjo varnostno znamko ter mora biti na vsakem priloženem poduku za vporabo razun tega opomnjeno, da je bil isti tiskan v tiskarni g. Gusek-a v Kremericah (Kremsier). 43—43

Marijaceljske pilule proti začepljenju.

Ove više godina sa najboljim uspjekom rabljene pilule proti začepljenju tiela potvore se mnogo Neka se pazi dakle na gornju zaštitnu marku i na podpis lie arnika C. Brady, u Kremsiru. Ciena kutijici 20 kr. Zahoji za 6 kutija 1 for. Ako se nova unapred pošalje stoji jedan zaboj for. 1.20, dva zaboje for. 2.20.

Marijaceljske želodčne kapljice niso tajno sredstvo. Deli, iz zaterih obstoji, oznanjeni so na vsakej steklenici priloženem poduku za vporabo

Prave marijaceljske želudačne kapljice i marijaceljske pilule proti začepljenju dobivaju se prave u:

V Trstu u Lekarnah: dr. Vittorio Serravallo al Redentore (glavno skladišče); pl. Leitenburg All' Ercole trionfante; de Leitenburg Eduard, alla Salute: A. Praxmayer al due Mori; Prendini Pietro, alla fontana imperiale; Benedetto Saraval All' amazone Trionfante; Antonio Sattina, Batt. al Camello; Benedetto Vlah-Minussi, dvorska lekarna; Biasoletto, all' orso nero. — U Sežani u lekarni: Filipa Ritschela, kao što i u svih ostalih lekarnah.

Mejnarodni promet
prve Primorske družbe za prevažanje mèblev
KONRAD EXNER
via Squero Nuovo št. 7, skladišča via Ferriera št. 9 (Telefon št. 265) v **Trstu.**

Podružnice v Pulji, Gorici, na Reki in v Opatiji
Zavod za shranjevaje mèblev in efektov.
Prevažanje mèblev vprejemlje se na vse strani. — Razpošiljajo in vprejemljejo se v varstvo kovčegi, zaboji, koši itd.
Trgovinska agentura državnih železnic. — Spedicijski bureau c. kr. južne železnice v OPATIJI.
Redna dovažanja in odvažanja do in od parnikov. — Nakladanja in razpošiljanja na vse strani. — Zastopniki v vseh mestih doma in v inozemstvu. Služba za poštne in hitre pošiljatve in pošiljatve . 8—6 prtljage.
Glavna agentura pareplovnik družb za Istro in Dalmacije.
NB. Prazni vozovi za prevažanje mèblov odpošiljajo se točno na vse postaje. Informacije točne in gratis. Vprašanja je stavljati direktno na centralo v Trstu. 2—8

KMETIJSKO BERILO

za nadaljevalne tečaje ljudskih šol in gospodarjem v ponk, dobiva se v tiskarni

DOLENC

Ulica Carintia broj 28.
po 40 kr, trdo vezan 60 kr.

Pošilja blago dobro spravljeno in poštnina prosta!

Teodor Slabanja

srebrar v Gorici, ulica Morelli št. 17.

priporoča se vljudno pri visoko častiti duhovščini v napravo cerkvenih posod in orodja najnovejše oblike, kot: monstranc, kelihov itd. itd. po najnižji ceni.

Stare reči popravi, ter jih v ognji pozlati in posrebri. Na blagovoljno vprašanje radovoljno odgovarja. 42—31

Pošilja blago dobro spravljeno in poštnine prosta!

Griza bolkašalj, kreputavica, promuklost, nazeb, zadavica, rora, zapala sestijuh itd. mogu se z kratko vrieme izlječiti rabljenjem
NADARENIH
Prendinijevih sladkišah
(PASTIGLIE PRENDINI)
što jih gotovi Prendini, lučbar i ljekarnar u Trstu.

Veoma pomažu učiteljem, propovjednikom itd Prebdjenih kašljuć noćih, navadne jutranje kreputavice i grlenih zapalah nestaje kao za čudo uzimanjem ovih sladkišah.

Opazka. Valja se paziti od varalicah, koji je ponačinjaju. Zato treba uviek zahtjevati Prendinijeve sladkiše (Pastiglie Prendini) te gledati, da bude na omotu kutijice (škatule) moj podpis. Svaki komad tih sladkišah ima utisnuto na jednoj Strani „Pastiglie“, na drugoj „Prendini“.

Ciena 30 nč. kutijici zajedno sa naputkom.

Prodaju se u Prendinijevoj ljekarni u Trstu (Farmarcia Prendini in Trieste) i u glavnijih ljekarnah svieta. 23—43

Unio catholica

zavod za uzajemno osiguranje škoda, u Beču (I. Bückerstrasse 14)
doxtoljen ministarskom naredbom od dne 28. fvbrara 1889.

Zavod osigurava:

Pokretan i nepokretan posjed proti škodam od požara, striele i eksplozije. Za takovo osiguranje jamče uzajemno prvi uzajemno osiguravajući zavodi, koji su članovi dielitbenog družtva uzajemnih osiguravajućih družtva Usljed saveza sa uzajemno osigaravajućimi zavodi može „UNIO“ poduzeti osiguranja u najvećoj vriednosti. te daje na temelju toga saveza osigeuranim najveće jamstvo i sjegurnost Svakogodišnji višak razdieliti će se medju osjegurane.

Ovaj zavod uveo je takodjer novu do sada nepoznatu struku osjeguranja t. j.:

Osjeguranje crkvenih zvonova proti razbitju ili razpuknutju. U ovu struku spadaju one škode, kojih nisu posliedice požari, već koji nastaju usljed bilo kojih drugih razloga. K sudjelovanju kod te nove osjeguratelјne struke pozvani su ponajprije gg. crkveni predstojnici.

Posreduje „UNIO“ takodjer kod prvih uzajemnih osjeguravajućih družtva:

osjeguranje na život i proti nezgodam.

U poslu osjeguranja neka se izvoli občinstvo obratiti na glavno zastupstvo u Trstu ili na pojedine njegove zastupnike koji će biti imenovani u gradovih i občinah.

Zastupanje u pokrajini izručа se poštenim i poznatim osobam, koje neka se ustmeno ili pismeno obrate na podpisano glavno zastupstvo.

TRST, mjeseca julija 1890.

Glavno zastupstvo zavoda „UNIO CATHOLICA“ u Trstu za Primorje (Istra, Trst i Gorica) i Dalmaciju.

M. MANDIĆ.

PREDZADNJI TJEDEN

Srečke dunajske razstave

2 glavna dobitka vsaki v vrednosti **50.000** gld. a. vr.

3—7—2

Vsaka srečka velja za obojno žrebanje

Drugo žrebanje 15. oktobra

Srečke po 1 gold.

V Trstu pri: Giuseppe Bolaffio, Alessandro Levi, Daniel Levy i drug., Morpurgo i drug., Ign. Neumann, Enrico Schiffmann in Marco Nigris.

Izdavatelj i odgovorni uredaik **M. Mandić.** Tiskara **Dolenc.**

Broj 32. U Trstu 7. agusta 1890. Godina XX.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja uz pogodbe sa upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka u [illegible] arka.

Dopisi se nevraćaju ako se netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji za 1/2 for., za seljake 2 for. na godinu. Razsajerno for. 2½, i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nala[illegible] se u Via Carintia br. 25

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Nar. Pos.

Talijansko političko družtvo i Hrvatstvo u Istri.

Nakon podpune blamaže, koju doživiše istarski politikaši ovdje u Trstu mjeseca junija kadno sazvaše na sastanak svoje „u e z r i e l e" pristaše, poslije žestokih medjusobnih navala u svojih listovih, i nakon silnog udaranja u veliki bubanj, sastaše se prve nedelje tekućega mjeseca u Trebinju*) na glavnoj skupščini, da odstupajući odbor poslije tolikih nezgoda položi račun o svom djelovanju članovom talijanskoga političkoga družtva.

Rekosmo već zadnji put, da se je izabralo najveći talijanski grad Istre jedino radi toga, što se bojahu, da bi mogli doživiti i u pokrajini blamažu, kao što ju doživiše ovdje, da ih nebi naime nadošlo toliko, da bi mogli obdržavati skupščinu.

Skupščinu otvori družtveni predsjednik, najžešći naš narodni protivnik g. dr. C o s t a n t i n i. U svojem odstupajućem govoru obazreo se on na šestgodišnje djelovanje družtva, koje da bijaše oživotvoreno „d a b r a n i i ž i r i t a l i j a n s t v o I s t r e p r o t i d r z o v i t o m u i o d v a ž n o m u t u d j i n c u". Djelovanje to da nebijaše žalibog onako plodonosno, kako se je općenito očekivalo, što da se imade pripisati nepovoljnim odnošajem u pokrajini, a ponajviše nemarnosti, neslogi i strančarstvu talijanske stranke u Istri. Udariv — po talijanaškom običaju — nepristojnim i uvriedljivim načinom po slavenskoj stranci u pokrajini, koja da se služi tobož svimi zakonitimi i nezakonitimi sredstvi, dozvoljenim i nedozvoljenim uružjem proti Talijanom, ožigosa svoje pristaše oštrimi riečmi radi njihove mljačnosti, nesloge i nerada.

Iz svake rieči starca predsjednika izvire grdna kleveta proti Slavenom Istre il gorko predbacivanje svojim „malovriednim" sliedbenikom. Čitajuć podulji govor talijanskoga prvaka pričinilo nam se kao da se rastaje sa svietom, kao da piše oporuku punu jada i čemera radi neuspjeha onoga družtva, komu bijaše on tielo i duša, bez dvojbe bolji predsjednik, nego li će ga već ikada imati. S tog gledišća valja shvatiti govor dra. C o n s t a t i n a na zadnjoj glavnoj skupščini, jer jedino tako dade se raztumačiti onu njegovu razdražljivost, onu prekomiernu strast, kojom je zasoljena svaka njegova rieč. Bolnim srcem rastaje se godinami slomljeni starac sa predsiedničkom stolicom onoga družtva, komu bijaše on posvetio svoje zadnje sile i od kojega je očekivao, da će zbrisati sa lica istarske zemlje svaki trag mrženomu Slavenstvu. Nada ta ne samo da ga je gorko prevarila, već se dogodilo dapače ono, čega nije starac niti u snu mogao sanjati. Od god. 1884. amo, od osnutja talijanskoga političkoga družtva naime izdržali su Slaveni Istre junački sve djavolske navale rečenoga družtva neodstupivši niti za korak od svojeg tadanjeg položaja. Dapače, od rečene godine amo porušili su istarski Slaveni uzprkos užasnoj talijanaškoj obrani nekoje njihove ponajčvršće tvrdnjave. Poslije oživotvorenja talijanskoga družtva zasadiše Hrvati Istre svoje trobojnice u Buzetu, Pazinu, Tinjanu, Žminju itd. u mjestih, koje bijahu okrstili naši susjedi „n e p r e d o b i v i m i t v r d j a m i t a l i j a n s t v a". Poslije god. 1884. narasao je broj naših narodnih zastupnika na zemaljskom saboru skoro dvostruko, a da i nespominjemo kako su mladji, odvažniji neumoljiviji i požrtvovniji zamjenili starije, mirnije i popustljivije. Sve to dogodilo se u ovih zadnjih šest godina, u kratkom životu talijanskoga političkoga družtva, pod njegovim nosom, njemu u brk, uzprkos njemu!

Talijansko političko družtvo obnovilo je na svojoj glavnoj skupščini upravu svoga družtva. Na čelu nalaze se danas sve nove sile, mladji i radikalniji muževi. Program istomu ostaje stari t. j. o b r a n a i š i r e n j e t a l i j a n s t v a u p o k r a j i n i ili bolje rekuć: z a t o r i p r o p a s t S l a v e n s t v a I s t r e.

Mi neznamo jesu li se čemu naučili današnji upravitelji spomenutoga družtva od odstupivšeg odbora, nit marimo to iztraživati, ali toliko znamo, da će novi odbor naići u pokrajini na isti a možda i žešći odpor s naše strane; toliko smo u duši uvjereni, da će i sadašnji odbor prije ili kasnije doživiti ono gorko izkustvo, s kojim je odstupio stari odbor t. j. da se Slaveni Istre više neđaju brisati sa lica istarske zemlje, da su oni tuj, da će tuj ostati dok se prohtije božjoj pravdi boreći se do zadnje kapi krvi za svoj obstanak, za svoja narodna prava, podarena njim Bogom a potvrdjena i zajamčena c e s a r s k i m i z a k o n i.

*) Ovako se Rovinj zove i slaščeno.
Op. Ured.

DOPISI.

U Malom selu koncem julija. Grozne stvari morale se zgoditi na Sušku, jer na 16. julija bijahu prije 5 sati u jutro uapšeni i netom poslije 8 sati stigoše u Lošinj u zatvor sudbene kaznione jedan momak od kakvih 17 godina i dvie ženske. Zatim su uapšena opet dva mužkarca, a nezna se, da li je to sve. Jedna od tih žena bijaše predana sudu petak na 18. julija, a od ovoga odsudjena na tri ili četiri dana zatvora s toga, što se je protivila, da joj odvedu sina žandari u Lošinj.

Drugu ženskU na 17. julija s jednim mladićem odpeljaše iz pratnju jednog žandara okolo 5 sati po podne posred glavnog trga i glavne ulice na obali u c. kr. kotarski kapetanaški ured, gdje bijaše izpitana, a poslije odpeljana istom pratnjom u sudbenu kaznionu. odkle su ju izpustili u subotu dne 19. julija na 5 sati popodne, a da i nebijaše sudu predana.

Ja sam zapitao jednog znanca, da li mi mogao razjasniti ta uapšenja i protumačiti takav postupak. Mislio sam bo, da se po katekizmu austrijskoga državnoga ustava, što ga je preveo i osobitim obzirom na Dalmaciju i Istru opazkama providio g. Franjo H a r a č i ć ces. kr. profesor, može zatvoriti bud koju osobu pod uvjetom, da njoj se odmah pri uapšenju ili kroz prva 24 sata izruči obuzloženu sudačku naredbu, usljed koje se je dogodilo uapšenje, ili ako su iznimno organi javne oblasti zatvorili jednoga, da su dužni bez odgode izpitati ga, te ili pustiti ga slobodna, ili najkašnje kroz prvih 48 sati predati ga nadležnoj oblasti, jer nitko nemože bit otet svomu zakonitomu sudcu.

Na to mi moj znanac stisnuv pleća malko ljutito odjeće: „Eh dragi brate, prevoditelj navedenog katekizma jest doduše ces. kr. profesor al nije pravnik, te ako se ti samo na taj katekizam naslanjaš, pazi se pubro, da jednog dana ne dodješ i ti iznimno u zatvor, ter ćeš tada uviditi koliko bi još opazaka trebao onaj katekizam obzirom na Dalmaciju i na Istru kamo spadamo i mi. Strašna ti se piše, kad se bogovi razsrde, a na Suščane mora da se izlieti po koja kaplja božanske srčbe". I njekako još više razsrdjen nastavi moj drug: „Onim neotezancem omilio jedan dušobrižnik, komu se pod nijednim uvjetom nesmije dozvoliti. da ostane na Sušku; pa sad idu ti Suščani moljakati k presvietlomu biskupu, na c. kr. namjestničtvo, da bi im ga se tamo namjestilo, te ti ga hvale do neba, da dok je naime taj župnik bio kod njih na Sušku, da je sdušno i požrtvorno vršio svoje dužnosti, da je pohadjao bolestnike, stajao dan i noć kod umirajućih i nikada da se nije u ništa pačao. Neda se doduše tajiti, da poušanju onog svećenika na Sušku neima ni najmanjeg prigovora, ali je bezobzirnost od strane Suščana, da sad to izričeu i prkose političkoj oblasti zauzimajuć se za onog popa!

Nije li to prkos, izraziti proti višim nalogom svoje negodovanje i usiliti, da se zahvali jedan a n c i j a n, koj je uživao dosti pouzdanja kod političkog glavara, odkuć ga ja potonji spoznao, obćeć češće s njim.

Nije li možda skrajna bezobzirnost od strane istih Suščana zahtjevati, da im se dade ono, što im se je kod zadnjih izbora obećivalo. a čemu su oni glupo vjerovali? Slomiti valja njihov odpor; treba ih ukrotiti, pa neka ćute strogost zakona te bez obzira ikakvog energično postupati proti njima, i to tim više, što se nije bojati, da će se usuditi prost i neuk narod uložiti kakav utok, što inače ako bi se i usudio, mora se zapriečiti, što se dade poništiti strahovanjem".

Ponješto razpaljen i zanešen izreče mi sve ovo moj drug, tako da sam ja:

„a un pezzo d' eloquenza così raro
sbalordito restai come Balamo
quando sentì parlar il suo somaro.

Sav zabezeknut radi takvih teorija nakon kratke šutnje primjetnuh poluglasno: „a onda na Unijah?" Na to moj drug: Si duo faciunt idem, non est idem. Tim mi začepi usta.

Iz Buzeščine mjeseca agusta. U nekom broju „Naše Sloge" lanjske godine zabugarili „Franina i Jurina". Svoje su bugarenje završili sa povraticom: Dolfić. Paklić i Bebić. Ove zadnje tri rieči uvriediše Adolfa Claricia, Antuna Bigatta i Josipa Agapita, sva trojica iz Buzeta. — Barem oni su gornje rieči za uvriedu uzeli pak se već u srcu veselili, da će nekoga činiti onako po njihovu plesati. Redaktor „Naše Sloge" nije smatrao se dužnim prokazati buzetskog valjda dopisnika, a oni radi toga podigli tužbu protiva njega za uvriedu poštenja, jer su oni valjda mislili: „e kakva je nas trojica takvih je malo na svietu — u naše poštenje nesmije nitko dirati pa najmanje onaj obskurni dopisnik one . . . „Naše Sloge"!

Gospodin urednik M. Mandić nije poznavao tih ljudi onda kad se ona pojevka tiskala — kasnije ih je prepoznao kad su se sami prokazali. Urednik morao se kao obtuženik braniti, obratio se na prijatelje na Buzeščini za podatke i bilo se nešto u istinu našlo, te je bilo pripravno, da se objelodani na razpravi, koja je bila uređena na 25. febrara 1890. ali evo belaja! Prije nego je došlo do razprave su tužitelji buzetski povukli svoju tužbu natrag!

Točke, koje su bile pripravne za obranu jesu sliedeće:

1. Da je g. Ad. Clarici ex načelnik buzetski utjerao od tužnih kmetova iznos od 182 for. 13½ nvč., a nije ga furnalizirao nit ih izručio občinskoj blagajni još dan današnji. Je li to moguće? Bogme jest! Jer stoji napisano crno na bielom.

2. Da je g. Adolfo Clarici u vriemo svojeg načelnikovanja od godine 1877. do 5. agusta 1885. uzeo iz občinske blagajne u Buzetu iznos od 1334 for. 70 nvč., a nije predao za to namire občinskomu blagajniku. Uzroka zašto je to učinio, još sada nije naveo. Kažu, da je valjda s onim novcem kupio jedan „klobuk-tulac" neizrecivo finoće u Trstu! Nu mi nevjerujemo. da jedan tulac ili „lonec" toliko valja. Gornji novci bi morali biti povraćeni občini, ali još danas nisu povraćeni! Je li to moguće? Moguće je kad to stoji napisano još danas crno na bielom! Gosp. Clarici! ako si čist brani se sada, a mi ćemo opozvati sve uvo odmah čim budemo uvjereni, da smo se mi prevarili! Nepozabi! Nemoj uvjek onako potuhnjeno mučati!

3. Da je g. Antun Bigatto g. 1880. (kad je bio na Buzeščini zavladao glad) sa onimi 4000 forinta, koji su bili posvedjeni od vlade kroz zemaljski odbor za nabavu ajemenja, kupio za kmete: *a*) krumpira, kvintali: 457·10; razdielio kvintali: 413·36½, dakle ostalo još: 43·73½. *b*) pažula. kvintali: 65.79½, razdielio ga: 51·03, dakle ostalo ga još: 14·76½. Pitamo gosp. Bigatta, kamo je dospio onaj ostatek od 43·73½ krumpira i 14·76 kvintala pažulića?

4. Da je g. Antun Bigatto u svojstvu predsjednika občinskog odbora u Buzetu računao dužinu puta od B u z e t a do M o v r a ž a na 17 kilometra, a ustanovljeno je samih 10·6 kilometra, dakle za 7 kilometra dobrih platio se više!

5. Isti g. A. Bigatto računao je za put u Smokvicu (za tamo i nazad) 38 kilometara. dočim je po propisu uračunano samih 13·4. Dakle dobio plaće za put za 12 kilometara više nego je propisano.

6. Da se je g. Antun Bigatto bio izjavio prigodom razpusta obć. zastupstva u Buzetu g. 1885. i to pismeno, da je pripravan primiti čast predsjednika privremenog občinskog odbora „s e n z a c o m p e n s a s p e c i a l e", a odmah na prvoj sjednici pošto bi izabran, dao si odkrojiti plaću od 45 for. na mjesec! Dužnost je bila njegova, da kao predsjednik privremenog občinskog odbora nastoji, da se obave novi občinski izbori u vriemo od 6 tjedana, kako to zakon propisuje, a kad tamo drže se čvrsto na stolici 22 mjeseca a zašto? E ma si . . . 45 forinta na mjesec dobra je bila za g. Bigata plaćica.

7. Gospodin A. B i g a t t o bio je g. 1871., 1872. i 1873. i predsjednik cestovnog odbora. Godine 1871. dopro je u uručbenom zapisniku do broja 48, a u dnevniku dohoda i razhoda do broja 111. God. 1872. bio je u prvom slučaju broj 47 u drugom broj 113. Godine 1873. u prvom slučaju br. 34, a u drugom 60. Nu u tom uredu je bilo puno posla!! A znate sada koliko je ta gospodin računao svake godine za kartu, tiskanice, crnilo i druge potrebščine. Ništa manje nego 40 forinta, ma opetujemo svake godine, dakle u tri godine potrošio da je za tintu, kartu itd. 120 fiorinića!

8. Doznalo bi se bilo i to, da je Antun Bigatto prigodom gladne godine 1880., dao si izplatiti for. 120 za pisanje imena

u knjigu dužnika onih biednika, koji su dobili sjemena za svoje usjeve i vrhu toga 60 for. za t r u d što ga je jadnik podnio prigodom razdieljivanja spomenutog sjemenja! Ako g. A. Bigatto ove naše podatke oprovrže, bit ćemo mu zahvalni, opozvat ćemo ako i ne zlobnu pogrješku, ali ako muči i šuti kao do sada, držat ćemo ga — krivcem!

9. Da je g. Josip Agapito god. 1873. primio od Kateja Jermana pok. Petra: „a titolo di rifusione di spese e per l' interesse sul capitale per l' aquisto del fondo: „M a l i l u g“ for. 2.28, a nije ih žurnalizirao; po tom je još danas Jerman il su njegovi baštinici dužni platiti gornji iznos. Ob ovom zadnjem gospodinu moći ćemo vam s vremenom mnoge stvari pripovjedati, za s a d a pitamo samo to: kamo je Clarici metnuo do 1516 for. 83½ nvč., koje još sada dugujo občini, kako gori vidismo. Kamo je Bigatto metnuo 43 kvintala krumpira i 14 kvintala pažula? Je li moguće, da se za crnilo, kartu itd. moglo potrošiti na godinu 40 for. od strane cestovnog predsjednika? Mi ovim nemislimo tužiti nikoga, mi samo javljamo to, da su ove točke bile pripravne medju ostalimi na obranu g urednika „Naše Sloge“. Buzetski puk, koji bude to čuo ili čitao, neka sam sudi kakvom čašću bi se moglo počastiti gg. Dolfića, Paklića i Bepića, altrochè: „činiti plesati nekoga!“ Mi poručamo spomenutoj trojici ovo bez straha i oklievanja, da ih se nimalo nebojimo, te da ćemo u nedugom vremenu pokazati kakvi su to glavari i upravitelji bili. Zaklela se zemlja raju. da se tajne sve doznaju. Lahko je Dolfiću moj crniti, klevetati, lagati i rušiti, ali zidati je težko! Tim za sada svršavamo. **Jedan obć. zastupnik.**

Iz Beloga na Cresu polovicom julija (Konac). Već rano u jutro pucalo se, zastave se razvile na raznih mjestih, sve kuće bile nakićene to zastavicami, to svilenimi rubci, to šarenim cviećem. Na molbu gosp. kapetana naš upravitelj pospješi sv. misom, koja započme ravno na 10¼. Gospodin kapetan stupi u crkvu, a puk zaori: „Ja se kajem“, zauzme svoje posebno iztaknuto mjesto blizu velikoga oltara. Misu izpjeva sam gosp. upravitelj, dakako g l a g o l j s k i, kao što je u nas od starine običaj, a i tako naš upravitelj p o p g l a g o l a š, pa nam već i zato drag i mio; dočim smo mi pučani pjevali sve što ide puk, jezikom staroslovenskim, glasno, jasno, složno kako to mi Beljani znamo, to nam orgulja i netreba, jer smo mi sami „živo orgulje“. Crkva bila dubkom puna, sezvim tim, da joj s jedne strane dogradjena druga nova kapela godine 1885., kojoj se na nečuveni način protivila creska občina, a protivila se iz prkosa proti upravitelju, tvrdeć, da nam je crkva i tako preširoka. Bilo toj gospodi doći u crkvu na Petrovu, da se osviedoče jeli nam preširoka — al da, taj jim dan smrdio naš Beli.

Po misi „Pod ložom“ tik crkve već bio pripravljen stol za g. kapetana, koji je imao otvoriti i voditi kao predsjednik glasovanje, kao što ga i otvorio ravno u 11¼. Taj smo čas mi Beljani jedva i težkom mukom dočekali. Ta borili se cielih 6 godina, da ga dočekamo. Hotjeli nam to pravo silom oteti. al nam ga hvala milomu Bogu i dobrim braniteljem nepreoteli! Gospodin kapetan pročitao najprije imena svih kuće glavara, koji imaju pravo glasa. Na veliko naše čudo g. kapetan izključio od glasovanja sve udove i sve malodobne, premda su takovi u zadnjem glasovanju imali pravo glasa, a izključio jih na temelju, kako on reče, §. 91 i 147 občenitog gradjanskog zakonika. „Neka bude i tako“ rekosmo si, svih nas borme izključiti neće. Tada stao dieliti svim prisutnim kuće glavarom mužkarcem papirnate krugljice biele i plave, označiv biele sa d a, plave sa n e. Glasovanju prisustvovao ancijan Jure Mikičić i gosp. kapelan don dve Kraljić. Čudne li a i gorke sudbine! Klobuk g. kapelana imao služiti mjesto starodavne žarice, koja se već zamela, pošto je od zadnjeg glasovanja izteklo 48 godina! I u taj kobni klobuk počele padati krugljice, te padale i padale, dok ne svršile. Bio tad svečani trenutak. Svim ljudem čitao si već na licu neku radost, ponos, zanos što li. Gospodin kapetan prevrne klobuk, te i on pogledav na prosute krugljice po stolu, veseo i ganut glasno izreče: t u t t e b i a n c h e — sve biele! Ma da bi jedna bila plava, protivna. Na to gospodin kapetan proglasi glasovanje gotovim, naviesti puku, da sad imamo jednoglasno izabranoga plovana u osobi našega upravitelja popa Mihovila M u ž i n e. Hitac zagrmi u znak pobjede, med pukom zavlada neopisivo veselje, a složno zaori gromoviti: „Živio naš novi plovan! Živio! Živio!

Onaj će tek razumieti našu radost tko znade koliko se creska občina protivila toli našemu upravitelju, koli našemu pravu predlaganja. Mi vam drugo za sad nekažemo, nego da sve pretnje, sve laži, sva ocrnjivanja, pače i glas o nekih tisućah, ništa nisu pomogle. Nisu pomogle niti ponude, niti ugovaranja izmed creske občine i onoga zavedenoga gospodina, koji je njeke nagovarao, da za nj glasuju, koji je već i računao na njekih 60 glasova. Ništa nisu vriedila niti moguća vlastela, niti njeka visoka crkvena dostojanstva, niti svemogućstvo Keršićevo, niti njegovi biesni i neslani utoci. Pravda je eto uspjela, a laži i klevete izplivale. Mi smo si na Petrovdan izabrali za svoga plovana svećenika neporočna, učena i uzorna, koji si je stekao našu ljubav svojimi osobitimi vrlinami, koji nas ljubi i dušom i tielom, za kojega bismo i mi skočili i u oganj i u vodu. Izabrali smo si svećenika, kojega smo zavoljeli odkad smo ga upoznali. jer je to svećenik značajan, nepristran i njega se mi ufamo čim brže vidjeti i ustoličena. Tà bila bi i doba.

Onaj dan je naš novoizabrani plovan pogostio g. kapetana, pa svoga pomoćnika i ancijana, dočim je po objedu primio čestitanke svoga puka. Gospodin kapetan primi starešine puka, da sasluša njihove tužbe i njihove želje, a primi jih u plovanskoj kući, u onoj plovanskoj kući sazidanoj g. 1888., kojoj se je protivila creska občina svimi mogućimi načini, da se nezidje. pače odvraćala sam puk, da za gradnju ništa nedoprinese!

Starešine upozorili su gosp. kapetana kako smo mi sirote u svem bili dosad zapušteni. Liepo je naše mjestance, čarobni mu je položaj, pravo orlovo gnjezdašce na glavici sazidano, kojemu se svaki stranac divi, al što to hasni kad nas je občina zanemarila, kako da nismo nikad bili njezini pripadnici. Iztaknuli smo g. kapetanu razne naše potrebe, orisali naše odnošaje. Tu se spomenula voda, putevi, luka, sječnje občinskih šuma, občinski liečnik, ribarija, zastupstvo, občinski računi itd. itd. Sam gospodin kapetan pobilježio je naše želje pa izjavio, da će jih on, dakako koliko bude do njega stalo, uvažiti, poduprieti i svagdje preporučiti.

Poslije večernje gosp. kapetan opet se po B e l o m prošetao, prisustvovao za čas i pučkomu plesu, s raznimi se prijazno razgovarao, djecu darivao, svagdje se zaustavljao itd. Žalimo samo iz dna srca to, što se nismo mogli s istim gospodinom u svojem materinskom hrvatskom jeziku razgovarati, što je svakako čudno djelovalo na naš puk, da med pukom živeći činovnici nepoznaju jezik puka. Doduše čuli smo od njega po koju hrvatsku riec, pa znajuć, da dokle nije došao u naš politički kotar, nije umio niti riečice hrvatski, to nas tješi, da će g. kapetan Zuech naučiti naš jezik, ako s nami ostane, da se bude mogao s nami liepo razgovarati i razumieti.

Sutradan dne 30. pošao do zdenca zvanoga „Vir“, pohodio novu bratovščinsku kuću, u koju kanimo smjestit školu, pa kuću kapelansku i onu, u kojoj je sada škola, koja bi se pak imala udesit učitelju za stan. Obašao još jedan put selo, te se divio čistoći našega B e l o g a. Iznenadilo ga je i raznovrsnie, koje se opaža mal da ne po prozorih svih kuća. Pravom je kazao, da žene seljakinje, koje toliko cviećа goje, odaju neko više plemenito čuvstvo, pa je i primio ponudjene mu kitice. Još jednoć pohvalio položaj Beloga, pa i on požalio, što neimamo zbilja nikakova občenja sa svietom ni po kraju ni po moru. Napokon kucne čas razstanka. Pucnjavu zaori, svećenici, ancijan i starešine puka popratiše g. kapetana do žala. Ondje naš gospodin plovan preporučiv još jedan put gosp. gostu želje ovoga puka, moleć ga, da izrazi čuvstvo ljubavi i podložnosti na najvišem mestu, zaželi mu sretan put. Gosp. kapetan rukujuć se sa svimi prisutnimi, darivajuć opet djecu, izjavi svoje podpuno zadovoljstvo. Uvjeri nas, da će želje „d o b r o g a p u k a b e l j s k o g a“, u kolikogod bude on mogao bez dvojbe poduprieti. Napokon reče, da će mu njegov kratki boravak u Belom ostati u vječnoj pregodnoj uspomeni. Tada svi skupa zaoriše Živio kapetan! Živio! Ladjica se odtisnu, iz Beloga odjeknu hitac, a poslednji kad ladjica zakrene za Hrunom put Merga.

Mi se mirno povratismo k svojim kućam, da se navratimo u navadnu kolotečinu svoga mirnoga življenja, očekujuć sada željno dan ustoličenja našega novoizabranoga plovana. Oj Chersichu i vi gospodo creska, što ćete sada reći o nas Beljanih? A l t r o c h è p l e b e i l l u s a e b o n a r i a; a l t r o c h è m a s s a d e' i g n o r a n t i! A ti J. K. sada si vidio kako su te nazamarili prijatelji i tko ima više prijatelja u puku. U pamet dakle i jedni i drugi!

Pogled po svietu.

Trst, dne 6. agusta 1890.

Austro-Ugarska: Prigodom vjenčanja nadvojvotkinje Marije Valerije izkazano bijaše cesarskomu domu iz svih strana države toliko znakova odanosti i privrženosti, da je Njeg. Veličanstvo cesar i kralj Fran Josip I. naložio ministu predsjedniku Taaffe-u, da objavi austrijskim narodom sliedeće vlastoručno pismo: „U radostnom povodu vječanja Naše ljubljene kćeri nadvojvotkinje Marije Valerije, primismo iz svih krajeva Naše države u mnogobrojnih čestitkah i poklonstvih uznosite dokaze onog ljubezljivog sudioničtva, kojim Moji mili narodi uviek prate udes Moje kuće.

Izrazujući na tih izjavah nepokolebive vjernosti i privrženosti Moju, Cesaričinu i Naše djece najusrdniju hvalu svim kod toga sudjelujućim družtvom i pojedinim osobam, osobito Mi je zadovoljstvo, što vidim, da su i ovom prigodom mnoga dobrotvorna djela, zaklade i posvete prisnovane radostnoj svetkovini Moje kuće i što znam, da je vjenčanom danu Naše kćeri djeli dobročinstva i ljubavi iskrnjega za sva vremena osjegurana blagoslovljena uspomena.

Nalažem Vam, da ovu Našu hvalu stavite do občenitoga znanja.“

Dne 3. t. mj. prispio je cesar i kralj Fran Josip u štajerski Gradac, da otvori istoga dana zemaljsku izložbu. Prejasnoga vladara dočeka i primi pučanstvo glavnoga grada Štajerske vrlo svečano.

Razdor izmedju češke i njemačke stranke u Českoj postaje danomice to veći. Glasila staročeska ojunačila se u novije doba, te pišu odlučno proti nagodbi kao da ju nisu nikada zagovarala. U staročeskoj stranci nastao je podpun razdor. Isti prvaci češkoga plemstva, koji su nagodbi kumovali, zgražaju se nad svojim djelom, te priete, da će se povući sa političkog polja nebude li vlada napram Čehom pravednija.

Srbija: Iz Biograda javljaju, da je došlo do oštre razmirice izmedju razkralja Milana i metropolite Mihajla, koji je do sada živo podupirao radikalnu stranku. Milanova namjera jest ta, da zavadi metropolitu sa radikalnom strankom, što ako mu podje za rukom, zadati će radikalnoj stranci velik udarac, jer uživa metropolita velik ugled medju svećenstvom a k tomu štiti ga — kako je poznato — sama Rusija.

Bugarska: Iz Beča brzojavljaju, da su se tamošnji diplomatički krugovi jur sprijateljili s mišlju, da knez Koburg nepodje više u Bugarsku, gdje mu je sve protivno, što pošteno misli i radi. Medju tim službene novine bugarske pišu, da se tamo već očekuje kneza, koji da će na bugarskom tlu proslaviti godišnjicu svoga sretnoga (!?) vladanja.

Italija: U Rimu postavili su vladi protivni i radikalni življi kandidatom za zastupstvo odvjetnika Barzilaia, što smatraju protestom proti Avstriji, što je razpustila družtvo „Pro Patria“. Sva radikalna i protuvladina družtva u Italiji ustaju odlučno proti razpustu rečenoga družtva vičuć proti domaćoj vladi, što se odlučnije nezauzimlje za potlačene (!?) talijanske podanike u Austro-Ugarskoj i demonstrirajuć proti ovoj posliednjoj kao proti najljućemu protivniku. Tako rade u Italiji proti saveznici — Austro-Ugarskoj državi pak se namice i nehotiće pitanje: što bi radili proti njoj kad ne bi bila saveznicom? U ostalom to bi moralo naškoditi jedino Talijanom, jer će napokon morati da uvide kod nas i sliepci čemu se imademo nadati od Italije.

Dru. Dinku Viteziću [1]).

Ti grmnu si: ustaj spěti rode!
I razbjero si crnu, kobnu tminu,
Iz sanka trgo biednu domovinu
Na put do spasa sreće i slobode!
A troj glas Istrom ko poziv mi oda
I svud se jeka poticaja vinu:
Na noge, braćo, sad za otadžbinu,
Na branik doma skoči dični rode!
A rod se prenu... Istrija se ganu
I mnogi stao, a uz Tebe diva,
Da biednom domu verige razkiva.
I eto sada rana zora svanu,
Te Istra težko, težko već ne sniva
Aj biti mora slobodna i živa!

Rikard Katalinić Jeretov.

Franina i Jurina

Fr. Si čul, da je bila na 20 prošlega miseca vojska va Draguću?

Jur. Ča se tovarom repi rezali?

Fr. Vero da su oteli Dragućani neke Grimavce poubijat.

Jur. Ma brave, ča su se temu navadili od talijanske kulture?

Fr. Bi reć, zač ti barufanti su talijanske podrepnice naše krvi.

Jur. Jel' pak istina, da ti naši Ćozoti nisu dali nekemu Grimavcu barilicu vode na novoj fontani?

Fr. Borme je morâ sirota barilicu zitočit i pobrat kopita, zač su na njega kričali, da je to dragućska voda.

Jur. A ča ni mogal reć tim glidnim i poderanim „s i o r e m“, da je cesarstvo dalo 800 for., a provincija 600 for. pomoći za tu fontanu, a tu su borme žulji cele Istre ne samo dragućki.

Fr. Dragi ti s onemi ljudi ni koristi pametno govorit, ki su navajni samo okolo repa konju al tovaru brundat.

Jur. Je tako je.

Različite viesti.

† **Ivan Mažuranić.** Iz bielog Zagreba stiže nam dne 4. t. mj. žalostna viest, da je tamo preminuo bivši hrvatski ban i najveći hrvatski pjesnik g. I v a n M a ž u r a n i ć. Malo imade doista Hrvata, koji se popeše svojim umom i marom tako visoko kao pokojni Ivan Mažuranić. Potekav od gradjanske obitelji u kršnom Vinodolu popeo se do najveće časti i do najvećeg priznanja. Nesretan u politici, bijaše najsretniji Hrvat u pjesničtvu. Svojim „C e n g i ć - a g o m“ postao je besmrtnikom ovjekovječiv sebe a prodičiv dično hrvatsko ime.

Prežalostna viest o smrti ženijalnoga pjesnika odjeknuti će turobno u svih strana svieta, gdje se naš sladki glas ori. Gubitak takvog muža duboko će raztužiti sav naš narod i srodna nam plemena, koja se naslađuju s nami zajedno njegovimi neumrlimi djeli. Nad otvorenim grobom veličanstvenog pjesnika plačemo i mi sa hrvatskim narodom kličuć mu iz razcviljenog srca: Slava Ti neumrli stvoritelju divnog „Čengić-age“ i vječna Ti usmomena medjunami! —

Iz Tinjana pišu nam 4. t. mj. Jučer slavio je naš Tinjan veliko slavlje, kakovog ovdje još nikad bilo nije. Puk tinjanski naime pripravio svečani doček svom dičnom župniku i duhovnom pastiru mnogoč. gospodinu Antunu K j u d e r u. Već sa rana jutra bijahu izvješene zastave na crkvenom tornju, koje navješćivahu dolazak premilog nam svećenika. Na vratih grada, gdje no jednom stojaše toranj, bio podig-

[1]) Za njegov imendan dne 4. t. mj. 1890. Op. Ured.

nut slavolnk sa napisom: živio naš župnik! Na 4 sata poslije podne iza popoćnevnog blagoslova, odputi se sav pak u susret željno očekivanom duševnom pastiru. G. glavar sa občinskimi većnici i zastupstvom, O. Karlo dušobrižnik sa crkvenimi starešinami, učitelj sa školskom mladeži, a pred povorkom nošahu crkvene zastave i razpelo. Uz milozvučno zvonenje i žestoko pucanje deprati tinjanski puk svog dušnog otca do slavoluka, gdje ga naš pobožni i gorljivi glavar pozdravi sa kratkim al jezgrovitim govorom, koji je sve prisutne do suzah ganuo. Uzhićeno izuičeno početne rieči: „Ovo je onaj prerađostni dan o premili Tinjanci“ sa konačnimi: „unidji o premili zaručniče obudovljele naše plovanije kroz ovaj grad u sveti hram i onamo pomoli se Bogu za svoj puk“, do dna srca ganuše sav puk, koj ga toli željno očekivao. Zatim je puk popratio svog dičnog župnika u crkvu, koja se namah dubkom napunila. Poslije kratke molitve popeo se prečaštni gosp. prošt i župnik Pazinski na propovjedaonicu, te prekrasnim govorom pozdravi Tinjance i jim predstavi novog župnika. Predugo bilo bi nabrajati sve one točke svetog govora, već toliko budi rečeno, da nije bilo oka, koje ni radostne suze lievalo. Izašav iz crkve, bi popraćen naš dični župnik u svoj stan pred kojim pozdravi svojim milim glasom kratkim govorom svoje stado, koje ga opetovno pozdravi sa urnebesnimi: živio-klici! Tako u najboljem miru i redu obavismo tu riedku svečanost.

Osvjedočeni, da će naš novi pastir znati čuvati svoje stado od grabežljivih vukovah, kličemo mu i ovdje: Živi sretno i zadovoljno medju vjernim tinjanskim pukom na mnoga ljeta Bogu na slavu, sebi na čast i povjerenom Ti puku na duševnu i tjelesnu dobrobit.

Iz Sovinjaka pišu nam 2. t. m.: Malo kada javljamo Vam se g. uredniče iz ovoga šarenjačkoga gujezda, prem imamo mnogo toga na rabošu, i to jedino zato, da ga više ne osmradimo, jer je mrzak Bogu i svim poštenim ljudem. Videći pak, da ti šarenjaci neće, da se živi u miru i slogi i pošto su ih odkrili „Jurina i Franina“ u „Našoj Slogi“ od dne 19. julija t. g. broj 25, a da nebi to palo na sve Sovinjce, jer ima to mjestance i šaku poštenih, zato ćemo bolje razjasniti kako stvari stoje i molimo Vas, da date malo mjesta ovim redkom u dičnoj „Slogi“. Poznato je Vašim čitateljem kako su se protivili Sovinjski šarenjaci zubi i nokti, da se u Sovinjaku otvori škola, prem smo mi siromašni kmeti preko 10 godina tražili školu od dotičnih oblastih, te nam se Bogu hvala otvorila u oktobru prošle godine. Videći ti poštenjaci, da ne mogu dalje grabiti našoj djeci pravo do nauke, tražili su najprije, da pritegnu na svoju stranu učitelja, koga su pozivali na vino i nagovarali, gdje pristane uz šarenjake i nemirnjake. Nu g. učitelj odgovori tim mutikašem, da je on učitelj za svakoga i svakomu, a djecu da mora učiti u školi po želji roditelja i po školskih propisih. Vodja šarenjake, iznenadjen tim odgovorom, zagrozi se učitelju, da će imati mnogo neugodnostih bude li se držao kmetova. To su i dogodilo. Naši nemirnjaci podkupili i napili nekoliciinu fakina i prustaka, koji bi za litru vina i svoju majku objesili, te ovi počeli demonstrirati i uznemirivati učitelja u crkvi, na trgu i gdjegod njim se prilika pruži. U crkvi zauzimali su ono mjestoo, gdje je učitelj običavao stojati, pa kad je g. župnika zamolio, da tuga nedopusti, odgovorio je, da u crkvi može svatko kamo ga volja; nego dakle pod zaštitu fakine proti učitelju. Čast mu! Na dan Božića prošle godine kazno je jedan zvonar, da ako ga ima baš njega i djavao uzeti, da će on nasititi g. učitelja, te da će morat otići prije pol godine i odmah onu večer bile su mu zablaćena i osmradjena kućna vrata. Vrhu toga pjevalo se na trgu pred samom crkvom i pod sv. misom smradne i hljutave pjesme naperene proti g. učitelju i to sve do konca maja tekuće godine.

Dne 18. maja naši širitelji djedovske kulture dovukoše po blagoslovu jedan stol pred samu vrata župne crkve, te tuj urlikali i vikali udarajuć po stolu kao biesni. Tim nemirnjakom donesoše vina sa raznih strana, a medju ostalimi dala njim ga i jedna ženska, koja je ovdje na glasu, što kupuje od rečenih fakina vretena, koja nadja po trgu burice; koja je došla amo, da medju nami mirno živi; koja bi htjela osmraditi naše brade; koja se bavi više politikom nego li svojimi ionci i koja tim škodi sebi i svomu gospodaru. Isti dan oko 11½ u večer išli su ti vikači sa trga za stari grad (kaštel) i tamo uznemirivali kmete u selih Benci, Bračane i Majere regajuć njim se: gnjna, gnjna i pjevajuć smradne pjesme. Oko pol noći povratili se na trg svojim raznobojnim svietilom te tuj zatulili onu glasovitu: „Colle teste dei Croati giocheremo le borelle“ itd. te vikali, da neima zakona, koj bi to njima mogao zabraniti, te da ako postoji takav hrvatski zakon, da ga oni nepoznaju. Nu na njihovu najveću žalost našao se austrijski zakon, koji ih je spravio u hlad i njim naprtio globu radi nepristojna pošašanja i pjevanja. Mi dobro znamo, da te demonstracije nisu proti osobi gosp. učitelja, nego da ga zasite i da se odseli, te da se amo nitko više nedoseli, jer da nebi mogao u miru živiti i tako bi naša škola ostala zatvorena. Ali se ljuto varaju naši fakini i njihovi pokroviteljі mužkoga i ženskoga spola, jer je na Sovinjščini odavonilo šarenjačtvo. što će se dokazati i prigodom predstojećih občinskih izbora.

Iz Levrana pišu nam 6. t. mj. Ovih dana ostaviti će nas g. Stjepan Kropek naš prevriedni g. kapelan, koji si je stekao među nami občenitu ljubav te će ovdje ostaviti najljepše uspomene. Volili smo ga jednako svi i svuda t. i. odrasli i djeca, u crkvi, školi i vani. Može se slobodno reći, da neima u ovoj župi čovjeka, koji nebi za njim žalio. Dokaz nek Vam bude i to, koliko ga cienimo i volimo, da je ista občina, a Vi znate, koji su njoj na čelu, zamolila prečastni biskupski ordinarijat, da nam g. kapelana i nadalje ovdje ostavi, al se toj občenitoj želji preč. ordinarijat neodazvao, jer da ga treba kao starijega kapelana drugdje. Želeći duboko za čestitim g. kapelanom želimo mu iz zahvalna srca, da ga prati svuda sreća i božji blagoslov na čast Bogu, a na spas rodu.

Izpit na delavskoj školi u Kastvu. Kako nam javlja sl. ravnateljstvo one škole biti će izpit u petak dne 15. agusta t. j. na veliku Gospu i izložba risarskih radnja učenika delavske škule i to od 8 ure u jutro do podne.

U Dalmaciji! Hrvatska planinska družtva u Zagrebu i na Sušaku odlučila su upriličiti izlet u Dalmaciju mjeseca kolovoza t. g. za svoje članove i gostove, koji se prijave najdulje do 10. kolovoza. Svrha je tomu putovanju upoznati povjestno-kulturne znamenitosti i prirodne krasote posestrime Dalmacije. Austrijsko planinsko družtvo posjećuje svake godine liepu Dalmaciju; vrieme je, da i mi jednom pohodimo zemlju, s kojom nas vežu hiljade uspomena. Prema tomu imalo bi družtvo zaploviti iz Rieke na jednom od najudobnijih parobroda austro-ugarskoga Lloyda, koji je naručen za 23. kolovoza t. g. Čieli put trajat će najmanje [illegible], a najviše deset dana. Za to vrieme obsći će se i razgledati Zadar, Šibenik sa glasovitimi slapovi Krke kod Skradina, Trogir, Kaštela, Spljet sa Solinom, Makarskom, Podgorom i Zaostrogom, Korčula, Hvar, čarobna špilja kod Visa, Dubrovnik sa dolinom Rieke i Lokrunum, napokon divna Boka kotorska. Tom prilikom će se izletnici, koji budu htjeli, moći popeti na koje brdo kod Makarske i u Boki kotorskoj. Čitavim putem stanuje se i blaguje na parobrodu, te putnici osim ovoga troška neimaju gotovo nikakovih inih izdataka. Prijavi li se do 10. agusta jedna stotina putnika, putovanje je osjegurano. Svaka osoba plaća 80 for. za vožnju, kreset i jelo kroz čitavo vrieme. Bude li se više od 150 putnika prijavilo, putni se trošak snizuje na 65 for. po osobi. Više od 240 osoba ne prima se pod nikoji uvjet. Tko želi učestvovati, ima se prijaviti barem do 10. agusta t. g. ili blagajniku primorskoga planinskoga družtva g. E. Tuškanu na Sušaku ili pak u trgovini Eisenhutha i Stiasnoga u Zagrebu (Ilica). Prijavitelji neka izvole naznačiti svoje ime i adresu i neka pošalju naputnicom ili osobno poleđe prvi putni obrok od 20 for. Ne bude li se do 10 agusta prijavio dostatan broj putnika, vratit će se odmah strankam položena svota uz jedini odbitak poštarine. Svaki će izletnik biti obaviešćen putem novina, a na izrični zahtjev i pismeno o svemu, što mu treba znati o izletu.

Hrvatsko planinsko družtvo u Zagrebu. Primorsko planinsko družtvo na Sušaku.

Občinski izbori u Pomjanu. Iz one prostrane obćine javljaju nam, da su pečeli talijanaški agitatori uznemiriti naš puk one obćine nagovarajuć obćinare, da biraju opet stare zastupnike i grozeć njim se neućine li toga. To je svakako najbolji dokaz, da su tamo občinski izbori na vratih. Radi toga upozorujemo naše prijatelje i prvake, da bdiju i rade u sve naše občinare, da paze na talijanaške klateže i na njihova sladka obećanja. Naši občinari u podobćinah Marezige, Truške, Pomjan, Košćabone, Šmarje, Krkavce itd. znadu najbolje sami, da je sadašnje ili staro zastupstvo prosto orudje Garibaldinca i njegovih gospodaru u Kopru. Znadu također, da staro zastupstvo nije nikada ništa dobra ni koristna učinilo za njihovu občinu. Tomu je dokaz loša ili nikakva občinska uprava, loši ili nikakvi putevi i ceste, pomanjkanje pučkih škola itd. itd. Ovo sve bi moralo opametiti naše čestite Slovence na Pomjanščini, koji nebi smjeli više dati svoga glasa onim, koje preporučaju Garibaldinci i Napoleonci, te krasne podrepnice koparskih Talijanaša. Občinari pomjanski! Nedajte se više slepiti ni varati; izaberite u novo zastupstvo muževe iz svoje sredine, čestite i poštene občinare. Slušajte i sliedite Vaše vriedne svećenike i učitelje, pa evo Vam naša poštena rieč, da se nećete kajati.

Mjesto za liječnika u občini višnjanskoj razpisano je, kako čitamo u broju „Istrije“ od 2. agusta i dne 26. julija, a prošnje se imadu pripositi višnjanskom občinskom glavarstvu do 10. agusta. Plaća je ustanovljena na 1000 forintih godišnjih, izplativih u mjesečnih obrocih antecipatnih. Prinose za posjete ustanovit će se sporazumno između liječnika i občinskoga odbora. Siromahe će liječnik liečiti badava, odnosnu vozarinu i liekove (za siromahe) nadoknadjivati će mu občina svaka tri mjeseca. Liečnik će morat imat i ljekarnički ormar. Od prosioca zahtjeva se opunomoćenje, da može obavljati liječničke poslove i da posjeduje „podložničtvo“. Pod dotični razpis natječaja višnjanskoga občinskoga glavarstva podpisan je P. De Colle, koj je dao o sebi govoriti zadnje vrieme i tim, da je bio odsudjen na mjesec dana zatvora i tim, da mu je politička porečka oblast zaplienila liekova, koje on nije smio prodavati. To je onaj isti gospodin P. De Colle, koga je hrvatska većina zastupstva one občine prije kakve tri godine izabrala načelnikom. Glede na razpis opažamo ovo: 1. da je od dana 16. julija i da se može moliti do 10. agusta, a da je u listu „L' Istria“ priobćen 26. julija i jošte.) te, da ga „Naša Sloga“ po „Istriji“ priobćuje, pošto o tom nebijaše od nikud 2. agusta, (neznamo da li je gdje drugdje priobćeno; 2. da se govori o „podložničtvu“ (sudditanza), a neveli o kojem 3. da se neveli, koj jezik ili koje jezike valja liečniku poznati. Poznato je, da je većina pripadnika višnjanske občine hrvatske narodnosti i hrvatskoga jezika, pak bi se od liečnika te občine moralo svakako zahtjevati, da poznade hrvatski jezik. Al toga zahtjeva u razpisu natječaja neima. Tko je tomu kriv? Naši zastupnici i odbornici nisu valjda propustili, ako su imali prilike, metnuti toga zahtjeva. Ako nisu imali prilike metnuti ga, odnosno ako nisu o toj stvari odlučivali, onda je razpis nevaljan. Ako su metnuli zahtjev poznanja hrvatskoga jezika, a nije naznačen u razpisu, tad je ovaj dva put nevaljan i naši zastupnici i odbornici imadu pravo i dužnost nepreći na imenovanje nego zahtjevati od občinskoga glavara, da razpiše po drugi put natječaj za mjesto občinskoga liečnika, i da u taj razpis metne ove zahtjeve među ostalim i onaj poznavanja hrvatskoga jezika. Unapried pak neka paze, koga biraju svojim načelnikom. Skoro predstoje novi izbori zastupstva, kod koga će si naši birači stalno osvjetlati lice kao pred tri godine, i onda potvrditi izbornu pobjedu sa izborom svoga čovjeka za občinskoga načelnika!

Kodkriću Kačićeva spomenika. Kako „Hrvatskoj“ javljaju iz Hercegovine, sprema se sa sviju strana — iz sela i gradova — velika množina naše braće hercegovačkih Hrvata k svečanom odkriću Kačićeva spomenika u Makarskoj dne 26. agusta o. g. Junački naši Hercegovci prispjeti će na svečanost u narodnih nošnjah, a već sada se natječu, koja će skupina ljepše cviećem i vienci okititi spomenik neumrloga narodnoga pjesnika. Tako valja!

Poljodjelski tečaj za učitelje pučkih škola obdržavati će se i ljetos u Poreču od 1—16. oktobra i to po odluci vis. ces. kr. ministarstva za poljodjelstvo. Svaki učitelj, koj polazi taj tečaj, dobije iz državnih fondova podporu od for. 30 i odštetu za put. Učitelji, usposobljeni, želeći udioničtvovati kod tog tečaja neka uprave svoje molbe izravno na zemaljski istarski odbor u Poreču, koj dotični natječaj razpisuje do 31. agusta, naznačiv da li i kad su polazili poljodjelske tečaje, i da li je s njihovom školom sdružen školski vrt ili se ga nepravlja.

Poljodjelski tečaj za poljodjelce — posjednike istarske. Zemaljski istarski odbor u Poreču razpisuje natječaj na 15 štipendija, po 30 forintih svaki, za one manje imućne istrijanske poljodjelce-posjednike, koji bi polazili prvu polovicu dotičnoga tečaja kod poljodjelskoga zavoda u Poreču. Tko od naših poljodjelacah-posjednikah želi zadobiti takav štipendij, nek pošalje prošnju na zemaljski odbor u Poreču najdalje do 31. tekućega mjeseca. U prošnji nek naznači svoju dobu, nek izjavi, da znade čitati i pisati (bez razlike dali hrvatski, slovenski ili talijanski) i nek njoj priloži izkaznicu občinske oblasti, u kojoj ova izjavi, da je prosioc poljodjelac i posjednik i da se nalazi u ekonomičkih okolnostih, koje opravdavaju dobitje štipendija.

Glavni program jubilarne gospodarske i šumarske izložbe god. 1891. u Zagrebu.

A. Stalna (permanentna) izložba.

I. Gospodarska izložba. 1. Izložba poljskih proizvoda. *a)* Žitarice: pšenica, hrž, ječam, zob, proso, kukuruz, heljda, pir itd. *b)* Sočivice: grašak, grah, bob, vučnjak, leća, grahorica, soja itd. *c)* Okopavine: mrkva, čičok, repa vodenjača, korun. *d)* Vlaknine: lan, konoplja (sjeme) itd. *e)* Uljevito bilje: ogrštica, repica, mak, suncanice itd. *f)* Obrtno bilje: duhan, hmelj itd. *g)* Krmne biline: 1. sjeme raznih djeteljina, 2. sjeme raznih trava, 3. razne krmske biline. *h)* Nacrti, risarije, statistički podatci, obuka, literatura. — 2. Izložba vinogradarstva i pivničarstva. *a)* Izložba raznih vrstih vina. *b)* Izložba cognaca, tropice, droždjenke, octa, trieslievine, vinske kiseline itd. *c)* Medjunarodna izložba raznoga orudja za vinogradarstvo i pivničarstvo, orudja za obradjivanje vinograda, grožđenih mlinova, rešeta, preša, raznih strojeva za pivnicu i za analizu vina. *d)* Specialna medjunarodna izložba strojeva proti vinskoj medlјiki (peronospora) i inim bolestim trsa. *e)* Medjunarodna izložba američkih trsova i nasadi, cieplјene i neciepljene američke loze. *f)* Medjunarodna izložba sredstava i strojeva za uništenje trsne uši. *g)* Modeli nacrti, risarije, statistički podatci, obuka, literatura. — 3. Izložba voćarstva. *a)* Nasadi voćaka počam od sjemena do uzgojenog drveća. *b)* Medjunarodna izložba orudja za obradjivanje, oplemenjivanje i njegovanje voća, te spreme za očuvanje voćaka. *c)* Medjunarodna izložba sprava za sušenje voća. *d)* Proizvodi od voća: 1. žestoka pića, šljivovica, likeri, ocat, jabučnjak, kruškovac itd.; 2. ulje, 3. sušeno, ukuhano i očećereno voće. *e)* Modeli, nacrti, risarije, statistički podatci, obuka, literatura. — 4. Izložba povrća i cvieća. *a)* izložba raznoga sjemena od povrća i cvieća. *b)* Nasadi povrća i cvieća. *c)* Modeli, nacrti, risarije, statistički podatci, obuka, literatura i razni pokusi. — 5. Izložba pčelarstva. *a)* Izložba pčela. *b)* Izložba meda, voska i drugih proizvoda od pčelarstva. *c)* Medjunarodna izložba pčelarskoga orudja i košnica. *d)* Modeli, nacrti, risarije, statistički podatci, obuka, literatura. — 6. Izložba svilogojstva. *a)* Izložba kokona i svilaca. *b)* Nacrti, modeli, literatura svilaca. — 7. Ribarstvo. — 8. Izložba gospodarskoga obrta. *a)* Medjunarodna izložba strojeva za obradjivanje zemlje, za žetvu i košnju, za mlatenje, čišćenje zrna, za priredjivanje zrna, za priredjivanje hrane itd. *b)* Medjunarodna izložba strojeva za mliekarstvo, za sirarstvo, maslo itd. *c)* Izložba brašna, piva, šeste i drugih proizvodah žitarica. *d)* Vuna i proizvodi od vune. *e)* Pamuk i proizvodi od pamuka. *f)* Lan i konoplja i proizvodi od istih (platno, užarska roba itd.) *g)* Koža (sirova i izradjena). *h)* Modeli, nacrti, risarije, statistički podatci, obuka, literatura. — 9. Izložba gospodarskoga graditeljstva i tehnike. *a)* Nacrti i modeli gospodarskih zgrada, drenaže itd. *b)* Gradjevni materijal, razne opeke, vapno, pjesak, kamenje, cement itd. *c)* Vatrogasne sprave, modeli, literatura, statistički podatci itd. — 10. Izložba gospodarske obuke. — 11. Kućni obrt. — II. Šumarska izložba. — 1. Šumarstvo. *a)* Proizvodi šumskog gospodarstva u obće. *b)* Proizvodi šumsko-gospodarske industrije. *c)* Medjunarodna izložba strojeva i orudja šumskog gospodarstva i industrije. *d)* Medjunarodna izložba proizvoda industrije, koji su naročito namienjeni šumarstvu. *e)* Modeli, nacrti, risarije, statistički podatci, šumsko-gospodarska melioracija, gradjevina i mjerničtvo. *f)* Modeli, nacrti, risarije, statistički podatci, podatci šumarske obuke i pokušaji, te šumarska literatura. — 2. Lov. *a)* Lovske trofeje, parožci, rogovi, krzna, kože, kosturi, lubanje, naokitna pera, te nadievene životinje. *b)* Medjunarodna izložba modernog oružja, kao i ostalih lovnih spremah. *c)* Medjunarodna izložba lovačkih zamkah, novije i starije dobe (željeznih i drvenih zamkah, mrežah, krljetka plašila itd.) u naravi. po risarijah i u modelih. *d)* Sprave za uredjenje zvierinjaka i fazanerija, lovačkih koliba, priredbe za gujezdarenje i legle, opreme za kranljenje i mriještenje divjači, u naravi —

po risarijah i u modelih. *e)* Lovska literatura, novine slike i albumi, znakovi, glasbala i medalje itd. *f)* Sstatitički podatci o lovačkih društvih, prihodu lovišta, o zvicinjacih, o cieni i potrošku divljačine, zakupu lovišta, plaćenih odšteta za štete prouzročene po divljačini i zvieradi itd. u skrižaljkah, risarijah, naertih itd. — Šudarstvo. B. Privremena (temporaerna) izložba. I. Izložba stoke. II. Izložba cvieća, povrća, voća i groždja. Privremene izložbe obdržavat će se u stanovitih razdobjih, koja će se naknadno ustanoviti.

Otočić Košljun. Dobrotom prijatelja dopala nam rukuh knjižica „L' isoletta di Cassione" od **M. Ant. Impastari**, napisana imenito za one, koji će otočić posjetiti. U njoj opisuje dragu i otočić Košljun, jednu od ljepota našega Primorja. Košljunska draga je izmed Krka i Punta, ali tako da nesiže do Krka, a da je Punat na samoj njezinoj obali. Prilići više jezeru, pošto se uzki ulaz samo sa jedne strane opaža. Sva obala drage je dohro obradjena. Usried drage diže se otočić. dielomice obradjen dielomice pokrit šumom — otočić Košljun (Cassione), komu da je ime po svoj prilici grčkoga porielila. Na otočiću je crkva i prostran samostan. Crkva, kakva je bila sazidana početkom XVI. stoljeća sa ostavštinom grofa Ivana Frankopana i njegove kćeri Katarine, koja je i zakopana u toj crkvi, ukrašena je sa dosta znamenitimi slikami. Kakva crkvica kao i samostan morala je tu već davno prije biti. Samostan ima knjižnicu u kojoj ima i znamenitih knjiga i rukopisah. Odtud potiče takodjer 12 hrvatskih glagoljskimi pismeni pisanih rukopisah, koji su se bili izgubili, pak našli i čuvali u biskupskoj knjižnici u Trentu, te konačno izručili Bartolu Kopitaru, koj jih je dao tiskati godine 1836. Gosp. pisac navadja i ribe, koje u dragi živu i biljine, koje što na otočiću što na obali drage rastu, te izriče blagost podnebja. Spominje i neke osobe, koje su taj kraj posjetile; a mi zadovoljstvom dodajemo, da je i primorsko planinsko družtvo u nedjelju i tamo svoj izlet učinilo; da su i Hrvati počeli razgledavati razne prediele svoje krasne domovine. Ne sustali na putu, već upoznavali ju sve više, jer čim ju budemo više upoznali, tim ćemo ju jače ljubiti.

100.000 for. može se dobiti dviemi srećkami bečke izložbene lutrije; 50.000 for. iznaša glavni zgoditak kod svake vucidbe. Izložbene srećke stoje samo 1 for. a vriede za obe vucidbe. Upozorujemo naše cienjene čitatelje na to. da će biti vucidba već u četvrtak dne 14. agusta.

Književnost.

Poziv na predplatu. (Hrvatsko primorje). Mnogi je rodoljub, putujući kršnim našim Primorjem, požalio, što nam ga do sada nitko ne opjeva i ne opiše. Bio sam tako sretan i u drevnome gradu Bakru, na žalu naše azurne Adrije, proživio deset godina. Metnuvši pod oko i kraj ljude. obuzela me topla želja da tu dičnu grudu hrvatske zemlje prodjem i proučim, pa sam u tu svrhu obišao cielo kameno Primorje od vilovite Učke gore do posestrime Dalmacije, izpitujući mu površinu i utrobu zemaljsku, i tako prikupio gradju za djelo „Hrvatsko Primorje", koje kanim uz rodoljubivu pripomoć naroda izdati. „Hrvatsko Primorje" izlazit će u svezcih u četvrtini na finom papiru, svaka svezka zapremat će do tri štampana tabaka, ukrašena sa 8—10 slika, a cielo djelo imat će 8—10 svezaka, a ciena je svezci 40 nvč. Nu prima se predplata i na cielo djelo uz cienu od 3 for., koja se svota na jedan put ili na dva puta može uplatiti. „Hrvatsko Primorje" opisao sam onako i onim redom, kako ga je Bog stvorio i uredio, tvrdo sam urjeran, da ono posebice mora biti opisano. Djelu će biti ovaj sadržaj: Opatija (Abbazia) i okoliš (Riečica, Kantrida Preluka, Volosko). — Ika i Lovran (Ičići, Mošćenice, Berseč). — Na Veloj Učki (Monte Maggiore). — Biser-zrno Liburnije (Kastav). — Rieka. — Ribolov u Kvarneru (Lov na tunu, svjećarice, lov udicom, vršama, ostima itd.) — Trsat — Grobničko polje. — Ovčar. — Dolina Rječine. — Suhi vrh i Pakleno. — Kukuljansko jezero. — Draga. — Bakarski zaljev. — Jutro i večer na moru. — Ribarsko selo. — Bakar. — Prošlost Bakra. — Sajam u Primorju. — Gradja i porinuće broda. — U samoći (Ostrv sv. Marka). — Uz morski žal. — (Martinšćica, Kostrena sv. Lucije i Barbare, Kraljevica Dubno. sv. Jakob, sv. Jelena, Crikvenica). — Vinodol. — Berba u Primorju. — Novi. — Ženitbeni običaji. — Senj. — Naš moreuar. — Podgorje (od Senja do Baga). — Skok na Pag. — Do Dalmacije. — Bag — Bura — Zimzelena hrv. Primorja. — Primorac i Primorka. — Primorčev dom. — Nošnja. — Nekoji narodni običaji i svečanosti (Nikolinje, Božić, Koledvanje, Cvjetnica, Uskrs. Jurjev dan itd. — Pogled u floru hrv. Primorja — Maslina i smokva.

Svezak I. izašao je upravo te mu je ciena 40 nvč. Tisak i naklada akadem. knjižare L. Hartmana (Kugli i Deutsch). Poduzetna knjižara L. Hartmana priposlala nam je I. svezak poznatoga hrvatskoga pisca g. Dragutina Hirca. Ova I. svezka jest vrlo liepo ilustrirana, a bavi se osobito našom krasnom Liburnijom. Evo sadržaju I. svezci: 1. Opatija i okoliš, sa slikom. Villa Angiolina (slika). U perivoju ville Angioline (slika). Litrovov most ju Opatiji (slika). Ika i Lovran (slike). Berseč (slika). Mošćenice (slika). Draga kod Mošćenica (slika). Volosko (slika). Ćićerija (slika). Veprinac (slika). Biser-zrno Liburnije: Kastav (slika). Rieka (slika). Pristanište (slika). Plutača (slika). Corso (slika). Kazalište (slika). Štedionica (slika). Uz svaku sliku nalazi se opis dotičnog mjesta il predmeta, što će u veliko zanimati ne samo naše občinstvo već i sav naš narod, koji proti dogodjaje u ovih naših stranah.

Preporučamo toplo svakomu, koji iole premože, da si nabavi ovo krasno djelo neutrudljivog pisca i rodoljuba g. Drag. Hirca.

* * *

Tri mušketira, historički roman Alexandra Dumasa, a francezkoga preveo M. Lovrenčević. Zagreb 1890. Tisak i naklada Scholza i Kralja. 4 svezke, ciena 30 nvč.

Listnica uprave.

Uplatili su nadalje za „N Sl" od 5. do 20. julija 1890. sliedeća gg. O. J Pazin for. 2.50. B. J. Vrsada fr. 5. Čitaonica Makarska fr. 2.50. N. J. Polstran for. 1. J. F. Sašak for. 1. Z. A. Slivje for. 2.50. S. J. Mogelba for. 1. J. I. Boljun for. 1. R. M. Tinjan for. 2. Čitaonica Jaska for. 2 50. P. E. Karojba for. 4.50. Čitaonica Pregrada for. 1.50. M. J. Cirkno for. 5 S. M. Bepentabor for. 2.50. B. A. Pula for. 1. Čitaonica Kastav for. 5. S P. Lošinj for. 2.50. S. M. sv. Ivan for. 2.50. C. J. Kanfanar for. 2.50. Š. A. Krbuse for. 2.50. D. B. Cerovlje for. 2.50. Čitaonica Novi for. 2.50. M. Š. Dubašnica for. 2.50. Občina Punat for. 5. S. G. Nerezine for. 11.25. M. M. Beli for. 2.50. P. J. Beli for 1 Čitaonica Klanjec for. 1.25. K. B Loborika for 5. P. M. Pula for. 2.50. P Terezia for. 2.50. A. P. Trebinje for. 1. B. N. Kastav for. 3. B I. Kopar for. 1. G. I. Beram for. 6. Biblioteka Alg. Krk for. 2.50. P. S. Makarska for. 1. G. dr. A. Gorica for. 2.50. B. J. Dragatuv for. 1. D. . Kastav for 10.45. Š. T. Mrkopalj Sv. 2. Kazalanska Sloga for. 2.50. V. M. Rakovica for. 1 25 O I. Korte for 2.50. S. F. Topolovac for. 2 50. Č. T. Pula for. 1.25. K. F. Pazin for 2.50. S. L. Selvore for. 2.50. S. J. Pazin for. 2. T. M Malinska for. 5. T. M. C. Oprtlje for. 1. P. N. Brseč for. 2.50. J. A. Opatija for. 2. K. Š. Rieka for. 1. Č. J. Osor for. 5. (Slieći.)

G T. M. u R. Primismo for. 2 za gosp. M. P. i to od njega do sada prve novce; Vi nam postaste za sebe dne 27. julija 1889 for. — za god 1889. Izvolite nam javiti koje godine bijaše tiskan onaj dopis, pa Vam ga možemo dati na Vaše troškove prepisati. Prijatoljski odzdrav!

Lutrijske brojevi

Dne 2. agusta.

Beč	44	84	90	53	14
Temešvar	76	66	43	3	18
Innsbruck	46	70	60	61	33

Dne 6 agusta.

Brno	61	25	33	32	60

Oglas natječaja.

Na jedno privremeno mjesto šumskoga stražara u Černomkalu i jedno mjesto u Lanišću ili Praporću.

Godišnja plaća iznaša for. 400 t. j. 33 for. i 33 nvč. na mjesec.

Od molitelja zahtjeva se poznavanje pučkoga (hrvatskoga ili slovenskoga) jezika, dobro tielesno zdravlje i neprikorno ponašanje. 1—3

Molbe valja poslati komisiji za pošumljenje istarskoga Krasa u Poreču do konca mjeseca agusta.

Gotov zaslužek.

Vsak priden mož more si na jako dostojen način na dan prislužiti 5 do 12 goldinarjev, ako prevzame lukrativno zastopstvo za nek povsodi vdomačen artikel.

Agentje nastavljajo se po vseh mestih monarhije in ako so rabljivi, dobe tudi stalno plačo.

Ponudbe je pošiljati: 7—10—3

J. Löwy, Budapest, Hatvanergasse.

Grieza kolkalalj. krepatavica, prsnaklest. zazeb, zadavica, rora, zapala ustijah itd.

mogu se u kratko vrieme izliečiti rabljenjem

NADARENIH

Prendinijevih sladkišah

(PASTIGLIE PRENDINI)

što jih gotovi Prendini. lučkar i ljekarnar u Trstu

Veoma pomažu učiteljem, propovjednikom itd Prebdjenih kašljuć noćih, navadno jutranje hreputavice i grlenih zapalah nestaje kao za čudo uzimanjem ovih sladkišah.

Opazka. Valja se paziti od varalicah, koji je ponačinjaju. Zato treba uvjek zahtjevati Prendinijevo sladkiše (Pastiglie Prendini) te gledati, da bude na ometu kutijice (škatule) moj podpis. Svaki komad tih sladkišah ima utisnuto na jednoj Strani „Pastiglie", na drugoj „Prendini".

Ciena 30 nč. kutijici zajedno sa napotkom.

Prodaju se u Prendinijevoj ljekarni u Trstu (Farmarcia Prendini in Trieste) i u glavnijih ljekarnah svieta. 21—43

Pošilja blago dobro spravljeno in poštnina prosto!

Teodor Slabanja

srebrar v Gorici, ulica Morelli št. 17.

priporoča se vljudno pri **visoko častiti duhovščini** v napravo **cerkvenih posod** in **orodja** najnovejše oblike, kot: **monstranc, kelihov itd. itd.** po najnižji ceni.

Stare reči popravi. ter jih v ognji pozlati in posrebri. Na blagovoljno vprašanje radovoljno odgovarja. 43—32

Pošilja blago dobro spravljeno in poštnina prosto!

Mejnarodni promet

prve Primorske družbe za prevažanje měblev

KONRAD EXNER

via Squero Nuovo št. 7. skladišče via Ferriera št. 9 (Telefon št. 285) v Trstu.

Podružnice v Pulji, Gorici, na Reki in v Opatiji

Zavod za shranjevaje měblev in efektov.

Prevažanje měblev vzprejemlje se na vse strani. — Nakladanja in razpošiljanja na vse strani. — Zastopniki v vseh mestih doma in v inozemstvu. Služba za poštne in hitre pošiljatve in pošiljatve prtljage. 8—7

Glavna agentura paroplovnih družb za Istro in Dalmacijo.

NB. Prazni vozovi za prevažanje měblov odpošiljajo se točno na vse postaje. Informacije točne in gratis. Vprašanja je staviati direktno na centralo v Trstu. 3—8

KMETIJSKO BERILO

za nadaljevalne tečaje ljudskih šol in gospodarjem v pouk, dobiva se v tiskarni

DOLENC

Ulica Carintia broj 28.

po 40 kr, trdo vezan 60 kr.

Unio catholica

zavod za uzajemno osjeguranje škoda, u Beču (I. Bückerstrasse 14)

dozvoljen ministarskom naredbom od dne 28. ſebrara 1889.

Zavod osjegurava:

Pokretna i nepokretan posjed proti škodam od požara, stiele i eksplozije. Za takovo osjeguranje jamče uzajemno proti uzajemno osjeguravajući zavodi, koji su članovi dielitbenog družtva uzajemnih osjeguravajućih družtva Usljed saveza sa uzajemno osjeguravajućimi zavodi može „UNIO" poduzeti osjeguranja u najvećoj vriednosti. te daje na temelju toga saveza osjeguranim najveće jamstro i sjegurnost Svakogodišnji višak razdieliti će se medju osjegurane.

Ovaj zavod uveo je takodjer novu. do sada nepoznatu struku osjeguranja t. j.:

Osjeguranje crkvenih zvonova proti razbitju ili razpuknutju. U ovu struku spadaju one škode, kojih nisu posliedice požari, već koji nastaju usljed bilo kojih drugih razloga. K sudjelovanju kod te nove osjegurateljne struke pozvani su ponajprije gg. crkveni predstojnici. Posreduje „UNIO" takodjer kod prvih uzajemnih osjeguravajućih družtva.

osjeguranje na život i proti nezgodam.

U poslu osjeguranja neka se izvoli občinstvo obratiti na glavno zastupstvo u Trstu ili na pojedine njegove zastupnike koji će biti imenovani u gradovih i občinah.

Zastupanje u pokrajini izručа se poštenim i pouzdanim osobam, koje neka se ustmeno ili pismeno obrate na podpisano glavno zastupstvo.

TRST, mjeseca julija 1890.

Glavno zastupstvo zavoda „UNIO CATHOLICA" u Trstu za Primorje (Istra, Trst i Gorica) **i Dalmaciju.**

M. MANDIĆ.

Prihodnji teden žrebanje!

Srečke dunajske razstave

2 glavna dobitka vsaki v vrednosti **50.000** gld. a. vr.

5—7—3

Vsaka srečka velja za obojno žrebanje

Drugo žrebanje 15. oktobra

Srečke po 1 gold.

V Trstu pri: Giuseppe Bolaffio, Alessandro Levi, Daniel Levy i drug., Morpurgo i drug., Ign. Neumann, Enrico Schiffmann in Marco Nigris.

Izdavatelj i odgovorni urednik **M. Mandić.**

Tiskara Dolenc.

Broj 33. U Trstu 14. agusta 1890. Godina XXI.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana pisma tiskaju po 5 nč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja po pogodbe za upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assignazione postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacije".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cijelu arka.

Dopisi se nevraćaju ako ne i netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji za 1 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½ i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarine.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nala a se u Via Carintia br. 25

„Slogom raste mala stvari, a zatlога sve pokvari". Nar. Pos.

Naknadni izbori

za zemaljski sabor.

Koncem prošloga mjeseca junija minula je godina što bijahu obavljeni u čitavoj pokrajini izbori za zemaljski sabor u Poreču. Dne 25. junija god. 1889. birale su izvanjske občine svoje zastupnike, a dne 28. i. m. istarski gradovi.

Uspjeh tih izbora biti će bez dvojbe još živo u pameti svim našim čitateljem, te mislimo, da nam netreba opetovati onoga, što još svatko znade.

Medju izvanjskimi izbornimi kotari stupio je prvi u izbornu borbu politički kotar Volosko, koji si je tada osvjetlao lice kao nikada do tada. Svih sedam občina toga kotara izabralo je jednoglasno 74 narodna fiducijara, koji su malo dana zatim jednoglasno izabrali dvojicu narodnih predloženika u zemaljski sabor.

Nakon toli sjajnoga izbora spomenuli smo tada s ponosom na ovom mjestu dičnо ime onoga kotara, u kojem je za uviek nestalo traga talijanaštvu il sarenjačtvu.

Hrvatske i slovenske občine onoga kotara, t. j. Lovran, Veprinac, Volosko, Kastav, Jelšane, Podgrad i Materija pokazaše onom zgodom na novo koli je u njima visoko probudjena narodna sviest i živa želja za napredkom i slobodom. Od svih šest izbornih kotara Istre, jedini bijaše Voloski, koji je jednoglasno birao koli fiducijare toli zastupnike. Pa koje li onomu sviestnomu narodu koristi odatle? Jeli njegovo rodoljubno nastojanje, uzorna požrtvovnost, složan i jedinstven rad donio željenoga ploda? Jest i nije! Jest, jer je dokazao, da je sam svoj, neodvisan, sviestan si svojih dužnosti i svojih prava. Nije, jer mu je na put stao nasilnik — tiran!

U glasovitoj sjednici istarskoga sabora od dne 11. novembra 1889. bijahu naime dva puta jednoglasno izabrani zastupnici onoga kotara nasilno iz sabora izključeni. Jednoga je doduše talijanska većina po milosti odobrila, al ovaj, cieneć više narodnu čast i poštenje nego li licumjerno podieljenu protivničku milost, dobacio njoj ju s prezirom natrag odrekav se sam zastupničkog mandata.

Saborska većina nije našla niti jedne jedine rieči na opravdanje takvog postupanja; ona nije se pobojala svieta ni zakona rad zločina, što no ga je počinila nad najsviestnijim izbornim kotarom Istre; nije se zastidila pred svojom saviesti nit pred naobraženim svietom radi mrzkog nasilja, kojemu nenalazimo para u parlamentarnom životu ikojeg naroda. Hinbeni apoštoli liberalizma pogaziše poganskimi nogami slobodu i zakon, pravdu sviest i stid. Zavedeni sliepom strašću i divljim fanatizmom postaše nasilnici, kakvim nalazimo traga medju pogani u prvo doba kršćanstva. Radi jedne osobe, koju je narod svojom slobodnom voljom i po zakonu pripadajućem mu pravu, poslao u sabor, da ga tuj zastupa i njegova prava zagovara i brani, zbog te osobe, osvetiše se naši novovieki nasilnici svim izbornikom najsviestnijeg i najprostranijeg kotara Istre.

Tobožnji prijatelji puka i širitelji slobode i napredka nepromišliše — kad su nasilno izključili narodnog zastupnika — da će tim njemu samomu najmanje naškoditi, već da će tim staviti čitav izborni kotar na nove izborne muke, na velike stroške a još veće dangube. Časovito zadovoljstvo pobiesnile strasti zasliepilo ih tako, da nevidiše drugo pred sobom van mrzkog njim urednika lista, koji budi i osviešćuje pospani narod i pokazuje mu prstom njegove dušmane i zlotvore.

Naknadni izbori due 25. agusta za izvanjske občine i 30. za gradove uneše krasne Liburnije, nisu drugo nego posljedica nepravednog i protuzakonitog postupanja talijanske većine na zemaljskom saboru u Poreču. Jer kao što bijaše uništen izbor jednoga zastupnika izvanjskih občina protuzakonito i nasilno, nebijaše niti proti izboru zastupnika za rečene gradove ikakvog zakonitog il pravnog razloga.

Tako je ostao čitav politički kotar Volosko bez ijednog zastupnika na zemaljskom saboru i tako je došlo, da moraju sve občine i svi gradovi Liburnije na novo birati svoje zastupnike.

Due 25. i 30. agusta ščeći će izbornici Liburnije osudu nad zločinstvom porečke saborske većine. a mi smo čvrsto uvjereni, da će ju radi te osude zezebsti u dnu nepravedne duše.

Živjela Istra!

Pod ovim naslovom donosi čestita zagrebačka „Hrvatska" k izborom u Pazinu u br. 42. sliedeći članak:

„Od svih Hrvata bez razlike stranaka štovani apoštoli hrvatstva u malenoj Istri, istarski otačbenici, slave i opet sjajnu pobjedu njihova rada oko osviešćivanja naroda, pobjedu kod občinskih izbora u dojakošnjoj tvrdji Talijana, u gradu Pazinu, u srcu Istre.

U razmjerju zaprieka, koje su često ogromne i rekli bi nesavladive, istarski otačbenici rade, kako je želio naš vodja, a gdje koji može perom, rieču, naukom, odgojivanjem, gdje treba stradanjem i žrtvom. I tako nastoje da izrade, što će i mladji i kasnija pokoljenja uživati.

Smatrajuć, da je muževna iskrenost i otvorenost najbolja politika, oni ne nalaze u vladinih obećanjih garancije, nego gledaju, da kontroliraju izvedenje tih obećanja, i u tom se bitno razlikuju od dalmatinskih vodja, koji već kroz godine za obećanje služe vladam.

Istarski rodoljubi, sliedeć primjer našega preuka, u ime istine i pravde prkose bezakonju, gdje god se ono nalazi: na namjestničkoj stolici, u saboru, u uredu ili na ulici. I tako, čuvajuć muževno dostojanstvo, njih je rad okrunjen uspjehom, koji kod svih Hrvata radja u tužnih naših prilikah riedku, a tim dražu radost.

Komu su poznate prilike, u koje su turnuli „ščave" istarski Talijanaši, taj će se morati diviti uspjehu, koji polučen u razmjerno vrlo kratkom vremenu. Isprva bijahu njihova nastojanja protivnikom na ruglo, a danas su im Hrvati strah i trepet. Već od više godina amo mi smo navikli iz Istre dobivati samo radostne glase o pobjedah i kad je naroč, upravo je tomu sada godinu dana, kad lanjskih izbora za istarski sabor pokazao svoju jednodušnu slogu, kad je u tolikom broju kraj svih protivščina uzmogao poslati tolike hrvatske zastupnike u istarski sabor, mi smo znali, da je tek onom pobjedom položen čvrst temelj, koji neće nikakova samovolja ma koje vlade trti moći.

Radujuć se mi najnovijoj pobjedi hrvatske sviesti u Istri, mi se doista ne podajemo bezuvjetnom uzhitu. toj slaboći Slavena; — nas, kako mislimo, ne može snaći prikor, da se bujicom zaglušljivih rieči bavimo predmetom, koji nipošto ne može, da odjekne nesebičnom radošću u svih srcih poštenih otačbenika.

Nas je nasuprot obuzimala tajna mrzlina i ondje, gdje su drugi nazirali osobiti uspjeh. Mi se vrlo radujemo istarskim pobjedam, jer poznajemo zadovoljstvom prave radinosti, mi znamo za iskreno trpljenje i istinito uzhićenje uvjerenja i s toga baš pojmimo radost povodom izbora u Pazinu, kojoj nalazimo vieraog tumača u dičnoj tršćanskoj „Našoj Slogi" i u „Diritto Croato".

Za nas su istarske prilike od tim veće znamenitosti, što ondje vidimo sjedinjenje Slovenaca sa Hrvati, sjedinjenje, u kojem je ostvaren jedan dio naših želja, našega programa.

Promatrajuć mi istarske prilike s ovoga stanovišta, mi nemožemo nego biti zahvalni tamošnjim otačbenikom, našim sumišljenikom, koji takovim načinom pripravljaju put k uzpostavi narodnog ujedinjenja i narodne neodvisnosti, toj svetoj baštini naših predja i slavne nam prošlosti.

Priznavajuć im rado njihov velikim trudom stečeni uspjeh, pružamo im bratske ruke, dok nas zajedno oduševljava u radu žarka ljubav za otačbinu i narod; dok nas zajedno razplamćuje ljubav za krieposti istine i poštenja.

Naši su putevi isti, istimi smo čuvstvi odgojeni i zadahnuti; istimi nadami srce kipi i s toga vruće želimo, da napreduje ovjetna grana našega narodnoga stabla! U siromaštvu, u neimaštini, proti kojoj se borite, učiniste više nego se moglo slutiti, učiniste, da ste gotovo prvi medju prvimi. Kad bi mogli sve bi Vas od prvog vodje do zadnjeg izbornika prenieli amo medju mlitavce naše, medju one, koji ne doživiše slast nesebičnog rada za dom i narod. Istra, to je „to hrvatsko hrvalište, — da se mladi, da se novi, svakim miljem rodu svom".

DOPISI.

Iz občine lovranske 7. agusta. Dne 6. o. mj. obdržavala se je občinska sjednica u Lovranu. Gosp. načelnik hotio je mimoići čitanje zapisnika posljednje sjednice. ali na zahtjev zastupnika gospodina F. Škalamere ipak se je pročitao zapisnik, koga nam je veoma liepo na hrvatski raztumačio novi tajnik g. Tomo Golubović, koji dobro poznaje oba pokrajinska jezika. Nekoji zastupnici zapisniku prigovoriše, jer nisu bile sve stvari u njemu zabilježene, koje su se u posljednoj sjednici zaključile. Nakon male stanke, prije nego se je prešlo na dnevni red, zastupnik g. Frane Škalamera predloži, da se danas i u buduće ima zapisnik u hrvatskom jeziku pisati, jer zašto — veli on — se je našlo tajnika, koji zna hrvatski i povećala mu se plaća za 200 for., nego da će nam pisati u jeziku koga mi razumijemo t. j. hrvatski. Kod ovog predloga razvila se je burna razprava kakve valjda još nije Lovran doživio. Većina zastupnikah je za predlog g. Fr. Škalamere. Gospoda viču što ih grlo nosi, da neće hrvatskog jezika u uredu, a g. načelnik govori, da neće zapisnika podpisati, jer da hrvatski ne razumije, nego zapisnik da će se pisati kako se je pisao od postanka ove občine, t. j. talijanski. Hrvatska stranka protestira proti tomu i zahtjeva, da se predlog na glasovanje dade, što g. načelnik nije dopustio, akoprem su ga na to silili njekoji zastupnici. Na to se ustane g. Jure Zupar, te poče nabrajati oštro i sav uzrujan, da mi nismo Hrvati, da on neznа hrvatski i još nekoje ludorije, te napokon kaže: „Vi drugi furešti (mošćenički i brseški zastupnici) bite nam rado ovdeka zapovedat, a znate vi, da mi Vas za karitat držimo". Na ove bezobrazne rieči jednoga starca nastala je neopisiva buka.

Zastupnici ustaju sa svojih stolicah, idu k samomu govorniku mašuć rukama, te se je bojati bilo, da će se šta neobična dogoditi. Jedan zastupnik dovikne govorniku: „Viste za ludnicu, a ne za sjednice". Buka traje, a medjutim g. Jorjo pobrao kopita i otišao iz dvorane. Na to ustane zastupnik Josip Rubinić, te razloži kako je do sada imala občina troška na godinu za tajnika, blagajnika i načelnika 500 for. Od ovih plaćale su podobćine brsečka 110 for., mošćenička 220 for. na godinu, a občina lovranska, koja treba da bi bila plaćala 250 for., nije nego samo 170 for. dakle ovo podobćine ne drži občina Lovran za „karitat" kako je to g. Jure Zupar kazao, jer su plaćale još više nego ih ide. Konačno zahtjeva, da se uvrieda izušćena od g. J. Zupara zabilježi u zapisnik. Nakon toga uza sve molbe g. načelnika, hrvatska stranka neće da popusti, dok se predlog na glasovanje ne dade. Na to gospoda videći, što no rieč. da im žlica neima repa, počeli ustajati sa svojih stolicah, te ostavljati jedan za drugim občinsku dvoranu. Zatim reče opet g. načelnik, da se ide na dnevni red, te obeća, da će izvadak iz zapisnika hrvatski pisan u Mošćenice i Berseč poslati, ali ovdje (u občini), da mora ostat talijanski zapisnik. Zastupnici nisu s tim zadovoljni, nego zahtjevaju, da se zapisnik piše kako se govori, t. j. hrvatski, a gospoda Talijani, ako hoće, nek im ga g. tajnik prevede na talijanski.

Na to reče g. načelnik sav uzrujan da on je već sit načelnikovanja, da će izručiti sve akte, pak nek si traže gospoda zastupnici drugoga glavara; nadalje kaže, da bi volio k . . . . . noge prati, nego biti ovdje načelnikom (divan izraz za jednoga talijanskoga načelnika!) Zastupnici mu odgovore, da se može odreći načelničke časti kadgod ga volja, te zahtjevaju, da se obilježenje g. načelnika u zapisnik zabilježi, ali on toga nije dopustio. Ali čemu se uzrujavate g. načelniče, ta zastupstvo ne pita ni više ni manje nego ono, što ga po pravici ide. Napokon, nakon trosatne razprave prešlo se na dnevni red, uz uvjet, da će predlog g. F. Škalamere doći na razpravljanje u prvoj točki dnevnog reda buduće sjednice, što se je i u zapisnik zabilježilo.

Dakle u buduće dnevni red i zapisnik pisati će se u hrvatskom jeziku, budu li izvanjski zastupnici lovranski složni sa mošćeničkimi i berseckimi kao i dosada, o čemu neima dvojbe, jer napokon i sami vide kamo ih gospoda vode.

Prva točka dnevnog reda bijaše imenovanje novog tajnika, te bijaše imenovan za neko vrieme dosadanji blagajnik gosp. načelnik. U drugoj točki bijaše imenovanje četvorice povjerenika za izbor jednog zastupnika za gradove ovog kotara, te bijahu izabrani za grad Mošćenice gg.: Josip Rubinić i g. Fortunat Domaldović; za Lovran gg.: J. Turčić i Josip Kuršić. Nadalje bijahu riešene redomice sve točke dnevnog reda. Kod eventualnih predloga bijaše zaključeno, da se ima ovoga mjeseca u

Moščenicah popraviti občinsku kuću (kaštel). Nadalje bijaše zaključeno, da se ima buduće godine dignuti občinska kuća u Dragi moščeničkoj, u kojoj će se napraviti škola i stan učitelju, i tim bijaše sjednica zaključena.

Iz Puljščine mjeseca agusta 1890. Ima na Puljščini u najnovije doba ljudi domaćih i tudjih, koji se uzalud protive imenu h r v a t s k o m. Tudjinci t. j. Talijeni rade to, da prevare naš puk, pa da ocrniviši ime hrvatsko, vode ga za nos kuda i kako sami žele; domaći t. j. izdajice Hrvati: jer su podmićeni i podjareni od talijanske gospode, koji samo tako mogu vladati po svojoj volji.

Talijanom ne treba ni rieči, da im se dokaže njihovo licumjerno ponašanje, jer, oni od njih, koji nešto poznaju nas, naš narod i jezik (a tih je hvala Bogu malo) uvjereni su u duši, makar gušili to svoje osvjedočenje, da mi radimo pošteno i pravo kad se borimo za naše svetinje. S ogromnom pak većinom, koja ni malo nepozna nas ni naše, nije nuždno trošiti rieči; valjda neće nitko pametan crnca prati, da pobieli.

Ali vama želim dvie tri reći, kukavni poturice, koji rodjeni na selu, od matera hrvatskih, živući medju čisto hrvatskim narodom, ipak hoćete, služeći tudjincu, da upotriebite sve sile na zator našeg dičnog imena, našeg milog jezika i svega, što nam je najdraže na svietu. Istina, vama je od prevelike koristi to vaše nepošteno ponašanje; vi gulite gospodu da nemožete bolje; ali jeste li vi ljudi, jeste li Vi kršćani? S kojim se zakonom slaže vaše licumjerno djelovanje? Kakvim obrazom možete stupiti u sredinu vašeg puka, kojemu, dok ste s njim, se prikazujete kao braća, a kad ste u gradu s gospodom, dogovarate se, kako ćete zajednički varati siromašni narod? Znam, da imate liepi izgled u jednom puljskom renegatu, koji od najčistijeg porietla hrvatskog, hoće da stvori buduće nade talijanske domovine u svojoj nevinoj djeci (Margherita, Umberto itd.); znam, da slušate šegave Wassermane i Rizzie, koji su vam tobož toliko dobra učinili; ali to mi se čudnovato čini kako niste još svukli te vaše gaće i kupili si talijanske hlače i veladu, kanu i bagulinu (ta eno Rosanda u Premanturi daje vam primjer), a još čudnovatije što u vašoj obitelji nezapoviedate i dieci i ženi i svima, da govore samo talijanski jezik! Ah! ljudi, ljudi! gdje vam je pamet! Ti Radoševiću kažeš, da si Slavjan, a ne Hrvat; dobro, budi takav i radi kao pravi slavjanski sin! Ali daleko si ti zašo! Tko se rado druži sa gospodom puljskom, tko glasuje za ljude, koji neće da priznaju podnipošto naš narod i jezik, tko uživa čitajuć Martinolićev „Somiero", a „Našu Slogu" neće ni da pozna (to samo u najnovije doba, jer pred malo vremena si ju i ti dobivao i čitao rado), taj nije ni Hrvat ni Slavjan, nego protivnik svoga roda. A onaj u Premanturi nije niti Slavjan, on je Istrijan. Ali jadan moj čovječe, ti neznaš što je Istrija, ni narod; ti znaš za tvoj trbuh, koga si odebelio žuljevi siromašnih ljudi, najveć svoje braće neljubljenih Hrvata. Isto se more reći i od mnogih drugih na Premanturačini, Medulinčini i u obće na svoj Puljščini: neće da se priznaju Hrvati, nego kažu: mi smo Slavjani, Slovinci, makar Ilirci, Istrijani, a što je gore slažu se s Talijani za nesreću svoju i cielog našeg naroda.

Braćo moja draga! (tako vas mogu nazvati, jer sam i ja Hrvat iz Puljščine) kad vas tko pita, kojim jezikom govorite, vi mu rečete: „hrvatskim", a kad vas pita jeste li „Hrvati", odgovarate: „ne". Kako to? Kažete, da Hrvati su u Hrvatskoj, u Dalmaciji i drugdje, ali ne u Istri. Dobro! Talijani u Puli, Poreču, Trstu, Gorici il Rimu govore talijanski, pak zato se i zovu Talijani. K o k o š u Medulinu k o k o d a č e, zar ona što kokodače u Pomeru, u Premanturi, nije kokoš? E pa onda? Ako se čovjek, koji hrvatski govori, na Rieci, u Zagrebu, u Splitu i drugdje zove Hrvat, zašto se nebi zvao Hrvat i onaj, koji hrvatski govori u Istri? A da hrvatski govorite, to kažete i sami! Dakle?

Dakle žalostno je, da se date tako varati i voditi za nos od kojekakvih dotepuha tudjeg roda i plemena, ili od domaćih izdajica, da najzad ni sami neznate što ste. Da vam tko reče, da ste Talijani, dali biste mu triaku, blago, Bogu hvala niste, dakle ste Slavjani, ali izmedju Slavjana niste ni Česi, ni Poljaci, ni Rusi, nego pravi pravcati Hrvati.

A zar je sramota biti Hrvat? Zar se nisu ponosili tim dičnim imenom i slavu mu prosuli širom cielega svieta kralji i bani, junaci i vitezovi, književnici i umjetnici? Vi poznate dobro Kačićeve pjesme; a koliko dičnih junaka vam se u njima nemili jer bijahu hrvatskoga roda? Tko od vas neštuje uspomenu biskupa Dobrile, koji se je ponosio imenom hrvatskim i podao mu novu moć života u ovih našim krajih?

Ali znam ja, vi svi ste osvjedočeni, da ste rodjeni Hrvati, nego njekoji od vas hoće, da ugode gospodi, koja im kadgod bradu pomaže, a njekoji zasliepljeni slieđe stope prvih kao za modu.

L j u d i n a P u l j š č i n i! pamet u glavu, a ne u postole! Dignite se iz mrtvila u koje ste pali: samo pošteno ime hrvatsko Vas može spasiti! Njim se dičite, njim se ponosite!

Iz Pićanšćine početkom agusta 1890. Još se nije dogodilo za naše pameti, da su nas Pićance najednom dekan i kapelan ostavili i njih dvojicu dva novi svećenici zamjenili. Bivši dekan, prečastni g. vitez Jakov S t a r i h a i njegov kapelan, sadašnji župnik u Bermu, g. Josip G r a š i ć ostaviše nas u isto doba odseliv se iz našega Pićna.

Prečastni g. Jakov Stariha, rodom iz Črnomlja u susjednoj Kranjskoj, trudio se medju nami u vinogradu gospodnjem kroz 24 godine. Pred 24 godine izručeno mu stado u 94 selih razštrkano, bijaše u nekakvom duševnom mrtvilu i radi nesretnog svrštka njegovog predšastnika, prečastnog pokojnog Frana C o v e r l i z z e, uzbunjeno. Moralo je dakle težko biti novomu deksnu u njegovoj novoj službi, ali pomoću Boga on je sviadao sve poteškoće; njegov rad u vinogradu božjem nosio je dobar plod dulje vremena, dok se nisu nekoji odmetnici našega naroda združili sa doseljenici, koji podupreše zajedno borbu proti dekanu, vjeri i narodu hrvatskomu. Kad čovjek zataji svoju majku, zatajiti će lahko i sve drugo. Tako se i dogodilo kod nas u Pićnu, naime u našem gradu. Tobožnja gospoda u našem gradu zanemarila su Boga i njegove zapovjedi grdeć vjeru, crkvu i njezine svećenike; toj gospodi (?!) je crkva „la botega dei preti" (kako podučava predsjednik tovarjeg družtva). Prečastni Stariha mučio se je i znojio mnogo, da ih obrati, da budu pravi kršćani i dobri državljani, ali sve bijaše zahman.

Velika zasluga ide g. Starihu, što je sagradio veličanstven zvonik, kojim bi se ponosili i veliki gradovi. Medju kapelanisti svete Katarine pako živit će on u vieke, radi krasne crkve, što je njegovim marom sagradjena. Mnogo je učinio gosp. Stariha medju nami dobra, zašto ćemo mu biti zahvalni dok nas nepokrije crna gruda. Radio je neprestano, savjestno gospodario s crkvenim silnim imanjem, radi čega ga je odlikovao presvietli biskup nastovom p o č a s t n o g k a n o n i k a, a Njeg. Veličanstvo cesar Fran Josip I. redom železne krune. Crkvena dakle i svietovna oblast odlikovale Staribu, dočim mu bijaše izvanjski puk odan dušom i tielom, samo gradjani pićanski, osim nekojih vriednih i poštenih obitelji, nisu ga častili, već dapače neprestano grdili i uznemirivali u kući i izvan kuće. A zašto? Jer nije puhao u njihov rog.

Pre Jože, tako smo zvali prijašnjeg kapelana, sadašnjeg župnika u Bermu g. Jos. G r a š i ć a, boravio je skoro tri godine medju nami vršeći na sveobće zadovoljstvo dužnosti svog stališa. Sve ga ljubilo i častilo osim nekojih podrepnica gradjanskih. Pre-Jože bio je uzor svećenik i rodoljub i kao takav radio je bez obzira na protivnike, bez obzira na odgadnike, koji su ga sramotno crnili i proganjali kao i g. Starihu, jer je bio čestit svećenik i rodoljub.

Sada pako kad neima ovdje ni gosp. Starihe ni g. Grašića, mislilo se, da će se umiriti naši odpadnici, ali tomu nije tako. Oni već rade potajno proti novomu dekanu i kapelanu, od kojih ni jedan ni drugi nije „cranzo" nego pravi pravcati Istrijani. Novoimenovani dekan preč. g. Ivan B e r s e n d a rodom je iz sv. Donata, kraj Buzeta; kapelan g. Pravdoslav F i l i p l i ć je iz Lindara. O jednom i drugom prije občinskih izbora biti su naši šarenjaci raztrobili po Pićanšćini, da su Talijani, al se ti nemirnjaci ljuto prevarili.

Mi poznamo u dušu g. dekana kao vrlo vriedna svećenika, a kao takav nemože i neće nikada pristati uz protivnike sv. crkve i našega pobožnoga puka. On je naš pastir i to pravi pastir, koji će nastojati, da privede medju svoje stado i zalutale ovce, da se poboljšaju, da budu dobre i poštene, ali ako ga nebudu htjele slušati, držati će se svoga puka, koji će ga vierno sliedit i služat.

O novom kapelanu budi Vam dosta rečeno, da je Lindarac, koji nekreće svojom vjerom niti svojim čestitim hrvatskim imenom.

Upravo smo iz dna srca zahvalni prevsjetlomu biskupu što nam je poslao ova dva čestita svećenika, koji rade složno u ljubavi i bratimstvu za našu dušenar i tjelesnu korist. Mi njim nećelimo drugo nego, da bi dugo medju nami onako blagonosno djelovali kao što i gg. Stariha a naši mladji blagoslivljat će ih i poslije smrti — koju neka Svevišnji još daleko drži. Bude li tako — a neimamo razloga o tom dvojiti — tad će biti uzaludna grožnja naših protivnika vjere i naroda: da treba najprije iz Pićna protjerat Lindarca a tada da će lahko i dekana. Što se babi htilo, to se babi snilo!

Pogled po svietu.

Trst, dne 13. agusta 1890.

Austro-Ugarska: Kako javljamo na drugom mjestu obaviti će se u političkom kotaru Volosko izbori fiducijara u pojedinih občinah okolo 20. t. mj. Izbor dvojice zastupnika za izvanjske občine toga kotara obaviti će se dne 25. t. mj. u Voloskom. Dne 30. t. mj. birati će gradovi istoga političkoga kotara jednoga zastupnika kao što i gradovi Pula-Vodnjan jednoga zastupnika.

Naknadni izbori u našoj Liburniji vrše se usljed nasilja, što no ga počini talijanska većina zemaljskoga sabora u Poreču uništiv protuzakonito izbor dvojice narodnih zastupnika, radi čega se je treći mandata odrekao.

Dne 20. t. mj. obaviti će se izbor zemaljskih zastupnika u Koruškoj. Naša slovenska braća napeše sve sile, da se oslobode njemačkoga jarma, te da budu po svojih zastupnicih bar ponješto zastupani u zemaljskom saboru. U koliko je poznat izbor fiducijara u pojedinih kotarih, poslati će koruški Slovenci samo dvojicu narodnih zastupnika u zemaljski sabor, koji će dignuti svoje glasove proti tlačenju i zapostavljanju Slovenaca u Koruškoj.

Vodja staročeske stranke dr. Rieger boravio je ovih dana u Beču, gdje se je dogovarao sa ministrom predsjednikom o ozbiljnom položaju u Češkoj i o sudbini česko-njemačke nagodbe. On je bez dvojbe učinio zadnje pokušaje, da spasi sebe i nagodbu. Kako javljaju iz Beča, zahtjevao je dr. Rieger, da se uvede češki jezik kao unutarnji jezik kod sudova, što bi ponješto umirilo Čehe i otupilo oštro mladočesko oružje. Bečki listovi pišu, da se je vratio Rieger neobavljena posla u Prag, jer ako stoji, da mu je Taaffe obećao uvesti češki jezik u sudove jedino bude li nagodba prihvaćena — to znači, da Rieger nije ništa postigao.

Srbija: Dne 10. t. mj. bio je u Biogradu sastanak pristaša „Velike Srbije". Taj sastanak bijaše naperen proti Austro-Ugarskoj i Bugarskoj. Na sastanku imali su glavnu rieč omladinci, koji su izjavili, da se mora prepriečiti dalnji obstanak okupacije Bosne i Hercegovine, te da valja na put stati austro-ugarskoj propagandi na Balkanu. Skupštinari prihvatiše resoluciju, da srbsko vlada protestira u Carigradu proti imenovanju bugarskih biskupa u Macedoniji.

Bugarska: Knez Koburg vraća se ipak u Bugarsku, da nastavi svoju protislavensku vladavinu i da bude i nadalje orudje u rukuh neprijatelja Slavenstva. Glasalo se doduše, da je Koburg stavio kano uvjet svomu povratku u Bugarsku, da bude naime primljeno više austrijskih častnika u bugarsku vojsku, no il bijaše dotična viest neistinita, il se je Koburg predomislio i od svog zahtjeva odustao, te se liepo vraća u Bugarsku, da i nadalje usrećuje! onu nesrećnu zemlju.

Rusija: Proti najvećoj slavenskoj državi ustalo je židovsko liberalne novinstvo, što je tobož odlučila, da energično postupa proti židovom, kojih imade do 8 milijuna u Rusiji, i koji su vrlo pogibeljni kršćanskomu pučanstvu. Službene ruske novine tvrde, da se sa židovi postupa preblago, radi čega se ih je tohko naselilo po Rusiji.

Italija: Katoličke rimske novine javljaju, da je sv. Otac odlikovao dalmatinskoga namjestnika generala Blažekovića i njegova zamjenika, savjetnika Pavića tim, što je prvomu podielio veliki krst reda sv. Grgura a drugomu zviezdu komanderskomu krstu istoga reda.

Radikalne i iredentističke novine Italije siplju svoje otrovne striele proti Austriji, što je propao njihov kandidat, odvjetnik Barzilai kod naknadnih izbora u Rimu, dočim bijaše izabran vladin kandidat Antonelli.

Njemačka: Cesar Vilhelm bijaše svečano primljen u Englezkoj, gdje bijahu njemu na čast velike vježbe englezke ratne mornarice. Dne 11. t. mj. prešao je otok Helgoland u njemačku vlast, te je tom prigodom cesar izjavio, da je to zadnja zemlja, koju si Njemačka prisvaja. Cesara da je primilo stanovničtvo novoprisvojene zemlje vrlo hladno.

Franina i Jurina

Fr. Si morda i ti čuo, da će dobit kanfanarski mutikaša medalju z Rima zaradi „Pro Patrie?"

Jur. Čuje se, da će mu doć na 35 tega miseca.

Fr. Ala će bit va Kanfanare lipoga veselja!

Jur. Vero da će bit luminacijon tako velik, da te slipi i čoravi progledat.

* * *

Fr. Ča da bi neki potešta volel kravamnogi prat leg s hrvatskemi zastupniki imet posla?

Jur. Bože moj! temu se ti čudiš; saki človek ima svoj gušt; nekega pijaža ovo drugega ono; a saki voli najviše ono, čemu se je va mladoste naradil.

Fr. Al jas bin se zlodeja rogi bal, zač se najde sakakoveh rumeti, čedeti i . . .

Jur. Moo ti, ki nisi bil va Maršilje ni va Anverse, kadej klagu jako zviciano . . .

Različite viesti.

Diocezanske viesti. Velešć. g. Ante K j u d e r duh. pomoćnik kod sv. Justa u Trstu, imenovan je župnikom u Tinjanu. — Premještćeni su sliedeći svećenici: g. Jos. Č u č e k župe-upravitelj u Grdomselu, premještćen je kao župe-upravitelj u Zumsk; g. A n g. G i n i ide iz Trsta za duh. pomoćnika u Milje; g. Venceslav K l o f a n d a iz Moščenica u sv. Matej; g. Stjepan K r o p e k iz Lovrana kao župe-upraviteij u Grdoselo; g. Ivan M a r c h i o iz Kopra k staromu sv. Antonu u Trst; g. Frane M a r c i n k o iz Kastva kao župe-upravitelj na Vranju; g. Ivan M l a k a r iz Buzeta k sv. Jakovu u Trst; g. Bernard S e v e r od sv. Jakova k sv. Antonu novomu u Tratu; g. Ivan S l a v e c iz Opčine kao koralni vikar k sv. Justu u Trst; g. Ante S t e m b e r g e r od sv. Mateja na Zvonečn; g. Mihovil Š o b a r od sv. Ivana kod Trsta u Sočergu; g. Petar V a s c o n iz Mlija u Kopar; g. Blaž Z a d n i k a r iz Sočerge u Boljunc. — Namješćeni su sliedeći mladomisnici: Frane-

Brejha u Žminju; g. Ante F. Elluer kao biskupov kapelan u Trstu; g. Eduard Gržetić kao koralni vikar kod sv. Justa u Trstu; g. Franc Haček u Roču; g. Franc Halama u Lovranu; g. Josip Jurizza u Škednju; g. Ivan Kynčil u Mošćenicah; g. Rajmund Logar u sv. Ivanu kod Trsta; g. Ante Nedvěd u Buzetu; g. Josip Petrak u Kastvu; g. Rajmund Revelante u Oprtlju; g. Franc Ryšlavi u Kastvu; g. Ante Šebesta u Laniščah; g. Vjekoslav Schiffrer na Općine; g. Josip Velharticky u Dolinu; g. Josip Vodička u Mošćenicah; g. Ivan Vranjac u Pazinu; g. Ante Zidarić u sv. Antonu starom u Trstu; g. Ljudevit Zvaček u Gračišće.

Izbori fiducijara u občinah sudbenoga kotara Podgradskoga. Za predstojeće nakanadne izbore za zemaljski sabor u Poreču imadu se skorih dana obaviti izbori fiducijara u svih občinah političkoga kotara Voloskoga. Izbor dvojice zastupnika za izvanjske občine određen je za dne 25. t. mj. te se mora obavit izbor fiducijara najdalje okolo 20. t. mj.

Iz Podgrada javlja nam prijatelj, da će birat u onoj občini fiducijare dne 20. zgusta, a po svoj prilici u Jelšanah dne 19., a u Materiji dne 21.

Uvjereni smo, da će ove tri občine sudbenoga kotara Podgradskoga — kano uviek — birati jednoglasno svoje fiducijare, te tim ponovno potvrditi ono krasno ime, što no ga uživaju u kolu narodnih občinah Istre. Složno dakle će stiti izbornici Materije, Podgrada i Jelšanah k izborom, da pokažete porečkim nasilnikom, da je svaka sila do vremena.

Iz Kastva doznajemo, da će tamo birati fiducijare dne 20. t. m.

K jubileju biskupa Strossmayera. Čitamo u českih „Narodnih Listyh“: Djakovački biskup Josip Juraj Strossmayer slavit će dne 8. septembra o. g. jubilej svoga 40-godišnjeg biskupovanja. Po privatnih viestih, koje dolaze sa juga, priređuju se tamo već sa svijuh strana priprave, da dostojno proslave taj ne samo po hrvatski, nego i po cielo Slavenstvo veleznameniti dan, jubilej biskupa, koji se je proslavio čitavim redom velikih čina i požrtvovnosti, koji je toliko toga napravio za svoj narod, kao što nijedan hrvatski biskup u cielom ovom tisućleću, počam od dobe slavenskih apoštola, pa do danas. — Češki narod, komu je biskup Strossmayer bio uviek osobito naklon, proslaviti će uzvišenog jubilarca dostojno. Sa raznih strana, iz Praga i iz vana, dolaze nam viesti da se pojedini gradovi i mnogobrojne korporacije spremaju, da taj dan osobito svečanim načinom proslave. Zastupstvo grada Praga, naši znanstveni zavodi i razna družtva, dati će bez dvojbe svomu počastnomu građaninu i članu dolikujuće poštovanje. Njegovi mnogobrojni štovatelji u Pragu odaslati će k njemu posebnu deputaciju s adresom. „Pražka beseda“ prirediti će taj dan banket uz svečani prosluv i koncerat; pojedini gradovi imenovati će ga počastnim građjaninom itd. itd. Da pako ta proslava biskupa Strossmayera bude dostojna slavenske samosvjesti českoga naroda, morao bi svaki češki građić, svaka ma i najmanja češka občina, ako nije to učinila do sada, podielit ovom zgodom počastno građjanstvo najvećem Slavenu našeg doba. Ovom veličanstvenom manifestacijom pružiti ćemo svietu najljepši dukaz, da se je češki narod sa svim Slavenstvom stopio u jedno.“

K odkriću Kačićeva spomenika zaputiti će se i liep broj istarskih Hrvata, što nas vrlo veseli, jer je to znak narodne sviesti i domoljublja. U sjeni spomenika neumrloga starca Milovana sastati će se Hrvati iz svih hrvatskih zemalja, da se upoznaju, porazgovore, obljube i učvrste na dalnju borbu za naše narodne svetinje, za napredak i slobodu.

Kako čujemo biti će najbolje zastupani istarski Hrvati sa kvarnerskih otoka, koje će predvoditi naš dični zastupnik g. dr. Dinko Vitezić, komu će se bez dvojbe pridružiti i ostali istarski Hrvati bilo na Rieci ili u Makarskoj, pak da svi zajedno izkažu počast narodnomu pjesniku.

Zagrebačka „Hrvatska“ javlja 11. t. mj. da su krčki rodoljubi kod njezinog uredničtva naručili srebrni lovor-vienac, koj će položiti na Kačićev spomenik na dan odkrića. Rado bilježimo taj rodoljubni čin naše krčke braće želeći, da bi dne 26. sve narodne občine, narodna družtva i pojedinci, koji nemogu osobno narodnoj slavi i svečanosti u Makarskoj prisustvovati, pismeno, brzojavno il po zastupnicih svoju svoju dužnost učinili.

Občinski izbori u Pomjanu. Jedna od najvažnijih občina sudbenoga kotara koparskoga, a po obsegu i broju pučanstva druga u onom kotaru — občina Pomjan zvana je, da obnovi svoje občinsko zastupstvo. Občina ova vrlo je raztresena — imade šest župa — a jedva imade u Istri druge občine, koja bi bila većma zapućena i zanemarena. O dobrih putevih il liepih cestah neima ni govora, premda su porečki inžiniri dolazili u sve krajeve občine mjerit i obećivat ceste i puteve — ali vriedne bilo kojih izbora. Čim bi prošli izbori, prestalo se mjerit i obećivat — ave do novih izbora. Neuki puk — neimajuć pravih voditelja - vjerovao je uviek gospodi koparskoj i porečkim merčinom, te po njihovoj želji i volji birao občinska zastupstva i fiducijare za izbore zemaljske il državne. Nije se pri tom pazilo na poštenje, radinost il požrtvovnost biranih već samo na to, da li će izabrani glasovati i raditi po nalogu talijanaške gospode. I tako se uviek dogadjalo, da bijahu izabrani i u občinsko zastupstvo muževi neuki i prevrtljivi; ljudi, koji su gledali samo na svoju korist; osobe nemarne i podmitljive, koje su plesale kako njim se je u Kopru sviralo. Odatle silni nered u občinskoj upravi, zapuščene ceste i puteri, zanemareno pučko školstvo itd. itd.

Tečajem više godina gospodario je u občini čovjek tudjinac, bivši Garibaldiev vojnik, sliepo orudje koparske gospode. Ovomu išao na ruku, il bolje rekuć, sliepo ga sliedio občinski načelnik, koga su za sebe predobila talijanska gospoda sladkimi riečmi, liepim obećanjem i kakvom uslugom. Za ovom dvojicom povadjalo se zastupstvo u neradu i nemaru, te je došlo do toga, da se već u občini nezna ni tko pije ni tko plaća. Tomu nesretnomu stanju občine i občinara odlučili su nekoji sviestniji naši občinari učiniti konac. Siti nereda i nerada stavili se na čelo svojih suobćinara u čvrstoj volji i odluci, da se oslobode tudjinca i njegovih podrepnica.

No, ni naši narodni protivnici nemiruju. Njihovi agenti i plaćenici obilaze pojedina sela one prostrane občine obećivajuć — po starom običaju — svega i svašta il grozeć se onim, koji nisu voljni i nadalje robovati talijanskoj gospodi. Za to spletke i varke znadu naši prvaci, te se nadamo, da će je razplesti i razkriti. Da njim to posve uzpije, treba njim neprestana bdenja i neumorna rada. Uz to valja, da budu medjusobno složni, uztrajni, čvrsti i nepopustljivi.

Izbori su razpisani kako sliedi: Dne 19. zgusta birati će III. tielo, a dne 20. zgusta II. i I. tielo. Nama se čini, da su premalo dva dana za to izbore, no bit će to radi toga, što gospoda na občini misle, da će malo občinara kod izbora sudjelovati, kako bijaše to obično do sada, il leži u tom kakva nova spletka. Bilo kako mu drago, upozorujemo naše prijatelje, da budu na oprezu i na sve pripravni, te da dovedu na ustanovljeni dan izbora što više izbornika, pak da svi složno biraju svoje pozdanike poštenjake, pak što Bog da i sreća junačka!

Talijanske pohlepe. „Neue Tiroler Stimmen“ donose zanimiv dopis o talijanskom družtvu „Dante Alighieri“, o kojem su talijanski listovi tvrdili, da nije Austriji neprijateljsko i da mu je svrha čisto kulturna. Medju utemeljitelji toga družtva, nalaze se Cavalotti, Carducci i Garibaldi. Cavallotti i Carducci su pjesnici iredentizma, a ime Garibaldi govori za se. Tajnik družtva bio je austrijski bjegunac Dobrila iz Trsta. Drugi austrijski renegat Barzilai bio je njegov pomoćnik. U mjestnih odborih rado namještavaju austrijske renegate. U svojih pravilih očitovalo je družtvo, da namjerava samo pospješivati talijanski jezik u zemljah izvan Talije. Ali zastupnik Bonghi kazao je na prvom kongresu družtva: „Sveta je dužnost družtva, da svimi sredstvi uzdrži u srcih Talijana, koji već historički i etnografički spadaju k Italiji, ali joj još nisu utjelovljeni, sliku ove njihove idealne domovine. Družtvo je zvano, da vojuje za ovu idealnu Italiju, i da sve pokuša za izvršenje ove zadaće, te se nesmije plašiti ni nasilja“. U proglasu, upravljenom na talijanske gradjane radi prinesaka za spomenik Dante-a u Trideatu, kaže se: „Ovaj spomenik neka bude znak talijanizma na talijanskom zemljištu, koje je žalibože još odcieplieno od matere zemlje“. Ovo družtvo ima i svoje glasilo. Od godine dana izlazi u Rimu „Nazione Italiana“, glasilo družtva „Dante Alighieri“. Ovomu je listu zadaća, da predočuje Talijanom u kraljevini u govoru i slici susjedna zemljišta, koja zemljopisno spadaju k Italiji. Napokon mu je i ta zadaća, da pripravlja na budućnost one Talijane, stanujuće u tih susjednih zemljah, koji „još čame pod tudjim gospodstvom“. U prvom svojem broju donio je taj list zemljovid, na kojem su naznačene „etnografičke granice Italije“. Po tom spada k Italiji južna Tirolska, Trst, veći dio Goričke i Istrije, kao i dalmatinska obala. U razjašnjenju, koje se nalazi na spomenutom zemljovidu, kaže se medju inim: „Medju narodi neće biti stalna mira, dok nebudu uza se živili u granicah štono ih je narav označila. Ove su naravne granice dakako Alpe, a to potvrdjuje i „Nazione Italiana“, nazivljuć južnu Tirolsku „alto Adige“ i označujuć ju kao „terra nostra“.

Iz Sovinjaka pišu nam 5. t. mj. Nenadano došao nam u ruke šaljivi puljski list „Il Giovine Pensiero“ (mlajušins) od 17. julija t. g. br. 82 u kojem je dopisnik iz Buzeta izbljuvao svoj otrov na gosp. učitelja, na predsjednika občinskoga upravnoga vieća i na g. Ivana Žiganta iz Sovinjaka. Mi dobro znamo, da se taj dopisnik nije dao na takav posao po svojoj glavi, nego da sakrije grom, što no se spustio u Sovinjaku. Bilo kako mu drago mi Vas molimo g. uredniče za pedalj prostora u dičnoj „Slogi“, da malko posvetimo našim bezobraznim valdrapinom i mladomu osliću u Puli. Slavni dopisnik još slavnijeg šaljivca grdno kleveće gosp. učitelja, što da ovaj tobož složno radi sa nepoznatimi nam panslavisti na zator talijanske paralelke, u kojoj da se slabo uči, a djeca da nebivaju izpitana. Da je sve to prosta laž neka Vam jamči pošteno ime školskoga nadzornika, koji je posjetio prošloga mjeseca našu školu, u kojoj nije našao glede napredka razlike izmedju Hrvata i Talijana. Nevjeruje li taj g. dopisnik nam, eno mu kot. školskoga nadzornika, koji će mu bez dvojbe odgovoriti ono, što smo mi ovdje napisali. Isti taj mašikarta hoće, da naškodi g. učitelju i tim, što mu predbacuje, da je tobož zaveo dvie osobe iz Sovinjaka, te da ga sada sliede i nasliedjuju u politici. Osobe te, da su zatajile svoju narodnost (??) i domovinu iz prkosa, radi kojih je naša občina u lošem moralnom i materijalnom stanju. Kad nas već želite čuti, eto nas — do vidova!

Iz Buzeta pišu nam 24. julija 1890. Mnogi kažu, da je izpod dostojanstva obazirati se na ono što piše dopisnik „Mladoga Somiera“ iz Buzeta, al ćete mi ipak dozvoliti gosp. uredniče, da se priobći ovo par rieči glede na njegove dopise u 79. i 80. broju t. g. naperene proti našemu čestitom načelniku.

Govoreć o nemoralu reć bi, da je sam tako namoralan, da si moralnih ljudih niti misliti nemože. Po svojem il svojih ščićenikah laktu mjeri druge, zagažen tako u nemoral valjda najnemoralnijega gradića u Istri, da nit nezna što je moral.

U istom dopisu zagovara kao mirne one Sovinjce, koji su jedne godine skoro ubili čovjeka iz Jermanije, te mu nabadali tikvu na kolac i bacali želud pred sama usta. Radi toga „moralnoga“ postupka su ovi Sovinjci i u zatvoru sjedili.

Laže (nemože se rabiti druge rieči) taj „moralni“ dopisnik, kad veli, da su slavitelji otvorenja čitaonice u Buzetu uznemirivali pjevanjem Buzećane, pošto se to otvorenje nije slavilo u gradu već u predjelu sv. Ivana kod Fontane i pošto se je pjevalo pristojne pjesme ne vani nego pod krovom. Kad bi se htjelo pisati ob onom, što se je radilo prilikom večere priredjene bivšemu g. kot. sudcu, tad bi se imalo što izvjestno prigovarati, al se nećini shodnim, da se takovimi stvari mrći ugledan list.

„Moralni“ dopisnik krivi občinskoga načelnika za to, što su svake nedjelje žandari u Buzetu; a nezna jadan, da su tomu krivi oni Buzećani, koji su pisali na ces. kr. namjestničtvo, da nisu sigurni pred tobožnjimi napadaji kmetah! A nezna ni to, kukavac, da tvrdnjom, da seljaci nedolaze u Buzet po podne, već da iz njega izlaze poslije posliednje sv. mise, tvrdi nešto, što se protivi onomu, što bijaše pisano na namjestničtvo glede tobožnjih napadajah! A mogao bi ljudjak i to znati, da žandari nebi već dolazili u Buzet, da nisu neki Buzećani mjeseca marča t. g. napali na neke mirne Prodance! Nego šta ćemo sliepcu, koj veli, da netreba žandara u Buzetu kad u njem kmetah neima, jer da se Buzećani nikad medju sobom nekosnaju, a ono se znade, da je Buzećanin Buzećaninu odgrizao nos, da ga je drugi drugomu razbio, da je Buzećanah za takve i slične „trice“ odsjelo u zatvorih, te da su se i sami njihovi prvaci jednom u uredu za grlo lovili i da je trebalo posredovanja trećih da se umire!

Kad bi „moralnomu“ dopisniku bilo do morala, do reda, tad bi on morao pisati ob onih napadajih, koji se n. pr. dogadjaju u Draguću, kao ob onom od 20. julije prošloga, kad su Dragućani napali na Grimaldce, vikali za njimi „ubijmo jih“ i naganjali jih kamenjem. Nego on toga nevidi ni nečuje. Oo će radje pomilovati Dragućane i naricati zašto njim se pošilje svake nedjelje žandare, jer su oni doista hrvatske krvi i jezika i pridjevakah (Gregorovići, Kovačići, Krivičići), ai su napojeni slavnom „talijanskom kulturom“ a kojom se „moralni“ dopisnik toli dići. Bilo mu u čast i u slast!

Iz Makarske. Ovih dana odbor za Kačićeve svečanosti svaki se je dan sastajao, da ustanovi konačno priredbu svečanosti. Kao član odbora dušao je naročito u tu svrhu i naš zastupnik Ljubić. Medju ostalim stvarima utvrdilo se, tko da se osobitim pozivom pozove na svečanost. Pošto je za ove pozvanike odbor dužan brinuti se, da im svaku pruži, usilovan je bio stegnuti pozive prama okolnostima i snagam malog grada. Pa evo koga probraše. Od zastupstva narodnoga: članove zemaljskoga odbora; zastupnike svojih kotara, današnje i stare; Biankinia, Borčića, Bulića, Karamana, Perića, Šarića i dra. Kostu Vojnovića; od občina načelnike, gdje su poglavarstva i susjedne — iz Omiša. Vrgorca, Opuzena, s otoka Hvara i Brača i načelnika grada Zagreba. Od vlasti: namjestnika, podpredsjednika namjestničkoga i predsjednika prizivnoga sudišta. Od crkvenih dostojanstvenika: sve biskupe dalmatinske, Strossmayera, Milinovića, Buconića, franjevačkoga državnika i gvardijane od Makarske, Križa i Zaostroga. Od učevnih hrvatskih zavoda: rektorat sveučilišća; predsjedničtvo akademije, Matice hrvatske i dalmatinske i sveto-jercimskoga družtva. Napokon članove primorskoga odbora, bivšega ravnatelja g. Stjepana Buzolića, profesora g. Matu Nekića i tajnika „Matice dalmatinske“ N. Šimića. Ovi su pozvanici bili zamoljeni, da jave hoće li pristupiti, jer je to potrebito odboru na njegovu upravu. Čujemo, da će sila naroda navreviti iz okolica, pa iz susjedne Hercegovine; a tomu se radujemo, jer će to dati pravo obilježje slavlju pučkoga pjesnika. Čujemo, da će nas počastiti i mnogi odlični rodoljubi iz Hrvatske; netreba vam kazati, kako ćemo iskreno zagrliti tu našu milu braću. Dobro su smislili, kako kažu, mnogi gosti ostati na konaku na svojim parobrodima, jer tko zna, bi li svima dotekli stanovi u malom gradu; a dobro bi uradili, kad bi na vrieme i odboru javili, čega će potrebovati, jer tako neće ništa pomanjkati. „N. L.“

Talijanske sleparije na jadranskom moru. Pišu „Frankfurter Zeituug“: „U Florenciji snuje se o ustrojenju velikog ribarskog družtva sa temeljnom glavnicom od 5 milijuna franaka pod imenom „Compagnia della Pesca nell' Adriatico“, po razglasu što ga pod rukom imamo sa strane patronatnog odbora, na čelu kojem stoji knez Toma Savojski, rek bi, da je svrha pomoću ribarskog družtva poboljšati ribarstvo na obalah Adrije i stanje siromašnih ribara. S ovog gledišta poduzeće ne možemo nego pohvaliti, nu kako razglas doslovno sliedeće opazke sadržaje naime: „Podpisivanje dionica obavljati će se od 15. do 30. julija u Berlinu kod najuglednijih bankira i mjenjačnica“ — onda smatramo svojom dužnošću upozoriti občinstvo, da podpisivanjem ovih dionica podupirati mogu samo humanitarnu svrhu, ali da tim svakako sudjeluju kod nekakvog financijalnog poduzeća veoma sumnjive naravi. Razglas ističe, da družtvo smjera povisiti zaslužbu ribarom za 50%. U isto doba pak stavlja dioničarom visoke dividende u izgled, te daje neki verojatni račun, po kojemu u početku uzima kao temeljna glavnicu svotu od 300.000 franaka, sasvim tim, da bi družtvo moralo raditi za 5 milijuna franaka. Od dobitka dioničari imali bi primiti 5% kamata, od preostalog viška dobiva 40% ribarska

blagajna, a 60% dioničari. Ako pak tri godine izasebice dividende dioničara budu iznosile više od 30% onda ribari imati će neke pravo na višak preko 30%. Sa timi odredbami pobudjuje se lahko u občinstvu osnovana nada, da će visokih dividende od tog družtva dobivati, dočim je iskustvo pokazalo, da druga slična ribarska družtva nisu nikada nego veoma nizke ili nikakve dividende dioničarom dielila".

Tako „Frank. Zeitung", a mi k tomu pridodajemo, da ne pojimo odkuda kane Talijani tolikih dividenda plaćati, kad na njihovoj obali Adrije nema niti riba ni ribara, nego je sve ribarstvo usredotočeno na istarsku, hrvatsku i dalmatinsku obalu? Zar oni kane još bolje upropaščivati naše već i onako slabo ribarstvo? Ako im je to zadaća, onda upozorujemo vladu u Istri, Hrvatskoj i Dalmaciji, a osobito zanimane občine, da odmah dignu složno glas te prosvjeduju proti eksploataciji naših hrvatskih obala sa strane Talijana, jer inače nebismo se čudili da pod tim zvučnim proktetoratom princa Tome Savojskoga i druge gospode podje sbilja Talijanom za rukom sakupiti dosta novaca za osnovati na našu štetu „Compagnia della Pesca nell' Adriatico". — Dakle pozor ribari Istre, Primorja i Dalmacije!

Fizikalni zemljopis. Gospodin pisac Kazimir Stefanić javlja nam: Pošto će se razpačavanjem moga „Fizikalnoga zemljopisa" moći započeti tečajem ovoga mjeseca, to molim p. n. gg. znance i prijatelje, da mi dostavljene im predbrojne arke izvole povratiti najkašnje do 20. agusta ove godine. Koji misle, da bi mogli početkom predstojeće školske godine sakupiti što više predbrojnika, mogu te arke pridržati do oktobra ove godine. — U Kostajnici, 6. agusta 1890.

100.000 for. može se dobiti dviemi srećkami bečke izložbene lutrije; 50.000 for. iznaša glavni zgoditak kod svake vucidbe. Izložbene srećke stoje samo 1 for. a vriede za obe vucidbe. Upozorujemo naše cienjene čitatelje na to, da će biti vucidba već u četvrtak dne 14. agusta.

Neuku nauka.

Petrolej sredstvo proti korovu. Korov debelog i dugog korienja, kao što i lukoviti korov najlaglje se izkorienjuje pomoću kamenog ulja. U tu svrhu probije se u sredicu korova sa čavlom luknjica, pa se unj kapne par kapljica petroleja. Petrolej prodre, do najtanjih žilica, te nakon malo dotična bilina (korov) pogine, a bez da to hudi gospodarskom bilju, koje se blizu goji. G. P.

* * *

Liek proti prhuti. Prhut po glavi tko dobije najpraktičnije ga izlieči ako uzme jedno jaje pa u zdjelicu pokupi samo žutance (bez bjelanca) te ga u rukuh stopi i onda po glavi namaže taručí i peruči nekoliko minuta. Zatim se mlakom (toplom) vodom umije po glavi ili pak sapunom, koji sam prhut izvuče. Prati se mora i umivati dotle, dok se mlakom vodom cielo žutance izpere.

* * *

Imali se krmiti sirovi ili popareni krompir? Ovo pitanje zanima mnoge gospodare, koji goje krave muzare. Za krave muzare, odnosno za proizvodnju mlieka jeste ave isto, dali se krme sirovi ili popareni krompiri. Kuhanje krompira nemože se preporučiti; a dali je krmiti sirovim ili poparenim krompirom, zavisi od količoće krompira koje se ima pokrmiti. Kad se ima pokrmiti puno krompira na jedanput, bolje je pokrmiti popareni, nego li sirovi, jer bi sirovi krompiri mogli poremetiti probavljanje i oštetiti probavne ustroje. Poparivanje krompira obavlja se kako sliedi: Povrh jednog kotla ili kotlenice metne se jedno bure ili jedna vidrica, ali tako, da baš stoji nad kotlom ili kotlenicom. Dno se rečenog bureta ili vidrice izvrta na više mjesta, pa se onda posuda izpuni izpranim krompirom. U kotlenici ili kotlu je voda, koja vrije, vodene pare, koje se dižu iz vrijuće vode prolaze kroz posudu u kojoj su krompiri, te popari, odnosno izkuha iste. G. P.

Pošalice.

(Otac — sam ja). Posjetio nadzornik školu i opazio učitelja, kako nemilo šiba diete vičuć na nj, da sva škola grmi. Opaziv ga učitelj, ništa se nežapnu, već mirno nastavi svoj posao. Kad je pošteno izlupao diete, doviknu mu ješte: „No sad slobodno kuži materi, kako sam te izlupao". Gledajuć to nadzornik, pade mu u oči postupak učitelja, te približiv mu se prišapne: „A da bi diete kazalo to otcu, pa da dodje ovamo te stane vikati i psovati vas, ili ćak, da vas tuži, što bi bilo?" „Do toga neće doći g. nadzorniče", odvrati učitelj, „jer otac sam ja". „Dobro dakle gospodine", zaključi nadzornik, „neka vam bude!"

* * *

(Iz škole). Htio učitelj doprinieti djeci nauk, da je Bog svebitan, pa će reći: Janko, zar ne, Bog je posvuda, dakle je u — vašoj kući. — Janko: jest. — Učitelj: i u vašoj suši. — Janko: jest. — Učitelj: i u vašoj pivnici. — Janko: jok — nije. — Učitelj: kako to! — Janko: jer pivnice nemamo. — Učitelj: ali kad bi ju imali? — Janko: da, bilo bi dobro.

Listnica uredničtva.

Gosp. N. T. Ako želite, da bude priobćen onaj „Fr. i Jur.", izvolite nam javiti sadržaj i našto smjera, jer nam se neće imati posla sa sudovi.

G. V. R. u K. Primismo novce i u svoje vrieme dvie priporesti, koje čekaju, da dodje na nje red. Da ste nam zdravo!

G. X. na V. Primismo i upotrebismo na najshodniji način.

Lutrijski brojevi

Dne 9. agusta.

Trst	17	76	15	23	43
Budapest	78	32	21	71	53
Linc	67	6	46	21	68

Dne 13. agusta.

Prag	43	19	47	11	7
Lavov	42	55	85	20	90
Hermannstadt	63	86	71	44	33
Innsbruck	89	43	2	58	48

Oglas natječaja.

Na jedno privremeno mjesto šumskoga stražara u Černomkalu i jedno mjesto u Lanišću ili Poreču.

Godišnja plaća iznaša for. 400 t. j. 33 for. i 33 nvč. na mjesec.

Od molitelja zahtjeva se poznavanje pučkoga (hrvatskoga ili slovenskoga) jezika, dobro tielesno zdravlje i neprikorno ponašanje. 2—3

Molbe valja poslati komisiji za pošumljenje istarskoga Krasa u Poreču do konca mjeseca agusta.

Živic i drug. u Trstu

imadu u svojem skladišću, ulica Fenice br. 5. svakovrstnih strojeva za gospodarstvo te za svaku drugu porabu, kano i sve ostalo što spada na strojeve. Osobito preporučaju se njihove sisaljke (pumpe) za vadjenje vode, pretakanje vina, gašenje vatre, škropljenje trta i bilja; cievi za vodovode te za svaku drugu porabu iz lievanoga i kovanoga željeza, kositra, kaučuka i lana: mlatilnice i čistilnice žita, trebionice kuruze, slamoreznice, tiskalnice, mastionice grozdja itd.

Prodavaju samo prokušanu izvrstnu izvanjsku i domaću garantiranu robu uz nizke cieno šaljuć ju svuda prostu od carine.

Za sada preporučamo osobito **mlatilnice i čistilnice žita sa opazkom, da naše strojeve takodjer sami popravljamo.**

3 **Schivitz & Comp.i**

FILIJALKA
c. kr. priv. avstr. kreditnoga zavoda

za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vreda. papirjih za		V napoleonih za	
4-dnevni odkaz	2%	30-dnevni odkaz	2%
8- „	2½%	3-mesečni „	2½%
30- „	3%	6- „ „	2½%

Vrednostnim papirjem, glasečim na napoleone, kateri se nahajajo v okrogu, priporoča se nove borestna tarifa na temelju odpovedi od 17 novembra, 21. novembra in 13 decembra.

Okrožni oddel.

V vreda. papirjih 2% na vsako svoto.
V napoleonih brez obresti

Nakazmice

za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Tropavo, Reko, kakor za Zagreb, Arad, Bozen, Gradec, Hermanstadt, Inomost, Celovec, in Ljubljano — brez troškova

Kupuja in predaja

vrednostij, diviz, kakor tudi vnovčenje kuponov 24—15 pri odbitku 1‰ provizije.

Predujmi.

Na jamčevne listine pogoji po dogovoru. Z odprtjem kredita v Londonu ali Parizu, Berlinu ali v drugih mestih — provizija po pogodbi.

Na vrednosti obresti po pogodbi.

Uložki v pohrano.

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, zlat ali srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.

Trst, 17. februvarja 1890. 15 24

Mejnarodni promet

prve Primorske družbe za prevažanje mèbliev

KONRAD EXNER

via Squero Nuovo št. 7. skladišča via Ferriera št. 9 (Telefon št. 265) v Trstu.

Podružnica v Pulji, Gorici, na Reki in v Opatiji

Zavod za shranjevaje mèbliev in efektov.

Prevažanje mèbliev vzprejamlje se na vse strani. — Razpošiljajo in vzprejemljejo se v varstvo kovčegi, zaboji, koši itd.

Trgovinska agentura državnih železnic. — Spedicijski bureau c. kr. južne železnice v OPATIJI.

Redna dovažanja in odvažanja do in od parnikov — Nakladanja in razpošiljanja na vse strani. — Zastopniki v vseh mestih doma in v inozemstvu. Služba za poštne in hitre pošiljatve in pošiljatve priljage.

Glavna agentura parnlovnih družb za Istro in Dalmacijo.

NB. Prazni vozovi za prevažanje mèblov odpošiljajo se točno na vse postaje. Informacije točne in gratis. Vprašanja je stavljati direktno na centralo v Trstu. 4—8

KMETIJSKO BERILO

za nadaljevalne tečaje ljudskih šol in gospodarjem v pouk, dobiva se v tiskarni

DOLENC

Ulica Cariatia broj 28.

po 40 kr., trdo vezan 60 kr.

Pošilja blago dobro spravljeno in poštnine prosto!

Teodor Slabanja

srebrar v Gorici, ulica Morelli št. 17,

priporoča se vljudno pri visoko častiti duhovščini v napravo cerkvenih posod in orodja najnovejše oblike, kot: monstranc, kelihov itd. itd. po najnižji ceni.

Stare reči popravi, ter jih v ognji pozlati in posrebri. Na blagovoljno vprašanje radovoljno odgovarja. 44—33

Pošilja blago dobro spravljeno in poštnine prosto!

Grlena bol kašalj, hreptavica, promuklost, nazeb, zastavica, rera, zapala sapljak itd.

mogu se u kratko vrieme izlječiti zdravljenjem

NADARENIH

Prendinijevih sladkišah

(PASTIGLIE PRENDINI)

što ih gotovi Prendini, lečkar i ljekarnar u Trstu

Veoma pomažu učiteljem, propovjednikom itd. Prebdjenih kašljuć noćih, navadne jutranje hreptavice i grlenih zapalah nestaje kao za čudo uzimanjem ovih sladkišah.

Opazka. Valja se paziti od varalicah, koji je ponačinjaju. Zato treba uvjek zahtjevati Prendinijeve sladkiše (Pastiglie Prendini) te gledati, da bude na omotu kutijice (škatule) moj podpis. Svaki komad tih sladkišah ima utisnuto na jednoj strani „Pastiglie", na drugoj „Prendini".

Cieua 30 nč. kutijici zajedno sa naputkom.

Prodaju se u Prendinijevoj ljekarni u Trstu (Farmarcia Prendini in Trieste) i u glavnijih ljekarnah svieta. 25—43

Unio catholica

zavod za uzajemno osjeguranje škoda, u Beču (I. Bäckerstrasse 14)

dozvoljen ministarskom naredbom od dne 28. frbrara 1889.

Zavod osjegurava:

Pokretne i nepokretne posjed proti škodam od požara, stricke i eksplozije. Za takovo osjeguranje jamče uzajemno prvi uzajemno osjeguravajući zavodi, koji su članovi dielitbenog družtva uzajemnih osjeguravajućih družtva. Usljed saveza za uzajemno osjeguravajućimi zavodi može „UNIO" podiuzeti osjeguranja u najvećoj vriednosti, te daje na temelju toga saveza osjeguranim najveće jamstvo i sjegurnost. Svakogodišnji višak razdieliti će se medju osjegurane.

Ovaj zavod uveo je takodjer novu, do sada neporznatu struku osjeguranja t. j.:

Osjeguranje crkvenih zvonova proti razbitje ili razpuknutje. U ovu struku spadaju one škode, kojih nisu posliedice požari, već koji nastaju usljed bilo kojih drugih razloga. K sudjelovanju kod te nove osjeguratelјne struke pozvani su ponajprije gg. crkveni predstojnici.

Posreduje „UNIO" takodjer kod prvih uzajemnih osjeguravajućih družtva:

osjeguranje na život i proti nezgodam.

U poslu osjeguranja neka se izvoli občinstvo obratiti na glavno zastupstvo u Trstu ili na pojedine njegove zastupnike, koji će biti imenovani u gradovih i občinah.

Zastupanje u pokrajini izručа se poštenim i pouzdanim osobam, koje neka se ustmeno ili pismeno obrate na podpisano glavno zastupstvo.

TRST, mjeseca julija 1890.

Glavno zastupstvo zavoda „UNIO CATHOLICA" u Trstu za Primorje (Istra, Trst i Gorica) **i Dalmaciju.**

M. MANDIĆ.

Vucitba danas u 6 sati na večer!

Srečke dunajske razstave

2 glavna dobitka vsaki v vrednosti **50.000** gld. a. vr.

7—7—4

Vsaka srečka velja za obojno žrebanje

Drugo žrebanje 15. oktobra

Srečke po 1 gold.

V Trstu pri: Giuseppe Bolaffio, Alessandro Levi, Daniel Levy i drug., Morpurgo i drug., Ign. Neumann, Enrico Schiffmann in Marco Nigris.

Izdavatelj i odgovorni urednik **M. Mandić.**

„Tiskara Dolenc.

Broj 34. U Trstu 21. agusta 1890. Godina XXI.

...odpisani se dopisi ne tiskaju. ...oslana soj pisma tiskaju po 5 ... svaki redak. Oglasi od 8 re... ...a stoje 60 nč., za svaki redak 5 nč.; ili u slučaju opetovanja ...ogodbe sa upravom. Novci se ...poštarskom naputnicom (as... ...o postale) na administraciju ...e Sloge". Ime, prezime i naj... ...poštu valja točno označiti.

...sau list nedodjo na vrieme, ...to javi odpravničtvu u otvo... ...pismu, za kojé se ne plaća ...arine, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na ... arka.

Dopisi se nevraćaju ako se ... netiskaju.

Nabiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 4 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2·1, i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nala ... se u Via Carintia br. 25

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Nar. Pos.

K odkriću Kačićeva spomenika.

Još malo dana pak eto nam riedke svečanosti, narodnog slavja, proslave neumrlog pjesnika fra **Andrije Kačića-Miošića**. Na taj dan odjenuti će se Hrvatska u svečano ruho, a Hrvatu, gdjegod bio, zakucati će veselije srce.

Tom prigodom evo i nas, da koju rečemo o predstojećem narodnom slavju — u svečanijem ruhu, vedrijim licem i radostnijim srcem.

Predaja Kačićeva spomenika Makarskoj občini.*)

U Primorju, ovoj staroj kneževini hrvatskih Kačića, gdje se je rodio i gdje je slavno usnuo neumrli **Milovan fra Andria Kačić-Miošić**, začela se sretna misao, da se podigne spomenik njemu na slavnu uspomenu, hrvatskomu narodu na ozbiljnu opomenu. Rodoljubna misao, oglasila se u Primorju i sastavila odbor, a glas joj se razliegao s kraja na kraj Hrvatske domovine. Radostno potresao srcem i pučanina i vlastelina i težaka i učenjaka; jer **Milovan** je na svakom kraju domaći, mili pjesnik: njegova pjesmarica pravi ugodni razgovor svemu narodu. Ona mu romonitom pjesmom pripovieda stara junačtva za vjeru i domovinu, staru slavu slovinskih plemena; ona ga kriepi u hrvatskoj sviesti obhrvanoj svakojakim mukam i napastim; ona mu proriče narodno uskrisenje hrvatskoga roda u slovinskoj slozi.

Primorskomu odboru hrvatski se je narod odazvao. Do 5000 milodarnika podarilo je svoj prinosak za spomenik i sabralo se je svega 13.025 forinta 37 nvč. narodnoga dara.

Sreća božja dade, u dobri čas rodio se Hrvat, umjetnik velikog glasa u prostranom svietu, dostojan da smisli i udesi spomenik hrvatskomu pjesniku. **Ivan Rendić** iz susjednog otoka Brača, izradi spomenik, da bi ga dika bila u prvom gradu najvećega naroda. Od koljena do koljena živa će ciec kazivati o čega Rendićeva zamisao nevidi se do kraja izpunjena: živa će riec tumačiti onu prazninu na pročelju spomenika.

Makarska je čelo ovoj hrvatskoj krajini, ovomu kraju Primorju, otačbini hrvatskih Kačića. U Makarskoj dostojno je mjesto spomeniku hrvatskog **Milovana**. Ondje neka spomenik fra Andrije Miošića progovara narodu umiljatom pjesmom, dok mu i spomenik Pavlinovića progovori mudrom besjedom.

26. t. mj. biti će ondje okupljena kita hrvatskih prvaka, čestitih lica, koje je narod poslao na slavu fra **Andriji Kačiću-Miošiću** pri odkriću njegova spomenika. Dne 26. t. m. pred svimi odličnimi svjedoci cieloga naroda, odbor Primorski javno predati će Makarskoj občini Kačićev spomenik, ovu narodnu svetinju, da je čuva na vjekovitu uspomenu i opomenu našim potomkom na ovoj hrvatskoj zemlji. A mili Bog bio nam svima na pomoći!

*) Na umjetnički izradjenih koricah grbovi su trojednice, Zagreba, Makarske i Kačića sa spomenikom. Unutri u krasnom vezu na 2 lista pergamene gornje pismo.

Nadpis na pročelju Kačićeva spomenika u Makarskoj.

Otcu Andriji Kačiću-Miošiću
Hrvatu Svećeniku Franovačkog reda
Korabljicom Pučkom Poučnika
Ugodna razgovora Narodnom Pisniku
Milovanu
Haran Narod
P. P. 1889.

Na lievoj strani:
Brist Mu Kulivka
1696.

Na desnoj strani:
Zaostreg grob
1760.

Na protivnoj strani pročelja:
Dalmacia Zavičaj
Slovinstve Srdca Domovina

U Zaostrogu ulazeć u crkvu samostansku, na desnu je poprsje Kačićevo sa istim nadpisom, kao na pročelju spomenika u Makarskoj.

Nadgrobna mramor-ploča u crnom okviru odmah na ulazku iste crkve sa nadpisom:

Pokoj Tebi, Starče Milovane!
Koji Rodu Pitmarica dade,
S' Korabljicom Da Mu Vida Jade,
Dok Mu Zora Boljeg dana Svane
Hladna Ploče Što Ti Kosti Skriva
Haran Narod Pobožno Celiva.
†
1760.

Nadpis na pučkoj učioni u Bristu:

Pisniku Narodnomu
Učitelju Pučkomu
Fra Andriji Kačiću-Miošiću

Na Uspomenu
Narodni Sabor
Pučku Učionu
Sagradio
1878.

U Zaostrogu pred crkvom na lievo iz kamena bračkog udielan je liep nov grob pjesniku **O. Ivanu Despotu** s nadpisom:

Ovdi Počiva Tilo
Mladolitna Pisnika Fra Ivana Despota,
Koje
Nakon Četiri Godine
Po Smrti U Splitu I Sprovodu U Zaostrogu
Prijatelji U Novi Grob Sahraniše
1890

Ulazeć u istu crkvu, na lievo nalazi se poprsje Despotovo sa nadpisom:

Miloj Uspomeni
Fra Ivana Despota
Hrvatskoga Pisnika Književnika
Zaminištva Starca Milovana
Prirauom smrti Oteta
U XXXV Godini Života
Dne XIX Veljače MDCCCLXXXVI
Prijatelji Rodeljubi
P. P.

ZAOSTROG.

U osnčaju biokovske grede, koja, nalik divske pokostine nadvija more i Primorje, mimo drugu braću samso Viter samonikło i osebujno uzpeo se. Zbilja, liepo od Dubaca na iztok do Drinka omiče se brdo za brdom i tu se povorka k podnevu naniela i u srp do dva kilometra svila i opet suče u sunce dok korakom nesvali u neretvansku dolinu.

Taj srp odmara nauznačenu ubavu uvalu, što se od oble Plane izvalila, ko sumorna vila i desnim ramenom oslanja se na Sapašnik i Prosik, tjemenom na Dubrave, a lievom ovija Viter i pušta mu srmaliji rukave do peta. Uprav na sučelju srpa iznio do 816 metara okomiti i kameniti Viter.

Odtud naziv „Zaostrog" selu, koje uz 120 dima hrani 686 grla. Pri moru pak, ubavoj uzi, te krasne udolice nazivlje se „Podzaostrog", gdjeno samostan pučkih Franovaca, kod stogodišnjih hrasta, kostela divno se kaže i sa narančam, limunim, leandram i drugim pitominam resi.

Seoske kuće osule po skutim Drinka, Sapašnika i Prosika i u 4 ljepušna konšiluka se sabrale. Iz žive pole u hladovini tugaljivih vrba teče obilan, hladan i zdrav vrutak „Vrba" i napaja u okolini vazda zelene vrtle. Posried sela nova crkva kao kitan ljiljan. Do nje župski stan sa nadpisom „Selo Svomr Župniku 1887.", a na puškomet od crkve tik vode, nova krasna pučka učiona sa nadpisom „Ljubav i Prigor Seoskomu Napredku 1887." Gdje je novo liepo uredjeno god. 1886. groblje, oko stare crkve, zidane za Turčina, u okolo su razvaline starog rimskog zaselka, po kom je i Mamson i Bulić uspomene sabirao.

Puk je čisto hrvatske korenike, čudi vesele; da se obdan i obnoć, po liepu i ružnu pjesma razliega i veseli cita i gladna, radostna i tužna. Krsan je težak, a svjedoče mu vinogradi većinom u prisoju, jadiki i kršu zasadjeni, a pčelići i obija od nemila do nedraga za radom i prometom, osobito u trgovini marve. Maslina i loza kad ponese i kad je grâd neobije, što na žalost često se zgadja, daje svaku izruku, a od nazad malo godina i cviet pelimor nosi liep ručak.

Franjevci čestiti pučki sinovi, kad s narodom od nekrsta pobjegoše „Podzaostrog" mal a mal na darovštini vojvode Žarka i razvalinam starih Augustinijana u početku XV. vieka, posagradiše prostran samostan i veliku crkvu, na kojoj je spomenaa bosanicom usječena. Do nazad ne vele godina svi gornji Primorci u ovoj crkvi su se ukopavali. Da je prava matica svim selim svjedoci su navala naroda po svim Gospinim blagdanim i na božji dan skupan i divan obhod sa pukom, župnicim i barjacim svih šest sela. Godine 1883. je iznutra posve priobražena i sva oličena liepim umjetnim mramorjem, a pod joj je mletačkim terasom ukrašen, ima i po koju riedkost, kano planetu od plašta Stipana zadnjeg kralja Bosanskega i divan srebren kadionik u bizantinskom slogu, a za najveću znamenitost nosi, što čuva grob Starca Milovana i drugi nazad 4 godine zapremljen kostima mlada pjesnika-književnika fra Ivana Despota, nad kojim evo Bogu hvala, i poprsja se razgledaju.

Zaostrog je zamamljiv, raznoličan i pun čara pjesničkoga. Uz divan pogled na more i otoke blaži te sa svojim pitominam, a uznosi sa svojom razlikom prirode u jedinstvu; te viti Viter njegova osebina, na kom su ostanci starog grada, po predaji Jugovića dvori, napunja te tajinstvenom stravom i uznosi na misli divotne i junačke.

BRIST.

Na strmoj urvini, koju od bure nadhitaju kičeraste „Crljene Stine", od podne sinje more, od iztoka svija rt „Jelov Rat", a od zapada kruži pitomo Ravanje, u divotnu osučaju slegao se 81 dim sa 450 žilavih i okatih primoraca. To vam je glasito selo Brist, koje se ponosi, da dade rodu velog i slavnog pučko-epičkog pjesnika **O. Andrija Kačića-Miošića**. Resi ga krasna crkva, na sried sela, sva kô iz sira izdjelana sa dvie piramidice i ljepušnim zvonikom. Do nje je liepa pučka učiona sagradjena po zemaljskomu odboru na uspomenu milog Starca. Na domak liep župnikov nov dvor. Na iztok diže se palača pok. biskupa Pavla Klementa Kačić-Miošića, a do iste dvori rodbine Milovanove. Selo je napučeno u vrieme bižanije pred zulumom osmanskim i današnje porodice predvodjene od svojih ujaka Franjevaca utvrdiše se izpod pola na omaku „Crljenik Stina". Nego kad „Allah" smalaksa i gusari se smakoše, mal a mal svi današnji stanovnici baš na moru kuće pogradiše. Zbilja, do cigla more pljuska netom skoči na valove.

Milovan se rodi u „Starim Kućam", gdje se danas po zidinam bršljan penje, a vas njegov rod uz ostale stanovnike okupi se na ubavu žalu, tako da danas selo izgleda kô mala varošica. Još se samo kod „Stare Crkve" ukop čuva, a stari dimi svi su pali. Brist je u topragu uzak samo kilometar i strmenit do brda malo više, al je svaka stiena od radine ruke privrnuta i harno plodi darom božjim. Puk je ponosit, bistrouman, radišan, pobožan i uzda se u se i svoje kljuse.

Izbornici političkog kotara Voloskog!

U teku malo više od jedne godine pozvani ste eto opet, da vršite najsvetije državljansko pravo, da birate svoje zastupnike na zemaljski sabor u Poreču. Mjeseca junija lanjske godine izabrali ste za cieli Vaš kotar trojicu domaćih sinova, Vaših sugradjana il suobćinara. Mjeseca novembra iste godine protjerala je talijanska većina porečkoga sabora dvojicu Vaših odabranika, a treći se je sam odrekao zastupstva nehoteć primiti milosti od rečene većine i znajuć, da tako brani najbolje čast Vašu i svoju.

Na Vaših, pravilno i zakonito izabranih zastupnicih, počinila je talijanska većina takovo nasilje i takovu grdobu, da sličnoj neima para u nijednom naobraženom narodu čitavoga svieta. Nije se naime jošte nikada čulo ni vidilo, da bi ma koji sabor na cielom svietu izključio zastupnika naroda dva puta jednoglasno izabranoga i proti čijem izboru nebijaše nikakva protesta. Tim slavnim činom htjela se je prva proslaviti talijanska stranka na zemaljskom saboru u Poreču. Ona se je htjela tim ovjekovječiti za sva vremena i pred svimi narodi. —

Bilo njoj! Mi njoj te slave nezavidjamo; neka njoj bude sva; neka se s njom diči i ponosi!

Radi toga nasilnoga čina odsudio je talijansku većinu istarskoga sabora sav naobražen sviet, do kojega je taj crni glas dopro. Odsudio ju najstrožije sav naš narod gdjegod ga imade, a odsudili ste ju bez dvojbe i Vi, koji morate radi nje zapustiti Vaš svakidanji posao, mnogi putovati daleko uz ovu nesnosnu vrućinu i uz veće ili manje troškove.

Prkos, zloba i bezdušnost naših narodnih protivnika izvrgava Vas svim tim neprilikam izazivajuć Vas hinbenim smješkom na izborni mejdan.

Što ćete Vi na to, poštovani izbornici i birači kmetskih obćina i gradova Voloskog političkog kotara? Vi nećete zaista drugo van ono, što od Vas zahtjeva sav naš rod Istre i izvan nje, što od Vas traži Vaša saviest i Vaše poštenje.

Mi bismo si ogriešili dušu kad bismo makar samo za časak podvojili o Vašem značaju, o Vašoj muškoj rieči il o Vašem poštenju.

Pa pošto ste muževi i budući da od Vas zahtjeva sav naš rod, narodna čast i narodni ponos, da opet pošaljete na zemaljski sabor u Poreč onu Vašu braću, koju su Vam prošle godine narodni zlotvori nasilno doma poslali, nedvojimo ni časak, da ćete dne **25.** i dne **30.** t. m. glasovati svi kao jedan za bivše Vaše zastupnike, t. j. dne **25. za kmetske obćine kotara Voloskog:**

Slavoj Jenko, načelnik u Podgradu.

Mate Mandić, urednik u Trstu.

Za gradove Kastav, Volosko, Lovran i Mošćenice dne 30. t. m.:

Dr. Andre Stanger, odvjetnik na Voloskom.

Trst, 20. agusta 1890.

Uredničtvo „Naše Sloge". **Političko družtvo „Edinost".**

Pogled po svietu.

Trst, dne 20. agusta 1890.

Austro-Ugarska: Austrijsko vojno brodovlje, koje je nedavno posjetilo njemačke sjeverne luke, svratilo se i u Dansku, te bijahu svi zapovjednici pojedinih brodova u Kopenhagenu od danskoga kralja visokimi redovi odlikovani.

Galički namjestnik grof Tarnovski dao je ostavku, koja bijaše takodjer prihvaćena. Za razlog tomu odstupu navadjaju bečki listovi i t., što je namjestnik dozvolio poljskomu narodu prigodom prenosa kostiju najvećega poljskoga pjesnika Miekievića, da neodvisnost i samostalnost Pojske odviše ističe.

Prošloga ćedna prošla su iz Bosne-Hercegovine preko Trsta dva bataljuna vojnika, urodjenika u okupiranih pokrajinah, u Beč. Dne 18. t. mj. sudjelovala su ta dva bataljuna kod velike vojničke parade, koja se drži svake godine prigodom rodjendana vrhovnoga zapovjednika cesara i kralja Frana Josipa I. Nekoje ruske i srbske novine pišu, da je povriedjen berlinski ugovor tim, što se je povuklo bosansko-hrcegovačko vojničtvo iz okupiranih zemalja.

Ovih dana imala su pjevačka družtva iz Njemačke i Austrije sastanak u Beču. Tom prilikom govorilo se na svečanosti mnogo o slogi, ljubavi i bratimstvu svih Niemaca kao da su svi pod jednim te istim vladarom. Zavidjamo u istinu tim Niemcem, koji se sastaše iz svih strana svieta u austrijskom glavnom gradu ćuteći se svatko kao kod kuće, dočim dvojimo, da bi se što takova dozvolilo i nam Slavenom, koji smo podanici jednoga te istoga vladara.

Srbija: Iz Biograda javljaju, da se je srbska vlada nagodila sa razkraljem Milanom. Povisila mu je naime godišnju plaću a on obećao, da se neće mješati u politiku Srbije sve dok nepostane kralj Aleksander punoljetnim. Milan se je odputio u češke kupelji, pa kad mu nestane novaca povratiti će se opet u Srbiju, da na novo spletkari sve dotle, dok nedobije od vlade opet novaca.

Bugarska: Knez Ferdinand povratio se je napokon u sretnu Bugarsku, da ju učini još sretnijom. Njegovi pristaše dočekaše ga svečano a on se sada poslije tih svečanostih povukao u jedan samostan, da odpočine i da valjda promišlja kako će jednom ipak morat zapustiti nezahvalnu (!) Bugarsku.

Rusija: Njemački cesar Vilim stigao je dne 17. t. mj. u ruski pomorski grad Reval, gdje ga je dočekao veliki knez Vladimir. Istoga dana odvezao se je cesar željeznicom u pratnji ruskih velikih knezova u Narvu, gdje ga je na kolodvoru dočekao car Aleksander, veliki knez carević i sjajna careva pratnja. Okolo Narve biti će velike vojne vježbe ruskih četa. Dne 18. t. mj bijaše u Narvi svečana gostba kod koje su oba vladara napili zdravicu u ruskom jeziku. Ruske novine pišuć o tom posjetu njemačkoga cesara, kažu, da će se cesar Vilim moći osvjedočiti, da Rusija želi, da živi s njemačkim narodom u miru i dobrom prijateljstvu, što da je jedno od najboljih jamstva za uzdržanje europejskog mira.

Franceska: Medju francezkim časopistvom zavladalo je njekakvo nepouzdanje napram Rusiji što ju eto u kratko posjećuje po drugi put njemački vladar. Ruske novine uvjeravaju Franceze, da neće doći do ugovora izmedju Rusije i Njemačke i da su ruske simpatije veće do Franceza nego li do Niemaca.

PJESNIKU

ANDRIJI KAČIĆ-MIOŠIĆU

za dan 26. agusta 1890.

I Istran iz svog primorskoga kraja
Gdje Milovane! već odavna živi,
I Tebe zna i Tvom se pjevu divi,
Ushićen leti put Tvog zavičaja. —
Stoljeća smrt Ti tielo već prisvaja,
Al duh Tvoj svom si duhu Istran privi,
Još Tvojih pjesma sokolovi sivi
Na rad ga bodre jadnik da ne sdvaja.
Uz braću i on u Makarsko leti,
Pred spomenikom Tvojim haran stoji,
Da krjepkim duhom Tvojim se opoji
Te pred njim drhtne neprijatelj kleti...
A glas tvoj danas kâ da svima slovi:
„Slavjani napred — budte vitezovi!" —

A. K.

Franina i Jurina

Fr. Ćemo imet danke i va Lovrane ki ta dan balotacioni.
Jur. Deju da 30. ovega.
Fr. Je l' već hodil meštar gore h Kožuloma?
Jur. Nezna ti ca reć, zac je tamo jes od lane nec zmesano.
Fr. Pak kako j' finila ona kumedija?
Jur. Meštar je tuzil „Franinu i Jurinu".
Fr. Pak?
Jur. Žel je tuzbu naše i štuvil rep mejnogi kako i paš kada ga štiraju s pira.

Fr. Če l' pak bit va kažine oštarija?
Jur. Bravo da će. Šmo već pogodili Kajfu.
Fr. Ma te mu se lažćet oči puli kiselega!
Jur. Nesmo neboge pit ne, zac ga vaje prime rigavac.
Fr. Ala nebi on preko onega praga, da su živi pokojni Vijilio, Batista Letis al Tonin Zupar!
Jur. Dunke ca ćemo no, žila kola lomi.
Fr. Ste l' pak svizali Martina s Opatije, da pride votat?
Jur. Šmo, ma pita naprvo pet fiurini, zac da j' moral lane na nje puno cekat.
Fr. Je l' pak bil plaćen?
Jur. Ja, ako ni neka pita, ter će bit flik s Pašina i Poreca.
Fr. Kako će pak bit s bekaron?
Jur. Dragi ti, lane šmo mu obećali bekariju, pak je š nami votal, ćemo mu ju obećat i ovo leto, ter to nia negusta.
Fr. A on dugi meštar z Reki?
Jur. Deju, da će bit šmiron, zac da ni jos požabil na bermu odi pašanega Božića.

Fra Andriji Kačiću-Miošiću

PRIDIVKOM MILOVANU

pri svečanom odkriću njegovog spomenika u Makarskoj godine 1890. i za proslavu njegovoga rodjendana.

Hymna

(spjevao Stjepan Buzolić.)

S dole, s brda, s kopna, s mora,
Iz kolibâ, iz sjaj dvorâ,
Od svih strana domovine,
Vrvi slavit, majčin sine,
Dvjestoljetni godni dan,
Kad se rodi Milovan.

Oko slavnog spomenika.
Čim počasti tvog pjesnika,
Što ti krat i dom prodiči,
U kolo se hvataj, kliči:
„Blagoslovljen tren i dan,
„Kad se rodi Milovan!

„On uz guslo javorove
„Pripjevao vitezove
„Našeg roda i plemena,
„Svakog kraja i koljena...
„Sretan čestit tren in dan,
„Kad se rodi Milovan!

„Žarke njeg've davorije
„Žigom žegle krvopije,
„Što u našem trle rodu
„Krst, ognjište i slobodu...
„Svet i blažen tren in dan,
„Kad se rodi Milovan!

„Njeg've gusla slavi Boga,
„Al ne nieče roda svoga,
„U žilah mu krv hrvatska,
„Al mu sveta sloga bratska...
„Slavan, dičan Bogom dan
„Naš bezmrtni Milovan!

„I mi, malo i veliko,
„Milovane, naša diko,
„Tvome ćemo po primjeru
„Živjet za dom i za vjeru:
„I svedj ćemo slavit dan,
„Kad se rodi Milovan!"

Različite viesti.

Proslava rodjendana Nj. Veličanstva cesara i kralja Franu Josipa I. Predvečor rodjendana našega premilostivoga vladara proslavila su ovdašnja patriotička društva po običaju svečanim načinom. Sa glasbom na čelu sa zastavami i lampioni prošla su glavnimi ulicami grada do stana ces. kr. namjestnika, gdje je glasba odigrala carevku, a zastupnici pojedinih društva dali odušku svomu patriotizmu oduševljenimi govori.

Na sam rodjendan t. j. dne 18. t. m. bijaše u stolnoj crkvi svečana služba božja, kojoj prisustvovahu načelnici civilnih i vojničkih oblastih, konzuli, predsjednici patriotičkih društva itd. U tri sata bijaše kod namjestnika sjajna gostba za 40 osoba.

Kako nam javljaju iz raznih strana Istre proslavio je svuda naš puk svečanim načinom rodjendan prejasnoga cesara i kralja pomoliv se Svevišnjemu, da nam još dugo poživi zdrava i čila viteškoga vladara.

I ovom prigodom pokazali su naši nespašenci, da nekane odustati od staroga griešna. Našlo se naime veleizdajničkih listića u gradu Trstu, a u susjednih Barkovljah porazbacaše nespašenci po noći od 17. na 18. agusta pogrdnih sličica, dočim su u nedjelju na večer u istom mjestu kod luke upalili petarde.

Izbor fiducijara. Doznajemo zadnji čas, da bijaše dne 20. t. mj. u Kastvu izabrano svih 28 fiducijara jednoglasno.

Iz Podgrada brzojavljaju nam, da bijaše tamo nakon dvanaestsatne borbe izabrano 14 čestitih naših fiducijara. Tamo nije se radilo o narodnom načelu, jer neima niti jednoga Talijana u čitavoj občini, već su protivnici naroda novcem podielili občinare.

K izboru fiducijara u Jelšanah. Od tamo piše nam prijatelj dne 19. t. m. koliko sliedi: U našoj občini obaviti će se izbor fiducijara dne 21. t. mj. Izabrani će biti sve sami poštenjaci i to valjda svi lanjski fiducijari osim g. načelnika Pipa, koji se nalazi u toplicah. Kad bijaše naprodno priobćeno, da mora opet na izbore, pitao je začudjen: čemu to, kad smo prošle godine jednoglasno izabrali naše zastupnike. Pa kad mu se je raztumačilo kako su naši narodni protivnici postupali sa našimi odabranici u Poreču, čulo se je više glasova, da bi najbolje nebirati nikoga već svi zajedno ići u Poreč i tamo zahtjevati od talijanaške gospode račun o njihovom divljačkom postupanju. Razjareni i u svojem pravu povriedjeni občinari odlučiše čvrsto opet birati svoje bivše zastupnike i to ne samo jedan put, već makar sto puta zasebice. Kod nas vlada općenita odluka, da nas neće i nemože odieliti od naših zastupnika nikakva moć i nijedna sila.

Hrvati Istre i svečanost u Makarskoj. Koliko nam je do danas poznato, biti će i naša Istra liepo zastupana kod narodne svečanosti prigodom odkrića spomenika neumrlomu Kačiću u Makarskoj. Hrvate Istre predvoditi će naš prvak, narodni zastupnik g. dr. Dinko Vitezić, koji će u ime krčkih Hrvata položiti srebrni vienac na podnožje spomenika. Najobilnije biti će svakako zastupani naši otoci, napose otok Krk. Iz ostale Istre biti će također zastupnika a nebude li ih onoliko, koliko bismo mi žilili, nije to pripisati nemaru ili nerodoljubju, već našim žalostnim političkim odnošajem i siromaštvu našega puka.

Iz naše kršne Liburnije pripravljalo se više njih, da posjete posestrimu Dalmaciju i da se poklone pepelu velikoga pjesnika, nu naknadni zemaljski izbori, koji će se vršiti 25. i 28. t. mj. prieče njim odaljiti se od kuće. Jer nam nije dakle mnogim i mnogim dopušćeno, da prisustvujemo riedkoj svečanosti, kod koje će se sastati Hrvati iz svih hrvatskih zemalja i mnogo slavenske braće, dozvoljeno nam je svim i svakomu, da taj riedki dan svečanim načinom proslavimo i da se u duhu zanesemo na grobove naših velikana Kačića, Pavlinovića i Dospote, te da se zavjerimo, da ćemo ih slieditи u poštenju, značaju i rodoljubju. Nesmije biti ni u našoj Istri dne 26. t. mj. narodnoga družtva, hrvatskoga skupa il pojedinca rodoljuba, koji se ne bi sjetio naših velikih pokojnika, te koji nebi dao oduška svojoj ljubavi do njih i svomu rodoljublju pismeno il brzojavno. Istrani braćo! poletimo u duhu dne 26. t. mj. svi u Makarsku.

Za Kačićevu svečanost. Primili smo iz Mostara pod devizom „Bog i Hrvati" sliedeći poziv: „Svi koji ćnte, da u njima hrvatska krv vrije, ovijem sazivljem, da svome velikom slavlju pohrle makarskijem obalam dneva 26. o. mj. kada će se spomenik našega velikana pjesnika Kačića odkriti. Kačić je budio kroz dva vieka spavajući naš hrvatski narod i upravo živio s njime, tako da ga danas poznaje svako, najmanje hrvatsko diete. S toga hrlimo, da se sastanemo s braćom, da kliknemo onaj dan: „Kačiću, slava ti!" Koji želi iz Mostara i ostalih strana hrvatske nam Herceg-Bosne krenuti do obala hrvatskoga primorja, do kolievke Kačićeve, neka se prijavi podpisanome što prije, da se isti uzmogne za točan broj putnika parobrodom pobrinuti, koji će čekati u Metkovićih vlak iz Mostara na 25. o. m. po podne. — U Mostaru, 1. agusta 1890. N. M. Spužević.

Put u Dalmaciju. Pošto austrijsko ministarstvo nije još do danas odgovorilo na molbu hrvatskih odbora za oprost lučkih pristojba, javljamo gospodi, koja se prijaviše za učestvovanje kod izleta planinskih družtava ovo:

„Izleta, kako je izprva bio zasnovan, nebude, nego će 23. o. m. iz Rieke poći u Split redoviti Lloydov parobrod, zatim parobrod „Dalmacija" družtva Švrljuge i parobrodić „Sybill".

Gospoda, koja žele putovati u Makarsku, mogu izmedju ta tri broda birati. Lloyd je najskuplji, ali i najudobniji. „Dalmacija" je liep, udoban parobrod, te stoji put u Split i natrag od osobe u I. razredu 10 for. Povratak dne 28. o. m. u Rieku.

Iz Splita poći će posebni parobrodi Rismondijeva družtva u Makarsku uz cienu od 1 for. 50 nč. tamo i natrag.

Kako se iz toga vidi, pružena je mogućnost vanredno jeftino putovati, jer je ciena snižena prema Lloydu za 10 for.

Na parobrodiću „Sybill" može samo 18 osoba putovati, te je taj parobrod od jednoga družtva već zakaparan".

Gospoda, koja se prijaviše kod planinskih družtva, dobiše ovu obaviest:

„Velecienjeni gospodine! Ovlašteni smo izviestiti Vas, da izlet primorskih družtava velikim porobrodom nije moguć, jer nam lučke takse (6000 for.) neobališe, i jer se nije dovoljno učestnika prijavilo.

Pošto pak možda i Vi spadate medju većinu prijavljenih, koji žele svakako učestvovati na narodnoj slavi u Makarskoj, to Vam javljamo, da će se tamo putovati iz Rieke dne 23. t. mj.

U Zagrebu, 16. agusta 1890.

Gospoda, koja se prijaviše za djački izlet, dobivaju predujam potom natrag.

Uvjereni smo, da svi koji se prijaviše, neće od naumljenog putovanja odustati makar ta promjena za članove djačkog izleta povisuje vozarinu za nekoliko forinti. Sasvim tim je pojedincima moguće pokriti sve troškove puta sa 30 do 35 for.

Dne 23. u jutro sastanak je na Rieci, te se nadamo, da će se zakupiti liepi broj učestnika.

Tekar na Rieci dobit će se karte za parobrod, te se prije netreba nikomu javljati, niti treba kakav predujam poslati.

Djački izlet u Dalmaciju osiguran je bio, pošto se je već bilo prijavilo dovoljan broj učestnika. Već je bila poslana na Rieku kapara za parobrod.

„Matica Hrvatska" položiti će pred spomenik Andrije Kačića krasan srebrni lovor-vienac izradjen od g. Pečaka, a na grob Mihovila Pavlinovića naravski lovor-vienac.

Splitski odbor za Kačićevu svečanost položiti će vienac na spomenik s napisom: „Splitski Hrvati — Starcu Milovanu."

Česi k proslavi u Makarskoj. Kako čitamo u hrvatskih novinah, javili su braća Česi odboru za odkriće spomenika neumrlomu starcu Milovanu, da će i oni doći dne 26. u Makarsku i položiti srebrni vienac na spomenik Kačićev. Položiti će vience, što srebrne što od druge kovi il cviećа, i nekoje občine Dalmacije a naši prvaci u gradu Krku položiti će srebrni vienac sa napisom: „Krški Hrvati Kačiću."

Iz Mostara naručiše tamošnji gradjani u uredničtvu „Hrvatske" brzojavno krasni vienac za Kačićev spomenik sa hrvatskom trobojnicom.

Oblestnica „delavskoga podpornoga družtva" u Trstu. Kako svake godine proslaviti će i ljetos i to u nedjelju dne 25. t. m. naše radničko družtvo godišnjicu blagoslovljenja družtvene zastave. U nedelju u 8 sati u jutro biti će kod sv. Andjela u Barkovljah sveèana misa, pod kojom će tona novoga svečana misa, pod kojom će družtveni pjevači pjevati skladbu „Slava Stvarniku". Iz družtvenih prostorijah odputiti će se članovi sa glasbom, zastavom i odborom na čelu u crkvu, gdje će ih dočekati odbornice. Poslije podne u 6½ sati započeti će u vrtu „Al mondo nuovo" veselica, kojoj su glavne točke razni glasbeni, većinom slavenski komadi, više krasbeni, većinom slavenski komadi, više krasnih zborova, medju timi i istarska himna, ne zborova, medju timi i istarska himna, ne zatrometi itd. itd. Očekujemo, da će naše občinstvo i ove godine mnogobrojno posjetiti veselicu naših vriednih radnika.

Iz Lovrana pišu nam 16. t. mj. Naknadni izbori jesu pred vratima. Naši Talijanaši, koje je hrvatska majka rodila, svojim mliekom dojila i hrvatskim jezikom ih njegovala, bijahu prošlih dana veoma smućeni i razžalošćeni neznajuć kamo s glasom. Dr. Martinolich iz Trsta, za koga su lani glasovali jedino jer je talijanaš, ovaj put ih je napustio, nemareć po dva puta izlagati se ruglu. Glasovati za dra. Andriju Stangera, mladog odvjetnika, rodom Vološćaka, Bog sačuvaj! Mi koji smrzimo na Hrvate kako vrag na sv. križ, da glasujemo za Hrvata! — Što bi nam rekla baba Istra, što bi pomislila o nas slavna junta i drugovi njezini, da upravo u ovoj žalostnoj i sramotnoj prigodi, kad je po njezinoj nemarnosti i sliepoći iz pokrajinske blagajne nestalo do 82.000 for. Ona bi rekla, da smo se njoj iznevjerili, da smo ju zapustili, da je to plaća za talijanske škole, koje nam je priskrbila.

Naša dužnost je tješiti onu gospodu u nesreći i u sramoti, u koju su svojevoljno zapali. Mi njim se moramo smilovati, te poslati čovjeka, koji neće pitati, kako je to bilo, kamo je novac siromašne Istre, nego koji će žuriti i sa drugimi talijanaši pomoći pokrivati sramotu. Gdje ćemo mi naći takovoga čovjeka? Neka bude tko će i odkud će, samo da nije Hrvat. Hrvata nećemo ako bi bio pametniji i mudriji od samoga Salamuna — Hrvata nećemo! Po savjetu velikoga proroka na Voloskom naši odpadnici našli su čovjeka u osobi g. Francela Velussiga počastnoga kapetana. — Ima u nas doduše morskoga kapetana. — Ima u nas doduše na Voloskom i u Opatiji mnogo vrednijih i častnijih kapetana, koji bi znali bolje nego g. Francele zastupati ove naše grdiće, ali neima do njega tako zagriženа neprijatelja našega jezika i našega naroda. On je sin stare i čestite obitelji Perišić, koja ima mnogo upliva na gradjane i kmete sv. Franciška, ali ništa drugo. Naši šarenjaci složni dali se odmah na posao i počeli nagovarati i mutiti ljude, dapače ista majka Francelova ide od vrat do vrat, da dobije glasova za svoga sina.

Da bi bio žir njegov pokojni otac, vrlo pošten i pametan čovjek, rodom Slovenac, majka i sin bi se čuvali tog posla. Zaista bi on svojoj ženi ovako po prilici rekao: „Sram me je, da moja žena ide od vrat do vrat po Lovranu prositi glasove za mojeg sina. Ženo, nastoj tvoj posao u kući i nepačaj se u muške poslove". Sinu pako rekao bi: „Francele, kani se tog posla, koji ni za te. Drži se ti mora, pusti da se tim bave ljudi, koji su za to. Ne muti kašu onim, koji žele imati zastupnikom u Poreču čovjeka mudra i učena i za taj posao sposobna. Ti ćeš biti dobar kapetan, ali za zemaljskoga zastupnika nisi nimalo, jer se nisi pokrajinskimi posli nikada bavio. Zar ćeš ti poći u Poreč samo sjediti i šutiti? To nije djelo za poštena čovjeka. Ne vidiš li, da te neprijatelji ovoga naroda kane rabiti kao orudje za svoju korist i na štetu i sramotu ovoga puka. Sramim se, da moje diete kandidira za Porečki sabor, ne po volji i želji puka, već po nalogu dvojice, trojice naših odpadnika. U saboru morao biš mučati i kimati po zapoviedi porečke gospode, a na propast našega dobroga puka. Tamo biš morao pokrivati i zagovarati djela one slavne junte, koja je uviek trubila po svietu, da je njezina uprava čista, u redu, uzorna, a kad tamo očistila se nedavno zemaljska kasa za 82.000 forinti. Taj silni novac jesu žuljevi i našega puka. Taj novac krao je Talijan, činovnik slavne junte. Krao ga je malo po malo, ne u jedan dan, nego kroz 15 godina, a oni, koji su postavljeni, da ga nadziru, nisu svoje dužnosti činili. Francele sinko! kaži tvojim biračem, da je tvoja obitelj bila uvjek čista i poštena, da su tvoje ruke čiste, da ti neideš pokrivati tudje griehe i sramote. Francele! kani se tog posla — jerbo nije za te!"

Gradjani i občinari Lovranski! Vi ste svi poznali dobroga i pametnoga gospodina Velussiga. Vi se svi s menom slažete, da bi on ovako govorio svomu sinu. Poslušajte dakle taj glas kako da biste ga čuli doli na „Punte"; pustite mutikaše i po svojoj duševnosti glasujte za čovjeka učena i za ovaj posao sposobna; čovjeka, koji se ne sramuje svoga roda ni svoga jezika i to vam je gosp. Andrija dr. Stanger, komu kličemo kao narodnomu kandidatu: **Živio Stanger!**

Iz Mošćenica pišu nam 19. agusta. Pradjedovi naši sagradivši ovaj naš grad nad „Mošćenom" nazvaše ga „Mošćenice". Sagradili su ga na vrhu „Mošćene", da se uzmognu u potrebi braniti suprot nepriatelju. Pak kako su znali čvrstimi zidovi obzidati svoj grad, da tako zaprieče svaku provalu neprijatelja svojih, tako su znali također braniti i čuvati neprestano svoje narodne pravice i svetinje. Svoje dokaznice, pogodbe, oporuke ili testamente i nice, pogodbe, oporuke ili testamente i tako dalje pisali su samo u svojem narodnom tu jest hrvatskom jeziku. A imali su također svoj sud, koji se je u potrebi sastajao pred samim gradom Mošćenicami. Ordje bi se izpitivale dotične stranke; ordje bi se izrekla i napisala odsuda i to samo u narodnom hrvatskom jeziku. Izmedju raznih starih pisama, koja nam sve ovo potvrdjuju, sačuvao se također „Razvod medju Mošćenicami i Kozljakom" pisan godine 1395.

Mošćeničani su, kako čitamo u tih starih pismih, uvjek i svagdje znali braniti svoja narodna prava. Narodni, to jest hrvatski jezik bio jim je koli u crkvi toli izvan nje najvećom svetinjom. Kod biranja svojih sudaca, zastupnika, te osoba, za koji drugi važni posao, bili su uvjek složni kako pravi katolički Hrvati. A da bi se dao tko podmititi ili podkupiti, o tomu nije onda ni govora bilo, već je svaki činio onako, kako mu se je po savjesti

činilo, da će bolje biti za samog sebe i vas njegov narod. A kako pravi katolici bili su također uvjek vjerni podanici vladajuće habsburške kuće, od koje potiče također Njegovo Veličanstvo naš premilostivi cesar i kralj Fran Josip I.

Premda su se dakle Moščeničani znali uvjek hrabro držat, gdje se je radilo za obranit svoje narodne pravice, to se je dogodila godine 1889. ipak mala iznimka, naime prigodom izbora gradskog zastupnika ovoga kotara, ili, kako mi kažemo izbora za Poreč. Nu iznimka ta nesmije svetsto nikoga prestrašiti nit zavesti, dapače svatko mora uznastojat, da bude tim nepokolebivijega značaja i tim čvršći branitelj narodnih pravica. Nitko da se nepusti varati od onoga, koji voli, možda jednomu za volju, gledati porušeni u gradu občinski zahod iliti provaju, negoli ugoditi koli gradjanom toli vanjščakom, te tako koristiti zdravlju svijuh metnuvši ga u red, da bude čistoća u gradu i čast nam od mnogobrojne gospode dolazeće skoro danomice u naš grad. Pazite se Moščenićani i nepustite se zavesti od onoga, koji baca iskricu a da se nasmije, kad vas bude plamen ognja žgao. Nedajte se varati od onoga, koji gleda, da neslogu med vas sije, pak stoga sve moguće čini, da vriedne i poštene branitelje vaših pravica crni i kleveće. Spomenite se onog, koji ruku podaje onim, kojih nije sram na javnosti kazat, da njekoja gospode u Lovranu drže Moščeničane i Brsečane u okružju lovranske podeštarije „za karitad“! Znajte dobro, da onaj, koji je uvjek proti našoj sloščini i napredku našemu, nije za našu korist ni kod izbora zastupnika za Poreč. Tko nije Bogu vjeran, nije vjeran nit ljudem.

Moščeničani! Izbori su nam već blizu, budimo složni, te dajmo svi kao jedan svoj glas hvalevriednomu narodnomu našem čovjeku, da nas nebudu jedanput počivajuće u grobu proklinjali sinovi naši, što smo neumno i ludo zaigrali narodne naše pravice. Slušajmo naše razborite i poštene muževe, a ne one, koji iščo svadje i uvjek samo svoju korist a našu veću propast.

Prigodom ovih izbora nesmijemo zaboraviti, tko je bio uzrokom, da nije pod našim štandardom napisan spomen 40godišnjeg vladanja Njegovog Veličanstva našeg premilostivog cesara i kralja Fran Josipa I. Spomenuti se također moramo onoga, koji neznade nit rieči pisnuti na občinskih sjednicah za korist našu.

Moščeničani! Nedajmo se dakle zavesti od protivnika naših, već složni i oduševiljeni za narodne nam pravice pođimo svi kao jedan na izbore i svi kao jedan glasujmo za gosp. dra. Andreja Stangera, odvjetnika na Voloskom.

Iz Motovuna piše nam 16. t. mj. Potužili smo Vam se, g. uredniče, dne 15. maja u 20. br. dične „Naše Sloge“ o koječem iz ovih strana. Medju ostalim rekosmo tada, da premda bijaše prije 5—6 mjeseca zaključeno u občinskom zastupstvu, da se imadu objesiti u svih poreznih občinah ove mjestne občine tabele sa hrvatskim i talijanskim napisom, ipak se tomu zaključku nije zadovoljilo ni danas. premda želimo svi podobčinari t. j. devet desetina puka občine Motovun, da se vrši zaključak občinskoga zastupstva. Doista nije za nas liepo niti dostojno, da zaostajemo i u tom za našimi susjednimi občinami. Tako imadu već davno sve podobčine mjestnih občinah Vižinade i Višnjana svoje tabele.

Za Vižinadu boli nas doduše malo glava, jer njezinc zastupstvo nije naše, već kako sami govore: „per il giardino d'Europa“, ali se jako čudimo zastupstvu Višnjana — u kojem sjedi većina naših ljudi, našega roda i jezika, pak su ipak dopustili, da se objesi u čisto hrvatske podobčine tabele sa talijanskim jezikom a hrvatskomu ni traga. Tako smo nedavno opazili u selu Vrsnići, porezna občina Sv. Vital, čisto talijansku tabelu na kući g. Marka Gašparina.

Znajuć pako, da je većina zastupnika naše hrvatske krvi i našega jezika, da velika većina onoga puka nezna ni rieči talijanski, sudimo, da je sam načelnik g. Decole one tabele dao napraviti, jer nam se čini nemoguće, da bi naši zastupnici dopustili, da se tako zanemaruje i zapostavlja jezik puka. Ako je dakle sam načelnik tabele načinio, to se nadamo, to dapače očekujemo od naših vriednih Višnjanace, da će načelnikov prekršaj popraviti i tako puku zadovoljiti i svoju dužnost vršiti.

I mi Motovunci očekujemo od naših zastupnika, da će čim prije čestitoga inače i vriednoga g. načelnika sjetiti, da izpuni obećanje i zaključak občinskoga zastupstva, jer je to živa želja veliko većine motovunskih občinara, tako hoće većina zastupstva i delegacija i tomu se valja pokoriti. Nebude li do mala tomu zadovoljeno, pitati ćemo računa od većine zastupstva.

Izlet iz hrvatskoga Primorja na otok Krk. Iz Krka pišu nam, da su dne 10. t. m. Cirkvenićani i parobrodom „Opatija“ pošli na izlet oko otoka Krka. Revnim nastojanjem vrloga crkveničkoga župnika, Aleksandra Cara, sabrala se liepa kita gostova i domaćih, koji pod pratnjom glasbe krenuše u 8 sati u jutro u Senj a odovud u grad Krk, gdje je toga dana bio veliki sajam t. j. Lovrečera. U gradu Krku sastadoše se izletnici s ovdješnjim našim prvakom dr. Vitezićem i s profesorom Jagićem, koji je posljednji ovdjo upravo boravio.

Nakon kratka boravka krenuše izletnici uz urnebesno klicanje „živio Vitezić“ i „živili Cirkvenićani“ iz Krka drugom stranom put Crkvenice. Prolazeć mimo franjevačkog samostana na Glavotoku, zaigrala je glasba hrvatske napjeve a častni otci, uzpaljeni zvuci hrvatske pjesme, pokazaše se neznorih samostana, te stadoše rubci mahati i pozdravljati prolazeći parobrod. Izletnici odvratiše im pozdrav mahanjem rubaca i uzklici „živili“, a častni otci iztaknuše na to hrvatsku trobojnicu, kojom pozdravljahu Cirkvenićane dok je gnd parobrod bio na vidiku. Daleko po morskoj pučini odjekivahu glasovi hrvatske pjesme i uzklici sa zidina franjevačkoga samostana: „živila Hrvatska“. Ovim oduševljenim patriotskim pozdravom razdragalo se cielo družtvo želeć hrvatskoj domovini ovakovih zanosnih rodoljuba, kakove kriju zidine ovoga samostana. Oko 9 sati vratiše se izletnici uz razsvjetu bengalske vatre opet u Cirkvenicu.

Iz Labina pišu nam 19. t. m. Jučer slavio je naš čestiti puk u sv. Nedilji, nedaleko Labina, rodjendan Nj. Veličanstva cesara i kralja Frana Josipa I. Proslavio ga je dostojno, kako to već na selu biti može, nu žalibože nastradao je pri tom radi neopreznosti jedan mladić od 25 godina. Puleć naime mužare razpukne se jedan od tih i rani toli težko rečenoga mladića, da je istog dana poslije podne preminuo. Ovako žalostnih dogodjaja ima često kod našega puka, a uzrok tomu je obično, što postupaju neoprezno kod punjenja ili palenja mužara. Prepune ih obično barutom (prahom) pa vajsto da metnu povrh baruta kakvu krpu, komad papira, pilotina ili dreveni čep. nabiju mužar sa kamenom ili opekom tolikom silom, dok ga natjeraju do samog ruba. Usljed toga razpukne se često mužar već dok ga nabijaju ili kad ga upale, pa eto ti gotove nesreće. Ljudi božji! budite oprezni i čuvajte dragocieni vaš život, najveći dar božji!

Iz Dobrinja piše nam prijatelj 16. t. m. Evo Vam g. uredniče njekoje novosti dobrinjske: U mjesecu aprilu izabrasmo si novog načelnika g. A. Barbalića ovdašnjeg trgovca, koj se zbilja zauzimlje za dobro občine. U ovo kratko vrieme, što je načelnik. dao je popraviti njekoje mjestne putove; sad pako mnogo radi na tom, da se voda iz nedalekog „Ogrenoga“ dopelje u mjesto. Tako valja, samo napred! Vode je svagdje neobhodno potrebna, a mi, hvala Bogu, imademo okolo Dobrinja dosta pitke i zdrave vode, s toga je hvalevriedna misao, da ju se dopelje u mjesto. Daljina nije baš velika, okolo 700 metara, pak uz malo troška i dobru volju imat ćemo vodu na trgu. To zahtjeva obća korist, pak mislimo, da neće biti od nikoga protivćine. S druge strane naumilo se ovdje ustrojiti šumareki vrt, za odgoj šumskog drveća, pak i tu ide naše občinsko zastupstvo na ruku šumskoj oblasti, prepustiv za 10 godina bezplatno zemljište. Uz isti vrt odlučilo se ustrojiti i drugi i to školski, a također jer i treći i to vrt vočarske zadruge dobrinjske. Uz dobru volju, bit će valjda i to do godine otivotvoreno. Bože daj! Pred kratko vrieme dobismo također žandarmerijsku postaju, ne možda zato, što smo zločesti ljudi. već što je dosadanja jedina postaja u Krku bila malko izvan ruke, da nadzire cio otok, a Dobrinj je po prilici na sredini otoka, s toga ustrojiše ovdje drugu. Bilo u dobri čas! Ostalih novosti neima; jedina je ta. da vlada ovdje, a i po cielom otoku velika suša, te nesmilaje li se dragi Bog doskora obilnom kišom, propasti će posve ljetina. Žito je, hvala Bogu, prilično dobro urodilo, al kukuruz kaže slabo. jer mu je posve suho. Isto tako kaže slabo i grozdje. jer ga se s jedne strane malo izbacilo, budući da su lanjske godine loze mnogo patile od peronospore (mildeva), a s druge strane i to malo boleljivo je od luga (oidium), pošto ovuda jako malo sumporaju. Peronospora se do sada riedko gdje pokazuje. Ostalog voća isto tako malo. Kruške su riedko gdje ulovile, dočim jabukah, pod kojimi su se lanjske godine grane kršile, ni za lieh. Ovoćko za sada, bude li još šta novoga, javit ću Vam se.

Skakavci. Prošle su godine u Ugarskoj u nekih županijah učinili skakavci silne štete u polju. Ove godine pojaviše ih se bezbrojna množina na obih briegovih Tise i na dolnjem Dunavu. Vlada stara se na sve moguće načine, da se satre ta velika napast; digla se i uprava i škola te pod rukovanjem vještaka nastoje, da zlo umanje.

Listnica uprave.

Gosp. T. P. Labinjci. Pokojni F. P. platio je za 5. broj dne 10. jenara 1890. for. 5, te bi se htjelo do konca t. g. još for 5. Obrnusmo šiljanje na Vas. Da ste nam zdravo!

Lutrijski brojevi

Dne 16. agusta.

Graz	39	67	16	73	80
Beč	27	86	8	45	41
Temešvar	57	65	10	12	55

Dne 20 agusta.

Brno	17	59	20	3	70

Oglas natječaja.

Na jedno privremeno mjesto šumskoga stražara u Černomkalu i jedno mjesto u Laništću ili Praporću.

Godišnja plaća iznaša for. 400 t. j. 33 for. i 33 nvč. na mjesec.

Od molitelja zahtjeva se poznavanje pučkoga (hrvatskoga ili slovenskoga) jezika, dobro tielesno zdravlje i neprikorno ponašanje. 3—3

Molbe valja poslati komisiji za pošumljenje istarskoga Krasa u Poreču do konca mjeseca agusta.

Živic i drug. u Trstu

imadu u svojem skladištu, ulica Zonta br. 5. svakovrstnih strojeva za gospodarstvo te za svaku drugu porabu, kano i sve ostalo što spada na strojeve. Osobito preporučaju se njihove sisaljke (pumpe) za vadjenje vode, pretakanje vina, gašenje vatre, škropljenje trta i bilja; cievi za vodovode te za svaku drugu porabu iz lievanoga i kovanoga željeza, kositra, kaučuka i lana; mlatilnice i čistilnice žita, trebionice kuruze, slamoreznice. tiskalnice. mastionice grozdja itd.

Prodavaju samo prokušanu izvrstnu izvanjsku i domaću garantiranu robu uz nizke ciene šaljuć je svuda prostu od carine.

Za sada preporučamo osobito mlatilnice i čistilnice žita sa opazkom, da naše strojeve također sami popravljamo.

5 Schivitz & Comp.i

Traži mjesto.

Doktor prava sa petmjesečnom sudbenom praksom, koji pozna slovenski, hrvatski i njemački jezik, a ponješto i talijanski, traži mjesto kod odvjetnika ili bilježnika.

Ponudbe s uvjeti neka se šalju do 29. agusta na P. F. post-restant, Brežice (Štajerska). 1—2

Mejnarodni promet
prve Primorske družbe za prevažanje mêblov
KONRAD EXNER
via Squero Nuovo št. 7. skladišča via Ferriera št. 9 (Telefon št. 255) v Trstu.

Podružnice v Pulji, Gorici, na Reki in v Opatiji
Zavod za shranjevaje mêblev in efektov.
Prevažanje mêblev vsprejemlje se na vse strani. — Razpošiljajo in vsprejemljejo se v varstvo kovčegi, zaboji, koli itd.
Trgovinska agentura državnih železnic. — Spedicijski bureau c. kr. južne železnice v OPATIJI.
Redna dovažanja in odvažanja do in od parnikov — Nakladanja in razpošiljanja na vse strani. — Zastopniki v vseh mestih doma in v inozemstvu. Služba za poštne in hitre pošiljatve in pošiljatve prtljage. 8—8
Glavna agentura paroplovnih družb za Istro in Dalmacijo.
NB. Prazni vozovi za prevažanje mêblov odpošiljajo se točno na vse postaje. Informacije točne in gratis. Vprašanja je stavljati direktno na centralo v Trstu. 5—8

Grlena bol kašalj, hreptavica, preziblost, nazeb, zadavica, rana. zapala ustijeh itd.
moga se u kratko vrieme izliečiti rabljenjem
NADARENIH
Prendinijevih sladkišah
(PASTIGLIE PRENDINI)
što jih gotovi Prendini. lečbar i ljekarnar u Trstu
Veoma pomažu učiteljem, proporjednikom itd Prebdjenih kašljuć nocih. navadne jutranje hreptavice i grlenih zapalah nestaje kao za čudo uzimanjem ovih sladkišah.
Opazka. Valja se paziti od varalicah, koji je ponačinjaju. Zato treba uvjek zahtjevati Prendinijeve sladkišе (Pastiglie Prendini) te gledati, da bude na omotu kutijice (škatule) moj podpis. Svaki komad tih sladkišah ima otisnuto na jednoj Strani „Pastiglie“, na drugoj „Prendini“.
Ciena 30 nč. kutijici zajedno sa naputkom.
Prodaju se u Prendinijevoj ljekarni u Trstu (Farmacia Prendini in Trieste) i u glavnijih ljekarnah svieta. 26—43

Pošilja blago dobro spravljeno in poštnine prosto!
Teodor Slabanja
srebrar v Gorici, ulica Morelli št. 17,
priporoča se vljudno pri visoko častiti duhovščini v napravo cerkvenih posod in orodja najnovejše oblike, kot: monstranc, kelihov itd. itd. po najnižji ceni.
Stare reči popravi, ter jih v ognji pozlati in posrebri. Na blagovoljno vprašanje radovoljno odgovarja. 46—33

Pošilja blago dobro spravljano in poštnine prosto!
Gotov zaslužak.
Vsak priden mož more si na jako dostojen način na dan prislužiti 5 do 10 goldinarjev, ako prevzame lukrativno zastopstvo za nek povsodi vdomačen artikel.
Agentje nastavljajo se po vseh mestih monarhije in ako so rabljivi, dobe tudi stalno plačo.
Ponudbe je pošiljati: 10—10—4
J. Löwy, Budapest, Hatvanergasse.

Br. 1189

Oglas.

Na temelju odluke c. kr. kotarskoga poglavarstva u **Voloskom** od dne 13. agusta 1890. br. 6647 daje se do občenitog znanja, da je za dne 2. septembra ove godine sajam za životinje i drugu trgovinu u Herpeljah opet dozvoljen; radi toga biti će obični sajam u

Herpeljah dne 2. septembra 1890.,

kano i svakog drugog dana svakog sliedećeg mjeseca. K tim sajmoni pozivlje kupce i prodavače

Občinsko glavarstvo
Materija, 20 agusta 1890.
OBČINSKI GLAVAR:
Kastelic, v. r.

Izdavatelj i odgovorni urednik M. Mandić. Tiskara Dolenc.

Broj 35. U Trstu 28. agusta 1890. Godina XX

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po 5 nč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja uz pogodbe sa upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“. Ime, prezime i najbliža pošta valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorena pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cel[illegible] arka.

Dopisi se nevraćaju ako se i netiskaju.

Nekiljegovani listovi se neprimaju Predplata s poštarinom stoji 4 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½, i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 3 novč.

Uredničtvo i administracija nal[illegible] se u Via Carintia br. 25

„Slogom raste mala stvari, nesloga sve pokvari“. Nar. Pos.

Občinski izbori u Pazinu.

U brojevih 28 i 29 ovoga ljeta opisali smo borbu prigodom občinskih izbora u mjestnoj pazinskoj občini, koji su se vršili posljednjih dana mjeseca junija i prvih dana mjeseca julija. U drugom i trećem tielu izabrani bijahu jednoglasno naši predloženici, a u I. tielu velikom većinom usuprot nečuvenim nezakonitostim, počinjenim po talijanaškoj komisiji, koju je izvolio sastavit občinski načelnik prigodom izbora u I. tielu. Znali smo, da je načelnik odpraviv našu komisiju, koja je sudjelovala kod III. i II. tiela, počinio nezakonitost samo da poluči svoju svrhu, nu uvjereni o našoj pobjedi, niti smo se pobojali a niti pritužili proti takvom postupku, jer nehtjedosmo zategnuti konštituiranja novoizabranogu zastupstva. Protivna stranka htijuć na kakav način pokrit svoj poraz, podniela je proti izboru utok, kaošto smo to javili u broju 29 od 17. julija. U utoku navadjali su četvorica njih, koji su taj utok podpisali, kako bi dobro bilo, da budu u zastupstvu zastupani i njihovi istomišljenici! Tvrdili su nadalje, da je jedino I. tielo na zakoniti način izabrano.

Na ovaj utok prispiela je pred kakvih 8 dana riešitba c. kr. namjestničtva u Trstu, kojom su odbiti kao neosnovani prigovori proti izboru u III. i II. tielu a uništen izbor I. tiela, što je izabrano dne 3. julija, a to radi razloga, što je občinski načelnik Inocent Fabris protuzakonito odpravio komisiju, koja je sudjelovala kod III. i II. tiela, i imenovno u I. tielu novu komisiju. Občinski izborni red da nepredvidja nego jednu komisiju za sva tiela i to tim više, što moraju polag §. 31. izbornoga reda izborni zapisniki biti podpisani od članova komisije, dočim to se nije dogodilo u Pazinu, pošto su bile u službi dvie komisije.

Konačno je c. kr. namjestničtvo opazilo c. kr. vladinomu povjereniku, koji je bio prisutan kod izbora I. tiela, da nije smio dopustiti, da načelnik protuzakonito postupa.

Bilo sada kako mu drago, c. kr. namjestničtvo pripoznalo je nezakonitost načelnikova postupka u I. tielu i dotične talijanaške komisije, al time izvrglo naš puk opet novoj borbi i napornoj radnji.

Usljed energičkoga poziva c. kr. kapetanata občinski načelnik razpisao je novi izbor I. tiela, koji se ima obaviti četvrtak dne 4. septembra 1890.

Izbornici I. tiela! Sav naš narod u Istri i izvan Istre divio se je Vašoj muževnoj borbi dne 3. julija, gdje ste osvietlali svoje pošteno lice i pokazali protivnikom, da želite ostati gospodari u svojoj kući.

Pohrlite opet i dne 4. septembra svi na birališće, da izaberete one muževe, koje ste i dne 3. julija izabrali. Nepožalite napora i truda, jer to zahtjeva naše narodno ime i naša čast, te imajte uvjek pred očima geslo: „u borbi je život!“

Občinski izbori u Pomjanu.

I našim čitateljem i svakomu koj ikoliko poznade občinu pomjansku poznato je, kako se tom občinom, čisto slovenskom, upravlja. Ona je uvar onih slavenskih občinah, u kojih upravitelji ljudi nadahnuti i vodjeni Talijani. Ona najjasnije dokazuje kako slavenska občina, upravljana u talijanskom duhu znači nered, nezakonitost, nemoral. Dne 19. t. m. počeli su se tamo obavljati občinski izbori i trajali za III. i II. izborno tielo toliko, da su do skrajnosti utrudili komisiju, vladinoga zastupnika, žandare, sve koji su njimi posla imali, te da se je biranje I. tiela moralo odložiti. Dobromisleći občinari, oni naime, koji su utrudili, da se občina dosadanjom upravom približuje svojoj propasti i koji su želili, da se uprava promjeni, pripravljali su se nekoliko vremena na izborno borku, i bili se toliko pripravili, da su stari upravitelji do zadnjega hipa posve zdvajali, nemoguć zastaviti niti liste kandidatah. Občinari su se posvud odvraćali od njih, posvud njim ledja kazali, i posvud govorili: sa starimi nećemo ni u raj. Jedva nekoliko dana prije izbora našli su protivnici kvačicu, zakvaju su se ulovili, te onda raditi počeli. Ta kvačica bila je neznatna razpra, koju je imao župnik-dekan krkavski sa nekimi svojimi župljani. To što je župnik tužio neke svoje župljane, uzeli su protivnici kao povod i početak agitacije proti njemu i proti svim, koji s njim jednako čute. Tu zgodu su izrabili občinar Baretić te načelnik bujski i predsjednik istrijanskoga političkoga družtva dr. Venier i neki Vigini iz Brda blizu Bujah. I dočim su oni uspjeli u svojih namjerah, te skoro sve Krkavčane dobili na svoju stranu, obrabrili se i postavili na noge i drugi. Obrabrili se prije svega prije već zdvojni občinski načelnik Gugnaz i tajnik Scherianz. Sastavili su listu kandidatah — a kako su bili u stiskah vidi se s toga, što su u III. i II. tielu metnuli sedam naših kandidata. Učiniv to, trčali su u Kopar te tu prosili pomoći kod najvećih Talijanah, želeć imenito, da dodju glasovati oni koparski Paulani, koji imadu zemljišta, te tim izborno pravo u občini pomjanskoj. Njih je samo u III. tielu 94, i došlo jih većina k izborom, te bi bez njih bila nemoguća pobjeda protivnikah. Vodili su njih kao i cielu izbornu borbu sa protivne strane, uz prije spomenutu trojicu sve po izbor junaci iz Kopra: načelnik Cobol, odvjetnici dr. Sandrin i dr. Bennati i dvojica Marsicha. Tu se je jelo i pilo do mile volje. Meso i kruh rezalo se je kao da je po ništa, a vino se je točilo na kable. K tomu su birači i novaca dobili od 1—5 forintih, kako je koji vredniji bio.

U III. tielu glasovalo se je od 9 urah u jutro dne 19. do 9 u jutro dne 20. o. mj. dakle 24 ure uz početak samo od dvjuh urah, dočim su izbori za to tielo bili razpisani za 19. o. mj. Pobjedili su protivnici, te se tim uarčili za dalnju borbu; al nisu ni naši zdvojili, te se je u II. tielu razplela jača borba nego u III. Glasovalo se je u drugom tielu dva dana, a izbori za to II. i za I. tielo bili su razpisani samo za jedan dan za 20, kad su jedva izbori III. tiela svršili. A nije se svršilo nit izborah za II. tielo u jedan dan, već se je iste pretrgalo prvoga dana u večer, i prosliedilo njimi sliedeći dan. Prvi dan izbora II. tiela imala je naša stranka kakvih 30 glasovah većine, dočim je sliedeći dan poskočio broj protivnih tako, da su oni imali većinu od 6 glasovah. Izbor I. tiela, koj je bio ustanovljen tako jer za 20. o. m., prenesao se je za nekoliko danah, jer da je izborna komisija i svi, koji su tu radili, bili tako utrudjeni, da nisu mogli dalje raditi.

Od naših odlikovali su se kod izborah osobito izbornici iz Manzana, rodnog sela načelnika Gugnza, glasujuć svi za našu listu, a proti onoj načelnika i njegovih zaštitnikah. Tako i Marežišani i Truškovci, osim sela Glema, gdje se je našao čovjek, koj je do pred same izbore bio uz nas, a pak okrenuo vjerom i okrenuo svoje. Da mu se zna i za ime pak da se ga spominje u pomjanskoj občini kao kod Grka Efijalt, on se zove Kodarin. Iz Pomjana, gdje je načelnik skoro svaki dan i gdje je sjelo občini, glasovalo je za naše kao i iz Šmarja kakve dvie trećine izbornikah. Za protivnike glasovali su skoro svi iz Krkavske i Kostabonske župe, kao i trećina iz Šmarja i Pomjana, te Paulani iz Kopra, kakvih 70 samo u III. tielu. Koparski načelnik Cobol i odvjetnik Sandrin, prem neizbornici, bili su uvjek u izbornoj dvorani blizu izborne komisije. U izbornoj dvorani, u koju su protivnici vodili i posve pijane ljude, da glasuju, bilo je sve ljudmi natlačenu, a zrak i vrućina bila je takva, da se ni disati moglo, te da su oni bili usiljeni po uru dvie odaljiti se, koji su imali paziti na zakon i na red. Tako se je udaljio kadkad i politički komisar, da nepukne, čovjek, koji inače zaslužuje svaku hvalu za njegovu nepristranost. A što je radila komisija za njegova odsustva, to se neda točno ustanoviti — toliko pak je istina, da su glasovi protivnika za njegova odsustva poskočivali.

To je kratak opis izborah, kakvih

PODLISTAK.

Lihvar i vino.

Napisao Vinko Rubeša.

I.

U slamnjači, što se uz cestu stisle, živila starica Mare sa jedincem Ivanom. Još u djetinstvu umrie mu otac, ostaviv ga nejačka majci na brizi. Svu ljubav do svoga djeteta uložila ona u svoga Ivana, pa ga tetošila, a tetošeć uzgajala, da se jednom njim ponositi može. Dobri Bog nao joj doživjeti tu radost.

Kad bio čitavim mladićem, izruči mu gospodarstvo — onu slamnjaču i nješto malo kopaunine. On oko toga gledao, snovao i radio, kako je znao i umio. U par godina, što je počeo gospodariti, prikupi nješto sjenokoše iza kuće, spravio kuću pod žlieb, a i dopeljao malu Bielku u štalicu. Sada dalo se bolje živjeti. Al u to mu majku — staru Maru — počelo nješto u prsima poboljevati, pa negdje pod jesen ode k svomu drugu pod lipu. Umrie.

Tako ostao Ivan kao palac na ruci; bez otca i majke, bez roda i poroda. Bilo mu težko mučiti se, a ne znati za koga. Zato čim prežali majku, stao se ogledati za djevojkom po selu. Bog i bogme namjeri se na djevojku, koja ga već dugo rado gledala.

Nu — stao Ivan umovati — tko će, da se ženi, valja da najprije uredi kućn. Najprije štalicu, onda istom kravicu. Uz to valja imati i štogod pod palcem. Nije najljepše ženiti se u vjetar. Danas treba lonac, sutra rešeto, pa ovo i ono, a ako je božja volja i zibku. A od kuda sve to, ako se ne ima gotovih?

S toga odluči u sviet, da što prištedi, pa onda po djevojku.

U proljeću sliedeće godine ne stalo ga, kao da se stopio. Susjedu iznajmio gospodarstvo, pa nikomu do ivki ni: s Bogom! Iza godine dana vrati se kući. Nije ih donesao na pregršti, nu ipak imao je koji krajcar. Nanjušili to njegovi drugovi, pa ga se ulovili, kao priljepak stiene. A on, da se pokaže velikodušnim, pozvao ih k Menigu na čašu vina — na dobrodošlicu. Tu se pilo do kasne noći.

Drugi dan podje Ivan do Meniga, da klin klinom izbije, kako no reče. Tako treći, četvrti dan, pogledav svaki put vrču na dno. Napokon, tješio se, da će malo odpočinuti, a onda se ozbiljno dati na posao. Al u njega uviek grlo suho, a uz suho grlo i kesa se suši. Prebrojio jednom novce. Dobra trećina mu ih manjka! To ga opametilo. Zasukao rukave, pa pošteno stao se znojiti oko svoje kuće. Uredio sjenokošu, prekopao polje, kupio koješta u kuću, pa djevojci u prositbe. Al njezini roditelji o tom ni čuti.

— Nije naša miljenica za kmetske kuće. Tražite vi druga, rekli mu u brk, a on pokunjen kući. Tomu nije se nadao.

Mjesec dana za tim, eto svatova u selu. Marin Ivan dopeljao pod otčinski krov Milku, kćer siromašnog Lizija. Dopeljao ju, štono vele, golu i nagu, kao zadnju seljakinju.

— Ništa za to, tješio ju Ivan. Samo da mi tebe dali, a za živjet i Ivan štogod ima. —

Pa i živjeli. Ljubili se ko golubovi. On bacio se na gospodarstvo, a ona redila kuću, kuhala, prala, mela, a bogme prihvatila se i motičice, pa za svojim Ivanom.

Nedjeljom, poslije blagoslova, sjeli bi u hlad pred kuću, pa razgovarali o gospodarstvu, ob ovom, ob onom.

Kadkad večer išli do Meniga, ženitbenoga im kuma. Ivan išao, da popije „kvartin“, a Milka u kuhinju, da se malo porazgovori sa kumom Tonicom.

Kad se vraćali, bio Ivan više puta „podkuren“, pa ga žena morala peljati, da zebi izmjerio koju seosku grabu.

— Opet si Ivane previše pio, reče mu jednom putem. Nemoj tako, dragi. To ti škodi i duši i tielu.

— Ej, šta ćeš. Valja da se malo okriepim. Ta inače radim kao živina.

— Ne velim ti, da ne smiješ piti. Bože sačuvaj! Nu to mi je žao, što se tako gusto opijaš.

— Oho! Zar si počela već zapovjedat.

— Ne. To mi ni na kraj pameti ne pada. Samo te molim, da toliko ne piješ. To ti škodi i zdravlju i kesi.

— Valjda ne trojoj. Ako pijem, pijem za svoje. Liepo! Došla u kuću gola kao prst, pa sad hoće, da zapovieda — —

Bilo to prvi puta, što se malo kruće poriečkali. U jutro se opet pomirili. Ona mu drage volje oprostila.

II.

Tko je bio taj Menigo? Bio to starikov čovjek, kratkih nogu, ovelike trbušine. Došao pred kojih deset godina u selo. Osvanuo jednog jutra kao da je s neba pao. Nitko nije znao tko je, što je, ni odkuda je. Natucali samo, da je došao nekud iz Furlanije. Došao, kako vele, sa košarom. Prodavao vrpce, češlje, zrcalce, igle, konce i druge sitnarije, kojih seoske kumice uviek trebaju. A znao je i kišobrane krpati, a i kotle. Po tom nagadjali odkud da je. Dapače potajno ga zvali Krnjelom.

(Sliediti će).

Pomjanščina još nije doživila, i kakvih bijaše u prijašnjih godinah samo u Dalmaciji, a danas je samo po Istri. Uz svu Pirovu pobjedu, koju su protivnici izvojevali, i koja neznamo hoće li valjanom moći biti, mi se radujemo s timi izbori, jer se je dokazalo, da se je narod naš i u onoj občini, koja bijaše dosad uvjek talijanskim duhom upravljana, probudio, i junački digao na noge, da strese tudjinski jaram pak da bude svoj u svojoj kući. Nas boli u srce, što se je našlo naših ljudih, koji su se dali prodati za novac, za meso, za kruh, za vino, za zdjelu leće; što bijaše i takovih, koji su našim govorili: Talijani mi daju 5 forintih, dajte mi vi 3, pak ću za vas glasovati; što je u obće naših ljudih pokvareno tako, da svoju hipnu i malenu pohlepu predpostavljaju občenitomu i svomu trajnomu dobru: al nismo ni iz daleka mnienja, da onaj puk nije vriedan, da se za njega zauzimlje, i da bi se ga moralo pustiti, da padne u ždrielo talijanskoga moloha. Mi, moramo da i druge nije, zauzeti se za one naše svjestne občinare, koji se nisu dali podkupiti, koji su glasovali, kako njim je savjest nalagala, za dobro občine, kojih je većina u občini (izuzev naime Paulane). Za nje bi se morali zauzeti i za to, da oni obstoje na stazi poštenja, i da jih pak i drugi, dosad sliepi sliede.

Sami protivnici uvidjaju, da je njihova pobjeda Pirova pobjeda, i da već ni nemože bit druge, da su oni za budućnost onoj občini propali.

Puk je silno proti njim, najveć proti Koparskoj gospodi razjaren, i samo njegovoj prirodjenoj dobroti se je zahvaliti, što njim se nije zla dogodilo. Riečih od razjarena puka su dosta čuli, osobito kad su psovali na: „Preti Cranci e Croati“. Medju ostalimi čuli su, da nisu „preti cranzi e croati“ ukrali pokrajini 82 tisuće forintih.

Mi se stalno ufamo, da, ako i bude volja gospodu koparsku i bujsku i u drugoj priliki pokazati se kod izborah, neće tako proći, neće uspjeti, kako su uz opisan način ovaj put uspjeli. Svaki nek se brine za svoja kuću. Medju tim nek bude s izbori u III. i II. tielu kako mu drago, naši nek se priprave za izbor u I. tielu. Nek nemalaksaju već nek podvostruče svoje sile, pak što Bog da i sreća junačka. Pobjede u I. tielu, mogli bi imati svoju većinu u zastupstvu, kad bi se desetorici I. tiela pridružilo onih 7 naših kojim su i protivnici dali svoje glasove. Na svaki način: junački k izboru u I. tielu!

DOPISI.

Iz Oprtlja polovicom agusta 1890. Riedko kada dobivate, g. uredniče, kakovu viest iz ove malo i za nas kmetove nesretne občine, kano da bi ovdje sve u najboljem redu teklo, kano da bi nam sve same ruže cvale. Nu tko ćete, da Vas o čemu obaviesti? Kmet ne, jer uz svu svoju volju i želju nemože, budući da nepoznaje pisma — njegovi bo kulturonosci krnjeli ili bolje šarenjaci kratili su mu do danas i krste još dandanas sva sredstva, koja vode do naobrazbe — a mjesto toga tlače i pritiskuju ga sa svih strana, samo da mogu laglje s njim gospodovati.

Videć kako ostala braća širom Istre iznose na svietlo svoje jade i nevolje putem mile „Naše Sloge“ i kako jim se kadšto, akoprem vrlo riedko, sa strane protivnika dobaci kakova korica kruha, da se ih tim zasliepi, poznajuć nadalje našu zapuštenost, naš nazadak, našu zasliepljenost i kako nam radi toga naša latinska gospoda uzkraćuju i naša najsvetija prava, porabu našeg materinskog hrvatskog jezika, videć kako oni sve što hrvatskim duhom diše, svojim otrovnim jezikom crne, kleveću i truju, i znajuć, kako iz svih sila nastoje, da što više odnarode naš dobri puk, napisah, premda neuk kmet, ovo par redaka za cienjeni Vaš list, da bude i ostali sviet znao za naše nevolje, da bude vidio kako se naši gospodari za nas skrbe.

Občina naša jest jedna od manjih občina Istre; broji jedva oko 5000 duše, koje sačinjava talijanaško gnjezdo Oprtlje sa podobčinami: Ždrenj, Čepić, Gradin i Topolovac. Kako Vam je poznato gospodare u ovoj skoro čisto hrvatskoj občini (9 dieli Hrvata, a jedva 10 dio krnjela i šarenjaka) po sili, proti volji hrvatskih kmetova, naši najveći protivnici, zagriženi šarenjaci oprtaljski, na glasu radi svojeg finog ponašanja prama svemu, što hrvatskim duhom diše. Okruženi sa svih strana od čisto hrvatskih kmetova (izvan kakovog njihovog privrženika, koj neznajuć što je poštenje i značaj — ili neuvidjajuć u svojoj zasliepljenosti i svojem neznanstvu, kamo ga vodi lukavost krnjelska), trube oni na sve četiri strane svieta, da smo svi zgoljni Talijani, pokrivajuć svoju sramotu što nijedan od izvanjskih kmetova ne govori kod kuće, ako ne hrvatskim materinskim jezikom. U svojoj mržnji i strasti, a još više u strahu pred hrvatskim kmetom, koji će prije ili kašnje svoje oči otvoriti, postaviše si u glavu bilo silom bilo milom a nami gospodariti, a mi da moramo njima robovati, kano da bismo bili za to od Boga stvoreni. Da tu svoju nečistu svrhu postignu, služe se svimi mogućimi sredstvi, grdeć osobito mrzkim i poganskim načinom naš mili hrvatski jezik, obsipajuć svakoga, koj bi se usudio u tom jeziku u njihovoj kući, bilo u ducanu, bilo u uredu progovoriti, svakovrstnimi psovkami i klevetami; krateć nadalje kmetu svako sredstvo naobrazbe, a šireć svoje nazore i misli o budućem zemaljskom kraljestvu tamo preko kaljuže morske, u blaženoj zemlji.

Već Vam je znano na koji način dolaze posvuda, a tako i ovdje naši protivnici do pobjede kod bilo kojih izbora. Neću o tom sada razpravljati, već postavimo, da su oni ovdje uvjek do sada poštenim načinom, zakonitim putem došli do pobjede, pa stavimo jim samo pitanje, da li su se oni pravednim i zakonitim načinom skrbili za cjelokupnu občinu ili samo za svoje gnjezdo Oprtlje? Jesu li oni izpunili želje i prošnje svih svojih birača ili samo onih iz grada? Jesu li podali izvanjskim občinam sredstva i prigode, da se naobraze ili pako samim gradjanom? Nisu li možda stavljali zaprieke, da nebi kmet izvanjski otvorio svoje oči? Nisu li napokon počeli nastojat, da nas unište širenjem svojih družtva i ustanovljajuć škole, kojim je jedini smjer, da odnarode hrvatsku djecu, da zamrze na materino mljeko, da zataje svoj materinski jezik i da na taj način postanu pogibeljni za družtvo čovječansko?

Na sva ta pitanja mjesto Talijana evo slieduć pravedni odgovor: Istina je, da mi Talijani od vieka gospodarimo u ovoj občini. Kako smo došli koji put do pobjede, to je za vas kmetove deveta briga. Istina je, da smo se mi u sve to vrieme skrbili skoro samo za naš gradić, poljepšav ga što bolje — gradeć ili uzdržajuć u njem talijansku školu, šireć u njem duh talijanski, otvarajuć Hrvatom protivna družtva, držeć plesove i zabave u svrhe, za koje ne treba, da vi znate; ustanoviv gradsku muziku žuljevi kmetskimi za našu zabavu i za zabavu bojeg našeg gosta, našeg istomišljenika itd.; istina je opet s druge strane, da se nismo baš ništa zauzeli za podobćine, u kojih prebiva čisto hrvatski kmet. A kako da se zauzmemo kad nam već sama rieč hrvatska smrdi više nego li vragu tamjan? Nismo se brinuli za njihove putove ni staze; nije nas bolila glava što je kmet neuk i zasliepljen neznajuć čitati ni pisati; nismo htjeli otvoriti mu škole ili prisiliti ga, da si sam gradi škole — već smo dapače, ako smo vidjeli ili doznali, da je koji otac obitelji dao privatno svoju djecu od bilo koga podučavati, nastojali, da to djelo osujetimo posluživ se pri tom djelom najgadnijim, naime špijunstvom, imajuć uvjek u pameti: Da je za kmeta motika i plug, a pero i knjiga za gospodu. Već tako i tako počeo nam je taj kmet zanovjetati, a da bi poznao pismo, tko bi onda pred njim živio, onda bi njegova mudrost, njegovo znanje nadkrililo našu slobu i našu lukavost.

(Konac sliedi).

Pogled po svietu.

Trst, dne 27. agusta 1890.

Austro-Ugarska: Naknadni izbori za istarski sabor u kmetskih občinah političkoga kotara Volosko obavili se dne 25. t. mj. Izbor izpao je kano što smo predvidjali — i kao prvi put lanjske godine — jednoglasno. Bolje i plemenitije osvete nemožemo si pomisliti od ove napram slavnoj većini zemaljskoga sabora u Poreču. Da je bilo talijanaškoj gospodi čuti i viditi onu slogu i ljubav naših izbornika, onu njihovu odlučnu volju i odluku birati makar stoputa iste predloženike, prošla bi ih doista u buduće želja igrati se sa sviestnim narodom izbornoga kotara Volosko-Podgrad.

Dne 30. t. mj. obaviti će se naknadni izbor jednoga zastupnika za gradove Liburnije. Kako tamo danas stvari stoje, možemo uztvrditi unapried, da će sviestni gradjani naše Liburnije odlučno odsuditi postupak talijanske većine istarskoga sabora.

Dne 24. t. m. držao je češki zastupnik dr. Trojan u pražkom predgradju Smihov svojim biračem govor o česko-njemačkoj nagodbi. Zastupnik je izjavio, da je vazda bio proti nagodbi. Skupščina je prihvatila resoluciju, u kojoj se izražava staročeskoj stranci nepovjerenje a zastupniku Trojanu nalaže, da se u carevinskom vieću pridruži mladočeskim zastupnikom. Istoga dana sazvao je dr. Gregr skupščinu birača u Kocenu, gdje je oštro pobijao nagodbu i odsudio staročesku stranku. U prihvaćenoj resoluciji izriče se mladočeskim zastupnikom pouzdanje i bodri se jih, da uztraju i nadalje u borbi proti nagodbi.

U Tirolu pokrenuše Talijani živahnu agitaciju za razdieljenja Tirola u njemački i talijanski dio. Prvomu bilo bi glavno sjelo u Insbruku, drugomu u Trentu. Svaki od njih bi imao posebno zastupstvo a u skupnih poslovih zajedničko zemaljsko zastupstvo. Dadje li zbilja do takva razdieljenja, tada bi vlada morala u istom smislu podieliti Koruško, Štajersku i naše Primorje.

Odkritje Kačićeva spomenika zaokupilo je ovih dana sve hrvatske časopise bilo u kojoj hrvatskoj pokrajini. Tomu slavju pridružili se i drugi Slaveni, što nam pokazuje, da nije još posve izumro vez krvi medju nami i da se Slaveni sjećaju našega velikana, koji je onako krasno opjevao slavenske vitezove.

Rusija: Glavnje ruske novine slažu se u tom, da se je položaj nakon posjeta njemačkoga cesara u toliko promjenio, što imade sada veće nade, da će se uzdržati europejski mir. Njemačka da ide za tim, da dodje do sporazumka izmedju Rusije i Njemačke, što će se dogoditi bude li ona više poštovala i podupirala ruske interese nego li je to do sada činila. Prvi njemački ministar ili kancelar Caprivi odlikovan je od cara Aleksandra najvećim ruskim redom.

Italija: Iz Rima brzojavljaju, da je vlada tamo razpustila dva iredentska družtva t. j. družtvo „Oberdank“ i družtvo „Petar Barsanti“. Imena tih razpuščenih družtva govore jasno za čim su težili članovi i koja njim bijaše svrha. U talijanskom parlamentu biti će bez dvojbe vike i krike radi toga razpusta.

U slavu

Starca Milovana

(zvonjelica).

Još mi zora navjestnica dana
Sladko mirno i spokojno sniva,
A u gori vila se umiva,
Da mi podje duž hrvatskog stana . .

. . . Vila letnu . . . kita odabrana
Svud ju vienci i cviećem dariva,
Da ih nosi vesela i živa
Do spomena starca Milovana.

Redaj vience s vrpcami od zlata,
Sipaj cviećа u velikom broju
U Makarskoj, vilo umiljata.

Al uz vience, uz uzdarja sva ta
Ded položi i tu pjesmu moju
Skromni pozdrav istarskog Hrvata!

Rieka, 26. agusta 1890.

Rikard Katalinić-Jeretov.

Franina i Jurina

Fr. Ča bi reć, da ni bilo pondeljak nijenega „pol miša pol tića“ videt na Volosken?

Jur. Ter znaš, da se boje svetla božjega.

Fr. Ma se nete bat. sobotu.

Jur. Te stavit kakovu krpinu na obraz.

* * *

Fr. Lovranskemu meštru da te Slovenci iz Sežane diplom nest.

Jur. Ča bi reć?

Fr. Od veselja da j' dobil pravdu s „Franiuom i Jurinom“.

* * *

Fr. Moščenički Pierin da j' kupil muli od malinara.

Jur. Buzarona! Ča se j' va beći zvrnul?

Fr. Deju, da će hodit po komisione od Brseča do Kastva sakeh balotacioni.

Različite viesti.

Izbor dvojice zastupnika u kmetskih občinah političkog kotara Volosko. Dne 25. t. m. obavio se u gospodskom Volosko izbor dvojice zastupnika za izvanjsko občine toga kotara. Svi izbornici ili fiducijari — njih 74 — pristupiše k izboru. Predsjednikom izborne komisije bijaše imenovan vriečastni g. Ante Rogač, župnikdekan iz Hrušice. Birati se počelo okolo 9 sati u jutro. Vladu je zastupno jedan perovodja političke oblasti. Izbor bijaše gotov prije 11 sati. Svi izbornici glasovaše složno — kao jedan muž — za narodne predložnike za g. Slavoja Jenka, načelnika u Podgradu i gosp. Matka Mandića, urednika našeg lista. Po dovršenom izboru zaoriše složni izbornici u izbornoj dvorani trokratni: živio novoizabranim zastupnikom, a veseli uzklici razlieglose se daleko po krasnom Volоskom.

Poslije podne sastaše se kod objeda skoro svi izbornici u hotelu „Slatina“. Ovim se pridružilo i mnogo rodoljuba iz svega Volоskoga kotara. Za objeda vladalo je oduševljeno i iskreno veselje podjarivano rodoljubnimi govori i krasnom narodnom pjesmom. Izbornici iz podgradskoga kotara ostaviše nas okolo 5 sati poslije podne dočim su malo kasnije otišli i braća Lovranci, Moščeničani, Brsečani i Veprinčani. Najzadnji ostaše izbornici iz občine Kastavske, koji se pozabaviše još na Volоskom i napokon kod Matulja.

Srce je svakomu od veselja skakalo gledajući onu ljubav i slogu, koja je za izbora i kod skupnog objeda vladala. A kad si tekar čuo oduševljene rieči onih sviestnih izbornika, većinom kmetske ruke, morala ti skočiti na oko od zadovoljstva suza radostnica. „Ne jedan put“, uzkliknuše dični naši izbornici, zagrmiv se poreckim nasilnikom — „ne jedanput, već sto puta bude li trebalo pohrliti ćemo na izbore, da izaberemo opet i opet naše rodoljube i prijatelje, pak da njim ‘ šaljemo u Poreč dokle god njim nasilje mozlogrdi.

Prostor nam lista za danas nedopušća, da progovorimo o toj narodnoj pobjedi obširnije, ali biti će i tomu zgode. Medjutim svietao Vam obraz vriedni birači i izbornici pol. kotara Volosko i najsrdačniji: živili!

K izborom za gradove u Liburniji. Dne 30 t. mj. pozvani su izbornici gradova Kastav, Volosko, Lovran i Moščenice, da si izaberu zastupnika na zemaljski sabor u Poreču. Borba biti će po svoj prilici ljuta kano i prošle godine. Agenti talijanskoga političkoga družtva obilazili su ovih dana gradove naše Liburnije. Došlo ih i preko Učke. Medju njimi bilo i talijanskih zastupnika na zemaljskom saboru. Ovi nisu došli radi zabave u ovo doba godine, po ovoj vručini. Njih nije drugo dovelo u one strane van nakana, da agitiraju, do spletkare, da zavaraju kakvoga slabića i prevrtljivca. U naš tvrdi Kastav nisu se podufali. Tamo su poslali svoga

agenta, nekoga Petra Dešković iz Mošćenica, mlada čovjeka, koji se je do pred koju godinu izdavao za Hrvata i koji je dapače to svoje hrvatstvo bezsramno i u našem listu zagovarao i branio. Neimajuć kod kuće nikakva upliva podao se u Kastav prošav dne 25. t. mj. kano kakav grof kočijom po Voloskom U Kastvu izpitivao ovo i ono o predstojećih izborih govoreć proti Dr. Stangeru a hvaleć sarenjačkog kandidata. Zahvaliti može Bogu što se nije u Kastvu namjerio na brkate ljude, jer bi se danas za stalno bolje sjećao svoga izleta. Njegova agitacija svjedoči nam pako kako su nizko pali naši narodni protivnici kad se služe u nečiste svoje svrhe ovakvimi stvorovi, koji će bez dvojbe i njih prevariti kano što izdaše svoj rod i svoje porieklo U Lovranu rade za sarenjačkoga kandidata poznate kukavice, domaći izrodi il propali dotepenci, koji će za novac i proti svojim roditeljem agitirati. Sve što je poštenoga, neodvisnoga i čestitoga koli u Mošćenicah toli u Lovranu i Voloskom jest za Dr. Stangera, muža zrieloga, pametnoga i učenoga. Za Kastavske građjane niti se negovori: Oni će kao jedan muž glasovati za narodnoga predloženika, koji mora prodrieti budući naše stare sloge i bratske ljubavi, kojega preporučamo vrše svim dobro i pošteno mislećim i komu srdačno kličemo: da živi narodni kandidat dr. Andro Stanger!

Vjenčao se. Iz Žminja javljaju nam, da se je dne 20. t. m. tamo vjenčao občinski tajnik g. Niko Butković sa gospodjicom Marijom-Ivanom Rovis. Čestitamo.

† **Ivan Spinčić.** Dne 20. t. m. umro je u svojem rodnom selu Spinčići, Ivan Spinčić. Kao dječak naučiv se u kratko vrieme čitati i pisati, a nemoguć, kako je želio, dalje učiti, išao je kao sobar u obitelj bivšega predsjednika u Dalmaciji Vlaha, te proborario najveći dio življenja u službi te obitelji u Zadru, Mljetcih i u Trstu. Visoko su ga cienili svi članovi te obitelji radi njegova ničim i nikad neokaljanoga poštenja i radi njegove nepokolebive vjernosti, tako da su mu povjeravali i najveće stvari, i da su mu konačno i mirovinu doznačili. Nego nije ga poznavala i cienila samo ta slavna obitelj, koja ga je tako rekuć smatrala svojim članom, nego su ga cienili svi, koji su ga poznavali, a poznalo ga je njih mnogo osobito za njegova boravka u Trstu. Tu je on bio vodičem, savjetnikom, podupirateljem svih onih, koji su se k njemu utekli, a takovih bijaše osobito mnogo iz Kastavšćine, gdje je u svojoj rodnoj kući proživio zadnje godine radeć od rana jutra do kasno večeri kao najradeniji seljak. Sam je jako skromno, rekli bi skoro škrto živio — oblačio se priprosto, hranio se toliko, da je živio, pio nije vina nego u osobitih okolnostih — al druge je rad podupro kad mu se je prilika pružila. Medju ostalimi podupirao je izdatno pok. Antuna Spinčića, kad je ovaj u zlih godinah i u nepovoljnih obiteljskih okolnostih školao svoga sina Vjekoslava, današnjega profesora i zemaljskoga odbornika. Pokojni Ivan bio je Vjekoslavu dalnji rodjak i kratni kum, te se je zanj brinuo sbilja kao pravi kum, kao zamjenik otca, kao drugi otac. Mi bilježimo ovu kratku crticu, da pokažemo, kako i čovjek skoro nikakvih naukah i pripresta zanimanja može mnogo dobra učiniti, kad ima zdrav razum i pošteno srce. Dao Bog te bi naša zemlja i takovih radjala! Vječna ti spomen Ivane Spinčiću, koji si skromno živuć znao mnogo dobra učiniti, neznajuć ljevica što je desnica činila!

Kačićeva svečanost u Makarskoj. Po viestih koje vadimo iz talijanskih novina morala je izpasti Kačićeva svečanost veličanstveno. Puni jeda i otrova donose ovdašnji listovi crtice o rečenoj svečanosti, koja ih peče kano živa vatra. Hrvatske novine donašaju brzojavne viesti o toj svečanosti opisujuć ju kano nješto nevidjena i nečuvena. Svi hrvatski listovi zadoješe se u svečano ruho, a njekoji i nepišu o drugom nego o Kačiću. Čim nam vrieme i prostor lista dopusti izviestiti ćemo naše čitatelje obširnije o narodnom slavlju u Makarskoj.

Koliko nam je do danas poznato odužila se i naša Istra pepelu neumrloga velikana. Sva narodna družtva, čitaonice i pojedini rodoljubi odaslaše odboru u Makarsku pismene il brzojavne pozdrave. U tom je prednjačila i ovaj put naša krasna Liburnija sa svojim stražarom — drevnim Kastvom na čelu. Občina Kastav, čitaonica i Bratovšćina odaslaše brzojavne čestitke. Za njim povelo se Volosko. Opatija itd. Prigodom izbora narodnih zastupnika na Voloskom bijaše odaslan podulji brzojav u Makarsku, kojim se rodoljubi Liburnije izpričaše što nemogu sudjelovati kod hrvatske svečanosti. I Slaveni Trsta učiniše svoju svetu dužnost. „Čitaonica“, političko družtvo „Edinost“, „Delavsko podporno družtvo“, načelničtvo podružnice „sv. Cirila i Metoda“, „Hrvati radnici“, uredničtva „Edinosti“ i „Naše Sloge“ te pojedini rodoljubi poslaše u Makarsku brzojavne pozdrave i čestitke.

Glavna skupščina „Bratovšćine hrv. ljudi u Istri“ obdržavati će se dne 1. septembra t. g. u svojem sjelu u drevnom Kastvu gradu. Upozorujemo članove „Bratovšćine“ i njezine prijatelje na „Oglas“ predsjedničtva (na četvrtoj stranici), kojim sazivlje skupščinu i priobćuje dnevni red. Očekujemo od naših istomišljenika, članova i prijatelja naše „Bratovšćine“, da će se mnogobrojno sakupiti dne 1. septembra u našem Kastvu, da ponovno pokažu koliko njim leži na srcu naša mila „Bratovšćina“.

K izborom izbornikah u Podgradu. Svakomu je poznato, da je občina podgradska napučena samimi Slovenci i Hrvati. Čovjeku nebi moglo ni na um pasti, da bi kod budi kojih izborah moglo biti kakve protuslovenske ili protuhrvatske agitacije. A ipak bilo je je neočekivano mnogo kod izbora izbornikah obavljeca netom u Podgradu. Na čelu agitacije bili su gospoda Jakšetić, Marotti i Linz. Gosp. Jakšetić je bivši župan-načelnik podgradski, o kojem se zna, kako je gospodario sa občinskim imetkom, i koj čini sve moguće proti sadanjemu g. načelniku, svakako s namjerom, da bude opet načelnik. Gosp. Marotti je netjak od nedavno pokojnoga Frana Marotti-a, bivšega načelnika u Kastvu i zemaljskega zastupnika, o kojem ide jedan glas, da je bio muž dosta bistre glave, al da ju je upotrebljavao više na svoju nego li na občenitu korist. Njegovu netjaku Franju prišliću na blago u Obrovo, manjka i strićeva uma i izkustva, al u jednom kao da ga je i nadmogao, naime u želji za sticanjem, za obogaćenjem sebe i svojih. Radin je i štedljiv možda i preko mjere; svaki novčić, što no rieč prije dva put obrne, nego li ga potroši. I zato nebi mu nitko zamjerao, paće njegova radinost i štedljivost, u koliko nije prekomjerna, je hvalevriedna. Al baš s toga, što je toli štedljiv i što nikad nedaje nit neučini ništa u občenite svrhe, čudi se sada svatko kako to, da je Marotti kod izbora toliko trošio i dodaje, da nije moguće, da je svoje trošio. A odkud je dobio novce? To će on najbolje znati, a mi po onom, što se drugud po Istri u sličnih okolnostih radi, sudimo od kuda. Dobro je, da ga poznamo i da znamo s kim je u savezu. Valjat će nam za budućnost. A on nek bude osvjedočen, da kašto mu nije koristila ova prva navala, ova prva borba, tako neće mu uspjet nit unapried. Njegovi saveznici izgubili su svoja na medju srjestnimi Hrvati i Slovenci Istre, pak jih neće već zadobiti, makar Marotti razdielio još veće novacah i makar on upregao još više konjah i utrudio jih još jače vozeć birače iz Obrova, Javorja i Gradišća. Gosp. Linz je onaj čovuljak, koji je bio dosadio u svoje vrieme i svojim u Poreču, te je bio usljed toga premješten u Tirol, a pak je usrećio podgradski kotar kao šumski činovnik. Proti njemu se je već drugda tužbah čulo. Sad je on, cea. kr. činovnik, agitirao medju pukom, nagovarajuć Brkine, da treba izabirati u sabor ljude, koji se neprotive Talijanom, s drugimi riečmi, da bi trebalo, da bude porečki sabor jedno stado koje bi danas sutra proteglo svoju ruku preko mora. Njemu bi se dopadalo, da naš narod bira zastupnike kakav je bio pokojni Križanac, komu su se laskali i lizali, a za hrbtom mu se smijali, znajuć da ga vode u nepoznate zemlje. On je k tomu i jednu drugu liepo upotriebio — sve valjda da se prikupi svojim u Poreču. Činio je pozvati baš za dan izbora sve Pregarce k notaru, da podpišu njeko pismo o dieljenju zadružnoga zemljišta, koje njim je on za skup novac obavio. On, čujemo da ide iz Podgrada paće i iz pokrajine; mi nećinimo drugo, nego ga prema onom što smo rekli, preporučamo braći u Dalmaciji.

Iz Krka. Dne 13., 14. i 16. t. mj. vršili se občinski izbori u gradu Krku. Za negdašnje naše gospodare Mletićе bio je grad Krk središte i uporište njihovog rada u kvarnerskom zaljevu. Nije dakle čudo, ako je isti grad pomoću doseljenih mletačkih obitelji poprimio sasvim talijansko obilježje. Hrvati, koji su se tekom vremena doseljivali u grad, potalijančili se, te sad imamo od njih, po onoj staroj poslovici, najžešće protivnike. Spada doista pod krčku občinu hrvatsko selo Vrh sa 350 stanovnika, ali zapušteno košto jest, bez škole i svećenika, postaje predmetom, gdje naši protivnici mogu sa uspjehom upotriebiti svoja nečista sredstva. Uz takve obstojnosti Hrvati stanujući u gradu, malo njih na broju, nisu mogli stupiti u borbu kao stranka, al ipak s druge strane nisu smjeli ostati ravnodušnimi motriuci i pustiti, da bud tko zasjedne u občinski ured. Stoji njim uvjek u pameti način, kojim su krčka gospoda s njimi postupala za vrieme njihovog paševanja; nemogu zaboraviti pačanje krčke gospode i fukare u izbore zastupnika za vanjske občine, a napokon njim dozlogrdilo i ono gramzeuje za občinskim dobrom i imetkom, što no je pokazala nekolicina izmed krčke gospode. To je ponukalo Hrvate stanujuće u gradu Krku, da stupe u izbornu borbu. Nije njih dakle vodila želja za svojatanjem, nego lih namjera, da štite sebe i probitke grada pred pohotom nekolicine. S tom namjerom pružili su pomoćnicu ruku krčkim kopačem, kojim je takodjer dozlogrdilo sebično i nečisto gospodarenje nekojih krčkih kaputaša. Krčka kopačka stranka postavila je dakle svoje predloženike u trećem izbornom tielu. Tu je protivna stranka izniela sva svcja paklenska sredstva, da zastraši, podmiti i prevari dužne, potrebne i bezazlene izbornike. Tridesetorica najgore fukare pomješano sa nekojimi takozvanimi gospodičići, medju kojimi učitelj propatriaške škole u Trstu Kiričić i učitelj gradske škole u Kopru Udina obletavali zastrašene i zapanjene izbornike, te jih vukli kao janjce na klaonicu. Pricstili dražbom, nudili i do 50 for. za pojedine glasove, strašili svakakvimi izmišljotinami izbornike, iztrgavajuć njim silom iz ruku glasovnice. Nije čudo dakle što je kopačka stranka, koja se pouzdala jedino u samosvjest i poštenje izbornika, podlegla u trećem tielu. gdje je najsiromašniji dio pučanstva. Kad se ipak ta masa osviestila iz one bezsviestice, u kojoj je bila umjestno podržana, mnogi dodjoše molbom, da se uniši izbore, obećujuć, da bi se tada drugčije vladali.

U drugom izbornom tielu su većinom kramari, te kopači nisu niti postavili svoje kandidate. Medjutim odiučujuća boju cielomu zastupstvu je imalo dati prvo izborno tielo, jer takozvanoj krčkoj gospodi nisu dali mjesta izbornici niti u trećem, niti u drugom tielu. Svi su dakle sa napetošću očekivali uspjeh izbora u prvom tielu. Pobjedu su održali prijatelji mira i reda, te bijahu izabrani sliedeća gospoda: dr. Fran Volarić, pop Petar Žic, Miroslav Celebrini, Antun Karabaić, Jakob Dunković i Jakov Fiorentin, koji su dobili 16 glasova, dočim su jih protivni predloženici dobili 14. Za prve su glasovali svećenici i trieznuji oporezovnici, dočim su za potonje glasovali pet c. kr. poreznih činovnika, med kojimi i jedan Slovenac, onda umirovljeni c. kr. porezni prijemnik, umirovljeni sudbeni kancelista, dva sudbena podredjena činovnika, dva učitelja pučke škole, jedan profesor na realci u Trstu, jedan kopač, jedan mesar, a na koncu prikazala se punomoć blagonaspomene u ovom kotaru Šandora Ellu-schegga. U nekoj bezsvjestici gradskog zastupstva pred više i više godina bio on izabran počastnim gradjanom, te je htio, da se sada oduži svojim negdašnjim prijateljem, pomažuć njim do jasala. Ipak izborno povjerenstvo nije ga pripustilo glasovanju, jer su manjkali nuždni uslovi. Djilitnuo se, nepogodio cilja po svom običaju. Glavno uporište protivne stranke bili su, kako izvidno, činovnici. a najpače oni na poreznom uredu. Cea. kralj. protustavnik Thedrez imao poći dne 12. t. m. na vojničke vježbe, ali ovud kola obćenite glas, da mu je već pred dva mjeseca bilo obećano, da će ga za ovu godinu izbavit. On učinio dvaput molbu i dvaput mu bje odbijena. Treći put ipak postignuo svrhu. Nekoji vele, da se izpričao ogromnim poslom na poreznom uredu. To ipak nije pričelo porezne činovnike, da za izbora zore cielo vrieme na prozoru. Dapače dne 16. t. m. došli ljudi u porezni ured, da plate porez, pak nenaši nijednog činovnika.

Tako se eto dovršili izbori. Mjesto jasala i gulaša, došao hladni tuš. Krčka gospoda se zadovoljavaju dati oduška svom jadu kroz zvižduk svojih sinova, koji put uličnjaka napastuju mirno prolazeće svećenike. Djedovska ugladjenost! Punctum.

Dne 3. tek. mj. priredilo „Planinsko družtvo“ iz Sušaka izlet u Punat i Košljun. Priredilo se u Puntu pučki ples i regatu sa ladjami. Pod večer bila skupna večera u šumici na ubavom ostriću Košljunu. Izletnici razdragani krasnim položajem dadoše i tuj oduška svom veselju. Redale se zdravice. a mladji naraštaj pratio jih domoljubnimi pjesmami. Mngč. O. Stanko Dujmović snimio u skupu fotografiju izletnika. Sakupilo se tom prigodom 18 f. za medicinski fakultet, a isto toliko za našu „Bratovšćinu hrvat. ljudi“, te napokon izletnici obdarili i franjevački samostan na Košljunu. U 10 sati večer odvezoše se izletnici, praćeni željom, da se naskoro opet sastanemo na bratski domjenak.

Dne 8. t. m. pohodio nas iz Opatije g. profesor Jagić sa svojom vriednom gdjicom kćerkom, te su za tri dana bili gosti našeg zastupnika g. dra. Vitezića. Pregledao je rukopis krčkog statuta, samostansku knjižnicu u Košljunu i druge naše starine. Mi smo pak bili prezadovoljni, što smo mogli čuti njegovu prijaznu i učenu rieč.

Još bi bilo koješta, da kažem, al se bojim, da me g. urednik svega ne strpa u koš, pak završujem.

Iz Žminja pišu nam 25. t. mj. Rekoste već više puta. g. uredniče, da nam predbacuju naši narodni protivnici poslije svake njihove propasti bilo kod kojih izbora, da je propalo bogatstvo, inteligencija i red, a pobjedilo siromaštvo, glupost i nered. Tako se govorilo i pisalo i kod nas poslije svake propasti šarenjačke stranke, a tako biva i svuda drugud, gdje pobjedi zakon i pravica. O bogatstvu naših šarenjaka nećemo da govorimo, jer imade medju njimi i prosjaka, a kako je stečeno to bogatstvo, znademo mi kmetovi ponajbolje. O inteligenciji naših šarenjaka bilo je dosta govora u Vašem cienjenom listu, a gdinoviti naš „Manlio“ mogao bi s tim namazati čitavu poreču „babu“ i puljskoga „oslića“. Tà poznate su i Vam njegove butilje izpod postelje, svakojaki noćni nemiri, divljačka napadanja, uznemirivanje istih mrtvih i mrtvačkih kostih na groblju. To su bez dvojbe sve najbolji znakovi inteligencije i uzornoga reda naših šarenjaka. Al o samom napretku i redu u občini neka Vam služe sliedeći podatci za vrieme šarenjačke i hrvatske uprave na občini. Iz tih podataka razviditi ćete kakav je bio red i napredak pod šarenjačkom, a kakav pod hrvatskom upravom. Al neka govore brojke. Občinski dug iznašao je 30. junija god. 1886. u svemu 6579 for. i 54 nvč. Godine 1887. pao je taj dug na 4884 for. i 58 nvč. Taj dug preuzelo je hrvatsko zastupstvo iz ruku talijanaške uprave. Da vidimo, kako je upravljalo hrvatsko zastupstvo, evo izkaza duga naše obcine za godinu 1888., 1889. i 1890.

Godine 1888. spao je naš občinski dug na 1303 for. 50 nvč. Godine 1889. spao je taj dug na 1051 for. 82 nvč., a godine 1890., kojoj nismo još na koncu, iznaša sav naš občinski dug samo 778 fr. 82 nvč. Te brojke jasno govore, kako je naše občinsko zastupstvo u tri godine smanjilo občinski dug sa 4884 for. 58 nvč. na samih 778 for. i 82 nvč.

Kad brojke govore, tada mora fantazija mirovati. Ovdje dakle nepomaže našim šarenjakom nikakva fantazija, nikakvo klevetanje i nikakvo ocrnjivanje, jer brojke nepobitno dokazuju, da se kod nas pod hrvatskom upravom napreduje u svakom pogledu dočim se je pod talijanaškimi upravami godimice sve to dublje padalo u — svakom obziru.

Opet petarde u Trstu. Javili smo nedavno, da su naši nespašenci bacili petardu u susjednih Barkovljah u predvečerje rodjendana Njeg. Veličanstva cesara i kralja Frana Josipa. One večeri pripravili su naši Barkovljani svečan obhod po svojem mjestancu. Nespašenci htjedoše potamniti tu svečanost te bacišе petardu.

Dne 24. t. mj. slavilo je naše „Delavsko podporno družtvo“ godišnjicu blagoslovljenja svoje zastave. Uz pratnju glasbe i sa krasnom trobojnicom na čelu pošla je silna povorka članova iz družtvenih prostorijah u crkvu sv. Antona k sv. misi. Glasba je udarala narodne komade putem u crkvu i natrag. Našim radikalcem nije bilo dakako po ćudi, što se je okolo družtv. zastave sabralo neprebrojno množtvo Slovena. grada Trsta, koji su junački koracali uz pratnju narodnih davorija.

Istoga dana bijaše na večer velika svečanost u najvećem ovdašnjem vrtu „Al mondo nuovo“. Tuj se opet sastalo veliko množtvo našega puka, ponajvećma radnika. Čisto slavenski program izveden bijaše na obće zadovoljstvo.

Tršćanski nespašenci, da potamne i ovu slavensku svečanost, poslužiše se na novo svojim paklenskim orudjem. U nedelju u 2 sata poslije podne bacišе petardu na stubah pred vrati družtvenih prostorijah. Udarac bijaše toli jak, da ga se je čulo i u udaljenijih ulicah. Nesreće nije Bogu hvala bilo nikakve. Nu to nebijaše našim nemirnjakom dosta. Danas (dne 27. t. m.) u 10. sati u jutro bacišе petardu u zgradi ravnateljstva policije na III. katu pred vrati nadkomesara Busich-a. Po bielom

dakle danu, u policijskoj zgradi, zar to nesmrdi po nihilistih?

Sa podnožja Učke pišu nam polovicom augusta 1890. Začuvši, da nam je presvjetli biskup imenovao župe-upraviteljem častnoga gospodina Frana Marčinka, stalo nam je Vranjéanom življe kucati srce od radosti. A kako i nebi, kada nazrievamo u tom našem nedavno nadošlom duševnom pastiru i otcu vrlog svećenika i odvažnog rodoljuba, kakvog upravo krvavo potrebuje naša pusta i zapuštena Vranja.

Ovom prigodom smatramo si dužnošću zahvaliti najtoplije gosp. Petru Pikuliću, koji je uz svoju župu Lupoglav upravljao i vranjskom upr. požrtvovno; nemareć na preveliku odaljenost pojedinih mjesta, obilazio je sela i kuće po slabih putevih pa i po najvećem nevremenu. Nije šala upravljati revno tima dvjema župama, koje su mogu usrtiti medju najprostranije i najgorovitije. Hvala mu, stoput hvala! Sramim se ovdje očitovati, da je i medju nami seljaci zabludjelih ovaca, da se je i u našem skromnom mjestancu našlo bezsramnika, koji su prevrieduom gosp. P. Pikuliću, dok je bio našim župnikom, ogorčavali i otežčavali život.

Da, medju nami kmetovi čistog hrvatskog roda i jezika našlo se ih, koji se podahu nečistim spletkam pazinske gospode, te izvadjali njihove smradne i pogane osnove; činiti neprilike makar i škodovati, na putu i kod kuće i gdjegod je samo moguće; buniti prosti puk laži i klevetami proti osobi, koja im nije po ćudi dotle, dok se čaša uztrpljivosti ne prelije, te ju ne odstrani od takovih smutljivaca. — Takovim načinom postupala je nekolicina proti bivšemu našemu g. župniku, dok najposlje nedotjeraše do toga, da mu je njeka divljačka ruka posjekla trsove, čim mu bijaše počinjena velika škoda. Razumije se, da je sve to veoma razžalostilo njega, tim više, što vidi, da se u njegovom stadu, za koje radi dušom i tielom, da ga pomogne duševno i materijalno, nakazi stvorova, koji ogorčavaju život svomu domorodcu, svomu vlastitomu duševnom otcu. — Tako ozlovoljen ostavi nas vriedni župnik, koji je medju nami preko dvadeset godina boravio. I tako eto ostasmo dugo bez svoga vlastita župnika. Uzrok tomu su samo dvojica, dva licumjerca, dvie ništarije. Ako bi i u napried rovali, poštenje Vranjaca zahtjeva, osujetiti im posao, ne obćiti s njimi, već ih prezirati, jer takovi drugo ne zasluže, jer kvare i ozloglasuju cielo selo.

Eto nam konačno g. Fr. Marčinka u našoj sredini. Dobro došao! kličemo Ti na dolazku razigranim srcem. Svomu rodu i djelovanju naći ćeš ovdje prostrana polja; pune ruke posla je medju nenkimi seljaci, dok se ne iztriebi kukolj od pšenice, dok se ne izgladi što je pusto i grbavo. Ali samo ne valja klonuti duhom; naći ćeš se i ovdje prijatelja i pomagača, s kojima treba složnimi silami nastojati, probuditi i unaprediti Hrvate pod milom nam Učkom gorom. Budi nam u dvojbi savjetnik, u potrebah našib podpomagatelj, nama i našoj drobnoj dječici učitelj, pak i u nas će goriti živ oganj ljubavi za Te. Samo napried! Učkar.

Oluja od dne 25. t. m. Kojugod novinu primemo u ruke, svaka govori o silnoj oluji, koja je vladala dne 25. t. mj. około 6 sati poslije podne. Oluja ta zahvatila je dobar dio Europe. U naših stranah bijaše toli biesna, da se slične ni stariji ljudi nesjećaju. Odasvud dolaze glasovi o nesrećah na ljudskom životu, na blagu, stanovih i prirodninah.

Iz Tinjana pišu nam, da je tamo velike štete naniela ta nesreća i to na kućah, grozdju, drvetju itd. Vjetar da bijaše toli jak, da je polomio skoro posve dvie krasne lađonje a treću jako oštetio. Ta stabla, za koja računa puk, da riese tinjanski trg bar 300 godina, njihao je biesni vjetar kao slabu grančicu.

Na Pazinščini polomio je vjetar također raznog stabalja, pobacao sa krovova žliebove a žliebove na kazarmi u Pazinu odnio 60 metara daleko; u istoj kazarmi — sadašnjem kapetanatu — pao je zid izmedju dvih soba. Poslije oluje palo je i nješto kiše ali ni izdaleka koliko je treba.

U našem moru dogodilo se više nesreća. Tako je poginuo izmedju Pirana i Salvora član imućne obitelji Cesaro sa mladom suprugom s kod sv. Martina na Cresu nasukao se austro-ugarski bark „Sloboda". Govori se, da je poginulo i tuj njekoliko osoba.

Tjedni sajmovi u Zagrebu. Gradsko zastupstvo u Zagrebu zaključilo je, da se počam od 27. agusta t. g. drže u zagrebu tjedni sajmovi i to svake srieda ili ako na taj dan pada blagdan, prvoga sliedećega dana, zatim na veliki četvrtak i na Tominje (21. januara). Poznato je, da se na zagrebačke sajmove dovadja veliki broj rogate marve, konja i krmaka. Upozorujemo s toga i naše marvinske trgovce i mesare na zagrebačke tjedne sajmove, gdje će im se pružiti prilika, da će moći uvjek liepoga blaga uz povoljne ciene nabavljati, jer se na zagrebačkih sajmovih stiče čitava produkcija stočarstva Hrvatske i sjeverne Bosne. Sa zagrebačkih sajmova izvaža se rogata marva i krma na sve strane, osobito u austrijske zemlje, a konji u Italiju.

Liepi dar medicinskomu fakultetu. „Hrvatskoj" pišu: „Hrvatska omladina cieneći svedjer plemenite ciljeve i povodeći se za vriednimi idejali opet je pokazala, da Hrvatska imade nade, da imade zdravo djaćtvo, zdravu mladež. Mi smo ovo pridonieli malen darak na žrtvenik domovine, rekosmo malen darak ali ugodan srcu, ugodan zerodu. Dakako, da nas je muke stajalo, dok smo skucali ovo nešto novca, no mi smo je sa slasti podnieli, jer smo bili uvjereni, da će od toga crpsti golemu korist naš mili narod. Taj liepi darak stoji u 238 for. a. v. što su ga medju sobom sabrali abiturijenti gimnazija i to: *a*) zagrebačke (njih 26) 100 for.; *b*) riečke (26) 86 for.; *c*) vinkovačke (12) 28 for.; *d*) požeške (8) 16 for.; *e*) varaždinske (4) 8 for. — k ovom pridružuju se još abiturijenti gimnazije splitske, čim će se dokumentirati solidarnost i zajednicu medju mladeži ov i onkraj Velebita. Želja je ovih prinosnika, da se što prije ostvare nade njihove i nade čitavoga naroda, da se što prije podigne fakultet medicinski". Živili naši abiturijenti!

Priposlano. *)

Izvolite uvrstiti, veleštovani g. uredniče, pod moju odgovornost sliedeće priposlano, na što me usilovaše gospoda kod porečke junte.

Dekretom 15. marča 1889 br. 580 i 616 naložio mi je zemaljski odbor u Poreču — kao predsjedniku cestovnoga odbora u Buzetu — da provedem hrvatska izviešća istoga odbora od dne 29. i 31. januara 1889 br. 47 od 1888. na talijanski jezik. Tomu nisam mogao zadovoljiti, jer se protivi zakonu i jer nepoznam posve talijanskoga jezika.

Dekretom od dne 27. maja 1889 br. 580 i 616 pozvao me je zemaljski odbor, da ovršim nalog dekretah od dne 15. marča pod gornjimi brojevi t. j. da predložim talijanski prevod pod pretnjom na globu od for. 20.

Oslanjajuć se na nezakonitost takvog zahtjeva i pobijajuć one iste paragrafe, na kojih temelje gornji zahtjev i koji nespominju ništa o jeziku, u kojem bi imao cestovni odbor dopisivati sa zemaljskim odborom, odgovorih sl. zemaljskomu odboru, da njegovomu nezakonitomu zahtjevu nemogu zadovoljiti.

Videći kako se samnom postupa od strane zemaljskoga odbora, pritužih se visok. c. kr. ministarstvu unutarnjih posala u Beču, koje mi je odgovorilo, da nemože poduzeti nikakve mjere u našem poslu.

Na to se utekoh kratkom spomenicom Njeg. Veličanstvu premilostivomu našemu cesaru i kralju Franu Josipu I. moleći ga, da, pošto sam kažnjen od zem. odbora globom od 40 for. stoga, što se služim kao predsjednik cestovnoga odbora jezikom puka, koji me je kao takova izabrao — što ja držim posve zakonito — milostivo mi odpusti gornju globu i da me rieši dužnosti i časti predsjednika cestovnoga odbora, predvidjene u zakonu.

Odgovor je na to glasio, da se obratim na c. kr. vrhovno sudište u Beču.

Nu pošto bi me to odviše stojalo i neznajuć kakav bih odgovor dobio, odlučih se predati sav taj postupak zemaljskoga odbora na javnost i upitati isti odbor:

1. Jeli mora čovjek gdje na svietu pisati sa domaćimi oblastmi u jeziku koj nepoznaje?

2. Je li može sl. zemaljski odbor od mene zahtjevati, da mu dopisujem u nepoznatomu mi jeziku i to uzprkos čl. XIX. državnog temeljnog zakona od god. 1867?

3. Može li me i smije radi toga kazniti sl. zemaljski odbor u Poreču sa globom od 40 for.?

U Buzetu, 24. agusta 1890.

Fran Flego,
predsjednik cest. odbora.

*) Za članke pod ovim naslovom neodgovara Uredništvo.

Listnica uredničtva.

Mnogobrojnim prijateljem i znancem, koji čestitaše pismeno il brzojavno našemu uredniku prigodom njegovog opetovnog sjajnog izbora, neka bude ovim izrečena najsrdačnija zahvala.

G. Franu! Učinismo kako nam i sami savjetujete t. j. u koš. Da ste nam zdravo.

Listnica uprave.

Uplatili su nadalje za „N. Sl." od 20. julija do 31. julija sliedeća gospoda: J. L. Trst f. 2.50. K. A. Buzet for. 5; Prom. rava, drž. želj. Trst (oglas) for. 4.50; Čitaonica Otočac for. 2.50; J. P. Dobrinj for. 1; Fontana Trst (oglas) f. 7.50; R. M. Pula for. 2; U. M. Pazin f. 4; O. B. Trebinje for. 3.50; M. I. Bakar f. 1; G. P. Kozala f. 2; M. Š. Višnjan f. 13; G. S. M. Kuterovo f. 2.50; T. A. Buje f. 2; S. I. Vužja Gorica f. 2; M. M. Pantera for. 1; J. B. Sv. Lovreč f. 2; S. F. Plomin f. 1.60; P. M. Žminj f. 5; P. M. Sviak B. for. 2; I. A. Cirkvenica for. 2; L. J. Trst for. 2.50. (Sliedi.)

Lutrijski brojevi

Dne 16. agusta.

Trst	55	87	24	8	21
Budapest	20	51	32	38	19
Linc	11	51	56	16	67
Innsbruck	24	42	9	53	76

Dne 27. agusta.

Prag	76	59	49	20	2
Lavov	22	56	89	49	17
Hermannstadt	52	84	75	89	3

Oglas.

Na temelju §. 15 družtvenih pravila saziva se redovita godišnja skupščina „Bratovščine hrvatskih ljudi u Istri", koja će se obdržavati u prostorijah „Narodnoga Doma" u Kastvu u ponedeljak dne 1. septembra 1890 u 3 sata poslije podne sa sliedećim dnevnim redom:

1. Pozdrav predsjednika.
2. Izvieštaj tajnika i blagajnika.
3. Izbor upravljajućeg odbora.
4. Izbor revizijonalnog odbora.
5. Eventualni predlozi.

Odbor „Bratovščine hrv. ljudi u Istri"
Kastav, dne 25. agusta 1890.

Ante Turak
predsjednik.

Živic i drug. u Trstu

imadu u svojem skladišću, **ulica Zonta hr. 5.** svakovrstnih strojeva za gospodarstvo te za svaku drugu porabu, kano i sve ostalo što spada na strojeve. Osobito preporučaju se njihove **sisaljke** (pumpe) za vadjenje vode, pretakanje vina, gašenje vatre, škropljenje trta i bilja; cievi za vodovode te za svaku drugu porabu iz lievanoga i kovanoga željeza, kositra, kaučuka i lana; mlatilnice i čistilnice žita, trebionice kuruze, slamorezuice, tiskalnice, mastionice grozdja itd.

Prodavaju samo prokušanu izvrstnu izvanjsku i domaću garantiranu robu uz nizke ciene šaljuć ju svuda prostu od carine.

Za sada preporučamo osobito **mlatilnice** i **čistilnice** žita sa opazkom, da naše strojeve također sami popravljamo.

Dočim se bliža čas trganju groždja, preporučamo naše trde tiskalnice i mastilnice (preše i mline za groždje).

Strojeve kod nas kupljene popravljamo kad je od potrebe i priskrbljujemo za oštećene dielove, druge dielove.

6 **Schivitz & Comp.i**

Mejnarodni promet
prve Primorske družbe za prevažanje mèblev
KONRAD EXNER
via Squero Nuovo št. 7. skladišča via Ferriera št. 9 (Telefon št. 265) v **Trstu.**

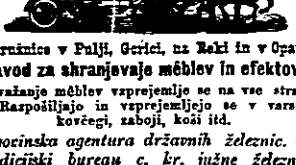

Pod ruinice v Pulji, Gerici, na Reki in v Opatiji
Zavod za shranjevanje mèblev in efektov.
Prevažanje mèblev vsprejemlje se na vse strani. — Raspošiljajo in vsprejemljejo se v varstvo kovčegi, zaboji, koši itd.
Trgovinska agentura državnih železnic. — Spedicijski bureau c. kr. južne železnice v OPATIJI.
Redna dovažanja in odvažanja do in od parnikov — Nakladanja in razpošiljanja na vse strani. — Zastopniki v vseh mestih doma in v inozemstvu. Služba za poštne in hitre pošiljatve in pošiljatve priljage.
Glavna agentura paroplavnih družb za Istro in Dalmacije.
NB. Prazni vozovi za prevažanje mèblov odpošiljajo se točno na vse postaje. Informacije točne in gratis. Vprašanja je stavljati direktno na centralo v Trstu. 6—8

Traži mjesto.

Doktor prava sa petmjesečnom sudbenom praksom, koji pozna slovenski, hrvatski i njemački jezik, a ponješto i talijanski, traži mjesto ko! odvjetnika ili bilježnika.

Ponudbe s uvjeti neka se šalju do 29. agusta na **P. F.** post-restant, Brežice (Štajerska). 2—2

Grlena bol kašalj, hreputavica, promuklost, nazeb, zatvorica, rora. zapala ustiljeh itd.
mogu se u kratko vrieme izliečiti rabljenjem
NADARENIH
Prendinijevih sladkišah
(PASTIGLIE PRENDINI)
što jih gotovi Prendini. lučbar i ljekarnar u Trstu

Veoma pomažu učiteljem, propovjednikom itd Prebdj-nik kašljuć noćih, navadne jutranje hreputavice i grlenih zapalah nestaje kao za čudo zaimanjem ovih sladkišah.

Opazka. Valja se paziti od varalicah, koji je ponačinjaju. Zato treba uvjek zahtjevati Prendinijeve sladkiše (Pastiglie Prendini) te gledati, da bude na omotu kutijice (škatule) moj podpis. Svaki komad tih sladkišah ima otisnuto na jednoj Strani „Pastiglie", na drugoj „Prendini".

Ciena 30 nč. kutijici zajedno sa naputkom.
Prodaju se u Prendinijevoj ljekarni u Trstu (Farmarcia Prendini in Trieste) i u glavnijih ljekarnah svieta. 27—43

Marijaceljske želudačne kapljice

izvrstno zdravilo pri vseh boleznih na želodcu.

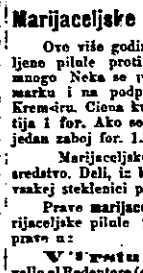
Škatulica.

Neprecenljive dobrote je posebno vpliv njihov pri netečnosti, slabosti želodca, ako s grla smrdi, napenjanju, kislem pehanju, koliki, želodčnem kataru, goreče (vzavci) pri preobilnej produkciji slin, rumenici, bljuvanju in gnjusu, glavobolu, (ako je kol želodca) krč v želodcu, zabasanji, preobilnosti jedi in pijač v želodcu. Cena steklenici je z nakazom vred samo 40 nov. velika steklenica samo 70 nov. Glavni zalog ima lekarničar **Karl Brandy, Kremsier, (Moravija)**

Svarilo! Pristne Marijaceljske želodčne kapljice ponarejujejo in posnemajo se mnogovrstno. V zaznanje pristnosti mora biti zamotana vsaka steklenica v rdeč omot, providen z gornjo **varnostno znamko** ter mora biti na vsakem priloženem poduku za vporabo razun tega opomnjeno, da je bil isti tiskan v tiskarni **g. Gusek-a i Kremerica (Kremsier).** 1—13

Marijaceljske pilule proti začepljenju.

Ove više godina se najboljim uspjehom rabljene pilule proti **začepljenju** tiela **patvore se** mnogo Neka se pazi dakle na gornju zaštitnu marku i na podpis lekarnika C. Brady, u Kremsiru. Ciena kutijici 20 **kr.** Zahoji za 6 kutija 1 **for.** Ako so novac unapred pošalje stoji jedan zaboj for. 1.20, dva zaboja for. 2.20.

Marijaceljske želodčne kapljice niso tajno sredstvo. Deli, iz kateri'a obstoji, oznanjeni so na vsakej steklenici priloženemu poduku za vporabo

Prave **marijaceljske želudačne kapljice** i marijaceljske pilule proti začepljenju dobivaju se prave u:

V Trstu u Lekarnah: dr. Vittorio Serravallo al Redentore (glavno skladišče); pl. Leitenburg All' Ercole trionfante; do Leitenburg Edoard, alla Salute: A. Praxmayer al dae Mori; Prendini Pietro, alla fontana imperiale; Benedetto Sarava All' amazone Trionfante; Antonio Suttina, Batt. al Camello; Benedetto Vlah-Minnasi, dvorska lekarna; Biazoletto, all' orso nero. — U Sežani u lekarni: Filipa Ritschela, kao što i u svih ostalih lekarnah.

Pošilja blago dobro spravljeno in poštnina prosto!

Teodor Slabanja

srebrar v Gorici, ulica Morelli št. 17,

priporoča se vljudno pri **visoko častiti duhovščini** v napravo **cerkvenih posod** in **orodja** najnovejše oblike, kot: **monstranc, kelihov itd. itd.** po najnižji ceni.

Stare reči popravi, ter jih **v ognji pozlati in posrebri.** Na blagovoljno vprašanje radovoljno odgovarja. 47—34

Pošilja blago dobro spravljano in poštnine prosto!

Gotov zaslužak.

Vsak priden mož more si na jako dostojen način na dan prislužiti **5 do 10 goldinarjev,** ako prevzame lukrativno **zastopstvo** za nek povsodi vdomačen artikel.

Agentje nastavljajo se po vseh mestih monarhije in ako so rabljivi, dobe tudi **stalno plačo.**

Ponudbe je pošiljati: 10—10—5
J. Löwy, Budapest, Hatvanergasse.

Izdavatelj i odgovorni urednik **M. Mandić.**

Tiskara Dolenc.

Broj 36. U Trstu 4. septembra 1890. Godina XXI.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlane se pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redaka stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja na pogodbe sa upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“ Ime, prezime i najbližu pošta valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se i netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 3 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½, i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nala z se u Via Caristia br. 25

„Slogom raztu male stvari, a nesloga sve pokvari“. Nar. Pos.

Pobjeda u Liburniji.

Zadnji dani mjeseca agusta god. 1890 ostati će u poviesti našega narodnoga pokreta u Istri zabilježeni zlatnimi slovi. Dne 25. i 30. agusta pozvano bijaše pučanstvo naše krš'ne Liburnije, da izreče osudu nad nečuvenim do sad činom talijanske većine na zemaljskom saboru u Poreču. Prvog dana imale su izvanjske občine političkog kotara Voloskog izabrati dvojicu poslanika na zemaljski sabor, a drugog dana gradovi istoga kotara jednoga poslanika. Ova dva dana valjalo je odlučit biračem il izbornikom toga kotara, hoće li se mirne duše podložiti nasilju porečke gospode ili odlučno ustati na obranu zakona i svojih pravica.

Mi nismo ni časak posumjali o tom, što će se dogoditi. Nevodjeni proročanskim duhom, već na temelju postojećih činjenicah i oslanjajuć se na čvrst značaj i budnu sviest pučanstva onoga kotara, izjavili smo u posliednjih brojevih ovoga lista čvrsto svoje osvjedočenje, da će občinari i gradjani sudbenih kotara Volosko-Podgrad izreći strašnu odsudu nad kolovodjami naših narodnih protivnika. Nismo se prevarili.

Od Hrpelja pak do pred sama vrata Plomina ustalo je hrvatsko-slovensko pučanstvo občinah i gradova, da još jednom najodlučnije prosvjeduje proti nasilju i nepravdi. Na usta svojih izbornika ili fiducijara očitovalo je jasno i glasno pučanstvo kmetskih občina rečenoga kotara dne 25. agusta, da se sliepo nikomu pokoriti neće, da si je sviestno svojih dužnostih i prava, da nepozna grožnja ni straha, i da svoje pravo nikomu nogami gaziti nedade. To pučanstvo izjavilo je svojim bivšim zastupnikom neograničeno povjerenje počastiv ih i po drugi put jednoglasnim izborom najvećom častju. Ono šalje na zamaljski sabor u Poreč opet one iste muževe, koji bijahu u zadnjem saborskom zasjedanju nasilno iz sabora izključeni, il koji se radi narodne i svoje časti sami zastupničtva odrekoše. Obojica bivših zastupnika vraća se jednodušnom voljom biračа natrag u Poreč, da tuj nastave započeto djelovanje vršeći rodoljubno težke dužnosti narodnih zastupnika. Njih prati blagoslov oduševljena naroda, koji se je na dan izbora svečano zavjerio, bude li trebalo: po sto puta birati iste zastupnike t. j. načelnika Jenka i urednika Mandića.

Tako su sjajno posvjedočili izbornici kmetskih občina onoga kotara staru vjeru svoju u božju pravdu i ponovljenu ljubav za narodna prava.

Za njimi poveli se i gradjani Liburnije, k ji su birali dne 30. agusta svoga zastupnika. Podučeni lanjskimi dogodjaji prigodom izbora u tih gradovih, očekivali smo žestoku izbornu borbu. Očekivanje to se izpunilo. Talijansko političko družtvo za Istru poslalo je svoje zastupnike u naše gradove, da organiziraju agitaciju i da spletkare, kako je već to običaj naših protivnika. Talijanski pristaše u naših gradovih dobili upute i novca, da nagovaraju, mite i kupuju slabiće, siromahe i nevaljalce. Jedan od njih odvažio se čak i u Kastav grad, al mu tuj bila loša sreća. Sretniji bijahu u Mošćenicah, Lovranu i Volosku. Tuj se našlo i ovaj put ljudi, koji će prodati i dušu djavlu za novac. Ove su rukovodili domaći izrodi ili muževi zavedeni i zaslieplјeni talijanskim uzgojem, a koji se inače nepriznaju Talijani kao ni Hrvati. Ovi i njim slični složili se u nedičnom poslu, da proturaju u zemaljski sabor čovjeka, koji je za to sposoban toliko, koliko mi za pomorskoga kapetana. Talijanski listovi Istre udarili složno u hvalospjeve svomu kandidatu g. Velusichu na čast, dočim su sasuli najprostije talijanske pogrde i klevete na hrvatskoga kandidata g. dr. Stangera. Njihovi agenti i gonči trčali od mjesta do mjesta, od kuće do kuće, dupače iste žene skokuće do kuće, dupače iste žene skočile im u pomoć, te svi zajedno dali se na agituciju služeć se pri tom već poznatimi talijanaškimi sredstvi. No sve to njim nije ništa pomoglo. Naš gradski živalj probudjen je Bogu hvala toliko, da već znade svojom glavom misliti i po svojoj volji raditi.

U tom se odlikovali i ovaj put čestiti gradjani kastavski, koji su složno, svi kao jedan muž glasovali za hrvatskoga kandidata. Ovim se pridružili sviestniji i neodvisni gradjani voloski, lovranski i mošćenički. Od zadnjeg izbora god. 1889. u gradovih Liburnije poskočio je broj hrvatskih biračа. Od tada oslobodilo se mnogo njih šarenjačko-talijanaških mreža. Godine 1889. bila je izmedju hrvatskoga i talijanaškoga kandidata neznatna većina od 5 brojeva za prvoga, dočim je sada narasla ta većina na 47 glasova. Hrvatski kandidat zadobio je naime 117 a talijanaški samo 70 glasova. Doista liep napredak za hrvatsku stranku u teku od jedne godine. Tim su pokazali gradovi Liburnije, da su jednih mislih i istih načela sa kmetskimi občinami; dokazali su, da je u njih veća sviest narodna i više rodoljublja, nego li su to protivnici očekivali. Talijanska gospoda Istre groze se putem svojih novinah pučanstvu Liburnije i njihovim novoizabranim zastupnikom, al mi poručamo toj gospodi u ime našega pučanstva: ako se u Poreču groze, u Liburniji se toga neboje!

Slava Kačiću!

Makarska, 26. agusta. Svečanosti Kačićeve divne, imposantne! Još jučer počeo se je narod okupljati sa svih strana. Prvi stigoše gornjo-primorci u 20 brodica, pod hrvatskim zastavam uz pucanje kubura, pa zastupstva občina Hvarskih, Bračkih i Omiške sa glasbom. Bošnjaci, Hercegovci i Neretvani osobitim parobrodom „Malta“; Kaštelanci, s narodom iz splitske okolice stigoše parobrodom „Dinara“; Dubrovčani, Pelješčani i Korčulani parobrodom „Dubrovnik“, pa mnogi trabakuli s otoka susjednih, iz Trpnja i dalje. Svi su dočekani glasbom, pucanjem s primorskih brodica i s kopna. Sva Makarska divno nakićena zelenilom, barjacim, zastavim. Jutros stigoše kopnom dolnjo-primorci s barjacim, pod udaranjem dipla i tambura, pa opet „Dinara“. Iz Splita je stiglo puno naroda. Parobrod „Psycho“ sa Zadranim, Drnišanim, Tiešnjancim, deputacijom grada Zagreba, družtvom Zvonimirom i vatrogascim; parobrod „Ika“ s Barčićem i zastupnicim riečkih Hrvata; „Sybil“ sa 25 pravaša iz hrvatske, pa parobrod „Iniziatore“ s načelnikom Šuputkom, s drugim predstavnicim. Svi najsrdačnije dočekani glasbom, pucanjem, klicanjem živili! Kiša, koja jutros udari pri dolazku parobroda, poslje malo vremena prestade i okrenu krasno vrieme! U 9 sat i sva zastupstva, s mnogobrojnim narodom, podjoše svečanom povorkom pred Kačićev spomenik na glavnom trgu. Zastupnik Ljubić raztumačivši što je potaklo narod, da podigne spomenik Kačiću, obodri ga, da mu spomenik bude poticalom ljubavi, vjeri domovine, jezika svoga, da Hrvatska pred svojim zakonitim kraljem opet uzkrsne moćna i ujedinjena, kao što je jednom bila. Na to padnu zastori sa spomenika. Pet glueba: Makarska, Splitska, Dubrovačka, Starigradska i Omiška udariše hrvatske koračnice; zvona zaslaviše, a zastupstva predvodjena drom. Klaićem i drom. Amrušem, odkrivenih glava, obkoliše spomenik, kličuć: Slava Kačiću! Iz hiljada grla sakupljenog naroda zaori gromko nedospitno: Slava Kačiću! Divan, ganutljiv prizor! Zvonimirovci na to zapjevaše Kačićevu himnu. Spomenik divno izgleda. Osobito lice vierno izrazuje nadahnuta pjesnika. Na četiri ugla, četiri guslara iz obližnjih krajina gude Kačićeve pjesme; a počastnu stražu obavljaju mu

PODLISTAK.

Lihvar i vino.

Napisao Vinko Rubeša.

II.

(Dalje).

Uznajmio si malu sobicu, pa tamo smjestio svoju sitnariju, te prodavao i krpao, krpao i prodavao.

Kad mu uzmanjkalo tih sitnica, zatvori stacunčić, ključ u žep, pa iz sela.

Za osam dana vrati se kući. Negdje po podne dovukla dva vola u selo natovarena kola, pa ravno pred njegov dućan.

Dopeljao svega po malo. Kapule, bakalara, muke, posija, slanih riba, ulja, nješto platna, druge robe od lakta i Bog si ga znao što sve. A tek žigice! Ma ni sam župnik nije još onakvih vidio. Kad si ih po noći užigao, cielo bi selo zacrvenilo. Kupovali ih kao na jegmu, ne samo seoska dječurlija, već i odrasli, da se nagledaju onoga sjaja. Sve hrlilo k njemu, da si kupi koju sitnicu. Čudo nečuveno! Ta zlatne nanušnice ili bar pozlaćene mogao si dobiti za dvadeset novčića. A oni gjerdani (korali), kako se liepo crvenili nedjeljom o vratu seoskih djevojaka. Mili Bože! Ma, kao prekspano zlato. Pa za oglih trideset novčića mogao si ih dobiti u Meniga po miloj voljici.

Tako malo po malo podkožio se taj tudjinac u koječem.

Kašnje uznajmio cielu kuću pa objesio nad vrata lovorike nek se znade, da i vino toči. U to dopeljao iz bližnjeg grada „šijoru Tonicu“.

Pobitili njekoji u nedjelju iza blagoslova u „novu krčmu“, da vide, kakovo je vino. Al kad tamo, stali se ti dobročudni seljaci križati. Ma vino za butilje, pa toli jeftino! Da, da, Menigo je čovjek. Dade nam živjeti — govorili, pijuckajuć patvoreno vino.

Druge nedjelje sakupilo se tamo seljaka, ma, da se nisi mogao ni maknuti. Pa čak iz trećeg sela došli, da vide, što su čuli. A Menigo sve se izpod brka smijao.

Tako treću, četvrtu nedjelju . . . . .

Brajne moj, tu ti se pilo ave u šestnajst, ako i nisi imao novaca. Ta dobričina Menigo će te počekati.

Seljaci pili, a „šijor Menigo“ pisao, kako je znao i hotio.

Kad se rovaš napunio, pozivao dužnike, da ga izplate. Al odkud novaca? Na hrastu ne rastu, a tko ih ima, drži ih kod sebe. Pa tko da i radi! Ta bolje je piti i pjevat, pa bilo i na vjeru.

— E ništa za to kume Mate, govorio Menigo, kao da si mu usta medom namazao. Znam, da neimate novaca, a toga naumio sam drugače urediti. Evo, kako vidim, kazao seljaku debelu knjižurinu, dužni ste mi što za vino, što za muku, krub, posije i drugo sedamdeset i šest forinta petdeset i osam novčića i pol. Nu da nam bude račun lagljі, da se ne mutimo, neka bude upravo sedamdeset i šest forinta.

— Ne zamjerite „šijor“, zinu seljak, bit će štogod manje. Ta kada sam se kod vas toliko zadužio?

— Ne znate li kume, da i ja imam jednu dušu? Pa još sam vam bio tako dobar, kako sami znate, da sam izpustio onih petdeset i toliko novčića, a evo moje glave, da bi toga i više bilo, da idem na tanko računati. Nu s vama neću gledat za par krajcara.

— No, no, neka bude, reče seljak, bojeć se većega računa. Vi dakako znadete bolje nego ja.

— Mislim. Dakle, da mi oni novci kod vas ne leže badava, dat ćete mi svake godine vrieću pšenice u ime interesa. Kako sami vidite, to nije baš mnogo. nu ja sam i s malim zadovoljan. Pristajete li?

— Neka bude.

— Nu zato ne mojte misliti, da vam neću više davati na vjeru. Makar cielu vreću muke. Ne bojim se ja takovih dobrih kmetova, kao što ste vi kume. al oni, oni, što su goli . . . . Daleko im kuća! Pa znate, kume, ako vam treba koji krajcar, samo recite, pa ću vas prehititi. Dvie „rigi“ lahko je učinit.

— Dakle se preporučam, reče seljak i ode.

— Baš čovječina taj Menigo, mudrovao seljak putem. I treba mu reći „šijor“. Sam Bog nam ga je poslao.

Tako radio ta „čovječina“ i s drugim boljim seljacima. Čim bolji kmet, posjednik, tim sladji kum, pa davao, a bilježio kako je htio.

Tako se prikupio seljakom, a oni ga, štono rieč, nosili na dlani.

Al drugčije mislio seoski župnik. Odmah je uvidio, da u Meniga nisu čisti prsti, pa svjetovao župljanom, da ga se čuvaju. Al da. Oni više vjerovali tomu dotepencu, nego svomu duhovnomu pastiru. Takvi su naši ljudi. Kad se pošteno opare, onda istom vjeruju svomu pravomu prijatelju. Nu kasno je popodne k misi.

— Čuješ kume, Menigo! reče jednog dana Ivan svomu kumu. Molim te, učini mi ljubav, posudi mi do nedjelje dvadeset forinta. Došao onaj iz grada, pa me pita za vapno. Nedjelju doći će mesar po kravu, pa ću ti onda vratiti.

— Koliko, koliko? A dvadeset? Neka bude, al kao obično. U nedjelju dakle platit ćeš mi dvadeset i dva forinta. Dva za interese. Kao obično. Jeli?

— Dašto. Ta i ne pitam drugačije.

(Konac slieći).

narodni roudari. Netom prestade klicanje, stupi biskup Pavlović sa kapitulom i blagoslovi spomenik. Biskup je latinski blagoslovio, a na blagoslovne molitve narod mu je hrvatski odgovarao. Zatim predsjednik primorskog odbora Andrijašević pročita pismo, kojim odbor predaje občini spomenik. Pojedine točke o hrvatstvu zemlje i Rendiću, pozdravljene su burnim klicanjem; takodjer su pozdravljene klicanjem, pojedine točke govora, kojim načelnik primi spomenik. Predajno pismo podpisaše članovi odbora i upravitelji občine Makarsko, a kao svjedoci: Klaić, Amruš, Bulat, Biankini, Tripalo, Tomić. Zatim uzaljedi predaja vienaca. Prvi preda krasni, srebrni vienac u ime sve hrvatske mladeži dr. Trumbić, pročitavši predajno pismo, koje svršava sa: Živila Hrvatska! Oduševljeno svi prisutni prihvatiše: Živila! Pod ovim viencem stoji gusla, sva od zlata, krasna radnja domaćeg zlatara Miotia. Drugi, bogati, srebrni vienac predao je dr. Amruš, u ime glavnoga grada Hrvatske. Nasta tad obće oduševljeno klicanje: Živio dr. Amruš! Slava Zagrebu! Predan je pak, uz uvjek živo klicanje, po dru. Vitezića srebrni vienac Hrvata Krčkih, pa ostali: Matice hrvatske, riečkih Hrvata, mostarskih Hrvata, splitskih Hrvata, makarskih Hrvata, trsatske čitaonice, dubrovačke čitaonice, občina: Spljet, Omiš, Orebić, Milna i Slavena puljskih. Občina Šibenska brzojavi, da njezin srebrni vienac dolazi do koji dan iz Beča, a uz to, da moli svog dostojnog načelnika, koji poznaje duboka čuvstva hrvatskog Šibenika, da izvoli najodanije tumačit jih. Po predaji vienaca izreče uz često odobravanje pred spomenikom liep govor zastupnik Perić. Govor nije dozvoljen u crkvi, premda se bavi o književnom i rodoljubnom radu Kačića. Po govoru sva povorka podje u stolnu crkvu, gdje župnik Stojković izreče glagolsku misu, uz prisustvo biskupa Pavlovića i hrvatsko pjevanje Zvonimiraca. Na 2 sata sobet za 150 pozvanih. Odlična mjesta zapremaše: dr. Klaić, dr. Amruš i kotarski poglavar Blešić, koji je zastupao vladu na svečanosti. Prvu nazdravicu izp' načelnik grada Ševeljević kralju Franji Josipu, koi nosiocu hrvatske krune, i svoj kraljevskoj obitelji. Zdravica oduševljeno je prihvaćena od svih prisutnih; glasba u predvorju odsvira pučku himnu, koja je stojke slušana. Dr. Amruš u ime hrvatske priestolnice napi Milovanu, narodnom prosvjetitelju, članu zaslužnog franjevačkog reda, zagovaratelju sloge svih sinova domovine i napredka biele Hrvatske pri moru, koja je u ovo zadnjih 30 godina toli znatno napredovala pod umnim svojim vodjam. Bilježnik Alačević zahvali svim prvenim narodnim, koji mišlju sloge starca Milovana, dodjoše na njegovu slavlje, i u ime grada Makarske, odboru primorskomu za Kačićev spomenik. Smičiklas u ime „Matice Hrvatske", sveučilišta i akademije slavi Milovana, učeno tumači njegov vid, koji je pod tamnim imenom slovinstva, ipak jasno ciljao na misao hrvatsku, po primjeru talijanskih učenjaka one dobe. Istu misao govornik nazire u ilirstvu Gaja i jugoslavenstvu Strosmajera. Dr. Klaić divi se Primorju i Makarskoj, što se junački boraše proti nekrstu, i rodiše hrvatskom narodu Milovana, koji je znao onu iskru junaćtva sačuvati; pa značajnika Pavlinovića, koji je onu iskru u živi plamen razplamtio po svemu narodu, želi da i unapried Primorje dade narodu i umnika, i značajnika, al osobito značajnika, i u to ime napija: Makarskoj, Primorju i članu onog reda franjevačkog, toli zaslužna i za Bosnu i za Dalmaciju, koji je začeo misao o Kačićevu spomeniku. Ljubić u ime grada Makarske zahvaljuje dru. Klaiću i napija franjevcim, čija je povjest uzko spojena sa Makarskom, kojoj daše umnika, biskupa i danas ju podpomaza u borbi za narodni napredak. Fra Mate Simić u ime franjevaca zahvaljuje doktorum Klaiću i Amrušu, i tumači čuvstva svih članova svoga reda, obećavajuć, da će oni uvjek ostati uz narod i za narod hrvatski. Dr. Bulat u ime Splita napija hrvatskoj priestolnici i svoj složnoj braći s ove i s one strane Velebita želeć njim značajnost i uztrajnost u svetoj borbi za hrvatska prava. Dr. Vitezić harno spominje Milovana, koji je i u najzabitnijih koliba Istre, najviše izložene valovim tudjinštine, sačuvao svojim ugodnim razgovorom hrvatsku sviest naroda. I ova, ko sve druge zdravice, primljena je burnim klicanjem, pa i opetovanim: Živila Istra!

N. L.

DOPISI.

Iz Oprtlja polovicom agusta 1890. (Konac). Takav odgovor morali bismo dobiti od naših gospodara. Pogledajte samo, vi kmetovi, kako su ti gospodari malo za vas skrbili. U cieloj občini neima ni jedne škole već u Oprtlju i to talijansku, koja je jedino za Oprtaljsku gospodu. Ako će tko od bližnjih izvanjskih kmetova n. pr. iz Luga ili Čepića slati svoju djecu u školu, prisiljen je, da ju šalje u talijansku u Oprtlje, gdje dietc, buduć da čuje predavanje u nepoznatom jeziku, malo ili ništa nenapreduje. Sve ostale podobčine: Čepić, Ždrenj, Gradin i Topolovac neimaju nikakve škole; a toga nije ni čudo, da su tamošnji kmetovi u jako žalostnom stanju, u stanju, u kakvom teško da je koja druga občina u našoj pokrajini. Pomislite si samo u Gradinu, koji broji oko 500 duša, neima pet osoba, koje znadu svoje ime podpisati. a u Topolovcu, koj broji oko 600 duša, neima ako ne samo cigle dvie osobe, koje znadu po svoje podpisati svoje ime — izuzam nekoliko djece, koja se zadnjih godina trudom nezaboravnog L o v r i h a nešto malo naučila. Sudite i čudite se ovomu u 19. prosvietljenom vieku! Ovdje se nemože reći, da znade pisati il čitati niti jedan po sto. Znači li dakle to skrbiti se za svoje podobčine? Isto valja i za podobčinu Ždrenj i Čepić. Znači li to ovršivati želje birača? Radi li se tako za svoje podložnike? Jeli to pravo nastojanje i briga pravog otca za svoju obitelj? Nije li to oduzimati djeci najpotrebitiju hranu, bez koje se osobito u današnjem vieku ne može daleko? Kada su nas oblasti za to postavljene nudjale i poticale, da si podobčine sagrade jednu školu, ma bilo i talijansku? Al da — kmetu je dosta plug i motika. Dapače, kao što govore zlobni jezici, postavile se iste š k o l s k e o b l a s t i na čelo, da zaprieče i p r i v a t n o p o d u č a v a n j e djece u najpotrebitijih stvarih za život. Ako je u tomu istine, ne možemo ako ne gorko potužiti se na takove prijatelje napredka, te poručit jim, da su ugledaju u školske oblasti u kotaru Pazinskom, gdje se pruža tužnom kmetu, koji najviše nameta plaća, koji najviše trpi, prigoda, da oči svoje otvori, da uvidi što je bielo, a što crno. Nu ipak videć naši šarenjaci zadnjih dana, da jim se uza sve to počelo nekako pod nogami tresti, bijahu odlučili graditi škole „Pro Patrie" i to najprije u Ždrenju, a to ne na teret one podobčine, koja bi napokon uz nešto malo truda i rabote za novci, kojimi razpolaže, lahko mogla i sama na svoje troškove školu graditi — već na troškove naših nespašenih.[1]) Na čestiti Ždrenjanci, videć kame jih lukavost šarenjačka vodi, odpravili su gospodu nemarce za njihovu talijansku školu. Evala jim! Pa tko je na čelu tom podhvatu? U broju 26. „Naše Sloge" je tiskano: g. Zonta, načelnik, kojeg je prošle godine ista „Naša Sloga" nekoliko pohvalila, valjda krivo obaviešćena, da je nepristran pram svakomu — al da Vam ga je vidjeti sada — neće da znade za hrvatski jezik, jezik rabljen u cieloj njegovoj občini — on načelnik čisto hrvatskih kmetova po noćnji i govoru; onda tajnik občinski Rinaldi i Crevato, ili po domaću nazvan od kmetova „Hrvat".

Kazati bi nam mogli šarenjaci iz Oprtlja, da oni nemogu graditi podobčinam škole iz svojeg žepa, a podobčine same da nemaju novaca, da toliko potroše. Istina je sve to, nu iz toga ne sliedi, da moraju biti one bez škole. Podobčina Ždrenj bi ipak mogla graditi školu sa novci kojimi razpolaže, samo da bi bila gospoda Oprtaljska i školske oblasti Ždrenjance na to silili i nukali; nu kako onda s njimi gospodariti?

Poznajuć pako veliku požrtvovnost podobčine Topolovac i Gradina; poznajuć želju i ljubav ovog pučanstva do napredka, ljubav do crkve i škole — zar nebi bili naši gospodari iz Oprtlja, ako bi bili samo malo te podobčine nagovarali — postrema lahko onaj puk nagovorili, da si gradi jednu skupnu školu za Gradin i Topolovac? Al da: za kmeta je motika i plug, a ne škola. Ako bi se bili oni, koji su za to postavljeni, samo malo skrbili, bili bi to sasvim lahko izveli, i to tim lagljc, buduć da obim podobčinam pripada godimice od „Bratovščine" namjestene u Oprtlju, za školu stalna svota, koja već toliko godina tamo leži, bez da bi se ju uporabilo u svrhu, za koju je odredjena. Gledajuć onu tužnu djecu iz Gradina, Topolovca i Ždrenja, kako bi željno uz knjigu prionula, videć njihov bistar um, koji će morat zatupit, sko ne budu imali prigode, da si ga oštre; gledajuć pako s druge strane mlakost, nemar i prezir onih, koji bi mogli tomu zlu doskočiti, a neće, tješi nas ipak misao i ufanje, da će i pred kmetska vrata zasijati sunce pravednosti i napredka i to čim se oslobodimo kod prvih občinskih izborah posvema naše gospode, koja nas samo preziru, pa makar izabrali sve same izvanjske kmetove u zastupstvo, koji će uz dobrog tajnika, koj je duša svakoj občini, bolje znati upravljati nego li znadu naša 72 literata. Na noge dakle junačke kmetovi hrvatskog roda — na noge Ždrenjanci, Oprtaljci, Gradinci i Topolovčani! Pokažite svietu, da ste svoji na svojem; ugledajte se u čestite Buzećane, vaše susjede — ugledajte se u hrabre Pazinčane; birajte i vi kao i oni kmetove u zastupstvo, kad nadodje tomu vrieme — ter zapojte:

„Hajd na noge braćo sada,
Ustanimo složno svi;
Šarenjak kleti neka pada,
Neka pozna tko smo mi,
Pokažimo dušmanima
Da u nami srca ima,
Četir vjeka to je dosta,
Što bijasmo robovi,
Hajd na noge sad nas zovu
I djedovski grobovi;
Što je negda naše bilo
Opet mora naše biti".

[1]) Al njim ministarstvo razpustilo za vrieme „Pro Patria". Op. Ur.

Pogled po svietu.

Trst, dne 3. sept. 1890.

Austro-Ugarska: Naknadni izbori za zemaljski sabor u Poreču dovršeni su dne 30. pr. mj. izborom dr. Stangera za gradove Liburnije. Tako je sav politički kotar Volosko jednodušno odsudio postupanje talijanske većine istarskoga sabora izabrav ponovno svoje bivše zastupnike, koje jednoglasno, a druge sjajnijom većinom nego li g. 1889. Protivne nam novine Primorja, napose one Istre, groze se već unapried utoci proti izborom i uništenjem tih izbora. Mi se te grožnje nebojimo nimalo, jer će valjda već jednom i cesarska vlada svoju reći, ili u najgorem slučaju, reći će opet svoju birači i izbornici Liburnije, a ta nemože i neće glasiti drugčije, nego li glasi sadašnja.

Kačićeva slavnost u Makarskoj pomutila je mirne sne našim narodnim protivnikom. Talijan, Niemac i Madjar našli se opet jednom složni, da pogrde i obezčaste sve što je Hrvatom i u obće Slavenom najsvetije. U tom prednjače dakako bečke i tršćanske židovske novine, koje naziru u svakom našem poduzetju — pa bilo ono još nedužnije — panslavističke spletke i težnje. Razuman čovjek nasmijat će se s prezirom tim novinarskim carlatanom znajuć, da rade i pišu tako s razloga, da svoju golotinju prikriju, držeći se one poznate: reci mu, da ti nereče.

Većina neslavenskih novina Austro-Ugarske razpravlja njekim nepouzdanjem o sastanku ruskoga i njemačkoga vladara. Izmedju redaka h časopisa čitamo, da bi njim bio s oma neugodan rusko-njemački sporazumak, do čega neće doći po uvjeravanju ruskih novina.

Srbija: Iz Biograda javljaju, da sastavlja kraljica Natalija spomenicu, koju će predati narodnoj skupščini i u kojoj će tražiti, da se njezin položaj kao majke kraljice uredi i zakonom ustanovi. Ista viest kaže, da će kraljica ostaviti Srbiju za uviek, nebude li skupščina njezinomu zahtjevu zadovoljila. Srbski ministar financija, koji je nedavno boravio u Beču, da se nada, da će se postignuti sporazumljenje izmedju Austro-Ugarske i Srbije na gospodarskom polju.

Bugarska: Službene novine kneza Koburga javljaju, da je knez poslao sultanu prigodom godišnjice nastupa svoje vladavine brzojavni pozdrav. Po viestih nezavisnih novinah jest knez Ferdinand sit Stambulova a ovaj kneza, pak da bi se rado jedan drugoga riešiti.

Rusija: Iz Petrograda pišu, da, prem nije uspio cesar Vilim približiti Rusiju k Njemačkoj, da se je ipak obvezao uplivati na svoje saveznike, da bude imala Rusija slobodnije ruke na Balkanu. Mir da je doduše dovoljno osjeguran, ali današnje stanje na Balkanu, da se mora urediti.

Italija: Iz Mletaka javljaju, da pulicija čuva danju i noćju austrijski konzulat, jer da se boje, da bi mogli iredentisti pred konzulatom počiniti izgreda. Nakon razpusta iredentističkih družtva po čitavoj Italiji zavladalo je medju radikalci i nezadovoljnici velike kretanje proti vladi i njezinim saveznikom. Ovi življi zahtjevaju sve to jače, da Italija izstupi iz trojnoga saveza, pak da se pomiri i složi sa Francezkom.

Njemačka: U njemačkom pomorskom gradu Kiel-u bijaše ovih dana austrijsko vojno brodovlje vrlo svečano pozdravljeno i primljeno. Njemačka vojna mornarica priredila je austrijskim častnikom razne svečanosti i sjajne gostbe.

Franina i Jurina

Fr. Je l' istina, da j' mošćenički Pierin va Kastve kuš kupoval?

Jur. San čuł, da b' mu ga rabilo jedno sto centi.

Fr. A ča bi s tolike robi?

Jur. Da j' to dobro kontra madrunu i matičini, pak da bi ga kuhali šarenjaki na Voloskem, va Lovrane i Mošćenicah.

Fr. Varamente bi njim to rabilo sada, da se malo očiste, kada su finili balotacioni.

Prigodom svetkovanja

Prve svete mise

častnog gospodina

ČEDOMILA KORBARA

u Gračišću na 24. agusta 1890.

Istro naša! majko zemljo mila!
Danas novoj čestitam Ti slavi
Koju Tebi mladi Hrvat spravi,
Odabrav si nov' dom sred Tvog krila.

Gledaj danas Tvoga Čedomila
U Gračišću gdjeno se ustavi
I prvi put sa oltara javi
Posvećujuć žrtvu božjeg Tila.

U njem steče sebi vjerna sina,
Puku svomu duhovnog pastira,
Svećenika punog svih vrlina.

Sjajnom zgodom današnjeg mu pira
Zahval' Bogu štogod ljepše znade
I Hrvatskoj koja ti ga dade.

J. Ž. K.

Različite viesti.

Izbor u gradovih Liburnije. Na prvom mjestu današnjeg lista govorimo obćenito o uspjehu izbora u gradovih naše dične Liburnije, a sada eto nas, da rečemo koju o tom izboru po pojedinih gradovih. Kako je poznato biraju gradovi Mošćenice, Lovran Volosko i Kastav jednoga zastupnika na zemaljski sabor u Poreču. Prošle godine bijaše izabran g. dr. Andre S t a n g e r proti g. dru. M a r t i n o l i c h-u sa 5 gla-

sova većine. Njegov izbor uništila je talijanska većina istarskoga sabora. Tobožnji razlozi toga uništenja biti će poznati našim čitateljem, pak nam ih nije treba spominjati.

Za 30. prošloga mjeseca bijaše određen naknadni izbor, komu jest sliedeći uspjeh:

U **Mošćenicah** dobio je dr. Stanger 10 glasova, a pomoraki kapetan, kandidat talijanaške stranke g. Francele **Velusich** 8 glasova.

U **Lovranu** glasovalo je za Stangera 26, a za Velusicha 44 biraća.

U **Voloskom** dobio je Stanger 30, a Velusich 18 glasova.

U Kastvu glasovalo je od 57 imajućih pravo glasa, njih 51, i to **svi** za dra. Stangera.

Tako je dobio u svemu dr. Stanger **117**, a Velusich **70** glasova. Hrvatski kandidat bijaše dakle izabran većinom od **47** glasova.

Od strane političke oblasti prisustvovao je izboru u Mošćenicah šumski komesar, u Lovranu komesar političke oblasti, u Kastvu tajnik iste oblasti, u Voloskom sam politički poglavar g. vitez Jettmar.

Radi tolike udaljenosti pojedinih izbornih mjesta doznalo se u Voloskom, gdje bijaše središte izbora — tekar okolo 2 sata za konačni uspjeh premda je već u 11 sati imao hrvatski kandidat osjeguranu većinu.

U Kastvu bijaše izbor točno u 11 sati zaključen; odmah zatim dobismo povoljnu viest iz Voloskog o razmjeru glasova, što je radoljubno gradjanstvo vrlo zadovoljilo. Kad je pako stigla viest o konačnom uspjehu, digoše odmah zastavu, a **mužari** zagrunuše toli čvrsto, da se je vesela viest letimice proniela širom svietne Kastavščine.

Okolo 4 sata poslije podne sastalo se mnogobrojno družtvo u vrtu gostione kod Matulja. Tuj bijaše većina biraća iz Kastva, mnogo njih iz Voloskoga sa novoizabranim zastupnikom, te liepa kita radoljuba iz raznih strana kotara Voloskoga. Srdačnomu i iskrenomu veselju dadoše tuj prijatelji i radoljubi obilna oduška. Oduševljena zdravica redala se neprestance sa radoljubnom pjesmom, a svemu bijaše cilj narodna pobjeda.

Medju sabranimi bijaše i naš dični zastupnik na carevinskom vieću gosp. dr. Dinko **Vitezić**, koji nije žalio truda ni troška, a da zadovolji svojoj radoljubnoj dužnosti, t. j. da dade glas kao počastni gradjanin grada Kastva hrvatskomu kandidatu. Uz njega bijahu narodni zastupnici gg. dr. **Dukić**, urednik **Mandić** i prisjednik zemaljskoga odbora prof. **Spinčić**, koji su također kao počastni gradjani došli u Kastav glasovati.

Okolo 9 sati na večer posjetila su veselo družtvo dva odlična Hrvata iz bavonine buraveća sada u Opatiji. Njihov dolazak bijaše kruna veselju u razdraganom družtvu. Odmah poslije 11 sati popratiše skoro svi prisutni g. Vitezića na kolodvor, jer je imao odputovati u 11½ sati put Rieke. Dok je stigao vlak razliegala se na daleko i široko u tihu noć vesela pjesma sa kolodvora Matulje-Opatija. Kad je pako malo za tim stupio u kupò naš prevrieđni zastupnik, prirediše mu prisutni prijatelji i štovatelji tako srdačnu i burnu ovaciju, da sličnu jedva pamtimo. Odlazećega popratio je zanosni uzklik: živio Vitezić!

No nebijaše samo kod Matulja narodno veselje, već se je srdačno veselilo hrvatsko gradjanstvo i u pojedinih izbornih mjestih, dočim se sakriše šarenjaci i talijanaši kao šišmiši po danu.

Sa zvonika Kastav-grada i sa ostalih uzvišenijih mjesta naviešali su kriesovi i razne vrsti vatre ostalim gradovom Liburnije i hrvatskim otokom veselu viest, da Hrvati Istre slave narodni pir.

K izborom u kvestskih občinah političkega kotara Voloske. Kako smo predvidjali, grakmuli su talijanski časopisi Primorja kano gavran ptice na biraće i izbornike i na novoizabrane zastupnike rečenoga izbornoga kotara. Medju timi odlikuje se osobito glasilo zemaljskoga odbora u Poreču slavna „L'Istria" injezin polubrat, najogavniji zakutni list što ga poznamo, puljski „Il Giovine Pensiero". Mi se tomu graktanju nimalo nećudimo znajuć, da naše narodne protivnike rečena peče ovaj naknadni i jednoglasni izbor nego li onaj lanjski. Gospoda u Poreču i Puli grizu si od jada nokte i tepću nogama kano i prpošna djeca što njim je sviestno pučanstvo u onom kotaru grumko dovikunulo: **dalje nedostojni!** Oni se unapried groze poput bieslih stvorova biračem i zastupnikom, al šta njim pomaže te grožnje, kad neima onoga, koji bi se preplašio il koji bi uzdrhtao. Nepreostaje njim dakle drugo, nego zakopati se u puljsku i porečku kaljužu, te tuj rovati i kupreati se po miloj volji.

Kao što nas nimalo neuzmiruje il žalosti graktanje onih piskara, tako nas—je lasti graktanje onih piskara, tako nas—je ugodno iznenadilo i milo dirnuli občenito priznanje i neobična prijaznost slavenskog, poose hrvatskog novinstva, koje se iskreno s nama raduje radi narodne pobjede i koje na oduševljeno bodri na dalnji rad za naša prava i svetinje ove zelene grane našega naroda.

Prostor lista nedopušća nam, da navedemo nit najkraće izjave bratske sućuti, ljubavi i veselja. Izmedju mnogobrojnih čestitaka, koje nam stigoše prigodom sjajne narodne pobjede, bilježimo ovdje samo brzojavna čestitka glasi: „Naša Sloga" Trst: Hrvatski hodočastnici iz Makarske doznaju ovdje (u grada Hvaru) radostnu viest o vašoj pobjedi, kakovoj se nadasmo predhodnice, neumrle hrvatske velikane, grobove najdjelajnijih Hrvata Dalmacije. Brzojavna čestitka glasi: „Naša Sloga" Trst: Hrvatski hodočastnici iz Makarske doznaju ovdje (u grada Hvaru) radostnu viest o vašoj pobjedi, kakovoj se nadasmo te kliču: Jenku, Mandiću i izbornikom njihovim: **živili!** Hrvati na parobrodu Sibylu.

Izbor fiducijara u Prodgradu. U predzadnjem broju poročkog lističa čitamo medju ostalimi šmješicami i sliedeću. Rečeni list govori, da su predloženi kmetčeni list govori, da su predloženi kmetčeskim občinam Podgradskim kao kandidati za istarski sabor **Jenko** i **Mandić**. Sad se pita, jeli to učinjeno iz glupog neznanstva ili iz zlobne lukavosti. Mi držimo, da je ovo posliednje, jer bar toliko znanja i soli predpostavljamo da imadu urednici i poročke „babe", da moraju znati, da nebiraju same podgradske občine dva zastupnika i da nebijahu samo njim preporučeni kano kandidati **Jenko** i **Mandić**, već svim občinam političkoga kotara Volosko, kog sačinjavaju sudbeni kotari Volosko i Podgrad.

A zašto da bude ona pisarija zlobna lukavost? Jednostavno radi toga, što se je talijanaške duge prste našlo prigodom izbora fiducijara jedino u Podgradu, što se je jedino tuj umjetno stvorilo protinarodnu opoziciju, što je poročki listić preporučio jedino onim občinam, da nebiraju spomenutih jur kandidatah i napokon što se je prigodom izbora fiducijara jelo i pilo, mitilo i kupovalo i u obće razbacivalo novac kao **nikada** do tada.

Nebi li nam možda znala kazati poročka „**baba**" odakle je došao onaj novac? Odgovor plaćen.

Naknadni izbori za gradove Pula-Vodnjan. Dne 30. t. m. obavili se naknadni zemaljski izbori i za gradove Pula-Vudnjan. Te gradove zastupao je u zadnjem zasjedanju c. kr. politički poglavar u Puli g. vitez **Conti**. Pod konac zasjedanja pusla talijanska većina i njega kući, jer da bitalijanska većina i njega kući, jer da bijaše nezakonito izabran. Već s davno razpravljalo u talijanskih novinah Primorja, koji da bude nasliednikom g. **Conti**-a. S početka izticahu nekoje radikalnije muže, pak su malo pomalo sve to više u radikalizmu popuštali, dok su spali na puljskoga gradjanina gospodina Marinonia, koji se neubraja — kako nam kažu — niti u radikalce niti u konservativce. Vladini listovi pišu o njemu, da je umjeren Talijan a njega preporučiše toplo kao kandidata najradikalniji listovi Istre. puljski „Il Giovine Pensiero" i porečka „L'Istria". Sada neka razumije tko hoće te naše radikalce i konservativce. Medjutim bio g. **Marinoni** radikalac il konservativac, il makar nebio ni jedno ni drugo, on je Talijan i stupiti će bez dvojbe u klub većine, te će tuj mučati kad budu šutili talijanski konservativci a glasovati sa najradikalnijimi zastupnici veće, kao što su do sada činili svi konservativni i takozvani vladini pristaše. Glede samoga izbora spominjemo, da je izpao vrlo hladno i mljohovo. Od preko 1280 biraća glasovalo ih jedva 252, a po nekojih još manje. Slaveni u Puli uztegli su se od glasovanja a isto tako i činovnici vojne mornarice. Imali su bez dvojbe jedni i drugi svoje razloge što se uztegoše, nu mi držimo, da nevalja ostavljati protivniku slobodne ruke.

Glavna skupščina „Bratovščine hrvatskih ljudi u Istri" obdržavala se — kako bijaše naviešćeno — dne 1. t. m. u družtvenom sjelu, u našem drevnom Kastvu. Po starom i hvalevriednom običaju sastala se i ovaj put liepa kita članova naše mile ljenice, da primi od odstupajućega odbora račun o njegovom djelovanju i da izruči opet družtvenu upravu radoljubnim i požrtvovnim članovom. Poslije treće sata sastali se skupščinari u prostorijah Narodnoga Doma, gdje ih velezaslužni predsjednik i naš dični starina veleč. gosp. Ante **Turak**, župnik-dekan u Kastvu, srdačnom dobrodošlicom pozdravi te zadatak družtva i skupščine obrazloži. O toj zanimivoj skupščini našeg najvažnijeg narodnog družtva izviestit ćemo po starom običaju obširno u budućih brojevih, ovdje spominjemo još samo toliko, da bijahu sve točke dnevnoga reda izbiljno i svestrano pretresene, da je stigao na skupščinu brzojavni pozdrav (što ga niže priobćujemo) od jednoga sueisnovača „Bratovščine", od velevriednoga našega dra. Matka **Laginje**, odvjetnika u Puli, te bijaše istomu burno odzdravljeno od svih skupščinara.

Poslije skupščine sastali se opet skupščinari kod prijateljske večere, kod koje je vladalo iskreno i oduševljeno veselje. Više spomenuti brzojav dra. Laginje glasi:

„Žalec što nikako nemogu biti ovaj put na skupščini, pozdravljam srdačno sakupljene glasove želeć i unapried dobar uspjeh našoj zjenici „Bratovščini".

Laginja".

Razpuščeno družtvo. Jučerašnji službeni list „L'Osservatore Triestino" donaša dekret c. kr. namjestničtva, kojim se razpušća političko družtvo „Il Progresso" u Trstu. O tom razpustu radikalnoga talijanskoga družtva imati ćemo jošte zgode progovoriti.

Veselica na Općinah. Na susjednih Općinah sastno se odbor rodoljubnih gospodja i gospode, koji priredjuje dne 7. t. m. u svom mjestu narodnu veselicu u prostorijah gostione „Malalan". Pjevački zbor odpjevati će više naših krasnih pjesama, a glasba igrati će narodne komade. Osim toga je na programu deklamacija, tombola i konačno ples. Za ulaznicu k veselici plaćati će osoba 20 nvč., a k plesu 50 nvč. Početak u 4½ sata poslije podne. Pošto je čisti prihod veselice namienjen rodoljubnoj svrsi, želimo onomu čestitomu odboru što bolji uspjeh.

Iz Opatije pišu nam dne 28. agusta. Dne 18. t. m. priredišе rodoljubni članovi opatijske „Zore" i voloskog „Pobratimstva" skupnu večeru, da ukupno proslave rodjendan Nj. Veličanstva našega premilostivoga cesara i kralja Frana Josipa I. Tom zgodom pokazali su naši Hrvati i opet kolika je njihova privrženost i odanost napram Njeg. Veličanstvu i prejasnoj habsburžkoj kući. U ponedeljak, na rodjendan Njeg. Veličanstva sakupiše se u prostorijah dične „Zore" liepa kita po izbor rodoljuba, koji su dohrlili sa svih strana naše krsne Liburnije, da složno proslave taj znameniti dan. Osobito valja nam spomenuti naše dične Kastavce, koji nikad ne zaostaju, gdjegod se što valjana i plemenita snuje i radi. Tà kako bi mogli i izostati, kad sve ono, što imamo, pomoglo nam osnovati i izvesti oni. Bilo im na čast i na večnu uspomenu sretnijem potomstvu. Te večeri bili smo sretni, što smo u svojem krugu imali i poznatog rodoljuba g. dra. Frana **Mandića**, koji je, ne mareći za daljinu, koja ga od nas dielila, pohrlio sa svojom čestitom gospodjom, da nas razveseli svojom preugodnom prisutnošću.

Medju ostalimi vidjesmo i g. dra. A. Stangera, g. Fr. Dubrovića, g. Fiamina, častnoga predsjednika dične „Zore" pa vriednoga starinu g. Dukića, predsjednika kastavske čitaonice, g. Mirka Jelušića, g. J. Bakarčića i drugih, sve imena dičnih pobornika miloga nam roda. Bili su dobro došli i stališi svećenički i učiteljski, zastupani i osobita hvala i slava ide gospodu naše junačke pomorske kapetane, koji u velikom broju prisustvovaše tomu slavlju. Ne smijemo zaboraviti ni naše vriedne djake, koji su i tom prilikom pokazali, da će buduće pokoljenje imati u koga uložiti svoje nade. Na posljedku spomenuti nam je i krasni spol, koji je liepim brojem naših vriednih gospodja bio zastupan. Gospoda posjedoše za stolove i nakoro se spoda posjedoše za stolove i nakoro se svatko latio posla. Kapljica nije bila loša, tako da nam je one večeri sve na ruku išlo. U službenom dielu zabave nazdravio je g. dr. A. Stanger Nj. Veličanstvu. Ta nazdravica bila je popraćena burnimi živio-klici. Čim se je to oduševljenje malko sleglo, zapjeva domaći zbor carevku, koju su svi prisutni stojeće slušali. Iza večere predloži g. dr. Stanger za stolaravnatelja g. Frana Dubrovića, što je taj gospodin vrlo častno izveo. Pošto je gosp. Dubrović zahvalio svima na „povjerenju", koje mu izkazaše, nazdravi ponajprije lieпimi i kićenimi riečmi Nj. Veličanstvu, za što nasta oduševljeno klicanje. Domaći zbor zapjevao je također iza ove zdravice carevku.

Iza toga sliedile su druge zdravice. Ponajprije nazdravio je stolaravnatelj domovini. Kuli su naša srdca vesela igrala u grudijih, slušajući sladke i kićene rieči, kojimi je nazdravio ziloj domovini. Nakon te zdravice pjevala se najvećim oduševljenjem divna pjesma: „Liepa naša domovina". G. Fiamin, „Zorin" predsjednik, izrazio je prekrasnim govorom svoje najveće zadovoljstvo nad napredkom dične „Zore", kojoj mi i ovdje želimo što ljepšu i sjajniju budućnost. Sliedilo je i više drugih nazdravica, na proster lista nedozvoljuje nam, da se na svaku posebice osvrnemo; ipak budi to, da je družtvo bilo razigrano i oduševljeno kao riedko kad. Preugodno iznenadiše nas u njeko doba noći njekoja gg. činovnici svojim dolazkom. Na njihov dolazak svi se ustadoše, te se je po treći put pjevala „carevka". Mi smo se veselili njihovom dolazku, a vidilo se, da su i oni ostali ganuti onom ljubeznom susretljivošću. E, šta ćemo, sve uzalud: krv nije voda... Ne možemo mimoići ni govor g. Mirka Jelušića, koji je živom i vatrenom rieči ugrijao naša srdca. Zabava je i nadalje tekla u najliepšem redu i slozi. Neprisiljeno veselje i iskreno zadovoljstvo čitalo se na licih svih prisutnih. Negdje okolo drugoga sata iza polnoći razstalo se družtvo popsav svatko sobom najugodniju uspomenu. Istom prilikom pozvao je vrli radoljub g. A. Justi učitelj sve prijatelje narodnoga napredka, da bi izvolili prinesti malen darak na korist „Bratovščine". Sabrala se liepa svotica do 26 for. i 30 nč. Tako valja! Naše miljenice moramo se sjećati svakom zgodom a napose u ovako veselih prilikah.

Svečanost celjskoga „Sokola". Dne 7. i 8. t. m. slaviti će naša braća Slovenci u štajerskom Celju riedku svečanost. Tih dana stupa naime u život novoustrojeno gombalačko družtvo celjski „Sokol". Štajerski nemškutari digoše nebo i pakao, da osujete tu narodnu svečanost, te su već dapače njihove novine trubile, da je svečanost zabranjena. Al se njihove sladke želje neobistiniše. Štajersko namjestničtvo u Gracu dozvolilo je svečanost, a obdržavat će se u prekrasnom perivoju kneza Salm-Reiferscheida. Kod svečanosti sudjelovati će sva slovenska gombalačka družtva — medju ove brojimo i tršćanskoga i goričkoga „Sokola", a pridružit će im se i hrvatski Sokolaši i druga hrvatska družtva. Svečanost biti će bez dvojbe veličanstvena, a mi se radujemo unapried uspjehu štajerske naše braće.

Poviest jednog izleta. Pišu nam iz Rieke: Čudim se, da nije se točnije izviestilo o „Našu Slogu" o izletu „Primorskog planinskog družtva" u Punat i Košljun dne 3. agusta. Prekasno je već, da vam opisujem izlet, pa ću samo glavno spomenuti. Družtvo (preko 100) je odputovalo iz Rieke oko 1½ ure po podne, a za tri ure bilo je pred Puntom, gdje dočekaše izletnike u barčici dični dr. D. Vitezić, dr. Fabijanić, dr. D. Trinajstić i puntarski župnik g. J. Sparožić, kojim se zahvali u ime odbora odvjetnik dr. Ratković. Družtvo je razgledalo Punat i Košljun; u Puntu je bio narodni ples, a oko otočića natjecahu se puntarske ladje za tri nagrade u veslanju. Pod večer bijaše na divnom Košljanu zajednička večera, gdje se izrekla po koja oduševljena zdravica. Uz raketu i bengalsku vatru odplovi družtvo s „Velebitom" oko 9. ure put Rieke, razigrano, što je sprovelo najugodnije jedno po podne u čisto hrvatskom kraju. Da je izlet osobito liepo uspio, pripada hvala u prvom redu g. dru. D. Trinajstiću i župniku g. Sparožiću. Ali sada da vam pričam s kakvimi je sve neprilikami bio spojen taj izlet. Izlet je imao biti već zadnje nedjelje mjeseca junija, ali nije družtvo dobilo parobroda. Pošto je gospodine M. Švrljuga, glava parobrodarskoga družtva Sverljuga e Co., izstupio iz planin družtva, odbor je zaključio, da će uz jednake ciene raditi uzeti parobrod senjskog družtva. Iz Senja se medjutim dugo čekao odgovor, na što su dva odbornika na ulici zapitala g. Sverljugu, hoće li moći ustupiti „Prim. planinskom družtvu" „Iku" za izlet u Krk. Odgovori: „Za vaše družtvo neimam parobroda". Od g. Sverljuge nitko ne može zahtievati, da bude član hrvatskog planinskog družtva, dočim je revan član talijanaškog družtva „Club Alpino Fiumano", ali je svakako čudno, da tako postupa ravnatelj dionićarskog družtva, gdje on i neima najveći broj dionica! Znamo, da su taj njegovi postupak odsudili u ravnateljstvu, a mi ove redke iznosimo na javu, da se zna, i po tomu drugi ravnaju.

To bijaše razlog, da je izlet morao biti odgodjen na prvu nedjelju julija. Ali evo novog jada. Družtvo je iznajmilo senjski „Velebit", nu radi nevremena morao se izlet odgoditi na 13. agusta. Kako je bio izlet oglašen u riečkih listovih, dozmade zanj i slavna c. kr. politička ekspozitura u Krku pa g. Šorli, c. kr. komesar brzojavi u večer dne 12. kotarskoj oblasti senjskoj, da se izlet planinskog družtva zabranjuje, jer nije bio prijavljen; ujedno zabrani občinskom uredu u Puntu prirediivanje svake svečanosti. Gospodin je komisar ipak kroz noć promišljao, jeli činio dobro ili ne, pak su predomislio i u ne-

djelju u jutro brzojavi opet sušačkoj kotarskoj oblasti, da se zabrana diže, jer se tu neradi o izletu s izvjestnim programom. Družtvo je dobilo prekasno dopis o digнuću zabrane, pa se izlet morao opet odgadjati. U nedjelju dne 27. puhala je jaka bura, pa se zaključilo, da bude izlet dne 3. agusta, premda je više članova i odbornika moralo odputovati prije izleta. Odbor je, znajuć, da političke oblasti mogu činiti neprilika zaključilo, da se krčkoj političkoj ekspozituri službeno prijavi izlet i da se prijavi priloži jedan iztisak družtvenih pravila, kojih drugi §. glasi: „Iz družtva je izključena politika". Na to stiže dopis podpisan od g. komisara Šorlia, „da se prijava o izletu uzimlje na znanje, samo uz uvjet, da družtvo neće izvoditi nikakovih političkih demonstracija i da će članovi, ako pohode grad Krk, skinuti družtv. znakove." Riečki Talijanaši i Magjaroni priredjuju gotovo svake nedjelje izlete u Istru i na naše otoke, pa ih nikomu ne prijavljuju, osim ako žele paradu — i nitko se ne sjeća, da su im austrijske oblasti stavljale zaprieka. Znamo, da je riečki „Club Alpino Fiumano" u maju bio najsvečanije doćekan u Labinu, te su se onom prigodom držali politički govori, dapače se sabralo do 200 for. za blagopokojnu iredentističku „Pro Patria". I ovih smo dana čitali, kako su u Beču njemački pjevači slavili njemačko jedinstvo u prisutnosti službenih osoba. Hrvatsko družtvo, koje po pravilima ne tjera politike, ne smije u hrvatsku Istru, jer su političke oblasti prve, koje odmah imputiraju izletnikom političke demonstracije! Zar ne, da je ovo zanimljiva povjest jednog izleta?

Pripravnica za učiteljiške u Kastvu. Ravnateljstvo tamošnje pripravnice javlja nam, da će započeti upisivanje djaka dne 13., 14. i 15. t. mj. Predavanje započeti će dne 16. t. mj.

Talijanska ugladjenost. Pišu nam iz Liburnije dne 28. agusta. Djački je običaj putovati o praznicih, da se upozna narod, njegov značaj i potrebščine njegove. Istom namjerom putovasmo dvojica ovih dana po miloj nam Istri. Susretnuli putem jednoga svećenika-župnika, koji nam se nije niti udostojao podati ruke na kršćanski pozdrav. Tako je još neuljudan bio, da nam je i okrenuo ledja, kad ga na pozdrav pozdraviti hotijasmo. Nećudim se, da imade u Istri žalibože takovih svećenika, budući mi se pred dvie godine dogodio još liepši slučaj. Dodjosmo naime nas dvojica da posjetimo jednog kapelana (talijanaša), koji nam je onako prostim planinskim narječjem rekao: Viva, še parle italian, sare ben tratai, šeno..... (ruzumije se, da možemo otići). Nu pošto mu ih par poštenih zabrusismo, pogostio nas prostojno. Da bi onaj veleučastni gospodin župnik C. pomislio, da može danas ili sutra na njegovoj stolici sjediti i koji od nas dvojice, mislim, da bi se bio uljudnije ponio. Što se pak od nas siromašnih djaka zahtijevati može, ako čovjek, koji je 16 god. tvrde klupe toplio, osim toga položio župnički izpit, pa nezna niti na pozdrav podati ruke?! Al čovječe božji, zar ne znaš ti, da sv. evangjelje govori: Tko se uzvisi, ponizit će se, a tko se ponizi, uzvisit će se.

Opet petarda u Trstu. Reć bi, da kane naši nespašenci držeti u prestance na dnevnom redu svoje junačko oružje, svoje glasovite petarde. U zadnjem broju spomenusmo kako se razprskaše od 18. agusta amo u Trstu i okolici četiri petarde a danas javljamo, da je k tim nadošla i peta.

U petak poslije podne u 6 sati — po bielom dakle danu — razprsnula se jedna petarda pred uredničtvom službenoga lista „L' Osservatore Triestino" te je na nosreću teško ranila jedno dieca, komu su jučer usljed rane izvadili jedno oko.

Unesrećenoj obitelji poslao je c. kr. namjestnik 50 for. a službene i polusložbene novine mogu i nadalje pisati, da su to otročarije.

Pokojni bečki kardinal Ganglbauer poslao je ravnateljstvu uzajemno osiguravajućeg družtva „Unio Catholica za životna zlieneće pismo:

L. S. B 876/Pr.

Slavnomu ravnateljstvu „Unio Catholica"!

Velecienjenim dopisom od dne 10. julija t. g. bijaše mi dojavljeno oživotvorenje družtva „Unio Catholica", te smatram mojom nadpastirkom dužnostju, obzirom na obće koristnu i čovjekoljubivu svrhu toga družtva, težnje istoga u svakom pravcu podupirati i preuzimljem rado počastno mjesto predsjednika, koje je člankom 14. pravilah svakomu knezu-nadbiskupu Beča pridržano.

Izrazujuć ovim živu želju, da bi to obćekoristno poduzetje svestrano uvaženje i podporu našlo i da bi tako u kratko uzmoglo razviti posve uharno djelovanje, blagoslivljam ga ovime iz puna srca.

Nad sv. Vidom 12. julija 1889.

Celestin Josip kardinal **Ganglbauer** v. r., knez-nadbiskup.

Lutrijski brojevi

Dne 30. agusta.

Beč	64	49	11	22	85
Grac	52	25	83	19	32
Temešvar	29	46	41	86	6

Dne 3. septembra.

Brno	61	58	59	69	42
Innsbruck	61	26	41	57	87

S Bogom sv. Matejci!

Sastali smo se, upoznali smo se, sprijateljili smo se. Činilo se, da smo si srcu priraseli, pak da je svaki rastanak nemoguć. Medjutim odluka Svevišnjega drugačija je bila. Dužnost mi moja nalaže, da sada drugdje upotriebim svoje znanje i svoje slabe sile. Al na Vas neću nikada zaboraviti, te će mi uviek biti najveća radost pojedincem medju Vami bud sastjetom, bud činom pomoći. Jedino što Vam preporučam: Nemojte ostaviti onoga puta, kojim ste počeli hoditi. Samo napried!

Čuvao Vas dobri Bog i presv. ime Isusovo!

Zvoneća, 1. septembra 1890.

Pop **Ante Stemberger.**

Živic i drug. u Trstu

imadu u svojem skladištu, **ulica Zonta br. 5.** svakovrstnih strojeva za gospodarstvo te za svaku drugu porabu, kano i sve ostalo što spada na strojeve. Osobito preporučaju se njihove sisalike (pumpe) za vadjenje vode, pretakanje vina, gašenje vatre, škropljenje trta i bilja; cievi za vodovode te za svaku drugu porabu iz lievanoga i kovanoga željeza, kositra, kaučuka i lana; mlatilnice i čistilnice žita, trebionice kuruze, slamoreznice, tiskalnice, mastionice grozdja itd.

Prodavaju samo prokušanu izvrstnu izvanjsku i domaću garantiranu robu uz nizke ciene šaljuć ju svuda prostu od carine.

Za sada preporučamo osobito **mlatilnice** i **čistilnice** žita sa opazkom, da naše strojeve takodjer sami popravljamo.

Dočim se bliža čas trganju groždja, preporučamo naše trde tiskalnice i mastilnice (preše i mline za groždje).

Strojeve kod nas kupljene popravljamo kad je od potrebe i priskrbljujemo za nštećene dielove, druge dielove.

7 **Schivitz & Comp.i**

EQUITABEL

družtvo za osjeguranje života sjedinjenih država u New-Jorku javlja, da je preneslo svoje pisarne generalnog zastupstva na trg sv. Ivana br. 2.

BRNSKE

sukneno cstanke za jesan i zimu

razšilja proti gotovom ili pouzečem uz cieno osobito nizke, i to samo dobre kakvoće:

3.10	mt. sukno za odjelo	for.	4.80
3.10	„ „ „ „ bolje	„	5.80
3.10	„ „ „ „ fino	„	10.50
3.10	„ „ „ „ vrlo fino	„	16.50
3.10	„ „ „ kaputc	„	5.60
2.10	„ „ „ „ fino f. 12—16	„	
2.10	„ loden f. 3.40 do	„	4.20
2.10	„ „ fini f. 5.40 do	„	6.—

TVORNIČKO SKLADIŠČE SUKNA

E. Fiisser u Brnu

DOMINIKANERPLATZ 8.

Uzorci besplatno i franko. Ako zanagdja naručeno prima se natrag. 4—20

Mejnarodni promet

prve Primorske družbe za prevažanje mèhlev

KONRAD EXNER

via Squero Nuovo št. 7, skladišča via Ferriera št. 9 (Telefon št. 265) v **Trstu.**

Podružnica v Pulji, Gorici, na Reki in v Opatiji

Zavod za shranjevaje mèhlev in efektov.

Prevažanje mèhlev vprejemlje se na vse strani. — Razpošiljajo in vprejemljejo se v varstvo kovčegi, zaboji, koše itd.

Trgovinska agentura državnih železnic. — Spedicijski bureau c. kr. južne železnice v OPATIJI.

Redna dovažanja in odvažanja do in od parnikov — Nakladanja in razpošiljanja na vse strani. — Zastopniki v vseh mestih doma in v inozemstvu. Služba za poštne in hitre pošiljatve in pošiljatve priljage. 3—8

Glavna agentura paroplovnih družb za Istro in Dalmacijo.

NB. Prazni vozovi za prevažanje mèhlov odpošiljajo se točno na vse postaje. Informacije točne in gratis. Vprašanja je staviati direktno na centralo v Trstu. 7—8

Najbolja najmodernija

BRNSKA SUKNA ZA ODJELA

1—10

u odrescih od 3 do metra za pódpuno najbolje po for. 6.—, 8.—, 10.—, 12.—, 14.—, 16.—, 18.—, 20.— i više.

Sukna za zimske i proljetne kapute

u odrescih od 2½ do metra za cieli stanak ili jedriljeni kaput po for. 6.—, 8.—, 10.—, 12.—, 14.—, 16.— i više.

Ništarska sukna za podestvu

od 170 metra po f. 5.—, 6.—, 7.—, 8.— i više.

Sukna za pantalone

najnovije kapute i mantikove u odrescih od 3 metra po f. 3.—, 4.— i više.

Najbolje sukna za hajdar crnokosnice i crnine svršetkom 1889. godine.

Ako se ona sukonska odjela, koji i bojadisani ili crni nebi

Tvorničko skladište dlanog sukna

Vincenz Novak, Brunn

na Krautmarkt št. 13.

Rastilja proti gotovom ili pouzečem. — Ako se nesvidja pošilja, dobije se pohlinka franko. — Ako uzročna strupnja, polima se obratno.

Uzorci besplatno i franko.

FILIJALKA

c. kr. priv. avstr. kreditnoga zavoda

za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vrednih papirjih za 4-dnevni odkaz 2½% 8-dnevni „ 2½% 30- „ „ 2½% 3-mesečni „ 2½% 6- „ „ 2½%

V napoleonih za 4-dnevni odkaz 2% 8- „ „ 2% 30-dnevni odkaz 2% 3-mesečni „ 2½% 6- „ „ 2½%

Vrednostnim papirjem, glasečim na napoleone, kateri se nahajajo v okrogu priposna se nova borestna tarifa na temelju odpovedi od 17. novembra, 21. novembra in 13 decembra.

Okrožni oddel.

V vrednih papirjih 2% na vsako svoto.
V napoleonih brez obresti

Nakaznice

za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Tropavo, Rako, kakor za Zagreb, Arad, Bozen, Gradec, Hermanstadt, Inomost, Celovec, in Ljubljano — brez troškora

Kupnja in prodaja

vrednostnij, diviz, kakor tudi vnovčenje kuponov 24—17 pri odbitku 1% provizije.

Predujmi.

Na jamčevne listine pogoji po dogovoru. Z odprtjem kredita v Londonu ali Parizu, Berlinu ali v drugih mestih — provizija po pogodbi.

Na vrednostni obresti po pogodbi.

Uložki v pohrano.

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, zlat ali srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.

Trst, 17. žebruvarja 1890. 16—24

Gotov zaslužak.

Vsak pridem mož more si na jako dostojen način na dan prisluziti 5 do 10 goldinarjev, ako prevzame lukrativno zastopstvo za nek povsodi vdomačen artikel.

Agentje nastavljajo se po vseh mestih monarhije in ako so rabljivi, dobe tudi stalno plačo.

Ponudbe je pošiljati: 10—10—5

J. Löwy, Budapest, Hatvanergasse.

Grlena bol kašelj, hreptavica, promuklost, nazeb, zadavica, rcca, zapala sestjak itd.

mogu se u kratko vriemo izliečiti rabljenjem

NADARENIH

Prendinijevih sladkišah

(PASTIGLIE PRENDINI)

što jih gotavi Prendini, lučbar i ljekarnar u Trstu

Veoma pomažu učiteljem, proporjednikom itd Prebdjenih kašljuć nočih, navadne jutranje hreputavice i grlenih zapalah sestaje kao za čude uzimanjem ovih sladkišah.

Opazka. Valja se paziti od varalicah, koji je ponačinjaju. Zato treba uvjek zahtjevati Prendinijeve sladkiše (Pastiglie Prendini) te gledati, da bude na omotu ka ajce (škatulo) moj podpis. Svaki komad tih sladkišah ima utisnuto na jednoj Strani „Pastiglie", na drugoj „Prendini".

Ciena 30 nč. kutijici zajedno sa naputkom.

Prodaju se u Prendinijevoj ljekarni u Trstu (Farmarcia Prendini in Trieste) i u glavnijih ljekarnah svieta. 28—43

Marijaceljske želudačne kapljice

izvrstno zdravile pri vseh boleznih za želodca.

Neprecenljive dobrote je posebno vpliv njihov pri netočnosti, slabosti želodca, ako z grla smrdi, napenjanju, kislem pehanju, koliki, želodčnem kataru, gorečiče (rzavci) pri preobilnej produkciji slin, rumenici, bluvanju in gojusu, glavobolu, (ako je bol želodca) krč v želodcu, zabasanji, preobilnosti jedi in pijač v želodcu.

Cena steklenici je z nakazom vred samo 40 nov. velika stekenica samo 70 nov. Glavni zalog ima lekarničar **Karl Brandy, Kremsier, (Moravija)**

Svarilo! Pristne Marijaceljske želodčne kapljice ponarejujejo in posnemajo se mnogovrstno. **V znamenje pristnosti** mora biti zamotana vsaka steklenica v rdeč omot, providen z gorenjo **varnostno znamko** ter mora biti na vsakem priloženem poduku za vporabo razun tega opomenjeno, da je bil isti tiskan v tiskarni g. Gasek-a i Kremeričah (Kremsier). 2—13

Marijaceljske pilule proti začepljenju.

Ove više godina sa najboljim uspjehom rabljene pilule proti **začepljenju tiela potvore se** mnogo Neka se pazi dakle na gornju zaštitnu marku i na podpis ljekarnika C. Brady, u Kremsiru. Ciena kutijici 40 kr. Zahoji sa 6 kutija 1 for. Ako se novac unapred pošalje stoji jedan zaboj for. 1.20, dva zaboja for. 2.20.

Marijaceljske želodčne kapljice niso tajno sredstvo. Deli, iz katerih obstoji, oznanjeni so na vsakej steklenici priloženemu poduku za vporabo.

Prave **marijaceljske želudačne kapljice** i **marijaceljske pilule proti začepljenju** dobivaju se prave u:

V Trstu u Lekarnah: dr. Vittorio Serravallo all'Redentore (glavno skladišče); pl. Leitenburg All' Ercole trionfante; de Leitenburg Eduard, alla Salute; A. Praxmayer ai due Mori; Prendini Pietro, alla fontana imperiale; Benedetto Saraval All' amazone Triofante; Antonio Suttina, Batt. al Camello; Benedetto Vlah-Mayssni, dvorska lieкarna; Biazoletto, all' orso nero. — **U Senju** u lekarni: Filipa Ritschela, kao što i u svih ostalih lekarnah.

Unio catholica

zavod za uzajemno osjeguranje škoda, u Beču (I. Bäckerstrasse 14)

dozvoljen ministarskom naredbom od dne 28. frbrara 1889.

Z vod osjegurava:

Pokretan i nepokretan posjed proti škodam od požara, striele i eksplozije. Za takovo osjeguranje jamče uzajemno prvi uzajemno osiguravajući zavodi, koji su članovi dielitbenog družtva uzajemnih osjeguravajućih družtva. Usljed saveza sa uzajemno osjeguravajućimi zavodi može „UNIO" poduzeti osjeguranja u najvećoj vriednosti, te daje na temelju toga saveza osjeguranim najveće jamstvo i sjegurnost Svakogodišnji višak razdieliti će se medju osjegurane.

Ovaj zavod uveo je takodjer novu do sada neposnatu struku osjeguranja t. j.:

Osjeguranje crkvenih zvonova proti razbitju ili razpukanju. U ova struku spadaju one škode, kojih nisu posliedice požari, već koji nastaju usljed bilo kojih drugih razloga. K sudjelovanju kod te nove osjegurateljne struke pozvani su ponajprije gg. crkveni predstojnici.

Posreduje „UNIO" također kod prvih uzajemnih osjeguravajućih družtva:

osjeguranje na život i proti nezgodam.

U poslu osjeguranja neka se izvoli občinstvo obratiti na glavno zastupstvo u Trstu ili na pojedine njegove zastupnike koji će biti imenovani u gradovih i obćinah.

Zastupanje u pokrajini izvrša se poštenim i pouzdanim osobam, koje neka se ustmeno ili pismeno obrate na podpisano glavno zastupstvo.

TRST, mjeseca julija 1890.

Glavno zastupstvo zavoda „UNIO CATHOLICA" u Trstu za Primorje (Istra, Trst i Gorica) **i Dalmaciju.**

M. MANDIĆ.

Izdavatelj i odgovorni urednik **M. Mandić.**

Tiskara **Dolenc.**

Broj 37. U Trstu 11. septembra 1890. Godina XXI.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Pripodana sej pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja uz pogodbe na upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“. Ime, prezime i najbliža pošta valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se ivana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se i netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½ i 3 za pol godine. Ivana carevine više poštarina

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Carintia br. 25

„Slogom raste malo stvari, a nesloga sve pokvari“. Nar. Pos.

Občinski izbori u Pazinu.

Ljudska zloba izazvlje naš mirni narod, koji na svietu nije nikomu ništa zakrivio već jedino želi, da se otrese tudjega upliva, da bude gospodar u svojoj kući, u svojem domu.

Donekle mogu pomoći spletke iz potaje snovane, al čvrsta je naša nada, da neće zaustaviti naš puk na putu, kojim je počeo koracati. Ovo možemo tim pouzdanije uztvrditi, kad se osvrnemo na ponovni izbor I. tiela, koji je obdržavan dne 4. ovoga mjeseca u Pazinu. Sve što je bilo živo i zdravo doteklo je na biralište; nije tu bio nikomu dalek put ni velik gubitak vremena; sve je pohitilo u Pazin, da pokaže jednodušno svoju volju, da izabere za občinske zastupnike muževe svoje krvi i svojega jezika. Sav puk je uvidio sada pogrešku počinjenu kod izbora staroga zastupstva, kad je birao jednu dvojbenu osobu, koja nije naše krvi i jezika, pak je zaključio, da neće birati drugo nego svoje ljude, pak pobjediti ili propasti. Osvjedočio se, da neima vjere u tudjinca.

Načelniku Fabrisu bijaše naloženo, da pozove komisiju, koja je sudjelovala kod izbora III. i II. tiela, jer je izbor I. tiela uništen upravo radi togu, što je načelnik odpravio ovu komisiju, te imenovao za I. tielo drugu, kao što smo to već javili našim čitateljem. Nu čujemo, da se je načelnik Fabris izjavio c. kr. političkomu kapetanu, da on toga učiniti neće, već ako ga sila na to prisili! Nećemo ovdje izpitivati, dali trpi ovim ugled c. kr. oblasti ili ne, jer nas to netišći, opazit imamo samo toliko, da nije c. kr. politička oblast na načelnikov odgovor ništa odredila!

Nadošao 4. septembra a tim i dan izbora. Okolo 8 sati načelnik Fabris pozove u komisiju opet članove talijanske stranke Josipa Camus-a, Josipa Ghersetich-a, Antona Runca i Dr. Kost. Costantini-a. Započe biranje. Glasovi naših birača izmjenjivali se sa protivničkimi, koji posliednji su većinom uneseni na početku listine. Ovako sastavljena izborna komisija izključila je bez zakonitoga temelja 7 naših birača, dočim je svoje bez prigovora pripuštala glasovanju. Unatoč tomu bijaše okolo 11½ sati prije podne naših 50, protivničkih samo 33. Videć protivna nam komisija, kako raste sve to većma naš broj birača u dvorani, koja je bila dubkom puna, a znajuć, da može još najviše na 20 svojih birača računati, htjede već okolo 11¾ pred podne prekinuti glasovanje, koje se je ipak nastavilo do 12 sati. Da vam je sada bilo viditi, kako su se članovi komisije prividno među sobom prepirali, dali će nastavak izbora sliediti u 2 ili 3 sata poslije podne. Nu naši birači shvatili su odmah protivničku spletku i što njom namjeravaju. Napokon načelnik, kao predsjednik komisije, priobći biračem, da se prekida biranje, a nastavak da će sliediti okolo 2 sata poslije podne. Naši birači u velikom broju otišli na skupni objed i sastali se opet u 2 sata u izbornoj dvorani.

Načelnik Fabris konštatira, da neima članova komisije, koju je jutros imenovao i reče, da se mu sporučili, da neće više doći.

Predvidili su silan poraz, a izkusili su, kako se je sav narod od njih odvratio. A i kako nebi! Naš puk vidi i šuti, nu neka se nemisli, da je bedast. Dobro da sam uvidja, kakva mu se nepravda čini, kako ga se na muke postavlja pak znade što mu je činiti.

Načelnik pozove uslied toga u komisiju gospodu Šima Matejčić-a, Ivana Gabrielić-a, Frana Bukovca, župnike, i Dr. A. Dukić-a, te se onda nastavi glasovanje uz obće veselje i zadovoljstvo. Sve je hrlilo odati svoj glas; sve sami naši muževi, kojim si vidio izraženo veselje na licu. Nitko se nije udaljivao, sve je htjelo čekati uspjeh izbora. Od protivnika se poslije podna nije nijedan prikazao.

Okolo 4½ popodne zaključeno bi glasovanje, te se prešlo na skrutinij i na sastav zapisnika. Okolo 5 sati proglašen je uspjeh izbora, te je za hrvatske predložene glasovalo 116 birača, a za protivnike 33 njih.

Sakupljeni naši birači popratiše ovaj uspjeh glasovanja sa burnimi živio-klici, te složno zapjevali carevku u izbornoj dvorani. Neprestanimi živio-klici udaljivali se tada polagano u najvećem miru i redu svaki svojoj kući.

Osobitom radošću pohvaliti nam je sve naše čestite i vriedne birače prostrane mjestne občine Pazin, koji su, svjestni si svoje zadaće i svojega glasa pohrlili svi kao jedan muž na biralište, da si izaberu svoje narodno zastupstvo. Navlastito puko milo nam je iztaknuti starinu Karla Surana iz Berma, otca odvjetnika gosp. Dr. Ivana Surana u Motovunu, koji se je dao dovesti na biralište, da dade i svoj glas za hrvatske predloženike. Vriedni starina — prem mu je već više od 90 godina — sasvim je zdrave pameti i čista uma, te je sav bio uznešen, kad je čuo za uspjeh izbora. Hvala Ti, dični starino, ugledali se u Tebe svi pazinski občinari!

Dali su protivnici opet podnesli proti izborom utok, javit ćemo u sliedećem broju.

Glavna skupščina

„Bratovščine hrvatskih ljudi u Istri.“

Kako smo javili u prošlom broju sastali se dne 1. t. mj. mnogobrojni članovi naše „Bratovščine“ u njezinom sjelu, u drevnom Kastvu-gradu, da saslušaju izvješće odstupajućega odbora o družtvenom radu za minulu godinu. Poslije trećeg sata popodne sakupili se svi u velikoj dvorani „Narodnoga Doma“ nestrpljivo očekujuć dobre glasove o napredku naše miljenice. Mjestni župnik-dekan, dični starina veleč. g. Ante Turak otvori skupščinu nazvav sakupljenim srdačnu dobrodošlicu. G. predsjednik reče u glavnom sliedeće:

Poštovana gospodo skupščinari! Vrlo me veseli, što ste se i ovu godinu u tolikom broju odazvali pozivu Vašega odbora, u ime kojega kličem Vam što srdačnije: dobro nam došli!

Svrha današnjega sastanka jest ta, da Vam priobćimo račun o našem djelovanju tekom minule družtvene godine, da pregledate družtvenu imovinu, novčano stanje družtva i da izabereto novi upravni i pregledni odbor.

Kako ćete čuti kasnije iz izvješća gospode tajnika i blagajnika, mogu Vam već unapried s radošću kazati, da nam naše družtvo krasno napreduje, da nam se množi broj ustemeljiteljnih članova kao što i broj narodnih dobročinitelja, a tim se množe naši redoviti i izvanredni prihodi.

Nemogu stoga mukom mimoići sve te naše plemenite podupiratelje, sve one prijatelje našega družtva, koji požrtvovno stupaju u naše kolo ili koji rudoljubno sabiru za nas milodare na sastancih, veselih družtvih i u raznih drugih zgodah. Srim tim muževom neka bude naša najtoplija zahvala.

Naša „Bratovščina“ bavi se na temelju svojih pravila uzgojem školske mladeži podupirajuć novčano one naše mladiće, koji su radi siromaštva i zbog dobra napredka u školi te podpore vriedni. Svrha njezina jest dakle ta, da pomognemo narodu odgojiti valjanih muževa, koji će pako njemu pomoći, kad jednom stupe u javni život.

Izrekao sam malo prije občenitu zahvala našim dobročiniteljem, a evo me sada, da tu zahvalu ponovim nekojim pojedincem. Medju ove spada sada blagopokojni kanonik preč. g. Ivan Dukić, koji je prigodom svoje zlate mise darovao našemu družtvu državnu obveznicu od 100 for., a istomu ostavio oporučno 100 for. (Skupščinari uzkliknu: slava mu!) Spomenuti mi je zahvalno i drugog pokojnika, koji se je i na smrtnoj postelji sjetio naše „Bratovščine“. To je pokojni Ivan Fia-

PODLISTAK.

Lihvar i vino.

Napisao Vinko Rubeša.

II.

(Konac.)

— Evo ih! reče Menigo, zadeć zamazanu kesicu. Dakle u nedjelju.

— Nedjelju da, al ne kaži ništa mojoj ženi. Ta znaš, žena je žena, a ja ne trpim babjih prodika. Hvala! S Bogom!

— Kamo, kamo? A što ne ćemo naš ugovor zapečatiti? uze lukavo Menigo.

— Al neimam kada. Moram odpraviti onoga, dok ona ne dodje. Doć ću poslije.

Poslije večere izmaknuo se Ivan ženi, pa po pratih k Menigu.

Zapečatili ugovor trima litrama na Ivanov račun.

III.

Bilo negdje o Petrovi. Jutro bijaše čisto kao ribje oko. Okolo osam sata dojuri u selo jedna gospodska kočija. U tren oka sakupi se hrpa ljudi, a dječurliji ni broja se ne zna. Kočija zaustavi se pred Menigovom kućom. Iz nje skoče dva gospodina. Jedan stariji sa dugom bradom zlatnimi očali, a drugi mladić malih crnih brkova. Dva žandara, što su prvi dan došla, postave se pred njima kao svieća, pa onaj brkati nješto zamrmlje, našto mu gospodin sa očali mahne rukom, pa podju k Menigu u kuću. Na sbodu srdačno se porukuju, pa ih uvede u kuću.

Pošto se gospoda nješto okriepila, podju na cestu, do Ivanove kuće. Pratila ih dva žandara i seljaci sve na hrpe. Kad došli do kuće, bila vrata zatvorena.

— Otvorite! poviče onaj brkati žandar, potresav žestoko vratima. Nitko se ne javi. Tako drugi, treći put.

— Otvorite silom! reče Menigo žandaru. Ovaj pogleda Menigu, pa onoga gospodina sa očalima. Sudac, onaj gospodin sa dugom bradom, kimnu i vrata se raztetila.

Prvi stupi u kuću Menigo. Joj meni! zavapi, čim stupi unutar. Na to nahrupe žandari. Čula se vika i hrvanje iz kućice, a seljaci, što se onuje sakupili, stajali kao prikovani. Istom njekoje kumice pobožno se prekrižile. A tek kad žandari izvedu zakovanog Ivana! Čisto da nisu počele bježati.

— Joj nesretni Ivane! hukale njeke žene.

— Jest. Nesretan je — umješao se jedan čovjek, što je sa strane stajao. Nesretnim učinilo ga vino. Kamo sreće, da me je htio slušati, da je htio slušati svoju sirotu ženu! Vidite, dragi moji ljudi, kamo čovjeka dovede vino. Bar sada se opametite, pa slušajte svoga župnika, svoga duhovnoga pastira.

Ivana odvede jedan žandar u grad, a drugi podje opet u kućicu. Imao je onaj žandar vražkoga posla sa Ivanom. Jedva da je koracao. Napio se rakije da je sva na okolo zaudaralo; napio se, da u pijanstvu ubije svoga kuma — svoga zlotvora. Sada sjedi u zatvoru.

— Dvie sto osamdeset forinta, za prvi put! poviče občinski pandur, pošto se natukao bubnja. Tko da više?

Nitko ni rieči. Seljaci šutili i buljili u sudca i Menigu, koji se prijateljski razgovarali. A djeca vrte se okolo pandura, čudeć se onomu bubnju i vretenam.

— I pet novčića, reče Menigo panduru. —

— Dvie sto osamdeset forinta i pet novčića; za prvi, drugi i . . . zaviče pandur — i . . . i . . . i treći nastavi sudac.

Kuća ostala na Menigu. Sudac predade mu ključ, pa podju k susjedu Mati, da i njemu prodadu na bubanj onu slamnjaču i onu mrvu zemlje.

Prodali toga dana više zemlje, odtjerali više krava muzara, njeito ovaca, a bogme i praščića odpeljali kumu Jadri.

To, sve dao prodati Menigo za dug, što su ga učinili kod njega seljaci. Dakako! Pilo se uviek kao na pust, a ništa se nije radilo. Ta Menigo će počekat, tješili se seljaci. Al do kada? Evo vidimo do kada.

Tako ostalo više gospodara bez krova. Za sreću bilo ljeto, pa se moglo i pod vedrim nebom noćiti. Kašnje ih se više odtelilo njekud do odaljenog grada, da tamo uz kukavnu plaću natapaju svojim potom tudje zemlje, tudjih gospodara. Morali tako, il objelit palicu, pa od praga do praga. A Menigo ima pol sela zatvorena. Pa tko da i ide u prodanu kuću, u kuću krivo stečenu? Ta tamo je prokletstvo božje.

Sad istom čuo si po koju krupniju kletvu protiv Menigа, a prije bio im je sve i sva. Sad istom sjetili se svoga župnika, nu žalibože prekasno.

* * *

Ivana odsudili na dvie godine tamnice. Nu prije, nego je svršio kaznu poludi, a kašnje umrie. Biedna žena mu otišla u grad, da zasluži, što pojede. Danas skita se gradom. To je ona poderana ženska, što te zaustavlja na ulici, pružajuć ti suhu, nagrešpanu ruku, da joj pružiš malen darak. Ostavile ju sile, pritisla ju nemoć i nevolja. Jedva da koraca ulicami.

Evo, na što spala ona ponosna i liepa Milka! A tko joj je kriv? Promislite sami!

min, rieški župnik, koji nam je ostavio takodjer 100 for. (Slava mu!) Sjetimo se napokon i trećeg pokojnika, koji se je za života vazda toplo zauzimao za naše družtvo, a to je nezaboravni naš dr. Frane Bachman, bivši liečnik u Bistrici. (Slava mu!) I tim zaključujem, poštovana gospodo, naživljuć svim živućim članovom i prijateljem našega družtva srdačni: na zdar! a našim pokojnim članovom i dobročiniteljem iskren: slava njim! (Skupščinari uzklikno: slava njim!) (Sliediti će).

Slava Kačiću!

Makarske, 27. agusta. Drugi dan Kačićevih svečanosti nije mogao ljepši osvanuti. Makarska, nakićena kao nevjesta, zrcali se u more tiho kao ulje, plavo kao nebeski svod. Prve sunčane zrake pozlaćuju suro Biokovo i kroz klisure spuštaju se na mahove do romantične luke Makarske, iz koje se polagano suče nevidjena povorka parobroda, brodova, brodica svake vrsti i veličine, sve pod kraljskim i hrvatskim barjacim, u prozračnom dimu kubura, pušaka i mužara, što se javljaju sa svih strana, i daleko odjeglo kroz Biokovske uvale. U 6 sati glasbe zaudariše hrvatske koračnice, a povorka, kao da je ratno brodovlje, spusti se niz luku. Prizor taj neda se lako opisati, a bez sumnje najljepši je i najsilkovitiji u svoj svečanosti, i ako nije ganutljiv kao onaj jučerašnji, kad padoše zastori sa Kačićeva spomenika, i kad narod za prvi put pozdravi tvrdi kip svog obljubljenog pjesnika. — Prvi zadimio je pred povorkom parobrod „Ragusa“, na kojem sjede c. k. vlasti. Za njim dimi „Dinara“, koja pelja dugi niz brodova iz Jelse, Starogagrada, Braća i 12 primorskih brodica, sve prekrcate naroda. Sa jedne i druge strane te divne povorke parobrodi „Sibil“ i „Malta“. — Sibenski parobrod predtekao je sve ostale, da ih čeka pod Podgorom. Netom nazriesmo Sutiklu, gdje počivaju kosti nezaboravnog Pavlinovića, glasbe prestaše udarati vesele koračnice, a barjaci su spušteni na pol stiega. U 7½ stadoše parobrodi, i hodočastnici počeše so izkrcavati na grobište Podgorsko, gdje se je gori su sela bilo sleglo množtvo naroda. Nad grobom Pavlinovića vijahu se dva hrvatska barjaka, a još se vidjahu ostanci vienaca položenih pri njegovoj smrti. Grob je sasvim prost i čedan, zaštićen gvozdenom rešetkom. — Okolo iste, predvodjeni od častnog prvaka dra. Klaića, okupiše se zastupnici naroda: Binukini. Buzolić, Dubković, Korlaet, Ljubić, Perić, Šarić, Spalatin, Šupuk, Vitezić, predsjednik „Matice Hrvatske“ Smičiklas, načelnici Makarske, Imotske, Vrgorca, Metkovića, Opuzena, Pučišća, Selaca, Supetra, Bola, Milne. Sotivana, Omiša, Biograda, Benkovca itd. uz veliko množtvo hodočastnika sa svih zemalja hrvatskih. Župnik Podgorski zapjeva „Oslobodi me Gospodine“ i podade odriešenje velikom pokojniku, a sa parobroda glasbe udarišo žalobne tužaljke. Mnogo se je oko tu orosilo i mnoga je topla suza vrcnula. Poslie odriešenja dr. Klaić položi na grob krasan vienac sa trobojnimi vrpcami na kojih se čita: „Klub većine hrvatskih zastupnika svomu nezaboravnomu drugu“. Zatim, očevidno tronut reče, kako haran narod, pri velikoj svečanosti, koju je tako divno jučeslavio, nije mogao zaboraviti onoga, koji je toliko doprineo probudjenju njegove hrvatske svieti, uzor-značaja i rodoljublja Mihovila Pavlinovića. Govorniku, koji nije mogao prisustvovati sprovodu, osobito je milo, što može davnu želju izpuniti, i pokloniti se grobu svoga prijatelja i sudruga od prvih narodnih borba u Dalmaciji, dapače učitelja, može se reć, svih radnika na političkom polju. Umniku i značajniku kakav bijaše Mihovio Pavlinović pravedno je i dostojno, da se narod oduži i spomenikom, i to kao što je već zaključeno, prinosi iz svih krajeva hrvatskih. Živom željom, da narod hrvatski i ovu misao čim prije sretno izvede, kliče iz dna srca: Slava Mihovilu Pavlinoviću! — Urnebesni slava zaori sa svih strana, pa diže u vis vienac zastupnik dr. Vitezić, i kroz suze i jecanje reče, da je to prvi put, što vidi grob najboljeg svoga prijatelja, i da nezna kako bi ga pozdravio u ime svoje tužne Istre. Poznajuć ga kao pravog Hrvata i katolika, cieni, da će najbolje izpuniti svoju zadaću, ako pozovne okolostojeće, da svi izmole jedan „Očenaš“ za njegovu veliku dušu. Svi prisutni izmoliše „Očenaš“ a za tim dr. Vitezić položi vienac na grob uz uzklik: Slava Milovilu Pavlinoviću! — Profesor na hrvatskom sveučilišću g. Smičiklas, lievajuć tople suze izjavi, da mu je vrlo žao, što je negdje na pošti zastao vienac, koji je u ime „Matice Hrvatske“ imao položiti na grob velikog pokojnika, ali da mu i bez vienca može od srdca uzkliknuti: Slava! — Uz taj uzklik narod izadje iz grobišta, pa uzklikne opetovano živio prvakom dru. Klaiću, dru. Vitezićcu, Smičiklasu, Buzoliću itd. — Glasba sa parobrodah sliedjaše udarati sve do polazka za Brist, kad iz stotina grla zaori sa mora i sa kopna: Slava Mihovilu Pavlinoviću! Slava! Pokoj! „N. L.“

(Sliediti će).

DOPISI.

U Sovinjaku koncem agusta. Obećali smo Vam, g. uredniče u br. 33. „Naše Sloge“ da ćemo Vam kazat i odkriti stare občinske griehe občine Sovinjak, ali toga nebismo bili učinili, da se opet nije javio dopisnik iz Buzeta, da nerečemo iz Sovinjaka u glasovitom „Giovine Pensiero“ od 7. t. m. br. 91. Pošto nas dopisnik izazivlje, molimo Vas g. uredniče, da date malo mjesta ovim redkom u dičnoj „Našoj Slogi“, da malo posvetimo tomu gospodinu.

Rečeni dopisnik i crnitelj poštenih ljudi razturbuje je putem puljskoga listića, da je bio g. Žigante ovlašćen od obć. glavarstva, da učini nove brojeve na kućah u porezovnoj občini Sovinjak, koje i učini, ali da ovi stoje nogama u zraku i da plešu „kankan“. Taj posao da mu se je izručilo misleći, da od taljanske stranke ne bi za to nijedan bio sposoban, ali zato da se je „bekulala brava kompetenca“.

Na crnu klevetu odgovaramo tomu junaku, da g. Žigante neradi za svoj trbuh, kako su prije radila buzetska gospoda — već na korist občine, kao što rade i svi ostali občinski zastupnici. Da se učine spomenuti brojevi išla su dva naša poštenjaka prvi dan na Mineru, Beneže, Tiglinu, Bračanu, Majere, Bernože, Tuk, Sirotiće i po cielom mjestu Sovinjaku. Drugog dana obašli su Krtovbreg, Brda, sv. Martin, Drobežiju, sv. Kirin, Valari, Senj, Zunjce, Polje, Brkane i Jermaniju. Za taj posao primili su 6 for. dakle 1 for. 50 nvč. za živež, te za tolik put i djelo; čini nam se, da je vrlo nizka „brava kompetenca“. Kakva je bila ona „kompetenca“ gosp. Klariciu, koji je uzeo samo k sjednici u Sovinjak 6 for. i 6 for. 50 nvč., a gosp. Bigatto do 9 for. i više dobar obied a spale . . . . . ako držiš mudri dopisniče, da je Žigante i njegov drug primio previsoku plaću, eno ti glavarstvo u Buzetu pa zapitaj prijatelja, on ti može lahko pokazat namire.

Drago nam je laži-dopisniče, da se gubiš takovimi malenkostmi, jer to znamenuje, da neimaš ništa drugo, da navališ na naše poštenjake; ali pošto si ti iz Buzeta, čudim se, da nisi vidio god. 1881. kako se je tada tamo dielilo krumpir i fažol, i kako su uzele one dvie osobe za put u Ljubljanu svotu od 70 for. 16 nvč. Ti si vidio iz Buzeta na Sovinjačini brojeve, koji su tako mali i kažeš, da stoje nogama u zraku i da plešu, a mi držimo za gotovo, da ti hodiš po glavi i nogama po zraku i zato ti moždjani plešu.

Kako da nisi pak vidio i opazio one silne nepodobščine, koje su se dogadjale u naših krajevih prije nego su preuzeli upravu naši ljudi, al pošto nećeš, da je spomenem, evo nas, da te posluživimo.

Dne 31. decembra g. 1876. izručena bijaše od občinskoga glavarstva občinskoj upravi naše porezovne občine u Sovinjaku bez novčića duga, ako nije bilo štogod u poreznom uredu. Upraviteljem bio je prvi Anton Sirotić pok. Jakova iz Sovinjaka, koji je upravljao sve do dne 28. febrara g. 1887. sa godišnjom plaćom od 60 for. za pisarije, tako da je dobio za svoje službovanje 612 for., ali on si je znao proskrbit na drugi način zaslužbe tako, da je ukupno digmuo iz občinske blagajne 1012 for. 57½ nvč., dakle 400 for. 57½ nvč., za zaslužbu vrhu plaće. To nije doduše mnogo, ali g. dopisnik nije toga opazio, prem je ta svota veća od 6 for.

Godine 1882. bivši upravitelj Sirotić dao je nešto popravit občinsku kuću za stan učitelja, a to nije došlo na dražbu, već je sam trošio i tako je imala občina stroška 194 for., od kojih je on sam primio 28 for. i to za put u Trst, da kupi nekakve daske, zašto je dao 10 for. Ovoga nije slavni dopisnik opazio.

Godine 1884. gradila se nova cesta od Minere do Sovinjaka, za koju učini nacrt pokrajinski mjernik g. Križmanić, koji učini i proračun troška za tu gradnju od 3000 for., za koju svotu bila je uzeta od više njih na dražbi. Prije nego li se cesta počela gradit, bivši upravitelj Anton Sirotić postavi gradnju opet na dražbu ali ne po onom nacrtu, neg se zgradila skoro sva izvan onoga nacrta i potrošilo se ne 3000 for. nego 3399 for. i 77 nvč. Ta cesta je pokvarena za uvjek, tako da je isti mjernik učinio drugi proračun od 311 for. za popraviti isu samo u najpogibeljnijem mjestu, dakle 1300 for. 77 nvč. više nego li bijaše prvobitno proračunano. Ali ni pol muke kad ta cesta nebi bila uz sav taj trošak za uvjek pokvarena. Gradnju ceste nadzirao je g. Anton Sirotić, te je za svoj trud dobio 140 for. što je više od 6 for. Ni toga nije g. dopisnik opazio.

Isti Anton Sirotić dao je sagradit jedan komad jaza u vodi na Mineri i to bez dozvole političke oblasti. Proti toj gradnji učinili mlinari izpod Buzeta utok; izašla je komisija i ova odredila, da se poruši novi jaz i komad staroga, te usljed toga nemelje občinski malin od 21. jenara godine 1888., dočim je do tada primala občina za najam od mlina 215 for. godišnjih. Da vidimo malko koliko je rečeni upravitelj občinu oškodio do danas:

1. Novi komad jaza stojao je občinu 173 for. i 2 nvč. — 2. Komisija 64 for. — 3. Za porušit jaz 19 for. — 4. Trošak za utok proti osudi 23 for. — 5. Nacrt da se postavi malin u prvotno stanje 150 fr. — 6. Na novo komisija 50 for. — 7. Za drugi nacrt mjerniku 250 for. — 8. Treća komisija 31. marča t. g. 48 for. — 9. Za odkup livada, na kojih bijaše novi prosjek za vodu učinjen 450 for. — 10. Da se uredi opet malin 800 for. — 11. Izgubljena godišnja najamnina (fit) za tri godine 645 for. Radi mlina oškodjena je dakle občina za 2672 for. i 2 nvč., a gdje su drugi troškovi za istu stvar.

Godine 1886. bijaše zaključeno pod istom upravom, da se gradi novo groblje na mjestu nepriklad nom. na mjestu proti kojemu se izjaviše svi občinari. Na tom mjestu počelo se graditi groblje. Preko 200 radnika prekopaše više od polovice za groblje odlučenoga zemljišta. Gospodin Bigatto uzeo je za dvie komisije iz Buzeta u Sovinjak 18 for. Ni ovo nije opazio naš dični piskar.

Bivši občinski upravitelj nije ukinjižio pogodbah, koje su kmeti učinili kad se je razdielilo občinsko zemljište i tim je izgubila občina više od 300 for. Ali i ovo je izbjeglo tomu mažikarti.

Kad je napokon uvidio bivši upravitelj Sirotić, da je u občini sve naopako, svako djelo pokvareno, občina zadužena, ostavi svoje mjesto pak imenovaše upraviteljem g. Petra Mantovana pod kojim se upravljalo po starom kopitu.

Godine 1889. bijaše imenovano novo upravno vieće i opet imenovan predsjednikom g. Mantovan. Ali sada dali mu pomoći u sposobnih članovih vieća, koji sada složno rade i žrtvuju se, da poprave, što je prvi upravitelj pokvario. Evo njihovog rada:

1. Žigante je dao dogotoviti i postavit u red kuću za stan učitelja i školsku sobu, zašto se je potrošilo preko 300 for., ali ne kao prije iz občinske kase, koja nije zato sada potrošila niti novčića, nego se to platilo od mjestnoga školskoga vieća. On je dao na dražbu to djelo, a kasnije podpisao namire i išli su sami po novce u Buzet. — 2. Da se popravi nova cesta, koju je Sirotić pokvario, na molbu sadanjeg občinskog upravnog vieća dodje prošle godine pokrajinski mjernik, da učini proračun troška za ovo popravljanje; kasnije učinilo se molbu na zemaljski odbor za pomoć od pokrajinske zaklade, te dobismo 300 for. pod uvjet, da obć na providi za ostalih 611 for., koje je v alo pronaći. — 3. Da se opet otvori malin na Mineri ovlašćeni bijahu Mantovan, Žigante i Ivan Sirotić (Matiša). da sve potrebito učine. Oni se žrtvuju, oni rade i dangube, da posao kako treba izvedu. Dne 31. maja bijaše na licu mjesta komisija, u kojoj bijaše politički odaslanik, mjernik ces. kr. namjestničtva i naši upravitelji. Komisija je odobrila rad uprave, a od strane občine protivio se jedini Anton Sirotić, bivši upravitelj Došla je dozvola na to od c. kr. kapetanata, da občina može radit što je pitala, da može mlin mljeti, ali proti toj dozvoli uložio je utok od strane občinara Sovinjak opet jedini Anton Sirotić, bivši upravitelj. Čini nam se, da mu bijaše odbit utok, ali on će se valjda utući i do Beča, a najkasnije i do samoga neba. — 4. Da se učini novo groblje na prikladnom mjestu, moralo se učinit utok na namjestničtvo i na biskupski ordinarijat, od kojega je stigao g. župniku nalog, da ne smije više tamo zakapati mrtvace, gdje ih bijaše već zakopano 14. Pod istom upravom počelo se graditi na prikladnom mjestu novo groblje. Trošak je proračunan na 1975 for. i 56 nvč.; groblje je do polovice dogradjeno, a zato nije občinska blagajna do sada potrošila ni novčića. — 5. Da se osjeguraju glavnice, sadašnji upravitelji čine svoju dužnost, ali što se izgubilo, izgubljeno jest.

Sada neka sudi nepristran sviet, kada se je koristno i pošteno upravljalo občinom Sovinjak. Odatle neka si stvori svatko sud, što vriede smradne rieči i pogrde puljskoga listića i njegovoga dopisnika, koji su htjeli ocrnit čisto lice gg. Mantovana i Žiganta. Odavle je razvidno tko je kriv, da je občina siromašna, da se je občinskimi žuljevi upravljalo na občinsku škodu.

Sve što smo mi naveli jest gola istina, pred kojom bi se morao zastidit laži-dopisnik puljskog „oslića“. Ako drže gospoda bivši upravitelji i njihovi branitelji, da je ovdje ištu neistinita rečeno, neka nas slobodno tuže, a mi smo pripravni sve sa prisegom potvrditi, jer što navedosmo, stoji napisano crno na bielom. Dopisnik taj znade bez dvojbe, da je sve ovo istina i to nepobitna istina; on je dapače osvjedočen, da piše samo neistinu, prostu laž, ali njemu je laž zanat, pak se toga drži. Drugi pako razlog takovu pisanju jest u tom, što nam se bliža občinski izbori, pak bi onaj mažikarta hotio svojimi lažmi zavarat neuke i lahkovjerne. No poručamo ti ovim, da ti je sav trud uzaludan, jer mi tvojih ljudi nećemo. One osobe, za koje se zauzimlje puljski listić nisu za nas; njih bi trebalo poslat u Rim ii najmanje u Poreč, da tamo usreće naše prijatelje.

Ovoliko za sada, a bude li g. laži-dopisnik hotio čuti i „tušćih“, neka nam samo sporuči.

Moščenice, dne 1. septembra 1890. — Kako znate, dne 30. prošloga mjeseca svršio se je ovdje izbor jednoga zastupnika za pokrajinski sabor u Poreču. Izbornim komisarom bio je g. Konrad Rubbia. Oraj je došao amo u 9 sati jutrom, a izbor je započeo u 10 sati. Občinski ured našao je zatvoren, čemu se nije ni najmanje radovao, jer je morao biti otvoren u 9 sati. Došlo 9½ sata a ured još zatvoren. Nepreostavši gosp. komisaru drugo, morao je sam ići tražiti našega g. agenta, da taj blaženi ured već jednom otvori. Došao napokon g. komisar u izbornu sobicu ili ured, punu paučine tako, da ju je morao sam čistiti, pri čemu se je porugljivo smijao, jer je sobica izgledala kao kakva štalica, što se ne pristoji za prostore, u koje dolaze čestiti ljudi. Pravom su mnogi pitali, da zar nije naš g. agent mogao sobu očistiti. Jest, mogao je, ali njemu se huće prkosa. On misli, da je ovdje svemogući, pa mirna Bosna! Nek prkosi i nedalje po miloj volji, ali do kada će to trajati, to je drugo pitanje. Mi mu ovdje otvoreno kažemo, da su dani njegove uprave već odbrojeni, te da su u istu neće više povratiti. Mi ćemo od sada raditi po onoj poznatoj: „Tko neće da bude ludjakom, taj mora mjeriti drugomu onom mjerom, kojom on njemu mjeri.“ Mi već odavna znamo, kamo naš Zvanić cilja, nu svanuti će i njemu crni petak, jer napokon istina i pravica mora pobjediti.

U 11 sati bi proglašen uspjeh izbora. Naš dični zastupnik dr. Andrija Stanger dobio je 10 glasovah, a sliepo orudje talijanah g. Francelo Velusich 8 glasovah. Protivnici su došli do ovoliko glasovah, jer bijahu liste umjetno i strančarski sastavljene. Dva puta smo reklamirali proti nepravilnosti u listinah, ali sve bijaša uzalud. Njekoliko naših biračah, koji su lanjske godine glasovali, nebijahu sada u listi, a bilo je novih, koji nisu imali pravo glasa, kao n. pr. neki Andro Lazarić, nastanjen u Moščenicah, koji ne posjeduje uprav ništa, nego se je ove godine prijavio za obrtniju, i kao takav bio je unešen u listu. Ali proti njegovomu glasu protestirao je povjerenik komisije gosp. Josip Rubinić na temelju svih pravicah; jer se po zakonu lista mora sastaviti na temelju liste od zadnjih občinskih izborah, a dotičnik onda nije bio u listi, jer nije imao nikakvoga prava. Dakle na temelju zakona on nije smio biti u ovoj listi, a tim niti glasovati. Protest se je metnuo u zapisnik. Neznamo kako je ovaj birač došao u listu, nu znali smo i prije, da će glasovati kako god mu protivnici reku.

Naš agent nije takodjer imao sam pravo glasa, jer je supodsjednik kuće g. Franje Mladenića. I zbilja lani je kompariran u listi: „Ivan Deškovć i Frane Mladenić kbr. 63“, a sada sam Ivan Deškovć kbr. 63, i kao takav je glasovao. Mladenića se je izpustilo valjda zato, jer su protivnici znali, da ovaj neće glasovati za čovjeka Talijana, koji nije sposoban skoro niti za občinskog

zastupnika, a kamo li za sabor, gdje se mora poznati zakone, propise i potrebe naroda, koga se ima dostojno zastupati. U saboru nepomaže ništa znati brodom upravljati.

Glasovao je i njeki Anton **Lazarić**. Ovaj ne posjeduje ništa, ili veoma malo u občini Mošćenice. On neima kuće, ali ipak je unešen u listu pod kbr. 38. Ova kuća je vlastničtvo g. Felice **Mohovića**. Antona Lazarića vidismo malo prije nego je započeo izbor veoma slabo odjevenoga, uprav raztrganoga, ali na obći smjeh pokazao se je u izbornoj dvorani u novoj košulji, koju je, kako se čuje, „kupio“ od P. Deškovića. Proti njegovomu glasu se je takodjer protestiralo. Još je jedan glasovao za protivnika, koji po zakonu nebi smio biti u listi. Dakle za protivnika nebijahu nego 4 prava glasa.

Naši domaći izrodi učiniše kao nikad do sada ovaj put sve moguće, da dodju do pobjede. Buduć da su znali, da sami neće ništa polučiti, jer neimadu nikakvog upliva, prolažahu, skoro svaki dan ovuda razna gospoda iz Labina i Pazina.

Ovi su nekoje naše birače k sebi zvali, k njima u kuću hodili i nagovorali ih, da ne glasuju za dr. A. **Stangera**, nego za talijana Velusicha. Koga nisu pako mogli dobiti za se, toga su zaklinjali, da se na dan izbora odaleči iz Mošćenicah. I zbilja posrećilo im se uloviti trojicu. Mi najviše zamjeramo gosp. Josipu **Mohoviću**, koji je uvjek s nama glasovao, a i ove godine nam je bio riečzadao. Na dan izbora odalečio se iz Mošćenicah, pustivši se nagovorit od jednoga zaklletoga neprijatelja našega naroda i jezika. Bilo mu na čast! Jedan naš birač dobio je tri pisma iz Pazina, u kojih mu se priporučivalo, da glasuje za Talijana i da gleda još koji glas dobiti za istoga. Ovdje priobćujemo u odlomku jedno od tih pismah kako sliedi: „ . . . . Vi noto che si avvicinano le prossime ellezioni dietali. Votate tutti compatti colla maggioranza di Lovrana, e lasciate da parte i croati che non vanno in dieta, che fare dimostrazioni, e nulla di bene pel comune. Vi saluto, Dr. **Adamo Mrach**.“ Po ovom možete suditi, g. uredniče, kako su protivnici iz raznih stranah Istre, sve svoje sile nepeli u Mošćenice, te nije čudo, da su došli do 8 glasovah (rekte 4, jer ostali su nezakoniti).

U agitiranju za g. Velusicha odlikovala se je i jedna gospodja iz Mošćenicah. Mi bi savjetovali toj „dami“, da se u buduće ne mješa u muške poslove, već da nastoji oko svojih. O toj osobi mogao bih Vam koješta pripoviedati, ali nije vriedno, da se taj ugledni list s njom bavi; a toga prepuščamo „Babi“ i „Oslići“ da njoj slavospjeve pjevaju radi junačke agitacije.

Nečudimo se patriotičnosti g. Petra Deškovića, ovog mladog Sokrata, koji je pred par godinah bio vatren Hrvat i kao takav svagdje je narodnu stvar zagovarao, a sada je najveći odpadnik, što mu neka služi na čast. Mi smo stalni, da do njega ne drže ništa niti najzagriženiji naši protivnici, jer znadu, da kad mu se prilika pruži, da će i njih izdati za zdjelicu leće. Nego mi se čudimo patriotičnosti jednoga pomorskoga kapetana[1], koji se je uvjek kao dobar Hrvat izkazivao. A sada na jedan put vidismo ga kao odlučnog agitatora u protivničkom taboru za Talijana Velusicha, te je i na dan izbora svečano za njega glasovao. Držimo, da je i ovo vriedno zabilježiti. Da bi bio gosp. kapetan prije promislio odakle njegov rod potiče[2], za stalno nebi bio glasovao za čovjeka neprijatelja naroda, od koga on potiče.

Ovim će izborom našim protivnikom proći valjda volja za uvjek postavljati svoga kandidata u ovih hrvatskih gradovih. Oni su ovim izborom dobili čašku, koju neće zaboraviti dok budu živi, dočim je naš narod odlučno ustao, da protestira proti nepravdi, koja mu se pravi u Poreču od s'avne talijanske većine.

Naši protivnici su ovdje za stalno držali, da će pobjediti. Bengaličke vatre i mužari, sve to bijaše ovdje pripravno. „Ražanj su pripravili, a zec je još bio u šumi“. Čitavo po podne nisu imali nikakvih glasova o uspjehu izbora, a ovo je bila veoma slaba nada o pobjedi. Dodje 7 sati po podne, a u Kastvu već opaziemo kriesove, koje su palili naša dična braća Kastavci u znak sjajne pobjede. Onda nastalo neopisivo veselje po Mošćenicah, praćeno neprestanimi usklici: živio dr. A. Stanger! Od protivnikah nije bilo ni rieči, nego stajahu kao ukočeni rad poraza, koga doživiše. Dični Piero i liepa družba, spravite bengalske ognje za drugi put.

[1] Franjo Valčić, brat Josipa Valčića iz Lovrana. Op. Ured.

[2] Iz Kozljaka. Op. Ured.

Pogled po svietu.

Trst, úne 10. septembra 1890.

Austro-Ugarska: Silni povodnji, koji su prošloga ćedna zadesili najbogatije pokrajine naše države, potisnuli su ponješto dnevna politička pitanja, te se i politički protivnici u občoj nesreći susrećuju prijaznije i pristojnije nego li obično. Od povodnje pretrpila je najviše krasna kraljevina Češka sa svojim drevnim gradom Pragom. U ovom gradu naniela je voda neizmjerne štete a porušila je medju ostalim i preko petstogodišnji most Karla V. Ta silna nesreća utišala je bar privremeno političke strasti u Českoj, kojoj izjavljuju svoju sućut tom zgodom ne samo braća Slaveni, već dapače isti Niemci. U toj kraljevinu proveli se prvih dana ovoga mjeseca naknadni izbori za zemaljski sabor. Izabrani bijahu tri Mladočeha, što nam jamči, da mladočeska stranka dobiva sve to više upliva kod svoga naroda, dočim ga Staročesi silno gube.

O Kačićevoj proslavi pišu još uviek nepristojnim načinom talijanski časopisi Primorja i njihovi židovski drugovi u Beču i Pešti. Svečanost ta pokazala je naime, da si je hrvatski narod sviestan svoje važnosti medju prosvietnimi narodi, da je u njemu živa želja i nada na njegovo ujedinjenje i da je spreman doprinieti i najveće žrtve, da postigne svoje ideale. To sve čuli su i vidjeli njegovi protivnici, toga se plaše i odatle ono njihovo grozničavo pisanje.

Kano što je Kačićeva svečanost pobunila naše narodne protivnike, tako ih je uznemirila skroma proslava četrdesetgodišnjice biskupovanja slavnoga hrvatskoga biskupovanja Strossmajera. Njemački i madjarski listovi pišu o toj svečanosti i o samom svečaru tako nepristojno, da se nepokvarenu čovjeku mora zagaditi takovo pisanje. U ostalom proti slavnomu mužu pisali su i do sada njegovi i narodni protivnici svega i svašta, al božja providnost drži ga ipak zdrava i čila na čast crkvi i na slavu hrvatskomu narodu.

Srbija: Iz Biograda javljaju, da je imenovao ratni ministar posebnu komisiju, koja će izraditi novu osnovu za vojničku upravu, koja bi imala biti jednostavnija od sadašnje. Bečki listovi javljaju, da je razkralj Milan podigao tužbu proti metropolitu Mihajlu radi toga, što je ovaj izopačio njeku izpravu povodom razvoda braka izmedju srbskih kraljevskih supruga.

Bugarska: Ove nedelje vršili su se obći izbori za bugarsku narodnu skupščinu. Kako se je predvidjalo pobjedila je vladina stranka velikom većinom. Izabrano bijaše njezinih pristaša 260 a opozicijonalnih 35, a da bijahu izbori slobodni, preokrenuli bi se bili ovi brojevi.

Rusija: Iz Carigrada javljaju, da će tamo doći u posjete koncem oktobra il početkom novembra ruski prestolonasliednik, komu da će turski dvor prirediti sjajne svečanosti a nastaniti ga u jednoj sultanovoj palači.

Njemačka: Glavniji njemački listovi nisu zadovoljni sa posjetom svoga cesara u Rusiji, što bi imalo značiti, da cesar Vilim nije postigao svrhe svoga putovanja. Ako su glasovi, dolazeći iz Berlina istiniti, imadu tamo opet ministarsku krizu bi te, imao sada odstupiti ratni ministar.

Franina i Jurina

Fr. Znaš, da imaju sada va Portulah jednega mudraca više.

Jur. Ter su već do sada imeli 72.

Fr. Ja, pak su jednega priložili.

Jur. Ča je to zmislela ta fina tikva?

Fr. Da se već nesme odzdravit našemu kmetu hrvatski kada te hrvatski pozdravi, nego talijanski.

Jur. Evo moja glava ako ni to kakov krojel.

Fr. Ter to zna i moj postol.

Jur. Brižan Hrvat!

* * *

Fr. Ča te j' ono lovil na dan balotacione va Lovrane on tvoj Ženso?

Jur. Da mu plati valje 30 fiurini, ke sam mu bil dužan, zač sam balotal našega človeka.

Fr. Pak?

Jur. Platil sam mu je, pak je ostal z dugem nosom.

Fr. Viš, tako ćemo se najprvo oslobodit šarenjaki.

* * *

Fr. Kajfu, da grize još i sada va trnohe od jada i čemera, ča ga j' pozobal na 30. pasanega agusta.

Jur. Neka pošalje po kuš k Pierinu va Mošćenice, neka ga skuha s lumberom, rudom i pelinom, pak neka jednu golicu tega popije, ni vranić, da mu neće i rigavac pasat.

* * *

Fr. Ča misliš, da nima dobar meštir oni krnjel u Tinjanu?

Jur. Bravo, ter mu puno nosi; è ča ćeš, šuplike za breke, to su velike bravure.

Fr. I ogovarati, klevetati, to je još nešto više.

Jur. Ča ćeš, svaki valja da od svojega arta živе.

Fr. Ma ja mislim, da takov je za onake najbolji.

Jur. Viš, bi mogal à njim na špoticijon poć, bi morda dobil medavicu.

Fr. Ter će mu ju puljski oslić dat.

Različite viesti.

Četrdesetgodišnjica biskupovanja. Dne 8. t. mj. slavio je slavni hrvatski biskup Strossmajer skromno četrdesetgodišnjicu svoga biskupovanja. O toj svečanosti javljaju iz Djakova: Biskupova četrdesetgodišnjica jučer je sjajno obavljena u crkvi i u biskupovu dvoru. U devet sati bio je svečani ulaz biskupov pod triumfalnim lukom u velebni hram, uz mnogobrojno biskupijsko svećenstvo, uz pratnju gosti i bezbrojnoga naroda. Hram je bio dućkom pun. Biskup je sam pontificirao i držao zanosni govor, koji je trajao uru. O podne je bio povratak, zatim primanje čestitaka kaptola i svećenstva, akademije, sveučilišta, „Matice“, građanstva i gosti. Franjevac slikar Medović prikazao je biskupu krasnu sliku. U dva sata je bio objed do stotine gosti. Biskup je zanosno nazdravio papi i kralju, a član kaptola biskupu; zatim je opet nazdravio biskup načelniku zagrebačkomu Amrušu, pa zastupnikom svećenstva, akademije i sveučilišta, bosanskim franjevcem itd.

Sliedilo je niz zdravica svečaru od prisutnih gosti. Oduševljenje neopisivo. Djakovo je okićeno zastavami; silesija je naroda došla iz Djakovine i dalnjih strana biskupije. Brzojavne i pismene čestitke od više stotina neprestano stižu iz sve Hrvatske, Kranjske, Štajerske, Češke, Primorja, Rusije i Francezke, od nuncija Galimbertia, knezova Sapieha i Schwarzenberga itd. Biskup je posvema zdrav i veseo.

Vjenčali se. Iz Rieke javljaju nam, da se je tamo vienčao dne 6. t. m. hrvatski rodoljub g. Antun **Šegota** sa bivšom učiteljicom u sv. Mateju, g.čnom Marijom Ciotti. Čestitamo!

Iz Pazina javljaju nam, da je tamošnje občinsko zastupstvo zaključilo u sjednici dne 28. pr. m. da se podnese predstavku na c. kr. zemaljsko školsko vieće u Trstu, da bi se za sada premjestilo iz Pule u Pazin c. kr. pripravnicu za učiteljišća, na kojoj bi se domaćih mladića pripravilo za učiteljsku pripravnicu u Kopru, te tako ugojilo domaćih učitelja, kojih trebamo još mnogo za sve kotare Istre. Ta je predstavka opravdana osobito sada, kad Pula dobiva gimnaziju, dočim ju Pazin gubi, a tim gubi pazinska mladež priliku, da se posveti budi kojoj znanosti.

U pazinskom dekanatu nastale su sliedeće promjene u svećenstvu: G. Anto Šćulac, dosadašnji župe-upravitelj u Herbunah, bijaše ustoličen za župnika u Novakih. G. Josip Gojtan, birši župe-upravitelj u Novakih pošao je upravljat župom u Kašćergu. G. Josip Čuček, župe-upravitelj u Grdomselu, namješćen je kao župe-upravitelj u Zamasku, a na njegovo mjesto došao je kao župe-upravitelj g. Kropek.

Iz Malog Lošinja pišu nam dne 3. septembra. Danas se je ovdje za prvi put pod velikom misom propoviedalo u župnoj crkvi talijanskim jezikom. Ovo je u velike ogorčalo dobromišljenike, koji žale, da se hoće učiniti od božjeg hrama mjesto političke borbe.

Ili se je možda ovaj puk, koji, odkad obstoji župa, bijaše sve do sada naučan slušati hrvatske pripoviedi pod sv. Misom, iznenada tako promienio, da se je moralo promieniti i jezik? Tek dvadeset dana da se je opasno razbolio mjestni župnik, a njegov zamjenik u ovo kratko vrieme uvede ovu novotariju, koja bi mogla imati neugodnih posliedica. Ili misli li privremeni upravitelj župe (ne onaj, koji je prodikao, već onaj drugi, koji ga je na to potaknuo — intelligenti sat —) ovim postignuti milost žarenjaka i talijanaše, i tako dočepati se župničke stolice? Po malo brajne!

Molimo medjutim crkvene oblasti neka zaprieče, da se nebi više dogodile ovakve nepodobšćine, koje razdražuju pobožne naše gradjane i vanjšćake.

Iz Oprtlja nam pišu, da javimo svim onim, koji imaju kakva posla sa dekanatskim uredom u onoj dekaniji, da je od sada dekanatski ured u Završju, nipošto pako u Oprtlju, kako bijaše do sada.

Iz sv. Fuške na otoku Krku pišu nam 8. t. m. Malo je godina što se je ustrojila občina Dubašnica, odciepiv se od velike občine Krčke. Lani u korizmi bili su stopram drugi izbori u toj občini. Svatko je gledao, da izabere čestite i poštene ljude; ali koliko ljudi, toliko čudi. Rodjena braća, koja govore svi jedan jezik i svi se Hrvati krste, razdvojiše se u dvie stranke, gornji i donji. Gornji su Poljičani i dio Dubašljana, donji Sretofušćani i drugi dio Dubašnice. Predobili su, kako je poznato, „donji“, a kojimi se mi nesložemo nit ćemo ikada složiti možemo. A da se s njimi slugati nemožemo, imademo dosta jakih razloga. Izmedju mnogih eto Vam jednoga: Ribari iz Krka zamolili dubašljansku občinu, da bi im dopustila ribarenje po našemu moru. Ta molba došla je na razpravu u zadnjoj občinskoj sjednici. Gospodin načelnik, spomenuv o čemu se radi, reče: „Svatko, koji nije zadovoljan, da im se ribarenje dopusti, neka ustane. Na veliko čudo njegovo i njegovih svi zastupnici stajahu u tili čas kao stupovi na noguh. Nitko dakle ne bijaše zadovoljan. Ali naši poglavari ne smjedoše reći prijateljem Krćanom onako čisto: ne, već ih naputiše neka pitaju pomorsku vladu za dopust ribarenja, a tada da će im ga i občina dati. Krčki ribari i učiniše tako. Pomorska vlada odgovori, da se ribu plašiti nesmie, a svako drugo ribarenje bilo im prosto. Naša občina tada prodade naše more do konca ovoga mjeseca krčkim ribarom za četrdeset forinta. Krćani, ne razumjevajuć ili nemareć za izjavu pomorske vlade, povlače do pol našega kanala privezane kite stabala, te tako plaše i sakupljaju ribu u tiesno. U podobćinah svete Fuške i Poljica sakupili se svi kuće glavari, te protestirali proti tomu pak otišla njih desetorica na občinu, da i tuj prosvjeduju. U večer vratili se kući kano mokre kokoše. Pitali ih ljudi: Jeli što koristi njihov prosvjed, a oni na to: „Više škede nego koristi“. — „A zašto?“ — „Jer smo postole uzalud derali“. Krčki ribari i sada mirno ribare i primaju liep novac na Ricci, a naši ljudi idu morskom obalom priliepke i pužiće brati, da zasmoče komad palente.

Iz Tinjana primismo sliedeće redke. Jedva dočekasmo dušašćem našeg dičnog župnika blažen mir, kad eto poznati dopisnik klubasar pojavljuje se na novo na ćoravom kljusetu **djedovske kulture**, te kuša, da u mladom „oslići“ ožigosa i ocrni našeg neutrudnog glavara.

Rekao sam jednom, da se neću osvrtati na takove lažljive i bogumrske članke, ali nemogu od manje, da stvar nerazjasnim pa neka pravedni muževi budi kojegod stranke svoj sud izreku.

Ovo godine bili se pojavili nekoji slučaji pasje bjesnoće u ovom kotaru, usljed čega je c. k. kapetanat izdao okružnicu, da se imadu pod prietnjom stroge kazne svi psi vezani držati, što je naš glavar vršeć svoju dužnost dao proklicati i sve opomenuti, da točno vrše naredbu više oblasti.

Nekoji kmeti mareć i nemareć za napovjedi pustili su uzprkos svim naredbam svoje pse razvezane. Radi tog neposluha bili su svi prestupnici od c. kr. oružnikah sudu prijavljeni, i sudbeno kažnjeni.

Protivnici naši navikli poslužiti se i nedopuščenimi sredstvi, da mogu rovati proti svemu, što je pametno i pošteno, prihvatili i ovu zgodu, da uzmognu našeg glavara pred pukom ocrniti, proti njemu puk razdražiti i digniti. Nahuckali naime nekoje kmete, nek idu glavaru, te da zahtjevaju, da jim on utok proti c. kr. kapetanatu učini. Ali glavar nastojao svimi silami, da kmete podnči i osvjedoči o smiešnosti i pravoj ludoriji takvog utoka. No to bijaše uzaluđ, nije jih mogo nagovoriti, jer su bili od naših krojela tako upućeni. Pošto nije dakle naš glavar takvih utoka pisati hotio, preuze razglavar gosp. Dopiera ovaj posao i učinio rekurs ili molbu. Upitan jednom od c. kr. postajovodje, zašto takove stvari čini, reče: „mi me šta ben perche i me ga promesso che ime farà de nuovo Podesta."

Dakle pomoćju utoka za pse misli biti podeštat.

Nakon duga iščekivanja na riešitbu toga utoka od c. kr. namjestničtva, primili riešenje kakvo jim je naš glavar proricao. Jednog nedeljnog dana čuli smo na placi prokliciuje rečene riešitbe, koja je bila u formi „Oglasa" pribita na navadnom mjestu i ujedno na javnoj placi. Ali ovaj „Oglas" udario u moždjane sastavitelju molbe i drugovom njegove boje, prem bijaše samo prevod talijanskog kapetanatskog dekreta, jer nije glasio onake kako bi bio on želio. Na koncu „Oglasa" bijahu još te od strane glavarstva dodane rieči: „Dakle se svih bratski opominje, da neslušaju ništarije, lažnjivce i klevetnike nego svoje poglavarstvo, koje jih neće za stalno zapeljati kako su to nekoji smutljivci učinili."

Najbrže na ove rieči zavrio jad u nečistoj duši puljskog dopisnika klobasara, koje su i faktično spadale na zapeljivce, podnipošto na nedužno zavedeno pučanstvo. Ovo rieči razžestile su dopisnika i da utiša nemirnu savjest, izrigao sijaset klevetah proti našem obće obljubljenom glavaru. Vidi se, da mu fali jedno kolo u glavi ili se pobratio sa nečistim kad tako lisičjim načinom klevećе poštenog muža jer valjda nevidi da su ova jabuke za njegova njedra. Bezsramni klevetniče! pučanstvo dunja, al ono sve više poštuje i cieni glavara i njegove zasluge. Sazivlješ višu oblast, da glavara ukori i kazni, a ova za ukor daje mu ugodno priznanje. Lijo krnjelska, zaludan ti trud, glavar stoji nepomično te vrši savjestno svoje dužnosti, i njegove zasluge su mu od svijuh poštenih i značajnih muževah pripoznate, a tvoje klevete i ogovaranja mu služe na sve veću čast i učvršćuju stanovite povjerenje svih izuzam tebe i tvojih propalica u njega.

Glavni zgoditci sveobće gospodarsko-šumarske izložbe u Beču. Glavni zgoditak od 50.000 for. učinila je njeka gospodična Heim iz Weidlingau kod Beča, koja je dobila dotičnu srečku od njekoga mladoga Turčina na dar. Drugi zgoditak od 5000 for. učinio je neki niži činovnik, a treći zgoditak od 2000 for. [illegible]ao je jednoga častnika. Sva tri glavna zgoditka bijahu odmah u gotovu izplaćena.

Mati za sina. U Parizu je pred neko vrieme jedno dobrotvorno družtvo odlikovalo neku gospodju Shil velikom zletnom medaljom. Evo zašto: Sinu te gospodje bi prilikom neke nesreće razbijena lubanja. Za liečenje te rane trebalo je dvie operacije, pri kojih je valjalo, da se bolestniku u otvorenu ranu ušije svježe meso od živa čovjeka. Gospodja Shil je oba puta dala, da se potrebito meso za ranu njezinog sina iz njenog tiela izsiče. To junačko požrtvovanje materinsko nagradilo je spomenuto družtvo — kako rekosmo zlatnom medaljom.

Neuku nauka.

Breza proti kućnoj gamadi. Po konobah se često razkoti gamad u velike, te razna sredstva proti istoj ostanu bezuspješna. Ako se od mladica od breza napravi metla, pa se iste okomito postave po raznih kutevih konobe, gamad će se na iste nakupiti. Svakog drugog ili trećeg dana iztresu se metle na vrh vedrice pune vrele vode. Ova se radnja opetuje često pa se u petnaest dana može uništiti sva gamad.

G. P.

Listnica uredničtva.

Gospodu dopisnike iz Rieke, Lovrana, Baške itd., molimo, da se uztrpe do budućeg broja.

Lutrijski brojevi

Dne 7. septembra.

Trst	31	28	34	66	2
Budapest	54	17	44	88	21
Linc	89	69	39	3	17

Dne 10. septembra.

Prag	41	2	78	39	70
Lavov	48	17	79	40	4
Hermannstadt	55	88	63	91	11

Očitovanje.*)

Za volju dobre stvari uljudno Vas molim g. uredniče, da izvolite tiskati ovo očitovanje:

Da nebi čitatelji dične „Naše Sloge" krivo shvatili u dopisu „Občinski izbori u Pomjanu" one rieči o tobožnjoj tužbi župljana od strane podpisanoga dužan sam dati sliedeće razjašnjenje:

Nije istina, da sam ja tužio tobožnje pjevače svoje župljane. Istina je, da su nekoji mutikaše, podbadani od gospode i njihovih podrepnicah, htjeli njekakvu novu misu pjevati, a to bez orguljaša, a da i nezuadu čitati ni pisati. Gotovo jest, da kad bi im se bilo dopustilo, bili bi napravili sablazan u crkvi, pa bi još više rogoborili nego li su kasnije. Istina je, da su smutljivci tu zabranu u svoje nečiste svrhe hitro porabili. Tekli od kuće do kuće, kričali po noći, da je bilo Bogu plakati i tako zaveli Krkavčane na zlu stazu. Nu mnogi jurve sada uvidjaju kako grdo su bili prevareni, a dao Bog, da se svi opamete te u budućo čuvaju varalica, koji bi ih radje danas nego li sutra vidili sa prosjačkom palicom. Toliko radi istine i dobre stvari svih Pomjanca koji nek nemalaksaju duhom, pa mogu biti stalni, da će i pred naša vrata sunce pravice i istine.

Karkavce, 5. septembra 1890.

Jakov Ladavac v. r.,
župnik-dekan.

*) Za članke pod ovim naslovom neodgovara Uredničtvo.

Poziv!

Podpisani časti se pozvati p. n. gg. članove „Hrvatske Čitaonice" na godišnju glavnu skupščinu, koja će se obdržavati u nedjelju dne 28. t. mj. ob 5. uri poslije podne u družtvenih prostorijah.

Vrbnik, dne 8. septembra 1890.

Za odbor „Hrvatske Čitaonice"
Predsjednik:
Josip Brusić.

BRNSKE

suknene ostanke za jesen i zimu

razšilja proti gotovom ili pouzečem na ciene osobito nizke, i to samo dobre kakvoće:

3.10	mt. sukno za odjelo	for.	480
3.10	„ „ „ „ bolje	„	6.80
3.10	„ „ „ „ fino	„	10.50
3.10	„ „ „ „ vrlo fino	„	16.50
3.10	„ „ „ kapute	„	5.60
2.10	„ „ „ „ fino f.	12—16.—	
2.10	„ loden f.	3.40 do „	4.20
2.10	„ „ fini f.	5.40 do „	6.—

TVORNIČKO SKLADIŠČE SUKNA

E. Flosser u Brnu

DOMINIKANERPLATZ 8.

Uzorci besplatno i franko. Ako nenaraja naručeno prima se natrag. 2—20

Mejnarodni promet

prve Primorske družbe za prevažanje mèblev

KONRAD EXNER

via Squero Nuovo št. 7. skladišča via Ferriera št. 9 (Telefon št. 265) v Trstu.

Podružnice v Pulji, Gorici, na Reki in v Opatiji

Zavod za shranjevaje mèblev in efektov.

Prevažanje mèblev vzprejemlje se na vse strani. — Razpošiljajo in vzprejemljejo se v varstvo kovčegi, zaboji, koši itd.

Trgovinska agentura državnih železnic. — Spedicijski bureau c. kr. južne železnice v OPATIJI.

Redna dovažanja in odvažanja do in od parnikov — Nakladanja in razpošiljanja na vse strani. — Zastopniki v vseh mestih doma in v inozemstvu. Služba za poštne in hitre pošiljatve in pošiljatve prtljage. 8—9

Glavna agentura paroplovnih družb za Istro in Dalmacijo.

NB. Prazni vozovi za prevažanje mèblov odpošiljajo se točno na vse postaje. Informacije točne in gratis. Vprašanja je staviati direktno na centralo v Trstu. 8 8

Najbolja najmodernij

BRNSKA SUKNA ZA ODJELA

u čitavih od 3 do metra za pojedine odjele po for. 6.—, 8.—, 10.—, 12.—, 14.—, 16.—, 18.—, 20.— i više.

u odrezcih od 3.10 metra za cieli stanak iz prvijeh tvornica po for. 6.—, 8.—, 10.—, 12.—, 14.—, 16.— i više.

Sukna za zimske i prijelazne kapute

Sirotinska loden za [illegible] prošlijih i dimljih kaputa u metar for. 1.—, 1.50, 2.—, 2.50 i više.

Sukna za [illegible] Od ovih suknah se [illegible] Nadalje sukna za [illegible] kini se crna salonska odjela, [illegible] bojadisati tiče nadi

Tvorničko skladište finog sukna

Vincenz Novak, Brünn

Kraustmarkt 13.

Razsilja proti gotovom ili pouzdanim uzorcih, koji se nevraćaju poštnje, dobije se pošiljku franko. Ako nebi odgovaralo, prima se natrag. Uzorci besplatno i franko.

BRNSKA SUKNA ZA ODJELA

2—13

FILIJALKA

c. kr. priv. avstr. kreditnoga zavoda

za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vred. papirjih na		V srebrenih za	
4-dnevni odkaz	2½%	30-dnevni odkaz	3%
3- „	2½%	3-mesečni „	2½%
40- „	3%	6- „ „	2½%

Vrednostnim papirjem, glasečim na napoleone, kateri se nahajajo v okrogu prijema so nove borestna tarifa na temelju odpovedi od 17. novembra, 21. novembra in 13 decembra.

Okrožni oddel.

V vred. papirjih 2% na vsako svoto.
V napoleonih brez obresti

Nakazuje

za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Tropavc, Reko, kakor za Zagreb, Arad, Bozen Gradec, Hermanstadt, Inomost Celovec, in Ljubljano — brez troškova

Kupnja in prodaja

vrednostij, divis, kakor tudi vnovčenje kuponov 24 - 17 pri odbitku 1% provizije

Predujmi.

Na jamčevne listine pogoji po dogovoru. Z odpotjem kredita v Londonu ali Parizu, Berlinu ali v drugih mestih — provizija po pogodbi.

Na vrednostni obresti po pogodbi.

Uložki v pohrano.

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, zlat ali srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.

Trst, 17. februvarja 1890. 17 - 24

Gotov zaslužak.

Vsak priden mož more si na jako dostojen način na dan prislužiti **5 do 10 goldinarjev**, ako prevzame luk-stivno **zastopstvo** za nek povsodi vdomačen artikel.

Agentje nastavljajo se po vseh mestih monarhije in ako so rabljivi, dobe tudi stalno plačo.

Ponudbe je pošiljati: 10—10—7

J. Löwy, Budapest, Hatvanergasse.

Grlena bol kašalj, hreputavica, promuklost, sazeb, zadavica, rora. zapala ustijah itd.

mogu se u kratko vrieme izliečiti rabljenjem

NADARENIH

Prendinijevih sladkišah

(PASTIGLIE PRENDINI)

što jih gotovi Prendini, tačkar i ljekarnar u Trstu

Veoma pomažu učiteljem, propovjednikom itd Prebdjenih kašljuć noćih, navadne jutranje hreputavice i grlenih zapalah nestaje kao za čudo uzimanjem ovih sladkišah.

Opazka. Valja se paziti od varalicah, koji je ponačinjaju. Zato treba uvjek zahtjevati Prendinijeve sladkiše (Pastiglie Prendini) te gledati, da bude na omotu kutijice (škatule) moj podpis. Svaki komad tih sladkišah ima otisnuto na jednoj Strani „Pastiglie", na drugoj „Prendini"

Ciena 30 nč. kutijici zajedno sa naputkom.

Prodaju se u Prendinijevoj ljekarni u Trstu (Farmarcia Prendini in Trieste) i u glavnijih ljekarnah svieta. 26—43

Marijaceljske želudačno kapljice

zvrstno zdravilo pri vseh boleznih na želodca.

Schutzmarke.

Neprecenljive dobrote je posebno vpliv njihov pri neteč-nosti, slabosti želodca, ako z grla smrdi, napenjanju, kislem pehanju, koliki, želodčnem kataru, gorečiče (vzroki) pri preobilnoj produkciji slin, rumenici, bljuvanju in gnjusu, glavobolu, (ako je bol želodca) krč v želodcu, zabesanji, preobilnosti jedi in pijač v želodcu. Cena stekleniči je z nakazom vred samo 40 nov. velika stekenica samo 70 nov. Glavni zalog ima lekarničar Karl Brandy, Kremsier, (Moravija)

Svarilo! Pristne Marijaceljske želudčne kapljice ponarejujejo in ponemajo se mnogovrstno. V znamenje pristnosti mora biti zamotana vsaka steklenica v rdeč omot, providen z gorujo varnostno znamko ter mora biti na vsakem priloženem poduku za vporabo razun toga opomnjeno, da je bil isti tiskan v tiskarni g. Gasek-a i Kremericah (Kremsier). 3—13

Marijaceljske pilule proti začepljenju.

Ove više godina sa najboljim uspjehom rabljene pilule proti začepljenju tiela potvore se mnogo Neka se razi dakle na gornju zaštitnu marku i na podpis lekarnika C. Brady, u Kremsiru. Ciena kutijici 40 kr. Zahoji za 6 kutija 1 for. Ako se novac unapred pošalje stoji jedan zaboj for. 1.20, dva zaboja for. 2.20.

Marijaceljske želodčne kapljice niso tajno sredstvo. Deli, iz katerih obstoji, oznanjeni so na vsakej steklenici priloženemu poduku za vporabo.

Prave marijaceljske želudačke kapljice i marijaceljske pilule proti začepljenju dobivaju se prave u:

V Trstu u Lekarnah: dr. Vittorio Serravallo al Redentore (glavno skladišče); pl. Leitenburg All' Ercole trionfante; de Leitenburg Eduard, alla Salute: A. Praxmayer al due Mori; Prendini Pietro, alla fontana imp-riale; Benedetto Saraval All' amazone Triofante; Antonio Suttina, Batt. al Camello; Benedetto Vlah-Minussi, dvorska lekarna; Biazoletto, all' orso nero. — U Senjanj u lekarni: Filipa Ritschela, kao što i u svih ostalih lekarnah.

Unio catholica

zavod za uzajemno osjeguranje škoda, u Beču (I. Bäckerstrasse 14)

dozvoljen ministarskom naredbom od dne 28. frbrara 1889.

Zavod osjegurava:

Pokretan i nepokretan posjed proti škodam od požara, stricle i eksplozije. Za takovo osjeguranje jamče uzajemno prvi uzajemno osjeguravajući zavodi, koji su članovi dielitibenog družtva uzmjemnih osjeguravajućih družtva Usljed saveza za uzajemno osjeguravajućimi zavodi može „UNIO" poduzeti osjeguranja u najvećoj vriednosti, te daje na temelju toga saveza osiguranim najveće jamstvo i sjegurnost Svakogodišnji višak razdieliti će se medju osjegurane.

Ovaj zavod uveo je takodjer novu, do sada nepoznatu struku osjeguranja t. j.:

Osjeguranje crkvenih zvonova proti razbitju ili razpuknutju. U ovu struku spadaju one škode, kojih nisu posliedice požari, već koji nastaju usljed bilo kojih drugih razloga. K sudjelovanju kod te nove osjegurateljne struke pozvani su ponajprije gg. crkveni predstojnici. Posreduje „UNIO" takodjer kod prvih uzajemnih osjeguravajućih družtva:

osjeguranje na život i proti nezgodam.

U polju osjeguranja neka se izvoli občinstvo obratiti na glavno zastupstvo u Trstu ili na pojedine njegove zastupnike, koji će biti imenovani u gradovih i občinah.

Zastupanje u pokrajini izvrša se poštenim i pouzdanim osobam, koje neka se ustmeno ili pismeno obrate na pospisano glavno zastupstvo.

TRST, mjeseca julija 1890.

Glavno zastupstvo zavoda „UNIO CATHOLICA" u Trstu

za Primorje (Istra, Trst i Gorica) i Dalmaciju.

M. MANDIĆ.

Izdavatelj i odgovorni urednik M. Mandić.

Tiskara Dolenc.

Broj 38. U Trstu 18. septembra 1890. Godina XXI.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja uz pogodbe sa upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“. Ime, prezime i najbližu pošru valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarinu, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se i netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji za for. za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½, i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nala se u Via Carintia br. 25

„Slogom raste malo stvari, a nesloga sve pokvari“. Nar. Pos.

Glavna skupščina

„Bratovšćine hrvatskih ljudi u Istri“.

(Dalje).

Izvješće tajnika

o djelovanju „Bratovšćine hrvat. ljudi u Istri“ od 26. agusta god. 1889. do 1. septembra god. 1890.

Slavna skupščino!

Prije nego li Vas, velecienjena gospodo, u kratko izvjestim o napredku naše Bratovšćine u minuloj upravnoj godini, spomenuti mi je one vrle muževe, koji su se za Bratovšćinu uviek živo zanimali i mnogo ju podupirali, nu kojih sada u životu više neima. Tko Vas, da još nežali za nezaboravnim liečnikom dr. Franom Bachmanom — onim čeličnim rodoljubom i ljudinom od oka? Čim je odbor Bratovšćine saznao za njegovo preminuće, odaslao je posebnu deputaciju sa vienccm u Bistricu, da poprati njegove mrtve ostanke do hladna groba, i da mu izkaže posljednju počast. Pokoj mu blagoj duši! Od Boga mu vječna plaća, a od nas harna uspomena! Slava Bachmanu!

Drugi je pokojnik vriedni, skromni i čestiti starac kanonik Ivan Dukić Orban, koji je ne samo putem Bratovšćine već i inače vazda rado podupirao učeću se mladež, znajući dobro, da se bez prosvjete nikada podignuli nebismo. Slava dobrotvorcu Dukiću!

Lanjska glavna skupščina potvrdila je g. predsjednika i ostalo dotadanje odbornike, a pošto je smrću nezaboravnoga tajnika Josipa Vlaha nestalo jednog odbornika, izabrala je ista u odbor još mene, našto se je odbor odmah konštituirao, izabrav si podpredsjednikom poglavitog g. Vjekoslava Spinčića, tajnikom mene, a blagajnikom g. Miroslava Grosmana. Tako su ove godine sastavljala odbor sliedeća gg.: Ante Turak, Vjekoslav Spinčić, Ante Dukić, Miroslav Grosman, Vinko Zamlić, Niko Butković i Ante Puž.

Za podieljenje podpora sastao se odbor dva puta t. j. 27. marča i 14. aprila o. g., pošto u jedan put nije mogao, da obavi dužni posao. Za redovitu godišnju podporu bilo je 69 molitelja i to 4 sveučilištna djaka, 30 gimnazijalaca, 18 učiteljskih pripravnika, 12 pripravničara, 4 djaka delavske škole i 1 učenik pučke škole. Odbor se je držao zaključka lanjske glavne skupčine, da podpora nesmije iznašati manje od 15 for., a niti više od 40 for. to je odlučio podporu samo 36 moliteljem. Od tih primili su:

4 sveučilištna djaka	160 for.
15 gimnazijalaca	225 „
14 učiteljskih pripravnika . .	250 „
1 pripravničar	10 „
2 učenika delavske škole . .	30 „
Po tom je svih 36 molitelja primilo svotu od	675 for.

Osim toga podieliše se uslied zaključka lanjske glavne skupščine jednomu djaku delavske škole vanredne podpore for. 50. Jednomu se sveučilištnomu djaku dala kao izvanrednu podporu for. 25. Ukupno se dakle razdielila svota od 750 for. a. vr.

Odbor bi bio mogao i dvostruko toliko novca podieliti, a da ni netakne kapitala, al je morao paziti i pazio je, da povrća družtveni kapital, te se ovaj doista i povećao za kakih 800 for. A taj kapital, gospodo, iznaša danas, za nas veliku svotu od 8571 for. 96 nvč. K tomu je Bratovšćina od svog postanka izdala u podporama ništa manje nego 6407 for. Vidi se dakle, da je to prema našim prilikam svakako liep napredak. A Bratovšćina naša tek je u 16. godini svoga života. Što će pak biti, kada bude ona u muževnoj dobi? Mi se stalno ufamo, da će Bratovšćina sve što dalje sve to lijepše uspjevati i svojim napredkom sve to većma pospješivati prosvjetni razvoj medju istarskimi Hrvati. Kita naše očeće se mladeži godimice raste, a prema tomu ako Bog da rasti će i broj Bratovšćinih dobrotvora, bili to pojedinci ili družtva.

Osobito ova posljednja, naročito čitaonice, nadamo se, da će se, priredjujući svoje zabave, sjetiti po kadšto i naše Bratovšćine. Od posestrime Dalmacije nadamo se pako, da će u buduće pružiti i ona Bratovšćini dukaza, da se za nju bar nekoliko zanima; ta dugo su nas trli isti jadi, pak ona, koja se malko više pridigla nego naša biedna istra, nebi smjela zaboraviti na svoju supatnicu!

Minule se godine osobito iztakla hrvatska čitaonica u Vrbniku — priredivši zabavu u korist Bratovšćine, sa čistim prihodom od 125 for. Tom prigodom darovao je naš stari dobrotvor g. dr. Dinko Vitezić jednu državnu obveznicu od 100 for. Živio!

Hrv. akad. družtvo „Zvonimir“ u Beču priposlalo je Bratovšćini čisti prihod jednog koncerta u iznosu od 30 for. Hrvatska čitaonica u Kastvu poklonila je polovicu prihoda jedne zabave u iznosu od for. 22. Članovi opatijske „Zore“ i voloskoga „Bratimstva sakupiše prigodom p r o s l a v e rodjendana Nj. Veličanstva premilostivoga cara i kralja svotu od for. 26·30. A i u drugih se veselih prigodah sakupilo prilično tega. Tako prigodom vjenčanja gdjice Erneste Mohović sa g. Mirkom Jelušićem, tajnikom občine u Kastvu, svota od 53 for. Prigodom djačke zabave u Puntu 15 for. Prigodom izleta primorskoga planinskoga družtva u Punat i na otok Košljun 18 for. Bogoslovi Hrvati, Česi i Slovenci u Gorici sakupiše medju sobom 23 for. Prigodom mlade mise g. Josipa Velhartickoga u Blovicich kod Plzna sakupljeno 12 for.

Gospoda skupščinari sjećati će se iz izvještaja minulih godina, da se prigodom mladih misa često sabiru prinosi za Bratovšćinu. Željeti je samo, da to postane stalnim patriotičnim običajem. U obće u nijednoj veseloj prigodi, gdje je milo a malko obilja, nebi se smjela zaboraviti naša miljenica Bratovšćina.

Spomenuti mi je još liepi dar velečenoga g. dra. Ivana Crnčića, nadpopa u slavinskom sv. Jeronimu u Rimu, u iznosu od for. 50. Liep je takodjer dar od 100 for. što ga je Bratovšćini dostavio g. Mate Marušić, katcheta na kr. gimnaziji na Rieci, kao svršitelj operuke pok. opata Fiamina. Slava Fiaminu!

Zaključak predlanjske skupščine glede oprosta od čestitanja pokazao se vrlo koristnim, jer dok je već prve godine t. j. lani uniše u tu svrhu for. 28·50, uniše je ove godine čak 52 for.

Bratovšćini povjerenici mogli bi mnogo i mnogo za Bratovšćinu priveriditi, ali ih ima žalibože puno, koji se ni najmanje nemiču. Ima in inak desetak, koji su se urjek do sada pokazali marnimi i požrtvovnimi, te kojimi se Bratovšćina upravo dičiti može. Živili!

Odbor se je postarao, te će imenovati nekoliko povjerenika i ondje, gdje ih dosad Bratovšćina nije imala, a gdje je ipak puno bistre hrvatske svieti, naime medju američkimi Hrvati, te se nada, da će to biti od dobrih posliedica.

Bratovšćina uviek puno računa na članove utemeljitelje, a ja mogu sa zadovoljstvom izjestiti, da ih ona ima već 90 na broju. Od tih pristupilo ih je 10 u minulej godini i to:

G.dja Maruša Pavla Neurenterova iz Prage, g.dja Ernesta Jelušić rodjena Mohović iz Mošćenica, g.dja Josipa udova Vancaš iz Zagreba (ova posljednja sa svotom od 50 for.) Gosp. Ivo Franki, učitelj u Rukavcu, g. dr. Andro Stanger, odvjetnik u Volosku, g. Vjekoslav Brozović, kapelan u Crnici (Istra), g. Karić Pavao, podupkovnik u miru iz Zagreba, g. Ljudevit baron Vranyczany, vlastelin u Oroslavju Kulmer, vlastelin u Šestinah, g. Franjo Arnold, kr. javni biljeźnik u Zagrebu.

Svi su ovi osim jednoga platili, nedavno članarinu, koji pako i preplatili, odnosno članarinu od 25 for. Živili!

Svim, koji se minule godine sjetiše naše Bratovšćine, budi ovim sa strane odbora izrečena najtoplija zahvala.

Zaključka lanjske skupščine, da bi se naime odbor pobrinuo, te bi vlada dozvolila, da Bratovšćina može izpostaviti škrabice za sabiranje milodara, nije se izvršilo, a bilo je tomu posebnih razloga, nego se stvar prepustilo za sliednije vrieme.

Konačno mi je izvjestiti, da je brr. čitaonica u Buzetu odlučila i u pravilima iztaknula, da ujosim imetak u slučaju njezina prestanka ima pripast Bratovšćini.

Revizijonalni odbor pregledao je i u redu našao družtvene račune, radi česa sam slobodan umoliti tu slavnu skupščinu, da odboru izvoli podieliti absolutorij.

Kastav, 1. septembra 1890.

Ante Dukić, tajnik.

(Konac sliedi).

Slava Kačiću!

(Konac.)

Brist, 27. agusta. Primorska sela, počamši od Tučepi pa dalje, pozdravljahu izletnike pucnjem. urnebesnim klicanjem i vijanjem trobojnicah. Polazeć iz Podgore u Brist primismo pozdrave Igranah, Drašnicah, Križa itd. Članovi pjevačkog družtva Mostarskog, na putu iz Podgore do Brista, vrlo vješto pjevahu hrvatske pjesme na palubi parobroda „Malte“ pod ravnanjem svog vriednog učitelja iz Češke. Uzbudiše dapače pravo oduševljenje, koje je našlo izlieva u srdačnih uzklicih: Živili Hrvati hercegovački! Živila naša mila braća! — U 11 sati stadosmo se izkrcavati u Brist, sasvim krasno nakićen zelenilom, trobojnicami, narodnimi zagovi. cvićem. Svojim nakitom izticala se je osobito učiona, sagradjena po zaključku dalmatinskog sabora na uspomenu starca Milovana. Pri ulazku u Brist čitao se je pod slavolukom nadpis: „Dobro došli u koliovku Milovana“. Dio izletnika sa zastupnici naroda i načelnici udje u učionu, gdje njim župnik Brista sa prozora učione raztumači sakupljenom narodu. kako Kačić nebijaše samo pjesnik već i narodni uzgojitelj. i kako mu je narodno zastupstvo kraljevine Dalmacije diglo ovdje u rodnom mjestu spomenik, ne doista sjajan, al vrlo plodnji od bilo kojeg sjajnog spomenika — zavod za uzgoj mladog naraštaja. Tomu sviedoči mramorna spomen-ploča, koja se sad ima odkriti. U to dignu zastor sa spomen-ploče uzidane na učioni, a narod stane klicati: „Slava Milovanu! Slava otačbini Fra Andrije Kačića!“)

Zaostrog, 27. agusta. U Zaostrog stigosmo o podne. Na ulazu pod velikim slavolukom čitao se je nadpis: „Slava Kačiću, Pavlinoviću, Despotu“. — Članovi odbora za Kačićev spomenik dočekaše tu sa velikim množtvom naroda prvaka dra. Klaića i uvedoše ga pod obližnje velike hrastove uz burno klicanje živio! Poslije malog odmora i hladna pića, predvodjeni glasbom, hodočastnici udjoše u manastirsku crkvu. Tu član odbora Fra Mate Šimić zamoli dra. Klaića, da bi hio odkriti poprsje Kačićevo i ploču nad grobom Kačićevim. koje se časti on vrlo rad: primi. Odkriće poprsja i ploče pozdravljeno je burnim: slava Milovanu, uz pucanje mužara i slavljenje zvonah. U ime hrnog naroda Fra Mate Šimić poljubi ploču Kačićeva groba. Zatim je desni prijatelj Despotov. načelnik Selački T. Didolić, odkrio poprsje Despota, a sam Fra Mate Šimić ploču njegovog groba pred crkvom. Tu pred množtvom naroda zastupnik Buzolić izreče zanosno slovo o Kačiću i Despotu i o njihovim zaslugam za narod. Liepi govor bio je više putah prekinut burnim odobravanjem, a na koncu priredjena je govorniku ovacija. — U 2 sata započeo je objed pod sjelotnim hrastovim blizu manastira. Kod obj da sjedilo je 320 osobah. Zastupnik Dubokvić napio je rodoljubnim Francuzcem; Buzolić odboru za Kačićev spomenik i rodoljubnoj obitelji Didolića; Andrijašević zaslužnom odgojitelju pučkih učitelja Buzolića; Didolić odbornikom za Despotovo poprsje, Štambuku, Ostoiću, Marcetiću i prijateljem, koji svoj novčić doprinišše; Maroević Strosmajeru, dru. Klaiću i kiparu Rendiću; a dr. Štambuk otcu pokojnog Despota. Zatim predsjednik odbora za Kačićev spomenik Andrijašević zahvali se svim prisutnim, na čast izkazanu Primorju ovom prigodom i izjavi. da je odbor svoju zadaću svršio, te uz klik: slava Milovanu, gostovi se o 5 sati po podne staduše razilaziti. tko za Neretvu. tko za Makarsku, tko za Split, Šibenik, Brač. Hvar. tko za druge krajeve. I tim je svršila ova liepa svečanost, pri kojoj se je narod najuzornije ponašao i nije deo povoda ni najneznatnijem neredu, ni najmanjoj smutnji, što mu uprav služi na čast i diku. Slava hrvatskom narodu! Slava Milovanu!

„N. L.“

*) Osim spomenika u Makarskoj. spomen-ploče u Bristu, poprsja i nadgrobne ploče u Zaostrogu, na slaru Kačiću, skovana je ovom prigodom i kolajna od tako zvane kovine britanija, na kojoj je s jedne strane slika Kačićeva, a na drugoj nadpis: „Uspomena na dan 26. agusta 1890. u gradu Makarskoj u Dalmaciji svečano odkrivenog spomenika, što ga podiže narod svom prorok-pjesniku starcu Milovanu“. Ovih kolajna uresenih trobojnom bojom, predalo se je više hiljada komada po 30 novčića. Čist pribod namienjen je liečničkom fakultetu hrvatskog sveučilišta. Mal ne svi hodočastnici nosili su tu kolajnu.

Hrvatske pobjede.

„Pod ovim naslovom donašа naš čestiti drug Splitski „Narod“ krasan članak. iz kojega vadimo sliedeće:

Našim je čitateljima poznato na koji su način prosvietljeni Talijani odpravili iz porečke sabornice jednoglasno izabranoga hrvatskoga zastupnika Matka M a n d i ć a. urednika „Naše Sloge“; kako se je na to odrekao mandata ujedno s njime izabrani zastupnik Slavoj J e n k o; kako su napokon Talijani nezakonito uništili izbor dra. Stangera. zastupnika gradova: Kastva, Mošćenica. Lovrana i Voloskoga, da tobože sakriju svietu po sebe zlokobnu okolnost. da su i istarski gradovi počeli stresati talijanaško gospodstvo.

Gospoda Talijani nisu zadovoljni što im je sve u prilog. od krivoga izbornoga reda do nakrivljenoga sustava. uslied česa mogu da velikom većinom talijanskih zastupnika predstavljaju veliku većinu hrvatskoga pučanstva u današnjoj pokrajini Istri. Oni ne mogu, da trpe ni ono njekoličak zastupnika. što ih budeća se narodna sviest šilje u Poreč kano prosvjed ublaznoj mistifikaciji narodnosti — i silom odstranjuju one. koji im jače udaraju u oči.

Ali što god čine, gore po se čine, jer narod sve to bolje uvidja kakovi su mu ti samozvani štitnici i pokrovitelji. pa se svedj više priljubljuje svojim neodrodjenim sinovima.

Na 25. prošloga agusta bio je urečen nov izbor dvaju zastupnika vanjskih obćina Voloskoga kotara. mjesto isključenoga Mandića i njegova dostojnog druga Jenka. Talijanaška su gospoda mislila, da će bezobraznim nasiljem ustrašiti hrvatske birače, ali im ovi odvratiše načinom, kojim bi se mogli ponositi i najprobudjeniji narodi.

Matko Mandić i Slavoj Jenko bijahu ponovno jednoglasno izabrani zastupnicima vanjskih občina Voloskoga kotara, a odlučni se birači uz to zavjeriše, da će, bude li potrebe, po sto puta svoje glasove pokloniti rečenoj dvojici, svojim zakonitim zastupnikom.

Ne manja je zadesila talijanaše pri izboru dne 30. pr. mj. Liburnijski gradovi Kastav, Mošćenice, Lovran i Volosko ogromnom većinom glasova izabrašе opet svojim zastupnikom hrvatskoga kandidata dra. Stangera, komu je takodjer bies talijanskog fanatizma bio zatvorio vrata porečke saborнice.

Najvažnije je pak, da je dr. Stanger prvi put bio izabran sa pet glasova većine, dočim je sada, poslije nezakonitoga postupka talijanaša, taj broj narastao do 47, pošto je dr. Stanger dobio 117, a talijanaški kandidat samo 70 glasova.

U tom je broju zabilježen napredak narodne svijesti u Istri; u razmjeru toga broja naziremo približavanje onih svietlih i svetih ideala, koji treba da lebde pred očima dojednomu Hrvatu, bio on u nenagodjenoj banovini ili živio u raztrganim zemljama, proslavljenim hrvatskim imenom, odkupljenim hrvatskom krvlju.

Živjeli i množili se svietni hrvatski birači u Istri, a svi ostali Hrvati ugledali se u njihov dični primjer.

Što su nam neprijatelji usilniji, to treba da smo i mi odvažniji!"

Talijanska i hrvatska uprava

cestovnoga odbora u Buzetu od god. 1871. do uključivo 19. septembra god. 1889.

Kad naši protivnici Talijani propadnu bilo kod izbora občinskog zastupstva, cestovnog odbora, bilo kod izbora za pokrajinski ili državni sabor, vazda viču iz svega grla, da je tim izborom občina ili pokrajina uništena, jer da naši ljudi nisu kadri dobro i koristno upravljati, da su neuki i glupani, da su ljudi bez svake izobrazbe itd.

U koliko vriedi ta njihova tvrdnja, neka nam posvjedoči barem dielomice prispodoba talijanske sa hrvatskom upravom cestovnoga odbora buzetskog od godine 1871. do 19. septembra god. 1889.

Uprava od g. 1871. do konca godine 1876. pod predsjedničtvom gosp. Antona Bigutto:

Godina 1871.: Cieli primitak iznaša: for. 1587·90, potrošak iznaša for. 1486·06. Naime: *a*) plaća cestarom for. 491·90, *b*) uzdržavanje i popravljanje cesta for. 715·52, *c*) za cestarsko orudje for. 24·05, *d*) nepredvidjene potrebe for. 4.50, *e*) za nadziranje i nagradu upraviteljem f. 210·09, *f*) za potrebštine ureda: tiskanice papir i mastilo for. 40.

Godina 1872.: Cieli primitak iznaša: *a*) preostatak blagajne koncem god. 1871. for. 101·84, *b*) primitak poreznih nameta for. 3108·20, ukupno dakle for. 3210·04. Potrošak iznaša: for. 2449·50. Naime: *a*) plaća cestarom for. 600, *b*) popravak cesta for. 1364·20, *c*) povratak zemaljskoj zakladi for. 300. *d*) za cestarsko orudje for. 8.82, *e*) nepredvidjeni troškovi for. 26·63, *f*) upraviteljstvo for. 109 85. *g*) potrebštine ureda: tiskanice, papir i mastilo for. 40.

Godina 1873.: Primitak iznaša: *a*) preostatak blagajne g. 1872. for. 760·54, *b*) porezni nameti for. 1537·50, ukupno dakle fr. 2298·04. Potrošak iznaša: fr. 2272·31½. Naimo: *a*) plaća cestarom for. 225. *b*) uzdržavanje i popravak cesta fr. 1934·44½, *c*) upraviteljstvo for. 72·87, *d*) potrebštine ureda for. 40.

Godina 1874: Primitak iznaša: *a*) preostatak u blagajni g. 1873. for. 25·72½, *b*) porezni nameti for. 3220, ukupno dakle for. 3245·72½. Potrošak iznaša: 3258 for. 16¼ nvč. Naime: *a*) plaća cestarom for. 217·47½, *b*) delavcem na pomoć cestarom for. 81·60, *c*) za materijal for. 171·60, *d*) zidarom for. 738·40, *e*) rad na raznih cestah sa podporom zemaljske i državne zakl'de for. 1644·59, *f*) za nadziranje radnja i puteva predsjedniku for. 204·50, *g*) nagrada predsjednika 200 for.

Godina 1875.: Primitak iznaša: for. 2483·51. Potrošak iznaša: for. 2058·19. Naime: *a*) manjak od godine 1874. for. 14·41, *b*) plaća cestarom for. 508·98, *c*) delavcem i voznikom for. 558·98, *d*) za materijal for. 427·40, *e*) zidarom fr. 255·38, *f*) nepredvidjeni troškovi for. 48·35, *g*) naplate i nagrade 45 for., *h*) uprava ureda 200 for.

Godina 1876.: Primitak: *a*) preostatak godine 1875. for. 425·32, *b*) primitak godišnji for. 2160·18, ukupno dakle: 2585 for. 50 nvč. Potrošak iznaša for. 2532·15. Naime: *a*) plaća cestarom for. 456·37, *b*) delavcem i voznikom for. 486·89, *c*) za cestovni materijal for. 687·40, *d*) zidarom for. 620·59, *e*) nepredvidjeni troškovi for. 39·90. *f*) za putere i nadziranje radnja 41 for., *g*) predsjedniku za upravu 200 for.

Uprava od godine 1877. do 13. junija 1883. pod predsjedničtvom gosp. Vinka Rubini-a:

Godina 1877.: Primitak iznaša: *a*) preostatak blagajne g. 1876. for. 53·35, *b*) godišnji primitak for. 1503·84, ukupno dakle for. 1557·19. Potrošak iznaša: for. 1292·32½. Naime: *a*) plaća cestarom for. 243·15½, *b*) delavcem for. 345·94, *c*) materijal for. 266·20, *d*) zidarom for. 198·30, *e*) nepredvidjeni potrošak for. 12·90, *f*) uprava i nadzor radnja for. 225·83.

Godina 1878.: Primitak iznaša: *a*) preostatak blagajne g. 1877. for. 284·86½, *b*) godišnji primitak for. 1941·67, ukupno for. 2206·53½. Potrošak: for. 2118·87½. Naime: *a*) plaća cestaru 180 for., *b*) delavcem for. 865·2½, *c*) materijal (posipanje) 790 for., *d*) zidarom 70 for., *e*) nepredvidjeni troškovi for. 42·99, *f*) upraviteljstvo for. 170·86.

Godina 1879.: Primitak: *a*) preostatak blagajne 1878. for. 87·66, *b*) godišnji primitak for. 1609·52½. ukupno 1697 for. 18½ nč. Potrošak: fr. 1587·62½. Naime: *a*) plaća cestaru 180 for., *b*) povratak kaucije J. C. od godine 1878. for. 162, *c*) delavcem for. 634·31, *d*) materijal 61 fr. 37 nvč., *e*) za zidanje for. 332·72, *f*) nepredvidjeni troškovi for. 20·32½, *g*) upraviteljstvo for. 196·60.

Godina 1880.: Primitak: *a*) preostatak blagajne koncem g. 1879. for. 109·56, *b*) godišnji primitak for. 2524 69½, ukupno for. 2634·25½. Potrošak: for. 2820·72½. Naime: *a*) plaća cestaru 180 for., *b*) delavcem for. 371·66½, *c*) materijal 59 for. 60 nvč., *d*) zidarom 1961 for., *e*) nepredvidjeni trošak for. 18·82, *f*) upraviteljstvo for. 229·64.

Godina 1881.: Primitak je iznašao for. 1666·82½. Potrošak je iznašao for. 1603·84. Naime: *a*) manjak od god. 1880. for. 186·47. *b*) plaća cestaru 180 for., *c*) djelavcem for. 379·30, *d*) za materijal for. 192·45, *e*) zidarom for. 453·02, *f*) nepredvidjeni troškovi for. 6·40, *g*) upraviteljstvo for. 206·20.

(Konac sliedi).

Pogled po svietu.

Trst, dne 17. septembra 1890.

Austro-Ugarska: Njeg. Veličanstvo cesar i kralj Franc Josip boravio je nekoliko dana u Madjarskoj, gdje bijahu velike vojničke vježbe. Kod tih vježba upotrebilo se prvi put bezdimni prah tako, da se nije kod pucanja ni najmanje dima opazilo. Dne 16. t. mj. odputovao je cesar u Njemačku.

Isti staročeski listovi pišu, da će staročeski zastupnici glasovati proti nagodbi neuvedu li se češki jezik kao službeni jezik kod sudova.

Kako javljaju bečki listovi, imalo bi se sastati carevinsko vieće dne 18. novembra. Ako je tomu tako, tada će se sastati zemaljski sabori najdalje drugom polovicom oktobra.

U donjoj Austriji imadu se obaviti ovih dana izbori fiducijara, koji će pak birati zastupnike za zemaljski sabor. Sudeć po glasovih njemačko-liberalnih novina imade mnogo nade, da će pobjediti konservativni ili umjereni Niemci.

Kačićeva svečanost vrti se još uvjek po moždjanih bečkih novinara, kojim je sve smiešno i ludo što nije njemačko. U Kačićevoj proslavi naziru ti mudraci panslavističku demonstraciju, dočim su njim velikonjemački sastanci pjevačkih družtva sasvim nevine stvari.

Glasilo hrvatske neodvisne stranke zagrebački „Obzor" tuži se u broju od 15. t. m. na dvojicu dopisnika pražke „Politik" — jedan je iz Celja, drugi iz Trsta — koji zagovaraju ustrojenje nagdašnje ilirske kraljevine. Mi smo pozorno pročitali oba dopisa i začudili se osobito onomu iz Trsta, znajuć, da neima ovdje sviestna Slavena, koji bi onu „meku" pražkoga lista prihvatio. Nebaveći se visokom politikom u stupcih ovoga lista — koj je namienjen nižim slojevom pučanstva, odsudjivali smo ipak svakom zgodom separatistične težnje bilo pojedinaca bilo stranaka. Naši zagrebački drugovi poznadu naš položaj, pak će bez dvojbe odobriti naše postupanje i naš rad, koji ide za tim, da izkleše bez vike i buke zdravo i čisto kamenje za buduću zajedničku zgradu, koja imade zauzeti odlično mjesto u krilu habsburžke dinastije.

Srbija: Carinarski boj izmedju Srbije i Austro-Ugarske nije još dokončan. Madjarski listovi nadaju se, da će se usljed dogovora madjarskog i srbskog ministra predsjednika, koji se sastaše ovih dana u Herkulovih kupeljih, uzpostaviti carinarski mir izmedju obiju država.

Bugarska: Majka kneza Ferdinanda princesa Klementina Koburg stigla je jučer u Bugarsku. Knez njoj je pošao sa bugarskim brodovljem u susret do Smade pak je krenuo dalje put Vidima, te se je na putu sastao sa ministrom predsjednikom Stambulovom.

Italija: Ministar financija Seismit-Doda dao je ostavku, koju je kralj primio. Ovaj ministar nije se slagao sa ministrom predsjednikom, prem inače pristaša današnje vlade.

Njemačka: Vladini časopisi nastoje dokazati, da nije cesar Vilim u Rusiji tražio uzkog prijateljstva, te da je njegov posjet bio sasvim privatne, nepolitičke naravi. U Njemačkoj čine velike priprave za doček cesara i kralja Frana Josipa, koji će stignuti danas u Breslavu, gdje će ga dočekati vojničke i civilne oblasti a zatim će slieditи pozdrav careva.

Švicarska: Pobuna u tesinskom kantonu, koju su izazvali lažiliberalci, jest doduše potlačena, nu nevaraju li nas svi znakovi, moglo bi tamo doći do nove bune a možda i do gradjanskog rata.

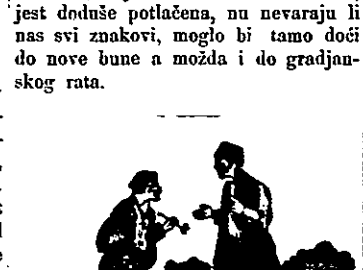

Franina i Jurina

Fr. Kega j' balotal voloski Guštin na 30 pasanega agušta?

Jur. Nijenega, zač da se nebi rad nijenemu zamerit.

Fr. A ti mu verueješ?

Jur. Bože moj, onakemu mužu, ki se nebi ni mravu zameril!

Fr. Aj je to neč drugo.

Jur. Neznan ča bi to baš moglo bit?

Fr. Pitaj malo Lucetu, no.

Jur. Baš ću nju al prijatelja mu Muzgića.

* * *

Fr. Pierin da se tuži, da je va Kastve komać nos pokazal, pak da su ga sè gazeti pune.

Jur. Bieše mu doma bit, ter je mogal znat, da ni va Kastve kuša, lego pelina.

Fr. Sejedno se čudim, da ni prej dobro promislel, da je va Kastve lokva.

Jur. Ja se pak njemu toliko nečudim, leg se čudim tvojmu Ženskotu, ki je ovput onako žabordižal.

Fr. Pak bi rekli, da su bolji Hrvati leg smo mi dva.

Jur. Videlo se kakovi su, za koga su glasovali i delali.

Fr. To su ti silni ljudi, tužna nam domovina ž njimi!

* * *

Fr. Oprtaljski „Hrvat" da se jadi n Frakanapu ča je kričal šporka Kroc cija. —

Jur. Ti temu verueješ?

Fr. Ako je pravi „Hrvat" mogal se j jadit.

Jur. Ja, ma on nosi samo ime hrvatsk a drugo je sve krnjelsko.

Različite viesti.

Naše čitatelje-dužnike molimo, da poravnaju svoje zaostatke il dugove čim prije jer nam je toga još mnogo vani. Sa izdavanjem neodvisna lista skopčani su veliki troškovi a mi neimamo druge pomoći već onu naših predplatnika. Njekoje naročite občine ujećamo ovim oprotovno neka namire svoje dugove za oglase itd. jer je već tomu doba.

Zapljena. Iz Pule brzojavljaju nam, da bijaše zadnji broj „Il Diritto Croato" zaplienjen radi trih članaka, te da nebijaše uredničtvu moguće pripraviti drugo izdanje.

Potvrdjena pravila. Naše radničko družtvo čekalo je dugo na potvrdu svojih novih pravila, polag kojih se preustrojava na temelju zakona 30. marča 1888. o kotarskih bolničkih blagajna. Ovih dana doznalo je predsjedničtvo, da su napokon nova družtvena pravila potvrdjena i tako postaje od sada to družtvo posve ravno pravno kotarskim bolničkim blagajnam.

K občinskim izborom u I. tielu u Pazinu. Kako nam javljaju iz Pazina podnesla je petorica narodnih protivnika utok proti izboru u I. tielu, koji bijaše obavljen dne 4. t. m. Pazinskoj gospodi nije stalo do drugoga, van da se zategne vladanje današnjega načelnika i da se zaprieči svaki napredak u onoj hrvatskoj občini.

Mi neznamo što navadjaju gospoda proti rečenomu izboru, kojim su do podna sami upravljali i kod kojega je hrvatska stranka onako sjajno pobjedila, al toliko znademo za izviestno, da pravoga prigovora neima nit su ga mogli navesti. U ostalom očekujemo od visokoga c. kr. namjestničtva, da će stati odlučno na rep talijanaškoj gospodi, koja se ovako posprdno igraju sa zakonom i sa c. kr. oblastmi.

Uvodni članak. Već gotov uvodni članak za današnji broj morali smo izostaviti, jer nam zaostaju drugi važni predmeti a gg. dopisnici žele, da njim dopise što prije priobćimo.

Razpuščeno družtvo. Političko družtvo „Progresso" u Tratu razpustilo je c. kr. namjestničtvo za Primorje s razloga, što su prigodom glavne skupščine toga družtva dne 15. kolovoza, koliko predsjednik družtva toliko referent istoga, kritizirali postupak vlade radi razpusta „Pro Patrie" te su tako, kako se navodi u dekretu, sa svakom rieči i frazom vriedjali sankciju postojećeg zakona.

Našim vinogradarom. Doznali smo, da će dojdućega tjedna stalno doći Francezi, naime g. Champion, kuporati bielo grozdje u Pazin. S toga bi dobro bilo, da posjednici ne sile a trgatbom — osobito oni iz Pićna, Gračišća, Lindara, Pazinšćine, Novakih, Kerbuna, Zarečja, Berma, Treviža, iz Motovunskih Novaki. iz Kaldiera itd. Čim kašnje trgaju bit će draže grozdje. Prošle godine platili su bielo ali čisto grozdje od 8—10 novčića kilo.

Suša i pomanjkanje vode. Iz raznih strana Istre i susjednog Krasa tuže nam se, da je opet pritiela suša, a vode neima u mnogih mjestih niti za napoj. U Kastavšini n. pr. gdje je občina toliko učinila za javne zdence ili šterne, i gdje ih imade više nego li nigdje u Istri, moraju iz njekojih županija ljudi sa bačvami i drugim posudjem čak u Opatiju po vodu. Nebude li se Bog brzo smilovao obilatin dažjem, biti će za nevoljni narod zlo i naopako.

Iz Rečine pišu nam 6. t. mj. Pošto neće nitko, da se ovdje pera primi, evo mene, da Vam se, cienjeni uredniče, malo potužim. Možebiti da bude od koristi. Ima već tomu dugo, što naša djeca — iz kastavske Rečine — kako nas ovdje zovu, polaze pučku učionu u Ratulјih. Liepo se ona učila, što im kašnje koristilo, kad su kao odrasli stupili u svjet. Na tomu se imamo zahvaliti vrlomu tamošnjemu učitelju g. Starčeviću, koji sav svoj trud ulaže, da si povjerenu mu djecu podući u svemu, što je liepo, koristno i Bogu milo. Al eto jada iznenada! Koncem ove školske godine javila nam kraljevska kotarska oblast na Sušaku, da na prima više naše djece u školu u Ratulјih, jer da niti za onostranu djecu nema dovoljno prostora u školskoj zgradi. To nas kruto razžalo-

stilo. Što ćemo mi sada sa našom djecom? Zar da ostanu u tmini neznanstva? Sada, kad se od svakoga zahtjeva, da znade čitati, pisati i računati? Zar da nam djeca ni do pet ne nauče brojiti? Mislili smo na školu u sv. Mateju. To nam je najbliža škola u našoj občini, al odaljena je dobar sat i pol hoda. Pa tko da i šalje djecu preko onih bregova, osobito zimi kad zahuče bura, da i odraslomu ne ima onud prolaza.

Mislili smo takodjer, da si sami sagradimo školu. Ali malo nas ima, a občina ne može pomoći nam ovećom svotom, jer je baš sada mnogo potrošila na druge škole. Znademo dobro, da su njekad, kojih petdeset godina natrag, pohadjali sa one strane Rečine kastavsku školu, bez ikakva prigovora. Tako primjerice spominjemo Martina Petrovića, sadašnjeg starog zvonara u Jelenju. A i naša djeca, kako je spomenuto, polazila su školu u Ratuljah, kojih trideset godina, a občina davala učitelju godišnju nagradu. A sada? Sada ostat ćemo u neznanstvu kao najzadnji kut pod krunom našega premilostivoga cesara. Zar za ono par djece nebi se našlo prostora u ratuljskoj školi? Mislimo da bi. Ta i tako spadamo pod župu Jelenje, a i uzajamno živimo sa onostranim pukom, kao občinari jedne občine, kao braća jednog otca. Kako čujemo, pripravna je naša občina i više doprinašati, ako nam djecu opet uškolaju u školu ratuljsku, samo da mi i naša djeca ne ostanemo bez škole, bez nauke. Toliko u kratko, nebi li se i oblasti za nas zauzele.

Iz Dalmacije. Najprije, č. g. uredniče, da Vam se zahvalim na dobroti, s kojom ste otvorili stupce Vašeg cienjenog lista mojim izvješćajima iz Dalmacije. Uviek se čuju tužbe, da se mi Slavjani slabo medju sobom poznajemo, a uprav u tomu poznavanju naš je spas. Tako ćemo bolje moći udesiti obranu proti občim dušmanom, uspješniji će biti rad naš za ostvaranje ideala naših. Sretan ću se sčeniti ako moje savjestno dopisivanje i malo našoj stvari koristilo bude.

Vaš je list već donio opise Kačićeva slavlja; o tomu Vam dakle ne pišem.

Javljam Vam samo dvije hrvatske pobjede na polju nastave ili nauke.

Prva je uzpostava Kotorske više gimnazije, koju je pred par godina bio ukinuo ministar Gautsch, kao i njekoje druge slavjanske zavode po monarkiji, nanašajuć tim, osim volike moralne, i ogromnu materialnu štetu gradu Kotoru, čije gospodarstveno stanje nije najpovoljnije.

Druga je pobjeda ukinuće trogirske talijanske pučke škole. Ona je bila pravi nesmisao u čisto hrvatskom gradu Trogiru, i već bi davno bila prestala postojati, da nije vlada, nepravedno, prisilila dalmatinski sabor, da ju uzdržaje. Al napokon nestašica učenika, i slabo njihovo napredovanje, pokazalo je, da su naši zastupnici imali pravo kad su toj školi podporu uzkratili, te je vlada, ako i preko volje, bila prisiljena, da dade školu zatvoriti. Tako u cieloj Dalmaciji, osim Zadra, nemima ni jedne talijanske pučke škole. To je svakako liepa pobjeda, ali nesmijemo na lovorima zaspati, već sve to odlučnije koracati k našemu cilju, sjedinjenju s Hrvatskom.

Spljetski okružni sud se je napokon odlučio otvoriti stečaj na imovinu družtva „Associazione dalmatica“ kojom je upravljao poznati talijanaški vodja „ćaća“ Bajamonti i koju je sretno upropastio. Već bijaše vrieme, da izadje djelo na vidjelo. Do vidova!

Iz Lupoglava piše nam prijatelj 7. t. m. Da znate, da i u Istri živimo, nadam se, da ćete ovo par redaka u „Našu Slogu“ uvrstiti. Već se eto primiče konac desete godine, što se je u ovom podgorskom kraju podigla krasna zgrada na korist pučke prosvjete. A da je tomu tako, harnošću moramo spomenuti ime nezaboravnoga muža, pokojnoga g. Pavičića. Kao školski nadzornik poznavao je dobro potrebu školstva u našoj milој Istri, pak je i širom pokazao, da je pravi promicatelj pučke prosvjete. Poznavajuć se sa visokom gospodom, sabirao je kod iste milodare za podignuće lupoglavske škole. Kako se vidi u izkazu ljetopisa pošlo mu je za rukom sabrati za čas ništa manje nego 3204 for. Ta liepa svotica uložena u tršćansku štedionicu bila je krasno zrno, koje je za njekoliko naraslo na 7000 for. Na zahtjev milodaritelja dizati se je počela ta skromna palača. Svakomu radoljubu kucalo je srdce od radosti, kad je vidio, da je tomu sirošnomu puku skrbna ruka sagradila stan narodne izobrazbe. Akoprem je naša občina čisto hrvatska, nisu mogli naši protivnici drugčije svoje osnove izvesti, nego tim, da su uveli talijanski jezik kao obvezatan predmet u našu hrvatsku školu. Nije čudo što i naš velevriedni učitelj uz najbolje izpitne uspjehe nemože biti stalnim imenovan, dok nedokaže, da znade talijanski. Bit će i tomu konac. Na dan 1. septembra prisustvovala je naša mladež u dosta velikom broju svetoj misi u Dolenjojvasi, koju je služio naš velevriedni g. Pikulić. I ove godine počela je jatomice letiti naša mladež u svoje omiljeno gnjezdo. Pred godinu upravljali su školskim mjestnim viećem ročki tobož Talijani, a stekli su pri tom tako velikih nezasluga, da je bilo zeto maljsko školsko vieće prisiljeno dignuti isto a imenovati administratora za školu Roč i Gorenjavas. Tim imenovanjem povisio se je namet našim občinarom sa 150 for, a da tu ljagu sa sebe izbrišu, zavaljivali su na naše vriedne učitelje, tobož da su oni tomu krivi. Narod je ipak upoznao njihovu krivicu i veliku nemarnost. Lupoglav sastoji iz četiri županije: Gorenjavas, Dolenjavas, Semić i Lesičina, te ima svaka županija svoju upravu za občinski imetak. Plaća pako već za glavarstvo u novcu službenu odštetu za skupnu upravu. Već je skoro godina na domaku, da je umro načelnik.

Ovud se govori, da se povjerenici uprave občinske skrbe, da se čim prije obave občinski izbori. Svaka naša županija bira po dva zastupnika. To nas u občinskom zastupstvu u svemu zastupa osam zastupnikah. Njekoje osobe, koje kod naroda uživaju pouzdanja i povjerenja, nakanile su nesudjelovati kod izborne borbe, čega mi nikako neodobravamo. Naš narod nebi podnipošto zadovoljan bio takovim nemarom. A mi pako, kao iskreni članovi naše občine, savjetujemo svakomu biraču, da sudjeluje kod izbora i da uzme občinsku upravu hrvatsko zastupstvo u svoje ruke, jer je već tomu doba. Nadamo se dakle, da će se sviestni birači dogovoriti i postaviti za svoje predložene poštene ljude, koji znadu čitati i pisati i ako treba reći koju krepku našim narodnim protivnikom. Nevalja birati onih, koji u ročku tikvu pušu, pak samo klimaju glavom, kad se u sjednicah razpravlja, jer nepoznaju talijanskog jezika. Probudimo se dakle već jedanput i pohitimo na dan izbora na biralište, da izvojujemo ono, što nas po Bogu i zakonu ide. Lupoglavci! pomozimo si sami pomoći će nam i Bog.

Iz Pazinštine pišu nam dne 15. septembra. Glasovitom zakutnomu listu puljskomu „Il Giovine Pensiero“ snivalo se nešto neobična u noći od 7. julija. Napisao je naime bezkrupjer biračem iz Previža i Novakih. Ali črčkar „Somiera“ nebi bio nikada na to došao, da je prije pobrojio glasove svoje stranke. Iz Previža glasovac je onomadne po komandi S. M. otac mu, koji znade tako krasno govoriti talijanski. da bi ga bez truda svako talijansko diete prodalo. Njega je sliedio A. L., koji je prosti kmet, što mu potvrdjuje suknena „kamižola“. Napokon dovede S. M. i dvojicu braće, koji gotovo nisu znali zašto su u Pazin došli. Ali „Somiero“ Previžane ipak u zviezde kuje, akoprem ih ni toliko glasovalo nije, koliko ima njegov urednik prsta na desnoj ruci. Gledе Novačana u ime svjestnih birača najvećim prezirom odbijamo hvalospjev, te svečano izjavljujemo, da ćemo većina naš kako dne 4. t. mj. tako i unapried glasovati za hrvatsko-kmetskom strankom. Za zaslieplјene kokošice, med koje spada i naš G. nemarimo, već ih jednostavno sažalјujemo. Za naše zastupnike glasovali jesu: Josip Gojtan, upravitelj župne crkve, Opatić Anton, Pavlišić Ivan, Frane i Ivan Marečić, Josip Dujanić. Luka Sepuka, Anton Brdar i Toma Kovačić, a drugi obećali, da će glasovati bude li potrebno. Za talijansku stranku su glasovali: vodja ćete Frane Flegar, Mohorić Ivan Žudik. Flegar Mate Cibora, Ortiš Anton i Sestan Ivan Malinar, koga su onomadne kao grofa k izboru na kočiji vozili, a kući se je sirota vratio po svojih podplatih. To su oni, koje kuri svojim licumjerskim tamjanom „divni“ „Somiero“. Našim biračem iz Novačine preporučamo, neka se i unapried junački brane proti napadajem protivnikah, koji ih nastoje upropastit moralno i materijalno, za vjeru neće da čuju, a njihovom dobrom si pune nezasitljive žepove. Novačanom pak poručamo: doba je, da se nakon tolikih i težkih kušnja već jednom opametite, ta dobro znate onu: „ko črešnje s gospodom zoblje, ostaju mu repi“. A to su vam vaša gospoda dosta jasno pokazala dne 4. septembra, koja su rep porukla kad su vidila, da neima nade, da bi mogli slaviti pobjedu. a vi ste se morali kući svojoj vratit, a da niste niti glasovali, pa tako najveću državljansku dužnost zanemarili. Oslobodite se već jednom latinske gospode pa budite sami gospodari u svojih kućah; nebudite i unapried „ščavi“ il tudji robovi nego neodvisni državljani. Drugčije dogoditi će se i vami, da ćete postati na kraju „kokoloni“ talijanaških gospodara, a time će izčeznut vaše ime iz občine, vaše krasne sjenokoše i liepe vinograde uživati će gospodski potomci. Ustanite dakle, pak se na svoje noge postavite pa unapried zagrmite narodnomu protivniku: dolje negodostojni! Počmite neodvisno raditi braneć svoja narodna i državljanska prava, čuvajuć kao zenicu oka svoje svetinje. Tada ćete zaslužit, da i vam uzkliknemo, kao što danas iz dna srca kličemo našim svjestnim biračem: Slava vam!

Večernja zabava u Baški. Veleučeni gospodine uredniče! Nadam se, da ćete mi odstupiti malo mjesta u obljubljenoj „Našoj Slogi“, da dadem oduška svome rodoljubnome srcu. Dne 7. t. mj. sastala se u Baški liepa kita mladeži s našeg otoka. Prava je milota bila gledati ih. Kao bori visoki, stasiti momci, pa koji da ne uzklikne: „Ezala Vam, evo naše bune dučnosti!“ U 8 sati sakupilo se prilično našeg puka u dvorani, gdje se davala zabava. Jedva smo dočekali čas, da se digne zastor. Zvonce zvoni, zastor se diže! Kao jela visok i vitak ukaza nam se g. Klement Bonifačić, sa „Proslovom“, u komu razloži svrhu sastanka i zabave. Za njim se pokaže drugi naš djak g. Fran Dorčić s deklamacijom „Tri hajduka“ od Jovanovića. Mislio si, da je pravi hajduk pred tobom, tako je liepo oponašao glasom i kretnjom hajduke. Za um se odpjevala pjesma „Bože živi, blagoslovi!“ A što će sada? Sa znatiželjnošću smo očekivali šaljivi komad, što ga je po pošurici g. Jos. Eug. Tomića priredio g. F. D. Ta je pošurica proizvela najviše smieha. Taj su komad odigrali naši djaci gg.: Vinko Premuda, Klement Bonifačić i Fran Dorčić. Svakomu se kriesilo oko od radosti videći ona tri momka kao tri bora zelena. Izvani su bili više puta. Iza ovoga komada odigrala se druga šala s predgovorom „Slikar na selu“. Ovdje nam valja zahvaliti se gg. učiteljem Brozoviću i Žicu, koji su se dobrovoljno pridružili mladjem naraštaju, te ga savjetom i inače podpomagali. Oni, te g. Fran Volarić, odigrali su takodjer najvještije svoje uloge. Treći je komad bio: „Sama jedan par gaća“. Da Vam u kratko kažem sadržaj: Činovnik kod štedionice (g. Josip Vitezić) posudi prijatelju (g. Trinajstić) gaće za ples, a imao je samo jedne. Činovnik morade u postelj. Gospodar (g. Mahulja) dovede na silu liečnika (g. Bezanić), a činovnik da se ne oda, da neima gaća, popije 3 unče ričinova ulja. Kašnje se sam odao i otišao odmah naručiti si druge gaće. Izmed svakoga od ovih komada, te na koncu pjevala se po jedna pjesma. U obće išlo je sve složno i gladko. Nije mi moguće, da svoj onoj mladeži izrečem svoje udivljenje i štovanje, već im kličem putem „Naše Sloge“: Živila krčka mladež! Samo napried! Kad je volje i sloge, imade i uspjeha, a naša su Vam naručja uviek otvorena. Kazujte tako mladjim put, da i oni krenu Vašim tragom, pa da se i u buduće nasladjivamo milom hrvatskom pjesmom i šalom. Ova će zabava ostati neizbrisiva u uspomeni Baščana, a i Vi ćete se zaista a radošću spominjati Baške i zabave od 7. septembra 1890.!“

Na obći zahtjev priredila je naša mladež ovakvu zabavu i drugoga dana t. j. 8. septembra. Posjećena bijaše ove veceri vrlo mnogobrojno. Jedan dio dohodka ostao je za nabavu nove pozornice, drugi za troškove. trećim se nagradilo jednog siromašnog djaka iz mjesta, a četvrti dio — for. 22 — dopao je našu diečnu „Bratovšćinu“.

Pomorac.

Lovran, piše nam 15. t. mj. Primite, g. uredniče, ovih par redaka na popunjenje izvješća o minulih izborih za zemaljski sabor. Talijanaši i njihove pririepine obilazili su izbornike pred izbori. molili jih i zaklinjali, a ako to nije pomoglo, mitili i zastrašivali jih, da glasuju za g. Velusicha, pom. kapetana, kandidata takozvane „istrijanske“ stranke; dapače i u vrieme izbora lovili su i zastrašivali osobito svoje dužnike; al da im ni to sredstvo već nepomaže, kaže sliedeći dogodjaj: Izbornik Josip Palmić bio je dužan g. Jurju Zuparu 36 for. Potonji nagovarao ga je, da glasuje za g. Velussicha, inače, da će mu učiniti peticiju. Toga se naš Palmić nije prestrašio, nego je svjedno glasovao po svojoj sviesti i uvidjavnosti za gosp. dr. Stangera. Čim je pako izašao iz glavarstva, pristupi k njemu Zupar i napade ga oštro sa riečima: „Plati mi all'istante oneh 30 for., kad nisi za nas volal“. Jos. Palmić, predvidjajuć valjda što bi se moglo dogoditi. imao je sobom 30 for. te neprestrašeno odgovori J. Zuparu: „Dat ću njim oni soldi, ma neka mi daju črno na belen, da sam njin jih zručil, zač ja se va njih nefidan“. G. J. Zupar bio je od jada izvan sebe, al je ipak morao dati „črno na belen“, ako je hotio primiti tih 30 for. To se je dogodilo pod Ladonjom pred mnogimi osobami. Iznieli smo cielu ovu stvar na javnost jedno radi toga, da pohvalimo čestito vladanje J. Palmića, a s druge strane zato, da i ostali sviet znade, kakvim se orudjem služe naši protivnici u vrieme izbora.

Svjestnije Lovrance veseli uspjeh posljednjih izbora u gradovih i s toga, što smo opazili, da se njekoji naši nedaju više hvatati u čozotske mriežе.

Čim smo oko 4 i pol sata po podne doznali za uspjeh izbora, išli smo gradom veselo kličuć: „Živio dr. Stanger narodni zastupnik!“ Nadobudna naša mladež djaci većinom gimnazijalci, pjevali su do kasno u noć hrvatske pjesme, dajuć tim oduška svomu veselju na sjajno održanoj pobjedi. Protivnici pako povukoše se u svoje brloge; jedini Kajfa ostao je pod Ladonjom, da vidi valjda kakovo će vrieme, jer je i on kao i ostali njegovi kolege za sto na znao, da će kandidat „istrijanske“ stranke sjajno..... propasti.

Iz Rieke primamo 6. t. mi. Neimamo baš velikih dogadjaja, da Vam je opišemo, ali ću Vam ipak štogod priobćiti, jer znam, da se rado čita, što se preko granice dogadja. Občinski izbori imaju se ovuje obaviti prije konca godine, ali po starom običaju puk se jako malo zato brine, no navadni vojvode počeli su pripravljati se na navalu i obranu i na sve strategičke spletke, da proturaju svoje kandidate u gradsku većnicu. Stranka, kojom iredentaši vladaju, radi izbora je oživotvorila jednu novinu, dakako pod uredničtvom jednog trščanskoga čifuta. — Ovomu dnevniku je glavna zadaća dokazivati kako je Rieka grad, u kojem živi čisto talijanski puk, a kadkad ga nazivlje „gentil sangue latino“. Drugi dan, kada je kakva svetkovina u Madjarskoj, govori isti list: „madre patria e festa patriotica“ itd., a ipak bi reć, da su tim Madjari zadovoljni! Glavna je zadaća tomu listu držati iste ljude na koru gradskomu, da i unapried bude domilu zvoljeno razsipati občinski novac kako dosad. Važna je njemu zadaća pomoćju istarskih šarenjaka mrziti Slavene u obće, a napose Hrvate i turati u sviet svakovrstne laži na štetu našu i njihovih vlastitih majka. Oj sveta nedelјo, kakve ljude radjaš!

Sjajnom pobjedom, kojom ste si osvjetlali lice u Liburniji, porazili ste i ove naše talijanaše. Sve te delije mukom zamukoše, osim par dugoušnih šarenjaka, koji nas radi te pobjede u obće po kavanah potajno grde i tumače taj važni i čisti izbor, kako samo onakve tikvurine tumačiti znadu i mogu. Opozicijonalna novina doduše nije naša, nego baš vladina, ali budući nas dovoljno ne mrzi radeć proti dosadašnjem razsipu občinskega novca, iznaša na svietlo nekoje mane gradske administracije, zato čifutske i druge novine prostački navaljuju na nju (tri su na jednoga); ona se ipak drži i brani, a vidit ćemo uspjeh. Do vidova! Brajdar.

Iz Buzešćine pišu nam 6. t. mj. Na putu, koji vodi iz Buzeta u Roč tik sela „Selci“ dizala se mala crkvica. nazvana sv. Jelena. Mala crkvica ali za selo od velike važnosti. Ova crkvica srušila se još za Napoleonovih vremena. Na razvalinah pako stare crkve smiešice prvaci ovog sela podići novu u istoj veličini, te počeše sakupljati darove. Narod primi tu mnogu osobitom radošću, te svaki pohrli, da doprinese koliko su mu sile smogle. Seljak, kako svaki znade, je siromašan, al se nije žacao potroška, a za crkvu bi sve žrtvovao. Ni selo „Selci“ ne odlikuje se bogatstvom, ali ne zaostade za drugim selima. I najsiromašniji doprinese, uzevši iz ustiju komad kruha, samo da se čim prije crkvica, koja će biti posvećena sv. Jeleni dne 28. o. mj. podigne na rečenom mjestu. Selčani obratiše se i drugim selima, da im pomognu u tom poduzeću. jer inače bi sami naišli na mnoge poteškoće. Prvaci drugih sela počeše sakupljati milodare, a tako doprinese skoro sav narod za tu svetu stvar nešto, te nam olakša poteškoću. Tako ide osobita čast i hvala preč. kanoniku Petru Flegu, koji je sabrao u Trstu svotu od 29 for. Što su radom načinili i novcem dali Selčani ukupno for. 152·71. Medju svima darovali su najviše: Bartol Jermanis for. 38·10, Josip Nečić for. 36·51 i Petar Jermanis for. 15·75; u selu Štrpedu sabrao Dinko Flego for. 12·90. kod Pintori sa-

bralo se for. 46·30, u Cunju for. 153·38. Liepa čast ide Jakovu Bobiću, koji je dao for. 28·79, Antonu Buršiću for. 39·60, Mariji udovi Buršić for. 18·80 i Ivu Mariji Černeki for. 19·39. U Podbrežcu sabrano for. 14·25, u Korti (među ovimi darovao Petar Flego for. 10.20), ukupno for. 48·70, kod Praščari sabrano for. 7·50, kod Malini for. 16.20, u Brežcu for. 12·31, u Buzetu for. 14·60, u Podkuku kod Marinci i Roču f. 29·26. Ukupno for. 537·11.

Ovim izrazujemo srdačnu hvalu svim onim, koji su nam pomogli kod ovog poduzeća. Time pokazao je narod, a najviše sela Selci i Čunj, koliko ljube i časte crkvu i vjeru, te da im je Bog Svevišnji prva briga, a bez vjere da nema spasa. Malo selo i siromašno moglo je dići malu crkvicu, pak što ne bi mogla i druga bogatija sela? Eto crkvica ova biti će primjerom i drugim selima, da i oni čim skorije podignu na svom ognjištu crkve. U vjeri bo postati će narod jači, a bez vjere mora u ponor pasti. Selčani osvietlaše si lice te mogu veselim srcem ulaziti u crkvu, koja će im biti na diku i čast. Sjećati će se vazda Svevišnjega, bez kojega nam neima sreće ni blagoslova. Braneć sv. vjeru, braniti ćemo ujedno i našu hrvatsku narodnost, naš sladki jezik, kojim se Bogu molimo i njemu utičemo u svih nevoljah naših.

Bog naplatio našim milostivim dobročiniteljem, kojih ćemo se češće sjetiti u molitvah naših.

Divljega mačka ustrelio je — kako nam prijatelj iz Brezovice javja — tamošnji domaći lovac g. Hotež Anton u Ostrovičkoj šumi na istar-ko-goričkoj granici. Taj „muc kosmač" da je vrlo krasna i neobično velika životinja, težka 8 kilgr. ili oko 15 -tarih funata. (Ako je još na vrieme, bilo bi dobro, da se tu kod nas riedku životinju u kojoj zbirci sačuva. — Op. Ured.)

Bratovščina hrv. ljudi u Istri". Uplatili su kao utemeljitelji: Semelić Šime duh. pom. u Krnici fr. 25, G. V. Dubrović umir. kapelan u Kastvu I. obrok fr. 10, Franki Ivan učitelj u Rukavcu II. obrok f. 15, Šepić Ivan posjednik u Mihotići I. obrok for. 5. Darovi: Članovi „Zore" u Opatiji i „Bratimstva" u Voloskom mjesto vienca na odar pok. opata Fiamina for. 14. Velbartički Josip u Blovicima u Českoj prigodom njegove miade mše sakupio za „Br." te poslao svatu od 11 for. 88 nč. Slaveć rodjendan Nj. Vel. cara i kralja dne 18. augusta t. g. u dvorani družtva „Zore" u Opatiji sakupiše rodoljubi 26 for. 30 nč. Planinsko primorsko družtvo prigodom izleta u Košljun sabralo for. 18. Učiteljsko družtvo (slov. hrv.) u Kopru sakupilo za „Br." 3 for. 50 n. — Godišnji prinos uplatili: Bakarčić Josip Spinčići for. 1. Stemberger Ant. Zvonće 2 for. 50 nvć., Trinajstić Mate Vezišća sv. Matej 1 for. Dr. Dukić Ant. Pazin 2 f., Petrak Jos. Kastav 1 for., Ryšlavy Fran Kastav 1 for., Stefanutti Fran Topolovac 50 nč., Fidel Martin Sušak 50 nč. — Posjednik Niko Jedrlinić sakupio u Omišlju od sliedećih: Niko Albaneže župnik 1 for., Albaneže Niko trg. 30 nč., Antončić Ant. 1 for., Jedrlinić Niko 1 for., Jurjević Urša 1 for., Kraljić Ant. 30 nč. Turato Ant. krojač 50 nč., Turato Antun stolar 30 nč., Turato Luka 30 nč. Turato Niko 30 nč. Fabijanić Mate 30 nč. Kumbatović Niko 30 nč., Lesica Jure 30 nč.

Uglednomu uredničtvu „Naše Sloge" *)
u Trstu.

Oslanjajuć se na zakon tiskovni moi podpisani najuljudnije to ugledno Uredničtvo, da izvoli izpraviti dielomice članak br. 37. od 11. t. m. „Naše Sloge".

Nije istina, da _ dpisani, upitan jednom od ces. kr. postajnačelnika, zašto takove stvari čini reče „mi me šta ima den perche i me ga promesso che i me farà de novo podestà".

Nije takodjer istina da „dakle pomoćju utoka za pse misli biti podešta".

Tinjan, 15. septembra 1890.

Antonio Depiera v. r.
razglavar.

*) Za članke pod ovim naslovom neodgovara uredničtvo.

Lutrijski brojevi

Dne 13. septembra.

Beč	57	79	72	34	52
Grac	6	53	33	2	15
Temešvar	61	17	58	29	87
Innsbruck	67	30	33	14	54

Dne 17. septembra.

Brno	51	62	29	37	15

Očitovanje. *)

Podpisani očituje onim, da su viesti razširene putem „Naše Sloge", „Edinosti" i „Slovenca" poslije naknadnih pokrajinskih izbora kao da je on radio proti narodnoj stranci za Talijane, neistinite, jer je on iz pusve drugih razloga radio proti nekojim osobam.

Obrovo, dne 15. sept. 1890.

Frane Marotti,
posjednik.

*) Za članke pod ovim naslovom neodgovara Uredničtvo.

Milo za drago!

Veleč. g. pop Ante Stemberger, razstajuć se sa omiljenim pukom Svetomatejske kapelanije, upravio je na nj putem dične „Naše Sloge" srdačne pozdrave preporučiv mu, da se dići onoga puta, kojim je počeo koracati."

Kao njegov bivši duševni podložnik a do groba iskreni mu prijatelj izjavljam ovim u ime svoje, a bez dvojbe i u ime ogromne većine Svetomatejaca, da čemo mu ostati uvjek vjerni i odani a njegovi savjeti i nauci biti će nam putokazom u budućem životu. Sretan bio gdjegod bio, čestiti naš gospodine kapelane!

Sv. Matej, 15. sept. 1890.

Antun Lučić,
občinski zastupnik.

Zivic i drug. u Trstu

imadu u svojem skladišću, **ulica Zonta br. 5.** svakovrstnih strojeva za gospodarstvo te za svaku drugu porabu, kano i sve ostalo što spada na strojeve. Osobito preporučaju se njihove **sisaljke** (pumpe) za vadjenje vode, pretakanje vina, gašenje vatre, škropljenje trta i bilja; cievi za vodovode te za svaku drugu porabu iz lievanoga i kovanoga željeza, kositra, kaučuka i lana; mlatilnice i čistilnice žita, trebionice kuruze, slamoreznice, tiskalnice, mastionice grozdja itd.

Prodavaju samo prokušanu izvrstnu izvanjsku i domaću garantiranu robu uz nizke ciene šaljuć ju svuda prostu od carine.

Za sada preporučamo osobito **mlatilnice i čistilnice** žita sa opazkom, da naše strojeve također sami popravljamo.

Dočim se bliža čas trganju grožđja, preporučamo naše trde tiskalnice i mastilnice (preše i mline za grožđje).

Strojeve kod nas kupljene popravljamo kad je od potrebe i priskrbljujemo za nastalo dielove, druge dielove.

8 **Schivitz & Comp.i**

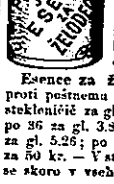

pripravljena od lekarja g. **PICCOLI-ja v Ljubljani, je uplivno zdravilo, ki krepča želodec, mehča, čisti, odpravlja zlato žilo in odvaja gliste.**

Sestavljena je iz zdravilnih, v rastlinstvu spadajočih snovij ter ni nikako škodljivo učinkujoče, marveč lahko delovanje organov urejajoče zdravilo, katero organizmu kar nič ne škoduje, če se prav delj časa rabi. 1—15

Esence za želodec pošilja izdelovatelj proti poštnemu povzetju v škatljah po 12 stekleničič za gld 1.36; po 24 za gld. 2.60 po 36 za gld. 3.84; po 44 za gld. 4.25; po 55 za gl. 5.26; po 110 za gld. 10·30; po 550 za 50 kr. — V steklenicah po 15 kr. prodaja se skoro v vseh tu- in inozemskih lekarnah.

Grlena bol kašalj, hreptavica, promuklost, ozeb, zadavica, vrtoglavica, zapala ustijeh itd.

mogu se u kratko vrieme izlječiti rabljenjem

NADARENIH

Prendinijevih sladkišah

(PASTIGLIE PRENDINI)

što ih gotovi Prendini, lučbar i ljekarnar u Trstu

Veoma pomažu učiteljem, proporvjednikom itd. Prebdjenje kašljač noćih, navadne jutranje hreptavice i grlenih zapalah zestaje kao za čudo, uzimanjem ovih sladkišah.

Opazka. Valja se paziti od varalicah, koji je ponačinjaju. Zato treba uvjek zahtjevati Prendinijeve sladkiše (Pastiglie Prendini) te gledati, da bude na omotu kutijice (škatule) moj podpis. Svaki komad tih sladkišah ima otisnuto na jednoj strani „Pastiglie", na drugoj „Prendini".

Ciena 30 nč. kutijici zajedno sa naputkom.

Prodaje se u Prendinijevoj ljekarni u Trstu (Farmarcia Prendini in Trieste) i u glavnijih ljekarnah svieta. 29—43

BRNSKE

suknene ostanke za jesen i zimu

razašilja proti gotovom ili pouzećem uz ciene osobito nizke, i to samo dobre kakvoće:

3.10	mt.	sukno za odjelo			for. 4.80
3.10	„	„	„	bolje	„ 6.80
3.10	„	„	„	fino	„ 10.50
3.10	„	„	„	vrlo fino	„ 16.50
3.10	„	„	kapute		„ 5.60
2.10	„	„	„	fino f.	12—16.—
2.10	„	leden		f. 3.40 do	„ 4.20
2.10	„	„		fini f. 5.10 do	„ 6.—

TVORNIČKO SKLADIŠĆE SUKNA

F. Flusser u Brnu

DOMINIKANERPLATZ 8.

Uzorci besplatno i franko. Ako nezgadja naručeno prima se natrag. 3—20

Gotov zaslužak.

Vsak priden mož more si na jako dostojen način na dan prislužiti 5 do 10 goldinarjev, ako prevzame luk-rativno zastopstvo za nek povsodi vdomačen artikel.

Agentje nastavljajo se po vseh mestih monarhije in ako so rabljivi, dobe tudi stalno plačo.

Ponudbe je pošiljati: 10—10—3

J. Löwy, Budapest, Hatvanergasse.

Marijaceljske želudačne kapljice

zvrstno zdravilo pri vseh bolezih na želodcu.

Schutzmarke.

Neprecenljive dobrote je posebno vpliv njihov pri netečnosti, slabosti želodca, ako z grla smrdi, napenjanju, kislem pehanju, koliki, želodčnem kataru, gorečiče (travci) pri preobilnej produkciji slin, rumenici, bljuvanju in gnjusu, glavobolu, (ako je bol želodca) krč v želodcu, zabasanji, preobilnosti jedi in pijač v želodcu. Cena steklenici je z nakazom vred samo 40 nov. velika steklenica samo 70 nov. Glavni zalog ima lekarničar **Karl Brandy, Kremsier, (Moravija)**

Svarilo! Pristne Marijaceljske želodčne kapljice ponarejujejo in posnemajo se mnogovrstno. V znamenje pristnosti mora biti zamotana vsaka steklenica v rdeč omot, proviđen z gornjo varnostno znamko ter mora biti na vsakem priloženem poduku za vporabo razen tega opomnjeno, da je bil isti tiskan v tiskarni g. Gusek-a i Kremericah (Kremsier). 4—13

Marijaceljske pilule proti začepljenju.

Ove više godina sa najboljim uspjehom rabljene pilule proti **začepljenju** tiela **patvore se** mnogo. Neka se pazi dakle na gornju zaštitnu marku i na podpis lekarnika C. Brady, u Krem-iru. Ciena kutijici 50 kr. Zahoji sa 6 kutija 1 for. Ako se novac unapred pošalje stoji jedan zaboj for. 1.20, dva zaboja for. 2.20.

Marijaceljske želodčne kapljice niso tajno sredstvo. Deli, iz katerih obstoji, oznanjeni so na vsakej steklenici priloženemu poduku za vporabo.

Prave **marijaceljske želudačne kapljice** i marijaceljske pilule proti začepljenju dobivaju se prave u:

V Trstu u Lekarnah: dr. Vittorio Serravallo al Redentore (glavno skladišće); pl. Leitenburg All' Ercole trionfante; do Leitenburg Eduard, alla Salute: A. Praxmayer ai due Mori: Prendini Pietro, alla fontana imperiale: Benedetto Saraval All' amazone Trionfante; Antonio Suttina, Batt. al Cameello: Benedetto Vlah-Mirussi, dvorska lekarna; Biazoletto, all' orso nero. — U Sežani u lekarni: Filipa Ritschela, kao što i u svih ostalih lekarnah.

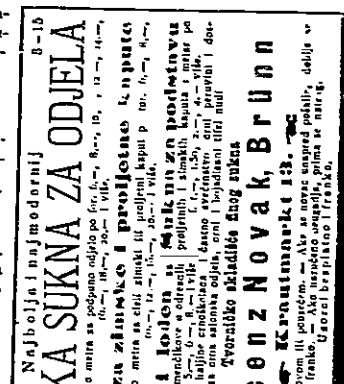

Unio catholica

zavod za uzajemno osjeguranje škoda, u Beču (I. Bäckerstrasse 14)

dozvoljen ministarskom naredbom od dne 28. frbrara 1889.

Zavod osjegurava:

Pokretan i nepokretan posjed proti škodam od požara, strielc i eksplozije. Za takovo osjeguranje jamče uzajemno prvi uzajemno osjeguravajući zavodi, koji su članovi dielitbenog društva uzajemnih osjeguravajućih družtva. Uslied saveza sa uzajemno osjeguravajućimi zavodi može „UNIO" poduzeti osjeguranja u najvećoj vriednosti, te daje na temelju toga saveza osjeguranim najveće jamstvo i sjegurnost. Svakogodišnji višak razdieliti će se među osjegurane.

Ovaj zavod uveo je takodjer novu do sada nepoznatu struku osjeguranja t. j.:

Osjeguranje crkvenih zvonova proti razbilju ili razpuknuću. U ovu struku spadaju one škode, kojih nisu posliedice požari, već koji nastaju uslied bilo kojih drugih razloga. K sudjelovanju kod te nove osjegurateljne struke pozvani su ponajprije gg. crkveni predstojnici.

Posreduje „UNIO" takodjer kod prvih uzajemnih osjeguravajućih družtva:

osjeguranje na život i proti nezgodam.

U poslu osjeguranja neka se izvoli občinstvo obratiti na glavno zastupstvo u Trstu ili na pojedine njegove zastupnike koji će biti imenovani u gradovih i občinah.

Zastupanje u pokrajini izraća se poštenim i pouzdanim osobam, koje neka se ustmeno ili pismeno obrate na podpisano glavno zastupstvo.

TRST, mjeseca julija 1890.

Glavno zastupstvo zavoda „UNIO CATHOLICA" u Trstu
za Primorje (Istra, Trst i Gorica) **i Dalmaciju.**

M. MANDIĆ.

KMETIJSKO BERILO

za nadaljevalne tečaje ljudskih šol in gospodarjem v pouk, dobiva se v tiskarni

DOLENC

Ulica Carintia broj 28.

po 40 kr., trdo vezan 60 kr.

Dunajske razstavne srečke à 1 gl. Le male jih je še!

Zadnji mesec | **Glavni dobitek 50.000 gld. a. vr.** | **11 srečk 10 gld. 6 srečk 5 gl. 50 kr.**

Srečke à 1 gld. dobivajo se v Trstu pri: Giuseppe Bolaffio, Alessandro Levi, Enrico Schiffmann, Ign. Neumann, Marco in Nigris.

1—9

Izdavatelj i odgovorni urednik **M. Mandić.**

Tiskara **Dolenc.** 5

Broj 39. U Trstu 25. septembra 1890. Godina XXI.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po 5 nvč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja ex pogodbe za upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“. Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se i netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji za for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½, i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarine.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Carintia br. 25

„Slogom raste malo stvari, a nesloga sve pokvari“. Nar. Pos.

Popis pučanstva.

I.

Na temelju čl. III. zakona od 29. marča god. 1889 i usljed odluke ministarstva unutarnjih posala od dne 9. agusta t. g. imade se popisati pučanstvo u svih zemljah i pokrajinah zastupanih na carevinskom vieću dne 31. decembra 1890. Koncem ove godine imade se dakle popisati pučanstvo naše pole države i to na istom temelju i na isti način, kako bijaše popisano prvi put u ovom stoletju t. j. prije deset godina ili na koncu god. 1880.

Popisom pučanstva, ili kako kod nas puk kaže, popišijom, ide se za tim, da se pribavi znanosti vrlo važnu materijalnu gradnju, da se ustanovi broj pripadnika jednoga plemena i ukupnoga pučanstva ciele države. Posliedice takva popisa biti će za sadašnjost vrlo poučnim kazalom kulturnih i družtvenih odnošaja, označenih stalnimi granicami nevaravih brojka, a za budućnost ostati će neizbrisiv m stopom, koju ostavljaju iza sebe za daleke viekove čitava pokolenja.

Sveta je dakle dužnost ne samo javnih oblastih već dapače i pojedina, da se obavi taj popis točno i temeljito, i da se izpune na tanko sve rubrike u popisnih listinah. Ovaj posao obaviti će u gradovih i većih mjestih neposredno samo pučanstvo, dočim će u manjih občinah i na selu pobilježiti pučanstvo posebna popisna komisija.

Ako je popišija u obće važan posao za svaku državu, tim važnija je za Austriju, gdje imade toliko narodnostih, većinom medjusobno pomješanih. U tom pogledu je predstojeća popišija od neizmjerne važnosti za nas u Istri, gdje se bez prestanka i bez opravdana razloga većini pučanstva za gospodara narivava susjed Talijan, nastojeć dokazati, da je on tuj u većini, da je on gospodar a ogromna većina pučanstva, mi Slaveni Istre, da smo njegovi robovi.

Da taj nečisti posao lagljе provedu, izumili su njihovi saveznici i prijatelji Niemci za sebe i za njih glasovitu oznaku u popisnih listinah o „občevnom jeziku“ zabaciv rieč „narodnost“. No ni tim prefriganim i lukavim sredstvom nepostigoše prije deset godina željene svrhe, jer se je već tada dokazalo, da je ogromna većina pučanstva Istre slavenske krvi i jezika, da su izvanjske občine skoro čisto hrvatske ili slovenske, i da neima skoro nijednoga čisto talijanskoga mjesta u pokrajini.

Godine 1880. dokazao je popis pučanstva Istre, da imade nas Slavena 164.736 dočim se nije našlo Talijana nego 114.291. Uvaži li se pako, da su taj popis proveli skoro posvud sami Talijani ili njim prijazni činovnici, da njim je nadalje silno pomogla ona rubrika o „občevnom“ jeziku, tada će lahko svatko uviditi, da se je žrtvovalo na hiljade Slavena nezasitnomu želudcu naših susjeda. Pomoćju rubrike „občevni“ jezik strpali su svakoga u talijansku vreću, koji je samo po koje rieč talijanski izbrbljao i nepitajuć ga, kojim se jezikom u obitelji služi. U talijanskih il potalijančenih gradovih imade na hiljade naše siuzinadi i radnika, koji postaše preko noći čistimi Talijani, jer njim je djelodavac il gospodar Talijan. U državnih i privatnih tvornicah, radionicah, kamenolomih itd. koji su u talijanskih rukah, ili kojim je Talijan predstojnikom, upisani bijahu kao Talijani svi oni radnici, koji se nisu tomu odlučno oprli. Htjelo se tim naime stvoriti umjetno talijansku većinu pučanstva, al se nije uspjelo, premda je na hiljade naših suplemenika uvršteno medju Talijane, koji neznadu niti kruha talijanski pitati.

Tim nemilim izkustvom podučeni moramo nastojati svimi silami, da se to više u buduće nedogodi, ili da se bar neopetuje u onoj mjeri kano god. 1880. Naše občine, čestito naše svećenstvo i učiteljstvo i svaki pojedini rodoljub dužan je svojoj sviesti i svomu narodu raditi oko toga, da se svaki pripadnik hrvatskoga il slovenskoga plemena Istre, pa gdjegod on bio, priglasi k svojemu plemenu i kao takav da dodje u popisne listine. Neće doduše nitko biti zapitan kojoj narodnosti pripada, već kojim se jezikom služi u svakidanjem životu, al koji je po rodu i jeziku Hrvat il Slovenac, makar i obćio inače u svojem poslu ili službi talijanskim jezikom, taj se nesmije priznati Talijanom. Umjetno stvorena rubrika „občevni“ jezik nesmije nikoga zasliepiti, koji neće, da izdade sebe i svoj narod. Hrvat il Slovenac Istre, koji se služi u svojoj obitelji materinskim jezikom, pa makar govorio izvan obitelji vazda talijanski, dužan je izjaviti, da je njegov občevni jezik hrvatski, dotično slovenski.

Talijanska i hrvatska uprava

cestovnoga odbora u Buzetu od god. 1871. do uključivo 19. septembra god. 1889.

(Konac).

Godina 1882.: Primitak: *a)* preostatak blagajne 1881. god. for. 62·98½, *b)* godišnji primitak for. 1426·½, ukupno for. 1488·99. Potrošak: for. 1320·75. — Naime: *a)* plaća cestaru for. 180, *b)* delavcem for. 457·28, *c)* nabava materijala for. 135·74. *d)* zidarom for. 300, *e)* nepredvidjeni troškovi for. 24·27, *f)* upraviteljstvo for. 223·36.

Godina 1883.: Ovdje navadjamo račun do 13. junija 1883., kad je naime g. Rubini dokončao svoje djelovanje kao predsjednik cestovnog odbora.

Primitak do 13. junija 1883.: *a)* preostatak blagajne koncem 1882. god. for. 168·24, *b)* porezni namet for. 675·39, ukupno for. 843·63. Potrošak: 861 for. 95 nvč. Naime: *a)* plaća cestaru, popravljanje cesta itd. for. 735·15, *b)* za upravu for. 126·80.

Ukupni primitak talijanske uprave od g. 1871. do 13. junija 1883. iznaša for. 25445·24, a ukupni potrošak pako for. 25463·56, tako da dne 13. junija 1883. bijaše u blagajni odborovoj for. 18·32.

Uprava od 13. junija 1883. do konca iste godine pod predsjedničtvom g. Frana Flego. Primitak for. 1196·61. potrošak for. 945·12. Ukupni primitak god. 1883. iznaša for. 2040·24, ukupni potrošak for. 1807·07.

Godina 1884.: (razumije se pod predsjedničtvom g. Frana Flega do izbora cestovnog odbora za drugu periodu, obavljena dne 19. septembra 1889.)

Primitak: *a)* preostatak blagajne 1883. godine for. 233·17, *b)* godišnji prihod poreznog nameta for. 2046·63, ukupno for. 2279·80. Potrošak for. 2543·06. Naime: *a)* plaća cestaru for. 180, *b)* delavcem for. 936·33, *c)* materijal za posipanje for. 1135·88. *d)* zidarska radnja for. 92, *e)* potrebštine ureda for. 2·36. *f)* upraviteljstvo for. 146·49.

Godina 1885.: Primitak je iznašao for. 2078·85. Izdatak for. 1561·02. Naime: *a)* manjak 1884. godine for. 263·26, *b)* plaća cestaru for. 180, *c)* djelavcem for. 361·14, *d)* nabavljanje materijala 591 for. 63 nvč., *e)* nepredvidjeni troškovi fr. 5·70, *f)* potrebštine ureda for. 6·30, *g)* upraviteljstvo for. 136·49.

Godina 1886.: Primitak: *a)* preostatak blagajne 1885. godine for. 517·83, *b)* godišnji primitak for. 1653·94. ukupno for. 2171·77. Izdatak for. 1949·17. Naime: *a)* plaća cestaru for. 180, *b)* delavcem i voznikom for. 949·70. *c)* za materijal posipanja for. 367·85, *d)* zidarom for. 77·90, *e)* trogodišnja najamnina za sobu rabljenu za ured cestovnog odbora 36 for., *f)* vodni prohod (tombino) u Malahuhi for. 154·98, *g)* nepredvidjeni troškovi for. 8·10, *h)* potrebštine ureda for. 3·07, *i)* upraviteljstvo i putevi for. 171·57.

Godina 1887.: Primitak: *a)* preostatak blagajne 1886. godine for. 222·60, *b)* godišnji primitak for. 1488·31, ukupno for. 1710·91. Izdatak for. 1828·26. Naime: *a)* plaća cestaru for. 180, *b)* delavcem i voznikom for. 605·18, *c)* nabava materijala for. 744·22, *d)* zidarska radnja for. 2, *e)* vodni prohod (tombino) pod Huletom for. 111·50, *f)* najamnina sobe za ured 12 for., *g)* potrebštine ureda for. 15·11, *h)* pečat cestovnog odbora for. 5·25, *i)* uprava i putnina for. 153.

Godina 1888.: Primitak iznaša for. 1454·51, izdatak for. 1302·28½. Naime: *a)* plaća cestaru for. 180, *b)* manjak blagajne 1887. godine for. 117·35, *c)* djelavcem for. 504·63½, *d)* voznikom materijala for. 165·20, *e)* nabavljanje materijala for. 187·55, *f)* putnina i nadzor for. 33, *g)* upraviteljstvo for. 100, *h)* najamnina sobe ureda for. 12, *i)* potrebštine ureda for. 1.16, *k)* nepredvidjeni troškovi for. 1·39.

Godina 1889.: Primitak do 19. septembra t. j. do izbora cestovnog odbora za drugu perijodu iznašao je: *a)* preostatek blagajne od 1888. godine fr. 152·22½, *b)* iz poreznog nameta for. 1341·96½, ukupno dakle for. 1494·19. Izdatak do rečenog dana iznašao jest for. 808·65. Preostatak blagajne for. 685·54.

Ukupni primitak hrvatske uprave pod predsjedničtvom g. Flega Frana iznaša for. 11260·81½, a izdatak for. 10575·27½, preostatak for. 685·54.

Iz računah uprave cestovnoga odbora u Buzetu, kojoj je predsjedovao od godine 1871. do 1877. g. Anton Bigatto, a od godine 1877. do 13. junija 1883. gospodin Vicko Rubini iz Buzeta, proizlazi, da je u prvih dvijuh perijodah t. j. od godine 1871. do 13. junija 1883. iznašao primitak for. 25.445·24, a potrošak 25.463 for. 56 nvč., manjak u blagajni for. 18.32.

Za upravu u ovih dvijuh perijodah potrošak je iznašao for. 2782·60.

Promjerno dakle u spomenutih dvijuh perijodah primitak je iznašao for. 2120·43 na godinu, a godišnji primjerni trošak za upravu for. 231·88.

U zadnjoj perijodi od 13. junija 1883. do 19. septembra 1889. kad no je predsjedao cestovnomu odboru g. Fran Flego iz Štrpeda, primitak je iznašao 11260 for. 81½ nvč., a potrošak for. 10575·27½. preostatak blagajno pako je iznašao for. 685·54 za upravu u ovoj zadnjoj perijodi potrošak je iznašao for. 958·87, više for. 12 godišnjih (for. 72 za 6 godina) kao najamnina sobe, koju rabi cestovni odbor za ured. Ukupni dakle potrošak iznaša for. 1030·87.

Promjerno u zadnjoj perijodi godišnji primitak iznašao je for. 1976·80, a godišnji trošak za upravu for. 171·81.

Iz ovih se računa razabire, da je godišnji promjerni primitak u prvih dvih perijodah cestovnoga odbora iznašao for. 243·63 nvč. više, nego u zadnjoj perijodi.

Potrošak uprave cestovnoga odbora prvih dvih perijodah iznašao je promjerno for. 60.07 više, nego u zadnjoj perijodi.

Za puteve, kako iz navedenih računa proizlazi, uzimali su predsjednici cestovnoga odbora prvih dvijuh perijodah n. pr. za put do Butari for. 12·15, do mosta Mračana for. 6·87, do Prislapa nad Kerbsuć či for. 7·60, do mosta pod Buzetom 3 for. 68 nvč., do Juričići for. 5·42; do Roča for. 9·74 itd. Dočim je sada ustanovljeno za puteve članovom i predsjedniku cestovnoga odbora od for. 1 do for. 3, a najviše do for. 4. Za potrebštine ureda t. j. za papir, crnilo, tiskanice itd. g. Bigatto je računao na godinu for. 40, dočim je sadašnja uprava u šest zadnjih godina imala jedan potrošak za potrebštine ureda for. 31·06 t. j. promjerno for. 5·17½ na godinu.

O stanju cestah, u kojem su se nalazile pod upravitelji talijanskimi, ili u kojem se danas nalaze pod upraviteljem hrvatskim, nećemo da govorimo, već pučćamo. da o tom sude oni, koji ceste rabe.

Jedan odbornik.

Glavna skupščina

„Bratovščine hrvatskih ljudi u Istri“.

(Konac.)

A. Pregled gospodarenja blagajnom družtva „Bratovščine hrvatskih ljudi u Istri“ u Kastvu od 26. agusta 1889. do 31. agusta 1890.:

Prihod:

1. Ostatak blagajne dne 26. agusta 1889.	f.	163.85
2. Godišnji prinosi	„	216.80
3. Darovi	„	527.75
(medju kojimi i dvie državne obveznice, jedna darovana od dra. D. Vitezića br. 787.653, a druga od pok. Iv. Dukića Orbana br. 215.736 po 100)	f.	200.—
4. Prinosi članova utemeljiteljah	„	310.—
5. Kamate	„	281.88
6. Oprost od čestitanja	„	52.05
7. Za listovni papir sa družtvenim grbom	„	8.90
8. Kapitali povraćeni	„	1200.—
9. Dignuti iz Riečke štedionice dne 8. i 31. maja o. g.	„	1214.—
Ukupna svota prihoda	f.	3975.25
Odbiv od prihoda razhod u iznosu	f.	3548.27
Preostaje gotovine u blagajni	f.	426.98
Od čistoga prihoća rubr. II., III., IV., V., VI. i VII. u iznosu	f.	1397.38
Odbiv rubr. razhoda I., II. u gotovom u iznosu	f.	795.27
Povećala se ove godine imovina	„	802.11

Razhod:

1. Podpore	f.	750.—
2. Poštarina i ostali troškovi	„	45.27
3. Uloženo u Riečku štedionicu 6. marča o. g.	„	1000.—
4. Uloženo u poštarsku štedionicu u ime zaklade „Štipendija Dobrile“	„	63.—
5. Na privatne zadužnice uzajmilo se: J. V. u J. for. 800, M. L. u P. for. 600, A. P. for. 250, J. V. R. for. 40.		
Ukupno	f.	1690.—
Ukupna svota razhoda	f.	3548.27

B. Izkaz imovine družtva „Bratovšćine hrvatskih ljudi u Istri“ u Kastvu dne 31. agusta 1890.:

1. Uloženo u hranilnici u Kopru	f.	1100.—
2. U riečkoj štedionici uloženo je	„	636.—
3. Jedna privatna zadužnica	„	1000.—
4. „ „ „	„	800.—
4. Dvie privatne zadužnice jedna od 400 for., druga for. 200	„	600.—
6. Jedna privatna zadužnica	„	250.—
7. „ „ „	„	200.—
8. „ „ „	„	200.—
9. Dvie privatne zadužnice svaka od for. 100	„	200.—
10. Jedna privatna zadužnica	„	100.—
11. „ „ „	„	150.—
12. „ „ „	„	80.—
13. „ „ „	„	50.—
14. „ „ „	„	30.—
15. „ „ „	„	40.—
16. Šest založnicah kreditnog zavoda za Istru po for. 100	„	600.—
17. Dvie obveznice držav. zajma sa lutrijom od 1868. po 100	„	200.—
18. Jedna državna obveznica papirne rente po for. 1000	„	1000.—
19. Jedna držav. obveznica papirne rente po 100	„	100.—
20. Jedna držav. obveznica papirne rente po 100 (dar pok. kan. Iv. Dukića Orbana	f.	100.—
21. Tri državne obveznice srebrne rente po 100	„	300.—
22. Jedna držav. obveznica srebrne rente po 50	„	50.—
23. Dvie srečke grada Ljubljane po 20 for.	„	40.—
24. Zaklada štipendija Dobrile uložena u poštarsku štedionicu u Kastvu	„	99.—
25. Zaostali interesi	„	120.—
26. Vriednost knjigah i ostalih družtvenih stvarih	„	100.—
27. Gotovine u blagajni dana dne 31. agosta 1890.	„	426.96
Ukupno	f.	8571.96
U gotovom iznaša imovina	f.	6181.96
U papirih	„	2390.—
Dakle ukupna imovina iznaša	„	8571.96

Kastav, 31. agusta 1890.

M. Grosman, blagajnik.

Slaveni Istre i Trsta

kod Kačićeve svečanosti.

Zanimati će bez dvojbe naše čitatelje ako njim na ovom mjestu predočimo brzojavne čestitke i pozdrave, odaslane iz raznih strana Istre, Trsta i okolice dne 26. pr. mj. odboru za odkriće Kačićeva spomenika u Makarskoj.

Baškanova. Uzdizao se Milovanov spomenik kao onaj nepokolebivog hrvatskog duha kršne mu domovine!

Občinski odbor.

Baškanova. Današnjoj narodnoj svečanosti prisustvuje u duhu

Čitaonica.

Baškanova. Pridružujući se proslavi neumrlog Milovana, kliču vječna slava narodnom budiocu!

Bašćani.

Buzet. Riedkom slavlju, prigodom odkrića spomenika neumrlom narodnom pjesniku Kačiću, pridružuje se u duhu hrvatska čitaonica Buzet-grada u Istri kličuć: Slava starcu Milovanu! Živili složni slavitelji Hrvati!

Buzet. Oduševljeno pridružujemo se u duhu slavi današnjeg odkrića spomenika starcu Milovanu, neumrlom narodnom pjesniku, proslavitelju naših junaka za vjeru i domovinu, stare slave slovinskih plemena, jedine nade uzkrisenja hrvatskog roda u slovinskoj slozi. Slava Kačiću! Živila složna hrvatska braća!

Kalac, Flego, Brajša, Matejčić Jakov, svi iz Buzeta.

Buzet. U ime šestnaest tisuća duša občine Buzetske, mi svi pozdravljamo od srca slavitelje neumrloga pjesnika fra. Andrije Kačića vrućom željom, da svi štovatelji vide u onom spomen-kamenu simbol ljubavi, spajajući sva bratska srca Hrvata na spas i čast vjere i domovine!

Občinski glavar Flego.

Cres. Neumrlomu hrvatskomu pjesniku, našemu milomu Kačiću, prigodom odkrića njegovoga spomenika, kliče iz dna duše slava!

Mužinu, župnik Belski sa svojim pukom.

Krk. Slava miljeniku naroda! Stoljetni patnik zaboravlja za tren uz „Razgovor Ugodni“ muke svoje. Slavje današnje bilo mu nada boljoj budućnosti!

Vrbnička čitaonica.

Krk. Starcu Milovanu, pjevcu hrvatskoga junaštva za vjeru i domovinu i proricatelju stalnoga narodnoga uzkrisenja kliču harnim srdcem gromoviti slava, a braći koja pohrlišo slavju šalju pozdrave

Krčki Hrvati.

Krk. Slava neumrlomu Milovanu, svietlom sinu domovine naše! Bilo veličajno ovo slavje zviezdom predhodnicom sretnog dana, u kome će Hrvat slavit svoje žudjeno jedinstvo. Vrbnička čitaonica na Krku, kliče slava starcu Milovanu! Okolo njegovog spomenika, dao Bog sazidjala se slavjanska sloga i uzajemnost!

Krčko delavsko družtvo.

Lošinj. Slava najpoznatijemu i najmilijemu pjesniku Lošinskoga puka, Fra Andriji Kačiću Miošiću! Čitaonica.

Lošinj. Svetkovanje odkrića Kačićeva spomenika neka razblaži i uznese srdca, razvedri i uzvisi duhove svih Hrvata, da se srdca slože, da se duhovi ujedine u ljubavi naroda, u nastojanju o njegovoj sreći. U to ime pomozi nam Bog i naš kralj!

Profesor Martinolić.

Malinska. Narodnomu slavju Kačićeva spomenika, neumrloj uspomeni redovnika pjesnika, velikoga starca Milovana pridružuju se Hrvati slavne Dubašnice kličuć: Slava!

Dubašničani.

Matulje. Slaviteljem neumrlog pjesnika, narodnog preporoditelja, pridružuje se kličuć: Slava Kačiću!

Odbor občine Kastav.

Matulje. Slava uspomeni starca Milovana. Slava njegovim častiteljem!

Hrvatska čitaonica u Kastvu.

Opatija. Pozdravljam odličan sbor, koji odkriva spomenik neumrlomu Kačiću i kličem s vama: Slava južno-slovinskomu Osijanu! Razljegao se svenadilj glas njegovih pjesama kudgod ima našeg naroda u spomen prošlosti, utjehu sadašnjosti i nadu ljepše budućnosti!

Profesor Jagić.

Opatija. Na ovi veliki dan ponosno kličemo s ove strane: Slava tebi Milovane! Doći će i slobode hora! Pred kipom hrvatskoga velikana, klanja se u Opatiji

Čitaonica „Zora“.

Osor. Slava Milovanu, miljeniku, diki hrvatskoga naroda, pjesniku junačke braće! Na ime ovoga kotara kliče

Grčković.

Osor. Današnje slavlje nek ujedini sile narodne a nerazcjepka. Slava Kačiću! Živio narod hrvatski!

Jerko pop Grčković, Jure pop Cubranić, O. Frano Smolje, Frane pop Žic i ostali rodoljubi.

Pazin. Članovi hrvatske čitaonice odaljeni tielom učestvuju duhom pred spomenikom Milovana O. Andrije Kačića Miošića, te iz dubine srca kliču: Slava mu! Živila prisutna braća!

Lindarski odbor.

Pazin. Diveć se u duhu umnoj slici starca Milovana, slovinskoga velikana, raduju se osviešćeni: Pazinski Hrvati.

Plomin. Veliki Kačićev duh bdio nad Hrvatim i misli njegove poticale ih na složan rad oko narodne sreće. Pepelu velikog Milovana klanja se u duhu i kliče: Slava! Rajmund Jelušić, Berseški župnik.

Plomin. Učenomu franjevcu Andriji Kačiću Miošiću, dičnomu sinu mile nam Dalmacije, značajnom rodoljubu, poštenomu borcu, neumrlomu pučkomu pjesniku, glasitelju narodnih predaja i vrlina, kliču trokratno: Slava! Slava! Slava!

Članovi hrvatske čitaonice Braečke.

Poreč. Ljubimcu cieloga hrvatskoga naroda, pjesniku, kojega pjesmami naslađuju se i istarski Hrvati, izobraženici seljaci u svojim kolibam, mornari na pučini morskoj, neumrlomu Kačiću kliče iz svega srca: Slava!

Vjekoslav Spinčić.

Prosek kod Trsta. Probuditelju narodne sviesti u slavjanskoj Dalmaciji, u duhu pridružuje se i kliče s Kraške visočine gromovito: Slava!

Nabergoj, zastupnik naroda.

Pula. Pjesmaricom, tom veličajnom zgradom narodnog heroizma, starac Milovan razgovara ojadjenu, a još uvjek zdravu narodnu dušu, osvježivajuć u njoj staru snagu, kriepost i srčanost. Slava uzkrisitelju narodnog viteštva! Slava uzgajatelju junačkog duha.

Sabić.

Pula. Proslavi uspomene obljubljenog Milovana, pridružuju se duhom Hrvati Puljske okolice.

Medulinci, Ližnjanci, Premanturci i Pomerci.

Pula. Tielom daleko, u duši s vami radujem se i ja, kako se je pomladio starac Milovane!

Dr. Laginja.

Pula. Klub sloveno-hrvatskih zastupnika istarskoga sabora kliče s vami: Slava starcu Milovanu što nam očuva narodnost!

Predsjednik Laginja.

Pula. Sve od mora latinskoga do Baltika ledenoga silno Slavenstvo progovaralo je čednoj, ali zanosnoj duši starca Milovana: Slava predhodniku slavenske misli! „Diritto Croato“.

Pula. Spomenik su tebi naše grudi, stan života neumrlih ljudi, tu nek živiš dok je slavi slova u pameti.

Slavenska čitaonica.

Sežana. Pjesniku slovinstva, Milovanu s ove strane kliču Slovinci iz Krasa: Slava!

Sežanska čitaonica.

Trst. Dužnost me zove, da nemoguć tjelom, sudjelujem duhom narodnom veselju. Slava!

Niko Politeo.

(Konac sliedi).

DOPISI.

Mali Lošinj 21. septembra. Naša viest od 8. t. m. kojom smo Vam javili, da se je istog dana u župnoj crkvi propovjedalo pod velikom sv. misom za prvi put taljanskim jezikom, uzrujala je tako ovomjestne nazovi-talijane, (koji mimogred budi rečeno — govore svaki čas „karvuaski“ kada bi i htjeli govoriti talijanski) da su reć bi izgubili pamet, te neznadu već što govore i što pišu. Prvo ustalo je občinsko upraviteljstvo na obranu ondašnjih dušobrižnika. Čudnovato! Maldane isti ljudi, koji su zada na občinskoj upravi, kudili su pred tri godine u svojim talijanskim novinama ovomjestno svećenstvo, tužili ga radi političke strasti, a sada to isto svećenstvo postalo je za njih uzorno, požrtvorno i bez ikakve političke ljage. Mi rado priznajemo, da je zbilja naše svećenstvo uzorno u mnogom pogledu, te i u našoj viesti nismo ništa drugo kazali, nego odsudili uvedenje one novutarije, koja je kadra da uzbudi nezadovoljstvo u bogoljubnom našem pučanstvu. Ali občinsko upraviteljstvo nije se ograničilo na to, da obrani svećenstvo od napadaja (sic!) Vašeg dopisnika, već savjetuje i moli — a tu zec leži — da bi se i unapried propovjedalo talijanski!

U dopisu, uvrštenomu u „Giovine Pensiero“ od 14. t. m. tvrdi se, da propovied talijanska nije bila novotarija, pošto da je župnik Skopinić rabio talijanski jezik „sempre pella spiegazione dei vangelo“, a mi tvrdimo, da je župnik Skopinić, predšastnik sadašnjega, uvjek rabio za tumačenje evandjelja izključivo hrvatski jezik i da je samo jedan jedini put rabio talijanski i to prigodom svoga ustoličenja u oktobru 1842. i to svrhom, da izviesti, kako će slediti u crkvenih običajih stope svojih predšastnika i da moli za oproštaj slušatelje ako mu hrvatski jezik ne bude gladko tekao, budući da bijaše uzgojen od djetinstva izvan mjesta, izključivo u talijanskih školah. Ovu našu tvrdnju mogu posvjedočiti svi sugradjani, koji su slušali propoviedi župnika Skopinića, a ima jih, hvala Bogu, u izobilju. A i sam dopisnik znade za ovo, ali što je njemu za to stalo, dosta je, da štogod kaže nakanom, da tobož pobije Vašeg dopisnika; jeli pako istinito ili ne ono što veli, to je njemu deveta.

U istom dopisu je rečeno, da je don A. Mahulja, jer „non forte nella lingua croata“ rabio talijanski jezik. Ej pomalo pobro! komu to govoriš; zar misliš, da mi nepoznajemo don A. Mahulju? Ne vidiš li, de ti se na to smiju i stare bene iz Varoša! Neznaš li i ti, da je starina don Mahulja zbilje, premda star, još uviek stup naše crkve, i da se služi u svagdanjem životu malda ne izključivo hrvatskim (pardon! karvuatskim) jezikom?

U istom dopisu i u jednomu kasnijemu od dneva 16. t. m. uvrštenomu u istom listiću veli se, da je biskupska kurija na jednu bezimenu brzojavku poslanu odavle, naredila pod prietnjom suspensije, da se neima uvadjati novotarija u crkvene običaje. Jeli ovo istina ili ne, mi neznamo, jer nismo, kako se čini, da jesu piskari spomenutog zakutnog puljskog listića, pozdanici ovomjestnog župničkog ureda; ali ako je to istina, biskupsko naredbeničtvo nije učinilo drugo, nego da je izdalo naredbu suglasnu sa zaključkom, stvorenim od naših biskupa, ako se ne varamo pred tri godine u Gorici, kojim su zabranili uvadjati novotarije u crkvene običaje. — Naši protivnici navrli su i samoga papu Lava XIII., koji je tobož po njihovoj tvrdnji zabranio slavjansku liturgiju. Eh! vidi se, da su, u koliko se tiče crkvenih stvari, baš točno i na tanko obavješćeni! Znadu li ta gospoda što znači rieč liturgija? Koga posla ima liturgija sa propovjedanjem? Jesu li oni čuli za Bullu „Grande munus“ izdanu od istoga pape?

Težkim smo se srcem latili pera, da pobijemo laži naših protivnika, jer ne rado pišemo u javnih listovih o crkvenih stvarih, ali moramo to učiniti na obranu naših prava, a neka posljedice padu na one, koji su bili kamen smutnje u ovoj razmirici. I ovim nismo svršili, te ako uztreba, iznieti ćemo još ter mnogo ter mnogo dokaza na obranu hrvatskog jezika u našoj crkvi.

Pogled po svietu.

Trst, dne 17. septembra 1890.

Austro-Ugarska: O sastanku careva u Robnstocku imadu bečke novine vrlo obširna izviešća. Sastanak taj, da je osobito radi toga važan, što je prijateljski savez izmedju Austro-Ugarske i Njemačke na novo potvrdjen, čemu da su kumovali državni kancelari Caprivi i Kalnoky. Ovaj posliednji, da je sa uspjehom sastanka izvanredno zadovoljam, dočim se Caprivi tješi tim, da ako i nije uspio za Njemačku povoljno sastanak careva u Narvi, da su se za to odnošaji iz medju Austro-Ugarske i Njemačke ako je moguće još više poboljšali.

Za dne 14. oktobra sazvani su cesarskim pismom zemaljski sabori ove pole države, a medju ovimi i sabor istarski. Sazov zemaljskih sabora iznenadio je mnoge, jer nisu jošte izbori obavljeni u svih pokrajinah.

Dne 2. oktobra sastati će se u u bieloj Ljubljani svi državni i zemaljski zastupnici slavenskoga jezika iz Istre, Trsta, Gorice, Kranjske, Štajerske i Koruške, da se pogovore o občem položaju u državi i u pojedinih pokrajinah. Židovske novine znadu već unapried o čemu će se razpravljati na sastanku, premda toga neznaju niti slavenske novine. Al tomu se nije čuditi, jer židovska fantazija prodire kroz zidove i ograde, a trebali i u ljudska srca.

O sazovu českoga zemaljskoga sabora piše staročesko glasilo „Politik“ da je vlada dugo zatezala sa sazovom sabora, pa kad se je napokon na to odlučila, nada se rečeni list, da će možda vlada biti napram Čehom pravedna i da će zadovoljiti pravednim željam českoga naroda. Mi bi želili, da se izpune te želje bratskoga nam naroda, al dvojimo, da će vlada moći zadovoljiti Čehom i Niemcem u Českoj.

Crnagora: Kako su nastali prijateljski odnošaji izmedju Crnogore i Turske — tih krvnih protivnica — razabiremo iz viesti, koja nam javlja, da je sultan uzeo u vojničku akademiju u Carigradu 5—6 crnogorskih mladića, koji će se tamo na njegove troškove na vojničku naobraziti.

Srbija: Dne 21. t. mj. održavala je srbska radikalna stranka skupštinu, na kojoj su pojedini kandidati obrazložili program buduće narodne skupštine. Prvak stranke, predsjednik skupštine i zast. Pašić izjavio je na toj skupštini, da će se preustrojiti politička uprava u kraljevini. Radikalna ili vladajuća stranka, da želi mir sa svimi susjedi, te da će uviek rado primiti prijateljski pruženu njoj ruku.

Bugarska: U kneževini obavili se dne 21. t. mj. izbori gradskih zastupnika. U svih gradovih pobjedila je vladina ili protuslavenska stranka, koju podupiru Niemci, Madjari, En-

glezi i Talijani. Kod vojničkih vježba u Kuli, da su oduševljeno dočekali kneza Ferdinanda, koji da je kod objeda nazdravio bugarskoj vojsci. Tko pozna iole odnošaje u nesretnoj kneževini, neće se čuditi tomu umjetnomu oduševljenju, što no ga izazivlje novac i mito.

Rusija: Važniji ruski časopisi, govoreć o sastanku careva u Kohnstoku, kažu, da je bio cesar Vilim bezdvojbe tuj bolje sreće negoli u Varni, gdje se je bio sastao s ruskim carem. Iz Petrograda javljaju, da je bio tamo podpisan trgovački ugovor izmedju Rusije i Perzije, što da će biti od velike važnosti za rusku politiku u Aziji.

Francezka: Ovih dana bijaše otvoren u Parizu kongres proti robstvu u Africi. Otvarajuć sjednice, reče kardinal Lavigerier, da se nemože zahtjevati, da se robstvo odmah ukine, jer bi time mnogi robovi od gladi umrli, ali da se mora odlučno zahtjevati, da se strogo zabrani dalnje hvatanje robova i lov na one nesretnike.

Njemačka: Bečki listovi javljaju, da će doći njemački cesar Vilim dne 1. oktobra u Beč, odakle će drugog dana sa cesarom Franom Josipom i mnogimi dostojanstvenici u lov.

Franina i Jurina

Fr. Viš krujela Keka kako brontola, da mu ni porečke „babe".

Jur. Ča njoj se j' te travinjalo?

Fr. Ono ča merita.

Jur. Morda j' na pute zadrmala?

Fr. Aj ni, lego drohni najtrže va Poreče, zač je dole počelo malo vino.

* * *

Fr. Va Ruče su dobili šarenjaki glas, da to njim dat ruku za balotacioni vodnjanski krnjoli i pazinski oculglodci.

Jur. Onda njim nefali dobro stat.

Fr. Ne ako bude patakuni.

Jur. I oneh, ki prodaju dušu i telo za cvančiku.

Fr. Aj ši još za manje.

Različite viesti.

Otvorenje istarskoga sabora. Cesarskim patentom sazvani su za dne 14. oktobra t. g. zemaljski sabori ove pokrajine države, a medju njimi takodjer istarski sabor.

Četrdesetgodišnjica biskupovanja. Njegovo preuzvišenost biskup Dr. Rossmajer poslao nam je sliedeću zahvalnicu:

Mnogobrojnim mojim prijateljem i štovateljem kršne Istre i otoka, koji su se mene prigodom moje četrdesetgodišnjice biskupovanja sa riedkimi odlikovanji, te srdačnimi pozdravi i čestitkami sjetili izvolili, a kojim se ja posebice zahvalim nedospjevam, izjavljujem ovim najdublju i najtopliju zahvalnost, Bog dragi blago-lovio junačke sinove kršne Istre i otoka, proma kojim ja osobitu moju ljubav i poštovanje gojim.

Djakovo, 18. septembra 1890.

Josip Juraj Strossmayer,
biskup.

Sastanak narodnih zastupnika u Ljubljani. Ovih dana dobili su svi državni i zemaljski zastupnici slavenskoga jezika iz Istre, Trsta, Gurićke, Kranjske, Štajerske i Koruške poziv, da dodju dne 2. oktobra u bielu Ljubljani, gdje će se rečenoga dana obdržavati skupni sastanak pozvanih zastupnika. — Narodni zastupnici iz Istre obaviešćeni su jur o tom sastanku, a mi izrazujemo ovdje želju nekolicine njih, da bi bilo shodno, da se, putujuć u Ljubljanu, ovdje u Trstu ili na kojoj postaji sastanu sa braćom i drugovi iz Trsta i Goričke.

† **Juraj Šubić**, vrli slovenski slikar i risar, brat pokojnoga Ivana Šubića, koji je prije dvie godine umro isto tako mlad, kao profesor obrtnog muzeja u Kaiserslauternu, umro je 8 t. mj. u Lipskom u 40 godini. Putovao je u Pariz, gdje je radio s Brožikom, Hynaisom i inimi čuvenimi slikari, nu putem se razbolio i na žalost našega roda i umjetnosti premlad umro. Ostavio je više krasnih radnja, tako sliku sv. Cirila i Metoda, kao i 16 nacrta, za veliko djelo „Austro-ugarska monarkija opisana i orisana". Vječni mu pokoj!

Odbor „Slovanskega pevskega društva" u Trstu. Novo ustrojeno pjevačko društvo izabralo je u svojoj prvoj glavnoj skupčini sliedeću gospodu članove u odbor: Prof. dr. Karol Glaser, predsjednik; profesor Ivan Macher, podpredsjednik; Ivan Kiferle, tajnik; Josip Abram, blagajnik; Srećko Bartelj, njegov zamjenik; Josip pl. Masnec, arhivar; Miroslav Loncner i Jakov Pelicon, nadzornici pjevačkih vježba i Vjekoslav Grebenc, nadzornik glasbenih vježba.

Pjevačke vježbe počimlju u sriedu dne 1. oktobra t. g. u 8½ sati na večer. Vježbami ravnati će privremeno gospodin Srećko Bartelj. Bilo sretno!

Završen utok. Iz Pazina doznajemo, da se tamo glasa, da je visoko ces. kr. namjestničtvo u Trstu odbilo utok talijanske gospode proti izboru u I. tielu, obavljenim dne 4. t. mj. u Pazinu. Time učinjen je konac svim političke-šarenjačkim spletkam u onoj dičnoj občini, kojoj čestitamo na uspjehu.

Iz Pazina nam pišu, da je dne 18. ovoga mjeseca obdržavana proti dvojici njih kaznena razprava, što su širili lažljive i krive viesti o tobož nepristojnom ponašanju jednoga župe-upravitelja u onoj občini. Prije poslednjega občinskoga izbora širili su naši protivnici glas, da se je upitni gospodin skandalozno ponašao na njekom javnom mjestu. Na obranu svoje časti i cieloga svećenstva dotični gospodin podnesao je proti dvojici kaznenu prijavu, usljed koje se je obdržavala na 18. ovog mjeseca pred ovim c. kr. sudom razprava. Posljedica razprave bila je, da je jedan od obtuženih javno zamolio gospodina župe-upravitelja za oprost žalec, što je širio lažljive viesti, a drugi odsudjen je na zatvor 14 dana. Sada neka naš narod sudi, kakvi su naši protivnici.

Občinsko zastupstvo u Pazinu obdržavalo je 18. ovoga redovitu sjednicu, u kojoj su odobreni zaključni računi za g. 1889. i prihvaćen obširan proračun za buduću godinu 1891.

Iz Tinjana pišu nam 23. t. m. Zaudismo se ovdje, g. uredniče, čitajuć u zadnjem broju Vašega velecienjenoga lista tobožnji izpravak našega razglavara gosp. Antona Depiera, da se je on odvazio hrvatski pisati i pod hrvatski sastavak svoje častno ime u javnost dati. *) Nećemo izpitivati koliko je istinit onaj izpravak, jer so nas to netiče, no istini za volju javljamo Vam kako je došlo do onoga izpravka i do viesti, koju g. Depiera izpravlja.

Po našoj občini bila se digla vika na g. občinskoga glavara Defara, što bijaše usljed naloga političke oblasti više kmetskih pasa postrieljano. G. Defar prituži se radi toga ovdašnjemu c. kr. žandarmerijskomu postajovodji, koji mu je na to izjavio, da će sam poći k g. Depieri, koji je nezadovoljstvom kmetovom sastavio i napisao utok proti naredbi c. kr. kapetanata u Pazinu, te koji je morao — kao bivši glavar — znati, da takav utok neće imuti napjeha. Gosp. postajovodja pošao je zbilja k gosp. razglavaru, te je kasnije rekao g. Defaru sliedeće rieči: „mi jero lae ghe go detto per cosa che fa ste robe", na što da mu je odgovorio gosp. razglavar baš one rieči, koje bijahu navedene u „Našoj Slogi".

Mi smo ovim razložili stvar kako smo ju doznali iz najboljeg izvora, a sada neka se pogode gg. postajovodja i Depiera kako njim je drago.

Iz Lupoglava pišu dne 22. septembra. Kuenno čas i našim občinskim izborom. Izbornici u našem Lupoglavu primili su prošle nedjelje pozivnice, da stupe dne 2. oktobra na biralište. Akoprem riedko koji od nas poznaje malko talijanskoga jezika, to su ipak izdane listine u talijanskom jeziku. A još više moramo se čudit tomu, što su sva tri izborna tiela pozvana, da biraju svoje zastupnike isti dan t. j. 2. oktobra t. g. Naša ročka uprava ima zato razloga, al mi taj razlog p o s v e zabacujemo. Sve do sada radili su sami što su htjeli. Naš narod posve zanemaren pustio je ročkoj gospodi, da uz Šačicu svojih istomišljenika bira zastupnike sasma po svojoj volji. Nije tu bilo do sada nikada prave izborne borbe. Da smo se probudili iz tvrdoga sna, pokazali smo nekoliko za poslednjih zemaljskih izbora. Ročani ostali okamenjeni, kad su vidili, da naši po izbor junaci vodjeni svojim vodjom, koracaju k izboru. S druge strane kmetska glava bude našim občinskim otcem. A kako ćemo doći do pobjede P Put nam je otvoren, samo malo više rada i požrtvovnosti, pak eto nam pobjede. Naši kršni Nuglani podat će nam ruku. Dogovorimo se s njimi prije izbora, pak sastavimo listu naših predložnika i samo za nju glasujmo, pak bi se moglo izabrati možda jednog iz Nugle za glavara. Iz Nugle imao bi priliku za svaki potrebiti slučaj zamaknuti se u Roč. Sa svakoga gledišta vrlo nam je potrebito, da koraknemo k tomu cilju. Toga radi molimo svakoga izbornika nek onaj dan žrtvuje, jer će ga žrtvovati za svoju korist. Neka se nitko neizgovara, da mora radi kućnih il kmetskih posala kod kuće ostati. Već se unapred nadamo, da ćemo naše birače u dogovoru i sporazumku sa svojimi istomišljenici vidjeti, kako će na dan izbora stupiti na biralište, da zadobiju svoje pravo. Na noge dakle braćo Lupoglavci, pak pobjeda je naša. Ako bude sloge javit ćemo Vam povoljan uspjeh izbora. Bog daj!

Iz Dalmacije pišu nam 22. t. m. U nas je opet puknuo glas o odstupu namjestnika Blažekovića. Taj glas nije nov, a rodovito se ponavlja svako malo vremena. Koliko mu je vjerovati, ne znam, ali Vam mogu iz pouzdana izvora javiti, da je malo prije Kačićeve slave g. Blažeković ozbiljno mislio dati ostavku, jer je bio obećao našim zastupnicima, da će izposlovat uzpostavu kotorske gimnazije, a ministar prosvjete nije htio na to nikako pristati. I već je bila javna tajna, da će na njegovo mjesto biti imenovan poznati prijatelj Slavena pukovnik Thömel, njegda diplomatički zastupnik na Cetinju, a sada u Biogradu, koga su se Crnogorci na sve jade jedva riešili. Sada, kad je u nova otvorena kotorska gimnazija, ne znam koliko se može vjerovati u te viesti, van ako je namjestnik zbilja bolestan. Osim Thömela kažu, da ih je liepa šačica, koji bi bili voljni sjesti na dalm. namj. stolicu; a koji bi bio po volji narodu, na to se nitko ne osvrće. Naši se zastupnici o tome ne pitaju, kao da ih i nije. Uviek kad se radi o nama, radi se bez nas. Ali hrvatski narod u u Dalmaciji, imajuć pred očima sjedinjenje i samostalnost Hrvatske, preživjet će kojekakove sustave i nametnike, koje su ga bile, junački pretrpio.

Amo je govor o velikoj naslagi smeđika, pronadjenog kraj Kotora. Naslaga ta da je duboka do 50 m. Ako se taj glas potvrdi neće bit baš zlo za Kotor, i ako nebudu sve u ruci imali švabski glavničari čifuti. —

Utisci Kačićeva slavlja vrlo su duboki. Još se sveudilj o njemu razpravlja. Svak smatra — i svakomu je milo — da se je narodna hrvatska stranka obvezala prije kroz govor urednika Biankinija, pak preko napitnice vodje Klaića pristašem stranke prava, da će ostavit stranputice, te otvoreno i odlučno raditi za ostvarenje naših težnja. Tako će bit konac ubitačnom razkolu, koji se pomalja, a dalmatinski će se Hrvati prenut iz današnjeg mrtvila, i predvodjeni odlučnim vodjama svojim, znat će opet stvarat čudesa junaštva u borbi za prava svoja, kako u prvo doba našega preporoda. Bože uskori!

Iz Lošinja pišu nam 14. t. mj. Poslije mnogo godina vratih se, g. uredniče, u milo mi rodno mjesto, u krasno naše Malo-selo, gdje sam našao velikih promjena, od kojih ću Vam njekoje navesti. Poveselih se, što je naš poduzetni brodovlastnik g. Martinolić na novo oživio na naših diljah njekoć cvatuću brodogradnju, čim je prošio mnogim radnikom zgodu, da svojim poštenim radom zaslužе komad kruha. Tako valja g. graditelju! Narodnostno pitanje pokrenuto je i ovdje kano svuda u Istri, gdje bi htjeli Talijani, da nas posve zataru. S toga gledišta našao sam ovdje vrlo žalostne odnošaje. Naše pučke škole jesu posve potalijančene, i to kako mi kažu za uprave gorke uspomene poznatoga kotarskoga poglavara, bivšeg glavnog stupa talijanske stranke na kvarnerskih otocih. Posliedice toga potalijančenja nisu mogle izostati. Mladji ho naraštaj otudjuje se sve to više materinskom jeziku prijanjajuć žive uz radikalnu talijansku stranku, koja teži za prekomorskom braćom. Tim radi-kalcem idu žalibože i c. kr. uredi u tolikom na ruku, što nemaju na nijednom niti jednoga hrvatskoga napisa, premda su u ogromnoj većini Hrvati na naših otocih. Nu najvećma se začudih tomu, što je napis na c. kr. kotarskom uredu jedino talijanski, kao da bismo bili usried grada Firence, nipošto pako na austrijskih otocih u hrvatskom moru. Držim, da za ovu nepravdu neće znati naši zastupnici na zemaljskom saboru, jer bi inače zaista pitali visoku c. kr. vladu kako može ona trpiti ovakve nepodobštine. Začudih se tomu tim više, što mi reče prijatelj, da imade primjerice u Pazinu napisa na c. kr. uredih i u hrvatskom jeziku, pak pomislih, kad ih imade tamo, zašto nebi morali biti i ovdje. Doista mora svatko doći do zaključka, da gospoda činovnici pomažu naše talijanaše u poslu potalijančivanja kad neće, da u svojih uredih budu nepristrani ili jednaki naprama svakomu. Njekoji ovdašnji čestiti rodoljubi nastoje doduše, da se opru tomu nasilnomu potalijančivanju, nu budu li nam protivni c. kr. činovnici, budu li ovi dapače poduprali protivnike naše, tad nam predstoje zaista crni dani.

Po kras nom našem običaju pošao sam i ja na blagdan Majke božje k velikoj sv. misi u župnu crkvu, da obavim svoju kršćansku dužnost. Koli sladko je dopirao do mojih ušiju u milom mi materinskom jeziku andjeoski pozdrav: „Zdrava Marijo!" Ali na žalost, sladkost ta okrene se do mala u žubki pelin. Od pamtivieka bijaše kod nas u ovakvih zgodah poslije evandjelja hrvatska prodika, a rečenoga dana iznenadi nas g. A. Mahulja talijanskom prodikom, što je izazvalo medju pobožnimi slušatelji najveće začudjenje. Poslije sv. mise i nije se o drugom govorilo, van o toj novotariji, kojom se kani upeljati politiku i u božji hram. Tumačenja bijahu razna, ali većina izrekla je sliedeći sud. Stariji kapelan, znajuć, da je gosp. župnik težko bolestan, te da bi se moglo izprazniti mjesto župnika, hotio je talijanskom prodikom prikupiti se zastupstvu i radikalcem, koji bi rado iztisnuli hrvatski jezik takodjer iz crkve. Mi nemožemo pristati uz takovo tumačenje, jer bi bilo odviše podlo i nedostojno jednoga svećenika već unapried računati na smrt svoga poglavara, kojeg život jest u božjih rukuh. Medjutim bilo kako mu drago, g. kapelan zlorabio je svoga nesretnoga župnika, koji i talijanski u budućoj korizmi, pak zlobnici već unapried zaključuju, da se kani ukinuti hrvatske propoviedi. Mi tomu nemožemo vjerovati. U ostalom očekujemo od više crkvene oblasti, da će pozvati na red naše reformatore u pitanju jezika, to da neće dopustiti, da nitko samovoljno dira u naše narodne svetinje, koje smo od naših slavnih djedova baštinili.

Za spomenik Petru Kanaveloviću. Obćinsko korčulansko vieće u Dalmaciji nedavno odluči, da se u gradu Korčuli podigne dostojan spomenik otačeniku, književniku i pjesniku slovinskomu, Petru Kanavelovići, rodjenomu u Korčuli godine 1690. Visoko dalmatinsko manjestničtvo, svojom velepoštovanom odlukom 13. marča 1890 broj 5081 blagohotno dozvoli dalnje sakupljanje prinosa po Dalmaciji za spomenutu namisao. Visoko ces. kr. ministarstvo za unutarnje poslove svojim velepočitanim odpisom 24. lipnja 1890 broj 2644 razširi pak djelokrug za sakupljanje istih prinosa po svih zemljah zastupanih na carevinskom vieću. Ovo zadnje samo pod uvjetom, da promicateljni odbor objelodani nazočnu izjavu po svih novinah, a prinose sa imenicom članova, što bi stizali, u službenom pokrajinskom listu za Dalmaciju. U tu svrhu podpisani časti se, da pozove sve ljubitelje i štovatelje Kanavelovićeve i svu častnu gospodu povjerenike, da sakupljene prinose izvole dostavljati podpisanomu. Unapred se opominje, da dobrovoljni prinosi, što no budu stizali, ulagati će se po zaključku, prihvaćenom u sjednici odborovoj, u blagajnu ovomjestne uzajamne vjeresije. Za odbor podignuća spomenika slovinskom pjesniku i književniku Petru Kanaveloviću. U Korčuli, na 20. kolovoza 1890. Predsjednik R. Arneri.

---

*) Jer ga je gorko iskustvo naučilo, da ispravljamo i službene talijanske izpravke u koš, a kamoli nebi privatne. Op. Ured.

FILIJALKA

c. kr. priv. avstr. kreditnoga zavoda

za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vrede. papirjih za		V napoleonih za	
4-dnevni odkaz	2%	30-dnevni odkaz	2%
8- „	2½%	3-mesečni „	2½%
30- „	3%	6- „	2½%

Vrednostnim papirjem, glasečim na napoleone, katori se nahajajo v okrogu pripozna se nova borostna tarifa na temelju odpovedi od 17 novembra, 21. novembra in 13 decembra.

Okrožni oddel.

V vrede. papirjih 2% na vsako svoto.
V napoleonih brez obresti

Nakaznice

za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Tropavo, Reko, kakor za Zagreb, Arad, Bozen, Gradec, Hermanstadt, Inomost, Celovec, in Ljubljano— brez troškova

Kupnja in prodaja

vrednostij, diviz, kakor tudi vnovčenje kuponov 24—10 pri odbitku 1‰ provizije.

Predujmi.

Na jamčevne listine pogoji po dogovoru Z odprtjem kredita v Londonu ali Parizu. Berlinu ali v drugih mestih — provizija po pogodbi.

Na vrednosti obresti po pogodbi.

Uložki v pohrano.

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, zlat ali srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.

Trst, 17. februvarja 1890. 18—24

Priposlano. *)

Dopisniku puljskoga listića

„Il Giovine Pensiere".

Doznao sam, da me ovdašnji dopisnik rečenoga listića skoro u svakom broju drugimi lažmi i klevetami obsipava, te dapače i u moje poštenje dira. Znajuć, da ga pred porotu na odgovornost pozvati nemogu, jer bi izašao čist makar bio još blatniji, sporučam mu ovim putem, da se ojegovih kleveta i lažih nebojim. Ako je junak, neka stupi svojim smradnim imenom na svietlo, a neučinili toga, ostati će, kao što je, prosti kleveteik, bezsramni crnitelj tudjega poštenja.

U Tinjanu, 22. septembra 1890.

Šime Defar, v. r.,
občinski glavar.

*) Za članke pod ovim naslovom neodgovara uredničtvo.

Dunajske razstavne Srečke à 1 gl. **Malo jih je še**
II srečk 10 gld.
6 srečk 5 gld. 50 kr.

Glavni dobitek 50.000 gold. a. vr.

Zrebanje že 15. oktobra tega leta

Srečke po 1 gld.

Srečke à 1 gld. dobivajo se v Trstu pri: Giuseppe Bolaffio, Alessandro Levi, Enrico Schiffmann, Ign. Neumann, Marco in Nigris.
2—9 2

pripravljena od lekarja g. PICCOLI-ja v Ljubljani, je uplivno zdravilo, ki krepča želodec, mehča, čisti, odpravlja zlato žilo in odganja gliste.

Sestavljena je iz zdravilnih, v rastlinstvo spadajočih snovij ter ni nikako drastično učinkujoče, marveč lahko, delovanje organov urejajoče zdravilo, katero organizmu kar nič ne škoduje, če se prav delj časa rabi. 2—15

Esence za želodec pošilja izdelovatelj proti poštnemu povzetju v škatljah po 12 stekleničič za gld 1.36; po 24 za gld. 2.60 po 36 za gl. 3.84; po 44 za gl. 4.25; po 55 za gl. 5.26; po 110 za gld. 10·50; po 550 za 50 kr. — V steklenicah po 15 kr. prodaja se skoro v vseh tu- in inozemskih lekarnah.

Lutrijski brojevi

Dne 20. septembra.

Trst	48	41	47	79	11
Budapest	38	5	29	10	61
Linc	78	64	22	19	80

Dne 24. septembra.

Innsbruck	47	83	51	41	1
Hermannstadt	81	89	18	1	59
Lavov	11	56	41	27	37

Grlena bol kašalj, hreptavica, promuklost, nazeb, zadavica, rora, zapala ustijah itd.

mogu se u kratko vrieme izliečiti rabljenjem

NADARENIH

Prendinijevih sladkišah

(PASTIGLIE PRENDINI)

što jih gotavi Prendini, lučkar i ljekarnar u Trstu

Veoma pomažu učiteljem, propovjednikom itd Prebdjenih kašljuć noćih, navadne jutranje hreptavice i grlenih zapalah nestaje kao za čudo uzimanjem ovih sladkišah.

Opazka. Valja se paziti od varalicah, koji je ponačinjaju. Zato treba uvjek zahtjevati Prendinijeve sladkiše (Pastiglie Prendini) te gledati, da bude na omotu kutijice (škatule) moj podpis. Svaki komad tih sladkišah ima utisnuto na jednoj strani „Pastiglie", na drugoj „Prendini".

Ciena 30 nč. kutijici zajedno sa naputkom.

Prodaju se u Prendinijevoj ljekarni u Trstu (Farmarcia Prendini in Trieste) i u glavnijih ljekarnah svieta. 30—43

Parobrodarska vožnja

M. Šverljuga i drug — Rieka.

Zimski vozni red

valjan od 16. septembra t. god. do nove odredbe
(dopustili vriemo.)

Pruga Rieka - Pula i natrag.

Odlazak iz Rieke
u 6½ sati u jutro.

Ponedeljak za Opatiju, Lovran, Mošćenice, Berseč, Cres i Pulu.
Sreda za Opatiju, Lovran, Mošćenice, Berseč, Rabac i Pulu.
Petak za Opatiju, Lovran, Mošćenice, Berseč, Cres i Pulu.

Odlazak iz Pule
u 6½ sati u jutro.

Sreda za Cres, Berseč, Mošćenice, Lovran, Opatiju i Rieku.
Četvrtak za Rabac, Berseč, Mošćenice, Lovran, Opatiju i Rieku.
Subota za Cres, Berseč, Mošćenice, Lovran, Opatiju i Rieku.

Pruga Rieka-Krk i natrag.

Odlazak iz Rieke
nedelja, utorak i petak.

Odlazak iz	u	Dolazak u	u
Rieke	10. jutro	Omišalj	11.—jutro
Omišlja	10.10 „	Malinska	12.05 „
Malinske	12.15 p.	Krk	1.45 pp
Krka	2.05 pp.	Šmerag	2.50 „
Šmerga	3.— „	Krk	3.45 „

Odlazak iz Krka
ponedeljak, sreda i subota.

Odlazak iz	u	Dolazak u	u
Krka	7.—jutro	Šmerag	7.45jutro
Šmerga	7.55 „	Malinska	9.35 „
Malinske	9.45 „	Omišalj	10.40 „
Omišlja	10.45 „	Rieku	11.45 „

Pruga Ika-Opatija-Rieka i natrag

valja od 1. oktobra t. g.

Odlazak iz Ike
Svaki dan u 7 sati u jutro za Lovran, Opatiju, Volosko i Rieku.

Odlazak iz Opatije.
Svaki dan o podne ravno za Rieku.

Odlazak iz Opatije.
Svaki dan u 5 sati po podne za Rieku.

Odlazak iz Rieke
Svaki dan u 10 sati u jutro za Opatiju, tićuć Volosko.

Odlazak iz Rieke
Svaki dan u 2 sata popodne za Volosko, Opatiju, Iku i Lovran.

Odlazak iz Rieke
Svaki dan (osim blagdana) u 3½ sata po podne ravno za Opatiju.

Za krcanje robe treba se oglasiti kapetanu parobroda.

RIEKA, septembra 1890.

1—3 RAVNATELJSTVO.

Gotov zaslužak.

Vsak priden mož more si na jako dostojen način na dan prislužiti 5 do 10 goldinarjev, ako prevzame lukrativno zastopstvo za nek povsodi vdomačen artikel.

Agentje nastavljajo se po vseh mestih monarhije in ako so rabljivi, dobe tudi stalno plač o.

Ponudbe je pošiljati: 10—10—9

J. Löwy, Budapest, Hatvanergasse.

Najboljša in najmodernij 4—15

BRNSKA SUKNA ZA ODJELA

u odresih od 3 do metra za podpuno odjelo po for. 6.—, 8.—, 10.—, 12.—, 14.—, 16.—, 18.—, 20.— i više.

Sukna za zimsko i proljetno kaputo

u odresih od 2.50 metra za cielu stenku ili prolietni kaput po for. 6.—, 8.—, 10.—, 12.—, 15.—, 18.—, 20.— i više.

Stajerski loden

za lovačke kapute i manilove od 2.50 metra po for. 3.—, 4.—, 5.—, 6.— i više.

Sukna za podstava

prolietnih i zimskih kaputa i mantil od 2 metra po for. 2.—, 3.— i više.

Nudeći sukna za hujšne cholesina i čisto srdinski, cesi i bojadisani tiši nadi

Tvorničko skladište finog sukna

Vincenz Novak, Brünn

Kraut-Markt 13.

Rieklija proti gotovom ili poštečm. — Ako se novac unapred pošalje, dobije se poljička franko. — Ako suročeno strogo, prima se natrag. Uzorci besplatno i franko.

BRNSKE

suknene ostanke za jesen i zimu

razašilja proti gotovom ili pouzećem uz ciene osobito nizke, i to samo dobre kakvoće:

3.10 mt.	sukno za odjelo	for.	4.80
3.10 „	„ „ „	bolje „	6.80
3.10 „	„ „ „	fino „	10.50
3.10 „	„ „ „	vrlo fino „	16.50
3.10 „	„ „	kaputo „	5.60
2.10 „	„ „	fino f. 12—16.—	
2.10 „	loden	f. 3.40 do „	4.20
2.10 „	„	fini f. 5.40 do „	6.—

TVORNIČKO SKLADIŠĆE SUKNA

F. Flusser u Brnu

DOMINIKANERPLATZ 8.

Uzorci besplatno i franko. Ako neugadja naručeno, prima se natrag. 4—20

Marijaceljske želudačne kapljice

zvrstno zdravilo pri vseh boleznih na želodcu.

Neprecenljive dobrote je posebno vpliv njihov pri neteč-nosti, slabosti želodca, ako z grla smrdi, napenjanju, kislem pehanju, koliki, želodočnem kataru, gorečiče (izvrci) pri preobilnoj produkciji slin, rumenici, bluvanju in gnjusu glavobolu, (ako je bol želodca) krč v želodcu, zabasanji, preobilnosti jedi in pijač v želodcu. Cena steklenici je z nakazom vred samo 40 nov, velika steklenica samo 70 nov. Glavni zalog ima lekarničar Karl Brandy, Kremsier, (Moravija)

Svarilo! Pristne Marijaceljske želodčne kapljice ponarejujejo in posnemajo se mnogovrstno. V znamenje pristnosti mora biti zamotana vsaka steklenica v rdeč omot, providen z gornjo varstveno znamko ter mora biti na vsakem priloženem poduku za vporabo razun tega opomenjeno, da je bil isti tiskan v tiskarni g. Gusek-a i Kremsierah (Kremsier). 5—13

Marijaceljske pilule proti začepljenju.

Ove više godina sa najboljim uspjehom rabljene pilule proti začepljenju tiela patvore se mnogo Neka se pazi dakle na gornju zaštitnu marku i na podpis lieènika C. Brady, u Kremsiru. Ciena kutijici 50 kr. Zaboji sa 6 kutija 1 for. Ako se novac unapred pošalje stoji jedan zaboj for. 1.20, dva zaboja for. 2.20.

Marijaceljske želodčne kapljice niso tajno sredstvo. Deli, iz katerih obstoji, oznanjeni so na vsakej steklenici priloženemu poduku za vporabo

Prave marijaceljske želudačne kapljice i marijaceljske pilule proti začepljenju dobivaju se prave u:

Trstu u Lekarnah: dr. Vittorio Serravallo al Redentore (glavno skladište); pl. Leitenburg All' Ercole trionfante; de Leitenburg Eduard, alla Salute: A. Praxmayer al due Mori; Prendini Pietro, alla fontana imperiale; Benedetto Saraval All' amazone Trionfante; Antonio Suttina, Batt. al Camello; Benedetto Vlah-Minussi, dvorska lieèarna; Biazoletto, all' orso nero. — U Sežani u lekarni: Filipa Ritschela, kao što i u svih ostalih lekarnah.

Izdavatelj i odgovorni urednik M. Mandić.

Tiskara Dolenc.

Broj 40. U Trstu 2. oktobra 1890. Godina XXI.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Pripostarca se pismo tiskaju po 5 nč. svaki redak. Oglasi od 8 redakan stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja uz pogodbe sa upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“ Ime, prezime i najbližu pošta valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtva u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se i netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju Predplata s poštarinom stoji 3 for., za seljake 2 for. na godinu Razmjerno for. 2.50, i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nala a se u Via Cariatia br. 25

„Slogom rastu mala stvari, a nesloga sve pokvari“. Nar. Pos.

Popis pučanstva.

II.

Mjeseca aprila t. g. predložio je češki zastupnik Jahn u carevinskom vieću sliedeće točke obzirom na predstojeći popis pučanstva: 1. Visoka vlada neka se obazire kod budućega popisa pučanstva na to, da bude pri tom svatko zapitan ne samo za obćevni jezik, već i za narodnost i 2. visoka vlada neka se pobrine, da budu postupali niži činovnici kod rasudjivanja o obćevnom jeziku nepristrano, te da se kod popisa nečini nikakav pritisak na pučanstvo obzirom na obćevni jezik.

Predlog ovaj nebijaše postavljen bez ikakva uzroka il zabave radi. Češki zastupnik znao je iz zadnjeg popisa pučanstva kako su Niemci u Češkoj oteli na hiljade Čeha ubrojiv je medju Niemce, kao što su kod nas Talijani činili sa Hrvati i Slovenci.

U državah, u kojih živi samo jedan narod, neimade popis pučanstva toliko važnosti kao kod nas, gdje imade više narodnosti i gdje se postupa pristrano kako jur rekosmo. Kod nas odvise od popisa pučanstva najvažnija narodna prava, pa stoga i moramo svi nastojati, da se popis pučanstva provede temeljito, točno i nepristrano. Provedba takova nebi bila dakako po volji Niemcem ni Talijanom. jer nebi narasao broj njihovih pripadnika u onoj mjeri, u kojoj je narasao kod popisa g. 1880. i kako bi opet sada poskočio, da se provede, kako oni žele. Al pošto je kod nas narodnost temelj narodnih prava za kojimi težimo, to moramo nastojati, da se narodnost naša kod popisa iztakne t. j. da se priglasimo svi za Hrvate il Slovence, koji smo kao takovi rodjeni i odgojeni. Naši zastupnici na carevinskom vieću zahtjevali su već pred 11 godina, da se kod popisa pučanstva uzme u listine rubriku o narodnosti. al se tomu nije vlada odazvala. Kad se je pako kasnije provadjalo popis puka, te pri tom nastale svakojake pometnje radi „obćevnog“ jezika, držalo se obćenito, da će se kod prvog budućeg popisa zamjeniti oznaku „obćevni“ jezik s „narodnost“. No žalibože obavili će se i sada popis uz rubriku „obćevni“ jezik, jer je tako pravo Niemcem i Talijanom.

Vlada se je doduše obvezala, da će činovničtvo kod popisa biti nepristrano glede obćevnog jezika, al mi znamo, da vlada nemože stojati za svakim činovnikom i da ima većina činovnika, koji vole Niemcu il Talijanu nego li nam. Tuj nas dakle ni najiskrenije obećanje niti najčvršća obveza zadovoljiti il umiriti nemože. Nepristrane komisije mogle bi provesti točan popis il zbroj puka, da se uvrsti rubriku „narodnost“, jer sve ostalo jest nepodpuno, netočno i pristrano.

Medjutim odlučeno je, da se pobroji pučanstvo uz rubriku „obćevni“ jezik i s tim moramo računati. Do konca decembra t. g. imademo jošte podpuna tri mjeseca, a za to doba dade se koješta učiniti. Naša narodna družtva i pojedini rodoljubi dužni su podučiti neuke i učvrstiti slabiće, da se i putem „obćevnog“ jezika priglase k našoj narodnosti. Svatko, koji zanemari tu dužnost i koji nebi sebe, svoju obitelj il služinčad prijavio k svojoj narodnosti, pomogao bi učvrstiti neprijateljske nam redove, počinio bi izdajstvo na vlastitoj krvi, na svom narodu. Ovaj popis vrieditи će za dalnjih deset godina i na njegovom temelju graditi će se narodnostno razmjerje u naših krajevih sve do novoga popisa.

Kod nas u Primorju t. j. u Istri, Trstu i Gorici jesu dvie samo narodnosti, jer je ono malo Niemaca tekar u novije vrieme doseljeno. U tih pokrajinah stanuju Slaveni i Talijani U prve brojimo Hrvate i Slovence Kod popisa ovih, dotično kod njihovog obćevnog jezika, stvoriti će bez dvojbe i ovaj put protivne nam oblasti il činovnici sijaset novih jezika, koje je izmislila ljudska zloba a kojim ovdje neima mjesta. U ovih naših stranah razumijemo pod Slavenom jedino Hrvate il Slovence, pak nas neće nimalo uznemiriti budu li ovdje ili ondje jedni s drugimi zamjenjeni, dočim ćemo odlučno ustati i proti oblastim i proti pojedinim činovnikom doznademo li, da se je bilo Hrvate bilo Slovence Talijanom pribrojilo. To vriedi napose za Istru, gdje su narodnostni odnošaji napetiji nego li n. pr. na Goričkom i gdje će naši narodni protivnici sve sile uložiti, da nam ugrabe što više braće i sestara.

Upozorujemo dakle jošte jednom prijatelje i učitelje našega puka, da ga na vrieme poduče i upute kako mu se valja kod predstojećeg popisa ravnati i što mu je učiniti, da ga milom il silom ne pritegnu u tudje jato.

Predstojeći popis pučanstva od tolike nam se čini važnosti za okolnosti i odnošaje u kojih živimo u ovih naših južnih stranah, da ćemo se svakako jošte prije nego li bude proveden, na nj svratiti.

Glavna skupščina

Bratovščine hrvatskih ljudi u Istri.

(Konac).

Pošto bijahu pročitana i odobrena oba izvješća, dadu skupščinari odstupajućemu odboru absolutorij, a na predlog urednika Mandića izriče se staromu odboru u zapisniku zahvala na rodoljubnom i požrtvovnom njegovom djelovanju u minuloj družtvenoj godini. Zatim se prešlo na izbor novoga odbora.

Urednik Mandić, obrazloživ svoj predlog tim, što si jedva vrstnijega odbora želiti možemo, predloži da sl. skupščina izabere aklamacijom gospodu stare odbornike. — Predlog bijaše živahnim odobravanjem jednoglasno primljen.

Isti predloži u revizionalni odbor sliedeće članove: g. Vicka Dubrovića, g. Mirka Jelušića i g. Mata Šepića. Predloženi bijahu takodjer aklamacijom potvrdjeni.

Kod 4. točke predloži g. N. Butković, da bi se ustrojilo njekoliko stalnih podpora, jer da se dosadašnjimi malenimi svotami ne postizava svrhe. Naše družtvo, da je mnoge počuprlo ali nijednoga odgojilo. Za podkriepu svomu predlogu navadja jednoga mladića na koparskom učiteljišću, koji je vrlo darovit, al i vrlo siromašan, pak da bi mu trebalo dati stalnu podporu. Takvih mladića da imade i više u Istri, a ovakvim imale bi se dieliti stalne podpore od „Bratovšćine“.

Nadalje predloži isti član, da se neopredieljuje u buduće svote, koju se imade podieliti pojedinim molitelјem, jer da bijahu tim do sada odboru u njekojih slučajevih ruke vezane. Za dokaz o potrebi pojedinih molitelja imao bi se tražiti ključ o plaćanju poreza uz dotičnu svjedočbu siromaštva.

G. V. Dubrović protivi se zadnjem predlogu, jer nije uviek plaćanje obilna poreza dokazao dobrostanju dotičnika.

G. dr. Dukić govori proti svjedočbam siromaštva i proti izkazom o plaćanju poreza. Glede svjedočba reče, da znademo svi kako i komu se izdaju, a glede poreza reče, da ga kadšto plaćaju mnogo oni, koji su zaduženi do grla. Glede izvida o materijalnom stanju molitelja neka se to prepusti odboru, a što se tiče stalnih podpora ili štipendija, neka odbor predlog prouči i buduću skupščinu o tom izvieti.

U istom smislu govori g. dr. Mandić dodav, da se bar za štipendijami počeka dok naraste glavnica na 10 hiljada forinti.

Dr. Stanger jest takodjer proti stalnim podporam, jer nije svrha družtvu odgojit mladića od prve do zadnje škole, već priteći u pomoć siromahom, kad to najviše trebaju. Napredak jedne godine nemože biti mjerilom za čitavo školanje mladića, jer se kojigod s početka dobro uči, a kasnije popusti, a kad bi imao stalnu podporu. uebi se toliko s knjigom mučio, znajuć, da mu ju neće lahko oteti. Moglo bi se dapače komugod stalnom štipendijom tim naškoditi, što bi se zalienio u školi.

Gosp. Butković zahvaljuje se gg. predgovornikom, što i oni podaju toliko važnosti njegovim predlogom, o kojih se je razprela živahna i trezna razprava. G. dru. Stangeru odgovara, da bi se imala podieliti stalna podpora samo u izvanrednih slučajih i izvanredno nadarenim, a siromašnim mladićem.

G. Vj. Spinčić žali što se nije u odboru o tih predlozih razpravljalo, a inače pristaje uz predlog dra. Dukića.

G. M. Jelušić upozoruje na zaključak lanjske skupščine o tom predmetu, te predlaže, da se opunomoći odbor, da može u izvanrednih slučajih i prekoračiti utanačenu svotu podpore.

Napokon bijaše prihvaćen predlog, da se podieljuju lanjske godine ustanovljene svote, a u izvanrednih slučajih prepušća se to uvidjavnosti odbora.

G. dr. Mandić pita predsjedničtvo, da li su dobro sahranjeni družtveni spisi, vriednostni papiri i štedioničke knjižice, te da li su osjegurani proti požaru.

G. Butković, shvaćajuć smjer upita, odobrava ga i predlaže, da družtvo nabavi željeznu blagajnu, u koju će se spraviti družtvene vriednosti, papiri, knjižice itd.

G. dr. Dukić podupire toplo predlog uz opazku, da se odmah nabavi željezna blagajna.

Predlog taj primljen bijaše jednoglasno.

G. M. Jelušić pita kako stojimo sa zaključkom lanjske skupščine, da se podigne bivšemu predsjedniku, pokojnomu g. Ernestu Jelušiću pristojan spomenik.

Gospodin predsjednik odgovori, da se o tom zaključku sada ozbiljno radi, te da će biti izveden na obće zadovoljstvo.

Napokon pročita družtveni tajnik brzojavni pozdrav g. dra. Laginje, koji bijaše sa živio-klici saslušan, a g. predsjednik zaključi skupščinu zahvaliv se vrnće gg. skupščinarom na tolikom maru i radu za dobro našega družtva, te pozove prisutne, da uzkliknu trokratni živio Njeg. Velič. cesaru i kralju Franu Josipu, čemu su se skupščinari živahno odazvali.

Slaveni Istre i Trsta

kod Kačićeve svečanosti.

(Konac.)

Trst. Svečanosti pjesnika, buditelja i učitelja naroda, uzvišenoga Milovana, pridružuje se i kliče mu: Slava!

Uredničtvo „Edinosti“.

Trst. Pozdravljamo sbor častilaca velikoga jugoslavenskoga pjesnika, kojega spomen nikada neće ugasnuti pred harnim mu narodom. „Sokol“

Trst. Pod gordim Biokovom sakupljenim sinovom biedne nam zajedničke majke, braski pozdrav! Kačićevoj sjeni odužit ćemo se budemo li vrieđniji Hrvati nego li jesmo. Naučimo se čemu i od niemih grbova. Slava starcu Milovanu!

Uredničtvo „Naše Sloge“.

Trst. Ovjekovječitelju slovinskih junaka i vitezova. dičnomu starcu Milovanu neumrla slava! Njegov nacrt zajedničtva budi nam program, a niemi grbovi nek oživu u srdcih naših!

Za političko družtvo „Edinost“: Mandić.

Trst. Narodnoj svečanosti i proslavi velikana, koji je ovjekovječio junake svih slavenskih plemena, neumrlomu starcu Milovanu, prisustvujemo i mi u duhu. te kličemo iz dubine srca: Slava Kačiću!

Slovanska čitalnica.

Trst. Prisustvujuć u duhu narodnom slavju, želim, da Milovanu bude na skoro sliedio unaj spomenik, za koji se naš mukotrpni narod od vajkada bori. držeć se načela: malo periculosum . . . . quam quietum pravumque servitium.

Dr. Buić-Kovačević.

Trst. Narod, kojega si ti, veliki naš pučki prosvjetitelju, toli žarko ljubio i junačka mu djela bezsmrtnom pjesmom ovjekovječio, hrli oduševljen iz svih krajeva raztrgane domovine pod vidljivi znak zahvalnosti prama tebi, koja dok vieka i svieta bude, neće izčeznuti iz njegovih srca. Hodočasti narod na tvoj humak, da se spoji s kriepkim tvojim duhom i ojači tvojom uspomenom, da uzmogne svladati i današnje svoje neprijatelje, koji mu nepriznaju ono malo preostalog, krvlju njegovom višekrat natopljenog siromaštva, da uzmogne svladati dušmane, koji mu tudju narodnost nameću i zlobno državno pravo krnje, a naravno nieče. Uhvajući se u bolju budućnost, prisustvujemo u duhu tom velikom narodnom slavju. Slava Kačiću! Živila hrvatska proslava!

Paskievič-Čikara. Stjepan Gjivić, Antun Bogdanović-Panjkota.

Trst. Ovjeačanomu pjesniku, buditelju i uzkrisitelju narodne sviesti, Milovanu, našemu velikanu, vječna slava! Njegovim častiteljem gromki: Živili!

Delavsko podporno družtvo.

Trst. Slava starcu Milovanu, buditelju hrvatstva i slavenske uzajamnosti!

Hrvatski radnici.

Trst. Neumrlomu pjesniku, narodnomu apoštolu kliče: Slava!

Predsjedničtvo podružn. sv. Cirila i Metoda.

Umag u Istri. Svecbćem slavju hrvatskomu, slavi Milovana, pridružuje se u ime Koparske čitaonice.

Franković, tajnik.

Vodnjan. Velikom slavju hrvatskog naroda pridružuje se u duhu iz Barbančine u Istri Skup Hrvatah.

Volosko. Izbornici hrvatske Liburnije, zapriečeni sudjelovati kod hrvatske svečanosti odzivajuć se opjevanoj slogi starca Milovana, izabraše ponovno jednoglasno zastupnici Jenka i Mandića. Mandić.

Volosko. Letimo danas duhom na grob starca Milovana, da se ojačamo za borbu naših prava. Slava Milovanu!

Voloski djaci.

Volosko. U duhu s vami pred divnim spomenikom, sigurnim znakom napredka i bolje budućnosti hrvatskoga naroda, kličemo uzhitno: Slava starcu Milovanu! Živio Rendić!

Predsjedničtvo čitaonice, dr. Stanger.

Pogled po svietu.

Trst, dne 1. oktobra 1890.

Austro-Ugarska: Najvažnija novost ovoga čedna jest za nas Hrvate odstup dalmatinskoga namjestnika, generala Blažekovića. Već se je više vremena pisalo, da će general odstupiti, dapače imademo i mi u zadnjem broju o tom viest, no jer se nije pravo znalo za uzrok tomu odstupu, nije se tim glasovom mnogo vjerovalo. Nu namjestnik Blažeković dao je svoju ostavku bez buke i vike, a da se skoro niti nezna, koji bijaše tomu uzrok. Govori se doduše, da ga je na to prisililo slabo zdravlje, nu takav uzrok nadje obično svaki činovnik, koji milom il silom zapušća svoje mjesto. Iz hrvatskih listova iz Dalmacije razabiremo toliko, da je Blažeković uvidiv kako nemože u današnjih okolnostih izpuniti opravdanih želja hrvatske stranke u Dalmaciji, — kojoj se bijaše valjda obvezao, da će je izpuniti — položio svoju čast, da se ukloni borbi, koja bi bila morala nastati izmedju njega i stranke il izmedju njega i ministarstva. Isti listovi govore dosta prijazno o bivšem namjestniku, koji da je imao najbolje nakane, al da ih nije znao odlučno izvesti. Obćenito se govori, da će biti imenovan dalmatinskim namjestnikom general Albori, rodom Kotoranin. Za njega kažu, da je izvrstan vojnik, nu u zemaljsku upravu da se malo razumije, hrvatskoga jezika da nepoznaje a s dalmatinskimi Talijanaši, da je u prijateljskom obćenju. Obistini li se nagadjanje, da će naime novi namjestnik Dalmacije udariti protuhrvatski pravac svojemu radu, tada predstoji našoj braći ljuta borba, iz koje će bez dvojbe izaći kao pobjeditelji.

Dne 27. septembra imali su prvaci staro i mladočeske stranke u Pragu skupnu konferenecu. Razpravljalo se o tom, da li bi Mladočesi pristali na česko-njemačku nagodbu kad bi se vlada obvezala, da će uvesti češki jezik kao unutarnji jezik sudova. Upitani Staročesi da li imaju garanciju od vlade, da će na to pristati, odgovorišе, da neimaju i tako izjaviše se mladočeski zastupnici, da će ostati na dosadašnjem stanovišću. Dva dana zatim bijaše izabran kod naknadnih izbora Mladočeh dr. Slavik u zemaljski sabor, dočim se nisu Staročesi usudili staviti mu protukandidata.

U dolnjoj Austriji bijaše izabrano u izvanjskih obćinah 17 konservativnih i 3 liberalna zastupnika za zemaljski sabor. Taj neuspjeh uznemirio je silno židovsko-liberalne novine, koje pozivlju ista na pomoć proti konservativcem i protivnikom židova.

Srbija: Dne 27. t. m. vraćao se je kralj Aleksander sa svojim otcem u kočiji u Biograd. Tom zgodom razprskala se je jedna patrona pod kolima kraljevog adjutanta. Pošto se je u inozemstvu raznesla viest, da bijaše naperen atentat proti kralju, izjavila je službeno srbska vlada, da se je rečena patrona samo slučajno razprskala. Ovih dana bijahu obavljeni izbori za narodnu skupšćinu. Radikalna stranka slavi sjajnu pobjedu, dočim su liberalci dobrahno, a naprednjaci posve potučeni.

Rusija: Službeni listovi javljaju, da će vlada sazvati do mala konferenciju, koja će razpravljati o židovskom pitanju, koje se mora napokon riešiti. Isti listovi pišu, da se nije promjenio politički položaj u Europi poslije sastanka careva u Rohnstocku, te da ga neće promjeniti ni najnoviji sastanak careva u Beču.

Italija: Ministar predsjednik Crispi sastav se ovih dana sa francezkim novinarom St. Cere, izjavio se vrlo laskavo o Francezkoj, koju da bi Italija branila proti neprijateljskoj navali. Ta izjava da je učinila loš utisak na talijanske saveznike. Talijanski sabor započeti će novo zasjedanje mjeseca novembra, a u maju buduće godine, da će se obaviti novi izbori.

Njemačka: Današnjim danom gubi kriepost socijalistički zakon u Njemačkoj, koji bijaše stvoren prije dvanaest godina proti socijalistom. No dočim prestaje strogi zakon proti revolucijonarcem, stupa istim danom u život težki zakon o povišenju vojne sile, koji bijaše prihvaćen mjeseca julija. Jučer je stigao njemački cesar Vilim u pohode u Beč, odakle će sa cesarom Franom Josipom u Štajersku na lov.

Franina i Jurina

Fr. Ča da te naši opet va Poreč?
Jur. Deju da ja.
Fr. Ča jih morda zovu Talijani, da vide pavučinu va kase mesto oneh 80 tisuć.
Jur. Misliš, da gospoda porečka sporadi njih jako siveju.
Fr. Tako kako te se znet?
Jur. Reć te da: k i g a a v ù a v ù.

Različite viesti.

K sastanku slovenskih i hrvatskih zastupnika u Ljubljani. Javili smo u zadnjem broju, da će se sastati dne 2. t. m. državni i zemaljski zastupnici Istre, Trsta, Goričke, Kranjske, Štajerske i Koruške u Ljubljani na dogovor o zajedničkom djelovanju u carevinskom vieću i u pokrajinskih saborih rečenih zemalja. Državnih i zemaljskih zastupnika naše krvi imade u tih zemljah preko 60. te se je nadati, da će se svi, koji nisu težku zapriečeni, odazvati pozivu ljubljanskih drugova. Svi pozvanici dobili su program, o kojem će se razpravljati i kojemu su sliedeće tačke: 1. Obćeniti politički položaj; 2. pravosudje; 3. školstvo; 4. politička uprava i 5. časopisje. O svakoj točki izviestiti će posebni izviestitelj skupščinare, koji će tada moći da o tom izrekne svoje mnjenje. Kako pišu ljubljanski listovi pripravljaju gg. zastupnikom tamošnja narodna družtva svečanu večer dne 2. t. m. u prostorijah „Čitalnice".

Od istarskih zastupnika odputovali su njekoji put biele Ljubljane danas (1. t. m.) u jutro, a ostali će odputovat večernjimi vlakovi.

Obiteljska nesreća. Ovdašnjega trgovca i poznatoga hrvatskoga rodoljuba g. M. P o l l i c h a stigla je ovih dana grozna obiteljska nesreća. Dne 27. t. m. preminula mu naime nakon kratke ali težke bolesti premila mu supruga, gospodja J e l i c a. Glas o naglej smrti vrlo cienjene gospodje, uzorne supruge i majke, izazvao je u ovdašnjih slavenskih krugovih dubok utisak, iskrenu sućut do veleštovanoga našega rodoljuba i njegove sedmero drobne sirotčadi. A kako i nebi, kad sviem nam bijaše prevriedna pokojnica, omiljela radi njezine dobrote, prijaznosti i skromnosti. Živila je jedino za svoju obitelj, u kojoj je kraljevala sloga i ljubav i u kojoj je zauzimalo prvo mjesto hrvatsko rodoljubje i gostoljubje. Pokojnu gospodju J e l i c u cienili su u velike bolji slavenski krugovi ovoga grada, te bijaše u svih naših boljih družtvih dobro došla, srdačno primljena i lieno gledana. A i poslije smrti, prigodom njezina pogreba htjedoše njoj izkazati osobitu počast tim, što ju uprav mnogobrojno dopratiše do zadnjeg počitka. U tolikoj nesreći slabo pomažu i najiskrenije rieči i najsrdačnija sućut onim, koji bijahu unesrećeni. Al ako može šta ublažiti težku bol našemu prevriednomu prijatelju, neka ga blaži bar to uvjerenje, da svi s njim duboko žalimo za njegovom čestitom suprugom, da njemu i njegovoj dječici iskreno želimo, da bi muževno i strpljivo podnesli silni udarac, što ih je iznenada snašao i napokon, da njegovi mnogobrojni prijatelji, a ujezini štovatelji s njim ujedno, uzdišu: **n a u ž i v a l a s e b o ž j e g l i c a p l e m e n i t a d u š o!**

† **Marija Nikolić.** Našega sugradjana i rodoljuba g. Nikolu viteza Nikolića zadesila je 29. septembra težka obiteljska nesreća. Preminula mu naime onoga dana jedinica sestra gčna Marija, za kojom žali duboko ne samo brat jedinac već i mnogobrojni prijatelji i štovatelji. Blagoj pokojnici vječni pokoj, a razcviljenomu g. vitezu naša iskrena sućut.

Glavna skupščina „Delalskega podpornega družtva" u Trstu. Pošto bijahu nakon tolikih zaprieka potvrdjena pravila našega radničkoga družtva, usljed kojih postaje ravnopravno sa c. kr. kotarskimi blagajnami za bolestnike, urekao je odbor novu skupščinu za dne 5. t. mj. na kojoj će biti po novih pravilih izabrana družtvena uprava. Skupščina biti će u 3 sata poslije podne u velikoj dvorani gostione kazališta „Fenice".

Novo obćinsko zastupstvo u Pazinu Obistinila se je viest, koju smo donieli u posliednjem broju, da je visoko ces. kr. namjestničtvo u Trstu zabacilo utok podnešen proti izboru I. tiela. U razlozih se navadja, da je član komisije, koji prima poziv, dužan do kraja uztrajati, te da se nemože njegovoj volji pripustiti, da odstupi tekom glasovanja. Ako su se dakle njekoji članovi komisije udaljili prije nego li je svršen izborni čin, to su se morali drugi članovi pozvati u komisiju. Pošto se pako netvrdi, da nisu oni novo pozvani članovi imali svih zakonskih uvjeta, t. j. je izbor redovito proveden i morao se potvrditi. Evo ovim činom učinjen je konac protivničkim spletkam i dao je zadovoljštinu ogromnoj većini pučanstva ove prostrane obćine, kojom će odsada upravljati čisto narodno zastupstvo. Uslied odluke namjestničtva naredjeno je obćinskomu glavarstvu, da sazove novo zastupstvo, da se konstituira. Odazivajuć se ovomu nalogu obćinsko je glavarstvo već razposlalo pozive, kojimi se novo izabrani zastupnici pozivlju na javnu redovitu sjednicu, koja će se obdržavati dne 9. ovoga mjeseca, da se izabere novi načelnik i obćinska deputacija. Danas osam dana dobit će dakle pazinska obćina novoga načelnika.

Desetletnica. Ovdašnje „Bralno in podporno društvo" slavi u nedjelju dne 5. t. mj. poslije podne desetgodišnjicu svoga obstanka te priređuje tom prigodom veselicu u hotelu „Europa" sa vrlo bogatim programom. Sudjelovati će kod veselice domaći tamburaši, pjevači i članovi dramatičkog odiela našega „Sokola". Želimo što bolji uspjeh.

Iz Lošinja pišu nam 23. t. m. U naših dopisih mjeseca junija i julija obaviestili smo Vas koliko se brine naš kotarski poglavar za naše ličilište, kako neumorno radi za napredak gospodarstva pomoćju gospodarske podružnice i kako se je u vrieme zemaljskih izbora pokazao našim prijateljem. Evo nas danas, da Vas izviestimo o njegovom djelovanju u drugih strukah.

U zadnjoj sjednici mjestnoga školskoga vieća jedan član i prvak one svojte, koja ovdje gospoduje, izjavio je, da je krivo rodbinstvo izmedju kotarskoga školskoga nadzornika i jednoga člana našeg pučkog učiteljstva, što se dogadjaju sramotni slučajevi u naših pučkih školah.

Gosp. nadzornik nije dakako mogao mirne duše podnieti ovako grdni napadaj na njegovu osobu, te se govori (a to potvrdjuje i dopis iz Lošinja u porečkoj „L' Istria" od dne 26. julija), da je podnio izviešće na predpostavljenu oblast o toj zgodi zahtjevajuć razjasnjenje i zadovoljšćinu. Kako je došao taj spis u ruke obćinomu piskaru porečkoga listića, koji stoji vazda na službu ovdašnjoj kliki i koji sakriva svoju političku strast tim, što načrčka kada ter kada kakav lažni patriotički dopis za službeni list tršćanske vlade — kako je, opetujemo, on došao do toga izviešća, toga neznamo, nu čini nam se, da je g. kotarski poglavar poslao taj spisgradskomu načelniku za obaviest, mjesto da po zakonu postupa proti mjestnomu školskomu vieću. Kao odgovor g. nadzorniku izašao je spomenuti dopis u porečkom listiću, u kojem mu se bezsramnimi pogrdami i kletvetami izravno podruguje, da neće nikada odgovora, razjasnjenja niti zadovoljšćine dobiti. A kao da ni to nebijaše dosta, predbacuje mu se, da je strančar, uhoda itd. Kad doznasmo ovdje za taj pogani dopis, govorilo se obćenito, da nije tim pogrdjen samo c. kr. kot. nadzornik već i netko drugi. Al nitko se nemiče. Jedan si nemože pomoći, a drugi spravlja mirne duše uvriedu u žep.

Govori se gradom mnogo i o gradskoj glasbi, koja da je osnovala njeku strančarsku demonstraciju, koja bijaše na javnom mjestu izvedena i koju da je odobravao njeki javni službenik — kako kažu — jedan učitelj. Nećemo izpitivati jeli bila ta demonstracija uvriedljiva ili nedužna, mi smo dapače za ovo posliednje, ali g. kotarski poglavar nesudi tako. On je pozvao na red ravnatelja škole odčitav mu, ni krivu ni dužnu lekciju, a gosp. učitelj smije se izpod brka. Zlobni jezici govore, da imade g. poglavar osobite obzire napram talijanaškoj kliki, a zlobniji primjećuju dapače, da se je i boji. Ovdje nam nemože nikomu izbjeći, da je g. kotarski poglavar vrlo marljiv i točan član talijanskoga družtva „Unione", gdje se nalaze naši najveći narodni protivnici. Je li to u redu za jednoga kotarskoga poglavara ili ne — neka sudi sam. Kao privatna osoba može kuda hoće, ali sa onim „c. kr." pred imenom držimo, da nebi smio. To zaključujemo odatle, što se neprestano govori i piše, da c. kr. vlada želi mir i ravnopravnost medju pojedinimi narodi, al se kod nas za tim neide rabeć dvie mjere napram dvim različitim narodnostim i njihovim družtvom. Hoćeš il nećeš mora i sam g. poglavar priznati, da smo mi Hrvati u većini, a k tomu znade vrlo dobro, da imademo ovdje u gradu hrvatsku čitaonicu, pak kao zastupnik cesarske vlade i kao nepristran činovnik morao bi biti u obih družtvih il u njiednom. Tako bi pokazao, da je pravi tumač vladinih želja i nakana i tim bi si stekao obćenito štovanje, bez čega nemože on niti ijedan činovnik valjano vršiti svoje dužnosti. (Kako vidite kloštrili smo lievo i desno boječi se oštrog oka g. cenzora i talijanske porote. Op. Uredn.)

Razpisane štipendije. Zemaljski odbor u Poreču razpisuje natječaj za tri zemaljske štipendije svaka od 200 for. za školsku godinu 1890—91.; jedna štipendija jest za slušatelje prava, jedna za slušatelje filozofije, a treća za slušatelje politehnike. Nadalje razpisuje natječaj za dvie štipendije — svaku od 100 for. za gimnazijalce, koji uče dobrim uspjehom; prednost imadu oni, koji polaze koju gimnaziju u pokrajini. Molbe podkriepljene svjedočbami treba poslati zemaljskomu odboru u Poreču do 31. oktobra 1890.

Suša u Istri i nestašica vode. Odasvud ix Istre i kvarnerskih otoka tuže nam se, da je velika suša jesenske prirodnine posve uništila, a što je još gore, nestalo je u mnogih vrielih, vodnjacih i šternah posve vode. Jadan narod donaša vodu za sebe i blago i po 2—3 sata daleko te se neprestano nazire hoće li se već Svevišnji smilovati te poslati nam blage i toli potrebite kiše.

Iz Dalmacije pišu nam 30. sept. 1890. Namjestnik Blažeković je odstupio. Nemamo ga zašto hvalit nit za njim tužit. Za njegove uprave talijaniština je sliedila širit se kao i prije; švabština se gniezdila i puštavala korien sve dublje. Glas naroda, da to prestane, nije se nigda uvažio. Naša su prava uviek krnjena, najavetiji osjećaji naroda bili su prezirani. Sjetimo se samo zabrane grbova okolo Kačićeva spomenika, i zapoviedi, da se sred hrv. grba umetne oran. To nam najbolje riše što se htjelo i za čim se težilo. Nemamo s toga razloga da za njim žalimo. A nije nam se veseliti ni novomu, koji bude imenovan, ma kogod bio. Narodna stranka protivna je vojniku. Želila bi civilnog namjestnika. Nije se dobru uzdat ni s tim, ni s ovim. Težka je duhu naroda hrapava šaka ratnika, ali bi možda bila od nje ubitačnija u našim okolnostima gladka ručica diplomata, vješta hitrim doskočicam i lukavstvu, s kojim se narodi na uzdi drže. Ne varajmo se: Mi nismo svoji. Pod tudjim štitničtvom nigda dobra za nas; što smo do sad dobili? Samo mrvice i obećanja. To nas ne može zadovoljiti. Mi hoćemo biti svoji na svome. Kojigod namjestnik došao, radit će uviek proti hrvatskom programu a njemu će predpostavljat drugog, tudjeg. A mi nemožemo živit svojim životom, već jedino u slobodnoj i sjedinjenoj Hrvatskoj. Zato

nam je sve jedno, postao namjestnikom vojnik ili gradjanin, Petar ili Pavao.

Hrvatska škola u Pazinu. Nakon opetovanih molba i požurnica oživotvorila se je želja našega pučanstva u gradu Pazinu. Hrvatska pučka škola otvara se ovih dana. Upisivanje je sliedilo jučer i danas. Za ravnajućega učitelja imenovan je — kako čujemo — g. Ernest Jelušić, rodom Kastavac, dosadanji učitelj u Lipi kod Jelšanah. Imenovana je već i učiteljica. Početak je učinjen, Bog će nam pomoći i nadalje bude li sloge, uztrajnosti i požrtvovnosti.

Glavnu skupščinu obdržavati će zemaljsko kulturno vieće u Poreču dne 8. oktobr 1890. u dvorani zem. gospodarskoga zavoda. Na dnevnom redu jesu sliedeće točke: 1. Izviešće predsjedničtva; 2. Obćenito izviešće zemaljskoga kulturnoga vieća za 1889/90; 3. razprava o predlozih, koji stignu predsjedničtvu u roku ustanovljenom družtvenimi pravili. Po §§ 4 i 5. mogu zastupati gg. predsjednike gospodarskih zadruga dotična gg. podpredsjednici. Skupščini mogu prisustvovati samo članovi kotarskih gospodarskih zadruga.

Delavska škola u Kastvu. Upozorujemo roditelje onih mladića, koji kane poslati delavsku školu u Kastvu, na „Obznanu", koja se nalazi na zadnjoj stranici. O koristi i važnosti te škole bilo bi suvišno trošiti rieči, kad i onako svatko pametan i sam to uvidja.

Tryatha u Istri. U zapadnoj strani Istre, napose uz more obavljena je svuda letošnja trgatba. Obilno grozdja nebijaše nigdje; njekud srednja mjera, a drugdje ponajviše loša. U iztočnom dielu Istre nije moglo grozdje svuda dobro zazorit jer ga je bila velika suša tako pritisla, da bijahu pojedine jagode kano iz olova. Gdje je grozdje moglo zazorit tu će biti letos izvrstna kapljica.

Za našu podružnicu „sv. Cirila i Metoda" darovali su prijatelji i štovatelji obitelji g. M. Pollicha mjesto vienca sa lies pokojne gdje Jelice Pollich sliedeće svote: „Slovanska Čitalnica" u Trstu for. 20; Prijatelji for. 50. 50 nvč; G. Ivan Šabec for. 15; obitelj Mankočeva for. 10.

Kačićev kip. G. Jozo Zaraba, slikar u Dubrovniku, javlja nam, da imade na prodaju liepo izradjeni sadren kip Andrije Kačića Miošića uz cienu od samo 1 forinte. Tko bi želio nabaviti kip neumrlog starca Milovana, neka se obrati na g. Zarabu u Dubrovniku.

Podarovanje konja. Dne 18. t. mj. bijahu podarovani sliedeći vlasnici konja na Krku. 1. Za kobile sa ždriebci: Petar Bogović iz Dubašnice dobio je 25 for. Antun Bogović iz sv. Fuške 15 for. Josip Moružin i Natal Moružin iz sv. Fuške svaki po 10 for. 2. Za 3 i 4 godine stare kobile: Ive Skarpa iz Malinske 20 for. Matija Brusić iz Vrbnika 15 for. Juraj Brusić iz Vrbnika 10 for. 3. Za jedno- i dvogodišnje kobilice: Petar Bogović iz sv. Fuške 15 for. Ive Červić iz Krasa 10 for. Mikula Kirinčić iz Dobrinja 10 for. — Dne 21. septembra u Pazinu: 1. Za kobile sa ždriebci: Mate Zulić iz Čepića 35 for. Ive Germić iz Čepića 20 for. Mate Salamon iz Čepića 15 for. Antun Frankola iz Keršana 10 for. Jakob Paulišić iz Novaka 10 for. Mate Sulić iz Čepića 10 for. 2. Za 3 i 4-godišnje kobile: Anton Nežić iz Čepića 25 for. Frane Opasić iz Cerovlja 20 for. Teodor Toneti iz Plomina 15 for. Frano Ivić iz Tupljaka 10 for. 3. Za jedno- i dvogodišnje ždriebice: Mate Honović iz Čepića 15 for. Ilime Honović 10 for. Josip Peculić iz Berda 10 for. „ Koraca iz Kašćerge 10 for. Pavao Nešinović iz Čepića 10 for. Iz ovoga izkaza jest razvidno, da se kmetovi okolo čepićskoga jezera vrlo liepo sa konjogojstvom bave, jer bijaše izmedju 15 podarovanih 8 njih iz rečene okolice, što njim svakako služi na čast, a i na korist.

Novi vozni red. Prometno ravnateljstvo c. kr. državne željeznice u Trstu doposlalo nam je novi vozni red za državnu željeznicu Trst-Divača, Trst-Pula-Rovinj, koji stupa u kriepost dne 1. t. m.

Tjedni sajmovi u Zagrebu. Od tamo pišu nam: Kad smo prije nekoliko vremena upozorili naše občinstvo na tjedne sajmove u Zagrebu, izrekosmo nadu, da će nedvojbeno uspjeti, bude li naša ladanjska inteligencija, naime župnici, učitelji, občinski poglavari i patriotična vlastela te ini prijatelji naroda obraćali pozornost seljaka na zagrebačke tjedne sajmove te ih upućivali, da će na ovih sajmovih za svoje liepo blago dobru cienu postignuti. I doista, naša naš nada nije prevarila. Na dosadanjih nedjeljnih sajmovih bilo je dosta rogate marve, svinja i konja i štogod je valjane robe bilo, našlo je kupce. Sgodna prilika, koja se svekih osam dana pruža, potiče i seljački narod i vlastelu, da svoje blago na tjedni sajam u Zagreb šalje. Svake sriede vidimo na marvinskom trgu u Zagrebu živahniji promet; seljački narod se natječe, da što ljepše blago dotjera. Poznati odnošaji našega stočarstva nisu još toliko dotjerani, da bi se mogao svaki seljak sa vlastelom glede ljepote blaga natjecati. Uz valjano i liepo blago ima mnogo, rekli bi još više kržljavoga. S toga vidimo, da sa marvinskoga trga kržljavo blago odlazi, odkud je došlo, jer ga nitko nekupuje. S toga osobito naglasujemo, da na zagrebačkom trgu rogata marva dobre prodje ima, ako je valjana za trgovinu i mesara — inače ne. U Beču je goveđina netom poskupila za 5 nvč. po kilogramu, a tamošnji mesari obrazlažu povišenje izgovorom, da ne ima na tržištu blaga. Kako smo dobro obaviešćeni, uputio je bečki magistrat tamošnje marvinske trgovce i mesare na zagrebačke tjedne sajmove, gdje da ima uviek valjana blaga u dostatnoj količini. Eto se pruža s toga još bolja prilika, da naši gospodari svoje blago dobro unovče. Prošla su ona vremena, gdje su mesari na sajmovih nudjali seljaku za njegovo mukom i brigom uzgojeno blažće, što su htjeli. Danas nije seljak više vezan na pojedine godišnje sajmove u njegovoj okolini; svake sriede može dotjerati blago u Zagreb na tjedni sajam, pa ako mu blažće valja, dobro će ga prodati. A kad narod vidi, da mu se trud oko stočarstva bolje izplaćuje nego svaki ini njegov rad, on će ave sile uprieti, da uzgoji valjanu stoku. Nu to treba našemu seljaku kazati, upućivati ga svakom zgodom — a to je, što molimo sve prave prijatelje naroda. Što smo rekli za rogatu marvu, valja u istej mjeri i za konje i za krmad. S toga gledišta su tjedni sajmovi u Zagrebu od velike narodno-gospodarstvene znamenitosti, te zaslužuju najpomnije njege sa strane mjerodavnih faktora i prijatelja naroda.

„Vienac" br. 39. izašao je s ovim sadržajem: Nove piesme. Spjevao August Harambašić. — Pretorijanac. Historička pripoviest iz 18. vieka. Piše Josip Eugen Tomić. (Nastavak.) — Olimpija. Novela. Napisao Franjo Ciraki. (Svršetak.) — Jagodna voda. Napisao I. S. Turgenjev, s ruskoga preveo Stjepan Lukić. — Pučki učitelj. Po de Amicisovoj knjizi „Il romanzo d'un maestro" sastavio Petar Kunić. (Nastavak.) — Književno pismo. I. „On zna sve", priča L. K. Lazarevića. II. „Novo oružje", priča Simo Matavulja. Biograd 1890, 139 str. 8°. M. Š. — Listak: K slikam. Književnost. Svaštice. — Slika: Slava žetve u Rusiji. Slikao A. Zemzov. — „Vienac" izlazi svake subote na dva arka. Cienа mu je na četvrt godine 1 for. 50 nč., poštom 1 for. 75 nč. Svi do sada izašli brojevi mogu se dobiti.

Priposlano. *)

Moje priposlano pismo u dičnoj „Našoj Slogi" u broju 35. t. g. je nekoga piskara ugrizlo u srce kako sam čitao odgovor sa plitkim tumačem u liepo-imenom ali žalibože grdoslovnom listu: „Istriji", pod naslovom: „Comunicato — buffo". Nebih se dostojao odgovoriti kad bi samo mudri Italijani spomenuti list čitali, ali pošto ga većim dielom nemudri i prosti čitaju, mogao bi koji vjetrnjak čak posumnjati, da sam hotomno lažno i zlobno napisao neke stvari u mojem zadjem priposlanom, pa evo me, da opet odgovorim na pitanja gornjeg piskara:

Tvrdio sam i tvrdit ću uviek pa i javno, da je nalog zemaljskog odbora proti zakonu i proti zdravoj pameti u pogledu zahtjeva talijanskoga dopisivanja od strane čisto hrvatskih občina. — Nikad pak nisam uztvrdio, da se talijanski u obće nemože dopisivati. Neka slobodno zemaljski odbor talijanski dopisuje s talijanskim uredima: ja proti tomu nisam bio i neću biti, pošto znam, da je to sasvim naravski. Nego pitam ovdje opet gospodima „buffa" neka mi pokaže u kojem zakonu stoji, da zemaljski odbor u Poreču smije zahtjevati od mene Hrvata, predsjednika cestovnog odbora, da upravo moram davati svaki put prievode talijanske uz hrvatske dopise? Zemaljski odbor u Poreču je kao takav ne samo Talijana nego i većine Slavena u Istri, od kojih većina neznaju sv. križa učiniti talijanski a i neće da budu Talijani, a to zato, jer se Bogu prohtjelo, da se rode od hrvatskih roditelja. — Hrvati dakle su rodjeni i Hrvati žele ostati do smrti. Zemaljski odbor u Poreču u pogledu ove ogromne većine dobroga hrvatskoga naroda morao bi si radi ove većine prisvojit znanje hrvatskog jezika a nipošto zahtjevati onu anomaliju, da čisto hrvatske občine moraju slati uz hrvatske dopise i talijanske prievode. Zahtjevati od mene dakle, kao predsjednika cestovnoga odbora, da moram uz hrvatske dopise slati i talijanske prievode, po mene je stvar nečuvena i upravo nečovječja, jer je proti zakonu, proti zdravoj pameti i proti naravi. Ako sam pisao kadšto talijanski zemaljskomu odboru, pisao sam iz važnih uzroka a učinio sam s velikim trudom i trošenjem . . . nu o tom za sada želim mučati, jer da nešto kažem, nebi ni malo častno bilo po zemaljski odbor. — „Gufo" hoću reći „buffo" kvrli ovako: „perche non voleva pagare 20 è stato punito con fior. 40". Al to nije istina, jer sam ja bio kažnjen globom u isti dan na temelju dekreta od dne 16. marča 1889 br. 580 i 616 pošto nisam mogao dati zahtjevane prievode! Takovi zahtjevi u nijednom zakonu Austrijskom nestoje, a reć bi, da se neki zakoni hoće na svu silu na škodu većine Hrvata u Istri tumačiti u Poreču. Moj dragi „buffo", meni se čini, da si ti odviše „ardito" kad tvrdiš, da vrhovno upravno sudište nemože ništa prema odlukam zemaljskog odbora. Osvjedočen sam, da se uz dobru volju nalazi osobah i u Beču i drugdje, koje bi nekako bolje tumačile one paragrafe o dužnostima predsjednika cestovnoga odbora, te nebi nikada proizlazilo, da ovaj posljednji mora biti upravo rob u pogledu jezika i dopisivanja sa Porečom. Znat će jamačno i zemaljski odbor, da „ona globa od 50 for." ne protože se na dopisivanje pod moraš u onom jeziku, u kojem hoće zemaljski odbor, nego na predsjednika već zakonito izabranoga kad neće, da prima te časti. Ili zemaljski odbor misli zar, da će me takovim postupkom prestrašiti, te ću se odreći predsjedničke časti, pa na moje, da će ujesto doći kakova druga osoba koja će opet računati „per requisiti di cancelleria fior. 40 all'anno", te si ona „belino" antecipirati poslati njoj za druge svrhe novac u ime svoje „beline plačice" makar pri tom neimala ni cestara čim platiti, koji krvavo zasluži po vrh na ledu i buri a po letu na sunčanoj pripeci, svoju siromašnu plaćicu. Nu „gufo" moj, tješi se — ako i ja odstupim — neće pak neće takav „gufović" doći na stolicu predsjednika cestovnoga odbora. Znamo razlučiti dobro već janjca od koze kao i slavića od „gufa" i „buffona".

„Buffo" ili kako se već ono . . . zove pita me za odgovor na njegova pitanja, a evo mu ga:

Ad *1.* Nisam ja zahtjevao ni pitao nikakove oblasti pa ni zemaljski odbor, da mi mora pisati u jeziku njemu nepoznatom. Zahtjevao sam i zahtjevam, da prima hrvatske dopise i račune bez talijanskog prievoda, kao što ja predsjednik rodom Hrvat, primam talijanske dopise iz Poreča i drugih mjesta bez hrvatskog komentara il prievoda.

Ad *2.* Ne samo pokrajinski odbor u Poreču nego svaka zakonita oblast c. kr. i zemaljska u Istri dužna je primati hrvatske spise, pošto su za Istru proglašeni kao službeni jezici i hrvatski i talijanski. Odgovor neka sliedi u kojem mu jeziku drago, samo da je onaj jezik u Istri govoren i u obće poznat od većine pučanstva.

Ad *3.* Tko zasluži globu neka se slobodno udari, ali nipošto za nečuvene i upravo neuljudne razloge, kako je od zemaljskog odbora kažnjen podpisani. Neka nemisli zemaljski odbor, da mi je tim zamašilo usta i prelomilo pero. Ja mu ovim poručam, da neću mučati i znat ću druge korake činiti a pošten sviet neka sudi gdje je pravo, gdje li krivo. Do vidova!

Buzet, dne 24. septembra 1890.

Fran Flego s. r.

Listnica uprave.

G. G. M. Stinjan plaćeno je ovim za tekuću godinu. Poslati su nadalje za „Našu Slogu" od 1. aug. do 31. aug. sliedeći čitatelji: B. I. Zadar for. 5; V. I. Zminj for. 2.50; U. I. sv. Petar u Šumi for. 2; Kotarsko školsko vieće Volosko for. 4 (oglas); V. A. Sovinjak for. 2; B. I. Kastav for. 2.5.; B. K. Rieka for. 1.25; B. J. Gjurgjevac for. 2.50; B. dr. I. Krk for. 5; M. M. Volosko for. 2 (oglas); R. J. Volosko for. 1; I. A. Sinj za sebe i brata for. 5; K. G. Matersja for 2.50; L. J. Krkavce for. 3.50; M. I. Rieka for. 5; R. V. Kastav for. 3.50; S. I. Brnо for. 7.50 (oglas); J. dr. M. Sarajevo f. 5; Ž. A. Punat for. 2; A. P. Kalinovac f. 1; Z. S. Luka f. jedan; K. V. Trst f. 5; L. Fr. Trst for. 2.50; K. F. Borut for. 5; V. M. Br. Moravice for. 2; Upr. izložbe u Beču for. 6 (oglas); L. A. Kopar for. 5; M. J. Rieka f. 5; P. A. Rukavac f. jedan (oglas). (Sliedi.)

Grlena bol kašalj, hreptavica, promuklost, nazeb, zadavica, rora, zapala ustiljah itd.

mogu se u kratko vriemo izliečiti rabljenjem

NADARENIH

Prendinijevih sladkišah

(PASTIGLIE PRENDINI)

što ih gotovi Prendini, lučkar i ljekarnar u Trstu

Veoma pomažu učiteljem, proporjednikom itd. Prebdjenih kašljnć noćih, navadne jutranje hreptavice i grlenih zapalah nestaje kao za čudo nzimanjem ovih sladkišah.

Opazka. Valja se paziti od varalicah, koji je ponačinjaju. Zato treba uvjek zahtjevati Prendinijeve sladkiše (Pastiglie Prendini) te gledati, da bude na omotu kutijice (škatule) moj podpis. Svaki komad tih sladkišah ima utisnuto na jednoj strani „Pastiglie", na drugoj „Prendini"

Ciena 30 nč. kutijici zajedno sa naputkom.

Prodaju se u Prendinijevoj ljekarni u Trstu (Farmacia Prendini in Trieste) i u glavnijih ljekarnah svieta.

†

Razveljeni suprug Mate javlja ovim svoj rodbini, prijateljem i znancem, da mu je premila supruga, dotična majka gospodja

JELICA POLLICH

rodjena pl. Thianich

nakon kratke ali težke bolesti dne 26. t. mj. po noći u Gospoda usnula. — Pogreb predrage pokojnice obavio se dne 28. t. mj. u 4 sata poslije podne iz kuće br. 16, Via della Caserma.

Molimo, da budemo oslobodjeni sućutnih posjeta.

Druga objava nebijaše izdana.

Pogrebni zavod Zimolo, Corso broj 37.

Zahvala.

Mnogobrojnoj rodbini, znancem i prijateljem, i svim onim, koji mi izkazaše toplu sućut prigodom bolesti i smrti moje predrage i nezaboravne supruge

JELICE

te koji premile njezine ostanke dopratiše do hladna groba, il na budi koji način nastojaše ublažiti našu neizmjernu bol, budi ovim izrečena najsrdačnija hvala: Bog njimi platio!

U Trstu, dne 29. septembra 1890.

Mate Pollich.

za sebe i svoju siročad.

*) Za članke pod ovim naslovom neodgovara uredničtvo.

✝

Tužnim srcem javlja podpisani svim rodjakom, prijateljem in znancem, da mu je predraga sestra

MARIJA NICOLICH

nakon duge i težke bolesti u 61. godini života danas u 6½ sati poslie podne, providjena svetootajstvi grčko-izbočnog obreda, blago u Gospodinu usnula.

Pogreb zemaljskih ostanakah sliedi izravno na mirogoj (groblje).

TRST, 29. septembra 1890.

Nikola vitez Nicolich.

Umoljava se odustati od sučutnog pohadjanja, kao takodjer i od pošiljanja vienca i cvieća.

Zavod Zimolo. Corso, 37.

Hrvatsko pripomoćno družtvo u Beču.*)

U utočišću „Hrvatskog pripomoćnog družtva u Beču“ izpražnjeno je sedam mjesta, koja će se za prvi semestar idućeg školske godine 1890/91. do 20. listopada 1890. popuniti. U utočišću davamo bezplatan stan, ogrievu, razvjetu i podvorbu.

Mjesto takovo može svaki dostojni i siromašni djak hrvatske narodnosti dobiti, koji sveučilište ili drugo ovomu ravno učilište u Beču polazi, te svojoj molbi priloži: I. svjedočbu siromaštva, potvrdjenu gradskim (občinskim) načelnikom, župnikom i gruntovnom oblašću; II. školske svjedočbe (jednu izpitnu ili dvie svjedočbe o kolokvijama posljednjeg semestra, dotično svjedočbu zrelosti); III. izdeka. — Molbe neka se do 20. oktobra 1890. uprave na podpisanog tajnika družtva.

Beč, 15. septembra 1890.

Dr. K. Kozić. predsjednik. **Franjo Vahčić,** tajnik.

*) Preporučamo i ovom zgodom našem prijateljem što toplije ovo plemenito družtvo, u kojem nalaze utočišća i podporu i siromašni hrvatski djaci iz Istre. Op. Ured.)

Najboljа i najmodernija

BRNSKA SUKNA ZA ODJELA

Sukna za zimsko i prestojno kaputе

Štajerski Loden za sukna za podeve

Krvoustanovska 12. 2

Vincenz Novak, Brünn

BRNSKA SUKNA ZA ODJELA

Lutrijski brojevi

Dne 27. septembra.

Beč	54	47	11	72	15
Grac	64	39	66	76	68
Temešvar	69	84	77	76	65

Dne 1. oktobra.

Brno	35	20	4	6	9

Obznanana.

Oni, koji žele polaziti „Delavsku šolu“ u Kastvu, neka se prijave i upišu kod odbora škole, dotično kod glavarstva občine u Kastvu najkasnije do 15. oktobra t. g. pošto istoga dana počinjavanje započima. —

Ravnateljstvo „Delavske šole“ u Kastvu dne 1. oktobra 1890.

M. Šepić, pr. ravn.

Zivic i drug. u Trstu

imadu u svojem skladišću, ulica Zonta br. 5. svakovrstnih strojeva za gospodarstvo te za svaku drugu porabu, kano i sve ostalo što spada na strojeve. Osobito preporučaju se njihove sisaljke (pumpe) za vadjenje vode, pretakanje vina, gašenje vatre, skropljenje trta i bilja; cievi za vodovode te za svaku drugu porabu iz lievanoga i kovanoga želiezа, kositra, kaučuka i lana; mlatilnice i čistilnice žita, trebionice kuruze, slamorezнice, tiskalnice, mastionice grozdja itd.

Prodavaju samo prokušanu izvrstnu izvanjsku i domaću garantiranu robu uz nizke ciene šaljuć ju svuda prostu od carine.

Za sada preporučamo osobito mlatilnice i čistilnice žita uz opazkom, da naše strojeve takodjer sami popravljamo.

Dočim se bliža čas trganju grozdja, preporučamo naše trde tiskalnice i mastilnice (preše i mline za grožđje).

Strojeve kod nas kupljene popravljamo kad je od potrebe i priskrbljujemo za oštećene dielove, druge dielove.

9 **Schivitz & Comp.i**

Marijaceljske želudačne kapljice

zvrstno zdravilo pri vseh boleznih na želodcu.

Schutzmarke.

Neprecenljive dobrote je posebno vpliv njihov pri neteč-nosti, slabosti želodca, ako v grla smrdi, napenjanju, kislem pehanja, koliki, želodčnem kataru, goročiče (rzavci) pri preobilnej prodakciji slin, vmenici, blavanju in gujanu glavobolu, (ako je bol želodca krč v želodcu, zabasanji, probilnosti jedi in pijač v želodcu. Cena steklenici je z nakazom vred samo 40 nov. velika stekenica samo 70 nov. Glavni zalog ima lekarničar **Karl Brandy, Kremsier, (Moravija)**

Svarilo! Pristne Marijaceljske želodčne kapljice konarejujejo in posnemajo se mnogovrstno. V znamenje pristnosti mora biti zamotana vsaka steklenica v rdeč omot, providen z gornje **varnostne znamke** ter mora biti na vsakem priloženem poduku za vporabo razun tega opomnjeno, da je bil isti tiskan v tiskarni g. Gasek-a i Kremericah (Kremsier). 6—3

Marijaceljske pilule proti začepljenju.

Ove više godina sa najboljim uspjehom rabljene pilule proti začepljenju čela potvore se mnogo. Neka se zato dakle na gornju zaštitnu marku i na podpis lekarnika C. Brady, u Kremsiru. Cieua kutijici 20 kr. Zahoji sa 5 kutija 1 for. Ako se novac unapred pošalje stoji jedan zaboj for. 1.20, dva zaboja for. 2.20.

Marijaceljske želodčne kapljice niso tajno sredstvo. Deli, iz katerih obstoji, oznanjeni so na vsakej stekleniei priloženemu poduku za vporabo.

Prave **marijaceljske želudčne kapljice** i marijaceljske pilule proti začepljenju dobivaju se prave u:

V Trstu u Lekarnah: dr. Vittorio Serravallo al Ilcdentoro (glavno skladišče); pl. Leitenburg All' Ercole trionfante; de Leitenburg Eduard, alla Salute: A. Praxmayer ai due Mori; Prendini Pietro, alla fontana imperiale; Benedetto Sa aval All' amazone Triofante; Antonio Suttina, Batt. al Camello; Benedette Vlah-Minussi, dvorska lekarna; Biazoletto, all' orso nero. — U Sežani u lekarni: Filipa Ritschela, kao što i u svih ostalih lekarnah.

BRNSKE

suknene ostanke za jesen i zimu

razašilja proti gotovim ili pouzećem uz ciene osobito nizke, i to samo dobre kakvoće:

3.10 mt.	sukno za odjelo	for.	4.80
3.10 „	„ „ „ bolje	„	6.80
3.10 „	„ „ „ fino	„	10.50
3.10 „	„ „ „ vrlo fino	„	16.50
3.10 „	„ „ kaputе	„	5.60
2.10 „	„ „ „ fino f. 12—16.—		
2.10 „	leden f. 3.40 do „		4.20
2.10 „	„ fini f. 5.40 do „		6.—

TVORNIČKO SKLADIŠČE SUKNA

E. Flusser u Brnu

DOMINIKANERPLATZ 8.

Uzorci bezplatno i franko. Ako nezadaje naručeno. prima se natrag. 5—20

Parobrodarska vožnja

M. Šverljuga i drug — Rieka.

Zimski vozni red

valjan od 16. septembra t. god. do nove odredbe

(dopustili vrieme.)

Pruga Rieka - Pula i natrag.

Odlazak iz Rieke u 6½ sati u jutro.

Ponedeljak za Opatiju, Lovran, Mošćenice, Berseč, Cres i Pulu.

Sreda za Opatiju, Lovran, Mošćenice, Berseč, Rabac i Pulu.

Petak za Opatiju, Lovran, Mošćenice, Berseč, Cres i Pulu.

Odlazak iz Pule u 6½ sati u jutro.

Utorak za Cres, Berseč, Mošćenice, Lovran, Opatiju i Rieku.

Četvrtak za Rabac, Berseč. Mošćenice, Lovran. Opatiju i Rieku.

Subota za Cres, Berseč, Mošćenice, Lovran, Opatiju i Rieku.

Pruga Rieka-Krk i natrag.

Odlazak iz Rieke nedelja, utorak i petak.

Odlazak iz	u	Dolazak u	u
Rieke	10. jutro	Omišalj	11.—jutro
Omišlja	11.10 „	Malinsku	12 05 „
Malinske	12.15 p	Krk	1.45 pp
Krka	2.05 pp.	Šmerag	2.50 „
Šmerga	3. — „	Krk	3.45 „

Odlazak iz Krka ponedeljak, sreda i subota.

Odlazak iz	u	Dolazak u	u
Krka	7.—jutro	Šmerag	7.45jutro
Šmerga	7.55 „	Malinsku	9.35 „
Malinske	9.45 „	Omišalj	10.40 „
Omišlja	10.45 „	Rieku	11.45 „

Pruga Ika-Opatija-Rieka i natrag

valja od 1. oktobra t. g.

Odlazak iz Ike

Svaki dan u 7 sati u jutro za Lovran, Opatiju, Volosko i Rieku.

Odlazak iz Opatije.

Svaki dan o podne ravno za Rieku.

Odlazak iz Opatije.

Svaki dan u 5 sati po podne za Rieku.

Odlazak iz Rieke

Svaki dan u 10 sati u jutro za Opatiju, tičuć Volosko.

Odlazak iz Rieke

Svaki dan u 2 sata pupodne za Volosko, Opatiju, Iku i Lovran.

Odlazak iz Rieke

Svaki dan (osim vlagdana) u 3½ sata po podne ravno za Opatiju.

Za krcanje robe treba se oglasiti kapetanu parobroda.

RIEKA, septembra 1890.

—3

RAVNATELJSTVO.

Br. 815.

Natječaj.

Na dvorazrednoj mješovitoj pučkoj učioni u Kanfanaru je otvorena služba stalne učiteljice III. vrst. s hrvatskim nastavnim jezikom, a talijanskim kano predmetom.

Plaća za tu službu ustanovljena je u pokrajinskom zakonu od 14. decembra 1888. br. 15. k. m. v. od 1889.

Molbe neka se šalju podpisanomu školskomu vieću zakonitim putem u teku od četiri tjedna.

Od c. kr. kot. školskoga vieća

Pula, 26. septembra 1890.

Conti v. r., predsjednik.

Gotov zaslužak.

Vsak priden mož more si na jako dostojen način na dan prislužiti 5 do 10 goldinarjev, ako prevzame lukrativno zastopstvo za nek povsodi vdomačen artikel.

Agentje nastavljajo se po vseh mestih monarhije in ako so rabljivi, dobe tudi stalno plačo.

Ponudbe je pošiljati: 10—10—10

J. Löwy, Budapest, Hatvanergasse.

Dunajske razstavne Srečke à 1 gl.

Malo jih je še

II srečk 10 gld.

6 srečk 5 gld. 50 kr.

Glavni dobitek 50.000 gold. a. vr.

Zrebanje že 15. oktobra tega leta

Srečke po 1 gld.

Srečke à 1 gld. dobivajo se v Trstu pri: Giuseppe Bolaffio, Alessandro Levi, Enrico Schiffmann, Ign. Neumann, Marco in Nigris.

3—9 4

Izdavatelj i odgovorni urednik M. Mandić.

Tiskara Dolenc.

Broj 41. U Trstu 9. oktobra 1890. Godina XXI.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redaka stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja uz pogodbe sa upravom. Novci se šilju poštarskom napatnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“ Ime, prezime i najbližu pošta valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarino, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielo arku.

Dopisi se nevraćaju ako se i netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 3 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2.50 i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nala se u Via Carintia br. 25

„Slogom raste male stvari, a nesloga sve pokvari“. Nar. Pos.

Otvorenje sabora.

Cesarskim patentom od dne 15. septembra t. g. sazvani su na jesensko zasjedanje za dne 14. t. m. sliedeći zemaljski sabori ove pole države: Češke, Moravske, Šlezije, Galicije, Austrije gornje i dolnje, Bukovine, Solnograda, Tirola, Voralberga, Štajerske, Koruške, Kranjske, Gorice, Trsta, Istre i Dalmacije.

Današnji zemaljski sabori u našoj državi imadu vrlo uzahan djelokrug, te je njihovo djelovanje skoro tako ograničeno kano i ono povećih naših občina. Radi toga i neimaju zemaljski zabori one važnosti, koju bi morali imati za pojedine pokrajine i za cielokupnu državu. Važnost pojedinim saborom Cislajtanije podaju u novije doba bučni bojevi izmedju pojedinih stranaka il žestoka trvenja izmedju narodnostih. Ovo posliednje dogadja se osobito u onih pokrajinah, gdje imade više narodnostih, a takovih je većina u Austriji. U takovih saborih grizu se medjusobno Niemci, Talijani i Slaveni, boreći se prvi za premoć, a mi za svoj narodni obstanak il za narodnu ravnopravnost.

Schmerlingov izborni red nastoji potisnuti austrijske Slavene i ondje u manjinu, gdje sačinjavaju inače većinu pučanstva pokrajine, a gdje su faktična manjina pučanstva, tuj njim se jedva za trag znade. Tim umjetnim izbornim redom podignuti su Niemci i Talijani na saborske većine i u onih pokrajinah, gdje sačinjavaju manjinu pučanstva, a gdje ih imade samo šaka, tuj im je osjeguran čvrst položaj. Taj izborni red naprosto je oduzeo nam Slavenom dobar dio zastupničkih mjesta, te ista izručio negdje Niemcu, negdje Talijanu. Tako je došlo, da ima manjina pučanstva Istre — Talijani — ogromnu većinu zastupnika, dočim ne zastupa ogromnu većinu pučanstva, nas Slavene, niti trećina svih zastupnika. Na temelju toga krivičnoga izbornoga reda imade 114.000 Talijana Istre 21 zastupnika, dočim ih neima 164.000 Slavena ako ne 9. Jasnijega dokaza o krivici, koja se godi nam Slavenom Istre, nemožemo zaista podati. Ogromna većina pučanstva pokrajine stlačena je umjetno i nasilno tako, da se jedva njezin glas čuje. Al taj se glas ipak čuje, i te kako čuje! Na usta devetorice naših zastupnika progovara preko 164.000 Hrvata i Slovenaca Istre braneć i zagovarajuć odlučno svoja prava. Kako se je s tom devetoricom postupalo u zemaljskom saboru do sada, poznato je ne samo kod nas, već i izvan granica naše domovine.

Istarski sabor imati će da verificira četvoricu zastupnika, koji bijahu naknadno izabrani. Za jednoga, i to onoga za gradove Pula Vodnjan, jer je Talijan ići će gladko kano po loju. Za ostalu trojicu, koji bijahu izabrani u Liburniji, i koji pripadaju našoj stranci ili saborskoj manjini, biti će po svoj prilici zanovetanja od strane većine, prem bijaše dvojica njih jednoglasno izabrana, a treći velikom većinom glasova. Radikalnije, ili bolje rekuć, drzovitije talijanske novine Istre proriču nekojim od naše trojice, da će ih iz sabora odmah kući poslati, nečekajuć kao prošle godine konac zasjedanja. Mi se toga proročanstva u formi grožnje nipošto nebojimo, jer imademo za sobom najsviestniji izborni kotar Istre, i jer znademo, da je svaka sila do vremena, a pravda božja na vieke.

Predvidjat se dade dakle, da će doći i za predstojećega saborskoga zasjedanja do bučnih i burnih prizora, do medjusobna trvenja, za što odbija saborska manjina već unapried svaku odgovornost od sebe znajuć, da će biti izazivana i omalovažena od talijanske većine, kojoj nije stalo do složna rada, do pravoga napredka obijuh narodnosti i svega pučanstva Istre, već do nasilja i prevlade nad saborskom manjinom, dotično nad većinom pučanstva Istre.

Medjutim dogodilo se u saboru što mu drago, hrvatsko-slovenski izbornici Istre mogu biti uvjereni, da će njihovi zakoniti zastupnici učiniti svoju svetu dužnost bez obzira napram gore ili dolje.

Sastanak zastupnika u Ljubljani.

Dne 2. t. m. sastaše se narodni zastupnici iz svih slovenskih pokrajina Austrije, da viećaju o poznatom jur programu.

Pozvana bijahu 62 zastupnika, a nadošlo ih 51. Zastupane bijahu ove pokrajine: Koruška, Štajerska, Kranjska, Gorička, Trst i Istra. Već ovdje radostno spominjemo, da su se pozivu na sastanak odazvali svi narodni zastupnici Istre, t. j. 10 njih, 9 naime zemaljskih i g. dr. Vitezić kao državni zastupnik.

Prvim sastankom narodnih zastupnika u Ljubljani učinjen je prvi korak k skupnoj organizaciji, k jedinstvenomu radu koli u državnom saboru toli u zemaljskih zastupstvih. Prvi put sastaše se narodni predstavnici u glavnom gradu slovenskih pokrajinah, u bieloj Ljubljani, da se ozbiljno posavjetuju i pogovore o svih važnijih pitanjih našega narodnoga života. Već sam sastanak narodnih prvaka iz raznih pokrajina naših imade moralan uspjeh, a mi se čvrsto nadamo, da neće ostati ni bez blagotvornih posliedica.

Naše desetoricu zastupnika susretali su osobito prijazno ne samo njihovi drugovi iz ostalih pokrajina, već napose i samo gradjanstvo, kojeg cviet bijaše istoga dana na večer u čitaonici sakupljen i koji je naše zastupnike svakom zgodom osobito odlikovao. A glavno glasilo slovenske braće „Slovenski Narod“ govoreć na uvodnom miestu o sastanku, posvećuje istarskim zastupnikom sliedeće laskave rieči:

„Nasuprot zaisto terorističnom pritisku talijanske stranke, haš složno postupanje hrvatskih i slovenskih poslanika u istarskom saboru utješljivi je znak, da težnja za našim jedinstvom sve nas obuzimlje. Ako to jedinstvo ne možemo sada, žalibože, radi obstojećih prilika podupirati, kako bi želili; ako ga nemožemo već sada postaviti u program našega političkoga djelovanja na polju praktične politike, pošto nama valja računati sa postojećimi faktori, gotova je istina, da ideja našega jedinstva živi, da nam je duboko svima utisnuta u srce, kako se to pokazuje u svakoj zgodi, gdje je moguće i gdje se ta ideja neglasuje“.

Svi zastupnici sastaše se okolo 10 sati u jutro u velikoj dvorani ljubljanske čitaonice. Cesarski savjetnik i predsjednik kluba kranjskih zastupnika gospodin Ivan Murnik otvorio je saatanak primjerenim govorom pozdraviv na početku sve prisutne, te izraziv želju, da bi se u svih točkah dnevnoga reda sjedinili. Zatim pročita nekoje pozdravne telegrame, te priobćiv, da bijahu izabrani za svaku točku dnevnoga reda posebni izviestitelji, pozove zastupnike, da si izaberu predsjedničtvo. Zemaljski poglavar g. dr. Poklukar bijaše na to aklamacijom izabran predsjednikom, a gg. Murnik i dr. Volarić podpredsjednici.

Predsjednik, zahvaliv se na povjerenju i pozdraviv prisutne još jednom, prijavi, da će razprava biti povjerljivo naravi, te da moli gg. govornike, da budu što kraći kod razprave.

Na to pozove izviestitelja za I. točku dnevnoga reda.

Državni poslanik g. dr. Ferjančić izviesti o prvoj točki dnevnoga reda, o obćenitom političkom položaju. Razpravi su sudjelovali poslanici iz svih pokrajina, te motreć naš skupni neugodni položaj, sjediniše se u sliedećoj resoluciji: „Slovenski i istarsko-hrvatski državni i pokrajinski poslanici, čvrsto stojeć na temelju svojih narodnih i državnih prava, izjavljuju, da će u buduće u državnom i u pokrajinskih saborih skupno djelovati, te da će upotrebljavati sve svoje sile u tu svrhu, da se odstrane nepravde, koje se čine slovenskomu i hrvatskomu narodu“.

(Sliediti će).

DOPISI.

Iz Boljuna početkom oktobra. Kada pred dvie godine izabrasmo občinskim načelnikom gosp. Iv. Matiašića, javismo to dičnoj „Našoj Slogi“, pa se njekim načinom na uspjehu i pohvalismo, jer bi taj gospodin podignut na načelničku stolicu jedino od hrvatske stranke. Protivna pako stranka bijaše postavila kao kandidata za

to veležastno mjesto g. Fr. Ferandu, koji je zubima i noktima radio da prodre, te agitirajuć, nakitio svoga protukandidata svimi naslovi, samo ne častnimi. Uz pomoć občinara njegove krvi, njegovog jezika, uz nastojanje Hrvata ove občine, Matiašić bi izabran glavarom boljunske občine. Ovim načinom odabrani načelnik, koga je hrvatska misao, volja naših kmetova podigla na tu čast, treba da brani interese i pravice svojih izbornika, te valja, da onako svoj rad i upravu ravna i učvrsti, kako ovi žele. Ne bude li željam svojih izbornika zadovoljavao, on nije više glava svojih občinara, koji su ga izabrali. Tada zbilja takav glavar morao bi se odaleći, jer nebi više uživao ponzdanja u občini, te bi prestala svaka medjusobna ljubav i sloga.

Hrvatskimi glasovi izabrani načelnik kako da upravlja povjerenom mu občinom? Bez svakoga šaranja korist cielokupne občine mora mu uviek lebditi pred očima. Koristit nesmije samo jednoj stranki, ili čak kojoj osobi, što se osobito vidjalo kod boljunskih poglavara, jer bi time pokazao se nepravednim, te bi prouzročio grdna neprijateljstva i razdor u občini. U občinskom uredu treba da pazi, da se piše puku njegovim jezikom, nipošto pako jezikom puku nerazumljivim, jer podložnici nisu dužni učiti tudje jezike radi udobnosti jedne predpostavljene im osobe? Glavari valja da rade po zakonu i pravici, duhu i težnjam puka, koji ima pravo zahtjevati odlučno, da se štuje njegove svetinje. Svaki drugi postupak protivan je zakonu i pravu puka, koji će prije ili kasnije sbog takovih nezakonitosti nad njim svoju osudu izreći.

Predpostaviv to, pitamo sada, da li se drži naš načelnik tih načela; dali ovršuje volju svojih občinara, da li zbilja želi uzdržati mir i red u ovoj občini?

Na Boljunšćini žalibože samosviest narodna još je u kljici. Narod i sad luta u mraku, pa malo ih je, koji bi se stalnih načela držali, prema stalnomu cilju svoj rad ravnali. Riedki su, koji svoj jezik i narodnost hrvatsku brane od propalica i mrsenjaka. Neznanstvo radja ovdje pod Učkom Talijane, ali kakve vrsti? Talijane, koji zbilja podpomažu naše protivnike grleć njihov jezik, koji im je poznat kao nama turski.

Medju pristaše talijanskoga jezika ubrajamo i našeg obć. glavara, te kako se opaža iz njegovog postupanja drži se čvrsto toga jezika. Kukav on, takova je većina občinskih zastupnika. Mi svi dobro znademo, da g. Mattiassich (Matiašić) ne po znade talijanskog jezika, pa se čudimo kako može uzvisivati ono, čega nepozna. Jeli je u redu, da glavar i zastupstvo dopušta u občinskom uredu, da se piše sve tudjim jezikom? Da li g. glavar znade svagda za sadržaj službenog pisma, sastavljenog u talijanštini, te koga mora vlastoručno podpisati i za koji sadržaj uzimlje odgovornost? Neoprostiva je nehajnost i mlačnost obć. zastupstva, što se ne zauzme, da se puku piše hrvatski, jezikom svim dobro poznatim, kojim se služi veliko i malo, kod pluga i kod kuće. Ljudstvo nemože razumiti pisma občinskoga ureda, a razumilo bi hrvatski, jer ga svi razumiju, pišu i čitaju sva djeca, koja pohaze marljivo pučku školu u Boljunu. Koja radost bila bi za roditelje, kad bi im mogla njihova dječica pročitati budi koji spis, sastavljen

Ali oni misle svojom glavom, hrvatski jezik drže i ljube kao pravu svoju svojinu, kao najdražu ostavštinu djedova svojih.

Stupimo li u mjestance Boljun, opaziti ćemo za čudo sve napise u jeziku Fiorentinaca. Ostavimo privatne, ali onoga na občinskoj zgradi i pošti, toga ipak nebi dopustiti smielo glavarstvo občine. Onaj na obć. zgradi je talijanski, a ovaj njemačko-talijanski. Njeki htjedoše metnuti na školski dio zgrade gotovu već ploču sa hrvatskim napisom, kako nam je prijatelj pripoviedao, ali njekoje nepametnije osobe protive se tomu, a druge opet jednostavno muče. Občinsko glavarstvo sve ove nespodobšćine nehajno motri, jer je za Boljun to liepo i dobro. Nije li to ruglo i sramota velika za cielu občinu.

Vriedni Boljunčani! Pitajte sami sebe: Što činimo, gdje smo, da li smo u Italiji ili u Boljunu, pod samom Učkom gorom, gdje Talijanom ni traga nije? Čemu hleptiti toliko za tudjim? Ne kinte se tudjim perjem, ne ciepite kruške na hrastu, ako ne želite biti izsmjehivani od pametnog svietu.

Učkar.

Iz Oprtaljšćine početkom oktobra. „Braćo, pogibelj nam prieti od slavjanskog puka; zemljišta nam danomice izpod nogu nestaje, toga radi dok je vrieme držimo se hrabro, ne podajmo se; štićenike svoje immo od zgora, nepustimo, da slavjanski puk mah preotme, da žile razprostire svoje ni onuda, gdje mu ista narav i zakon to opredieljuje; davimo ga, gnječimo ga koliko i kako možemo, samo da svrhu našu postignemo, da taj izmet ljudski sa lica istarske zemlje izbrišemo, da pokažemo svietu, da je Istra talijanska zemlja, da neima tuj naroda do talijanskog, da neima jezika u kojem bi se moglo obće poslove voditi do talijanskog". Tako pišu i govore zaslieplјeni istarski Talijani, kojim pred očima ne lebdi značaj i poštenje, čednost i uljudnost, čudorednost, mir, sloga i ljubav, vršenje zakona i ravnopravnost, već sve ono, što je Bogu i ljudem poštenim mrzko, ono što se božjem i ljudskom zakonu protivi. Protivnici slavenskog plemena u Istri neimaju u svojem političkom radu onih čistih namjera i osjećaja — onih plemenitih ciljeva, za kojimi mora svaki čestit čovjek čeznuti, već zaslieplјeni il začarani strašću postaviše si ciljeve i namjere sasvim nezakonite, nečiste, poganske.

Da postignu tu svoju nečistu svrhu, služe se svimi mogućimi sredstvi, kojih bi se moran sramiti naobraženi čovjek. Kao oganahnuti zlim duhom slažu se u tom svi, od poslužnika sve do najvećeg gospodina — od prostaka do plemenitaša, od nerazborita dječaka do sieda starca. Kad se radi o potlačenju slavenskog plemena, o zatiranju njegovih pravica, ma bilo i samim carskim zakonom potvrdjenih, tad si podade bratski ruku malo i veliko bez razlike, bilo to u većih gradićih ili u manjih gnjezdih. Ne srami se pri tom visoko izučeni mladić postolarskog pomoćnika, koji ide ponosito, goloruk i vas zamazan uz sveučilištnog djaka; zidar il klesar za jednom mizom sjedi sa odvjetnikom; baćvar pod rukom se vodi sa plemenitašem, dimnjičar se rukuje sa sudcem, staklar, lončar, kotlar reć bi da su u istom zavodu izgojeni sa finim gospodinom. Njihov govor, ponašanje i rad nerazlikuje se u ničemu; [illegible]

terinsko mlieko, koje si kao nejako diete sisao. Ako vide, da na taj način ne mogu ništa obaviti, poćmu i moljakati osobno, privatnim pismom — ili po drugoj osobi; ne koristi li pa ni to, onda nastane krika i vika u Izraelu; odluče ma bilo kako oslobodit se tog slavenskog strašila, govoreć medjusobno: „jao si ga nama i našem ruhu, a s druge strane velika sramota za nas ako popustimo, jer će sviet doznati, da imade i kod nas slavenskog plemena i onda sav naš trud, sve naše spletke i makinacije uzalud, priznat ćemo morat najzad na našu veliku sramotu, da je sve obratno od onoga, što svietu prikazivasmo. Da se oslobodimo te sramote, što nam valja učiniti?" Misle, razmišljavaju, pitaju za savjet Petra i Pavla, Nocenta i Ivana, idu u kovačnicu k velikom „Hrvatu" snuju i kuju, rado bi odgovoriti, da hrvatskog spisa neće primiti, nu znaju dobro, da se to protivi zakonu — pa se malko uzteže — pišu opet i moljakaju izgovarajuć se, da ne razumiju, nu ipak radje, nego li pregorjeti sramotu i primiti hrvatski spis, te time priznati, da imade i u Oprtlju hrvatskoga roda — odluče napokon ipak baciti pod noge pravdu i zakon.

Iz svojih mudrih moždjana izvade njekakve naredbe ministarske, koje postoje valjda u njihovih glavah i koje nieću svaki drugi jezik, a priznavaju kao uredovni jedino talijanski, potvrdjen, kako oni pišu, od visokog ces. kr. ministarstva, al to dakako bez naznačenja broja, godine, mjeseca i dneva te naredbe. Nek sudi nepristran čovjek dokle dosiže strast talijanska i to jednog občinskog ureda, koji neće da priznade jezika, kojim se služe dvie trećine pučanstva u Istri, a u ovoj občini 9 djela občinara, već naprosto odbija sve hrvatske spise i neće da na hrvatske namire dade novaca, a što je još gore, pozivlje se na ministerijalne naredbe, koje jedva da obstoje ili obstojati mogu u onom smislu.

Pitamo ovim putem taj slavni ured: jeli veća nepravda i nasilje braniti svoj materinski jezik ili zahtjevati od naobraženog čovjeka, da svojemu materinskomu jeziku predpostavi jezik tudji, kojega ne pozna i silili ga, da u tom jeziku dopisuje? Odgovor je lahak svakomu, koj neima pokvareno srce i pomućene moždjane!

(Konac sliedi).

Pogled po svietu.

Trst, dne 8. oktobra 1890.

Austro-Ugarska: Židovsko-liberalne njemačke, madjarske i talijanske novine pišu strastveno o sastanku slovenskih i hrvatskih zastupnika u Ljubljani. Razumije se po sebi, da navode vodu na svoj mlin predstavljajuć naše narodne zastupnike kao veleizdanike il buntovnike. Ti lažopisci izmišljaju o tom sastanku stvarih, koje su se rodile u njihovoj ugrijanoj glavi i kojimi bi htjeli ocrniti pošteno lice naših zastupnika. Tako pišе medju ostalim jedan bečki židovski list, da je na sastanku rekao jedan zastupnik dovskoga lažiliberalizma. Konservativni Niemci pobiedili su u izvanjskih občinah liberalce, a i u samom bečkom predgradju „Landstrass" podlegao je liberalni kandidat proti umjerenomu Niemcu.

U Melniku polagao je ovih dana staročeski zastupnik Tonner svojim biračem račun o svojem djelovanju. Na koncu izrekoše mu birači nepovjerenje zahtjevajuć od njega, da položi zastupnički mandat.

Srbija: Razkralj Milan podigao je opet glavu, jer su posliednji izbori za narodnu skupštinu izpali nepovoljno za njegovu, dotično za neslavensku stranku u Srbiji. Svojimi spletkami hotio je prisiliti ministra nutarnjih posala, da odstupi, no skupno ministarstvo odbilo je odlučno nečistu spletku razkralja. Milanu se hoće pako opet vladati, te zahtjeva od vlade, da mu se izruči vrhovno zapovjedničtvo nad vojskom, pomoćju koje bi pak raztjerao današnju vladu i sam zavladao Srbijom.

Bugarska: Iz Sofije javljaju, da je napokon uvidio i sam Stambulov, da se ovako više u Bugarskoj vladati nemože, te da nastoji sklonuti rusku vladu, da se pomiri sa knezom i tako svrši rusko-bugarsku razmiricu. Mi dvojimo, da će Rusija ikad priznati Ferdinanda Koburga bugarskim knezom, a još manje s njim ili s njegovom vladom ugovarati.

Rusija: Vojničke vježbe u Volhiniji iznenadile su svojim sjajnim uspjehom prisutne njemačke častnike, te su reć bi radi toga njemački vojnički krugovi veoma uznemireni. Njim bi bilo dakako mnogo milije, da budu ruske čete neuvježbane i nedorasle njemačkoj vojsci, s kojom će prije ili kasnije dieliti medjdan.

Franina i Jurina

Fr. Bi dobro Jure skočit malo do Pazina.
Jur. Poć k zlodeju?
Fr. Stisnut ručicu krnjelon i šarenjakon, da imaju za poteštu muža od zakona.
Jur. Tako ća nete moć već kumedijar, kako su do sada kumed jali.
Fr. Ne brate, zač su zgubili bataliju.

u Marezigi, imenovan je kuratom tamo. — G. Ivan Pipan imenovan je također kuratom kod sv. Antona na Koparščini. — G. Andrej Pahor, kapelan u Trebiču, premješćen je kao duhovni pomoćnik k sv. Antonu novomu u Trst. — G. F. Stefanutti, kapelan u Topolovcu imenovan je upraviteljem župe u Šterni. — Gosp. Anton Aržić, svećenik splitske biskupije, dub. pomoćnik kod sv. Jakova u Trstu, zapustio je ovu biskupiju. — Gosp. Antun Bankić novomisnik imenovan je duhovnim pomoćnikom kod sv. Jakova u Trstu. — Otvoreni su natječaji do 15. oktobra: 1. na jedno mjesto kanonika kod stolnoga kaptola u Trstu; 2. na izpražnjeno mjesto kapelana u Trebiču.

Novi odbor „Delavskega podpornega društva“. Kod glavne skupščine našega radničkoga društva, obdržavane prošle nedelje, bijahu izabrana većinom jednoglasno u novi odbor sliedeća gospoda: Predsjednikom: urednik Matko Mandić. Odbornici: Kalister Vjek., Gorup Jakov, Perhavec Jakov, Žitko Fr., Cotić Maks, Slajko Anton, Furlani Ljud., Polić Fran, Šmidt Drag., Hervatin Miha, Čarga Fr., Lotrić Gregor. Lovišček Fran, Novak Jernej, Indihar Fr., Kljun Anton, Vertovec Andrej, Prelc Josip, Lovrenčić Vincenc, Macarol Ivan, Krapeš Iv., Živic Matija. Namjestnici: Može Petar, Kalister Ivan, Rep Anton, Grahor Miha, Prelc Franjo, Poljšak Miha. Pregledovalci računa: Pitamic Ivan, dr. H. Tuma, Kikel Ivan. Sudci: Renčelj Josip, Ster Valentin.

Političko družtvo „Edinost“. Predsjedničtvo političkoga družtva „Edinost“ pozivlje gg. odbornike i zamjenike za nedelju dne 12. t. m. u 10 sati u jutro u prostorije „Delalskega podpornega družtva“ k redovitoj odborskoj sjednici.

Znatni novčani darovi. Ovdašnja trojica naših rodoljuba, koji nežeđo biti imenovani, podarili su ovdašnjim narodnim družtvom vrlo znatan novčani dar u svoti od 375 for. i to našemu radničkomu družtvu for. 188 a mužkoj podružnici sv. Cirila i Metoda for. 187. Svaka čast takovim rodoljubom!

Iz Pazina nam pišu, da naše pučanstvo one prostrane občine željno iščekuje današnji dan, koji će dati onoj občini novoga načelnika i novu upravu. Poslije tolikih prepirka prošloga zastupstva sa bivšim načelnikom i nakon opetovanih izbora za novo zastupstvo, pučanstvo ove občine punim pravom očekuje, da će sada nastupiti redovita uprava i da se već nitko neće moći šaliti sa občinskom upravom. Izvješće o občinskoj sjednici, koja se danas obdržava, priobćit ćemo u sliedećem broju.

C. kr. kot. školsko vieće u Pazinu razpisuje na novo natječaj za ravnajućega nadučitelja I. reda na četverorazrednoj mužkoj školi sa naukovnim jezikom talijanskim i njemačkim kao predmet. Natjecatelji imadu se izkazati, da mogu poučno podučavati i vjerozakon. Rok 4 tjedna. Ovo mjesto bilo je pred njekoliko mjeseci razpisano, te je zanj molilo više učitelja. Občinsko zastupstvo metnulo je u ternu trojicu najbolje kvalificiranih molitelja. Zemaljski odbor u Poreču nije nikoga predložio ces. kr. zemaljskomu školskomu vieću, jer da su bili izpušteni natjecatelji talijanske narodnosti. Ovaj ništetan i u zakonu neopravdan razlog potodom je dakle, da je natječaj na novo razpisan. Nije dvojbe, da će stari molitelji opet moliti isto mjesto, a zemaljski odbor u Poreču neka bude uvjeren, da će se občinsko zastupstvo opet poslužiti svojim pravom, koje mu zakon daje i koje pravo nesmije se mimoići. Evo kako se pospješuje pučka naobrazba!

Iz Mošćenica pišu nam 5. oktobra 1890. U subotu večer dne 4. t. mj. polegali ljudi u postelje, da opočinu. Po gradu sve mirno i tiho, samo u našem kaštelu krije se grdno strašilo, koje će na skoro probuditi cio grad. Razi zemlje u občinskoj zgradi je dućan a u njem spava — akoprem imade drugi stan — Ivan Deškovć Tuča. Oko 11. sati večer zvono zvoni, ljudi se ustaju, a Deškosić Tuča hreputsvim glasom viče: U pomoć ljudi! evo dućan mi gori. Ljudi hite, vodu grabe iz skoro posušenih šterna, al vatra preotimlje mah, nema spasa! Pred malo sati Mošćenice bile grad, a doskora možda.... ruševina. Zvono zvoni, ljudi se kupe, polievaju vodom, njeki sieku krov, da vatra ne zahvati cio grad. Do mala eto oružnika, eto i finance eto i vrlih naših Dražana; nitko ne gleda na vlastitu pogibelj, već se penje po krovu, da zamieni već tako oslabljena Mošćenična. Nedieli se već tu kapetan od mornara, nit svećenik od poljodjelca, već sve baš junački radi. Eno tamo svećenika gdje nosi krevet, evo slabašne djevojčiće, gdje plačući nosi svoje siromašvo; eno tamo sinu gdje nosi u naručju svoju starieu majku, a ovdje djete pokraj ceste plače i pita gdje je njegova sladka mamica..... svuda uzas, svuda jauk! Moje pero je slabašno a da opiše tu strahotu. Bože Tebi svaka hvala, hvala Ti, da si udržao vjetar, da si nam poslao u pomoć dične vjetar, da si nam poslao u pomoć dične čjetar, da si nam poslao u pomoć dične čjetar, da si nam poslao u pomoć dične č

Očitovanje Svetomatejcem.*)

Pošto se je raznio glas medju župljani Svetomatejskimi, da je častni gosp. Ante Stemberger maknut iz sv. Mateja u Zvoneću usled tužbe od strane podpisanoga, te jošte njekojih drugih uglednih osoba, ogradjujuć se proti tim lažim, očituje ujedno, da niti on, niti itko drugi nije tomu kriv. Tko bi se želio osvjedočiti, neka se obrati na podpisanoga — gdje može viditi crno na bielom.

Bude li se i nadalje što takva širilo, znadem kamo se obratiti.

Sv. Matej, 2. oktobra 1890.

Božo Dubrović, nadučitelj.

*) Za članke pod ovim naslovom neodgovara uredničtvo.

Zahvala.

Na osobiti način zahvaljujem se gg. c. kr. finančnoj straži, g. Josipu Kosu i njegovom drugu te respecientu gospodinu Stocku i svim onim, koji su prilikom nesretnog požara pomogli mi spasiti moje kućne pokretnine, bojeći se, da će za kratko vrieme i moja kuća se zapaliti; a svim pako Mošćeničanom hvala, što se to dogodilo nije. I opet vječna Vam hvala!

Mošćenice, 7. oktobra 1890.

Adolf Justl, učitelj.

Poziv.

Častim se pozvati p. n. gg. članove na glavnu skupščinu, koja će biti dne 27. oktobra 1890. u Dubašnici u 10½ sati prije podne sa sliedećim dnevnim redom:

1. Izviešće predajednikovo.
2. Izviešće tajnikovo.
3. Izviešće blagajnikovo.
4. Izbor odbora za dojduće trogodišće.
5. Proračun za godinu 1891.
6. Ini predlozi.

Na koncu će se izždriebati medju članove, koji su platili sav godišnji prinos, 10 škara za čišćenje voćaka i rezanje loza i 10 noževa za ciepanje voćaka.

Od kotarske gospodarske zadruge

Krk, 19. septembra 1890.

Dr. Vitezić, predsjednik.

Grlenu bol kašalj, hreputavica, promuklost, nazeb, zadavica, rora, zapala ustijuh itd. mogu se u kratko vrieme izliečiti rabljenjem

NADARENIH

Prendinijevih sladkišah

(PASTIGLIE PRENDINI)

što jih gotovi Prendini, lučbar i ljekarnar u Trstu

Veoma pomažu učiteljem, propovjednikom itd. Prebdjenih kašljne noćih, navadne jutranje hreputavice i grlenih zapalah nestaje kao za čudo rabljenjem ovih sladkišah.

Opazka. Valja se paziti od varalicah, koji je ponačinjaju. Zato treba uvjek zahtjevati Prendinijeve sladkiše (Pastiglie Prendini) te gledati, da bude na omotu kutijice (škatule) moj podpis. Svaki komad tih sladkišah ima utisnuto na jednoj strani „Pastiglie", na drugoj „Prendini"

Ciena 30 nč. kutijici zajedno sa naputkom.

Prodaju se u Prendinijevoj ljekarni u Trstu (Farmarcia Prendini in Trieste) i u glavnjih ljekarnah svieta. 32—43

FILIJALKA
c. kr. priv. avstr. kreditnoga zavoda

za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vredn. papirjih na		V napoleonih za	
4-dnevni odkaz	3%	30-dnevni odkaz	2%
8- „	3½%	3-mesečni „	2½%
30- „	3½%	5- „ „	2½%

Vrednostnim papirjem, glasečim na napoleone, kateri se nahajajo v okrožju pripozna se nove borestna tarifa na temelju odpovedi od 8 oktobra, 12. oktobra in 3. novembra.

Okrožni oddel.

V vredn. papirjih 2% na vsako svoto.
V napoleonih brez obresti

Nakazuice

za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Tropavo, Reko, Zakor za Zagreb, Arad, Bozen, Gradec, Hermanstadt Inomost. Celovec, in Ljubljano— brez troškova

Kupnja in prodaja

vrednostij, diviz, kakor tudi vnovčenje kuponov 24—19 pri odbitku 1% provizije.

Predujmi.

Na jamčevne listine pogoji po dogovoru Z odprtjem kredita v Londonu ali Parizu, Berlinu ali v drugih mestih — provizija po pogodbi.

Na vrednostni obresti po pogodbi.

Uložki v pohrano.

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, zlat ali srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.

Trst, 4. oktobra 1890. 19—24

Marijaceljske želudačne kapljice

zvrstno zdravilo pri vseh boleznih za želodca.

Schutzmarke.

Neprecenljive dobrote je posebno vpliv njihov pri netvornosti, slabosti želodca, ako z grla smrdi, napenjanju, kiselem pekanju, koliki, želodčnem kataru, gorečiče trzavci pri preobilnej produkciji slin, rumenici, bljuvanju in gnjusu glavobolu, (ako je bol želodca) krč v želodcu, zabasanji, preobilnosti jedi in pijač v želodcu. Cena steklenici je z nakazom vred samo 40 nov. velika stekenica samo 70 nov. Glavni zalog ima lekarničar **Karl Brady, Kremsier, (Moravija)**

Svarilo! Pristne Marijaceljske želodčne kapljice ponarejujejo in posnemajo se mnogovrstno. V **zaznamenje pristnosti** mora biti zamotana vsaka steklenica v rdeč omot, providen z gornjo **varovstno znamko** ter mora biti na vsakem priloženem poduku za vporabo razun tega opomnjeno, da je bil isti tiskan v tiskarni g. Gasek-a i Kremericah (Kremsier). 7—13

Marijaceljske pilule proti začepljenju.

Ovo više godina sa najboljim uspiehom rabljene pilule proti **začepljenju tiela patvore se** mnogo Neka se tedaj dakle na gornju zaštitnu marku i na podpis lieharnika C. Brady, u Krem-iru. Ciena kutijici 20 kr. Zahoji za 6 kutija 1 for. Ako se novac unapred pošalje stoji jedan zaboj for. 1.20, dva zaboja for. 2.20.

Marijaceljske želodčne kapljice niso tajno sredstvo. Deli, iz katerih obstoji, oznanjeni so na vsakej steklenici priloženemu poduku za vporabo.

Prave **marijaceljske želudačne kapljice** i marijaceljske pilule proti začepljenju dobivaju se prave u:

V Trstu u Lekarnah: dr. Vittorio Serravallo al Redentore (glavno skladišče); pl. Leitenburg All' Ercole trionfante; de Leitenburg Eduard, alla Salute; A. Praxmayer ai due Mori; Prendini Pietro, alla fontana imp-riale; Benedetto Saraval All' amazone Triofante; Antonio Suttina, Batt. al Camello; Benedette Vlah-Minussi, dvorska lieharna; Biazoletto, all' orso nero. — U Sežani u lekarni: Filipa Ritschela, kao što i u svih ostalih lekarnah.

BRNSKE

suknene ostanke za jesen i zimu

razšilja proti gotovom ili pouzečem ux ciene osobito nizke, i to samo dobre kakvoće:

3.10	mt. sukno za odjelo		for.	4.80
3.10	„ „ „	bolje	„	6.80
3.10	„ „ „	fino	„	10.50
3.10	„ „ „	vrlo fino	„	16.50
3.10	„ „ „	kaputa	„	3.60
2.10	„ „ „	fino f. 12—16.—		
2.10	„ loden	f. 3.40 do „		4.20
2.10	„ „	fini f. 5.40 do „		6.—

TVORNIČKO SKLADIŠČE SUKNA

F. Fissser u Brno

DOMINIKANERPLATZ 8.

Uzorci bezplatno i franko. Ako neugadja naručeno prima se natrag. 6—20

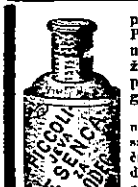

pripravljena od lekarja g. PICCOLI-ja v Ljubljani, je uplivno zdravilo, ki krepča želodec, mehča, čisti, odpravlja zlato žilo in odganja gliste.

Sestavljena je iz zdravilnih, v rastlinstvo spadajočih snovij ter ni nikako drastično učinkujoče, marveč lahko, delovanje organov urejajoče zdravilo, kateru organizmu kar nič ne škoduje, če se prav delj časa rabi. 3—15

Esence za želodec pošilja izdelovatelj proti poštnemu povzetju v škaljah po 12 steklenič za gld. 1.36; po 24 za gld. 2.60 po 36 za gl. 3.84; po 44 za gl. 4.25; po 55 za gl. 5.26; po 110 za gld. 10.30; po 550 za 50 kr. — V steklenicah po 12 kr. prodaja se skoro v vseh tu- in inozemskih lkarnah.

Oglas.

Daje se ovim do znanja svim, koje može zanimati, da imade u c. kr. voćnjaku u Pazinu na prodaju voćnih stabalca i to:

2284	cieplјenih	jabuka,
833	„	krušaka,
2243	„	črešanja,
962	„	praskava,
500	pitomih	liešnjaka,
157		višnja,
613		murava,
385		cibora.
220		armelina.

Sva ova stabalca jesu cieplјena, 4 do 5 godina stara, a stoji za kmeta 10 nvč., a za bogatije posjednike 20 nvč. svako stablo.

Pazin, 4. oktobra 1890.

Ces. kr. šumsko povjerenstvo.

2—1 **Fr. Dolenc** v. r.

Najboljša najmodernij

BRNSKA SUKNA ZA ODJELA

z odrezkih od 3.10 metra za podjetno odjelo po gl. 6.—, 8.—, 10.—, 12.—, 14.—, 16.— i više.

Sukna za zimsko i prevrljivo kaputo

z odrezkih od 3.10 metra za cieli simski ili prevrljivi kaput po gl. 6.—, 8.—, 10.—, 12.—, 14.—, 16.— i više.

Sukna za podstavu

prevrške kaputa i mantelete u odrezih | prevrških i slamnih kaputa u metar po gl. 1.—, 1.20, 1.40 i više.

Sukna za lodena

od pet metra po gl. 5.—, 6.—, 8.— i više. | Najbolja sukna za najfinije ženske obleke i fantazijske kapute u metar po gl. 1.—, 1.20, 1.40 i više.

Najbolje sukno za najfinje ženske obleke i fantazijske kapute u metar po gl. 1.—, 1.20, 1.40 i više.

Nadalje sukna za najfinje ženske obleke i fantazijske kapute u metar po gl. 1.—, 1.20, 1.40 i više.

Kinč za cijan ostalo odjelo, cini i bojadisani tiski nudi

Tvorničko skladište finog sukna

Vincenz Novak, Brünn

Kraunstrasse 13.

Razšilja proti gotovom ili pouzećem, — Ako se novac unapred pošalje, dobija se pošiljka franko. — Ako nečeno urgodi, prima se natrag.

Uzorci besplatno i franko.

0—15

Parobrodarska vožnja

M. Šverljuga i drug — Rieka.

Zimski vozni red

valjan od 16. septembra t. god. do neve odredbe

(dopustili vrieme.)

Pruga Rieka - Pula i natrag.

Odlazak iz Rieke
u 6½ sati u jutro.

Ponedeljak za Opatiju, Lovran, Mošćenice, Berseč, Cres i Pulu.
Sreda za Opatiju, Lovran, Mošćenice, Berseč, Rabac i Pulu.
Petak za Opatiju, Lovran, Mošćenice, Berseč, Cres i Pulu.

Odlazak iz Pule
u 6½ sati u jutro.

Utorak za Cres, Berseč, Mošćenice, Lovran, Opatiju i Rieku.
Četvrtak za Rabac, Berseč, Mošćenice, Lovran, Opatiju i Rieku.
Subota za Cres, Berseč, Mošćenice, Lovran, Opatiju i Rieku.

Pruga Rieka-Krk i natrag.

Odlazak iz Rieke
nedelja, utorak i petak.

Odlazak iz	u	Dolazak u	u
Rieke	10. jutro	Omišalj	11.—jutro
Omišlja	11.10 „	Malinsku	12.05 „
Malinske	12.15 p	Krk	1.45 pp
Krka	2.05 pp.	Šmerag	2.50 „
Šmerga	3.— „	Krk	3.45 „

Odlazak iz Krka
ponedeljak, sreda i subota.

Odlazak iz	u	Dolazak u	u
Krka	7.—jutro	Šmerag	7.45jutro
Šmerga	7.55 „	Malinsku	9.35 „
Malinske	9.35 „	Omišalj	10.40 „
Omišlja	10.45 „	Rieku	11.45 „

Pruga Ika-Opatija-Rieka i natrag

valja od 1. oktobra t. g.

Odlazak iz Ike
Svaki dan u 7 sati u jutro za Lovran, Opatiju, Volosko i Rieku.

Odlazak iz Opatije.
Svaki dan o podne ravno za Rieku.

Odlazak iz Opatije.
Svaki dan u 5 sati po podne za Rieku.

Odlazak iz Rieke
Svaki dan u 10 sati u jutro za Opatiju, tičuć Volosko.

Odlazak iz Rieke
Svaki dan u 2 sata popodne za Volosko, Opatiju, Iku i Lovran.

Odlazak iz Rieke
Svaki dan (osim blagdana) u 3½ sata po podne ravno za Opatiju.

Za krcanje robe treba se oglasiti kapetanu parobroda.

RIEKA, septembra 1890.

3—3 RAVNATELJSTVO.

Dunajske razstavne Srečke à 1 gl. Malo jih je še

II srečk 10 gld.
6 srečk 5 gld. 50 kr.

Glavni dobitek **50.000** gold. a. vr.

Zrebanje že 30. oktobra tega leta

Srečke po 1 gld.

Srečke à 1 gld. dobivajo se v Trstu pri: Giuseppe Bolaffio, Alessandro Levi, Enrico Schiffmann, Ign. Neumann, Marco in Nigris.

4—9—6

Izdavatelj i odgovorni urednik M. Mandić. „Tiskara Dolenc.

Broj 42. U Trstu 16. oktobra 1890. Godina XXI.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Pripostana se pisma tiskaju po 5 nč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju operovanja iz pogodbe sa upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“ Ime, prezime i najbližu pošu valja točno označiti.

Komu list nedođje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka [illegible] arka.

Dopisi se nevraćaju [illegible] netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 3 for., za veljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2 , 1 za po' godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nala[illegible] se u Via Carintia br. 25

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari“. Nar. Pos.

Konstituiranje občinskoga zastupstva u Pazinu.

U zadnjem broju donieli smo brzojavnu viest, da je novoizabrano zastupstvo občine Pazin u prvoj svojoj sjednici izabralo načelnikom one občine jednoglasno podpredsjednika zemaljskoga sabora i odvjetnika u Pazinu gosp. dra. Antuna Dukića. Na drugom mjestu donašamo izvješće o sjednici, a ovdje želimo iztaknuti njekoje glavne momente o važnosti ovoga čina.

U moralnih okolnostih i kod uredovno i zakonito vladajućih odnošaja izbor jednog načelnika bilo kako važna mjesta ili občine neima ništa osobita na sebi nit se itko zbog toga ugrije il razhladi. I kod nas mienjaju se često u raznih občinah načelnici, što se obično u glasilih stranke bez komentara javnosti priobći u toliko, da saznadu zato oni, koje bi to zanimati moglo.

U našoj najnovijoj povjesti učinili smo dva puta od toga pravila iznimku. Kad no bijaše izabran gosp. Fran Flego pred tri godine načelnikom u do tada otudjenoj nam občini Buzet, zabavismo se podulje u ovom listu tim dogodjajem, il bolje rekuć, tim sjajnim uspjehom hrvatske stranke u Istri. Nakon trogodišnje njegove uprave možemo otvoreno kazati, da naše tadanje veselje nebijaše bezrazložno, da se naše tada izražene želje i nade liepo izpuniše. Hrvatsko občinsko zastupstvo u Buzetu, komu je na čelu naš čestiti Flego, nije tvorilo čudesa, al njegova uprava je danas takova, da ju pohvališe iste c. kr. političke oblasti, koje nam nisu inače vazda prijazne.

Sličan dogodjaj obavio se prošloga četvrtka u gradu Pazinu. Ogromnom većinom občinara izabrano hrvatsko zastupstvo sastalo se nakon sretno svladanih talijanaških spletaka, da si izabere glavu, koja će kroz tri buduće godine upravljati sudbinom jedne od najvažnijih občina Istre. Složno izabrano zastupstvo izabralo je složno dne 9. t. m. občinskim načelnikom muža, kojeg nam je prošlost i njegovo javno djelovanje porokom, da je občina u izvrstnih rukuh, te da naše čestito zastupstvo nije moglo svoju občinu povjeriti vriednijemu suobčinaru nego li je g. dr. Dukić. Opravdano je dakle naše veselje što je zasjeo na važnu načelničku stolicu u sreu naše pokrajine odličan Hrvat, koji je podpunoma dorasao toj časti i bremenu i koji će znati svojim razborom, odlučnošću i uztrajnošću opravdati sve naše krasne nade, koje u njega u ime naroda postavljamo.

Naši narodni protivnici moći će i nadalje spletkariti u onoj občini, al evo njim tvrde vjere, da njim spletke lje uspjeti neće.

Sviestno občinsko zastupstvo sa svojim dičnim načelnikom poći će zakonom i probitci občine propisanim putem neobazirući se lievo ni desno, nepazeć da li ih protivnici naroda i občine hvale il grde.

Čestitajuć prijatelju na tolikom odlikovanju čestitamo ujedno i hrvatskomu zastupstvu i svemu puku prostrane občine Pazin želeći živo, da bi u ljubavi i slogi riešili onu zadaću, koju njim je narod onako sjajno i svečano izručio.

Sastanak zastupnika u Ljubljani.

(Dalj.)

Zatim je izviestio dr. Ferjančić takodjer o drugoj točki programa: o pravu sudju i političkoj upravi. Oglasile su se pritužbe iz svijuh slovenskih krajeva, neizuzev ni samu Kranjsku, gdje je ipak nekako bolje, akoprem i u njoj mnogo toga treba. Slovenski zastupnici Štajerske naglasili su, da unatoč dosadanjem nastojanju nije se došlo sa slovenskim uredovanjem dalje, nego, da se slovenski podnesci primaju i djelomice riešavaju slovenski. Nadalje spomenulo se i to, da se tolikom mukom pribavljene slovenske tiskanice prave sada u ormarima. Po tome pako, tko bude zasio na izpražnjeno mjesto kotarskoga sudišta u Celju, prosuditi će se, da li vlada u istinu namjerava izpuniti želje Slovenaca, ako na to mjesto postavi predsjednika, koji ne bude mario slovenštine i zapostavljao slovenski jezik kod sudova. Iz Koruške javlja se, da se je nakon velikih napora izposlovalo pomnoženje prislušnika (u 5 mjesta) koji bi sasvim dobro poznavali slovenski jezik, da se time doskoči najvećoj neprilici, da ne bude ustine potrebno uredovati kod suda preko tumača, koji su omraženi narodu. Intenciji sudbene uprave odgovorilo se medjutim tako, da imenovani prislušnici nisu svi znali sasvim slovenski, a one, koji su znali, odpravilo se polagano iz Koruške. Tamo još u obće neima govora o nikakvom začetku slovenskoga uredovanja. — Glede Koruške i Štajerske stigle su tužbe proti političkim organom, koji ugajstavaju sve narodnje težnje. — Govorili su i zastupnici iz Istre u istom smislu, a zastupnici iz Gorice i Trsta udarili su iste jadikovke. U obće naglasilo se: Da se je prije par godina u pravosudju vidjelo liep početak, nu u zadnjih godinah je stvar silno nazadovala, te o slovenskom uredovanju, u pravosudju i političnoj upravi, osim Kranjske, nemože biti govora. (To je žalostna ilustracija dobe grofa Schönborna!) Na to se je prihvatila sliedeća rezolucija:

„Iz članka XIX. temeljnih zakona dana 21. decembra 1867. br. 142 državnoga zakonika ima se pravo zahtjevati, da uredi svake vrsti slovenskomu narodu u slovenskih pokrajinah izključivo slovenski posluju i u to ime zahtjeva se: *a*) da vlada imenuje za urede u slovenskih pokrajinah takove činovnike, koji su podpunoma vješti i u govoru i u pismu slovenštini koje znanje imadu dokazati pred radovnom komisijom višega sudišta ili namjestničtva; *b*) da vlada sama bdije nad time da se oblasti u poslovanju sa slovenskim pučanstvom u istinu služe slovenštinom. Upravo tako zahtjeva se glede uredovanja hrvatskog jezika u Istri.

Radi pospješenja i olakšanja toga zahtjeva se, da se napravi odjel štajerskoga namjestničtva za dolnju Štajersku po uzoru onoga za južnu Tirolsku; da stvori u Ljubljani više pokrajinsko sudište za slovenske i istarske krajeve: da se stvori u Ljubljani pravna akademija sa svimi pravi sveučilištnih fakulteta sa podpunim paritetom slovenskoga i hrvatskoga naučnoga jezika“.

O trećoj točki o slovenskom školstvu izvjestio je g. zastupnik Klun. U svih pokrajinah, osim Kranjske, konštatovalo se velike nedostatke, koji su većinom poznati iz raznih razprava pred carevinskim viećem i pokrajinskih saborih. Navadjale su se neke upravo drastične ilustracije naših školskih odnošaja. U Pulju na novo osnovanoj višoj gimnaziji s njemačkim naukovnim jezikom neima mjesta niti za neobligatnu obuku iz hrvatskog jezika. Koruški zastupnici govorili su, da u njih nebude mira dotle, dok vlada neuvede slovenske škole. Kakve zaprieke se stavljaju slovenskim školam vidi se iz sliedećeg: Ako občina moli za slovensku školu, zahtieva se, da za nju moli i kotarsko školsko vieće, a osim toga i roditelji djece, te onda istom odlučuje pokrajinski odbor . . . Kako pak odlučuje odbor, to je poznato! Zastupnici iz Gorice tužili se, da je ravnatelj gimnazije veliki Niemac, koji nepozna niti slovenski, a kamo li hrvatski. O toli potrebnih slovenskih paralelkah se je već odavna zaštitilo. U Štajerskoj još uviek vriedi zloglasni germanizatorni ukus, te su tekar nekoje revnije občine polučile nešto malo na tome polju. Na to bi učinjena sliedeća rezolucija:

S obzira na isti članak temeljnih zakona ima se zahtievati glede školstva sliedeće: *a*) da pučka škola namienjena odgoju slovenske, odnosno istarsko-hrvatske omladine bude svuda na podlozi vjerskoga izpovjedanja, te izključivo naučnim materinskim jezikom, da se za nju pridobije potrebno učiteljsko osoblje sa primjernom vriednošću dotičnih zavoda, te da se školsko zemaljsko nadzorničtvo, kao i pokrajno

izručа samo onim nadzornikom, koji su podpunoma vješti slovenskom ili pak hrvatskom jeziku.

Isto tako valja glede obrtnih škola, koje neka vlada i nadalje ustrojava, a u prvom reda neka upodpuni obrtnu školu u Ljubljani, obrtnu pako školu u Trstu neka tako preustroji, da se bude nekoliko predmeta podučavalo i slovenskim jezikom; *b*) da se na novo oživotvori gimnazija u Kranju te upodpuni sa višom gimnazijom i da se načine slovenske uzporednice, kao što su na gimnaziji u Mariboru, takodjer i na gimnazijah u Celju, Gorici i Trstu, za hrvatsku pako omladinu neka se i opet otvori gimnazija u Pazinu sa hrvatskim naučnim jezikom.

Vodstvo i nadzorničtvo za hrvatsku i slovensku omladinu srednjih škola ili paralelka neka se izruči takovim ravnateljem, zemaljskim školskim nadzornikom, koji su vješti slovenskom ili hrvatskom jeziku u rieči i pismu: *c*) Zemaljski školski savjet u Gracu i Celovcu neka se razdieli u dva odiela u slovenski i njemački; *d*) pravo absolviranih djaka srednjih škola iz Dalmacije i Istre, da mogu polaziti sveučilište u Zagrebu, neka se protegne i na mladiće iz Trsta, Gorice, Kranjske, Štajerske i Koruške". (Konac sliedi).

DOPISI.

Iz Boljuna početkom oktobra. (Konac). Nu mi mislimo s našimi jadi pri koncu. Gdje ne vriedi laskava rieč, nagovaranje, moljakanje, pozivajuć se na spise smiešne il nezakonite itd. izmisle drugi način, nebi li možda tako koga ulovili ili uplašili. U svojoj strasti izdavaju nekoji uredi, a medju timi i naš oprtaljski, takove spise službene, koji će oprtaljskom arhivu na čast biti. Radi toga naime što neće Hrvat Petar il Pavao, da dopisuje s njim u talijanskom jeziku, bilo što dotični taj jezik ne pozna ili neće da u tom jeziku dopisuje, pošto mu zakon dozvoljava, da se služi i svojim jezikom napada taj ured takovog čovjeka tako nepristojnim načinom, krsteć ga bezobraznikom, čovjekom kojemu manjkaju najelementarnija načela naobrazbe, načinom, koji se nikako nepristoji jednomu občinskomu glavarstvu.

Pitamo opet ovim putem: jeli liepo i dično po občinsko glavarstvo, izdavati onako uvriedljive spise pune toli neuljudnih izraza ili je drzovitost služiti se svojim materinskim jezikom u občini gdje devet diela govori hrvatski, a jedva deseti dio nešto po talijanski natucati znade? Nek sudi nepristran čitatelj, koj ima pošteno sree i zdrave moždjane!

Neznači li to prkositi pučkoj stranci, neznači li to izazivati kmetove, koji će prije ili kašnje i tu občinu iztrgnuti iz protivničkih ruku? Ako bi oni onda vračali „žilo za ognjilo" što bi na to naši protivnici? Zgražali bi se na takovom postupku, uzvitali bi u svojih glasilih strašnu buru, digli bi nebo i zemlju proti nam. —

Stavimo, da bi se dogodio takav slu-

pozvala Vas opet na izborni čin i onda Vi podlegoste. Popustljivost i mlakost Vaša je tomu kriva. Izabrali ste si muževe kojim ste izručili Vaše povjerenje; izabrali ste si glavara muža, kojeg sto držali svi za najvriednijeg i nepristranog občinara, koj u svojoj službi neće činiti razlike izmedju Hrvata i Talijana.

Jeste li pogodili u izboru tog muža i njegovih pristaša? Ne; jer za najveću Vašu sretinju, za Vaš materinsk jezik, koj ste od Vaših starijih baštinih, neće niti da znade, Vaš jezik, kojim svi vi, koji stanujete izvan Oprtlja, vazda govorite, nije priznat na občinskom glavarstvu. Ako hoćete obćiti sa Vašim glavarom, prisiljeni ste na Vašu škodu zaniekati Vaš materinski hrvatski jezik. Što Vam treba dakle učiniti? Nije drugo nego pripravljati se odmah na izbornu borbu i onda osrjetlati si lice, kao Vaši susjedi u Motovunu, kao hrabri Buzečani i kršni Pazinčani, izabrati si za svoje poglavare i zastupnike ljude Vaše krvi, Vašeg roda i jezika, a to sve možete jer „čovjek stalnom voljom brda valja i na ravnom opet nova diže".

—

Iz Berma, 12. oktobra 1890. (Hrvatska pučka škola.) Isvolite, veleučeni gospodine uredniče, ova dva tri riedka, koju Vam šalje seljačka ruka, uvrstiti u našu miljenicu, u dičnu „Našu Slogu".

Nam Berancem osvanu oraj dan, koji već davno zajedno radošću očekivasmo izpuni bo nam se najvrućа želja, koja već ljeta i ljeta gojismo u svojih srcih; otvori se naime svetčano u našem gradiću hrvatska pučka škola. Dobro znajući, da je sav naš trud i napor uzaludan bez blagoslova božjega, stoga navjesti nam 28. pr. mj. naš prevriedni i obće ljubljeni gospodin župnik Josip Grašić, da će biti danas, prije nego li započme nauka, svetčana služba božja, sv. misa, na koju pozove roditelje i djecu, neka se s njim mole gospodinu Bogu, e da bi blagoizvolio obilati svoj blagoslov izliti na učitelja i učenike, da bi mogli mnogo koristna i potrebna za život naučiti. Puk se veselo odazove pozivu svoga pastira, te dodje i iz udaljenih sela naše župe na sv. misu, kojoj prisustvova i sl. c. kr. kotarska školska oblast. Iza službe božje, pretumači se puku korist nauke, potiećе istoga, da se okoristi školom. I zbilja, ove rieči padoše na dobru zemlju, i urodiše baš liepo, jer odmah se upisalo u školu 62 djece, i to 37 muške te 25 ženske, a da će mnogi još ćete doći, znamo za stalno, jer baš ove dane ima kmet pune ruke posla, a obaviv isti, sigurno će i ostali poslati djecu u školu, za kojom toli težiše. Tako eto sunašce pouke i nam posijalo, i 2. oktobra bit će zlatnimi slovi upisan u kroniku naše župe, uviek znamenit je taj; svendilj sjećat ćemo se ga najvećom radosti i zahvalnosti, dobro znajuć, koliko muke i truda nas je stalo, da zadobijemo školu, za koju i mi porez plaćamo; i koliko neprilika smo imali od strane naših protivnika domaćih — (i to onih, koji su najprvi pozvani bili, da skrbe za duševnu i tjelesnu dobrobit naroda) — i tudjih,

Pogled po svietu.

Trst, dne 15. oktobra 1890.

Austro-Ugarska: Javljaju iz Beča, da se je izgled na promjenu sustava u vladi znatno potamnio razdorom medju Niemci, koji se je u pravom svietlu pokazao kod doljnjo-austrijskih izbora. Neprijateljstvo medju njemačkimi liberalci i antisemiti, da je veće, nego li njihova zajednička mržnja na Slavene. Danas nemože još nitko reći, neće li biti poraz liberalaca kod izbora u doljujo-austrijski sabor početak razsula ustavovjerne stranke i meteža u njemačkom taboru. Oni, koji su se do sada veselili razduru medju Staro- i Mladočesi, imaju sada priliku, da ogledaju vlastitu svoju ranu.

Njemačka: „Germania" priobćuje pastirski list pruskih biskupa glede socijalnog pitanja. U pastirskom listu kaže se, da papa svim pravom nazivlje težkim i vrlo važnim socijalno pitanje. Ono je u svojem razvitku tako jako i opasno, da se u širokih krugovih dvoji o mirnom njegovom riešenju. Ovakova stanovišta nesmiju biskupi zauzeti. Zla navada dade se izliečiti, pa se ove božanske istine valja i sada držati. Socijalno je pitanje prije svega narodnoga gospodarstva i javnoga prava. Kod njegova riešenja učestvuje državno zakonodavstvo, politika i državna uprava. Naravne sile za liečenje socijalnoga pitanja, da moraju biti poduprte nadnaravnimi. Država i crkva da moraju u uporabi svojih pomagala složno sudjelovati. Ovo da valja o svih stvarih, a najviše o socijalnom pitanju.

Crnagora: Car ruski kupio je veliki parobrod „Jaroslav" za 300.000 rubalja te ga je poklonio crnogorskomu knjezu. Parobrod je spretan i za ratne svrhe, očekuje se što skorije u Baru, gdje će se knezu predati. Do daljnje odredbe ostaju na ladji ruski častnici i mornari.

Srbija: Po nekom beogradskom izvještaju „Pol. Corr." imalo bi zadnje zasjedanje srbske skupšćine, koja će se sastati dne 1. novembra, trajati dulje nego do sada, jer će se izim viećanja o budgetu obaviti još čitava povorka zakonskih predloga. Ti su zakoni sliedeći: zakon o odgovornosti ministra, zakon o skupšćinah i druztvih, zakon o štampi, zakon o amortizaciji, onda daljnji zakon, koji se odnosi na razstavu financijalne administracije, specijalno pobiranje poreza političke

Žr. Ma kuda se ti Jurino klatiš kako i prez glavi?

Jur. Iščem škrivana ki bi mi neč za puljskog oslića načaral.

Žr. A Bog te vidi, sad ti buš lepa prigoda; kad bude pasal va Poreč, u Tinjanu je jedan par finih tikav za taj posal; ovi te ti u maka tu ljubav storit, jer bi reć da jim ta trgovina najbolje gre.

Jur. A perzbio pravo deš, ter tamo i šuplike za broke delaju i drugi rukorši, ma znaš da jim se fest pomućniu.

Žr. Ča neće od onakovih glav!

Različite viesti.

Imenovanje u sudstvu. Ministar pravosudja imenovao je kotarskoga suca u Tolminu g. Codrig-a, savjetnikom kod tribunala u Trebinju. G. Mavro naslovnoga tajnika savjetničkim tajnikom u Trstu.

Imenovanje u učiteljstvu. Iz Buzeta javljaju nam, da je ces. kr. zemaljsko školsko vieće imenovalo učiteljem na novoustrojenoj hrvatskoj pučkoj školi g. Berma Bekara, dosadašnjega učitelja u Lanišću. Čestitamo Buzećanom, osobito njihovoj djećici, što će dobiti u osobi g. Bekara veoma vrstna učitelja.

Istarski sabor (otvorenje, I. sjednica). Dne 14. t. mj. sastalo se u dvorani sv. Franu u Poreču nakon svečane službe božje 19 zastupnika, medju kojimi bijaše parečko-puljski biskup presv. g. dr. J. Flapp. Zemaljski kapetan i saborski predsjednik g. dr. Mate Campitelli zauzev predsjedničku stolicu, pročita govor, kojim pozdravlja zemaljsko zastupstvo, od kojeg očekuje, da će svoje najbolje sile uložiti na korist „ljubljene naše Istre". Izmedju važnijih posalah, s kojimi će se baviti zemaljsko zastupstvo, da je pitanje o gradnji željeznice izmedju Trsta i Poreča. Spomenu „nesreću", koja je stigla zemaljsku blagajnu tim, što je zemaljski blagajnik pronevjerio 62.000 for., čega da neće u ostalom pokrajina očutiti (!?). Na koncu pozove zastupnike, da uzklikuu Njegovomu Veličanstvu „evviva", čemu se je većina sa „evviva", a manjina sa „živio" odazvala. Zatim predstavi zastupstvu vladina zastupnika kot. poglavara g. Elluschega. Pozove novoizabrane zastupnike gg. Mandića i Marinona, da polože obećanje, na što je prvi sa „obećajem", a drugi sa „prometto" odgovorio. Poslije toga bijaše obavljen izbor dvojice tajnika i šestorice revizora. Tajnici bijahu izabrana gospoda: dr. Lius i dr. Vergottini; revizori gospoda Babuder, Becich, Gambini, Marinoni, Stanich i Tamaro. Glasovalo je 14 zastupnika za predložene, kojih imena bijahu razdieljena na litografiranih listićih, a petorica predala je biele listiće ili nije glasovala. Napokon zaključi predsjednik sjednicu urekav buduću za četvrtak o podne sa sliedećim dnevnim redom: *a*) priobćenja, *b*) izbor odbora, *c*) izviešće junte o novih izborih.

Iz istarskoga sabora. Zemaljski odbor predlaže posebnim izviešćem zemaljskom saboru obzirom na netom obavljene

ima vršiti občina i odgovornost, koja pada na zastupstvo. Obećaje biti svim pravedan bez razlike narodnosti i zauzeti se svojski za duševni napredak našega pučanstva. Pozdravlja indi prisutnoga vladinoga zastupnika, c. kr. kotarskoga kapetana gosp. Ivana Simziga, moleć ga za izdašnu podporu sa strane vlade.

Na svršetku svojega govora načelnik sjetio se je i onoga, za kojega liju milijuni vjernih srdaca te pozove zastupstvo, da poviče na mnogo ljeta Njegovomu Veličanstvu Franji Josipu I. Zastupstvo se odazove sa živahnim trokratnim živio-klicem.

Iza toga bude novi načelnik zavjeren od c. kr. kotarskoga kapetana, a ovaj posljednji pozdravio je onda novoga načelnika, iztaknuo njegove vrline izraziv nadu, da će občina pod novom upravom bez dvojbe napredovati. Obećaje, da će ces. kr. vlada podupirati pravedne želje zastupstva i načelnika.

Nakon toga prešlo se na izbor občinskoga odbora ili deputacije. Zastupstvo odluči, da se bira 9 članova u občinski odbor. Glasovalo se pismeno. Prvim savjetnikom izabran je g. A. Bertoša, drugim Ivan Punić, trećim A. Lovrić, a u odbor izabrani su osim ovih još gg. Ivan Ivić, Stjepan Načinović, Ivan Brajković, Ivan Nep. Lukež, Velan i Opatić. Pošto su ovi položili svečano obećanje, sastavljen je i podpisan od svih zastupnika zapisnik ove sjednice, a ova zaključena oko 11½ sati prije podne.

Ovim činom dobila je mjestna občina Pazin novoga načelnika, koji će znati u suglasju sa zastupstvom njom upravljati i štogod koristna za nju uraditi.

Čim je proglašen izbor novoga načelnika u sjednici, mužari počeli vani gruvati. Oko 1 sat po podne sakupili se novo izabrani zastupnici sa svojim načelnikom i mnogo župana kod skupnoga objeda. Ovdje kod veseloga stola nazdravljalo se novomu načelniku, a ovaj nazdravio je zastupstvu, svećenikom i županom. Tečajem objeda opet pucalo se iz mužara. Objed trajao je do 4 sata, a onda svaki se podao svojoj kući. U sumrak iste večeri zasjajali vrhunci pazinačine raznolikimi bojami, palili se kriesovi i ognji na uspomenu ovoga znamenitoga dana, koji je od velike znamenitosti po občinu Pazin i po cieli naš narodni pokret u Istri.

Dalmatinski namjestnik. Njemačke novine javljaju, da je dalmatinskim namjestnikom imenovan podmaršal David. On je rodom Niemac iz Praga, sada su mu 53 godine, a vojničku službu obavljao je u Sarajevu. Dali će njegovo imenovanje Dalmatince razveseliti o tom jako dvojimo. Svakako on će si težku zadaću izabrati ako misli protunarodnu politiku u Dalmaciji voditi, jer je hrvatska sviest ondje tako razbudjena, da ju nijedna sila neće već ugušiti.

Dvadesetpetgodišnjica hrvatskoga kazališnoga umjetnika. Iz Zagreba primismo poziv k dvadesetpetgodišnjici kazališnog predstavljača i umjetnika g. Šandora Sajevića, koju slavi danas dne 16. oktobra o. g. u hramu hrvatske nam Thalije u Zagrebu. Prikazivati će se „Graničari“, pučka igluma u 3 čina od J. Freudenreicha, a poslje svečane predstave biti će sjajan komerz.

Biskup Strosmajer Poljakom. Biskup Štrosmajer upravio je lavovskim Poljakom, koji su mu povodom biskupske 40-godišnjice poslali adresu, sliedeći odgovor: „Vrlo poštovana gospoda! Od srdca Vam hvalim za prijaznu uspomenu, koju ste mi povodom moga jubileja priposlali. Ja sam bio u svako doba te sam i danas još žarki prijatelj i štovatelj naše poljačke braće, koju smatram najvrstnijim, najzaslužnijim i najslavnijim članom velike slavenske obitelji. S toga me je Vaš po ' v iz Poljske iskreno i vanredno obradovao. Viteški i slavni narod poljski goji mnogo ideala i želja, koje su danas neizpunjene, no veliki i uvjek milosrdni Bog gleda milostivo nanj te će izpuniti njegove svete želje. Ja sa svoje strane šaljem Vam iz dna srdca svoga sa svojim biskupskim blagoslovom i želju, da se to čim prije sbude. Budo to prije ili kašnje, dogodit se mora sigurno, jer narod, koji, kao poljački toli ozdano stoji na križ, taj simbol mučeništva i žrtavā, mora jednom da poluči i svoju veliku budućnost. Velika ideja slavenske solidarnosti i bratinske uzajemnosti pospješiti će, da čim prije dodje taj čas, napunjujući naše duše veleštovanjem za ideale praveg kršćanstva, za božje pravo i sjećajući nas velike istine: „Što nećes, da se tebi čini itd.“ Stupajmo neumorno na taj stazi bratinske ljubavi napred i kličuć „Hosaua!“, budimo uvjereni; da nas Bog neće napustiti“.

Bolesti radi nestašica vode. Iz Kastavštine pišu nam, da su se tamo pojavile razne bolesti, od kojih je bez dvojbe njekojim uzrok nestašica vode, na kojoj trpi silno ova Kastavština. Tako imade više slučajeva tifa, škarlatine i difteritis. Što se tiče tifa, to se može bez sumnje uztvrditi, da se je pojavio usljed nestašice vode il radi slabe vode, koju narod uživati mora.

Pišu nam iz Lipe. Dok žalimo najiskrenije odlazak bivšeg našeg učitelja g. Ernesta Jelušića, koji nam je toli brižljivo našu djecu uzgajao, radujemo se sa braćom Pazinci, koji će u njemu naći čovjeka kakovih našemu tužnomu narodu najviše danas treba. Ime g. Jelušića ostavilo je kod nas liepu uspomenu. S toga kroz dičnu „Našu Slogu“ najtoplije mu na truda i riedkoj požrtvovnosti zahvaljujemo.

Skup rodoljuba.

Studena voda za ugrijane talijanske glave. Ovih dana priredili su u Fiorenci talijanski zastupnici i senatori ministru predsjedniku na čast svečani banket. Tom zgodom izrekao je ministar politički govor, o kojem se je već davno unapried mnogo natucalo. Ministar Crispi govorio je zbilja a u svom govoru odsudio je irredentizam kao najveću pogibelj za Italiju te je izjavio, da će se odlučno boriti proti njemu. Irredentizam je doveo Italiju do osamljenja, iz kojeg će se samo moći osloboditi ako se priključi k carskim vlastima. Crispi je nadalje rekao: Mi imamo najveće interese u tom, da se uzdrži moćna Austro-Ugarska, koja nam ima pružiti obranu proti ruskoj poplavi. Da ueima Austro-Ugarske, morala bi se stvoriti. Irredentizam samo podupire igru vatikana koji radi o razrušenju trojnog saveza; nadalje bi irredentizam morao imati za posliedicu pad dinastije, koja je najmoćniji uvjet jedinstva i veličine Italije. Radikalci idu za republikom, ali republika bi bila konac Italije. Svi Talijani moraju braniti Italiju od ovih smušenjaka t. j. od irredentovaca. Hoće li si zatući u glavu naši irredentići ovu lekciju talijanskoga ministra il će i nadalje rovati proti Austriji? Mi sudimo da će biti ovo posliednje premda će valjda izjava ministra dielovati na njihove ugrijane glave kano i studena voda na upaljene moždjane.

Uspjesi trojnoga saveza u Italiji. Poznato je, da austrijanska vlada skropulozno nastoji, da izvrši sve uvjete, koje je preuzela usljed saveza napram Njemačkoj i Italiji. To se pokazalo osobito prigodom sklapanja trgovačkog ugovora izmedju Austro-Ugarske i Italije. Onom prilikom izticale su slavenske novine na našem jugu, kako su žrtvovani bitni gospodarstveni interesi na jugu. osobito u Istri, hrvatskom primorju i Dalmaciji Italiji samo da se dodje do ugovora i da se s kraljevinom u miru živi. A kako se Talijani u kraljevini odužuju Austro-Ugarskoj za te žrtve, kazuje nam sliedeći brzojav od dne 5. t. m. iz Rima: „Kadno se je u subotu povodom imendana austrijskog vladara, u prisutnosti poklisara, obdržavala služba božja, prilieplili su irredentisti na svih crkvenih stupovih tajno plakate s irredentističnim simbolom: dvoglavi austrijski orao proboden od talijanskog mača. Kadno su ljudi izlazili iz crkve, sipalo se sa krovova susjednih kuća na stotinu cedulja s nadpisom: „Viva Trento e Trieste! Abbasso l' Austria!“ Krivci umaknuše na dobu“.

Talijanske novine Istre, Trsta i Gorice šute o tom kako zid.

Iz Cresa pišu nam 12. t. m. Vaših dopisnika slutnje glede imenovanja ravnajućega učitelja naše pučke škole obistinile se žalibože. Ništa nisu pomogle molbe vriednih naših domaćih učitelja, ništa njim nisu pomogle njihove krasne školske svjedočbe i one o njihovom mnogogodišnjem djelovanju u ovom političkom kotaru — sve to njim nije moglo pomoći jer su bili odlučujući krugovi već unapried odlučili, da treba imenovati odlučnoga i vatrenoga Talijana makar bio stoputa tudjinac. Pobjedila je ona klika, koja vlada danas našom pokrajinom i našimi gradići i kojoj idu na ruku i njekoji politički činovnici. Izabran je naime ravnajućim, učiteljem naše škole tudjinac, Tirolac, pomoćni učitelj u Trentu, g. Macedonio Zucalli. Sudeć po službi, koju je taj gospodin do sada obnašao, mora biti prave mlad i neizkusan bar za naše odnošaje. Domaći učitelji, koji nemerno rade kroz dega desetletja na polju pučkoga školstva na naših otocih, moću si ostrsati nos, jer premda po odgoju ili po jeziku Talijani nebijahu našim vladajućim krugovom dosta odrešiti Talijani. Tudjinac, koji nije nikad ništa pretrpio za ovaj nevoljni narod, koji nepozna naših običaja, našega jezika, naših jada i nevolja nadvladao je domaće sinove kud i kamo bolje učitelje i vriednije odgojitelje. Al što ćete! Tako je htjelo c. kr. kotarsko školsko vieće, komu je na čelu isto tako tudjinac, i tako su htjela gospoda u Cresu i Poreču, pa bilo to pravo domaćemu učiteljstvu ili ne.

Iz Pazina nam pišu, da se je početkom ovoga mjeseca otvorila novo ustrojena hrvatska pučka škola. Upisano ju'u nju već preko 90 djece. Ako se pomisli, koliko zaprieka stavljalo se je na put ovoj školi, tada moramo priznati, da je broj upisane djece nadmašio svaku našu nadu. Dapače liepi je broj iz nižih razreda talijanske pučke škole prešao u ovu našu školu. Za zadovoljstvo nam služi, kad čujemo, kako i roditelji talijanske djece uvidjaju, da je od velike potrebe, da se i njihova djeca nauče hrvatski jezik, jer inače da nemogu već kod kuće dobiti kruha.

Iz Lošinja pišu nam 13. t. m. C. kr. vlada poslala je nedavno u naše mjesto svoga odaslanika, da razvidi stanje našega trsja, koje nemilo harači filoksera i da nam u koliko može, savjetom pomogne. Taj vladin odaslanik zadržao se ovdje u Malom Lošinju (Maloselo) njekoliko dana. Gosp. c. kr. kot. kapetan držao je sjednice s tim gospodinom uz prisutnost priedsjednika kotarske gospodarske zadruge i pučkoga učitelja gosp. Škarpe iz Velikog Lošinja (Veloselo). Ovdje imade ljudi, koji se dugo bave pitanjem filoksere i koji su do sada žrtvovali mnogo truda u to ime, nu od ovih nebijaše nitko pozvan k rečenim sjednicam. Da nespominjemo drugih, valja nam iztaknuti, da se ordašnji profesor g. Haračić bezdvojbe najbolje razumije u pitanju filoksere. On je proputovao i proučio sav naš sudbeni kotar, da točno ustanovi gdje imade filoksere, gdje je najviše naškodila, gdje je najpogibeljnija i u obće sve okolnosti ozbiljno pročio, koje se tiču toga nesretnoga zareznika. On je bez dvojbe najkopetentniji sudija u tom pitanju kod nas, al bi se varao tko bi pomislio, da je možda i njega gosp. kapetan k sjednicam pozvao. A jok! Pa koji je tomu razlog? Poznato je ovdje i djeci, da je g. profesor Haračić bistra glava, krasan značaj i otvoren čovjek. Tih njegovih kriepostih reć bi da se njekoja gospoda boje. On bi bio kod sjednica bez dvojbe progovorio na puna usta bez obzira na Petra ni Pavla, a to nebi bilo svakomu milo nit svakomu dobro stalo pred odaslanikom c. kr. vlade. Radi toga mimoišlo se njega kao strukovnjaka te pozvalo g. Scarpu koji se nije tim pitanjem bavio i koji će izraditi izvješće, te po svoj prilici podkaditi stanovitnim osobam, koje nisu u poslu filoksere skoro nista učinile. O tom drugi put više.

Iz Dubašnice pišu nam 10. t. m. Premda je izpod našeg dostojanstva obazirati se na fakinske napadaje i lažne potvare puljskog „Giovine Pensiero“ tog uzkrisenog napuljskog „Rabagasa“, to ipak da očuvamo dobar glas mirne i gostoljubive naše Dubašnice, izjavljujemo ovim, da je sasvim izmišljena ona vjest, po kojoj bi njeki vriedni i čestiti svećenici iz Krka, deseći se ovdje, bili napadnuti kamenjem i ranjeni, a to s jednostavnog razloga, što rečenih svećenika nije nitko živ u Dubašnici vidio niti tog dana niti možda (sve onu trojicu zajedno) nikad u svom životu. Ti ljudi, koje mi svi rado gledamo u svojoj sredini žalibože vrlo redko zalaze u naše strane, a nikada pak s razloga zlobno podmetnutih im od krčko-puljske gmizavčadi . . . Pfui!

Iz Dalmacije nam pišu 14. oktobra. Na svrhu je imenovan naš novi namjestnik. Kako se predvidjalo nije se glas naroda ni ovaj put uvažio. Narodna je stranka htjela civilnog namjestnika, ili barem hrvatskog generala, koji bi imao malo srca za narod. A nije se izpunila ni jedna ni druga njezina želja. Poslali su nam vojnika i k tomu švabu, generala Davida. Tako se na stanovitu mjestu skrbe za dobrobit naroda, tako se obaziraju na volju njegovu. Naš narod je strpljiv, ali i njemu može jednom dodijati ova vječna protivština njegovim zakonitim aspiracijama, i svakdanje njegovo žrtvovanje za drugoga bez ikakove koristi. On je uviek vjeran i odan državi bio, za poštovati savez, koji je Hrvatska, kao država, s Habsburškom kućom utanačila, i vazda će takov ostati samo ako mu se budu poštivala njegova sveta prava, i obzira imalo bude na njega i njegove potrebe. — Medjutim bilježimo i ovo zadnje na raboš, gdje još mnogo šta stoji zapisano; možda će nas navolja pameti naučiti. A nadamo se da će hrvatska narodna stranka u skoro otvorenom saboru dalmatinskom, svečano izjaviti, da imenovanje novoga namjestnika ne može prejudicirati ni najmanje cielokupnosti hrvatske države. Da ono ne smije biti već samo privremeno, dok se pridruženje Dalmacije Hrvatskoj ne izvede. To ona mora izjavit, to narod od nje očekuje. Krunoslav.

Čistai patriota pod obtužbom radi zločina prevare. Talijanske novine Primorja kadgod pišu o narodnostnom boju u Dalmaciji, kad se tobož zgražaju radi „slaćenja“ Talijana u Dalmaciji (gdje ih kao naroda nit ne ima) tad obično ističu kano uzor svih srietnosti i srdna rodju talijanaške stranke u Dalmaciji, čaću Bajamonta kano uzor-rodoljuba, poštenjaka od pete do glave naziviuć ga zgoda: „Il veneranndo patriota“. Takovim patrioti dične se naši susjedi uzdižuć ih do devetoga neba. Al ovaj put pao njim sa Bajamontiem mrak na obraz. Evo što pišu hrvatski listovi iz Dalmacije o tomu talijanaškomu uzoru-poštenja i rodoljublja: „Kod zadnje sjednice občinskega vieća, načelnik je naviestio, da mu je zadac iztraživši priobćio, da je bila odredjena preiztraga proti dru. Anti Bajamontiju radi zločina prevare i zločina pronevjerenja, odnosno na njegovu djelatnost u dionićkom družtvu „Associazione Dalmatica“. Izjavio je takodjer, da mu je c. i kr. kotarsko poglavarstvo priobćilo istu stvar s izjavom, da dr. Bajamonti nesmije vršiti svoje zvanje kao član občinskoga vieća, dok bude trajao dotični kuzneni postupak. Ova je viest učinila velik utisak na vieće i na občinstvo“.

I tako vodja talijanaške stranke nemože da bude ni občinski većnik! — Već kad je bio biran, kotarsko poglavarstvo bilo je odlučilo, da nemože biti vićnikom, pošto nije bio predao računa o radnjama kanalizacije grada Splita. — Više oblasti su pronašle, da se zakon neda tumačiti, kako ga je kotarsko poglavarstvo tumačilo — ali danas o tumačenju nemože biti dvojbe, u ovom pogledu zakon je jasan. — Težko da je ikada politički čovjek znao ovako uništiti svoga protivnika — kao Bulat Bajamonti-a!

Njemački cesar Viljem II. u Beču. Bečke novine su pune opisa o slavlju pri redjenu njemačkomu caru Vilimu II. Beču. — Beč bijaše svečano urešen. verna stanica divno izkićena. Pred izlazu iz dvornice dvorske čekaonice. uzdizi bijaše slaroluk. Praterstrasse i Ringstrasse sve do cesareva dvora zastavami čarobno izkićene; slavoluci kod carinarskog mosta i na Mariahilfskom prolazu bijahu upravo krasni; ulice do Schönbrunna, za više od pol milje, najbogatije izkićene; na izvanjskoj strani velikih vrata cesareva dvora. usadjena su dva visoka koplja, a na njim je crveno-biela-crna i crna zastava. C Vilim stiže u Beč na 1. t. m. točno u sati i 52 časa na sjevernu stanicu, do kan od cesara i nadvojvodah Alberch Vilima i Rainera. Car i cesar zagrli poljubiše se dva puta najsrdačnije. Vi s nadvojvodama izmieni živo šaku rus izrazi načelniku Prix-u srdačnu hvalu : doček Beča. Uz zanosito klicanje nebro jena puka odvezoše se cesar i car. uz pratnju nadvojvodah u cesareve dvore. Saski kralj bi dočekan na sjevero-zapadnoj stanici i pozdravljen od nadvojvode Dru gutina Ljuderita u ime cesarevo. Obojica se srdačno zagrliše i poljubiše, te zaputiše u Schönbrunn, najvatrenije pozdravljeni od množtva puka. Na dolazku njemačkoga cara bijahu na sjevernoj stanici zapovjednik Hranilović, namjestnik, predsjednik redarstva, načelnik, činovnici njemačkog poslaništva; poslanik Reuss i poslanički častnik bijahu mu otišli na susret do Gänsendorfa. Franjo Josip, nadvojvode Albreht i Vilim nošahu pruske nošnje i redove. Car njemački bio je u nošnji austrijskog husarskog pukovnika. Uz udaranje pruske himne car i cesar pregledaše počastnu satniju. Njemački car zahvali načelniku na velikih pripravah za doček i zamoli ga, da naviesti puku njegovu hvalu. Načelnik odgovori, izrazujuć ponositu radost bečkog puka radi nazočnosti prestvietlog gosta. Vladari bijahu zanosito pozdravljani od množtva puka. Prolazak obijuh vladara kroz ulice. bijaše pravo slavlje. Na otvorene dvorske kočije bacano je cviećе. Osobito je bio svečan prolazak uz mjesto, gdje je troje velikih podaca bilo puno cviela bečkog družtva u svetčanom ruhu. Bečko občinsko vieće čekaše in corpore cara i na prolazku bi neopisivo veselje; njemački car pozdravljaše sa osobitom dobrohotnosti put tribune občinskoga vieća. Premda je samo starim vojnicima bila povjereva redarstvena služba svud je bio uzoran red.

Poslije dolazka u cesareve dvore, cesar austrijski podje u kratke pohode caru njemačkomu, koji za tim pohodi nadvojvode. Oko 10 sata i ½ podje car njemački na njemačko poslaništvo, gdje se zadrži 25 časa. Tu izrazi car svoju radost i živo zadovoljstvo za ljepi doček u Beču. Za tim otide u kapucinsku grobnicu, gdje svojom rukom položi vienac na grob nasljednika priestola Rudolfa, pomoli se, i

reče otcu čuvaru, da mu je to bio težak posjet. Iza toga pohodi Kalnoky-a, a onda natrag u cesareve dvore, koje do malo ostavi i odveze se put Schönbrunn-a, uz veličanstveno klicanje puka.

„Narod."

Razoružanje ili rat? U Kasselu je izašla ovih dana brošura pod naslovom „Europa pred pitanjem: razoružanje ili rat". Autor je abrojio europske vojske za vrieme mira, te veli da sveukupna vojska Europe za vrieme mira iznosi 4,680.000 ljudi. Na tu vojsku se troši svake godine 4,000.000,000 maraka. Europska vojska za vrieme rata iznosit će 12.525.000 ljudi. Promatrajuć sveobći politički položaj u Europi, došao je do zaključka, da je razoružanje prije rata nemoguće. Poslie rata, koji će biti grozan, da mu nema pametara, nastati će drugi mir, a pobjeditelj će svoj Europi prepisati sveobće razoružanje.

Književnost.

A. F. Gavazzi, gramatika španjolskoga jezika, besjedovnica i riečnik str. 171. Cieua 1 for. Zagreb 1890. Tisak i naklada knjižare L. Hartmana (Kugli i Deutsch).

* * *

Nekoje misli o uzgoju, englezki napisao John Soeke. preveo životopisom, ocienom i bilješkama providio Ivan Sirola, učitelj viših pučkih škola. U Senju, tiskom H. Lustera 1890. Prodaje se broširana po 1 for. 50 nvč. Fino vezana u cielo platno for. 2.

Lutrijski brojevi

Dne 11. oktobra.

Beč	58	53	74	45	2
Grac	59	12	36	41	37
Temešvar	76	2	69	55	50

Dne 15. oktobra.

Brno	72	24	23	2	57
Innsbruck	29	90	73	74	78

Javna zahvala.

„Odbor hrvatske mladeži za Kačićev a proslavu" u Spljetu, poslao je „Bratovščini hrv. ljudi u Istri" svotu od 100 for. kao jedan dio viška sakupljenih prinosa hrvatske mladeži za srebrni vienac u spomenik Kačiću.

Podpisani odbor vrši najugodniju dužnost, ako javnim putem izriče pomenutum liboru hrvatske mladeži za veleliepi dar jerdačniju zahvalu.

Odbor „Bratovščine hrv. ljudi u Istri".
Kastav 9. oktobra 1890.

A. Turak, predsjednik.

Živic i drug. u Trstu

mudu u svojem skladištu. ulica Zonta br. 5. svakovrstnih strojeva za gospodarstvo te za svaku drugu porabu, kano i sve ostalo što spada na strojeve. Osobito preporučaju se njihove sisaljke (pumpe) za vadjenje vode, pretakanje vina, gašenje vatre, škropljenje trta i bilja; cievi za vodovode te za svaku drugu porabu iz lieranoga i kovanoga želiezja, kositra, kaučuka i lana; mlatilnice i čistilnice žita, trebionice kuruze, slamoreznice, tiskalnice, mastionice grozdja itd.

Prodavaju samo prokušanu izvrstnu izvanjsku i domaću garantiranu robu uz nizke cieno šaljuć ju svuda prostu od carine.

Za sada preporučamo osobito mlatilnice i čistilnice žita sa opazkom, da naše strojeve takodjer sami popravljamo.

Strojeve kod nas kupljene popravljamo kad je od potrebe i priskrbljujemo za oštećena dielove, druge dielove.

10 Schönitz & Comp.i

Grlena bol kašalj, hreputavica, promuklost, nazeb, zadavica, rora, zapala ustijuh itd. mogu se u kratko vriome izliečiti rabljenjem
NADARENIH
Prendinijevih sladkišah
(PASTIGLIE PRENDINI)
što jih gotovi Prendini, ljekar i ljekaraar u Trstu

Veoma pomažu učiteljem, propovjednikom itd. Prendjenih kašljuć noćih, navadne jutranje hreputavice i grlenih zapalah nestaje kao za čudo uzimanjem ovih sladkišah.

Opazka. Valja se paziti od varalicah, koji je ponačinjaju. Zato treba uvjek zahtjevati Prendinijove sladkiše (Pastiglie Prendini) te gledati, da bude na omotu kutijice (škatule) moj podpis. Svaki komad tih sladkišah ima utisnuto na jednoj Strani „Pastiglie", na drugoj „Prendini".

Ciena 30 nč. kutijici zajedno sa naputkom.

Prodaja se u Prendinijevoj ljekarni u Trstu (Farmarcia Prendini in Trieste) i u glavnijih ljekarnah svieta. 33—43

pripravljena od lekarja P. PICCOLI-ja v Ljubljani, je uplivno zdravilo, ki krepča želodec, mehča, čisti, odpravlja zlato žilo in odganja gliste.

Sestavljena je iz zdravilnih, v rastlinstvo spadajočih snovij ter ni nikako drastično učinkujoče, marveč lahko, delovanje organov ureja oče zdravilo, katero organizmu kar nič ne škoduje, če se prav delj časa rabi. 4—15

Esence za želodec pošilja izdelovatelj proti poštnemu povzelju v škatljah po 12 stekleničič za gld 1.35; po 24 za gld. 2.60 po 36 za gl. 3.84; po 44 za gl. 4.25; po 55 za gl. 5.26; po 110 za gld. 10·30; po 550 za 50 kr. — V steklenicah po 15 kr. prodaja se skoro v vseh tù- in inozemskih lekarnah.

Marijaceljske želudačne kapljice

zvrstno zdravilo pri vseh bolezneh na želodcu.

Zaštitna marka.

Neprecenljive dobrote je posebno vpliv njihov pri netečnosti, slabosti želodca, ako z grla smrdi, napenjanju, kiselem pehanju, koliki, želod-čnem kataru, gorečiče (rzavci) pri preobilnej produkciji slin, rumenici, bluvanju in gnjusu glavobolu, (ako je bol želodca) krč v želodcu, zabasanji, prebilnosti jedi in pijač v želodcu.

Cena steklenici je z nakazom vred samo 40 nov. velika stekenica samo 70 nov. Glavni zalog ima ekarničar Karl Brandy, Kremsier, (Moravija)

Svarilo! Pristne Marijaceljske želudčne kapljice ponarejujejo in posnemajo se mnogovrstno. V znamenje pristnosti mora biti zamotana vsaka stekleuica v rdeč omot, proviđen z gornjo varnostno znamko ter mora biti na vsakem priloženem podaku za vporabo razun tega opomnjeno, da je bil isti tiskan v tiskarni g. Šnaek-a i Kremsericah (Kremsier). 8—13

Marijaceljske pilule proti začepljenju.

Ove više godina za najboljim uspjehom rabljene pilule proti **začepljenju tiela patvore se** mnogo Neka se pazi dakle na gornju zaštitnu marku i na podpis lie-arnika C. Brady, u Kremsiru. Ciena kutijici 40 kr. Zahoji za 6 kutija 1 for. Ako se novac unapred pošalje stoji jedan zaboj for. 1.20, dva zaboja for. 2.20.

Marijaceljske želudčne kapljice niso tajno sredstvo. Doli, iz katerih obstoji, oznanjeni so na vsakoj steklenici priloženom podaku za vporabo

Prave **marijaceljske želudačne kapljice** i marijaceljske pilule proti začepljenju dobivaju se pravo u:

V [illegible] u Lekarnah: dr. Vittorio Serravallo al Redentore (glavno skladište); pl. Leitenburg All' Ercole trionfante; de Leitenburg Eduard, alla Salute: A. Praxmayer ai due Mori: Prendini Pietro, alla fontana imperiale; Benedetto Saraval All' amazone Trionfante; Antonio Sattina, Batt. al Camello: Benedetto Vlah-Minussi, dvorska lie-karna; Biazoletto, all' orso nero. — U Sežani u lekarni: Filipa Ritschela, kao što i u svih ostalih lekarnah.

BRNSKE

suknene ostanke za jesen i zimu

razašilja proti gotovom ili poneečem za ciene osobito nizke, i to samo dobre kakvoće:

3.10 mt.	sukno za odjelo	for.	4.80
3.10 „	„ „ „ bolje	„	6.80
3.10 „	„ „ „ fino	„	10.50
3.10 „	„ „ „ vrlo fino	„	16.50
3.10 „	„ „ kaputo	„	5.60
2.10 „	„ „ „ fino f.	12—16.—	
2.10 „	loden f.	3.40 do „	4.20
2.10 „	„ fini f.	5.40 do „	6.—

TVORNIČKO SKLADIŠĆE SUKNA

F. Fiusser u Brnu

DOMINIKANERPLATZ 8.

Uzorci besplatno i franko. Ako nezgadja naručeno, prima se natrag. 7—20

Oglas.

Daje se ovim do znanja svim, koje može zanimati, da imade u c. kr. vočnjaku u Pazinu na prodaju večnih stabalca i to:

2284	cieplienih	jabuka,
883	„	krušaka,
2243	„	črešanja,
962	„	praskava,
500	pitomih	liešnjaka,
157		višnja,
613		murava,
385		cibora,
220		armelina.

Sva ova stabalca jesu ciepljena, 4 do 5 gudina stara, a stoji za kmeta 10 nvč., a za bogatije posjednike 20 nvč. svako stablo.

Pazin, 4. oktobra 1890.

Ces. kr. šumsko povjerenstvo.

2—2 **Fr. Dolenc** v. r.

7—15

Najbolja i najmodernij

BRNSKA SUKNA ZA ODJELA

u odrescih od 3 to metra za podpuno odielo po for. [illegible]

Suknena za zimske i prevlietnje kapute

u odrescih od 3 to metra za ovrli zimski ili prelietni kaput po for. [illegible]

Sinjegrati i lodeni za muške hlače za proljetnji i ljetnji kaput po for. [illegible]

Najbolje sukno za [illegible] kiši se ne ima stisnuta odjela, ovi i bojadisani tiski nadi

Tvorničko skladište dvog sukna

Vincenz Novak, Brünn

Kraussgasse br. 13.

Razašilja poštl. povzetjem ili povzetjem. ne Ako se nevzame untpred pošlje, dobije se poštnja franko. — Ako naručeno neugadja, prima se natrag.

Uzorci besplatno i franko.

BRNSKA SUKNA ZA ODJELA

Parobrodarska vožnja

M. Sverljuga i drug — Rieka.

Zimski vozni red

valjan od 16. septembra t. god. do nove odredbe

(dopustili vrieme.)

Pruga Rieka - Pula i natrag.

Odlazak iz Rieke
u 6½ sati u jutro.

Ponedeljak za Opatiju, Lovran, Mošćenice, Berseč, Cres i Pulu.
Sreda za Opatiju, Lovran, Mošćenice, Berseč, Rabac i Pulu.
Petak za Opatiju, Lovran, Mošćenice, Berseč, Cres i Pulu.

Odlazak iz Pule
u 6½ sati u jutro.

Utorak za Cres, Berseč, Mošćenice, Lovran, Opatiju i Rieku.
Četvrtak za Rabac, Brseč, Mošćenice, Lovran, Opatiju i Rieku.
Subota za Cres, Berseč, Mošćenice, Lovran, Opatiju i Rieku.

Pruga Rieka-Krk i natrag.

Odlazak iz Rieke
nedelja, utorak i petak.

Odlazak iz	u	Dolazak u	u
Rieke	10. jutro	Omišalj	11.—jutro
Omišlja	11.10 „	Malinsku	12 05 „
Maliske	12.15 p	Krk	1.45 pp
Krka	2.05 pp.	Šmerag	2.50 „
Smerga	3. - „	Krk	3.45 „

Odlazak iz Krka
ponedeljak, sreda i subota.

Odlazak iz	u	Dolazak u	u
Krka	7.—jutro	Šmerag	7.45jutro
Šmerga	7.55 „	Malinsku	9.35 „
Maliske	9.45 „	Omišalj	10.40 „
Omišlja	10.45 „	Rieku	11.45 „

Pruga Ika-Opatija-Rieka i natrag

valja od 1. oktobra t. g.

Odlazak iz Ike
Svaki dan u 7 sati u jutro za Lovran, Opatiju, Volosko i Rieku.

Odlazak iz Opatije.
Svaki dan o podne ravno za Rieku.

Odlazak iz Opatije.
Svaki dan u 5 sati po podne za Rieku.

Odlazak iz Rieke
Svaki dan u 10 sati u jutro za Opatiju tiečuć Volosko.

Odlazak iz Rieke
Svaki dan u 2 sata popodne za Volosko, Opatiju, Iku i Lovran.

Odlazak iz Rieke
Svaki dan (osim blagdana) u 3½ sata po podne ravno za Opatiju.

Za krcanje robe treba se oglasiti kapetanu parobroda.

RIEKA, septembra 1890.

3—3 RAVNATELJSTVO.

Predzadnji Dunajske Srečke à 1 gl.

čedan razstavne

Glavni dobitek 50.000 gold. a. vr.

Zrebanje že 30. oktobra tega leta

11 srečk 10 gld. — **2219 dobitkov** — **6 srečk 5 gld. 50 kr.**

Srečke à 1 gld. dobivajo se v Trstu pri: Giuseppe Bolaffio, Alessandro Levi, Enrico Schiffmann, Ign. Neumann, Marco in Nigris.

5—9 8

Izdavatelj i odgovorni urednik M. Mandić.

Tiskara Dolenc.

Broj 43. U Trstu 23. oktobra 1890. Godina XXI.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč. ili u slučaju opetovanja uz pogodbe sa upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“. Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtva u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka u arku.

Dopisi se nevraćaju netiskaju.

Nebilježovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji za for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2·50 i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarine.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Carintia br. 25

„Slogom rastu mala stvari, a nesloga sve pokvari“. Nar. Pos.

Istarski sabor god. 1890.

Otvorenje sabora. I. sjednica dne 14. oktobra.

Po starom običaju odčitao je porečko-puljski biskup presvjetli g. dr. Flapp svečanu sv. misu u stolnoj crkvi u 10 sati u jutro. Polovica saborskih članova prisustvovala je sv. misi.

Okolo podne sakupila se većina zemaljskih zastupnika u prostorijah zemaljskoga odbora. Od virilista nadošao samo biskup Flapp.

O podne stupi 19 zastupnika u saborsku dvoranu, koje je sliedio vladin komesar g. Aleksander vitez Elluschegg, c. kr. namjestnički savjetnik. Malo zatim pope se na predsjedničku stolicu zemaljski kapetan i saborski predsjednik g. vit-z Mate Campitelli te pročita sliedeći talijanski govor:

Poštovana gospodo!

Za danas pozvan je od Njeg. Veličanstva prejasnoga cesara zemaljski sabor na redovito godišnje zasjedanje te Vas srdačno pozdravljam zadovoljan što Vas vidim sakupljene iz raznih strana naše ljubljene Istre, da razpravljate o najživotnijih probitcih i da pružite nam, koji ostajemo ovdje, Vas zastupajuć utjehu, da primamo od Vašeg svietlog patriotizma obaviesti.

Pred malo dana prošla je godina kadno sam tresući se prvi put stupio na ovu stolicu razloživ Vam moj program i zamoliv Vas za ustrpljenje te se nadam, ako sam se držao programa — kao što mislim da jesam, da ćete biti blagohotno i nadalje samnom ustrpljivi.

Obćenito izvješće zemaljskoga odbora pružiti će Vam zgodu, da sudite o njegovom radu te će Vas ujedno obaviestiti o izpunjenju Vaših zaključaka; kad jednoga od tih moram se pako zaustaviti, što zahtjeva odlučno osobita njegova važnost.

Usljed primljenoga naloga i preduzev potrebito proračunske izvide viečao je već na početku tekuće godine zemaljski odbor — u prisustvu njekojih zastupnika interesiranih občina — sa koncesioniranom tvrdkom o namišljenoj gradnji željeznice Trst-Poreč, te dućim je — a da neveže ničim pokrajine — sa ovom ustanovila točku izhoda za dalnje razprave i neobhodno potrebito proučenje, da se postigne svrhu, označenu od onih, koji bijahu za to upitani, obećaše dielomičnu pripomoć. Da se imade pako u ruci valjan pravac zemaljski odbor poduzeo je predizvid koliglede sudjelovanja drugih pokrajina uz jednako poduzetje, da se stvar razjasni dokazanim izkustvom, toli o probitačnom prometu na pruzi, što mu se je činilo, da će biti sjegurnije, te je odlučio postupice, da se dade nacrt na proučenje i na izviešće vrstnomu mjerniku, koji uživa njegovo pouzdanje. Zatražen u tu svrhu jur prošloga junija od c. kr. vlade te opetovno kasnije, dobio ga je na svoje razpolaganje jedva početkom tekućega mjeseca putem namjestničtva, koje je s njim poduprlo ministerijalni dopis, kojim se je priobćilo koncesioniranoj tvrdki, da se ništa neprotivi nacrtu, predloženom od povjerenstva, koje ga je već pregledalo — da se prihvati izuzev jedne promjene, koja ide za tim, da se približi željeznica raznim središem — zahtjeva se novo proučenje na postranoj pruzi Pirana i na spojnici sa državnom željeznicom — u načelu prihvaćena zajednička poraba pruge sv. Andrejsv. Saba i postaje sv. Andreja, nu uz izravno pogadjanje sa ravnateljstvom državnih željeznica, da se postigne dogovorenu porabu — potrebitu za previšnju dozvolu, zajamčeni predujam za nabavu nuždnog zemljišta poduzetničtvu i neračunajuć na eventualne podpore administrativnim putem iz državnih zaklada — i napokon priobćilo je kako će što prije sliediti riešenje podnešene molbe za predtečeni ugovor glede budućeg poštarskog poslovanja. Sama tvrdka priznaje, da je upućena, da bi cesarska vlada administrativnim putem očekivanu pripomoć čim bi pokrajina zajamčila u početku radnje do polovice nominalne glavnice — jamstvo traženo za prioritetne obveznice, koje je kanila izdati, da tim osjegura nabavu potrebitog za poduzetje zemljišta, umolila je ista, da se podnese sličan predlog visokomu saboru već u sadašnjem zasjedanju; ali dok nisu učinjeni koraci potrebiti, da se podnesu traženi i gotovi predlozi, pokrajinski odbor nenalazi se u stanju, da tomu zadovolji. — Da se to pitanje rieši neće se moći čekati redovito buduće zasjedanje te sam odlučio — kad bude posao gotov — izhoditi polag potrebe sazov izvanrednog zasjedanja, da se to razpravi i dokonča.

A sada o žalostnom predmetu.

Prošasto julija prigodom izručenja blagajničkog ureda činovniku pozvanu da blagajnika Rigo zamjeni — uredovno postavljen na dopust zdravlja radi — odkrio se manjak od osamdeset i dva založna lista kreditnog zemljišnog zavoda u nominalnom iznosu od 1000 for. svaki — od kojih četrdeset i dva pokrajinske zaklade, a četrdeset istog zavoda — manjak, koji je Rigo pronevjerio varajuć pouzdanje i pozornost pokrajinskog odbora zalagajuć iste od prigode do prigode kod trgovačke banke u Trstu za 62.800 for., koje je on dignuo u više puta od 4. novembra 1887. do 24. febrara 1890.

Dozvolom tribunala, koji je bio iste zaplienio, da odstrani svaku dalnju štetu, bijahu odkupljene od pokrajinskog odbora, pridržav si — kako se razumije — pravo na naknadu od onoga, koji je tomu uzrok. Pošto bijaše odkriveno pronevjerenje, pokrajinski odbor i vjeresijski zavod prijavili su se odmah kao civilne stranke, da učevrste probitke odnosnih zakladah i odmah poduzeli su odnosne mjere za sjegurniju djelatnost pokrajinskog blagajničkog ureda. Budući da nije umjestno razpravljanje o predmetu o kojem je započelo i nije svršilo kazneni progon i zbog predsuda, koje bi usljed toga mogle proizaći. Žaleć događivšu se stvar, ipak me veseli što mogu uztvrdit na umirenje Vaše i zemlje, da radi njihove solidnosti i rede — dva zavoda oštećena nisu udarca nit pometnje očutila, a dokaz je tomu pokrajinski proračun, o kojem ćete razpravljati — pridržan stalan i nepromienjen premda bijaše sastavljen prije nego se doznalo za pronevjerenje.

Bio u ostalom koji mu drago uspjeh spomenutog kaznenog postupka požaljeni manjak neće imati škodnih posliedica ni za buduće, jer radi njega neće biti porezovnici nikoliko oštećeni.

Obsežnost i raznovrstnost stvarih pokrajinskom odboru povjerenih i mnogovrstni razlozi nezavisni od njegove volje ne dopuštaju mu, da obrazloži obširnije kroz ovu godinu, koja već svršava svoje djelovanje, kako sam ja bio obećao u mojem nastupnom govoru i zato odlučih se za malo od rada, koj Vam on povjerava, ostaje otvoreno široko polje Vašem započetju. Očekujem dakle od prokušanog Vašeg rodoljublja briližljivo nastojanje kroz ovo zasjedanje, želeći da naša razpravljanja budu trezna i nadahnuta upravistrianskim čuvstrom. Ako se drugčije ne dogodi, izpunit ćemo ne samo našu dužnost, odgovorit ćemo potrebam i željam zemlje i naših birača, već ćemo se složiti u mudrih i velikodušnih nakanah Uzvišenog vladara, od čigove milosti — kad sam bio pokloniti mu se — čuo sam uvjeravanja u istinu utješljiva o najboljoj nakani za ljubljenu našu Istru.

Nebi mogao bolje započeti naš parlamentarni rad nego ako Vas pozovem, da uzkliknete samnom sa čuvstvom vierne podanosti, svečani Evviva. Neka žive prejasni cesar Franjo Josip I.

(Predsjednikov govor bijaše mučke slušan te nebijaše nigdje nikakva uzklika već je vladala za i poslije čitanja u saborskoj grobna tišina).

Poslije toga predstavi predsjednik saboru vladina zastupnika u osobi ces. kr. namjestničkoga savjetnika g. Aleksandra Elluschega.

Novoizabrani zastupnici gg. Mandić i Marinoni polažu na poziv predsjednika obično svečano obećanje. Prvi izréče nakon pročitane formule: „obećajem“, a drugi „prometto“. Poslije toga obavio se izbor dvojice tajnika i šesterice revizora, koji sačinjavaju ukupno predsjednički ured.

Medju zastupnike podielio je saborski sluga litografirane listiće sa imeni tajnika i revizora. Na članove manjine nije većina uzela obzira.

Tajnici bijahu izabrana gospoda: dr. Lius i dr. Vergottini sa 14 glasova; 4 glasovnice bijahu čiste.

Kao revizori bijahu izabrana gospoda vitez Babuder, dr. Becich, dr. Gambini, Marinoni, dr. Stanich i dr. Tamaro. Glasovalo je za nje 14 zastupnika, četiri listića bijahu biela.

Nakon toga zaključi predsjednik sjednicu uzkrav budućo za četvrtak dne 16. t. m. o podne sa sliedećim dnevnim redom:

1. Priobćenja.
2. Izbor odbora.
3. Izviešće zemaljskoga odbora o naknadnih izborih.

II. Sjednica dne 16. oktobra.

Prisutno 25 zastupnika. Predsjednik g. M. Campitelli; vladin zastupnik g. vitez Elluschegg.

Predsjednik otvori sjednicu o podne te pozove tajnika g. Vergottina, da pročita zapisnik zadnje sjednice, što ovaj učini.

Na upit predsjednika, da li imade tkogod prigovoriti tomu zastupniku, zamoli riječ g. dr. Volarić te reče hrvatski:

Iz netom pročitana zapisnika razabire se samo, da su poslje govora g. predsjednika zastupnici uzklikuli Njegovom Veličanstvu „Evviva“, a o našem „Živio“ neima ni spomena. Još lanjske godine umolio je bio moj poštovani drug gosp. Laginja g. predsjednika, da se u zapisniku iztakne u kom jeziku su pozdravili sabor gg. predsjednik, podpredsjednik i ces. kr. vladin povjerenik i u svojoj prvoj točki zahtjevao je, da se izrično označi riječ „živio“, kojom je manjina uzkliknula Njegovom Veličanstvu.

Akoprem je g. predsjednik obećao bio zadovoljiti podpunoma tomu pravednomu i jednostavnomu zahtjevu, to se ipak nije obazreo na prvi zahtjev, to se u stenografičkom izvještaju saborovanja prošle godine čita samo, da su se zastupnici odazvali sa „Evviva“ dočim našemu „Živio“ neima ni traga.

Gospodo! To nije po nas malenkost. Mi zahtjevamo posvemašnju ravnopravnost naše narodnosti i našega jezika i mi hoćemo, da budemo svoji u svojoj kući. Već je to zadosti, što moramo gutati, da gosp. predsjednik nepoznaje našega jezika i da otvara i ravna saborom samo u talijanskom jeziku, mimoilazeć kod razpravah našega podpredsjednika, koji mu je dan da mu bude u pripomoć, kad se tko služi našim jezikom. Tko gubi svoj jezik, veli Plutarh, taj gubi svoju slobodu, a mi nećemo da budemo robovi u svojoj zemlji. Nam se s jedne strane veli: Vam je slobodno služiti se u razpravah vašim jezikom, al s druge strane, što mi govorimo to nedolazi uvršteno u izvještaj i postavljaju nam se svakovrstne poteškoće, samo da bi se kako moglo iz ove dvorane posvema iztisnuti naš jezik. Nam se dogadja ono što se dogodilo Ciceronu: poklem bi naime protjeran u progonstvo, Kludij mu zaplieni kuću, te na porugu postavi u nju kip bezsramne jedne bužice i posveti ju „Libertati“. —

Na podlogi ovoga što rekoh zahtjevamo dakle, da se u zapisniku prošle sjednice iztakne, da je g. predsjednik pozdravio sabor samo u talijanskom jeziku, a da je na svrhi njegova govora uzkliknula većina Njegovu Veličanstvu „evviva“ a mi „živio“.

Ovom prilikom moram takodjer izjaviti svoje i svojih drugovah podpuno negodovanje što se je g. vladin povjerenik, valjda samo da nebude usilovan izustiti na milost i nemilost njekoliko riečih i u našem jeziku, radje uzdržao svakoga pozdrava sa svoje strane prigodom otvorenja sabora. Mi u takovom njegovom ponašanju razabiremo naviešćenje rata našoj narodnosti i našemu jeziku, jer će prvom prilikom ustat kod koje razprave i govorit izključivo u talijanskom jeziku.

Kad su ovi naši krajevi došli pod austrijsku državu, tad se znalo da i nas ima u ovoj [illegible] te je „Francisko

b) da je prečastni biskupski ordinarijat javio predsjedničtvu, da će biti due 14. t. m. prigodom otvorenja sabora svečana služba božja u stolnoj crkvi;

c) da se je izpričao presvj. biskup dr. J. Glavina, da nemože prisustvovati saborskim sjednicam;

d) da su zamolili dopust zastupnici gg. Croglietto i Jenko za 8 dana;

e) zastupnik g. dr. Stanger javlja, da će doći u subotu;

f) zastupnik g. Sbisà moli dopust do 27. t. m. te pošto nemože predsjednik dati dopusta više od 8 dana pita predsjednik sabor, da li će dati rečenomu zastupniku dopust do 27. t. m. Sabor pristaje;

g) da je gg. zastupnikom podieljeno izviešće zemaljskoga odbora o naknadnih saborskih izborih, općenito izviešće zemaljskoga odbora, razne račune i proračune, da su stigle molbe za podpore itd.

Druga točka dnevnoga reda: izviešće o naknadnih izborih za izvanjske občine političkoga kotara Volosko, te za gradove istoga kotara i napokon za gradove Pulu-Vodnjan.

Predsjednik reče, da pošto imadu svi zastupnici rečeno izviešće u rukah, misli, da ga netreba čitati, na što sabor pristaje. Zatim pozove zemaljskoga prisjednika g. dra. Gambini-a, da pročita predloge zemaljskoga odbora o naknadnih izborih. Oni glase:

a) za izvanjske občine (Jenko-Mandić) obzirom na iztaknute okolnosti i na podnešen utok, premda anoniman, al iz njeć pozitivne činjenice nemože se istoga mimoići te predlaže zemaljski odbor na temelju § 3. saborskoga reda, da se izborni spisi izruče posebnomu odboru, koj će je izpitati i o njima izviestiti;

b) za gradove Kastav, Volosko, Lovran i Mošćenice (dr. Stanger). Zemaljski odbor držeć, da naznačene nepravilnosti nisu takove, da bi se rad istih morao uništiti izbor i pošto neima utoka, predlaže, da se odobri taj izbor;

c) za izbor u Puli-Vodnjanu (Marinoni). Pošto je podnešen utok proti ovomu izboru neka se izborne spise izruči posebnoj komisiji.

Predsjednik pita, da li želi tkogod o predmetu govoriti. Nitko se neoglasi. Dade najprije na glasovanje predlog zemaljskoga odbora, da se odobri izbor dra. Stangera. Za predlog ustaje sva manjina i skoro sva većina. Na to proglasi predsjednik, da je taj izbor odobren. Zatim se glasovalo o predlogu istoga odbora, da se spise o izboru g. Marinoni-a izruči komisiji. Za predlog glasuje većina.

Kod predloga, da se izruče izborni spisi o izboru gg. Jenka i Mandića posebnomu odboru, ustaje samo većina.

Da se izpitaju izborni spisi predlaže predsjednik, da se izabere odbor od 5 članova. Izabrani bijahu: Franceschi, Scampicchio, dr. Stanich, Wassermann i dr. Dukić sa 24 glasa.

Predsjednik pozove izabrane, da se konstituiraju te to njemu dojave.

Dr. Amoroso dobi riječ predloži, da se izaberu još sliedeći odbori: financijalni od 9 članova, političko-gospodarstveni

Želilo se je govoriti obširnije o toj važnoj točki, nu razprave o prvih točkah zauzele su toliko vremena, da se je samo na kratko mogla ova točka pretresti. Izvjestitelj je bio zastupnik g. Ivan Hrišić. Govorilo se o okolnostih našega novinarstva, koje više puta zapadne u plieu objektivnomu postupanju. Prihvatila se je sliedeća rezolucija:

„Sakupljeni slovenski i istarsko-hrvatski zastupnici drže za potrebno, da se prestupi objektivni postupak u tiskovnih parnicah, te da se ogradi s garancijama, da njegova uporaba nebude kao što do sada pogubna slobodnoj štampi u obće, a slovenskoj i hrvatskoj napose“.

Kako moramo trpiti od teškoće objektivnoga postupka, to dobro znadu naši čitaoci iz drugih slavenskih časopisa. U prvom redu baš bismo mi želili, da našim zastupnikom podje za rukom u toj stvari nešto postići. Mnogo bi imali govoriti o tom zakučastom pitanju — ali radje prepuštamo našim zastupnikom. Valjda će se naći tkogod medju našimi državnimi zastupnici, koji će reći rieč u našu zaštitu. Biti ćemo im zahvalni, ne samo mi, već gotovo sve čitajuća slavensko občinstvo. Već nam o tom predmetu žalibože nije moguće govoriti.

Sastanak se je svršio poslie trećeg sata, budući su razprave trajale neprekinuto pet sati. S tim bi mi svršili u glavnih crtah izvještaj o sastanku. Napomenuli smo samo to, što nam se je činilo potrebno jasiti, budući da bijaše razprava tajna. Od kuda su neki njemački, nam neprijateljski listovi mogli dobiti preobširne izvještaje, u kojih nalazimo imena svih govornika i kratak sadržaj njihovih govora, nije nam jasno.

Da se je u glavnih pitanjih postiglo jedinstvo, te se je sastanak dovršio u liepoj slozi, daje nam liepu nadu i jamstvo, da će se razjasniti naš politički položaj, da će zastupnici slovenskog naroda, a s njima i hrvatsko-istarski, koji su u punom broju učestvovali kod sastanka, složno postupati, te da ćemo postići sve, što je izgubljeno, te da će se odstraniti krivice, koje trpi slovenski i hrvatski narod.

Slovenski i istarsko-hrvatski časopisi, koješto gotovo svi slavenski časopisi Austro-Ugarske, podupirati će jednoglasno rad naših zastupnika, budući je sve ono, što se zahtieva u rezolucijah, tako potrebno i tako pravedno, da bi se teško gdje mogao naći Slaven ili prijatelj Slavena, koji nebi podpisao svih točaka, koje smo izvili. Naći će se bez dvojbe medju našim i protivnici takovih, koji će nazvati ove naše skromne zahtjeve pretjeranimi. Ali će se opet na drugoj strani u redovih naših prijatelja naći takovih, koji će reći, da su naši zastupnici možda bili preskromni, koji će žaliti, da se zastupnici nisu postavili na šire idealnije stanovište.

Mi za danas nećemo ob ovom pitanju obširnije razpravljati, te samo to konstatujemo, da nas je razveselio ovaj prvi sastanak slovensko-hrvatskih zastupnika, koješto nas je veselilo, da se je obavio u liepoj slozi. Nadamo se pako za stalno, da će za tim prvim korakom slieditи drugi,

nošaji medju Austrijom i Njemačkom. Prije nekoliko dana, da su stigla sa službene strane na predstojnike uplivnih tvrdka pisma, u kojim se umoljavaju, neka pouzdanim putem izvieste, koji bi se carinski cienici imali obaliti, da se dotičnim gramm pribavi ulaz u Austro-Ugarsku, a koji bi carinski cienici nuždni bili za sustro-ugarske proizvode.

Francezka: Franceski ratni ministar de Freycinet, razposlao je na zapovjednike sborova okružno pismo, kojim daje stalne i energične zapovjedi da se predusretne špionima. On medju ostalim zapovieda, da se najstrožije pazi na tvrdjave i vojnička naseljenja, te da se zabrani pristup svakomu, bio on tko mu drago, ako neima dozvole od nadležne oblasti. Nadalje je zabranjeno častnicima, podčastnicima i vojnicima posjećavati svratišta, gostione, kavane i krčme u kojima se zadržavaju tudjinci i gdje neobće poglavito Francezi. Isto tako se častnicima nalaže, da neuzimlju u kuću poslužnike strane narodnosti.

Italija: „Osservatore Romano“ objelodanjuje program katolika. Evo što čitamo o njemu u vatikanskom organu:

Program katolika je jednostavan i jasan, te se dade svesti na sliedeće točke:

1. Uzpostaviti papu u položaj, koji odgovara njegovu dostojanstvu, ugledu, slobodi i njegovoj neodvisnosti.

2 Ovaj uvjet nemože se izpuniti, već ako papa dobije gradjansku, pravu i faktičnu vlast.

3. Ova prava i faktična vlast može nastati samo onda, ako papa bude imao svoj teritorij, svoj puk, svoju vladu.

4. Vrhovni sud pape, koji je jedini zakonit i nadležan sudac ob onom, što bi moglo biti na korist i na ukor crkvi i njezinoj slobodi, može opredieliti način vladanja i granice, dokle se ima sterati ova njegova gradjanska vlast.

5. Dovesti u sklad i uzporediti svjetovnu vlast pape s onom postojećom političkom i državnom uredbom Italije, koja odgovara njeznom narodnom genieju, njezinim poviestnim tradicijama, te specijalno topografičnim, internacijonalnim, ekonomičnim i financijalnim prilikama.

6. Uzdržati vse, što su pravedna, dobra i koristna proizveli dogodjaji i sadanje prilike obzirom se na nä-

sa družtvenom vlašću i središnjom vladom.

11. Narod i vlada ima gojiti dobre i intimne odnošaje sa svim ostalim vlastima u Europi, da nebudu izolovani sa diplomatičkog gledišta, nego da ostanu politično slobodni i nezavisni od svakoga i u svemu. —

Talijanski kralj podpisao je dekret, kojim se razpušta komora, a iz bori odredjuju za 16. novembra, dočim imadu biti uži izbori 23. novembra.

Rusija: Ruskomu državnomu vieću predloženo izvješće o računanju proračuna za god. 1890. Ukupni dohodci prokoračili su ukupne izdatke za 47.843.000 rubalja. Redoviti dohodci izkazuju prema proračunu suvišak od 61,578.000 rubalja, izvanredni dohodci 53,520.000 rubalja, redoviti izdatci izkazuju prištednju od 3 milj 74.000 rub., izvanredni izdatci potrebu od 70.751.000 rubalja.

Srbija: Biogradske „Male Novine" javljaju, da će do skora biti više promjena u častničtvu srbske vojske.

Franina i Jurina

Fr. Neki pop va Puljšćine, da govori ovčicam, da su šćavuni.

Jur. Vero jih je valjada on krstio.

Fr. Ni brate, zač da je, nebi bile orčice, nego sve sami prči.

Jur. Morda ih je vodio na balutacione pak su balutali za šarenjake i za puljsku gospodu.

Fr. Ma bi reć da ja.

Jur. E, onda meritaju, da jih tako krsti.

* * *

Fr. Čaj bil on šaraj utorak večer va diete va Poreče?

Jur. Igrali su se ca sirac, ki će kega vanka dat.

Fr. Pak?

Jur. Talijani su šli van a Hrvati su ostali nutre. —

* * *

Fr. Tako to j' na jeno rečene kako da bi še na boći igrali.

Jur. Ja, leh ovput su bili dva bulina Mandić i Jenko.

Fr. Pak?

Jur. Ča pak, Talijani da su imeli 17 boć a naši 9, pak da Talijani nisu vrag punta storili.

Fr. A bulini?

Jur. Ostali su kamo smo jih zasadili.

Fr. Tako ovput kapac bit partida naša.

Različite viesti.

Imenovanja. Poštarski perovodja g. Curà imenovan je poštarskim komesarom za Kranjsku. Slovenskoga jezika nepoznade pak smo znatiželjni, kako će ga braća Slovenci u Ljubljani primiti. Financijalni nadinspektor u Gorici g. Premuda imenovan je financijalnim savjetnikom u Trstu. Za to mjesto mogli su stariji i zaslužniji financijalni činovnici Hrvati i Slovenci al ostaše . . . . dugim nosom . . . . je imenovan drugi.

Za financijalne oficijale u Trstu imenovani su: Lovro Ermani, Fr. Jaić, Josip Snelka, Fr. Kodermetz, Fr. Stolz; nadalje financijalni asistent u Trstu Josip Sustersić za predstojnika financijalnoga ureda u Izoli, a Artur Kustrin za oficijala na solnicah u Piranu. — Za financijalne asistente su imenovani sliedeći vježbenici: Jakob Cociancig, L. Körschner, Josip Černe, H. Zurich, A. Costreta, Just Pišćane, Eligij Cavagna i računski podčastnik Fr. Strukelj. —

Istarski sabor (III. sjednica.) Prot svakomu očekivanju bijaše urečena treća saborska sjednica dne 21. t. m. u 6 sati na večer. U Poreču se občenito govorilo, da se je sazvalo sjednicu na večer jedino radi toga, da njoj nebi prisustvovali naši kmetovi, koji zalaze vrlo rado u zemaljsku sabornicu. Ako se uraži, da bijaše prva točka dnevnoga reda ovjerovljenje zastupnika Jenka i Mandića tad bijaše bez dvojbe urečena sjednica na večer iz gorispomenutog razloga. Talijanska gospoda se boji hrvatskih seljaka. Zemaljski zastupnici — njih 26 — sakupiše se u urečeno doba u dvorani sv. Frana. Galerija posve puna, sve sami porečki gradjani muškoga i ženskoga spola. Saborski predsjednik pozove gg. Jenka i Stangera — pošto bijaše zapisnik zadnje sjednice bez prigovora potvrdjen, da polože svečano obećanje. Obadvojica zadovoljiše propisu uz izjavu „obećajem".

Dr. Amoruso pročita interpelaciju radi namještenja učiteljice Populini u Motovunu.

Nakon njekojih priobćenja i jednog predloga prešlo se na verifikaciju izbora zastupnika Jenka i Mandića.

Čim je izvjestitelj Wassermann počeo čitati izvješće verifikacijonalnog odbora odaletiše se svi članovi većine osim viteza Babudera.

Izvjestitelj predlaže, da se izbor odobri.

Predsjednik javlja, da pošto neima dostatnog broja članova, da će staviti točku o verifikaciji na dnevni red u jednoj od budućih sjednica.

Zastupnik dr. Laginja zamoli rieč al mu ju predsjednik nedade, jer da se o tom pitanju nemože raspravljati.

Dr. Laginja moli opetovno za rieč te dočim se je povratila u sabornicu većina izašavših izjavi, da će manjina smatrati svoje drugove Jenka i Mandića ovjerovljenimi zastupnici ovjerovili ih većina ili ne.

Zatim bijahu razpravljeni računi o nagcu drugih, o bratovštinah i činovničkoj zakladi, razne prošnje učitelja.

Kod svih tih točaka, koje bijahu primljene bez razprava sudjelovala je manjina u toliko, da je kod pojedinih predloga hrvatski zahtjevala od predsjednika neka se te predloge na hrvatski jezik prevede. Prvi takav zahtjev učinio je saborski podpredsjednik dr. Dukić.

Vladin povjerenik kod zadnjega diela govora dra. Volarića u sjednici dne 16. oktobra se je najprije nekako smjehljao, onda jo probliedio i uzbiljio se; govorio kasnije sa saborskim predsjednikom, te se je držalo, da je najavio, da će govoriti. On toga neučini. Poslie svršene sjednice čuli smo, da se je srdio i na dra. Volarića i na uredničtvo „Naše Sloge". Mi držimo, da se u „Našu Slogu" može poslati izpravke, dakako u onom jeziku u kojem je tiskana, ako je šta kriva u njoj, ili tužiti uredničtvo ako je uvriedilo ili provriedilo. Proti rečim dra. Volarića pako, izrečenim u saboru, vladin povjerenik imao bi odgovarati samo u saboru. On je medjutim mudro šutio. Njegova šutnja može se tumačiti ovako: Da odgovori hrvatski, tad bi to stalno bilo proti nakanam njegovih poglavarah, zamjerio bi se svojim bivšim sudrugovom u talijanskoj saborskoj većini i tako rekuć zatajio svoju prošlost, sama sebe. Da odgovori talijanski, na hrvatski govor, tad bi činom potvrdio ono, na što se je dr. Volarić tužio. Čekajmo da potvrdi u drugoj prilici!

Otvoren natječaj na jednu štipendiju pok. biskupa Dobrila.

Službeni list donaša razpis natječaja za jednu štipendiju od 112 fr. iz zaklade pok. biskupa Dobrile, koja će se podieliti početkom školske godine 1890—91.

Po želji zakladatelja uživati mogu ovu štipendiju pokojnikovi rodjaci. Neima li ovih, mogu ju dobiti djaci Istrani a prvenstvo imadu sinovi kmetskih obitelji slavenske narodnosti. Uživanje štipendije počimlje već s prvim gimnazijalnim razredom a traje do svršetka nauka.

Natjecatelji imadu poslati valjano obložene molbe do 30 oktobra c. kr. namjestničtvu u Trstu, koje ima pravo podieliti ovu štipendiju.

Občinski izbori u Podgradu. Nakon zadnje borbe prigodom izbora fiducijara u občini Podgrad očekivali su naši narodni protivnici, da će i sada kod občinskih izbora pomutiti vodu, te u takovoj loviti ljude ribice. Doznajemo dapače iz pouzdana izvora, da je i sada nastojala jedna visoko postavljena osoba izvan one občine da pomuti staru slogu izmedju čestitih občinara Podgradskih. Al što je istoj i njezinomu slugi, kojim je usrećena naša Dalmacija, pošlo za rukom kod izbora fiducijara mjeseca augusta t. g. iznevjerilo je je posve sada kod izbora občinskoga zastupstva.

Čestiti občinari uvidiše na vrieme kamo smjeraju njemačko-talijanske spletke te okrenuše spletkarom ledja sporazumiv se u tom, da će kako prava braća i vriedni občinari birati složno jedne te iste narodne predloženike za občinsko zastupstvo.

Izbori bijahu urečeni za dne 14, 15, 16. i 17. t. mj. Prva dva dana biralo se u III. izbornom tielu. Za narodne predloženike glasovali su u svemu 172 birača a za protivničku listu jedan jedini občinar. Izabrano bijaše 10 zastupnika i 5 zamjenika. Dne 16. biralo je II. a dne 17. I. tielo. Izabrani bijahu u jednom i drugom narodni predloženici.

Tim opet povraćena stara sloga u onu prostranu občinu, što služi na čast i ponos tamošnjim prvakom a na ruglo i sramotu visokim i nizkim spletkarom.

Čestitajuć na sjajnoj pobjedi složnoj braći Slovencem i Hrvatom občine Podgrad želimo iskreno, da bi medju njimi vazda vladala bratska ljubav i sloga bez česa nam neima napredka ni spasa. Živili sviestni biraći občine Podgrad!

Hrvatske tiskanice na ces. kr. pošti u Puli. Naš čestiti drug „Il Diritto Croato" od 15. t. m. piše, da je c. kr. ravnateljstvo pošta i brzojava u Trstu priposlalo ces. kr. poštarskom uredu u Puli hrvatskih tiskanica (nakaznica, dopisnica itd.) Javljajuć to našim čitateljem u Puli i na Puljšćini preporučamo njim toplo, da zahtjevaju odlučno na pošti i na brzojavnom uredu hrvatske tiskanice jer nebudu li je odlučno zahtjevali, neće ih dobiti pak će gospoda činovnici kazati, da u Puli netreba hrvatskih tiskanica na pošti i brzojavnom uredu.

Iz Pule pišu nam 20. t. m. „Pred njekoliko mjeseci bijahu razpisana za naše pučke škole dva mjesta vjeroučitelja.

Na jedno mjesto bijaše imenovan sugradjanin našega prevsj. biskupa, koj je došao amo iz Goričke biskupije i za koim da nežale niti isti Talijani, medju kojimi je njeko vrieme župnikovao. Drugo mjesto vjeroučitelja nebijaše popunjeno, premda bijaše natjecatelja iz domaće biskupije, čestitih svećenika i vriednih rodoljuba Hrvata i Talijana. Odlučno bijaše, da podučaju vjeronauk gradski kapelani čemu se ovi dragovoljno podložiše. Nu ove školske godine da gg. kapelani nehtjedoše više podučavati u školi jedno što su dosta obterećeni, a drugo što nedobiše prošle godine nikakvu nagradu za podučavanje vjeronauka. Neznamo upravo, da li je istina, da je vjeroučitelj-tudjinac dobio mjesto gg. kapelana nagradu, občenito se govori, da su se gg. kapelani priložili c. kr. namjestničtvu v Trstu, što nedobiše nikakvu odštetu za trud u školi. O tomu šire se gradom različiti glasovi a kad doznamo, što je u tom istine, javiti ćemo Vam, da ono popunite il izpravite neželeć nikomu krivicu nanesti:

Potužili smo Vam se jur više puta, da smo mi Hrvati i u obće Slaveni u gradu Puli hrvatskimi svećenici vrlo lošo služeni. Na žalost našu moramo tu tužalbu i danas ponoviti. Za Hrvate postavljen je u gradu svećenik takodjer iz Goričke biskupije, koji znade nješto malo slovenski a ktomu boluje sirota već 7—8 mjesecih, te kad bi i poznavao naš jezik, nemože uz najbolju volju našim duševnim potrebam zadovoljiti.

Opravdan je dakle vapaj Hrvata i u obće Slavena grada Pule, da njim se dade zdrava i sposobna svećenika, u njihovom jeziku i koji će njim propovjedati rieč božju u poznatom jeziku i koji će obavljati u obće svoje teške dužnosti na korist duševnu puka na čast i slavu božju.

„Il Diritto Croato" je, kako nam uredničtvo brzojavlja zaplienjen radi trih članakah i to: „Na slavjenskih granicah", „Hrvatske regimente", „Slavjanska štampa". Drugo izdanje je nemoguće.

Iz sv. Fuške na otoku Krku pišu nam dne 15. oktobra. Biti će tomu mjesec dana da smo Vam se oglasili iz ovih strana dodirnuv se tada uprave naše občine. Eto nas danas, da Vam koju rečemo o uredovnom jeziku naše občine. Na urednom prćatu občine čita se napis: „Občinski ured u Dubašnici", te bi se po tom dalo suditi, da je i uprava naše občine čisto hrvatska ali na žalost našu nije tomu tako. Kadno bijaše izabran sadašnji načelnik g. Turčić, htjelo se razpisati natječaj za drugoga hrvatskoga pisara, pošto tadašnji nepoznavaše našega jezika. Ali da, pisar je u radu sa njekojim mogućnikom, te se neda tako lako odpraviti. Taj mogućnik kumio, molio, zaklinjao naše zastupnike, da bi se uztrpili te pridržali istoga pisara, dok nauči hrvatski jezik. Onda da će se promieniti jezik u občinskom uredu, jer da će pisar u šest mjeseci naučiti naš jezik. Naši zastupnici privoliše, premda teškim srcem, na to, pa rekoše: „Neka bude, samo da bude". Ali da! Prošlo je šest mjeseci, prošla je godina i pol, a u občinskom uredu uviek još vlada talijanščina. Na dnevni red nedolazi nikada stvar o pisaru, a zastupnici reć bi, da se boje započeti o tom razpravu. Svetoršćani, Poljičani i vi vriedni Hrvati Dubašljani, maknite se. Vaši sudci (agenti), kako sami vidite, malo ili ništa ne razumiju talijanski jezik. Vam dolaze talijanski spisi, a tko će vam ih protumačiti? Vaši sudci moraju iskati druge naučne osobe, koje poznadu taj jezik, ako žele vam priobćiti što občina javlja. To nije dično! Maknite se dakle občinari. A vi, vriedni naši zastupnici, većinom naši Uzorhrvati, stanite na put toj nepravdi, ugoditi ćete tako svojemu puku i osvjetlati ćete si lice pred svietom. U prvoj občinskoj sjednici svi složno zahtjevajte, da vam se promieni uredovni jezik; inače neka im sudci vraćaju njihove talijanske „Avvise" i „Pubblicazioni", sve dokle im budu hrvatski pisati počeli. To oni mogu učiniti. Koliko će vam biti ugodno i koristno, kada Vam budu Vaša djeca sama mogla pročitati one spise, za koje morate sada iskati tumača.

Na djelo dakle za korist puka i čast Vašu.

Pokrštenje jedne bosanske muhamedanke. Muhamedanka Usefa Delahmetović, djevojka od 25 godina, služila je u njekoga bogatog age, koji je ljeti stanovao na svom posjedu blizu Sarajeva. Ovdje se djevojka upoznala s katolicima te je sve radje s njima obćila i pozdravljala ih pozdravom: Hvaljen Isus, radi čega je od gospodara svoga dobila mnogu zaušnicu. U njoj je sve više dozrievala odluka da se pokrsti, te ona odkaže ogi službu i potraži kod katolika utočišta. Al se niko nije usudio primiti je pod svoj krov od bojazni pred vladom. Napokon joj se smilovao porezni ovrhovoditelj Josip Gagulić, te je od smilovanja primi na stan, a osamdesetgodišnji starac Ivan Marković odveo je k župniku i gvardijanu krešerskog samostana. Kad se ovaj uvjerio, da se djevojka želi s čiste nakane pokrstiti, hotio je smjestiti kod koje krščanske obitelji. Niko se nije usudio primiti je k sebi bojeći se kazne od zemaljske vlade. Na savjet župnikov uputila se djevojka u Sarajevo k nadbiskupu; slučajno vozilo se istim vlakom pet franjevaca u Sarajevo na pastoralnu konferenciju. Ovi je predstaviše nadbiskupu, koji ju, razabravši njezinu čvrstu volju da se pokrsti, smjestio najprije u gostionu a onda u njekoj katoličkoj obitelji. Sad je začela hajka. Turci tužili civilnom guverneru Barunu Kutscheri, da je djevojka na silu odvedena — pet franjevaca da je odvelo u nečisto svrhe. Kutschera povjerovao odmah i doznavši gvardijana krešerskog stao ga koriti i prietiti mu, da će mu uztegnuti plaću i baciti ga u zatvor, ako mu ne dovede djevojke. Bez svake iztrage na to zatvoriše Gagulića i Markovića kao sukrivce. Čim so doznalo, da je djevojka pod zaštitom biskupa, pozvaše i njega na odgovornost i postupaše s njim načinom ne baš najprijaznijim.

Stvar je sad predana sudu, ali vlada nije sudu dala vremena. Ona je poslala nadbiskupu poslanka s dva sasvim neprihvatljiva priedloga. Nadbiskup je izjavio, da će djevojku staviti pred sudca i ovdje neka izpoviedi u prisuću jednog turskog izaslanika, da li hoće slobodnom voljom da se pokrsti, ili dali joj je nanesena sila. Kaže li, da se ne želi pokrstiti, neka je s mjesta uzme turski izaslanik; u protivnom slučaju ima se vratiti pod zaštitu nadbiskupa. Ovo se nije svidjelo bar. Kutscheri, koji je jako zauzet za turke. Začele su veksacije iz nova. Pretrpjevalo je samostane milosrdnica i kćeri božje ljubavi, da li nije možda kod njih djevojka. Koliko godier je puta nadbiskup izašao iz svoje rezidencije išli su stražari i pred njim i za njim, da vide u koju će kuću unići, da onda ondje potraže djevojku. Istu čast izkazivaše i kanonikom.

Napokon je i vojnički guverner bar. Appel, inače valjan čovjek, opomenuo nadbiskupa, neka se neopire dalje predati djevojku, jer će inače okružni sud iztragu započeti. U Beču, kamo su odaslani svi zapisnici, brzo razabraše, da je Kutschera u svojoj revnosti predaleko zasegnuo. Poslan je u Sarajevo poseban izaslanik, dvorski savjetnik Müller, da stvar uredi. Nadbiskup je ponovio svoju prvašnju izjavu i još zahtievao, da sudac ne pita za obitelj, u koje je djevojka, da ne bude poslije progonjena. Kad se na to pristalo, dovedena je djevojka od dotične obitelji izvan Sarajeva pred sudca, a kod njega

već našla brata i bivšega gospodara svoga. U prisutnosti obojice izpovjedila je djevojka na sudčev upit, da ona ima pravu volju postati katolikinjom, i da je nije nitko na to silio. Ovako se stvar riešila, i dvorski se savjetnik Müller pobrinuo, da se djevojka opet povratila nadbiskupu, dotično onoj obitelji, gdje se sad poučava u kršć. vjeri. Gagulić i Marković pušteni su iz zatvora, ali je sirota Gagulić, otac troje djece, skinut sa službe, što je iz kršć. milosrdja, dao zaklonište siroti, koja ga drugdje nije mogla naći.

Dopisnik pravom veli, da bi se jedva koji turski paša bio tvrdje i pristranije ponio u ovoj stvari od bar. Kutschere. Misli se, da je Müller iz Beča došao na zapovjed samoga Veličanstva. Zar zbilja misli Kutschera to, da se ovako služi našoj monarkiji? Zar se tim neprieči Muhamedancem prelaz na kršćansku vjeru?

Viseki gosti na Cetinju. Ovih dana stigao je na Cetinje zet crnogorskoga kneza Nikole ruski knez Gjuraj Maksimilijanović vojvoda Leitenburški sa kujeginjom Stanom te pozdravlja visoke goste „Glas Crnogorca“ kako sliedi:

Dobro nam došli! Dobro nam došli, svietli gosti sa najvišeg slovenskog sjevera, na krajnom slovenskom jugu! Dobro nam došao, dični rodjače carski, u Tvojoj kršnoj tastbini! Sretno Ti vidjenje sa svietlim tastom i tastom, sa šuramа, svastima i prijateljima! Dobro došao iz najveće carevine ovoga svieta, u malenu, skrovitu postojbinu Tvoje svietle ljube! Malena je, al je odgojila junake, kojima bi se ponosila i ona najveća i najsilnija vojska ovoga svieta, u kojoj si Ti vojvoda. Narod crnogorski u Tebi pozdravlja predstavnika i poslanika slavne vojske ruskoga cara, te nepobjedive uzdanice svih nas; u Tebi pozdravlja porodičku i vladalačku potvrdu i posvetu iskonskog i neprom jenivog pobratimstva, izmedju junaka Grahovca i Vučjeg Dola i onih neumornih pobjednika, kojima se ne mogu ni uzporediti slavna djela i vjekovita razbojništva. Dobro nam došao! Dobro nam došla i Ti, snaho carska, u svoj zavičaj, koji Te je odgojio! U svoj plemeniti rod, koji Te je tako divnu rodio i odgojio! Dobro došla u naručja svojih dragih roditelja, svoje mile braće, sestrica, Tvojih žudjenica! Neka Te utješe, što ne vidiš više medju njima, što na ovom svietu više ne nalaziš Vaše dične, Vaše neprežaljene Zorke! Njena Vas blažena duša gleda s rajskih visina, moleći Svevišnjega, da ne skida nikad svoga blagoslova sa Vas. Dobro nam došli! Vas ovdje ne čeka Carigrad, koji Vas je onomad ugostio u svojih carskih dvorovih svakojim svojim izobiljem, naslaganimi tolikimi vjekovi i narodi: Vas ovdje čeka roditeljska i svojska milošta, Vas ovdje čekaju otvorena srca svega naroda, pregalačka srca, koja su gotova u svaki čas uložiti i poginuti za onu misao, kojoj ste Vi najljepša i najprikladnija slika i prilika. Dobro nam došli!

Primorsko „Planinsko družtvo“ na Sušaku priredjuje dne 26. t. m. izlet u Kastav. Pješaci odlaze sa Sušaka u 1 sat po podne. Povratak će slieditи željeznicom u 9 ili u 12 sati u noći preko Matulja. Ako bude vrieme nepovoljno, odgadja se izlet na 9. novembra 1890. Odbor.

50.000 for. jest glavni zgoditak izložbene lutrije u Beču. Upozorujemo naše čitatelje na vucitbu, koja će biti dne 30. oktobra, jer bijaše zatvorenje izložbe odloženo od 15. na 30. oktobra. Doznajemo, da neima više mnogo izložbenih srećaka.

Listnica uredničtva.

Gosp. dopisniku sa Otoka Krka. Jedno smo — kako vidite — priobćili, no s drugim morali smo u koš, jer nam se čini nepravedno napasti na onu toli zaslužnu obitelj radi jednoga, možda nevriednoga člana. D- ste nam zdravo!

Listnica uprave.

Uplatili su nadalje od 6. septembra do 20. oktobra: D. E. Val. Mezifić for. 2. N. I. Ormuž for. 1.2 . G T. Pula for. 1.25. G. N. Podvezica for. 2. V. B. Lindar for. 5. G. dr. A. Rab f. 2. M. A. Rab for. 1. K. A. Tinjan for. 5. K. M. Frančići for. 5. V. A. Trst 50 novč. B. T. Kopar for. 1. H. F. Beč for. 11.10 (oglas). B. F. Žminj for. 2.50. F. V. Core for. 2.50. B. A. Pazin for. 9. P. P. Dolenjavas for. 2.50 M. F. Vranja for. 2.08.

(Slieditи će).

Lutrijski brojevi

Dne 18. oktobra.

Trst	38	74	84	47	49
Budapest	48	56	22	69	24
Linc	79	34	86	14	71

Dne 22. oktobra.

Prag	23	67	72	44	54
Lavov	87	25	54	24	6
Hermannstadt	53	13	55	7	58

Izjava.*)

Istina je, da nije podnešena nikakva tužba proti meni baš ravno na prečastni biskupski ordinarijat u Trstu, niti bi se ja toga plašio, jer mi je savjest čista. Dignuti naime narod iz mrtvila te pokazati mu put do blgostanja nije grieh, nego dapače dužnost učitelja puka, kojim je u prvoj vrsti svećenik. Istina je pako, da je neka „ugledna“ osoba kušala ocrniti moju neznatnu malenkost u viših sveć ničkih krugovih. U koliko je uspjela neznam, a toliko znam, da još sada nije prestala šarati. Da li je ovdje upleten g. Božo Dubrović, do sada nemam konkretnih dokaza, nego to neka sude oni, koji su iz njegovih vlastitih ustih čuli kritiku o mojem ponašanju.

Ni lievo, ni desno, nego ravno! I mirna Bosna.

Zvonečа, 13. oktobra 1890.

Pop **Ante Stemberger** s. r.

*) Za članke pod ovim naslovom neodgovara uredničtvo.

Oglas.

Podpisani časti se obznati p. n. gg. članovom, da je glavna skupština urečena za dan 27. t. mj., odgodjena radi neprevidjenih zaprieka na dan 3. novembra 1890. Mjesto i dnevni red ostaju isti.

Krk, 17. listopada 1890.

Za odbor gospodarske zadruge

Dr. Dinko Vitezić,
predsjednik.

pripravljena od lekarja g. PICCOLI-ja v Ljubljani, je uplivno zdravilo, ki krepčа želodec, mehčа. čisti, odpravlja zlato žilo in odganja gliste.

Sestavljena je iz zdravilnih, v rastlinstvo spadajočih snovij ter ni nikako drastično učinkujoče, marveč lahko, delovanje organov urajajoče zdravilo, katero organizmu kar nič ne škoduje, če se prav delj časa rabi. 5—15

Esence za želodec pošilja izdelovatelj proti poštnemu povzetju v škatljah po 12 stekleničić za gld 1.36; po 24 za gld. 2.60 po 36 za gl. 3.84; po 44 za gl. 4.25; po 55 za gl. 5.26; po 110 za gld. 10·30; po 550 za 50 kr. — V steklenicah po 15 kr. prodaja se skoro v vseh tù- in inozemskih lekarnah.

Grlena bol kašalj, hreputavica, promukłost, nazeb, zadavica, rera. zapala ustijeh itd.

mogu se u kratko vrieme izliečiti rabljenjem

NADARENIH

Prendinijevih sladkišah

(PASTIGLIE PRENDINI)

što jih gotovi Prendini. lačkar i ljekarnar u Trstu

Veoma pomažu učiteljem, propovjednikom itd Prebdjenih kašljuć nocih, navadne jutranje hreputavice i grlenih zapalah nestaje kao za čudo uzimanjem ovih sladkišah.

Opazka. Valja se paziti od varalicah, koji je ponačinjaju. Zato treba uvjek zahtjevati Prendinijeve sladkiše (Pastiglie Prendini) te gledati, da bude na omotu kutijice (škatulje) moj podpis. Svaki komad tih sladkisah ima otisnuto na jednoj Strani „Pastiglie“, na drugoj „Prendini“.

Ciena 30 nč. kutijici zajedno sa naputkom.

Prodaju se u **Prendinijevoj ljekarni u Trstu** (Farmarcia Prendini in Trieste) i u glavnijih ljekarnah svieta. 34—43

Marijacelske pilule

proti začepljenje.

(Pilulae laxantes mariae.)

Proste škodljivih tvarina, ugodno sredstvo kod težkog probavljenja, začepljenje te uslied tega nastalih obćutljivostih. zaradi kojih se mnogobrojno puta liečničke pomoći traži. Gotovo i ublažajuće djelovanje bez kruljenja i boli.

Pulag utisnuta zaštitna znamka jamči pravo kruglicu.

Ciena škatulji 20 nvč.. zaboji sa 6 škatulja 1 for. Ako se novac unapred pošalje stoji jedan zaboj sa prostom dostavom samo for. 1.20, dva zaboja for. 2.20, tri zaboja for. 3.20.

Liekarnik **O. BRADY**, Kromerić (Moravska).

Vrst tvarine jest nazačena. — **Predaraju se u svih ljekarnah** 1—10

FILIJALKA

c. kr. priv. avstr. kreditnoga zavoda

za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vred. papirjih za		V zapestnih za	
4-dnevni odkaz	3%	30-dnevni odkaz	2%
8- „	3½%	3-mesečni „	2½%
30- „	3½%	6- „ „	2½%

Vrednostnim papirjem, glasečim na napoleone, kateri se nahajajo v okrogu pripozna se nove boresetna tarifa na temelju odpovedi od 8 oktobra. 12. oktobra in 3. novembra.

Okrožni oddel.

V vred. papirjih 2% na vsako svoto.
V zapestnih brez obresti

Nakazuice

za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Tropavo, Reko, kakor za Zagreb, Arad, Bozen, Gradec, Hermannstadt, Inomost. Celovec, in Ljubljano— brez troškova

Kupuja in prodaja

vredmostij, divix, kakor tudi vnovčenje kuponov 24- 20 pri odbitku 1% provizije.

Predujmi.

Na lastnevne listine pogoji po dogovoru Z odprtjem kredita v Londonu ali Parizu, Berlinu ali v drugih mestih — provizija po pogodbi.

Na vrednostni obresti po pogodbi.

Uložki v pohrano.

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, zlat ali srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.

Trst. 4. oktobra 1890. 20 -24

Najboljša najmodernlj 8—10

BRNSKA SUKNA ZA ODJELA

Suknja za zimsko i prelazno kaputo u odrescih od 3 do metra za gospodu odlično po for. 6.—, 8.—, 10.—, 12.—, 14.—, 16.—, 18.—, 20.— i više.

Šinjelovski Loden za gospodu u širini od 130 cm. prikladan za kišne kapute i mantlove u crnoj, sivoj, smeđoj i zelenoj boji po for. 2.— do 3.— i više.

Suknja za podstavu od vune metra po 1.— do 1.50 i više.

Nadalje sukna za hajdar crnohlacah, fantasie, sivi pravnici i dosta kinl za cieo setinesu odjela, crni i bojadisani tiski nadi

Vincenz Novak, Brünn

3— Krautmarkt 13. —3

Kostnja proti gotovom ili pouzdem. — Ako se novac unapred pošalje, dobije se poštenja šaška. — Ako novčano otegnuje, prima se natrag. Uzorci besplatno i franko.

BRNSKE

suknene ostanke za jesen i zimu

razašilja proti gotovom ili pouzećem uz ciene osobito nizke, i to samo dobre kakvoće:

3.10	mt.	sukno za odielo	for. 4.60
3.10	„	„ „ „ bolje	„ 6.80
3.10	„	„ „ „ fino	„ 10.50
3.10	„	„ „ „ vrlo fino	„ 16.50
3.10	„	„ „ kapute	„ 5.60
2.10	„	„ „ fino f.	12—16.—
2.10	„	loden f.	3.40 do „ 4.20
2.10	„	„ fini f.	5.40 do „ 6.—

TVORNIČKO SKLADIŠĆE SUKNA

E. Flusser u Brnu

DOMINIKANERPLATZ 8.

Uzorci besplatno i franko. Ako neugadja naručeno. prima se natrag. 8—20

Unio catholica

zavod za uzajemno osjeguranje škoda, u Beču (I. Bäckerstrasse 14)

dozvoljen ministarskom naredbom od dne 28. frbrara 1889.

Zavod osjegurava:

Pokretan i nepokretan posjed proti škodam od požara, striele i eksplozije. Za takovo osjeguranje jamče uzajemno prvi uzajemno osjeguravajući zavodi, koji su članovi dielitbenog družtva uzajemnih osjeguravajućih družtva Usljed raveza sa uzajemno osjeguravajućimi zavodi može „UNIO“ podjeliti osjeguranja u najvećoj vriednosti, te daje na temelju toga saveza osjeguranim najveće jamstvo i sjegurnost Svakogodišnji višak razdieliti će se medju osjegurane.

Ovaj zavod ureo je takodjer novu do sada nepoznatu struku osjeguranja t. j.:

Osjeguranje crkvenih zvonova proti razbitju ili razpuknutju. U ovu struku spadaju one škode, kojih nisu posliedice požari, već koji nastaju usljed bilo kojih drugih razloga. K sudjelovanju kod te nove osjeguravateljne struke pozvani su ponajprije gg. crkveni predstojnici.

Posreduje „UNIO“ takodjer kod prvih uzajemnih osjeguravajućih družtva:

osjeguranje na život i proti nezgodam.

U poslu osjeguranja neka se izvoli občinstvo obratiti na glavno zastupstvo u Trstu ili na pojedine njegove zastupnike koji će biti imenovani u gradovih i občinah.

Zastupanje u pokrajini izvrše se poštenim i pouzdanim osobam, koje neka se ustmeno ili pismeno obrate na podpisano glavno zastupstvo.

TRST, mjeseca julija 1890.

Glavno zastupstvo zavoda „UNIO CATHOLICA“ u Trstu

za Primorje (Istra, Trst i Gorica) **i Dalmaciju.**

M. MANDIĆ.

Žrebanje v četrtek

Dunajske razstavne

Srečke à 1 gl.

Glavni dobitek 50.000 gold. a. vr.

11 srečk 10 gld. — **2291 dobitkov** — **6 srečk 5 gld. 50 kr.**

Srečke à 1 gld. dobivajo se v Trstu pri: Giuseppe Bolaffio, Alessandro Levi, Enrico Schiffmann, Ign. Neumann, Marco in Nigris.

6—9 10

Izdavatelj i odgovorni urednik **M. Mandić.** Tiskara Dolenc.

Broj 44. U Trstu 30. oktobra 1890. Godina XXI.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja uz pogodbe sa upravom. Novci se šilju poštarskom zaputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“. Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana zapiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na [illegible] arka.

Dopisi se nevraćaju ako [illegible] netiskaju.

Nekoljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 4 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½, i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarine.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Cariatis br. 25

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari“. Nar. Pos.

Istarski sabor god. 1890.

III. sjednica dne 21. oktobra.

Prisutni: predsjednik M. vitez Campitelli; vladin zastupnik vitez Elluschegg i 26 zastupnika.

Predsjednik, ustanoviv zakonit broj zastupnika, otvori u 6 sati na večer sjednicu, te pozove tajnika g. dr. Liusa, da pročita zapisnik zadnje sjednice.

Zapisnik se ovjerovljuje bez prigovora.

Predsjednik pozove novoizabrane zastupnike gg. Stangera i Jenka, da polože svečano obećanje. Po pročitanoj formuli izjaviše obojica hrvatski: obećajem!

Prije nego li se je prešlo na dnevni red, zamoli g. dr. Amoroso riečˊ: Na to pročita interpelaciju na visoku c. kr. vladu radi namještenja učiteljice Populini na pučkoj školi u Motovunu. Ova učiteljica bijaše naime premještena iz Labina u Motovun, proti čemu prosvjeduje njekolicina građjana Motovunskih, u ime kojih je g. dr. Amoroso u tom pitanju upravio interpelaciju na c. kr. vladu.

Pošto je predsjednik konstatirao, da je interpelacija zakonito podpisana, izjavi, da će ju izručiti g. vladinomu zastupniku na dalnje uredovanje.

Zatim priobći predsjednik saboru, kako su se pojedini saborski odbori konštituirali.

Nadalje priobći saboru,

a) da su se ispričali presvietli biskupi Feretić i Flapp što nemogu prisustvovati saborskim sjednicam;

b) da je javio zastupnik dr. Scampicchio, da nemože doći radi bolesti do srede;

c) da je zamolio dopust za čitavo trajanje zasjedanja zastupnik Craglietto.

d) ces. kr. namjestničtvo, da je odbilo predlog odbora o promjeni njekojih ustanovah zakona o sjeku šumah, zašto su molili njekoji občinari Krčki i Orlečа.

Zastupnik dr. Stanich zadobiv riečˊ predloži, da pošto je prošle godine sabor jednoglasno prihvatio predlog odbora u tom pitanju i pošto je izviestio o tom predlogu c. kr. vladu njeki šumski činovnik političkog kotara Volosko, komu su valjda nepoznati šumski odnošaji kvarnerskih otoka, da se odgovor c. kr. vlade izruči političko-gospodarstvenom odboru, da ga prouči i o njemu sabor izviesti.

e) da je podieljeno među zastupnike izviešće zemaljskoga gospodarstvenog vieća;

f) da su stigle razne molbe učitelja i njihovih sirota za podpore itd.

g) da mu je izručio i preporučio zastupnik Mandić četiri molbe mjestne občine Kastav (za podporu građnje ceste Klana-Paka; za podporu kod traženja vode u toj občini; za uredjenje dužnosti obskrbe siromaha; i za prinos pokrajine k plaći občinskoga šumarskoga upravitelja).

Ove četiri molbe bi[illegible]u izručene financijalnomu odboru.

Zastup. dr. Costantini predloži, da se učini shodne korake za promjenu zakona o porabi jezika kod sudova u Istri tako, da bude priznat samo talijanski jezik.

Predsjednik reče, da će taj predlog podieliti među zastupnike i staviti na dnevni red.

2. točka dnevnega reda:

Ovjerovljenje izbora zastupnika Jenka i Mandića. U ime verifikacijonalnoga odbora izviešćuje zastup. Wassermann. (Čim je izviestitelj počeo čitati svoje izviešće izadjoše iz saborske svi zastupnici većine osim viteza Babudera. U saborници ostao je predsjednik, vladin zastupnik 9 članova manjine, izviestitelj i vitez Babuder).

Izviestitelj predloži u ime verifikacijonalnog odbora, da se ovjerovi izbor zastupnika Jenka i Mandića, premda bi se Jenko imao još uviek smatrati zastupnikom, jer saboru nije poznato, da se je mandata odrekao (?!) i pošto se na bezimeni utok proti izboru u Podgradu nemože uzeti nikakov obzir.

Predsjednik izjavi, da se o predlogu nemože glasovati, jer nema zakonita broja zastupnika, te da će tu točku staviti na dnevni red u kojoj od budućih sjednica.

Zastupnik dr. Laginja moli riečˊ.

Predsjednik mu odgovori, da se o predmetu nemože govoriti.

Dr. Laginja pita opet riečˊ.

Predsjednik reče, da njegov govor nebi bio nego privatan razgovor.

Dr. Laginja: E pa dobro, razgovarat ćemo privatno.

(Medju tim vraćaju se njekoji zastupnici većine u saborницu).

Dr. Laginja moli iznova riečˊ.

Predsjednik ..... mljaska.

Dr. Laginja reče, da predsjednik verifikacijonalne komisije gosp. Defranceschi sjedi u Beču skoro 6 godina neovjerovljen; pošto smatramo mi, da su ova dva (Mandić i Jenko) zakonito izabrana, izjavljamo u ime naše stranke, da će oni sjediti ovdje, ako i neovjerovljeni i da će zapustiti svoja mjesta samo onda, ako budu to tražili njihovi izbornici ili ako se budu morali pokoriti sili.

Zatim se prešlo na treću točku dnevnoga reda.

Predsjednik, pozove dr. Vergottina, da izviesti sabor u ime financijalnoga odbora

a) o obračunu zaklade pologa i novca drugih za god. 1889;

b) o obračunu zaklade bratovščinah.

c) o obračunu za god. 1889. i proračunu zaklade mirovina pokrajinskih činovnika.

Izviestitelj predlaže u ime financijalnoga odbora, da se svi ti računi odobre.

Kod točke *a*) bijaše u saborници samo 17 zastupnika. Predsjednik reče, da tko je za odobrenje, neka se ustane; na to ustane njekolicina prisutnih članova većine. Predsjednik izjavi, da je predlog prihvaćen.

Od strane manjine, napose Volarić i Seršić tomu prigovaraju, da nebijaše predlog primljen, pošto je 9 zastupnika protu glasovalo. U to ulaze novi njekoji članovi većine u saborницu, te predsjednik daje iznova predlog čitati, pak pozove opet svoje, da glasuju za predlog, koj bijaše napokon prihvaćen sa 11 glasova, dočim je 9 članova manjine ostalo sjedeć.

Kod točke *b*) predloži zastupnik i saborski podpredsjednik dr. Dukić, da pošto je predmet, o kojem je izviestio sada g. izviestitelj, dosta važan, neka se prevede na hrvatski jezik, da ga bude mogla razumiti i manjina, te o istom svoj sud izreći. (Vrlo dobro! od strane manjine).

Predsjednik i neobazirući se na taj hrvatski predlog, dade na glasovanje predlog izviestitelja.

O točki *d*) o obračunu i bilanci šumaljskoga kreditnoga zavoda izviestio je vrlo obširno i kadeć kao obično vitez Babuder.

Za točke *c* i *d* glasovala je većina i bijahu prihvaćene.

Predsjednik priobćuje, da je spise odnoseće se na pronevjerenje Rigo izručio financijalnomu odboru.

U ime školskoga odbora izviešćuje vitez Babuder:

a) o prošnji Erminije Gollob, Fr. udove Tribusson i M. ud. Dessordo, da njim se i nadalje daje podpora. Sabor pristaje na dalnje trogodišće;

b) o prošnji M. F. Boico i K. udova Udovisich, da njim se poveća podpora. Odbija se prošnja.

c) o prošnji umirovljenoga učitelja F. Barri, da mu se dade podpora. Prošnja se izručа zemaljskomu odboru sa opazkom, da ju uvažiti nastoji.

d) o prošnji Iv. Medići umirovljenoga učitelja, da mu se povisi mirovina. Sabor pribvati predlog odbora, da mu se povisi kao milost za jednu osminu zakonito pripadajuća mu mirovina.

e) o prošnji Andr. Cherincicha, da mu se dade izvanredna podpora kao naknada za štetu, što bijaše kasno za učitelja II vrsti imenovan. Prošnja se izručа zemaljskomu odboru, da ju putem milosti rieši.

f) o prošnji Ant. Damianovich-a, da mu se doznači mirovina putem milosti. Prošnja odstupa se zem. odboru uz preporuku, da se putem milosti doznači molitelju godišnja podpora u označenih granicah §. 38 pokrajinskoga zakona 3. novembra 1874. br. 30.

g) o prošnji Bortola Fragiacomo, sušitnika Viktora Buffolini-a, sina pok. učiteljice Antonije L. Buffolini, da se dade ovoj siroti podpora za njegov uzgoj.

Zaključeno izručiti molbu zemaljskomu odboru sa preporukom, da se molitelju dade godišnju podporu putem milosti polag ustanova zakona obzirom na sirote pučkih učitelja.

h) o prošnji Iv. Antonini, umirovljenog nadučitelja, da mu se dade podpuna mirovina u iznosu od for. 870.

Predlog školskoga odbora, da se ta prošnja zbaci, bijaše prihvaćen.

Kad je pročitao vitez Babuder točku *a.* svoga izviešća i dotični predlog, ustane D. Seršić, te predloži, da bi se izviestiteljev predlog preveo na hrvatski, da ga uzmogne razumiti i manjina, te o njemu svoju izreći prije negoli se o njemu glasuje.

Kod iste točke zapita dr. Laginja predsjednika, da li on nije dužan pobrinuti se, da se ono, što je talijanski pročitano, priobći i hrvatski.

Dr. Volarić: Ja pitam isto, da nam se naime prije glasovanja izviešće pročita u hrvatskom jeziku, jer inače neznam, da li postoji za nas članak 19. državnih temeljnih zakona. Gdje smo? Imademo li ustav?

Predsjednik se neobazire na sve te hrvatske predloge kao da i nebijahu stavljeni.

Dok je došla točka *a.* na glasovanje pozivao je predsjednik uviek zastupnike, da ustanu oni, koji su za predlog.

Kod ove točke učinio je prvi put iznimku. Videć naime, da se sama većina ustaje, a da je manjina skoro kod svih predloga ostala sjedeć, promjeni taktiku, te izjavi, da tko je za predlog, neka ostane sjedeć. Na to je nastao smjeh na klupah manjine, a zastupnik Mandić reče napram svojim susjedom: „To je komedija“ toli glasno, da ga je i predsjednik čuo i počeo prigovarati, da to nije komedija, jer da se tako postupa i u drugih parlamentih, o čemu nije mogao osvjedočiti Mandića, jer je i nadalje prigovarao.

Od te točke pak do konca sjednice pozivao je predsjednik zastupnike, da ostanu sjedeć koji su za predlog, pri čemu bijaše opazaka, smješka i prigovora od strane manjine.

Kod točke *h* (prošnja Antonini, koji se grozi, da će tražiti pravicu kod vrhovnoga sudišta — ako mu sabor zamoljeno nedoznači) zapita dr. Volarić, da li je moguće, da bi vrhovno sudište prihvatilo tužbu g. Antonini-a i da li bi mogle odatle nastati neugodne posliedice za pokrajinu.

Niti na taj hrvatski upit nije se predsjednik osvrnuo, već je dao jednostavno predlog izviestiteljev na glasovanje.

U 7½ sati na večer zatvori predsjednik sjednicu, pošto bijaše izcrpljen dnevni red i pošto je izjavio, da će dan i dnevni red za buduću sjednicu pismeno priobćiti gg. zastupnikom.

Tim je svršila prilično mirno ova sjedsica, kojoj se je valjda veselilo gradjanstvo Poreča očekujuć, da će se povratiti oni burni prizori, kakvih bilježi njekoliko povjest istarskoga sabora.

Članovi manjine govorili su za ove sjednice isključivo hrvatski, što se nije valjda do sada nikad dogodilo.

Iz poudarne strane dozanjemo, da bijaše ova sjednica navlaš u večer sazvana, da nebi došli slušati naši seljani iz Porečke okolice. Govori se dapače, da će se saborsko predsjedničtvo i unapried držati ove taktike.

* * *

IV. sjednica dne 25. oktobra 1890.

Prisutni: predsjednik dr. M. Campitelli, vladin zastupnik vitez A. Elluschegg i 25 zastupnika; — galerija posve puna.

Predsjednik ustanoviv, da je dostatan broj zastupnika, otvori sjednicu u 6. sati na večer; zatim pozove tajnika dra. Vergottina, da pročita zapisnik posliednje sjednice.

Zapisnik se ovjerovljuje bez prigovora.

Predsjednik javlja, da je podielio zastupniku Jenku zamoljeni dopust od 8 dana; da je dao dopust dr. Laginji za jedan dan radi važnih privatnih posala.

Vladin zastupnik vitez Eluchegg zamoliv riečˊ, reče najprije talijanski a zatim hrvatski, da će odgovoriti na interpelaciju podnesenu za lanjskog zasjedanja od dra. Volarića i drugova u pogledu političkih i porezovnih činovnika na Kvarnerskih otocih, koji da su se u vrieme zemaljskih izbora nekorektno ponašali. Odgovoriti da će talijanski na temelju svoje izjave učinjene u ovom visokom saboru u sjednici od 15. decembra 1887. Zatim odgovara na interpelaciju talijanski i to da tužba na njekoje političke i porezovne činovnike i žandarmerijskog stražmeštra nebijaše osnovana.

Obtuženi da bijahu: politički poglavar Zuek i politički komesar Lasciah iz Lošinja; porezni kontrolor iz Krka i tamošnji žandarmerijski stražmeštar. Prvu dvojicu da se obtužuje što su kao izborni komesari pristrano kod izbora postupali a drugu dvojicu što su za „takozvanu“ talijansku stranku agitirali.

Visoko namjestničtvo nije znalo ništa za te tužbe dok nebijaše podnesena interpelacija, jer da nebijaše proti izborom utoka na namjestničtvo. Poslije interpelacije dalo je koji namjestničtvo i financijalno ravnateljstvo toli žandarmerijsko zapovjedničtvo stvar iztražiti. Kod iztrage da se je pokazalo, da bijaše pogriešaka, ali ne velikih i ne takovih, koje bi uplivale u same izbore; svakako da vlada nije pripustila primjerno pokarati učene činovnike. (Na početku govora vladina zastupnika dovikuo mu je dr. Volarić: Govorite hrvatski a na konac: Ibis redibis!)

Predsjednik javlja, da je podnio zastupnik Mandić interpelaciju na visoku c. kr. vladu (čita talijanski petit pa šalje interpelaciju zastupniku po saborskom slugi).

Na to pročita zastupnik Mandić sliedeću interpelaciju:

„Pošto je podpisanim poznato koli iz razgovora s pučanstvom, toli iz novina, da je ovoga ljeta usljed suše bilo po njekojih krajevih Istre veliko pomanjkanje vode.

Pošto je to pomanjkanje vode, osobito na kvarnerskih otocih i u Voloskom kotaru bilo preotelo toliki mah, da pojedinci i občine sami o sebi nisu više bili u stanju odmoći toj nevolji, da je dakle sveta dužnost države bila priteći u pomoć ljuto stradajućemu narodu;

Pošto se je radi više mjesečnog pomanjkanja vode bojati, da nastanu razne bolesti, koje su posljedica nečistoće i pića

sudi kakove kuljižine, dapače znade se, da ima u obsegu občine Kastav već nekoliko slučajeva tifa i da je narod na nekojih mjestih morao prodati svoju živočinju, jer ju nije imao čim napajati;

Podpisani pita u ovim putem gospodina c. kr. namjestnika:

1. Jesu li dotični c. kr. kot. predstojnici obavjestili predpostavljenu njim oblast o nenavadnoj nestašici vode u kotaru Voloskom i na kvarnerskih otocih netom prošloga ljeta?

2. Jesu li isti c. kr. kotarski glavari vlastitom iniciativom budi što poduzeli, da olahkote pučanstvu dobavu vode?

3 Ako rečeni c. kr. predstojnici nisu toga učinili u obće, ili ne na dobu, što kani c. kr. vlada oderditi, da budu dotični c. kr. službenici pozvani na odgovornost?

Poreč, dne 25. oktobra 1890.

Matko Mandić — Dinko Vitezić — Dr. Laginja — Dr. Dukić — Fr. Flego — Dr. Stanger — Dr. Volarić.

(Za čitanja vladala je na galeriji neprestana buka; kašalj i kihavac spopao je slušateljstvo već na početku čitanja, da mu je dr. Volarić doviknuo: tko je prehladjen, neka ide kući. Čitatelj je morao na više mjesta čitanje prekinuti, jer ga je kašalj, vika i ropot na galeriji nadglasivao. Na koncu čitanja zaurlalo je ono sl. občinstvo još silnije).

Primiv predsjednik natrag interpelaciju izjavi, da pošto je po propisu dovoljno podpisana, da će ju izručiti vladinu zastupniku na dalnje uredovanje.

Predsjednik javlja nadalje, da je podnio zastupnik dr. Volarić interpelaciju takodjer na visoku c. kr. vladu. Pročita talijanski petit, te šalje interpelaciju zastupniku, da ju pročita.

Dr. Volarić čita sliedeće:

Interpelacija

podpisanih zastupnika pokrajinskoga sabora za Istru na presvjetloga gospodina c. kr. namjestnika za Primorje putem gospodina vladina povjerenika na saboru:

Obzirom na to, da po § 41. saborskoga pravilnika za Istru zapisnici saborskih sjednica imaju sadržavati točno sve predloge;

Obzirom na to, da po § 42. istoga pravilnika stenografični zapisnici saborskih sjednica imaju sadržavati podpuno izkazanje svega, što je rečeno i učinjeno u saboru;

Obzirom na to, da od svih govora, izrečenih u hrvatskom jeziku i od svih predloga u tom jeziku podnesenih ovomu saboru, ništa nije do sada uneseno ni u zapisnik sjednicah, ni u stenografični zapisnik,

Podpisani stavljaju pitanje:

1. Kojim je načinom gospodin namjestnik do sada zadovoljio ustanovi § 40. zemaljskoga pravilnika za Istru, koj mu nalaže podastrieti Njegovu Veličanstvu na znanje izvješće o djelovanju sabora pokrajine Istre?

2. Ako Njegovo Veličanstvo do sada nije bilo obavješćeno o djelovanju ovoga sabora, u koliko se ciela jedna stranka, zastupajuća većinu pučanstva, služi hrvatskim jezikom, koje mjere kani gospodin namjestnik preduzeti u svrha, da bude u stanju Njegovomu Veličanstvu podastrieti na znanje djelovitu djelatnost sabora.

Poreč, dne 25. oktobra 1890.

Dr. Volarić — M. Mandić — Dr. Laginja D. Vitezić — Dr. Dukić — Dr. Stanger — Fr. Flego.

(Dok je interpelant čitao svoju interpelaciju, ponašalo se je občinstvo na galeriji kano i kod prve interpelacije. Interpelanc je doviknuo opetovno napram galeriji: mir! al bi na to svaki put još veći nemir nastao).

Predsjednik, dobiv natrag interpelaciju, reče, da je valjano podpisana i da će ju izručiti vladinu zastupniku na dalnje uredovanje.

Predsjednik javlja opet, da je dr. Dukić u ime svoje i drugova podnio na visoki sabor sliedeći predlog (čita talijanski petit). Hrvatski predlog glasi:

Obzirom na to, što najpreča briga naše države ima u tom sastojati, da se poštuju prava pojedinih naroda, koji ju sačinjavaju;

Obzirom na to, da medju ova prava spada i poraba narodnoga jezika u svih granah javnoga života, jer je jezik glavno obilježje svakoga naroda;

Obzirom na to, što je ovo u naravi same stvari ležeće pravo osim toga svakomu narodu zajamčeno člankom XIX. drž. tem. zakona od 21. decembra 1867. br. 142 d. z.;

Obzirom na to, da hrvatsko odnosno slovensko pučanstvo sačinjava nadpolovičnu većinu stanovnika ove zemlje;

Obzirom na to, što imade kod c. kr. političkih financijalnih i poštarskih oblastih u Istri mnogo činovnika, koji nepoznaju hrvatskoga odnosno slovenskoga jezika;

Obzirom na to, što se c. kr. političke financijalne i druge oblasti sa občinami i u obće sa hrvatskim odnosno slovenskim pučanstvom nesluže jezikom ovoga pučanstva;

Obzirom na to, što se ovaj postupak c. kr. oblasti protivi ne samo državnim interesom, nego i jasnim ustanovam zakona

to podpisani predlažu, da izvoli visoki sabor prihvatiti sliedeći zaključak:

1. Pozivlje se visoka c. kr. vlada:

a) da imenuje za sve c. kr. urede nalazeće se u pokrajini Istri samo takve činovnike, koji su u govoru i pismu podpuno vješti hrvatskomu jeziku, znanje kojega imaju dokazati pred redovitom komisijom prigodom polaganja praktičnoga izpita kod c. kr. namjestničtva odnosno ravnateljstva financija i pošta;

b) da bdije nad time, da se sve c. kr. oblasti u poslovanju sa hrvatskim pučanstvom u istini služe u govoru i pismu hrvatskim jezikom.

2. Ista prava imaju se pružiti i slovenskomu jeziku u kotarih, gdje obitava slovensko pučanstvo.

S formalnoga gledišta predlažemo, da se nazočni predlog uputi na političko-ekonomičku komisiju na proučenje i izvještaj i da se proglasi prešnost.

Poreč, dne 25. oktobra 1890.

Dr. Dukić — Dr. Stanger — Matko Mandić Dr. Laginja — Dinko Vitezić — Dr. Volarić.

Predsjednik pita sabor, da li će se proglasiti predlog prešnim?

Ustaje za predlog sva manjina i skoro sva većina.

Na to izjavi predsjednik, da će predlog dra. Dukića i drugova izručiti političko-gospodarskom odboru.

Predsjednik javlja nadalje, da je dr. Dukić podnio u ime svoje i drugova predlog o poznavanju hrvatskoga il slovenskoga jezika sudbenih činovnika u Istri. (Pročita talijanski petit). Predlog taj glasi:

S razloga, što živi u pokrajini Istri polag godine 1880. obavljenog popisa izmedju 278.000 stanovnika njih 164.000 hrvatskoga, odnosno slovenskoga pučevnoga jezika;

S razloga, što mora u svakoj, na zdravih načelih osnovanoj državi svaki narod već po naravnome pravu tražiti, da se njegov jezik rabi u svih granah javnoga života;

S razloga, što poraba narodnoga jezika ima osobito vrieditи kod sudbene struke, gdje se radi o najvažnijih dobrih pojedinaca;

S razloga, što je to pravo svakomu narodu naše države zajamčeno čl. XIX. drž. tem. zakona od 21. decembra 1867 br. 142 d. z;

S razloga, što je nadalje posebnim zakonom 25. maja 1883. br. 74 drž. z. zajamčeno svim narodnostim u Istri, da se mogu služiti svojim jezikom kod svih c. kr. sudova;

S razloga, što je naš kazneni postupnik osnovan na načelu jasnosti i naprednosti te predpostavlja, da sudac razumije stranku a ona njega, da se izkazi stranaka napišu onako, kako su odani, da se kaznene razprave vode u jeziku obtuženika i da mu se u ovom jeziku izreče osuda;

S razloga, što imade unatoč svim spomenutim zakonskim propisom kod c. kr. sudova nadležnih za Istru sudaca i činovnika, koji nepoznavaju hrvatskoga odnosno slovenskoga jezika;

S razloga, što se spisi, podnešeni u hrvatskom odnosno slovenskom jeziku, neriešavaju kod svih c. kr. sudova u ovih jezicih, niti se riešitbe uknjižbenih molba neunašaju u ovom jeziku u zemljišne knjige;

S razloga, što se zapisnici sa strankami hrvatskoga odnosno slovenskoga jezika pišu većim dielom u jeziku, koji je strankam nepoznat;

S razloga, što se i kaznene razprave vode u jeziku, koji je obtuženikom nepoznat i osude izriču u nepoznatom jim jeziku;

S razloga, što mora hrvatsko-slovensko pučanstvo Istre obćiti putem tumača sa sudci kod riešavanja najvećih čina kaznenoga zakona, gdje se takodjer radi o životu i smrti, jer su porotni sudovi kod c. kr. kolegijalnih sudova u Trstu i Rovinju tako sastavljeni, da nerazumiju jezika, govorena od većine pučanstva ove zemlje;

S razloga, što se ovakov postupak protivi ne samo najelementarnijim zahtjevom dobrogo pravosudja, nego i zakonskim ustanovam;

S razloga, što c. kr. prizivni sud u Trstu na hrvatske odnosno slovenske pritužbe i utoke izdaje riešitbe sastavljene u talijanskom jeziku, čemu bi se doskočiti moglo, kad bi se djelokrug prizivnoga suda razširio.

to podpisani predlažu, da izvoli vis. sabor prihvatiti sliedeći zaključak:

Poziv lje se visoko c. kr. ministarstvo pravosudja:

1. da imenuje na svih viših i nižih c. kr. sudovih, kojih nadležnost se proteže na pokrajinu Istru, samo takove sudce i činovnike, koji su u govoru i pismu podpuno vješti hrvatskomu odnosno slovenskomu jeziku, znanje kojega imaju dokazati pred redovitom komsijom prigodom polaganja praktičnoga izpita;

2. da ustroji kod kojega c. kr. kolegijalnoga suda u Primorju posebni porotni sud za hrvatsko-slovensko pučanstvo Istre;

3. da bdije nad tim:

a) da se svi spisi, podneseni na c. kr. sudove u Istri, rieše u jeziku, kojim su sastavljeni i osude izreku u jeziku tužbe;

b) da uknjižbene molbe sastavljene u hrvatskom odnosno slovenskom jeziku nebudu samo riešavane, nego i unašane u zemljišnu knjigu u istom jeziku;

c) da se zapisnici kod c. kr. sudova u gradjanskih i kaznenih poslovih sa strankami hrvatskoga odnosno slovenskoga jezika pišu u jeziku ovih stranaka;

d) da se kaznene razprave vode i osude izreku u jeziku, kojim prose obtuženici;

4. Preporuča se visokomu c. kr. ministarstvu pravosudja, da se u interesu samoga pravosudja i jezične ravnopravnosti ustroji u Ljubljani za pokrajine Primorje, Kranisku, donju Štajersku i donju Koruško prizivno sudište sa talijanskim senatom.

S formalnoga gledišta predlažemo, da se nazočni predlog uputi na političko-ekonomičku komisiju na proučenje i izvještaj i da se proglasi prešnost.

Poreč, dne 25. oktobra 1890.

Dr. Dukić — Dr. Stanger — M. Mandić Dr. Laginja — D. Vitezić — Dr. Volarić.

I ovaj predlog bijaše proglašen prešnim te je predsjednik izjavio, da će ga izručiti političko-gospodarskom odboru.

Predsjednik javlja dalje, da je podnio dr. Tamaro i drugovi predlog kojim se pozivlje c. kr. vlada, da otvori u Pazinu talijansku gimnaziju ili na državnoj gimnaziji u Puli talijanske paralelke.

Predlog bijaše proglašen prešni i izručen školskomu odboru.

Predsjednik javlja, da je podnio dr. Fragiacomo i drugovi predlog, kojim se pozivlje visoka c. kr. vlada, da osnuje u gradu Trstu talijansko sveučilište ili barem pravničku akademiju.

Predlog bijaše proglašen prešnim i izručen školskomu odboru. Zatim se prešlo na dnevni red.

1. Predlog dra. Costantina i drugova o isključivoj porabi talijanskoga jezika kod razprava u c. kr. sudovih Istre.

Dr. Costantini obrazloži u kratko svoj predlog, koji glasi:

„Nalaže se zemaljskomu odboru, da podnese molbu na visoko c. kr. ministarstvo pravosudja, da bi obzirom na zakon od 25. maja 1883. br. 74. D. Z. L. putem naredbe odlučilo, da bude od sada u pokrajini običajni jezik, kojim se moraju služiti u svojih spisih stranke i njihovi zastupnici u smislu §. 14. sudbenoga pravilnika, u sudovih Istre samo talijanski jezik.

Podpisani predlažu, da se taj predlog izruči političko-gospodarskom odboru, da ga prouči i o njem izvjesti.

Predlog taj izruča se po zaključku sabora rečenomu odboru.

2. Izvješće financijalnoga odbora: o. obračun pokrajinske poljodjelske zaklade za godinu 1889.

Dr. Venier izvješćuje u ime financijalnoga odbora te predlaže: „Odobrava se prekoračenje u troškovih pokrajinske poljodjelske zaklade za god. 1889 u rubrikah I. čl: 1, IV, V. čl. 2, IX.“

„Odobrava se sav obračun sa pribodom od for. 7777 i 30 nvč. sa jednakim razhodom.

Predsjednik javlja, da otvara generalnu razpravu ob ovoj točki.

Zastup. Mandić dobiv rieč reče:

Visoki sabore!

Ponajprije moram izjaviti u ime drugova i svoje, da vrlo žalimo, što sl. predsjedničtvo uriče eto opetovno saborske sjednice na večer, što se nigdje nedogadja van u izvanrednih okolnostih.

Kod večernjih sjednicah nemože se onako mirno i trieznо razpravljati kano po danu, jer nije duh onako bistar nit miran kano do poldana.

Nadalje žalim, što se je za današnju večernju sjednicu strpalo toliko važnih predmeta na dnevni red, te nam neće biti moguće, da se svaki onako razpravi kako bi valjalo i kako zaslužuje.

Napokon moram izjaviti svoje nezadovoljstvo i radi toga, što se nije izvješće ob ovom važnom predmetu tiskalo i razdielilo medju zastupnike i u hrvatskom jeziku, da ga uzmognu svi zastupnici mnjine razumiti, pročiti i o njemu svoj sud izreći.

Visoki sabore! Medju izdatci pokrajinske poljodjelske zaklade zauzimlju najveću rubriku:

a) pokrajinsko kulturno vieće i

b) pokrajinski poljodjelski zavod.

Jedna i druga od tih novovjekih institucija stvorene su za promicanje poljodjelstva, a tim i za promicanje blagostanja u pokrajini. Da vidimo kako vrši svoju dužnost jedna a kako druga.

Poštovana gospodo! Ako nam se može na gdje predbaciti, da mješamo u sve politiku, toga nam ljе kod ovoga pitanja predbaciti nemožete. Zemaljsko kulturno vieće moralo bi nam biti svim uzvišeno nad svaku politiku, jer je njegov zadatak tako plemenit, toli koristan i potrebit, da je dužan svatko odreći se svega, što bi priečilo ovo družtvo u izvršivanju rečene zadaće. Zemaljsko kulturno vieće ustrojeno je u prvoj vrsti za naš kmetski ili seljački stališ, koji je daleko zaostao za drugimi naprednimi narodi u poljodjelstvu i u obće narodnom gospodarstvu. Nepobitna je istina — gospodo moja — da je u tom stališu zastupano u ovoj pokrajni u ogromnoj većini pučanstvo naše krvi i našega jezika. Hrvatski, dočim slovenski seljak sačinjava kod nas veliku većinu pučanstva.

Pa kako se ponaša uprava našega kulturnoga vieća napram onomu stališu, radi kojega je u prvoj vrsti ustanovljeno?

Kod glavne skupšine toga vieća predloži je god. 1888 jedan član istoga, da se u upravu imenuje muža, koji bi u pismu i govoru poznavao hrvatski jezik, da uzmogne posredovati izmedju predsjedničtva — koje je čisto talijansko — i pojedinih kotarskih gospodarskih zadrugah, izmedju kojih imade hrvatskih i slovenskih. Taj pravedan predlog nebijaše nit uzet na razpravu. Tako je hrvatski jezik isključen iz uprave toga vieća, a radi toga nastaju nesporazumljenja i sukobi izmedju uprave i pojedinih kotarskih zadruga.

Dalje u prilogu.

Meni je, poštovana gospodo! prilično dobro poznato djelovanje sličnih kulturnih vieća u susjednih nam pokrajinah, gdje su takodjer razna plemena pomješana, al do onoga trvenja i do one napetosti nedolazi nigdje izmedju uprave i zadrugah, kao kod nas. Tamo se nastoji zadovoljiti svakomu plemenu, svakoj zadrugi i nepitajuć kojega je jeziko il kojim se jezikom služi.

Istarsko kulturno vieće isključilo je posve svaki drugi jezik osim talijanskoga. Kod uprave neima osobe, koja bi poznavala jezik većine pučanstva pokrajine. Predsjednik toga vieća znade možda po koju rieč — al se njom služiti neće, a tajnik nezna niti rieči premda bi upravo on morao podpuno poznavati oba zemaljska jezika.

Moje čvrsto osvjedočenje, poštovana gospodo, jest, da naše kulturno vieće — kakovo je danas neodgovara svojoj svrsi niti će ju ikada postići nebude ji se preustrojilo tako, da bude u upravi zastupan kako valja i hrvatski jezik.

Visoki sabore! Rezsadnici kulturnoga vieća jesu kotarske gospodarske zadruge, kojih imademo po svih sudbenih kotarih u pokrajini. Prateć rad tih podružnica uvjerio sam se, da većina njih postoji samo po imenu. Ovo moje uvjerenje posvjedočili ste gospodo i Vi od većine kad no ste se u zadnjem zasjedanju ovoga visokoga sabora potužili na mnoge vaše zadruge, od kojih nedadoše njekoje znaka, da živu odkad bijahu ustrojene, druge nepotroše niti ono malo podporo, što njim ju pokrajina pruža, treće nesazivlju skupština, četvrte nepolažu računa nit predlažu proračuna, druge opet nesabraše po jednu i dvie godine prinosa od svojih članova itd.

U tom čine vrlo častnu iznimku njekoje naše gospodarske zadruge, a tuj mi valja osobito istaknuti Krčku, Kastavsku, Podgradsku i Opatijsku. Uz ono malo podpore i uz nehajstvo puka zaslužile su uprave spomenutih zadrugah, da se ih i ovdje pohvalno spomene.

Nu čujte, poštovana gospodo, što ću Vam reći o radu il bolje neradu jedne takove zadruge, koje uprava se nalazi u rukuh talijanskih. To Vam je kotarska gospodarska zadruga u Lošinju. Već kod njezina poroda uložio je jedan politički činovnik sav svoj upliv, da dodju u odbor odlučni Talijani, njegovi politički istomišljenici. Nije se pitalo, da li je, ovaj il onaj sposoban za taj posao, već se gledalo jedino na njegovo političko vjeroizpovjedanje. I zbilja, spletka mu uspjela, izabrane bijahu nesposobne osobe u odbor, a moja ti zadruga krasno zaspala. Nit se sazivale sjednice nit skupčine, nit se vodili zapisnici nit sabirali godišnji prinosi od članova, tako da većina članova i sami odbornici nisu znali, što i koliko je unišlo članarine nit kamo i kako se je potrošilo godišnjo podpore. Kroz čitave tri godine nebijahu predani računi nit se je za to vrieme znalo za ikakav proračun. Na sve to bijaše upozoren c. kr. kotarski kapetan, koji mora na temelju §. 4. i 7. pokrajinskog zakona S. septembra 1884 nastojati, da se u njegovom djelokrugu potrebite zadruge ustroje i kojega je sveta dužnost, da njihov rad nadzire i pospješuje. Ali rečeni kapetan je pustio, da vaspi ono, što su drugi teškom mukom osnovali, i nemarećе za razne molbe i pritužbe.

U novinah smo čitali — gospodo moja — da su Veloselci prije nego li se je tamo išta za filokseru znalo — poslali poginulog traja zemaljskomu poljodjelskomu zavodu u Poreču, da njim se reče, zašto je ono traje poginulo i nije li možda zbog filoksere. Predsjedničtvo zavoda odgovorilo njim je, da to nije fi. era, već njeka druga bolest.

Pred dvie godine našao je putujući učitelj g. Volpi filokseru u Veloselskih vinogradih. Na tu tužnu viest uznemirilo se silno ono nevoljno pučanstvo. U sjelu političke oblasti sastao se odbor, kojemu bijaše naloženo, da učini sve potrebite korake, da se širenju filoksore na put stane i da izviesti c. kr. namjestničtvo o stanju zaraženih vinograda. Odbor taj dao se na posao, izradio izvješće, hotio ga podastreti c. kr. vladi, al mu bijaše rečeno na c. kr. kotarskom poglavarstvu, da imade za takovo izvješće posebnih tiskanica koje da su jur kod namjestničtva naručene, te da će za kratko prispieti. Odbor je čekao i čekao obećane tiskanice, a zna te li — gospodo moja — kako du o ih je čekao? Pune dvie godine! Al filoksera nije medju tim čekala, već se je širila sve to dalje, te zarazila sav lošinjski otok. Tako nije onomu odboru drugo preostalo već da drži nadgrobni govor nad lošinjskimi vinogradi. Kadno se je pročulo, da su lošinjski vinogradi zaraženi filokserom, obećano bijaše tamošnjim vinogradarom, da će njim se poslati amerikanskog traja. Začuv Veloselci, da je stiglo na predsjedničtvo zadruge nješto amerikanskog traja, uputiše se u Maloselo, al bijahu tuj naprosto odbijeni. Kasnije se je doznalo, da je predsjednik zadruge nasadio na otoku Cresu jedan svoj vinograd sa više hiljada amerikanskog traja. No pošto je taj vinograd odaljen od Lošinja i budući da je privatno vlastničtvo, neima nit će imati vinogradari lošinjski odatle ikakvu korist.

Dne 4. septembra t. g. u 5 sati p. podne bijaše napokon sazvana glavna skupčina kotarske gospodarske zadruge u Lošinju. Njekoji članovi dobili su poziv u 11½ sati u jutro a drugi u 1½ sati po podne istoga dana. Predsjednik zadruge reče izmedju ostaloga, da nije sazivao skupčine, jer da nije hotio gg. članove „diskomodirat“. Nadalje reče, da je posadjeno 4000 amerikanskih loza, koje da će valjda rasti a od onih 4000 što ih je donio putujući učitelj, da će se riedko koja uloviti. Pročitan bijaše nadalje u istoj skupčini obračun za god. 1888. 1889, čujte i za god. 1890! premda je trebalo do konca 1890. skoro 4 mjeseca. O prinosih članova za god. 1889 i 1890 neima ni spomena.

Još jednu o toj zadrugi pak sam s njom gotov.

Nedavno boravio je u Lošinju odaslanik c. kr. vlade iz Trsta, da se obaviesti o filokseri i u obće o stanju vinograda. C. kr. kot. poglavar pozvao je u konferenciju svoje prijatelje i tobož strukovnjake, dočim je mimoišao osobe, koje su u istinu u pitanju filoksere strukovnjaci i koje poznaju bolje nego li itko drugi stanje vinogradah u čitavom političkom kotaru. Al te osobe ne puču u talijanaški rog, pak se ih je moralo mimoići i nepitajuć hoće li se tim samoj stvari koristiti il škoditi.

Visoki sabore! Drugo promicalo poljodjelstva i u obće gospodarstva u našoj pokrajini morao bi biti zemaljski poljodjelski zavod ili pokušalište u Poreču. Naše tužbe u pitanju jezika kod zemaljskog kulturnog vieća vriede i za zemaljski poljodjelski zavod. Uprava zavoda jest u rukuh muža, koji nezna niti jedne rieči hrvatske. Ostalo osobje sačinjavaju sve sami Talijani. O hrvatskom il slovenskom jeziku u tom zavodu neima govora. Taj zavod kao da obstoji jedino za Talijane Istre, a kao takav nemože odgovarati svojoj svrsi. Nu niti njegovo djelovanje nemože nas zadovoljiti.

Tuj se radi — gospoda moja — sve na veliko. Uprava toga zavoda imade, reć bi, pred očima jedino našu vlastelu, imućne posjednike, zaboravljajuć posve na niži seljački stališ, na naša mala gospodaretva. Ja bi mogao prispodobiti sav rad toga zavoda velikoj gospodskoj kuhinji, u kojoj se kuhači natječu, koji će bolje jelo pripraviti gospodi a okolo kuhinje sve sama sirotinja, koja neima ni kore crna hleba.

Uprava toga zavoda usredotočuje skoro čitavo svoje djelovanje okolo vinogradarstva. Tuj se čine neprestano pokusi sa stotinami raznovrstnih trsa. Medju ovim igraju prvu ulogu inozemske vrsti, koje se neće valjda nikad kod nas na veliko udomaćiti. Ali premda se toliko radi okolo vinarstva ipak se vino iz zemaljske pivnice nemože kako valja raspačati, a što je još žalostnije, istarsko vino neuživa najbolji glas izvan naših najbližih pokrajina. Osim toga neimaju odaljeniji vinogradari od pokusa našega zavoda nikakve koristi, a urodi li seljaku u ovom kotaru obilne grozdja, pa bilo kako dobro, mora ga dati porečkoj gospodi kako god će ovi. U drugih krajevih Istre, gdje se jedva znade za taj zavod, razpaća vinogradar svoj proizvod laglje i unosnije nego li pred nosom toga zavoda.

U predležećem obračunu čitamo veliku svotu, koja bijaše izdana za taj zavod. Ja tomu nebi prigovorio kad bi svojoj svrsi odgovarao. Često čujemo, da je ravnatelj toga zavoda vrlo vrstna sila. No za bude. Al dok bude on izdavao učene talijanske knjige i razpravo, koje će jedva 10 po sto talijanskih vinogradara i gospodara čitati il razumiti; dok se ne bude obazirao i na većinu seljačkog stališa ove pokrajine, dok nebude proputovao, upoznao i proučio sve krajeve i kotare, te naše jade i nevolje rad lošeg gospodarstva — za nas ostati će ono što je i do sada bio, za nas neće ovakav nikada biti na svojem mjestu. Njemu je slobodno i prosto, da izdaje talijanske spise, da tiska svoje kolodare čak u Milanu, da polazi izložbe i sastanke u Italiji, al bi po našem sudu mogao ponajprije poznati našu pokrajinu od kraja do kraja, te bar nješto učiniti za hrvatskog i slovenskog gospodara.

Poštovana gospodo! U svih kotarih naše Istre nerodi vinska loza nit je vinogradarstvo jedina struka gospodarstva u pokrajini, kojoj nam valja posvetiti svu našu pažnju. Ja držim, da se u našem poljodjelskom zavodu odvše zanemaruju druge grane gospodarstva. O živinogojstvu neću da govorim, jer spada više na zemaljsko kulturno vieće i gospodarske zadruge. Al i u tom bi se moralo nješto odlučna učiniti, jer nije — po mojem sudu — dosta, što se dovaža u zemlju razne tudje pasmine, od kojih nismo imali do sada prave koristi, a dvojim, da će je u naših gospodarskih odnošajih ikada biti.

Jedna je napose grana narodnog gospodarstva, koja se kod nas u obće zanemaruje, a koju bi imao glavno gojiti i promicati zemaljski poljodjelski zavod.

Poznato nam je svima kako nam nesretna filoksera pustoši bujne vinograde pa ako se na vrieme ne ogledamo za drugim proizvodom, koji bi nam mogao bar dielomično nadoknaditi proizvod vinske loze, nastati će u pokrajini kud i kamo veća bieda i nevolja nego li je danas. Da se dakle tomu predusretne, imalo bi se kod nas većma promicati živinogojstvo, osobito gdje imade dostatne paše i sjena a gdje toga neima, valjalo bi se latiti voćarstva, koje već sada u njekojih kotarih Istre liepo uspjeva i koje bi bez dvojbe i u ostalih krajevih dobro uspjevalo. Na voćarstvo morao bi dakle naš zavod svratiti svoju pažnju, da se ono svuda u pokrajini razširi i racionalno goji.

Voćarstvo moralo bi i zemaljsko kulturno vieće posvetiti više pažnje, jer je ono do sada za tu granu vrlo malo učinilo. U obračunu zemaljske poljodjelske zaklade čitamo, da je potrošeno god. 1889. za voćaraki vrt u Klani 100 for. al to je skoro koliko i ništa.

Opravdan je dakle doista naš zahtjev, da koli zemaljsko kulturno vieće toli zemaljski poljodjelski zavod krenu sa stranputice, na kojoj se nalaze obzirom na hrvatski jezik, koji je u jednom i drugom posve zanemaren, i obzirom na njihov dosadašnji rad.

Visoki sabore! Ja mislim, da neću biti daleko od istine ako uztvrdim, da je i vieću i zavodu prva i glavna nakana, da širi talijanstvo u pokrajini zanemarujuć onu svrhu, radi koje bijahu tolikimi žrtvami države i pokrajine ustrojeni i uzdržavani. Nije dakle čudo što se mi s ove strane nemožemo ugrijati za ta družtva, a još manje odobriti njihovo djelovanje.

Dozvolite mi, poštovana gospoda, da se obazrem na njekoje rubrike obračuna zemaljske poljodjelske zaklade za g. 1889.

Njekoje rubrike toga obračuna izkazuju nam kako bijaše proračunana svota nerazmjerno mnogo prekoračena, dočim se nije kod drugih, i to najvažnijih za promicanje gospodarstva, niti proračunano svote potrošilo.

Tako se je n. pr. rubriku I. „Putni troškovi“ za skoro 200 for. prekoračilo kao da i nebijaše dosta velika proračunana svota od 1200 for. Ja u istinu neznam tko toliko putuje i kamo so u družtvene svrhe putuje, da se za putne troškove toliko potrošiti može.

Kod rubrike III, pod naslovom „Nagrade“ nalazimo liepu svotu od 500 for. a taj se novac daje tajniku zemaljskoga kulturnoga vieća, koji je ujedno ravnatelj zemaljskoga poljodjelskoga zavoda, gdje je obilno plaćen. Ja držim dakle, da je taj novac nepotrebno potrošen, il ako se već mora njekoga nagraditi, zašto se nagradjuje upravo onoga, koji uživa i bez toga liepu plaću.

Za troškove pisarne, rubrika IV. proračunano bijaše 350 for. a potrošilo se 735 for. I tuj moramo se zapitati kamo i čemu tolik novac i zašto tolika prekoračenje proračuna?

Od rubrike V. „Podpore i pomoći“ proračunane na 9700 for. potrošilo se nasuprot samo 4832 for. Upravo kod ove rubrike nebi se imalo štediti. U ovu su naime rubriku ubrojeni troškovi za podporu i putne troškove seljakom, koji dolaze na poduku u zem. poljodjelski zavod, nadalje troškovi za nabavu amerikanskog traja, putni troškovi i dnevnice pizanskim obrezačem maslina itd. Ovdje je valjalo osobito obzirom na prve dvie točke potrošiti bar koliko bijaše proračunano. Glede pizanskih obrezača moram opaziti, da je svota od for. 1000, koju su primili god. 1889. previsoka ako se uvaži, da je četvorica njih samo 40 dana svoj posao vršila. Medjutim dolaze oni eto već petu godinu iz Italije, pak bi se već bilo moralo zato vrieme odgojiti domaćih obrezača ili čistioca maslina.

Napokon moram izjaviti, da nemogu nikako odobriti prekoračenje u izdatcih kod IX. rubrike t. j. „Nepredvidjeni troškovi“. Proračunano bijaše naime za te troškove for. 100 a potrošilo se for. 335, dakle se proračun preskočilo za for. 235. Tih nepredvidjenih troškova nebi smjelo toliko biti kad je i tako dosta predvidjenih.

Visoki sabore! Obzirom na one, što sam kazao glede uprave i djelovanja zemaljskog kulturnog vieća i zemaljskog poljodjelskog zavoda, što nas s ove strane visoke kuće nemože nikako zadovoljiti, izjavljam, da predloženog obračuna zemaljske poljodjelske zaklade odobriti nemogu. (Živio! na klupah manjine. Od početka pa do konca govora prekidalo je občinstvo na galeriji govornika kihanjem, kašljom, glasnim smjehom i uzklici opetujuć često na sav glas pojedine njegove rieči. Opetovno je morao zamuknuti dok bi se buka na galeriji slega. Predsjednik je duduše opominjao občinstvo, al se vidilo, da bijaše to samo na oko. Govornik je morao kadšto dignuti glas tako, da je jedvao nadglasio buku na galeriji. Vladin komesar je nješto bilježio il pak pozorno slušao). —

Predsjednik zapita za tim sabor, želi li još tko govoriti?

Zastupnik Flego zamoli rieč, pak reče:

Visoki sabore! Prije nego li predjem na predmet, čast mi je obavjestiti presvj. gospodina predsjednika, da u občinskih sjednicah, na kojih imadem čast predsjedati, u jednoj od najvećih občinah u Istri — naime u Buzetu — dolazi občinstvo, i to najviše sami kmeti, da čuju kako se razpravlja, pak se ti kmeti tako pristojno ponašaju, da njim neima prigovora. Opazio sam pako, da se i ovdje, kad dodju ljudi kmetske ruke na galeriju, dosta dostojno ponašaju, a kad se nebi tako ponašali, pokazali biste njim vrata.

Ovdje pako, u dvorani ovoga visokoga sabora, jesu na galeriji samo ljudi gradski, koji drže, da su puni kulture, te pod predsjedničtvom zemaljskog kapetana, kad govori koji zastupnik manjine, ponašaju se, da je sramota. Zato Vas molim, presvjetli gospodine predsjedniče, da blagovolite naložiti, da bude mir kad se govori i razpravlja.

Sada, prelazeć na stvar, izjavljam, da se slažem posvema sa predgovornikom g. Mandićem, dodajuć sliedeće:

Opazio sam, da se je prošlih godina od zemaljske poljodjeljske zaklade potrošilo na hiljade forinti za oplemeniti pasminu goveda, ovaca itd. Od toga se nije ništa koristnoga postiglo, jer se nije obaziralo na pojedina mjesta kakovo blago odgovara potrebam, da se isto poboljša.

Opazio sam takodjer, da se troši na hiljade forinti za svakovratna orudja, koja se nije rabilo, niti se neće nikada moći rabiti za naše zemlje; a i sam osvjedočih se jednoga dana kod predavanja pučkim učiteljem i drugim kmetskim mladićem od ravnatelja zemaljskog poljodjeljskog zavoda, da taj gospodin nepozna nego poreču zemlju. Od toliko godina, što je u Istri, i za onu plaću, koju od pokrajine prima, još se nije potrudio, da pregleda kako je različnih vrstih zemlje i raznog podnebja u Istri.

Opazio sam, da ljudi kod samoga Poreča — kojim je prilika svaki dan viditi, kako i sa kakovim orudjem se radi u zemaljskom poljodjeljskom zavodu — neobradjuju svoja polja onako, kako se to na karti ili knjigah poljodjelskoga zavoda propisuje, jer svaki znade, da bi morao trostruko više trošiti, nego li bi imao dohodka, a u tom zavodu se lahko troši, za koj plaća ciela pokrajina, te rado vjerujem, da ravnatelj toga zavoda znade liepe knjige napisati i dati tiskati, za što mu je slobodno preko proračunanoga iznosa for. 350 potrošiti do for. 735 samo za troškove pisarne, iz kojega troška bijahu tiskane knjige, koje neće rabiti gospodin, a kamo li poljodjelac, kojemu je vrlo potrebno praktično podučanje u svakoj struci gospodarstva; te radi tih i mnogo drugih razloga, za koje se troši bezkoristno u ovoj siromašnoj pokrajini, neću glasovati za odobrenje obračuna zemaljske poljodjelske zaklade za g. 1889. (Dobro! na strani manjine).

(I kod govora g. zastupnika Flega vladalo se občinstvo kano i prije, a gosp. predsjednik držao se, kao da se to njega i netiče).

Predsjednik pita izvjestitelja — pošto se nije već nitko za rieč oglasio — da li imade što opaziti. Izvjestitelj se odreče rieči.

Za zaključne predloge financijalnoga odbora o zemaljskoj poljodjelskoj zakladi glasovala je samo većina.

Zatim se prešlo na izvješće istoga od-

bora o proračunu zemaljske poljodjelske zaklade za godinu 1891.

U ime financijalnoga odbora izvješćuje isti izvjestitelj te predlaže:

1. Odobrava se proračun zemaljske poljodjelske zaklade za g. 1891. sa troškom od 8900 forinti i sa jednakim dohodkom;

2. Ustanovljuje se prinos iz zemaljske zaklade za g. 1891. sa for. 5000, koji će se dati polag potrebe zemaljske poljodjelske zaklade;

3. Nalaže se zemaljskomu odboru, da se izdade razvnatelju zem. poljodjelskoga zavoda, prof. Karlu Hugues-u dekret za priznanje njegovih osobitih zaslugah, što je podpuno uspio sa izložci istarskimi na poljodjelsko-obrtničkoj izložbi u Beču.

Predsjednik otvara o toj točki glavnu razpravu.

Zastupnik Mandić, zadobiv riječ, progovori:

Visoki sabore! Poslije onoga, što sam kazao u obračunu ove iste zaklade za g. 1889. mogao bi mirne duše već unapried izjaviti, da nemogu glasovati za proračun te zaklade za god. 1891.

Ali da nam se nerekne, da zabacimo sve, što dolazi od strane saborske većine, a da nenavedemo zato valjane razloge, oslobodjujem se iztaknuti njekoje svoje opazke proti predležećem proračunu i njekoje želje, za koje znadem unapried, da neće naći odziva kod većine ove visoke kuće.

Gospodo moja! Priznati ćete mi, da vriedi i za naše odnošaje rečenica: da se sve znanosti dadu naučiti, a poljodjelska znanost, da prelazi od otca na sina. Za podkriepu ove istine imademo mi i drugu rečenicu, koja glasi: gradi kotac kano i otac. Mi smo, poštovana gospodo, silno zaostali u narodnom gospodarstvu, premda imademo već desetletja zemaljski poljodjelski zavod i zemaljsko poljodjelsko vieće. Razlog tomu našemu lošemu napredku u gospodarstvu naći ćemo u konservativnosti našega seljaka i u lošoj ili nikakvoj poduki u toj struci.

Ja držim dakle, da moramo udariti drugim putem, da dignemo narod iz mrtvila, da ga osovimo na samostalne noge, da ga učinimo sviestna i samostalna gospodara. U tom mučnom poduzetju morati ćemo se osloniti u prvom redu na naše pučko učiteljstvo, koje obći najviše sa pukom i koje je većinom poteklo iz puka. Nu na žalost neima dostatne poduke u gospodarstvu ni današnje naše učiteljstvo. Na učiteljskih pripravnicah podučaje se dodduše par sati na čedan ta struka, al tko će pametan zahtjevati od učitelja, da se u ono malo satih školske poduke u toliko upozna s pojedinimi granami gospodarstva, da je bude mogao, kad stupi u javnost, plodonosno podučavati i širiti. Naše oblasti školske i crkvene morale bi u buduće više učiniti za to, da se naše svećenstvo i učiteljstvo već za dobe naukah temeljito upozne sa svimi granami gospodarstva, pak da budu i svećenici i učitelji prvi i glavni promicatelji koli duševnih kriepostih i vrlina, toli širitelji narodnoga blagostanja.

U gospodarstvu temeljito naobraženi učitelji koristili bi većma našemu puku, nego li koriste danas mnogi, pa bilo kako temeljito naobraženi jedino u strogo pedagogičkih naucih. Takovi učitelji bili bi učitelji malenih i odraslih, bili bi pravi prosvietitelji i dobročinitelji puka. Ako to danas nisu — ili ako ih većina takovih nije, nemože njim se to u grieh upisati, jer nisu imali zgode, da budu onakovi, kakovi bi morali po mom sudu biti.

Na učiteljišćih zadobivenu poduku, koli teoretičku toli praktičku, morali bi oni u javnom životu upodpunjivati — usavršiti. Radi toga čini se, da su sadanji tečaji od 10—15 dana kod zemaljskog poljodjelskog zavoda za naše učitelje prekratki. Onikoji mogu i kojim se hoće, dođju za ono malo dana amo, te se jedva upoznaju sa učitelji i možda sa glavnimi načeli pojedinih gospodarskih grana — pak otidju, da nastave težko učiteljsko zvanje, sl o kakvom temeljito priustojenom si znanju i izkustvu nemože biti govora. Valjalo bi dakle te tečaje učiniti obligatnimi za sve učitelje pučkih škola a k tom produljiti njihovo trajanje od 20—30 dana. K tomu bi se moralo godimice u vrieme praznika pozvati toliko učitelja na te tečaje, da se uzmognu svake druge, treće il najdalje svake četvrte godine svi učitelji izčredati. Kad bi si tako naši učitelji prisvojili toliko znanja u gospodarstvu, da mogu puk teoretički i praktički u tom poučavati moralo bi se osnovati kod svake pučke škole večernje tečaje. Tuj bi učitelj sakupio oko sebe mladiće i muževe, da ih pouči obzirom na odnošaje mjesta u najpotrebnijih stvarih iz gospodarstva, a ono što bi danas teoretički tumačio, imao bi sutra praktički pokazati u školskom vrtu, bez kojega nebi smjela biti nijedna škola.

Takovih večernjih tečaja da se ustroji bar stotinu u pokrajini i to u onih predielih, gdje je narod najviše u gospodarstvu zaostao i gdje neima zgode, da štogod u toj struci od drugih praktično nauči.

Za tu poduku moralo bi se učitelja novčano odštetiti ili nagraditi, jer se od njega nemože zahtjevati, da pošto se je čitav dan sa djecom natezao u školi, da si prazni glavu još i na večer sa odraslimi i to badava. Trebalo bi dati svakomu učitelju za takav večernji tečaj jednu stotinu forinti pak bi se marljivije pripravljao i uztrajnije podučavao. Za 100 večernjih tečaja izdali bismo 10.000 for. iz naše školske zaklade, iz koje se nije, kako čitamo u današnjem izvješću za god. 1889. potrošilo niti onoliko, koliko bijaše proračunano. Tim bi se pomoglo ponješto našemu pučkomu učiteljstvu, koje se i onako nemože pohvaliti, da pliva u masti a pomoglo bi se i našemu gospodarstvu, jer bismo tako dobili stotinu gospodarskih škola, ako i nepodpunih.

Još bih imao — poštovana gospodo — u tom pogledu jednu želju.

Prvo i glavno promicalo ljudskoga znanja i umetja kod svih naroda jesu novine. Mi se gospodo — možemo pohvaliti jedni i drugi, da imamo za dnevna pitanja politička svoja glasila, namienjena jednoj i drugoj narodnosti pokrajine. Ali glasila gospodarskoga neimamo ni jedni ni drugi. U zemlji, odlično gospodarskoj nebismo smjeli biti bez jeftina časopisa gospodarskog sadržaja.

Jeftinijim štivom morali bismo doći pred zapuštenoga i u gospodarstvu zaostalega kmeta, da ga podučimo, da mu sa vjestujemo čega se imade latiti a čega okaniti, u obće što mu je raditi, da se i materijalno pridigne. Takovim štivom bi se on bez dvojbe poslužio, napose tamo, gdje imade svoju školu i gdje bi postojao večernji gospodarski tečaj. U tom pogledu morala bi pokrajina priskočiti u pomoć novčanom podporom onomu, koji bi hotio i mogao pružiti narodu takova štiva. Putem strogo gospodarskoga časopisa morali bismo krčiti put svim granam narodnoga gospodarstva. Zemlja neka pruži u tu svrhu podporu, pak će se ih naći, koji će pisati i izdavati poučno-gospodarske listove za Hrvate i za Talijane. Neće li tega, tad neka bar izvan zemlje izlazeće listove ove struke u jednom i drugom jeziku u našoj pokrajini podupre i udomaći.

Visoki sabore! Iz svega što sam kazao koli o proračunu za god. 1889 toli o proračunu za god. 1891 zemaljske poljodjelske zaklade zaključiti možete, da smo mi posve nezadovoljni koli sa radom zem. gospodarskoga vieća toli zem. poljodjelskoga zavoda. Što se tiče napose predležećega proračuna, predlažem obzirom na ono, što sam spomenuo kod pojedinih rubrika obračuna za god. 1889, da se proračunana svota za polovicu briše, a preostala polovica neka se koristonostnije uporablja nego li se je to do sada činilo.

Predlažem napokom obzirom na to, što uprava zem. gospodarskoga vieća neodgovara našim opravdanim zahtjevom niti svojim dosadašnjim djelovanjem, a još manje tim, što neće da išta znade za hrvatski naš jezik, jezik većine pučanstva ove pokrajine:

Visoki sabor neka izvoli zaključiti:

1. da se koli u zemaljskom kulturnom vieću toli u poljodjelskom zavodu provede podpuna ravnopravnost hrvatskoga jezika s talijanskim.

Kad se nebi iz nam nepoznatih uzroka proizvela,

2. neka se koli zemaljsko kulturno vieće toli poljodjelski zavod razdiele u dva odiela (talijanski jedan, hrvatski drugi).

Poreč, 25. oktobra 1890.

Mandić — Dr. Volarić — D. Sersik — Dr. Štanger — Dr. Dukić — Flego.

(Jedva je počeo zastupnik Mandić govoriti, udarilo je občinstvo na galeriji u nečuvenu buku. Dogodilo mu se je kao i prvi put, da je morao zamuknuti dok bi se stišala buka na galeriji. Dogrdilo napokon i njemu te zagrmi predsjedniku: jesmo li u saborници ili u najprostijoj krčmi? Na galeriju je to tako djelovalo, da se je grohotom nasmijala! U istinu se je moralo svakomu prikiniti, kao da se je u krčmi, u koju zalaze ljudi najprostije vrsti).

Zastupnik Mandić izruči svoj predlog saborskomu slugi, a ovaj ga izruči saborskomu predsjedniku, koji izjavi, da ga nemože dati na dalnje uredovanje, jer da je sastavljen u netalijanskom jeziku. (Dr. Volarić: živila ravnopravnost!)

Zatim zamoli riječ zastupnik Flego te reče:

Molim presvj. g. predsjednika ovoga vis. sabora, da blagovoli naložiti ljudem, da nerečem živinam na galeriji, neka budu mirni kad zastupnici govore ili neka dade galeriju izprazniti, drugačije će nam se reći, da smo u kazalištu a ne u saboru, jer to je zbilja doba za teatar, u kojoj uriče sjednice samo predsjedničtvo istarskoga sabora pavlaš, da mogu doći talijanski kulturonosci halabučiti i nas uznemirivati.

I kod ove točke odrekao se izvjestitelj rieči, te bijahu u glavnoj i podrobnoj debati predlozi odbora od većine prihvaćeni.

c) U ime istoga odbora izvješćuje dr. Bubba o obračunu zemaljske zaklade za godinu 1889. te predlaže:

1. Odobrava se prekoračenje naprama proračunanim troškovom od g. 1889. kod rubrikah I, IV, V, X, XI, XII, XIII i XIV u skupnoj svoti od 163.905 forinti 57 i pol novčića.

2. Odobrava se obračun zemaljske zaklade za godinu 1889. sa prihodom od . . . . . for. 532.007·78½
sa razhodom od . . . 482.042·31½
a tim i sa viškom od. for. 49.042.47

Predsjednik javlja, da je otvorena razprava o netom pročitanom izvješću.

Zastupnik Flego, priglasiv se za riječ, progovori:

Visoki sabore! za proračun zemaljske zaklade predložen za godinu 1889 nisam glasovao, još manje mogu u obće glasovati za obračun predan od iste godine.

Mnogi su razlozi, kojimi bih mogao dokazati kako se u ovoj zemlji gospodski na visoko i široko troši, a nijedan od saborske većine, koja gospodari tom zakladom neobazire se na siromašni puk dali će moći ili ne podnašati toli velike naprtjene mu terete.

Za godinu 1889 zemaljski odbor metnuo je mjestnoj občini Buzet porezni namet 15%, da izplati dug od predujmovah izdanih od zemaljske zaklade još godine 1876 što je platila većim djelom (for. 320: 91½) gosp. Clarici-u, bivšemu obć. načelniku za njegove pristojbe i putove do Vrha, koji je bio ovlašćen kao delegat zemaljskog odbora prigodom dielitbe občinskih zemljišća Vrhunske občine.

Poznato je, da je isti Clarici u ono vrieme bio izbačen sa načelničke stolice pak mu je zemaljski odbor hotio dati pomoći, da živi. Toga radi ću moliti slavni zemaljski odbor, da mi dokaže na temelju kojih molbah Vrhunske občine je bio onamo Clarici poslan prigodom diobe občinskih dobara one občine i na temelju kojega zakona je zemaljski odbor naprtio porezni namet od 15% cieloj mjestnoj občini Buzetskoj za godinu 1889, da se izplati zemaljskoj zakladi dug za kojeg občina nije nikad znala.

Tom prigodom dati ću do znanja Visokomu saboru i drugi slučaj. Gospodin Clarici, bivši načelnik u Buzetu od godine 1876. do 1885. nije za to vrieme nikad predao računa občinskoga upravljanja. Clarici je dužan občini 1516.83 (svota likvidirana po zemaljskom činovniku) koju si je djelomice dao uručiti od občinskoga blagajnika bez prava i bez namire, nego je blagajnik držao poseban iskaz, da znade koliko je Clarici iz občinske blagajne uzeo; on je dielomice od stranakah utjerao novca i u svoj džep turio preko 170 for. bez upisati u dnevnik itd.

Sve to je zemaljskomu odboru dobro poznato, koji je dekretom u godini 1888. Clarici-u zapoviedio, da predade račun pod pretnjom administrativne osude; kasnije je isti zemaljski odbor svoju odluku opozvao. Ekav je nadzor za dobrobit občinah Istre imao zemaljski odbor u ono vrieme, tako sam osvjedočen, da ima istu brigu i današnji dan većina slavnog zemaljskog odbora za napredak i korist zaduženog i osiromašenog naroda u našoj miloj Istri, te zato izjavljam, da neću ni u obće ni u potankosti glasovati za odobrenje obračuna zemaljske zaklade za godinu 1889.

(Galerija bučila je dok je zastupnik Flego govorio; predsjednik je njekoliko razgovarao sa vladinim zastupnikom, te se je reć bi probudio jedva tada, kad je občinstvo povornika vikom nadjačalo; predsjednik opomene občinstvo, nu opomena nepomože ništa).

Zatim se je prešlo na podrobnu razpravu. Primljene bijahu sve rubrike bez razprave.

Predsjednik pozove izvjestitelja dr. Vergottina, da izvjesti u ime financijalnoga odbora o obračunu zemaljske školske zaklade za g. 1889.

Izvjestitelj pročita svoje izvješće.

Predsjednik otvara glavnu razpravu.

Zastupnik dr. Stanger, zadobiv riječ, reče:

Visoki sabore! Iz predloženoga računa vidi se, da se je od određene svote za školske potrebe prištedilo nitta manje od for. 20.652·45. — Ako je vriedno i potrebito, da se ikada štednji kojeg upravitelja prigovara, to je evo u ovom slučaju, gdje je štednja ne samo neumjestna, nego upravo štetna.

Ja imam proti toj Vašoj štednji u školskih stvarih, gospodo, tim više prigovarati, što sam osvjedočen, da je učinjena na štetu našega hrvatskoga i slovenskoga pučanstva; jer mi je poznato, kako se kod naših školah postupa. Ako se ima koja škola graditi, to se već kod gradnje čine svakojake neprilike, samo da se ista neotvori, nego što je najkasnije moguće. A kad je već zgrada gotova, onda se još uvjek nalazi: sad vrata nisu na pravom mjestu, sad da prozori nisu dosta veliki, da dvorane neodgovaraju itd. tako, da treba dugo čekati dok se u istoj podučavati može.

Sa svih stranah se obično više i prodiče, a osobito sa Vaše strane, gospodo, da su Slaveni Istre zaostali u kulturi, da su nenaobraženi, a kad tamo nečete da za njihovu prosvjetu potrošite ni onaj novac, koji već u tu svrhu u ruci imate.

Ja tu Vašu štednju dakle, u školskih stvarih, nemogu odobriti. — Predloga ovdje neću nikakva postavljati, nego upravljam na slavni zemaljski odbor molbu, da štedi svagdje, samo ne u stvarih škole.

(Na galeriji kašlju, kišu i stršu nogama, al ne već toli silno kano prije).

Pošto se nije više nitko javio, prešlo se na podrobnu razpravu.

Izviestitelj stane čitati pojedine rubrike. —

Predsjednik mu prigovara, da čita razbod.

Izviestitelj ga nerazumije, pak čita dalje. —

Predsjednik ga opet prekide.

Na to predloži dr. Amoroso, da se čitaju samo one rubrike, koje bijahu prekoračene.

Pošto se nije mogao izvjestitelj sa predsjednikom sporazumiti, pristupi k izviestitelju dr. Amoroso, te mu kaže što ima čitati.

Napokon se gospoda sporazumila, te izvjestitelj nadje sretno traženo mjesta u izvješću, te pročita sliedeće odborove predloge:

I. Odobrava se obračun zemaljske školske zaklade za god. 1889. sa prihodom od for. 162.142·55, i sa jednakim izdatkom, te sa viškom nad proračunom od for. 20.652·45.

II. Odobrava se prekoračenje troškova u ukupnoj svoti od for. 3.302·18.

III. Opunomoćuje se financijalni odbor, da priloži ovomu obračunu klauzulu o odobrenju.

Ti predlozi bijahu bez razprave prihvaćeni.

U ime istoga odbora izvješćuje dr. Venier o obračunu razteretne zaklade (ezoner) za god. 1889.

Kod glavne razprave priglasio se za rieč dr. Dukić, koji reče:

Visoki sabore! Poput drugih godina imamo dignuti svoj glas kod razprave ovoga po naš narod u Istri velevažnoga predmeta.

Iz izvješća zemaljskoga odbora sliedi, da se je godine 1889. od obvezanika (razteređenih posjednika) utjerala znatna svota for. 38.300·68 prem je u to ime bila umetnuta u proračun za god. 1889. samo svota for. 30.000. Ovaj povoljni uspjeh pripisuje zemaljski odbor većem radu njekojih c. kr. poreznih ureda prigodom utjerivanja ovoga duga.

Gospodo moja! Ja pripisujem ovaj povoljni uspjeh naprotiv bezobzirnom radu njekih c. kr. poreznih ureda, koji su poveli i proveli sve moguće ovršne pokretne i nepokretne korake, koji su napeli svu djelatnost, da od biednoga našega seljaka izvuku ovu, za naše okolnosti ogromnu svotu.

Ako pomislimo, da se zaostala desetina utjeruje samo od par c. kr. poreznih ureda u Istri, to se moramo zgražati videć, kako se je moglo od nevoljnoga našega puka u ono par sudbenih kotara utjerati for. 38.300·68, kad svi znademo, da su dužnici desetine većim dielom takvi poljodjelci, koji pod milim nebom ništa više svojim nazvati nemogu, jer ono malo što još posjeduju, drugim je zadužno.

Iz toga izvješća sliedi, da se je za upravu razteretne zaklade god. 1889. po-

trošeno for. 13.862·95. Ako se pomisli, da centralna uprava u Poreču nema, je ovu zakladu osobitoga posebnoga troška, i ako se uzme u obzir, da se utjeranje adicionala, što ga plaća ciela pokrajina, obavlja od c. kr. poreznih ureda, koji za to nedobivaju nikakve odštete, tad se svakomu nepojmivo čini, kako se u to ime može uračunati, da se je potrošilo preko for. 18.000.

Nečuveno je dakle, da se u ime uprave daje zemaljskoj zakladi 7000 for. na godinu i nečuveno je, da zemaljska zaklada može ovu svotu tražiti, kad se znade, da prolazi iz rukuh najsiromašnijega našega pučanstva. Pošto iz izviešća nesliedi, u koje svrhe je izdan ostali iznos for. 6.862, to mogu punim pravom uztvrditi, da je za utjeranje desetinskoga duga u iznosu for. 33.300.68 potrošeno preko 18.000 for. Neimate se dakle čuditi, što takva gospodarenja mi odobriti nemožemo.

Razabire se nadalje iz spomenutoga izviešća, da se je pasivno stanje razteretne zaklade (ezonera) umanjilo koncem godine 1889. samo za for. 77.812.94, tako, da to stanje koncem godine 1889 iznaša još for. 837.000. Ako se dakle pasivno stanje tako polagano umanjuje, to nije izgleda, da ćemo se u kratko rešiti ove rubrike, ako se neposprime radikalnije mjere.

Konačno imam prigovoriti i proti načinu, kako je upotrebljen višak ove zaklade, koji je ostao koncem godine 1889. Ovaj višak ide polag predloženih nam računa na korist one glavnice, što ju duguje za desetinu ciela pokrajina te se time umanjuje dug pokrajine, dočim se dug obvezanika i privatnih dužnika ni za krajcar neumanjuje, prem se je prošle godine utjeralo od ovih kakvih 8000 for. više nego li je bilo preventivirano. Pravedno bi indi bilo, da se jedan dio odpiše i od duga privatnih dužnika, jer će mnogo lagje uplatiti dug ciela pokrajina nego li siromašni poljodjelci, od kojih nije moguće ništa više izmusti.

Pošto dakle predloženi nam obračun zemaljsko razteretne zaklade neodgovara sa više gledišta našim naxorom, to izjavljam u svoje i u ime svojih drugova, da ga nemožemo odobriti".

(Na galeriji peče za govora občinstvo kašljati, zievati i kihati. Dr. Volarić uzklikne: mir! nasto nasta još veća buka i smjeh. To se opetovalo više puta tečajem govora).

Na upit predsjednika, da li želi još tko govoriti, priglasi se za rieč dr. Volarić, te reče:

Molio bi g. predsjednika, da uzpostavi mir i red kod rasprave, jer kod ovakve buke na galeriji nerazabire se o čemu razpravlja govornik, kojeg se muti vjekovitim kašljucanjem, zievanjem i štropotom. Nadalje moram prigovoriti i tomu, što se uviek sjednice na večer, čim se pruža prilika ovdašnjim prostakom (Zastupnik Spinčić: Istina je!). da dolaze u saborsku, koji ovdje prouzrokuju buku i viku na galeriji. (Zatim zaključi uzdignutim glasom): Barem ovdje moralo bi nam biti slobodno podignuti naš glas na obranu puka, koji nas je ovamo poslao. (Buka i smjeh na galeriji, koju predsjednik na oko opominje, da miruje).

Predsjednik pročita na to pojedine rubrike, a izviestitelj odborov predlog, koji glasi:

„Odobrava se obračun zemaljsko-razteretne zaklade za godinu 1889. sa prihodom od . . . for. 162.282.84½
sa rashodom od . . . 144.228.47½
sa viškom od . . . for. 18.054.47, koji se višak ima unesti u prihod za god. 1890".

Većina prihvati predlog i obračun zem. razteretne zaklade.

(Ko[illegible]sliedi).

Franina i Jurina

Jur. U vremenu svakih izbori na Buzečini dohajali su inžinieri mjeriti ceste; vidili su ljudi, da ceste su Talijani uvjek obečivali samo pred izbori, a kad su prošli izbori, nije bilo vidit ni inžinira, ni cesta; borme ljudi su prestali vjerovat; zato nije koristi niti inžinire već nikamor slati kad su izbori.

Fr. Jeli pak istina, što ljudi govore, da neki Jakomić na Krasu obečiva cestu od Lupoglave do Trsta, ako glasuju Krašani za Talijane.

Jur. Hej moj brate, njemu je zadnja briga cesta i svako dobrostanje Krašana; njemu rabi kakov fiorin, da bi mu ga Talijani poslali za agitirat.

Fr. Pa koj Krašani njemu veruju?

Jur. Kako ćeš da vjeruju takvoj miseriji, kad nije učinio dobra do sada, neće ni sada, ter vidiš, da niti krova nema svojega.

Fr. Neka ga Krašani pošalju Talijanom pobirat krumpir i kapus kad nema posla.

Jur. Da će poć za marinera u Trst, jer si je učinil pašaport.

Fr. Dosta je, da mu Krašani ne davaju krumpira, kapusa i drugih stvari, pak će biti to dosta dobar pašaport za takovega junaka maknut.

* * *

Fr. Va Pićne kantaju, da „Patria" ni propala.

Jur. Ter ni, zač pribaja „baba" pak bimo ča doznali. Roba ni mogla poć, pod bubanj brez prešidenta, kako je j' bilo deliberano.

Fr. Tako ča ni prešidenta?

Jur. Za sada ne, ma te dobit nekega študenta finu tikvicu, ka zna koliko peže muha i buha.

Fr. A će l'se još frajat a maka?

Jur. Ako nebude, ter su još „le krnje i le brajde".

Fr. Dobar divertiment ove Martinje.

Različite viesti.

Imenovanja. C. kr. namjestnički sa-vjetnik u Trstu grof B. Giovanelli imenovan je dvorskim savjetnikom kod namjestničtva u Trentu. — Postarski kontrolor gosp. Matija Šorli u Trstu, imenovan je postarskim nadkontrolorom. Naše srdačne čestitke g. nadkontrolora!

Bilježnici (notari). Ministar pravosudja premjestio je bilježnika g. Miroslava Pucovića iz Metkovića u Volosko i bilježnika g. Antona Balkben-a iz Monfalcona u Ajdovščinu.

V. sjednica istarskega sabora. Predsjednik izrazi svoje negodovanje nad ponašanjem občinstva u posliednjoj sjednici te tim takako izpriča svoja odrsne postupanje, zaprieti mu da će ga ratjerati nebude li se bolje ponašalo.

Dr. Amoroso, pozivom na odnosni zaključak ljubljanske konferencije, pita, da li je c. kr. vlada sbilja dozvolila, da mogu djaci Istre polaziti „inozemno" sveučilište u Zagrebu i koju vriednost imaju svjedočbe tamo dobljene u Cialajtaniji? (Čuo je nešto zvonit, al vidi se da nerazumije.)

Dr. Dukić čita hrvatsku interpelaciju na c. kr. vladu radi primanja nagrada porezovnih činovnika od zemaljskoga odbora za strogost u izjeravanju razteretnoga duga. Zast. Mandić čita hrvatsku interpelaciju na zemaljski odbor radi riešavanja hrvatskih i slovenskih podnesaka talijanskim jezikom i radi nalaganja globa onim cestovnim odborom, koji neće prilagati hrvatskim dopisom talijanski prevod. Dr. Gambini odgovora, da zemaljski odbor neće odgovoriti na ovu interpelaciju, jer nije ova na talijanskom jeziku prevedena. Dr. Laginja hoće da govori, al ga predsjednik prekida veleć, da nema diskusije. Dr. Laginja: upravo predlažem da pitate „komaru za diskusiju". Predsjednik poziva saber da li prima taj predlog. Glasuje sva manjina sjedeno sa prisjedikom Spinčićem, većina je proti (to je toli razvikana sloboda razpravljanja!) Predsjednik čita u talijanskom prevodu predlog dra. Stangera za ustanovljenje više hrvatske gimnazije u Pazinu ili za ustrojenje hrvatske paralele u Puli: prima se prešasno predloga i izruča se školskomu odboru.

Zastupnik Babuder izvješćuje o školskom proračunu za g. 1891. Kod podrobne rasprave istoga govori dr. Laginja za podpore siromašnijim občinam za školske zgrade. Zast. dr. Costantini govori o zakladi Godenberg u Gračišću, odgovara mu dr. Dukić i podupire predlog da zemaljski odbor izpita tu stvar. Proračun zaklade učiteljskih mirovina prima se bez rasprave. Dr. Fragiacomo izvješćuje o djelovanju zem. poljodjelskog vieća. Govori podulje dr. Laginja tvrdeć, da to vieće neradi ni malo za hrvatske ni slovenske krajeve; nestavlja predloga već si jih pridržaje za bolja vremena. Dr. Volarić govori takodjer, a njegov govor kulminira u tom, da neće da znade za zemaljski odbor, koj je malo prije onako odgovorio na hrvatsku interpelaciju; želio bi takodjer znati, da li je cielokupan odbor onako zaključio. Zastupnik i prisjednik Spinčić, hrvatski, odgovara, da se poziva glede svoga glasovanja u tom predmetu na zapisnik zem. odbora, koji je zastupnikom uvjek na uvid izložen. (Dr. Volarić: vjerujemo tebi! — drugi: živio!) Dr. Gambini izjavlja onim članovom sabora, koji neznaju hrvatski da Spinčić nije govorio u ime zemaljskoga odbora. Dr. Laginja opaža, da bi u ime zem. odbora morao odgovarati namjestnik zem. glavara dr. Guido Becich. — Pošto su se predloži dra. Fragiacoma po većini sabora primili, predsjednik zaključuje sjednicu izjavljujuć, da će dan i dnevni red priobćiti zastupnikom pismeno.

K občinstvu izborom u Podgradu. Popuniti nam je viest donesenu u zadnjem broju pod gornjim naslovom u toliko, što bijaše izbor u II. i I. tielu jednoglasan, na čemu čestitamo srdačno tamošnjim prvakom i rodoljubom!

Iz Dalmacije 21. listopada 1890. — Sada je otvoren naš pokrajinski sabor. Do sada se nije o ničemu važnomu razpravljalo, zato vam ništa i nepišem o njemu. Jedino vam spominjem da je neugodno zateklo, da predsjednik govoreć o svemu i svačemu, u otvorenom govoru, nije ni riečom spomenuo veliku kulturnu i političku svečanost, koju smo slavili nazad malo u Dalmaciji. Razumije se, da duh, koji je vladao Kačićevim slavljem, nemože bit po ćudi vlastodržicima današnjeg sustava, jer je to bio duh naroda probudjenog iz mrtvila; naroda koji hoće da narodom postane. Zaludu je tu činjenicu nastojat zabašuriti; hrvatski će narod držat u živome srcu svome uvjek živu spomen na tu svečanost, koja će ga poticati da održi prisegu, kojom se pred Milovanovim kipom, simbolom ciele slavne prošlosti svoje, zakleo odlučno preguti za sjedinjenjem i neodvisnosti Hrvatske, ne osvrćuć se nimalo jeli to komu u volji ili ne. A žao nam je, da jedan zastupnik toga naroda, protivno radi.

Mnogo nas je amo zanimala razprava medju „Hrvatskom" i „Narodnim Listom". Prva je poticala narodnu stranku na odlučniji rad. Pozivala ju je u ime časti i ponosa hrvatskoga, da muževnije ustane na obranu hrvatskog naroda. Naznačila je tome način i sredstva. Narodni List je na to odgovarao i nastojao opravdati rad i taktiku stranke. Jezgra njegovih odgovora jest, da smo mi u Dalmaciji slabi, te kad bi se dali u opoziciju, da bi vlada sadašnjim izbornim redom lahko mogla uništit hrvatsku većinu, i pribavit si drugu srbsko-autonomaško. Neznam bili se vjerovalo tomu ili riečima istog Narodnog Lista, koje donosi u zadnjem svom broju od subote, u članku kojim se osvrće na češko-njemačku nagodbu. On kaže: „Mi mirno čekamo riešenje ovog zapletaja, uvjereni, da ma koje se promjene u Beču dogodile, za naše prilike gore biti ne može. Hrvatska je sviest u Dalmaciji, hvala dugotrajnoj našoj borbi, čvrsta i snažna, da je već ni najveće promjene slomit nemogu". Ako je Narodni List o tomu uvjeren, priznati je da je kriv, kad neće da ostavi dosadašnju stazu, koja ničemu drugomu ne vodi, nego možda mrtvilu a svakako ponižnju naroda, koji kad vidi, da mu je borba bez koristi, krivnjom vodja, mora se od njih odvratiti. Izgled nam budi češka narodna stranka, koja je s istih uzroka, koji se sad predbacuju hrvatskoj narodnoj u Dalmaciji, sada u razsulo, a mladočeska, koja se ne žaca opoziciju praviti, u natoč svim zaprekama svaki dan raste. Naši bi vodje imali dobro razmisliti ovu veliku istinu: da nije uviek u volji narodu, onaj koji je u volji vladaocima; a hrvatskom narodu ne smije i neće nikad biti mio onaj, koji je mio podržaocem današnjeg sustava, jer bi to značilo samim sebi pričvrstiti grobnu ploču. A hrvatski narod hoće još da živi i da se domogne časti i dostojnog položaja u kolu prosvietljenih naroda, medju kojim je njemu mjesto. I on će to postići, ne osvrćuć se je li to milo ili ne onim, koji bi ga rado zakučena i tlačena gledali.

K r u n o s l a v.

Iz Rieke piše nam prijatelj 25. t. m.: Najstariji ljudi nepamte, da bi naša okolica pretrpila toliko, koliko prošlih danah radi pomanjkanja vode. Dugotrajna suša, koja je tu nevolju uzrokovala, je ipak prestala i nadošlo malo kiše, ali odmah za njom škočila je bura; vrhunci se pokrili snigom i kruta je rana zima nastala. Nebo se je razbistrilo i tako nekoliko dana trajalo, da su zbilja počeli seljaci bojati se, da će opet morati daleko po vodu, ali toga neće biti, jer danas kiša lieva kako iz kabla.

* * *

Nestalo je borbe, koja se je vodila med dviema riečkimi listići, jer čivutski listić (o komu sam vam prije javio) je prestao izlaziti a njegov urednik povratio se u Trst bieli i tvrdom odlukom, da neće ga više navabiti ovi naši šarenjaci, kojim je ipak novac miliji nego isti ideali, koje goje. Doduše mi nemožemo ništa držati do programa one opozicijonalne novine, koja je obdržala mejdan, ali ipak nam je draže konstatovat, da je on pobjedio, jer nas u obće ne mrzi, kako bi šarenjaci željeli.

* * *

Mi smo mnogo mjeseci bez župnika; naša gospoda neznaju koga bi izabrali. Zato natežu i protežu, nego mora da se u nekih krugovih to razpravlja, jer ono podlo „Bilančevo" čedo svaki dan izmišljava svakovrstne laži, uvriedljive za naše kapelane, samo da obće mnenje po mogućnosti razjari proti njima, jer da su Hrvati. Sve je moguće onim, kojim svako sredstvo služi, i koji imaju sva sredstva na raspolaganje. Zato svašta se može dogoditi, ali bojim se, ništa dobra.

* * *

Tramvajsko pitanje kan da je iztočno, jer još nije riešeno. Obje stranke goje velike nade, ipak jedna se druge boji. Nekoji tvrde, da se boje sami sebe, jere oni, koji budu dostignuli tu blagodat božju, znaju unapred, da njim neće novci biti koristno uloženi. Imati ćemo tramvaj (kad bude), ali neimamo stotinu hiljada pučanstva za taj posao. Kako mu drago, kada se o kaprici radi, može se nešto i žrtvovati.

* * *

Od petnajstoga ovoga mjeseca imamo aktivan telefon po gradu, a radi novosti i bez potrebe telefonaši jedan drugoga zovu, da se zebavljajuć nauče. Doista ima šest ali osam kuća s tvornicami spojenih, kojim je neobhodno potrebit ovaj veliki izum; ali u istinu za veliku većinu je igrarija, jer smo svi blizu u gradu. Bilo kako bilo, nećemo se na to tužiti; njekomu je koristno a svi mislimo, da je naš grad velika megalomanija, što je stari greh; ali kada od nje griešimo, bismo radi se pohvalili dobrom kanalizacijom i vodovodom i popločenjem grada, jer tim bi se zdravlju pdmoglo. Do vidova. Brajdar.

Občinski izbori u Vrbniku. Dne 20. t. mj. obavili se izbori novog občinskog zastupstva za mjestnu občinu Vrbnik. Odkad bje svladan šarenjačtvo, neima već govora o protunarodnoj stranci, nego po običaju izplivale osobnosti. Dvojici ili trojici nemirujaka prohtjelo se zasjesti u občinski dom, pak su izkortešali 11 glasova u trećem izbornom tielu. Kad su propali, rekli su, da su se htjeli našaliti. Razboriti ljudi drže, da nisu izbori čin, gdje je mjesto šali. U trećem dakle tielu ogromnom većinom, a u drugom i prvom jednoglasno izpadnu predloženici trieznijih i razboritijih izbornika. Osvjedočeni smo, da će novoizabrano zastupstvo u narodnostnih pitanjih slieditи stope svojih predšastnika, ali opet nemožemo od manje, a da mu ne preporučimo, da se svojeki zauzme za duševni i materijalni napredak občine, a navlastito da ostane na put onoj razvraćenosti, koja se kadikad pojavljuje. Budu li novoizabrani zastupnici vršili savjestno i požrtvovno svoju dužnost, steći će priznanje svojih suobćinara, a što je još više, zadovoljštinu, da su i oni doprinieli kamećak za dobrobit hrvatske nam otačbine. U dobar čas i bez zamjere rečeno!

Osuđjeni petardista. Naši će se čitatelji jamačno sjećati onih silnih škandala, proizvedenih pred koji mjesec dana spuštanjem petarda po raznih mjestih grada Trsta. Bezobzirni i propali zlikovac krio se dulje vremena revnom nastojanju redarstva, dok nenspje napokon pred koji čedan usljed silnih premetačina po stanovih sumnjivih nespašenjaka uspieli mrzkog kriveca u osobi Carla Corettia. Dne 20. t. mj. bila je kod ovdješnjeg pokrajinskog suda glavna razprava. Coretti bje obtužen s javnog nasilja i zločina proti sigurnosti života. K razpravi bje dovedeno 33 svjedoka. Uzprkos svemu moljakanju i plaču kukavnog „junaka" izrekao je sud svoje pravedno osudu, usljed koje će morati „signor Corretti", kako ga tršćansko-irredentske novine zovu, odčamiti 3 i pol godine u težkom zatvoru, platiti 3000 for. odštete nevinoj žrtvi, mladomu Boldrinu,

za izgubljeno oko i nositi sve parbene troškove. Dobra lekcija tršćanskoj irredenti, koju će valjda i proći volja „šaliti se“ petardami i sličnim stvarima i igrati se sliepoga miša životom nevinih gradjana!

Razpisana štipendija. Početkom školske godine 1890-91 ima se podieliti jedna štipendija pok. kanonika Jakova Černe u iznosu for. 200. Pravo na ovu štipendiju imadu učenici 7. i 8. razreda koje gimnazije, slušatelji sveučilišta i ostalih viših zavoda.

Prvenstvo imadu rodjaci zakladatelja, a tada djaci iz Tomaja, občine Povira i Sežane, a u pomanjkanju ovih, djaci iz tršćanske biskupije.

Molbe valja poslati putem ravnateljstva do 25. novembra 1890. prečastnomu biskupskomu Ordinarijatu u Trstu.

Hrvat. akad. lit. zabav. družtvo „Hrvatska“ u Gracu izabralo je na svom prvom glavnom sielu dne 18. listopada 1890 za ovo zimsko polugodište sliedeći odbor: Predsjednik g. Ante Mladinov. sluš. lieč. Podpredsjednik g. Tomislav Diklić, sluš. lieč. Tajnik g. Vladko Halavanja, sluš. lieč. Blagajnik g. Mate Rukavina, sluš. lieč. Knjižničar g. Roko Jković, sluš. lieč. Revisori gg. Dragutin Barković sluš. lieč. i Dragan Polić, sluš. teh.

Hrvatsko akad. družtvo „Zvonimir“ u Beču izabralo je u svojoj glavnoj redovitoj skupštini dne 29. oktobra 1890. Pavla Štajduhara stud. med. za predsjednika, Isu Velikanovića stud. med. za podpredsjednika, Joza Buzolića stud. med. prvim, a Mihovila Vukovića stud. med. drugim tajnikom, Pavla Topalovića stud. med. blagajnikom, Milutina Mažuranića stud. med. knjižničarom, Silvija Milovlavića stud. med. novinarom; odborskim zamjenicim: Josipa Brozovića, tehničara i Gustava Straussa stud. phil.

Istrani nagradjeni. Kod nedavno obdržane gospodarsko-šumarske medjunarodne izložbe u Beču dobiše 91 izložitelj iz Istre nagradu. Medju ovimi dobiše za vinarstvo: srebrnu kolajnu dr. Ivan Šuran iz Motovuna; mjedenu kolajnu Ivan Andrejčić iz Veprinca, č. manastir sv. Franje na otoku Krku, č. manastir sv. Marije Magdalene na otoku Krku, Matko Fortan iz Pobri, Ivo pop Gabrielić iz Gračišća, Ivan Osojnak iz Pobri, nasljednici Poščić iz Opatije, Marin Šumberac iz Mošćenica; počastnu pohvalu Gjuro Čubranić iz Nove Baške, Antun pop Kirinčić iz Dobrinja, Antun Štrk iz Volosk oga, Luka Vitezić iz Vrbnika; za žestu i ocat: počastnu pohvalu Ivan Dešković Kotesić iz Mošćenica i Fran Škalamera iz Brseča.

Bogata Italija. Statistički ured u Rimu objavljuje sliedeće viesti o stanju u blaženoj zemlji: U 336 občinah neima groblja, nego se umrtvaci meću u slupnu jamu u crkvi. Preko 200.000 ljudih živi u 37.203 posve nezdravih kuonobah, a 9000 ljudih stanuje u izdubenih pećinah. U 1700 občinah neokusi se kruha nego u blagdanih, a u 4.965 občinah nejede se mesa. Od 100 ljudih 63 njih nezna čitati ni pisati. Pa reci tko, da uije to blažena zemlja!

Gdpravničtvo „Hrvatske enciklopedije“ u Osieku šalje nam, da priobćimo koliko sliedi: Čast nam je ovim Vas uljudno obaviestiti, da je 26. svezak našega rječnika, kao zadnji za drugu knjigu dogotovljen. Stoga smo slobodni Vas zapitati, da li Vam ga možemo poslatii uz pouzeće na iznos, što ga imademo od Vas dobiti za neplaćene nam svezke. Kako će Vam biti poznato, troškovi rječnika su omašni, a mi ih moramo svakiput u gotovom podmiriti, što nam dakako neće dalje biti moguće, ako gg. predbrojnici uzbudno zaostajali s predplatom. Da Vam olakotimo zaostalu, pripravni smo se zadovoljiti, da nam istu i u obrocih izplaćujete oštanakom doznačnicom, ako nemožete na jedanput. U uvjerenju, da ćete priznati omašne žrtve, što ih za izdavanje rječnika doprinosimo, na što nas nuka dobrobit domaće hrvatske književnosti — nadamo se, da ćete nam zaostatak podmiriti i dalje izdavanje rječnika omogućiti, u koju svrhu očekujemo od Vas na skoro prijaznu obaviest.

Listnica uprave.

Uplatili su nadalje od 6. sept. do 20. okt.: P. P. Dolenjavas (za tri kmeta) for 3 Š. G. Novaki for. 15. I. I. Pula for. 5. G. M. Stinjan for. 1. Čitaonica Delnice for. 1.30. Odbor za pošumljenje krasa (oglas) for. 5.90. M. Š. Hovik for. 5. Čitaonica Vel. Gorica for. 1.25. Čitaonica „Lička Vila“ for. 2. K. L. Hamburg (oglas) for. 6.60. Čitaonica Pregrada for. 1.50 A. R. Hrašica for. 5. Čitaonica Senj forinta 1.25, S. L. Kopar 50 novčića H. M. Rieka forinta 1. Braino družtvo Podgrad for. 5 N. N. Trst (osamtnica) for 15. Nar. Dom Bakar for. 2. Čitaonica Kraljevica for. 1.25 B. P. Rovinjsko selo for. 2. N. I. Marčana for. 2.50. Dr. F. Sch. Beč for. 1.25. G. I. Novaki for. 7. M. P. Trst (osamtnica i zahvala) for. 20. G. U. Tomaj for. 2.50. Čitaonica Klanjac for. 1.25. O. M. Cres for. 2.50. I. N. Cres for. 2.50. I. I. Barbana for. 2. Z. V. Volosko for. 5. V. L. Pomjan for. 5. B. I. Brezovica for. 5. A. A. Unije for. 4. Čitaonica D. Stubica for. 1.50 V. M. Rakovica for. 1.25. R. A. Punat for. 1. Č. M. Stinjan for. 4. C. A. Sušak for. 6.

Br. 1980.

Oglas.

PRVI MARTINSKI SAJAM,

za živinu, poljodjelske predmete i robu trgovačku, dozvoljen pohvaljenim odpisom visokoga c. kr. namjestničtva od 3. oktobra t. g. br. 14.971, biti će ove godine u selu

Sv. MARTINU

deset časaka dalje grada Buzeta, prema željezničkoj postaji

utorak dne 11. novembra.

Svi koji budu tomu sajmu učestvovali biti će prosti od svake tržne takse ilti pristojbine.

Od občinskog poglavarstva
Buzet, dne 12. oktobra 1890.
Načelnik: **FLEGO.**

Lutrijski brojevi

Dne 25. oktobra.

Beč	54	76	79	5	66
Grac	47	57	35	45	1
Temešvar	34	30	69	11	68
Innsbruck	49	61	60	42	47

Dne 22. oktobra.

Brno	61	83	44	10	12

Javna zahvala

Razcviljenim srcem zahvaljuje se podpisapi svim prijateljem i znancem, koji su nas prigodom smrti naše nezaboravne kćeri

ANTONIJE

mirili i tješili. Osobita zahvala veleuč. g. dru. **Franu Mandiću**, liječniku ovdje, koji je upotrebio sva sredstva, da nam premilu pokojnicu na životu uzdrži; napokon naša duboka harnost veleč. gosp. **Franu Sili**, koji nije žalio vremena ni truda pohadjajuć našu Antoniju te ju napokon i **sprovidio** sv. sakramenti. Bog platio svima!

Trst 27. oktobra 1890.

Mate Seršon
otac za sve obitelj.

Čast nam je preporučiti p. n. občinstvu **Trsta i okolice, Primorja i ostalih hrvatsko-slovenskih gradovah i mjestah, za solidnosti i jeftinoće poznatu, te obilnim moderanim pismom strojevi providjenu**

JEDINU SLAVENSKU

TISKARU
U TRSTU

Ista prima i obavlja **svaku naručbu** bilo koje vrsti **knjigotiskarskoga posla** te preporuča se osobito za ove vrsti tiskanje kao n. pr.:

za župne urede, okružnice, račune, list. arkije i zavitke s zapisom, preporučne karte, počietnice, zaručne i vjenčane objave, pozive, razpored. sjednice, oglase, pravila, izvješće, zaključne račune, računike, pusmeći, cienike, jestvenike, svakovrstne skrižaljke, izpovjedne cedulje, knjige itd.

Uvjerava se p. n. občinstvo, da će nam biti osobita briga, p. n. naručitelje u svakom pogledu zadovoljiti koli **brzom i točnom podvorbom**, toli **jeftinom cienom i ukusnom izradbom.**

Drži u zalihi (skladišću) sve potrebne tiskanice i knjige za crkven. urede.

Onda ima na prodaj sliedeće knjige:

Kmetijsko berilo za nadaljevalne tečaje ljudskih šol in gospodarjev v pouk, ciena prije 50 nč. sada 40 tvrdo vezana	n. 60
Sodnijski obrazci sastavil B. Trnovec	n. 20

Za obilnu naručbu preporuča se

Tiskara Dolenc
Via Carintia br. 28 u Trstu.

Živic i drug. u Trstu

imadu u svojem skladišću, **ulica Zonta br. 5.** svakovrstnih strojeva za gospodarstvo te za svaku drugu porabu, kano i sve ostalo što spada na strojeve. Osobito preporučaju se njihove **sisaljke (pumpe)** za vadjenje vode, pretakanje vina, gašenje vatre, škropljenje trta i bilja; cievi za vodovode te za svaku drugu porabu iz lievanoga i kovanoga željeza, kositra, kaučuka i lana; mlatilnice i čistilnice žita, trebionice kukuruze, slamoreznice, tiskalnice, mastionice grozdja itd.

Prodavaju samo prokušana izvrstnu izvanjsku i domaću garantiranu robu uz niske ciene šaljuć ju svuda prostu od carine.

Za sada preporučamo osobito **mlatilnice i čistilnice žita** sa opazkom, da naše strojeve takodjer sami popravljamo.

Strojeve kod nas kupljene popravljamo kad je od potrebe i priskrbljujemo za oštećene dielove, druge dielove.

11 **Schivitz & Comp.i**

Osobni zajam

od **200—2000 for** pribavlja se — samostojnim, zajmu sposobnim osebam, kao: obrtnikom, trgovcem, činovnikom, zasebnikom. čestnikom itd. uz četvrtgodišnji obročni povratak. Pobliže: **G. A. Sterner Budapešta, Calvinplatz 4.** 1—5

Marijaceljske želudačne KAPLJICE

pripravljene u ljekarni kod anđela čuvara C. Brady-a u Kromerižu (Moravska) jest staro, obće poznato sredstvo, koje okrepljujući djeluje kod slabe želudačne probave.

Prave su samo onda, ako su providjene sa polag otisnutom zaštitnom znamkom i podpisom

Ciena male boce 40, velike 70 nvč

Vrst tvorine jest naznačena.

Prodavaju se u svih ljekarnah.

pripravljena od lekarja g. PICCOLI-ja v Ljubljani, je uplivno zdravilo, ki krepča želodec, mehčá, čisti, odpravlja zlato žilo in odganja gliste.

Sestavljena je iz zdravilnih, v rastlinstvo spadajočih snovij ter ni nikako drastično učinkujoče, marveč lahko, delovanje organov urejajoče zdravilo, katero organizmu kar nič ne škoduje, če se prav delj časa rabi. 6—15

Esence za želodec pošilja izdelovatelj proti poštnemu porezitju, v škatljah po 12 steklenčič za gld 1.36; po 24 za gld. 2.60 po 36 za gl. 3.84; po 44 za gl. 4.25; po 55 za gl. 5.26; po 110 za gld. 10.30; po 550 za 50 kr. — V steklenicah po 15 kr. prodaje se skoro v vseh tu- in inozemskih ljekarnah.

Crisea bei kašalj, krepatavica, promuklost, nazeb, zadavice, rovz. zapala sužnjih itd.

mogu se u kratko vriema izliečiti rabljenjem

NADARENIH

Prendinijevih sladkišah

(PASTIGLIE PRENDINI)

što ih gotovi Prendini. lučkar i ljekarnar u Trstu

Veoma pomažu učiteljem, propovjednikom itd. Prehdjenih kašljuć noćih, navadne jutranje krepatavice i grlenih zapalah nestaje kao za čudo naimanjem ovih sladkišah.

Opazka. Valja se paziti od varalicah, koji je ponačinjaju. Zato treba uviek zahtjevati Prendinijeve sladkiše (Pastiglie Prendini) te gledati, da bude na omotu kutijice (škatule) moj podpis. Svaki komad tih sladkišah ima utisnuto na jednoj Strani „Pastiglie“, na drugoj „Prendini“.

Ciena 30 nč. kutijici zajedno sa naputkom.

Prodaju se u **Prendinijevoj ljekarni u Trstu** (Farmarcia Prendini in Trieste) i u glavnijih ljekarnah svieta. 35—45

BRNSKE

suknene ostanke za jesen i zimu

razkilja proti gotovom ili pouzećem uz ciene osobito nizke, i to samo dobre kakvoće:

3.10	mt. sukno za odjelo	for.	480
3.10	„ „ „ „ bolje	„	6.80
3.10	„ „ „ „ fino	„	10.50
3.10	„ „ „ „ vrlo fino	„	16.50
3.10	„ „ „ „ kaputе	„	5.60
2.10	„ „ „ „ fino f.	12—16.—	
2.10	„ lodan f.	3.40 do „	4.20
2.10	„ „ fini f.	5.40 do „	6.—

TVORNIČKO SKLADIŠĆE SUKNA

E. Flusser u Brnu

DOMINIKANERPLATZ 8.

Uzorci besplatno i franko. Ako nesugadja naručeno, prima se natrag. 9—20

BRNSKA SUKNA ZA ODJELA

Najboljoj tajnodenj

BRNSKA SUKNA ZA ODJELA

u odresih od 3 do metra za podpuno odielo po for. 6.—, 8.—, 10.—, 12.—, 14.—, 16.—, 18.—, 20.— i više.

Sukna za zimske i prelazne kapute

u odresih od 2 do metra za cieli stanak ili prelazni kaput po for. 6.—, 8.—, 10.—, 12.—, 16.—, 20.— i više.

Štajerska lodena za lovačke kapute i mantiline u najnovijih prelazih i zimskih bojah po 5.— 6.— 8.— i više

Sukna za podstavu

Nikako nemojte se kupiti sukna prije nego ste videli moje cienike i uzorke, koji se šalju svakomu na zahtjevanje.

Tvorničko skladište šnag sukna

Vincenz Novak, Brunn

Kreuzgasse 13.

Razilja svud gotovom ili pouzećem, dolje ali poljsko franko. — Ako se nesvie unapred pohalji, prima se natrag. — Uzorci besplatno i franko.

Žrebanje danes Dunajske ob 8. uri zveč. razstavne Srečke à 1 gl.

Glavni dobitek 50.000 gold. a. vr.

11 srečk 10 gld. **2291 dobitkov** **6 srečk 5 gld. 50 kr.**

Srečke à 1 gld. dobivajo se v Trstu pri: Giuseppe Bolaffio, Alessandro Levi, Enrico Schiffmann, Ign. Neumann, Marco in Nigris.

7—9 13

Izdavatelj i odgovorni urednik M. Mandić.

Tiskara Dolenc.

Broj 45. U Trstu 6. novembra 1890. Godina XXI

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Pripoziana se pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redaka stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja uz pogodbe sa upravom. Novci se šilju poštanskom napunicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“. Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka u [illegible] sata.

Popisi se neće [illegible] natiskuju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 3 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2·[illegible], i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nala[illegible] se u Via Carintia br. 25

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari“. Nar. Pos.

Istarski sabor god. 1890.

IV. sjednica dne 25. oktobra.

(Konac.)

U ime istoga odbora izvješćuje dr. Venier o proračunu zem. razteretne zaklade za god. 1891.

Kod glavne rasprave reče dr. Dukić:

Visoki sabore! Znajuć, da je predmet, o kojem se raspravlja, jedan od najvažnijih, što predleže ovoj kući, jer se ovdje radi o životnom pitanju našega seljačtva, koje jedva da smaže velike terete, koji ga tište, uzimam rieč na njegovu obranu.

S jedne strane ustrojili ste, gospodo, kreditni zemaljski zavod, da pomognete zaduženomu seljaku, a s druge strane podržavate ovu rubriku nearetne desetine, te njom obterećujete imetak siromašnoga seljaka tako, da mu je skoro nemoguće pomoći se, jer mu na njegov gruntovni ulošak unašate na hiljade duga, a da nitko nemože znati, koliko ima pojedinac dati razteretnoj zakladi. Oprostiti bi se možda moglo, kad bi se uknjižila svota, koju pojedinac duguje za desetinu, al nikako se oprostiti nemože dosadanji postupak, kojim se do dvadeset raznih glavnica unaša u gruntovnu knjigu na pojedini uložak dužnika, kojemu se ovako bez svake potrebe obtereti cieli imetak.

Po mojem smjernom nazoru sve ove neizbrojne uknjižbe nemaju pravnoga temelja.

Po cesarskom patentu 4. marča 1849. mogu se doduše zaostatci desetine utjerati na isti način kao i državni porez, ali time nije jošte rečeno, da se glavnice desetine mogu na temelju prostih izkaza c. kr. poreznih ureda ovršno uknjižiti. Polag provedbenih naredba za razterećenje zemljišta može uknjižba desetinske glavnice slieditи samo na temelju riešitbe razteretne komisije, u kojoj mora biti naznačeno zemljište, koje je bilo razterećeno i koje jedino odgovara za desetinski dug.

Kako se pako postupa kod nas? C. kr. porezni ured izdaje jednostavni izkaz vrhu stanovitoga iznosa, a u izkazu samom nisu niti naznačene nekretnine, koje su bile razterećene. Na temelju ovakvih proti propisom sastavljenih izkaza dozvoljuju c. kr. sudovi ovršne uknjižbe. Nije samo to. Još bi se što takva možda pretrpiti moglo, kad bi se unašale samo glavnice te naznačili kamati sa dnevom, odkad se imaju računati. Nu c. kr. porezni uredi traže uknjižbu za cieli iznos, u kojem je sadržana glavnica, kamati i troškovi.

Na ovakav način uznemiruje se naš puk primajuć cielе skupine sudbenih dekreta i rubrika, za dostavu kojih mora razteretna zaklada platiti sudbenim podvornikom takve svote, koje bi kadkada pokrile glavnicu, što ju pojedinac duguje. Da se desetinske glavnice i pripadci nenašaju na odgovarajuća zemljišta, potvrdjuje i molba zemaljskoga odbora 26. aprila 1890. upravljena na visoko c. kr. financijalno ministarstvo, [illegible] se naročito kaže, da nisu u odlukah obstojavših c. k. kotarskih i ministerijalnih komisija naznačena zemljišta, o kojih je odluka izrečena. Time je dokazano, da cieli operat c. k. poreznih ureda nema nikakve podloge.

Primiv seljak liepi broj uknjižbenih dekreta, moli jednoga i drugoga, da mu se stvar raztumači, jer je nemoguće, da toliko duguje, pošto cielа njegova kmešćina nevriedi kadgod polovicu ovih svota, koje razteretna zaklada od njega zahtjeva. Svuda dobije za odgovor neka moli razdiobu desetinskoga duga t. j. da mu zemaljski odbor opredieli iznos, koji pada na njegove nekretnine. Nadajuć se kakvomu boljku učini molbu. Nakon stanovitoga vremena dobije riešitbu zemaljskoga odbora, da plati do naznačenoga dana opredieljenu mu svotu i ako nebude obdržao roka, da gubi svaku pogodnost.

Pošto se molitelja i ovimi rečitbami pozivlje, da u kratko doba plati takve svote, koje uz najbolju volju nemože nasmoći, jer odkuda nevoljnomu seljaku stotine forinta, da ih dade na izplatu duga, ob obstojnosti kojega nije mu većim dielom ništa poznato, a niti mu samo oblasti dovoljno ubaviesti pružiti mogu. Nastavljaju se indi ovršni koraci, troškovi rastu, a dužnik se zatire.

U predloženom proračunu uvršćeno je opet za upravu razteretne zaklade forinti 13.862·95. trošak je ovaj, koješto sam već danas kod razprave obračuna za g. 1889. kazao, ogromaz [illegible] koji nestoji u nikakvom razmerju sa preventiviranom svotom for. 30.000, koja bi se imala god. 1891. utjerati od obvezanika (privatnih dužnika).

Polag predloga financijalnoga odbora uvršćeno je u proračun kod rubrike III. kao vanredni trošak for. 2338 za dovršenje radnja kod c. kr. poreznih ureda u Kopru i Pazinu pogledom na književno osiguranje desetinskih tražbina i za slučajne dnevnice, koje bi bile potrebite kod kojega drugoga c. k. poreznoga ureda.

Predloženi trošak po mojem je nazoru sasvim neopravdan, jer mi je poznato, da su naručito kod c. kr. suda u Pazinu za sve porezne obćine ovoga sudbenoga kotara već gotove zemljišne knjige i da je razteretna zaklada sa svojimi tražbinami već napunila teretne listove. Tu se dakle lahke ruke troši a nepita se, kako se težko od biednoga poljodjeljca pa i sami iznos za troškove izvuče, jer se mora znati, da nije tu samo desetina, nego da se mora platiti i sto drugih potreba.

Osim toga predlaže se, da se uvrsti u proračun svota for. 680 za nagrade činovnikom kod c. kr. poreznih ureda, koji se budu osobito zauzeli za utjeranje desetinskoga duga.

Ja se odlučno protivim, da se ova svota uvrsti u proračun, jer se njom širi nemoral med činovnike, koji će bezobzirno postupati proti dužnikom samo da mogu dobiti veću nagradu. Moram još ovdje opaziti, da je svim cesarskim činovnikom strogo zabranjeno primati nagrade s bud koje strane, jer za svoju službu oni već uživaju primjerenu plaću.

Da se ovakvim putem dalje nemože ići, svakomu je jasno. Mi smo lanjske godine predlagali radikalne mjere, da se jednom pomogne jednom dielu nevoljnoga našega naroda, nu naši predlozi nisu bili od većine sprijeti.

Većina prihvatila je naprotiv u sjednici 5. novembra 1889. zaključak, da se traži od visoke cesarske vlade, da odpusti for. 76.800. svota ova koja je sadržana kao zaostali kamati u većem iznosu for. 416.000, koje ima polag konvencije 28. marča 1875. naša pokrajina platiti državi.

Ovaj zaključak odpremljen je na visoko c. kr. financijalno ministarstvo stopram izviešćem zemaljskega odbora 26. aprila 1890., trebalo je dakle skoro pol godine, dok se je upitni zaključak odpravio iz Poreča. Pošto nenalazim niti u izviešću zemaljskoga odbora, niti u onomu financijalnoga nikakve vjesti ob uspjehu saborskoga zaključka, koji je izviešćem 26. aprila 1890. ministarstvu predložen, to mislim, da nije visoka vlada dosada poduzela nikakvoga koraka u tom pogledu.

Od zasjedanja prošle godine, sbio se je važan čin, kojega nemožemo ni mi mimoći. Razpravljao se je u carevinskom vieću u Beču zakonski predlog, da se zemlji Galiciji odpusti dug 97 milijuna forinti. Valja znati, da je država tekom posljednjih 35 godina davala zemlji Galiciji predujmove, da može zadovoljiti obvezam desetine, te su svi predujmovi sa kamati do god. 1889. narasli na ogromnu svotu od 97 milijuna forinti. Zemlja Galicija, koja nije ništa siromašnija od Istre, opetovano je molila, da joj država odpusti taj dug, jer da ga uz najbolju volju nemože platiti. Zakonski predlog došao je na razpravu u carevinskom vieću te je bio i prihvaćen. Zemlji Galiciji odpušteno je do 100 milijuna duga za desetinu. Sve stranke u carevinskom vieću bile su složne u tom, da Galicija upitni dug povratiti nemože, opozicija je samo zahtjevala, da državni sud prije izreče, dali ima država pravo tražiti od Galicije povratak rečenoga duga.

Zemlja Galicija nije se ustručavala, gospodo moja, moliti i tražiti, da joj se dug u iznosu okolo 100 milijuna forinti odpiše, a vi gospodo (prama većini) izjavili ste prošle godine, da nebi se pristojalo, kad bi naša pokrajina zamolila, da joj država pokloni maleni iznos 416.000 for.! Vidi se dakle, da imate sasvim druge razloge, kojih radi nećete, da se pomogne nevoljnomu seljaku. Naprotiv zaključili ste, da vam država odpusti 79 hiljada forinti. Da se to i dogodi, to nebi tim bilo sasvim ništa pomoženo dužnikom desetine.

Pošto je dakle država odpustila kraljevini Galiciji desetinski dug u iznosu oko 100 milijuna forinti, pošto je ona odpustila pokrajini Kranjskoj predujmove u iznosu for. 1,233.272. pošto pruža pokrajini Koruškoj bezkamatne predujmove u iznosu godišnjih for. 130.000, to nije nikakove dvojbe, da će država i našoj pokrajini odpustiti dug for. 416.000, ako to zamolimo.

Donašam pred visoku kuću opet onaj predlog, što smo ga prošle godine učinili, moleć, da se ga poprimi. Ako ga nepoprimete, znati će naš puk na čemu je, a mi, njegovi zastupnici, učinili smo našu svetu dužnost.

Predlažem indi, neka visoki sabor prihvati sliedeću

Resoluciju.

Namjerom, da se poboljša stanje razterećenih Istrana korenitom preinakom, pozivlje se istarski pokrajinski odbor, da poruči visokoj cesarskoj vladi nazore istarskoga pokrajinskoga zastupstva o istarskoj razteretnoj zakladi, navedene u niže predloženoj nagodi, i ako se c. kr. drž. uprava slaže sa istimi, tada se ovlašćuje pokrajinski odbor, da u ime pokrajine Istre sklopi sa c. kr. državnom upravom nagodu u smislu:

I.

Pokrajina Istra odpušća razteretnim Istranom i njihovim nasljednikom cieloviti njihov dug glavnice, kamata i troškova prema istarskoj zemljišno-razteretnej zakladi.

II.

Državna uprava sa svoje strane odpušća pokrajini Istri dug 416.000 for., proizticući iz nagode priključene državnomu zakonu 28. marča 1875. br. 72 drž. zak. i proizlazeći od predujmova, danih od državne zemljišno-razteretnoj zakladi do uključivo god. 1873. sa dotičnimi kamati.

III.

Dok traje ždrebanje razteretnih obveznicah, utjerivat će se namet na izravni porez (uključiv vanredni drž. namet) u iznosu dostatnom, da se pokriju potrebe razteretne zaklade.

IV.

Priobćivat će se i unapred c. kr. financijalnomu ministarstvu proračun i obračun razteretne zaklade prije podneska na sabor.

V.

Ova nagoda sastavljena je u dva jednaka primjerka, podpisana od ministra financija, zemaljskoga kapetana i od dvojice zemaljskih prisjednika, sahraniv jedan primjerak kod c. kr. financijalnoga ministarstva, a drugi kod zemaljskoga zastupstva margrofije Istre.

VI.

Time stupa izvan krieposti nagoda, sklopljena usljed državnoga zakona 28. marča 1875. br. 72 drž. z.

Istodobno molim, da se ovaj predlog prešnim proglasi.

Nazočni predlog, podpisan od zastupnikah manjine, predan je pismeno predsjedniku. Ovaj ga nije pako proti svakomu propisu kućnoga reda postavio na glasovanje, nego je mukom prešao preko njega. Metnuo je naprotiv na glasovanje predlog financijalnoga odbora, koji je od većine prihvaćen.

(Občinstvo na galeriji udara stolicami, strže nogami, kašlje i kiše. Dr. Volarić zavikne: Ovo je štala: Govornik videć, da nemože dalje prestane te reče napram predsjedniku odrešitim glasom da zahtjeva od njega, da uzpostavi u kući red i mir; ovdje da ga nitko nesmije prieći u izvršavanju njegovih dužnostih; ovdje smo zastupnici naroda, pak se kao takovi nedademo od nikoga smetati, trpiti se može koještina njeko vrieme, al što je previše, trpiti se nemože. Nebudeli g. predsjednik hotio il znao vršiti ovdje svoju dužnost te uzpostaviti mir i red, znati ćemo kamo nam se je obratiti. — Galerija buči i nadalje. Dr. Amoroso ide k predsjedniku, razgovara s njim i s vladinim komesarom. Predsjednik se često obazire napram galeriji, koja neprestano buči, al ju niti neopomenu).

Zatim se priglasi za rieč zastupnik Mandić, al čim se je ustao, nastane na galeriji neopisiva buka. Predsjednik ustane te stojeć prigovara galeriji, koja urliče nemareć za njegovu opomenu.

Napokon dovikne predsjedniku zastupnik Mandić uz neprestanu buku občinstva — čvrstim glasom:

Presvjetli gospodine predsjedniče! Kanio sam progovoriti ob ovom za nas vrlovažnom predmetu, ali uz paklensku buku občinstva na galeriji nije mi to moguće. Ja se moram dakle odreći rieči a Vas činim odgovornim za prostačko ponašanje Vaše fukare na galeriji. Za to ćete odgovarati Vi, koj niste kadar ni sposoban predsjedati ovomu visokomu saboru te voditi trizne i mirno razprave. (Galerija udari poslije zadnjih rieči još u veći štropot i glasniju buku). Neoglasiv se nitko više za rieč pročita izviestitelj sliedeće predloge financijalnoga odbora:

I. „odobrava se proračun zemljišne razteretne zaklade za god. 1891 sa prihodom od for. 95,281.

II. odobrava se utjerivanje nameta za god. 1891 od 10% na sve izravne poreze uključivo državne izvanredne namete koje se plaća u pokrajini, da se nedoknadi manjak zaklade“.

Za ove predloge glasuje većina.

Predsjednik izjavi na to, da nemože predlog dra. Dukića dati na dalnju ustavnu razpravu, jer je podnesen u nepoznatom mu jeziku.

Dr. Costantini izviešćuje u ime školskoga odbora o molbi učiteljica pučkih škola, da njim se plaća izjednači sa plaćom učitelja.

Za rieč neoglasi se nitko te bijaše prihvaćen sliedeći predlog bez razprave:

Visoki sabor neka prodje na dnevni red preko prošnje učiteljica pučkih škola Istre, kojom mole, da se plaća učiteljica izjednače sa plaćom učitelja“.

Pošto bijaše ovom točkom izcrpljen dnevni red, zaključi predsjednik sjednicu te uredbu za utorak dne 28. t. m. u 6. sati na večer.

V. sjednica dne 28. oktobra 1890.

Prisutni: saborski predsjednik g. dr. M. Campitelli; vladin zastupnik g. vitez Elschegg: 25 zastupnika; (galerija sredn je ruke).

Predsjednik čim je zauzeo svoje mjesto, reče, da veoma žali, što bijaše u posliednjoj sjednici nemira na galeriji i što se je ono občinstvo ponašalo nepristojno (incivile comportamento); on se nada, da se to više opetovati neće, jer bi inače morao proti občinstvu poprimiti strože mjere.[1])

Zatim otvori sjednicu u 6 sati poslije podne, te pozove tajnika g. dra. Liusa, da pročita zapisnik zadnje sjednice.

Zapisnik se ovjerovljuje uz popravak viteza Babudera, da je g. Costantini izradio izvješće o molbi pučkih učiteljica, o kojoj bijaše govora na koncu zadnje sjednice, a ne on.

Vladin zastupnik vitez Elschegg odgovara u ime vlade na interpelaciju zastupnika dra. Amoroso i drugova glede premještenja učiteljice Populini iz Labinja, u Motovun.

Premještenje da se je dogodilo radi raznih pomanjkanja učiteljice Populini u njezinoj službi. Njoj da bijaše pridržana prijašnja plaća i učiteljski razred a premještena da bijaše usljed disciplinarne iztrage kao za kaznu. Uzroci premještenja da nisu oni, koje navadjaju interpelanti. Proti tomu premještenju, da je poglavarstvo občine Motovuna uložilo utok, koji bijaše od vis. ministarstva kao neutemeljit odbijen.

Predsjednik priobćuje, da je podielјen medju zastupnike imenik podarovanih izložitelja iz Istre na gospodarsko-šumarskoj izložbi u Beču.

Na sabor da su stigle dvie zakonske osnove i to jedna o plaći umirovljenih pokrajinskih učitelja a druga o proglašenju mjesta Lošinj kao lječilište. Za prvu predlaže, da se izruči školskomu a druga političko-gospodarskomu odboru. Prima se.

Predsjednik javlja, da su podnieli zastupnik Amoroso i drugovi interpelaciju na vis. c. kr. vladu.

Interpelant čita svoju interpelaciju, u kojoj spominje, da se je na sastanku slovensko-hrvatskih zastupnika u Ljubljani potaklo pitanje o polazku slavenskih djaka iz slovenskih pokrajina te iz Istre na hrvatsko sveučilište u Zagrebu, te pita vladu:

1. da li je istina, da je vlada dozvolila djakom iz Istre polaziti hrvatsko sveučilište u Zagrebu?

2. kakovu vriednost imadu svjedočbe hrvatskoga sveučilišta u cislajtanskih pokrajinah.[1])

Predsjednik izjavlja, da će izručiti interpelaciju vladinu zastupniku.

Zastupnik dr. Dukić, da je podnio u ime svoje i drugova sliedeću interpelaciju na vis. c. kr. vladu (čita talijanski petit).

Dr. Dukić pročita na to sliedeću interpelaciju na visoku c. kr. vladu:

Obzirom na to, što su u obračunih zemaljske razteretne zaklade za Istru u prošlih godinah izkazane poveće svote, koje je zemaljski odbor upotrebio za nagrade cesarskim i kraljevskim činovnikom kod njekojih poreznih ureda u Istri, koji su se osobito odlikovali kod utjerivanja zaostataka zemljišno-razteretne zaklade;

Obzirom na to, što je u to ime uvrščena u proračun za god. 1891 svota for. 680;

Obzirom na to, što je polag obstojećih propisa strogo zabranjeno c. kr. činovnikom primati nagrade za vršenje svojih dužnosti,

to podpisani postavljaju sliedeći upit na visoku c. kr. vladu:

1. Jeli je poznato visokoj c. kr. vladi, da su njekoji činovnici namješteni kod c. kr. poreznih ureda u Istri tečajem godina primali od zemaljskoga odbora u Poreču nagrade za utjerivanje zaostataka zemljišno-razteretne zaklade za Istru, i ako je, dali je to učinjeno sa njezinom privolom;

2. Ako se je to sgadjalo, kako opravdava visoka vlada taj postupak;

3. Kani li visoka vlada i u buduće trpiti, da se nagradjuju c. kr. činovnici, koji se odlikuju u utjerivanju zaostataka razteretne zaklade za Istru.

Dr. Dukić — Dr. Stanger — Dr. Laginja — D. Seršić — Fr. Flego. — M. Mandić.

Predsjednik izjavlja, da će ovu interpelaciju izručiti vladinu zastupniku.

Nadalje javlja predsjednik da je podnio zastupnik Mandić u ime svoje i drugova sliedeću interpelaciju na sl. zemaljski odbor (čita talijanski petit).

Zatim izruči zastupniku Mandiću interpelaciju, da ju pročita.

Interpelacija glasi:

Obzirom na to, što je Istra po velikoj većini svoga pučanstva hrvatska zemlja, te što je u njoj hrvatski jezik više običajan negoli talijanski;

Obzirom na to što je čl. XIX državnih temeljnih zakona od dne 21. decembra 1867. ravnopravnost svih jezika običajnih u pokrajini priznata za sve ureде;

Obzirom na to, što je visoko c. kr. državno sudište u Beču dopisom dne 3. julija 1888. broj 111 u pritužbi občine Vrbnik proti zemaljskomu odboru radi povriede političkih prava, ustanovljenih člankom državnih temeljnih zakona izreklo, da je u duhu te temeljne zakonske ustanove, da se svaki podnesak u jednom u pokrajini običajnih jezika na zemaljske oblasti rieši u istom jeziku, te da je zemaljski odbor riešavajuć hrvatske podneske talijanskim jezikom povriedio državne zakone i politička prava one občine;

Obzirom na to, što ima u zemaljskom odboru članova, koji znadu govoriti i pisati hrvatski; — te obzirom na to, da pri svem tom slavni zemaljski odbor u Poreču hrvatske podneske občina i pojedinaca u talijanskom jeziku riešava, pače neće ni da prima od cestovnih odbora hrvatske podneske bez talijanskoga prevoda i kažnjiva ih globom (— n. pr. Buzetski cestovni odbor), ako mu toga neučine, pitaju podpisani:

1. Kako opravdava slavni zemaljski odbor to svoje dosadanje postupanje u riešavanju hrvatskih odnosno slovenskih podnesaka?

2. Kani li i nadalje tim načinom vriedjati državne temeljne zakone i politička prava većine pučanstva pokrajine Istre?

Poreč, dne 28. oktobra 1890.

Mate Mandić — Dr. Dukić — Fr. Flego Dr. Stanger — D. Seršić — Dr. Laginja.

(Za čitanja ove interpelacije počelo je občinstvo na galeriji kašljucat i mrmljat, što se je više puta opetovalo, no vidilo se, da je dobilo „komandu“ da se mirnije ponaša, nego li kod zadnje sjednice).

Predsjednik izjavlja, da je interpelacija po propisu supodpisana, te da će ju izručiti zemaljskomu odboru na dalnje uredovanje.

Saborski poslužnik odnese interpelaciju prisjedniku zemaljskoga odbora dru. Gamblni-u, koji reče, da pošto je interpelacija hrvatska a samo petit talijanski, to izjavlja u ime zemaljskoga odbora, da se na nju neće odgovoriti.

Dr. Laginja moli riеč.

Predsjednik: Neimate rieči, jer ob odgovoru neima diskusije ako ju „kamara“ neodluči.

Dr. Laginja: Presvjetli gospodine predsjedniče! ta upravo hoću da molim, da kamaru pitate za diskusiju.

Predsjednik pita sabor, da li pristaje na predlog dra. Laginje.

Ustaje manjina sa prisjednikom zemaljskoga odbora zastupnikom Spinčićem. Predlog pade.

Predsjednik javlja, da je zastupnik dr. Stanger podnio u ime svoje i drugova sliedeći predlog (čita talijanski petit).

Predlog glasi:

Pozivlje se cesarsku vladu:

1. da ustroji čim prije u gradu Pazinu viši gimnazij sa hrvatskim naukovnim jezikom;

2. kad to nebi bilo moguće, neka se ustroje na državnoj gimnaziji u Puli hrvatske paralelke.

Predsjednik pita najprije, da li će se predlog proglasiti prešnim, a zatim, da li će ga izručiti školskomu odboru.

Sabor prima jedno i drugo.

Zatim se prešlo na dnevni red.

Izviestitelj vitez Babuder čita podulje izvješće o proračunu zemaljske školske zaklade za godinu 1891.

Kod glavne rasprave neoglasi se nitko za riеč.

Izviestitelj čita pojedine rubrike najprije o izdatku. Rubrika X, XI, XII i XIII. bijahu primljene bez rasprave.

Kod rubrike XIV. „Podpore i pomoći“, reče dr. Laginja, govor, kojeg ćemo naknadno priobćiti.

(Na koncu govora: živio! na strani manjine).

Izviestitelj vitez Babuder izjavi, da nepoznavajuć jezika, kojim je predgovornik govorio, nemože mu odgovoriti.

Dr. Laginja: Nije istina, dragi gospodine, jer me Vi razumijete.

Izvieститelj: Dakle nemoram ga znati.

Čita nadalje rubrike XV—XVIII, koje se primaju bez rasprave.

Zatim čita izviestitelj rubrike o poklonima. Kod rubrike „Prinosi i sudionićtva“, reče dr. Costantini, kako mu je poznato, da bijaše ustanovljena u mjestu Gračišću od pokojnoga svećenika Godenberga školska zaklada od 6000 for. i nješto nepokretnina, u tu svrhu, da se tamo ustroji pučka škola i čitaju sv. mise. Škola, da je doduše tamo ustrojena, no ne pomoćju one zaklade, koja, da je obraćena jedino na korist svećenika. Neznajuć što je s tom zakladom, predlaže, da zemaljski odbor stvar prouči, da izviesti sabor o toj zakladi i da se ova upotriebi u školske svrhe.

Predlog taj bijaše proglašen prešnim.

Izviestitelj kaže, da mu je stvar nepoznata, al da pristaje uz predlog prečgornika.

Na to se prijavi za riеč dr. Dukić te reče:

Podupirem predlog učinjen od gosp. zastupnika trgovačke komore u Rovinju, da se izpita narav zaklade Godenberg u Gračišću, jer je i meni poznato, da su kapelanu sv. Križa u Gračišću uračunani u fasiju njekoje glavnice, koje se nemogu utjerati. Znadem, da je upravo radi toga podnesao dotični kapelan utok na visoko c. kr. ministarstvo nauke, nu bez uspjeha. Drojim, da je to školska zaklada, već mislim, da je to čisto crkvena zaklada, nu svakako želim i ja, da se narav upitne zaklade na čistac stavi, nebi li tako i kapelan do svojega čistoga dohodka došao. Izjavljam dakle u svoje i u ime mojih drugova, da ćemo glasovati za predlog.

(Na galeriji kašljuca i strže po malo nogami občinstvo).

Predsjednik izjavi, da će zemaljski odbor stvar pročiti te o tom sabor izviestiti.

Zatim bijahu primljene rubrike II—IX bez rasprave.

Napokon primi sabor konačni predlog odborov, koji glasi:

„Visoki sabor neka odobri proračun zemaljske školske zaklade za Istru za g. 1891. u svoti od for. 171.491 u potrošku i vlastitim prihodom od for. 26.563, a tim uz pripomoć iz zemaljske zaklade u iznosu od for. 144.928“.

U ime istoga odbora izvješćuje vitez Babuder o občenitom proračunu skupne zaklade mirovine za učitelje pučkih škola Istre za god. 1891.

Kod glavne rasprave neprijavi se nitko za riеč.

Izviestitelj čita pojedine rubrike o potrošku te bijahu primljene rubrike XIII do XXIV. u iznosu od for. 16.376 bez rasprave.

Zatim pročita rubrike I—XII. o pokritju u iznosu od for. 16.376, što bijaše takodjer primljeno bez rasprave. Primljen bijaše napokon i konačni predlog istog odbora, koji glasi:

„Visoki sabor neka odobri proračun občenite zaklade mirovinah učitelja pučkih škola Istre u iznosu od for. 16.376 u potrošku i sa vlastitim prihodom od for. 11.490, a tim uz pripomoć iz zemaljske zaklade od for. 4.886.“

U ime političko-gospodarskog odbora izvješćuje dr. Fragiacomo o djelovanju zemaljskoga gospodarskoga vieća za god. 1890.

Kod glavne rasprave reče dr. Laginja govor, kojeg ćemo naknadno tiskati.

Zadobiv riеč dr. Volarić, reče:

Ja se podpunoma slažem sa gosp. dr. Laginjom i odobravam sve ono, što je občenito iztaknuo o radu zemaljskoga gospodarskoga vieća, te neću da Vas nadalje tim zadržavam, već predlažem posebne izpravke samo kod II. i IV. točke samoga predloga političko-ekonomičkoga odbora.

Kod II. točke predlažem, da se poslje „ufficia“ izpuste tieći „l' inclita Giunta provinciale, a studiare d'accordo col“ tako, da bi druga točka glasila: „ufficia il Consiglio agrario provinciale, di studiare il modo . . . .“ (Veselje zlorado med većinom i občinstvom, što ipak čitá talijanski, a nato nadovezuje hrvatski). Taj moj izpravak obrazlažem s odgovorom danim u današnjoj sjednici po g. Gambinu na interpelaciju g. Mandića. Za sad dok se razbistri stvar o odgovoru danu po Gambinu u ime tobož zemaljskoga odbora, vladat ću se u svem kako da neimamo posebnoga zemaljskoga odbora i odbiti u proračunu svaki novčić, koji bi se preliminiran u ime plaće i uzdržanja zemaljskoga odbora. Gospodin Gambini odgovorio je na interpelaciju g. Mandića, netom mu bijaše u današnjoj sjednici predana, te neznam kako je mogao odgovoriti u ime zemaljskoga odbora. Svakako ako je sam odgovorio na svoju ruku, ed mu velim, da još nesaborujemo na Montecitoriju (glavica na kojoj leži saborska kuća u Rimu), pa, i kad bi tamo saborovali, nebi smio nit onda odbiti interpelaciju sastavljenu u hrvatskom jeziku, ako bi bio i ondje zastupan hrvatski narod ove naše zemlje.

Ako je pako g. Gambini abilja odgovorio u ime zemaljskoga odbora, tad bi dobro čuti, da li je cielokupan odbor tako odlučio, i pitam g. predsjednika, koji je ujedno predstojnik zemaljskoga odbora, jeli po jednom paragrafu odborskoga poslovnika, koga se dobro sjećam, al ga nemogu u ovaj čas izričnо označiti, jer nemogu uvjek sobom nositi zbirku svih zemaljskih zakona, jeli, velim, sistirao tu protuzakonitu odluku zemaljskoga odbora, kako je njegova dužnost, i podastro stvar na riešenje Njegovomu Veličanstvu. Ova odluka najme zemaljskoga odbora protivi se zdravom razumu, našim državnim temeljnim zakonom i opetovanim odlukam vrhovnoga upravnoga sudišta u Beču, a od gospodina predsjednika, kao poštenoga i savjestnoga čovjeka držim, da će se sjećat i držat onoga obećanja i one prisege, koju je položio kad je nastupio svoju čast, da će najme točno izvršavati obstojeće državne zakone, te po tom, da će se oprieti nezakonitoj odluci zemaljskoga odbora.

Gospopc! kad občine nezakonito uredjuju, razpusti se občinsko zastupstvo i imenuje se vladin komesar, koji ravna občinom. Prema tomu bih predložio u ovom slučaju, da se razpusti zemaljski odbor, da nam se uzme konštitucija, koja nam itako ništa nekoristi, pa da se imenuje c. kr. komesar, koj bi upravljao, bar za neko vrieme, ovom pokrajinom, i od kojega bih bar to očekivao, da će se držati zakona i prava. Ja nemogu pojmiti, kako mogu ona gospoda, koja izričnо onakove odluke, vući plavu od dohodaka krvavimi žuljevi našega hrvatskoga puka stečenih. Gospodo! to je grieh u nebo vapijući! (To je govornik tako naglasio, da je zagrmila ava dvorana njegovim glasom, i da je našla ogroman odziv kod većine sabora i občinstva — u nepopisivoj buci). Kod IV. točke predloga, ako je sadjenje duhana sbilja koristno traju okuženomu filokserom, predlažem, da se dozvoli za sadjenje istoga protegne i na kotar lošinjski.

Čim je dr. Volarić svršio, pitao je za riеč i stojeći zast. Sbisa sa: „domando la parola“ i ustaviši se zast. Spinčić sa: „molim riеč! Predsjednik dade riеč ovomu:

Zast. Spinčić i zemaljski prisjednik reče: Visoki sabore! Pošt. gospodin predgovornik i drug dr. Volarić, veli da bi dobro čuti, da li je cielokupan zemaljski odbor zaključio, da se na hrvatsku interpelaciju upravljenu na njega onako odgovori, kako se je malo prije odgovorilo. Time je mene neizravno izazvao, da izjavim ovdje u saboru, kako sam ja u toi stvari glasovao. Moje mnienje i uvjerenje, kako bi se imali riešavati hrvatski i slovenski dopisi, razvidno je iz zapisnika: jedne sjednice zemaljskoga odbora, priobćenoga gospodi zastupnikom. Kako sam glasovao glede rečene interpelacije, može se gosp. Volarić i svi moji drugovi osvjedočiti već sutra iz odnosnoga zapisnika, koj je uvjek izložen na uvid svim zastupnikom sabora i samo njim! (Dr. Volarić: Vjerujemo Tobi! Drugih glasovi: Živio!)

Predsjednik reče, da nemože uzeti u obzir nerazumljivog mu govora, nu je li štogod u njem uvriedljiva, da će učiniti svoju dužnost.

Zast. Sbisà predlaže zaključak rasprave pošto se govori jezikom koji se u ovom saboru nije razumio, nerazumie nit neće razumieti. (Dr. Volarić: Dolazi iz Venecije!). Predlog se prima.

Predsjednik videć dra. Gambini-a da hoće govoriti, pita da li ima junta šta reći. (Dr. Volarić neima prava već sada! Predsjednik si pridržaje pravo odgovoriti dru. Volariću u budućoj sjednici. Dr. Volarić: imamo podpredsjednika!)

Dr. Gambini reče: Za ove članove ovoga sabora, koji nezuadu hrvatski, opažam, da poštovani Spinčić, govoreć hrvatski, nije govorio u ime zemaljskoga odbora, nego u ime svoje kao zastupnik. (Kako se vidi gospodu većine imenito članove zem. odbora peklo je, što je gosp. Spinčić sa svoga odborničkoga mjesta govorio hrvatski i dao onu svoju izjavu).

Dr. Laginja zadobiv riеč, reče, da je u izviešćih zemaljskoga odbora upisano, da je zamjenik zamaljskoga kapetana kod zemaljskoga odbora dr. Guido Becich i da bi en nipošto dr. Gambini imao govoriti u ime zemaljskoga odbora i tumačit izjave prisjednika g. Spinčića. (Tako je! na klupah manjine).

Predsjedaik pita sabor da li će se čitati pojedini predlozi odbora zasebice ili svi zajedno. Pošto se nije nitko oglasio, čita zajedno sve predloge kako glasi:

„I. Zemaljski sabor prima do ugodnog znanja izvješće o djelovanju zemaljskoga gospodarskoga vieća Istre za god. 1890. napose obzirom na sudjelovanje

---

[1]) Ova žalba g. predsjedaika bijaše za njega vrlo ponižujuća, jer je jedino on sakrivio, da je bilo u saborniei nemira, pošto je zanemario vršiti svoja dužnost. O. Ured

[1]) Čini se, da talijanska gospoda neznadu što se okolo njih zbiva jer inače nebi stavljali ovako smješne interpelacije. Op. ured.

pokrajine kod gospodarsko
ložbe u Beču;

II. Nalaže sl. zemaljskomu
prouči njedno sa zemaljskim gosp
viećem kako bi se dalo postići ve
lovanje kotarskih gospodarskih za
te da o tom izvijesti;

III. izraža želju, da bi cesarska vl
dozvolila podpunu podporu, zamoljenu o
zemaljskoga gospodarskoga vieća, budu
da to traže potrebe zemlje;

IV. opetuje molbu izraženu godine 1883 u podkrieps pitanja zemaljskog gospodarskog vieća, da bi visoka vlada dozvolila gojitbu tabaka u dolinah Siciole i Fažane".

Predloge prima sabor.

Zatim zaključi predsjednik sjednicu izjavljujuć, da će dan i dnevni red buduće sjednice zastupnikom priobćiti pismeno.

(Ova sjednica prošla je mnogo mirnije nego li ona od subote, što znači da je občinttvo dobilo od većine dotično od predsjedničtva mig, da se ponaša pristojnije i to usljed koraka što no ga je poduzela saborska manjina poslije subotne burne sjednice.

Pogled po svietu.

Trst, dne 5. novembra 1890.

Austro-Ugarska: Pokrajinski sabori su svi još̃e otvoreni izim goričkoga, koji je prošlog tjedna zaključio svoje djelovanje. Najvažnije razpravljanje po državu je ono českoga sabora o nagodbi izmedju českoga i njemačkoga pučanstva te kraljevine. Kako se vidi, vlada će najbrže pretrpjet poraz u tom pogledu, jer su obe českе stranke sada već proti skopljenju te nagodbe, koju je češki narod u svih mogućih prilikah od sebe odbijao, zato su se morali i staročesi u saboru, toj narodnoj volji podvrći te postupati proti nagodbi, ako baš ne onako odlučno kako to čine mladočesi.

U dalmatinskom saboru bio je primljen prošlog tjedna predlog Perića, kojim se poziva vlada da izposluje priznanje valjanosti za državnu službu onim pravnikom i slušateljem filozofije, koji bi polazili samo hrvatsko sveučilište u Zagrebu. Za taj predlog glasovalo je 32 od 36 prisutnih zastupnikah. U tom su saboru razprave nastale živahnije pošto se hrvatska većina počela osvješćivati i narodnom pozivu odzivati, koj tamo cilja, da se uskori pohvaćenje te izolirane pokrajine i njezino spojenje sa Hrvatskom.

U istarskom sabora jesu razprave burne, jer hrvatski zastupnici, ako i u manjini, ipak daju razumjeti odlučujućim faktorom, da oni i niko drugi zastupaju većinu pučanstva pokrajine.

U kranjskom saboru počelo se odlučnije postupati, tako su prošlog tjedna odbili u proračunu svotu od 600, koja je bila namenjena za ponjemčivanje slovenske dece.

Hrvatski sabor je otvoren, nu jer vladina frakcija slieno sledi svoga glavara, magjarskoga husara, nije mnogo nade, da bi se što dobra u narodnom smislu zaključilo. Ljudi, koji tu frakciju sačinjavaju poznati su sa svojih famoznih mišljen.., koja se nikako nemogu odalečiti od njihove vlastite osobe. Opazke niti uvriede nanešene im od koje mu drago strane neprimaju se jih; jednako misle, da moraju postupati, i u pitanjih naroda. Dokle će?

Sutra prispjeti će u Beč ruski prestolonasljednik Nikola Aleksandrović. Na kolodvoru dočekati će ga cesar sa svimi u Beču se nalazećimi nadvojvodami. Odsjesti će u cesarovom dvoru, gdje će ostati 24 sata. Za pratnju dodjeljeni su mu jedan general i jedan pukovnik. Iz Beča će se zaputiti u Trst, gdje ga čeka rusko brodovlje.

Franina i Jurina

Fr. Ča da j' bilo neki dan na sednice Voloske prešentanci nekemu teplo?

Jur. Morda j' bilo sunce z mora pripeklo.

Fr. Joh ni ne zač njim brajdina dobrahno seni.

Jur. Tako ja neznam ča bi to moglo bit.

Fr. Da njim nisa neki računi pravo skadali.

Jur. Su je mogli ostrugat.

Fr. Ma da j' bilo unešto grčavega.

Jur. Ziseć pak z voskom namazat.

Fr. Me j' strah da bi sejeno priščelo.

Jur. Not, samo da ne švrči.

Različite viesti.

Političko družtvo „Edinost". Predsjedničtvo političkoga družtva „Edinost" pozivlje gg. odbornike i zamjenike za nedelju dne 9. t. m. u 10 sati u jutro u prostorije „Delalskega podp. družtva" (Via Molin piccolo br. 1) k sjednici na kojoj će se razpravljati vrlo važan predmet. Radi toga očekujemo, da će se sva pozvana gospoda pozivu odazvati.

Gosp. dr. Šime Mandić rodom iz Boljunšćine promaknut je dne 1. ov. mjes. na čast c. kr. štopskoga liečnika. Na službovanje dodieljen je vojničkoj bolnici u Krakovu.

Hrvatska škola u Pazinu, što se je otvorila početkom mjeseca oktobra ove godine, broji već 116 učenika i učenica. Podieljeni su u dva razreda, u jednom ih je 55 u drugom 61. Ova škola ima jednoga učitelja i jednu učiteljicu.

Stara talijanska pučka škola, koja ima 4 razreda i 4 učitelja imade 119 učenika. Naša pučka škola ima dakle u svojem osnutku skoro toliko učenika, koliko ih imade talijanska pučka škola.

Iz Pićna nam pišu, da je dne 11. oktobra obdržavana u sv. Katarini kod Pićna komisija za ustrojenje škole i školske sgrade za ona sela, koja podpadaju pod kapelaniju sv. Katarine. Komisija sastojala je od c. kr. kotarskoga kapetana g. Simsiga, školskoga nadzornika prof. Kos-a, pićanskoga dekana g. Bersende, novoga pazinskoga načelnika g. dr. Dukić-a, predsjednika upravnoga vieća u Pićnu g. Rovis-a, pićanskoga župana Lukež-a i još dvojice pouzdanika. Komisija saslušav občinare odlučila je jednoglasno, da se škola ima graditi uz crkvu sv. Katarine. Naukovni jezik ima biti hrvatski, pošto je pučanstvo izključivo hrvatske narodnosti, a podučavat bi se imao u viših razredih i talijanski jezik, kao predmet. Pri odlazku pozdravili su sakupljeni občinari komisiju sa burnimi „živio".

Vrativ se komisija u Pićan, posjetili su gg. kotarski kapetan, školski nadzornik i pazinski načelnik pučku pićansku školu. Mogli su se na svoje oči uvjeriti, da talijanski odiel pohadja 6 učenika i učenica, koje podučava nadučitelj g. Nežić, dočim je u hrvatskom odielu preko 80 učenika. Na ovom je učitelj g. Zidarić. Dotična gospoda mogli su se najbolje uvjeriti, da ni ono 6 ujih, što polaze talijanski odiel, nemogu napredovati, jer nepoznavaju talijanskoga jezika.

Hrvatska pučka škola u Grdomselu občine Pazin ima se ovih dana otvoriti. Dulje već vremena vode se razprave za ustrojenje redovite škole u Grdomselu. Nu pošto se ove razprave mogu na godine zategnuti, to je na moibu občinara i župana Mogorovića iz Grdogsela novoizabrani pazinski načelnik odmah poduzeo potrebite korake, da se sada tamo otvori pomoćna škola. Prošloga tjedna prispjela je odluka c. kr. pokrajinskoga školskoga vieća u Trstu, kojom se dozvoljuje otvorenje škole i poduka povjerena je tamošnjemu župe-upravitelju g. Stjepanu Kropek. Samo napred!

Hrvatska čitaonica u sv. Petru u Šumi obdržavati će izvanrednu sjednicu u prostorija „Hrvatske citaonice" u sv. Petru u Šumi, dne 9. tek. mj. na 4 sata poslie podne. 1. Izbor novoga blagajnika. 2. Predaja računa novo imenovanomu blagajniku. 3. Izvanredni predlozi.

Ruske oklopnjače u Trstu. U četvrtak dne 30. pr. mj. prispjela je u tršćansku luku ruska ratna ladja „Zaporožec" a sliedećeg dana oklopnjače „Vladimir Monomah" i „Pamjat Azova" od kojih imade prva 25 topova i 574 momaka, a druga 20 topova sa 542 momaka. Za koji će dan Trst kriti u svom krilu ruskog prestolonasljednika, koji će se ukrcati u te ladje i odploviti putem iztoka na svoj veliki put oko svieta.

Iz Medulina pišu nam 1. t. m. Prošla su sada tri ljeta, da se naše selo oslobodilo od gradske uprave u Puli i samo po sebi vodilo sve svoje občinske stvari. Izabrano bijaše dvanajst zastupnika sa predsjednikom i njima se povjerila uprava občinskih poslova. Sada je vrieme isteklo, za koje su oni imali upravljati; a baš ovih dana se ljudi spremaju na nove izbore. Ovi će izbori ili osuditi ili opravdati rad dosadašnjih „prijentanta" i njihove glave visokoga „Seljuha".

Ako bi čovjek hotio, da ih sudi, morao bi reći, da jedjekoji je bio vršiti revno svoju dužnost; ali treba priznati, da sama dobra želja nije dosta bez ozbiljnog rada. Čini se, da je više putih „barba Mate" vodio za nos i tega i onoga i izašlo je sve kako je on sam želio.

Nu, sve bi se mogio pregoriti, jer svi imamo slabuća, a da nikad nepogriešimo; ali Radoševiću nesmje se oprostiti nevjeru, koju je izkazao svojemu narodu i jeziku.

Kad je postao administratorom, on je svečano obećao da će ostati pravi i pošteni sin svoga naroda, a kad tamo, u svakoj prigodi složio se s neprijateljem našim, s plemenom Talijanskim, te je tako škodio onomu, čiju bi bio korist morao tražiti. Niti mu je dosta bilo, da se odreče svoga narodnog imena i časti, već je htio zavesti u svakoj prilici, osobito kod zadnjih izbora za sabor, i druge ljude, da se uz druge neopazi njegovo djelo. Staniću, Staniću! svemu tomu si ti kriv; jer, kako si ti trbušasti kume, izdao svoj narod i jezik i pogazio ono mlieko, što si ga usisao od svoje matere, tako, da nebudeš sam, gledaš loviti u tvoju mriežu kogagod moreš, da se i tvoje nedjelo neopazi u tudjoj sjeni.

Ovoliko trebalo je spomenuti sada u oči novih izbora za upravu občinsku, da se ljudi odvrate od onih, koji nedrže rieči, a da pristanu uz one, koji nemisle da „bon giorno" je bolje od „dobro jutro" ali od „faljen Isus".

Medulinci na posao! nebojte se nikoga; birajte muže, koji se nesrame svoga hrvatskoga roda i jezika! To će Vam biti na čast i veselim licem moći ćete stati u kolu s drugom braćom istrijanskom, koja se diče hrvatskim imenom. Složno dakle! pa vam nitko neće sprdati u vašoj kući, a na hrvatskoj zemlji!

Iz Punta pišu nam 1. t. mj. Neće biti još tomu niti dvie podpune godine, da nakon tolikog očekivanja i moljakanja dobismo blaženu poštu. Taj glas primio je narod velikim zadovoljstvom, jer je mislio, da si je tim prišparao već̃ put do Krka. Al se na početku odmah kruto prevario. Zadovoljstvo prestori mu se još u veću ljutitost, koja danomice sve to većma raste, i koja neće prestati dok ne bude čovjeka, koji bude za to sposoban. Kratim ga nesposobnim al ne mislim tim reći, da možda on ne pozna svoje dužnosti, nedi-ram, već velim za to jer je nama, s malenom iznimkom, bio on ne bio sve jedno. Iznimku već̃ može svatko znati tko sačinjava, jer tko ima vremena već̃kat do pošte otići i tko pozna dva il više jezika u jednom selu, može se lahko pogoditi, al gdje je narod, komu nije moguće, da kod kuće čuči, koji ima danomice sve to već̃e dopisivanje i koji ne zna nego hrvatski, a koji koju al naopako talijanski, njemu ne može lahko poslužiti. Taj gospodin čim je dočuo, kamo mora otići, imao je ozbiljno promisliti, da ne ide med Talijane već̃ med same Hrvate i što mu treba da bude mogao svoje dužnosti ovršivati. Hrvatski ne zna nit pet rieči, a ono što je hrvatsko, nemiriši mu ugodno. Često ga neima u uredu, s ljudima neće nit da prosbori, jer se boji, da bi koju naučio, niti s g. župnikom i ostalom recimo inteligencom još manje, jer su ono „Croataci, Kranci". Kako već̃ rekoh za njegov ured neima opredjeljenih sata, jer dodješ u jutro ne ima ga, dodješ li poslije podne na 4 ili 5 ne ima ga, stvar dokazana već̃kat a i ovog prošlog agusta, al za to točno

Krka. Njega je bila glavna briga, dakako prije sjajne propasti, ne bi li se i na našem otoku ustrojilo družtvo „Pro Patria" te se u jednom slučaju namjerio na jednog gospodina o čem mu počeo i govoriti misleć, da je i on zanešenjak jednak njemu, a on ga potjerao od sebe kako mu je dolikovalo; a on videć, da zabadava dere čizme, i da ne može ništa nit u samom Krku učiniti, skupi rep pod noge pa bježa na Punat. Pitam sada jeli smije biti ovakav činovnik? Jeli takav čovjek za nas? Ima li on sposobnosti, koje bi morao imati svaki činovnik? Jeli dakle čudo, da moramo listove nositi u Krk kao prije? Sve ovo javljamo već̃ po drugi put, da bi već̃ jednom nadgledna vlast uvidila, da mu neima pod nikakvu cienu obstanka na Puntu, i da nam nije ništa nije s njime ništa dala, jer držeć njega ovdje, dala nam je činovnika, s kojim se nitko nesla-že niti se složiti nemože. Neka ga dakle makne, čim će zadovoljiti svemu puku a ni sebi neće škoditi.

Uzkrsnuće hrvatske opere. Ko što je poznato, hrvatska je vlada ukrajila prošlo godine naše jedino hrvatsko kazalište u Zagrebu ukinuv najljepši ures i cviet istoga, hrvatsku operu. Taj atentat na hrvatsko kazalište uzbunio je na prvi mah svu rodoljubnu inteligenciju, i svi stadoše snovati kako bi se opet oživila jedina hrvatska opera i mimo vlade. Liepa kita rodoljubnih zagrebačkih gospodja, koje su ponajviše očutile svaj udarac, pokrenuše agitaciju medju hrvatskom aristokracijom i imućnijim gradjanima u prilog opere. Njihovo hvalevriedno nastojanje kô čarobna sibka oduševilo hrvatske imućnije krugove, a plod njihova truda jest, da se je gosp. Alberto Štriga, stari Ilirac i oduševljeni ljubitelj kazališne umjetnosti, odlučio ožitvoriti budućeg proljeća opernu stagionu u Zagrebu. Ovu krasnu ideju poprimi objeručke i zagrebačko gradsko zastupstvo te smatrajuć svraj podhvat prevažnim i s narodnog gledišta i po razcvat hrvatske narodne opere, budući da će se predstavljati i dvie opere „Porin" i „Ljubav i zloba" od slavnog Lisinskoga odluči u svojoj sjednici od 27. pr. mj. da se dade g. Štrigi podporu od 6000 for., od kojih će mu se isplatiti 2000 for., prije početka, a ostale 4000 for., po dovršenoj opernoj stagioni. Gospodin je Štriga našao već̃ i potrebno osoblje za izvedenje svoga nauma, sve izvrstne sile, a kod toga podpomagati će ga sdušno i hrv. pjev. družtvo „Kolo" sa ostalim zagrečkim pjev. družtvima. Dao Bog, da bi hrvatska opera pod vještim ravnanjem neumornog ilirskog veterana opet zahvatila čvrst korjen, te ostala za uvjek najdragocienim biserom hrv. narodnog kazališta na slavu i ponos hrvatskog naroda.

„Pro Patria" i „Lega Nazionale".

Našim će čitateljima biti poznato, da je ministarstvo unutarnjih posala bilo ukinulo prošlog srpnja talijansko-irredentsko družtvo „Pro Patria". To su družtvo bili ustrojili naši „nespašeni" Talijani pred njekoliko godina pod izlikom, da zaslite svoju „kulturu" i svoj jezik od slavenske poplave, a u istinu, jedino s toga razloga, da osnivajuć talijanaške škole u čisto slavenskim krajevima odnarode našu mladež i priprave tlo sveobćoj talijanskoj majci, koja bi doskora imala slaviti svoj triumf u ovim zemljama. Nu ministarstvo je brzo pogodilo težnje i čežnje ovih „vjernih" austrijskih sinova, koji neprestano očijukaju sa braćom preko mora, te videć da su već̃ odviše zabrazdili od svog prvobitnog programa, ukine im družtvo. Tad tek nastane silno komešanje u Izraelu, te njihov „furor italicus" osovi se i proti istomu ministarstvu te odapne na jednom dvie strielice proti istomu: uloži proti ukinuću družtva priziv na vrhovni sud u Beču i podastre statute za novo družtvo pod imenom „Lega nazionale". Al statuti im ne bijahu odobreni i oni hoćeš nećeš moradoše ostati udovci. Dne 25. pr. mj. razpravljale se obe naredbe ministarstva pred vrhovnim sudom u Beču, koji izreče, da je ministarstvo ukinućem „Pro Patrie" sasvim korektno postupalo, al da je zabranom novog družtva „Lega Nazionale" prevriedilo zakon ob udruživanju. Tim dobiše naši Talijani opet svoje družtvo. Dali će oni prilagoditi svoje djelovanje paragrafom istoga ili zakrenuti putem blagopokojne „Pro Patrie" to nije težko odgonetnuti; mi znamo već̃ unapried, da će oni uložiti sve svoje sile na zator naše narodnosti, al mi se ih nimalo nebojimo. Genij našeg naroda bdije nad našim pokrajinama, i ko što su oni pobrali svoja šila i kopita iz krške Dalmacije, tako će doskora povući svoj objestni rep med noge i u našem liepom Primorju! A kako imadu gojiti i nadalje svoje simpatije i svoju ljubav

do svog „giardino del mondo“, to je stvar njihova i — bečkega ministarstva!

„Matica Hrvatska“ dostavljajuć svojim družtvenim povjerenikom: „Izvještaj „Matice Hrvatske“ za godine 1888. i 1889.“ upravila je na iste pismo, koje moramo radi premalena prostora ponješto skratiti. Šaljuć Vam ovaj „Izvještaj“ čast nam je ujedno obaviestiti Vas, da će „Matica Hrvatska“ prema svom obećanju dotiskati do koji dan u ovoj tekućoj godini i drugu seriju svojih godišnjih knjiga, — i to za tekuću god. 1890. — te će sada „Matica Hrvatska“, zadovoljiv tako davnoj želji svojih članova, doći sa izdavanjem svojih godišnjih knjiga u sklad i sa sunčanom godinom. Odbor „Matice“, izdavajuć ove godine dvie serije knjiga, uložio je i za prvu seriju knjiga za god. 1889., koju su već članovi „Matice“ primili, a ne manje i za ovu drugu, koju će članovi „Matice“ oko Božića primiti na ruke, sav svoj trud, da i jedan i drugi književni dar „Matice“ bude što ljepši i raznoličniji, te odbor „Matice“ može ujedno bez zazora uztvrditi, da i ovaj budući (božićni) književni dar „Matice“ za god. 1890. spada medju ljepše dosadanje godišnje književne darove „Matice Hrvatske“.

U ovoj drugoj seriji ovogodišnjih knjiga „Matice“ (za tek. god. 1890.) primiti će članovi „Matice“ na broju o s a m knjiga: a) u nizu „Matičinih“ godišnjih izdanja za članove „Matice“ uz godišnju članarinu sedam knjiga, i to: 1. Hoić: Slike iz općeg zemljopisa. Knjiga druga. (Opisuje se: Europa u obće, a zatim: Francuzka, Švicarska, Nizozemska, Belgija i Vel. Britanija.) Sa 93 slike i 4 zemljopisne karte. Poučna knjižn. XV). 2. Tomić Hermina: Zabluda matere. Igrokaz. — Kita cvieća. Vesela igra. (Zab. knj. 124—125). 3. Matavulj: Iz primorskog života. Pripovijetke. (Zab. knj. 126—128). 4. Preradović: Izabrane pjesme. Uvod napisao Milivoj Šrepel. Sa slikom pjesnikovom. 5. Tordinac: Odabrane crtice i pripoviesti. S uvodom o životu piščevu. (Zab. knj. 129—131). 6. Šandor-Gjalski: Na rodjenoj grudi. Ladanjske slike. (Zab. knj. 132—134). 7. Lopašić: Bihać i Bihaćka krajina. Sa 10 slika i jednom zemljopisnom kartom. b) uz nizu „Matičinih“ nakladnina uz cienu za članove „Matice“ od jedne forinte: 8. Demosten: Izabrani govori. Preveo, uvod i bilješke napisao Stjepan Senc. („Prievoda grčkih i latinskih klasika“ svezak osmi).

Dieleć ovaj „Izvještaj „Matice“ za god. 1888. i 1889.“ medju prošlogodišnje članove „Matice“, umoljavate se g. povjereniče najuardnije, da istom prilikom pozovete gg. članove „Matice“ u Vašem povjereničkom kotaru, da Vam uplate prinose „Matice“ za tek. god. 1890., te ubrav iste, da ih amo uz točan imenik Vaših članova što skorije, a svakako najkasnije do prvih dana mjeseca decembra t. g., dostavite, da ne bude zapreke u razašiljanju „Matičinih“ knjiga za god. 1890., koje želi odbor „Matice“, da dodju kao božićni dar članovom „Matice“ na ruke. Ujedno izvolite od strane odbora „Matice“ usrdno zamoliti gg. članove „Matice“ Vašega kotara, da ne zatežu s uplatom članarine, jer odbor „Matice“ ne smije i ne može u interesu i reda i gospodarstva odustati od ustanove: „da se knjige „Matice“ absolutno nikomu ne šalju, koji svoj godišnji prinos unapried ne uplati“; — a s druge strane članovi „Matice“ će sigurno znati uvažiti i ovogodišnje prilike „Matičine“, da ona imade ove godine namiriti ogromni trošak za dvie serije svojih godišnjih knjiga, a godišnji „Matičin“ glavnični prihod da je samo jedan. . . . . .

Uprava „Matice Hrvatske“.

Hrvati u južnoj Americi. Kako je duboko uvriežena domorodna sviest u srdcima naših krsnih Primoraca i Dalmatinaca nastanjenih u južnoj Americi, svjedoči nam veoma dobro ovaj list, kog dobismo pred koji dan od jednog tamošnjeg Hrvata:

Republica Argentina, Ferro Carril del Sud, Estacion Sevigne dne 14. septembra 1890.

Slavnomu Uredničtvu „Naše Sloge“

u Trstu.

Molim, ako je Vaša dobra volja, da tiskate u „Našu Slogu“ što sliedi: Želim našemu slavnomu narodu hrvatskomu prikazati jedan slavni dan, kojega smo spravili mi Hrvati u ovoj dalekoj zemlji. Sjetili smo se i naše drage domovine i slavnog našeg cesara i kralja Franje Josipa I. te nakaniviši proslaviti u lipom i urednom družtvu njegovu šestdesetgodišnjicu, naučili smo najprije uz glazbu pjevati carevku „Bože živi“ i „Još Hrvatska“ koje se pjesme još dosada ovdje nije čulo. Na sam dan pako svečarev, počeli smo u jutro istoga kako sledi: Izlazkom sunca skupilo se je družtvo u austrijskom domu s glasbom i pozdravilo grad sa 21 hitcem, na što je muzika odpjevala argentinsku himnu i našu carevku. Na 8 sati krene družtvo u crkvu, gdje se je odpjevala sveta misa, a na svršetku carevka. Po dovršenoj svetoj misi podje cielo družtvo, dva po dva, u sredini družtveni barjak, s desne strane austrijska, a s lieve argentinska zastava, da pozdravi sudce, predsjednike i konzule. Lipo bilo ti je, brate, viditi, kako nas sviet gleda i čudi se bojam naših bandera; više nego jedan rekao je, da imamo mi lipu zastavu; a meni, braćo, prolazili su tielom srsi od mila gledajuć tu našu lipu banderu, kojom se igrao vetar; a kako da se nebi kod toga sjetio i svoje mile domovine, koja ti postane još milijon kad čuješ ovaj mili zvuk glasova, te sam neznam, kako da sam se mogao uzdržati, a da s glasbom nezapjevam na sred puta: „Bože živi, čuvaj Bože cara našeg i naš dom“. Na 1 sat po podne sakupismo se u „Hotel Roma“ kod zajedničkog ručka. Tu bilo ti opet i odviše častno i lipo viditi, kako su sudci, konzuli i prešidenti došli za našu trpezu; a kad su oni na španjolskom jeziku svrčili svoje govore u čast onog dana i našega cara i kralja Franje Josipa I. najednom zagrmi cielom dvoranom: Živio naš car i kralj Franjo Josip I.! Živila Elizabeta naša mila carica! Živila Austrija! Živila Hrvatska!! Iza toga je opet svaki držao svoj govor hrvatski a klicanje odjekivalo dvoranom ko prije. Na 8 sati u večer podasmo se svi dobre volje logodnom plesu, kod koga se sgrnulo do dvie sto hrvatskih momaka i gospodjica i gospodja. Plesalo se cielu noć, a na 8 sati u jutro razstasmo se mamurni i pospani.

Tako ustrojili smo lipo ovo družtvo, te kanimo svake godine proslaviti ovaj častiti dan. — A sad, slavni narode hrvatski, primi pozdrav od tvog sluge

Ivana Lesića,
glavara postaje „Poludne željezn. Sevigne“.

Očitovanje. *)

Častnomu gospodinu

Anti Stemberger, kapelanu

Zvoneća.

U 41. broju cienj. „N a š e S l o g e“ od o. g. priposlao sam očitovanje na Svetomatejske župljane, da uništim lažni glas, što se raztrosio medju njimi, a koji se ticao ponajviše mene i moje časti.

Na spomenuto očitovanje izvoljeli ste častni gosp. odgovoriti sa „I z j a v o m“ u 43. broju istoga lista.

Istina je dakle, da nisam ja niti itko drugi podnesao proti Vam tužbu na prečastni biskupski ordinarijat u Trstu. Tako tvrdite v Vašoj „Izjavi“ dočim prije ste tvrdio protivno, dapače pozivali ste se na njekakav list i na dokaze. Zato imam svjeduke. Sada o Vama neka sude oni, koji su to čuli iz Vaših vlastitih ustiju.

Na to ste sve ipak njekako indirektno opozvali, a prihvatili se drugoga. Valjda po onoj: Tko u jamu pada i maha se hvata. To će reći bacati pjesak u oči.

Spominjete na dalje ušešto o „uglednoj“ osobi nu ona Vam poručuje, da si drži izpod časti odgovarati Vam na izmišljene klevete, a moglo bi se dogoditi, da tjerajuć lisicu, iztjera se vuka.

Konačno velite, da sam i ja upleten u kritiziranje ili šaranje proti Vam, o čemu do sada ne imate „konkretnih dokaza“ već se pozivate na one, koji su iz mojih vlastitih ustiju čuli kritiku o Vašem ponašanju. Na to Vam poručujem, da se ljudskog suda ne plašim, nit božje ruke ne strašim.

Ako ipak kada pribavite manjkajuće Vam „konkretne dokaze“, a Vi izvolite s njimi na svjetlo putem javne štampe ili putem suda, na čemu bit ću Vam, častni gospodine, osobito zahvalan.

„Ni lievo, ni desno, nego ravno“ nek se pojmovi bistre, pa konačna pravica nek pobiedi.

Sv. Matej, 29. listopada 1890.

Božo Dubrović
nadučitelj.

*) Za činake pod ovim naslovom neodgovara uredničtvo.

Listnica uredničtva.

G. N. V. u D. Liepa Vam hvala na priposlanom. Čim nam prostor dopusti, tiskati ćemo Vaš sastavak.

G. V. B. u V. To vriedi i za Vas. Srdačan odzdrav!

Listnica uprave.

Si obćine V. i D. na otoku Krku. Izvolite nama nami iti trošak za oglase jer već dalje čekati nem ćemo.

Lutrijski brojevi

Dne 31. oktobra.

Trst	28	77	55	2	56
Budapest	11	61	64	35	49
Linc	69	34	28	61	62

Dne 5. novembra.

Prag	59	28	54	1	73
Lemberg	64	67	17	49	52
Hermannstadt	5	55	72	46	67
Innsbruck	34	25	67	9	39

pripravljena od lekarja S. PICCOLI-ja v Ljubljani, je upljivno zdravilo, ki krepča želodec, mehča, čisti, odpravlja zlato žilo in odganja gliste.

Sestavljena je iz zdravilnih v rastlinstvo spadajočih snovij ter ni nikako drastično učinkujoče, marveč lahko, delovanje organov urejajoče zdravilo, katero organizmu kar nič ne škoduje, če se prav delj časa rabi. 7—15

Esence za želodec pošilja izdelovatelj proti poštnemu povzetju v škatljah po 12 steklenčič za gld 1.36; po 24 za gld. 2.60 po 36 za gl. 3.84; po 44 za gl. 4.25; po 55 za gl. 5.25; po 110 za gld. 10·30; po 350 za 50 kr. — V steklenicah po 15 kr. prodaja se skoro v vseh tă- in inozemskih lekarnah.

30—1

Marijaceljske želudačne KAPLJICE

pripravljene u ljekarni kod anđela čuvara C. Brady-a u Kromerižu (Moravska) jest staro, obće poznato sredstvo, koje okrepljujući djeluje kod slabe želudačne probave.

Prave su samo onda, ako su providjene sa polag otisnutom zaštitnom znamkom i podpisom

C. Brady

Ciena male boce 40, velike 70 nvč.

Vrst tvorine jest naznačena.

Prodavaju se u svih ljekarnah.

FILIJALKA c. kr. priv. avstr. kreditnoga zavoda

za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vreda. papirjih za		V zapelesah za	
4-dnevni odkaz	3%	30-dnevni odkaz	2½%
8- „	3¼%	3-mesečni „	2¼%
30- „	3½%	6- „ „	2½%

Vrednostnim papirjem, glasečim na napoleone, kateri se nahajajo v okrogu priporna se nove boreatna tarifa na temelju odpovedi od 8 oktobra. 12. oktobra in 3. novembra.

Okrožni oddel.

V vreda. papirjih 2% na vsako svoto.
V zapelesah brez obresti

Nakazuje

za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Tropavo, Reko, kakor za Zagreb, Arad, Bozen, Gradec, Hermanstadt, Inomost Celovec, in Ljubljano— b r e z troškova

Kupuje in prodaja

vrednostij, diviz, kakor tudi vnovčenje kuponov 24 20 pri odbitku 1% provizije.

P r e d u j m i.

Na jamčevne listine pogoji po dogovoru Z odprtjem kredita v Londonu ali Parizu, Berlinu ali v drugih mestih — provizija po pogodbi.

Na vrednostni obresti po pogodbi.

Uložki v pohrano.

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, zlat ali srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.

Trst, 4. oktobra 1890. 21—24

Grt [illegible] ašalj. krepatavica, prsnoklast. nazeb, [illegible]avica, rora, zapala sustijeh itd. [illegible]o u kratko vrieme izliečiti rabljenjem

NADARENIH 1—30

Prendinijevih sladkišah

(PASTIGLIE PRENDINI)

[illegible] jih gotovi Prendini, lučkar i ljekarnar u Trstu

Veoma pomažu učiteljem, proporjednikom itd. Predbj-nih kašljanč nočih, navadne jutranje hreptavice i grlenih zapalah nestaje kao za čudo uzimanjem ovih sladkišah.

Opazka. Valja se paziti od varalicah, koji je ponačinjaju. Zato treba uvjek zahtjevati Prendinijeve sladkiše (Pastiglie Prendini) te gledati, da bude na omotu kutijice (škatule) moj podpis. Svaki komad tih sladkišah ima otisnuto na jednoj Strani „Pastiglie“, na drugoj „Prendini“.

Ciena 30 nč. kutijici zajedno sa naputkom.

Prodaju se u Prendinijevoj lekarni u Trstu (Farmarcia Prendini in Trieste) i u glavnijih ljekarnah svieta. 35—43

Osobni zajam

od **200—2000 for** pribavlja se — samostojnim, zajmu sposobnim osebam, kao: obrtnikom, trgovcem, činovnikom, zasebnikom. častnikom itd. uz četvrtgodišnji obročni povratak. Pobliže: **G. A. Sterner** Budapešta, Calvinplatz 4. 1—5

BRNSKE

šuknene ostanke za jesen i zimu

razšilja proti gotovom ili pouzećem uz ciene osobito nizke, i to samo dobre kakvoće:

3.10	mt.	sukno za odjelo	for.	4.80
3.10	„	„ „ bolje	„	6.80
3.10	„	„ „ fino	„	10.50
3.10	„	„ „ vrlo fino	„	16.50
3.10	„	„ kaputе	„	5.60
2.10	„	„ „ fino f.	12—16.—	
2.10	„ loden	f. 3.40 do	„	4.20
2.10	„	fini f. 5.40 do	„	6.—

TVORNIČKO SKLADIŠĆE SUKNA

E. Fassser u Brnu

DOMINIKANERPLATZ 8.

Uzorci bezplatno i franko. Ako neugadja naručeno, prima se natrag. 9—20

Najboljal najmoderni 9—15

BRNSKA SUKNA ZA ODJELA

u odrescih od 3 do metra za podgono odjelo po for. 6.—, 8.—, 10.—, 12.—, 14.—, 16.—, 20.— i više.

Suknа za zimske i proljetne kapute

u odrescih od 2 do metra za cielu zimsku ili proljetni kaput po for. 6.—, 8.—, 10.—, 12.—, 14.—, 16.—, 20.— i više.

Najveći izbor **Sukna za podstave** za kapute, ogrtače i zimske kapute i metar for. 1.50, 1.80, 2.— i više.

Najbolje sukno za hajduk crkvenjake, dalje najfinije sukno za livreje, crvene i modre kinl za cieu sašenoga odjela, cini i bojadisani čitci sudi

Tvorničko skladište šnog sukna

Vincenz Novak, Brünn

Krautmarkt 13.

Razšilja proti gotovom ili pouzećem, ako se novac unaprid pošalje, dobije se poštinja franko. Uzorci bezplatno i franko.

BRNSKA SUKNA ZA ODJELA

Unio catholica

zavod za uzajemno osjeguranje škoda, u Beču (I. Bäckerstrasse 14)

dozvoljen ministarskom naredbom od dne 28. frbrara 1889.

Zavod osjegurava:

Pokretna i nepokretna posjed proti škodam od požara, striele i eksplozije. Za takovo osjeguranje jamče uzajemno prvi uzajemno osjegurajući zavodi, koji su članovi dielitbenog družtva uzajemnih osjeguratajućih družtva Usljed saveza sa uzajemno osjeguravajućimi zavodi može „UNIO“ poduzeti osjeguranja u najvećoj vriednosti. te daje na temelju toga saveza osjeguranim najveće jamstvo i sjegurnost Svakogodišnji višak razdieliti će se medju osjegurane.

Ovaj zavod ureo je također nova, do sada nepornatu struku osjeguranja t. j.:

Osjeguranje crkvenih zvonova proti razbitju ili razpuknutju. U ovu struku spadaju one škode, kojih nisu posliedice požari, već koji nastaju usljed bilo kojih drugih razloga. K sudjelovanju kod te nove osjeguratelјne struke pozvani su ponajprije gg. crkveni predstojnici.

Posreduje „UNIO“ također kod prvih uzajemnih osjeguravajućih družtva:

osjeguranje na život i proti nezgodam.

U poslu osjeguranja neka se izvoli občinstvo obratiti na glavno zastupstvo u Trstu ili na pojedine njegove zastupnike koji će biti imenovani u gradovih i občinah.

Zastupanje u pokrajini izručа se pouzdanim osobam, koje neka se ustmeno ili pismeno obrate za podpisano glavno zastupstva.

TRST, mjeseca julija 1890.

Glavno zastupstvo zavoda „UNIO CATHOLICA“ u Trstu

za Primorje (Istra, Trst i Gorica) **i Dalmaciju.**

M. MANDIĆ.

Izdavatelj i odgovorni urednik M. Mandić.

Tiskara Dolenc.

Broj 46. U Trstu 13. novembra 1890. Godina XXI.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po 5 nč. svaki redak. Oglasi od 5 redaka stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja za pogodbe se upravom. Novci se šilju poštarskom uputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“. Ime, prezime i najbližu pošta valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se i netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 2 for. na godinu Razmjerno for. 2½ i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nala z se u Via Carintia br. 25

„Slogom raztu mala stvari, a nesloga sve pokvari“. Nar. Pos.

Istarski sabor god. 1890.

VI. sjednica dne 6. novembra 1890.

Prisutni: predsjednik vitez M. Campitelli, vladin zastupnik vitez A. Eluschegg, 25 zastupnika, galerija dobro posjećena.

Predsjednik otvori o 6. uri na večer a tajnik dr. Vergottini pročita zapisnik prošle sjednice, koji se bez primjetbe ovjerovljuje.

Vladin zastupnik odgovara na interpelaciju zastupnika Mandića i drugova glede priskrbljenja vode u Volaskom i Lošinjskom kotaru — podnesenoj u IV. sjednici dne 25. oktobra 1890. Reče po prilici ovo: Kad je prošle godine zavladalo pomanjkanje vode u obće u Primorju, g. namjestnik je svojom inicijativom dao izpitivati i sabirati materijal, da ga pak pošalje visok. ministarstvu u svrhu, da dade podpore onomu pučanstvu, koje najviše ćuti nestašicu vode. Na njega (namjestnika) nije došlo nikakvih prošnja za providjenje vode. U ostalom dužnost providiti pučanstvu vodu spada po zakonu na prvom mjestu na obćine, onda na pokrajinu a nikada na vladu.

Predsjednik priobćuje zatim, da mu je javilo c. kr. namjestničtvo, da je Njeg. Veličanstvo uzelo do znanja izvješće o djelovanju istarskoga sabora god. 1889.; pita kuću, koja pristaje, da se zastupniku Jenku dade dopust za cielo ovo zasjedanje; daje čitati tajniku dr. Liusu molbu gradjanah buzetskih podnesenu po dr. Venieru iduću za tim da se neima dirati u talijansku školu u Buzetu i da se imenuje za tu školu učiteljicu. (Za čitanja te molbe smijahu se zastupnici manjine na sav glas).

Predsjednik reče, da će ju izručiti školskomu odboru, koji će o njoj sabor izvjestiti a mi o njoj u svoje vrieme naše čitatelje pobliže obaviesiti.

Predsjednik čita u talijanskom prevodu petit interpelacije zastupnika Mandića na c. kr. zemaljsko školsko vieće i daje ju istomu pročitati. Interpelacija ta glasi:

Usljed opetovanih naloga c. kr. kotarskoga školskoga vieća u Volaskom za ključilo je obćinsko zastupstvo u Kastvu u svojoj sjednici od dne 29. maja 1890, da se ustroji pučka škola za podobćinu Zamet, uzev za dvie godine u najam kuću br. 121 od Frana Jardasa i obvezav se, da će u to vrieme sagraditi školsku zgradu u sv. Križu.

Ta kuća biješe opetovano komisionalno pregledana i za školu shodnom pronadjena, i pošto je rečeno c. kr. kotarsko školsko vieće na odnosni upit mjestnoga školskoga vieća u Kastvu svojim odpisom od 15. julija 1890. br. 444 odgovorilo, da će se škola početkom tekuće školske godine stalno otvoriti, sklopila je obćina dne 3. septembra 1890. sa kuće — vlastnikom Jordasom pogodbu, usljed koje je rečenu kuću uzela u najam uz godišnju najamninu od 200 for. izplativ mu ujedno prvi četvrtgodišnji obrok i nabaviv sve potreboće za školu.

Mjestno školsko vieće u Kastvu popsješilo je otvorenje te škole u svojoj sjednici dne 9. septembra 1890. i poslalo zapisnik iste c. kr. kotarskomu školskomu vieću, kojeg predsjedničtvo je opetovno ustmeno izjavilo, da ustrojenje škole u Zametu odvisi od c. kr. zemaljskoga školskoga vieća.

Pošto još ni sad unatoč odgovora c. kr. kotarskoga školskoga vieća od dne 15. julija 1890. br. 444 otvorena nije;

pošto obćina plaća već od 1. septembra 1890. dosta znatnu najamninu za odnosnu kuću, za školu shodnom pronadjenu;

pošto imade u Zametu preko 100 djece sposobne za školu.

Pitaju podpisani:

1. Zašto, kako i gdje je zapelo pitanje o ustrojenju pučke škole u Zametu?

2. Što kani poduzeti visoko c. kr. zemaljsko školsko vieće, da se već jednom otvori ista škola?

U Poreču, dne 6. novembra 1890.

Matko Mandić — Dinko Veršić — Dr. Fran Volarić — Fran Flego — Dr. Bukić Dr. Stanger.

(Za čitanja se na galeriji kašlje i kiše)

Na to pročita zastupnik i prisjednik Cleva sliedeću interpelaciju na c. kr. vladu.

1. Znade li vis. c. kr. vlada, da je c. kr. kot. glavarstvo u Puli imenovalo za predstojeći popis puka svojevlastno dotične povjerenike za cieli politički kotar lišiv tako obćine prava zagotovljenoga im zakonom?

2. Je li nakana c. kr. vlada poduzeti potrebite mjere, da se odstrani ta nezakonitost i da mogu obćine političkoga kotara Puljskoga vršiti pravo izbora i imenovanja povjerenika za popis.

Iz samih upita vidi se rad česa je interpelant svoju interpelaciju učinio, a vidi se takodjer, da se gospoda boje popisa ako ga ne vode njihovi ljudi.

(Za čitanja ove interpelacije vladala je u kući grobna tišina).

Iza toga prelazi se na dnevni red.

O I. točki t. j. o izvještaju c. kr. zemaljskoga školskoga nadzornika i ob odgovoru c. kr. ministarstva nauke na želje izražene u lanjskom saborskom zasjedanju čita izviešće dr. Constantini: Svake godine predlaže školski odbor, odnosno na izvieštaj zemaljskoga školskoga vieća načine kako bi se imalo školstvo poboljšati. Žalibože cesarska vlada nepazi na želje sabora. Stoga neće opetovati pritužba, već drugih godina uzalud učinjenih, nego će se osvrnuti samo na odpis nemjestničtva od 21. septembra 1890. Sabor je želio, da bi se podalo potanje podatke o školah; potužio se na učiteljišće u Kopru, na nezakonito razpravljanje školskih odnošaja nekih kot. škol. vieća imenito pazinskoga i na pol. agitacije škol. nadzornika i učitelja. Morao bi se imati obzira na želje onih, koji plaćaju. (Na strani većine: bravo!) Neće govoriti o učiteljišću, jer se je već često njegove mane izticalo; zlo je što se ministarstvo obazire samo na izviešća onih istih oblastih, proti kojim se sabor pritužuje. Vrhunac ironije nalazi se u izjavi ministarstva glede agitacije školskih nadzornika. (Na strani većine: bene, bene, bravo!) Vidi se odatle, da nije vriedno ponavljati želja i pritužba, pošto se sa odgovori kompromitira čast sabora, koji bi imao biti štovan od cesarskih oblastih. (Na strani većine: benissimo!) Radi toga se je odbor osvrnuo na njeke druge stvari ticuće se škole. Prva se tiče gibanja, koje se je u pokrajini pokazalo u zadnje vrieme, za ustrojenje novih škola; neka se ustroje, gdje je prava potreba, kako to zakon zahtjeva al nek se neustrajanju na škodu obstojećih, kao što je slučaj na namjerenim ustrojenjem škole Zabrežanih, koja bi bila na štetu školam u sv. Petru, Finjanu i Žminju. Moralo bi se u obzir uzeti velike troške, združene sa ustrajanjem škola. Razsipnost je ako se u jednoj te istoj loreznoj obćini ustraja više škola, kao što bi htjelo u sv. Katarinu, spadajućoj k obćini Pićan, premda već tu škola dvorazredna obstoji. Usoprot ima krajeva prostranih, gdje neima nikakve škole. Navadja ministerijalnu naredbu 27. julija 1878. br. 12123. usljed koje, da se nebi tobož imalo ustrajati škole, gdje što ne dopušta financijalno stanje školskoga okružja. Škole nebi se imale graditi na trošak poreznih obćina, nego na trošak samih onih, za koje se škola gradi, i prije nego li se škola sagradi, mora se gledati, da li će uspjevati. — Obzirom na sve to postavlja odbor sliedeće predloge:

1. Zemaljski sabor izraža svoje sažaljenje, da ministar bogoštovja i nastave nije uzeo u obzir — po svoj prilici na temelju malo točnih izvještaja c. kr. zemaljskoga školskoga vieća i podložnih mu c. kr. kotarskih školskih vieća — želja i pritužba sadržanih u školskom izvještaju god. 1889. kao takodjer rad učina, kojim je odgovorio na iste.

2. Nalaže so zemaljskomu odboru, da se pristajuć na ustrojenje novih škola, strogo obdrži obstojećih zakonskih propisa, usljed kojih moraju biti unaprieđ zajamčeni svi uvjeti za stalan i uspješan obstanak škola i usljed kojih neima se privoliti pomnoženje broja istih na štetu dobroga napredka i uspješnoga nastavka potrebitih obstojećih škola; i da pazi takodjer na to, da troškovi za ustrojenje novih škola nenadmašuju financijalnih sredstava dotičnoga školskoga okružja;

3. da se strogo brine za to, da troškovi za materijalne potrebe školam, imenito za sagradjenje, priuredjenje, sačuvanje ili najamninu školskih prostorija nebudu na teret dotične mjestne ili pvrezovne obćine, nego da budu, po zakonu podmireni po dotičnom školskom okružju, ili po okružju, stvorenom iz mjesta, iz diela mjesta, ili kuća pridruženih školi. (Na strani većine: najživahnije ploskanje medju zastupnici i na galeriji.)

Kod glavne rasprave zadobi riec g. dr. Stanger, koji izreče sliedeći govor:

Visoki sabore! Ja sam prošle godine imao priliku govoriti proti zaključku predloženu po školskoj komisiji, te sada ne imam, osim glede jedne same činjenice o kojoj ću kasnije svoju reći, baš nikakva razloga, da s vami skupa (pokazujuć na većinu), žalim, što Vam je ministarstvo bogoštovja i nastave onako odgovorilo na Vaše pritužbe. Po mojem mnenju ministarstvo Vam je odgovorilo kako ste zaslužili. Ja neću ni ove godine glasovati za predloge školskoga odbora. Glede druge točke predloga školskoga odbora imam opaziti, da je smatram posve suvišnom, a tako i treću. — Kada, gdje i kako se imaju i moraju ustrojiti pučke škole, odredjuju već postojeći zakoni, kojih se zemaljski odbor ima držati. Zaludu je dakle preporučivati istomu, da pazi na ovo i na ono. — Taj predlog suvišan je povrh toga, jer glede ustrojivanja novih pučkih škola neodlučuje zemaljski odbor, već državna oblast, a odbor zemaljski, gdje državna oblast pronadje, da se polag obstojećih zakona mora ustrojiti pučka škola, nemože ništa prigovoriti.

Ako so pokrajinski odbor dosad nije držao ustanovah zakona u tom pitanju, predlogom školske komisije nečini mu se čast. Nego ja ipak mislim, da ako se i nije isti odbor gdjegod držao spomenutih zakona, to je on učinio samo na korist talijanskih škola, koje se ustrojavalo svuda i svagdje, a na štetu hrvatskih odnosno slovenskih. pa sad kad vam takvog postupka više netreba, činite ove predloge. Talijanske škole ustrojavalo se dosad i ondje, gdje jih nije trebalo i ondje, gdje se ih nije smielo ustrojiti. dočim se samo glede ustrojivanja hrvatskih. odnosno slovenskih. svuda činilo sve moguće zaprieke, i nije se dalo Hrvatom i Slovencem niti ondje školah, gdje bi se iste po zakonu bile morale otvoriti, a predlogom školske komisije. hoće se samo zemaljski odbor potaknuti, da i dalje tako čini.

Ja sam već prošle godine imao priliku spomenuti školu u Slivju i preporučiti slavnomu zemaljskomu odboru, da nestavlja već dulje zapriekah otvorenju one škole, koja je već god. 1887. dozvoljena i sistemizirana. Ipak ona škola još ni danas otvorena nije, jer se tomu zemaljski odbor radi nekakvih neznatnih formalnostih protivi.

Slavni zemaljski odbor se je u tom poslu prizvao i na vrhovno upravno sudište u Beču, a ja neraznumijem kako je to mogao učiniti, kada znademo svi da on do riešitbah vrhovnih sudištah u Beču ništa ne drži. (Tako je! sa strane manjine).

Što se pak troškovah za uzdržavanje školah tiče, niti u tom pogledu neima se ništa zemaljskomu odboru preporučivati ni nalagati, jer to nije njegova stvar. Zakonom od 3. novembra 1874. br. 29 je ustanovljeno kako i odkle se imaju škole uzdržavati, to je stvar dotičnog školskog okružja, odnosno dotičnih obćinah, koje imaju providiti za troškove uzdržavanja školah ili iz prihoda dotičnih zaklada bratovščinah ili, ako ti nisu dostatni, putem prireza.

Gdje je škola potrebita, tu vidi i državna oblast i samo pučanstvo. Pa kada i samo pučanstvo uvidi potrebu škole za svoju djecu, ono je svuda pripravno prineseti malu žrtvu za uzdržavanje iste. — Predlog častne školske komisije pozivlje se na zaprieke glede ustrojivanja i uzdržavanja škola na ministarsku naredbu od 27. julija 1878. br. 12123, ali po mojem mnenju baš ova ministarska naredba govori proti predlogu školskoga odbora, jer ona naročito naglašuje, da kod ustrojivanja škola netreba baš toliko paziti na sve ono, što zakoni u tom pogledu propisuju, te da se ima dotične zakone tumačiti tako, da se najviše važnosti polaže na ustrojenje škole same, imajuć obzir na materijalno stanje dotičnog pučanstva. To će reći, da netreba na selu podizati palače za škole. već da zgrade školske mogu i čednije izgledati. Poglavita svrha je, da se ustroji škola. (Tako je, vrlo dobro! sa strane manjine).

Predlog školskoga odbora ide za tim da sada, pošto Talijanom više netreba školah. jer su ih oni otvorili svuda, pače i gdje nebi bili smieli. zaprieći otvorenje novih školah za Hrvate. To je posve nepravedno, jer kako čitamo u izviešću zemaljskoga školskoga nadzornika, ima još te u Istri, od djece sposobne i dužne na polazak škole, preko 41%, koja neimaju nikakve škole. Tu treba dakle otvarati nove škole, a ne pričeti otvorenje istih.

Činjenica pako, rad koje mene nezadovoljava odgovor visokog ministarstva, o kojoj sam gori natuknuo jest ta, što je u istom odgovoru rečeno, da se glede ponašanja političkoga nije pronašlo potrebito ni shodno disciplinarno postupati ni proti školskim nadzornikom ni proti učiteljem.

Ja sam već lanjske godine, govoreć o ovom istom predmetu spomenuo, da poznajem učitelja, a to je ravnajući učitelj u Lovranu, koji je prigodom izborah za ovaj sabor kupovao glasove za talijansku stranku. Poznato mi je sada, da je stvar bila prijavljena zemaljskomu školskomu vieću i da je bila povedena disciplinarna istraga proti rečenoma učitelju, pa da su saslušani svjedoci prijavu posve potvrdili, ali ipak do danas nezna se za nikakvo riešenje one iztrage. Ja bi vrlo rado znao, gdje je stvar zapela i koji su razlozi, da se onaj proces dosada dovršio nije.

Iz izviešća zemaljskog nadzornika razabire se, da uspjeh pučkih školah nije baš najpovoljniji, a uzroke tomu navadja se razne. Veli se, da je tomu krivo slabo polazenje škole, prevelik broj djece polazeće škole sa jednim učiteljem, osobito u školah slavenskih, činjenica, što se u mnogih školah mora podučavati u dvih jezicih, nepoznanje naukovnog jezika većega diela djece u raznih školah provincije. pomanjkanje potrebitih knjiga i napokon pomanjkanje pisaćih spravah, kojih si mnoga djeca nisu mogla nabaviti, a dotične obćine da im ih nisu mogle pružiti.

Očevidno je, da se ovo sve odnosi samo na hrvatske odnosno slovenske škole, jer samo u ovih, koje su većinom jednorazredne i posjećivane od velikog broja djece, može se govoriti o slabom napredku. Osobito pak mi se čini važnim razlog, da u mnogih školah djeca nepoznaju naukovnoga jezika. Proti tomu se u ovom visokom saboru uvjek govorilo sa ove strane, ali ipak ništa se sa nijedne strane učinilo nije, da se tomu zlu doskoči. — Većina

ovoga visokoga sabora i slavni zemaljski odbor imali su uvjek pred očima širenje talijanstva, a nikako prave nauke i pravoga napredka školske djece. Zato su se uvjek ustrajale samo talijanske škole bez obzira na materinski jezik djece, a uspjeh toga evo kakov je! Da je tomu tako mogao bi navesti stotinu slučajeva, ali ja ću spomenuti samo dva slučaja, da se vidi kako se u tom pogledu postupalo.

Pred nekoliko godinah imalo se odlučiti u kojem se jeziku ima podučavati u pučkoj školi opatijskoj. Občinsko zastupstvo u Voloskom htjelo je imati talijansku školu, a puk opatijski molio je za hrvatsku, jer da djeca nerazumiju talijanskoga, buduć materinski jezik djece u Opatiji hrvatski. Odlučilo se, da bude ipak talijanska škola, tvrdeć, da tu ima pravo odlučivati samo občinsko zastupstvo, koje zakonito zastupa pučanstvo občine. — Godinu kasnije imalo se odlučiti kakva da bude škola u Lovranu. Zastupstvo ondje zahtievalo je jednoglasno hrvatsku školu, jer da djeca nerazumiju talijanskoga jezika, a nekoliko gradjana zahtjevalo je talijansku školu. Odlučilo se opet za talijansku, jer da treba pazit ne na ono što govori zastupstvo občinsko, nego na ono, što želi pučanstvo, koje da školu uzdržaje. Tako se evo u dvih slučajih skroz protivnih odlučilo na jednaki način u prilog talijanskoga jezika.

Nu sasvim tim, da se je već opazilo kako zle posliedice nosi takav postupak, ipak se još i sada tako radi. — Ovih se dana imao imenovati učitelj na pučkoj školi u Cresu. Natjecao se za to mjesto jedan učitelj, koji već trideset godinah služi, koji je bio radi svog dobrog podučavanja od predpostavljenih školskih oblastih već više putah pohvaljen, kojega je puk želio i koji pozna hrvatski jezik to jest jezik dvih trećinah školu polazeće djece, i drugi jedan, mladić, Tirolac, koji nepoznaje ni jedne rieči hrvatske. Prem je i u natjecaju bilo rečeno, da natjecatelj mora poznati i hrvatski jezik, bio je imenovan ovaj posliednji, jer je imao pred onim starim tu prednost, da **nepoznaje hrvatskoga jezika** i jer je kotarsko školsko vieće, prem je onoga domaćega preporučilo na prvom mjestu, predloživ imena natjecateljah opazilo, da je onaj mladji sposoban za podignuti cresku školu, koja da je duboko pala. Tako se evo još i danas postupa, pa se onda školske oblasti tuže, da neima pravog napredka u školah!

Napredka nemože biti u školi, gdje djeca nerazumiju učitelja, a ipak, kad je to u prilog talijanskomu jeziku, nepazi se na to, i državne školske oblasti mirno gledaju, kako se taj nesmisao dalje tjera.

Spomenuo sam, da ima u Istri preko 41% za školu sposobne djece, koja neimaju nikakve obuke, koja nikakvu školu nepolaze. — Zemaljski školski nadzornik veli, da je tomu razlog, što neima školskih zgradah ili što su one postojeće pretiesne za broj djece, koja bi školu polaziti morala. Ako je tomu tako, zašto se oblasti neposluže ustanovami postojećih zakonah glede ustrojivanja školah, zašto se nitko nebrine, da se, gdje je to potrebito školske zgrade sagrade ili postojeće povećaju? Zašto se nedade školе barem ondje, gdje to puk sam želi i gdje ima već zato shodnih zgradah?

U Pazinu molilo je na stotine otacah obitelji već više godinah hrvatsku jednorazrednu mješovitu školu, pa se ista, pošto se sve moguće pokušalo, da se, kad se već nije moglo zapriečiti otvorenjem, koliko više moguće zakasni, jedva ovih danah otvorila. Kako je ta škola potrebita bila, vidi se iz toga, što se u nju već dosada upisalo do 116 djece. dočim u talijanskoj, gdje su 4 učitelja, — za nego 120 upisane djece. — Isto se to dogodilo i sa buzetskom hrvatskom školom. I ondje nakon mnogogodišnjega moljakanja otvorila se tekar sada jednorazredna škola i već je i u njoj upisano do 97 djece. — Vidi se dakle kako su te škole potrebite bile i kako je velik grieh bio protiviti se njihovu otvorenju.

Još bi imao spomenuti, da se i neuredno pohadjanju škole mora već jednom doskočiti. I u tom pogledu bi opet preporučio, što sam već lani kazao; da se naime ovršenje kaznah radi nepolaženja škole oduzme občinskoj oblasti i predade političkoj. Občinski načelnici imaju stotinu obzira i poteškoća, gledo utjerivanja globah udarenih zbog nepolazenja školah, kojih politička oblast neima, a s druge strane ima ova poslednja i više auktoriteta; i sredstva zato ima ova više, nego občinska oblast. Kad se već jednom kaznu naprti, neka se ju i ovrši i kad se za školu toliko troši, neka ju i polazi tko je dužan. Prošle godine izreklo se na zatvor i globu do 1237 kaznah, a ovršilo se jih samo 311. — Ako se neimaju kazne ovršivati, neka se ih radje niti neizriče, jer tu trpi sama stvar i ugled oblastih. Na temelju svega rečenoga, pošto neću glasovati za predlog častnoga odbora školskoga i prem znadem, da se i opet neće na moje predloge obzira uzeti, predlažem ipak sliedeće:

Visoki sabor neka izvoli odlučiti:

1. Nalaže se slavnomu zemaljskomu odboru, neka dade do znanja visokoj cesarskoj vladi želju ovoga pokrajinskoga sabora:

a) da se provide za uredjenje obuke načinom, da svi dužni imadu priliku polaziti školu, budi davši otvoriti škole već ustanovljene, ali neimajuće učitelje, budi požuriv ustanovljenje onih, za koje su stranke već prosile, budi davši priskrbiti školske zgrade ili povećati obstojeće — uzev osbiljno u obzir gospodarstvene odnošaje školskih občinah, kao što popisuje naredba vis. c. kr. ministarstva za bogoštovje i nastavu 27. julija 1878. br. 12123.

b) da se dade izpitati savjestno materinski jezik školske djece obstojećih školah u pokrajini za urediti obuku načinom, da se podučaje u materinskom jeziku školske djece, kašto to zahtjeva temeljno didaktično načelo promjeniv naukovni jezik, gdje neodgovara tomu načelu i ustanoviv paralelke za manjinu školske djece gledom na njihov materinski jezik posvuda i jedino tamo, gdje je broj te manjine onolik, kolik se zahtjeva po zakonu za ustanovljenje škole, davši istodobno možebit priliku, da se uzmogne naučati drugi zemaljski jezik, te da se drži tih načelah kod ustanovljivanja školah u buduće:

c) da se sa svom odriešitostju dade valjanost odredbam tičućim se polazka, odnosno zanemarivanja škole;

d) da se imenuju za mjesta učiteljah i učiteljicah samo prosioci usposobljeni takodjer u naukovnom jeziku (odnosno jezicih) dotičnih školah i medju timi nek se izaberu najbolji.

(Čim je zastupnik počeo govoriti počelo se na galeriji kašljati, kihati i strgati a zastupnici većine jesu njekoji izašli a drugi razgovarali medju sobom.)

Predsjednik primiv napisane i podpisane predloge dra. **Stangera**, izjavi, da pošto su pisani u netalijanskom jeziku, nemože jih uzeti na ustavno razpravljanje. (Dr. **Volarić** ironički: tako je!)

Vitez **Babuder** reče o predmetu u glavnih crtah sliedeće:

On želi ispraviti njekoja mnjenja glede učiteljišta u Kopru. Isto nije prije odgovarali svrsi, ali uslied pritužba sabora je cesarska vlada mnogo popravila i učinilo se je velik korak napried. Učiteljište je razdjeleno u tri odiela: talijanski, hrvatski i slovenski. Istina daje se mnogo važnosti njemačkomu jeziku i to sasvim pravo jer je Germanija domovina pedagogije i jer je njemački jezik obvezatan predmet koli kod izpita zrelosti toli kod izpita sposobnosti. Zato se uči pedagogija njemačkim jezikom za sve tri odiele skupa. Vlada se je pobrinula takodjer za veći broj talijanskih kandidata učiteljstva tim, da je ustrojila pripravni tečaj u Pulju.

Ističe zatim kako razmjerno malen broj djece školu polazi. Dužnih polaziti ju ima blizu 42 tisuće, od tih ju može polaziti samo 28 tisuć, pošto su ostali zapriečeni s različitih uzrokah imenito stoga što nemaju škole. U istinu pako ju ne polazi 28 tisuć nego samo 18 tisuć, a od ovih redovito samo 6—7 tisuć, tako da svaki učenik stoji na godinu 10 forinti. To je veliko zlo koje bi valjalo popraviti, te stoga on moli živo zemaljski odbor. da nastoji, da se školski zakoni točno izvršavaju. Opaža na svrsi kao ravnatelj gimnazije u Kopru, da dolaze učenici dobro pripravni iz škola na obali, dočim su slabo pripravni oni koji dolaze iz nutranjosti pokrajine.

Vladin zastupnik vit. **Etuschegg** prigovori izviestitelju dr. **Costantinu**. da on kao zastupnik vlade nemože mimoići njekojih tvrdnja i oštrih izraza izviešća. Slab su utisak na njega učinile njeke rieči prvi put u ovom saboru izrečene. U ostalom, da ima u izviešću protuslovlja; veli se, da je ministarstvo bilo slabo izviešćeno od predložnih oblastih a s druge strane, da je ministarstvo rabilo u odgovoru sarkazan, i stoga odbija tu utvrdu. Vlada činila je uviek što je najbolje znala za pučku obruku; možda je koje kotarsko školsko vieće netočno izviestilo, al toga se nemože uztvrditi o svih kotarskih školskih viećih. Zem. nadzor bi mogao biti bolje obaviešćen o stvarih, koje se dogadjaju u tih viećih i to po svojih odaslanci u istih, koji ako je šta u obće zla sa strane kot. vieća, jesu sukrivci toga zla.

Dr. **Tamaro** izreče marljivo sastavljen govor, kojega kratak sadržaj bio bi sliedeći: Pravo govoreć on nebi smio govoriti jer govoriti il negovoriti znači isto. Sve njegove pritužbe, da su bezuspješne; ipak će reći njekoliko rieči, da se nebi šutnju smatrao kao odobrenje, i to zato jer je školska obuka jako znamenita za odgoj gradjana, državljana i s državljani za stanje domovine. Sadanja škola brine se preveć za ono što bijaše a premalo ono što je ili što bi imalo biti. U Americi naprimjer, gdje je škola slobodna, uredjuje se ju i preuredjuje po okolnostih, kod nas pako smatra se ju kao hram pravovjernih, kojega se nesmije ticati. Članovi manjine zahtjevali su više puta, kad su s milosti govorili, ustrajanje novih škola, imenito za istarske seljake; ali što će seljakom škola pošto su njihova djeca često naga i gladna. U naših selih imalo bi se podučavati kao u Švicarskoj, Norveškoj i Švedskoj, gdje se sastaju i odrasli u dugih zimskih večerih, makar u stajah i tu različite stvari naučaju. Kod nas usuprot se hoće zgrada, klupa, karata itd. da se pa ima slab uspjeh. Dalnje zlo u naših školah je, da se u njimi ima tajnih političkih namjera.

Slab primjer u tom daje cesarska vlada, od koje bi želio bar toliko simpatije prema Talijanom, koliko je ima spisatelj Fausto. Tuži se što je bio zemaljskim nadzornikom imenovan čovjek iz Slezije, a ravnateljem gimnazije u Puli gosp. iz Štajerske ili Koruške i što se je tim krivica naniela našim domaćim učiteljem. On bi želio, da zemaljsko školsko vieće objavlja zapisnike svojih sjednica. da se procese disciplinarne vodi brže i strožije; tuži se što na učiteljišću u Gorici nisu bile primljene talijanske kandidatkinje, čini se samo za to jer su Talijanke i jer ne znadu njemački. (Za govora dr. Tamara vladalo je u saboru imenito na strani manjine veselje i pošto je medju ostalim rekao, da su Slaveni miljenici c. kr. vlade smijala mu se manjina grohotom.)

Dr. **Volarić** čim se ustane, nastane na galeriji smjeh i buka tako, da je počeo sa uvodom: Evo dosad bilo sve mirno, a ja nisam niti počeo govoriti, pa nastaje buka i vika. Tim pokazuju ovi (kažuć na galeriju), kako su visoko dospjeli u razvikanoj svojoj tobožnjoj talijanskoj kulturi.

Visoki sabore! Sit gladnu nevjeruje, a i Vi gospodo od desnice, poklen ste napunili Vaše gradiće školami i obilno jih obskrbili, protivite se sada podignuti potrebite škole u naših selih i gradovih, gdje su takodjer naša djeca dosad prisiljena pohadjati Vaše škole. Danas bila je pročitana u ovoj visokoj kući njekakova prošnja gradjana buzetskih, predana po gosp. Veniero, u kojoj se naši seljaci iz one okolice okrštuju „miseri ed ignoranti". A tko je tomu kriv? To je gospodo testimonium paupertatis one talijanske gospode, koja su do pred malo vremena ravnala onom občinom. Vi nastojite držati u neznanstvu naš puk, samo da uzmognete šnjim slobodnije ravnati i upotrebljivati ga u svoje političke svrhe, jer da će se on, čim se probudi iz svoga mrtvila i kad se štogod nauči, osvjestiti se i poznati onu nepravdu, koju mu nanašate, pa da će vas zapustiti. Ako je do sad naš puk nazadovao u naucih to recite „confiteor" i „mea culpa", jer ste tomu vi sami krivi i protivili ste se, kako se i danas protivite, da dobije za potrebitu svoju naobrazbu dovoljno škola.

Dosad dok ste vi sagradjivali i ustrojivali vaše škole, trošilo se je iz občenite blagajne, trošio se novac i našega siromašnoga puka; a sad kad se radi o tom, da se dade našemu puku škole, tad neka jih on, onako kako jest osiromašen, sam sazida i sam uzdržaje. Jeli to pravedno? Jeli to liberalno?

Što se posebice Buzeta tiče, to su dosad djeca našega puka iz one okolice bila siljena pohadjati Vašu školu i učiti se u njim nepoznatom talijanskom jeziku; a sada vike i buke, kad se je dala onomu dobromu puku škola onakova kakova mu je išla, škola hrvatska. Da je u onom gradu bila potrebita hrvatska škola za djecu naše krvi, vidi se i od tud, što se je dosad na netom otvorenoj jednorazrednoj hrvatskoj školi upisalo preko 90 djece. Što se pako grada Pazina tiče, to ja pojmim onu tužaljku starca izvjestitelja školskoga odbora, koji je morao očutiti kako je pod stare dane izgubio sve povjerenje i sav upliv kod onoga osvješćenoga puka i samo zato ja ga do istine žalim; ali jasan dokaz, da je onomu puku bila potrekita škola. koja odgovara njegovoj narodnosti i jeziku, razabire se jasno iz okolnosti, što je u netom otvorenoj hrvatskoj paralelki upisano do 120 djece.

Nadalje tuži se izvješće na c. k. predsjednike kotarskoga školskoga vieća u Pazinu i Puli i na ondašnje nadzornike škola, ni tuj kad bi bila dokazana kakova nemakonitost i nepravica, nebi imao šta nadometnuti. Ali to je smješno, da se naši protivnici tuže na sve činovnike, koji žnjima u jedan rog netrube i koji nisu očiti pristaše talijanske stranke, nepazeć na to, ako oni svoju dužnost vrše i ako u ostalom neglediajuć nit na desno nit na lievo, svim jednaku pravicu kroje. I to je čudnovato, da se u izviešću nešibaju činovnici, koji protuzakonito nas tlače i opiru se svim našim pravednim željam.

Tu na primjer nesponinje se c. kr. predsjednik lošinjskoga kotarskoga školskoga vieća, jer je očiti pristaša talijanske stranke i jer talijanštinu širi i podupire u našem kotaru. Onaj čovjek je u Vaših očijuh dobar i posve na mjestu, jer akoprem je po sudu istih činovnika njegove struke pravi neznalica i nitkovič. što se sposobnosti tiče. on je Talijan i našim protivnikom služi za prosto sredstvo širiti u nas talijanštinu. Taj čovjek pokazao je što je onomad, kod imenovanja ravnajućega učitelja creske škole. Za to mjesto natjecao se pošten stariji čovjek. koji je do 30 godinah probavio u školah, koji je bio poluvaljen zbog svoga zvaničnoga rada i ćak prošle godine odlikovan, pa ipak mimoišlo se ga, jer za njegovu nesreću nosi hrvatsko ime, jer je. akoprem nije se nikad izticao na političkom polju, rodjen Dalmatinac. Dala se je prednost mladiću iz talijanskoga Tirola, koji tek 5 godina službuje i koji nepozna hrvatskoga jezika, akoprem dvie trećine pučanstva onoga grada jesu Hrvati i većina djece, koja mora pohadjati talijansku školu, nepozna nego svoj materinski jezik. Naš delija c. kr. poglavar lošinjski, nije mogao tajiti zasluge g. Maračića al ipak, što je bilo dosta našim protivnikom, iztaknuo u opazki, da bi mladi tirolac, košto je i on, podignuo tobož onu školu ili bolje rekuć podignuo talijanško čustvo u onoj po ogromnoj većini hrvatskoj djeci. Maračić bio je dosad od svih gradjana bez razlike narodnosti obljubljen, pa ipak nije se na njega, košto je i zaslužio, obzir uzelo, a to nek si osobito creski kopači zapamte.

Gospodin Tamaro iztaknuo je u svem govoru, da tobož vlada s nama ljubaka i da se neobazire na onu zemlju, koju je isti njemački pjesnik uzveličio tim, da u njoj pomeranče rastu. Ja evo već četvrtu godinu dolazim u Poreč, pa ipak nisam opazio, da ovdje i naokolo pomeranče uspjevaju; valjda je isti gospodin mislio, da smo već u onoj blaženoj i obećanoj zemlji u kojoj u istinu pomeranče rastu. (Smjeh i pleskanje na galeriji i kod saborske većine) Ipak su me donjekle razumili, do mala naučit će se hrvatski.

Gospodo! kako sam prije razložio, Vi ste krivi, da naš puk nije do sada, kako ga po zakonu i pravici išlo. dobio dovoljno svojih škola, pa što ste tim polučili? Evo tužite se i jadikujete sami. Jedan znameniti učenjak, koji je po krvi, narodnosti i zemlji bio naš čovjek, a po knjigah, koje je napisao, više Vaš negoli naš, jer osim onih zlatnih Iskricah, ništa nije ostavio svomu narodu, a podignuo u izobilju Vašu knjigu, Nikola Tommaseo. on je izticao, da je po providnosti božjoj izabran, da bude začetnikom bratimstva izmedju Italijana i Slavena, i pisao 4. junija godine 1848., poklem je donjekle i nam predbacivao, da Vas tobož nerazumijemo, o Vas sliedeće. Dopustite, da Vam njegove rieči, koje se Vas tiču, u koliko budem znao talijanski pročitam. On je pisao: „Questi (gli Italiani) nell'orgoglio delle loro memorie **stravecchie**, disprezzano stolidamente quelli (gli Slavi). Ma i popoli disprezzati hanno le chiavi del mondo d' avvenire! Bisogna intendersi **per necessità e per lucro**, chi non sa per virtù e per amore. Ma senza amore non si operano cose grandi; e finchè ovieranno gli Slavi saranno **carnefici e vittime**. (Ovi [Italijani] oholi sa svojih prastarih uspomena. ludo prezriu one [Slavene]. Al prezreni narodi imaju ključeve budućnosti! Treba se sporazumjeti poradi potrebe i koristi, tko neće poradi kreposti i ljubavi. Ali bez ljubavi ne stvaraju se velika djela; a dok budu Slavene mrzili, bit će krvnici i žrtve).

Sad moram da odgovorim u kratko na ozbiljne razloge g. Babudera, čovjeku koga štujem, i za koga znam, da je sve ono što nam je kazao govorio iz svoga osobnoga osvjedočenja i s najbolje namjere. On veli, da su na koparskom učiteljištu tri odjela, talijanski, hrvatski i slovenski i s ote strane nebih imao što prigovoriti, zbilja to zahtjevaju budući učitelji za talijanske, hrvatske i slovenske škole u pokrajini, al u tom nalazim nepravicu i nemogu se s njim slagati, što na onom učiteljištu uzimlje takav mah njemština, da se učenici u zadnjih tečajevih mnogo nje

mački uče. Oni djaci neuče se za postati kašnje učitelji na njemačkih, nego na talijanskih, hrvatskih i slovenskih školah, nepripravljaju se za „Reich“, nego za našu pokrajinu, gdje će imati podučavati talijansku, odnosno hrvatsku i slovensku djecu. I to neodobravam, da se upravo pedagogiju, dakle način, kako da uzgajaju djecu, uče u njemačkom jeziku, jer neće imati odgojiti njemačku, nego našu djecu.

Isto tako ono, što nam je kazao g. Tamaro, da su četiri Porečkinje poslane bile iz Gorice kući, jer da nisu poznavale dovoljno njemački jezik, nemogu da odobrim. One djevojčice htjele su postati učiteljicami u Poreču ili na kojoj talijanskoj školi, stoga bilo bi potrebito, da se uče talijanski, a ovako s nepravednoga razloga nemogu postati ono za čim su težile i izgubljene su one sile za ovu pokrajinu. Ta ista nepravda dogadja se i nam. I naše djevojčice nisu mogle uspjevati u Gorici, pa su si morale ili drugdje tražiti učiteljište ili pustiti nauke, a to je nepravedno, jer je onaj zavod i za našu pokrajinu stvoren.

Svakako gospodo morali bismo u tom poslu sporazumno raditi, jer drugčije nećete ni Vi ništa dobiti ni mi.

Dr. Fragiacomo ustane povodom što je vladin zastupnik netom uztvrdio, da se občenito govori proti školskim oblastim a da se nenavadja činjenica. On da želi takovu činjenicu navesti. Iz njegovih smeteno izrečenih rieči razabralo se, da je dušobrižnik iz Padene g. Zvitko sa učiteljem iz Korta g. Brajtšopfom i sa mnogimi seljaci došao u Kaštel (Castelvenere) te tamo hoćio držati častnak puka u svrhu, da bi se za Kaštel, Padenu, sv. Petar, Novuvas i Korte ustanovila posebna občina. On neima ništa proti gosp. Zvitku niti proti seljakom, kojim je prosto sastajati se, al da učitelj Brajtšopf nebi smio toga činiti. Žali taj postupak tim više što Piranci postupaju srdačno sa k njim pripadajućimi seljaci.

Zastupnik Sbisà uzrujan do skrajnosti s drhćućim glasom reče, da žali jako što gospoda zastupnici manjine osobito žestoki govornik dr. Volarić neće da govore nego slavenski, da vriedjaju zastupnike većine spominjuć njihova imena, koji sa svoje strane i preveć strpljivi slušajuć govore, koje nerazumju nemogu se braniti, jer neznaju što se govori. Najgore da je, da se navadjaju rieči talijanskim jezikom, kojimi se vriedja sve Talijane Istre i koje se predstavlja kao najveće vuke razderavce. Prosvjeduje proti takovomu postupanju, galerija mu pljeska tako, da ju i sam predsjednik opominje.

U svoju obranu reče dr. Volarić kako sliedi:

Na osobno napadanje g. predgovornika moram opaziti, da ja u privatnom občenju nikad nebi s jednim govorio u onom jeziku, koga on nepoznaje i nastojim se u koliko moguće prilagoditi, da me dotična osoba s kojom govorim i razumije. Al ovdje ja govorim kao zastupnik onoga hrvatskoga puka, koji me je ovamo poslao, pa košto je slobodno gospodinu govoriti talijanski, tako mogu i ja govoriti hrvatski. Više od polovice gospode, koja ovdje sjedi može me razumjeti, ako hoće kad ja hrvatski govorim. Ako me nije razumio tad se je prije nego me je napadnuo mogao uvjeriti kod svojih drugova, da ja nisam nijednoga uvriedio, ako sam i spomenuo njekoje osobe, to ja nisam ništa o njih izrekao, što bi jih moglo uvrieditи, i ja ovdje javno očitujem, da nisam imao ni na kraj pameti osobno koga napadati, al istinu mogu i hoću uvjek uztvrditi. Ja nisam stvorio tu anomaliju, da naš gosp. predsjednik nerazumije jezika, koga mi govorimo. Svakako ja bi se mogao i bi se imao u tom poslu poslužiti g. podpredsjednikom, koji bi me mogao i morao na red pozvati, kad bi štogod neparlamentarnoga izustio ili koga i nehotomice uvriedio. Ja gospodinu nebranim, da talijanski govori, al i meni mora biti ovdje slobodno služiti se svojim jezikom.

Na to ustanu istodobno zastupnici Mandić, Dukić i Defranceschi prva dvojica moleć za rieč a treći predlažuć konac razprave.

Predsjednik dade na glasovanje predlog Defranceschi-a za konac debate i pozivlje izviestitelja da on — ako hoće svoju reče.

Zastupnici manjine prigovaraju tomu a dr. Dukić ejedeć reče predsjedniku talijanski: imali bi se izabrati glavni govornici.

Predsjednik: neprimam od nikoga lekcija.

Dr. Dukić: a ipak bi se ih imalo po pravilniku izabrati, što se čini i u drugih parlamentih.

Predsjednik: i ja poznajem pravilnik i kako se drugdje radi, te dač. odgovori vladinomu zastupniku: Biti će istina, da se u ovoj dvorani nije čulo iz raza kakovih danas, al je istina i to, da nije nijedan sabor dobio takav odgovor, kakav je dobio istarski sabor od ministarstva; a sabor, koj se cieni, nije amio mimoići takova odgovora, stoga ostaje čvrsto kod izraza izviešća. Lani, da se je navelo i primjera agitacije tako n. pr. da je došao kot. školski nadzornik u Pazinu k profesorom tamošnjega gimnazija, da glasuju za tamošnjega glavara, a ministarstvo veli, da to nije istina. Istina je tajkodjer, da kotarski predsjednik u Pazinu radi svojevlastno i da stoga odaslanici junte nisu htjeli dolaziti k sjednicam.

Vladni zastupnik odgovara opet Costantinu, da su odaslanici zemaljskoga odbora zlo učinili kad su odlučili nedolaziti k sjednicam, jer su tako zanemarili braniti probitke pokrajine i jer je politika suzdržanja najgora.

Dr. Gambini ustane te hoće, da govori.

Dr. Volarić: Neima prava.

Predsjednik: zaključena je razprava.

Gambini: Al ja kao izviestitelj zemaljskoga odbora u tom predmetu imao bi nješto reć.

Predsjednik: Nije već vrieme.

Dr. Gambini: Imadem učiniti osobnu opazku.

Predsjednik: To slobodno,

Dr. Gambini spominje činjenicu, za koju je predsjedničtvo c. kr. kot. školskoga vieća u Pazinu dalo do znanja c. kr. zemaljskomu školskomu vieću ne predlog većine onoga vieća, nega samo svoj protivni predlog. Zemaljski odbor prosvjedovao je proti tomu, ali žalibože uzalud.

Predsjednik daje na glasovanje konačne predloge školskoga odbora, koji bijahu po većini primljeni.

Isti izviestitelj dr. Costantini čita izviešće o ustrojenju talijanskoga sveučilišća ili bar pravne fakultete u Trstu. Iz izviešća vadimo sliedeće: Takav predlog bijaše već češće stavljen i opet se ponavlja. Ministarijalni arkivi moraju već biti puni dotičnih prošnja. Sve narodnosti imaju po temeljnih državnih zakonih na svoj razvoj i usavršenje, koje se nemože dosaći sa samimi pučkimi i srednjimi školami, nego sa višimi školami. Više naučni zavodi su kruna svega odgoja i daju učenikom obilježje naroda komu pripadaju. Ako imaju Niemci, Česi, Madjari, Hrvati svoja sveučilišća, marali bi ih imati i Talijani, jer ih ima prilično i jer daju žrtve u krvi i novcu. Njihovih mladića imade već sad mnogo a bilo bi ih i više, da imaju talijansko sveučilište, da sad moraju polaziti njemačka sveučilišća, gdje se odnarodjuju, muče tudjim jezikom, gube volju do nauke itd. Osobito da je potrebito, da se pravnici odgajaju u svojom jeziku i to ponajviše radi ustmenosti kod sudbenih razprava. Sjelo tomu sveučilišću ili fakulteti imalo bi biti u Trstu, središću materijalnih i moralnih probitaka i bedemu našega talijanstva. Na koncu pročita predlog onako, kako ga je postavio dr. Fragiacomo.

Kod glavne razprave izreče zastupnik Mandić sliedeći govor:

Visoki sabore! Žalim duboko što nije dopustila većina ove visoke kuće meni ni mojemu poštovanomu drugu dr. Dukiću govoriti kod vrlo važnoga predmeta, koji se nalazio pred ovom točkom na dnevnom redu i koji se je bavio pučkim školstvom naše pokrajine. Dok to žalim čestitam članu slavne saborske većine, koji si je oprtio težku al častnu (?!) zadaću, da nas s ove strane visoke kuće prikraćuje za rieč tim, što predlaže konac razpravam.

Iz netom pročitana izviešća o predlogu poštovanoga Fragiacoma i drugova, da se ustroji naime talijansko sveučilište ili bar pravna fakulteta u gradu Trstu, razabiremo kako se vi gospoda od većine osobito na dva razloga pozivljete, radi kojih tražite, da vesarska vlada Vašoj molbi zadovolji. Prvi razlog jest taj „što ćute Talijani Istre osobitu ljubav do svojega jezika i do svoje narodnosti, te žele, da njim se dade visoka škola u jeziku njihovih pradjedova, jer da bi njim inače prosvjeta ostala kržljava i nepodpuna“.

Gospodo moja! Ljubav do narodnoga jezika i do svoje narodnosti usadjena je i nam s ove strane visoke kuće ništa manje nego li s ove strane visoke kuće ništa manje nego li Vam, koji tu ljubav bučnije i češće ističete nego li mi. Ta ljubav do svega što je naše tjera i nas, da stupamo u odlučnu borbu proti Vam, koji nam nećete pravo na obstanak, koji nas priećite u težkom našem zvanju i koji nastojite, da utučete u našem puku onu ljubav do svojih svetinja, koju Vi za sebe toli svečano reklamirate.

Pozivljete se načalje — poštovana gospodo — u Vašem izviešću i na državne temeljne zakone, na temelju kojih da imate i Vi pravo naobraziti se u talijanskom jeziku. Vrlo mi je drago što ste posegnuli i Vi za tom kvakom, za koju se mi od početka naše narodne borbe proti Vam i državnim oblastim, za istu uzalud hvatamo. Na temelju članka XIX. državnih temeljnih zakona od god. 1867. imade pravo svaki narod ove pole države, da se služi svojim jezikom koli u uredu toli u školi. Vi ćete nas ćuti danomice, gdje se mi pozivljemo na taj članak, koji postoji za nas žalibože jedino na papiru. Mi se borimo tim člankom u ruci proti Vašem nasilju a za naša narodna prava, al ostajemo na žalost i nesreću našu — unatoč prava i zakona — praznih ruku. Kad se mi proti Vam pozivljemo na državne temeljne zakone, Vi nam se smijete i rugate kao da toga zakona i neima za nas. U Vašoj strasti i obiesti bacate pod noge državne temeljne zakone kad se mi, braneć narodne naše svetinje, na iste pozivljemo, a sada kad Vam to ide u prilog i kad imate pred sobom silnjeg od nas protivnika — sada velim utičete se pod zaštitu tih zakona. No Vi nezabušujete jedino ove zakone kad Vam nisu u prilog, već činite isto i sa riešitbami c. kr. carevinskoga suda, koji je u novije doba opetovano Vaše postupanje proti nam odlučno ćigosao.

Gospodo moja! Za vas postoje dakle državni temeljni zakoni samo dotle i jedino tada kad govore za Vas, kad tražite pravo pomoć il zaštitu proti mogućnikom, a kad se mi proti Vam na ista pozivljemo, tada tih zakona Vi nepoznate. Ali ja mislim, gospodo, da kao što izlazimo mi iz borbe proti Vam, unatoč državnim temeljnim zakonom, praznih ruku, da će i Vas predlog za ustrojenje talijanskoga sveučilišta, uzprkos čl. XIX. istih zakona, na koje se oslanjate — ostati samo Vaša vruća želja, jedino predlog, kakovih bijaše do sada jur mnogo podneseno i pribrađeno. Kad bismo bili zloradi napram vam, kašto ste vi napram nam, mogli bismo vam pumim pravom umapried doviknuti: kojom mjerom drugomu mjerite, tom mjerom će se mjeriti Vama.

Nadalje pozivlje se izviešće o predlogu i na razlog, što nemožete postići podpune naobrazbe jedino sa pučkimi i srednjimi školami, te da vam nije moguće doći do svestranog moralnog i materijalnog razvitka bez visokih školah. Ako je tomu tako — gospodo moja — a i ja držim da jest — onda vas pitam kako i kada ćemo doći mi Hrvati ove pokrajine do takovog razvitka kada neimademo ne samo srednjih, već niti pučkih škola, a da i negovorimo o sveučilišću. Krivnjom vašom tami velik dio pučanstva naše pokrajine u tmini neznanstva jer mu nedaste škole, a taj dio sačinjavaju Hrvati i Slovenci Istre. Kao što se u pučkoj školi postupa s nami mačinski, još gore je sa srednjimi školami po nas. Ogromna većina pučanstva pokrajine znade za srednje škole samo toliko, da imadu Talijani svoju gimnaziju u Kopru, a za neznatan postotak njemačkih činovnika, da postoji njemačka gimnazija u Puli. Mi ostasmo i tuj krathih rukava.

Temeljit bi bio, gospodo, i sliedeći razlog izviešća, da je istinit t. j. da se Talijanom nesmije zanietati onoga što se je svim drugim narodom dalo, al ja tvrdim, da nije istinit jer nit, imaju Slovenci nit Hrvati Cislajtanije sveučilišta premda imade jednih i drugih kud i kamo više nego li Talijana i akoprem se i oni za isto bore. Lieno je i hvalevriedno što gospoda od većine traže za sebe ono, što uživaju tobože i drugi državljani, al ja ih pitam zašto se nesjete toga pravila il one evangjelske: „što želiš, da tebi drugi učini, učini i ti drugomu“ i obratno, kad dolazimo mi pred njih sa kud i kamo opravdanijimi i zakonitijimi molbami i zahtjevi?

Ja bih, gospodo, podpisao i dalnje vaše razloge za ustrojenje talijanskoga sveučilišta — kao primjerice, da vas nije malo u poje dinih austrijskih pokrajinah, da se mora uzeti i na vas obzir, da nosite sve žrtve u krvi i na vas obzir, da nosite sve žrtve u krvi i novcu, kano i ostali narodi, al priznajte, da to vriedi i za nas na ovoj strani visoke kuće, kojih imade mnogo više u državi i koji nosimo ista bremena kano i Vi. Nu dok vi to prravo za sebe tražite a nam ga nećete, nevalja vam posao nit imate pravo pozivati se na zakon il pravicu.

Mi shvaćamo i dalnje razloge Vašega izviešća, kano one, da se mora naša mladež mučiti na njemačkih sveučilišćih tudjim jezikom, da se tuj odnarodjuje, da nemože imati prave ljubavi do nauke itd. jer to vriedi i za našu mladež još u većoj mjeri. I mi smo se, gospodo, skoro svi mučili na njemačkih sveučilišćih tudjim jezikom, prem imademo svoje hrvatsko sveučilište, al se s njim krivnjom vaših prijatelja i saveznika i na vaše zadovoljstvo okoristiti nemožemo. Dok smo se pako mi mučili tudjim jezikom, uživala je vaša mladež a uživa i danas, osobito ona pravnog fakulteta, na sveučilišćih u Gracu, Beču i Insbrucku tu poljačicu, da je mogla i da može i danas polagati kolokvije, državne izpite i rigoroze u talijanskom jeziku. Dakle i u tom smo mi većina prikraćeni nego li vi a naše tužbe na ljudsku nepravdu i zlobu jesu opravdanije nego li vaše.

Visoki sabore! Ako bi i mogao većina navedenih razloga podpisati uz spomenute uvjete nemogu se ugrijati nikako za posliednji razlog vašeg izviešća t. j. da imade mnogo talijanske mladeži na visokih školah i da bi je još više bilo kad biste imali svoje sveučilište. Koliko je meni pozato posvećuje se vaša mladež ponajviše pravnim naukom a u tih imade polakšicu, o kojoj sam jur govorio. Ja vjerujem, da bi vaše mladeži više nego li sada polazilo visoku školu, kad bi se mogla u svih strukah ugajati u materinskom jeziku, al gospodo moja, valja da promislite, da neimate mjesta ni naroda komu bi mogla toli mnogobrojna mladež posvetiti svoje sile. Uzmite k tomu, da se vaša mladež niti sada neuči tudje njoj jezike, koje često u životu nebhodno treba, a što bi bilo tekar tada, kad bi sve predmete i sve struke jedino u talijanskom jeziku slušala i u tom jeziku izpite polagala? Dogodilo bi se bez dvojbe još u većoj mjeri nego li se dogadja danas, da ne bi vaši ljećnici, profesori, sudci, odvjetnici itd. poznavali niti jedne rieči bilo kojeg tudjeg jezika. A Vi ćete gospodo morati bez dvojbe priznati i sami, da takova mladež nebi mogla naći niti u svojoj domovini mjesta i još manje kruha, a nepoznavajuć drugog jezika do svoga, zatvorena bi njoj bila vrata u svaku inoplemenu pokrajinu. Toga razloga dakle nemogu vam odobriti jer bi pomnoženim brojem vaše sveučilištne mladeži umnožili učeni proletarijat, koji bi bio na teret svomu narodu i pokrajini.

Visoki sabore! Iz svega rečenoga mogli ste razabrati, da mi s one strane visoke kuće nebismo bili u načelu proti predlogu častnoga Fragiacoma i drugova za ustrojenje talijanskoga sveučilišća ili bar pravničke fakultete u gradu Trstu. Mi idemo čapače i dalje, te smo pripravni i glasovati za vaš predlog pod njekojimi uvjeti. Mi se tutimo opravdano i često na nepravde, koje nam nanaša koli država toli pokrajina u pitanju škola pučkih, srednjih i visokih. Da odpomognemo bar glede visokih škola sebi i vam pripravni smo poduprieti vaš predlog ako pristanete na sliedeći naš dopunjak, kojega vam iskreno preporučam i koji glasi:

Podpisani izjavljuju, da će glasovati za predlog dra Fragiacomo i drugova glede ustrojenja talijanskoga sveučilišta ili bar pravne fakultete u Trstu, ako se s tim predlogom prihvati i sliedeći:

Visoki sabor neka izvoli zaključiti.

„Poziva se c. kr. vlada, neka naredi shodna da:

Hrvatski mladići Istre kao i sve Cislajtanije mogu polaziti sve godine, sve fakultete sveučilišta Frana Josipa I. u Zagrebu; da mogu tamo uživati koli zemaljske toli državne podpore; polagati sve izpite, i da budu sve svoje sviedočbe, tamo zadobljene, valjane za sve zemlje zastupane na carevinskom vieću u Beču“.

Ili ako misli da to nije za sad izvedivo dok smo razdieljeni u ovo — i ono — strane.

„Poziva se c. kr. vlada, da ustroji u Ljubljani ili u Trstu sveučilište ili bar pravnu fakultetu, na kojoj bi se Hrvatski mladići Istre mogli uzgajati svojim hrvatskim jezikom“.

(Vrlo dobro, živio! na klupah manjine.)

Poreč, dne 6. novembra 1890.

M. Mandić — Dr. Dukić — Flego. — D. Seršić — Dr. Stanger — Dr. Volarić

(Za čudo galerija je ovaj put prilično mirno slušala govor i čitanje predloga.)

Predsjednik prima predlog. te reče, da ima doista zakonit broj podpisa, ali da ga nemože dati na ustavno razpravljanje jer napisan samo u netalijanskom jeziku.

Predlog izviestitelja prima sama većina.

Vitez Babuder izviešćuje o prošnji umirovljene učiteljice udove Antonije Nardini za podporu. Predlaže, da se preko prošnje predje na dnevni red, što se i prima.

Pošto se je dr. Gambini pogovorio sa predsjednikom i pošto bijaše već 9 ura na večer. reče predsjednik da će zakjučiti današnju sjednicu, te ureče buduću za subotu večer u običnoj uri. Dnevni red iste: razprava točaka danas nerazpravljanih i razni drugi predmeti.

Različite viesti.

Istarski sabor VII. sjednica, 8. nov. 1890. Preko molbe občine puljske za podporu kod uredjenja tamošnjih zdravstvenih odnošaja prelazi se na dnevni red. Molbu občine Kastav za promjenu zakona obskrbe siromaka i onu za cesta Klana-Paka izruče se zem. odboru za proučenje i izvještaj u budućem zasjedanju. Na molbu iste občine. predlaže političko-ekonomički odbor, da se odluči po 200 for. za pet godina k

plači občinskoga šumara. Dr. Laginja predlaže 400. Glasuje se o jednom i drugom predlogu, te pada nesamo Laginjin, nego i prvi proti kojemu su glasovali i sami članovi političko-ekonomičkoga odbora. Prima se po većini predlog istoga odbora, da se bar za sad uvede ministerjalnom naredbom, proti obstojećemu zakonu, talijanski jezik kao jedini službeni kod sudova Istre. Manjina je dakako proti, a u ime nje govore odlučno gg. dr. Laginja i dr. Dukić, završujuć ovaj svoj govor, da gospoda većine budu u sebi, s ovakvim predlozi „del passato i sogni ridenti". Od većine govore osim izvjestitelja gg. Tamaro i Gambini. Isti političko-ekonomički odbor predlaže, da se preko predloga dr. Dukića i drugova glede uvedenja hrvatskoga odnosno slovenskoga jezika kod svih c. kr. oblastih i ustrojenja višega sudišta u Ljubljani predje na dnevni red. Taj predlog pobija a svoj predlog zagovara dr. Dukić, ne frazami, nego činjenicami, ministerijalnimi naredbami i zakoni. Preko predloga šumske komisije, idućega za tim, da se uvedu straštražari, podložni od c. kr. oblastih a plaćani od občine, prelazi se na dnevni red. Prima se zakonska osnova, usljed koje se Mali Lošinj proglasuje kao gojilište, pošto su je zagovarao izvjestitelj g. Fragiacomo i zast. g. Mandić i pošto su govorili vladin povjerenik i zem. odbornik Cleva u općenitoj razpravi a dr. Volarić i dr. Dukić u podrobnoj. Sjednica svršila je u 9. ura. Bilo je u njoj dosta nemira na galeriji, koju je jednom molio predsjednik, da bude mirna.

VIII. sjednica 30. novembra. Predsjednik otvori sjednicu ob 5. uri na večer, prisutno 26 zastupnika; galerija vrlo dobro posjećena. Iza pročitana i odobrena zapisnika, podnio je zastupnik Cleva molbu občinara Barbane za gradnju ceste u toj občini, što se izruče zemaljskomu odboru.

Zastupnik Volarić interpelira c. kr. vladu što je sa zakladom pokojnoga svećenika Fugošića, koja bijaše namnienjena za štipendije.

Zastupnik Flego interpelira zemaljski odbor radi 15% nameta na čitavu občinu zbog predujmljenih novaca g. A. Ciarici-u god. 1876. Prvu interpelaciju predaje predsjednik vladinomu zastupniku a drugu zemaljskomu odbornlku dru. Gambiniu, koji izjavi u ime zem. odbora, da na interpelaciju neće odgovoriti jer da je sastavljena u netalijanskom jeziku.

U ime školskoga odbora izvješćuje zastupnik Tamaro o svojem predlogu i o predlogu dra. Stangera: da se ustroji u Pazinu talijanska dotično hrvatska gimnazija, ili na gimnaziji u Puli talijanske dotično hrvatske paralelke. Izvjestitelj preporuči na koncu, da se primati njegov a zabaci predlog saborske manjine dotično dra. Stangera. Onaj zagovara svoj predlog u poduljem govoru te dokaza kako su Hrvatom Istre neobhodno potrebita jedna gimnazija ili bar hrvatske paralelke na državnoj gimnaziji u Puli. Preporuča svoj predlog a zabacuje onaj zastupnika Tamara.

Vitez Babuder polazeć sa stanovišta, da Slaveni nauče lagljе tudje jezike nego li ikoji drugi narod, da njim je njemačka gimnazija u Puli potrebita a da hrvatske ne trebaju.

Zastupnik Mandić pobija najprije viteza Babudera pak dra. Tamara, zabacuje predlog većine i preporuča predlog manjine. Za njegova govora narasla opet krila gospodi na galeriji te je govornik morao kadšto popustati dok se galerija izbučila; napokon doviknu predsjedniku: ja neimam svoja pluća za Vašu fukaru nego za sebe.

Zastupnik Costantini govori za predlog g. Tamara i proti predlogu g. Stangera. Kod glasovanja primila je saborska većina predlog zastupnika Tamara, a zabacila onog dr. Stangera.

Na predlog školskoga odbora — u ime kojeg izvješćuje zastupnik Scampicchio — prelazi se preko prošnje učiteljice Ivane Cella na dnevni red.

Zastupnik Laginja izvješćuje hrvatski o svojem predlogu, to jest o gradnji ceste na Vodnjanščini i to okolo Karnice.

U ime zemaljskoga odbora odgovara Gambini, da se predlog nemože uvažiti dok se za preporučenu cestu neučine sve predradnje.

Većina zabacuje predlog dr. Laginje i drugova

Na predlog izvjestitelja školskoga odbora viteza Babudera pristaje sabor, da se učitelju Trombetti u Krku poveća mirovina za jednu osminu.

U ime istoga odboro izvješćuje zastupnik Scampicchio o molbi građana Buzetskih, da njim se imenuje talijanski učiteljicu. O toj molbi govori podulje zastupnik Flego pobijajuć istu i navale u njoj proti hrvatskoj školi. I za ovoga govora razkokodakala se galerija a kad se uzpostavi mir, odgovori predsjednik, da je on tuj za držati rair i red (obćeniti smjeh i prigovori na klupah manjine). Molba se izruča zem. odboru na uvaženje.

Na predlog školskoga odbora bijaše napokon prihvaćena promjena §. 37. zem. školskoga zakona.

Buduća sjednica biti će sredu u 5. sati na večer; a valjda dvie zadnje u četvrtak, jedna u jutro druga na večer. U sredu dolazi na dnevni red zemaljski proračun a u četvrtak prevara zemaljskoga blagajnika Rigo — dakle: dulcis in fundo!

† **Sofija Vitezić-ka** preminula je ovdje prekjuče u najljepšoj dobi života, ostavir razžalovana supruga dr. Mate Vitezića i troje djece. Tkogod je poznao pokojnicu cienio je njezine vrline i plemenito srce. Sućut koju ovoj tužan dogodjaj probudi u srcu prijatelja, neka bude suprugu i rodbini sladkom utjehom u boli, a vrloj pokojnici lahka zemlja i vječni pokoj!

Bratovščini hrv. ljudi u Kastvu dao je dr. M. T. for. 10 mjesto vienca na liesu Sofije Vitezić-ke.

Konštituiranje občinskoga zastupstva u Podgradu. Dne 4. t. m. sazvano bijaše novoizabrano občinsko zastupstvo u Podgradu na prvu sjednicu, da se konštituira t. j. da si izabere načelnika i šestoricu občinskih savjetnika. Na sjednicu je došao c. kr. kotarski kapetan g. vitez Jettmar iz Voloskog. Akkmacijom bijaše izabran za načelnika opet za tri godine birši načelnik i zemaljski zastupnik g. Slavoj Jenko Izabrano bijaše zatim šest savjetnika i to 5 bivših a 1 novi Kod izbora vladao je uzoran red i hvalevriedna sloga tako, da bijaše sve jednoglasno obavljeno. Čestitamo srdačno novoizabranim i onoj občini, koja imade ovako čestito zastupstvo.

XI. stogodišnjica Pavla Djakona. Kada, na vrhuncu brda Matajura koje se diže nad Čedadom, umišljam longobardskoga kralja Alboina motrećega talijansku ravninu, ili kad si predstavljam prvoga Slovjena, koji se pope na brežuljak vrh Udine i kaza mu Videm, cienim da nijedan drugi kraj Italije ne pokazuje jasnije od Friulske susret dviju velikih plemena, talijanskoga i slovjenskoga.

To mi tumači zašto je u davna vremena Julij Cesar hotio uprav ovdje utemeljiti, po njem nazvanu koloniju Forumjulium; Alboin prvu svoju vojvodinu, koju dade u vlast vlastitomu sinovcu Isulfu; Karlo Veliki, krajišku marku; Akvilejski patriarka, stolicu ogromne države svoje.

A sada gledam po ravnu sve do mora Furlane, te krepke potomke Rimljana; vidim povirivati Niemce iza niza porušenih alpinskih tvrdjava; a po brdih Slovjene, koji, i ako se povukose srednjega vieka sa furlanske nizine, ostaviv jih pune imena slavskih, sada se opet na nju spuščaju i poplavljuju tržišta, zemlje, pisarne, urede, ave, tako da se poznati vitez Valussi, u svom Giornale di Udine od 25. Marta t. g. ne ustručava zahtjevati da obuke na čedalskom zavodu budu u hrvatskom jeziku.

* * *

Zar se ovaj neobični, ali srećom mirni suseret raznih pasmina nebi mogao upotriebit na korist čovječanstva?

Prigoda je dosta blizu: stoljetnica (jedanaeststogodišnjica) smrti Pavla Djakona pada god. 1899.

Kad predložih. gotovo privatno, da se ju proslavi, sva tri jezika složno prihvatiše misao. Od naših ne spominjem nego samo štovanoga ravnatelja Forumjulii, koji upozori da slava mora dostojna biti. A iz lietova odličnih Slovjena i Njemaca koji učiše u Furlanskoj, vidim: da ovi slave Varnefreda, svoga zemljaka, pisca povjesti Longobardske, koji prvi spominje njihove predje; a da oni štuju remek djelo Pavla Djakona, u kojem se nalaze prvi tragovi onih Slovjena na našem zemljištu, koji nisu možda drugo, van predstraža ostalih.

Svi se pako slažu u nazoru da bi Čedad bilo dostojno mjesto za proslavu stoljetnice, i jer je domovina povjestničara, i jer je točka odakle krenuše Longobardi za Italiju, i jer je zemljište koje, sa svojimi ostanci rimskimi, longobardskimi i slovjenskimi, potvrdjuje povjest.

A kada se predstavnici triju pasmina sastanu u starodrevnom Forumjulii (radi maljušnosti možemo kazati neutralnom zemljištu), Talijani neće zaboraviti da Slovjeni imaju etnografijskih prava i čvrstu nepovriedljivost države; a s druge strane će Niemci i Slovjeni pripoznati da geografija tvori države, po primjeru istoga Varnefreda, koji, rodjen Longobard, na latinskom zemljištu naxva sebe Pavlom Djakonom, i pisa djela svoja latinski.

I svi će se sporazumiti kao ljudi, koji, dok se ne poznaju, krivo se gledaju, i nastoje jedan drugoga nadvladati, ali netom se približe i izmjene misli, postanu dobri prijatelji.

A Italija, koja se je sada sjedinila, na sjeveru sa Njemačkom, na jugu s Afrikom, će možda u svom umjerenom podneblju, zagrliti jednom rukom, na zapadu, latinsku sestru, a s drugom na istoku, slavjansku, nasljednicu u mnogočem grčkoj. Bit će snovi — ali do 1899 još je devet godina.

Religijozna Francaska već se spravlja za proslavu XIV. stogodišnjice krštenja Klodvikova, koja pada god. 1896. A za našu stoljetnicu, koja bi imala bit međunarodna, a ne samo narodna, četiri godine više, zar bi bilo prevće?

Njeki talijanski povjestničar, slikajuć mi, ne baš najljepše napredovanje longobardskih nauka u Italiji, svršuje:

„Svratiti pažnju inteligencije na zemlju i stanovnike, nerazbistriv jim vriednost uzporednimi radjami, čini mi se koracati u susret diseluzijama, kao kad bi se pozvala ta gospoda na gostbu, a nebi se pripremio ni zalogaj kruha. . . Ni povjest Varnefredova, ni druga njegova djela, kao ni Kratka Povjest Rimljana ni crkveni slavospjevi, ne mogu bit častjeni pustimi frazami, ni maglenimi divagacijami. Prama nam stoji mnoštvo učenih, s njimi moramo se uzporediti".

* * *

Dakle pripravljajmo. I u razdiobi rada, koji bi se imao povjeriti učenim Talijanom, bila bi od najveće važnosti Povjest Longobarda u Italiji; jer oni bijahu samo u Italiji narodnost, i jer k Italiji, kao središnji, primiču se ostali puci u pripovjedanju njegovom.

Što se tiče mjesta proslave mnogo neka upliva sledeća točka II knjige XIV poglavlja: „K Mletcima se pridružuje Istra, i obe se dvije smatraju istom pokrajinom". Pak sledeća koja toli uzvisuje. Čedad: „Rečenih Mletaka glava bijaše Akvileja, a danas mjesto ove Forumjulium".

Novim budućim istraživanjim mogla bi koristiti ova priča, koja živi predajom u mojoj zemlji:

Tradicija dakle hoće da je čedadska Banka sudila sa Djakonovoj povjesti pred očima, koja je s toga postala predmetom takovoga štovanja, da kad je bila Banka ukinuta, puk je tu povjest procesijom prenio u Dominikansku crkvu. Nisu mi pako poznata nego dva mjesta koja o zakonih govore. Jedno koje se odnosi na zakonik Justiniana, a drugo na zakone Rotarija, sadržane u knjizi I i IV pogl. XXV i XLIV. Koristno bi bilo ustanoviti koji dio rečene povjesti mogaše služiti gradskim zakonikom.

* * *

Ideja ove stogodišnjice, već dosta jaka, vriedi da se razprostrani medju učeće. Njihova je stvar dostojno joj se pripraviti. (Tako piše g. dr. Podreca, a mi pročitamo u prevodu za sada bez ikakve opazke).

Lutrijski brojevi

Dne 8. novembra.

Beč	56	86	32	23	36
Grac	31	30	71	88	84
Temešvar	39	55	66	42	60

Dne 12. novembra.

Brno	84	64	25	10	87

Zahvala.

Duboko ganutim srdcem izjavljujemo najtopliju zahvalu svoj rodbini, prijateljem i znancem, koji nastojaše ma na koji mu dragi način da nas utješe u ljutoj boli, što nam ju zada nesmiljena smrt nezaboravne nam sestre odnosno supruge

KAROLINE

te koji ju njezinom pogrebu do hladnog groba sprovedoše.

Osobitu hvalnost očitujemo pak veleč. gg. svećenikom, napose župniku-dekanu Keršanskomu, župnikom Beramskomu, Novačkomu i Lindarskomu, te kapelanu Pičanskomu, koji opjelo obaviše i milu našu pokojnicu do vječnog počinka odpratiše.

Dobri Bog platio svima!

U Gračišću, 31. oktobra 1890.

Pop **Ivan Gabrielić**, brat. **Anton Vojsković**, suprug.

Živic i drug. u Trstu

madu u svojem skladištu, ulica Zonta br. 5., svakovrstnih strojeva za gospodarstvo te za svaku drugu porabu, kano i sve ostalo što spada na strojeve. Osobito preporučaju se njihove **sisaljke (pumpe)** za vadjenje vode, pretakanje vina, gašenje vatre, škropljenje trta i bilja; cievi za vodovode te za svaku drugu porabu iz lievanoga i kovanoga željeza, kositra, kaučuka i lana; **mlatilnice i čistilnice žita, trebionice kuruze, slamorezнice, tiskalnice, mastionice grozdja** itd.

Prodavaju samo prokušanu izvrstnu izvanjsku i domaću garantiranu robu uz niske ciene šaljuć ju svuda prostu od carine.

Za sada preporučamo osobito **mlatilnice i čistilnice žita** sa opazkom, da naše strojeve takodjer sami popravljamo.

Strojeve kod nas kupljene popravljamo kad je od potrebe i priskrbljujemo za oštećene dielove, druge dielove.

11 **Schivitz & Comp.i**

50—2

Marijaceljske želudačne KAPLJICE

pripravljene u ljekarni kod anđela čuvara **C. Brady-a** u Kromeriža (Moravska) jest staro, obće poznato sredstvo, koje okrepljujući djeluje kod slabe želudačne probave.

Prave su samo onda, ako su providjene sa polag otisnutom zaštitnom znamkom i podpisom

Ciena male boce 40, velike 70 nvč

Vrst tvorine jest naznačena.

Prodavaju se u svih ljekarnah.

Osobni zajam

od **200—2000 for** pribavlja se — samostojnim, zajmu sposobnim osobam, kao: obrtnikom, trgovcem, činovnikom, zasebnikom. častnikom itd. uz četvrtgodišnji obročni povratak. Pobliže: **G. A. Sterner** Budapešta, Calvinplatz 4. 2—5

pripravljena od lekarja g. **PICCOLI-ja** v Ljubljani, je uplivno zdravilo, ki krepča želodec, mehča. čisti, odpravlja zlato žilo in odganja gliste.

Sestavljena je iz zdravilnih, v rastlinstvo spadajočih snovij ter bi nikako drastično učinkujoče, marveč lahko, delovanje organov urejajoče zdravilo, katero organizmu kar nič ne škoduje, če se prav delj časa rabi. 8—15

Esenca za želodec pošilja izdelovatelj proti poštnemu povzetju v škatljah po 12 steklenčič za gld 1.36; po 24 za gld. 2.60 po 36 za gl. 3.84; po 44 za gl. 4.25; po 55 za gl. 5.26; po 110 za gld. 10·30; po 550 za 50 kr. — V steklenicah po 15 kr. prodaja se skoro v vseh tù- in inozemskih lekarnah.

Grlena bol kašalj, hreputavica, promuklost, nazeb, zadavica, rera. zapala ustijeh itd.

mogu se u kratko vriome izliečiti rabljenjem

NADARENIH 2—30

Prendinijevih sladkišah

(PASTIGLIE PRENDINI)

što jih gotovi Prendini. lučbar i ljekarnar u Trstu

Veoma pomažu učiteljem, propovjednikom itd Prebdjenih kašljuć noćih, navadne jutranje hreputavice i grlenih zapalah nestaje kao za čudo nzimanjem ovih sladkišah.

Opazka. Vulja se pazliti od varalicah, koji je ponačinjaju. Zato treba uvjek zahtjevati Prendinijeve sladkiše (Pastiglie Prendini) te gledati, da bude na omotu kutijice (škatule) moj podpis. Svaki komad tih sladkišah ima otisnuto na jednoj Strani „Pastiglie", na drugoj „Prendini".

Ciena 30 nč. kutijici zajedno sa naputkom.

Prodaju se u **Prendinijevoj ljekarni u Trstu** (Farmarcia Prendini in Trieste) i u glavnijih ljekarnah svieta. 36—43

10—10

Najbolja i najmodernija

BRNSKA SUKNA ZA ODJELA

u odresnih od 3 to metra za podpuno odielo po for. 6.—, 8.—, 10.—, 12.—, 14.—, 16.—, 18.—, 20.—, 24.— i više.

u odresnih od 2 to metra za cielo zimski ili prolietni kaput po for. 6.—, 8.—, 10.—, 12.—, 14.—, 16.—, 18.—, 20.— i više.

Sukna za zimske i prolietne kapute

Sukna za podestava

Štajerski lodn za **lovačke kapute** od prve brnske tvornice s odrezki, prolietnih i zimskih kaputa i mantel 10 lovačke kapute s kapuco od for. 6.— naprie. Nadalje sukna za hlače, **Kamgarn** za **kostime**, **Cheviot** za **kostime**, **Flanel** za **spodnje hlače** i **srajce**, **Barchent** za **spodnje hlače** i **srajce**, **Kanafas** za **srajce**, **Oxford** za **srajce**, **Cefir** za **srajce**, **Piki** za **srajce**, **Flanel** za **srajce**, **Barchent** za

Broj 47. U Trstu 20. novembra 1890. Godina XXI.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja ex pogodbe sa upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“. Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se i netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½, i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nala x se u Via Carintia br. 25

„Slogom raste malo stvari, a nesloga sve pokvari“. Nar. Pos.

Istarski sabor god. 1890.

VII. sjednica dne 8. novembra 1890.

Prisutni: Predsjednik vit. Campitelli, vladin povjerenik vit. Eluschegg. 25 zastupnika; galerija dobro posjećena. Zapisnik prošle sjednice se pročita i uz neznatku izpravak vladinoga povjerenika ovjerovljuje. Pošto je predsjednik priobćio neke molbe i pročitao u talijanskom prevodu predlog dra. Laginje za gradnju ceste od Karnice do Altare, prelazi se na dnevni red.

Dr. Buba izvieščuje o prošnji družtva za zaštitu vinogradarstva austrijskoga, te ustvrdivši, da je to družtvo korisno imenito obzirom na filokseru, koja i u Istri hara, predlaže, da se ovlasti zemaljski odbor nek dade tomu družtvu za pet godina po 50 for. Predlog se prima. Isti izviestitelj poslije kratkoga razloženja predlaže: „Prelazi se na dnevni red preko prošnje municipija u Puli, iduće za tim da zadobijo iz zemaljske zaklade godišnji prinos k troškovom potrebitim za radnje uredjenja zdravstvenosti u gradu, predložene po tamošnjem zdravstvenom odboru; svraćajuć isti municipij, da obnovi molbu, kad bude zastupstvo bolje naznačilo, koje od mnogih navedenih radnja kani izvršiti i ustanovilo vrieme i trošak potrebit za izvršenje svake pojedine radnje“.

Zastupnik Wassermann veli, da se slaže sa predlogom, prem je Puljac i prem mu leži na srcu probitak rodjenoga mu grada. Kao takov pako preporuča već sada saboru, da u svoje vrieme, kad bude naime imao potanji izvještaj, uzme molbu u obzir. Predlog se prima.

Isti izviestitelj predlaže, a sabor prima bez razprave: „Molba občine Kastav za promjenu obstojećega zakonodavstva o providjenju siromaha ustupa se zemaljskomu odboru, da ju pouči i da izvjesti u budućem zasjedanju“. Isti predlaže: „Nalaži se zemaljskomu odboru, da obustavi svaku svoju odluku glede povratka ni dielomičnoga dvijuh predujmova od ukupno 4000 for. učinjenih občini Klana u svrhu, da se započme gradnja ceste Klana-Paka, nalažuć mu istodobno, da se dade u dogovor sa središnjimi upravami dobara kneza Turn-Taxis i baštinika pl. Ghyczy-a i pozove obie, da se izjave, da li i pod kojimi uvjeti su sklone izplatiti iznose odnosne obećane za gradnju iste ceste; priobćiv zatim uspjeh tih dogovora občini Kastav, da učini što njoj se shodno svidi“. I taj predlog bio je primljen bez razprave, pošto je izvjestitelj u svojem obrazloženju ustvrdio, da občina Klana nenosi nikakva tereta radi onih 4000 for., pošto neplaća kamata na nje, pače da bi njoj jih zemlja i odpustiti mogla i još možda koju podporu dati, al jedva onda kad čuje rečene upravе. I konačno isti izvjestitelj dr. Bubba predlaže: „Ovlašćuje se zemaljski odbor, da daje iz zemaljske zaklade po 200 for. za pet godina, počev od 1. jenara 1891., kao prinos k plaći naperstvljenoga šumskoga činovnika za mjestno občinu Kastav, pod uvjetom, da toliko doprinese i država“. U obrazloženju veli, da se je ministarstvo poljodjelstva izjavilo već prije pripravnim doprinašati 200 for., pod uvjet, da bude dotični činovnik odvizan od ces. kr. kot. glavarstva na Voloskom i ako zemaljski odbor bar toliko dade. Pošto zemaljski odbor nije bio ovlašten što doprinieti i pošto je občinu uputio na sabor i ona je molbu na sabor učinila, predlaže kako rečeno.

Zastupnik dr. Laginja reče na to: Visoki sabore! Zahvalan sam odboru financijalnomu, da je prihvatio molbu občine Kastavske; zahvaljujem u ime občine visokomu saboru i na tih 200 for. godišnjih. stalan, da će predlog biti prihvaćen. Ali, gospodo, tim nebi bilo svemu zlu pomoženo. Radi se o tom, da pokrajina većim prinosom dodje u pomoć občini u tako znamenitoj stvari kako je ova. Zato postavljam predlog, koj se samo u svoti razlikuje; potreban je naime prinos barem od 400 for. godišnjih. Evo u kratko razloge: Državna vlada trudi se već nekoliko godina, da se uredi nadzor nad šumami občinskimi i zadružnimi. Vlada nam je u prijašnjih zasjedanjih predlcžila i osnovu zakona o tom, ali ju mi nismo mogli prihvatiti, jer je po našem nazoru onaj zakon občinam nalagao neograničene dužnosti, a uzimao pravo razpolaganja, te su sve občine protest uložile, čim su saznale, kakov se zakon snuje.

Kad je podnašala onaj zakonski predlog, državna vlada priznala je pohvalno, da od svih občina u Istri jedina občina Kastavska ima uredjenu lugarsku i šumarsku službu načinom koj zadovoljava. Da, gospodo i mora zadovoljavati, jer ona občina već od mnogo godina dosta troši u tu svrhu.

Jedno je bilo pomanjkanje u cielој stvari; nije se moglo doći do konačnoga mira, jer državni činovnik, pazeć na občenite interese, nije se uvjek u jednakoj mjeri obazirao na potrebe občinske, a i nije dostatan jedan čovjek za tehničku upravu šumsku cielega kotara. Občina je, želeć konačno mir i dobar sporazumak odlučila konačno odstupiti nešto autonomije u šumskih poslovih državnim vlastim i zemaljskom odboru, ali pod uvjet, da i država i pokrajina pomaže plaćati usposobljenoga šumara, koj bi upravljao samostalno svimi šumami mjestne občine Kastavske, u kojoj su 32 porezne občine, sa skoro 2 četvorne milje šumskoga prostora. Takova službenika imenovala bi dogovorno vlast občinska, državna i pokrajinska, te bi tako valjda prestalo ono vječno trvenje izmedju občine i šumskoga referenta kotarske vlasti, koj nemože ujedno biti činovnik občine.

Visoko ministarstvo poljodjelstva izjavilo se je pripravnim davati prinos od 200 forinti godišnjih; občina bi žrtvovala od prilike što i dosad t. j. 600 forintih godišnjih, a pokrajina evo imala bi dati 400 forintih prinosa, jer za samo 1000 forintih težko je dobiti za samostalnu šumsku upravu izpitanoga šumara, dočim za 1200 forintih već bi nekako išlo. Meni je žao, da se o povišenju prinosa državnoga nemože ovdje govoriti; ja ga želim pozivajuć se na gore spomenuto priznanje i tu želju barem neka prime veleštovani gosp. zastupnik državne vlasti na ovom saboru. A što se tiče prinosa pokrajine, prihvaćajuć predlog odbora želio bih samo, da predloženi prinos bude veći, zato postavljam ovaj predlog.

(Predlog jest isti kano i izviestitelja samo mjesto for. 200 predlaže for. 400 i što traži, da cesarska vlada doprinosi bar 200 for.)

Predsjednik daje na glasovanje izpravak Laginjev: Glasuje za nj samo manjina. Zatim daje na glasovanje predlog odbora većine, naime za prinos od samih 200 for. godišnjih — i taj predlog propade, jer osim referenta, nitko od većine neglasuje za nj, niti isti članovi odbora. Opažamo, da je predlog Laginjev bio napisan takodjer talijanski i sasvim tim propao. Je li i to politika?!

Dr. Costantini izvieščuje o svojem predlogu koji glasi: Nalaže se zemaljskomu odboru, neka podnese ces. kr. ministarstvu za pravosudje molbu, da se odnosno na izvršenje zakona od 25. maja 1883. br. 76 D. Z. L. naredbom proglasi kao jezik rabljeni u pokrajini, kojim se imade u svojih spisih služiti stranke i njihovi zagovornici u smislu §. 15. sudbenoga pravilnika, za sada samo talijanski jezik.

U obrazloženju predloga veli, da se neima obazirati niti na narodnost niti na politiku već samo na praktični život. Ima nas voditi načelo: pravica razložna i pravedna. Ima se gledati na dosadašnji običaj. Oni, koji bi htjeli dosizati svoje svrhe u školah, pučkih i gimnazijah, hoće to i u sudovih, čim su prouzrokovali kod njih cieli prevrat. U sudovih bio je uviek u porabi talijanski jezik i nijedan drugi se nerazumije nego li talijanski. Slaveni imadu pravo na temelju državnih temeljnih zakona, ali u sudove moći će se njihov jezik uvesti jedva onda, kad ga se pomoćju škola nauče. U Istriji ima 95% Slava, koji neznadu čitati ni pisati, (Zastupnik Mandić: To je Vaša krivnja), a lakše nadju čovjeka, koji njim znade protumačiti talijanske spise nego li hrvatske. Slavski jezik kod sudova, da je neposnat. (Zastupnik Mandić: bit će već poznat!) Pripoznaje: ima i slavskih odvjetnika, al mora se reći, da su pošeli tamo, gdje bi se bilo imalo svršiti. Jedva kad bi puk i činovnici znali hrvatski, mogli bi odvjetnici hrvatski pisati. Ovako se dogadja, da nezna jezika nit stranka, nit sudac, nit itko nego odvjetnik, koji je pisao. Pravda nemože ić napried: sudac je u neprilici, stranka mora tražiti prevodioca, koga ili težko nadje, ili ako ga nadje, zlo prevadja, svakako pak mora ga platiti te ima jedan trošak više. Da, reći će se, da sudci moraju znati hrvatski. Liepo je to reći, al nije lahko u život uvesti od danas do sutra. Oblasti šalju k pojedinim sudovom po jednoga sudbenoga činovnika, tomu mora sudac davati referat u svem što je hrvatski pisano, ako i nije za sve sposoban, nit ga može nadzirati. Čuje se k tomu od ljudi, da takov činovnik, koj samo hrvatski pisane stvari riešava, nemože biti nepristran. Nastaje velika smjesa, ako je u jednoj stvari spisa u raznih jezicih; to da je proti ugledu suda, to da se nedogadja u nijednoj državi. Državni zakon 1883. kaže, da se ima kod sudova rabiti jedan od jezika rabljenih u pokrajini. Taj zakon se je izdao na predlog dra. Bulata za Dalmaciju i na predlog dra. Vitezića za Istru. Da se je za Dalmaciju izdao, pravo je, jer tamo obstoje dva pisana jezika; za Istru nevalja, jer u njoj neima nego jedan, talijanski pismeni jezik. Zakonodavstvo, kad se je izreklo za jezike rabljene u pokrajini, stalno je mislilo samo pisane jezike, a ne svakojake dialekte. I zdrav razum mora tako suditi o tom zakonu. I ministar je rekao, da ima vlada ustanoviti, koj jezik se ima smatrati običnim u pokrajini; dakle ne svaki jezik, svaki dialekt, nego onaj, koj takovim vlada ustanovi, a vlada nemože pripoznati slavski jezik u Istri kao u pismu rabljeni. Na svrsi veli izvjestitelj, da se predlog primi, da se za sad talijanski proglasi kao jedini običajni kod sudova; kasnije kad se slaveni puk nauči svoj jezik, moć će se uvesti i njegov jezik. (Manjina bijaše prisiljena za čitanja toga izvještaja često uzklicavati ironički, niekati tvrdnje u njem sadržane, čuditi se drzovitosti izvještaja i izražavati svoje negodovanje).

Iza izviestitelja progovori prvi dr. Dukić sliedeće:

Visoki sabore! U sjednici prošloga četvrtka tužio se je g. izviestitelj školskoga odbora, da visoko c. kr. ministarstvo nauke ironički i sarkastički odgovara na resolucije prihvaćene prošle godine po većini ovoga sabora u pogledu škola.

Uvjeren sam, da bi se isti g. izviestitelj još jače tužio, kad bi ministarstvo pravosudja na predležeću resoluciju dalo kakav odgovor; nu na ovakve se zaključke ne odgovara, jer se protive zdravomu razumu. Želite li gospodo, da budu vaši predlozi i resolucije uslišani od ces. kr. vlade, tada nebi ti predlozi smjeli poticati iz puke stranačke strasti, nego bi se morali temeljiti na potrebah naroda, koji živu u ovoj zemlji.

Ovakvimi predlozi, kao što je predležeći, ne samo da nećete ništa postići, nego nepouzdanje prama vama sve će više rasti, nemože se bo uzeti o:biljnim onaj sabor, koji prihvaća ovakve predloge. Uviek vam je na ustima, da ste blagi janjci, koji ste pripravni pružiti nam pomirnu ruku, al čini vas vaši odsudjuju. Nemogoste počiniti veće uvrede hrvatskomu i slovenačkomu narodu u Istri do one, koju ste počinili podnesav na razpravu ovaj predlog i koju ćete počiniti, kad ga prihvatite. Znadem, da nećete vašim zaključkom ništa postići, dapače ja se nadam, da će nam koristiti, jer ćemo biti odsada mnogo budniji tražeć, da se vrše uzakonjena nam prava. Sama vaša pomisao i predlog, da se talijanski priznade jedinim jezikom kod suda, vredja nas i naš narod.

Nemojte, gospodo od većine, misliti, da možete sve činiti, što vas volja. Morali bi i vi imati njeku etičku granicu, koju nebiste smjeli prekoračiti, jer bezobzirnost na vašoj strani radja bezobzirnost na našoj strani, a tko će pri tom štetovati, to za gotovo mi nismo.

Žalim, što nam nije izviešće političke-ekonomičkoga odbora prije priobćeno, da ga možemo proučiti. Ovako moramo se ograničiti na njekoje prigovore podignute proti našemu jeziku.

Odborovo izviešće kaže, da poraba više jezika kod sudova u Istri djeluje nepovoljno na pravosudje. Ja toga nikako nemogu pojmiti, jer sam osviedočen, da se pravica nemože dobro dieliti, ako sudac nerazumije jezika onoga, komu ima suditi. oto se izviešće pozivlje na sekularnu porabu talijanskoga jezika kod suda, to za mene nevriedi baš ništa, jer ako se je našemu narodu kroz stoljeća činila nepravda, to ona mora jednom prestati. Upravo s toga dužnost je nas mladjih, da svimi silami uznastojimo odstraniti dugotrajne nepravde, koje su tištile naš narod i naš jezik.

Odborovo izviešće ide dapače tako daleko, te poriče skoro, da se u Istri govori hrvatski odnosno slovenski tvrdeć naproti, da se govore razna narečja. U ovom pitanju nemogu se prepirati sa gospodom od većine, jer oni dosljedno tvrde, da nerazumiju našega jezika. Pošto indi nepoznavaju našega jezika, to bi morali biti tako čedni, da nerazpravljaju o predmetih, kojih nerazumiju. Ovdje mi budi slobodno opaziti, da se kao odvjetnik nalazim s g. izviestiteljem kod istoga suda, te da on govori onako hrvatski sa našim pukom kao i ja. Da velik dio našega naroda nezna čitati ni pisati, to su najviše tomu krivi naši protivnici, koji su kroz stoljeća hotimice ostavili u tmici neznanstva naš narod. Izviešće nadalje kaže, da je našemu seljaku svejedno, dali dobije sudbenu odluku u ovom ili onom jeziku. Poričem i ovu činjenicu kao neistinitu, nu da je i istinita, to imam primjetiti, da nije pako nam, zastupnikom našega naroda, svejedno, dali dobiva naš narod sudbene odluke pisane talijanski ili hrvatski.

Haran sam g. izvjestitelju, što je napokon pripoznao, da imade u Istri odvjetnika, koji poznavaju hrvatski jezik u govoru i pismu i koji da su došli u ovu zemlju upravo radi toga, da uredu kod c. kr. sudova taj novi jezik. Na ovo imam opaziti, da nismo mi došli u ovu zemlju radi ove ili one svrhe, jer smo sinovi ove zemlje, kojim nam je sveta dužnost podignuti u svakom pogledu naš dosada zanemareni narod i jezik.

Gosp. izviestitelj većine tužeć se, što spisi i parnice postavljeni u našem jeziku moraju dolaziti u ruke takvih sudaca, koji većma dolaze izvan pokrajine i poznavaju naš jezik, na zastrti način kaže, da ovi sudci uz najbolju volju nemogu zatajiti svoje narodno porietlo, pa da time nemogu biti sasma nepristrani. Ja ovu osvadu do sudaca, koji rešavaju parnice našim jezikom pisane, najsvečanije odbijam, jer nisu ove osvade ničim opravdane. Ako se sbije kakav čin, to imamo dosta viših oblasti za pritužiti se i najbolje bi bilo kaniti se ovakvih neosnovanih osvada. Izviešće predbacuje nam nadalje, da uvadjamo naš jezik kod suda iz političkih razloga. Mi smo većina ove zemlje, te nam netreba nikakvih razloga za uvadjanje našega jezika kod sudova, jer to nam nalaže prirodjena nam patriotička dužnost.

Iz pročitanog nam izviešća sliedilo bi konačno, da je zastupnik dr. Vitezić g. 1883. zavео u bludnju carevinsko vieće, kad se je pripravljao zakon 25. maja 1883. br. 76. D. Z., kojim je ustanovljeno, da se u Istri

može rabiti kod suda jedan od jezika, što se govore u zemlji.

Na ovakvu neistinitu tvrdnju težko bi što pametna odvratiti, jer bi ludo bilo i pomisliti, da se onakvo tielo, kakvo je carevinsko vieće u Beču, može u obće zavesti u bludnju od pojedinega zastupnika. Ovaj zakon, koji je u prvoj liniji bio namienjen kraljevini Dalmaciji, protegnut je i na Istru, jer su ovdje vladali isti odnošaji, koji i u Dalmaciji. Hvalevredno je, da se je zastupnik dr. Vitezić zauzeo, da se § 14 gradjanskoga postupnika promjeni na način, da nebude više nikakva sumnja o porabi našega jezika, te se nemože pomisliti c. kr. oblasti, koja bi ni u snu mogla izjaviti, da se u Istri običajnim jezikom ima smatrati jedino talijanski jezik. Bilo pravo našim suzemljakom ili ne, naša je dužnost, da uvedemo naš jezik u sve struke javnoga života.

Jasno je indi, da se odlučno protivim predloženoj resoluciji.

Zatim dobiv rieč dr. Laginja reče sliedeće:

Ja bih, visoki sabore, i ovoga puta mukom mučao na vaše razprave, odkada sam se osvjedočio, da vam je za ludo govoriti i prištedio bih vam prigovor, da one od vas, koji neznaju dobro hrvatski, dražimo tako govoreći svi redom, a već znate zašto nećemo da govorimo drugačije. Nego i moja strpljivost ima medje, te se neda suzdržati, kada mi tko dirne tankoćudne žice osvjedočenja narodnosti i sladkoga materinjega jezika hrvatskoga.

Žalim u istinu, gospodo, da nam u ime političke-ekonomnog odbora podnaša ovaj predlog zreli starac, veleštovani dr. Costantini, pa još advokat. Žalim a toga, jer danas već nemogu šteditи ni njega, u kojega štujem duboko njegovo političnо osvjedočenje, osobu neprikornu u svakom pogledu, čestitoga otca obitelji. Ali ovdje već negovori Laginja Costantinu, ovdje govori Hrvat Talijanu.

Gospodo, uvreda je našoj narodnosti i našemu jeziku, a pogrda zdravomu razumu predlagati ono što predlažete vi, da kod sudova u Istri bude rabljen samo talijanski jezik. A taman smješni su razlozi, koje za to navadjate, naročito onaj, da mi neimamo književnoga jezika, da ga narod nepozna, da mi nismo nego neka plemena bez veza narodnoga jezika, govoreća samo neke dialekte. Jur smo vam druge pute rekli, a vi sami znate, ako vam je do istine, da je hrvatski jezik u Istri stariji od talijanskoga, da je mnogo viekova jezik sudbeni, pače diplomatički, a to što nam pisma potvrdjuju, bar od konca 13. vieka ovamo.

Zna se, da je ono u drugoj polovici XIII. vieka pisan razvod istrijanski, gdje su na tanko razvedene medje skoro svake občine ovdje u nutrnjoj Istri; pak se zna i to, da je to veliko pismo pisano za narod jezikom hrvatskim, a to pod autoritetom tadanjih zemlje gospodara: patrijarke Oglejskoga, kneza Goričkoga i dužde Mljetačkoga.

Zna se dobro, da ima po Istri sila spisa, koje su hrvatskim jezikom i tim pismom pisali javni bilježnici pod vlastju Mljetačkom.

Zna se, da su za naš narod bile štampane knjige hrvatske u Mljetcih. Vidmu i Cervinjanu, da rečem u Cividalu, a to sve pod vlastju Mljetačkom, jer su Mljetci znali i poštivali narodnost ove zemlje, jer su znali, da samo narod, koj narodom ostaje, znade u potrebi braniti gospodare. Tako je gospodo činila Venecija, tako je bilo dok nije ovamo utvrdjena i na našu štetu i sramotu došla ta vaša narodnost talijanska, koju je od nekih ljudi stvorila Austrija!

Mi dakle imamo svoj govor i svoj jezik pismeni, a jezik pismenom treba da se svaki narod služi za to, da na pismu bude njegov govor svuda jednak. Pa kad i vi sami znate, da većina puka u Istri govori jezikom hrvatskim, onda je smješno kratiti, da se tomu puku i nepiše u istom jeziku!

Toliko gospodinu izvjestitelju kao Talijanu. A sada nešto njemu kao advokatu.

Veleštovani dr. Costantini kao pravnik i odvjetnik mora znati, da je vrhovno načelo sada, da se sudbenost obavlja ustmeno i neposredno. Po tom načelu osnovan imamo do sada kazneni i bagatelni postupak; dalje će malo po malo sve biti tako sudjeno. Iz toga sliedi, da sudac i drugi javni službenik, a i sam odvjetnik, mora dobro razumjevati stranku, koja izkanje svoje pravo, ili razlaže protivničku krivdu. Prema tomu pitao bih vas, gospodo, gdje je danas u Istri onaj sudac, koj može suditi u bagatelnih poslovih, a da nepozna hrvatskoga jezika? Neima ga!

Pak ako dobra sudbenost zahtjeva bezuvjetno, da sudac pozna govor stranke, zašto da se istomu sudcu dozvoli bilježiti talijanski, ono što je stranka rekla hrvatski? Zašto da Slovinski puk Istre neima pravo služiti se svojim jezikom u pismu, kada ima nepreporno pravo služiti se svojim jezikom u ustmenom govoru? Posve male neprilike, koje vi spominjete, da dolaze od porabe više jezika, nisu ni iz daleka onoliko štetne, koliko su neželetne okolnosti, koje još sada podržujete vi, da imamo gdje i gdje činovnika sudbenih, koji nerazumiju puka. Eto, gospodo u Rovinju možda još sada na tribunalu od tri sudca dvojica neznaju hrvatski, pak čovjeku toga jezika sude o životu i o smrti!

Pak vi hoćete još, da se uzakoni takovo stanje! To bi bila šteta i gubitak za pravu sudbenost, to je nespodoba, a ne ono što vi navadjate na obranu vašega predloga!

Nego ja hoću da vas izpričam. Ja držim, da je poštovani Costantini osvjedočen bar koliko ja, da njegov predlog nije više za našu dobu, te ćemo mi sove strane svim žarom duše proti njemu glasovati. Dr. Costantini budi u sebi samo sladke uspomene mladih dana, ali se nedaju više obnoviti; one jesu samo del passato i sogni ridenti! Živio!)

Dr. Tamaro kaže, da nebi imao sa pravne strane reći ništa, jer je ave rekao izviestitelj, nego to je pitanje takodjer zdravoga razuma. (Mandić: Cicero pro domo, Tamaro: non è vero). Mnogimi jezici stvara se babilonski toranj. Uvedenjem hrvatskoga jezika u sudove znači za Hrvate: „summum jus — summa injuria". Pitat će se: zašto samo talijanski jezik, al tako se može takodjer pitati: zašto francezki jezik i kod Niemaca diplomatički? Talijanski jezik sudbeni udomaćen je i kod naših Slava. Učenjaci su stvorili ne samo pravnu znanost nego i pravnu terminologiju, a jedno i drugo stvorili su Talijani i poznato je takodjer našim Slavom. Slaveni neimaju svoje terminologije koliko je meni poznato. (Dr. Laginja: Tako da, koliko je vam poznato). Samim odvjetnikom slavenskim je težka ta terminologija. (Dr. Laginja: Keine Spur! Tamaro: è vero!) U Piranu n. pr. neima nijednoga čovjeka, koji bi znao hrvatski, šta će se tu sa hrvatskimi spisi? Hoće li se ići k doktoru Fragiacomo? Svi narodi imadu — i Slaveni imadu svoja prava i nek ih imaju — makar za „Veliku Hrvatsku" ali u ovoj malenoj pokrajini je nemoguće uvesti više nego li jedan službeni jezik.

(Za govora vladalo je u saborници i galeriji veselje, a na koncu opomenu predsjednik galeriju, koja se je odveć glasno smijala).

Dr. Gambini tvrdi, da je izviešće dra. Constatina sve razloge tako izcrpilo, da njim se nemože dodati ni rieči. On ipak uzima rieč jer bi se čudno činilo, da osim Tamara od većine nitko o toli znamenitu predlogu neprogovori. On je bio često sa slaverskimi seljaci prije nego li se je medju nje počeo uvadjati pismeni jezik — i razumio se je s njimi. Isto tako i njegov otac — Slavista (Na klupah manjine: o! Gambini: istina je), poznat je možda bolje nego li koji odvjetnik; a sad nerazumijemo jih jedan ni drugi. Ima rodjaka iz Brača u Dalmaciji, koji je bio tri godine u Zagrebu te se nije mogao razumiti s tamošnjimi gradjani. Prelazeć na stvar pripoznaje sva prava Slavenom, (Kako su milostivi! na klupah manjine), ali tvrdi takodjer, da je velika škoda za stranke kad moraju trošiti za prevode. Najveće zlo je pako glede zemljišnih knjiga. Poznato je naime, da se Slaveni utiču svaki čas k Talijanom za pomoć, za posude. Ako se bude pisalo u zemljišne knjige hrvatski, onda Talijani neće htjeti dati posuda. Pravih Hrvata ni Slovenaca, da neima u Istri. Hoće da dokaže, da Hrvati i Slovenci nisu isti narod, a za dokaz čita izvadke iz osnova za pučke škole, najprije slovenski pak hrvatski. (To je tako čitao, da se nije razumjelo ni rieči ni hrvatski ni slovenski, da mu se je sve smijalo i da mu je zastupnik Spinčić dovikuo: non stia bestemiare!) Zaključuje iz toga čitanja, da je izmedju slovenskoga i hrvatskoga jezika tolika razlika, kolika je izmedju talijanskoga i francezkoga, te da su Talijani u većini i nad Hrvati i nad Slovenci posebice uzeti. Konačno spominje, da je branio njeku stranku iz Voloskoga, da mu je u toj parnici dr. Laginja, bivši tada tamo, pisao talijanski i kad su se sastali i kad mu je zahvalio, da je talijanski pisao, rekao mu, da se nemože sve na jednom promjeniti, već da treba polagano napried.

Dr. Laginja odgovara Gambinu: Ja sam već potvrdio, da sam pisao onaj odgovor, što ga je spomenuo poštovani predgovornik. Nespominjem se pravo, da li sam mu kasnije i rekao ono: da se nemože u jedan dan sve preobratiti. Ali ja mu vjerujem, pak uzimam pod istinu što on govori. Nego, visoki sabore, to je bilo onda, kad nam je g. Gambini bio svečano izjavio, da traži hrvatsku gramatiku i da je oxbiljno pripravan učiti se taj jezik. Ja sam ga dakle trpio i pisao sam mu talijanski dokle se on nauči hrvatski ustmeno i pismeno (ove rieči izgovara kao Gambini; smjeh u saboru i na galeriji). Mjesto toga odgovorio nam je g. Gambini u predzadnjoj sjednici u ime zemaljskoga odbora, da na hrvatski pisane interpelacije zemaljski odbor neće odgovarati. Vidim dakle, da su prestale njegove simpatije i želja, da nauči hrvatski, pak je zato i meni prošla volja govoriti talijanski. Nego stvar je preveć ozbiljna, pak šalu prepuštam njemu.

Ja ću samo to spomenuti, da se mi za naše knete nebojimo. Ako jim neće Talijani dati novca na hrvatski pisane izvadke gruntovničke, toliko bolje, biti će jim manje dužni, a naši ljudi i onako imaju dosta zemlje i hvala Bogu zdrave ruke, dobru krv, pak će se prehraniti i bez talijanskih novaca.

Nego Talijanom je dogorilo, jer se sada po sudovih može i hrvatski govoriti i pisati, pak bi rado da to odstrane. Ali to se neda. Mjesto toga mogli ste odrediti, da se na vaših gimnazijah u Kopru, Trstu i drugdje, uči hrvatski, kako se na hrvatskih uči talijanski, pak bi se mi danas mogli liepo razumjeti. Ali ako niste toga učinili, mi vam nismo krivi, da ste zakasnili.

Dr. Costantini zahvaljuje se drugovom, koji su ga podupri i žao mu je što nije razumio gospodina zastupnika manjine. Stalno je, da kod sudova vlada od nekoliko doba konfuzija i kad bi ministar poznao pravo stanje stvari, izdao bi naredbu, da se rabi samo talijanski jezik. Moli zato zemaljski odbor, da predlog preporukom na ministarstvo poprati i predloži neka isto — ako nevjeruje navodom izviešća — pošalje u pokrajinu komisiju, da se o tom osvjedoči.

Većina dakako prima predlog dra. Costantini-a.

Isti Costantini izviešćuje o predlozih dra. Dukića, koje je pročitao i koji su tiskani u izvještaju IV. sjednice. Pročitav predloge reče, da njim je nešto predpostavljeno u slavskom jeziku, al da političko-ekonomički odbor nije mogao toga u razpravu uzeti, pošto je pisano u slavskom jeziku. Predlozi da su nepravedni i nezakoniti, te da se nemože od nikoga želiti, da se poprimu, pošto bi u tom slučaju došla vojska tudjinaca u Istru s uzroka, što domaći sinovi neposnaju slavskoga jezika. Ističe nadalje, da predlog o ustrojenju talijanskoga senata u Ljubljani — slovenskom gradu, nemože biti ozbiljan i da naš sabor nemože odlučivati za druge pokrajine. On je s toga proti predlogom manjine, te predlaže, da se preko njih predje na dnevni red.

Otvoriv predsjednik glavnu razpravu dade rieč dru. Dukiću. (Čim je počeo govoriti, nastao je na galeriji nemir — koju je predsjednik „umolio" neka bude mirna). Dr. Dukić reče:

Visoki sabore! Prošloga mjeseca oktobra izteklo je 30 godina, kad je proglašen tako zvani oktobarski diplom, kojim su zajamčena svim kraljevinam i zemljam naše monarkije njihova historička prava. Odmah zatim učinila je c. k. vlada malen pokus, da se prava pojedinih naroda u život privedu.

Sa protivne strane neprestano čujemo, da preokret u Istri glede porabe hrvatskoga odnosno slovenskoga jezika datira samo od njekoliko godina natrag, odkad se je par mladih odvjetnika nastanilo u zemlji. Slobodan ću biti, da u kratko dokažem, kako ti navodi nisu istiniti. Mi tražimo samo, da se provede ono, što je već pred 30 godina naredjeno i kasnije više puta uzakonjeno.

Naredbom c. k. ministarstva pravosudja 15. marča 1862. br. 865 pres., koja je svim c. kr. sudom u Primorju priobćena ukrižnicom c. kr. prizivnoga suda u Trstu 16. marča 1862. br. 244 pres. naredjeno je:

1. da c. kr. sudovi saslušaju okrivljenike i svjedoke, koji govore samo slavenski jezik, po mogućnosti u istom jeziku i da barem odlučne momente izkaza okrivljenika i svjedoka unesu u ovom jeziku u zapisnik;

2. da zapisnici o položenju prisega od slavenskih stranaka po mogućnosti budu uvjek sastavljeni u slavenskom jeziku i da se barem formula prisege ima u istom jeziku unesti u zapisnik;

3. da budu kod glavnih kaznenih razprava sa okrivljenici, koji samo slavenski govore, sudjelovali samo takvi sudci, državni odvjetnici i branitelji, koji podpuno poznavaju jezik okrivljenika, da se razprava vodi u istom jeziku, da se osuda i po mogućnosti razlozi izdaju u istom jeziku;

4. da se na sudbene podneske sastavljene u slavenskom jeziku izdaju rešitbe u istom jeziku.

Pošto su njekoji c. kr. sudovi držali, da se ova naredba odnosi samo na kaznene predmete, to je c. kr. ministarstvo pravosudja naredbom 20. oktobra 1866. br. 1861. pres., koja bje svim sudovom Primorja priobćena okružnicom c. kr. prizivnoga suda u Trstu 30. oktobra 1866. br. 4820, oprovrglo krivi nazor, da se ministerijalna naredba 15. marča 1862. proteže samo na kaznenu struku. Ministarstvo nalaže indi svim sudovom, da se imaju u gradjanskih i kaznenih poslovih glede jezika držati navedene naredbe g. 1862.

Svim je nadalje poznato, da su mjeseca decembra god. 1867. izdani državni temeljni zakoni, te da je člankom XIX. državnoga temeljnoga zakona 21. dec. 1866. br. 142 d. z. zajamčeno svim narodom pravo služiti se svojim jezikom u svih granah javnoga života. Ovim zakonom imale su za uvjek prestati prepirke, dali se kod c. kr. sudova mogu rabiti samo njekoji privilegirani jezici.

Godine 1873. izdan je napokon znameniti naš kazneni postupnik (zakon 23. maja 1873. br. 119 d. z.), koji se osniva na načelu ustmenosti i neposrednosti. po kojem dakle mora sudac razumjeti okrivljenika, a ovaj sudca, inače o ustmenosti i neposrednosti nemože biti govora.

Svi ovi zakoni i naredbe nisu mogli sasvime odstraniti starih predsuda u ovoj zemlji. Njekoji sudovi u Istri pozivali su se naime na § 14. gradjanskoga sudbenoga postupnika, koji je prepisavao, da se kod suda može rabiti samo talijanski jezik. Godine 1815. uveden je u Istru i Dalmaciju cesarskim patentom 24. aprila 1815. gradjanski sudbeni postupnik, koji je vriedio u tadanjih pokrajinah Italije, što su spadale pod Austriju. U ovih pokrajinah, gdje živi talijanski narod, sasvim je bilo opravdano, da se nije kod suda mogao rabiti drugi jezik do talijanskoga. Austrija preuzev početkom ovoga stoleća Dalmaciju i dielove Istre, što su pripadali mljetačkoj republici, uvela je u ove zemlje gradjanski postupnik, kakav je bio u krieposti u Italiji, jer se je onda držalo, da imaju ove zemlje talijansko obilježje.

Pošto se je sa više strana opetovano tvrdilo, da nije ustanova § 14. gradjanskoga postupnika dokinuta člankom XIX. spomenutoga državnoga temeljnoga zakona, to je napokon zakonom 25. maja 1883. br. 76 D. Z. učinjen konac svakomu nesporazumljenju. Ovim zakonom promenjen je § 14. navedenoga gradjanskoga postupnika te je ustanovljeno, da se kod suda u Istri i Dalmaciji imaju stranke i njihovi pravni zastupnici u svojih govorih služiti jednim u zemlji običajnim jezikom.

Unatoč svemu tomu dolazilo je opet više pritužba, da se zakonski propisi o porabi našega jezika neobslužuju. Ces. kr. ministarstvo pravosudja svojom naredbom 26. maja 1885. br. 2668 pres., koja bje svim sudovom Primorja priobćena okružnicom prizivnoga suda u Trstu 11. julija 1886. br. 2088 pres., nalaže sudovom, da se imaju strogo obdržavati propisi sadržani u ministarskoj naredbi 15. marča 1862. te zabranjuje, da se sa strankami našega jezika sastavljaju zapisnici u talijanskom ili njemačkom jeziku. Ministarstvo veli u ovoj naredbi, da mogu sudci uz malo dobre volje unesti u zapisnik barem glavne točke saslušaja, kad i onako moraju stranku u tom jeziku saslušati.

Uzljed raznih pritužba c. kr. prizivni sud u Trstu odpisom 23. novembra 1886. br. 4206 upravljenim na predsjedničtvo ces. kr. kolegijalnih sudova u Primorju svraća opet pozornost na propise ministarske naredbe 15. marča 1862. i nalaže sudovom, da nabave hrvatske odnosno slovenske tiskanice za nutarnju porabu suda.

Dalnjom okružnicom c. kr. prizivnoga suda u Trstu 5. julija 1887. br. 10 nalaže se c. kr. sudovom u Primorju, da se uknjižbene molbe sastavljene u hrvatskom odnosno slovenskom jeziku neimaju samo rješavati u istom jeziku, nego da i dotični sudbeni dekreti imaju bit unešeni u istom jeziku u zemljištnu knjigu. Proti ovoj okružnici pritužila se je na c. kr. ministarstvo pravosudja odvjetnička komora u Trstu. Ovu pritužbu odbilo je navedeno ministarstvo odpisom 22. agusta 1887. br. 13849, jer da je jednakopravnost svih jezika zajamčena člankom XIX. državnoga temeljnoga zakona 21. decembra 1867. br. 142 D. Z. u školi, uredih i javnom životu te da ministarstvo mora providiti,

da se ova jednakopravnost provede u cielom pravosudju, ìndi takodjer u zemljištnih knjigah. Ob ovom odgovoru visokoga ces. kr. ministarstva bavio se je ovaj visoki sabor u zasjedanju g. 1887.

Iz svih ovih navedenih zakona i naredaba sliedi, poštovana gospodo, da je ono, što mi danas tražimo, već od 30 godina, uzakonjeno te je sveta naša dužnost zahtjevati, da se jednom vrše zakonski propisi. Mi netražimo, da se prikrati pravica talijanskoga jezika, već zahtjevamo, da se našemu jeziku dade u javnom životu ono mjesto, koje ga po pravu i zakonu ide. Dve su nove stvari, koje danas tražimo. Jedna je, da se ustroji kod kolegijalnoga suda u Trstu ili Rovinju posebni porotni sud za hrvatsko-slovensko pučanstvo Istre. Gosp. izviestitelj prigovara tomu veleć, da se nebi našlo ni dostatno naših porotnika, koji bi tu službu mogli vršiti. Nu taj prigovor nestoji, jer bi se lahko našlo u našoj pokrajini toliko muževa, koji plaćaju stanoviti census i znadu čitati i pisati naš jezik te bi sasvim bili sposobni vršiti službu porotnika. Današnji odnošaji su nesnosni. Najveći čini kaznenoga zakona, gdje se takodjer radi o životu i smrti pojedinca, razpravljaju se pred porotnici, koji nepoznavaju jezika obtuženoga, a ovaj nepoznaje jezika, kojim govore porotnici. Naša je dužnost dakle zahtjevati, da budu obtuženici našega jezika sudjeni od sudaca, koji podpuno poznaju naš jezik, a taj zahtjev — mislim — nesmije biti nikomu zazoran.

Druga nova stvar je, gdje preporučamo visokomu c. kr. ministarstvu pravosudja, da se u Ljubljani ustroji ces. kr. prizivni sud za Primorje, Kranjsku, dolnje Štajersku i dolnju Koruško.

Ovaj naš zahtjev nepotiče — kao što to kaže g. izviestitelj komisije — iz političkih razloga, već jedino iz jezične potrebe. Mi dobivamo od prvoga suda osude i odluke sastavljene u našem jeziku. Na pritužbe i utoke proti osudam i odlukam prvoga suda izdaje c. kr. prizivni sud u Trstu riešitbe sastavljene u talijanskom jeziku. Mi s ovim postupkom nemožemo biti zadovoljni, jer krši naše pravo. Kod prizivnoga suda u Trstu namješteno je 9 viećnika, koji svi nemogu poznavati hrvatskoga odnosno slovenskoga jezika. Tomu bi se pripomoglo, kad bi se djelokrug istoga suda razširio. Ustrojenjem prizivnoga suda u Trstu povećao bi se njegov djelokrug, dobilo bi se novih sila te tako mogla bi se provesti jezična jednakopravnost i u drugoj molbi, a da se tim nebi nikomu štetovalo.

Svi naši predlogi idu dakle na to, da se uzadovolji našemu uzakonjenemu pravu, preporučamo s toga, da se prihvate pridržavajuć si daljnju riječ na koncu razprave. Većina prima predlog izvj. dr. Costantina.

Dr. Lius izviešćuje u ime političko-gospodarskoga odbora o spomenici šumske komisije, iduće za tim, da se ustanovi mjesta šumskih občinskih stražara, koji bi bili podložni c. kr. kotarskim oblastim — a plaćani dobrahno od občina. Veli, da se želji spomenice nemože zadovoljiti, pošto šumske oblasti su već do sada takove, da utiču u prava občinah i da bi njim ta prava još jače ograničena bila kad bi se toj želji zadovoljilo. God. 1887. bijaše jur napravljena zakonska osnova, koje razpravu se je odložilo te izabralo izvidnu komisiju, koja bi bila imala stvar proučiti i saboru izvjestiti. Pošto toga do sada učinila nije, jest i riečenje želje ove spomenice — ako ne drugo — bar prerano. Predlaže stoga, da se predje preko iste na dnevni red. Predlog bijaše prihvaćen bez razprave.

Dr. Fragi[illegible]mo izviešćuje u ime istoga odbora o prošnji i odnosnoj zakonskoj osnovi za proglašenje Malega Lošinja kao lječilište. Tudjinci da zalaze ave to više u Mali Lošinj, da si tuj poprave zdravlje, pošto je podnebje jako blago. Občini je to koristno, a bilo bi još više kad bi se taj grad proglasio lječilištem i kad bi se poprimila zakonska osnova i odnosni pravilnik, kao što je predložen. Osnova je jednaka onoj, koju je sabor poprimio za Opatiju god. 1889. pa s toga smatra, da netreba dalje o njoj govoriti.

Vladin zastupnik reče, da u izvješću nije čuo spomenuti pregovora izmedju namjestničtva, te izmedju zemaljskoga odbora. Nije čuo spomenuti odpisa namjestničtva od 22. oktobra t. g. u kojem se veli, da se § 1. zakonske osnove nemože primiti ako se nepromjene rieči: „di comune accordo“ (namjestničtvo i zemaljski odbor) u rieči: „sentito il parere“ (namjestničtvo zemaljskoga odbora).

Zastupnik Mandić (čim se ustane počme nemir a dr. Laginja moli predsjednika, da dade šteditì zemaljske stolice na galeriji, pošto su i one u inventaru) reče:

Visoki sabore!

Pošto se eto razpravlja o zakonskoj osnovi, koja može biti od životnog interesa za pučanstvo grada Malogsela, žalim da neima ovdje zastupnika za gradove Malo i Veloselo ili Mali i Veli Lošinj, koji bi se bio bez dvojbe toplo zauzeo za probitke svoga rodnoga mjesta, dotično za koriat svojih birača.

No ako je istinit glas, o čemu sam se potanje obaviestio i uvjerio, da je po nagovoru kotarskoga poglavara g. Zuecka g. zastupnik Craglietto došao proti svojoj želji u ovaj visoki sabor, onda pada krivnja što ga danas neima ovdje na osoga gospodina, koji, da zaprieči izbor sposobnijega i protu-talijanskoga kadidata za rečene gradove, lišio je tim iste svoga zastupnika u ovom visokom sabora.

Poznato nam je naime, da je g. kotarski polavar, da omogući izbor talijanskoga kandidata nagovarro g. Craglietta, inače vrlo čestitu i dobro vidjenu osobu, da se prime kandidature za lošinjski gradski izborni kotar.

Gospodin Craglietto je tomu nagovoru popustio jedva tada, kad mu je na njegov izgovor, da je odviše star i tomu poslu nedorasao, spomenuti gospodin izrično rekao, da je dosta, da se pokaže kod prvoga zasjedanja u Poreču, a za svako dalnje, da će dobiti od sabora pod izlikom starosti, dopust.

Tim načinom ostali su Lošinjani u ovom važnom pitanju bez zagovornika krivnjom poznatoga protivnika svakoga napredka u onom kotaru.

Gospodo moja! Pobudom i nastojanjem jednoga profesora mediciuske fakultete bečkoga sveučilišća dolaze u Maloselo već eto treću godinu stranci, da si potraže lieka poremećenu zdravlju ili da proborave koji mjesec u onom liepom i ugodnom kraju. Od tada bijaše u Lošinju i učenih glava, osobito iz medicinske struke, medju kojimi spominjem i jednoga glasovitoga operatera Hrvata (Dr. Fon), koji je, premda ga je tamošnja talijanska klika mrko gledala i proti njemu rovala, u većini pučanstva najbolji glas ostavio. U to doba počeli su mirniji i trezniji gradjani ozbiljnije na tom raditi, da se u Malomselu stvori lječilište, kao što ga imademo u našoj krasnoj Opatiji. Čuli smo, gospodo, iz izviešća, a većini Vas bijaše to doista i do sada poznato, da je grad Lošinj radi svojeg položaja, ugodna podnebja, zdrava i tiha zraka, južnog bilja itd., vrlo zgodno mjesto za lječilište. dotično za boravak bolestnika ili oporavljajućih se osobah, u njeko doba godine, kad bi njim boravak u sjevernijih mjestih bolest pogoršao ili oporavljenje zapriečio. Pojmljivo je dakle nastojanje stranaca, koji su već tuj boravili, imenito pako domaćih gradjana, za dobro svoga mjesta zauzetih, da se takovo lječilište tamo čim prije oživotvori. Uvažimo li još te, da je upravo Maloselo usljed propasti naše trgovačke mornarice, za koju se na kompetentnom mjustu baš ništa nepoduzimlje, silan udarac pretrpilo, to je opravdana želja i težnja onih čestitih gradjana, da ma kojim načinom u svom gradu materijalno stanje poboljšaju. Kako vidim, gospodo moja, mi smo svi pripravni, da njim budemo, u koliko od nas zavisi, u tom pitanju na ruku. Ali, meni se čini, da tuj nije dosta naša dobra volja.

Visoki sabore! Poznata Vam je bez dvojbe istina, da narodom i najbolji zakoni malo koriste ako dodju u slabe ruke, i obratno, da će takodjer iz lošeg zakona dobre ruke koješta dobra i koristna izkresati. Predpostaviv to, i jer poznadem prilično vladajući sistem u Malomselu, bojim se, da bi mogle najplemenitije namjere uvidjavnijih gradjana Maloselskih morem odplivati.

Ja mislim, gospodo moja, da ako se ima stvar ozbiljno uzeti, ako se kani za lječilištem u Malomselu postići dobar uspjeh, tada treba, da se u prvom redu za to svojski zauzmu sve domaće oblasti, družtva i pojedinci, te da njim pri tom budu podporom državne i zemaljske oblasti. Ali koliko sam mogao doznati, tomu nebijaše do sada tako, bar što se prvih tiče.

Občinska uprava, koja imade u svojih rukah zdravstvo, mjestno redarstvo, čistoću, putove itd. nije išla uviek na ruku onim osobam, bilo domaćim ili tudjim, koje se zauzimiju za to, da se u gradu strogo provadjaju propisi spomenutih struka občinske uprave, te da se osobito strancem pribavi što ugodniji boravak u gradu. Čulo se tužba u tom pogledu i proti lječniku, kojega da više zanima znati, da li se milosrdne sestre u bolnici mole svomu Stvorcu svojim hrvatskim ili tudjim latinskim jezikom, negoli pitanje o lječilišću. Zli jezici kažu dapače, da mu on nije sklon, jer da bi sa lječilištem došlo u Maloselo i lječnika, a njegov talijanski patriotizam, da je veći nego li lječnička vieština i pouzdanje puka.

I treći je čimbenik u Malomselu, koji je dužan, da pitanje o oživotvorenju lječilišta promiče i k dobrom uspjehu pripomogne. To je politička oblast, koja imade sjelo u samom gradu. Meni bijaše rečeno, da nije ni ta oblast u tom pitanju svoju dužnost učinila. Bijaše naime pritužba od samih stranaca na istu oblast radi smrada i nečistoće, al tužbe stranaca nebijahu uslišane. Kad se je pako na pobudu i predlog planinskog il turističkog kluba ustrojio poseban odbor, kojemu bijaše zadaća, da učini predradnje i sve potrebito za podignutje lječilišća, izabralo se u taj odbor po savjetu političkog poglavara većinom nesposobne osobe, jer se kod toga većma pazilo na njihovo političko mišljenje nego li na poznavanje predmeta, na njihove strukovne sposobnosti. Radi toga odalečilo se od sudjelovanja jednog od najvaljenjih i najradinijih članova odbora — najglavnijeg promicatelja toga pitanja, koji nije hotio svojim imenom prikriti nerad i nesposobnost većine odbornika. Ravnatelj tamošnje nautičke škole i poznati učenjak g. Jelčić bio se svom dušom zauzeo za osnutje lječilišća al videć, da se ni majestna ni državna oblast nemiče, da je posao izručen nesposobnim i nemarnim osobam, povukao se natrag, što je dobro došlo lošinjskim mogućnikom.

Poštovana gospodo! Neima tomu dugo što sam Vam za ovoga mjesta pokazao, kako se politička oblast u Lošinju malo brine za materijalni boljak podredjenoga si puka ocrtav Vam u kratko rad tamošnje kotarske gospodarske zadruge u posliednje 2—3 godine. Moj čestiti drug g. dr. Volarić dokazao Vam kasnije sa primjeri kako postupa pristrano, dapače proti zakonu kot. školska oblast, kojoj je na čelu kotarski kapetan g. Zueck. Dosta vam budi spomenuto imenovanje učitelja u Cresu, koje stoji u protuslovju sa razpisom natječaja. Ista dakle oblast, dotično njezin predstojnik, zanemaruje svoje dužnosti u strogo gospodarstvenih pitanjih, postupa pristrano i nepravedno u školskih, a na žalost, kako vidismo, nebijaše sretniji niti u pitanju o ustanovljenju lječilišća.

Ja mislim dakle nakon svega rečenoga, da ako se ide zbilja za tim, da se u Malomselu ustroji lječilište kako valja, da bude naime ono pučanstvo imalo odatle njeku korist, tad se moraju prenuti iz mrtvila u prvoj vrsti sami gradjani i njihove mjestne oblasti, zatim treba da njim pruži pomoćnicu ruku zemaljska i državna oblast, pak da svi složnimi silami uznastoje oko oživotvorenja i procvieta lječilišća u Malonselu. Ja bi imao, gospodo, još jednu želju, te ju stavljam dapače kao predlog, da bi naime predležeća zakonska osnova obuhvatila i Veloselo ili Veli Lošinj. Jedno mjesto od drugoga odaljeno je jedno ½ sata, spojeno jedno s drugim vrlo liepom i romantički ležećom cestom; okolica Velogsela jest takodjer krasna i pitoma; podnebje isto, flora ista, u obće prirodni odnošaji Velogsela nezaostaju u ljepoti za onimi Malogsela. Bilo bi dakle pravedno a po gradjane Veloselske koristno, da se i njihovo mjesto povuče u djelokrug ove zakonske osnove.

Preporučujuć Vam, kao dopunjak k predležećoj osnovi i moj predlog, izjavljam, da ću glasovati za tu zakonsku osnovu. (Živio! dobro! na lievici.)

(Konac sliedi).

Razgovor medju Šimom i Matom pod zidom „Svete Peternile“ kraj Kanfanara.

Šime. Dobar večer barba Mate!

Mate. Bog ti daj dobar veeer sinko moj, dite moje drago!

Šime. Hvala Bogu opet smo se ovdi našli živi i zdravi.

Mate. Bože daj, da bimo i klitu zdravi i veseli u boljem litu i manjem gribu.

Šime. Amen Bože! Nu kad smo ovdi ćemo štogod konšiljati, jer od kada sam se sega lita ovdi s vami porazgovorio, mi se vidi, da sam drugi čovik.

Mate. Vero i meni se čini, da sam lagljì kada se s kim izkokodačem, zač drugačije bih vzija na boku puká.

Šime. Dakle ižte su izložene, imati ćemo nove občinske izbore, pak ća vam se vidi, kako bi se moralo učinit?

Mate. Lele dušo moja! (bi reka pokojni Mitre Perojac) težko će biti s našima ljudi učinit štogodar lipoga i dobroga, ali mislim, da bi bilo najbolje, da se promeni skoro sve zastupnike ili raprežentante. Valjalo bi izabrati ljude takove, ki sami mogu svojom glavom misliti, ljude poštene i muževne, ne pô tića pô miša. U jednoj kući ako ti je gospodar vridan, a čeljad nevaljala i nesložna, gospodarstvo je vaik mlohavo; ako je čeljad dobra i složna, a gospodar malo vridan, isto je mučno, nu na svaki način čeljad mora biti uvik dobra, isto tako je i u jednoj občini. To su stvari od vélike koristi, za koga ih pravo razumije; ne samo za nas, nego i za naše mladje; a ne miga kad dodju u Kanfanar, da tamo side kako toliki telčić.

Šime. Da da, ma neznate vi barba Mate, da nekoji govore, da bi volili, da im voli u dvoru krepaju, nego da nebudu i sada izabereni.

Mate. Eh to se razumije, zač ki izdade svoju narodnost, prodade svoje poštenje i svoje čovičansko dostojanstvo, ter mu ne morjka ni piti ni jisti ala maka . . .

Šime. Govoria sam neki dan s Ivom ciganom i mi je reka, da drži napoito jednu staru sednitu kobilinu, koju da su mu još odavna gospoda naručili za Kanfanarske izbore. Pak tamo po šarenjačkih oštarijah, da te kuhati i frigati onaj dan.

Mate. Bit će kako i zadnji put. Ma da nisu naši ljudi, nebi bili oštari dobili toliko beći za vino i druge stvari. Onda se je jilo i pilo koliko se je htilo i beći su dobili, a to je bila za nekoje jeno petnajst dan prava kukanja; pak još su se grozili na nje i su ih prezirali kako da bi im bili na nesriću, na misto još im biti zahvalni, da su se dobro najili i napili kako i oni va koce.

Šime. Da, da, ma da ni tako bilo. Kontražani i Seljani se nebi bili va karocah peljali. Ter niki nevide svete ure, da dojdu kakovi izbori za se najisti; a nekoji ter nekoji još kad su poli Okretova duha, gledaju jeli Mihin dimljak dimi.

Mate. Što češ moj dragi, nekoji moraju delati kako te gospoda Rovinjska, zač drugačije nebi im tili uzimati grozčje za dug i gnjoj kupovati.

Šime. Dobro gospodarstvo, dakako. I onaj dan te dojti gori Rovinježi, pak onaj črni će tamo popeljati ljude na ručenje i kad se budu najili trip, koradele i prćuha, će im reći po prilici ovako: „Šenti fioj, kva gave le škede, vote tuti uniti,“ pak malo zatim postane i učini: prrrrr, prrrrr! Onda oni umiljatim glasom s klobukom u ruci: „Gracie ăjor, gracie ăjor!“ Opet počmo on: „Ve rakomando tuti uniti, ala andemo“. Hajde oni kako ovce pred ovčarom u štalu.

Mate. Vidia sam vidia zadnji put, kako su nekoji hodili pokunjeno gledajuć u zemlju promišljuć kako su izdali svoju braću, svoje svidočenje i svist ih je zato grizla, neznajuć da ovaj grih se neoprašta lahko ni na ovom, ni na drugom svitu, bojeć se, da se zemlja pod njima more otvorit. Drugi su se smijali u svomu srcu, da te se u podne još kobiline najisti, a treći, da su si zaslužili veliku milost od Latinah, i da će im još pomoći u potribi, dokle se imaju još našto intrebulat.

Šime. Da, nekoji za se jedan put najisti kobiline, bi izdali svoj narod, svoju domovinu, svoju ženu i dicu, cesara i samoga Boga.

Mate. Nije li to jako žalostno moj Šime, da se Latini mišaju u naše čisto domaće stvari; a i još žalostnije je, da se mi medju sobom mrzimo i razpiremo, namisto da živemo u slogi i ljubavi kako prava braća po krvi i jeziku. Svaka vrst, moj sinko, po naravi ljubi svoju vrst; svaki stvor ljubi i brani sebi jednakega, nego mi da vidimo, da ki dere našega brata kmeta, na misto da ga branimo, bimo ga još pomogli držati. I tako drugi se ukoriste naše nesloge. I poslovica nam govori: Gdi brat brata u gnjevu ruši, tu se cieli narod kuži. Još i prahci (da mi ne zamiriš) na koritu se kolju, a kad su u želuću raztrešeni po boški, zgrabi jednoga za uho i čini ga skričati, vidit ćeš, da su svi u hip skupa; da obrane svoga od neprijatelja (a to je blago nerazumno).

Šime. Oni govore, da ti izbori to je niš, da se smuti puk, da je bolje, da to njima pripustimo, zač da oni znadu vladati, a ze nas da nije nego motika.

Mate. Ma vidiš kako su oni mudre lisice. Dakle zašto toliko plaćaju, obligivaju i straše, drćeć za kmetom kako vižalj za zecom. Si vidia već puta kakó su neka velika gospoda i duhtori gnjusno agitirali, što se nimalo ne pristoji

njihovom dostojanstvu; kad bi sve to niš bilo, nebi se onda za tu stvar zauzimali, zač njima more žurnada vrći 50—100 for. i više. Sada moraš i ti sam to znati, da što interesira njih, da mora i nas, što je drago njima, da mora biti i nama, ako nismo posve blago.

Šime. Dakle vi barba Mate, mislite, da je potribno učiniti skoro sve nove zastupnike, jer kako se vidi ovi nevaljaju?

Mate. Ili valjaju ili nevaljaju, bolje je, da to mučimo, nego sakako je potriba izabrati ljude druge; ljude razumne, trezne, ne jako zadužene i ne prijatelje Latinah, zač drugačije bi nam bilo kako i do sada. Na svaki način pak slipe i gluhe mora se izpustiti, da nam se pametni ljudi neruguju, da mi, koji vidimo, se pustimo od slipih i gluhih za nos peljati, kako i tovari za kaveču.

Šime. Razumia sam vas baš dobro i vi pametno govorite; a kad je tomu tako ja ću ove dneve štogod povidati našim ljudem, da se budu znali vladati. — S Bogom barba Mate!

Mate. Bog s tobom, lipo moje dite!

Franina i Jurina

Fr. Ča da su se oni dva va Pićne pomirili?

Jur. Da su ja, zač da ǰ rekal abokat sv. Fumije, da ki želi bit dan današnji fortunat, trebe da se ponizi i pred slabejim od sebe.

Fr. A kakova će pak bit ta fortuna?

Jur. On ki bude srećan, će moć prodat svoju mizernu kuću za univerzu, va koju te stavit talijansku školu.

Fr. Al je Pićan malo selo, ter ima malo študenti.

Jur. Jedan će bit direktor i profesor a drugi će vadit kako su „Patriu“ zakopali.

Različite viesti.

Diocezanske viesti. U centralno sjemenište u Gorici bijahu primljeni za tršćansko-koparsku biskupiju sliedeća gospoda bogoslovi: U II. tečaj Habat Josip. U I. tečaj Benigar Aleksander, Frausin Iv., Germek Ant., Gustin Frane, Krainz Josip, Macarol Josip, Mecchia Anton, Petrič Josip, Predonzan Ivan, Sedmak Jakob, Zink Andrija. Kao izvanjski slušatelji bijahu primljeni: U IV. tečaj: Skalsky Josip. U I. tečaj: Dubrović Mate, Jerala Anton, Klinar Valentin, Sileny Venceslav, Šonc Hinko, Voldrih Ivan. Izstupili su iz sjemeništa: Pirjavec Petar i Svegelj Petar.

Istarski sabor. IX. sjednica dne 12. nov. od 5—9½. Poslije odgovora sa strane vladinoga zastupnika na razne interpelacije i poslije pročitanih dvijuh novih interpelacija prešlo se je na dnevni red. na razpravu zem. proračuna za godinu 1891. Izvjestitelj većine fin. odbora pročitao je dosta obširan izvještaj, predlažuć, da se proračun odobri i kako da se pokrije manjak dohodaka naprama izdatkom. Izvjestitelj manjine fin. odbora predlaže hrv. stenografa, tiskanje pokrajinskoga zakona u hrvatskom jeziku, i brisanje svote zastupanja zemaljskomu kapetanu i odštete zemaljskim prisjednikom, pošto nepoštuju hrvatskoga jezika i tim zakon krše, te izručenje vlasti kruni. Dr. Laginja i Mandić razlažu zašto hrv. stranka nemože glasovati za proračun. Dr. Gambini brani šepavo zem. odbor. Dr. Dukić i izvjestitelj manjine, dr. Volarić, ga pobijaju, odnosno zagovaraju predlog manjine. Izvjestitelj većine brani njezin predlog. Većina odobrava proračun; članove manjine fin. odbora poziva sabor na red radi nekojih izraza u njihovom predlogu. Većina prima još na znanje izvještaj o djelovanju poljodjelskoga zavoda.

X. sjednica dne 13. nov. od 10. do 1½. U tajnoj sjednici, kojoj se je manjina protivila, razpravlja se pronevjerenje zemaljskoga blagajnika Grg. Riga. Zaključi te tajne sjednice čitaju se u javnoj sjednici. Manjina predlaže, da odštete zemlju, svi koji su kod uprave odgovorni, te da se imenuje vladin povjerenik, koji bi uz neke druge pregledao svu imovinu pokrajine. Većina veli, da osim blagajnika nije nitko kriv, i predlaže i prima neke preinake nadzora blagajne. — Predsjednik čita kratak zaključni govor, kojim svršuje sa „evviva“ i „živio“ Njeg. Veličanstvu.

Občinski izbori u Buzetu započeli su jučer t. j. dne 19. t. m. sa III. tielom. Izbor teče vrlo gladko, te je biralo prvog dana do podne 80 narodnih birača, dočim se nije prikazao nitko od protivne strane.

Javna skupščina. Političko družtvo „Edinost“ poziv lje za nedelju dne 23. t. m. u 10. sati u jutro, u prostorije hotel „Europa“ svoje članove i prijatelje k javnoj skupščini, na kojoj će se razpravljati o novoj carinarskoj medji u okolici grada Trsta te o predstojećem popisu pučanstva. Poziv lje dalje sve članove i prijatelje toga družtva, da u što većem broju sudjeluju kod te važne skupščine.

Koncert gospodične Mare Kiseljakove. Ponedeljak dne 17. t. mj. priredila je poznata koncertna pjevačica gospodična Mara Kiseljakova iz Zapreba koncert u dvorani ovdašnjega njemačkoga družtva „Schiller Verein“. Pjevala je više pjesama u njemačkom, talijanskom i hrvatskom jeziku. Naša pjevačica pokazala je i ovdje, da znade krasno tumačiti misli i ćućenje onih glasbotvoraca, kojih je pjesme vrlo liepo odpjevala. Poslije svake pjesme pozdravilo ju je vrlo prijazno odabrano občinstvo, kojeg nije bilo baš obilato. Da su se uztegli ovdašnji Slaveni, kao što su to učinili Niemci i Talijani, bila bi dvorana ostala skoro prazna. Dvie hrvatske pjesme i to Zajčeve: „Domovini“ i „Lastavicam“ odpjevala je vriedna pjevačica toli živo i krasno, da je morala posliedniju na koncu programa opetovati. Žalimo u interesu gospodične Kiseljak, što nije taj koncert priredila sa slavenskim programom u našoj čitaonici, gdje bi bila zaista zadovoljnija bar sa materijalnim uspjehom.

Medjutim sa moralnim uspjehom nemože se potužiti, što su potvrdili i ovdašnji talijanski i njemački listovi.

Iz Lovrana primili smo ovih dana obširam opis predposliednje občinske sjednice, u kojoj nije došlo do zaključka, jer je hrvatska stranka ostavila dvoranu pošto nije občinski načelnik hotio dati na glasovanje njezin predlog, da se piše zapisnik sjednica u hrvatskom jeziku. Opis taj donieti ćemo u cielosti čim nam to prostor lista dopusti.

Jučer primili smo od prijatelja iz Lovrana o istom predmetu sliedeću brzojavku: „U današnjoj sjednici bijaše zaključeno, da se piše unapried zapisnik hrvatski. Usljed toga položio je čast načelnik, dva savjetnika i jedan zastupnik protivne stranke.“

Čestitamo srdačno našim srvietnim zastupnikom kličuć njim iskreno: živili!

Za „Bratovščinu hrvatskih ljudi u Istri“ sabrala vesela družba u Kopru for. 2 i 3 nvč.

Hrvatska čitaonica u Lindaru obdržavala je dne 12. t. mj. u družtvenih prostorijah u 5 sati poslije podne glavnu skupščinu na kojoj je odstupajući odbor izviestio članove o svojem djelovanju, te se je birao novi odbor. Poslije službenoga diela bila je tombola, skupna večera i konačno ples.

Glavna skupština Riečke gospodarske podružnice obdržavati će se u predsjednikovu stanu u nedjelju dne 23. o. mj. u 10 sati pr. podne. — Dnevni Red: 1. Izviešće tajnikovo i blagajnikovo. 2. Izbor zastupnika u glavnu skupštinu družtva. 3. Proračun za god. 1891. 4. Jubilarna izložba u Zagrebu. 5. Predlozi. 6. Izbor nove uprave.

pripravljena od lekarja g. PICCOLI-ja v Ljubljani, je uplivno zdravilo, ki krepča želodec, mehča, čisti, odpravlja zlato žilo in odganja gliste.

Sestavljena je iz zdravilnih, v rastlinstvo spadajočih snovij ter ni nikako drastično učinkujoče, marveč lahko, delovanje organov urejajoče zdravilo, katero organizmu kar nič ne škoduje, če se prav dolj časa rabi. 8—15

Esence za želodec posilja izdelovatelj proti poštnemu povzetju v škatljah po 12 steklenčičič za gld. 1.36; po 24 za gld. 2.60 po 36 za gl. 3.84; po 44 za gl. 4.25; po 55 za gl. 5.26; po 110 za gld. 10·30; po 350 za 50 kr. — V steklenicah po 15 kr. prodaja se skoro v vseh tu- in inozemskih lekarnah.

Izdavatelj i odgovorni urednik M. Mandić.

Javna zahvala.

Svoj rodbini, prijateljem i znancem, koji su mi prigodom smrti moje nezaboravne supruge

Sofije

ustmeno, pismeno il brzojavno izrazili toplo sučutje, zahvaljuje se najsrdačnije ovim putem

U Trstu, 15. novembra 1890.

razveljeni suprug
Dr. Mate Vitezić.

Listnica uredničtva.

Gg. dopisnikom sa otoka Cresa. iz Lovrana itd. strpite se dok odmaknemo sa saborskim izviešćem — G. V. Pjesmu „U slobodi“ priobćit ćemo, ova posliednja nemožemo jer je odveć privatne naravi. Da ste nam zdravo!

Lutrijski brojevi

Dne 15. novembra.

Trst	3	39	50	78	48
Budapest	57	41	17	9	27
Innsbruck	20	6	75	61	39

Dne 19. novembra.

Prag	47	57	79	83	23
Lavor	16	4	23	40	71
Hermannstadt	73	83	45	75	37

Zahvala.

U prošlu subotu o podne dne 8. tek. mj. zamjenila je svoj mukotrpni život sa drugim boljim

Marija udova **Hrabrić,**

učiteljica umirovljena u 80. godini žića svoga pokriepljena sa Svetotajstvi. Gnastim srcem izražujemo našu najtopliju zahvalnost najprije m. p. gospodi lječnikom Niku Fabjaniću i ovdješnjemu dr. Šišmann Söjtöry, koji nastojahu ugrabiti pokojnu iz pandža nemile i okrutne smrti, zatim m. č. mjestnom svećenstvu i vlč. Franjevcem samostana sv. Marije Mandaline, koji prisustvovaše svečanom sprovodu. Osobitu harnost očitujemo popu Tomu Bogoviću, koji je pokojnu bodrio i tješio do zadnjeg časa napokon ugledno občinskom opraviteljstvu i svim susjedom, prijateljem i znancem i svim Dubašljanom, koji prisustvovaše sprovodu u velikom broju, te koji, na bilo koji način pokazaše svoju sučut u boli, da nas utješe, svim hvala i harnost naša.

A ti majko, odnosno svekrvo i baba naša sniveaj u miru; tjelu ti bila lahka zemljica, a duša ti se nauživala rajske dike.

Dubašnica, 11. novembra 1890.

Fanjo Rode, učitelj, **Kate Hrabrić**, kći.

Adele udata **Henrikom Tončić. Eduard, Irma,** unuci.

OGLAS.

Dne 29. orog mjeseca novembra 1890. držati će se u Berseču u 10 urah u jutro **„Glavnu skupštinu gospodarske zadruge Opatija“.** Dnevni red:

1. Pozdrav predsjednika.
2. Izviešće tajnikovo.
3. Izviešće blagajnikovo.
4. Izbor odbora za dojdnće trogodište.
5. Proračun za godinu 1891.
6. Što bi koji predložio.

„Gospodarska zadruga Opatija“
Volosbo, 14. nov. 1890.
V. Tomičić, predsjednih.

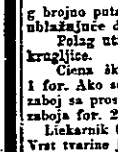

Marijaceljske pilule
proti zaćepljenju.
(Pilulae laxantes mariae.)

Proste škodljivih tvarina, ugodno sredstvo kod težkog probavljenja, zaćepljenje te uslied tega nastalih obćutljivostih, zaradi kojih se mnogo brojno puta liečničke pomoći traži. Gotovo i ublažajuće djelovanje bez kruljenja i boli.

Polag utisnuta zaštitna znamka jamči prave kruglјice.

Ciena škatulji 20 nvč., zaboji sa 6 škatulja 1 for. Ako se novac unapred pošalje stoji jedan zaboj sa prostom dostavom samo for. 1.20, dva zaboja for. 2.20, tri zaboja for. 3.20.

Liekarnik C. BRADY, Kromerič (Moravska).
Vrst tvarine jest naznačena. — Prodavaju se u svih ljekarnah. 2—10

1-10 **Forinta 5 do 10** svakdanja stalna zaslužba bez kapitala i pogibelji prušamo svakomu koji se hoće baviti razprodajom srećaka i vriednoetnih papira, zakonom dozvoljenih Ponudbe pod naslovom srećke (Lose) na ekspediciju oglasa: J. Donneberg, Wien I., Kumpfgasse 8.

Osobni zajam

od **200—2000 for** pribavlja se — samostojnim, zajmu sposobnim osebam, kao: obrtnikom, trgovcem, činovnikom, zasebnikom, častnikom itd. uz četvrtgodišnji obročni povr tak. Pobliže: **G. A. Sterner** Budapešta, Calvinplatz 4. 3—5

Grlena bol kašalj, hreputavica, promuklost, nazeb, zadavica, rera. zapala ustijah itd.
mogu se u kratko vrieme izliečiti rabljenjem
NADARENIH 8—30

Prendinijevih sladkišah

(PASTIGLIE PRENDINI)

ča jih gutavi Prendini. lučkar i ljekarnar u Trstu

Veoma pomažu učiteljem, propovjednikom itd Prebdjenih kašljuć nočih, navadnu jutranje hreputavice i grlenih zapalah nestaje kao za čudo nzimanjem ovih sladkišah.

Opazka. Valja se pazili od varalicah, koji je ponačinjaju. Zato treba uvjek zahtjevati Prendinijeve sladkiše (Pastiglie Prendini) te gledati, da bude na omotu kutijice (škatule) moj podpis. Svaki komad tih sladkišah ima utisnuto na jednoj strani „Pastiglie“, na drugoj „Prendini“

Ciena 30 nč. kutijici zajedno sa naputkom.

Prodaju se u **Prendinijevoj ljekarni u Trstu** (Farmarcia Prendini in Trieste) i u glavnijih ljekarnah svieta. 37—43

Resno svarilo

do vseh, ki nemajo še police

bodisi glede pridobitve posojila, ali pa kot volilo svojej družini (polica je namreč iste vrednosti kot gotov denar), posebno ugodna za zadolžene hišne posestnike in posestnike zemljišč, ker ob priliki nenadejano smrti zaostali po izplačanju zavarovane glavnice zadobe posestevno neobremenjeno; imenitna za novoporočence, ker je moči brezpogojno zavarovati zakonska in otroke; slednjič porabljiva za kavcijo ali depot in pri trgovskih drugih v mojsebojno osiguranje.

Polica za zavarovanje na žirtljenje je za vse slučaje najgotovejša, najvarovanejša in najboljša naložiter kapitala in in jej je dati prednost pred vsemi hranilnicami. 1—25

Kako in s katerim načinom je najlože dobiti to polico, povo ustmeno ali pismeno, povsem **diskretno in brezplačno.**

Assecuranz
Ober Inspektor „Klein“
Wien, II. Ob. Donaustrasse 59; 3—5 ure.
Brezplačna pojasnila v vseh hipotekarnih in zadovah osobnega kredita.

Najboljša najmodernij 11—15
BRNSKA SUKNA ZA ODJELA
Sukan za zimsko i prelјetnje kapute
Sukan za podetvu
Sukan za ženske kapute
Vincenz Novak, Brünn
Kranitzmarkt 13.
BRNSKA SUKNA ZA ODJELA

Tiskara Dolenc.

Broj 48. U Trstu 27. novembra 1890. Godina XXI.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po 5 nč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja po pogodbe sa upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“. Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se i netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji ½ for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½ i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nala s se u Via Caristia br. 25

„Slogom raste malo stvari, a nesloga sve pokvari“. Nar. Pos.

Istarski sabor god. 1890.

VII. sjednica dne 8. novembra 1890.

(Konac VII. sjednice).

Dr. Cleva, kao izviestitelj zemaljskoga odbora o predmetu, veli, da je u zakonskoj osnovi za Opatiju bilo rečeno: „sporazumiv se unapried“ i da se je to smatralo, kao da bi bio uzajamni sporazumak. Zemaljski odbor se osvjedočio, da namjesničtvo nije stvar tako uzelo, premda je prije i ono rabilo rieči: „uzajamni sporazumak“. Ono je naime u pravilniku za Opatiju metnulo rieči: „saslušav zemaljski odbor“ te tim pokazalo, da se igra sa zemaljskim odborom, odnosno i sa saborom.

Vladin zastupnik čita spomenuti odpis namjesničtva, po kojem ima namjesničtvo viši nadzor nad zdravstvenim stanjem u pokrajini, a po tom i nad ljekališći. Kad bi se poprimile rieči — kao što ih predlaže zemaljski odbor — bilo bi to protuzakonito, jer bi zemaljski odbor uzeo na se neki dio vlasti, koja mu nepripada. S toga zagovara rieči: „saslušav zemaljski odbor“.

Odbornik Cleva opaža, da se za sada ne radi o pravilniku, te preporuča saboru, da poprimi žakonsku osnovu kako je predložena.

Izviestitelj dr. Fragiacomo izjavi, da se komisija nije bavila rečenim odpisom namjesničtva, jer nije osnovan u zakonu. Čita zatim što sve spada u zdravstveno stanje, nad kojim ima nadzor namjesničtvo i uenalazi u njem, da bi i ljekališća u to spadala.

Pošto se je prešlo na podrobnu razpravu, na § 1. želi dr. Volarić, da bi se poprimilo rieči kako hoće namjesničtvo, jer u protivnom slučaju neće biti osnova potvrdjena, te će se tim onomu gradu škoditi. Predlaže takodjer, da bi se osnova protegnula i na Veliki Lošinj.

U istom smislu zagovara § 1. kako to hoće vlada i dr. Dukić želeć takodjer čuti od zastupnika vlade, dali će ona predložiti ovu osnovu na potvrdu, ako se neprimi njezin izpravak.

Dr. Laginja pita predsjednika, zašto nije ova osnova prevedena i na hrvatski jezik.

Izviestitelj dr. Fragiacomo veli, da nepoznа slavenskoga jezika, te da neznа šta su zastupnici manjine govorili, nego čini mu se, da pogadja što žele, pošto su više puta izrekli ime Veliki Lošinj, te sudi, da bi htjeli, da se zakon protegne i na taj grad. On je proti tomu, jer gradjani Velološinjski nisu za to molili. Ova zakonska osnova bijaše primljena i u trećem čitanju kako ju je predložio zemaljski odbor — odnosno političko - gospodarski odbor.

* * *

VIII. sjednica dne 10. novembra.

Prisutni predsjednik vitez M. Campitelli, vladin zastupnik vitez Elucchegg i 26 zastupnika — galerija dobro posjećena.

Zapisnik prošle sjednice odobruje se bez prigovora. Predsjednik javlja predlog dra. Cleve za gradnju neke ceste na Barbanšćini, što se izruča zemaljskomu odboru. —

Dr. Volarić čita sliedeću interpelaciju:

Upit na c. kr. visoku vladu.

Umirovljeni svećenik iz Vršnika Mate Fugošić, koji je umro 23. maja 1851., ostavio je 3—4 hiljade forinti, posudjenih većinom privatnim osobam, u svrhu, da se taj novac najdalje u dvie do tri godine utjera i otvori glavnica za obiteljsku podporu djaka.

Ovršitelj oporuke, budući nesposoban, bude poslje dugoga dopisivanja odlukom c. kr. namjesničtva u Tratu od 19. marča 1886. br. 3274 lišen svakoga upličanja u upravu i naloženo je financijalnoj prokuri, da uzme na se svu brigu, uredi račune sa ovršiteljem i oživotvori zakladu. Medjutim zaspala stvar i umro je ovršitelj oporuke još u decembru godine 1887., a do danas se nevidi, da bi zaklada uredjena bila.

Baštinici pokojnika se većkrat potužili na razne oblasti, osobito jedan djak sirota bez otca i majke i član oporučiteljeve obitelji, koji je išao na nauke računajuć na podporu, pa kad tamo letos zvršava gimnazijske nauke, bez da bi mu sa ove strane koja pripomoć došla i bez da bi još i danas zaklada oživotvorena bila.

Obzirom na sve to, slobodni smo postaviti na visoku c. kr. vladu upit:

1. Zašto, gdje i kako je stvar zaspala o zakladi podpora za djake iz obitelji Fugošić?

2. Jeli visoka vlada pripravna narediti ohodna, da se spomenuta zaklada čim prije uredi i oživotvori?

Dr. Fran Volarić — Dinko Veršić — Matko Mandić — Fran Flego — Dr. Laginja — Dr. Stanger.

Zastupnik Flego čita ovu interpelaciju:

Izkazom priobćenim občinskomu glavarstvu u Buzetu od slavnoga zemaljskoga odbora sa odlukom 8. marča 1889. br. 1177, razabire se, da je slavni zemaljski odbor još godine 1876. Adolfu Clarici. biváemu občinskomu načelniku — u vremenu kad nije bio načelnik — prigodom diobe občinskih zemljišća na Vrhu dao svotu od 920 for. 91¼ novč. za njegove pristojbe kao predujam uz povratak itd. — koliko se misli — na teret one občine.

Slavni zemaljski odbor u svrhu, da mu se povrati spomenuti predujam, nametnuo je službeno godine 1889. porezni namet 15% cielој mjestnoj občini Buzetskoj, koja nije nikada znala za taj predujam, jer njoj toga nije nikad zemaljski odbor — barem sadašnjoj občinskoj upravi — dao do znanja ili javio.

Radi toga podpisani uslobadjaju se postaviti slavnomu zemaljskomu odboru sliedeće upite:

1. Na temelju kojih zahtjeva i za koje potrebe je bio poslan g. Adolf Clarici u Vrhovsku občinu prigodom diobe dobara one občine?

2. Na temelju kojega zakona i kako opravdava slavni zemaljski odbor taj svoj postupak, da je naime, bez da je občina bar sadanja uprava o tom dugu što znala i bez da ju je ikad o tom obavjestio, postavio godine 1889. cielој mjestnoj občini Buzetskoj namet 15% na porez, da si povrati spomenutu svotu predujmljenu od zemaljske zaklade Vrhovskoj občini?

Poreč, 10. novembra 1890.

Flego — M. Mandić — Dr. Dukić — Dr. Volarić — D. Veršić — Dr. Stanger — Dr. Laginja.

Odbornik dr. Gambini odgovara, da zemaljski odbor neće odgovoriti na ovu interpelaciju, pošto je pisana hrvatski i neima prevoda talijanskoga.

Prelazeć na dnevni red dr. Tamaro izvieščuje o predlogu svojem i dra. Stangera za otvorenje gimnazije talijanske odnosno hrvatske u Pazinu ili paralela talijanskih odnosno hrvatskih na njemačkoj gimnaziji u Puli. Veli, da je pred kratko vrieme bio sastanak zastupnika južnih Slavena u Ljubljani. Medju njimi, da su bili najbrže i svi zastupnici slavenski Istre. (Dr. Laginja: svi! svi!) Tu da se je govorilo i o ustrojenju hrvatske gimnazije u Pazinu ili hrvatskih paralelkah u Puli. Ako imaju pravo Hrvati to zahtjevati, imaju još veće pravo Talijani zahtjevati talijansku gimnaziju u Pazinu ili talijanske paralelke u Puli. Na pazinskoj gimnaziji da bijaše uviek više Talijana nego li Slavena, kojih da bijaše samo trećina, medju kojimi i mnogo tudjinaca. Sada da je u Puli izmedju 61 djaka, 50 Talijana, 9 Niemaca i samo 2 Hrvata. Na koparskoj da biva samo 3% Slavena. Nebi ih bilo više nit kad bi obstojala hrvatska gimnazija, jer idu na gimnaziju, nepazi se na jezik. Pošaziti gimnaziju neodvisi od jezika nego od gospodarskih razloga, a ti su kod Slavena takovi, da oni nemogu dati dovoljan broj djece za gimnaziju. Za talijansku paralelu u Puli govori i narodnost stanovnika toga grada, medju kojimi je velika većina Talijana i veliki porez, koj taj grad plaća i koji porez je veći nego li četirih slavenskih kotara, naime: veloški, podgradski, buzetski i krčki. Napokon spominje prinos od 20.000 for., koje je Pula za gimnaziju dala. Konačno predloži, da se njegov predlog primi, a onaj dra. Stangera zabaci.

Dr. Stanger kao predlagatelj, reče: Moj predlog, da se u Pazinu ustroji hrvatska gimnazija, temelji se na pravu za svih stranah priznatu i na krvavoj potrebi, koju naš narod u Istri osjeća za takvim zavodom. Baš radi toga iznenadili me razlozi, kojimi izviestitelj školske komisije hoće, da pobije taj moj predlog. Gospodin izviestitelj, koji je imao sam zastupati svoj predlog: da se ustroji u istom gradu Pazinu talijanska gimnazija, bori se više razlozi, koji bi po njegovu mnienju imali govoriti proti hrvatskoj gimnaziji, nego za ustrojenje talijanske, tako da je očevidno, da je za svoj predlog stavio ne u sadi, da će ga visoka vlada poprimiti, nego u namjeri, da nepoprimi mojega. da tako nedobijemo ništa ni mi ni vi. U ostalom za temelju razlogah, koje je naveo gosp. izviestitelj školskoga odbora, kad bi u istinu: stojalo sve ono, što on navadja, mogao bi bio prije zahtjevati, da se u Puli ustroji talijanska gimnazija, nego da se neustroji u Pazinu hrvatska. Glavni razlog kojega se navadja proti ustrojenju hrvatske gimnazije jest taj, da nebi ista imala dostatno djaka, jer da Hrvatah malo polazi srednje škole. Kad bi i istina bila, da se je na obstojavšoj njemačkoj gimnaziji u Pazinu učilo više Talijanah nego Hrvatah i Slovenacah zajedno, nebi to valjan razlog bio, da se u Pazinu neustroji hrvatska gimnazija, jer ako nije bilo mnogo hrvatskih mladićah upisanih na obstojavšoj pazinskoj gimnaziji, bio je tomu kriv poglavito nastavni jezik iste, koji, budući tudji našemu narodu, nije mogao privlačivati naših djaka. Osim toga bio je tomu razlog i taj, što se naše djake od one gimnazije upravo odbijalo, samo da se ju nemogućom učini.

Poznato mi je, da je ravnateljstvo one gimnazije imalo strogi nalog, da neprima djakah iz drugih gimnazijah dolazećih, da se kod izpitah sa svom strogošću postupa tako, da je u istinu propadalo mnogo djakah, koji su se u ostalom dobro učili. Onu se gimnaziju bilo odlučilo uguštiti, pa se sve moguće činilo, da bude na njoj čim manje djakah. Razlog dakle, što je na njemačkoj pazinskoj gimnaziji bilo upisano malo hrvatskih mladićah negovori dakle što, da se ondje neustroji hrvatsku gimnaziju, nego bi samo mogao dokazom biti, da u Pazinu njemačka gimnazija obstojati nemože. S toga što na netom ukinutoj gimnaziji u Pazinu nije bio upisan velik broj hrvatskih mladićah, nemože se zaključivati, da neima naših mladićah, koji bi gimnaziju polazili. Na riečkoj hrvatskoj gimnaziji upisano je i ljetos do stotina djakah iz Istre i kvarnerskih otokah, pa kad bi se sbrojilo sve ove, one koji se nalaze u Trstu u konviktu, koji bi se bio imao ustrojiti u Pazinu, pa one, koji nće u Kopru i koji su sada već upisani u novoj, puljskoj gimnaziji, narasao bi taj broj na toliko, da bi sa tolikimi djaci mogla vrlo liepo napjevati jedna viša gimnazija ako i nebi svi na istu došli. Razlog, da treba ustrojiti talijansku gimnaziju, a ne hrvatsku, jer da je po svih gimnazijah u pokrajini obstojećih najveći broj talijanskih djakah, neima takodjer smisla dok se nedokaže, da je tih talijanskih mladićah toliko, da ih više nemože biti upisano na obstojećih gimnazijah.

Mi neimamo nikakve sredje škole u svojem materinskom jeziku, dočim Talijani imaju jednu, koja vrlo dobro napreduje u Kopru, a i u Trstu imaju talijansku gimnaziju. Njim dakle netreba više takvih zavodah.

Nu hrvatska gimnazija u Pazinu nije potrebita samo za Hrvate, već je ona potrebita i za Talijane. Mi svi znidemo, gospodo, da se danas već nemože u Istri javnim službenikom pače ni sudbenim poslužnikom biti, ako se nepozna koli talijanski toli i hrvatski jezik. — Znate i vi sami, gospodo, kako se u najećajih za sva mjesta kod c. kr. uredah zahtjeva uvjek i posvuda poznavanje zemaljskih jezikah (la conoscenza delle lingue del paese) pa kako ćete, da se odgoji za te javne službe sposobnih činovnikah, ako se mladićem domaćim neprući prilika, da na dobu nauče oba zemaljska jezika? Svi znamo, kako mnogi učeni i vriedni činovnici vaše narodnosti zaostaju kod imenovanja za mladjimi, jer nepoznadu hrvatskoga jezika ili moraju pod starost taj jezik velikom mukom učiti, da u službi dalje dodju, pak zašto bi vi dopustili, da se isto zgadja i važej djeci, koja će imati danas sutra stupiti u javne službe u zemlji? Zar nije dakle i u interesu vaše vlastite djece, da im se prilika pruži, ako to žele, da nauče temeljito i drugi zemaljski jezik za mladih godina i bez velikog truda?

Temeljni zakoni naše države jesu, kako je poznato, vrlo liberalni, možda i preliberalni za državu kakva je naša. — Polag tih zakona svaka narodnost ima pravo razvijati se u svojem jeziku i nitko nemože biti prisiljen, da uči jezik druge narodnosti. Nu ta ustanova očevidno neodgovara potrebam realnim narodah u državi živućih. U svih skoro provincijah Austrije stanuju najmanje dvie narodnosti, koje dakle moraju skupa živiti i zajedno nastojati za boljak svoje provincije, a kako je to moguće kad su zakoni takvi, da te narodnosti mogu na vieke jedna uz drugu živiti bez razumiti jedna jezik druge? Ja sad nebi htio, da se stvaraju zakoni, po kojih bi jedna narodnost morala učiti jezik drugo živuće u provinciji, prem bi to interesom tih pučanstva sigurno koristilo, ali ipak mislim, da kad već imamo tako liberalne zakone, mjesto da se pusti, da uzprkos istih jedna narodnost drugu guječi, moralo bi se nastojati, da se rečene zakone na koji god način prilagodi potrebam narodah, za koje su stvoreni. Način pak, na koji bi se to postiglo, jest upravo taj, da se svakoj narodnosti pruži prilika, da se svaka razvija u svojem jeziku ali uz to i omogući, da se jedna može, ako želi, naučiti jezik druge. Otvorenjem hrvatske gimnazije u Pazinu pružila bi se takova prilika u Istri živućim narodnostim, pa bi po tom ista gimnazija bila nekakva korektura prevelike ekskluzivnosti temeljnih državnih zakonah.

Otvorenje hrvatske gimnazije u Pazinu nebi pak bilo od nikakve pogibelji za Vašu narodnost, gospodo, nebi bila nikakva pogibelj, da će se Vaši mladići, koji bi istu polazili, raznaroditi, jer mladić gimnazijalac nije već takvo diete, da bi se ga moglo u školi samim učenjem drugog zemaljskog jezika njegovoj narodnosti otudjiti. Sin talijanske obitelji, stupiv u hrvatsku gimnaziju, ponio bi već sobom ljubav usisanu u obitelji do svojega jezika i narodnosti, te živuć i nadalje sa svojimi sunarodnjaci, nebi ni mogao zaboraviti tradicijah svoje obitelji i narodnosti. Poznavanje dakle drugog zemaljskog jezika nebi moglo škoditi ni jednoj ni drugoj narodnosti ove zemlje, a dokaz tomu sme Vam evo, gospodo, mi članovi manjine. Mi svi, koji više koji manje, poznajemo talijanski jezik, ali zato nije niti jedan od nas postao manje dobar Hrvat, nego bi bio kad nebi znao nego hrvatski. Hrvatska

gimnazija u Istri dakle mjesto da škodi Vašoj narodnosti, po mojemu mnenju, bila bi posrednica ruka, koja bi nas danas sutra mogla izmiriti; bilo bi sredstvo, kojim bi se izgladile nezgrapnosti obstojeće medju narodi u Istri živućimi, bila bi dakle prava blagodat za Istru; jer bi se putem njo bolje medju sobom upoznali i naučili jedan drugoga bolje štovati i ljubiti, što bi sve dakako na korist ciele zemlje bilo.

Do toga izmirenja pako, gospodo, med nami mora doći; mi moramo danas sutra bolji prijatelji postati, jer današnje stanje nemože već ovakvo kakvo jest dugo trajasti, a da to čim prije bude, ja Vas gospodo pozivljem i molim, da u ime sreće ove naše provincije i u interesu budućnosti Vaše vlastite djece poprimite moj predlog glede ustrojenja hrvatske gimnazije u Pazinu ili najmanje otvorenja paralelkah na netom otvorenoj njemačkoj gimnaziji u Puli. (Za trajanja ovoga govora vladao je u kući tihi mir a na koncu manjina je govorniku živo povladivala).

Vitez Babuder tvrdi, da je istinito načelo, da se podučaje u materinskom jeziku, ali da se ni svako načelo nemože oživotvoriti. Proti teoriji, da govori često pitanje života i pitanje kruha, koje je za sve jednako. To se pokazuje u samom Trstu, gdje imadu gradjani na izbor gimnaziju njemačku i gimnaziju talijansku, pak pošilja ipak mnogi svoju djecu u njemačku gimnaziju — radi kruha. Čudi se kako se može manjina protiviti njemačkoj gimnaziji u Puli, pošto se Slaveni vrlo lahko nauče tudje jezike, pa i njemački i pošto njim je taj vele potrebit. (Za stalno radi kruha!) Njihova želja nije opravdana. Bilo bi opravdano kad bi oni zahtjevali, da se podučaje hrvatski jezik kao predmet za hrvatsku djecu.

Zastupnik Mandić (čim ustane, nástane silan kašalj i nemir na galeriji; predsjednik prema istoj obrnut reče: „prego“. Buka se ipak neutiša, za to vladin zastupnik opominje privatno predsjednika, a ovaj prema galeriji .... gleda. Govornik dovikne predsjedniku neka uzpostavi mir, jer da neima pluća za njegovu fukaru, već sam za sebe) progovori:

Visoki sabore! Predmet, koj se nalazi na dnevnom redu, jest za nas s ove strane visoke kuće od tolike važnosti, da mi se čini potrebito, da ga svestrano proučimo i razpravimo. U tu svrhu neka bude dozvoljeno i meni učiniti njekoje opazke na izviešće školskoga odbora i na rieči gospodina neposrednoga predgovornika. Vitez Babudér shvatio je ovo pitanje sa stanovišća, koje on u ovoj visokoj kući zauzimlje. On brani i zagovara njemačku gimnaziju u Puli, nije proti talijanskoj gimnaziji u Pazinu ili talijanskim paralelam u Puli, ai je i proti hrvatskoj gimnaziji u Pazinu i proti hrvatskim paralelkam u Puli s jedinoga razloga, što Slaveni lahko nauče tudje jezike! Mi smo gospodinu vitezu Babudéru vrlo zahvalni, što nam je dao javno veoma laskavu svjedočbu, da učimo laglje tudje jezike nego li ma koji drugi narod, al ja nemogu od manje, a da se čudom nezačudim ostarjelu pedagogu, mužu, koji je sav svoj viek posvetio školi, mnogoljetnom ravnatelju koparske gimnazije, koji pobija naše opravdane želje i težnje tim, da nam netreba hrvatske gimnazije, jer imademo osobita dara za tudje jezike! To njegovo pedagogičko načelo biti će bez dvojbe „unicum“ medju svimi uzgojitelji ovoga svieta, te dvojim, da bi ga zagovarati mogao itko drugi od saborske većine, medju kojom zauzimlje g. vitez toli časno mjesto. Ja bi bio očekivao od svakoga od Vas prije one razloge proti našemu predlogu, nego li od g. viteza Babudéra, koji ih je naveo imajuć pred očima jedino svakidanji kruh!

A sada evo me kod izviešća školskoga odbora, koje ću pratiti točku za točkom, u koliko sam si to zapamtiti mogao.

Poštovana gospodo! Tko je čuo govoriti današnjega izviestitelja gosp. dra. Tamara prije par dana kod razprave o predlogu poštovanoga Costantina glede izključive porabe talijanskoga jezika kod naših sudova, i tko je pomno pratio današnje njegovo izviešće, morati će samnom priznati, da se je taj gospodin za to kratko vrieme posve duševno promienio. Onomadne vidili smo ga gdje je plivao u slasti i razkošju medju mirisavim cviećem i skupocienim biserjem. Iz njegovih ustih vrcala je sama šala i satira, neprisiljen smjeh, sama poezija i ljubav, „žute naranče i debeli citroni,“ divna sloboda, da upravo amerikanska sloboda! A danas? Eno Vam ga danas u ruhu neusmiljenoga realiste, suhoparnoga statističara, koji se bori proti nam brojkami i podatci, pošto mu to u prilog ide, i koji nieče nam u svojoj velikoj liberalnosti ono, što za sebe manjim pravom reklamira.

× Gospodin izviestitelj hoće, da dokaže na temelju polazka bivše gimnazije u Pazinu i one u Kopru od strane hrvatskih i slovenskih mladića, da nam Slavesom Istre netreba gimnazije u hrvatskom jeziku. Što se tiče bivše njemačke gimnazije u Pazinu, na kojoj da bijaše više Talijana nego li Hrvata i Slovenaca ukupno, to mi valja g. izviestitelju pripomenuti, da naša mladež nije mogla polaziti tu gimnaziju jedno što bijaše njemačka, a drugo, što nisu imali Hrvati onoga kotara svojih pučkih škola, koje pripravljaju — kako je poznato — gradivo za srednje škole. Talijani imaju u Pazinu odavna podpunu pučku školu, pak njim bijaše lahko slati svoju djecu u domaću gimnaziju. Ali danas, gospodo moja, okrenuše školski odnošaji u tom kotaru i za nas na bolje. Imademo bo ne samo u samom gradu Pazinu hrvatsku pučku školu, već se dapače otvaraju malo po malo i u pojedinih poreznih občinah hrvatske škole, koje bi danas pružile hrvatskoj gimnaziji dostatan broj djaka. Ako je bilo dakle prije Talijana više na gimnaziji nego li naše mladeži, nesliedi odatle, da bi to bilo i od sada. a još manje vriedi navod izviestitelja, da imadu Talijani radi gornjeg razloga veće pravo na gimnaziju nego li mi. Njih ima manje u pokrajini nego li nas, pa ipak imaju svoju višu gimnaziju u Kopru, dočim su nam srednje škole u Istri poznate samo po imenu.

Istina je, da bijaše Slavena do sada vrlo malo na gimnaziji u Kopru, al i tu vriede za nas isti razlozi, koje spomenuh glede njemačke gimnazije u Pazinu.

Što se je upisalo na novoustrojenoj gimnaziji u Puli više Talijana nego li Slavena il Niemaca, može služiti možda g. izviestitelju kao razlog, da traži tuj talijanske paralelke, nipošto pako, da zanieče isto pravo nam Hrvatom. Mi se nećemo protiviti nikada talijanskim srednjim školam — u koliko su opravdane i potrebite — al držim, da nebi smio nijedan pravedan Talijan niti nam takovo pravo niekati, dotično naše opravdane težnje u tom obziru pobijati i niekati.

Gosp. izviestitelj nalazi nadalje razlog slabomu polazku gimnazijah od strane Hrvata i Slovenaca Istre u tom, što su oni siromašni, nipošto pako u tom, što neimaju svojih gimnazija ili što moraju polaziti tudje gimnazije. Žalim što neimam pri ruci statističke podatke o podieljivanju zemaljskih štipendija i podpora, koli sveučilištnim djakom toli gimnazijalcem. Iz tih bih bo jasno dokazao, da „imućni i bogati“ talijanski djaci dobivaju bar dvostruko više štipendija i podpora nego li „siromašni“ hrvatski i slovenski djaci. U ostalom kažem g. izviestitelju, da se vara ako misli, da jedino radi siromaštva naša mladež malo polazi srednje škole. Ako je u istinu onako liberalan, kao što to na puna usta kaže, neka se zauzme za hrvatsku gimnaziju u Pazinu il za hrvatske paralelke u Puli, pak ćemo viditi hoće li il neće poskočiti broj naše mladeži na jednoj il drugoj. Kadno je ovih dana izviestitelj većine zagovarao talijansko sveučilišće, naveo je medju ostalim, da se talijanski mladići na njemačkih sveučilišćih otudjuju i da bi oni u većem broju polazili sveučilišće kad bi imali talijansko. Ja uvažujem te razloge, al oni vriede i za nas obzirom na gimnaziju. Naša mladež otudjuje se ne samo na sveučilišćih, već takodjer u većem broju na pučkih i srednjih školah, te kad bismo imali dovoljno jednih i drugih, nebi se rodu otudjivala i polazila bi je u mnogo većem broju.

Poštovani Tamaro dotakuo se takodjer „raznih slavskih“ plemena Istre. On kano i njegovi drugovi nepoznaju našega jezika, il neće da ga poznaju, a ipak hoće, da uviek govore o „slavskih plemenih“ Istre. Meni se čini, gospodo, da ste vi od većine najmanje kompetentni suditi o naših plemenih i o naših dialektih. G. izviestitelj neće da govori o „svih slavenskih plemenih“ pokrajine, pak se zaustavlja samo kod Hrvata i Slovenaca. On bi u svojoj velikodušnosti dozvolio Hrvatom gimnaziju, al se boji za Slovence, koji da bi bili zapostavljeni ako se nebi i njim dalo gimnaziju. Plemenite li duše! Medjutim ja ga mogu uvjeriti, da se braća Slovenci neće nit najmanje srditi zadovolji li se Hrvatom Istre, niti će se oni čutiti zapostavljenimi. jer svaka stečevina hrvatska jest ujedno i stečevinom slovenskom i obratno.

Po sudu g. izviestitelja neovlašćuje Slavene Istre, kao pretežnu većinu pučanstva pokrajine — čega ni on zatajiti nemože — neovlašćuje ih. da traže za sebe gimnaziju, jer da broj pučanstva neodlučuje o potrebi takove škole, već duševni razvitak i stupanj naobrazbe naroda. Ovo je bez dvojbe novo pedagogičko načelo, na koje može uzeti gosp. izviestitelj patent, al dvojim da će mu na tom čestitati niti njegov poštovani drug g. vitez Babudér.

Kod razprave o pučkom školstvu rekoste nam, da je pučkih škola dosta u pokrajini i da nam novih nečete dati. Sada ste proti hrvatskim srednjim školam; nedavno ste se oborili proti hrvatskomu sveučilišću, pak uzprkos svemu tomu spočitujete nam niži stupanj naobrazbe. Ja doista neznam jeste li vi stekli tu toli hvaljenu kulturu u školah il vam ju je ulio duh sveti. Školah nam nedate. a hoćete, da budemo u naobrazbi ravni Vama! Gospodin izviestitelj nas žali, što smo na niskom stupnju naobrazbe, al on je plemenit, pak se nada. dapače želi, da s vremenom i mi u naobrazbi pokročimo. Ja dvojim o iskrenosti njegovih rieči, jer su u protuslovlju sa njegovimi čini i predlozi, ali neka bude uvjeren, da će doći vrieme kad ćemo mu moći kazati: eto nas, ravni smo vam u svemu. On to predvidja, toga se boji, a odatle njegov natražnjački predlog, da nam se nezadovolji u pitanju hrvatske gimnazije.

Gospodo moja! Da obrani svoje zabaci naše, navadja nam g. izviestitelj razmjer pučanstva grada Pule. Po njegovu imade tuj u okruglih brojevih 11.500 Talijana, 4.900 Slavena i 3.800 Niemaca. Odatle zaključuje on, da je Pula talijanski grad, da su Slaveni i Niemci prolazni gradjani, da su tuj jedino radi zaslužbe, dočim su Talijani ove sami trgovci, vlastnici, kapitalisti itd.

Recimo, da su gornje brojke istinite, o čemu dvoji za stalno i sam izviestitelj, jer znade kako njegovi pristaše i prijatelji kod nas pučanstvo popisuju, pak ipak ove te brojke nemogu pobiti našega predloga. Mi bo netražimo u Puli za sebe gimnaziju već jedino paralelke; nadalje nepitamo te paralelke za sam grad Pulu, već za sav kotar, koji je većinom hrvateki. Te paralelke polazila bi naša mladež takodjer iz drugih kotara zapadne Istre. U ostalom i ono malo tobož prolaznih Slavena imade pravo, da se u svojem jeziku naobraze kad su dobre njihove žrtve u novcu i krvi, koje državi doprinaša. Dobrostanje pako Talijana u Puli, koji da su sami posjednici i bogataši, ima se zahvaliti ne talijanstvu, nego c. kr. mornarici, koja je više hrvatska nego li talijanska. Dalnji navod g. izviestitelja u prilog talijanskoj, a proti hrvatskoj paralelki u Puli, da plaća ovaj grad više poreza nego li četiri sudbena kotara, u kojih da prebiva puk slavenski, Buzet naime, Podgrad, Volosko i Krk nedokazuje upravo ništa. Ovdje se bo ne pita tko plaća više il tko manje u novcu — jer u krvi plaćaju oni kotari više — već jedino to, da li je rečena škola opravdana i potrebita za nas Hrvate. Toga pako nemože zaniekati ni sam izviestitelj, ako neće da bude prorokom i širiteljem tmine i neznanstva. Istina je, da je grad Pula doprineo žrtvu za gradnju školske sgrade, al ta žrtva naplatiti će mu se stostruko i takovu žrtvu podnosio bi rado svaki i najmanji grad pokrajine.

Poštovana gospodo! Slušajuć izviešće školskoga odbora pričinilo mi se, da gledam gdje se igraju malena djeca. Prokšena i prpošna prepiru se komu da pripada stanovit predmet. Prokšeniji i bogatiji vidoći, da mu predmet taj po pravu nepripada, zgrabi ga te tresne s njim u zid govoreć: kad nemože bit moj, baš neće biti ni tvoj. Vi, gospodo od većine, imate svoju gimnaziju u Kopru, imate ju u susjednom Trstu, na državnoj gimnaziji u Puli podučaje se i vaš jezik, a mi od svega toga neimamo ništa. Vi dakle, znajuć da vas po pravu neide još jedna talijanska gimnazija u pokrajini, već da imademo mi sveto pravo na hrvatsku gimnaziju il bar na hrvatske paralelke, vi u vašoj prokšenosti i prpošnosti dovikujete nam: nećemo ju dobiti mi, ali baš nećete ni vi. Da li je pako takovo postupanje s nami, s većinom pučanstva pokrajine, razborito i dostojno trieznih i pravednih muževa, prepuščam vam, da sami sudite.

Visoki sabore! Mi od manjine čuli smo opetovno od presvjetloga gospodina predsjednika i od mnogih od vas kako žalite, što neznate hrvatski, kako je to krasan jezik, pa usprot tomu protivite se ustrojenju hrvatske gimnazije il hrvatskih paralelkah. uzprkos tomu nećete, da pružiti zgodu vašoj mladeži, da upozna taj jezik, kao što se naša upoznaje s vašim, ipak nećete, da uzbudite želju u vaših mladjih, da se nauče naš jezik, te da jednom, kad stupe u javni život, budu mogli s našimi mladjimi raditi u boljoj slogi i u ljepšem miru na korist ove naše skupne domovine.

Tim svršujem preporučajuć Vam predlog moga poštovanoga druga dra. Stangera. (Živio! vrlo dobro! na klupah manjine).

Dr. Costantini veli, da je sabor već lani učinio predlog na c. kr. vladu za to, da učini štogod za Pazin, pošto je u zadnje vrieme mnogo pretrpio, imenito prenosom gimnazije u Pulu. Ustrojenje gimnazije u Pazinu zahtjeva pravednost, dočim nebi paralele talijanske u Puli nimalo koristile, jer je to grad kao izvan pokrajine sam za se. Gimnazija u Pazinu morala bi biti talijanska i ne temelju službenih podataka, koje se u ostalom nemože uzeti za posve odgovarajuće istini, jer su se i Talijani upisivali za Slavene, da budu tako bolje klasificirani. (Zastupnik Spinčić: uprav obratno!) Kod glasovanja prima se predlog Tamara a zabacuje onaj Stangera.

Dr. Scampicchio izviešćuje o molbi umirovljene učiteljice Ivane Colla za povećanje mirovine; predlaže i prima se, da se molbu neusliši pošto je još dosta mlada te ima zdravoga supruga, koji se ima za nju brinuti.

Dr. Laginja obrazlaže svoj predlog glede gradnje ceste, koja bi išla iz Karnice preko Velikih Vareška na Alturu, s kojom bi se spojio onaj predjel sa Pulom. On nepozna pravo to prediele, ali zna, da cestu moli puk i misli, da bi se tom cestom bolje upoznao onaj jugoistočni dio Istre. Kaže nadalje, da ima i njeki drugi nacrt ceste za onaj prediel, on bi bio i za taj, al misli, da bi zemaljski odbor, koji je bio naložio izradbu nacrta, imao odšteti onaj puk za nacrt, koj je dao o svojem trošku napraviti.

Dr. Gambini opaža, da se nemože osvrnuti na obrazloženje, pošto je izrečeno hrvatski, te izjavlja u ime zemaljskoga odbora, da nemože primiti predloga, jer se u toj stvari nisu izjavili oni, koji su u prvom redu zvani na gradnju i uzdržanje ceste. Zemaljski odbor mogao bi bio to uzeti kao preporuku, da se poduzme potrebite korake za gračnju rečene ceste, al ovako kako je, nemože.

Iza toga većina prelazi na dnevni red preko predloga dra. Laginje.

Izviestitelj Babuder čita izviešće o molbi umirovljenoga učitelja Alb. Trombetti iz Krka za povišenje mirovine. Iztićuć, da je to stariji učitelj i malo izobražen ali tako marljiv, da je dosizao veće uspjehe nego li mnogi mladji, predlaže, da mu se mirovina povisi za jednu osminu, što se i prima po saboru.

Dr. Scampicchio izviešćuje o molbi buzetskih gradjana težećom za tim, da se buzetska škola ostavi netaknutom, da ostane kako bijaše od pamtivieka i da se imenuje učiteljica. Molba je puna do smješnosti fraza tobožnje talijanske drevne kulture, na što se pak izviestitelj neobazire, već tvrdi, da je prošnju prositelja već prije uslišalo c. kr. zemaljsko školsko vieće tim, što je škola talijanska ostala i da se je uza nju ustrojila hrvatska škola, u kojoj će se podučavati talijanski jezik počamši u drugoj godini. Pošto još nije imenovana učiteljica, preporuča zemaljskomu odboru neka nastoji, da se ta učiteljica na talijanskoj školi imenuje.

Zastupnik Flego reče:

Visoki sabore! Molbi Buzećana, kojoni se tuže na mjestne oblasti radi ustrojene hrvatske škole u Buzetu, nimalo se ne čudim. jer onakovi ljudi znadu pisati svašta, pošto je karta dobra, te pusti da se na njoj pišu i gole laži, al se čudim gosp. dru. Venieru, koji se je odvažio takovu molbu predati na razpravljanje ovomu visokomu saboru. (Buka i nemir na galeriji.)

Flego: Molim g. predsjednične naredite, da bude jedanput tiho na galeriji i da mogu govoriti. (Galerija buči kao da bi se živina kosmala u štali).

Predsjednik: To je moja stvar, govorite napried. (Galerija neprestano buči).

Dr. Dukić prama predsjedniku: Kad imate moć, odredite, da galerija šuti, da može govornik govoriti. (Galerija tuče, dršе stolicami, viče i kašlje).

Zastupnik Flego opetovano opominje predsjednika radi galerije.

Predsjednik napram Flegu: Ja ću skrbiti, da bude na galeriji mir. (Galerija nemiruje).

Zastupnik Flego: Gospodine predsjedniče iztjerajte van ovu vašu fukaru ako hoćete, da budemo u miru. (Na galeriji umiriše se ponješto). Na to reče zastupnik Flego:

Gospodo! Još dne 15. julija 1882. je mjestno školsko vieće u Buzetu držalo svoju sjednicu, kojoma sam ja imao čast

biti članom, te sam predlagao, da bi se za hrvatsku djecu iz okolice buzetske otvorilo hrvatsku školu. Na taj moj predlog dobio sam odgovor od predsjednika, da neće predloga staviti na glasovanje, jer da znade, da bi ga većina primila. Na to se je predsjednik ustao i pobjegao iz sjednice, a tim je bila sjednica svršena. Proti takovomu postupanju predsjednika učinio sam protest. Predsjednik mjestnoga školskoga vieća Adolf Clarici bio je pozvan više puta od c. kr. kot. školskoga vieća, da odgovori na moj protest i na druge zahtjeve glede ustrojenja hrvatske škole u Buzetu, al nije nikad odgovorio i radi tog njegovog ponašanja razpustilo je ces. kr. kotarsko školsko vieće mjestno školsko vieće u Buzetu.

Prošlo je dakle, gospodo, već osam godina odkad hrvatski stanovnici na Buzeščini pitaju hrvatsku školu, a jedva ove godine se je otvorila i to žalibože jednorazredna. Prije nego se je dostiglo i ovu, u kojoj ima već preko stotinu djece upisane, zahtjevalo se već tri godine, odkad imam čast biti predsjednikom mjestnoga školskoga vieća u Buzetu, u ime onog puka, da se spomenuta škola otvori. Ali i ovdje moram reći, da su žalibože c. kr. kotarske školske oblasti tako na dugo i na tanko stvar ispitivale i kod župnika i kod učiteljah (koji posliednji nisu nimalo slavjanskoga duha), da se izraze, koji jezik djeca na Buzeščini govore, koliko njih govori jedan i drugi jezik; i roditelje same se je pozivalo pred učitelja, pred kojim da izraze svoje želje i dali oni sami zahtjevaju hrvatsku školu itd. Al sve to nije bilo dosta. Po nalogu c. kr. kot. školskoga vieća morala se je ustanoviti komisija od trih članova, koja je sastojala od predsjednika mjestnog školskog vieća i dvijuh članova talijanske stranke, pred kojom bili su svi roditelji ili zakoniti zastupnici djece, dužne polaziti školu, da se izraze u kojem jeziku žele, da se njihova djeca uče u školi. Tomu pozivu odazvalo se je roditeljah i zakonitih skrbnika od 237 djece (izostalo ih je 70 hrvatske stranke) dužne polaziti školu, koji se izjaviše: za mužku hrvatsku školu 115 djece, za žensku 66, ukupno za hrvatsku školu 181.

Za talijansku školu upisalo se mužkih 32, ženskih 24, ukupno za talijansku školu 56.

Gospodo moja! spomenuta komisija držala je ovo izpitivanje javno pred roditeljima jedne i druge narodnosti, upravo zato, da se nebi reklo, da je bila kakova agitacija, ili da se je sililo kojega upisati svoju djecu u jednu ili drugu školu.

Na temelju broja upisane djece za hrvatsku i talijansku školu, mjestno školsko vieće predložilo je c. kr. kotar. školskomu vieću, da budu imenovana ili namještena dva učitelja za hrvatsku mužku školu i jedna učiteljica za hrvatsku žensku školu; za talijansku djecu, budući jih bijaše samo 56 mužkih i ženskih, predložilo se je, da ostane jedan učitelj. Nije se bo moglo predložiti jednog učitelja i jednu učiteljicu, jer nebijaše zakonit broj djece ni jednih ni drugih, za koje bi mogli po zakonu imati mužku i žensku školu.

Ja mislim, gospodo, da današnja mjestna oblast u tom obziru nije nijednomu Talijanu krivo učinila kako su to Buzećani u svojoj molbi rekli.

Moram još spomenuti, da je imenovanjem učitelja za hrvatsku školu u Buzetu, koliko je iole bilo moguće, zatezao slavni zemaljski odbor u Poreču, većina kojega je poznata kao dobročinitelj Hrvata Istre.

Visoki sabore! Kad zahtjeva svaki ono što mu ide, budi on Talijan ili koji mu drago, mora mu se priznati njegovo pravo, ali ovi Buzeć neimaju se zašto tužiti. Pred zakonom bismo morali biti svi jednaki, a osobito u pogledu škole, za koje svi plaćamo jednake namete; talijanska narodnost uživa u tom obziru mnogo, dočim hrvatska prama broju vrlo malo.

U Buzetu za 56 mužke i ženske djece talijanske, stoje onamo dva učitelja, a za 181 djece hrvatske imademo samo jednog učitelja; ali uvjeravam Vas, gospodo moja, da će morati občina protestirati na ces. kr. kotar. školsko vieće radi stana, kojega občina dava dvim učiteljem, koji su tamo za samo 56 djece talijanske.

Da postignemo ono, što po zakonu i nas ide, te da tim koristimo jednoj i drugoj stranki ili narodnosti — usudjujem se predložiti: neka izvoli visoki sabor zaključiti, da se preporuči slavnom zemaljskom vieću, da se zauzme, da bude čim prije imenovana jedna učiteljica za Buzet, koja će otvoriti žensku školu sa hrvatskim jezikom i koja mora znati toliko talijanski, da može podučavati ručna djela i talijansku djecu u talijanskom jeziku. (Dobro! za lievici).

Predlog izviestitelja dade predsjednik na glasovanje, a većina ga prima.

Dr. Costantini izviešćuje o promjeni § 37. pokrajinskoga školskoga zakona o pravih i dužnostih učitelja i to glede mirovine onih učitelja, koji su služili već prije godine 1869. t. j. pred uvedenjem državnoga školskoga zakona. Predložena promjena toga paragrafa prima se bez razprave i u trećem čitanju. Tim se svršila sjednica.

Franina i Jurina

Fr. Si već morde ča čul, kako j' finil batiment proti onemu, ki je ukral va Poreče oneh 80 jezer fiorini?

Jur. Neznam još pravo kako j' pasalo, lego se bojim, da neće dobro za provinciju.

Fr. Aj neće trebeda ni slabo, ter da su Talijani silni bogataši, pak ča bi bilo, da 80 njih dâ saki jeno jezero.

Jur. Ala će će, baš su nagli zato.

Fr. Tako ki će trpet škodu?

Jur. Ter poznaš onu talijanaku: ki ga avù ga avù.

Fr. Ča j' temu tako?

Jur. Ma jušto tako.

Različite viesti.

† **Feder Iljič Baikoff.** Dne 20. t. m. preminuo je u hotelu u Trstu nakon teške bolesti dobro poznati ruski slikar gospodin Baikoff u 67. godini života. Pokojnik bijaše rodom iz Petrograda a naselio se u Trstu prije 17 godina. Bavio se jedino slikarstvom, te premda bijaše sa sobom strog i veoma skroman, izašao je na glas izvrstnoga slikara. Živio je poput kaludjera samotno posvećujuć sve svoje sile umiljenoj mu umjetnosti. Činio je dobro držeći se sv. pisma: da nije znala lievica za čine desnice. U govoru i držanju bijaše vrlo ozbiljan i ponosit kao pravi Rus. Obćio je jedino sa njekolicinom intimnih prijatelja, te se je mnogim pričinjao tajinstvenim stvorom. Medju ovdašnjimi Slaveni imao je malo nu iskrenih prijatelja. Njegovim osobitim štovateljem bijaše ovdašnji veleposjednik g. vitez Haggi-Costa, koji mu je svoje štovanje i izvanredno prijateljstvo izkazao prigodom njegove bolesti i smrti. Obitelj toga u istinu plemenitoga muža bdila je danju i noćju uz postelju bolestnoga umjetnika izkazujuć mu osobito sućutje, te izvanrednu nježnost, što je bez dvojbe patniku muke ublažilo. Riedki su doista današnji dani svjedoci tolike ljubavi i prijateljstva, osobito u ovako žalostnih trenutcih. Tako plemenit čin vitežke nesebičnosti zaslužuje, da se iznese na vidjelo i da se ga sačuva za uzor potomštvu. Pogrebu čestitoga Rusa umjetnika prisustvovali su većinom ovdašnji umjetnici i prijatelji umjetničtva i liep broj predstavnika Slavena Trsta, od kojih njekoji dopratiše umrle ostanke dičnoga pokojnika do zadnjeg počinka. — Slava njegovu imenu a čestitoj mu duši vječni pokoj!

Imenovanje i premještenje sudbenih činovnika u Primorju. Ministar pravosudja premjestio je sliedeće sudbene pristave: g. A. Pelegrini iz Buja u Tržić; g. H. Bortolomei iz Podgrada u Kopar; g. dr. Cristofoletti iz Ajdovščine u Goricu. Imenovani bijahu sudbenimi pristavi: g. Tripalo za Krk; dr. Sbisà za Buje; g. dr. Orbanich za Motovun; g. R. Mucina za Ajdovščinu; g. M. Primožić za Podgrad i g. dr. Hinko Tuma za Tolmin. Čestitamo iskreno Podgrajcem i Tolmincem, što će dobiti izvrstne sudce i radoljube.

Javna skupščina političkoga družtva „Edinost" obdržavala se u nedelju u jutro u velikoj dvorani hotela „Europe" Članova i družtvenih prijatelja nadošlo je toliko, da bijaše prostrana dvorana puna.

Družtveni predsjednik g. Iv. Nabergoj govorio je vrlo obširno o prvoj točki dnevnoga reda: o budućoj naime carinskoj liniji u okolici grada Trsta. Pošto bijaše to važno pitanje za našu okolicu svestrano razpravljeno, odabere skupščina u posebni odbor, koji će izraditi na ministarstvo spomenicu, sliedeću gospodu: Ivan Nabergoj, M. Mandić, M. Cotić, Dr. Sancin, Iv. Martelanc, A. Sancin i A. Trobec. Nadalje bijaše zaključeno, da će poći u Beč posebna deputacija okoličanskih posjednika, koji će moliti cesara i kralja, da usliša njihove pravedne želje u pitanju carinske linije.

Kod druge točke: popis pučanstva razložio je družtveni podpredsjednik M. Mandić važnost toga predstojećega nam čina, pozvav na koncu sve prisutne, da sami kod popisa ostanu vierni svojoj slavenskoj narodnosti i da znance i prijatelje poduče i nagovore, da se upišu kao Slaveni. Pošto je jošte predsjednik od sebe odbio njekoje pogrdne i lažljive navale proti njegovoj osobi od strane tršćanskih talijanaša u pitanju plaćanja poreza, zaključi skupščinu, te pozovo prisutne, da uzkliknu trokratni: živio! Njeg. Vel. cesaru i kralju Franu Josipu I. čemu se skupščinari burno odazvaše. Na skupščini vladao je uzoran red, što nam svjedoči, da je naš puk posve zrio, da razpravlja trieznо i ozbiljno ma koli važno i težko pitanje.

Občinski izbori u Buzetu vrše se u najboljem redu. U III. tielu glasovalo je 473 birača i to svi za hrvatske predložnike. U II. tielu glasovalo je do jučer 260 birača, svi za hrvatsku listu. Jučer svršio se izbor u II. tielu. Danas (27) počimlje, a sutra svršava izbor u I. tielu. U tom tielu da kano Talijanaši kušati sreću, al će njim loša biti. U III. i II. tielu izabrani bijahu dakle hrvatski predloženici jednoglasno, što služi na čast sviestnim biračem one občine. Živili!

Hrvatska škola u Buzetu otvorila se koncem prošloga mjeseca. Do sada jih se u nju upisalo 130 učenika, dočim u talijanskoj jih nema ni 40. Ova je opustjela čim se naša otvorila, jer sve što je u njoj bilo Hrvata, sve je prešlo u hrvatsku školu. Ipak ono 40 Talijana ima dva učitelja, a 130 Hrvata ima jednoga samoga. To je također plod ravnopravnosti; ili se hoće da Buzećani drže učitelja, koga se nezna kamo vrći? Mi se nadamo, da to visoka vlada trpiti neće, da će premjestiti drugamo jednog talijanskog učitelja i da će nam samo poslati hrvatsku učiteljicu, koja je ovdje toliko nuždna i potrebita, koliko i učitelj. — Čitali smo, da su 162 otca buzetskih Talijana molili, nek njim se pridrži talijanska škola i nek njim se dade talijansku učiteljicu. Zatvoriti talijansku školu nije se valjda nikada ni mislilo, premda ima hrvatskih mjesta, koja bi imala veće pravo na školu, a nemaju je; a dati njim još i učiteljicu bio bi luksus, kojemu može zadovoljiti „la Lega nazionale," al nipošto ova siromašna pokrajina i ova još siromašnija občina. Rada bi znati koji su ona 162, koja podpisaše onu molbu. Otci obitelji nisu sjegurno svi! Kad se je ovdje ustrojala „Pro Patria," upisaše u nju djecu i sirotčad, koja ide svake subote okolo prositi milostinju. Ovako se valjda postupalo i sada!

K predstojećem popisu pučanstva. Iz porečkoga političkoga kotara tuže nam se prijatelji, da njim je c. kr. političko poglavarstvo poslalo za popis puka njemačko-talijanske listiće, te nas pitaju za savjet što njim je činiti. Odgovoramo njim ovim, oslanjajuć se na izjavu presv. g. c. kr. namjestnika, da će nostojati da se zakon provedno i strogo vrši prigodom popisa pučanstva, neka rečene listiće vrate dotičnoj oblasti i neka zahtjevaju, da njim se pošalje hrvatske popisne listiće.

Ovoga neka se drže naši prijatelji i istomišljenici i u ostalih političkih kotarih. Svakomu svoje, pak mirna Bosna!

Iz Malog Lošinja pišu nam dne 20. t. m. Pošto se je zatvorila dvorana Sv. Franje u Poreču, pohodio je zastupnik naroda prečastni g. dr. Frane Volarić naše mjesto i okolicu. Velika bijaše to sreća za nas, pošto nije većina ovdešnjih Hrvata do sada poznavala tog neustrašivog borioca hrvatskog naroda Istre. S toga su na čast našeg milog gosta dr. Volarića čitaoničari priredili večeru dne 18. u večer, kojoj prisustvovahu svi članovi čitaonice, kojim bijaše to moguće. Večer je to bila krasna. Svakomu si na licu čitao radost. Veselju i uzhitu bio je vršak kadno je naš velecienjeni g. predsjednik pozdravio milog gosta, kao neustrašivog borca za naša narodna prava. Milota bilo je rieči slušati, kojimi se je zahvalio prečastni dr. Volarić na laskavoj zdravici g. predsjednika. Kod te večernje zabave sakupilo se 22 for. za „Bratovščinu hrvatskih ljudi u Istri". — Iza večere pozdravi nas naš mili gost zahvaliv nam na srdačnom dočeku, a mi zadovoljni i veseli odvratismo milo za drago ter doprativ ga do njegovog stana, zaželismo mu iz puna srca: lahku noć! —

Iz Rieke pišu nam 24. t. m. Svake tri godine ponavljaju se izbori za polovicu gradskih zastupnika, a jučer se je obavio ovdje taj važni čin. Borbe velike nije bilo, ali bilo je pobjede i poraza; tu je italijansko-madjarska stranka pobiedila madjarsko-talijansku stranku; tu su privrženici vlade porazili pristaše vlade; tu je stranka bez političkog načela i značaja pobjedila stranku bez osvjedočenja. Da se to jasno dokaže valja spomenuti, da je pri tom osobnost vladala. Zastupnik Ossoinak gledao je strovaliti poznatoga odmetnika dr. Dalastu, dočim ga je moralno uzvisio, jer premda bijaše brisan iz kandidatskih listinah na zahtjev Ossoinakov, bio je ujajno, prem doduše nezasluženo, opet izabran u zastupstvo, a do tri godine nezna se kako će sam Ossoinak proći.

* * *

Novinica, koju je Ossoinak utemeljio na početku godine, vazda je obtuživala gradsku administraciju, udarajuć danomice punim pravom na ono, što je zaslužilo, a udarala je kadkad i na ono, šta toga zaslužilo nije. Mislio je ovaj gospodin, radin i inteligentan, da si je stekao popularitet, što su mislili i drugi, te se pobojaše i paktirao je s njim sam načelnik malo dana prije izbora, a od onda mukom zamuknulo opozicijonalno glasilce za občinske stvari. Bilo je to zaludo, jer gradski činovnici nisu s njim simpatizirali; on nije trpio njekoje občinske troškove niti nije bio zadovoljan, da činovnici sami svoju satnicu po volji prave. Njekoji pak mu nisu oprostili toga što se je lani usudio kandidirat u zastupstvo jednoga baruna Hrvata.

* * *

Njekoji su naši mislili, da se je Ossoinak spametio od kojega je roda i krvi potekao, i da će možda položiti temelj pomirljivoj politici sa Hrvati, ali jok! Bila je borba osobna a i nemože ovdje pod sadašnjimi okolnosti biti druge borbe neg osobne i za vlastitu korist.

Došli su po navadi njekoji radikalci našemu prvaku nudjati kompromis, da jedni drugim pomognu turnuti svoga kandidata u većinicu; nu on je tu ponudu odbacio, jer se toliko puta skusilo, da nisu obdržali obećanja; zato su naši bieli plakati po uglovih pozivali Hrvate na sustegnutje od izbora i naši nisu glasovali.

* * *

Lučki kapetan g. M. Rukavina, premda bijaše valjan i sposoban, usilovan je dati ostavku na zadnji mjeseca, jer nije bio po ćudi Madjarom. Na njegovo mjesto imenovali su jednog Madjara, do sada kapetana na jednom parobrodu Adrije i tim su nanesli moralni i materijalni udarac lučkim starim činovnikom, bilo Riečanom bilo iz ostalog Primorja. K tomu se počelo govorit, da će i drugoga Madjara imenovati podkapetanom. Tko neće brata za brata, mora tudjinca za gospodara!

Brajdar.

Razprava proti biv&emu zemaljskomu blagajniku u Poreču G. Rigo i njegovoj suprugi Jeleni započela je pred rovinjskim sudom u ponedeljak dne 24. t. m. Kako je poznato našim čitateljem pronevjerio je Rigo 82 založnica u vriednosti od 82.000, za koje je dignuo u Trstu 60.000 for. Od tih založnica spada 40 zemaljskomu kreditnomu zavodu a 42 zemaljskoj zakladi. K razpravi bijaše pozvano mnogo osoba, medju kojimi bijaše i sam zemaljski kapetan g. vitez Campitelli. O tom pronevjerenju razpravljalo se u posliednjoj saborskoj sjednici u zadnjem zasjedanju. Sjednica bijaše doduše tajna — jer je tako htjela talijanska većina — ali jedan dio razprave biti će priobćen, te ćemo ga donieti i mi u izvješću o X. saborskoj sjednici.

Medjutim vratiti ćemo se i na kaznenu razpravu u Rovinju.

Iz Medulina pišu nam 21. t. m. Jučer obavili su se izbori za občinsko upravno vieće, i kako je bilo predviditi, izpali su na čast i diku svim poštenim Medulincem. Kako je već njihova navada, Talijani gradski, kroz njekoje prodanike, htjeli su zavesti naš hrvatski narod, da si izabere kao poglavare opet one ljude, koji su ga toliko za nos vodili; ali kodovih izbora Medulinci ustadoše svi kao jedan i dadoše svoj glas mužem, koji se neće sramiti svojih uzkih gaća i svoga hrvatskoga imena. Barba Radošević i šior Conte imali su zašto kazati svoj jad na obiedom si licu: jer u trećem tielu bilo je za naše 73 glasa, a za njihove 15, u drugom za naše 26, a

za njihove 12, u prvom našim 18, a njihovih 1. Treba znati, da su za nje glasovali: oni sami, njihovi zeti, paši i svaki. Zanimivo je i to, da proti njima glasovaše isti njekoji kandidati njihove stranke.

Ako sada neotvore oči ti vjerni sluge gradskih Bodula *), ako se nevrate s krivog puta, po kojem su hotjeli napried, neznamo gdje im je obraz pokazati se pred puk medulinski, koji ih je tako sjajno osudio. Ova triska neka ih nauči, da u Medulinu, kano i drugdje, neima obrazatko pada na zemlju pred gospodom talijanskom i ljubi joj skute i koljena! Svaki pošteni Hrvat mora se radovati ovoj sjajnoj pobjedi tim više, što protivnici nisu bili Bog zna kakvi tudjinci po rodu i jeziku, nego ljudi domaći, koji služe našim protivnikom, a sve na škodu hrvatskomu narodu. Stara je poslovica: gori je poturica nego Turčin, što kod nas znači: gori je šarenjak nego Talijan.

Svima čast, koji su glasovali za narodne muževe; ali najveću hvalu zaslužuju oni vriedni „uršinaloti", koji su ostali kod kuće, nemareći za jednu „žurnadu" kad se radilo o narodnoj časti. Živili! A srdačan „živili" kličemo i onim iz Pomera, Premanture i Ližnjana, koji, imajuć pravo glasa u Medulinu, dodjoše ga dati našim. Valja znati, da svima ide tim veća čast, što su izbori bili u dan delavnik, kad ljudi bježe na radnje i na njive; jer samo tako mislila su gospoda od municipija poljskoga, da će osigurati barbi Mati stolicu. Ali sve to im nije pomoglo, niti odbijanje njekojih od glasovanja, jer puk medulinski zna koga što ide.

Poslije izbora bilo je u Medulinu veselja kao riedko kada. Svud se pjevalo i radovalo do kasno u noći.

Jedna stvar nam se čini, da nije bila ipak u redu. Gospodin župe-upravitelj pop Jadre Bojlica otišao je iz mjesta, da nebude kod izbora. Ako se to dogodilo, jer je on morao ići po svojem poslu, dobro i čast mu; ali ako je pobjegao radi izbora, mi ga pitamo: kako se slaže to njegovo ponašanje sa ponašanjem od prije? Gdje mu je ono junačtvo i ona poljsko-slovinska krv, koju toliko ističe? Možda se boji fabriciera i zvonara? Srami li se možda držati s hrvatskim siromahom? Mi ga štujemo, ali taj čin neodobravamo podnipošto.

Tako smo Vam u kratko i občenito opisali medulinske izbore, a čini nam se, da je stvar ova uz još njekoje važna i vriedna, da se na nju još svratimo, ako Vi dozvolite gosp. uredniče. *)

Slovinske pratiskovine na pergamentu. Pod tim naslovom priobćio je veleučeni profesor dr. Jagić u bečkom „Anzeigeru" viest, koju, pošto se tiče spomenika sa-Aurazog u našoj pokrajini, priobćujemo evo prevedenu u cielosti:

„Poznato je, da u raznih jezicih ima pratiskovina, kojih su pojedini istisci tiskani na pergamentu. Toga tiskarskoga načela držalo se i kod najstarijih slovinskih tiskovina. Iz današnjeg stanja (malo nastojanog) bibliografičnog iztraživanja ne dade se razabrati, da li su pojedini istisci svih najstarijih slovinskih tiskovina bili tiskani na pergamentu. Polag zadnjeg izdašnog pregleda najstarijih ćirilskih tiskovina od Karatejeva (u XXXIV. svezku akademičkog „Sbornika") nalaze se dandanas: jedan iztisak na pergamentu „Octoicha" tiskanog godine 1537 u Mljetcih po Božidaru Vukoviću (iztisak nalazi se u Kijevu, srv. kod Karatejeva br. 29) i jedan ili dva iztiska „Sbornika", tiskanog godine 1538 nastojanjem istog Božidara Vukoviča. (Menaeum, sr. kod Karatejeva br. 31). Od zadnjeg djela vidio je Magarašević pred više godina jedan pergamentni iztisak u samostanu Petkovica u Serbiji (srv. „Serbski ljetopisi" za god. 1829 I., 124—125). Da li taj [illegible]anas još obstoji i gdje, toga ne znam. Mogu ipak izpostaviti, da obstoji više pergamentnih iztisaka tog diela time, što jedan manjkavi iztisak je sačuvan u c. kr. dvorskoj knjižnici u Beču. Ovdješnji iztisak počimlje tek trećim listom četrnajstog osmolistnog složka a prestaje dvadesetičetvrtim, dočim obstoji jedan podpuni iztisak od 54 kvaterniona. Ne može se podvojiti o pripadnosti ovog fragmenta k spomenutom „Sborniku" polag spisa potonjeg kod Šafarika (Gesch. der südslav. Literatur III., 263, br. 225) ili kod Karatejeva. Veoma je vjerojatno, da ovaj tiskarski običaj nije tek u XVI. vieku bio upotrebljen za ćirilske tiskovine, nego i u ovom obziru imao je Božidar Vuković slieditelja samo primjer svojih predšastnika. Možemo dakle slutiti, da je već kod starijih ćirilskih tiskovina (barem onih izdanih u Mljetcih) bilo pojedinih pergamentnih iztiska. Ova slutnja podkrepljuje se malenim odkrićem, što ga nedavno učinih na otoku Krku. Na ovom otoku u krasnom zalievu, nazvanom talijanski „Valle Cassione" je ostrov sa samostanom Franjovaca, hrvatski nazvan „Košljun". Samostan je bio negda glagoljski, te akoprem od današnjih članova reda reć bi, da nije nitko vješt glagoljskom pismu, *) ipak pripoviedali mi kao samostansku predaju, da je negda njihovoj knjižnici pripadao znameniti spomenik poznat u učenom svietu pod imenom „Glagolita Clozianus." Tu predaju ja nemogu niti dokazati, niti pobiti. Na moju molbu, da mi pokažu glagoljsko blago njihove knjižnice, dobih na uvid uz neke starije tiskovine, kojih ovog puta radi kratkoće vremena (bila je kasna večer) nisam bio u stanju pobliže razgledati, takodjer jedini glagoljski pergamentni list, kojeg je knjižničar smatrao rukopisnim fragmentom, ali kod pobližeg razmatranja odmah prepoznah, da taj pergamentni list ima pripadati tiskanom dielu, te već onda izrekoh slutnju, da bi sačuvani list mogao pripadati prvom glagoljskom tisku, naime misalu od godine 1483. Malena bilješka, koju u hitnji učinih, dovela me iza nakanadnog sravnenja sa papirnatim iztiskom istog misala, nalazećim se u ovdješnjoj c. kr. dvorskoj knjižnici do nedvojbenog uspjeha, da je onaj list u istinu zadnji preostatak jednog tiskanog pergamentnog iztiska pomenutog misala i to je prvi list osmog kvaterniona, na kojem se čita tekst „Muke po Mateju".

Ovo maleno odkriće je dokazom, da je već od prvog glagoljskog i u slovinskoj bibliografiji u obće najstarijeg tiska bio priredjen barem jedan iztisak na pergamentu".

*) Stanich i Bolmarcich. Op. ured.

*) Drage volje. Op. ured

*) Izpraviti nam je ovdje mnienje veleučenoga g. profesora time, što u reda koljunskih Franjovaca doista ima njekoliko članova, koji su vješti glagoljskom pismu, ali, što je žalostno, u jedan nam glagoljski ne misi, čemu bi se barem u naših stranah od ovog inače zaslužnog reda mogli nadati. Op. prevod.

Listnica uprave.

Uplatili su nadalje za „N. Sl." od 17. okt. do 26. nov. t. g.: M. M. Volosko for. 1·8; T. N. Volosko for. 3 (preostaju još for. 2; K. I. Osijo for. 5; S. D. Vaskut for. 2·25; Kot. školsko v. Pula f. 2 (oglas); K. F. Tomaj 85 nv.; R. A. Ližnjan f. 6; O. B. Rovinj f. 1·50; I. T. Rieka for. 1; M. K. Belej f. 5; B. J. Krk 5 f.; E. A. Trst f. 5; L. M. Veprinac za sebe i dr. for. 13; S. V. Karnica for. 5 (Hvala na prep. pismu); P. N. for. 3; G. F. Zagreb for. 5; K. V. Sv. Matej for. 1·25; Gosp. zdr. Opatija f. 10; T. A. Kastav za sebe i br. f. 3·50; E. K. Trst f. 5 (oglas); T. I. Antinjano for. 5; O. A. Trst for. 1 (oglas); K. I. Mošćenice f. 2·50; Občina Vrbnik f. 9 (oglas); M. A. Roč za „N. Sl." i za „Ed." for. 8; P. A. Paz f. 5; C. I. Drivenik I dol.; V. I. Mošćenice f. 2·50; Ž. I. Sv. Lovreč f. 5; L. I. Montrilj for. 5 (Utjerajte što se dade); Kot. šk. v. Pula f. 5.

Molimo naše dužnike, da bar sada kuncem godine učine svoju dužnost, te da poravnaju svoje račune s našom upravom.

Lutrijski brojevi

Dne 20. novembra.

Beč	54	27	88	14	61
Grac	81	30	18	32	58
Temešvar	48	44	53	81	61

Dne 26. novembra.

Brno	36	25	32	89	70
Innsbruck	17	29	2	89	90

Pomenik 1—2

za prijatelje citare. Sadržaje 72 najljepših i najobljubljenih popievkah svih južnih Slavenah, na 64 stranah. Cieua knjige sa dostavnom poštarinom stoji 1 for. 95 nč. — Naručbe neka se izvole upraviti na:

Josipa Sorga u Zagrebu.

Živic i drug. u Trstu

imadu u svojem skladišću, ulica Zonta br. 5., svakovrstnih strojeva za gospodarstvo te za svaku drugu porabu, kano i sve ostalo što spada na strojeve. Osobito preporučaju se njihove sisaljke (pumpe) za vadjenje vode, pretakanje vina, gašenje vatre, škropljenje trta i bilja; cievi za vodovode te za svaku drugu porabu iz lievanoga i kovanoga željeza, kositra, kaučuka i lana; mlatilnice i čistilnice žita, trebiovica kuruze, slamoreznice, tiskarnice, mastionice grozdja itd.

Prodavaju samo prokušanu izvrstnu izvanjsku i domaću garantiranu robu uz nizke ciene šaljuć ju svuda prostu od carine.

Za sada preporučamo osobito mlatilnice i čistilnice žita sa opazkom, da naše strojeve takodjer sami popravljamo.

Strojeve kod nas kupljene popravljamo kad je od potrebe i priskrbljujemo za oštećene dielove, druge dielove.

12 **Schivitz & Comp.i**

30—3

Marijaceljske želudačne KAPLJICE

pripravljene u ljekarni kod anđela čuvara C. Brady-a u Kromerižu (Moravska) jest staro, obće poznato sredstvo, koje okrepljujući djeluje kod slabe želudačne probave.

Prave su samo onda, ako su providjene sa polag otisnutom zaštitnom znamkom i podpisom

C. Brady

Ciena male boce 40, velike 70 nvč.

Vrst tvorine jest naznačena.

Prodavaju se u svih ljekarnah.

3—10

Forinta 5 do 10 svakdanja stalna zaslužba bez kapitala i pogibelji pružamo svakomu koji se hoće baviti razpro-ajom srečaka i vriednostnih papira, zakonom dozvoljenih Ponudbe pod naslovom srečke (Lose) na ekspediciju oglasa: J. Danneberg, Wien I., Kumpfgasse 8.

Osobni zajam

od **200—2000 for** pribavlja se — samostojnim, zajmu sposobnim osobam, kao: obrtnikom, trgovcem, činovnikom, zasebnikom, častnikom itd. uz četvrtgodišnji obročni povrat. Pobliže: **G. A. Sterner Budapešta, Calvinplatz 4.** 4—5

pripravljena od lekarja g. PICCOLI-ja v Ljubljani, je uplivno zdravilo, ki krepča želodec, mehča, čisti, odpravlja zlato žilo in odganja gliste.

Sestavljena je iz zdravilnih, v rastlinstvo spadajočih snovij ter ni nikako drastično učinkujoče, marveč lahko, delovanje organov urejajoče zdravilo, katero organizmu kar nič ne škoduje, če se prav delj časa rabi. 9—15

Esence za želodec pošilja izdalovatelj proti poštnemu povzetju v škatljah po 12 steklenič ih za gld 1.36; po 24 za gld. 2.60 po 36 za gl. 3.84; po 44 za gl. 4.28; po 55 za gl. 5.26; po 110 za gld. 10·30; po 550 za 50 kr. — V steklenicah po 15 kr. prodaja se skoro v vseh tu- in inozemskih lekarnah.

FILIJALKA

c. kr. priv. avstr. kreditnoga zavoda

za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vreda. papirjih na		V napoleonih na	
4-dnevni odkaz	3%	30-dnevni odkaz	2%
8- „	3½%	3-mesečni „	2½%
30- „	3½%	6- „	2½%

Vrednostnim papirjem, glasečim na napoleone, kateri se nahajajo v okrogu priporna se nove borestna tarifa na temelju odpovedi od 8 oktobra, 12. oktobra in 3. novembra.

Okrožni oddel.

V vreda. papirjih 2½% na vsako svoto.
V napoleonih brez obresti

Nakazatce

za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Tropavo, Reko kakor za Zagreb, Arad, Bozen, Gradec, Hermanstadt, Inomost, Celovec, in Ljubljano— brez troškova

Kupnja in prodaja

vrednostij, diviz, kakor tudi vnovčenje kuponov 24-22 pri odbitku 1% provizije.

Predujmi.

Na jamčevne listine pogoji po dogovoru. Z odprtjem kredita v Londonu ali Parizu, Berlinu ali v drugih mestih — provizija po pogodbi.

Na vrednosti obvesti po pogodbi.

Uložki v pohrano.

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, zlati ali srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.

Trst, 4. oktobra 1690. 22 24

Resno svarilo

do vseh, ki nemajo še police

bodisi giede pridobitve posojila, ali pa kot volilo svojej družini (polica je namreč iste vrednosti kot gotov denar), posebno ugodna za zadolžene hišne posestnike in posestnike zemljišč, ker ob priliki nenadejane smrti zaostali po izplačanju zavarovane glavnice zadobe posestvo neobremenjeno; imenitna za novoporočence, ker je moči brezpogojno zavarovati zakonska in otroke; sledujič porabljiva za kavcijo ali depot in pri trgovskih drugih v mejsebojno osiguranje.

Polica za zavarovanje na življenje je za vse slučaje najgotovejša, najvarčnejša in najboljša naložitev kapitala in in jej je dati prednost pred vsemi hranilnicami. 2—25

Kako in s katerim načinom je najlože dobiti to polico, povo ustmeno ali pismeno, povsem **diskretno in brezplačno.**

Assecuranz

Ober Inspektor „Klein"

Wien, II. Ob. Donaustrasse 59; 3—5 ure.

Brezplačna pojasnila v vseh hipotekarnih in zadevah osebnega kredita.

21—15

Najboljša i najmodernija

BRNSKA SUKNA ZA ODJELA

u odnosu od 8 do metra za podpuno odjelo za for. 4.—, 6.—, 10.—, 12.—, 14.—, 16.—, 18.—, 20.—, 24.— i više.

Sukna za zimske i proljetne kapute

u odnosu od 2 do metra za cieli komad ili prošjeci kaputa za for. 6.—, 8.—, 10.—, 12.—, 14.—, 16.—, 18.—, 20.— i više.

Štajerski loden za **Muška na podesenja**

od 1 metra za jednu cielu haljetu for. 1.—, 1.50, 2.—, 3.—, 4.— i više.

Nadalje zaliha najfinijih **domaćih sukna** za **kaputa i ostalo**, kod se crna sukna odlikuje finoćom vunenoga prediva i dobrim bojadisanjem (ferbe) nudi

Tvorničko skladište dnog sukna

Vincenz Novak, Brünn

Krautmarkt 13.

Sredstvo proti gubljenju kose, koje se novo unapred pošalje, dobija se poštnjim ili pazlučnim povzetjem. Uzorci besplatno i franko.

14.000

para gotovih **zimskih hlača za gospodu** od izvrstnoga brnskoga sukna morao je ovdje ostati pošto je nije mogla dotična tvrdka, za koju bijahu pripravne, izplatiti. te sam ja dobio nalog, da iste pojedince ili u većih skupinah pod svaku cienu razprodam. Prodajem dakle par gotovih, čvrstih, debelih, toplih, bez ikakve pogrieške, po najnovijoj bečkoj modi sašivenih 1—3 **zimskih hlača za gospodu.**

za 1 for. 50 nvč.	za 1 for. 90 nvč.	za 2 for. 75 nvč.
I. vrsti.	II. vrsti.	III. vrsti.

(dakle jedva za cienu rednje) svakomu a da nitko o tomu nepodvoji, izjavljam, da su te hlače čvrste, dobre, tople i trajne zimske hlače za gospodu, te da ću iste natrag uzeti ako nije ovo prava istina. Pošto se te gaće vrlo naglo razprodaje, neka se svatko požuri, da svojoj potrebi zadovolji, te se uljudno umoljava, da se svakoj naručbi duljinu reza i širinu stegna dodaće. Pošiljke jedino za gotov novac. — Naslov:

Apfel's Kleider-Ausverkaufs-Magazine
Wien, I., Fleischmarkt 8/41.

Izdavatelj i odgovorni urednik M. Mandić.

Tiskara Dolenc.

Broj 49. U Trstu 4. decembra 1890. Godina XXI.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redaka stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja za pogodbe sa upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“. Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Izlazi svakog četvrtka za cielom arku.

Dopisi se povraćaju ako se i netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji za 5 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½, i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Carintia br. 25

Poučni, gospodarski i politički list.

„Čujem rasta malo stvari, a razlege se svi pokvari“. Nar. Pos.

Poziv na predplatu.

Iztiče eto i dvadeset i prva godina što šaljemo naš list na krilo milog nam roda. Pred vrati smo kvala Bogu dvadeset i drugoj godini. Pozivljuć narod novu predplatu, čvrsto se nadamo, da će nam ostati vjerni svi stari pomoćnici i predplatnici i da će se k ovim pridružiti i oni, koji to do sada nisu mogli ili htjeli.

Predplata s poštarinom za cielu godinu stoji za imućnije for. 5., a za seljaka for. 2. Za pol godine polovicu. Izvan carevine za poštarinu više. Novce ne treba šiljati u zapečaćenom listu, jer je predrago, nego poštarskom naputnicom (*Vaglia postale.*)

Budući da nam se šalje više puta novce u razne svrhe, molimo svakoga, da uvjek točno naznači, što je za predplatu, što za što drugo.

I ovom sgodom molimo naše dužnike, da već jednom zadovolje svojoj dužnosti, jer nije liepo ni pravedno list primati a ne plaćati ga.

Preporučamo napokon svim rodoljubom, da nam dopisuju iz svojih krajevah po istini sve, što misle, da može narodu koristiti.

Uprava „Naše Sloge“.

Istarski sabor god. 1890.

IX. sjednica dne 12. novembra.

Prisutni: predsjednik vitez M. Campitelli, vladin zastupnik vitez Elnscheg i 27 zastupnika — galerija vrlo dobro posjećena.

Predsjednik otvori sjednicu u 5 i pol sati na večer; tajnik dr. Lius pročita zapisnik zadnje sjednice.

Vladin zastupnik odgovara:

1. Na interpelaciju dra. Amorosa glede polazka sveučilišća u Zagrebu od strane hrvatskih mladića iz Istre. Pozivlje se na dekret ministarstva nauke od 30. oktobra 1878. izdan uslied najviše odluke 28. oktobra 1878., kojim je bilo djakom iz Istre i Dalmacije dozvoljeno polaziti sveučilišće u Zagrebu, ali pod uvjetom, da moraju polaziti četvrtu godinu i raditi II. i III. državni izpit na kojem sveučilišću u Cislajtaniji. A tako se i profesorski izpit ima položiti na jednom od tih sveučilišća. Navadja takodjer ministerijalnu naredbu, usljed koje su pripoznate valjanimi svjedočbe zrelosti za polazak cislajtanskih sveučilišća onih istarskih i dalmatinskih mladića, koji polaze g— ije u Hrvatskoj.

2. Na interpelaciju dra. Dukića i drugova glede nagrade porezuim činovnikom za iztjeravanje razteretnoga duga. Te nagrade, da nisu zabranjene i vlada, da se neima opravdati za primanje istih od strane poreznih činovnika.

3. Na interpelaciju Mandića i drugova glede ustrojenja pučke škole u Zamětu; veli, da je dotična komisija obnašla školu potrebitom, da se ima još sa tehničkoga gledišta razviditi, da to ima zemaljski odbor odobriti i kad sve to bude, da neće zemaljsko školsko vieće oklievati istu otvoriti.

Zastupnik Sbisà čita interpelaciju na c. kr. vladu radi nekog dopisa uvrštenoga u „De—utsche Seitung“. U tom dopisu se govori o pronevjerenju kotarskoga sudca u Pazinu i tvrdi, da se je dotični novac rabio u svrhe libvarstva i sa strane najuglednijih obitelji Istre. Pod timi da se nemože razumiti nego obitelji talijanske, pošto je cieli dopis proti istim naperen. S toga on i njegovi drugovi (svi zastupnici većine) odbijaju to klevetanje i pitaju cesarsku vladu, da stvar razbistri, te razvidi, da li je istina, da se je novac, pronevjeren po pazinskom kotarskom sudcu rabio u svrhe libvarstva i od najuglednijih obiteljih Istre i koje su to obitelji.

Zastupnik Flego čita sliedeću interpelaciju:

Obrazloženje.

Poznato je, da su stanovnici istarskoga Krasa, a osobito oni kotara Buzetskoga velikom većinom siromašni i da bi se dostojno mogli prehraniti samo izvozom drva i ugljevlja iz svojih občinskih i zadružnih šuma.

Poznato je, da stanovnikom Krasa radi veće i dulje zime treba drva za ogriev mnogo više nego li seljaku uz more.

Poznato je, da političke kotarske oblasti i dotični šumarski službenici državni evo već nekoliko godina svom strogošću idu za tim, da se šume občinske i zadružne ljepšaju i da u nekoliko godina dodju do idealnoga stanja, na kojem nisu stojale već više stoljeća, te tim svojim postupkom ne samo uzimaju vlastniku skoro posve pravo razpolaganja nad šumami, nego i ne obaziru se na najživotnije potrebe naroda.

Poznato je temeljno načelo, da država nesmije stezati privatnoga vlastničtva nego u koliko to zahtjeva občenita korist i da u tom slučaju privatni vlastnik ima biti odštećen.

Poznato je, da puk istarskoga Krasa nije dobio nikakove odštete za prekomjernu stegu slobodnoga razpolaganja občina i zadruga sa svojimi šumami, a ipak je sklon na svako razložno uredjenje tih odnošaja. Predpostavljajuć sve to kao poznato i visokoj c. kr. vladi, podpisani postavljaju sliedeću interpelaciju:

1. Smatra li visoka c. kr. vlada, da je racionalno gojenje i postepeno boljšanje občinskih i zadružnih šuma na istarskom Krasu, navlastito u Buzetskom kotaru stvar občenitoga državnoga interesa?

2. Ako smatra, kani li ista visoka vlada o državnom trošku dati čim prije sastaviti gospodarstvene osnove za občinske i zadružne šume na istarskom Krasu, navlastito to u Buzetskom kotaru, a to po temeljnom načelu, da šuma ima plaćati svojim prihodom troškove i ako toga nemože, da država doprinosi svoju pomoć dokle šuma dodje u normalno stanje?

3. Kani li visoka vlada, dok nebudu izradjene gospodarstvene osnove za šume istarskoga Krasa navlastito Buzetskoga kotara, oblasti prve molbe i šumske službenike uputiti na takov postupak, da bude čim manje stegnuto pravo naroda na dostatno drvarenje za ogriev i za nabavu najpotrebnijega živeža u zimsko doba?

4. Koje stanovište zauzima visoka vlada prema namisli dielitbe zadružnih i občinskih šuma ili diela istih medju občinare i zadrugare na istarskom Krasu, obzirom na povoljnu izjavu u tom pitanju učinjenu od strane austrijskoga šumarskoga društva kod posljednjeg sastanka u Trstu.

Poreč, 12. novembra 1890.

Frane Flego — Mandić — Seršić — Dr. Dukić — Dr. Stanger — Dr. Laginja — Dr. Volarić.

Obje ove interpelacije predaje predsjednik vladinomu zastupniku.

Prelazeć na dnevni red izvieščuje dr. Bubba o proračunu zemaljske zaklade za god. 1891. Čita dotično izvješće tvrdeć, da se račun nerazlikuje od računa drugih godina te da će se sustaviti samo kod njekojih rubrika. Proračunava se:

A. Potrebe.

I. Za troškove saborske 6.400 for.

II. Za upravu pokrajinsku 38.862 for. i to: *a*) za zemaljskoga kapetana i zemaljski odbor 13.600; *b*) urede i zavode pokrajine 25.226 for.

III. Troškovi u školske svrhe for. 165.000 kod ove rubrike predlaže, da se proti lanjskim 2000 for. za podpore učenikom i učenicam za preparandijah umetne 3500 for. i da se djakom medicine dade stipendija takodjer za šestu godinu.

IV. Zdravstveni troškovi 1050 for.

V. Za zavode dobrotvorne i čovjekoljubive 80.900 for. i to za liečenje bolestnih po raznih bolnicah 60.000 for., za umobolne 20.000 for., za zavode materinstva 600 for., za nahode 300 for. Kod ove rubrike predlaže financijalni odbor, da zemaljski odbor proučaje način kako bi se ti troškovi umanjili ili barem da nerastu. —

VI. Javne graduje 14.000 for. i to za ceste 10.000 for., a za providjenje vode 4000 for.

VII. Troškovi za poljodjeljske i gospodarske svrhe 24.105 for. Tu čini takodjer odbor poseban predlog, usljed kojega bi se imao šumski zakon, izdan za istarski kras, protegnuti takodjer na kvarnerske otoke.

VIII. Vojnički troškovi (prevoz vojnika) 700 for.

IX. Troškovi za javnu sigurnost for. 14.140.

X. Pokrajinski dug i to amortizacija, glavnica i predujmova 5000 for.

XI. Razni troškovi u sve 12.177 for.

XII. Glavnice, koje se imadu unovčiti —.

XIII. Predujmovi, koje se ima dati 5000 for.

XIV. Gotov novac —.

B. Pokriće.

XV. Dohodak pokrajinskoga patrimonija 5930 for.

XVI. Koristna prava i ekvivalent —.

XVII. Pokrajinska vjeresija 15.349 for.

XVIII. Povratci 12.700 for.

XIX. Prinosi 8.200 for.

XX. Namirenje računa 100 for.

XXI. Razni dohodci u obće 1200 for.

XXII. Pasivne glavnice i posude za učiniti —.

XXIII. Predujmovi, koje se ima dobiti 6000 for.

XXIV. Gotov novac —.

XXV. Nameti na zaostali porez for. 50.000. Pročitav i raztumačiv ponjekle te rubrike, pročita predloge komisije, koji glase:

Predlog financijalnoga odbora. Visoki sabor neka izvoli zaključiti:

I. Odobrava se proračun zemaljske zaklade za Istru za godinu 1891.: sa potrebom od 370.795 for., sa pokrićem od 101,520.

II. Da se pokrije proizličući manjak od 269.275 for. ustanovljuje se utjeranje:

a) nameta od 20 po sto na sve izravne poreze uključivo izvanredne državne nameće;

b) nameta od 100 po sto od potrošarine na meso i vino;

c) pokrajinskog poreza neodvisnog fr. 1.70 za svaki hektolitar pive prodan na malo; for. 10.02 za svaki hektolitar prodan na malo špiritoznih tekućina, naznačenih u čl. I., slovo *B*.. II. točka 1. državnoga zakona od dne 18. maja 1875. br. 84, te for. 6.68 od svakoga hektolitra na malo prodane rakije, naznačene u točki 2 istoga članka rečenoga zakona.

III. Ustupaju se zemaljskomu odboru osobitom preporukom, da budu uslišane molbe za podporu:

a) Frana Grimani iz Poreča za sina Guida, koji uči u Monakovu.

b) Josipa Giraldi iz Izole za kćer Terezu, koja uči glasbu.

c) Tomaža Delise iz Izole, koji uči na obrtničkoj školi u Trstu.

d) Domenika Zamarina iz Pirana za sina Frana, koji uči vinarstvo i vrtlarstvo u Firenci.

IV. Ustupaju se takodjer zemaljskomu odboru, da ih uzme eventualno u obzir, molbe:

a) pripomoćnog družtva za bolestne djake na sveučilišću u Beču;

b) upravnoga odbora talijanskoga družtva „Asilo“ na sveučilišću u Beču;

c) občine Kastav, za traženje podzamnih vodа u obsegu ove občine i za eventualnu dobavu cieslika;

d) pripomoćnog družtva slušatelja filozofije na sveučilišću u Beču.

Dr. Volarić, na poziv predsjednika kao izviestitelj manjine istoga odbora, reče: Visoki sabore! Prije nego predjem na predloge moram izjaviti, da manjina financijalnoga odbora, postavljajuć posebne svoje predloge, nije imala ni na kraj pameti dirati u osobnosti ili vriedjati koga, već držeći se strogo same stvari, hoće, da predloži ovoj visokoj kući ono, što njoj se čini najpotrebitije i što proizlazi iz načina, kojim se je do danas vladao zemaljski odbor u svojem zvaničnom poslovanju prama našoj narodnosti i našemu jeziku. Predpostaviv to, siliti ću se, da pročitam talijanski onako, kako znam, naš posebni predlog, podnesen jur u financijalnom odboru (čita talijanski predlog manjine) koji glasi:

„Manjina financijalnoga odbora, ograničujuć se na stvari veće važnosti i pridržujuć si podpunu slobodu, da može u saboru učiniti i druge eventualne predloge i opazke na zemaljski proračun za godinu 1891. predlaže:

1. Da se kod rubrike I. naslov 2. „služba stenografa“ obzirom na to što propisuje saborski poslovnik kod §. 42. „da će stenografički zapisnici sadržavati podpuno razloženje svega što bijaše u saboru rečeno i učinjeno“.

Obzirom na to, što je temelj svakoj plodonosnoj i složnoj obsanitoj radnji medjusobno štovanje narodnosti i jezika; i obzirom na to, da je slavenski jezik rabljen od većine pučanstva pokrajine, te da nebijahu unatoč tomu do sada slavenski govori, izrečeni u saboru, uvršteni u dotično stenografičko izvješće, predlaže: pošto bijaše god. 1888. svota za saborskoga stenografa bez osobitog razloga od for. 300 na for. 500 povišena, da se tom svotom, koju se drži dostatnom, dobavi stenografa, koji poznaje talijanski i slavenski jezik; ili da se uvede dva posebna stenografa, jednoga za talijanski a drugoga za slavenski jezik.

2. Da se kod rubrike II. naslov I, §§. 1. i 2. „doznaka za zastupanje zemaljskomu kapetanu i „odšteta četvorici zemaljskih prisjednika“;

Obzirom na to, što odaje većina zemaljskoga odbora u svojih službenih razpravah na stereotipan način ponašanje posve protivno slavenskomu jeziku, jeziku većine pučanstva pokrajine, unatoč članku 19. državnoga temeljnoga zakona od dne 21. decembra 1867. D. Z. L. br. 142., koji zajamčuje u javnom životu, u uredih i školi podpunu ravnopravnost svim narodnostim i jezikom pokrajine;

obzirom na to, što je usljed odluke ces. kr. carevinskoga sudišta u Beču od dne 18. jenara br. 5 dužnost zemaljskoga odbora Istre primati podneske sastavljene u jednom il drugom jeziku pokrajine, te imenito primati spise sastavljene u hrvatskom jeziku;

obzirom na to, što u smislu odluke istoga c. kr. carevinskoga suda u Beču od dne 3. julija 1888. br. 111 zahtjeva duh navedenoga članka državnoga temeljnoga zakona, da bude povrh toga svaki spis podnesen kojoj pokrajinskoj oblasti u jednom od zemaljskih jezika takodjer riešen u istom jeziku, te da bijaše imenice zemaljski odbor Istre obvezan, da rieši hrvatske spise u tom jeziku;

obzirom na to, što proizlazi iz občenitog izviešća zemaljskoga odbora zemaljskomu saboru o njegovom djelovanju poslije svršenog zasjedanja od g. 1889. na stranici 37, da bijaše u desetoj sjednici od dne 4. i 5. marča 1890. zabačen za trimi glasi predlog izviestitelja zemaljskoga prisjednika profesora Vjekoslava Spinčića,

da bi se naime sve spise, koji bi unapried stigli zemaljskomu odboru od strane občina i drugih moralnih tiela pokrajine, riešilo u onom jeziku, u kojem bijahu sastavljeni, samo da je taj jezik pokrajine;

obzirom na to, što je u V. sjednici sadašnjega saborskoga zasjedanja od dne 28. pr. mj. oktobra u ime zemaljskoga odbora zemaljski prisjednik dr. Pier-Antonio Gambini ćak izjavio, da neće odgovoriti na interpelaciju poštovanoga Mandića i drugova s jedinoga razloga, što je sastavljena u hrvatskom jeziku;

obzirom na to, što javno poštenje pokrajinske oblasti, kao što je zemaljski odbor, zahtjeva već po sebi, da oživotvori odluku najviše oblasti u državi, ustanovljene upravo u tu svrhu, da nebi oblasti u različitih svojih odnošajih takodjer sa pojedinimi gradjani ozledile njihova ustavna prava;

obzirom na to, što se mora na svaki način označiti ne samo kao neustavno, već dapače kao revolucijonarno, bezvladno i škodljivo javnim probitkom takovo postupanje zemaljskoga odbora, kojim se osobitom tvrdokornošću protivi jasnoj ustanovi zakona i tada, pošto bijaše od već spomenutog carevinskoga suda proglašeno kao protivno, dapače vriedjajuće zakon;

obzirom na to, što se usprkos tomu nije odlučio presvietli gospodin zemaljski kapetan, da obustavi ovršenje i da podnese neodvlačno gore navedene zaključke zemaljskoga odbora putem namjestnika cesarskoj odluci, jer su protivne javnomu dobru i postojećim zakonom, na što bijaše ovlašćen i dužan u smislu § 32. pravilnika za zemaljski odbor; predlaže se:

Da se briše ukupni trošak proračunan za zemaljski odbor u ukupnom već po sebi vrlo visokom iznosu od for. 13.600, te da podastre njedno visoko zemaljsko zastupstvo vruću prošnju kruni, da preuzme u tom abnormalnom stanju stvarih iznimnim putem na se, te da se pobrine na način, koji bi najbolje odgovarao javnim probitkom, za obavljanje posala ove naše toli nesretne pokrajine.

3. Da se povisi kod rubrike II. naslov 2. §. 10. proračunana svota od 400 for. na 600 for., da bi se, kako to zahtjeva dužan obzir napram većini pučanstva „List zakona i naredba“ tiskao takodjer i u hrvatskom jeziku.

Radi istoga razloga neka se uvrsti u isti naslov drugih 1000 for. za tečan prevod na hrvatski jezik pokrajinskih zakona, koji su u krieposti.

Poreč, 6. novembra 1800.

Dr. Frane Volarić — Frane Flego.“

Pošto jih je pročitao, predsjednik pozivlje na red Volarića i Flega radi izraza: „anarchicoe revoluzionario“ u predlozih sadržana.

Volarić hoće da govori.

Predsjednik: nedozvoljavam.

Volarić prigovara — galerija psiče.

Predsjednik izjavlja odlučno, da mu neda rieči, što galerija odobrava.

Volarić sjednuv: sili moram popustiti.

Kod glavne razprave progovori prvi dr. Laginja, koji reče:

Gospodo! Razpravljati proračun znamenuje razviti svoje misli o tom, kako da se troši i po kojih načelih za one stanovite dobe, pa opet izjaviti svoju o tom kako da se namakne koliko treba za pokriće ustanovljenih troškova, predpostaviv, da će ovi biti za pravu potrebu one zaklade ili one občine, zemlje itd. o kojoj se radi.

Odobriti proračun znamenuje izjaviti se ne samo sporazumnim i zadovoljnim sa sustavom, sistemom, koj vlada i od kojega potiču razni stupci potrebah, nego znamenuje takodjer ... janje i vjeru u one, koji upravljaju zakladom; dakle u naših prilikah odobrenje predloženoga nam proračuna zemaljskoga, bilo bi isto, što izjava vjere i pouzdanja u upravitelje naše pokrajine, u naš zemaljski odbor, sa na čelu inače veleštovanim starcem našim predsjednikom.

Nego sistemu, koj nas ubija i ljudem, koji od svoje strane ništa nečine, da nas u narodnom smislu smire, a premalo čine, da nas zadovolje u gospodarstvenom obziru, mi nemožemo dati svoje privole, te mi je svečano izjaviti, da ova strana visokoga sabora neće prihvatiti proračuna.

Ima, gospodo, u životu narodah prilika, gdje jedan služi drugomu, jer se jedan u većinoj mjeri, koja postoji, nije dovio drugomu do iste snage i moći.

Takovom kuratelom namećete se hrvatskomu narodu gdjegod možete.

Ali, služeć se prispodobom za pojedinca čovjeka, ja Vam dozivam gospodo u pamet, da je hrvatski narod prošao 24 godine, da njemu netreba ni vašega skrbništva, ni Vaše venia aetatis (oprost dobe). Hrvatski narod ćuti potrebu, da živi svojim narodnim slobodnim životom, a taj život, da bude stegnut samo zakoni, u kojih stvaranje on utiče u koliko je pravo, i stegom, koju donaša zajedinstvo odnošajah s drugimi narodi.

A pošto toga neima, nemože se odobravati proračunе namišljene i sastavljene za sve drugojako stanje, nego li ga mi želimo i težko potrebujemo.

Navesti ću samo nekoliko primjerah, da se svatko osvjedoči o istinitosti naših nazora.

Tako se od nas traži, da odobrimo trošak za službenike zemaljske uprave i trošak nagrade zemaljskih prisjednikah i njihove glave zemaljskog kapetana.

Glede ovih poslednjih rečí ću prije koju, a glede činovnikah izjaviljam, da mi nemožemo prihvatiti dotične stavke proračuna, jer ti ljudi, u službi ciele pokrajine, neznaju, nemare naučiti se, a neki reč bi i mrze jezik većine puka ove pokrajine, jezik hrvatski.

Mi nemožemo izjaviti se sporazumnimi ni sa sustavom školskim ni njegovim troškom. Jer po našem sudu, kad i onako sve počiva na kmetskom trudu i mi svi živimo njegovom pomoću, trebalo bi pučke škole urediti tako, da puku nose veće, sjegurnije koristi, nego li danas. Pučka škola na kmetih imala bi diete naučiti strahu božjemu; bistro čitanje i pisanje, najniži računi pak praktično podučavanje u gospodarstvu, to je zadatak pučke škole seoske, a ne puniti djetetu glavu kojekakvimi izrazi matematike, fizike, geografije ćak geodezije i što ja znam čega.

Mi nemožemo odobriti proračuna u dielu gospodarstvenom, jer što se tu troši za zemaljski zavod u Poreču, to stoji nerazmjerno mnogo, a ako u obće koristi, to koristi samo ovom dielu pokrajine.

Politička svrha i narodnostna zavlači se i u zemaljski zavod gospodarski i u gospodarsko ili kulturno vieće.

Gospodo! u inventaru zemaljske zaklade upisano je, da je knjižnica gospodarskog zavoda vriedna 2500 forintih. — Meni je draga moja glava, jer nije samo za me, već mora i drugih nekoliko hraniti, ali ja bih dao moju glavu, da od svega toga neima za 200 forintih knjigah od svih slavenskih jezika, premda ti jezici imaju liepih gospodarstvenih dielah, knjigah, časopisah itd.

Drugom zgodom spomenuo sam kako gospodarstveno vieće neće da podupira onih gospodarskih zadrugah, koje se u pismih služe svojim jezikom hrvatskim. To se dogadja u pokrajini, u kojoj su svi ljudi težačke ruke, jezika hrvatskoga ili slovenskoga.

Prisiljen sam taknuti se i pitanja o trošku za javnu sjegurnost, to poglavito za stanarine c. kr. žandarskih postaja. — Ja se bojim, visoki sabore, da nam od nekog vremena šalju ljude, koji se s pukom naše pokrajine nemogu dobro razumjeti, jer neznaju jezika. To može imati vrlo zlih posljedicah po narod i po službenike. Neka pazi koga se tiče.

Silno su već danas narasli bolnički troškovi. Ono što predlažete putem Vaše financijalne komisije koristno je, ali ni iz daleka nije dostatno. Tu treba korenite promjene.

Našega je svieta velika množina nastanjena po bližnjih većih gradovih Puli, Rieci, Trstu; oni tamo žive i troše, pa kad obole, ajde ili u bolnicu ili kući. Obično je, da ti ljudi ostanu pripadnici njihove rodne občine, makar bivali 10, 20, 30 godinah u gradu. Dodje li takov čovjek u bolnicu, eto ti dužnosti za njegovu rodnu občinu i za pokrajinu, da snašaju bolničke troškove.

Visoki sabore! Uzmimo primjer grada Trsta. Trst ima milijune glavnicah za dobrotvorne svrhe, za sirotčad, za onemogle. Naš čovjek stanuje preko 20 godina u Trstu, potroši tamo sve što zasluži i tim omogući plaćati prihode gradske. On umre nakon dulje bolesti. Njegova se udovica i sirotčad šalju kući u njegovu rodnu občinu, gdje jih ljudi ni ne poznaju.

A jesu li Trstu oni milijuni s neba pali?!

Ne! Trst je slem-kamen na onom velikom plaštu, koj se stere od Dunaja i Drave k moru i koj se po prošlosti, sadašnjosti i ako Bog da, budućnosti zove zemlja hrvatskoga naroda.

I Trst i drugi poveći gradovi, koji su napokon bogatstvo stekli u dodiru s našim narodom, morali bi drugačije postupati. Pitanje bolničkih troškova treba urediti tako, da grad u kojem je netko živio, recimo 5 godinah, mora skrbiti u bolesti i nemoći toga čovjeka i njegovu obitelj. Tako zahtjeva pravica, jer onaj čovjek dotičnomu gradu daje sav svoj dobitak i prima više one zle nego li dobre strane odgoja gradskoga, a posve stoji izvan nadzora svojo rodne občine, koja bi ga napokon imala pravo odgajati na bolje, čuvati od raszipa itd., kad ga već jednom prije ili kasnije bude morala hraniti.

Odobravajuć račune, troškovi će rasti i rasti, te će se naći naroda, koj će bježati u špitale na hranu i počinak, a ne liečenje. Pa kada se sve do sada nije pokušalo korenite kakve reforme u tom pogledu, moramo odbiti proračun i s te strane.

In cauda venenum (na kraju otrov) rekao mi je ovih danah poštovani jedan Vaš drug, predvidjajuć, da posledenje naše razprave neće moći biti ni mirne ni srdačne.

Red mi je, visoki sabore, reći koju o našem postupku u pogledu zemaljskog kapetana i zemaljskog odbora.

Proti njim, kao privatnim osobam mi neimamo ništa, ali prema zemaljskom odboru kao oblasti, radi ponašanja njegove većine i prema njegovoj glavi, za posle javne, izjavljamo čisto i bistro, da nemogu više uživati našega pouzdanja.

Zemaljski odbor neće svagda niti da prima hrvatski pisanih podnesake, ako jim nije priložen prevod talijanski, a o tom, da bi u hrvatskom jeziku riešio podnesak, koj je u tom jeziku pisan, neima ni govora. To se čini u supor temeljnim državnim zakonom, koji su utvrdjeni za cielu državu, koji nisu pisani ni za same Talijane, ni za same Hrvate, već su stoženi, na kojih počiva ciela monarkija. Te zakone dužna je braniti skupnost. Po osudah državnoga sudišta dužan je zemaljski odbor ne samo primati hrvatske spise, nego i odgovarati strankam u istom jeziku, pa ipak i ovih dana odgovorilo nam se je od strane zemaljskog odbora, da on toga neće činiti.

Zemaljski odbor, gospodo, tvrdi, da osude državnoga sudišta neimaju eksekutabiliteta, da jih odbor nije dužan ovršiti, ako sude o povredi ustavnih prava.

Ali naravski razum tomači nam, da nije ni trebalo izjaviti ovršne krieposti onakovim osudam, jer sliedi samo po sebi, da oblast, koja povredjuje temeljne zakone državne, čim tu povredu utvrdi osuda državnoga sudišta, nije više oblast one ustavne države, nego je buntovna sila, koju skupnost mora na red da pozove.

Zemaljski kapetan po zakonu ima pravo i dužnost obustaviti onakov zaključak zemaljskog odbora već zato, jer se protivi i naravnim pravom naroda, dakle „javnomu boljku“; ali on toga već ponovno nije učinio.

Bilo bi odviše zahtjevati od nas, bilo bi držati nas za političku djecu, kad bi mi izjavili svoje zaufanje u takovu pokrajinsku vladu!

Ali ni na drugom polju djelovanje naše zemaljske uprave nije sretno.

Od stotine primjera, koje bih mogao navesti, evo u kratko samo njeke:

Kad sam ono govorio, da preporučim predlog za gradnju ceste, koja bi Karnicu i okolicu vezala s gradom Pulom, ne samo središtem kotara, nego sada već poglavitim gradom Istre, odgovorio mi je zemaljski odbor, da nebi mogao saboru preporučiti predloga, jer se niti sa dotičnimi zastupstvi nije ni najmanjega dogovora vodilo. A kada tamo, evo ja imam u ruci službeni dopis občine Vodnjanske od 10. maja br. 1296. kojim javlja upravnom vieću Karničkom, da zemaljski odbor odpisom od 2. maja 1889. br. 2083 nalaže neka se dade izraditi točan nacrt i troškovnik namišljene ceste (govornik čita talijanski dotični dieo odluke). Dakle bilo je dogovora, a glede nameta za pokriće troška občinsko zastupstvo Vodnjansko itako nije trebalo stvarati odluke, pošto Karnica i ostali interesovani krajevi imaju posebna upravna vieća!

Evo druge: Znano Vam je, gospodo, jer je g. saborski predsjednik prigodom otvorenja sabora službeno utvrdio, da je nestalo iz zemaljske blagajne 82000 for. nominalne vriednosti u založnicah kreditnog zavoda. Polovica toga novca bila je vlastničtvo zemaljske zaklade, koja je dakle toliko manja. Pak, premda je pronevjerenje odkriveno još mjeseca julija ove godine i premda se je sabor sastao tekar 14. oktobra o. g. ipak nam zemaljska uprava ima obraza predložiti u svojem izvješću stanje zemaljskog imetka sa datom od 30. aprila 1890. kao da se nije ovog pomanjkanja dogodilo!

Da se proračuni čine u aprilu, maju, junju, to razumijem. Ali da se inventar sa stanjem koncem aprila predlaže jednomu zemaljskomu zastupstvu, pošto je stalno, da je kasnije ono stanje sranjeno barem za 40.000 forintih, toga nerazumijem; to je postupak, kojemu puštam da Vi nadjete ime, a ja ga najblaže mogu okrstiti da je skrajna nemarnost!

Još jednu, pak sam završio:

Za saborskoga zasjedanja prošle godine naručili smo zemaljskomu odboru, da nam ovoga zasjedanja ima predložiti nacrt zakona o promjeni saborskoga izbornoga reda.

Mi se, visoki sabore, pri svakom novom izboru prepiramo o dvojbah, koje sadržuje postojeći izborni red. Kad mi tumačimo, da li ženske imaju ili neimaju izbornog prava, da li gradjani mogu ili nemogu biti fiducijari u izvanjskih občinah i stotinu drugih pitanja, Vi, jer ste još sada većina, odlučite kako Vam se svidi, tumačite one dvojbe, kako Vam bolje dodje.

Koje poštovanje zaslužuje autonomna vlada, koja nije kadra kroz toliko godina popraviti onaj zakon barem koliko su ga popravile pokrajine u kulturnom pogledu ne bolje od nas? (Vrlo dobro! na lievici).

Iza dra. Laginje progovori zastupnik Mandić ovako:

Visoki sabore!

Svaki razuman gospodar nastojati će, da svoje gospodarstvo uredi tako, da troškovi neprekorače prihoda, da neoslabi odviše vriela budućemu prihodu, da traži nova vriela tomu prihodu racijonalnim gospodarenjem.

To bi načelo moralo vrediti osobito za one, koji barataju tudjim imetkom, sad zvali se oni ministri financija, zemaljski odbor, il kako mu drago. Da vidimo u kratkih potezih kako se kod nas gospodari sa zemaljskim imetkom.

Moj vrlo poštovani drug dr. Laginja pretresao je malo prije djelovanje zemaljskoga odbora u svih važnijih strukah, dokazav nepobitno, kako se s nami posvud nepravedno postupa, kako nam se svuda krivicu nanaša i kako se pri tom nerazumno gospodari s narodnim dobrom.

Gospodo moja! Naš zemaljski proračun, koj nam eto predložiste, nepodaje nam utješljive slike. Ne samo što pojedine rubrike rastu godimice nerazmjerno visoko, već se mnogo troši u nepotrebne ili manje potrebne svrhe, a netroši se skoro ništa, ili vrlo malo u neobhodno potrebite struke. Zemaljski izdatci za našu pokrajinu rastu u posliednjih dvadesetak godina tako naglo, da se svakih 8—10 godina podvostručuju, a to nestoji u nikakvom razmjeru sa prihodi, dotično sa blagostanjem naroda.

Naša zemaljska zaklada iznašala je godine 1862. kadno je zemaljska uprava istu od c. kr. namjastničtva u Trstu koncem rečene godine preuzela:

a) na dugu ili u zaostacih for. 86.951; od te svote bijaše for. 80.824 zaostataka od nameta na izravne poreze.

b) u zaostatcih pasivnih od for. 85.511, od kojih bijaše for. 74.000 predujmljenih, koje se imalo vratiti raznim zakladam. Ova zaklada uzdržavala se u ono doba sa 19% nametom na izravne poreze, udarenim na sav porez Istre u iznosu od for. 270.000, podieljenih na 82.000 porezovnika, medju kojimi bijaše ih 67.000, koji su plaćali manje od 5 for. poreza.

Navedene godine iznašale su, gospodo moja, potrebe ili troškovi te zaklade samo for. 52.957, a gdje smo danas? Godine 1866. snižen bijaše namet od 19% na 9½%, premda su upravo u to doba vladale loše godine, nerodica, bolesti, ratovi itd. U to doba udarilo se novu vrst nameta, naime potrošarinu na meso, vino i jaka pića i to 50 po sto.

Troškovi za tu zakladu rastli su prvih godina dosta umjereno, nu u zadnje doba rastu odviše rapidno. Od god. 1862. poskočile su potrebe te zaklade od f. 52.957 na ogromnu svotu od for. 437.754, t. j. za for. 384.794 više od god. 1862. Da se namakne toliku svotu udaren bijaše namet na neizravne poreze za 25 od sto, što iznaša okruglu svotu od 200.000 for. Potrošarina na vino, meso itd., skočila je od 50 od sto na 100 od sto, što iznaša drugih 108.000 for. Al ni to nije dosta. Poznato nam je svim kako je visok namet na pivo, na veliko i na maleno; na rum, jaka pića itd. itd., a to sve mora plaćati konsument, koji nepripada dobrostojećem staležu.

Visoki sabore! Iz navedenih je brojka razvidno, da kod nas proguta zemaljski proračun ogromne svote novca. Nu reći ćete, da se trošiti mora. Istina je, da se trošiti mora, al trošiti valja mudro i pametno. Trošiti treba onoliko, koliko se može. Trošeć zemaljski novac mora se paziti, na poreznu snagu i onako oslabljena porezovnika. Izdavajuć tolike plodove pučkog znoja valja se pitati: može li taj puk i nadalje snašati toli težko breme, neće li

preobterećen klonuti, oslabiti i sasma propasti. Nastojati bi se nadalje moralo, da se porezovnika moralno i materijalno pridigne, da mu se pomogne do zaslužbe, do privrede il dobitka, pak da uzmogne sve svoje dužnosti napram državi i pokrajini lagje i snošlivije vršiti. Pitam Vas, gospoda moja, da li postupate Vi tako, da li radite tako sa porezovnici Istre, većinu kojih predstavljamo i zastupamo mi s ove strane visoke kuće? Odgovoriti moram žalibože odlučno, da se postupa sa većinom pučanstva ove pokrajine kano sa nižimi stvorovi, koji neimadu drugog prava, van plaćati porez i davati vojnike. Trošeći zemaljski novac, dakle i žuljeve našega puka, neobazire se zemaljska uprava na životne potrebe toga puka. Ona dapače hotimice zanemaruje njegov napredak podržavajuć ga silomice u tmini i neznanstvu. Zemaljski odbor, ne samo da troši nerazložno i nerazborito ogromne svote novca, on je dapače često trši na škodu našega puka. Zemaljski odbor Istre neće da bude jednako pravedan Slavenom i Talijanom, već jedne diže a druge tlači. On nepripoznaje Hrvatom i Slovencem Istre ni toliko prava, da bi njim u njihovom jeziku spise riešavao. On nam tajt i nieče ono pravo, koje nam je ustavom, temeljnimi državnimi zakoni zajamčeno. Zemaljski odbor ove pokrajine pošao je dapače u ovom zasjedanju u svojoj strasti i fanatizmu tako daleko, da je proglasio svečano u ovoj visokoj kući, da na hrvatske interpelacije odgovarati neće. Tim je taj odbor izjavio, da nepripoznaje jezika većine pučanstva pokrajine, da hrvatski jezik nije ravnopravan talijanskomu, da hrvatski jezik nije zem. jezik.

Gospodo moja! U muževe, koji krše tako očito zakon, koji bacaju pod noge ne samo naše narodne svetinje, već iste državne temeljne zakone; koji postupaju tako bezobzirno s nami u saboru i s onimi, koji nas poslaše amo; u takove osobe nemožemo imati mi povjerenja niti možemo izručiti njim tolike svote zemaljskog novca, da s njim upravljaju i razpolažu. Radi svega toga izjavljam, da ću glasovati proti predležećem proračunu. (Vrlo dobro! na klupah manjine. Kano obično bučila je i ovoga puta galerija, te se je tekar pod konac govora umirila videći valjda, da se govornici manjine ne daju tako lahko terorizirati).

Predsjednik pita, da li želi još tko govoriti i pošto vidi, da se nitko neoglasuje, pita, da li će „zemaljski odbor?“

Progovori dr. Gambini. U podulјem govoru pobija predloge manjine, koje su jih postavili dr. Volarić i zastupnik Flego. Čita toliko put spomenuti članak XIX. tem. drž. zakona, pošto da misli, da ga mnogi promozgali nisu i zaključuje, da ako imadu občine pravo rabiti svoj jezik, da ima bar toliko pravo i zemaljski odbor, kojega taj članak nesili, da znade drugi zemaljski jezik. Pita na dalje, da li imadu odluke vrhovnoga upravnoga sudišta izvršujuću moć i odgovara, da ne i da su toga mnienja ne samo on, nego i pravnički kapaciteti: Herbst, Taaffe i drugi. Prelazi na povjest parlamentarnoga jezika kod nas, davši i definiciju „parlamenta“, rieči postavše od „parlare“. God. 1848. u tako zvanih „Vorsitzungen“ austrijskih parlamentaraca, da se je govorilo o jeziku, u kojem se ima razpravljati. Niemci da su htjeli njemački jezik, Slavi slavski, Ugri ugarski. Nisu ništa zaključili. Da će rabiti tumače? Ne. Da će njemačkim jezikom razpravljati? Ne. Prešli su preko pitanja na dnevni red i razpravljali njemački, prem bijaše zastupano samo 7 milijuna Niemaca, a 21 milijun drugih. I god. 1861., poslije krutoga absolutizma se je razpravljalo o jeziku. Nije se odlučilo ništa; pustilo se, da svaki govori kako hoće. Neki su i govorili u svojih jezicih, al su konačno uvidili, da njim nekoristi, ako negovore ...mački i sad se u bečkom parlamentu negovori drugčije nego njemački. Moralo bi slično i kod nas biti: talijanski bi se moralo govoriti. Al reć će se, da je drugo carevinsko vieće, a drugo pokrajinski sabor. Pogledajmo neke pokrajinske sabore. (Na strani manjine n. pr. Dalmacija). Ne, Dalmacija nam nesmije bit primjerom, jer tamo kći zatire mater. Pogledajmo u Insbruck i u Goricu. U Insbrucku služe se zastupnici obijuh naroda sa tumači, u Gorici rabe se oba jezika. Istra je i od jedne i druge različita. U Insbrucku je znatan broj Talijana, u Gorici jih je jednako. U Insbrucku i sami Niemci uvidjaju, da će se stvar morat promjenit; u Gorici ima ipak prevlast talijanski jezik. U Šleziji je po prilici polovica Slavena, a polovica Njemaca, a ipak se samo njemački govori. U Galiciji je 3 milijuna Poljaka i toliko Rusa, a ipak se samo poljski govori. U Bukovini ima 257.000 Slava, 108.000 Rumunja i samo 19.000 Njemaca, pak se ipak sve samo njemački raspravlja. Ako je dakle i kod nas talijanski jezik uredovni, neimaju se Slavi tužiti, jer kako zemaljski odbor postupa, tako postupaju i slavske občine; jer nije moguće upravljati bez jednoga uredovnoga jezika; jer obstoji zaključak saborski, po kojem je talijanski jezik jedini uredovni u saboru, pak po tom i u zemaljskom odboru. God. 1861. u saborskoj sjednici dne 13. aprila, gdje bijahu prisutni i kanonik Feretić, predsjednik dra. Volarića i biskupi Vitezić i Legat, poprimio je sabor zaključak, da je u saboru jedini službeni jezik talijanski. (Zastupnik Spinčić: proti tri glasa). Neka je, al zaključak je stvoren. Pak on će očit biti: Istoga načela, kojega se drži sabor i zemaljski odbor, drži se u saboru i c. kr. vlada. (Glasovi skoro jednoglasni manjine združeni s ironijom: vlada, vlada!! Na c. kr. vladu se poziva!! Živila vlada!) Reklo mu se, da je dr. Stanger u jednom hrvatskom govoru pozivao sabor na pomirenje! On bi ga želio i nada se, da će se ga kad doseći, al neće, dok se postavlja onakve predloge kakve su postavili gg. Volarić i Flego. Kad bi rieči „revolucionario, anarchico“ bile naperene proti većini osoba zemaljskoga odbora, tad bi oni malo marili za nje, al su naperene proti zemaljskomu odboru, proti oblasti i njezinoj glavi; s toga on prezirom proti njim prosvjeduje. Zemaljski odbor nije dao na hrvatsku interpelaciju odgovora, jer nije mogao, pošto neraznmije hrvatski. Glava odbora nije obustavila zaključka, jer nije u njem nezakonitosti našla. Najgore u predlozih manjine čini mu se, da se poziva na pomoć krunu. Gospoda manjine moraju znati, da pokrajina nije što i občina. Nezna što su odlučivala u Ljubljani, nezna što na Rieci, al jedno zna, da ovdje u saboru neima vlasti nit Slovenije, nit Hrvatske, nit vlada nit itko nego samo sabor. (Govornik je govorio prilično strastveno, kao obično; galerija mu je pljeskala i odobravala kao i članovi većine, kojih neki su mu i posebice čestitali. Na njem se vidilo zadovoljstvo kao na kakvu triumfatoru. I izašao je kao takav.

(Nastavak IX. sjednice u budućem broju.)

Franina i Jurina

Fr. Ča da ni bilo ča grist va Buzete kod občinskih izbora?

Jur. Naši nisu navajni jist ni pit a maka, a šarenjakom i Talijanašem da je puhala bura va žepe.

Fr. Ča su spraznili pazinsku kasu?

Jur. Nisu valjade ne, lego da nimaju već kredita ni poli svoje gospode.

Fr. To je žalostno.

Jur. A je i sramotno!

* * *

Jur. Ki je to Rigo, ki je Clarici?

Fr. Ma kaj to pitaš! Rigo je on kasir od provincije va Poreče, ki da je proneveril našoj siromašnoj Istri do 80 miljari fiorini, a Clarici je bivši podeštat buzetski, ki ni za devet let njegovega podeštovanja učinil komunske račune.

Jur. Bog moj, ja to ne pitam, nego rado bih znat, kaj da je sada s temi ljudi?

Fr. A ja ja, sada kapim. Rigo je bil pod jurati, a Clarici je bil jurat.

Jur. Nó, nó, vidi vraga, ili kaku bi on moj prijatelj rekal: gvarda, že diavolo in graja! Uganul si.

Fr. Buškarona!

Jur. Kako je pak pasalo Rigu?

Fr. Va hlad su ga spravili za sedan let.

Jur. A miljari?

Fr. Kako sam ti zadnji put rekal.

Različite viesti.

Viseki gosti u Miramaru. U ponedeljak u jutro dopeljao se željeznicom u Miramar naš prejasni vladar Nj. Vel. cesar i kralj Franu Josip I., a istoga dana prispjelo je u Trst na jahti „Miramar“ i Njez. Vel. cesarica i kraljica Jelisava, kojoj je amo prejasni suprug u susret došao. Govori se, da će amo doći i nadvojvotkinja Marija Valerija. — Kod dolazka cesara i kralja bijahu na kolodvoru poglavice ovdašnjih oblastih.

Odlikovanje. Njeg. Veličanstvo cesar i kralj Fran Josip I. odlikovao je prečastnoga g. Jurja Jana, župnika-dekana i počastnoga kanonika u Dolini podielivši mu viteški red Franа Josipa I. Na tolikom odlikovanju čestitamo srdačno vele vriednomu starini, uzornomu svećeniku i rodoljubu, želeći mu iskreno, da bi se tim odlikovanjem još dugo i dugo ponosio!

Odbor krčke gospodarske zadruge izabrao je u sjednici održanoj dne 15. novembra tek. god. za predsjednika gosp. Dr. Dinka Vitezića, za podpredsjednika gosp. Miroslava Celebrini-a, za tajnika g. popa Nikolu Turata a za blagajnika m. č. Brusića Ljudevita.

Zastupstvo mjestne občine Pazin drži danas svoju redovitu sjednicu, u kojoj imaju se razpraviti razni predmeti. Med ostalimi ima zastupstvo sastaviti terno za popunjenje mjesta ravnajućega učitelja I. reda na talijanskoj pučkoj školi u Pazinu. Uspjeh sjednice priobćit ćemo u kratko u budućem broju.

O izborih u Buzetu piše nam prijatelj 1. t. m. Izbori u trećem tielu su se svršili, a da se protivnici nisu ni pokazali. Za našu listinu glasovalo jih 472. Toliko jih je došlo bez ikakove borbe, da je pa bilo borbe, da bi se protivnici bili usudili izaći na vidjelo sa svojom listinom, broj naših glasova bio bi se potrostručio. Takovih izbora još nisam vidio. Sve je mirno i tiho, kao u obične dneve, a ipak svaki dan dodje po 100—200 izbornika na biralište. Dodju, predadu svoj glas i otidju kao ljudi trieznі i sviestni, da vrše svoje najsvetije gradjansko pravo, vrše i ne manje svetiju dužnost. Ne čuje se ni vike, ni buke, ni psovaka. Žandari stoje pred biralištem, al njihova prisutnost je suvišna. Živili buzetski občinari!

Ovoga smo puta vidili, da i nekoji Dragućani i Humljani, koji su se do sada uviek u šarenjačkih redovih borili, jesu prestupili u naše redove i glasovali s nama. Tako valja! Kmet s kmetom! Vrieme je, da i Dragućani otvore jednom oči, te da vide, da se korist puka ne unapredjuje sa novčanom podporom za vodovod, već da se hoće poštene občinske uprave, kakovom se je pokazala dosadanja hrvatska uprava u Buzetu, a kakovom nije bila biva talijanska uprava!

Dne 26. svršili su izbori u drugom tielu. Ni ovdje nije protivnik nosa pokazao; 257 izbornika glasovalo je jednoglasno za naše predloženike.

Govorilo se po gradu, da će Talijani stupiti u izbornu borbu u I. tielu, nu to se nije obistinilo, jer da njim nije htjelo dati novaca političko družtvo. U tom tielu glasovalo je 116 birača i to svi za hrvatsku listu.

Tako su izpali jednoglasno u sva tri tiela ovi občinski izbori, na čemu svaka čast dičnim našim prvakom i občanarom na Buzešćini. Živili jedni i drugi!

„Obiteljska tajna,“ zove se najnovije dramatičko djelo našega suzemljaka g. Eugena Kumičića, koje bijaše u nedelju na narodnom kazalištu u Zagrebu za prvi put sjajnim uspjehom prikazano. Pisac bijaše tečajem predstave više puta burno izazvan i pozdravljen, a poslije predstave popratilo ga uzhićeno občinstvo kući pjevajuć narodne pjesme.

Čim nam prostor lista dopusti, priobćiti ćemo u kratko sadržaj nove drame „Obiteljska tajna“, a našemu čestitomu zemljaku i prijatelju čestitamo ovim putem što srdačnije na sjajnom uspjehu.

Iz Lovrana pišu nam koncem novembra 1890. Dne 10. tekućega mjeseca obdržavala se je občinska sjednica u Lovranu. Po običaju najprije se je pročitao zapisnik posljednje sjednice, koji se je ovjerovio bez prigovora. Druga točka dnevnoga reda je glasila: „da ima občinsko zastupstvo odlučiti kako se ima unapried zapisnik pisati, hrvatski ali talijanski“. Najprije reče g. načelnik, da on hoće, da se i nadalje piše zapisnik kako se je pisao od početka ove občine t. j. talijanski, jer je — kaže — neznam hrvatski, dakle kad jezika ne razumijem, neću niti zapisnika podpisati, niti zanj odgovoran biti. (Križajte se ljudi božji, kaže, da neznа hrvatski, a ovo sve je hrvatski izgovorio). Zastupstvo neće niti da čuje ob ovom, što g. načelnik predlaže, nego zahtjeva, da se piše zapisnik kako se govori t. j. hrvatski, te ako nije g. načelniku po volji, neka odstupi; na što je ovaj poslje i izjavio, da neće biti načelnikom ni 15 dana*),

*) Izabran je dne 2. t. m. gosp. Turčić načelnikom. Op. Ured.

jer da je već sit načelnikovanja do grla. Ustane se zastupnik g. Mišćenić (Lovranac) te reče sliedeće: „Čudim Vam se gospodo, da se toliko protivite hrvatskom pisanju zapisnika, kad znam, da svi hrvatski razumjete. Znate gospodo, da se i nama veoma ružno vidi, kad ovdje svjek hrvatski govorimo, a zapisnik nam se piše talijanski, u nam nepoznatom jeziku, dakle mi hoćemo, da se piše hrvatski a Vam, gospodo, koji ste u manjini, nek Vam se zapisnik raztumači na talijanski“. Načelnik odgovori, da ne dopušća zapisnika hrvatski pisati, jer da je on ovdje gospodar. Zastupnici viču: Kad ste vi gospodar, onda zašto sami ne odlučite, zašto nas simo zovete? Nato se ustane g. Jorjo Cupar, te reče hrvatski sliedeće: „Ja ću Vam s prisegom potvrdit, da nišam nijedne bešedi razumel ca Vam je g. sekretar na hrvatski tumačil“ još je nešto dalje mrmljao, nu na to nije se vriedno osvrtati. Zastupnici mu dovikuju: Nam je svejedno, jeste li razumili ili ne; mi smo razumili te hoćemo, da se hrvatski piše. Nato se ustane g. Franc Škalamera, te pozove načelnika neka ovu točku stavi na glasovanje. Gosp. načelnik, znajuć, da će zastupstvo glasovati, da se hrvatski piše, nije htjeo dati ovu točku na glasovanje jer — veli on — zapisnik, da se mora talijanski pisati. Na takovu izjavu ostade zastupstvo začudjeno. G. Fr. Škalamera zapita načelnika hoće li ovu točku dati na glasovanje? Načelnik odgovori sa: ne. Na to mu Škalamera reče: budući da vi ovu točku nećete dati na glasovanje, to ja proti tomu protestiram i ujedno ostavljam ovu dvoranu, te uzevši svoj klobuk, otidje van. Tada od 26 prisutnih zastupnikah 15 njih jedan za drugim uz protest ostaviše občinsku dvoranu u koju se više ne vratiše; i tim bijaše sjednica svršena. Njekoliko naših zastupnikah odmah se je telegrafično pritužilo c. kr. kotarskomu kapetanu u Voloskom, proti nezakonitom postupku načelnika, i ujedno protestiraše troškove sjednice.

Čudnovato je, da mošćeničkog agenta nije bilo na sjednici. Mi mu toga nezamjeramo, jer kad dodje, iz njega nije ni rieči, a tako je bar puku prištedio jednu forintu za dnevnicu. Govorka se, da je ostao kod kuće na savjet onog starog mošćeničkog „Ilirca“, koji crpi svoju posebnu uljudnost izpod svojih brkova. Zvanić je dobro učinio, da nije došao, jer: ako u goru vuci, ako u dol Turci, dakle je najbolje kod kuće ostati.

Odsudjen zemaljski blagajnik Rigo. Pošto nam nedopušća ni danas prostor lista, da izviestimo obširnije naše čitatelje o kaznenoj razpravi proti bivšemu zemaljskomu blagajniku u Poreču G. Rigu i njegovoj suprugi, obdržavanoj dne 24. i 25. pr. mj. u Rovinju, to javljamo u kratko za danas, da bijahu obojica krivimi spoznani i odsudjeni na tamnicu, i to on na 7, a ona na 2 godine.

Narodno pjevačko družtvo u Mostaru priredjuje u nedjelju dne 7. decembra 1890. u prostorijah častničke i činovničke kazine uz sudjelovanje podpune glazbe c. i kr. 81. pukovnije zabavu sa sliedećim programom: Prvi dio. 1. Iv. pl. Zajc: „Himna Zvonimira“, zbor; pjeva „Narodno pjevačko družtvo“. — 2. Kr. Kuten: „San i java“; deklamuje g. Jure J. Smoljan. — 3. Lisinski: „Lahku noć“, četveropjev; pjevaju gg. St. Mihić, R. Komljen, A. Vladić i P. Šimunović. — 4. F. S. Vilbar: „Domovini“, mješoviti zbor, udešen po Slavjanskome, pjevaju ga šest gospodjica, pet dječaka i devet članova „Nar. pjevač. družtva“. — 5. Iv. pl. Zajc: „Šumski čar“, zbor; pjeva „Nar. pjev. družtvo“. 6. V. Šubir: „Hrvatske ljubice“, mješoviti zbor, udešen po Slavjanskome; pjevaju ga šest gospodjica, pet dječaka i devet članova „Nar. pjev. družtva“. — 7. Preradović: „Slutnja i izpunjaj“, jedan prizor; deklamuju gdjica A. Bokšić i g. P. Ančić. — „Naša zemlja“, deklamuje gdjica Jelka Smoljan. — 8. V. Šubir: „Himna Slobođe“, zbor; pjeva „Nar. pjevačko družtvo“. — Zborovi upravlja g. Vinko Šubir. — Drugi dio: „Zvonimir, kralj hrvatski“, drama u pet čina od dra. Jovana Subotića. — Redatelj gosp. Vinko Šubir. — Čisti prihod namienjen je zakladi „Narodnog pjevačkog družtva“. — Ulazne ciene po osobi 1 for. — Milodare prima sa zahvalnošću predsjednik družtva, fra. Jerko Ljubić, biskupski tajnik, te će se u javnim hrvatskim glasilima objaviti. — Početak točno u 7 sati.

„Diete moli“ zove se malena molitvena knjižica, koju je napisao i svojim troškom izdao osobiti prijatelj naše mladeži g. Ivan Barbalić, župe-upravitelj u Šunjanu na Puljštini. Knjižica ta namienjena je dječici od 8—12 godina, te ju i mi toplo

preporučamo gg. svećenikom i učiteljem, da ju što obilatije razprostrane među našom dječicom. Na čelu knjižice je liepa slikica lausa ljubitelja malenih". Tisak je čist i čitljiv, papir čvrst i gladak. Knjižica stoji bez poštarine 6 novčića a dobiva se kod g. pisca (Pula Štinjan.)

Hrvatske tiskanice. Upozoruju se c. kr. sudci i naši odvjetnici u Istri na oglas, što ga donašamo na ovoj strani današnjega lista glede hrvatskih tiskanica. Ove su priredjene za jedan c. kr. kotarski sud u Istri, te mogu služiti za sve ostale sudove. Na zahtjev pripravna je tiskara Dolenc priposlati c. kr. sudom i odvjetnikom na ogled po jedan iztisak svake vrsti, da se mogu prije uvjeriti o točnosti tiskanica.

Liečenje sušice? Dr. R. Koch, liečnik u Berlinu, izumio je liek, koji može da izliečí neke vrsti tuberkuloze, osobito tuberkulozu kože (lupus.) Novine razvikaše i to, da isti liek liečí i od sušice. Sam Koch o tom veli, da je izliečio bolestnike, kod kojih je sušica tek započela, ali da se jamči, da li se bolest ne bude povratila. On upozoruje i na to, da su sve te viesti prije reda iznešene, i da se on još ne bi bio ni javio, da ga na to ne prisili javno mnienje i lažne viesti mnogih novina. Liek je neka tekućina, koju Koch štrcne pod kožu bolestnikovu a djelovanje je brzo i sigurno. Što sadržaje liek, ne će Koch još da oda, jer se boji, da se nebi nespretne ruke našle, koje bi ga pravile i koje za sigurno ne bi tom savjestnošću pazili na sve propise, po kojih se liek dobiva. Kochovim izumom bavi se cio svieť, a nije ni čudo kad pomislimo, da će mu možda već naskoro poći za rukom, da nas spasi od najgroznije bolesti, od sušice.

Lutrijski brojevi

Dne 30. novembra.

Trst	17	42	9	54	69
Budapest	86	43	52	35	90
Linc	12	7	57	64	47

Dne 3. decembra.

Prag	5	59	73	89	19
Lavov	35	42	73	17	24
Hermannstadt	17	36	49	35	32

Broj 23.

OGLAS.

U smislu § 12, pravila kotarske gospodarske zadruge u Buzetu" podpisani časti se pozvati sve štovane članove ist. zadruge u glavnu skupšćinu, koja će se držati u Buzetu u občinskoj dvorani dne 22. tek. decembra ob 10. uri pred podne sa sliedećim dnevnim redom:

1) Pregledanje i odnosno odobrenje računah od godine 1889.
2) Pretresivanje proračuna sastavljenoga za godinu 1891.
3) Odlučiti iznos u postotcih, koje bi doprinašala kotarska gospodarska zadruga zem. agrarnomu vieću i to:

a) za nabavu strojevah i poljodjelskog orudja, što će se bezplatno razdieliti poljodjelcem u kotaru;
b) za nabavu strojevah i pripravah za obranu traja proti peronospori za godinu 1891.

4) Izbor novog odbora za budućetri godine.
5) Drugi slučajni predlogi o gospodarstvu.

„Gospodarska zadruga"
u Buzetu, dne 2. decembra 1890.

Predsjednik: Fr. Flego.

Resno svarilo
do vseh, ki nemajo še police

bodisi glede pridobitve posojila, ali pa kot volilo svojej družini (polica je kamreč iste vrednosti kot gotov denar), posebno ugodna za zidane hišne posestnike in posestnike zemljišč, ker ob priliki nenadejane smrti zaostali po izplačanju zavarovano glavnice zadobe posestvo neobremenjeno; imenitna za novoporočence, ker je moči brezpogojno zavarovati zakonska in otroke; slednjič porabljiva za kavcijo ali depot in pri trgovskih drugih v mejsebojno os'guranje.

Polica za zavarovanje na življenje je za vse slučaje najgotovejša, najvarnejsa in najboljša naložitev kapitala in in jej je dati prednost pred vsemi hranilnicami. 3—25

Kako in s katerim načinom je najložje dobiti to polico, povo ustmeno ali pismeno, povsem diskretno in brezplačno.

Assecuranz
Ober Inspektor „Klein"
Wien, II. Ob. Donaustrasse 59; 3—5 ure.
Brezplačna pojasnila v vseh hipotekarnih in zadevah osobnega kredita.

P. n. gg. članom „Matice Hrvatske".

Čast mi je upozoriti p. n. gg. povjerenike i članove „Matice Hrvatske", da će knjige „Matice" za tekuću godinu 1890. koncem godine gotove biti i da se iste ukusno vezane mogu kod mene i ove godine naručiti.

Vezovi „Matičinih" knjiga vrlo su ukusni i originalni, osobito u vez Prerađević: „Izabrane pjesme" za koji nisam žalio truda ni troška, samo da bude što elegantniji.

Ciene vezanih knjigah:

Preradović: Izabrane pjesme elegantno vezano u zlatorezu	1 for.	20 nvč.
Hoić: Slike iz obć. zemljopisa II., elegantno vezano	— for.	60 nvč.
Lopašić: Bihać	— „	50 „
Šandor-Gjalski: Narodjenoj grudi	— „	30 „
Tomić: Zabluda matere	— „	30 „
Tordinac: Odabrane crtice	— „	30 „
Matavulj: Iz primorskog života	— „	30 „
Ukupno	3 for.	70 nvč.

Prievodi grčkih i rimskih klasika:

Osmi svezak. **Demosten:** Izabrani govori 30 nvč.

Slobodan sam takodjer upozoriti p. n. gg. članove „Matice Hrvatske", da se kod mene mogu dobiti i originalne korice svih dosada izašlih „Matičinih" knjiga.

Pošto mi je slavni odbor „Matice Hrvatske" povjerio i ove godine odpremu „Matičinih" knjiga, to ću naručene uvezane knjige zajedno sa drugimi knjigami p. n. gg. povjerenikom „Matice" priposlati.

Ujedno molim, da se gg. članovi izključivo samo na me obrate, budući slavna uprava „Matice", radi inih mnogih posala naručbe za vezove knjiga nikako primiti nemože.

S tim p. n. gg. članove „Matice" najuljudnije molim, da mi svoje cienjene naručbe kao što i odpadajuće sveta poštanskom doznačnicom čim prije priposlati blagoizvole.

U Zagrebu, mjeseca decembra 1890.

Ivan Schneider,
knjigoveža „Matice Hrvatske".
Frankopanska ulica br. 4.

FILIJALKA
c. kr. priv. avstr. kreditnoga zavoda

za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vredn. papirjih na		V napoleonih na	
4-dnevni odkaz	3%	30-dnevni odkaz	2%
8- „	3½%	3-mesečni „	2½%
30- „	3½%	6- „ „	2½%

Vrednostnim papirjem, glasečim na napoleone, kateri se nahajajo v okrogu, pripozna se nove borestna tarifa na temelju odpovedi od 8 oktobra, 12. oktobra in 3. novembra.

Okrožni oddel.

V vredn. papirjih 2½% na vsako svoto.
V napoleonih brez obresti

Nakaznice

za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Tropavo, Reke kakor za Zagreb, Arad, Bozen, Gradec, Hermannstadt, Inomost, Celovec, in Ljubljano — brez troškova

Kupnja in prodaja

vrednostij, divis, kakor tudi vnovčenje kuponov 24—22 pri odbitku 1% provizije.

P r e d u j m i.

Na jamčevne listine pogoji po dogovoru. Z odprtjem kredita v Londonu ali Parizu, Berlinu ali v drugih mestih — provizija po pogodbi.

Na vrednosti obresti po pogodbi.

Uložki v pohrano.

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, zlat ali srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.

Trst, 4. oktobra 1890. 22-24

30—4

Marijaceljske želudačne KAPLJICE

pripravljene u ljekarni kod angjela čuvara C. Brady-a u Kromeriżu (Moravska) jest staro, obće poznato sredstvo, koje okrepljujući djeluje kod slabe želudačne probave.

Prave su samo onda, ako su providjene sa polag otisnutom zaštitnom znamkom i podpisom

Ciena male boce 40, velike 70 nvč.

Vrst tvorine jest naznačena.

Prodavaju se u svih ljekarnah.

pripravljena od lekarja g. PICCOLI-ja v Ljubljani, je uplivno zdravilo, ki krepčá želodec, mehčá. čisti, odpravlja zlato žilo in odgaja gliste.

Sestavljena je iz zdravilnih, v rastlinstvo spadajočih snovij, ter ni nikako drastično učinkujoče, marveč lahko, delovanje organov urejajoče zdravilo, katero organizmu kar nič ne škoduje, če se prav delj časa rabi. 3—15

Esence za želodec pošilja izdelovatelj proti poštnemu povzetju v škatljah po 12 stekleničič za gld. 1.32; po 24 za gld. 2.60 po 36 za gl. 3.84; po 44 za gl. 4.25; po 55 za gl. 5.26; po 110 za gld. 10·30; po 350 za 50 kr. — V steklenicah po 15 kr. prodaja se skoro v vseh tu- in inozemskih lekarnah.

Važno za c. kr. sudove i odvjetnike u Istri.

Tiskara Dolenc

ima u zalihi i odpremljuje uz nizku cienu sliedeće hrvatske tiskanice:

1. Odluke (dekrete) na bagatelarne, sumarne i redovite tužbe.
2. Odluke na ovršne pljenitbene molbe pokretnina uz istodobnu procjenu.
3. Odluke na ovršne ukajitbene molbe, na ovršne molbe procjene nekretnina i one ovršne dražbe istih. Uz to i oglas dražbe nekretnina.
4. Odluke, kojimi se izdaje plateżni nalog te odluke u slučaju podnašenoga prigovora.
5. Razpravne zapisnike u bagatelnom postupku i kontumacijalne osude.
6. Svake vrsti pozivnice u parbenom (bagatelnom) izvanparbenom i kaznenom postupku.
7. Molbe za bagatelarne tužbe, molbe za ovršne pljenitbu i procjenu pokretnina, molbe za ovršnu procjenu nekretnina.

Pomenik 2—2

za prijatelje citare. Sadržaje 72 najljepših i najobljubljenih popjerkah svih južnih Slavenah, na 64 stranah. Ciena knjige sa dostavnom pošterinom stoji 1 for. 95 nč. — Naručbe neka se izvole upraviti na:

Josipa Sorga u Zagrebu.

Osobni zajam

od **200—2000 for** pribavlja se — samostojaim, zajmu sposobnim osebam, kao: obrtnikom, trgovcem, činovnikom, zasebnikom, častnikom itd. uz četvrtgodišnji obročni povratak. Pobliže: **G. A. Sterner Budapešta, Calvinplatz 4.** 1—5

18-10

Forinta 5 do 10 svaki dan

stalna zaslužba bez kapitala i pogibelji pružamo svakomu koji se hoće baviti razprodajom srećaka i vriednostnih papira, zakonom dozvoljenih. Ponudbe pod naslovom srećke (Lose) na ekspediciju oglasa: J. Danneberg, Wien I., Kumpfgasse 8.

Grlena bol kašalj, hreptavica, promuklost, nazeb zaduhica, rora, zapala ustiljak itd.
mogu se u kratko vrieme izliečiti rabljenjem
NADARENIH 5—30

Prendinijevih sladkišah
(PASTIGLIE PRENDINI)

što jih gotovi Prendini, lečnar i lekarnar u Trstu

Veoma pomažu učiteljem, propovjednikom itd. Prebdjenih kasljuć nočih, navadne jutranje hreptavice i grlenih zapalah nestaje kao za čudo uzimanjem ovih sladkišah.

Opazka. Valja se paziti od varalicah, koji je ponačinjaju. Zato treba uvjek zahtjevati Prendinijeve sladkiše (Pastiglie Prendini) te gledati, da bude na omota kutijice (škatule) moj podpis. Svaki komad tih sladkišah ima otisnuto na jednoj Strani „Pastiglie", na drugoj „Prendini".

Ciena 30 nč. kutijici zajedno sa naputkom.

Prodaju se u Prendinijevoj ljekarni u Trstu (Farmarcia Prendini in Trieste) i u glavnijih ljekarnah svieta. 39—43

18—15

Najbolji i najmoderniji

BRNSKA SUKNA ZA ODJELA

u odrezcih od 3·10 metra za pódpuno odielo po for. 6.—, 8.—, 10.—, 12.—, 14.—, 16.—, 18.—, 20.— i više.

Sukna za zimske i proljetne kapute
u odrezcih od 2·10 metra za cielo odielo ili proljetni kaput po for. 6.—, 8.—, 10.—, 12.—, 14.— i više.

Šarena sukna za podstavu
od 2·10 metra po 1.50, 2.—, 2.50, 3.— nč. i više.

Sukna za podstavu
u 6 različitih kapata i mater
Nudimo sukna za lajbike crnokoseca, bastun i bojadisan, crni i bojadisani i dop.
Kiel se cena salonska odjela, crni i bojadisani i dop.

Tvorničko skladište štof sukna
Vincenz Novak, Brünn
Krautmarkt 13.

Razpošilja proti gotovom ili poštarcu. — Ako se novac unapred pošalje, dobije se poštinja franko. — Ako naručeno ostane, plaća se poštarcu. Uzorci besplatno i franko.

Unio catholica

zavod za uzajemno osjeguranje škoda, u Beču (I. Bückerstrasse 14)
dozvoljen ministarskom naredbom od dne 28. frbrara 1889.

Zavod osjegurava:

Pokretan i nepokretan posjed proti škodam od požara, stricle i eksplozije. Za takovo osjeguranje jamče uzajemno prvi uzajemno osjeguravajući zavodi, koji su članovi dielitbenog društva uzajemnih osjeguravajućih društva. Uzljed saveza sa uzajemno osjeguravajućimi zavodi može „UNIO" podurezti osjeguranja u najvećoj vriednosti, te daje na temelju toga saveza osjeguranim najveće jamstvo i sjegurnost. Svakogodišnji višak razdieliti će se među osjegurane.

Ovaj zavod ureo je takodjer novu, do sada nepoznatu struku osjeguranja t. j.:

Osjeguranje crkvenih zvonova proti razbitju ili razpuknutju. U ovu struku spadaju one škode, kojih nisu posliedice požari, već koji nastaju uzljed bilo kojih drugih razloga. K sudjelovanju kod te nove osjeguratelne struke pozvani su ponajprije gg. crkveni predstojnici.

Posreduje „UNIO" takodjer kod prvih uzajemnih osjeguravajućih društva:

osjeguranje na život i proti nezgodam.

U poslu osjeguranja neka se izvoli občinstvo obratiti na glavno zastupstvo u Trstu ili na pojedine njegove zastupnike, koji će biti imenovani u gradovih i občinah.

Zastupanje u pokrajini izvrše se poštenim i pouzdanim osobam, koje neka se ustmeno ili pismeno obrate na podpisano glavno zastupstvo.

TRST, mjeseca julija 1890.

Glavno zastupstvo zavoda „UNIO CATHOLICA" u Trstu
za Primorje (Istra, Trst i Gorica) **i Dalmaciju.**

M. MANDIĆ.

14.000

para gotovih **zimskih hlača za gospodu** od izvrstnoga brnskoga sukna morao je ovdje ostati pošto je nije mogla dotična tvrdka, za koju bijahu pripravne, izplatiti. te sam ja dobio nalog, da iste pojedince ili u većih skupinah pod svaku cienu razprodam. Prodajem dakle par gotovih, čvrstih, debelih, toplih, bez ikakve pogrieške, po najnovijoj bočkoj modi sašivenih 2—3 **zimskih hlača za gospodu.**

za 1 for. 50 nvč.	za 1 for. 90 nvč.	za 2 for. 75 nvč.
I. vrsti.	II. vrsti.	III. vrsti.

(dakle jedva za cienu reduje) svakomu a da nitko o tomu nepodvoji, izjavljam, da su te hlače čvrste, dobre, tople i trajne zimske hlače za gospodu, te da ću iste natrag uzeti ako nije ovo prava istina. Pošto se te gaće vrlo naglo razprodaje, neka se svatko požuri, da svojoj potrebi zadovolji, te se uljudno umoljava, da se svakoj naručbi duljinu reza i širinu stegna dodade. Pošiljke jedino za gotov novac. — Naslov:

Apfel's Kleider-Ausverkaufs-Magazine
Wien, I., Fleischmarkt 8/41.

Izdavatelj i odgovorni urednik M. Mandić.

Tiskara Dolenc.

Broj 50. U Trstu 11. decembra 1890. Godina XXI.

Nepodpisani se listovi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po 5 nvč. svaki redak. Oglasi od 8 redaka stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč., ili u slučaju opetovanja uz pogodbe sa upravom. Novci se šalju poštarskom naputnicom (asegno postale) na administraciju „Naše Sloge“ Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielu arku.

Dopisi se nevraćaju ako se i neliskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½, i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nala ze se u Via Carintia br. 25

„Slogom raztu male stvari, a zaloga sve pokvari“. Nar. Pos.

Poziv na predplatu.

Ističe eto i dvadeset i prva godina što šaljemo naš list na krilo milog nam roda. Pred vrati smo hvala Bogu dvadeset i drugoj godini. Poziviuć narod na novu predplatu, nadamo se, da će nam ostati vjerni svi stari pomoćnici i predplatnici i da će se k ovim pridružiti i oni, koji to do sada nisu mogli ili htjeli.

Predplata s poštarinom za cielu godinu stoji za imućnije for. 5., a za seljaka for. 2. Za pol godine polovicu. Izvan carevine za poštarinu više. Novce ne treba šiljati u zapečaćenom listu, jer je predrago, nego poštarskom naputnicom (*Vaglia postale.*)

Buduć da nam se šalje više puta novce u razne svrhe, molimo svakoga, da uvjek točno naznači, što je za predplatu, što za što drugo.

I ovom zgodom molimo naše dužnike, da već jednom zadovolje svojoj dužnosti, jer nije liepo ni pravedno list primati a ne plaćati ga.

Preporučamo napokon svim rodoljubom, da nam dopisuju iz svojih krajevah po istini sve, što misle, da može narodu koristiti.

Uprava „Naše Sloge“.

Istarski sabor god. 1890.

(Konac IX. sjednice).

Dr. Dukić pobija dra. Gambini-a, kako sliedi:

Visoki sabore! Razglabanje poštovanoga gospodina dra. Gambina o judikatih vrhovnoga državnoga suda i o članku XIX. državnoga temeljnoga zakona moglo bi možda zavesti u bludnju čovjeka laika, koji se u ova pitanja nerazumije. nikako pako nemogu njegovi navodi djelovati na muževe, kojim je zakon dnevni zanat.

Nepojmim zašto nam je gospodin predgovornik navadjao sve predmete, o kojih je pozvan vrhovni c. kr. državni sud da sudi, jer smo i prije znali, kakav djelokrug ima spomenuti sud. Nu on je svojim govorom htio opravdati postupak zemaljskoga odbora kod riešavanja spisa sastavljenih u hrvatskom jeziku time, što tvrdi, da odluke državnoga suda neimaju **ovršne moći**, te da je indi za zem. odbor odluka spomenutoga suda 3. julija 1888. br. 111 mrtvo slovo.

Nepobitno stoji, da njekoje odluke državnoga suda imaju ovršnu moć, a da neimaju te ovr. moći one, koje rade o povredi političkih, ustavom zajamčenih prava. Medju ova prava spada i ono, da zem. odbor podneske sastavljeno u našem jeziku, također rieši u istom jeziku. Pošto toga zemaljski istarski odbor činio nije, to je c. kr. državno sudište spomenutom odlukom 3. julija 1888. br. 111 izreklo, da je zemaljski odbor povredio svakomu državljanu ustavom zajamčeno pravo.

Tko može dakle počiniti takve povrede? Nitko drugi nego koja oblast, bila ta državna, zemaljska il občinska. Kad se je dakle uvadjao državni sud, to se nije moglo ni pomisliti, da bi se našla u državi koja oblast, koja se nebi obazirala na odluke ili judikate spomenutoga vrhovnoga suda, jer se odluci toga suda moraju svi državljani podvrći, a kamo li nebi se podvrgle oblasti, bile one od države ili sabora imenovane. Nije bilo dakle potrebito, da se ovakvom odlukom glede povrede političkih, ustavom zajemčenih prava dade ovršna moć, jer svaka dobro uredjena država ima dužnost paziti, da se odluke spomenutoga suda počitaju. Ako pako nadje, da se koja oblast ipak tomu protivi, to mora državna oblast nastojati, da se takva oblast na red pozove i ako treba i razpusti, jer nije slobodno ni zemaljskom odboru očito kršiti zakon.

Vrtili vi dakle — koliko vam drago — pitanje, dali se odluke vrhovnoga državnoga suda mogu ili no ovršiti, to vas uvjeravam, da ste na krivom putu, jer je judikat 3. julija 1888. br. 111 jasan kao sunce u vidinah. Nije dakle ništa neobična, ako se onako oštro vaš postupak opisuje u izjavi manjine, kojom uzkraćuje svaku nagradu zemaljskomu kapetanu, odnosno zemaljskomu odboru, jer nitko nesmije dirati u našu „magnu cartu“, u naš ustav, kojim su nam zajamčena bar njekoja politička prava.

Da opravda postupak saborske većine naproti našemu jeziku, što se neuzimlje obzir na naše izjave i predloge i što se govori nebilježe, poštovani dr. Gambini pozivlje se na carevinsko vieće u Beču, gdje da se nemogu uzeti u obzir nego samo govori i predlozi izrečeni u njemačkom jeziku. Nu državni sabor u Beču nemože biti mjerodavan za pokrajinske sabore i to tim više ne, što se mi ovdje nalazimo u svojoj kući, te nemože nitko razborit od nas zahtjevat, da govorimo drugim nego onim jezikom, kojim govori većina pučanstva ove pokrajine. Opaziti mi pako valja, da mogu zastupnici u carevinskom vieću u Beču govoriti i u drugih jezicih, što se govore u svoj polovici države i da se tim pravom više puta i služe. U tom nenalaze baš nikakve zaprieke. Koliko je pako napora i truda stajalo dok su se zastupnici hrvatskoga odnosno slovenskoga pučanstva mogli bez zaprieke služiti svojim jezikom u ovom visokom saboru. Nisu li oni bili radi toga vriedjani i proganjani?

Nemanje sretna bila je prispodoba, što ju je g. dr. Gambini učinio sa tirolskim i goričkim saborom. U oba ova sabora bilježi se sve ono, što se govori i predlaže u saboru, bilo izrečeno u jednom ili drugom jeziku, te se neprelazi mukom preko predloga i govora izrečenih u njemačkom, talijanskom i slovenskom jeziku.

Saavim neopravdano i naš narod ponizujuće je kratiti nam, da se naši govori izrečeni u našem jeziku nebilježe kao talijanski. Predlažemo indi sasvim naravski, da se providi za stenografa, koji bi i naše govore bilježio. Ovo moramo tim više zahtjevati, jer danas sutra može biti jedan od nas od c. kr. državnoga odvjetničtva proganjan radi govora izrečena u ovoj visokoj kući, a mi nemamo službenoga dokaza, da je u istini onaj govor izrečen u obliku kao tiskan, jer neima stenografa u saboru, koji bi bilježio naše govore. I u interesu našega imuniteta moramo čakle to zahtjevati.

Poštovani gospodin dr. Gambini, tumačeć na svoj način smisao članka XIX. državnoga temeljnoga zakona 21. decembra 1867. br. 142 D. Z. htio bi opravdati postupak zemaljskoga odbora, jer da taj članak naredjuje, kako se neima nikoga siliti, da uči drugi nego materinji jezik! To vriedi za pojedinca posebnika, koji je svaki za sebe sam gospodar, nipošto pako za zemaljski odbor, zemaljsku oblast, koja inte vršiti djelokrug, što joj je državnimi i zemaljskimi zakoni opredieljen.

Vršeć svoju dužnost zemaljski odbor mora znati jezike, što se govore u ovoj zemlji. Ako ih sada nezna, to može uzeti si dovoljno pomoćna osoblja, koje će ga u jezikoslovnom poslu podupriet. Za ovo ima zemaljski odbor dosta sredstva. dočim tih sredstva neimaju naše občine, kad bi imale — kako tvrdi dr. Gambini — odgovarati na talijanske odpise zemaljskoga odbora u talijanskom jeziku. Izjavljam indi ovime, da mi nećemo mirovati, dok se našim zahtjevom nezadovolji i nemoćemo glasovati za proračun.

(Za govora nemir na galeriji, koju predsjednik opominje. Zastupnici većine što izlaze, što medju sobom razgovaraju. dočim mu članovi manjine odobravahu).

Dr. Volarić, pozvan po predsjedniku, da li će još kao izvjestitelj manjine govoriti, reče:

Visoki sabore! Na prvi mah činit će se komu god, kako je uzeo stvar i gosp. predsjednik, da je manjina svojim posebnim predlogom htjela izljeti svoj jad i gnjev na jednu ili drugu osobu i sve što je učinila, da je to iz osobne mržnje poduzela. Gospodo, ja osobne mržnje nepoznajem. Manjina poprimila se posla „sine ira et sine studio“. Ono, na što je manjina došla, naravska je posljedica načina, kojim zemaljski odbor proti nama postupa i zaključak stvoren po manjini nastao je usljed činjenicah iztaknutih u obrazloženju.

Državni ustav, gospodo, naše monarkije je takav, da imamo zakona, koji se protežu na zemlje njedno uzete i oni zakoni su podloga, na kojoj počiva naša država, a napose svakoj zemlji pušćeno je, da sačuvajuć pripadnost cjelokupnoj jednoj cielini, upravlja svoje posebne stvari sama po sebi. Harmoničko jedinstvo naše monarkije zahtjeva, da se svi podlože zakonom općenitim, a korist pojedine zemlje, da upravlja svojimi stvari i svojim imetkom kako uje korist zahtjeva.

Carski diplom 20. oktobra 1860. u drugom članku ustanovljuje, da svi zakoni, koji obsežu pravice, dužnosti i koristi svijuh zemalja, spadaju na carevinsko vieće, a trećim člankom prepušća se pokrajinskim saborom posebne stvari, tičuće se pojedinih pokrajinah. I naš pokrajinski red od godine 1861. u svojih §§. 18, 19 i 20 propisuje što spada na djelokrug našega sabora, poklem je u §. 17. iztaknuto, da naša pokrajina sudjeluje kod zakonodavne moći monarkije kroz svoje zastupnike na carevinskom vieću, koje se od g. 1873. izravno izabire.

Prepostaviv to velim, da smo i mi ovdje vezani na skupne zakone naše monarkije, na kojih ona počiva i s toga zoru se temeljni zakoni, te ona pokrajinska uprava, koja sebi priavaja moć nad zakoni općenite države, prevratna je, i kad neće da priozna nad sobom više **državne** vlasti, bezvladna je i zato rieči „**revolucionario, anarhico**“ jesu u obrazloženju baš na mjestu.

Članak 19. temeljnoga zakona hoće, da se u pitanju jezika svakomu jednako pravo dieli, pa ipak se naš zemaljski odbor dosljedno protivi tomu zakonu. Nije dosta, da temeljni zakon to pripisuje, nego i najviši državni sud, što bijaše u ovom visokom saboru opetovno iztaknuto.

Zemaljski odbor pozivlje se na saborski zaključak 13. aprila 1861., koji bijaše protivno predlogu biskupa Legata štyoren, i kojim se označuje talijanski jezik kao službeni jezik zemaljskoga odbora. To gospodo, akoprem je nepravedno i neliberalno, valjalo je najviše do g. 1867. al poslje temeljnih zakona i napose članka 19. neima taj zaključak vriednosti.

Naš zemaljski odbor može ako hoće riešavati hrvatske podneske u tom jeziku, jer njegova dva člana poznaju hrvatski. Mi smo u većini u ovoj zemlji i na nas bi se imao obzir uzeti i da popravim jednu izjavu g. Gambina od njeki dan, Hrvati u ovoj zemlji imaju i relativnu većinu; u Istri od 284.154 stanovnika, 121.732 je Hrvata prema 114.291 Talijana i neračunajuć na ono 43.000 Slovenaca, koji u ostalom ujedno s nama sačinjavaju jedan narod. Napose pravilnik za zemaljski sabor ustanovljuje, da se kod imenovanja pokrajinskih činovnika pazi, da poznaju jezike zemlje. Tko je tomu kriv, da naših pokrajinskih činovnika skoro nitko nepozna našega jezika, ako ne sam zemaljski odbor i vi gospodo. Svi pokrajinski činovnici biraju se u najužem krugu, najviše iz ovoga grada, pa onda nije čudo, što nepoznaju našega jezika, ali to nije pravedno i koristno po zemlju.

Gospodin Gambini pozivao se na carevinsko vieće, al prispodoba mu nevalja. Od pokrajinskih sabora pozivao se na one, koji sličnu nepravicu čine kako i naš sabor. Ja odsudjujem postupak Slezkoga, Poljskoga i Bukovinskoga sabora, jer ako drugi nepravicu čine, to nije liepo i hvalevriedno, da ih i mi u tom nasliedujemo. On neće da se pozove na Zadarski sabor, al barem onda neka vidi kako se čini u Gorici, Ljubljani, Pragu, Brnu itd., gdje su jednaki odnošaji košto i kod nas.

Vrhunac nepravde i dokaz kako misli naš zemaljski odbor nadalje postupati, jest odgovor dan po gosp. Gambinu u ime zemaljskoga odbora u tekućem zasjedanju, da neodgovara na upit g. Mandića, jer taj bijaše podnesen u hrvatskom jeziku.

Gospodo! javna čast i poštenje svakoga čovjeka, a napose svake oblasti, košto je naš zemaljski odbor, zahtjeva, da se svaki pokori obstojećim zakonom. Monarkija i u obće zakoni počivaju više na moralnosti nego li na bajonetah. i samo ona država je jaka, gdje pojedini državljani, a napose oblasti iz moralnosti i dušević provadjaju zakone. al nasuprot tomu akoprem je najviši državni sud odsudio opetovano postupanje našega zemaljskoga odbora, odsudio i izrekao, da ne samo protuzakonito radi nego zakon gazi, to ipak misli svoju nepravicu i nadalje tjerat, pa to nije moralno i nemože bit na dobrobit države.

Bilo je za očekivat gospodo, da će barem naš predsjednik, u ostalom dobar starac, suprotivit se sličnomu zaključku zemaljskoga odbora, košto §. 32. nutarnjega poslovnika za zemaljski odbor veli, da je ovlašćen i dužan uložiti „veto“ proti takovim zaključkom.

Kad vidimo dakle slične odnošaje, gdje jedna zemaljska oblast na ovakav očevidan i dosljedan način gazi zakone, kakova bi bila dužnost države? Eno iz opazke g. Gambina, da vlada sama neprovadja ravnopravnost kod odgovora interpelacijah, neka se već jednom osviesti i vidi kako joj postupati nevalja. U sličnih odnošajih zbilja čovjek, da se popita sa Ciceronom u govoru proti Katalini: ta gdje smo? kakav ustav imamo? u kojem gradu, a ja bi rekao, u kojoj državi živimo? Da mi koji neostane dužan odgovora, izreć ću sam, da smo u Austriji u onoj državi, gdje je, kako se veli „sve moguće“ i u kojoj glavni čimbenici, koji ravnaju udesom carstva, kasno se osvieste i kad je već prekasno stienu spleći i kažu „zu spät“ prekasno. Računajuć sami na iztaknute tu okolnosti i mrtvilo vlade, mi bi njoj imali kazat, košto to manjina predlaže: evo ti vlado natrag, što si nam dala, jer mislimo i nadamo se, da ćeš ti ipak s nama pravednije i poštenije postupat, jer nesnosljiv nam je već ovaj jaram pod kojim stenjemo.

Pri svrhi preporučio bi nadalje onaj naš predlog, koji se odnosi, da nam se dobavi stenograf i da nam se izdaju zakoni u našem jeziku, jer to će biti prvi korak sporazumljenju. drugčije stojat će izmedju nas, kako je njeki dan rekao g. Mandić, onaj kinezki zid, koji će nas djelit i mi ćemo u vjekovječnoj borbi živit. Sporazumak naš je potrebit, da uspješno uzmognemo raditi na dobrobit ove naše zapuščene zemlje.

(Za govora nemir i gibanje na galeriji. Na svrsi mu manjina povladjuje sa: vrlo dobro! živio!)

Dr. Bubba, izvjestitelj većine, reče, da su predlozi manjine bar jasni. prem neki izrazi dolaze u sukob sa kaznenim

zakonom. Njimi se teži za izjednačenjem slavenskoga jezika sa talijanskim. Tu težnju pobio je dr. Gambini. On misli, da se imadu „revolucionarni i anarhični“ nazvati oni, koji uzkraćuju stanovitim osobam ono, što njim po zakonu ide. Stenografa hrvatskoga se nemože uzeti, jer je uredovni jezik sabora talijanski i to po zaključku sabora, a taj je kao zakon. I kad toga nebi bilo, bio bi proti, jer bi nastala smetnja. Zakona da netiska sabor.

Prije nego li se predje na podrobnu razpravu, pita predsjednik kuće, da li će podieliti poštovanim zastupnikom Volariću i Gambini-u (mislio je na Flega) ukor radi rieči rabljenih u predlozih „revolucionario et anarchico“. Većina ustaje i tim njim daje ukor. Dr. Volarić dovikuje prema Gambini-u: Živio Gambini!

Dr. Laginja veli talijanski: neka se podieli i meni ukor, jer sam i ja spomenuto rieči naveo i odobrio.

Iza toga prelazi se na podrobnu razpravu. Kod I. rubrike naslov 2 — „stenografički ured“ postavlja predsjednik na glasovanje odnosni predlog manjine, za koj glasuje ova. Kod rubrike II. naslov 1. i 2. „doznaka zastupanja zemaljskomu kapetanu i odšteta četvorici zemaljskih prisjednika“ daje na glasovanje predlog većine, koja ga prima, a predsjednik izjavi, da je tim pao predlog manjine.

Kod iste rubrike naslov 2, §. 10. — „list zakona i naredba“ reče dr. Stanger:

Glede točke „Bolletino leggi provinciali“ imam spomenuti, da si nemogu pojmiti zakona, koji se ima ovršavati bez da bude objavljen onim, kojih se tiče i koji se istoga držati imaju. Stvarati zakone, a ne publicirati ih u jeziku puka, za koji su stvoreni, čini se meni takav nesmisao, da ja nenalazim riečih, a da ga dostojno opišem. Ipak se to kod nas dogadja. Za Hrvate Istre zakoni se zemaljski nit pišu nit objavljuju u hrvatskom jeziku, a to si ja mogu protumačiti samo potištenim stanjem toga naroda. Prigovara se sa protivne strane, da to nije stvar zastupnika sabora nego vlade, a ja odgovaram, da bi vlada bez dvojbe i u hrvatskom jeziku tiskala provincijalne zakone, kad bi ju ovaj sabor na to pozvao i dao joj zato potrebit novac. Nego dok ovaj sabor šuti, šuti i vlada, koja opet drži, da to nije njezin posao. Meni se ipak čini, da je to posao i vlade i sabora, jer kako se može prisiliti nekoga na vršenje zakona, za koga on nije mogao nikada doznati, da obstoji?

Prigovara se nadalje, da se provinciaini zakonski list tiska i u slovenskom jeziku, pa da buduć mi tvrdimo, da neima razlike izmed hrvatskoga i slovenskoga jezika, nam može zadovoljiti slovenski tekst. To, gospodo, ne stoji! Jer prem smo mi Hrvati i Slovenci jedan narod, izmed slovenskoga i hrvatskoga jezika je ipak toliko razlike, da svaki Hrvat i svaki Slovenac, ako nije ponješto naobražen, nemože dobro razumiti pravo zakona pisana u jeziku drugoga, jer kod zakona stoji mnogo na jednoj rieči i tumačenju iste. Nije moguće, da za sada još svaki občinski načelnik razumije svaki zakon ako je tiskan slovenski, pa zato treba, da se tiska i hrvatski, neka se nitko neuzmogne izgovarati, da zakona razumio nije. U ostalom meni nije poznato, da bi se i istarski zakoni u slovenskom jeziku tiskali.

Medjutim, ako mi tvrdimo, da su Hrvati i Slovenci jedan narod, vi tvrdite sa svoje strane, da to nije istina, da se mi med sobom nerazumijemo, pa kad biste dosliedni bili, nebiste se već ni iz toga razloga imali protiviti našemu zahtjevu. To što sam rekao za nove zakone, vriedi takodjer za one već u krieposti.

Ja dakle podupiem predlog manjine financijalnoga odbora glede povišenja dotacije za tiskanje provincijalnoga zakonskoga lista i da se ustanovi svotu od 1000 for. za prevod dosad obstojećih zakona na hrvatski jezik.

Dr. Gambini, predpostaviv, da je valjda dr. Stanger govorio za tiskanje zakona i naredaba i u hrvatskom jeziku, tvrdi, da to nije stvar pokrajine nego države.

Dr. Laginja: Ali pokrajina ima za to doznačiti potrebitu svotu.

Dotični predlog manjine pada — jer glasuje samo ona za nj. a Laginja uzklikne: Ecco la conciliazione!

Kod rubrike III. naslov 1. i 2. — „štipendiji i podpore“ govori zastupnik Mandić:

Visoki sabore! Kod svake skoro sjednice i gdje Vam se zgoda pruži, predbacujete nam, Vi gospodo od većine, da smo mi siromašni i neuki, da se nemožemo mjeriti s Vama, ni što se tiče zemaljskog blaga ni bogatstvom duha. To nam se osobito predbacilo prigodom razprave o izvieću zemaljskoga školskoga nadzornika o pučkom školstvu i kod razprave o predlozih gg. dra. Tamara i dra. Stangera glede talijanske i hrvatske gimnazije u Pazinu. Recimo, gospodo, da je tomu zbilja tako, t. j. da smo mi u istinu duševni i tielesni bogci, da neposjedujemo materijalnog ni duševnog blaga. Al ja Vas pitam, štovana gospodo, što sliedi odatle? Ništa naravnije vam, da Vi bogataši, vlastnici i posjednici bogatstva uma i žepa, to blago sa Vašimi suzemljaci uživate, da učinite onoga siromaha na duši i tielu sudionikom Vašeg blagostanja i toli razvikanog duševnog napredka.

Ja neću, gospodo, dirati u Vaše bogatstvo niti izpitivati, da li je sve zlato što se bliješti, što je Vaše neka Vam bude, nu što je skupno il svcobće, to bi se moralo pravedno dieliti, ili pri tom bismo morali biti svi sudionici.

Mi imademo, gospodo, liep broj sveučilištnih i gimnazijskih štipendija, kojimi razpolaže naš zemaljski odbor. Medju štipendijami za sveučilišća imade ih opet liep broj, koji je namienjen slušateljem tjelničtva. U prošlom zasjedanju bijaše taj broj povišen za 4 štipendije. Koliko mi je poznato, neuživa nijedan Hrvat il Slovenac na sveučilišću zemaljske štipendije, a začuja ćetiri štipendija bijahu podieljena talijanskim mladićem, izmedju kojih imade i takovih, koji su sve prije nego li naše podpore il štipendije potrebni. Naši djaci na sveučilišćih, većinom siromašni al vrlo čestiti mladići, mogu biti sretni ako se jednomu il drugomu od njih dobaci malenu podporu. Oni dapače, koji polaze hrvatsko sveučilišće u Zagrebu, izključeni su i od te podpore, jer da su na tudjem zavodu. No na žalost našu nedogadja se bolje niti mladićem našim na srednjih školah. Tih mladića imademo okolo stotine samo na jednoj gimnaziji t. j. na Rieci, a imade ih na gimnazijah u Trstu, Puli, Kopru, Senju itd. Od ovih su opet vrlo riedki tako sretni, da bi uživali zemaljsku štipendiju. Ako se jednomu il drugomu radi izvanrednog talenta il siromaštva nješto dati mora, to bira obično kakva podporica. Ali i tu milost uživaju samo oni, koji polaze gimnazije u pokrajini, ili u zemljah, zastupanih u carevinskom vieću. Naši mladići, koji polaze mnogobrojno gimnaziju na Rieci, gdje su čast našoj pokrajini, izključeni su pravilno od zemaljskih štipendija, jer da je ta gimnazija u tudjini. U natječajih za štipendije za srednje škole čitamo svaki put onu steoretipnu: prvenstvo imadu oni, koji polaze srednju školu u pokrajini ili koju državnu školu. Mladići dakle naši na gimnaziji na Rieci, gdje ih imade najviše, nemogu dobiti pravilno štipendije, jer se lahko uvjek nadje drugih mladića i to talijanske narodnosti, koji polaze domaću srednju školu, te se za štipendiju priglase i ovu dobiju, premda ju često nerasluže, što nisu siromašni ili što dobro nenapreduju.

Ja bi dakle preporučio zemaljskomu odboru, da bude u buduće kod podieljivanja štipendijah il podporah pravedniji, da uzme u obzir i molbe naših mladića, koji su na nauchi, da se uslišа i sinove onih, kojim uviek kažete, da su neuki i ubogi. Nadalje želio bi, da se u obzir uzmu i naši djaci na gimnaziji na Rieci kad se podieljuju štipendije il podpore. Tih mladića imade unešto, svi su više manje potrebni i vriedni podpore. pa se jih nebi smielo lišiti one blagodati, koju uživaju imućniji talijanski mladići. Već je to, gospodo, za nas i našu mladež vrlo težko i nepravedno, što moramo izvan pokrajine tražiti nauke, jer je doma u svojem materinskom jeziku dobiti nemožemo. Nepravda godi nam se golema već tim, što nam se nedaje školah, a vi hoćete još, da kaznite našu mladež, koja traži nauku izvan domovine, jer školah doma neima. To bi bilo, gospodo, nepravedno i neusmiljeno napram našim mladićem. Preporučam dakle sl. zemaljskomu odboru, da bude pravedniji napram našim mladićem i da uvaži molbe naših mladića na Riečkoj gimnaziji, što može vrlo lahko, kad mogu talijanski mladići uživati štipendije il podpore čak u Italiji. (Take je! dobro! na lievici!)

Dr. Laginja podupire predgovornika. Predsjednik neobazirući se ni na jednoga ni na drugoga, daje na glasovanje cielu rubriku treću, koju većina prima.

Rubrika IV. i V. primaju se bez razprave, kod ove posledne prima se takodjer spomenuti jur predlog financijalnoga odbora.

Kod rubrike VI. naslov 4 „troškovi za providjenje vode“ reče zast. Mandić:

Visoki sabore!

Znajuć, da bi bio uzaludan svaki predlog s ove strane visoke kuće, jer se omalovažuje sve ono, što mi predložimo, neću staviti posebnog predloga kod ove rubrike, premda bi bio formalan predlog baš ovdje na pravom mjestu. Mi smo, poštovana gospodo, svi skupili tekom ove godine, što će reći nestašica vode u našoj pokrajini. Čitave občine, dapače čitavi kotari trpili su ljetos silno radi nestašice vode. No samo što je jednomu kmetu ljetošnja suša uništila većinu uspjeva i prirodnina tako, da će morati ovu zimu kukavno kuburiti, već je bila radi nestašice vode skoro u svih kotarih pokrajine zavladala takova nevolja, da si veće jedva pomisliti možemo. Vrutci, zdenci i šterne presahnuše il se izpraznise kao riedkokad, a sirota kmet nije imao često ni toliko vode, da ugasi žeđu il da si izkuha ono malo sirotinjske hrane, a kamo li da napoji svoje blago il da se pošteno očisti il opere. Usljed toga trpio je on i njegovo blago a bilo je slučajeva, da je kmet morao upravo radi nestašice vode dati svoje blago u bez cienu, jer ga nije imao čim napajati. Osim toga bile su zavladale razne bolesti u njekojih kotarih pokrajine. U mojem izbornom kotaru gdje se je više nego li ma u kojem kotaru Istre učinilo za gradnju občinskih vodnjaka i gdje imade skoro svaki kmet svoju šternu, pojaviše se uprav radi nestašice vode kužne bolesti, kao tifus i druge bolesti, za koje se znade, da se pojavljuju ondje, gdje neima dostatno zdrave pitke vode. Kako je moralo biti drugdje u pokrajini, gdje neimade vodnjaka ni šterna i gdje se narod i blago služi iz iste kaljuže, možete si lahko i sami predstaviti.

Ja sam, štovana gospodo, stavio u ovom zasjedanju interpelaciju na visoku c. kr. vladu u pitanju nestašice vode u kotarih Volosko i Lošinj. Odgovorilo mi se je, da nisu dužna politička poglavarstva prihvaćati inicijativo u tom predmetu, već občinska zastupstva. Ja mislim, da je sveta dužnost političkih poglavara brinuti se i za to, da narod nenastrada možda radi nemara ili nerada bilo koje občinske uprave, pa kad je tomu tako, morali su dotični poglavari na vriemo upozoriti visoku vladu na prieteću pogibelj, ili kad je već ta nastala, nastojati, da se zlo umanji i ublaži. Toga se nije žalibože učinilo a bojim se, da će ostati i za buduće sve pri starom nebudemo li se mi sami zauzeli za naše izbornike i za naše pučanstvo.

Visoki sabore! Neuzdajuć se u pomoć visoke vlade, koje službenici nadju lahko izgovor, da izbjegnu svojim dužnostim, molim sl. zemaljski odbor, da bi u buduće posvetio više pažnje ovom pitanju; da bi u čitavoj pokrajini podpomagao gradnju vodnjaka koli za narod toli za blago, te da nas više nezateče nestašica vode, kao što bijaše ova posliednja. Preporučam mu nadalje, da bi uzeo u obzir molbu občine Kastav, kojom se ide za tim, da bi zemaljski odbor pripomogao onoj občini kod tražnje vode, dotično kod vrtanja tla ondje, gdje imade nade, da bi se moglo naći vodu. Ono što vriedi za ovu občinu imalo bi valjati i za druge občine ove naše pokrajine, jer trpimo skoro svuda jednako radi nestašice dobre vode. (Na galeriji nemir i buka al se umirili videći, da se govornik tim nedade terorizirati).

Kod iste rubrike naslov 2 „troškovi za ceste“ predlaže dr. Venier, neka zemaljski odbor učini potrebite korake za gradnju jedne ceste, koja bi spojila Buzetski kras sa jednom od bližnjih željezničkih postaja.

Zastupnik Flego, obzirom na taj predlog, reče:

Visoki sabore! Nisam mislio govoriti o tom predmetu, znajuć, da su naši govori kod slavne većine ovog visokog sabora glas vapijućega u pustinji. Ali pošto se je oglasio g. predgovornik dr. Venier, koji je riečju pokazao i. j. svojim predlogom, da je zauzet za buzetski kotar, kojega imam čast zastupati, na čemu sam mu vrlo zahvalan, jer će slavna većina tog visokog sabora možda uslišati predlog. Ali ako bi imao biti uslišan, molio bi g. Veniera, da se zauzme također kod zemaljskog odbora, da se svrše i one ceste na Buzešćini, za koje postoji posebni zakon provincijalni još od 14. maja 1876. jer mogu uvjeriti g. Veniera, da je cestovni odbor po nalogu zemaljskog odbora još due 1. julija 1883. dao javnu dražbu za podignuti most pod Buzetom. Radnja je ostala poduzetniku pod uvjeti kako su bili u dražbi, da će pogodba biti valjana kad bude potvrdjena od zemaljskoga odbora. Cestovni odbor u Buzetu pisao je već tri puta i molio zemaljski odbor, da predujmi novac, da se može podignuti spomenuti most, ali nije nikad cestovni odbor odgovora dobio. Zato znam, da će većina zemaljskog odbora učiniti Buzešćini onoliko dobra, koliko je i do sada, te slutim, da je g. Venier učinio svoj predlog iz drugih razloga. Sasvim tim drago bi mi bilo kad bi njegov predlog bio ne samo primljen nego također ovršen, da se priskoči na pomoć gradjenjem komada ceste onomu tužnomu narodu, koji nemože nikuda i nikamo; ali bojim se, da će se obistiniti naša poslovica, koja glasi: ufaj se u se i u svoje kljuse.

Zastupnik Spinčić veli, da je on već njekoliko puta predlagao gradnju ceste kakovu predlaže dr. Venier. On je uvjeren, da je ta cesta potrebita i jako će mu drago biti, ako se predlog prihvati i izvrši, te preporuča toplo, da se ga prime.

Predlog se jednoglasno prima i nastane općenito veselje u saboru, što se je jednom manjina i većina složila.

Kod rubrike VII. naslov 1. troškovi za zemaljski poljodjelski zavod, reče zastupnik Mandić:

Visoki sabore! Kad smo nedavno razpravljali o izvieću zemaljskoga poljodjelskoga zavoda, dotično o njegovom djelovanju tekom minule godine, kazao sam onom prigodom, što mi s ove strane visokoga sabora sudimo o tom zavodu. Neću dakle, da opetujem onoga, što bi vam moralo biti poznato, već želim, da iztaknem druge dvie naše pritužbe proti tomu zavodu. Čuli smo, gospodo, iz ustiju pristaša većine visokoga sabora, da je taj zavod odviše omedjašen, da je njegovo djelovanje ograničeno jedino na njekoje struke narodnoga gospodarstva i da se u tom zavodu tako radi, kao da je ustanovljen jedino za grad Poreč i za bližnju mu okolicu. Tuj se čine pokusi sa razuimi vrstmi trsja i sa poljodjelskim orudjem, ali se pri tom posve zaboravlja, da svaka kapa nije za svaku glavu, da u pokrajini našoj nije jedini proizvod zemlje vino i da nalazimo skoro u svakom kotaru drugu vrst zemlje dotično drugi način obradjivanja iste. Gospoda upravitelji toga zavoda, napose gospodin ravnatelj, reć bi, da je usredotočio sve svoje djelovanje jedino na pokuse sa vinskom trtom i nješto na obradjivanje zemlje, kakovu nalazimo u zemaljskom poljodjelskom zavodu. On — kao što bijaše jur drugdje rečeno — nepoznaje niti iz daleka sve kotare Istre, u kojih su klimatički i zemljišni odnošaji vrlo različiti od onih ovoga kotara. Kad bi on išao za tim, da bude njegov rad ili djelovanje zemaljskoga poljedjelskoga zavoda koristno za sva pokrajinu, on bi morao ponajprije proučiti sve naše kotare, od juga do sjevera, od iztoka do zapada, te na temelju nauke i izkustva urediti svoj rad tako, da bude zbilja na korist onoga stališa, radi kojeg bijaše taj naš zavod ustrojen. Dok se bude pako činilo pokuse u Poreču nepoznavajuć ostalo pokrajine i neobazirajuć se na sve ostale predjele naše domovine, dotle će biti djelovanje toga zavoda bezplodno i jalovo.

No mi imamo, poštovana gospodo, i drugu pritužbu proti tomu zavodu. U poslednjih zasjedanjih ovoga sabora pritužiše se zastupnici hrvatskoga naroda Istre proti tomu, što neima u tom zavodu osobe, koja bi poznala hrvatski jezik. Zavod taj podržavan velikimi žrtvami pokrajine, namienjen je našemu poljodjelskomu staležu. Taj pako stališ sačinjava većinu pučanstva Istre i ogromnu većinu pučanstva unšega jezika. Amo doluze pučki učitelji jedne i druge zemaljske narodnosti t. j. hrvatsko-slovenski i talijanski učitelji, da se teoretičkimi predavanji i praktičnimi vježbami poduče il usavrše u raznih strukah gospodarstva. Ali kako danas stvari stoje, amo nemože onaj učitelj, koji nepoznaje talijanski jezik, il imade malo koristi onaj, koji ga slabo poznaje. Za Hrvate i Slovence — učitelje, koji neznadu talijanski, taj zavod nepostoji.

Osim učitelja dolazi amo na praktične vježbe mladića i gospodara. Za mladiće razpisuje se natječaj, od kojeg su opet izključeni oni, koji nepoznaju talijanski jezik. Gospodari ili poljodjelci, koji bi htjeli il mogli amo doći, da se ukoriste na zemaljskom zavodu, a neznaju talijanski, moraju izostati. Tako se događa, da neima prave koristi od toga zavoda ni učitelj, ni mladić, ni gospodar naše krvi, jer nema kod zavoda osobe, koja bi ih mogla i htjela poučiti u njihovom jeziku.

Ja mislim, gospodo, da su to dosta valjani razlozi, koji nas sile na predlog, da se briše troškovi za zemaljski poljodjelski zavod dok nebude posve odgovarao svrsi, radi koje bijaše oživotvoren.

(Živio! na klupah manjine; na galeriji kašljalo je i kihalo občinstvo, osobito na poćetku govora.)

Kod iste rubrike naslov 5. „zemaljska poljodjelska zaklada“ reče zast. Mandić:

— Viseki sabore! Proti proračunu zemaljske poljodjelske zaklade prisiljeni smo glasovati mi od manjine s istih skoro razloga, s kojih glasovasmo proti proračunu zemaljskoga poljodjelskoga zavoda. Kod uprave zemaljskoga kulturnoga vieća jesu muževi, koji nepoznaju gospodarskih odnošaja pokrajine, koji su protivni svakomu napredku u poljodjelstvu s naše strane i koji odlučno mrze jezik većine pučanstva Istre. Zemaljsko kulturno vieće pokazalo je ovih zadnjih godina, da neshvaća svoje zadaće, da nepozna potrebe pokrajine i da mu je više stalo, do širenja talijanstva nego li do napredka i blagostanja većine stanovništva Istre. U svojih sjednicah i skupščinah zabaci svaki predlog stavljen po hrvatskih il slovenskih odaslanicih, a smjerajući za tim, da se pridigne i pospješi jedna il druga grana gospodarstva.

Zemaljsko kulturno vieće imalo bi podati života kotarskim gospodarskim zadrugam; moralo bi ista riečju i činom potiesti na rad, na uspješno djelovanje u svih strukah gospodarstva. Pak što vidimo, gospodo moja? Većina kotarskih gospodarskih zadruga postoji samo po imenu. Mnoge od njih nepotroše niti ono malo podpore u gospodarske svrhe, što njim ih pokrajina il država pruža. Druge ne rade upravo ništa; nesastaju se odbori ni skupščine, neutjeruje se prinosaka, nesastavlja se računa ni proračuna za više godina. U tom čine častnu iznimku upravo naše zadruge, kojim stavlja često na put svakojake zaprieke baš samo zemaljsko kulturno vieće. Gospoda naime upravitelji nepoznaju hrvatskoga jezika, il ako ga jedan il drugi za skrajnu nuždu poznaje, mrze ga iz dna duše. To su pokazali opetovano dopisujuć sa hrvatskimi gospodarskimi zadrugami. Ovim bijahu naime vraćeni hrvatski dopisi sa kojekakvimi nezgrapnimi doskočicami. Tjera se dakle i tuj politika, gdje njoj doista neima mjesta. Nije dakle čudo što kotarske zadruge nemogu napredovati onako kako bi valjalo kad nesalaze podpore kod matice, već su dapače upravo od nje spriečavane u svojem djelovanju. S razloga dakle što zemaljsko poljodjelsko vieće neodgovara svrsi, radi koje bijaše ustanovljeno;

s razloga nadalje što prieti kotarske gospodarske zadruge u njihovom djelovanju i s razloga napokon, što uprava toga vieća ne samo da nepoštuje jezik većine pučanstva Istre, već ga dapače mrzi i prezire, predlažem, da se briše naslov 5. rubrike VII. dok se nepodieli zemaljsko kulturno vieće u dva odiela t. j. u hrvatski i talijanski odiel, kao što sam kod izviešća ob ovom vieću jur formalno predlagao. (Odobravanje na klupah manjine, dočim je občinstvo na galeriji na početku i na koncu govora mrmljalo i strgalo stolicami.)

Kod iste rubriko naslov 6. „zaklada za pošumljenje Krasa“, prima se predlog financijalnoga odbora, da se šumski zakon za istarski Kras potegne i na kvarnerske otoke. — Ostalo rubrike primaju se bez razprave.

Na koncu glasuje se o predlogu financijalnoga odbora o skupnom potrošku onako kako bijaše prije spomenuto, te za nj glasuje u svih točkah I., II., III. i VI. većina. Tim je odobren ukupni proračun za god. 1891. U ime političko-gospodarskoga odbora izviešćuje dr. Fragiacomo o izviešću zemaljskoga poljodjelskoga zavoda i pokušališta te predlaže: 1.) neka se isto izviešće uzme do ugodnoga znanja; 2) neka zemaljski odbor prouči i svojedobno izvieсti nebili se sadanje stanje zavoda promjenilo tako, da bi ravnatelj istoga mogao posvetiti svu svoju općinatnost na korist istoga. Predlagatelj je — kako je razvidno iz samih predloga — najprije podkadio ravnatelju zavoda gosp. Huguesu a zatim iztaknuo kojekakve nedostatke imenito, da mu nisu poznati mnogi krajevi pokrajine.

Vitez Babudér podkadi kano obično svemu i svačemu, tako i tomu zavodu, te iztaknu, da nalazi u izviešću o tom zavodu dvie praznine t. j. da se pitanje o uništenju filoksere preveć polagano riešava a sama filoksera da naglo napreduje i da se premalo nastoji oko toga, da se racionalno goji maslina i pripravlja ulje.

Cielo izviešće i posliednji govor slušalo se uz neobičnu nepažnju i pošto je mnogo zastupnika iz saborniee izašlo — budući utrudjeni, bilo je već naime 9½ sati u noći, bje sednica zaključena.

Luca i Mara.

Luca: A kamo tečeš, kuma Mare, tako naglo kako da nejde gori?

Mara: Moram, moram kuma Luce, zac šu me pozvali gospa Paulina, da brze boje k njim pridem, d' oto mi dat neg za špršt, kao da gredu šijor pod štare dni navigat, ter da njin je trebe neg za maje nec za kalčeti.

Luca: Gredu pak šijor sami al gre s njimi i šijor Tonin?

Mara: Da jih gre duso moja vela vela kumpanija, še judi pul let.

Luca: Bi dobro, da ki malo pripazi kada se budu molevali.

Mara: Ca ti des, ter niša Lovranci!

Različite viesti.

Imenovanje Službeni list „Wiener Zeitung“ donaša viest, da je imenovan kanonikom stolnoga kaptola kod sv. Justa u Trstu prečastni gospodin Ivan Legat, profesor na državnoj gimnaziji u Trstu, ravnatelj biskupskog sjemeništa itd. Naše iskrene čestitke!

Odprost od čestitanja. Zadnjih godina poprimili su naši rodoljubi i prijatelji „Bratovšćine hrvatskih ljudi u Istri,“ vrlo krasan i svake hvale vriedan običaj, da se odkupe od čestitanja prigodom božićnih blagdana i nove godine na korist naše „Bratovšćine“. Preporučujuć taj plemeniti običaj svim našim rodoljubom i prijateljem, želimo, da bi ga svi prihvatili. čim će pokazati, da njim na srcu leži naše dobrotvorno družtvo, dotično naša učeća se mladež, koja će se danas sutra zaista vriednom pokazati primljenih dobročinstva. Darujuć „Bratovšćinu“ s onom svotom, koju bismo inače za čestitanja potrošili, činimo dobro dielo a riešavamo se dužnosti čestitanja, čim je skopčan trošak, dangube i t. to zamjera.

Božično drvo pripravlja ženska podružnica sv. Cirila i Metoda u Trstu za dne 21. t. m. u 3 sata p. podne dječici slovenskoga otročjega vrta kod sv. Jakova. Podarovani će biti obućom ili odielom i najsiromašniji djaci slovenske pučke škole, uzdržavane od družbe sv. Cirila i Metoda.

Istoga dana na večer u 7 sati biti će u dvorani hotela „Europa“ zabava na korist tršćanskih podružnica sv. Ciril i Metoda.

„Posielo“ Odbor „Slovanske čitalnice“ u Trstu pozivlje svo gg. članove za subotu dne 13. t. m. na večer na posielo u družtvene prosturije.

Občinski izbori u Višnjanu. Pošto je minuo rok sadašnjemu občinskomu zastupstvu u Višnjanu, imademo pred vrati nove izbore za tu občinu. Pod občinu Višnjan spadaju tri čisto hrvatske podobćine i to Bačve, Sv. Ivar i Sv. Vidal, koje su i kod zadnjih izbora odlučile uspjeh izbora. Pred tri godine bijaše izabrana većina narodnoga zastupstva, koje bijaše nesretno u izboru načelnika i što se njekoji nazovi-narodnjaci kasnije iznevjerište hrvatskoj stranki zatajivši svoj rod, jezik i zadanu riec. Od tada zavladalo je mrtvilo u občinskom zastupstvu a to mrtvilo prešlo je i na izvanjske občinare. Nebudili se naši kmetovi na vrieme probudili, zaći će po starom običaju medju neuke občinare talijanaški kaputaši pak će loviti sirotu kmeta u svoje mreže. Doznajemo jur dapače, da su talijanaška gospoda već započela bacati zanke i mreže, u koje će pasti osobito oni, koji nemare za ljudsko poštenje, ili koji su gospodi dužni novaca. Ta gospoda salaze jur u pojedina sela, te skidaju ponižno svoj gospodski klobuk pred siromašnim kmetom, kojeg će poslije zbora nazivati najpogrdnijimi nasloví. Sada govore kmetu: „noi siamo tütti fratelli“ a kad svrše izbori kazati će kmetu kako i obično: „io sono padrone, tu sei schiavo.“

Imade na žalost još mnogo kmetova, koji toga neuvidjaju i koji idu sliepo u talijanašku mrežu. Pozivljemo radi toga naše prvake, da poduče kmeta na vrieme o njegovih pravicah i dužnostih, o važnosti izbora i kako mu se je vladati. Neka se čuva gospode, koja ga poznaje, česte i štuju jedino dok traju izbori a poslije neće niti da čuju o njemu. Osobito valja kmeta upozoriti na one domaće lisice, koje su ga kod zadnjih izbora prevarile i koje vrebaju samo na gospodski zalogaj i na sladke riečí.

Višnjanski občinari! pokažite, da ste jednaki občinarom našim na Pazinščini, Buzeščini itd. itd.

Premjese u krčkoj biskupiji. Pop Blaž Soldatić, pomoćnik u Rabu, radi poremećena zdravlja umirovljen je privremeno. U Rab poslan je mladomisnik pop Frane Volarić. Drugi mladomisnik pop Anton Petris pošao je kao duhovni pomoćnik u Osor, a svršeni bogoslov Petar Žic, još premlad za misu, poslan je na više nauke u Beč. Izpražnjenu izloženu kapelaniju u Nerezinah zauzeo je pop Frane Žic do sada kapelan u Rabu. Izpražnjena kuracija na Sušku (Sušak) povjerena je privremeno na novo popu Marku Barbiriću, umirovljenomu svećeniku. Pop Miho Mužina, upravitelj plovanije u Babnu, bi imenovan i ustoličen plovanom u istom mjestu. Natječaj na osobnu plovaniju i čekaniju je jurve zatvoren.

U 10 plovanija i danas iznesmo same upravitelje, od kojih mnogi s plovanskimi izpiti u rukuh željno čekaju otvor natječaja — ali uzalud! — Imamo poviše 23 kuracija, sada sve proglašene neodvisnimi, ipak imamo u svih tih . . . . čujte i čudite se — jednoga ustoličenoga kurata! Tako su nestiče ljubav svećenstva. Mudrom i jedno oko do tla!

K popisu poka. Zadnji put smo upozorili naše prijatelje u Istri na talijanskonjemačke popisne listiće, koje šalju političke poglavarstva i u čisto hrvatske občinedapače i našim rodoljubom. Rekli smo njim što njim je činiti s timi listići.

Danas želimo ih upozoriti na drugu varku, kojom će se poslužiti naši protivnici. U popisnih listovih glasiti će po svoj prilici rubrika o „občernom jeziku“ za Hrvate „srbsko-hrvatski jezik“ ili „linguz serbo croata.“

Budući da poznaju taj „srbsko-hrvatski“ jezik samo službeni ljudi i njihovi prijatelji Talijani i pošto toga jezika u Istri neima nit ga itko poznaje, savjetujemo našim rodoljubom i prijateljem, da napišu svuda jedino „hrvatski“ jezik, kojim se narod naš u Istri služi i koj je jedino pod tim imenom poznat u Istri.

Prije su službenici nazivali hrvatski jezik „ilirskim“ a u novije doba „srbsko-hrvatskim“ a u budućo dati će mu Bog za kakov naslov, sve dakle samo ne ono, što jest t. j. hrvatski.

Oslanjajuć se naši narodni protivnici na te službene nazive, diele nas Hrvate u Istri u Slave, Srbe, Ilire, Srbo-Hrvate, Murlake i Bog si ga znao kako, a mi znademo najbolje što smo i kako se zovemo mi i naš jezik, te netrebamo u tom poduke niti od službenih ljudi a još manje od istarskih Talijana.

Iz Cresa pišu nam 1. t. m. Žalimo, g. uredniče, što naši zastupnici nemogoše na vrieme obaći svoj izborni kotar, da se obširno obavieste o našim težkim nevoljam, ter da im pronađu lieka, bilo kod sabora, bilo kod visoke vlade.

Naše su poglavite občine još u rukuh ljudi, kojim je jedini cilj, upotrebljujući svako moguće sredstvo, tlačiti sve što prefriganom talijanštinom nediše. Selima treba škole, vode, puta, pokopišta, stana pa kad za to pitaju, odgovara njim se: neima novca. Uztrebali novca za neumjestne i nesvriestne parnice, za piriti odpor proti ljudem, koji nesvire u njihovu tiku, za poslanstva u stranačke svrhe, eto novca kao šita. Bilo to nepravedno, bilo na javnu steto, bilo baš i proti občemu mnenju i ugoju moralnom, umnom ili družtvenom, neuzmiče se: gnjeci, tari, ništi sve, što nije talijansko.

Dok naša potalijančena gospoda, u svojoj strastvenoj mržnji, tako postupaju, dotekle im se dade propustiti, jer se svagdano osjećaju, da im bježi polje izpod nogu, i da se približava dan, da izčezne, ali da ozbiljni, javni, autonomni i državni činbenici, kojim je nadzirati nad občinom, tu propast neuvidjaju, čudno je.

U zadnjem pokrajinskom zasjedanju naši vrieđni narodni zastupnici izpjevaše ih krupnih proti svagdanjim neredim, koji se u ovoj pokrajini zbivaju, ali ono nije ni sjena onomu, što je izostalo neizpjevano. Od njekoliko vremena na našima otocima, tako je strančarenje, vlašću poduprto, zavladalo, da nemožeš ni dahnut, ako te nenadna nesnadje.

Prepošt zastupnik dr. Volarić, nakon dana, obišao je naše otoke, svoj izborni kotar, da se na licu obaviesti o tegobam, koje hrvatski puk trpi, u rukam strastvenih starešina. On će biti uvidio onom proniecivošću, koja mu je prirodna, čije je sjeme, ako se Šušak nepreporučuje; tko je koji počkapa jamu župniku Unija; tko je uzrok, da je stari i zaslužni učitelj Marčić poslan mladomu talijanu, koji ni rieči nerazumi hrvatski, i prem je pri crcskoj školi obvezatan i hrvatski jezik; tko je, koji pravi odpor, da se već neustroji čudjena škola u Stivanjskoj i Stomartinskoj na Cresu; tko muti, da se neimenuju učitelji na Šušku, jer predloženi nisu iz Pulje; tko iz petnih žila napinje se, da jedini natjecatelj, odlično usposobljen i svriem pohvaljen od starešina, potvrdjen od občine, nebude imenovan vjeroučiteljem kod maloselskih škola, prouzrokujući s mutnju u puku i nazadak u školi, jer je rodom Dalmatinac; tko je, koji uznastoji, da se na ovo mjesto s nova otvori natječaj, namjerom, da bude imenovan neki talijanski delija, niti usposobljen, niti vješt, niti priznan, niti podoban za svake težko breme; tko je, koji raspisujući natječaje ovog kotara, hotomice izostavlja uvjet poglaviti, da natjecatelj poznaje hrvatski jezik, neka tim olakšati talijancem postignuće mjesta u službi; tko je koji zabrani, da pop Petrina nepapiše pučanstvo Velogseln, nego neki talijanski skutonoša; tko je, koji se nestara, da se grade opredieljene bolnice, da se ozbiljno poboljša čistoća i mir u mjestu, gdje stranci žele, da si nadju oduška krutoj nemoći, koja ih muči; da se ograniči biće božji žilošdera, upotrebljujući ljude strukovnjake, odlučne i značajne, a ne one, koji za srećim hlepe, a ništa nevriše; tko je, koji se rukuje s najvišim našim dušmanima, podupiruć njihove težnje, a tlačeći naše svetinje, hrabreći njihova družtva a naša gnjeveći, uznoseći njihove ljude a naše izostavljajući?

O svem ovom i o čemu drugom bit će se obavieslio naš zaslužni zastupnik dr. Volarić, ter će u bulućemu zasjedanju podignuti svoj glas, onom vještinom i otvorenošću, koje mu isti protivnici priznaju i nenavide, i nek im strast nedopušća sliedit ga. „Naša Sloga“ će se obširnije o pojedinim stvarima baviti, a uhvano će i naš stari vodja dr. Vitezić otvoriti čep, da žigoše takove neredo, jeda cikne i našim otokom zora pravde i prosvjete.

Iz Lovrana pišu nam koncem novembra. Dne 18. ov. mjes. održavala se je opet občinska sjednica u Lovranu sa istim dnevnim redom kao i dne 10. istoga mjeseca. Na sjednicu je došao sam ces. kr. kotarski kapetan vitez Jettmar sa c. kr. finanskim komisarom K. Rubbion. Najprije bi pročitan zapisnik zadnje sjednice, koji se je morao izpraviti, jer je bio krivotvoren. Kako Vam je poznato II. točka dnevnog reda glasila je, da se ima odlučiti, kako će se u budućo zapisnik pisati, hrvatski ili talijanski. Prvi zamoli rieč g. Gaudencijo Zupar, občinski savjetnik, te uzrujano zagovara, da se i nadalje piše kao od postanka ove občine t. j. talijanski. Na to ustane g. F. Škalamera, pobije g. G. Zupara i predloži, da se hrvatski piše. G. Jure Zupar (brat Gaudencijev) potuži se g. kapetanu na g. Frana Škalameru, jer da je odvukao zastupnike iz občinske dvorane dne 10. o. mj. Gosp. kapetan zapita zastupstvo, dali je istina što gosp. J. Zupar kaže? Zastupstvo odgovori, da nije, nego pošto načelnik nije htio dati na glasovanje drugu točku dnevnog reda, g. Škalamera je proti tomu prosestirao i ostavio občinsku dvoranu, na što ga je sliedila većina občinskih zastupnika. Kapetan reče Zuparu, da nije istina, da je Škalamera zastupnike van vukao, jer „strassinare“, da će reći koga uhvatiti, te ga silom vući van, a g. Škalamera toga nije učinio, a način, kako je on i većina zastupnika ostavila dvoranu, da je dopušćen. Nakon dvosatnog razpravljanja o prvoj točki bijahu napokon stavljeni predlozi gg. G. Zupara i F. Škalamere na glasovanje. Glasovao je jedan po jedan. Predlog g. Frana Škalamere bijaše većinom glasovah primljen. Na to izjavi g. načelnik, da se zahvaljuje na načelničkoj časti a kao zastupnik da još ostaje, te između nekakvih akta izvadi svoju ostavku, koju dade g. tajniku nek zastupstvo znade zašto se odriče. Kaže, da neće biti više načelnikom, jer da je prošao 60 godina, te da je „star“ i radi toga, da nije više po zakonu obrezan služiti. Drugo, da ima mnogo svojih privatnih poslovah, a treće, da pošto će se od danas zapisnik pisati hrvatski, a on da nerazumije nego „lovranski dialekt“ i radi toga, da odstupa. Na to se zahvališe na savjetničkoj časti gg. Gaud. Zupar i Anton Čeh, te zastupnik Jure Zupar. Ovi svi iz razloga, što da su prošli 60 godina i tako da su „stari“. Ostavke bijahu primljene. Nakon toga reče g. kapetan, da u roku od 14 dana zastupstvo ima izabrati novog načelnika i savjetnike. Nadalje bijahu redomice primljene sve točke dnev-

nog reda, a sjednica zaključena u jedan sat po podne.

Isti dopisnik piše nam: Dne 2. t. mj. bijaše sazvano občinsko zastupstvo u Lovranu, da izabere novog občinskog načelnika mjesto odstupivšeg g. A. Gelleticha, te trojice občinskih savjetnika. Iza pročitanog zapisnika posljednje sjednice, prisutni gospodin kotarski kapetan vitez Jettmar izpravi zapisnik, te se je prešlo na prvu točku dnevnog reda, t. j.: imenovanje novog načelnika. Pošto su odstupili I. i II. občinski savjetnici, g. kapetan pozove III. občinskog savjetnika, g. Ivana Turčića, da ravna današnjom sjednicom, na što ovaj zasjede načelničku stolicu. Ustane na to zastupnik Mišćenić, te predloži, da se izabere za novog načelnika g. Ivana Turčića. Predlog taj stavljen na glasovanje, bijaše jednoglasno primljen i tim bijaše naš dični g. Ivan Turčić izabran načelnikom, što će uzradovati sve čestite i poštene občinare. — Savjetnici bijahu jednoglasno izabrani: g. Vinko Jačić kao I. a g. Frane Skalamera ka II. savjetnik. Mjesto g. Iv. Turčića novoizabranog glavara, III. savjetnika izabran bijaše g. Mate Piglić. Dosadanji glavar g. Ant. Gelletich položio je i čast zastupnika, te su sada izpražnjena dva mjesta zastupnika, t. j. gg. Jure Zupara i Antuna Gelleticha, te će biti pozvani njihovi zamjenici.

Kako vidite, g. uredniče, zahvališe se svi „Talijani“ na častih, njekoji s razloga, da su „stari“ a drugi da će ići „navigat“. Ove zadnje preporučamo staromu i izkusnomu kapetanu g. J. Zuparu, a njega molimo, da odvede nezadovoljnike u blaženu zemlju, gdje će ih bratja tješit radi poraza, što ga doživiše: „In una inespugnabile città italiana di Lovrana“. Njekoji nemirnjaci i propalice svaša su narodu, osobito na Mošćeničini, proti našemu vriednomu občinskomu zastupstvu nalagali, radi čega će njekoji sudu odgovarati. Rado bi ovaj mirni i pošteni narod smutiti, te onda u mutnom loviti, al narod dobro pozna vuka u ovčjoj koži, pak ga tjera od sebe.

S otoka Krka na Mikulju. Poznato je da na našem otoku imamo čitaonice u Baški-Primorju, Vrbuiku i Omišlju. Ustrojene su za pouku i zabavu. Svrha jim je dakle koristna i veoma pohvalna. Drugo je pitanje, dali svaka čitaonica odgovara svomu cilju. Svakako čujemo, da omišaljska napredanje baš kako bi se želilo. A i kako će? Novih se članova nepribraja, a i oni, koji jesu, slabo ju polaze. Tako bi se došlo do razsula, a toga neesmi biti. Da se tomu zlu doskoči, doznajemo, da je odbor čitaonice u Omišlju zamislio krasnu osnovu. Svake nedjelje čitati će koji član štogod poučna, čim će se članove potaknuti, da se češće u čitaonici sakupljaju, te tim novih članova zadobiti. Tu nakanu mi nemožemo nego s veseljem pozdraviti i pohvaliti. Čitaonica ima biti naše narodno ognjište, oko koga imaju se naša srca razplamtiti ljubavju za sve naše svetinje. Toga nećemo drugačije polučiti, nego da se često u čitaonici sastajemo. Tu će se razgovarati o naših potrebah, čitat će se dnevnike, te jih jedan drugomu tumačiti, tu valja kad i kad priredit kakovu zabavu, tu se popitat kako drugi narodi napreduju u gospodarstvu, kako znaju braniti svoj jezik i svoje pravice itd. Tako eto doznati ćemo što nam treba, tako ćemo koracat za drugimi naprednijimi narodi.

Kako smo bili obaviešćeni, treće nedjelje adventa, dakle dne 14. t. m. čitati će ondašnji vrli duhovni pomoćnik o dolasku Hrvata u ove naše strane. Neka naš puk znade, od koga smo stabla grančica, kada su naši pradjedovi ove naše kraje naselili, kada se nahrstili itd. Mi bi molili sve članove dotične, a navlastito strane, da taj dan dodju svi u čitaonicu u odredjenu uru, koja će se već prijaviti. Odbor pako bi dobro učinio, kad bi dopustio slobodan ulaz i onim, koji nisu članovi. Neka živi što je naše. Napried!

„Prilog“ Današnjemu broju dodali smo kao prilog „Naputak k predstojećemu popisu pučanstva“ na što upozorujemo osobito naše čitatelje u Istri i na kvarnerskih otocih.

Književnost.

Govori dr. Ante Starčevića i grofa Kuhen-Hedervarija u sjednici saborskoj od 18. studena 1890. o „Komasaciji“. (Preštampano iz „Hrvatske“). Zagreb 1890. tiskara Scholza i Kralja, ciena 10 nč.

Listnica uredničtva.

O. F. G. u B. Novac poslasmo odboru „Bratovštine“, koji će ga u našem listu oglasiti. Prijateljski odzdrav!

Gosp. A. K. u P. Srdačna Vam hvala na priznanju i pobudi. Vašu ponudu primamo radostno. Iskren Vam odzdrav!

Lutrijski brojevi

Dne 6. decembra

Beč	44	47	9	82	15
Grac	25	30	32	63	71
Innsbruck	77	23	6	43	20
Temešvar	46	31	53	28	7

Dne 3. decembra.

Brno	1	87	66	3	23

Na Vodnjanštinu!

Javljamo ovim, da smo odprli u Vodnjanu (Dignano) trgovinu razne robe dobre vrsti po najnižih cienah. Pod geslom „Svoji k svojim“ preporučamo se velečastnomu svećenstvu, slavnomu učiteljstvu i občinstvu

Logar & Cernich

Via Callenuova broj 487.

Živic i drug. u Trstu

madu u svojem skladišću, ulica Zonta br. 5., svakovrstnih strojeva za gospodarstvo te za svaku drugu porabu, kano i sve ostalo što spada na strojeve. Osobito preporučaju se njihove **sisaljke (pumpe) za vadjenje vode,** pretakanje vina, gašenje vatre, škropljenje trta i bilja; cievi za vodovode te za svaku drugu porabu iz lievanoga i kovanoga željeza, kositra, kaučuka i lana; mlatilnice i čistilnice žita, trebionice kuruze, slamoreznice, tiskalnice, mastionice grozdja itd.

Prodavaju samo prokušanu izvrstnu izvanjsku i domaću garantiranu robu uz niske ciene šaljuć ju svuda prostu od carine.

Za sada preporučamo osobito **mlatilnice i čistilnice žita** sa opazkom, da naše strojeve također sami popravljamo.

Strojeve kod nas kupljene popravljamo kad je od potrebe i priskrbljujemo za oštećene dielove, druge dielove.

13 **Schivitz & Compi**

pripravljena od lekarja g. PICCOLI-ja v Ljubljani, je uplivno zdravilo, ki krepča želodec, mehča, čisti, odpravlja zlato žilo in odganja gliste.

Sestavljena je iz zdravilnih, v rastlinstvo spadajočih snovij ter ni nikako drastično učinkujoče, marveč lahko, delovanje organov urejajoče zdravilo, katero organizmu kar nič ne škoduje, če se prav delj časa rabi. 3—15

Esence za želodec pošilja izdelovatelj proti poštnemu povzetju v škatljah po 12 stekleničič za gld 1.36; po 24 za gld. 2.60 po 36 za gl. 3.84; po 44 za gl. 4.25; po 55 za gl. 5.26; po 110 za gld. 10·30; po 350 za 50 kr. — V steklenicah po 15 kr. prodaja se skoro v vseh tu- in inozemskih lekarnah.

Forinta 5 do 10 svakdanja stalna zaslužba bez kapitala i pogibelji pružamo svakomu koji se hoće baviti razprodajom srećaka i vriednostnih papira, zakonom dozvoljenih. Ponudbe pod naslovom srećke (Lose) na ekpedicija oglasa: J. Danneberg, Wien I., Kumpfgasse 8.

Resno svarilo

do vseh, ki nemajo še police

bodisi glede pridobitve posojila, ali pa kot volilo svojej družini (polica je zamerek iste vrednosti kot gotov denar), posebno ugodna za zadolžene hišne posestnike in posestnike zemljišč, ker ob priliki nenadejane smrti zaostali po izplačanju zavarovane glavnice zadobe posestvo neobremenjeno; imenitna za novoporočence, ker je moči brezpogojno zavarovati zakonska in otroke; slednjič porabljiva za kavcijo ali depot in pri trgovskih drugih v mejsebojno osiguranje.

Polica za zavarovanje na življenje je za vse slučaje najgotovejša, najvarčnejša in najboljša naložitev kapitala in ima jej je dati prednost pred vsemi hranilnicami. 4—25

Kako in s katerim načinom je najlože dobiti to polico, pove ustmeno ali pismeno, povsem diskretno in brezplačno.

Assecuranz

Ober Inspektor „Klein“

Wien, II. Ob. Donaustrasse 59; 3—5 ure.

Brezplačna pojasnila v vseh hipotekarnih in zadevah osobnega kredita.

Put u Ameriku

ZA

NEW-YORK, CHICAGO, SAN FRANCISCO,

I OSTALE GRADOVE NORD AMERIKE

BUENOS-AYRES,

MONTEVIDEO i ROSARIO DI SANTA FE.

Izdaju direktne biljete

Mate Šverljuga FIUME. **Vinko Šverljuga** FUŽINE.

Mate Pollich.

TRST Piazza Negozianti br. 2. 1—52

Marijaceljske pilule

proti začepljenju.

(Pilulae laxantes mariaz.)

Proste škodljivih tvarina, ugodno sredstvo kod težkog probavljenja, začepljenje te uslied tega nastalih obćutljivostih, zaradi kojih se znog brojno puta liečničke pomoći traži. Gotovo i ublažujuće djelovanje bez kruljenja i boli.

Polag utisnuta zaštitna znamka jamči prava krugljica.

Ciena škatulji 20 nvč., zaboji za 6 škatulja 1 for. Ako se novac unapred pošalje stoji jedan zaboj sa prostom dostavom samo for. 1.20, dva zaboja for. 2.20, tri zaboja for. 3.20.

Liekarnik C. BRADT, Kromeriž (Moravska).

Vrst tvarine jest naznešena. — Predavaju se u svih ljekarnah. 3—10

Osobni zajam

od **200—2000 for** pribavlja se — samostojnim, zajmu sposobnim osobam, kao: obrtnikom, trgovcem, činovnikom, zasebnikom, častnikom itd. uz četvrtgodišnji obročni povratak. Pobliže: **G. A. Sternor** Budapešta, Calvinplatz 4. 5—5

Grlena bol kašalj, krupavica, promuklost, zarob zadavica, rera, zapala sušljah itd.

mogu se u kratko vriema izliečiti rabljenjem

NADARENIH 6—30

Prendinijevih sladkišah

(PASTIGLIE PRENDINI)

što jih gotovi Prendini, ljekar i ljekarnar u Trstu

Veoma pomažu učiteljem, preporjednikom itd. Probdjenih kašljuć noćih, navadne jetrunje krepavice i grlenih zapalah nestaje kao za čudo uzimanjem ovih sladkišah.

Opazka. Valja se paziti od varalicah, koji je posačinjaju. Zato treba uviek zahtjevati Prendinijeve sladkiše (Pastiglie Prendini) te gledati, da bude na omotu kutijice (škatule) moj podpis. Svaki komad tih sladkišah ima utisnuto na jednoj strani „Pastiglie“, na drugoj „Prendini“.

Ciena 30 nč. kutijici zajedno sa naputkom.

Prodaje se u **Prendinijevoj ljekarni u Trstu** (Farmacia Prendini in Trieste) i u glavnijih ljekarnah svieta. 40—43

11—15

BRNSKA SUKNA ZA ODJELA

Najboljaja i najmodernij

Sukna za zimsko i proljetno kaputo

u odrezcih od 3·10 metra za pokupno odjelo po for. 6.—, 8.—, 10.—, 12.—, 14.—, 16.—, 18.—, 20.— i više.

Sukna za podstavu

od pet metra po f. 1.50, 2.—, 2.50, 3.—, 4.— više.

Sukna za podstavu

prejinih i srimskih kapota i ostrov po f. 1.—, 1.50, 2.— i više.

Sukna za podstavu

od pet metra po f. 5.—, 6.—, 8.— i više.

Sukna za podstavu

prejinih i srimskih kapota i ostrov od pet metra po f. 1.—, 1.50, 2.— i više.

Sukna za podstavu

od pet metra po f. 1.50, 2.—, 2.50, 3

Broj 51. U Trstu 18. decembra 1890. Godina XXI.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja uz pogodbe sa upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“. Ime, prezime i najbližu pošru valja točno označiti.

Komu list nedolazi na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na [illegible] arku.

Dopisi se nevraćaju ako [illegible] netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 3 for. na godinu. Razmjerno for. 2½, i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nala[illegible] se u Via Carintia br. 25

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari“. Nar. Pos.

Poziv na predplatu.

Iztiče eto i dvadeset i prva godina što šaljemo naš list na krilo milog nam roda. Pred vrati smo hvala Bogu dvadeset i drugoj godini. Pozivljuć narod na novu predplatu, nadamo se, da će nam ostati vjerni svi stari pomoćnici i predplatnici i da će se k ovim pridružiti i oni, koji to do sada nisu mogli ili htjeli.

Predplata s poštarinom za cielu godinu stoji za izvućnije for. 5., a za seljaka for. 2. Za pol godine polovicu. Izvan carevine za poštarinu više. Novce ne treba šiljati u zapečaćenom listu, jer je predrago, nego poštarskom naputnicom (*Vaglia postale.*)

Budući da nam se šalje više puta novce u razne svrhe, molimo svakoga, da uvjek točno naznači, što je za predplatu, što za što drugo.

I ovom sgodom molimo naše dužnike, da već jednom zadovolje svojoj dužnosti, jer nije liepo ni pravedno list primati a ne plaćati ga.

Preporučamo napokon svim rodoljubom, da nam dopisuju iz svojih krajevah po istini sve, što misle, da može narodu koristiti.

Uprava „Naše Sloge“.

Istarski sabor god. 1890.

X. sjednica dne 13. novembra.

Prisutni: predsjednik vitez M. Campitelli, vladin zastupnik vitez Elluschegg, 27 zastupnika — na galeriji 3 osobe.

Predsjednik otvori sjednicu poslije 10 sati u jutro.

Tajnik dr. Lius pročita zapisnik prošle sjednice.

Dr. Volarić opaža, neka se izpravi zapisnik u toliko, da je uz njega bio pozvan na red — ne Flego već dr. Gambini; na tu opazku neobazire se predsjednik, te bijaše zapisnik odobren.

Na dnevnom redu jest pronevjerenje 82 kartela po 1000 for. od strane zemaljskoga blagajnika Grgura Rigo.

Predsjednik nekako smeten reče, da bi se imalo držati reservirani sjednicu i to ne toliko radi delikatnosti stvari, niti radi pojedinih osoba — eventualno upletenih, nego radi toga, što nije još svršena sudbena usmena razprava.

Dr. Laginja protivi se tomu te hoće, da se drži javna sjednica, pošto se tu radi o zamašnoj stvari, za koju se sa svim pravom zanima sva pokrajina bez razlike narodnosti njezinih stanovnika.

Većina sabora neobazire se niti na taj predlog već glasuje za predlog predsjednika.

Predsjednik opaža, da bi se mogla držati ne — tajna, nego reservirana sjednica i u ovom posliednjem slučaju, da bi mogli ostati u sabornici stenografi i da bi se moglo kasnije svu razpravu priobćiti.

Dr. Amoroso pozivajuć se na §§. 38. i 41. saborskoga pravilnika, izjavlja, da neima razlike izmedju tajne i reservirane sjednice.

Predsjednik: dakle dobro! i daje na glasovanje predlog dra. Amoroso, da bude tajna sjednica.

Pošto je predsjednik izjavio, da otvara razpravu, progovori prisjednik dr. Gambini u ime zemaljskoga odbora pa se odaljiše sva četvorica zemaljskih prisjednika. —

Dr. Laginja stavi sliedeći od manjine podupri predlog:

„Neka izvoli visoki sabor odročiti svoju izjavu o predlozih financijalnoga odbora, tičućih se pitanja o pomanjkanju 82 založnicah zemaljskoga kreditnoga zavoda dokle se nesvrši predstojeća kaznena razprava proti bivšemu zemaljskomu blagajniku“.

Dr. Volarić govori za taj predlog.

Na predlog izviestitelja većine dra. Bubbe čita vitez Babudér zapisnik o pregledanju blagajne, preduzetom u prisutnosti trojice članova financijalnoga odbora dne 8. novembra t. g. i to usljed zaključka rečenog odbora, a na zahtjev zemaljskoga kapetana.

Na to otidu iz sabornice stenografi, a sa galerije one tri osobe — — — — — — — — — — — — — — — — — —

Sjednica se okolo 1 sat poslije podne opet javnom proglasi, vraćaju se članovi zemaljskoga odbora i stenografi u sabornicu i dvojica činovnika zemaljskoga odbora na galeriju. Zapisnik bijaše pročitan ali ga „L' Istria“ nedonaša, već izvieće većine i manjine financijalnoga odbora. Iz nje vadimo sliedeće:

Izvieće većine financijalnoga odbora kaže, da je pronevjerenje, koje je počinio zemaljski blagajnik Rigo na štetu zemaljske zaklade, dotično kreditnoga zavoda, duboko potreslo javnim mnienjem u i izvan pokrajine; izazvalo da je toliko buke, da bijaše prisiljen financijalni odbor, da ozbiljno izpita stvar, da uzmogne saznati goli čin, te promjeriti sve njegove posliedice. Izpitivajuć taj čin, da je trebalo postupati posve nepristano i bez strasti; kad je odbor primio spise o zemaljskoj upravi odlučio je, da će razviditi kako je nestalo 82 založnica kreditnoga zavoda, što se je pronašlo prigodom posliednjeg pregledanja blagajne. Zemaljski kapetan da je dao odboru na razpolaganje sve spise tičuće se rečene prevare, a osim toga bijahu odboru pri ruci članovi zemaljskoga odbora i zemaljski činovnici. To sve poduzelo se radi toga, da se razvidi koliko je krivnje radi prevare na zemaljskom odboru i podredjenom činovničtvu. Poznato da je kako se je obiedilo zemaljski odor radi loše uprave zbog te prevare. Obiedjen da bijaše zemaljski odbor radi slabog nadzora i radi slabe službe kod zemaljske blagajne; išlo se dapače tako daleko, da se je svalilo svu krivnju na osobe, koje su na čelu zemaljske uprave zaboraviv posve na pravog krivca.

Financijalni odbor, znajuć sve to, nije mogao osvrtati se na tamne sjene i osvade, već jedino na samu stvar. Njegov sud oslanja se radi toga na strogoj nepristranosti. —

Ovdje da se radi o službenom pronevjerenju, o činu, kakovih imade u novije doba mnogo na dnevnem redu a poznati su pod imenom „bjeg blagajnika“. Ovim činom da se je nastojalo ocrniti zemaljsku upravu, probuditi osobne prepire a htjelo da se je istim poslužiti i u narodno političke svrhe. Al inače da ne more biti kad zavlada strast i lahkoumnost. Jeli dakle krivnja radi prevare i na drugih osobah zemaljske uprave? U jestnom slučaju, koje su te osobe i gdje počimije njihova odgovornost? Ovo da su upiti, kojih se je držao financijalni odbor, da uzmogne pronaći narav prevare i upoznati, da li bi do toga bilo došlo, da se je strožije uporabilo pravila o upravi sa blagajnom. Prije negoli se odgovori na gornja pitanja, da treba upoznati se sa pronevjeriteljem.

Rigo da je stupio u zemaljsku službu god. 1863; nakon 12 godišnje službe, da bijaše imenovan blagajnikom. Tečajem 27. godišnje službe da si je stekao obćenito štovanje. Nikakvim činom, da nije mogao na sebe obratiti sumnju. Njegovomu privatnomu životu da nebijaše prigovora. Plaća od for. 1575 i godišnje podpore za malenu njegovu obitelj, da su bile dostatne. Rigo da je uživao vrlo dobar glas. Pokojni Vidulich da se je njim služio kao upraviteljem njegova privatnoga imetka, te je jednom zgodom poslao njekoj banki 17000 for. pripadajućih g. Vidulichu. Nije dakle čudo što je imao zemaljski odbor u njega podpuno povjerenje.

Predbacuje se, da to povjerenje nije smielo biti tako veliko, a da se ostave blagajniku posve slobodne ruke tako, da je mogao tekom više godina varati. Takove opazke da nisu na mjestu sada, jer kad bi se znalo unapried što će se dogoditi, moglo bi se to predusresti i tako bi postao suvišnim kazneni zakonik.

Kod svih služba, da se mora paziti na medjusobno pouzdanje i štovanje. Da se može odgovoriti na pitanje, da li je zemaljski odbor išta sakrivio kod ove prevare, valja proučiti naputak o unutranjoj službi zemaljske blagajne. Taj naputak, da sadržaje propise o službi blagajnika, o nadzoru zemaljskoga odbora i zemaljskoga računovodstva. Svi novci i vriednostni papiri, da se nalaze u glavnoj blagajni; u ručnoj blagajni, da imade blagajnik novca za svakdanje potrebe i to nikad više od 2000 for. Od trih ključeva, da imade jednoga blagajnik, a druga dva zemaljski odbor i to član izviestitelj ili komesar zemaljskoga odbora.

Prisjednik ključar, da nije imao druge zadaće nego doći kad se otvarala glavna blagajna, kad se naime iz iste vadilo pomanje svote, koje je blagajnik trebao i držao u priručnoj blagajni. Taj prisjednik nije imao naloga, da nadzire blagajnika niti da izpituje u koju je svrhu trebao novca.

Najveće jamstvo proti svakomu pro-

nevjerenju da bijaše u tom, što je držao zemaljski odbor dva ključa glavne blagajne, a trećega sam blagajnik. Tim se je išlo za tim, da nebi jedna osoba mogla sama otvoriti blagajnu; ali da se postigne tu svrhu, bile bi morale biti prisutne, kad su otvarali blagajnu, dvie osobe.

Uzev stvar s praktičnoga gledišta, nije se držalo uvjek toga propisa, što da se u ostalom događja i kod svih ostalih javnih blagajna. Prisjednik ključar da bijaše često zadržan drugimi poslovi, te nije mogao uvjek prisustvovati otvorenju blagajne. osobito kad se je često u jednom danu otvarala. Odatle da je nastala potreba, da se izruči ključe trećoj osobi i to na upit samoga blagajnika ili činovnika blagajne, koga bi on poslao.

Držeći se propisa o upravi sa blagajnom taj postupak, da će se pričiniti neopravdanim i bio bi takav, da se je imalo o Rigu ikakvu sumnju ili da se je ikada prije pokazala kakva neurednost u blagajni. Odkad je uprava pokrajine autonomna, da se nije pokazala nikakva nepravilnost.

Kazati će se, da su to samo razlozi za umanjiti zlo, nipošto pako, da se istimi ukine nepravilnosti, koje su nastale tim, što se nije čuvalo ključeve te tim pružilo Rigu prigodu na pronevjerenje. Nu prisjednik ključar. da zadovolji rečenomu propisu, da bi bio morao biti u svako doba prisutan, da uzmogne biti na usluzi blagajniku. Pogrieška veća da je dakle u pomankljivom propisu u pravilniku nego li u nemarnosti službene dužnosti. Tako da je stvar shvatio financijalni odbor postaviv se na praktično tlo.

Veću pogrieška da se prišiva zemaljskomu odboru tim, što se ga okrivljuje, da nije pregledavao blagajnu po propisu spomenutoga pravilnika i što se je pregledavalo tako, da se nije moglo sa sigurnošću ustanoviti, da su u istinu svi novci i papiri u redu.

Po §. 9., 15. i 20. pravilnika za zemaljski odbor dužan je ovaj upravljati točno imetak zakladah. Po §. 24. naputka o upravi sa blagajnom, da je dužnost zemaljskoga odbora, da pregleda svojevoljno ili na ustmeni predlog ravnatelja računovedstva neočekivano blagajnu.

Na temelju tih propisa, da pada bez dvojbe sva odgovornost o zemaljskoj upravi na zemaljski odbor. Ovomu da bijaše glavna dužnost pregledavanje blagajne.

Zemaljski odbor, da se je držao tih propisa, koji da su pomankljivi i koji da ga nisu mogli štititi od eventualnih pronevjerenja. Izviestitelj pita, da li je imao razloga zemaljski odbor biti oprezniji napram Rigu i da li nije bio dosta oprezan držeći se propisa zakona, u ovom slučaju „naputka o nutarnjoj službi kod pokrajinske blagajne“. Na jedno i drugo pitanje odgovara on niečno, jer da jedino izvanredni slučaji traže izvanrednu opreznost. Zemaljski odbor, da je postupao sa Rigom kao što se postupa sa ostalimi blagajnici kod javnih ureda, te da nije imao razloga ponašati se napram njemu kao sudac iztražitelj. On nije imao povoda u ove zadnje tri godine — kadno je kako se čini — Rigo izveo pronevjerenje, strožije pregledavati blagajnu.

gajnu 30. marča 1890. na temelju §. 27. spomenutog jur naputka. Našlo se je sve u redu. Pregledalo se ju je opet dne 24., 25. i 26. julija 1890., te se našlo manjak od 82 založnica. Pita, kako se to slaže. Ovo zadnje pregledanje, da je sliedilo usljed bolesti Riga, koji je morao pitati dulji dopust, te izručiti blagajnu. Tada se je odkrilo pronevjerenje, koje je Rigo počinio na više puta tim što, nije kod pregledavanja blagajne komisiji predao istodobno oba omota založnica već jednoga za drugim. Kad bi se pregledalo jedan omot odnio bi ga u drugu sobu i tuj popunio založnicami drugi omot, a komisija nije pazila na broj i seriju dotične založnice, već jednostavno prebrojila sve založnice, te uvjek iste u pravom broju našla. Da se je pazilo na brojeve založnica i na serije, bilo bi se odmah ušlo u trag pronevjerenju, al na to, da se nije mislilo imajuć podpuno povjerenje u Riga i što nije komisija polag propisa bila dužna zahtjevati pregled svih vriednostih i s t o d o b n o. Opazit da će se možda, da bi se bilo imalo toliko vriednostne papire, pripadajuće dielomice zemaljskoj zakladi, a dielomice kreditnomu zavodu, vinkulirati. nu izviestitelj kaže, da se višak ili prištednje, koje mogu biti u kojej potrebi ili u koju god svrhu potrošene, nikada nevinkuliraju. Manjina financijalnoga odbora, da je za vinkulaciju, ali većina odbora drži, da je zemaljski odbor učinivše ono, što mu propisuje pokrajinski pravilnik.

Zemaljski odbor da nije pogriešio ni tim, što je držao u službi Riga bez propisane kaucije, jer da to nije absolutno propisano, već da se prepušća uvidjavnosti zemaljskoga odbora. Zahtjevati kaucija. da bi bilo iluzorno, jer da ova iznaša obično samo svotu jednogodišnje plaće dotičnog činovnika.

Usljed svega toga, da je došao financijalni odbor do uvjerenja, da je zemaljski odbor radio pravilno oslanjajuć se na osobne vrline R i g o v e i na pokrajinske propise. Jedino da bi mu se moglo predbaciti preveliko pouzdanje u blagajnika. izkazano tim, što mu se je ostavljalo sve ključeve. Pronevjerenje samo, da je doduše žalostan čin, ali da bi valjalo dokazati, da ga je zakrivio onaj, koji je na čelu zemaljske uprave.

Pronevjerenje da će služiti bar za to, da se propisi o blagajni popune i usavrše premda nema nade, da bi bili ikada tako savršeni, a da se nebi nikako varati moglo.

Zemaljski odbor, podučen ovim žalostnim izkustvom, da je popravio pravilnik o nutarnjoj službi kod zemaljske blagajne i to o strožijem pregledanju, o čuvanju ključeva, koliko se može novca ostaviti u ručnoj blagajni itd. Vriednostne papire kreditnoga zavoda čuvati će ravnateljstvo zavoda.

Velika prištednja zemaljske zaklade. sastojeća u vriednostnih papirih, da će biti vinkulirana, ostaviv samo vriednostih od 30.000 fr. nevinkuliranih. Na temelju svega toga predlaže financijalni odbor, visoki sabor neka izvoli:

I. Sažaliti činjenicu o pronevjerenju 82 založnicah istarskoga kreditnoga zavoda u vriednosti nominalnoj od 1000 forinta

1. Da je pronevjerenje br. 82 založnicah zemaljskoga kreditnoga zavoda, svaka od for. 1000, pripadajućih 42 zemaljskoj zakladi, a 40 kreditnomu zavodu, prouzročilo u pokrajini veliko i nenadjenje i začudjenje podavši razloga raznomu tumačenju o zemaljskoj upravi;

2. da propisuje §. 2. naputka o nutarnjoj službi kod pokrajinske blagajne, da blagajnik jamči za svoju upravu, osim svojom osobnom odgovornošću, takodjer službenom kaucijom, opredieljenom sliedećim §. 3., od koje se je obzirom na osobu blagajnika R i g o, ovoga oprostilo,

3. da se po smislu §. 32. spomenutog naputka novci upravljanih zaklada kano i svi vjeresijski i vriednostni papiri zatvaraju sa protiključevi u zemaljskoj blagajni, od koje drži jedan ključ blagajnik, a ostala dva čuvanjuje zemaljski odbor, te da se mogu usljed § 33. ako treba blagajnik novca povrh propisane svote, koju drži u ručnoj blagajni kano i založnice, kupone i slične vriednostne predmete, dignuti iz zemaljske blagajne u svrhu potrebitih izplata ili kreditnih operacijah, jedino u prisutnosti najmanje jednog člana zemaljskog odbora;

4. da opredieljuje u smislu §. 24. istog naputka zemaljski odbor potrebita nenadana pregledavanja blagajne, te da mora u smislu §. 58. I. b, pravilah kreditnoga zavoda pregledavanja, tičuća se uprave i blagajne istoga zavoda, zemaljski odbor poduzeti najmanje dva puta na godinu;

5. da je mogao blagajnik Grgur R i g o uzprkos tomu počiniti rečeno pronevjerenje na pet raznih puta od početka novembra godine 1887. sve do feorara t. g.;

6. da zemaljski odbor svojim odpisom od dne 26. septembra 1890. br. 5213 nije mogao označiti d a l i j e i k o l i k o je p l a t i o R i g o g o d i n e 1886. u svrhu dobave 16 založnih papira svaki od 1000 forinti, koje je poslao aprila iste godine mjenjačnici Mandel u Trstu „pošto se je uviek vodio točan račun o prodaji putem kreditne podružnice, n i p o š t o p a k o d o n i h p r o d a n i h u m j e s t u“, te da postoji dotični pregled jedino od decembra 1887.“;

7. da se nije držalo, kao što je razvidno iz spisa i informacijah zemaljskoga odbora i to kako se naglasuje u s l j e d p o s t o j e ć e g o b i č a j a — niti običnih i navadnih opreznostih obzirom na shranjenje ključeva, na nadzor i pregledanje družtvenih blagajna. tim manje javnih blagajna, radi neograničenog i prevelikog pouzdanja u osobu blagajnika R i g o;

8. da se je moralo založne listove, bar one pričuvne zaklade kreditnoga zavoda ili sačinjavajuće zemaljski patrimonij. kao što se obično nalaze običnam, tielom, zakladam i ustanovam, nalazećim se pod javnim nadzorom, vinkulirati na ime samoga zavoda ili pokrajine i to radi veće sjegurnosti i da se zaprieči svaka prigoda nevjeri ili pronevjerenju, časti se predložiti:

Visoki zemaljski sabor neka izvoli prihvatiti sliedeći

Z a k l j u č a k:

I. Sabor pokrajine Istre uzima sažaljenjem na znanje potvrdu o manjku na visokoj ces. kr. vladi na znanje ovdje izraženu želju i izhodi u što kraćem vremenu izaslanje komisara i dvojice vještih računara.

P o r e č, 25. oktobra 1890.

Dr. Frane Volarić — Frane Flego.

Za čitanja zapisnika vladala je u sabornici velika nepazljivost, te je skoro većina zastupnika što izašla što po dvorani šetala i razgovarala, dočim je predsjednik pojedine opominjao neka neizlaze.

Nakon toga govorili su oba izviestitelja zagovarajuć svaki svoje predloge. Zatim se prešlo na glasovanje.

Prvi i drugi predlog manjine pada, treći odpada usljed toga sam po sebi.

Za prvi i drugi predlog većine glasuje sva većina za treći sav sabor.

Pročitan bi i odobren zapisnik.

Dr. A m o r o s o, držeć da je čitanjem i odobrenjem zapisnika razprava u tajnoj sjednici svršena. predloži, da se proglasi nastavak sjednice javnim, te da se na temelju §. 41. nutarnjeg pravilnika pročita u javnoj sjednici zapisnik tajne sjednice, sadržavajući obrazložene predloge većine i manjine. Otvoriv predsjednik razpravu o tom predmetu. progovoriše dr. V o l a r i ć, dr. V e n i e r, dr. A m o r o s o i dr. S t a n g e r.

Po zaključenoj razpravi dade predsjednik predlog na glasovanje, te bijaše prihvaćen.

Otvoriv občinstvu *) galerije, tajnik V e r g o t t i n i pročita ovaj zapisnik.

Napokon pročita predsjednik sliedeći zaključni govor:

Ozim smo, poštovana gospodo, svršili naš rad, a tim smo na kraju našeg parlamentarnog djelovanja u ovom zasjedanju.

Ovo bijaše možda ponješto dugo, pošto se je morao osobito radišni financijalni odbor baviti osim sa običnimi za taj odbor spadajućimi poslovi, takodjer sa težkim predmetom o pronevjerenju. Bude li — kako se nadam — uspjeh proučavanja i dogovora u najvažnijem predmetu, o ježnici naime Trst-Poreč stavio zemaljski odbor u ugodan položaj. da bude mogao izraditi predlog, kojeg bi mogao prihvatiti ovaj visoki sabor, imati ću čast, da Vas vidim opet prije običajnog zasjedanja, koje će biti bez dvojbe od osobitog zanimanja radi različitih i težkih naloga, kojo ste dali slavnomu zemaljskomu odboru, koji će nastojati pomoćju svojih sredstava iste dogotoviti, čim će biti ozbiljno zaokupljena Vaša prosvietljena radinost.

Pružam medjutim moj erdačan oprostni pozdrav onim od Vas, koji ostavljate Poreč, želeći svako dobro Vam i Vašim dragim i našoj premiloj Istri i moleći Vas, da nezaboravite — budući daleko od nas — na nas, koji ostajemo ovdje. da Vas zastupamo, te da olakšate u Vaših izbornih kotarih i sjedištih naloge zemaljskoga odbora. —

Zadovoljiv tim svojoj dužnosti i ćućenju napram Vam. poštovana gospodo, pozivljem Vas na svršetku zasjedanja — kao što učinismo na početku — da uzkliknemo u duhu odane podložnosti svečani „evviva“ Njeg. Veličanstvu, prejasnomu cesaru Franu Josipu I.“

poljubac svjest. Danas se to društvo niti se spominje, a broj članova je jako neznatan. Drojimo, da ih izmađe u cielom kotaru pedeset od one stotine, što ih se je prije brojilo u samom Lošinju. Svi čuvamo najljepšu uspomenu o bivšem poglavaru Truxi. On nije tjerao politiku do skrajnosti, nu gdje mu je dopuštjeno bilo, radio je samostalno, sviestno, svedjer nepristrano, i u koliko je samo mogao, podupirao je svako nastojanje za dobrobit i boljak svog kotara. Svomu neumornomu radu ostavio nam je najljepši trag u našem društvu za pošumljenje majestne občine lošinjske. Čim se je počelo govoriti o ustrojenju ovog društva, nije taj poglavar ostao prekriženih rukuh, već je vazda nastojao, da bude promicateljnom odboru na ruku, no obazirajuć se ni za čas na osobe, kojo su sačinjavale dotični odbor, već bijaše samo zauzet, da taj toli koristni podhvat uspije. On nije dotične odbornike sazivao na sjednice samo na jedan il dva puta na godinu ili svaki četvrti, peti mjesec, već kako se je počelo sastavljati pravila društva, svaki dan bi se s odborom sastajao i do tri četiri sata neprestance radio oko obradjivanja istih, tako da u najkraće vrieme bijahu gotova i potvrdjena.

Kasnije bijaše zamienjen poglavarom g. Simzigem. I ovaj, prem da je imao puno ruke posla, osobito odkupom zemlje Šuška, uvidiv kako je ovdje sasvim zanemareno poljodjelstvo, pokušn kako bi pomogao ovoj struci gospodarstva. Zato ustroji kotarsku gospodarsku zadrugu, nastojeć svimi silami, da probudi u nas zanimanje za bolje i razumnije poljsko gospodarenje. Ako je dakle ovaj potonji poglavar hotio ostaviti tako liepu uspomenu svog kratkog boravka u Lošinju, nije ipak zato zanemario ono, što su njegovi predšastnici bili već ustanovili, te su pod g. Simzigem sva ostala naša društva uprav cvala.

A sada, mili Bože, kako se je sve promienilo! Čovjeku se pričinja, kako da se njekako hoće izticati nemar za sva ta društva i ugušiti svaki slobodan rad. Kako već rekoh, društvo „Crvenog križa“ spalo je na neznatan broj članova; društvo za pošumljenje naše majestne občine gubi sve to više članova, tako, da ove jeseni nisu se niti započele radnje, koje se običavahu u ovo doba prijašnjih godina izvadjati; a kakva sreća čeka našu kotarsku gospodarsku zadrugu, svatko već sluti.

Na dan 8. tekućega bijaše sručena glavna skupščina društva kot. gospodarske zadruge u 3 sata poslije podne. Kao obično njekoji družinari bijahu obaviešćeni o tom tekar oko podne, a jesu li pako bili svi, kao primjerice Veloselci i Osorani, Bog si ga znade. Sakupiše se dakle na skupščini 23 člana, a to ponajviše kumčad g. predsjednika. Političkoj poglavar dakako nije prisustvovao sjednici niti je poslao kakvog odaslanika, da mjesto njega zastupa vladu. Pa i zašto? Ta nigdje u zakonu od 8. septembra 1884. p. z. l. broj 39 nestoji propisano, da politička oblast mora prisustvovati svakoj glavnoj skupščini ovakve zadruge, a niti je drugimi zakoni naloženo istoj oblasti, da prisustvuje skupščini jednog društva. Da bi tko pako odatle hotio zaključiti, jer se na poticanje političkih oblasti imadu ustrajati kotarske gospodarske zadruge, ili zato jer predsjednik i zamjenik predsjednika moraju biti potvrdjeni od namjestničtva, da moralna dužnost zahtjeva, da se politička oblast stara za takva društva, da ih nadzire i da prati njihov rad, da se osvjedoči, odgovaraju li zbilja svrhi, radi koje su stvorene, i jesu li podpore, koje njim visoka vlada i pokrajina ustupaju, faktično upotrebljene u pravu svrhu, tomu bi se dalo odgovoriti lahko tim, da nije nitko dužan držati se tih moralnih dužnosti, već samo ustanovljenih propisa.

Zanimiv Vam je bio tečaj te skupščine. Kako kod one od dne 4. septembra t. g. tako i kod ove zadoje nebijaše o zapisniku zadnje skupščine niti govora. Jedan član zadruge zapita, da bi se pročitao zapisnik skupščine od 4. septembra t. g., ali mu na to predsjednik odvrati, da ga bilježnik još ter nastavio nije. Šta ćete na to? U zakonu neima roka u komu bi bilježnik imao sastaviti jednostavan zapisnik, a niti u pravilih naše zadruge neima u tom pogledu nikakva propisa: pa punktum!

Usudio se je drugi jedan član zadruge upitati, jeli današnji sastanak pravomoćan, budući da nije već dvie godine nijedan član zadruge platio svoga priuosa, a po pravilih se smatraju članovi, koji ne uplaćuju članarinu za dvie godine, kao da su odstupili iz društva. Odulja razprava se je o tomu razvila, a na to će jedan doktor, da je po njegovom mnenju prisutnost preko 20 članova (ekoprem isti nisu dvie godine platili nikakve članarine) dostatan dokaz, da postoji zadruga, te da se i u buduće društvo smatra zakonito obstojećim. Na skupščini bijaše svaj jedini doktor, koj izusti tako mudre rieči. Ali upitnik nije se tim dao osvjedočiti, to zapita u čemu li se razlikuju članovi društva od onih, koji se takvimi nemogu smatrati? Jeli u plaćanju članarine ili u čem drugom? Na to ustane druga mudra glava, te njekako odriešito i srdito izreče: „Držimo se rieči (parlemo coi termini), ako od članova nije bilo zahtjevano nikakve članarine, da to neznači, da oni nisu bili spremni platiti ju; zato da društvo obstoji zakonito i da će zaključci današnje skupščine biti valjani“. Naglasak ovih rieči bio je takav, da se nije skoro nijedan usudio išta progovoriti. Ali ipak ustane drugi jedan član zadruge, te upita, da budući bi se imalo po naših pravilih svake godine unapried utanačiti prinos članova za dojduću godinu i pošto se nije u onih dvih prijašnjih skupščinah do 4. septembra t. g. raspravljalo nikad o konačnom računu niti o kakvom proračunu ikoje godine, budući da se je 4. septembra t. g. tekar govorilo o konačnih računih g. 1888. i 1889., a nikad o nikakvom proračunu i pošto se nije u nijednoj skupščini do danas ustanovilo kakav da bude prinos članova za godinu 1889. i 1890. i budući napokon da pravila naše zadruge izričito kažu, da mora biti prinos članova za svaku buduću godinu ustanovljen u jednoj skupščini godine prije, a ne predvidja se, da se naknadno može odrediti za već svršene godinu, koj će se prinos za dvie minule god. 1889. i 1890. utjerati od članova, te na takve prigovore članova kako misli predsjedničtvo opravdati se? (Sliedit će).

Franina i Jurina

Fr. Na Višnjanščine da te imet balotacioni.
Jur. Da ja!
Fr. Bimo njim jenu zakantali.
Jur. Ha, dajme.

Fr. Ljudi božji stanite se
Srcem svojim ganite se
Čuti ćete nove stvari
Nek ih čuju mladi i stari.

Jur. Iz Poreča došlo novac
Razmaša je stari lovac
Za prodanca forint jedan
Tolko valja osal biedan.

Fr. Bit će još i tovarine
Od mekinja biguline
Prodanca će bit kosti
Koji će glodat stare kosti.

Jur. Što je ostalo Poreču novca
Kupili za to zvonce za lovca
A on klinka: klinci, klanci
Ajte amo svi prodanci.

Fr. Vi Bačvanci i Radovanci
Ako ćete i Svetoivanci
Šarenjački ste vi janci
Gospodski hlapci vi prodanci.

Jur. Lovit će vas do tri lovca
Koji nimaju ni svog kotca
Al su zato gospodske špije
Čuvajte se ih jer su lije.

Fr. Braćo draga čuvajmo se
Tudjih lovac tudjeg dara
Za poštenje borimo se
Sami si iščimo gospodara.

U slobodi.

Već nisam rob! u slobodice sielu
Moj duh se krili u neba skrajne vise
I traži otrov — tu ubojitu strielu,
Da njom ošine sve lavove i rise,
Ta zviersko da im srce se razpline,
Satrven rob nek jedanm već zakrene!

Okovan bijah! — desećerimi lanci
Sapinjahu kô otrovnice zmije,
Pa neznah, da li živim, il su sanci;
Tà jedva čutih da u srcu klije
Plamečak onog tajinstvenog žara,
Koj taži boli, a pakô stvara.

Ja šuteć trpih, pa samo kadkad planuh
Kô živa vatra na nepravdu i zlobu,
Al tada jao! tà jedva što izlanuh,
Već mnijah, da u tamnom ležim grobu;
Kô mrki vuci nadjedahu mi kosti,
I ne znah drugo: nego: B..že, prosti!

Dà, trpih mirno, jer kriepila me nada,
I mojim da će bolim biti lieka,
I mnja da će jednom duša mlada
Dostanuti se slobodnoga vieka,
Pa svom se silom oboriti na zmije,
S kih rod mi pati i grozne suze lije.

I granu sunce, slobode danak svanu!
Polotih smjelo, kano sokô sir
U sviet, gdje srce novim žarom planu,
I tad očutih, da sam još živ
I da ću, dok mi zadnji dah ne stane,
Za rod se borit i njegove vidat rane!

Pa nek se pakô čitav surva na me,
Vragova crni nek se skupi roj,
Odolit neće, nit ugušit plame
Mog srca, kad u sveti hrli boj!
Za rod se borit, za krst i rod umrieti,
Jedina slast, to želim, Bože sveti!

F. V.

Različite viesti.

Budući broj „Naše Sloge“ izaći će dozvolom oblasti radi predstojećih božićnih **blagdana u sredu u jutro, što javljamo onim čitateljem, koji na pošti sami list dižu.**

Osobne viesti. Bolnim srcem javljamo prijateljem i štovateljem g. dr. Antuna Dukića, podpredsjednika na zemaljskom saboru u Poreču, načelnika i odvjetnika u Pazinu, da je ovih dana težko obolio u Pazinu. Bolestnik nalazi se pod njegom dvojice domaćih vrstnih liečnika, a u utorak posjetio ga i njegov osobni prijatelj i liečnik g. Dr. Frane Mandićiz Trsta, koji se nada, da će bolestnik preboljeti gnjusobol. nenadodju li kakovi novi zapletaji. Dao Bog! izpunila se njegova nada, da nam ostane na životu muž, koji je toliko zaslužan za našu narodnu stvar u Istri, osobito pako za občinu Pazin, kojoj je nedavno postao načelnikom.

Biviši namjestnik za Primorje g. barun S. Depretis umro je 15 t. m. u Beču. Pokojnik je bio i kao ministar i kao namjestnik odlučan protivnik Slavena, čega nije nikada tajio. Pod njegovim namjestnikovanjem digli su naši i državni protivnici u ovih naših stranah visoku glavu, što ga je bilo napokon i spravilo sa namjestničke stolice. Sviešnji bio mu milostiviji nego li bijaše on nama pravedan!

Odlikovanje. Njegovo Veličanstvo cesar i kralj Fran Josip I. podielio je držatnomu nadodvjetniku u Trstu g. Mihovilu Urbancichu naslov i značaj dvorskoga savjetnika.

Imenovanje. Namjestnički tajnik u Trstu g. R. pl. Czermak imenovan je ovih dana namjestničkim savjetnikom, te će preuzeti izviešće o školstvu u Primorju.

Diocezanske viesti. G. Dolžan Juraj upravitelj kuracije u Vodicah imenovan je tamo kuratom. G. Planinšek Ivan župnik u Avberu stupio je u stanje mira. Gosp. Korbar Euzebij mladomisnik imenovanje dub. pomoćnikom u Hrušici. G. Benković Josip premještćen je na kapelaniju u Podgerje.

Otvoren je natječaj do 15. decembra sa izpražnjenu župu u Golojgorici; do konca pako decembra za župu u Avbera i za kapelaniju u Trebiču.

Odkupili se od čestitanja na korist „Bratovšćine hrvatskih ljudi u Istri“ gosp. Vjekoslav Spinčić, zemaljski prisjednik se for. 5; g. dr. Fr. Mandić se for. 2; Tri prijatelja „Bratovšćine“ u Komnu na Krasu for. 7; M. Mandić for. 2; dr. M. Laginja for. 2.

Iz carevinskega vieća. U sjednici carevinskoga vieća od dne 10. t. m. predložio je narodni zastupnik dr. Dinko Vitežić zakonski predlog, kojim se ide za tim, da budu od sada proste biljegovine od neposrednih pristojba i pristojbenih ekvivalenta sve zaklade i posvetni spisi a školske božićine i čotjekoljubive svrhe. Predlog taj podpisaše skoro svi klubovi desnice, a primljen bijaše u prvom čitanju. Kad bude prihvaćen u II. i III. čitanju, priobćiti ćemo ga u cielini.

Iz Liburnije piše nam 15. t. m. Prekret, koji je tako odlučno i bitno nastao u Lovranskoj občini, imenadio je ovo malo naših šarenjaka po Liburniji i okolo nje. Nedavno si mira nekoje delije a govori se, da su sabirali podpise po Lovranu od svih onih siromaha, koji su zadnjimi usilovani, da se još klanjaju nekoj imućnoj osobi, koja je izstupila iz gradskog zastupstva radi hrvatskoga jezika, za koga se traži ono, što ga po zakonu i po prirodi ide.

Ovi su podpisi namjenjeni da pod jednom smiešnom molbenicom putuju na namjestničtvo. Gospoda šarenjaci misle u svojoj velikoj mudrosti, da na namjestničtvu zakona još nepoznaju!

Zaludo ste tražili i lovili podpise od tužnoga kmeta, to vam nemože pomoći, jer vam je odzvonilo a bila je već i doba.

Da opravdate vaš izstup pred seljakom izneseli ste opet na vidjelo onu staru izigranu bedastoću od tabelarske dobe. Turate kako i onda med neuki puk ludoriju, da naši nastoje prodati Liburniju Hrvatskoj i da će doći radi toga veliko plaćilo, koje se neće moć podnašati.

Čudno su zaostali za ljudmi drugih pokrajinah nekoji ljudi u ovom našem predjelu. Neznaju što je carstvo, što kraljestvo, što je pokrajina a šta je občina, što je sudac što zastupnik, koje su dužnosti državljana, koje občinara! Za sreću ima malo tako glupih, ali oni su vazda na uslugu šarenjakom. Da pitamo komu se imamo zahvaliti za tu glupost? Samo onoj slavnoj svojti, koja nije nigdar marila da se seljak štogod nauči u školi, jer su škole osnovali talijanske, u kojih se seljačka djeca nemaše ništa a gradska vrlo malo! Triumvirat nije zato mario ni malo; bila je njemu kako i danas glavna i jedina skrb, da se u Porečkoj „babi“ trubi po cieloj Istri, da je Lovran: „baluardo inespugnabile dell'italianità!“

Gospodo šarenjačka, neiščite niti nestvarajte Talijana, gdje jih neima, niti ih je igda bilo. Osvrnite se na posestrimu Dalmaciju, u kojoj se je sadilo, ciepilo i presadjivalo tu tudju biljku talijanstva, ali je njima trud uzaludan bio.

Vi dobro znate, da vaš jezik nije talijanski. Istina je, da ste se ga vi pomorci naučili, jer ste po vladinoj naredbi bili usilovani službeno se istim služiti. Dok nije vladao ustav i dok su ljudi bili tupi, kakvih još žalibože nekoliko u nas ima, mislili su, da je mnogo važniji čovjek, koji isključivo talijanski govori, makar on opicu (šimiju) ponašao od sela do sela!

Mi štujemo talijanski jezik jer je štovanja vriedan, a k tomu, jer je jezik, naših susjeda, ali naš jezik nije a za naše poslove ga netrebamo i zato ga nećemo. Ona bedastoća, koje se još nekoji spominjete, da bez talijanskoga jezika nebiste bili postali pomorski kapetani, vam ništa nevalja. Da ste imali škole hrvatske, isto bi vam bilo, jer je hvala Bogu poznato, da velika većina pomorstva u Europi, a da i negovorimo o Americi, nezna za talijanski jezik. Zašto da nebiste i vi kapetani postali vašim jezikom, kako n. pr. Norvežani, Švedežani, Danci, Olandezi i Grci kojih jezici nisu svietski? Nesrdite se, da se u vašem jeziku vaše stvari pišu, nebudite više kako nije nitko drugi, neprezirajte ono, što je od vajkada vaše, jer tko tako čini, prezira je vriedan.

Čast novomu načelniku g. kapetanu i brodovlasniku Ivanu Turčiću, koji si je postavio za zadaću, da uzpostavi red u Lovrankoj občini, i nedvojimo, da će on kao izkusan mornar i kapetan, lovransku ladju srećno voditi i dovesti u luku sreće i narodnoga blagostanja.

Domović.

Iz Rieke piše nam 14. t. m. Što sam — tko sam? Hajdukovao sam na Učki gori, nisam robio ni palio, već sam od onud gledo budnim okom, kako se narod naš u Istri liepo budi i diže. Začuh i prisegu g. Jurja Cupara; donesla mi ju jeka na vrh Učke iz biele „Toskane“, pa da ne „puknem“ od smieha pobjegoh na Rieku. Odtud Vam se javljam, štovani g. urednične, pa se nadam, da mi to neće zamjeriti vaš čestiti dopisnik „Brajdar“, a Vi ćete mi ustupiti malko mjesta, da stresem moje novice.

Zima je, al dani liepi, pa i sunce ljubi sa neba taj slem „magyar-tengera“, ta molim Vas, tako je nazvala to more nova novinica „Gazzetta di Fiume“, koja se rodila pred nekoliko vremena, pa osvanula člankom „Magyar tenger“, u kom zove sve Madjare, krštene i nekrštene u Rieku, jer da ih tuj čekaju razkrilenih ruku njihova braća. Tršćanski „L'Indipendente“ pohvalio tu novinicu kao najboljn na Rieci. Eto naših liberalaca, kako znaća kaditi tamjan jedan drugomu. Uz babu „Bilancia“ bit će to nedonošče pravim zagovornikom „kavalirskih“ Madjara. „Bilancia“ je uvjek zanimivija, svako malo ima veći „Ertešič“. Zna Mohovich čim se „patrijo“ goji! Madjarski list „Fiume“

izlazi jošte, dapače se može dobiti kod g. Bastiančića vrlo dobar sir umotan u njemu. Načelnik Ciotta zahvalio se nedavno na časti. Sad je komedija svršila, pa je opet izabran. To se je i prije znalo. Ne pušta se tako lahko dobar „bokun“ iz ustiju. Kazalište je opet zatvoreno (kad je otvoreno, u njem je prava bura), al zato naprotiv našeg „teatra“ podigli Niemci nekakovo „Primo stabilimento famigliare“, u kom se dreče kojekakovi bečki „volkssängeri“ i uvenule „kulturträgerice“ bez glasa. Zavirih jednom u takovo gnjezdo, al bome ne idem više, jer za poštena hajduka je slobodna priroda i hrvatska pjesma.

Knjižar Spiess, koji će otvoriti doskora knjižaru, pronašao je sretno na takvom li se zemljištu Rieka nalazi, pa je natisnuo na oglasih crno na bielom „Carlo Spiess & Co. Fiume (Quarnero)“. Kažu, da je na to Dalasta uzkliknuo: Bravo, Fiume repubblica del Quarnero e mi presidente!

Naši liečnici povratili se iz Berlina sa Kochovom linfom. Već su počeli liečiti i nekoje bolestnike u bolnici, al uspjeh ostaje obiteljskom tajnom.

Pred malo vremena otvorila se svečano „Filarmonica“ sa Zajčevom himnom a „prekomorskom“ pjesmom g. Carminatia, u kojoj je nazvao taljanštinu najljepšim i davnim uresom grada Rieke. Nadam se, da naš vrstni maestro neće uglasbiti te pjesme.

Već Vam je čestiti „Brajdar“ javio imenovanje novog lučkog madjarskog kapetana, a ja Vam mogu oglasiti njegovo milozvučno ime — zove se „Nyirö“.

Na 12. umro je nenadano trgovac Antun Bakarčić drogtvrdke „Simonich & Bakarčić“. Bio je čestit i pošten Hrvat, Pokoj mu vječni!

Da veselo svršim, javljam Vam zarike dvijuh kćeri čestitog brodovlastnika Bonetića. Gospodjica Gemma zaručila se za mladog Hrvata kapetana Švrljugu, sina poznatog poduzetnika Švrljuge, a gospodjica Hedviga za vrlog Hrvata trgovca Rošića. Sretno!

Svršavam želeći svim vriednim istarskim Hrvatom čestit Božić!

Hajduk Veljko.

Novi časopis. Njekoji rodoljubi u hrvatskom Dubrovniku složiše se u rodoljubno kolo, te odlučiše početkom nove godine izdavati novi časopis sa čisto hrvatskim programom pod nazivom „Crvena Hrvatska“. Pozdravljajuć iskreno taj podhvat čestitih gradjana hrvatske Atene, preporučamo ga našim čitateljem, kojim priobćujemo eto poziv na predbrojbu: „Novom godinom počet će u Dubrovniku da izlazi list pod imenom „Crvena Hrvatska“. Naslanjajući se na historijskih viestih popa Dukljanina, da je njekada čitavo dalmatinsko Primorje od Dubrovnika do Drača, kano što i sjeverna i srednja Dalmacija pripadala jednomu kralju i nazivala se „Crvenom Hrvatskom“, a zatim i na nepobitnoj činjenici, da je misao hrvatska narodu pomenutih krajeva još i danas osobito mila: taj će list svim svojim silama raditi, da tu misao utvrdi i razširi zajedno s imenom hrvatskim u svih onih krajevih, a najpače u južnoj Dalmaciji“.

Predbrojba zapada na godinu za Dubrovnik 4 for.; za ostala mjesta for. 4.50. List će izlaziti jednom na nedjelju.

„Novu Soču“ u Gorici, o kojoj donašamo oglas na četvrtoj strani, preporučamo što toplije svim onim čitateljem, koji se na istu predplatiti mogu i koji se žele potanko izvjestiti o odnošajih u susjednoj Goričkoj. „Nova Soča“ jest vrlo dobro uredjivan i najveći slovenski čednik, koji je vr... an i stoga osobite preporuke, što dobivaju predplatnici prilog „Gorica“ badava, koj donaša vrlo liepe članke o trgovini, obrtu i narodnom gospodarstvu. Program lista jest kao i naš program t. j. boriti se na Goričkom u okviru postojećih zakona za potlačena prava slovenskoga naroda temeljeća se na božjih i ljudskih zakonih.

Poduprimo dakle, koji možemo, glasilo hrvatskoga nam naroda, s kojim smo dielili prošlost a dieliti ćemo, ako Bog dade, i sretniju budućnost.

Medved na grobniku. Pišu nam iz Primorja: Grobnički medo, koji je od nedavna zaprietio našim okolišnim mjestim, dapače i samoj riečkoj okolici, velike je sreće. Mnogo se je govorilo i pisalo o hajci, koja se je imala na nj dići, ali on kao da za to mari i ne mari. Ovih danah usmjelilo se je nekoliko hrabrih lovcah i progonićah, nebi li se dostali njegove debele kože. Nu medo nehtjede da izadje iz svog sigurnog zakloništa. Kad se lovci udaljiše, stade on da nastavlja svojs razbojstva. Prekjučer, na otvorenom polju i na očigled pastirice Marije Buraz, zaleti se biesno med stado ovcah i podavi osam najljepših ovacah. Mlada Marija podje viku, ali medo se toga nimalo neuplaši već kolje stado kao za okladu. Iza svoga razbojničkog djela udalji se mirno i zakloni u svoju špilju. Ali svakomu je djelu kraj, a biti će i njegovu pustopašnomu životu. Slieđeći tjedan hajka će se udvostručiti, pa joj valjda više neće medo izbieći.

Hr.

Listnica uprave.

Gosp. A. K u K. Primili smo kako pišete. Prijateljski odzdrav!

Uplatili su zadalje za „N. Sl.“ od 27. novembra do 11 decembra sliedeća gg. R. M. Sv Lovreč P for. 5. — Knjiž H. Zagreb za oglas for 4.50. R. dr. I. Rieka for. 5 — S. I. Zagreb (oglas) for. 3. — D. K. Varaždin for. 2.50 — Z. R. Zadar for. 2. — S. T. Krasica for. 2. F. M. Varaždin for. 4. — V. I. Viliendа for. 5. — G. F. Baderna for. 19. — D. L. Zalar for. 2. — Z. I. Trst for. 2. — I. A. Opatija for. 1.50. — K. A. Pregrada for. 1. — S. dr. A. Volosko for 2.50. — Car. vieće Beč for. 1.70. — K. A. Kaščerga nvč. 50. M. A. Franćići for. 2. P. R. Berseč for. 2. — M. N. Omaha for. 2.80. G. N. Sušak for 2. — S. I. Predojčica for. 2.50.

Lutrijski brojevi

Dne 13. decembra

Trst	39	26	64	32	5
Budapest	46	27	59	40	39
Linc	16	60	62	87	28

Dne 17. decembra.

Prag	30	52	19	89	3
Lavov	17	60	68	34	8
Hermannstadt	78	63	16	67	16
Innsbruck	48	53	11	20	78

Put u Ameriku

ZA

NEW-YORK, CHICAGO, SAN FRANCISCO,

I OSTALE GRADOVE NORD AMERIKE

BUENOS-AYRES, MONTEVIDEO i ROSARIO DI SANTA FE.

Izdaju direktne biljete:

Mate Šverljuga FIUME. **Vinko Šverljuga** FUŽINE.

Mate Pollich

TRST Piazza Negozianti br. 2. 2—52

pripravljena od lekarja g. PICCOLI-ja v Ljubljani, je uplivno zdravilo, ki krepča želodec, mehča, čisti, odpravlja zlate žile in odganja gliste.

Sestavljena je iz zdravilnih, v rastlinstvo spadajočih snovij ter ni nikako drastično učinkujoče, marveč lahko, delovanje organov urejajoče zdravilo, katero organizmu kar nič ne škoduje, če se prav delj časa rabi. 13—15

Esence za želodec pošilja izdelovatelj proti poštnemu povzetju v škatljah po 12 stekleničic za gld. 1.36; po 24 za gld. 2.60 po 36 za gl. 3.84; po 44 za gl. 4.25; po 55 za gl. 5.25; po 110 za gld. 10.30; po 550 za 50 kr. — V steklenicah po 15 kr. prodaja se skoro v vseh tu- in inozemskih lekarnah.

Resno svarilo

do vseh, ki nemajo še police

bodisi glede pridobitve posojila ali pa kot volilo svojej družini (**polica je namreč iste vrednosti kot gotov denar**), posebno ugodna za zadolžene **hišne posestnike in posestnike zemljišč**, ker ob priliki nenadejane smrti zaostali po izplačanju zavarovane glavnice zadobe posestvo **neobremenjeno**; imenitna za **novoporočence**, ker je moči brezpogojno zavarovati zakonaka in otroke; slednjič **porabljiva za kavcijo ali depot in pri trgovskih drugih v mejnebojno osiguranje.**

Polica za zavarovanje na življenje je za vse slučaje najgotovejša, najvarčnejša in najboljša naložitev kapitala in ji je dati prednost pred vsemi kreditnimi zavodi. 6—25

Kako in s katerim načinom je najlože dobiti to polico, pove ustmeno ali pismeno, povsem **diskretno in brezplačno.**

Assecuranz

Ober Inspektor „Klein“

Wien, II. Ob. Donaustrasse 59; 3—5 ure.

Brezplačna pojasnila v vseh hipotekarnih in zadevah osobnega kredita.

30—5

Marijacelјske želudačne KAPLJICE

pripravljene u ljekarni kod anđela čuvara C. Brady-a u Kromerižu (Moravska) jest staro, obće poznato sredstvo, koje okrepljujući djeluje kod slabe želudačne probave.

Prave su samo onda, ako su providjene sa polag otisnutom zaštitnom znamkom i podpisom

Ciena male boce 40, velike 70 nvč.

Vrst tvorine jest naznačena.

Prodavaju se u svih ljekarnah.

Grčeve boli kašalj, krupavica, promuklost, nazeb zadavica, reva, zagala ustijeh itd.

mogu se u kratko vriemo izliečiti rabljenjem

NADARENIH 7—30

Prendinijevih sladkišah

(PASTIGLIE PRENDINI)

što jih gotovi Prendini, lečnar i ljekarnar u Trstu

Veoma pomažu učiteljem, propovjednikom itd Prebdjenih kašljuć nocih, nevadno jutranje krepatavice i grlenih zapalah zestaje kao za čudo uzimanjem ovih sladkišah.

Opazka. Valja se paziti od varalicah, koji je ponačinjaju. Zato treba uvjek zahtjevati Prendinijeve sladkiše (Pastiglie Prendini) te gledati, da bude na omota kutijice (škatule) moj podpis. Svaki komad tih sladkišah ima utisnuto na jednoj Strani „Pastiglie“, na drugoj „Prendini“.

Ciena 30 nč. kutijici zajedno sa naputkom.

Prodaju se u **Prendinijevoj ljekarni u Trstu** (Farmarcia Prendini in Trieste) i u glavnijih ljekarnah svieta. 41—43

„Nova Soča“ 5

največji politični tednik slovenski,

izhaja vsak **petek v Gorici.** Po dvakrat na mesec, je njenim naročnikom **brezplačno** priložena tudi 1—3

„Gorica“,

za trgovino, obrtnijo in narodno gospodarstvo.

„Nova Soča“ poučuje svoje čitatelje v prvi vrsti o narodnih, političnih in gospodarskih odnošajih v domači deželi Goriško-Gradiščanski, kakor tudi o vseh važnejših pojavih v domači in zunanji politiki. Posebno pa obrača pozornost svojih čitateljev na narodne težnje in težke borbe slovenskih narodnostij v Avstriji. Tudi Istre ne pušča izpred očij ter poroča o vseh važnih dogodkih v tej slov. pokrajini.

„Nova Soča“ z „Gorico“ vred stane

za celo leto 4 gl. 40 kr.

„Gorica“ se more pa tudi sama naročevati in stane za celo leto le **eden gold.**

Forinta 5 do 10 svakdanja stalna zaslužba bez kapitala i pogibelji pružamo svakomu koji se hoće baviti razprodajom srećaka i vriednostnih papira, zakonom dozvoljenih. Ponudbe pod naslovom srećke (Lose) na ekspediciju oglasa: J. Danneberg, Wien I., Kumpfgasse 8.

Unio catholica

zavod za uzajemno osjeguranje škoda, u Beču (I. Bäckerstrasse 14)

dozvoljen ministarskom naredbom od dne 28. frbrara 1889.

Zavod osjegurava:

Pokretne i nepokretne posjed prati škodam od požara, stricke i eksplozije. Za takovo osjeguranje jamče uzajemno prvi uzajemno osjeguravajući zavodi, koji su članovi dielitbenog družtva uzajemnih osjeguravajućih družtva. Uuljed saveza za uzajemno osjeguravajućimi zavodi može „UNIO“ poticati osjeguranja u najvećoj vriednosti, te daje na temelju toga saveza osjeguranim najveće jamstvo i sjeguranost Svakogodišnji višak razdieliti će se među osjegurane.

Ovaj zavod uveo je također novu, do sada neporuatu struku osjeguranja t. j.:

Osjeguranje crkvenih zvonova proti razbitje ili razpukuća. U ovu struku spadaju one škode, kojih nisu posliedice požari, već koji nastaju uslied bilo kojih drugih razloga. K sudjelovanju kod te nove osjeguratelјne struke potvani su ponajprije gg. crkveni predstojnici.

Posreduje „UNIO“ također kod prviti uzajemnih osjeguravajućih družtva:

osjeguranje na život i proti nezgodam.

U poslu osjeguranja neka se izvoli občinstvo obratiti na glavno zastupstvo u Trstu ili na pojedine njegove zastupnike koji će biti imenovani u gradovih i občinah.

Zastupanje u pokrajini izrcča se poštenim i pouzdanim osobam, koje neka se natmeno ili pismeno obrate na podpisano glavno zastupstvo.

TRST, mjeseca julija 1890.

Glavno zastupstvo zavoda „UNIO CATHOLICA“ u Trstu

za Primorje (Istra, Trst i Gorica) **i Dalmaciju.**

M. MANDIĆ.

J. PSERHOFERA

ljekarna u Beču, Singerstrasse broj 15.

zum goldenen Reichsapfel.

Kričistilne krogljice, nekdaj imenovane **salverzalne krogljice,** poznate kot domače sredstvo proti zabasanju.

Jedna škatljica z 15 krogljicami stane 21 kr., jeden zavitek šestih škatljic 1 gld. 5 kr., pri nefrankovani pošiljatvi po povzetju 1 gld. 10 kr.

Ako so denar naprej pošlje, ni treba plačati porto, in stane: 1 zavitek krogljic 1 gld. 25 kr, 2 zavitka 2 gld. 30 kr., 3 zavitki 3 gld. 35 kr.; 4 zavitki 4 gld. 40 kr., 5 zavitkov 5 gld. 20 kr.. 10 zavitkov 9 gld. 20 kr. (Manj, kot jeden zavitek se ne pošilja).

Prosimo, da se izrečno zahteva

„J. Pserhoferjeve kričistilne krogljice“

in paziti je, da ima pokrov vsake škatljice isti podpis J. Pserhofer v rdečih pismenih, katerega je videti na navodilu za porabo.

Balzam za ozebline J. Pserhoferja 1 posodica 40 kr., prosto poštnine 65 kr.

Trpotčev sok, 1 steklenica 50 kr.

Amerikansko mazilo za trganje 1 posodica 1 gld. 20 kr.

Prah proti potenju nog, škatljica 50 kr., poštnine prosto 75 kr.

Balzam za goltanec, 1 steklenica 40 kr., poštnine prosto 65 kr.

Zivljenska esenca (Praške kapljice) steklenička 22 kr.

Angležki čudežni balzam, steklenica 50 kr.

Fijakerski prašek, 1 škatljica 35 kr., poštnine prosto 60 kr.

Tanokininska pomada J. Pserhoferja, pospešuje rast las, škatljica 2 gld.

Univerzalni plašter prof. Steudela, posodica 50 kr., poštnine prosto 75 kr.

Univerzalna čistilna sol A. W. Bullricha, izvrstno domače sredstvo proti posledicam slabe prebave, 1 zavitek 1 gld.

Razven imenovanih izdelkov dobivajo se še druge farmaceutične specijalitete, ki so bile po vsih avstrijskih časopisih oznanjene. 1—12

Razpošiljanja po pošti vrše se točno, a treba je denar poprej doposlati; večja naročila trdi po poštnem povzetju.

Pri dopošiljatvi denarja po poštnej nakaznici, stane porto dosti manj kakor po povzetju. 9—12

Izdavatelj i odgovorni urednik H. Mandić.

Tiskara „Dolenc.

Broj 52. U Trstu 24. decembra 1890. Godina XI

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po 5 nč. svaki redak. Oglasi od 8 redaka stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja uz pogodbe sa upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“. Ime, prezime i najbližu poštu valja ročno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvan napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka [illegible] arka.

Dopisi se nevraćaju ako se i netiskaju.

Nekuljegovani listovi se neprimaju Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½ i 2 za pol godine. Izvan carevine više poštarina

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Carintia br. 25

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari“. Nar. Pos.

Poziv na predplatu.

Iztiče eto i dvadeset i prva godina što šaljemo naš list na krilo milog nam roda. Pred vrati smo hvala Bogu dvadeset i drugoj godini. Pozivljuć narod na novu predplatu, nadamo se, da će nam ostati vjerni svi stari pomoćnici i predplatnici i da će se k ovim pridružiti i oni, koji to do sada nisu mogli ili htjeli.

Predplata s poštarinom za cielu godinu stoji za imućnije for. 5., a za seljaka for. 2. Za pol godine polovicu. Izvan carevine za poštarinu više. Novce ne treba šiljati u zapečaćenom listu, jer je predrago, nego poštarskom naputnicom (*Vaglia postale.*)

Buduć da nam se šalje više puta novce u razne svrhe, molimo svakoga, da uvjek točno naznači, što je za predplatu, što za što drugo.

I ovom zgodom molimo naše dužnike, da već jednom zadovolje svojoj dužnosti, jer nije liepo ni pravedno list primati a ne plaćati ga.

Preporučamo napokon svim rodoljubom, da nam dopisuju iz svojih krajevah po istini sve, što misle, da može narodu koristiti.

Uprava „Naše Sloge“.

Čestit Božić!

Za Božić slavimo rodjenje Sina božjega, Isusa Krsta, koj je došao na sviet, da narode podučaje i da jih pak odkupi svojom krvju.

Glavne dvie zapovjedi Njegova nauka jesu: ljubiti Boga nad sve, a iskrnjega svoga kako samoga sebe.

Ovom posliednjom zapovjedju naučao je On, a naučaje i danas, jer je Njegova nauka vječna, da imaju prestati razlike izmedju ljudi kao posebnih razreda, da neima biti medju ljudmi povlaštenika, da ima prestati robstvo, sužanjstvo čovjeka čovjeku, razreda razredu.

Hrvati u obće, a oni u Istri napose poprimili su tu nauku čim su došli u dodir s kršćanstvom, te stalno neima nijednoga naroda, koji bi svečanije slavio dan rodjenja Kristova nego li oni.

Nekršćanskim postupanjem došli su oni u prošlih stoletjih pod inorodne narode, koji su jih smatrali za svoje robove, za ljude, koji su samo zato tu, da za druge rade.

Probudjenimi i obnovljenimi pravimi načeli kršćanstva i jedinimi pravimi načeli ljudskoga družtva počeli su se Hrvati dizati na svoje noge, otresavati se robstva, vojevati za jednakost. Ta načela prodrla su i medju hrvatski narod u Istri, koj takodjer neće već robovati drugim narodom, koj hoće, da njim jednakopravan živi.

U toj svojoj težnji nailazi na protivšćine, različite, težke, s mnogih strana i sa one, s koje bi njim se baš sa kršćanskoga gledišta najmanje nadati moglo.

On će jih svladati neka budu kakve hoće i nek dolaze odkud hoće. Pomoć će: Bog i Hrvati!

Načela su sveta; težnje za uvesti jih u život su pravedne i opravdane. I načela i težnje već su u narod posijane. Imaju svojih trudnika, koji jih neustrašivo i dalje u narod siju, uzgajaju i jačaju.

Proslavimo Spasiteljevo rodjenje kako se pristoji, što svečanije i što dostojnije.

Spas našega naroda izpod robovanja drugim narodom doći će vjerom u Boga, u načela, koja je naučao Sin božji, u jakost hrvatskoga naroda i u rad svih njegovih pravih sinova.

Tom vjerom pjevamo zajedno s našim narodom: „Porodil se je kralj nebeski“ i kličemo mu iz svega srca:

Dobri božići, dobri blagdani!!

K popisu pučanstva.

Baron Czoernig u svojoj razpravi „etnografski odnošaji austrijskog Primorja“, napisanoj povodom brojenja pučanstva godine 1880., navadja razne mane ili pogrieške, koje su se kod toga brojenja zbile.

Popisni povjerenici, da su veće manje pristrani, pak, prem njim je zabranjeno, ipak navode vodu na mlin svoje narodnosti. Na taj način rade povjerenici imenito u onih občinah, gdje je gradsko stanovničtvo jedne narodnosti, a izvanjsko druge i gdje ono prvo stoji na čelu občine; te uplivaju na korist gradskoga, a na štetu izvanjskoga stanovničtva. To se je dogadjalo u velikoj mjeri osobito kod posliednjega popisa u raznih občinah Istre. Povjerenici popisa u mnogih občinah, u kojih su gradski stanovnici Talijani, a izvanjski Hrvati i kojim na čelu stoje Talijani, upisali u mnoge i mnoge Hrvate medju Talijane.

Za podkriep te tvrdnje navadjamo neke primjere iz političnoga kotara porečkoga, gdje su Hrvati Istre na svaki način najgore prošli. Navadjamo okrugle brojeve.

Mjestna občina porečka ima po rečenom brojenju 6300 Talijana, a 900 Hrvata. Pod tu mjestnu občinu spadaju porezovne občine: Poreč, Mongibal, Fošknlin, Dračevac, Vertari, Monsaleč, Novavas, Tar, Vabriga, Frata, Maj, Žbandaj i Baderna. U Poreču govori se velikom većinom talijanski, u svih ostalih navedenih občinah velikom većinom hrvatski.

Poreč ima 2800 stanovnika, sve ostale preko 4500. Ako se uzme u obzir, da ima u porečkoj porezovnoj občini skoro toliko hrvatski govorećih, koliko jih ima talijanski govorećih u svih ostalih porezovnih občinah, tad se može bez pogibelji, da se mnogo pogrieši uztvrditi, da ima u porečkoj mjestnoj občini kakve 3000 Talijana i kakve 4000 Hrvata.

U mjestnoj občini motovunskoj je po brojenju 3800 Talijana, 1200 Hrvata. Pod nju spadaju mjestne občine: Motovun, Brkač, Kaldir, Karojba, Montrilj, Novaki, Rakotole, Savinščine i Zamesk. U Motovunu, pa većinom i u Brkaču govori se talijanski; u svih ostalih občinah hrvatski. Motovun s Berkačem ima 1550 stanovnika; ostale občine 3450, pa bi uslied toga bilo 1550 Talijana, 3450 Hrvata, dakle skoro obratno od onoga što bi bilo po brojenju.

Mjestna občina opertaljska ima po brojenju 3200 Talijana, 1800 Hrvata. Pod nju spadaju porezovne občine Opertalj, Čepić, Gradinje, Ždrenje i Topolovac. Opertaljska ima 3000 stanovnika, sve ostale 2000. Na mjestance Opertalj neka jih spada polovica ciele porezovne občine, ostalo na okolicu koja je hrvatska, kao što su hrvatske i sve ostale porezovne občine. Hrvata je po tom više od dvie trećine, Talijana manje od jedne trećine.

Višnjanska mjestna občina ima po popisu 2050 Talijana, 1200 Hrvata. Spadaju pod nju porezovne občine; Višnjan, Sv. Ivan, Sv. Vital i Bačva. Višnjan ima 1350 stanovnika; ostale 1900. Gradić Višnjan je talijanski, u okolici, u toj porezno j občini, su Hrvati, kao i u svih ostalih. U cieloj mjestnoj občini bit će najviše 1000 Talijana, a preko 2200 Hrvata.

U vižinadskoj mjestnoj občini je po popisu 1400 Talijana, 1600 Hrvata. Spadaju pod nju porezovne občine: Vižinada, Kaštelir, Sv. Nedelja. Samo u Vižinadi mjestancu, govori se talijanski; u svoj okolici kao i u ostalih dvih por. občinah govori se hrvatski. Neznajuć koliko je stanovnika u mjestancu Vižinadi, nemožemo ustanoviti razmerja obijuh narodnosti; stalni pak smo, da je u istini mnogo više Hrvata a manje Talijana, nego je zabilježeno u popisu.

U bujskoj mjestnoj občini po popisu ima 5650 Talijana, 200 Hrvata. Spadaju pod nju por. občine: Buje, Berdo, Brie, Karseta, Krasica, Meriše, Momjan, Oskoruš, Sorbar, Triban. Bujska ima 2600, momjanska 1000 stanovnika, i te su više manje talijanske, koštu su više ili manje ili posve hrvatske ostale. Bit će po prilici polovica Talijana polovica hrvata u cieloj mjestnoj občini.

PODLISTAK.

Na badnjak

napisao

Rihard Katalinić-Jeretov.

Stara Mare vrtila se okolo ognjišća, popuhavala svaki čas u oganj, srdila se, da drva ne gore dobro, pa opet puhala — — opet se srdila. Bila Mare — ta, mila starica, dobra gospodarica, upravo vriedna žena staroga Frana, kojeg joj je cielo selo Draga poštovalo. Starac je u taj čas sjedio u malenoj kuhinjici kraj ognjišća pušeć kratku lulicu, i čitajući staroj „Našu Slogu“, njegov najdraži list. Čitao joj je razgovor medju „Franinom i Jurinom“, a Maru je to tako razveselilo, da se nije već srdila na oganj, već je upitala nekako milo svog dobrog starca:

— Dakle on će danas doći?

— Dà bome, zato si pripravila dobar brodet, da dočekamo u redu njega i njegovu gospoju.

— Nju, bog zna kakova je to „tudeška“ — — neće me ni razumjet — — ah tužna mu sreća, a da je bio plovan . . .

— Muči stara no! Naš Matko je dobro dieto, gledaj samo kako nam liepo piše. — I stari razmota list, kog pročita staroj već po deseti puć:

Dragi roditelji!

Javljam Vam veselu novicu, da ću doći za blagdane doma u moje milo maleno selo. Neću doći sam, dovest ću vam kćer — moju dragu ženicu. Za badnjak bit ćemo već u Dragi. Molim liepo mamicu da mi skuha dobar brodet. Pozdravljamo vas od srca, a osobito šaljemo mamici što vrućih bušaca. Za oba:

Vaš odani sin

Matko.

— Ah, sine moj, sreću moja — prošbori stara, pa se zamislila. — Ona je vidjela svog Matka malenog, malenog bistre glavice, gdje se „poteže“ po selu s drugom djecom, gdje skače po hridinah kraj mora loveći pod žarkim suncem i pripekom ribe. Eto ga ná, tamo na onoj „škrili“, a ona je na shodu, pa mu viče koliko ju grlo nosi: — Greš doma, paja cupo . . . a on joj se odzivlje milim i ljubeznim glasićem: — Valje, valje mama... Liepih li dana i Al kad eto, da Mu sreću il nesreću (pomislila stara), zapazi gospodin plovan, da je u Matka dobra i bistra glavica, pa nagovori starog Frana, da bi malog dao na Rieku u „latinske škole“. Mare je iz početka plakala, al kad joj je gospodin plovan rekao, da bi mali Matko jednom i župnik mogao biti, zakucalo joj srce življe, pa rekla i ona, prem se je bojala, da će mu nauka škoditi: — ah, neka grè, kad mu je tako sudjeno! I pošao je. Učio je dobro, bio je pametan, postao je pravim ponosom roditelja i cielog sela. Godine su tekle i on je dolazio za praznike sve veći kuć, al uvjek dobar i umiljat kano za djetinstva, kad je skakao sa seoskom djecom po stienah kraj mora. Nije bio ohol ni ponosan; družio se s kmetovi, putio ih u raznih stvarih, a osobito je zagovarao domaće običaje i preporučivao im, nek odgajaju djecu u materinjem hrvatskom jeziku, ako žele sreću svom rodu. On je tako liepo i tako ljubezno govorio, a stara majka bi ga slušala kako i gospodina plovana u nedelju za prodike, pa je već vidila i njega na prodikalnici i brisala si potajnu suzu u oku — suzu radosti. Svršio je Matko gimnaziju, al njegova je duša bila željna, da proživi u svietu — i njemu se nije dalo u sjemenište. Nè, da se je odrekao ili sramio svoje sv. vjere, nè on je uvjek ostao vjeran svojoj vjeri i narodu. Al da čovjek bude pravim svećenikom treba zvanje, a on je čutio, da će na drugom putu bolje koristiti svom narodu. Starica je plakala, kad je čula da će joj sin učiti za „albokata“ pa bi mrmljala: — ah ta mladost, ta mladost — — al se malo po malo umirila, tà, Bože moj, bilo je tako sudjeno! Matko je i dalje dobro, učio, svršio sve izpite u redu i vratio se u rodno mjesto kao doktor zakona. Sad je bio u praksi ili koncipienstvu kod nekog odvjetnika u bielo Ljubljani, te je roditeljem pisao češće, a njegovi su listovi bili puni ljubavi i dobrote. Pisao im je u nekom listu, da se je zaručio sa liepom i dobrom djevojkom, a stara Mare je uzdahnula: — sigurno kakova „tudeška“ i otrla si suzu. Pred malo vremena prosio ih u pismu blagoslov, jer se oni kani ženiti. Poslali mu pismeno blagoslov; gdje nebi, rodjenom sinu, pa onako pametnom — govorio je stari Frane —; sjegurno je odabrao poštenu i valjanu ženu, samo je starica mljaskala: — kakovu „tudešku“.

I stara Mare je puhala u vatru i mislila je na sina i na budući rod one „tudeške“ kad se začu pred kućom štropot kočije, a malo zatim otvore se vrata, a mili ženski glasić pozdravi starce:

— Hvaljen Isus i Marija, zatim nadoda muški glas: — dobar večer moji dragi starci, evo me s mojom ženicom.

Stari Frane skoči veselo na noge, a starica uzklikne radostno: — ni „tudeška“ nè! al prije nego je ona zagrlila nevjestu, obujmila ju mlada gospodja i poljubila ju vruće, vruće. Malo kašnje vrtila se već po kući i pomagala svekrvi u poslu. Vidjelo se, da joj je ugodno u tom mornarskom domu. . . .

Bila je to Hrvatica iz Primorja, rodja kinja Matkovog gospodara, pa je stari Frane radostno udario sina po koljenu: — bravo! to je liepo od tebe, uzeo si naše gore list! Matko si je gladio liepi crni brk sretan, u krugu svojih milih, a starica se smješila cielo vrieme opetujuć češće: ej sretnog li badnjaka, pa se već veselila budućoj unučadi, dočim si je stari Frane mislio: — bome nisam falio, kad sam, dao sina u hrvatske škole . . . u Rieku.

Grižnjanska mjestna občina ima 3600 i ti su po popisu svi Talijani osim 11 (jedanajst!!) njih. Spadaju pod nju porezne občine: Grižnjan sa 1460, Kostanjica sa 400, Završje sa 970, Kubertan sa 300 i Šterna sa 440 stanovnika. U prvih trijuh ima i onih, koji govore talijanski i onih, koji govore hrvatski, naime u dotičnih mjestancih talijanski u okolicah hrvatski. Koliko je jednih, a koliko drugih nebi znali reći. U Kubertanu i Šterni govori se hrvatski, pak jih je tu samo 740. Kakva nepravica, neistina u popisu prema onomu što u istini jest!

Umažka mjestna občina broji po popisu 3850 Talijana i 300 Hrvata. Pod nju spadaju porezne občine: Umag sa 2300, Petrovia (Petrinje) sa 430, Materada sa 680 i Svetlovreč sa 320 stanovnika. U Umagu se govori samo talijanski, u okolici i hrvatski; nek se je i Petrovia u novije doba posve potalijančila, još uvjek ostaje 1500 stanovnika Materade i Svetlovreča, koji govore hrvatski ako i prilično pokvareno u prvoj od tih dvijuh občina.

U mjestnoj občini Bertonigla (Vertenegli) ima po popisu 1550 Talijana, 240 Hrvata. Spadaju pod nju porezne občine: Bertonigla sa 1360 i Novavas sa 440. U Bertonigli govori se od novijega doba najviše talijanski, u okolici hrvatski, a većinom i u Novojvasi uz sva napinjanja i crkve i školu, da se narod potalijanči. Bit će jih svakako razmjerno mnogo više od 240, koji u svojih kućah hrvatski govore.

Iz svih navedenih primjera vidi se jasno, kako je velika razlika izmed onoga što kujige kažu i izmed onoga, što u istini jest, izmed popisa i izmedju istine.

Kako može do takova uspjeha doći navadja Czoernig značajam primjer, koj bi prema našim okolnostim ovako glasio. Povjerenik popisa pita čovjeka, kuće gospodara: Vi ipak poznate talijanski jezih?! Ovaj, nesvjestan i nemareć mnogo za svoju izvornu i pravu narodnost, odgovori pitanje sa da, a povjerenik upiše talijanski jezik kao občevni toga kuće gospodara, koj će znati i talijanski vaše manje, al koj u svojoj obitelji nikad talijanski negovori, pače kojega žena nit djeca talijanski niti neznadu. Iz posliednjega popisa nam je poznat i gori primjer. Popisni povjerenik nit je išao po selih, nit je pitao kućne gospodare, koji njim je občevni jezik, već je naprosto kao takav zabilježio talijanski jezik za obitelji čitavih sela, u kojih se samo hrvatski govori, pače koja su notorno svjestna hrvatska i koja drugim selom u hrvatstvu prednjače.

Takovih popisnih povjerenika bit će i ljetos, oni su već učinili ili još rade na rečeni način.

Mi stoga opozorujemo pravodobno na te činjenice c. kr. oblasti, kojim je dužnost, da pregledaju, da se uvjere, da li se je popis vršio savjestno i po propisih; da se osvjedoče, da li onaj popis, što ga budu od občinskih uprava dobile, odgovara istini, pak da postupaju proti onim, koji su krivi; jer bi se inače moglo dogoditi, da nepravdi i neistini i netočnosti prigovaraju njihovi najbolji prijatelji, i jer ne bi inače učinile svoje dužnosti zakonom njim naloženo.

Na svrsi ističemo još jednu manu, koju je naveo baron Czoernig u svojoj rečenoj raspravi. On veli, da su u popisu god. 1880. Slaveni poreznih občina Munsalež, Žbandaj, Baderna, Bačva, Sv. Ivan, Sv. Vital, Višnjan, Novavas, na broju 2044 ubilježeni kao oni, kojih da je občevni jezik slovenski, dočim on zna nedvojbeno, da govore hrvatski. Ima i drugih sličnih pogrešaka, i čudnih neistinitih krpica na odnosnoj karti.

Mi, kako je poznat, ubimo isto tako slovenski kako i hrvatski jezik. Protivnici naši neljube ni jedan ni drugi, a osobito su protivni hrvatskom jeziku i imenu. Na svaki način nastoje, da ga nestane, svakako ga radje zovu nego li njegovim pravim imenom. Imadu u tom svoje razloge, zlobne, svakako na štetu narodu u svakom pogledu.

I na to upozorujemo c. kr. oblasti, kojim je povjereno razgledanje i popravljanje operata občinskih ureda. Što je Slavena, da ostanemo u porečkom kotaru, to su Hrvati, ako imadu, ne oni koje je naveo Czoernig, nego oni na sjeveru koju rieč ili koji izraz, koj kaže da su u blizini onih, koji vile slovenski govore.

Nepitamo ničijega; želimo samo, da se izvrši ono, što zakon nalaže, da naime popis bude odgovaro istini; da bude i u jezikovnom te narodnom pogledu prava slika onoga, što u istini jest.

Izvješće o glavnoj skupščini

krčke gospodarske zadruge držanoj dne 10. studenoga 1890.

Usljed poziva uvrštenog u „Našoj Slogi“ i priobćenog članovom kroz odbornike sastalo se na Malinskoj u Dubašnici 17 članova.

Vladu zastupa c. kr. pol. povjerenik g. Šorli.

U 11 sati prije podne predsjednik otvara skupčinu pozdravljajuć gg. članove i predstavljajuć njim vladinog zastupnika, te onda prelazi na I. točku dnevnoga reda.

1. Izvješće predsjednika.

Predsjednik dr. Dinko Vitezić pripominje kakve sve neprilike imalo se sa obstojećim pokrajinskim gospodarskim viećem, koje neće da pripozna drugog jezika i drugog življa u našoj pokrajini do li talijanskog, te usljed toga ne samo da nastaju kojekakva trvenja medju istim viećem i pojedinimi zadrugami, nego su ove takodjer time priečene u svom radu, koji nemože imati toliko uspjeha, kad se predlozi i molbe dotičnih zadruga kacaju u koš, mjesto da jih se uvaži. Obzirom na to, da je predstavio u carevinskom vieću predlog, da bi se naše pokrajinsko gospodarsko vieće preustrojilo, stvoriv jedan dio za hrvatsko i slovinsko pučanstvo Istre, a drugi za talijansko. Obzirom na to da je on upitao na glavnoj skupščini gospodarskog vieća vladinog zastupnika i predsjedničtvo, je li centralna vlada poduzela kakove korake usljed onog predloga? Vladin zastupnik da mu je odvratio, da pokrajinskoj vlasti nije bilo od nikuda potaknuto takovo pitanje, a predsjednik da mu je kazao, da to pitanje ne spada na pokrajinsko gospodarsko vieće.

Ističe zatim i obširnije tumači položaj naše pokrajine kod gospodarstvene i šumarske izložbe u Beču. Veli, da uspjeh bio bi za naše izložitelje još izdašniji, kad bi odbor k tomu izabran od gospodarskog vieća bio radio s nami sporazumno. Pripominje kako je i iz našeg kotara bilo više izložaka, od kojih su neki bili nagradjeni.

Prilikom sjednice gospodarskog vieća iztaknuo je nuždu, da se providi za ovaj otok kojeg bika, te je preporučio stalnom odboru, da ga dobavi.

U lanjskoj sjednici gospodarskog vieća bilo se zaključilo, da se moli vladu za ukinuće sadjenja duhana u svih prečjelih pokrajine zaraženih trnim ušencem poimence u Lošinju. Usprkos tomu predsjedničtvo je umolilo samo za Siciole i Val di Fasano izostaviv okružje Lošinja, te je gospodarnik na ovogodišnjoj sjednici izrazio radi toga svoje negudovanje. Predsjedničtvo mu odgovorilo, da se je u tomu držalo zaključka stalnog odbora, koji da je pozvan po zakonu, da odluči u tih pitanjih.

Pripominje kako je pokrajinski odbor upitao gospodarsko vieće za njegovo mnienje glede ustrojenja izmjeničnog osjeguravajućeg zavoda za štete tučom nanešene, a predsjedničtvo vieća da je odgovorilo na to, odklanjajuć taj predlog kao neizvediv. Govornik je kod sjednice požalio, što je predsjedničtvo izreklo mnienje vieća o tako zamašnom pitanju, ne staviv ga prije na pretresanje u glavnoj jednici. Isto je tako izrekao svoje sažaljenje, što je predsjedničtvo na svoju ruku predložilo vladi veću slobodu u lovu ptica, ističuć svoje mnienje, da ptice su ipak koristne, te da jih treba štititi. Na to je vladin zastupnik izjavio, da vlada će se i unapried držati obstojećeg zakona u štićenju ptica, priečeć bezrazložno uništivanje.

Prosvjedovao je nadalje proti tomu, što se predsjedničtvo vieća izjavilo proti protegnuću zakona za osjeguranje radnika i na radnike u poljodjelskih radnjah, ne pretresujuć prije tako važno pitanje u glavnoj sjednici gospodarskog vieća. Predsjedničtvo mu odvratilo, da je to pitanje bilo pretresano i tako zaključeno u sjednici stalnog odbora, a ovaj da je mogao izreći svoje mnienje, ne trebajuć pretresivanja u glavnoj sjednici.

Govornik ističe, da je i njega osobno upitalo ministarstvo poljodjelstva kroz kotarsko glavarstvo za mnenje glede ustrojenja ratarskih tečaja u lošinjskom političkom kotaru pomoću posebnog putujućeg učitelja. On je odgovorio, preporučujuć, da bude imenovan učitelj vješt hrvatskom jeziku i da mu bude sjelo na našem otoku.

Toliko veli, da je imao izvjestit u svoje ime, a tajnik, da će izvjestit o raču odbora. Ističe, da ako rad i uspjeh naše zadruge nisu veliki, ima se to pripisati predsjedničtvu gospodarskog vieća, te manjkanju zadružnim sredstvom, a nipošto pomanjkanju volje. Nada se, da će se dojdući odbor moć izkazati većim i uspješnijim radom.

Skupčinari prihvaćaju ovo izvješće sa živio-klici.

Prelazi se na drugu točku dnevnog reda.—

2. Tajnikovo izvješće.

Tajnik dr. Dinko Trinajstić, na predsjednikov poziv, pročita sljedeće izvješće o radu zadružnog odbora u tekućoj godini:

Zabrinutost opaža se ove godine u oku našeg poljodjelca. Traje slabo urodilo, ulika još manje, a suša uništila ostalu ljetinu. Hoće li živjeti treba mu novaca, a odkud da jih steče, kad ga zemlja izdala? Opetuje mu se, obradjivaj razboritije svoje zemlje, upravi prema drugim načelom svoje stočarstvo i u obće gospodarstvo, ali kud će kad nezna. To je oso, što manjka našim poljodjelcem, hoće jim se poduke i živa primjera. Upiru prema tomu svoje sile naši prvaci, upiru razna naša društva, da se doskoči potrebam naroda, te da se ustroje ratarske škole za hrvatski puk u Istri. Tomu pravednomu zahtjevu najviše se opiru oni, koji bi bili prvi pozvani, da se pobrinu za napredak i blagostanje naše pokrajine, jer hoće da tu potrebu za podukom upotriebe u svoje strančarske svrhe. Prieku nuždu poduke u ratarstvu, navlastito na naših kvarnerskih otocih, priznalo je medjutim visoko c. kr. ministarstvo za poljodjelstvo, koje je odpisom upravljenim na c. kr. kot. eatničtvo izrazilo mnienje, da bi se imalo za naše otoke opredieliti posebnog učitelja, koji bi držao u raznih mjestih praktične tečaje i predavanja i koji bi imao proučiti pitanje, kakvu bi se gospodarsku školu tekom vremena moglo ustrojiti na otocih. Priobćujuć to svoje mnienje kotarskomu glavarstvu, naložilo mu ujedno ministarstvo, da pozove obstojeće kotarske gospodarske zadruge, neka se izjave vrhu toga i izkažu svoje slučajne potanje predloge. Odbor naše gospodarske zadruge, obzirom na molbu još lanjske godine upravljenu na ministarstvo za poljodjelstvo, i obzirom na etnografske i gospodarske odnošaje na kvarnerskih otocih iztaknuo je odgovor višepomenutog ministarskog odpisa poglavito pvoe, naime 1. da učitelj bi imao biti vješt hrvatskom jeziku u pismu i govoru i 2. da sjelo tog učitelja bi imao biti otok Krk. Svakako polag izjave ministarstva taj učitelj bi mogao bit imenovan tek dojduće godine, a živa je želja, da se ostavi tu namisao, jer od jedinog ratarskog zavoda, štono obstoji u Poreču, ovim otokom nikakve koristi.

Lanjske godine bili su otišli neki naši kmeti, da se upoznadu sa obradjivanjem zemljišta kod onog zavoda, pak kad došli onamo, odpravili jih kući, jer da nije zgodno vrieme za radnju. Ove godine pak na potaknuće iz Poreča, bio se prijavio neki mladić iz otoka, da bude primljen u usavršujući poljodjelski tečaj, što no ga ustrojilo pokrajinsko gospodarsko vieće u Poreču. U svjedočbi izdanoj mu po odboru naše zadruge bilo iztaknuto i to, da bude podučen u poznavanju trsnog ušenca, jer na otoku neima tko bi ga poznavao, a pogibelj na blizu. Pa ipak, akoprem ga pozvali, molba toga mladića nebje prihvaćena. Ne samo dakle, da je otegočena podaka u porečkom zavodu time, što se daje isključivo u talijanskom jeziku, nego je i teško biti pripušten k toj poduki. Pripomene li se k tomu, da u ovoj godini nas nije pohodio niti putujući učitelj poljodjelstva, kako je bilo obećano po ministarstvu, tad će se lahko uvidjeti, da za napredak gospodarstva nije se u minuloj godini kod nas nikakve mjere poduzelo. Nije čudo, ako se kod takvih obstojnosti narod sve više seli u druge krajeve.

(Slieditи će).

O Božićudne.

Slava v' višnjih Bogu
I na zemlji mir človekom blagovolenija.

Bud slava Bogu gori u visini
A dobrim ljudem dolje mir!
Od tisuć glasa s neba glas jedini
Zaori svemirom u šir,
Kad nakon dugih četrst stotin ljeta
Razgrnula se tmušta, mrak
I vasionog Spas se rodi svieta,
Od višnjeg svietla sijajni trak.

I mimo Njegvog vieka za viekom puć
Pod njegov kupe svi se stieg,
Dok prije bješe razdirači vuć
Sad janjeta ih riesi snieg. —
Pod Njegov jaram i ti skuči glavu
O rode moj! — i osta čvrst
Ko hrid do danas, želeći mu slavu
A svietu — uz Njegov krst.

Ti želiš mir!.. al ko da se pomiri
Sa tobom kivne sudbe moć,
Prometej ti si, žrtva njenog gajeva
Bez jada čas ti neće proć.
Ti ljubiš svjet, tudjinca kano brata,
Svog uboštva mu dielak da,
Ai koja korist, koja od tog plata?
Sa tvojeg još te tjerat zna!

Ti želiš mir!.. a oni tek se kolju
I razdor med te još će slat,
Ti prvi spreman si na bojnom polju
A tko će od tog plode brat?
Za tebe zadnjeg ostaje pri starom
Dapače brisat će ti trag,
Ti pjesnik prvi sloviš još barbarom,
Ti biedan — sveg ima tvog vrag.

Ti želiš mir!.. što ne imje ga prije
Ta Turčin, Mletčić — vječni rat,
Tek pravo ištež, gdje ga bilo nije,
Da znade svjet, da si mu brat.
Pa nema l' tog Ti pjevaj: Bogu slava!
Nek krivda piruje svoj pir;
Svjet nezna pravde — al Božja ne spava
I Njegov blagoslov i mir!

V. S.

Franina i Jurina

Fr. Tako smo Jure moj spet prišli do kraja.

Jur. Borme smo za jeno leto bliže smrti

Fr. Neka nas Bog još dugo nje drži, zač bismo radi još ča čut i videt.

Jur. Ja, ma dobrega i pametnega.

Fr. Tako ča, dobreh letin, lepega zdravlja našemu puku i božjega blagoslova.

Jur. A nam dvem?

Fr. Čuda čitatelji, ki nas pošteno plaćaju i naš savet poslušaju.

Jur. Neka nam Bog da svem skupa: dobri božići i dobri blagdani!

Fr. Amen, u miru i zdravlju, u većoj milosti božjoj i u manjem grihu.

Različite viesti.

Odkupili se nadalje od čestitanja na korist „Bratovšćine“ gg. Kazimir i Ernesta Jelušić u Kastvu sa for. 2, Gosp. M. G. for. 2. Turak Ante dekan sa for. 2; Dukić Ante učitelj sa for. 1; Grosman Miroslav sa for. 1; svi u Kastvu. Stefanutti Fran kapelan u Šterni sa for. 2; Slavoj Jenko u Podgradu sa for. 2. — Dr. Fran Volarić for. 2; dr. Niko Fabianić for. 2; dr. Dinko Trinajstić for. 2; Niko pop Turato 60 nvč. svi iz Krka; g. dr. M. Trinajstić u Buzetu for. 2. Gosp. Bratulić Josip, župnik u Tratu 1 for.

Iz Rieka piše nam prijatelj 22. t. m. Spomenuo je, g. uredniče, ovdašnji Vaš dopisnik mimogred u zadnjemu broju dične „Naše Sloge“ smrt našeg velevriednog rodoljuba i trgovca g. Antuna Bakarčića, koga pokopasmo prošloga čedna. Pošto je bio pako pokojnik poznat i u našoj Istri, osobito u Liburniji, vriedno je, da kažemo o njemu još par rieči.

Poslije rane smrti svoga otca preuze pokojni Tončić kao osamnaestgodišnji mladić ostaćinu pokojnoga oca i otca u svoje mladjahne ruke, te se je mnogi pobojao, da neće biti kadar onako mlad ravnati sa razširenom trgovinom i velikom obitelji, kojoj bijaše najstariji član. No ta bojazan do mala izčeznu. On se je dao ozbiljno na rad izbjegavajuć svako švindlarstvo i držeći se poštenih načela svoga čestitoga otca. Kao solidan, marljiv i pošten trgovac dodje vrlo brzo na glas što mu je pripomoglo, da je svoju trgovinu još veoma razširio, a svoj imetak sve to više množio. Umro je u najlipšoj muževnoj dobi od 40 godina ostaviv za sobom obilan imetak, a glas uzornoga trgovca, rodoljuba i poštenjaka.

Cienili ga i štovali na Ricci svi slojevi pučanstva, niti naši narodni protivnici, što se je pokazalo osobito prigodom njegovog sjajnog pogreba, komu je prisustvovalo silno mnoštvo gradjana i stanovnika iz raznih mjesta Primorja. Obitelj njegova gubi u pokojniku vrlo čestitoga gospodara, prijatelji iskrenoga druga a domovina odanoga, požrtvovnoga i vrućе ljubećega ju sina, komu kličemo iz dna ranjena srca: Čestiti Tončiću! lahka Ti bila hrvatska gruda!

Božićnica i veselica ženske podružnice sv. Ćirila i Metoda u Trstu izpala je nad svako očekivanje sjajno. U nedelju poslie podne u 3 sata sakupilo se u prostranoj dvorani hotela „Europa“ toliko gradjana i drobne djećice, da se nije moglo ni makuti. Djećica bijahu poslie molitve, pjevanja, deklamacijah, predstave itd. bogato odielom i slaščicama nadarena. Na večer pako napunila se opet ista dvorana tako, da su mnogi morali otići, a drugi stojeće slušati pojedine točke programa, koje bijahu krasno izvedene, a većina njih na burno povladjivanje opetovane. Čestitamo vriednomu odboru naše ženske podružnice na toli sjajnom moralnom i materijalnom uspjehu.

Iz Dalmacije pišu nam 22. decembra 1890. I ako je naš narodni život okružen tmušom oda svih strana, opet se primjećuju tamo i amo iskre svjetla, koje danomice kao kriesnice sve to krupnije i guće vrcaju, navješćujuć — predteče bolje budućnosti — svakomu ko nije sliep i neć da bude, da tmina, koja nas obavila nije vjekovječna, te da ne obkoljuje pusto groblje, već cio hrvatski narod, koji je još u životu i koji hoće da živi! — Ala ima biti srce tomu narodu puno i prepuno tuge, čemera i žalovasti, kad velika liepo uredjena četa vatrogasaca, koju uzdržavaju naši skrbnici, nije kadra ugasiti to kresanje iskara, koje iz srca naroda prodire i, prieti plamenom sažeći i okove i zaprieke, koje se izmedju njega i njegovog cilja uzdižu.

Svaki će se poštenjak radovati, kad motri niz dogodjaja, koji se u neprekidnom redu slieda i sustižu, — a svi pokazuju, da nije daleko dan u kojemu će poslie toliko vjekova hrvatski narod izvojštiti si priznanje preznamenitih njegovih zasluga za civilizaciju i čovječanstvo. Tada će i njemu biti slobodno pristupiti kolu prosvjetljenih naroda i po zakonu jednakosti medju njima se brinuti za svoju kućicu, svoju slobodicu, i u njoj redati po svojoj miloj volji.

U nas u Dalmaciji, što se tiče širenja svjesti i ponosa hrvatskoga napreduje se junačkim koracima. Djelujavajući lahor pravaških ideja, prevaljv Velebit, osvjeta i osnaži sve što je plemenitijega u ovom dielu hrvatske domovine. I istu tako zvanu narodnu stranku prenu iz driemanja, te ju sili na rad. Ova je probudila narod, i u večem dielu zemlje naučila ga štovati i dičiti se hrvatskim imenom, bistreć mu pojmove i dovadjajuć ga do onog psihologičnog stanja, u kojemu ga razbudjena svjest nuka udariti putem slobode i nezavisnosti, putem naznačenim po stranki prava.

Ideja stranke prava sve to više otimlje maha u Dalmaciji, oživljavajuć, bodreć, ravnajuć svojom svjetlom, okrepljujućom silom. Ovaj će vam put samo pokazati, kako je i u našem starom Dubrovniku pustila dubok korjen i koji preokret izvadja. Tamo je ona zvana izpraviti pogrešake narodno stranke. U tomu gradu, vodje narodne stranke, preodlični ljudi i poštenjaci skroz i skroz, ali koji pokazaše malo političkog kr[illegible]ja, zavedeni ljubavi za slogom Hrvata i Srba, uzgojise na svojim njedrima uždaju, koja ih je progutala, te dični Dubrovnik, najrevnjiji nekadašnjeg pobornika združenja, zavela u protivni tabor. Skrajne je vrieme, da se otvoreno i odlučno tamo počme raditi za potisnutu hrvatsku državnu misao i ime hrvatsko. A to se evo sad i naumilo. Početkom nove godine naime ugledati će svietlo božjo u Dubrovniku list „Crvena Hrvatska“, koja će se boriti za sjedinjenje domovine hrvatske, braniti će i širiti hrvatsko ime i hrvatsku svjest po južnoj Dalmaciji. Imajuć pred očima samo veliki cilj naš, a ne obzirajuć se na osobnosti, udesit će svoj rad po čistom programu stranke prava. Tko pozna stanje Dalmacije, a osobito južne, pojmiti će od kakve koristi mora da bude taj novi list. U zemlji, čiji je narod izgubio sposobnost razvanja samim sobom i političkj razbor, vječnim kmetstvom, pučen jedino na poslih i pokoravanje prama „gospodi“, koja nas utvrdjivahu u glavu onu svakidanju „strah budji a sram ljudski“, kao pravilo njegovog življenja; pod „očinskom“ brigom vlade, koja nastupi iza republike; za ojećajuć se francezkog vladanja nego toliko, koliko je ovo plaćkalo crkve i oltare; valja priznati, da taj narod nije mogao imati političkog izkustva, za onaći se u metežu događja, kojih bje dionikom. U tomu leži korjen oportunizma i šarenjačtva dubrovačkoga. Tom bolesti bolovaše i vodje narodnog pokreta u Dubrovniku, koji se ne uputiša ravnim pravcem, već se uvjek držahu nekoga „juste milieu“. Oni se bojahu narod osvješćivati i podučavati, da im se ne predbaci hrvatski chauvinisam. Mirovahu, dok je protivna njima ideja sve to više maha preotimala i puk na svoju stranu mamila, koji da je bio podučen i osvješćen, nebi se pustao nasamariti kojekakovim glupim obećanjima i laskanjem. Kad se narod ne bori za načela, jer mu ni poznata nisu, a od vladajuće stranke ne vidi materijalne koristi, k tomu politički neiskusan i odgojen kako gori spomenuh, valja da pruži uho obećanjima, koje mu s druge strane dolaze. — Za to odnosaje preokrenuti na pravi put „Crvena Hrvatska“ biti će od velike koristi. Ona će mnogo zalutalu ovcu u toć privesti, sakupiti će mladost dalmatinsku oko sebe i narodu pokazivati, da mu je jedini spas u slobodnoj i samostalnoj kraljevini trirvatskoj. Pak će naš dični Dubrovnik i čarobna Boka opet prednjačiti u borbi za sveta prava našeg potlačenog naroda. A kad hrvatska svjest svako hrvatsko srce prožeže, kad budemo pojmili uzinu današnjeg našeg bivanja, i veličinu, kojom odsjeva slavno hrvatsko ime, onda je budućnost naša. **Krunoslav.**

Čuvajte se varalica. Prijatelj iz zapadne Istre javlja nam, da se klati po Poreščini i Puljščini njeki sa jednom ženetinom varalica, koji vara priproste kmete na vrlo drzovit način. Zalazi naime u kmetske kuće, predstavi se kao rodjak veleč. Otca guardjana na Trsatu, sabira novac za sv. mise, škropi životinju tobož čudotvornom vodom itd. Ta ništarija ide najradje tamo, gdje je u obitelji nesreća, gdje boluje kakav član obitelji ili kakvo živinče.

Pred nami leži pismo jednoga tako prevarenoga kmeta, koji dao tomu varalici 5 for. za mise. Tim je otišao pak se vratila rečena ženetina i zahtjevala od kmeta po nalogu tobož g. guardiana for. 15, zlata od ženidbe i odjeće dejje. Sirota kmet dao njoj je for. 15 u novcu, zatim zlata i odjeće u vriednosti od 28 for. pa je nestalo nje, novca, zlata i svega. Jadan kmet uzdiše sada za svojom sirotinjom al mu to nepomaže. Rečeni varalica, da je srednjega stasa, nosi punu bradu i kratkoga je vida; njegova „poštena“ drugarica jest malena i suha.

Kako doznajemo s druge strane, prevario je isti nečovjek još drugu trojicu kmetova. Ali to se nedogadja samo u Istri jer nam pripovieda prijatelj, da je najbrže ista osoba lanjske godine pod istimi okolnostmi varala i u Kranjskoj. Prije više godina izdavao se je njetko na Krasu za samoga guardiana iz samostana na Trsatu. Obučen bijaše doduše u civilno odielo, al je to izpričao tim, da mora civilno obučen okolo hoditi da izbjegne pogrdam, nenavisti i progonstvu opakoga svieta.

Upozorujuć na ove činjenice političke poglavarstva, molimo gg. svećenike i učitelje, da preporuče puku, neka se čuva takovih varalica a kad bi se gdje pojavili, da ih odmah žandarmeriji ili občinskoj upravi, županu itd. prijave.

Izpražnjena mjesta pučkih učitelja. Službeni list „L' Osservatore Triestino“ od dne t. m. donaša razpis natječaja za sliedeća mjesta na pučkih školah:

1. mjesto ravnajućega učitelja III vrsti i jedno mjesto učitelja III vrsti na mješovitoj dvorazrednoj pučkoj školi na Sušku sa naukovnim jezikom hrvatskim i talijanskim.

2. mjesto ravnajućega učitelja III vrsti na dvorazrednoj pučkoj školi u Nerezinah (hrvatski odiel). Od natjecatelja za ono mjesto zahtjeva se osim usposobljenje za hrvatski jezik tatodjer dokazicu o poznavanju talijanskoga jezika. Natjecatelji treba da podnesu svoje prošnje zakonito podkrepljene i propisanim putem c. kr. kot. školskomu vieću u Lošinju u roku od 14 dana počam od 22. t. m.

Toliko službeni list, a nam neka se dozvoli sliedeću opazku:

Nepojmljivo nam je kako njekoje c. kr. kot. školska vieća u Istri razpisuju natječaje za učiteljska mjesta jedino u službenom listu „L' Osservatore Triestino“ kako da bi svi pučki učitelji il možda većina njih taj list čitala. Dotični kotarski predstojnici valjda misle, da može pučki učitelj potrošiti 28 for. na godinu za rečeni list il da je inače većina pučkih učitelja u stanju, da do toga lista dodje. Ako se razpisuju natječaji za to, da budu čitani i uvaženi, tad bi morali biti objelodanjeni u onih listovih, do kojih mogu lahko doći pučki učitelji, nipošto pako samo u onih, kojih nije mnogi učitelj nikada ni vidio. Toga načela drže se c. kr. kotarska školska vieća u Voloskom, Pazinu, Kopru i Puli a iznimka čine ona u Lošinju i u Poreču. U ostalom će si to lahko protumačiti onaj, koji poznaje osobe, koje su na čelu tim c. kr. kot. školskim viećem.

Iz sv. Filka na otoku Krku pišu nam dne 20. decembra. Napokon hvalu Bogu, ispunile su se naše davne i toli opravdane želje, dobismo naime liečnika u osobi vrloga gospodina dra. Šišmana Sörtörya. Koliko je tim pučanstvo naš puk, to on sam najbolje sad uvidja. Za dva sprinta i pol dodje k svakomu sada liečnik, dočim smo morali prije plaćati osam. To je bilo našemu ubogomu puku teško, te su ljudi obično zvali liečnika kad i popa, kada nije bilo više pomoći. Sada su se naše pojavile vrlo nagle i pogibeljne bolesti od nahlade, a naš liečnik svojom prirodjenom radinošću polazi od jednoga do drugoga i otima ih smrti il produljuje njim život. Dj. vrstan je naš g. liečnik u svakoj struci liečničtva, što mu priznaju i najbolji strukovnjaci i svatko onaj, koji je pomno pročitao njegova krasnu knjigu „Vrač“. Nu nije gospodin Šöjtöry samo dobar liečnik, već je on i čestit rodoljub. On zalazi u naše kuće kao prijatelj, služi se našim jelom i pilom, rukuje se i pogovori s najvišim seljakom. Svakoga prima u svom stanu ljubezno, dočim se njegova vriedna gospodja s njim natječe, da gosta il dočeka liepo dočeka i podvori; kao pravi prijatelj puka brani se i poljodjelstvom, pa će i u tom biti našemu puku od koristi. Naša je vruća želja, da ostane dugo na našem otoku, te da nam bude na duševnu i tjelesnu korist i utjehu.

Vriedno, da se nasljeduje. U našem tobož naobraženom svietu gleda se kod sklapanja ženitbe obično na miraz ili ljepotu djevojke i nepitajuć često, da li ima djevojka vrline i krieposti, koje mora imati čestita gospodarica i vriedna majka. U tom su od nas napredniji Norvežani, koji su stvorili zakon za djevojke, koje se hoće udati, po kojem se nesmije nijedna djevojka udati ako ne dokaže, da znade presti, šivati i kuhati. Posliedice toga zakona jesu izvrstne, jer znadu sada tamo ave djevojke u 16. godini presti, šivati i kuhati. Vriedno bi bilo, da i naše zakonodavstvo nasliedjuje ovaj primjer vriednih Norvežana, pa bi zaisto bilo manje svadja, prepira i neslege u mnogih obiteljih.

Popotnikov koledar za slovenske učitelje za god. 1891. preporučamo našemu učiteljstvu što toplije. Koledar taj sadržaje podpuni imenik školskih oblastih, učiteljišča, pučkih škola i učiteljskoga osoblja u južnoj Štajerskoj, u Kranjskoj, na slovenskom dielu Koruške i u Primorju po stanju početkom školske god. 1890/91. Pobliže vidi oglas na četvrtoj stranici.

Ogromne mase (lagum). U subotu 13. o. mj. u 11. satih u jutro digao je u zrak podzemni lagum u Žurkovu nedaleko Kostrene sv. Lucije ogroman dio briega u tamošnjem kamenolomu. Lagum je bio napunjen sa 1380 kilogramah alloxine. Materijal što je tom strahotnom silom odvaljen, računa se na 7000 kubičnih metarah. Kao što je poznato, odvaljenim se kamenjem zasipava produljena riečka luka. Istoga dana u 4 sata poslie podne odvaljen je u Preluki, nedaleko Voloskoga, velik dio briega, što ga je digla u zrak velika zaliha diorexine, čitavih 2300 krg. Uspjeh je bio upravo sjajan, jer je odvaljeno materijala kreko 10.000 kubičnih metarah. Riečki parobrodi, koji pripadaju družtvu za nasipanje luke, imati će dovoljno posla, dok tu ogromnu masu prevezu k opredieljenoj svrsi.

Knjigovezu „Matica Hrvatske“ g. Iv. Schneidera u Zagrebu preporučamo svim onim članovom „Matice“ koji žele imati Matičine knjige jefitno a vrlo ukusno vezane. Pobliže o vezu i cieni pojedinih knjiga „Matice Hrvatske“ koji će se do mala razašiljati u 49 broju „Naše Sloge“.

Hrvatskom prigomoćnom družtvu u Beču priposlao zemaljski odbor u Zadru 100 for. darovanih od slavnog dalmatinskog sabora za god. 1890.

Izkaz darova i prinosa hrvatskomu pripomoćnomu družtvu u Beču za godinu 1890. Članovi u Beču: A. Tresić-Pavesić, Bogoslav Kosović, Sigmund Blaskora, M. Obuljen, Mirovlav pl. Čalković, A. Kotlar-Heldenberški, dr. Adolf Müller, Makso Fröhlich, Franjo Vahčić, Dobroslav Brlić, Fr. Čapka, O. Angjelko Franjić, Ante Rendić-Miočić, Josip Bečić, Andro Kojić-Heldenberški, Filip Neumann, dr. Pavle Orešković, Jos. Bartulić, Rudolf Mikočić, Miroslav Niessner, Jakob Zamberlin, Marko Jezina, Damjan Omčikuš, Ferdo Šišić, G. Ferri, dr. Ante Biankini, Josip pop Sasso, dr. K. Kozić i Baldi Martecchini svaki po 2 for.; dr. Mirko Barković 3 for., gja. Irena Belloberg 3 for., gj. Terezija Jäger 4 for., Mavro Halaubka, Ante Rubek i Tocno Burcar svaki po 5 for. Podupirajući članovi po 3 for.: grof Gjuro Jelačić, dr. Miho Klaić, Lovro Borčić, dr. Diuko Vitezić, prof. J. V. Perić, prof. Fr. Marković, Pavao Müller, Ivan Bartolović, prof. Josip Posedel i slob. grof Petrinja; dr. J. Laudenbach 10 for., dr. Milan Amruš 20 for. Darovatelji: Sl. grad Zagreb 20 for., sl. občina Trpanj 30 for., sl. občina Opuzen 10 for., odbor mladeži za Kačićevu proslavu u Makarskoj 106 for., Jakov Antičević 12 for.; sakupljeno od g. Tone Pavelića u Gospiću, a darovahu po 2 for.: B. pl. Budisavljević, Rudolfo Petrović, Lovre Pavelić; Božić Dragutin, Sian-Vazo, prof. Mihelčić Iv., dr. Rieger, Einwalter Ivan, Joso Nikšić, Leopoldo Radčić, Božo Ratković, A. Varda, M. Jerković i dr. Grospić svaki po 1 for.; dr. Gustiša for. 1.50, N. N. 60 nv.; profesor Kariolić, F. S. Vilhar, Hneduček Hinko, Matu pop Matasić, gosp. N. N., Vukelić, Frane Vončina, Petar Pavković, Danilo Divić svaki po 50 nvč.; prof. Kos 44 nč., Sava Borić 40 nvč., Stjepan Šulek 30 nvč, Arasin Mrkobrada 30 nč., M. Kolačević 30 nv. i Ivo Tomljenović 20 nvč.; sakupljeno od g. Vilima Pauca u Petrinji, a darovahu: Ivan Milichich 5 for., Stjepan Pujaković 2 for., M. Volarević 2 for., P. Panac 1 for., i V. J. Margetić 1 for.

(Sliediti će.)

Književnost.

Andersenove izabrane priče za mladež, ukrašene sa mnogo slika. U Zagrebu 1890, knjižara „Dioničke tiskare“. Ciena 80 nvč.

* * *

Danica ili bunjevačko-šokački kalendar za prostu godinu 1891. Ciena 30 nč. Izdaje: Josip Bitterman, VIII. godišnji tečaj. U Subotici, iz štamparije Josipa Bittermana, 1491.

* * *

Tri muškетira, historički roman Alexandra Dumasa, s francezkoga preveo M. Lovrenčević. Zagreb 1890, tisak i naklada Scholza i Kralja, 7 svezak. Ciena 30 nvč. —

* * *

Primili smo sa zahvalom: Ruske biblioteke svezak I. vrlo ukusno tiskana u prevodu poznatoga našega pjesnika Harambašića. Biblioteka ta počimlje sa djeli grofa Lava Tolstoja, knjiga I, svezak 1. Ciena svezku 25 nvč. — Preporučamo rusku biblioteku osobito našoj mladeži.

* * *

Roman Gregora Samarova „U progonstvu Irredente“. Knjiga I. Dozvolom pisčevom preveo Stjepan Širola. U Zagrebu, 1890, tisak i naklada Ivana Kralja. Svezak I. Cjena 20 nvč.

* * *

Mythologija Grka i Rimljana. Napisao dr. Otto Seemann, učitelj gimnazije u Leesnu. Sa 83 slika (Prievod s njemačkoga) Zagreb, knjižara Dioničke tiskare 1890. Ciena fo. 1.60.

Listnica uprave.

Gosp K. J. K. Primismo for. 5 te naložismo, da Vam se šalje kako želite od 1. jenara 1891. Ona drojica nisu platila za 1890. Ostalo ćemo priobćiti. Srdačan odzdrav i do vidova!

Grlena bol kašalj, hrapavica, promuklost, sazeb zadavica, rez, zapala sztijeh itd.

mogu se u kratko vrieme izliečiti rabljenjem

NADARENIH 7—30

Prendinijevih sladkišah

(PASTIGLIE PRENDINI)

što ih gotovi Prendini, ljekar i ljekarnar u Trstu

Veoma ponaša učiteljem, propovjednikom itd. Prebdjenih kašljač noćih, navadne jutranje krepatvice i grlenih zapalah nestaje kao za čude uzimanjem ovih sladkišah.

Opazka. Valja se paziti od varalicah, koji je ponačinjaju. Zato ireba uvjek zahtjevati Prendinijeve sladkiše (Pastiglie Prendini) te gledati, da bude na omotu kutijice (škatule) moj podpis. Svaki komad tih sladkišah ima utisnuto na jednoj strani „Pastiglie“, na drugoj „Prendini“.

Ciena 30 nč. kutijici zajedno sa uputkom.

Prodaje se u Prendinijevoj ljekarni u Trstu (Farmacia Prendini in Trieste) i u glavnijih ljekarnah svieta. 42—43

Javna zahvala.

Svim onim plemenitim osobam, koje su mi prigodom smrti i pogreba mile moje osamdesetgodišnje starice majke

Antonije

onoliko sučuti i ljubavi izkazali, osobito pako častnoj braći svećenikom, naime: dekanu Pićanskomu i njegovom kapelanu, prepoštu Pazinskomu, te njegovom kapelanu, župnikom Tervižkomu, Žminjskomu, Beramskomu, Novačkomu i Lindarskomu, koji su se po onako neugodnom vremenu potrudili, da njoj i zadušnice drže, izričem ovime najtopliju, najsrdačniju hvalu, te vječitu moju harnost.

U Gračišću dne 16. decembra 1890.

Ivan Gabrielić, župnik.

Lutrijski brojevi

Dne 20. decembra

Beč	68	36	84	86	11
Grac	25	32	76	80	19
Brno	19	60	61	55	79

Važno za učitelje i prijatelje škole

Upravo je izašao te se dobiva

Popotnikov

koledar za slovenske učitelje za godinu 1891.

sa podpunim imenikom školskih oblastih učiteljišća, pučkih škola i učiteljskog osoblja po južnoj Štajerskoj, Kranjskoj, Primorju i slovenskom dielu Koruške polag stanja početkom školske godine 1890/91.

Popotnikov koledar za 1891 naručuje se najbolje poštarskom nakaznicom a stoji:

1. u platno vezan . . . . . for. 1.20
2. „ „ „ zlatim rezom . . . . „ 1.35
3. „ „ „ „ i zatvorom „ 1.50

(Za poštarinu 5 novč.)

Za mnogobrojne naručbe uljudno se preporuča

M. J. NERAT
izdavatelj i urednik „Popotnika"
Maribor, Reiserstrasse 8.

---

pripravljena od lekarja g. PICCOLI-ja v Ljubljani, je uplivno zdravilo, ki krepča želodec, mehča, čisti, odpravlja zlato žilo in odganja gliste.

Sestavljena je iz zdravilnih, v rastlinstvo spadajočih snovij ter ni nikako drastično učinkujoče, marveč lahko, delovanje organov urajajoče zdravilo, katero organizmu kar nič ne škoduje, če se prav delj časa rabi. 14—15

Esence za želodec pošilja izdelovatelj proti poštnemu povzetju v škatljah po 12 stekleničič za gld. 1.36; po 24 za gld. 2.60 po 36 za gl. 3.84; po 44 za gl. 4.25; po 55 za gl. 5.26; po 110 za gld. 10·20; po 350 za 50 kr. — V steklenicah po 15 kr. prodaja se skoro v vseh tu- in inozemskih lekarnah.

Živic i drug. u Trstu

madu u svojem skladišću, ulica Santa br. 5., svakovrstnih strojeva za gospodarstvo te za svaku drugu porabu, kano i sve ostalo što spada na strojeve. Osobito preporučaju se njihove sisaljke (pumpe) za vadjenje vode, pretakanje vina, gašenje vatre, škropljenje trta i bilja; cievi za vodovode te za svaku drugu porabu iz lievanoga i kovanoga željeza, kusitra, kaučukovi lana; mlatilnice i čistilnice žita, trebionice kuruze, slamoreznice, tiskalnice, mastionice grozdja itd.

Prodavaju samo prokušanu izvrstnu izvanjsku i domaću garantiranu robu uz nizke cene šaljuć ju svuda prostu od carine.

Za sada preporučamo osobito **mlatilnice i čistilnice žita** sa opazkom, da naše strojeve takodjer sami popravljamo.

Strojeve kod nas kupljene popravljamo kad je od potrebe i priskrbljujemo za oštećene dielove, druge dielove.

14 **Schivitz & Comp.i**

Važno za c. kr. sudove i odvjetnike u Istri.

Tiskara Dolenc

ima u zalihi i odpremljuje uz nizku cienu sliedeće hrvatske tiskanice:

1. **Odluke (dekrete) na bagatelarne, sumarne i redovite tužbe.**
2. **Odluke na ovršne pljenitbene molbe pokretnina uz istodobnu procjenu**
3. **Odluke na ovršne ukjižbene molbe, na ovršne molbe procjene nekretnina i one ovršne dražbe istih. Uz to i oglas dražbe nekretnina.**
4. **Odluke, kojimi se izdaje platežni nalog te odluke u slučaju podašenoga prigovora.**
5. **Razpravne zapisnike u bagatelnom postupku i kontumacijalne osude.**
6. **Svake vrsti pozivnice u parbenom (bagatelnom) izvanparbenom i kaznenom postupku.**
7. **Molbe za bagatelarne tužbe, molbe za ovršnu pljenitbu i procjenu pokretnina, molbe za ovršnu procjenu nekretnina.**

Put u Ameriku

ZA

NEW-YORK, CHICAGO, SAN FRANCISCO, I OSTALE GRADOVE NORD AMERIKE BUENOS-AYRES, MONTEVIDEO i ROSARIO DI SANTA FE.

Izdaju direktne biljete

Mate Šverljuga FIUME. **Vinko Šverljuga** FUŽINE.

Mate Polich
TRST Piazza Negozianti br. 2. 3—52

Resno svarilo

do vseh, ki nemajo še police

Podini gledе pridobitve posojila, ali pa kot volilo svojej družini (**polica je namreč iste vrednosti kot gotov denar**), posebno ugodna za zadolžene hiše posestnike in posestnike zemljišč, ker ob priliki nenadejane smrti zaostali po izplačanju zavarovane glavnice zadobe posestvo neobremenjeno; imenitna za novoporočence, ker je moči brezpogojno zavarovati zakonska in otroke; sledajič porabljiva za kavcijo ali depot in pri trgovskih drugih v mejsebojno osiguranje.

Polica za zavarovanje na življenje je za vse slučaje najgotovejša, najvarčnejše in najboljša naložitev kapitala in ja jej je dati prednost pred vsemi hranilnicami. 7—25

Kako in s katerim načinom je najlože dobiti to polico, pove ustmeno ali pismeno, povsem **diskretno in brezplačno.**

Assecuranz

Ober Inspektor „Klein"

Wien, II. Ob. Donaustrasse 59; 3—5 ure.

Brezplačna pojasnila v vseh hipotekarnih in zadevah osebnega kredita.

„Nova Soča",

največji politični tednik slovenski,

izhaja vsak petek v **Gorici.** Po dvakrat na mesec, je njenim naročnikom brezplačno priložena tudi 2—3

„Gorica",

za trgovino, obrtnijo in narodno gospodarstvo.

„Nova Soča" poučuje svoje čitatelje v prvi vrsti o narodnih, političnih in gospodarskih odnošajih v domači deželi Goriško-Gradiščanski, kakor tudi o vseh važnejših pojavih v domači in zunanji politiki. Posebno pa obrača pozornost svojih čitateljev na narodne težnje in težke borbe slovanskih narodnostij v Avstriji. Tudi Istre ne puška izpred očij ter poroča o vseh važnih dogodkih v tej slev. pokrajini.

„Nova Soča" z „Gorico" vred stane

za celo leto 4 gl. 40 kr.

„Gorica" se more pa tudi sama naročevati in stane za celo leto le **eden gold.**

Forinta 5 do 10 svak danja stalna zaslužba bez kapitala i pogibelji pružamo svakomu koji se hoće baviti razprodajom srećaka i vriednostnih papira, zakonom dozvoljenih. Ponudbe pod naslovom srećke (Lose) na ekspedicija oglasa: J. Danneberg, Wien I., Kumpfgasse 8.

Unio catholica

zavod za uzajemno osjeguranje škoda, u Beču (I. Bäckerstrasse 14)

dozvoljen ministarskom naredbom od dne 28. frbrara 1889.

Zavod osjegurava:

Pokretna i nepokretna posjed proti škodam od požara, strieže i eksplozije. Za takovo osjeguranje jamče uzajemno prvi uzajemno osjeguravajući zavodi, koji su članovi dielitbenog družtva uzajemnih osjeguravajućih družtva. Uslied saveza sa uzajemno osjeguravajućimi zavodi može „UNIO" postuzeti osjeguranja u najvećoj vriednosti, te daje na temelju toga saveza osjeguranim najveće jamstvo i sjegurnost. Svakogodišnji višak razdieliti će se među osjegurane.

Ovaj zavod uveo je takodjer novu, do sada nepoznatu struku osjeguranja t. j.:

Osjeguranje crkvenih zvonova proti razbitju ili razpuknutju. U ovu struku spadaju one škode, kojih nisu posliedice požari, već koji nastaju uslied bilo kojih drugih razloga. K sudjelovanju kod te nove osjeguratelјne struke pozvani su ponajprije gg. crkveni predstojnici.

Posreduje „UNIO" takodjer kod prvih uzajemnih osjeguravajućih družtva:

osjeguranje na život i proti nezgodam.

U posla osjeguranja neka se izvoli občinstvo obratiti na glavno zastupstvo u Trstu ili na pojedine njegove zastupnike, koji će biti imenovani u gradovih i občinah.

Zastupanje u pokrajini izručа se poštenim i pouzdanim osobam, koje neka se ustmeno ili pismeno obrate na podpisano glavno zastupstvo.

TRST, mjeseca julija 1890.

Glavno zastupstvo zavoda „UNIO CATHOLICA" u Trstu

za Primorje (Istra, Trst i Gorica) i Dalmaciju.

M. MANDIĆ.

FILIJALKA

c. kr. priv. avstr. kreditnega zavoda

za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vrsta. papirjih za		V napoleonih za	
4-dnevni odkaz	3%	30-dnevni odkaz	2½%
8- „	3½%	3-mesečni „	2½%
30- „	3½%	6- „	3½%

Vrednostnim papirjem, glasečim na napoleone, kateri se nahajajo v okrogu priporoča se nove borzovna tarifa na temelju odpovedi od 8 oktobra, 12. oktobra in 8. novembra.

Okrožni oddel.

V vrsta. papirjih 2½% na vsako svoto.
V napoleonih brez obrestí.

Nakaznice

za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Troparo, Reko kakor za Zagreb, Arad, Bozen, Gradec, Hermanstadt, Inomost, Celovec, in Ljubljano— brez troškova

Kupnja in prodaja

vrednostij, diviz, kakor tudi vnovčenje kuponov 24—24 pri odbitku 1% provizije.

Predujmi.

Na jamčevne listine pogoji po dogovoru. Z odprtjem kredita v Londonu ali Parizu, Berlinu ali v drugih mestih — provizija po pogodbi.

Na vredností obrestí po pogodbi.

Uložki v pohrano.

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, zlat ali srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.

Trst, 4. oktobra 1890. 23—24

J. PSERHOFERA

ljekarna u Beču, Singerstrasse broj 15.

zum goldenen Reichsapfel.

Kričistilne krogljice, nekdaj imenovane universalne krogljice, poznate kot domače sredstvo proti zabasanju.

Jedna škatljica z 15 krogljicami stane 21 kr., jeden zavitek šestih škatljic 1 gld. 5 kr., pri nefrankovani pošiljatvi po povzetju 1 gld. 10 kr.

Ako se denar naprej pošlje, ni treba plačati porto, in stane: 1 zavitek krogljic 1 gld. 25 kr., 2 zavitka 2 gld. 30 kr., 3 zavitki 3 gld. 35 kr.; 4 zavitki 4 gld. 40 kr., 5 zavitkov 5 gld. 20 kr., 10 zavitkov 9 gld. 20 kr. (Manj, kot jeden zavitek se ne pošilja).

Prosimo, da se izrečno zahteva

„J. Pserhoferjeve kričistilne krogljice"

in paziti je, da ima pokrov vsake škatljice isti podpis J. Pserhofer v rdečih pismenih, katerega je videti na navodilu za porabo.

Balzam za ozebline J. Pserhoferja 1 posodca 40 kr., prosto poštnine 65 kr.

Trpotčev sok, 1 steklenica 50 kr.

Amerikansko mazilo za trganje 1 posodica 1 gld. 20 kr.

Prah proti potenju nog, škatljica 50 kr., poštnine prosto 75 kr.

Balzam za goltanec, 1 steklenica 40 kr., poštnine prosto 65 kr.

Zivljenska esenca (Praške kapljice) steklenička 22 kr.

Angležki čudežni balzam, steklenica 50 kr.

Fijakerski prašek, 1 škatljica 35 kr., poštnine prosto 60 kr.

Tanokininska pomada J. Pserhoferja, pospešuje rast las, škatljica 2 gld.

Univerzalni plašter prof. Steudela, posodica 50 kr., poštnine prosto 75 kr.

Univerzalna čistilna sol A. W. Ballricha, izvrstno domače sredstvo proti posledicam slabe prebave, 1 zavitek 1 gld.

Razven imenovanih izdelkov dobivajo se še druge farmaceutične specijalitete, ki so bile po vseh avstrijskih časopisih omenjene. 2—12

Razpošiljanja po pošti vrše se točno, a treba je denar poprej doposlati; večja naročila tudi po poštnem povzetju.

Pri dopošiljatvi denarja po poštnej nakaznici, stane porto dosti manj kakor po povzetju. 9—12

Izdavatelj i odgovorni urednik **M. Mandić.**

Tiskara **Dolenc.**